

D E

POTESTATE PROREGIS
COLLATERALIS CONSILII,

A: 9c.2
XI-8

ET REGNI REGIMINE

P 43 f

Tractatus

D. IO. FRANCISCI DE PONTE

Patritij Neapolitani, Iuriscōsultorum consultissimi,

REVDISTARVM FACILE PRINCIPIS, MARCHIONIS MURCONI,
Regentis supremi Italiae Consilij, Decani Collateralis Regni Neapolitani, ac demum
saeculi potipis abiectis Sacerdotis Religionis Clericorum Regularium,

In duodecim principales distinctas Titulos, quos versa pagina indicat

IN QVOVLTRA POLITICORVM PRAECEPTORVM CVMVLVM
*innumera ferè quaestiones tum secundum iuris communis & feudalis, tum municipalis, & Regni
dispositionem (commemoratis prius, & accuratè perpensis multis Decisionibus in similibus
controuerfijs per Reg Cam Summ. Sac. Consil. & Reg. Cancell. alijs factis) adeò eru-
ditè, & iuxta veros iuris terminos resoluuntur, & illustrantur, ut potius leges
condita, quàm interpretata videantur, ut merito subiunxerim.*

*Operam hanc, utilitate sua, & auctoritate quaeque merito sui & tractatibus, & consilij
politici, ac facultatis professoribus laudat, & se approbationem.*

Cum Indice rerum observatione dignarum satis copioso, & admodum insigni.

NUNC SECVNDO IN LVCEM EDITVM, AC VNIVERSI
quibus scatebat mendis expurgatum, & aureis, ac perutilibus Additionibus
IO. BAPTISTAE DE TROKO I. C. Neapolitani locupletatum.

CVM PRIVILEGIO.

*Libreria de C. de C. de C.
Mayor 8e*

Ex Typographia Haeredum Tarquinij Longi 1621. Superiorum Permissu.

IMPRESO EN LA CIUDAD DE NAPLES

TITVLI OPERIS.

- 1 De prouisionibus circa personas pro placido, & tranquillo Regni regimine.
- 2 De Annona Ciuitatis . pag. 31.
- 3 De Officialium Electione . pag. 56.
- 4 De Regalibus impositionibus . pag. 91.
- 5 De tractis, seu extractionibus . pag. 152.
- 6 De Assensu Regio super dotibus . pag. 159.
- 7 De Assensibus Regijs . pag. 173.
- 8 De Refutationibus feudorum . pag. 239.
- 9 De Successione mulierum . pag. 304.
- 10 De diuersis prouisionibus . pag. 313.
- 11 De triremibus, & nauigijs, & pag. 356.
- 12 De delezationibus causarum . pag. 365.

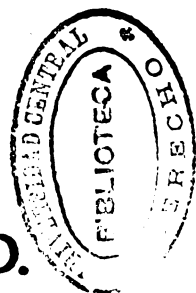

PER ILLVSTRI, ET ORNATISSIMO D.

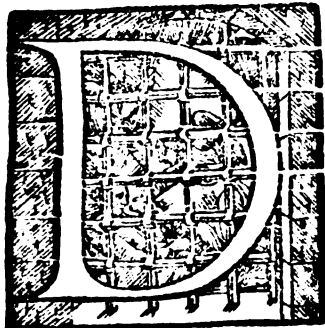
D. IOANNI BAPTISTAE
VALENZVELA VELAZQUEZ

DIGNISSIMO REGIS A LATERE CONSILIARIO,
IN HOC NEAPOLIS REGNO
REGIAM CANCELLARIAM REGENTI,

Domino, ac Protectori suo Colendissimo.

Hector Soldanellus, & Ioannes Marinus S. P. D.

VABVS impulsis causis (Clarissime, & Doctissime Regens) solent Auctores operum, vel Bibliopola libros Illustrissimo alicui, Primatiq. Viro dicatos in lucem prode, vel vt à nominis splendore, generis amplitudine, & singulari Patroni illius doctrina, ab inuidorum, criticorumq. moribus Auctores reddantur immunes. quemadmodum Cerua illa securè per Urbem vagabatur, cui inscriptum collo: CÆSARIS SVM, NOLIME TANGERÈ, vel vt animum inseruiendi Magnati Viro, cui plurimum debet, dicator ostendat; vtramque nos causam habemus. Cum enim de nouo Typis tradendum curauerimus insignem Tractatum de Potestate Proregis IO. FRANCISCI DE PONTE celeberrimi Iurisconsulti, olim Collateralis Regni Neapolis Decani, eiq. Additiones IO. BAPTISTÆ DE THORO V. I. D. Neapolitani D. T. addictissimi, adnexuerimus. cui potius consecrare debuimus, quàm Illustrissimo nomini tuo, quod non per Italiam modò, non per Germaniam, & Hispanias tuas, sed per

vniuer-

vniuersum latè Orbem terrarum celeberrimum sonat à Bactris ad Thylen vsque, à Solis cunis ad eiusdem tumulum, & occasum editis prudentissimis Consilijs, quasi legum oraculis, & Discursibus Status, quorum comparatione taceant Taciti, fileant Politici, tua vera, ac singularis Politica perlegatur, & demùm aureis in Venetos scriptis, quæ omnia clarissima opera tua, quantifiant, testes nos Bibliopolæ sumus, qui de ijs ab exteris, & ab eis, qui vltra Montes inhabitant postulamus, & qui aliorum Scriptorum tuorum auido desiderio afficimur, quæ ne in lucem prodeant, negotiorum tui muneris mole impeditur. Quare si tuo inscriptus nomini prodeat in lucem Tractatus hic, quasi quodam subarmatus, munitusq. Clypeo tangetur à nemine. nam à quo damnabitur, Valenzuela Protegente? Generis verò tui antiqua nobilitas enarraretur à nobis, sed veremur, ne huius pagellæ ambitu clarissimum Velazquez, & Valenzuelæ familiarum decus, satis Annalibus Hispaniarum notum obscuraremus, ideò pauca dicendo, relinquamus id Famæ, relinquamus Historijs. Nec altera, eademq. potissima causa deficit, cum nos plurimis, ijsq. amplissimis obstrinxeris beneficijs. quare nunquam inferuendi D. T. occasionem prætermitemus. Accipe igitur hilari vultu, quæ tibi dicamus, & cum ijs animum nostrum ne despicias. Interim precamur D. O. M. vt te nobis, totiq. Reipublicæ profuturum, diù seruet incolumen. Neapoli Idibus Iunij MDCXXI.

I N D E X NOTABILIVM OMNIVM;

QVÆ EX HIS AVREIS,

Et diuinis penè Commentarijs D. IO. FRANCISCI DE PONTE celeberrimi
post hominum memoriam Iureconfulti, Feudistę Maximi, & nemini secūdi excerpfit,
& exhaustit Horatius Mazzapinta Diuini, & humani Iuris Doctor peritissimus
in hunc insignem, qui sequitur, ordinem redigendo.

*In quo illud obseruandum erit, semper superiorem paginam esse repetendam sub
quolibet inferiori numero illa carente.*

Postremò illud hic admonendi sumus, impressoris incuria fuisse bis computata fol. 175. 176.
177. 178. 179. & 180. iccirco necesse fuit, illa indicare cum hoc adiuncto, il 1. & il 2.

ABOLITIO, vide infra in verb. indul-
sus.

ACCVSANDI ius, vide infra in
verb. querela.

ACTIO ex stipulatu in quo differat
ab actione ex empio nu. 7. fol. 115

Actio duplex oritur ex contractu em-
ptionis, & venditionis, una ex stipulatu, ex qua agi-
tur ad simplum cum dupla. & altera ex empio, qua ex
euctionis natura datur ad interesse, & competit etiam
si non sit promissa, cum sit de natura huius contractus
num. 12.

Actiones quedam debentur ex contractu, & quedam
ex facto num. 33. fol. 118

Vide in verb. consuetudo Neapol. feudalis contra-
ctus. & obligatio.

Actio reuocatoria, vide in verb. actus, & renocatio.

ACTVS tributur concedenti, ac potestatem conferenti
num. 11. fol. 7

Actus commissus Consilio, vel alij sub nomine collecti-
uo, est à maiori parte explicandus: In casu vero di-
scordie Rex, vel Prorex est aduendus, quod recipit
limitationem in ordinationibus temporalibus circa
concernentia regimen Ciuitatis nu. 24. & 25. fol. 55

Actus de consensu duorum explicandus si fiat cum con-
sensu vnius, non est nullus; sed statim suspensio, donec
alius assentiat, bene tamen dicitur non valere quò ad
iuris reals translationem, cuius occasione offeritur in-
tellectus ad text. in l. fin. ff. comm. prad. à quo longius
aherrauit Camer. ur. num. 28. 29. & 30. fol. 201

Actus dicitur gestus ab eo, qui dedit facultatem faciendi
iuxta regulas vulgat. que intelligenda est, quando
nullum ius resideret in personam facientis; sed totum in
personam concedentis nu. 6. fol. 207

Actus quando dicitur gestus in fraudem, & quomodo
detur illius renocatio, ex notabil. distinctione, que
recensetur, facili negotio intelligi potest numer. 26.
fol. 261.

Actus, qui sit ad conseruandum, & validandum, opera-
tur, ac si de nouo fieret, & in esse tanquam nouus pro-
ducitur num. 4. fol. 263

Actus remanet purus, dum remittitur conditio, aut qua-

litas, cum qua fuerat celebratus, & habetur, ac si ab
initio fuisset purus num. 6.

Actus gestus intelligitur, prout est à iure permissus nu-
mer. 25. fol. 303

Vide in verb. causa, confirmatio, & nullitas.

ADHOC non soluitur de vita, & militia, & ita deci-
sum num. 30. fol. 216

Vide in verb. fiscus, & immunitas.

ADMIRATI officium, vide in verb. bannum, Magn.
Cur. in fin. & officium.

ADNOTATIO bonorum, que fit ex causa delictorum
in quibus non datur bonorum confiscatio, qualiter fa-
cienda num. 49. fol. 138

ADVOCATI iurium ignari, quando deficiunt eis iu-
ra, dicere consueuerunt, ita alias in tali casu fuisse ob-
seruatum num. 55. fol. 173

Advocati scientes, se ius fouere, possunt allegare omnia,
etiam non subsistentia propter Iudices ignaros, qui so-
lent ex leuibus, & non subsistentibus moueri nu. 56.

ÆDIFICANDI facultas in districtu huius Ciuita-
tis, & intra Ciuitatem per certum spatium à Philippo
II. indelebilis memoria Rege interdicta, & qua ra-
tione num. 18. fol. 39

Ædificandi prohibitio cessat in refectione iuxta decla-
rationem Collateralis Consilij, nisi ædificia reficienda
essent penitus destructa nu. 19. cum seq.

Ædificare in burgis, alijsq. Ciuitatis locis plura banna
prohibent, que singula recensentur nu. 1. fol. 40

Ædificare aduersus legis prohibitionem delictum est,
continens factum continuum, permanens, & succes-
siuum, legem semper offendens nu. 21. fol. 43

Ædificandi prohibitio in suburbis Ciuitatis, alijsq. lo-
cis an clericos includat, remittitur. Recensetur pariter
declaratio Regis Philippi III. omnium potentissimi,
ut Ecclesias non comprehendant nu. 10 cum seq. fol. 46

Ædificandi prohibitio de iure Clericos uti priuatos in
patrimoniali solo ædificantes nu. 12.

Vide in verb. b. illum, castro, in dultus, interdi-
ctum, mare, operarius, portus, Princeps, Prorex,
& refectio.

AGNATORVM prelatio ex Consilij. et de successio-
nibus in feudo deuoluto ad Regem, cum alij conce-
dere intendit, non est vsu recepta nu. 43. fol. 73

a. Agna.

- Agnationis ratio non intelligitur habita, quando masculi non sunt indefinitè vocati, nec femina perpetuò exclusæ, quo casu exclusio non protrahitur ultra personas nominatas nu. 27. fol. 310**
- Agnati prelatio in feudis antiquis prævalet illi, quam habet Dominus directus, dummodò infra annum exercetur nu. 6. & 7. fol. 326**
Vide in verb. annale silentium, Baro, citatio, Dominus, feudum, prelatio.
- ALIENATIO, vel concessio rerum Ecclesie facta sanguineis, iuxta terminos auct. quibuscunque C. de sacros. eccl. an obtineat de iure canonico, & quid si verget in evidentem Ecclesie utilitatem nu. 17. fol. 46**
- Alienari an possint, quæ sunt deputata pro victu Regis, regalis dignitatis, ac Regni sustentatione, quo circa referuntur, & commendantur traditiones Andr. & Luc. de Pen. nu. 30. fol. 157**
- Alienandi potestas à Rege Baroni concessa, operatur, ut liberè possit subinfundare absque alio assensu, & sic limitatur Constit. post mortem nu. 21. fol. 201. & nu. 35. fol. 203.**
- Alienatio feudi mixti facta cum assensu Baronis validatur per assensum Regis imperatû post venditoris obitum secundû Paris. & Afflic. opin. quam Author sustinet aduersus Camer. maximè in casu Camer. poncuis exemplum in morte Baronis nu. 22. cum seqq. fol. 201**
- Alienandi potestate concessa in feudibus, intelligitur de alienatione faciendâ in æqualem nu. 36. fol. 203**
- Alienatione permitti in proximû successorè, intelligitur de proximo habili ad succedendum nu. 25. fol. 210**
- Alienare prohibitus censetur etiam prohibitus heredem instituire extraneû, ac legata relinquere, quia alienare est, sicut è contra concessa alienandi facultate, erit permessa heredis institutio, & qualibet dispositio per actum ultimæ voluntatis, & hæc est communis opinio nu. 18. fol. 258**
- Alienandi licentia concessa, intelligitur de iure, quod concessionarius habet nu. 17. fol. 273**
- Alienandi inter vivos concessa licentia, si concessionarius successorè careat, intelligitur, ut possit vita durante ius, quod habet, transferre, & eo modo, quo habet, non alterando feudi naturam, quo loci reuocatur in dubium opinio Frecc. qui idem opinatus fuit in casu fortiori nu. 32. & 33. fol. 276**
- Alienatione permissa, est permessa pignoriatio, seu hypotheca, etiâ in feudo, & sic è contra prohibita alienatione nu. 1. fol. 277. sed declara, ut nu. 19. & 20. fol. 280**
- Alienare dicitur, qui oppignorat, cuius occasione declaratur text. in l. fin. C. de reb. alien. non alien. num. 10. & 11. fol. 278**
- Alienatum non dicitur propriè, quod adhuc in venditoris dominio persistit nu. 13. fol. 280**
- Alienare verbum latius patet, quam vendere, & oppignorare nu. 15. fol. 280**
- Alienationis verbo propriè, & strictè non venit pignus, quando profertur ab homine, secus quando à lege secundû unum intellectû ad text. in d. l. fin. n. 17. fol. 279**
- Alienandi facultas simpliciter data complectitur utriusque actum tam inter vivos, quam ultimæ voluntatis num. 26. fol. 280**
- Alienatione prohibita erit etiam prohibita possessionis translatio ex vi cõprehensiuæ, nõ extensiuæ n. 9. fol. 300**
Vide in verb. feudatarius, officiu, & priuilegium.
- ANIMVS ex coniecturis elicitur, atque probatur nu. 13. fol. 273**
- Vide in verb. hereditatis aditio.*
- ANNALE silentium si concurrat cum scientia, & agnatione, operatur exclusionem agnati proximioris, & confirmationem inuestituræ in agnatum remotiorem, non secus, ac si alienatio facta fuisset de expresso immediati successoris consensu nu. 27. & 29. fol. 297**
- Annale silentium habet vim refutationis nu. 30.**
- Annale silentium non currit à die mortis feudatarij feudum alienantis iuxta opinionem Thom. de Marin. sed à die scientiæ, sed quomodo scientia præsumatur, remissiuè nu. 31. & 36.**
- Annale silentium in agnato proximiorè, quando in remotiorem fit feudi alienatio, idem operatur, quod lapsus annorum triginta, ubi alienatio fit in extraneum. idq. quomodo procedat, declaratur, quo loci adnotatur, text. in cap. si quis per triginta, si de feud. mil. non habere locum in Regno nu. 32. & 33. fol. 298**
- Annale silentium non procedit hodie, & maximè in Regno secundum Camerar. qui tamen miserè lapsus est, prout demonstrat D. Author nu. 34.**
- Annale silentium non habet locum in feudo hereditario quò ad reuocationem, si cum legitimo sit alienatum, assensu, & sic est intelligenda decis. Theaur. quam Bammac. sequitur, sed in alijs casibus per D. Authorè adnotatis est usquequaque considerabile nu. 35.**
Vide in verb. Dominus.
- ANNONÆ Prefecti omni cogitatione. curaq. incumbere debent, ne frumentum nouum absumatur, dum suppetit vetus nu. 19. fol. 33**
- Annonam concernentes Pragmaticæ, quibus frumentis pretium præscriptum est, vel ut illud venale exponatur, unde ortum habuere nu. 25. fol. 34**
- Annonæ Ciuitatis gratia frumentû conducentes quomodo illud recipere, & consignare debent nu. 26.**
- Annonæ Ciuitatis conductores infra tempus præfixum præsentare debent responsalia conductionis factæ numer. 28.**
- Annonam Ciuitatis frumentariam proprijs nauibus cõducentes. easq. priuatorum mercibus onerantes, qua pena plectendi nu. 29.**
- Annonæ cura, ac circa eam potestas omnis Ciuitatis Decurionibus ex capitulis Regis Ladislai. & Federici demandata, declaratur nu. 1. & 15. fol. 35. & 36**
- Annonæ fauore fuit concessum Capitulum huic Ciuitati à Ferdinando Rege, quod est obseruatione dignum, & de eius intellectu nu. 14. cum seqq. fol. 36. cum seq.**
- Annonæ summa difficultate existente Octauiani tempore nedum exteri, sed etiam venales serui, famuli, ac domestici eiusdem Imperatoris à Ciuitate eiecti fuere num. 2. fol. 38**
- Annona frumentaria inopiæ tempore carius empta non est postea vilius distribuenda inter ciues, & habitatores, & ita recensetur, mandasse Philippum II. etern. mem. Regem per suas literas particulares nu. 1. fol. 47**
- Annonam concernentes capitula huius Ciuitatis nuncupata del. ben. viuere sunt iuri communi consona, atque conformia. eorumq. desuetudo unde fluxit nu. 2. cum seq. & nu. 13. fol. 47. & 48**
- Annona ut constructur, plurimum confert prohibitio extrahendi panem à Ciuitate inopiæ tempore, necnon extrahendi frumenta, ceteraq. vtilia à Regno, qui ordines sunt iuri communi conformes numer. 17. fol. 48.**
- Annonæ asportandæ causa capi possunt naues, animalia, & alia necessaria, etiam ab iniuris; sed iusto salario**

- iusso salario medijante, quod in Principe tantum locū habet, licet male seruetur n. 50. & 54. fol. 109. & 110
- Annona** conducenda gratia taxa pretij eorum, quae sunt necessaria pro alimonia molorum, & vectorum fieri consuevit, haecq. praxis unde sumpta nu. 51.
- Vide in verb. extractio, pax, Prorex, & salarium.*
- APPELLATIO**, & recursus ad Superiorem admittitur, quando lex, vel statutum est particulare aduersus certum personarum genus, licet generalibus verbis conceptum nu. 17. fol. 42
- Appellatio** permissa est à sententia Regis ad alterius consultationem Indicantis nu. 18.
- Appellatio** à Baillui sententia in Regno spectat ad Baronem, seu suum Capitaneum, etiam si Baro non habeat appellationis causas nu. 49. fol. 64
- Appellatio** à subfeudatarij sententia subfeudum tenentis immediatè, & in capite à Barone, ad eundem spectat Baronem, quamuis carentem appellationum causis, quicquid Frecc. dubitauerit nu. 50.
- Appellationi** à reo inquisito interposita fiscus adhaesisse intelligitur ex dispositione Reg. Pragm. quae non obtinet cum proceditur ad partis querelam, & ita decisum nu. 52. cum seq.
- Appellatio** ab appetio facta per Appretiatores Vniuersitatis datur, si quis senserit se grauatum n. 43. fol. 150
- Appellatio** non habet locum, dum nomine Regio proceditur nu. 5. fol. 366
- Appellatio** non datur, nec reclamatio in causis criminalibus, quae deciduntur in Collaterali Consilio nu. 6.
- Vide in verb. Baro, captura, & fiscus.*
- APPRETIUM**, vide in cap. preced. in antep. Summ.
- AQUAE** concessio ex publico Ciuitatis aquaeductu, ac fonte ducenda, priuatis à Ferdinando Rege facta ab eodem limpitata, dum tamen non producat defectum aquarum ad usum, & opportunitatem Ciuitatis, ac ciuium nu. 5. fol. 50
- Aqua** deriuanda ex publico fonte facultas à Rege priuatis concedi, ac modus praescribi potest nu. 6.
- Aqua** concessio à Rege facta renocari potest, si ciuium vsui aqua deficiat nu. 7. & 9. fol. 75. cum seq.
- Aqua** ex publico fonte, quae ciuium necessitati non sufficit, non potest ex ordinaria Regis potestate cōcedi pro extruendis priuatorum molendinis nu. 9. fol. 76
- Vide in verb. gratia.*
- ARGUMENTUM** non rectè ducitur ex legibus loquentibus de vsuris ad interesse, quia aliud est vsura, & aliud interesse nu. 25. & 26. fol. 117
- Argumentum** de pupillo, & minore ad fiscum in iure est validum nu. 49. fol. 120
- ARTEM** mechanicam exercentes possunt à suis apothecis in publicum ponere, & in via, quae sunt eorum exercitij, dummodò non impediunt vehiculum ire nu. 26. fol. 52
- Vide in verb. currus.*
- ASCENDENTES** succedunt in feudis antiquis, & ratio affertur iura autem omnia, & Regni Constitutiones, quae contrarium suadere videntur feudi noui limites nequaquam egrediuntur num. 16. 18. & 24. fol. 242. & 243.
- Ascendentes** in bonis donatis soli succedunt in defectum descendentium, & non procedit dispositio text. in auth. defuncto C. ad tertull. nu. 39. fol. 245
- Vide in verb. auus.*
- ASSENSVS** non extenditur de casu ad casum, nec de tempore ad tempus, nec de praesenti in futurum, nec
- & contra num. 26. fol. 143
- Assensus** intelligitur, prout ius intelligit nu. 28. fol. 144 & nu. 31. fol. 276
- Assensus** non extenditur ad incogitata num. 39 fol. 145. & 22. fol. 274. & n. 21. fol. 302
- Assensus** intelligitur praestitus instrumento dotali, in quo feuda pro dote obligantur per Capitulum Regis Catholici huic Ciuitati concessum nu. 13. fol. 166
- Assensus** Capituli praedicti loquentis tantū de bonis mariti, habet locum etiam in bonis soceri, quia praestitus est instrumento, idq. decisum nu. 14.
- Assensus**, de quo supra, quia datus est instrumento, non est subsidiarius, & ita alias iudicatum aduersus Regium Fiscum, quicquid contrariū attentauerit Camer. in cap. imperialem: nam ad omnia eius motiua realis affertur resolutio; quo circa declaratur l. cōmodis ff. de re iud. & l. si ego §. i. ff. de iur. dot. inter caetera autem conuincitur opinio Camerarij, quae ortū habuit ex confusione per eum facta Capitulorum Ciuitatis, & in fragabiliter ruit ex subtili ponderatione per D. Auiborem facta super Pragm. vulgò dicta nouem capitum, caeterum hodie haec disputatio cessat propter aliud Capitulum huic Ciuitati nouissime concessum nu. 15. 16. 17. 18. 20. 26. 30. 31. & 32. fol. 166. cum seqq.
- Assensus** capituli proximè memorati, quia intelligitur datus instrumento, operabitur, ut frater tanquam comprehensus in instrumento succedat in dote mulieris debita, non obstantè natura feudorum pro haeredibus ex corpore nu. 33. fol. 169
- Assensus** Capituli praefati, quia est assensus Regis, & non Proregis, obtinet locū etiam, quod maritus, seu dotans successore careat, estq. ita pariter decisum nu. 34.
- Assensus** d. Capit. Regis Catholici, obtinet etiam in bonis titulatis aduersus Frecc. ex eadem ratione, quia datus est instrumento bona titulata continentis, idq. passim est vsu forensi receptū, quinimò assensus praestitus super obligatione bonorum feudaliū indefinitè facta, comprehendit d. bona titulata ex Minaad qui tamen subiicit, hoc esse in executione temperandum, dum aliunde super alijs bonis posset creditoribus satisfieri, & ita refert iudicatum nu. 36. & 37. fol. 170
- Assensus** praestitus per d. capit. Regis Catholici locum habet solum quò ad obligationem feudaliū pro consecutione dotis, & antefati in pecunia constitutorum; non autem quò ad translationem domini feudorū: nam hoc casu manebunt incorrecta Const. Reg. & capit. Caroli II. ex quò ratio finalis, & substantialis conseruationis dotium considerata in d. capit. cessat in translatione feudorum, quae etsi ex assensus defectu nō transcant in virum, remanebunt penes uxorem nu. 39. & 43.
- Assensus** d. capit. propter rationem finalem conseruationis dotium extenditur in aliquibus casibus enumeratis nu. 43. & 44. fol. 170. cum seq.
- Assensus** praestitus obligationi bonorum feudaliū differt ab eo, qui datur instrumento eandem obligationem continentis nu. 21. fol. 167
- Assensus** assumit naturam contractus, super quo interponitur, & in expresse latè interpretatur, dum fiat in formam gratiae nu. 22. & 46. fol. 167. & 171
- Assensus** simpliciter petitus super instrumento dotali, & simpliciter concessus, omnem complectitur casum, prout instrumentum loquitur secundum Andr. communiter receptum nu. 27. fol. 167
- Assensus**, qui in dies praestantur obligationi bonorū feudaliū, non intelliguntur in subsidium concedi n. 29.

- Assensus praestitus obligationi non intelligitur praestitus venditioni, & sic e contra nu. 40. fol. 170*
- Assensus non extenditur de contractu, ad contractum, nec de re ad rem, nec de casu ad casum, nec de persona ad personam nu. 42.*
- Assensus praestantur per Prorogatos obligationi feudorum pro dotis restitutione etiam post obligantis obitum in praedictum heredum favore dotis, idq. in usu positum est quotidiano nu. 1. fol. 175. il. 1.*
- Assensus habetur pro praestito in casibus, in quibus Dominus consentire tenetur, & requisitus recusavit; num. 4.*
- Assensus in terminis text. in l. si ego §. si res ff. de iure dot. est subsidiarius, sed contrarium ius est inductum per Capitula hinc Civitati concessa num. 5.*
- Assensus impetratio post mortem restringitur ad dotes tantum; non autem ad antefatum, & ita decisum nu. 6.*
- Assensus non potest impetrari post mortem secundum doctrinam Andr. frequentius receptam, quae tamen communi calculo limitatur in dote, sed ab hac limitatione discedit acutissimus, & sapientissimus Author, (cuius eximia virtus est imitatione, & non invidia digna) & contrariam fundat opinionem validissimis medijs, & inconvincibilibus rationibus, afferendo pariter germanum intellectum ad text. in l. si ego §. si res ff. de iur. dot. nu. 7. cum seqq. fol. 175. il. 1. cum seqq.*
- Assensus superveniens reconvalidat contractum, sed spes ista amittitur per mortem alienantis nu. 12. fol. 176. il. 1. sed declara. vt nu. 26. fol. 201*
- Assensus semper est gratia, & nunquam habetur Dominus pro consentiente, quamvis dicatur facere contra honestatem secundum Camer. nu. 19. fol. 177. il. 1. & num. 20. fol. 209*
- Assensus tacitus non sufficit in Regno nu. 20. fol. 178. il. 1. & nu. 15. fol. 237*
- Assensus impetratus post mortem debitoris in venditione necessaria facta sub hasta, est nullus secundum decis. relatam per D. de Franch. quam tamen Author revocat in dubium nu. 21. fol. 178. il. 1.*
- Assensu non impetrato in vita, quando heredes tenentur assentire dispositioni facta per defunctum, possunt compelli, vt consentiant per novum contractum, & super hoc novo contractu debet expediri assensus, haec non est nova practica, sed iuri consona, atque conformis, secundum quam alias fuit iudicatum nu. 22.*
- Assensus non retrahitur in praedictum tertij nu. 23.*
- Assensus super feudo hereditario potest impetrari post mortem in ultimis voluntatibus secundum opinionem Annae, quae confutatur ab Authore, quia de diametro pugnat cum cap. 1. de success. feud. & ex alijs num. 24. cum seqq.*
- Assensus potest impetrari post mortem quod ad praedictum Domini, non autem heredis nu. 28. fol. 179*
- Assensus Regis, & Baronis requiritur in alienatione feudi quaternati, secundum quid, vel mixti, seu secundum terminos Constit. Regn. post mortem, reiecta Paridis opinione volentis, quod solius Regis sufficiat, quando Rex assentit ex certa scientia n. 3. & 4. fol. 193*
- Assensus Regis unicus alio non expresso non quaternat feudum, nec ex unica concessione Rex obtineret in petitorio, dum Baro est in contraria possessione, maxime concurrente cursu temporis nu. 4. fol. 198*
- Assensus quomodo quaternet feudum nu. 7.*
- Assensum quaternare feudum est de more Regni nu. 17 fol. 200.*
- Assensus est gratia, quae potest denegari ex iusta causa num. 12. fol. 208*
- Assensum denegandi iusta est causa carentia liberorum, hinc de stylo Cancellariae ultra clausulam nostris, & alienis iuribus semper salus ponitur clausula particularis; quatenus alienans habeat legitimum successorem in feudo, quae qualitas successoris requiritur tempore alienationis contra Vinc. de Anna, & eadem contradicendi causa, quae militat respectu coessionarij, a fortiori viget in eius successore, hinc delegitur grauis Camerari lapsus nu. 17. & 21. fol. 209. & nu. 7. fol. 219*
- Assensuum registratio in quinternionibus Reg. Cam. non fit in assensibus obligationem tantum feudorum continentibus nu. 4.*
- Assensus praestari vetitus per Pragm. feudatarijs exterris, qui non sunt Regi subditi, restringitur, quando habent feudum formatum, illudue alienare volunt, non autem quod ad ius hypothecae, & ita decisum nu. 6.*
- Assensus praestari vetitus non habenti successorem intelligitur de eo, qui alienationis tempore est feudi Dominus; non autem de eo, qui in acquisitione feudi illud obligat pro pretij solutione, & sic Pragm. habet locum in feudis acquisitis, & non acquirendis nu. 12. fol. 213*
- Assensus praestitus alienationi faciendae non expirat per mortem concedentis nu. 2. fol. 217*
- Assentiendi facultas per Reg. Pragm. concessa est tantum Proregi, quam Collaterali Consilio nu. 3.*
- Assensus praestantur obligationibus feudorum in beneficium Ecclesiarum, Vniuersitatum, Collegiorum, Montium, & his similibus, cum clausula tamen, quae recensetur, idq. est de stylo Reg. Cancell. qui optimo iure confirmatur nu. 1. & 7. fol. 232. cum seqq.*
- Assensus antiquitus per verbum fiat expediebantur, superuenerunt postea Pragmaticae, & statuerunt, vt omnia memorialia per verbum fiat expedita redigantur infra certum tempus in formam privilegij, alias nullius existant roboris, & momenti num. 1. & 2. fol. 234. & 235.*
- Assensus per verbum fiat dicitur praestitus suspensus propter privilegium in forma Cancellariae expeditum quod si deficiat, assensus expeditus resoluitur, ac si nunquam praestitus esset nu. 4. fol. 235*
- Assensus non est actus de per se subsistens; sed requirit confirmabile nu. 7.*
- Assensus per verbum fiat non stat in suspensio, sed est prius, resolvens tamen sub conditione, & sic conditio & non actus est in suspensio nu. 12. fol. 236*
- Assensus in verba peto, & in conclusione consistit nu. 14. fol. 237.*
- Assensus super feudorum refutationibus, quae fiunt filijs matrimonij contemplatione quomodo praestentur, & quid per Capitula Civitati concessa nu. 1. fol. 240*
- Assensus si sit praestitus super feudi refutatione, & in Reg. Cam. praesentatus, non habebit locum Pragm. novae edita super praesentatione contractus refutationis, nu. 8. fol. 241*
- Assensus impetratus super venditione, & non super pacto de retrouendendo, dicitur surreptitius, & venditio non valet ex indiviuiduo voluntatis nu. 6. fol. 248. & nu. 21. cum seqq. fol. 265*
- Assensus non potest praestari per Proregem in refutatione facta cum reservatione usufructus refragantibus Regijs Pragmaticis, nisi fiat contemplatione matrimonij, vel reservatio tollatur de medio num. 1. & 2. fol. 263.*

Assen-

I N D E X.

Assensus impetratus super venditione, & non super pacto suspensio translationis domini, quousque pretium fuerit solutum, an valeat si venditor remiserit pactum predictum in sui beneficium appositum, & validissimis rationibus, & medijs concluditur valere aduersus decif. D. de Franch. n. 9. & 20. cum seqq. fol. 264. & 265.

Assensus Domini tollit obstaculum, & vassallus est, qui transfert dominium nu. 24. fol. 266. & nu. 8. fol. 284. & nu. 17. fol. 302.

Assensus interpositus super actu, qui alias absque eo explicari potuisset, est dicere, arma virumq. cano nu. 4. fol. 271.

Assensus praestitus venditioni faciendae Titio, ex natura correlatiuorum censetur praestitus emptioni faciendae à Titio nu. 15. fol. 273.

Assensus alicui concessus, ut possit testari, includit tantum ius Concessionarij, & ut testetur eo modo, quo habet, etiam quod illud extinguatur morte disponentis, num. 16.

Assensus ad unum non operatur duo, scilicet validare actum, & concedere ius deuolutionis proximum, num. 18.

Assensus impetratus super venditione faciendae tempore, quo impetrans successores habebat, vel de filijs non erat desperatus, non inuabit utique, si venditio ad illud differatur tempus, quo vel successoribus carebit, vel de filijs erit desperatus num. 19. & 24. fol. 273. & 274.

Assensui inesse videtur sequens conditio, utpotè si in eadem habilitate, & statu concessionarius permanserit num. 20. fol. 273.

Assensus impetratus alienandi feudum, non inuabit, si contractus non fuerit celebratus post tres menses immediate sequentes expeditionem assensus, ita disponente Reg. Pragm. quae optime declaratur, & obiter, an sit vsu recepta nu. 21. cum seqq.

Assensus praestitus venditioni intelligitur, ut quis vendat eo modo, quo habet nu. 30. fol. 275.

Assensus alicui concessus testandi de feudo non extinguatur per unicum actum, sed suffragabitur ultimo testamento per Testatoris mortem confirmato iuxta Camerar. opin. quae quid dixerit Frecc. nu. 34. fol. 277.

Assensus extenditur ex mente comprehensiuus, num. 2. fol. 278.

Assensus concessus per Capit. Neapol. super dotibus mulierum extenditur ex mente comprehensiuus, & multos includit casus, qui recensentur, & ita decisum nu. 3.

Assensus super venditione non porrigitur ad pignorationem: nam hic casus valde distinguitur à casu permissae alienationis nu. 4.

Assensus materia est rigorosa nu. 7.

Assensus hominis distinguitur ab assensu legis, quia strictius prouidet lex, quam homo, & in plus porrigitur hominis, quam legis assensus, quo loci bene declaratur text. in l. fin. C. de reb. alien. non alien. num. 19. 20. 22. & 23. fol. 280.

Assensus regulatur à contractu nu. 7. fol. 284.

Assensus praestitus super feudi alienatione eius est virtutis, ut censetur retranslatum utile dominium feudatarij in Dominum directum, & demum ab eo translatum in successorem, ita ut is dicatur habere causam à Domino directo, & non à feudatario disponente, quodue occultetur vnus actus, & censetur retranslatio facta, idq. habet locum in feudo ex pacto tantum, & non in hereditario, sed quomodo etiam in isto di-

catur occultari vnus actus nu. 11. & 17. fol. 284. & 285.

Assensus praestitus super feudo donato secundogenito nulla de primogenito facta mentione num sit inualidus ex defectu potestatis alienantis, vel Proregis assentiens, vel ex causa subreptionis: quia Prorex non concessisset, vel durius. In hoc articulo D. Author relatis DD. opinionibus, & sententijs alias factis donatarij partes acerrime substat tam in feudo hereditario nouo, & antiquo, quam ex pacto nouè acquisito, easq. confutatis contrarijs fouet, & fulcet, & particularibus Ifern. doctrinis, & Pragm. & Capit. Reg. à nemine hucusque sic animaduersis, & ponderatis, intantum ut ex ipsius scriptis omnis dubitandi ansa in posterum sublata esse videatur nu. 1. cum seqq. fol. 291.

Assensus est gratia, quae nunquam intelligitur concessa in prauidicium tertij nu. 5. fol. 292.

Assensus Domini solus, si feudatarius non vendat, nihil operatur nu. 18. fol. 302.

Assensus, qui petitur ad obstaculum tollendum non extenditur ad concessionem iuris Domini, nec ad dispensationem, & iuris feudorum correctionem nu. 23.

Assensus super alienatione feudorum denegari solent illis, qui de filijs desperati volunt in successorum prauidicium illa extraneis alienare, etiam quod feuda sint hereditaria, idq. procedit in feudis antiquis, non autem nouis, & casus, in quibus fuerunt denegati, referuntur num. 8. fol. 332.

Vide in verb. alienatio, bona, clausula, conductor, Consilium Collaterale, Constit. constitutionem, cōtractus, creditor, decurio, dilatio, dos, dotarium, feudalis contractus, Feudatarius, feudum, inuentura, matrimonij, officium, pactum, pater, possessio, Prorex, refutatio, Rex, vassallus, & Vniuersitas.

ASSISTENTIA, vide in verb. dominium.

AVARITIA est quarumlibet rerum insatiabilis, & inhonesta cupiditas, nullumq. vitium ipsa deterius, hinc merito dicitur Idolorum seruitus nu. 15. fol. 353.

Auari, & prodigi descriptio nu. 16. fol. 353.

Vide in verb. pater, Princeps.

AVLA in Proregis Palatio, quae vulgò nuncupatur la Camera Collateralium Titularum, & Officialium iure statuta, & quibus in eam inuicem concedendus num. 30. fol. 90.

AVVS refutans feudū nepoti succedit eidem, sicut succederet pater, si refutasset nu. 38. fol. 245.

Auus, vel Proauus succedunt vnà cum fratribus defuncti, qui ascendentes succedunt loco patris, & haec est frequentius recepta sententia nu. 40. fol. 246.

AVXILIVM praebentes delinquentibus qua poena plebendi num. 53. fol. 15.

Auxilij tria genera, in vnoquoque cōis adhibetur distinctio, ex qua dignoscitur, quādo eadem, vel minor poena auxiliatori sit irroganda, quae in statutaria quoque dispositione est admittenda, nisi statuti verba sint generalia quamlibet auxiliij speciem complectentia nu. 54. cum seqq. fol. 15.

Auxilium sibi inuicem praestare videntur simul commorantes nu. 11. fol. 24.

Auxilium, & opem ferre dicitur, qui cum alio stat armatus nu. 12.

Auxilium praebere semper praesumitur quis, quādo eius causa aliquis sit audacior nu. 13.

Auxilium praesumptum coniunctorum erga bannitos, an sit talis virtutis, ut possit Prorex aduersus eos a 3 panam

penam corporis afflictivam, non tamen ordinariam statuere, quaestio est de qua disertè, & iuxta morem scribit noster religiosissimus Auctor omni virtutum genere cumulatus nu. 22. fol. 36

BALIVVS non regulatur à successione, sed à potestate secundum Isern nu. 5. fol. 347

Baliatus si sit alicuius magni Principis, qualis cautio sit per Balivum praestanda, declaratur, idq. exemplis illustratur, atque comprobatur nu. 6.

Baliatus provisio si specificè non fuerit facta in testamento, an Balii censcantur instituti executores, & Administratores testamentarij, & de confidentia legis in personam matris tam circa delationem tutela, & balivatus filiorum, quam in educatione ipsorum, & qua in his facere possit, & debeat circumspicere Index, latissime, sed remissive nu. 7.

Vide in verb. Prorex, salarium.

BANNITOS persequendi, ac extirpandi gratia impositio Regni Universitatibus facta, qualis est trium granorum pro quolibet foeculari, non est lege fulcita, sed potius consuetudine roborata. num. 59. & 64. fol. 101.

Bannitorum bona non possunt à quolibet demorari nu. 8. fol. 366.

Vide in verb. auxilium, Baro, indultus, Prorex, re-septator, statutum.

BANNVM ad contumaciam contrahendam ex capitali causa est publicandum per hanc Civitatem: caeterum in Mag. Cur. Vicar. sufficit publicari Curia pro Tribunali sedente ex Afflicti traditione nu. 18. cum seq. fol. 12

Banna, quae poenam trireremium irrogant vagabundis, & alijs inutilibus personis, sunt iusta, ac ex ipso legum fonte dimanant nu. 56. fol. 101

Banna fieri consueverunt circa prohibitionem armorum, quomodo fundentur tam de iure communi, quam de iure Regni nu. 1. fol. 348

Banna prohibentia asportationem certi armorum generis non comprehendunt servientes Curiae magni Admiratus, prout nec servientes Mag. Cur. Vic. & ita decisum nu. 9. fol. 349

BARO est Iudex ordinarius vassallorum nu. 1. fol. 7

Baro ob contumaciam amittit interim iudicaturae exercitium nu. 2.

Baro ob contumaciam non potest absque dedecore stare in Curia Regis nu. 3.

Barone comparente, vel in vinculis existente, iurisdictionis ob contumaciam suspensio tollitur nu. 5.

Baronis potestas eligendi Officialem in propria Terra, longè distat à facultate nominandi Officialem in loca demaniali ex privilegio nu. 9. fol. 7

Baro an saluiconductus, & guidatici faciendi facultatem habeat. Affirmative concluditur, & Frecciae dubitationi occurrit. Etiam si nulla concurrat causa concedendi praesatam securitatem, idq. fluit ex potestate, quam habet condonandi, siue aggratandi delicta, modo partis querela non adsit, vel remissio praecedat. Nec Regiae Pragmaticae prohibentes. Baronem assecurare, seu guidare bannitos, aliosq. delinquentes refragantur; nam illis exacta offeritur interpretatio. Hac tamen Baronis potestas non extenditur ultra eius subditos. Qua si prudenter Baro utatur, eius usus optimum finem sortitur nu. 53. vsque ad 59. fol. 21. cum seq.

Baro an fiscum habeat, & quomodo, & quando gratias facere potest delictorum, ac eorum poenas remittere, remissive nu. 60. fol. 29

Baro habens merum, & mixtum imperium, fiscum habere dicitur secundum Plat. & Aucnd. quorum traditio D. Ambrosio non probatur, estq. exploratum in Regno, in quo Baro non habet fiscum; sed fisci coadiutores, & ratio assignatur nu. 63. cum seq.

Baro iurisdictionem, quam habet cum micro, & mixto imperio, ac etiam publicatione bonorum, a Rege recognoscit nu. 66.

Baro est Regis Procurator, sed in rem propriam, cumq. in iurisdictionis exercitio representat, tanquam Index ordinarius vassallorum à Rege constitutus nu. 67.

Barones non possunt constituere Officiales ultra annum, nec minus anno, vel ad ipsorum beneplacitum nu. 2. fol. 96.

Baronibus officia vendentibus certa est in Regno imposita poena nu. 12. fol. 59

Baro male tractans vassallos potest cogi ad vendendum, & hoc etiam ex officio potest Index mandare num. 1. fol. 60.

Baro propter nimiam severitatem potest etiam iurisdictione privari; si tamen gratis fuerit concessa, secus si ex causa querosa, vtpote venditionis, quo itidem casu si sanctia, & alia essent gravissima, posset procedi ad huiusmodi privationem nu. 2. cum seq.

Baro ante, vel post sententiam pendente appellatione delictorum gratiam vassallis, ita demum tribuit, si pariter intercedat remissio, idq. decretum in Sacr. Consil. iunctis oculis nu. 11. fol. 61

Barones habent iurisdictionem privativam in concessis, & possunt mandare vassallis, ne ipsorum iurisdictionem declinent nu. 21. fol. 62

Baro suo nomine petere potest remissionem vassalli contumacis nu. 22.

Baro cum sit Iudex ordinarius suorum vassallorum, si merum, & mixtum imperium habeat, potest ex causa publici boni poenam à lege praescriptam augere nu. 42. fol. 63.

Baro habens merum, & mixtum imperium, potest in bannis imponere poenam ultra augustalem sibi melius usam ex causa, nec Capit. Regni item, & inquisitionem refragatur: quia est intelligendum in habentem simplicem iurisdictionem nu. 43. cum seq.

Baro ratione contempnus potest poenam exigere ultra dampnum, & ita pluries decisum nu. 45. fol. 99

Baro non habens secundas causas, seu appellationes, vel alias regias iurisdictiones, easq. exercens, qua veniat afficiendus poena nu. 46.

Baronis iurisdiclio est adeo limitata, ut si gravamen inferatur vassallis in eius Curia litigantibus in incidenti, aut interlocutoria causae principalis, tota causa anocetur nu. 47.

Baro non habens causas appellationum, si deleet primas, an possit cognoscere de appellatione à sententia Delegati interposita, & quid in Regno, & an saltem per viam querelae, & recursus remissive num. 48. fol. 64.

Baronum Terris aliqua Regiae Audientiae residerunt, & resident, ex causa tamen, eaq. Baronibus, nedum Universitatibus vili: Baronibus verò contradicentibus non possunt Regiae Audientiae, nec alij Officiales in Baronum Terris habitare nu. 55. cum seq.

Baro an possit tenere Indicem appellationis in Terra. Subin;

I N D E X.

- subinfundata remissive num. 98.
- Baro, qui est primus civis inter vassallos, uti talis usus habet in territorijs demanialibus in baronia existentibus num. 1. fol. 65
- Baro non potest prohibere, vassallos pascere animalia in territorio demaniali ipsius Baronis, quatenus ipsorum usus exigit, et ita alias per Sac. Conf. decisum num. 2. et 3.
- Baro in territorio demaniali Vniuersitatis habet usum, ut primus Civis, et ideo poterit immittere propria animalia ad pascendum, uti ceteri ciues, et hoc procedit de plano absque controuersia, quod autem ius obtineat in territorijs appatronatis remissive num. 4. cum seq.
- Barone locante eius Terram cum omni iurisdictione, iuribus, et introitibus, prout ipse tenet, et possidet, an huic conductori debeat usus, quem Baro habet, ut primus civis in territorio Vniuersitatis demaniali, et negatiue concluditur nu. 6. et 9. cum seqq. fol. 66
- Baro ut primus civis usum etiam habet in territorio alieno, in quo Vniuersitas, eiusq. Ciues Baronis vassalli pascendi ius habent, nisi tamen particulari titulo Vniuersitas territorium, vel pascendi ius adepti fuerit, num. 7. cum seq.
- Baro usum, quem habet in territorio demaniali Vniuersitatis, nec vendere, nec cedere, nec locare potest num. 11. et 14.
- Baro uti primus civis usum habet, etiam si non habitet, et ita praticatur contra opinionem Auendani num. 13.
- Baro eundem habet usum in territorijs Vniuersitatis demaniali, quem ciues obtinent in demaniali Baronis, num. 22. fol. 67
- Baro excadentias, siue feuda plana solita, ac permisa concedi eidem deuoluta per lineam finitam an pro se retinere possit, vel teneatur de nouo conferre num. 1. cum seqq. fol. 68
- Baronum consuetudo concedendi feuda plana ad eos demanialia ipsius inuicem recensetur a Parid. sed de ea non constat, quinimo non est vera, nec rationi congrua, et rursus Bart. doctrina, que refertur in l. 1. §. permittitur ff. de equ. quot. et astim. nunquam est seruata in feudis, nec videtur posse applicari questionis de subinfundatione nu. 3. 4. 27. 34. et 46. fol. 68. cum seqq.
- Baro in Regno potest subinfundare excadentias, quo casu non habeat locum regula desumpta ex cap. 1. rursus quibus mod. feud. amitt. et qua ratione id sit constitutum, et quid in clerico subinfundante solita concedi num. 10. 11. et 13. fol. 69
- Baro in Regno excadentias deuolutas iterum concedere non tenetur, si tamen velit debet in concursu agnatos tantumdem offerentes extraneis preferre ex Constit. Reg. ut de success. vers. in omnibus, cuius verba recitantur, que licet loquatur de Rege, obtinet etiam in Barone ex identitate rationis, que viget in vtroque nu. 40. cum duobus seqq. fol. 72
- Baro potest secundum leges communes feudorum concedere res particulares feudi in emphiteusim: in Regno autem concedere potest res feudi steriles ad meliorandum pro certa parte fructuum annuus, non in pecunia, sed questionis est, an possit in pecunia respectina ad fructus citra fraudem, de qua remissive num. 1. 2. et 3. fol. 74
- Baro in feuda tanquam vniuersitate facti potest habere feudalia, allodialia, et redditus cuiuscumque generis numer. 20. fol. 76
- Barones Regni, eorumq. subfeudatarij, item vassalli burgenses quando ad seruitia, et ad quid teneantur remissive num. 4. fol. 93
- Barones Regni in parlamento generali donant tam pro se, quam pro eorum Vniuersitatibus ex consuetudine, iusta, et rationabili nu. 24. fol. 95
- Barones in generali parlamento non habent legitimam personam pro suis Vniuersitatibus in bis, in quibus non habent equale interesse nu. 26. fol. 96
- Baro primus civis non intelligitur respectu administrationis patrimonij, quod possidet vniuersitas, suos habens administratores, per quos regitur, et representatur nu. 35. fol. 97
- Barones, Vniuersitas, et Rex ad quid teneantur pro Regni hantibus remissive nu. 58. fol. 101
- Baronia an computetur inter feuda titulata, super hoc articulo expenduntur auctoritates Doctorum, et demum ponderatur Pragmat. Regni dicta nouem capitulum, et super Capitulis Regni amplius habetur discursus num. 2. cum seqq. fol. 183
- Baronia est feudum, sicut Comitatus, Marchionatus, aut Ducatus num. 3.
- Baro efficitur altero de duobus modis, de quibus nu. 4.
- Baronia est dignitas in Regno nu. 5.
- Baro, ut quis efficiatur a Rege, oportet, ut idem Princeps concedat feudum in titulum Baroniae expresse nu. 6.
- Baronum prerogatiua, et priuilegia remissive num. 7. fol. 189.
- Baro, et Comes per Constit. Regni equiparantur nu. 8.
- Baro non dicitur quis propter possessionem multorum feudorum, quia oportet, illa esse concessa in baroniam ex certa scientia nu. 10.
- Baro cum Comite nullum habet discrimen, sed procedit a pari nu. 11.
- Baronia an diuidi possit inter successores, huius occasione traditur intellectus ad text. in §. preterea Ducatus num. eod.
- Baronia continetur sub dispositione iurium loquentium de regalibus dignitatibus nu. 14.
- Baro si concesserit per duas vices rem feudalem infra tempus triginta annorum, licet non sit prescripta consuetudo, constituitur tamen in possessione dandi nu. 3. fol. 198.
- Baro si concederet feudum tenendum immediate ab eo, et idem diceretur in Regis assensu, necurum valeret num. 13. fol. 199
- Baro si concederet feudum cum clausula, quod immediate, et in capite teneatur ab eo, et hoc cum Regis assensu, non haberet locum Constituit. post mortem num. 15. fol. 200.
- Baro potest habere feudum in alieno territorio, num. 7. fol. 207.
- Baro non potest feudum inhabitatum habitatoribus replere, vel Castrum reedificare absque speciali Principis beneplacito, quo casu quomodo feudatario hac facere cupienti sit consultum, declaratur nu. 1. fol. 318
- Baro non potest in sua Terra adificare portum maris absque Principis licentia nu. 1.
- Baro non potest in sua Terra absque speciali Regis assensu facere mercatum, seu nundinas francas; bene tamen poterit absque alia immunitate, et priuilegio numer. 1. fol. 319
- Baro absque Regis assensu non potest liberare vassallos, et innumes reddere ab adiutorijs sibi debitis vigore

re Constit. Reg. quàm plurimum nu. 13. fol. 323
 Baro possidens civilem iurisdictionem dicitur Dominus, non autem habens criminalem tantum secundum Frecc. num. 14.
 Baro an possit ponere insignia, & arma in Castro subinfendato, & an feudatarius, vel subfeudatarius in Castro concessio, & in quo loco, remissive nu. 8. fol. 350
 Vide in verb. alienatio, appellatio, assensus, bona, Camera reservata, delictum, Episcopus, Feudatarius, feudum, laesa maiestatis crimen, Magna Cur. mercator, Offic. lis, possessio, Prorex, receptor, Regnum, Rex, sententia, vasallus, venditio, Visitator, & Vniuersitas.
BELLI tempore, vel alia publica urgente necessitate dirui possunt adificia supra alitudinem statutam extructa, vel quae defendi nequeant, & segetes pariter comburi, ut inimici careant victu, & exempla recensentur num. 27. fol. 62
 Bella sunt de iure gentium num. 4. fol. 358
 Belli initium est diffidatio num. 6.
 Bello cum infidelibus indicto, intelliguntur omnes ipso iure diffidati, ita ut tanquam hostes ipsi, ipsorumque bona efficiantur capientium nu. 7.
 Vide in verb. conductor, Consilium Collaterale, miles, priuilegium, Rex.
BENEFICIUM Principis in expresso latam recipit interpretationem nu. 14. fol. 278
 Beneficio in omnibus causis ubi personae conditio locum facit, ibi deficiente causa beneficium quoque deficere, regula est iuris notissima nu. 39. fol. 345
 Beneficium l. 2. C. de rescind. vendit.
 Vide in verb. laeso, remedium.
BONA feudo reddititia simpliciter à Barone concessa, non sunt feudalia penes possessorem, sed allodialia; eorum vero redditus est feudalis num. 4. 5. & 13. fol. 24. cum seqq.
 Bona feudo reddititia cum assensu Domini à Barone sub annuo censu concessa cum facultate alienandi, & translatione cuiuslibet iuris, erunt penes concessionarium censualia non feudalia, nec emphyteuticæ; & sic accipienda est Neapodani doctrina hac de re loquentis, num. 6. 8. & 17. fol. 75. cum seqq.
 Bona feudo reddititia à Barone sub annuo redditu simpliciter concessa absque facultate alienandi, & sine verbis illis translatus onnis iuris, erunt allodialia; non tamen poterunt absque Domini beneplacito alienari nu. 9. & 26. fol. 75. & 77
 Bona regalia alienari non possunt absque Domini assensu ex Constit. Regn. scire volumus, pariter feudalia ex Constit. constitutionem diu. mem. ita quoque particularia reddititia ex Constit. hac edictali; si tamen hæc ultimi generis bona fuerint alienata spreto Domini licentia, non incident in commissum, qui quid Paris contrarium scripserit nu. 10. 11. & 14.
 Bona feudo reddititia, quorum concessio apparet simpliciter facta tanquam de bonis feudi, emphyteuticæ, & non censualia censentur concessione vero, vel titulo non apparente censualia in dubio iudicantur, quo loci decisiones Afflicti. Capyc. Gramm. & Io. Fab. doctrina accitit, & diligenter iuxta morem expenduntur, & declarantur nu. 12. 13. 16. 18. 19. 21. 22. 25. 27. & 28. fol. 75. cum seqq.
 Bona intra fines feudi existentia penes Baronem possidentem feudalia penes alium allodialia, & libera censentur ita pluries decisum nu. 14. fol. 76

Bona feudo reddititia à Barone concessa, emphyteuticæ censentur, si Baronis consuetudo, & mos Regionis suffragentur nu. 30. fol. 77
 Bona præsumuntur concessa in feudum ex alijs concessionibus fieri solitis in feudum, qualis autem sit hæc præsumptio, & quid operetur nu. 31.
 Bona intra fines feudi possessa uti libera, non præsumuntur feudalia nu. 32.
 Bona patrimonialia à fiscalibus quomodo differant, remissive nu. 47. fol. 128
 Bona fisco non incorporata quanto tempore præscribantur remissive nu. 53. fol. 139
 Bona empta ex pecunia antiqua, vel ex fructibus bonorum antiquorum, minimè inter antiqua computari debent, & sic non erunt subiecta consuetudini loquenti de bonis antiquis, & ita alijs iudicatum: hinc detegitur error Paul. de Cast. in l. fin. ff. quand. act. de pecul. contrarium assenerantis nu. 17. & 22. fol. 308. cum seqq.
 Bona acquisita titulo oneroso, etiam quod fuerint empta ab agnatis, & cognatis, & ex pretio bonorum antiquorum, nequaquam manent sub dispositione consuetudinis loquentis de bonis antiquis nu. 18.
 Bona omnia clericorum quomodocumque ex fructibus, vel intuitu Ecclesie acquisita, ad eandem pertinent Ecclesiam nu. 21. fol. 309
 Bona exterorum non possunt per Barones occupari casu, quo illi cum causa expelluntur ab eorum Terris nu. 3. fol. 321.
 Bona, & persona infidelium, contra quos est indictum publicum bellum, sunt occupantium, siue sint capta in acie belli, siue extra, quia semper dicuntur in ipso bello capta, secundum frequentius receptam sententiam, iuxta quam fuit passim iudicatum nu. 3. usque ad 10. fol. 358. cum seqq.
 Vide in verb. adnotatio bonorum, bannitus, bellum, Clericus, consuetudo neapolitana, descriptio bonorum, hostis, successio.
BONA FIDES contractionis in feudibus non deseruit ad actus validitatem, sed bene ad interesse, & alia extrinseca nu. 16. fol. 237

CADAVERA Magnatum sunt balsamo curanda, maximè quando ad propriam Patriam in longinquis existentem sunt asportanda nu. 12. fol. 54
CAMERAE referuata Baronum sunt immunnes ab onere hospitandi ne dum actuali; verum etià à contributione in pecunia, & ratio assignatur nu. 17. & 20. fol. 28
 Camera reservata quot sunt concedenda Ducibus, & Principibus, & quot ceteris Titulatis, & Baronibus nu. 18.
 Camera reservata immunitatis priuilegio non gaudens in hospitio per transitum, vel imminente necessitate defensionis Terrarum, & Regni nu. 22. fol. 42
 Camera reservata an hospitandi immunitate potiantur quando Barones ab illis absunt. Decisio Cam. Summ. eiusq. rationes referuntur nu. 25. cum seqq. fol. 28. & 29
 Vide in verb. Vniuersitas.
CAPITANEI vulgo dicti de guardia deputati ad custodiam Civitatis virgam gestare debent in signum officii ad hoc, ut ab omnibus cognoscantur; hinc offendens unum ex ipsis Capitaneis virgam iustitie non gestantem, minimè tenetur de offensa tanquam tali Officiali facta, si eum non cognoscebat, quo loci remissive traditur de pena gestantis virgam iustitie, cum non sit de Officialibus ad hoc deputatis nu. 1. 2. & 3. fol. 339. cum seqq.

Capita

Capitanei predicti immediate subditi sunt Regenti Magna Curia, qui verè appellari potest Praefectus vigillum num. 4. fol. 331.

Vide in verb. Prorex.

CAPTURA in delictis occultis est arbitraria, & pro ea decernenda sufficit extrajudicialis informatio; in gravibus verò sola suspitio, nec appellatione relaxatur, sed interim ea pendente captus detinetur num. 19. fol. 4.

CARCERVM fructores, qua poena puniantur, remissive num. 9. fol. 11.

Carceris species quot num. 18. & 20. fol. 24. cum seq. **Carceram** visitatio per Iudices Mag. Cur. fieri consueta, & panis, qui carceratis egenis, & pauperibus dari mandatur, iuris communis dispositione mittitur numer. 11. fol. 61.

Vide in verb. depositum. visitatio.

CARDINALIS Legatus Proconsul, Legatus tantum, sed non Cardinalis Praesidi equiparatur, num. 31. fol. 223.

Vide in verb. Clericus, Proconsul.

CASTRORVM, & murorum constructio, & reparatio ad quem pertinere, contributio pro ea quo pacto facièda, & aedificia priuata iuxta, vel supra muros Ciuitatis quando tollenda remissive num. 41. fol. 63.

Castri custos, si illius existat proditor, inimicos in arcem introducendo, qua venias poena plectendus, num. 7. fol. 83.

Vide in verb. Vniuersitas.

CASIBVS nomis noua remedia adhibenda n. 11. fol. 48.

Vide in verb. assensus, consuetudo.

CAVALLARII Regij, quorum munus est pascua custodire, & conseruare, fori priuilegio gaudent, suntq. sub iurisdictione Regij Dobanery numer. 48. & 49. fol. 151.

Cauallearij supernumerarij, seu extraordinarij fieri possunt, & consuetum est necessitate suadete, idq. per Imperatorum Constitutiones erat etiam definitum, qui etiam poenas statuerunt aduersus eos, qui male administrant num. 50.

Cauallearij sunt milites equitantes secundum Io. de Plat. num. 52.

Cauallearij supernumerarij de iure gaudere non debent priuilegijs, quibus perfruntur ordinarij; hinc inferatur ad notab. decis. Sac. Conf. num. 53. cum seq.

Vide in verb. pascua.

CAVSA redacta ad non causam, res in pristinam reuertitur naturam num. 27. fol. 44.

Causa, & origo est attendenda num. 18. fol. 155.

Causa remota, mediata, & inualida non attenditur habita causa immediata valida num. 23. fol. 201.

Causa cessante non cessat effectus consumatus, & quatenus est influxus de praterito num. 15. fol. 213. & num. 23. fol. 327.

Causa necessaria est causa infirmitatis, & absentia num. 7. fol. 220.

Causa si existat tempore actus gesti, & postea deficiat, non officit num. 22. fol. 327.

Causa finalis appellatur causa fiendi, qua si sit falsa, actum reddit irritum num. 14. fol. 336.

Causa inductiua, & productiua dignitatis, tractum habens successuum, si cesset, cessabit & dignitas; cum ne dum ad inducendum, sed conseruandum requiratur num. 35. fol. 345.

Causa duplex fiendi, & cessandi, earumq. discrimen n. 37.

Causa infirmante superueniente omnia priuilegia extinguntur num. 38.

Vide in verb. citatio, decretum, dictio, demanum, dispensatio, legitimatio.

CAVTIO de non offendendo peti potest aduersus offendentem num. 8. fol. 3.

Vide in verb. Prorex.

CESSIO, qua fit possessori ex legis aequitate, non operatur contra cedentem num. 19. fol. 238.

Cestio bonorum, vide in verb. debitor.

CITATVS seruata forma ritus dicitur criminaliter citari propter periurij reatum dicitur pariter causa criminalis, non civilis, & consequenter citatus debet comparere de persona num. 45. 49. & 50. fol. 231. cum seq. **Citari** an debeant agnati, vel alij successores ab intestato in legitimatione naturalium, vel spiritiorum num. 2. cum seqq. fol. 331.

Vide in verb. dispensatio legitimatio.

CIVES possunt compelli ad emendum frumentum pro necessaria militum alimonia num. 10. fol. 33.

Ciues possunt cogi ad emendum frumentum, vel aliud, quod Ciuitas habet paratum ad vendendum, et minorem iacturam patiat, idq. pluries practicum in hac Ciuitate num. 12. cum seq.

Ciues inopia tempore cogi possunt ad proficiscendum in Regiones longinquas pro emendo frumento, idq. fuis pluries in hac Ciuitate practicum num. 15.

Ciuis non potest à sua Patria recedere, & aliò ad habitandum se conferre, nisi sit licentiatus à Ciuitate, vel Patria num. 8. cum seq. fol. 38.

Ciues an possint cogi ad delinquentium persecutionem remissive num. 57. fol. 101.

Ciuem pro conciuem, vel possessorem pro alienis debitis non esse molestandos quomodo intelligatur, super quo examinatur Luc. de Pen. traditio, & text. in homine territorium C. de cens. & censu. explanatur num. 11. & 14. fol. 103.

Vide in verb. aqua, Baro, Ciuitas, conductor, functiones fiscales, vsus.

CIVITAS inopia tempore sicut Rex potest cogere Ciues ad emendum, & asportandum frumentum, vel ad pecuniam mutuandam pro eo comparando. Ad que aequaliter cogendi erunt, & pauperes, & ditites, pro modo tamen facultatum, & ratio redditur num. 6. & 9. cum seqq. fol. 32. cum seq.

Ciuitas penuria tempore potest capere animalia, naues, & alia frumenti asportandi causa num. 16. fol. 33.

Ciuitas, sicut Fiscus possunt inopia tempore, et minorem iacturam faciant, miscere frumentum vetus corruptum cum nouo, illudque inter Ciues, & subditos distribuere, idq. est consonum l. 1. C. de cond. in pub. borr. lib. 19. que exacte declaratur num. 17. cum seqq.

Ciuitatis inordinata administratio, et plurimam est penuria causa num. 20.

Ciuitas nimie magnitudinis non bene potest custodiri num. 17. fol. 39.

Ciuitatis maiorem partem quatuor platea, siue quaterria constituunt, eamq. representant, necnon concludit etiam relictane platea populari, & ita per Regem Friedericum sancitum, & per Collaterale Consilium pariter decretum num. 13. & 15. fol. 54.

Ciuitatis maiore parte aliquid concludente, quilibet de populo reclamare potest, & superiorem adire num. 14.

Ciuitatis sedilia, siue platea libere congregari possunt absque licentia num. 16.

Ciuitas

Civitas largò modo dicitur esse sub tyrannide, quando ciues non possunt libera voce defendere bonum publicum num. 17.

Civitas si in Curia haberet procuratorem, pro Civitatis, & Regni occurrentibus necessitatibus, remedium ex D. Auctoris sententia præpotens esset ad vitandos tumultus, & dissidia, quæ oriri consueverunt, dum agitur de transmittendo Legatum ad Regem nu. 18.

Civitatem regi pro maiori parte per nobiles est à iure approbatum; sicut contraria consuetudo irrationabilis, & minime servanda nu. 19. cum seq. fol. 55

Civitatis in regimine plures debent esse nobiles, quam populares nu. 22.

Civitatis interest per nobiles, & non per populares gubernari nu. 23.

Civitas in generali parlamento non habet votum in donatione Regi facienda nu. 33. fol. 96

Civitas in suis venditionibus non fruitur privilegio patris additionis in diem nu. 52. fol. 128

Vide in verb. actus, edificium, Annona, aqua, civis, Decurio, Legatus, Princeps.

CLAVSULA sub indignatione nostra in literis Papæ, & Regis, quid importet nu. 6. fol. 53

Clausula Cancellariæ in assensu, et nisi infra certum tempus assurationis iuramentum præstetur, assensus habeatur pro non præstito, operatur resolutionem contractus, idq. decisum in Sac. Cons. & confirmatum in Colateralis cum impositione perpetui silentij numer. 16. fol. 94.

Clausula iuribus nostris, & alienis semper salvis, prout illa feudi natura in aliquo non mutata, intelliguntur præterquam in expressis nu. 5. fol. 193

Clausula decreti annullatiua ipso iure annullat num. 3. fol. 235.

Clausula appositæ in obligatione bonorum feudaliu facta cum assensu, ut potè cum potestate capiendi, vendendi, & alienandi quid operentur nu. 14. fol. 300

Vide in verb. creditor.

CLERICORVM domus ab hospitandi onere sunt penitus exemptæ nu. 14. fol. 27

Clericus si de pecunia Ecclesiæ edificet in solo patrimonio, an solum cedat edificio favore Ecclesiæ nu. 13. fol. 46.

Clerici, cateriq. immunitatis privilegio fruentes contribuere tenentur ad extructionem, vel refectionem murorum, pontium, & viarum; sed non ex vi legis laicorum, sed ex vi rationis nu. 40. fol. 63. compellendi tamen sunt à suis iudicibus nu. 62. fol. 101

Clericorum bona donata ad titulum patrimonij, item Hospitalium, Confraternitatum, & similibus, quomodo sint exempta à collectis, seu functionibus fiscalibus, remissive nu. 8. fol. 106

Clericus etiam beneficiatus, & Cardinalis an succedat in feudo remissive nu. 8. fol. 213

Clerici primæ tonsuræ in Regno non succedunt in feudis num. 10.

Clerici, Episcopi, & Cardinales extra Regnum succedunt in feudis num. 11.

Clericus in feudo succedit, si re integra ante introducta feudi questionem habitum dimiserit nu. 13.

Clericus non videtur assumpsisse habitum, si statim post patris obitum illum dimiserit nu. 22. fol. 215

Clericus propter periurij reatum amittit privilegium cap. Odoardus, & potè pro debito civili in carcerem contigi, & idem ius obtinet, si fuerit incusata obligatio

contra eum, cum hoc casu etiam periurium incurrat nu. 46. & 47. fol. 231

Clericus, seu Monasterium an feudo succedat, serviendo per substitutum, & quid in iure hypothecæ, optime enucleatur, & præ cæteris punctualis Capyc. decisio recensetur nu. 3. & 4. fol. 233

Clericos, Monasteria, & his similia posse per Superiores habilitari ad feudorum possessionem, consuetudine potest utique induci nu. 6.

Clericorum numerus, qui præter modum crevit in Regno, debet per Superiorem Ecclesiasticum moderari ratione fraudis evitandæ, quo circa illustrissimi, & amplissimi Cardin. Arigon. legitima refertur provisio nu. 10. fol. 352.

Vide in verb. edificium, Baro, bona, Consilium Colateralale, Dominus, Legatum, Officialis, privilegium, vita, & militia.

COLLECTA, seu tributum certæ quantitatis, in quo Regnum, seu Terræ taxantur in uniuersum, solui debet integrè, nulla habitæ ratione diminutionis focularium, idq. procedit in donationis, que licet exigantur iuxta taxam focularium, hoc fit ad faciliorem exactio- nis modum num. 13. 14. 15. 19. 20. 21. & 22. fol. 103. cum seq.

Collecta, que soluebantur ante impositionem functionum fiscalium, quo tempore fuerunt in Regno introducta nu. 10. & 11. fol. 105

Vide in verb. clericus, privilegium, & Vniuersitas.

COLLEGIA Arium etsi proprios Iudices habeant, tamen possunt conueniri coram Potestate numer. 27. fol. 36.

COMES, vide in verb. Baro, Magna Curia, vir.

COMMERCII verbum quid importet nu. 33. fol. 180. il. 1.

COMMISSARII vulgò dicti de redemptione, alij pro exurpatione locustiarum, alij ad capiendas informationes delictorum, quomodo desinentur, & à quibus salarium consequi debeant, remissive nu. 6. fol. 322

CONCESSIO vniuersalis futuras includit accessiones, ad quod adiungitur lex si seruius ff. de seruit. urban. præd. que habet locum etiam in privilegijs ex Isernio sententia nu. 37. cum seqq. fol. 14

Concessio qualibet regulatur ab intellectu iuris num. 26. fol. 70.

Concessio fieri non potè, nec intelligitur facta alia lege, quam sit penes concedentem nu. 19. fol. 159

Concedens intelligitur concedere, quod est suum, eiusq. tantum vsui deputatum, & non, quod est in vsus, & publicas necessitates destinatum nu. 19. cum seq.

Concessionem Imperatorum intelliguntur respectu iuris, quod habent nu. 38. fol. 363

Concessionem ab Imperatore, vel à Papa factæ in derogationem iuris alterius alio non dicto, intelliguntur, quando ex illis non inferitur magnum præiudicium, nec vsus tollitur, qui de iure communi, & gentium competit secundum punctualem Luc. de Pen. traditionem nu. 40. & 41.

Vide in verb. alienatio, aqua, assensus, extractio.

CONDITIO impossibilis, vel reuocatur, vel habetur pro impleta nu. 9. fol. 236

Vide in verb. actus.

CONDUCTOR alicuius Terræ ad longum tempus cum assensu, efficitur & Dominus, & ciuis nu. 10. fol. 66

Cōductor Terræ Baronalis quæ, & qualia seruitia ex busmodi contractu consequatur remissive nu. 15. Condu-

- Conduutores namin, equorum, & aliorum in bello amiforum secundum opinionem frequentioribus suffragijs receptam non tenentur ad damnorum refectio-nem, quando Domini voluntarie locauerunt, alias si contra voluntatem, debet damnum refarciri à man-dante n.44. & 45. fol. 364**
Vide in verb. Baro, fiscus, liber rationis, oblatio, via.
- CONFESSIO facta inter personas alias contrabere pro-bibitas nullius est ponderis nu.8. fol. 342**
- CONFIRMATIO est nulla, si confirmabile est nul-lum, idq. cumulate exornatur, & declaratur num. 19. cum seqq. fol. 337**
Vide in verb. consuetudo, feudatarius in fin. feu-dum.
- CONSILIVM Collaterale definitio Prorege facultatem habet concedendi assensum, quia in omnibus Proregis personam representat nu.1. fol. 217**
- Consilium Collaterale mortuo Prorege quomodo congre-getur pro expediendis negotijs ad iustitiam, aut ad generalem Regni gubernationem perthnentiibus, item pro negotijs status, & belli, & qui mos seruetur circa honorum praelationes, tam in Consilio, quam extra in-ter Consiliarios Collaterales, Togatos, Magnates, seu Titulatos, & alios titulo carentes, item habentes unum ex septem officijs Regni, & quid si inter Magnates ad sui vnus de sanguine Regio, recensentur decisiones alias facta in similibus controuersis nu. 4. cum seqq. fol. 217. & 218.**
- Consilium Collaterale quam iurisdictionem habeat, & eius Regentes an sint Iudices ordinarij, an vero Proregis Assessores remissimè nu. 10. fol. 218. & susè num. 17. fol. 368.**
- Consilium Collaterale non potest declarare, vel limitare leges inconsulto Principe nu. 11. fol. 335**
- Consilium Collaterale in concernentibus iustitiam habet omnimodam iurisdictionem, ultra multa alia induc-ta per capitula huic Ciuitati concessa, quae recensentur nu. 11. fol. 367. & de plenitudine potestatis Cancellar-iae nu. 18. fol. 368**
- Consilium Collaterale est tribunal supremum creditum cum certo Regentium numero, cuius terminalis Pro-rex est capus, & in eo negotia omnia terminantur per maiorem votorum partem nu. 12. cum seq. fol. 367**
- Consilium quomodo diffiniatur ab Ifern. nu. 23. fol. 228**
- Consilium aliud est, & aliud militia, sicut aliud Consilia-rij, & alij milites nu. 36. fol. 230**
- Consilij Collateralis Regentes in concernentibus iustitiam habent votum decisuum; in ceteris vero consultiuum nu. 7. fol. 218. & nu. 16. fol. 368**
- Consilij Collateralis Regentes in omnibus interueniunt negotijs, tam iustitiam, gubernationem, & patrimo-nium, quam statum, & bellum concernentibus; ceteri vero Collaterales non possunt, nec debent interesse, nisi in tangentibus bellum, & statum nu. 14. fol. 367**
- Consiliarij Collaterales Curiales dicuntur, quia in Curia Regis, & penes Regem assistere debent, à qua recedere non possunt absque speciali licentia nu. 2. & 3. fol. 226**
- Consiliarij Collaterales, qui durante officio se obligauerunt seruata forma ritus, non possunt declinare forum, quod non procedit in clerico, & ratio affertur, nisi dolo, & fraude clericatum assumpsisset nu. 16. fol. 228**
- Consiliarij Collaterales in quo differant ab alijs nu. 22.**
- Consiliarij Collaterales, qui sint, & in quibus versetur eorum officium nu. 24. & 35. fol. 228. & 230**
- Consiliarij Collaterales non iudicant, sed in Collateralè assistunt, dum res bellica tractatur, & eorum voia sunt consultiua, non decisua, nec ullam aliam habent iurisdictionem nu. 25. fol. 229**
- Consiliarij Collaterales non sunt milites, sed viri milita-res nu. 30. fol. 230**
- Consiliarij Collaterales sunt pars corporis Principis nu. 20. fol. 369**
Vide in verb. appellatio, assensus, aula, Mag. Cur. Officialis, Prorex.
- CONSTITVTIO praedicta quò ad beneficium reuoca-tionis habet locum, tam in venditore, quam in emptore, & sic est vsu forensi receptum contra Frecc. & Ann. cuius occasione per D. Auborem traditur ve-rus, & germanus intellectus d. consti. num. 31. & 32. fol. 179. il. 1. & nu. 11. fol. 300**
- Constitutio praesata habet locum etiam in promissione de vendendo, & pariter in promissione de emendo, & in hoc secundo capite sic fuit alias decisum per Sacr. Conf. nu. 34. fol. 180. il. 1. & nu. 12. fol. 300**
- Constitutionis praedicta beneficium circa reuocationem an detur post preces Regi porrectas, & pendente con-sultatione, si assensus si praestandus, & de materia re-uocationis facta, remissimè num. 28. fol. 182. & quod non habeat locum, fuit decisum in Collat. Consil. nu. 2. fol. 281.**
- Constitutio praedicta declaratur, quomodo procedat in feudis mixtis nu. 25. fol. 201**
- Constitutio de qua supra, non procedit, quando feudum alienatur, & Dominus tenetur assensire: nam tunc as-sensus habetur pro praestito, & sic cessat reuocatio nu. 33. fol. 202**
- Constitutio iam iam memorata habet locum, etiam ad-uersus fiscum nu. 13. fol. 258**
- Constitutio hac eadem dum prohibuit quamcumque alie-nationem, censetur prohibuisse institutionem heredis extranei absque assensu, siue legatum, quia alienatio-nes dicuntur secundum Afflic. nu. 18. fol. 259**
- Constitutionis antedictae beneficium quò ad reuocationem cessat, si Dominus praueuit vasallum in auocatione feudi absque assensu alienati, & est litem contestatus nu. 4. fol. 281**
- Constitut. de qua iam facta est mentio, habet locum etiam in pacto de non petendo nu. 13. fol. 300**
Vide in verb. dos, emptio, feudatarius, officium.
- Constitutio Regni excludens faeminas à successione exte-ritibus masculis, cum loquatur de filiabus, non porrigetur ultra casum, & sic non habebit locum in nepte ex filio nu. 41. fol. 312**
- CONSVETVDQ mala non confirmatur ex longo tem-pore nu. 50. fol. 15**
- Consuetudo erronea non protrahitur ad alios, cum quibus non fuit iudicatum nu. 51.**
- Consuetudo, vt Decuriones, vel alij Officiates praesentes eligant successores in officio non confirmata superio-ris auctoritate, vel ab vniuersitate nullius est roboris, & contraria Romi opinio refellitur, eiusq. locis res-pondetur nu. 5. cum seq. fol. 35**
- Consuetudo Dominorum Lombardiae constituentium in eorum Ciuitatibus exploratores, vt sciant, quae causa forenses eorum Ciuitates ingrediantur, est iusta nu. 16. fol. 39.**
- Consuetudo laudabilis, per quam nobiles tantum assu-muntur ad ciuitatis regimen exclusis popularibus nu-mer. 21. fol. 55**
Consue-

- Consuetudo dandi rem in feudum, vel eam tenendi in demaniam, inducitur spatio triginta annorum nu. 39. fol. 72.**
- Consuetudo irrationabilis non est seruanda, numer. 27. fol. 96.**
- Consuetudo contrahendi cum pretio conueno, soluendo infra certum tempus, & interim conuenitur de certo interesse, etiam quod fructus excedat, est sanè valida, quo circa declaratur sententia Castrens. & pulchra decis. Genuens. refertur nu. 71. cum seqq. fol. 131.**
- Consuetudo dandi semel in anno vestium renigibus, vulgo dicitur, forzatis, unde sumpta nu. 28. fol. 149.**
- Consuetudo non extenditur de casu ad casum, num. 27. fol. 344.**
Vide in verb. bannitus, bona, ciuitas, demaniam, lex, mercatus, Perceptor.
- Consuetudo Neapolitana excludit sorores à successione fratrum, si dotatae sint de bonis paternis, vel maternis, & sic distinguitur à constit. & Pragm. Reg. & ita decisum nu. 6. fol. 207.**
- Consuetudo praefata habet locum in bonis suis in districtu, & territorio Ciuitatis; in ceteris vero extra districtum procedunt Constitutiones Regni quo circa subijcitur notabilis distinctio, an consuetudo loquatur de bonis, vel de personis nu. 7.**
- Consuetudo de qua supra, habet locum in dote, ubicumque sit dos etiam extra districtum, quia est ius vniuersale, & nomen iuris, & consuetudo extenditur ad iura, & actiones, & ita alias decisum nu. 8. & 9.**
- Consuetudo Neapolitana disponens, ut de bonis antiquis non possit quis disponere ultra medietatem, & si fuerit saecula, filios habens, de decima parte, habet locum etiam in fructibus bonorum antiquorum numer. 15. fol. 308.**
- Consuetudines Neapolitanae habent tantum locum in vltima voluntate, non autem in dispositione inter viuos, hinc inferitur ad vnum notabile obseruatione dignum, super quo nil firmitatis habent considerat per Gaspar. de Leo. nu. 19. & 20. fol. 309.**
- Consuetudo Capuani & Nidi distinguitur à consuetudine Ciuitatis nu. 23. cum seqq.**
- Consuetudo moris Magnatum idem continet, quod ius commune nu. 24.**
- CONSVLES sunt illi tres nu. 29. fol. 223.**
- CONTRAHENTIBVS licitum est se inuicem decipere, sed falli in Iudice distrabente rem nomine debitoris, nisi modica esset lesio nu. 7. & 14. fol. 123.**
- Contrahens cum aliquo scire debet illius conditionem, quo casu ignorans facti alieni non excusat, quia non est probabilis nu. 23. fol. 296.**
- Contractus perpetuo prohibiti propter interesse partium, si fiant cum reservatione dispensationis impetranda; erunt vltique nulli, in tantum, ut dispensatio superueniens neutiquam suffragetur, aut iuret nu. 15. fol. 336.**
Vide in verb. clausula, homo, lesio, passiuus.
- CONTRIBUTIO ab aliis illi vniuersitati facienda, quae actuali hospitandi onere praemittitur, eiusque praestitio unde de sumpta nu. 2. fol. 26.**
- Contributio non conceditur pro hospitio per transitum num. 3.**
- Contributio, facienda est à Terris mediterraneis pro militum hospitio, quod Terra maritima sustinent, cuius ratio qualiter habenda nu. 29. fol. 29.**
- Contributio non est praestanda pro omnibus necessariis militum victui, sed pro rebus adiutariis, quas vniuersitates viliori pretio praestare debent num. 30. cum seq.**
- Contributio pro quolibet milite singulis diebus quanta nu. 36. fol. 30.**
Vide in verb. Camera reservata, castrum, clericus, bares, hospitium, impositio.
- CONTUMACIA an adimat priuilegium nominandi Iudicem in locis demanialibus, Collateralis Consilij decisio, eiusque ratio refertur nu. 7. & 8. fol. 7.**
Vide in verb. bannum, Baro, deportatio, Dominus, mandatum per male, receptor.
- CONVENTIO de soluendo certo interesse pendente, dilacione data ad soluendum pretium, est valida iuxta Doctorum sententiam frequentioribus suffragis receptam, quae ampliat, etiam si interesse conuentum rei fructus excedat, ad cuius corroboracionem elegans doctrina Castrens. adducitur, & notab. ratio assignatur nu. 68. 69. & 70. fol. 130. cum seq.**
- Conuentio certi interesse rei sterilis, ex qua fructus aliquis non percipitur, valet nu. 75. fol. 131.**
- CREDITOR hypothecarius ob situm interesse potest impedire deuotionem domus sui debitoris delinquentis, quae alias ob delicti atrocitatem veniret demolienda, & ita alias iudicatum nu. 36. fol. 6.**
- Creditor non habens successorem in feudo stante clausula in assensu apponi solita vigore Pragm. quatenus habet successorem non possit cedere creditum suum, etiam cum hypotheca contractum super bonis feudaliibus. D. Auctor in hac questione subiinet opinionem negatiuam aduersus Lanarium propter expressam clausulam in omnibus assensibus apponi consuetam, siue super contractu dominij translatico, siue super hypotheca tantum quamuis non neget, Pragmat. sancitam fuisse propter deuolucionem, quae in dominio, & non in hypotheca consideratur nu. 1. 2. & 3. fol. 212.**
- Creditor habens hypothecam super feudaliibus cum assensu expedito per verbum fiat, si illius virtute exigat creditum, an teneatur restituere pecuniam exactam posterioribus creditoribus habentibus assensum priuilegio variatum in forma Cancellariae, si ipse aliter infra tempus non rededit suum assensum in formam praedictam. In hoc arduo, & perplexo iuris articulo primo loco refertur decisio Sac. Cons. pro posterioribus creditoribus, quam postea D. Auctor reuocat in dubium, & demum consutat contrarij, illam adeo exquisitis rationibus, & argumentis confirmat, ut nemo non intelligat, summam esse in eo ingenij aciem nu. 5. cum seqq. fol. 235.**
- Creditorum defuncti etiam in actione personali vigore separationis praeseruantur creditoribus hypothecariis haereditis nu. 22. fol. 286.**
- Creditor non potest vendere bona debitoris illo prius non requisito, nisi vigore pacti specialis nu. 24. fol. 302.**
Vide in verb. debitor, fraud.
- CURIALES officia gerentes penes Principem, fori declinatoria non gaudent, dum extra curiam contrahunt, & de negotijs ipsorum priuatis conueniuntur, nu. 17. fol. 228.**
Vide in verb. Consilium Collaterale, iurisdictio, magna curia, miles.
- CYRIBVS, qui vulgo carrociae dicuntur, vehi licet tantum illis, qui in dignitate, & honore constituti sunt, plebeis autem, & mechanicam artem exercentibus nequaquam, nullo modo nu. 22. fol. 353.**
- Currus, lectica, & sedes, quae ad manus deferantur, non sunt**

font quid nouum, sed antiquissimis temporibus erant
etiam in usu nu. 23.

Currus quam sint Reipubl. perniciosi, & que mala pa-
riant, remissiuè nu. 24.

D

DATIO ad libellum quid importet, numer. 13.
fol. 250.

DEBITOR fiscalis contumax in non soluendo, non gau-
det beneficio cessionis bonorum in fiscali damnnum num.
17. fol. 148

Debitor potest non acquirere, & in acquirendo facere
conditionem sui creditoris deterioram nu. 23. fol. 286
Vide in verb. creditor, decurio, minister.

DECLARATIONIS natura est declarare facta dubia
præcedentia, alias non esset propriè declaratio, sed im-
portaret nouam dispositionem nu. 23. fol. 215

Declaratio importans reuocationem gratiæ, aut legis fa-
ctæ, non præiudicat, quia intelligitur Papa, aut Prin-
ceps circumuentus nu. 12. fol. 42. & nu. 12. fol. 335

DECRETVM, prout sententia irrita sunt ex causa in-
illis expressa manifestum iuris errorem continente,
nu. 8. fol. 335

Vide in verb. clausula, homo, numeratio.

DECURIONES Ciuitatis ex dignioribus, ac ditioribus
eligendi nu. 2. fol. 39

Decuriones munus sibi delatum absque poena respue-
re nequeunt nu. 3.

Decuriones eligi nequeunt Ciuitatis debitores num. 13.
fol. 36.

Decuriones absque Regis assensu minime valent mutua-
re frumentum, oleum, aut quid aliud pro Ciuitatis an-
nona reseruatam, nec pecuniam sub usuris accipere,
nec aliud simile facere nu. 26. fol. 37

Decuriones primitus exequabantur spectantia ad poli-
tiam Ciuitatis ex Capit. Regis Ferdinandi Primi, quod
postea fuit immutatum nu. 3. fol. 50

Decurionibus potest à Ciuitate limitari potestas tempore
tamen electionis ad decurionatum, & non post electio-
nem nu. 19. cum seq. fol. 51

Vide in verb. Annona, consuetudo, Officialis, Pro-
rex.

DELEGATVS Principis est maior quolibet Ordina-
rio, quia Principis personam representat n. 11. fol. 221

Delegationes particulares an & quando fieri possint in
iudicium iudicum ordinariorum n. 1. fol. 366

Delegatio facta in causis Sedilium vti legitima defendi-
tur nu. 2.

Delegationes maxima causa non urgente fieri non de-
bent nu. 4.

Delegationes huiuscemodi ultra iuris communis sanctio-
nem expressè prohibita sunt: per Capitula huic Ciuita-
ti concessa, que ad literam subiiciuntur n. 10. fol. 367

DELICTVM fit grauius ex loci qualitate, & affertur
exemplum in eo, qui alapa percussit in Palatio Papa,
& fuit furca suspensus, item in alio, qui simile facinus
patrauit in Palatio Proregis, & manus amputatione
fuit punitus nu. 16. & 17. fol. 9

Delictum iudicatur quoque grauius ex qualitate perso-
næ, que iniuriam passa est, recensetur exemplum de
quodam, qui alapa percussit, & ex qualitate personæ
percussæ fuit furca suspensus nu. 18.

Delicti non iure communi, sed Statuario, vel Principis
constitutione, ex quibus ex non delicto fit delictum,
cognitio pertinet ad Iudicem ordinarium, vel Baro-
nem delinquentis, cuius traditionis irrefragabilis as-

signatur ratio, ex qua Menoch. & Surd. notantur, eo-
rumq. ratio exploditur num. 29, 30. & 42. cum seqq.
fol. 11. cum seqq.

Delictorum cognitio Baroni concessa includit que ex nō
delictis sunt delicta in sua iurisdictione patrata ex vī
concessionis delictorum cognitionem vniuersaliter ei
tribuentis nu. 35. cum seq.

Delicti iure communi, quod ex Principis constitutione
est effectum non delictum, cognitio Baroni adimitur,
num. 36. fol. 14

Delicti ex non delicto cognitio potest Principis constitu-
tione Baroni expressim prohiberi nu. 40. & 43. fol. 20
Vide in verb. adnotatio bonorum, edificium, capti-
ra, creditor, fori iudicatio, læsa maiestatis crimen,
mulier, Princeps.

DELINQUENTIS domus ob delicti enormitatem
Superioris mandato diruitur, idq. in facti contingen-
tia fuit pluries obseruatum nu. 35. fol. 6

Delinquens in imaginem B. Virginis, vel contumelias
inferendo, vel lapides in eam proijciendo, vel eam
percutiendo, qualiter puniendus nu. 20. fol. 9

Vide in verb. adnotatio bonorum, auxilium, deposti-
tum, fori iudicatio, pax, receptor.

DEMANIA que mala pariant, remissiuè numer. 16.
fol. 323.

Demaniam consuetam in Regno fieri, quo iure fundentur,
nu. 1. fol. 325

Demaniam sunt introducta contra ius secundum Camer.
num. 3.

Demaniam introducta sunt de inueterata consuetudine se-
cundum Regnicolarum opinionem, quam D. Author
non admittit, & ideo suam affert opinionem, atque
sententiam nu. 8. fol. 326

Demaniam reuocatio quando intentari potest ex causa ces-
sante nu. 24. fol. 328

Demaniam præscribitur spatium triginta annorum, nu-
mer. 25.

Vide in verb. consuetudo, Dominus, Feudatarius,
Vniuersitas.

DEPORTATIONE non extinguitur nominandi, siue
eligendi facultas nu. 10. fol. 7

Deportatus amittit, quia sunt iuris ciuilibus, contumax verò
secus nu. 12.

DEPOSITA fieri consuetam in triribus facinororum,
ac viliū hominum in Magna Curia detentorum nō
esse nouam provisionem, sed legitimam, ac iustum or-
tū ducere optimis, ac veris rationibus concludit D.
Author (quem merito illustrissimum, doctissimum, ac
eruditissimum appellauit Menoch. in cons. 1174.) nu.
51. 54. & 55. fol. 100. cum seq.

DESCRIPTIO bonorum eatenus est prohibita, quate-
nus importat speciem incorporationis, ut est depinge-
re arma fiscali, & similia denotantia possessionem,
aut dominium, sed quid de sigillatione capjarum, &
ostiorum nu. 47. & 48. fol. 138

Vide in verb. filius.

DEVS est seruator cordium, ipse intelligit, & reddit
vnicuique secundum opera sua nu. 39. fol. 150

DICTIO, ex, importat causam immediatam, & proxi-
mam nu. 31. fol. 119

Dictio, sed, est aduersatiua similibus, hinc si ponatur post
orationem negatiuam affirmabit, & è contra num. 45.
fol. 119.

Dictio taxatiua designat personalitatem, hinc D. Author
verus iuris alumnus, & ex cuius scrinio pectoris le-
ges

- ges ipsa dimanare videntur, rectè in dubium venocatur
traditiones Bart. in l. stipulatio ista ff. de verbor. oblig.
& Bald. in l. fin. C. de act. empt. dùm voluerunt, hære-
dem non posse ex proprio iure agere, etiam quod pro-
missio defuncti fuerit cum clausula taxativa à se tan-
tum nu. 31. & 32. fol. 137
- DICTIO**, ceteris idem prorsus substantia, & qualitate im-
plicat, & refert, licet diuersum specie, & numero nu.
31. fol. 230
- DICTIO**, quia importat causam finalem n. 14. fol. 336
- DIGNITATI** iniuriam fieri leges dixere, cum ad eam
munus idonei promouerunt nu. 13. fol. 79
- DIGNITATIS**, & honoris augmentum non ambitione, vel
pecunia, sed labore, & merito comparandum nu. 31.
fol. 90
- DIGNITATE** cum turpitudinis nota destituendus est, qui eam
suis pecunia adeptus nu. 32.
- DIGNITATEM** habens cum administratione præfertur alijs
eandem habentibus absque administratione num. 29.
fol. 344
- DIGNITAS** coherens personæ, nec cum patre communica-
tur nu. 32.
- DIGNITATE** cessante cessabit illius occasione concessum nu.
42. fol. 346
- DIGNITATEM** titularum vendi in Regno est utique usur-
patum nu. 4. fol. 352
- DIGNITAS** titularum negotiatoribus, atque similibus con-
cedi nequaquam debet nu. 5.
Vide in verb. Baro. causa, infamis, Officialis, Prin-
ceps, Prorex, Rex, Titulatus, vidua.
- DII** ATIO concessa ad expediendum priuilegium su-
per assensu quid importet, & quare fuit petita num. 8.
fol. 236.
- DISPENSATIO** requirit citationem partis interesse
pretendentes n. 5. fol. 332
- DISPENSATIO** requirit causam, que si sit falsa, vel insuffi-
ciens exprimat, utique vitiat nu. 9. fol. 335
- DISPENSATIO** absque causæ cognitione est nulla nu. 10.
Vide in verb. contractus, Dominus.
- DOCTORES** supernumerarij, seu extraordinarij Colle-
gij Neapolitani, in quo magnus Cancellarius habet or-
dinariam iurisdictionem, non gaudet priuilegijs, qui-
bus perfruuntur Ordinarij de Collegio, & ita decisum
num. 54. fol. 151
- DOCTOR** Licet electus, licet sit electa industria persona,
potest ex causa infirmitatis alium loco sui substituere,
& est communis opinio nu. 8. & 9. fol. 220
Vide in verb. priuilegium.
- DOHANA**. Menepecudum Apulæ per quam locan-
tur territoria, & pascua ad usum pecudum, cetero-
rumq. animalium, non est quid nouum, omnesq. ipsius
instructiones sumi per Imperatorum Constituciones dis-
finitæ nu. 46. fol. 151
- Dohanerius** Regius habet merum, & mixtum imperium
super omnes Dohanæ subditos, & quomodocumque il-
lam insequens, quinimò iudicatum est habere iurisdi-
ctionem, etiam contra Neapolitanos nu. 49. & 50.
- Dohanerius** Regius habet intentionem fundatam contra
descriptos aliquo tempore in eius libris, ut dicantur
obnoxia tam animalia ad pascua sumenda, & debi-
tam pensionem soluendam in posterum, quam territo-
ria, que Regia Curia capit à particularibus Dominis
pro substitutione pecudum, & animalium i. l. q. etiam
erat per Constitution. Imperatorum diffinitum nu-
mer. 55
- Dobana** Regia initium ducit antiquum à tempore Roma-
norum nu. 56.
Vide in verb. Cauallarius, pascua.
- DOLO** facere nullus videtur qui iure suo vitatur, quia
iuris executio non habet iniuriam n. 24. fol. 260
Vide in verb. fiscus.
- DOMICILIVM** amittitur habitatione interdicta num.
10. fol. 30
- Domicilium** unum altero principalius quis habere potest
num. 11.
- Domicilij** onera in principaliori sustinenda, in equalibus
vero diuidenda nu. 12.
- Domicilium** originis tanquam naturale, & immutabile
ceteris potentius nu. 13.
- Domicilij** forum tripliciter quis sortiri potest nu. 14.
- DOMINII** directi si fiat translatio, adeo est recessum à
natura feudorum secundum Bald. ut dicatur initus
alius contractus, utpote innominatus nu. 20. fol. 200
- Dominium** potest in heredem transferri suspensiuè num.
26. fol. 202
- Dominium** feudi, donec successor clericus deliberat circa
dimissionem habitus, penes quem residebit, si in su-
spenso stare non potest nu. 19. fol. 214
- Dominium** potest transferri suspensiuè, & demum trahi,
& retransferri ad sua principia attractiua numer. 25.
fol. 215.
- Dominij** reseruatio est utique valida, quando est tempo-
ralis ad effectum solutionis pretij, secus si sit perpetua
nu. 16. fol. 264
- Dominij** probatio an requiratur in iudicio assistentiæ fusc
nu. 27. fol. 303
- Dominium** inuestitura, & successione acquiritur, non sic
possessio nu. 26. fol. 344
Vide in verb. descriptio honorum, pactum.
- DOMINVS** potest suggerente causa externos omnes ab
eius Terra eicere nu. 3. fol. 38
- Dominus** directus potest Castrum, vel fortelium etiam
clericorum, & illis iniuris custodire, atque defendere
nu. 29. fol. 62
- Dominus** utilis feudi non tenetur ad sumptus, quos di-
rectus erogat in extruendo, vel reficiendo fortelium,
sed tanquam vnus de populo contribuere debet nu-
mer. 30.
- Dominus** non potest de iure communi feudorum com-
pellere agnatum supremi possessoris pro inuestitura
renouatione, Agnatus vero Dominum conuenire po-
test num. 9 fol. 69. que tamen reuocatur in dubium, ut
infra videbis in sum. ab hinc 3.
- Dominus** intelligitur concedere feudum cum sua natu-
ra, & consequenter promittere subinfeudationem, &
sic in subfeudatarij consentire, cum de natura feu-
dorum sit, ut feudatarij possit subinfeudare num. 19.
& 25. fol. 70
- Domini** non interest habere magis suum, quam alienum
vasallum, si subinfeudatus teneat feudum, ut primus
infeudatus, ex sententia Præpositi, & Aluarot. que ta-
men confutatur nu. 24. & 25.
- Dominus** ob lineam finitam feudum sibi deuolutum non
tenetur secundum leges feudorum alteri concedere
agnato deficiente, qui cum extraneo concurrat, peni-
tus explosa Bald. sententia contrarium affirmantis,
quinimò ex sententia grauissimorum Doctorum, &
præsertim nostri, (cum omnia suppetunt, que consequuntur
ingenio, aut usu homines, aut diligentia possunt,)
ideò concludendum est, ut nec agnatis concedere
eosq.

dosq. de nouo inuestire teneatur, & ad Bart. doctrinā in l. 1. §. permittitur ff. de aqu. quot. & astin. quæ contrarium suadere videtur, offertur responsum, ut procedat in inuestitura confirmatoria, vel in concursu agnati, & extranei, cum Dominus vult inuestire, secus si velit pro se retinere, cum hoc casu non sit considerabilis iniuriæ ratio, quem etiam intellectum aliqui attulerunt verbis Bald. ut eum saluarent ab aliorum impugnationibus num. 29. vsque ad 37. fol. 71. cum seqq.

Dominus non potest facere compositionem subiectionis, vel transactionis non consentientibus subditis, si aliquod interesse ipsos tangat nu. 29. & 32. fol. 96

Dominus facta inuestitura tenetur tradere, & non liberatur soluendo interesse nu. 21. fol. 143

Dominus in casu euictionis tenetur ad tradendum aliud feudum eiusdem estimationis nu. 22.

Domino inuestiente, habet locum reg. l. cum vir ff. de vsu cap. non autem vasallo vendente feudum cum assensu Domini, quia assensit, ut de re vendentis, & non de re in futurum acquirenda nu. 26.

Domini vendentis in feudum interest, venditionem validari ratione interesse euictionis, quo casu ius superueniens validat contractum secundum Bart. communiter receptum nu. 37.

Dominus quando sit à suis feudatarijs alendus num. 29. fol. 157.

Dominus directus post infeudationem factam non potest apponere legem, aut conditionem, vel detrabere auctoritati Baronali nu. 11. fol. 165

Dominus ob contumaciam feudatarij delinquentis capis possessionem iurisdictionis feudi, ac prædictæ iurisdictionis fructus tantum, reliqui vero fructus ad feudatarium contumacem pertinent durante contumacia nu. 18. fol. 196

Dominus est, qui dat naturam feudis secundum leges inuestiturarum, per quas omni feudorum natura derogatur nu. 41. fol. 203

Dominus simpliciter assentiendo, nunquam intelligitur ius suum concedere, immo sciens feudum esse deuolutum, & assentiens dispositioni feudatarij, iuri suo nunquam facit præiudicium nu. 16 fol. 209. & num. 17. 19. & 20. fol. 302

Dominus non tenetur exprimere causam, quare non assentit nu. 19. fol. 209

Dominus scienter concedens feudum Clerico, vel scemine, intelligitur cum eis dispensare n. 16. fol. 214

Dominus raro consentit alienationi faciendæ per eum, qui successore caret nu. 25. fol. 274

Dominus licet non possit feudum alienare, poterit tamen illud obligare secundum Ifern. communiter receptum nu. 16. fol. 279

Domini assentientis est onus se informare de expensis, & de qualitate eius, in quem feudum transfertur nu. 20. fol. 296.

Dominus assentiendo censetur inuestire nouum acquirentem per donationem nu. 21.

Dominus per lapsum anni à die scientie excluditur à prelatione, quam habet, dum feudum per vasallum alienatur nu. 28. fol. 297. & nu. 5. fol. 326

Dominus directus an possit vendere vasallos suos de demanio inuisos nu. 4. fol. 225

Dominus utilis non habet prelationis ius, dum Dominus directus vendit suum directum dominium numer. 9. fol. 326.

Vide in verb. Agnatus, assensus, conductor, confisus, constitutionem, electio, emphyteusis, emptio, feudatarius, feudum, interesse, inuestitura, mercator, prelatio, restitatio, vasallus.

DONATARIVS omnium bonorum quomodo habeatur loco heredis nu. 12. fol. 269

DONANS tenetur in quantum facere potest commodè, & honestè, ita quod non egeat ere alieno deducto, & in hoc non inspicitur tempus donationis, seu concessionis, & obligationis, sed exactiois, sine petitionis nu. 23. fol. 156

Donatio remuneratoria non est censenda, quæ sit ob seruitia præstita ex officij debito, vel ex alia antecedenti obligatione, etiam si exprimatur donari ob seruitia, sed pura iudicanda nu. 24. & 26.

Donationes factæ Officialibus, necnon militibus stipendiatis ob seruitia præstita in eorum officijs nullo pacto debent remuneratorie nu. 28.

Donationes, diminutiones, remissiones, & cõcessiones omnes sunt nullæ, etiam factæ ex certa scientia in functionibus, censibus, vectigalibus, tributis, panibus, & redditibus ciuilibus nu. 37. & 39. fol. 158

Donationes factæ contemplatione matrimonij sunt pro lege seruandæ. sunt pars contractus matrimonij, sine quibus matrimonium non esset contractum, sunt pacta respectiua ad dotes, sicut adeo firmæ, & irreuocabiles, ut nec mariti, nec filij possint mulieribus præiudicare, propter quod semper fuerunt annullatæ cautela factæ in præiudicium talium donationum, & ita fuit passim iudicatum nu. 21. fol. 180. il. 2.

Donatio ex nunc pro tunc sequuta morte, & est contra, est pura, domini, ac possessionis translatiua ex nunc, sed executio tantum differtur post mortem nu. 2. fol. 240

Donata uxori contemplatione viri, erunt viri, & sic è conuerso, idq. procedit etiam in dubio nu. 9. fol. 342. & in super ampliatur, ut nu. 12. & 14. fol. eod. cum seq.

Donatum Legatis contemplatione Principis, eidem donatum videtur nu. 10. fol. 342

Vide in verb. ascendens, Clericus, donatiuum, euitio, fraus, gabella, pactum, pater.

DONATIVVM voluntarium concluditur à maiori parte, eaq. minori præiudicat, & ratio offertur nu. 18. fol. 95.

Donatiuorum, & impositionum frequentia est multorum causa malorum nu. 42. fol. 99

Donatiua quæ sunt in generalibus parlamentis, an dicantur voluntaria, remissiuè nu. 37. fol. 150

Vide in verb. immunitas, lesio in fin. mandatum, Perceptor, Prorex, Vniuersitas.

DOTIS causa præcipua est, & præiudicata numer. 28. fol. 167.

Dotis causa si fuerint bona feudalia obligata, an admittatur reuocatio vigore Constit. Reg. constitutionem diuæ memoriæ, antequam assensus impetretur numer. 2. fol. 175.

Dotis fauore heres ratificare tenetur contractum factum per defunctum nu. 3.

Dotes, & dotaria, seu antefata cõstitui possunt super feudis absque assensu, dummodò matrimonia contrahantur de speciali Regis licentia, & ita sunt intelligenda Constitutiones, & capitula Regni, & hoc iure vtimur, ut deficiente consensu in matrimonio, quando mulier non est Neapolitana, tam pro dote, quam pro dotario assensus petatur pro obligatione bonorum feudaliu nu. 1. & 2. fol. 190

Dos de paragio regulariter non potest esse minus legitima. Et in non maritali, ut nubar pari, potest ascendere usque ad virilem, sicut è contra quando nubere potest pari cum dote à patre data, vel legata, potest esse dos minus legitima, quod maxime procedit in Magnatibus habentibus amplissimum patrimonium, quibus sufficit congruam consicere dotem, Et si legitima minorem nu. 2. fol. 306

Dotis restitutio in quibus casibus fieri possit constante matrimonio nu. 27. fol. 338

Vide in verb. assensus, Consuetudo Neapolitana, filius in fin. interesse, mulier.

DOTARIVM an possit constitui in ultima voluntate super feudo absque assensu, sicut potest in contractu inter vivos nu. 22. fol. 259

Vide in verb. dos, filius, matrimonium.

DVPLA est de natura contractus emptionis, Et venditionis, iccirco etiam non promissa debetur num. 11. fol. 115.

E

ECCLESIAE immunitate gaudent, ne in illis fiant parlamenta, aut Congregationes laicorum num. 11. fol. 320.

Vide in verb. edificium, alienatio, assensus, Clericus, emptio in prim. fiscus, lex, Regnum, Thesaurus, tutor, venatio, verba in fine.

ELIGENS, Et nominans, quam maxime differunt. Mac de re iura obstringenda nominatorem pro successore ab eo nominato qualiter sint intelligenda, traditur; necnon Bart. iradio in l. unum ex familia §. si de falcidia de legat. 2. expenditur num. 7. cum duobus seq. fol. 35.

Eligendi facultate concessa, electione secuta Dominus fecisse videtur, Et quo ad hoc eligens erit nudus minister, qui facultatem à Domino datam deducit in exercitium nu. 50. fol. 205

Electio, vel iudicium à pluribus faciendum non potest fieri sine interuentu ad minus duarum partium eligere, vel iudicare debentium nu. 7. fol. 366

Vide in verb. deportatio.

EMPHYTEVSI, vel feudo deuolutis propter lineam finitam, Dominus supremi possessoris agnatis inuestituram renouare tenetur, alias discretur facere iniuriam Et possit appellari nu. 2. fol. 68. Limita tamen, quando Dominus vellet pro se retinere, Et nemini concedere, quicquid Dec. dixerit nu. 38. fol. 72

EMPTVM de pecunia Ecclesie licet alieno nomine, est ipsius Ecclesie, eodem pariter privilegio gaudent miles, pupillus, Et fiscus nu. 14. fol. 46. Et nu. 17. fol. 112

Emptores rerum fscalium, vel Regis concessionarij habent exceptionem legis bene à Zenone C. de quadr. prescripi. aduersus vendicantes res ab ipsis possessas salua actione veris Dominis agendi contra fscum ad rei estimationem infra quadriennium nu. 1. fol. 134

Emptor bonæ fidei de iure communi feudorū potest agere contra venditorem, et adimpleat, Et cogere ad tradendum cum valido assensu nu. 27. fol. 144

Emptor rei feudalis absque assensu facta reuocatione iuxta formam Constit. Regni recuperat pretium, siue bona, siue mala contraxerit fide; ceterum questionis est, an possit etiam agere ad interesse D. Author perpensis doct. Anar. in hoc articulo dicit, quod nullum deseruiet bona, vel mala fides nu. 1. Et 2. fol. 177. il. 2.

Emptor rei feudalis in mala fide constituitur, si scienter contraxit super feudo, quo casu nullū debetur interes-

se licet promissum fuerit, vel castum de euictione; sed quid in alienatione facta cum reservatione Regni assensus nu. 4. Et 5.

Emptor in possessione rei emptæ existens, si pretium soluat, Dominus efficitur absque noua rei traditione nu. 18. fol. 264

Emptor feudi dominium acquirat subiectum pralationis Domini. Et sic reuocabiliter intantum quod succedente pralationis casu habetur, ac si nūquam emisset, quia omnia resoluuntur nu. 17. fol. 327

EPISCOPI antiquitus precedebant Barones, Et Comites, et ex literis Regis Ferdinandi Primi, quarum tenor subiicitur, manifestè constat nu. 34. fol. 50

Episcopus ratione peccati cuius ad an possit prohibere prodigalia laicorum vestimenta, remissiuè nu. 8. fol. 352

Vide in verb. Clericus, fiscus.

EVICTIO quid importet nu. 6. fol. 115

Euictio promissa à se absque dictione taxatiua tantum, comprehendit heredem, etiam venire volentem ex propria persona, secus adiecta taxatiua, Et hæc est frequentius recepta sententia num. 21. 25. Et 26. fol. 136: cum seq.

Euictio promissa à se tantum repellit promissorem etiam venire volentem ex iure alterius, quicquid tradiderit Bald. in suis consilijs, quod ut est dictum, non obtinet in eius herede nu. 32. Et 33. fol. 157

Euictio non debetur, quando succedit casus ex natura rei nu. 19. fol. 143

Euictio, que venit in donatione remuneratoria, intantum debetur, in quantum si ob seruata dabitur actio aduersus donatorem, quo circa recensentur decisiones aliarum factæ per quas decretum, Et decisum fuit, non deberi euictionem rei concessæ ob seruata, quando illa fuerit prestata ex effectu debito nu. 27. Et 28. fol. 156

Vide in verb. actio, Dominus, fiscus.

EVIDENS vide in verb. expressum.

EXACTORES publici non possunt sine Principis licentia pecuniam exactam conuerti in florenos, vel florenos in pecuniam, Et si de facto conuertunt, Et lucra exinde capiunt, tenentur in foro conscientie ad restitutionem Et contraria Dec. opinio refellitur, Et remissiuè, quid in facti coniungentia fuerit decisum, referatur nu. 2. 5. Et 7. fol. 112

Vide in verb. Perceptor.

EXCEPTIO declarat regulam, Et dicitur esse de regula, alias non esset bona exceptio nu. 12. fol. 272

Exceptio legis bene à Zenone potest opponi tam in vim dilatorie, quam peremptorie, sicut exceptio quem de euictione tenet actio n. 2. fol. 134

Exceptio legis bene à Zenone non procedit, quando in privilegio est adiecta clausula turibus alienis semper saluis que si non esset expressa, non subaudiretur in terminis d. l. na. 3.

Exceptio d. l. obtinet, quando Rex concedit rem, credendo esse suam, licet et ex sit aliena nu. 4.

Exceptio d. l. quomodo procedat, Et quomodo limitetur remissiuè nu. 5.

Vide in verb. emptio.

Exceptio, quem de euictione tenet actio, habet locū etiam in fisco. Et est exceptio doli nu. 17. Et 18. fol. 136

Exceptio prefata habet locum etiam in venditoris herede, qui ex propria persona venire vellet nu. 19.

Exceptio predicta limitatur favore libertatis consultato Alex. intellectu ad text in l. si tibi C. de act. empt. a qua originem ducit hoc privilegium nu. 23.

Exceptio

Exceptio memorata non obtinet in herede fideiussoris, qui pro alio se obligavit de evictione, sed poterit ex propria persona venire nu. 24.

Exceptio, de qua supra, limitatur, quando est promissa evictio a se tantum, nam vigore illius dictionis taxativae heres poterit ex iure proprio agere, & est communis, sed questionis est, an idem promissor possit contravenire, utendo iure alterius nu. 25. & 33. fol. 136. cum seq.

Vide in verb. Fiscus.

EXECUTIO, vide in verb. Magna Curia, miles.

EXPRESSVM, & evidens dicitur, quod ex coniecturis colligitur n. 3. fol. 41

Expressum dicitur, quod concedens interrogatus respondisset nu. 21. fol. 155

Expressio eius, quod tacite inest naturaliter, nihil de novo operatur nu. 17. fol. 264. nec mutat iuris conditionem nu. 3. fol. 271. declara tamen, ut nu. 7.

Expressio eius, quod tacite non inest de necessitate, debet aliquid operari nu. 16. fol. 317

EXTENSIO in correptorijs ex identitate rationis fit per viam comprehensionis nu. 28. fol. 210

Vide in verb. alienatio, consuetudo in fin. lex.

EXTRACTIO auri, argenti, frumenti, vini, equorum, cum multis alijs est prohibita in Regno sine licentia Principis, & non solutis debitis divitijs ultra disposita iuris communis, recensentur hac de re Capitula Regni, Pragmatica, & ritus Regiae Camerae nu. 1. & 2. fol. 153. & nu. 2. fol. 349. sed declara ut nu. 3.

Extractio pretij peruenti ex mercibus immixtis in Regno est pariter prohibita; poterunt tamen extrahi merces ex pretio predicto emptae, & ita intelligenda est Pragm. Reg. una cum ritu Reg. Cam. & ob id contraria consultatio eiusdem Tribunalis fuit alias reuocata nu. 3. & 4. fol. 153

Extractionum concessionem habet intrinsecam, & insitam naturam, & conditionem, quatenus Regnum remaneat munitum, & his opus non habeat nu. 5. fol. 154

Extractio frumentorum, & aliorum, si prohibeatur fieri ad Romanam Curiam, ne Regno deficiat necessaria provisio, nequaquam incurritur in Bullam Censae, & sic passim indicatum nu. 8.

Extractionis concessio si non habet clausulam refectionis, non poterit anno sequenti extrahi, quod in primo non fuit extractum nu. 9.

F

FACTVM aduersus legis, aut statuti prohibitionem an sit nullum, & in pristinum reducendum, quando alia pena est apposta nu. 2. cum seq. fol. 41

Factum iudicis dicitur factum partis fictum numer. 9. fol. 123.

Factum contemplatione mea, directe in meam personam factum videtur, idq. exemplis illustratur numer. 10. fol. 342.

FALSVM, vide in verb. insignia.

FEUDALIS contractus de iure communi feudorum licet sit nullus absq; assensu quo ad translationem iuris feudalis; non tamen erit inualidus respectu actionis personalis ex contractu descendens, nedum aduersus contrahentem, sed etiam aduersus illius heredem, quia hoc non tangit feudum, cuius occasione declaratur doct. Andr. in cap. imperialem, in cuius intellectu misere lapsus est Camer. quae tamen opinio in Regno redditur dubia propter Constit. constitutionem diu. mem. nu. 29. & 30. fol. 144. & nu. 3. fol. 177. il. 2.

Feudalis contractus si non valet propter assensum defectum, utpote quia falsus, vel obreputius sit detectus, neque sustinebitur assensus respectu obligationis bonorum, quicquid Camer. dixerit nu. 6.

Feudalis contractus ex quibus personis consistat nu. 19. fol. 180. il. 2. & nu. 24. fol. 280

Feudalis contractus dicitur innominatus n. 22. fol. 296

Feudalis contractus absque assensu celebratus vigore Constit. adeo est nullus, ut nec ex eo confessio oriatur nu. 31. fol. 144. & nu. 4. fol. 300

FEUDATARIVS abutens re feudali ad exinanitionem, seruitutem, vel depopulationem, ea priuatur nu. 60. fol. 64

Feudatarij subinfeudantis secundum leges communes feudorum iure extincto subfeudatarij pariter ius tolli necesse est, nisi facta sit subinfeudatio cum beneplacito directi Domini, vel nisi subinfeudatus paratus sit seruire Domino mediato eo modo, quod Domino immediato deuinctus erat nu. 6. 7. & 8. fol. 69

Feudatarius, qui subinfeudauit, potest refutare feudum Domino in praedictum subfeudatarij, nec hoc casu dicitur contractus claudicare nu. 20. cum seq. fol. 70

Feudatarius alienans feudum absque assensu, de iure communi amittit illud, & ad Dominum reuertitur, etiam quod post alienationem factam recuperauerit. Caeterum de iure Regni habet facultatem reuocandi, sed si ante reuocationem Dominus praenerit, & lite fuerit contestatus aduersus eum, in quem fuit translatum, recuperabit feudum, & vassallus illud amittet nu. 10. & 11. fol. 176

Feudatarius quomodo dicatur reuocare iure proprio secundum Constit. constitutionem diu. mem. recensetur intellectus Frecc. ad dictam Constit. & commendatur, & ab impugnationibus Annae recte vindicatur num. 14. & 16. fol. 176. & nu. 3. fol. 281

Feudatarius potest habere unum heredem in feudaliibus, & alterum in allodialibus nu. 7. fol. 184

Feudatarius etiam non institutus ab ultimo moriente, iure hereditario successionem feudi hereditarij capiet, & tenetur ad omnia onera, & haec est communis opinio recte distinctis, & perpenjis Doctorum traditionibus, secundum quam pariter plures fuerunt factae decisiones, quae recensentur, & demum ab obiectis, & argumentis Bammac. in cap. Titius, si de feud. defunct. milit. recte defendantur, & vindicatur per D. Authorem nu. 20. cum seq. fol. 181

Feudatarius non potest concedere ea, quae sunt in demanio absque assensu Regis nu. 10. fol. 199

Feudatarius de iure communi feudorum potest subinfeudare, dummodo sincere, & bona fide, & subinfeudatus efficitur subinfeudantis vassallus nu. 2. fol. 207

Feudatarius est Procurator Domini in rem propriam num. 5.

Feudatarius praesumitur alienare in fraudem, si est desperatus de filijs, secus si rationabiliter habere sperat nu. 24. fol. 210

Feudatarius, seu successor intelligitur desperatus de filijs, quando idest impedimentum aliquod, vel nimia senectus, secus si possit sperare rationabiliter habere, licet suspicaretur contrarium, quia in hac materia idem est habere filios existentes, vel aptitudine; hinc consulatur opinio Camerav. & declaratur Pragmat. quae requirit, ut feudatarius habeat successorem, ut intelligatur de successore habili ad procreandum num. 29. cum seqq.

Feudatarius se clericando, vel religionem ingrediendo, statim amittit feudum, & irrevocabiliter, ita ut pariterentia, & habitus dimissio nequaquam illi proficiant nu. 14. fol. 213

Feudatarius carens successore in feudo, de eo disponere nevisquam potest, ita disponente Reg. Pragm. qua utique cessat respectu hypobeca super feudo contracta, nu. 5. fol. 233

Feudatarius potest feudum alienare proximo successori, vel per venditionem, vel per libelli dationem, vel quocumque modo, & prout vult etiam sine Domini consensu, quia omnes contractus resolventur in vim revocationis nu. 12. 14. 15. & 16. fol. 250. & potest alienare etiam alia lege, quam ipse tenet, & ratio affertur, nu. 22. fol. 253

Feudatarius instituendo personam non vocatam a lege investituræ, dicitur alienare nu. 17. fol. 259

Feudatarius secundum consuetudines feudales potest infundare, nisi filius careat nu. 26. fol. 274

Feudatarius non habens aliud liberam honorum dispositionem, non potest quicquam de feudo disponere, nu. 5. fol. 283

Feudatarii dispositio regulatur ab intellectu iuris nu. 6. fol. 284.

Feudatarius est ille, qui suum vile dominium transfert assensu impetrato, & emptor contrahens cum feudatario, dicitur ab eo causam habere, quo loci declaratur regula illa, quod qui confirmat, dat, necnon & alia, quod aliud sit dare, & aliud danti consentire nu. 9. & 10.

Vide in verb. assensus, Dominus, feudum, inventarium, matrimonium, Rex.

FEVDVM antiquum si permuteur cum novo Rege assentiente, novum assumit naturam antiqui num. 10. fol. 9.

Feudum antiquum ad Regem devolutum ob crimen, mox ab eo restitutum sub eadem qualitate feudi antiqui, manebit utique antiquum, licet Rex expresserit, se de novo concedere nu. 11.

Feudum emptum, vel alio modo alteratum retinet naturam feudi præterquam in expressis nu. 7. fol. 60

Feudo, seu in feudi beneficium cedit fortelitium extructum a directo Domino in feudo Baronis numer. 31. fol. 63.

Feudum est homo mutus, pro eo loquitur feudatarius, qui dicitur eius pica, & organum nu. 12. fol. 69

Feudo devoluto Domino directo, non devoluntur excaudentia, siue feuda plana, nec hoc casu oportet, ut vassallus offerat servire, iuxta terminos cap. 1. §. si verò qual. olim pot. feud. alien. qui exactè declaratur consuetate Pij. intellectus super eo num. 14. 15. 23. & 28. fol. 69. cum seqq.

Feuda ad Regem devoluta si ab eo iterum concedantur, de novo taxantur in cedulari Reg. Camer. num. 47. fol. 73.

Feudum est, sed alterata naturæ, cum res conceditur in feudum sub annua redditu contra Bald. numer. 23. fol. 76.

Feuda uniformiter taxantur attento redditus valore, nec taxa augetur, quo circa declaratur, quare in Regno passim fiat sermo de taxa nova, & antiqua, si inter eas non cadit differentia nu. 5. 6. 7. & 8. fol. 93. cum seqq.

Feuda innatam capiunt naturam ab eorum investituris nu. 9. fol. 94. & nu. 5. fol. 271

Feuda quomodo taxentur in Reg. Cam. si servitium non reperitur taxatum, & pro adbois præteritis, si feuda fuerant ab antiquo concessa, à quo tempore fiet exactio nu. 12. fol. 94

Feudorum emptores secundum leges communes feudorum non iurant fidelitatem Regi pro feudis emptis, sed contrarium est inductum in Regno per novellas Pragmaticas, per quas est etiã mandatum, à vassallis præstari assurationis iuramentum ipsis emptoribus nu. 14. cum seqq.

Feuda respectu Baronum ex tot multiplicatis impositionibus sunt ad dispendium, & non ad compendium nu. 43. fol. 99

Feudo vendito absque assensu, & cuius, bona fidei emptor pretium recuperare potest, ac etiam ad interesse agere secundum Andr. communiter receptum nu. 20. fol. 117. & nu. 3. fol. 177. il. 2.

Feuda sunt præscriptibilia, & possedibilia per investuras veras, vel præsumptas, & non sunt de perpetuo prohibitis alienari, & maxima intercedit differentia inter feudalia, & spiritualia nu. 36. fol. 138

Feuda ad instar regalium non possunt, possideri absque titulo, hinc quotidie ad fiscum instantiam citantur possessores ad ostendendum titulum feudorum, cæterorumque regalium, & si in promptu constat de non iure ipsorum, potest procedi ad sequestrationem nu. 37. & 38.

Feudi venditio an confirmetur ex iure supervenienti, iuxta terminos l. cum vir ff. de usucap. num. 1. cum seqq. fol. 140

Feuda cum Regio assensu obligata ab his, qui successores carent, si contingat vendi ad instantiam creditorum, pretium, quod superest exolutis creditis, implicatur in emptionem loco feudi subiectam iuri devolutionis, & hoc iure utimur in Regno nu. 8. fol. 141

in Feudis servatur rigor nu. 32. fol. 144

Feudi concessio per Titium viventem possessi, quem Dominus mortuum esse credebat, non confirmatur mortuo Titio sine hærede nu. 33.

Feudi concessio tanquam vacantis per mortem, corrumpitur, si vacet ex alia causa nu. 34.

Feudalia iura non tractaverunt articulum iuris supervenientis, & propterea inherendum est dispositioni iuris communis num. 38.

Feuda de iure communi feudorum non possunt dari in dotem sine assensu, sed questionis est, an idem ius obtineat in patre, quando aliunde non habet, numer. 1. fol. 161.

Feuda, ut absque Domini assensu alienari non possunt, Reipubl. interest nu. 2.

Feudi dati in dotem absque assensu quomodo detur rentio secundum registra Regis Friderici, & an sit hoc correctum per Capitula Regni nu. 4. fol. 162

Feudum an possit in dotem dari a feudataria pro se dotanda absque assensu, cuius occasione latè, exactè, & studio indefesso, ac non indiligenti, & acriter iuxta morem declarat D. Author Constit. Regni incip. fratribus, aliam incipien. honorem nostri Diadematis, & aliam incip. cum hæreditarium, item Capit. Regis Caroli II. incipien. item statuiimus, docet præterea, quas Constitutiones correxerit dictum Capitulum, & an Capitulum Papa Honorii circa dationem feudi in dotem sit in usu positum, & quomodo in Regno sint servanda eius Capitula, quæ fuerunt facta de consensu Regis, quo loci etiam non omittit subtiliter indagare, in quo Capitula Civitati concessa, correxerint, dispositionem

nem iuris communis, Constitutionum, & Capitularum Regni circa dationem in dotem, aut obligationem feudorum nu. 3. 7. 8. 9. 10. 12. & 20. fol. 161. cum seqq.
Feudum hereditarium, dum adest assensus, quod ad dispositionem nil differt ab alodio nu. 123. fol. 167. quocasu cessat dispositio text. in cap. 1. de success. feud. nu. 8. & 9. fol. 257. & nu. 16. fol. 285
Feuda sunt de per se alienabilia, & in commercio nu. 24. fol. 167. & nu. 11. fol. 258
Feudorum alienatio ob quodam extrinsecum, scilicet assensum Domini dicitur impedita nu. 25. fol. 167
Feuda sunt alienari prohibita generaliter, & sub hac generali prohibitione continetur etiam causa dotis, idque fuit prouisum tam de iure communi, quam de iure Regni nu. 9. fol. 175. il. 1.
Feudalium alienatio facta per defunctum non validatur per consensum heredis tacitum, sed desideratur expressus, dispositiuus per nouum contractum, & super eo nouus assensus nu. 13. fol. 176. il. 1.
Feudalium venditio facta sub hasta non reuocatur vigore Constit. Reg. constit. diu. mem. nu. 15.
Feudi repudiatio valet absque assensu, & assignatur ratio nu. 36. fol. 180 il. 1.
Feudi venditor si promittat sub pena, se curaturum, ut Dominus consentiat, non valebit obligatio secundum Andr. qui hoc videtur limitare in magno Consiliario in iusto Domino; hæc tamen limitatio Frecc. visa est dubitabilis, & Afflic. eam admisit cum aliquo temperamento, nec unquam fuit practicata n. 7. cum seqq. fol. 178. il. 2.
Feudum si alienetur per contractum inter viuos, qui aliquo casu non teneat, non adhibetur distinctio, quæ in ultima voluntate de secundaria intentione disponens ad pretium rei legatæ, licet opinio etiam in ultima voluntate sit satis controuersa secundum D. Authorem nu. 8. Hinc prosequere, ut infra.
Feudi æstimatio non debetur in ultima voluntate, siue sit dispositio particularis, siue vniuersalis, quando est collata in alium, quam in vocatum ex lege inuestiturae, est hæc communis opinio, secundum quam alias fuit indicatum, & omni prorsus caret difficultate, quædo sumus in casu, in quo assensus non consuevit præstari nu. 9. 10. & 16. fol. 178 il. 2. cum seqq.
Feudum dicitur legitima primogeniti, & sine causa priuari non potest, sed quid dandum sit secundogenito, nu. 11. fol. 179
Feudi datio, seu infeudatio, refutatio, & omnis alia dispositio de iure feudorum permissa intelligitur, quatenus sincerè, & bona fide explicentur nu. 15.
Feudi æstimatio non debetur in contractibus, in quibus non procedit text. in l. apud Iulianum §. constit. de leg. 1. nu. 17. & 18. fol. 180. il. 2
Feudi æstimatio, & si non debeatur in contractu donationis inter viuos; debetur tamen in contractu donationis factæ contemplatione matrimonij, vel ob aliam causam onerosam, latè fundatur, & commendantur traditiones Andr. quæ videntur punctuales, & deinde recensetur decisio alias facta huic opinioni conformis, quicquid dixerit Anna in alleg. 140. num. 20. vsque ad 26. fol. 180. il. 2. cum seqq.
Feudi dispositio quelibet quomodolibet facta ad fraudandum legitimum successorem, nulla est iudicanda num. 27. fol. 182
Feudum hereditarium venit in petitione hereditatis, censetur alodialle, & dicitur esse corpus parimonij, &

computatur filio in legitima nu. 19. fol. 184
Feudi hereditarij natura est, ut succedens in eo, dicatur esse hæres feudi, & in eo succedere tanquam hæres institutus à principio generationis ipsius, ad quod recensetur notabile verbum Guil. Fern. Sicul. num. 14. cum seqq.
Feudum concessum pro se, & heredibus est hereditarium, idque in Regno caret controuersia num. 15. eum fol. 185
Feudi hereditarij successor debet habere qualitatem sanguinis, & heredis, quod vltimum intelligitur, quatenus pater, vel alius instituat, quod si non stet per illum, feudum habebit tanquam in eo institutus à principio acquisitionis feudi, & consequenter, quia hæres, semper tenetur ad onera, quod non est in feudo ex pacto num. 17.
Feudum mixtum de iure communi feudorum per delictum etiam in Dominum mediatum patratum, aperitur Baroni Domino immediato; per alienationem vero irrequisito Domino factam aperitur Regi Domino mediato, & huius discriminis ratio afferitur num. 7. fol. 193.
Feudum quaternatum mixtum secundum quid de iure Regni, si sit concessum à Barone cum assensu Regio tenendum ab eo immediatè, & in capite, & ab ipso recognoscatur, ad Baronem deuoluitur propter delictum, & lineam finitam, & ab eo erit concedendum, & sic limitatur Constit. Regni post mortem, sed si in concessione facta cum Regio assensu non adsit clausula, ut à Barone immediatè, & in capite teneatur, adhuc ad Baronem deuoluitur, conferendum tamen à Rege, quo circa offertur verus intellectus ad dictam Constit. & declaratur prout eius glos. & opin. Frecc. refellitur nu. 8. cum seqq.
Feudi mixti collatio Regi reseruata per Constit. Reg. post mortem est speciale priuilegium, exorbitans iniquum, & irrationabile. Idcirco d. Constit. fuit reuocata, & correctæ per Capitula Papa Honorij, quibus statutum fuit, ut ad Baronem non solum feuda deuoluantur, sed ab ipso conferantur, & ita seruatur nu. 14. & 15. fol. 191. & nu. 18. & 19. fol. 200
Feuda quomodo regulentur, vel non à dispositione leg. Statius Florus §. Cornelio feliciff. de iure fisc. notabiliter declaratur, & quid decisum num. 16. cum seqq. fol. 196.
Feudum ex pacto non hereditarium ex delicto in Dominum commissum an ad eum, vel ad agnatos deuoluitur, & quid decisum, cuius occasione declaratur text. in cap. 1. §. fin. de capit. Corrad. nu. 17. & 20.
Feudum ad Dominum deuoluitur, quibus remaneat oneribus affectum, & quomodo in Regno omne Castrum dicatur feudum quaternatum, & quid possidente Ecclesia, remissiuè nu. 19.
Feuda plana, seu res excadentiales quomodo constituantur, in hoc articulo D. Author sustinet opinionem Afflic. & eam vindicat ab oppositionibus Camer. nu. 1. cum seqq. fol. 198
Feudum constituitur planum, & alienabile cum assensu tantum Baronis, si concessio facta per eum steterit per triginta annos, etiam si fuerit unica nu. 2.
Feudum concessum à Rege quando dicatur quaternatum, recensetur doct. Andr. super hoc, & declaratur n. 5. & 6.
Feudum non fit quaternatum ex clausula, quod teneatur in capite à Rege, deficiente clausula illa immediatè nu. 12. fol. 199
Feudo:

Feudorum planorum, & quaternatorum distinctio non
fuit cognita de iure communi feudorum numer. 16.
fol. 200.

in Feudis magis attenditur causa proxima, quam remo-
ta nu. 24. fol. 201

Feudo à Barone concessio cum Regis assensu in subfeuda-
tarium cum clausula, cum potestate alienandi salvo as-
sensu impetrado, si postea subfeudatarius alienet cum
reseruatione assensus, an possit ipse, vel eius haeres con-
trauenire nu. 32. fol. 202

Feudum concessum cum facultate alienandi reseruato Do-
mini assensu, non solum tenetur Dominus ad assentien-
dum, sed habetur pro consentiente, quando non habet
iustam causam contradicendi nu. 34. fol. 202. & num.
13. fol. 208

Feudum francum potest absque Domini assensu alienari
secundum D. Auborem, qui de communi testatur ex-
plofa Camer. opinione, & oppositionibus sublatis, quae
in contrarium adducuntur nu. 37. cum seqq. fol. 203

Feudum francum est omni libertate liberum, & omni ser-
uitute absolutum, & quod francum, & liberum est non
expectat licentiam alterius nu. 38. & 39.

Feudum francum idem importat, quod dicere feudum
sui iuris nu. 40.

Feudum in aliquibus alteratum retinebit suam propriam
naturam in omnibus alijs nu. 42.

Feudi franchi concessio est pinguior, quam feudi conces-
sio absque seruitio nu. 43. fol. 204

Feudum francum quid importet, & significet secundum
Bald. nu. 44.

Feudum franchum potest alienari in Ecclesiam secundum
Bald. opinionem, quam D. Aubor optime consulat, &
conuincit nu. 45.

Feudi franchi concessio non importat translationem do-
mini directi in feudatarium aduersus Bald. nu. 46.

Feudum potest concedi franchum à iuramento fidelita-
tis, quia non omnia, quae continentur sub fidelitate,
sunt de substantia, & aliud est esse de substantia, &
aliud de natura, quae potest in aliquibus impropriari
nu. 48. & 49. fol. 204. cum seq.

Feudum franchum appellatur conditionatum, non rectum
num. 51. fol. 205

Feudum si concedatur franchum, & liberum, potest se-
cundum omnes alienari sine assensu per verbum illud
liberum nu. 52.

in Feudis militat regula, nil referre quid ex aequipollen-
tibus fiat nu. 26. fol. 210. & nu. 10. fol. 241

in Feudis proceditur de similibus ad similia, quando ea-
dem viget ratio nu. 27. fol. 210. & nu. 11. fol. 241

Feudum amittitur per Clericatum, & per ingressum re-
ligionis, quinimo per votum tantum religionis nu. 18.
fol. 214.

Feudorum consuetudines vetantes illorum acquisitionem
Ecclesijs, Clericis, alijsq. personis representatis, loquuntur
in acquisitione domini feudorum nu. 2. fol. 233

Feuda nequaquam subsunt dispositioni aub. defuncto C.
ad Senatus Tertul. nu. 17. fol. 242

Feudum à patre acquisitum, & filio resutatum, in eius
personam non dicitur nouum, sed paternum nu. 20.

Feuda secundum leges feudorum praesumuntur ex pacto,
in Regno autem hereditaria nu. 26. fol. 243

in Feudis utile per inutile vitatur ex indiuiduo volun-
tatis, alias procedit contraria regula nu. 7. fol. 248. &
nu. 23. fol. 265

Feudorum leges, quae ipsorum alienationem prohibent,

minimè complectuntur eam, quae fit in proximum suc-
cessorem, & ratio assertur nu. 11. fol. 250

Feudum an possit Regis primogenito alienari absque as-
sensu, remissiuè nu. 5. fol. 257

Feudum absque assensu alienatum amittitur, quatenus
fiscus prauehit feudatarium in auocatione illius num.
12. fol. 258

Feudum hereditarium includitur sub dispositione l. fin.
C. de edict. D. ADR. nu. 16. fol. 259

Feudum potest ad tempus locari nu. 19. fol. 265

Feudi natura non abhorret ab acquisitione pro se, & li-
beris, seu haeredibus nu. 8. fol. 272

Feudum simpliciter concessum secundum consuetudines
feudorum est ex pacto, & prouidentia, licet ab intelle-
ctu iuris sit transitorium ad haeredes; si vero sit con-
cessum pro se, & haeredibus expressè, erit heredita-
rium nu. 9.

Feudum quò ad dispositionem ab allodio, quàm maximè
distinguitur n. 27. fol. 275

Feudi concessio non includit seruitiū, licet solum, si non
exprimatur, quia seruitium non inest de necessitate, si-
cut fidelitas, quae est de eius substantia nu. 29.

in Feudis non procedit argumentum à maioriore ratio-
nis nu. 5. fol. 278

in Feudis consideratur nudum factum nu. 6.

Feudalia iura, & consuetudines sunt propriae, & strictè
intelligenda nu. 9.

Feudorum materia est rigorosa, & in ea rigor seruatur
nu. 2. fol. 283

Feudum hereditarium censetur res defuncti numer. 13.
fol. 284.

Feudum ex pacto successione hereditariā verò transmis-
sione à defuncto in haeredem acquiruntur nu. 14.

in Feudo hereditario quomodo dicatur contegi, seu oc-
cultari vnus actus, & censetur emptor à Domino in-
uestitus nu. 17. fol. 285

Feudo vendito cum assensu Domini emptor succedere
dicitur ex persona filius secundum Bald. opinionem,
quae optima ratione à D. Aubore impugnatur, secun-
dum quem poterit etiam saluari, & admitti in feudo
ex pacto nu. 18.

Feuda regulantur à dispositione legum Romanorum in
defectu consuetudinum feudaliū nu. 19.

Feuda ob parricidium commissum non ad Dominū, sed
ad agnatos deuoluuntur, quia huiusmodi facinus non
communeratur inter delicta in Dominum àmissa,
nu. 3. fol. 287

Feudalia iura magnam constituunt differentiam inter de-
lictum commissum in Dominum, vel in alium nu. 6.

Feudum vasalli parricida si fuerit antiquè ad agnatos;
si vero nouum ad Dominum deuoluetur n. 13. fol. 289

Feudalia iura ob parricidium priuant feudatarium de-
linquentem proprio feudo ratione incapacitatis, quod
non facit parua indignitatis secundum ius commune
Romanum, per quod non auferuntur bona propria,
sed hereditaria tantum occisi nu. 14.

Feuda radicata in personam feudatarij deuoluuntur pro-
pter delictum ad fiscum, & secundum communem
feudistarum scholam priuatur nedum feudatarius,
sed omnes ab eo descendentes. siue feudum sit heredi-
tarium, siue ex pacto, & ex quocumque delicto, ex quo
feudatarius priuatur, quo loci Fabij de Ann. cōsiliū
redarguitur nu. 20. & 21. fol. 289 cum seq.

Feudum concessum Titio, & primogenitis, vel Titio, &
liberis est ex pacto, & prouidentia nu. 3. fol. 291

Feu-

Feudum concessum tibi, & heredibus, quomodo distinguatur a feudo concesso tibi, & liberis descendentibus, vel tibi, & primogenitis nu. 4.
Feudum in quo vivitur iure francorum, concessum Titio, & heredibus est hereditarium nu. 8. fol. 293
Feudum semper dicitur hereditarium, quando in concessione est appositum verbum heredibus nu. 9.
Feudum concessum tibi, & primogenitis est ex pacto, secus si ad sit verbum heredibus etiam si sit adiecta clausula iuris francorum, quia non importabit nisi delationem successionis, & praelationem, sed cum qualitate hereditaria, ad cuius confirmationem ponderatur puritatis decij. Andr. in cap. 1. de nat. succ. feud. nu. 8. 9. 10. & 11.
Feudum non potest assignari uni ex filiis absque assensu num. 12.
Feudum ex pacto in primo acquirente habente naturam hereditarij, & potest ab eo alienari, nisi sit filijs nominatum, vel eorum contemplatione principaliter concessum nu. 13 fol. 294. & nu. 15. fol. 343
In Feudis vindicant sibi locum duae regulae, & sunt de eorum natura, una ut feuda absque assensu sint inalienabilia, & altera contraria, ut cum assensu sint alienari permessa, quae locum habet in alienatione feudi hereditarij tam novi, quam antiqui, nec non feudi ex pacto novi nu. 14 fol. 294. & nu. 1. fol. 299
Feudi diuidui valida est dispositio cum assensu inter filios, etiam si sit inaequalis nu. 16. fol. 295
Feudum hereditarium cum assensu posse alienari in extraneum nemo bucusque hesitavit nu. 17.
Feudi alienatio in secundogenitum cum consensu primogeniti valida est absque Domini assensu, quia resolvitur in vim refutationis, sed an sufficiat tacitus consensus primogeniti, & quomodo inducatur nu. 25. cum seqq. fol. 297
Feudum impropriari, ac eius natura alterari dicitur, dum conceditur cum potestate disponendi, seu alienandi absque assensu n. 2. fol. 299
Feudalium iurium feudi instar est prohibita alienatio, num. 3.
Feudi, & actionis ad feudum par est iudicium, iccirco in concessione hypothecae iuris feudalis requiritur assensus, prout in feudi concessione nu. 5. & 6. fol. 300
Feudalis iuris commutatio, seu translatio de persona in personam absque assensu est prohibita nu. 7.
Feudorum lex, & Regni Constit. ex quo prohibuerunt omne commercium, omniq. contractationem rerum feudaliu annullauerunt, respiciendo facti seriem; non autem iuris effectum, hinc notabiliter inferitur, ut n. 8.
Feudorum lex, & Regni Constit. alienationes prohibentes, habent etiam locum in sola possessionis alienatione, quo casu feudum perditur, quia committitur in legem num. 10.
Feudo concesso cum facultate alienandi, vel cum clausula cui dederis, an in ipsius alienatione requiratur novus assensus, in hoc articulo relatis hinc inde opinionibus affirmatiue concluditur, sed admissa citra veri praedictum contraria opinio, frequentioribus calculis limitatur, quando facultas est concessa in executiuis, & non in principali dispositione nu. 15. & 16. fol. 301.
Feudi natura est respicere suum stipitem nu. 5. fol. 315
Feudum non manet sub dispositione l. unic. C. si liber. imper. soc. lib. 10. nu. 12. fol. 326
Vide in verb. agnatus, alienatio, annale silentium,

ascendens, assensus, Baro, bona, bona fides, clausula, Clericus, Constit. consuetudinem, consuetudo, creditor, dominium, dos, dotarium, emphyteusis, emptio, feudatarius, filius, frater, heres, interesse, inuentarium, lex, matrimonium, nepos, oblatio in fin. officium, pactum, pater, praelatio, Princeps, Prorex, refutatio, separatio bonorum, sequestratio, successio, testamentum.

FILIVS factio inuentario non tenetur seruare disposita per defunctum, quatenus tangunt feudum ex pacto, & providentia; secus vero omnia inuentarij solemnitate nu. 29. fol. 137
Filius primipili etiam non heres, nec paterna bona possidens tenetur Regia Curiae pro patris administratione; ceterum in Regno hoc iure non vimur num. 4. & 18. fol. 147. & seq.
Filius pro functionibus fiscalibus vsque adeo tenetur pro patre, ut etiam si renunciauerit paternam hereditate, adhuc remaneat obnoxius, nisi cedat bonis quocumque titulo inter vivos a patre habitis tanquam talibus debitis subiectis; hoc tamen non est in praxi receptum nu. 12. & 18.
Filij primogeniti ex nobilibus orti semper debent totum habere, quia melius est secundogenitorum dispersio, quam inter eos hereditatis diuisio secundum B. Bernardum nu. 12. fol. 179. il. 2.
Filius in feudo hereditario non institutus an succedat, & succedendo an teneatur ad onera hereditaria. In hoc articulo primo referuntur Doctores tenentes, non institutum vniuersaliter, vel in quota, licet institutum in re certa non succedere. Secundo recensentur alij, volentes, institutum in re certa, non tamen in feudo, succedere in ipso feudo, & non teneri ad onera, quae vltima opinio consutat, & declaratur tantum procedere in feudo ex pacto nu. 1. cum seqq. fol. 183
Filius in feudo ex pacto est deterioris conditionis, quam agnatus, quia tenetur esse heres in hereditate allodij, licet sufficiat, ut sit institutus in re certa num. 10. cum seqq. fol. 184
Filius in feudo ex pacto non tenetur ad onera hereditaria concesso inuentario, quia feudum non est de corpore hereditatis, quod secus est in feudo hereditario, nu. 11. cum seqq.
Filius natus in morte patris, si statim post mortem decesserit, habetur pro non nato, ut sic femina aliam non successura propter masculi existentiam, tali casu succedat secundum communes Doctorum traditiones, qui voluit procedere, etiam si vixerit per octo dies, nu. 21. fol. 215
Filius secundogenitus pro vita, & militia habet actionem aduersus tertium feudi possessorem ex speciali provisione Capituli Regni nu. 32. fol. 216
Filius parricida inspectis consuetudinibus feudilibus facti se inhabilem, & incapacem feudi, quinimo ex omni delicto, ex quo quis non potest stare in Curia sine dedecore, dicitur feudi incapax nu. 10. fol. 288
Filius delinquens in vita patris, non priuatur feudo quia illud non habet, sed inhabilitatur ad illud acquirendum, & habetur pro mortuo, ac si non esset in mundo nu. 17. fol. 289
Filius primogenitus in vita patris committens feloniam in Dominum, se inhabilem reddit ad feudi successionem, unde nil transmittit ad filium, sed post patris obitum secundogenito successio deseritur nu. 19.
Filios non aspergit patris macula in hereditate auita, nisi delictum

delictum sit lesa maiestatis nu. 22. fol. 290
Fili in tertiaria, quarta, seu antefato constituto secundum morem Magnatum succedunt, uti heredes, & non ut filii ex propria persona; & ita alias iudicatum in causa Comitiss Montiscalvi aduersus text. in auib. heres C. de secund. nupt. decis. Afflicti. & consilia D. Aulboris tunc Aduocati Comitiss Montella nu. 25. fol. 309
Filia vigore Constit. Regni succedit in feudo excluso patris, & haec est frequentius recepta opinio, quando filius decedit post patris obitum, etiam non adita adhuc hereditate nu. 36. fol. 311
Filia ex filio praemortuo in vita patris an subingrediat locum patris in gradum, & sexum, ita ut excludat personas, quas alias pater excluderet, si superuixisset, vel subingrediat in locum patris tantum in illius portionem, non autem ad aliorum exclusionem, suse nu. 37. cum seqq. Sed p. ossequere, quae mox subiciam.
Filia subingrediat sexum patris ex lege Vellica secundum Neapod. opinionem, quam optimis rationibus locum habere tam in allodialibus, quam feudalibus, & tam de iure communi, quam de iure consuetudinario, & Regni, quam clarissime demonstratur, & ultra quod est communiter recepta a Regnicolis, est etiam secundum eam iudicatum, ut neptis subingrediat sexum, & locum patris tam in allodialibus, quam feudalibus, est etiam conformis declarationibus Regis, quae referuntur, necnon decisioni Sac. Conf. nouissime in simili facti specie prolata, quae pariter recensetur nu. 44. cum seqq. fol. 312
Filia etsi non compellatur dotem infumere, ut a vinculis patrem vindicet, nihilominus si sua sponte id faciat, sacrosancta lex hunc actum fouet, atque commendat nu. 28. fol. 338
Vide in verb. assensus, citatio, donatio, legatum, legitimitio, pater, querela, renunciatio.
FISCVM habent Rex, omnis Princeps non recognoscens Superiorem, ac Civitas libera nu. 61 cum seq. fol. 22
Fiscum proprie non habent Episcopi, & Archiepiscopi, num. 69.
Fiscus potest cogere Dominos ad bona distrabenda, iusto tamen pretio pro militum sustentatione, & Regis necessitate nu. 4. fol. 32
Fiscus potest cogere subditos, ut emant ipsius frumentum num. 14. fol. 33
Fiscus in Regno non appellat a decretis liberatoris in criminalibus, sed habet recursum ex notorio grauamine, de quo ante omnia cognoscitur nu. 51. fol. 64
Fiscus pro adha praeterita habet actionem realem super feudo aduersus tertium possessorem, nisi sit concessionarius Regiae Curiae nu. 10. & 11. fol. 94
Fiscus pro releuio habet actionem realem aduersus feudi possessorem nu. 13.
Fiscalis patrimonij curam gerentes non omnia, quae proponere possunt, proponere eis licet, sed silere debet pro popularum quiete nu. 41. fol. 109
Fiscus vendere potest rem, quam habet communem cum aliis, etiam si commodam pateretur diuisionem n. 43.
Fiscus non soluit usuras, sed bene ei soluuntur num. 9. fol. 166.
Fiscus, non existente soluendo eius ministro, qui pecuniam exoluerat suis creditoribus, condicet ab illis, etiam quod bona fide consumperint ex speciali eius privilegio, quod tamen hoc casu est subsidiarium, ad quod comprehendendum singularis ratio affertur, quo loci declarantur pariter l. si cum seruum, & l. si me, &

Titium num. 12. 13. 19. 20. 21. & 24. fol. 112. cum seq. & nu. 18. fol. 238
Fiscus prius agere debet aduersus suos debitores, & postea conuenire possessores bonorum sibi obligatorum, etiam quod habeat hypothecam expressam numer. 14. fol. 112.
Fiscus agit in subsidium aduersus debitorem sui debitoris, nisi ex pecunia fiscali nomen fuerit contractum, & quae conclusio non obtinet in creditore debitoris, & ratio affertur nu. 15. & 18.
Fiscus etsi non astringatur ad usuras, an teneatur ad interesse, quo circa declaratur text. in l. cum quidam s. fisci ff. de usur. & in l. si Procurator ff. de iur. fisc. nu. 1. 10. & 13. fol. 114. cum seqq.
Fiscus in contractibus fiscalibus nunquam tenetur de euctione ultra simplum, etiam si sit expresse promissum nu. 2. & 9.
Fiscus tenetur ad interesse, quando promissum factum, & non adimpleuit, vel aliquo modo contrahit num. 3. & 8. fol. 115
Fiscus actione ex empto tenetur ad interesse, sed non totale, sed quatenus erit valor rei tempore euctionis secuta nu. 15. fol. 116
Fiscus non habet priuilegium, nisi in expressis nu. 17.
Fisci priuilegium, de quo in l. cum quidam s. fisci ff. de usur. an hodie cesset, quo circa etiam agitur de intellectu d. s. & multisariam, multisq. modis declaratur nu. 32. 34. 36. 39. 44. 46. & 50. fol. 118. cum seqq.
Fiscus, minor, & Ecclesia habent remedium restitutionis in integrum ultra illud, quod eis competit ex l. 2. C. de resc. vend. quo loci recensetur doct. Peregr. & confutatur declaratur insuper l. 3. & l. ratas C. de rescind. vend. & l. si hypothecas C. de remiss. pig. & demum examinantur traditiones glos. Barb. Alberic. Rom. in Alex. & aliorum, una cum decis. Afflicti. 240. nu. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 25. & 26. fol. 124. cum seq.
Fisci quae sunt, sunt pariter & Caesaris nu. 28. fol. 125
Fiscus in dolo incidenti gaudet iure speciali numer. 38. fol. 126.
Fisco pariter concessa priuilegia, & Caesari concessa intelliguntur, dum tamen non adsit diuersitatis ratio, nu. 43. & 44. fol. 127
Fiscus si vendit, habet restitutionem, secus quando Rex per suum specialem contractum nu. 46. fol. 128
Fiscus in suis venditionibus fruitur privilegio pacti additionis in diem nu. 50.
Fiscus, Respubl. & minor restituuntur etiam ad lucrum, & sic propter maiorem oblationem, ut iterum fiat licitatio; verum non sufficit quaelibet lesio, sed considerabilis, & propterea usus forensis obtinuit, ut sit in sexta, & ita alias decisum facta relatione per Reg. Camer. in Collater. Consil. quo loci declaratur, in quo casu procedant doct. Alber. & decis. Afflicti. item traditio Luc. de Pen. & qualiter sit intelligenda l. si tempora C. de fid. instr. & iur. bast. fisc. num. 55. 57. 59. 60. 61. & 62. fol. 128. cum seq.
Fiscus non potest habere fidem de pretio, & si tradiderit pretio non soluto, dominium nequaquam transfertur nu. 6. fol. 134
Fiscus, minor, Syndicus, Ecclesia, & similes non possunt habere fidem de pretio, non ratione specialitatis, sed quia mandatum habent limitatum, & a iure potestas est eis denegata, quo loci declaratur text. in l. si Procurator s. fin. ff. de iur. fisc. & commendatur doctrina Barb. in l. a Diuo Pio s. sed si emptor ff. de re iudic. & Bald.

- Bald. in l. in ciuile C. de rei vendic. num. 10. 11. 12. & 14.** fol. 135
- Fiscus, sicut priuatus non potest euincere rem, quam uendidit, ex iure postea superueniente, sed obstat regula, quem de euictione tenet actio nu. 16 & 17.** fol. 136
- Fiscus quando possit bona à se uendita de facto capere, & sequestrare, quod de iure est prohibitum, sicuti descriptio, seu inuentarium bonorum, etiam feudaliu, & qualiter hoc casu descriptio accipi, seu intelligi debeat nu. 34. 35. & 47.** fol. 137. cum seq.
- Fiscum fraudantes in bonis non adhuc incorporatis dupli. in incorporatis autem quadrupli pena mulctantur, & in utraque multa simplicium computatur num. 50.** fol. 139.
- Fiscus praefertur uxori Primipili anteriori pro dotibus, sic quoque praefertur anteriori hypotheca ceterorum creditorum, ceterum secundum glos. notab bona mulieris erunt pro marito obnoxia fisco, si omnia mariti bona exhaurita sint, & sic in subsidium: in practica nihilominus receptum est contrarium, tam respectu mulieris, quam aliorum creditorum nu. 5. 7. 8. 11. & 18.** fol. 147. cum seq.
- Fiscus ex causa publica necessitatis potest à debitore suo exigere ante diem, & pendente tempore solutionis, deductio tamen interesse medij temporis nu. 13.** fol. 147
- Fisci Arrendator si multum lucratus sit in arrendamento, compelli potest, finito conductionis tempore, ut iterum conducatur pretio eodem, quando non reperitur Arrendator pro eodem saltem pretio, quod tamen adhuc non admisit forensis usus; quo loci declaratur text. in l. cotem ferro §. fin ff. de public. & in l. 3. §. in quinque nium ff. de iur. fisc. nu. 14. 15. & 18.** fol. 147. cum seq.
- Fiscus in paritate licitatorum potest gratificari plus uni, quam alteri, sed contrarius usus inoleuit in Reg. Cam. qua talibus euentibus providere consueuit, ut iterum accendatur candela nu. 16.**
- Fisco, prout Reipubl. expedit conuenire prius principalem debitorem, quia ex hoc facilius reperiuntur fideiussores, & approbatores; hinc nonnullae inferuntur illationes nu. 22.** fol. 148
- Fiscus potest directis actionibus experiri aduersus participes in arrendamento, vulgo nuncupatos Caratarios, sicut contra principalem Arrendatorem nu. 24.**
- Fiscus, seu Dominus directus in uita feudatarij nullo modo est creditor relictij, nec orta obligatio, imò inserta ipsius natiuitas, quia potest alienare in uita, quo casu relictium non debetur nu. 5.** fol. 268
- Vide in verb. appellatio, argumentum, Baro, Ciuitas, Constit. constitutionem, debitor, emptio, exceptio quem de euict. iudicium, lesio, mandatum, penale, minister, minor, numeratio Regni, obligatus, Procurator, separatio bonorum, significatoria, thesaurus, tutor, uenditio, uniuersitas.**
- FOEMINA** vide in verb. mulier.
- FORIVDICATIO** in quibus criminibus locum habeat, decis. Sac. Conf. iunctis omnibus tribunalibus hac de re facta recensetur nu. 47. cum seq. fol. 29
- FORVS** vide in verb. Cauallarius, Consilium Collaterale, Curialis, Doctor, domicilium, miles, Officialis, priuilegium, receptor.
- FRAATRES, & sorores secundum Reg. Constit. ut de successionebus succedunt in feudo nouo, nisi inuestitura esset pro heredibus ex corpore nu. 22 fol. 243. idq. est ampliatum etiam in fratre, & sorore ueterinis nu. 1. & 3. & 8. fol. 314. Ceterum secundum Capitula monast.**
- simè Ciuitati, & Regno concessa nedum fratres, & sorores; sed etiam nepotes, & neptes succedunt in feudis nouis, etiam quod feudum esset concessum pro heredibus ex corpore nu. 23.** fol. 243
- Frater de iure cōmuni non succedit fratri in feudo, quod aliunde prouenit, quam à communi parente; sed in Regno opinio communis est in contrarium, ut frater ueterinus succedat tam in feudo nouo, quam antiquo, etiam quod non sit coniunctus ex latere, unde feudum prouenit, & ita decisum, quo loci declaratur auctoritate Andr. Constit. ut de successionebus habere locum, tam in feudo nouo, quam antiquo nu. 4. 6. & 7. fol. 315**
- Frater ueterinus non coniunctus ex latere, à quo feudum prouenit, an succedat in feudo antiquo cōcesso pro heredibus ex corpore. In hoc articulo D. Author negatiuum opinionem secutus est, quam testatur esse communem, eamq. firmissimis fundamentis muniri, atque confirmat, quo loci declarat Constit. Reg. ut de successionebus non loqui in concessione facta pro heredibus ex corpore, & Capit. Regn. considerantes loqui in feudo antiquo nu. 8. cum seqq.**
- FRATVS respectu futurorum creditorum quando consideretur nu. 8.** fol. 268
- Fraus praesumitur, quando incontinenti post donationem factam debita contrahuntur nu. 10.** fol. 269
- Fraus considerata in terminis text. in l. omnes §. Luitius ff. que in fraud. cred. est respectiue ad uniuersa bona donata, quo loci declaratur doct. Andr. in cap. 1. §. sed & res. per quos fiat inuestitura nu. 13. & 14.**
- Fraus in materia releuiorum, uel praesumitur, uel excluditur ex personarum qualitate, qua hoc casu multum proualeat, quo circa declaratur glos. in d. §. sed & res, & demum quid per Reg. Cam. in facti contingentia fuerit iudicatum, recensetur nu. 15. cum seqq.**
- Vide in verb. actus, feudatarius, pater, resutatio, reuocatio, subinfeudatio.**
- FVNCTIONES fiscales collectarum loco impositae numer. 7.** fol. 38
- Functiones fiscales effectiue soluentur à singulis Ciuibus, qui numeratio fit uniuscuiusque Ciuis, & quisque taxatur ad certam rationem, ita quod non est facta taxatio singularum Terrarum in uniuersum, & propterea secularium numero diminuto fit alleuatio, & respectu illius quantitatis perimitur exactio numer. 8.** fol. 103.
- Functionibus fiscalibus per Uniuersitates non solutis, Perceptorum Prouincialium mandato in dies executiones sunt aduersus particulares Ciues, eorumq. bona nu. 9.**
- Functiones fiscales quo tempore introductae fuerunt, & pro qua quantitate nu. 10. & 12.** fol. 106
- Functiones fiscales sublatae tempore Regis Ferdinandi Primi, & demum restituta nu. 13. & 14.**
- Functionibus fiscalibus olim sublatis, uel exigebatur unum pro centenarij, uel uintemium, seu uigesima pars fructuum, alias consuetum indici ad restaurandas Regnorum necessitates nu. 15. & 16.** fol. 107
- Functiones fiscales fuerunt antiquitus tempore Romanorum Imperatorum introductae, & soluebantur uiginti sex denarij pro quolibet capite, seu sumante, ante quam impositionem soluebantur collectae nu. 33. cum seqq.** fol. 149
- Functiones fiscales impositae tempore Regis Alphonsi Primi fuerunt recompensatiuae ad pretium salis, quod idem Rex dare uoluit singulis Regni secularibus, uidelicet**

videlicet modium unum pro quolibet, de quo vestigati loquutum fuisse Vlp. clarè constat, imò aderat etiam tempore Machabeorum, & inter Regalia computatur, & solus Rex in Regno saluendè potest, cuius sunt omnes salinæ, etiam existentes in fundis primatorum nu. 36. fol. 150
 Vide in verb. Clericus, donatio, filius, Vniuersitas.
FVRTVM committentes cum fractura, qua pœna plectendi, habetur remissiuè sub nu. 9. fol. 11
Fures in Regno bullari debent ex dispositione Regiæ Pragmaticæ ultimo loco editæ num. 4. fol. 330
G
GABELLA imposta super eo, quod titulo lucratiuo transfertur, non habet locum in donatione facta contemplatione matrimonij nu. 23. fol. 181
 Vide in verb. lesio in penult. summ. Vniuersitas.
GRATIÆ, & compositiones sunt prohibita non præcedente partis remissione. Nec fieri possunt saluo iure partis nu. 9. cum seq. fol. 17
Gratiæ delictorum cum partis remissione non passim, sed cum moderamine, & nonnullis qualitatibus percensis concedendæ sunt nu. 12.
Gratijs in concedendis abusis, ac nimia Superiorum facilitas afflictiones, & flagella in subditos inducunt num. 13.
Gratia an fieri possit per Principem absque expressa partis remissione, si hæres sit incertus, vel forensis & absens nu. 32. fol. 20
Gratia an fieri possit nulla existente partis offensa querela, super quo expenditur text. in l. diffamari C. de ingen. manum. qui declaratur procedere tam in civilibus, quam in criminalibus, examinatur quoque doct. Luc. de Pen. in l. 1. C. de deser. lib. 12. & text. in l. 1. C. v. nem. inuit. cog. eg. nu. 33. cum seqq.
Gratiæ factæ minime alterantur ex subsequentibus declarationibus, quando verba non admittunt talem interpretationem, & effectiuè gratiæ reuocantur num. 12. fol. 42 & nu. 12. fol. 339
Gratia Regis Friderici, ut aquæ restituantur priuatorum molendinis, quam interpretationem à iure accipiat, nu. 8. fol. 50
Gratiam delictorum, atque pœnarum post sententiæ prolationem tribuere ad solum Principem spectat num. 9. fol. 61.
Gratiam delictorum absque partis remissione de potestate ordinaria iusta non suggerente causa Rex facere non potest ex doct. Andr. communiter recepta, in cuius intellectu miserè labitur Afflict. estq. Regum consuetudo generalis in hoc Regno sic vsu recepta num. 14. cum seqq. fol. 61
Gratia est subreptitia, & nulla, quando Principi non est expressum id, propter quod gratiam non concessisset, vel curijs nu. 6. fol. 292
 Vide in verb. assensus, Baro, declaratio in fin. Princeps, Prorex, remissio.
GVBERNATORES, seu Præsides, & Auditores Prouinciarum proprijs expensis per suas Prouincias iter facere debent, sed tamen contrarium, & perperam est usurpatum nu. 16. fol. 84
Gubernatores prudentes ante oculos habere debent, illibataq. ac inuiolata custodire præcepta illa politica exarata per Luc. de Pen. in l. quicunque C. de omn. agr. deser. nam sic facillè consulunt, & prouidebunt, ac prospicient omnibus secundum Deum, & christianâ charitatem, & nemini iniuriam inferent nu. 41. fol. 138

Vide in verb. Cardinalis, Proconsul.
GVIDATICVM vide in verb. Baro, indultus, Prorex.
H
HÆREDITAS vide in verb. pactum in princ.
 Hæreditatis aditio animo perficitur, qui declaratur ex actibus subsequentibus, imò opinio præualeat veritati nu. 20. fol. 215
 Vide in verb. separatio bonorum.
HÆRES adeundus absque beneficio legis non potest ex propria persona vindicare bona fideicommissaria à defuncto vendita, secus verò factio inuentario num. 26. cum seq. fol. 137
Hæredes omnes vocati per stipulationem mulieris succedunt in debito dotis, & consequenter habent actionem personalem cum acquisitione iuris hypothecæ bonorum feudaliū. Ad cuius confirmationem præ ceteris allegatur Capit. Regis Pbilippi II. huic Civitati concessum, in quo prouisum legitur, successorem in credito succedere, etiam in obligatione, dummodò non contra fiscum, sed si ante mulieris obitum feuda pro dotis credito eidem adiudicata fuissent, tunc successio regularetur secundum naturam feudorum, quia dotis debitum ex adiudicatione esset extinctum num. 45. & 47. fol. 171
Hæres non tenetur habere ratum factum defuncti nullū, & à lege improbatum, & sic limitatur text. in l. cum à matre C. de rei vindic. nu. 17. fol. 176. il. 1.
Hæres in feudaliibus, & hæres in allodialibus contribuunt pro rata bonorum in oneribus hæreditarijs numer. 8. fol. 184.
Hæreditaria onera si fuerint mandata solum ab uno hærede, aliter hæres, siue co-hæres non tenetur contribuere nu. 22. fol. 186
Hæreditaria iura, quæ hæredi competunt hæreditate adita, finguntur competisse à die mortis defuncti nu. 24. fol. 215
Hæres in feudo hæreditario tenetur habere ratum factum defuncti legitimum, secus in feudo ex pacto nu. 19. fol. 259
Hæres tenetur approbare gesta per defunctum, dummodò disponat de his, in quibus habet liberam dispositionem, & ua procedit text. in l. cum à matre C. de rei vend. nu. 25. fol. 261
Hæres in feudo tripliciter consideratur nu. 15. fol. 285
 Vide in verb. alienatio, assensus, Constit. constitutionem, dictio in 3. summ. donatarius, dos, cunctio, exceptio, quem de cunct. insignia, possessio, promissio, querela, salarium, stipulatio.
HOMINES præferendi sunt cunctis rebus, quia omnia pro illis creata sunt nu. 9. fol. 48
Homines liberi non possunt compelli ire ad molendina particularia, vel ad nundinas, seu mercatum num. 9. fol. 320.
Homini luxuriosè viuenti, tanquam sui ipsius prodigo bonis interdici potest nu. 18. fol. 353
Homo maximo amore captus, æquiparatur ebrio, & furioso, iccirco in ipsius contractu decretum requiritur num. 19.
HOSPITANDI, ac præstandi alimoniam equis militum grauis armaturæ munus est patrimoniale nu. 4. fol. 27.
Hospitandi ius est de regalibus, hospitiorumq. distinctio, ac mutatio ad solum Proregem pertinet nu. 6.
Hospitium præbere tenetur vasallus Regi, eiusq. familie, certamq. domus partem assignare. Hinc in Hispania consue-

- consuetudo inualuit, qua Regis Officialibus, & Magnatibus, qui nuncupantur (li Grandi) domus prebentur dicta de Apposento, quae quando non fuerint capaces, superadduntur habitacula, quae dicuntur accessoria nu. 7. & 8.
- Hospitari qui tenentur, nil ultra hospitium praeberere debent num. 9.
- Hospitia satellitum, & aliorum Commissariorum in Regno sunt sublata, quibus tamen auctum est salarium, & expensis Reg. Cur. per nouissimam Pragmaticam Comitum de Lemos nu. 10.
- Hospitia publica, seu Tabernae in amplioribus Regni locis sunt construxi iussa, eaq. munita, & instructa teneri ex prouisione Collateralis Consilij, quae est iuri consona, ac rationi conformis, in quibus pariter ex mandato Regiarum Audientiarum taxa rerum uenialium est proponenda nu. 11. cum duob. seqq.
- Hospitandi ab onere, cui etiã a contributione in pecunia immunis est hæc Cinitas ex privilegio; Familiaribus tamen, & Curialibus sequentibus Curiam Sacre Maiestatis quedam quarteria particularia assignare debet non gratis, sed iusta mercede soluta n. 23. & 24. fol. 28
- Hospitum militum excessus est multorum causa malorum nu. 27. fol. 29
- Hospitia actualia non dantur hyemali tempore militibus leuis, & grauis armaturæ; uerum adest impositio per totum Regnum in pecunia inter ipsos diuidenda; tempore uero aestiuo distribuuntur per terras maritimas Regni nu. 28. fol. 43
- Hospitia militum licet iusta, ad maximam tamen egestatem Regnum miserè deduxerunt, pro quibus quantum singulis diebus Regnum soluat iuxta relationem Scribae rationis, congruenti ordine subicitur nu. 32. cum seq.
- Hospitandi onus si tolleretur, & perpetua hospitia statuerentur in locis propè mare indicta uniuersali contributione, optimum esset remedium leuandi maximam calamitatem huius Regni, præsertim si ex nostri eruditissimi D. Auboris sententia præfata contributio uniuersitatibus contribuentibus imputaretur in fiscalium functionum solutione nu. 34. & 35. fol. 30
- Hospitia, ut tollerentur solutis duobus aureis numis pro quolibet milite singulis mensibus fuit aliàs a Regno petita gratia, sed non concessa nu. 37.
- Hospitandi ab onere milites hispanos pedites, qualiter possit eximi Regnum, secunda offertur prouisio Regi pariter uilis num. 38.
- Vide in verb. Camera reseruata, Clericus in princ. contributio, immunitas, molendinum.
- HOSTES** dicuntur illi, contra quos publicè bellum est indictum, quo casu poterunt postea capi licet non in acie belli, intantùm ut licitum sit ab ipsis prædari, & surari; quinimò & hostium subditos, & adiuuantes, fas sit capere secundum Innoc. doct. sic communiter intellectã iuxta quam fuit aliàs in facti contingentiã in quam pluribus casibus iudicatum nu. 5. cum seqq. fol. 358
- HOSTES**, ipsorumq. bona capi posse etiam in alieno territorio consuetata Socc. opin. optimis medijs, & rationibus comprobatur nu. 14. cum seqq. fol. 359
- Vide in verb. bellum in fin. bona in fin.
- HYPOTHECA** vide in verb. creditor, separatio bonorum in fine.
- IMMUNITATIS** privilegium non comprehendit hospitandi immunitatem, idque in Regia Camera
- Summaria decisum num. 5. fol. 27
- Immunis ab adha an sit exemptus a donatiuis remissionibus num. 29. fol. 182
- Vide in verb. Camera reseruata, Clericus, Ecclesia, privilegium.
- IMPERATOR** Fridericus Regnum exinamini tyrannico dominio n. 61. fol. 64
- Imperator quomodo sit Dominus totius Orbis num. 26. fol. 361.
- Vide in verb. concessio in pculi. & fin. summ. insula in princ. mare, Venetiæ.
- IMPOSITIONES** omnes, quae hodie sunt redacta in pecunia ad subueniendum Regum necessitatibus, antiquitus ex Imperat. Constit. præstabantur in speciebus pro victu militum necessarijs nu. 26. fol. 149
- Impositio per focularia est antiqua, de qua Bald. est loquutus num. 34.
- Impositio dicta delli Lagni, prout illa Turrium, potium, & stratarum Regni fundata sunt, super publico beneficio, & ideo obligant omnes, ad contributionem num. 58. fol. 151
- Impositiones pro sustentatione militum, ex quo agitur de publico interesse, de iure sunt alienari prohibita, num. 40. fol. 158
- Vide in verb. Prorex, stipendium, uectigal, Uniuersitas.
- INCAPAX** de iure communi Romanorum quam maxime distinguitur ab indigno, quia incapax, seu inhabilis nunquam acquisiuit; indignus uero secus, sed fiscus ob pœnam delicti aufert ab eo, tanquam ab indigno num. 7. fol. 288
- Incapacitas quando concurrit cum indignitate, ipsa preualet num. 8.
- INCORPORATIO** in incorporalibus fit per sententiam declarantem, quid ad fiscum spectare, quo casu non habet locum prescriptio, de qua in l. in omnibus ff. de diuers. & temp. prescr. nu. 51. fol. 139
- Vide in verb. descriptio bonorum, fiscus.
- INDIGNATIONIS** significatio, & effectus num. 5. fol. 53.
- INDULTVS** concedi potest socijs criminum pro detegendis criminibus, idque Reipubl. expedit nu. 39. cum seqq. fol. 20
- Indultus concessus capienti, uel occidenti bannitos, prodest etiam uasallis Baronum nu. 45.
- Indultum generalem comprehendere adificantes aduersus Regiam prohibitionem, usq. prodesse concluditur. Hinc declaratio negatiua supremi Italiæ Consilij in dubium reuocatur, & ex multis in executione fore super sedendum demonstratur, & contrarijs, quae obijci possent, exacta, ac uera offertur responsio nu. 9. cum seqq. fol. 41. cum seqq.
- Indultus multoties ex causis, uel dilatantur, & conceduntur guidalica, seu assecurationes temporaliter, uel medentur quibusdam clausulis, quae referuntur n. 2. f. 330
- Vide in verb. Princeps, Prorex.
- INFAMIBVS** portã dignitatum parere non debent, quia infamia ab honoribus repellit nu. 4. fol. 8
- INSIGNIA**, & arma, ut distinguantur, per Iudicis officium, & Superiorem, ad quem Reipubl. quies spectat, debet prouideri, & ratio offertur nu. 1. fol. 349
- Insignia sunt triplicis generis, ut nu. 2. fol. 350
- Insignia deserens dignitatis alterius tenetur falsi pœna num. 3.
- Insignia regalia deserens, Regem se faciẽdo, capitis pœna tenetur,

tractur, exempla, & casus recensentur nu. 4.
Insignia, & arma, ac inscriptiones in operibus publicis poni non possunt eorum, qui publicis operibus conficiendis deputantur, quando de pecunia publica opus constituitur. Secus si eorum pecunia fiat, vel si post Principis, vel Civitatis inscriptionem eorum sequatur nomen: nam his casibus utique licebit, & ita inualuit consuetudo uniuersalis, hinc reuocatur in dubium decis. D. de Franch. volentis contrarium seruari in hac Civitate, nam casus, & exempla, quae commemorantur, refragari videntur nu. 5. 6. & 7.
Insignibus, & armis in sepulchra, vel in Ecclesia de iurepatriatus appositis per Fundatorem, an alia superaddi possint per haeredes, remissiuè nu. 9.
 Vide in verb. Baro in fin.
INSTITVTVS in re certa quomodo dicatur esse loco legatarij, & ad onera hereditaria non teneri num. 5, fol. 184.
INSTRUMENTI liquidatio, vidè in verb. Magna Curia.
INSVLÆ in mari adificatae sunt de iurisdictione Prouinciae propinquioris per centum miliaria, vel si in alio mari sunt de Imperij iurisdictione, quae exerceri non poterit, nisi ab Imperatore, vel eius Concessionario, alias secundum Romanorum leges laxa maiestatis crimen parare iur. nu. 31. & 32. fol. 362.
Insulas occupantes de iure gentium faciunt sibi Regem, idq. procedit in illis gentibus, quae nec iure Romano, nec alio iure communi viuunt nu. 33.
INTERDICTVM prohibitorium, ne quis in loco publico aedificet, datur cuilibet de populo, cessat nihilominus, ubi Princeps hanc tribuit facultatem, & haec optimè declaratur nu. 7, fol. 45.
INTERESSE partis duplex consideratum per Ifern. v. ipse pecuniarium, & saeuienti animi, quod ultimum non attenditur nu. 14. cum seq. fol. 61.
Interesse voluntatis in feudis maximè consideratur, amplius etiam si conditio Domini melior efficiatur, & dicitur interesse voluntatis si placet, vel displicet num. 18. & 24. fol. 70. & num. 41. fol. 170. & num. 18. fol. 209.
Interesse quando sit idem cum re debita nu. 4. fol. 115.
Interesse rei, & pretium sunt diuersa nu. 5.
Interesse, & aestimatio rei an sit idem, & è contra nu. 16. fol. 116.
Interesse ab usura longè distat nu. 18. & 21. fol. 116. & 117.
Interesse, & damna secundum Canones peti possunt, quia non sunt usura nu. 23. fol. 117.
Interesse etiam quanti plurimi solui debet à Camera fiscali, secundum Alex. nu. 24.
Interesse pecuniae soluae debetur, idq. decisum in Regia Camera, quo loci declaratur aubenti, quae supplicatio C. de prec. Imperat. offer. & pariter, qui fructus veniant ex dispositione illius aubenticae num. 27. & 28. fol. 175.
Interesse pecuniae debitaè in contractu stricti iuris venit à die mora nu. 29. fol. 118.
Interesse intra rem, & nõ extra rem debetur, sed hoc solum in pecunia, in qua semper venit interesse extra rem etiam lucri cessantis, & huius traditionis ratio asseritur, quo loci pariter declaratur text. in l. si sterilis §. cum per venditorem ff. de act. empt. nu. 30. & 31.
Interesse dotium potest taxari ad certam rationem, donec dos non soluat. secundum consuetudinem.

Regionis numer. 76. fol. 138.
Interesse Domini in alienatione rei feudalis numer. 22. fol. 302.
Interesse tertij secundarium non attenditur, dum Princeps suo vitur iure n. 4. fol. 320.
Interesse damni emergentis quando attendatur, & non lucri cessantis nu. 5. 6. 7. & 8.
Interesse singulorum, ut singulorum non consideratur in materia admissionis ad sedilia, sed sufficit, ut maior pars assentiat, & ita iudicatur nu. 10. fol. 333.
 Vide in verb. argumentum in princ. bona fides, consuetudo in antepen. summ. conuenio, creditor in princ. molendinum, mora in fin. mutuum, usura.
INVENTARIVM inducit separationem bonorum, & obligationis nu. 28. fol. 139.
Inuentarium in feudo hereditario reletat, ut non teneatur feudatarius ultra vires hereditatis; non autem quoniam teneatur vsque ad concurrentem quantitatem valoris feudi nu. 19. fol. 185. & nu. 21. fol. 259. & num. 12. fol. 284.
Inuentarij beneficium habet locum tam in feudo ex pacto quam hereditario, & bonorum separationem inducit nu. 20. & 21. fol. 289.
 Vide in verb. filius, successio in penult. summ.
INVESTITVRA feudi alieni non est in se actus nullus, nec à lege reprobatus num. 3. fol. 141. quinimo hoc casu tenetur inuestiens loco feudi alieni concessi dare aliud eiusdem bonitatis, seu quantitatis nu. 7.
Inuestitura facta de alieno feudo scienti, quod ob mortem feudatarij possidentis feudum esset recasurum ad Dominum, intelligitur comprehendere hoc ius deuolutionis, quod tunc Dominus habebat, cuius occasione offertur verus, & germanus intellectus ad text. in cap. moribus si de feud. def. mil. sic pariter ad text. in cap. 2. de feud. dat. in vic. l. commiss. prout etiam ad text. in cap. 1. qui succ. ten. & ad text. in cap. si quis fecerit, quo temp. mil. quo etiam loci peroptimè examinantur tradita per Andr. qui in eo tantum consultatur, dum voluit d. cap. moribus continere specialia, nu. 11. vsque ad 18. fol. 141. cum seq.
Inuestitura pro haeredibus ex corpore an praesumatur in Regno, & quomodo obstr. vel prosit ascendentibus, vel Collateralibus, remissiuè nu. 25. fol. 243.
Inuestitura pro haeredibus ex corpore non praesumitur in Regno, qualitas tamen ista requiritur in quouis successore, sed sufficit, ut sit ex corpore primi acquirentis, nisi in inuestitura esset dictum pro se, vel ex eorum corpore descendentibus nu. 13. & 15. fol. 316.
Inuestitura confirmatoria, seu assensus, qui conceduntur super feudorum alienationibus, debent expediri secundum tenorem primae inuestiturae, alias reformantur, & reducuntur ad primam inuestiturae formam, & hic mos seruetur passim, & indistinctè in Reg. Cancell. nu. 1. & 8. fol. 354.
Inuestitura prima dicitur lapis angularis totius fundamenti nu. 4.
Inuestitura prima est adeo attendenda, ut nulla ratio sit habenda aliarum inuestiturarum difformium nu. 5.
Inuestiturae primae alteratio nunquam intelligitur facta, nisi expressè nu. 6.
Inuestiturae primae forma, & tenor per Dominum alterari non potest in successorum praerudicium nu. 7. fol. 517.
 Vide in verb. annale silentium in princ. dominium in fin. Dominus.
INDEX causa exigente praecipere potest, ne quis trāseat ante

ante domum alterius num. 13. fol. 4
Index in summa potestate constitutus potest in causis gra-
 uibus, & urgentibus mandatum facere sub pœna gra-
 ui pecuniaria, & ita est consuetudinis num. 21. fol. 5
Indices inanem ob gloriam scruentes, perperam agunt
 num. 32. fol. 6
Index regulariter non potest pœnam delictorum arbitra-
 riam ad mortem vsque extendere damnata, gloss. opi-
 nione; in grauissimis tamen delictis recepta num. 13. &
 19. fol. 9
Index, qui coram Principe, eoq. consulto pœnas decer-
 nit, potest extendere pœnâ arbitrariam vsque ad mor-
 tem, idq. fuit in praxi receptum D. Authore consulente
 tempore Comitum de Benevento num. 15. & 16.
Indices inferiores à Principe non possunt delegare cau-
 sas appellatione remota num. 3. fol. 17
Index, vel fisci Patronus an concedere possint saluicon-
 ductum, seu securitatem delinquentibus, quod hodie
 solus Prorex concedit, seu ab eo potestatem expressam
 habens num. 51. cum seq. fol. 21
Indices rescribendo, & consulendo Principi deseruiunt
 num. 15. fol. 42
Index non est constituendus imperitus, ac legum ignarus
 num. 11. fol. 79
Indicibus, ac Reipubl. Ministris non custodientibus legē
 iustitia Deus horridè minatur num. 12.
Index quid facere debeat pro exoneratione suae conscien-
 tia, & debito sui officij remissiuè num. 14.
Indices mali, quae mala pariant, eorumq. pœna ex Dei
 iudicio num. 15.
Indices extra iudicij locum pernoctare prohibentur nu-
 mer. 8. fol. 83
Indices in Palatio Regio pro iustitia ministranda habi-
 tare possunt, & sic in quotidiano est positum usu nu-
 mer. 9.
Indices omnes simul habitare pro celeri causarum expedi-
 tione esse optimum num. 10.
Index condemnans ad quinque, quando videatur absol-
 uere à reliquis ultra quinque petitis, quo loci decla-
 ratur gloss. in l. 1. C. de aduers. rem iudic. num. 29. & 30.
 fol. 108.
Index laicus nullo pacto potest se intromittere super que-
 stione matrimonij, quando est questio iuris, nec iudi-
 care de illius validitate, secus vero si sit questio facti,
 utpotè si sit contractum, vel non matrimonium, sed
 quid si non sit questio de matrimonio inter coniuges,
 sed inter alios, quaestio est, de qua dic, ut per D.
 Authorem num. 50. fol. 172
Index laicus, quando controuersia est super matrimonio
 contrahendo, potest cognoscere, & interponere partes
 suas; secus si sit questio super matrimonio iam con-
 tracto, quia tunc cognitio spectabit ad Ecclesiasticum
 num. 54. fol. 173
Indices imperiti multoties casus non discernentes, & leges
 ignorantes superiores decipiunt, dicendo sic aliàs
 iudicatum, & consuetum num. 55.
Index conductus debet habere sumptus etiam pro acces-
 su, & recessu num. 18. fol. 222
Indicibus quibus non debetur salarium, debent tamen
 refici integræ expensæ in itinere erogata, quia nemo
 debet suis sumptibus militare num. 36. fol. 224
Indicis, & Assessoris differentia num. 37.
Iudicum particularium deputatio à iure communi statu-
 ta certis personis in dignitate constitutis, & praesertim
 Magistri officiorum recessit ab Aula, quo loci ponde-

ratum text. in l. 2. C. ubi Senat. vel Clarif. num. 28. & 29.
 fol. 229.
Index suo tantum munere contentus esse debet, nec per
 Principem in alienis officijs, & muneribus est occu-
 pandus num. 9. fol. 367
Indices iniuriam patiuntur, quando de spectantibus ad
 eorum officium alij consuluntur num. 24. fol. 369
 Vide in verb. Aduocatus in fin. Baro, captura, car-
 cer in fin. Collegium, Consilium Collaterale in 3.
 summ. contractus in princ. delegatus, delictum
 in 3. summar. dignitas, factum, insignia in princ.
 mandatum pœnale, miles, munera, Princeps, se-
 questratio, subreptio in princ.
IVDICIA non debent claudicare, sed in eis est seruanda
 aequalitas, etiam respectu fisci num. 31. & 33. fol. 108
 Vide in verb. electio in fin.
IVRISDICTIO alicui concessa de certo causarum ge-
 nere non derogat uniuersali iurisdictioni Potestatis
 num. 19. fol. 36
Iurisdictionis semper intelligitur cumulatiuè concessa,
 num. 20.
Iurisdictionis vel in officium, vel in feudum, seu propieta-
 tem conceditur, & una ab altera longè, lateq. differt,
 haec tamen differentia cessat, si iurisdictionis in officium
 fuerit habita ex causa onerosa num. 13. & 23. fol. 61.
 cum seq.
Iurisdictionis, quae tenetur in officium, & non ea, quae tene-
 tur in feudum, regitur ex dispositione legis iudicium
 soluitur ff. de iud. num. 18. fol. 62
Iurisdictionem quomodocumque concessam semper re-
 manere sub Principis imperio, quomodo intelligatur
 num. 24.
Iurisdictionis, & dignitas praedecessoris non cessat, nisi us-
 que ad aduentum successoris in Prouincia, & ante
 successor nihil potest mandare, quiniò secundum Bald.
 successor non dicitur uenisse, nisi ceperit possessionem,
 & iuramentum praestiterit num. 21. & 22. fol. 222
Iurisdictionis magni Sinescalchi, qui cognoscebat de fami-
 liaribus Curiae Regis, recessit ab Aula, & de his om-
 nibus cognoscit Magna Curia num. 10. & 28. fol. 227. &
 229. & num. 6. fol. 318
 Vide in verb. Baro, in fida in princ. mare, Princeps,
 Proconsul, Venetiae.
IUS congrui, seu probomiseos, vide in verb. prela-
 tio.
Ius exorbitans non habet locum in eo, qui habetur pro ta-
 li, quia aliud est esse talem, vel haberi pro tali num. 23.
 fol. 344.
Ius pascendi, vide in verb. piscina.
Ius patronatus acquiritur fundatione, donatione, &
 constructione, hinc notabiliter inseritur, ut num. 10.
 fol. 351.
Ius superioritatis nunquam censetur concessum, nec à
 Principe abdicatum num. 16. 18. 21. & 23. fol. 36. &
 37. & num. 19. fol. 324
Ius superioritatis non censetur reseruatum quò ad ius
 honestatis, quod ab omni iure superioritatis intelli-
 gitur exceptum num. 27. fol. 37
Ius superueniens validat venditionem factam, quando
 non est simpliciter nulla, sed causatiuè propter ius
 tertij, quo loci declaratur regula, quod ab initio non
 ualuit num. 5. & 6. fol. 141
IUSTITIA uera qualis esse debet num. 31. fol. 6
Iustitia laudes, atque necessitas ex Latinis, & Ecclesia-
 sticis, & legum Doctoribus num. 29. fol. 82
 Iusti-

Iustitia reddi debet secundum rectam prudentia administratione, alias culpa contrahitur leihalis n. 23. fol. 369

L

LESÆ Maiestatis crimen excludit privilegium concessum Comitibus, Baronibus, & Militibus circa numerum, & qualitatem testium in causis eorum criminalibus nu. 5. fol. 8

Vide in verb. mandatum poenale in 2. summ.

LESIO in contractibus fiscalibus an requiratur ultra dimidiam servata forma text. in l. 2. C. de rescin. vendit. nu. 1. cum seqq. fol. 122

Lesio minor dimidia sufficiens est, quando in contractu fiscali incidit fraus, aut gratia nu. 3.

Lesio ultra sextam tantum sufficit in venditione facta sub hasta tam rerum fiscalium, quam aliarum, quæ ad instantiam creditorum à Iudicibus venduntur, idque iam est & suforensi receptum iuxta notab. doct. Bart. in l. si societatem s. arbitrorum ff. pro soc. num. 6. & 8. fol. 123.

Lesio qualibet sufficit ad venditiones retractandas data fraude, vel gratia, alioquin his cessantibus requiritur lesio ad minus in sexta nu. 34. fol. 126

Lesio in contractibus fiscalibus ultra sextam, tanto magis ultra dimidiam operatur nullitatem contractus. & propterea datur vendicatio, & restituitur res una cum fructibus, quia dominus nunquam abscessit, & rescinditur ex tunc, non ex nunc, quo loci auctoritate Bald. concluditur, non habere locum in fisco dispositionem l. 1. C. si vend. pig. ag. nu. 35. 36. & 41.

Lesionis remedium aduersus licitationem ex maiori oblatione, quod secundum usum forensium quotidie præstatur Reipubl. minori, & fisco, quomodo procedat, & qualiter debeant intelligi decis. Guid. Pap. & Afflict. quæ de diametro pugnare videntur, & insuper quid dicendum de gabellis, & alijs, quæ subiecta videntur fortuitis casibus nu. 48. 49. & 50. fol. 128

Lesio in venditione reddituum ad vitam quomodo consideranda, an sit licitus iste contractus, quid si non fiat super corpore certo, ut in donatiis à Regno fieri consuetis nu. 63. fol. 130

Vide in verb. contractus in princ. fiscus.

LEGATARIUS vide in verb. institutio.

LEGATVM, donatio, vel institutio facta Ecclesie rei emphyteutica, vel feudalis valet quantum ad rei estimationem, quo circa declaratur text. in cap. 1. de immuni. eccles. nu. 8. & 9. fol. 234

Legatum factum, si Sticthum quis manumittat debetur, si Sticthus mortuus fuerit ante moram nu. 10. fol. 236

Legatum factum filio, aut monacho sub commemoratione patris, aut Monasterij, eisdem directe relictum videtur nu. 10. fol. 342

Vide in verb. alienatio in 7. summ. Constit. constitutionem in antepen. testamentum in fin. venditio in 16.

LEGATVS absque Proregis licentia non potest ab hac Ciuitate ad Regem transmitti, alias & Legatus, & mandantes extraordinarias subibunt poenas Iudicis arbitrio remissas; ceterum si licentia fuerit petita, & absque iusta causa denegata, non erit huic poenæ locus, nec à Rege Legato denegabitur audientia, & ita practicatur, & legi si quis decurio l. 1. C. de decur. lib. 10. quæ refragari videtur, offertur intellectus nu. 1. 2. 3. 4. 7. & 9. fol. 53

Legatis ad Regem transmissis licentia à Ciuitate petita, & iniuste denegata à Prorege, salarium erit soluen-

dum, & ita in Collaterali Consilio decisum nu. 8. 9. & 11. fol. 53. & 54

Legatus potest à Ciuitate ad Regem transmitti contra Proregem ex regia declaratione nu. 10. fol. 54

Vide in verb. Cardinalis, officium in 8. summ. Proconsul in 3. salarium in 2.

LEGITIMATIONES naturalium, & spuriorum hodie sunt absque partis citatione, ex quo de stylo Regiæ Cancellariæ in legitimatione facta in vita patris apponitur clausula citra præiudicium liberorum, & post mortem citra præiudicium venturium ab intestato, & nouissime ex ordine Regiæ Maiestatis in legitimatione naturalium de familijs sedilium huius Ciuitatis apponitur clausula citra illorum præiudicium nu. 3. & 4. fol. 331. cum seq.

Legitimatione ne dicatur subreptitia, causa est exprimentanda, & probanda, quæ tamen in patre præsumitur, nisi filios legitimos habeat, quo casu est facienda mentio filiorum, sed hæc cessant in Regno ex clausulis, et supra nu. 7. fol. 332

Legitimationis materia fuscè cumulata per D. Lanarium Iuriconsultum præstantissimum, quæ merito D. Author maximis effert laudibus nu. 8. & 9.

Vide in verb. citatio in fin. Prorex.

LEGIS interpretatio esse debet circa circumstantias, non principalem dispositionem, quæq. cum dispositio- nis verbis se compatiatur, & non eam tollat, & destruat nu. 11. fol. 42

Leges nouæ pro recta, & necessaria Regnorum administratione constituenda nu. 12. fol. 48

Lex particularis in aliquo casu facta ex ratione generali est vniuersalis in omnibus alijs casibus nu. 43. fol. 72

Lex correctoria quando vnica est ratio, & alia non assignatur, ex mente comprehensua extenditur ad omnes alios casus eandem rationem habentes nu. 44. fol. 73

Leges multæ sancitæ, plura statuta cõposita, & Pragmatica pariter edita, quæ recensentur, ex quibus ad lites tollendas, & ad populorum quietem sunt denegatæ actiones, & vetitum fieri lites nu. 36. fol. 108

Lex aliquando annullat actum principaliter de per se, interdum causatiuè propter alterius interesse, & inter utrumque casum maxima constituitur differentia, ut ex exẽplis per D. Authorem cumulatis facile dignosci potest nu. 2. fol. 140

Legis prohibitio operatur, ut nec principale, nec accessorium subsistat, vel quicquid ex eo vel ob id sequatur nu. 5. fol. 177

Leges ciuiles non sunt allegandæ in materia feudi hereditarij, ex quo prædicta qualitas consideratur in eo vti substantialis, & intrinseca; non autem ut accidentalis, & separata n. 12. cum seq. fol. 184

Lex, vel Pragmat. recipit intellectum rebus in eodem statu permanentibus nu. 11. fol. 236

Lex semper loquitur nu. 3. fol. 263

Leges Principum de Ecclesijs loquentes, prout statuta, & cõsuetudines ex iurisdictionis defectu nullius sunt ponderis nu. 6. fol. 355

Lex, vel consuetudo generalis, aut erit nulla, aut non comprehendit Ecclesiam nu. 7.

Lex improbens consuetudinem deuincit etiam immemorabilem, nisi suffragentur scientia, & patientia Domini, ad quem spectat cor. edere, quia ex his præscripta oritur concessio nu. 10. fol. 361

Lex quando resistit præscriptioni, & consuetudini, tunc quod est concessibile non est præscriptibile, nec consuetudo

tudo etiam immemorabilis quicquam proficit, sed requiritur privilegium verum, vel prescriptum, quod allegari debet, & probari per possessionem immemorabilem secundum Angel. communiter receptum, loquentem in Gulsu Venetorum nu. 21. & 22.

Leges absque maturo consilio sancita contemptibiles vedantur nu. 22. fol. 369

Vide in verb. Consilium Collaterale in 4. summ. potestas, Princeps.

LIBERIS Arrendatorum, eorumque privatis schedulis nulla est adhibenda fides, dum ex istis intendunt facere debitores aliquos, vel in arrendamento participes, maxime si sint in necessitate, vel egestate constituti num. 23. & 25. fol. 148. cum seq.

Liber rationis continens data, & recepta, quam fidem faciat nu. 25. fol. 149

LICITATOR primus non liberatur per maiorem obligationem ab alio factam, si non fuerit adimpleta nu. 51. fol. 128.

Vide in verb. lesio in penult. summ. obligatio.

LINEA primò prefertur, secundo gradus, tertio sexus inter eos, qui sunt eiusdem lineae, & gradus, & quarto aetas inter eos, qui sunt eiusdem lineae, gradus, & sexus nu. 30. fol. 310

Linea masculina appellatione venit neptis ex filio n. 32. **Linea** tot sunt, quot filii, cum unusquisque suam constituat lineam, & descendantiam nu. 42. fol. 312

LIVIDATIO instrumenti vide in verb. Mag. Cur.

LITERÆ familiaritatis non deseruiunt actu non seruentibus, & ita decisum, & ratio affertur nu. 40. fol. 230. & nu. 11. fol. 319

LVCIVM capere, & debitum amittere sunt diuersa nu. 16. fol. 112

M

MAGNAE Curiae ritus circa liquidationem instrumentorum an habeat locum contra Collaterales, questio proponitur, & affirmatiue concluditur nu. 1. cum seqq. fol. 226

Magna Curia habet iurisdictionem contra Curiales numer. 2.

Magna Curia Tribunal est idem, quod Regis Tribunal, appellatur speculum iustitiae, & luminare maius, in circo iurisdictionem habet vniuersalem super omnes Barones, Comites, Duces, & Principes, & alios cuiuscumque conditionis, & praeminentiae fuerint, & consuetudo antiqua, quod contra istas personas non procedatur inconsulto Principe est sublata, quia contra Constitutiones, & Ritum dictae Magnae Curiae, ex quibus cessant disposita de iure communi, & insuper casus recensentur, in quibus fuit processum aduersus Magnates, seu Titulatos, & etiam habentes unum ex septem officiis n. 4. 5. & 6. fol. 226. & 227

Magna Curia ritus, qui excipit familiares Regis domesticos, commensales, & actu seruietes abijt in defuetudinem, imò contraria viget consuetudo nu. 7. fol. 227

Magna Curia ritus recepti interpretationem in seruiensibus, & familiaribus propriae domus Regis, aut Proregis, de quibus cognoscit Auditor exercitus, nisi aliud Proregi visum fuerit, non autem in Consiliariis, alijsque Officialibus nu. 12.

Magna Curia non habet iurisdictionem in Curia magni Admiratus, sed vtrunque Tribunal procedit per viam hierarum hortatuarum nu. 10. fol. 349

Vide in verb. Capitaneus in fin. banum in princ. & in fin. iurisdictione, Officialis, receptor.

MAIOREM partem concludere, vel vocandos esse, quos negotium principaliter tangit, duo sunt inuicem diuersa nu. 28. fol. 96

Vide in verb. actus in 2. summ. Civitas, donatiuum in princ. interesse, Prorex in penultim. summ. Rex.

MANDATA, seu procuraciones Vniuersitatum Regni, qualia debeant esse pro donatiuis faciendis, remissiuè num. 38. fol. 150

Mandatum, iussus, licentia, & consilium distinguuntur à consensu, vt nu. 22. cum seq. fol. 337

Mandatum poenale fieri potest etiam sub comminatione omnium bonorum ob contumaciam, ceterum non est indistinctè decernendum, sed cum moderamine num. 21. fol. 5

Mandata sub poena publicationis bonorum fieri possunt, etiam Neapolitanis, quorum bona magore Capitulorum non possunt sic vendicari, nisi pro crimine lese maiestatis, diuinae, vel humanae, & ita in dies seruiatur, tanto magis quod in facti contingentia consultus Rex Philippus II felic. memor. hoc idem rescripsit, & simile mandatum fuit executioni demandatum aduersus Marchionem Padulae nu. 23 & 28.

Mandata fieri conuicta, ne matrimonia contrahantur inconsulto Principe, quomodo iustificentur numer. 48 fol. 171.

Mandata simpliciter, & indifferenter causa legitima non precedente fieri neuiquam possunt, ne matrimonia contrahantur, quia sunt contra matrimonij libertatem, contra Capitula Regni, & contra praecipua Ecclesiae, secus vero si fiant cum causa, & causarum genera recensentur nu. 49. 51. & 52. fol. 172

Vide in verb. Iudex, Prorex.

MARE est omnibus commune naturalis iure num. 27. fol. 362.

Maris respectu tria considerantur, proprietatis, quae in nullius est bonis, vsus, qui est omnibus communis, & iurisdictione, seu protectio, quae est Populi Romani, seu Imperatoris. Hinc in mari edificare licet, dummodo vsus publicus non impeditur nu. 28. & 29.

Maria, & hiora adiacentia Terris particularibus sunt de iurisdictione illarum, seu illorum, qui ibi praesunt nu. 42. fol. 363

Vide in verb. Insula.

MATER, vide in verb. Baliaus, mulier, receptor.

MATRIMONII libertas an dicatur impediri, si fuerit dictum, non nubas sine consensu meo, vel non nubas Titio, vel non nubas Neapoli nu. 6. fol. 163

Matrimonia posse liberè fieri à Feudatarijs, sed fenda non posse in dotem dari absque expresso Regis consensu statutum fuit per Capitula Regis Carols II. quod extenditur etiam ad dotarium nu. 2. fol. 192

Vide in verb. assensus circa med. donatio, Iudex, mandatum poenale in summ. penult. & fin. refutatio in 3. summ.

MATTONATÆ nomen antiquum, & vsitatum nu. 21. fol. 51

MEDICVS, qui vadit ad aliquem locum pro tanto salario quolibet die, debet illud habere etiam tempore iuueris nu. 17. fol. 222

MERCATORES forenses ante ingressum in aliquas Terras, vel in ipso ingressu, possunt ab illarum Dominis expelli, sed postquam recepti fuerint, minime, nisi legitima subsistat causa nu. 2. fol. 321

MERCATVS faciendi privilegium antequam à Pro-
rege concedatur, quæ præcedere consueverunt, expo-
nitur nu. 2. fol. 319

Mercatus fieri non potest die festo, nisi consuetudo esset
in contrarium nu. 10. fol. 320

Vide in verb. Baro propè fin. homo, privilegium
paulò ante fin.

MERO, & mixtio imperio, vel simplici iurisdictione
concessis tributa censetur statendi facultas; non ta-
men contra ius commune, nisi ex causa publica utili-
tatis, quo circa declaratur l. vnic. C. de fin. iust. Princ.
nu. 31. 32. & 34. fol. 13

MERCES corrupta, vel cum corruptis admixta proj-
cienda, vel publicè concremandæ, idq. pluries serua-
tum in contingentiâ facti nu. 21. fol. 33

Mercibus priuatorum onerari non debent, Regiæ triremes,
quæ uè pœna coercendi sic eas onerantes num. 30.
fol. 34.

Vide in verb. extractio.

METVS iustus ex quibus inducatur remissioe num. 25.
fol. 12.

MILITIBVS, remigibusq. Regio seruitio vacantibus
in Regijs triremibus species annonariæ præstatur sta-
tutis diebus in hebdomada Curia expensis, quæ postea
militibus in eorum stipendijs imputantur numer. 27.
fol. 149.

Militibus de iure communi, quæ debeant præstari pro
uictu nu. 30. cum seqq.

Militès stipendiati in bello ab hostibus capti nullam ha-
bent actionem aduersus Regem, ut ipsos redimat, vel
salvas facias soluat nu. 28. fol. 156. declara, ut num. 45.
fol. 364.

Militès Hierosolymitani in feudo non succedunt, & ita
per Reg. Cam. decisum nu. 9. fol. 213

Militès in Regno militarem artem actu exercentes, & in
matricula, seu rollo descripti quò ad iurisdictionem
tantum habent iudicem particularem deputatum, qui
dicitur l. Auditor del Campo nu. 11. fol. 227

Militès negotiatores conueni pro illa negotiatione, mili-
tari privilegio non gaudent, sed iudici subsunt ordi-
nario, etiam si sint Curiales, & familiares, qui ad latus
Principis seruiant nu. 18. fol. 228

Militare dicuntur Curiales, dum in Regis seruitio de-
gunt, iccirco dicuntur milites, sed non armata militie
num. 19.

Militès facti ex privilegio, qui non se exercent in factis
armorum, fori privilegio non gaudent nu. 32. fol. 230

Militantes in sacro Palatio in quocunque officio, quibus
privilegijs gaudeant nu. 33.

Militès facientes militarem professionem, sed uerè actu
non exercentes, uti debent iure communi in eorum
actibus, quia eorum militia non est privilegiata secun-
dum Bald. nu. 34.

Militès proprijs negotiationibus incumbentes militare
privilegium amittunt nu. 37.

Miles in matricula descriptus, si militiam non exercent,
militari privilegio neuisquam gaudebit nu. 38.

Militès veterani non gaudent, quia non exercent n. 39.

Militès nostri temporis non gaudent secundum opinionè
frequentiùs receptam, immò pro debito in carcerem
comijci possunt nu. 41. & 43. fol. 230. & 231

Militès privilegio gaudent, ut non conueniantur, nisi in-
quantum facere possunt pro debijs contractis in Caltris,
in bello, & in expeditione; non autè pro his, quæ con-
traxerit domi, vel vagando per mundum n. 42. fol. 239

Militès uerè militia indifferenter executionem patiuntur
circa eorum personas, super equis tamen, & ar-
mis non potest fieri executio nu. 43. fol. 231

Militès non possunt mutari de una cohorte in alteram
sine Principis iussu nu. 2. fol. 348

Militès stipendiati ab illis, qui absque stipendio seruiunt
vulgò dicti Auuenturieri, quo differant, remissioe
num. 3.

Militès Aduenturerij an militum privilegijs perfruan-
tur, remissioe nu. 4.

Militès militia desertores, quæ pœna plectantur nu. 5.

Militès absentes debent cassari à numeratione, seu ma-
tricula, vulgò dicta il rollo nu. 7.

Militibus stipendiatis licentia concedi non debet eundè
ad longinquas Regiones propter eorum negocia, maxi-
mè cum solutione stipendij, quo casu concedens licen-
tiam deberet soluere de suo secundum Frecc. quinimò
de iure huiusmodi licentia non tenet secundum D. An-
thorem nu. 8. & 9.

Miles si licentiam habuerit ad tempus, & illud sit elap-
sum, nullo modo ei stipendium debetur nu. 10.

Miles si ex causa necessaria licentiam habuerit, & demum
fret osiose, stipendium ei non debetur, etiam si licentia
non contineat tempus præfinitum nu. 11.

Militum Capitaneo absenti etiam cum licentia stipendium
nò debetur, si interim ex necessaria causa fuerit alius
in eius locum suffectus, nam aliàs duplicatum soluere-
tur stipendium, cum substitutus proprijs sumptibus mi-
litare non debeat nu. 12. & 13.

Militès cruciferos, qui aliorum seruitijs se ascribunt, de
terre communi militia cingulo priuari mandatur n. 3.
fol. 352.

Vide in verb. Cauallarius in penult. summ. Civis in
princ. donatio in 3. summ. emptio in princ. hospiti-
um, impositio, læsa maiestatis crimen, privile-
gium. Prorex, Rex in fin. stipendium, Vniuersitas
in princ. & paulò ante med.

MINISTRI pecuniarij grauibus plectuntur pœnis, &
etiam capitalibus, de pecunia fiscali quomodolibet dis-
sponentes, & nedum ipsi, sed qui scienter ab ipsis ac-
cipiunt nu. 1. 3. & 4. fol. 111

Ministri pecuniarij si in liquidatione computorum re-
maneant debitores quomodo significantur nu. 8. & 10.
fol. 112.

Vide in verb. fiscus, significatoria, Tthesaurarius
in fine.

MINOR, & pupillus fisci inftar privilegio fruuntur, sed
re ipsa in ipsorum beneficium irregularis mora con-
trahatur nu. 47. fol. 119

Minor restituitur, sed non in modicis, quò loci pondera-
tur text. in l. & si sine §. quæsitum ff. de minor. nu. 15.
cum seq. fol. 124

Vide in verb. argumentum in fin. fiscus, mora in
princ.

MOLENDINVM, hospitium, furnus, & alia huius
generis an possint construi relictantibus vicinis pro-
pter eorum interesse, exactè declaratur, & notab. Al-
ber. doct. refertur nu. 6. cum seqq. fol. 320

Vide in verb. homo.

MONASTERIUM vide in verb. Clericus in antepen.
& penult. summ. Legatum.

MONETA, ut crescit, & decrescit, sic pariter rerum
pretia crescunt, & decrescunt nu. 39. fol. 98

Moneta valor in Regno auctus tempore Præsidentis Du-
cis Albe nu. 40.

Moneta est mutuanti reddenda iuxta valorem inspecto contractus, non autem restitutionis tempore num. 41. fol. 99.

Vide in verb. pecunia.

MORALE regularis habet locum etiam in pupillo, & minore, si fuerit eis interpellatio legitime facta num. 43. fol. 119.

Mora regularis contracta per interpellationem, vel temporis lapsum parit interesse tam damni emergentis, quam lucri cessantis in eo, qui non consuevit tenere pecuniam ociosam in arca, sed in emptionem commutare nu. 66. fol. 130.

Vide in verb. minor in princ.

MORTORIA vide in verb. Prorex paulo ante fin.

MULIER asportans vestes contra prohibitionem, proprie delictum committere dicitur aduersus Bald. sententiam nu. 8. fol. 41.

Mulieres per Reg. Constit. & Neapolitanas Consuetudines masculinis existentibus sunt a successione exclusae, dummodo de paragio dotentur nu. 1. fol. 306.

Mulier si dotetur ex propriis bonis, & ex paternis parum, aut nihil habeat, potest agere ad supplementum, idq. procedit etiam in magnis Dominis, sed si ex paternis bonis sit congruenter dotata iuxta Regionis morem, & in matrimonium collocata pari, tunc non attenditur, dotem esse minorem legitima nu. 3.

Mulier dotata a successione excluditur, quando fuit dotata de bonis eius, de cuius successione agitur. Hinc soror dotata a fratre de bonis paternis, vel maternis, non excluditur a successione eiusdem fratris, idq. statutum est in Regno per Pragmat. vulgo nuncupatam la Filingeria nu. 4.

Mulier si pro eius dote aliquid habuerit de bonis fratris, non per hoc intelligitur ab eius successione exclusae, quia debet esse congrue dotata de bonis eius, de cuius successione agitur, ut intelligatur expulsa, maxime quando frater de suo volumariè dotauit nu. 5. fol. 307.

Mulieres dum dotantur, de generali consuetudine solent facere amplissimas renunciaciones, & eorum mariti se particulari obligationis nexu obstringunt, ut uxores illas facere habeant in valida forma, quo casu non excusantur, allegando fecisse eorum posse, & ita pluries iudicatum contra decis. Afflicti. nu. 10.

Mulieres per Consuetudinem Neapolitanam differenti- bus successoribus eas maritare vsque ad annos sexdecim completos secundum paragium, possunt petere portionem virilem, ut ceteri fratres, & alij successores, id tamen in allodialibus tantum procedit, secus in feudalibus, sed secundum Constit. Reg. semper remanent exclusae cum onere dotandi de paragio nu. 14. fol. 308.

Mulieres per Constit. Regni, & Consuetudines Neapolitanas non intelliguntur exclusae a successione omnino, nec per omnes masculos, sed per existentes in eodem gradu; secus verò per remotiores n. 26. & 29. fol. 310.

Mulier dicitur de sanguine, & est caput, & finis suae familiae nu. 33.

Mulieres quomodo intercedere possint, D. Auhor in hac materia commemorat decretationes fieri consuetas per Collat. Consil. quas nequaquam admittit, sed redarguit, & efficacissimis argumentis, & rationibus convincit, esse contra expressam iuris dispositionem, vna cum decis. D. de Franch. quae illis suffragari videtur nu. 1. cum seqq. fol. 334.

Mulier si pro pia intercedat causa, Velleianum utique cessabit, quo circa optimis rationibus redarguitur de-

cif. D. de Franch. in qua dicitur, decisum fuisse obligationem matris pro filio eximendo a carcere fuisse annullatam, cuius occasione declaratur text. in cap. causas, in auth. vt cum de appell. cognosc. n. 30. cum seqq. fol. 338.

Mulier de iure communi dummodo sit certior facta, potest se à Velleiani beneficio facere alienam, licet non cogatur nu. 33. fol. 339.

Mulieri luxuriosè viuenti tanquam sui ipsius prodigae bonis interdici potest nu. 18. fol. 353.

Vide in verb. Constitutio in aliquibus, consuetudo neapolitana, officium post medium, Prorex, quærela in fin. remissio in 2. summ. sequæstratio in fin. statutum, velleianum.

MVNERA qualiter Officialibus prohibita numer. 11. fol. 83.

Munerum ab Officialibus accipiendorum prohibitio obtinet in illis, qui sufficiens habent salariam ex Alberic. sententia, quæ an procedat in Regno stantibus Pragmat. bene examinatur nu. 12. cum seqq.

Muneribus in accipiendis certus, qui exponitur, ab Officialibus seruandus est modus nu. 14.

MVTVANS ad necessariam subuentionem alicui pecuniam, quam paratam habebat ad emptionem faciendam, potest pacisci sibi deberi interesse lucris cessantis nu. 77. fol. 131.

Vide in verb. moneta in fin.

NAVIGATIO quo tempore incipere debet, & quo finire nu. 29. fol. 148.

Vide in verb. proprietates.

NECESSITAS facit licitum, quod aliàs de iure esset illicitum nu. 34. fol. 157.

NEPOS de iure communi feudorum succedit ex persona patris vna cum patruo, sed si in feudis viuatur iure Francorum nepos ex primogenito excludit patruum, idq. in Regno procedit etiam in linea Collateralium, & ita decisum, sed quid in fratre uterino, & quando non est coniunctus ex latere, à quo feudum provenit, remissiuè num. 32. fol. 244. & fuse num. 8. cum seqq. fol. 315.

Nepos dum excludit patruum à feudi successione, à vitæ, & militiæ solutione nequaquam redditur immunis nu. 42. fol. 246.

Nepos an excludatur à successione auiti feudi propter parricidium ab eius patre commissum. In hoc articulo relatis hinc inde opinionibus optimis medijs pro parte negativa concluditur, cuius occasione declaratur doctr. Andr. & Afflicti. in cap. præterea si vasall. quæ sit prim. caus. benef. amitt. Nec huic opinioni refragatur text. in l. quisquis C. ad leg. iul. maiest. quia procedit in delictis in Dominum commissis, & secundum eam aliàs fuit per Reg. Cam. iudicatum num. 1. cum seqq. fol. 287.

Nepos auo succedit ex propriis persona patre ob delictum de medio sublato nu. 4.

Nepotis successio in feudo auito stante delicto parricidij paterno non oritur ex transmissionis causa à patre in filium, sed ex propria forma, & feudi natura, quæ principuliter vocat nepotem ad successionem, & ratio est, quia quis non potest venire per alium, quando ille medio tempore est inhabilitatus nu. 15. & 16. fol. 289.

Nepos à patre exheredatus succedit in feudo auiti hereditario, quando pater prædecessit, quia venit ex propria persona, & agitur de auiti successione nu. 18.

Vide

Vide in verb. Auus.
NOBILITATIS privilegium, ne suspendantur, competit etiam popularibus divitibus, atque honestis numer. 2. fol. 8.
Nobilis magis est censendus, qui sua virtute est nobilitatem affectus, quam qui claris est ortus parentibus, num. 23. fol. 89
Nobilis genere, & virtute ceteris preferendus nu. 24.
Nobiles, & non populares ad latus Imperatorum, & Regum stare debent nu. 26.
Nobiles Sedilium liti cedere non possunt, quinimo solus Rex citra voluntatem eorum potest mandare, ut causa per iuris tramites decidatur nu. 3. fol. 366
Vide in verb. Cadaver. Civitas, consuetudo circa med. Decurio in princ. nominans in pen. summ. officii in princ. Prorex, remissio in fin. Titulatus.
NOMINANS aliquem in officio, quod ex sola nominatione confertur, pro eo tenetur nu. 10. fol. 36
Nominandi, vel eligendi non sunt ad officium, habentes malum nomen, sicut e contra proponendi sunt habentes bonum nomen, atque famam nu. 4. & 5. fol. 78
Nominatio Officialium, qui iustitiae reddenda praeficiuntur est Regi facienda a Prorege cum voto Collateralis Consilij nu. 8. fol. 79
Nominandus, ac eligendus est ad officium nobilior ceteris paribus nu. 9.
Nominator ad quid, & quando teneatur nu. 17. fol. 80
Vide in verb. deportatio, electio in princ. officium post med. Prorex.
NULLITAS actus gesti adversus legis prohibitionem quando dicatur poena nu. 4. fol. 41
Nullitas actus gesti contra legem prohibentem non est poena naturaliter, nisi ex actus nullitate ius alteri questum tollatur, & aliquid absit ab eo nu. 5. & 6.
Nullum esse, vel non esse idem important numer. 16. fol. 336.
Vide in verb. lex.
NUMERATIO Regni cur, quando, & quomodo facienda nu. 7. & 16. fol. 103
Numeratio viduarum, & pauperum fit ad damnum ceterorum Civium, & Vniuersitatis, ita quod numerantur, sed non solvunt, sed alij Cives, seu Vniuersitas, pro illis praemuntur onere nu. 5.
Numeratio Regni postquam est facta, & clausa, ita quod non datur amplius reuisio, singula Vniuersitates tenentur iuxta earum taxam, & diminuto Civium numero non datur alleviatio, sicut e contra si augeantur focularium numero, maiori solutione non praegravantur nu. 18. fol. 104
Numeratio Regni olim quolibet triennio, hodie vero singulis quindecim annis fieri consuevit nu. 17. fol. 107
Numerationis tempore occupans regia focularia, quae veniat poena plectendus remissive nu. 18.
Numerationis reuisio cum tempore praefinito unde sumpta nu. 19.
Numeratorum poena fraudantium focularia in damnum Regiae Curiae nu. 20.
Numerare est idem, quod computare, & vulgo dicitur contare, e li Contator nu. 21.
Numerationes factae discutiuntur in Regia Camera, & a lege est praefixum tempus proponendi, & discutiendi grauaamina, quo elapso denegatur actio, & sic est a iure impostum silentium nu. 22. usque ad 26.
Numerationum decreta interposita super earum clausura important exceptione rei iudicatae tam pro, quam

contra Vniuersitates, & Fiscum nu. 27.
Numeratio quando ad instantiam Fisci, vel Vniuersitatis reuideretur, tota ex integro reuideri debet n. 40. fol. 109
NUMDINAE vide in verb. Mercatus.

OBLATIO maior semper admittitur infra tempus licitationi praefixum etiam si res fuerit licitata, & alteri liberata, secus vero tempore elapso, quando iusto pretio res fuit liberata nu. 53. fol. 128
Oblatio maior admittitur contra Conductorem finito tempore locationis, dum vult persistere in conductione, ceterum si idem offerat, alius praefertur, quinimo infra tempus locationis maior admittitur oblatio, quod non obtinet in perpetuis locationibus, nisi tempore contractus nu. 54. & 58. fol. 128. cum seq.
Offerens rem feudalem emere in iudicio, non potest amplius reuocare oblationem debitoris instar, cuius bona venduntur, & reuocationem facere non valentis nu. 1. cum seqq. fol. 281

Vide in verb. lesio, licitator.
OBLIGATVS ad aliquod munus Fisco, non liberatur soluendo extimationem n. 59. fol. 110
Obligatio est mater actionis nu. 37. fol. 119
Vide in verb. inuentarium.

OFFICIALIS non potest in causa criminali in sententia condemnatoria sibi, vel Baroni reservare facultatem indulgendi, moderandi, aut commutandi poenam de personali in pecuniariam nu. 14. fol. 17
Officiales Baronales representant personas Regionum, & Ministrorum nu. 68. fol. 22

Officialis, qui Regis nomine praesidet in Tribunali Decurionum, cum eis non votat, sed conclusionum executio fit cum ipsius auctoritate ex sententia Regis FridERICI nu. 4. fol. 50
Officialibus nomine Regio Praesidentibus in Tribunali Decurionum, vel in alio huius Civitatis an sit aliquod pro labore praestandum salarium nu. 10. fol. 51
Officialis dum, Rege, vel Prorege mandantibus, pluribus officiis distinctis fungitur, singulorum officiorum salario potiri debet nu. 11. 12. 13. 14. 15. & 17.

Officialibus salarium decernere ex iuribus Reipubl. ad Principem spectat nu. 16.
Officiales debent esse annales nu. 1. fol. 56
Officialium delicta, ut a sola Magna Curia cognoscantur iuxta ritum eiusdem, obtinet etiam in Officialibus Baronum nu. 3.

Officiales a Rege creati, vel simpliciter, vel ad beneplacitum censentur perpetui nu. 4.
Officiales potest, non tamen debet Rex ad nutum priuare officio sine iusta causa, quia intelligitur auferre honorem, & facere iniuriam, quod debet esse alienum a Principe nu. 5.

Officiales, qui iustitiae ministrandae proponuntur quales esse debent, & quibus officia decernenda nu. 13. fol. 57
Officialis, qui legitime emit officium, & male tractat subditos, vel est male famae, & odiosus potest cogi ad vendendum nu. 1. fol. 60.

Officialis propter nimiam seueritatem potest officio priuari, si tamen gratuito fuerit concessum, secus si ex titulo oneroso, ut potest venditionis, quo itidem casu eadem irrogaretur poena, & ita practicum, si seuitia, & alia essent grauissima nu. 2. cum seqq.

Officialis, qui deliquit in officio, eoq. suis priuatus, nec ad illud redire, nec ad aliud promoueri potest, etiam ex Principis rescripto, quinimo nec accusatus ad novos honores

honores promoueri debet nu. 1. 2. & 3. fol. 78
 Officiales praesumuntur multa mala scire, & committere, & potius deferre potestibus, quam iustitiam ministrare petentibus nu. 25. fol. 81
 Officiales proprie dicuntur, qui iurisdictionem habent, & consequenter Lictores, Apparitores, & similes non sunt dicendi Officiales nu. 26. cum seq.
 Officiales quoque maiores, qui malum, & corruptum ingressum habuerunt, multa mala committere praesumuntur nu. 28.
 Officiales, qui iustitiae ministranda praesunt visitare, & per alienas domos cursitare prohibentur nu. 1. fol. 82
 Officialium auctoritas a Principe, atque Prorege augenda, sine qua vilescit iustitiae administratio nu. 2. & 4. fol. 83.
 Officiales Principis membra, & pars corporis esse dicuntur num. 3.
 Officiales, ut iuste suo fungantur munere, sunt a Principe remunerandi, & ad sublimiores dignitates promovendi pro iusta laborum ipsorum retributione, & exempla aliorum nu. 5.
 Officiales cum subditis pro iustitia ipsos aduentibus modesto, ac absque iniuria agere debent, alias grauissime puniuntur nu. 6.
 Officiales nec gratis, nec soluta mercede possunt morari in hospitij subditorum, nisi priuati amici, ac volentis nu. 15. fol. 84
 Officiales ante officij ingressum cautionem de bene administrando, & iudicatu parendo praestare debent, ad quam tamen non tenentur Officiales perpetui, sed post aliquam temporum intercapedinem visitantur nu. 17. & 18.
 Officiales an praesumantur ex officio locupletari, varia Doctorum distinctiones recensentur num. 2. cum seqq. fol. 85.
 Officialibus perpetuis de iure communi est negociari permissum, omnibus autem vendere, & emere palam, & bona fide tributum, atque concessum nu. 3. & 4.
 Officialibus etiam perpetuis in Regno negociatio est interdita, emptio, & venditio palam, & bona fide permissa, secus si valius emerent vendendi gratia carius num. 5.
 Officialis non praesumitur acquisiuisse ex officio ex frequentius recepta sententia, sed D. Author noster sapientissimus natura peracutus, ac prudens sic distinguit, ut Officialis diues ante officium non praesumatur ex eo ditatus. Officialis pauper, vel qui modicum habebat patrimonij, ex officio locuples factus praesumatur, praesertim si officium emerit, & splendide viuat nu. 6. usque ad 10.
 Officialis Regius nequit absque Regis licentia clericatus ordine iniuari; potest vero ingredi religionem num. 15. fol. 86
 Officialis ad maiorem promotus dignitatem, retinet priuilegia; minoris, a qua assumitur; non tamen propriam dignitatem nu. 1. & 2. fol. 87
 Officialis Praesidens Reg. Cam. effectus Consiliarius Sacri. Conf. vel ad Regentis officium promotus retinet honores, & priuilegia pristinae dignitatis; non tamen nomen, nec exercitium illius nu. 3.
 Officialis promotus a minori officio vendibili ad maius, vendere illud potest, idq. est in usu positum nu. 4.
 Officialis vnus tantum, quod exercet, non vtriusque officij salarium meretur, & ita Regij ordinibus diffinitu, habet tamen honorantias precedentis officij, seu qua-

dam munuscula, & ita est usu receptum nu. 5. & 6.
 Officialis assumptus a maiori dignitate ad minorem, pristina dignitate, & priuilegijs illius est denudatus numer. 7. fol. 89
 Officialis Regentes in supremo Italiae Consilio effecti Locumtenentes, vel Consiliarij Praesidentes Regiae Camerae, non nisi ex speciali Regis priuilegio pristinam retinent dignitatem cum eodem salario, sine tamen administratione, & ita est in usu positum nu. 8.
 Officialis sua sponte, & accedente Regis beneplacito officium deponens, retinet quandiu viuat nomen, priuilegia, & honores officij depositi; non tamen prelationem, sed cum praecedat alter habens officium cum administratione nu. 9. 10. & 11. fol. 88. & nu. 28. fol. 344
 Officialis officium deponens prauo Regis assensu, videtur adesse, & perinde habetur, ac si personaliter inseruiret, idq. susceporatur nu. 12. 13. 14. 15. 16. & 18. fol. 88. cum seq.
 Officialis Regens Regiam Cancellariam si sit Doctor de Collegio semper Compromotoris officio fungitur, & ita decisum nu. 17. fol. 89
 Officialis Praes Sac. Conf. praecedat Locumtenentem Reg. Camer. olim Regentem, & hodie etiam ex particulari priuilegio eius prerogatiuam tenentem, quando tribus malia Collegialiter vniuntur, & ita decisum, & in quotidiano usu positum nu. 35. fol. 91
 Officialis patronus Fiscus Reg. Cam. & Mag. Cur. collegialiter incedentes cum suis tribunalibus praecedat vnus alterum, prout tribunalia praecedunt, tanquam cum suis capitibus vniti, idq. decisum nu. 36.
 Officiales Collaterales, qui Regi, ac Proregi assistunt, quae pendere debent in nouis impositionibus Regno imponendis nu. 45. fol. 99
 Officiales pecuniarij vulgo dicti licitatori, qui destinantur per Prouincias ad solutiones faciendas militibus, non possunt iterum transmitti, nisi reddita prius ratione prime missionis refragante in hoc ordine Proregis, eiusq. Collateralis Consilij nu. 19. fol. 148
 Officiales ad iustitiam ministrandam Praesecti, ex redditibus Regni salarium habere debent nu. 12. fol. 154
 Officiales maiores in summa dignitate constituti a die electionis dignitatem acquirunt, & salarium ad successores transmittunt ante ceptam administrationem, & ingressum in Prouinciam, & haec est communis limitatio n. 23. fol. 222
 Officiales immediate Regi inseruientes, priuilegio non gaudent pro contractibus domi initis, nec pro delictis extra Curiam paratis, quando priuilegium concessum est persona nu. 21. fol. 228
 Officiali a Principe specialiter deputato, & non alij licet facere literas licentiae de recipiendo equos, & alia publica animalia nu. 8. fol. 473
 Officialis inquisitus quomodo, & ex qua causa ab officio deponatur pendente inquisitione, & an ab officio tantum, vel ab officio, & beneficio, remissiuè nu. 8. fol. 323
 Officialis alias sindicatus, & liberatus an possit uerum syndicare ex ordine Proregis, remissiuè nu. 9. fol. 330
 Vide in verb. Baro, consuetudo in 3. summ. Curialis, dignitas, donatio, minister, munera, salarium, Visitator.
 OFFICIUM popularium exercere recusans sub nobilitatis praetextu, compelli potest cum clausula citra prauidicium praetense nobilitatis, idq. pluries fuit usu receptum in electione maxime Magistrorum D. Mariae Annunciata nu. 4. fol. 35
 Officium

Officium Iustitiarū Grassie Civitatis, & Magistri Portulanū in quibus versetur remissive nu. 27. fol. 52
Officia ementes presumuntur parati vendere, quod emunt nu. 6. fol. 57
Officiorum venditio est plurimorum causa malorum, quæ sigillatim recensentur, intelligendo tamen de officiis cū administratione iustitiæ, alias secus nu. 7. 8. & 14.
Officiorum venditio prohibita per Capitulum Regis Pbilippi II. Civitati concessum nu. 11.
Officium, vel feudum emptum, vel alio modo alteratum, retinet naturam officij, vel feudi præterquam in expressis nu. 7. fol. 60
Officium Regiorum Portulanorum Regni, & Capitaneorum Grassie Terræ Laboris, & Aprutij, quæ nam contineat nu. 53. fol. 110
Officium Regiæ Camera Summaria in quo consistat, & de laudibus ipsius Tribunalis nu. 57. fol. 151
Officium Legati à latere non expirat per mortem Pontificis nu. 5. fol. 220
Officium magni Admiratus in quo consistat, & quomodo illius literis tantum credatur, dum ad Mag. Cur. scribit, petendo remissionem alicuius inquisiti tanquā de sua iurisdictione nu. 4. & 5. fol. 318
Officium magni Sinescalchi olim dum erat in usu, eius literis fides præstatur eo modo, prout literis magni Admirati nu. 6.
in Officiis non potest substitui, si huiusmodi potestas non sit expresse concessa in privilegio, idq. ampliatur, ut nu. 2. fol. 329
Officium ex certa scientia concessum personæ inhabili ad serviendum, intelligitur, ut possit servire per substitutum nu. 3.
Officio concesso cum potestate nominandi, vel pro se, & heredibus, etiam quod dicatur quibuscumque concessionarius non poterit nominare sceminam, nec illam instituire, & ratio afferitur nu. 4.
Officia cuius sint naturæ, an distinguantur à feudis, quomodo possint alienari, an in ipsis locum habeat Constitut. Reg. constitutionem diuæ memoriæ, an detur ipsorum obligatio absque assensu, & de ipsorum resignatione remissive nu. 5.
Officium ampliatum an sit idem officium nu. 6.
Officij ampliatio à Rege concessa habetur, ac si tēpus ampliationis fuisset à principio appositum nu. 7.
Officium cessat cessante qualitate officij, inductiva nu. 36. fol. 345.
Officium concessum in administrationem quàm maxime distat ab eo, quod est concessum in dominium nam. 26. fol. 369.
Vide in verb. nominans, privilegium, Rex.
OPERARII ædificantes contra prohibitionem non tenentur, sed Domini, qui eos conducunt nu. 20. fol. 46
PACTVM de hereditate viuētis est inualidum, quicquid Camer. dixerit in cap. imperialem ad limitationem l. fin. C. de pact. nu. 20. fol. 143
Pactum de non petendo feudum non valet absque assensu num. 35. fol. 180. il. 1. nisi initum esset cum proximo successore nu. 19. fol. 252
Pactum de non petendo inducit donationem, ob quod requiritur insinuatio, quando excederet summam à lege statutam nu. 37. fol. 175. il. 2.
Pacta dicuntur respectiua nedum, quæ in eodem contractu inferuntur, sed etiam quæ in diuersis contractibus apponuntur, incontinenti tamen factis n. 4. fol. 248

in Pactis respectiuis consideratur indiuiduum vobuntatis nu. 5.
Pactum suspensiuum translationis domini, donec pretij soluatur, est validum in allodialibus; quæstionis tamē est, quid in feudilibus, de qua optime iuxta morem scribit D. Author nu. 10. cum seqq. fol. 264
Pactum, quod pendente pretij solutione dominium non transferatur, est de natura contractus, qui etiam hoc casu dicitur purus, & non conditionalis nu. 15.
Pactum est pars contractus nu. 22. fol. 265
Vide in verb. mutuum, renunciatio, venditio.
PAPA mortaliter peccat absumendo res Ecclesiæ, ut diuitis augeat consanguineos, secus disponendo in eos de redditibus Ecclesiæ, vel pro necessaria eorundem sustentatione nu. 15. & 16. fol. 46
Papa Leo XI. laudibus afferitur nu. 12. fol. 61
Vide in verb. concessio in fin. declaratio pariter ad extremum capitis, Rex in 5. summ.
PASCORVM pensio solui consuetæ augeri non potest Principe inconsulto nu. 47. fol. 151
Pascua custodiri, & non damnificari, mandatum fuit, etiam per Constitutiones Imperatorum, quorum hodie vigiles, ac custodes sunt Regij Cauallarij sic vulgò nuncupati nu. 48.
Pascua ad usum Regiæ Dohana deputata pascentes, & damnificantes, qua pena sint afficiendi nu. 51. fol. 225
Pascendi ius in alieno territorio præscriptum, intelligitur quatenus territorij Domino non desit, hinc potest prohiberi vicinis, ne pascant cum immoderato grege nu. 6. & 7. fol. 154
Vide in verb. Cauallarius, Dohana.
PATER non potest priuare primogenitum Regno, quod dicitur eius legitima, nec pariter feudis dignitatum, vel his, in quibus viuunt iure Francorum, hinc pater donando, potest dici de inofficiosa donatione nu. 12. & 13. fol. 179. il. 2.
Pater non potest in feudo secundogenitum præferre in præiudicium primogeniti, nisi esset ingratus, sed quæstionis est, an huiusmodi dispositio valida foret iudicanda, si esset Domini assensu vallata nu. 2. cum seqq. fol. 429. & affirmatiuè concluditur, dummodò sincerè, & sine fraude, & ita iudicatum nu. 14.
Pater ex causa potest deputare filium suum Viceregentem nu. 12. fol. 222
Pater succedens in feudo refutato filio, an teneatur ad vitam, & militiam fratri defuncti seruata forma Constit. Regni Comitibus, quæ est frequentioribus calculis intellecta, etiam in successione Collateralium, dic, ut per D. Authorem nu. 41. cum seqq. fol. 246
Pater si filio vendat, vel alienet feudum, dummodò non omnia bona feudalia, releuium minimè debetur secundum Andr. nu. 2. fol. 267
Pater ut extraneus alienat donando feudum filio cum assensu nu. 18. fol. 295
Pater deportatus, & demùm restitutus recuperat ius patriæ potestatis circa administrationem bonorum filij remoto tutore dato, nisi esset prodigus, vel auarus nu. 17. fol. 353
Vide in verb. dignitas circa med. Legatum in fin. legitimitio, receptor in 4. summ.
PATRVVS vide in verb. nepos.
PAUPERES tumultum, ac seditionem affectant, & ratio afferitur, ubi pariter recensetur popularis tumultus exemplum, & qua sint cibaria plebis num. 5. cum seqq. fol. 47.

- PACTI** componenda certi olim Magistratus erant praefecti, Irenarche nuncupati, quorum instar sunt in hac Ciuitate sex sedilium appellati, de quorum potestate sermo etiam habetur sub nu. 6. fol. 3
- Pacis causa** multitudini delinquenti parcendum est, & principales tantum sunt plectendi nu. 9.
- Pacis, ac tranquillitatis** Ciuium conseruanda rei frumentaria copia, & ubertas prepotens est n. 1. fol. 32
Vide in verb. Prorex in 3. summ. cum duob. seqq.
- PECVNIA** publica erogari consuevit in tripudijs, & in alijs festiuitatibus, qua recensentur nu. 4. fol. 322
Vide in verb. moneta, Perceptor.
- PENSIONES** à Rege concedi consuetæ eadem concessa intelliguntur, quatenus Regni redditus suppetunt facta prius prouisione eorū, qua pro necessaria Regni sustentatione, ac defensione essent opus n. 10. fol. 154
Pensio non soluitur, si Camera ære alieno prematur, quinimò annua pensio à Principe concessa potest per eundem, vel Proregem ad libitum reuocari n. 41. fol. 158
Vide in verb. Rex.
- PERCEPTORES** Prouinciarum de iure non debent urgere Vniuersitates notoriè impotentes ad impositiones soluendas, nec his euentibus de exactione non facta molestari poterunt, at in Regna contrarius inualuit usus nu. 1. fol. 106
- Perceptores** Prouinciarum non debent defatigare Vniuersitates ad electam pecuniam exoluendam, sed omne genus pecunia recipere debent nu. 6.
- Perceptores** Prouinciales ante destinationem Commissariorum contra Vniuersitates, debent illas intimari curare pro solutione facienda debito tempore nu. 9. & 42. fol. 106. & 109
- Perceptores** Prouinciarum singulis mensibus exactionū bilancia transmittere debent ad Reg. Cam. & unde hoc duxit originem nu. 45. fol. 109
- Perceptores** Prouinciarum quolibet anno presentare debent eorum computa in Reg. Cam. ubi liquidantur, idq. est legi consonum, atque conforme nu. 46.
- Perceptores** Prouinciales si exigant ultra debitum, qua puniantur pena, hæcq. practica de superexactionibus unde sumpta, & pariter illa, quod soluant, & repetant nu. 47. & 48.
- Perceptores** Prouinciales transmittere debent pecuniam ad Regiam generalem Thesaureriam cum mulionibus vulgò dictis li carruggi, quos populi associare tenentur, videlicet unusquisque per suā Prouinciam, quod fieri debet medianus iusto salario, sed contrarium est consuetudine vsurpatum, qua in his attenditur num. 49. & 55. fol. 109. cum seqq.
- Perceptores** Prouinciarum donatina imponi consuetæ singulis duobus annis exigere non possunt, nisi vel factō generali parlamento, vel de expresso Proregis ordine, & hoc iure vitimur nu. 56. fol. 110.
- Perceptores** Prouinciarum de iure tenere debent diuersas arcas pro custodia pecuniarum exigendarum secundum diuersitatem impositionum cum dis. consule. & mense, causa, & summa distincta nu. 57.
Vide in verb. functiones fiscales in 3. summar. Vniuersitas.
- PERIVRIE** pena secundum Regni ritum antiquitus erat amputationis manus nu. 48. fol. 231
Vide in verb. citatio in princ. Clericus, circa med. priuilegium pariter circa med.
- PIGNVS** in bonis debitoris permanet nu. 12. fol. 278
Vide in verb. alienatio, resutatio in fin.
- PLEBS** ad multa sanè mala procliuis, & propensa, qua sigillatim recensentur nu. 4. fol. 47
Vide in verb. currus in princ. nobilis, pauper, titulus.
- POENA** propriè dicitur lesio, qua punit, & vindicatur nu. 7. fol. 41
Vide in verb. nullitas.
- PONTIFEX** Maximus, vide in verb. Papa.
- PORTVM** adificare est de Regalibus nu. 2. fol. 318
- Portus** sunt Regis, hinc portus, & litora custodiuntur per Regios Ministros nu. 3.
Vide in verb. Baro paulo ante fin.
- POSSESSIO**, seu quasi in incorporalibus acquiritur per sententiam nu. 52. fol. 139
- Possessio** naturalis vassalli, eo mortuo conuolat, & consolidatur cum ciuili existente penes Dominum directum num. 9. fol. 194
- Possessio** siue Baronis feudi vti pluri, siue Regis, vti quaternari operatur validitatem assensuum prelatorum, licet postea in petitorio declararetur, vel contra Regem, vel Baronem, puta hi sunt fructus possessionis num. 8. fol. 199
- Possessio** interpretatina non requirit longi temporis prescriptionem nu. 13. cum seqq.
- Possessio** non transit ipso iure ad heredem, prout alia iura nu. 25. fol. 344
- Possessio** non potest esse penes duos in solidum, ex quo notab infertur, et nu. 43. fol. 346
Vide in verb. alienatio in fin. descriptio bonorum, dominium in finalib. verb. proprietatis in princ.
- POSTÆ** sine Principis licentia non conceduntur, & quare sic appellatæ nu. 52. fol. 110
- POTESTAS** data à lege differt ab ea, qua est collata ab homine nu. 29. fol. 125
- PRÆLATIO** an detur Domino in venditione feudi, quando non pro se, sed in alterius beneficium intendit illam exercere remissiuè nu. 29. fol. 182
- Prelatio** an detur consanguineis in venditione feudi, remissiuè nu. 30.
- Prelatio** an competat vassallis aduersus Baronem ementem iurisdictionem criminalem, vel secundas causas, portulancias, pondera, & mensuras. Decisio aliàs facta commemoratur, ut prelatio non admittatur, sed hodie consuetudo inualuit in contrarium, & sic passim iudicatur, & ratio non contemnenda recensetur num. 15. cum seqq. fol. 323
- Prelationis** ius quando locum habeat ratione communionis nu. 11. fol. 326
- Prelatio** ratione iuris congrui, qua competit vicino, non habet locum in feudilibus, qua autem competit ratione consanguinitatis, procedit etiam in feudis, & huius respectu dicitur, in feudis locum habere ius probomiseos, & hæc est communis opinio, secundum quam aliàs sui. iudicatum nu. 10. & 13.
- Prelationis** ius fundatur in iure consanguinitatis respectu agnatorum, & ratio est, quia interest, res maiorum in familia conseruari; hinc locum tantum habet in feudo antiquo, & non nouo, cum cesset ratio, quod sit res maiorum nu. 19. & 20. fol. 327
- Prelationis** ius non habet locum in venditione necessaria nu. 21.
Vide in verb. Agnatus, Baro in 3. col. in fin. Consilium Collaterale in 2. summ. creditor in 3. & 4. dignitas circ. med. Dominus in antepen. & fin. summ. linea in princ. nobilis, nominans, oblatio in 2.

- in 2. summ. Officialis, quærela, separatio bonorum in fin. Titulatus, vita, vniuersitas p. uio ante fin.
- PRÆSCRIPTIO** triginta, vel quadraginta annorum an intelligatur sublata per verbum semper, & quancumque remissiuè nu. 14. fol. 320
- Vide in verb. annale silentium, bona post med. demanum in fin. feudum, incorporatio, lex paulò ante fin. pascua in fin. possessio in antepen. summ. præfens.
- PRÆSENS** quò ad præscriptionem dicitur in eadem Prouincia existens nu. 17. fol. 12
- PRINCIPI** non est consulendum exemplo rei gestæ, sed ratione nu. 15. fol. 4
- Princeps ex causa publici boni leges sequi non tenetur, omnesq. pœnae sunt ei arbitrariae nu. 24. fol. 5
- Princeps ob publicam utilitatem potest bona à priuatis auferre, nec ad eorum estimationem tenetur, cum per viam legis id agit nu. 26. fol. 5. & nu. 8. & 9. fol. 24
- Princeps potest priuilegia à se concessa reuocare nu. 27. fol. 5.
- Princeps potest de facto iuris ordine non seruato facere rigorosa supra, vel aduersus leges; non tamen passim, & indistinctè, sed ex magna, & enormi causa, & in inconsueto delicto nu. 29. fol. 6
- Principi crudeli, & cupido non est consulendum, ut potestatis ordinariae limites excedat, nec Domini crudelis, & cupidi malitia malis adhortationibus est augenda, qua de re moralia, ac notabilia Isernia verba referuntur num. 30.
- Principe irato precipitanter procedente, Iudex debet remorari executionem saltem per triginta dies nu. 33.
- Princeps debet lenitatem seueritati, amorem rigori, ac zelum pietati enixè copulare nu. 34.
- Princeps potest mandare, ut priuilegiati torqueantur secundum suam conscientiam nu. 6. fol. 9
- Princeps potest commutare titulos de vna terra in aliam cum eorum antiquitate, cuius efficax ratio ultra potestatem assignatur nu. 9.
- Princeps dignitates, quas contulit, ab immerentibus, & ingratis potest auferre nu. 12.
- Princeps potest pœnam arbitrariam extendere usque ad mortem, cum de nouo possit pro delicto mortis pœnam irrogare nu. 14.
- Princeps potest aliorum iurisdictionem suppressere, nedum singularium personarum, sed etiam Ciuitatum num. 22. fol. 36
- Princeps potest ex causa prohibere multitudini, vel exercitui ingressum in Regnum, necnon ab eo alienigenas, & exteros eicere nu. 4. fol. 38. & nu. 5. & 6. fol. 39
- Princeps potest cogere incolas vnius loci, & in alio habitent, ne deseratur illius habitatio num. 5. fol. 38
- Principi non sufficit dicere, non fuit hæc mea intentio, dū hoc repugnat dictis, & maxime dum agitur de præiudicio iuris tertij nu. 16. fol. 42
- Princeps solus potestatem in loco publico ædificandi cõcedit, vel is, qui hoc ius habet a Principe indultum, vel consuetudine usurpatum nu. 3. 4. & 5. fol. 45
- Principis concessio in dubio non intelligitur facta in præiudicium, & incommodum alterius notabile; non autem modicum, nisi ex causa, qua suggerente potest tertio præiudicare nu. 8. cum seq.
- Princeps ex suprema sua auctoritate potest in casibus melius sibi visis feudum concessum custodire, milites apponere, & alia, quæ sibi melius videntur expedire, num. 25. fol. 62
- Princeps potest mandare in Terra inferdata fortelium extrui, illud resciri, & situm in confinibus dirui, & ita in Regno practicatur nu. 26. cum seq.
- Principes non deberent deputari, nisi in celebri Ciuitate, & de genere, & prosapia Magnatum ex Frecc. sententia nu. 33. fol. 99
- Princeps pro seruanda iustitia, custodiendo Regno, & pro illius securitate, & defensione habet nonnallos Regni redditus, qui ad hoc sunt instituti, ut colligi potest ex Capitulis Regni, qua hic recensentur num. 11. 13. & 15. fol. 154. cum seq.
- Princeps est debitor iustitiæ, & suos subditos custodire, & protegere debet nu. 14. fol. 155. & nu. 9. fol. 218
- Princeps, qui non auget, sed diminit enormiter, non dicitur Princeps, & pariformiter Rex nu. 38. fol. 158
- Princeps donans videtur permittere, quod est de iure permissum, & id qua inest, habetur pro cauto, & expresso num. 8. fol. 208
- Princeps quomodo sit in Republ. & Respubl. in eo, remissiuè nu. 9. fol. 218
- Princeps debet publicum Reipubl. statum priuatis commodis anteferre nu. 10.
- Princeps non consuevit gratiam facere in præiudicium tertij num. 3. fol. 320
- Princeps solus concedit gentes armatas pro associatione itinerantium, & quid illis solui debeat ultra consueta stipendia num. 7. fol. 322
- Princeps solus mittit, vel dat gentes publicas alicui pro eius cautela, & pariter ipse solus concedit licentiam, incedendi cum hominibus armatis ex causa inimicitie num. 9. fol. 323
- Princeps habet priuilegium reuocandi sententias in rem iudicatam transactas nu. 20. fol. 324
- Princeps unico verbo potest cassare sententias Iudicum rite, & rectè latis nu. 21.
- Princeps res iudicatas rescindit, & restituit ad appellandum aduersus eas nu. 22.
- Princeps potest tollere sententiã, & mandare reuisionem sententiæ in rem iudicatam transactæ nu. 23.
- Princeps est supra ius ciuile, illud tollere potest cum omnibus suis effectibus nu. 24.
- Princeps indulgendo crimen, restituit ad omnia, etiam alteri quæsita mediante sententiã, secus autem ex facto, aut contractu hominis nu. 25.
- Princeps propter res bene gestas, vel propter alias causas sibi bene visas indulgere potest, & etiam pœnas commutare de corporali in pecuniariam, etiam absque parui remissione nu. 3. fol. 330
- Princeps potest facere statutum super omnibus, in quibus consideratur excessus nu. 9. & 12. fol. 352
- Princeps potest, & debet apponere manus aduersus omnes, qui sua substantia abutuntur, qua ratione poterit dare curatorem auaro, sicut prodigo, quia etiam ille dicitur sua substantia abuti, & huius sententiæ est D. Author, quam optimis rationibus, & auctoritatibus comprobatur, atque confirmatur nu. 13. cum seqq.
- Princeps non debet esse suspectus, nec facilis ad credendum nu. 19. fol. 369
- Principis excessus præcipuus est, quando maiora uogacia suo sensu, vel cum paucis expedit nu. 21.
- Vide in verb. Annona in penult. summ. beneficium in princ. declaratio in fin. delegatio in princ. delictum, donatio in fin. Fiscus in princ. gratia, ius superioritatis, pascua in princ. p̄sso, postea, Prorex, rescriptum, studium, thesaurus, vniuersitas.

PRIVILEGIA cōcessa alicui magno Principi cū castibus reservatis nō transeunt in generali alienatione cū assensu facta personis inferioribus, quibus Rex talia nō fuisset concessurus, & ita pluries indicatū n. 34. fol. 63
Privilegia omnia habent insitam clausulam rebus in eodem statu permanentibus nu. 31. fol. 157
Privilegium dum incipit fieri iniquum non est servandum nu. 32. fol. 157. & nu. 23. fol. 274
Privilegia variantur secundum diversitatem temporum, & rerum varietatem nu. 33. fol. 157
Privilegium immunitatis a collectis cessat superveniente belli calamitate nu. 35. fol. 158
Privilegia omnia intelliguntur concessa, dū modo non ledatur publica utilitas n. 41. fol. 158. & n. 20. fol. 228
Privilegia militum, & Clericorum, ut non tentantur, nisi in quantum facere possunt amplius non servantur secundum Castrens. nu. 8. fol. 227
Privilegia Doctorum, ut non possint carcerari, sunt antiqua nu. 9.
Privilegium fori pro debitis contractis ante officium, officio suscepto non mutatur, quia officium auget bonorem, sed non mutat statum, nec causam iuris, prout videmus in militibus gudentibus contrarium tamen est receptum in Clerico propter totalem status mutationem nu. 13. & 14. cum seq.
Privilegio indistincte, & indifferenter non gaudet persona, qua illud sunt adeptæ, hinc circa hanc materiam affertur notabilis Bart. distinctio nu. 26. fol. 229
Privilegium Senatoris cessat in causis pecuniariis n. 27.
Privilegium, de quo in l. fin. C. ubi Senat. vel Cla. is. non obtinet in Regno nu. 44. fol. 231
Privilegio fori perfructes, ob periurij reatum se faciunt alienos a qualibet dignitate, & privilegio n. 51. f. 232
Privilegio fori non gaudent emctes commissiones ad hoc, ut fori exemptione perfruantur: sunt enim hæc in fraudem, & cum actu non servant, nullo modo gaudere debent nu. 7. & 8. fol. 319
Privilegio non gaudent qui sunt de Collegio alicuius artis, nec matriculatus, si non exerceant nu. 9. & 10.
Privilegio pariter non perfruantur qui sunt prolixæ, & imbecillæ ætatis, quia non servant, nec per substitutum servare poterunt, ad finem gaudendi. Hinc exceptio boslica non suffragatur servienti per substitutum nu. 12. 13. & 14.
Privilegium Studij generalis, vel nundinarij, & si amittatur per non usum decennij non tamen perditur, si in eo fuerint apposita verba de notata perpetuitate, ut potest semper, vel perpetuo nu. 13. fol. 320
Privilegia omnia sunt intelligenda, & interpretanda secundum conditionem, & qualitatem Concessionarij, seu privilegiati nu. 13. fol. 343
Privilegium, quod non iure proprio competit, sed ex Concessionarij persona ad alios derivatur, aut finctio principali extinguitur quò ad omnes, idque exemplis illustratur n. 30. fol. 344
Privilegium concessum contemplatione personæ, cessat ea deficiente, si persona fuerit immediata causa privilegij secundum notab. Boss. doctrinam nu. 40. f. 345
Privilegium iure irregulari, & extraordinario questum ex causa tunc existente, etiam in his, quæ momento acquiruntur eo denique iure cessante, & ipsum tolli, necesse est num. 41.
Vide in verb. Baro in pen. paulo ante fin. beneficium, Cavallarius in princ. & in fin. causa in fin. Clericus, concessio, contumacia, Curialis, Doctor,

Fiscus, læsæ maiestatis crimen, lex in pen. summi mercatus in princ. miles, Nobilis, Officialis, Princeps, Titulatus.

PROCONSULES, & Presides indelegabilia possunt delegare in causa absentia, aut infirmitatis n. 6. f. 220
Proconsul statim, ut Vrbe egreditur, & sic dum est in itinere, habet proconsularia insignia, ac iurisdictionem voluntariam, & non deponit dignitatem usque ad ingressum in Urbem nu. 25. f. 223
Proconsul quando iusta causa detinetur, & iustum adest impedimentum, si mittat Legatum in Provinciam, qui suo nomine illam regat, ille exercebit, & cessabit iurisdictione alterius nu. 27.
Proconsul in Provincia sibi decreta est maior omnibus post Principem nu. 28.
Proconsules, Senatores, Patrij, & Consules Cardinalibus equiparantur nu. 32.
Vide in verb. Cardinalis, Prorex.
PROCURATOR unus est Fisci, & alter Cesaris num. 26. fol. 125
Procurator Fisci habet mandatum à lege limitatū, quod non est in Procuratore Cesaris, qui omnia explicat ex mandato sui principalis nu. 27.
Procurator Principis sicut ipsemet Princeps potest vendere absque substatione: Fiscus autem Procurator nequitiam, & ita decisum nu. 30. & 31.
Procurator constitutus ad vendendum simpliciter, potest vendere habita fide de pretio, quia illa dilatio est pars contractus nu. 19. fol. 135
Procurator generalis ad negotia, ut est generalissimus Prorex Regni potest loco sui alium substituere, & ita generalis inolevit consuetudo, secundum quam alias fuit iudicatum nu. 13. fol. 221
Vide in verb. Baro in 1. col. paulo ante fin.
PRODIGVS, vide in verb. Avarus in fin. mulier itidem in fin. pater pariter in fin.
PROEMIVM declarat intentionem statuentis n. 9. f. 241
PROMITTENS de suo dato, & facto, tenetur de facto eius, cuius est heres nu. 22. fol. 136
Promissio, sicut provisio semper intelligitur pro se, & heredibus nu. 29. & 30. fol. 139
PROPRIETAS à possessione distinguitur, ut n. 24. f. 344
Proprietas riparum, & si sit Domini fundorum, quibus illæ adbarent, non per hoc tollitur illarum usus navigantibus, cum sit ille de iure gentium nu. 39. fol. 363
PROREX in Regno Regis personam representat, est eius Vicarius, & Locumtenens, immò ex amplissima commissionis forma constituitur alter ego, ac omnipotest, quæ ipsemet Rex nu. 1. fol. 2. & nu. 3. f. 220
Prorex potestas, ut ià dixi, Regia equiparatur, declarado, axioma hoc procedere in respiciendis necessariè Regni gubernationem, secus in his, quæ soli Principi congruunt, quæ qualia sint, tangitur remissive n. 2. f. 2
Prorex in vigilare precipue debet pro placido, & tranquillo Regni statu, ad quem conservandum plura remedia sunt introducta, de quibus sigillatim sermo instituitur nu. 3. cum seq.
Prorex potest cogere subditos ad pacem faciendam n. 5. fol. 3
Prorex pro rei qualitate, et in hac Civitate manus apponit in pace componenda, non obstante, quod adsint sex sedilium, quibus hoc munus est demandatum nu. 7.
Prorex potest cogere litigatores ad compromittendum, præsertim cum controversia est inter Magnates, & Nobiles, ex qua publicum scâdalum timeatur, idq. Iudici ordinario est etiam permissum, & à Sacro Cõsilio
quas;

- quãdoq. obseruatum in causis in iure, vel in factio admodum controuersis nu. 10.
- Prorex** potest, si expedire visum fuerit, ex suspitione tantum absque processu certis finibus circumscribere subditos praesertim turbulentos, ac seditiosos, idq. extitit pluries obseruatum, maxima tamen, ac urgentissima causa concurrere, quo circa declaratur l. certa forma cum glos. l. C. de iur. fisc. num. 11. 12. & 14. fol. 4
- Prorex** ex causa optimo iure eicit à Ciuitate mulieres in honestas, quae iuuenes perdere consueuerunt nu. 16.
- Prorex** mandat praestari cautionem de non offendendo, etiam pro amicis, & familiaribus alirinfecus, eiusq. praestanda praxis subiicitur nu. 17.
- Prorex** mandat capi, & in carcerem detrudi subditos, modò iusta adsit suspitionis causa, vel si ex persona qualitate impediri posset informatio nu. 18.
- Prorex** potest facere mandatum sub poena graui pecuniaria pro delicti qualitate nu. 20. fol. 5
- Prorex** Officialem constituit in terra Baronis in contumacia existentis, ut interim iustitiam ministret, & concludens ratio assignatur nu. 4. & 6. fol. 7
- Prorex**, sicut Princeps in atrocibus delictis nobilitatem attendere non debet, sed nobiles suspendere, & ad triremes danare potest, idq. fuit sepe in facti contingentiã executioni demandatum nu. 1. & 3. fol. 8
- Prorex** sicut Princeps potest potestate ordinaria ex causa conferre dignitatem cum pralatione temporis, idq. practicum nu. 8. fol. 9
- Prorex** deputat Capitaneos, vulgò de Campagna nuncupatos, quorum officium quale sit, vid. nu. 1. fol. 11
- Prorex**, eiusq. Collaterale Consilium mortis penam, qua principales facinorosi tenentur, iure licito statuere potest aduersus receptatores nu. 14. fol. 12
- Prorex** ex causa concedit Commissarijs contra bannitos, ac Regijs Audientijs facultatem procedendi ad modum belli, & appellatione remota. Ad quod expenditur l. 1. §. vlt. ff. à quib. appell. non lic. quae ampliatur in quocunq. Principe non recognoscante Superiorem nu. 1. cum seq. fol. 17
- Prorex** concedit facultatem impunè occidendi notorios, ac diffamatos delinquentes Regni quietem perturbantes num. 4.
- Prorex** cum Collaterali Consilio potest facere omnia exorbitantia concurrente necessaria causa publica utilitatis num. 5.
- Prorex** concedere consuevit Cõmissarijs contra bannitos facultatem indulgendi absque partis remissione, quod facere potest, si hoc suadeat eadem causa publica utilitatis, alias secus, prout sic in supremo Italia Consilio fuit decretum, & gratia renouata, quam Prorex fecerat absque partis remissione nu. 6. cum duob. seqq.
- Prorex** gratiam facere non potest non praecedente partis remissione, etiam si fuerit in gratia expressum, dummodo partes concordentur infra aliquod tempus, eamq. sic concedendo, perperam agit, ni causa publica hoc suggerat nu. 11.
- Prorex** tribuit quoque facultatem eisdem Commissarijs contra bannitos, ut possint eisdem bannitis indulgere pro alijs bannitis capiendis nu. 38. fol. 20
- Prorex** concedit eisdem Cõmissarijs facultatem coangustandi foriudicationis terminum nu. 46. cum seqq.
- Prorex** concedere quoque consuevit eisdem Commissarijs facultatem faciendi guidaticum, seu securitatem delinquentibus nu. 50. fol. 21
- Prorex** eisdem Commissarijs potestatem etiam desert eijciendi ab eorum patria parentes, & consanguineos, eosq. in carcere detinendi. Quod remedium ad bannitos exterminandos est pra caeteris efficax, iustaq. utilitate ratione nu. 1. 2. 3. & 10. fol. 23. cum seq.
- Prorex** curare debet, ne Commissarij contra bannitos Vniuersitatibus, eorumq. Ciuibus grauamina inferant num. 1. fol. 26
- Prorex** cum voto Collateralis Consilij annona ingrauescente cogere potest Dominos frumenti ad illud vendendum n. sto, interdum etiam viliori pretio. Hinc praxis inoleuit taxandi Massarios Apulia, ceterosq. frumenti copiam habentes, ut ipsius portionem huic Ciuitati certo taxato pretio vendant nu. 2. & 3. fol. 32
- Proregis**, & non Decurionum munus est eligere Ciuces ad emendum frumentum pro Ciuitate, & ita nouissime decretum per Collaterale Consilium nu. 22. cum seq. fol. 34
- Proregi** cura debet esse, ut necessaria ad Annonam suppetant. Hinc pro ea Officiales, & Ministros constituit num. 24.
- Prorex** Conductoribus frumentorum, ac aliorum ad Annonam pertinentium guidatica concedere consuevit, ne interim aliqua ex causa molestentur nu. 27.
- Prorex** multoties confirmat Electos populares in eorum officijs, licet sit lapsum tempus constitutum, & alius debeat eligi, idq. non obstantibus aliorum querimonijs iuste sit per Principem, dum alios non agnoscit ad hoc habiles nu. 12. fol. 36
- Prorex** iuste delegat causas spectantes ad Sac. Conf. Reg. Cam. vel Mag. Cur. ex earum qualitate, & circumstantijs nu. 24. fol. 37
- Prorex** cum voto Collateralis Consilij inopia rei frumentaria suadente potest eicere exteros ab hac Ciuitate, eosq. ad proprios lares remittere, & ita alias practicum nu. 1. 6. & 15. fol. 38
- Prorex**, ut Prorex non potest concedere licentiam edificandi contra Regis prohibitionem, & ita alias practicum nu. 1. 2. & 6. fol. 45
- Proregis** est munus constituere unum ex Regentibus Collateralibus, ut nomine Regio praesideat, & assistat in omnibus, quae Decuriones tractant, ad Ciuitatis Annonam pertinentibus. Idq. vigore Capitulum eiusdem Ciuitatis statutum est nu. 1. cum seq. fol. 49
- Prorex** in uisitatione carcerum Mag. Cur. cum assistentia Collateralis Consilij, & omnium Regiorum Officialium vniuscuiusque Tribunalis generales abolitiones concedere consuevit nu. 10. fol. 61
- Prorex** cum voto Collateralis Consilij iusta suggerente causa abdicat cognitionem causarum à Curis Baronialibus, nec ad illas remittit, & praxis super hoc receptetur, interdum limitat, ut procedatur in Ciuitate, vel cum certo Iudice deputato nu. 19. & 20. fol. 62
- Prorex** quae obseruare debet in nominatione Officialium Regi faciendã nu. 5. & 6. fol. 78
- Prorex** nominans Regi personam inhabilem, vel indignam ad officium, letalem contrahit culpam, & danorum restitutioni se facit obnoxium ex frequentius recepta Theologorum sententia nu. 6. & 7.
- Prorex** in Iudicum electione, quae animaduertere debeat quae item supremi Consilij promouendos approbantes num. 16. fol. 79
- Prorex** pro nominatione Officialium, cui Rex, ut plurimum fidem adhibet, iure tenetur nu. 18. fol. 80
- Proregis** munus est in parlamento generali accurate perquirere, & facile audire à Ciuitatibus, & Terrarum Syndis;

- Syndicis, vel Procuratoribus singularum Vniuersitatum necessitates, & querimonias, idque erat speciali Constitutione inductum in Regno, quae tamen est antiquata, sed si in quotidiano poneretur usu, & Domini, & subditorum maxima exinde profueret utilitas nu. 21. cum seq.** fol. 81
- Prorex perferre non debet, ut Officiales, & Ministri sint Procuratores Baronum, & Vniuersitatu in parlamento generali pro donatiuo elargiendo nu. 23.**
- Prorex ex D. Auctoris sententia verus, & optimus esset Regni Visitator nu. 1.** fol. 84
- Prorex Titulatos eodem titulo decoratos pro diuersa personarum qualitate non eodem modo excipere debet num. 25.** fol. 89
- Prorex potest, & solet cum voto Collateralis Consilij publicis imminentibus necessitatibus novas indicere impositiones. alioquin causa cessante vniq; peccaret. causaruq; exempla recensentur n. 1. & 2. fol. 93. & n. 17. f. 95**
- Proregi ventum est per Pragm. nouem capitum assensuræ dispositioni defuncti, quando in feudo instituitur haeres alius, quam vocatus ex lege inuestitura: verum hæc prohibitio locum tantum habebit respectu institutionis vniuersalis heredis; non autem respectu legatorum nu. 29. & 30 fol. 178. & nu. 15. fol. 294. & nu. 26.** fol. 303
- Prorex in Regno vigore Pragmaticarum non potest prestare assensum super feudorum titulatorum alienationibus domini translationem importantibus, sed tantum super ipsorum obligationibus, etiam quod Terra alienetur absque titulo, atque cum decreto Iudicis, & ita alias iudicatum nu. 1.** fol. 188
- Prorex sicut non potest prestare assensum legitimo successore in feudo carentibus, sic etiam quando successor esset valde senex, & de filiis desperatus, & ita decisum nu. 11.** fol. 208
- Prorex non potest alienare rem, vel ius Domini secundum Ifern. & per rem directum dominium, per ius autem deuolutionis ius significari notauit Camer. nu. 14. fol. 209. & nu. 26.** fol. 303
- Prorex an teneatur sequi consilium Regentium consultiuum, quando omnes sunt in pari voto, & quomodo practiceur nu. 8.** fol. 218
- Prorex in casum absentiae, vel aduersa valetudinis potest personam substituere, quae loco sui administret, & uterque casus enenit tempore Praesidatus Comitum de Lemos nu. 1.** fol. 220
- Proregis potestas non expirat per mortem Regis nu. 4.**
- Proregis substitutio non idem honor, qui Proregi, debetur nisi substitutio facta fuisset à Rege, circa quod substituitur practica obseruatione digna nu. 14.** fol. 221
- Proreges in Regno iurisdictionem non exercent, nisi post captam actualem possessionem, & interim praedeceffor administrat in omnibus vti Prorex nu. 15.**
- Proreges equiparantur Proconsulibus, & Praesidibus secundum Frecc. imò sunt maiores secundum D. Auctorem nu. 2. 24. & 33.** fol. 220. & 223
- Prorex an possit assentire venditioni factae cum pacto, ut pendente pretij solutione feudi dominium nequaquam transferatur, dubium facit, quia hic casus videtur particulariter exceptus per Pragmaticam nouem capitum; nihilominus opumis, & exquisitis considerationibus, & argumentis iuxta morem concluditur pro opinione affirmatiua aduersus decis. D. de Franch. nu. 8. cum seqq.** fol. 263
- Proreges cum Collaterali Consilio praemia cause cognitione ordines facere consueuerunt ad instantiam Baronum, ut exteri in illorum Terris habitantes recedant nu. 1.** fol. 321
- Prorex cum Collaterali Consilio dispensare solet super donis, quae consuetae sunt facere vniuersitates in ingressu noui Domini, vel in iucundo Episcopi aduentu nu. 1. & 2.** fol. 322
- Prorex potest donare ea, quae Regia Maiestas elargiri consuevit pro honore suae Coronae nu. 5.**
- Prorex dispensat, ut in ortu, vel ingressu Principis per Ciuitates fiant vestes solemnes ipsarum Decurionibus, sicut etiam vestes lugubres in morte Regis, quae de iure debent restitui, sed consuetudo inualuit in contrarium n. 11.** fol. 323
- Proreges dispensant, ut Officiales, qui substituendi facultate carent, possint seruire per substitutum n. 1. f. 329**
- Proreges saluum conductum, scilicet securitatem ad tempus delinquentibus concedere consueuerunt, sic etiam indultus, & generales abolitiones ex causis sibi bene visis, etiam absque partis remissione nu. 1.** fol. 330
- Proreges mandare consueuerunt Praesidibus Prouinciarum, ac Regijs Audientijs, ut in aliquibus causis summarie procedant absque iudicij figura nu. 4.**
- Proreges legitimare consueuerunt naturales, & spurios etiam ad successionem, quod nemo alius facere potest num. 1.** fol. 331
- Prorex ad instantiam patris potest legitimare nedum naturales, sed etiam spurios, etiam absque partis citatione, quo loci declarantur Anchar. consilia, & aliorum Doctorum traditiones, quae huic opinioni refragari videntur nu. 5. & 6.** fol. 332
- Prorex cum Collater. Consil. prouidet de Balio Feudatarijs minoribus, si per Patrem, vel Auum eis non fuerit prouisum; inter personas autem eligendas per Principem est mater, ac etiam Aua praferenda: aeterum cessabit isthaec prouisio superstitibus Patre, vel Auo, in quorum potestatem essent recasuri feudatarij minores n. 1. cum seqq.** fol. 346
- Proreges consueuerunt Milites creare, & Capitaneos deputare ad militum cohortes faciendas nu. 1.** fol. 347
- Proreges constituere solent particulares Iudices pro militum excessu, consuevitq; creati vnus ex Consiliarijs Sac. Conf. qui manu regia leuato velo procedat, facta tamen prius relatione Proregi tantum in ipsius Aula n. 6. f. 348**
- Proreges praecedente prius causae cognitione mandare consueuerunt, ut domus priuatorum destruantur, vel territoria occupentur, solmo tamen iusto pretio, ad hoc ut Ciuitas nobilitetur edificijs, vel via amplientur, aut alia de nouo construantur nu. 11.** fol. 351
- Proreges pariter concedere solent quidam, & moratorias pro debitis ciuilibus Massarijs, & Colonis, ad hoc ut vacare possint cultura, & messi publicam utilitatem concernentibus, quousque per durauerit praedictum tempus nu. 12.**
- Proreges iidem expedire consueuerunt prouisiones in beneficium vasallorum Baronum, vulgo saluaguardias nuncupatas, ut contra illos de facto non procedatur, nec pro delictis antiquis inconsulto Principe nu. 13.**
- Proreges quoque pro relictis Regni administratione superfluos populorum sumptus circa viuendi rationem proprijs legibus moderari consueuerunt nu. 1. fol. 352**
- Proreges sicut purgare tenentur Prouincias malis hominibus, sic quoque maria illis adiacentia ab hostium, & piratarum incurfu vindicare debent, ad hoc ut libera, & tuta sit cuiq; nauigatio nu. 1.** fol. 358

Proreges concedere consueverunt licentias armandi nauis, quæ maria transcurrant, & pariter mandare, & abſucti ſunt, ut Regiæ triremes aptentur, & in incurſu vadant contra Turcas, & chriſtiana fidei hoſtes, alias prohibutum eſet, cum ad ſolum Principem id ſpectet ſic vltra ius commune diſponentibus Regis Pragmaticis nu. 1. & 2.

Proreges quandoq. cauſas delegat eximendo eas ab ordinarijs Iudicibus inſpecta perſonarum, ac cauſarum qualitate nu. 1. fol. 366

Prorex in concernentibus ſtatum non tenetur exequi votum maioris partis, ſed quò ad concernentia iuſtitiam contrarium ius eſt ſtatutum nu. 15. fol. 368

Prorex nulliter procedit, quando omiſſo Iudicium ſibi aſſignatorum conſilio alios conſultat, & negocium diſſimulat, nec conſuetudo in contrarium proficit nu. 25. 27. & 28. fol. 369. cum ſeq.

Vide in verb. actus in 2. ſumm. aſſenſus, auxilium, & in ſin. Conſilium Collaterale, Gubernator in ſin. Hoſpitiu in 2. ſumm. Iudex, Legatus, mandatum pœnale. mercatus, nominans in 3. ſumm. Officialis, penſio, Perceptor in penult. ſumm. Procurator in ſin. Salariu in princ. Vicarius.

PROVINCIALIS præſumuntur ſcire publicè geſta in aliqua Prouinciæ parte nu. 22. fol. 12

Prouinciales non præſumuntur ſcire quæ ad certâ Diœceſim, Ciuitatem, vel ſingulares perſonas pertinet, ſed quæ ad vniuerſam Prouinciã nu. 23.

PVPILLVS vide in verb. argumentum, empiu, minor, mora.

QUERELÆ, ac remiſſionis ius non eſt hereditariu, ſed ſanguinis inſpecta iuris cõis diſpoſitione, at in hoc Regno attentis terminis Pragmaticæ totum contrarium eſt aſſerendum nu. 20. & 28. fol. 18. cum ſeq.

Querela, item remiſſionis ius competit filio etiam repudiãti, vel exheredato, & emancipato nu. 21. fol. 18

Querela, & remiſſionis ius cõpetens conſanguineis præponderat illi, quod aſſequitur heres extraneus ex teſtamento nu. 22.

Querela, & remiſſionis ius competit, & masculis, & feminis, quibus in pari gradu exiſtentibus, & inter ſe diſſidentibus masculi ex communi Doctorum ſententia præferuntur, etiam ſi femina fuerint plures. Contrarium tamen verius eſt in Regno ex diſpoſitione Pragmaticæ reſertus terminis quaſtionis diſputatæ, videlicet ſi ſucceſſionis ius non requiratur. Hæc ſumpta occaſione exactè, ac eruditè vltra alios declaratur pragmat. 8. de comprom. ac vniu ſanè ratio aſſignatur, quare feminae excluſa à ſucceſſione masculis extantibus arceantur a iure querelandi, ſuper quo, expenditur etiam, ac declaratur decifio D. de Franch. nu. 23. cum plurib. ſeqq. fol. 18. cum ſeqq.

Vide in verb. appellatio circa med.

RATIARITIO in multis ſanè caſibus ſuum non operatur effectum, de quibus nu. 24. fol. 337

RECEPTORES delinquentium genus eſt hominum peſſimum nu. 2. fol. 11

Receptorum pena quæ ſit, ponitur ſub nu. 3.

Receptans ignoranter excuſatur nu. 4.

Receptatores ſi exiſterint conſanguineus, vel affinis, maiores dabunt pœnas Iudici arbitrio remiſſas, excluſiuntur nihilominus pater, mater, & vxor, qui nullas luent nu. 5. cum ſeq.

Receptoris pena num teneatur exhibens cibum, vel potum tranſeunt nu. 6.

Receptor, ut quis dicatur, an requiratur pluralitas actuum, tangitur remiſſiue nu. 7.

Receptor rerum furto ſubtractarum an eadem, qua ſut, pœna veniat plectendus, habetur remiſſiue nu. 8.

Receptanti inquiſitum de crimine læſe maiestatis à Romanorum legibus deportationis pœna eſt præſcripta, ſed de iure Regni eadem, qua reus principalis, pœna plectitur, & ita per Collaterale Conſilium iudicatum, referente D. Marco Antonie de Ponte, qui multis laudibus ab Authore effertur num. 10. cum ſeqq.

Receptor contumacis, vel banni per Mag. Cur. an pœnam incurrat abſque alia particulari ſcientia de contumacia, vel banno nu. 15. fol. 17

Receptans contumacem Mag. Cur. Vic. an excuſatur ob ignorantiam, quæ an hoc caſu præſumatur, quaſtionis eſt, recenſetur doctrina Follerij, quæ tamen reuocatur in dubium nu. 20. cum ſeq.

Receptoris pena non tenetur receptans hantitum propter errorem, & iuſtum timorem, ita quoque eſt uſe forenſi receptum in receptantibus multitudinem bannitorum nu. 24. cum ſeq.

Receptoris pœna inducta ex Regis Pragmaticis eſt in praxi recepta, quæ autem ſit, declaratur nu. 26. cum ſeq. fol. 13

Receptans contumacem Mag. Cur. vel Regiæ Audienciæ non remittitur ad ſuum Baronem, licet habentem privilegium cum clauſulis abdicatiuis, & priuatiuis, & ita conſuetudine uſurpatum eſt; non autem ratione, quaſi ſpœta, & contempta videatur iuriſdictio Mag. Cur. vel Regiæ Audienciæ iuxta negantium opinionem nu. 27. cum ſeq.

Receptatio delictum eſt iure communi graue, iccirco ad Baronem illius cognitio ſpectat, nec contraria, quæ obicitur conſuetudo, eam à Barone adimere poteſt duplici, ex capite nu. 48. cum ſeqq. fol. 14

Receptatiouis delictum à Vaſallo cõmiſſum, niſi Baro cognosceret, facile remaneret impunitum nu. 52. fol. 15
Vide in verb. Prorex.

REFICERE non eſſe de nouo facere, eſt regula vniuſque iuris, quo autem pacto ſit intelligenda, remiſſum nu. 19. & 21. fol. 39

Reſiſtionem non includi ſub ædificandi prohibitione declarauit alias Collaterale Conſilium. Aduerſus quam tamen interpretacionem D. Authore acutiſſimam ſanè, & ſubtiliſſimam mouet difficultatem ſua ingenio præſectio dignam nu. 19. cum ſeqq.

Reſicere largè, & improprie eſt de nouo facere nu. 23.
Vide in verb. ædificium in 2. ſumm. vna uideam. 2. Vniuerſitas.

REFUTATIO ſimplex ex nunc in proximum ſucceſſorem eſt valida abſque aſſenſu nu. 4. fol. 249

Reſutationes vigore Reg. Pragm. nouè editæ debent præſentari in Reg. Cam. infra quindecim dies poſt illarum celebrationem nu. 6.

Reſutatio fraudulenta præſumitur, quando eſt omnium feudorum, niſi facta fuerit ex iuſta cauſa, & præſertim matrimonio, & ita alias decifum nu. 7. fol. 241

Reſutans ſuccedit in ſeudo reſutatio decedente reſutatio abſque deſcendentibus nu. 13. fol. 369

Reſutans ſuccedit reſutatio, ut hæres, iccirco ſolum reſutatio, & ita decifum nu. 14. fol. 243

Reſutans ſuccedit filio reſutatio illius fratribus, & ſororibus excluſis, quo circa declaratur illa ſanguine

- Yata verba Andr. & Doctor. quod pater habeat feuda iure reuersionis, necnon ex mente Andr. offertur in: intellectus ad Constit. Regn. et de successione, & pariter ad eiusdem Andr. doct. in d. Constit. nu. 15. 21. & 36. fol. 242. & 244*
- Refutatio** effugit, & euitat distinctionem feudi antiqui, & noui, quia respectu filiorum semper dicuntur feuda paterna nu. 27. fol. 243
- Refutans** refutando intelligitur cogitasse de successione, & intantum refutasse extinguendo ius, quod habebat, inquam refutarius supermixerit, & haec est efficax, & realis ratio, quare pater excludat fratres refutarii, quae late exornatur, quo loci pariter declaratur text. in cap. 1. de eo, qui fin. sec. agn. offertur quoque, & alia bona ratio, quia pater est proximior, ex quo in feudis non habet locum amb. defuncto C. ad tertull. num. 28. 29. 30. & 34.
- Refutans pater** excluditur a successione, quando refutauit omnino, sed quomodo intelligatur omni moda refutatio nu. 33. fol. 244
- Refutatio** quando sit realis, & quando personalis remissum nu. 35.
- Refutatio** omnino in Regno non datur ex particularibus Capitulis Civitatis, & Regno concessis nu. 37. fol. 245
- Refutatio** absque alio assensu fieri potest, in proximum successorem, ceterum questionis est, an sub refutationis verbo comprehendatur omnis alius contractus. In hoc articulo D. Auctor relatis Doctorum opinionibus, & confutatis illis, qui minus recte hac de re scripserunt, & exacte declarata famigerata illa Ifern. doct. dicentis, refutatio valet, cetera pacta non, ad rem vivis, inconuincibilibus, exquisitis, & irrefragabilibus argumentis, & rationibus conclusis, omnem alienationem permitti, cum in vim refutationis resoluatur, ut in hac questione videatur esse inuentor, & quasi Architectus veritatis nu. 1. cum seqq. fol. 247
- Refutatio** debet habere elegans nomen venditionis, permutationis, donationis, vel alterius speciei n. 17. f. 251
- Refutatio** non clauditur sub dispositione Constit. Reg. consil. diu. mem. sed sub iniuriam communium sanctione permanet nu. 18.
- Refutatio**, quae fit Domino, etiam quod refutans habeat filios, est valida, quia dicitur alienatio, quae a iure est permessa, & hac est ratio, quo loci inter cetera bene declaratur Camer. doct. in cap. imperialem, & traditio Andr. in §. sed & res, per quos fiat inuest. & demum in fine questionis referuntur decisiones alias factae in beneficium Domini directi num. 1. cum seqq. fol. 256
- Refutatio**, quae fit Domino, quomodo adhuc retineat refutationis nomen nu. 6. fol. 257
- Refutatio** cum reservatione usufructus non sublinetur ut pura reiecta reservatione ex indiuiduo voluntatis nu. 5. fol. 263
- Refutatio** cum reservatione usufructus ea ratione prohibita est, quia inducitur feudi dimissio, cum usufructus sit pars domini nu. 7. fol. 268
- Refutatio** quid sit nu. 4. fol. 268
- Refutatio** si fiat ob iustam causam, excluditur presumptio fraudis nu. 6. fol. 269
- Refutatio** fraudulenta praesumitur, quando pater valde senex nulla legitima causa precedente feudum refutat filio nu. 9. fol. 269
- Refutatio** feudi per vasallum facta Domino directo extinguit pignus medio tempore contractum, & ratio affertur nu. 18. fol. 327
- Vide in verb. annale silentium** in 2. summ. assensus, auus, feudatarius in 3. summ. & in 2. col. circa med. pater in 3. summ. reuentionum, Titulatus in princ.
- REGALIVM** à Principe inseparabilium plures sunt species, inter quas tamen non recensetur statuendi potestas nu. 33. & 41. fol. 13. & 14.
- Vide in verb. Hospitium** in 2. summ. portus.
- REGNUM** dicitur esse una Provincia nu. 16. fol. 12
- Regna** ex peruersione iustitiae subuertuntur n. 19. fol. 80
- Regni directi dominium** est Ecclesiae in vniuerso, utile, verò Regis, sed quò ad particularia Regni feuda Rex est directus Dominus, & idem obtinet in Barone respectu rerum particularium suae Baroniae nu. 13. fol. 195
- Vide in verb. alienatio** in 2. summ. numeratio Regni, pater in princ. pensio.
- RELATIVM** est in referente cum omnibus suis qualitibus nu. 12. fol. 241
- RELEVIVM** ex more introductum tantum est, quando succeditur defuncto, non autem quando quis feudum consequitur ex refutatione per contractum inter vivos dummodò sincerè, & sine fraude fuerit facta refutatio num. 3. & 5. fol. 240. imò nec tempore mortis soluitur, ubi talis non viget consuetudo nu. 1. & 2. fol. 267
- Relevium** soluit filius, quando refutatio est omnium feudorum, quia praesumitur fraudulenta, sed soluet mortis tempore, & non celebrati contractus aduersus Andr. Afflicti, & Capyc. quinimò quod nullatenus soluat, si donatio fiat legitima causa subsistente, adducuntur efficacia media, & optima rationes, hinc affertur exactissima interpretatio ad text. in l. omnes §. Lutus ff. quae in fraud. cred. necnon limitatur glos. in §. sed & res, per quos fiat inuest. ut procedat respectu proprietatis totius feudi, non autem fructuum, & demum super hoc refertur determinatio per Reg. Cam. alias facta nu. 3. cum seqq.
- Vide in verb. Fiscus** in 1. & ult. col. semper in fin. fraus in fin. pater circa med. refutatio in 5. summar.
- REMEDIUM** l. 2. C. de resc. vend. procedit etiam in bonis Ecclesiasticis nu. 2. fol. 122
- Remedium** d. l. an locum habeat in venditione facta cum Iudicis decreto, vel cum subastatione, & quomodo intelligatur nu. 5. cum seqq. fol. 122. cum seqq.
- Remedium** d. l. quomodo locum habeat in transactione nu. 12. fol. 123
- Vide in verb. lesio.**
- REMISSIO** ad hoc, ut gratia, vel compositio fieri possit, in Regno obtinenda est ab omnibus, quibus defertur successio nu. 16. & 27. fol. 118
- Remissio** filiae, vel sororis non succedentis, sed de paragio dotandae extantibus masculis an requiratur. Decisio questionis nouissima recensetur. Refertur itidem Clari opinio, & Mediolanensis Senatus decisio negatiua, ut remissio feminae à successione exclusae non sit necessaria, quae tamen inspectis terminis iuris communis est frequentius damnata, procedere tamen potest attentata dispositione Pragmatica huius Regni nu. 19. 25. & 29. fol. 18. cum seqq.
- Remissio** partis offensa in Regno requiritur expressa, licet non adsit querela, & quomodo inter nobiles usurpatum sit nu. 36. & 37. fol. 20
- Vide in verb. Baro, gratia, Princeps, paulò ante fin. Prorex, querela.**
- RENUNCIATIONES** hodie fieri solent in capitulis d. 3. mari-

- matrimonialibus cum pacto, ut maritus residat de proprio omne, & quicquid mulier ultra dotes habitas consequi vellet non obstante renuntiatione facta, quod pactum validum esse, & optimis inniti rationibus demonstratur, & D. de Franc. decisio redarguitur nu. 11. & 13. fol. 307. cum seq.
- Renuntiationes quando dicantur omnino, vel respectiue ad masculos, & an filij venire possint ex propria persona, remissiuè nu. 12. fol. 308
- RES transit cum sua causa nu. 17. fol. 155
- RESCRIPTVM Principis si repugnet legis dispositioni, & tractetur de iure alteri quesito tollendo, non est executioni demandandum, sed Principi rescribendum num. 14. fol. 42
- Rescriptum concessum uni ex litigatoribus porrigitur ad alterum, etiam in decisorijs, si alias insurgeret iniquitas, quo loci declaratur Leuidenter ff. de except. rei iudic. nu. 32. 34. & 35. fol. 108
- RESPUBLICA collapsa, ut restituatur severitate, & non lenitate utendum. Hinc ex B. Gregorij testimonio graue est confusus temporibus locis, & moribus esse prapositum nu. 15. cum seq. fol. 43
- Republicam tria destruuunt, non prudens, neque digestum consilium, priuatum commodum, & odium latens num. 10. fol. 79
- Respublica, seu Ciuitas habet, ut Fiscus priuilegium auocationis pecunie a creditori soluta, & consumpta, num. 22. fol. 113
- Vide in verb. Fiscus in princ. in 3. col. ante med. in 4. paulo ante fin. Venetia.
- RESTITVTIO in integrum aduersus sententiam ex scripturis nouè repertis non datur effluxo quadriennio, quo loci declaratur l. qui grauatos C. de cõsib. & cõsib. & l. 1. C. de sent. aduers. f. lat. nu. 37. 38. & 39. fol. 109
- REVOCATIO, que datur successori ex causa fraudis non excedit legitimam alias ipsi debitam n. 27. f. 261
- Vide in verb. actus paulo ante fin. Constil. constitutionem demanum in penult. summ. dos in 2. feudatarius in 4. & 5.
- REGIS clementia qualis esse debet nu. 31. fol. 6
- Rex creat dignitates, & ad libitum confert eas: hinc dicitur omnes dignitates esse penes eum nu. 7. fol. 9. illasque potest augere, & diminuerè, prout melius sibi visum fuerit nu. 13. fol. 189
- Rex populorum utilitatem propria præferre debet numer. 7. fol. 48
- Rex est Reipubl. maritus, & cõis omnium pater n. 19 fol. 49. Datus est Regno, & è contra, dicitur quoque Tutor, & Administrator populorum nu. 40. fol. 150
- Reges, pariter & Pontifices officia vendere possunt, cum non sit isthac prohibitio de iure diuino, nec in illis ambitus, & simonia considerari possunt, vendendo tamen non rectè agunt nu. 9. cum seq. fol. 57
- Rex potest in Castro nouum apponere Castellannum ob inimicorũ suspensionè, vel Baronis diffidentiam n. 28. f. 62
- Rex an possit ex suprema potestate ob publicã utilitatem Officiale constituere residentem in Terra Baronis, vel Visitatore m deputare supra suos feudatarios num. 54. cum seqq. fol. 64
- Rex potest constituere Visitatorè contra Barones malè tractantes vassallos, vel fenda dilapidantes, vel graua onera imponentes, secus absq; causa, & in hoc miserè lapsus est Capyc. simpliciter, & indistinctè loquendo nu. 59.
- Reges, & Regnorum Gubernatores quomodo inuigilare debeant pro salute subditorum, & recta iustitia administratione num. 20. fol. 180
- Reges decipiuntur à malis Consiliarijs, qui sunt omnium causa malorum nu. 24. fol. 81
- Regis negotium reputatur Vniuersitatis Regni, iaccirco in eo sufficiens est consensus maioris partis Regni, sed an sufficiat maior pars Magnatum Regni, eum in his que pertinet ad singulos, ut singulos, ut an minor, sed sanior pars præualeat maiori n. 19. 20. 21. & 23. f. 95
- Rex an possit de consensu populi statuere, ut moneta minoris ponderis expendatur pro maiori valore, quam est pondus, & valor illius nu. 22.
- Rex propter necessitatem potest mandare, ut cudatur moneta vilis, & de vili materia. ut potè de ferro, vel corio, & ut expèdatur, ac si esset bona, verum necessitate cessante damnum compensare debet nu. 36. fol. 98
- Regis pariter mandato data eius necessitate cudi potest moneta inferioris aliquantulum valoris, quam sit metallum, sed non multum, expendenda tantum iura, & non extra Regnum nu. 37.
- Rex necessitatibus imminentiibus si aliud non habeat, potest capere bona subditorum; verum tenetur tunc soluere pretium, si habet, sin autem minus, cum habebit nu. 38. fol. 98. & nu. 36. fol. 158
- Rex in Regno est Dominus personarum suorum vassalorum nu. 53. fol. 101
- Rex non debet noua imponere vectigalia pro iustitia seruanda, sed debet illam subditis ministrare, eosq. custodire à latronum incurso propter redditus Regni, quos velus stipendia ad hoc constituta percipit nu. 65. fol. 101. & nu. 11. & 13. fol. 154. cum seq.
- Rex pro vjs ampliandis ad decorem, & ornatum Ciuitatis, etiam pro nouo porticu extruendo, potest mandare, ut priuatorum domus vastentur, adificia pariter prohibere, & nonas collectas imponere, pro quibus erit taxandi commodum sentientes, & ita est positum in vsu, & horum executio spectat ad officium Magistri Portulani Ciuitatis nu. 66. fol. 101
- Rex nihil habet in hoc Regno, quod possit dici ex mero suo patrimonio, sed totum fiscale est ipsius Regni secundum opinionem Luc. de Pen. qua tamen resolluitur nu. 45. & 47. fol. 127. cum seq.
- Regis Alphonsi dictum commendatur nu. 41. fol. 150
- Rex potest suspendere pensiones concessiones, & non minus eas tollere, quam quod sint concessæ ex causa remunerationis, quando Regni redditus nequeunt Regi-publ. incumbentia sufferre nu. 22. fol. 156
- Rex debet se præbere gratum, ac liberalem suis subditis ultra illorum merita nu. 25.
- Rex ex causa necessitatis potest differre debitas solutiones ex decis. Andr. que in hoc commendatur n. 36. f. 158
- Regum officium est facere iudicium, atq. iustitia, & liberare de manu calumniarum vi oppressos n. 52. f. 172
- Rex absque causa publicæ utilitatis nõ potest de potestate ordinaria tollere ius tertij, etiam de plenitudine sue potestatis, alias esset plenitudo tempestatis n. 6. fol. 193
- Rex non facile, imo raro præstat assensum sobole carentibus num. 15. fol. 209
- Rex Siciliae est Dux Apuliae, & Comes Prouentia num. 30. fol. 223
- Rex aliquem inuestiendo de feudo, vel assensum præstans, dicitur contrahere nu. 23. fol. 280
- Rex de ordinaria potestate potest in modicis præiudicare num. 5. fol. 328
- Rex nõ debet soluere duplicatum stipendium n. 13. f. 348
- Rex potest prohibere, ne quis odiosus rem emat, ex quo iustitia

insufficiantur ordines alijs facti, qui recensentur nu. 7. fol. 349
 & 8.
Reges Hispanie non recognoscunt Imperatorem, sed sūt
absoluti Domini nemine recognoscentes n. 25. fol. 361
Rex ubicunque irruit in hostes, ibi est territorium suum
 num. 43. fol. 364
Rex non tenetur ad solutionem talearum militum in bello
captorum, quando voluntario accesserunt, secus si
necessario, & vocati, dummodo illis culpa non possit
imputari num. 45.
Vide in verb. actus in 2. summ. Agnatus in princ.
alienatio, appellatio in 2. summ. aqua, assensus,
Baro, Fiscus, gratia, miles, Officialis, portus, pos-
sessio in 3. summ. Prorex, Regnum.

RITVS vide in verb. Magna Curia.

SALARIVM an debeatur Proregi non solum post
 ingressum Regnum, sed à die discessus, & recessus
 usque quo redeat ad patriam, questio disputatur ad par-
 tes, & affirmatiue concluditur n. 16. cum seqq. fol. 221
Salarium curris Legatis à die accessus, seu precepti sa-
cti de exodo n. 19. fol. 222
Salarium totius anni licet non debeatur heredibus Offi-
cialis, qui in itinere decessit, debent tamen resciri sum-
pium in notabili summa erogati in prapARATIONE pro
accessu, & sic seruari indemnes nu. 34. fol. 224
Salarium debetur, ratione laboris in administratione,
 quod autem soluitur pro accessu, & recessu est ratione
 sumptuum, & sic diuersis respectibus vtrunque debe-
 tur num. 35.
Salarium Balio debitum de iure Regni, quod nam sit, re-
missiue num. 1. fol. 346
Salarium laboratorum tempore messum est taxandum,
 ut excessiua solutio vitetur, qua est causa, ut annonae
 pretium excresecat n. 11. fol. 352
Vide in verb. Commissarius, Legatus in 2. summar.
Medicus, Officialis.

SALVAGUARDIA vide in verb. Prorex in 6. col.
 in fine.

SALVSCONDUCTVS vide in verb. Baro in 6. sum-
 mar. Iudex in 1. col. circa fin. Prorex.

SCRIBA Portionis nullum habet superiorum, nisi Re-
 gem, aut Proregem n. 21. fol. 148
Vide in verb. Thesaurarius in fin.

GENEX quando quis dicatur, seu de filiis desperatus
 num. 11. fol. 269
Vide in verb. subinfeudatio in princ.

SENTENTIA lata per Curiam Baronalem, qua con-
 damnat ad exulandum, vel certam quantitatem sol-
 uendam, valida est, nec includitur sub Pragmat. ult.
 sub tit. de Baron. nu. 14. cum seqq. fol. 17

Sententia condemnatoria ad rei restitutionem vna cum
fructibus an includat quod datum est pro iucundo ad-
uentu nu. 3. fol. 322

Sententiae tres late in Curia Baronis habentis primas, &
secundas appellationes, cur vsus forensis admisit, ut
pro vna habeantur, tangitur sub nu. 18. fol. 324
Vide in verb. decretum, possessio in princ. Princeps
in 5. col. restitutio.

SEPARATIO bonorum an habeat locum in feudis iuxta
 opin. Ann. paris affirmatiua, vel eius contraria D. Io.
 Andr. de Georg. Consiliarij meritijsimi. In hoc articulo
 acutissimus Author neutram damnando, noua con-
 siliuit opin. quam exquisitis rationibus, & firmis fun-
 damentis sulcit, & sustinet nu. 1. cum seqq. fol. 283

Separatio bonorum non tollit hereditatis aditionem, non
hypothecam contractam per creditores heredis, sed
tantum inducit prelacionem, & habet locum etiam ad-
uersus Fiscum, ad cuius comprobationem praeter ceteris
ponderatur punctualis doctr. Zafij nu. 3. & 4.

Vide in verb. creditor in penult. summ. inuictarium
in princ. & in fine.

SEQUESTRV feudorum fieri debet per Capit. Regn.
 quando successor non venit ad successionem claro, &
 aperto iure, & hoc iure utimur in Regno in morte Ba-
 ronum, ceterorumq. feudatariorum feuda tenentium
 immediatè, & in capite à Regia Curia, idq. declara-
 tur nonnullis modis nu. 39. usque ad 43. fol. 138

Sequestratio est permessa, quando dubitatur, ne partes ve-
niant ad arma, & hoc iure utimur secundum qualita-
tem factorum nu. 44.

Sequestratio est quoque permessa, quando timetur dilapi-
datio, deualtatio, seu subtractio bonorum; cuitatur ta-
men data cautione de conseruando, & exhibendo in
eodem statu nu. 45.

Sequestratis mobilibus, quae seruari non possent, & essent
tempore peritura, potest procedi ad venditionem, &
pretium deponi nu. 46.

Sequestratio mulierum, quae fit per Iudicem laicum, quā-
do est controversia inter consanguineos, cui puellae sint
in matrimonium collocandae, est permessa tam de iure
canonico, quā de iure ciuili, & est etiam vniuersali
consuetudine roborata nu. 52. cum seqq. fol. 172

Vide in verb. feudum in 3. col. circ. princ. Fiscus in
3. col. circa fin.

SIGNIFICATORIA per introitum superantem exi-
 tum executioni demadatur Ministro non audio tan-
 quā in notorijs ex speciali Fisci privilegio n. 11. f. 112

SOCII criminis admittuntur in testes, cum veritas ali-
 ter haberi non potest, praesertim quando plures sunt eo-
 rum confessiones nu. 43. & 44. fol. 202
Vide in verb. indultus in princ.

SOLVTIO facta creditori extinguit creditum, si sit ir-
 reuocabilis, alijs in suspensio res est, qua traditio late
 exornatur nu. 17. fol. 232

SOROR vide in verb. Constitutio in aliquibus, consue-
 tudo neapolitana in princ. mulier, remissa in 2. summ.

SPONS ALEA contracta salua dispensatione Pontifi-
 cis, inualida profecto sunt, si sint à lege reprobata
 num. 17. fol. 336

STATVTA banntorum consanguineos pleccentia
 valida sunt quò ad pecuniariam, & eiectionis, non quò
 ad corporis penam, qua de re commemoratur Statu-
 tum Florentiae, quale est, ut vno delincente ceteri te-
 neantur, recensentur etiam Constitutiones Regni pae-
 nas irrogantes Ciuibus, & Vniuersitatibus propter
 damna illata à delinquentibus, quae communi publica
 utilitatis bono nituntur, quales etiam sunt Bullae Piij
 & Sixti V. hic etiam relate. Ad cuius axiomatis cõ-
 probatione expenditur glos. traditio in cap. cum homo
 in verb. suppliciu 23. quest. & Felym aduersus eā op-
 positio refertur, iterum declaratur, & ab eadem obiectio-
 ne defenditur n. 4. 5. 6. 7. 14. 15. & 23. fol. 23. cū seqq.

Statuta iam iam relate. sunt etiam valida quò ad deteu-
tionem in carcere nu. 16. fol. 24

Statutum prohibens mulieribus delationem perlarum, &
vestium focatarum, non habet locum in perlis fictis, sic
et vestibus: prohiberi tamen debet earum pariter dela-
tio, quia insciant oculos videntium n. 23. cū seqq. fol. 43

Statutum excludens foeminas propter masculos eiusdē li-
 neae.

nee, & gradus, est fauorabile, sicut e contra est odiosū, quando ipsas excludit propter remotiores n. 28. f. 310
Statutum excludens fœminas absolute propter masculos, tunc intelliguntur exclusa propter remotiores, quia considerata est ratio agnationis, quando verò excluduntur propter masculos eiusdem lineæ, & gradus, tunc secus, sed nepis excludit patrum nu. 31.
Statutum vocans ad successionem descendentes per lineam masculinam, comprehendit fœminas à masculo descendentes, & idè filia excludit patrum, quo loci ex mœte Andr. traditur, non procedere text. in cap. 1. de eo, qui sibi, & heredibus suis in terminis Constit. in aliquibus num. 34. & 35.
Statutum excludens fœminas à successione extantibus masculis, est partim fauorabile, & partim odiosum nu. 38. & 40. fol. 311. cum seq.
Statutorum, & Consuetudinum Regni iusta ignorantia, quomodo excuset exteros, remissiuè nu. 4. fol. 349
Vide in verb. lex in 5. & 11. summ. merum, & mixtum imperium. Princeps paulò ante fin. regalia.
STIPENDII soluendi gratia militibus hispanis in Regno existentibus pro ipsius custodia sicut facta impositio granor. 4. pro seculari quolibet mense tempore Caroli V. Imperatoris inuictissimi nu. 16. fol. 28
Stipendiū solitū militibus auferri non conuenit n. 39. f. 30
STIPVLATIO defuncti semper comprehendit heredem nu. 20. fol. 136
STVDIVM generale in Ciuitate constitui absque Principis licentia, legi pariter in publicis Gymnasiis, necnon publicas erigi scholas, vetitum est nu. 12. fol. 320
SUBINFEVDATIO dicitur in fraudem, quando subinfeudans erat senex, filijs carebas, & de eis erat desperatus num. 3. fol. 207
Subinfeudatio an resoluatur resolutio iure subinfeudantis remissiuè num. 4.
Vide in verb. alienatio in 3. summ. Dominus in 1. col. in fin. & in 2. circa princ. feudatarius in 2. col. circa princ. & paulò ante fin. vasallus in 4. summ. necnon propè conclusionem capituli.
SVBREPTIO quando consistit in his, quæ non reperiuntur à iure expressa, remittitur Iudicis arbitrio, si Princeps concessisset, vel saltem durius nu. 7. fol. 292
Subreptionem non inducit omne, quod tacetur, sed illud tantum, quod à iure est diffinitum, & exprimi debeat nu. 19. fol. 295
Subreptio consistit in taciturnitate veri, & obreptio in expressione falsi nu. 19.
Vide in verb. assensus in ult. col. circa med. gratia in fin. legitimatio in 2. summ.
SUCCESSIO in bonis feudo redditibus regulatur secundum ius Romanorum, non feudorum, quia merè alodialia reputantur nu. 15. fol. 76
Successorem non habere, vel habere, & inhabilem à pari iudicantur nu. 22. fol. 209
in Successione prima causa est descendentiū, secunda ascendentiū, & tertia Collateralium, & in feudis cessat dispositio auct. defuncto C. ad tertull. nu. 31. fol. 243
Successio in feudis non datur in linea Collateralium, donec supersunt descendentes nu. 43. fol. 246
Successor in feudo hereditario potest grauari vsq; ad concurrentem quantitatem valoris feudi, & si non confecerit inuentarium, tenetur etiam ultra nu. 20. fol. 259
Succedendi ius, quod in filium transmittitur, intelligitur, dummodo is non reddiderit se incapacem, & inhabilem nu. 9. fol. 288

Vide in verb. Auus, linea in princ. mulier, nepos, resuano.
SUPERINDICTVM quid nu. 2. fol. 102
Superindictum ceteris Vniuersitatibus imponi ob aliarum diminutionem, vel unam obstringi ad soluendum pro altera, sunt omninò diuersa nu. 12. fol. 103
Vide in verb. Vniuersitas circa med.
SUPPLEMENTVM pretij non habet locum, quando agitur de annullatione, aut rescissione venditionis ex causa doli, aut fraudis nu. 37. fol. 126
Supplementum pretij datur in venditione sub basta, & ita aliàs decisum nu. 39.
Supplementum iusti pretij intelligitur vsque ad verum rei valorem attento tempore contractus nu. 40.

TERRITORIUM cõfederatorum cum inimicis indicatur, & territorium inimicorum nisi illius Dominus esset equaliter cõfederatus nu. 16. fol. 359
Territorij Dominus potest prohibere ingressū, & resistere ingredi volentibus, sed id nil eõe habet cum captura hostium, & bonorum, quia illa non sunt Domini territorij, sed iure gentium sunt capientium nu. 18.
Vide in verb. Rex in penult. summ.
TESTAMENTVM, in quo directus Dominus est heres institutus in feudo, est vsquequaque validum nu. 14. fol. 258
Testamentum, in quo immediatus successor est scriptus heres in feudo hereditario, vtiq; valet n. 15. fol. 259
Testamentum, in quo sit institutus alius, quàm legitimus successor in feudo, an sustineatur ex potestate à Rege concessa simpliciter testandi de feudo, & quid si concessionarius non habeat successorem, an vigore huius licentiæ possit testari de iure deuolutionis ad Dominū spectante, vel etiam substituere, & fideicommittere, de his lue, & eruditè iuxta morè edisserit D. Aubor, necnon benè declarat text. in cap. 1. de feud. non hab. propr. natur. feud. & quomodo possit illius dispositio procedere in Regno, & qualiter per Andr. limitetur, necnon eiusdem Ifern. decisionem in cap. 1. qui succ. ten. exacta interpretatione explicat, atque explanat, nu. 1. cum plurib. seqq. fol. 271
Testamentum potest subsistere absque fideicommissio, legitatis, aut alia substitutione, & consequenter postio testamento, necessariò non infertur ad ista n. 28. fol. 275
Vide in verb. transuersalis.
TESTATOR potest habere duo patrimonia, vnum paganicum, & alterum castrense nu. 6. fol. 184
Testator potest habere heredem ex testamento in alodialibus, & ab intestato in feudalibus nu. 18. fol. 185
Vide in verb. assensus in 6. col. paulò ante fin.
TESTI pro veritate deponenda pecuniam dare licet, si veritas aliter haberi non posset, & contraria procedunt in actibus indifferentibus, qui aliàs verificari legitimo modo possunt nu. 41. cum seq. fol. 20
Testium depositionibus fidem adhibere, quandoq; argumentum est fallax, infelix, ac perniciosum n. 12. fol. 85
Vide in verb. socius.
THESAVRARIVS Generalis presentare debet quolibet semestri cedulas exactioinum in Reg. Cam. num. 58. fol. 110
Thesaurarius Generalis Regni fungitur officio Primi Pilæ, & sic appellari potest, hinc omnia disposita in Primi Pilæ habent locum in eo, & hæc est frequentius recepta sententia, sed non seruatur in practica nu. 1. 2. 3. 6. 9. 10. & 18. fol. 147. cum seq. Thesau.

Thesaurarius tenetur de culpis suorū Ministrorum in subsidium; Scriba verò portionis principaliter, & asseritur ratio nu. 20. fol. 148

THESAVROS absconditos enunciare, & indicare proponentes, quid observare debeant nu. 1. fol. 355

Thesaurus data opera perquisitus, & inuētus in locis fiscalibus, in uniuersum cedit fisci emolumentis nu. 2.

Thesauri omnes siue in publicis, siue in priuatis locis inueniantur, de generali consuetudine spectant ad Principes, & in hoc Regno aderant leges particulares, quæ hodie sunt correctæ per Capitula Caroli II. & Papa Honorij, per quæ mandatur seruari ius commune num. 3. & 9.

Thesaurus casu inuenitus in loco religioso, vel ad Ecclesiam spectante inuentoris commodo cedit pro medietate; sin autem data opera totus erit Ecclesie, seu Fisci Ecclesiastici, cuius nequaquam erit temporalis participes, nec consuetudo, ut omnes thesauri sint Principis, illi opulentiur, ex quo non protenditur ad inuentos in bonis Ecclesiasticis; Ceterum casus recensetur de thesauro, qui supponebatur esse in loco Ecclesiastico, & Fiscales tam temporales, quam Ecclesiastici pacti fuerit, ut diuideretur inter Cameram Apostolicam, Regiam, & inuentores nu. 4. 5. & 10.

TITULATI. Terras cum titulo filijs resutantes, adhuc gaudent, ut tales; sicut tamen cæteris actu possidentibus posteriores, & ita est in usu positum quotidiano nu. 19 fol. 89. & nu. 28. fol. 344

Titulati, qui pecunia sunt titulum assecuti, de iure cæteris alijs inferiores estimantur; quinimo ex Vinc. de Ann. sententia non debent dici verè titulati num. 20. cum seq. fol. 89

Tituli honor quibus conferendus nu. 22.

Titulorum dignitas popularibus, ac plebeis minimè conferenda nu. 27. & 29.

Titulorum dignitas, ut propter merita, & seruitia nobilibus personis gr uiosè, ut antiquius consuetū erat, concederetur, sicut alias in generali parlamenta humilis, supplexq; precatq; Regi porrecta nu. 28. fol. 99

Vide in verb. dignitas, Magna Curia in 3. summ. Prorox in 4. col. paulà ante fin.

TRADENDI facultatem habens, ad præcisè tradendum compellitur, estq; frequentioribus calculis recepta sententia nu. 24. fol. 143

Transactio nil aliud transferre debet, vel potest ad eum, qui accipit, quam quod est apud eum, qui tradit num. 26. fol. 155

Vide in verb. emptio in 3. & penult. summ.

TRANSVERSABLES nullum habent ius aduersus tehamnum defuncti turpi persona non instituta num. 23. fol. 269

TRIREMES Regie, aliæ nauigia an possint in Gulsu, seu in mari Adriatico, qua Keneti prætendunt esse propria, hostes eorumq; bona capere, sicut ut capientium efficiantur, questio proponitur, & negantiū opinio validissimis rationibus expugnatur n. 14. cum seqq. f. 359

Vide in verb. merx in fin.

TUTOR, & Syndicus Ecclesie non possunt habere fidem de pretio, sicut nec fiscus nu. 8. & 9. fol. 135

Vide in verb. pater in fin.

VAGABUNDVS *vide in verb. hannum in 2. summ.*

VASALLORVM uxores inuitate à Dominis suis vel à Principe ad tripudia, ire non tenentur suspitione vitanda gratia, secus si ad associandum consortio,

quia tunc cessat inonestatis causa nu. 28. fol. 37

Vasalli, que remedia habeant aduersus Baronem eis grauiamina inferentem remissiuè nu. 5. fol. 60

Vasallus eximitur à iurisdictione Baronis eum malè tractantis nu. 8. fol. 65

Vasallus vasalli mei non est meus vasallus, nisi sit subinfeudatus de re à me concessa nu. 17. fol. 70

Vasallus quomodo teneatur seruire de persona per substitutum, vel præstare seruitium in pecunia, & tunc quantum erit, & cuius sit electio, remissiuè nu. 7. fol. 94

Vasalli burgenfes multa soluant tributis, innumera substinent onera, & calamitates pro Regni regimine, defensione, & conseruatione nu. 44. fol. 99

Vasalli in certis casibus limitatis à Regn. Constit. incip. quam plurimum Domino subuenire debent, cuius constitutionis ratio inductiua refertur, & comprehendit etiam Regem secundum Ifern. nu. 46.

Vasallus an teneatur Dominum adiutare, cum bellum est extra Regnum, non pro Regno, sed pro nouo dominio acquirendo, vel pro arcendis hostibus à Regno, num pro bello iniusto, & cui de belli iustitia credendum remissiuè nu. 47. fol. 100

Vasalli soliti, & in defectum habiles in seruire debent Baronibus in quibuscunque seruijs illi necessarijs num. 52. fol. 101.

Vasallo contrabente super re feudali non habet locum dispositio l. cum vir ff. de vsucap. iuxta allegata per D. Authorem, Fab. de Ann. & Cõsil. 10. Andr. de Georgio in eorum consijs, sed Domino disponente bene procedit regul. d. l. quicquid dixerit la. Vinc. de Ann. quo loci pariter consutatur opin. Bammac. in cap. moribus, dum voluit d. l. cum vir habere locum in feudis etiam vasallo vendente, & decisiones per eum allegate declarantur nu. 35. cum seq. fol. 144

Vasallus infeudatus à Barone facultatem habente à Rege dandi in feudum, an dicatur infeudantis, vel Regis vasallus nu. 1. cum si 49. fol. 206

Vasallus filijs carens non potest subinfeudare, quicquid dixerit Frecc. cuius occasione examinatur, & declaratur doct. Andr. in cap. 1. qui success. ten. num. 9. & 10. fol. 208

Vasallus potest alienare feudum Domino absque alio assensu nu. 2. fol. 256. & ratio assignatur nu. 7. fol. 257

Vasallus parricida feudum possidens eo priuatur ex lege feudi, quia taliter delinquens feudi redditur incapax nu. 11. & 12. fol. 288

Vasalli eadem seruitia, & subuentiones præstant Domino directo, dum manent in eius immediato dominio, que præstarent vtili Domino nu. 2. fol. 257

Vide in verb. Baro, Constit. constitutionem, Hospitium in 3. summ. indultus in 2. pralatio in 3.

VECTIGALIA noua institui, ut possint, nõ satis est urgentis causa, sed exigitur etiam, ut Rex non habeat tantum de suo, quod sufficiat nu. 3. fol. 93

Vectigal, seu impositio certa in Regno pro Turris in locis maritimis extructione, eariq; custodia n. 63. f. 101

Vectigalia imposita ad certam causam non dehent conuerti in aliam nisi urgente maxima necessitate n. 69. f. 110

Vide in verb. donatio in 4. summ. Rex circa med. 7

VELLEIANVM ius ampliatum per Reg. Pragmat. num. 3. fol. 334

Velleianum tam de iure communi, quam Regni habet locum in omnibus mulieribus, & in capillo, & in matrimonium collocatis, & in viduis nu. 5. & 6.

Velleianum locum habet, siue mulieres obligent se pro viro,

viro, sine pro filio, sine pro patre, & quomodocunque alienam in se suscipiant obligationem nu. 25. fol. 338
 in Velleiano non attenditur pietas persona, sed pietas causa, cuius occasione multi enumerantur casus, in quibus Velleianum cessat nu. 26.

Vide in verb. mulier in quatuor sum final. vxor in 2.
VENDITIONEM frumentum aduersus Regis prohibitionem cognitio ad Regem, non Baronem pertinet peculiari ratione, qua proponitur nu. 46. fol. 14

Vendens ultra pretium taxatum inopia tempore, quae poena puniendus, remissus nu. 5. fol. 32

Vendere domum, vel fundum an quis teneatur pro Ecclesia amplianda, vel de nouo construenda n. 18. cu seq. f. 46

Vendendi frumentum huius Ciuitatis vilius, quam suis emptum abusus est execrandus, & nullo pacto serendus nu. 10. & 14. fol. 48

Vendentes carius, quam statutum est, alimenta inopia tempore, quae poena coercendi nu. 18. fol. 49

Vendentes non possunt prohiberi, ne in suis apothecis teneant pergulas, vulgo tenas nuncupatas nu. 25. fol. 52

Venditio sub pacto legis commissoriae, vel additionis in diem est pura; resoluenda tamen sub conditione num. 22. fol. 70. & si pactum remittatur, remanet pura, ac si a principio sic celebrata fuisset, quod tamen exerceri non potest inuito venditore nu. 25. fol. 266

Vendendi bona fiscalia facultate alicui tributa, poterit dare fideiussores de euictione & appouere omnia pacta poenalia secundum morem Regionis ex Angel sententia, idq. obtinet in Ecclesia iuxta opinionem Canonistarum frequentius receptam nu. 19. fol. 118

Venditio rei fiscalis habet multa requisita, & inter cetera, ut vendatur iusto pretio, & si aliquid ex requisitis defecerit, irritatur nu. 10. 32. & 33. fol. 122. & 126

Venditio rei fiscalis facta per Fiscum absque subbustatione est penitus nulla nu. 24. fol. 125

Venditio rerum fiscalium dicitur tam respectu propriorum bonorum fisci, quam etiam ei obligatorum. dum ad illius instantiam venduntur num. 42. fol. 127

Venditio pro certo pretio soluendo infra certam tempus, vel quomodocunque cum pacto, q. interim certa debeas praestari pro interesse quantitas, an sit valida, vel reijciatur itaque usuraria, quod loci subijcitur intellectus ad text. in l. curabit C. de act. empti. nu. 64. & 65. f. 130

Venditio rei pro certo conuento pretio non operatur dominij translationem re tradita pretio non soluto, nisi fuerit habita fides de pretio, & hoc ius obtinet inter priuatos, sed non in Fisco, qui hanc fidem habere nequitam potest nu. 7. & 8. fol. 135. & nu. 13. fol. 262

Vendi non possunt bona pro executione testamentorum, praesertim si distraherentur ob alias causas, habita fide de pretio, quia executio pie cause non admittit moram num. 14. fol. 139

Venditio, seu contractatio rei alienae de iure utique valet num. 4. fol. 141

Vendens rem aliquam, in qua non habet plenum dominium, sed ius aliquod, non intelligitur vendere, nisi ius illud, & idem in legato usufructus, licet legatum sit inane, cum usufructus morte finiatur nu. 9. & 10.

Venditio iurium futurorum de iure valet nu. 13.

Venditor rei alienae, qui Domino rei successu, cogitur implere venditionem nu. 23. fol. 143

Venditio ex iure superueniente in venditore confirmatur, & si tradiderit, non est necessaria noua traditio n. 25.

Venditio rerum feudatium non fit bodie ad instantiam creditoris assensu carentis nu. 19. fol. 167

Venditionis contractus ex re, & pretio perficitur, quod ex post facto in totum remitti potest valida venditione profectio manente nu. 11. & 12. f. 264

Venditionis verbo omnis contractus comprehenditur, large tamen, & improprie, secus secundum propriam vocabuli significationem nu. 8. f. 278

Vide in verb. actio, alienatio, assensus, Baro in 1. col. in fin. in 2. in princ. in 3. circa med. Cuius in 1. & 2. summ. Ciuitas in princ. Constit. constitutionem pariter in princ. creditor in fine, Dominus in 2. col. paulo ante fin. & in penult. & fin. summ. dupla, fiscus, ius superueniens, lesio, Officialis in 2. & 3. col. prelatio, Procurator in 3. & 4. summ. Prorex, remedium in princ. sequestratio in penult. summ. supplementum, vniuersitas post meda necnon paulo ante fin.

VENETI tenent usurpatam Adriatici maris proprietatem secundum unam opinionem, & secundum alteram ex consuetudine cum certa Domini scientia, ex qua praesumpta oritur concessio nu. 19. fol. 360

Veneti possunt prohibere nauigationem in eorum Gulsu, donec in possessione persistant nu. 23. fol. 361

Veneti possessionem maris pretendunt ex praetensa Imporatorum concessione nu. 24. & 26.

Venetiarum Ciuitas in mari adificata dicitur libera quoad ad dominium, non autem quoad ad Imperij iurisdictionem nu. 30. fol. 362

Veneti sunt de Populo Romano, sed exemptione pretendunt ex priuilegio Imperatorum, alias nullo pacto exercere possent iurisdictionem. Hinc recensetur traditio Alberic. affirmantis vidisse ipsum priuilegium aurea bulla bullatum, intantum ut Bartol. & Bald. dixerint, posse Imperatorem ex causa renouare priuilegium, & reducere in seruitutem nu. 34. 35. & 36.

Venetiarum Duces secundum Bald. & alios non sunt proprii Duces, sed habent potius quandam praeminentiam dignitatis, quam dominium nu. 37.

Vide in verb. triremis.

VERBUM quibuscunque adiectum in dispositione hominis nullam admittit restrictionem, nec ac habilitate, & veniunt etiam impropria nu. 10. f. 42

Verba, quae naturaliter, & ciuiler intelligi possunt, naturaliter interpretanda sunt nu. 40. fol. 119

Verba interpretari debent secundum propriam significationem, & non secundum usum loquendi communem ex Bart. sententia nu. 41.

Verba sic interpretanda sunt, ut tertio prauidium non inferatur, imo hoc casu verba sunt impropria n. 43. fol. 210

Verbi eo ipso importat idem, quod ipso iure n. 17. f. 214

Verbum fiat in decretatione memorialium, quomodo intelligatur nu. 13. fol. 237

Verbum reuertii, vel redire, quid importet n. 19. fol. 242

Verbum quasi denotat improprietatem nu. 24. fol. 254

Verba intelligi debent, prout ius intelligi n. 20. fol. 265

Verba generalia non includunt casum, qui esset contra Ecclesiasticam libertatem, cum illa publice utilitati equiparetur nu. 8. fol. 355

Vide in verb. praescriptio, priuilegium in vlt. col. paulo post princip.

VESTIMENTA, suppellectilia, domorum ornamenta, & alia sunt moderata, & limitata per Reg. Pragmat. ne Respubl. ad egestatem deducatur, & haec promissio non est noua, sed ortum habet ab ipsis Romanorum legibus nu. 2. & 6. fol. 378

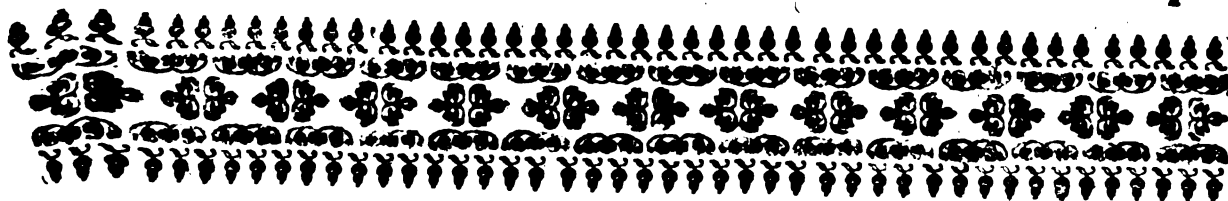
Vesti-

- Vestimenta prodigalia modernum abusum introduxisse**, dixit Bald. qui de tali statuto locutus fuit nu. 7.
- Vestimenta prohibita an quis in propria domo possit asportare, & quid si reperiebantur confecta tempore editionis Pragmat. & quid de gemmis, auro, & similibus** nu. 20. cum seq. fol. 353
Vide in verb. Episcopus in fin. mulier in princ.
- VIARVM** publicarum constructio iuxta domos priuatas ab earum Dominis facienda, vel à Conductoribus imputatis impensis in mercedem, quando Domini non construxerunt nu. 22. fol. 52
- Viarum** resectio ante domos priuatorum, quam hec Ciuitas facit suis impensis, est contra iuris communis dispositionem. & hic inter alios huius Ciuitatis abusus numerandus est nu. 23.
- Viarum** publicarum impedimentum perpetuum prohibitum; temporale tamen permissum nu. 24.
Vide in verb. vniuersitas circa med.
- VICARIVS** Regis tanquam Vicarius non potest alienare neque rem, neque ius Domini, sed quid intelligatur per has distinctiones rem, & ius nu. 12. fol. 141
- VIDVA** non gaudebit viri dignitate, quæ habebat annexam administrationem nu. 34. fol. 345
Vide in verb. numeratio Regni in 2. summ. velleianum pariter in 2.
- VIR** tenetur ex bonis dotalibus soluere debita uxoris in actione personali contracta ante matrimonium, & ita decisum, idq. ampliatur, vt nu. 2. fol. 334
- Vir** tenetur probare, uxorem bona acquisisse constante matrimonio ad hoc, vt sit locus dispositioni l. quintus ff. de donat. inter vir. & vxor. quicquid Alciat. & Menoch. dixerint nu. 5. f. 341
- Vir** an efficiatur Comes, Marchio, Dux, aut Princeps, si eius vxor vnum ex his titulis fuerit affecta num. 16. cum seqq. fol. 343
- Vir** coruscet dignitate uxoris de facto, & de consuetudine, idq. procedit, si vxor sit Domina illius dignitatis, vt potest Comitatus; nõ autem si in eius possessione reperitur, declaratur præterea, vt vir non assequatur propriam dignitatem uxoris, sed tantum nobilis efficiatur ex ea, quia id importabit verbum coruscare n. 19. cum seqq.
- Vir** non potest post uxoris obitum illius titulo gaudere, si in eo alius existat legitimus successor nu. 43. fol. 346
Vide in verb. assensus, donatio in 5. & 7. summ. mulier in 1. col. in fin. renunciatio in princ. vxor.
- VIS** incontinenti propulsata dicitur etsi ex intervallo, cum est continuata, ac permanens nu. 22. fol. 43
- VISITATIO** carceratorum Mag. Cur. fieri consueta in die Sabbati per singulas hebdomadas per vnum ex Regentibus Collateralis Consilij vnde originem sumpsit, remissiuè nu. 10. f. 323
- VISITATOR** Regni generalis à Rege constitutus non habet potestatem visitandi Barones, & ita est per Regem declaratum nu. 61. & 62. fol. 64
- Visitator** Regni Generalis de opibus, quas Officiales ante officium habebant, vel post acquisuerunt, & de modo expensarum in primis, ac possimum inquirere debet, num. 11. fol. 85
- Visitatoris** munus insuper esse debet in perscrutando Officialium habilitatem, atque peritiam, in perquirendo pariter, an officium emerint, quo casu non solum eorum priuadi, sed acriter puniendi etiam ad aliorum exemplum nu. 13. cum seq. f. 86
Vide in verb. Prorex in 4. col. post med. Rex paulò post princ.
- VITAM** hominum, eorumuè alimoniam esse cuiuslibet pecuniario Regis interesse præferendam conuenit, hinc pulchra inferitur illatio nu. 8. & 9. fol. 48
- Vita**, & militia secundum Constit. Reg. exordientem Comitibus debetur Clericis etiam in sacris constitutis de fructibus feudi, quæ successit loco alimentorum, & ita est vsu forensi receptum. Absurdum tamen est deberi loco portionis feudi, à quo sunt exclusi, sed bene ratione alimentorum nu. 28. & 29. fol. 215
- Vita**, & militia debetur etiã primogenito, qui se clericauit, & voluntariè feudum renunciauit nu. 31. fol. 31
Vide in verb. ad huc, filius in 2. col. paulò ante med. nepos in 2. summ. pater in 4.
- VNIVERSITATES** Regni, quæ præstare debent militibus equestribus, & pedestribus, statutum est per Capitulum Regis Catholici huic Regno concessum n. 15. fol. 28
- Vniuersitates** possunt dare pecuniam Baronibus, vs eas in proprias Cameras recipiant, idq. sunt pluries iudicatum capta prius informatione qualitatis Terra, & quantitatis donandæ nu. 21.
- Vniuersitates** tenentur facere panem pro exercitu, ac inopia tempore viliori pretio vendere nu. 31. f. 29
- Vniuersitates** Terrarum olim tenebantur ad reparationem Castrorum ex Capit. Reg. edito per Carolum II. quod postmodum fuit abrogatum per Pragm. Regis Ferdinandi I. ita quod hodie ab hoc onere nexu sunt soluta, nisi consuetudo legitime præscripta, vel alia legitima causa refragentur nu. 32. cum seq. f. 63
- Vniuersitates** non tenentur ad refectionem Castrorum, etiam si in vèditione Terrarum esset adiecta clausula cù iuribus nostris, licet alias dū erant in potestate Regis, vel rone consuetudinis, vel alia causa ad hoc tenerentur n. 34.
- Vniuersitates** tenentur ad murorum refectionem, pro qua singuli Ciues contribuere tenentur, idq. pluries in Reg. Cam. decisum nu. 35. & 37.
- Vniuersitates** non possunt muros extruere, vel reficere, absque Principis licentia nu. 36.
- Vniuersitatibus** ob earum impotentiam muros reficere, non valentibus, eos reficit fisco cum facultate repetendi sumptus nu. 38.
- Vniuersitates** possunt retinere tertiam partem tributorum, quæ fisco debentur, ad extructionem, vel refectionem murorum expendendam, sed hoc malè seruatur per fiscales nu. 39.
- Vniuersitas** dum corpus habet, vocandi sunt Consules, & Administratores; si verò non habeat, sufficit vocare Barones, seu habentes iurisdictionem Terrarum nu. 25. 31. & 34. fol. 96
- Vniuersitatis** Rectores, vel Syndicum citare satis est, cù causa Vniuersitatis, & non singulorum agitur, iuribus enim singuli sunt vocandi nu. 30. & 34.
- Vniuersitates**, & Populi quædo teneantur proprijs sumptibus adiuuare Dominum, & num. èt pro extirpatione, & persecutione latronum nu. 47. cum seq. fol. 100
- Vniuersitates** tempore necessitatis salario mediata possunt cogi ad præstandum milites pro noua militia nuncupata del battaglione, remigates pro Regis triremibus, qui dicuntur bonauoglia, & fodiatores, vulgò appellatos guastatori; verum isti non debent esse bibulci, & similes persone vacantes agricultura nu. 49. cum seq.
- Vniuersitates** non amplius tenentur ad dāna clandestina iuxta formam Constit. super incisionibus ob nouam provisionem super ijs factam nu. 60. fol. 101
- Vniuersitates** ad viarum, & pontium refectionem tenentur nu. 61.

Vniuer:

Vniuersitas incolarum numero diminuta, quomodo pro diminutionis rata à solito functionum fiscalium onere subleuanda. & quæ sit practica nu. 1. fol. 102
Vniuersitatibus abis superinducenda, & imponenda est quantitas, à qua Vniuersitas exoneratur ex Luc. de Pen. sententia, quæ non est in usu posita, sed Fisci damno cedit nu. 2. 6. & 17. fol. 102. cum seqq.
Vniuersitatibus fiscales impositiones ob earum impotentiam soluere non valentibus quomodo sit consulendū, recensentur promissiones supersefforiales his euentibus à Reg. Cam. expediti consueti nu. 2. fol. 106
Vniuersitates docētes se soluisse per triennium cōtinuum fiscales functiones, non possunt pro antecedentibus functionibus molestari, quia præsumuntur etiam in præteritum soluisse: ceterum non sufficit unica solutio pro tribus annis, sed reiterata requiritur, satis tamen erit per annum tantum tres tertias continuatim soluisse, idq. in Reg. Cam. decisum nu. 2. cum seqq.
Vniuersitatibus depopulatis Princeps concedere consuevit functionum fiscalium immunitatem, ad hoc ut iterum incolis, & habitatoribus repleatur, qui cautionem præstare debent de non recedendo nu. 7.
Vniuersitas taxata, & condemnata in decreto numerationis pro certo focaliarum numero, tacite absoluta intelligitur à maiori eorum numero nu. 28. fol. 107
Vniuersitates possunt soluere Perceptorum ante tempus fiscales functiones, qui recipere tenentur nu. 44. fol. 109
Vniuersitates quomodo possint imponere collectas, seu gabellas pro solutione functionum fiscalium, & aliorum onerum, & qui ad eas teneantur, vel excusentur num. 42. fol. 150. & nu. 3. fol. 328
Vniuersitates quomodo possint vendere, seu arrendare territorium omnibus commune, & nouas facere defensas, remissiuè nu. 45. fol. 150
Vniuersitates Terrarum de iure communi poterant facere donatiua Baronibus pro ortu filij vel nuptijs Dñi, sed de iure Regni est interdictū, hinc Proreges dispensant limitando quantitatem donandam nu. 12. fol. 323
Vniuersitates petentes demaniam, dicuntur exercere ius prelationis Domino directo competens cum eius scientia, & consensu, hinc si Dominus directus respuat demaniam, vniuersitates repelluntur n. 14. & 15. fol. 326
Vniuersitas, seu Terra semel de demanio effecta, si iterum vendatur, an primus Baro habeat ius prelationis num. 16. fol. 327
Vniuersitates pecunia indigentes pro publicis earum necessitatibus, qui mos sit introductus, ut ad interesse illam accipere valeant, quo circa declaratur doctrina Bart. in l. 4. §. actor ff. de re iudic. nu. 1. & 2. fol. 328
Vniuersitates quomodo procedant ad venditionem aliorum corporum earundem Vniuersitatum nu. 3.
Vniuersitates ex causis urgentibus an vendere possint territoria, in quibus Ciues, & Baro habent usum illis contradicentibus nu. 4.
 Vide in verb. bannitus, Baro paulo post princ. & in 4. col. post med. Camera reſeruata, Castrum, collecta, conductor, consuetudo, contributio, functiones fiscales, mandatum, numeratio Regni, pecunia, Perceptor in 1. 2. & 3. summ. superinductum.
VSVARIVS sylvæ, vel fundi remoti potest vendere ligna, & fructus secundum glos. pro sumptibus vehendi ligna, & fructus vsuario necessarios secundum Aret. qui sic intelligit l. diuus ff. de usu, & habit. sed dubitatio aduersus eum proponitur, & rursus Fabri locus,

in cuius intellectu oscitanter hallucinatus est Cassaneus, exactè declaratur nu. 16. vsque ad 20. fol. 66
Vsuarium fundi, ita demum fructus ex eo pro usu asportare potest, si cōmodè in fundo uti nequeat n. 21. ff. 57
VSVRA est etiam de iure diuino prohibita, è contra interesse est omni iure permissum nu. 21. fol. 117
Vsura, quæ ex retardata solutione præstatæ, succedit loco interesse, diciturq. interesse recompensatiua, & idè est permissa ex frequentius Doctorum recepta sententia num. 22.
Vsura propria, & naturalis dicitur, quæ in sola conventionione fundatur, & ista est omni iure prohibita, vsuræ verò recompensatiua non sunt propria vsuræ, sed loco interesse succedunt, & idè utroque iure permissa num. 38. fol. 119
Vsura debita ex mora regulari non petuntur ut vsuræ, sed ut interesse nu. 67. fol. 130
Vsuræ, prout pensiones dicuntur esse extra rem, & non ex re, sed propter rem, hinc notabiliter inferitur, ut nu. 16. cum seqq. fol. 308
 Vide in verb. argumentum in princ. interesse in 6. & 7. summ.
VSV9 rei, quæ iure proprietatis ad Ciuitatem pertinet, Ciuibus concedi potest nu. 20. fol. 52
Vsus ab habitatione quàm maximè differt nu. 12. fol. 66
 Vide in verb. Baro in 3. col. in fin. cum plurib. summ. seqq. proprietatis in fine.
UTILITAS publica præfertur priuata, quæ sub publica includitur nu. 25. fol. 9
VXOR filij, ceteriq. coniuncti dicuntur habere causam onerosam in donatione facta contemplatione matrimonij num. 22. fol. 181
Vxor pro viro è carcere vindicando utique intercedere potest nu. 29. fol. 338
Vxor quicquid emit, vel acquirit constante matrimonio, sibi, & non viro acquirit, licet præsumatur emisse de pecunia mariti, cuius tantum viro debitor erit, nisi probetur, aliundè pecuniam ad uxorem peruenisse, & sic limitatur text. in l. quintus ff. de donat. inter vir. & vxor. nu. 1. 2. & 4. fol. 340
Vxor si in bonorum possessione reperitur, illa quo ad extraneos sua esse censeatur tam in possessorio, quàm petitorio, quò verò ad virum, eiusq. successores, idè ius obtinebit, si possessionè habuerit ante matrimonium nu. 3.
Vxor emens constante matrimonio rem de pecunia à viro donata, sibi rem acquirit contra Plat. & Pyrr. remanente marito utili ad rem actione in subsidium, quatenus vxor esset effecta locupletior nu. 6. fol. 341
Vxor contrahendo si asserat se emere de propria pecunia viro præsentem, & tacente, vel expresse hoc confitente, non per hoc cessabit præsumptio l. quintus ff. de donat. inter vir. & vxor. quicquid Menoch. & alij dixerint nu. 7. cum seqq. fol. 342
Vxor coruscet nobilitate, & dignitate viri; non autem è contra, nisi sit Regina, vel alia in maxima dignitate constituta, quo casu vir simplex miles non efficietur Rex, licet coruscabit radijs vxoris nu. 18. fol. 343
Vxor iure mariti coruscet dignitate illius, & participat passiuè, & non actiuè radios eiusdem, & sic è conuerso num. 31. fol. 344
Vxor in viduitate manens quomodo gaudebit viri privilegij nu. 33. fol. 345
 Vide in verb. donatio in 5. & 7. summ. fiscus in 3. col. in fin. receptor in 4. summ. vasallus in princ. cip. velleianum, vir,

D E
**POTESTATE PROREGIS
 COLLATERALIS CONSILII,
 ET REGNI REGIMINE**

T R A C T A T V S

Duodecim in titulis distributus.

A V T H O R E

I O. F R A N C I S C O D E P O N T E
 V I R O P A T R I T I O, &c.

D E P R O V I S I O N I B V S F I E R I S O L I T I S,
 & quæ fieri debent circa personas pro pacifico, & quieto
 Ciuitatis, & Regni statu, &c.

T I T V L V S P R I M V S.

S V M M A R I V M .

- 1 Prorox in Regno Regis personam representat, est eius Vicarius, ac Locumtenens, immo ex forma commissionis amplissima, Alter ego; omnia potest, qua idem Rex.
- 2 Qua tamen ad potestatem pertinent respicientem necessariam Regni gubernatione, non qua soli Principi conueniunt, qualia hæc sint remissius.
- 3 Prorox vigilare precipue debet pro quieto, ac pacifico Regni statu.
- 4 Ad eum conseruandum pleraque tendunt, de quibus sigillatim sermo instituitur.
- 5 Prorox potest cogere subditos ad pacem faciendam.
- 6 Ad eam componendam certi olim Magistratus præfæti Irinareba nūcupati; quorum instar sunt in Ciuitate sex sedilium, eorumq. potestas.
- 7 Sapè tamen Prorox pro rei qualitate manus apponit.
- 8 Cautio de non offendendo peti potest ab offendente.
- 9 Ex eadem causa pacis multitudine delin-

quente ei parendum est, & principales tãtum puniendi.

- 10 Prorox potest cogere litigatores ad compromittendum, præsertim, cum controuersia esset inter magnates, ac nobiles, ex qua publicum scandalum timetur, idq. iudex quoq. ordinario permissum, & à S.C. quandoque obseruatum.
- 11 Confinare subditos, si expedire videbitur ex suspitione tantum absque processu, præsertim scandalosos, ac seditiosos, idq. pluries obseruatum maxima tamen, ac urgentissima causa concurrente n. 14.
- 12 L. certa forma cum Gloss. 1. C. de iur. fise. lib. 10. enucleata.
- 13 Iudex ex causa potest præcipere, ne quis transeat ante domum alterius.
- 15 Principi non exemplo rei gesta, sed ratione consulendum.
- 16 Prorox ex causa iure sicut è Ciuitate mulieres inhonestas, qua iuuenes perdere solent.
- 17 Mandat prestare cautionem de non offendendo, eiusq; præstanda praxis, etiam pro amicis familiaribus altrinfecus.

A Ca.

- 18 Capi, & carcerare subditos, non ad huc confiso de crimine, modo iusta adfit suspitionis causa, vel ex qualitate persona impediri possit informatio.
- 19 Captura in delictis occultis est arbitraria, sufficit pro ea extrajudicialis informatio: In delictis grauibus sola suspitio, nec appellatione remittitur, sed ea pendente captus interim detinetur.
- 20 Prorex potest facere mandatum sub pœna graui pecuniaria pro delicti qualitate.
- 21 Iudex pariter sub pœna graui pecuniaria in summa potestate constitutus ex consuetudine: In causis grauibus, atque urgentibus eadem mandata facere potest.
- 22 Mandata fieri etiam possunt sub pœna, queque omnium honorum ob contumaciam: Non tamen indistinctè faciendum, sed cum moderamine.
- 23 Mandata fieri possunt, & idem etiam in Neapolitanis, quibus vigore Capitulorū non possunt bona confiscari, nisi pro crimine lese maiestatis diuina, vel humana, & ita in dies seruari, quod Rex Philippus II, in facti contingentia consultus rescripsit, & cum Marebione Paduli practicum. nu. 28.
- 24 Princeps ex causa publici boni leges sequi non tenetur, omnesq. pœna sunt ei arbitraria.
- 25 Publica utilitas praefertur priuata, qua sub publica includitur.
- 26 Princeps ob publicam utilitatem potest bona priuatis auferre, nec ad emendam tenetur, cum per viam legis id agit.
- 27 Priuilegia ab eo concessa reuocare.
- 29 Princeps etsi potest hac rigorosa supra, vel contra leges facere de facto iuris ordine non seruato, non passim, ac indistinctè sed ex magna enormi causa, & inconsueto delicto.
- 30 Principi crudeli, & cupido non est consulendum, ut potestatem excedat: Nec domini crudelis, & cupidi malitia malis adhortationibus augenda; qua de re moralia, ac notabilia Andrea verba recensentur.
- 31 Iustitia vera, qualis, Qualis item Regis clementia esse debeat.
- 32 Iudices perperam agere sauietes ob inand gloriam.
- 33 Principe irato praecipitanter procedente Iudex debet remorari executionem saltem per triginta dies.
- 34 Lenitatis, & seueritatis: Amoris, & rigoris pro Principe ratio qualis.
- 35 Delinquentis domus, ob delicti atrocitatem superioris mādato diruitur, idq. multis diebus

practisatum.

- 36 Creditor, cui bona sunt obligata, potest se opponere, ac diruccionem impedire.

ARGUMENTVM.

De Potestate Proregis in vniuersum, praecipuo ipsius munere ad pacificum Regni statum conseruandum spectante, deque multiplici eius assequendi ratione.

- 1 **N** VLLI dubium est Regni Proregem representare propriam Regis personam, cum quia Vicarius, & Locumtenens, quo casu potest omnia, quae ipsemet Rex, secundum notata per Paul. de Cassr. Alexandr. & Moder. in leg. 2. ff. de offic. eius, cui mand. est iurisdictio, cum alijs latissimè ad propositum cumulatis per D. Fresc. in 2. lib. in tit. quis dicatur Dux num. 33. post Andr. in cap. Imperialem num. 12. de prohib. feud. aliena. per Federic. Tum etiam vigore amplissimorum titulorum, seu commissionum, quas tenet, in quibus constituitur, Alter ego. Tractando tamen de suprema, ac ordinaria potestate pro reſta nostri Regni necessaria gubernatione, non autem de his, quae soli Principi conueniunt, quae non attinent ad hunc tractatum, de quibus latè per Iacob. & Rom. in l. imperium ff. de iurisdict. omn. iud. latissimè Aff. in cap. 1. quae sint regal. Et propterea Proreges, etsi amplissimè sint illorum commissiones habent postea secretas instructiones, in quibus regulatur illorum potestas, & iurisdictio secundum praefata.

3 Praecipuum officium Proregis erit, Ciuitatem, & Regnum in statu pacifico, & quieto manutenere, & nè alter alteri iniuriam inferat, iuxta elegantia verba Vulpiani in leg. 1. §. quies ff. de offic. praef. orb. ibi. Quies quoque popularium, & disciplina spectaculorum ad Praefecti Urbis curā pertinere videtur. Et sanè debet etiam dispositos milites stationarios habere ad tuendam popularium quietem, & ad referendum sibi quid ubique agatur. Et urbi interdiceret Praefectus Urbis, & qua alia solitarum Regionum potest, & negotiatione, & professione: & aduocationibus, & foro, & ad tempus: & in perpetuum Interdicere poterit, & spectaculis, & si quem reloget ab Italia, submouere

cum

cum etiam à Prouincia sua.

Concordat text. in l. moris ff. de pan. & in l. fin. ff. de interd. & relig. ibi potest Praefes quemdam damnare, ne domo sua procedat.

Et idem Vulp. in l. congruit ff. de offi. Praef. eleganter. Congruit bono, & graui Praefidi curare, ut quiesca, atque pacata Prouincia sit, quam regit. Quod non difficile obtinebit, si sollicitè agat, ut malis hominibus Prouincia careat; eosque conquirat. Nam, & sacrilegos, & latrones, plagiarios, fures conquirere debet: & prout quisque deliquerit, in eum animaduertere, receptatoresque eorum coercere: sine quibus latro diutius latere non potest.

Ex his vniuersique prudens facillè percipere potest, quae debent, quae possunt, & quae faciunt Proreges cum assistentia Collateralis Consilij, si sunt iuri consona, si sunt ad ipsorum officium spectantia, & si aliàs Ciuitas, & Regnum gubernari possent. Nam ex praedictis iuribus mandatur, & imponitur Urbis Praefecto, & Praefidi quies, pax, & pacificus status Reipublicae punitio; & extirpacio delinquentium, destinatio militum, ut sunt Capitanei, atque Commissarij dicti de Campania ad populorum quietem conseruandam, & tuendam, interdictio Patriae, Urbis, seu Prouinciae ad tempus, vel in perpetuum, seu ut à domo ne quis exeat secundum factorum contingentiam; & propterea dum à Proregibus, Regijsque supremis Ministris paces mandantur, personae eijciuntur à Patria, Prouincia, siue Regno, milites Commissionarij, seu Capitanei Campaniae per diuersas Regni partes destinantur receptatores seuerè castigantur, circa annuam maximè tempore caritatis prouisiones fiunt, quod pariter ad curam Praefecti Urbis pertinere dignoscitur, secundum text. in eadem l. 1. §. cura carnis: Quare personae multae conqueuntur, & insipienter verè loquuntur; sed magis particulariter, & distinctè tractemus de his, quae pro pacifico Regni statu prouideri solent.

Possunt, & solent cogere subditos ad pacem faciendam pro quiete Reipublicae. *Bald. in d. l. 1. §. cura carnis, multa per Felyn. in rubr. extra de treg. & pac. in princ. cumulat auctoritates Restaur. Castal. in tract. de Imper. q. 110. priuil. 102.* & antiquis temporibus per Ciuitates ordine Praefidum Prouinciarum deputabantur Officiales ad hoc particulares, qui Irenarchae appellabantur, quorum hoc erat officium, ad text. in l. unica, ubi glos. in rubric. C. de Irenarch. libr. 10. prout hodie sunt sex sic appellati sedilium

huius nostrae Ciuitatis, qui differentias inter nobiles ipsorum sedilium componunt, & mandata etiam faciunt, ut vniuersique in sua domo permaneat, donec paciscantur, nec alius Officialis Superior se intromittere potest, dummodò non interuenerit sanguinis effusio, per Capitulum speciale concessum Ciuitati tempore Regis Ferdinandi primi; nec sit res scandalosa, quae aliàs digna esset exemplari demonstratione; nam tunc solent Proreges ex illorum suprema potestate manus apponere, & prouidere, prout facti qualitas exoptulat; cum ius superioritatis per quaecumque concessionem nunquam à Principe intelligatur sublatum, ut infra latius suo loco dicemus. Et *Bar. in l. ambitiosa ff. de decr. ab ordin. fac. n. 18.* tradit idem in Prioribus Ciuitatis, qui bus est datum arbitrium super bono, & pacifico statu illius. Adeo autem commendata est pax, & quies, ut secundum magis veram, & communem opinionem, possit, & debeat Superior compellere, quem ad cautionem praestandam de non offendendo, vel poenale mandatum super hoc illi facere ad instantiam partis, quae timet ab illo offendi, etiam quòd ipsa per prius illum offenderit, ex quo inimicitia iuste ortum habuit, fuit opinio *Guil. de Zuzar. relata per Ioan. Andr. in addit. ad Specul. in tit. de pignor. §. sequitur uersus quid si timeo Bart. in l. qui bona §. si quis iuxta ff. de damn. infect. ubi latius Alex. qui articulum ad partes examinat; & pro eadem causa quietis conseruandae, quando multitudo delinquit, licet de rigore omnes puniri possunt, tamen aequitate pensata, ut pax non turbetur, principales solum puniri solent parcendo multitudini ad text. in cap. fin. de transact. ubi est casus, & ibi glos. & Scrib. ibi. Poteris ad componendum interponere partes tuas, & interdum aliquid seueritati detrabere, prout statu imperij, & excedentium multitudine prouida deliberatione pensatis videris expedire; quae etiam in Ciuilibus procedunt, ut possit Princeps cogere partes ad compromittendum: maximè quando quaestio est inter Magnates, vel Nobiles, & ex eorum controuersia potest scandalum publicum oriri, de cuius est notab. *Bald. in casu fortiori in leg. aquisissimum ff. de usufruct.* qui loquitur in Iudice quando adest suspitio scandali publici, ut possit in eum casum tractare ad amicabilem componendum via facti, & non iuris, in quo est *glos. notab. in Canon. placuit 90 dist.* Vnde si potest hae ordinarius Iudex, multo magis Princeps, ut latius per *Bellug. in suo Spec. rub. 11. in tit. de propof.**

grauam. §. compendiosè, quæ notentur; nam tangunt hæc gubernium, & statum, quæ fuerunt prædicata per S. C. in causis in iure, vel in factis valde dubijs.

11 Et ex eadem ratione potest Prorex personam Principis representans, ex suspicionem, prout sibi expedire videbitur ad scandala euitanda absque alio processu confinare personas, Decisio not. est *Ang. in §. unum in authent. de rest. & ea, quæ parit, in vnder. mens.* maximè in hominibus seditiosis, & scandalosis, de quo per *Auend. in tract. de exequ. mand. Reg. libr. 2. c. 6. num. 14.* quod fuit prædicatum in nostra Ciuitate cum multis etiam Magnatibus, quæ omnia fundantur in iuribus in princ. alleg. & in radice, & fundamento publici boni, pacis, & quietis manutenendæ in Republica.

Nec est nouum, vt Principes ex causa iubeant, vt personæ, quæ possunt scandala causare Ciuitatibus, transferantur in alias Ciuitates, & Prouincias, qui alias Metroici appellabantur, de quo est *tex. in l. certa forma, ibiq. latè Scrib. C. de iur. ff. libr. 10.* & licet aliàs isti Metroici, seu illorum translatio abolita fuerit, quia antiquis temporibus ex ea nihil aliud accesserit Reipublicæ, nisi bellum Ciuile, dicit *glo. in eadem l. certa, quæ allegat text. in l. 1. in princ. C. de lat. liber. toll.* Tamen fuit hoc illis temporibus, quia de illis solis personis loca particularia replebantur, & in illis inhabitabant etiam certis illis Territorijs assignatis, vt sic mirum non erat, quod tumultuabant, sed dum hæc prouisiones fiunt cum certis, & particularibus personis non iunctim destinatis in locis particularibus cessat ratio bellorum Ciuiliū, & prouisio, dum ob bonum pacis ordinatur, seruanda est; dicit in specie *Bal. in eadem l. certa*, quæ est decisio particularis.

13 Hinc Iudex potest alteri iubere, ne transeat ante domum talis ex iusta causa, puta, rixæ, vel scandali euitandi, de quo per *Alex. caterosq. Scrib. in l. quod iussit auctoritate glos. ibi ff. de re iud.* Ex quibus apparet, si conquestus multorum, quando hæc acciderunt, fuit iustus. Verum perpendere, & pensare debent Proreges ad hæc nõ passim, & indifferenter peruenire, sed ex maxima, & vrgentissima causa, quando alio remedio succurri non potest. Sunt hæc contra leges, & contra Capitula particularia nostræ Ciuitatis, dum sine maxima, & vrgenti causa bonum publicum respiciente ad talia proceditur, sicut è contra causis iustis existentibus omnia sunt permessa, & multoties detinentur personæ similes in Castris:

14 Ideoque non debet Principi simpliciter cõ-

suli hoc aliàs factum esse: nam hoc est proprium eorum, qui sunt iurium ignari, vt notanter dixit *Alber. auctoritate Iacob. de Raem. in l. 1. ff. de constit. Princ. nu. 5.* quem pro notabili ponderat, & allegat *Boer. in addit. ad Io. de Montaig. in tract. de parlament. p. 1. nu. 8. in 16. vol. tract.* Cuius verba sunt infra scripta.

Licet secundum Alber. in l. 1. C. de Consti. Princ. hoc faciunt Aduocati Iurium ignari, quando deficiunt eis iura, solent dicere; sicut ita per Regem, & Papam obseruatum, & Gemin. quem refert Affl. in constitu. vt de successione nu. 19. dicit. quod exempla non sunt principum, sed inferioris Iudicis, &c. debent enim, vt dixi, perpendi circumstantiæ, & qualitates casuum præteritorum, & præsentium, indispositio temporum, & super omnia conditio personarum.

16 Hinc concurrentibus debitis circumstantijs fuerunt hæc etiam prædicata cum mulieribus inhonestis, & scandalosis, quæ solent Ciuitatem perturbare, & iuuenes in perditionem reducere, de quo per eundem *Auend. vbi supr. nu. 3.*

17 Sic pariter solent mandare Proreges, quod detur altrinsecus securitas de non offendendo, de quo per *Bar. & Doct. in l. illicitas §. nõ potentiores per illum tex. de offic. Præs. quæ cautio potest peti, & præstari debet, tam pro me, quam pro amicis, familiaribusq. meis, atque qui eam dat, debet pariter pro se, & suis familiaribus dare secundum Bar. in d. §. nõ potentiores, vbi quando sufficiat sola obligatio absque cautione, idem Bald. in l. 1. C. de episc. & cler. in fin. latè Felin. in rubr. de treg. & pac. quod vt plurimum inter Magnates, & Nobiles promittitur hoc sub verbo, & fide regia, quæ mandato Proregum solet capi à Regni Secretario, qui est de Collaterali Consilio, & in suis libris facit de omnibus debitam annotationem.*

18 Et idem *Ang. in §. audient in auth. de defens. Ciuit.* dixit per illum *tex.* quod antequam constet de crimine, potest mandare quem capi, & carcerari, ne aufugiat, vt similiter ordine Proregum hæc captura in dies mandatur, quod pariter cum temperamento fieri debet, quando adest iusta, & legitima causa suspicionis, aut quoquo modo ex potentia, & publicitate personæ potest impedi informatio capienda ad eruendam veritatem, & ob id *Bar. in l. consentaneum C.*

19 *quom. & quan. Iud. tradidit*, quod in criminalibus captura est arbitraria in delictis occultis, quæ secretò perpetrantur *Iul. Clar. in §. fin. q. 28.* & vt plurimum sufficit habe-

re informationem ab extra, non in figura iudicij, *Salys notabiliter in l. 2. C. de custod. reor. & alibi idem Salys. dixit in l. nullus C. de exhib. reis & in l. ea quidem n. 77. C. de accus. posse in delictis grauibus carcerari ex suspitione, & dum quis à captura appellat, interim potest in carcere detineri, ad tex. in l. eos §. quod super his C. de appell. Innoc. in c. vt fame. de sent. excom. per Bellug. latius rubr. 38. de Præs. §. conquiruntur num. 8.*

Possunt etiam facere mandata sub pœna graui pecuniaria, attenda qualitate delicti, & causæ *Andr. de Barul in l. certa nu. 7. C. de iur. fis. lib. 10. quem ibi allegat, & sequitur Nicol. de Neapo. & in l. quidã C. de decur. eod. libr.* Quod in iudicibus in summa potestate constitutis in casibus grauibus, & vrgentibus non est dubium, & ita est consuetudinis, vt latè per *Aff. in Const. Reg. pœnã eorum nu. 9.* Et licet *Andr.* ibi de consuetudine dubitauerit, non quòd sit inualida, sed quòd in desuetudinem abierit, tamen in *cap. 1. in vers. & contrabentium incestas nuptias, in tit. qua sint regal.* firmavit hanc opinionem in casibus grauibus, & œnormibus. Et *Andr. de Barul. Nicol. de Neap. & etiam Luc. de Penn.* ponunt casum, vt possit fieri mandatum sub pœna omnium bonorum propter contumaciam. Verùm *Luc.* aduertit, quod non est hoc indistinctè faciendum, & in talibus non est laxanda, sed restringenda potestas, ac imponendam dicit esse freni temperiem Iudicibus. Verùm se remittit ad dicta per *Andr. ubi supra*, qui eandem ponit quæstionem; quod in Neapolitanis vigore suorum Capitulorum fuit valdè altercatum. Siquidem per Capitula eis concessa tollitur quælibet confiscatio, nisi pro delictis criminis læsæ maiestatis diuinæ, vel humanæ; sed hoc non obstante in dies mandata fiunt, & seruantur: cum non teneatur, concurrente bono publico, Princeps leges sequi, sed omnes pœnæ sunt ei arbitrariæ, notant *Bald. & Aret. & post eos præcipuè Sali. in l. fi. C. ubi sen. vel clariss.* fiunt enim hæc ob publicum bonum, quo ea su publica vtilitas præfertur priuatæ, quia etiam priuata includitur in publica, de quo eleganter per *Andr. de Barul in l. ex omnibus C. de decur. lib. 10.* & propter publicam vtilitatem Princeps aufert bona priuatorum, & alteri concedit, nec tenetur ad emensã, quando per viam legis, quia sic Reipublicæ, expediat. *Alex. conf. 190. 2. volum. quem allegat, & latius exornat Dec. in conf. 320. idem Dec. in cap. qua in ecclesiarum num. 20. de consist. cum latè cum. vlati per Restaur. Ca-*

sal. in tract. de imper. q. 98. volum. 16. tract. 27 & ob id potest reuocare priuilegia ab ipso concessa *Bald. in l. qui se patris, C. vnde liberi, de quibus latè, & eleganter per Luc. de Penn. in l. fin. num. 47. & sequ. C. de locat. præd. ciuil. lib. 11. latè, & notabiliter Petrus Bellug. in suo Princ. Spec. rub. 26. in §. Primæps,* & sic statutum est generaliter posse pro bono publico talia fieri mandata, & dū Ciuitas in ann. 1550. de hoc specificè suppli cauerit Cæsaream Maiestatem dicendo, quòd per indirectum inducebantur confiscationes, à quibus Ciues Neapolitani sunt exempti, vt apparet ex *cap. 6. in lib. Capitulorum fol. 62.* Tamen Cæsarea Maiestas noluit cōcedere, sed respondit, quòd seruentur super hoc, Constitutiones, & Capitula Regni, vt in *cap. 80. Maiestatis Cæsarea fol. 149.* & nulla Constitutio, nec Capitulum Regni adest, per quod hoc concedatur, & Capitulum circa confiscationes bonorum concessum per Regem Catholicum in anno 1507. non est Capitulum Regni, sed Capitulum concessum Neapolitanis tantum. Hinc quotidie, & per Inferiores Iudices fiunt mandata Neapolitanis ex causis diuersis, pœnæq; exiguntur, & signanter pœnæ mandatorum spretorum, quod est vnum de proluentibus ordinarijs Magnæ Curie, & innumera Pragmaticæ, decreta, & banna sunt facta, & quotidie fiunt indifferenter, in quibus pœnæ imponuntur pecuniariæ, & inuolabiliter exiguntur; & aliàs tempore Præsidentis in hoc Regno Don Ioannis de Zuniga Commendatarij Maioris fuit hoc maxime controuersum propter mandatum factum Marchioni Padulæ ducat. 20000. ne à domo discederet, qui tandem mandato non obtemperauit, sed se absentauit, ob quod fuit mandata pœnæ exequutio, & iam cœpit exigi, Ciuitas, me ipsam defendente tanquam illius Aduocato, habuit recursum ad Proregem, prætendens vigore suorum Capitulorum talem pœnam exigi non posse, præsupponendo esse speciem confiscationis, de quo Rege consulto fuit responsum mandata fieri posse, & legitime processum; verùm ille Religiosissimus Prorex, & magnus Gubernator habita informatione caute, quare Marchio mandato non obtemperauit; quæ fuit causa honoris, mandauit nõ procedi ulterius ad pœnæ exactionem, & omnia cum quiete composita fuerunt, & demum Marchio comparuit, & iniustum erat habere hominem, & pœnam ad *tex. in l. apud Celsum, §. prætor ait ff. de dol. mal. except.*

Sed quæso aduertatur ad dicta per *Andr.*

- in c. 1. §. *contrabentium incestas nuptias in*
 2. *addit. num. 42. vers. satis potest dici in tit.*
 29 *qua sint regal.* Dixit enim *Hac rigorosa*
supra, vel contra leges sic de facto iuris ordi-
ne non seruato posse Principem tantum, non
ordinarium Iudicem, sed non passim, & in-
distinere, sed ex magna, & enormi causa, &
in inconsulto delicto, & lubæcit sequentia
verba.
- 30 *Alioquin non deberet quis consulere*
Principi crudeli, vel cupido excedere potesta-
tem ordinariam, quia per se poterit, si vide-
rit expedire communi bono ff. de constitut.
Princ. leg. prima C. de prac. Imper. in rubr.
tunc ordinarium est ordinem excedere, &
non aliter, quia consuetus mos, & ordo iudi-
ciorum non debet mutari sine causa C. de
iniur. l. fin. in fin. de vet. iur. enucl. l. 1. §. sed
est si qua leges ff. de test. l. 3. §. ult. mali, crude-
les, & cupidi Domini per se sunt vitiosi, non
debet quis augere eorum malitiam malis ex-
hortationibus ff. de seru. corrupt. l. 1. §. sed v-
trum: unde puniuntur accedentes iram Re-
gis, & inflammantes extra de homic. capi-
sicut §. qui verò Seneca de benef. in cap. incip.
deinde pauçiora in fin. dicens, quia non est
irritandus animus ad auaritiam, ad quere-
las, ad discordias sua sponte in ista fertur,
quantum possumus, resistamus, & quaren-
ti occasiones amputemus. Hæc omnia l. ser-
nia.
- 31 *Et tertè bene loquitur, quia vt ait San-*
ctus Gregorius Papa increpans zelum iusti-
tiz pharisæorum, vera iustitia compassionem
habet, falsa verò dedignationem: maximè
quando agitur typo superbia, & alibi idem
Author dixit, quòd iustitia, qua non habet
implicitam misericordiam, non est iustitia,
quodq; abundantem misericordiam Rex ta-
liter habere debet, vt alijs eius virtutibus pra-
feratur, & in psal. 144. Suauis Dominus uni-
uersis, & miserationes eius super omnia opera
eius; & proprium est in Principe habere
elementiam in l. cunctos populos, ubi not.
Salic. & l. af. C. de summ. Trin. & fid. cathol.
& in l. imperialem in princip. C. de nupt.
- 32 *ob quod reprehenduntur Iudices, qui pro-*
pter inanem gloriam sœuitiam exercent, vt
ibi latius per Odoffr. & ideo dixit Seneca:
Reginam apum carere aculso; cum cetera
Apes habeant.
Hinc tex. notab. in c. fin. de transact. in
verb. in his verò, dicit: In his verò, super
quibus non inuenitur expressum, procedas
equitate seruata semper in humaniorem par-
tem declinando secundum quod personas, &
causas, loca, & tempora postulare videris:
- 33 *ob quod iura laæcetunt, quod quando Prin-*

ceps videtur iratus præcipitanter procedo-
 re, Iudex debet detinere executionem,
 Aureus tex. in l. si vendicari C. de parn. cum
 vt filios, & fratres subditos diligere, & gu-
 bernare debeat; elegans ad hoc text. in l. si
 quis filium C. de inoffic. testam. miscenda
 34 est ergo lenitas cum seueritate; faciendum
 est igitur quoddam ex utroque tempera-
 mentum, vt neque multa asperitate exul-
 cerentur subditi, neque nimia benignitate
 soluantur, fit itaque amor, sed non emol-
 liens; fit rigor, sed non exasperans; fit zelus,
 sed non immoderatè sœuiens; fit pietas, sed
 non plusquam expediat, parcens, & alia ad
 hoc memoranda, & notabilia, vide per
 Diuum Gregorium in suis moral. lib. 20. p. 4.
 cap. 11. quod cap. est in Decreto dist. 45. incip.
 disciplina.

Sed, vt diximus, concurrente causa publi-
 ca, magna, & necessaria ob commune bonū,
 & vt quieta Respublica permaneat, & in
 pace gubernetur, omnia prædicta præci-
 cantur.

- 35 Hinc propter cœnormitatem delicti do-
 mus delinquentis diruitur ad mandatum
 Superioris, & arbusta inciduntur, ad tex. in
 l. is cum quo ff. comm. diuid. quod latè profe-
 quitur, & declarat Andr. in cap. 1. §. recep-
 ptoribus de pac. iuram. firm. multa Rom.
 in l. 1. §. seruus pignori, ff. ad Syllan. latissimè
 Boer. in dec. 230. p. 2. vt multoties per Pro-
 reges, & Collaterale Consilium ob delicto-
 rum cœnormitatem mandatum fuit; verum
 36 dixit vnum notabile verbū, Bal. in d. §. ser-
 nus, quòd possunt comparere ij, quorum
 interest, habentes talia bona obligata, & im-
 pedire; quæ fuerunt practicata in causa Ba-
 ronis Comi, & etiam in hac nostra Ciuitate;
 dum per populares fuit occisus ipsorum
 Electus.

SVMMARIVM:

- 1 *Baro, Iudex est ordinarius vasallorum.*
- 2 *Baro ob contumaciam amittit interim ex-*
ercitium iudicatura.
- 3 *Baro ob contumaciam non potest sine dede-*
core stare in Curia Regis.
- 4 *Prorex Officialem constituit, qui durante*
Baronis contumacia iurisdictionem exer-
ceat, ratio redditur nu. 6.
- 5 *Baroni comparente, vel in vinculis existen-*
te, iurisdictionis ob contumaciam suspensio
tollitur.
- 7 *Contumacia, an adimat privilegium nomi-*
nandi Iudicem in locis demansalibus,
- 8 *Decisio Collateralis Consilij, eiusque ratio*
recensetur.

- 9 Potestas eligendi officialem Baroni competens in propria terra, est longè diuersa à facultate nominandi officialem in loco demaniali ex Priuilegio.
- 10 Nominandi, siue eligendi facultas, de portatione, non extinguitur.
- 11 Actus tribuitur concedenti, ac potestatem conferenti.
- 12 Deportatus amittit, qua sunt iuris ciuilibus, contumax uerò scias.

A R G V M E N T V M.

De Potestate Proregis in Officiali eligendo propter contumaciam Baronis; ob quam amittitur iudicatura, & iurisdictionis suspenditur exercitium. Quousque suspensio duret. An ob contumaciam priuetur quis facultate, quam habet nominandi Iudicem in locis demanialibus.

§. I.

QUONIAM uerò ex delictis plerumque contrahitur contumacia, non ab re erit vnum, ceteris prætermisiss effectum contumacię breuiter attingere, non omni contumacię communem; sed illius proprium, quæ à Baronibus, & feudatarijs contrahitur, qui Iudices sunt ordinarij vasallorum, *Andr. in constit. officiorum periculosa, in constit. post mortem in cap. 1. §. hereditatem de pac. tenen.* Tunc per contumaciam interim exercitium iudicaturę suspenditur. *Idem l. fern. in Constit. Reg. clementia imperialis;* nam reputantur infames infamia tamen facti; ob quod propter contumaciam non possunt stare in Curia sine dedecore, dicit *Andr. in cap. 1. §. 1. an ille, qui interfec. frat. Domini sui,* & propterea iurisdictione suspenduntur, & Prorex ponit officialem, qui interim iustitiam administrat, vt eleganter declarat *Frec. in auctor. 29. Baron. Capic. in dec. 131. & latè per Moder. Addent. ad Andr. in c. 1. de milit. vasall. qui contumax est per illum tex qui est particularis Petr. Greg. de concess. feu. p. 1. q. 10.*

3 Sed comparente demum, vel quomocumque eo existente carcerato tollitur suspensio, *Andr. in Constit. Reg. clementia,* quæ dixit *text. in d. cap. 1. de milit. vasall.* Et non est mirum, quòd deputetur officialis ad iustitiam ministrandam: nam si ex contumacia Baro efficitur inhabilis ad iudicandum, & propterea iurisdictionis suspenditur, & inter fructus iurisdictionis computatur creatio officialium, vt illius prouentus, secundum

Petr. Greg. ubi supra. Quid mirum, quòd Prorex de officiali prouideret, tamquam fructus suspensę iurisdictionis, etiam vt subditi, & vasalli Baronis habeant ad quę recurrere pro recta iustitię administratione.

- 7 Sed fuit aliàs dubitatum in Collaterali Consilio: an si contumax habeat facultatē nominandi Iudicem in aliqua Terra demaniali, cui quidem Iudici facta demum nominatione, titulus, & Commissio expeditur; à Prorege, & ab ipso confertur Officium, ac nomine Regio exercetur, ita quod illud tantum ministerium facti nominandi exercetur per nominantem. Dubitatum inquam fuit: An ex causa contumacię sit interim priuatus contumax hęc facultate, donec, in contumacia perseuerauerit, sicut interim se abstinet à deputatione Officialis in propria sua Terra, & omne iurisdictionis exercitium confertur in personam à Rege deputandam: & casus successit in persona Marchionis Burgentis, qui ex certis causis reperiebatur contumax, & habebat facultatem nominandi Iudicem in Cinitate Tarenti Regij demanij, & decidimus posse facere nominationem vigore suorum priuilegiorum non obstante contumacia, quia erat, quod consistens in nudo facto, & actus non denominatur ab eo, sed attribuitur ei, qui facultatem nominandi dedit, & Iudex dicitur creatus à Prorege, à quo potestas confertur & priuilegium firmatur, & longè diuersum est à deputatione Officialis, & Iudicis in propria Terra, cum à Barone tunc omnis re cognoscatur iurisdictionis, & in eius persona fundatur, suoque nomine administratur, pro quo adducta fuerunt iura peculiaria in deportato, & in specie in nominatione, & electione illi commissa ante deputationem, vt est *text. in l. cum pater §. hereditatem de leg. 1. in leg. ex facto §. si quis rogatus ff. ad trebell. multa cumulat ad propositum.*
- 10 *Dec. in conf. 525.* ubi poterit videri, quòd actus attribuitur concedenti, & potestatem conferenti, & ipse dicitur facere, prout etiam declarauit *Andr. in cap. 1. num. 50. de pac. iur. firm. aliàs de allod. & in capit. 1. qualis. vasall. iur. deb. fidelit. post num. 4.* sed casus est fortior in deportato, quàm in contumace; nam ille amittit omnia, quæ sunt iuris ciuilibus, & efficitur pœnitus incapax, ad *tex. in l. 1. ubi Scrib. C. de hered. instit. quod non est in simplici contumace; quòd latius declarat Petr. Greg. in loco præallegato lib. 4. q. 7. n. 53. Surd. in conf. 394. n. 21. vol. 3.*

SVM MARIVM.

- 1 *Prorex, sicut Princeps in atrocibus delictis nobilitatem attendere non debet, sed nobiles suspendere, & ad triremes condemnare potest; idq. sæpè practicum nu. 3.*
- 2 *Nobilium Priuilegium, ne suspendantur, competit etiam popularibus diuitibus, atq. honestis.*
- 4 *Porta dignitatum infamibus patere non debent sed infamia ab honoribus repellit.*
- 3 *Priuilegium concessum Comitibus, Baronibus, & Militibus circa numerum, & qualitatem testium, in causis eorum criminalibus, non obtinet locum in crimine laesa maiestatis.*
- 6 *Princeps potest mandare, ut priuilegiati torqueantur, secundum suam conscientiam.*
- 7 *Dignitates omnes sunt pœnes Regem.*
- 8 *Prorex, sicut Princeps potest potestate ordinaria ex causa conferre dignitatem cum pralatione temporis, idque practicum.*
- 9 *Princeps potest commutare titulos de una terra in aliam cum eorum antiquitate, cuius ratio præter potestatem redditur.*
- 10 *Feudum antiquum, si permutetur cum nouo, de consensu Regis; nouum assumit naturam antiqui.*
- 11 *Feudum ad Regem ob crimen deuolutum mox ab eo restitutum sub eadem qualitate feudi antiqui, manebit antiquum, licet Rex dixerit se de nouo concedere.*
- 12 *Princeps, dignitates, quas contulit, ab immerentibus, & ingratis auferre potest.*
- 13 *Pœnam delictorum arbitrariam ad mortem usque protrahi non posse, regulariter reprobata opinio glos. in grauissimis tamè delictis recepta. nu. 19.*
- 14 *Princeps potest pœnam arbitrariam extendere usque ad mortem, cum de nouo, possit pro delicto mortis pœnam irrogare.*
- 15 *Iudex potest extendere pœnam arbitrariã, usque ad mortem, qui coram Principe, eoq. consulto pœnas decernit.*
- 16 *Idque practicum, Auctore consulente tempore Comitibus de Beneuento.*
- 17 *Percutiens alapa in Palatio Papa, furea, in Palatio Proregis, manus amputatione quandoque punitus.*
- 18 *Ex qualitate etiam persona percussa, furca suspensus; & exemplum recensetur.*
- 20 *Contumelias Virginis Imagini inferenti, lapides in eam proyicienti, vel eam percussenti, pœna.*

ARGVMENTVM.

De potestate Proregis in derogando nobilitatis priuilegio ob ænormia, atq; atrocia crimina in conferenda dignitate cum pralatione. De potestate item Principis in permutandis titulis cum temporis, & antiquitatis prærogatiua. Extendenda pœna arbitraria ad mortem vsque.

S. II.

- N**ON solum ob delictum contumaciæ, quam Baro incurrit, potest Prorex potestatis, quam Baro habet in Officialibus eligendis usum adimere, iuxta proximè tradita. verum etiã ob atrocia, atque ænormia delicta nobilitatis priuilegio derogare, & nobiles talia committentes suspendere, atque ad Regias triremes damnare. *Alber. not. in l. 1. C. ubi Sen. vel clarissimi, tradidit Bald. in cap. cum quidam in fin. de iureiur.* quod nobilis propter ænorme delictum, vt prodicionis, potest furcis suspendi, & altioribus furcis, quæ allegat, & sequitur *Gram. in sua dec. 36. n. 6.* Licet alias nobiles personæ non suspendantur, quod etiam extenditur ad populares diuites, atque honestos, in quo est decisio singularis *Bart. in l. capitalium §. serui ff. de pœn. Felyn. in cap. cum quidam 3. col. vers. 3. declaratio de iureiur.* quos allegat, & sequitur *Lup. in rubr. de donat. int. vir. & vxor. §. 9. num. 19. multa per Consiliarium Pabitæ de Anna in suo consi. 34.* Et hæc fuerunt prædicata cum quodam, qui erat vnus de centum continuis residentibus circa personam Proregis cum alio Hispano nobili viro, & vitimo loco cum quodam Doctore Hispano Iudice Terræ Lacus Nigri; qui duo videlicet, primus, & vitimus post duas torturas illatas ex causa homicidiorum atrocissimorum fuerunt ad triremes condemnati, est casus in *l. quilibet C. de decur. lib. 10.* vbi in specie *Andr. de Barul.* notat specialem casum, in quo Decurio patitur pœnam plebeiorum, quia portæ dignitatum infamibus patere non debent ad *tex. in l. 2. C. de digni. lib. 11. in l. vnica C. de infam. lib. 10.* & delicti qualitas infamiam irrogat, *l. infamia, C. de decur. lib. 10.* & ab honoribus repellit, vt ibidem per *Andr. de Barul.* Ideò in *Consist. Regni, prosequentes*, tollitur priuilegium concessum Comitibus, Baronibus, & Militibus circa qualitatem testium, & numerum, qui requiritur in eorum causis criminalibus.

6 minimalibus, quando funt inuifiti de crimine lēſe Maieſtatis, vbi *gloſ. & Andr.* notāt quod poteſt Princeps mandare, vt priuilegiati torqueantur ſecundum ſuam conſcientiam ſic tollendo priuilegium illius *Conſtitutionis*.

7 Omnes enim dignitates ſunt pœnes Regem, & ab illo creantur, & conferuntur ad libitum dixit *Cyn. in l. quoties C. vbi Sen. vel clariff.* & ab eo vti à fonte fluunt, & reſtuūt, dixit *Bald. in c. 1. Quis dicatur Dux, vbi latius Affl. & idem Bald. in cap. 1. de allob.*

8 Hinc ex cauſa, & de poteſtate ſua ordinaria poteſt conferre dignitatem cum prælatione temporis *Io. de Plat. in l. vniuerſique per illū text. C. de prox. ſacr. ſcrin. lib. 12. de quo latius in mea conſi. 7. num. 4. volum. 2. Franc. Marc. in quaſt. 806. & 807.* Quod practicum fuit tempore Præſidatus Comitum de Beneuento in hoc Regno, qui deputauit Ferdinandum Barbutum Auditorem in Præſidia Calabria ultra cum prælatione, ſeu præcedentia omnibus alijs Auditoribus antiquioribus, inſpecta qualitate prædicti Ferdinandi integerrimi, & circumſpecti viri, qui per multos, & multos annos in eiſdem officijs ſuæ Maieſtati ſumma cum laude inſeruiuit, quæ notabiliter explicauit *Frecc. in tit. quis dicatur Princeps*, vt poſſit hæc Rex propter merita perſonæ, ætatem, nobilitatem, vel alia in Principem, vel Rempublicam collata beneficia, vbi adducit authoritates, & exempla, & inter cætera dixit vidiffe ipſum in Collaterali Conſilio nouum Conſiliarium aſciturum primam tenere ſedē, & primam ſententiam ferre antiquitatis ordine neglecto. Hinc videmus noſtrum Sereniſſimum Regem concedere permutationem titularum de vna Terra in aliam cū antiquitate ipſorum, & hic concurrebat maior ratio: non ſolum enim quia poteſt; ſed quia ſubrogat illum in locum alterius, quo caſu ſortitur primæ naturam, & tanquā ſubrogatus intelligitur cum omnibus ſuis

10 qualitatibus: ſicut dicimus quando permittitur feudum antiquum cum nouo de conſenſu Regis; nam hoc nouum habebit naturam antiqui feudi, tradit *Affl. in cap. 1. de grad. ſucceſſ. in feud. num. 16. in fin. & latius Ludolph. Schrad. in tract. feud. tom. 1. p. 2. ca. 3. num. 55.* quod per prius decidit *Andr. in cap. 1. de vaſall. decrep. atat.* dum tradidit feudum antiquum amiſſum propter crimen

21 & ipſo iure ad Regem deuolutum: ſi demum Rex illud reſtituit, vt habeat iure antiqui feudi, quod feudum erit antiquum ſecundum primæ naturam, & qualitatem: non obſtante, quòd dicat, reſtituimus,

& de nouo concedimus, quæ doctrina eſt cõmuniter recepta, ita quod omnia poteſt

22 Rex: vnde quid mirum, quòd ex cauſa poteſt dignitates ab eo collatas ab immeritis, & ingratis tollere, & reuocare; cum omnia poſſe debet Princeps pro recto ſuorum Regnorum regimine.

23 Hinc opinio *gl. in §. in ſumma inſtit. de in iur.* quæ communiter eſt reprobatã, dum tradit, quòd pœna arbitraria poteſt extendi vſque ad mortem; Hæc inquam opinio

24 recepta eſt in Principe, qui de nouo poſſet in delictis pœnam mortis imponere, de quo per *Iul. Clar. lib. 5. ſenten. §. ſin. in quaſt. 83. incip. dixi etiam Menoch. de arbi. iud. lib. 1. q. 86. Marant. diſput. 3. Boſſ. in princ. tit. de pœn. num. 9. & 25. verſ. hac enim diſputatio*, quia omnes pœnæ ſecundum eum ſunt Principi arbitrarie, & poteſt extendere, & imponere, quomodo melius ei videbitur, *Auguſt. ad Ang. de maleſ. in verſ. & ibi, caput à ſpatulis, ver. quaro aliqua lege num. 46. poſt Bal. & alios per ipſum cumulatos, Farin. latiffimi in tit. de delictis, & pœn. q. 1. p. 1. nu. 39. & particulariter num. 60.* tradit poſſe pro-

25 cedere *gloſ. in Iudicibus*, qui coram Principe, & ipſo conſulto pœnas imponunt, de quo etiã per *Menoch. vbi ſupra. Ignat. Lop. in pract. canon. q. 149. in verb. inſigere*; ſed cauſa maxima requiritur, & vrgentiſſima digna tantæ prouifionis, quæ practicata

26 fuerunt tempore Præſidatus Comitum de Beneuento, & ſignanter me conſultente in cauſa vnus, qui mediante pecunia ad inſtantiam alterius faciem cuiuſdam pueri incidit, qui noluerat conſentire vitio nefando, & hoc vulnus dederat in ſcalis Eccleſiæ Ieſus; nam qualitas loci, cauſæ, & perſonæ ſuaſerunt arbitrium extendendum eſſe vſq; ad mortem: ſicut aliàs ſcribit *Caffan. in cathal. glor. mund. 5. par. conſid. 25.* quòd pro-

27 pter alapam datam in palatio Papæ, fuit ille furcis ſuſpenſus, & pro ſimili cauſa propter alapam datam in palatio Proregis, quando præſidebat in Regno Cardinalis Columna, fuit illi manus amputata, refert *D. Frecc. in 1. lib. in tit. Magn. Senefe. nu. 6.*

28 & noſtris temporibus fuit furcis ſuſpenſus quidam, qui alapam dedit Ferdinando Manſorio tunc Inſtitutario Graſſiæ Ciuitatis, dū

29 eius officium exercebat, & recepta eſt opinio *gloſ. prædictæ in d. §. in ſumma*, procedere in delictis grauiffimis, & exorbitantibus, & ſic in caſibus contingentibus fuerunt plures morti traditi, ac furcis ſuſpenſi, vt late per *D. de Franc. in dec. 504. & Fræc. Marc. in decif. 509. 1. volumin.* refert fuiſſe in partibus Franciæ viuum excoꝛiatum quendã,

30 qui

qui contumelias plures dixerat contra B. Virginem, lapidesq; in eam proiecerat, in quo videantur multa pulchra, & notatu digna dicta per *Andr. in §. diffidamus de Stat. & consuet. nam. 28.* Sicq; è contra, & si quis possit condemnari ad mortem, tamen existente aliqua causa colorata arbitrium erit Iudici dare aliam pœnam extraordinariam, allegari solet *tex. in l. lex Iulia in fin. ff. ad l. iul. repet. de quo per Pelyn. in cap. dilecti, de elect. n. 12. Gram. dec. 5. & 23.*

S V M M A R I U M.

- 1 *Prorex deputat Capitaneos, qui vulgò appellantur de Campagna, eorumque officium.*
- 2 *Receptatores pessimum genus hominum.*
- 3 *Pœna receptatorum.*
- 4 *Receptans ignoranter excusatur.*
- 5 *Receptator, affinis, consanguineus, vxor, pater, vel mater hi pœnam euadent, affinis, & consanguineus mitiorem dabunt Iudici arbitrariam.*
- 6 *Receptatoris pœna, an habeat locum in eo, qui cibum, vel potum transeunti exhibuit.*
- 7 *Receptator, vt quis dicatur, an requiratur, vt pluries quis receptauerit, remissiuè.*
- 8 *Receptator rerum furtiuarum eadem vè pœna, qua fur punitur, remissiuè.*
- 9 *Furtum committentes cum fractura, vel carcerem frangentes, qua pœna plectendi, remissiuè.*
- 10 *Receptatoris inquisitum de crimine laesa Mafestatis pœna iure communi diffinita est deportatio.*
- 11 *Receptator inquisiti de crimine rebellionis in Regno, eadem, qua reus principalis, damnatur.*
- 12 *Idque in Collaterali Consilio iudicatum.*
- 13 *Marcus Antonius de Ponte multis nominibus commendatus.*
- 14 *Prorex, eiusq; Collaterale Consilium mortis pœnam, qua facinorosi principales rei tenentur contra receptatores iure statuere potest.*
- 15 *Receptator contumacis, vel banniti per Magn. Cur. an poenam incurrat sine alia particulari scientia de contumacia, vel banno.*
- 16 *Regnum censetur vna Prouincia.*
- 17 *Præsens dicitur, quoad prescriptionem, qui in eadem Prouincia existit.*
- 18 *Bannum ad contumaciam contrabendam, ex causa capitali est publicandum per Ciuitatem.*
- 19 *In Magna tamen Curia Vicaria sufficit publicari Curia sedente pro Tribunali ex Affièto.*
- 20 *Receptans contumacem Magna Curia Vicaria, an excusetur ignorantia, vel præsumatur scientia ex Follerio.*
- 21 *Eius traditio in dubium reuocatur.*
- 22 *Prouinciales præsumuntur scire publicè, gesta in aliqua parte Prouinciae, dum in ea existunt.*
- 23 *Prouinciales non præsumuntur scire quæ ad certam Diocesim, Ciuitatem, vel singulares personas pertinent, sed quæ ad totam Prouinciam.*
- 24 *Receptatoris pœna non obtinet in receptante bannitum, propter terrorem, & iustum timorem, & ibi numero sequenti, quomodo est practicatum cum multitudine delinquentium.*
- 25 *Metus iustus, ex quibus inducatur remissiuè.*
- 26 *Receptatoris pœna ex Regni Pragmatica, eaque practicata.*
- 27 *Receptans contumacem Magn. Cur. vel Regia Audientia non remittitur ad suum Baronem licet habentem priuilegia cum clausula abdicatiua, & priuatiua.*
- 28 *Idquod consuetudine receptum, non autem ratione, quasi contempta videatur iurisdicètio Magna Curia, vel Regia Audientia iuxta negantium opinionem.*
- 29 *Delicti non iure communi, sed statuto, vel Principis Constitutione, qua ex non delicto fit delictum, cognitio pertinet ad Iudicem ordinarium, vel Baronem deliquentis. Declaratur num. seq.*
- 30 *Vera ratio exponitur, in qua Menochius, & Surd. notantur, eorumque ratio conuincitur nu. 42.*
- 31 *Concesso mero, & mixto imperio, vel concessa simplici iurisdicètione, tributa censetur statuendi potestas.*
- 32 *Non tamen contra ius commune, nisi ex causa publica utilitatis.*
- 33 *Statuendi potestas non est de Regalibus à Principe inseparabilibus; eorumq; plures species, & nu. 41.*
- 34 *L. unic. C. ne fin. iuss. Princi. declaratur.*
- 35 *Cognitio delictorum Baroni concessa includit, quæ ex non delictis fiunt delicta in sua iurisdictione commissa ex vi concessionis, quæ delictorum cognitio vniuersaliter ei tribuitur, & num. seq.*
- 36 *Non delicti ex Principis Constitutione, quod est iure communi delictum, cognitio Baroni adimitur.*
- 37 *Concessio vniuersalis futuras includit concessionem, & num. 39.*

- 38 *Text. in l. ff. seruitus. ff. de seruit. urban. praedior. obtinet locum in privilegijs, secundum Andream,*
- 40 *Delicti ex non delicto cognitio potest Principis Constitutione Baroni expressam non concedi. & nu. 43.*
- 44 *Iurisdictionem censori Baronibus cumulatiue concessam, non pertinet ad resolutionem de cognitione delicti, quod ex non delicto fit Principis Constitutione contra Surd. & Menoch.*
- 45 *Præsertim, cum iurisdictionis est præuenta.*
- 46 *Cognitio vendentium frumentum contra Regis prohibitionem ad Regem, non Baronem pertinet, speciali ratione, qua proponitur.*
- 47 *Decisio Sac. Conf. à D. Præs. de Franch. velata examinatur.*
- 48 *Receptatio, delictum est iure communi graue, ideoque ad Baronem illius cognitio spectat.*
- 49 *Nec contraria, qua obicitur consuetudo eam Baroni adimere potest duplici ex capite, & num. seq.*
- 50 *Consuetudo mala longo tempore non confirmatur.*
- 51 *Erronea non extenditur ad alios, cum quibus non est iudicatum.*
- 52 *Receptationis delictum à vasallo commissum, nisi Baro cognosceret facile remaneret impunitum.*
- 53 *Auxilium præstantes delinquentibus, qua poena plerendū.*
- 54 *Auxilij tria genera in unoquoque communi recensetur distinctio de eadem, vel mitiori poena illud præstanti irroganda.*
- 55 *Qua in Statutaria quoque dispositione est adhibenda.*
- 56 *Nisi verba statuti sint generalia quamlibet auxilij speciem concludentia.*

A R G V M E N T V M.

De Potestate Proregis in bannitorum receptatores, eorumque poena; eamque minuant, vel adimant si possit ne Prorex eandem decernere, qua banniti receptati tenentur? Banni scientia, in receptatore, quando præsumenda, vel probanda delicti non iure communi, sed statuto, vel Principis constitutio ne cognitio pertineat, ne ad Baronem opem delinquentibus ferentium poena diuersa, ut diuersa eorum genera.

§. III.

AD hunc, qui Proregi præcipuus esse debet finem assequendum, pacati scilicet,

ac tranquilli Regni status iuxta relaxatam *l. congruis*, & *l. primam §. quies*, deputat Capitaneos, quos de Campagna vulgò nuncupamus, qui Regni prouintias ipsis decretas cum præscripta militum cohorte malis hominibus purgent: ijs verò grassantibus alios eligit Commissarios, quibus maiorem impartitur auctoritatem, pro quorum Capitaneorum, & Militum soluendo stipendia est in Regno particularis impositio: non minus autem proeeditur contra principales delinquentes, quam contra eorum receptatores, contra quos ultra tradita in *d. l. congruis* inuehitur *Iureconsult. in l. 1. ff. de recept.* in qua inquit esse pessimum hominum genus, illosque punit, tanquam principales delinquentes, sed declaratur per *glos.* ibi communiter sequutam, non tamen simili poena, & hæc est communis, ut per *Bertran. in conf. 401. lib. 4. Plaz. in epit. delict. p. 17. nu. 5.*

quod intelligitur, quando scientia, & ignorantia præsumitur, *Salic. in l. 1. in fin. C. de his, qui latrones Bart. in l. omnes C. de agric. & cens. lib. 11.* & pariter limitatur in affine, seu consanguineo: nam isti mitius puniuntur, & si fuerint vxores nullo modo, de quo per *Aff. in Const. Reg. Pateranorum & in Const. penam eorum*, ibi qua poena puniatur receptator in Regno, & quid in affine, & qualis erit ista mitior poena, latè per *Andr. ubi Aff. in e. 1. §. receptatoribus, de pac. iuram. firm.* Quæ omnia fundantur in dispositione *text. in l. fin. ff. de recept.* & mitius erit, quod bono iudicis arbitrio videbitur, & pariter limitatur, quando per transitum dederit ad bibendum, vel comedendum, ut ex *Bart. Alex. & alijs tradit Aff. in d. Const. Pateranorum vers. 7. fallit;* & in vxore ratio est, quia quod Deus coniunxit, homo non separat, suntque duo in carne vna, & idem dicendum erit in patre, vel matre, quorum viscera sunt filij ad *tex. in l. isti quidem ff. quod met. caus.* & solum in crimine læsæ Maiestatis limitatur id, quod dicitur de propinquis.

- 7 An autem requiratur, quod pluries receptauerint, & alia de materia, habetur per *Luc. de Penn. in l. 1. C. de desert.* & latissimè per *Andr. Gail. in sua præf. libr. 2. cap. 10.* & quid de receptante res furtiuas; an puniatur eadem poena, qua fur, per *Bal. in l. eos C. de furt.* & de his qui faciunt furtum cum fractura, per *Gramm. in dec. 17.* & qua poena puniantur fractores carcerum, idem *Gramm. in vot. 17.* & de fugientibus à carceribus multa per *Boer. des. 215.*
- 10 In receptante verò inquisitū de crimine læsæ Maiestatis ponit *Iureconsult.* poenam de-

- deportationis in *l. metrodorum ff. de pen. quē allegat, & sequitur ad hoc glos. in l. 4. ff. ad l. iul. maiest. quem text. dicit Andr. procedere in hoc crimine in d. Constit. Pateranorum*, sed in nostro Regno per *text. in cap. nuper apud tranum*, venit puniendus receptor in crimine læsæ Maiestatis eadem pœna, qua principalis, dixit idem *Andr. in d. Constit. pœnam eorum, in fin. & ita fuit*
- 12 iudicatum per Collaterale Consilium referente Consiliario Mareo Antonio de Ponte Iudice delegato, viro integerrimo, eruditissimo, ac Deum timente; qui demùm ob sua merita, doctrinam, integritatem, bonitatem, & seruitia fuit à sua Maiestate promotus ad officium Regentis in Supremo Italiz Consilio.
- 14 Verùm aliquando contra insignes malefactores, Proreges cum eius Collaterali Cōsilio banna promulgarunt, vt eadem mortis pœna tenerentur receptatores, qua ipsimet principales facinorosi ex absoluta Principis potestate fundata in communi bono, quo casu, vt est iuris explorati, illa potest, & debet exerceri; de quibus latius per *Foller. in Constit. Regn. Pateranorum, & per Io. Anto. de Nigr. super Capit. Reg. incip. licet contra receptat.*
- 15 Illud in hac materia tanquam egregium non omitam ad limitationem dictorum, communiter per *Doct.* vt in receptatore requiratur scientia; quod receptatus esset contumax, siue bannitus. Nam hoc non videtur procedere in contumace, seu bannito Magn. Cur. Vic. quæ est caput Regni, habetq; vniuersalem iurisdictionem in toto Regno, & super omnia ipsius Tribunalia; & quia Regnum sub vno tantum Præsidente regitur, qui est Prorex caput Magnæ Curie, aliorumq; supremorum Tribunalium iurisdictionem vniuersalem pariter habentium, super toto Regno; ideoq; Regnum dicitur
- 16 esse vna Prouincia, secundum *Luc. de Pen. in l. fin. C. de discussoribus libr. 10.* quem ad propositum allegat *Afflic. in dec. 109.* & quod seruat Magna Curia debet totum Regnum seruare dicit *Andr. in Constit. Reg. si quis in posterum in ver. nouatas*; & dum in *Constit. Reg. consuetudinem prauam* statuitur, quod sufficiat præscriptio 30. annorum in Regno contra in Regno præsentis, dicit ibi *Andr.* quod ideo sufficit presentia in Regno, quia est vna Prouincia dicens probari ex ista *Constitutione*, & dum quis est in vna Prouincia, licet non in eodem loco dicit *text. in l. fin. C. de prescr. long. temp.* quod causa inter præsentis esse videtur ad finem præscribendi contra præsentis.
- 18 Hinc *Afflic. in Constit. Reg. Grandis 8. not. num. 15.* censuit, quod et si ille, qui est bannitus per contumaciam pro causa capitali, debet publicari per Ciuitatem multis adstribus, & non sufficiat publicari in Curia, secundum *Andr. in d. Constit. Regn. pœnam eorum*; tamen in Magna Curia Vicariæ sufficit bannum publicatum sedente Curia pro Tribunali, quia ibi sunt Procuratores particularium hominum, vniuersitatum, & Baronum, & multitudo nobilium, quod secus esset ratione cessante, si bannitus esset per Iustitiarium Prouinciæ, ex quibus inferitur, quod in receptante contumacem Magn. C. non admittitur excusatio propter ignorantiam, quia habentur omnes pro præsentibus & præsumitur omnibus innotuisse, quod dicit *Foller. super Constit. Regn. Pateranorum nu. 34.* ex dictis per *Affl. in d. Constit. Grandis*, quem corruptè allegat in *constit. Pœnam eorum*; in quo cogitandum relinquo; nam et si Regnum dicatur esse vna Prouincia, & quilibet de Prouincia præsumitur scire ea, quæ publicè fiunt in aliqua parte Prouinciæ ob quod non datur excusatio propter ignorantiam, vt eleganter per *Abb. in c. 1. de postul. pralat. nu. 16.* quem allegat, & sequitur *las. in l. si per errorem ff. de iurisdic. omn. iud. num. 12.* Tamen, vt *las.* aduertit, intelligendum est hoc, & limitandum secundum eundem *Abb.* vbi supra, videlicet, quod intelligatur de factis concernentibus totam Prouinciæ, vt ibi in sententia interdicti, se cùs in factis concernentibus vnâ Diœcesim, vnâ Ciuitatem, seu certum locum, dumtaxat: nam tunc non præsumitur scientia, nisi quoad existentes in eodem loco, & magis hoc procedit respectu particularium personarum, de quorum factis, quid ad existentes extra locum, & ad quid Procuratores, ceteriq; astantes in Magn. Cur. volunt certiorare alienigenas, quorum non interest: & propterea cogitur super dictis per *Foller. & Afflic.* quem *Foller.* non habeo in loco, vbi se remittit velle tractare de veritate istius articuli.
- 19 Porro prædicta de receptantium pœna limitationem recipiunt; quando quis bannitum receptauerit propter terrorem, & iustum timorem illius potentiz, & de alijs notabilibus, quæ inducunt iustum timorem, & excusat iustus metus, vide per *D. Frecciâ in auth. 4. Baron. num. 13.* latissimè per *Moderinos Adden. ad Andr. in cap. 1. §. propterea si vasall qua sit prim. caus. benef. amitten. & per Plas. vbi supra Afflic. & Io. Ant. de Nigr. latè in d. Constit. Reg. Pateranorum, & in d. cap. licet num. 10.* & propterea præ-

dicatum fuit pluries non esse procedendū contra receptantes, & dantes victum, & potum multitudini bannitorum, dum illi cum eorum animalibus, & industrijs viuunt, & in colatum faciunt in Casalibus, & in Terris, siue Territorijs apertis, ad quas, & quæ omnibus est aditus patens, & prohiberi non potest, in quo maximè versatur arbitrium circumpectorum Iudicum, attentata qualitate casuum, & personarum.

- 26 Hodie verò per *Pragmaticam* editam tempore Regis Catholici in anno 1509. confirmatam per alias *Pragmaticas* subsequētes, in *tit. de recept.* apposita est pœna vnciarum mille ultra pœnam indignationis: quæ pœna fuit practicata cum Fabricio Mormile tempore Præfidatus Ducis de Alcalá, sed aduertatur ad vnum, quod refert *Dom. de Franch. in sua dec.* 470. seruari de consuetudine, vt vasallus Baronis, qui receptat contumacem Magn. Cur. vel Regiæ Audientiz, aut cum eo conuersatur, opem, vel auxilium præstat, non cognoscatur à Barone, nec ex tali delicto ad Baronem remittitur, licet fuerit perpetratum in sua iurisdictione, quamquam Baro habeat priuilegium cū clausulis abdicatiuis, & priuatiuis: & dixi
- 28 fundari hoc consuetudine, vt idem *de Franch.* dicit scripsisse eruditissimum *Dom. Regentem Reuerterium in suis decisionibus*, non autem illa ratione, quia contempta fuit iurisdicō Mag. Cur. aut Regiæ Audientiz, siquidem iurisdictionem tribuit delictū
- 29 quod delictum facit lex, quæ tanquā vniversalis semper loquitur, & omnes comprehendit, vt refert decisum idem *D. de Franch. in dec.* 434. in banno emanato in Ciuitate Neapolis per Mag. Cur. vt nemo incederet per Ciuitatem vendendo bona vetera sub pœna tritemium per annos tres, & tandem fuit captus vnus per Magnam Curiam vendens prædicta bona, qui erat subditus Artis Lana, cuius Consules habent iurisdictionem ciuilem, & criminalem in exercentes artem prædictam, & dum Magna Curia denegauit remissionem, quia contrauentio, & contemptus erat Regionum bannorū per quod id quod non erat alias delictum, de iure cōmuni fuit effectum delictum; tandem fuit appellatum ad Sacrum Consilium, vbi discussio negotio, fuit reuocatum decretum Magnæ Curie, & causa remissa ad Consules, & ita alias fuit iudicatum in Senatu Sabaudiz in causa simili, refert idem *D. de Franch. in sua auctoritate Amodei de Ponte in tractatu de Laudemia q.* 24. vbi late hanc fundat opinionem, qui allegat *Boss.* idem tenentem, & referentem sic iudicatum in *titul. de pen. num.* 25. & *Nattam in conf.* 659. vbi late,

- quæ decisiones sunt in casu fortiori, videlicet, quando Statutum fecit de non delicto delictum; & in dicta decisione refert *D. de Prans.* quod Antonius Orificius olim Sacri Consilij Præfidens, vir prudentissimus, & circumspectissimus, qui longo tempore fuit fisci patronus, ille inquam attestabatur seper per Magnam Curiam sic iudicatum, & practicatum. Et ratio est irrefragabilis, nā cognitio est concessa de omnibus delictis perpetrandis, ita quod punctus non consistit in potestate statuendi, vt quod non est delictum sit delictum, & quod hoc tanquā de suprema potestate resideat solum penes principem, in quo se deceperunt *Surd. in consil.* 152.2. vol. & *Menoch. in conf.* 604.8. volum.
- 31 Nam concessio mero, & mixto imperio, magistratus omnes poterunt statere, secundū *Bart. in l. imperium, vbi Angel. ff. de iurisd. omn. iud.* & in specie in Baronibus est decisio solemnis *Angel. in l. 1. ff. quod quisque iur.* & in simplici iurisdictione concessa, idem tenet *Jacob. in suo tract. feudorum in verb. cum*
- 32 *mero, & mixto imperio*: maximè quando non statuitur contra ius commune, vel etiam contra ius commune, sed ex causa publicæ utilitatis, cum concessa iurisdictione censeantur concessa omnia ea, quæ concernunt ipsius rectam administrationem ex regula *text. in l. 2. ff. de iurisd. omn. iudic. in l. oratio ff. de spons. in l. ad legatum, & in l. ad rem mobilem ff. de procurat. & cumulant decisiones ad propositum* *Surd. vbi supra num.* 10. & 41. & *Menoch. num.* 8. *vers.*
- 33 *non etiam repugnat.* Non enim sunt hæc de regalibus ossibus infixis, quorū plures sunt species, de quo per *Camexarium in cap. imperialem cart. 71. de prohibita feudi alienatione per Federicum post Loffred. in cap. filij si de feud. defunct. milit.* Et, in eo qui habet me
- 34 rum imperium dixerunt *Doct. & præcipuè Salicet. in sumuario*, limitari dispositionem *text. in l. vnic. C. ne sine iussu Principis, certis Iudic. liceat confisc.* & longa est differentia inter confiscationem omnium bonorum, vt loquitur ille *text.* aut partis ratione pœnæ ex arbitrio infligendæ, vt per *Bald. in eadem l. vnic.* & in confiscatione omnium bonorum, sunt *consilia Surdi, & Menoch.* quæ videntur tangere supremam potestatem.
- 35 Dico inquam quod in articulo prædicto non tractatur de hoc, nam admissio quod sit de suprema potestate condere statuta, faciēdo de non delicto delictum, tamen eo ipso quod deducta est ad actum, consumpta est potestas cum legis publicatione cuius vigore annumerabitur hoc delictum inter cetera delicta subiectum postea iuris-

dictioni illius potestatis, qui habet delictorum ordinariam cognitionem, & punitionem, & consequenter, dum alicui est concessa potestas cognoscendi contra delinquentes suae iurisdictionis cognoscat contra hos; dum in sua iurisdictione deliquerint, non tamquam quid nouum respectu suae cognitionis, sed tamquam quid antiquum vigore iurisdictionis concessae generaliter contra delinquentes; & sicut Princeps posset statuere, ut quod est delictum non sit delictum, & tunc iurisdictione Baronis cessaret, sic è conuersa, dum facit de non delicto delictum, iurisdictione Baronis vniuersalis contra delinquentes exercetur contra hos, quia verum est dicere esse delinquentes: Ad quod facit, quod sub concessione vniuersali includuntur accessiones de futuro, & quicquid post illam accedit ad *tex. in l. gregem de leg. 1. in l. peculium de leg. 2.* Pro quo est *tex. elegans à nemine ad hoc ponderatus in l. si seruitus ff. de seruit. urban. praed.* vbi seruitus ne luminibus afficiatur comprehendit non solum luminaria praesentia, sed futura, quem *text.* habere locum in privilegijs voluit *Andr. in d. 39 cap. imperialem 5. colum. vers. multo fortius per quem Loffred. in cap. 1. de controu. inuest.* infert ad concessionem functionum fiscalium, ut veniat futurum augmentum, & in concessione immunitatis collectarum loquitur *l. so. in l. si ex toto de leg. 1.* & in concessione facta feudi simpliciter, ut veniat augmentum futurum loquitur *Andr. in d. cap. 1. de controuer. inuestit. in §. demanso.* Poterit tamè superior ex sua suprema potestate dum facit de non delicto delictum, statuere, ut Barones de eo non cognoscant, nec Barones possunt conqueri, quia nil eis est ablatum, & cum hac specialis lege statutum est conditum iuris, quod non habebant; & ut alias diximus in ortu, & formatione actus, & iuris potestati apponi lex melius visa, sed dum nihil in statuto est exceptum, connumerabitur hoc delictum inter cetera, quae in dies committuntur, & Baro cognoscat, uti de ceteris delictis, quae committuntur in sua iurisdictione, & hoc ex Regis privilegio, per quod concessa fuit in sua Baronia cognitio delictorum in ea committendorum; In quo non intrat articulus de reseruatis Principi, licet ut diximus non sit haec potestas concedendi statuta de regalibus inseparabilibus, & Principis offibus infixis, postquam competunt cui libet iurisdictionem habenti, maximè cum mixto, & mixto imperio. Etenim cum omnes leges à Principe dependant, sic constitutiones, capitula, & pragmatice nomine regi publicantur, si esset absolutè verum,

quod ex contrauentione ipse offenditur, & consequenter ipse habere debet suae iniuriae vltionem, numquam Baro cognosceret de delicto aliquo; ob quod cum ipse exerceat iurisdictionem, ut Regis minister, & eius personam representans in loco sibi concessio, & infeudato; hinc diximus, & infra dicemus, feudatarium dici procuratorem Domini, sed in rem propriam, propterea vanum esse argumentum. Aliud enim est si Rex potest statuere cum clausula prohibitiua ad Barones, & hoc admitto ex sua suprema potestate, & possunt procedere allegata per *Surd. & Menoch.* & aliud est si nihil in statuto de hoc est dispositum; nam ut diximus, dum tractamus de cognitione delictorum, Baronibus indefinite concessa, nil hoc ad supremam potestatem iam consumptam ex emanatione legis, & statuti, cum qua distinctione, resoluitur congesta per praedictos *Consultentes*, qui salua eorum pace, & si multa cumulauerint, non penetrauerunt medullitus articulum.

44 Quod autem considerant, quod iurisdictione Baronum in dubio intelligatur concessa cumulatim, & non priuatim, non solum non facit ad casum, sed admittunt ex hoc adesse iurisdictionem pœnes Barones, & si iurisdictione fuerit praesentia, tanto minus motiuum est ad propositum, secundum *Alex.*

45 *Ias. Cognol. Surd. & alios. cumulatim ibidem per Menoch. num. 36.* Licet autem in contrauentione bannorum circa venditionem

46 frumenti fuerit declaratum, Barones non posse cognoscere bene fuit decisum, ex praesumpta mente statuentis, sic demum legem declarantis, ob suspicionem Tribunalis Baronum, qui, vel solent esse principales in contrauentione, vel possent subditos vexare indebite, causa sibi applicandi omnia frumenta; & demum carò vendere, quod non procedit in ceteris delictis indifferentibus.

47 Sed redeundo ad questionem propositam, hic non sumus in casu, quo de non delicto fiat delictum, sed tractamus de receptatione delinquentis, quod est delictum de per se, & inter grauiora de iure communi, de quo latè per *Foller. in pract. crim. in verbo audiuntur excusatores num. 135.* vbi refert casus decisos contra asportates dagas, scoppictos paruulos, & alia prohibita per Regiam banna, fueruntq; omnes remissi ad curias baronales; eumq; citra *Pragmaticam* receptare, de iure communi sit delictum, & atrocior, nec *Pragmatica* aliud faciet, quam imponere etiam pœnam pecuniariam grauem

48 generaliter, & dum consuetudo vult fundari in decretis denegantibus remissionem,

de-

decretis euidenter sunt contra ius, & erronea, quo casu dicitur *tex. notab. in l. quod non*
 50 *ratione ff. de legibus, quod non ratione introductum est, sed errorem primum, deinde consuetudine obtentum est in alijs similibus non obtinet, vbi glos. declarat, vt iudicatum vigore talis consuetudinis cum vna persona, non extendatur ad aliam; elegans ad hoc text. in autb. vt nulli iud. ibi male enim adinuenta, malaq; consuetudines, neque ex longa consuetudine, nec ex longo tempore confirmantur.* Propterea valde dubito primo, quod non possit dici adesse consuetudinem iudicandi, si contrarium reperitur pluries iudicatum. Secundo quod talis consuetudo, cum sit erronea, prout dicitur *prædictus tex.* non extendetur, nec erit seruanda cum alijs, cum quibus non est iudicatum. Baro enim habet cognitionem delictorum suorum vasallorum, receptare est delictum; hoc delictum committit vasallus in iurisdictione Baronis, quæ nam ratio suadere potest, quod Baro non possit cognoscere contra ius commune, & tenorem suorum privilegiorum, immò in damnum Regij fisci; nam dum cognitio non est Baronis; vasallus, qui receptauit remanebit impunitus; nam Baro punire non curat, & Regia Tribunalia talium delictorum scientiam non habebunt, eruntq; difficilis probationis, dum Baro de illis non curat, ipsiusq; interest suos vasallos illas non conseruare, dum ab eo non sunt puniendi, immò à sua iurisdictione indebitè subtrahendi eaq; se videt spoliari; in quo cogitetur.

53 Quid autem de auxiliatoribus, & communis est distinctio, de auxilio ante delictum, 54 in ipso delicto, vel post delictum. Primo enim casu semper pœna est eadem eum principali delinquente, quando tamen auxilium fuit causa delicti, alias secus: vt si delictum fuisset factum etiam absque tali auxilio; & idem dicitur de auxilio in ipso delicto; de auxilio verò post delictum semper mitius punitur, nisi esset præcedente tractatu ante delictum, de quo per *Felyn. in c. sicut dig. de homic. Dec. in c. 1. de offic. delega. l. i. Clar. 5. lib. quest. 90. Plaz. vbi supra, Menoc. de arb. centur. 4. cas. 349. Mascard. de prob. 1. volu. conclus. 159. vbi latè de materia.* Quod dixerunt *Doctores.* procedere etiam in dispositione statutaria, vt eadem adhibeatur distinctio, vt per *Soc. in cons. 188. 2. volum. Dec. in d. cap. 1. nu. 12. vers. & hoc quod dictum,* 56 nisi verba essent vniuersalia, & comprehendencia omnem, & quamlibet auxiliij speciem, vt eleganter per *Salic. in l. 1. C. de rapt. virg. ante num. 25. quem allegat, & sequitur Ga-*

poll. in cons. 27 in fine.

S V M M A R I V M .

- 1 *Prorox concedit ex causa Commissarij; cōtra bannitos, ac Regijs Audiensijs facultatem procedendi ad modum belli, & appellatione remota.*
- 2 *L. 1. S. vlt. ff. à quibus appell. non lic. dilatur in quocunq; Principe non recognoscente superiorem.*
- 3 *Iudices inferiores à Principe non possunt delegare causas, appellatione remota.*
- 4 *Prorox concedit potestatem impuni occidendi famulos, ac notorios bannitos, Regni quietem perturbantes.*
- 5 *Prorox potest omnia exorbitantia cum Colateralis Consilia ex necessaria publica utilitatis causa.*
- 6 *Prorox concedit pariter potestatem indulgendi absque remissione partis, ex eadem causa publica utilitatis; alias non potest, vt num. seq. 7.*
- 8 *Quod in supremo Italia Consilio fuit decretum, & gratia reuocata, quam Prorox fecerat sine partis remissione.*
- 9 *Gratia, & compositiones sunt prohibita, nō præcedente partis remissione.*
- 10 *Nec fieri possunt saluo iure partis.*
- 11 *Prorox gratiã indulgere nō potest, nō præcedente partis remissione, obtinenda tamen infra centum tempus, nulla existente publica causa, eamque concedendo malè agit.*
- 12 *Gratia delictorum cum partis remissione non passim, sed cum moderamine. & quarundam qualitatum consideratione concedenda.*
- 13 *In gratijs concedendis; abusus, & nimia facilitas superiorum; afflictiones, & flagella in subditos inducunt.*
- 14 *Baro, vel eius officialis non potest in sententia condemnatoria reseruare potestatem indulgendi, moderandi, vel commutandi pœnam.*
- 15 *Baronis, vel Regis sententia, qua condemnat ad exulandum, vel certam quantitatem soluendam, valida est, nec includitur sub pragmatica vltima, sub titulo de Baronibus.*
- 16 *Remissio in Regno omnium necessaria est, quibus desertur successio & nu. 27.*
- 17 *Remissio filia, vel sororis, qua non succedit, sed dotanda est extantibus masculis, an requiratur.*
- 18 *Decisio questionis nouissima recensetur.*
- 19 *Clari opinio, & Senatus Mediolanensis Decisio, vt remissio femina à statuto exclusæ non sit communiter recepta, secunda*

- ius commune. & nu. 25. vera tamen in Regno num. 29.
- 20 Querela, ac vindicta ius, non est hereditarium sed sanguinis ex iuris communis dispositione.
- 21 Competit filio repudianti, exheredato, & emancipato.
- 22 In accusando, & remittendo praferuntur consanguinei heredi extraneo ex testamento.
- 23 Masculis, ac feminis in pari gradu convenientibus ad accusandum, & in remittendo inter se dissentientibus, masculi praferuntur ex communi.
- 24 Contrarium tamen verius est in Regno ex dispositione pragmatica.
- 28 Accusandi, ac remittendi ius in Regno non est sanguinis sed hereditarium, & successionis.
- 30 Pragmatica octava de compos. declaratur ac ratio ponitur, quare femina masculis extantibus per pragmaticam exclusae sunt à iure querelandi.
- 31 Decisio D. de Franchis 611. declaratur.
- 32 Gratia an fieri potest per Principem sine expressa partis remissione, quando haeres est incertus, vel forensis, & absens.
- 33 Gratia an possit fieri nulla existente partis offensa querela.
- 34 Text in l. diffamari declaratur procedere, tam in civilibus, quam in criminalibus.
- 35 Declaratur Decisio Luc. de Pen. in l. 1. C. de desert. lib. 12. & text. in l. 1. C. ut nem. inuit. cogatur ag.
- 36 Remissio partis offensa in Regno requiritur expressa, licet non adsit querela & quomodo inter nobiles practicum est, & nu. 37
- 38 Prorex tribuit quoque potestatem indulgendi bannitos pro alijs bannitis capiendis.
- 39 Indultus concedi potest socijs criminum pro detegendis criminibus.
- 40 Idq. Reipublica expedire.
- 41 Testi pro veritate deponenda pecuniam dare licet, si veritas aliter haberi non potest.
- 42 Contraria declarantur in ijs, quae aliter possunt legitime probari.
- 43 Socij criminis admittuntur in testes, cum veritas aliter haberi non potest.
- 44 Praesertim, cum plures sint eorum confessiones.
- 45 Indultum concessum capienti, vel occidenti bannitos, proest etiam vasallis Baronum.
- 46 Prorex concedit potestatem abbreviandi fortudicationis terminum.
- 47 Fortudicatio in quibus criminibus locum habeat.
- 48 Decisio Sas. Consiunctis omnibus Tribunalibus hac de re recensetur.
- 49 Prorex concedit potestatem abbreviandi terminum foriudicationis. Delictorum qualitate ita exigente.
- 50 Prorex concedit potestatem pariter faciendi securitatem, siue guidaticum.
- 51 Iudex vel fisci patronus, an guidaticum concedere possit, remissive, & nu. 52. Quod hodie solus Prorex concedit, seu ab eo potestatem expressam habens.
- 53 Baro, an hanc ipsam saluiconductus, & guidatici faciendi potestatem habeat?
- 54 Affirmative concluditur, & Praecia dubitationi occurritur.
- 55 Etiam si nulla concurrat causa concedendi guidaticum ex potestate, quam habet condonandi, siue aggratiandi.
- 56 Modo partis querela non precedat, vel remissio accedat.
- 57 Nec Regia pragmatica prohibentes Baronum, assicurare, vel guidare bannitos, aliosq. delinquentes refragantur, earumq. exacta interpretatio.
- 58 Hac tamen potestas Baronis concedenda cum proprijs tantum vasallis.
- 59 Ea Baro prudenter utitur, eiusque usus optimum finem sortitur.
- 60 Baro an fiscum habeat, & an possit gratiam facere, & poenam remittere delictorum, remissive.
- 61 Fiscum habent Rex, Princeps, & Ciuitas superiorem non recognoscens, & nu. 62.
- 63 Baro etiam, qui habet merum, & mixtum imperium secundum Plat. & Auend. quorum traditio non probatur.
- 64 Estq. exploratum in Regno, in quo Baro non habet fiscum, sed fisci coadiutorem, ratio exponitur nu. 65.
- 66 Baro iurisdictionem, quam habet cum mero mixto imperio, & publicatione bonorum à Rege recognoscit.
- 67 Baro est Regis Procurator, sed in rem propriam, eumq. in exercitio iurisdictionis representat, tanquam Iudex ordinarius vasallorum à Rege deputatus.
- 68 Barones pariter officiales Regis representant ministros.
- 69 Fiscum proprie non habent Episcopi, & Archiepiscopi.

A R G V M E N T V M.

De Potestate Proregis in concedenda facultate procedendi contra bannitos perturbantes Regni quietem ad modum belli, & appellatione remota, abbreviandi terminum foriudicatis. Eos impune occidendi, & indulgendi simpliciter absque partis re-

mi-

ffone, vel pro capiendis alijs bannitis, faciendi securitatem, siue guidaticum.

§. IIII.

Ad eundem pariter publicæ quietis finem comparandum iisdem Commissarijs, communiter de Campagna appellatis, atq; Regijs Regni Audientijs tribuit Prorex contra bannitos, & malefa-

ctores publicam Regni tranquillitatem perturbantes facultatem procedendi leua-

to velo ad modum belli, & appellatione remota, quòd quidem potest Princeps ex causa, estq;

2 *tex. in l. 1. §. fin. ubi est casus ff. à quib. appell. non lic.* Et quòd ibi dicitur in Imperatore procedit secundum *Bart.* ibi in omni Principe non recognoscens superiorem, quòd declarat *glos. in l. fin. C. de sent. & interl. omn. iud.* procedere tantum in Principe, nò

3 autem in Iudicibus ordinarijs delegantibus causas, appellatione remota, quia hoc est supremæ potestatis, & non ad alium, quàm ad Principem spectat, quòd aduertit in *d. l. fin. Petr. de Bellap. Cyn. Bart. Salic. Angel. Fulgos. & omnes, idem Abb. ubi ceteri Canonista in cap. pastoralis de appell. vt sine* hæc tantum permiffa Papæ, Imperatori, alijsque Regibus, & supremis Principibus superiorem non recognoscentibus, de quo per *Afflic. etiam in cap. 1. qua sint regal. num. 87. in 81. special.*

4 Fiunt etiam banna, & conceditur potestas prædictis Commissarijs à Prorege, eiusque Collater. Conf. còtra notorios, & diffamatos delinquentes Regnum perturbantes, & inquietantes, vt impunè possint occidi, quòd est de suprema Principis potestate, & ab alio non potest concedi, iuxta notata per *Gemin. in cap. 1. de homic. in 6. latius per Restaur. Castal. in tract. de imper. q. 110. vers. 145.*

5 & dicebat ad propositum Regens Villanus, qui fuit Decanus, sicut ego Collateralis Cò filij, vir maximæ authoritatis, & in nostra legali scientia, inter omnes eminentissimus, quòd omnia exorbitantia facere potest Prorex cum Collateralis Consilio, dummodo concurrat prætextus, & necessaria causa publicæ utilitatis; & ideò concedi solet

6 etiam istis Commissarijs potestas indultandi sine partis remissione, & sic aliquando faciunt hoc Proreges, verum causa tali non concurrente, omnia hæc sunt prohibita, &

7 propterea aliàs ordine supremi Italiz Consilij, vbi ego, tanquam vnus ex Regentibus

præfati, fuit reuocata quædam gratia à Prorege facta absque partis remissione, de quibus per *Io. Vinc. de Ann. in repet. cap. 1. de*

9 *vassall. decrep. atat. nu. 152. & adfunt specifi ritus Mag. Cur. qui vetant compositiones, & gratias fieri, nò præcedente prius partis remissione, vt in ritu 272. 273. & 275.*

10 & licet in ritu 274. dicatur posse fieri compositionem saluo iure partis, tamen dixit *Carau. in d. ritu 272.* hoc esse correctum per prædictum ritum 272. vt nullo modo fieri possit compositio, aut gratia saluo iure

11 partis, & propterea dum Proreges ad gratias faciendas processerunt absq; partis remissione, nulla causa publica existente, vel fecerunt gratiam, dummodo infra tot annos partes concordarentur, & interim inquisiti liberi incederent, & prædicarent malè fecerunt, contra leges, contra ritus, & contra publicum bonum, & nullam ad hoc habuerunt, nec habent potestatem, cum nec etiam Rex de potestate ordinaria iuri tertio competenti derogare possit, & maximè hæc sunt abominabilia, quando fiunt sub colore gratiæ, sed verè pecunia intercedente; immò in casibus, in quibus adfunt partium

12 remissiones, nequaquam indistinctè licet componere, aut aggratiare delicta, sed temperatè procedendum est, considerata qualitate personarum, temporum, & causarum, & ita crudelitatis est omnibus ignoscere, sicut nulli, de quo ad saturitatem videatur *Luc. de Pen. in l. 1. nu. 57. C. de desertoribus lib. 12.* vbi elegantissimè de gratijs, & compositionibus, quibus, & de quibus delictis sint faciendæ, considerando principaliter frequentiam delictorum, immunitatem criminum, & personarum temeritatem, ac desperationem, in quo est singularis *text. in*

13 *cap. si quis diaconus 50. distinctione, ubi in fin. dicitur verbum t. emendum.* quòd quando superiores hac potestate abusi fuerint per ipsorum culpas nos affligimur, & vno peccate, super ceteros deiecit ira Dei, à quo propter iniquitates, & avaritiam, delentur nationes, & flagellum perfidarum gentium frequentissimè degustamus, vt hæc latius per *Luc.* omninò videndum, & multa per *Carau. in d. ritu 272. nu. 11. & sequi.*

14 & ibi an officiales possint in sententia condemnatoria in causa criminali reseruare, ipsis, vel Baronibus potestatem indulgendi, moderandi, aut commutandi pœnam de personali in pecuniariã, in quo est *Pragmatica vltima in tit. de Baronibus* hoc expressè fieri vetans, & mandans, quòd pœna sit certa, nam aliàs esset species compositionis absque partis remissione, ex quo in-

15

16

17

18

19

fero, quod nō comprehenditur in hoc, quōd fieri solet per Curias baronales, aīaſq; Regni Curias, videlicet exulet, vel soluat tantam quantitatem pecuniarum; nam tunc pœna est certa respectu delinquentis, & nihil repositum est in officialis, seu baronis arbitrium, quod *Pragmatica* tollere voluit, & non est hoc componere, diminuere pœnam, vel gratiam facere, sed condemnare, & si delictum non merebatur pœnam pecuniariā, sed personalem, hoc non facit ad articulum diminutionis pœnæ, compositionis, aut gratiæ, sed iniustitiam sententiæ.

Et postquā loquuti sumus de remissione requisita ad gratias, seu compositiones faciendas, videamus, quarum personarum remissiones requiruntur, in quo, et si magna fuit inter *Doct.* altercatio, si omnes consanguinei remittere habeant, vel maior pars tamen decisæ sunt quæstiones per *Pragmat. Regn. in tit. de composition.* in quibus statuitur requiri remissiones omnium ad quos spectat ius accusandi, verū intelligi debere de his, qui sunt in proximiori gradu, quibus defertur successio mortui.

17 Sed dubitatum aliās fuit, an si inter has personas adsit fœmina, quæ secundum *Reg. Constit.* non succedit, nec patri, nec matri stantibus filijs, sed dotari debet de paragio, & secundum *Consuetudinem Neapolis sed si morienti*, soror, quæ stantibus fratribus fratri non succedit, quia fratres dotare debent ipsam de paragio, an inquam huius filiz, aut sororis remissio requiratur, & quid si renuntiauerunt, quando maritata, & dotata fuerunt, ut est de vniuersali consuetudine, in quo diuersa fuerunt factæ decisiones, & vltima fuit in causa Ducis Sanctæ Agathæ, cum Marchionissa Burgentiæ, ut illius remissio non requiratur, & eius accusatio rejiciatur, stante remissione facta per eius fratres, de morte fratris occisi.

18 Quæstio de iure communi nullam habet difficultatem, nam licet *Iul. Clar. in sua quæst. 58. in verb. sed quid si inter heredes*, tenuerit, quōd si fœmina esset exclusa à successione per statutum, quia dotata, vel alio modo, ut tunc non requiratur eius remissio, & ita refert indicatum pluries per Senatū Mediolanensem, tamen eius opinio communiter reprobat, quia cum ius vindictæ competat iure proprio, & non hereditario ad text. in l. *quæstum*, ubi est casus ff. de sepul. viol. ubi *Bar. consimilis tex. in l. pro herede §. fin ff. de acquir. hered. Bart. in l. damni §. Sabini ff. de damn. inf. c.* propterea nihil facit ad casum exclusio successione, si aliās feminaz competit ius querulandi, dum suam,

vel suorum prosequitur iniuriam, & hæc est communis contra *Ang. ut per Rip. in l. 4. §. Cato ff. de verb. obligat. & idem Clar. ubi supra*, qui ante in verbo *quero nunc*, dixit, quod hæres sanguinis, qui noluit esse hæres bonorum, habet ius querulandi, & remittendi, quia non est hoc ius hereditarium, secundū opinionem *Bart. & communem in d. §. Sabini*; hinc remittendo non dicitur adire hereditatem, & sic ex eadem ratione tradunt

21 *Doctores* in filio repudiante, vel exhereditato, & emancipato, quia ius sanguinis emancipatione, exheredatione, aut repudiatione minime tollitur, quæ latius prosequitur, & fundat *Farinas. in tit. de accusat. q. 14. num. 19. num. 21. & num. 26.* ubi etiam quōd præferuntur in accusando, & remittendo con-

22 sanguinei hæredi extraneo scripto in testamento, & idem tradidit in *quæst. 13. num. 8 post Plaz. q. 39. num. 4. & q. 45. num. 3.* bene limitauit hoc *idem Farinas. ex communi o-*

23 pinione *Doct.* quando cum fœmina adfuit consanguinei in pari gradu, & inter eos controversia oriatur, ut tunc voluntas masculorum sit præferenda, etiam quōd fœminæ sine plures, quā masculi, ut *ibi per eum nu. 27.* licet ipse in hoc contrariam teneat opinionem, ratione, de qua supra, & ego in termi-

24 nis *Pragmatica*, quando alia non occurrerent, ut inferius dicam, concuro cum opinione *Farinas.* nā si datur fœminæ ius querulandi, & *Pragmatica* requirit remissionem omnium proximiorum in gradu, ergo non sufficit concursus masculorum,

25 Contra *Clar.* tenuit etiam *ibi Baiard. in sua additione in eadem quæstio. 58 & latius Tartagl. in pragmat. 8. de compos. n. 20. & 21.* etiam quōd fœmina renuntiauerit successioni futura, quia si hoc competit iure proprio, nil potest operari renuntiatio, & sic loquendo de iure communi, articulus non videtur disputabilis.

26 Tota difficultas consistit in *Pragmat. 8. sub d. tit. de compos.* quæ non solum restringit gradum, sed addit qualitatem, ut fieri debeat remissio à proximioribus in gradu, quibus tamen defertur successio, cuius verba sunt infra scripta.

27 *C'è parso declarare fin come per la presente declaramo, che la volontà nostra è, che si ot tengano le remissioni predette da tutti li parenti di detti occisi più prossimi, & più congiunti, alli quali se riferisce la successione del morto, talmente; che se la maggior parte di quelli, che sono nel medesimo grado, alli quali se riferisce la successione rimettesse non basta, ne si possa dire remissione valida à fin di ottenere gratia, o compositione: ma volemo, che*

tutti quelli, che sono nel medefimo grado, alli quali se deferisce la fuceffione, habbino à rimettere, altramente non fia la remiffione bafante per ottenere gratia, ò compositione; per tanto vi dicemo, & ordinamo, che se prima non vi cofterà, che per li inquisiti se habbino ottenute le remiffioni di tutti li predetti, alli quali se deferisce la fuceffione, nel primo, ò più proffimo grado congiunto di detti morti, non ci debbiate fare in modo alcuno relatione delle loro caufe.

Apparet igitur ex expreffis verbis *Pragmatica* declaratum per proximiores in gradu fieri debere remiffiones, verùm intelligi de ipsis, quibus mortui fuceffio defertur, quod *Pragmatica* reiteratis vicibus; dùm tractat de proximioribus, addit femper verba illa, *alli quali se deferisce la fuceffione* ad declarandam expreffam, & enixam voluntatem requiri duo, videlicet proximitatem gradus, & delationem fuceffionis ad *tex. in l. balista, ff. ad trebellian. in eap. si cautio de fid. instrum. ex quo cessat motiuum* principale iuris vindictæ, & sanguinis, si per *Pragmaticam* præcipuè mandatur, quòd in coniunctis adfit qualitas fuceffionis, & propterea qui non fuccedit, non habet ius accusandi, nec remittendi, & in hoc *Pragmatica* corrigit ius commune, eleganter confiderat hæc *Lus. Foller. super eadem pragmatic. num. 39. 41. 44. 45. & 46. vers. 2. limita, & Carau. in dict. ritu 272.* loquendo in terminis *Pragmatic. dicit, quòd secundum eam remiffio* requiritur ab omnibus illis tantùm, qui sunt in eodem gradu, & ad quos fuceffio defertur, & *Baiard. super Clar. in d. quæst. 58. numer. 59.* dixit item adde, quòd in Regno Neapolitano per *Reg. Pragmaticam Regis Philippi*, quæ est *oñtaua sub titu. de compositione*, remiffio, siue pax est habenda ab omnibus, quibus fuceffio defertur, & *nosser Doctissimus Rouitus, super eadem pragmatic.* notat ex ea, quòd hoc ius remittendi non spectat ad omnes consanguineos, sed ad eos tantùm, ad quos spectat fuceffio, & reddidit opinionem hanc indubitatam relatiuum illud, *alli quali se deferisce la fuceffione*, quòd quando stat sine copula, restringit ad *tex. in l. ea tamen aduocatio de leg. 3.* maximè quando relatiuum adiungitur qualitati, quæ non inest naturaliter cuilibet de genere, & quando inest, stat declaratiuè secundùm distinctionem communem *Bart. in l. omnes populi ff. de iust. & iur. in l. cum eos populos C. de summ. Trin. & fid. Cathol. & hic non omnes de genere habent ius querelandi, & quando haberent, stat declaratiuè, & utroque modo, siue declaratiuè, siue restrictiuè habemus in*

centum, quòd requiritur qualitas fuceffionis in querelante, & in remittente, vnde cù ius fuceffionis requiratur, cessat articulus disputatus de iure communi, & in hoc casu in terminis *Pragmat. benè procedit opinio Clar. & Foller.* quòd fœmina exclusa per statutum à fuceffione excludatur ab accusando, & consequenter non requiratur eius remiffio ad obtinendam gratiam, aut compositionem, & ita iuris esse censeo, per reiterationem, & expressa verba *Pragmaticæ*, quæ misteriosè, & reiteratè tot vicibus fuerunt apposita per conditores illius viros eminentissimos in nostra legali scientia Regentes, *Villanum, & Reuerterium*, qui habendo considerationem ad qualitatem sexus, ob quam *Doct.* disputauerunt, si habebat fœmina ius vindictæ, cum non videbatur considerari in eis rancor, & habendo etiam considerationem ad illam aliam opinionem, quòd ex eadem ratione; dum discordia esset inter masculos, & fœminas, ipsi essent prælati, vt supra diximus, & maximè in fœminis maritatis, quæ in aliam familiam transgressæ, omnis illarum voluntas est pœnes viros, omnisq; amor in filios; propterea viri illi peritissimi nullam de fœminis fecerunt mentionem; immò illas excluderunt ex qualitate requisita fuceffionis, benè scientes fœminas in Regno à fuceffione exclusas, & non loquitur *Pragmatica* de fuceffione in potentia, sed per verbum præfens, & de fuceffione cum effectu ibi, *alli quali se deferisce la fuceffione*, quorum nihil fuit dictum, ponderatum, aut discussum in *decisione D. de Franch. 611.* sed simpliciter pertransit dicèdo, quòd ius vindictæ competit iure sanguinis, & non hæreditario, quod vt dixi benè procedit de iure communi; & rursus, illa decisio non facit ad casum: nam loquitur in nepote, cui delata erat hæreditas, vt ipsemet benè pòderat, & alius est casus, vt hæres legitimus non instituitur, sed hæres extraneus, vt supra declarauimus, & alius in fœmina pœnitus exclusa à fuceffione per *Constitutiones, & Consuetudines Regni*: maximè in muliere maritata, & dotata; quæ ponderentur, nam procedunt secundum veros iuris terminos, ad quæ addatur elegans argumentum peritissimi Iuuenis Ioannis Thomæ de Rugerio, filij Ioannis Laurentij de Rugerio celeberrimi viri in nostra legali scientia primam cathedram tenentis in publico Gymnasio nostræ inclitæ Ciuitatis, cum maximo, ac inuitato omnium concursu, vita, moribus, & doctrina nemini secundi; hic inquam peritissimus Iuuenis dicebat, quòd dùm

dum fœminæ à fratribus vigore statutorum sunt à successione exclusæ rediguntur ad instar secundi gradus, & tãquàm in secundo gradu existentes, fratres illis præferuntur, secundum *notab. cons. Paul. de Cast. 164. n. 18. volum. 2. aliosq. relatos per Molin. de Hispan. primog. lib. 3. cap. 4. n. 12.* quos etiam sequitur *Regens Lan in cons. t. nu. 56.* unde cum *Pragmatica* duo requirat, quod remissio fiat à proximioribus in gradu, & alterum, quòd sint de illis, quibus defertur successio, ergo si fœmina exclusæ non est in proximiori gradu, vigore statuti, sequitur quòd non solum non habebit ius querelandi, quia non succedit, sed quia frater est proximior, & eam præcedit.

Sed quid si heres est incertus, vel forensis, & absens; ita quod ignoretur ubi sit; an possit fieri gratia, siue compositio cum conditione, quòd quando cumq; apparuerit teneatur infra certum tempus remissionem obtinere, quod tenuit *Clar. fieri posse, ubi supra quaest. 38. in verbo, & quid si nullus ad sit heres, & in persona incerta tradidit Bar. in cons. 167. & Addentes ad Ang. de malef. in verb. ad querelam nu. 11. lit. A, quicquid dixerit Carau. super prædicto ritu nu. 29.* licet postea *num. 30.* dicat hoc fieri posse consulto Prorege, dum tractatur de cõpositione.

Sed quando nulla adest querela partium offensarum, ut consuetum est inter nobiles, an possit componi, vel gratia fieri, quæstionem mouet *Luc. de Penn. in d. l. 1. de desertor. lib. 12. num. 64. vers. hoc autem,* ubi tenuit non posse fieri simpliciter, sed bene parte citata, & dato termino, quòd compareat, qua non comparente tenet posse procedi ad compositionem, eandemq; opinionem tenuit *Paris. in verb. compositio §. an si compositio,* cuius contrarium tenuit *Carau. nu. 20.* & eius opinio in practica seruatur, maxime quando nulla præcessit diffamatio querelæ faciendæ, quo casu non potest, nec debet altringi quis ad querelandum, & actionem aliquam mouendam; hinc in terminis *tex. in l. diffamari,* capitur informatio de diffamatione, & de ea confitico, cogitur quis ad suam actionem proponendam, & non aliter, & *text. in l. diffamari* procedit tam in ciuilibus, quàm in criminalibus, de quo latè per *Andr. Gail. practicarum obseruationum lib. 1. obseruatione 9.* & in puncto iuris stante diffamatione teneo opinionem *Lucæ* verissimam de iure cõi, verum ea deficiente, procedit *reg. t. x. in l. 1. C. ut nem. inuit. cogat. ag. vel accusa. verum in Regno hæc opinio non procedit, nam cum vigore rituum M. C. in Regno præcedere debet remissio, illaq; fieri debet secun-*

dum *Pragmatic.* coram Actuario, & in scriptis, propterea iuste non potest practicari decisio *Luca;* nam aut pars, cui competit ius accusandi actionem proponit, & non procedit quæstio, aut nullam proponit actionem, & verum erit non ex hoc induci remissionem, quæ debet esse expressa, in scriptis, & coram Actuario. Sed inter nobiles, practicum est sufficere pacem inter ipsos factam, quæ in iudicio habetur loco plenissimæ remissionis.

37 & coram Actuario. Sed inter nobiles, practicum est sufficere pacem inter ipsos factam, quæ in iudicio habetur loco plenissimæ remissionis.

38 Similiter concedi solet potestas, ut possint pro capiendis alijs bannitis indulgere eisdem bannitis, pro quo videatur elegans *tex. in l. non omnes §. fin. ff. de re milit. ibi, qui transfugit, & postea latrones apprehendit, & transfugas demonstrauit posse ei parere Diuus Adrianus rescripsit;* licet etiam dicat *Bar. in l. 3. §. si ff. de cond. ob turp. caus. in fi.*

39 quod possunt fieri bannimenta, & indulgentiæ concedi socijs criminum, ut delicta prodeant in lucem, immò expedire hoc Reipublicæ dixit idem *Bar. in l. qui ea mente ff. de fur. ex reg. t. x. in auth. sed nouo iure C. de pæn. iud. qui mal. iud.* Et quando veritas aliter

40 haberi non potest, licet etiam dare pecuniam testi ad veritatem deponendam, secundum *Bal. in cap. fin. de appell. sequitur Dec. in cons. 189. num. 12.* & iura contraria pro-

41 cedunt in actibus indifferentibus, qui alias probari legitimo modo possunt; & sic intelligitur quod dixit *Boss. in tit. de oppos. cont. test. ut inter cœtera opponi possit, quòd fuit promissa impunitas, qui allegat Salic. in l. si quis testibus column. fin. C. de test. ubi testis prece, vel pecunia corruptus potest repro-*

42 bari: Idemq; similiter dicimus in socijs criminum, ut quando veritas aliter probari non potest, dicantur illi idonei, & integri testes, ut de communi testatur *Dec. in cap. tertio loco, ultimo notab. de probat. & in cons. 342.*

43 Maxime quando sunt plures confessiones sociorum criminum, secundum *Andr. & Aff. in Cons. Reg. incip. si damna clandestina:*

44 Ex hac eadem ratione publicæ utilitatis banna, quæ fieri solent, quòd qui caperit, vel occiderit bannitum, non possit molestari de quocumque delicto, comprehendunt etiam vasallos Baronum per *D. Minad. in repetit. Cons. Reg. in aliquibus, in verb. Comitum, & Baronum. num. 58.*

45 Datur pariter potestas talibus Commissarijs abbreviandi terminum foriudicationis intra mensem, vel dies, quæ alias infra annum secundum *Regni Constitutionem* fieri deberet, qua facta habetur pro mortuo amplius non auditur in suis defensionibus,

46 & potest impunè occidi: Et propterea non

fit

fit talis foriudicatio ex omni crimine, sed in illis tantum, in quibus venit imponenda poena mortis naturalis, civilis, aut deportationis, non autem membri abscissionis, vt post *Andr. declarat Afflic. vigore consuetudinis, & ritus Mag. Cur. in Constit. poenam eorum num. 48. vers. quartodecimo requiritur, & in 12. notab. nu. 77. vers. tertia qua-*

48 *fitio.* Fuitque vltimo loco hoc bene declaratum per sententiam Sac. Consilij iunctis omnibus Tribunalibus, & hanc potestatem

49 concedit Princeps abbreviandi foriudicationem, quando atrocitas, & qualitas delictorum hoc suadet, vt in dies concedi solet Mag. Cur. Vic. delictis inualescentibus pro communi bono, vt malorum coerceatur audacia, de quo per *Andr. & Afflic. in d. Constit. poenam eorum.*

50 Solet quoque concedi praedictis Commisarijs potestas guidandi, seu faciendi securitatem delinquentibus, dum promittunt Curiae inseruire, ac notabilia seruitia facere in captura aliorum delinquentium iuxta

51 *tex. in l. relegati ff. de poen. vbi Bart.* Et an Iudex possit concedere saluum conductum, seu securitatem; & quid in filci Aduocato, vide *Afflic. in decis. 4.* quod hodie praedictatur, vt solus Prorex faciat, vel potestatem

52 concedat, & latius per *Restaur. Castald. in tract. de Imper. quast. 110. priuil. 239.* Sicut pariter non potest Iudex, nec Rector Prouinciae remunerare capientem bannitum de bursa fiscali, nisi habeat super hoc concessam potestatem, *Bald. in l. 1. num. 21. ff. de iust. & iur.*

53 Sed quid in Barone, qui habet iurisdictionem in proprietate, quod non est in Iudice, qui exercitium tantum habet iurisdictionis licet sit communis, quod etiam Iudex ex causa possit secundum late cumulatam per *Farina. in tit. de carcer. & carcer. quast. 29.* vbi poterit videri, auctoritate *Bart. in l. 1. qui reus, de publi. iud.* & aliorum, & hoc de iure communi, non in Regno, vt diximus: Ea ratio est, quia hoc est exercere iurisdictionem sibi demandatam, quando tamen ex causa propter bonam iustitiae administrationem hoc facit, sed in Barone ratione, de

54 qua supra *Doct. tradiderunt posse concedere saluum conductum, vt per D. de Franch. in dec. 370. auctoritate Fely. in c. accedens lo secundo 1. col. vers. tene menti, vt lit. non contest.* Quod etiam inter ceteras auctoritates baronales posuerit *D. Precc. in 45. auctor. allegans pariter Fely. vbi supra,* tamen de hoc valde dubitauit maximè in Regno licet videatur inclinare, quod possit, quando ex causa approbata hoc facit, puta ad compa-

rendum, vel se excusandum, vel pro veritate indaganda; tunc enim concernunt hae omnia exercitium iurisdictionis concessae, quae dum est in proprietatem, & in feudum concessa, poterit facere, quae posset proprius Rex, & cum sit ex causa propter bonum iustitiae regimen, non est de illa suprema potestate Regi seruata, nec sumus in terminis *Capituli ad translationem,* ponderati per *Friso.* etsi Iudex ea ratione potest hoc facere, multo fortius Baro, qui est Iudex ordinarius à Rege deputatus suorum vasallorum, vt supra auctoritate *Andr.* diximus; Immo

55 *Farin. vbi supra* tenuit, & bene, potest Barones cum causa facere hoc indubitatè ex relata superius ratione, & etiam sine causa, si potestatem habent aggratiandi delicta, vt ordinariè habent ex concessione meri, & mixti imperij cum quatuor literis arbitrarijs, &

56 alijs clausulis amplissimis: Verum intelligo tali casu non existente partis offensae querela, seu praecedente partis remissione, nam sicut parte non concordata non posset gratiam facere, nec delictum componere, sic minimè potest in illius praedictum, laesionem, & contemptum, saluum conductum concedere, cum esset per indirectum illum aggratiare.

57 Licet autem in Regno adsint *Pragmatica edita per Regem Catholicum in an. 1509. & alia in anno 1515. in tit. de Receptat.* prohibentes Baronibus assecurare, seu guidare bannitos, & alios delinquentes, & tollentes quoad hoc omnem potestatem, quam praetenderent, vigore eorum privilegiorum: tamen aduertatur, quod *Pragmatica* sunt sitae in *tit. de receptat. & voluerunt prouidere contra receptantes: & propterea intellexerunt, quando Barones sub titulo, & colore Guidatici effectiuè receptare volebant, vt ex proemio manifestè apparet, ibi: considerantes quod nonnulli Barones dicti nostri Regni praetendentes habere facultatem guidandi & assecurandi quoscumque malefactores in eorum Terris in vim priuilegiorum, aut alias eosdem homicidas, gladiatores, latrones, catrosq. facinoros, & malefactores receptant, & tunc ad delinquendum datur prior licentia, & temeritas, &c. Cupientes igitur, &c.* Ita quod *Pragmatica* manifestè tenet, dum hae fiunt ad receptandum, ex quo sequitur effectus, quod fiunt prioriores, & audaciores ad delinquendum, & ob id dispositio est, ne receptent, sed capiant: & sublequitur, ibi, *Abdicantes ad cautelam potestatem guidandi: nã verbū illud, ad cautelam, declarat pariter dispositionem; quia cum guidare ad finem receptandi, & conuersandi, non est gui-*

dare, sed receptare; & sic abutebantur Barones potestate concessa tali casu: immò nò intelligebatur ad eum casum concessa: propterea dixit *ad cautelam*, idest ad maiorem declarationem, & ad tollendam omnem disputationem, & ob id extra effectum receptionis *Pragmatica* non habebit locum, etiam declarando nigrum ex rubro; cum, vt dixi, *Pragmatica* sita est in *tit. de recept.* Et omnis eius dispositio est contra receptatores: & rursus aduertatur; Nam non simpliciter *Pragmatica* dicit tollere potestatem guidandi; sed dicit *abdicantes ad cautelam ab illis potestatem omnimodam guidandi, aut alias faciendi*, contra huiusmodi nostram *Pragmaticam*, quæ est expressa in receptione: Igitur si saluus conductus non importabit receptionem, non erit contra nostram *Pragmaticam*, & consequenter si eatenus, & in tantum tollit quatenus, & in quantum est contra *Pragmaticam*, non intelligitur extra receptionem abdicatione guidandi potestas, quia *Pragmatica* de receptione tantum loquitur, quæ omnia intelligo de vassallis propriorum Baronum à sua iurisdictione hantitis, & qui in ea delinquerunt, suntque ipsorum iurisdictioni subditi, non autem de subditis aliorum dominio: caret enim tunc omni prorsus iurisdictione, hoc esset de suprema Regis potestate, & hoc penitus prohibet *Pragmatica*. Concluditur igitur ex causa Barones hoc facere posse indubitanter: quia idem potest iudex; & statibus clausulis priuilegiorum facere posse, non obstante prædicta *Pragmatica*, dum gratiam totius delicti concedere possent, & ex causa totaliter non faciunt; ad hoc, vt prædicti bene, & quietè viuant ob metum, quod semper potest Dominus contra ipsos propter delictum commissum procedere, ac reuocare saluum conductum, & sic verè non ad receptandum, nec ad faciendum priores ad delinquendum; sed ad quietè viuendum ob bonum regimen, & ad gratias quandoque concedendas, oculos habendo iustitiæ, & misericordiarum; in quo casu non habet locum dispositio *Pragmatica*.

Sed an Barones dicantur habere fiscum, & quomodo, & quando gratias facere possunt delictorum, ac pœnas remittere: videatur *Auend. in prædicto lib. de exeq. mand. l. par. cap. 7. & Bellug. in suo Spec. rub. 24. de mixt. imper. vers. Primū*; quod latius pariter examinaui in rubric. *C. de iur. ffe. lib. 10.* Quod opus tanquam imperfectum non est adhuc in lucem editum; & quia facile contingere poterit, quod sic imperfectum remaneat, propterea ponam hic, quæ ibi circa

hoc adnotauit.

- 61 Fiscum habent omnes Reges, dixit *Andr. in tit. qua sint reg. in verb. & bona committentium crimen læsæ Maiestatis num. 77. vers. Rex Angliæ*, quem allegat, & sequitur in præfenti rub. *Luc. de Pen.* & idem in omni
- 62 ni principe non recognoscente superiorem; vt in Ciuitate libera, dixit *Bart. in l. 1. C. de bon. vac. lib. 10. num. 11.* Sed quid in Baronibus habentibus merum, & mixtum imperium, quod videtur tenere *Io. de Plat. in d. l. 1. nu. 3 vers. an autem Barones*, ex eo quòd habent ius confiscandi, & sic secundum eum ex quadam consequentia fiscum habere dicuntur, cuius auctoritate idem tradidit *Auend. de exeq. mand. cap. 7. num. 12.* quos
- 64 non sequimur: Et ideo in Regno exploratum est Barones non aliter habere fiscum; sed fisci coadiutorem illius auctoritatem, & officium representantem: Vnus est enim fiscus in Rege, qui est Regis, & licet Rex concedat Terras, seu Castra cum mero, & mixto imperio, & etiam cum publicatione bonorum; tamen cum omne, & totum recognoscat à Rege, & habeat iurisdictionem infeudatam in vtili tantum dominio, directum verò est Regis: propter quod dicimus
- 67 Barones esse procuratores Domini, & omnia tanquam tales exercere; sed dicuntur Procuratores in rem propriam, secundum *Bald. in cap. 1. de controuers. int. vassall. & alium de benef. Affl. in cap. si vassallus feud. num. 3. si de feud. defunct. mil.* Propterea, nimirum si vnicus est Fiscus: sicut Rex vnicus est Dominus, Barones verò iurisdictionem exercentes illum representant: hinc dicuntur Iudices ordinarij à Rege deputati ipsorum vassallorum secundum *Andr. in cap. 1. s. hereditatem, de pac. ten. & in Const. Reg. officiorum periculosa*; & sic Officiales ab eo subordinati representabunt personas Regionum Ministrorum: & sicut Baro non dicitur Rex, sic eius Ministri non erunt iisdem, nec eiusdem nominis, quo Regij Ministri, & propterea non dicentur propriè fiscales, quia iam adsunt deputati à directo Domino: sed iustè appellantur Coadiutores fisci, qui vtilè iurisdictionem infeudatam (subiectam directo Domino) defendendo, in similitudinem Domini iurisdictionem directam defendunt, in qua cum adsit suus fiscus superior, iustissimè non potest dari alius fiscus in proprietate, sed coadiutor respectu defensionis exercitij iurisdictionis infeudatæ, quæ si fisco Regio inseruienti.
- 69 Et cum fiscum dixerunt *Doct.* solum Imperatorem, Reges, & Pontifices, aliosque Principes superiorem non recognoscentes ha-

habere: propterea voluerunt Episcopos, atque Archiepiscopos propriè sicum non habere, quia Pontifici subiacent, illumq; in superiorem recognoscunt, vt authoritate Bald. dixit hic Plat. num. 17. & Alex. in addit. ad Bart. num. 11. quod latius profequitur Couarruu. variar. resolut. libr. 2. cap. 10. num. 11. Licet referat communem esse in contrarium.

S V M M A R I V M .

- 1 Prorex concedit facultatem eijciendi ab eorum patria bannitorum parentes, & consanguineos, eosque in carcere detinendi.
- 2 Quod ad bannitos, remedium est præ egestis efficax.
- 3 Iustaque ratione nititur, & n. 10.
- 4 Statuto definiri potest certa pœna pecuniaria contra coniunctos, vsque ad quartum gradum bannitorum, qui fines relegationis non seruant.
- 5 Vel vt vno delinquente, ceteri teneantur, quale est Florentia.
- 6 Constitutiones Regni pœnas irrogantes Ciuibus & Vniuersitatibus propter damna illata à delinquentibus, fundantur in communi publica utilitatis bono.
- 7 Bulla Pij. & Sixti V. eadem de re commemorata.
- 8 Princeps ob commune bonum potest bonum à dominis auferre absque eorum culpa.
- 9 Princeps quando vbi idem bonum tollit bona faciendo legem vniuersalem, non tenetur ad emendam.
- 10 Morantes simul, videntur sibi inuisum auxilium dare.
- 11 Sicut, qui cum alio armatus existit.
- 12 Opem ferre alteri, quando quis presumatur.
- 13 Statuta bannitorum consanguineos punientia, valida sunt, quoad pœnam pecuniariam, & eiectionis, non quoad pœnam corporis.
- 14 Glossa traditio in cap. cum homo in verbo supplicium 23. quæst. 3. expenditur, & Felini contra eam oppositio refertur, iterum declaratur, & ab eadem obiectione defenditur nu. 23.
- 15 Eadem statuta valida sunt, quoad detentionem in carcere.
- 16 Represalia conceduntur, tam quoad bona, quam quoad personarum detentionem, & num. 21.
- 17 Carceris species, & nu. 20.
- 18 Carcer ad custodiam non est panalis.
- 19 Dubitatio excitatur, vt ex presunto auxilio coniunctorum erga bannitos, passim

Prorex pœnam contra eos corporalem, non ordinariam statuere.

A R G V M E N T V M .

De Potestate Proregis in concedenda facultate eijciendi ab eorum Patria bannitorum coniunctos, quod vocamus *lo sfratto*: eosq; in carcere detentio, quæ pœna? Bannitorum consanguineos pœna corporali, Prorex an possit afficere.

§. V.

V O verò facilius Regnum bannitis, ac facinorosis hominibus careat, eijciuntur à propria Patria eorum parentes, filij, atque coniuncti, eosq; eijciendi, ac in alia loca mittendi, vel etiam in carcere detinendi facultatem Prorex impartitur, vt omni suorum auxilio destituti, vel à Regno discedant, vel à Curia comprehendantur. Deficientibus nãq; receptatoribus, banniti diu consistere non possunt. Fuit semper experientia comprobatum hoc remedium esse inter cœtera magis aptum, atque efficax, Nam vidimus coniunctos; non solum tradidisse coniunctos delinquentes Curia, sed etiam fratres, & patres, filios, & fratres, & iure licito sunt tales ordines ex supræma potestate Principis, ex presunto auxilio, quod ipsis malefactoribus coniuncti præstare solent, de quo per Aug. ad Ang. de malef. in verb. dictum Sempronium num. 16. & 17. & est communis practica, allegatur communiter decisio Anchar. anthoritate Bal. in repet. c. Canonum statuta num. 136. de Constit. quem allegat, & sequitur Ias. in l. si quis in suo vers. 5. facit C. de inoffic. testam. & in §. actiones autem num. 73. insit. de actio. Alex. qui de communi restatur, vbi etiam Ias. in l. lex cornelia ff. de vulgar. & pupill. Couarr. variar. resolut. lib. 2. cap. 8. Iul. Clar. lib. 5. §. fin. quæst. 86. pulchrum Consilium Ang. 63. inesp. nobilis miles, vbi tenet, quod propter bonum publicum potest Ciuitas per statutum disporre, quod si banniti relegati non seruauerint certos fines, incidant in pœnam mille ducatorum, quæ possit exigi etiam contra coniunctos per lineam masculinam, vsque ad quartum gradum, quem latius sequitur Alex. in cons. 190. ante num. 14. vers. Item dicit Ang. lib. 2. bona decisio Ifern. in d. Constit. Regn. pacis cultum allegari solet lex. in l. iure percussum, C. de fabric. lib. 11. vbi post Luc. de Pen. latissimè lo. de Plas. qui multa cumulat, & in diuina scriptura legatur lex.

in *Gano. Ecclesia* 1. q. 4. vbi infinita exempla, quod Deus punit populos innocentes propter peccata nocentium, & sic videmus, quod licet filius non debet portare iniquitatem patris, tamen punitur in crimine læsæ maiestatis propter patris delictum, de quo in *l. quisquis C. ad leg. iul. maiest.* & in crimine hæresis, & similibus in *cap. vergentis extra de hæres. in cap. penult. eod. tit. lib. 6. in cap. felices de vœn. in 6. in Cap. si quis est*
 3 6. q. 1. & de validitate statuti Florentini, quod vno delinquente ceteri teneantur, meminit *Bald. in l. eos C. de fabricens. libro 11.* dicens per illum *tex.* iustificari statutum illud, de quo latissime per *Farinac. Decisio-nes. & Doctores* cumulantem, ac de communi testantem in *1. 10. in tit. de delict. & pen. quæst. 24. num. 150. cum sequentibus*. Fundantur enim omnia in communi bono ad utilitatem, & defensionem Reipublicæ, ac violentiarum reparationem: In quo pariter sunt fundatæ *Constitutiones nostri Regni, incip. in cisionibus in tit. de malef. claud. pun. & in constit. si damna clandestina, in titu. de homicid. & dam. claud.* per quas pœnæ irrogantur particularibus personis innocētibus, ac etiam vniuersitatibus terrarum, & ab illis damna facta emendantur propter delicta patrata à personis delinquentibus, quod latius prosequitur *Farinac. vbi supra* dicens eadem statuta condita tempore *Pij V. Pont. Max.* & validam esse hanc practicam pro bono regiminis non solum extractationis propinquorum delinquentium; sed etiam familiarium, illorumque transmittere, & confinare ad certa loca declarauit *Sixtus V. Pont. Max. in Bulla* per eum edita in anno 1585. super captura delinquentium in Ecclesijs,
 8 et si propter commune bonum possent tolli bona à proprijs Dominis absque alia ipsorum culpa, & quando hoc fiat per viam legis vniuersalis non tenetur Princeps ad emendam, de quo per *Alex. d. cons. 190. 2. vol.* quem allegat, & latius prosequitur *Dec. in cons. 520.* vltra tradita per eum late in *c. qua in Bechisarum, de Constit.* vbi est sua materia, & latissime per *Restaur. Casal. in d. tra. Et. de imper. quæst. 97.* eodem modo prouisiones prædictæ fieri poterunt contra coniunctos delinquentium: immò maiori cum ratione ex præsumpto auxilio, & ex præsumpta commoditate, quam ab ipsis delinquentibus habere credendum est, iuxta trad. per *Iurecons. in d. l. ff. de recept.* quod eleganter dixit *Alber. in rubr. C. ne filius pro patr. ibi propter magnitudinem delicti, nimiamque*
 11 *personarum coniunctionem.* Nam qui simul stant, videtur vni alij dare auxilium, dixit

Bald. in cap. 1. de benef. fratris. Hinc idem
 12 *Bald. auctoritate Inn. in l. raptores C. de sacr. san. Eccles.* dixit, quod qui cum alio stat armatus, dicitur ferre opem, licet non faciat
 13 aliquem actum, & in *l. non idem minus C. de accus. idem Bald.* dixit, quod præsumitur semper quem ferre opem, quando illius causa quis fit audacior.
 14 Quod tamen ibidem idem *Alber.* declarauit procedere, quoad pœnam pecuniariam, non autem corporalem: & sic *Doct.* communiter concludunt, scilicet statuta sustineri, quoad pœnam pecuniariam, & quoad extractationem, & eiectionem; sed quoad pœnam corporalem minimè, *Bald. in rubri. C. res. int. alios act. Aug. ad Ang. vbi supra, Ias. in d. l. si quis num. 3. Couar. & Clar. in locis alleg. Felyn.* qui de communi testatur in *cap. cognoscentes de Constit. in princ. Roma. cons. 15. Iatus Farinac. in loco alleg.* qui etiam refert hanc esse communem, & ante omnes dixit hoc *glos. in cap. cum homo, in verb. sup-
 15 plicium 23. quæst. 5. sed eadem glos. in vlt. verb.* dixit in his non attendi debere ius, sed factum, & consuetudinem, quod *Fely. vbi supra* improbauit: nam aut consuetudo est irrationabilis, & non est seruanda: aut rationalis, & deberet valere statutum; sed consequens est falsum, ergo neque consuetudo, & c. Ita *Fely.* quem allegat, & sequitur *Farinac. vbi supra*, quod nolo disputare nunc: nã multa essent dicenda pro opinione *glos. be-
 16 nè* tamen intelligo hanc communem limitationem, quando propriè in personam propriam pœnæ irrogantur, non autem respectu carcerationis tantum propter præsumptum auxilium, & consilium, & tunc custodiuntur personæ, vt tædio affectæ ex hoc procurent capturam delinquentium, & illi à delinquendo se absteineant, vt dicimus in re-
 17 præsalij, pro quibus non solum bona innocentium capiuntur; sed etiam personæ detinentur, & carcerantur, secundum *Barto. in tract. repres. num. 7.* & clarius *Bald. in l. sed omnino C. ne vx. pro mar. num. 6. & 10. vbi Salic. & omnes*, quæ sunt utroque iure permissæ, verum Principes raro, aut nunquam illas concedunt ex causa concernente materiã status, de quo per *Andr. Gail. in sua pract. in fin. in lib. singular. obseru. 2.* Et hoc iure vtimur: nam omnia fundantur in com-
 18 muni bono, & ratio specialis in hac specie carcerationis est, quia alius est carcer, qui datur in pœnam, & tunc dicitur, quem esse in vinculis: & alius est, qui datur ad detinendos, & custodiendos homines recludendo eos in carceres ad *tex. in l. aut damnatum, §. solent ff. de pœn. vbi est casus in l. verum de*

de verb. fign. tunc .n. non dicitur pœnalis. glo. in l. nemo carcerē, in ver. pœnalis C. de exact. 20 trib. lib. 10. Hinc dixit ibi notabiliter Ioa. de Plat. per prædicta, quod triplex est carcer: vi delicti, carcer pœnæ, carcer custodiæ, & carcer pœnitentiæ; & propriè secundum eum hic carcer custodiæ appellatur carcer tædialis, qui iustificatur ex causa publica, ex præsumpto auxilio, & ne delinquentes ex hoc 31 hinc audaciores, & in repræfalijs, quod etiam de persona puniatur, videatur Couar. in reg. peccatum relect. 2. §. 9.

Sed quæso notetur motiunum, si isti coniun- 32 ti, vel familiares auxilium præstaret manifestè, tunc ex præallegatis nulli dubium, quod acriter puniendi etiam essent personaliter: diximus etiam, quod lex præsumit hoc auxilium: & nulli dubium, quod super præsumpto potest statuere, & illa appellatur præsumptio iuris, & de iure secundum notissimos terminos, nunc sic præsumendo superior hoc auxilium, etiam ex legis præsumptione, vt supra. Et ex hoc præsumpto auxilio delinquentes fieri audaciores: quid repugnat, quod superior ex sua suprema potestate fundata super hoc in bono publico non possit super præsumptione iuris statuere, & facere legē, sicut potest secundum varietatem casuum, & delictorum, pœnas alias impositas augere, & sic fundando se in delicto præsumpto, & non in innocentia coniunctorum, & familiarium cessat limitatio, de qua supra, & poterit procedi et ad punitionem personarum; sed quia sunt fundata omnia in præsumptione; propterea non 33 irrogatur pœna ordinaria, & in hoc casu iustificatur opinio glo. in d. c. cū homo in verb. supplicium, & saluatur ab impugnatione Fely. qui loquitur in homine pœnitens innocente, contra quem nulla cadit species præsumptionis delicti, quæ attentè cogitentur, & menti teneantur.

S V M M A R I V M.

- 1 Prorex curare debet, ne commissarij contra bannitos Vniuersitatibus, eorumq. Ciuibus grauamina inferant.
- 2 Contributio ab alijs illi Vniuersitati facienda, qua actu sustinet hospitium, eiusq. prædicta vnde desumpta.
- 3 Non conceditur pro hospitio per transitum.
- 4 Munus hospitandi patrimoniale, est præstare alimoniam equis militum grauis armatura.
- 5 Priuilegium immunitatis non comprehendit immunitatem hospitandi: idque in Regia Camera Summaria referente Authore decisum.
- 6 Hospitandi ius est de Regalibus hospitiorum, qua distinctio, ac mutatio ad Prærogam solum spectat.
- 7 Hospitium præbere vasallus tenetur Regi, ac eius familia, certamq. domus partem assignare.
- 8 Cōsuetudo Hispania, qua Reges Officialibus, & Magnatibus, qui appellatur (li Grandi) domus præbentur dicta de Apposiento.
- 9 Hospitari, qui tenentur nihil præter hospitium dare debent.
- 10 In Regno tamen per nouissimam pragmaticeam Comitum de Lemos hospitium satellitum, Commissariorum, ac Officialium sunt sublata, usq. aucta salaria.
- 11 Prouisio Collateralis Consilij, vt in amplioribus Regni locis publica fiant hospitia, eaq. instructa iuri, ac rationi conformis, & num. 13.
- 12 Taxa pariter rerum venalium in eis præponenda.
- 13 Clerici, eorumq. domus ab hospitandi onere immunes.
- 14 Capitulum Regis Catholici statuit, qua præstare debeant Regni Vniuersitates militibus Equestribus, & pedestribus hospitibus.
- 15 Impositio granorum quatuor pro foculare tempore Caroli V. pro militibus, fuit pro solutione stipendij militum Hispanorum, qui Regnum custodiant.
- 16 Hospitandi ab onere immunes sunt, camera reseruata Baronum, & ratio exponitur num. 20.
- 17 Quot ijs in Regno permittantur.
- 18 Camera reseruata non solum immunes ab onere hospitandi, verum etiam a contributione in pecunia.
- 19 Vniuersitates terrarum possunt pro cameris reseruatis faciendis dare, & Baronem accipere, habita consideratione vniuersitatis dantis, & quantitatis donanda; idque pluries decisum.
- 20 Camera reseruata priuilegium non obtinet in hospitio per transitum, vel imminente necessitate defensionis terrarum, & Regni.
- 21 Ciuitas Neapol. ex priuilegio immunis ab onere hospitandi, & contributionis.
- 22 Regis familiaribus, & Curialibus eorum Curiam sequentibus certa Ciuitatis quarteria assignanda iusto salario soluto.
- 23 Camera reseruata an gaudeant immunitate hospitandi, cum Barones ab ijs absunt.
- 24 Decisio Camera Summaria, eiusq. rationes referuntur.
- 25 Hospitiorum, & militum excessus, multorum causa malarum.
- 26 Impositio certa in Regno pro militibus leuis & gra.

Et grauis armatura tempore hyemali.

- 29 *Contributio facienda ab vniuersitatibus mediterraneis pro militum hospitio, quod maritima sustinent, & qualis eius ratio.*
- 30 *Non est praestanda pro omnibus necessarijs militum victui, sed pro rebus tantum, quas vniuersitates viliori pretio militibus praestare tenentur.*
- 31 *Vniuersitates tenentur facere panem pro exercitu, & tempore saristia viliori pretio vendere.*
- 32 *Hospitia militum, licet iusta, ad maximam tamen egestatem, Regnum miserè deducunt.*
- 33 *Pro illis, quantum singulis diebus Regnum soluit iuxta relationem Scribae portionis.*
- 34 *Remedium leuandi Regnum, tollendo hospitandi onus, & perpetua hospitia statuendo in locis propè mare in dicta contributione vniuersali.*
- 35 *Imputanda tamen Authoris sententia vniuersitatibus contribuentibus, in solutione functionum fiscalium, sed non imputatur ex oblatione ab ijs facta.*
- 36 *Contributio pro quolibet milite singulis diebus quanta.*
- 37 *Gratia alias à Regno petita, & non concessa, ut hospitia tollantur solutis duobus aureis pro quolibet milite.*
- 38 *Remedium aliud eximendi Regnum ab onere hospitandi milites hispanos, pedites Regi pariter vile.*
- 39 *Stipendium solitum militibus augeri non congruit.*

ARGUMENTVM.

Quæ Prorex animaduertere debeat ne Commissarij contra reos bannitos sua potestate abutantur, & Regni Vniuersitatibus, earumq; Ciuibus sub colore hospitij grauamen inferant. De munere hospitandi, contributione eius nomine facienda, quando, & pro quibus rebus concedenda: An per immunitatis priuilegium hospitandi munus censeatur remissum, quæ includat, quos non obstringat. Camera referuatæ Baronum ab eodem munere, vel contributionis, quando immunes. De remedijs adhibendis pro Regno ad egestatem ob hispanorum onera deducto, leuando, vel ab ijs eximendo.

S. VI.

NE autem ampla hæc contra bannitos Commissarijs communicata potestas Regno sit damnosa, sed profigua, debitumq; sortiatur effectum; animaduertere diligenter debent Prorex, ac Supremi

Iudices, vt Commissarij ad reos bannitos insequendos non vexent populos, innocentes non molestant in hospitatione pauperes, & mendicos nõ grauent, quòdque admin. stratores, & distributores hospitiorum sub tali velamine pauperes, Ciuitates nõ deuorent, quæ oia solènter animaduertit Iureconf. in *l. illicitas §. ne potestiores ff. de offic. Pras.* cuius verba volui hic transcribere tanquam aurea, & antequam supremorum Iudicum oculos tenenda.

Ne potentiores viri humiliores iniuria afficiant, neue defensores eorum calumniosis criminibus insectentur Innocetes; ad religionem Præsidis Prouincia pertinet illicita ministeria sub pretextu adiuuantium militares viros ad concutiendos homines procedentia prohibere, & deprehensa coercere Præsides Prouincia curet: & sub specie tributorum illicitas exactiones fieri prohibeat, neq; à licita negotiatione aliquos prohiberi, neque prohibita exercere, neq; innocentibus penas irrogare ad sollicitudinem suam Præsides Prouincia reuocet; ne tenuis vita homines sub pretextu aduentus officiorum, vel militum lumine vincto, vel breui suppellestili ad eorum usus translatis iniurijs vexentur, Præsides Prouinciæ providebit, ne quid sub nomine militum, quoad utilitatem eorum in commune non pertinet, à quibusdam propria sibi commoda iniquè vendicantibus committatur, Præsides Prouincia provideat.

Et in hoc aduertatur ad practicam communem, quòd quando nimium grassantibus delinquentibus in aliqua Prouincia destinantur Commissarij, & milites, qui in aliqua terra incolatum faciunt, & hospitantur propter multitudinem bannitorum ad illos reprimendos, capiendos, & puniendos: tunc cum hoc sit ad beneficium omnium terrarum eiusdem Prouinciæ mandantur fieri contributiones per eas terras, quæ actuali hospitio onerantur, quæ practica sumpta est ex *tex. in l. 2. ff. ad leg. Rhod. de iact.* per quem sic tradit in propria materia contributionis *Cyn. in l. neminem in ff. C. de sacros. eccles.* ex quo etiam habuit originem contributio solita, quæ fit per Regnum, quando terra aliqua grauatur hospitio societatis militum grauis, vel leuis armaturæ, cum non debeat vnus solus sufferre onus commune cum omnibus, quod non est in hospitatione per transitum, siquidem talis hospitalitas tangit solum loca, per quæ milites pertranseunt, iuxta iter distinctum: est casus in *l. spondentes §. si quid cloacarum ff. de usufr.* ibi ergo, & quod ad transitum exercitus confertur ex fructibus, quem *text. ad propositum allegat Bald. in d. l. neminem* & idem probatur in eadem *l. neminem*: pulchret

cher *tex.* ad idem in *l. cum ad feliciffimum C. de quib. mun. lib. 10.*

Munus enim hospitiorum non est quid nouum, sed inter munera patrimonialia computatur, dicitur *text. in l. 3. de muner. & honor. §. munus hospitem in donum recipiendi, non persona sed patrimonij onus est & in §. eos in ead. l. dicitur eos milites quibus superuenientibus hospitia praeberi in Civitate oportet per eos ab omnibus, quod id munus contingit, suscipi oportet, & idem habetur in *l. §. patrimoniorum eod. tit. ibi. hospitatura apud Alexandrinos patrimonij munus existimatur, ad idem *tex. in l. 3. C. de man. patr. lib. 10. & in l. 4. additur, quod inter munera patrimonialia sit praestare alimonia equis Curialibus, & in hoc Regno praestatur in militibus grauis armatura, dum praestantur stabula, & datur palea, & in eam hae est hospitatio debita, quod immunitate concessa, nunquam intelligitur inclusa immunitas hospitandi, ut est calus in *d. l. §. penul. ff. de muner. & honor. & melior *tex. in l. 3. in d. tit. de muner. patrimon. lib. 10. & ita alias fuit me referente decisum per Reg. Cam. Sum.*****

Quod ius hospitandi est de regalibus, & propterea ad solum Principem spectat imponere subditis suis opus recipiendi hospites, ut hodie seruetur: nam per Prorogem hospitia tantum assignantur, & destinantur habita prius relatione locorum, ubi hospitari conueniat, a Scriba portionis, & sic, ut diximus, ad solum Principem spectat, prout pariter spectat mutatio de loco ad locum, ut omnes commodum, & incommodum sentiant, de quo per *Andr. in e. 1. §. extraordinaria collatio prope num. 61. qua sint regal. & ibi not. Ass. num. 10. per Alber. in l. obseruare ff. de offic. Proconsul. & Ass. in sua decision. 265. in fin.* inter cetera regalia posuit, quod vasallus tenetur dare hospitia Regi pro ipsius familia, quod bene determinat distinguit inter Illustres, & non Illustres per *text. in l. 2. C. de metat. & epido. lib. 12.* Qui senas, ut Illustribus assignetur dimidia pars domus ad sui electionem, alijs vero tertia pars, & Dominus eligit iuxta formam in *text.* positam qui *text.* probat consuetudinem in partibus Hispaniae, ubi dantur Officialibus, & Magnatibus, qui dicuntur *li grandi*, domus quae appellantur *de apposento*, & quando non sunt capaces, dantur habitacula, quae dicuntur *accessoria*, ut ibi in *tex. in verb. sane*; & tandem diuiduntur domus modo, quo supra, & nihil aliud debetur tali hospiti dari, dicitur *tex. in d. l. deuotum in verb. solam sane hospitalitatem eodem titul. sicut de Iudicibus, & alijs Commissarijs, qui per Prouinciam vadunt*

iuxta disposita per *text. in §. ad hoc vltimo, in authent. de Collat. & in §. illud de manda. Princip. & vltra hospitalitatem nihil aliud habere debent, & ita praestatur, pro quo est *text. in l. vnica. C. de salgam. hosp. non praest. vbi bonaglof Rip in tract. de pest. de remed. praeseru. contr. pest. nu. 212. ibi, & propterea malefaciunt Barigelli, Exactores, & Nuntij Incedentes per Comitatum pro malefactoribus inquirendis, & pro Exactoribus collectorum, qui grauant subditos, ut praestent alimenta, vel ut commodent sibi equos; non enim hoc, pati debent Iudices pro quo est *text. ad literam in l. vnica iuncta glof. notab. C. ne oper. a collectoribus exig. lib. 10.* Quod in Regno per Regias antiquas pragmaticas non seruabatur, & tempora Comitum de Lemos dignissimi Proregis, omni charitate, ac pietate muniti, edita fuit pragmatica per quam similia hospitia penitus sublata fuerunt, & antiquum salarium horum Commissariorum expensis Regiae Curiae. Hinc per Collaterale expedita fuerunt prouisiones, quod in singulis Terris amplioribus Prouinciarum Regni fierent hospitia publica, seu tabernae, illaque tenerentur munita, taliter quod commodè in illis potuisset hospitari, quae iuri consona sunt in personis, quae publica hospitia tenent, & dum populi hospitandi onere fuerunt exempti, iusta, & necessaria fuit prouisio, ut Ministri, & Commissionarij haberent, ubi se reciperent: immo 11 fuit ordinata per Regias Audient. taxa, ne grauarentur hospites, quae late discurrebat *Auenda. lib. 2. de exeq. manda. e. 8. tex. elegit in l. 1. C. ne rust. ad vll. obseq. lib. 11.* per quod mandatur, ne rusticus, qui suam capitationem de ulit, & annonam congruam praestaret, ad vllum aliud obsequium deuocetur, neque a Rationali nostro mulctarum fiscalium, vel equorum ministerium subire teneatur: ut sic dicamus; quare affligi debent pauperes subditi alijs oneribus, dum functiones fiscales persolunt, & tot alias impositiones, & grauamina sustinent; ubi *Luc. de Pen. ponit propriam questionem, & sic determinat, qui recti ordines, & optimae prouisiones propter peccata nostra quotidie corrumpuntur, non obseruantur, & populi nouis afflictionibus afficiuntur. Sed quo ad milites aliud est, maxime in Regno: Procedunt enim hae in familiaribus Curialibus, & Ministris: Ab hac vero hospitalatione sunt domus clericorum exemptae omnino iuxta dispositionem *tex. in l. 1. vbi glof. & DD. C. de Episc. & cler. & adest in Regno Capitulum particulare Caroli II. in tit. de priuil. & immun. eccles. confirmatum per Papam Honorium in anno 1285. & de hac****

hospitatione multa, & eleganter per *Capp. in sua inuest. in cap. feudorum clausula in verb. ne hospitiorum car. 130.* & legatur *Capitulum solum Regis Catholici concessum Regno in anno 1507. nu. 31. fol. 60.* tenoris infrascripti.

Item supplicano Vnstra Cattolica Maestà si degni ordinare, che l'vniuersità, & popoli predetti non siano astretti dare alli soldati, tanto à cavallo, come à piedi le loro robbe senza giusto pagamento è preciso sale, oglio, & legne: ma solo si debbiano dare stantie, strame, & letto, & altre massaritie grosse, secondo era solito in tempo del Serenissimo Re Ferrante.

Primo. Placet Regia Maestà, eo magis, quòd tempore Caroli V. Imperatoris maximi fuit facta impositio granorum quatuor pro fiscali quolibet mense, qua appellatur impositio olei, salis, & acetis per la insalata delli soldati, ut in cap. 2. anni 1550. fol. 147. & verè fuit impositio pro solutione stipendij militum hispanorum in Regno existentium pro ipsius custodia, quæ etiam pluries Civitas, & Regnum supplicasset, ut tolleretur: visum non fuit pro imminentibus Curie necessitatibus.

37 Ab eodem hospitandi onere liberæ sunt Camerae reseruatæ Baronum; quæ quidem fundantur *ex tex. notab. in l. penult. cod. tit. C. de metat. & epidem. qui tex. facit differenciam inter constitutum in minori, vel maiori dignitate, ut vnus habeat tres, alter duas, alter*

18 vnam: prout hodie videmus in Regno, quod Duces, & Principes ex terris, quas habent, duas possunt eligere in Camera, & immunes seruare ab hospitalitate; licet per prius maiorem numerum poterant statuere: ceteri verò Titulati, & Barones vnam tantum, licet plures habeant Terras, & sic reperitur concessum per *Capitula particularia nostræ*

19 *fidelis. Ciuitatis; & Fiscus nouissime præten- debat, quòd hæc immunitas intelligi debet de actuali hospitalitate; quodq. propterea Terræ, licet sint reseruatæ, contribuere habeant in pecunia, ad quod potest ponderari dictum And. de Barul. in l. omnes per illum text. cod. tit. de metat. & epidem. cuius verba sunt infrascripta.*

Quarto, ibi scituris dicitur, quòd si aliquis in dignitate positus impetrauit priuilegium, ut sit immunis ab hospitalitate, non debet esse immunis à tertia parte pensionis, &c. quæ pars tertia, est illa, ad quam taxantur Domini domorum, quando persona non est illustris, sed quæso aduertatur; quæ non videtur posse hanc decisionem applicari ad casum, si quidem im-

20 munitas concessa Terris Baronum est ratione oneris, quod habent terræ ex hospitio Baronis, eiusq. familiarum in eis; ita quod regulariter, & substantialiter actualis hospitalitatis onus sufferunt, & ne duplici onere grauentur;

propterea alienate sunt ab hoc onere publico hospitalitatis militum, quod non est, quando simpliciter est concessa immunitas hospitalitatis; ita quod est merum priuilegium, quo mediante remanet penitus exemptus à tali onere, ut esset quando tale priuilegium concessum reperiretur terris demanialibus; & rursus voluerunt Serenissimi Reges priuilegiare etiam Barones, ne in suis terris habitantes, ut plurimum cum vxoribus, & familiaribus cogantur ab illis se absentare ad scādala euitanda, perturbationes, vexationes, & alia mala fugiendo, quæ in tanto sunt excessu, & talia inferunt damna, ut vniuersitates Barones exorent, & quasi cogant, ut illas in Camera proprias recipiant, dando eis, per hoc

21 pecuniam, quod iudicatum est posse, & licere dare, & accipere, ut per *Moder. add. ad decis. Aff. 101.* & sic hodie passim, & indistinctè decreta per Collaterale interponuntur, habitæ informatione qualitatis Terræ, & quantitatis ex causa prædicta donadæ, & per Regiam Camera pluries, & Collaterale Consilium decisum habito etiam respectu, quòd Barones pro feudis, quæ possident Adobas, donatiua, & alia quamplurima onera solunt ratione possessionis, & habitationis pacificè in suis Terris, & feudis; & sic & Barones solunt, & etiam Terræ ipsarum Baronibus ad damna innumerabilia euitanda ex hospitalatione militum; & quòd etiam à contributione in pecunia sint Camera exemptæ, videtur satis clarè prouisum per *cap. Imperatoris num. 4. inter concessa in anno 1533. fol. 124.* Quod pri-

22 uilegiū non deseruit in hospitalatione per tractatum, ut per eadem *Capitula* huius fidelissimæ Ciuitatis, qui transitus per alia *Capitula* fuit declaratus per diem, ac noctem vnam tantum: nec deseruiet, quando pro defensione Terrarum, & totius Regni in aliquibus locis, aliter esset de necessitate prouidendum, ut per *Capitula expedita tempore Don Petri de Toledo Præregis Regni fol. 138.* ver-

23 rum nostra Ciuitas est penitus immunis ab hoc hospitandi onere, nec non à contributione in pecunia vigore *Capitulorum* concessorum per *Regem Catholicum*, etiam quæ vellent hospitari mediante mercede, quod demum in

24 anno 1536. per *Cesarem Maestatem* fuit declaratum, ut non habeat locum respectu familiarium, & Curialium sequentium Curiam factæ Maestatis, quibus assignantur quædam quarteria particularia Ciuitatis; verum hoc non vult, quod fiat gratis, sed soluta iusta mercede taxanda per duos expertos eligendos, vnum per suam Maestatem, & alterum per Ciuitatem.

25 Et alias factis per Regiam Cam. consultationi-

tionibus fuit valdè dubitatum, an Cameræ gaudere debeant, quando Barones non inhabitant, & sunt absentes; & tandem decisum est his rationibus attentis, quod etsi Baro non habitet actualiter, vel est à Regno absens, quod pariter gaudeat Cameris reſeruat, quia debet hoc ipsis reſeruari in honorem, & præminentiam, si iam ſuſtinet Baro, & præſens, & absens onera feudorum; & etiã quia etsi actualiter nõ habitet, vel fit absens, ſemper Terræ ſubſtinent onera baronalia circa familiares, & Agentes Baronum, & circa ſeruitia; immò maiora præſtare ſolent, quãdo in alijs Regni partibus Barones incolatum faciunt circa aſportationem frumentorum, & alia pro victu neceſſario; & hoc iure vtimur. Quæ notentur, ne videantur hæc, quæ in dies ſunt circa hospitalitatem militum iniuſta eſſe, & contra leges. Sunt enim omnia iuri conſona, etsi adest exceſſus, hoc non imputandum erit ſuperiori, qui dum hæc ad ipſius aures perueniunt, mandat capi informationem, & ſeuere caſtigat, & hæc erunt inter alia delicta ſatis frequentia, quæ in dies in Regno ſuccedunt, & in hac materia dixit *Juriſconſul* quòd ſemper fuerunt exceſſus in d. l. *ſilicetas* §. *ne potentiores*, & *melior tex. in l. annonas C. de erog. milit. ann. lib. 12. ibi quæ quãdam ij, qui ad earum exactiõnem mittuntur pro cupiditate, & libidine ſua grauiter ex pro*

27 *vincialibus viſceribus eruebant*, & quæ mala pariant exceſſus militum in damnum Principis, & Regni reuolutionem propter grauamina pauperum, & ſubditorum, ponit *Rip. vbi ſupra num. 215.*

28 Sed redeundo ad hospitalitatem militum, quia in Regno non ſolum adest militia pedum, ſed etiam militum leuis, vel grauis armaturæ, vulgò dicti *le compagnie de gente d'arme, & caualli leggieri*; quibus cohortibus tempore hyemali non dantur hospitia æqualia, ſed adest impoſitio per totum Regnum in pecunia, quæ inter ipſos diuiditur: tempore verò æſtuo distribuuntur per Terras maritimas Regni pro deſenſione tam illarum, quàm terrarum mediteranearum, quæ non longè diſtant. Iſs enim cohortibus dantur ho-

29 ſpitia, ſicut cæteris militibus: verũ mãdatur, vt Terræ mediteranæ cõtribuãt, prout vnaguzq; plus, & minus diſtat, & maius, vel minus cõmodũ ſentit; pro quo eſt deſiſio *Andr. de Barul. in l. pro laõis per illum tex. C. de ann. & trib. lib. 10.* Quæ contributio non fit in omnibus, quæ pro alimonia dantur militibus: ſi quidem illi ſoluere tenentur, nec gratis accipiunt, dum ordinariè hoſpitanur, & manſionem faciunt, quod diſponit *text. notab. in l. 2. C. de lucr. aduoc. lib. 12. vbi Luc. de Pen. ſum-*

mat. tex. illum non ſolum in officialibus, ſed etiam in militibus: verũ quia tenetur vniuerſitates hoſpitia dare gratis ſupelleſtilia; cæteraq; vtẽſilia, & quæ ſunt victui neceſſaria, viliori pretio abſque onere gabellarum, quod pariter lex ſtatuit ratione publicæ utilitatis ob deſenſionem, & tuitionem Regni, quod probat *text. notab. in d. l. ſi pendentes §. ſi quis cloacarum in ſi. ibi, ſed quod municipio debetur*, nam ſolent poſſeſſores certam partem fruõtum municipio viliori pretio vendere, ex quo *tex.* inferunt *DD. ibi*, & inter cæteros *Bald. & Ang.* quod tenentur populi facere panem pro exercitu, & tempore caritiæ vendere viliori pretio, ad contributionẽ igitur harum rerum Terræ mediteranæ tenebantur; propterea habito reſpectu ad hæc per Terras mediteranæ fit contributio.

Eſt bene verũ, quod licet hæc ſint iuris explorati, & populi ad hanc hoſpitationem naturaliter tenentur, ſuntq; munera inexcusable: tamen veritas eſt, quod grauamina hoſpitiõrum, & exceſſus militum multis ab hinc annis fuerunt tales, vel talia, quod Regnum totũ eſt in maxima calamitate conſtitutum, depauperatum, & in maxima parte depopulatum propter ordinariam, & aſſiduam militum hoſpitationem, qui populos excorianturunt, licet in Regno nullum fuerit bellum ferè per annos ſexaginta. E: non eſt mirum, ſi factõ computo aliàs per relationẽ factam per Serbam portionis, distribuendo per Regnum cohortes militum hispanorum num. 18. tantũ, importat hoſpitum, ſeu quæ populi ſoluerunt dietim in pecunia Capitaneis, Alferijs, Surgentibus, alijsq; Militibus duc. 972. mil. per anam dando Capiteano ducatos quinque, Alferio ducatos tres, Surgenti ducatos duos, & reliquis militibus carolenos ſeptem pro quolibet, numerando cohortes ad rationem militum, 200. pro quolibet, etsi fuerint in maiori numero, quàm 18. vt verè fuerunt vſque ad numerum 33. pluries non erit mirum propterea, ſi Regnum eſt depopulatum, & in maxima calamitate conſtitutum; maximè ſi non exegerunt milites ad rationem præſuppoſitam per relationem Regiæ Scriuanæ, ſed longè maiorem quantitatẽ, vt eſt notorium. Extat hac de re egregium *Ciceronis* teſtimonium in oratione pro lege manilia, qui non de totius anni, ſed hyemis tantum agit hoſpitatione, quã vulgò appellamus *lo ſuernare*, in hæc verba *utrum plures arbitramini per hoſce annos militum veſtrorum armis, hoſtium vrbes, an Hybernis ſociorum Ciuitates eſſe delatas?* ſubiicit paulò infra. *Hyemis enim non avaritia perſugium maiores noſtri in ſociorum,*

C 3 atque

atque amicorum & Eius esse voluerunt, hęc ipse. Quæ hospitatio si tolleretur, Regnum subleuaretur, omnes sufferrent impositiones, & stante qualitate industriosa personarum esset verè auro plenus; & alias me proponente fuit conclusum in pluribus sessionibus factis cum particularibus Consiliarijs status ad hoc delegatis per Comitem de Beneueto Regni Proregem, vt fieri deberent hospitia fixa, & firma in aliquibus Terris particularibus propè marinas, vt paratæ essent in navigatione, quando opus fuisset ad euitandū hospitia per transitum infra Regnum, quodq; propter hoc totum Regnum contribueret, postquam hoc erat in omnium commodum, vtilitatem, & beneficium, & contributio fieret vna respectu militum, vt se alimentare potuissent, & habitatores non molestantur pro necessaria vitæ sustentatione, & alia contributio fieret, vt supra, terris hospitibus actualia sustententibus; & licet mea sententia tunc erat, vt hic succursus, qui militibus dabatur, excomputaretur vniuersitatibus in fiscalibus functionibus, vt hucusque consuetum fuit, quando cõsimiles succursus præstiti fuerunt: tamen Regnum, quod ex hospitatio videt se exuisceratum, petijt, vt hoc executioni demandaretur, offerendo hanc contributionem, seu succursum gratis absq; alia excomputatione ad rationem granorum 13 singulo die pro quolibet milite exigendorū, per Perceptores Prouinciarum mensatim, vt dietim possit militibus exolui, ex qua solutione dietim facienda collebatur occasio vexationis populorum sub colore, quod non habebant, quomodo se sustentarent, si debita stipendia in tempore non soluebantur: & alias Regnum idem supplicauit, & obtulit gratis ducatos duos pro quolibet milite singulo mense, vt per *Capitula Ciuitatis tempore Caroli V. Inmortalis memoria in cap. 22. in anno 1532.* & Barones in parlamento generali obtulerunt, vt Camera reseruatæ soluerent, & contribuerent pro quarta parte in impositione faciendâ, & sic fuit conclusum & mandatum demum exequi, & dilatata fuit hucusque executio propter difficultatem repartitionis Ferrarum, & locorum, seu modis, quod quidem mihi videtur, quod facillimè absque alia incommoditate, aut difficultatis specie possit executioni demãdari statim, & in maiorem Regni vtilitatem, atque commoditatem loquendo, prout loquimur de militia pedum Hispanorum, quæ est militia ordinaria Regni, & expediens esset mandare, quod omnis hæc militia detineatur in Ciuitate Neap. in suo ordinario quarterio: nã Ciuitati tam amplæ, & populosæ hoc

non solum non affert damnum, nec aliquid incommodi, sed conuenit, & expedit; et si aliqua pars vult diuidi per eius Castra, beneficiari potest, et si secus per conuentionem, vt medietas remaneat in Ciuitate, & reliqua per Ciuitates Capuæ, Auerzæ, Nolæ, Salerno, Casertæ, Castri Maris de Stabia, Surrenti, Puteolorum, & in maritimis Caetæ; sed quod omnis hæc militia hospiretur in Ciuitate Neap. in suo quarterio, prout est solita hospitari ea, quæ in ea ordinariè residet, ego nullū reperio inconueniens, cū ex hoc tollatur lucra indebita, expensæ excessiuæ, furta, & latrocinia hucusq; fieri solita, & nõ grauentur hæc Ciuitates per conuentionem, nec necessaria esset prohibitio vrensiliū cum in Ciuitate omnia decer per Regiam Curiam, & notetur aliud per quam maximum, quod ex hoc oriretur: & est, quod cum Rex non teneatur dare militibus nisi solum stipendium carolorum 30. mensatim pro quolibet milite, & succursus alias solitus ipsis dari in hospitibus alias assignari solitis, semper fuerunt excomputati in prædicto stipendio, sequitur quod ex hoc Rex lucratur illud, postquam Regnum offert soluere maiorem quantitatem, siquidem ad rationem granorum 12. dietim pro quolibet milite sunt caroleni 36. quolibet mense; & sic sex caroleni plus solito, qui deseruirent pro vniuersis, & pro hospitio. Vnde eodem tempore Regnum releuatur à tam graui onere, & Rex habet suam militiam tempore debito satisfactam absq; onere eius patrimonij: nec credo quod aliqui dixerunt, vt hæc præstatio à Regno oblata detur gratis militibus, & ultra eam postea à Curia solum stipendium persolueretur, in quo perpetuò tales contributiones fuerunt excomputatæ. Eset enim hoc per indirectum augere stipendia ultra duplum, quod nunquam iudicatum fuit conuenire, & semper simili prætensionem fuerunt aures denegatæ, & inuolabiliter mandatum, nec deberi, nec conuenire stipendia augere, & impossibile esset, vt hæc militia amplius à Regno discedere vellet; & quæ in pace hic degit, duplicatum stipendium haberet, & alij in bello diu, noctuq; pugnantibus solum, & antiquum solueretur: nec sine maxima ratione nunquam voluit antiquum, & ordinarium stipendium augeri: nam et si multum inuigiletur, vt milites grauamina non inferant, tamen semper excedunt, & dum moris est plures insimul cohabitare, quæ vulgò appellantur *cammerate*. Bene cum salario consueto Regi inferuire possunt; maxime quod sæpè sæpius, vel omnes, vel maxima pars, aut alternatim ad bellum transmittuntur, vel cum triremibus, vel alio modo, & sic

fic expugnando terras, & captiuos faciendō, butina, prædas, & alia conquirunt, cum quibus benè militare vitam ducere possunt,

in releuamen Regni, & in exonerationem stipēdij à Regia Maieftate debiti, & hæc mea fuit, & est fententia etfi alijs aliud videatur.

DE ABVNDANTIA CIVITATIS, ET REGNI;
Remedijs tempore cariftiæ: & Potestate Decurio-
num Ciuitatis, ipsiusq; regimine.

TITVLVS II.

SVMMARYM.

- 1 Ad pacem, ac tranquillitatem Ciuium conseruandam plurimum valet, vbertas, & copia panis.
- 2 Prærex cum voto Collateralis penuria tempore cogit dominos frumenti ad vendendum iusto interdum, etiam viliori pretio.
- 3 Præctica taxandi massarios Apulæ, aliosq; frumenti copiam habentes, vt portionem Ciuitati iusto pretio vendant iustificatur.
- 4 Fiscus cogit Dominos ad vendenda bona iusto pretio pro militum sustentatione, vel Regis necessitate.
- 5 Vendens ultra pretium taxatum, qua pena puniendus, remissius.
- 6 Penuria tempore, Ciuitas, sicut Rex potest cogere Ciues, & subditos ad emendum, & asportandum frumentum, vel ad pecuniam mutuandam pro frumento emendo.
- 7 Per Capitula tamen Regni, & Ciuitatis non possunt Ciues cogi ad mutuandum Regi.
- 8 Nec imponi gabella Ciuibus ad beneficium fisci.
- 9 Ciues penuria tempore tam diuites, quam pauperes, equaliter cogendi pro modo facultatum ad emendum frumentum, vel pecuniam pro eo præstandam ad Ciuitatem munendam; ratio nu. 11.
- 10 Ciues possunt compelli pro emendo frumento pro necessaria militum alimonia.
- 11 Ciues possunt cogi ad emendum frumentum Ciuitatis, quod habet paratum ad vendendum, & vt minorem tacturam patiatur.
- 12 Idq; sæpius practicum à Ciuitate.
- 13 Fiscus potest cogere subditos ad emptionem frumenti, quod in horreis tenet.
- 14 Ciues penuria tempore cogi possunt ad proficiscendum in Regiones longinquas pro frumento emendo: idq; sæpè practicum.
- 15 Ciuitas potest cogere Dominos animalium atq; nauium ad animalia præbenda, & naues concedendas pro frumento portando.
- 17 Ciuitas, & fiscus possunt miscere frumentum vetus corruptum cum nouo, illudq; inter ciues distribuere.
- 18 L. 1. C. de cond. in publ. horr. lib. 10. declaratur.
- 19 Annona Præfeti curare debent, ne frumentum nouum consumatur, donec superest vetus.
- 20 Administratio Ciuitatis inordinata penuria, plerumq; causa.
- 21 Merces corrupta, vel cum corruptis admixta proiecienda, vel concremanda: idq; practicum.
- 22 Prærex eligit Ciues ad frumentum emendum pro ciuitate, non Decuriones.
- 23 Decisio Collateralis ea de re.
- 24 Prærex prospicere, ac providere debet necessaria ad annonam, & pro ea officiales constituit.
- 25 Pragmatica quibus pretium diffinitur frumenti, vel vt illud venale exponatur, vnde ortum habeant.
- 26 Conducentes frumentum pro annonâ Ciuitatis, quomodo illud recipere, & consignare debeant.
- 27 Iis Prærex guidatica concedit, ne interim ex aliqua causa molestantur conducentes frumenta, & alia ad annonam pertinentia.
- 28 Responsalia intra statutum tempus præsentari debent, secundum ritus Regni, à conducentibus annonam Ciuitatis cum eorum nauibus, ne ciuitas, & fiscus defraudentur.
- 29 Pœna eorum, qui naues, quibus frumentum Ciuitatis vehunt, priuatorum mercibus onerant.
- 30 Pœna ministrorum, qui Regias triremes priuatorum mercibus onerant.

A R G V M E N T V M.

De potestate Proregis pro ubertate, ac annona, quæq; ad eam comparandam, conseruandamq; præcipue conferant:

Constituto pacifico Regni statu, eius conseruationi studere oportet: parum enim est omnia ad pacem, ac tranquillitatem esse redacta, nisi in eadem consistant, & conseruetur, quæ ad illam comparandam conferant à prudente Prorege agenda, hæcenus indicauimus. Nunc quæ ad eam ipsam conseruandam, ac pacificum Regni statum propagandum, necessaria sunt, subiicimus: inter omnia primum, ac maximum est Annonæ cura, vt Regnum, præsertim, Ciuitas, copia; & ubertate redundet, utq; Annona ipsa minime dñe retur, siquidem testimonio Aureliani Imperatoris: nihil latius est saturò populo. Nihil seditiosius ieiunio, ac fameliò, vt scriptum reliquit *Vespis*. in eius vita, quem ex nostris refert *Decian. in tract. crim. lib. 7. c. 22. in princ.* Multaq; incommoda, ac discrimina, Reipublicæ contingere ex penuria, & Annonæ grauata; Regisq; Erarium plurimum minui ob iacturam functionum fiscalium, & aliorum iurium regalium; experientia demonstrauit. Iure igitur Annonæ cura Præfecto Vrbi, fuit demandata. *l. 1. de cura carnis ff. de offic. Præfecti. Verb. l. 1. C. eod. l. 2. deinde Cornelius Sylla ff. de orig. iur.* Est hæc materia per se latè patens, & ab alijs diffusè tractatâ; ego eam compendiosè attingam, & remedia proponam adhiberi solita, vt Regnum, ac Ciuitas amplissima, ac frequentissima, quæ singulis diebus opus habet modijs circiter quinq; millibus frumenti, famè, vel inopia non laborent. Cogere in primis potest Prorex cum voto Collateralis Consilij dominos frumenti ad illud vendendum, & sic alias species, iusto tamen pretio, & taxatur per idem Collaterale Consilium, & multoties etiam pretio viliori pro necessaria sustentatione Ciuitatis, & Regni, & hoc est à iure communi permissum, atq; statutum, de quo per *Bart. in d. l. 1. de cura carnis ff. de offic. Præfecti. Verb. ubi ceteri Scrib. Luc. de Pen. in l. unica in fin. vt tem. lic. in empt. spec. se excusat. latè Affl. post Andr. in proem. Const. Regn. q. 3. qui decisiones cumulat D. Præs. de Franch. in decis. 9. Io. Thom. de Minad. eleganter in repet. Const. in aliquibus in verb. Comitum, & Baronum nu. 59. & ex hoc inoleuit practica, quod tempore carissiq; per Proreges taxantur Maxarij Apulej, & aliorum locorum, aliq; frumen-*

ta habentes, vt dent partem ipsorum Ciuitati pro certo taxato pretio, de quo per *Flo. ri. in l. si quid ff. de usufr.* sicut exploratum est in fisco, qui potest capere frumenta, aliaq; bona necessaria pro sustentatione militum, & necessitate Regis, & cogere Dominos illorum ad vendendum iusto tamen pretio, de quo in *l. 1. C. de metal. lib. 10.* qui est vnus de casibus, quod quis inuitus vendat, de quo per *Luc. de Penn. in l. 1. C. ex quib. mun. lic. se excus. & eleganter, & succinctè Couarr. var. resolu. lib. 3. c. 14.* Vbi qua pœna punitur vendens vltra pretium statutum inopia tempore.

Sed dico fortiùs, quòd sicut Rex, si propter bellum indiget frumento, & alijs ad vitium militum, & suù spectantibus potest cogere subditos ad emendum, & asportandum: sic pariter, si Ciuitas patitur penuriam vitæ, & commoditatem emendi non habet, potest indicere onus huiusmodi comparationis frumenti, vt vnusquisque pro modo suæ substantiæ frumentum, & species annuales emat, illasq; in Ciuitate ipsa vendat: vel vt penuriam mutuet, vnde ipsa frumenta valeat comparare, ne tam ipsi, quam alij pauperes fame pereant: totum hoc igitur fieri potest, & à lege est statutum, vt per *Luc. de Pen. post alios, & Scribentes communiter in l. 1. C. quib. mun. vel prest. nem. lic. se excus. vbi est casus, & idem tradit Iaco. in tit. de homagnum. 35. dicens, quòd ob publicas necessitates potest Ciuitas cogere ciues ad mutuandum, seu præstandum, auctoritate Angel. & aliorum Auenda. in tract. de exeq. mand. Reg. cap. 14. vers. quartus casus lib. 2. & cap. 19. vium. 34. lib. 1: & idem procedere in Principe voluerunt *Dob. vt per Moder. Aden. ad Andr. in tit. qua sint reg. in verb. & extraordinaria collatio, vers. manus suas ad iniquitatem in fi.* Sed respectu Principis circa mutuum videatur *Capit. Regn. incip. Statuimus, mandamus, & volumus in fi.* vbi in specie tractans, de impositionibus populorum dixit hæc verba: *ne ad mutuum compellantur inuiti, & per Capitula concessa per Regem Ferdinandum Primum fidelissima huic Ciuitati in anno 1462. inter cetera adest infra scriptum.**

Item supplicano li detti Gentil'buomini, ve supra, che la detta Maiesta' prometta non sforzaro, ouero astregnere alcun Cittadino della detta Città per via d'impronto, o qualunche effattione.

Placet Regia Maiestatati.

Item per aliud Capit. concessum tempore Magni Capitanei in anno 1505. num. 27.

Item supplicano, che li detti Cittadini, & habi-

habitanti in detta città, ex nunc in antea per
qualisvoglia causa non possano essere astretti à
pagamento alcuno d'impositione nuoua d'im-
presso, donatiuo, ò pagamento s'imponesse
per dette Catholice Maestà, Viserò, Luogotenenti,
Capitanej, seu Officiali ex quacunque
causa urgente, & urgentissima, etiam se fosse
pro statu Republica, & totius Regni conser-
uatione attento loro grand'inopia, & pouertà.
Placet prefato Illustrissimo Domino Locum-
tenenti Generali, & idem Capitulum per eam-
dem verba, postea fuit concessum per Regem
Catholicum, vt in cap. 32. Regis eiusdem,
Quæ Capitula etiam penderentur, dum alias
fuit tractatum de impositione gabellarum
in hac Ciuitate soluenda per Ciues in bene-
ficiu fisci: cui Ciuitati per Capitula Regis
Ferdinandi Primi, Regis Federici, aliorumq;
Regum apparet concessa amplissima immu-
nitas omnium, & quarumcumq; gabellarum,
aliarumq; impositionum quomodolibet, &
tèpore D. Raymundi de Cardona Regni Pro-
regis in anno 1520. ex causa donatiui tunc fa-
cti, fuit concessum, quod de cetero non possit
fieri extraordinaria impositio in Regno, vt
per priuilegium per ipsum Proregem expedi-
tum, & confirmatum per Casarem Maestà-
tem in libro Capit. fol. 81. cum fol. seq.

Verum in hac spetie emptionis frumento-
rum per ciues particulares faciendæ, aduer-
9 tit *Luc. de Pen.* quòd hoc cum moderamine
erit faciendum, non eligendo ad talia ditiores
tantum, vt alijs quiescentibus, & immunitate
gaudentibus vrgeantur de proprio com-
parare: sed omnes siue ad frumentum compa-
randum, siue ad pecuniam mutuandam sunt
æqualiter coarctandi pro modo tamen facul-
tatum, quia vt dicit ibi *Io. de Plat.* post *And.*
de Barul. Ita est idoneus pauper ad modicum,
sicut diues ad multum; & sic secundum eum
ad hæc tenebuntur tam pauperes, quam di-
10 nites, & tam magni, quam infimi: Quodque
fieri possint impositiones, immò taxari om-
nes ad pecuniam præstandam ad emptionem
victualium pro necessaria sustentatione, &
alimonia militum: est casus in *l. vnica. C. vt
nem. lic. ab empt. se excuset. lib. 11.* vbi *Luc. de
Penn.* intelligit text. & dicit habere locum
secundum communem aliorum omnium
Scrib. opinionem, tam ad sustentationem
militum, quam populorum tempore caristiæ,
& dixit ita temporibus suis fuisse consuetum
quod *glos.* ibi sensit, dum exponit verbum, *ne-
cessitate*, scilicet famis, & belli, vbi *Bartol.*
11 *not.* quodq. tam diuites, quam pauperes ad
hoc teneantur tempore caristiæ, licet diuiti-
bus hoc non sit necessarium; sed tenetur, quia
pertinet ad publicam vtilitatem, cū ciuitas

siue pauperibus secundum eum nõ esset per-
12 fecta, & ibidem etiam per eundem *Bart.* no-
tatur, quòd possunt compelli ciues ad emen-
dum frumentum, vel aliud, quod habet Ciui-
tas paratum ad vendendum, vt minus perdat,
vel quia corruptum, nec aliquis excusatur, li-
13 cet eis necessarium non sit, vt vidimus in ca-
sibus occurrentibus in hac nostra ciuitate, per quã
iater eius ciues aliquando, & per eius casalia
fuit frumentum distributum pro certo pretio,
14 vt ciuitas minus sit in damno, quod pariter
dixit *Bart.* posse facere fiscum de suo frumē-
to, & idem notauit *Affl.* in cap. post natale an-
15 te num. 8. vers. & *seias de pac. tenem.* Possunt
verò cogi ciues etiam vt vadant ad emendū
in partes longinquas, vt ibi per *Io. de Plat.*
Andr. de Barul. Rebus & Omnis, qui commu-
ni ore hæc omnia tradunt; fuitq. practicatū
pluries in nostra ciuitate, & præsertim tem-
pore Præsidatus Comitis Mirandæ, & ex ea-
16 dem causa potest ciuitas capere animalia
causa asportandi frumentum, sic naues, & alia,
vt eleganter per *Bal.* in *l. iubemus nullam C.
de sacros. eccl.*
17 Eodem tempore caristiæ ad hoc vt fiscus,
aut ciuitas minus perdat, debet misceri frumē-
tum vetus licet corruptum tū nouo, vel
vetus, & corruptum, per ciuitatem distribui,
iux. *tex. notab. in l. 1. C. de cond. in publ. horr.
lib. 10.* vbi *Bart.* post *glos. notat:* cuius *tex.* di-
spositio deseruit ad multa, & signanter note-
tur, quando in Regijs trirētib. necessitate
suadente datur, vt aiunt, *la maxzamorra*,
18 insimul *col biscotto.* Et licet *Io. de Plat.* di-
xerit procedere hoc in his, quæ apparēt, & pos-
sunt discerni, non autem in his, quæ non ap-
parent, vt in curru fœni, & paleæ, qui allegat
*tex. in l. sacularij. iuncta glo. 1. in ff. de var.
& extraord. crim.* Tamen dictum hoc non est
tenendum, quia contra *tex.* & dicta per *DD.*
in *d. l. 1.* dum *tex.* dicit, quòd permittitur mi-
xtio, vt veletur corruptum ab incorrupto; &
propterea *Rebuff.* tenuit ibi esse speciale, &
præsertim in miltibus, ex rationibus, quas al-
legat, & Ego intelligo esse speciale in omnibus
19 casibus necessarijs authorit. *Ang.* ibidem ex
quo est *tex. Io. de Plat.* notat q. qui habet eu-
ram abundantie Ciuitatis debet inuigilare,
ne nouum frumentum cõsumatur, dum adest
20 vetus; hæc ex inordinata administratione re-
rum Ciuitatis *Iura*, & *Doctores*, dixerunt, quòd
vt plurimum ortum habent caristiæ, de quo
in *l. 1.* & ibi *Bart. ff. de frument. Vrb. Constan-
tinopol. lib. 11.* latè per *Bertach. in verb. cari-
stia.*
21 Verum hanc mixturam, de quo in *d. l. 1. de
cond. in publ. hor.* non licet alijs priuatis face-
re, quia iunt ad malum, & in fraudem: ideoq;
alias

alias ordine Proregem practicatū sive merces corruptas proijcere, deperdere, ac publice copremari, etiam quod non omnes sine corrupte, sed mixturata, ut alias factum est in frumeto, in vino, in fructibus, & similibus, de quo per *Par. de Put. in tract. synd. in verb. Iudis. supra potestas, Rip. in tract. de pest. 3. par. nu. 41. Angel. in ead. l. 1. & in l. anno. pam. ff. de extraord. trim. latissimè omnia cumulans Auend. de exec. mand. cap. 19. nu. 30. lib. 1. ubi de cera, vino, & alijs mixturatis, de piscatoribus, piscatoribus, carnificibus, aromatarijs, lignorum venditoribus, tabernarijs, de assagio panis, diminutione, aut augmento secundum temporum varietatem, de reatarijs, de impostarijs, & omnibus materijs abundantie, seu grassie concernentibus, qui legantur; nam sunt curiosa pro his, quæ quotidie practicantur.*

Quoniam verò ciuitas ad emptionem frumentorum solet destinare personas, in quarum electione cõtrouersia maxime oriri solent, inter nobiles, & populares, propterea eligit Prorex, quod disponit *text. notab. in l. 1. ubi bona glos. C. de frum. Alex. lib. 11. & ibi Ioa. de Plac. qui in specie loquitur de abundantia ciuitatis, dicens esse casum specialem, ut in hoc Decuriones non se intromittant post Bart. vers. 2. prohibet, ubi Odoffred. pariter declarat, quod fuit obseruatum tempore prædicti Comitis Mirandæ, qui pluries transmisit Regios Ministros pro abundantia huius ciuitatis, & etiam alias destinauit personas, sic pariter tempore Præsidatus Comitis Oliuariæ, & nouissimè tempore Comitis de Beneuento discussio negotio sic fuit decisa per Collaterale Consilium, videlicet hoc spectare ad Proregem, non obstante præensione Decurionum nobilium ciuitatis, & ratio est quia ad Principem spectat habere curam utilitatis populorum, & particulariter circa necessaria ad victum, & propterea ipse statuit Officiales, & Ministros, ad hoc dicit *Afflic. in d. cap. post natalem in 1. notab. per illum text. post Andr. quod per prius decidit text. in d. l. 1. §. cura carnis ff. de offic. Praef. Urb. qui est text. factus ad hoc; hinc habent ortu Pragmaticæ, & ordines, qui in dies sunt, circa taxam pretij ferum ad abundantiam pertinentium, quod frumenta, & alia teneantur in publico ad vendendum, & quod pretium semel impositum non possit alterari, quæ omnia tradunt *Doct. ubi supra*. Ceterum conductores frumentorum, & aliorum pro abundantia ciuitatis, quomodo illa recipere habeant, & quomodo consignare; habetur in *l. 1. & per gl. in rub. C. de can. frum. orb. Rom. 27 lib. 1. l. 1. a Proregibus solent fieri guidatica,***

ut ex nulla causa possint molestari durante seruitio, quæ practica sumpta est ex *text. in 28 l. 1. C. de Nauicul. seu Nauil lib. 11. & quomodo infra tempus præfixum presentare debent responsalia conductionis factæ in l. 2. 29 eod. tit.* Quæ verò poena puniantur conductores frumentum ciuitatis in suis Nauibus, dum eas onerant alijs priuatis mercibus; videatur ad hoc *text. elegans in l. unica C. ne quid oner. publ. impon. lib. 11.* sicut dicimus in Regijs tributibus, quæ mercibus particularium onerari non debent, & qua poena puniantur onerantes ponit *text. in cap. Regn. incip. Prædicti admirati, in titul. de non oner. gal. victu. & alijs, & videatur pulcher text. in l. frumenta, C. de suscep. & præposit. lib. 10. cuius infra scripta sunt verba.*

Frumenta, quæ in horreis inferuntur pro illationis modo, illic apocarum cautionibus adnotentur, non autem oportet in horreis fiscalibus, nisi fiscalia frumenta constitui, quod notatur pro panatica, alijsq; monitionibus Regianum trirremium, & Castorum.

S V M M A R I V M.

- 1 *Annona cura, ac circa eam potestas omnia Ciuitatis Decurionibus ex Capitulis Ladislai, & Federici demandata; declaratur num. 15.*
- 2 *Decuriones ciuitatis ex dignioribus, ac ditioribus eligendi.*
- 3 *Et munus ad quod eliguntur absque poena recusare non possunt.*
- 4 *Nisi illud recusent, ratione nobilitatis prætextu, & hic ut plurimum secundum personarum qualitatem exercere compelluntur cum clausula citra præiudicium nobilitatis, quantum officium est popolare, & non aliter.*
- 5 *Consuetudo, ut Decuriones, vel alij Officiales presentes eligant successores, non confirmata Superioris authoritate, vel ab uniuersitate inualida.*
- 6 *Cõtraria Scipionis Rouiti opinio repellitur, eiusq; locis respondetur.*
- 7 *Eligens, & nominans differunt, iterum num. 9.*
- 8 *Iura, quæ obstringunt nominationem pro successore ab eo nominato, quomodo accipienda.*
- 9 *Bartoli doctrina in l. unum ex familia §. ff. de falcidia ff. de leg. 2. expenditur.*
- 10 *Nominans aliquem in officio, quod ex sola nominatione confertur, pro eo tenetur.*
- 11 *Decuriones possunt in officio confirmari, omnibus consentientibus, secus uno dissentiente.*

- 12 *Prorex ex causa confirmat Electum Popularem in officio, ultra tempus statutum, et non agnoscit alios: tam idoneos pro utilitate Republica.*
- 13 *Decuriones eligi nequeunt Ciuitatis debitorum.*
- 14 *Capitulum Regis Ferdinandi de ijs, qua Ciuitatis Decuriones iussu ordinant, pro Annona beneficio.*
- 16 *Ius superioritatis nunquam censetur concessum, vel à Principe abdicatum, num. 18. 21. & 23.*
- 17 *Collegia artium, & si proprios Iudices habeant, tamen possunt conueniri coram potestate.*
- 19 *Iurisdictio concessa alicui de causarum certo genere, non derogat vniuersali iurisdictiōni potestatis.*
- 20 *Cumulatiue in dubio concessa intelligitur.*
- 22 *Princeps potest inferiorum, tum singularium, tum Ciuitatum suppressere iurisdictiōnem.*
- 24 *Prorex iussu delegat causas pertinentes ad S. Conf. R. C. vel M. C. ex earum qualitate, ac circumstantijs.*
- 25 *Capitula Ciuitatis predicta eiusmodi delegationibus minime contraria.*
- 26 *Decuriones Ciuitatis frumentum, aut aliam speciem minuere, pecuniam sub usuris accipere nequeunt sine assensu Proregis.*
- 27 *Ius superioritatis non censetur reseruatum, quod ad ius honestatis, quod ab omni iure superioritatis intelligitur exceptum.*
- 28 *Vasallorum uxores inuitate à Dominis suis, vel à Principe ad Tripudis ire non tenentur, secus si ad associandum consortem.*

A R G V M E N T V M.

De potestate Decurionum pro Ciuitatis Annona, eorum electione, confirmatione, vel nominatione ex consuetudine ab alijs Decurionibus faciendae Capitula Regis Ladislai, & Federici, hanc ijs potestatem conferentia Proregis potestatem minime derogare, eorumq. interpretatio.

§. I.

Vic Proregis potestati circa annonam, ac vbertatem non derogant Capitula Regis Ladislai, & Federici, quibus omnis potestas circa abundantiam Decurionibus, siue Electis Ciuitatis fuit demandata, quoniam ijs conceditur, tãquam

Regijs Officialibus ab ipso electis pro curanda ciuitatis abundantia, vt infra ostendam, ideoq; Rex non abdicauit à se potestatem, quam habet ex iure superioritatis Regiæ potestati annexæ, quod in omni concessione semper censetur exceptum, antequam verò id ostendam. Aliquot de Decurionibus, eorumque electione, confirmatione, ac potestate circa abundantiam ciuitatis breuissimè attingere non existimaui inutile; sunt ciuitatis Decuriones eligendi ex dignioribus, ac ditioribus *l. ad subsunda C. de Decur. lib. 10. in l. honor §. de honor. ff. de muner. & honor. Andr. in cap. 1. de pac. iuram. firm. & ne sim defraudator aliorum laborum, videatur ad hoc Ioan. Paul. Mont super pragmatica de ministr. vniuers. nu. 325. qui multa cumulat: & non debent recusare seruitium, alias puniuntur in l. si quis Magistratus eod. tit. vbi bona gloss. bon. text. in l. unica C. si curiales relicta ciuitate lib. 10. latissimè per Auend. de exequen. mand. lib. 1. cap. 19. num. 17. & 24. Quod si quis recusat popularium officium exercere; quia preterdit nobilitatem, potest compelli cum clausula, citra præiudicium præsentis nobilitatis; vt pluries fuit practicum in electione, maximè Magistrorum Diuz Mariæ Annuntiata, de quo est text. in l. 1. iunet. gloss. in rub. de bis, qui sponte publ. mun. sub. lib. 10. Et quomodo, & quando ex consuetudine tamen in plerisq. Regni partibus Decuriones, & Officiales præsentis eligunt futuros successores ea an valida sit: vide eleganter per Auend. vbi supra num. 23. & D. de Franch. in decis. 210. qui reprobant consuetudinem, & sic decisum, quãdo non confirmatur à Consilio, seu Vniuersitate: & licet Scipio Rouitus doctissimus, & morigeratus Aduocatus dubitauerit super Pragmatica de ministr. rer. vniuers. vera est decisio Sac. Consil. Iura enim quæ allegat, loquuntur in simplici nominante, seu potestate nominationis habente, vel in nominante successorem, & maxima est differentia inter nominantem, & eligentem secundum gloss. in l. 2. C. de peric. nomin. lib. 11. Bald. in l. ad scribatum C. de appell. & ibi Salic. nec refert, quod nominator teneatur pro successore ab eo nominato; nam intelligitur iura illa, quando nominatus, fuit confirmatus à Consilio, seu Vniuersitate sub fide, & approbatione nominantis: quo casu, quid mirum, quod nominans pro eo tenebitur. Decisio verò Bart. quam allegat in l. unum ex familia, §. si de falcidia de leg. 2. hoc decidit, dum Bart. dicit, quod si adunantia generalis eligit illum quem priores nominauerunt, certè electus videtur ab adunantia specialiter nominatus: ergo qui nominat. nõ eli-*

eligit; & aliud est nominare, & aliud eligere: unde *Pragmatica* quæ loquitur de electione, nō recipit intellectū à iuribus loquentibus in nominatione; & quod ponderatur ex decisione *Bart.* quod cum videatur vniuersitas eligere, licet alius nominet, quod propterea non deberet ad aliquid teneri nominans, non concludit articulum: si eligentes sequuti fuerint fidem nominantis, & confisi in approbatione illius nominatum ab eo elegerunt; sicut quando quis nominat alium in officio, & confertur ex iola nominatione; nam semper pro eo tenebitur, iuxta *text. in l. ex actores C. de suscept. & ex act. lib. 10.* quia datur officiū vigore approbationis: sic quando Consilium, aut vniuersitas eligit nominatū ab alio confisa in approbatione illius, propter quod iure illi tenetur.

11 Et multoties Proreges confirmant Electos populares in ipsorum officijs, licet sit lapsum
12 tempus constitutum, & alius debeat eligi, de quo magna querimonia solent esse aliorum idem officium pretendentiū; sed hoc iuste fit per Principem, dum alios non cognoscit ad hoc habiles iuxta disposita in *text. in l. bonor. §. fin. ff. de muner. & honor.* Bene aduertendum est in electione talium Decurionum, quod non sint ciuitatis debitores, iuxta *text. in l. 1. C. de debit. ciuit. lib. 11.* in quo sunt editæ Regiæ Pragmaticæ.

Item aduertatur in materia abundantia
14 Decurionibus commissæ, quod per *Regem Ferdinandum Primum* fuit concessum ciuitati infrascriptæ *capit. nu. 40. fol. 18.*

Item, che nullo Dobaniero, ouero Gabeluoto habbia da impedir quello, che per li Eletti della Città sarà ordinato in beneficio, e grasia della detta Città giusto, honesto, e consueto. Placet Regia Maiestati. Quod Capitulum ponderetur pro differentijs in dies occurrentibus cum Arrendatoribus, seu Affictatoribus horreorum, seu magazenorum vinorum à Regia Curia circa comestibilia, quæ in illis venduntur in maxima quantitate, & sic in alijs abundantiam concernentibus.

15 Licet igitur per prædicta Capitula sit concessa, & demandata hæc cura abundantia Decurionibus: tamen ex eisdem Capitulis apparet, quod hoc est vigore potestatis concessæ eisdem, quos Rex eligit, uti suos Officiales ad hæc exercenda, ut in specie in ipsis dicitur, & signanter in privilegio *Ladislai*, ibi: *De vestra sufficientia, integritate, fide, & legalitate confisi vos Officiales sex nuncupamus in dicta Ciuitate Neapol. à die primo mensis Martij huius anni 5. indiet. in antea vsque ad nostrum. & dicta Ciuitatis beneplacitum, ad nominationem Ciuitatis eiusdem duximus*

tenore presentium de certa nostra scientia confirmandos, ac etiam statuendos, committentes, & mandantes &c. Et in sententia lata per *Regem Federicum 12. Iulij anno 1498.* in qua in primo capite videtur mandari idem, quod per *Regem Ladislaum*, in ultimo verò ipsius capite dicitur: *Reseruata etiam nobis declaratione, & interpretatione super dubijs quibuscumque, necnon si aliquid irrationabile seu iniustum tractari, & ordinari seu decerni, & exequi contigerit, quod non credimus, & pars grauata, ut conueniens est ad Maiestatem nostram recurrere possit.*

Ex quibus apparet non esse exclusum ius superioritatis, si Princeps vult prouidere in casibus occurrentibus ex sua suprema potestate, quæ rectæ gubernationi Reipublicæ sibi expedire videbuntur, licet fecerit Iudices, & suos Officiales in hoc electos, seu Decuriones ciuitatis: nam hoc ius superioritatis nunquam intelligitur concessum, nec à Principe abdicatum, ut notabiliter tradit *Bal. in l. fin. C. de iurisdic. omni. iud. num. 4.* ubi etiam Collegia artium habeant proprios Iudices: tamen non per hoc non possunt conueniri sub potestate: bona decisio *Butr. in cap. cum contingat nu. 10. de for. comp.* tradens, quod ubi per priuilegium tribuatur alicui iurisdicatio non intelligitur exclusa iurisdicatio superioris vniuersalis, nisi specificè hoc sit dictum, & quæ
18 sunt de suprema potestate, nunquam intelliguntur concessa, ut per eundem *Butr. ubi supra post num. 17. vers. dic. quædam sunt meri imperij, ex reg. tex. in cap. quod translationem de offic. legat.* ubi est sua materia, communis
19 decisio *Bar. in l. 1. C. de offic. Praefect. Urb.* tradens per illum *text.* quod licet in ciuitate fiat vnus Officialis super damnis datis, vel super abundantia: non tamen propter hoc tollitur iurisdicatio, quam habet potestas, qui habet vniuersalem iurisdictionem, quod dicit esse notandum, mentiq. tenendum, quæ decisio est punctualis ad casum, & ibi vide bonam
20 Additionem, quæ decisiones cumulat, & communem dicit esse *Aret. in l. quod in rerum §. si quis potest. de leg. 1.* ubi latissime *Las.* tradens
21 communem esse conclusionem, iurisdictionem semper intelligi cumulatim concessam: bona decisio *Grammat. 30.* cumulat decisiones *Surd. conf. 132. volum. 2. & Menoch. confil. 604. volum. 8.* hinc *Bald. in l. qui se patris C. unde liber. num. 34. vers. item in concessis,*
22 tradidit notabiliter, quod in iurisdictionalibus semper intelligitur seruata autoritas superioris, cum in eo resideat suprema potestas inseparabilis: unde potest iurisdictionem suppressere aliorum, non solum singularium personarum, sed etiam ciuitatum: quem allegat

gat *Bellug. in suo Spec. de iurisd. rubr. 22. §. & quia quotidiana num. 31.* dicens, quod de hoc dicto faciunt magnum festum Consilia-rij Regij, qui sciunt de patrimonialibus Prin-
 23 cipis: & idem *Bal. in suo solemn. & vulgato consilio 326. vol. 1. incip. Rex Romanorum* dixit *in fine*, quod si Papa commisit iurisdic- tionem alicui: nihilominus retinet sibi ean- dem, & maiorem, quæ eleganter discurret *Bellug. ubi supra num. 55.* de quo latè ad sa- turitatem per *Grammatic. in suo vot. 28.*
 24 Quæ quotidie videmus fieri per Prore- ges in causis, & negotijs spectantibus ad Sa- crum Consilium, Regiam Chamberam Sum- mariæ, vel Magnam Curiam Vicariæ dele- gando eas, & tollendo ab ordinarijs Iudici- bus, quando qualitas causæ, illiusq. circum- stantiæ hoc suadent, vt per *Auenda. de exeq. mandat. Reg. in tit. 19.* Et Ego addo, quòd non tantum, quando suadent, sed compellunt pro necessaria, & recta iustitiæ administra- tione, seu pro publica vtilitate, & non ali- ter, de quo latius tractabimus inferius,
 25 & capitula prædictæ Ciuitatis hanc semper habuerunt interpretationem, & sic præsti- cata fuerunt, quæ sunt extra omnem dubita- tionem, quando iurisdicção est concessa in officium, non autem in feudum, aut aliter in dominium, vt infra dicemus, in materia Ba- ronum, & fundatum est, Decuriones admini- strare omnia, vt i Regis Ministros.
 26 Hinc quia tanquam Officiales explicant Decuriones, non poterunt absque Regis as- sensu mutare frumentum, oleum, & quic- quid aliud pro abundantia Ciuitatis reser- uatum, iuxta disposita per *text. in l. 1. & 2. C. de his, qua ex publ. collat. lib. 10.* nec accipere pecuniã adinteresse, nec aliud simile facere ad *text. in l. 1. C. de præd. decur. lib. 10.*
 27 Quod autem diximus: ius superioritatis reseruatum semper censerì, singulariter est declarandum, vt non obtineat, quo ad ius ho- nestatis. Hoc enim à quolibet iure superioritatis exceptum intelligitur, vt tradit *Bal. in l. quod ex liberta C. de oper. libert.* ex quo
 28 notab. inferit, quòd causa vitandæ suspicio- nis subditæ inuitatæ à Dominis suis, ad tri- pudia non tenentur ire, quòd clarius firma- uit *Lauden. in tractat. de Principe quest. 16.* loquens in principe, concludens; quòd si Prin- cepts inuitat dominas subditorum ad tripu- dia non tenentur ire, si tamen inuitaret cau- sa associandi conforcem, tenentur ire, quia cessat causa inhonestatis, quæ sunt menti te- nenda, tanquam in dies occurrentia, pro ho- nestate conseruanda, quæ hodie non modi- cum iacturæ periculum patitur.

S V M M A R I V M.

- 1 Prorex cum voto Collateralis penuria tẽ- pore eijcit exteros à Ciuitate, eosq. ad pro- prias remittit, idq. prædicatum nu. 6. & num. 15.
- 2 Octauiani tempore venales serui, famuli, ac ipsius familiares ob penuriam à Ciuitate eiekti.
- 3 Dominus potest ex causa exteros omnes à sua terra eijcere.
- 4 Princeps iure prohibet ingressũ multitudi- ni, vel alienigenis in Regnum.
- 5 Princeps potest cogere incolas vnus loci, vt habitent in alio, ne deseratur.
- 7 Functiones fiscales, collektarum loco impo- sita.
- 8 Ciuis non potest à sua Ciuitate recedere, & alio ad habitandum se conferre.
- 9 Nisi à Ciuitate sit licentiatus.
- 10 Domicilium amittitur, cum habitatio est in- terdicta.
- 11 Domicilium vnum altero principalius quis haberi potest.
- 12 Domicilij onera in principaliori loco susti- nenda, in aequalibus verò diuidenda.
- 13 Domicilium originis, tanquam naturale, & immutabile cæteris potentius.
- 14 Domicilij forum triplici modo acquiri po- tist.
- 16 Consuetudo qualem habent Domini Lom- bardia constituendi exploratores, ad quem finem forenses, eorum Ciuitates ingredi- antur iusta.
- 17 Ciuitas nimia magnitudinis custodiri facile non potest.
- 18 Prohibitio Philippi II. adificandi in distri- ctu Ciuitatis, & intra Ciuitatem per cer- tum spatium, qua ratione facta.
- 19 Prohibitio adificandi non obtinet in refecti- one iuxta declarationem Collateralis.
- 20 Nisi adificia refectiõda essent funditus de- struõda.
- 21 Reficere non esse de nouo facere quomodo accipiendum remissiuè
- 22 Dubitatio cõtra Collateralis declarationem, vt refectio non includatur sub adificandi prohibitionem.
- 23 Reficere largo modo, & improprie, est de no- uo facere.

De potestate Proregis vrgente Annona eijciendi ad- uenas à Ciuitate, eosq. ad proprias Patrias remittẽ- di. Regis prohibitio ædificandi in Ciuitate, eiusq. suburbij. Qua ratione ea nitatur. An in refectioe obtineat. Collateralis Consilij declaratio exami- natur.

D

Quod

S. I I.

Vod si Annona ad eò vrgeat, vt frumenti copia tam magno ciuitatis populo vix sufficiat; nec possit ciuitas aduenas ex omnibus Regni partibus ad eam confluentes alere.

Prorox cum Collaterali Consilio exteros à ciuitate expellere potest, atq; iubere, vt singuli in suas ciuitates reuertantur: ita, & Regiz Curiz consulitur, ne functiones fiscales minuantur, & ciuitati ne res alienum, quo maximè præmitur in dies augeatur, quod potissimè ab abusu emendi frumentum carius, ac præstadi vilius ortum habuit, quod eleganter cautum est in *l. j. C. de priuileg. corp. urb. Rom.* ibi: *cura aut Reſtorum Prouincia corporatum Vrbs Roma, qui in peregrina transgressi sunt redire cogantur, vt seruire possint functionibus, quas imposuit antiqua solemnitas*: Non est hæc noua prouisio, sed alias facta, & legimus etiam hoc statutum tempore Octauiani, vt ex causa famis non solum exteri, sed etiam serui venales, famuli & domestici eiusdem Imperatoris à ciuitate fuerint eieci.

Sic Dominus vt infra dicemus ex causa potest ex sua terra exteros omnes eicere, secundum decisionem singularem *Bal. in c. 1. §. Dominus de for. fidel. cum alijs ibi congestis, & text. notabil. in l. mercatores C. de commer. & mercat.* ibi, *ne alieni Regni, quod non conuenit scrutentur arcana, & potest denigrari puritas, & sinceritas fidei Regnicolarum, & natio prouocat, & deterret, vt eleganter hæc omnia habentur per And. in cap. Imperialem in 1. add. post nu. 7. col. 3. idemq; tradidit idem Andr. in rub. que sint reg. in fin.* vbi notanter dixit, quod ex causa potest Princeps per viam publicam prohibere ingressum, vel meatum, puta multitudini, vel exercitui, vt per Regnum suum non transeat timendo inuasiones terrarum suarum, vel alias inuasiones, & pericula; item potest prohibere ex causa, ne detegantur secreta Regni, vel alia similia, vt si noler alienigenas, & exteros in Regno suo conuersari, ne animos subditorum inficiant, quæ omnia sunt solemnita in materia status: vnde redeundo ad propositum multo magis potest mandare, qd eius vasalli, qui ad alienas terras se contulerunt, & proprias patrias reliquerunt quasi inhabitatas, ad illas denique redeant, vt ibi solita munera subeant: nam sicut causa habitationis terrarum potest mandare, & capere personas ex certis locis, vt

alia inhabitentur, iuxta tradita per *DD. cõmuniter in l. 4. C. de iur. fisco. lib. 10.* multo magis potest ex eadem causa mandare, vt ciues ad suas patrias redeant, qd in specie fuit statutum tempore Præsidatus Comitis Mirandæ, vrgece maxima caristia.

Cumq; functiones fiscales sint loco collectarum impositæ, vt declarat latius *Aff. in verb. & plaustorum, que sint regalia, Capi. in inuest. in verb. collectis cap. 118.* & pro eis soluendis Terræ, & Ciuitates ponunt collectas, & gabellas inter ciues, propterea non potest quis recedere, & ire alio ad habitandum, secundum *Bar. in l. incolæ ff. ad municipal. Mart. Laud. in tract. de fisco. q. 50.* vnde iustissimus fuit ordo, vt vnusquisq; ad suam redeat patriam, quod limitabitur; si cuius esset licentiatus à ciuitate, vel patria sua; nam tunc non habetur amplius pro ciue, nõ dicitur de corpore ciuitatis, nec sub eius protectione, ob quod non gaudebit priuilegijs loci: bona decit. *Bald. in auth. omnino C. ne vx. pro mar. nu. 22.* sicut non dicitur habere quis domicilium vbi fuerit habitatio interdita *l. nihil vbi glo. ff. ad municipal. & sic limitatur reg. text. in l. assumptio §. fin. ff. ad municipal. & in l. labeo eod. tit. vbi statuitur, quem habere domicilium in pluribus locis, & etiam habere vnum principalis altero, dixit *Innoc. in cap. omnes Principes de maio. & obed. & propterea ibi onera soluere. quem allegat, & sequitur Bart. in d. l. assumptio §. fin.* Secus verò, si æquale esset: nam tunc diuiderentur munera secundum *Innoc.* quod probant iura supra allegata: vt, vni semper est potentius domicilium originis, & illud præfertur, iuxta *tex. in l. libertus §. prescriptio ff. ad municipal. in l. & qui originem ff. de muner. & honor. glof. in l. 1. C. de municipal. & orig. lib. 10.* Nam tale domicilium dicitur naturale, & principale, *Dec. in cõf. 282. Surd. in cõf. 246.* quod mutari non potest, quantum eumque alibi constituatur, quod secus est in domicilio incolatus, secundum *Bart. in d. l. assumptio in princ. latius Surd. vbi supra*, qui cumulat omnes, & ad saturitatem, per *Soccin. in cap. fin. de for. competen.* vbi quod tripliciter potest quis sortiri forum domicilij, naturaliter, ratione originis, accidentaliter, vbi quis illud constituere destinauerit, & commune, vt Romæ, seu vbi sedes Apostolica, & Romana Curia resederit, quæ notantur, quia possunt deseruire ad multa: At redeundo ad necessitates nostræ ciuitatis, hæc prouisio, vt vnusquisq; ad suam redeat patriam iusta iura, vbi verè Regnum depopulatur, fiscus damnificatur ex impotentia terræ, ù, quæ ex defectu ha.*

habitantium non possunt debitas functiones soluere, & ciuitas destruitur funditus, & tantis habitatoribus plena non potest sustineri, pro quo etiam est elegans *text. in autb. de quest. per tot.* & precipue ibi, *inuenimus enim quia paulatim Prouincia quidem suis habitatoribus spoliatur*: magna verò hæc ciuitas nostra populosa est turbis diuersorum hominum, maximè agricolarum suas culturas, & ciuitates relinquendum &c. Ob quod mandantur omnes ad proprias patrias esse redigendos. Hinc *Ang. in cod. tit. de quest.* dixit nota *text.* pro consuetudine Dominorum

16 Lombardiz, qui habent in eorum ciuitatibus exploratores forensium, qui veniunt ad ipsorum ciuitates, & scire volunt, ad quam causam veniunt, & videatur *tex. notabil. in l. 2. C. de off. præs. prat. Afric. in verb. interea*,

17 dicit enim Imperator: *Interea verò si aliquas ciuitates, seu castella per limites constituta prouiderit tua magnitudo nimia esse magnitudinis, & propter hoc non bene possit custodiri ad talem modum ea construi disponat, ut possit per paucos bene seruari, qui* *tex.* notetur: nam deseruiet ad multa, & est elegans in materia fortificationis, & custodia locorum ab incurfu inimicorum, qui ordines licet facti fuissent, etiam ceptum exequi tempore prædicti Comitum Mirandæ dignissimi, & memorandi Proregis, integerrimi, vigilantissimi, expertissimi, ac christianissimi: tamen succedente demum anni fertilitate fuit in hoc superfluum.

18 Hinc serenissimus, & ætern. mem. Rex Philippus II. primus inter omnes mundi Gubernatores, qui à sæculo fuerunt, hæc omnia agnosceus, & considerans mādauit fieri prohibitiones fabricandi in districtu ciuitatis, & intra ciuitatem per spatium certum sub colore, quod damnum afferebatur fortificationi ciuitatis, sed verè causa fuit, ne habitatio multiplicaretur, & ciuitas quotidie magis impotens redderetur in alimentatione suorum ciuium, & aliorum in eam à toto Regno confluentium, & habitantium; ut in specie declaratum fuit per eandem Catholicam Maiestatem Philippi II. super consultatione eidem facta per Collaterale Consilium in fauorem D. Denis Seminariz nobilissimi viri, integerrimi, maximiq; Patricij, qui ob suas virtutes, bonitatem, ac integritatē creatus fuit vnus ex Consiliarijs status, seu Collateralis Consilij, prædictus enim Dux fabricare volebat in quodam eius Territorio sito intus ciuitatem, sed comprehenso in prohibitione, & dum Collaterale consuluit, quod non damnissetur fortificationem; Rex respondit, quod illa causa fuit simulata, sed vera causa fuit

ad reprimendam multiplicationem habitationum, & noliur tunc Rex gratiam Duci facere, quam postea obtinuit à serenissimo nostro Rege Philippo III.

- 19 Verum hæc prohibitio fuit limitata per interpretationem Collateralis Consilij in refectione, ut et si quis non possit ædificare, possit benè reficere: cum aliud sit facere de nouo, & aliud reficere dixit *Iureconf. in l. 3. §. reficere ff. de itin. act. priu.* probat *tex. l. 1. §. si quis adificium ff. de oper. nou. nunc. cap. consueuit ext. de lude.* vbi est casus *glo. in cap. Iudai eod. tit. & utrobique DD.* ob quod mulci in causam refectionis licentiam ædificandi petierunt, fuitq; concessa à Proregibus; Non tamen ijs, qui ædificia habebant funditus diruta, seu destructa; nam tunc esset de nouo facere, ex *reg. tex. in l. quid tamen §. 1. & §. in nouis ff. quib. mod. vsufr. amit. latè las in d. §. si quis adificium, Regens Lamar. in consil. 2. nu. 9.* Quæ quomodo intelligantur, & quomodo procedant, habetur latissimè per *Alber. Brun. in tract. de refic. 4. concl. nu. 15. cum seq. in 17. vol. tract.* sed semper Ego dubitauim quia ut habetur per eundem *Alber. ubi supra in 6. concl. nu. 67.* vbi militat eadem ratio prohibitionis in refectione, quæ in noua ædificatione, tunc dispositum in vno habet locum in alio: vnde cum ratio prohibitionis fuit, ne ciuitas magis populetur, & nouis habitatoribus repletur, vel ne ædificia fortificationi sint in damno, quæ omnia militant, tam in refectione, quam in noua ædificatione: propterea ut dixi, semper dubitauim, quod licentiz prædictæ sint contra banna, & contra Regios ordines, quia et si reficere, non sit propriè de nouo facere, tamen largo modo, & impropriè dicitur nouum ædificium, ut per *Bar. in d. §. si quis adificium glo. in l. pen. ff. de mort. infer. & latius idem Bar. in l. de pupillo §. si quis riuos eod. tit. de oper. nou. nunc.* & sic militante eadem ratione fundata in publica utilitate non dicitur statutum extendi, sed ex mente comprehensiuam comprehendere etiam refectionem, & nouam ædificationem, quæ cum non dicatur extensio, sed comprehensio habet locum in statutis, & in omnibus alijs exorbitantibus, ut alias pluries diximus quæ sufficit nunc attigisse, ut locus remaneat cogitationi.

S V M M A R I V M.

- 1 Banna prohibetia adificare in Burgis, alijsq; ciuitatis locis pluraq; singula recensentur.
- 2 Factam contra legem, vel statutum penale an sit nullum, & ad pristinum reducendum, remissiuè.

1. *Non est ad pristinum reducendum, cum cōstat de prohibentis Nōluntate.*
4. *Nullitas actus gesti contra prohibitionem legis, quando dicatur pœna.*
5. *Non est pœna naturaliter secundum Bal.*
6. *Nisi ex actus nullitate, ius alteri quasitum tollatur, & aliquod absit ab eo.*
7. *Pœna proprie dicitur lesio, qua punit, & vindicat.*
8. *Mulier portans vestes contra Proregis prohibitionem, proprie delictum committit aduersus Bal.*
9. *Indultum generalem comprehendere adificantes contra Regiam prohibitionem, usq. prodesse concluditur.*
10. *Verbum quicumq. nullam recipit restrictio nem.*
11. *Legis declaratio esse debet circa circumstantias, non principalem dispositionem, quaq. cum eius verbis se compatiatur.*
12. *Gratia concessa non alterantur ex declarationibus sequentibus qua verbis gratiarum contradicunt, easq. reuocant.*
13. *Declaratio supremi Italij Consilij contra eos qui adificauerūt in locis prohibitis ante indultum in dub. ū reuocatur, nec executioni demandanda ex multis, & nu. 19. Cōtraria proponuntur, & remouentur nu. 20 25. 26. & seq.*
14. *Rescriptum Principis, quod repugnat legis dispositioni, & iuri alteri quasitum non est exequendum, sed Principi rescribendum.*
15. *Iudices rescribendo, & consulendo, Principi deseruiunt.*
16. *Princeps non potest declarare non fuisse suam intentionis, quod verbis legis contradicit, & tertio præiudicium affert.*
17. *Appellatio, & recursus ad Superiorem admittitur, cum lex, vel statutum est contra certum genus personarum, licet verbis generalibus conceptum.*
18. *A sententia que profertur ad alterius consultationem potest appellari.*
21. *Aedificare contra legis prohibitionem, delictum est continens factum continuum, ac permanens legem semper offendens.*
22. *Incontinenti vis dicitur propulsari, cum est continuata, ac permanens.*
23. *Statutum prohibens mulieres deferre perlas, vel certa genera vestium, non includit perlas falsas, vel vestes fictas.*
24. *Prohiberi tamen debet earum pariter delatio, quia infestant oculos videntium.*
27. *Causa reducta ad non causam, res in pristinam reuertitur naturam.*

A R G V M E N T V M.

Ædificantes contra Regis prohibitionem: An sub indultu generali concludantur. Pœnaq. eximantur debita; ob ædificia ante indultum extructa. Supremi Italij Consilij contra eos Decretum pro executione pœnæ. In dubium reuocatur, ne executioni mandetur ex multis, omniaq. aduersantia remouentur.

S. I I I.

Vbitari verò contingit. An sub indultu generali, quo remissa sunt omnia genera pœnarum; concludantur adificantes in districtu ciuitatis, alijsq. locis contra bannum prohibitionem, vel pœna in ijs diffinita ab adificancibus ante indultum exigi possit: eiusmodi prohibitionis plura sunt banna, quæ in primis recensere oportet *Bannum Ducis de Alcalá in anno 1566.* per quod prohibetur adificare in burghis, & alijs partibus sub pœna duc. 1000.

In anno 1581. Rex mādāt obseruationem bannorum super hoc factorum cum expressa declaratione, quod non possit illis Prorex dispensare, sed reseruarum sic hoc Regi, & quo ad ædificia subnectit hæc verba.

Con espressa preuention que si en algun tiēpo fuere necessario deribar se lo que se ballare edificado contra los dichos bannos, y prohibiciones, se allanera, sin que por ello se denada a los duones de las casas.

Et respectu burgorum dixit expressè, *que de a qui adelante no se edifique en los burgos, ne fuera de la dicha Ciudad.*

Et quia per Commendatorem maiorem fuerunt vigore prædicti ordinis *banna* renouata in anno. 1582. de mense Aprilis cum exceptione adificiorum constructorum, aut inceptorum, aliorumq. territoriorū censuatorum, quod sua Maiestas non approbauit respectu adificiorum inceptorum, & territoriorum ad censum concessorum, sed mandauit, quod starent in statu, in quo reperiebantur, vt per *litteras de mense Iulij eiusdem anni 1582.* & alias de eodem anno de mense Septēbris mandauit Regia Maiestas, vt nouum fieret bannum, iuxta prædictas ordinationes, propterea tempore *Ducis Ossuna in anno 1583.* fuerunt hæc omnia inserta, & factum nouum bannum cum declaratione, quod adificia cœpta remaneant in statu, quo reperitūtur, & sic fuit executionum apponens pœnam duc. 1000. contrausquenti.

Tem-

Tempore demum Comitum Oliuarum de mense Octobris anni 1196. sic nouum bannum cum assertione contrauentionis bannorum circa hoc per prius factorum, quia multi edificauerunt, & edificabant, & per hoc bannum renouantur banna facta cum prohibitione expressa edificandi, & non continuandi aedificia incepta contra formam bannorum cum poena contrafacientibus demolitionis aedificiorum factorum, & duc. 1000. ultra alias reseruatatas arbitrio Proregis, etiam corporales.

Ita quod ex praedictis apparet manifeste non solum ex bannis antiquis aedificia constructa contra prohibitionem non esse demolienda, sed quae cepta erant, mandatum est debere remanere in eodem statu, ut iam remanserant, & nullo modo nec finita, nec cepta fuerunt demolita: unde non cadit articulus disputatus tam varie per Doctores, si factum contra legis, aut statuti prohibitionem debet destrui, annullari, & in pristinum reduci, quando alia poena est apposita ex reg. tex. in *l. nemo martyres C. de sacros. eccl. in l. non dubium C. de leg. & utrobique DD. melior text. ad casum in l. prator ait, & in §. 1. ff. de oper. non. vni. ubi aedificans contra edictum Praetoris tenetur ad demolendum, & reducendum omnia in pristinum, ubi Odoffr. declarat, & latissime Bart. qui dicit, quod quando sumus certi de voluntate non est de hoc disputandum, & expressum, & euidenter dicitur, quod ex coniecturis colligitur, ut ad propositum in eadem materia Bart. ibidem in princip. ubi omnes Scribentes, & hic sumus in claris. Nec cadit pariter articulus, si id, quod annullatur aut destruitur, tanquam factum contra legem sit poena, quia si non destruitur aedificatum, non est de quo disputandum, licet vera sit, & eorum opinio Bar. in *d. l. Prator ait*, quod quoniam sumus in dubio, & lex respicit annulationem actus cum impositione poenae, vel ponitur poena extrinseca, puta qui hoc fecerit, soluat decem nomine poenae, quae poena potest concurrere cum actus nullitate, quae respicit tantum praesidium iudicium eius, cui poena imponitur, tunc semper actus est nullus in terminis illius tex. qui mandat reductionem omnium in pristinum, & demolitionem aedificiorum, quod latius declarat ibi Fulgos. Salyc. & Paul. de Castr. in *d. l. non dubium*, & est communis; nam quando ratio legis consistit in iure prohibendi, siue in causa prohibitionis, quae semper uiuit, tunc lex semper loquitur ex reg. tex. in *l. Arriani C. de heret. ut eleganter considerat Bald. in d. l. non dubium prope nu. 30.* & quando actus destruitur ratione prohibitionis factae, ac illius contrauentionis, semper dicitur hoc fieri in poenam Rom. in *d. l. Prator**

ait. post Ancharan. in repet. cap. 1. de Constit. num. 80. autoritate Bald. in *l. non dubium* quem sequitur Castr. & Franch. in cap. si de elect. in sexto, & disputatio inter Doctores. an annullatio actus dicatur poena, de quo latissime per Felin. in cap. 2. de Constit. DD. cumulantem, & quae circa hoc distinxit Bald. in *d. l. non dubium*, & quae videtur dixisse Innoc. in cap. si verè de sentent. excomm. cuius opinionem dicit Felyn. ipsum sequi, ut non dicatur naturaliter poena: hae inquam omnia procedunt, quando actus aliquis simpliciter annullatur, ex quo non tollitur ius quersitum, vel aliquod non abest, aliis secus secundum eundem Bald. in *d. l. nemo martyres auctorit. la. Andr.* qui hoc tradit in *d. c. fin. de elect. in sexto 3. colum. post num. 5.* ubi latius Franch. qui dixit hoc esse indubitabile, quando annullatio tollit, & damnum infert, quia poena proprie dicitur lesio, quae poenit, & vindicat dicit text. in canon. poenitentia ext. de poeniten. dist. 3. ut hic esset dum oporteret aedificia destrui, nam damnum infertur, & abest à patrimonio, cumque lex, & Rex possint statuere, permittere, & prohibere, & ex prohibitione inducitur contemptus, quando fit contra eam, & consequenter delictum, quia contra legem, ob quod eadem lex omnia habet pro infectis, & poenas apponit propterea non videtur verum dictum Bald. in *l. quicumque C. de seru. fugit. 1. colum.* volentis quod mulier asportans vestes contra prohibitionem, non dicatur facere proprie delictum, sed quod sit quaedam abusio, nam quicquid fit contra legem, delictum est, & poenam meretur *d. l. nemo martyres, & l. non dubium*, quae inter cetera notanda dicit sufficere legislatori prohibere tantum, ne quid fiat, ut omnia inde sequuta sint inutilia, nulla, & pro infectis habeantur.

Sed hae sint ex abundanti dicta, quia sumus hic in claris, nam omnia banna usque ad tempus Comitum Oliuarum declarant non solum aedificia facta, sed incepta non esse destruenda, & propterea Rex sibi reseruauit posse hoc facere quandocumque in casu necessitatis absque refectione damni, & contentus est statuere in futurum poenam duc. 1000. quam tantum apposuit, & vnus bannum declaratur per aliud secundum iuris regulas, & à tempore Comitum Oliuarum pariter non erit de his disputandum, quia explicitè contrauentionibus apponitur poena demolitionis aedificiorum duc. 1000. & alia etiam corporalis ad arbitrium.

Remanet nunc videre, an indultus factus propter publicam laeticiam nuptiarum Regiae Maiestatis tollat poenas has, in quas concurrerunt aedificantes contra prohibitionem

in quo nõ video habitationem, si hæc sunt propriæ pœnæ ex præallegatis, si in banno ultimo Comitis Oliuariz expressè contrauentibus apponitur pœna due. 1000. destructionis ædificiorum, & vitra reueruationem pœnæ corporalis, & indultus indulget omnia crimina, omniaq; delicta, omnes, & quascumque pœnas, omnesq; multas de quibuscumque criminibus, & delictis; quæ verbatam generalia, & vniuersalia non possunt recipere declarationem aliquam ad *text. in l. 1. G. de sacrosan. eccles.* & verbum illud, quibuscumque appositum in dispositione hominis non recipit restrictionem, nec de habilitate, & veniunt etiam impròpria, de quo latè in *meo conf. 2. num. 169. volum. 1.* vnde eum omnis declaratio importaret reuocationem, nouã dispositionem, & non declarationem dum verba repugnant, & eã non admittunt. Quod

10 *Doctores* communiter denegarunt fieri posse; nam esset tollere ius quæsitum, & gratiam factam, & propterea voluerunt declarationem debere esse circa circumstantias, & concernentia dispositionem non autem circa dispositionem principalem, & rursus quod comparatur cum verbis dispositionis, & non eam tollat, & destruat, ita post alios elegãter præ cæteris, *Paul. de Castr. in l. heredes palam, §. si quid num. 4. de testament.* quæ est decisio particularis ad calum, quam exornat, & sequitur *Dec. in l. 1. C. de impub. & alijs substit.*

11 Et secundum hanc opinionem indicatur cõmuniter, vt gratiæ factæ minimè alterentur ex declarationibus subsequentiibus, quando verba non patiuntur talem declarationem, & effectualiter gratiæ reuocarentur, de quo per *Felin. in cap. cum olim num. 5. de re iud. Gomez. in regul. Cancell. in titul. de non toll. iur. quas. q. 1. 3. Aym. de antiq. temp. in princ. in cap. incip. non omitto nu. 32. Aufr. in tract. de potest. secul. 4. regul. num. 29.* Ex his pariter

12 concludimus valde dubitandum esse de executione prouisionum nouissimè emanatarũ ad informationem Archiepiscopi Salernitani Generalis Visitatoris Regni, vt in eis dicitur, in quibus mandatur per supremum Italiæ Consilium nomine Regiæ Maiestatis, vt procedatur ad executionem pœnarum contra eos, qui ædificauerunt in locis prohibitis à Regiis bannis etiam ante indultum, *Pues à ello nõ se comprende lo que à esso tocca.* Pauca sunt verba, sed magni ponderis, & maximæ considerationis; nam verba indultus repugnant, vt supra, nec aliquo modo patiuntur interpretationem, cum sint talia, quæ omnia comprehendunt, & rursus ex exceptione casuum multorum in indultu facta firmatur regula vniuersalis in contrarium in om-

nibus alijs: præter exceptuatos ad *text. in l. cum prætor ff. de iud. cum concord.* Ergo

14 cum videatur repugnare legis dispositio, & tractatur de iure quæsito tollendo, quod nõquam præsumitur Regem facere velle, & omnia per eum intelliguntur statui, & disponi citra præiudicium iurium tertij ad *text. in l. 2. §. merito sum vulga. ff. ne quid in loco publ.* Est propterea Rex consulendus auditis interesse prætendentibus, & interim supersedendum, etiam quòd ex consultatione Rex scribat ex regul. *text. in cap. si quando, vbi glos. & communiter Scrib. de rescript.* in quo est *glos. notab. & elegans in autb. de mand. Princ. in §. si quis autem in verb. nunciãs,* dicens, quòd Iudices rescribendo, & consulendo Principi deseruiunt, videntur hæc esse contra legem, aduersari bono Reipubl. regimini, decet privilegia esse mansura, ob quod *text. in l. fin. C. si contr. ius, vel util. publ.* dixit rescripta talia nullo modo esse exequenda, nec sufficit Principi dicere, non fuit hæc mea intentio, dum hoc repugnat dictis, & maximè dum tractatur in præiudicium iuris tertij, decisio est particularis *Andr. in c. r. §. sed nec est alia iustior col. j. in add. verb. & potest ex præmissis, qua sit prim. caus. benef. amitt. Cum alijs latius per me congestis in conf. 1. vol. 1. num. 52.*

15 Et si quando constitutio, lex, aut statutum est particulare contra certum genus personarum, licet conceptum sit verbis generalibus, licita est appellatio, & recursus ad Superiorem ex communi decisione *Bart. in l. omnes populi num. 53. de iust. & iur. Bald. in l. quisquis C. quor. appell. non recip.* & pariter

16 quando profert sententiam ex alterius consultatione licita est appellatio, quia non dicitur ipse pronunciare, vt hic, qui ad relationem Visitatoris nemine audito prouisiones ei consultæ fuerunt, de quo latè in *predi. Etõ meo conf. 1. nu. 83. vers. immò quando Rex vol. 1.* quanto magis iustitiæ cõsonum videri debet, nõ quod reuocentur prouisiones hæ nullæ, sed quod supersedeatur in executione, & Regia Maiestas consulatur: nam si præteritis temporibus visum fuit absque causa speciali pœnas has indulgere, & expressè nõ fuisse ædificia facta destrui, credendum equidem erit, quòd multò magis Rex Christianissimus, ac munificētissimus rigorosas has prouisiones indultu, tam amplo in medio intercedente non permittet executioni mandare etiam ob deformationem Ciuitatis cui tantam ex magnitudine ædificiorum, quæ constituerunt alteram Neapolim, & interesse esset excessiuum, & damna transcendentia milliones in perpetuam iacturam nobilium, & popularium, diuitum, ac pauperum, quæ

sue.

fuerunt in causa, vt iustissimè per prudentes Proreges super his non fuerit processum dissimulando, prout rege Regni gubernationi decebat, & postquã in eisdem prouisionibus mandatur circa demolitionem, quod si voluerint rei transigere audiantur, reminiscamur quod verè dici potest in hoc Regno omnia esse ad liberam Regis dispositionem, quotidie Regnum. ciuitas, particulares, & omnes libenti, & pròpto animo exuiscerantur, dant cuncta, quæ habent vsque ad sanguinis, & vitæ effusionem, nec in aliquo vnquam restiterunt. Attinent hæc ad statum, non regulantur per iuris apices, & per subtiles perquisitiones, quibus tam maximus Monarcha non indiget, & ita fuit alias in propria materia decisum, dum Ego tanquam vnus ex Regentibus in supremo Italiz Consilio inter cetera arbitria proposita pro augmento Regij patrimonij, & pro subueniendo necessitatibus imminentibus in medium attuli istud, idem (quod tanquam nouum hodie proponitur) fuitq; tunc arbitrium discussum, & conclusum q̄ executioni demãdaretur, nisi aliter Proregi visum fuisset, & proinde fuit transmissum cum alijs medijs Comiti Oliuares tunc Regni Proregi, qui fecit vltimum banum magis rigorosum, & pœnale omnibus alijs, & tandem visum fuit non esse exequendum arbitrium prædictum, sed benè, vt diligèter aduerteretur, ne noua ædificia fierent, illaq; prohiberentur absque strepitu, & commotione totius ciuitatis, quæ tota quasi est in hoc conflictu, & propterea nomine ipsius in donatio facta in parlamento generali fuit supplicatum, vt Sac. Maieſt. dignetur mandare, vt in prædictis non procedatur, vt hucusque fuit consuetum. & si parcendum est multitudini, & hæc verterent in tam vniuersale incommodum, & interesse, ciuitas deformaretur, turbaretur, & vndique angustia, nõne propter commune bonum, pacem, & quietem Reipublice iura omnia exclamãe debere silentio omnia pertransire propter quas causas sunt factæ tot leges, tot in Regno Pragmaticæ, vt possessores non inquietentur, lites non fiant, & molestia aliqua non inferatur, siue iure, siue iniuria possideant.

20 Ex quibus cessant, quæ ex aduerso subtiliter in medium afferri possunt, videlicet controuersiones hæc habere secum factum continuum, permanens, & successiuũ, non autem momentaneum per modum transeuntis, &

21 consequenter semper ex ædificijs sistentibus in locis prohibitis lex facta offenditur, contemnitur, & dicitur fieri contra eã omnitempore, etiam post indultum, qui non comprehendit futura delicta, vt in eo exprimitur; si-

cut enim lex semper loquitur, ita ædificium contra eius prohibitionem, factum semper dicitur offendere legem, prout in simili de lege permittente violentiæ propulsationem incontinenti, vt dicatur incontinenti fieri eẽ

22 ex interuallo, quando vis est continuata, & persistens secundum *Hosienf. Ioa. Andr. Ancharan. Franeb & alios in cap. dilecto de senten. excom. in sexto*, nam quotidie dicitur violentiam inferri, & ideo dicitur incontinenti fieri, sic cum ædificium persistat in loco prohibito; quotidie dicitur in eo habitans, & illo vtens committere in legem etiam post indultum, & talia ædificia videntur in dies in-

23 festare oculos videntium, sicut dixit *Alber. relatus per Auenda. de exeq. mand. lib. 1. c. 14.* Loquens in statuto prohibente mulieribus asportationem perlaum, & vestium focatarum, vt etſi secundum *Bar. in l. 1. §. hoc interd. dictum de font.* non habeat locum illud in perlis fictis, & sic vestibus, tamen debet prohiberi, quia insciant oculos videntium, populus videt loca prohibita, videt ædificia contra prohibitionem facta, videt contemptum legis, ac inobedientiam, animus perturbatur, ac aliorum audacia crescit.

25 Augetur motiuum, nam vt diximus, causa vera, naturalis, & principalis huius prohibitionis fuit, ne Ciuitas in tam magno excessu popularetur, fieret improuidibilis, & in casu necessitatis difficillima esset custodia, & defensio, vnde cum hæc causa viuat, & damnum inferat Ciuitati quotidie ex sustentatione nouorum ædificiorum, videtur dicendum nõ esse per indultum remissum hoc nutritiuum damni, & delicti, etiam post ipsius publicationem, etſi ex hoc ciuitas damnificatur quotidie, & multa mala possent subsequi, potest dici ex alio indultum hunc casum non comprehendere, quia adest partis offensa interest, cuius non adest remissio, quod etſi hodie ciuitas petat, non est infra sex menses, intra quos indultus statuit remissiones esse faciendas.

26 Hæ subtiliter, & fiscaliter possunt indagari, sed hæ subtilitates non sunt à Iudicibus admittendæ, dicit eleganter *Iuriscons. in l. si cut §. si debitori ff. quib. mod. pig. vel hypot. sol.* Si enim fundatum est hanc esse pœnam semel iam remissam, & quod remittitur est, ne edificia destruantur, quod de per se non erat delictum, nec quid prohibicum, & in tantum sic delictum, in quantum prohibendo Rex, qui potest hoc, facit delictum, qui demũ, sicut sibi reseruauit in eisdem ordinibus potestatem dispensandi, & permittendi ædificia, voluit, & potuit hoc facere indulgendo, ex quo sequitur, quod hoc, quod ex accidenti resorbabat

nabat in delictum, ex indulto reducitur ad suam primævam naturam libertatis, ac in pristinum statum, & omne tollitur delictum, quia qui potuit sustulit contrauentionem, cessant propterea omnes rationes supra cõsideratæ, & sicut causa publicæ utilitatis prohibitionem causauit, sic eadē causa publicæ legitimitatis causauit relaxationem, & indulgētiam, & si ex hoc omne tollitur delictum, cessat legis offensio, cessat q̄ infestum oculis poterat videri, cessat cõtempus, & cõta silent, quia sic autoritate eiusdem legislatoris, qui potest ædificare, & destruere, & omnia prohibere, & permittere, vt expressè hoc sibi reseruauit, & sic lex fuit condita, ob quod non est tractandum de interesse, tam remoto ciuitatis, si ex eadem lege oritur regula, & exceptio, quæ vti non posset, nisi cum suis qualitatibus, & eadem ciuitas pluries supplicauit pro relaxatione prohibitionis, & vt diximus ex tanto & vniuersali numero ædificiorum, quæ verè constituerunt nouam Neapolim, dici potest ciuitatem eandem effectiue contrauenisse, & proinde cum illa supplicauerit pro reuocatione prouisionum, non est insistendum super aliquo eius interesse; prohibitio faciebat delictum, sublatio illius tollit illud, & causa redacta ad non causam reuertitur res in pristinam naturam, dicit *text. elegans in l. in tantum ff. de per. diuis. iuncto tex. procedenti in fi.* vbi in mari piscantibus liberum erat in littore casam ponere, in quã se recipiãt, in tñ vt soli Dñi constituerentur, qui ibi ædificabãt, sed subdit *tex.* hoc procedere, quãdiu ædificiũ manet aliqno ædificio delapso, quasi iure postliminij reuertitur locus in pristinã cãm, vbi Alber. notabiliter, cui consimilis est *tex. in l. quod in littore §. fin. de acqui. rer. domin.* vbi patiter idem Alber. multa ad propositũ per Andr. in c. 1. §. & iterum in addit. de cap. Corrad. quæ est decisio notanda, & particularis ad multa; prohibitio igitur faciebat delictum, Rex indulgendo crimen, & pœnam tollit virtualiter prohibitionem occultando vnum actum ad *tex. in l. 3. §. fin. ff. de donat. inter vir. & vxor.* Ergo cessante prohibitione cessant omnes rationes supra ex aduerso consideratæ, cum omnia reducantur in pristinam causam, secundum quam ædificare vniuersique licebat, delictum non est permanens, nec dici potest habere tractum successuum extincta causa, quæ illud in vita sustinebat, sed venit penitus extinctum, cessante prohibitione, & cum ædificia sustineantur ex gratia, & permisso Regis, nullum adest absonum, nullum oculis infestum, nullus contemptus, & subditi amore capiuntur magis, atq. magis, propter gratias, quæ in dies sperare ha-

bent à Rege munificentissimo, gratissimo, ac pijsimo, Deus Opt. Max. cor Regis, quod in sua manu stat, taliter inspiret, vt quæ sunt p̄ Dei, ac ipsius Regis, suæq; Reipublicæ seruitio conuenientia fiant in his, & alijs, quibus pauperrima ciuitas, & miserabile Regnum tantum indiget, remittendo me semper iudicio saniorum, & peritorum.

S V M M A R I V M.

- 1 *Prorex tanquã Prorex non potest concedere licentiam adificandi contra prohibitionem à Rege factam, & num. 2. & 6. vbi quoddam ita practicatur.*
- 3 *Princeps solus potestatem in loco publico adificandi concedit, vel is qui concedendi ius Princeps, vel consuetudo concessit, & num. 4. & 5. bene declaratur.*
- 7 *Interdictum prohibitorium, ne quis in loco publico adificet datur cuiilibet de populo, & ibi vide rationem, quod limitatur in Principe qui potest publicum concedere nõ obstante contradictione alterius, vbi bene declaratur.*
- 8 *Principis concessio in dubio non censetur facta in preiudicium, atque incommodum alterius notabile, non autem modicum.*
- 9 *Nisi ex causa, cum qua potest tertio preiudicare.*
- 10 *Prohibitio adificandi in suburbij Ciuitatis, alijsq. locis, clericos, an includat remissionem.*
- 11 *Declaratio Regis Philippi III. vt non comprehendat Ecclesias.*
- 12 *Prohibitio adificandi comprehendit clericos, quos priuati in patrimoniali solo adificãt.*
- 13 *Clericus si de pecunia Ecclesia adificet in solo patrimoniali solũ, an cedat adificio contra Regulam.*
- 14 *Emptum alieno nomine de pecunia Ecclesia pupilli, vel militis ȳs, acquiritur.*
- 15 *Pontifex peccat mortaliter consumando res Ecclesia, vt consanguineos ditet.*
- 16 *Secus disponẽdo in eos de redditibus ecclesia, vel pro necessaria sustentatione.*
- 27 *Autb. quibuscumque C. de sacr. sanct. eccles. an obtineat de iure canonico, vel cum constet alienationem in consanguineos in euidem ecclesia utilitatem remissionem.*
- 18 *Vendere domum, vel fundum, an quis teneatur pro ecclesia amplianda, vel de nouo construenda.*
- 19 *Negatiua opinio in noua exstructione à Iudicibus inferioribus regulariter practicata.*
- 20 *Operarij adificantes contra prohibitionem non tenentur, sed Domini, qui eos conducunt.*

A R G V M E N T V M.

Prorex an possit edificandi in suburbij facultatem concedere à Rege prohibitam, Regis prohibitio includat ne clericos. Declarationem Regis Philippi III. vt sub ea non includantur Ecclesiæ; Clericis minimè prodesse, qui edificant in solo patrimoniali, vt quilibet priuatus.

§. I V.

- A**ltera præcipua quæstio, quæ ad potestatem pertinet, Proregis est, an Prorex possit concedere edificandi licentiam, & prohibitionem remittere: Porrò hæc quæstio non est accipienda de prohibitione à Proregibus facta, de hac enim non relinquitur quæstioni locus; sed à Rege, & Regij bannis inducta. Ea verò facile decidi potest ex forma commissionis, & tituli, qui Proregi conceditur, solet Prorex creati eum amplissima, & omnimoda potestate; adeo vt in omnibus representet Regis personam, atque alter Ego constituitur, vt initio operis diximus, eademque potestas, quæ per secretas instructiones solet in multis limitari, in reliquis censetur confirmata, & amplissima remanet ex reg. text. in l. cum Prator ff. de Iudic. At ea circumscripta, si hoc ipsum de Prorege quærat, vt Prorege, an scilicet tanquam talis possit remittere prohibitionem, videtur hoc decidi per calum legis in l. 3. §. planè, & seq. ff. quod vi, aut clam, dicit enim text. in §. planè, quod Præses, vel Procurator Reipublicæ non potest concedere, vt in loco publico edificetur, limitat, si adest consuetudo in contrarium, subsequitur text. in §. seq. sed si à Principe, vel ab eo cui Princeps, hoc ius concedendi dederit, idem erit probandum, ita quod requiritur specialis concessio potestatis data à Principe, quem text. notat Alb. in l. 2. §. si quis à Principe, ff. ne quid in loc. publ. quod Præses Prouinciæ non potest concedere in publico edificari, quod etiam dixit Afflic. in Constitut. beneficium num. 4. & in Locumtenente, & Viceregente tradidit Luc. de Pen. per illum tex. in l. j. C. de diuers. præd. urban. lib. 10. vers. tertio queritur, & auctoritate Luca dixit idem in proprio Prorege, Capie. in repetit. cap. Imperialem cart. 32. à terç. vers. septimo notandum, sed vt dixit idem text. in d. §. planè vers. hoc ita verum est, ubi glo. in verb. municipalis, limitat quando consuetudo est in contrarium. Solus enim Princeps hoc concedere potest, & solet, vt probat iura allegata, & ad idem tex. in §. merito

in fin. in eadem l. 2. & in l. seruitutes §. publico vers. an Princeps ff. de seruit. Sicut enim vetitum est edificari in publico, eodem modo prohibet Rex, ne in suburbij edificetur propter publicum bonum, vnde si deficit potestas in locis publicis ex prohibitione Regis, multo magis hoc erit in his specialiter à Rege prohibitis propter causam publici boni; & secundum hæc fuit practicum cum Duce Seminariz, qui petijt licentiam edificandi in loco sub prohibitione comprehenso, facta à Rege, propter quam necesse habuit adire Regem, qui denegauit licentiam, licet consultus fuerit à Prorege, & Collaterale Consilio debere eam concedere, & hoc tempore Præsidus Comitum Mirandæ recolendæ memoriæ; quod demum Proreges successores non seruauerunt, & malè, stante notorio potestatis defectu; sed quid mirum, si nullam Regis instructionem seruauerunt, sed omnia passim, & indistinctè. prout absoluti Domini tractauerunt, quod si benè, vel malè fecerint, in alio sæculo videbunt.

- Et respectu publicorum, licet detur interdictum prohibitorium cuiuslibet de populo ratione proprii interesse, ad text. in l. 2. §. 1. & §. hoc interdictum perpetuum est eod. tit. ne quid in loc. pub. tamen iura prædicta dicunt posse Principem concedere, quia etsi quilibet pro suo interesse possit agere, tamen non habet particulare ius domini super publico dicit text. in d. l. 2. §. 1. ibi enim loca publica, vtique priuatorum vltus deseruiunt iure scilicet ciuitatis, nõ quasi propriè cuiusque, quæ exponit ibi gloss. iure, scilicet ciuili, cumque interdictum contineat publicam vtilitatem principaliter, & secundarium interesse priuatorum, dixit Bar. in ead. l. 2. §. fin. & Rex est lex animata in terris, & supra omnes leges, propterea nimirum, si Rex, siue Princeps, potest concedere edificari in publico secundum iura præallegata, verum vt eadem iura dicunt, in dubio concessio non intelligitur, cum incommodo alterius, nisi hoc fiat ex certa scientia, vt expressè dicit text. in d. §. si quis à Principe, & hoc non absolutè, de quolibet incommodo, quia semper aliquod adest, etsi hoc attenderetur, nunquam Princeps concedere posset, sed intelligitur de præiudicio notabili, non autem modico, ad quod allegari solet tex. in l. quoties C. de precib. Imper. offer. & hæc est communis limitatio, latè Alexan. in cons. 116. vol. 2. Ias. in l. quo minus nu. 16. ff. de flum. latissimè per Felin. in cap. quæ in ecclesiarum de constit. num. 47. & ibidem quod quando Princeps facit hoc cum causa, tunc posset tertio præiudicare, & non attenditur illius interesse.

An

- 10 An autem hæc prohibitio ædificandi in suburbijis, tanquam publicum bonum concernens, comprehendat etiam clericos, habetur per *Molin. de iust. & iur. tract. 2. disp. 31. circa fin. Menoch in cons. 1000. nu. 30.* licet
- 11 christianissimus, & Catholicus Rex noster Patris vestigia sequens mandauerit vltimo loco, quod in prædicta prohibitione fabricæ di Ecclesiæ non includantur volens tanquam deuotissimus, & religiosissimus, vt diuinus cultus in suis Regnis augetur, & augeatur, inuigilans semper ad protectionem, & defensionem S. R. E. quod proprium semper fuit
- 12 huius coronæ: quod intelligo, quando Ecclesiæ ædificat, nõ autem si clericus in patrimoniali solo, actualiter ad eum spectante, non tanquam clericus sed tanquam quilibet ædificare vellit. Nam tunc nullus consideratur fauor Ecclesiæ, & prohibitio continens publicam utilitatem, quæ respicit, tam laicos, quàm clericos est omnino seruanda, saltem vi rationis: Vnum hæc loco non omitam, quod mihi visum fuit notatu dignum, postquam loquimur de clericis ædificantibus: quod si clericus de pecunijs Ecclesiæ ædificauerit in patrimoniali solo, dicit *glo. in cap. Apostolicos. l. 2. q. 2.* Quod solum cedit ædificio fauore Ecclesiæ. Ita quod non dubitatur, quod meliorationes, & quicquid ex ædificato sit Ecclesiæ, sed etiam alienum solum, contra regulam, quod ædificium solo cedere debeat, quam *glof.* sequitur in *tit. de empt. & vend. §. tertio loco. vers. quid si clericus nu. 18.* cuius autoritate *Bal. in l. in tantum ff. de rer. diuis.* notat, quod si quis ædificat de pecunia Ecclesiæ in solo proprio perdit dominium, & efficitur Ecclesiæ, & sic dicit ipse ædificium rapit solū fauore Ecclesiæ, inferens ad Prælatos, qui solum patre reducunt in arce pro suis nepotibus: sed hæc opinio est dubitata non in ædificio factu, seu meliorationibus, sed in applicatione soli, quia videretur Ecclesiæ locupietari cū aliena iactura, vt per *lo. And. in addit. ad Specul. vbi supra,* quem sequitur *Roman. in repet. autb. similiter C. ad leg. falca. nu. 28. & Alex. in l. 1. §. nunc videmus, de oper. nou. nunc. sed vt dixi, respectu meliorationum nulla est difficultas, quod sint Ec-*
- 13 clesiæ sicut dicimus, quod emptum de pecunia Ecclesiæ, licet alieno nomine, est ipsius Ecclesiæ, vt in milite, pupillo, & filio *glo. in l. si vt proponis C. de rei vend. eadem glof. in cap. est querendum, de pecul. Cleric. Rom. vbi supra nu. 28. & Archidia. in cap. non liceat, vbi bona addit. l. 2. quest. 2.* dixit, quod
- 14 Papa mortaliter peccat, si vult res Ecclesiæ consumere, dādo cōsanguineis, vt eos diuites præ alijs faciat, vel vt ipsi inde cōstruant pa-

- latia, vbi *Turrecr.* sequitur ad literam, & sic *Bellem. idem Abb. autoritate Archidia. in 16 cap. constitutus num. 26. de relig. domib.* quod limitat ibi *Nauar.* qui capit. illud repetit in *tract. de spol. Cleric.* vt intelligatur dictum *Archid.* respectu rerum Ecclesiæ, non autem ipsius reddituum; & rursus non procedit hoc quando datur cōsanguineis aliquid pro necessaria sustentatione, vt per *Abb. vbi supra.*
- 17 Quid autem in concessione rei Ecclesiæ facta cōsanguineis, iuxta terminos *tex. in autb. quibusunque C. de sacros. eccles. an valeat,* & an illa, *auth.* procedat de iure Canonico tanquam lex facta ab Imperatore, qui potestatem non habet super rebus ecclesiasticis, & an regula illa fallat, quando constat alienationem factam in euidentem vtilitatem, vide latè per *Canonist. in cap. vt super de reb. eccles. non alien. Aleiat. de presump. regul. 1. presump. 29. Menoch. cod. tract. lib. 3. cap. 54. glof. in cap. 1. qui success. ten. vbi Ifern. num. 12. vbi Afflic. nu. 34. & 39. Curt. lun. in tract. feud. par. 2. quest. 7. Menoch. cons. 79. nu. 29. volum. 1. Anbar. cons. 210. Feder. de Sen. cons. 52. Panorm. cons. 41.*
- 18 Sed hæc obiter attingisse sufficiat, quibus illud proximum est, quando fauore Religionis teneatur quis vendere proprium agrum, aut domum: non solum ad ecclesiam ampliandam, sed de nouo construendam, vide eleganter per *Couar. in cap. 14. var. resolut. lib. 3. & non fuit disputatio, vt Princeps possit cogere, quando sibi videbitur hoc expedire: sed quid in Iudicibus inferioribus, & rursus an de iure possint cogi pro noua Ecclesiæ constructione in quo videtur communem esse sententiam, vt cogi possit ad vendendum fauore Ecclesiæ, & templorum diuinorum etiā pro dormitorio, & claustro faciendū, *Flor. in l. 1. §. locum, & in l. si quis sepulcrum, ff. de relig. & sumpt. fun. latè Capol. de seruis. verba præd. cap. 82.* a qua opinione *Couarru.* recedit licet causam remittat arbitrio circūspecti Iudicis, & secundum hanc practicamus*
- 19 Nam Dominis inuitis domus, aut agri non passim capiuntur ad nouam Ecclesiæ constructionem, & propterea multoties accedit Col laterale Consilium super loco, & aliquando proprius Prorex, vt successit tempore Præsidentis Comitris de Lemos in monasterio Monialium sanctissimæ Trinitatis nouiter con-
- 20 structo. Tandem circa operarios fabricantes in loco prohibito notandum est eos non teneri ex cōtrauentione cum bona fide pro dormitorio diurno operas locent, & pondus sustineant dici, & alius, vt seipos alant, sed teneri cum, qui opus mandauit, pro quo est *text. elegans ad hoc factus in l. 2. §. hoc interdicto*

*non bis tenetur, ne quid in loc. publ. Bart. post
glos. in l. in rem actio, §. tignum, ubi Angel ff.
de re vend. Imol. Rom. & Alex. in l. de pupu-
lo §. meminisse ff. de nou. oper. nunc. Rol. à Val.
latè in conf. 54. vol. 1.*

S V M M A R I V M.

- 1 Regis Philippi II. litera pretium diffinien-
tes, quo Ciuitatis frumentum ciuibus pra-
standum est.
- 2 Capitula Ciuitatis, qua appellantur del ben
viuere, iuri communi conformia, & num.
13.
- 3 Eorum inobseruantia, unde prouenerunt.
- 4 Plebis, ac multitudinis imperita mala.
- 5 Pauperes tumultum, ac seditionem afficiant.
- 6 Popularis tumultus exemplum & ibi, qua
sunt cibaria plebis.
- 7 Rex populorum utilitatē propria praferre
debet.
- 8 Vita hominum, eorumq. alimonia, cuiuslibet
priuato Regis Interessi praferenda.
- 9 Prouisio concedendi terras Regia Dobana,
quas uocamus saldas ad culturam propter
uertatem.
- 10 Abusus uendendi frumentum Ciuitatis uili-
us, quàm fuerit emptum, nullo modo feren-
dus, & nu. 14.
- 11 Nouis casibus, noua remedia adhibenda.
- 12 Noua leges pro recto Regni regimine pro-
mulganda.
- 13 Ad Rempublicam collapsam reparandam se-
ueritate, non lenitate utendum.
- 14 Graue est confusis temporibus, locis, & mori-
bus esse praepositum.
- 15 Prohibitio extrahendi panem à Ciuitate tē-
pore penuria, & extrahendi frumentum à
Regno iuri conformis.
- 16 Vendentes frumentum, uel aliquid aliud, pe-
nuria tempore carius, quàm statutum est,
qua poena puniendi.
- 17 Princeps Reipublica, maritus & communis
omnium pater.

A R G V M E N T V M.

Qualis modus, uel forma à Ciuitatis Decurionibus,
ac annonæ Praefectis seruanda in distribuendo fru-
mento Ciuibus, ceterisq. incolis, qui uertatis tem-
pore in Ciuitate morantur. De prohibitione extra-
hendi panem à Ciuitate, penuriae tempore, & fru-
mentum à Regno.

S. V.

Ceterum eiectis exteris à ciuitate ex cau-
sa penuriae non libera pro captu volun-

tatis relinquitur facultas, sed certus diffini-
tus est modus, & certa praescripta forma De-
curionibus, & Annonæ Praefectis in exhiben-
do ciuitatis frumentum ciuibus suis, alijsq.
incolis, qui abundantiae tempore in ea mor-
rantur, diligenter attendenda, & exactè cu-
stodienda, ne ciuitas ruat omnino, atque ad
extremum deducatur exitium. Huius enim
inobseruantia fuit potissima causa immensa
aeris alieni molae, qua ciuitas ipsa praemittitur.

1 Mandauit praedictus iustissimus, & memoran-
dus Rex Philippus II. per suas particulares
litteras etiam cum additione, sua propria ma-
nu scriptas, à me informatus, dum Regentis
officium exercebam in supremo Italiae Con-
silio, omnino tolli abusum talem emendi per
ciuitatem frumentum caro, tempore caritatis
& distribuendi uilius postea inter ciues, & ha-
bitatores, quod per prius statutum reperitur
per Capitula huius ciuitatis dicta del ben vi-
uere: quae Capitula & Regis iussio sunt con-
formia iuri communi, per quod hoc manda-
datur inuolabiliter iuxta text. in l. 3. ff. ad
leg. lul. de annon. & in l. non debere ff. ad mu-
nicip. ibi non debere cogi Decuriones uilius
praestare frumenta ciuibus suis, quàm annona
exigit, Diui fratres rescripserunt: & alijs
quoque Constitutionibus principalibus id
cautum est, & concordat text. ad idem ff. de
admin. rer. ad ciuit. pertin. in l. Decuriones,
sed nihil fuit seruatum, sunt peccata populi;
facta, & permissa haec sunt pro satisfactione
plebis imperitae, & ignorantis contra uotum
totius nobilitatis, & eiusdem populi gentis
principalis, in ruinam tam splendidissimae, &
nobilissimae ciuitatis; uanae uoces non erant
audiendae. Multitudo libenter consentit in-
malum, & pronus est ad illud populus durae
ceruicis: plebs saepe clamoribus, aut gratia
forsitan agitata moueri solet, & multitudinis
imperitae Consilium, & quae populare Consi-
lium sequitur, nec fructus boni, nec iucundi-
tatem, nec memoriam habent, & quanto ma-
ior est populus, tanto ab intellectu est remo-
tior, & nihil est facilius, quam in quemlibet
affectum commouere populum, & haec, & alia
auctoritate B. Hieronymi, Aristotelis, Tulij
latius ponit Luc. de Penn. in l. 1. C. de impon.
lucrat. descript. nu. 24. & 25. Docendus enim
est populus, non sequendus in cap. 2. 62. dist.
& corripendus, quia non est discipulus supra
5 Magistrum. Pauperes enim dixit And. in c. 1.
de pac. iur. firm. non cogitant, nisi tumultua-
ri ciuitatem, & illi sunt, qui seditiones proeu-
rant, ut currant ad spolia, quia non timent
6 mortem, ut iam uidimus in facto annis elap-
sis, dum occiderunt eorum Electum popula-
rem, raptando illum per publicas plateas, &
illius

illius domum posuerunt in sacco, rapiendo bona omnia, & vendendo publicè per vicos, & plateas, quo tempore tumultuauit vniuersa ciuitas propter plebem imperitam & ad malum ordinatam. Sed placuit Diuinae prouidentiae, vt tantus rumor sedaretur, & demum post aliquod temporis spatium fuit maxima, & exemplaris iustitia facta eorum, qui fuerunt in culpa; quae mala omnia principaliter ortum habuerunt, & habent à relaxata gubernatione plebis tam magnae ciuitatis, quae in tantam deuenit audaciam, vt iure prætendat se tractari debere, vt ceteri nobiles ciuitatis, & verum est dixisse *glos. in l. seruis urbanis, de leg. 3. in verb. cibaria*, quod mechanici, agricolae, & rustici non vtuntur pullis, vel alijs delicatis cibarijs, sed caseo, cepis, & fabis, quae sunt propria verba *glos. sic declarata per Lambert. qui addidit authorit. glos. prædictae*, quod non debent uti panibus albis, sed grossis, vt per *eum in titul. de iur. patr. lib. 3. 12. art. 3. quest. princ.* quod dixit per prius *Afflict. in constitut. quisquis de burgenfibz num. 3. & in constitut. qualitas persona cum alijs latè congestis per Tiraq. de nobil. cap. 20. num. 136.* quae notentur pro plebe nostrae ciuitatis tam audaci, & imperita.

Iussit ergo Rex prudentissimus, vt tolleretur omnino abusus vendendi frumentum
 7 pretio viliori, quo fuit emptum: sciebat enim Rex sanctissimus, quae facere debebat ad utilitatem populorum, quae etiam propriae praeferre debebat, & propterea tales sanctissimas ordinationes mandabat, vt optimè discurret *Isern in cap. 1. de probib. alien. per Lothar. cōuenit enim, vt vita hominum, & illorum alimonia praeferratur cuilibet pecuniario Regis interesse, iuxta notab. text. in l. fin. §. si plures*
 8 *ff. de bon. dam.* Hinc habuit ortum iusta prouisio facta in partibus Apuliae dandi aliquas terras ad culturam, licet essent destinatae ad vsum pecudum Regiae Dohanæ, quia cuncta pro hominibus creata sunt *l. 2. ff. de stat. bon. & propterea praeferrendi cunctis rebus, ad text. in l. iustissimè ff. de edil. edil. Andr. in cap. 1. num. 15. de pac. iur. firm. in cap. 1. quis dicatur Dux nu. 4. ubi bona additio.*
 10 Poterat hic abusus annis elapsis, quodammodo dissimulari quādo ciuitas non erat tantis habitatoribus plena, poteratq. propterea sustinere, quae ex hoc oriebantur, cum ex redditibus, quos habebat, omnia supplebat, sed hodie, quod illa creuit in duplum, redditus omnes sunt alienati, & onera imposita illos superant: oportet numerofo populo novos ordines instituire, neq. eisdem legibus decere regere multos, quibus pauciores regi con-

11 sueuerunt, & nouis rebus noua remedia sūt necessaria, quae benè explicat, & exempla tradit *D. Frecc. in 3. lib. de subfeud. nu. 23.* in praecedentia inter Dominos Electos, & Dominos Barones Regni *prope finem libri fol. 464.* Natura enim quotidie nouas deproperat eade re formas, ex quo fit, vt noua remedia adhiberi debeant, secundum *Bellug. in princ. sui Specul. & habetur in cap. Regis Caroli Illust.*
 12 *incip. nouas formas, noui ordines, & nouae leges fieri debent pro reata, & necessaria Regnorū gubernatione, dixit Bal. ubi Zabar. in c. 2. de cōsuet. quae sunt in casu fortiori; cū hæc*
 13 iustissima Regis iussio non est noua prouisio sed est iuri cōi conformis, vt supra diximus, & specialiter statuta, & ordinata p *Capitula eiusdē ciuitatis dicta del ben viuere;* & post-
 14 quam ex hoc dānato abusu ciuitas est quasi in perditionem, qui si nō tollitur omnia alia remedia nihil proficiunt, viuentē semper causa hac, quae debitum quotidie parit in tam maximo excessu, propterea non oportet amplius indulgere, dissimulare, aut in longum protrahere, quia putredo iam viscera penetravit, & oportet secare, vrere, & incidere.
 15 Hinc *Luc. de Pen. in l. 3. C. de his qui ex publ. coll. lib. 10. in quaest. illa ad reparationem Reipublicae conuassata, quid expediat, remissio, an seueritas?* Dixit indubitanter seueritatem amplectendam esse, quia per seueritatem, & grauitatem tali casu grex saluatur, Rex honoratur, & lex obseruatur. Et iustum est, vt quos amor Reipublicae non reuocat à lapsu, à segnitie, ab auaritia, & à proprio interesse, saltem coerceat seueritas disciplinae, & ex remissione offenditur grex, lex, & Rex, quae decisio est memoranda ad propositum: verum in his dixit ipse discretè esse pensandum, & fieri non debere, nisi vt dictū est quando Reipublica reperitur iam conuassata, & viribus omnibus destituta, quae an sint iam in facto esse in nostro Regno, & in hac nostra
 16 nobilissima ciuitate, dicant boni, & discoli. Benè tamen, vt ait *B. Gregorius* grane est confusis temporibus, locis, & moribus esse praepositum, quem ad propositum in hac propria materia refert *Luc. ubi supra in d. l. si.* sed hæc non solum nō excusant bonos, & prudentes Gubernatores, sed illos tanto magis impellunt, onerant, & grauant ipsorum conscientias ad prouisiones à lege statutas faciendas, oculos habendo ad Deum, ad Rempublicam, & ad reatam gubernationem, & non ad satisfactionem auræ popularis.
 17 Confert etiam ad annonam ciuitati conseruandam prohibitio extrahendi tempore penuriae panem à ciuitate, quae specialis est eo tempore ordinario. Generalis verò, ne frumen-

frumenta, ceteraq; victualia extrahantur à Regno iuri communi conformis; de qua in l. 1. C. de frum. urb. constan. lib. 11. Rip. in trañ. de pest. 2. par. nu. 16 & 189. per Auendan. de exeq. mand. Reg. lib. 1. c. 19. Quæ verò

18 pœna puniantur venundantes carius, quam statutum est alimenta tempore caritatis, ibidem per eundem Auendan. qui dicit, quod proceditur tanquam contra violatorem pacis, & adducit Alb. in l. qui metu S. miles ff. de re iud.

Essent proculdubio circa salutem Regni ciuitatis, & Regij patrimonij multa fructuosa, & vtilia dicenda, & proponenda; sed sufficiant hæc per transennam accigisse.

19 Illud Proregem cogitare vellem, Regem, qui omnem ei contulit potestatem esse Rei publicæ veritum, & communem omnium patrem, vt notabiliter hæc, & alia tradit Luc. de Pen. in l. quicumque C. de omn. agr. desert. Ideoq; eum animaduertere debere, vt administret, tanquam maritus, & pater.

S V M M A R I V M.

- 1 Prorex deputat vnũ ex Collateralibus, vt nomine Regio præsit, omnibusq; Decuriones trañant ad Annonam Ciuitatis pertinentibus.
- 2 Idq; vigore Capitulorum eiusdem ciuitatis.
- 3 Decuriones spectantia ad politiam Ciuitatis primitus exequabantur, ex Capitulo Ferdinandi I quod postea est immutatum.
- 4 Officialis, qui Regis nomine præsit in Tribunali Decurionum cum ijs non votat; sed cõclusio sua auctoritate executioni mandatur, ex sententia Regis Federici.
- 5 Aqua concessio ex publico Ciuitatis Aquaductu, ac fonte ducenda priuatis à Rege Ferdinando facta ab eodem limitata, dum modò abundantia Ciuium non deficiat.
- 6 Aqua deriuanda ex publico fonte facultas, & modus priuatis à Rege concedi, ac præstari potest.
- 7 Concessio aqua à Principe facta reuocari potest, si ciuium vsui aqua deficiat, & n. 9.
- 8 Gratia Regis Federici, vt aqua restituatur priuatorum molendinis, quam interpretationem à iure recipiat.
- 9 Aqua ex publico fonte, qua ciuium necessitati non sufficit, non potest ex ordinaria Regis potestate concedi pro extruendis priuatorum molendinis.
- 10 Officialibus, qui nomine Regio Ciuitatis, vel similibus Tribunalibus assisiant, an aliquod pro labore salarium præstandum.
- 11 Quãdo quis pluribus officijs fungi potest, & consequenter pro omnibus debitum consequi salarium, & num. 12. 13. 14. 15. & 17.

- 16 Salarium decernere, ac præbere ad Principem spectat.
- 18 Decurionibus Ciuitatis, potest ab eadem limitari potestas.
- 19 Eodem tamen tempore electionis ad Decurionatum non post electionem.
- 20 Vfus rei, qua iure proprietatis ad Ciuitatem pertinet, priuatis Ciuibus concedi potest.
- 21 Mattonata nomen antiquum & vfitatũ.
- 22 Viarum publicarum constructio, iuxta domos priuatas ab eorum Dominis facienda.
- 23 Ciuitas, qua vias ante domos priuatorum suis sumptibus reficit, malè agit.
- 24 Viarum publicarum impedimentum perpetuè prohibitũ, temporale tantũ permissum.
- 25 Pergulas, qua vulgo tenna appellatur, tenere possunt apothecarũ Dñi vel cõluctores.
- 26 Artem mechanicã exercentes, possunt à suis apothecis in publicũ ponere, qua sunt proprij exercitiij, modo non impediunt vebiculum ire declaratur num. 28.
- 27 Magistri Portulani ad officium spectantia, remissiuè.

A R G V M E N T V M.

De potestate Proregis in eligendo, ac deputando vnũ ex Collateralibus, vel Regijs Officialibus, quæ Regis nomine præsit, atq; assistat cum Decurionibus Ciuitatis annonæ munimini, seu fortificationi, aquarum conseruationi, rationum, siue computorum reuisioni. Salarium, & pro labore an præbendum. Regis Ferdinandi concessio priuatis quibusdam aquæ ducendæ ex publico Ciuitatis aquaductu, siue fonte. Federici Regis gratia, vt eadem aqua restituatur priuatorũ molendinis, declaratur.

§. VI.

1 **V**T autem, quæ ad annonam ac vbertatem conferunt expeditius executioni mandentur; deputat Prorex personas Collaterales ad præsidendum, & assistendum nomine Regio in concernentibus grassiam, seu abũdantiam ciuitatis, fortificationes, seu munimen illius aduersus inimicos, & conseruationem aquarum, constructionem, & refectionem viarũ, seu stratarum eiusdem ciuitatis, & dicitur propriè Tribunal mattonatæ; & cum Proregum mandatis pecuniam expendunt publicam pro aptatione, constructione, & refectione omnium prædictorum, & sic etiam pro abundantia, vbi verò præest persona pro abundantia, est in Tribunali Decurionum, seu Electorũ Ciuitatis, cetera verò appellantur tribunalia fortificationis aquæ,

E & mac

& mattonatz, in quibus omnibus, tanquam Regens Collateralis Consilij præfij; & notetur quæso vnum pro satisfactione nonnullorum insipientium nostræ ciuitatis. Nam per *Capitula* ciuitati à retro Regibus concessa, statutum est, quod in vnoquoq; istorum Tribunalium Regius Officialis interueniat, vt in *cap. 8. & 9.* concessis per *Regem Ferdinandum 11.* expeditis sub die 27. *Januarij* 1495. in quibus prouidetur de Officialibus, qui debent in Tribunalibus fortificationis, & aquarum præsidere, & per sententiam Regis Federici statuitur Interuentus Regij Officialis in Tribunali Electorum, seu Decurionum ciuitatis; vnde cum de hoc, quasi de noua introductione conueruntur, videant si bene dicunt: est bene verum quod per *cap. 41.* concessum tempore *Regis Ferdinandi Primi* spectantia ad politiam ciuitatis, statutum erat fieri per Electos, seu Decuriones tantum: & quod nullus Officialis intromittat, quod hodie fit per singulas plateas, seu sedilia, quæ deputant personas particulares, quæ appellantur *Pagliaminuta*, præter hæc adest Tribunal reuisionis, vbi pariter præsidet vnus ex Regijs Ministris à Prorege deputandus, & hoc tribunal erectum fuit tempore Præsidatus D. Petri de Toledo & in eo tractatur visio computorum, Ministrorum ciuitatis, in quo à quolibet Sedile personæ deputantur, & à Prorege commissiones expediuntur, qui, vt Iudices Regij iudicant, à quorum sententijs, non nisi ad Proregem appellatur; illæq. paratam habent executionem, in cæteris verò Tribunalibus adsunt deputati per Sedilia, qui pariter negotia ad illa spectantia pertractant, & expediunt, & in vnoquoq; prædictorum Tribunalium platea popularis suos pariter facit deputatos; aliud, & vltimum adest Tribunal dictum *della pecunia*, quod eodem modo regitur, in quo tractatur affictus introituum ciuitatis, & mandata firmantur pro solutione æris alieni, & expensarum ciuitatis.

4 Verum per prædictam sententiam Regis Federici apparet, quod Regis Officiales in prædicto Tribunali Electorum minimè votare debent, sed negotia terminantur per voces maioris partis Electorum, seu Decurionum, executio verò conclusionum fit cum autoritate Regij Officialis, qui præsidet, & sic hodie seruetur.

5 Et non emittam aliud, quod est maximæ considerationis pro necessitate, & deficientia aquæ in nostra ciuitate, quæ habet aquam pretiosissimam, & in maxima abundantia, & ad ciuitatem non conducitur quarta il-

lius pars, quia in loco dicto *la Volla*, diuiditur pro medietate causa eam dandi quibusdam molendinis priuatorum, & reliqua medietas in loco dicto *Poggio Reale*, pariter diuiditur per alia molendina particularium: ita quod, vt dixi, quarta pars tantum, aut parum plus istius aquæ in ciuitatem conducitur, quæ agnoscentes retro Reges, & attendentes publicam ciuitatis vtilitatem, quæ ciuitas tunc non erat in tam magna amplitudine, nec tot habitatoribus repleta. Dico igitur, quod ob prædictam causam sustulerunt aquam à prædictis molendinis, vt integra ad ciuitatem conflueret: & demum dum fuit supplicatum, vt aqua ad molendina restitueretur, infrascriptum fuit expeditum *Capitulum*, vt in *capit. 9. Regis Ferdinandi Secundi fol. 21.*

Item supplicano la Maestà vostra fare tornar l'aque alli molini secondo il solito. à tal che s'habbia buona commodità. Placet Regia Maestati, prout petitur, dum tamen non producat defectum aquarum ad usum, & opportunitatem ciuitatis, ac ciuium, & quod ubique interueniret Officialis, seu Prouisor, qui ipsarum aquarum pro tempore curam habeat.

6 Quæ potuit Rex facere, & mandare, si aquæ, & decursus aquarum inter cætera præcipua in Regno sunt Dominorum, secundum communem decisionem *Luc. de Penn. in l. quicumque C. de fund. limit. lib. 12. cum alijs congestis per Dominum Frecciam in 46. author. Baron. in princip.* & latissimè ad saturitatem in propria materia constructionis molendinorum per *D. de Franch. in sua decis. 183.*

7 Si ergo eatenus aquæ sunt restitutæ molendinis, quatenus non deficient ad usum ciuitatis: ergo stante hodie maximo defectu possunt molendina priuari aquis ob publicam ciuitatis vtilitatem, & necessitatem; sunt enim hæc molendina priuatorum in paucis numero, quæ vt scimus non deseruiunt pro molendis frumentis ciuitatis.

8 Et licet idem fuerit supplicatum tempore *Regis Federici*, qui simpliciter respondit *Placet Regia Maestati, vt in cap. 12. fol. 23.* Tamen hoc recipit intellectum à *cap. Regis Ferdinandi antecedentis*, quod eandem continet decretationem cum additione dummodo aqua ciuitati non deficiat, quæ declaratio non est sublata per *Capitulum Regis Federici*, & rursus sic de iure intelligatur per *tex. in l. Prafes Prouinc. C. de serust. & aqu.* Nam sitientibus agris nostris non solum est iniurium, sed crudelitati proximè, dicit *tex.* vt aqua alij vtatur, & melius legatur *tex. in l. fi*

l. si quis per diuinam in fine, C. de Aqueduct. lib. 11. ubi est casus in indiuiduo, vt concessio aquæ ex publico fonte intelligatur, quatenus aqua non deficiat, & de ea, quæ superest, concessio intelligatur facta, ibi in illis verbis, *quid ijs personis, quibus nostra serenitas indulxit ex aqua superflua debeat impartiri*, & in specie de his molendinis loquutus fuit *Luc. de Penn. in l. decernimus, C. de aqueduct. lib. 11.* dicens iniquam etiam & iniustam permissionem talium molendinorum, nec potuisse concedi ex ordinata potestate stante necessitate ciuium, & penuria aquæ, quæ ad ipsorum alimentacionem principaliter deseruire debet. Cùm non conueniat fontem, summis laboribus, & necessitate paratum pro sustentacione vitæ humanæ deseruire ad quæstum priuatum, sub velamine publicæ vtilitatis, quæ decisio ad propositum est aurea, & notanda, de qua meminit *Dominus de Franchis in allegat. decis. 183.* de quo latius infra dicemus in materia concessionis tractarum, & pensionum, quæ à Rege conceduntur, vbi videri poterit,

Sed fuit pluries dubitatum, an istis Regijs Officialibus, qui assunt in prædictis 10 tribunalibus Ciuitatis ordine Regio debeat fieri debita recognitio, eorum laborum, pro quo multoties, se congregauerunt plateæ, & aliquando concluderunt recognicionem aliquam faciendam, aliquando, & frequentius denegauerunt, licet labores sint maximi, & præcipuè ministri Præsidentis in Tribunali Grassiæ, quòd iniquum vndiquè est; cùm Regij ministri ex proprio officiorum munere, ad hæc non sint obligati; & hoc est, quòd tradidit *Bart. in l. ambitiosa ff. de decret. ab ordin. fac. num. 2.* Sunt enim hæc diuersa officia collocata, & data vni, 11 quo casu, dùm vnus pluribus officijs distinctis fungitur, Rege mandante, seu illius Prorege gaudere debet salario vniuscuiusque officij, cum duas repræsentet personas, ad *text. in § illud, in auth. vt iudic. fin. quo. qu. suffr. in l. in scholaribus, C. de erog. milit. 12* annon. lib. 12. maximè quando officia non sunt incompatibilia, ad *text. in l. si consul. ff. de adopt. Ioan. de Plat. in l. maior, C. de dignitat. lib. 12. Casyc. decis. 27. num. 20.* & 14 sic præticamus. Dùm Decanus Sacri Consilij vacante Officio Præsidentis, etiam illud exercet, & in Præsidentibus Regiæ Cameræ deficiente illius Locumtenente fuit nouissimè prouisum, dùm quilibet illorum Locumtenentis officium exercet per heb- 15 domadas; & propterea iustissimè ad euitandas has partialitates, & iusticiam facien-

dam tempore Præsidentis Don Francisci de Castro, mandauit ille vir prudens, & circumspectus taxatione certi salarij omnibus prædictis ministris, inspecta qualitate laborum vniuscuiusque, quod ad Principem spectat 16 prouidere, prout est *text. in l. unica C. de præb. salar. lib. 10.* cuius infra scripta sunt verba. *Nulli salarium tribuatur ex iuribus Reipublica nisi ei, qui iubentibus nobis constiterit fuerit consequutus; & cõcurrente causa iusta non potest de hoc dubitari, pro quo videatur ibi Rebuff.* qui optimè declarat, & etiam ibi per *Io. de Plat.* quæ prouisio etiam 17 ex prædictis appareat, quàm iuri consona fuerit, inspectis ingentibus laboribus, quæ sunt, & amaritudinibus, quæ sustentantur; tamen per successorem in officio fuit de facto reuocata, nullo verbo de ea facto in Collaterali Consilio, vbi fieri debeat.

18 Sed nolo omittere vnum, quod tenuimus pro absurdissimo, sed de iure est permixtum: quòd etiam Decuriones repræsentent Ciuitatem, & dicantur omnia posse circa eius gubernacionem: tamen potest à Ciuitate limitari potestas, secundum *Bart. in rubr. ff. de Decur. Io. de Plat. in ea rubr. C. lib. 10.* Quòd sæpè accidit, dum in tribunali Electorum, seu Decurionum recusant aliqui ex eis concludere, dicendo habere limitatam potestatem.

19 Sed hoc intellige posse fieri tempore delationis officij, & creationis Decurionum, sed postquam simpliciter fuerunt electi, & officia concessa minimè possunt illa limitari, nec quomodolibet illis aliquod derogari, quia res non est integra, & potestas concessa libera circa administrationem rerum Ciuitatis, iuxta formam à iure traditam, vt per eundem *Bartol. & Bald. vbi supr.*

Similiter non omitam vnum notabile dictum *Bart. in l. qui tabernas. ff. de contrab. 20 empt. ibi: Item nota, quòd ad priuatum possit pertinere usus rei pertinentis iure proprietatis ad rempublicam. Quod facit pro hominibus Ciuitatis habentibus in fossatis publicis hortos per Ciuitatem concessos, vt à tali usu non debeant expelli &c.* Quæ doctrina est particularis ad cõcessiones factas per nostram Ciuitatem ipsius Porterijs, & alijs propè, & extra mœnia pro iardenis & hortolitijs: quæ alias fuerunt satis dubitata, quòd non potuissent fieri à Decurionibus, nec à propria Ciuitate.

Nec nouum est hoc nomen Mattonatz: 21 meminit enim de illa *Bart. in l. 1. ff. de via publ. ibi, certè propriè dicitur stratauia mattonata lapidibus viuis, vel coctis, &*

- text. not. in l. adiles eodem tit. statuit, vt construat vnusquisque vias publicas iuxta propriam domum, & qui conductas domos tenent, debent construere computando dispendium in mercedem, quando Dominus ipse non construit, de quo latè Bart. in l. 2. C. de immun. nemin. conced. lib. 10. Flor. in l. si quid §. si quid nu. 6. ff. de vsufr. Ita quod dum hodie omnia fiunt ciuitatis expensis, est contra iuris ciuilibus dispositionem, postquam non adest impositio in hoc in qua ciues contribuant, & hoc inter alios abusus ciuitatis: nã videmus vias, maximis sumptibus ciuitatis construi, & demum ordinariè à particularibus impediri, & occupari, non sine maximo scandalo; verum aliquãdo à iure temporaliter tantum permittitur ratione alicuius ædificij, quod construitur, sed perpetuo minime, de quo per Ias. in repet. l. quominus de sum. nu. 67. vers. secundo moueor, & quando temporaliter non requiritur licetia, & aliud notabile tradit Bald. in l. basilicam in fin. C. de oper. publ. vt minimè possint prohiberi vendentes, ne in suis apothecis teneant pergulas, seu quas vulgo dicunt, tennas, quibus illi vtuntur, vt se teneantur à vento, & pluuijs, quæ singulariter tradit Auendan. de exequend. mand. par. 1. cap. 19. num. 39. vers. & istam nostram legem, vsque ad vers. & itè*
- 23 *lex nostra; Immo notetur tex. in d. l. ediles in fi. in vers. studeant, vbi permittitur artem mechanicam exercentibus posse à suis apothecis ponere in publicum, & in via, quæ sũt illorum exercitij; taliter quod non impediant vehiculum ire, & ibi glos. in verb. trochobos. Et videatur accuratè Auendan. vbi supra: nam curiosè, & eleganter ponit quasi omnia spectãtia ad Grassiam, & ad officium Iustitiarj Grassiæ ciuitatis, & M. Portulani.*
- 24 *Verum cum vnaquæq; Prouincia suo sensu abundet, & consuetudines, statuta, & instructiones sint tam diuersa, seu diuersa, propterea hoc intelligo secundũ dispositionem iuris communis: secus vero si consuetudo præscripta, statuta, aut instructiones aliud suadent, vt in hac nostra ciuitate videmus, in qua officium Magistrj Portulani exerceat Io. Simeon Moccia, Eques nobilissimus de Sedili Portenouz conscientissimus, & omni virtutum genere ornatissimus.*
- 3 *Licentia petita, & absq; iusta causa denegata pœna locus non est, nec à Rege denegatur audientia. Idque practicitur nu. 7. & 9.*
- 4 *L. si quis Decurio la 1. C. de Decur. lib. 10 declaratur.*
- 5 *Indignationis significatio, & effectus.*
- 6 *Clausula sub indignatione nostra; in literis Papa, & Regis, quid importet.*
- 8 *Legatis missis ad Regem licentia à Ciuitate petita, & sine iusta causa denegata à Prorege, salarium soluendum, & ita in Collaterali decisum num. 9. & 11.*
- 10 *Ciuitas potest Legatum ad Regem mittere contra Proregem ex Regia declaratione.*
- 12 *Cadavera magnatum balsamo curanda.*
- 13 *Ciuitatis maiorem partem, quatuor plateæ, siue quarteria constituunt, eaque representant; atque concludunt etiam contradicte platea populari, & ita per Regem mandatum, atque decisum per Collaterale, & num. 15.*
- 14 *Reclamare à maiore Ciuitatis parte aliquid decernente quilibet de populo potest, & superiorem adire.*
- 16 *Sedilia, siue Platea Ciuitatis liberè congregari possunt absque licentia.*
- 17 *Ciuitas largo modo dicitur esse sub tyrãnide, quando Ciues non possunt libera voce defendere bonum publicum.*
- 18 *Remedium ad vitandos tumultus, & dissidia, qua oriri solent, dum agitur de mittendo Legatum ad Regem, vt Ciuitas in Curia procuratorem habeat pro Ciuitatis, & Regni occurrentibus necessitatibus.*
- 19 *Ciuitatem regi pro maiori parte per nobiles est à iure approbatum, sicut contraria consuetudo est irrationabilis, & minimè seruanda, & nu. 20.*
- 21 *Consuetudo laudabilis, per quam nobiles tantum Regimini præficiuntur exclusis popularibus.*
- 22 *Ciuitatis in regimine plures esse debent nobiles, quàm populares.*
- 23 *Ciuitatis interest per nobiles gubernari, nõ per populares.*
- 14 *Actus commissus Consilio, vel alijs sub nomine collectiuo est à maiori parte explicandus.*
- 25 *In casu verò discordia Rex, vel Prorex in Regno aduandus, quod limitatur in prouisionibus temporalibus.*

S V M M A R I V M.

- 1 *Ciuitas non potest absque Proregis licentia Legatum, vel Ambasciatorem ad Regem mittere.*
- 2 *Pœna sine licentia mittentis, & missi erit extraordinaria Iudici arbitraria.*

A R G V M E N T V M.

De Legato ad Regem mittendo, qui Ciuitatis, ac Regni nomine sua Regi desideria, & querimonias exponat. Quando sine Proregis licentia eum mittere liceat maiorem in eo mittendo Ciuitatis partem consentire debere; Eam quot plateæ constituant. De iusto Legati salario.

Quo.

S. V I I.

VONIAM verò, quæ ad munus, suamq; pertinent potestatem Prorex interdum, vel negligit, vel malè agit. Potissimum quæ spectant ad Regni, ac Ciuitatis vbertatem. Subdi-

tos non æquabiliter tractandos, eisq; ius reddendum. Ciuitas sæpè deliberat, tum pro his, tum pro alijs, quæ occurrunt publicis necessitatibus Legatos ad Regem mittere, eisq; suâ, ac Regni desideria, & querimonias exponere. Contra verò Prorex se opponit, plurimumq; ægrefert; idcirco postulat hic locus, vt breuiter dicam, an, & quando inconsulto Prorege, vel sine ipsius licentia, id Ciuitati liceat; est enim proximum, & affine Ciuitatis, ac Decurionum, quam tractauimus potestati, quod nõ modica inter Ciuitatis plateas, earumq; Ciues dissidia excitare solet. Est igitur pro regula constitutum non posse Ciuitatem Legatos, sine Ambasciatores ad Regem mittere, inconsulto Prorege, qui perpenfa qualitate negotij, si potest, vel non per ipsum expediri, præstabit, vel denegabit licentiam, vt latius per *D. de Minad. in d. constit. in aliquibus in verb. Comitum, vel Baronum, qui allegat text. in l. 3. in fin. C. de leg. lib. 10.* & est melior text. in *l. fin. eod. tit.* & ob id multa mandata aliàs fuerunt facta, vt nõ discedant, multi ex hoc capti, & carcerati, & Ciuitas tota conturbata, ex dispersione suorum ciuium; sed dictum hoc *Minad.* non erit sic simpliciter intelligendum: nam fateor, quod Prorex est ad eundem causa licentiam petendi, quando ipse providere non potest, vel non intendit, & in eum casum, quando Proregẽ non adiuerint, non solum à Rege audientia est deneganda, sed extraordinariè Legatus puniendus, vna cum omnibus mandantibus iuxta dispositionem *text. in §. sit tibi quoq; cura, in auth. de mand. Princ.* ibi: *Remittimus eum cum omni correctione, & responsum non dabimus; & text. in l. si quis Decurio, la 1. C. de Decur. lib. 10.* dicit, quòd non antea discedat, quàm insinuato Iudici desiderio proficiscendi licentiam consequatur: quòd si pro sua audacia parui aliquis fecerit hanc iussionem, indignationem competentem sortiatur, & ibi *Rebuff.* dicit, quòd erit pœna arbitraria, & *Bald. in auth. statuimus C. de Episc. & Cler.* dicit extraordinariè puniri, & *10. de Plat. & Rebuff.* vbi supra dixerunt oportere petere licentiam, sed quando licentia fuit petita, & impetrare

non potuerunt, quod iustum erat, tunc accessus non est prohibitus, & probat *text. in §. sit tibi quoq; cura*, vbi si quis Regẽ adiuerit, dicendo quod iustum erat impetrare, non potuisse, & hoc verum inueniatur, indignatio contra Ministrum conuertitur, & *text. in d. l. si quis Decurio* intelligo, quando non expectata licentia Regem adiuerit: & licet *Bart. in tract. qui sint rebelles in verb. indignationem* dixerit, quod huius verbi nulum effectum inuenit, nisi quatenus verbum sonat, vt Imperator indignatus non exhibebit se gratum, quem sequitur *Ias. in l. 1. ff. de in ius voc.* & in eandem opinionẽ videatur inelinare *Aluar. & Propos. in cap. 1. §. porro, qua sit prim. caus. benef. amitt.* Tamen teneo opinionem *Bald. in d. auth. statuimus, idemq; Bald. in d. §. porro, vbi Laud. & Affl. & idem Affl. in Constit. Regn. inconsultilem tunicam nu 48. vers. 26. nota*, quod latius fundat, & infinita cumulat *Reffaur. Ca. Bald. in tract. de Imper. quæst. 110. priuile. 39. num. 3.* Quod indubitatè probat *text. in d. §. sit tibi quoque cura, ibi remittimus eum cum omni correctione*; ergo non consistit in simplicis animi indignatione. Immo *Bald. in d. §. porro*, dixit, quòd important hæc verba, in literis Papalibus priuationem beneficiorum, & *Iacobin. in tract. feud. in verb. Princeps, vers. nona specialitas*, dicit, quòd important priuationem feudorum; & sic hodiè practicatur, vt ad eundem Prorex pro licentia petenda, & si denegata iniuste fuerit, tunc licita est iudicata missio, seu legatio etiam licentia non impetrata, fueruntq; personæ, ad hoc destinatæ benignè receptæ à sanctissimis Regibus, vti personæ publicæ, & vt tales à Ciuitate remuneratæ, eisq; solutum debitum salarium, postquam legatio, seu accessus non est voluntarius, sed tenentur personæ electæ subire munus legationis, & ad illud compelli possunt, dicit *glos. notab. in d. l. si quis Decurio* communiter ibi per *Scribentes* recepta, vt practicatum fuit cum Marchione Padulæ, qui fuit transmissus tempore Præsidentis Marchionis de Mondeciar, in cuius gubernatione Ciuitas maxime fluctuauit, & reuolutiones fuerunt tales, quòd tandem sua Maiestas reuocauit illum, & vltimo loco, cum Oßauio Turtauilla Equite Neapolitano Sedilis Portus, & hoc tempore Præsidentis Comitum de Oliuares, quo tempore etiam fuerunt multi de facto carcerati, alijq; Equites principales, & in maximo numero latitantes, & inter ceteros carceratos fuit Princeps Casertæ: vnus de Magnatibus principalioribus Regni, & sic tota Ciuitas cõturbata, & existẽte in Curia

prædicto Octavio Tuttauilla, iam ut persona publica recepta à Maiestate Catholica, grataq; illi audientia præstita, fuit etiam prædictus Comes Oliuares reuocatus, & in eius locum transmissus Comes de Lemos. Qui Octavius Tuttauilla Ambasciator necessarias obtinuit prouisiones, & gratias, licet licentia non obtenta discessisset, fueritq; personæ carceratæ Sacr. Maiestatis ordine de facto liberatæ, ut de facto carceratæ fuerunt, & christianissimus Rex declarauit licere semper Legatum transmittere, quando contra ipsum Proregem querimoniarum sunt exponendæ, & ciuitas grauata ab illo ad suum Dominum recurrit, & dum reuersus fuit ad Ciuitatem prædictus Octavius habuit ab ea tanquam publicus homo ab ipsa transmissus debitum salarium, & iustam laborum suorum recompensationem, non obstantem repugnatione plateæ popularis, quod decidimus tempore prædicti Comitis de Lemos tunc dignissimi huius Regni Proregis, religiosissimi viri Ciuitati, & Regno gratissimi ob suam humanitatem, & erga omnes maximam pietatem, qui hic cum intrinseco bonorum dolore suum diem clausit extremum, cuius corpus in Monasterio S. Crucis fuit depositum per prius balsamatum, seu balsamo curatum, iuxta morem magnatum, maximè quò ad propriam patriam in longinquis existentibus sunt corpora asportanda, iuxta notabilem decis. *Odoffr. in l. 2. colum. fin. ff. de in ius voc.* Sic igitur fuit articulus iste decisus ex communi, & recepta doctrina *Bart. in l. ambitiosa num. 2. ff. de decr. ab ordin. fac.* quæ est in proprio casu, habito pro vero, quod ex sex plateis, seu quarterijs, in quæ, seu quas ciuitas distinguitur, & à quibus gubernatur, videlicet, quinque Nobilium, & vna Popularium, sufficit concursus quatuor ipsarum facientium maiorem partem, & ciuitatem representantium vigore sententiæ Regis *Federici lata in anno 1497.* & suorum *Capitulum* hoc disponentium, & pluries confirmatorum, & signanter hoc in indiuiduo prouidetur in *cap. 33.* inter cetera concessa per *Carolus V. Imperatorem Maximum in anno 1554.* in quorum possessione semper extiterunt, & existunt, quod equidem est iuris dispositioni conforme, ut quod maior pars concludit, illud attendatur ad *text. in l. quod maior ff. ad municipal.* Nec si damnosa fuerit conclusio maioris partis aliquid officit, si cuilibet de populo permillum est superiorem adire, & reclamare, ut idem *Bart.* tradit in eadem *l. ambitiosa num. 6.* Est casus in *cap. 1. extra de his, quæ fiunt à maior. part. capit.* qui *sex.* utrumque decidit

Auendan. in lib. 1. de execu. mand. cap. 16. & est hoc expressè prouitum in prædicta sententia lata per *Regem Federicum*, ubi tam quilibet de populo, quam superior ex officio, dum videt, quid iniustum conclusum, potest manus imponere, & particularis petere reuocationem, & superior prouidere; & hoc quod maior pars possit concludere, est tam in beneficium plateæ popularis, quàm nobilium: cum possit esse illa vna de quatuor concurrētibus, alijs nobilibus contradicentibus, ut in dies videmus, & practicamus: et si maior pars non concluderet, ratio negotia terminarentur, & ultimo loco Catholica Maieestas circa hoc mandauit interim seruari solitum, & consimilis decisio fuit facta in simili casu, cum Marchione Padulæ, de quo solito testatur *D. Frecc. in 3. lib. 4. fin. nu. 37.*

Et quotidie practicatur in Tribunali *Diui Laurentij*, ubi Decuriones congregantur ad negotia ciuitatis pertractanda, quod ex sex plateis, quatuor concludunt, tanquam facientes maiorem partem, & sic etiam refert pro indubitato *D. de Francb. in sua decis. 2.* Quod nouissimè noster serenissimus Rex declarauit in prouisionibus expeditis tandem per quas mandatur fore comedendum panem, & frumenta ciuitatis distribuenda eo pretio, quo illa ciuitas emit iuxta conclusionem platearum Nobilium, seu Sedilium, non obstante contradictione plateæ popularis; ex quibus, cum gratia Dei sublata erit pestis, tam abominabilis, quæ ciuitatem depauperauit. Deus Opt. Max. faxit, ut tam iuste statuta, & ordinata executioni demandentur.

Sed hæc, quæ ciuitatem, & Regnum adeo perturbant; & ex quibus ciuitas tota commouetur, & diuiditur in partes eum manifesto periculo reuolutionis, & perditionis illius: potest saluari, & facili remedio prouideri absque vexatione populorum, & certo modo manifesta violentia dum mandata fiunt, ne discedant, ne Sedilia congregentur contra solitum: si quidem liberè congregari possunt nulla impetrata licentia, de quo more etiam meminit *D. de Francb. in sua decis. 446.* ex quibus animus subditorum alteratur, & superior indignatur; & notetur vnum notabile verbum *Bald. in l. discernimus C. de sacrosanct. eccles. num. 6.* dicentis, & nota, quod largo modo loquendo omnis ciuitas est sub tyrannide, quando subditi non possunt libera voce defendere bonum publicum.

Remedium facillimum esset, si ciuitati permitteretur tenere in Curia pro ipsa, & toto Regno Procuratorem, seu Agentem, qui

qui negotia ciuitatis, & Regni tractaret: ex quo cessarent hæ turbulentiæ, tot querimoniarum, congregationes, & conuenticula, & Rex christianissimus, & omnium Dominus esset de singulis informatus, ut conuenit, calamitates, grauamina, & necessitates sui Regni audiret, ut congruit, absque commotione aliqua, & quæ digna essent prouisione, prouideret, & alia respiceret, uasalli; tam fideles satisfacti remanerent; nec video, quare huic Regno, tam fidelissimo negari debet, quod omnibus alijs uidemus permissum: Ministri enim utique pensarent grauamina non inferre, Rex de omnibus informatus omnia prouideret: sed tandem, ut dixi, sunt peccata populi.

19 Hic mos, quod regimen Ciuitatis sit pro maiori parte Nobilium, est à iure approbatus, secundum *Ang. in §. 1. in autb. de defenf. Ciuit* per illum *text.* quem allegat, & sequitur *Lup. in rubr. extr. de donation. int. vir. & uxor. §. 9. nu. 9. & Auen. de exequem. mand. par. 1. cap. 19. num. 18. uers. utilissimum*, qui dicit utilissimum esse Rempublicam Regi per Nobiliores sanguine, & estimatione propterea tradidit irrationabilem esse, & non seruandam consuetudinem, seu priuilegium, ut Nobiles ab officijs Reipublicæ excludantur tanquam in illius perniciem; & hinc *DD.* laudauerunt morem Venetorum, qui Nobiles tantum ad regimen assumunt Ciuitatis, de quo latè per *Tiraquel. de nobil. c. 20. nu. 1.* quodque debeant esse plures Nobiles, quam populares, notat *Alber. in l. 2. §. deinde ff. de orig. iur.* Hinc vo-

luerunt *Doctores.* interesse Reipublicæ gubernari per Nobiles, & non per populares, ut post alios habetur per *Cassan. in cathal. glor. mun. p. 8. consid. 36. & Andr. in cap. 1. in princ. de pac. iur. firm.* tradidit quod Nobiliores debent esse illi, qui ciuitates regunt. Hinc *Plato* dicebat nullo modo iustum imperium, vel ciuitatem appellandam, in qua popularis improbitas summa quæq; Reipublicæ munera tractare præsumat: qui enim populo se committit, fortunam non rationem sequitur, qui fortunæ fauet, periculo, & a se se dedit, qui in alea est ad ruinam, & cladem inclinat, & *Anachores Scita*, qui vnus ex Sapientibus fuit Atheniensium statum qui populi imperio agebatur breui interitum prædixit, quæ latius explicat *Petrus Crinita de honesta disciplina lib. 1. cap. 4.*

Et notetur vnum in eo, quod dictum est de maiori parte, quod si actus committitur 24 nomine collectiuo, ut puta Concilio, & alijs personis, illud collectiuum importabit dimidiam partem, *Ang. & Imol. in l. liber homo §. Titius ff. de hered. inst.* cum alijs cumulatis per *Auen. de exequ. mand. cap. 19.* ubi quod in casu discordiæ ad eundem est Rex, & sic Prorex in nostro Regno, & ibi uide notabilem limitationem, quando tractaretur de aliquibus ordinationibus temporalibus circa concertentia regimen, & administrationem ciuitatis, ut ibi latius per eum, qui omnino uideatur; nam sunt quotidiana, & deserviunt in dies ad multa, quæ in ciuitate occurrunt.

DE ELECTIONE OFFICIALIVM,
 seu Magistratum, officiorum administratione, atque priuatione illo-
 rum, ob malam administrationem, & pariter de ipsorum exti-
 matione, & remuneratione, quando benè se gesserunt; &
 multa de Baronibus, qui iustitiam administrant,
 & Iudices dicuntur suorum vasallorum,
 eorumq; auctoritates, quæ diuiduntur
 per §§. particulares

TITVLVS TERTIVS.

SVMMARIVM.

- 1 *Officiales sunt Annales.*
- 2 *Barones ad beneplacitum Officiales consti-
tuere non possunt.*
- 3 *Ritus Magna Curia, ut sola cognoscat de
delictis Officialium; obtinet in officialibus
Baronum.*
- 4 *Officiales à Rege creati, vel simpliciter, vel
ad beneplacitum censentur perpetui.*
- 5 *Officiales, potest, non tamē debet Rex ad nu-
tum priuare officio sine iusta causa.*
- 6 *Officia ementes parati præsumentur vendere
quod emerant redditur ratio. nu. 7.*
- 8 *Qua tamen iustitia administrationē habet.*
- 9 *Princeps, & Pontifex officia vendere non
est prohibitus.*
- 10 *Non tamen rectè agunt vendendo.*
- 11 *Officiorum venditio prohibita nouissimè
per Capitulum Philippi II. Ciuitati cōces-
sum.*
- 12 *Baronibus officia vendentibus, certa in Re-
gno pœna imposta.*
- 13 *Officiales, qui iustitia ministranda prepo-
nuntur, quales esse debeant, & quibus offi-
cia concedenda.*
- 14 *Officiorum venditio, plurimorū causa ma-
lorum.*

ARGVMENTVM.

De Magistratibus, tum à Barone, tum à Rege eligen-
dis; qualis in eorum electione seruandus sit modus,

Cicero in Paradox. Nam truenāq; iustitię

Regno, ac ciuitati panis co-
pia, aliarumq; rerum vber-
tate redundanti vincula,
quibus contineantur ad-
hiberi debent. Hæc sunt
ius, & aequitas, quæ vincu-
la ciuitatum appellauit

causa, olim bene moratos Reges cōstitutos,
idem affirmat in 2. de offic. & li. 3. scribit fun-
damentum perpetuæ cōmendationis, & fa-
mæ iustitiam esse, sine qua nihil potest esse
laudabile. Remora namq; iustitia, quid sunt
Regna, nisi magna atrocitas, inquit *D. Aug.
lib. 4. de Ciuit. Dei.* Quod alterum est ma-
ximè necessarium ad Regni, & Ciuitatis
tranquillitatem custodiendam. Admini-
strandæ verò iustitiæ, ac iuridicendo magi-
stratus præfunt, quæ fuit eorum creatorem
origo. Parum est enim ius in ciuitate esse,
nisi sint, qui in ea reddere possunt ex *Pompo.
in l. 2. §. post originem ff. de orig. iur.* De Ma-
gistratibus itaq; siue Officialibus dicturus, à
tempore incipiamus, quo munus eorum du-
rat; debent Officiales esse annales ex forma
Regis Pragmaticæ desumptæ ex l. §. C. de
offic. Præscl. Prat. qui kalendis Ianuarij in-
troire solebant, ut inquit *Andr. in cap. 1. de
seud. guard.* quod irruolabiliter obseruatur
in Baronibus, qui Officiales non possunt cō-
stituire vltra annum, nec minus anno, vel ad
ipsorum beneplacitum; sed annales esse de-
bent, de quo facit decisionem *D. de Franch.
dec. 410.* & adest specifica Pragmatica edita
in anno 1536. tempore Imperat. *Caroli V.*
immort. memor. Et idem *D. de Franch. in
dec. 407.* refert decisum, quod *Ritus Magna
Curia* interpretatus, quod de delictis Offi-
cialium sola Mag. Cur. cognoscat, procedit
etiam in delictis Officialium Baronum, &
ibi: An Magister Actorum comprehendatur
inter Officiales.

Officia tamen simpliciter concessa per
Sacram Maiestatem, seu ad eius beneplaci-
tum, ut est communis stylus priuilegiorum
censentur perpetua, iuxta *text. in l. iurispe-
ritos ff. de excus. tuto ubi Bald. Alber. & alij*
& licet Princeps possit officia tollere, illisq;
Ministros priuare, debet hoc facere ex vr-
genti, & sufficienti causa, & non aliter, quia
intel-

intelligitur auferre honorem, & facere iniuriam, quod alienum à Principe esse debet, ut notabiliter per *Ifern. in cap. 1. §. iterum si clericus in addit. nu. 29. de cap. Corrad.* Ita quod ex causa possunt tolli, non autem ad nutum, de quo per *Boer. decis. 149.* Vbi bonas habes decisiones contra eos, qui pecunias dant pro officijs consequendis, quia ex hoc intelliguntur paratos esse vendere, quod ipsi emerunt: ex quo omnia mala sequuntur in afflictionem populorum, peruersionem iustitiz, & dissipationem Regnorum, bonus text. in canon. *Princ. 1. q. 1. tot. titul. in auth. ut iudic. fin. quoq. suffr. Bart. & communiter Omnes in l. 1. C. de murileg. lib. 11. eleganter Sot. de iust. & iur. lib. 3. q. 6. art. 4.* intelligendo de officijs cum administratione iustitiz, alias secus, de quo per *Salys. in l. 1. C. ad leg. Tul. de amb. Bartol. & communiter Scriben. in l. Barbarius ff. de offic. Prator. Abb. & Canonist. in cap. tuam de atat. & qualis.* quæ distinctio etiam non habet locum in Principe, cum in eo non consideretur ambitus, & prohibitio non est de iure diuino dicit *Bald. in d. l. Barbarius. sic Fulgos. & Salys. in d. l. 1.* quod latius prosequitur *Gulielm. de Benedict. in repet. cap. Raynuitus in vers. duas habens fissas nu. 52. & tex. in l. 1. C. de pistor. lib. 11. & in l. 2. C. de murileg.* ponunt casus speciales, ne Regium seruitium defraudetur, & ibi declarat *Bart. & Odoffr.* ob quod *Ioa. de Plat. dixit* ibi esse speciale, & sic procedit text. in c. 1. extra de Magistr. & idem dixit, idem *Ioa. de Plat. in d. l. 1. C. de pistor.* sicut pariter dicimus in Pontifice, ut in eo non consideretur ambitus, nec simonia, & consequenter possint Reges, & Pontifices officia vendere, de quo latius per *Restaur. Castald. in tract. de Imper. q. 110. priuileg. 282.* Tamen hoc non facit, quod vendendo, vel concedendo officium continens administrationem iustitiz propter pecuniam, quod Princeps bene faciat, non enim erit ligatus pœnz impostæ per leges, quia est supra leges; sed malè, & pessimè faciet, & sequuntur ex hoc omnia mala supra enarrata à legibus, & Doctoribus considerata, quod bene aduertit, & eleganter in hoc loquitur *Gulielm. de Bened. ubi supra nu. 52. & seq.* qui inter cetera adducit auctoritatem *D. Tho. scribentis ad Ducissam Brabantiz.*

11 Hinc per Sereniss. Regem *Philippum II.* in anno 1557. ad supplicationem ciuitatis fuit prouisum, quod officia, quæ iustitiz administrationem continent minimè vendantur: cetera verò probis, & idoneis personis concedantur, ut in *lib. capit. fol. 159. in fin.* Et sic in Baronibus adest *Pragmatica*

particularis *Caroli V. in anno 1536. in titul. 12 de Baronib. incip. & inter alia,* ubi expressè Baronibus prohibetur venditio Gubernatorum, seu Capitaneorum Terrarum ipsorum sub pœna vnciarum centum cum amissione pecuniz receptæ, & ibi vide multa bona in releuamen vasallorum notatu digna. Et quæso legatur solemnis doctrina *Luc. de Pen. in l. 1. C. de diuers. offic. lib. 10.* ubi qualis qualitatis esse debent Officiales eligendi ad iustitiam ministrandam, quomodo propter merita, & gratis ipsa sint concedenda, & quid secundum præsentem abusum, qui & illis temporibus vigeat, & quod peius est, in scio nostro serenissimo, & christianissimo Rege, cuius decisionis meminit *Aff. in const. ut de successiombus nu. 56.*

Et quia memoranda sunt dicta per Imperatorem Iustinianum in hac materia venditionis officiorum, quæ damna pariant publicæ utilitati, quæ in destructionem populorum, & Regij etiam patrimonij, propterea volui transcribere posita in *auth. ut iud. fin. quoq. suffr.* quod quæso perlegere nõ tædeat, nam fructuosa erit repetita lectio, quæ ante oculos Principum, & Proregum, qui ipsorum personas repræsentant, debent semper stare, & ad illius constitutionis obseruantiam cunctis viribus inuigilare: nam si officia ad iustitiam regendam venduntur, vel non venduntur, Deus scit, de quo tam publicè per vicos, & plateas alloquitur, ut etiam publicum est nostrum christianissimum Regem de prædictis esse innoxium, & innocentissimum: verba igitur Imperatoris sunt.

Inuenimus enim plurimam ingressam causis iniustitiam: & hanc non olim, sed ex quibusdam temporibus violenter accessisse, & omnes nostros subiectos ad inopiam compulisse, & ad nouissimam ipsi penuriam deuenire fluctuarentur, & neq; consueta, & legitima tributa, & pro veritate pijs functiones secum dum publicum censum possint sine maxima necessitate persolvere: quomodo enim valerent collatores, cum ex aliquo tempore Imperatores semper aliquid lucrari ex prouentu iudicum cogitarent, & merito hos sequerentur etiam gloriosissimi Præsides ex hac iniustitia & damnis extrinsecis illatis, & solemnibus pijs collationibus sufficere? Cogitatio igitur nobis sancta est: quod agentes omnia quæcumque in nostris prouincijs sunt, vno actu communi ad meliora migraremus. Hoc enim omnino euenturum credimus. si Præsides gentium quicumque ciuitates administrationes Prouinciarum habet, puris procuremus uti manibus, & ab omni abstinere acceptione pro illis solis, contentis eis, qui à Fisco dantur & non

non aliter fiet, nisi & ipsi cingula sine mercede percipiant, nihil omnino dantes, nec occasione suffragiorum, neque his, qui cingula habent, nec alij hominum ulli. Considerauimus enim, quia licet questus immodicus imminuitur imperio: attamen nostri subiecti incrementum percipient: si indemnes à Iudicibus conseruentur, & imperium, & fiscus abundabit, utens subiectis locupletibus: & uno hoc introducto ordine plurima rerum, & innummerata erit ubertas. An certe non omnibus manifestum est, quoniam qui aurum dat, & ita administrationem emit, non dat hoc solū, quantum occasione adinuentum est suffragiorum; sed & aliud extrinsecus addit amplius occasione commodi administrationem, aut dantibus, aut spondentibus: & sic vno principio illicito dato plurimas necesse est manus circumire eum; qui donationem facit, & hoc non de suo forte prabere: sed mutuati, & ut mutuare possit damnificatum, & computare apud se, quia conuenit eum tantum ex Prouincia percipere, quantum liberet quidem ei debita, sortes, & usuras, & dāna pro ipso mutuo; computabit autem, & in medio expensas largiores: iam & iudicem, vel qui circa ipsum sunt degētes; & quadam etiam sibi met recondere questum in tempore sequenti, in quo forte non administrabit. Qua propter eius, quod ab eo datum est, triplum: magis autem si oportet verius dici, decuplum erit, quod à subiectis nostris exigitur: & ex hoc etiam fiscus imminuitur: nam ea, quae oportebat in fiscum inferri, eo quod administratorem habet puris utentem manibus: hoc ad propriam utilitatem redigens, qui administrationem habet, & inopem faciens nobis collatorem, inopiam illius, quae per ipsum agitur nobis reputat, & quanta impie talia sunt ad horum furtorum merito relata occasione. Administraciones namq. habētes Prouinciales ad hanc acceptionem respicientes multos quidem reorum dimittit, vendentes eis delictum: plurimos autem innoxiorum condemnant, ut noxijs praesent: & hoc non solum in pecuniarijs causis agitur; sed & in criminalibus, vbi est de anima periculum; fugiunt aequē ex Prouincijs, & confluunt huc omnes ingemiscētes; Sacerdotes, & Curiales, & Officiales, & possessores, & populi, & agricola: iudicum furta merito, & iniustitias accusantes, & hac non fiunt sola, sed & Ciuitatum seditiones, & publica turba plerumque fiunt, atq; sedantur. Et omnino vna est quadam hac omnium occasio malorum, & accipere suffragium à Iudicibus totius nequitia est principium, & terminus. Est quoq. hoc factorum eloquium mirabile, & verum:

quod avaritia omnium sit mater malorum: maxime quando non priuatorum, sed Iudicum inhaeret animabus. Quis enim sine periculo non furetur? quis non latrucinabitur sine reatu ad administrationem respiciens? Illum nāq. videns omnia auro vendentem, & praesumens, quia quicquid egerit illicitum, hoc pecunias dando redimet; Hinc homicidium, & adulterium, & inuasiones, & vulnera, & raptus virginum, & commerciorum confusio, & contemptus legum, & iudicum: omnibus haec venalia proposita esse putantibus tanquam aliquod optimorum mancipiorum; sed neque sufficimus considerare, & exponere, quanta ex furto Prouincialium Iudicum fiunt pessima: nullo eos praesumente cum fiducia redarguere, cum illi repente se emisse cingula pronuncient.

Haec ipsa officiorum venditio, quantum Reipublice sit damnosa, & quam multa mala pariat, Sanctorum quoq; Patrum testimonium confirmat *Chrysostom. in Epist. Pauli ad Ephesios serm. 6. Gregorij, lib. 7. Epist. 113.* quae omnia experientia confirmat, quae ut testatur *Caetan. in summ.* tanquam rerum magistra nos docet collapsam esse Rempubicam, vbi officia venduntur.

Haec dixisse sufficiat, Deus Opt. Max. propter suam admirabilem misericordiam, & omnipotentem manum huic pesti debitum adhibeat remedium.

S V M M A R I V M.

- 1 Officialis, qui legitime officium emit, vel Baro male tractans subditos, & vasallos, cogi potest ad vendendum.
- 2 Officialis officio, & iurisdictione potest priuari ob nimiam seueritatem, aliaq. crimina.
- 3 Si tamen gratuito fuerit officium, & iurisdictione concessa, secus si ex titulo venditionis.
- 4 Officiali propter nimiam seueritatem, vel crimina graua, iurisdictionis, & officij empti priuatio irrogatur, & ita practicum num. 6.
- 5 Vasallis, quae remedia competant contra Baronem graua mina inferentem, remissiuē.
- 7 Officium, & feudum emptum, vel alio modo alteratum retinet naturam officij, & feudi eo excepto, in quo est mutata.
- 8 Vasallus eximitur à iurisdictione Baronis, qui eum male tractat.
- 9 Gratiam delictorum, atq; penarum post sententiam, solus Rex indulget.
- 10 Prorex in visitatione carcerum cum assententia Collateralis Consilij, & caterorum Officialium generalem abolitionem concedit, & ibi de solita visitatione carceratorum solita

- per Iudices Magna Curia, ac de pane solito distribui pauperibus carceratis Curia expensis.*
- 11 *Baro ante, vel post sententiã pendente appellatione gratiam delictorum vassallis, ita demum indulget, si partis intercedit remissio: idque decisum in Sac. Conf. iunctis Aulis.*
  - 12 *Leonis XI. Sum. Pont. laudes.*
  - 13 *Iurisdictio, vel in officium, vel in feudum conceditur, una ab altera, maxime differt.*
  - 14 *Interesse partis duplex, pecuniarium, & sequentis animi.*
  - 15 *Gratiam delictorum sine partis remissione, Rex de potestate ordinaria absque causa indulgere non potest, estq. Regum consuetudo generalis in Regno practicata nu. 17*
  - 16 *Afflictus in intellectu Andrea notatur.*
  - 18 *L. iudicium soluitur, ff. de iud. non obtinet, cum iurisdictio est concessa in feudum.*
  - 19 *Prorex cum voto Collateralis ex qualitate delictorum abdicat iurisditionem à Barone, & practica recensetur.*
  - 20 *Limitat interdum, ut in Ciuitate, vel cum certo Iudice deputato procedat.*
  - 21 *Baro habet iurisditionem priuatiuam.*
  - 22 *Patit remissionem suo nomine vassalli contumacis.*
  - 23 *Distinctio inter iurisditionem in officium, vel in feudum, non obtinet in iurisditione in officium habita ex causa onerosa.*
  - 24 *Iurisditionem quomodocumque concessam sepe manere sub Principis Imperio, qualiter intelligatur.*
  - 25 *Princeps feudum alteri concessum potest ex suprema auctoritate, cum id sibi videbitur custodire, & in eo milites ponere.*
  - 26 *Princeps potest in terra infeudata facere castrum, siue fortellitium, illudq. reficere, & situm in confinibus, etiam diruere, idq. in Regno practicator.*
  - 27 *Belli tempore, vel alia publica urgente necessitate dirui possunt adificia extructa ultra statutam altitudinem, vel que defendi nequeunt, segetes etiam comburi, & exempla commemorantur.*
  - 28 *Rex potest in castro, nouum praponere castellanum ob inimicorum suspensionem, vel Baronis diffidentiam.*
  - 29 *Dominus directus, castrum, vel fortellitium etiam clericorum custodire, ac defendere potest.*
  - 30 *Vtilis Dominus feudi non tenetur ad sumptus, quos directus erogat in extructo, vel reficiendo fortellitio, nisi tanquam vnus de populo.*
  - 31 *Castrum, vel fortellitium extructum à directo Domino in feudo Baronis, cedit in beneficium feudi.*
  - 32 *Capitulum Regni Caroli II. Itē statuimus, quod vniuersitates, obstringit ad castrorum reparationem, correctum per Pragmaticā Ferdinandi Primi, declaratur nu. 33.*
  - 34 *Vniuersitates non tenentur ad refectiōem castri ex clausula cum iuribus suis adiecta in venditione alicuius Terra, licet alias dum erant in potestate Regis ad hoc tenebant; & ibi quid in exceptuatis concessis magno Principi, an transeat in inferiorem per generalem venditionem illi factam.*
  - 35 *Murorum refectio ad Ciuitatem pertinet, pro qua singuli Ciues contribuere tenentur, idq. pluries in Reg. Cam. decis. nu. 37.*
  - 36 *Muros reficere, vel construere non potest Ciuitas, sine Regis licentia.*
  - 38 *Refectio murorum Ciuitatis ob impotentiã illius, fisci sumptibus fit cum facultate repetendi.*
  - 39 *Ad extructionem, vel refectiōem murorum Ciuitatis, tertia pars tributorum qua fisco debentur retineri potest.*
  - 40 *Clerici, ceteriq. immunes contribuere tenentur ad extructionem, vel refectiōem murorum pontium, & viarum.*
  - 41 *Castrorum, & murorum constructio, & reparatio ad quem pertineat contributio pro ea, quomodo facienda; adificia priuata iuxta, vel supra muros ciuitatis, quando tollenda remissiuē.*
  - 42 *Baro habens merum, & mixtum imperium ex causa publici boni; potest uti Iudex vassallorum penam à lege diffinitam augere.*
  - 43 *Capitulum Regni. Item & inquisitionem, declaratur non obtinere in Barone, qui habet merum, & mixtum imperium.*
  - 44 *In banno potest ex causa pœna diffiniri melius visa.*
  - 45 *Baro potest ratione contemptus pœnam exigere ultra damnum, & ita pluries decisū.*
  - 46 *Exercens iurisditionem, quam non habet, qua pœna puniendus.*
  - 47 *Curia Baronis grauās vassallum in aliquo incidenti, vel interloquutoria, tota causa priuatur.*
  - 48 *Baro, qui non habet causas appellationis, si deleget primas causas, possit ne cognoscere de appellatione à sententia delegati interposita? An per viã recursus? quid item in Regno remissiuē.*
  - 49 *Appellatio à Baiuli sententia, in Regno spectat ad Baronem non habentem appellationis causas.*
  - 50 *Appellatio à subfeudatarij sententia, qui subfeudum tenet in capite à Barone, ad eundem Baronem spectat, quamuis carentem causis*

- causis appellationum, quicquid Frecc. dubitauerit.*
- 51 *Fiscus in Regno non appellat à decreto pro reis inquisitis, sed habet recursum ex notorio grauamine, de quo in primis cognoscitur.*
  - 52 *Appellationi à reo inquisito interposita fiscus adhaesisse censetur.*
  - 53 *Pragmatica de fisci adhaesione, appellationi ab inquisito interposita non practicatur, cum proceditur ad partis querelam.*
  - 54 *Rex, an possit residentiam constituere officialis Regij, in terra Baronis, vel Visitatorem Baronum, ac feudatariorum.*
  - 55 *Regia Audientia in ciuitatibus, & terris Baronialibus residentia.*
  - 56 *Ex causa tamen, eaq. Baronibus, nedum vniuersitatibus utilis.*
  - 57 *Baronibus verò contradicentibus prohibita.*
  - 58 *Baro, an possit tenere Iudicem appellationis in terra subinfudata, remissiuè.*
  - 59 *Visitatorem potest Rex constituere contra Barones malè tractantes vasallos, vel feuda dilapidantes, in quo Capic. notatur, secus absque causa.*
  - 60 *Feudatarius, qui feudo abutatur eo priuatur.*
  - 61 *Federicus Imperator Regnum exinaniuit Tyrannico dominio.*
  - 62 *Visitor Regni Generalis à Rege constitutus non habet potestatem visitandi Barones, idq. Rex declarauit.*

ARGUMENTVM.

De Baronum iurisdictione, ac potestate in delictorū gratijs indulgendis pœna, quam habent; cum vasallos, malè tractant, grauant, vel Regis iurisdictionem vsurpant; Iurisdictione in officium, vel feudū concessa vtriusque discrimine. Ea Baronibus iustā ob causam à Prorege, & Collaterali Consilio abdicanda, vel limitanda. De Castrorum in locis infudatis existentium custodia, refectione eorundē, noua à Rege extruccionē, pro sumptu in vtraque erogando; vtilis Dominus, quomodo teneatur, murorum Ciuitatis extruccionē, ac refectionē ad quem pertineat, qui pro ea teneatur, Capitula Regni Caroli II. Item statuimus, Item & Inquisitionem, declaratur; residentiam Officialis Regij in locis Baronialibus, vel Visitatorem Baronum, Rex an constituere possit, de Regiæ Audiētīæ in ijs residentia.

§. I.

Corollarie ex prædictis inferitur, qđ si quis habet officium legitimè emptum, & malè tractat subditos, vel Baro vasallos, vel est Officialis malè famæ, & odiosus, potest cogi ad vendendum, ex *text. in §. sed & maior asperitas Da-*

minorum, inflit. de bis, qui sunt sui, vel alien. iur. Ioan. Fab. in §. sed hoc tempore eod. titul. & hoc etiam ex officio potest Iudex mandare, Guid. Pap. in decis. 62. Aim. in cons. 6. &

- 2 *propter nimiam seueritatem potest etiam officio priuari, dixit Bar. in l. 1. in fi. ff. de his qui sunt sui, vel alien. iur. Fulgos. in l. si Dñs eod. titu. & loquuti sunt etiam in Barone, vt possit iurisdictione priuari: sed hæc quando*
- 3 *iurisdictione, vel officium gratuito fuit concessū; secus si ex causa onerosa, vt titulo veditiois; tunc enim quando delicta non sunt tam exorbitantia, & exemplaria, non priuatur quis officio, aut iurisdictione; sed cogitur ad vendendum, ad quod solent allegare pro notabili d. cons. Aym. 6. n. 108. vers. quartum flagitium, vsque ad quintum, secundum*
- 4 *quæ fuit practicatum in causa Gabrielis Capani Iusticiarij Grassiæ Ciuitatis condemnati ad vendendum officium, vltra alias pœnas corporales, & pecuniarias impositas, & idē in causa Marchionis Padulę Dohanerij Dohanæ Menependum Apulez; sed vt dixi, hoc quando delicta sunt talia, quæ non importat priuationem: sed si scuitia, & alia essent grauissima, tunc bene potest etiam procedi ad priuationem iurisdictionis, & in specie de Domino malè tractante vasallos, dicit Geminian. cum ceteris Canonist. in cap. ad Apostolica §. sed licet per illum text. de re iud. in sexto. Et quomodo possit feudo priuari, ex*
- 5 *quibus causis, & quæ vasalli remedia habeant aduersus Baronum grauamina videatur eleganter, & latius per Petr. Grego. Sicul. in tract. de concess. feud. par. 8. q. 16. vbi vtilia*
- 6 *& quotidiana; nec faciet ad casum, qđ emerit, vel alias habeat ex causa onerosa, nam non per hoc mutabit titulus emptionis, vel causa onerosa naturam rei subiectam talibus periculis: alias impune posset quis delinquere, vexare, & malè tractare vasallos, & subditos, vt notabiliter ad propositum tradidit D. Frecc. in 2. lib. de subfeud. q. 57. vbi inuehit contra emptores officiorum, ac reprobatur illorum venditiones. Erit enim officium emptum sub natura officij in omnibus præterquam in eo, in quo est immutata, vt quia debebat acquiri gratis, & cōcedi absq; pecunia, & est illud concessum mediante pecunia, sicut dicimus in feudo pecunia cōcessio, vel aliter alterato, vt retineat suam naturam, præterquam in expressis ad *text. in c. 1. de feud. non hab. propr. feud. natur. declarat Andr. in c. 1. §. huius autem generis, ex quib. caus. feud. amit. num. 12. in cap. 1. §. sed nec est alta iustior num. 35. qua sit prima caus. benef. amit. Et propterea dicit eleganter idem Andr. quod eisdem modis, & propter eandem**

culpas

Culpas amitteretur, sicut proprium feudum in
d. e. 1. de feud. non hab. propr. feud. nat. ubi est
 casus, idemq. tradidit *text. in cap. feudum ea*
lege, si de feud. de junct. mil. controu. fuer. &
 hoc voluerunt omnes, dum dixerunt, quod
 8 vasallus eximitur à iurisdictione Baronis,
 quando ab eo malè tractatur, de quo per
Bal. in S. publici latrones de pac. ten. latè las.
in autb. qui rem C. de sacros. eccles. cum alijs
 latè congestis per *Regentem Lanarium vi-*
rum eminentissimum, ac celeberrimum Iu-
risconsultum in suo cons. 5. num. 53. qui in
 eodem consilio consuluit eleganter, & doctè
 9 more suo fundat facere gratiam delictorum
 & poenarum incurfarum post sententiam ad
 solum Principem spectare, vt in dies vide-
 mus, vt per *Iacob. nu. 21. & Rom. nu. 20. in*
l. imperium ff. de iurisd. omn. iud. Afflic. in
cap. 1. qua sint regal. num. 4. 7. 8. 38. & 49. vbi
 quod solus Princeps cōcedit generales abo-
 10 litiones, vt consueti sunt facere Proreges,
 vnusquisque in suo Præfidatu, visitando car-
 ceres Mag. Cur. cum assistentia Collateralis
 Consilij, & omnium Regionum Officialium
 vniuscuiusque Tribunalis, & de visitatione
 11 carcerum solita fieri per Iudices Mag. Cur.
 & de pane, qui dari mādatur carceratis ege-
 nis, & pauperibus, videatur *text. in l. Iudices*
C. de Episcop. audientia, qui est *text.* notab.
 & ad hoc propriè factus; verum has concessi-
 ones, & gratias per Proreges in visitatio-
 nibus fieri solitas, facere non possunt Baro-
 nes, quantumcumq; amplam habeant iurisdic-
 tionem cum mero, & mixto imperio: be-
 ne tamen poterunt ante sententiā, & etiam
 postea existente partis remissione, penden-
 te tamen appellatione ex qua iudicatum
 rescinditur, & hoc iure vtimur in Regno, vt
 per *Ann. in repet. c. 1. de vasall. decrep. atab.*
in verb. sum in tex. nu. 139. quidquid referat
 alias aliter iudicatum per Mag. Cur. in cau-
 sa D. Bernardetti Medices Baronis Terræ
 Ottaiani; sed fuit hæc decisio reuocata in
 Saer. Cons. iunctis aulis, vt refert *D. de Fran-*
ch. dec. 470. qui meminit dictorum per *Ann.*
 vbi supra, & de decisione facta per M. C. in
 dicta causa D. Bernardetti, fratris Illustrissi-
 mi quond. Cardinalis Medicis assumpti po-
 12 stea ad apicem Pontificatus cum admirabi-
 li applausu omniū, & publica lætitia, fuitq;
 appellatus Leo XI, cuius neptem duxerat in
 vxorem Horatius de Ponte meus filius, &
 dum præparabantur triremes Pontificiæ
 cum magno apparatu, vt conduceret Ro-
 mam versus ipsum Horatium cum vxore,
 & tota familia, Pontifex ille maximus suum
 diem clausit extremum, vixitq; in Pontifi-

catu per dies tantum viginti septem cum
 vniuersali omnium tristitia, qui recordatus
 atque exoratus à Collegio Cardinalium,
 à nostri Regis Ambasciatore, à Magno Etru-
 riz Duce de eadem sua familia, vt D. Otta-
 uianum Medices suum nepotem dilectum,
 ad Cardinalatus gradum assumeret, vt sal-
 tem memoriam hanc, & vestigia aliqua sui
 Pontificatus in eius domo relinqueret, no-
 luit Christianissimus Pontifex, dicendo non
 debere Cardinales in præcinctu vitæ spiri-
 tu creari, hoc esse perniciosissimum, nolle
 grauare eius conscientiam, & successoribus
 in Pontificatu, tam malum exemplum præ-
 bere, imitandq. memorandum illum Elea-
 zarum Macchabeum, qui magis mori ele-
 git, quam posteritati perniciosum exem-
 plum relinquere; sic inquam vitam cum
 morte commutauit, sic tanta dignitas, &
 gloria, quasi per momentum expirauit, sic
 erat in fati; sic Deo placuit, sit semper no-
 men Domini benedictum. In relata igitur
 decisione agit *D. de Francb.* de eadem
 causa prædicti Domini D. Bernardetti, con-
 13 stituendo maximam differentiam, quando
 iurisdicatio tenetur in officium, vel in pro-
 prietate, & quando Baro habet tantum
 primas causas, vel etiam secundas in priui-
 legio, refert iunctis aulis per Sacrum Con-
 silium solemniter iudicatum, posse Baronem
 pendente appellatione componere, seu tran-
 sfigere, & gratias facere, & hanc ipsam dif-
 ferentiam inter iurisdictionem, quæ habetur
 in officiū, & in feudum cōstituit *D. Lanar. in*
prealleg. consil. vt primo casu minimè possit
gratia fieri; secundo verò sic, authorit. Ant.
de Butr. Fely. Io. Fab. Cuma. & aliorum, &
 14 legatur omnino *Iser. in verb. & bona cōmit-*
tentium, qua sint regal. post nu. 75. vbi de
 generali abolitione, de solita habilitatione
 carceratorum per ferias, & signanter de in-
 dulgencia sine remissione partis, & commu-
 tatione poenæ corporalis, quæ notentur. Nā
 eleganter *Andr.* loquitur distinguens inter
 interesse partis pecuniarium, & animi saui-
 entis, vt primo casu non possit, loquendo de
 15 potestate ordinaria; secundo verò casu sic,
 nam talis animus non debet attendi, qui al-
 legat *text. notabil. in l. si venditor S. final. ff.*
de seru. export. & loquitur *Andr.* quando si-
 ne causa, nam ex causa non dubitatur, vt la-
 tius per *Afflic. num. 49.* qui intellexit *Andr.*
 16 quando ex causa, & malè. Et distinctio-
 nem *Andr.* sequutus est *Boss. in titul. de*
remed. ex sol. clem. princ. cum latè cumula-
 tis per *Farinas. in titul. de inquisit. quest. 6.*
num. 12. vers. & licet aliquid, quamquam

ipse contrarium sentiat, nullam faciens mentionem de doct. *Ifern.* & non mirum, quia eius lectura non omnibus est nota, nec facilis: bene aduertit, quod de generali consuetudine, nunquam consueuerunt Reges, nec

27 Pontifices gratias facere absq; partium offensarum remissione, & hoc etiam iure utimur in Regno, de quo per *Afflic. in Const. Regn. mulier qua dotarium num. 28.* Eandemq; pariter differentiam inter iurisdictionem concessam in officium, vel feudum circa abdicationem causarum, adhibet *Dom. Frecc. in 9. auctor. Baron.* quod est utile, & occurrit in dies, ut possit a Superiore, quando iurisdicatio tenetur in officium, secus vero si

28 in feudum, quo casu limitatur dispositio *ten. in l. iudicium soluitur ff. de iud. ut latius per D. Frecc. in loco allegato auctorit. Bal. Card. Curt. & aliorum,* nisi qualitas delictorum, grauitas illorum, ac exorbitantia aliud requirat propter publicum bonum; nam tunc causa abdicatur, nec remittuntur ad Curias Baroniales, seruato tenore priuilegiarum illorum, sed facta relatione Proregi Principem representanti in Collaterali Consilio determinamus, quod pro illa vice extra praeiudicium priuilegiarum Baronalium causa remaneat in M.C.V. concurrente in hoc utilitate publica, & causa exemplari per quam maxima, & ex eadem causa multoties

29 licet causa totaliter Baronibus non tolluntur habendo respectum ad qualitates illorum: Tamen licet remittantur, prouideri solet, ut procedatur in ciuitate, vel cum certo Iudice deputato, de quo late per *D. Frecc. in 35. auctorit. Baron.* Nam alias de potestate

30 ordinaria non posset, immo in tantum iurisdictiones sunt Baronum, illorumque usu, & exercitio non possunt impediri, quod dicuntur habere iurisdictionem priuatiuam in concessis, & possunt mandare uasallis, quod non declinent ipsorum iurisdictionem, de quo per *D. Frecc. in auctor. Baron. 9. & 10.*

22 Hinc et si uasallus Baronis contumax amittat fori declinatoriam ratione contumaciae, quo casu intelligitur prorogata iurisdicatio, tamen hoc non procedit respectu Baronis, qui suo nomine petit remissionem, de quo per *Capp. decis. 9. limit. 1. D. de Franch. dec. 411. Bellug. Specul. Princip. rubr. 15. §. sed quid dices num. 6. cum alijs late cumulatim per Consiliarium Fab. de Ann. in cons. 107. uolum. 2. ubi multa elegantia, quando iurisdictiones sunt distinctae; & quis habet illam cum clausula abdicatiua; & quod dixi supra*

23 de distinctione, quae fit inter eum, qui habet iurisdictionem in officium, vel in feudum, limbo, quando habet officium ex causa one-

rosa, quia censetur emisse, & consequenter ex communi decisione *Bal. in l. qui se patris C. unde liberi,* ut idem dicendum in eo, quod in Barone feudum emente, quod cogitur.

- 24 Sed concurrente publica utilitate secus est: & sic intelligitur, quod per quicumq; concessionem, quae fiat, semper remanet sub Principis imperio, ut bene auctoritate *Pet. Cyn. & Bal. discurret Bellug. ubi supra,* unde cum haec tangant publicam utilitatem: propterea, ut supra bene notatum est, non attenditur alterius priuilegium, seu interesse, cum praeualeat publicum, & suprema auctoritas semper intelligitur excepta, iuxta terminos *tex. in d. c. quod translationem.*
- 25 Hinc et si facta fuerit feudi concessio, potest Princeps ex suprema sua auctoritate in casibus melius sibi uisus illud custodire, milites apponere, & alia quae melius sibi uidentur expedire ex reg. *tex. in l. si ita §. Dominus ff. de us. & habit. late per D. Frecc. de subfeud. lib. 2. auctor. Baron. 12. & per Capp. in repet. cap. imperialem uers. quarta conclusio cart. mibi 28. auctorit. Bal. in auct. nunc si haeres C. de litig. Iacob. in tract. feud. in uerb. de Castro rubei Montis num. 14. uers.*
- 26 *ulterius quaro:* Idem & poterit ibi facere fortellitium, vel rescicere, et si est in confinio potest diruere, si sic uidebitur *Albet. in l. fin. per illum tex. ff. de us. & habit. Bal. in cons. 122. uolum. 4. Capp. ubi supra,* quod ita in Regno practicatur; & non solum potest edificia destruere, sed dixit *Bal. in l. Lapilli in addit. ff. de rer. diuis. num. 1.* Quod tempore guerra, & omni tempore, quo publica utilitas urget debent destriui edificia supra altitudinem statutam facta, domus, & loca, quae non possunt defendi, sicut dixit fieri quotidie; & tempore guerra comburi segetes, ut inimici careant victu; quae omnia uidimus alias practicata in Regno, in ciuitate Nolz,
- 28 Capuz, & in alijs quampluribus; & *Angel. in d. auct. nunc si haeres,* dicit quod potest Rex apponere in Castro nouum Castellatum propter inimicorum suspicionem, vel Baronis diffidentiam, quem allegat *Petr. Grego. in titul. de concess. feud. lib. 1. quast. 10.* quae dixerunt *Doctores.* procedere in fortellitio
- 29 Clericorum, ut possit Dominus, illis inuitis custodire, defendere, capere, & ponere gentes armorum, ut per *Cyn. & Paul. de Castr. in l. cunctos populos colum. final. C. de Summ. Trinitat. & fia. Catholic. pro-*
- 30 *pter publicam utilitatem.* Verum non tenetur utilis Dominus feudi tali casu ad sumptus, secundum *Bal. in l. si aliquando in fin. ff. de offic. Proconsul. Par. de reintegrat. cart.*

31 *part. mibi* 98. multa ad hoc cumulat *Frecc. vbi supra*: sed debet talis Dominus contribuere tanquam vnus de populo, & aduertatur ad vnum notabile, quod dixit *Angel. in l. Turres C. de oper. publ. per illum text.* videlicet, quod fortellitium factum per Dominum directum in feudo Baronis cedit in beneficium feudi, quæ etiam procedunt in vniuersitatibus Terrarum; nam licet alias per *Capitulum Regni* editum per *Carolus Secundum* incip. *item Statuimus, & ab vniuersitatibus &c.* dispositum erat, quod ciuitates tenerentur ad reparationem castrorũ. Tamen postea hoc sublatum fuit per *Pragmaticam Regis Ferdinandi Primi* editam in anno 1481. incip. *ad perpetuam rei memoriam in verb. item ne in reparationem Castrorum in titul. de salario eorum, qui mittuntur proseruitio Regio*, nisi repertum fuerit vniuersitates aliquas ad hoc teneri, puta ex cõsuetudine legitimè præscripta, vel alia legitima causa, vt notat *Campan. in eod. cap.* & in tantum hoc est verum, quod vniuersitates non tenentur, vt si aliquo casu ratione cõsuetudinis ad hoc adstrictæ essent, quod tanquam quid supremum, & insolitum non veniret in venditione, quæ fortè de terra fieret cum elaulula, cum iuribus suis, nisi hoc specialiter diceretur, & ita refert decisum *Luc. de Penn. in l. 2. C. de iur. Reip. lib. 1 r.* cumulat decisiones, & sic pariter refert decisum *D. Praes. de Francb. in dec. 78.* pro insigni notetur aliud memorie commendandum, quod sicut in venditione, vt supra, facta eum omnibus iuribus, & pertinentijs suis non venit hoc ius reale reficiendi fortellitia, & castra, sic pariter priuilegia, quæ sunt concessa alicui magno Principi cum casibus reseruatis non transeunt in generali alienatione eum assensu facta personis inferioribus, quibus Rex talia nõ fuisset concessurus, ita iudicatũ pluries refert *Minad. in repetitione Constitutionis in aliquibus in verb. textus constitutionis. nu. 39. car. 46. à terg.* quæ intelligo in castris, & fortellitij Regijs, secus in refectione murorum ciuitatis: nam hoc pertinet ad eandem ciuitatem, & possunt ciues ad contributionem cogi iuxta ipsorum facultates ad *tex. in l. ne splendidissime in l. omnes in l. turres C. de oper. publ.* sed non licebit sine Principis autoritate construere, vel reficere *l. sacra §. muros ff. de rer. diuis. de quibus latè per Luc. de Pen. in l. ff. C. ex quib. muner. nem. lis. se excus.* fuit decisum pluries in Regia Camera per plures consultationes factas pro ciuitatibus Liparis, Hydrunti, Gallipolis, Monopolis, & Trapani: fuitq; dictum, quod propter impotentiã

illarum fiant expensis fisci eum facultate repetendi, sed de tributis fisco debitis potest detineri tertia pars in causam prædictam expendenda, dicit *tex. in l. 3. C. de diuers. urban. prad. & rust. lib. 11.* sed dixit *Luc. de Penn. vbi supra*, quod malè hoc seruant fiscales.

40 Ad quam etiam refectionẽ tenentur contribuere Ecclesiastici secundum eundem *Luc. de Penn. in l. fin. C. de exact. tribus.* sed non ex vi legis laicorum, sed ex vi rationis iuxta communem distinctionem, de qua per *Abb. & Canonist. in cap. Eccles. S. Maria de Constit. eleganter Ifern. in c. 1. §. firmiter col. 3. de probib. feud. alien. per Feder. & in pralud. q. 3. nu. 39. latè Surd. in consil. 301. vol. 3.* Sunt enim hæc omnia tendentia ad publicum beneficium commune non solum omnibus in vniuersum: sed vt singulis; sicut dicimus in constructione, seu refectione portium, & viarum, à qua nemo est immunis, non obstante quolibet immunitatis priuilegio statuit *text. in l. 1. C. de collat. fund. in lib. 10. & reddit. rationem text. in fin. ibi, nulla enim ratione debent ab hoc, quod in cõmune omnibus prodest seiungi*; & vide latè de hac cõstructione, seu reparatione castrorum, aut murorum, ad quem spectat; & quomodo fiat contributio, & quando ædificia priuata iuxta, vel supra muros sunt toleranda per *Auend. eod. tit. lib. 2. c. 3.*

42 Et respectiue ad hanc causam publici boni, sicut Iudex potest augere pœnam à lege statutam, ex *reg. tex. in l. ff. C. de mod. mult.* sic Baro habens tamen merũ, & mixtum imperium, cum sit Iudex ordinarius suorum vassallorum, vt diximus supra, de quo late *Frecc. authorit. 13. & licet tex. in cap. Regn.*

43 incip. *Item & inquisitionem* disponat quod Baro in Bannis, quæ facit, non potest imponere pœnam vltra Augustalem; intellexerunt tamen *Doctores capit. illud* in habente simplicem iurisdictionem, secus autem si habeat merum, & mixtum imperium, vt latè ibi per *Io. Ant. de Nigr. post Afflic. in Const. Regn. Iustitiarj nomen, & normam in 22. notab.*

44 & hanc opinionem, vt possit imponi pœna melius visa in banno ex causa *Oldr. in consil. 15. Alexand. in l. 1. ff. si quis ius die. non ob-*

45 *temper.* vbi latè *Gagnol.* & sic etiam decisum pluries fuit ratione contemptus possit à Barone exigere pœnam vltra damnum. At si Baro non habeat secundas causas, siue appellationis, vel alias Regales iurisdictiones easq; exerceat, quæ pœna puniatur diffinit *Regn. Const. cum satis, & alia incipiens offeij*, vt sit pœna capitalis; adeo autem limitatur Baronum iurisdictionio, quod si grauatur

vasallus in eius Curia litigans in incidenti, aut interlocutoria causa principalis, priuatur tota causa, quod latius discurret, & fundat *Luc. de Penn. in l. defensionis facultas G. de iur. fisc. lib. 10.*

48 Et quando Baro non habet causas appellationum, & delegat primam causam; an possit tunc cognoscere de appellatione, cum a delegato appelletur ad delegantem, & quid in Regno, & an saltem per viam querelae, & recursus; late per *D. Frecc. in 13. author. Baron.* vbi quomodo non potest Baro se intromittere in exercitio iurisdictionis, & de solita prouisione, quae super hoc fit per decreta Sac. Conf. quae non habent in Regno disputationem in sententia baiuli, nam ab illa appellatur ad Baronem, seu suum Capitaneum, etiam quod non habeat Baro causas appellationis, & vide rationem per *D. Frecc. in 16. author. Baron.* quem non sequor,
 49 dum in 24. *author. Baron.* dubitauit, si Baro cognoscit de causis appellationum sui subfeudatarij: nam hic est alius casus, quia etsi non habeat causas appellationis in privilegio, intelligitur hoc de sua ordinaria iurisdictione, sed quo ad subfeudatarij eo ipso, quod potest illum constituere, habet implicitè a Rege superioritatem, ac cognitionem grauaminum; quod intelligo de subfeudatario, qui tenet feudum immediate, & in capite a Barone, quod autem supra dixi per
 51 viam querelae, & recursus hodie practicitur in Regno cum Regio Fisco, qui vigore *Rituum Magn. Cur.* a decretis liberatorijs non potest appellari: sed bene datur recursus, quando pretendit notorium grauamen, quod ante omnia cognoscitur, & tunc, quia notoria iniusticia equiparatur nullitati, admittitur reuiso sententiae Mag. Cur. in S. C. quae omnia recenset *D. de Franch. in decis. 148.* post *Capyc. & Grammat. per ipsum relatos,* & *idem in d. decis. 470.* & hoc in criminalibus: verum si inquisitus a condemnatione appellauerit, intelligitur fiscum adhaesisse appellationi vigore *pragmatica* edictae tempore Praesidatus D. Ioannis de Zuniga, iuxta
 53 aliam decisionem eiusdem *D. de Franch. 467.* vbi quod si contra inquisitum proceditur ad querelam partis, tunc non practicitur haec vltima *pragmatica.* Proxima praedictis accedit quaestio, quae Regis potestatem tangit, an ob eandem publicam vtilitatem
 54 possit Rex ex suprema potestate officialem constituere residentem in terra Baronis, vel Visitatorem deputare supra suos feudatarios, vt se informet, quomodo vasallos tractent, suosq; subditos, & qualem iusticiam administrent, de quo vide *Capyc. in loco al-*

leg. cart. 19. qui non bene refert *Luc. in l. fin. C. de locat. praed. ciuil.* Nam ibi *Luc.* tenet, quod non possit Rex tenere officialem residentem in terra Baronis, nisi ex causa,
 55 licet sic practicitur contrarium in Regijs Audientijs, quarum aliquae residerunt, & resident in terris Baronibus, vt vidimus in Ciuitate Salerni, quando erat Baronalis, & hodie in Terra Montisfufculi, quae est Principis Venusiae, qui est de magnatibus Regni, & de nobilissima, & antiquissima prosapia familiae Gesualdae; sed dici potest hoc ex
 56 causa, quia situatae sunt Terrae praedictae in locis commodioribus pro iustitia administranda in tota Prouincia; qui Barones non solum non contradixerunt, sed tanquam eis vtilissimum pro accepto habuerunt, quia ex residentia Regiarum Audientiarum, concurrebant omnes Prouinciales in ipsorum terris, & sic tabernae, molendina, caeteriq; introitus, tam Baronum, quam particularium augebantur: nam si contradixissent,
 57 decisum est in *cap. 23. de concessis tempore Comitum Ripa Curia Proregis Regni,* vt minime possint in Terris Baronum Regiae Audientiae, caeteriq; Officiales habitare
 58 ordinariè vt *fol. 67.* & vide *D. Frecc. in 28. authorit. Baron.* qui etsi videtur tenere posse Baronem tenere Iudicem appellationis in terra subinfeudata; tamen in casu de quo agitur contrarium concludit per optima iura, & rationes; & id quod dicit *Capyc.*
 59 simpliciter de visitatore, vt possit Rex deputare contra Barones *author. Bald. aduertatur,* quod *Bald.* hoc dixit in *consil. 328. quaritur si Rex 1. vol.* sed limitauit suum dictum *Bald.* quando feudatarius male tractat subditos, vel dilapidat feudum, seu graua onera imponit; tunc enim non solum potest destinari visitator, sed dari etiam coadiutor, dicit *Bald.* quod videmus quotidie, dum destinantur Commissarij contra Barones per Collaterale ad instantiam vasallorum, de quibus supra late dictum est,
 60 immò tali casu, quando re feudali abutitur ad exinanitionem, seruitutem; ac depopulationem priuatur, secundum *Andr. in cap. 1. in verb. vt ad transactum ire, quibus mod. feud. amitt.* sicut fecit Imperator Feder. dicit ipse, qui Regnum exinaniuit Tyrannico dominio, sed ex officio absque alia causa destinare visitatorem, idem *Bald.* praesupposuit nullo modo fieri posse, cum non habeant iurisdictionem in officium, sed in feudata in proprietate, seu vtili dominio, & vt supra diximus longe differunt a ministris, qui officia in administrationem tenent ad beneplacitum Regis Maiestatis, vel temporali-

ter,

ter, qui de iure, & etiam secundum Regias pragmaticas stare debent sindicatui, pro quo legatur *D. Frecc. in suo lib. in 35. author. Baron.* qui eleganter, ut assolet quaestionem disputat, omnia cumulando, & hanc firmat conclusionem, ideoque dum alias Archiepiscopus Salernitanus Visitator generalis Regni voluit super hoc manus imponere, insurrexit magnus rumor inter titulos, & magnates, ceterosque Regni Barones, illique insimul cum deputatis Ciuitatis recursum habuerunt ad Proregem, & sic fuit superfluum, & amplius non processum, quia Prorex de omnibus Regem certiorauit, & mandauit, quod Visitator in hoc non se intromitteret, tanquam non spectante ad eius commissionem, & erat occupare Proregis officium, atque auctoritatem.

S V M M A R I V M.

- 1 Baro, ut primus ciuis, quomodo usque habeat in territorio demaniali existenti in Baronia, remissiuè.
- 2 Ciuitas à contra quomodo in territorio demaniali Baronis ius habet utendi, & nu. 3.
- 4 Baro in territorio demaniali vniuersitatis propria animalia ponit ad pascendum, ut reliqui ciues, & in patronato secatis segetibus, & nu. 5.
- 6 Barone locante feudum cum iurisdictione iuribus, & introitibus, prout ipse tenet, & possidet, competit ne Affictatori usus, quem Baro habet in territorio vniuersitatis demaniali. Negatiue concluditur num. 9. & seq.
- 7 Baro, ut primus ciuis usum etiam habet in territorio alieno, in quo vniuersitas, eiusque ciues vasalli Baronis, ius pascendi habent.
- 8 Nisi vniuersitas particulari titulo, territorium, & ius pascendi acquisierit.
- 10 Conductor, siue Affictator feudi ad longum tempus cum assensu, Dominus, & eius efficitur, qui erit Dominus feudi.
- 11 Baro usum quem habet in territorio demaniali vniuersitatis vendere, cedere, vel locare non potest, & nu. 14.
- 12 Vsum, & habitationis differentia.
- 13 Baro, uti primus ciuis usum habet, etiam si non habitet, contra Auendanum.
- 15 Conductores, seu Affictatores terrarum Baropaliarum, quas, & qualia seruitia ex conductione consequantur, remissiuè.
- 16 L. Diuus ff. de usu, & habitatione, declaratur.

- 17 Vsuarius sylua, vel fundi remoti potest vendere ligna, & fructus pro sumptibus, & expensis vendendi ligna, & fructus, vsuario necessarios, secundum Aret. sed dubitatio contra eum proponitur nu. 20.
- 18 Io. Fab. locus, declaratur.
- 19 Cassanus notatur.
- 21 Vsuarius fundi fructus ex eo pro usu, ita demum asportare potest, si commodè in fundo, uti nequeat.
- 22 Baro eundem usum habet in territorio vniuersitatis demaniali, quem ciues obtinet in demaniali Baronis territorio.

A R G V M E N T V M.

De iure sumendi pascua in demaniali territorio Baronis vniuersitatis, & in demaniali vniuersitatis Baronis, tanquam primo ciui competente. An competit conductori, siue Affictatori, cui Baro feudum locauit cum iuribus, & introitibus, prout ipse tenet, & possidet.

S. I I.

- N**ON solum est Baro Iudex ordinarius vasallorum, verum etiam primus inter eos ciues; & omnia, quae possit circa modum tractandi vasallos, & usum iurisdictionis, quam habet, proxime tractauimus: nunc sub compendio dicemus, quae Baroni hoc altero nomine tanquam primo ciui competant, inter cetera, illud est praeceptum, & quotidianum, quod ad usum pertinet territorij demanialis existentis in locis demanialibus vniuersitatis. Est Baro primus ciuis, uti talis usum habet in territorijs demanialibus, ut latissime prosequitur *Couarr. pract. quest. cap. 37. Auendan. de exeq. mand. lib. 1. cap. 4. num. 25.* ubi quomodo Baro, ut ciuis uti debeat, quantum occupet aliorum usum, quomodo territorium commune omnibus, siue in quo quis habet ius pascendi, possit reduci ad culturam plantari, vel in alium usum conuerti in praedictum usum, vel seruitutis constituta, quo in loco *Couarr. allegat eundem Auendanum*, quem appellat doctissimum, de hoc quoque usu, est decisio *D. Frecc. in 46. author. Baron.* ut Baro non possit prohibere vasallos pascere in territorio demaniali ipsius Baronis, quatenus concernit usum ipsorum, ex regul. *text. in l. usum aqua C. de aqua. ubi Luc. de Pen. & idem* decisum refert per Sac. Consil. verum ultra usum non possunt: ita quod nec ad sociam capient, & quatenus postea exteris venderent ius fidei solueret Baronis: sicut è contra
- F 3 Baro

Baro in territorio vniuersitatis: nimalia propria immittet, vt ciuis, & prin us ciuis terræ, ita quod habeat vsum, vt ceteri ciues, ex traditis per *Bal. in l. obseruare §. profiscisci ff. de offic. Procons. & leg. in vers. octauo quaritur, & Bart. in l. 1. ff. ad municip.* & hoc iure vtimur absq. controuersia etiam vigore *Pragmatica Caroli V. edita in anno 1536. incip. volumus etiam in tit. de Baron.*

5 & *D. Frecc. in loc. alleg. tractat etiam quid in territorijs appatronatis, secatis tamen segetibus, & per Couar. & Auendan. ubi supra de quo multa per D. Præs. de Franch. in decis. 197. & in dec. 301.*

His sic existentibus, quod sicut vasallus habet vsum in territorio Baronis, sic etiam

6 Baro in territorio demaniali vniuersitatis videamus, vt casus accidit; an si Baro locat eius terram alteri cum omni iurisdictione iuribus, & introitibus, prout ipse tenet, & possidet, veniat hic vsus in locatione, quem habet, vt primus ciuis in territorijs demanialibus ciuitatis, quem vsum, & notetur; in

7 tantum Baro habet, vt verè ciuis, vt non solum vsum habeat in proprio territorio suæ vniuersitatis; sed etiam in territorio alterius terræ, in quo vniuersitas, ipsiusq; ciues ius habent pascendi, vt notanter per *Parid. de Put. in tract. synd. in verb. statutum ciuitatis, loquens de eius;* quæ limitantur quando particulari titulo vniuersitas territorium acquisiuit, vel ius pascendi, & ita refert decisum *D. de Franch. in d. decis. 197.*

Redeundo igitur ad quæstionem, tenui,

9 prout teneo, nullo modo venire hunc vsum in locatione, quia vt dixit *Dom. Frecc.* hunc vsum non habet Baro, vt Dominus, sed vt ciuis, quod non est in conductore, seu affictatore, qui nec est Dominus, nec Ciuis; nisi affictus esset ad longum tempus assensu vallatus: nam tunc dominium esset translatum iuxta *reg. text. in l. 1. ff. si ag. ver. sig. & tunc quia efficeretur Dominus, & consequenter ciuis, aliud est cessante dominio prioris Domini: sed in affictu ad tempus nullam facio difficultatem, quod viua, & irrefragabili ratione fundatur; nam si Baro*

11 nihil amplius habet, quam vsum, eundemq; quem habet vasallus limitatum, vt non possit exteris vendere, neq; ad locidam capere; ergo non potest illum vendere, cedere, aut locare *tex. in §. 1. instit. de vs. & habit. ibi: nec ulli alij ius, quod habet, aut vendere, aut gratis concedere potest, & in §. seq. Item is, qui ædium vsum habet, hætenus ius habere intelligitur, vt ipse tantum inhabitet, nec hoc ius ad alium transferre potest, *tex. in l. sed neq. ff. de vs. & habit. ibi, sed neq; loca-**

bunt seorsum, neq. concedent habitationem sine se, neq. vendent vsum; & melior text. ad literam in l. denique eodem titul. Fitq; differentia inter habentes vsum, & habentes habitationem, vt per *glo. in l. ceterum, & in l. si habitatio eod. tit. & in habitatione loquitur *tex. in l. cum antiquitas ubi glo. declarat in verb. habitatio G. de vsufr. & habit.* Et si attendimus dicta per *Auend.* quod quatenus habitat Baro, tantum vsum habet, quæstio est de indubitato; sed de hoc dicto *Auend.* dubito: cum sufficiat habere terræ dominium, quod causat ciuilitatem, & sic practicatur, & hoc iure vtimur.*

14 Sed si Baro habet taliter vsum limitatum, vt diximus, quod non potest, nec ad locidam capere, nec exteris vendere, quia hoc esset ultra vsum; sicut è contra sic habet vsum limitatum vasallus in territorio Baronali; ergo statim quod alteri locat, cedit, aut vsu vendit, hoc est sibi prohibitum, quia ipse nõ vitur, & extero vsum vendit. Et quæ tran-

15 sciat in conductores terrarum Baronaliũ; & quæ seruitia, an obsequialia, dominicalia, vel artificialia, & similia, videatur *Andr. in c. 1. de leg. Corrad. num. 10. & quid in adoha debita à subfeudatarijs, vide de omnibus latissime cumulatæ per Consiliarium Fab. de Ann. in suo cons. 3.*

Et notetur circa id, quod diximus de vsu, quod in tantum est prohibita locatio, aut in alium translatio, quod etiam *text. in l. Diuus 16 de vsufr. & habit.* dixerit, quod legato vsu syluæ nihil differt ab vsufr. quia nisi liceret legatarijs cedere syluam, & vendere, quemadmodum vsufructuarijs licet, nihil habituri essent ex eo legato, & hæc sunt verba *tex. & tamen glo. ibi in verb. sylua intelligit *tex.* quãdo sylua erat remota, ita qd non poterat illa commodè vti, eadem *glo. in l. plenum in verb. in villa eodem titu. & melior *glo. in §. minus instit. eodem, quam sequitur Io. Fab. & Arst.* secus si esset sylua propinqua, & comoditas esset in perceptione lignorum, & dixit *Arst.* quod debet hoc restringi, quod**

17 licet vendere tantum, quantum importent sumptus vecturæ lignorum pro sua necessitate, & idem de vino, frumento, & alijs, quãdo essent à longe, vt liceat tantum vendere, quod sufficiat ad sumptus pro conductioe ad ipsum vsuarium: & sic procedit quæstio

18 posita per *Io. Fabr. in eodem §. minus*, vt illi, qui habent vsum in foresta aliena possint alij vendere, vel locare emolumentum si ipsi vti non possunt, & de vno loco transferre ad alium, licet idemmet *Io. Fab.* dicat non

19 seruari de consuetudine, quem corruptè intelligit *Cassan. in consuet. Burgund. rubr. 13 §. 3.*

§. 1. nu. 29. dum proponit quæst. autoritate
 10. *Fabr.* quando is non potest, vel non vult
 vti, vt possit alteri vendere, vel locare, quod
Joan. Fab. non dicit, sed ponit casum in eo,
 qui non potest vti, qui est intelligendus se-
 cundum iura, quæ allegat in *l. plenum*, & in
l. Diuus ubi *glos.* declarat, quando est de lon-
 ginq. & commodè vti non potest, & *Art.*
 limitat intelligi debere respectiue tantum
 ad expensas necessarias pro conductione: &
 si aliter intelligeretur, loquerentur contra
 tot iura expressa, vt tantia venditionem, lo-
 cationem, aut quâuis aliam vsus distrac-
 20 tionem; & rursus dubito de decisione *Artin.*
 nam si secundum eum potest vsuarius tantum
 vendere, quantum important expensæ con-
 ducturæ, sequeretur, quod daretur duplica-
 tus vsus, propterea *tex. in d. l. Diuus* statuit
 tantum posse vendere, quia alias inutile est
 legatum, & in hoc fundatur, & *glos.* & *Do-*
ctores intellexerunt, quando sylua erat de
 longinquo, ita quod vsus eius reddebatur
 21 inutilis. Hinc etiam permiserunt iura, vt
 possit eo casu, de loco ad locum fructus, qui
 percipiuntur, asportari: nam alias si villa
 est commoda, vel territorium cuius vsus est
 legatus, debet in eadem villa, seu territorio,
 vti frui, iuxta dispositionem *text. in d. l. plen-*
um, ubi *glos. in verb. in villa*, & ibi *in verb.*
pomis, quem *text.* ad hoc allegat *Ioan. Fab. in*
d. §. minus ponens quæstionem, quando non
 potest vti foresta, & ex ea causa vult aspor-
 tare de loco ad locum, vt liceat, & sic appa-
 ret malè sensisse *Cassan.* & loquutum fuisse
 contra tot iura expressa, de quibus nullam
 facit mentionem, nec aliter ponderat, nec
 super eis insitit.

22 Concludo tandem quæst. in euicibili argu-
 mēto: nam si vsus Domini in territorio de-
 maniali vniuersitatis est, sicut vsus vasalli in
 suo Baronali territorio: & indubitatum
 est vasallum non posse vendere, nec cedere
 vsu, quem habet, tam in territorio Baro-
 nali, quàm vniuersitatis, ratione de qua su-
 pra: ergo minimè poterit Baro.

S V M M A R I V M.

- 1 Baro excadentias, siue feuda plana solita, ac permissa concedi ei deuoluta, an pro se retinere possit, vel teneatur de nouo concedere.
- 2 Emphyteusis, vel feudum deuolutum propter lineam finitam, agnatis ultimi possessoris Dominus concedere debet.
- 3 Baronum consuetudo concedendi feuda plana, semel ad eos deuoluta recensetur ex *Paride*, sed de ea non constat.

- 4 *Bartoli sententia in l. 1. §. permittitur ff. de aqua quotid. & estiu. nunquam seruata in feudis*, & num. 34. non est applicabilis quæstioni de subinfudatione nu. 27.
- 5 Duo inuicem casus distinguendi pro quæstionis resolutione.
- 6 Feudatarij subinfudantis secundum leges communes feudorum iure extincto, subfeudatarij pariter ius extinguuntur.
- 7 Nisi facta sit subinfudatio cum assensu directi Domini.
- 8 Vel nisi subinfudatus paratus sit seruire Domino mediato, eo modo, quo immediato seruebat.
- 9 Dominus non potest cogere agnatum ultimi possessoris, pro renouatione inuestitura; Agnatus verò Dominum conuenire potest, & hoc de iure communi feud.
- 10 Excadentias in Regno, Baro infudare potest.
- 11 *Text. in cap. 1. §. rursus*, quib. mod. feud. admitt. declaratur & quomodo excadentias dicitur Baronem concedere, & quomodo non habet in hoc locum regula, resolutio iure datoris; & quid in clerico infudante solita concedi, nu. 13.
- 12 Feudum est homo mutus, feudatarius eius pica & organum.
- 14 Excadentia deuoluto feudo Domino directo minimè deuoluuntur.
- 15 *Text. in cap. 1. §. cum verò*, qual. olim. pot. feud. alien. declaratur.
- 16 Extincto iure infudantis de iure communi feudorum, cur extinguatur ius infudati.
- 17 Vasallus vasalli mei non est vasallus meus, nisi effectus sit vasallus de re mea.
- 18 Interesse voluntatis: in feudis maximè consideratur.
- 19 Subinfudatio iure communi tacite permissa, & subinfudatus à Domino feudum concedente censetur approbatus, & num. 25.
- 20 Feudatarius feudo Domino refutare potest, in præiudicium subfeudatarij.
- 21 Contractus non dicitur claudicare, ex eo.
- 22 Venditio sub pacto legis commissoria, vel adiectionis in diem, est pura, resoluenda sub conditione.
- 23 Pistori intellectus §. cum verò cap. 1. qual. olim pot. feud. alien. reprobatum & nu. 28.
- 24 Domini semper interest habere magis suum, quàm alienum vasallum, licet subinfudatus teneat feudum, vt primus infudatus contra *Præposit.* & *Aluarot.* & nu. 25.
- 26 Concessio qualibet regulatur ab intellectu iuris.
- 29 Feudum deuolutum ob lineam finitam, teneatur ne Dominus secundum legem feudo

- dorum iterum infeudare, duo distinguuntur articuli.
- 30 Concedere alteri non tenetur, nullo existente agnato.
  - 31 Baldi sententia affirmantis teneri Dominum, feudum alteri concedere, deficiente agnato qui cum extraneo concurrat reiecta.
  - 32 Feudum deuolutum non tenetur Dominus agnatis concedere, eosq. de nouo inuestire, & num. seq.
  - 33 Bart. doctrina in §. permittitur obtinet in inuestitura confirmatoria, vel concursu agnati, & extranei, secus cum Dominus vult pro se retinere, nu. 37.
  - 35 Iniuria ratio minimè considerabilis, cum Dominus feudum deuolutum pro se retinet.
  - 36 Bal. doctrina in cap. 1. §. cum verò, qualiter olim feud. pot. alien. declaratur.
  - 38 Emphyteusim semel finitam, Dominus pro se retinere potest, nec obstringitur alteri concedere, contra Decium.
  - 39 Consuetudo dandi in feudum, vel eam tenendi in demanium inducitur spatio 30. annorum.
  - 40 Baro in Regno excadentias deuolutas, iterum concedere nõ tenetur, si tamen velit; Agnatos pro eodem pretio extraneis præferre debet, & nu. 45.
  - 41 Constitut. vt de successione vers. in omnibus, quoad excadentia obtinet etiam in Barone.
  - 42 Dispositio loquens in Rege ex identitate rationis, viget etiam in Barone.
  - 43 Lex in casu particulari ex ratione generali est vniuersalis.
  - 44 Dispositio correctoria propter identitatem rationis, que vnica fit, extensionem recipit ex mente comprehensua.
  - 46 Baronum consuetudo, concedendi excadentias, siue feuda plana deuoluta, ipsis inuitis quam Paris. ponit non est vera, nec rationi congrua.
  - 47 Feuda ad Regem deuoluta, si ab eo iterum concedantur, de nouo taxantur in cedula rio Regia Camera.
  - 48 Prælatio agnatorum ex constitut. vt de successione in feudo deuoluto ad Regem, cum alteri concedere vult, non est vsu recepta.

ARGUMENTVM.

De excadentijs, siue feudis planis. An Baro in Regno ea semel ad ipsum deuoluta, possit in demanio retinere, vel teneatur de nouo concedere, aut agnatos in ijs præferre. Subinfeudatio iure communi feudorum feudatario permessa, an extinguatur, &

& subfeudatarij ius resoluatur extincto de resolutio iure infeudantis. Infeudatione resoluta ob lineam finitam, num iure communi Dominus teneatur iterum infeudare. Quid extantibus agnatis; *tex. in c. 1. §. cum verò qual. olim pot. feud. alien. ex* ponitur, & Pistori; ad eum intellectus refertur Bartoli doctrina in §. permittitur exactè declaratur constitutio, vt de successione vers. in omnibus autem, diligenter elucidata.

§. III.

Vt possit Baro tam vt iudex ordinarius vasallorum quam vt primus ciuis hæc genus indicauimus; Nunc quæ potest tanquam dominus subijcemus; quibus satis erit explicita incidens de Baronibus tractatio. Duo præ cæteris sunt præcipua ad Baronem, tanquam Dominum pertinentia. De quibus dubitare, contingit; an Baro ea possit; de vnoquoque separatim tractabo; Primum excadentias respicit; secundum bona feudo redditicia. De excadentijs illud controuertitur, quod examinat Paris. in tract. reinteg. in princ. car. 4. An possit Baro excadentias, siue feuda plana solita, & permessa concedi, per Constitutionem Regni, Constitutionem diua memoria, eidem deuoluta per lineam finitam, pro se retinere inter cætera bona demanialia feudi, an verò teneatur illa iterum concedere, & dubium facit primo Bald. in cap. 1. §. si verò qual. olim. pot. feud. alien. dicens quod si Baro aliquis mereatur amittere feudum; Rex non debet sibi appropriare, sed alteri Baroni concedere, qui eadem munera debeat per successionem subire. Secundo oritur dubitatio ex decisione Bart. communiter sequuta in l. 1. §. permittitur ff. de aqu. quot. & est. loquentis non solum in emphyteusi, sed etiam in feudo auctoritat. glos. ibidem, volentis, vt finita generatione teneatur Dominus inuestituram renouare, agnatis superstitibus, alias dicere tur facere iniuriam, & posset appellari, & dicitur in emphyteusi, communis est Docto. opinio procedere etiam in feudo, de qua per Curt. in tract. feud. 2. par. q. 15. per Iul. Clar. in §. feudum q. 87. Petr. Gregor. de concess. feud. 1. par. cap. 4. cumulat decisionem Pereira in tract. de renouatione emphyteusis q. 8. num. 4.

Paris. in loco allegato tenet opinionem pro Barone, vt non teneatur, sed dicit, quod per eisdem Barones præsupponitur consuetudinem esse in contrarium, vt omnino concedere teneantur, de qua consuetudine minime

re constat; imò videmus in feudis oppositū servari, & ob id *Iul. Clar. ubi supra*, iuste dixit nunquam videri servari in feudis decisionem *Bart. §. permittitur*, & quod durum effect.

Sed videamus veritatem quæstionis, quæ indubitabilis demonstrabitur eū distinctione terminorum, quodq; in Regno est decisa per ipsius leges particulares.

Vnus est articulus, quando feudatarius subinfeudat, quod de iure communi poterat non autem in Regno, vtrum tali casu extingatur ius datoris, & sic feudatarij infeudantis extinguatur ius acceptoris .s. subfeudatarij, & indubitatum est extingui ex regul. *tex. in §. rursus, quibus mod. feud. amitt. nisi* subinfeudatio facta esset cum consensu Domini, quia tunc intelligitur Dominum assentire pro acceptore, & heredibus, vt est casus in *c. 1. §. et si clientulus, ubi Andr. de alien. feud. & idem Andr. in cap. 1. qui success. ten.*

Hæc regula *text. in §. rursus* limitatur per *tex. in d. c. 1. §. si vero qual. olim. pot. feud. alien.* vt subinfeudatio non resoluetur ex resolutione iuris datoris, nec subfeudatarius modo aliquo feudum amittat, si paratus est Domino mediato seruire eo modo, quo Domino immediato obligatus erat, & dixit *Bal. in cap. caterum colum. fin. de iudic.* procedere hoc ex quadam benignitate temperando rigorem *§. rursus* per æquitatem *§. cum vero*, & per eundem *Bal. in eodem §. rursus* traditur ex hoc limitatā esse regulam illam, quod resolutio iure datoris resoluetur ius acceptoris in feudis, in tantum quod dixit *Ifern. in c. 1. num. 15. de controu. inuest.* quod claudicat contractus, quia Dominus non potest cogere agnatum ad renouandum, sed est in sua libera potestate, sed agnatus bene poterit Dominum conuenire, loquendo tamen, vt dixi, de iure communi feudorum, quo iure licita erat subinfeudatio, *idem Ifern. in d. §. cum vero, & in d. §.*

in Regno vero procedet hoc in excendialibus, dicit *Andr. in d. c. 1. de controu. inuest.* & latius in *cap. præterea de capit. corrad. & in eadem Constit. Regn. Constitutionem diua memoria*, vult vt possit Baro infeudare excendias, vel feuda plana solita concedi à Barone, & in his non cadit articulus, an locū habeat renouatio inuestituræ, quia in his non procedit regul. *text. in §. rursus*, cum concessio excendiarum non habeat dependentiam successiuam à iure dātis, sed momento fuit expedita à feudatario ex debito officij tanquam legitimo feudi administratore, & sic limitatur regula illa, resolutio

iure datoris, vt eleganter per *Aluar. author. Bal. in §. rursus si fidelis de controu. inuest.* vt clarius ad propositum eleganter declarat *Camer. in propria quæst. in repet. cap. imperialem cart. 7. col. 4.* dicens, quod feudatarius concedendo excendias, videtur gerere actum sibi permissum, & iniunctum, vt solita subinfeudet in vtilitatem feudi, & idè perpetuò valebit, quia videtur facere nomine feudi tanquam administrator non ex iure particulari in eius personam residente, qui allègat *Iser. in Const. Regn. mulier. qua dōtariam*, & eum sequitur *Pis. in suis quæst. feud. 3. par. q. 44. vers. secundo declaratur*, dicitur enim feudum concedere res excendiales, quod semper est idem, & dicitur homo mutus, & pro eo loquitur feudatarius, & administrat tanquam pica, & organum ipsius, dicit *glo. notab. ubi Andr. in Constit. Regn. consuetudinem prauam*, sicut dicitur in clerico concedente solita infeudari, vt etiam illa durent pænes concessionarium resolutio iure concedentis secundum *Camer. ubi supra*, quia fecit actum ex debito officij & sic procedunt *tex. in c. 1. qui success. ten. & in cap. 1. de cler. qui inuest. sic.* & cum in hoc casu non cadat articulus resolutionis iuris datoris, & sic non habeat locum regul. *text. in §. rursus*, quia vt diximus, concedat feudatarius ex debito officij nomine feudi, cuius est administrator, propterea cessabit limitatio, de qua in *d. §. cum vero*, quia et si feudū Domini immediati deuoluatur ad suum Dominum directum, non deuoluuntur excendias, seu feuda plana concessa, rationibus de quibus supra, ob quod non oportet, quod va fallus offerat seruire secundum terminos *text. in d. §. cum vero*, sed bene remanebit disputandus articulus secundum allegatam decisionem *Bal. in eod. §. vt supra relata*, vnde aliud est tractare de subinfeudatione, & de extinctione iuris datoris, & aliud tractare de simplici infeudatione, vt extinctis legitimis successoribus teneatur dominus concedere; & in subinfeudatione loquitur *tex. in §. cum vero*, vt ex expressis verbis ipsius patet, & ita ibi intelligunt *Iacob. de Beluis. Ifern. Aluar. Prapof. Laud. Ioa. Rayn. in d. c. imperialem §. habito, Camerar. ubi supra*, sic proponit quæstionem *Iaco. in tract. feud. 16 in verb. & vnus num. 9.* & ratio in subinfeudatione illa est, quia fuit ius in re legitime constitutum ex potestate residente de iure communi in feudatario, qui poterat subinfeudare, sed cum plus iuris transferre non poterat, quàm ipse habebat, propterea extincto iure ipsius, extinguebatur ius translatum in subfeudatarium, ad quod oculos habens

12
13
14
15
16

bens lex feudalis, & considerans, quod hoc fecit: feudatarius ex permisso iuris, & subfeudatarius fuit acceptus Domino, quia etsi vassallus vassalli mei non sit meus vassallus, intelligitur tamen hoc, quando non est effectus vassallus de re mea, sed quando fuit subinfeudatus de re à me concessa, tunc vassallus vassalli mei erit meus vassallus: ita distinguit *Ifern. in cap. illud de prohibet. feud. alien. per Feder. ubi late Afflic. & latissime Moderni, ibi Addentes ad Andr. & idem Andr. in Constitut. Regn. Domini à vassallis, Capye. in sua inuestitura in verb. feudorum asscuraciones, latius Ludouic. Schrad. tom. 1. par. 8. c. 2. num. 25. & propterea cum sit vassallus, cessat interesse voluntatis, quod in feudis consideratur, secundum *Andr. in d. cap. imperialem, & latius ad propositum in dicto cap. praterea de capit. Corrad. & cessat etiam reg. tex. in c. 1. de frat. de nou. benef. inuestit.**

19 vt non teneatur Dominus habere alium in vassallum, quem ipse non elegerit, quia ex hoc intelligitur elegisse, tum quia vassallus vassalli mei est meus vassallus, tum etiam quia si de natura feudorum est, vt feudatarius possit subinfeudare, eo ipso quod Dominus feudum concessit, intelligitur cum sua natura, & consequenter permisit subinfeudationem, & sic consensit in subinfeudatum, vt ad propositum dicit *Bald. in dicto §. rursus*, dum tractat articulum:

20 an feudatarius, qui subinfeudauit possit refutare feudum Domino in prauidicium subfeudatarij, & dum determinat, quod possit, reddit rationem; quia ista facultas inerat à principio ex natura rei, id est ipsius feudi, & scire debuit hoc, qui cū vassallo contraxit, quem sequitur per propria verba ibi *Aluar. & ex his plus infero, vt nõ sit verum,*

21 quod *Andr. dicit*, quod contractus claudicet; nam si hoc est de natura concessionis infeudationis, & propterea *tex. in §. cum verò* dicit, quod non resoluitur infeudatio, nec amittit subinfeudatus feudum, & latius declarauit hoc *Andr. in d. c. praterea*, ergo non

22 datur claudicatio, sicut dicimus in contractu celebrato cum pacto legis commissorie, aut adiectionis in diem, qui eatenus resoluitur, quatenus velit venditor, in cuius beneficium pactum est appositum, & non dicitur contractus claudicare, sed dicitur venditio pura resoluenda sub conditione ad *tex. in l. 2. & in l. Sabinus ff. de in diem addict. in l. 1. 2. & 3. ff. de leg. commiss. & hic est verus intellectus d. §. cum verò, non autem quem*

23 dedit *Pistor. in loco ubi supra allegato*, volens vt ille *text.* intelligatur, Domino volente renouare inuestituram, nam si *text.* dicit,

quod non amittit, si vult seruire Domino immediato, & *Ifern. dicit*, quod non resoluitur infeudatio, & non est locus deuolutioni, ergo etiam Domino inuito, etsi *Bald. dicit*, quod per *text. in §. cum verò* mitigatur rigor *§. rursus*: igitur Domino inuito, nam si partes omnes essent consentientes *text.* erat de indubitabili, & peior intellectus est alius, quem dare voluit, quando ex culpa primus vassallus feudum amittebat: hoc enim reprobatur est ab omnibus, vt per *Bald. in cap. in presentia num. 20. de probat. per Prapof. in eodem §. cum verò las. in l. 2. C. de iur. emphyt. & omnes.*

24 Nec est vera responsio, quam dedit *Prapof. in §. cum verò* ad regul. *text. in d. cap. 1. de frat. de nou. benef. inuest.* vbi non tenetur Dominus habere in vassallum, quem nõ elegit, dicit enim ibi *Prapof.* quod non interest Domini habere plus vnum, quàm aliũ, dum iste subinfeudatus tenebit feudum, vt primus infeudatus, cum quo transit *Aluar. ibi, & Curt. in tract. feud. 4. par. nu. 85. & in eodem tractatu Zaf. par. 10. nu. 60.* nam si in feudis consideratur interesse voluntatis, etiam quod conditio Domini melioretur, & dicitur interesse, si placet, vel displicet, ex regul. *text. in l. si ff. de usufr. & habet.* secundum *Andr. in locis allegatis*; ergo falsa est responsio *Prapof.* etsi feudum esset ex tempore melioratum, habebit Dominus interesse formatum, sed quia non datur deuolutio, & non resoluitur ius acceptoris ex benignitate, & æquitate legis feudalis considerato iusto initio possessionis, & intelligitur vt supra diximus, Dominum mediatum concessisse, & hunc subinfeudatum esse suum vassallum, ob quod dicitur ipsum elegisse, & voluisse in vassallum, conformando se cum iuris dispositione, vt dum infeudauit, intelligatur infeudasse, vt ius intelligit, ex regul. *text. in l. si cui ff. de seruit. & omnes concessioniones regulantur ab intellectu iuris, iuxta communem decisionem Andr. in d. cap. 1. qui success. ten. num. 8. vbi Moderni. Addit. cumul. propterea cessat regul. text. in d. cap. 1. quia Dominus elegit sibi in vassallum, quem voluit mediante persona sui feudatarij, & ex hoc etiam cessat interesse voluntatis.*

Et in hoc primo articulo dum tractamus de subinfeudatione, non sumus in terminis 27 questionis *Bart. in §. permittitur*, quæ non tractat de extinctione iuris datoris, vt ex hoc resoluitur ius acceptoris, sed an extincto iure acceptoris, & sic emphyteute tenetur Dominus renouare; sed in terminis *§. cum verò* tractatur de extinctione iuris autho.

authoris, & determinatur non dari extinctionem iuris acceptoris, dum vult Domino directo seruire, & cum verba *text.* sint admodum clara, & demonstratum est, quomodo non adest interesse voluntatis, & quomodo iste subinfeudatus à Domino electus intelligatur, propterea apparet malè sensisse *Pistor.* dum in *d. quest. 44.* proposuit eum in subfeudatario, & tenuit non teneri Dominum ad renouandum, nam ex supra discussis, cessant omnes eius obiectiones, & dilucidatus est verus intellectus *S. cum verò.*

29 Alter articulus est in simplici infeudatione de iure communi feudorum, an concessione extincta ob lineam finitam teneatur Dominus concedere, vel possit retinere penes se, & idem in Barone respectu excadentiarum deuolutarum ad ipsum.

Et hic articulus loquendo de iure communi feudorum distinguitur in duos, vnus enim est, si simpliciter Dominus teneatur iterum infeudare, vt loquitur *Bald. in d. S. cum verò,* & alius est, si tenetur subinfeudare, vel infeudare agnatos vasalli mortui si extant, & non possit pro se retinere feudum, alias dicatur facere iniuriã, in quo est questio *Bart. in d. S. permittitur.*

Quoad primum decisio *Bald.* est communiter reprobata eo modo, quo loquitur 30 vt Rex teneatur simpliciter alteri concedere feudum deuolutum, & non possit sibi appropriare: nam nullo existente agnato, nec alius, qui ius aliquod habeat hoc petendi non cadit ratio iniuriæ, nec potest dari appellatio si datur defectus actionis, & ob id *Imol. in l. si mihi, & Titio, de verbor. obligat.* 31 reprobauit opinionem *Bald.* vbi *Arctin.* dixit posse procedere decisionem *Bald.* quando vult Dominus concedere, & concurrat agnatus cum extraneo, vt præferatur agnatus, idemque dixerunt *Prapof. & Laud. in d. S. cum verò, & Curt. in d. par. 1. quest. 15.* ita quòd decisio *Bald.* est reprobata, & nullo modo potest saluari, siquidem ponit casum, quando vasallus meruit amittere feudum, & sic quando deuoluitur per culpam, aut delictum, quo casu idem *Prapof.* ibi dixit non procedere decisionem *Bald.* & idem *Bald.* in casu prædicto tenuit contrarium in *d. cap. in presentia,* & est opinio communis, vt supra diximus.

Quoad secundum, si stantibus agnatis teneatur Dominus illos inuestire de nouo, & 32 dico inuestire, quia nunquam ius aliquod habuerunt, nec feudum possederunt, nec fuerunt vnquam à Domino cogniti, cuius contrarium est in subfeudatione; dico inquam quòd in hoc casu sequor opinionem *Pistor.*

quòd minimè Dominus teneatur inuestire, cum in hoc non loquatur *text. in S. cum verò* nec alia lex feudorum, quorù regulæ aduersantur contrariæ opinioni, & præcipue interesse voluntatis, quod principaliter in feudis consideratur, quodq; non teneatur Dominus habere in vasallum alium, quam què ipse elegerit, & concessionem feudorum non extenduntur de persona ad personam, nec de casu ad casum, secundum communem decisionem *Andr. in d. cap. imperialem,* et si teneretur inuestire; non daretur extinctio, & in feudis limitati sunt successores, & limitati casus deuolutionum ob defectum successorum, & pariter limitati casus, in quibus 33 inuestituræ confirmatoriæ debentur, & sic procedit dictum *glos. & Bart. in d. S. permittitur,* videlicet in inuestitura confirmatoriæ in personam hæredis masculi, quod intelligitur, & id de iure feudorum non est disputabile, quia est de natura, & tenetur inuestire cum intelligatur concessio pro descendenti bus masculis, ad *text. in c. 1. S. si clientulus, de alien. feud. in c. 1. S. & quia vidimus in prima rubr.* sed quòd teneatur Dominus de nouo inuestire, dum à principio concessio voluntaria facta fuit ad certos successores limitatos, quibus deficientibus lex feudorum dat deuolutionem, in quibus interesse voluntatis est præcipuum, propterea nullo modo potest sublineri contraria opinio, & nunquam daretur feudorum deuolutio, & in hoc articulo procedunt omnes rationes per 34 *Pistor.* consideratæ, nec est mirum, quòd dixerit *Iul. Clar.* nunquam vidisse seruari hæc in feudo, quem refert *Petr. Mont. in titul. ex quib. caus. feud. amitt. in princ.* & ratio iniuriæ, quæ est vnica considerata per *Bart. & 35 Sequaces* nullo modo procedit, dum Dominus vult pro se retinere propter suum beneficium, & propriam vtilitatem, & vnusquisq; tenetur sibi providere, à quo incipit prima charitas, ad *text. in l. preses C. de seru. & aqu.* cum suis eòcord. & ad prædicta faciunt, quæ diximus de concessione tractarum, vbi poterit videri.

Sed vltterius dico, hanc opinionem non aduersari opinioni *Doct.* immò secundum 36 eam hæc intelligitur, & erit communis, nam qui saluare voluerunt *Bal. in d. S. cum verò,* dixerunt procedere decisionem illam, quando Dominus volebat concedere feudum sibi deuolutum, vt in concessione præferrentur agnati extraneis, vt per *Arctin. in d. l. si mihi, & Titio, Laud. & Prapof. in d. S. cum verò, Curt. in d. q. 15.* dum dicunt intelligi debere decisionem *Bal.* secundum notata per *Bart. in d. S. permittitur, & per Abb. in cap. bona*

bona de postul. Pralat. ubi expressè *Abb.* dicit, quod quando Dominus vult alteri concedere, preferuntur agnati, secus si vult pro se retinere, vt possit, cum tunc nemini iniuriam faciat, & sic habemus communem opinionem in feudis, cum ceteri omnes loquuntur in subfeudis, in quibus, vt diximus, non datur deuolutio propter extinctionem iuris authoris, nec tractatur de noua inuestitura, sed de inuestitura confirmatoria, hic verè sumus in noua concessione faciendâ, in qua regulæ feudales obstant, *text. in §. cum verò*, non procedit, & decisio *Bal.* ibi est intellecta à *Feudistis* secundum decisionem *Abb. in cap. bona*, qui decidit, vt non teneatur Dominus concedere, quando vult pro se retinere, sed si vult alteri concedere, tunc detur agnatis prælatio, quia tunc consideratur iniuria, & secundum hæc procedit decisio *Bart. in §. 37 permittitur*, fundata in ratione iniuriæ, vt idem *Bart.* se declarat in *l. 1. de priuil. credit. in fi.* nam ponit casum, quando adest cõcurfus, & se remittit ad dicta per eum in *§. permittitur* quem sic intelligit, & declarat *Rip. num. 9.* respondens ad obiecta per *Dec. 38 in conf. 131.* qui absque aliquo iuris fundamento valido voluit dictum *Bart.* procedere etiam quod Dominus voluerit pro se retinere, contra quem consuluit *Ruin. in conf. 252. volum. 1.* sequendo *Abb. in d. cap. bona, & Gazad in conf. 89.* qui dicit falsam esse opinionem *Decij*, quia cessat æquitas, in qua fundatur decisio *Bar.* immò resuleret iniuquitas, vt quis iniuquus contra propria comoda rem suam concedere teneretur, idem *Ias. in conf. 24. nu. 8. volum. 3.* & sic reassumit quæstionem *Bart. Roman. in conf. 22.* videlicet quando adest cõcurfus, idemq; *Ias. in l. 2. C. de iur. emphyt. nu. 22. post Aret. in d. l. si mihi, & Titio*, & hanc partem dicit æquiorẽ, & in eam inclinare *Iul. Clar. in verb. emphyteusis in fin. quest. 43.* quibus addatur decisio *Afflic. 238.* post *Luc. de Pen. in l. cõgruit C. de locat. præd. ciuil.* sed quicquid sit in emphyteusi, cum habeamus rationes speciales in feudis, quæ non militant in emphyteusi, non est propterea arguendum de vno ad aliud, in quo concordant *Feudista*, hinc *Andr. in cap. 1. de his, qui feud. dar. poss. 39. colum. 3.* dicit quod sicut per spatium 30 annorum inducitur consuetudo dandi in feudum, ita per idem spatium, si res alias solita concedi in feudum, fuerit tenta in demanũ, inducitur contraria consuetudo, ergo non tenetur quis concedere feudum sibi deuolutum.

Sed in Regno dixi, quod quæstio est de
40 indubitabili per Regni *Constitutionem*, vt

de *successionibus*, cuius infra scripta sunt verba.

In omnibus autem, in quibus prædiximus, aliquos velut vltiores gradu, siue in communium prædecessorum rebus, siue in acquisitis excludi debere spem nostræ gratiæ petentibus non negamus, immò ipsos alijs in liberalitate nostræ præferri disponimus, si eiusdem feudi ad nos rationabiliter deuoluti simul competitors existant, dummodo à consanguineis tantum nostræ Curia offeratur, quantũ ab extraneis est oblatum, si tamen nos, vel in demanio nostro feuda nostræ tenere velimus, vel alijs ex mera liberalitate donare, iniuriã nullus sibi existimet fieri, si quod ad ius nostrũ iustè deuolutum, vel retineamus nobis, vel alijs, qui à nobis, præstolantur beneficia, conferamus.

Ex qua *Constitutione* deciditur quæstio, quod potest retinere, & non tenetur concedere.

Deciditur alia quæstio prælationis, vt sit in concursu aliorum.

Deciditur vt prælatio intelligatur pro eodem pretio, quod ab alijs offertur, & sic non tractatur de renouatione inuestituræ.

Deciditur vltimo, quod si gratis vult cõcedere Dominus, vel pro se retinere, quod benè poterit, quia non facit iniuriam; ex quibus omnes articuli remanent decisi, & declarati, cumq; ratio quæstionis propositæ per *Bart.* sit fundata in iniuria, & in hac vnica ratione se fundant omnes *Scribentes*, merito ea cessante in Regno, maximè ex declaratione prædictæ *constitutionis* sequitur, quod quæstio de qua tractamus est de indubitabili.

Nec quicquam refert, quod *Constitutio*
41 loquatur in Rege, cum respectu ex cadentiarum, idem dominium directum habeat Baro, & eodem modo possit concedere, & propterea, vt diximus, *Constitutio Constitutionis diuæ memoriæ* se limitat in ex cadentijs, in quibus, vt diximus limitatur regula *§. rursus*, & cum ratio iniuriæ sit vnica, quæ militat tam in Rege, quam in Barone, est ratio generalis omnes comprehendens, ideo eadẽ erit iuris dispositio in omnibus, & *constitutio* sic comprehendit Baronem, sicut Regem, de quo est casus in *capit. 1. de immun. eccles. iunctis* ibi dictis per *Doctorem*, & præcipuè per *Ioan. Monach.* ideo *Bart. Bal.* & communiter *Scribentes in l. regula, §. fin. ff. de iur. &*
43 *fact. ignor.* sumunt ex illo *text.* cõclusionem, quod si lex est particularis in casu aliquo, sed est illa facta ex ratione generali, seu vniuersali, tunc lex intelligitur vniuersalis, seu generalis in omnibus alijs casibus, de quo
etiam

etiam per *Iaf. in l. licet nu. 9. C. de pact. Rom.*
 44 *in cons. 174. in princ.* in tantum, quod communis est *Doctōr.* opinio, quod dispositio iuris communis correctoria extenditur ad omnes casus eādem rationem habentes ex mente comprehensua, quando ratio est vnica, & alia non assignatur secundum *Bal. in l. quamuis C. de fideicom. Alexan. Soc. Dec. & alios* ad propositum congestos in materia feudali per *Schrad. in tract. feud. par. 8. cap. 7. num. 16. tom. 1.* pro qua videatur *Camerar. in cap. imperialem cart. 52. vers. octaua conclusio*, vbi multa elegantia in materia extensionis ex mente comprehensua, quæ sunt ad propositum ad decisionem propriæ quæstionis, ideoque; *Capyc. in sua inuestit.*
 45 *in verb. infeudant etiam in sexta limitatiue.* & *in cap. imperialem §. callidis tenet auctoritat. Luc. de Penn. in l. quicumque C. de fund. limit.* quod potest Baro ex cadentias deuolutas pro se retinere facere eas de mensa feudi, & alteri non concedere, &
 46 consuetudo, quam dicit *Parif. allegare* Barones non solum non probatur, sed est impossibilis, quod Barones tali consuetudine vsi fuerunt, quia esset contra ipsorum libertatem, auctoritatem, & utilitatem, & quæ circa hoc dicit *Parif.* sunt omni substantia, vacua, & inania, & propterea semper viget consuetudo, quod Barones, vel feuda deuoluta pro ipsis tenuerunt, vel ad libitum concesserunt cum pactis, & conditionibus, melius ipsis visis, & hanc opinionem tenuit *Afflict. in d. §. cum. verò*, qui allegat *Constitutionem vt de successione*, in qua latè hæc firmat, & declarat *num. 54. & 55.* & notetur quæso pro conclusione, dum enim feuda ad Regem deuoluantur, quæ iterum concedere vult, nõne secundum *Andr. & communem practicam* in Regno sit noua taxa illorum in cedulario Regiæ Cameræ, quæ est satis diuersa, & multo maioris quantitatis taxæ, in qua feuda primitus taxata erant ratione soliti augmenti temporis causati ex augmento introituum, & sic non tractatur, nec praticatur renouatio veteris inuestituræ, sed de principali concessionem, in qua Rex interesse formatum habere, respectu personarum infeudandarum vt sint ei gratæ, & acceptæ, & in eis habeat electionem reiiciendo, quæ displicent, & eligendo, quæ placent attendendo interesse voluntatis, & habet etiam interesse formatum circa taxam seruitij, siue fiat illud in pecunia, siue in persona: nam quanto maius est seruitium, tanto maior erit Domini utilitas, quæ non considerantur in emphyteusi, vt sic omni iure dicamus attendendo leges, & rationes feudorum, ac specificæ

Regni Constitutionem, quod siue feuda deuoluantur ad Regem solita alias, concedi, siue ad Barones in Regno, vt sunt feuda plana, & ex cadentia, quod remanebunt illa in libero arbitrio Regis, vel Baronis reintegrandi ad mensam patrimonij, seu tenendi in eorum demanio, vel de illis alios inuestire eo modo, quo illis placitum fuerit, bene verum est secundum eandem dispositionem
 48 quod in concursu aliorum datur prelatio agnatis, quod nec hodie seruetur, sed libera penitus est feudorum dispositio.

S V M M A R I V M.

- 1 Baro de iure communi feudorum potest concedere res particulares feudi, in emphyteusim.
- 2 In Regno autem potest concedere res steriles feudi ad meliorandum pro certa parte fructuum annua, non in pecunia.
- 3 Baro in Regno an possit concedere res steriles feudo ad meliorandum in pecunia respectiua ad fructus citra fraudem, remissiuo.
- 4 Bona feudi reddititia, simpliciter à Barone concessa, nõ sunt feudalia penes possessorem, sed allodialia.
- 5 Eorum verò redditus, est feudalis, & num. 13.
- 6 Bona feudo reddititia cum assensu Domini à Barone concessa cum potestate alienandi, transferendo in accipientem, quid ipse iuris habet & erunt bona censualia non feudalia, nec emphyteotica & nu. 17.
- 7 Contractus censualis, & emphyteotici differentia.
- 8 Napodani Deciso, de rebus feudi particularibus à Barone concessis, declaratur.
- 9 Bona feudi reddititia à Barone, sub annuo redditu simpliciter concessa absque potestate alienandi, & sine translatione omnis iuris, licet nõ sint feudalia: nõ tamen possunt alienari sine consensu Domini, & nu. 26.
- 10 Constitutiones Regni tres, videlicet, in Regalibus bonis, in feodalibus, & feudo reddititijs, sine assensu nõ alienandis, quæ in eis fiunt siue volumus, Constitutionem diuina memoria, & hac adiecta.
- 11 Bona feudo reddititia alienata sine assensu, non incidunt in commissum contra Paridem. & nu. 24.
- 12 Bona feudo reddititia, quorum concessio apparet simpliciter facta, tanquam de bonis feudi emphyteotica censentur, non censualia. nu. 18. & 25.

- 13 *Concessiones verò, vel titulo non apparente censuaria in dubio iudicantur num. 16. & nu. 19. 21. & 28.*
- 14 *Bona intra fines feudi existantia penes Baronem possidentem feudalia, penes alium censuaria presumuntur.*
- 15 *Sucessio in bonis feudo reddititijs, regulatur secundum ius Romanorum, non feudorum.*
- 16 *Baro in feudo tanquam vniuersitate facti potest habere feudalia, allodialia, & redditus cuiuscumque generis.*
- 17 *Decis. Afflicti. 103. & Gramm. 77. declarantur.*
- 18 *Feudum est, sed alteratum, cum res conceditur in feudum sub annuo reddito contra Bald.*
- 19 *Io. Fabr. doctrina in §. ad d. num. 14. insit, loc. declaratur decis. Cappy. 29. declaratur.*
- 20 *Bona feudo reddititia semper à Barone concessa emphyteotica censentur ex Baronis, & Regionis consuetudine.*
- 21 *Presumptio concessionis in feudum resultat ex alijs concessionibus fieri solitis in feudis qualis, & quid operetur.*
- 22 *Res intra fines feudi, possessa tanquam libera non presumitur feudalis.*

ARGUMENTVM.

De bonis feudo reddititijs à Barone concessis, qualia penes possessorem censenda sint feudalia, vel allodialia. Si allodialia, emphyteotica, vel censuaria, Plena adhibetur distinctio inter bona, & redditus, atq; inter modos, & formulas diuersas, quibus bona concessa proponuntur, Napodani, Afflicti, Cappycij, & Grammatici, decisiones declarantur. Eadem bona feudo reddititia, simpliciter concessa, num. possint alienari sine assensu, vel alienata, aut propter redditum non solum, incidant in commissum, & ad Baronem deuoluantur, In ijs, quo iure successio deferatur,

S. I V.

DE bonis verò feudo reddititijs, quod alterum erat ex duobus propositis ad Baronem, tanquam Dominum præcipuè spectantibus, pater dubitare contingit; an Baro possit illa concedere, an concessi dicantur penes possessorem allodialia, vel feudalia, quod si allodialia, an

presumantur in dubio emphyteotica, vel censuaria, & an requiratur assensus in illorum dispositione, vel propter canonem non solum, aut assensum non impetratum in ipsorum alienatione ad Baronem deuoluantur; in quo ultimo capite videntur decis. *Afflicti. 129. & Cappy. 103. contrariæ, & quæ continentur in decis. Gram. 77.*

1 **D**istinctam ergo loquendo, nec inutiliter dicimus Baronem de iure communi feudorum ex vetusta consuetudine posse concedere res particulares feudi, vt sunt pascua, & loca inculca, & herema rusticis in emphyteusim, ita *Io. Raynal. authoric. Petr. Jac. in cap. imperiali §. habito n. 20. vers. veritamen vt dicit Io. Fab. qui in §. adeo institut. de de loc. & cond. in princ. dicit quod generaliter in Regno Franciæ Barones concedunt in emphyteusim.*

In Regno verò, quia per *Constitutionem Constitutionem diua memoria* est sublata Baroni, seu feudatario omnis potestas, nec subinfundare potest, nec concedere ad libellum, vt de iure communi, sed tantum excaudentialia bona concedere, superuenit dispositio Imperatoris Federici, quæ habetur in finis registris, per quam permittitur Baroni concedere res steriles feudi parum vtilis ad meliorandum, & hoc ad certam partem fructuum à Barone consequendam singulis annis ex bonis taliter concedendis, non autem in pecunia, ita *And. in c. 1. in fi. de eo qui interf. frat. dom. sui in cap. praterea prima addit. de capit. Corrad. in dicta Constitutione Constitutionem diua memoria, vbi Afflicti. 2. not. refert hæc omnia Cappy. in sua inuest. in verb. feudorum alienationes vers. limita quinto, Camer. in cap. imperialem car. 4. col. 3. vers. 6. altera prouiso, latissimè per D. Frecciam decisiones cumulantem in auth. 19. Baron. & Io. Vinc. de Ann. in repet. cap. 1. de vassall. decrep. at. nu. 64. & nu. 71. dat rationem*

3 **q**uare in pecunia nõ possunt concedi, & limitauit *Frecc. vbi supra* quando pecunia esset correspondentiue ad fructus, & non in fraudem, cuius opinionem impugnavit *Ann. in loc. alleg. nu. 73, de cuius articuli veritate latius per D. de Franch. in des. 561. vol. 4.*

Hæc autem bona, dum non reperitur concessio facta in feudum, non erunt iure feudi penes possessorem, sed vt allodialia tenebuntur, vt autoritate *Parid. tradit latius Cappy. in sua inuestitur. in verb. vassallorumq; redditibus, post Luc. de Penn. in l. quicumque 3. colum. in princip. C. de om. ag. des. lib. 11. ibi, item sunt bona rusticana, quæ tenentur sub dominio Comitum, vel Baronis, pro quibus præstantur opera, seu redditus, & quæ*

& qua non censentur proprio iure feudi, & de his bonis soluuntur collecta, & ideo Paris. in tit. de Athemasijs car. 13. ante nu. 10. dicit, quod talia bona redditicia æquiparantur bonis emphyteoticis.

Et postquam fiunt hæc cõcessiones ex permisso Regis, vt notatur in registris Federici, & sic cum assensu videtur, quod sumus in conclusione communiter recepta *Neapod.* quod bona feudi particularia, quæ cum assensu Domini à Barone conceduntur, non in feudum, nec sub nuncupatione feudi, nec sub seruitio, sed sub annuo reddito, siue censu, quod redditus erit feudalis, bona verò erunt allodialia, vt per eum in *consuet. in bonis. verb. sed in bonis, in tit. in quibus rebus habeat locum quarta*, quam decisionem sequuntur *Paris. Loffred. Affl. Capyc. Camer. D. Frecc. & omnes, vt in meo conf. 11. 1. vol.*

5 Sed quæ aduertatur. Hæc enim *Neapod.* conclusio secundum eum procedit, quando cum Domini consensu alienat vassallus sub annuo censu rem particularem feudi, cum potestate alienandi, transferens quicquid iuris habet, dicens, quod non erit feudalis tunc, sed censualis, quia Dominus per assensum sibi præiudicauit, & sic quia adest Domini assensus in translatione cuiuslibet iuris conclusio est indubitata, & quia non dicit in feudum, sed alienauit sub annuo reddito nulla reseruata fidelitate, tunc quia hæc omnia sunt contra naturam feudi, merito non erit feudum apud concessionarium, & hoc modo procedit decisio *Bald. in l. liberti, libertaq; C. de oper. liber. cum alijs latissimè cumularis per Camer. cart. 40. à terg.* nec erit in emphyteusim, quia translatum est omne dominium, sed censualis contractus, & hæc est differentia inter contractum censualem, & emphyteoticum, quia in censuali transfertur omne dominium, secus verò in alio, secundum *Imol. in rap. ad audientiam de reb. Eccles. non alien. Abb. & communiter Canonista in cap. constitutus de relig. dom. las. in l. 1. C. de iur. emphyt. nu. 48.* & sic ponderauit decisionem *Neapod. Loffred. in cap. 1. de controuers. feud. apud par. term. ver. ibi si ergo Rex in fin.* sic reassumit conclusionem eiusdem *Neapod. Paris. cart. 7. sic Camer. cart. 39. à terg. littera M.* & ob id *Capyc. in repetit. cap. Imperialem cart. misbi 26.* dixit de decisione *Neapod.* non esse curandum, quia loquitur in casu claro, quando reperitur concessio specifica eo modo, vt *Neapod.* ponit cum Domini assensu; sed quando aliud non reperitur nisi solutio census, hic est punctus, & tunc vult *Capyc.* in dubio rem non esse feudalem, sed censualem,

& refert decisionem factam per Sacr. Consil. in causa Vincentij Barrilis, & in alijs causis, de quo est sua decis. 103. quam decisionem approbavit *Camer.* eleganter terminos distinguens *vbi supra cart. 41. à terg. lit. P.*

Ex quibus faciamus tres casus.

Vnus casus est, quando habemus concessionem cum assensu Domini, cum potestate alienandi, & translatione omnis iuris, & statum sub decisione *Neapod.* Erat, dicit ipse, res censualis pœnes concessionarium, quia apud eum est omne dominium translatum.

9 Alius, & secundus casus est, quando reperitur cõcessio facta non in feudum, nec iure feudi, sed simpliciter sub annuo reddito absque potestate alienandi, & absque verbis illis translatis omnis iuris, & tunc secundum registra Imperatoris Federici, valet absque assensu, non erit in feudum, sed non poterit alienare absque Domini assensu, quamquam teneat in allodium *gloss. vbi declarat Andr. & latius Affl. in constit. Regni si quando contigerit*, & in hoc casu intelligendus est *Paris. de reintegr. idem tradens cart. 26. à terg. in cap. incip. & iuxta prædicta, & car. 59. in cap. incip. & Pater habens, & Camer. cart. 49. eleganter fundat dictum gloss. & Andr. in d. Constitut. si quando* dicens tres

10 adesse Regni *Constitutiones*, vnam quæ est *constitutio scire volumus*, loquentem in rebus regalibus, quæ etsi pœnes possessores nõ censentur feudales, sed allodiales, tamen non possunt alienari sine Domini assensu; aliam, quæ loquitur in feudibus, vt in *constitutione Cõstitutionem diua memoria*, quæ pariter absque assensu alienari nequeunt, & alteram in rebus particularibus redditicijs, vt in *Constitut. Reg. hac edictali lege in perpetuum*, in qua pariter per eadem verba, vt in cæteris, prohibetur alienatio absque assensu; sed post *Affl.* aduertit *Camerar.*

11 vnum contra dictum *Paris.* quod si hæc bona redditicia alienentur, non per hoc incident in commissum, sicut in alienatione feudalium, sed regulabuntur, secundum dispositionem iuris communis in rebus alienari prohibitis.

Et in his terminis procedit decisio *Affl. in cap. 1. §. si quis per 30. in 6. notab. si de feu. defun. milit.* videlicet, quando non apparet concessio, vt tunc in dubio redditicia præsumatur emphyteotica, quia aliter absque assensu concedi non possent, cum si censualis iudicaretur, omne dominium translatum esset in concessionarium, & sic esset alienatio proprietatis prohibita Baroni, subdens ex hoc, quod in toto Regno non reperietur vnus contractus censualis de re, quæ sit de feudo sine

Regio assensu, etsi reperiretur, non valeret per *Constitutionem Regn. constitutionem diuina memoria*, & ita intelligetur potestas feudatarijs data in registris Federici Imperatoris, secundum quæ procedit *decisio* eiusdem *Afflic.* 120. quando constabat de concessione rei particularis feudi, quo casu intelligitur in emphyteusim, & sic declarat *Capyc. in d. sua decis.* 103.

Alius & tertius casus est, quando non habemus concessionem aliquam, sed tantum reperitur, quem soluere Baroni censum pro re aliqua ab eo possessa, de qua alius non demonstratur titulus, tunc sumus in casu *Capyc. & Luc.* vt res allodiales, atque censuales censentur, census verò feudalis, sicut è contra, dicit *Camer. vbi supra car. 39. col. 3. in fi.* vt si Baro soluat alicui Ecclesie censum pro aliqua re particulari non ostenso alio titulo, vt inquam cēsus penes Ecclesiam fit allodialis, res verò penes Baronem feudalis, quæ conclusio sumit fundamentum ab illa alia communi conclusione, quod feudale censetur quicquid est intra fines feudi, Barone tamen possidente, secus verò si alius possideat, tunc enim allodiale, & liberum erit, & ita pluries decisum, de quo facit *decis. Affl.* 267 fuit originalis doct. *Andr. in c. 1. in add. de controu. int. mascul. & fam.* cum alijs latius per me congestis in *d. cons.* 11. hinc in istis bonis reddititijs datur successio, nō secundum ius feudorum, sed Romanorum, quia merè allodialia reputantur, vt autoritate *Andr. & aliorum*, tradit *Freec. in differ. inter feud. quatern. & planum, & de tab. nu. 5.* ob quod iustè dicit *Andr. in c. 1. §. 1. de eo, qui sibi, & hered. suis*, quòd hæc censualia bona, tãquam non feudalia habent naturam distinctam, seu discretam à feudis emphyt. & similibus ex *regul. sex. in cap. constitutus de relig. dom. ex quibus fit tertia, & indubitata conclusio*, vt hæc bona dicantur censualia, non autem emphyteotica; & hoc quando nihil aliud reperitur nisi solutio certæ annuæ præstationis; nam in casu proposito per *Napodan.* vt ipsemet dicit, erunt bona censualia, quia translatum est omne dominium per concedentem, & concessa erant bona cū potestate alienandi, in casu verò registri Imperatoris Federici, & *decis. Andr. Afflic. & aliorum* sumus, quando apparet bona fuisse de feudo, & concessio est simpliciter facta non in feudum, sed quando nulla apparet concessio tantum reperitur quem soluere certum redditum; tunc alio non demonstrato in dubio, secundum *Capyc. in dicta decis.* 103. præsumuntur bona censualia, & cum *Capyc.* est communis auctoritas. *Alber. in l. 2. C. de iur. emph.*

*Des. in autb. qui rem num. 7. C. de sacrosanct. eccles. & in consil. 136. num. 5. in consil. 146. col. 1. Ruin. conf. 42. num. 7. & in consil. 166. num. 6. vol. 1. Paris. consil. 23. num. 9. & consil. 85. vol. 1. Aym. cons. 204. num. 20. Berou. in cap. 1. de restitut. in integr. quem sequitur Couarru. variar. resolution. cap. 7. Nat. in consil. 3. volum. 1. cumulat & de communi testatur Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 106. cumq; Baro in feudo possit habere feudalia, & allodialia census, & redditus cuiuscumque speciei, quia dicitur feudū esse vniuersitatem facti, omnia prædicta comprehendens, quæ latè explicat *Camer. in d. e. imperialem cart. 38. colu. 4. ibi, euenire solet*; merito poterit etiam habere hos redditus, qui reperiuntur attributi, & constituti feudo ab ipsius erectione inter cetera pertinētia ad illud, vt benè explicat *Camer. & vt diximus alio, & non Barone possidente præsumitur in liberum allodium rem tenere, licet sit intra fines feudi, etsi est permittum feudatario cōcedere ad certam partem fructuum, & nō in pecunia res steriles, & inuitiles, quomodo dum reperitur quem soluere censum in pecunia, volumus præsumere rem alias feudalem, & demum concessam sub natura emphyteotica; nam aut non erat sterilis, & Baro nullo modo concedere poterat alio iure, quam ipse habebat, & hoc cum assensu, aut erat sterilis, & non poterat nisi ad certam partem fructuum, non autem in pecunia; ergo dum quis reperitur possidere, & non demonstratur titulus, sed solum solutio census in pecunia, non erit recedendum à communi *Docto.* opinione, vt res censualis præsumatur, & stamus cum *decis. Capyc.* qui volens saluare *Afflic.* dixit ibi constare, quòd Casalenum illud fuerat Baronale, & quod in eo aderat Baronalis furnus, vt idem *Affl.* dicit in *princ. sua decisionis, & decis. Gram.* 77. non est ad casum; tractabatur enim ibi, si res erat feudalis, an verò censualis, aut emphyteotica, item vt ibi in discursu præsupponitur erat facta concessio in feudum, sed sub annuo redditu, & dubium oriebatur ex *decision. Bal. in d. l. liberti, libertaq;* vt ex hoc nō feudalis, sed emphyteotica sit concessio, quod supra reprobauimus author. *Camer.* nā erit feudum, quia sic concessum, sed alterata natura tantum respectu præstationis census, & propterea iustè S. C. ibi condemnauit possessorem ad relaxandum vt etiam declarauimus in *d. cons.* 11.**

Ex quibus apparent resolutæ omnes questiones, & declarata decisio. *Afflic. Capyc. & Gram.* ex distinctione terminorum, & casuum.

Nam

Nam respectu potestatis Baronis dictum est posse concedere cum assensu cum translatione totius dominij, & erit res censualis, quæ poterit alienari, prout poterunt ceteræ res censuales secundum regul. *tex. in cap. constitutus de relig. dom. nec priuatur alienando, vel non soluendo censum, vt in prædictis decisionibus Capyc. & Gramm. qui allegant Dec. in cons. 164 alias 163. moderni Ad dent. ad Affl. in d. decis. 129. & de his loquutus est Paris. in cap. & aduertendum est car. 14. in fi. ibi, & adde, quod in Regno sunt aliqua bona feudorum, vel ciuitatum, quæ habent naturam census seu burgenfaticorum, quia illi, qui tenent ista bona possunt vendere, & alienare sine assensu, & propter redditum non solum, non decidunt, quod dixit per prius Ifern. in c. 1. de controu. feud. int. masc. & fem. nu. 8. col. 2.*

Quando verò reperitur simplex concessio facta à Barone, & non in feudum, vt est permessa de rebus sterilibus ad certam partem fructuum valebit, & erit emphyteotica res, quia non potest alienare proprietatem, secundum Affl. & propterea, vt dicunt *glof. Andr. Affl. & Camerar.* non poterit alienari absque assensu, sed non erit nulla alienatio, vt in rebus feudalibus, sed erit vt in ceteris rebus alienari prohibitis de iure communi, secundum Affl. & Camerar. quia in feudis tantum hoc reperitur iure, & per Regni Constitutionem prouisum dicit Camerar. & in his terminis potest applicari, & procedere decis. Ioan. Fabr. in §. adeo, instit. de locat. & conduct. nu. 14. dicens, quod non reperitur contractus censualis inter priuatos, quia census nõ recipitur pro annua præstatione simpliciter, & ob hoc dicit, quod de consuetudine seruatur inter laicos, quod res censualis cadit in commissum, si cessauit per triennium, & quod ille, qui censum recipit, censetur Dominus directus, & recipit laudemium, si possessor vendat, & ferè vtuntur sicut de emphyteotico contractu, & in hoc casu intelligitur Paris. dum dicit, vbi supra, & in alijs capitibus, quod bona reddititia deuoluuntur propter redditum non solum.

Sin autem concessio aliqua nõ reperitur, sed tantum simplex solutio redditus, tunc censualis erit res, non feudalit, nec emphyteotica, & hoc voluit dicere Andr. quod hæc censualia habent naturam discretam, & distinctam ab emphyt. & propterea non dabitur deuolutio, nec per censum non solum, nec per alienationem factam Domino irrequisito, & hic est casus decisionis Capyc. & procedit communis opinio Doctor. supra

allegata, quod alio non apparente in dubio contraus censualis iudicetur, & hoc voluit dicere Andr. in §. illud nu. 66. col. 1. in fi. de de probib. feud. alien. per Feder. ibi, sunt enim multa præstationes ex diuersis causis, vt iugatio, capitatio, & similes census, vestigalia, pensationes, &c. Secus verò, quando adfensæ coniecturæ, & demonstratur solitum concedi in emphyteum, & talis esset consuetudo Baronis, & mos Regionis, quo casu procedit decisio Ioan. Fabr. in l. 1. C. de iur. emphyt. vt contraus emphyteoticus presumatur, & non censualis, quanto magis iste frequenter in Regione, sicut dicimus in præsumptione, an res sit concessa in feudum, vt ab alijs solitis concessionibus sumatur præsumptio, & si quod reliquum quis possidet tenet in feudum verum Andr. in d. c. 1. de controuers. inuest. ante nu. 7. dicit hanc esse tantum præsumptionem, non multum violentam, & ob id in d. cap. 1. de controuers. int. masc. & fem. in verb. quidam tamen dicit in fine, quod hæc præsumptio non facit vincere causam, sed operatur, vt detur Sacramentum quod procedit tantum in modicis, vbi est consuetudo dandi, vt idem Andr. declarat in §. seq. ante nu. 8. vers. sed certè, & demum residet, quod nec Sacramentum detur, & præsumptio non sufficit Domino ad obtinendum, & post disputatam quæst. ibidem nu. 8. vers. videtur, dicit quod debeat Dominus probare, & num. 9. quod per hanc præstationem census bona non fiunt vere censualia, vel emphyteotica, sed præsumptiuè, & in fin. nu. 11. quod possessores vincunt eo iure, quo possessores vincere solent, quodq; ex præsumptionibus non poterunt condemnari, secus verò si stetit in possessionem tenendi terram, vti talem, sicut dicimus in possessione rei vti liberæ infra fines feudi, vt non præsumatur feudalit Andr. in eodem c. 1. de controuers. int. masc. & fem. in §. nec Dominus nu. 48. vers. item præsumitur, & in §. illud post nu. 66. col. 2. vers. dic erga, de probib. feud. alien. per Feder.

S V M M A R I V M.

- 1 Officialis, qui deliquit in officio, eoq; fuit priuatus, nec ad illud reuertitur, nec ad aliud promoueri potest.
- 2 Etiam ex Principis rescripto.
- 3 Officialis pendente accusatione, non est promouendus.
- 4 Nominatio hominis mali nominis, vel male fama ad officium, nullo modo facienda.

- 5 Eligendi, ac nominandi sunt ad officium, qui bonum nomen, ac famam habent.
- 6 Prorex, quæ obseruare debet in nominatione officialium Regi faciendâ.
- 7 Prorex nominans Regi in officialem inhabilem, vel indignum, peccat mortaliter, & ad restitutionem damnorum tenetur, ex communi Theologorum schola.
- 8 Nominatio Officialium, qui iustitia reddenda præficiuntur, faciendâ Regi est à Prorege cum voto Collateralis Consilij.
- 9 Nobilior nominandus, ac eligendus est officialis cæteris paribus.
- 10 Rempublicam quæ destruant.
- 11 Iudex minimè constituendus, qui est imperitus, ac legum ignarus.
- 12 Iudicibus, ac Regni ministris, non custodiètibilibus legem Iustitiæ, Deus horrendè minatur.
- 13 Iniuria fit dignitati, cum ea minus idoneis confertur.
- 14 Iudices, quod agere debent, ut muneris, seu debito satisfiant.
- 15 Mali, quæ mala pariant, eorumq. pœna ex Dei iudicio, remissiuè.
- 16 Prorex in Iudicum electione, quæ debeat animaduertere, quæ item Collaterales promouendos Proregi approbantes.
- 17 Nominator ad quid, & quando teneatur.
- 18 Prorex pro nominatione officialium, cui Rex, ut plurimum fidem adhibet, iure tenetur.
- 19 Regna ex peruersione Iustitiæ subuertuntur.
- 20 Rex atque Prorex optimus, quomodo vigilare debeat pro salute subditorum, & rege administratione iustitiæ.
- 21 Proregis munus in parlamento generali, est diligenter perquirere, & facillè audire à Ciuitatù, & Terrarum Sindicis, vel Procuratoribus singularum necessitates, & querimonias.
- 22 Constit. Regni Capitaneorum, non seruetur, cuius tamen obseruantia bona esset pro subditis, & pro Domino.
- 23 Prorex ferre non debet, ut officialis, & ministri sint Procuratores Baronum, & Vniuersitatum: in parlamento generali, pro donatiuo elargiendo.
- 24 Consiliarij mali Reges decipiunt.
- 25 Officialis multa mala scire, committere, ac potentibus potius deferre præsumuntur, quam iustitiæ ministrare petentibus.
- 26 Minores officiales dicuntur littores, apparitores, i. q. similes.
- 27 Officiales propriè dicuntur, qui iurisdictionem habent.
- 28 Officiales quoque maiores qui malum, & corruptum ingressum hauserunt, multa

mala committere præsumuntur.
29 Iustitiæ laudes, atque necessitas ex latinis, & ecclesiasticis, & legum Auctoribus.

ARGUMENTVM.

De magistratibus, siue officialibus eligendis à Rege, quales esse debeant. Quæ Prorex, eiusq; Collaterales obseruare in eorum nominatione Regi faciendâ. Quando ex ea teneatur mala officialium electio Reipublicæ, quàm sit damnosa, Prorex in parlamenti Regni generalibus, quid potissimè inuestigare debeat à singularum Vniuersitatum Procuratoribus, & in procuratorum mandatis animaduertere.

§. V.

CONSEQUENS est, ut de Officialibus tractemus, qui à Rege eliguntur, eiq; à Prorege nominantur, & quales eos esse deceat, ostendamus. Illud ante omnia in eorum electione animaduertere oportet, ne ad officium, vel magistratum promouea: illum, qui semel in eo deliquit, atque ob delictum fuit officio priuatus; hic enim nec potest ad illud redire, nec ad aliud promoueri, elegans text. in l. 2. C. de palat. lib. 12. etiam si adducat rescriptum Principis, text. est notabilis in l. si quid C. de suscept. lib. 10. Immo accusatus tantum non debet ad nouos honores promoueri, l. reos criminis C. de infam. lib. 10. Melior text. cum tot. tit. in l. vnic. C. de rei. postul. eodem lib. & qui habent malum nomen, non debent ad officium eligi, vel ad aliud nominari, Cassan. in consuet. Burg. §. 6. in rubr. de iustices. & droits d'icelles, licet è contra præponi debet, qui bonum habet nomen, atque famam, pulcher text. qui deseruit ad multa in l. sed si ex improviso ff. de re milit. ibi: inspecto eius vita præcedentis actu, idem text. eodem tit. in l. non omnes §. Barbaris, ibi sed licet hoc liquido constare non possit, argumentis tamen cognoscendum est, et si bonus miles ante extimatus fuerit, prope est, ut affirmationi eius credatur, si emansor, aut negligens suorum, aut segnis, aut extra contubernium agens, non credatur: quæ benè perpendantur pro nominationibus Officialium, quæ in dies fiunt Sac. Maiestati à Proregibus, maximè ad iustitiæ administrationem, qui non debent in hoc gratificare personas, nec attendere preces, vel aliorum intercessionem: sed cunctis viribus inuigilare ad benè se informandum de bonitate, qualitate, habilitate

rate, ac sufficientia personarū, & inter eas absque alia passione proponere meliores, & digniores, alias ipsorum conscientia oneratur, & non Regis, & in die iudicij ante Dei conspectum reddere tenentur rationem de omnibus commissis per tales personas minus sufficientes, incapaces, & similibus officijs indignas; in tantum quod communiter Theologorum schola tradidit: non solum committi ex hoc mortale peccatum; sed teneri ad restitutionem omnium damnorum, siue commutatiuam, siue distributiua iustitiam attendamus; vt eleganter per *Sot. de iustit. & iur. lib. 3. quast. 6. art. 4. Gregor. de Valent. 3. tom. disput. 5. quast. 7. in tit. de except. person. Petr. de Arag. de iustit. & iur. quast. 63. art. 1. eodem tit. Salon. de iustit. tom. 1. super 2. 2. quast. 63. Bannes. in eodem tractatu quast. 63. art. 2.* & tanto magis hęc erunt graua, quanto inter cęteras instructiones Proregibus datas, est hęc precipua, vt nominationes Ministrorum ad iustitiam regendam facere habeant cum voto Collateralis Consilij, pęnes eum assistentis; qui an hęc obseruent, ipsi sciunt. Inter pares autem eligendos debet pręferri nobilior, secundum *Io. de Plat. in l. 1. C. de cond. in publ. horr.* dum dicit, quod in electione Officialis consideranda est nobilitas, quem ad propositum pręlationis ad alios, allegat, & firmat *Cassan. in cathal. glor. mund. 8. par. consid. 7.* vbi eleganter: nam consentaneum est melioribus ortis cęteris esse meliores: cum secundum *Senecam* habet hoc propriū generosus animus, qui concitatus ad honesta humilia non delectant, & sordida. Tria enim destruunt Rempublicam, nō prudens, neque digestum Consilium, priuatum commodum, & latens odium; notabiliter *Alber. in l. 1. C. de Instin. cod. confirm.* Quod enim consilium dabit ignarus, ac literarum nescius, imprudens, in faciem Principis studens, & ei displicere timens? Non enim poterit imperitus Iudex, secundum leges, quas ignorat pronunciare: vade *Salomon Proverb. 28.* dixit, quod Dux indigens prudentia multos per calumniam opprimit, & ideo nullus est constituendus Iudex, nisi fuerit peritus in iure *20. dist. in princ. vbi glos. in verb. scientia.* Ignorantia enim mater est omnium errorum in *cap. 1. 38. dist.* & indignis Pręsidale tradere; fastigium, non est populo consulere, sed nocere, nec pręstare regimen, sed augere discrimen, quę latius, & eleganter pertraçat *Luc. de Penn. in l. 12 omnes Iudices C. de Decur. libr. 10.* loquit enim ecclesiasticus in *cap. 1. lib. Sap.* Diligite iustitiam, qui iudicatis terram, & in-

cap. 6. Audite ergo Reges, & intelligite, discite Iudices finium terrę, prębete aures vos, qui continetis multitudines, & placetis vobis in turbis nationum, quoniam data est a Domino potestas vobis, & virtus ab Altissimo, qui interrogabit opera vestra, & cogitationes scrutabitur, quoniam cum essetis ministri Regni illius non rectę iudicatis, nec custodistis legem iustitię, nec secundū voluntatem Dei ambulastis, horrendę, & citō apparebit vobis, quoniam iudicium durissimum in his, qui pręsunt, fiet. Exiguo enim conceditur misericordia, potentes autem potenter tormenta patientur: non enim subtrahet personam cuiuscumq; Deus, qui est omnium Dominator, nec verberitur magnitudine cuiusque, quoniam pusillum, & magnum ipse fecit, & aqualiter cura est illi de omnibus, fortioribus autem fortior instat cruciatio: ad vos ergo Reges sunt hi sermōnes mei, vt discatis sapientiam & non excidatis, & alibi in *cap. 7. eadem Sapientia* dicit: Noli querere fieri Iudex, nisi valeas irrumperere virtute iniquitatem, ne forte extimescas faciem potentis: & alibi in *c. 10.* dixit, Iudex sapiens iudicabit populum suum, & Principatus sensati stabilis erit, secundum Iudicem populi, sic & Ministri eius: qualis est Rector ciuitatis, tales & inhabitantes in ea: Rex insipiens perdet populum suum, & ciuitates inhabitabuntur & c. & propterea Scriptura clamat: Usquequo faciem peccatorum sumitis, loquens ad Iudices: & iustę iura dixerunt fieri iniuriam, dignitati, quę minus idonei ad eam promouentur: immō ipsi eidem, cui tribuitur, cum illa sit indignus in *9. sed hac quadam auth. de sanctiss. Episc.* multa de hoc per *Cassan. in cathal. glor. mund. par. 8. consid. 29.* & omnino videatur elegans, & memoranda doctrina *And. in c. 1. in addit. per tot. in tit. de controuers. int. dom. & emp.* circa Iudices insipientes, siue negligentes, & accidiosos, & quod est onus iudicatis, & quid facere debeat pro exoneratione suę conscientię, & debito sui officij, & *Petr. Bellug. in princip. sui Specul. vbi latius Modern. Add. in verb. malos Consiliarios,* ponit, quę pariunt mali Iudices, & quomodo fuerunt alias illi puniti, etiam viui igne diuino per medium scissi coram omni populo in Cathedra iustitię. Aduertant propterea Proreges in Iudicium propositione, & electione: nam possunt Reges, & Proreges dare stipendia, pensiones ingentes, castra, terras, & status. Hęc enim si inmeritis, & ob fauorem dentur, terminantur cum illis, & dantis solum consideratur damnum, qui in re sua est moderator, & arbiter, iuxta regul.

regul. *text. in l. re mandata C. mand. sed concedere officia concernentia utilitatem, gubernium, vel ruinam populorum, & conculcationē iustitiæ, quæ tot habent consequentias, tot mala trahunt exempla, & non terminantur in persona concessionariorum, caueant Reges, & multò magis Proreges, caueant supremi Consiliarij, & qui ad latus Regis assistunt, quorum relationibus, & consultationibus iustissimi, & Catholici Reges*

17 decepti officia prouident, & dignitates conferunt: cñi practicaretur cum nominatoribus, *dispol. text. in l. exactores C. de suscep. prop. & ascar. lib. 10. ibi, & aduertant quicumque nominauerint ad discrimen suum uniuersa, qua illi gesserint, redundare, certò fauores, preces, & intercessionis non valerēt, in nominationibus faciendis debita diligentia adhiberentur; & licet sciam ex dictis per*

18 *Bal. in l. quoniam augurio C. de conuen. fise. debet lib. 10. non teneri nominatorem, quando ex necessitate officij tantum tenetur nominare, sed suæ nominationi stare præcisè non tenetur superior, qui eligit, quem velit: tamen postquam videmus ordinariè Reges stare nominationibus, quæ fiunt à Proregibus, & ex nominatis semper eligunt, & hoc regulariter, ne iniuria quodammodo afficiatur Prorex, dum eius approbationi non staretur; & Ego qui fui in supremo Italiæ Consilio Regens, sum de hoc testis de visu, sequitur propterea, qd̄ retorquetur decisio Bal. & tanquā nominator, cōsultor, & approbator, cuius approbationi statur, deberet ex eius nominatione teneri ex eadem regul. *text. in l. quoniam augurio, & dictis ibi per Scriben. Hoc est dicere veritatem coram Deo, & hominibus: dicant nunc quicquid velint Chronistæ, & reliqui in faciem potentis respicientes, sic idolatrando, Deum, & Regem contemnendo. Fidei enim Proregis omnia committuntur, & præsertim hæ nominationes, & dixit *text. elegans in l. imperator in fin. ff. ad municip. ibi, qui verò nominauerit fidei ratione conuenitur; & sic qui habet aures audiendi audiat, & quæso legantur verba *text. in l. 3. C. de offic. Prefect. Prætor. Orient. & Illir. quæ sunt sequentia.****

Si quos Iudices, vel propter aduersam, vel longam corporis valetudinem, vel propter negligentiam aut furum, vel simile aliquod vitium sublimitas tua inutiles esse reperierit: ijs ab administratione remotis, & inuicem eorum alijs subrogatis furibusq; penis legitimis subactis ad nosira mansuetudinis sententiam non crimina sed vicia referatur.

Glos. ibi in verb. remotis infert ad Episcopum, quod degradatur si est inutilis.

*Fulgof. in eodem *text.* notat, quod Iudices per suum Superiorem remouentur, vel propter defectum naturalem, vel propter negligentiam, vel propter delictum, & alij loco eorum subrogantur, & Iudex ignarus dicitur habere naturæ defectum, quia ignorantia duplex, altera præuæ dispositionis, altera negationis, & sub prima comprehenditur, qui non habet aptitudinem ad discendum, qui quidem etiam comprehenditur sub verbo inhabilis, seu inutilis.*

Alberic. grauis doctor in fine repetitionis eiusdem legis pro pulchro, & notabili notat posse superiorem ex causis præfatis Iudicem priuare, & sub prætextu relationis Imperatori faciendæ priuatio differri non debet, quia Imperator non vult sibi crimina; sed vindictam referri.

Et si ex aduersa valetudine Iudex remouetur, quia inutilis, quamquam alias sapientissimus esset, quāto magis ignarus literarum & indoctus: ex quibus patet, quod nō solum onus est Proregis perdoctos, & prudētes proponere, ac nominare ministros ad iustitiam faciendam, & Rēpublicam gubernādam, sed si qui indocti, negligētes, & inutiles percepti fuerint, pot. & debet illos amouere, aliosq; in eorum locum subrogare: ex peruersione

19 enim iustitiæ Regna subuertuntur, & ad aliorum dominium transferuntur, *Canon. seiscitatis 7. q. 1. vbi glo. dixit: quod Deus propter peccata hominum mittit flagella, & persecutiones, & in Canon. si quos 23. q. 4. ibi, vbi per vos flagellum perfidarum gentium, quod quantum videmus ad multarum nationum perfidiam vindicandam excitatum est, non inducant, & in Canon. si agens 46. dist. ibi, in fin. etiam per Sarracenos venire, & sauire permittit: hoc est, quod Salomon Prouerb. 6. 9. dixit, Rex iustus erigit terram, Rex verò impius perdit populum suum. Regum enim officium proprium est facere iustitiam, dixit *text. in Canon. Reg. 23. q. 5. & à regendo dicti sunt Reges; adeò quod dum iustitia est conuulsa, merito Regna auferuntur: nam vt ait Sap. cap. 6. comminatur Dominus horrendum iudicium Regibus, quoniam non fecerunt iudicium, prout à lege diffinitum est. Et *Ecclesiast. 1. cap. dixit, quod transferretur Regnum de gente in gentem propter iniustitiam, de quibus ad latietatem videatur omninò Paris. de syndicato in tit. de Reg. Princip. & Duc. excess. c. 1. vbi multa***

20 notatu digna, & memoranda colligit, quæ diffusis lachrymis sunt perlegendæ. Debent enim optimi Reges, & Regnorum Governatores inuigilare pro quiete subditorum, ac pro recta iustitiæ administratione audire,

clā.

elamores, & querimonias subditorum, maxime pauperum, omniaque providere, quae late in proprio casu ponit *Bellug. in suo Spec. Princip. rubr. 8. in tit. de propof. Princ. in Cur. in cap. incip. Imitari summum bonum: & dicatur, quae, quare dum singulis duobus annis congregatur generale parlamentum totius Regni, cum assistentia, & praesentia Proregis, Collateralis Consilij, ceterorumque Regionum Ministrorum convenientibus in eo magnatibus omnibus Titulatis, Baronibus, ac reliquis omnibus Procuratoribus Civitatum, ac Terrarum Regni ad proponendum, & faciendum, donatum Regi, iuxta solitum morem: quare inquam Prorex non debet audire calamitates, & necessitates Regni interrogare, perquirere, & scire querimonias, & gravamina distinctim ab omnibus ibi assistentibus, & a quolibet Terrarum Sindico, seu Procuratore, & sic providere indemnitati populorum puniendo ipsorum devoratores, & execratores, sanguinem populorum sitiētes, illosque in exinanitionem, & perditionem reducētes propter ipsorum rapacitatem, & avaritiam, sicut est contra audiendo bonam administrationem remunerare Ministros, ac Barones, istosque ad maiore gradus extollere, onus est Principis hae omnia scire, perquirere, & providere, ipsiusque conscientia operatur, & ex afflictione, de pauperatione, & impotentia populorum Reges iidem depauperantur, & impotentes reducuntur, & ne videatur sine auctore loqui, videatur *Boer. in loco allegato in addit. ad Ioan. de Montag. in tit. de parlam. in c. 1. num. 5. vbi auctorit. Paul. de Cast. & Bellug. tradit, quod parlamentum Parisiense ob eius excellentiam dicitur quasi parium lamentum, quia pares Franciae, qui sunt de numero ipsius querelas, & planctus audiunt: sed fortius aderat de hoc specialis constitutio in Regno, quam ponit *Afflic. de verbo ad verbum in Const. Regni Capitaneum, quae si servaretur, dicit ibi *Isern. bonum esset pro subditis, & pro regnante, & *Afflic. dicit mirari, quare non servatur, & subdit; sed tacet, quare non fuit continuatus talis ordo, quia dixit *Bal. quod magis prodest tacendo, quam secundum conscientiam respondendo: sed quomodo Rex, aut Prorex veritatem unquam scire poterit; si permissus est abusus tam praedicialis paucis ab hinc annis, ut procuraciones omnes non solum ad preces Ministrorum, in ipsorum personas fiant: sed per impressionem vim, & metum; & faxit Deus, quod non sit cum venditione iustitiae. Hae enim omnes a populis extorquentur, & quod horrendum******

est, fiunt illae in personis eorundem Ministrorum, de quibus esset conquerendum, vel ab eis dependentibus, seu eadem administrationem habentibus. Populi enim in se, ignari, & insipientes, sic venditi, redempti, & consumpti reperiuntur, donando quae nunquam cogitarunt in ipsorum manifestam perditionem, tenentes labia clausa, & manus ligatas ob metum, ob impressionem, & potentiam eorundem Ministrorum, contra sanctam, & indubitam Regis intentionem, quae etsi apparenter videantur redundare in eius utilitatem, omnia effectivè sunt in ipsius inextimabile damnum, ob exinanitionem populorum, diminutionem Regni reddituum, & inoffensionem Divinae iustitiae, ob quam sanguis pauperum perpetuo clamat. Et quoniam bona gubernatio sit pro futuris contingētibus, ut parlamentum, & congregatio tantum ponderis, & qualitatis tam sublimis, & suprema pendeat ab uno, vel duobus, in quorum personas procuraciones omnes Baronum, Civitatum, ac Terrarum Regni factae reperiuntur, & ultra isti gratificati remaneant, & nulla Regno gratia adhibeatur, quod quotidie se exniscerat, & toto corde fideliter procurat suo Regi inservire, iudicent hae prudentes; Bene tamen video, quod multi miriridebunt, & hae parufacient. Ego sum Iudex supremus Regens Collateralis, illiusque Decanus; sed non erubescam dicere, quod omnium malorum sunt mali Iudices in causa;

24 & mali Consiliarii decipiunt Reges, dixit idem *Boer. auth. Io. And. in loc. alleg. de auth. mag. Cons. in addit. ad Ioan. de Montag. in cap. incip. adde quamvis ante num. 8. Et licet*

25 hucusque miratus fuerim dictorum per *glos. in l. defensionis facultas, in verb. ad usurpationem C. de iur. fis. lib. 10. vbi Luc. de Penn. confiteor errasse, taluo tamen semper honore bonorum. Dicit enim *Luc. de Penn. auctoritate *glos. quod praesumuntur multa mala scire, & committere, & potius deferre potentibus, quam iustitiam ministrare petentibus qui allegat *text. ad literam in auth. ut omn. iud. obed. Prou. Quod etsi *Ioan. de Plat. dixit procedere in minoribus Officialibus, sicut Licentibus, Apparitoribus, & similibus, licet hae sit magna restrictio, cum isti non*****

27 dicantur Officiales: nam illi Officiales proprii dicuntur, qui habent iurisdictionem, & coram quo fiunt acta, & gesta, dixit *Andr. in verb. potest. num. 67. qua sint regal. Tamen*

28 *Pirr. grauis auctor ibidem sublimitat, nisi malum, & corruptum ingressum Magistratus habuerit, allegat *text. in §. 1. in auth. ut iud. sin. quoque suffrag. in verb. totius nequitiae principium; quemadmodum dixit ipse, dicitur**

cur de eo Pontifice, qui ingressus ut Lupus, regnauit ut Leo, egressus ut canis, quæ quomodo procedant, ipsi sciunt, & Cicero apud maiores nostros fruendæ iustitiæ causa uidentur Reges constituti, ne multitudo à potentibus opprimeretur. Hinc *Aristotil. 2. Topie.* dixit, quod iustitia Regentis utilior est subditis, quam fertilitas temporis, & *Laetan. in lib de ira Dei in fin.* inquit. Non faciunt beatum uiciose, ac mortifere uoluptates, non opulentiæ libidinum incitatrix, non inanis ambitio, non eaduci honores, quibus illaqueatus animus humanus, & corpore mancipatus æterna morte datur; sed sola iustitia, cuius legitima, & digna merx est immortalitas, quam statuit à principio Deus sanctis, & incorruptis mentibus, quæ se à uitijs, & omni labe terrena integras, inuolatasq; conseruant; & *D. August. in lib. de duodecim abusibus,* iustitia Regni pax est populorum, tutamen patriæ, immunitas plebis, munimentum gentis, cura languorum, gaudium hominum, temperies aeris, serenitas maris, terræ fecunditas, salarium pauperum, hæreditas filiorum: hinc onus est Principis querere sapientes in suo consilio fideles, & bonæ conscientiæ: nam sapiens infidelis plus nocet, quam insipiens, beatasq; fore Republicas, si eas uel studiosi sapientiæ regerent, uel earum Rectores studere sapientiæ contingeret, ut perbellè hæc & alia tradit *Bellug. in suo Specul. rubr. 6. in tit. de form. & ord. stand. per Princip. in Curia,* pro quorum omnium sigillo, & ne uidear componere ex capite, uel me uelle Theologum, & Prædicatorem agere, legatur quæso noster *Ifern.* quem *Euangelistam* prædicamus in Regno in materia feudorum, & concernentium Regiam iurisdictionem in *u. b. & extraordinaria collatio à nu. 62. usque ad fin. qua sint regal.* Nam eleganter, & paucis uerbis prædicta omnia complectitur.

S V M M A R I V M.

- 1 Officialis, qui iustitia ministranda præsumit uisitare, & per alienas domos cursitare prohibentur.
- 2 Officialium auctoritas à Prorege augenda, sine qua uilescit administratio iustitiæ, & nu. 4.
- 3 Officiales pars corporis, & Principis membra dicuntur.
- 4 Officiales, ut iuste suo munere fungantur sunt à Principe remunerandi, & ad maiora promouendi.
- 6 Officiales cum subditis pro iustitia eos adhibitis modestè ac sine iniuria agere debent,

alloquin grauius puniuntur.

- 7 Castellani poena, qui inimicos in arcem introduxit.
- 8 Iudices extra locum iudicij pernoctare prohibentur.
- 9 Iudices in Palatio Regio pro reddenda iustitia habitare permittuntur.
- 10 Officiales omnes simul habitare, utillimum pro celeri causarum expeditione.
- 11 Munera Officialibus prohibita, quæ?
- 12 Munerum ab Officialibus accipiendorum prohibitio obtinet in ijs, qui sufficiens habent salarium ex Alberico.
- 13 Quid in Regno, existente Pragmatica examinatur.
- 14 In muneribus recipiendis, certus, qui exponitur ab Officialibus, seruandus est modus.
- 15 Officiales, nec gratis, nec soluta mercede possunt morari in hospitij subditorum: nisi amici priuati, ac uolentis.
- 16 Præsides, & Auditores Prouinciarum proprijs expensis per suas Prouincias iter facere debent, quod malè seruatur.
- 17 Officialis ante ingressum officij, cautionem de benè administrando, & parendo iudicati, præstare debent.
- 18 Perpetui ad eam non tenentur, sed per certa temporum intervalia uisitantur.

A R G V M E N T V M.

Officiales, quam vitam ducere, qualiter in munere, ac iure reddendo, se gerere debeant. Quæ munera ijs prohibita, uel permissa. Officialium à Prorege ratio habenda, eorumq; autoritas cum subditis augenda; merita denique remuneranda, & ad maiorem dignitatis gradum perducenda.

S. V I.

Remotis à Rege ad officia uiris fide, moribus, ac doctrina dignis, quos ei nominauit Prorex, curare is debet, ut decentem vitam ducant. Honorificè, ac humaniter iustitiam, cuiq; ministrent, ex hoc habuerunt ortum *pragmatica*, seu ordines alias facti, quod Officiales non uisitent, nec per alienas domos cursitando uadant, & cauere debent conuiuia, aut per uicos, & plateas quotidie deambulare, quæ eleganter aduertit, & docuit *Iurisconsul. in l. obseruandum ff. de offic. Pref.* cuius uerba memoranda, & ante Iudicium oculos tenenda, sunt infra scripta.

Ob.

*Observandum est ius reddendi, ut in ad-
eundo quidem se facilem præbeat, sed contem-
ni se non patiatur: unde mandatis adijcitur,
ne Praefes Prouinciæ in ulteriore familia-
ritatem Prouinciales admittat; nam ex con-
uersatione equali, contemptio dignitatis nasci-
tur, sed in cognoscendo, neque excandescere
aduersus eos, quos malos putat, nec precibus
calamitosorum illacrymari oportet: id enim
non est constantis, & recti Iudicis, cuius ani-
mi motum vultus detegit, & summam ita-
ius reddi debet, ut auctoritas dignitatis inge-
nio suo augeatur.*

2 Quam dignitatem Princeps, atque Pro-
rex maximopere custodire debent: nam ex
existimatione suorum Collateralium sua
pendet auctoritas, & alias non erit iustitiae
locus, nec ea, ut decet administrari poterit,
pro quo est pulcher *text. in l. ius Senatorum
C. de dignit. lib. 12.* cuius hæc sunt verba.

*In Senatorum, & auctoritatem eius ordi-
nis, in quo nos quoque ipsos annumeramus,
necesse est ab omni iniuria defendere: in tantum
quod membra Principis, & pars corporis esse
dicuntur, ad *text. in l. quisquis C. ad leg.
Iul. Maiest. & glo. in l. si. C. de ind. libert.* ex-
ponit ibi verba apud Consilium nostrum, id
est apud Principem.*

4 Civitas enim populosa, Regnum, & quæli-
bet Monarchia quomodo regi poterit, & quæ
nam locus erit iustitiae: si pauci, qui eam ad-
ministrare habent, & qui eam regere debent,
vilipenduntur, sine in derisum, existimantur cum
auctoritate Superioris, qui illos protegere
& auctoritate deberet, sunt ministri manus,
& pedes Principis, & per illorum medium
Regna gubernantur, iustitia administratur;
& executioni demandatur, à quibus respec-
tu, obedientia, & timore sublatis omnia sunt
in perditionem, quod tantum obseruauit, &
in summo custodire fecit ille memorandus,
& singularis Gubernator Dux de Alcalá dum
nostrum Regnum, ut dignissimus Prorex re-
xit, atque gubernauit, inuigilans pro existi-
matione, decore, atque auctoritate Regio-
rum Ministrorum, taliter quod ab omnibus
in quacumque dignitate constitutis obseruaren-
tur, & maxima illis reuerentia adhiberetur,
atque ex alia parte taliter ipse erat Regijs
Ministris formidabilis, quod illi aliquem
grauare non audebant debito honore, & re-
uerentia pertractabant, omnibusque iustitiam
æqua lance ministrabant.

5 Immo ut Ministri bene exerceant, & con-
tenti sint ipsorum tantum salario, & stipen-
dio, & ab omnibus honorentur, debent Prin-
cipes ipsos remunerare, & ad sublimiores
dignitates extollere pro laborum ipsorum

iusta recompensatione, & exemplo aliorum
pro quo est elegans *text. in l. si. C. de off. Prat.*
*Afr. ibi: magis enim debent Duces, & Tribu-
ni supra deputata sibi alimenta secundum
labores suos, de nostra largitate remuneratio-
nem sperare &c. & sibi, & semper prouidemus
vnumquemque secundum labores suos de no-
stra largitate ad meliores gradus, & ad maio-
res dignitates perducere, ad idem pulcher
text. in l. unica C. de quaest. & mag. lib. 12. &
elegans text. in l. 1. C. de comit. & re milit. qui
deseruit ad eos, qui bene inseruierunt, & præ-
tendunt officia Consiliarij status: bene sum-
mopere ministris aduertendum est, ut cum
subditis secum negotiantibus, & iustitiam
petentibus, modeste, prudenter, quiete, &
absque iniuria aliqua tractent: nam in tantum
lex de hoc indignatur, quod contra tales Iu-
dices dixit, quod debent viui concremari in
l. vniuersis C. vbi causa fiscoles, quæ est pena
posita contra Castellanos, qui inimicos in
arcem introduxerunt, iuxta *text. in l. si quis C.
de re milit. lib. 12.**

Hinc ut subditi expeditam habeant iusti-
tiam, & proptos Iudices ad eam ministran-
dam, ædita fuit *Pragmatica*, quod Iudex ex-
tra locum iudicij non possit pernoctare, quæ
sumpta est ex *text. in l. illud ff. de offic. Praef.*
8 Sed an possit habitare in Regio Palatio pro
iustitia administranda, & certe sic, ut ordi-
nariè hodie practicatur; nam in Palatio Ma-
gnæ Curiae Vicariæ, vbi Tribunalia coadunantur,
semper residet vnus ex criminalibus ip-
sius Iudicibus, & optimum esset, ut omnes
habitarent in eodem Palatio, vel saltem
9 quarterio pro commoda litigantium nego-
tiatione, & celeri negotiorum expeditione,
de quo est *text. elegans in l. 1. iuxta glof. C. de
palat. & dom. domin. lib. 11. vbi laa. de Plas.
& ceteri.*

Sic pariter *Pragmatica* circa dona, & mu-
nera sumpta est ex *text. in l. plebiscito eo tit. sed*
11 videatur solemnis *text. in l. solet §. non vero
ff. de off. Procons. ibi: nam valde inhumanum
est à nemine accipere, sed passim, vilissimum,
& omnia auarissimum: bene tamen notetur*
12 dictum *Alber. in d. §. non vero*, ut ea, quæ
dicuntur, ut Officiales munera accipere non
debeant, ut hoc intelligatur, quando suffi-
ciens habent salarium, circa quod cogitetur
13 stantibus Regijs *Pragmaticis* in hoc Regno
& qui officia appetunt, & procurant; bene-
sciunt salarium consuetum, & *Pragmaticas*
circa munera, & imputet sibi, qui officium
talibus conditionibus subiectum acceptauit
quamquam ex aduerso posset replicari *Prag-
maticas* non esse vsu receptas, quoad quædam
14 quæ omnia remitti debent arbitrio boni
viri

viri timoratz conscientiz, & circumspecti iudicantis, non parcendo Iudici, qui à quolibet litigante etiam obolum accipit, siue directè, siue indirectè per interpositas personas, & nullam faciendo imputationem Iudici, qui ab amico, seu amicis munuscula aliqua accipit solita, & consueta in rebus comestilibus tantum, non autem in auro, & argento; & ob id idem *Alber. dixit, ubi supra*, quod Officiales non possunt morari in hospitij subditorum, nec gratis, nec mercede, nisi à privato amico, & volente: Solus enim Princeps potest gratis habitare seruata forma *text. in l. 2. C. de met. lib. 12.* Sed debet Officialis deficiente sibi domo facere, quod per commune sibi prouideatur.

16 Et notetur dictū notabile *Parid. de Put. in tract. synd. in verb. salarium*, quod Gubernatores, & Auditores Prouinciales, quando per Prouinciam vadunt, debent ire proprijs expensis, & contentari ipsorum statuto salario, nec aliud prætere possunt, quòd malè hodie seruatur, & sunt pro hoc Consultatores Regiz Cameræ. Hinc sunt

17 editæ *Pragmaticæ*, vt ante ingressum Officiales cautionem præstent de benè administrando, quæ sumptæ sunt, ex *text. in l. penult. C. de murileg. lib. 11.* quòdque debeant stare sindicatui, quæ sumptæ sunt, ex *text. in l. 1. C. vt omn. iud. & in S. necessitatem auth. vt Iudices sine quoqu. suffr.* à quibus etiam ortum habent *Constitutiones Regni, volumus, & cap. Regni Item statuimus*, quæ cautiones ab Officialibus perpetuis ad iustitiã

18 administrandam deputatis non præstantur propter præsumptam illorum bonitatem, & ob id de tempore in tempus, per Serenissimos, & Christianissimos nostros Reges deputantur Generales Visitatores, qui vitam exactam, ac per eos gesta perscrutentur, vt boni remunerentur dignitatibus, & honoribus augeantur, & mali debitis, & exemplarijs pœnis puniantur pro communi bono.

S V M M A R I V M.

- 1 *Prorex verus, & optimus esset Regni Visitator.*
- 2 *Officialis, an præsumatur acquisuisse, ex officio varia Doctorum distinctiones recensentur.*
- 3 *Officialibus perpetuis, iure communi negotiari permissum.*
- 4 *Omnibus autem vendere, & emere palam, & bona fide.*
- 5 *Officialibus in Regno etiam perpetuis negotiatio est interdicta emptio, & venditio palam, & bona fide permissa, secus si eme-*

- ret vilis causa vendendi carius.*
- 6 *Officiales non præsumitur acquisuisse, ex officio, ex communi.*
  - 7 *Distinguit Auctor.*
  - 8 *Officialis diues ante officium, non præsumitur, ex eo ditatus.*
  - 9 *Pauper, vel modicum habens patrimonij, ex officio ditatus præsumitur.*
  - 10 *Præsertim si officium emerit, & splendidè viuas.*
  - 11 *Visitator Regni generalis, de opibus, quas Officiales ante officium habuerunt, vel post acquisierunt, & modo expensarum, in primis, ac potissimum inquirere debet.*
  - 12 *Testium depositionibus fidem addibere, & maxime fallax, periculosum, ac perniciosum.*
  - 13 *Visitator habilitatem, ac peritiam Officialium explorare debet.*
  - 14 *Ante omnia, an officium emerint, eosque nedum priuare, verum etiam grauiter punire.*
  - 15 *Officialis Regius nequit sine licentia Regis ordinem clericatus assumere, potest verò regulariter ingredi Religionem.*

A R G V M E N T V M.

De Generali Regni Visitatore, eiusque munere. Ilud Proregi demandari, magis expediens, & vile. Qualiter se gerere, quid potissimum explorare Visitator debeat.

S. V I I.

MA M. verò cum sermo de generali Regni Visitatore inciderit, aliqua attingam, non inutilia, cogitent super his maturius, prudentes, & qui à Regis latere sunt, quæ nam facere congruat.

Mea semper fuit sententia, quòd verus Visitator, & qui indagare veritatem potest, est Prorex Regni, qui de omnibus est informatus, benè cognoscit qualitates, & partes ministrorum, & non minus subditorum, qui vt plurimum propter iustitiam eis administratam contra ipsorum votum insurgunt aduersus ministros: & sic semper mihi visum fuit, quòd Proregi hoc, & non alteri committendum esset: cui si Regnum totum gubernandum, & custodiendum confiditur, quantò magis visitatio suorum ministrorū, cuius Proregis principaliter interest habere ministros vitæ innocentia còspicuos, puritate integros, ac literarum genere præditos: ex quo evitaretur tanta confusio, & altercatio

tercatio iurisdictionum, quæ in dies succedunt ex destinatione Visitatorum, qui præcedunt æqualem, & supremam iurisdictionem habere cū Prorege; & ut plurimum ex his differentiis fiunt hinc inde partes, omnes adhzrent Proregi, & visitatio ad nihilum educitur.

Sed quando hæc non videbuntur, nam sæpe sepius prouidentur personæ, & non officia, & propterea persistitur in destinatione Visitatorum: Dicam breuiter, quæ mihi occurrunt circa ipsorum officium pro publico & Regis seruitio, sic terminando ea breuiter, & tollendo imposturas, ac testium falsitates, quibus Regnum tantum abundat, & quia hæc posui in repet. *text. in l. defensionis facultas C. de iur. ff. lib. 10.* & ut dixi adhuc opus illud remanet imperfectum, & nescio si iam senio confectus possim opus illud in lucem prodere, propterea ponam hic, quæ ibi circa hæc annotata sunt.

Tertiò ex dictis hic per *glos.* tractant *Doctores.* quæstionem, an officialis præsumatur ex officio ditatus, nam *glo.* tenuit hic esse præsumendum, *Bart.* verò contrarium, & in hoc multæ adsunt *Doctores.* distinctiones, Aliqui enim voluerunt procedere opinionem *glo.* ante redditam rationem administrationis: secus vero postea, secundum *Bal. in e. 1. de controuers. int. dom. & vasall.* & sic videtur opinio *glos.* restringi in ministris pecuniarijs, qui rationem reddere debent administrationis ipsorum. Alij distinguunt in ministris pecuniarijs, qui non sunt prohibiti negotiari, & dederunt rationem administrationis, secus si sint prohibiti, ut per *Plat. bis.*

Alij quando habebant bona ante officia ut non præsumantur ex officio ditati, ut hic per *Rebuff.* Quæ etsi recipiant limitationem in officialibus perpetuis, quibus de iure communi permissum est negotiari, ex regul. *text. in l. Præsidis ff. si cert. petat. Bart. & Scribens. in l. Principalibus eod. tit. & quando palam, & bona fide, ut alij emunt, de quo per *Andr. in cap. 1. de feud. guard. cum alijs latissimè congestis per me in conf. 49. vol. 1.* ubi ad fatietatem: Tamen per Regias *Pragmaticas* in Regno non procedit, quia omnibus Officialibus interdicta est negotiatio, non autem contrahere, ut est emergere, & vendere palam, & bona fide; nisi si emerent causa vendendi carius, hoc esset negotiari, & mercantiam exercere, quod est inclusum in prohibitionem *glos. notab. in cap. consequens in verb. negotiationes 88. dist. & melior text. ad litteram in eadem dist. in cap. eiciens §. quicumque, ibi, qui verò rem comparat, ut integram, & immutatam vendendo lucratur, ille**

est mercator, ad idem text. in cap. canonum 14. q. 4. quod vidimus nostris temporibus.

Sed redeundo ad articulum: si præsumitur ex officio ditatus, licet tot diuersæ sint opiniones, *Doctores*q; antiqui, & maxime auctoritatis tenuerunt *glos.* opinionem: tamen communis est in contrarium, ut latius per *Iul. Clar. in lib. 5. §. ff. q. 68. Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 53.* Ego verò in paucis meis meam concludo sententiam ex his quæ paucis verbis *Rebuff.* hic tecigit, & si officialis ante officium habebat bona, eratq; diues, taliter quod absq; officio verisimiliter poterat eius patrimonium augere; tunc nullo modo dicendum erit ex officio ditatus, nec potest præsumi delictum, si potest capi coniectura, quæ illud venitus excludat: si verò dum ad officium est assumptus, nil, aut parum in bonis habebat; & rursus si ad officium consequendū pecuniam expendit, quæ solet, & in maxima quantitate etiam ad cæbium capi propter peccata populi, & salarium, ut videmus, nullo modo est sufficiens ad vitæ, & domus sustentationem, & videmus ministrum viuentem splendide, & ultra ditatum: tunc quid opus est disputare opiniones: sed dicebat ille solemniter concionator, grauis, & christianissimus religiosus Hispanus Capuccinus nominatus Lupus, *quæ pars est, furtum est, qui aures habet audiendi, audiat:* & sic dum Visitatores Generales qui in Regnis destinantur, ad Officiales inquirendos tantum tempus conterunt in ipsorum informationibus, ex quo mala tanta oriuntur, & omnia in derisum conuertuntur atq; in vilipendium, maximis Regis expensis, ac cum perquam maxima perturbatione, & confusione iurisdictionum, ac cum iustitiz peruersione.

Dico inquam quod optimi, & Religiosi Visitatores, præcipuum quod perquirere debent super omnia, & in hoc vacare, quod ipsi facillimum esset: videlicet scire, quid habebat in bonis minister, dum fuit ad officium assumptus, quomodo vixit, cum quibus expensis, & demum quæ sunt bona, quæ tempore visitationis habet: ex quibus indubitatum iudicium faciet bonitatis, rectitudinis & Religionis Ministri, & non attendere vanas populi voces, tot malignorum, & peruersorum inuentiones, maxime in nostro Regno: ubi falsitates tantū abūdant, testes tam facile reperiuntur ad eas componendas, rancores, & interesse, ac querimoniarum tã assidua contra Ministros iustitiam administrantes, quæ odia parit, & vindictam prouocat, testium non datur copia, qualitas illorum etiam à proprio Visitatore ignoratur: certum est ad

H ipsum

ipsum non accedere personas pro cultu iustitiz, sed odio, & rancore, inuitatas, & inimicas, personarum quoque innumerarum supponi possunt; quomodo ergo personarum graues, nobilibus parentibus ortarum, ac christianarum conscientiarum debent se subicere huiusmodi duro & periculoso iudicio? Mali enim non timet, quia sciunt, quae egerunt, & remedia adhibent; boni autem nullum, si negotiationem non fecerunt; sed iustitiam administrauerunt. Hinc & hoc ponderetur quis bonus, quis diues, quis prudens, quis honorem extimans ad inferuendum Regi accedet, & quis sagax, & Deum timens ab officij munere se non excusabit? Et sic mali Deum non timentes mediante pecunia officia procurabunt, quia ex officijs ditabuntur, & omnia tempore visitationis postea componet, in istorum manibus erit virga iustitiae venalis tamen, sordida, corrupta, & incostans. Et denique hoc

13 factio iisdem Visitatores alloqui debent Regios Ministros, ab eis se informare, interrogare, & videre; quae nam sit illorum habilitas, quomodo sint literarum eruditi, quam capacitatem teneant, si videmus, ut plurimum legum penitus ignaros, & imperitos ad gradus hos ascendere: & nonnulli accidiosi, & otietati, voluptatibus, & somno indulgentes, iudicant bona, vitam, & honorem subditorum cuiuscumque generis, & vota non ponderantur, sed numerantur. Non enim sufficit bonitas Iudicis, sed requiritur capacitas, & habilitas, & non medioeris, alias melius esset committere negotia, & causas iudicandas personis religiosis, & exemplaris vitae in claustris degentibus, qui S. Spiritu moti iudicarent, quae illarum iudicio, & conscientiae viderentur.

14 Benè tamen praecedere haec omnia debet stricta, & diligens informatio, si ad officium ascenderunt mediante pecunia, quo casu non solum priuandi erunt, sed acriter puniendi etiam ad aliorum exemplum; quod si, ut conuenit, fieret, pestis haec abominabilis penitus deleteretur, radix, & causa omnium malorum: ex quibus quae mala oriuntur in subuersionem, & perdicionem populorum satis, superque dictum.

15 Sed occurrit casus, quod quidam Regius Minister perpetuus voluit se clericari: fuitque dubitatum an facere posset absque superioris licentia, & *tex. est de iure civili in l. officiales C. de episc. & cler. cum auth. seq.* qui hoc prohibet, & *idem Luc. de Penn. in l. quidam ignauia C. de decur. lib. 10.* concludens non posse clericari nisi de consensu Superioris; secus verò si intraret Religionem claustralem, & mundo penitus renunciat, casus ac-

cidit in persona Doctor. Iacobi Sallutij Praesidentis Regiae Camerae, viri circumspecti religiosissimi, ac eruditissimi, qui se clericauit, habita prius licentia, & in Consiliario Scipione de Aretio, qui absque licentia Religionem Theatinorum intrauit, qui demum ob suam maximam Religionem, ac exemplarem bonitatem creatus fuit Archiepiscopus Placentiae, & demum assumptus ad Cardinalatus apicem, ac creatus Archiepiscopus nostrae Splendidissimae ciuitatis.

S V M M A R I V M.

- 1 *Officialis promotus ad maiorem dignitatem, retinet priuilegia minoris, à qua assumitur.*
- 2 *Non tamen retinet propriam dignitatem.*
- 3 *Praesidens Regiae Camerae effectus Consiliarius Sacri Consilij, vel promotus ad officium Regentis, nec nomen, nec exercitium retinebit precedentis dignitatis, licet bonores, & priuilegia.*
- 4 *Officialis promotus à minori officio vendibili ad maius, vendere illud potest. idque praedictum.*
- 5 *Officialis vnus tamen quod exercet non utriusque officij salarium consequetur, & ita Regis ordinatione diffinitum.*
- 6 *Officialis honorantias verò precedentis officij, siue munuscula quadam habebit.*
- 7 *Officialis, qui transit à maiori officio ad minus precedentis maioris officij priuilegia non retinet.*
- 8 *Regentis in Supremo Italia Consilio effecti Locumtenentes, vel Consiliarij, Praesidentes Regiae Camerae ex speciali Regis indulgentia precedentis dignitatis priuilegium & salarium retinent.*
- 9 *Officialis sua sponte deponens cum Regis licentia officium, retinet, quamdiu viuit nomen, priuilegia, & honores officij depositi, & nu. 11.*
- 10 *Non tamen praedictam, sed eum praedicti alter habens officium cum administratione.*
- 11 *Officialis deponens officium praua Regis licentia, videtur adesse, & perinde habetur ac si personaliter seruiret. & nu. 13. 14. 15. 16. & 18.*
- 12 *Regens Reg. Cancel. Doctor Collegij propter eminentiam officij semper assumitur incompromotorem, eiusque munere fungitur.*
- 13 *Titulati refutantes Terras cum titulo filijs adhuc retinent nomen tituli eiusque dignitatem, ceteris tamen actu possidentibus posteriores, idque passim praedictum.*
- 14 *Titulati, qui pecunia titulum sunt adepti de iure omnibus alijs inferiores reputantur, & nu. 21.*

22 Tituli

§. VIII.

- 22 *Tituli honor quibus conferendus.*
 23 *Nobilis magis dicitur, qui sua virtute nobilitatem est adeptus, quam qui genere nascitur nobilis.*
 24 *Nobilis genere, & virtute alijs preferendus.*
 25 *Prorex Titulatos eiusdem tituli pro diuersa personarum qualitate, diuersimodè tractare debet.*
 26 *Nobiles, non populares ad latus Regis stare debent.*
 27 *Titulorum dignitas popularibus, ac plebeis minimè concedenda. & nu. 29.*
 28 *Regi in parlamento generali supplicatum conferendi gratiosè titulorum dignitates.*
 30 *Aula in Palatio Proregis, qua vulgo appellatur la Camera Collateralium Titulorum, & Officialium iure statuta, & quibus in eam ingressus concedendus.*
 31 *Officij honor non ambitione, vel pecunia, sed labore, ac merito quarendus, & num. seq.*
 32 *Honore, qui cum pecunia fuit adeptus eum infamia priuandus.*
 33 *Principes ex genere, & prosapia magnatum diligendi.*
 34 *Episcopi precedebant antiquitus Comites, & Barones, ut ex literis Regis Ferdinandi Primi.*
 35 *Præses Sac. Conf. præcedit Locumtenentem Reg. Cam. olim Regentem, cuius prerogatiuam retinet, quando Tribunalia collegialiter uniantur.*
 36 *Patronus fisci Regia Camera, & Magna Curia incedentes collegialiter cum suis tribunalibus præcedit vnus alterum, prout tribunalia præcedunt, tanquam cum suis capitibus vniti.*

ARGUMENTVM.

De Officialibus ad maiorem, vel minorem dignitatis locum à Rege promotis, vel sua sponte cum Regis licentia officium deponentibus. Prioris ne officij priuilegia retineant. Collegij cui tanquam Doctores interfunt, vel prioris officij, à quo ad maius assumuntur, emolumenta, vel salarium, an consequantur. De Titulatis refutantibus titulum filijs, vt nouissimi inter cæteros locum teneant, qui titulis à Rege sint decorandi, eorum profusa elargitio perniciofa. Ad aulam in Proregis Palatio, qua vulgo dicitur *delli Titulati, & Officiali* ingressus, quibus concedendus. Præses Sacri Consilij, an præcedat Locumtenentem Regiæ Camere olim Regentem. In supremo Italiæ Consilio, cuius prerogatiuam retinet, cum Tribunalia collegialiter conueniunt.

Robatz integritatis, ac doctrinæ, Magistratus, & Officiales, quæ in visitatione decregi solent, vel citra eam optimè quoque noscuntur, solent à Rege ad maiorem dignitatis lo-

- 1 *1. C. de dignit. lib. 11. in l. eos, vbi Andr. de Bar. C. de excus. mun. lib. 10. in l. iubemus, vbi idem Andr. C. de proxim. sacr. scrip. & idem notat in l. humilioribus C. de suscept. lib. 10.*
 2 *Quod idem Andr. in d. l. iubemus, intelligit respectu priuilegiorum, non autem propriæ dignitatis, quod notetur, quia deseruit ad multa. Ita quod Præsidens Regiæ Camere effectus Consiliarius Sac. Consilij, vel Regens Reg. Cancellariam retinebit priuilegia pristinæ dignitatis, sed nõ nomen præcedentis, vel alterius dignitatis, quam prius habebat: sed benè priuilegia, & honores illius, & propterea non exercebit vtramque dignitatem quando est dignitas cum administratione, nec poterit vtramque retinere; & ita procedit *tex. in l. bis C. qui mil. non poss. vbi Odoff. & Ioa. de Plat. declarant: benè tamen si prima dignitas, seu officium est vendibile* *text. in d. l. bis, permittit retentionem secundæ, & venditionem primæ, quod ibi ponderat idem Andr. de Barul. & Rebuff. & sic vidimus prædicatum in Secretario Regiæ Camere Summariz Decio Rapario viro integerrimo, qui assumptus ad officium Præsidens eiusdem Camere vendidit officium, quod tenebat; & sic etiam prædicatum cum Magistro Actorum Regiæ Camere Carolo Brandolino, qui assumptus ad officium Rationalis eiusdem Tribunalis, vendidit officium Magistri Actorum, quod tenebat: sed generaliter siue officium habeat, siue non habeat administrationem, si officium habet stipendium vel salarium, nullo modo poterit habere nisi vnum tantum stipendium, siue salarium, vt per *Rebuff. in d. l. bis per illum text. per optimè distinguit, & declarat Aluar. in cap. 1. colum. fin. Quis dicatur Dux, & ex isto text. fundatur Regij ordines, quod nisi ex speciali dispositione, quis nõ possit gaudere duobus stipendijs, seu salarijs: sed quoad cæteros honores benè gaudent, & sic prædicatur in Præsidibus Reg. Cam. assumptis ad dignitatem Regentium Regiam Cancell. habent enim honoratias salis, fœni, & sacchari, non solum.***

solum vti Regentes, sed vt olim iam Præsidentes, de quo est *text. in l. 3. C. de Silen. lib. 12.*

- 7 Sed quid de assumpto à maiori dignitate ad minorem, vt quotidie videmus in Regentibus supremi Italiz Consilij effectis Locumtenentibus Regiz Cam. & in Consiliarijs S. Claræ effectis Præsidentibus Regiz Cameræ, quæ sunt officia minoris dignitatis: Tali enim casu *Doctores* voluerunt, quòd minime retinebit, nec primam dignitatem, nec ipsius priuilegia, de quo per *Aluar. vbi supra* autoritate *Bal. in l. cum te C. de nupt. in §. ideoque. C. de nou. Cod. compil. Rebuffin d. l. bis*, probat *text. in l. fi. C. de incol. lib. 10.*
- 8 Et ob id Regentes supremi Consilij Italiz, dum fuerunt assumpti ad officium Locumtenentis Regiz Cameræ opus habuerunt speciali Regis priuilegio retentionis dignitatis Regentis cum eodem salario, sine tamen administratione, & ita vidimus in Regentibus *David*, & *Fornario*, & sic pariter in Consiliarijs S. C. assumptis ad officium Præsidentis Regiz Cameræ, vsin eodem *Fornario*, ac etiam Consiliario *Montoya*, & *D. Didaco de Vera*.

Sed rursus quid dicemus in eo, qui deposuit officium, seu dignitatem: An retinebit priuilegia primæ dignitatis, imò ipsius proprium nomen, & priuilegia: licet non habeat administrationem, & vti talis ab omnibus debeat honorari, & certè sic, est decisio punctualis *Io. de Plat. & Rebuff. in l. 1. C. de prap. sacr. cubic. lib. 12. idem Plat. in l. Decurionibus C. de silen. lib. 12.* dicens, quod deposita administratione iurisdictionem non habebunt, sed retinebunt nomen, honores, & priuilegia, bene tamen præcedit illum habens dignitatem cum administratione, de quo per *Plat. & Rebuff. in l. 1. C. de consul. lib. 12.* vbi communiter *Doctores* & in *l. 2. C. vt dig. ord. seru. lib. 12* & *idem Rebuff. in l. 2. C. de Præf. Prat. Mag. mil.* & hæc est communis decisio legum, & glo. & *Docto.* vt Officialis, bene se gessit, & longo tempore suo Regi inseruiuit, gaudere habeat omnibus priuilegijs, præminentijs, ac prærogatiuis officij post depositam administrationem præuia sui Regis licentia, donec vixerit, in remunerationem, & memoriam eius seruitiorum: non enim præteriri debent incogniti, dixit *text. not. in l. vnica C. de Quæst. & Mag. Offic. lib. 12.* & decus ministerij, quod militando videbantur adepti otij tempore, & quietis mittere non debent: ait *text. notab. in l. 2. C. de prapof. sacr. cubic. lib. 12.* vbi est casus, & ibi *glof. in princip.* notat, quod finito officio Officiales retinent priuilegia quamdiù

viuunt, quæ allegat iura concordantia in *leos*, & in *l. maximarum in fin. C. de excus. mun. lib. 10.* quæ iura idem comprobant, ibi in *leos*. Igitur qui in eo gradu à palatio nostro abscesserunt, adesse sibi competentia priuilegia gloriantur, & ibi in *l. maximarum in fi. vbi Bal.* notat durare priuilegium, etiã deposita administratione; idemq; notat ibi *Odoffr. & in l. eam legem eod. tit.* qui est *text.* singularis ad hoc, ibi, in *fi.* vt eisdem beneficijs nõ quamdiù militauerint, sed quamdiù vixerint, perfruentur, & idem notauit *Bart. in l. 3. C. de silen. & decur. per illum tex. lib. 12.* & est etiam *text. notab. in l. vnica C. de comit. qui Prou. reg. lib. 12.* ibi post depositam administrationem priuilegijs frui oportet, idem *text. in l. 2. C. vt dig. ord. seru. lib. 12.* vbi *glo. in verb. vacantes*, declarat, & allegat *text. in l. eos in fi. C. de fabric. lib. 11.* qui *text.* dum statuerat fabricæses gaudere debere fori immunitate, determinat eadem gaudere officio deposito, idem *text. vbi gl. in l. 4. C. de proxim. sacr. scriin. in l. fi. C. de Præf. Prat. lib. 11.* in *l. 1. C. de mag. sacr. scri. lib. 12.* vbi *text.* ad literam, & *glof.* ibi notat, priuilegia durare etiam post dignitatem finitam: ibiq; *Io. de Plat.* facit regul. & adducit iura concordantia post *glof.* & eadem *glo. in l. humilioribus C. de suscept. eod. lib. pulcher text. in l. proximos eod. titul. de proxim. sacr. scriin.* ibi, *saluis priuilegijs propr.* vbi *Bart.* firmat, qui longo tempore probiter militauerit in sacris scrijnijs, finito officio, eingulo, comitiue sacri palatii vtantur; & nihilominus omnia priuilegia illi data, salua manent, *Feder. de Sen.* firmat, ita etiam de consuetudine seruari in *conf. 9.* vbi latè, quem allegat, & sequitur *Imol. in clem. 1. colu. antepenu. de stat. monac. & in clem. 1. de reg. in fi. Fely. in c. qua in ecclesiarum num. 87. de constit. Purpur. in l. 1. ff. de offic. eius nu. 67.* quæ communis conclusio habet aliud solidum fundamentum, & cõem conclusionem: Nam Officialis, qui licentiã habet à Principe recedendi ab officio, debet habere cõiã officij emolumenta, & omnibus illius prærogatiuis, & priuilegijs gaudere debet, de quo in *l. hac lege eod. tit. C. de prox. sacr. scriin.* ibi, *vt qui liberam proficiendi licentiã pronuntiatione commatus adepti fuerint sine aliqua stipendiorum, aut emolumentorum deductione peregrè degunt,*

12 vbi *glo. in verb. deductione* reddit rationem, quia videtur adesse; & *Bart.* ibidem dixit, quod dicitur haberi, sicut si personaliter seruiret, vbi *Luc. de Penn. & ceteri Scrib. not.*

13 inferendo ad clericos absentes cum licentia, vt gaudere habeant præbendis in *glo. in l. desertorum §. fi. & diem ff. de re milit.*

quam

quam ad propositum allegat *Franc. Marc. in decis. Delphin. 798. Rom. in l. diem functo, ubi las. auctorit. Bald. & aliorum ff. de off. Asses. idem Rom. singul. 453. cumulat iura*

14. *Luc. de Pen. in l. 1. C. de com meat. libr. 12.* Si ergo de licentia Regis Officialis, qui longo tempore ei inseruiuit, officium deponit, in tantum quod Rex mandare solet, ut gaudeat etiam eodem stipendio, donec vixerit, quo gaudebat, quando militando ei inseruiebat. Igitur omni iure, omnibus priuilegijs gaudere debet, si secundum *glos.* habetur pro presente, & pro inseruiente.

Quod decisum fuit in proprio facto per alium Collegium Neapolitanum, ut Ego 15 gaudere deberem emolumentis, & priuilegijs Collegij, etiam quod Regentis officium Regiam Cancellariam deponerem de licentia Sac. Maiestatis, quod fuit confirmatum per prouisionem Collateralis Consilij cum inserta forma prædicti decreti, & priuilegium, quod uti Officialis habet Regens, & sic habent cæteri Regij ministri, qui sunt de Collegio, ut gaudeant illius emolumentis, etiam quod ad Collegium non accedant, & 16 in Regente Regiam Cancellariam nullum inconueniens considerari potest, siquidē pariter decisum est ex auctoritate, & eminentia officij fungi debere semper compromotoris officio taliter quod non iudicat, nec votum dat approbationis; & sic demum 17 ad Sac. Maiestate gratia mihi f. & a fuit deponendi officium, fuit per Illustrissimum Proregem, mediâcibus prouisionibus declaratum me gaudere debere omnibus emolumentis honorantijs, & prærogatiuis Regentis, prout gaudebam ante officij depositionem, & ita seruatur.

Hinc iustè inoleuit practica in titula- 19 tis nostri Regni, quod ut tales gaudeant etiam post refutationem tituli in filios, sed erunt posteriores omnibus alijs titulum possidentibus in actu, quodque titulati renunciantes titulum filijs, seu refutationem Terræ cum titulo facientes, quod adhuc remaneat ipsis nomen tituli Comitum, Marchionum, aut alterius, quem habent: est decisio punctualis *Ifern. ubi Afflic. in cap. 1. de feud. March.* ponentes casum in titulis similibus datis per Papam in administrationem, ut ea deposita, & finita remaneant nomina titularum, & tales appellantur in memoriam pristinae dignitatis, est *text.* ad litteram in eo, qui dignitatem deposuit, ut adhuc pristinae dignitatis nomen retineat, etiam quod ad aliam transeat in *l. 1. C. de primie. libr. 12.* quod notetur, & dum aliàs fuit de hoc dubitatum, ita fuit man-

datum obseruari, habita informatione à Marchione Grucularum de Consilio status viro integerrimo, veterano, & aliàs Decano eiusdem Consilij, omnium Regni negotiorum expertissimo, eminentis, ac acuti ingenij, & sic pariter à Regio Vicerio, cuius est proprium officium, quod vnusquisq; secundum suam procedat dignitatem, & debitus locus assignetur vnique; & ita seruatum fuit in proprio casu, dum Ego renunciaui, seu refutaui Terram Morconi, cum titulo Horatio meo filio, & idem cum Marchione Bracigliani, ac Marchione sancti Manghij, 20 ac alijs compluribus: Sed pro titulatis, qui titulos, non meritis, nec propter seruitia, sed pecunia consequuntur, notetur decisio notab. *Salye. ubi etiam Paul. de Cast. in l. fin. C. ubi Senatores, vel clariss. in fin.* cuius infra scripta sunt verba.

Collige quod non tantum debent appetiari, qui ex priuilegio gratiosè consequuntur aliquem titulum dignitatis, quàm hi, qui suis sudoribus, & meritis illum sunt assequuti, facit l. potioris ff. de offic. Reçtor. Prouine. Igitur tituli non attenduntur, vbi meritis alter ab altero separatur. Quod nota pro 21 milicibus, & Doctoribus. Hæc *Salyet.* ob quod *Ioan. Vincent. de Anna in singul. suo 166.* infert ex hac decisione *Salyet.* quod titulati, qui mediante pecunia titulos obtinuerunt, quod non dicantur verè titulati. 22 Debent enim hi honores nobilibus dari, qui vel ex genere, vel propria virtute nobiles effecti dignitates tales meruerunt, merita namque scientiæ nobilitant homines, & qui 23 sua virtute meruit nobilitatem habere magis dicitur nobilis, quàm hi, qui descendunt de nobili genere: verum virtute, & genere nobilis est omnibus præferendus, de quibus latius ad saturitatem per *Bellug. in loco supra alleg. de form. & ordin. Stan. per Princ. rubr. 6.* vbi latissimè *Moder. Adden.* Quare 24 ex hoc potest inferri, quomodo Prorex debeat tractare vnum, vel alium titulatum, licet æqualem habeant titulum, & parcent titularum emptores: postquam indifferenter, in hac temporum calamitate omnes admittuntur, per quod splendor, decor, & antiqua Regni magnatum nobilitas vndiq; de- 25 nigratur: Etsi ad latus Imperatorum, Regum, atq; Principum nobiles stare debent, non autè plebeij, seu populares, *l. omnium in princ. ibi inter nobiles C. de testam. vbi Bal. Cassan. in eod. catbal. glor. mund. sapius allegatus pars. 8. confid. 38.* quibus secundum consuetudinem approbatam titulati præcedunt, quomodo ferri debet, ut inter titulatos 26 populares, & plebeij adscribantur: qui 27

quia titulo decorati omnes Nobiles sine titulo præcedunt, & ad latus Regis permanēt
 28 ceteris alijs præcedendo. Hinc in parlamento generali congregata hæc fidelissima Ciuitate, Baronagio, & Regno, fuit effusis precibus Catholica Maiestas exorata, etiam propter eius seruitium, dignitatem, & honorem ut hæc porta clauderetur, & propter merita, & seruitia Nobilibus personis gratiosè, ut antiquitus consuetum erat, titulorum dignitates concederentur. Dedignantur
 29 qui, & nobiles titulati inter alios comparere, ut videmus in omnibus publicis actibus & priuati, & antiqui nobiles indignati ex istorum præcedentia pariter retrahuntur, nec ad titulos adspirant, nec ad seruiendum propter illos consequendos impelluntur; & sic quasi in ludibrium redactum est negotiū: ex quo multa mala pro Regis seruitio oriri possunt, quod vnusquisque prudens considerare potest: Hinc in Regio Palatio sunt
 30 aulæ, seu cameræ distinctæ pro Collateralibus, & titulatis, sic pariter pro Regijs Consiliarijs, ad quas non permittitur aditus aliorum priuatorum, nisi personarum honoratarum, principalis qualitatis, & meritum exemplarium, cum speciali dispensatione Proregum: pro quo est *gloss.* singularis, & peregrina à nemine ad hoc pōderata in *l. unica C. de honor. vobis.* ibi, & erant honorati quidam, qui habebant priuilegia, ut intrarēt Secretarium Principis, & aliorum Iudicum, & sedendi in salutationibus: si ergo hæc tantum existimantur, & ordines sunt tales: quomodo ferri debet, ut Officiales ignari, & per sordem inter Officiales connumerentur, & in Aula Principis sedeant? quomodo titulati pecunia redempti infimi gradus? Quis non vitabit ipsorum consortium? Et quis in has aulas tam eminentes, & appreciatas intrare curabit? In quibus personæ singulares exitimæ, benemeritæ, nobiles, & omni virtutum genere præditæ conuersari solebant, & hodie potest dici. Aula electa mea, aula reputationis, & honoris vocabatur: vos autem fecistis eam habitationem omnium, & cuiuscumque generis hominum. Proh dolor.

31 Ad honoris augmentum non ambitione, sed labore vnumquemque conuenit deuenire, dicit *text. notabil. in l. contra publicam C. de re milit. lib. 10.* & *text. in Cano. Principatus 1. quæst. 1.* dicit, *Principatus, quem seditio extorsit, aut ambitus occupauit, etiam si moribus, aut artibus non offendit; ipsius tamen initij sui est periculosus exemplo; & difficile est bono peragantur exitu, quia malo sunt inchoata principio; & eadem verba po-*

suit idem *Leo Pontifex in Canon. miramur 61. distinet.* & multa de ambitione notanda habentur per *Lucam de Penn. in d. l. contra publicam,* & iteò *Odoffred in l. super creandis C. de iure fisci. lib. 10.* tradidit, quòd nullo modo debent honores, & dignitates, mediante pecunia procurari, subdens ibi *nu. 4.*
 32 quòd cum infamia debent tales personæ ab honore, seu dignitate acquisita destitui, & priuari, & *Doctōr.* communiter ibidem, ex illo *text.* sumunt notabile, quòd non debet aliquis eligi ad honorem per ambitum, sed propter laborem, & meritum personæ, ut ibi per *Andr. de Barul. 10. de Plat. & alios.*
 33 *D. Marin. Fresc.* loquendo de Principibus, & magnatibus tradidit, quòd non deberent deputari, nisi in celebri Ciuitate, ac de genere, & profapia magnatum, ut in *titul. de differ. int. feud. reg. tit. & alia in prima differ. prope nu. 6.*

Sed nolui omittere vnum notabile, postquam loquuti sumus de titulatis, & illorum præcedentia, ut nota sit reuerentia, quæ semper à Christianissimis Regibus huius Regni adhibita fuit Ecclesiasticis personis: vidi enim originales literas Regis Ferdinandi Primi, quarum copia est infra scripta, à tergo.

Magnifico militi Francisco de Montibus Consiliario, ac Oratori nostro fideli dilectissimo.

Intus verò *Rex Sicilia.*

Inter cetera adest cap. tenoris infra scripti videlicet.

Tutte queste cose, & altre, che occorrono comunicarete con lo Reuerendo Episcopo di Nocera, sin che sarà di queste bande, & come sapete, vi fu così ordinato, & detto, che lo prefato Episcopo haueua d'interuenire alla Dieta, & poi venirsene, e per lo nostro Secretario vi fu etiam clarito, che lo Episcopo essendo dell'età, che è, Teologo, e con dignità Episcopale, che lo facesse precedere, & quando mai non vi fosse stato detto, doueuate da voi medesimo pensare all'honesto, & al ragioneuole, & hauete veduto in casa nostra, che li Episcopi precedono alli Baroni, e Conti; si che gouernateusi, come da voi ricercamo con honore nostro, e vostro, e pensate molto bene, doue ve trouate, & hauete à comparire, che ne fanno più caso in quelle bande, che in tutte.

tutte l'altre bande de Christiani. Datum
in Castello nouo Neap. 4. Ianuarij 1491.

Rex Ferdinandus.

Ioannes Pontanus.

Et ad propositum materiz precedentiæ Officialium, fuit in Supremo Italiz Consilio disceptatū: an Regens Fornarius, qui actu
35 exercebat officium Locumtenentis Regiæ Camerae debebat precedere Præsidentem Sacri Consilij, dum Tribunalia Regiæ Camerae, & Sacri Consilij, vniebantur, & hoc ex prærogatiua Regentis, quam retinebat vigore prouisionis Regiæ Maiestatis, & non est dubium, Regentem precedere Præsidentem, sicut Præsidentem aliàs precedit Locumtenentem: & tandem fuit decisum, & sic postea obseruatum precedere Præsidentem cum suo Tribunali, dum collegialiter vniuntur, cum vnulquisq; suum repræsente Tribunal, & maius est Tribunal Sacri Consilij, quod omninò precedere debebat, aliàs For-

narius Locumtenens fuisset caput Sacri Consilij, & Præsidentem caput Regiæ Camerae, pro quo adductum fuit per Dominum Regentem Brugnolum *consil. Dec. 160. aliàs 161. in fin. volum. sed videatur Cassan. in suo cathalog. glor. mund. 4. par. consil. 32. qui allegat Gem. in cap. quamuis in princ. & in 9. quamquam in tertio notab. de prob. in sexto, Fely. in cap. postulasti 7. volum. de rescript. ea ratione, quia quando collegialiter incedunt, representant Collegium, seu Ecclesiam, que precedere debet eidem: tradit idem Cassan. in consider. 36. Ex qua decisione fuit in funeralibus nostri Serenissimi Regis Philippi Secundi decisum, quòd Aduocati Fiscales tam Regiæ Camerae, quàm Magnæ Curie Vicariæ, dum cum ipsorum Tribunalibus iunctim, & collegialiter incedebant, prece-derent: prout Tribunal vnunquodq; precedebat; & sic Regens Camillus de Curtis tunc fisci Aduocatus in Regia Camera in-cessit cum suo Tribunali, & precessit Iudices Mag. Cur. & summa cum ratione, quia est tunc vnicum corpus indiuisibile.*

DE REGALIBVS IMPOSITIONIBVS,

exactionibus, donatiuis, ac seruitijs pecuniarijs, ministris, debitoribus fiscalibus, & de interesse Fisco debito: quomodo, & quando ille suis creditoribus soluat; & tandem quæ læsio sufficiat in contractibus fiscalibus.

TITVLVS QVARTVS.

SVMMARIVM.

- 1 Prorex ex causa publica necessitatis tantū potest nouas impositiones indiscere, alioquin peccat.
- 2 Causa, & exempla recensentur.
- 3 Ad noua vectigalia imponenda, non sufficit causa, sed requiritur etiam, vt Rex non habeat de proprio.
- 4 Barones, eorumq; subfrudatarij ad seruitia quando teneantur.
- 5 Feuda vniformiter taxantur inspecto redditus valore, nec taxa augetur, & num. 7. & 8.
- 6 Taxa antiqua, vel noua in Regno, cur sic appellata.
- 7 Vasallus, quomodo teneatur seruire de per-

sona per substitutum, vel prestare seruitiū in pecunia pro quantitate, & cuius sit electio, remissiuè.

- 9 Feuda innatam habent naturam ab eorum inuestituris.
- 10 Fiscus pro adoba præterita habet actionem realem super feudo contra tertium possessorem, quòd fallit nu. 11.
- 12 Adoba taxatio in Reg. Cam. ad quam rationem fiat, pro feudis non taxatis, & à quo tempore.
- 13 Fiscus pro releuio habet actionem realem contra feudi possessorem.
- 14 Iuramentum fidelitatis à feudatario, & assecurationis vasallorum non est Regi præstandum, nec Baroni pro feudo empto, quòd fallit in Regno per nouas ordinationes num. 15.

- 16 *Clausula Cancellaria in assensu, ut nisi infra certum tempus, iuramentum affectionis præstetur, assensus habeatur pro non præstito, operatur resolutionem contractus idq; decisum.*
- 17 *Donatiuum voluntarium cõcluditur à maiori parte, eaq. minori præiudicat, & ratio proponitur. nu. 18.*
- 19 *Regis negotium reputatur vniuersitatis Regni, ideoq. in eo sufficit consensus maioris partis Regni, & nu. 20. an sufficiat maior pars magnatum Regni.*
- 21 *Etiã in his, quæ pertinent ad singulos, ut singulos.*
- 22 *Dominus an possit statuere, ut moneta minoris ponderis expendatur pro maiori valore, quam pondus, & valor illius est.*
- 23 *Minor, sed sanior pars præualeat maiori.*
- 24 *Barones in parlamento generali donat, tam pro se, quam pro suis vniuersitatibus, ex consuetudine iusta, & rationabili.*
- 25 *Vniuersitas, dum corpus habet, vocandi sũt Consules, & Administratores, cum verò nõ habet, sufficit vocare Barones, vel habentes iurisdictionem terrarum, & num. 31. & 34.*
- 26 *Barones in parlamento generali non gerũt legitimam personam pro suis vniuersitatibus in ijs, in quibus non habent aequale interesse.*
- 27 *Consuetudo irrationabilis, etiam iuramento firmata non seruanda.*
- 28 *Maiorem partem concludere, vel vocandos esse, quos negotium principaliter tãgit: duo sunt inuicem diuersa.*
- 29 *Compositio subiectionis, vel transactio facta per solum Dominum est inualida, cum subditi habent aliquod interesse, & num. 32.*
- 30 *Vniuersitatis Rectores, vel Syndicum citare sufficit, cum causa agitur vniuersitatis non singulorum, nam tunc enim singuli sunt vocandi, & nu. 34.*
- 33 *Ciuitas in parlamento generali non habet votum in donatiuo Regi faciendõ.*
- 35 *Baro primus ciuis non dicitur respectu administrationis honorum, quæ possidet vniuersitas suos habens Rectores.*
- 36 *Moneta valorem augere, eãq; ex vili materia cudere propter necessitatem Rex potest. Damnum verò compensare debet, necessitate cessante.*
- 37 *Monetam minoris aliquantulum valoris, quam sit metallum, cudere quando necessitas urget Rex potest; expendendam intra, non extra Regnum.*
- 38 *Rex urgente necessitate, si aliud non habet potest capere bona subditorum, soluto ijs pretio honorum; si tunc habet, vel cum habebit.*
- 39 *Moneta valore crescente, vel decrescente, rerum quoque pretia crescunt, & decrescunt.*
- 40 *Moneta valor in Regno auctus tẽpore Ducis Alba.*
- 41 *Monetã mutuanti restituenda est iuxta valorem temporis contractus, non restitutionis.*
- 42 *Donatiua, & impositiones multiplicata, maximè damnosum.*
- 43 *Feuda ex multiplicatis impositionibus, sunt ad dispendium, non compendium.*
- 44 *Vasalli tributa soluant pro Regni regimine, defensione, & conseruatione.*
- 45 *Collaterales, qui Regi, ac Proregi assistant, quæ debeant perpendere in nouis impositionibus Regno indicendis.*
- 46 *Constitutionis Regni incip. quamplurimum, ratio inductima, cuius dispositio Regem quoq; includit.*
- 47 *Vasallus, an teneatur Dominum adiuuare cum bellum est extra Regnum, nõ pro Regno, sed nouo dominio acquirendo, vel pro arcendis inimicis à Regno: Num pro bello iniusto, cui de belli iniustitia credendum, remissuè.*
- 48 *Vniuersitates, & populi, quando teneantur proprijs sumptibus Regem iuuare pro insequendis, & extirpandis bannitis, remissuè.*
- 49 *Pro noua militia nuncupata del Battaglio ne, remigantibus in Regijs triremibus, qui dicuntur Bonauoglia, fodiatoribus, vulgo appellatis Guastatori, cogi possunt tempore necessitatis ad illos exhibendos mediante salario.*
- 50 *Fodiatores, siue Guastatores, ex quo personarum genere esse debeant.*
- 51 *Deposita in triremibus facinorosorum, ac viliũ in carceribus Magn. Cur. detentorum: eorumq. practica iusta, nec noua. num. 54.*
- 52 *Vasalli soliti, ijsq. deficientibus, habiles seruire tenentur Baroni, in quibuscumq. seruitijs.*
- 53 *Rex in Regno est Dominus personarum vasallorum.*
- 55 *Capitulum Caroli V. ciuitati concessum, ut pendente appellatione à sententia M. G. ad S. C. condemnati ad triremes, non transfmittantur, minimè seruatum propter publicam utilitatem.*
- 56 *Banna, quæ penam triremium irrogant vagabundis, & inutilibus, iusta.*
- 57 *Ciues an possint cogi ad delinquentium persequutionem, remissuè.*

58. Barones, Vniuersitates, & Rex ad quid teneantur pro Regni bannitis, remissiuè.

59 Pro bannitis insequendis, & extirpandis impositio Regni vniuersitatibus fieri potest; qualis est trium granorum pro quolibet fumante, eaq. cōsuetudine magis, quam iure consistit. nu 64.

60 Constitutio super incisionibus non obstringit amplius Vniuersitates ad damna illata in eorum territorio, ob nouam impositionem pro ijs factam.

61 Ad refectionem viarum, & pontium Vniuersitates obstringuntur.

62 Clerici quoque compellendi, tamen à suis Iudicibus.

63 Impositio certa in Regno pro Turrium in locis maritimis extrucone, earumq. custodia.

64 Rex de iure tenetur iustitiam subditis seruare, eosq. custodire ab incurfu latronum propter redditus Regni, quos velut stipendia ad hoc constituta percipit.

66 Pro vijs ampliandis, nouo porticu extruendo ad ornatum ciuitatis, priuatorum domus dirui possunt, adificia prohiberi, & collecta imponi, soluenda ab omnibus, qui eodem modum ex ea re sentiunt.

ARGUMENTVM.

De varijs impositionibus Regi debitīs. De singularum origine, & modo. Quique ad eas præstandas teneantur. Nouas instituere Rex, eiusq; Prorex, quando possint. De donatiuis, quæ Regi sūnt. Ad voluntaria concludenda, an maior pars sufficiat Consuetudo, qua Barones in parlamento generali donant, tam pro se, quàm suis Vniuersitatibus examinatur, eaq; iusta, ac rationabilis contra *Iacob. de Agello, & Frecciam* euincitur; eorum multiplicitate vitanda. De feudorum seruitio, atque taxa, monetæ valore augendo, vel minuendo. Vniuersitatibus, quas vulgo appellamus Guastatori, tempore necessitatis iure cogendis ad exhibendum iusto salario remigantes, quos vulgo appellamus *li Bona-noglia*, Deposita in Regijs triremibus, quæ præcantur in M.G. iusta esse ostenditur.

Necipiēdo igitur à Regalibus impositionibus, donatiuis, & seruitijs, possunt Proreges, & solent cum voto Collateralis Consilij, publicis necessitatibus imminentibus, nouas facere impositiones, iuxta dispositionē *tex. in l. j. C. de superind. vbi glo. lib. 10. eadem glo. in l. f. in vers. idoneos C. de annon & tribut. eod. lib. in l. vectigalia ff. de public. in l. 1. toto titul. C. noua vectigal. institui non poss. in*

*cap. innouamus de censib vbi glo. & Scriben. tex. notab. in l. comparitioni C. de excus. mun. lib. 10. Abb. in cap. super quibusdam de verb. signif. & idem declaratur in Bulla cæna Domini, & vt dixi hoc eū causa, alias peccar. ne Innoc. in d. c. innouamus, vbi Butr. post Hostiens. l. fern. in verb. vectigalia ante num. 14. vers. plerumque & latè in verb. extraordinaria collatio, vbi quod possit pro bello, pro mantentione exercitus, & militum, & pro defensione Regni, quando non habet vnde prouidere; & vtrouique *Afflic.* eleganter, & idem *Afflic.* in rubr. qua sint regal. & non solum requiritur, quod causa sit vrgens, sed quod non habeat de proprio secundum *Cyn. & Bal. in l. neminem C. de sacros. eccl. Innoc. & ceteri in d. c. innouamus, Capyc. in §. firmiter de probib. feud. alien. per Feder. multa per *Afflic.* & ibi *Adden. in sua decis. 161. qui *Afflic.* in rubr. qua sint regal. num. 90. dixit quod alias occasione belli in Prouincia Hydrunti fuit imposita gabella caroleni vnus pro modio frumenti, & omnes impositiones factæ per Proreges in hoc Regno sunt ex causis prædictis, vt ex eis est videre, quod pariter dixit *Cyn. in d. l. neminem*, vt propter bellum faciendum, quando Rex non habet tantum de suo, quod sufficiat, potest recipere à subditis: immò ab vna ciuitate, quando periculum imminet. & postea diuidere per Prouinciam, vbi *Bald.* notabiliter dixit, quod quando Marsupium proprium non sufficit, potest Rex imponere collectas, & ibi *Salyc. idem Bal. in cap. conquereute in fin. de off. ordin. latissimè cumulando decisio nes habetur per *Iacob. in tit. de bamag. n. 35. & de materia, quādo, & quomodo possit imponere collectas, seu facere nouas impositiones, ex qua causa, & qui teneantur, notabiliter per *Capyc. in sua inuest. in verb. collectis cart. 117. & hoc hodie iure vtimur, & ex eadem causa potest peti seruitium à Baronibus, & feudatarijs Regni, & ad quod tenentur subfeudatarij Baronis, & ad quod vasalli burgenses, latè per *Andr. in c. 1. §. f. de pac. iur. firm. vbi bona Additio*, & communiter concludunt non licere, nisi quando redditus Regni non sufficiunt, & alias quando bellum esset contra Infideles, de quo *Luc. de Penn. in l. 1. C. ne rust. col. 8. de quibus omnibus latissimè per *Camerar. in §. firmiter de probib. feud. alien. per Feder. in princ.* Qui Barones secundum seruitium taxatum in principio concessionis feudorum soluere tenentur, quod non potest alterari; sed semper est vni forme & quod dicunt vulgariter de feudis taxatis secundum taxam nouam, vel antiquam, aduertatur quod non est ex eo, quod diuersa sit*******

sic taxa : sed quia quando feuda antiquitus fuerunt concessa, fuit facta taxa inspectis illis redditibus; quæ non augetur, licet vadat per multos successores, siue vniuersales, siue particulares causâ habentes tamen à primo concessionario, donec non deuoluantur iterum ad fiscum, & ab eo nouiter concedantur. Tunc enim tempore huius nouæ concessionis, quia de ordinario sunt introitus aucti: propterea taxa noua est maior: sed taxatio fit ad eandem rationem, quæ omnia declarat *Andr. in d. §. firmiter 3. colum. in fin. cum alijs locis concordantibus adductis per D. Frecc. in quinta auct. Baron. num. 19. in quo loco declarat Andr. quomodo vasallus teneatur seruire de persona p̄ substitutum, vel præstare seruitium in pecunia, & tunc quantum erit, & cuius erit electio vasalli, an Domini; & idem Andr. in d. §. fin. de pac. iur. fir.* Et de taxa, quod non augeatur, sed semper fit eadem, nec augmentum recipiat, quando fit noua concessio ex augmento reddituum: *idem Andr. in cap. 1. de vasall. decrep. etat. 4. colum. latè Petr. Greg. de concess. feud. par. 1. quæst. 11. ubi bona Additio eruditissimi Doni Garzia Marbrilli mei coniuncti, latè Capic. in sua inuest. in verb. feuda adboant, & in decis. 10. & 32.*

Quæ seruitia cum sint imposita in constitutione, & concessione feudorum, quæ illorum innatam naturam capiunt ab ipsorum inuestituris secundum latè tradita per *Frecc. in 3. lib. in tit. de form. inuest.* Propterea si feudatarij adohas debitas non soluerint, non solum datur actio contra eos, & super ipsorum feudis concessis: sed etiâ pro adohis præteritis datur actio realis super eisdem feudis per tertios possessis: dummodo non sine illi concessionarij Regiæ Curie, ex dictis per *Andr. in cap. 1. §. nec est alia iustionum. 38. quæ sit prima causa benef. amitt. Af. fuch. in decis. 93. & Frecc. in quinta auct. Baron. num. 13. ubi latè: quicquid dixerint moderni Add. & Andr. ubi supra. & Luc. de Pen. quem allegant pro contrario in l. 2. in fin. C. de fund. rei priu. lib. 11.* Si benè aduertatur, residet in eadem opinione, & si seruitium non reperitur taxatum, moris est Regiæ Camere taxare feuda secundum presentem valorem reddituum cum exactione ad eandem rationem omnium adoharum præteritarum; etsi feuda concessa fuerant ab antiquo ante conquisitionem Regni sic exactio pro adohis præteritis ab anno 1054 quo tempore Regnum conquisiuit Rex catholicus, à quo causam habet noster serenissimus Rex, & hoc iure fiscales vtuntur, & sic Regiæ Camera passim, & indifferenter iudicat.

Et quòd dictum est de adohis, idem seruetur respectu releuij, quòd soluitur per mortem feudatarij in recognitionem directi domini, recipiendo inuestituram confirmatoriam, quòd solui debet infra annum, & diem post mortem feudatarij, quo elapso, & solutione non facta tenetur ad duplicatum releuium, quòd importat dum soluitur in tempore medietas fructuum feudi, pro quo sicuti in adoha datur actio realis contra omnes feudi possessores, ita pariter pro releuio, & ita praticatur in Regia Camera, de quo latè per *D. Frecciam in d. lib. 2. tertia auctor. Baron. & omnes difficultates per eum factæ tolluntur, considerando, quòd eo ipso, quòd feudum conceditur, remanet feudatarius obligatus ex lege inuestituræ ad omnia onera, & obligationes, quæ ratione feudi debentur, & fiscus habet tacitam hypothecam, ita quod in quemcumque feudum transferatur erit affectum prædictis obligationibus, oneribus, & hypothecis.*

Et notetur vnum (postquam transgressi sumus ad materiam inuestituræ,) quod de iure communi feudorum emptores illorum non iurant fidelitatem Regi pro feudo empto, sed ea tantum fit pro feudo, quod successione queritur, fitq; tunc inuestitura confirmatoria, quæ peti debet infra annum, & diem iuxta trad. per *Andr. in cap. si minori, si de feud. defun. milit. & sic ad sacramentum vasallorum petendum à Rege de feudo empto, vel aliter concessio non limitatur tempus anni, & diei s̄m Andr. & idè tradit in c. 1. §. præterea. si quis in feud. de probib. feud. alien. per Fred. ubi Capic. in verb. quint. 2.*

Quæ conclusio, quæ hodie in Regno non praticantur, quia mandatum est per nouas Pragmaticas præstari iuramentum fidelitatis ab emptoribus, & sic etiam à vasallis iuramentum assurationis eisdem emptoribus: & in assensibus, qui in dies expediuntur per Regiam Cancellariam præfigitur terminus anni, seu triennij cum clausula decreti annullatiua, intantum quòd elapso tempore præfixo, & facta reuocatione per venditorem, præsupponendo resolutionem assensus ex clausula annullatiua apposta in eo, fuit decisum in causa Marchionis Turris Francolitiij cum illis de Paulutio venditionem esse nullam, fuitq; demum sententia confirmata in causa reclamationis, facta relatione per Sac. Conf. in Collat. Conf. cum impositione perpetui silentij, in quo est *cons. meli 67. vol. 1.*

Redeundo igitur ad impositiones, dico, quod propterea ex causis prædictis fuerunt factæ multæ impositiones, & aliæ factæ, s̄nt auctæ

2000, & sic pariter fuit factum in anno
 17 1604. extraordinarium donatiuum ad Re-
 gis petitionē ex causis prædictis, duc. octin-
 gentum mille, ultra ordinarium donatiuum
 millionis, & ducentorum mille duc. quod sin-
 gulis duobus annis à Regno præstatur ob
 imminentes Regis necessitates ad defensionem
 suorum Regnorum, & etiam ut alias
 acquirat Prouincias, seu Regna, & securius,
 quæ habet, in pace possideat in *libro cap. Ci-
 uitatis* reperiuntur innumera donatiua ex-
 traordinaria, maximè tempore *Imperato-
 ris Caroli Quinti*, quasi singulis annis ob
 necessitates, quæ tunc urgebant pro defen-
 sione Regnorum, & noteretur vnum notabile,
 & quotidianum, quod in tantum pro absolu-
 18 to hoc tenetur in Regno, quod etiam in do-
 natiuis voluntarijs maior pars potest con-
 cludere, & præiudicare minori, quod dum
 aliàs in anno 1533. fuit Cæsaræ Maiestati
 supplicatum, ut nullo modo maior pars pos-
 sit minori præiudicare in donatiuis volun-
 tarijs faciendis, fuit expressè hoc denegatū
 ea ratione, quia posset hoc cedere in ma-
 gnum Regni præiudicium, quia donatiua
 talia præstantur ad occurrendum imminen-
 tibus Regni necessitatibus, & pro illius de-
 fensione, pro quo videtur ad propositum
 dictum *Innoc. in cap. quanto de iureiur.* quod
 19 negotium Regis reputatur vniuersitatis
 Regni, & idè sufficit concursus maioris
 partis Regni, & *Io. Andr. ibidem* clarius
 dicite infra scripta verba.

*Et quia negotium Regis reputatur nego-
 tium vniuersitatis Regni, sufficit consensus*
 20 *maioris partis magnarum Regni;* quod dictū
 est pōderandum, & satis notandum pro pa-
 lamentis generalibus, quæ in nostro Regno
 fiunt, dum Barones, & Magnates congregā-
 tur, & etiam vniuersitates Terrarum dema-
 nialium, aut alij cum mandatis illarum; nam
 secundum hanc decisionem, si sufficit maior
 pars tantum magnorum Regni; in paucis
 consisteret parlamentum, cum non solum
 maior pars in vniuerso sufficeret, sed maior
 pars magnorum Regni; & loquuntur hi au-
 thores in negotio spectante ad singulos,
 21 ut singulos, ut ibi dicunt in valore monetæ,
 ut possit expendi de consensu populi in ma-
 iori valore, quam sit substantia, & pondus
 metalli, deductis expensis, & *Abb.* ibi refert
 prædictos *Doctores*, & verbum illud dictum
 per *Io. Andr.* quod sufficit maior pars ma-
 gnorum Regni, refert inquam ipse dicens
 sufficere maiorem partem magnatum Re-
 gni: sed subdit dubitare de hac decisione
 cum tractetur de præiudicio singulorum, ut
 singulorum, arg. eorum, quæ notantur in *cap.*

omnes de Constit. sed opinionem *Innoc.* sim-
 pliciter sequitur *Butr. & Anchar. ibi in ar-
 22 tic. An possit Dominus de consensu populi sta-
 tuere, ut moneta minoris ponderis iam facta
 vendatur pro maiori valore, & expendatur
 tanquam maioris ponderis, & valoris,* & cō-
 cludit posse, & sufficere consensum maioris
 partis Regni, & *Imol.* ibi sequitur in omni-
 bus *Innoc. & Bellam.* Idem per propria ver-
 ba *Io. Andr.* & ante hos *Hoff.* ibidem eam-
 dem firmans opinionem in quæst. principali
 reddit rationem, quia negotium Regis re-
 putatur negotium vniuersitatis Regni, &
 idè etiam sufficit consensus maioris partis
 magnorum Regni; & sic cum his concludit
DD. non solum sufficere maiorem partem
 Regni, sed maiorem partem magnorum,
 seu magnatum Regni, & ut dixi loquuntur
 in his, quæ spectant ad singulos, ut singulos;
 quæ conclusio relictis disputationibus *Do-
 23 ctor.* in hac materia, de quibus ad saturita-
 tem in *decif. 2. D. Præs. de Franch.* Dico
 communem hanc Theoricam ratione indu-
 bitata fundari, præsupposita necessitate, &
 publica vtilitate ob quam parlamenta con-
 gregantur; nam tunc nimirum, si stante cau-
 sa tam urgente, necessaria, & legitima mi-
 nor pars sufficit, quia dicitur sanior, cum ra-
 tioni innitatur: Immo vnus sufficeret, quan-
 do rationabiliter contradiceret, pro quo est
text. & ibi gloss. & Doct. in *cap. 1. de his,
 quæ fiunt à maio. par. Capit.* quod nō habet
 disputationē, ut etiam firmat *D. de Franch.
 in prædicta decif. nu. 25.* & præsupponendo,
 quod magnates sit sanior pars, & interesse
 ipsorum est commune cum ceteris Terris,
 atq; feudatarijs Regni, cum omnes sint par-
 ticipes donationis Regi faciendæ, proinde
 nimirum si maior ipsorum pars præualere
 debet, quia sanior, & nemo præsumitur iacta-
 re suum, ad *text. in l. cum de indebito, de pro-
 24 bat.* Hinc Barones Regni in parlamentis
 non solum donant ipsi, sed etiam comparēt,
 & donant pro suis Terris, & pro illis donāt;
 quod et *Iacob. de Agello & D. Frecc.* dixe-
 rint usurpatum, ut per eum in suo *lib. 1. sub-
 feud. in questione illa: An subfeudatarij Ba-
 ronum habeant vocem in parlamento, incipit
 fuit dubitatum in parlamento generali:* Ta-
 men ratione, ut supra attentæ coequalis in-
 teresse; & quia etiam interest Baronum eo-
 rum Terras gubernari, & non depauperari.
 Propterea iusta est consuetudo introducta
 in parlamentis, ut Barones pro ipsis compa-
 reant, & licet allegetur pro hoc decisio
*Io. Fabr. in §. omnium instit. de pen. tem. li-
 25 tig. num. 7.* Quæ est notabilis decisio, tamen
 non facit ad casum. Dicit enim *Iuan. Fab.*
 quod

25 quod si vniuersitas habeat corpus, debent vocari Consules, seu Administratores Vniuersitatis, & si non habeat, sufficit vocare Barones, seu habentes iurisdictionem Terrarum, & Villarum, quia illi habent administrationem Reipublicæ, quæ sunt propria verba *Fabr.* qui aliter non loquitur de consuetudine iuste introducta, nec quando interest sic Baronis, sicut Terræ, sed loquitur in negotijs indifferentibus vniuersitatis Terræ, & stante causa iusta, & necessaria publicam vtilitatē concernente erit sanior pars attendendo etiam rationem positam per *DD.* quare sufficit consensus magnorum Regni, quia sanior pars, & ad euitandam multitudinem gentis imperitæ, quæ causas, statum, regimen, & securitatem Regni concernentes minime discernunt, nec illarum sunt capaces, & sic consuetudo non est iniqua, non est vsurpatio, sed introducta iure, & propterea seruanda.

Verum ex præallegatis infero ad vnum, & notetur, quod cessante negotio Regis, & eorqualitate interesse Baronum: ita quod in donando, vel in alio explicando solas Terras tangeret; & ipsi nihil commune cum Terris haberent, quæ Terræ habent alias suas legitimas personas illas in omnibus repræsentantes valde dubitarem, quod Barones nullam haberent legitimam personam pro eis; & in hoc procederet decisio *Io. Fabri*, quæ est in indiuiduo loquendo de iure communi nulla data consuetudine in contrarium eo magis, quia si prædicta fundantur in consuetudine: & hoc esset tantum pro donatiuis, quæ tangunt tam Barones, quàm terras Regni, vel negotia omnes communiter tangentia, vel negotia Regis; ergo non extendetur ad alium casum, diuersam, immò contrariam rationem habentem: cum Terræ habeant suos Syndicos, suos Procuratores; nihil habet Baro se intromittere in ipsarum negotijs: nullam habet in hoc legitimam personam, negotium esset penitus spectans ad ipsas terras, quæ tractarent de illarum absoluto interesse, & præiudicio; quomodo Barones absque mandato speciali volunt in hoc se intromittere, & cum ipsi in hoc non habeant vocem, non potest tractari de maiori, aut saniori parte: sed maiore, & saniores facient vniuersitates Ferrarum inter se ipsas, & sic etiam respectu causæ necessitatis, aut publicæ vtilitatis. Habent enim has considerare illi, quorum interest, quos tangit, & quos negotium concernit, nõ
27 autem personæ ad hoc penitus extraneæ, & quolibet consuetudo contraria videtur contra ius, & irrationabilis, & sic non seruan-

da ad text. in cap. 1. de his, quæ sunt à maior. part. Capis. ubi Scrib. Aliud enim est, quod maior pars possit concludere, & aliud, quod debeant vocari interesse præiudicantes; quos negotium principaliter tangit, ad text. in l. nam ita ff. de adopt. in l. fin. C. de auth. præst. ubi glos. & Scrib. Primo enim casu pro credit doct. *Innoc. Ioan. Andr. & aliorum*, quod maior pars sufficiat; sed secundo casu non loquitur *Innoc.* sed punctus est circa vocationem, non autem circa conclusionem pro quo videatur decisio *Abb. in capit. fin. de maior. & obed. ubi prima colum. in verb. nota bene gloss dicit auth. glos. ibi*, quod vbi eumque subditi possunt prætere ali quod interesse, non valet compositio facta per solum Dominum, ipsis subditis non consentientibus: & ibi notab. declarat authorit. *Innoc.*
30 quod si agitur causa singulorum, omnes sũt vocandi: si verò causa vniuersitatis, sufficit Rectores citare, ac maiores vniuersitatis. Ita quod secundum omnes maiores Ciuitatũ ac Rectores Terrarum, licet non singulæ personæ sunt citandæ; & eo casu sufficit, quia per maiores, & per Rectores, & Administratores populus, & Ciuitas repræsentatur, & ibi *Innoc.* dicit non esse requirendos singulos vniuersitatis in eius negotijs, sed Rectores, vel idoneiorem partem: & sic
31 in omnem casum sunt citandi Rectores, seu maiores locorum, quando non spectat administratio rerum terrarum ad Baronem, & adsunt vniuersitates formatæ cum suis Rectoribus, & Administratoribus seruata decisione *Io. Fabri.* & maximè procedunt hæc in actibus voluntarijs, & qui prima facie nullam afferunt vtilitatem; & in compositio-
32 ne subiectionis dixerunt *Doctores.* non posse Dominum quiequam facere sine consensu subditorum, & alia notabilia vide per *Ant. de Butr. in d. cap. fin. ad propositum*, & idem in transactione, vt per *Imol. ibidem*, & in omnibus arduis, & confirmant dicta per *Doctores. in d. cap. quanto cum dictis in d. cap. 1.* dicunt enim ibi, quod sufficit consensus Magnorum, & hic dicitur maiorum terrarum: hinc nostra Ciuitas interuenit in parlamento, sed dum tractatur de donatione facienda Regi non interuenit, nec habet vorum, ex eo; quia ipsa non donat, & est immunis vigore suorum priuilegiorum, vt sic ex his videatur inferendum, quod pro Vniuersitatibus, seu Terris interuenire non possint ipsarum Barones, dum negotium ipsos, aut Regem non tangit, ipsi non donant, non habent mandatum, non repræsentant Vniuersitates, adsunt alii ipsas repræsentantes, &
34 qui curam habent administrationis ipsarũ, & *Bellem.*

& *Bellem. in eodem cap. fin.* bene declarat, quomodo in negotijs singulorum omnes sūt citandi, & in negotijs vniuersalibus sufficit citari Maiores, Rectores Ciuitatis, vel Syn-
 35 dicum, & optimè ante ipsum *Ioan. Andr.* nec ad rem facit, quòd dicatur Baronem esse primum ciuem; nàm non intelligitur respectu administrationis patrimonij suarū terrarum, quæ habent suos administratores, per quos reguntur, & representantur, & sicut vnus ciuis non haberet legitimam personam pro terra sua, sic nec Baro tanquam vnus ex Ciuibus, & Baro non est verè ciuis, sed vt talis reputatur, quo ad quædam, vt bene declarat *D. de Franch. in decis. 197. num. 19.* Hæc duas recipiunt notabiles limitationes; prima est, vt procedant quando non est admixtum in his negotium Regis; nàm tunc si ex supra fundatis in negotium Regis dicitur negotium Vniuersitatis Regni, & tali casu sufficit maior pars Regni, sicut in cæteris negotijs vniuersalibus, & rursus tali casu maior pars dicitur, & consistit in maioribus, seu in magnatibus Regni, ita quòd sufficit concursus maioris partis magnatum Regni, ergo cum Barones, siue maiores Regni, sint magnates, & includuntur sub ista Vniuersitate Regni; sequitur quòd maior illorum pars representabit Vniuersitatē Regni, & propterea ad ipsos spectat conclusio, & ad hanc faciendam sufficit maior pars illorum. Secunda limitatio erit in Regno, in quo consuetudo est memorabilis, & perpetuò obseruata etiam de voluntate populorum absque minima discrepantia, vt Barones in parlamentis publicis pro eorum terris comparere habeant, etiam in negotijs ipsas tantum tangentibus, vt ex parlamentis generalibus factis à tēpore Regis Alphōi Primi, hucusque clarissimè patet, & signanter in parlamento celebrato in anno 1442. magnates, & Barones pro toto Regno vocati fuerunt, & comparuerunt, ac pro populis obtulerunt carolenos decem pro foculari, cum hoc, vt daretur cumulum vnum salis pro quolibet foculari appretiatum in carolenis quinque, ita quòd semper quòd non præstaretur cumulum prædictum tantò minus pro foculari præstare tenerentur, & demùm licet in anno 1481. hæc præstatio fuerit sublata tempore Regis Ferdinandi Primi propter difficultatem exactiois, & in releuamen pauperum; tamen postea congregato parlamento in anno 1496. Ciuitas, & Barones Regni cōparuerunt pro toto Regno, & fuit conclusum, & statutum, vt soluerentur pro quolibet foculari caroleni quindecim cum onere tamè præstandi à Regia Curia cumulum vnum salis cuilibet foculari, &

omnia parlamenta subsequentià vsque hodiè apparent celebrata, cum interuentu Ciuitatis, Baronum, & Terrarum demanialium Regni, & non aliz personæ, seu Terræ ad parlamenta fuerunt conuocata, in quibus perpetuò tractatum est de concernentibus omnes populos Regni, vt sit de hac consuetudine non sit dubitandum, & successiuè de populorum consensu, qui exequuti fuerunt, & ratum habuerunt per Barones conclusum, & promissum, & inter cætera legatur parlamentum generale extraordinarium conuocatum in anno 1575. pro negotio numerationis regni, vt fieri deberet trāsactio, quòd regnum non numeretur, & per populos daretur pro vna vice tantum millio ducatorū soluendorum infra annos duos, quòd parlamentum fuit conclusum, conuocata tantum Ciuitate, ac Baronibus, & Terris demanialibus tantum Regni, in quo nil dederunt Barones; nec in aliquo contribuerunt, sed pro terris ipsorum transigerunt; & non sine maxima ratione, quia Baro est Pater Patriæ habet curam in vniuerso rege gubernationis eius Terræ, maximèq; ipsius interest, illius cōseruatio quòd q; non diminuatur, nec in collapsum cedat, vt sic, sicut supra diximus, quòd propter commune interesse potest Baro in donatiuis pro suis Terris comparere, & iuxta est consuetudo, ita, & multo magis potest comparere in cæteris negotijs; hinc, & notetur, quòd cum Barones possint pro ipsorum Terris comparere in publicis parlamentis, & pro ipsis votum emitte-
 re, quòd ex hoc necessariò inferitur, vt si Baro habeat plures terras, pro vnaquaque ipsarum dicatur votum dare, & consequenter, plura erunt vota, vnus tamè Baronis, vt sic admiratio multorum, quòd vnus Baro habes plures Terras, plura faciat mādata ad cōparēdū in parlamentis, dico in quā, quòd vana est admiratio, & pcedit hoc sū iuris terminos; verū, et si plures repræsētet terras, tamè nō poterit diuersū dare votū, sed vni forme. & ppterca dū ex causa facit mādaturū in alterius psonā debet vnicū eligere, ne perplexitas, & cōtrarietas inducatur, & ad hæc vitanda, cōsuetudo inueterata fuit Baronū pluriū terrarū vnū tantū habere votū, & vnicū facere mandatū, licet certis ab hinc annis hoc certo modo reperiatur alteratū, sed nō aliter in controuersia deductū. Et nouissimè in anno 1611. tēpore Comitissæ de Lemos dignissimi Proregis regni viri solertis ingenij, cōpacitatis, bonitatis, ac christianitatis nemini secūdi fuit alia facta trāsactio cū populis pro futuro augmēto numerationis faciēda in milione, & 200 mil. duc. soluēdis infra annos quatuor, & Barones tantū pro populis trās-

figerunt, & ipsi ad nihilū contribuerūt, & sic conclusū pro maiori parte cōtra alios licet paucos, qui erant voti, vt Barones cōtribuerent pro quarta parte.

Et vt chronistarum, & loquacium praobturentur, dum de impositionibus, gabelis, & donatiuis extraordinarijs conuegruntur, videantur ad hoc *in lib. Capital. nostrae Ciuitatis*, quae impositiones aderant tempore Regum Aragonensium, & quae donatiua extraordinaria facta fuerunt tempore Regis Catholici, & Imperatoris Caroli V.

Tempore enim Regis Federici aderat gabella vnius pro cētenario, vt fol. 21. eodēq; tempore aderat gabella ducati vnius pro qualibet vegete vini graeci, & carolenorum quinque pro qualibet vegete vini latini, quae impositiones ex gratia fuerunt sublatae, vt fol. 24. *de terg. & Afflic.* vt supra diximus in rubr. *qua sint regal.* dixit nu. 90. quod alias occasione belli in Prouincia Hydrunti, fuit imposita Gabella caroleni vnius pro modio frumenti.

In anno 1507. fit donatiuum ducatorum tercentum mille folio; 7. congregato parlamento generali.

In anno 1508. in parlamento generali cōgregato extraordinariē fit impositio carolenorum trium pro quolibet foculari, duratura per annos septem pro eo, quod soluere debebat Rex catholicus Regi Franciae f. 67.

In anno 1532. congregato parlamento generali fit donatiuum ducatorum sexcentum mille fol. 87. & in hoc parlamento *in capitulo vigesimo secundo* supplicatur nomine populorum, vt licet illis quolibet menle dare singulo militi ducatos duos loco eius, quod milicibus praestare debebāt ratione hospitij, ex quo apparet, quā iusta fuerit impositio nouissimē facta pro hospitij fixis.

In anno 1535. fit aliud donatiuum extraordinarium ducatorum centum quinquaginta mille à Baronibus, nomine totius Regni, & congregantur Barones in Ecclesia Montis Oliueti, vt fol. 95. & notentur, nam hoc parlamentum fecerunt Barones, qui reperiebantur in Ciuitate, nulla praecedente Regia vocatione, nec conuocatis omnibus Baronibus absentibus, nec Terris demanialibus, & propterea dicitur, quod consensus Baronum absentium, & Terrarum demanialium fit ad onus Curiae, & nihil dicitur de terris Baronialibus, & hoc ex eo, quia sufficiebat consensus Baronum.

In anno 1536. in aduentu Imperatoris cōgregato parlamento, vt supra fit donatiuum ducatorum millionis cum dimidio, vt fol. 100.

In anno 1538. fit aliud parlamentū, & do-

nantur ducati 350. milia.

In anno 1539. aliud parlamentum extraordinarium, & donantur ducati ducenti sexaginta milia q̄ specificē petijt Imperator.

In anno 1540. aliud donatiuum quarti vnius ad hoc per Barones, & graorum 26. pro quolibet foculari.

Eodem tempore reperitur impositio facta graorum duorum pro foculari quolibet menle, & postea augmentata in granis tribus, & tandem in granis quatuor pro subuentione militum Hispanorum, ex quibus iā latē patet, quid consuetum fuit fieri retroactis temporibus, quae fuerunt granamina, & quae impositiones ex iusta, & necessaria causa, & quae hodiē minora imponuntur, licet maiora praerant, & necessitates vniuersae que vrgeant pro cōi, & publica omnium vtilitate, ac Regnorum defensione.

36 Hinc vidimus alias propter imminentes necessitates bellorum augeri valorem monetarum, de quo per *Innoc. Ioan. Andr. & ceteros in dicto cap. quinto de iur. & dixit. Andr. in verb. vtiligalia nu. 23. Quae sint regal.* q̄ possunt Reges propter necessitatem facere monetam vilem, & de vili materia, & ordinare, vt expendatur, ac si esset bona, puta de ferro, vel corio: verū necessitate finita recompensare debet damnū; licet aliā

37 possit Rex fieri facere monetā minoris aliquantulum valoris, quā sit metallum, sed non multum, quando tamen indiget, sed debet intra Regnum, & non extra expendi, de quo per *Io. Andr. in cap. quanto de iur. post Innoc. ibidem* ex quo patet, quā erratū sit illorum opinio, qui dicunt remediū esse dānosum .s. augmenti valoris monetarum; postquam est illud tradditum, & consuetum per tam antiquos, & celeberrimos Iuriconsultos, in casibus tamen necessitatis, & penuriae monetarum, & dūm considerant augmentū pretij bonorum, quare ē contra non considerant vilitatem pretij bonorum, quando pecunia non reperitur, & in casibus necessitatis attendendum est publicum beneficium, & nō particulare damnū, in tantū quod dixit *Isid.* aliud notabile verbum, quod ex

38 eadem necessitate, si aliud non habeat Rex potest capere bona subditorum, verū teneatur soluere pretium, si habet tūc vnde soluere, alias soluet, quando habebit; quia in hoc est fauor cōmunis boni, vt latius *ibi per ist.*

39 multa bona ad hoc. Est bene verū *ist. eum* q̄ sicut crescit, & decrescit aestimatio nūmi, sic etiā crescunt, & decrescunt pretia rerum: &

40 vidimus tēpore belli Pōtificatus Pauli V. in Regno, Praesidēte tūc in eo Duce Albz, quod fuit valor monetarum auctus, vt quae expendebatur p̄ carolens quinq; valeret carolens sex idem

Idem fecit necessitate urgente Marcus Antonius Columna in regione Sicilia, dum ibi præsidebat, & audio factum in statu Milani Præsidente Comestabili Castellæ maximo Governatore prudentiæ, experiëntiæ, scientiæ, integritatis, ac omnium virtutum genere nemini secundo: Sed dixit idem *Ifern. in eodem tit. in verb. moneta*; quod dum est faciendâ restitutio creditori moneta creditæ, debet solui valor moneta, prout tempore contractus, non autem tempore restitutionis.

42 Sed in hac multiplicitate donatorum, & seruitiorum, siue impositionum aduerte re debent Reges, & Proreges, ceterique ministri, ne Barones ad nihilum reducantur, & Regni vasalli Burgenses penitus depauperentur: ex quo oritur fames, & propter paupertatem furta, & rapinæ: Regnum latronibus, & bannitis repletur, & ex hoc causatur prouisio Commissariorum ad illos persequendum; & ex hoc etiam extraordinariæ hospitationes, & vexationes populorum, & perturbatio, & commotio totius Regni in manifestam illius ruinam, & dispersionem, pro quo quæso legantur verba aurea *Luca de Penn. in dicta l. 1. C. ne rustic. ad vll. obsequ. num. 15. & sequ. per totam*, & respectu Baronum dicit, quod feuda ex tot impositionib⁹ essent ad dispendiũ, & non ad compendium, quod lex abhorret, cum feudum sit concessum ad vtriusque utilitatem, & non ad libidinem Regis circa seruitium expetendum, & tribuant gaudiũ, non damnum capienti secundum ipsius feudi definitionem: aliàs essent feuda inutilia, & multo magis hæc in vasallis burgenfibus,

44 qui tot soluunt tributa, tot sustinent onera, & calamitates, ad hoc vt ex his Regnũ gubernetur, conseruetur, & in pace ab omni hostium, & latronum incurfu incolumemanuteneatur secundum *Andr. in loco infra allegando* cogitent hoc, & ruminent Ministri Regis, qui ad latus Principis degunt; nam tractant de sanguine pauperum, qui clamat apud Deum. Hæc Regna subuertunt, & dominia tollunt; perpendant bene omnia ex vtraque parte, quæ sint causæ quæ sint necessitates, quæ sint Regni vires, in quas necessitates inexcusabiles pecuniã sit conuertenda; si aliud adest expediens, non timeant faciem potentis: dicant veritatem coram Deo, & hominibus, quia de anima certant, & de æternitate irreuocabiliter, in qua nihil potest Rex, nihil Prorex, nullus fauor, & nulla gratia.

45 Hinc fuit facta *Constitutio. Reg. incip. Quamplurimum* limitando casus in quibus

vasalli debeant Domino subuenire, ne simulata necessitas, & libidinosa exactio sine causa vasallos prægrauaret, vt eleganter per *D. Frecc. in 2. auctor. Baron. & alibi in lib. 2. quæst. 15. dixit*, quod subuencio dictæ *Cõstitut.* datur, vt rapacitati finem imponat, quæ est maxima causa secundum eum, vt Baro non possit vasallis remittere, quæ *Constitutio* comprehendit etiam Regem, *Andr. in verb. extraordinaria collatio, quæ sint Regal. in cap. fin. colum. fin. de pac. iur. firm.* pro quorum omnium conclusione legatur infra scripta *Epistola B. Gregorij ad Constantinam Augustam.*

Gregorius Constantinæ Augustæ capit.
33. lib. 4. Epist. Indicatione 13;

De peruerfitate iudicij in Sardinia,
Corsica, & Sicilia.

V M serenissimam dominam sciam de cœlesti patria, atque animæ suæ vita cogitare culpam me committere uebementer existimo, si ea, quæ pro timore omnipotentis Domini sunt suggerenda situro. Dum in Sardinia Insula multos esse gentilium cognouissem, eosque adhuc praua gentilitatis more idolorum sacrificijs deseruere, & eiusdem Insula Sacerdotes ad prædicandum Redemptorem nostrum torpentes existerent, unum illuc ex Italia Episcopis misi, qui multos gentilium ad fidem Domino cooperante conuertit; sed quidam rem mihi sacrilegam nunciavit: quia hi, qui in eisdolis immolant iudici præmium persoluunt, vt eis hoc facere liceat. Quorum dum quidam baptizati essent, & immolare iam idolis desuiserent, adhuc ab eodem Insula Iudice etiam post baptismum præmium illud exigitur, quod dare prius pro idolorum immolatione consueuerant; quem cum prædictus Episcopus increparet, tantum se suffragium promississe respondit, vt nisi de causis etiam talibus impleri non possit. Corsica verò Insula tanta uimietate exigentium, & grauamine præmitur exactio, vt ipsi, qui in illa sunt, eadem, qua exiguntur complere uix filios suos uendendo sufficiant. Vnde fit, vt derelicta pia Republica, possessores eiusdem Insula ad nefandissimam Longobardorum gentem cogantur effugere; quid enim

grauis, quid crudelius à barbaris pati possunt, quam ut constricti, atque compressi suos vendere filios compellantur? In Sicilia autem Insula Stephanus quidam marinari partium chartularius, tanta prauis, tantaq; oppressiones operari dicitur, inuadendo loca singulorum, atque sine dictione causarum per possessiones, ac domos titulos ponendo, ut si velim acta eius singula, qua ad me peruenerunt dicere, magno volumine hac explere non possum. Quae omnia serenissima Domina solerter aspiciat, & oppressorum gemitus compescat. Haec enim ego ad pyssimas aures vestras peruenisse non suspicor: nam si peruenire potuissent, nuncusque minime permansissent, quae pyssimo Domino apto sunt tempore suggerenda, ut ab anima sua, ab Imperio, atque à filiis suis tale hoc, tantumque facinus, peccatiq; pondus amoueatur, qui scio quoniam dicturus est, quia nobis in Italia expensis transmittitur, quicquid de praedictis Insulis aggregatur, sed ego suggero ad hoc, ut etsi minus expensa in Italia tribuantur à suo tamen Imperio oppressorum lachrymas compescat. Nam, & idcirco fortasse tantae expensa in hac terra minus ad utilitatem proficiunt, quia cum peccati aliqua admixtione colliguntur; Praecipiant ergo serenissimi Domini, nil cum peccato colligi. Nam scit, quia, etsi parum Republica attribuitur utilitatibus, ex eo multum Republica adiuuatur; quod etsi fortasse contingat expensis minoribus minus adiuuari, melius est tamen temporaliter nos non viuere, quam vos ad aeternam vitam obstaculum aliquod inuenire; quae enim mentes, qualia viscera parentum esse possunt, perpendite, quando filios suos distrahunt, ne torqueantur? qualiter autem miserendum sit filiis aliorum, hoc bene sciunt, qui habent proprios; unde mihi breuiter haec suggestisse sufficiat, ne si ea, quae in his partibus aguntur, pietas vestra non cognosceret, me apud districtum Iudicem silentij mei culpa mulctaret.

- 47 Fuit etiam dubitatum; an vasallus teneatur adiuuare Dominum extra Regnum, non pro Regno, sed ut acquirat aliam Prouticiam, vel si habet bellum extra Regnum, & seruiat; quia expedit à Regno arceri inimicos; & manuteneat bellum in partes longinquas extra Regnum, de quo notabiliter p. Andr. in cap. 1. §. sed nec est alia iustior nu. 40. vers. quid ergo, quae sit prim. caus. benef. amitt. videatur tex. in cap. 1. §. si verò contigerit, de nou. for. fidel. notabiliter Bald. in cap. 1. quib. caus. feud. amitt. qui inter cetera dixit, quod ubi est Rex irruens in hostes cum exercitu, ibi est territorium Regis;

notabiliter per Iacob. in vers. & promissurunt vers. quarto quarto: Peroptimè multa bona tradit Capic, in d. §. firmiter, in quibus locis late materia haec tractatur, quomodo vasallus teneatur adiuuare Dominum, si in Regno, vel extra, si in offensio-nem, vel defensionem, aut nouam acquisitionem, & quid in bello iniusto, & cui in hoc credendum Luc. de Pen. in l. 1. C. ut rust. ad null. obseq. disputat ad partes articulum, quando populi teneantur ad adiuuandum proprijs sumptibus, & concludit, quod quando redditus Regni non sufficiunt, ipsi teneantur, & non aliter.

- 48 Et sic etiam in extirpatione: & persecutione latronum, quae late discurrit Capic, ubi supra sequendo Luc. ubi vide pro noua militia dicta del Battaglione, & pro rimerijs, qui dicuntur bonauoglia, pro Regijs triremibus, ut cogi possint populi ad illos dandum tempore necessitatis salario mediante, sicut videmus vniuersitates Regni compelli ad dandum fodiatores vulgò detti guastatori, dum exercitus transmittitur, vel per mare, vel per terram ad conquisitionem, seu expugnationem terrarum, vel Regnorum inimicorum; verum, 50 isti tales non debent esse bifulci, & similes personae vacantes agriculturæ, ut in terminis dixit Rip. ubi supra de pest. tit. de remed. praferu. nu. 217.

- 51 Ex quo iustissime habet ortum practica depositorum delinquentium, & carceratorum pro delictis grauib. in M. C. qui dum ob multitudinē ipsorum non possunt tam celeriter expediri, & multoties expeditiones ipsimet dilant ad fugiendas debitas poenas, solent transmitti ad regias triemes, ut ibi inseruiant, donec ipsorum causae expediantur; nam si tali poena digni reperti fuerunt, non grauantur, etsi secus soluitur eis merces dari solita alijs, qui pro rimerijs in regijs triremibus permanent, qui si alias, ut supra fundatum est, ad hoc compelli possent, nulla propterea eis fit iniuria, si debito salario pro ipsorum labore suae satisfacti est; enim quaedam commutatio carceris à Mag. Cur. ad triemes, cumque ordinariè tales delinquentes sint personae facinorosae, viles, & pauperes, quibus Curiae expensis alimenta praestantur: cur absorum videri debet, ut ex causa publici boni in triremibus degant, ac Curiae inseruiant? postquam ab ea vitae alimenta substinent: etsi quamplurimi pauperes, otiosi, ac inutiles homines voluntariè ad remigandum se locant soluta certa mercede; quare ob bonum publicum, necessitate luadente non poterant ad hoc compelli faci-

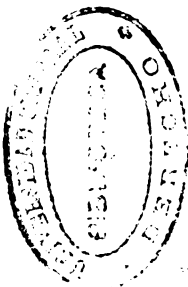

facinorosa personæ: et si decifum passim,
 52 & indistinctè est etiam per *Regias Constitutiones, Capitula, ac Pragmaticas Regni* teneri vasallos Baronaes solitos, & in defectu habiles inseruire Baronibus quibuscumque seruitijs illis necessarijs; quare Regi hoc erit
 53 denegandum omnium Domino, & in specie dicitur in *Constit. Reg.* quod in Regno Rex est Dominus personarum suorum vasallorum: in *Constit. Reg. incip. quia frequenter, vbi Afflicti. notat, & Frecc. lib. 2. 24. author. Baron. & idem in capitulis Regni, ad regale fastigium, & in cap. finis præcepti ebaritas in fin.* cumq; hæc omnia fiant in Regni defensionem necessariam propter publicam vtilitatem, quando triremes alias navigare non possunt, propterea de hoc non est dubitandum: nec est prouiso noua, vt aliqui insipientes dicebant, & acriter illam increpabant: nam videatur *Capit. tertium concessum*
 54 *Ciuitati in anno 1554. per Carolum Quintum in libro Capit. Ciuitatis fol. 153.* vbi hoc supplicatur, vt pendente appellatione ad Sac. Conf. interim carcerati ad triremes non trasmittantur, vt asserbatur fieri, quod *Capitulum* non fuit seruatum ex causa publicæ necessitatis.

Ex hoc etiam habent ortum banna solita
 56 contra inutiles, & vagabundes, qui non habent modum viuendi, nec alijs inseruire queunt, & laborare nolunt; contra quos statuitur pœna condemnationis ad Regias triremes, quod fundatur ex *tex. in l. 1. C. de mend. valid. lib. 11.* & ex præsumptione iudicata, quod facinora, & furta committere perneceffe habet, si nullum viuendi modum tenent, propterea iustissima sunt banna propter publicam vtilitatem, & securitatem Ciuitatis, & Regni, præsumendo delicta, & super præsumptione statuendo, & legem cõdendo secundum naturalè Principis auctoritatem: & ap. possint cogi homines vniuersitatum ad persequutionem delinquentium, notabiliter per *Frecc. decisiones cumulantè*
 57 *in alleg. author. 12. Baron.* & circa materiã bannitorum Regni; ad quid teneantur Barones, ad quid Communitates, & ad quid Rex, lato per *Afflicti. in §. illicitas de pac. iur. fir.*
 58 Ex quorum dictis videtur inferri, quod possit fieri impositio pro extirpatione latronum: nam si per *Constit. Reg. incip. super incisionibus* est prouisum, quod populi teneantur reficere damna maleficiorum commissorum in quolibet ipsorum territorio: ergo pro hoc fieri potest impositio, prout iam est facta in Regno, in quo in qualibet ipsius Prouinciæ sunt destinati Barigelli, seu Capitanei dicti de *Cápagna* ad persequutionem malefactorum,

& pro ipsorum stipendio fuit facta impositio trium granorum pro quolibet foculari, seu fumante in vnaquaque Prouincia, & pro
 60 pteca stante prædicta impositione non tenentur amplius populi ad damna clandestina seruata forma prædictæ *Constitutionis* super
 61 *per incisionibus*, & ex eodem iure oritur, quod tenentur populi ad refectorem pontium, & viarum, vt per *Iser. in d. Constit. si damna clandestina iuxta regu. text. in l. ad instructionem C. de sacros. eccles. est text. elegans in l. fin. C. de immunit. nem. conced. lib. 10.* & in refectore murorum loquitur *text. in l. fin. C. quib. mun. vel prest. eodem lib. ad*
 62 *quam etiam Clerici, & Ecclesiæ tenentur; sed cõpellendi sunt per Iudices suos, Guid. Pap. in dec. 78. latè 10. Ant. de Nigr. in repet. clem. vnj. de vit. & honest. cleric. num. 115.*
 63 & pariter reperitur facta alia impositio in Regno ad rationem granorum nouem pro quolibet foculari, pro constructione Turriũ illarumq; custodia in partibus maritimis, & quibus Piratæ, alijq; inimici christianæ fidei à rapinis, à captiuitate Christianorum, à de populatione Terrarum, alijq; innumerabilibus malis arcentur, & prohibentur; licet
 64 *luit Afflicti. post Andr. in d. Constit. super incisionibus, auctoritate B. Thoma, & aliorum,* quod impositiones pro persequutione delinquentium procedunt in Regno ratione statutorum, & consuetudinum particularium:
 65 Nam de iure communi secundum eum onus esset Regis, qui redditus Regni tenet, quasi stipendia ad hoc instituta, de quo eleganter *Andr. in pralud. feud. 2. quest. nu. 34.* ibi tributa præstantur Regi pro conseruanda iustitia, & in tit. *qua sint regalia ante nu. 15* verb. *hæc vectigalia*, dicens, hæc vectigalia non debet de nouo imponere Princeps pro seruanda iustitia, quia eandem debet seruare cum redditibus sui Regni, qui idè præstantur sibi, & habet dohanas, & alia iura; vnde sũt quasi stipendia ad hoc constituta, & idè tenetur ille, qui hæc percipit, custodire subditos ab incurfu latronum, aliàs tenetur ad restitutionem.

Non solùm autem potest Rex hæc facere respectu viarum, & pontium Regni, sed etiã in vna Ciuitate, videlicet diruere domos priuatorum vel diruere, aut prohibere ædificia pro vijs ampliandis pro decore, & ornatu Ciuitatis, immò pro faciendõ nouum porticum, pro quibus possunt imponi collectæ, & taxari, commodum sentientes, quod indies prædicatur, de quo facit elegans *Constitutum Regens Lanar. 4.* & exequutio prædictorum spectat ad officium magistri Portulani Ciuitatis.

S V M M A R I V M.

- 1 Vniuersitas foculariorum numero diminuta quomodo pro rata diminutionis à solito functionum fiscalium onere subleuanda, & qua sit practica.
- 2 Quantitas à qua Vniuersitas exoneratur alijs Vniuersitatibus superindicenda, ex Luca de Penn. doctrina, qua non seruatur sed fisci damno cedit, & num. 6. & 17.
- 3 Vniuersitates Demaniales non tenentur ad superindicium functionum fiscalium, quia ob diminutionem Vniuersitatum in ceteras Vniuersitates distribuuntur ex eadem doctrina Luc. de Pen. cuius contrarium practicitur, & nu. 4.
- 5 Numeratio viduarum, & pauperum fit ad damnum caterorum Ciuium, & Vniuersitatis, ita quòd numerantur, sed non soluant, sed alijs Ciues, seu Vniuersitas onus pro illis substinent.
- 7 Numeratio Regni fit singulis quindecim annis, eiusque modus.
- 8 Functiones fiscales soluuntur effectiue à quolibet Ciue, quia numeratio fit vnusquisque Ciuis, & vnusquisque taxatur ad rationem certam, ita quòd non est taxatio facta singulis Terris in vniuersum, & propterea focularijs deficientibus fit alleuatio, & pro illa quantitate extinguitur exactio.
- 9 Ciues particulares, eorumque bona pro functionibus fiscalibus à perceptoribus Prouinciarum executiones in dies substinent.
- 10 Ciuis pro Concio, vel possessor pro alienis debitis, quomodo non est molestandus, & examinatur doctrina Luca de Penn.
- 11 Text. in l. omne Territorium, C. de cens. & censit. declaratur, & nu. 14.
- 12 Superindicium ceteris Vniuersitatibus imponi ob aliarum diminutionem, vel vniam obstringi ad soluendum pro alia sunt diuersa.
- 13 Collecta, vel tributum certa quantitatis in vniuersum, in quo Regnum, seu Terra taxantur, solui debet integra, seu integrè nulla habita ratione diminutionis foculariorum, quod procedit in donatiuis, qualicet exigantur, secundum taxam foculariorum hoc est ad faciliorem modum exactio, & num. 14. 15. 19. 20. 21. & 22.
- 16 Numeratio Regni quare fit singulis quindecim annis.
- 18 Vniuersitas, dum fuit numerata, & numeratione discussa in Regia Camera Sum-

maria decisum, quòd remaneat taxata pro certa quantitate, tunc non auditur amplius, & ex diminutione Ciuium non datur alleuatio, sicut si augetur numerus foculariorum, maiori solutione non grauat.

A R G V M E N T V M.

De functionum fiscalium exactione, earumque exoneratione pro summa foculariorum deficientium, hoc an fisci, vel aliarum Vniuersitatum damno, cedat, Luca de Pen. doctrina diligenter examinatur: quare differentia fit inter impositionem fiscalium functionum, donatiua, collectas, atque tributa.

S. I.

Idimus quomodo, & quando impositiones fieri possunt, videamus nunc de illarum exactione, & etiam executione, & incipiendo à functionibus fiscalibus, aduertendum erit, quòd si contigerit terram esse incolarum numero diminutam, ita quòd solita onera functionum fiscalium ferre nequeat, debet Princeps, & non alius mandare capi diligentem informationem, quo constituto fiet alleuatio de eius mandato, vt per Luca de Pen. in rubr. C. de superind. lib. 10. & sic practicitur, nam presentantur memorialia directa Proregi, & in collateralali Consilio decernitur, quòd Regia Camera se informet, & relationem taceat in eodem Collateralali, in quo demum prouidetur quod rationi consonum visum fuerit.

Et notetur vnum notabile, quod dixit Luca de Pen. in d. rubr. quòd dum fit talis alleuatio de mandato Regio, illud, quod eis dirimitur, superimponitur alijs locis vicinis, & hoc rectè vocatur superindicium, argum. text. in auth. de collat. & si verd aliquando in l. omni C. de cens. & censit. lib. 10. ubi glos. in l. qui fundos C. de omne agr. desert. eodem lib. subdens, quod ab hac superimpositione excipiuntur terrae demaniales per text. in l. fin. C. de priuil. domus Aug. & melius declarat, & tradit idem Luca in d. l. omne omnino videndus, quo in loco non ponit hanc exceptionem Terrarum demanialium, quare exceptio hodie non procedit, postquam ratio posita in d. l. fin. de priuil. dom. Aug. est vniformis cum omnibus alijs Terris Regi

gni; quæ soluunt fiscales functiones, & cætera omnia onera in Regis beneficium, sicut Terræ demaniales, & *Lucam* refert ad litteram *Copys. in sua inuest. in verb. collectis vers. diminuta ciuitate cart. 124.* & facit ad prædicta, quod et si viduz, & pauperes non numerentur, cedunt ad onus aliorum, allegatur *glos. in l. 2. C. de apoc. publ. Ab. 10. & Bal. in l. magistratus ff. de magistr. conuen. vbi dixit text. illum facere ad argumentum quod villa teneatur pro focularibus mortuis, sicut teneretur pro viuentibus, qui non sunt soluendo, quæ recenset *Copys. vbi supra in verb. vidua post Afflict. in verb. & plaustrorum num. 5. quæ sint regalia*, vt pro non valentibus soluere teneatur potentes, & diuites, cumulant has omnes decisiones *Modern. Aden. ad And. in dicto verb. plaustrorum*. Verum hæc doct. *Luc.* non practicatur, sed alleuiatio fit in damnum fisci, & ratio viua est, quia functiones fiscales, cæteræq; impositiones soluuntur pro numero foculariorum: ita quod est facta impositio cui libet foculari ad certam rationem, & ideo singulis quindecim annis Regnum numeratur, & destinantur Commissarij per singulas Terras, & Ciuitates Regni, per quos singula focularia Terrarum describuntur, & numerantur, qua numeratione facta singulæ demum Terræ taxantur in tanta quantitate iuxta numerum foculariorum ipsius. Et licet Terræ, seu Communitates soluant, tamē effectualiter ciues soluant, quia Vniuersitates imponunt collectas, & fit appretium bonorum particularium ciuium, & vnusquisq; soluit pro rata bonorum suorum, vel imponunt gabellas per ipsosmet ciues persolundas. Et ex ipsis functiones fiscales Regiæ Curiz soluuntur, vnde nō est imposita collecta in genere tantæ quantitatis in vniuerso, & propterea deficientibus focularibus euanescit exactio: pro quo videatur elegans decisio *Bal. in l. 1. §. quod si nemo col. 2. circa medium ff. quod cuiusq; vniuers. nom.* Hinc videmus in dies per Perceptores Prouinciales fieri exequutiones pro fiscalibus functionibus contra particulares ciues, ipsorumq; bonadum Vniuersitates non soluunt; sed quæso ad indagandam veritatem, videamus quomodo procedant decisiones supra allegatz*

9 *Luc. de Penn. & aliorum*: nam dixit *tex. in l. vni. C. ut null. ex Vicar. pro ali. vic. deb. ten. lib. 1.* graue enim est non solum legibus verum etiam naturalis æquitati contrarium pro alienis debitis alios molestare, vbi *glos. dixit, idem esse de ciue pro suo concine, quæ inter cætera allegat text. in l. hac definitione C. de omn. agr. desor. eod. lib. ibi: hac definitio-*

ne sancimus nullum possessorem, neque municipem pradium pro alienis debitis, vel destitutionibus esse retinendum. Quando enim vnus & idem est taxatus pro pluribus fundis, vel vnus fundus per particulas, tunc confunduntur, & ex optimis cōpensantur sterilia, & sic procedit *tex. in l. omne territorium, vbi Luc. de Penn. declarat C. de censib. & cons. eod. lib.*

11 alias si diuersi sint possessores dicit ibi *Lucas*, quod vnus pro alio nō tenetur quod prius dixit ibi *glossa*, ibi, *pondus vnus ad vnus, non ad alterum*, & propterea idem *Luc. ibid.* dixit, quod est iniuum, quod vna terra teneatur pro altera, & non debet præberi audientia, & in fine dixit, quod qui talem alleuiationem, & superimpositionem inducunt, allegant quod totum Regnum est vnum Territorium, veluti vnus ciuitatis, quod dicit ipse à ratione deuiare.

12 Aliud enim est ex causa necessitatis, quia terræ diminutz sunt, vt possit fieri superindictum, sicut potest Rex nouas impositiones facere, & aliud est vt quod vnus soluere debet, alius qui non tenetur soluat, & sic procedit *titulus de superindictio*, augetur enim tunc præstatio ex causa, & hoc superindicitur de nouo, de quo tanquam de noua impositione omnes participare debent, & non terræ tantum conuicinz distinctæ, & separatæ: nam hoc modo ipsæ grauarentur, dum quod omnes tangit, omnes soluere debent, & posuit *Luc. casum in d. l. omne*, quando collecta certa, seu tributum exsoluendum à Ciuitate, Villis, pertinentijs, & casalibus, vt ex defectu vnus, seu aliquarum ciuitas pro illis teneatur, & sic posuit primum intellectum ad *text. prædictum*, & tunc quia vnicum est corpus in vniuerso, & certa est quantitas in vniuersum etiam constituta, vt à ciuitate, casalibus, & villis solui debeat, non autem à singulis personis, quid igitur mirum, quod soluat ciuitas diminutis suis casalibus, vel villis, cum quantitas iam taxata omnino exoluenda sit, & distributio in paucis, vel in multis nil commune habet cum Domino,

14 cui certum tributum debetur, & ita procedit *titulus cum suis legibus de censib. & cons. & per aquat.* & omnia quæ ibi traduntur per *Doctar.* quod non est in functionibus fiscalibus, quæ non in vniuersum, & nomine collectiuo, sed à quolibet foculari distinctim soluuntur, quia impositio est certa facta super vnoquoque foculari, & ob hoc, quando

16 præsupponitur, vel augmentum foculariorum, vel diminutio, propterea temporibus statutis de nouo Regnum numeratur, quod dixit *tex. in d. l. 4. de censib. & cons. & glo. ibi sic*, & in hac ciuitate propter depauperatos om-

omnium de nouo fit aestimatio, & hoc dicitur expressè in d. cap. 7. Regis Alphonsi Primi. Et sic iusta est practica hodie in Regno, 17 quod fit alleuatio in damnum fisci; verum & hoc notetur dum numeratio Regni est 18 facta, & vnaquæq; Terra numeratis focularibus suis est taxata in certa quantitate, & numeratio iam clausa, ita quod non datur amplius ipsius reuissio, tunc quia id, quod particulares exoluere debebant, translatum est ad onus Terræ, & ipsa remanet taxata in quantitate certa, benè procedit, quod ex diminutione ciuium non datur alleuatio, sicut si augetur numerus foculariorum non grauetur maiori solutione, qua taxata reperitur, semper enim eadem est terra, illa assumpsit in se onus, & propterea pro omnibus soluit, siue viuus, siue mortuus, pauperibus, & diuitibus, & hoc casu procedit doct. Bal. in d. l. magistratus, & quod dicitur de viduis, & pauperibus, hoc erit speciale priuilegium ratione personarum: Ex quibus apparet optimè defensata practica communis, quæ seruatur in Regno: Quod secus est 19 in donatiuis, quæ fiunt in quantitatibus certis in vniuerso, & licet fiat distributio solutionis pro rata foculariorum ratione commodioris exactionis, tamen hoc nil ad substantiam donationis certæ, & taxatæ quantitatæ præstandæ à Regno in genere, & in vniuerso, attendendo originem, & causam primæuam impositionis ad tex. in l. si id quod ff. de don. vt per optimè considerat, & declarat Bal. ubi supra, & ideo illa integra exigenda est à corpore Regni, quia non est impositio facta singulis focularibus, sed quantitas certa donata, quæ exolui debet, siue distribuatur in multos, siue in paucos, & hoc voluit 20 dicere glo. in d. l. 4. in verb. compensentur, ubi Odoffr. & ceteri omnes benè declarant, & præ cæteris ibi legatur Ioan. de Plat. quia benè loquitur, & sic practicatur cum Baronibus in donatiuis, quorum certa pars 21 ipsos tangit, nam etsi soluât ad formam ad hoc, tamen crescit, & decrescit ipsorum respectu secundum numerum Baronum, quod secus esset, si tractaret simpliciter de seruitio taxato, & de iure debito pro feudis in casibus permissis, & statutis: nam tunc quia est ratio seruitij personalis vniuersiuique, & prout vnumquodque feudum reperitur taxatum; tunc impotentia vnius nil commune habet cum alio feudatario separato, & distincto, qui non tenetur nisi pro seruitio taxato ratione feudi, quod possidet, quæ notetur, quia curiosa.

S V M M A R I V M.

- 1 Perceptores Prouinciarum non debent exigere impositiones ab Vniuersitatibus notorie impotentibus, quo casu nil est ei imputandum de iure, quod hodie non est in eius arbitrio.
- 2 Practica Regia Camera super supersefforijs faciendis, Vniuersitatibus ex causa impotentia.
- 3 Vniuersitas soluens per triennium continuè fiscales functiones, nõ potest in præteritum molestari, quod limitatur nu. 4. si solutionem prædictam semel tantum per triennium fecisset.
- 5 Decisio Regia Camera, quod sufficiat soluisse tres tertias videlicet, singulis quatuor mensibus tertiam vnã; ita quod in anno sit facta solutio tribus vicibus continuatis.
- 6 Perceptor Prouincia non potest compellere Vniuersitates ad electam pecuniam soluendam, sed tenetur recipere omnem speciem pecunia correntis.
- 7 Princeps Vniuersitatibus depopulatis, concedit immunitates, vt iterum habitatoribus repleantur, qui cautionem præstare debent de non discedendo.
- 8 Bona clericorum hospitalium, confraternitatum, & similia, quomodo sint exempta à collectis, seu Regalibus impositionibus, remissiuè.
- 9 Perceptores Prouinciales ante destinationem Commissariorum cõtra Vniuersitates debent illas intimari facere pro solutione, debito tempore faciendam, & nu. 42.
- 10 Functiones fiscales, quo tempore fuerunt introductæ, & pro qua quantitate, & num. 12.
- 11 Collecta soluebantur ante impositionem functionum fiscalium, ubi quam originem habuerunt.
- 13 Functiones fiscales sublata tempore Regis Ferdinandi Primi, & postea restituta, & num. 14.
- 15 Impositio in Regno olim vnũ pro centenario.
- 16 Vintermissum, seu vigesima pars fructuum, alias solitum fuit imponi ad restaurandas Regnorum necessitates.
- 17 Numeratio Regni quolibet triennio à principio ordinata, singulis quindecim annis practicatur.
- 18 Pœna fraudantis, vel occupantis Regia secularia tempore quo fit numeratio, remissiuè.
- 19 Numerationis reuissio cum tempore præstata

- mita unde sumpta.
- 30 *Pœna numeratorum fraudantiam focularia in damnum fisci.*
- 31 *Numerare est idem, quod computare, & vnde go dicuntur li contatori.*
- 32 *Numerationes factæ discutuntur in Regia Camera, & à lege est prefinitum tempus, infra quod grauamina proponi, & discussi debent, quo elapso denegatur actio, & venit à iure impositum silentium, & nu. 23. 24. 25. & 26.*
- 37 *Decreta qua interponuntur super clausura numerationum important exceptionem rei iudicata, tam pro, quam cõtra Vniuersitates, & fiscum.*
- 38 *Vniuersitas taxata, & condemnata in decreto numerationis pro certo numero foculariorum, tacite censetur absoluta ab eorum numero maiore.*
- 39 *Condemnatus ad quinque, quando videtur absolutus à reliquis ultra quinque petitis, & declaratur gl. in l. 1. C. si aduers. rem iud. & nu. 30.*
- 31 *In iudicijs equalitas seruanda, ea q. claudicare non debet, etiam respectu fisci. num. 33.*
- 32 *Rescriptum concessum vni ex litigatoribus, porrigitur ad aliam, etiam in decisorijs, si alioquin resultaret iniquitas nu. 34.*
- 33 *L. euidenter ff. de except. rei iud. declaratur.*
- 36 *Recensentur statuta, & pragmatica edita, per q. vel actiones tolluntur, vel certo statuto tempore terminantur ad lites tollendas pacem, & quietem in Republica conseruandam.*
- 37 *Restitutio in integram aduersus sententiam ex scripturis nouiter repertis non datur elapso quadriennio.*
- 38 *Tex. in l. qui grauatos de censib. & cens. declaratur.*
- 39 *Tex. in l. 1. C. si aduers. rem iud. declaratur.*
- 40 *Numeratio quando ad instantiam fisci, vel vniuersitatis reuidetur, erit hæc reuisio cõmunis, vt tota reuideatur parte interessata instante.*
- 41 *Fiscus non omnia proponere debet, sed precipuam est attendere quietem, & conseruationem populorum.*
- 43 *Fiscus vendit rem, quam communem habet cum alijs, etiam quod commodum patretur diuisionem.*
- 44 *Vniuersitates possunt soluere Perceptori ante tempus fiscales functiones, & Perceptor tenetur recipere.*
- 46 *Perceptores presentare debent in Reg. Camera computa administrationis facta, & vnde habuit originem.*
- 47 *Pœna superexactionis, qua quandoque fit per Perceptores, idest exactionis ultra debitum.*
- 48 *Practica solita in visione computorum, per quam dicitur, quod Perceptor soluat, & repetat, vnde sumpta.*
- 49 *Perceptores trãsmittunt Regiam pecuniam ad generalem thesaureriam cum mulionibus, vulgariter dictis li carruggi, quas populi associare tenentur, videlicet vnusquisq. per suam Prouinciam, & nu. 53. Quod fieri debet mediante iusto salario, quod non seruatur stante consuetudine, qua in his attenditur.*
- 50 *Naues, animalia, & alia necessaria capiuntur ab inuitis pro affortatione Annona, in quo tamen salario mediante, & in Principe tantum locum habet, licet male seruetur, nu. 54.*
- 51 *Taxatio pretij eorum, qua sunt necessaria pro sustentatione mulorum, & vecturarum pro Annona conducenda, vnde sumpta.*
- 52 *Posta sine licentia Principis non conceduntur, & ibi quare sic appellantur.*
- 53 *Officium Regiorum Portulanorum Regni Capitaneorum Grassia, qua contineat, remissiuè.*
- 56 *Perceptores Prouinciarum donatiua solita imponi singulis duobus annis exigere non possunt ante factum generale parlamentum, vel de expresso Proregis ordina.*
- 57 *Perceptores de iure tenere debent diuersas arca, prout impositiones diuersa sunt separatim, custodiendo pecuniã vnusquisq. impositionis cum die & consule, mense, causa, & summa, ac qualitate pecuniae; & eadem transmitti postea debet ad Reg. Thesaureriam.*
- 58 *Thesaurarius generalis presentare debet quolibet semestre cedulas in Reg. Camera Summarie continentes introitum, & exitum.*
- 59 *Obligatus ad munera prestanda fisco, non liberatur soluendo estimationem.*
- 60 *Impositiones facte ad certam causam non debent conuerti in aliam, nisi causa maxima urgente.*

ARGUMENTVM

Perceptores Prouinciarum, qualiter debeant exactiones facere Regiarum impositionum, & quomodo se gerere in ipsorum officijs; functiones fiscales, quam originem habuerunt; Quando collectæ, causa numeratione, an detur reuifio ad instantiam fisci.

S. I I.

Verum quia omnes hæ exactiones fiunt per Perceptores Prouinciarum destinatos per Regiam Curiam in vnaquaque Prouincia, qui demum pecuniam exactam ad Regiam

Thesaureriam transmittere debent seruata forma Regiarum Pragmaticarum, atq; instructionum, propterea dicamus aliqua de ipsorum officio.

Officium igitur Perceptoris erit præcipuum, quod si cognoscer notoriam pauperem, & impotentiam, nullo modo debet exigere, & in tali casu non potest ipse de exactione facta molestari. *glos. est notab. in l. 3. in verb. compelletur C. de Annon. & trib. lib. 10* Sed hodie Perceptores nullam in hoc habent facultatem; sed onus illorum est procurare exactionem omni modo meliori, & vniuersitates depauperatæ recurrunt ad Proregem, & ad Regiam Cameram petendo saltem suspensionem, aut dilacionem temporis, & solet Reg. Cam. habita summaria informatione suspendere solutiones functionum fiscalium extraordinariarum, non autem ordinarium: & hoc iure vtimur vsquequo adueniat tempus nouæ numerationis Regni, quæ practica videtur sumpta ex *text. in l. 1. C. de indiç. lib. 10. in l. 3. & in l. in fraudem C. de annon. & trib. eod. lib. & prædictæ superlesso riz non conceduntur indefinitè, sed ad tempus: quæ practica pariter sumpta est ex *text. in l. nemo Index C. de decur. lib. 10.* Et si Prouinciales ad præteritas functiones in pecunia consistentes volunt compelli, & demonstrauerint soluisse continuatè per tres annos non possunt molestari pro functionibus antecedentibus, quia præsumuntur soluisse: nam cum Perceptores Prouinciales non possint dare dilacionem, nec habere fidem: propterea præsumitur verè, & realiter solutum iux. *text. in l. quicumq; C. de apoc. publ. lib. 10.**

4 Sed nõ sufficit semel soluisse pro tribus annis sed cõtinuata illa, & reiterata solutio requiritur, vt p *Bal. in ead. l. quicumq;* quæ latius ad auctoritatem pertractat *Paris. de reintegr.*

in verb. & circa materiã cart. mibi 111. & per Bullag. in suo spec. cart. mibi 194. Sed tamen in Regia Camera in causa Constantiæ

5 de S. Laurentio, cum Vniuersitate Vallis Viulani, à qua prætendebat functiones fiscales in præteritum, tanquam illarum concessionaria, fuit decisum sufficere soluisse per duos annos continuos, & plus etiam per annum, sed soluisse tres tertias cõtinuatim, & fuit magna decisio me tunc defendente contrarium tãquam Aduocato prædictæ Dominæ, quod notetur.

6 Cumq; populi, & diuites, & pauperes ad solutionem compellantur: propterea statutum est, quod Perceptores non fatigent Prouincias ad electam pecuniam exolendam: sed omne genus pecuniæ recipere debent, determinat *text. in l. 1. vbi Andr. de Barul. ad propositum C. de vet. num. mat. pot. lib. 10.*

7 Sed si terræ non habitent, ac depopulantur propter paupertatem, vel aliud infortunium solent à Principe concedi, & non ab alio immunitates à functionibus fiscalibus, & alijs impositionibus ad hoc, vt iterum Terræ incolis, & habitatoribus replentur; qui habitatores præstare habent cautionem de non discedendo, & alia, de quibus in *l. qui cumque C. de omn. agr. desert. lib. 11. vbi Scriben.* Et quomodo bona clericorum donata ad titulum patrimonij, Hospitalium, Confraternitatum, & similibus sint exempta à collectis, seu functionibus fiscalibus: vide latè per *Auendan. de exeq. mand. lib. 2. cap. 14.*

8 Et Pract. seu instructiones Perceptorum Prouincialium, quod ante destinationem Commissariorum intimare faciant vniuersitates, vt soluant, quod debent, sumpta est *text. in l. 2. C. de indiç. lib. 11.* quæ functiones ordinariæ introductæ fuerunt tempore Regis Alphonfi Primi in anno 1443. ad ratione duc. vnius pro foculari quolibet, seu fumante, cum obligatione dandi cuiilibet foculari tumulum vnum salis, cum qua impositione sublata fuerunt collectæ, quæ primitus soluebantur pro subueniendo necessitatibus Regum, de quo per *Capy in sua inuest. in verb. collectis* quæ collectæ in Regno originem habuerunt ab Imperatore Federico, vt dixit *Andr. in verb. & plaustrorum quæ sint regalia num. 62.* cum latius ad hoc cumulatis per *Dominum Lanarium in suo cons. 25. in princip.* Quæ demum impositio cum non esset sufficiens, aucta fuit vsque ad carolos 15. in anno 1449. Et licet hæ functiones

9

10

11

12

13

fiscales in parlamento facto tempore Regis Ferdinandi Primi fuerint sublata, fuerintq; im-

imposita vestigalia, & gabella super fructibus, ut habetur in *capit. eiusdem Regis Ferdinandi civitati concessis in anno 1481. fol. 15. d. tergo*, tamen vel parlamentum predictum non habuit effectum, vel fuit postea determinatum, ut continuaretur predicta exactio functionum fiscalium, ut in *cap. 27. inter capitula per Regem Federicum fol. 24.*

23 Quid autem exigebatur ratione fructuum sublatis functionibus fiscalibus, si erat vnum pro centenariis, de quo fit mentio in *cap. 5. inter concessa per Regem Ferdinandum. Secundum fol. 21.* vel erat vintennium, & 24 importat vigesimam partem fructuum, quod alias solum fuit imponi ad restaurandas Regnorum necessitates, de quo per *Guid. Pap. decis. 327.* de hoc non habemus certitudinem. Hinc fuit statutum Regnum numerari singulis tribus annis; & hæc omnia apparent in *Capitalis impressis nostræ civitatis*, quæ numeratio, ut supra dixi, practicatur singulis 15. annis, & hoc ad releuam pauperum, & ad fisci etiam utilitatem, ut unusquisque soluat, quod debet, & non grauetur, de quo in *l. 4. C. de censib. & cens. & persequat. & habetur expressè in cap. 7. nostræ civitatis inter concessa per Regem Alphonsum Primum, & in l. 3. cod. tit. Rebuff. tradit qua pœna de iure communi punitur ille, 25 qui occupat Regia focularia tempore numerationis, vel vitur calliditate in fraudem Regiæ Camere, quem ad propositum allegat *Pres. in d. lib. 2. subtit. 2. auctor. Baron. nu. 31. vers. qua autem pœna, & ex tex. in l. qui grauatos cod. tit.* fundatur reuicso 26 numerationis in Regia Camera cum tempore præfinito, quo elapso amplius non audiuntur, & in *l. peraquat. cod. tit.* statuitur per 27 na contra numeratores fraudantes.*

De qua numeratione in specie loquutus 28 est *Rebuff. in l. Urbana in verb. quod ex numero ff. de verbor. signif. fol. 788. in magnis.* Est autem numerare idem quod computare, in *l. edictum ff. de iud. in l. non ex omnibus ff. de arbitr. l. si quis dixerit, cum l. seq. de verb. sign.* quas ad id citat *Rebuff. in l. lege censoria in verb. numeratur cod. tit. & vulgo dicitur contare secundum Rebuff. ut hic dicimus. gli contatori.* In hac verò materia quæso aduertatur ad vnum, quod in facto occurrit.

29 Fiunt, ut dixi, hæc numerationes singulis 15. annis, tam ad instantiam, & beneficium fisci, quæ etiam in beneficium vniuersitatis ut certus numerus foculariorum taxetur, & secundum illum fiscus exigat, & vniuersitates soluant, ut si populus fuerit auctus, maiorem quantitatem fiscus exigat; si verò

diminutus fuerit, exigat minorem, & ob id facta numeratione, & hinc inde factis diligentibus necessarijs discutiuntur illæ in Tribunali Reg. Cam. & multoties focularia augmentur, & multoties deducuntur, ita quod in hoc iudicio fiscus obtinet, & succumbit, & sic è contra Vniuersitates.

30 His sic stantibus, quia lex mandat præfixi terminum in huiusmodi grauaminibus proponendis infra annum, quo elapso omnia denegat actionem, ut expressè habetur in *d. l. qui grauatos*, ubi *Doctor.* notant, & inter ceteros *Plat.* quod actio alias duratura per annos plures, durat tantum in casu huius text. per annum, & *Rebuff. ibi eolum. fin. num. 9.* reddit rationem, quia rationes fiscales nimis intricarentur, si tam prolixo tempore possint litigijs inuolui, & sic pariter dicendum est ex parte Vniuersitatum eadem ratione militante: propterea practica est, 31 facta sæpe sæpius omnium discussione siue decreta generalia, quod omnes numerationes claudantur, cum lex, ut diximus, negat amplius actionem dari, & eo ipso, quod actio 32 est denegata, declaratum est ius non foueri ob quod venit impositum silentium, decisio est elegans *Bal. in l. quid tamen §. si arbiter ff. de recept. arbit. et silentium est impositum nec minima vox auditur in iudicio, ut hæc, & alia habentur in meo cons. 58. vol. 1. & secundum prædicta in illa causa iudicatum fuit 33 contra fiscum, & semper obstabit exceptio defectus actionis secundum latius tradita per *Bart. & communiter Scriben. in l. 1. §. sublatæ ff. ad trebell.**

Et cum decreta prædicta clausuræ numerationum fiant in iudicio communi inter fiscum, & vniuersitates, in quo, ut diximus, vterque est actor, & reus, vnus in augmento, alter in deductione, & vterque victoriam reportat, & succumbit, sequitur propterea, quod clausura est pro, & contra omnes, & consequenter obstabit omnibus exceptio rei iudicatæ, videlicet Vniuersitatibus circa præsentiam deductionem foculariorum, & fisco circa ipsorum augmentum: quando enim fiscus instat pro numeratione, & in discussione prætendit augmentum, & vniuersitates diminutionem dum Iudex demum declarat certam veniunt vniuersitates condemnatæ ad solutionem; prout vnaquæque numeratio 34 remanet clausa, ex hoc censetur tacite absolutæ vniuersitates à maiori numero per fiscum prætenso, ita *Bar. in l. 1. num. 2. vers. tu vero pone casum C. si aduers. rem iud. Panorm. in cap. cum inter, ubi Felyn. num. 12. de senten. & re iud. qui concludunt quod si*

29 agatur a ctione tutelæ non expressa quanti-
tate, videlicet peto eum reddere rationem
administrati frumcti, & reliqua restituere;
si Iudex cõdemnet ad restitutionem quinq;
cum verè deberet condemnari ad decem,
videtur super toto pronunciasse, æque de-
clarare quinque tantum nomine reliquorũ
competere debere, pro alijs verò quinque
videtur tacitè absoluisse, maximè hæc pro-
cedunt præcedente discussione, & oppositio-
ne *Bar. in l. si plures ff. de fideiuss. Paul. de
Castr. in d. l. 1. nu. 8.* quod id notabile dixit
30 esse *Iacob. ibi num. 2. vers. quartus casus,*
quæ sunt ad limitationem regulæ *glo. in d. l. 1.*
vt qui condemnat conuentũ in partem sum-
mæ petitæ, nõ videatur in reliquo absoluere.

31 In iudicijs æqualitas seruari debet, iuxta
tradita in *l. si. C. de lit. & fruct. expens. vbi
Odoffr. dicit esse speciale,* quia non debent
claudicare, nec in eis dari debet exceptio
personarum, vbi *Cyn. Pet. de Bellap. & Bu-
brig. eadem lege debet quis conueniri, quam
contra alium postulauit, dicit text. in l. ratas
C. de rescinden. vend. & tex. notab. in l. sacris
la 3. C. de prox. sacr. serin. lib. 12. ibi equali-
tatem litigatoribus volumus seruari,* & pri-
uilegium concessum vni ex litigatoribus in-
telligitur concessum alteri, & *Bal. Salye. &
32 ceteri in d. l. fin.* sumunt conclusionem
ex illo *tex.* quod rescriptum concessum vni
ex litigatoribus porrigitur ad alium, & non
refert, quod priuilegium concedatur singu-
lari personæ, dignitati, corpori, aut collegio;

33 quia semper in iudicijs seruanda est æqua-
litas, quod etiam in fisco procedit secundum
*Salye. ibi in 1. sol. & procedit hoc etiam in
decisorijs,* quando de sui natura concessio de-
bet

34 iure propter æqualitatem seruandam debet
comprehendere vtramque partem, vt in re-
stitutione in integrum, vt per *Paul. de Cast.
in d. l. si. Quod dixerunt per prius ibi Bart.
& Salye. & alij ex regul. tex. in l. 2. C. si ad-
uers. transact. in l. quod si minor S. restitutio
ff. de minor. & Angel. ibi notabiliter,* quod
etiam in decisorijs hoc procedit, semper qd
æquitas hoc patitur, subest eadem ratio, &
alias iniquitas insurgeret, & alias etiam si
sententia lata contra me, non possum ex ea

35 obijcere exceptionem rei iudicatæ aduer-
sus eum, pro quo lata est, secundum regul.
text. in l. euidenter ff. de except. rei iudic. di-
xit tamen ibi *Paul. de Castr. autoritate
glof. quod et si non prosit principaliter
condemnato potest prodesse in consequen-
tiam Oaman. ibi, quod regula illius tex. pro-
cedit in eo, in quo quis est condemnatus,
sed in eo, in quo non est condemnatus pro-
dest, & obstat exceptio; ex quibus inferitur*

quod si vniuersitatibus decretum clausuræ
obstat, ita pariter fisco, alias iudicium clau-
dicaret, & æqualitas statuta non seruaretur;
non potest enim eodem tempore stare nume-
rationem clausuram contra vniuersitates vi-
gore decreti, & apertam respectu fisci, si
clausura est super numeratione, quæ respicit
tam vniuersitates, quam fiscum, ita quod est
vnum indiuiduum, quod non potest diuerso
iure ceteri, ad *tex. in l. cum qui adess. de
vfu.*

Et cum lex denegauerit vitam huic actio-
ni ultra annum, ea ratione, ne litigijs fisco,
36 & populi Regni inuoluerentur ad conserua-
tionem quietis publicæ, quid dubij erit, quod
hoc comprehendet tam vniuersitates, quam
fiscũ, nec hæc sunt nouæ prouisiones, sed pro-
pter has, & similes causas sunt factæ multæ
leges, multaque statuta, de quibus per *Bart.
& Doctor. in d. l. 1. §. sublata ff. ad trebell. in
l. omnes, & in l. bono à Zenone C. de qua-
drien. præscript. & in Regno adest Pragmati-
ca quæ dicitur edictum Pentine edita in an-
no 1444. per illum memorandum Regem Al-
fonsum primum, & adest Capit. Regis Caroli
Primi incip. et si frequenter. Adest pragmati-
ca Thori edita per Regem Catholicum in an-
no 1505. ad sunt Pragmaticæ, seu instructio-
nes Imperatoris Caroli V. in anno 1517. &
1519. ex quibus omnibus ad lites tollendas,
& ad quietem populorum sunt denegatæ
actiones, & vetatum lites fieri, & propterea
pluries iudicatum comprehendere etiam
Regium fiscum, vt sic dicamus omni iure
statim, quod mediantibus decretis numera-
tiones sunt clausuræ seruata forma legis sic
mandantis, vt diximus, non potest fisco ad-
uersus numerationes clausas audiri, prout
non possent vniuersitates, & cum ianuæ sint
clausæ, responderi debet illud *Euangelij Mat-
thæi de decem virginibus, quinque prudenti-
bus, & quinque fatuis, quæ fatuæ cum inue-
nerunt clausam ianuam, dixeruntq; Domi-
ne Domine aperi nobis fuit illis responsum:
Nescio vos.**

Factum quod nouiter occurrit est, quod
fiscus ex quibusdam reuelationibus, vel ex
scripturis nouiter repertis, vult numerati-
ones iam clausas aperiri, & iterum eas reque-
ri; mea sententia fuit, & est non posse stan-
tibus præallegatis: ex quibus apparet om-
nem actionem sublatam ex cursu temporis,
ac ei obstare notoriam exceptionem rei iu-
dicatæ, & diximus silentium esse impositum,
& hanc actionis denegationem ob bonum
publicum statutam comprehendere etiam
fiscum: ob quod stante causa boni publici, nõ
sumus in termi nis, vt ex scripturis nouit
er

repertis possit audiri, & iudicium fieri veta-
tur. Licet in casu, de quo agitur secundum
communes regulas audiri non posset ex scri-
pturis nouiter repertis, nec per viam resti-
tutionis in integrum, si quadrienniū infra
quod illa datur, iam est elapsum iuxta text.
in l. 1. vbi glos. Odoffr. Bald. Plat. & omnes C.
de sent. aduer. ff. lat. lib. 10. in l. Imperatores,
ff. de re iudic. vbi Alex. & prae ceteris Her-
cul. & notetur, quod text. in d. l. qui grauatos
secundum notata ibi per Scrib. procedit et-
iam, quando gratia, prece, ambitione, aut
fraude, quis fuerit grauatus, vt. ex verbis ip-
sius expressè, apparet, & quod dicitur in d.
l. 1. limitando ipsius dispositionem quando
ingerunt prauaricatio, dixit ibi notanter
Io. de Plat. in 1. colum. versic. tertio conclude,
intelligendum esse, quando interuenit cor-
ruptio pecuniarum, secus si gratia, preces, vel
ambitio; tunc enim tenet sententia, sed da-
tur restitutio in integrum infra quadrienni-
um, quod per prius dixit ibi glos. 1. in vers.
aut gratia, vbi Bar. n. 7. & 6. Bal. n. 10. Odoff.
nu. 16.

Sed notetur quæso motiū, quod ni fal-
lor ponit gladium ad radicem; dū enim
iura tractauerunt de reuisione alicuius nu-
merationis, dixerunt totam ex integro re-
pideri debere, vt per gloss. vbi Plat. & ceteri
notant in l. omne eodem titul. de cens. &
censit. & rursus quæstio illa, an sententia
condemnans in partem, censetur absolue-
re in reliquo, consistit in hoc, an obstat exce-
ptio rei iudicatæ, vel agi possit prima actio-
ne, nūc sic, si singulis quindecim annis nu-
meratio est faciendā, & singulis quindecim
annis est hæc actio à Fisco exercenda: ita
quod nunquam eam amittit, & scripturæ de
nouo repertæ conseruabuntur, & deseruient
sed tempore exercitij actio de nouo pro-
ponendæ: Igitur si hoc exercitium est dila-
tum in tempore, quomodo fiscus vult hodie
hanc actioem exercere, & inquietare pau-
peres Vniuersitates, & Regna, pro quo note-
tur elegans dictum Camer. loquentis in spe-
cie Regijs ministris, qui curam patrimonij
habent in d. e. imperialem, cart. 80. lit. B. ad-
uertit enim eos, quod non omnia, quæ pro-
ponere possunt, proponere licet, sed p. quiete
populorum silere debent: Exinanitio enim
populorum est in maximam Regis iacturā,
quia vasalli impotentes Dominum iuuare
non possunt, vt diximus: licet Rex sit Domi-
nus, est tamen Pater, & maritus Reipublicæ,
& debet paterna affectione, & vt filios vasal-
los diligere, & tractare: & ideo dicitur esse
in Republica, & Rempubicam in eo, & bo-
nus Reipubl. status debet priuatis commo-

dis præferri; & hoc attendere debet bonus
fisci patronus, alias eius anima, vt dixit An-
dr. non requiescet in pace, sed in pice, quæ
notentur, nam non videntur paruifaciendæ
pro futuris contingentibus.

Et practica, quod Commissarij Percepto-
rum minimè valeant aliquid exigere, sed in-
timare solutiones faciendas tempore debi-
to, quo elapso capere, exequi, & carcerare;
sumpta est ex text. in l. 2. C. de can. largit. tit.
lib. 10. qui etiam executionem faciunt in
bonis, & illa vendunt, etiam quod commu-
nia essent cum alijs, qui non essent debito-
res; nam potest fiscus ex privilegio vende-
re totum, etiam quod commodam patere-
tur diuisionem, & postea portionem debita
in pecunia soluere consorti: ex regul. text.
in l. 1. de vend. rer. fiscal. cum priu. comm. vbi
glos. & Scrib. lib. 10. Ad quos Commissarios
cuitandos, quando vniuersitates volunt et-
iam ante tempus soluere, tenentur Percep-
tores recipere dixit text. in l. 1. C. de suscep-
lib. 10.

Et ne Perceptores prædicti penes ipsos
Regiam pecuniam detineant: ortæ sunt a-
liæ instructiones, quod teneantur transmi-
tere bilantia exactionum quolibet mense
ad Regiam Cameram Summariz, quæ pra-
ctica sumpta est ex text. in l. apparitores, C.
de exact. tribut. elegans text. in l. diuus, C. de
suscept. & Prapof. lib. 10. vbi est casus: qui
ministri pecuniarij demum quolibet anno
postea præsentant ipsorum computa in Re-
gia Camera, vbi liquidantur, quod pariter
sumit originem ex text. in l. 3. C. de exec. &
exact. lib. 11. vbi hoc statuitur, & practica
de superexactionibus, quæ quandoque fiunt
per Perceptores sumpta est ex text. in l. vni-
ca, C. de superexact. eodem lib. ibi glo. & Do-
cto. qui puniuntur pena dupli quando sine
violencia, & dolo, aliàs pena quadrupli; &
sic practica, quod soluat, & repetat, sumpta
est ex text. in l. bis qui, C. de conuen. ff. debit.
lib. 10. Qui Perceptores ad Regiam thesau-
rariam generalem pecuniam transmittunt
cum mulionibus, qui vulgariter dicuntur li-
caruggi: quæ caruggia tenentur associare
populi, videlicet vnusquisque per suam Pro-
uinciam, & eadem ratione quælibet Terra
per suum tantum territorium, quæ practica
sumitur ex text. in l. nemo, iuncta glo. in verb.
longius C. de ann. & trib. li. 10.

Pariter pro asportatione annonæ capiuntur
alia, naues, & alia, et ab inuitis, sed iusto sa-
lario mediante, de quo eleganter per Bar. in l.
iubemus nullā, C. de sacros. eccl. Hinc fiunt ordi-
nationes quæ iusto precio datur alimonia multis,
& vetturis; & sic prætia moderantur, & taxantur, &
sum.

K sum.

sumptum est ex *tex. in l. animalia C. de curs. publ. libr. 12.* qui *text.* loquitur in equis destinatis ad publicum cursum, quem nos vocamus *le Poste*, quæ sine licentia Principis non conceduntur, iuxta *text. in l. 3. C. eodem tit. vt per Alciat. in rubr. C. de curs. publ. de clarans, quomodo dicantur le poste*, & latius *Rebuff. de verbor. signif. l. 224. vers. quædam est alia custodia late*, & perbellè per *D. Frece. in l. libr. in tit. quis dicatur Dux nu. 39. cum sequent.* & iam per suam Maiestatem in suis Regnis erectum est speciale officium, quod dicitur Cursoris Maioris, perquam maximi valoris, & propterea sunt destinati equi auctoritate Regia, per publica Regnorum itinera, & idem *Rebuff. vbi supra* tractat notabiliter de Portulanis Regni, & Capitaneis Grassiz Prouinciarum Terræ Laboris, & Aprutij, ad quorum onus spectat custodia limitum Regni, & ne bona vetita extrahantur, aut immittantur, qui appellantur *Limimarcha*, de quo in *tit. C. de lit. & itin. custod. vbi de interceptione extrahentis aurum, argentum, equos, arma, frumentum, & vinum, aliaque extrahi prohibita, vel merces absque solutione Regiorum directuū, vel sine Principis licentia.*

Et quod dictum est, quod capiuntur animalia, etiam ab inuitis: aduertatur, quod soli Regi licitū est, non autem cæteris Officialibus, quanquam iustam mercedem offerant; sic naues, & currus, maximè pro asportatione lignaminum ad confectiōem triremium; nam alias non adesset priuilegiū, nec differentia inter Regem, & alios: ita *Andr. qua sint regalia in verb. & plaustrorum*: licet hodiè hæc non seruentur, quia indifferenter animalia capiuntur ab inuitis, et si merces debita soluitur: Deus scit.

Et respectu carrugiorum per *Cap. Regni incip. item statuimus, quod Thesaurarij tempore Regis Caroli Secundi* statutū est, quod et si populi teneantur ad associandum: Tamen hoc fieri non debet expensis Vniuersitatum, sed per Regiam Curiam, quod hodiè male seruat, allegando consuetudinem, quæ in his attenditur ad *text. in l. semper §. legem ff. de iur. immu. cui se conforme reddit Capitulum Regni tempore Caroli Secundi incip. quod nullus Officialis.*

Verum donatiua, quæ singulis duobus annis per Regnū fiunt, congregato parlamento generali, et si certum sit illa solita præstari, tamen nullo modo per Perceptores exiguntur, nisi vel facto parlamento, vel de expresse ordine Regis, & sic practicamus, quod dixit *text. in l. 3. iuncta glos. ibi in vers. manus eodem tit. de ann. & trib.*

Insuper de iure communi statutum est, quod sine faciendæ diuersæ arcæ pro custodia dia pecuniarum exigendarum, secundum diuersitatem impositionum, & causarum ipsarum, ad *text. in l. in fiscalibus, iuncta glos. 1. C. de exact. trib. lib. 10.* quod pariter probat *text. in l. hac lege vers. separatus, C. de aquad. libr. 11.* & sic practica, quod notetur qualitas pecuniæ, habetur in *§. iubemus in autb. de collat. cum die, & consule, mensæ, causa, & summa distincta, de quo in l. 1. C. de apos. publ. libr. 10.* Ex quo *text.* sumpta est etiam practica, quod seruata forma instructionum, Thesaurarij Generales presentare debent ipsorum cedulas exactiōum in Regia Camera quolibet semestri, ad quam Regiam Thesaurariam omnis pecunia Perceptorum Regni transmittitur, quæ pecuniæ in eadem specie, & propria qualitate consignata transmitti debet, iuxta disposita in *l. 1. C. de can. larg. fit. lib. 10.*

Hinc in tantum hoc erit strictè obseruandum, quod lex statuit, quod si aliquis tenetur ad aliquod munus Fisco, non liberatur soluendo extimationē in *l. 1. vbi not. Andr. de Barul. C. de fabric. lib. 11.* & videatur elegans *text. vbi glos. & Serib. in l. illud C. de excus. mun. libr. 10.* cuius infra scripta sunt verba.

Illud conuenit precauere, ne quis hanc, quæ personalis est functio, pretio putat esse taxandam, qui text. est notabilis contra Capitaneos nouæ militiæ in nostro Regno, Syndicos, & alios componentes in pecunia eos qui tenentur se adscribere militiæ ad excubias, & alia munera personalia.

Et pariter impositiones factæ ad certam causam non debent conuertere in aliam, docet *text. in l. fin. C. de his qui ex publ. collat. lib. 10.* & *Iser.* appellat abusum conuertere impositiones in aliā causā, quā in causa, pro quæ fuerūt illæ impositæ in *vers. vestigalia, prope secundam additionem, qua sint regal.* licet hodiè propter imminentes, & graues necessitates Regiæ Curie omnia confundantur, quod bene ex causa necessaria fieri potest per Proregem, *text. est notabilis in l. unica C. de expens. ludor. lib. 11. vbi Luc. de Pen. & Andr. de Barul. pulchras ponit quæstiones post Ioan. de Plat. qui distinguit, & allegat Bart. in l. legatam ff. de administratione rerum ad Ciuit. pertinent.*

S V M M A R I V M.

1 *Ministri pecuniarij grauibus pœnis afficiuntur, dum pecunia fiscali utitur, quomodolibet, & etiam capitalibus, & non solum*

solum ipsi, sed qui scienter ab ipsis accipiunt, & nu. 1. 4. & 6.

- 2 *Exactores publici publica pecunia utentes tenentur ad restitutionem totius lucri etiam in foro conscientie, & nu. 5.*
- 7 *Decij opinio in conf. 6. confutatur, & ibi decisio facta, remissive.*
- 8 *Practica Regia Camera, quando ministri pecuniarij in liquidatione computorum, debitorum remanent, & qua species significatarum fiunt, & nu. 10.*
- 9 *Fiscus non soluit usuras, sed bene ei soluitur.*
- 11 *Significatoria per introitum superantem exitum exequitur, ministro non audito tanquam in notorijs ex speciali fisci privilegio*
- 12 *Fiscus pecuniam fiscalem auocat ab eo, qui illam recipit, etiam quod fuerit consumpta ministro existente non soluendo, & etiam quod is, qui illam acceperit, habeat causam onerosam, ex speciali fisci privilegio.*
- 13 *Privilegium fisci in auocatione pecunia est subsidiarium.*
- 14 *Fiscus prius debet conuenire suos debitores, & postea possessores bonorum ei obligatorum, etiam quod habeat hypothecam expressam.*
- 15 *Fiscus agit in subsidium contra debitorem sui debitoris, nisi ex pecunia fiscali nomen fuit contractum, qua regula non procedit in creditore debitoris, & ibi ratio & num. 18.*
- 16 *Lutum capere, & debitum amittere sunt diuersa.*
- 17 *Res empta de pecunia fiscali fit fisci.*
- 19 *Tex. in l. si eum seruum, & in l. si nite, & titium, declarantur & nu. 10.*
- 21 *Fiscus condicit, seu auocat pecuniam consumptam a creditore sui debitoris, etiam, quod alienatio non sit in fraudem, sicut quilibet alius creditor privilegiatus, verum intelligitur in subsidium prius principali excusso, & nu. 23.*
- 22 *Privilegium auocationis pecunia soluta creditori, & consumpta, idem quod fiscus habet, Respublica, seu Ciuitas.*
- 24 *Ratio notabilis quare privilegium auocationis pecunia, quod fiscus habet, intelligitur in subsidium.*

ARGUMENTVM.

Perceptores, qua poena puniuntur, si in proprios vsus, vel in mercimonijs fiscalem pecuniam expenderunt, quod interesse soluant ex retardata solutione & quomodo fiscus pecuniam fiscalem auocare potest ab illis, qui eam receperunt siue titulo lucratiuo, siue oneroso, & exacte declarantur termini legis pecunia C. de privileg. fisci.

§. III.

Diximus, in quo consistat officium Perceptorum, & principaliter in exactione pecuniarum debitarum ab Vniuersitatibus Regni, quas transmittere habent omnes ad Regiam thesaurariam, videa

mus nunc, si negligenter se gesserunt, vel in proprios vsus, & in propria commoda pecuniam conuerterunt, quod interesse soluant, & qua poena plectantur, vltra remedium a lege prodictum auocationis pecuniae etiam consumptae a personis, quae illam habuerunt, etiam ex titulo oneroso.

- Ministris inquam pecuniarijs, qui publicam pecuniam exigunt, si de illa in quemlibet vsum disponunt, mutuando, vel foenerando, graues sunt impositae poenae, & capitales vltra quadruplum, & pariter ei, qui scienter accepit iuxta dispositionem text. in l. 1. & 2. C. de his, & qui ex publ. rat. mut. pecun. accep. Hinc Bartol. in l. 1. C. de aur. publ. proseq. lib. 10. notauit per illum text. quod exactores publici, qui pecuniam exigunt, non possunt eam redigere in florenos, vel florenos in pecuniam sine Principis licentia, & propterea teretur ad restitutionem totius lucri, & in l. 2. C. de his, qui ex publ. coll. prohibetur quis ex illatis in arca publica aliquid quomodolibet accipere absque Principis licentia, vel quomodolibet disponere, & sic pariter in alium vsum conuertere, alias grauissimis poenis subiacet in l. 3. eodem titul. vbi glos. dixit esse poenam capitis, allegat text. in d. l. 2. & in fin. de his qui ex publ. rat. cum alijs concordantibus. Debet enim Perceptor, aut alius minister, qui onus habet exactionis pecuniae publicae eam seruare, & promptam tenere ad publicum vsum, nec in mercimonias conuertere, ad text. in l. in medium, & ibi Plat. C. de suscept. lib. 10. Et si de facto conuertit, & lucrum percepit, tenetur in foro conscientiae restituere, vt not. idem Plat. in l. 1. C. de aur. publ. proseq. lib. 10. Et ob id in l. diu. de suscept. & arcar. mandatur per susceptores statim exactam pecuniam in Regiam Thesaurariam transmitti quem text. dixit ibi Bartol. facere contra eos, qui tenent pecuniam communis, & cum ea faciunt mercaturas, & allegat text. in d. l. 1. & 2. C. de his, qui ex publ. rat. ex quibus etiam apparet male sensisse Dist. in suo conf. 6. Et loquitur contra dispositionem

iurium prædictorum, & nihil commune ad
vsum pecuniæ, quod debeant dare computū
tempore determinato: cum hoc sit ad cogno-
scendum exactum, neglectum, negligēciam,
dolum, & propriè ad liquidandam pecuniæ
exactionem, in quo videatur decisio facta
in causa Ferdinandi Monforij olim Doha-
nerij Dohanæ Menepedum Apuleæ, vbi la-
tissimè hæc materia pertractatur, & distin-
guitur cum notabilibus decisionibus in *de-
cis. mea* 10.

Et passim iudicamus contra illos mini-
8 stros pecuniarios, qui pecuniam publicam
in proprios vsum conuertunt, & multoties
secundum diuersitatem casuum, vt si rema-
neat ministri debitorum per introitum supe-
rantem exitum, significantur, & exequuntur
ad debitam quantitatem exactam, vna cum
interesse, prout passa fuit Reg. Cur. licet ip-
sa, si debitor remanserit sui ministri, nihil
soluat ex regula generali, quia fiscus non
9 soluit vsuras, sed bene ei soluuntur in *l. cum
quidam § fiscus ff. de usur. pulcher tex. in l. si
procurator Casaris ff. de iur. fis.* tradit hoc
Bal. in d. §. fiscus: & notat, quod fiscus non
teneatur ad vsuras ex mora, *idem* 10. de *Plat.*
in *l. 1. C. de fiscal. usur. lib. 10.* Et notetur
10 practica Reg. Cam. nam quatuor significa-
toriarum species sunt contra ministros pe-
cuniarios computa in prædicto Tribunali
singulis annis præsentates, prima per introi-
tum superantem exitum, & hæc statim exequi
11 tur, ministro non audito, tanquam in noto-
rijs iuxta regul. & doct. *text. & Bart. in l. 2.
§ quidem fragmentario ff. de admin. rer. ad ci-
uis. pertin.* *Affl.* ponit hoc fisci priuilegium
in *cap. 1. de frat. de nou. benef. inuest. in 26.
priuileg.* secunda ex cautelis non productis,
tertia de residuis, & hæc fiunt cum iusta tem-
poris dilatione, vltima verò est per discus-
sionem computorum partitarum dubitata-
rum, & tandem in fisci fauorem decisarum.

Et si contingat ministrum non esse soluē-
12 do, qui fiscalem pecuniam, vel etiam prop-
riam suis creditoribus solueret, condicet
fiscus ab illis, etiam quod bona fide consum-
plerint, ex *reg. text. in l. pecunia C. de priuileg.*
ff. in l. deferre §. si. ff. de iur. fis. vbi est prop-
rius casus: sed dixit *text. in d. l. pecunia*,
13 quod extraordinario iure auferitur condi-
tione ex lege, secundum *Salic. ibi. & glo. part.*
*in d. l. deferre §. si. post Iacob. de Arst. in l. pu-
pillus ff. qua in frau. cred. & Alber. in l. qui
autem §. apud Labonam eo. tit.* et si hoc sit
extraordinario iure: ergo in subsidium,
quia non datur remedium extraordinarium
donec adest ordinatum, ad *text. in l. 1. C. de
thes. lib. 10.* quod in specie tradidit *Ang. in*

*d. l. pupillas, 10a. Fab. in §. si quis in fraudem
instit. de act. ante n. 24 vers. vnum non omis-
so: est de mente lo. And. in addit. ad Spec. in
tit. de oblig. & solut.* sic intelligit, & ponit
*quæst. Couar. pract. quæst. c. 29. in princ. Capp.
in decis. 78. nu. 6.* quod fortissimo concludi-
tur argumento: nam si contra suos credito-

14 res fiscus prius agere debet, antequam con-
ueniat possessores bonorum obligatorum,
ex *reg. text. in l. 1. C. de conuen. ff. deb. lib. 10.
in l. moschis ff. de iur. fis. cum conser.* Etiam
quod habeat hypothecam non solum taciti-
tam, sed expressam, secundum opin. *glos. ibi
in verb. consumiri*, licet per *auth. hoc si debi-
tor C. de fideius.* sit hoc hodie regulare, quã-
to magis in casu *l. pecunia*, quando bona
tamen fide consumpta fuit à creditore suum
recipiente, de quo latè per *Ias. in d. §. item si
quis in fraudem, lo. 2. vers. addo etiam*, & in
debitore debitoris fisci, vt conueniatur in

15 subsidium, dixit *text. in l. 3. §. multa ff. de iur.
fis.* & licet ibi *text.* limitet hoc quando ex pe-
cunia fisci nomen fuit contractum, per quem
text. sic dicit *glos.* communiter sequuta in
*l. non prius C. quan. ff. vel priu. Plat. in
d. l. 1. de conuen. fise. deb.* vbi *Pyrr.* tamen
iura prædicta. glos. & Doct. loquuntur
in nomine debitoris, non autem in creditore
debitoris, qui bona fide suum creditum con-
sequutus est, & pecunia est consumpta, in
quo casu iura non loquuntur, & diuersa

16 est ratio debita amirere, & lucrum non ca-
pere, inquit *text. in l. fin. §. pen. C. de codic.*
quem ad propositum actionis reuocatorie
allegat *lo. Fab. in d. §. item si quis in fraudem,
vbi latius Ias. n. 27.* Nam sicut res emptæ de

17 pecunia fisci, licet alieno nomine sit fisci, iu-
xta tradita in *l. si ut proponis C. de rei vend.*
*Bal. in l. si eum seruus col. si ff. si cert. pet. Saly.
in d. l. si prius C. quan. fise. vel priu.* Sic parti-
ter in nomine debitoris contracto ex pecu-
nia fiscali, sed quæ pecunia peruenit ad alium

18 nõ ex causa lucratiua, sed onerosa, illaq; est
consumpta, tunc nulla datur actio, & quando
ex causa lucratiua datur in subsidium: secus
verò si res extaret, quia tunc datur vendica-
tio, & ita procedit *text.* vbi expressè *glo.* &
latius declarat *Bal. post Bart. in d. l. si eum
seruum col. fin. in si. si cert. petat.* quæ omnia
secundum *Doct.* præfatos fundantur in-
æquitate *l. si me, & titium ff. si cert. pet.* quæ
vt diximus procedit in causa lucratiua, &
in subsidium: Dum enim quis creditum
suum consequitur, non remanet in aliquo
debitor, sed suum recuperat, ex quo non
fit locupletior, sed exigit, vt non fit in
damno: vnde quid commune hoc cum ha-
bentibus causam lucratiuam, vel cũ nomine
debi-

debitoris, qui in omnem euentum solvere tenetur, vel suo creditori, vel creditori sui creditoris; Fiscus speciali iure agit contra creditorem sui debitoris conditione ex lege, quæ est personalis ex speciali priuilegio, etiam quod alienatio non fit in fraudem, sicut potest quilibet alius creditor priuilegiatus, secundum glo. in d. l. deferre §. si. Bar. in d. l. pupillus ff. qua in fraud. cred. sicut idem priuilegium habet Respublica, seu ciuitas, iuxta disposita in l. 2. C. de debit. ciuit. lib. 11. ubi Bart. Andr. de Barul. Robuff. & alij, verum hoc intelligitur in subsidium, prius principali excusso, quod eleganter tradit glo. ibid. in verb. conueniatur, quæ allegat tex. in l. 1. de conuen. fise. debit. lib. 10. Quæ in specie tradidit hoc in fisco, & idem latius per Ioa. de Plat. in d. l. 2. & prosequitur, & amplè notat Ias. in d. §. si quis in fraudem nu. 67. qui ibidem expressè dicit, quod ex ratione quæ causat istud beneficium excussionis necessario à iure requisitum, non est magis priuilegiatus fiscus, quam priuatus, per tex. in d. l. moschis, ad quod facit quod dicit glo. in d. l. moschis §. si. In terminis illius tex. quod de mo accederet ad conductionem fiscalium prædiorum, si sic fiscus indifferenter posset pecuniam auocare, quia nemo cum persona quoquo modo rationibus fisci obligata contraheret, nec illi in casibus occurrètib. pecuniam accomodaret, quod esset in maximum fisci damnum: Si enim pecunia fisci extaret, daretur vindicatio, sed ea non extante priuilegium hoc est fisci, vt etiam quod ex causa onerosa pecunia sua ad alium peruenit, sitq; consumpta, quod possit auocare, quod in priuatis permittebatur tantum, quando sine causa, & ex causa lucratiua: verum hæc omnia in subsidium iuxta disposita in l. si me, & titium, ubi Bart. & communiter Scriben.

S V M M A R I V M.

- 1 *Tex. in l. cum quidam §. fiscus, loquens in usuris, vt fiscus illas non soluat, an habeat locum etiam in interesse.*
- 2 *Fiscus namquam tenetur de excussione vltra simplicium, etiam si sit expressè promissum, & nu. 9.*
- 3 *Fiscus tenetur ad interesse, quando promissum factum, & non adimpleuit, vel aliquo modo contrauerit, & nu. 8.*
- 4 *Interesse quædo sit idem, cum res ipsa debita.*
- 5 *Interesse rei, & pretium sunt diuersa.*
- 6 *Excussio quid importat.*

- 7 *Actio ex stipulatu quid differt ab actione ex empto, & è contra.*
- 10 *Tex. in l. si procurator de iur. ff. declaratur & nu. 13.*
- 11 *Promissio dupla in contractibus priuatorum est de natura, & debetur etiam non promissa.*
- 12 *Actio duplex oritur ex contractu emptionis & venditionis, vna ex stipulatu, & altera ex empto, ex prima agitur ad simplicium est dupla, & ex secunda ad interesse, quæ actio ad interesse debetur, etiam non promissa quia de natura contractus.*
- 14 *Glo. in l. 2. de administ. rer. ad ciuit. pertin. declaratur.*
- 15 *Fiscus actione ex empto tenetur ad interesse, quatenus estimatio rei importabit tempore excussionis sequuta.*
- 16 *Estimatio rei, & interesse sunt idem largo modo.*
- 17 *Fiscus non est priuilegiatus, nisi in expressis.*
- 18 *Tex. in d. l. si procurator, & in d. l. cum quidam §. fiscus quomodo loquantur, & quid differt usura ab interesse.*
- 19 *Decisio Angeli in l. 2. ff. de iuris d. omn. iud. recensitur, & Decisio Andr. in c. 1. §. Imperator Lotbarius de prohib. seu. alien. per Feder. & nu. 20.*
- 21 *Usura de iure Diuino prohibita, & è contra interesse permissum.*
- 22 *Usura, quæ soluitur ex retardata solutione succedit hoc loco interesse, & dicitur interesse recompensatiua, & vt interesse debetur, & ideo hoc casu permissa ex communi Doctorum traditione.*
- 23 *Interesse, & damna secundum canones, & vtriusque iuris censuram peti possunt.*
- 24 *Camera fiscalis soluit interesse, etiam quantiplurimi.*
- 25 *Argumentum non procedit ex dispositione iurium loquentium in usuria ad interesse, quia aliud est usura, & aliud interesse, et nu. 26.*
- 27 *Tex. in auth. qua supplicatio C. de prec. Imperat. offeren. declaratur, & qui fractus veniant secundum dispositionem illius auth. ubi recensitur decisio facta in Reg. Cam. Summaria, & num. 28. ubi quid interesse pecunia debite.*
- 29 *Interesse pecuniæ debite venit in contractu stricti iuris à die mora.*
- 30 *Regula, quod nõ veniat interesse extra rem fallit in pecunia, & ibi ratio.*
- 31 *Text. in l. si sterilis §. cum per venditorem ff. de act. emp. declaratur.*
- 32 *Priuilegium tex. in l. cum quidam §. usuras, cessat hodie, quia usura sunt prohibite.*

- 33 *Aktionēs, quādam debentur ex contractu, & quādam ex facto.*
- 34 *Text. in l. fiscus loquitur in actione descendente ex contractu, & non ex facto propter moram ortam, vel ex interpellatione, vel ex litis contestatione, vel per sententiam.*
- 35 *Dictio (ex) importat causam immediatam.*
- 36 *Text. in §. fiscus loquitur in usura conuentionali.*
- 37 *Obligatio est mater actionis.*
- 38 *Usura propria, & naturalis est conuentionalis, & hac omni iure prohibita, usura verò recompensatoria damni non sunt proprie usura, sed loco interesse putantur.*
- 39 *Text. in §. fiscus intelligitur de usura propria, & conuentionali.*
- 40 *Verba, quae naturaliter, & ciuilitate intelligi possunt, naturaliter interpretantur.*
- 41 *Verba interpretari debent secundum propriam significationem, & an secundum communem usum loquendi, ibi nu. 42.*
- 43 *Interpretatio fieri debet, ut tertio non praesudicet, immò tali casu verba improprian- da.*
- 44 *Text. in §. fiscus loquitur in mora irregulari, quae committitur re ipsa, & num. 46.*
- 45 *Dictio (sed) aduersatiua similibus quae affirmat sequendo oratio negatiua.*
- 47 *Minor, & pupillus habent priuilegium morae irregularis, sicut fiscus.*
- 48 *Mora regularis habet locum in pupillo, & minore.*
- 49 *Argumentum de pupillo, & minore ad fiscum est validum.*
- 50 *Text. in §. fiscus non procedit in usuris rei iudicatae.*

ARGUMENTVM.

Declarantur termini text. in l. cum quidam §. fiscus ff. de usur. quae nam differentia sit inter usuram, & interesse; Fiscus ad quid tenetur ob euictionem promissam, si ad simplum, ad duplum, vel ad totale interesse, quomodo usura prohibita, & quomodo interesse permissum, & quid facta interpellatione, & constituto fisco in mora regulari, & tandem quid in usuris rei iudicatae.

§. I V.

Diximus supra, quod fiscus exigit interesse à suis ministris significatis, verum ipse condemnatus usuras non soluit ex reg. text. in d. l. cum quidam de usur. qui text. et si

loquatur de usuris, videamus an sic idem respectu interesse ponderando glos. peregrinam, & singularem in l. 2. §. grani extimatione in verb. per iniuriam ff. de admin. rer. ad ciuit. pertin. quae per text. in d. l. si procurator dicit non teneri ad interesse, vel ultra extimationem, etiam si promississet.

Et loquitur glos. in euictione rei emptae, quam à nemine vidi hucusque allegatam, aut ponderatam: licet multi, & innumeri Doctores in hac materia scriplerint, & signanter Bal. in l. 1. C. de hered. vel act. vend. ibi num. 11. qui inter cetera priuilegia fiscalia ponit vnum, quod videtur proximum, infra scriptis verbis. *Sed scias, quod in contractibus fiscalibus, fiscus numquam tenetur de euictione ultra simplum, etiam si sit expressè promissum, ut ff. de iur. fisc. l. si procurator &c. quem allegat, & sequitur Mart. Laudem. in tract. de fisc. cap. 111. dicens ultra fiscum non teneri de euictione ultra simplum, etiam quod expressè promittat de duplo, & idem in specie Paris. in cons. 101. vol. j. num. 54. tradens esse speciale in filco, ut si res vendita per eum euincatur, ad aliud non teneatur, quam ad solutionem pretij, quod accipit per d. l. si procurator, ubi alleg. Alexan. in addit. ad Bart. ibid. in verb. simplum, & allegat Alex. Bal. in d. l. 1. C. de hered. vel act. vend. & speciale dicit esse in filco gl. mag. in fi. in l. si dictum in princ. in verb. simpla ff. de euict. & inter priuilegia fisci, ut non teneatur de euictione ultra simplum, etiam quod expressè promittat, ponit Franc. Luc. Parmen. in tract. de priuil. fis. priuil. 53. & Gaball. in d. tract. de euict. §. 5. nu. 88. dixit 47. calus est in filco: nam in contractibus fiscalibus, fiscus nunquam tenetur de euictione ultra simplum, etiam si sit expressè promissum & Rebuff. de dilat. art. 2. glo. 1. nu. 32. inquit. Praeterea si fiscus promiserit duplum si res fuerit euicta, non tenetur nisi ad simplum, & rei extimationem, ut pro notabili, & peregrina doct. tradit Affl. de iur. probto. §. 4. not. 9 num. 26. inquit, sed quæro: Ecce quod fiscus vendidit vicino, postea res euincitur à vicino, an fiscus teneatur ad euictionem: respondeo, & nunc dico tibi verbum vnum peregrinum, quod ille, qui habet causam à fisco, re euicta, fiscus non tenetur nisi ad simplum, etiam si expressè sit promissa euictio ultra simplum, & Peregr. lib. 6. de iur. fis. tit. 4. de empt. & vend. rer. fis. num. 37. dixit speciale: ius est in venditionibus fiscalibus, ut re euicta fiscus non teneatur, nisi ad simplum, etiam si sit expressè promissa euictio ultra simplum, Bellug. in suo Spec. rubr. 28. de pracons. §. postquam durum nu. 7.*

Et

Et quanquam idem *Peregrinus in eodem lib. 6. tit. 1. auctoritate Alex. in conf. 156. volum. 2. & in conf. 4. volum. 3.* tradiderit teneri Fiscum ad interesse ex contrauentione contractus per eum gesti: Tamen est iste alius casus, cum in obligationibus facti succedat obligatio ad interesse, & quando Fiscus promissa non seruauerit, & ex facto suo damnum quis patitur; tunc non potest aliud deberi, quam id, quod interest: Siquidem nihil certum est deductum in contractu, & interesse, quod liquidabitur, illud erit simpliciter debitum, & idem erit tali casu interesse, quod res ipsa debita cum in alio non consistat: ita *Bart. notabiliter in l. stipulationes non diuiduntur num. mibi 60. aliis est 40. in verb. praeterea si petitur factum ff. de verbor. obligatio.* Et quamquam interesse rei, & pretium sunt diuersa, & pretium conuentum non est interesse, ut post alios bene declarat *Soc. in l. 1. C. de eo, quod interest num. 23. usque ad num. 39. & num. 127.* Et proprie in materia euictionis, aliud est pretium conuentum, quo res fuit vendita, & aliud euictio, quae importat extimationem rei tempore euictionis sequitur; Ita quod potest esse quantum est pretium primo loco constitutum, potest esse plus, si adest augmentum temporis & potest esse minus, si res est deterioris conditionis ex tempore, vel quandocumque iuxta *text. notab. in l. titius, §. fin iuncto tex. seq. in l. idemque ff. de actio. empti, ubi glos. singul. distinguens inter actionem ex stipulatu, & actionem ex empto, quae datur pro euictione, ut prima detur ad pretium primo loco constitutum cum duplo, secunda ad id, quod interest, & sic estimatur res tempore euictionis Idem text. in d. l. cum venderet, ff. de euict. ubi eadem glos. in l. euicta la secunda, ubi glos. eodem titu. & in actione ex stipulatu, procedit *text. in lex mille §. 1. eod. tit.* Tamen in casu *Alex.* in quo nil certum est promissum, sed factum non adimpletum, & contrauentum; tunc nihil aliud potest deberi, nisi estimatio facti, & tunc idem erit, quod interesse, quod bene declarat *Dec. in eadem l. 1. nu. 10.* Ex quibus videtur communem esse conclusionem ex natura contractus fiscalis existente particulari fisci privilegio non teneri fiscum ad interesse ultra rei extimationem. Et sic dum *Ioan. Andr. Butr. Panor. Imol. Zabur. & communiter Doctor.* tradiderunt in *cap. secundo, extra de precar. quod idem in casu text. in l. si procurator, de iur. fise.* non tenet euictionis promissio ultra simpliciter, quia est ultra naturam contractus. Bene inquam dixerunt, quia ex privilegio fisci non debetur, nisi simpliciter ratio-*

ne euictionis, & merito promissio facta de triplo, & quadruplo, tanquam contra naturam contractus fiscalis non est seruanda, quod non est in contractibus prinatorum. Siquidem dupla est ex natura contractus emptionis, & venditionis; & propterea etiam non promissa debetur, iuxta *text. in l. 2. ff. de euict. ubi Bart. Bald. Ang. & omnes, cuius tex. verba sunt infra scripta si culpa non promitteretur, & eo nomine agatur, dupli cond. mandus est reus.*

Et in *l. emptor eod. titu. Emptori dupli promitti a venditore oportet nisi alias conuenit, &c. & text. in l. si in venditione ff. eod. titu.* qui dixit, quod et si in venditione dictum non sit, quantum per venditorem pro euictione prestare oporteat, quod non teneatur ultra simpliciter; exponit ibi *glos.* hoc intellige, quando expresse hoc fuit conuentum, vel ex certa scientia fuit omissum, ne dupla promitteretur, & allegat *text. in d. l. 2. & in d. l. emptorem, & simpliciter erit de natura rei quando est res vilis, dixit Alber. ibidem per tex. in d. l. emptorem §. 1.*

Sed quae aduertatur nam articulus iste est quotidianus, & maximae considerationis in dies in causis fiscalibus, dum habentes a fisco causam, contra ipsum de euictione agunt & supra allegata non faciunt ad quaestionem: siquidem vnus est articulus, ad quod tenetur fiscus ex causa euictionis, & aliud est liquidato eo, quod debet, & in mora constitutus an soluat interesse quantitatis debita. Primo enim casu facilis est resolutio, nec adest discrepantia, si recte aduertatur: nam duplex actio oritur ex contractu emptionis, & venditionis, vna ex stipulatu, & ex hac agitur ad simpliciter cum dupla, ut supra dictum est, & altera ex empto, quae datur ex euictionis natura ad interesse, ut declarat *glos. in d. l. si in venditione* Et in tantum est de natura, quod datur actio de euictione: ex empto etiam si non sit promissa iuxta *text. in l. non dubitatur C. de euict.* ita quod ut dixi, duplex datur actio ex stipulatu ad pretium solutum cum dupla ex empto ad interesse bona *glos. in l. idemque ff. de actio. empti.* quam allegat, & sequitur *Bart. in l. titius la 1. eod. titu. ead. glos. in l. ex mille §. 1. ff. de euict.*

Si ergo duplex datur actio ex stipulatu ad simpliciter cum dupla, & ex empto ad interesse ex natura contractus emptionis, & venditionis, quomodo igitur practicabimus hoc cum fisco: nam si ex regula *tex. in l. si procurator, non soluit duplum, ut Doctor.* dicunt ex isto *text.* quod ad simpliciter fiscus de euictione tenetur, videtur bene hoc procedere in actione ex stipulatu, & intelligetur solue

re

re fiscum simplicium tantum, dum alias priuatus solueret duplam: sed in actione ex empto, quæ datur ad interesse, quod importat æstimationem rei tempore euictionis, quæ
 13 potest se habere ad plus, & ad minus, ut supra dictum est, non preedit dispositio *tex. in l. si procurator & glos. & Doctor.* qui in dicto *tex.* se fundauerunt, pet quem deciderunt ad simplicium tantum fiscum teneri, non enim intelligentur respectu alterius actionis separatæ ex empto, quæ datur ad interesse, quæ est propriè actio, quæ datur euictione sequuta secundum *text. in d. l. non dubitatur, & in d. l. si in venditione* ad quod videtur con-
 14 tradicere *glos. in d. l. 2. de admin. rer. ad ciuit. pertin.* quæ loquens in venditione, & euictione sequuta dicit fiscum non teneri ad interesse, vel ultra æstimationem allegat *text. in d. l. si procurator:* & magna est auctoritas *glos. & pariter Paris. ubi supra* dixit speciale esse in fisco, ut re euicta ad aliquid non teneatur, quam ad restitutionem pretij, quod accepit, & latè *Afflic. in cap. 1. de inuestit. de re alien. fact.* Est bene verum, quod omnes fundant se *in d. l. si procurator,* quæ cum loquatur de simplo, & duplo, videntur omnes intelligi secundum legem quam allegant in actione ex stipulatu: sed si rectè aduertatur *glos. prædicta* dicit idè, quod iura præallegata: siquidem, ut diximus, in contractibus emptio, & venditionis fiscus actione ex stipulatu non tenetur nisi ad simplicium, actione verò de euictione ex empto tenebitur
 15 ad interesse, sed non totale: verum quatenus extimatio rei importabit tempore euictionis sequuta per iura allegata, & hoc est quod *glos. dicit in d. l. 2.* videlicet, Fiscum non teneri ad interesse, vel ultra æstimationem, & hoc pariter est, quod *Doctor.* tradiderunt *in d. l. 1. C. de sent. qua pro eo, quod interest* in illa questione. An idem sit æstimatio rei,
 16 quod interesse; & è contra: nam largo modo est idem, quod interesse, & quando non est quid certum promissum semper est interesse, ut latius *ibi per Dec. & sic non* erit simplicium respectiue ad pretium primo loco constitutum; nec erit totale interesse, sed limitatum ad rei æstimationem tempore euictionis, quod voluit dicere *glos. in d. l. 2.*

Immo hoc dicit expressè, dum dicit non teneri ad interesse, vel ultra rei extimationem; ergo tenetur ad interesse, quatenus importat rei æstimationem, in quo concordant iura allegata, videlicet dari actionem ex empto, quæ importat id, quod interest tempore euictionis sequuta, quod est secundum æstimationem, quod tunc temporis fiet, ut expressis verbis dicit *text. in d. l. si cum ven-*

debet & fin. ff. de euict. Ita quod quando sumus in euictione, quanta debebat esse quantitas, hoc erit secundum rei æstimationem tempore euictionis passæ, Fiscus enim ut est iuris
 17 notorij non habet privilegium nisi in expressis, & in hoc non habemus, nisi *tex. in l. si procurator,* qui loquitur in duplo, seu triplo,
 18 & *text. in l. cum quidam §. Fiscus.* loquitur in usuris, quæ longè distant ab interesse: maximè ab interesse intra rem, vel circa rem debito ex natura actionis, & considerando damnum emergens, quod omni iure est debitum: maximè si Fiscus fuerit interpellatus, conuentus, & condemnatus, & solvere non curauit: cumque promittendo Fiscus euictionem promissit factum, videlicet de fendere, quod idem est iuris interpretatione, quod promittere interesse, iuxta notab. doct. *Bart. in d. l. stipulationes non diuiduntur,* meritò ad interesse tenebitur tali casu, & non defendendo Fiscus vel contraueniendo, vel non resciendo damna, & interesse, iuxta promissionem euictionis ex natura contractus, videntur in hoc propria consilia *Alex. supra* allegata per *Peregr.* ut Fiscus ad interesse teneatur: cum sint omnia de natura contractus, in quo est propria decisio *Ang. in d. l. 2. ff. de iurisdict. 19 omn. iudic.* ubi tradit, quod aata potestate alicui vendendi bona ficalia, poterit dare fideiussorem de euictione, & apponere omnia pacta pœnalia secundum morem Regionis, quem allegat & sequitur *Barbat. in d. cap. 2. de præcar. & pœnz,* & omnia, quæ sût de natura contractus possunt promitti, ut in Ecclesia tradiderunt communiter *Doctor. in d. cap. 2. de præcar.* Vnde cum actio ex empto, quæ datur ad quanti interest, sit de natura contractus, in tantum quod etiam non promissa euictione debetur, & differt à restitutione pretij primo loco constituti, sequitur propterea quod debebitur interesse, ex natura contractus actione ex empto, in quo Fiscus non reperitur privilegiatus, sed hoc interesse non erit ultra rei æstimationem tempore euictionis, quia hoc interest secundum iura præallegata, hoc dicit *glos. in d. l. 2. de admin. rer. ad ciuit. pertin.* & hoc erit simplicium secundum *Doctor.* loquentes in terminis *tex. in d. l. si Procurator* respectu dupli, quando agitur actione ex stipulatu, & sic semper debebitur pretium simplicium rei, sed in actione ex stipulatu pretium conuentum in actione de euictione pretium quo res æstimabitur
 20 tempore euictionis sequuta, pro quo ponderetur decisio *Andr. in cap. 1. in §. imperator, Lotbar. auctoritate glos. ibidem, de probib. feud. alien. per Fred.* ubi etiam lex feudorum

dorum dixerit bonæ fidei emptorem recuperare pretium feudi venditi absque assensu, voluit tamē *Andr.* posse etiam agere ad interesse, qui in hoc est communiter sequutus, ut ibi per *Aluar. & Afflic.* de quo latius infra suo loco dicemus: unde non inconuenit, ut actione ex stipulatu possit agi ad pretium, & actione ex empto ad interesse, quod erit extimatio rei tempore euersionis sequuta secundum *glos. prædictam in d. l. 2.* pro quo afferre *text.* in individuo hoc decidendum in *cap. 1. si de feud. vass. ab aliq. interp. fuer.* ibi si in eo iudicio vassallus fuerit victus de re aliena inuestitam fuisse, ut Domini vasallo eiusdem estimationis, quædã erat tempore rei iudicata feudum restituat, vel nummos in feudum dandos numeret, & idem determinat *text.* in *cap. 1. in princ. de inuest. de re alien. fact.* ut de euictione agere possit, ut aliud feudum eiusdem bonitatis, seu quantitatis præstetur. Cuius estimationis facta liquidatione intrat præsentum Fisci priuilegium interesse non deberi, quia Fiscus non soluit vsuras, & sic ex quacumque alia causa, quomodocunq; sit liquidus debitor.

De quo satis, superq; semper Ego dubitavi: nam maxima est differentia inter vsuras, & interesse; in tantum quod sicut vsura est etiam de iure diuino prohibita ad *text.* in *cap. super eo, & in cap. consuluit de vsur. in Psal. 14. Qui pecuniam suam non dedit ad vsuram, item Leuit. 25. & Ezech. 18. & Luc. 6. ipsamet diuina sapientia ait matuum dantes, nubi l. inde sperantes. Sic è contra omni iure permissum est interesse, latè *Bart.* quæ omnes *Scrib.* sequuntur, in *l. cunctos populos C. de summ. trinit. & fid. cathol.* vbi *glos. notab.* dicens, quod damnum passum non ut vsura, sed ut interesse petitur; & ita refert seruari in Curia Romana, in qua materia dicit *Bart.* quod nihil habent potestatis iura ciuilia, quod latius prosequitur *lax. ibi num. 48. post Alber.* qui materiam eleganter declarat *num. 30. & Salic. in l. 2. C. de vsur.* dicit vsuras, de iure canonico peti non posse; interesse verò secus, & *glos. ibi,* dum *text.* dicit quod retardas quis solutionem pretij, 22 vsuras emptori æquitatis ratione præstare cogatur, querit an hoc hodie de iure canonico sit prohibitum, quia prohibita vsura, & dicit secundum opin. *Axon.* non esse prohibitum, quia loco interesse petitur, & dicitur solui secundum *Bald.* ibi in recompensationem fundatam in naturali æquitate, ne quis locupletetur cum aliena iactura, in quo est elegans *text.* in *l. socium, qui in eo ff. pro socio* ibi nõ quasi vsuras sed quod socij inter sit moram cum non adhibuisse per quem *text.**

glos. notab. in cap. conquestus de vsur. dicit: 23 quod interesse, & damna secundum canones peti possunt, quia non sunt vsura de quolacè ibi per *Abb. & in cap. cum venerabilis de excep.*

Hæc est communis opinio omnium, de quo per *Axon. & Hof.* in *summ. de vsur. Caiet. in verb. vsura in fin. vers. quartus casus. Summ. Arml. eodem verb. nu. 10. Summ. Angel. in eod. verb. nu. 15. Syluestr. in eodem verb. Nauar. in suo manuali, & omnes hinc *text.* in *cap. 2. de fid. instrumen.* vbi *glos. & Scrib.* dicit, quod recuperabitur pecunia cum 24 omni interesse, & in Camera fiscali, ut soluat interesse, etiam quantiplurimi consuluit *Alex. in d. conf. 156. 2. volum, & tex. in cap. fin. de nou. for. fidel.* ibi si Dominus differt possessionem tradere, & omnem utilitatem ei præstabit, vbi *glos. allegat text. notab. in l. si sterilis §. cum per venditor ff. de act. empt. & quæ dicuntur in terminis text. in l. curabit C. eodem tit. & per Cagnol in l. unica C. de eo. quod interest num. 46. vers. non obstat**

25 auctoritas *Bald.* ibi in 1. colum. dicit enim non esse arguendum ex dispositione iurium loquentium in vsuris ad interesse, quod ut dixi, fundatum est in naturali æquitate, ne quis locupletetur cum aliena iactura, & pro 26 absoluto tradidit *Minado. in decis. Sac. Conf. 17.* aliud esse interesse, & aliud vsuram.

27 Hinc in terminis *text. auth. que supplicatio C. de precib. imp. offer.* decidimus in Regia Camera in causa Caroli Papacodæ cum hæredibus Ioan. Pauli Pagani deberi interesse pecuniarum solutz, reuocata sententia Præf. Præf. ponderando verba *text.* ibi cum legitimis augmentis, & verb. *auth.* unde lumitur, quodq; aliud sit interesse, aliud vsura; maxime quando permissum est negotiari, & dari pecuniam ad honestum lucrum, ita quod non tenetur otiosa, & licet dubitatum fuit, 28 qui fructus veniant in terminis prædict. *auth. ibi.* An naturales tantum, an etiam ciuiles, & *glos. in l. iubemus §. sanè il. in verb. vel accessionibus C. de sacrosan. eccles.* voluerit naturales tantum venire considerando verbu, *accessiones:* & ex eo, quia titulus reducitur ad non titulum, & sic ut indebitum reperitur, qua actione naturales tantum fructus veniunt, secundum *glos. in l. 1. in verb. actione C. de cond. indeb. & vsura dicitur fructus ciuilibus, ob quod non venit dicit *glos. in l. indebiti in princ. ff. de condit. indeb.* Tamen hæc limitantur in cõdemnatione restitutionis pecuniarum, dum ea secundum communem cursum non stat otiosa, sed ordinariè impliatur in emptionem, vel reemptionem; & propterea de communi stylo, cum retractatur*

tur sententia, condemnatur quis ad restitutionem pecuniarum cum interesse: nam dixit *Bald. in l. 1. ff. de cond. indebit. in fin.* quod ubicumque est licitum negociari, tunc et si usura sit prohibita: Tamen quando quis potest ponere pecuniam ad honestum lucrum, tenetur ad hanc restitutionem, qui allegat *Bart. in l. Diui Severus ff. ad l. falcid.* qui hoc explicitè dixit ex prædicta conclusione, ut supra firmata, quòd aliud est usura, & aliud interesse, quòd omni iure debetur secundum *glos. notab. in d. cap. conqæstus in d. l. curabitur in d. l. socium, qui in eo, Alex. in l. si insulã, §. usuras ff. solut. mat. & Fulgos. post Bar. in l. indebiti §. sed si nummi ff. de cond. indebit.* dicit venire etiam ciuiles actiones, quando non est in damnum, nec in poenam debitoris, & ratio quare tenetur ad fructus naturales est, quia effectus est locupletior: ergo eadem erit semper, quòd ex pecunia mea lucrum fecit quòmodocumque. Hinc *tex. in d. §. et si nummi dixit*, quòd quicquid accipit, venit, sicut dicimus in Procuratore, ut etiam indebitum exactam restituere teneatur *l. qui proprio §. procurator, ut in ceteris ff. de procur.* Et si interesse pecuniarum venit etiam in contractu stricti iuris à die interpellationis, vel moræ secundum *glos. notab. in l. nummi ff. de in lit. iur.* Ergo multo fortius dum sententia retractatur, cum dici potest perpetuò creditorem interpellare; & licet alias non veniat interesse extra rem, sed intra rem: tamen dicunt *Doctores*. quòd distinctio illa non habet locum in pecunia, in qua, quia non dantur fructus, propterea venit semper interesse extra rem; immò etiã venit interesse lucri cessantis: ita *Bart. in d. l. nummi*, & est communis secundum *las. ibi* secus verò quando sumus in rebus, & speciebus debitis; & tunc procedit *tex. in l. si sterilis §. cum per venditorem ff. de act. empti.* Pulchra decisio, & distinctio *Bald. in l. cum allegas nu. 14. C. de usur.* quicquid dixerit *in l. 2. C. eodem* & sic licet *Domin. de Franch. in sua decis. 120.* dubitauerit, si debetur interesse pecuniarum reuocata sententia. Ex prædictis apparet, quomodo, per veros iuris terminos decisum est interesse deberi, quæ seriosè volui hic ponere, cum decisio fuerit satis discussa, & pensata: & tandem cõmuni voto per hos veros iuris terminos conclusa; vnde redeundo ad questionem dico, quòd firma remanet conclusio longè distare usuram ab interesse. Et postquam *tex. in §. fiscus* loquitur in usuris, quæ tam ab interesse distant: sequitur, quòd remanemus in dispositione iuris communis, Diuini, & Canonici, atque Ciuilis, per quod indifferen-

ter interesse solui præcipitur, sicut è contra prohibetur usura, & idè *Peregr. dixit in tra. Stat. de priuileg. lib. 6. tit. 7. in fin. nu. 4.* quòd hodiè cessat priuilegium, de quo *in §. fiscus* quia usuræ omnes sunt prohibitz de iure canonico, & si deficit *tex. in §. fiscus* loquens in usuris, & in interesse omni iure debito, quòd tam differt ab usura, *Fiscus* legem non habet pro se, ergo iure communi uti oportet, cum non reperiatur expressè priuilegiatus, & in dubio sic iudicandum erit, secundum latius cumulata per eundem *Peregr. eo. lib. tit. 1. in princ.*

Rursus *tex. in §. fiscus* dixit, quòd *Fiscus* ex suis contractibus usuras non dat, modo quæso aduertatur: nam iuris explorati est, quòd quædam actiones debentur ex contractu, & quædam ex facto, veluti quoties ex eo teneri quis incipit, quòd ipse admittit; verba sunt *Iuriscons. in l. actionum genera. §. actionum, cum §. sequi ff. de act. & obligat.* Vnde dum non ex contractu interesse præ-tenditur, in quo casu expressè loquitur *tex. in §. fiscus*: sed ex facto subsequenti propter moram ortam ex interpellatione, vel ex litis contestatione, vel saltem per sententiam, & ex hoc oritur diuersa actio ab illa, quæ oritur ex contractu: ergo non habet locum *tex. in §. fiscus* in quo est particularis decisio *Caiet. in d. verb. usura, in vtr. noto 2. vers. quartus casus*, vbi tradit, posse exigi interesse à debitore cui mutata est pecunia ad certum tempus, quò elapso fuit in mora restituendi, & reddit rationem, quia illud non debetur ex contractu mutui, sed ex mora.

Præterea ad idem pondero dictionem illam, *ex*: dicit enim *tex. Fiscus ex suis contractibus usuras non dat*, quæ dicitio importat causam immediatam, & proximam secundum *Bart. in l. 1. 4. colum. num. 4. ff. de exercit. in l. eo tempore §. seruus ff. de preul. & in l. non dubium C. de leg. nu. 23.* Ergo non procedit, quando non immediatè ex contractu, sed ex interpellatione, & litis contestatione mora contrahitur, & interesse petitur, & eũ leges præstent usuras ex prædictis omnibus capitibus inter se differentibus, videlicet ex contractu, & ex facto, & hoc secundo casu; per viam interpellationis, & alios modos, quibus supra, quomodo volumus corrigere dispositionem iurium loquentium in casibus prædictis differentibus per iura loquentia in contractibus tantum, ad quod, ut noto rium est, omnes iuris regulæ aduersantur, ad *tex. in l. sancimus C. de testam. in l. præcipimus in fin. C. de appell. cum suis concord.*

Vicinius de iure communi præstabantur usuræ

36 vsura etiam ex conventionione, absque aliqua mora, de quo *in d. l. cum quidam in primo. & s. ex locato, ubi glos. cui text.* subsequitur *text. in d. §. fiscus*, qui dicit, quod ex suis contractibus Fiscus vsuras non dat, & nullum verbum in *text.* de mora, quia vsurae conventionales moram non expectant, & haec est propria, & naturalis vsura, secundum *Sammissi. & Doct.* allegatos.

Si ergo *s. fiscus* subsequens dicit, quod fiscus ex suis contractibus vsuras non soluit, quod fundatum est intelligi de vsura immediate ex contractu procedente: ergo *text.* intelligitur de vsura conventionali debita, pactione absque mora, sed quae debetur ex mora est loco interesse, & debetur ex facto, non ex contractu, non ex conventionione, nec pactione: igitur cessat dispositio *text. in §. fiscus*. Hinc non dicit *text.* quod fiscus ex mora non soluit vsuras, sed quod ex suis contractibus vsuras non dat, & sic pactione, seu conventionione, sicut diximus, quod ex suis contractibus non soluit duplam: nam si non dat, aut non debet, non datur mora, & deficiente mora deficit cursus vsurarum; immo non oriuntur deficiente matre, quae est mora; dicit *text. in d. l. quidam §. si pupillo*, sicut dicimus in actione, quae non oritur deficiente obligatione, quae est eius matre, ad *text. in l. licet §. ea obligatio, ubi glos. ff. de procur. glos. in rubr. instit. de obligat.* Et cum dicat *text.* non dat vsuras fiscus ex suo contractu sequitur, quod non oritur obligatio, & consequenter nec actio, & perneceesse nulla mora deficiente obligatione, & actione, sed data interpellatione oritur ex facto obligatio, & ex ea actio, quam parit interpellatio, & ex ea constituitur in mora: unde nimirum si primo casu vsurae non debentur, quia lex impedit ortum obligationis. Secundo vero casu obligatio contrahitur per moram mediante interpellatione sequuta, nullo super hoc legis impedimento subsistente, immo interesse debito recompensatorio omni iure permissio.

Rursus prohibere vsuras debitas ex pactione, seu conventionione absque alia mora est citra damnum tertij, haec est propria, & naturalis vsura, & haec est omni iure prohibita: sed prohibere vsuras recompensatorias, quae secundum omnes *Doctores. iura, & glos.* non sunt vsurae propriae, sed loco interesse peruntur, hoc est in tertij damnum, & contra ius ius civile, & canonicum, per quod mandatur interesse solui debere, & non procedere iura de vsuris loquentia: Ergo *text. in §. fiscus* debet intelligi de vsura propria, & non de impropria, ad *text. in l. 1. §. si bis, qui*

naum ff. de exercit. in l. non aliter de leg. 3o
40 Immo verba quae naturaliter, & civiliter intelligi, & interpretari possunt, naturaliter interpretanda sunt *l. fin. ubi Bald. C. de bis, qui veniam etat. l. ex ea parte §. insulam. ubi*
41 *Bart. de verbor. obligat.* & quando verba habent plures significationes, quarum una esset propria, & alia impropria stare debemus propriae significationi, dixit *Bartol. in d. l. non aliter; immo idem Bartol. in l. ita vulneratus ad leg. aquil. tradidit*, quod verba legis debent intelligi secundum propriam significationem, & non secundum communem usum loquendi, quod ultimum de communi usu late pertractat *Felin. in probem. de cret. & fieri debet interpretatio*, quae tertio non praedictet, ad *text. in l. 2. §. merito, & §. si quis a Principe, ff. ne quid in loco publ. immo verba sunt improprianda secundum*
Bald. in cap. super eo, ubi Card. & Dec. de offic. delegat. idem Decius in consil. 689. num. 9.

44 Dico tamen, quod si volumus intelligere *textum in §. fiscus*, quod loquatur in mora, dico inquam, quod intelligendus est *text.* in mora irregulari ponderando dictionem, sed, quae est aduersativa similibus: ita quod secundo oratione negatiua affirmat, & sic est contra ad *text. in l. Iulianus §. qui fundus de verbor. obligat.* cum alijs ad propositum cumulatim per *Alber. in suo Diction. in verb. sed.*
Dicit enim *text. Fiscus ex suis contractibus vsuras non dat, sed accipit ut solet a fornicarijs, qui tardius pecuniam inferunt glos.*
46 *ibi, in verb. inferunt*, dicit, nota re ipsa fieri moram a fisco, & hanc sequuntur *Doct.* communiter, dicentes esse fisci privilegium, ut mora debitorum suorum irregularis, & re ipsa absque aliqua interpellatione contrahatur, de quo per *Bald. ubi las. in l. 1. C. de bis, quibus ut indig. Plat. & ceteri in l. 1. C. de fiscal. usur. lib. 10. late Peregr. ubi supratit. 2. lib. 6.*

Si igitur *text.* intelligitur de mora irregulari respectu debitorum fisci, & loquitur per dictionem, sed, primo casu aduersatiuam, qui erat, quod fiscus ex suis contractibus vsuras non praestat: ergo intelligendus erit de mora irregulari, ut nisi interpellatus non soluat, & postquam idem privilegium habet minor & pupillus, ut re ipsa in ipsorum beneficium
47 irregularis mora contrahatur ex regulis *text. in l. minorum C. in quib. causis integr. restit. non est necess. glos. mag. in l. mora ubi Scrib. ff. de usur. 1o. de Plat. Pyr. & ceteri*
48 *in d. l. 1. de fiscal. usur.* dicendum erit propterea, quod sicut in minore, in pupillo in ipsorum damnum mora contrahitur ex inter-

terpellatione ipsis facta cum tutoris auctoritate, vel ipsi Tutori congruo loco, & tempore, ad *tex. in l. sed et si stipulatus, de verborum obligat. Doctōr communiter in l. si ex legati causa eodem tit.* propter quod tenetur de interitu non solum ad vsuras ex mora, qui est proprius effectus illius, dixit *glos. in d. l. mora, & text. ibidem in §. bona fidei*, immo nondum tenebitur pupillus de interitu, sed etiam operabitur mora augmentum obligationis, puta, quo ad commissionem pœnz conventionalis, de quo latius per *Alexand. in d. l. si ex legati causa num. 75. vlt. notab.* Igitur idem dicere debemus in fisco arguendo de pupillo, & minore ad fiscum, quod argumentum in iure est validum, ut latius post *Euerard. firmat, & cumulat Peregr. vbi supra lib. 5. tit. 2. num. 7. & seq.* Ex quibus omnibus apparet, quod allucinati sunt, qui simpliciter dixerunt, fiscum non soluere vsuras ex mora, per *tex. in d. §. fiscus* non ponderauerunt verba illius *text.* loquuti fuerunt inaduertenter, sic perfuntorie, pertransennam: non autem ex professo, & melius loquuti fuerunt ceteri communiter, qui dixerunt per illum *tex.* Fiscum ex suis contractibus vsuras non soluere, & nihil loquuti fuerunt de mora, quia nec verbum quidē de ea in illo *text.*

Et sic reassumendo dico, quod si fiscus conuenitur ratione euictionis sequitur actione ex stipulatu, non tenetur, nisi ad simplum pretium rei primo loco constitutum, nulla habita ratione augmenti, temporis, vel cuiuslibet alterius interesse.

Si verò conuenitur actione ex empto de euictione tenebitur pariter ad simplum pretij rei non primo loco constituti: sed prout valet res tempore euictionis sequitur; & hoc est, quod dixit in specie *glos. in d. l. 2. de admin. rer. ad ciuit. pertin.* quo casu potest esse plus, & minus, & in hoc non intrat articulus; si Fiscus soluit, vel non soluit vsuras; sed tantum tractatur, ad quid tenetur ratione euictionis ad duplum, vel ad simplum, & hoc simplum, quomodo considerabitur.

Dum verò Fiscus, aut ex causa prædicta est liquidatus certus debitor, vel alia quacumque causa; an soluat interesse: & in hoc procedunt supra allegata, constituendo differentiam inter vsuras, & interesse, inter vsuras debitas actione ex contractu, vel ex facto, debitas ex contractu, immediate, pactione, vel conuentione, vel extra contractum mediante mora ex interpellatione causata, in mora irregulari, non autem in mora regulari, & ex facto, ex quo non impeditur ortus obligationis, & actionis ad interesse consequen-

dum omni iure permissum, & demum non procedat in vsuris rei iudicatz, quæ debentur propter auctoritatem iudicati, & sententia non dependentis ab obligatione, vel contractu, pro quo est *text. in l. 1. & tot. tit. C. de vsur. rei iud.* nam exiguntur, vsque ad quantitatem probabilis interesse, & succedunt loco dispositionis legalis, ut notab. dicit *Bald. in l. 2. eodem tit. de vsur. rei iud. in princ.* quo casu non sunt vsuræ, sed interesse, & sic nil commune *text. in §. fiscus* qui loquitur de proprijs vsuris debitis ex contractu, quæ sufficit attigisse, ut ansam præbeat supremis Iudicibus perferendi altius materiam, & in Regia Camera diuersæ reperiuntur factæ decisiones, ut in causa Ducis Nuceriæ, & Baronis Marturani, & alijs, quæ poterunt videri.

S V M M A R I V M.

- 1 *Lesio in contractibus fiscalibus, an requiratur ultra dimidiam, seruata forma text. in l. 2. C. de rescind. vend.*
- 2 *Tex. in l. 2. C. de rescind. vendit. procedit etiam in bonis Ecclesiasticis.*
- 3 *Lesio minor dimidia sufficit quando in contractu fiscali interuenit fraus aut gratia.*
- 4 *Decisio recensetur alias facta in venditione per Proregem celebrata rei fiscalis, ut lesio ultra dimidiam requiratur, & num. 43. 44. 45.*
- 5 *Text. in l. 2. de rescind. vendit. an habeat locum in venditione facta cum Iudicis decreto, vel cum subbatione, & quomodo intelligatur num. 11.*
- 6 *Lesio ultra sextam tantum secundum communem practicam, & decisiones sufficit in venditione facta subbata, tam rerum fiscalium, quam aliarum rerum, qua ad instantiam creditorum, à Iudicibus venduntur personam debitorum representantibus.*
- 7 *Contrahentibus, licitum est inuicem se decipere.*
- 8 *Recensetur doctrina Bart. in l. si societatem §. arbitratorum ff. pro soc. ad limitationem text. in d. l. 2. & secundum hanc decisionem refertur iudicatum.*
- 9 *Factum Iudicis, dicitur factum partis facti.*
- 10 *Venditio rei fiscalis habet multa requisita, & inter cetera, ut vendatur iusto pretio, etsi aliquid ex requisitis defecerit, venditio irritatur.*
- 11 *Text. in l. 2. C. de rescind. vend. quomodo habet locum in transactione.*
- 12 *Lesio in arbitramento sufficit in sexta.*

Re

- 14 Regula, quod licitum est cōtrahentibus inuicem se decipere, non procedit, quando ludeus vendit nomine debitoris, praterquam si modica esset lesio.
- 15 Minor habet restitutionem sed non in modicis.
- 16 Text. in l. 1. §. si sine §. quasitum ff. de minor. declaratur.
- 17 Fiscus, minor, & Ecclesia habent remedium restitutionis in integrum ultra remedium text. in d. l. 2. de rescind. vendit. & nu. 18.
- 19 Doctr. Pellag. refellitur.
- 20 Text. in l. 3. & in l. ratas C. de rescind. vendi. & in l. si hypothecas C. de remiss. pignor. declarantur.
- 21 Decisio Alb. in l. et si sine §. quasitum ff. de minor. & Afflict. in decisio 240. declaratur, sic doct. Rom. Alex. & aliorum & nu. 22.
- 22 Decisio glos. & Bart. in l. 1. §. magni pretij ff. de iur. fisc. declaratur, & nu. 25.
- 24 Venditio rei fiscalis facta per fiscum absque subbatione est penitus nulla.
- 26 Procurator vnus est fisci, & alter Caesaris, & ibi ponitur differentia inter vnum, & alium.
- 27 Procurator fisci habet mandatum à lege limitatum, quod non est in Procuratore Caesaris, qui omnia expleat ex mandato sui principalis.
- 28 Omnia, qua fisci sunt, sunt pariter Caesaris.
- 29 Differentia inter potestatem datam à lege, & datam ab homine.
- 30 Princeps, vel procurator ab eo constitutus potest vendere absq. subbatione, quia est dominus, & supra leges, que non habent locum in Procuratore fisci, & ita decisum, & nu. 31.
- 32 Glos. in l. 1. C. de fid. instrum. & iur. bas. fisc. communiter sequuta vt inter cetera requisita in venditione rei fiscalis sit iustum pretium, cum qua est communis, vt deficiente aliquo ex requisitis per d. glos. venditio rei fiscalis sit nulla, & nu. 33.
- 34 Lesio qualibet sufficit data specie fraudis vel gratia, alias ijs deficientibus, non qualibet lesio sufficit, sed ad minus requiritur in sexta.
- 35 Lesio in contractibus fiscalibus ultra sextam vel ultra dimidiam operatur nullitatem contractus, & propterea datur venditio, & restituitur res cum fructibus, quia rescinditur contractus, ex tunc, non vt ex nunc, & nu. 41.
- 36 Text. n. l. 1. C. si vend. pig. agatur, limitatur in fisco.
- 37 Suppletio pretij non datur, quando in venditione interuenit dolus.
- 38 Dolus ex proposito, aut incidens ex priuilegio fisci differunt à dolo re ipsa, ob quod non datur suppletio.
- 39 Suppletio datur in venditione facta subbata, & ita decisum.
- 40 Supplementum iusti pretij intelligitur vsq. ad verum rei valorem attento tempore contractus.
- 42 Venditio rerum fiscalium dicitur tam respectu venditionis propriorum honorum fisci quam etiam ei obligatorum, dum ad illius instantiam venduntur, & dicuntur omnes contractus fiscales, ob quod eadem solemnitates requiruntur.
- 43 Priuilegia concessa fisco intelliguntur concessa Casari, quando tamen non adest diuersitatis ratio, & nu. 44.
- 45 Doctrina Luc. de Pen. in l. 1. C. de fund. patrim. declaratur.
- 46 Princeps non habet restitutionem aduersus contractum ab ipso gestum, quod secus est in fisco.
- 47 Bona patrimonialia, & fiscalia quomodo differant remissiuè.
- 48 Lesionis remedium quomodo fundatur aduersus licitationem ex maiori oblatione, secundum communem Practicam, & decisiones factas, & qua in dies fiunt, sicut in rebus minorum, & Republica, in quo videtur pugnare inuicem decisiones Guid. Pap. & Afflict. & quid de Gabellis, & alijs, que subiecta videntur fortuitis casibus, & num. 49. & 56.
- 50 Fiscus in suis venditionibus habet pactum adiectionis in diem.
- 51 Licitor primus non liberatur per maiorem oblationem alterius, qua non fuit adimpleta.
- 52 Priuilegium adiectionis in diem non habet Ciuitas in suis venditionibus.
- 53 Oblatio maior semper admittitur infra tempus prefixum venditionis rei etiam quod fuerit licitata, & alteri liberata, secus, verò elapso tempore, quando res iusto pretio fuit licitata.
- 54 Oblatio maior admittitur contra conductorem temporalem finito tempore locationis, dum ille vult persistere in conductione, verum datur prelatio primo conductori idem offerenti, & etiam infra tempus locationis maior oblatio admittitur, quod non procedit in perpetuis locationibus nisi tempore contractus nu. 58.
- 55 Fiscus, Republica, & minor restituuntur ad luerum, & sic propter maiorem licitationem, sed non sufficit qualibet lesio, sed considerabilis, & propterea practica est, vt sit in sexta

- 57 *Decis. Alber. & Afflicti in quo casu procedat, declaratur. & nu. 60.*
- 59 *Text in l. si tempora de fid. instr. & iur. bast. fiseal declaratur.*
- 61 *Decisio Luc. de Penn. in l. congruit declaratur.*
- 62 *Decisio facta per Regiam Camera[m] recensetur facta relatione in Collaterali Consilio, admittendo maiorem oblationem aduersus licitationem factam, transcendente[m] tamen sextam.*
- 63 *Venditio reddituum ad vitam, quam lesione[m] requirat, ac de eius validitate: Remissive, ubi quid in venditione facta super donatiuis a Regno fieri solitis.*
- 64 *Venditio pro certo pretio soluendo infra certum tempus, vel quandocumq; cum pacto, quod interim certum soluatur interesse, quomodo erit valida, & non usuraria.*
- 65 *Tex in l. carabit C. de act. empt. intellectus, quod intelligatur de mora irregulari respicienda.*
- 66 *Mora regularis contracta per interpellationem, vel per lapsum temporis parit interesse damni emergentis. & lucri cessantis in eo tamen, qui solutus est suam pecuniam implicari in emptionem.*
- 67 *Vsura ex mora regulari non petuntur, ut vsura, sed ut interesse.*
- 68 *Conuentio de soluendo certo interesse pendente dilatione data ad soluendum pretium est valida secundum communem conclusionem Doct. & ibi ratio, etiam quod fructus rei excedat nu. 69.*
- 70 *Decisio Paul. de Castr. in l. 2. C. de usur. commendatur qui dixit prestari debere interesse secundum morem Regionis, etiam, quod fructus rei vendita excedat, & ibi latissime de ratione, & de communi opinione.*
- 71 *Consuetudo contrahendi cum pretio conuenito soluendo infra certum tempus, & interim conuenitur de certo interesse, etiam quod fructus excedat, & nu. 73.*
- 72 *Doctrina Paul. de Castr. in l. Iulianus §. v. dicit ff. de act. empti declaratur procedere in interesse transcendente fructus rei vendita in magna quantitate.*
- 74 *Decisio Rota Genuensis notatur.*
- 75 *Conuentio interesse pretij rei sterilis valet.*
- 76 *Interesse dotium potest taxari ad certam rationem, donec dos non soluatur.*
- 77 *Opinio Theologorum, valere conuentionem, & debere interesse in emptore consueto non tenere pecuniam otiosam, sed conuertere in emptionem.*

A R G V M E N T V M.

In contractibus fiscalibus, quæ lesio requiratur: An ultra dimidiam, vel ultra sextam, quid in venditione facta subhasta, quid in minore, & Ecclesia, quid quando vendit Prorex, ut Regis procurator; An data lesione in contractu fiscali habet locum supplementum pretij, & quantum debet contineri, etsi non datur supplementum, an restituatur res cum fructibus paria sunt, quod vendantur bona fiscalia, vel fisco obligata, priuilegia competentia fisco competunt Cæsari, & quid quando lesio non est ultra dimidiam, nec ultra sextam, sed in venditione interuenerit gratia, aut fraus, quid in licitatione: An restituatur fiscus, minor, vel Respublica ad lucrum, quid de redditibus in vita, & quid in venditione facta pro pretio soluendo infra certum tempus, vel quandocumque, & interim contentum est, ut soluatur certum interesse: An illa valeat, & quid de consuetudine.

S. V.

- 1 **S**ED quæ lesio requiritur, ut contractus venditionis per Fiscum factus rescindatur, quod aliis fuit maxime disceptatum & glos. in l. 1. §. magni pretij, ff. de iur. fise. tradidit requiri lesionem ultra dimidiam, seruata dispositione *tex. in l. 2. C. de rescin. vendit.* quam sequitur ibi *Bart.* quæ dispositio, cum etiam seruetur de iure canonico in bonis ecclesiasticis ad *text. in cap. cum causa de emptio. & vend. ubi Scrib. videtur*, quod idem dicitur esse in fisco, nisi in venditione incidisset fraus, aut gratia; nam tunc minor lesio sufficeret, & sic procedit *text. in l. si minori C. de iur. fise. lib. 10. ubi gl. & Doctor. & p. prædicta idem tradit Peregr. in tract. de iur. fise. lib. 6. tit. 4. num. 8.* Est decisio punctualis *Odoffr. in eadem l. si minori, & in l. 2. C. de fid. instr. & iur. bast. fise. lib. 10. licet se remittat ad dicta in d. l. si minori*: secundum quæ fuit decifum in causa Franchi Larcarij Conservatoris Regij Sigilli cum Regio Fisco, ut in *meocons. 53. volum. 1.*
- 2 Quæ decisio videtur, quod habeat communem *Doct.* opinionem, dum faciunt quæstionem: an *text. in l. 2.* habeat locum, quando venditio est facta, atque confirmata Iudicis decreto, vel subhasta, & dixerunt habere locum, de quo per *Alex. & Rom. in l. si quis est aliter, de verb. oblig. & de communi refert Cagn. in d. l. 2. n. 157. & ibi Pinell. ibidem 2. par.*

2. par. cap. 2. nu. 25. Crem. num. 102. & 104. ibi etiam Padill.

Sed quæso aduertatur, nam indifferenter, & communiter practicamus in nostro Regno, tam in venditione rerum Fiscalium, quam aliarum, quæ ad instantiam creditorum venduntur, quod sufficiat læsio in sexta. De quo per *D. de Franch. in dec. 120. ex eo*, quia cum hz venditiones fiant à Iudicibus mediantibus subhastationibus, quod est vnū de necessarijs requisitis in talibus venditionibus iuxta *tex. in d. l. 1. & tot. tit. C. de fid. instr. et iur. bast. fisc. vbi glos & Scrib. & per Peregrin. vbi supra in l.ordo C. de exequ. rei iud.* Tūc quia vēditiones nō fiunt à proprijs partibus, quæ dūm voluntariē contrahunt, licitum est eis inuicem se decipere, ad *text. in l. in causa la 2. §. pen. ff. de minor. in l. item si pretio §. fin. ff. locati, & Bald. in rubric. C. de contrab. empt. q. 12.* dixit quod venditor vendendo vilius, ipsi sibi iniuriam facit, & propterea de se conqueratur, nisi excederet dimidiam, quo casu limitatur prædicta regula; quod licitum est contrahentibus inter se decipere.

Hinc dixit *Bartol. in l. si societatem in §. arbitratorum ff. pro socio*, quod non procedit *text. in l. 2.* qui loquitur de voluntarijs venditionibus, quæ fiunt à partibus, & ob id tradit sufficere læsionem in sexta parte, quæ limitationem etiam sensit *Alex. in l. si quis arbitrato in fin. de verbor. obligat. Cremat. latius in repet. d. l. 2. num. 152. vers. tertio limitō*; & secundum hanc *Bartol.* decisionem indifferenter fuit iudicatum, & iudicamus, de quo etiam per *Add. ad decis. Afflict. 340.* dicentes, quod etsi factum Iudicis reputetur factum partis certo modo: Tamen est factum fictum; & non habet Iudex eandem dispositionem rei, quam habet pars principalis; & idem tradit *D. Præsidents de Franch. 10 in decis. 224.* Et fufius tenuit *Nicol. de Neap. in d. l. si minori* dicens, quod cum inter cætera requisita posita p̄ *Odoffr.* in vēditione rei fiscalis sit principale, vt res vendatur iusto pretio, etsi aliquid ex requisitis defecerit contractus irritatur, quod dixit per prius *glos. in l. 1. vbi Doctor. C. de fide instrum. & sur. bast. fisc. lib. 10. vbi Scribent.* communiter: Concludit propterea, quod quilibet læsio in contractu fiscali sufficere debet; & non procedit *text. in d. l. 2.* quod etiam videtur tenere *idem Odoffr. ibidem 2. solum. circa mediu, vers. Erat enim iste contractus, & Pyrr. in eadem l.* notat, quod *text. in l. 2.* non habet locum, cum tractatur de subhastatione, & venditione fiscali, quod per prius ibi latissimè dixit *Joan. de Plat.* cuius infra scripta

sunt verba.

Item namquid requiritur id, quod res sit vendita minori pretio dimidia iusti pretij, sicut alias in l. 2. C. de rescin. vendit. Dic. quod non, quia habet locum etiam citra dimidiam, vt hic in glos. ex quo nota, quod lex secunda supra de rescind. venditio. non habet locum in venditione facta per Fiscum cum subhastatione, & ad gloss. ff. eodem l. 1. in princ. in glos. in verb. magni pretij, hæc Plat.

Et *Pinell.* dum tractat articulum, an habeat locum remedium l. 2. in venditione facta cum decreto Iudicis, & etiam cum subhastatione tradit tanquam nouum, & ab alijs non ponderatum, firmiterq; tenet in vēditione rei fiscalis, sufficere læsionem infra dimidiam *ibi 2. par. cap. 2. nu. 24. vers. vnum verò, & num. 27. vers. denique.*

Et illa communis *Doctor.* opinio; quod *text. in l. 2.* habet locum in venditione cum decreto, & cum subhastatione, aduertatur quod nihil facit ad casum: nam articulus disputatus principaliter ibi non fuit circa quantitatem læsionis: sed an contractus firmus; remanere habeat, non obitante læsione prætenfa in qualibet quantitate: an verò possit dari rescissio, & remedium læsionis secundum *reg. text. in l. 2.* & sic circa remedium læsionis, non autem circa quantitatem, prout eleganter sic respondet *Cagnol. in dict. l. 2. nu. 85.* Nam *Doctor.* disputauerunt an *text. in d. l.* habeat locum in transactione, & communis est cum *Bart.* vt locum habeat in spectro dubio litis euentu; qui *Bart.* subsequenter in *d. l. 2.* dicit idem esse in arbitramento, quasi quod sit species transactionis; & pariter est communis opinio cum *Bartol.* aduersus quem dum *Anton. de Burg. in cap. cum causa de emp. & vendit.* impugnaverit argumentum de transactione ad arbitramentum ex eo, quia in eo secundum eundem *Bartol.* in *d. §. arbitratorum*, sufficit læsio in sexta, quod non est in transactione, respondet *Cagnol.* quod *Bartol. in d. l. 2.* voluit tantum determinare, quod detur læsio, sicut in transactione: sed non tractauit, quanta debeat esse, si ultra dimidiam, uel ultra sextam, quod deum determinauit in *d. §. arbitratorum.* Cuius opinionem sequutus est *Alex. in d. l. si quis arbitrato nu. 25. Crem. Cagnol. & communiter Scrib. in d. l. 2.*

Et regula illa, quod licitum est contrahentibus, inuicem se decipere, fundatur in libera voluntate contrahentium, qui possint in rebus proprijs sibi ipsis præiudicare, & iactare suum, quod non est, quando Iudex vendit, & lex requirit iustum pretium, cui iudici denegata est potestas
L 2 donandi,

donandi, aut vendendi aliter, quàm precio iusto, & propterea in modico illi permiserunt *Alexan. in d. l. si quis arbitratus*: Sicut dicimus in minore, qui habet restitutionem; sed non in modicis ad *text. in l. scio ff. de restit. in integr. glos. in d. l. in causa la 2. §. pen. ff. de minor.* quod demum *Doctores* declarauerunt consistere in sexta, ut illa læsio sufficiat: & hoc est, quod dicit *text.* elegās
 16 licet vulgatus in *l. et si sine §. quasitum ff. de minor.* dum *text.* precedens in *§. fin. dixerat*, quod etiam in lucro minoribus succurratur. Dicit enim *text. in §. quasitum*, quod hoc circumspèctè est faciendum, & *text. in l. quod si minor §. non semper eod. tit.* quando manifesta circumscriptio, aut negligentia detecta sit, quod demum *Doctores* arbitrati sunt in sexta, & in principalibus vendentibus in læsione ultra dimidiam.

Nec hoc apparere debet exorbitans, si
 17 quidem minores, Ecclesia, & Fiscus ultra remedium *d. l. 2.* habent remedium restitutionis, quo casu sufficit læsio minus dimidia, & licet aliqui dubitauerint, si quando com-
 18 petit remedium læsionis ultra dimidiam, cõpetat etiam hoc restitutionis, quod est pinguis: tamen communis est cum *Bal. contra glos. & Bartol. in l. 1. C. si aduers. fisc. Abb. & Barbat. in d. cap. cum dilecti, de emptio. & vend. Cagnol. in d. l. 2. num. 105. Pinell. 3. par. cap. 1. num. 14 post Cremat. nu. 54. 12. ampliat. & Bald. & Sallie. ibidem D. de Franch. in decis. 248.* & quod Fiscus læsus restituatur, pulchra *decisio Guido. Papa 302.* quem allegat, & latius prosequitur *Peregr. de iur. fisc. lib. 6. tit. 2. num. 7.* Qui *Peregr.* licet *ibi num. 13.* dixerit parce subueniri fisco
 19 in contractibus rerum suarum ad illorum rescissionem per *text. in l. 3. & in l. ratas C. de rescind. vendit. & in l. si hypothecas C. de remiss. pign.* & insuper tradit non restitui fiscum tanquam læsum aduersus licitationem factam propter maiorem oblationem auctoritate *Alberic. in d. l. si sine §. quasitum, de minor. & Afflic. in sua decis. 340.* & amplius se remittit ad dicta in eodem lib. tit. 4. num. 9. ubi auctoritate *glos. & Bartol. in d. l. 1. de iur. fisc.* dicit Fiscum ob læsionem ultra dimidiam pelli: contractus suos rescindere, subdens, quod magis communiter hoc tenent *Doctores*. videlicet *Rom. & Alexan. in d. l. si quis cum aliter Crem. Cagnol. & Pinell. in d. l. 2.*

Tamen se decipit *Peregr.* & iura per ipsum allegata minimè hoc probant, nec eius auctoritates, exceptuatis *glos. & Bart. in d. l. 1.* supra in princ. huius quætionis relatis, & ex *Doctores*. iupra allegatis demonstratum

est esse cõmunem opinionem contrariam, ut sufficiat læsio infra dimidiam, & sic in sexta
 20 *text. enim in l. 3. & in l. ratas* dicunt, quod venditiones perfectæ non sunt rescindendæ, nec ad instantiam fisci, nec ad instantiam privati, quodq; non probatur læsio ex hoc, quod fundus maiori pretio fuit comparatus, quàm venditus fuit: sed de quantitate læsionis nullum verbum *text. in l. si hypothecas*, idem immò ille *tex.* probat indubitatè: quod datur rescissio venditionis factæ sub hasta, quando adest iusta causa: *ibi nam Fiscalis hasta fides facile conuelli non debet*: ergo datur rescissio, sed non facilè, ut sic dicamus data læsione, ut *Doct.* communiter concludunt, datur rescissio, qui dixerunt sufficere in sexta, & sic iudicatur, & practicatur.

21 *Decisio. Alber. in §. quasitum, & Afflic.* 240. non sunt ad casum, ibi enim non tractatur de quantitate læsionis, ut est articulus, de quo disputamus; sed & nullo modo dicamus de læsione ex maiori oblatione aduersus licitationem factam; nam hoc solù dicit *id. Peregr.* nõ sufficit ad probandam læsionem & tractatur de lucro, quod quomodo procedat, dicemus inferiùs.

Rom. Alex. & alij in l. si quis cum aliter
 22 *Crem. Cagnol. Pinell. & ceteri in d. l. 2.* pœnitus non loquuntur in Fisco: sed tantum tractant, ut diximus, an detur remedium læsionis iuxta terminos *d. l. 2.* aduersus venditionem factam cum decreto, & subhastatione; ita quod ultra, quod non tractant de fisco, articulus dispunctus non fuit in quantitate læsionis, si sufficit infra dimidiam, vel sit necessarium, quod sit ultra dimidiam: sed an admittatur remedium læsionis aduersus venditionem factam cum decreto, vel subhastatione, & perfunctoriè, & obiter dixerunt dari remedium *d. l. 2.* ad oppositionem alterius opin. *Ang. & aliorum*, qui voluerunt venditiones cum decreto, & mediante subhastatione reiicere talem exceptionem, quia præsumitur iustum pretium, & omnia ritè processisse, & per iudicem cognita, cuius cõtrarium dicit *Bart.* communiter in hoc sequutus in *l. 1. C. de præscr. 30. ann.* nam hæc inducitur tãtũ præsupcionè, sed nõ pfectã p-bationè, q̄ p̄supcio ex p-bationibus postea factis cedit veritati, & *Pinell.* què allegat, *Peregr.* dicit totum oppositum, ut sufficiat læsio infra dimidiam.

23 Ex his saluãdo *gl. & Bart. in d. l. 1.* dicam⁹, ut prædãt, quãdo Fisco vult uti remedio *l. 2.* in terminis *tex. in d. l. 1. de iur. fisc.* p̄deterã do verba illa *magni p̄tj rē minoris ex fisco cõparatè, et gl.* declarando illa verba dicit: *Dicas de deceptione ultra dimidiã in si p̄cij*, ita quod

quod non disponit *text.* quod requiratur magnum pretium, sed ponit contingentiam casuum, ex quibus bona fisco deferuntur, & inter ceteros ponit hunc casum, quando res magni pretij minori à fisco comparata est, quod non est in terminis *l. 2.* vbi declaratur rem maioris pretij venditam minori pretio vt hoc intelligatur vltra dimidiam, loquendo generaliter, & indifferenter: sed si non esset res magni pretij comparata minori vltra dimidiam, sed infra dimidiam, non dicit *glos. nec Bart.* quod non daretur fisco latio remedium rescissorium, quod dixerunt alij *Scrib.* supra notati, & signanter *Pinel.* què *Peregr.* allegat pro se, hoc in indiuiduo contra ipsum decidit, & dicit esse nouam aduertentiam, vt supra notatum est, ad quod facit, quòd supra adnotauimus ex communi *Doct.* resolutione, videlicet dari Fisco, minori, & Ecclesie duplex remedium, videlicet ordinarium *d. l. 2.* & sic bene dicunt *gl. & Bart.* & extraordinarium restitutionis in integrum, quòd pinguius prouidet, quia tunc sufficit latio infra dimidiam.

Sed vterius quando res venditur subhasta, vt diximus, sufficit latio in sexta iuxta communè doctrinam *Bartol.* in *d. §. arbitrarij*, quæ solemnitas omnino requiritur in venditionibus fiscalibus, taliter quod sine ea sunt illæ pœnitentiæ nullæ, secundum *tax. in d. l. 1. 2.* & tot tit. *C. de fid. instrum. & iur. bast. fise. lib. 10.* & propterea quæso aduertatur nam *Io. de Plat.* in *d. l. si minori*, mysteriose loquendo dixit illa verba supra relata, videlicet *text. in l. 2.* non habere locum in venditione facta per Fiscum cum subhastatione & sic dicit limitari *glos. in d. l. 1.* quasi, quod detur venditio ficalis absque subhastatione, & *Pyr.* *ibidem* quod *tax. in l. 2.* non habet locum, dum tractatur de subhastatione, & venditione ficali, quæ ponderatione existente dico dictum *glos. & Bart.* procedere, quando non interuenit subhastatio, & vendit Cæsar, aut Cæsaris Procurator, siquidè dupliciter consideratur in hac materia Procurator. Vnus enim fisci, & alter Cæsaris secundum *glos. in d. l. 1. de fid. instrum. & iur. bast. fise.* & Procurator Cæsaris dicitur Procurator suus, & quod explicatur, est vigore mandati sui principalis, non autem hoc est in procuratore fisci, qui habet à lege potestatem limitatam, quando, & quomodo vendere debeat, licet omnia, quæ fisci sunt, pariter sunt Cæsaris, Principis, aut Rei publicæ, vt authoritate *Bald. & aliorum* tradit idem *Peregr. lib. 1. tit. 1. num. 7.* est *text. punctualis* licet vulgatus in *l. bene à Zenone C. de quadrienn. prescript.* & magna est diffe-

rentia inter potestatem datam à lege, & datam ab homine: Nam primo casu etiam, quòd quis habeat administrationem cum libera à lege, non potest tamen alienare, nisi faciat conditionem Domini meliorem. Secundo verò casu secus, ita *Bald. in l. 1. ff. de offic. proc. Cas. Ias. in l. procuratorem C. de idem.* & inter cetera requisita primo casu debet vendere iusto pretio cum decreto, & subhastatione iuxta trad. in *d. l. si minori*, & in *d. l. 1.* & communiter *Scrib.* in venditione rei ficalis: sed in Principe, vel eius Procureto dicit *Iacob. in tract. feud. in verb. princeps num. 10. vers. 3.* non reperiri iure cautum, nec vnquam obseruatum, vt in venditione facta per eum requiratur subhastatio, & *Bald.* qui pro contrario allegatur in *l. 1. C. de bare. vel act. vend.* loquitur in Camera ficali, idemq; tradit *Afflic. in Constitut. Reg. incip. Dobana secreti not. 7. ibi fateor, quod quando vendit ipse Rex non requiritur subhastatio*, & sic in Prorege vendente vti Regis Procureto cum speciali mandato, quòd illis solitum est fieri, decisum est non requiri subhastationem vti iure priuati, & necessariam esse lationem vltra dimidiam secundum terminos *text. in d. l. 2.* in quibus terminis procedit dictum *glos. & Bartol.* Secus verò quando venditur à Regia Camera, ita decisum est in d. causa Franchi Larcarij Conseruatoris Regij Sigilli cum Regio Fisco, qui prætendebat nullitatem ex defectu subhastationis, quia vendidit Prorex, vti procurator, & etiam prætendebat lationem infra dimidiam, fuitq; exclusus per prædicta per binas sententias, vt latius in *conf. meo 53.* autoritate *Mignanoij celeberrimi Consiliarij*, qui hanc facit distinctionem, & refert sic decisum in causa Solofræ in *repetit. Const. Reg. in aliquibus 5. not. num. 7.* & *latissime in conf. meo 54 volum. 1.* vbi ad saturitatem fundatur differentia venditionis, quæ fit à Procureto Fisci vigore mandati à lege dati, & venditionis, quæ fit à Prorege virtute mandati dati ab homine. Et hoc voluit dicere *Io. de Plat.* videlicet non procedere *text. in l. 2.* quando venditur res ficalis cum subhastatione, & dicit sic limitari *glos. in d. l. 1.* Ergo sublata subhastatione vendit Fiscus, idest Prorex, vti priuatus: vnde nimirum, vt eadem *glos. & Bart.* dicunt, utitur iure priuati, quo iure nullum aliud habet remedium, nisi *text. in d. l. 2.* & secundum hoc potest saluari decisio *Odoff.* allegata in *d. l. si minori num. 4.* qui nec etiam firmat opinionem: nã si rectè aduertatur *ibidè in 2. col. post nu. 6.* circa dimidiam, *verserat enim iste contractus*

videtur se declarare, & contrarium tenere, & quod dictum est de latione in venditione rerum ecclesiarum, nihil ad casum, siquidem non requiritur subhastatio in eis, ut in rebus fiscalibus; ex cuius defectu contractus penitus annullatur, & pariter habet restitutionem, & sufficit latio infra dimidiam, & ita refertur iudicatum *D. de Franeb. in d. decisio. 248.* & *Nic. de Neap. in eadem l. si minori tenet contra Odoffr.* illumque reprehendit per infra scripta verba.

Vbi omittitur unum de solemnibus vitatur actus: sed inter alias solemnitates, quas ipse hic ponit, & *gl. in d. l. 2. de fide instrum.* & *iur. bast. fise.* est illa solemnitas, ut non vendatur res minori pretio, quam res valet: igitur si aliquo modo fuerit deceptus, venditio rescinditur, quae decisio videtur punctualis, sed non practicatur sic rigorose, ut quilibet levis latio sufficiat: sed consuetudo est, quod sit in sexta, & sic practicator requisitum *gl. in d. l. 1. de fide instrum.* & *iur. bast. fise.* quod sit facta venditio iusto pretio, quae *gl.* est communiter ab omnibus sequuta, & *Doctores* pariter concludunt, quod deficiente uno ex requisitis positus *gl. in d. l. 1. venditio retractatur secundum Bartol. Odoffr. Ang. Plat. & omnes in l. 2. eodem titul. autoritate gl. ibidem per illum text.* qui ad hoc est expressus, ut ponderat *Andr. de Barul. & Luc. de Pen. & iusta est practica,* ut non sit latio minus sexta: Siquidem tam *text. in d. l. si minori,* quam *in d. l. 2. & in l. si quos C. de rescind. vendit. & in l. 34* *eis concord.* dum tractauerunt de minori pretio, seu de vilitate pretij ad venditiones retractandas, ubi communiter *gl. & Doctores* dixerunt sufficere lationem quamlibet, & non habere locum *text. in l. 2. C. de rescind. vendit.* Iura enim predicta non se firmauerunt in minoritate, seu vilitate pretij, sed ad diderunt semper fraudem, & gratiam, ut sic concludamus secundum veros iuris terminos non omnem lationem sufficere, nec omnem iniusticiam pretij, nisi data fraude, cum ultra septem requisita appositae *gl. in d. l. 2. adest octauum,* ut sit venditio facta bona fide, quod dixit *gl. in d. l. si minori,* ubi *Odoffr. & latius Nic. de Neapol.* qua deficiente merito quolibet minima deceptio sufficit: fraude vero, & gratia cessante requiritur latio in sexta, seu ultra sextam, seu infra dimidiam secundum praeallegata.

Nec cadit hic articulus contra quem datur actio, etsi ad interesse, vel ad rei restitutionem, etsi contra principalem vendentem, vel contra emptorem saltem in subsidium, secundum distinctam *gl. in d. l. si minori,* &

in l. 1. C. si vend. pign. agn. nam secundum eandem *gl.* quando non tenuit contractus, quia non est facta venditio cum requiritis necessarijs in venditionibus fiscalibus, inter quae est ut venditio fiat iusto pretio intellecto, modo quo supra, tunc venditio retractatur, decisio est *Bald.* propria ad casum in eadem *l. si minori 2. colum. nu. 2. vers. fator;* & *Plat. ibidem in princ. num. 2. & sic* 36 *dixit Bald.* limitari in *fileo text. in d. l. 1. si vend. pign. agn.* limitatam igitur potestatem dedit lex, qua non seruata deficit venditio ex defectu potestatis, & semper secundum *gl. Doctores* datur actio contra possessorem quae longè distat quando tractatur de remedio lationis rescissorio, quod lex dedit euilibet venditori aduersus emptorem proprietarii secundum terminos *text. in d. l. 2. & non* tractamus de rescissione, aut annullatione ex causa doli, aut fraudis, in quo est distinctio *gl. praedictae, & Doctores.* Hinc in terminis *gl. praedictae* non datur supplementum pretij, ut dicit *gl. communiter sequuta in l. 37* 38 *cōtra C. si vend. pign. ag.* Et differt dolus ex proposito, & dolus incidenter ex Fisci privilegio, dicunt *Scrib. in d. l. si minori, à dolo recipi,* ut in terminis *d. l. 2. & propterea dicit Odoffr. in l. si minori,* quod non datur supplementum, ibi *in l. 1. Datur in terminis d. l. 2.* prout etiam 39 datur, quando est facta venditio subhastata, & ita alias decisum, ut per *Moder. Addit. ad Afflic. in decis. 340. in fin. D. de Franeb. in decis. 224.* & haec est communis, ut per *Pinnell. in d. l. 2. 2. par cap. 2. nu. 25. ubiq; Ant. de Padill. num. 30.* in quo aduerto duo notabilia, vnum quod dum quis admittitur ad supplendum pretium, non intelligitur, vsque ad dimidiam, vel vsque ad sextam, sed debet supplere iustum, & verum rei valorem, attēto tamen tempore contractus iuxta *text. in l. si voluntate C. de rescind. vendit.* ut praeteris declarant *Bald. Paul. de Casfr. & Cagnol. in d. l. 2. aliud verò, & hoc consideretur* 40 *peno indubitanter,* quod in contractibus fiscalibus data latione ultra sextam, & multo magis ultra dimidiam, quia ex defectu solemnitatis, & potestatis contractus annullatur, ut diximus, non solum non datur facultas supplendi iustum pretium, sed vendicatur res cum fructibus, quia dominium nunquam absecessit, & rescinditur ex tunc non ex nunc, sicut in terminis *dict. l. 2.* in quibus terminis bene *Doctores* communiter concluderunt non restitui rem cum fructibus, ut per *Cagnol. & Padill. latissime in dict. l. 2.* Si enim requiritur inter cetera, ut qui vendit, potestatem habeat vendendi quidque iusto pretio, etiam

et si aliquid deest, non valet venditio, dicitur *glos.* communiter sequuta in *l. 1. de fid. instrum.* Igitur si deficit iustum pretium deficit potestas Fisco data, & deficientibus requisitis, non rescinditur venditio; sed dicitur *glos.* quod non valet, ergo dominium remanet pœnes Fiscum, vel pœnes debitorem, cuius bona venduntur ad Fisci instantiam, quæ ad paria iudicatur, cum Fiscus vendat, suntque contractus Fiscales, *glos. magistr. in l. si tempora C. eodem tit. Plat. in d. l. 1. & tot. tit. de fid. instrum.* loquitur de venditione rerum Fiscalium, sed particularium, sed Fisco obligatarum, quæ ad sui instantiam venduntur, in quibus requiruntur solemnitates, de quibus ibi per *glos.* quæ videntur fundari in communi conclusione, sumpta ex *text. vbi glos. & Scriben. in d. l. cum contra C. si vend. pign. ag.* vbi quando venditio annullatur, quia non sunt seruata, quæ in venditione pign. celebrari consueuerunt, res restituitur cum fructibus, & *glos. in verb. consueuerunt* reddit rationem, quia ex defectu solemnitatum requisitarum venditio non tenet, & idem in verb. *passessoras*, vbi etiam dicit tali casu non dari supplementum, quia non erat Dominus, qui vendebar, cum vendebat ex potestate à lege data cû certis requisitis, quibus deficientibus deficit potestas; & hunc *text. in d. l. eû contra allegat gl. in d. l. si minori*, vbi omnes, & quando nõ tenuit contractus, tunc ex dominio residet pœnes Dominum, à quo nunquam abcessit, agitur recta via rei venditionis cõtra possessorem, & cõsequenter ad fructus, ad *text. in l. & ex diuerso §. 1. ff. de rei vend. cum concord.* Et hoc est, quod communiter tradiderunt *Doctores.* distinguendo in *d. l. cum contra*; vt quando venditio est nulla ex defectu solemnitatis non datur supplementio, nec adhibetur distinctio participationis doli, aut fraudis, quia à principio venditio est nulla ipso iure, vt per *Iacob Butrig. Bal. Ang. & ceteros in eadem l. cum contra*, in quo in indiuiduo est decisio allegata *Bal. in d. l. si minori*, qui dicit propterea limitari in Fisco *text. in d. l. 1. C. si vendit. pign. ag.* quæ non considerauit *D. Lanar. in cons. 63.* quæ cogitentur: & intelligo, quando Fiscus vendit, non autem si Rex, aut Prorex, vel Procurator, in quo deficiunt rationes supra allegatæ potestatis limitatæ, & Rex vendens propria bona non ligatur legum solemnitatibus, vt supra latius diximus. Hinc vt infra dicemus non habet, nec restitutionem in integrum, in suis contractibus ab eo gestis.

Ex quibus remanet benè declarata, & defensata communis practica venditionis re-

rum fiscalium; & reddita ratio differentiarum inter venditiones, quæ fiunt per Proreges, vel generales Procuratores, cum amplissima potestate vigore mandatorum, & quæ fiunt per Regiam Cameram.

Et licet priuilegia Fisco competentia, dicitur etiam Cæsari competere, iuxta *text. in l. fiscus §. fin. ff. de iur. fisc.* per quem sic tradit *glos. in rubr. C. de iur. fisc. lib. 10.* ibiq, *Bart.* Tamen hoc nihil ad casum, dum Rex omnium Dominus noluit contrahere per medium ministri, cui à lege certa lex est data, in venditione, sed per medium Procuratoris particularis, non à lege, sed ab ipso constituti, & idem vt diximus, alius est Procurator Fisci, alius Cæsaris, declarat hoc notabiliter *Bart. in eadem rubr. num. 17.* vbi *Io. de Plat. post Ang. num. 9. & 10.* & ob id *Nicol. de Neapol. ibidem* dicit eleganter, priuilegia eadem competere, quando non adest diuersitatis ratio, quæ cum sit demonstrata in Fisco representata persona, & in ipsa Regis persona, seu eius Procuratore, circa solemnitates à lege requisitas, propterea diuersa est iuris dispositio, & practica, secundum quam iudicamus, quia vt dicit *Iacob. vbi supra*, non reperitur cautum, dum Rex ipse vendit, vt solemnitas aliqua requiratur; Si ipse est super omnes solemnitates, & legibus solutus, & ob id idem dicendum est in speciali Procuratore ab eo constituto personam Regis representante, ob quod et si dixerit *Luc. de Penn. in l. 1. C. de fund. patrim. lib. 11.* quod in hoc Regno nihil habet Rex, quod possit dici ex mero suo patrimonio, sed totum Fiscale est ipsius Regni; tamen cum omnia, vt dictum est, sint ipsius Regis, & sicut potest alienare patrimonialia, sic fiscalia, dicit *Specul. in tit. de feud. colum. fin. quæ allegat Bellug. rubr. 9. de iur. per Princ. fac. cap. post propositionem.* Differentia est, quando vendit minister à lege constitutus, vt Fiscus Procurator, cui data est lex, & forma, quomodo ad venditionem procedere debet; & aliud, quando vendit proprius Rex, vel eius Procurator, non à lege, sed ab ipso Rege constitutus; & non tractatur hic de priuilegijs Fisci; sed de solemnitatibus requisitis ad rerum fiscalium venditionem, vt sic magna constituenda sit differentia, quando Fiscus vendit, cui à lege certa est data forma, & quando ipse Rex, qui non ipse, sed suis Ministris certas posuit habenas: & hic est verus intellectus, vera distinctio, & iuxta practica, & secundum eam iudicatum, & sic tota die videmus vnico, & eodem tempore vendere Fiscum, seu, Cameram Fiscalem cum solemnitatibus de quibus

quibus supra, & vendere Proreges tanquam Procuratores cum particularibus mandatis absque vlla solemnitate: sed in eorum aulis omnia pertractant, & concludunt, prout necessitates Regni exposcunt, & qualitates ne
 46 gotiorum requirunt. Hinc, & notetur, quando Fiscus vendit, datur in integrum restitutio: secus quando Rex per specialem suum contractum *Luc. de Pen. in l. cubicularios. C. de prox. sac. cubic. lib. 10.* quem allegat, & sequitur ad propositum *Capy in sua inuest. in verb. feuda officiorum, vers. Rex Sicilia restituitur,* & ulterius se decipit *Luc. de Penna* dum dicit in Regno omnia esse fiscalia, & nihil patrimonialia: nam bona patrimonialia intelliguntur alio modo, quam ipse intelligit, de quo eleganter per *Bellug. in suo Specul. rubr. 28. de precarijs, §. per quam,* ubi vide.

Et quia *Peregrin. in loco allegato* tradidit autoritate *Alber. & Afflic.* non dari aduersus licitationem remedium lationis
 48 ex maiori oblatione, cuius contrarium ordinariè quotidiè practicamus, videamus, quomodo procedat, postquam *Guid. Pap. in decisio. 536.* dicit, quod res minoris, vel Reipublice venditæ ad incantum, si postquam fuerint liberatæ plus offerenti, reperta sint de eis maiores oblationes, quod admittuntur, & liberantur secundo plus offerenti, & quod dicimus in minore, & Republica, dicimus in fisco, qui ad paria iudicantur, ut supra diximus, & *Afflic.* dicit in *d. decisio. 340.* Ita decisum per Sacrum Conf. & Reglam. Cameram, non esse admittendam secundam oblationem contra *decisio. Guid. Pap. pro qua decisio. Affl.* ponderantur iura allegata in *l. 3. in l. ratas, & l. si hypothecas,* quæ loquuntur in fisco: Hinc *tex. in l. non est probabilis, C. de resc. vendition.* dicit non rescindi venditionem perfectam, etiam quod duplum offeratur pretium emptori: sed verum est,
 49 quod non loquitur iste *tex.* in Fisco. Et maxime hæc habebunt locum in gabellis, & alijs fisci vectigalibus subiectis fortuitis casibus, in quibus in specie *text. in d. §. quasitum* denegat restitutionem, & non admittit maiorem oblationem, cuius verba transcribamus, nam sapius in hac questione de illis tractabimus.

Quasitum est ex eo, quod in lucro subueniendum dicitur, si res eius venierit, & existat, qui plus liceat, an in integrum propter lucrum restituendus sit, & quotidiè Praetores restituunt, ut rursus admittatur licitatio, idem faciunt in his rebus, quæ seruari eis debent, quod circumspicere erit faciendum, Capterum nemo accederet ad emptionem rerum

fiscalium, nec si bona fide distrabantur, & districte probandum est in rebus, quæ fortuitis casibus subiecta sunt, non esse minori aduersus emptorem succurrendum, nisi aut fordes, aut euidentis gratia Tutorum, siue Curatorum doceatur.

Videtur hoc decidere expressè *text. in l. si tempora eodem titu. de fide instrum. & iur. bast. fist.* cuius infra scripta sunt verba.

Si tempora, quæ in fiscalibus auetionibus, vel battis statuta sunt, patiuntur; cum etiam augmentum te facturum esse profitearis, ad rationalem nostrum, ut iustam pretij verioris oblationem admittat.

In hoc *text. glos. & omnes Scrib.* hoc tradunt, ut tempore elapso, & re licitata tempore debito minime alia admittatur oblatio. Aliud enim est in re fiscali simpliciter
 50 vendita: & in hac quia Fiscus habet privilegium pacti adiectionis in diem, auditur maior oblatio, dicit *Bar. in l. valerius. ff. de iur. fise. idem Bar. in l. 1. ubi glos. & in l. 2. ubi omnes Scrib. C. de vend. rer. Ciuit. lib. 11 Andr. in verb. vectigalia quæ sint regal. ubi*
 51 etiam, quod hoc intelligatur dummodo secundus adimpleat, alias non liberatur pri-
 52 mus: quod privilegium non habent res Ciuitatis secundum *Doctores.* præfatos, sed quando tempus est præfinitum in licitatione, intra quod tempus quilibet admittitur, etiam
 53 quod fuisset facta licitatio, quia durat de tempore: sed si demum est elapsum, tunc non admittitur licitatio ex maiori oblatione, quando iusto pretio res fuit licitata, quia sic intelligitur circumspicere fieri secundum
 54 *Alber. & text. in l. fin. C. de locat. præd. ciuil.* qui admittit aduersus conductorem temporalem maiorem oblationem, dicit *ibi Bart.* quod intelligitur finito tempore locationis, dum primus conductor volebat perseverare in locatione: & *text. ibi* præstat illi prælationem, si tantum offert, quantum alius, idem *ibi Ioann. de Plat. & etiam in d. leg. si tempora.*

Ex aduerso pugnat decisio *Guid. Pap. 55* maxime autoritatis, pro qua ponderatur idem *text. in d. §. quasitum,* dum dixit circumspicere hoc esse faciendum: igitur datur restitutio, sed non passim, ut primitus Praetores faciebant, sed cum causæ cognitione, & hoc est facere circumspicere, & quod dicitur
 56 de subiectione casibus fortuitis, quod est fortissimum, habet limitationem ex eodem *text. in fine.* Quando euidentis gratia administratoris interuenerit, etiam non adferret gratia, præsumetur negligentia, dum oblatio secunda est tantæ quantitatæ, quod transcendit sextam partem; in quo casu, nec
 Al.

37 *Alber. nec Affl.* aliquid dicunt, sed simpliciter loquuntur in maiori oblatione, & regulando hoc illorum dictum à iure communi dicimus, quòd sicut de iure communi contractus non rescinduntur ex simplici latione; sed dùm est ultra dimidiam, vel ultra sextam secundum supra allegata remedium lationis, alias denegatum præstat: ita dicendum erit in casu, de quo tractamus, in quo Fiscus restituitur ad luerum, sicut minor, secundum regul. *tax. in l. ait prator, §. si ff. de minor.* ut tradit idem *Peregrin.* qui respondet ad dicta per *Cephal. in cons. 241.* Sed non intelligitur hoc de minimo lucro, nec de quolibet minimo damno, ut supra dictum est, sed circumspèctè: Igitur sic *Docto.* allegati intelligendi erunt, ut non detur restitutio ex maiori oblatione, quando non fuerit in quantitate, tam cõsiderabili; alias secus, si Fiscus sicut minor, etiam in lucro restituitur; & quod dicimus in maiore circa lationem in damno de iure communi, idem dicimus in minore in lucro de iure speciali, cui fiscus æquiparatur.

Sed ne videantur pro hac opinione deficere autoritates hanc opinionem tenuit *glos. in dict. l. fin. C. de loc. prad. civil. lib. 11.* quæ dixit expressè admitti maiorem oblationem etiam durante tempore locationis, *ibi. in verbo offeratur*, ubi *Rebuff.* not. quod
58 in locatione temporali admittitur licitatio intra tempus plus offerentis, & res auferitur primo conductori, nisi velit tacere dare, quantum ab alio fuit oblatum; & idè *Rebuff. in d. l. si tempora* declarat illam procedere in venditione, & locatione perpetua: sed in temporali dicit, quod etiam extra tempus, seu finito tempore subhastationis admittitur maior oblatio.

Sed ante *Rebuff.* dixit hoc in individuo *Odoff. in d. l. si tempora colum. 1. nu. 7.* cuius infrascripta sunt verba.

Idem est in locationibus, quas Fiscus facit ad certum tempus, puta ad quinquennium, nam si intra illud tempus, antequam finiatur extiterit aliquis volens meliorem conditionem offerre auditur; sed datur tunc electio priori conductori, si velit tantum dare, quantum nunc haberi potest, quod ei dimittetur, alias detur huic secundo conductori, ut infra de locat. prad. civil. lege fin. §. si verò, sed in perpetuis locationibus secus est: nam in his non potest fieri adiectio, siue melior conditio offerri, nisi tempore contractus, ut d. ritu. de vend. rer. ciuit. leg. secunda. Item secus est in locationibus, quas faciunt Ciuitates, quia non habent illud ius, quod dictum est in locationibus fisci, nisi de hoc specialem,

& priuatum legem haberent, hæc Odoff.

Magis ad casum est decisio *Andre. de Barul. in l. congruit eodem tit. de locat. prad. civil.* cuius verba ponamus.

Si conduxit aliquis prædia publica ad tempus non in perpetuum, quando cumque infra illud tempus admittitur licitatio plus offerentis, sicut fit in Regno in gabellis: sed si priuatus conductor velit dare, quantum fuit oblatum à secundis, prædia non auferantur primis: simile in pacto adiectionis in diem, ut ff. de in diem addit. l. licet, sed hoc non obseruatur in Regno, & gabella auferuntur primis Gabellarijs, nisi plus offerant, hæc Andr. de Barul.

Ita quod secundum prædicta *l. si tempora*
59 procedit in venditionibus, & locationibus perpetuis, benè tamen, ut *ibi* declarat *Nicol. de Neapol.* si res fuerit licitata, & liberata pendente tempore subhastationis, tunc licet perfecta fuerit venditio, seu locatio, admittitur noua oblatio.

Fuit hæc opinio *Bar. in eadem l. si tempora*, dùm tradidit dari restitutionem personæ priuilegiatæ aduersus lapsum temporis apposti in licitatione, ubi *Rebuff.* notat, & sequitur.

Ex his apparet responsum decisionibus *Alber. & Affl.* quæ non tractant de qualitate, & quantitate maioris oblationis, & fundatum est autoritate *Iurium*, & communi *Doctor.* opinione dari restitutionem, sed circumspèctè, considerata quantitate lationis, hoc iure utimur: & secundum prædicta intelligendum est, quod tradidit *Luc. de Pen. in d. l. congruit*, & quod scripsit *Auenda. in cap. 12. lib. 2. de exequ. mand.* qui non benè differuit articulum, nec funditus illum pertractauit: & sic quotidie iudicatur. Et si
62 gnanter solemniter fuit hoc decisum facta relatione per Reg. Cam. Summar. in Collat. Consi. in arrendamento vini, quod remanserat ad extinctum candelæ Petro Francisco Rauescherio: & quamquam essent expeditæ necessariæ prouisiones, & desuper interpositum decretum liberationis eiusdem arrendamenti, & elapsa essent omnia tempora: Tamen superuenit oblatio *Nardi Andreæ de Leone*, quæ superabat oblationem *Rauescherij* in sexta, fuitque decisum illam admittendam, & de nouo arrendamentum licitandum quod demùm remansit eidem *Nardo Andreæ*, cum prædictus *Rauescherius* noluerit amplius ad licitandum accedere; & differentia inter Fiscum, & priuatum est, dum bona venduntur subhasta, ut data latione in sexta, priuatus habeat remedium rescissorium, quatenus est in damno, considerato vero rei
va.

valore. Fiscus verò sicut minor, etiam quoad lucrum, ut eius respectu data læsione restituatur, & sic demum postea pluries praticatum, & iudicatum est indifferenter.

Sed quid in venditione reddituum ad vitam, an sit licita, & quomodo consideratur
63 in eis læsio, quid si non sit super corpore certo, ut aiunt esse super donatio, quod singulis duobus annis facit Regnum soluendum infra biennium, quod est certius omnium aliarum impositionum, quas Rex exigit in Regno, & quicquid obijecitur de defectu corporum certorum fundatur, quia debet emptor subiacere periculo amissionis rei, videtur iam sublatum ex contractatione cum Reg. Cur. à cuius arbitrio effectiue pendet solutio, & ut pluries propter necessitates imminentes omnia percipit, vide latissime per *Couarru. variar. resol. lib. 3. c. 7.* & ibi etiam quod sit iustum pretium reddituum ad vitam, & melius in *e. 9. eo. lib. Mol. de biss. primog. lib. 1. cap. 19. num. 35.* eleganter *Navar.* qui sequitur opinionem *Couar. in cons. 20. in tit. de empt. & vend.* & quando sit venditio annuorum reddituum cum pacto redimendi, vide eundem *Couar. var. resol. c. 10.*

Et quid de venditione rei pro certo pretio
64 soluendo infra certum tempus, vel quantum documque quodque; interim donec illud non solvatur præstetur certa quantitas pro interesse, an inquam valeat conventio, vel rejiciatur, tanquam usuraria, quæ questio licet in Cur. Rom. habuerit difficultatem, & diuersæ sint factæ decisiones: tamen in Regno nullam habet dubietatem, secundum communem decisionem *Scriben.* etiam *Theologorum*, à qua quest. extranei sunt termini *text. 65 in l. curabit C. de act. empt.* qui procedunt in mora irregulari, quæ contrahitur absque interpellatione, & temporis præfinitione re ipsa secundum *Bart. Bal. Salys. & ceteros* post *Cyn. in ead. l. curabit*, & sic quicquid dicitur, quod interesse non potest transcendere fructus rei venditæ bene procedit dum nulla præcedit conventio, nulla est commissa mora, sed consideratur tantum ea, quæ re ipsa contrahitur, propter perceptionem fructuum ex æquitate legis, & propterea interesse ad fructus commensuratur, sed quando sumus in conventionem, alius est articulus.

66 Nec pariter dubia est questio in mora regulari, contracta per interpellationem, vel propter lapsum diei, qui pro homine interpellat: certum enim est tunc venire interesse, tam damni emergentis, quam lucri cessantis, ad *text. in l. 3. §. fin. ff. de eo quod cert. loc.* ubi *glos.* quæ allegat *text. in l. unie. in fin. C. de sent. qua pro eo, quod inter.* in eo tamen qui

non consuevit tenere in area pecuniam, sed implicare eam in emptionem, in quo est sollemnitas, & communis distinctio *Bart. in ead. l. unie. num. 21. vers. venio ad ultimam partem, vsq;* ad *nu. 26.* quæ doct. est fundata in *d. l. 3. §. fin.* qui est *text.* ad literam, ibi, *quod si merces solebat comparare, an & lucri ratio habeatur non solius damni passæ, & lucri habendam rationem, ubi bona glo. in verb. solebat* dicit inspicendum esse quid facere de pecunia solebat; ut ita demum eius lucri ratio habeatur, & ita lucrari consuevit, de quo latius per *Barbos. in l. de diuisione num. 52. solus. matrim.* & eo casu, non petuntur usufructus, uti usufructus, sed ut interesse debitum, & licitum pro quo est *text. notab. in l. socium qui in eo ff. pro soc. ibi, socium, qui in eo, quod ex societate lucri fecerit, moram redendo adhibuit, cum ea pecunia usus sit, usuras quoque debere præstare* *Labeo ait, non quasi usuras, sed quod socij intersit moram eum non adhibuisse, ubi glos. notab.* quod notanter explicat *Abb. in cap. cum venerabilis nu. 16. de excep. & in cap. conquestus de usur.* & hoc tamen respectu damni emergentis, quam lucri cessantis, auctoritate *Innoc. in cap. sacrosancta de sent. excommun.* eleganter *Abb. in cap. salubriter de usur. super glos. num. 6.* ubi bona *Addit. Alexan. de Neuo,* & hæc est communis, ut latius per *Dec. in d. e. cum venerabilis nu. 14.*

68 Questio dubitata fuit quadruplitter: Primò, an valeat conventio, ut pendente dilatione data interesse simpliciter solvatur. Secundò, an non data dilatione expressa, sed tantum simpliciter conventum, ut donec pretium solvatur interesse præstetur; & Tertio, si conventum, ut supra iudicatur valida, an tamen possit pacisci de certo interesse præstando annuatim. Quarto, & ultimo, data validitate conventionis, an interesse sit commensurandum ad fructus rei, vel possit illos excedere; hæc omnes questiones sunt à *Doct.* disputatæ, & decisæ per communes opiniones.

Io. Andr. in cap. salubriter tenuit valere conventionem, ut interesse solvatur, donec pretium fuerit exolutum, & etiam certum interesse, sed minime valere, quando est data certa dilatio temporis ad soluendum, & hanc opinionem sequuti fuerunt multi *Doctores* de quo per *Rub. Alexan. in cons. 108.* sed communis est in contrarium, pro quo videtur *Dec. in d. e. cum venerabilis* ubi quod licet dato termino ad soluendum non consideratur mora, nec regularis, nec irregularis; tamen si interesse est conventum illud debet, quia tali casu non est data dilatio sim.

simpliciter, sed secundum quid, & ideo conuentio est seruanda, quando tamen probatum erit verum interesse, quod vt dixi, potest esse, tam damni emergentis, quam lucri cessantis, & licet taxatio certa à principio videatur reprobata, dicit tamen *Dec.* fieri posse habito respectu ad interesse verisimile etiam quod fructus rei excedat, *idem Dec.* 69 in *conf.* 11. *pulchrum conf. Paris.* 60. *volu.* 1. *num.* 22. & 29. vbi adducit elegantem doctrinam *Paul. de Castr.* in l. 2. *C. de usur.* dicentis emptorem ex retardata pretij solutione teneri ad vsuras, quæ frequentantur in Regione, puta decem, vel octo pro centenariis: licet fructus rei venditæ minus valeant, quia hoc interest venditoris, qui vendidit, vt pretium haberet, & propterea conuenit de certo interesse, quod ex pretio habiturus fuisset, quem sequitur *Gozad.* in *conf.* 55. etiam quod data fuerit dilatio ad soluendum: nam non fuit simplex dilatio, sed eatenus, quatenus interesse solueretur, & aliter non esset data, & dum taxatur, & conuenitur non est illicita, & inpecto futuro euentu habet vim transactionis, ex quo omni iure ex mora interesse debendum erat, ita *Paris* vbi supra *num.* 33. 34. & 35. auctoritate *Soc.* in *conf.* 103. *colum. penul. & fin. Dec.* in *cap. cum venerabilis*, *Corn.* *conf.* 145. *volu.* 2. 164. *vol.* 3. 71. & 106. *vol.* 4. dicens etiam posse fieri taxationem ad rationem decem pro centenariis, plus, vel minus secundum communem contingentiam, & temporis varietatem, idemq; *Quarru. var. resol. lib.* 3. c. 4. tradidit ex communi *Doct.* resolutione, valere conuentionem certi interesse verisimilis, tam consistentis in damno, quam in lucro, donec pretium soluatur ea ratione, quia non est data dilatio simplex, sed in recompensatione moræ certæ incurrendæ, *ibi num.* 5. *per tot.* auctoritate *Hosien. Abb.* *Anan. Archid. Alex. Rom.* & aliorum eleganter hæc omnia *Barbos.* in *d. l. de diuisione* omnino legendus *num.* 71. vsque ad *num.* 73. *vers.* & licet in *cambijs*, qui defendit *Dec.* ab impugnatione *Aym.* in *conf.* 189. & *Paul. de Castr.* in l. *Iulianus §. ex vendito ff. de act. empt.* dixit valere conuentionem vsq; ad concurrentem quantitatem fructuum, quia non petuntur, vt vsuræ, sed tanquam interest, & hoc est quod interest, alias tractaretur de lucro, sed subdit, quod communiter pra-

71 dicatur in contrarium, vt interesse soluatur non habito respectu ad fructus, & de hac obseruancia faciunt etiam fidem *Modar. Add.* 72 ad *decis. Afflic.* 20. & licet *Paul. de Castr.* dixerit hoc non esse secundum bonam conscientiam, *Soc.* tamen in *d. l. de diuisione*

num. 14. *vers. aliquando.* & quarta intelligit *Paul. de Castr.* quando interesse excedit in notabili quantitate perceptione fructuum, qui allegat ad hoc *Laur. de Rodulf.* in *tract. de usur.* in 2. *par.* & *Anan.* in *cap. in ciuitate de usur.* qui loquuntur in venditione facta rei cum dilatione temporis ad soluendum pretium, ob quam dilationem interesse maius fuit constitutum, dixit enim *Bal.* in *rubr. C. de usur.* valere contractum, & non esse usurarium, *Laur. de Rodulf.* *verò nu.* 9. 4. *oppos.* dixit hoc intelligendum esse, quando hoc non est in excessu, & propterea media via est eligenda, & sic etiam *Anan.* dixit, quod valebit, etiam quod excedat perceptionem fructuum, sed non in tanta quantitate, quod de facili iudicaretur in fraudem vsurarum, sed mediam viam esse eligendam, vt *ibi per eum* 1. *colum. num.* 4. & *Cagnol.* in *d. l. curabit* tenuit quod quando statutum, aut loci consuetudo esset in contrarium, tunc licita est conuentio, vt *ibi num.* 16. & 17. *pulchra decisio. Rota Genuens.* 194. loquens in terminis

74 *tex.* in *d. l. curabit* vt possit fieri taxatio interesse secundum morem Regionis, licet fructus plus, vel minus valeant, & hoc procedere etiam de iure canonico, & conclusionem hæc confirmat *decis. Bal.* in *d. l. 2. C. de usur.*

75 vbi voluit valere conuentionem certi interesse pretij rei sterilis, ex qua fructus aliquis non percipitur, quam sequutus est *Couar.* vbi supra, & quanquam *Cagnol.* in *d. l. curabit* disputauerit opinionem, tandem *nu.* 30. concurret cum *Bal.* vt valeat conuentio interest

76 se in Regione frequentati, vt etiam dixerunt in interesse dotium, vt possit taxari ad certam rationem, donec dos non soluatur secundum consuetudinem Regionis, & dicit *Cagno.* hoc esse de consuetudine vniuersali, & *decis. Paul. de Castr.* in eo quod dicit, non valere conuentionem quatenus excedit fructus, quia esset in lucro, non procedit si fundatum est deberi etiam lucri cessantis interesse in eo, qui pecuniam otiosam in arca tenere non solet, quæ infra laicius indubitata reddunt.

Hæc secundum *Theologos* nullam habent dubietatem, quando venditor consuetus non

77 est tenere pecuniam otiosam in arca, sed illam conuertere in emptiones, maximè quando promptæ sūt, & esse solent in Regione, & loquuti fuerunt *Doct.* in casu fortiori, videlicet in mutuo, pro quo videatur *Castan.* in *summ.* in *verb. lucrū usurarij*, *ibi, quintus casus, si quis pecuniam preparatam in promptu ad emptionem faciendam alteri mutuet ad eius necessariam subuentionem potest pacisci sibi deberi interesse lucri cessantis.*

Nauar. sequitur *Castan.* dicens contra *Innocen.*

Innocen. in cap. fin. de usur. esse communem, late in suo manual. in titul. de peccat. usura circa mutua in prin. c. 17. num. 21. confucans dicta per Sot. de iust. & iur. lib. 6. art. 3. q. 1. qui tamen eandem tenuit opinionem, ut infra dicetur.

Abb. in d. c. conquestus post Innocen. in d. c. sacro de senten. excomm. post nam. 10. 4. col. vers. alij tamen dicunt tradidit debere interesse, etiam lucri, auctoritate glos. ibi, quando venditor erat solitus mercari, et si habuisset pretium, conuertisset in emptionem, & loquitur etiam in pacifcente, ut ibi per Anan. in addit. ad Anchar. in cap. salubriter loquitur pariter in pacifcente interesse certum pecuniz, dummodo sit solitus negotiari.

Summ. Arm. in verb. usura vers. vendens possessionem, dicit vendens possessionem, & non habens totam pecuniam, vel nihil cum pacto, quod usquequo dederit pecuniam, soluat quinque pro centum secundum consuetudinem, habendo respectum ad suum interesse, quod patitur ex mora soluendi, non est usura. & Summ. Angel. in verb. usura nu. 15 ibi, quintus, quando quod recipitur, ratione interesse recipitur, & nota secundum Petr. de Anchar. & Anton. de Butr. in cap. salubriter, & Panorm. in cap. conquestus, quod interesse consistit, non solum in damno habito, sed in lucro cessante, dummodo lucrum cessans esset in actu, hoc est, quod probabiliter fuisset.

Summa Sylu. in verb. usura num. 19. vers. 19. dixit, quod licitum est acquirere aliquid ex mutuo ratione interesse, siue damni emergentis, siue lucri cessantis, quod tamen esset in actu, vel quasi, hoc est, quod probabiliter fuisset, & hanc dicit esse communem opinionem, quam omnes Summiste sequuntur.

Sot. etsi disputauerit articulum dicit tamen hanc esse comunem opinionem ab omnibus sequutam, & in fine subnectit hæc verba: Ecce rationes, quæ me semper de hac re dubium tenuerunt, & fateor hanc malè sententiam tenere, ac fatius duxerim rationes meas aliorum iudicio relinquere, & nibilo scitius, quia non mihi tantum arrogo, ut primus opinionem illam refellam. sit nostra quinta conclusio, nõ omnino probabilitate carere, ut possit lucrum cessans in pactum duci in articulo mutationis, dummodo re vera cesset, & non fiat in fraudem usurarum, verè enim cessare, tunc penitus censendum est, non quia poterat negotiationi pecuniam committere, sed quando re vera iam firmus exponere constitueras.

Hæ decisiones omnes Theologorum sunt

in casu fortiori, videlicet in mutuo, in quo regula est, mutuum dantes, nihil inde sperantes, quanto igitur fortior in casu proposito dum quis vedit ex necessitate, & ut pretium conuertat in rem sibi vtiliorem, & maioris redditus, qui si ad fructus tantum rei venditæ respectum habuisset, utique non vendidisset, qui percipere poterat manu sua, & non expectare alienam, quare cum dilatio effectiue non sit voluntaria, & emptor statim, esset in mora irregulari re ipsa ex perceptione fructuum, & regulari ex retardata solutione, sequitur, quod omni iure interesse conuentum est licitum, quod cum debeat tam respectu damni, quam lucri in solito nõ tenere pecuniam otiosam, sed implicare in emptionem, igitur de validitate conuentionis non est disputandum, cum nullo modo possit considerari in fraudem usurarum.

Dixi tandem in principio, quod in Regno quæstio est de indubitabili, quia consuetudo est vniuersalis in toto Regno à tempore immemorabili sic contrahendi, secundum quam semper est iudicatum, est etiam consuetudo omnium, & quorumcumque generis hominũ pecuniam nõ tenere otiosã in arca, sed eã in emptione implicare, & pariter notorissimũ est, emptiones sepe esse paratas, atque proutas, unde cum in his attendatur consuetudo, apparet minime fieri hoc in fraudem usurarum, propterea concludendum mihi videtur modum hunc contrahendi iustum, licitum, atque honestum, quæ volui recensere propter calamitates, in quibus in hæc temporum tempestate versamur: saluo tamen iudicio Sedis Apost.

S V M M A R I V M.

- 1 Emptores rerum fiscalium, vel Regis concessionarij habent exceptionem l. bene à Zenone C de quadrienn. prescrip. aduersus vendicare volentes res ab ipsis possessas salua actione veris Dominis agendi cõtra fiscum infra quadriennium tatum ad estimationem rei.
- 2 Exceptio l. bene à Zenone potest opponi tam in vim dilatoria, quam in vim peremptoria, sicut exceptio, quem de euisiõne tenet actio.
- 3 Exceptio l. bene à Zenone nõ procedit, quando in priuilegio adest clausula iuribus alienis semper saluis, qua si non esset expressa, non subaudiretur de iure in casu exceptionis legis bene à Zenone.
- 4 Text. in l. bene à Zenone procedit, quando Rex

- Rex concedit rem cogitando esse suam, & non aliter.*
- 5 *Text. in l. bene à Zenone quomodo procedat & quomodo limitetur, remiffiud.*
  - 6 *Fiscus non potest habere fidem de pretio, & aliter rem tradendo, Dominium non tranfertur.*
  - 7 *Venditio rei pro certo pretio conuento non operatur translationem dominij re tradita, pretio non soluto, nisi fuerit habita fides de pretio, & hoc inter priuatos, sed non in fisco, qui hanc fidem habere non potest, & num. 8.*
  - 9 *Tutor, & Syndicus Ecclesie non possunt habere fidem de pretio sicut fiscus.*
  - 10 *Text. in l. si procurator §. ff. de iur. fis. declaratur.*
  - 11 *Fiscum, minorem, Syndicum Ecclesia, & similes non posse habere fidem de pretio, non est ratione specialitatis, sed quia mandati habent limitatum, & à iure potestas est de negata.*
  - 12 *Doctrina Bart. in l. à diuopio §. sed si emptor ff. de re iud. commendatur, & doctrina Bal. in l. in ciuile C. de rei vendic. nu. 14.*
  - 13 *Procurator constitutus ad vendendum simpliciter potest habere fidem de pretio, quia illa dilatio est pars contractus.*
  - 15 *Venditio, qua fit bonorum pro executione dispositorum in testamentis ab illorum executoribus, non debet haberi fides de pretio.*
  - 16 *Fiscus, sicut priuatus non potest euincere rem, quam vendidit, etiam ex iure superuenienti.*
  - 17 *Text. in l. vendicantem ff. de cuiet. habet locum in fisco.*
  - 18 *Exceptio, quem de euictione tenet actio, dicitur exceptio doli.*
  - 19 *Text. in l. vendicantem habet locum etiam in herede venditoris, qui ex propria persona venire vellet.*
  - 20 *Stipulatio defuncti semper comprehendit heredem.*
  - 21 *Euictio promissa à se absque diuisione taxatiua comprehendit heredem, etiam quod vellet venire ex propria persona, & nu. 26. & etiam cum clausula taxatiua, sed hoc reprobat, num. 25.*
  - 22 *Promittens de suo dato, & facto, tenetur de facto eius, cuius est heres.*
  - 23 *Text. in l. vendicantem limitatur fauore libertatis, ubi refellitur opinio Alex. in cons. 109. vol. 4.*
  - 24 *Text. in l. vendicantem limitatur in herede fideiussoris, qui pro alio se obligauit de euictione, ut possit ex iure proprio agere.*
  - 25 *Text. in l. vendicantem limitatur, quando est promissa euictio à se tantum, nam vigore illius diuisionis taxatiue poterit venire iure alterius, & sic etiam heres, promissoris, & est communis in herede promissoris, sed in promittente dubitatur, nu. 35.*
  - 27 *Heres simpliciter absque beneficio legis, non potest vendicare bona venientia defuncto iure proprio vigore fideicommissi, secus verò facto inuentario.*
  - 28 *Inuentarium inducit separationem bonorum.*
  - 29 *Filius in feudo ex pacto, & prouidentia, facto inuentario non tenetur ad disposita per defunctum, & potest illud vendicare & iure proprio possidere, secus verò non confectio inuentario.*
  - 30 *Promissio, seu prouisio semper intelligitur pro se, & heredibus.*
  - 31 *Diuitio taxatiua designat personalitatem.*
  - 32 *Doctrina Bart. in l. stipulatio ista de verb. oblig. & Bal. in l. si. C. de act. empt. confutatur, dum voluerunt heredem non posse ex proprio iure agere, etiam quod promissio defuncti fuerit cum clausula taxatiua à se tantum.*
  - 33 *Promissio euictionis à se tantum repellit & promissorem venire volentem ex iure alterius, contra opinionem Bal. in suis consilijs, quod non est in herede.*
  - 34 *Fiscus, quando bona ab ipso vendita capere potest, vel sequestrare, quod de iure est prohibitum, & non solum sequestratio, sed etià descriptio, seu inuentarium bonorum, & nu. 35. ubi quod etiam hoc procedit in feudis, sed circa descriptionem, vide nu. 47.*
  - 36 *Feuda possidibilia, & non de prohibitis perpetuo alienari, & maxima constituitur differentia inter feudalia, & spirituality.*
  - 37 *Feuda non possunt possideri absque titulo, & sic regalia, & propterea quando notorie constat de non iure possessoris potest procedi ad sequestrationem, & nu. 38.*
  - 39 *Capitulum Reg. incipiens ex presumptuose permittit sequestrum feudorum, quando successor non venit ad successionem clare, & aperto iure, & sic practicitur, & num. 40. 41. 42. & 43. declarationes, & limitationes ad Capitulum predictum.*
  - 44 *Sequestratio permessa, quando dubitatur timor scandali, & sic pariter dilapidatio, deuastatio, aut subtractio, qua euitantur praestita cautione, & num. 45.*
  - 46 *Sequestratio mobilium, qua tempore essent peritura tollitur, sed mobilia venduntur, & pretium deponitur.*

- 47 *Descriptio bonorum eatenus est prohibita, quatenus importat speciem incorporationis, ut est depingere arma fiscalia, & similia, & ibi nu. 48. quid de sigillatione capsularum, & ostiorum.*
- 49 *Adnotatio bonorum, qua fit ex causa delictorum, quomodo fieri debeat, & quomodo de facto mobilia capi non possunt, maxime ex causa delictorum, in quibus non datur bonorum confiscatio.*
- 50 *Pœna fraudantis fiscum in rebus non adhuc incorporatis est dupli computato simpli, & in incorporatis est quadrupli, in quo inest simplum.*
- 51 *Incorporatio in incorporalibus fit per sententiam, declarantem, quid ad fiscum spectare, quo casu limitatur dispositio text. in l. in omnibus ff. de diuers. & temp. praeser.*
- 52 *Possessio in incorporalibus acquiritur per sententiam.*
- 53 *Bona fisco non incorporata quanto tempore praescribantur, remissiuè.*

ARGUMENTVM.

Exceptio legis bene à Zenone, quomodo, & quando habet locum, Fiscus in suis venditionibus non potest habere fidem de pretio, quod secus est in priuatis, idem in Tutore, & Syndico Ecclesiæ, & quare in istis non est speciale. Fiscus non potest euincere rem, quam vendidit etiam ex iure de nouo superueniente, euctio promissa à se comprehendit hæredem, secus si à se tantum, text. in l. vendicantem, de euct. quomodo procedat. Promissor euctionis à se tantum non potest venire contra factum suum ex iure alterius. Fiscus quomodo potest capere, vel sequestrare bona. Capitulum Reg. ex prosuptione, quando locum habeat, sic adnotatio bonorum; pœna fraudantium bona fiscalia. Incorporatio in incorporalibus fit per sententiam.

S. V. I.

Videmus nunc dum fiscus vendidit, & promisit euctionem, si datur casus, quod non potest molestari, nec ipse, nec is, qui ab eo causam habet, vel potest obijcere malè vendicum, quia fuit ha-

bita fides de pretio, quod non potuit facere fisci procurator, vel tandem, quod limitatam promisit euctionem, taliter quod etià ipse ex iure superuenienti, ut alius possit euincere, & consequenter ad nullam euctio-

nem teneatur, in quo ponam scripta in repetitione l. et si instrumenta C. de fid. instr. & iur. bast. ff. lib. 10.

- Quoad primum potest obijcere exceptionem text. in l. bene à Zenone dicit Plat. hoc
- 1 privilegium habere ementes à Fisco, vel à Procuratore Cæsaris, ut sint securi, nec possit res ab illis euinci, si reperiaur aliena, sed agit contra Fiscum, vel Cæsarem per Dominum rei infra quadriennium ad extimationem, non autem ad rem, quo quadriennio elapso fiscus ad nihilum tenetur vigore euctionis promissæ, & Andr. vbi latius Affl. in Constit. Reg. exceptionem filiationis tenuerunt posse hanc opponi tam in vim dilatoriz, quam in vim peremptoriz, sicut exceptio, quem de euctione tenet actio, ut per Bart. hic, Plat. & Rebuff. verum exceptio prædictæ legis bene à Zenone non procedit secundum Andr. & Affl. quando in privilegio apposita esset clausula, iuribus alienis semper saluis: nam etsi clausula prædicta intelligatur in quolibet privilegio, etiam quod non sit expressa, secundum Andr. in cap. 1 qualiter vasall. iur. deb. fidel. vbi latè Moder. Addent. & idem Affl. in Const. mulier, qua dotarium num. 20. quoad privilegium prædictæ legis bene à Zenone non intelligitur, sed si fuerit expressa, non habet locum ille text. ita idem Andr. in verb. & bona committentium crimen lesa Maiestatis nu. 78. quem allegat, & sequitur Capp. in repet. cap. imperialem cart. mibi 29. vers. quarta conclusio, & ratio est, quia text.
  - 4 ille intelligitur, quando Rex concedit rem credendo esse suam, licet verè sit aliena, ut per Affl. in d. Constit. exceptionem filiationis post Andr. vbi supra, & hæc est communis secundum Affl. in dicto vers. & bona committentium nu. 29. voluitq; Rex privilegiare emptores, aut concessionarios, & etiam fiscum, ne ultra quadriennium inquitetur, sed quando exprimitur clausula prædicta, tunc quia est expressa Regis intentio, merito illa non deseruit, & sic declaratur doct. Andr. dum dicit clausulam illam non subintelligi, videlicet in terminis text. l. bene à Zenone, in quibus loquitur, ut per Adden. ibidem in verb. alterius, & latissimè de materia prædicti text. quomodo procedit, & quomodo limitatur per eisdem Adden. in eodè loco in verb. lex bene à Zenone post Iacob. Felyn. & alios.

- 6 Circa secundum, quod non potest fiscus habere fidem de pretio, quod est tertium notabile traditum hic per And. de Barul. etsi tradiderit pretio non soluto, dominium non tranfit.

Hoc notabile minime colligitur ex isto text. qui tantum ponit calum, quod sit securus emptor, probando quomocumque emptionem factam cū pretij solutione, etiam quod non adsint instrumenta, quod quidem est de iure cōi, nam vendita re, & pretio non soluto dñum non trāsferitur, sed requiritur pretij numeratio in *l. quod vendidi ff. de cō. straben. emp. in §. vendita insit. de rer. diuis.* quo casu datur vindicatio ad text. in *l. procurator §. pen. ff. de interd. act.* & dum eadem iura, & gloss. declarant, & limitant, nisi esset habita fides de pretio, de hoc nihil in *l. nostra*, sed tātum narrat pretij solutionem, quā omni iure requiritur, quod autem Procurator fisci non possit habere fidem de pretio, est limitatio non ad hunc text. qui de hoc nil dixit, sed ad iura predicta, ut illa nō procedant in fisco, ut limitat glo. in *d. l. procurator §. si ff. de iur. fis. eadem glo. in l. cum vendentur C. ubi caus. fis. in l. i. inf. ne fis. rem quam vend. euinc.* & ideo hic Plat. bene non hoc notat ex text. sed quod sicut in priuato, sic etiam in fisco non transfertur rei venditæ dominium, nisi re tradita, & pretio soluto, & demum allegando text. in *d. §. vendita* qui se limitat data fide de pretio, sublimitat illum in fisco per text. in *d. l. si procurator* & idem dicit in tutore, & Syndico Ecclesiæ, & glo. in *d. l. si procurator*, dicit, nota, pro minore, & Ecclesia ex quibus apparet malè sensisse Bal. hic, ac Pyrrhum, qui idem notant ex hoc text. quod Andr. de Barul. Immo dico plus, quod text. in *d. l. si procurator §. fin.*

10 *de iur. fis.* qui allegatur ad probādum, quod sit speciale in fisco, ut non possit habere fidē de pretio, minimè hoc probat, sed simpliciter dicit, *si ab eo, cui ius distrabendi res fisci datum est, si fuerit distractum, quod fisci fuit statim sit emptoris pretio tamen soluto*, adeo quod dicit idem, quod cetera iura supra allegata, sed si fuerit habita fides de pretio nihil, sed gloss. hoc voluerunt, & Doctor. communiter dicentes esse speciale in fisco, sed iura in quibus se fundant, hoc minimè probant,

11 & notetur; nam conclusio est vera in se, non quia sit speciale in fisco, minore, & Ecclesia, ut ipsi dicunt, sed quia isti aliter vendere nō possunt, nisi ex causa necessaria, ut satisfiat ipsorū creditoribus, seu alijs necessitatibus, & tunc quando mandatum est ex certa causa, nō potest nisi propter eam exerceri, cum diligenter sint fines eius custodiendi, & propterea sicut in priuato Procurator constitutus ad vendendum ex causa, ut satisfiat creditoribus, non poterit tunc habere fidem de pretio, sic pariter non poterit fiscus, tutor, aut Syndicus Monasterij, seu Ecclesiæ,

hanc rationem, & hanc punctualem distinctionem ponit Bart. in *l. à Diuo pio §. sed si emptor ff. de re iud.* qui est communiter sequutus, ut ibidem per Alexan. latius, & sic ex ratione mandati limitari ab intellectu iuris, tam in fisco, quam in priuato non potest haberi fides de pretio, non autem, quod iura, in quibus vult fundari specialitas, id probent, cum nulla adsit ex ratione allegata, & requisitum positum in iuribus predictis, ut ad translationem dominij numeratio non infert ad assumptum, quod propterea non possit haberi fides de pretio, si hoc idem requisitum est demonstratum interuenire debere in contractibus priuatorum, cui demum satisfiat, si fuerit habita fides de pretio, quia tunc consensus perficit emptionem: sed quia dum Procurator, Tutor, Syndicus, & similes rem alienam vendunt ex causa succurrendi necessitatibus imminentibus, quibus non satisfiat, si non vendit præsentī pecunia: propterea cum mandatum intelligatur limitatum ad certam causam, & sic ex hoc formam datam venditioni, propterea quia extra eam mandatum deficit, iuste dicit hos non posse habere fidem de pretio. Hinc communiter Bart. cateriq; concludunt, quod dum mandatum non est propter causam limitatam, sed simpliciter factum ab habente potestatem disponendi liberè de proprijs bonis, tunc poterit Procurator vendere habita fide de pretio, & notetur doctr.

13 Bal. hic, qui loquendo in Procuratore constituto ad vendendum absque expressione solutionis pretij, dicit posse vendere habita fide de pretio, quia illa dilatio, dicitur pars contractus ex regul. text. in *l. fundi partem ff. de contrab. empt.* alias præsentī pecunia non tanti vendidisset considerato interesse medijs temporis, itaque non facit causam Domini deteriolem, sed in fisco, minore, & Ecclesia non procedit considerata causa limitata, ut satisfiat imminentibus necessitatibus, quod minimè adimpletur vendendo cum temporis dilatione, & hæc est verā ratio conclusionis communis, non quod iura allegata id probent, nec quod consideretur ratio aliqua specialitatis, quæ eleganter explicauit subtilis Bal. qui omnia sciuit in *l. in ciuile C. de rei vindication.* dicendo *ibi in fin.* & reddendo rationem conclusionis, ut supra declarata, quod etsi non receditur à forma mandati expressè vendendo cum temporis dilatione, receditur tamen à forma iuris, quæ inest ipsi mādato, quæ forma consistit, ut alias vendi non possint res fisci, minorum, & Ecclesiæ, & addit

15 *ipse alia, quæ venduntur pro executione.*

testamentorum, quod etiam dicit *Bar. in d. s. sed si emptor*, ubi latè *Alex.* nisi ad satisfaciendum necessitatibus, & signanter quando venduntur ob pias causas, nam executio piaz causæ non requirit moram: hinc *Bal. ibi dem* sequendo *Bart.* non dicit, quod sit speciale in filio, Ecclesia, minoribus, & in executoribus vltimarum voluntatum, quia in his semper consideratur causa necessitatis limitata, & sic dum excipiuntur hæ personæ privilegiatæ, non est causa, quia speciale in eis, sed quia habent limitatam potestatem vendendi ex causa, & non aliter, ideo *Abb. in c. 2. de praeac. in fi.* dicit quod *glos. in d. l. procurator in fi.* arguit ex illo *tex.* quod non potest Procurator habere fidem de pretio, quia *tex.* disponit, quod ad translationem domini requiratur pretij solutio, & sic secundum *Abb. text.* ille non dicit, sed *glos.* ex illo sic arguit, quod argumentum non concludit ex eo, quod *tex.* dicit requiri numerationem pretij, ut diximus, quia idem in priuato, sed bene ex causa à iure infusa, & in mandato ad vendendum intrinsecè comprehensa. Ob *ex Raph. Fulgos. in d. s. sed si emptor* dicit *tex. in d. s. si procurator* non probare opinionem *Bart.* in eo, quod filius non possit habere fidem de pretio, & idem refert, & sequitur *ibidem Alex.* qui demum dicit probari per *tex. in l. 1. ff. de excep. rei sud.* & tradit, quod *text.* pariter nihil penitus probat, ut ex eius lectura apparet, *ibi, nisi probetur me mandasse, ne traderem, antequam pretium solvatur,* & nihil aliud dicit, ita quod nil ad casum: hinc *idem text.* sequitur *Celsus ait, si quis rem meam vendiderit minoris, quam ei mandavi, non videtur alienata, et si petam eam non obstabit mihi exceptio*, quod verum est, & optima est ratio ex dictis per eundem *Bart.* quia minoris vendere videtur, dum dilatio præstitatur, & consequenter facit contra mandatum, & mandato deficiente nulla propterea est venditio.

16 Quartum notabile *Andr. de Barul.* quod filius sicut priuatus nõ potest euincere rem, quã vendidit, cõcordat *tot. tit. inf. ne fis. rem, quam vend. eum.* cum etiam ex iure superuenienti, ut hic, dum præsupponitur, quod filius matri successerat veræ rei Dominæ, secundum *glos. ceterosq. Scribens.* sed obstabit regul. *text. in l. vendicantem ff. de euid.* ut quem de euidione tenet actio, eudem agentem repellat exceptio, & dicitur exceptio doli secundum *Plat. hic* per verba expressa eudem *tex. in l. vendicantem,* & idem si hæres velet venire ex persona propria, ut doli exceptione repellatur, *in l. venditrici C. de reb. alien. non alien.* & in istis terminis,

videlicet in hærede, quando ex propriis persona, ut obstat exceptio doli mali, propter quod debet habere ratum factum defuncti, procedit *text.* hoc idem tradens *in l. cum à matre C. de rei vendit.* & semper stipulatio defuncti comprehendit hæredem, ad *text. in l. stipulatio ista habere licere, ubi Bart. de verb. oblig.* etiam quod ad sit dictio taxati. 20 videlicet, quod promiserit euidionem à se tantum ut hæres comprehenditur, quia intelligitur respectu extraneorum, non aut hæredum, qui censentur esse vna, & eadem persona cum defuncto, *idem Bal. in l. fi. C. de act. empt. de cuius dicti veritate inferius tractabimus, similem quæst. posuit Bart. in l. si seruus la 2. ff. de cond. furt.* quem sequitur *Alex. in d. l. stipulatio ista,* qui ponit casum, quando quis promisit de suo dato, & facto, ut teneatur de facto eius, cuius est hæres, quia fingitur vna persona hæres, & defunctus de quo inferius latius dicemus, quomodo procedat.

23 Hæc limitantur fauore libertatis ad *text. in l. si tibi C. de act. empt. ut ibi per DD.* communiter, ut quis possit venire contra proprium contractum, licet teneatur de euidione, sed non repellitur actione, & hæc est veritas, scilicet fauor libertatis, non autem quod voluit ex hoc *text.* reassumere *Alexan. pro reg. in cons. 109. vol. 4.* ut quotiescumque contractus non subsistat occasione alterius, non procedat exceptio *text. in l. vendicantem,* licet promittens teneatur de euidione, nam aliud est teneri de euidione, & aliud impedire actionem doli exceptione.

Limitatur secundo in casu *tex. in l. fin. C. de act. emp.* qui casus secundum *Scriben.* non est alibi, quando hæres fideiussoris, qui pro alio se obligauit de euidione, vult ex iure proprio agere, & rem venditam vindicare, ut non repellatur exceptione, quem de euidione, &c. licet de euidione teneatur.

Limitatur tertio, & hoc notetur ad declarationem supradictorum, ut non procedat hæc regula, quando quis promisit de suo facto tantum, & sic euidionem à se tantum, & sic ab habentibus causam à se cum dictione illa taxatiua: nam idemmet poterit contrauenire, si venit ex iure alterius: nam dicit *Bal.* quod euincit tunc, ut alius *in cons. 169. volu. 1.* & ut nouus homo, *idem in consil. 52. 3. volum. idem Bal. in l. qui se patris C. unde liber. 6. colum. post num. 32.* idem dicit in hærede videlicet, ut hæres promissoris cum dictione illa prædicta taxatiua possit contrauenire, & hæc est communis in hærede, *Bar. in l. si sis, la grande, ff. de verb. oblig.*

oblig. & in l. stipulatio ista, nō aderat dictio taxatiua, quam opinionem dicit *ibi* veriorē *Alex.* pro qua videtur *text.* particularis in *l. qui in futurum §. 1. ff. de pact.* qui loquitur in casu fortiori, sed *Bar. ibi* intellexit *text.* cum dictione taxatiua, ita quod firmat hanc opinionem, quando promissio habet hanc dictionem taxatiuam, quia cēsetur eo casu personalis, noluitq; promittens excedere eius propriam personam, ad idem *Bart.* allegat *text. in l. non solum §. tale ff. de lib. leg.* *ibi*, tale legatum hares meus à solo *Lucio*, *Titiane* petito ad heredem *Lucij Titij* non transit, idem *text. in l. nisi ff. de pact.* *ibi*, nisi hoc actum est, ut dumtaxat à reo non petatur, à fideiussore petatur. Tunc enim fideiussor exceptione non utitur, & dixi, quod *text. in d. l. qui in futurum §. 1.* est in casu fortiori, *ibi*, sed si ex altera parte in rem, ex altera in personam pactum conceptum fuerit, veluti ne ego petam, vel ne à te petā, & hares meus ab omnibus vobis petitionem habebit, & ab heredem suo omnes petere poterimus, quem ut dixi, *Bart. ibidem* intelligit, quando adest dictio taxatiua, & cum *Bart.* est communis, ut per *Ange. Aret. Paul. de Castr. Salic. Alexan. & ceteros* communiter, quos cumulat *las. in d. l. si sic num. 7.* qui respondet ad *text. in l. si necessarias §. de vendendo 2. responsio ff. de pignor. act.* ut illa sint verba *Iurisconsul.* non partium, & est verus intellectus.

Ex quo fit, ut supra annotata, intelligantur, quando simpliciter quis promissit nō contrauenire, vel de euictione, ut teneatur, & comprehendatur hères, etiam quod velit venire ex propria persona, nam hoc importat esse heredem, quia ut dixit *Bal.* post *Bar. in l. mutuum §. 1. ff. de acquiren. hered.* Hères adeundo contrahit veram obligationem de obseruando disposita per defunctum, ita quod etiam, quod prætendat bona iure proprio vigore fideicommissi exceptione repellatur *l. vnum ex familia §. sed si vno, & §. si duos de legat. 2.* cum alijs latissime congestis per me in *consil. 33. volum. 1.* vbi de communi apparet, sicut è contra factō inuentariō inducitur separatio bonorum, & obligationis, alias omnia confunduntur, de quo per *Andr. & Scriben.* communiter in *cap. 1. an agnat & in cap. 1. de alien. seu. patern.* dum tractatur de feudo ex pacto; & prouidentia, nō hereditario, quod debetur filijs, ut filijs, non ut heredibus, qui tenentur esse hères prædecessoris, & concludunt factō inuentariō non teneri seruare dispositionem defuncti, quatenus tangit feudum: secus verò non confectō inuentariō, & si bona debeantur ex con-

tractu, prouidentia, & dispositione maiorum iure proprio, & tum quia semper quis intelligitur promittere pro se, & heredibus, *d. l. stipulatio ista*, & latissime *las. in d. l. si sic*, sicut prouidere pro se, & heredibus *l. pacti, de probation. cap. 1. de duobus fratrib.* propterea hères tenetur, sed quando adest dictio taxatiua, designat personalitatem, & sic nimirum si hères non comprehendit iure proprio venientes, & etiam iure hereditario voluerunt *Aret. Alexan. & ceteri in d. l. stipulatio ista, & in d. l. si sic*, quod probat *text. in d. l. qui in futurum §. 1. de pact.*

Et stante hac opinione communi fundata in iuribus, ut supra, redditur dubitabilis doctr. *Bart. in d. l. stipulatio*, dum adest dictio taxatiua, etiam *Bal. in d. l. fin. de act. emp.* nisi vellemus respondere cum *las.* quod sint verba *Bart.* non partium, sicut respondet ad *text. in d. §. de vendendo*, & non habet locum consideratio, quod hères censetur vna, eademque persona cum defuncto, si defunctus noluit transgredi promissionem ab eo factā propriam eius personam, & magis dubitabilem teneo aliam *Bal.* opinionem in suis consilijs, ut idemmet promittens possit contrauenire stante clausula prædicta, quando alio iure, & ut alius vult euincere: nam tunc semper est eadem persona, quæ promittit, & videtur aduersarij omnia iura, videlicet *text. noster vbi Fiscus* representans Matris personam ex nouo iure acquisito, & sic ut alius euincere volebat, *text. in d. l. venditrici, & alia iura*, in quibus ut alius, & ex proprio iure euincere vult, quando enim est hères representat propriam personam defuncti; merito obstat exceptio, ergo quanto magis eidem defuncto, si hères, ut alius non potest euincere, nec separatio inuentarij, illudque beneficium, quod consideratur in hærede, & lex illi tantum tribuit, consideratur in defuncto, & si hères, licet verè sit alia persona, tamen repellitur, etiam in quod veniat iure proprio, quia tenetur, & est obligatus seruare disposita per defunctum: quanto magis propria principalis obligatio tenebit illū obligatum quocumq; iure contrauenire præten- dat: nam verum erit semper dicere contrauenire propriæ obligationi, quæ dixisse sufficiat in hac materia, & licet *Tiraq. in tract. de utroque retract. in tract. de retract. conuent. §. 1. glo 6.* multa hinc inde dixerit, & cum mulauerit, tamen non audet contrariam firmare opinionem.

Sed contingit multoties, quod fiscus etiam vedita per ipsum de facto capit, committendo Perceptoribus Prouinciariū sequestrationem possessionis feudorum, quod est

- 34 contra omnia iura, si simpliciter hoc indifferenter in omnibus bonis permitteret de quo est casus in *l. defensionis facultas C. de iur. fisci. lib. 10.* Sed hæc fiscales faciunt, dum prætendunt possidentes feuda carere legitimo successore, vel alias feuda, & regalia possidentes legitimo carere titulo. In quo ponam quæ scripsi in *d. l. defensionis facultas.*
- 35 Secundo notatur esse de iure prohibitam non solum sequestrationem, sed etiam descriptionem, seu inventarium bonorum, dū à principio de facto, vult ad hoc procedi, de quo latè, & eleganter per *Luc. de Pen. in l. lib. de agr. & cens. lib. 11.* post *Andr. latissimè* materiam pertractantem in *Const. Reg. violentias: ibiq; Afflic. omnesq;* loquuntur
- 36 in fisco, & in feudis: nam effectus de facto spoliare, cum feuda sunt possidibilia secundum *Andr.* & non de perpetuo prohibitis alienari, esseq; maximam differentiam inter spiritualia, & feudalialia, quæ sunt præscriptibilia, & possidibilia per inuestituras veras, vel præsumptas, nec resistit incapacitas subiecti, sicut in spiritualibus, quod procedit in
- 37 dubio: non quando est notorium de non iure, & non allegatur aliquid; ex quo ius præsumeretur, & incontinenti probare offerretur: eandemq; doctrin. tradidit latissimè *Andr. in cap. imperialem § illud, de prohib. feud. alien. per Fred. ante num. 70.* Et hæc secundum hæc intelliguntur tradita per *Luc. de Pen. in l. quicumque infra de fund. limit. lib. 11.* ubi notabiliter materiam pertractat, de his, quæ sine privilegio possideri non possunt, ut sunt feuda, & regalia: quo casu cogitur, quis ostendere titulum possessionis, ut quotidie ad instantiam Fisci videmus in Regno citari possessores feudorum, ceterorūq; regalium ad ostendendum titulum; sed de facto non spoliante; nisi ut supra dictum est, constaret in promptu de non iure possessorū.
- 39 Verum *Andr.* dixit hæc omnia limitari in Regno in morte feudatiorum, per speciale *Capit. Reg. incip. ex præsumptuose*: Per quod permittitur fieri sequestrationem in possessore Fisci per mortem feudatarij, quando successor non venit ad successionem claro, & aperto iure, cuius *Capituli* meminit, etiam hic *Luc.* sed dicit *Andr.* quod hoc est contra ius verum quia est lex Regis qui novus potest facere in suo Regno, propterea est servanda, & *ibidem Affl. nu. 14.* quod *Capitulum*
- 40 decimum est habere locum etiam si feudatarius in vita transulerit possessionem in aliū, quando tamen sine legitimo assensu, ut per *Afflic. decis. 197.* & secundum dispositionē
- 41 prædicti *Capituli* si infra annum non agitur

ad recuperationem possessionis non potest amplius agi possessore, sed tantum petitorio, ut per eundem *Affl. in decis. 196.* Et quomodo dicatur aperto iure, quem venire ad successionem, habetur per eundem *Afflic. in dec. 159.* verum decimum fuit *Capitulum*, hoc à iure communi exorbitans non procedere in subfeudis secundum relata per *Free. 43 in differ. feud. quæst. & pla. & de tab. num. 21. vers. 25.* cumulat multa *Bammac. in cap. 1. si de feu. def. mil.* Et sic practicamus in Regno in morte Baronum, & aliorum feudatiorum feuda tenentium immediatè, & in capite à Reg. Cur.

Verum hæc sequestratio non est prohibita, dum dubitatur, ne partes veniant ad arma, ex *reg. text. in l. aequissimum ff. de usufr. & alia per Luc. in d. l. lib. de agr. & cens. lib. 11.* & sic etiam tota die practicamus secundum qualitatem

45 factorum, & pariter limitatur, quando timeatur dilapidatio, devastatio, seu subtractio secundum *Ioan. de Plat. bic.* quod evitatur data cautione de exhibendo & conservando in

46 eodem statu; et si essent mobilia, quæ sequestrantur, quæ conservari non possent: & esset tempore peritura, potest procedi ad venditionem, & pretium deponi, ut per *Luc. bic. 47* & insuper advertendum erit ad id, quod dictum est, quod descriptio fieri non possit: nam secundum *Bartol. Alex. Plat. ceterosque* intelligitur de descriptione, quæ importat speciem incorporationis, ut est depingere arma fiscalia, & similia denotantia possessionem, aut dominium, non autem de simplici adnotatione ad sciendam qualitatem, &

48 quantitatem rerum. Immo ex iusta causa potest concedere sigillationem dicunt *Doctor. caplarum, & ostiorum* secundum *Bart. 49 Alex. Plat. & alios.* Et dum ex causa delictorum fiunt bonorum adnotationes, & multoties mobilia de facto capiuntur per birruarios, ceterosque iustitiz ministros, & fit omnium sequestratio secundum *Plat. bic.* debet hoc fieri cum moderatione, de qua supra alias omne, & totum est latrocinium, & abominabilis abusus, maxime quando hæc fiunt ex causa delictorum, propter quæ non venit confiscatio aliqua bonorum. Tunc enim hoc est omnino prohibitum: nam dicit *text. not. in l. 2. ff. de bon. damn. non ut quis in carcerem ductus est. spoliari eum oportet, sed post condemnationem id quoque diuus Adria. rescripsit, ubi glos. in verb. oportet, dicit id est bonis, vel dic. vsibus, & sic est contra Nuncios Bononia.*

Quartò notatur, quod fraudans Fiscum in rebus adhuc nec incorporatis, tenetur ad duplum: ibi ut si quid subtractum fuerit, exigatur

gatur, & extrinsecus integrum tatum aliud multa nomine, quantum, per fraudem ob-
 30 *30 t. &c.* Sed in incorporatis poena est quadru-
 pli, ut *infra in l. seq. vbi gloss. Bartol. Bald. Odoffr. Angel. Plas. & omnes*: & in hoc du-
 plo, seu quadruplo, ut probat hic *text. inest* simplum, quod etiam docuit *text. in l. 1. inf. pen. fise. cred. pras. gloss. in l. 2. in verb. teneatur infr. de his, qui ex publicis ration. vbi Andr. de Barul. & Pyrr. verum quod dictu est de incorporatione dixi in l. qui in con-*
 31 *tractibus eod. tit. de iur. fise.* quod illa in incor-
 poralibus sic per sententiam, per quam declaratur, quod ad fiscum spectare, tunc enim sententia facit incorporationem, & non habet locum praescriptio, de qua *in l. in omnibus ff. de diuers. & tempor. praescrip. ita Bald. in l. traditionibus col. fi. C. de pact. & in Margar. ad Inno. in verb. possessio acquiritur: idemq; Innoc. in cap. in nostris de concess. pras. & ratio est, quia in incorporalibus*
 32 *per sententiam acquiritur possessio, seu quasi, Angel. in l. qui restituere ff. de rei vend. & quanto tempore fisco non incorporata praescribantur, vide elegantem distinctione Bartol. in d. l. in omnibus, quem laus prosequitur Abb. in cap. cum nobis de praescrip. & latissime per Boer. omnia cumulantem in decis. 264. a nu. 19.*

S V M M A R I V M.

- 1 *Text. in l. cum vir ff. de usucap. late examina- tur an locum habeat in feudo.*
- 2 *Lex actum annullans, quomodo, & quos effe- ctus pariat, & quando ipso iure, vel solum respectu tertij interesse.*
- 3 *Inuestitura feudi alieni valida.*
- 4 *Venditio rei aliena valet.*
- 5 *Ius superueniens validat venditionem sa- ctam, quando non est a principio nulla.*
- 6 *Regula, quod ab initio non valuit, non intelligitur alia causa superueniente, ex qua inualiditas cessat.*
- 7 *Inuestitura de re aliena facta pure est va- lida.*
- 8 *Practica venditionis feudorum illorum, qui successore carent, qua venditio fit ad instantiam creditorum cum legitimo as- sensu, & feuda sunt maioris valoris, qua sunt credita, tunc pecunia, qua remanet, implicatur in emptionem loco feudi.*
- 9 *Vendens rem aliquam, in qua ius aliquod ha- bet non autem plenum dominium, intelli- gitur vendere ius, quod habet, & idem in legato ususfructus, & nu. 10.*
- 11 *Inuestitura facta de alieno feudo scietu, quod*

ob mortem vasalli erat Domino recusari, intelligitur continere hoc ius deuolutionis quod tunc Dominus habebat.

- 12 *Doctr. Andr. in cap. imperialem nu. 13. 6. co- lan. commendatur & declaratur.*
- 13 *Venditio iurium futurorum valida.*
- 14 *Text. in cap. moribus declaratur loqui de in- uestitura pura, & non de caducitate feudi.*
- 15 *Text. in cap. 2. de feud. dat. in vit. leg. com- miss intellectus.*
- 16 *Doctr. Andr. ibi in d. cap. 2. peroptime declaratur, & in cap. 1. qui success. tenean- tur, & pariter tex. in cap. 1. qui succes- ten lo 2.*
- 17 *Tex. in cap. si quis fecerit qua tempore miles declaratur.*
- 18 *Doctr. Andr. resillitur in eo, quod tenet quod disposita in cap. moribus continent spe- cialia.*
- 19 *Euietio non debetur, quando succedit ex na- tura rei.*
- 20 *Opin. Camer. in cap. imperialem reproba- tur volentis, ut pacta de hereditate vimen- tis valeant in feudis, sic limitanda disposi- tionem tex. in l. fi. C. de pact.*
- 21 *Dominus facta inuestitura tenetur tradere, & non liberatur soluendo interesse.*
- 22 *Dominus euietio feudo ab eo concessa tene- tur ad tradendum aliud eiusdem esti- mationis.*
- 23 *Venditor rei aliena, qui domino rei suscep- sit, cogitur venditionem adimplere.*
- 24 *Opinio Martin. & Bart. in l. 1. ff. de actio. empt. vera, ut quis teneatur precise tra- dere, dum habet facultatem rei tra- dendae.*
- 25 *Traditio noua non requiritur ex iure de no- uo superueniente ei, qui in possessione rei ven- dita per prius permanet.*
- 26 *Text. in l. cum vir procedit in Domino inue- stiente, non autem in vasallo vendente feudum cum assensu Domini, quia assen- tyt, ut de re venditis, & non de re in futu- rum acquirenda, nam tunc est alius ca- sus, & assensus non extenditur de casu ad casum, nec de tempore ad tempus, nec de praesenti in futurum.*
- 27 *Emptor bona fidei potest agere contra vendi- torem ad adimplementum, & cogere ad tra- dendum cum valido assensu.*
- 28 *Assensus intelligitur, prout ius intelligit.*
- 29 *Contractus feudalis de iure communi feudo rum licet sit nullus absque assensu, quoad translationem iuris feudalis non erit nul- lus in emptore bone fidei respectu actionis personalis, vbi declaratur doctr. Andr. in cap. imperialem, & resillitur doctr. Cam- que*

- qua opinio in Regno est dubitata per
Constit. constit. diua memoria nu. 30.
- 31 *Contractus feudalis in Regno in tantum est nullus quod ex eo, nec confessio oritur stante totali prohibitione commercij.*
- 32 *Rigor seruatur in feudis.*
- 33 *Concessio feudi Titij uiuentis, quem Dominus mortuum esse credebatur, non validatur mortuo Titio sine herede.*
- 34 *Concessio feudi tanquam vacantis per mortem corrumpitur, si vacat ex alia causa.*
- 35 *Consilia Authoris; Fab. de Ann. & Ioan. Andr. de Georg. omnia sunt in casu uassalli si feudum vendentis, ut tali casu non procedat dispositio text. in l. cum vir, sed secus in Domino, contra loq. inc. de Ann.*
- 36 *Opin. Bammac. in cap. moribus confutatur, qui ualuit text. in l. cum vir habere locum in feudis, etiam uassallo uendente, & decisiones per ipsum allegata declarantur.*
- 37 *Text. in l. cum vir semper habet locum, quando adest interesse euiditionis.*
- 38 *Iura feudalia uiuimè tractauerunt articulum iuris superuenientis, & propterea statuto est dispositio iuris communis.*
- 39 *Affensus non extenditur ad incogitata.*

ARGUMENTVM.

Text. in l. cum vir, de usucap. declaratur, quod; q habet locum in feudis; quando Dominus contrahit, secus uerò; si uassallus uendit, maximè in Regno. Inuestitura de re aliena facta purè est ualida, *Text. in cap. moribus* declaratur, & sic *text. in cap. 2. de feud. dat. in vic. legis commiss.* & eodem modo *text. in cap. si quis fecerit, quo temp. milit.* Emptor bonæ fidei habet actionem contra uenditorem ad adimplementum; & hoc de iure communi feudorum, secus uerò de iure Regni per *Constitutionem Constitutionem diua memorie*; Concessio feudi uacantis ex una causa inualidatur; si vacat ex alia, & sic pariter si fuerit facta per mortem eius, qui uiuebat, ut non ualidetur illo postea mortuo.

S. VII.

postquam exarauimus terminos uenditionis rerum fiscalium, & quomodo, & in quo euiditio à Fisco præstetur, quodque ex iure de nouo superuenienti non potest agere, uideamus quales, quomodo intelligantur iura tractantia de inuestituris, quæ sùnt purè de alienis feudis,

& de his, quæ sùnt de caducitate feudorum; ex quibus corollarie ueniet declaratus, & decidus articulus, si *text. in l. cum vir ff. de usuc.* ex quo confirmatur uenditio ex iure superuenienti, an ille habeat locum in feudis, de quo magna fuit controuersia inter, *Scrib. qui contrarias tenuerunt opiniones, ut latè, & doctè per Octauium Bammac. in repet. cap. moribus, si de feud. defun. milit. fuer. controu.* & ad saturitatem postea per *Cons. Io. Andr. de Georg.* eleganter articulum pertractantem cum optima distinctione terminorum in *sua alleg. 3.* Breuiter. Ego articulum perstringam non repetèdo dicta, & cumalata per *pradietos.*

Et circa primum articulum inuestituræ purè, uel de feudo recasuro, ponam meam sententiam ex ponderatione *iurium* de hoc loquentium, quicquid alij *Scrib.* senserint, & multoties accidit, quòd unus post alium idem scribit, *iura* aliter non ponderando; & præmitto pro intelligentia conclusionem illam communiter receptam, quòd non omne, quòd lex annullat, dicitur ipso iure nullum, nam aut annullat principaliter de perse, quia prohibitum à lege, ita quòd est omnino nullum, & hoc semper erit tale, nec actio aliqua ex huiusmodi actu, seu contractu oriri potest, aut uerò quid dicitur nullum causatiuè propter alterius interesse uel ex defectu consensus illius, & tunc actus respectu illius dicitur nullus, quatenus ex eo uellet inferri ei præiudicium, sed actus in se erit ualidus, & ex eo oriuntur omnes actiones, quæ ex contractibus ualidis præstari solent: hæc est communis distinctio *Barb. in d. l. cum vir,* & omnes ponunt exemplum in re dotali uendi prohibita, ut intelligatur, quoad præiudicium mulieris uenditionem esse nullam, non autem respectu uendentis, & in terminis *text. in cap. 1. de alien. feud. pater* ubi dicitur alienationem non ualere etiam cum assensu Domini nisi agnatis consentientibus, ad quos beneficium est reuersurum, sed quia illa nullitas oculos habebat ad interesse agnatorum, propterea *Andr. tã ibi:* quàm in *cap. 1. de successione feud.* dixit nullam esse alienationem respectu agnatorum, sed ualidam durante uita feudatarij alienantis cum assensu Domini, & sic differentia est, quòd actus sit nullus simpliciter, uel causatiuè: nam primo casu à principio est omnino nullus, secus uerò, quando ratione interesse tertij, & ideò datur ratificatio, ut per *Aluar. post Bald. in d. cap. 1. de alienat. feud. pat.* quòd peroptimè declarauit *Itaz. Raynald. in suo comprehensorio feud. in d. habito num. 27.* & bene per *Imol. in d. l. cum*

vri

3 *vinquent allegat, & sequitur ad propositū*
Camer. ubi supra car. 87. à terg. quod probant
 in individuo iura feudalia, de quorum
 intellectu infra tractabimus: nam omnia in
 hoc concordant valere inuestituram aliena
 4 feudi cum consensu possessoris, ita quod con-
 sensus est ille, qui causatur ab interesse pos-
 sidentis, & hic requiritur ergo non est in se
 actus nullus, nec à lege reprobatus, & ideo
 adest totus *tit. de inuest. de re alien. fact.* ex
 qua datur actio de euictione, & notoria sunt
 5 iura, valere venditionem, seu contractatio-
 nem rei alienæ ad *text. in l. rem alienam ff. de contrab. empt.* quia ut dicit *ibi glos.* tenet
 contractus in præiudicium vendentis, secus
 si à principio esset simpliciter nullus *glos. ele-
 gans in l. si quis alienam ff. de act. empt. red-*
 dens rationem illius *text. dicentis*, si quis
 alienam rem vendiderit, & medio tempore
 hæres Domino rei extiterit cogitur imple-
 6 re venditionem, & allegat *text. pro concor-*
 danti in *l. cum vir ff. de usucap.* ex quibus in-
 7 ribus sumitur regula, quod ius superueniens
 validat venditionem factam, quia non erat
 simpliciter nulla, sed tantum respectu ad
 iura possessoris, quo interesse deficiente con-
 tractus remanet vndequeque validus, & sic
 8 limitatur regula, quod ab initio non fuit va-
 lidum, ut tractu temporis non conualescat,
 ut non intelligatur alia causa superuenien-
 te, quæ facit cessare causam inuadationis,
 aut nullitatis, eleganter *Bart. Odoff. & ca-*
 9 *teri in d. l. cum vir, & de iure feudorum*
 in *cap. 1. de inuest. de re alien. facta*, taliter
 est firma quod teneatur inuestiens loco feu-
 di alieni concessi dare aliud eiusdem bonita-
 tis, seu quantitatis, dicit *text. in cap. 1. de*
 10 *inuest. de re alien. facta*, cui concordat
text. in cap. 1. si de feud. vasall. ab aliq. in-
ter. fuer. ubi text. notab. in eo, quod dicit
ibi vel nūmos in feudū dandos numeret, id est
 implicados in emptione, quæ stet loco feudi
 quæ practicatur passim cū Regio Fisco, dū ven-
 duntur bona feudalia valide obligata ab his
 qui successore carent, ut demum illis satis-
 factis, quod superest implicatur in emptione
 loco feudi subiectam iuri deuolutionis.
 Præmitto secundam conclusionem ut ven-
 dens rem aliquam, in qua non habet plenū
 9 dominium, sed tantum ius aliquod non in-
 telligitur vendere, nisi ius, quod habet *text.*
 est vulgaris in *l. qui tabernas ff. de contrab.*
empt. cum iuribus cumulatis per Afflic. in
decif. 334 post Andr. in d. cap. imperialem
nu. 10. 3. colum. quod in tantum est verum,
 ut et si legari possit res aliena, tamen si ego
 10 lego rem alienam in qua habeo vsumfructū
 tantum, intelligitur ille solus legatus, ex re-

gula de qua supra. licet legatum sit inane
 cum vsumfructus finiatur morte ad *text. in*
l. vxor patris, ubi glos. & Scrib. C. de legat.
 Ex quo inferitur, quod si fuerit facta simpli-
 11 citer inuestitura de alieno feudo scienti, qui
 aliter sibi non cauit de euictione, quod feu-
 dum per mortem feudatarij possidentis erat
 ad Dominium recaurum, intelligetur hoc
 ius deuolutionis concessum per hanc purā,
 & simplicem inuestituram, quia hoc Domi-
 nus tunc habebat, & id ius, quod habebat in-
 telligitur concessum; nam ut diximus pluri-
 12 *col. dicit*, quod Vicarius Regis, tanquam
 Vicarius non potest alienare rem Domini,
 aut ius Domini, & per vocem rem intelli-
 gitur de dominio directo, & per vocem ius
 de feudo aperiendo, ut, *ibi per Modern.*
authoritate Camer. sic ibidem declarantis
fol. 79. 4. col. in fin. Quod ius deuolutionis est
 tantæ considerationis, ut in impetratione
 assensuum sint datæ limitationes, quando
 quis non habet successorem, & Senex est de
 filijs desperatus, & similia, de quibus infra
 latius in suo loco tractabim, & ob id datur
 13 venditio iurium futurorum dicit *And.* ad
 propositum in *cap. 1. qui success. ten. nu. 13. 2.*
col. ex reg. tex. in l. nec emptio ff. de contrab.
empt. & in cap. moribus, dicit quod Domi-
 nus non dat ius tenentis, sed ius futurum
 suum, quando sibi aperietur.

Quibus sic præmissis consistentibus in cō-
 munibus conclusionibus, perferretur nūc
 iura feudalia; nam indubitanter demonstra-
 bo esse prædictis conformia, & malè à *Doct.*
 intellecta.

Et incip. à *text. in cap. moribus, si de*
 14 *feud. defunct. milit. cum infrascripta sunt*
 verba.

Moribus receptum est Dominum de feudo
militis sui, quod post mortem ipsius ad Domi-
num reuerti sperabatur, in alium militem
inuestitura. tunc demum capiet effectum cum
feudum Domino, aut heredi suo fuerit aper-
tum.

Hic *text.* minimè dicit, quod sit facta in-
 uestitura de feudo recauro, sed ponit casū
 de inuestitura feudi facta, purè, & verba il-
 la *text. quod post mortem ipsius ad Dominū*
reuerti sperabatur non sunt verba inuestitu-
 turæ, sed sunt narratiua facti feudi per aliū
 possessi, quod indubitatè probant verba illa,
 quod *inuestitura capiet effectum*, cum feu-
 dum Domino apertum fuerit: nam si con-
 cessio fuisset in casum caducitatis feudi ver-
 ba hæc fuissent superflua, & non deseruierēt,
 sed quia concessio est valida, ut defendit
Andr. in d. cap. 1. qui success. ten. nu. 13. &
 intel-

intelligitur inuestiens cōcedere ius, quod habet, scilicet ius futurum deuolutionis propterea *text.* dicit quod capiet effectum inuestitura, quando feudum aperietur Domino, quia hōc ius deuolutionis intelligitur cōcessum, cum hoc tantum habebat, & dicitur *moribus introductum esse*, quia similes cōcessionēs temporibus illis fiebant: vnde al uicinantur *Doctōr.* qui ex hoc *text.* colligunt factam esse inuestituram expressē de feudo recasuro, quasi quod pura fieri non potuisset. Fuit enim inuestitura pura, sed de iure quod p̄nes inuestientem residēbat, quod erat ius deuolutionis, ideoque *text.* dicit, quod sumit effectum, dum feudum Domino aperietur

Ex hoc oritur verus, & germanus intellectus *text.* in *cap. 2. de feud. dat. in vic. l. commiss.* cuius verba sunt infrascripta.

Si quis inuestierit aliquem de feudo sui militis, viri Placentini prorsus asserunt hanc inuestituram non aliter valere, nisi eo consentiente, cuius erat feudum: Mediolanenses, & Cremonenses nihil distare assuerant, vtrum eo sciente, vel ignorante, dummodo eo viuente nullum detrimentum de feudo sibi contingat, hoc autem dicendum est de eo milite, qui feudi successores non habet.

Quis enim dicere potest, quod hic *text.* non loquatur de inuestitura purē facta de feudo viuētis, & *text.* determinat secundū opinionem *Mediolanensium* valere inuestiturā, absq; cōsēsu feudatarij, dūmodo illi nullū fiat detrimentū, quia vt supra diximus intelligitur cōcessio nō de iure feudatarij, sed de iure p̄nes Dominū residēte quod, erat ius deuolutionis, vbi *glos.* tenet opinionē *Mediolanensium*, & saluat opinionem *Placentinorum*, vt procedat, quando per pactum tractatur de futura successione.

Si *text.* intelligeretur de inuestitura facta de feudo recasuro non pure, sed quando deuolueretur, quæ enim erat dubitatio *text.* tã respectu *Placentinorum* quàm *Mediolanensium*, nam vt dixit *Andr. in d. cap. 1. qui success. ten.* Dominus potest de iure suo disponere; & nil commune ius deuolutionis cum vtili dominio feudatarij possidentis, & propterea vana erat opinio *Placentinorum*, dūm volebant requiri assensum feudatarij in inuestitura à Domino faciēda feudi aperiendi, & pariter vana erat opinio *Mediolanensium*, dūm limitabant valere inuestituram, dummodo feudatario detrimentum non fieret, nam si conferebatur post ipsius mortem, quo tempore ius illius erat extinctum non cadebat reseruatō detrimenti; sed quia inuestitura erat pura, & respectu

interesse feudatarij, sicut diximus in interesse agnatorum, & aliorum, iura dicebant inuestituram non valere, ob id *Placentini* hanc opinionem tenentes requirebant consensū feudatarij viuētis *Mediolanenses* verò, & *Cremonenses* attendentes veram opinionem illam posse fieri inuestituram de re aliena non autem in præiudicium Domini, propterea determinauerunt inuestituram valere, dummodo viuente infeudato nullum sibi detrimentum irrogetur, & ita *glos. sibi* & melius omnibus *Andr.* qui etiam in principio dicit puram inuestituram fieri non posse, nec valere, secus si in tempus, aut conditionem, quando morietur sine hærede, tenens tamen in *ultima colam.* dicit, quod illud capit. nō potest intelligi secundum *Placentinos*, quia Dominus daret non solum ius suum, sed feudatarij, & propterea subicit infrascriptā theoreticam.

Item potest intelligi, quod Dominus dat simpliciter feudum alterius, quod tenetur ab eo, hoc non valet, quantum ad præiudicium tenentis, si ille nō consentit, argumento supra quib. mod. feud. amitt. §. præterea. sed quantum ad hoc, vt de euictione agatur, si fuerit ignarus, qui recepit, ager vt dicitur inf. de iust. de re alien. fact. & maxime si stipulatus est de euictione C. de euict. l. si fundus sciens, quia rem alienam possumus in nobilitate præiudicium alienare, & sic etiam *Mediolanenses*, & *Cremonenses* bene dixerunt, quia eo viuo nullum sibi fit per hoc detrimentum, sed fit alienanti, quia tenebitur ad interesse, siue non consentiente eo, siue ignorante: nam si consentiret faceret sibi præiudicium, & Dominus non tenetur de euictione, quia non potest euinci amodo, nisi consentiret saluo iure suo ff. quib. mod. pig. vel. hypot. soluit. l. si debitor §. 1. et si is cui alienatur, ignorauerit hoc tunc tenetur de euictione, quia damnum non potest pati infeudatus de tali consensu, hic est contractus licitus, quia de re aliena, secus fit quando lex prohibet, vt contractus de feudo sine Domini consensu, tunc perdit pretium, & de euictione non agit, nisi ignorans sit, quod dicit, vt in Constit. imperialem §. nō autem in *glos.* At hic non sic, nam Dominus feudum alienans, non indiget consensu alterius Hæller.

Ex hac doctrina apparet declarata opinio *Mediolanensium*, quodq; *text.* loquatur de pura inuestitura, & declarat *Andr.* prædictam conclusionem factam, vt id quod dicitur puram inuestituram non valere intelligatur quantum ad præiudicium tenentis, & secundum hæc intelligenda erunt dicta per *Andr. in cap. 1. qui success. ten. num. 2.* &

& in cap. 1. eodem tit. lo. 2. & sic pariter intelliguntur eadem iura videlicet text. in eod. cap. 1. qui successit lo. 2. ibi nam si quis fuerit inuestitus purè de alieno feudo non valet intelligitur enim quoad præiudiciū possessoris secundum Andr. & sic pariter text.

17 in cap. si quis fecerit, quo temp. mil. ibi si quis fecerit inuestituram, vel cambium de beneficio sui militis sine illius consensu cuius est beneficium, pro non factò habeatur, vbi gloss. in verb. pro non factò dicit hoc intelligo, dum supererit vasallus: verumtamen eo decedente cogitur Dominus adimplere promissum, & tunc demum incipit inuestitura effectum habere, ad quod allegat text. in cap. moribus, ita quod gloss. intelligit text. in cap. moribus de inuestitura purè facta, idemq; ibi per Iacob. de Beluis. & Bal. ibi dicit idem, scilicet validam esse promissionem si non fuerit nuda, sed vestita stipulatione, quem sequuntur ibi Aluar. & Propos. ex quo fit, quod dum

18 Andr. ibi dixerit, inuestituram puram non valere, secus in diem, vel conditionem quādo morietur vasallus sine hærede legitimo, & subsequitur, & hæc sunt specialia in feudo inf. si de feu. controu. cap. moribus, alias qui vendit rem alienam eo effectò Domino confirmatur venditio, ff. de usucap. l. cum vir, & de act. empt. l. si quis alienam, dico inquam, quod non video rationem specialitatis stantibus præallegatis, & declaratis secundum eundemmet Andr. & addendo secundum eius doctrinam, quod intelligitur Dominum concessisse ius, quod habet, omnis prorsus cessat difficultas, loquendo in simplici inuestitura facta, vel in venditione facta scienti, absque promissione euictionis, & Propos. si bimet contrarius in d. cap. 1. in si tenet cum gloss. vt valeat inuestitura, quoad præiudiciū inuestientis, & Ardiz in cap. 9. & 22. sequutus est gloss. opinionem infimul cum Beluis. vt inuestitura purè facta valeat, sed effectū capiat post mortē feudi tenentis: hinc Laudens. sequendo glo. dixit non agi de euictione, quia natura inuestituræ intelligitur de iure deuoluendo, & quando ex rei natura

19 casus succedit, euictio non debetur allegat gloss. notabilem in leg. si familia C. fam. her. c. se. secus si esset ignarus, vel de euictione cauerit, & Pistor. q. 20. nu. 39. sequitur gloss.

Hinc non bene dixit Camer. in d. cap. im.

20 perialem fol. 16. 1. colum. vers. quinsimo, & fortius tradens limitari in feudis reg. text. in l. fin. C. de pact. vt pacta de hæreditate viuentis in feudis valeant, alludens ex hoc doct. Andr. dicentis, quod sit speciale in feudis: nam si datur in Domino directo ius formatum deuolutionis propter suum directū

dominium, illudque ius censetur vendere, & non ius vasalli, quod nullo modo tangitur, nec in vita, nec post mortem, quia reconsolidatum est cum directo dominio, qui termini non procedunt in hæreditatibus viuentiū, quæ sunt in pleno dominio morientium, nec potest dari illarum contractatio distincta ab ipsorum iure, & dominio, nullumque habent contrahentes ius, nisi spem illam successionis, in hoc à iure reprobata, propterea nulla cadit specialitas, termini sunt differentes, & contractatio est omni iure permessa in feudis loquendo in directo Domino, non quia est speciale in feudis, sed quia Dominus habet ius formatum in suam residens personam, quod ius tantum intelligitur concedere, quod vt demonstratum est, licet, & permittitur non solum per iura feudalia, sed etiam communia Romanorum.

Si in feudo facta inuestitura tenetur Dominus tradere, & non satisfacit offerendo

21 soluere interesse ad text. in cap. si facta, si de feu. defunct. milit. si in casu euictionis tenetur ad tradendum aliud feudum eiusdem æstimationis ad text. in cap. 1. si de feu. vasal. ab aliq. interp. fuer. & in cap. 1. de inuesti. de

22 ve alien. fact. si quis alienam rem vendiderit, & medio tempore hæres Domino rei extiterit, cogetur implere venditionem dicte Paulus Iureconf. in d. l. si quis alienam ff. de act. empt. vbi gloss. quæ allegat text. in l. cum vir, pro concor. ex quo text. redditur indubitata opinio Bart. iam communis, & vera opinio Mart. in l. 1. ff. de act. emp. vt teneatur quis præcisè tradere, dum habet facultatem rei tradendæ, quæ in feudis, vt apparet est indisputabilis, sequitur ex hoc satis, superque fundatum ex iure superuenienti inuestituram, seu venditionem à Domino factam confirmari, etsi tradiderit non esse necessariam nouam traditionem, ex regu. text. in §. interdum, inffit. de rer. diuis. vbi glo. etsi non tradiderit, tenetur adimplere.

Et hoc in Domino inuestiente, cui, vt diximus, autoritate Andr. non est prohibita feudi alienatio, & regula text. in l. cum vir semper locum habet secundum tradita ibi per Doct. quoad excipiendum, sed si non sumus in Domino, sed in eo, qui alienam rem vendiderit, qui de re feudali absque assensu disponere non potest, tunc quia Dominus assentit, vt de re Ticij alienatis, cuius nõ erat tempore venditionis, & non assentit super re in futurum acquirenda, & sic est alius casus, & assensus non extenditur, nec de tempore ad tempus, nec de casu ad casum, in tantum, quod assensus super contractu factò non exten-

renditur ad faciendum, & consideratur in feudis interesse voluntatis si placet, vel displicet, ob quod nec de presenti trahitur ad futurum, nec è contra, quæ omnia recenset *And. in d. cap. imperialem*, ubi latius *Camer.* & in *meo consi.* 36. sequitur propterea, quod in vasallo alienante non habebit locum reg. *text. in l. cum vir*, ad effectum, ut intelligatur confirmata venditio, ut tenui in allegata 27 *to consil.* Sed bene agere poterit emptor contra Dominum, ut adimpleat, & cogere ad tradendum cum valido assensu, secundum regulas iuris communis feudorum, quia fuit emptor bonæ fidei, & contractus habuit iustum initium cum assensu Domini ad *text. in d. cap. imperialem*, ubi *gloss. in ver. ex empto*, & cum hoc veniat ex natura contractus per *d. text. in l. si quis alienam*, & assensus, 28 ut pluries dicit *Andr.* intelligitur, prout ius intelligitur ex regu. *text. in l. si cui, ff. de seruit.* propterea de iure communi feudorum daretur actio contra vendentem, ut compellatur adimplere contractum factum, actione tamen personali descendente ex contractu valido facto cum assensu, & de iure communi feudorum, licet contractus absque assensu sit nullus, quoad translationem iuris feudalis, non erit in actione personali ex contractu descendente, non solum contra contrahentem, sed etiam contra ipsius hæredem, quia hoc non tangit feudum, est solemne dictum *And. in d. cap. imperialem*, *prop. n. 16.* *ibi teneretur tunc ex persona eius, cuius est hæres sicut ille*, quem non bene *ibi* intellexit *Camer.* & hoc quando bona fide: quod 30 valde dubitarem procedere in Regno per *text. in consitut. Constitutionem diuæ mem.* per quem omne commercium prohibetur in feudo, & datur facultas eisdem contrahentibus reuocandi contractum factum, illicque contrahendi, dum assensus deficit, & maxime si ius hoc superueniat hæredi, & non defuncto, quo casu amissa esset spes reconualidationis, & requireretur nouus consensus hæredis positius, & super nouo consensu nouus assensus sibi decisionem eiusdem *Andr.* de qua infra suo loco latius discursus 31 remus: & intantum non est nullus contractus vigore *Constitutionis*, quod nec etiam ex eo oritur confessio secundum *Aff. ibidem*, & in 32 *ead. cap. imperialem*. In feudis enim seruatur rigor dixit *Andr. ubi supra*. Hinc *Andr. in cap. moribus* communiter sequutus: ponit questionem, si Dominus concedit feudum 33 Titij viuentis, quem credebat esse mortuum; an valeat inuestitura ad effectum, ut mortuo Titio sine hærede feudum debeat, & concludit non deberi, quia errauit, & de-

ficit consensus: unde cum hic consenserit in alienatione feudi, quod credebat esse Titij tempore alienationis, cuius verè non erat, sed alterius, non consentit Rex assentiendo rei Titio acquirendæ, sed rei acquisitæ, & existenti in illius dominio, in quo si fuit erratum, deficit consensus alienationi de presenti, & minimè adest acquisitioni de futuro, & sic pariter secundum *And. ibidem*, si fit concessio feudi tanquam vacantis per mortem, & vacaret ex alia causa, minimè feudum deberetur, de quo latius *ibi* per *Modern.* *Add.* igitur ius superueniens non potest comprehendere sub assensu per prius impetrato, quia est alius casus, spectat alio iure, & iuri futuro, ut de dominio acquisito, & non de acquirendo contractus est nullus per *Const. Regn.* non tenetur quis illi stare, quia lege prohibitus contractus, datur reuocatio eisdem contrahentibus: Ergo regula *text. in l. cum vir* in Regno loquendo de vasallis contrahentibus super re feudali non potest 35 habere locum: & sic procedunt per me allegata *in d. consi.* 36. & in vasallo procedunt allegata per *Consiliarium Fabium de Anna in suo consi.* 39. nu. 36. secundum quæ pariter consuluit prædictus *Consiliarius Ioan. Andr. de Georg. in d. consi.* 3. fol. 33. *vers. prædicta loca feudalia*, sed in Domino disponente bene procedit regula *text. in l. cum vir*, quicquid dixerit *Io. Vinc. de Ann. in repetit. cap. 1. de vasall. decrep. stat. nu. 264.* qui non degustauit punctum, nec terminos distinct, & sic non consentio opinioni *Bammacary in repetit. d. cap. moribus*, dum ponit casum in vasallo vendente alienum feudum cum assensu, ut ex iure superuenienti, ex regu. *text. in l. cum vir*, validetur venditio, & *Andr. in locis*, quos allegat, loquitur in inuestitura de feudo recasuro, & *idem Aff. in decis.* 292. nec *Andr.* aliquid dicit in *Consit. Reg. grandis utilitas*, & *Ioan. Vinc. de Ann.* tenet, ut diximus non habere locum *text. in l. cum vir*, sed malè, quia loquitur in Domino, & non in vasallo vendente, & sic ceteræ decisiones, quæ adducuntur loquuntur in Domino inuestiente, in quo cum non consideretur qualitas feudalis, nec aliter requiratur assensus, cum omnia pænes Regem sine allodialia, & interest ipsius: dum vendit in feudo, venditionem validari ratione 37 interesse euctionis, tunc secundum *Bar. Imo. & omnes Scrib. in d. l. cum vir*, ius superueniens validat contractum, & tractamus de allodialibus, & non de feudalibus, quæ iura feudalia nullo modo tractauerunt de hoc 38 articulo iuris superuenientis, & sic remanemus sub dispositione iuris communis ex regul.

sed omnem vim fecerunt, & casum posuerunt in validitate inuestituræ puræ de feudo alieno, vel de caducitate feudi, vt non sit valida hæc vltima, quia parit tristes euentus, vt detur contra bonos mores, & quodammodo esse pactum futuræ successione; prima verò pura, quia nulla, & consequenter, nullum est, tractu temporis conualescere non potest. Quibus omnibus supra est respòsum, videlicet, inuestituram puram non esse nullam omnino, sed causatiuè, quatenus detrimentum afferret possidenti, & inuestituram de caducitate feudi moribus approbatam, & omnino validam ex particularibus rationibus per *Andr. ponderatis in d. c. 1. qui sue essent. num. 13.* & sic cum iura feudalia non sint in hoc articulo, dicimus respectu Domini subesse regulis iuris communis, vt sic habeat locum regul. *text. in l. cum vir*, in casibus à iure communi statutis. In vasallo verò qui tractat de feudo, & non potest de iure feudali disponere sine assensu, diximus non habere locum prædictam regulam, quia assensus impetratus, non extenditur ad incogitata, dicit *Andr. sepè sæpius ex regul. tex. in l. qui cum tutoribus ff. de transact.* non extenditur ad futura, nõ de casu ad casum, nec de tempore ad tempus, aut de re ad rem; vnde defectus assensus, & defectus potestatis facit vt ius superueniens non iunet, non aurem natura contractus venditionis, maxime quando venditoris interest, quæ dixisse sufficiant pro declaratione hinc inde per *Doct. traditorum.*

S V M M A R I V M.

- 3 *Treasurarius Regni, Primipili officio fungitur, & vt talis potest appellari, & hæc est communis, & nu. 2. & 3. & nu. 6. 9. & 10.*
- 4 *Filius Primipili etiam non hares, & qui paterna bona non possidet, tenetur Regia Curia pro administratione paterna.*
- 5 *Fiscus præfertur uxori Primipili anteriori pro dotibus, & non solum in bonis viri, sed etiam in bonis dotalibus translatis in viri dominium, & nu. 7. & sic pariter respectu aliorum creditorum anteriorum, nu. 8.*
- 11 *Opinio glos. commendatur in cap. ex parte de consuet. dicentis bona uxoris Primipili in subsidium fisco esse obligata.*
- 12 *Filij non haredes possidentes bona patris titulo particulari, tenentur fisco pro functionibus fiscalibus à patre debitis, vel bona prædicta cedere debent.*
- 13 *Fiscus ex causa publica necessitatis exigere potest à suo debitore ante diem, pendente tempore solutionis, deductio tamen interesse*
- medij temporis.*
- 14 *Arrendator fisci, si multum lucratus est in arrendamento potest cogi finito illius tempore, vt iterum conducat pretio eodem, quando non reperitur arrendator pro iusto pretio.*
- 15 *Tex. in l. eodem ferro §. ff. de publ. & in l. 3. §. cum in quinquennium ff. de iur. fis. declarantur.*
- 16 *Fiscus in paritate licitatorum potest gratificare plus vnum, quam alium, quod non seruetur hodie, sed iterum proceditur ad licitationem.*
- 17 *Debitor fisci contumax non soluendo non gaudet beneficio cessionis bonorum.*
- 18 *Practica est in contrarium eorum, qua dicta sunt de uxore Thesaurarij, eiusq; filijs & sic etiam respectu aliorum creditorum anteriorum, nec in practica seruetur, quod dictum est de filijs debitorum functionum fiscalium, prout non seruetur, id quod dictum est de Arrendatoribus.*
- 19 *Practica, quod Officiales pecuniarij, vulgò dicti li pagatori, qui destinantur per Pro-uincias ad solutiones faciendas militibus, vt iterato non transmittantur, nisi prius reddita ratione prima missionis, vnde sumpta.*
- 20 *Treasurarius tenetur de culpis, & defectibus suorum Officialium in subsidium, quod non procedit in Scriba portionis, qui tenetur principaliter, & ibi ratio.*
- 21 *Scriba portionis nullum habet superiorem, nisi Regem, aut Proregem.*
- 22 *Fisco expedit conuenire ante omnia principalem debitorem, & sic Reipublica, quia ex hoc facilius inueniuntur fideiussores, & approbatores, & ibi vide illationes.*
- 23 *Fides nulla est adhibenda schedulis primatis Arrendatorij, vel ipsorum libris, quando ex istis tantum volunt facere debitores aliquos ipsorum Arrendamentorum, vel participes in eis, maxime si in malam fortunam deueniant. & nu. 25.*
- 24 *Fiscus contra participantes, seu vulgò dictos caratarios agere potest actione directa, sicut contra proprium Arrendatorem.*
- 25 *Liber rationum continens data, & accepta, quam fidem faciat.*
- 26 *Impositiones antiquis temporibus exigebantur in speciebus pro substitutione militum, hodie verò sunt omnes redactæ in pecuniã ad subueniendum Regum necessitatibus.*
- 27 *Militibus nauigantibus in Regijs tremeibus, & rimerys in illis seruientibus species annonaria præstantur statutis diebus, Curia expensis, qua militibus in eorum stipendijs computantur.*

- 28 *Consuetudo dandi vestitum semel in anno remigantibus, seu forгатis in triremibus, & quo tempore, unde sumpta.*
- 29 *Nauigatio quo tempore incipere debet, & quo finire.*
- 30 *Victus quis, & quomodo antiquis temporibus militibus prestabatur, & inter cetera nu. 31. Quod in mense Nouembris man dabatur dari vinum nouam, & sic pariter circa paleam, & fanum, nu. 32.*
- 33 *Functionum fiscalium impositio est antiqua tempore Romanorum Imperatorum, & soluebantur viginti sex denarij pro quolibet capite, seu fumante, ante quam impositionem soluebantur collecta, nu. 35.*
- 34 *Impositio per focularia est antiqua, de qua Bal. est loquutus.*
- 36 *Functiones fiscales imposita tempore Regis Alphonsi Primi, fuerunt recompensatiua ad pretium salis, quod Rex Alphonsus dare promisit singulis focularibus Regni, videlicet: tumulum unum pro quolibet, que solutio pretij salis debita à populis erat à tempore Machabaorum, & erat uectigal antiquam tempore Romanorum, quod inter Regalia computatur, & solum Rex in Regno sal vendere potest, & eius sunt omnes salina.*
- 37 *Donatiua, qua singulis duobus annis fiunt per Regnum, & Barones congregato Generali parlamento, an sint voluntaria, remissiuè.*
- 38 *Mandata, seu Procuraciones Vniuersitatũ Regni, qualia, seu quales esse debent, remissiuè.*
- 39 *Deus sepulator cordium est, & reddet unicuique iuxta opera sua.*
- 40 *Rex datus est Regno, sicut Regnum ipsi, & dicitur pater, maritus, tutor, & administrator populorum.*
- 41 *Regis Alphonsi dictum commendatur.*
- 42 *Vniuersitates terrarum, quomodo possunt imponere collectas, seu gabellas pro solutione functionum fiscalium, & aliorum onerum, & qui ad eas teneantur, vel excusentur.*
- 43 *Appellatio datur si quis ex appetio factio per Appretiatores Vniuersitatis senserit se grauatum.*
- 44 *Appretiatorum materia, & quomodo appretuari debent Terra, in quibus sunt suntuosa habitationes, remissiuè.*
- 45 *Vniuersitates quomodo possunt vendere, seu arcedare Territorium commune omnibus, & nouas facere defensas, remissiuè.*
- 46 *Dobana menepecudum Apulee, non est quid nouum sed antiqua solutio, omnesque ipsius instructiones sunt per leges Imperatorum determinata.*
- 47 *Pensio solui solita pro pascuis augeri non potest, nisi Principe consulto.*
- 48 *Pascua, qua mandantur custodiri, & conseruari p̄ Regios Cauallarios, sic vulgo dictos determinatum est per leges Imperatorum.*
- 49 *Cauallarij predicti gaudent fore priuilegio, suntque sub iurisdictione Regij Dobaneri, cui concessum est merum, & mixtum Imperium super omnes locatos, seruientes, & quomodocumque Dobanam insequentes, et etiam decisum est contra Neapolitanos.*
- 50 *Cauallarij extraordinarij fieri possunt, & solitum est, necessitate suadente, quod pariter per leges Imperatorum est prouisum, & ibi qua pena afficiuntur, quando male administrant.*
- 51 *Pena qualis sit contra pascuantes, & damnicantes pascua ad usum Regie Dobanae deputata.*
- 52 *Cauallarij, milites equitantes affirmat esse Ioa. de Plas.*
- 53 *Cauallarij extraordinarij, seu supernumerarij de iure gaudere non debent priuilegijs, quibus ordinarij.*
- 54 *Doctores supernumerarij de Collegio Neap. in quo magnus Cancellarius Regni habet ordinariam iurisdictionem, non gaudent priuilegijs Collegij, & ita decisum.*
- 55 *Descriptio in libris Regie Dobanae, sufficit ut in futurum possint cogi persona cum suis animalibus ad pascua sumenda, & debitam pensionem soluendam in futurum, & sic pariter circa territoria, ut Regia Dobana capere possit ab inuitis, pro sustentatione animalium in ea locatorum, quod pariter est per leges Imperatorum prouisum.*
- 56 *Initium Regie Dobanae à tempore Romanorum.*
- 57 *Laus tribunalis Reg. Camera, & de ipsius officio, remissiuè.*
- 58 *Impositio dicta delli lagri, ac impositio turrium, quomodo fundantur.*

A R G V M E N T V M.

Thesaurarius Regni dicitur Primipilus, fiscus quomodo pro mala illius administratione possit agere super illius bonis, & quomodo filij, & vxor pro primipilo teneantur. Filij non heredes, an teneantur pro patre ex debito functionum fiscalium; fiscus quomodo ante diem potest debitum exigere. Arrendatores, quomodo finito tempore arrendamenti possunt cogi ad iterum arrendandum; Thesaurarius tenetur de culpis suorum Ministrorum, sed in subsidium, quod non est in Scriba portionis. Fides, quanta sit adhibenda schedulis Arrendatorum, Solitum antiquum dari militibus. Nauigatio quo tempore incipere debet, & quo finire. Functiones fiscales à tempore Romanorum; Vniuersitates

ter-

terrarium quomodo collectas imponunt. Dohana
menepedum, quid, & quo tempore constituta.

§. VIII.

Diximus supra, quod Perceptores Prouinciales tenentur transmittre omnem pecuniam, quam exigunt ad Regiam Thesaurariam, penes Regium Generalem Thesaurarium: videamus propterea, quid de Thesaurario iura disponunt, & qualis est illius obligatio, & equidem videtur, quod appellari possit Primipilus: nam dixit *Ioan. de Plat. in rubr. C. de primipil. lib. 12. post glos.* quod dicitur ille, qui est primus inter Administratores, & *Luc. de Pen. licet in eadem rubr.* videatur sentire aliud. Tamen *in l. 3. eiusd. tit.* dixit, quod est officium, quod consistit in administratione pecuniarum, quodq; hic est verus intellectus, & *Aff. in Constit. Regn. Patres pro filijs num. 8.* nominatim tradit Thesaurarium Generalem Regis esse Primipilum, quod per prius dixit *Ang. in l. 1. C. de priuileg. ff. & idem tradit Restaur. Castal. in tract. de Imperat. q. 110. priuileg. 257.* qui etiam dicit, quod ex dispositione *text. in l. 3. & 4. eiusd. titul.* Filius non haeres, & qui bona paterna non possidet, tenetur Regi. Curiz pro administratione paterna, idemq; tradidit *Peregrin. in tract. de iur. fis. lib. 6. cap. 7. nu. 11.* Et non solum fiscus praefertur vxori anteriori pro dotibus, sed etiam bonis dotalibus translatis in viri dominium: ita quod contra regulas tenetur vxor pro marito, vt per *Ioan. de Plat. in d. l. 3. & 4. Luc. de Pen. ibid. ceterosq. Scrib. in quo vide notata per Angel. in d. l. 1. de priuileg. fise.* Et haec omnia, quod Thesaurarius sit primipilus, & caetera supra tradita firmat *Franc. Luc. in tract. de priuileg. fise. num. 18. & 19.* & quod vxor generalis Thesaurarii Regis, qui ex administratione est fisci debitor, vt ipsa inquam non praefertur pro dote, nec possit antea detrahre iura sua dotalia, placuit *Aff. loc. proxime cit.* Et quod non solum praefertur hypothecae anterioris mulieris, sed caeterorum creditorum, latius *Peregrin. vbi supra lib. 6. tit. 6. nu. 43. post Capys. in dec. 129.* vbi firmat esse Thesaurarium Primipilum, licet in illa causa referat votatum contra Reginam, quae praetendebat gaudere priuilegijs fiscalibus contra pupillum primipili haereditem: & *Mart. Laudens. de priuileg. fise. q. 214.* loquitur in specie in Thesaurario, & idem per omnia tenet, dicens disposita in primipilo habere

locum in eo.

Et videatur *glos. notab. in cap. ex parte de consuet. in verb. alienari,* vbi infra scripta tradit. In casu tamen quandoq; distrahantur bona mulieris pro viro, vt in causa primipilorum bona mulieris pro marito obnoxia sunt fisco, si omnia bona mariti exhausta sunt, vbi *Abb. ceteriq; Scrib.* Idemq; firmat *Conarr. in cap. 16. variar. resol.* licet praesupponat, Primipilum esse alium, quam quod supra exposuimus secundum communem Doctorum opinionem.

Aliud quoque notabile, & specialiter notetur pro functionibus fiscalibus, quod haeredes ad illas in tantum tenentur pro Patribus, quod etiam si renunciauerint haereditatem, tenentur etiam cedere bonis, quae habuerunt a defuncto quocumq; titulo inter viuos tanquam talibus debitis obnoxiijs, *text. est in l. haeredes, vbi glos. Ang. Nicol. de Neap. Ioan. de Plat. & Luc. de Penn. C. de omn. agr. deser. lib. 10.*

Sed omittere nolui vnum, quod si eius ex causa publicae necessitatis, potest a debitore suo exigere ante diem, & pendente tempore solutionis, deducto tamen interesse medij temporis, per *tex. in l. 1. vbi glos. Bal. Salic. C. de cond. ex leg. Ang. in l. cum quidam §. fiseus ff. de usur. Plat. in l. 1. C. de fise. usur. lib. 10. latius Peregr. vbi supra lib. 6. num. 21.*

Sicut pariter, & notetur, quando Arrendator fisci multum lucratus est in Arrendamento facto, & eo finito non reperitur Arrendator pro eodem saltem pretio, quo per prius stetit arrendamentum. Potest compelli ipse Arrendator, vt iterum conducat fiscalia corpora, pretio, quo primo loco tenuit; *text. est in l. eodem ferro §. fin. ff. de publi. vbi glo. declarat, quomodo procedat text. in l. 1. §. cum in quinquennium ff. de iure fise.* qui dicit totum oppositum: vult enim, vt procedat, quando non facit magnum lucrum, quod firmavit *Mart. Laud. in tract. de fise. priuileg. 65. & Franc. Luc. in eadem tract. priuileg. 17. & 88.* licet *glos. in l. si. C. de locat. praed. ciuil. in verb. in arbitrio* teneat esse correctam dispositionem *tex. in l. eodem ferro §. si. per text. in d. §. cum in quinquennium.* Sed *Bart. in d. §. fin.* sequitur opinionem *gl. ibi,* qui allegat *glo. consimilem in l. si cum hermes C. locat.* tenentem eandem opinionem, quam tenet *glos. in dicto §. fin. vbi Paul. de Cast. in princip.* tenet idem, quod *glos. ibi,* post *Bal. in l. 1. C. de haered. vel act. vend.* qui *Laudens. in priuileg. 61.* tradit, quod si Officialis Fiscalis subhastat dactium pro mille, si duo licitantes eodem tempore respondant, locus erit gratificationi

quod sæpe sæpius accidit in Regia Camera, quæ prouidet, quod iterum accendatur caudela, & hæc est practica, quæ seruetur, & prædictus Luc. ubi sup. priuileg. 46. tradidit, quod
 17 debitor fisci contumax in non soluendo, nõ potest gaudere beneficio cessionis bonorum
 18 in fisci damnum: sed quæ dicta sunt de Thefaurario, vxore, eiusq; hæredibus, in practica non seruantur: nec etiam respectu aliorum creditorum anteriorum; nec pariter, quæ dicta sunt de filijs debitorum functionum fiscalium, quando bona paterna particulari titulo possident, & similiter non vidi practicum id, quod dictum est de Arrendatoribus, prout minimè hoc practicatur in domino Venetorum, vt refert *Perogr. de iur. fisc. lib. 6. tit. 5. nu. 6.* cum quibus Arrendatoribus nomine Regio fiunt capitulationes particulares concedendo illis multas immunitates, & priuilegia, & inter cætera conceduntur particulares Iudices, à quibus omnes ipsorum causæ, atq; controuersie cognosci habeant, quod sumitur ex *tex. in l. 3. & 4. C. de Cast. & ministr. lib. 12. in l. 2. C. de vsuar. & suscep. lib. 11.* & multa alia possunt iura cumulari, quæ immunitas de iure nõ extèditur ad ipsorum Ministros, & substitutos, iuxta dispositionem *tex. in l. unica C. quibus muner. se excus.* quod hodie non practicatur, quia in capitulatione aliud conuenitur. Fiunt enim omnes immunes, verum aduertatur ad *Capitulum* concessum ciuitati tempore Præfatus Comitatus Ripacursæ, quod est *Capitulum 25.* in quo statuitur, & conceditur ciuitati, quod Arrendatores, ipsorumq; Officiales conueniantur coram ordinarijs Magistratibus locorum, exceptis causis concernentibus administrationem Arrendamentorum.

Cumq; ad solutiones stipendiorum militibus, Castellanis, & alijs faciendas destinantur ordinariè per Regios Generales Thefaurarios solutores, vulgo dicti *li pagatori*, & cum illis accedunt Officiales Scribæ portio nis, cum quorum interuentu fiunt omnes solutiones Regiæ, omnesq; expensæ, & in libris eorum omnia adnotantur, illisq; plena, & indubitata fides attribetur. Fuit igitur pro re & administratione regalis patrimonij ordinatum per Proregem, eiusq; Collaterale Consilium, quod prædicti solutores non debeant ad idem munus iterato trãsmitti, nisi prius reddita ratione primæ missionis, qui ordo fundatur ex *tex. notab. in l. neminem C. de suscep. lib. 10.* cuius verba transcribere volui, nam deseruiunt ad multa.

Neminem susceptionis munere functum ad idem munus attingi, nisi se prius vincula sollicitudinis superioris absoluerit: nam

neque eos, qui placuerint, grauare iustitia est, neq; eos, qui displicuerint, teneri prudentia est. Integro igitur singuli anniuersario anno transcurso cogantur exponere, quibus titulis suscepta differeserunt, vt facilius si quis in furto fuerit deprehensus, recentem queat reintegrare iacturam; non perpetui autem exactiores teneantur in continuanda vexandorum Prouincialium potestate, velut concussionum dominatione, sed per annos singulos iudiciaria sedulitate mutantur; nisi aut consuetudo ciuitatis, aut auctoritas ordinis eos per biennium esse compellat.

De culpis quorum Ministrorum tenebitur Thefaurarius dicit *text. in l. exactiores eod. tit.* Sed hoc in subsidium, vt probat *tex. in l. 2. eod. tit.* Quod nõ procedit in Officialibus Scribæ portio nis, ex particularibus instructionibus illius officij, quæ obligant principaliter Scribam absque alia discussione ad soluendum pro suis Ministris: & hoc summa cum ratione, quia non reddit rationem de gestis per eum, nec alium habet Superiorem, quam Regem, aut Proregem, vt latius scribit *D. Freo. in 3. lib. de subfeu. in 1. differ. seu. regal. & titul. fol. 431.*

Et notetur *glo. in d. l. 2. in vers. merentur* nam dicit vnum notabile verbum, videlicet *quod expedit Reipublica inuenire soluendo primum conueniendum*, & ratio est, quia ex hoc facilius inueniuntur fideiussores, & approbatores, quod notandum est contra fiscales, cæterosq; Iudices, qui non debent statim manus imponere contra fideiussores Arrendatorum, & aliorum Ministrorum: & sic etiã in fideiussoribus bancorum, donec super sit approbata spes satisfactionis à proprijs debitoribus: pro quo videantur iura notabilia ad propositum in *l. ordine §. in eum, in l. Imperatores ff. ad municip. in l. 3. C. quo quisque ord. conuen. lib. 11. in l. prior ff. de admin. rer. ad ciuit. pertin. in l. 1. C. de Decur. lib. 10. vbi glos. & Scrib.*

Sed cum his Arrendatoribus, & similibus maximè erit aduertendum: nam dum in malam deueniunt fortunam, adnotant multa, in eorum libris, & schedulis, in quibus, vel faciunt multos sui debitores, vel participes in ipsorum Arrendamentis, seu negociationibus, & vidi fiscales ex hoc illos conuenire vti tales, qui benè possunt, quando verè sunt participes, seu caratarij, vt vulgò dicimus & contra eos agere potest directa actione fiscus, sicut contra principalem Arrendatorem, decisio est Synodalis *Angel. in l. 1. ff. de loc. public. fru.* Sed quando non apparet aliud nisi nota priuata eiusdem Arrendatoris, tunc lex iure resistit: cum non sit modo aliquo

aliquo ei credendum ad sui proprium beneficium, maximè in necessitate, & egestate, forsitan constituto, quod valdè eleganter dispositum est in *tex. l. fi. C. de conuen. ff. de bit. lib. 10.* & concordat *text. in l. exemplo C. de prob.* vbi dicit perniciosum esse, sicut in *d. l. fin.* dicitur iniquum, vt credatur scripturæ priuatæ, in qua quis afferat aliquem suum esse debitorem, vel participem in arcedamento, vt ipse minus perdat, & in tantum hoc reputatur iniquum, quod *text. in d. l. exemplo* non solum ponit casum in priuato, sed etiam si adnotationem fecerit fiscus, ibi: *vnde neque fiscum, neque aliam quemlibet ex suis subnotationibus debiti probationem præbere oportet: ibiq; Bal. & Salic.* summât *text.* vt propria scriptura creditoris non cõnincat debitorem etiam in fiscali causa, vel pro fiscali debito, quia esset dare materiam falsum fabricandi: & in hoc nulla est controuersia *Doctõr.* nam omnis disputatio fuit in apõca, vel Epistola scripta manu eiusdem præfenti debitoris, vel in libro rationum continente data, & accepta, & plura negotia, in quo sunt plures distinctiones, de quo per *Bal. ceterosq; Scriben. in l. 1. C. de eden. per Bart. & alios in l. admonendi ff. de iure iur.* sed in scriptura composita per eundem assertum creditorem in sui beneficium militat dispositio *iurium prædictõrum*, absque vlla limitatione, quod dicit *Bart. in d. l. admonendi ante num. 25.* authorit. *glos. in §. si tamen quisquam in authen. de instr. caut. & fid.* quod melius explicauit *idem Bart. in l. nuda ff. de donat. nu. 8. vers. in eo quod dicitur*, pro quo videatur punctualis decis. *Bal.* authoritate *Nicol. de Matarel. in l. rationes C. de prob.* distinguentis in libro rationum continente data, & accepta, & sic plura negotia, vel si contineatur vnum tantum, quia tunc esset penitus scriptura priuata, & nullius fidei, & *Dec. in d. l. 1. de eden. post alios*, loquens in libro rationum facit distinctionem, quando continet plura Capitula, & negotia connexa, vel separata, & hoc secundo casu nulla detur fides, quæ sunt in casu fortiori, de quibus latius diximus in *repet. d. l. fin.*

Sed nolui omittere, quod impositiones omnes, quæ hodie redactæ sunt in pecunia, ad lubueniendum necessitatibus Regum pro necessaria sustentatione Regni primitus antiquis temporibus secundum leges Imperatorum præstabantur in speciebus pro victu militum necessarijs, de quo in *l. modios C. de suscep. lib. 10.* vltra tributa in pecunia, quæ latè discurrit *gl. in rubr. de ann. & trib. lib. 10.* Ita quod nec etiam militibus hodie à Regia Curia species aliqua datur, sed tan-

tum stipendium cum aliquibus immunitatibus solū autem hæc prouisio, & annonaria præstatio fit in Regijs triremibus cum rimerijs ibi seruientibus, & alijs ibi: *etiam militibus Regio seruitio in eis vacantibus, quibus alimonia præstantur, ordinatè, & differenter statutis diebus in hebdomada*, pro quo videatur solemnis *tex. in l. 1. & l. iubemus C. de erog. milit. ann.* sed hæc omnia Curia ex eis suis subueniat necessitatibus: Benè verum est, quod militibus super triremes nauigantibus pro victu, qui ipsis præstatur fit excomputeum pro rata in eorum stipendijs, & circa solum dari vestitum rimerijs vulgo dictis, *forzati*, semel in anno, quod pariter antiquis temporibus à populis exigebatur, videatur *text. in l. 1. C. de milit. vest. lib. 12.* qui statuit dandum esse in Kalend. April. vt hodie est consuetum, quia eo tempore dicit *glos.* incipere debet nauigatio vsque ad Kalen. Octobr. quæ allegat *text. in l. quoties C. de naufr. lib. 11 & in d. l. 1. C. de erog. milit. ann.* dicitur, quod militibus dari consuetum erat buccellatum, quod est certa panis species diebus duobus in hebdomada, tertio die panem, vno die vinum, alio die acetum, vno die lardum, biduo carnem veruicinam: verum in mense Nouembris mandatur dari vinum nouum, quoniam veteris dispensiosa videtur erogatio, vt in *l. iubemus, eod. tit. & circa paleam, & fœnum sunt tex. in l. 2. & l. prouincialium titul. eodem.* Quæ volui adnotare, vt videatur, quod omnia reperiuntur scripta, statuta, & solita fieri, quodq; noster Christianissimus Rex, eiusq; Ministri nihil noui faciunt, nec populos grauant vltra solitum: immò antiquis temporibus soluebant tributa in pecunia, & alia in speciebus, taxando omnes pro qualitate possessionum.

Et dico plus circa functiones fiscales impositas tẽpore Regis Alphonfi Primi, quod est impositio antiqua tempore Romanorũ Imperatorum, quibus temporibus soluebantur 26. denarij pro quolibet capite, seu fumante: verba sunt *Bal. in l. ex hoc iure in fin. ff. de iust. & iur.* qui allegat *gl. in l. ager §. 1. ff. de verbor. signif. & subdit: sed hodie, probdolor! pellem populorum excoriant, & vix præcarium dimittunt*, & de impositione per focularia locutus est *idem Bal. in d. l. 1. §. quod si nemo ff. quod cuiusq. vniers. nom.* & ante etiam Imperatorum tempora soluebantur collectæ, in quarum locum successit illa impositio, & collectæ; etiam soluebantur per fumantes, de quo per *Bart. in l. 4. §. actor ff. de re iud. Bal. in l. etiam C. de exeq. rei iud.*

Alber. post Bar. in l. si. s. ff. de bon. damn. multa per Boer. dec. 217. de quo vide latissime per Capyc. ubi supra in verb. collectis vers. filij famil.

Sed aliud notandum memoriz teneatur, quod ut supra diximus, functiones fiscales 36 solvantur loco pretij salis, quod populis per Regiam Curiam præstatur. Hæc enim solutio pretij salis non est noua: nam de vectigali salis ad publicum spectante loquutus est *Vulp. in l. inter publica de verb. signif. & inter regalia computatur, ad text. in cap. 1. qua sint regal. in fi. vbi Andr. in verb. salinarum, & latè Modern. Adden.* & nullus sal vendere potest, nisi Rex, quod salinas omnes in Regno existentes tenet etiam, quæ in priuatis Dominorum fundis existunt, de quo cumulatè per *Luc. de Penn. in l. 1. C. de metall. lib. 11. per Capic. in sua inuestit. in verb. feudorum clausula vers. salinis bonus, text. in l. si quis C. de vectig. & commiss. immò dico, quod hoc vectigal aderat etiam tempore Machabzorum, ut in lib. 1. Machab. in cap. 10. ann. 160. vbi Rex Demetrius, scribès genti Iudzorum dicit, quod remittit illis præstationes multas, abfoluit à tributis, & indulget pretiæ salis: & sic apparet, quod populi etiam tunc pro sale soluebant, & aderat impositio, sed nouissime auidini factum esse motum contrarium: nam nomine populorum remissum fuit sal à Regia Curia debitum, & remansit impositio, quod quomodo factum fuerit, reddent rationem, qui fuerunt in causa: credendum enim erit negotium tam graue, & prima facie populis omnibus tam perniciosum, quod non fuerit propositum, & conclusum sine maxima causæ cognitione ob publicam vtilitatem, & in beneficium populorum à Ministris, & Baronibus Deum timentibus, qui sanguinem pauperum donare ausi non fuissent: nec in iacturam populorum tam oppressorum consensissent; & an propria donatiua, quæ fiunt in generalibus 37 parlamentis dicantur voluntaria, & multa elegantia ad hoc vide per *D. Frecc. in 2. lib. in 3. auctor. Baron. num. 26. & latius dixi in decis. 6. & quomodo, & qual's debeant esse* 38 procuraciones, seu mandata vniuersitatum Regni in donatiuis faciendis, & quando sufficiat maior pars vniuersitatis, & in quibus omnes certiorari debent, videatur notabilis doctrina *Bal. in l. 1. ff. de magist. conuen. vltra tradita per Canon. in cap. cum omnes de Constitut. & supra latè tractauimus: credendum enim, ut dixi in parlamētis, & donatiuis omnia circumspectè, & secundum conscientiam fieri: homo iudicat in facie, Deus autem in corde, qui est cordium omnium scrutator,**

& vnumquemque credendum est cogitasse, inclinare cor suum ad faciendas iustificaciones coram Deo propter retributionem in æternum. Inspector enim cordis est Deus, ipse intelligit, & reddet vnicuique secundum opera sua, *Proverb. cap. 24. Et licet Regnum sit Regi datum: tamen Rex est Regno datus, ut ipsum gubernet, & regat: ideo dicitur Pater, maritus, tutor, & administrator populorum, & dicitur Rex cum populis arcta catena deuinctus, & illis præstet, sed ipsorum causa, & mali, & improbi dicuntur illi, qui in imperio non nisi imperium cogitant: sunt enim Reges, sicut sydera, quæ splendorem habent, & super mortales supereminēt, sed mortalium vñibus deseruiunt; sic Regalem dignitatem cū munere, officioque deuinctam, habent Reges suos Consiliarios, & in magna copia, Deus faxit, ut consilium sit 41 semper fidum, & rectum. Hinc Alphonsus ille inter Reges maximus, & memorandus sciscitatus, qui essent optimi Consiliarij? Mortui, respondit, libros, scilicet, qui nihil blandientes, nihil celantes, puram, meramque propinant veritatem.*

42 Sed de his satis: reuertamur nunc ad pauperes ciuitates, quomodo vniuersitates, vel ad solutiones fiscales soluendas, vel alia opera possint imponere collectas eum assensu Superioris, vel sine, & an causa donandi, & qui tenentur. An forentes, & etiam quomodo fumantes, seu focularia numerantur: quid in fratribus simul habitantibus, filijs, doctoribus, viduis, pauperibus, & similibus: idem *Capic. ubi supra, & in vers. collectarum; & quia vniuersitates sunt, quæ in Regno taxantur pro suis ciuibus facta illorū numeratione, propterea, vel solita sunt imponi gabelle à suis ciuibus exoluendæ, de quibus fiscales functiones soluunt, vel fit illorum omnium bonorum appetitum: pro quo extat Regia Pragmatica, taxantur vniuersiusque facultates. & per 2s, & libram vniuersiusque suam debitam portionem soluit: in quo non opus est Regio assensu, sicut in impositione Gabbellarum, secundum *Capic. in sua inuestit. in verb. gabellis, vers. & ex prædictis infertur est solemnis text. in l. 2. C. de prad. & om. reb. nauis. lib. 11. à quibus appetitijs si quis senserit se grauatum datur appellatio ad text. in l. 1. C. de discuss. lib. 10. & dum venduntur Terræ, in quibus sumptuosæ sunt habitationes, quomodo debeant appreciari, & de eadem materia appreciorum videatur 43 *Boss. in tract. de Princip. Et quomodo vniuersitates cum dispensatione, & decreto Collateralis Consilij possint venderè, seu arcedare Territorium commune omnibus, de omnium***

nium consensu, & nouam facere defensionem
Auen. de exeq. man. Reg. lib. 2. c. 12.

Sed multi nescientes. quid dicant, conque
46 runtur de Dohana Menepecudum Apulez,
per quam locantur Territoria, & pascua ad
vsum pecudum, ceterorumq; animalium, à
quibus percipit Reg. Cur. annuos ducat. fe-
rè sepringentum mille. Non enim est hoc
nouum, sed perlegatur *tex. in l. 1. c. tot. titu.*
47 *C. de pascu. publ. lib. 11.* & ibi statuitur, qd
solita pensio non augeatur, nisi Principe cõ-
sulco, vt ibi notat *Ang.* & pro notabili pri-
uilegio Principis ponit *R. ff. Casal. in tra-*
cta. de Imper. q. 100. prin. 297. & mandatur
in d. l. 1. pascua custodiri, & nõ damnificari,
48 quod sic hodie per Regios Cauallarios, sic
vulgò dictos, qui omnes gaudent fori priui-
49 legio, vt cognosci non possunt de quocumq;
delicto, nisi à Dohanerio, cui concessum est
merum, & mixtum imperium, super omnes
locatos, seu Dohanerz subditos, & quomodo-
cumque illam insequentes, & alia multa pri-
50 uilegia, intantum quod iudicatum fuit ha-
bere iurisdictionem, etiam contra Neapolita-
nos, & signanter in quadam causa Hereu-
lis Mormilli fratris Fabritij Mormilli Patri-
tij Neapolitani tempore, quo erat Dohaner-
ius Io. Aloysius de Sangro nobilitis. Eques;
sed quia necessitate suadente fiunt per Do-
hanerios multi Canallarij, & Officiales vi-
tra numerum, qui appellantur supernumera-
rij: seu extraordinarij, quod benè facere
possunt necessitate suadete, & multo magis
potest hoc Prorex, iuxta disposita *per text.*
in l. 1. C. de Clas. lib. 10. vbi *Bar.* contra quos
quando suum debitum officium non faciunt
videatur quam penam Imperatores statu-
51 runt, & etiam contra pascuantes, & damni-
ficantes *in l. 1. C. de fun. c. sal. rer. dom. lib.*
11. de quibus Cauallarijs loquutus est *Io. de*
52 *Plat. in l. bis scolaribus in prin. C. de erog.*
mili. ann. li. 12. Etq; milites equitantes esse
affirmat.

Sed an isti Cauallarij extraordinarij gau-
53 debunt iisdem priuilegijs, quibus ordina-
rijs, vide totab. *text. in l. fin.* ad hoc factum,
C. de Appar. Mag. milit. lib. 12. Ex quo *tex.*
probat de iure non debere gaudere, vt *12*
54 fuit decilum in supernumerarijs Collegij
Doctor. in quo Magnus Cancellarius Regni
habet ordinariam iurisdictionem, vt refert
D. de Franck. in decisio. 274. qui non allegat
hunc *text.* & de supranumerarijs loquitur
ibi Iac. Guiat. quod aliter seruetur ex parti-
cularibus titulis, & instructionibus eiusdem
Regiz Dohanerz. Et sufficit reperiri descri-
55 ptos aliquo tempore in libris Regiz Doha-
nerz, vt dicantur illi obnoxii, tam animalia,

quàm Territoria, quæ Reg. Cur. à particu-
laribus Dominis capit pro sustentatione pe-
cudum, & animalium, quibus ipsorum pas-
cua distribuuntur, secundum *tex. in l. omnes*
C. de fun. patrim. lib. 11. & hoc iure vtimur:
Est enim quædam species perpetuæ coloniz
ad *text. in l. male agitur, C. de præscript. 10.*
56 *vel 40. ann.* licet initium huius Dohanerz sa-
tis iustificatum fuerit, etiam à tempore Ro-
manorum, & postea per Federicum secun-
dum, & successiue postea ex conuentione ini-
ta tempore Regis Alphonfi Primi, existente
adhoc deputato quodam Commissario nomi-
nato Francisco Molumber, quæ recentet,
& firmat *D. Freec. post 46. author. Baron. nu.*
15. cap. 377. quod demum ampliatur fuit,
& regulatum cum optimis ordinationibus,
& instructionibus Proregum, & Collateralis
Consilij, & non minus Regiz Cameræ Som-
mariz Tribunalis eminentissimi ad curam
57 rerum patrimonialium, & populorum cu-
stodiam, & protectionem deputati, vbi resi-
dente præstantissimi viri, omni virtutis gene-
re ornati, videlicet octo Præsidentes, & vnus
nominatus Locumtenens Magni Camerarij
qui ibi præsidet, & de quorum officio, & in-
quibus consistat, & de bilantijs, quæ singulis
annis transmitti debent ad Regiam Curiam
continentia introitum, & exitum omnium
reddituum Regni, & expensarum, quæ ordi-
nationis Proregum fiunt, & etiam de Officia-
libus ipsis Regiz Cameræ, & de cognitione
causarum illorum, vide *D. Freec. in lib. 1. in*
tit. de Offo. Magn. Camer. num. 13. c. seq.

Sunt etiam aliz multæ impositiones pro
publico Regni beneficio, vt est impositio di-
58 *ta delli Iagni* ad salutem conseruandam
populorum ob aquarum abundantiam, quæ
Territoria inundant, & aerem corrumpunt.
Fit enim impositio per Prouincias, quæ ex
hoc vtilitatem percipiunt, cum teneantur
possessores reparare publicos aggeres pro
modo ingerum *in l. 2. C. de immun. num. con-*
ued. lib. 10. Nat. cons. 487. num. 38. sic im-
positio Turrium ad eas ædificandas, & con-
seruandas per totum Regnum, ne à Piratis,
& Sarracenis damnificetur, impositio stra-
tarum, & pontium Regni, quæ vt supra fun-
datum est, tanquam continens publicum
beneficium obligat omnes ad contributio-
nem, cum omnes de vtilitate participant,
de quo latè per *Auen. lib. 2. de exeq. man-*
da. cap. 3. Vbi quid in ponte priuato, quo-
modo non liceat facere absque licentia Re-
gis, maxime si aliquid à transuentibus vult
exigi, & quid in refectione pontium, & via-
rum, &c.

DE TRACTIS, SEU EXTRACTIONIBVS
pecuniarum, frumenti, vini, aliarumq; specierum, & co-
rolariè de pensionibus, quæ in dies à Regia
Maiestate conceduntur.

TITVLVS QVINTVS.

SVMMARIVM.

- 1 *Extractio auri, argenti, frumētī, vini, equo-
rum, lignaminum deseruiantium ad usum
belli, & multa alia sunt extrahi prohibita
in Regno ultra iuris communis disposi-
tionem sine Principis licentia, & solutis
debitis dirētibz.*
- 2 *Capitula Regn. & Pragmatica recensentur,
per qua extractiones pecuniarum, vi-
tūalium, animalium, argenti, & auri, ac
lignaminum, vt supra sunt prohibita.*
- 3 *Pragmatica edita in anno 1505. & Ritus
Reg. Cam. in tit. de tractis, declarantur, vt
nec etiam pretium peruentum ex merci-
bus immisissis in Regno possint extrahi, sed
bene merces ex predicto pretio empta.*
- 4 *Consultatio Regia Cam. refertur.*
- 5 *Concessio tractarum habet insitam naturā,
& conditionem quatenus Regnum rema-
net munitum, & prouisum; ita quod ex
extractione damnnum non sentiat.*
- 6 *Ius pascendi in alieno Territorio, intelli-
gitur concessum, seu prescriptum, quatenus
Domino territorij non desit.*
- 7 *Ius pascendi in alieno territorio non intel-
ligitur cum immoderato grige, & alia in
materia tractarū de spectantibus ad abun-
dantiam remissiuē.*
- 8 *Bulla Cæna limitatur, quando extractio
prohibetur, ne Regno deficiat necessaria,
prouiso.*
- 9 *Concessio tractarum, si non habet clausulā
refectionis, non potest extrahi anno sequenti
quod in primo non fuit extractum.*
- 10 *Pensiones, quæ à Rege conceduntur habent
iuris intellectum, quatenus redditus Regni
sappetunt, facta prius prouisione eorū,
quæ pro necessaria Regni sustentatione,
ac defensione sunt necessaria.*
- 11 *Princeps redditus Regni habet, & exigit
ad hoc, vt ex ipsis Regnum custodiat, gu-
bernet, & in iustitia, & quiete manuten-
at, & nu. 13.*
- 12 *Officiales deputati ad iustitiā administrādā
habere debent ipsorum salarium ex introi-
tibus Regni.*
- 14 *Princeps est debitor iustitia, & suos subdi-
tos custodire, & protegere debet.*
- 15 *Capitula Regn. recensentur ex quibus fun-
datur redditus Regni institutos, & à popu-
lis datos pro conseruatione, custodia, & se-
curitate eiusdem Regni.*
- 16 *Tradens rem in aliū, intelligitur transferre
eo modo, quo habet.*
- 17 *Res transit cum sua causa.*
- 18 *Causa, & origo est attendenda.*
- 19 *Concessio rei intelligitur facta ea lege, qua
est pænes concedentem.*
- 20 *Concedens intelligitur concedere, quod est
suum, eiusq; tantum usus deputatum, &
non quod est in usus, & publicas necessita-
tes destinatum.*
- 21 *Expressum dicitur, quod Rex interroga-
tus verisimiliter respondisset.*
- 22 *Rex potest suspendere pensiones, concessiones,
& etiam illas tollere, quamquam sint ex
causa remuneratoria, quando Regni red-
ditus non sufficiunt ad ipsius Regni ma-
nutentionem, ac defensionem.*
- 23 *Donans tenetur in quantum facere potest
commodè, & honestè, ita quod nō egeat ere
alieno deducto, in quo inspicitur tēpas pe-
titionis, siue exactionis.*
- 24 *Donatio remuneratoria non dicitur, quan-
do seruitia sunt facta ex debito officij, vel
ex alia obligatione antecedenti.*
- 25 *Rex debet se prebere gratum suis subdi-
tis.*
- 26 *Seruitia de iure debita non faciunt dona-
tionem remuneratoriam, quamquam dica-
tur donari ob seruitia, sed pura iudicabi-
tur.*
- 27 *Euictio, quæ venit in donatione remunera-
toria, in tantum debetur, in quantum si ob
seruitia alias dabatur actio contra donan-
tem.*
- 28 *Decisiones adnotantur factæ, per quas deci-
sum est non deberi euictionem rei concessæ
ob seruitia, quando illa fuerunt facta ex
debito officij.*
- 29 *Dominus quando est alendus à suis feuda-
tarijs.*
- 30 *Redditus deputati pro viuere Regis, Realis
di-*

dignitatis, ac Regni sustentatione, quomodo inalienabiles. & commendantur decis. Andr & Luc. de Pen.

- 31 *Priuegia omnia intelliguntur, rebus in eodem statu permanentibus.*
- 32 *Priuegium dum incipit fieri iniqum, non est seruandum.*
- 33 *Priuegia variantur secundum varietatē temporum.*
- 34 *Necessitas facit licitum, quod alias de iure non esset licitum.*
- 35 *Priuegium immunitatis collectarum non iuuat superueniente guerra.*
- 36 *Rex ex causa potest differrē solutiones, capere bona subditorum. & restituere quando poterit, si publica imminet necessitas, & ibi commendatur decis. Andr ad hoc.*
- 37 *Donationes, diminutiones, & remissiones reddituum ciuiliū & feodalium, ac tributorum sunt prohibita. & nu. 39.*
- 38 *Princeps, qui non auget, sed diminuit enormiter. & non prouidet, ut deest, non dicitur Princeps, nec Rex.*
- 40 *Impositiones pro sustentatione militum omni iure alienari prohibita.*
- 41 *Decis Luc. de Penn. in l. quicumque C. de omn. agr. defer. valdē commendatur, & ad eam, remissiuē.*

ARGUMENTVM.

Extractio prohibita auri, argenti, frumēti, vini, equorum, lignaminum, & aliarum rerum. Concessio tractarum habet insitam naturam, quatenus Regnum non egeat. Ius pascendi in alieno territorio intelligitur sine incommodo Domini proprii territorij. Tracta, quæ anno vno nō sunt extractæ, non possunt extrahi anno sequenti, absque speciali clausula refectionis. Pensiones Regiæ intelliguntur concessæ, Regno prius prouiso. Rex potest suspendere pensiones, quando redditus Regni non sufficiunt ad Regni manutentionem. Donans tenetur in quantum facere potest commodē. Donatio remuneratoria non dicitur, quando seruitia sunt facta ex debito officij, & tali casu non tenetur concedens de euictione. Dominus alendus à suis vassallis. Redditus Regni, quando inalienabiles. Priuegia omnia intelliguntur rebus in eodem statu permanentibus, & secundum tempora variantur.

IN Regno nostro prohibita extractio est auri, argenti, frumēti, vini, equorum, ceterorumq; animalium: sic pariter lignaminum, deseruientium ad vsum belli, armatarum, & similiarum; & sic pariter

multa alia sunt prohibita, quæ extrahi non possunt sine licentia Principis, & solutis debitis dirētibus, vltra disposita in l. 1. C. quæ res expor. non deb. in l. vnic. C. de liēt. & itin. cust. lib. 12. & in l. 2. C. de Comm. & Mercat.

Capitulum Regni Regis Roberti, incipien. *Perpensa*, loquitur de prohibitione pecuniæ.

Capit. Regis Caroli Primi in titul. de extractione victualium & salis, vbi de Magist. Portulanis, contra quos maximē inuehit, & contra ipsorum Officiales, *Luc. de Penn. in d. l. 1. de liēt. & itin. & cust.* vbi de prohibita extractione equorū, & armorum, quod per prius dixit *Andr. in rubr. qua sint regal. col. penul. vbi bona Additio.*

Et de prohibita extractione lignaminum ad vsum armatarum, & belli, adest *Capitulum Regis Roberti*, incipien. *Agendorum.*

Adiunt demum *Pragmatica in tit. de extractione animalium, auri, & aliorum prohibita*, vbi hæc omnia latius habentur: quæ pēnæ extractionum maximē equorum, & pecuniæ, siue auri per *Pragmat.* impositæ, sunt demū per alias *Pragmaticas* nouissimē editas auctæ vsque ad pēnam vitæ, propter frequentiam extractionum.

Et ponderetur *Pragmatica edita in anno 1305.* inter prædictas *Pragmaticas* tempore Mag. Capitanei prohibens extractionem pecuniæ, & auri, etiam quod peruenisset ex pretio mercāriarum: & sic *Ritus Reg. Cam. in titul. de tractis*, qui permittit extractionem tantę quantitatis, quanta peruenit ex pretio mercium immissarum, intelligi debet, quādo pretium illud fuit conuersum in emptionem aliorum bonorum à Regno extrahendorū. vt videtur *Ritus* in specie declarare, ibi: *potest tantam pecuniam*, id est merces emptas de tanta pecunia extrahere de Dohana, alias *Pragmatica prædicta Ritū* corrigeret.

Ex quibus satis, superq; semper dubitavi de decretis Regiæ Camere fundatis super ordinibus Regis Roberti, & Ferdinandi Primi, quod licet extrahere pecuniam peruentam ex bonis immisissis, & in anno 1588. 15. *Octobris*, fuit facta consultatio per Reg. Cameram pro Aſculanis, vt licitū esset extrahere per triennium pecuniam, quam trahebant ex mercibus, quas in Regno immittebant; vbi sunt adductæ omnes prouisiones alias factæ, & per Collaterale fuit prouisum, quod exequatur.

Dico inquam, quod stante Ritū loquente modo, quo supra, & stante demum prædicta *Pragmatica* dubitavi de decretis, & prouisionibus factis, & ideo iustissimē postea in-

tem-

temporis discurfu fuit consultatio prædicta reuocata.

- His sic existentibus per Regem, & per Proreges conceduntur sæpè sæpius tracta, seu extractiones frumentorum, vinorum, & similibus, quæ sunt vetita per *Reg. Pragmaticas*. Hæ enim concessionem intrinsecã, & insitam habent naturam, & conditionem, quod eas liceat extrahere, quatenus Regnũ remanet munitum, & his opus non habeat, alias Proreges malè facerent; ex quo multa mala successerunt, penuriz, ruinz, & conturbationes totius Regni, in quo prudentes Ministri summopere aduertere debent, & in uigilare, quod eleganter tradidit *Io. de Placeta in l. si quis per diuinam, C. de aquad. in fin. libr. 11.* ibique *Andr. de Barul.* qui loquitur in concessione Aquæ, *durum est, & crudelitati proximum dicit text. in l. Præfes Provincia, C. de seruit. & aqu. Ex tuis prædijs aqua agmen ortam stientibus agris tuis ad aliorum usum vicinorum iniuria propagari*, quod pariter tradit *Afflic. in sua deci. 290. num. 9.* Intantum quod ibi tenuit non esse dandum ius pascui in alieno territorio ei, qui hoc præscriptum habet, quando pascuum Domino Territorij non est sufficiens autoritate *Hof. Butr. Abb. & aliorum*, in quo videtur propriè factus *text. in d. l. si quis per diuinam*, ibique *Luc. de Penn.* quæ latè exarat *Auen. de exeq. man. cap. 4. nu. 27.*
- Hinc potest prohiberi vicinis locorum, ne pascant cum immoderato grege, & in propria materia tractarum, *idem Auen. in loca allegat. cap. 19. lib. 1.* vbi eleganter, & notabiliter de omnibus spectantibus ad abundantiam nostræ Ciuitatis; & in his fundantur dicta per *Nauarr. aliosque ad intellectum*
- Bulla Cæng.* vt minimè incuratur; dum extractio prohibetur frumentorum, & aliorum ad Romanam Curiam ex causa, ne Regno deficiat necessaria prouisio, tunc enim libertas concessa extractionis cessare debet, quia prima charitas incipit à seipso, & non intelligitur tali casu concessa, aut permisa: ad quod facit illud *Euangelij Matth. de Virginibus prudentibus*, respondentibus fatuis oleum petentibus, *ne forte non sufficiat nobis, & vobis, &c.* est decisio propria *Andr. in Constit. Reg. cum per partes Apuleæ, vbi Afflic.* & sic passim indicatum; intantum quòd si in concessione non adest clausula refectionis, vt si quod vno anno non potuit extrahere, valeat extrahere annis sequentibus, minimè poterit id, quod non est extractum vno anno, extrahere alijs annis, quia si eatenus intelligitur concessum, quatenus Regnum superabundat, & in casum

necessitatis minimè concessio intelligitur facta. Igitur extractione deficiente ex deficiencia abundantie, deficit pariter concessio, & illo anno earistiz non dicitur quid concessum: vnde cum expiret; immò habeatur pro infecta ex iuris intellectu, si non adest prædicta clausula expressa particularis refectionis, non adest in quo annis sequentibus reficiatur, quia non intelligitur concessum. Aduersus, quod vrget decisio. *Andr. communiter sequuta in cap. 1. in princip. de not. seu. vbi concessis viginti percipiendis ex Camera, ipsaque vno anno fuerit exhausta, & anno sequenti repleta debentur viginti annua etiam pro anno præterito, compensando vbertatem cum sterilitate, vt ibi latius per eum*, ita quod clausula refectionis secundum hanc decisionem intelligitur ab intellectu iuris, in quo cogita, nam maxima est autoritas *Ifern.* communiter sequuti, & ex aduerso autoritas rei iudicatæ, nec prædicari possunt termini *text. in l. si in singulos, & in l. cum in annos, ff. de ann. leg. quia vt dicit gloss. in d. l. si in singulos communiter sequuta*, aliud est in legatis, & aliud in contractibus; nisi dicamus fundari decisionem Regiz Cameræ in interpretatione mentis concedentis, nam cum priuilegia soleant concedi cum clausula refectionis, & sine propterea dicendum est, quod vbi voluit dixit, & vbi noluit non dixit ad *text. in l. 1. §. fin. autem, C. de caduc. toll.* sicut *idem Andr. ibidem dicit verba intelligi, vel taxatiuè secundum mentem concedentis cum quo omnia concordantur.*

- Quæ memoriz teneantur, & notentur pro pensionibus, quæ in dies per Regem conceduntur: Nam eatenus concessæ intelliguntur, & solui debent, quatenus Regni redditus suppetunt: prouiso prius de eo, quod oportet pro necessaria sustentatione, ac defensione illius, ex insita, & innata natura eorumdem reddituum talibus oneribus subiectorum in ipsorum ortu: adeò quod ad quoscumque transferuntur, ibunt cum suis naturalibus, & insitis oneribus.
- Nam Princeps pro seruanda iustitia, pro custodiendo Regno, & pro illius securitate, & defensione habet dohanas, gabellas, & alios Regni redditus, vt supra diximus author. *B. Thoma, & Ifern. in cap. 1. in verb. ve Eligalia, ante num. 15. qua sint regal. vbi bona additio, idem Ifern. in titu. de stat. & consuet. in verb. Prouincia num. 39.* Hinc Officialibus deputatis ad iustitiam ministrandam de introitibus Regni debet solui salarium, dixit *Afflic.* autoritate *B. Thoma, & Ifern. in Constitut. Regn. cum circa iustitia:* & ad

13 & ad hoc redditus Regni sunt instituti : vt ex illis Regnum defendatur , & iustitia ministretur, *Andr. in Constitut. Regn. super inquisitionibus, Afflicti. in Constitut. Regn. Magistri Camerarij, latius idem Afflicti. in cap. 1. S. illicitas de pac. iur. firman. & in rubr. & in cap. 1. de pac. tenem. post. Luc. de Penn. in l. neminem C. de suscepti. & arc. in l.annonam,*
 14 *C. de mil. ann. erog.* Et ob id dicimus, Principem esse debitorem iustitiz , secundum *Ifern. in cap. quoniam inter diuina, column. penult. de prohibiti. seu. alienan. per Lotb.* vbi multa bona, debetque custodire, & protegere subditos; *idem Andr. in titul. de stat. & consuet. in verb. ipso iure, nu. 6.* & hoc modo iustificatur impositiones Regni, & cum hoc onere in illis populi consentierunt, & ad solutionem illarum se obligarunt, vt apparet ex illarum impositionibus, pro quo legantur infrascripta *Capitula Regni concessa, & signanter capit. 10. tempore Regis Alphonfi Primi fol. 6.*

Item ad *Capit. quod incipit, detti carlini 10. pro quolibet foculari, quali si deuono pagare, supplicano alla Maestà Vostra li debbia liberar, seu spender per lo Stato vostro, della Republica di questo Reame, e non li concedere ad altri.* Placet Regiz Maestati pecunias ex dictis liliatis peruenturas, atque exigendas, in nullos alios casus, prater quam in sustentatione, defensione, & augmento sui Regalis Status conuertere, seu aliter impartire, etsi secus fuerit attemptatum, aut factum, decernit ex nunc pro tunc irritum, & inane.

In *Capit. 47. quod est vltimum concessum per Regem Catholicum in anno 1507. fol. 61 & terg.*

Item perche le Marine del Regno, e massime la Prouincia di Calabria è vessata dalli Corsali, & infedeli, e Chriftiani in grandissimo detrimento delli diritti di Vostra Maestà, e de tutti Regnicoli. Per tanto supplicano la Maestà Vostra vogli à sua spesa fare gratia al Regno de deputar galere, fuste, bergantine, per la guardia di dette Marine, ateso, che perciò si pigliano li pagamenti, e diritti regali per conseruar li sudditi in pace, e signarta. Placet Reg. Maestati.

Vnde cum Rex introitus , seu redditus, quos possidet, illos inquam teneat tali oneri submissos, dum de illis disponit, & in alios transfert, dicit *text in l. traditio. ff. de acqui. rerum dom.* quod traditio nihil aliud transferre debet, vel potest ad eum, qui accepit, quam quod est apud eum, qui tradidit, cum
 16 quo concordat regu. *text. in l. nemo plus in-*

ris, de regu. iur. & alias essent in praiudicium, & iniuriam subditorum, quod nullo modo presumitur, & ita tradit per hęc eleganter *Andr. in cap. 1. num. 5. de vasall. de 17 crep. atat.* Dum enim disponitur de re aliqua, transit illa cum sua causa, ad *text. notab. in l. si conuenerit la 2. S. si fundus. ff. de pig. act.* vbi est casus: sicut res, quę alienatur ex voluntate, non ex pacto antecedenti in acquisitione, transit cum sua causa, si pignori est submissa, ad *text. in l. bouem, S. pignori, ff. de adil. edict.* quem allegat ad propositum *Bar. in l. vbi autem, S. sed, & Marcellus ff. de in diem addict.* Immo secundum eundem *Bar. ibidem:* si causa hęc necessariz sustentationis intelligitur insita in origine institutionis impositionum, quę causa,
 18 & origo est attendenda ad *text. in l. qui id quod ff. de donat. & ad propositum Bal. in l. 1. S. quod si nemo 2. column. ff. quod cuiusq; vniuers. nom.* Hęc enim caula precedit, & est anterior omnium aliarum dispositionũ; immo illas resoluit secundum *Bar. & pro 19* pterea concessionem fieri non possunt, nec intelliguntur factę alia lege, quàm sunt apud concedentem, iuxta *text. in cap. 1. S. profecto, de leg. Corrad. vbi Scribent.* Etsi aliud ius Rex non habet, quàm dispositionem eius, quod remanet, deducto eo, quod publicę utilitati deseruit pro Regni sustentatione, & defensione, id tantum intelligitur concessisse, & non quod est in vsus, & necessitates publicas destinatum, ad *text. in l. qui tabernas ff. de contrahem. emptio. in l. uxor patris C. de legat. & quę latius cumulat Afflicti. in sua decisio. 334.* Et si Rex fuisset
 21 interrogatus, dum concessit, ita respondisset, adeo quod habetur pro expresso, ad *text. in l. tale pactum S. fin. ff. de pact. vbi glo. & Doctor.* communiter extendunt illius legis dispositionem ad concessionem, & priuilegia, vt latius *ibidem per Iason. num. 16. column. final.* Non enim credendum est, quod si Regi fuisset dictũ, an vellet, vt pensiones, quas concedebat, pręlatę essent provisionibus faciendis pro armatione, & sustentatione triremium, pro munitione Castrorum, pro stipendijs militum in Regni defensionem, pro recta gubernatione populorum, ac iuxta manutationem; non inquam credendum est, quod voluisset, vt hęc omnia essent in collatum: sed respondisset, quod minime in eum casum intelligebat aliquid concedere, quia non poterat, nec debebat: Nam hoc modo seruitia facta, ob quę pensiones conceduntur, non fuissent ad acquisitionem, & defensionem Regnorum, sed in cau-

causam perditionis illorum, ita quòd intelligi debent submissè huic periculo, & talibus oneribus, vt illè soluantur, quatenus Regni necessitates, aliud non requirant, & illis potest ex alijs Regni redditibus succurri; nec habuit intentionem Rex, quòd si redditus ad solutionem pensionum non sufficiebant, quod propter solutionem illarum, quas nullo iure cogente, sed ex mera liberalitate, & innata munificentia ad concedendum se induxit, quod voluisset inquam, capi pecuniam ad interesse, vel ad cambiù, seu recambium: quæ ante oculos optimi Gubernatoris Regnorum habere debent: & sic interpretando Regis intentionem, suspendere executiones, certiorare Regem, illumque consulere de omnibus, & nõ inordinatè, & absque alia causæ cognitione executiones talibus concessionibus præstare contra Deum, Reges, & Rempublicam: Ex quibus tam ingentia mala oriuntur in depopulationem, & exterminationem Regni ex nouis impositionibus, nouis donatiuis, & innumerabilibus, ac intolerabilibus angarijs, & vexationibus.

22 Et quando causa publicæ utilitatis imminet, & in specie, quando redditus Regni nequeunt incumbentia Reipublicæ sustinere, tunc potest Princeps suspendere pensiones, concessiones, ipsaque etiam tollere, etiam quod sint concessæ ex causa remunerationis, quia publica utilitas præfertur priuatæ, & ultra tradita per *Andr. de Barul. Ioan. de Plat. & Luc. de Penn. in d. l. si quis per diuinam, C. de aquaduct. videatur singulare cons. Alex. in proprio casu 226. vol. 1. ante nu. 22. versi. causa autem, & melius nu. 26. cum sequent. & ibi num. 30. responder, quod non obstat, quod concessionem sint in causa remunerationis; nam vt succurratur publicis necessitatibus, possunt concessionem suspendi, atque tolli, quod *Cons. allegat, & sequitur Iason. in l. ex hoc iure num. 54. ff. de iust. & iur.**

23 Sed rursus quæso aduertatur motiuum, donans tenetur in quantum facere potest, dum donauit, quòd intelligitur in quantum facere potest commodè, & honestè, ita quod non egeat, iuxta personæ qualitatem, de quo in *l. in condemnatione, ubi gloss. & Scribent. de re iudicat. & licet in patre, patrono, & similibus intelligitur hæc regula non deducto ære alieno, tamen in donante intelligitur, quòd teneatur, in quantum facere potest in eo, quod remanet, ære alieno deducto, de quo in *l. sunt qui cum l. seq. & in specie in l. inter eos §. 11 quoque ff. de re iudica. in l. qui id, quod ff. de donation. Et in hæc**

materia, quod quis teneatur in quantum facere potest deducto ære alieno ne egeat, non inspicitur tempus concessionis, vel obligationis: cum hoc beneficium à lege concedatur miserationis causa ex inopia inopinata, & ex alijs varijs accidentibus de nouo superuenientibus; ob quod *infra* dixerunt inspicere debere tempus exactionis, siue petitionis, aut rei iudicatæ ad *text. in l. rei iudicat. ff. solut. matrim. in l. verum §. tempus ff. pro socio, in l. si à Domino §. eod. temp. ff. de pet. har. in l. pupillo ff. de solut. cum concord.*

Et licet hæc conclusio limitetur in donatione remuneratoria, quia nõ dicitur proprie donatio, sed facta pro satisfaciendo debito: Tamen hoc intelligitur, quando seruitia non sunt facta ex debito officij, vel alia obligatione: nam etsi Rex explendo officium suum debet se præbere gratum, ac liberale suis subditis ultra illorù merita, ad *text. notab. in l. fin. C. de offic. Præs. Afr.*
 24 Tamen hoc non facit, quod dicatur hæc donatio remuneratoria ab intellectu iuris, cū ad seruitia talia donatarius tenebatur, & propterea tunc pura iudicabitur: ita *Rip. in l. si unquam, 14. questio. versi. 2. ista decisio, C. de renouat. donatio. vbi latissime more suo, Tiraquell. in verb. donatione largitus num. 106. versi. quarta declaratio: nam seruitia de iure debita non faciunt remuneratorem donationem, quamquam donari dicatur ob seruitia, vt per Bald. Salic. Pau. de Cast. Iason. Corn. & alios in l. si donatione*
 25 *C. de collat. Et ideo ibi notabiliter Dec. dicit vnum verbum, quod etsi donas teneatur de euitione rei donatæ, quando ob remunerationem donauit: tamen erit hoc intelligendum, si seruitia fuerint talia; quod pro eis alias dabatur actio aduersus donantem: non solum ex obligatione antidotali, sed etiam ciuili, quam decisionem notat, exornat, & sequitur Loffred. in cap. Titius 2: column. versi. 3. potest restringi, si de feu. def. mil. latius in cons. meo 59. 1. volum. num. 15. rum sequentibus, vbi adnotantur decisiones alias factæ in causa Ducis Sueuicæ præcedentis refectionem interesse ex causa euitionis passæ Baronij Sancti Georgij donatæ à Rege Catholico Magno Capiteano ob illius ingentia, & notoria seruitia facta tamen ab illo tamquam Capiteano Generali, & sic pariter in causa Iulij de Capua: omnes enim hi fuerunt stipendiarij, inseruiunt vt Capiteani, & subditi, correspondendo obligationi, quam habebant ex debito officij; & propterea etsi donationes erant in remunerationem seruitiorum, non ideo*
 im;

importabant, quoad effectum iuris, quod dicerentur respectu Regis donationes remuneratoriæ: hinc diximus, & infra suo loco dicemus, quod milites stipendiati ab inimicis capti nullam habent actionem aduersus Regem, ut ipsos redimat, vel taleas factas exoluat; & quamquam hæc vltima opinio videatur cōtrouersa, peroptimè eam defendit *Arius Pinell. in l. 1. C. de bon. mat. 3. par. num. 60. ibi extra hunc casum particularem, & habet opinio hæc pro se concomitantiam prædictæ communis opinionis, ut supra relatz, quod seruitia de iure debita non faciunt donationem remuneratoriæ, & vltra habet decisiones, ut supra factas, & Io. Fran. Capibl. qui fecit tract. de iur. et author. Baro. nouissimè impressum cumulat *Authores, & in specie Authorem damnata memoria in §. 30. num. 99. & infert ad Officiales, & milites salariatos, ut donationes illis factæ ob seruitia præstita in eorum officijs nullo modo dicantur remuneratoriæ.**

Hæc conclusione sic stante, dum videmus calamitates Regni, & necessitates, quæ præmunt pro necessaria manutentione, & custodia illius; prouisiones quas fieri oportet omnino pro sustentatione trirerum, castrorum, militum, & aliarum rerum, sine quibus Regnum non potest gubernari, & defendi, & ob hanc necessariam defensionem, & etiam pro complendo cum pensionarijs; sic ad oculum inordinatè videmus Regiam Curiam redditus, quasi omnes, alienasse; ita quod non potest dici, quod debet remanere Regi tantum, quantum ne egeat, quodq; teneatur, in quantum facere potest; sed videmus nihil remansisse, taliter quod possit attemptari, quando ex alijs Regnis, & dominijs adiutorium non haberet, ut à suis feudatarijs esset alendus, ad text. in cap. 1. §. fin. *Episcop. vel Abb. in cap. 1. §. licet, si de seu. fuer. controu. Ardix. & alij relati per Frecc. in 20. authorit. Baron. & multa bona applicabilia ad propositum per eundem Authorem in 34. author. Igitur quomodo tractandum est hisce temporibus in tantis calamitatibus de soluendo pensiones, & ut plurimum vidimus ex hac causa per vicos, & plateas exclamare, qui contraxerunt cum Reg. Cur. bona fide bona dederunt, vel pecunias dederunt ad emptionem introituum, quibus debita satisfactio non fuit facta, nec fit, quia visum fuit gratificare, & soluere pensionarijs: ex quo quæ mala sequantur, & quæ consequentiæ, iudicent prudentes, Regnum exasperatur, quia exuisceratur quotidie, & pecunia cōuertitur in tales vsus: Creditum Reg. Cur. pro quo tantum est inuigilandum penitus amittitur: vnusquisque*

à contrahendo se retrahit, prouisiones necessariæ faciendæ pro sustentatione trirerum, castrorum, & militum retardantur: & postea sunt pessimæ conditionis, quia nec in tempore debito fiunt: nec Domini bonorum spem habent debitiæ solutionis in tempore faciendæ: & quod esset duraturum per annos corrumpitur per dies, & momenta, vel mens.

Pro quibus, proxima, imò punctualis est decis. *Andr. in cap. nec Dominus de probib. seu. alien. per Feder. vbi facit quæstionem: An ea quæ sunt deputata pro viuere Regis, ac Regalis dignitatis, ac Regni sustentatione sint alienabilia, ne extendant manus ad iniquitatem, auferendo bona subditorum, illosq; grauando, ut videmus in dies cum diuersis impositionibus, & donatiuis, & loquitur in specie de panibus ciuilibus, ut sunt Dohanz, gabellæ, & ceteri Regis introitus tandem licet opinio antiquorum peritorum Regni fuerit hæc esse inalienabilia ad euitandam vexationem, & exuiscerationem populorum, tenuit *Andr. hoc regulatum esse secundum terminos text. in cap. intellectu de iur. iur. ut si ex hoc graue præiudicium Regni oriretur, ac etiam dignitatis regalis, nõ valeret vlla cōsuetudo, ne afflicti subditi grauentur per grauamina maiora, & sic prorūpant: cui conformis est solemnis decis. Luc. de Penn. in l. quicumque omninò videnda C. de omn. agr. desert. col. 6. nu. 13. reddens rationem, ne diminutis redditibus bonorum demanialiū, quæ pro vita Regum, & sustentanda Republica inuenta sunt, cogantur Reges ad bona subditorum calcata iustitia extendere manus, adducens ad hoc *Const. Innocen. VI. imponentis pœnam excommunicationis, quæ decisio notetur: nam firmiter teneo, quod succedente casu imminentis publicæ necessitatis: ita quod Rex non habeat de suo, quod ex supra fundatis potest pensiones omnes suspendere: Omnia enim priuilegia habent insitam clausulam, rebus in eodem statu permanentibus, ex reg. text. in l. c. quis ff. de solut. in cap. suggestum de decip. per quæ sic format regulam post alios *Isa. in l. quod seruus de cond. caus. dat. Nam statu mutato, & urgente necessitate incipit priuilegium fieri iniquum, & propterea non erit obseruandū ad text. in l. ex facto ff. de vulg. & pup. vbi *Alex. & communiter Scrib. Hinc glos. not. in d. c. suggestum in verb. priuilegia dicit, quod secundum diuersitatem temporum, & varietatem rerum priuilegia sunt varianda, ut sic regula sit iuris, quod id, quod non est licitum in lege, necessitas faciat licitum: quæ sunt propria verb. text. in cap. quod non est, extra de regul. iur. quæ latius*****

ad propositum resumit *Iaso. in l. si ex toto de leg. 1. in quaest. illa, vt non deseruiat priuilegium immunitatis à collectis superueniente guerra, sequendo opinionem Dyn. magis communem, vbi multas bonas adducit autoritates: est supra latè demonstratum est posse ex causa necessitatis Regem capere bona subditorum, quando publica imminet necessitas: sed restituere demum tenetur, quando poterit, & inter ceteras decisiones fuit adducta decisio *Andr. in rubr. qua sint regal. nu. 13.* quæ ad propositum est decisio memoranda, dicēs, quod Rex ex necessitate, sicut potest capere bona subditorum, & restituere quando poterit, sic etiam ex eadem causa potest differre debitas solutiones, & hoc importat ius Regis, & his periculis subiecti manent, qui cum illo contrahunt: ergo quanto magis suspendere, & differre solutionem pensionum.*

Hinc *Andr. in cap. similiter 2. addit. de Cap. qui cur. vñ. d. xix.* inter cetera, quod in his functionibus, censibus, veſtigalibus, tributis, panibus, & redditibus civilibus sunt prohibitz diminutiones, remissiones, donationes, & concessionēs omnes sunt nullæ etiam factæ ex certa scientia; & Princeps, qui non auget, sed diminit enormiter, non dicitur Princeps, & sic Rex, dum non prouider, vt Rex, eleganter idem *Ifern in c. 1. de probib. feud. alien. per Lotbar.* vt sic iustè dicantur hæc inalienabilia secundum eundem *Andr. in c. 1. ne Episc. vel Abb. quem ad propositum allegat idem tradens Luc. de Pen. in l. si. colu. fin. C. de pet. bonor. subl. vbi text. notab. ibi: pari forma res etiam ciuiles, & ad ius publicum pertinentes ab omni petitione munendas esse censemus & pulcher text. in l. si C. de veſtig. & commiss. & maximè hæc locum haberent respectu impositionum factarum pro sustentatione, & stipendio militum, in quo est solemnis decil. text. in l. omnes C. de fund. patrum. lib. 11. quia dicit ibi *Luc. de Penn.* quod expedit Reipublicæ talia retineri in patrimonio, vt deseruiant pu-*

blicis necessitatibus, & alienatio horum esset in publicum præiudicium. Pro quibus omnibus quæso omnino legatur *Luc. de Pen. in d. l. quicumq. de omn. agr. deser.* nam solemniter loquitur, & omnia pertractat, quæ si prudentes Gubernatores ante oculos poneret, non se fistendo, nec ad dextram, nec ad sinistræ facile gubernarent, & omnia prouiderent secundum Deum, & christianam charitatem nemini iniuriam faciendo. Ideoq; text. elegans in l. 2. C. de priuileg. schol. lib. 12. tradit, quod priuilegia quæcumque taliter moderatè intelligi debent, vt ne sub prætextu concessi priuilegij, dicit text. vel flagitiorum crescat auctoritas, vel publica vacillet utilitas; per quem text. *Odoffr. Ioann. de Plat. Rebuff. & omnes* tradiderunt, quod omnia priuilegia intelliguntur concessa, dummodo non lædatur utilitas publica, pro quo etiam est bonus text. in § quo autem, in auth. vt lud. sine quoqu. suffrag. vbi glos. in verb. priuilegio, & ne dicatur deficere particularem decisionem in pensionibus legatur *Andr. in cap. 1. per illum text. de not. feud. ibiq;* notabiliter *Moderni Addentes,* vbi in specie volunt, concessionēs tales intelligi semper, dummodo Dominus non egeat, quodq; præferunt omnes qui cum Domino contraxerunt etiam post pensiones datas, & propterea Domino egente esse illas suspendendas, quod fundatur in eodem text. in dicto cap. 1. & *Prapof. in cap. 1. de feu. cogn. post Iacob. de Beluis. & Aluar.* dixit in specie, quod si Dominus inuestiuit te de feudo Camera, & superuenerint tot creditores vt necesse habeat eis soluere deducitur res alienum, ne ipse Dominus egeat, quia hæc est natura talis feudi de Camera, & melius *Zasius in tract. de feu. par. 12. num. 37. in 10. volum. tract.* quod pensio non soluitur si Camera re alieno præmatur, & ultra tranſit *Mattienf. lib. 5. nou. recoll. leg. Hisp. tit. 10. l. 6. glo. 1. nu. 30.* quod pensio annua à Principe concessa potest per eundem Principem, vel Proregem ad libitum reuocari.

DE ASSENSU REGIO SUPER DOTIBVS
mulierum, dum feuda titulo dotis in maritos transferuntur, &
quomodo procedat Capitulum Regis Catholici, super
hac materia Neapolitanis concessum.

TITVLVS SEXTVS.

S V M M A R I V M.

- 1 Feuda de iure communi feudorum non possunt dari in dotem absque assensu, & ibi quid in patre, quando aliunde non habet.
- 2 Interest Reipublica feuda nō alienari absq; assensu.
- 3 Femina feudataria, quomodo, & quando potest dare feudum in dotem absq; assensu.
- 4 Retentio feudi dati in dotem absque assensu quomodo detur secundam registra Federici, & an sit hoc correctum per Capitula Regni.
- 5 Constitut. Regn. incipiens fratribus, ~~alia~~ incipiens honorem nostri Diadematis, & alia incipiens cum hereditarium, atq; Capitulum Regis Caroli II. incipiens, ~~ita~~ statuimus, late declarantur.
- 6 Libertas matrimonij, quando dicatur impediri si fuerit dictum, quod quis non nubat cum tali, vel in certo loco.
- 7 Capitulum Regis Caroli II. incipiens, item statuimus, quas Constit. Regn. enrexit, & declaratur illius verus intellectus.
- 8 Capitulum Papa Honorij circa dationem feudi in dotem non seruat, quia vel per contrarium usum, vel per desuetudinem, vel quia lex non fuit recepta, illud est abrogatum.
- 9 Capitula Papa Honorij, quomodo in Regno sunt seruanda, late discutitur.
- 10 Capitula Papa Honorij fuerant facta de consensu Regis.
- 11 Directus Dominus post insrudationem factam non potest apponere legem, aut conditionem.
- 12 Capitula concessa ciuitati, in quo alteraauerunt dispositionem iuris communis, constitutionum, & capitulorum Regni circa dationem in dotem, aut obligationem feudorum.
- 13 Per capitula ciuitati concessa, assensus intelligitur prestitus instrumento dotali, in quo feuda pro dote obligantur.
- 14 Decisio facta, ut etsi capitulum solum loquatur de bonis mariti habeat locum in bonis soceri, quia prestitus est instrumento.
- 15 Decisio facta etiam contra Regium fiscum, ut assensus capituli predicti non sit subsidiarius, ex eadem ratione, quia datus est instrumento.
- 16 Decisiones facta recensentur.
- 17 Camerarij opinio refellitur, dum tenet assensum capituli esse subsidiarium.
- 18 Tex. in l. commodis de re iud. declaratur.
- 19 Venditio rerum feudalium non fit hodie ad instantiam creditoris, qui caret assensu.
- 20 Capitulum predictum ciuitati concessum ponderatur, & declaratur.
- 21 Differentia est assentire obligationi rerum feudalium, vel instrumento, in quo illa continetur.
- 22 Assensus assumit naturam actus, super quo interponitur, & in expresso late interpretatur, dum stat in formam gratia.
- 23 Dispositio feudalium, quando est cum assensu nihil differt ab allodialibus.
- 24 Feuda sunt de per se alienabilia, & in commercio.
- 25 Feuda dicuntur propter quoddam extrinsecum non posse alienari, non autem quod per se non sint alienabilia.
- 26 Text. in l. si ego §. 1. de iur. dot. exacte declaratur.
- 27 Assensus simpliciter concessus omnem casum comprehendit.
- 28 Dotis causa precipua est, & priuilegiata.
- 29 Assensus, qui in dies conceduntur, non intelliguntur in subsidium, & tex. in l. creditoris arbitrio de distr. pign. limitatur, & declaratur.
- 30 Pragmatica dicta delli noue capi, declaratur.
- 31 Error opinionis Camerar. demonstratur ex confusione per eum facta Capitulorum Ciuitatis.
- 32 Capitulum aliud ciuitati nouissime concessum tollit omnem dubietatem.
- 33 Decisio D. Frecc. commendatur ad hoc.
- 34 Capitulum predictum Neapolis declaratum est, locum habere, etiam quod feudatarius legitimo careat successore, quia est assensus Regis, non Proregis.
- 35 Proreges non possunt concedere rem Domini, aut ius Domini consistens in proxima spe deuolutionis.

- 36 *Capitulum prædictum Regis Catholici com-
prehendit etiam bona titulata contra Fre-
ciam ex eadem ratione, quia concessus est
instrumento bona titulata continenti, &
sic iudicatur.*
- 37 *Decisio D. Minad. ut in obligatione bono-
rum feudalium indefinitè facta comprehen-
dantur bona titulata, & sic refert iudica-
tum declaratur nu. 38.*
- 39 *Capitula prædicta Neapolitanis concessa
restringuntur, & intelliguntur, quoad obli-
gationem bonorum feudalium pro conse-
quutione dotis, & antefati in pecunia cõ-
stitutata, seu constituti, non autem quoad
translationem dominij feudorum, quo casu
viget dispositio capituli Caroli II.*
- 40 *Assensus præstitus obligationi, non intelli-
gitur præstitus venditioni, & sic è con-
tra.*
- 41 *Interesse voluntatis consideratur in feudis.*
- 42 *Assensus non extenditur, nec de contractu
ad contractum, nec de re ad rem, nec de ca-
su ad casum, nec de persona ad personam.*
- 43 *Ratio finalis, & substantialis conferuatio-
nis dotium considerata in Capitulis Ciu-
tati concessis, cessat in translatione feudo-
rum, quæ non amittuntur ex defectu as-
sensus, sed penes eosdem Dominos confer-
uantur.*
- 44 *Casus enumerantur, in quibus Capitula
prædicta ciuitati concessa extenduntur pro-
pter intentionem finalem habitam confer-
uationis dotium.*
- 45 *Hæredes omnes, pro quibus mulier est si-
mpulata succedunt in debito dotis, & conse-
quenter unusquisque acquirit actionem
personalem cum hypothecaria bonorum
feudalium sed si antemortem mulieri feu-
da pro dotis credito adiudicata essent, tunc
successio esset secundum naturam feudorũ,
quia dotis debitum ex adiudicatione esset
extinctum.*
- 46 *Assensus assumit naturam actus, super quo
interponitur.*
- 47 *Capitulum nouissime ciuitati concessum per
quod prædicta confirmantur.*
- 48 *Mandata, quæ in dies fiunt, ne matrimonia
contrabantur inconsulto Principe, quomo-
do iustificuntur.*
- 49 *Mandata simpliciter facta ne matrimonia
contrabantur absque causa legitima præ-
cedente, fieri non possunt, quia contra li-
bertatem matrimonij, contra capitula Re-
gni, & contra præcepta Ecclesiæ, secus ve-
rò si fiunt cum causa, dum timetur subdu-
ctio voluntatis puella, timor violentiæ,
scandali, & alia similia, quæ Principem,
aut Iudicem iustissime mouent ad remedia*
- adhibenda, ut libera sit voluntas ad matri-
monium contrahendum, & non coacta, &
nu. 51. latè.*
- 50 *De validitate matrimonij nullo modo potest
Iudex laicus cognoscere; secus verò si est
questio facti, ut puta, si est contractum,
vel non contractum matrimonium, & ibi
quid si non est questio de matrimonio in-
ter coniuges, sed inter alios.*
- 51 *Decis. Cyni notatur, qui loquitur in hac no-
stra ciuitate.*
- 52 *Sequestratio mulierum, quando est differen-
tia de matrimonio contrahendo est permis-
sa, tam de iure canonico, quam de iure ci-
uili, & est de vniuersali consuetudine.*
- 53 *Iudex laicus, quando differentia est de ma-
trimonio contrahendo, vel an cum vno, vel
cum alio debeat contrahi, potest cognoscere
& explorare voluntatem puella; secus
verò, si præsupponeretur matrimonium
contractum; & in hoc esset litigium, nam
hoc spectaret ad Episcopum, & Ordina-
rium loci.*
- 54 *Iudices imperiti non considerantes causas,
causas, aut rationes simpliciter consulere
soli Superioribus, ita alias consuetum
est.*
- 55 *Aduocati propter Iudices ignaros, quando
sciunt ius fouere, possunt allegare etiam
non subdinentia de iure.*

A R G V M E N T V M.

Constitutiones multæ Regni, & Capitula declarantur circa Assensum requisitum in dispositione feudali, seu in obligatione ipsorum pro conferuatione dotium. Prohibitio, quod non contrahatur matrimonium cum certis personis est valida, multa de Capitulis Papæ Honorij. Dominus directus post infeudationem factam non potest apponere legem, aut conditionem. Capitulum Regis Catholici concessum Ciuitati super dotibus, correxit Constitutiones, & Capitula Regni, dum per illa fuerunt validatæ obligationes feudorum absque alio assensu. Capitulum prædictum validè fundatur non esse subsidiarium, text. in l. si ego §. 1. de iur. dot. declaratur. Assensus, qui in dies indifferenter conceduntur, non sunt aliter subsidiarij. Capitulum prædictum habet locum etiam si feudatarius successore careat, & veniunt etiam bona titulata in obligatione; text. in l. creditoris arbitrio declaratur. Capitula prædicta procedunt, quoad obligationem tantum, non autem quoad translationem dominij feudorum. In debito dotis, & in hypotheca succedunt omnes hæredes. Mandata solita mulieribus ne contrahant matrimonium inconsulto Principe, & depositio illarum iustificuntur.

CIRCA hanc materiam distinet loquendo quatuor habemus iura : primum est ius *commune*, feudorum : secundum ius *Constitutionum Regni* : tertium ius *Capitulorum eiusdem Reg.* & quartum *Capitula nostra Civitatis*.

De iure communi feudorum indubitanter est feuda, absque assensu in dotem dari non posse, quia est alienatio feudi, omnino à iure feudorum prohibita absque assensu, secundum naturam ipsorum feudorum, propter specialem rationem illorum; ita communi calculo omnes concludunt, per *text. in cap. 1. §. donare qual. ol. pot. feud. alien.* difficultas fuit, an pater possit dare in dotem feudum filiae, quando aliunde non habet, & communis est opinio contra *Andr. & Ardi.* auctoritate *glossarum* praedictarum, quod minime hoc possit pater absque assensu, *Iacob. de Belu. Bald. Aluar. Mart. Laudens. Propos. & omnes, Io. Rayn. in d. cap. imperialem, Afflic. ibidem 16. quast. num. 17. Iacobin. in verb. ita etiam quod ipsi vasalli nu. 17. late Capyc. in sua inuestitura in verb. feuda pro dote, & haec est communis secundum Intrigl. qui omnes cumulat in centur. 2. num. 68. & Lodolphus Schrad. in tract. de feud. par. 8. cap. 1. nu. 32. Iul. Clar. in verb. feudum quast. 36. qui pariter dicit hanc esse communem, & latissime Camer. in eodem cap. imperialem ponens omnes rationes huius communis conclusionis cart. mibi 82.*

Ardi. in summa utrum vasall. poss. feudum dare in dot. cap. 130 tenuit, patrem non posse dare in dotem, nisi aliunde non habeat, ubi filiam dotaret, ut tali casu possit absque assensu; dummodo non det ultimatum, quem sequitur *Andr. in d. §. donare, & in d. cap. imperialem ante nu. 4. Curt. in tract. feud. 4. par. versic. quarto principaliter quaro*, quae opinio nullo iure fundatur, quia semper alienatio est, & viget dispositio *text.* expressa in *d. §. donare*.

Alij tertiam tenuerunt opinionem, ut pater possit hoc, vita tamen ipsius durante, ita *Felyn. in cap. qua in Ecclesiarum nu. 25. de constit. & comuniter allegatur decisio Rot. quae sic distinguit nu. 199. in nouis incipiens pater potest dare feudum in dotem*, alias est decisio *1. in tit. de feudis*, ad quod *Rot. allegat text. in cap. nuper de donat. inter vir. & vxor. Afflic. in d. §. donare, Capyc. in sua inuestitura in verb. feuda pro dote vers. limita tamen, Camer. cart. 183. 2. volum. in fin. vers. tertia conclusio*, quod intelligo, ut transferat simplicem tenentiam; non autem domi-

nium aliquod, nec quod ius aliquod constituitur super feudo: sed tantum quod de facto habeat maritus tenentiam, & fructus lucretur, cum possit feudatarius vendere fructus feudi sua vita durante, secundum communem, & vulgatam doctrinam *Andr. in cap. imperialem in princ.* nam eo ipso, quod tractatur de translatione iuris, & de commutatione de persona ad personam; tunc succedunt regulae prohibitive feudorum, ut minime absque assensu detur quaelibet ipsorum dispositio, & conclusio communis, quod pater non potest dare feudum in dotem filiae, militat in casu isto, & dare ex regula iuris est dominium transferre, & nihil facit ad casum, quod transferatur temporaliter, vel perpetuo; nam punctus consistit in translatione, quae omni iure prohibetur, absque assensu, & privilegia dotis non militat in feudis, quae sunt constituta cum natura discretata, & cum suis limitibus, considerando honorem, & praeeminentiam, Domini fidelitatem, electionem vasallorum, & etiam interesse voluntatis ratione directi dominij; & ut bene considerat *Camer. cart. 84. d. terg. colum. 4. in princ.* feudum mixtum est Domini, & vasalli, & propterea nimirum, quod Dominus ratione sui directi dominij prospicere habeat, ad quem feuda transferantur, ut *ibi per eum* latius; cum non teneatur habere in vasallum alium, quam quem ipse vult dixit *text. in cap. 1. de frat. de nou. benef. inuesti. & in cap. 1. vbi glos. in verb. Domina de beneficio fratris*, & sicut dicimus interesse Reipublicae foeminas esse dotatas; sic dicimus interesse Reipublicae feuda non alienari absque Domini assensu: ita *Io. Raynab. in d. cap. imperialem*, per illum *text. in vers. habito nu. 23. & Lodolph. Schrad. p. 7. cap. 2. num. 58.*

Dubitatio fuit in filia, seu foemina feudataria, an ipsa possit pro se dotanda dare feudum in dotem, ad quod ponderatur *text. in cap. 1. de eo, qui sib. & hered. suis, & in cap. 1. de inuest. feud. quae Titius accepit à Sempronio, & Iacob. de Beluis. ibi* tenuit requiri assensum, *Bald. verò* dixit non requiri, quando aliud non habeat *Andr. verò* in praedictis iuribus dixit foeminam non posse feudum dare in dotem, & iura illa intelligi, quando dedit cum assensu, nisi aliud non haberet, non daret extimatum, & nec faceret pactum de lucrando, & idem *Aluar. in d. cap. 1. de inuestit. quae Tit. accep. à Sempron. Andr. pariter idem tradit in dict. capit. imperialem, & ante num. 8. ibi hoc iure, & in Constitut. Regni fratribus, & ante omnes dixit *Ardi. in loco allegato, Afflic. in d. §. donare,**

donare; *Cappc. in d. verb. feuda pro dote*,
Ioa. Raynal ubi supra. & idem Aluar. Pra-
pos. & Laudens. in d. §. donare, Curt. in loco
supra allegato, Intrigl. Lodulph. Sebrad. Iul.
Glar. & omnes, & hanc opinionem dicit Ca-
merar. esse sequendam, tãquam communem
licet ipse contrarium teneat fol. 82. d. tergo,
vers. secunda conclusio.

Unum tamen notandum erit, & non om-
mittendum, quod dixit *Andr. in d. §. donare*
4 reperiri in *Registris Regis Federici*, vt etſi
non valeat datio in dotem, quando extima-
tum fuerit feudum datum, tamen tenebit
datio quoad pecuniam, & pro ea dabitur
retentio feudi, lucrabitur fructus, & rema-
nebit retentio firma; donec pecunia soluatur,
etiam quod feudum ad Dominum reuertatur,
idemq; dixit in *Constit. Regn. fratribus*,
Cappc. refert, & sequitur in dicto verbo *feu-*
da pro dote, Affl. in §. donare, & Camer. cart.
85. col. 3. vers. in Regno tamen, & idem And.
in Constitutione in aliquibus in verb.
decimũquintum annum col. 7. in fi. in antiq.
vers. sed numquid tradidit, quod frater non
potest dare feudum in dotem forori, vel in-
solutum pro paragio absque assensu, & dicit
etiam prohibitum per Capitulum Reg. Ca-
roli II. tradidit enim hoc limitari per Regi-
strum predictum Federici, & licet Affl. in
§. donare, videatur tenere Constitutionem
Federici correctam per Capitulum Reg. Ca-
roli Primi, & Secundi, & idem in d. consti-
tutione fratribus; contrarium tenet Camer.
ubi supra fol. 85. d. tergo. 4. col. vers. nec refert,
quem allegant, & sequuntur Modern. Ad-
 dentes ad Andr. in d. §. donare in verb. regi-
stris, nam constitut. hęc Federici est con-
formis capitulis predictorum Regum, per
quę annullatur datio feudi in dotem absque
assensu, sed Federicus transit ulterius, quod
etſi hęc datio sit nulla, voluit tamen ipse,
etiam in sui damnum priuilegiare dotes, vt
detur retentio, etiam quod feudum ad Cu-
riam deuoluatur, ita quod quoad corpus feu-
di secundum Camer. & quoad donationem
in dotem etiam secundum Constitutionem
Federici annullatur contractus, sed quoad
retentionem, & ad deuolutionem, Capitula
Caroli I. & II. non loquuntur, & sic videtur
ex regul. Andr. quod id, quod expressè non
est derogatum, stare non prohibetur, ad tex.
in l. præcipimus in fin. C. de appell. & in l. san-
cimus C. de testamen. & postquam And. hęc
tradit benè, vt dicit Camerar. sciebat capi-
tula Caroli, & dixisset per illa reuocatam
esse Federici constitutionem.

Mea verò opinio est cum *Affl.* quia, vt
infra dicemus capitulum *Caroli II.* expressè

ex datione feudi in dotem absque assensu di-
cit feudum amitti, & deuolui ad Regem in
tantum, quod idem *Affl. in cap. imperialem*
16. quæst. nu. 17. tenuit non dari reuocatio-
nem vigore *Constit. Regn.* licet contrarium
tenuerit in *d. constit. fratribus num. 18.* sed
D. Frecc. posuit hoc pro limitatione ad *con-*
stitutionem constitut. diua memor. nam in ea
nihil prouidetur circa ammissionem feudi,
sed tantum annullantur contractus feuda-
les, absque assensu celebrati, & datur eis-
dem contrahentibus potestas reuocandi;
Capitulum enim Caroli I. post *constitu-*
tionem predictam emanatum prouidet ca-
sum ammissionis feudi in hoc casu spe-
ciali dationis in dotem absque assensu, &
simpliciter statuit, quod si fuerit datum
feudum absque assensu, feudum ammittatur,
& ad Curiam deuoluatur, & si feudum
est ammissum, & ad Curiam deuolutum,
non potest dari reuocatio, nec retentio; nec
dicatur, quod etſi *constit. constitut. diu. mem.*
nihil dicat de ammissione feudi, tamen non
data reuocatione per feudatariũ, adhuc feu-
dum ammittitur ex dispositione iuris com-
munis, & sicut in illo casu habet locum re-
uocatio, sic etiam in casu *capituli* predicti,
nam *capitulum* ex hac speciali expressione
ammissionis feudi debet aliquid operari,
alias inutilis fuisset expressio, quod non est
dicendum, & sufficiebat annullatio contra-
ctus iuxta *constit. Regn. constit. diu. mem.* in
quo valdè cogitandum erit secundum *Frecc.*
& sufficit attigisse.

Redeundo nunc ad punctum, si datio feu-
di in dotem, in tantum est nulla, quando ca-
ret assensu, quod Rex apponet pœnam am-
missionis feudi, & applicatur ad Curiam, er-
go correctæ est *constit. Federici*, per quam
datur pignus in feudo, & retentio illius, quod
est incompatible cum ammissione, & deuo-
lutione, in quo cogitetur, nam magna est
authorit. *Andr. & Camer.* & hęc quoad ias
commune feudorum.

Secundum verò *Reg. constit.* habemus *con-*
stitut. incip. fratribus quæ disponit posse fra-
5 trem in defectum bonorum allodialium par-
tem feudi pro dote sororis obligare, aut si
habet plura feuda, posse vnum ex eis in do-
tem dare, vel in dotarium constituere, sed
declaratur hoc posse fieri, si matrimonium
contrahatur de expressa Regis licentia;
aliter nec obligatio, nec datio feudi va-
lebunt, non enim *Constitutio* hęc sta-
tuit, quod matrimonia fieri debeant de
licentia Regis, sed tantum, prout in *rubro,*
& in *nigro* apparet, voluit statuere, quo-
modo feuda possent dari in dotem absque
assensu.

assensu, & dicit posse dari, quando matrimonium fuerit factum cum licentia, & ratio est, quia si interuenit licentia Regis hoc æquipolet assensui, quia ex licentia dicit *Andr.* prospicit Curia, qualis est is, ad quem feudum peruenire debet, utrum sit fidelis ex genere, & alia propter quæ Regius assensus in dispositione feudalium est reseruat, ut notab. declarat *Andr. in dict. cap. imperialem post numer septimo, tertia column. in princip. ibique Camerar. cart. 84. à terg. & per prius ibi Capycius, & Lanar. in consilio decimo octavo, in princip. & sic constitutio. prædicta* ponit limitationem ad reg. quod non possit dari feudum in dotem, ut fallat, quando matrimonium fit cū licentia, quia tunc cessat ratio prohibitionis; ita quod ponit casum contingentem, si fiat matrimonium cum licentia, non autem aliquid disponit, nec statuit, ut matrimonium fieri habeat cum licentia Regis, quodque hoc sit verum, dupliciter demonstratur irrefragabiliter; primo quia *eadem constitut. in fin.* dicit, quod si fuerit obligatum feudum, vel datum in dotem, & matrimonium non fuerit contractum cum licentia, conuentiones prædictæ scilicet de feudis factæ absq; assensu nullas vires habeant, ergo non tractat *constitutio* de matrimonio, nec de validitate ipsius, nec quod illud fieri habeat cum licentia; sed tantum tractat validitatem, aut inualiditatem dispositionis feudorum. Secundo hoc inconuincibiliter fundatur ex *constitutio. honorem nostri diadematis facta per Feder. post Guliel.* qui fecit *constitutionem* fratribus, & in hac *constitut. honorem nostri diadematis facta per Federicum successorem Gulielmi* statuitur pro lege vniuersali, ut nullus feudatarius possit matrimonium contrahere absque licentia Regis, ergo non erat hoc prouisum per *constitut. antecedentem* fratribus, alias inutilis, & superflua fuisset dispositio *Federic.* & hæc *constitut.* benè dicit *Andr.* ibi, quæ cum sit contra libertatem matrimonij, & contra præcepta ecclesiæ est nulla, & nullo modo seruari debet, & ita ibi *Afflic. Barto. de Cap. Pet. de Montef. & Neapod. in additio. ad capit. Caroli II. incip. item statuimus editum in planitie Sancti Martini*, nec valet datio in feudum, cum conditione, ut non nubat sine consensu meo, vel non nubat Titio, cum alteri non possit æquè nubere, vel non nubat Neapoli, cū alibi sic benè non possit nubere; secus verò si possit æquè nubere, vel si dictū esset, ut non nuberet talibus Domino odiosis, si potest alijs non odiosis nubere, quæ omnia declarat *Andr. in d. constitut.*

tio. honorem nostri diadematis, & ex his constitutio sequens incipiens cum *hereditarium Regnum nostrum* disponēs, quod Regnicolæ cum exteris non contrahant, potest de iure sustineri, quando æquè commodè in Regno nubere possunt, de quibus *in l. cum ita cum l. sequ. ubi Barto. & Scriben. de conditio. & demonstrat.* nam in nullo istorum casuum impeditur libertas matrimonij, nec directè, vel indirectè, & sic conclusio est indisputabilis, quòd quæcumque lex, statutū, aut consuetudo, quæ quomodocumque impedirent libertatem matrimonij directè, vel indirectè sunt reprobatæ, nullæ, & non seruandæ. Si verò nullo modo impediunt matrimonij libertatem, illæ seruandæ erunt, quia ut dicit *Andr. in locis præallegatis*, vnusquisque in suis rebus est moderator, & arbiter, & dominus tueretur suam proprietatem, dum legem ponit in dispositione feudi, & *ibi Camerar.* dixit, quod feuda sunt mixtim Domini, & feudatarij, videlicet respectu vtilis domini sunt feudatarij; respectu verò directi sunt Domini, & cum ab eo utile dominium concedatur cum certis legibus, illæ seruandæ erunt, quando tamen non sunt contra præcepta Ecclesiæ. Hinc *Papa Honorius* volēs prouidere super omnibus grauaminibus Regni factis per *Federicum secundum* statuit matrimonia liberè esse contrahenda absque requisita licentia, se restringendo ad matrimonia contrahenda inter Regnicolas, ut illa possint contrahi absque alia superioris licentia, dicens, quod possint matrimonia liberè contrahi inter se, & hoc geminatè replicat, ergo cum duæ aderant *constitutiones*, vna de feudatarijs Regni, ut non possint contrahere absque licentia, & alia de contrahentibus cum alienigenis, & *Papa Honorius* solum prohibet, & prouidet, ut matrimonia sint libera, & nulla licentia requiratur inter Regnicolas; ergo noluit corrigere *constitutionem* loquentem, quando cum exteris, quia habuit pro comperto, quòd ex rationibus positis in *eadem constitutione*, & per *Andr. & Camerar. in loco præallegato* non impediatur libertas matrimonij, quia æquè commodè in Regno matrimonia contrahere possent, & ideo *Docto.* dixerunt libertatem matrimonij impedire non posse simpliciter, sed bene secundum quid, ut in casu, de quo supra, ut eleganter præ cæteris declarat *Bero. in cap. in presentia de prob. num. 89.* quæ sunt dicta ad veritatem rerum indagandam; si quidem hodie prædictis *constitutionibus*, tō vtimur, sunt omnes correctæ, & aboletæ, & matrimonia liberè absq; alia requisita licentia,

tia, & inter Regnicolas, & cum exteris contrahuntur.

Tercium ius est *Capitulorum Regni*, & fignanter *text. in dict. cap. item Statuimus editum per Carolam II. in planitie sancti Mar-
7 tini*; per quod statuitur, tam feudatarios, quam quascumque alias personas liberè matrimonia contrahere posse absque alio assensu Curiz impetrando; verùm mandatur, fenda in dotem non esse danda atq; speciali assensu, & si dentur, illa ammittantur, & ad ius Curiz applicentur.

Hoc *Capitulum* correxit prædictam *constitutionem Regni. incipien. honorem nostri diadematis*, secundum omnes *Scrib. supra* relatos, & etiam secundum *Andr. Camerar. & Afflic.* correxit prædictam *constitutionem fratribus*, quod vltimum nõ est verum; siquidem *constitu. illa*, vt diximus dabat facultatem disponendi de feudis, quando matrimonia fiebant cum consensu Regis, quia hic consensus importabat consensum tacitum. *Capitulum* verò *Caroli Secundi*, ponit casum, quando matrimonia contrahuntur sine alio consensu, vt liberè contrahi possint, sed feuda in dotem non dentur, nisi cum Regis assensu, quod est vniforme cum prædicta *constitut. Regni. fratribus*, quæ statuit, vt dum matrimonia fiant absque Regis consensu, feuda in dotem dari non possunt; & sic aut dicimus *capitulum* hoc corrigere *constitutionem prædictam*, quia mandat matrimonia liberè contrahenda esse absque alia licentia, & in *constitutione fratribus* nihil de licentia, vt supra ponderauimus; sed tantùm tractat de facultate disponendi de feudis, quando cum licentia, aut sine, matrimonia contrahuntur, aut verò volumus dicere, quòd corrigat in eo, quia *capitulum* statuit, vt feuda non dentur in dotem sine assensu, & *Constitutio Regni. fratribus* non dicit contrarium; immò hoc idem statuit; quando non præcessit licentia in matrimonio, ex qua licentia tacitus assensus in dispositione feudorum inducebatur, & hoc tradit *Capyc. in sua inuestitur. in verb. feuda pro dote cart. 177. benè capitulum* prædictum, vt dixi corrigit prædictam *constitutionem honorem nostri diadematis*, tanquam impedirent libertatem matrimonij, & ob id *ibi Andr. & Afflic.* dixerunt *constitutionem* prædictam fuisse seruataam vsq; ad tempus *Caroli Secundi*, qui per prædictum *capitulum* illam correxit, & idem dicunt *ibi Bart. de Cap. & Petr. de Montefort. periti Regni*, & pariter corrigit *Constitutionem Regni cum hereditarium*, quæ vetabat matrimo-

nia cum exteris contrahi non posse absque licentia; siqui dem dicit liberè matrimonia contrahi posse; in quibus hætenus requirebatur assensus, vt demùm contrahantur absque alio requisito assensu, ergo cum in matrimonijs cum exteris faciendis assensus requirebatur, remanet hoc sublatum p prædictum *capitulum*.

Sed notetur aliud, quod supra attingimus, dico quod cum dispositio prædictæ *Constitutionis Regni. fratribus* sit fundata in tacito consensu, qui oriebatur ex licentia matrimonij contrahendi, eius vigore feuda dabantur in dotem, quæ *constitutio*, vt dixi est facta per *Regem Gulielmum*, & superuenit demùm *constitutio constitutionem diua memoria* edita per *Imperatorem Federicum*; per quam statuitur, vt in dispositione feudorum specialis assensus requiratur, & tacitus non sufficiat secundum omnes *Scribentes*, ergo per hanc *constitutionem* est reuocata dispositio *Constitutio. Regni fratribus*; eumque per *constitutionem constitutio. diua memoria* annullantur tantum contractus, & dispositiones absque assensu, & nihil dicitur de ammissione; sed datur contrahentibus facultas reuocandi, superuenit prædictum *capitulum Caroli Secundi*, & disponit, quod matrimonia liberè contrahantur, quodque assensus specificus requiratur, si volunt dare feudum in dotem, & sine eo, si dentur, ammittantur, & Curiz applicentur, prout erat de iure communi feudorum ex *regul. text. in cap. 1. de prohib. feud. aliena. per Lotbar. & in cap. 1. de prohib. feud. alien. per Fede.* & nihil dicit de reuocatione in casu prædicto; nam voluit releuare subditos à petitione licentiæ in matrimonijs contrahendis corrigendo *constitutionem honorem nostri diadematis*, & ex alia parte voluit prohibere, vt feuda in dotem dari non possint absq; assensu, sub pœna ammissionis illorum, & si voluisset, vt haberet locum *constitutio constitutionem diua memoria*, nihil dixisset de ammissione; sed tantum sufficiebat declarare nullam firmitatem habere contractum vt in *dicta constitutione constitutionem diua memoria*, sed transit vterius, ponendo pœnam ammissionis, in hoc casu speciali, quæ sint dicta gratia disputationis, siquidem hodiè hæc non prædicatur, sed in qualibet feudorum dispositione ex quacunque causa viget dispositio prædictæ *constitu. const. diu. memor.*

Et licet *Papa Honorius* non solum statuerit matrimonia esse liberè contrahenda absque alia requisita licentia, sed etiam

man;

mandauit feuda posse dari in dotem nullo Regis assensu impetrato, seu impetrando: tamen ut dixit *Afflic.* ubi supra hoc vltimū non seruatur; sic etiam *Andr. Capyc. & Camerar.* sed secundum dispositionem prædicti *Caroli II.* dum tractatur de dispositione feudi, assensus est impetrandus; vnde per contrarium vsum, vel per desuetudinē, vel quia in hoc lex non fuit recepta, non vtimur dispositione *capituli Papa Honorij*, circa dispositionem feudorum, nam ij sunt modi, ex quibus leges abrogantur, tolluntur, vel non habent vigorem, iuxta tradita in *canon. in istis in 4. distinct.* in l. de quibus ff. de legibus, per *Canon. cōmuniter in cap. 1. de treug. & pac.* & hæc est vera iuridica, & canonica responsio ad *Capit. Honorij*, non autem tradita per *Andr. in cap. 1. §. sed nec est alia iustior, quæ sit prima causæ benef. amitt.* dicēs, quod *Capitula Honorij* seruantur in quantum sunt rationabilia, & ad id quod est rationale allegantur, ut ibi per eum in 1. addit. col. fin. in princ. quem allegat, & sequitur *Camer. ubi sup. car. 84. lit. F.* & idem *Capyc. in sua inuest. in verb. feuda pro dote vers. nec est ommittendum*, quod dictum in se sic simpliciter sumptum non est verum, & idem *Andr. confutat illud, ut in Constitut. Regni incip. post mortem, & Camer. idem, ubi supra cart. 70. lit. N.* nam per *Capitula Honorij* correctæ fuit illa constitutio, & statuit feuda quaternata secundū quid, seu mixta deuolui ad Baronem, & ab ipso conferenda, vbi *Andr. dixit*, quod licet dicatur *Capitula Honorij* non seruari, quod non debet hoc attendi, sed seruandum est, quod fieri debet, quod pariter pro absoluto tradidit idem *Andr. in cap. 1. add. 2. in fin. de Cap. Corrad. idem Afflic. in d. §. sed nec est alia iustior num. 6. in fin.* & latius firmat in d. constit. post mortem, & *Andr. in cap. 1. de nat. succ. feud. num. 22.* disputat articulum illum, si promissio dotis excludit fœminam, sicut excluderet dotalio, vbi allegat *Cap. Honorij*, & decidit questionem secundum intellectum prædicti *capituli*, & similiter in repet. *Constit. Comitibus*, decidit questionem illam, si debetur vita, & militia filio fratris, & decidit non deberi auth. *Capit. Honorij*, & ead. capit. allegat in tit. quæ sint. regal. nu. 62. & in *Caus. Regni incip. inter multas, ac Luc. de Pen. in d. l. 1. C. ne rust. ad vll. obseq.* in materia impositionis collectarum, decidit quæst. auth. *Cap. Papa Honorij*, ut ibi 10. col. circa med. & idem facit *Loffred. in capit. 1. §. quid ergo hic finitur lex.* in quæst. illa, an eodem anno possit exigi adhoa, & releuium, & determinat vnicam tantum præstationem exigen-

dam esse per *Capitula Honorij*, & tandem *Afflic. in cap. 1. Imper. Lotbarius*, idem tradendo dicit *Capit.* illa iusta fuisse de voluntate *Regis Caroli* facta esse in viridi obseruantia, & in Sacro Consilio allegari ad decisionem causarum, ac pro lege fore seruanda, ut ibi num. 21. vers. octauo pro fisco, & qui dicit non esse seruanda, dicit *Afflic.* quod loquitur præsumptuosè, & in malam partem, & *Capyc. in sua inuest. in capit. feudorum clausula, in verb. irrogatur autem cart. mibi 118.* dicit, quod casus collectandi in Regno sunt limitati per *Capitula Honorij*, & extra illos non potest aliquo modo collectari, idemque *Andr. ubi bona Additio Modernorum in titul. quæ sint reg. in verb. extraordinaria collationum. 62.* vbi etiam dicit, quod *Capitula* illa *Honorij* fuerunt condita ad releuamen Regnācis, & Regni, & tollendos malos abusus, & iniquas leges *Federici Imperatoris*.

Ex quibus, ut dixi non est iuridicè dictum simpliciter *Capitula* prædicta non esse seruanda; postquam sunt facta de cōsensu Regis, ut *Afflic.* dicit, & dixit, quod in Archiuo conseruantur regiz literæ, in quibus requirebatur Papa à Rege pro reformatione status Regni, & grauaminibus, & excessibus ipsi illacis per Imperatorem *Federicum*; erat Papa directus Dominus, concurrat voluntas vtilis Domini, propterea vndique dictum hoc, quod non seruatur, nisi quatenus sint rationabilia, non est verum, sed dicere, quod sunt sublata aliqua per desuetudinem, vel per contrarium vsum, seu quia non fuerunt vlt recepta, qui sunt modi, ex quibus leges abrogantur, tolluntur, vel non habent vigorem, hoc erit iuris, & hoc modo poterit sustineri, quod *Andr. dicit in d. §. sed nec est alia iustior*, quæ sunt menti tenenda, siquidem in rebus iurisdictionalibus semper recurrimus ad *Capitula Honorij*.

Nec dicatur, quod quatenus concernunt feudalem iurisdictionem, & alia infeudata, quod non possit Dominus directus post perfectam infeudationem apponere legem, aut conditionem, vel detrahere authoritati Baronali, secundum *Andr. in d. constit. honorem nostri diadematis in princip. ibi in feudis iam datis non potest grauamen nouum imponere feudatario, & ibidem per Afflic.* sequendo *Andr.* qui idem dicit in c. 1. §. fin. de *Cap. qui cur. vend. cumulat decisiones Petr. Greg. Sicul. de concess. feud. par. 1. quæst. 10. in princ.* Nam ut supra ponderatum est *capitula* prædicta fuerunt edita de voluntate, consensu, & adrogationem eiusdem *Regis Caroli, eiusque filij Roberti*, tanquam Regum

gum christianissimorum in releuamen subditorum Regni ad tollendos, & pœnitus delendos malos mores, pessimos abusus, atque tyrannides, ceteraq; leges introductas per *Federicum* in perditionem, & destructionem Regni, adeò quod concurrente voluntate feudatarij cessat obiectum.

Remanet igitur firma conclusio, quod *constitutiones* omnes Regni sunt aboletæ, & correctæ, seu reuocatae, matrimonia vnusquisque liberè contrahere potest absque aliqua requisita licentia, & respectu feudorum de illis, tam attento iure communi, quam *Constitutio Regni constitut. diua memoria, ac prædict. capitul stem statuimus Caroli II.* nulla potest fieri dispositio absque speciali assensu, videamus nunc quid prouisum **13** reperitur per specialia capitula nostræ Ciuitatis, quæ impetrauit à *Rege Catholico* priuilegium assensus generalis obligationi bonorum feudalium pro dotibus, tam consequendis, quam restituendis, siuè ciues cōtrahant cum exteris, siuè cum regnicolis, quod demum fuit extensum, & ad antefatū, seu dotarium; & sic in Regno sunt correctæ *constitutio honorem nostri diadematis, ac constitutio cum hereditarium per capitulum Caroli II.* & pariter dispositio *Constitutionis Regni fratribus* est effecta inutilis, si in matrimonijs cōtrahendis nulla impetratur licentia, & feuda in Regno seruata forma prædicti *capit. Caroli II.* in dotem dari non possunt absq; speciali assensu, & sic nec obligari, & correctæ pariter est dispositio *iuris communis*, quæ permittebat scēminæ feudatariæ dare feudum in dotem inæstimatum, & sine pacto de lucrando, quando aliud non habebat, & eodem modo permissum erat patri, quæ omnia sunt sublata per generalem prouisionem factam, tam per prædictam *Regiam constitutionem constitut. diua memoria*, quam per prædictum *capitulum Caroli II.*

In hac verò nostra splendidissima Ciuitate non solum per assensum generalem *Regis Catholici* sūt correctæ *cōstitutio fratribus, constitutio honorem nostri diadematis, & cōstitutio cum hereditarium*, siquidem assensus *Regis Catholici* est specificus etiam in matrimonijs, quæ cum exteris contrahuntur, sed est etiam correctum prædictum *capitulum Caroli II.* ita quòd opus non est alio Regis, seu Proregis assensu, sed statim, **13** quod confectum est instrumentum dotale, ipsi instrumento intelligitur præstitus *Regius assensus*, vt legitur in prædictis *capitulis*, & signanter in *capitulo vigesimoprimo*, quod intra describetur. Hinc, & si nihil fue-

ric supplicatum circa obligationem aliorum, quam bonorum mariti, tamen decisum **14** est habere locum *capitulum* etiam in bonis foeceri obligatis in instrumento dotali in causa Galeatij Farnesij, cum Duce Adriæ, quia assensus est præstitus instrumento dotali, & super omnibus in eo contentis, & ex hac eadem ratione fuit pluries indicatum, etiam contra Regium fiscum, assensum prædictum non esse subsidiarium, quia vt diximus, datus est instrumento, ibi: *Item supplicano, che in tutti instrumenti dotali, che da quò auanti accaderanno farsi in questa città di Napoli, illo tunc, che sieno fatti l'instrumenti dotali, & obligationi delli beni feudali de loco mariti, con reseruatione del Regio assenso, s'intenda esser prestito l'assenso di vostra Catholica Maestà, & demum subsequitur decretatio. Placet ad beneplacitum Regis Catholica Maestatis*, ex quo decisa est questio eum ex clausulis instrumenti creditoris arbitrio sic exequutio, vt refert decisum *Ioan. Vinc. de Ann. in sua alleg. 15. in fin. & me* patrocinate fuit indicatum per Regiam *Cameram* in causa Elionoræ Caracciolæ cū Regio fisco, qui successerat Pardo Pappacoda illius marito defuncto, absque legitimo successore in feudo, dum petijt satisfieri de dotibus super bonis feudalibus deuolutis, & ex aduerso fisco opposuit, quòd assensus *capituli*, in quo se fundat erat subsidiarius in defectum bonorum allodialium, quorum eum multa remanfa erant in hereditate, petijt propterea super illis, & non super feudis satisfieri debere; & tandem decisum fuit cōtra fiscum, & fuit concessa assistentia super feudis, in tantum quod fisco petijt iurium cessionem, vt iure cesso satisfieri potuisset super allodialibus, & obtinuit, & sic bona allodialia ad fisci instantiam fuerunt vendita, in quo magna orta fuit questio, si cessio operari debebat contra Elionoram cedentē creditricem ex causa legati, propter quod ante fiscum satisfieri volebat, & obrinuit ex regula illa, quòd cessio in casu isto fit ex æquitate legis, quod tibi non nocet, & alij prodest.

17 Ex quibus apparet malè sensisse *Cameram* in d. cap. *Imperialem cart. 71. lit. M. versu limitatur*, vt prædictus assensus *capituli* intelligatur in subsidium, qui mouetur friuolis, & erroneis rationibus, salua eius reuerentia, & loquutus est contra verba expressa *capituli*, dicit enim *Camerar.* quod quando lex concedit exequutionem in feudalibus, intelligitur in subsidium, ex regula *text. in l. commo-* **18** *dis de re iud. cuius text.* dispositio procedit in fructibus feudorum, & in defectum aliorum

bonorum, & hoc quando caret creditor assensu, qui sunt termini *text. constitutionis Regni, si quis post litem, ubi Andr. & Affli.* Hinc non potest deueniri ad secundum decretum, nisi adsit specificus assensus, qui hodie vigore regiarum instructionum non præstatur, nec iudex potest procedere ad illud non vrgentibus creditoribus cum assensu, vnde quid commune hoc ad casum, de quo agimus, in quo præsupponimus adesse instrumentum dotale cum specifica, & indifferenti obligatione bonorum feudaliū, cui instrumento Rex voluit eo tunc, quòd instrumentum est confectum, intelligatur esse præstitū

20 Regium assensum, vt ex verbis *capituli*, & notetur, quòd dicit *capitulum*, quòd sunt instrumenta dotalia cum reservatione Regij assensus, quòd inquam hic assensus catholice Maiestatis præstitus intelligatur, & sic assensus hominis reseruatus, ergo prout omnes alij assensus hominis, ob quod cessat disputatio assensus hominis; aut legis, & insuper si assensus est expressus instrumento, non statum amplius in interpretatione assensus, sed instrumenti; aliud enim est assentire obligationi feudaliū, & aliud instrumento continentem feudaliū obligationem; & hoc misteriosè fuit petitum, & non vt assentiat obligationi bonorum feudaliū, quòd concludit articulum, & tollit omnem disputationem, sicut enim stipulatio assumit naturam actus, super quo interponitur, sic assensus naturam contractus super quo interponitur, & in expresso latè interpretatur; dum

21 stat in formam gratiæ, non dispensationis ad tollendum tantum obstaculum: hæc omnia auctor. *Andr. tradit Camer. in d. cap. imperialem cart. 52. lit. F, & lit. G*, cumque hic assensus *cap. 21. petitur*, & datur instrumento dotali, non est habitus respectus ad personam, nec illam respicit, sed obligationem, vel actum, quem validare intendit, non fit propterea restrictio, sed statum sub continentibus, & compræhensis in actu, siuè sit assensus hominis, siuè legis, eleganter *idem*

22 *Camer. vbi supra* auctor. *Andr. lit. N.* & dum fit dispositio feudaliū cum assensu, nil differt ea ab allodialibus, vt auctorit. *Andr. in cap. 1. de natura successionis feudi tradidit D. Freo. in 3. lib. subfeud. in tertia formula inuestiturarum ante num. 4.* quia cum feuda

23 sint de per se alienabilia, & sunt in commercio, dixit eleganter *Andr. in §. illud quoque ante nu. 71. de prohib. feud. alien. per Feder. & in cap. 1. §. è contrario colum. final.* vbi notabiliter *de inuestit. de re alien. fac.*

24 ob quod propter quodam extrinsecum scilicet assensū Domini, dicitur alienatio impedi

ta, dixit *Io. Faber in §. non solum inffit. de legat.* qui communiter ad hoc allegari solet, quòd per prius dixit *Bal. in eodem cap. imperialium* propterea assensu impetrato sublātū est obstaculum, & remanet dispositio libera, prout de alijs bonis.

Dixi, quod est erronea opinio *Camer.* quia vult arguere à dispositione *text. in l. si ego §. 1. ff. de iur. dot.* qui loquitur in consensu præstando post mortem, & ibi exprimitur ratio, ne mulier remaneat indotata, de quo articulo infra latius verba faciemus, sed quid hoc commune in casu assensus præstiti per prædictum *capitulum*, in quo nullum verbum adest de indotatione mulierum, vt in *21. capit.* legitur, sed simpliciter petitus est assensus super instrumento dotali, & simpliciter est concessus, ergo in omnem casum, prout instrumentum loquitur secundū communem decisionem *Andr. in cap. 1. nu. 7. qui successores teneantur*, quod explicitè declaratur per aliud *capitulum Ciuitati concessum in anno 1539.* vbi supplicatur, vt assensus intelligatur præstitus obligationi bonorum feudaliū, iuxta formam obligationis factæ in instrumento, non tantum pro dote, vt concessum erat, sed etiam pro antefato.

Rursus in terminis *l. si ego §. 1.* tractatur de interesse successoris, cui bona acquisita erant post mortem, quòd longè differt à casu, de quo tractamus, in quo Rex de suo assentit, & nemini præiudicium infert, vt ad propositum tradit *Ifern. in loco supra allegato*, & vltèrius etiam in terminis *text. d. l. si ego §. 1.* contrarium tenuit *Loffrel in cõsil. 31.* validissimis argumentis, etiam assensus iudicaretur subsidiarius, sic pariter essent omnes alij, qui in dies conceduntur, qui dantur super instrumentis, prout datus est assensus *capituli*, sed contrarium est verum ergo &c.

Et si in omnibus obligationibus ex quacumque causa factis assensus, qui in dies præstantur, non iudicantur subsidiarij, quia conceduntur instrumentis, quare ergo contrariū

28 dicendum est in causa dotis, quæ privilegiata, & præcipua esse debet, dicit *text. in l. solut. matrim.* quòdque assensus, qui in dies præstantur obligationi bonorum feudaliū nõ

29 intelligantur in subsidium ex *reg. text. in l. creditoris arbitrio de distr. pign.* latè fundat *idem Camer. in repet. cap. an agnatus num. 156.* quicquid dixerit *Capyc. in sua inuestitura in verb. executiones vers. quid verò erit*, qui etiam limitat dictum suum ex clausulis solitis apponi in instrumentis, vt executio fieri possit ad creditoris electionem,

nem, & *Afflic. in Confit. Reg. si quis in posterum num.* 26. loquutus est in diuisione crediti, licet etiam male secundum *Camer. ubi supra*, & bene, ex quo confunduntur omnia, quæ in hac materia volunt considerari ex regulis fundatis in iure communi, & *ten. in l. creditoris arbitrio*, dum adest assensus super instrumento, procedit etiam in feudis *idem Camer. in repet. cap. an agnatus propd finem post num.* 156. 2. colum. cart. 471. ubi pariter dixit capitula prædicta Neapoli esse subsidiaria; sed erroneè vt supra.

Hæc inconuincibiliter fundantur ex *Pragmatica* nouem capitulorum, per quam statutum erat, ne assensus præstarentur à Proregibus 30 absq; clausula in subsidium, quoq; sic intelligerentur assensus præstiti in præteritum, vnde vsque ad tempus, quo illa fuit reuocata, poterat præstari assensus Regis catholici generaliter concessum recepisse interpretationem, & restrictionem, & sic procedere potest decisio facta in anno 1533. relata per *D. Frecc. in suo lib. par. 2. q. 13.* licet ibi non fuit hæc questio tractata, sed tantum an assensus capituli loquentis in bonis feudalibus viri extendatur ad bona loceri, & deciderunt extendi, sed in subsidium, ex rationibus per *Frecc.* consideratis, quæ non faciunt ad huc articulum, sed sic vtcumque, cum superuenerit *capitulum concessum Ciuitati in anno 1535.* per quod corrigitur *Pragmatica* prædicta per infra scripta verba videlicet.

Item placet Regia maiestati, quod deinceps in assensibus expediendis non ponatur clausula, qua per dictam pragmaticam ponebatur, quod bona feudalicia non intelligantur obligata, nisi in defectum bonorum allodialium, siue burgenfaticorum & ipsis non sufficientibus ad satisfactionem partis, cuius intererit, quin deinceps dicti assensus expediantur sine prædicta clausula eo modo, & forma, quo ante eius promulgationem expediri consuetum fuit. Igitur si fuit necessarium concedere *Pragmaticam*, vt assensus, qui concedebantur super instrumentis, intelligerentur subsidiarij, & hoc post prædicta capitula Ciuitati concessa, ergo per prius non erant tales, & si demum postea per *capitulum* particulare ex gratia concessum est, vt tollatur hæc clausula, & assensus intelligantur, vt per prius, igitur irrefragabiliter assensus capituli datus instrumento intelligitur, iuxta illius tenorem, & sic vanitas est vanitatum prætendere, quod sit assensus subsidiarius.

Et deceptio *Camer.* cum suis sequacibus ortum habuit à confusione prædictorum 31 capitulorum Ciuitati concessorum, nam duo sunt capitula videlicet, *vigesimum*, & *vi-*

gesimum primum, in *vigesimo* tractatur de assensu super obligationibus factis in instrumentis dotalibus mulierum iam maritatarum, & in supplicatione dicitur, quod ex defectu assensus remanent indotatæ, & demum petitur assensus obligationi iam factæ bonorum feudalium, ita quod non petitur assensus instrumento, & rursus petitur assensus etiam super obligatione bonorum, licet illa esset translata in fiscum, vel in hæredes obligantium, & hoc *capitulum* potuit disputari, quod sit subsidiarium, quia tractat de præiudicio tertij, & fuit narrata causa, ne mulieres remaneant indotatæ, licet in illa causa *Pardi Pappacodæ* fuit per veros iuris terminos demonstratum, nec ex hoc *capitulo* assensu fuisse subsidiariu, quia interesse tertij, vult Rex, quod sit saluum, & causa illa, quod remaneat indotata, est petita in narratione supplicationis, non autem in petitione, nec in Regia decretatione, & petitio attenditur, & decretatio, quæ fuit simplex, & omnis causa posita in narratione partium iudicatur impulsua, vnde cum petitio fuerit, vt intelligeretur concessus assensus obligationi in instrumento factæ, ergo eo modo, vt facta reperitur, quæ latius sunt explicata in *meo conf. 28. 2. volum.* facto in prædicta causa *Elionoræ Caracciolæ*.

Dico inquam, quod intellectu huius capituli poterat colorari opinio *Camer.* quod *capitulum*, vt diximus tractat de assensu præstato obligationibus factis in præteritum, subsequitur demum *capitulum vigesimum primum*, in quo vult prouideri futuris negotijs, & ad tollendas omnes dubietates petitur simpliciter, quod in futurum intelligatur assensus præstitus omnibus instrumentis dotalibus conficiendis cum obligatione bonorum feudalium ipso tunc, quod instrumenta sint confecta, & hoc *capitulum* non confiderauit *Camer.* vnde si Rex voluit, vt assensus intelligatur præstitus super prædictis contractibus, igitur iudicandus erit, prout omnes alij assensus, qui passim, & indistinctè expediuntur, qui nullo modo subsidiarij iudicantur, ex quibus tollitur omnis disputatio, quod alias assensus erant subsidiarij, immò si contrarium est demonstratum, argumentum retorquetur, & opinio *Camer.* est fundata in ratione, ne mulieres remaneant indotatæ, vt in loco, *ubi supra*, & propterea arguit, quod *capitulum* intelligitur in subsidium, & sic pariter dicit in terminis *l. si ego*, quæ ratio cum non sit expressa in *cap. 21.* pro instrumentis conficiendis, sed bene in *cap. 20.* pro instrumentis confectis, sequitur, quod minimè procedit suum argumentum, cum repu-

repugnant verba capit. relativa ad instrumēta, quod non habet responsum.

Hæc hodie redduntur indubitata ex capitulis concessis huic fidelissima Civitati per Regem Philippum II. in anno 1586. ex quibus declaratur apertis verbis capitulum Regis catholici, quod hucusque non fuit ponderatum ut ex subsequētib; verbis Capituli apparet

Item esſi fedeliſſimi Città, Baronaggio, & Regno eſponeno à voſtra Maestà, come la serenissima Maestà del Re catholico, & dopo la maestà Caſarea de glorioso ricordo bāno cōceduto aſſenſo sopra l'obligationi di beni feudali, così à beneficio del marito per la consequenzione delle doti, & mutui da esſi dependentino con li intereſurij, come à beneficio delle dōne per aſſicuratione, & reſtitutione delle doti, antefati. & loro intereſuri nelli caſamenti li quali ſi facevano tra persone, delle quali vna almeno ſia Napolitana habitante in Napoli iuſta la continentia, forma, & tenore di esſi instrumenti, & perche catholica Maestà detto aſſenſo conceduto per modum legis in remunera di ſervitij ſenza clauſula, quoad expreſſa tantum relatiue alla forma & clauſula d' esſi instrumenti deue intenderſi preſtito à beneficio di tutti quelli, à quali ſi permette la reſtitutione d' eſſe doti nell' instrumenti dotali, alle quali eſſo aſſenſo ſi referiſce generalmente, deſiderando però esſi ſupplicanti ri conoſcere dalla mano liberaliſſima di voſtra Maestà per gratia tutto quello, che per ragione d' esſi ſupplicati ſi doueſſe; la ſupplicano ſi degni ordinare, che detto aſſenſo ſi intenda preſtito in detta hypotheca di beni feudali à beneficio di tutti quelli, alli quali ſi deue fare il pagamento à reſtitutione di dette doti, mutuo, & intereſſurio, ſecondo la forma d' esſi instrumenti. Placet Regia, & catholice maiestati citrà tamen praiudiciũ Regia Curie, quandocumq; & quomodocumq; dicta ſeu

33 da ei deuoluentur, ad quæ videantur annotata per D. Frecc. in terminis in 1. lib. q. 12. nu. 16. vbi ponderando eleganter, quod assensus intelligitur datus instrumento, & iuxta illius formam dixit regulari, quod propterea in dote mulieri debita succedat frater quàm cōpræhēlus in instrumēto, nō obſtante natura feudorū pro hēredibus ex corpore

Concludo opinionem, quod interpretatio cadit in ambiguis, in dubijs, & non in claris; nā tunc non est interpretare, sed reuocare, & nouam facere dispositionē, ut infra dicemus in alio articulo, si igitur per instrumentū dotale, obligatio est indifferens, & æqualis, ac expreſſe est ex clauſulis illius prouisū quod creditoris arbitrio possit fieri satisfactio, tam super feudalibus, quàm super allo-

dialibus, sequitur, quod non cadit interpretatio, an hoc de iure intelligatur in subsidium si huic instrumento dotali statuitur, ut assensus intelligatur præstitus, quibus benè perpensis non video, quomodo possint subſtineri cōtrariæ decisiones, quas audio factas modernis temporibus, sed quot capita, tot sententiæ, quæ iustiſſimè fortuitis casibus affimilantur, & non solum decius fuit hic articulus in prædicta causa Pardi Pappacodæ, sed etiam in causa Hyppolitæ Caracciolæ Comitissæ Montorij, dum mortuo Comite ipsius viro status possessionem cœpit filius ob lineam finitam prædicti Comitissæ, & tandem obtinuit facta relatione per Reg. Cam. in Collaterali, ut pro eius dotibus satisfaceret super feudalibus, & non in subsidium.

Et pariter ex decisione, ut supra facta in causa Pardi Pappacodæ apparet prædictum, & decium prædictum capitulum Regis catholici procedere, etiam quod maritus, seu dotans successore careat, quia Rex, & non 34 Prorex assentit, in quo cum non deficiat potestas, nec voluntas stante causa prædicta fauorabili conseruationis dotium, & assensus, ut dictum est datur instrumento, propterea ex decif. Andr. in d. c. 1. qui succ. teneant. quæ est punctualis ad casum, passim, & indistincte est decium, & hoc iure vtimur. Quod ex eodem capit. fundatur si rectè consideretur, & hoc fundat indubitate ponderatio, de qua supra, quod assensus concessus est instrumento dotali, in quo cum obligatio sit facta pro hēredibus, & successoribus, & eodem modo acquisita, propterea in Rege assentiente, ut est assensus capituli res est de indubitabili, quod in indiuiduo considerauit Iser. vbi supra quæ non procedunt in Prorege assentiente, qui tantum potest assentire 35 ad tollendum obstaculum obligationi vtiles dominij feudatarij, non autem concedendi rem Domini, scilicet proprietatem, seu directum dominium feudi, aut ius Domino, quod est proxima spes deuolutionis propter carentiam successoris; ut eleganter per Andr. in d. cap. imperialem in illa questione, an Vicarius, qui non potest alienare, possit alienanti consentire; quod peroptime ibi explicat Camer. tradēs, & benè, q̄ etiā absq; Pragmatica nouem capitū, p̄ quā phibetur Proreges assētere alienationibus feudorum his, qui successoribus carēt, q̄ de iure nō potuissēt assentire, & rationes p̄ Andr. adductę in d. c. 1. qui succ. ten. q̄ habēt locū in domino, eadem decidunt cōtrariū in Prorege ut videri potest, ob quod ad tollēdum omne dubium ponitur de stylo cācellarię in assensibus clauſula dummodo habeat successores.

de quibus per *Camer. ubi supra cart. 79. lit. G. multa in meo conf. 2. vol. 1.*

Et ex his postquam per *prædictum capitulum Regis Catholicæ*, quod est *num. 21. in anno 1505. in lib. cap. fol. 23.* dictum est, quod assensus datur instrumentis, sequitur quod non bene sentit *D. Frecc. in lib. 3. subfeud. in tit. de differ. feud. tit. nu. 6.* Dicens, quod ex eo, quia non veniunt in obligatione feuda titulata, nisi specificè de eis mentio fuerit facta, quod propterea assensus prædicti capituli non comprehendit feuda titulata, quoniam in eo nulla de illis est facta specialis mentio: nam si supplicatum est, ut intelligatur datus assensus instrumento dotali, non cadit hæc disputatio, sed omne totum consistit si in instrumento sunt bona titulata specificata in obligatione contracta pro dotium restitutione, quod redditur indubitatum, & declaratum per *capitulum concessum per Casarem Majestatem in anno 1539. fol. 129.* ubi petitur ampliari gratiam concessam, & extendi non solum pro dotibus, sed etiam pro antefato, & specificè supplicatur, quod assensus intelligatur concessus obligationi feudalium bonorum etiam titularum pro solutione antefati: Et go ex hoc declaratur voluntas concedentis, quia si hoc concessit in antefato, quod consistit in lucro, multo fortius intelligitur concessisse in dotibus: & postquam intentio fuit illarum. conseruatio, & ne indotatæ mulieres remanerent, propterea vndiq; apparet, quod dubietas *D. Frecc.* non subsistit, & sic indifferenter est iudicatum, & tota die indicamus, quando casus, occurrit. Immo *D. Minad. in repetit. Consti. Reg. in aliquibus, in verb. Comitum, vel Baronum num. 37.* validè tenuit in obligatione bonorum feudalium indefinitè facta comprehendere etiam feuda titulata: sicq; ex consuetudine est interpretatum, & iudicatum ante *pragmaticam novem capitum*, per quam limitabatur hæc potestas Proregibus; sed demum per ultimam *Pragmaticam anni 1560.* iterum concessam, quoad obligationem feudorum titularum: *Verum cum D. Minad. dixit ibi notabile verbum num. 42.* quod etsi in obligatione veniant feuda titulata, quod hæc in executione temperandum est, dum aliunde super alijs bonis posset creditoribus satisfieri: quia creditoris arbitrium debet esse regulatum, & electio discreta, & ita refert iudicatum, ut per *eum in sua decis. 13.* de quo per *Ioan. Vinc. de Ann. in alleg. 141. & per Consiliarium Fabi de Ann. filium in conf. 63. & 76.* quod est notandum ad multa, dum creditores instant pro venditione bonorum suorum debitorum.

Sed postquam transgressi sumus ad assen-

sum *Capit. Regis Catholicæ* concessum Neapolitanis, advertatur, quod illud locum habet solum, quoad obligationem feudalem, non autem quoad transitionem dominij feudorum, & quoad obligationem tantum erit correctæ *Const. Reg. & capitula Caroli II.* ut ex verbis *capitulorum* Civitati concessorum notoriè apparet. Loquuntur. n. de dote, & antefato constitutis in pecunia, & in obligatione bonorum feudalium pro ipsorum conseruatione, & sic de instrumento mutui; & cum assensus præstitus obligationi, non intelligitur præstitus venditioni, & sic è contra, ut per *Andr. ubi supra in d. c. imperialem, & ibidem* latius *Camer.* quia utrumq; est prohibitum. s. obligare, & dominium transferre, ob quod assensus in vno, non extenditur ad aliud cum, sit stricti iuris, servatur in feudis rigor, & consideratur interesse voluntatis ad *tex. in l. fin. ff. de vs. & habit.* & propterea regula est secundum *Andr.* non extendi, nec de contractu ad contractum, nec de re ad rem, nec de casu ad casum, nec de persona ad personam: vnde cum *capitula* de obligationibus tantum loquuntur, & de debito dotis constitutæ in pecunia, pro cuius conseruatione feudalibus obligantur: propterea dico, quod si feuda darentur in dotem, viget dispositio *capit. editi in planitie sancti Martini*, ut omnino interuenire debeat assensus, & sine eo nulla sit datio, aut contractus dotalis, & in hoc casu cessat etiam ratio substantialis, & finalis, tam petitionis gratiæ, quam concessionis, quæ fuit, & est conseruatio dotium, quæ non militat dum feuda dantur in dotem, quæ semper extant, & non pereunt, etsi ex defectu assensus non transeunt in virum, remanebunt in dominio vxoris, quæ non procedunt, dum dos consistit in pecunia, quo casu ex eadem ratione finali conseruationis dotium, tam respectu viri, quam vxoris, non stamus sub cortice verborum *capitulorum*, sed attendendo causam conseruationis dotium, semper assensus intelligitur præstitus, quod eleganter declarat *Camer. in sua repet. cap. imperialem cart. 52. & 53.* & non dicentur *capitula* extendi, sed ex sui causa, & ratione sicut *Camer.* comprehendere omnes casus, per quos vxor remaneret indotata, & sic pariter vir omni est *capitulum* explicitum super instrumento mutui tanquam ex dotibus dependente: Nam omnia respiciunt conseruationem dotis, quia si vir dotem consequi non posset, vxor non posset ab eo illam demum petere, etsi maritus non est soluendo pariter damnus esset vxoris, ob quod in dote constituta in pecunia, tam in beneficium viri, quam in beneficium vxoris, ex quocumque

que

que contractu sic promissio dotis facta, & quomocumq; de ea constat, semper vxor, & vir agere possunt, & assensus præstitus intelligitur ad *text. in l. 1. C. de rei vxor. act.*

44 & etiam quod nullum appareat instrumentum mutui, sed tantum capitula matrimonialia, qui a finis est. vt supra satisfactio, & cōseruatio dotium, quæ ratio omnes casus cōprehendit, etsi datur assensus contractui mutui, quia dependet ex dote, quanto magis intelligitur datus contractui per quem dos ipsa marito promittitur, etsi lex fingit stipulationem interuenisse, idem debemus dicere de contractu mutui. Hinc *capitulum* extenditur ad bona soceri ad assecurationem dotium, ad instrumentum facta extra Ciuitatem, ad instrumentum mutui, non eodem die confectum, & alia tradita per *Camer.* & enumerata per *Add. moder. in dictis capitulis*, ex quibus apparet non procedere considerata per *Lanar. in cons. 18.* qui nil horum tangit, & verè absque sapore loquutus est vāgando in argumentis scholasticis, & non penetrando rationem fundamentalem prædictorum *Capitulorum*.

Sed magnam facit quæstionem *D. Frece. in 2. lib. q. 12.* si assensus iste *Capit.* Neapolitanis concessus sit pro hæredibus ex corpore vxoris saltim post adiudicationem factam feudi ex causa dotium; an verò succedant 45 omnes hæredes seruata forma instrumenti dotialis: dum restitutio dotis promissa est vxori, eiusque hæredibus: & æquidem etsi *D. Frece.* multum tempus expenderit in quæstione prædicta, mihi videtur nullam posse habere probabilem dubitationem. Si enim mulier pro suis dotibus habuerit adiudicationem feudi, quid dubij erit, quod non poterat alia lege illud acquirere, quàm vti erat penes maritum obligantem, à quo causam habet, nec potuit ille plus iuris trāsferre, vel alio modo, quàm per legem propriæ inuestituræ ipse tenebat, iuxta *reg. text. vbi est casus in §. professio, de leg. Corrad.* & sic postquam debitum dotis non consistit amplius in pecunia, sed dos est soluta in corpore feudi, mulier erit feudataria, & in feudo succedunt, qui secundum legem inuestituræ, & *Regni Constitutiones* succedere debent, nec in hoc habet amplius quid commune *Capitulum* Neapolitanis concessum, nec instrumentum dotale, quod instrumentum, & quod *capitulum* ex dote cōsequutione eorū debitum habuerunt effectum.

Si verò mulier decesserit absque dotis cōsequutione, tunc succedunt in hoc debito dotis omnes hæredes vocati per instrumentum seruata forma *Capitulorum* initorum, qui-

bus expressè fuit stipulata, seu promissa dotis restitutio in casu dissolutionis matrimonij, nec in hoc habet quid commune natura feudorum, nec aliqua lex inuestituræ, quia hæredes succedunt in debito dotis consistente in pecunia, qui omnes vocati per stipulationem, acquisuerunt portionem ipsorum, ac actionem personalem ad illius consequutionem cum obligatione bonorum feudaliū, nec in hoc cadit punctus naturæ feudorum, vel legis inuestituræ, si nō succedit in feudo, sed in actione; immò si promissio est facta hæredibus: vnusquisq; erit principalis acquirens, sicut si illi nominatim stipulati fuissent hæc pecuniæ quantitatem cum bonorum feudaliū obligatione: vnde cum assensus sic expressus restitutioni faciendæ hæredibus, quilibet, qui erit hæres, erit legitimus creditor dotis, & sic successor principalis cum acquisitione iuris hypothecæ: ex quibus apparet quæstionem non posse tenere probabilem difficultatem: & propterea quid mirum? si, vt refert *Frece* fuit per Sac. Conf. iudicatum in fauorem fratris petentis restitutione dotis, tanquam sororis hæres: & sic vana est disputatio feudi noui, vel q; sic inuestitura pro hæredibus ex corpore; & alia, si qui succedit, est persona, in cuius beneficium est radicata principalis promissio restitutionis 46 cum obligatione bonorum, & assensus assumit naturā actus, super quo interponitur, vt *auth. Andr. tradit Camer. vbi supra cart. mihi 52. lit. F. in fin.* in quo adest principale *capitulum concessum in anno 1586. Ciuitati, & Regno*, vt succedant omnes in obligatione feudali, quibus restitutio fieri debet, dummodo nō in præiudiciū Reg. Cur. *in lib. cap. Ciuitatis fol. 179. à tergo.* quæ notentur: nam nō sūt vulgaria: & idè me assistente in supremo Italix consilio fuit hoc generaliter prouisum per *Capitulum concessum per Serenissimū Philip-pum 11. nostra fidelissima Ciuitati in anno 1596.* vbi prouidetur, q; ad quæ trāsfit personalis obligatio, trāsfit etiā obligatio bonorū feudaliū & sic q; succedit in credito, succedat etiā in obligatione, dummodo nō cōtra Fiscū.

Sed postquam vidimus, quomodo sunt reuocata *consist. & leges* omnes Regni, per quas statutum erat non posse contrahi ma- 48 trimonia sine Regis licentia, quia per indirectum libertas matrimonij veniebat impedita, videamus modò quo iure fundantur mandata, quæ in dies fiunt, ne mulieres matrimonia contrahant Principe inconsulto, & vt plurimum mulieres sequestrantur, & in loco tuto reponuntur, à quibus demum voluntas exploratur circa matrimonia faciendā, videntur enim hæc aduersari

supra discussis, esse contra *Capitula Regni*, tam *Regis Caroli II.* quam & *Papae Honorij* & contra omnes leges, quae mandant, nec directè, nec indirectè, libertatem matrimonij esse opprimendam, & contra Iudices, & temporales Dominos inuehit *Councilium Tridentinum sess. 24. de reformatione matrim. cap. 9.* ad quod conclusiuè respondendo omnia cum distinctione, resoluuntur.

Aut enim simpliciter, & authoritatiuè indifferenter absque alia probabili, & necessaria causa madata fiunt, solum respectum habendo ad diuitias, ad magnitudinè patrimonij, & ad similia, & nullo modo mandata fieri possunt; hoc enim est, quod prouisum erat per dictam *constitutionem honorem nostri diadematis*, quae demum tanquam contra praecipua Ecclesiae, & libertatè matrimonij fuit correcta per *Capitula Papae Honorij, et Caroli II.* & statutum, ut matrimonia liberè contrahi possint absque alia requisita licentia.

Aut enim dubitatur de viribus matrimonij, si adfuit metus, si habuit sollempnitates requisitas, si potuit, vel non potuit contrahi, & fiunt mandata impeditiua executionis matrimonij, & pariter non pertinet hoc ad Iudicem laicum, secundum notata communiter per *Scribentes in l. Titia ff. solut. matrimo.* ubi omnes *Ciuilista*, & per *Canonistas in cap. tuam de ord. cognit. ubi Abb.* ponit rationes, quare de quaestione matrimoniali Iudex laicus cognoscere non potest: scriptum enim est dicit *Abb. quos Deus coniunxit homo non separat*, ita pronunciare non fuisset matrimonium, vel esset inter aliquos, non homo, sed solus Vicarius Dei potest iudicare, vel ab eo deputatus, ut est Episcopus, & rursus, quia Iudex laicus de nullo spirituali nec principaliter, nec incidenter potest cognoscere, item quia matrimonium est vnum de septem Sacramentis Ecclesiae, de quibus ipsa iudicare habet, & tandem secundum *Abb.* quia inductum est de iure diuino, & non de iure ciuili, ex quibus *Doctores* reassumunt conclusionem communiter, quod quando est quaestio iuris de matrimonio, Iudex laicus non potest se intromittere, nec iudicare de illius validitate, quando verò est quaestio facti, si est contractum, vel non contractum matrimonium, ita quod nullum ius spirituale venit controuertendum; tunc benè Iudex laicus potest cognoscere: ita *Bart. Abb. & omnes Scribentes in locis praallegatis*: hinc *Bartol. in d. l. Titia* euomit vnum verbum, quod quando de matrimonio non est quaestio inter coniuges, sed inter alios, ita quod non tractatur de essentia matrimonij ad finem illud di-

rimendi, sed ad alium finem, tunc Iudex secularis erit Iudex competens: quod late profectitur, & defendit, ac de communi testatur *Arnald. Albertin. in tract. de agnosc. affer. baret. quaestio. 25. num. 51. tom. 11. tractat. part. 2.* quem allegat, & sequitur *Farinac. in tit. de inquisitione quaest. 8. num. 150. vers. sublimita secundo* quod dictum non sequor, siquidem omnimodo tractatur coram Iudice seculari de mero iure spirituali, quod est prohibitum, & posset ex hoc oriri praedictum, quando demum inter coniuges tractaretur de validitate matrimonij, quod benè fundatur in illa communi conclusione, quod quando coram Iudice seculari tractatur de successione hereditaria, & incidit quaestio, an quis sit natus ex legitimo matrimonio, tunc talis causa ad Iudicem Ecclesiasticum remittenda est, quia venit decidendus articulus validitatis matrimonij, quod latius fundat *idem Farin. in eodem loco num. 159. & Abb. in d. cap. tuam* communiter sequutus ponit propriam quaestionem, & decidit cognitionem semper esse Iudicis Ecclesiastici.

Aut verò adest informatio subductionis violentis puellae, timor violentiae, scandali, pudicitiae, & honoris eiusdem puellae, auctoritas, & timor coniunctorum, quae notabiliter dicit *Cyn. in l. si quis non dicam raperes C. de episcop. & cleric.* contingere solent in hac nostra Ciuitate, in qua cum puellis in expertis, & ignaris tractatur de matrimonio contrahendo, quae non habent perfectam aetatem, & aliae à propinquis, aliisque personis contaminatae, & deceptae ad matrimonia contrahenda impelluntur, tunc enim, ut libertas matrimonij non impediatur, ut liberè illa fieri possint, ut voluntas mulieris sit vndequaue libera, & independens, poterit per Iudicem laicum procedi ad mandata faciendae: & ad sequestrationem, cum nullum tractetur matrimonium prohibitio, seu sequestratio fit ad libertatem matrimonij tenendam, ad veram, & puram voluntatem eruendam, ad eijciendas violentias, fraudes, & subductiones; tunc enim Iudicis erit officium prouidere suis subditis, & liberare à manu violentum oppressas dicit *text. notabil. in canon. Regum 23. distinct. 5.* ibi *Regum officium est facere iudicium, atque iustitiam, & liberare de manu calumpniantium vi oppressos*, ubi *gloss.* notat hoc spectare ad Iudicem secularem, & multoties etiam inter coniunctos contingunt discordiae; cum quibus puellae sint in matrimonium collocandae, vnus enim vult

con-

contrahere cum Titio, alter verò cum Sempronio: merito super his Iudices, & Principes erga suos subditos iusticiam administrare habent, non enim adhuc adest matrimonium, nec figura matrimonij; ita quòd penitus de aliquo iure speciali non tractatur; 53 ideoque iuste *Doct.* dixerunt, quòd hic est vnus de casibus, quòd liberæ personæ certo modo sequestrantur, quæ practica sumpta est ex *text. in cap. cum locum de sponsal. vbi gloss. Innocent. Abb. Butr. Præpos. & omnes* dixerunt spectare hoc ad Iudicis officium, & est hoc de vniuersali consuetudine, secundum *Ioan. Fab. in l. 1. C. de nupt. idemque* pro absoluto tradidit *Luc. de Pen. in l. facultas num. 11. C. de iur. fise.* ad quæ est propriè *text. in l. 1. C. de nupt.* cuius verba sunt infra scripta.

Cum de nuptijs puella quaritur, nec inter tutorem, & matrem, & propinquos de eligendo futuro marito consuetudine arbitrium Præsidentis Prouinciæ necessarium est, vbi gloss. in verb. arbitrium dicit per quod sedetur eorum discordia.

Ioan. Fab. ibi dicit illam legem esse in argumentum, pro consuetudine Iustitiariorum, qui ponunt puellas ad manum suam, & faciunt inhibitiones ne copulentur in matrimonium

Petr. de Bellapert. in eadem l. tradit per illum text. quod quando propinqui dissentiant in eligendo maritum; Præsides Prouinciæ se interponet, vt matrimonia liberè contrahantur, quia hoc tangit Rempublicam, idemq; ibidem notat Cyn. quod Iudex potest se interponere, vt matrimonia libere cõtrahantur, quia Reipublicæ interest.

Odoffred. ibidem dicit recurrendum esse ad Præsidentem Prouinciæ, & ille, qui sibi iustior videbitur præferatur in nubendo cum puella, ibiq; Salic. post Alberic. dicit quod si est discordia in eligendo sponsum puellæ, Iudex est medius.

*Fulgos. ibidem dicit nota, quod non tantum pro concordia querenda, vel pro causis pecuniarijs sit ad eundem Princeps, sed etiam pro matrimonio faciendo, & licet controversia de matrimonio contracto spectet ad Iudicem Ecclesiasticum, vt in *cap. causam qua, qui fil. sint leg. in cap. tuam de ordin. cognit. & in cap. lator de re iud.* controuersia tamen de contrahendo spectat ad iudicem laicum, vt hic.*

Ante Fulgos. tradidit hoc ibi Bald. dicens nota, quòd licitum est tutori, curator, & consanguineis discordantibus super hac causa adire Præsidentem, & eius officium implorare, et si tu dicis, ista causa pertinet ad Episcopum

potius, quàm ad Iudicem secularem, *de ordin. cognit. cap. tuam,* responde non est verum, quia erat hic quæstio ante matrimonium contractum, & sic ante ius spirituale quæsitum, ibi *post matrimonium contractum,* & sic non obstat.

Ex quibus in hoc ultimo casu iustificatur mandata, & sequestrationes mulierum concurrentibus tamen qualitatibus, de quibus supra, nam cum non tractetur de aliquo matrimonio contracto, nec de essentia, aut validitate illius, nec de aliquo iure spirituali, sed de arcenda violentia, tollendo subductionem, violentiam, contaminationem voluntatis, & finis omnis est, & esse debet libertatis veræ voluntatis mulieris; tunc si laici de hoc conquærantur, si persona est laica, de qua tractatur, si nullum adest matrimonium, poterit cognoscere Iudex secularis, cum de nullo iure spirituali tractatur, nec principaliter, nec incidenter, vt sic iustissime iura, & *Doctores* tradiderint spectare hoc ad Principem, & ad Præsidentem Prouinciæ, quorum cura est Reipublicæ, ne vis alicui fiat, & quæstiones omnes per iuris tramites decidere, scandala euitare, ac honori, & exultationi subditorum prouidere, ad quod faciunt supraddicta, quod quando quæstio est facti; tunc Iudex secularis potest cognoscere de differentijs matrimonij.

Et hæc esse debet intentio, & hic finis, & si superiores hoc abusi fuerint, ipsi videant in hoc non culpam legem, quia iusta, & sancta, sed erit abusus, erit transgressio, erit peccatum damnabile, erit delictum, incurrit in censuras, & caret superior omni iurisdictione, in quo Superiores multum inuigilare habent causas horum mandatorum, & sequestrationum diligenter 55 obseruare, & non attendere consiliu Iudicum imperitorum, qui multoties casus non discernentes, & leges ignorantes Superiores decipiunt dicendo sic alias iudicatum, & consuetum, in quo vt supra diximus in principio huius tractatus, notabilis est decisio *Alber. in l. 1. ff. de const. Princip. quæ allegat Boer. in addit. ad lo. de Montag in tract. de parlamento nu. 8. in 16. tom tract. dicens qd Aduocati iurium ignari, quando deficiunt eis iura, dicere solent, ita alias in tali casu fuit obseruatum, quæ certè sunt verba aurea, & memoranda, & pro alia parte miseranda pro litigantibus, qui in talium iudicium posse tenent honorè, bonam, & vitam 56 & ex hoc *Docto.* dixerunt, qd quando sciunt Aduocati ius fouere possunt allegare oia etiam non subsistentia, ppter Iudices ignaros, qui solent ex leuibus, & non subsistentibus se mouere, decisio est *Io. Andr. communiter sequita in cap. per tuas, qui fil. sint legit.**

Hanc propriam questionem ponit *Mare Anton. Genuens. Episcopus Montis Marani in sua Practica Episcopali Neapolitana impressa in Vrbe, & ad Sanctissimum dedicata & decidit questionem, ut supra per terminos supradictos, allegans text. in d. l. i. C. de nupt. & pro eleganti doct. Bald. ibidem in titul. de muliere sequestranda cap. 15.*

S V M M A R I V M.

- 1 *Assensus praestantur in Regno post mortem obligationis in praiudicium heredum fauore dotis.*
- 2 *Reuocatio an detur obligationis rei feudalis pro dote ante assensus impetrationem.*
- 3 *Dotis fauore haeres tenetur ratificare contractum factum per defunctum.*
- 4 *Assensus habetur pro praestito in casibus, in quibus Dominus consentire tenetur, & requisitus recusauit.*
- 5 *Assensus in terminis tex. l. si ego, §. si res ff. de iur. dot. est subsidiarius, quod non procedit secundum Capitula Ciuitatis.*
- 6 *Assensus impetratio post mortem restringitur ad dotes tantum, non autem ad antefatum, & ita decisum.*
- 7 *Doctrina communis Ifern. quod assensus non possit impetrari post mortem, limitatur communiter in dote.*
- 8 *Opinio Authoris contra hanc communem limitationem, qua validissimis medijs fundatur.*
- 9 *Prohibitio alienationis, aut obligationis rerum feudaliu[m] comprehendit etiam causam dotis tam de iure communi, quam de iure Regni.*
- 10 *Feudatarius alienans feudum absque assensu amittit illud de iure communi feudorum, & ad Dominum ipso iure reuertitur, etiam quod vassallus post alienationem factam recuperauerit,*
- 11 *Dominus etiam in Regno per alienationem feudi factam a vasallo ipso irrequisito, illud acquirit, si ante-reuocationem vasalli praueuerit, & litem fuerit contestatus.*
- 12 *Spes reconualidationis contractus per superuenientiam assensus amittitur per mortem alienantis.*
- 13 *Consensus haeredis ad validandam alienationem rei feudalis factam per defunctum non sufficit tacitus, sed expressus dispositiuus per nouum contractum, & super eo non uis assensus.*
- 14 *Intellectus Frecciae ad constitutionem constitutionem diua memoria commendatur, & refellit opinio Annae, & nu. 16.*
- 15 *Reuocatio vigore Constitutionis Regni non datur in venditione rei feudalis facta subhasta.*
- 17 *Text. in l. cum a matre, C. de rei uendicat. non procedit in actu nulli a lege improbat.*
- 18 *Text. in d. l. si ego, §. si res de iur. dot. declaratur, & quomodo non potest procedere in materia feudali.*
- 19 *Opinio Camerarij, quod assensus, semper est gratia, & numquam habetur Dominus pro consentiente contra communem, quamquam dicatur facere contra honestatem.*
- 20 *Assensus tacitus non sufficit in Regno.*
- 21 *Assensus venditionis rei facta subhasta impetratus post mortem debitoris est nullus, secundum decisionem relatum per D. de Franch quam Author non approbat.*
- 22 *Practica, quod compellatur haeres consentire per nouum contractum, & super hoc nouo contractu assensum expedire super re haeredis, iam ei acquisita per mortem defuncti.*
- 23 *Assensus non retrahitur in praiudicium tertij.*
- 24 *Assensus post mortem potest impetrari in ultimis voluntatibus, secundum opinionem Annae, qua reprobatur ab Auctore.*
- 25 *Tex. in cap. 1. de success. feud. habet locum in ultima voluntate, & etiam in feudo hereditario.*
- 26 *Doctrina Andr. quod non possit impetrari assensus post mortem, ut supra est communis, etiam in feudo hereditario.*
- 27 *Opinio Afflicti & Camer. praeualet contra opinionem Annae.*
- 28 *Opinio Annae, & aliorum saluatur, & limitatur, ut quoad praiudicium Domini, assensus impetratio valeat post mortem.*
- 29 *Collaterale Consilium non potest praestare assensum super testamento, quando instituitur haeres alius, quam uocatus ex lege inuestitura, & hoc vigore Pragmaticae dictae delli noue capi.*
- 30 *Pragmatica praedicta intelligitur respectu institutionis vniuersalis haeredis, non autem respectu legatorum.*
- 31 *Constitutio Regni constitutionem diua memoria habet locum tam in venditore, quam in emptore, & sic practicatur contra Frecc. & Ann.*
- 32 *Intellectus praedictae constitutionis constitutionem diua memoria traditur.*
- 33 *Verbum commercium quid importat.*
- 34 *Constitutio constitutionem diua memoriae habet locum etiam in promissione de vendendo, & pariter in promissione de emendo, & ita decisum.*

- 35 *Pactum de non petendo feudum non valet absque assensu.*
 36 *Repudiatio feudi valet absque assensu, & ibi ratio.*
 37 *Pactum de non petendo inducit donationem, ob quod requiritur in eo insinuatio, quando potest importare excessum summa a lege statuta.*

A R G V M E N T V M.

Assensus præstantur in Regno fauore dotium post mortem feudatarij. Assensus intelligitur præstitus, quando Dominus requisitus non consentiit in casibus, in quibus consentire tenetur. Consensus hæredis pro validitate alienationis factæ per defunctum absque assensu, requiritur expressus. Reuocatio vigore Constitutionis Regni non habet locum in venditione facta subhasta. Declaratur. *text. in l. si ego §. si res de iur. dot.* Assensus Regis tacitus non sufficit in Regno. Assensus sicut in contractibus, sic in vltimis voluntatibus non potest imperari post mortem. *Text. in cap. 1. de success. feud.* habet locum in vltima voluntate, sicut in contractu. Collaterale Consilium non potest præstare assensum super testamento, in quo institutus est hæres alius, quam vocatus à lege inuestituræ *Constit. Regn. constitutionem diuæ memoriæ* habet locum etiam in emptore, in promissione de vendendo, & in pacto de non petendo, secus verò in repudiatione.

S. I.

Idimus quomodo assensus præstantur in dotibus, videamus nunc, quomodo procedit communis præctica, dum Proreges assensus præstât obligationi feudorum pro dotis restitutione etiam

post mortem obligantis in præiudicium hæredum fauore dotis, quod dicunt fundari in regul. *text. in l. si ego §. si res ff. de iur. dot.* & hoc dictum dicit *Loffr. in conf. 31. in princ.* fuisse originale *Barthol. de Capua* maximæ autoritatis inter omnes Regnicolas, & est communiter sequutum, vt per *Afflic. in cap. imperialem de probib. feu. alien. per Fed. 24. notab. q. 29. vbi Camerar. car. 91. Capyc. ibid. car. 40. idem Afflic. in decis. 111.* quem allègat, & sequitur *Paris. in conf. 14. volu. 1.* in tantum quod proposuerunt quæstionem si datur reuocatio vigore *Constit. Reg. constitutionem diuæ memoriæ*, antequam assensus impetretur: in quo fuerunt diuersæ opiniones, *Afflic. & Camer.* tenuerunt vbi supra posse reuocare, tam defunctum, quam

hæredem, *Loffr. verò vbi supra, & D. Frecc. in 9. limit. ad prædictam constitutionem in 2. lib. subfeu. tenuerunt non dari aliter reuocationem, sed Capyc. in loco allegato, & Affl. sibi contrarius in dicta decis. 111. tenuerunt defunctum posse reuocare, sed non hæredem per text. in d. §. si res, qui est expressus in hærede, & nihil dixit de defuncto, quod latius prosequuti sunt *Adden. ad decis. Afflic. 385* quæ vltima opinio videtur communis de iure communi, vt fauore dotis, licet simus in contractu innominato, in quo possunt contrahentes se pœnitere: tamen fallit hoc in hærede, vt per *Bal. in l. cū à socero C. de iure dot. Bar. in l. 2. §. si pecuniâ, vbi Paul. de Cast. ff. si cert. pet. idem Paul. de Cast. & Alex. in l. pecuniam ff. de cond. ob caus. Dec. in conf. 35. col. fin. per text. in d. §. si res, ibi: benignius est fauore dotis necessitatem imponere hæredibus consentire et, quod defunctus fecit, aut si distulerit, vel absit, etiam absente, vel nolente eo, dominium ad maritum ipso iure transferri, ne mulier remaneat indotata, ad quod adduci potest etiam quod in casibus, in quibus debet quis consentire, & propriè in Domino si requisitus recusaerit, habetur pro consentiente, ex not. per *Bart. in l. si cum dotem §. eo autem tempore ff. solut. matrim.* per illum text. & posuerunt casum *Doct. communiter in Rege*, vt in casibus in quibus debet assensum præstare, si denegat, habeatur pro consentiente, autoritate *Arct. & Pamph. ac Nicol. de Neap. de quo latius Loffr. in cap. 1. §. donare, qualiter. ol. feu. pot. alien. Afflic. in cap. feudum ea lege si de feu. def. mil. Capyc. in repet. cap. Imperialem car. 22. Lannar. in conf. 6. & in conf. meo 2. vol. 1.***

Est benè verum, quod assensus prædictus erit subsidiarius ex ratione eiusdem text. ne mulier remaneat indotata, loquendo de iure communi in terminis illius text. non autem secundum capitula Ciuitatis, dum assensus datur instrumentis, vt supra firmanimus & non extendatur ad antefatum, & ita decisum, vt refert *Io. Vinc. de Ann. in alleg. 66. 1. par. vbi latè, idemq; refert decisum D. de Franch. dec. 126. & 620.*

Et hæc est communis limitatio *Scribent. ad conclusionem communem Ifern. in d. o. imperialem*, quod non possit impetrari assensus post mortem, vt deniq; non procedat in dote, & sic præctatur.

Quæ equidem limitatio, & quæ præctica cum reuerentia tantorum patrum visa mihi semper fuit erronea, & contra terminos, minimeq; posse illâ fundari in terminis *text. in d. §. si res*. Non enim est dubium, priuilegia dotium non præualere in feudis; siquidem dispo-

dispositum est, generalem prohibitionem alienationis feudorū comprehendere etiam causam dotis, vt minimè possint feuda in dotem dari, seu quoquo modo alienari propter dotis causam, & non contenta fuit lex feudorum hoc prouidere per subauditum intellectum: sed particulariter super hoc specialem fecit dispositionem, vt in cap. 1. *S. donare, qual. ol. pot. feu. alien. & rationes latius ponit Camer. in d. cap. Imperialem. cart. 82.* quod etiam prouisum est per *Capit. Regis Caroli II. editum in planitie sancti Martini incip. Item statuimus*, & de hoc non dubitatur, quæ latius prosequitur *Capye. in sua inuestit. in verb. feuda pro dote*, quod in Regno per principalia ipsius capitula, dixit esse indubitatum *D. Frecc. in 2. libr. in 5. limit. ad constit. constitutionem diua memoria num. 6.* de quibus latissimè supra fuit tractatum in *princ. huius tit.*

Pariter nõ dubitatur contractum rei feudalis absq; assensu taliter nullum, quod alienante feudatario de *iure communi* feudum ammittitur, & ad Dominū reuertitur, etiam quod recuperauerit post alienationem factam, de quo in cap. 1. *S. praterea quid iuris sit, si vassallus post alienationem feudum recuperauerit.* Item de *Iure Regni*, licet habeat facultatem reuocandi, si non reuocauerit, & ante reuocationem Dominus præuenierit, & fuerit litem contestatus aduersus eum, in quem translatum fuit feudum absq; assensu, feudū recuperabit, & vassallus etiam in Regno feudum ammittet, iuxta theoriam *Ifern* communiter sequutam in cap. 1. *de vassall. qui cont. const. Lotbar.*

Spes reconualidationis contractus ex supervenientia assensus ammittitur per mortem feudatarij alienantis: Nam dixit *Ifern. in d. cap. Imperialem in 2. additio.* quod id, quod fecit defunctus, fuit inualidum, & nullum. Spes, quæ erat, vt conalesceret per confirmationem, evanuit per eius mortem, confirmationem non sequuta, dominio translato in hæredem, idemq; tractu temporis sine nouo facto hæredis non conalescit, nec obligant hæredem factum illud defuncti nullū; & hæc est theorica *Andr.* qui eleganter materiam declarat in *d. S. donare nu. 8.* vbi omnino videtur. Intantum quod *Doctor.* voluerunt non sufficere tacitum hæredis consensum, sed requiritur novus dispositivus per novum contractum, & super nouo contractu novus assensus; nam mortuo obligante dominium translatum fuit in hæredem, ob quod non potest amplius impetrari assensus super re defuncti; si dominium tempore, quo assensus impetratur, est hæredis, & contractus

defuncti nullus tanquam talis evanuit: vnde assensus, qui aliud non est, quam confirmatio, non potest subsistere, quia non reperitur confirmabile, & non habet, vbi figat pedes, dixit *Bald. in l. falsus C. de furt. ita Ifern. in d. S. donare, D. Frecc. in 2. lib. subfeu. in cap. incip. à Regnicolis, non ponitur una questio in fin. num. 26. Capye. in eodem cap. Imperialem. car. 39. idem Ifern. in d. cap. Imperialem, vbi Camer. car. 90. 4. col. à terg.* Hinc eleganter *Frecc. vbi supra*, declarando verba illa prædictæ *Constitutionis constitutionem diua memoria*, per quæ conceditur facultas alienanti reuocandi iure proprio idest speciali, dixit *ibiglos. & Andr.* tamen *D. Frecc.* intelligit, & benè, vt sit speciale, non quod contrahentes reuocent iure ipsorum proprio, quia nullum habent, & ex alienatione feuda amiserunt, sed iure proprio, idest iure proprio Regis, ad quem feudum per alienationem est deuolutum, vt hoc ius Domino competens, illud ex gratia speciali exerceat vassallus in sui beneficium, quod comprobatur *15* probabili argumento, dum in venditione necessaria, quæ fit subhasta, seu à Iudice non datur reuocatio secundum eundem *Frecc. in 6. limit. ad prædictam constitutionem*, quia tunc Rex denegat illud exercitium reuocationis concessum, aliàs si simpliciter *16* competeret feudatario pariter in casu prædicto reuocaret, quicquid dixerit *Io. Vins. de Ann.* contra hunc intellectum *D. Frecc. in repet. prædictæ constit. nu. 270.* nihil enim refert, quod in reuocando præferatur vtilis Dominus directo: nam hoc iustissimum est, si directus Dominus hoc transtulit, & concessit feudatario, & tanto magis ex iure sibi concessio reuocat, & licet directus Dominus possit, & ipse reuocare, quando feudatarius potestate sibi tradita non utitur. Benè etiam hoc procedit, quia tunc abutitur non utendo potestate sibi tradita, & Dominum contemnit, & intelligitur concessa, vt decenter, & diligenter utatur cum effectu, & quod dicit in feudo ex pacto, & prouidentia, quod Rex non reuocat, est penitus falsum, cum semper detur reuocatio, & aliud est, si agnati succedunt in vita, vel post mortem, & aliud si alienando detur reuocatio: itaque rationes *Ann.* nullo iure subsistunt, vt videre est ex eis.

Si ergo contractus est nullus, & sic evanuit, & quia est nullus, & etiam à lege improbat, propterea hæres non tenetur habere ratum, & non procedit *text. in l. cum à matre C. de rei vend.* & in tantum est nullus, quod si Dominus præuenit, & litem contestatus fuerit, feudum est ammissum, & in-

matc.

materia feudali prohibitio, & nullitas est eadem in dote, quæ in alijs, nec privilegium, ne mulier remaneat indotata consideratur.

18 Igitur quid hoc commune cum terminis *§. si res*, qui loquitur in contractu valido à lege approbato, qui de sui natura erat reuocabilis: & hic tractamus de contractu extincto, de contractu nullo, atque pœnali, de re, quæ non est in commercio, seu quæ dependeat à nudo consensu, & voluntate contrahentium, ut erat *in d. §. si res*, sed à consensu Regis, & in feudis, ut dixi, fauor dotis non consideratur, qui est ille, propter quem fit illa dispositio *in d. §. si res*. Contractus enim ibi defuncti non erat extinctus, non reuocatus, non erat nullus, poterat hæres reuocare; hoc tollit lex fauore dotis: sed in contractu feudali aliud est, quia per mortem euauit, nec opus habet hæres reuocatione, & propterea non sufficit tacitus consensus hæredis, quia non reuocauerit, cum iam contractus sit extinctus, & ob id noua requiritur principalis dispositio hæredis, nouus consensus dispositiuus per nouum contractum, & super hoc contractu nouus assensus. Ita quod de contractu defuncti nulla amplius habetur ratio: vnde termini *text. in d. §. si res*, non merentur allegari, quod tenuit *Anna in d. conf. 66.* licet paucis verbis.

Et si communiter *ijdem Doctores*, qui dant hanc limitationem concludunt, quod ex eo, quia cōtractus primus est annullatus, & extinctus, propterea requiritur nouus iste consensus dispositiuus, quia res non est amplius defuncti, sed hæredis: Ergo quomodo vult præstari post mortem assensus super contractu defuncti, tanquam super re defuncti, si est hæredis, & contractus defuncti euauit propter ipsius omnimodam nullitatem, ex peremptione spei reuualidationis per mortem subsequutam.

Præterea ut cognoscatur, quomodo non potest sustineri prædicta opinio fundata in privilegio dotis, aduertatur: nam si per *text. in §. si res*, hæres obligatus est consentire, quomodo *Afflic. & Camer.* dixerunt posse reuocare defunctum, & hæredem: ergo si datur reuocatio contractus est nullus, non consideratur fauor dotis, & termini *text. in §. si res*, sunt differentes, & *alij*, qui dixerunt defunctum tantum posse reuocare, secus vero hæredem pariter ortum hoc habere oportet à nullitate contractus, & à generalitate prohibitionis alienationis feudorum comprehendentis etiam dotis causam, quo fauore cessante cessat dispositio *§. si res*, etsi hoc ibi permittitur, quia in contractu innominato, hoc nil commune in feudis, in-

quibus omnes contractus, & nominati, & innominati reuocantur, vigore prædictæ *Constitutionis*: vnde non habent inter se prædicti *Doctores*. conueniens testimonium, & ipsorum opinio iure non fundatur.

Sed ulterius in omnibus casibus, in quibus *Doctores*. dicunt, quod Dominus consentire tenetur, præsupponunt requisitionem Domini, ut assentiat, & demum faciunt questionem, quod si denegat, habetur pro consentiente: licet *Camer.* tenuerit, quod assensus semper est gratia, & non habetur Dominus pro consentiente, quando denegat, quamquam faciat contra honestatem, *in d. capit. imperialem. cart. 84.* sed loquendo secundum communem conclusionem, quod habeatur pro consentiente, ut etiam requirit *text. in d. §. si res*, ut hæres teneatur consentire, al: ds habetur pro consentiente: dico, quod ex hoc indubitata detegitur error limitationis, quia non potest assensus præstari, si hæres non est requisitus; & hoc necessario, quia res est sua, & super re sua est interponendus assensus, etsi non consentit, tunc habetur pro consentiente, ad finem, ut dominium suum onere obligationis afficiatur: ergo assensus esset præstandus super re hæredis, fingendo lex, quod se obligauit ratificando contractum defuncti, postquam habet illum pro consentiente, & non ut hodie præstatur assensus super contractu defuncti, & tanquam super re defuncti, & hoc secundum terminos *d. §. si res*.

Et aduertatur quæso, quod si vera est, & indubitata doctrina *Andr.* quod requiritur nouus consensus dispositiuus hæredis per nouum contractum, & super hoc assensum præstari. Igitur termini *text. in §. si res*, non sunt applicabiles, qui requirunt tantum simplicem hæredis consensum, quod in feudis non sufficit, vel saltem si consensus nouus hæredis dispositiuus per nouum contractum requiritur: oportet super hoc præstari assensum, & nullo modo potest præstari super contractu defuncti, & cum ultra consensum hæredis requiratur consensus Regis; non potest dici, quod non solum hæres, sed etiam Rex non requisitus habeatur pro consentiente, maxime si assensus semper est gratia, & dependet à Principis voluntate, qui morte subsequuta, si feudum datum esset in dotem, non teneretur assentire: sic validando contractum defuncti propter interesse releuio- rum, & etiam forte deuolutionem: & videantur multa bona ad hoc ponderata per *Frecc. in 19 quæst. 2. lib.* quare non sufficiat obligatio feudi cum assensu, sed in adiudicatione, aut in solutum datione nouus assensus, vbi inter cetera consideratur prædictum

Cum interesse deuolutionis, quando tempo-
 re dationis in solutum debitor non haberet
 heredem, vel aliud interesse considerabile, &
 rursus, vt est iuris nororij in Regno per
 20 *Constitutionem constitut. diua memoria,*
 non sufficit assensus tacitus, sed requiritur
 expressus: ibi *nisi de nostra expressa licentia,*
 quod latius explicat *Ann. super repet. eius-*
dem Constitut. Ergo quomodo vult practi-
 cari materia assensus super tacito consensu
 heredis, & sic dare tacitum consensum her-
 edis, & tacitum Regis: vnde termini *text.*
in §. si res, nullo modo procedunt, ad quæ fa-
 cit decisio relata per *D. de Franch. in sua*
 21 *decis. 620.* vbi refert per Sac. Consil. decisum
 assensum impetratum post mortem debito-
 ris in venditione necessaria facta subasta-
 esse nullum, dixitq; decisionem factam iun-
 ctis Dominis duarum Anlarum; licet de
 huius decisionis veritate, satis, superq; du-
 bito, nam si in venditione necessaria non
 datur reuocatio, & Iudex, qui non moritur,
 representat debitorem, & omne eius factum
 reputatur legitimum, & contractus non est
 nullus, sed stat in suspensio, expectans assen-
 sus expeditionem, qui præstatur venditio-
 ni, quæ fit per Iudicem debitoris nomine, &
 pro eo publico Tubitz & Incantatori, qui
 eam fecit publicis subhastationibus inter-
 uenientibus: ergo cessant omnes rationes,
 ex quibus dicitur, quod non possit impetra-
 ri assensus post mortem venditoris, si non
 vendit alius, quam Iudex ex facultate à le-
 ge sibi data, & hic temper viuit, repræsen-
 tando suum Tribunal, cuius autoritate, &
 ordine, res publicæ subhastationi exponun-
 tur, & venduntur, super quibus cogitur.

Redeundo nunc ad articulum dico, quod
 non est hæc noua practica, vt compellan-
 22 tur hæredes per nouum contractum con-
 sentire, & super hoc nouo contractu assen-
 sum expediri, sed est practica, & decisio Iu-
 risconsultorum antiquorum tempore, quo
 leges non nauocabantur, termini non igno-
 rabantur, & existimabant scire res per cau-
 sas, quod practicatū fuit in causa Ioan. An-
 tonij Carrata cum Duce Traiettz, & in cau-
 sa D. Ioannis de Piccolominibus cum Du-
 cissa Amalphiz, habito pro vero, quod te-
 nebantur consentire dispositioni factæ per
 defunctos, & se obligare debebant cum hy-
 potheca bonorum. Deciderunt inquam, il-
 lis reluctans esse obligandos, & super
 noua obligatione præstari assensum, ad finē,
 vt validè obligatio feudalis radicari possit
 super dominio iam existēte pænes heredem,
 & non amplius pænes defunctum, nec potest
 dari retrotractio ex inhabilitate extremo-

rum; à quo, & ad quod re integra non exi-
 stente, & fictiones non operantur in præiu-
 dicium tertij, cui medio tempore est ius
 quæsitum: & sic etiam esset consultum mu-
 licibus, quia assensum haberent validum,
 secundum iuris terminos: nec dicatur, quod
 haberent, prout ex nunc, non prout ex tunc;
 nam idem est, si nunc impetratur assensus
 super contractu defuncti, cum ille non præ-
 iudicaret creditoribus per defunctum me-
 dio tempore contractis, quia non retrotra-
 23 heretur in tertij præiudicium, ad *text. in l.*
bonorum ff. rem rat. hab. cum suis concord. de
 quo latius per *D. de Franch. in decis. 86.* &
 nouissimè idem *D. de Franch. in decis. 704.*
in 4. vol. refert decisum, cogendum esse hære-
 dem ad vendendum feudum etiam per cap-
 turam personæ, & ita pluries seruatum, &
 decisum. Quæ omnia sunt notatu digna in
 tanto supremo Consistorio, in quo conue-
 nit, vt omnia sint responsa prudentum, res
 exemplares, & verè seminarium iurium, in
 quo omnes, nemine excepto, pascua sume-
 re possint, atque abscondita, & arcana le-
 gum addiscere, & penetrare: quæ si parui
 faciamus, & temporū tempestas aliud sua-
 deat, quid admiramini de contemptu supe-
 riorum, atque subditorum, & de competen-
 tia cæterorum Iudicum inferiorum.

Verum aduertatur ad vnū notabile, quod
D. Ioan. Vincent. de Ann. maximè autori-
 tatis apud me tradidit in *sua allegat. 69 nu.*
56. videlicet procedere bene in contracti-
 24 bus, vt assensus non possit impetrari post
 mortem. Secus verò in vltimis voluntati-
 bus, vt facto testamento, & assensu super eo
 impetrato etiam post mortem valida sit di-
 positio in præiudicium heredis nisi in feudo
 ex pacto: nam hic necessarius esset etiam
 consensus successoris, qui allegat *Bald. in*
§. donare, qual. ol. pos. feud. alien. hoc dicen-
 tem *Aluar. Mart. Laud. Iacob. Curt.* & vi-
 detur hanc esse communem opinionem,
 quam salua pace tantorum Patrum, qui ali-
 ter non disputauerunt articuliū, sed sic sim-
 pliciter hoc tradiderunt: dico inquam, quod
 teneo falsam esse, & aduersari de directo
text. in cap. 1. de success. feud. qui loquitur in
 25 vltima voluntate, & dicit nulla dispositio-
 ne defuncti in feudo valente, vel manente;
 qui *text.* secundū omnes habet locum etiam
 in feudo hæreditario, quia dispositio est cō-
 tra legem, & vt diximus, non habet locum
text. in l. cum à matre, de quo latè per *Bam-*
macar. in cap. omnes filij 3. quæst. si de feu. de-
 26 *funct. mil.* & aduersatur prædicta doctrina
Andr. quæ est cōmunis, vt requiratur nouus
 consensus heredis, etiam in feudo hæredi-
 tario,

tario, & super hoc nouus assensus, nec differentia inter contractus, & vltimas voluntates procedit; si fundamentum est nullitas dispositionis, amissio spei reconualidationis translationis dominij in heredem, rem non esse in eodem statu, non posse confirmari nullum, & extinctum, maximè in præiudiciū iuris alteri quæsitū assensum esse gratiam quam nō solet, nec vnquam intelligitur esse factam in præiudiciū tertij: ex quibus omninō videtur præualere opinionem, & communem *Andr.* nulla quoad hoc existente differentia inter contractus, & vltimas voluntates omittendo procedere argumentum de contractibus ad vltimas voluntates, & alia, quæ cumulari possent, & sic in propria
 27 quæstione tenet *Camer. noster in cap. Imperialem cart. 91 in lit. T.* qui potest legi à *car. 90. vers. secunda conclusio*: nam eleganter loquitur secundum veros terminos post *Affl. in Conf. constit. diu. mem. nu. 5. & idē Ann.*
 28 *in repet. Constitut. constit. diu. mem. num. 131. vers. limita secundo*, qui dixit hoc procedere respectu Domini, non autem heredis, quod dixit, *Capye. in repet. cap. imperialem in fin. prope §. imper. Lotb. vers. limita dictam Constitutionem post Andr. & Camer. ibid.* & in hoc tantum casu possunt saluari dicta per *Bal. ceterosq; Doctores.* supra allegatos, & sic declarat *ibi Prapof. colum. fin. ibi pone vassallus, & Mart. Laud num. 15. & Ann. in eod. conf. 69.* dixit non procedere data reuocatione per heredem, quā facit lex per mortem alienantis, & *ibid. nu. 136.* firmat nullo modo posse expediri assensum super testamento post mortem. Immo corollarie aduerto aliud notandum, quod in tantum Reges custodierunt interesse hereditatis, quod per *Pragmaticam nouem capitum editam in anno 1531.* vetitum est Proregibus assensum dispositioni, quæ fit in alium, quàm in vocatum vigore *Constitutionis Reg. bi, quarto, ubi natura feudi mutatur, successorem extra terminos Constitutionum Regni instituendo*, quod post hæc scripta reperi ponderatum per *eruditissimum Bammacarium in loco supra allegato quæst. quarta*, vt sic aduertant Domini Regentes, dum petetur assensus in testamentis, quia manus habent ligatas, secundum *Pragmaticam prædictam*, huc vsq; non ponderatam: ita quod cum per *Reg. constitutiones* certi sint successores, & extranei nullo modo admittantur; videant ipsi, quomodo assensus præstare poterunt, quod
 30 non intelligo respectu legatorum, quia *Pragmatica*, quæ venit ad limitationem potestatis generalis Proregis est expressa quoad institutionem vniuersalem successoris in

feudo, & non consideratur in legatis alteratio naturæ feudorum, seu legis inuestituræ, sicut in institutione, & in hoc non consensus opin. *Bammacarij*, qui tenuit etiam in legatis potestatem Proregis restrictam; dum enim quis legat est alienare, & sic facere actum, super quo Proreges assentiendi potestatem habent, cui potestati, nisi in expressis derogatum non intelligitur, ex regula *text in l. sancimus C. de testam. & in l. precipimus C. de appellat.* quæ sunt iura *Andr.* peculiariter ad hoc.

Si ergo videmus Regem taliter considerasse, & custodisse interesse, & præiudiciū successorum, vt nec in vita voluerit præstari assensum super testamento, quomodo igitur volumus hoc facere velle post mortem in præiudiciū iuris quæsitū legitimis successoribus.

Nolo omittere aliud, quod *Ann.* tenuit in eadem *constitut.* postquam loquuti sumus de reuocatione vigore *Constitutionis Regni constitutionem diua memoria tenuit in*
 31 *quam ibi nu. 254. constitutionem* illam non procedere in emptore, sed tantum in venditore, quod per prius tenuit *D. Frece. in 2. lib. in 1. autb. Baron. in cap. incip. à Regnicolis*, rationibus, de quibus per *eum*, & fundatur in dictis per *Andr. & Affl.* tam in prædicta *constitutione*, quàm in *cap. imperialem, in §. Imperator Lotbarius*, qui dixerunt *constitutionem* non correxisse ius commune, quoad ammissionem pretij respectu emptoris, ergo non habet reuocationem.

Contraria opinio est verior, & secundum eam practicitur, & iudicatur, vt per *Adden. modernos ad Ifern. in d. §. Imperator Lotbarius, ibiq; Capye. & in sua inuestit. in verb. feud. empt.* & sic decisum refert, vt in sua *decis. 100 in causa Fuffij de persona, lo. Tho. de Marin. lib. 1. tit. 2. in cap. incip. Constitut. Regn. nu. 13.* quem allegat, & sequitur *Intrigl. cent. 2. art. 5. num. 729. & Petr. Gregor. de concess. feud. par. 8. q. 16. in cap. incip. pro cuius intelligentia num. 2.* simpliciter, & pro indubitato dixit in Regno, qui alienat, potest eadem alienationem iure proprio reuocare, nec venditor perdit feudum, nec emptor pretium.

Et iusta est practica, & decisio Sacri Consilij: nam *Constitutio* non solum annullat
 32 omnes alienationes, quæ verba respiciunt venditorem: sed omnes contractus, quod respicit emptorem, *ibi: in princ. Decernimus omnes alienationes, seu quoscumq; contractus super feudis, & rebus feudalis, &c.* Ita quod voluit annullare contractus omnes, & quoscumq; & non potest dubitari dici tam

com.

contrahere emptorem super feudo, quam venditorem, & ex utroque contractu perficitur, & alias non diceretur contractus, & propterea in utroque est apposta pœna, & sicut contractus venditionis, aut alterius alienationis consistit ex re, & pretio: Sic quia omnes in legem committunt, omnes puniuntur, venditor scilicet in re, & emptor in pretio, & dicuntur omnes legem contemnere, cum æquè principaliter prohibuit emptorem, sicut venditorem, ut sine assensu nõ contrahant: ita quòd contractationem lex prohibuit, in hac imposuit pœnam lex communis feudorum *Lotharij, & Federici*, & sic *constitutio*, quæ latius exarata sunt in *const. meo 5. 1. volum.* & per *Constitutionem Lotharij* apparet prohibitum esse commercium, 33 omne q̄, verbum, ut ponderat *ibi Afflic.* est generale, qui allegat *glos. in l. ex hoc iure ff. de iustit. & iur. & in §. 2. de inutil. stipul.* & non potest negari hoc tangere, tam venditorem, quam emptorem, qui dicitur omnimodò commercium aliquod facere, & contrahere, vnde cum omne commercium sit prohibitum, & sic pariter omnes cõtractus, qui consistunt in venditore, & emptore, & in utroque pœna est apposta, sequitur perne esse dicendum, quod dùm postea *Constitutio* loquitur, & dicit: *eisdemque contrahentibus, & alienantibus concedimus potestatem iure proprio reuocandi*, quod intelligitur ut supra recipiendo intellectum à iure communi feudorum, per quod contractus omnis omneque commercium tam respectu venditoris, quam emptoris est prohibitum, & sic pœna omnibus imposita etiam attendendo naturam correlatiuorum ad *text. in l. 1. C. de eup. cum concord.* Nec ponderatio, quæ fit q̄ dicit, *contrahentibus, & alienantibus*, quasi quòd illud verbum *contrahentibus*, recipiat intellectum à verbo sequenti, ut non sit contrahens, sed alienans: Nam verba antecedentia in principio tollunt dubietatem, dum incipit ab alienationibus, & sequitur in quibuscumque cõtractibus *ibi omnes alienationes, seu quoscumque contractus*, & ponderetur etiam illa dicitio *seu*, & sic declarando vnam partem scripturæ ab alia ex regulis vulgaribus verba *Constitutionis* decidunt articulum. Hinc *idem Frecc. in 12. limitat. ad* 34 *Constitutionem* tenuit illam locum habere etiam in promissione de vendendo, ex qua tantum personalis actio oritur, quia est contractatio de re feudali, & tamen in hoc non potest considerari præuentio Domini in auocando, & alia quæ ex aduerso ponderantur, quia sicut dictum est, contractatio annulla-

tur, & respectu contractationis, ita dicitur contrahere venditor, sicut emptor, & in promissione de emendo deciderunt in Sac. Cõs. habere locum *constitutionem* illam, esseque e promissionem nullam, & dari reuocationem vigore *Const. Reg.* in causa Io. Bapt. ab Auria, cum Antonio Spinola, & in pacto de 35 non petendo dixit *Andr.* non valere absque assensu *in cap. Titius cum Sempronio per illum text. si de feud. defun. mil.* quem allegat, & sequitur *Cappc. in decis. 196. num. 19. Frecc. in 2. lib. in 18. limit. ad constitutionem num. 50. bona decis. D. de Francb. 48.* & tamen ex hoc contractu non transfertur dominium, nec ius aliquod super feudo constituitur, sed quia est contractus de re feudali, & quæcumq; contractatio est prohibita, propterea improbat, quod non est in repudiatione, cum non intelligatur, nec contrahere, nec distrahere, ut eleganter per *D. Frecc. in loco supra allegato in 24. limitat.* & ego fui Aduocatus in illa causa, pro Io. Bapt. ab Auria, qui prætebat validitatem promissionis, & ad sunt *mea consilia in 1. volum. 85. & 86.* sed melius loquutus sum in *allegato cons. 5.* quòd ad hoc omninò est relegendum, & quæ ratio suadere potest, ut voluerit *Constitutio* indulgere pœnam amissionis rei venditori, qui semper est in mala fide vendendo feudum, & denegare hoc emptori, qui potest esse in bona fide, quo casu *Doct. omnes* tradiderunt premium non amittere; & rursus venditor est, qui propriè delinquit in eo consideratur contemptus verus Domini, dispositio dominij, & rei feudalis diminutio, quæ omnia cessant in emptore, & volumus quod, qui plus delinquit, immò fecit totum, nullam habeat pœnam, sitq; illi remissa: & qui minus, immò quasi in nullo delinquit, si feudum non erat in eius dominio, nec feudatarius quoquomodo dici poterat, quòd in eo pœna remaneat dura, & antiqua, quæ apposta erat per legem feudorũ respectiue ad pœnam venditoris propter tua delicta, quæ si in Regno indulgentur, & in tantum pro delicto non habentur, q̄ datur facultas reuocandi, & nil aliud Rex requirit.

Hinc videmus omnem pœnam Notario remissam, de quo nullum verbum in *Constitutione*, propterea dicendum erit, quòd nullo existente delicto cessat omnis pœna in emptore à lege communi imposita, eum si non delinquit venditor, aut si pœna delicti est abolita, nullo modo potest dici emptorem deliquisse, aut pœnam sui respectu remansisse vltra naturam correlatiuorum.

Pondero insuper verbū illud, *super*. Dicit enim *Constitutio omnes alienationes, seu quoscumque contractus super feudis &c.* quod verbum stat propriè respectu emptorum: nam qui habet dominium, dicitur alienare propriè res feudales, qui emit, dicitur contrahere super rebus feudalibus propriè: licet vtrumque etiam potest comprehendere.

Nec facit ad casum ponderatio, quòd si Dominus præuenit, & litem contestatus fuerit, quod amittitur ius reuocandi: nam hoc ita potest procedere respectu venditoris, sicut emptoris, & quando diceremus procedere tantum respectu venditoris ratione auocationis feudi, quid hic inferret respectu emptoris, si aliàs haberet ius reuocandi pro suo interesse respectu pretij, & sicut Dominus potest præuenire, & litem contestari contra emptorem feudi ad recuperationem illius, ita potest præuenire, & litem contestari contra venditorem ad auocationem pretij.

Nec intellectus *Procc.* quem habeo pro vero in illis verbis *Constit.* quod iure proprio fiat reuocatio, id est iure residente in Domino, quod dico ego speciali iure concessio feudatario, vt exerceat, sicut Dominus exercere potuisset. Dato enim pro vero hoc intellectu non officit supradictis: nam eodem modo hoc exercebit emptor propter auocationem pretij, & restitutionis rei attenta nullitate, & prohibitione contractionis; & quatenus Dominus possit præuenire litem contestando, & ipse auocare, non facit, quòd non sit concessum ius reuocandi: sed intelligitur concessum civili modo, videlicet, vt cum effectu illud exerceat, diu non perseueret in contemptu Domini, facultate concessa non abutatur, & per dissimulationem contractus prohibitus, vetitus, & contra legem sustineatur, non enim per concessionem facultatis reuocandi voluit dominus approbare contractionem, immò persistendo in annullatione concessit reuocationem ab ipso faciendam, vt hæc fieret ab ipsis contrahentibus, qui dum ea vtī nolunt, & ad actum non deducere in quem casum non intelligitur concessa, & ab illis tacitè renunciata iustè Dominus exerceat eam, ita quòd non oritur, quia non concessum, sed quia reuocatum ex infita conditione in concessione, quatenus suo debito tempore exerceatur, & hæc dixisse sufficiant gratia disputationis ad indagandam rerum veritatem, siquidem hodie in Regno non de-

seruiunt, postquam vt diximus passim, & indistinctè practicatur reuocatio vigore prædictæ constitutionis tam in venditore, quàm in emptore, & ita indifferenter iudicatur.

37 Et quòd diximus supra de pacto de non petendo, aduertatur quod *Docto.* voluerunt induci ex eo donationem, intantum, quod requiritur insinuatio, quando videtur excedere summam à lege statutam, secundum *Alexan. in l. hereditarij num. 4. C. de pact.* *ubi Ias. num. 3.* qui de communi testatur post *Ang. & Ias. in l. contra iuris §. fin. num. 8. ff. de pact.* nam etsi nil dicatur transferre, vt supra diximus, tamen hoc ius, quòd acquiritur ex pacto, scilicet vt non possit petere, hoc inquam ius operatur effectum donationis iuris feudalis, vt sic iustè requiratur assensus, tanquam contractatio facta de re feudali.

S V M M A R I V M.

- 1 *Emptor rei feudalis absque assensu, qui facta reuocatione seruata forma Constitutionis Regn. recuperat pretium, siue bona, siue mala fide contraxerit in Regno vigore prædictæ Constitutionis, an inquam pretium tantum, vel etiam interesse petere poterit, in quo facienda est distinctio bona, vel mala fidei.*
- 2 *Decisiones Ifern. notantur.*
- 3 *Contractus feudalis, & si sit nullus, tamen est aliquid inspecta bona fide, quoad actionem personalem, virtute cuius poterit agere ad interesse.*
- 4 *Mala fides probatur, quando scienter contraxit super feudo, quo casu nullum debetur interesse; licet promissum fuerit, vel cautum de euictione, & ibi quid in alienatione facta cum reservatione assensus.*
- 5 *Prohibitio legis, operatur, vt nec principale, nec accessorium teneat, vel quicquid ex eo, vel ob id sequatur.*
- 6 *Contractus feudalis, si non tenet propter defectum assensus, nec tenebit obligatio bonorum feudaliū facta pro obseruantia, etià quòd sit assensu vallata, contra opinionem Camerar.*
- 7 *Decis. Ifern. in cap. 1. §. commercium, de prob. feud. alien. per Lothar. ponderatur, & commendatur, & ibi nu. 8. & 9. notatur decis. & limitatio Assiēt.*
- 8 *In contractu inter viuos rei feudalis absque assensu non fit distinctio, sicut in vltima voluntate de primaria, aut secundaria inter.*

intentione.

- 9 Estimationem non deberi in ultimis voluntatibus feudi legati, aut illius facta institutione in alium, quam vocatum ex lege inuestitura, late concluditur, de communi testatur, & recensentur decisiones facta.
- 10 Opinio, quod feudo legato non debeat estimatio est indubitata, quando assensus non solet praestari, & nu. 16.
- 11 Feudum dicitur legitima primogeniti, & sine causa non potest eo privari, & quid dandum est secundogenito.
- 12 Opinio B. Bernardi refertur in fauorem primogenitorum contra secundogenitos, qua valde notatur, tanquam singularis.
- 13 Pater sicut non potest priuare primogenitum Regno, sic non potest priuare feudis dignitatem, vel his, in quibus uiuitur iure francorum, alias donando potest dici de inofficiosa donatione.
- 14 Pater ex causa potest cum assensu dare feudum secundogenito, dummodo sincere, absque dolo, & fraude, & ita iudicatum.
- 15 Inuestitio, & refutatio de iure feudorum permessa intelligitur, dummodo sincere, & bona fide.
- 17 Estimatio non debetur in contractu inter viuos rei feudalis donata absque legitimo assensu.
- 18 Text. in Iulianus S. constat, de leg. 1. non procedit in contractibus.
- 19 Contractus feudalis ex quibus personis consistat.
- 20 Estimatio feudi, & si non debeat in contractu donationis facto inter viuos, debetur tamen in contractu donationis facta contemplatione matrimonij, vel ob aliam causam onerosam, late fundatur per totum.
- 21 Donationes facta contemplatione matrimonij sunt pro lege seruanda, sunt pars contractus, sunt pacta corresponsiua ad dotem, sunt irreuocabiles, & non sufficit consensus mariti, aut filiorum.
- 22 Vxor & filij dicuntur habere causam onerosam in donatione facta contemplatione matrimonij.
- 23 Gabella imposita super eo, quod titulo lucratiuo transfertur, non habet locum in donatione facta contemplatione matrimonij.
- 24 Decisio Andr. in S. d. contrario, de inuest. de re alien. fact. commendatur ad decisio. questionis, & doct. eiusdem Andr. in

S. donare, qual. olim pot. feud. alien. ac in. Constit. Reg. fratribus, qua sunt punctuales, & memoranda.

- 25 Decisio facta aliis recensetur.
- 26 Opinio Ann. refellitur, & quid factum fuerit in illa causa refertur.
- 27 Dispositio omnis in feudis hereditarijs, qua quomodo fit ad fraudandum successorem, iudicanda est nulla.
- 28 Reuocatio vigore Constitutionis Regni, an detur post preces porrectas, & pendente appellatione remissu.
- 29 Prælatio quomodo detur directo Domino dum feudum a vasallo alienatur, quando vult illam exercere in alterius beneficium remissu, ubi etiam an exemptus ab adha sit etiam a donatiuis.
- 30 Prælatio in feudis antiquis, an detur consanguineis, remissu.

ARGUMENTVM.

Emptor rei feudalis bona fide habet actionem ad interesse. Obligatio bonorum feudaliu cum assensu pro obseruantia contractus feudalis non tenet, quando in contractu principali non adest assensus. Estimatio feudi non debetur, nec in vltima voluntate, nec in dispositione inter viuos. Feudum est legitima primogeniti. Omnis dispositio permessa in feudis intelligitur sine dolo, & fraude. Estimatio debetur, quando donatio rei feudalis est facta contemplatione matrimonij. Donatarius contemplatione matrimonij dicitur habere causam onerosam. Reuocatio an detur post preces porrectas. Prælationem an habeat directus Dominus, quando vult eam exercere in beneficium alterius. Consanguinei an habeant prælationem in venditione feudorum antiquorum.

S. I I.

IC igitur firmata supra-
dicta conclusione, quod
emptor feudi absque as-
sensu facta reuocatione
vigore *Cōstitutionis Reg.*
pretium recuperat, & ita
indifferenter practicatur

3 nulla habita distinctione bonæ, vel malæ fi-
dei secundum tradita per *Doct. in cap. 1. §. Imperator Lotharius de probib. feud. alien. per Fred.* videamus, an agat ad interesse, vel ad pretium tantum: & in hoc dico, quod deseruiet benè, bona, vel mala fides, respectu interesse: nam et si *Andr. in cap. 1. §. & posteaquam, quib. mod. feud. amitt. tenuerit* nunquam emptorem etiam bonæ fidei recu-
perare aliud, quam pretium, autoritate *gloss. in d. §. Imperator Lotharius* in vicinis verbis, tamen in eodem *§. Imperat. Lotharius* aliter *Andr.* intellexit *gloss.* disputauit articulum, & tenuit posse agere ad inter-
se; ita quod secundum eum poterit petere extimationem, dicens hanc esse commu-
nem: quem sequitur *ibi Aluar. & Afflic.*
4 nam et si contractus sit nullus, erit aliquid inspecta bona fide, quoad actionem perso-
nalem ad interesse contra venditorem, di-
cit *Bald. in d. cap. imperialem num. 23. colum. fin. Curt. in suo tractat. par. 4. quest. 28. & 29. num. 119. Capys. in sua inuestitura* in verb. *feudorum emptores*, pro quo videtur casus in *cap. si vasallus feudum, qual. ob. pot. feud. alien.* vbi *text.* ad literam.

Secus verò quando sciens contraxit su-
per feudo, quo casu stante mala fide contra-
ctus taliter est nullus, quod nec etiam inte-
resse recuperabit, etiam quod sibi cauerit
de euictione, vel aliter promissum fuisse
per stipulationem *gloss. Iacob. de Beluif. Andr. & omnes in d. §. Imperator Lotharius, idem Andr. in Constit. Constitutionem diua memoria in verb. nullam*
5 omnino: nam cum prohibitio sic legis non
autem hominis vetantis alienationem rei
feudalis absque assensu, propterea nec prin-
cipale, nec accessorium tenet, aut quicquid se-
quitur ex eo, vel ob id, verba sunt *Andr. in d. cap. 1. §. pen. num. 35. quib. mod. feud. amitt.*
& per eadem verba loquitur in *cap. 1. in princ. de inuestit. de re alien. facta in cap. 1. §. sed & res 5. col. vers. & est talis in feudatio, per quos fiat inuestit. Idem Bald. in d. cap. imperialem colum. fin.* quem sequitur
ibi Aluar. num. 10. & sufficit per *Reg. Constitutionem*, quod recuperet pretium, quod
tali casu amissum erat de iure communi

feudorum, quod ius cum tractet de ammis-
sione pretij, iuxta *text. in cap. 1. de probib. feud. alien. per Lothar. & de illius recupera-
tione, quando est bonæ fidei, vt in cap. impe-
rialem, de probib. feud. alien. per Fred.* Pro-
pterea *constitutio* prædicta, quæ venit ad li-
mitationem prædictorum *iurium*, de pretio
tantum, intelligetur in emptore malæ fidei,
vt non perdat id, quod fisco applicabatur,
quod erat pretium, non autem interesse:
& cum *Constitutio* non approbet contra-
ctus, sed vti nullos, & contra legem dat fa-
cultatem eiusdem contrahentibus reuocan-
di, & omnia in integrum restituendi: igitur
non erit de interesse aliquo tractandum,
quod secus erit data bona fide, quo casu ius
commune non est correctum, & *constitutio*
ab eo declarabitur, sed notetur vnum, quod
emptor bonæ fidei dicit, qui emit reseruat
assensu Dñi, vt per *Ann. patrem in repetit. cō-
stitutionis Cōsti. diua memoria nu. 166. la-
tius Ann. filius in conf. 34. num. 1.* in quo
erit cogitandum: nam magna est limitatio
ad conclusionem communem de eo, qui sciē-
ter contrahit super feudo, & secundum
hoc semper deberetur interesse, quia om-
nes contractus feudales fiunt reseruat
assensu, & *Doctores* fecerunt iam quæstionem,
an feudum cadat in commissum facta alie-
natione cum reseruatione assensus, vt latius
per *Curt. in suo tractatu feudorum 4. part. num. 112. vers. 21. quæro*, vbi adducit deci-
siones *Bald.* inter se ipsas contrarias, & de-
mum de communi apparet, quod feudum
cecidit in commissum, quia verba sunt con-
traria facta, & ex tali reseruatione scientia
non tollitur contractationis rei prohibita
alienari, quodque scienter proceditur ad
alienationem prohibitam faciendam, & la-
tè *Capys. in sua inuestitura, in verb. feudo-
rum alienationes.*

6 Ex his inferitur malè sensisse *Camer. in*
repet. eiusdem Capituli cart. mibi 49. dum
dicit, quod si quis impetrauit assensum su-
per contractu, ac super solita obligatione
bonorum pro obseruantia contractus: tunc
si assensus super contractu principali non
valeat, quia forsan falsus, vel obrepticus est
detractus: ita quod remanet contractus, ac si sine
assensu celebratus esset, tunc vult, quod sustine-
tur assensus respectu obligationis bonorū.

Si enim secundum decisiones allegatas
annullatur stipulatio, & euictionis promissio,
seu interesse, ex eo, quia omnia sunt ac-
cessoria ad contractum prohibitum, & per in-
directum fieret fraus legis, & sustineretur
actus à lege prohibitus, & improbat: ergo
nullo modo procedit decisio *Camer. & rur-*

1 sus si datur nullitas contractus principalis
 ex defectu assensus, & per *Reg. Constitutio*
 2 *nem* datur facultas reuocandi, & recedendi
 a contractu, etiam quod sub pœna, & iura-
 3 mento fuerit illius obseruantia promissa:
 ergo quomodo potest succedere obligatio
 bonorum pro obseruantia contractus, &
 dari actionem ad interesse: si autoritate
 legis reuocat, & potest contrauenire, ad
 4 quæ ultra prædicta ponderetur decisio *Iser-*
fatis communis, sed ad propositum, in *cap.*
 1. *S. commercium, de prohib. feud. alien. per*
Lothar. dum tradit non valere obligationem,
 dum quis vendit feudum absque assensu, &
 5 promittit sub pœna se curaturum, quod Do-
 minus consentiat: cum omnia dicentur in-
 fraudem, & propterea nulla, & metu pœnæ
 contractus feudales sustinerentur: nec re-
 uocaretur, ibi: *quicquid sequitur ex eo, vel ob*
id seruandum directè, vel indirectè, quod lex
vetat, cassum est, cum principale non teneat,
 6 *nec accessorium, quod ex eo, vel ob id apponi-*
tur extra de fid. instrum. c. inter dilectos, col-
lum. fin. Principale in hoc est contractus
alienationis factus de feudo: accessorium est
obligatio interposita curandæ, ut Dominus
consentiat prohibito aliquo, omnia mala, qua
possunt inde consequi, videntur prohibita.
 Hæc *Isern.* quæ decisio notetur ad quæst. in-
 fra, an debeat extimatio feudi legati.

Et rursus *ibidem* post num. 10. alias cum
 acceptor, seu emptor sciens per nullam stipu-
 lationem potest sibi consulere, quin perdat
 pretiū, nec de euersione agat contra promitten-
 tem: Ratio est, quia contractus erat prohibitus,
 alias si non esset prohibitus sciens, p. cautionem
 posset consuli, &c. Et videatur *Frecc. in 12. limi-*
tat. ad Constitutionem Reg. nã multa eleganter
 tradit ad propositum: & licet *Andr. in d. lo-*
co videatur limitare prædicta; quando hanc
 promissionem fecerit Magnus Consiliarius
 intimus Domini, cui videtur, ut bona fide
 sic credendum facile assensum impetraturum,
 quem sequitur *ibi Afflic. tamen D.*
 7 *Frecc. in 37. limit. ad constitutionem* dicit,
 quod habebat hoc pro valde dubitabili,
 quia semper erit verum scienter contrahi
 super re, cuius contractionem lex prohibet
 expressè: & propterea nunquam fuit
 practicata talis limitatio, licet Magnates,
 & Magni Consilij super feudalibus con-
 traxerint cum promissione Regij assensus,
 & insuper *Afflic.* qui sequitur *ibi Andr.* ponit
 exemplum in assensu alias solito concedi,
 & in Consiliario, qui facile Regem allo-
 quitur, & Princeps eius contemplatione
 multa concedere solet: alioquin si assensus
 esset insolitus: immò denegari solitus, ut in

substitutionibus, in fideicommissis, in con-
 tractibus alterantibus naturam feudorum, tunc
 reputaretur assensus impossibilis, & esset va-
 dique promissio nulla, nec deberetur inter-
 esse, aut aliqua extimatio secundum termi-
 nos *sex. in l. apud iulianum S. fin. de leg. 1.*
 vel quando dubicaretur de fraude, ut quia
 fieret alienatio ad priuandum immediatos
 successores, ob quod perpetuò assensus fue-
 runt denegati, ut supra diximus autoritate
Andr. in d. S. sed & res.

Hinc in contractu inter viuos facta disposi-
 tione de feudo in secundogenitum, vel aliū
 8 per viam donationis, aut alio modo, nõ ad-
 hibetur distinctio, quæ in vltima voluntate
 de secundaria intentione disponentis ad pre-
 tium rei legatæ, quando in corpore disposi-
 tio non subsistit; licet opinio etiam in vlti-
 ma voluntate sit satis controuersa, & disputa-
 9 tata; & *Ego in repet. tex. in c. 1. si vasal feud.*
priuet. tenui, non deberi, licet in consulendo
aliter tenuerim, confirmando tunc meam o-
pinionem cum magis communi Regnicola-
rum, & cum decisionibus alijs factis per no-
stra Tribunalia: sed in puncto iuris teneo ve-
riorem illam opinionem, quod non debeat
tur extimatio, secundum quam postea fuit
decisum in causa Surrianorum iunctis Tri-
bunalibus S. R. C. & Regiæ Cameræ, quæ opi-
nionem tenuit Bal. in l. 1. C. de sacrosanct. ec-
cles. illumq; allegat, & sequitur Aret. in l. a-
pud iulianum S. constat de leg. 1. idem Bal. &
Aluar. in S. donare qual olim. pot. feu. alien.
Curt. in tract. feud. 4. p. nu. 126. vers. videtur
limitanda prædicta conclusio, vbi cumulat
Doct. Iacob. in tracta. eodem in verb. & cum
paçto, quod de ipso feudo vers. iuxta prædicta
quæro Capyc. in repet. c. imperialem cart. 10.
vers. ampliate tertio cumulat. Docto. in nume-
ros, & de cõmuni testatur Schrader. de feud.
1. to. p. 7. c. 2. nu. 9. & latissime, & de communi
testans post Iul. Clar. Intrig. de feud. centur.
2. nu. 184. post Ann. disputantem articulū in
repetitione prædictæ Cõstitutionis cõst. diu-
memoria nu. 138. & nouissime ad latietatem
per Bammac. in suo responso in causa Prin-
cipis Ascoli, quod est insertum in repet. c. om-
nes filij. si de feud. defun. milit. & casus Bam-
 10 *mac. erat extra omnem dubitationem, quia ibi*
erat legatū iurisdictionis secundarū carū, ob
quod seindebatur feudi iurisdictioni, & dabatur
feudo diuersa capita, & efficiebatur mostruū
nec vnquã in Regno est data cõcessio iurisdic-
tionis primarū carū vni, & secundarū alteri,
& cõtra Ducem Suesse fuit decisū in cã Baro-
niz S. Georgij, cuius cõcessionem habuerat
magnus Capitaneus in primis, & secundis c. u-
sis, & demū illa euicta p Saldanarè Mitauu
 vigo-

vigore suorum privilegiorum, qui primas tantum causas habebat, pretendit Dux debere ei remanere iurisdictionem secundarum causarum, & obtinere non potuit, unde cum hæc esset dispensatio, & assensus impossibilis, merito miratus sum de paritate votorum in prædicta causa, & quomodo tanta in ea fuit facta altercatio, quæ in Prorege sunt longe clariora, quia assensus Proregis est impossibilis omnino per *Pragmaticam novem capitulum* supra ponderatam, quod bene advertit *Bammac. in prædicto capit. omnes filij quæst. 4.* qui demum in *prædicto responso* refert decisiones in institutione, ut æstimatione nullo modo debeat. Feudum enim dicitur legitima primogeniti secundum *Hoff. ubi Butr.* & communiter *Scriben. in cap. licet extra de voto.* Intantum quod prædicti *Doct.* tradiderunt, quod sine causa privari non potest, & si aliter testator disposuerit, haberet querelam primogenitus, vel ageret ad supplementum, & secundogenitis dare debet secundum facultates; dummodo tantum remaneat primogenito, quantum decori, & honori dignitatis, ac nobilitatis conveniat: & aliter primogenitus sua primogenitura fraudatus remaneret: vbi *Anebar. idem* sequendo refert post *Joan. Andr. & Abb. dictum magnum B. Bernardi.* quod in nobilibus, semper debet primogenitus totum habere, quia melius est secundogenitorum dispersio quam inter eos hæreditatis divisio, *ibique Anan.* quod videtur admirabile pro Maioribus Hispaniæ. Ideoq; *Andr. in Constitutione Reg. dignum* dixit quod taliter dicitur feudum legitima primogeniti, quod non poterit Pater primogenitum illo privare, & quod dicitur in Regno, dicunt *Doct.* in cæteris feudis dignitatum, & in feudis, in quibus vivitur iure francorum, ut sit legitima primogeniti: hinc pater donando potest dici de inofficiosa donatione secundum *Andr. in d. constit. dignum, & Minad. in constit. 14* in aliquibus in *prin. num. 27.* dum dixit, quod totum feudum est legitima primogeniti, quodq; pater cum assensu potest ex causa disponere in beneficium secundogenitorum, subdit dummodo sincerè, cessante dolo, & fraude, & ita refert fuisse sæpius iudicatum, sicut dicimus in infeudatione secundum iura feudorum, quæ etsi sit à lege permessa, intelligitur, dummodo sincerè, & sine fraude, sic in refutatione, & in omni alia dispositione, de quo latius per *Andr. in d. §. sed, & res, per quos fiat inuestit. cum suis concord. &* quid dubij erit, quod ex dispositione feudi manifestatur animus privandi primogenitum de eo, & dum ex nullitate dispositionis vult

grauare in æstimatione, & sic ad tantundem hæc est fraus notoria, & dispositio feudi sine assensu per indirectum, & non potest dici ita re actum in pendentem propter spem reconvalidationis, quia mortuo disponente, amissa est spes, & est impossibilis assensus post mortem, quia res est hæredis, in cuius præiudicium Rex non solet assentire, ut supra diximus. Unde sumus in terminis *text. in §. constat, & idemmet Camer.* qui contrariam tenuit opinionem, falsus est *in repetit. c. imperialem ear. 27. lit. E*, quod dispositio *text. in §. constat* procedit indubitatè, quando ultra actum dependentem à Principis consensu, sumus in casu, quod ille non soleat præstari, que sufficit attingere: nam non intendo disputare hunc articulum, de quo latius, & diffusè disserui in *d. repet. cap. primi. si vasal. feud. prius.* Bene tamen aduerto quod *Camer. & omnes* qui hanc opinionem tenuerunt, se fundant in solita præstatione assensus, & sic respondent ad *text. in §. constat*, & hanc esse communem opinionem *Scrib. ibi*, qui volunt esse nullam dispositionem, etiam quoad extimationem, quando dependet à consensu Principis, & quid quando assensus non est solitus concedi, ut in casibus supra relatis, tunc quæstio de extimatione non procedit: nam nulla pænitus debetur, & non potest negari quin per dispositionem hanc si tenemus deberi extimationem, quod in fraudem Domini per indirectum feudatarij de feudo disponunt ad libitum sine assensu; sic etiam fraudando successores legitime successione, nam hæres, vel tenetur cedere feudum legatario, vel vendere contra ipsius voluntatem, ut æstimationem soluat, & fraudatur etiam *pragmatica novem capitulum*, quæ vetat Proregibus præstationem assensus testamētis, dum instituitur in feudo alius, quæ successor vocatus ex lege inuestituræ per hunc enim modum, si tenemus deberi æstimationem venit effectivè institutus, qui ex lege inuestituræ succedere non debebat, & lex non est imposta verbis, & non debet circumscribi, nec admitti fraus contra ipsius intentionem, super quibus cogitetur, nam hæc est mea indubitata sententia, loquendo per veros iuris terminos, pro quo videatur decisio *glos. in Cõst. Reg. ut de success. in verb. ex utroq; parente*, quæ videtur punctualis, videatur dec. *Andr. in c. 1. §. quid ergo 3. col. ff. in ff. de inuest. de re alien. fact. & in c. 1. §. commercii 1. col. ibi metu panæ de probib. feud. alien. per Lotbar. q. ut supra pöderata* decidit punctuè; etsi practica est, ut assensus denegetur ei, qui vult cum assensu Regis disponere de feudis hæreditariis, quæ do præsumitur, quod alienatio fiat ad fraudandum

legitimam successorem, quanto magis iudicari debet impossibilis, dum in vltima voluntate, voluntas hæc manifestatur, quod casu data impossibilitate assensus omnes communi voto, & præcipue *Camer.* concludunt, æstimationem nullo modo deberi.

Sed data pro vera opinione in vltimis voluntatibus articulus non habet disputationem
 17 in contractu inter viuos, vt extimatio nullo modo debeat, in vltimis enim voluntatibus benigna, & lata sic interpretatio, sed in contractibus, & stipulationibus secus, & ita in terminis tradit *Bar. in l. multum interest, per illum text. de verbor. obligation.* cum in vltimis voluntatibus, quando iudicatur æstimationem deberi, procedit hoc ex coniecturata mente testatoris, quæ coniectura non habet locum in contractibus ita *Alex ad ppositum autoritate Fulgosi in ead. l. multum interest, qui insimul cu Imol. Angel. Paul. de Casfr. & Aret.* sequitur opinionem *Barol. & 18 las. in d. §. constat n. 26.* notat, & aduertit illum *text.* procedere tantum in vltimis voluntatibus, secus vero in stipulatione, quia si stipulator, stipulatur rem, quæ est in communi commercio, sed non ipsius stipulatoris, stipulatio nullo modo valet, nec quoad extimationem autoritate *Barol. in d. l. multum interest, & Imol. in eadem l.* dum voluit constituere differentiam inter vltimas voluntates, & contractus, dixit quod imputatur stipulatori, quare stipulatur rem, cuius commercium habere non potest: quæ ratio cessat in legatario, cum sine eius facto legatum fiat, *ibiq; Rom.* dicit hanc esse communem, ad quæ conferunt dicta supra de bona, aut mala fide: immò sunt in proprio casu, vt contrahenti iociter super re feudali denegetur actio ad extimationem rei ad interesse, aut de euctione, & omnia intelligantur facta in fraudem legis, & commercij prohibiti per legem feudorum absque Domini assensu in ipsius contemptum, & iniuriam.

Qui articulus æstimationis, vt dixi, in d. e. 1. si vafal feud. priuileg. concluditur in vltima voluntate ex *text. in l. fin. ff. commun. prad.* ibi, quod non sicut viuentium, ita & de functionum actus suspendi, receptum etiam est, & in contractu inter viuos, argumentum est inconuincibile: nam vt diximus etiam autoritate *Camer. in d. cap. imperialem cart.*
 19 8 a tergo, contractus feudalis consistit ex tribus personis, loquendo de feudatario alienante, videlicet dantis, recipientis, & Domini consentientis, nam indubitatum est infeudationem esse contractum nominatum secundum *Andr. in pradud.* & cum vafallus vigore primi contractus inuettitur est Domi-

no obligatus, quando demum vult alienare, venit extimendus ab obligatione contracta cum Domino, alium sui loco subrogando, & sic quod Dominus alium recipiat in vafallum, quod facere non tenetur, cum non cogatur in vafallum recipere alium, quam quem ipse vult, & obligatio contracta primo loco per vafallum infeudatum, quæ erat voluntaria ex post facto est facta necessaria, & cum natio prouocat, & deterret, & prospicere debet Dominus cum quo contrahit, & tandem in feudis interest Domini, si placet, vel displicet, quæ omnia consistunt in regulis, & terminis feudorum, nunc sic si contractus perficitur ex consensu contrahentium, & antea non est contractus, quia de sic substantia, & essentia, & inter ceteros contrahentes, vt diximus, est Dominus: igitur ipsius consensu deficiente non dicitur contractus, nec conclusus, nec perfectus, & consequenter si non adest perfectio, & conclusio dispositionis non adest contractus, & consequenter ex contractu imperfecto, & non firmato non potest oriri actio.

20 Sed quid in donatione facta contemplatione matrimonij à Patre, in filium, sine quæ aliter matrimonium non esset contractum: ita quod non solum filius est interessatus, sed principaliter vxor, eiusque Patre, fratres, & cõiuncti, qui matrimonium cum tali donatione contractauerunt, & respectiue ad donationem dotem constituerunt, præsupponendo, quod donatio habeat conditiones tales, quod non sit simplex refutatio, sed assensu indigeat, qui aliter non fuit impetratus, & sic remanet donatio facta nulla; nam dixit *Guido Pap. decis. 145.* quod tales donationes sũt pro lege seruandæ, quodque cõsentur pars contractus matrimonij, sine quibus matrimonium non esset contractum, & alias contrahentes decepti remanerent: & propterea dixit *Guid. Pap.* quod sunt pacta correspondiua appolita in contractibus dotalibus: eritque contractus innominatus, do tantam dotem, vt facias tantam donationem: & ob id oritur actio in factum ad interesse, matrimonio iam consumato irretractabiliter, & dote consequuta ad *text. in l. naturalis §. et si quidem, & §. at cum de ff. de præscrip. vr.* & de generali consuetudine habito respectu ad dotes, & etiam ad qualitatem matrimonij sunt similes donationes, vt latius explicat *D. Præsid. de Franchis in decis. 436.* dicens, has donationes taliter esse firmas, & irrevocabiles, quod nec mariti, nec filij possunt mulieribus præiudicare, propter quod fuerunt semper annullatæ cautelæ factæ in præiudicium talium donationum, idemque tradit idem

D. de

D. de Franch in decis. 205. vbi refert sic passim iudicatum. Habet enim vxor insimul cū filijs, & cæteris coniunctis causam onerosā secundum *tex. notab. ad hoc in l. 1. C. de impon. lucratiu. descript. lib. 10.* Ibi *affinitatis coeundę causa donauerit, & ibi, nec enim iuris optimi est. ut matrimonium cum tot, tantisq; suis difficultatibus opprimatur:* & idē notabiliter *Andr. de Barul. ibi* dicit, quod tales donationes non dicuntur habere titulū lucratiuū; cum sint subiectæ & neribus matrimonij, & respectu filiorum, dicit idē *tex. satis* notanter, quod est potius debiti naturalis solutio, quā liberalitas: hinc *Bart. 10. de Plat. & Rebuff.* tradiderunt *ibidem*, quod si gabella est imposta pro eo, quod transferatur titulo lucratiuō non soluetur de tali donatione facta filio per rationem positam in *tex. & 10. de Plat.* ponderat eundem *text.* in illis verbis *affinitatis coeunda causa*, vt qui aliquid recipit, vt donet, vel donat, quia recipit non dicitur tunc titulus lucratiuus, vbi *Bald.* per regu. eiusdem *tex. not.* quod donatio propter nuptias non dicitur titulus lucratiuus.

Et licet simus in contractu inter viuos, & debet imputari vxori, ipsiusque coniunctis, qui scienter super feudalibus contraxerunt, & stante scientia, & sic mala fide nullum debetur interesse secundum *praallegata*, tamē notentur responsiones.

In Regno, vt supra fundatum fuit, emptor recuperat pretium, sicut venditor rem feudalem alienatam, etiam quod scienter contraxerint: igitur quare vxor, qui in pretium matrimonij, & dotis, & correspectiuē ad hęc matrimonium fuit contractum, donationem recepit, non recuperabit æstimationem huius donationis, si est pars contractus matrimonij, si propter eam tanta dos fuit constituta, si sine ea matrimonium non esset contractum: ita quod dicitur habere causam onerosam, & erit talis donatio pretium constitutum dotis, & matrimonij, vel saltem erit permutatio facta inter contrahentes: videlicet, ex vna parte dos, & ex altera donatio: vnde sicut rei feudalis annullato contractu pretij est restituendū: ita pariter annullata donatione data in pretium, seu permutatione dotis, & matrimonij debet loco pretij cuius præstari interesse, seu illius æstima-

24 tio pro quo afferro decisionem *Andr. in §. & contrario colum. final. de inuest. de re alien. fact.* intellecta communiter per nostros *Regnicolas* in quarta constituta in feudo absq; assensu, vt re cuius debeatur vxori æstimatorio, quia est causa onerosa, & respectiuē ad dotes constituta fuerat quarta, licet absque

assensu in feudo constitui non poterat; nam licet *Andr.* ponat casum in emphyteusi ecclesiastica, quia eadem est ratio, & procedit argumentum de emphyteusi ad feudum, & sic in feudo, & in donatione facta propter nuptias feudi absq; assensu intellexit *Andr. Camer. in cap. imperialem cart. 28. fol. 2. in fin. vers. sed quid verbis moror.* vbi testatur de communi opinione *Doctōr. & cart. 28. eolum. 3. vers. hoc idem tenuerunt in feudo,* & sic intelligit *Andr. Frecc. in differ. feud. ex pact. & hered. in 12. differentia.* Nec obestio modernorum addentium ad *Andr. ibidem* in aliquo obstat, dum ponderant scientiam, nam non procedit hoc in mulieribus, vt ex eodem *Andr.* in sequ. argumento dicemus.

Sed magis ad casum decidit *Andr. in §. donare in addit. qual. ol. pot. feud. alien.* vbi etsi non possit dari feudum in dotem absque assensu, si tamen fuerit datum etiam cum scientia, tam viri, quā vxoris declaratum est fauore matrimonij, vt in *registris Regis Federici* deberi æstimationem non obstante nullitate contractus, dicitq; *Andr.* quod scētia non debet nocere mulieri, quia hæc rigoroſa non consueuerunt scire mulieres; & sic dixit limitari *text. in d. cap. imperialem in §. Imperator: Lotharius*, quā doctrinam refert, & sequitur *Capyc. in repet. cap. imperialem cart 16. vers. quarto notandum idem* que tradit *Iser. in consit. Regn. fratribus*, vbi quod interim tenebit vir feudum loco pignoris, & durabit etiam quod feudum deuoluatur ad Dominum, quia considerauit Rex causam honoratam, ac fauorabilem, ne mulieres per iuris subtilitates deceptæ remaneant.

Si ergo hæc donationes sunt pars contractus matrimonialis, fiunt, vt mulieres, ac filij commodē viuant, ac decētem vitam ducāt, habent causam onerosam, datur in muliere bona fides: ita quod scientia secundū *Andr.* quod sit res feudalis non nocet, quia mulieres scire non habent rigorosas prohibitiones feudorum; dicitur emisse mulierem hæc donationem, dum respectiuē ad illam matrimonium contraxit, & talem dotis quantitatē constituit. Igitur omnino æstimatorio debetur, tum quia secundū *Andr.* datur bona fides in muliere, quo casu de iure communi feudorum, & etiam de iure Regni potest agere ad interesse: tum etiam quia dicitur donatio pretium recompenſatiuum matrimonij, & dotium, & de iure communi feudorum pretium recuperat; & in terminis *Constitut. Regn.* etiam absque bona fide in omnem casum pretium solutum restitui debet

bet, pro quo est propria decisio facta in cau-
 25 sa illorum de Rota cum Ascanio Columna,
 vbi iudicatum fuit, teneri Ascanium ad æsti-
 mationem Castrorum promissorum ex cau-
 sa remunerationis seruitiorum; licet in con-
 tractu non interuenerit assensus, & hoc ca-
 ratione, quia ex causa onerosa, & seruitia
 importabant pretium, & æstimationem, quæ
 decisionem refert *D. Pree. in d. 12. differ.*
int. feud. ex pacto. & feud. hered. in 3. lib. &
Ann. vbi supra num. 159. Et tandem, vt di-
 ximus, lex feudorum absolute tradit, quod
 quando non est emptor, seu non sunt con-
 trahentes in mala fide, quod excusantur, &
 datur actio ad interesse, quæ mala fides cum
 non consideretur in muliere ex preallegatis:
 immo consideratur ex aduerso fraus, dolus,
 & deceptio; maxime in mulieribus principa-
 libus, & nobilibus, dotes ingentes constitu-
 tibus, quæ per alios contrahunt ratione se-
 xus, pudicitie, & honestatis, in quibus lex
 ignorantiam præsumit, & credere tenentur
 bono viro. Propterea omni iure videtur de-
 beri æstimationem, quæ cogitentur: nam
 succedunt in dies, & Ego indubitanter pro
 hac parte iudicarem. Quicquid dixerit *Io.*
 26 *Vinc. de Ann. in allegat. 140.* qui ad prædi-
 cta non aduertit, nec verbum quidem de præ-
 dictis tractat, articulum non degustauit, &
 interiora eius non penetrauit, & in illa pro-
 pria causa aduersus allegationem illam la-
 tius scripsi, dum eram Aduocatus Alonsi
 Sanchez filij prædicti Marchionis, omni ge-
 nere virtutum cumulatisimi, & verè reco-
 lendæ memoriæ, sed aduersæ fortunæ. Tenui
 inquam opinionem, vt supra relatam, pro in-
 dubitata, pro christiana, & quod ex ea om-
 nes machinationes fraudum penitus tollerè-
 tur, quæ causa me existente medio fuit inter
 successores transacta, stante maxima ipsius
 27 dubietate ex præallegatis. Et sic pariter an-
 nullarem quamlibet dispositionem, quæ quo-
 modolibet fieret ad fraudandum legitimum
 successorem, quamquæ essemus in feudo hæ-
 reditario, cum lex non concomitetur frau-
 dem, & omnia quæ permessa sunt, intelligun-
 tur, dummodo sincerè, & bona fide, sine odio,
 & fraude fiant, ad *tex. in d. cap. 1. §. sed &*
res, per quos si. inuestit. Ibi per feudum tamè
cuilibet dare potest nisi fiat in fraudem, vbi
glos. in verb. in fraudem, dicit si ideò fecit,
vt priuet eum, qui succedere deberet ad
suam successionem ibique Andr. & omnes,
Neapod. in consuet. Et si testator in verb. di-
sponere num. 14. maxime concurrente titulo
 lucrativo legari, vel donationis secundum
Neapod. quæ sunt decisiones ad hoc punctua-
 les. Item *text. in cap. 1. qual. objm. pot. feud.*

alium. Ibi quod tamen bodiè sincerè, & sine
fraude licet ei facere, vbi Andr. & Scrib. cõ
municer glos. Magistr. in glos. magna circa
mediam. in rubr. de alien. feud. pat.

- 28 Sed an detur reuocatio vigore prædictæ
 Constitutionis Regni post preces Regi por-
 rellas, & pendente consultatione, si assensus
 debet præstari, & de materia reuocacionis
 factæ, vide in *decis. mea 6.*
- 29 Et quid de prælatione Domini in vendi-
 tione feudi, quando non pro se, sed in alie-
 rius beneficium vult illam exercere, & mul-
 ta de feudo franco, & an exemptus ab ad-
 hoæ, sit exemptus à donatiuis, vide in *decis.*
mea. 1.
- 30 Et quid de prælatione consanguinei in
 venditione feudi, vide in *decis. mea 10.*

S V M M A R I V M.

- 1 Filius in feudo hereditario non institutus,
 an succedat, & succedendo an teneatur ad
 onera absque assensu per defunctum fa-
 cta.
- 2 Opinio Doctor. refertur, quod non institutus
 vniuersaliter, vel in quota non succedit
 etiam quod sit institutus in re certa.
- 3 Opinio aliorum refertur volentium institu-
 tum in re certa, & non in feudo heredita-
 rio succedere in eo, & non teneri ad onera,
 quæ reprobatur, & declaratur tantum
 procedere in feudo ex pacto, non heredita-
 rio, & num. 4. vbi decisiones distin-
 guuntur.
- 4 Institutus in re certa, quomodo dicatur ef-
 se loco legatarij, & ad onera hereditaria
 non teneri.
- 5 Testator potest habere duo patrimonia.
- 6 Feudatarius potest habere vnum heredem
 in feudis, & alium in allodialibus.
- 7 Hæres in feudalibus, & hæres in allodiali-
 bus, vnusquisq; contribuit pro rata bono-
 rum in oneribus hereditarijs.
- 8 Feuda hereditaria veniunt in petitione hæ-
 reditatis, & dicuntur esse corpus patri-
 monij, & computantur filijs in legiti-
 mam.
- 9 Filius in feudo ex pacto est deterioris con-
 ditionis, quam agnatus, quia tenetur etiam
 hæres in hereditate allodij, sed sufficit,
 quod sit institutus in re certa, & latius
 nu. seq.
- 10 Filius in feudo ex pacto non tenetur ad onera
 hereditaria, confecto inuentario, quia
 feudum non est de corpore hereditatis,
 quod secus est in feudo hereditario, &
 num. 12.

Leges

- 13 *Leges ciuiles non sunt adducenda in materia feudi hereditarij, dum predicta qualitas consideratur in eo tanquam substantialis, & intrinseca, non autem ut accidentalis, & separata.*
- 14 *Feudi hereditarij natura est, ut succedens in eo dicatur esse haeres feudi, & in eo succedere, tanquam institutus à principio generationis ipsius.*
- 15 *Decisio Gul. Pern. Sicul. commendatur ad predicta.*
- 16 *Feudum concessum pro se, & heredibus est hereditarium, & in Regno opinio est indisputabilis.*
- 17 *Succesorem in feudis hereditarijs oportet habere qualitatem sanguinis, ac qualitatem heredis, quod vltimum intelligitur, quatenus pater instituit, alias si non fiat per filium, vel, alium, successor feudum habebit tanquam institutum in eo à principio generationis ipsius, & sic quia haeres semper tenetur ad onera, quod non est in feudo ex pacto.*
- 18 *Testator potest habere heredem ex testamento in allodialibus, & ab intestato in feudalibus.*
- 19 *Inuentarium in feudo hereditario releuat taliter, quod si non confecerit, tenebitur haeres etiam ultra vires.*
- 20 *Feudatarius etiam non institutus ab vltimo moriente iure hereditario successionem feudi hereditarij capit.*
- 21 *Opin. omnium Doct. distinguitur & firmatur opinio in feudo hereditario, ut non institutus in eo succedat cum qualitate tamen hereditaria, & ad omnia onera teneatur, vbi de communi testatur, & referuntur decisiones facte pro hac parte, ac confutatur opinio Bammac. in cap. Titius. si de feud. defun. mil.*
- 22 *Onera hereditaria, si fuerit mandatum ab vno tantum herede solui, alter haeres, seu cohaeres non tenetur contribuere.*

A R G V M E N T V M.

Filius in feudo hereditario non institutus succedit, sed tenetur ad onera. In feudo ex pacto sufficit successorem institutum in re certa. Contributio in oneribus hereditarijs fit inter haeres, tam allodialium, quam feudaliū. filius in feudo ex pacto non tenetur ad onera confecto inuentario. In feudo hereditario dicitur quem esse heredem in ipso feudo. Inuentarium in feudo hereditario non releuat, nisi vt feudatarius non teneatur vltra vires hereditatis.

S. III.

A Eterum videamus attentis supra discussis, quomodo procedat articulus alias ventilatus, sed confutum, si in feudo hereditario filius haeres non institutus adhuc succedet, & si tenetur ad onera hereditaria, cum qualitas feudi hereditarij requiratur, quod successurus in eo sit haeres defuncti, in tantum quod in frascripti Doct. voluerunt, quod qui haeres institutus non fuerit, succedere non possit, ob quod vel alius agnatus succedet, vel eo deficiente Dominus directus erit successor, & voluerunt non sufficere esse institutum, in re certa, sed vel vniuersaliter, aut in quota, ita Curt. in tract. feu. t. p. 8. q. num. 10. vers. & per predicta, Rol. à Vall. in consil. 28. num. 52. 1. volum. vbi cumulat innumeros Paris. cons. 16. num. 14. 1. volum. Burf. cons. 92. num. 28. 1. volum. Alber Brun. cons. 9. & 10. cumulat decisiones, & testatur de communi idem Capbal. in cons. 657. Peregrin. consil. 19. in prin. vbi pariter Doct. innumeros cumulat Pet. Greg. de concess. feud. 2. par. q. 10. num. 22. recentet pariter multos Pistor. in suis quest. feu. 2. par. 1. q. nu. 67.

Alij dixerunt in feudo hereditario filium institutum in re certa, non autem in feudo, succedere in ipso feudo, & non teneri ad onera hereditaria, de quo per Capyc. in sua inuest. in ver. feudorum executiones vers. successor in 2. lim. sed dictum tuum fundat auth. Bald. qui loquitur in feudo ex pacto, vt inf. dicemus, & ante Capyc. dixit hoc Gul. Pern. in 4. notab. in vers. sed moueo dubium idemque tenuit Afflic. in cap. 1. an agnat. auth. Iacob. de Beluis. & Bald. qui pariter, vt infra dicemus, loquuntur in feudo ex pacto, & eodem morbo laborat, dum eandem opinionem tenet in Const. Reg. si quis post litem, & Guliel. Pern. vt infra demonstrabimus est sibi contrarius, & omnes decisiones, quae adducuntur, loquuntur in feudo ex pacto, & pariter errauit Ioan. Tho. de Mar. tit. 6. de feud. haere. antiq. vers. 2. limitatur dum auth. Iacob. in ver. ita quod ipsi inuestiti nu. 5. & Curt. vbi supra voluit, vt filius institutus in re certa bonorum paternorum, possit habere feudum, nec eo casu astringetur oneribus hereditarijs, errauit inquam, & Iacob. loquutus est in feudo ex pacto, & in specie ad limitationem sext. cap. 1. an agnatus, & omnes,

3 omnes, qui hanc opinionem tenuerunt, se
 deceperunt in eo, quod institutus in re cer-
 ta habetur loco legatarij, & omnia onera
 spectant ad heredem vniuersalem, ex regul.
tex. in l. quoties C. de hered. instit. & bene di-
 cunt respectu rei certæ, in qua est institutus,
 sed si ab intestato succedit in feudis, & in eis
 6 est heres vniuersalis, vt infra dicemus, cū pos-
 sit testator duo habere patrimonialia, vnū paga-
 nicū, & aliud castrense ad *tex. in l. si certarū*
 7 §. 1. ff. de milit. test. sic etiam dicit Bald. in
 feudatario, vt possit habere vnum heredem
 in feudibus, & alium in allodialibus in au-
 them. cessante num. 4. C. de leg. hered. cumulat
 multa ad propositum Lanar. in cons. 80. nu.
 14. & seq. Hinc decisum est, & pro lege ser-
 8 uatur, vt vnusquisque hæres contribuat pro
 rata bonorum secundum Capyc. decisio. 198.
 latius D. Frecc. in 13. differ. int. feud. hered.,
 9 & feud. ex pacto. ob quod dixerunt Doct. ve-
 nire feudū hereditariū in petitione heredi-
 tatis auth. Andr. & prius glos. in l. non tan-
 tum §. videndum ff. de petit. hereditat. & de-
 cisiones cumulat D. Frecc. vbi supra in 8. dif-
 fer. & quia censetur vt cætera bona allodia-
 lia, & dicitur esse corpus patrimonij, propte-
 rea computatur filio in legitima, idem Frecc.
 in differ. 14. ergo quo iure fūdari potest, q̄ ad
 onera hereditaria filius in hereditario feudo
 succedens nō tenetur q̄ nō est in feudo ex pa-
 10 cto: nam cum filius sit deterioris conditio-
 nis, quā agnatus, quia tenetur hæres esse
 in hereditate allodij patris, iuxta regu. *text.*
in cap. 1. an agnatus, vbi Andr. & commu-
 niter Scrib. propter ipsius honorem, cum ab
 eo habeat esse, & iniuria pater afficeretur,
 quod non procedit in agnato, propterea non
 potest admitti ad feudi successionem, nisi sit
 hæres patris in allodio, & ob hoc dicunt Do-
 11 ct. quod sufficit esse institutus in re certa,
 vt habeat nomen heredis à lege requisitum,
 & sic in feudo succedet, & non tenebitur ad
 onera, confecto tamen inventario, ita Iacob.
 de Beluis. in cap. 1. an agnatus, & dat ratio-
 nem ibi Bald. dicti Iacob. de Beluis. quare fi-
 lius institutus in re certa habebit feudum,
 & non tenebitur ad onera, quia ius feudi
 non concernit hereditatem distributiue, sed
 solam heredis qualitatem respicit denomi-
 natiue, & sic loquitur ibi pariter Aluar.
 quæ ratio non procedit in feudo heredita-
 rio, dum feudum est de corpore hereditatis,
 & quis succedit, vt hæres in ipso feudo, & sic
 non denominatiue, sed substantialiter, & di-
 12 stributiue respectu qualitatis hereditaria
 transubstantiata in ipso feudo, & hoc est,
 quod pariter dicit idem Bald. in cap. 1. de
 success. feud. qui loquitur in feudo ex pacto

non hereditario, & tractat de filio instituto
 in re certa, vt habeat portionem sibi debi-
 tam in feudo, quia feudum non est de corpo-
 re hereditatis, & nomen hæres, dicit ipse, re-
 spectu bonorum extrinsecorum, quæ non
 sunt de corpore hereditatis, verificatur et-
 iam in hærede ex re certa, & allegat Iacob.
 de Beluis. in cap. 1. an agnatus, & sic intelli-
 git illum in feudo ex pacto, quod non potest
 tergiversari, quæ eleganter declarauit Ca-
 mer. in allegato cap. imperialem, §. prætere-
 13 Ducatus cart. 96. dicens, quod secundum na-
 turam propriam hereditariam feudum effi-
 citur hereditarium, & ob id in ipso feudo
 erit heres, & hæc qualitas transit in substan-
 tiam taliter, quod feudum non est amplius
 illud, quod fuerat antea, & Ego addo, quod
 cum pœnes Regem non detur feudum, & il-
 lud à lege inuestituræ suam innatam assumit
 naturam, cum qua nascitur, viuit, & morietur
 propterea non est bene dictum, quod non est
 amplius illud, quod erat, sed quod semper
 fuit idem à sua natiuitate, ita quod secun-
 dum eundem Camer. qualitas hereditaria
 non est accidentaliter, nec quid separatum à
 substantia feudi, sed ipsum feudum, & ob id
 14 dixit in hac specie feudi hereditarij minimè
 arguendum esse à legibus civilibus, quæ qua-
 litatem hereditariam considerauerunt, tan-
 quā quid accidens separatum à substantia
 rei, in quo dixit errasse Dec. in cons. 185. cū
 scēta sua, volentem, vt starent ista simul, vi-
 delicet feudum non capi, tanquā rem heredi-
 tariam, & successorem esse heredem: nam
 feudum ipsum est hereditarium, & successor
 in eo succedit, tanquā in corpore heredi-
 tario, quod eleganter paucis verbis explica-
 uit Andr. in cap. 1. §. quid ergo de inuestit. de
 re alien. fact. idem Camer. in loco supra alle-
 gato car. 106. à tergo, vers. ita tenet Iser. latif-
 simè, & eleganter per eundem in cap. 1. an
 agnatus in quest. 9. num. 91. omninò viden-
 dum, & decis. Bald. Iac. de Beluis. & aliorum
 in quibus se fundant Capyc. & Afflic. bene
 procedunt in feudo ex pacto, vt ipsi loquun-
 tur, non autem in feudo hereditario, & sic
 pariter in feudo ex pacto loquitur Iacob. de
 Beluis. cum sequacibus in cap. Titius si de
 feud. defun. milit. Quam opinionem, vt in feu-
 14 do hereditario dicatur quem esse heredem
 feudi, & in eo quem succedere, tanquā
 heredem institutum à principio generatio-
 nis ipsius, tenuerunt omnes antiqui nostri, vi-
 delicet Andr. Loffred. Camer. Reg. Villan.
 Minad. D. Frecc. & Siculi in c. volentes, &
 secundum hanc opinionem semper iudica-
 tū, latè tradit Pistor. in loco infra allegando
 & vt latius habetur in consilijs meis 13. 34.

52. et 88. quod etiam bene explicat *Doctissimus Don Garzia Mastrillus in add. ad Pet. Greg. in par. 2. titul. 10. in lit. M.* & notetur dictum elegans *Gugliel. Pern. in loco allegat. vers. nota bene* cuius infrascripta sunt verba.

15 *Et nota bene, quod nunquam audisti, quod eo casu, quod feudum est hereditarium quia conceditur tibi, & heredibus, ut dixit Princeps, quod filij tantum sint heredes, tunc ex ipsa concessione Principis, & sic ex ipsa lege, ex tunc fit heres, unde amplius non curamus, an instituat filius heres, vel non, quia ad id semper est heres, & venit ut heres constitutus ab intestato ab ipsa origine concessionis, & sic non potest aliter venire, quam ipsi fuerit concessum, unde non est tractandum, vel curandum, instituat pater, vel non quoad huiusmodi feudum, & hoc vult bellissime Andr. de Iser. de inuest. de re alien. fact. cap. 1. Hæc Pern. ex quo videtur se contrariasse cum dictis antea in verb. sed mo-*

16 *neo dubium, & etiam in suo consil. 6. quæ opinio in Regno est indisputabilis pro speciales Constit. & Capit. ipsius, ex quibus confunduntur dubietates, Frecc. in 16. diff. in loco ubi supra allegat. Dicit enim Constitut. Regni post mundi machinam, cum igitur Regnum Sicilia nostre maiestatis hereditas pretiosa, & in Constitut. Reg. incip. cum hereditarium nostrum Regnum, & in cap. Regis Caroli Illustris Principis Salerni Regis primogeniti incip. Prelatis Ecclesiarum ibi prædictumque nostrum hereditarium Regnum Sicilia, cuius inuestitura est pro se, et heredibus & habetur per Moder. Add. ad And. in d. S. quid ergo.*

17 *Ex his insurgit tertia, & vera opinio, & cum in feudis requiratur qualitas sanguinis, & heredes non omnes sunt vocati ad successionem, sed qui habent hanc qualitatem, & sic è contra non sufficit qualitas sanguinis, nisi sit hæres, quia sic concessum, propterea communis est schola Doct. ut quando non stetit per filium adire patris hereditatem suamque esse heredem, quia pater alium instituit, tunc ex qualitate innata à principio generationis feudi secundum decisionem prædictam Pern. filius, qui habet qualitatem sanguinis, feudum hereditarium auocabit, quia non stat per eum esse heredem ultimi morientis, & in eo dicitur institutus à principio acquisitionis feudi ex natura hereditaria illi appropriata, ita quod testator respectu allodialium dicitur habere heredem ex testamento, & respectu feudalium ab intestato, quod ex post facto bene subsistere potest; dictum fuit originale glos. in Con-*

stitution. Regn. ut de successione in verb. ex utroque parente, aliàs dicit glos. inducta esset fraus ad priuandum filios successionem illis in feudis debita, & hoc dictum sequuntur omnes in feudo ex pacto, & latius D. Frecc. ubi supra in 10. differen. & solemniter Camer. in capit. 1. an agnatus quasi 14. nu. 114. nam iniuria, & honor patris non considerantur, ut bene aduertit Camer. dum satisfactum intelligatur patris voluntati, qui alium, & non filium elegit sibi in heredem, & pariter idem in feudo hereditario ex præallegatis, sed differentia consistit in feudo hereditario, cum filius sit hæres in ipso feudo, tanquam de corpore hereditatis, quod non est in feudo ex pacto, quod de hereditate non dicitur, & cum hæres in feudo hereditario illud consequatur filius, ut talis tenebitur ad omnia onera, ut bene distinguit Minado. in consil. 10. 3. column. numer. 71. & idem Camer. in d. quasi 14. dicens succedere in feudo hereditario etiam non institutum, quoniam non stat per ipsum, & erit hæres in ipso feudo, cum sit quoddam vniuersum, in quo de per se qualitas hereditaria esse potest; & si intelligitur institutus à principio acquisitionis feudi secundum Pern. quid dubij, quod tenebitur ad omnia onera hereditaria insimul cum alio hærede instituto in allodialibus, & hæc est communis, obseruata, & iudicata opinio, ut latissime habetur per Pistor. in suis quasi 10. m. 2. quasi 1. qui omnes cumulat, & nihil relinquit intactum, & ibi num. 82. refert hanc esse communem opinionem, & num. 84. quod in iudicando ab ea non est recedendum, & num. 70. cumulat omnes nostros Regnicolas pro hæc opinione, & hoc est, quod communiter Doct. dicunt, videlicet in feudo hereditario inuentarium non releuare, quo minus ad omnia onera defuncti teneatur feudatarius vsque ad concurrentem quantitatem valoris feudi, & si non confecerit inuentarium tenetur etiam ultra vires, cumulat decisiones omnium Pistor. ibi supra num. 73 cuius decisionis author fuit Iser. communiter sequutus in d. capit. an agnatus, ubi Camer. 2. part. num. 84. & in cap. imperialem fol. 20. in liter. E. Loffr. in consil. 46. latissime in meo consil. 13. in consil. 34. in consil. 52. & in consil. 88. 1. volum. hinc & si feudum dicatur legitima primogeniti, tenetur camé ad onera, quia capit ut hæres, & est hæres in ipso feudo, quod dicitur patrimonium hereditatis, Frecc. in differ. 19. & propterea iure hereditario successionem feudi capit feudatarius, etiam non institutus ab ultimo morien-

18 *tionem. Regn. ut de successione in verb. ex utroque parente, aliàs dicit glos. inducta esset fraus ad priuandum filios successionem illis in feudis debita, & hoc dictum sequuntur omnes in feudo ex pacto, & latius D. Frecc. ubi supra in 10. differen. & solemniter Camer. in capit. 1. an agnatus quasi 14. nu. 114. nam iniuria, & honor patris non considerantur, ut bene aduertit Camer. dum satisfactum intelligatur patris voluntati, qui alium, & non filium elegit sibi in heredem, & pariter idem in feudo hereditario ex præallegatis, sed differentia consistit in feudo hereditario, cum filius sit hæres in ipso feudo, tanquam de corpore hereditatis, quod non est in feudo ex pacto, quod de hereditate non dicitur, & cum hæres in feudo hereditario illud consequatur filius, ut talis tenebitur ad omnia onera, ut bene distinguit Minado. in consil. 10. 3. column. numer. 71. & idem Camer. in d. quasi 14. dicens succedere in feudo hereditario etiam non institutum, quoniam non stat per ipsum, & erit hæres in ipso feudo, cum sit quoddam vniuersum, in quo de per se qualitas hereditaria esse potest; & si intelligitur institutus à principio acquisitionis feudi secundum Pern. quid dubij, quod tenebitur ad omnia onera hereditaria insimul cum alio hærede instituto in allodialibus, & hæc est communis, obseruata, & iudicata opinio, ut latissime habetur per Pistor. in suis quasi 10. m. 2. quasi 1. qui omnes cumulat, & nihil relinquit intactum, & ibi num. 82. refert hanc esse communem opinionem, & num. 84. quod in iudicando ab ea non est recedendum, & num. 70. cumulat omnes nostros Regnicolas pro hæc opinione, & hoc est, quod communiter Doct. dicunt, videlicet in feudo hereditario inuentarium non releuare, quo minus ad omnia onera defuncti teneatur feudatarius vsque ad concurrentem quantitatem valoris feudi, & si non confecerit inuentarium tenetur etiam ultra vires, cumulat decisiones omnium Pistor. ibi supra num. 73 cuius decisionis author fuit Iser. communiter sequutus in d. capit. an agnatus, ubi Camer. 2. part. num. 84. & in cap. imperialem fol. 20. in liter. E. Loffr. in consil. 46. latissime in meo consil. 13. in consil. 34. in consil. 52. & in consil. 88. 1. volum. hinc & si feudum dicatur legitima primogeniti, tenetur camé ad onera, quia capit ut hæres, & est hæres in ipso feudo, quod dicitur patrimonium hereditatis, Frecc. in differ. 19. & propterea iure hereditario successionem feudi capit feudatarius, etiam non institutus ab ultimo morien-*

moriente secundum *Dominum Minad. in allegat. consil. 10.* quem allegat, & sequitur *Pisfor. num. 69.*

Ob quod distinguendo dicta *Doctorem* non potest dubitari de hac communi opinione, nam multi, qui dicunt in feudo hereditario etiam non institutum succedere, cum per ipsum non stat, isti non faciunt ad articulum, si succedendo tenetur ad onera, alij qui loquuntur in feudo ex pacto non hereditario, pariter non faciunt ad questionem, alij qui loquuntur in propria questione feudi hereditarij, dum non aliter disputando articulum simpliciter fundauerunt dictum ipsorum ex decisione *Doctorem* loquentium in feudo ex pacto, similiter de illis nulla est habenda ratio, quibus de medio sublati apparet hanc esse communem opinionem fundatam per iuris terminos in alia opinione communi, videlicet, quod succedens in feudo hereditario dicitur heres feudi, & feudum est de corpore hereditatis, ergo si heres tenetur, ut talis ex facto defuncti, ad *text. in l. cum a matre C. de re vendicatione*, & successiue tenetur ad omnia onera in hereditate relicta, quia dicitur succedere ultimo morienti ab intestato cum qualitate tamen hereditaria secundum *omnes*, ut per *Pisfor. ibi supra num. 71.* & contra tradita per *Regentem de Curt. in suo diuers. feud. in cap. incip. multoties nu. 117. Consil. de Georg. in allegat. 20. & Pat. Gregor. part. 4. num. 14.* fuit pluries decisum etiam per Collaterale Consilium per binas sententias, cum impositione perpetui silentij, ut *idem de Georg.* refert, & Ego fui Aduocatus in illa causa *Lucretia de Como*, & victoriam reportavi, in qua est *consilium meum allegatum num. 23.* cumque successor in feudo dicatur successor vniuersalis respectu feudi, & sic quando est hereditarium, dicitur heres vniuersalis in feudo, sicut quilibet alius in allodio, ut dixit eleganter *Bal. in d. authen. cessante nu. 4. C. de leg. hared. Capyc. in decis. 20. num. 29. Boer. decis. 204. num. 45.* propterea nulla habita fuit ratio illorum, qui dixerunt successorem in feudo non institutum dici heredem in re certa, vel particulariter in feudo institutum haberi pro legatario, & sic non teneri ad onera, ut late per *Dominum de Frach. in sua prima decisione in fin. auctoritate Bal. in l. si certarum ff. de milit. testamento*, in qua decisione apparent decise per Sacrum Consilium omnes questiones, prima, quod heres in feudo non institutus succedit: secunda, quod si feudum est hereditarium succedit cum qualitate hereditaria: tertia, quod propter hoc tenetur ad onera omnia: quarta, &

ultima, quod non dicitur succedere in re certa, nec dicitur heres particularis, sed vniuersalis in hereditate feudali, & ponderetur dictum elegans in *pradicta decis. nu. 25.* quod si ex hoc posset feudatarius per indirectum eximere feudum hereditarium a solutione onerum, quodque succedens in eo haberet illud precipuum, esset mutare naturam feudi, cum ad successorem absque natura hereditaria feudum transfret, & sic faceret illud de hereditario feudum ex pacto, quod sine Regis expresso consensu fieri nullo modo potest, vbi decisiones cumulat, ex quo iustissime *Pisfor.* dixit hanc esse communem, & approbatam opinionem, & secundum eam a iudicando non esse recedendum, & responsu apparet omnibus argumentis contra illam adductis per *Eruditissimum Bammac. in d. 6. Titius, si de feud. defunct. milit. quast. 1.* & specialiter septimum argumentum, quod videtur magis urgere, nam ut diximus, non solum in feudo hereditario habet feudatarius nomen heredis, sed capit bona cum qualitate hereditaria, & est qualitas in se substantialis, & non accidentalis, ob quod dixit *Cammer.* non esse arguendum in feudis hereditarijs ex legibus civilibus, alias esset inducta via fraudandi creditores omnes hereditarios, dum filius, quia non institutus feudum ab oneribus hereditarijs exemptum habere vellit, institueret enim pater semper alium, & hereditario feudo per Regem constituto vasallus effectiue contra legem inuestituræ, & absque directi Domini assensu naturam feudi hereditarij mutaret in naturam feudi ex pacto, & ob id etiam in succedente contra voluntatem testatoris, & in solo feudo decisum est ex his teneri ad contributionem omnium onerum cum herede in allodio, de quo facit decisionem *Capyc. num. 199.* & sic, & tunc, & nunc, & semper fuit per Sac. Cof. decisum, ut per *D. de Franch. in d. sua decis. 1. nu. 23. & 24.* & quotidie practicamus, & si ab vno tantum herede mandatum est onera solui, ille tantum tenebitur, secundum *eundem D. de Franch. in fin. sua decisionis*, & in hoc secundum *Isern. caterosque Doctorem.* deseruiet inuentarium; cum non teneatur ultra vires, alias ad omnia tenebitur, & si hæc opinio *Bammac.* esset vera, nulla admittenda erat disputatio tot grauissimorum patrum, si feudo legato debeatur æstimatione: nam cum deficiebat institutio in eo, & succedebat contra voluntatem defuncti; articulus non poterat defendi, & licet teneam veriore opinionem illam, scilicet æstimationem non deberi, tamen *omnes*, qui eam tenuimus, eam non fundauimus in defectu qualitatis hereditariæ,

nec de hoc verbum quidem, sed fundauimus illam in nullitate totalis dispositionis, quia contra legem, quia impossibilis assensus, & quia in fraudem successoris, vt sic omni iure dicere debeamus ab hac opinione non esse recedendum, secundum quam Sac. Conf. semper iudicauit, & in *meis consilijs* decisiones referuntur post *decisionem primam D. Præsidi de Præseb.*

Ex quibus allucinati sunt *Doctores supra* relati, qui tenuerunt filium in hæreditario feudo non institutum vniuersaliter, vel saltem in quota nullo modo succedere, intantum, quod agnatis non extantibus feudum deuoluitur ad fiscum: erronea enim est vndique opinio, quando per filium non stetit ex *præallegatis*, & si hæres est in ipso feudo hæreditario, & taliter institutus à principio generationis, tanto magis opinio est erronea, quod inconuincibiliter ex *eorummet* dictis probatur, nam dicunt tali casu agnatos succedere, & in eorum defectum fiscum, si ergo filius reperitur exclusus, quia alius est institutus hæres, & ipse non potest habere hæc qualitatem hæreditariam, ergo cum hæc eadem deficiat in agnatis data hæredis institutione, sequitur propterea quod opinio prædicta nullam habet substantiam, & excepto *Curt.* est opinio *consulentium*, quibus bene respondet *Pistor in loco præallegato*, & argumento fraudis non potest villo modo dari congruum responsum, cui verè *Bammæ.* non valens respondere tenuit opinionem mediam, quòd filius teneatur ad debita ex causa onerosa contracta per testatorem in vita, non autem ad legata, & cætera voluntaria in testamento disposita: quæ opinio non potest

substineri, salua pace *D. Bammæ.* quem ego multum obseruo, nam ratio, quare vult, vt filius soluat onera necessaria, non potest esse alia, nisi quia hæres in feudo, iã q̄ loquimur de oneribus absq; assensu, nã in oneribus cum assensu non adest disputatio; si ergo soluit hæc onera, quia hæres in feudo, ergo non potest dimidiari, vt eodem tempore sit hæres, & ob hoc soluat onera necessaria, & vti non hæres non soluat voluntaria est vnica ratio, quæ pariter omnia determinat ad *text. in l. iam hoc iure ff. de vulg. & pupill.* & vna, & eadem res non debet diuerso iure censerì, maximè indiuidualis, vt est hoc nomen hæres ad *text. in l. eum qui ades ff. de vsucap. cū concord.* bene tenui alias faciendam esse legem ad euitanda hæc omnia figmenta, & verè dispositiones feudorum in contemptum Domini absque assensu, & in fraudem successorum, & sic dum assisterem in supremo Cõsilio Italiz fuit Regi consultum fieri debere *Pragmaticam*, vt feudatarij cum qualitate hæreditaria non tenerentur, nisi ad debita defuncti ex causa onerosa, non autem ad cætera voluntaria, quia per indirectum est fraudare legem, est fraudare successores, & defunctus disponderet absque assensu, & sufficere debet successorem in feudis onera necessaria defuncti soluere, licet assensu careant, sic tollitur fraus, & feudatarius suis succurrat necessitatibus, & honor Domini conseruatur, & non contemnitur; fuit inquam scriptum Proregi, vt consulto Collaterali Cõsilio responderet, quid sibi occurrebat, & tandem ego discessi à Regia Curia, & alia non fuit facta prouisio.

DE ASSENSIBVS REGIIS SVPER ALIENATIONE
feudorum præstandis, & quid in subfeudis, seu feudis mixtis,
quæ dicuntur quaternata secundum quid, & sic
pariter de feudis titulatis.

TITVLVS SEPTIMVS.

SVMMARIVM.

- 1 Prorex non potest præstare assensum super alienatione feudorum titulorum, quæ sint dominij translatiui, sed tantum super ipsorum obligationibus, et quod terra alienatur sine titulo, atq; cum decreto Iudicis.
- 2 Baronia an computetur inter feuda titulata.
- 3 Baronia est feudum, sicut Comitatus, Marchionatus, ac Ducatus.
- 4 Baro quomodo quis efficitur.
- 5 Baronia est dignitas in Regno.
- 6 Baro, vt quis efficiatur à Rege, oportet, qd concedat feudum in titulum Baronie expressè.
- 7 Baronij prerogatiue, & priuilegia, remissiuè.
- 8 Baro, & Comes aequiperantur.
- 9 Alienatione simpliciter permessa, non intelligitur permissum alienari caput Baronie.
- 10 Possident multa feuda, non propterea dicitur Baro, quia oportet illa esse concessa in Baronia ex certa scientia.
- 11 Baro à pari cum Comite procedit.
- 12 Intellectus ad text. in §. præterea Ducatus.
- 13 Rex potest dignitates de nouo erigere, & constitutas auerere, & diminuerè.
- 14 Iura loquentia de Regalibus dignitatibus habent locum in Baronia.
- 15 Pragmatica nouem capitum ponderatur.
- 16 Capitula Regn. latè exarantur.

Nincipiendo igitur à feudis titulatis, dico in Regno Proreges vigore Pragmaticarum nõ posse præstare assensum in ipsorum alienationibus, dominij translationem importantibus, sed benè in ipsorum obligationibus: verum dum vigore obligationis legitime super feudo contractæ, vult procedi ad venditionem, etiam judicialiter opus est Regis assensu, & nõ sufficit Proregis; licet alienetur terra absq; titulo, idemq; in contractibus voluntarijs, & ita fuit iudicatũ in causa Marchionis Vasti, cum Marchione Casalarboris, qui in prima causa obtinuit valere assensũ Proregis: dum terra titolata absque tituli dignitate aliena-

ta fuit, sed succubuit postea in causa reclamationis ex particularibus declarationibus factis per Regiã Maiestatem nouissimè tunc repertis, & adductis per quõd. *Regentem Salernitanum virum oculatissimum* temporè, quo causa stabat in præcinctu expeditionis: & licet me defendente Marchionem Casalarboris dicebatur, declarationes factas importare nouam dispositionem, & esse correctorias prædictæ Pragmaticæ, ita quod non poterant operari in præiudiciũ tertij, respectu negotiorum iam præteritorum, quæ declarationes hucusque minimè erant publicatæ, nec in Regia Cancellaria registratæ, & contractantes in Pragmat. confisi bona fide contraxerunt: tamen sic visum fuit iudicari, & sunt facta causarum, in qua *causa est meum conf. 1. in 1. volum.*

Sed insurgit dubitatio, an baronia computetur inter feuda titulata, ita quod idem debeat iudicari de ea, & propterea qd in ipsius alienatione pro assensu haberi debeat recursus ad Regẽ, & Prorex non valeat assentire.

Dubitatio oritur ex decis. *Andr. in cap. 1. de cap. qui cur. vend. nu. 8.* qui dicit, quod Baronia est feudum, sicut Comitatus, Marchionatus, aut Ducatus, & idem dicit in §. *similiter in 2. addit. nu. 20.* vbi quod Baro efficitur altero de duobus modis, vel quando de consensu Regis quis erigit feudum de suo principali feudo in subfeudum alteri concedendo tenendum ab eo, vel quando Rex concedit feudum in baroniam ex certa scientia, volens illum facere Baronẽ, quod latius declarauit *Frese. in princ. sui libri in cap. incip. vidimus nu. 44. & 45.* dicens esse dignitatem baroniã in Regno, & qd dum Rex vult facere aliquem Baronem, oportet, quod concedat feudum in titulum baroniæ, & non sufficit, vt simpliciter concedat baroniam à Titio olim possessam, sicut si concedat Comitatum, oportet, vt dicat in titulum Comitatus: hinc infert, quod si Baronia sit deuoluta ad Regẽ, & demum ab eo concedatur, quod si non dicat in titulum baroniæ, quod minimè erit baronia penes concessionarium, quia illa dignitas est extincta per incorporationem ad Regem.

Quodq;

Quodq. Baronia sit dignitas probat *text. in Constitut. Regn. prosequentes*, quod nota-
 7 uit *Afflic. in d. §. similiter nu. 29.* Et de prae-
 rogatiuis, & privilegijs latè *Capyc. in sua inuestit. in verb. feudatarij Barones, in vers.*
 8 *prerogatiua.* Hinc in *Constit. Regn. si quis Baro*, equiparantur Comes, & Baro, & in fi-
 ne dicitur Comes autem, vel Baro, qui ca-
 stris tenent, de Castris ipsis dotarium consti-
 tuere poterit, dum tamen Castrum, unde
 Baronia, vel Comitatus nomen sumpsit, in
 dotarium constituere non possit: ex quo fit,
 quod *idem Capyc. in eodem loco dixerit in*
 9 *fin. princ. & in verb. prerogatiua in fin.*,
 quod permissa alienatione simpliciter, non
 intelligitur permissum alienari caput Baro-
 niz per *d. Constit. si quis Baro*, idemq. latius
 tradidit *D. Frecc. in 3. lib. in tit. de different.*
feud. Regn. & tit. in 1. differ. num. 6. adducens
Afflic. & alios, quod per prius dixit *gloss. in*
d. Constit. Regn. si quis Baro, in verb. d. m.
tamen, & intantum *Andr. ubi supra* voluit,
 10 quod oportet, ut constituatur Baronia spe-
 cialiter modis, quibus supra, ut dixerit, quod
 etsi quis possideat multa feuda, non propte-
 rea dicitur Baro, nisi habuerit illa concessa
 in Baroniam ex certa scientia.

Sed magis ad casum *Frecc. in loco supra*
allegato in princ. 1. lib. tit. de origin. Baron.
 11 dixit, quod Baro nullum habet cum Comi-
 te discrimen, sed procedit à pari, differe tan-
 tum in hoc, quia Baronia diuiditur inter suc-
 cessores, quia non est posita inter regales di-
 gnitates, in *§. praterea Ducatus*, quod pari-
 ter dicit *Andr. sed Io. Rayn. Doctor anti-*
 12 *quus, & grauis in eodem §. praterea Duce-*
tus num. 6. contrarium dixit, tradens, quod
 de Principatu, Vicecomitatu, Desinaturo, &
 Baronia idem dicendum est, quod de cæteris
 feudis, Ducatus, Marchionatus, & Comita-
 tus tantum expressis, in *d. §. praterea Duce-*
tus, & quod propterea non sint diuisibilia,
 cum sit in illis eadem ratio, quæ considera-
 tur in illis, ne per diuisionem annihilarentur,
 perderet nomen, & dignitatem, & etiam
 quia sunt pariter istæ dignitates, ut illæ, de
 quibus dicit ipse, quod fuisset iam facta mō-
 tio in *d. §. praterea Ducatus*, si illis tempo-
 ribus hæc dignitates fuissent in vsu, & *Ioan.*
Rayn. sequutus fuit Iacob. in suo tract. feud.
in princip. in verb. quod si, vel Dux num. 10.
 & omnes istos sequitur *Capyc. in sua inuestit.*
in verb. feudorum diuisio versic. amplia id.
 quod pariter declarauit *Frecc. in titul. quis*
dicatur Princeps, dicens, quod hæc dignitas
 maior aliarum expressarum in *§. praterea*
Ducatus, non fuit cognita à Longobardis,
 sed postea initium cepit.

Quodq. hæc sint vera, quis negabit digni-
 tatem Principatus non esse inter regales, &
 est omnibus maior, sicut etiam dignitas re-
 galis, & tamen non sunt expressæ in *§. prate-*
rea Ducatus, & ob id *Aluar. Prapof. & Ca-*
mer. in eod. §. ponunt etiam Principatum, de
 quo, ut dixi *text.* non loquitur: unde non
 oportet taxatiuè intelligere verba, sed per
 viam comprehensionis extendere ad omnes
 similem rationem, & dignitatem habentes,
 ut est communis opinio.

Et propterea melius loquutus est *Io. Ray-*
nald. quam *Ifern.* secundum meam senten-
 tiam: sed hæc non faciunt ad quætionem, de
 qua tractamus: nam non ex eo, quia non est
 posita hæc dignitas inter regales in *d. §. pra-*
terea Ducatus, ad finem diuidendi, vel non
 diuidendi feuda inter successores, propterea
 non possunt esse aliæ dignitates regales ti-
 tulatæ, sic à Regibus creatæ, erectæ, & con-
 cessæ: à quo omnes dignitates fluunt, & re-
 13 fluunt: & potest de nouo erigere, & consti-
 tuere, augere, & diminuere, prout melius si-
 bi visum fuerit, ad *text. in l. 1. C. de metrop.*
Bery. per Bald. in cap. 1. quis dicatur Dux,
 & in *cap. 1. de allod. & ob id Capyc. in d. ver-*
 14 *bo feudatarij Barons, in d. vers. prerogati-*
ua in fin. tradidit auctoritate *Ioan. Rayn.*
 quod *iura loquentia de regalibus dignitati-*
 bus, ut sunt Ducatus, Marchionatus, & Comi-
 tatus habent locum in Baronia, & sicut
 in Longobardia mortuo Marchione omnes
 erunt Marchiones, sic filij Baronis oēs erunt
 Barones, dicit *Ifern. ubi supra*, etsi diuida-
 tur, ille erit Baro, ad quem peruenit caput
 Baroniz, dicit *Ioan. de Plat. in l. 1. C. ut dig-*
ord. seru. in fin. idemq. tradit *Cassan. in ca-*
tab. glor. mund. 3. part. quæst. 86. & licet *Ca-*
pyc. idem ubi supra dixerit, quod Baro pro-
 priè dicitur, qui non habet titulum, hoc vo-
 luit intelligere ad differentiam Comitum,
 Marchionum, aut Ducum, non autem, quod
 non dicatur habere dignitatem, seu titulum
 Baroniz, & hoc in titulum conceditur se-
 cundum *Ifern.* & inter regales dignitates re-
 putatur, & habet locum *text. in §. praterea*
Ducatus, secundum eundem *Capyc.* hoc
 expressè tradentem in *eodem loco*, alias si-
 bi ipsi contrariaretur.

Decidit hæc in indiuiduo *Pragmatica an-*
ni 1531. dicta delli noue capi, ubi in nono ca-
 15 pitul. inter cætera prohibentia Proregibus
 præstationem assensuum dicit, *ubi Principa-*
tus, Ducatus, Marchionatus, Comitatus aut
Baronia, seu quoduis aliud feudum magni
momenti alienatur: ergo est excepta, & po-
 sita inter feuda regalia titulata, & dignita-
 tum, & hoc teneo indubitanter, postquam

secundum *Constitutionem Regn.* equiparatur cum Comitatu, oportet, ut per Regem concedatur in titulum Baroniz, sicut in titulum Comitatus, concessa alienatione non intelligitur concessum caput Baroniz, sicut nec caput Comitatus: concessa constitutione dotarij in feudis Comitatus, & Baroniz non intelligitur in capite, à quo Comitatus, aut Baroniam accepit nomen, iudicatur ex eisdem legibus; & quæ loquuntur in Comitatu, & Ducatu, habent locum in Baroniam, est dignitas, quæ comprehendit in se plura feuda; igitur quæstio de iure communi non habet dubium, eo magis stante declaratione, quam recipit à prædicta *Pragmatica*.

Punctus est modo videre; si hoc est alteratum per *Capitula* concessa post *Pragmaticam* in anno 1569. 1578. & 1579.

Per *Capit. anni 1560.* fuit statutum, quod possent Proreges assentire omnibus alienationibus quarumcumque Ciuitatum, Terrarum, locorum, castrorum, oppidorum, aliorumque bonorum feudalium tam titulariorum, quam magni momenti, ea tamen venditione excepta; cum contigerit, vendi Terram, Ciuitatem, Castrum, Oppidum, vel locum, quæ tituli dignitate decorata sunt.

Super intellectu ipsius *Capituli* fuit, ut dixi, valde disceptatum in illa causa Marchionis Casalarboris: nam *Capit.* videtur sibi contrarium, dum permittit assensus alienationibus feudorum titulariorum, & demum illam exceptuat, & propterea necessarius, & verus intellectus est, ut quod primo permiserat de feudis titularis, intelligeretur, quando non vendebatur terra cum titulo, quando verò excipit, procederet, quando cum titulo Terra vendebatur, & ratio erat prompta: nam Rex dispensauerat, ut possit assentire super feudis magni momenti, ita quod non intererat magnitudo feudorum, sed qualitas dignitatis, quam noluit posse transferri in quascumque personas cum assensu Proregis, qui ex hoc effectiue habuisset facultatem faciendi personas titulas: videntur enim hæ prerogatiuæ de illis regalibus supremis infixis ossibus Regum inseparabilibus, ut in alia materia latius diximus, sed tandem per viam declarationis in anno 1578. fuit mediatis literis Regis declaratum, Proreges nullo modo assentire posse venditioni Terræ titulo decoratæ, etiam quod vendatur absque titulo.

Verum hoc non procedere respectu obligationis, sed tantum quando fieret alienatio, quæ importaret dominij translationem.

Ex his videtur dubia reddi quæstio; nam

si super omnibus feudis potest Prorex assentire, exceptio tantum est de feudis titularis, quæ firmat regulam in contrarium: igitur punctus omnis consistit, an baronia est computanda inter feuda titularia, *Capit. ubi supra* dixit, quod proprie Baro est, qui non habet titulum, *text. in d. præterea Ducatus* non loquitur de baronia, & ideo *Andr.* dixit, quod est diuisibilis inter hæredes, videtur propterea, quod virtute prædicti *Capit. anni 1560.* Prorex possit assentire.

His non obstantibus teneo constanter contrariam opinionem ex præallegatis: nam *Capit. Andr. & Frecc.* dicunt baroniam non esse simplex feudum, sed feudum alia feuda sub se continens, equiparatur cum dignitate Comitatus, & habet suas prerogatiuas, suasque dignitates, ut in *Constitutione si quis Baro*, & in *Constit. prosequentes, iura*, de titularis loquentia comprehendunt baroniam tanquam dignitates pariter regales, & sicut Comitatus, Marchionatus, & Ducatus oportet, ut concedantur in titulum, aliàs non erunt Duces, Marchiones, & Comites, sic pariter baronia, ob quod dixit *Frecc.* quod baronia nullum habet cum Comite discrimen: ergo aut includitur in exceptione, quia est feudum titularium baronia; cum oporteat in titulum baronia concedi, sicut titulus Comitatus, & prout appellatur quis Comes, appellatur quis Baro, & ideo reperuata baronia ad Regem, si iterum concedatur, non erit in titulum baroniæ, nisi expressè dicatur, sicut est in Comitatu, Marchionatu, aut Ducatu, aut dicemus, quod si baronia non venit appellatione feudi simplicis, quia sub se continet alia feuda, de quo per *glos. & Andr. in d. Constit. si quis Baro*, & in *d. s. similiter*, ex quo fit, ut supra diximus, quod in licentia generali permissionis alienationis non venit caput baroniæ: Igitur si dicimus non includi in exceptione titulariorum feudorum, dicemus, quod *Capit.* quod loquitur de Castris, Ciuitatibus, oppidis, & feudis, non comprehendit baroniam, quia non est feudum simplex, ut sunt ista; & cum prohibitio specialis sit, tam de feudis titularis, quam de baronijs, sequitur, quod concessio vno, aliud non venit, cum vtrumque sit prohibitum, ita arguit *Andr. in d. cap. imperialem*, ut assensus super venditione non extendatur ad obligationem: unde erit iste casus omissus, ob quod remanebit in dispositione iuris secundum regulas vulgares, & consequenter sub dispositione *Pragmat. anni 1531.* quæ expressa est in baronia, & quod non mutatur, stare non prohibetur, dixit sæpius *Andr.*

Præterea eadem ratio, ne similes dignitates

tes conferantur à Proregibus, ne extinguantur, ne feuda diuidantur, ne fiant Barones alij, quàm quos Rex vult Barones facere: omnes inquam hæ rationes militant: sic in baronia, sicut in cæteris feudis titulatis, nec ex eo, quia *Pragmatica prædicta nouem capitulum* distinctim ponit baroniam à feudis titulatis, inferitur, quòd non habuerit eam inter feuda titulata ad *text. in l. fidem C. de eodie*. Nam pariter *Pragmatica prædicta* distinctim posuit, Principatus, Ducatus, Marchionatus, & Comitatus, sicut & baroniam: vnde dici oportet voluisse distinguere non feuda titulata, sed species feudorum titulatorum distinctim nominare, inter quæ erit baronia, postquàm inter illa ponit, & sic argumentum retorquetur, ob quòd concludimus, vel contineri in exceptione feudorum titulatorum, & non comprehendi sub licentia permissionis assensuum feudorum simplicium, vel esse casum penitus omissum.

Quæ redduntur indubitata, & declarantur ex *cap. concesso nostra Ciuitati in anno 1557. quod est cap. 4. fol. 160. in libro capitulorum Ciuitatis*, per quòd dùm fuit petitum per Ciuitatem, vt libera esset facultas assentiendi Proregum alienationibus omnium, & quorumcumque feudorum, non obstante prædicta *Pragmatica edita in anno 1531. concedit Rex*, quòd possit assentire alienationi cuiuscumque baroniæ, & aliorum feudorum, quorùm redditus annui mille ducatorum inclusiue tantum, vel infra hunc numerum summam efficiunt, ex quo *capit. declaratur*, quòd baronia est tertia species, & non includitur appellatione aliorum feudorum, & ideo fit de ea expressa mentio, & permissio alienandi, quatenus non excedat annuam summam ducatorum mille, & sic pariter, vt possit assentire alienationibus aliorum feudorum, quæ hanc annuam summam non excedant, nam supra illam declaratur appellari debere feuda magni momenti, quodq. ad Regem sit recurrendum pro assensu, seruata forma *Pragmatica anni 1531. adeò quod ex hoc capitulo declaratur*, quòd possit assentiri alienationi baroniæ, cuius redditus non excedat summam annuorum ducatorum mille, & pariter, quòd possit assentire alienationi aliorum feudorum hanc summam non excedentium: igitur semper quòd baronia hanc summam excedit non potest Prorex assentire, & dùm per *capitulum anni 1561. datur potestas*, vt possit Prorex assentire alienationibus feudorum, etiam magni momenti, non includitur in hoc baronia, stante particulari prouisione illius facta in *d. capit. anni 1557. in quo permittitur assensus respectu baroniæ*

redditus ducatorum annuorum mille, & permittitur assensus respectu aliorum feudorum eiusdem redditus, declarando tunc non esse feuda magni momenti, sed quatenus excedant, & quia aliud erat baronia, & aliud feuda simplicia, propterea vtriusque, separata fuit facta prouisio, & declaratio: ergo dùm per *capitulum anni 1561. conceditur facultas assentiendi*, alienationi feudorum magni momenti, non includitur baronia, & remanet permissa dispositio illius cum assensu Proregis, quatenus non excedat annuum redditum ducatorum mille, & prohibitio, si erit redditus maioris; vnde siue dicamus includi sub exceptione feudorum titulatorum, siue quòd sit tertia species de per se, quæ suam habuit particularem prouisionem, ob quòd non includitur in generali, iuxta theoricam *Bar. tol. communiter*, sequutam in *l. tali scriptura S. fin. ff. de legat. 1. sequitur*, quòd vndiq. est dicendum, Proregem minimè assentire posse.

S V M M A R I V M.

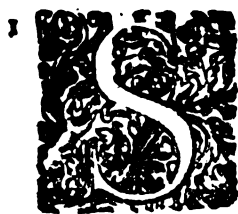
- 1 *Constitutiones Regn. & Capitula declarantur circa dotaria, vt illa constitui possint sine assensu; dummodo matrimonia contrahantur de speciali Regis licentia.*
- 2 *Capitulum Regis Caroli I I. incip. item statutus editum in planitie S. Martini statuit matrimonia posse liberè fieri à feudatarijs, sed feuda non possit in dotem dari sine expresso Regis consensu, quòd fundatur extendi etiam ad dotarium.*
- 3 *Assensus Regis, & Baronis requiritur in alienatione feudi quaternati, secundum quid, vel mixti, seu secundum terminos Constit. Regn. post mortem.*
- 4 *Opinio Parid. de Put. reprobat, dùm voluit, quòd solus Regis assensus sufficiat in feudo mixto, quando Rex assentit ex certa scientia.*
- 5 *Clausula iuribus nostris semper saluis, & clausula feudi natura in aliquo non mutata, intelliguntur præterquam in expressis.*
- 6 *Clausula plenitudinis potestatis regulari debet ex causa publica utilitatis, aliàs esset plenitudo tempestatis.*
- 7 *Feuda mixta de iure communi feudorum per delictum, etiam in Dominum mediatum aperiuntur Baroni Domino immediato, per alienationem verò irrequisito Domino aperiuntur Regi Domino mediatò, & ibi de ratione.*

- 8 Feudum mixtum secundum Reg. Constit. post mortem, si est concessum à Barone cum assensu Regis tenendum ab eo immediate, & in capite, & ab ipso recognoscatur, ad Baronem deuoluitur propter delictum, & lineam finitam, & ab eo erit concedendum, & limitatur Reg. Consti.
- 9 Possessio naturalis vassalli, eo mortuo consoli datur cum civili Domini.
- 10 Feudum mixtum secundum Reg. Constit. post mortem deuoluitur ad Baronem per lineam finitam, aut per delictum, sed conferendum postea est à Rege tenendum, & recognoscendum à Barone, ubi declaratur verus intellectus prædictæ Constitut. ut intelligatur respectu collationis tantum.
- 11 Glos. in Constitutione post mortem declaratur.
- 12 Authorit. Frece. impugnatur.
- 13 Dominium Regni directum est Ecclesie in vniuerso. vtile verò Regis, ex infeudatione illi facta, sed quoad particularia Regni feuda, Rex habet directum dominium, quòd militat etiam in Barone respectu rerum particularium Baronia.
- 14 Collatio feudi mixti Regi reseruata per Constitutionem Reg. post mortem, est ex speciali priuilegio contra rationem, & iniuriam.
- 15 Capitula Papa Honorij reuocauerunt dispositionem prædictæ Constitutionis Reg. post mortem, & feuda mixta ad Baronem deuoluuntur, & ab ipso conceduntur & sic seruantur.
- 16 Text. in l. Statius flor. §. Cornelio felici, quomodo habet, vel non habet locum in feudis ibi notabiliter, & quid decisum.
- 17 Feudum ex pacto non hereditarium ex delicto in Dominum commissum, an ad Dominum, vel ad agnatos perueniat, & quid decisum.
- 18 Dominus ob contumaciam feudatarij delinquentis capit possessionem iurisdictionis feudi, ac prædictæ iurisdictionis fructus tantum percipit, reliquos verò feudi fructus Baro seu feudatarius contumax percipit contumacia durante.
- 19 Feudum deuolutum cum quibus oneribus transeat, & quomodo in Regno omne Castellum dicitur feudum quaternatum, & quid possidente Ecclesia, remissuè.
- 20 Text. in cap. 1. §. fin., de capitulis Corradi declaratur.

A R G V M E N T V M.

In constitutione Dotarij requiritur assensus Regis. In donatione feudi mixti, requiritur assensus vtriusque, videlicet Regis, & Baronis. Feuda mixta ad Baronem deuoluuntur de iure communi, & de iure Constitution. Regn. vigore quarum collatio spectabat ad Regem, sed hodie per Capitula Papæ Honorij spectat ad Baronem. Dominium Regni directum est Ecclesie in vniuerso. Rerum verò particularium est Regis, & sic in Barone respectu rerum particularium suz Baronia. Text. in l. Statius florius, §. Cornelio felici non habet locum in feudis. Feudum ex pacto, ex delicto in Dominum commissum ad quem deuoluatur,

S. I.

SED quia supra mentionem fecimus de Constitutione Regni si quis Baro, quz permittit feudatarijs constitutionem dotarij (a per feudo, vel de feudo, & idem in constitutione licentiam, & hoc sine aliquo assensu, vt declaratur in specie in Capitulo Regn. incip. dotarium, in tit. de dot. mul. & Andr. in Contut. Regn. fratribus in princ. hoc affirmauit, quod he simpliciter sumptum se deciperet, Isern. siquidem in eadem constitutione fratribus, in specie dicitur, & declaratur, quod licentia data tam obligationi feudorum, quam dotibus, quam pro dotario, intelligatur, quando matrimonia contrahebantur de speciali licentia Regis; Ibi vt tamen in omnibus prædictis, quando feudum alienatur, vel obligatur, aut in dotarium constituitur, matrimonium ipsum de nostra speciali licentia contrahatur, & sic ex hac constitutione declarantur aliz Constitutiones. & Capitula, quz omnia dicit glos esse correctæ, & requiri assensum in constit. incip. mulier, qua dotarium, ibi, hodie autem, & allegat constitutionem nouam Domini Regis, in quo Doctor. valdè laborant præsupponendo non reperiri authenticam, sed ego dico esse capit. Caroli 2. editum in planitie sancti Martini, per quod statuitur, vt matrimonia fieri possent liberè absque alia requisita licentia, sed statuitur feuda non posse obligari, nisi cum consensu, quod capit. et si non loquatur de dotario, sed de dote tantum, tamen cum permissio constitutionis dotarij, erat eadem cum dote, quz intantum permittebatur, in quantum matrimonia fiebant cum licentia, quia tunc prospiciebat Dominus ad quem feuda perueniebant, & hoc erat loco assensus, quia necessitate petitionis;

titiois licentia sublata cessabat ratio concessionis assensus: propterea licet *Capit.* sit expressum doti, intelligitur etiam in dotario, eadem militante ratione, aliàs dicemus habere maius priuilegium dotarium, quàm dos, & ob id *glos. in d. constitutione mulier, qua dotarium*, dixit omnia esse correctà per *Constitutionem nouam*, & hanc opinionem tenuit, & firmavit *Camer. in d. cap. imperialem cart. 84. col. 4.* quibus rationibus attentis voluerunt *Andr. & Camer. in eodem cap. imperialem vt d. capitulum Caroli 2. incip. item statuimus*, et si loquatur tantum de datione feudi in dotem, habet etiam locum in obligatione, quia intantum concessum erat hoc feudatario sine assensu, inquantum matrimonia fiebant cum speciali Regis licentia: vnde idem indubitatè dicere debemus in dotario, quòd nullam potest recipere dubitationem, si per *constitutionem fratribus* declaratum est omnia intelligi, quando matrimonium contrahitur cum assensu Regis: igitur ad hoc, vt quis possit iuari hac *Constitutione* oportet dari concursum qualitatum, & circumstantiarum ipsius ad *text. in l. 3. §. docere, vbi Ange. ff. vi bon. rapt. cum alijs supra adductis*: vnde deficiente consensu in matrimonio nulla est dotarij constitutio, & hoc iure hodie vtimur, quia tã pro dote, quã pro dotario, seu antefato petitur assensus obligationis bonorũ feudaliũ, quòd mulier nõ est Neapolitana.

Quid dicemus in alienatione feudi quaternati secundum quid, vel alias mixti, seu secundum terminos *Constitut. Regni post mortem*; an præstatio assensus in eius dispositione, spectet ad Regem, vel ad Baronem tantum, à quo tenetur: An verò assensus vtriusque requiratur, et si per lineam finitam subfeudatarij, vel propter delictum feudum amittatur, ad quem deuoluatur: an ad Baronem Dominum immediatum, an verò ad Regem Dominum mediatum, in quibus non videtur insistendum, siquidem sunt quæstiones communiter decissæ, & sic practicatz, videlicet requiri assensum vtriusque, quia vtriusque interest: ita *Ifern. communiter sequutus in d. cap. imperialem*, qui disputat quæstionem ad partes, *ibi num. 9. vers. verius putamus. ibique post alios latè declarat Camerar. fol. 63. per totum. D. Frec. in 2. lib. in prima auth. Baron. & quamuis eodem lib. 4. quæst. referat Parid. dicentem*

4 sufficere tantum Regis assensum, quando ex certa scientia Rex pro vtroque assentijsset, attentis tamen rationibus relatis per *Andr. ex quibus assensus etiam Baronis requiritur, qui suam rem propriam concessit in*

feudum ab eo immediatè tenendum, qui debet habere vasallum personam sibi gratam, & non odiosam, non videtur, quòd opinio *Parid. sit vera*, & non ratione, de qua per *Frec.* dicentem, quia apponitur clausula in assensu, iuribus nostris, & alienis semper saluis: nam si fecit hoc ex certa scientia illa clausula, vt *Doct.* dicunt, intelligitur præterquam in expressis, sicut dicimus in illa alia clausula, feudi natura in aliquo non mutata, secundum *Andr. in cap. 1. qui successit ante num. 10. & in cap. 1. §. sed nec est alia inftior num. 35. qua sit prima caus. benef. amitt. Soccin. in cons. 43. num. 6. 4. vol. Dec. cons. 185 num 11. vers. 2. respondetur in cons. meis 15. 49. & 57.*

Sed alia ratione non procedit dictum *Parid.* quia si Baro concessit rem suam, & ratione sui interesse debet assentire alienationi suæ rei; igitur Rex non potest de potestate ordinaria absque causa publicæ utilitatis tollere ius alterius, iuxta communem conclusionem *Scrib.* nec etiam de plenitudine suæ potestatis, quam regulare habet à causa prædictæ, alias esset plenitudo potestatis, secundum *Soccin. & alios* communiter, de quo latissimè in *meo cons. 4. 1. volum. & propterea hac ratione attentata, limitatio Parid. nullo modò procedit.*

Ad quem igitur feudum deuoluatur ob delictum subfeudatarij, vel ob lineam finitam in terminis *Constit. Regni post mortem*, & à quo postea iterum concedatur, vel à Barone tantum, vel à Rege tantum, vel tantum à Barone cum Regis assensu, vel à Rege cum Baronis consensu.

7 Ista quæstio parum, aut nihil habet difficultatis per *text. in d. cap. imperialem §. illud*, vbi per delictum etiam in Dominum immediatũ feudum aperitur Baroni, à quo immediatè tenetur; secus verò per alienationem, Domino irrequisito, vt tunc deuoluatur ad Regem Dominum mediatum, ob frequentiam talis delicti, dicunt *Scrib. & ego addo*, quia cum vterque habeat consentire, & maior contemptus consideratur Regis Domini mediati, inspecta qualitate, & grauitate personæ, quàm Domini immediati: ideo nimirum, si hoc secundo casu ad eũ feudum deuoluatur, de quo latè per *Andr. in d. §. illud, vbi Adden.* adducunt loca concord. latè per *Copys in d. sua inuest. in verb. feuda amittuntur vers. 3. si vasallus.*

8 Punctus est, quid de iure Regni loquendo, vt supra de feudo quaternato, mixto, secundum quid, nam in feudo plano, & de tabula, non est disputatio, vt deuoluatur ad Baronem, & ab eo demum tantum concedatur, nec in feudo quaternato simpliciter, vt solus

Romi.

Dominus directus assentiat, quia solus concedit, ut ad ipsum deuoluatur in omnem casum.

In feudo igitur quaternato mixto est dubium, quod à Barone conceditur cum Regis tamen assensu, & ab ipso Barone tenetur & recognoscitur, quæ quæstio pariter non est disputabilis, quando in concessione facta cum Regis assensu, adest clausula, ut immediate, & in capite teneatur, & recognoscatur in feudum à Barone tunc ad ipsum deuoluitur, & ab eo erit concedendum, & limitatur prædicta *Reg. Constit. post mortem*: nam cum in eum casum recognoscatur à Barone, & in vasallum subinfeudatum, translatum sit utile, illa possessio naturalis vasalli, eo mortuo consolidatur cum ciuili existente pœnes Dominum directum iuxta not. per *glos. & Scrib. in d. l. 3. §. contrario ff. de acqu. poss. Bald. in l. 1. ff. de rer. diuis.* & sic non mirum cum nil remanserit pœnes Regem primum Dominum, quod deuolutio fiat ad Baronem, & sic limitatur opin. tenentium, quod pœnes Baronem subinfeudatorem non sit directum dominium, imò quod per subinfeudationem, nec utile, quod habebat, remansit: ita limitat *D. Frecc. post Capyc. in 2. lib. in tit. quis dicatur Princeps, in cap. sed ut verius dignosci possit num. 6. vers. uno tantum casu, & formiter in 29. author. Baron.*

Sed quando non adest talis clausula, tunc est dubium, nam per *Constit. Reg. si quando contigerit, in tit. de hom. Baron. possid. terr. deman. in vers. quod si de prædictis*, dicitur simpliciter, quod succedit ob lineam finitã Dominus, à quo feudum tenetur, & in *Constit. Reg. si quando aliquem in tit. de pœn. foriud.* dicitur, ob delictum deuolui ad Dominum, à quo feudum tenetur, & non est dubium, quod etsi Rex habeat ex sua præminentia hanc prærogatiuam concedendi feudum quaternatum mixtum: tamen illud concedit tenendum à Barone, ut authorit. *Barth. de Cap. tradit Assili. in d. Constitut. post mortem in 3. notab. D. Frecc. in 2. lib. in prima author. Baron. in princip.* quod etiam ante omnes dixit *Andr.* ut latius per *Camer. in loc. inf. allegando*: ergo si ab eo tenetur, ad ipsum deuoluitur, ut in *dd. constit. dicitur: nec Constit. Regn. post mortem* explicat de deuolutione, seu cui aperiatur, sed tantum de collatione, quæ cum sit exorbitans non potest ad aliud caput extendi, maxime ad correctionem iuris communis, & aliarum *Regni constitutionum*, quod expresse dixit *Andr. in cap. 1. §. præterea in 2. addit. in fin. de capit. Corrad. ibi: sed feudum*

quaternatum Baroni excidens, Rex confert tenendum à Barone, quæ sunt verba aurea, secundum *Camer.* & sic vtrumque decidit *Andr.* videlicet, quod feudum excidit Baroni, quodque Rex postea confert tenendum ab eodem Barone: vnde respectu collationis tantum est intelligenda *constitutio post mortem*, dum aliud non disponit, & propterea *idem Andr. in cap. imperialem num. 10.* dixit hæc verba: feudum quaternatum est alterius conditionis, in eo enim habet Rex collationem, etsi refutari posset soli Baroni, à quo tenetur, nunquam Rex conferret, quia quilibet refutaret in fraudem eius, ad quem spectat collatio, & sic de collatione tantum tractatur, & firmat *Andr.* quod tenetur à Barone, licet Rex conferat quod si *Constit. si quando* dicit quod feudum deuoluitur ad eum, à quo tenetur, sequitur quod quæstio remanet determinata, quod ad Baronem deuoluitur, licet dum iterum conceditur, collatio sit Regis, quod fundatur irrefragabiliter ex verbis eiusdemmet *Constitutionis post mortem*, quæ sunt infra scripta

Baroniam etiam, si feudum, quod ad concessionem munificentia nostra spectat: si quando à nobis concedi contigerit, ut est moris. literas nostras ad eum, à quo feudum tenetur, curabimus destinari, & quod id, quod tenetur ab eo, sius sit Castrum, siue sit Terra plana, ei cui nos concessimus debeat assignari, suscepto tamen mandato nostro, & nulla mora protracta Comes, vel Baro illud exequi procurabit.

Decidit primo hæc *constitutio*, quod feudum à Barone, & non à Rege tenetur, igitur succedit dispositio *Constit. si quando*. Decidit secundo, quod à Barone est facienda assignatio possessionis ei, cui per Regem erit facta concessio; ergo pœnes ipsum erit feudi possessio tanquam ipsi deuoluti: nam aliàs non erat ei faciendum mandatum, & nil habebat exequi, quod à *Camer.* aliter nõ fuit ponderatũ, qui hanc quæstionẽ latè examinavit, & hanc opinionem tenuit, ut feudum ad Baronem deuoluatur, licet ad Regem postea spectet collatio, *ibi cart. 69. & seq. vbi concordat decisio Andr. & sic gloss. in d. constit. post mortem* quanquam in *verb. ad concessionem*, dixerit, deuolui ad Regem tamen postea in *verb. munificentia* dixit, Iudices Magnæ Curie præcisè tenuerunt, & sic determinauerunt deuolui ad Baronem, nisi feudum tenetur immediate in capite à Rege: & sicut *Andr. in d. cap. imperialem* tenuit etiam in terminis *constitut. post mortem*, quod etsi illa det collationem Regi, quod tamen etiam requiritur consensus Baronis,

ronis, & respondet *Constitutioni* prædictæ dicendo, quod si grauaerit in vno, quod est collatio, non extendatur ad aliud, vt tollatur consensus Baronis, qui dedit, & principale habet interesse; sic pariter dicemus, quod cum *Constitutio* de collatione tantum loquatur, non debet extendi ad deuolutionem, & satis est, quod grauaerit in vno Barone, vt quod est suum, & sibi deuolutum Rex conferat, etiam eo inuito: ex quibus
 12 apparet malè sensisse *D. Frecc.* qui aliter non disputando articulum, nec degustando punctum, simpliciter dixit, in 11. *authorit. Baron.* feudum in terminis *Constitutionis post mortem* aperiari Regi per illam *Constitutionem*, à quo Rege demum confertur, tenendum à Barone, secus verò de iure communi feudorum secundum eum, & licet alleget *Andr. in cap. 1. in verb. extraordinaria collatio, quæ sint regal.* nihil pœnitus *Andr. ibi* dicit, & in *cap. 1. de controuers. feud. apud pares* dicit solum, quod collatio spectat ad Regem, sed nil ad quem feudum tale deuoluatur: & sic pariter malè videtur sensisse in prædicta 29. *author. Baron.* dum constituit differentiam inter feuda plana, & mixta, & firmat sic simpliciter per prædictam *Constitut. post mortem* feuda mixta ad Regem deuolui, cuius contrarium etiam supra validè est fundatum, & sic iudicatum per Iudices Magn. Cur. secundum *glos. in eadem constit. quæ loquitur in terminis illius constitutionis loquentis in feudis mixtis, seu quaternatis secundum quid.*

Sed si idem *D. Frecc.* tenuit opinionem, quod id, quod dicimus in Rege, vt etfi Regnum tener ab Ecclesia, tamen hoc intelligatur, vt Regni directum dominium in vniuerso sit Ecclesiæ, vtile verò Regis: sed quoad particularia Regni feuda, cetera; partes sit Rex Dominus directus, autoritate *Bal. communiter sequuta in l. 1. C. vnd. cogn. & in l. 1. C. vnde leg.* & hoc in Regno est expeditum, iuxta latius cumulata per *Capyc. in sua inuest. in cap. feudorum dominia*: ita pariter idem *Frecc.* latius fundando prædictam conclusionem dicit, quod idem tenere debemus etiam respectu Baronis, qui etfi Baroniam habet à Rege directo Domino illius, & in ipsum tantum vtile dominium sit translatum, hoc intelligatur, quoad Baroniam totalem, & ipsius partes integrales, & quotatiuas: non autem respectu rerum singularium; & propterea voluit, quod habeat illarum feudatarius directum dominium, & subfeudando retinendo directum transferat vtile, quanquam dicat *Andr.* tenuisse contrarium respectu Baronis: ita *Frecc. in tit.*

quis dicatur Princeps, cap. sed vt verius; sed hanc opinionem etiam tenuit Capyc. in sua inuest. in loco supra allegato, & refert ita decifum, & ante omnes glos. in Constit. Regni si dubitatio, & licet Andr. in probem. Constit. Regn. videtur tenere contrarium in Barone, constituatq; differentiam inter Barone, & Regem: tamen in d. cap. imperialem tenet totum oppositum, quem ibi sequitur & notat Capyc. versic. sexta conclusio cart. mibi 27. nam potest dari diuersa ratio eius, quod dicitur in Rege, ab eo, quod dicimus in Barone, si conclusio communis in Rege fundatur in iuris communis dispositione, & non in particulari priuilegio Regis, secundum Bal. & sequaces, ob quod non procedunt rationes allegatæ per Isern. in probem. Constit. Regn. nec in cap. 1. §. præterea de cap. Corrad. in ultim. addit.

Si hæc opinio est vera, quod sicut Rex, ita Baro in rebus singularibus feudi, habet directum dominium: igitur quo iure vult substineri, vt subfeudum ad Regem deuoluatur, si pœnes ipsum, nec vtile, nec directum dominium consistat, & quod dicitur de collatione, fuit speciale priuilegiū exorbitans, & contra iuris dispositionem introductum, inter ceteras leges iniquas, & irrationabiles Imperatoris Federici, vt dixit *Isern. in dict. cap. imperialem nu. 9. §. col. in princ. ibi non obstat constitutio post mortem, quia illud contra rationem inducitur, vt Rex concedat quod ab alio tenetur, non est ergo trahendum ad consequentiam.*

15 Quæ sint dicta, gratia disputationis ad cognoscendam veritatem: siquidem per capitula *Papa Honorij* omnia hæc fuerunt correctæ, & reuocata, & per illa dispositum, vt ad Barone non solum feuda deuoluantur: sed etiam ab ipso conferantur in personam ab eodem Barone Regi præsentandam, vt per *Andr. in eadem constitut. quæ capitula. Papa Honorij* tanquam rationabilia omnino esse seruanda dixit *Isern.* quod latius ibi prosequitur *Afflic. & Camer. & idem Andr.* firmavit in d. cap. præterea de cap. Corrad. dicens, sed feudum quaternatum Baroni excidens Rex confert tenendum à Barone, vt in *Constit. post mortem*; hodie per capitula *Papa Honorij* confert Baro etiam quaternatum, vt in *§. si contingat*, qui corrigat *constitutionem post mortem*: vbi *Moder. Addent.* ponunt propria verba prædicti capit. *Papa Honorij*, & ita hodie prædicamus, de quibus capit. nec etiam facit mentionem *D. Frecc. vbi supra*, de quo certè valde miratus sum; quæ latius firmavit *Afflic. in sua decif. 282. nu. 12.* qui etiam tenuit
 text.

16 *text. in l. Statius forus in §. Cornelio felici* non habere locū in feudis, quod latius examinavit, & idem tenuit *Frecc. in d. 29. authorit. Baron.* vbi poterit videri, cuius contrarium dixit decisum fuisse in causa Comitis Sanctę Agathę per Reg. Cam. & ego addo in causa Pedimontis per eandem Regiam Cameram: sed teneo veriorē opinionem contrariā, quando deuoluendum est feudum ad Dominum, non ad agnatos, vt *ibi* distinguit *Frecc.* & vide etiam latius per *Camer. in repet. capit. an agnatus, quæstio. 17.* & in his casibus sunt decisiones factę, dum feuda applicabantur agnatis, & non fisco, quia ex pacto, & prouidentia, & fideicommissio subiecta: tunc enim procedit *text. in §. Cornelio felici*, quia non resoluitur infeudatio, & sic *text. in cap. 1. §. fin. de capit. Corrad.* qui est *text. melior de iure* sed in feudo simpliciter concesso, quod propter delictū ex lege feudorū, & inuestiturę, ad Dominum deuoluitur: tunc non procedit dispositio prædicti *text.* quia, vt supra diximus, & fundatum est, resoluitur infeudatio, & subfeudum exiit Baroni, à quo tenetur, licet conferatur à Rege, & quæstio de qua tractamus, intelligetur in subfeudatario, dum deliquit in Dominum directum, scilicet Regem: nam alias in simplici feudatario articulus non est disputabilis, quia ex delicto importante feudi amissionem, fiseus caperet iure suo totaliter.

Sed in feudo ex pacto, non hæreditario procedit limitatio tenendo opinionē *Andr.*
17 quam dicit æquiorē, vt feuda ex pacto, ex delicto in Dominum non deuoluantur ad eum, sed ad agnatos in *cap. 1. si vas seu priu. & in cap. 1. §. denique, qua sit prima caus. benef. amitt.* sed si tenemus opinionem contrariā, secundum quā ultimo loco fuit iudicatum in causa Regij Fisci, cum Duce Traiecti, ea potissimū ratione considerata per *D. Frecc. vbi supra*, dum tenuit feuda deuolui ad Baronem statim, & non habere locum respectu Regis *§. Statius forus*, videlicet, quia videtur datum feudum sub ea conditione, si fidelis fuerit, conditione defecta resoluitur concessio perinde, ac si nunquam concessio facta fuisset, vt latius *ibi* per *D. Frecc.* quam opinionem tenui disputando articulum in *repet. Andr. in d. cap. 1. si vasall. seu priu.* attenda igitur hac secunda opinione, non datur locus dispositioni *text. in §. Statius forus*, quia semper ex prædicta conditione insita fidelitatis seruandę feudum ad Dominum reuertitur ipso iure statim delicto perpetrato, & sic pariter subfeudum ad Baronem: & propterea *Afflic. in d. de-*

est. quem sequitur Frecc. dixit text. in §. Cornelio felici non procedere in feudis, ex prædicta conditione insita fidelitatis, quod per optimè in Barone fundat *D. Frecc.* & refert sic decisum per Sac. Confil. in *d. decis. Afflic. 282. authorit. glos. in d. constit. post mortem*, quæ vt dixi, refert sic alias decisum per Iudices M. C. sed demum *D. Frecc.* decipitur, dum dixit, hoc procedere in feudo plano, non autem mixto per *constitutionem post mortem*; & decisiones factę sunt in feudo mixto, in quo vt dixi loquitur *glos. & est hodie indubitatum per prædicta capitula*

18 *Papa Honorij*: benè tamen procedit limitatio *ibi* considerata per *D. Frecc.* durante contumacia feudatarij delinquentis, antequam fuerit declaratum delictum, ex quo condemnatur ad feudi amissionem, quia cū adhuc non fiat locus deuolutioni fiseus lite pendente ob contumaciam percepit fructus iurisdictionis tantū, quia ob contumaciam illa suspenditur; & fiseus ponit Iudicem, cum non possit contumax feudatarius stare in Curia sine dedecore, vt diximus in articulo suspensionis iurisdictionis, & in hoc tantum casu intelligo procedere posse limitationem *D. Frecc.* non autem, vt ipse dicit in perceptione fructuum feudi: nam donec feudum non declaratur deuolutum, fructus percipit Baro, seu feudatarius, qui ob contumaciam illis nō priuatur, nec facit ad casum, quod feudatarius sit bannicus: nam donec non foriudicatur in Regno, dicitur persistere in contumacia, & percipit fructus feudi, sicut de omnibus alijs eius bonis; sequuta autem foriudicatione, ex qua declaratur hostis publicus, habetur pro condemnato ex delicto, ex quo inquiritur: priuatur bonis, in quibus succedunt descendentes, & fiseus secundum *Reg. constit.* tunc succedit deuolutio feudi, vt sic dicamus respectu fructuum, vt loquitur *D. Frecc.* nō posse saluari eius dictum, sed benè quoad fructus iurisdictionis suspensę, quā praktikam ponit idē

19 *D. Frecc. vbi supra num. 11. & ibi*, ad quæ onera remanet feudum obligatum, non obstante deuolutione in Dominum *num. 7.* & quomodo in Regno omne Castrum dicatur feudum quaternatum, quid possidente Ecclesia, & quod de iure communi, *ibidem num. 3.*

20 *Nec text. in d. cap. §. fin. de capit. Corrad.* prædictis aduersatur, nam loquitur in feudo concesso Ecclesię, de qua Ecclesia erat clericus beneficiatus, & propterea clerico delinquente Dominus tenebit durante illius vita, quia infeudatio non resoluitur, nec delictum clerici poterat Ecclesię præiudicare, cui

eni erat concessio expressè facta, & clericus erat tantum vsuarius, atque administrator vita durante; ita quod nullum dominium, nec vlla concessio erat radicata, seu radicata in sui personam, & consequenter cessant omnes rationes, de quibus supra.

S V M M A R I V M.

- 1 Feuda plana, seu res excoadentiales quomodo constituantur, & qua opinio praeualeat Afflicti. vel Camerarij.
- 2 Opinio est, indubitata, quando concessio facta per Baronem stetit firma per annos triginta, ut intelligatur constitutum feudum planum, quod cum assensu Baronis tantum est alienabile, etiam quòd semel concesserit.
- 3 Concessio, seu alienatio facta per duas vices cum consensu Baronis tantum constituit eum in possessione feudi plani, etiam si non intercesserit tempus annorum triginta.
- 4 Assensus Regis unicus, alio non expresso, non facit feudum quaternati, intantum quòd in petitorio Rex non obtineret, existente Barone in contraria possessione.
- 5 Feudum concessum per Regem, quando dicitur esse quaternatum.
- 6 Intellectus ad Andr. in Constitut. Regn. si quis Baro.
- 7 Assensus quomodo quaternet feudum.
- 8 Possessio siue Baronis feudi, uti plani, siue Regis, uti quaternati, vel mixti, operatur validitatem assensuum praestitorum, quia hi sunt fructus possessionis.
- 9 Opinio Camerarij contraria quomodo fundatur.
- 10 Baro non potest concedere res in demanio Baronali existentes absque assensu.
- 11 Opinio Afflicti defenditur contra Camer. & illam tenet Author.
- 12 Clausula quod feudum teneatur in capite à Rege absque clausula illa immediatè non facit feudum quaternatum simpliciter.
- 13 Clausula, quòd immediatè teneatur à Barone in sua concessione, si est apposta in assensu Regis operatur dissentium, & sic utrumque corrumpit.
- 14 Possessio interpretatiua non requirit longi temporis praescriptionem.
- 15 Constitutio Regn. post mortem limitatur, quando cum Regis assensu Baro concederet feudum tenendum ab eo immediatè, & sic è contra dicitur apponitur in assensu Regis.
- 16 De iure communi feudorum non datur hac differentia feudorum planorù, & quaternatorum.
- 17 Assensum quaternare feudum, est de more Regni.
- 18 Constitutio post mortem est exorbitans, ob quòd suos limites non excedit.
- 19 Constitutio post mortem secundum Andr. est irrationabilis.
- 20 Dominij totalis translatio operatur, quòd penes concedentem nullum remaneat ius feudale, & intelligitur initus contractus innominatus.
- 21 Constitutio post mortem limitatur, quando in concessione est data potestas alienandi.
- 22 Alienatio feudi mixti facta cum assensu Baronis, an validetur per assensum Regis impetratum post mortem venditoris, secundum opinionem Parid. & Afflicti.
- 23 Causa remota mediata, & inualida non attenditur habita causa immediatè valida.
- 24 In feudis attenditur causa proxima, & non remota.
- 25 Constitut. Regni constitut. diua memoria declaratur, quomodo procedit in feudis mixtis.
- 26 Dominium potest transferri in heredem suspensivè.
- 27 Doctrina Andr. quòd assensus nò possit impetrari post mortem declaratur.
- 28 Actus, qui debet fieri cum consensu plurimum, si fiat cum consensu unius, non est nullus, sed stat in suspensio, donec alius assentiat, licet ex eo interim ius non transferatur.
- 29 Text. in l. fin. ff. commun. prad. declaratur.
- 30 Opinio Camerarij impugnatur.
- 31 Author firmat opinionem Parid. & Affli. contra Camer. maximè in casu Camerarij ponentis casum in morte Baronis assentientis.
- 32 Feudum concessum à Barone cum Regis assensu, cum clausula, cum potestate alienandi, salvo assensu impetrando, an si concessionarius alienat cum reservatione assensus, alienatio sit valida, vel quòd documque possit assensus impetrari, & haeres non possit contravenire, remissivè.
- 33 Constitutio Reg. constit. diua memoria non procedit, quando super alienatione feudi Dominus tenetur assentire.
- 34 Feudum datù cum potestate alienandi reservato Domini assensu, non solum tenetur Dominus ad assentendum, sed assensus habetur pro praestito.
- 35 Concessio facta simpliciter cum potestate alienandi absq; assensus reservatione operatur, ut in alienatione nullus requiratur assensus.
- 36 Concessa potestate alienandi, intelligitur de alienatione faciendà equali.
- 37 Feudum francum an alienari possit absq; alio

alio Domini assensu.

- 38 *Concessio feudi franchi importat libertatem à quolibet genere seruitutis, & omni libertate liberum.*
- 39 *Francum, & liberum non expectat alterius licentiam.*
- 40 *Feudum francum idem importat, quòd dicere feudum sui iuris.*
- 41 *Dominus est qui per suas inuestituras dat legem feudis, per quam feudorum natura derogatur.*
- 42 *Feudum licet alteretur in aliquibus, remanet tamen cum sua natura in omnibus alijs.*
- 43 *Concessio feudi franchi importat plus, quàm concedere feudum absq; seruitio.*
- 44 *Feudum francum quid importat, secundum opinionem Baldi.*
- 45 *Feudum francum possidens non potest alienare illud in Ecclesiam, contra opinionem Bald.*
- 46 *Concessio feudi franchi, non importat alienationem dominij directi in feudatarium contra Bald.*
- 47 *Authores recensentur, qui tenent opinionem, ut feudum francum possit alienari absq; assensu, quam Autor dicit esse cõmunem, & eam sequitur.*
- 48 *Opinio contraria Camerarij validè confutatur, & respondetur fundamentis decisionum, qua in contrarium adducuntur.*
- 49 *Feudum potest concedi francum à iuramento fidelitatis, & non omnia, qua comprehenduntur sub fidelitate sunt de substantia, & aliud est esse de substantia, & aliud de natura, qua potest impropriari in aliquibus.*
- 50 *Concessa potestate eligendi, ea sequuta, videtur elegisse, qui eam concessit.*
- 51 *Feudum francum appellatur feudum conditionatum.*
- 52 *Feudum concessum francum, & liberum, potest secundum omnes alienari sine assensu, per verbum illud liberum.*

ARGUMENTVM.

Feuda plana quomodo constituentur. Assensus quomodo dicitur quaternare feudum, & an vnicus sufficiat. Clausula immediatè, & in capite in assensu Regis facit feudum quaternatum simpliciter, & in concessione Baronis facit planum, & si in vtroque assensu adest eadem clausula, neutrum subsistit. Dominij totalis translatio mutat contractum feudalem in contractum innominatum, data potestate alienandi, non requiritur alijs assensus. Assensus Regis impetratus post mortem vëditoris feudi quaternati secundum quid, in quo præcedebat Baronis assensus, validat venditionem, & non datur reuocatio. Assen-

sus datus cum potestate alienandi factus Domini assensu, tenetur assentire Dominus: immò assensus habetur pro præfatis. Feudum francum posse alienari absque assensu latè defenditur.

S. I I.

ERV M discurremus aliqua vtilia circa cõstitutionem feudi plani, & de tabula, & feudi quaternati mixti; & etiam videamus limitationes aliquas nouas ad prædictam Regni Constitutionem post mortem.

- Afflicti.* enim tenuit in *Constitutione Regni constitutionem diua memoria in 12. notab.* feuda plana, seu res excadentiales dici quando semel iure licito assensu mediante fuerint concessa, seu concessa, vt demùm illis deuolutis à Barone solo possint concedi, & idem tradit *ibi num. 62.* addens, quòd etiam, quòd in prima concessione non interuenerit assensus, si tamen Baro concesserit per duas vices, cum cursu temporis 30. annorum, erit res alienabilis cum assensu tantum Baronis: quod vltimum dixit per prius *Andr. in cap. 1. de his, qui feud. dar. poss.* immò quod sufficiat semel concessisse, & steterit datio firma per cursum annorum 30. verum hoc temporis cursu deficiente, si concesserit per duas vices, licet non sit inducta consuetudo præscripta, constituitur tamen quis in possessione dandi, & ob id *Moder. Adden. ad Afflicti. in decis. 282.* concludunt, assensum vnicum non quaternare feudum, nisi aliud in eo fuerit expressum, nec ex vnica concessione in petitorio Regem obtinere, dum Baro est in contraria possessione, maxime concurrente cursu temporis, id eoq; *Afflicti. ibi* refert per *Sacr. Consil.* fuisse decisionem, quòd nõ quicquid concedit Rex in feudum, erit feudum quaternatum, nisi expressè dicat, vel quando ipse erigit rem in feudum, & demùm cõcedit, & propterea infert, quòd si Rex concedit feudum, quòd antiquitus erat athenasia, seu feudum planum, quòd ex hac sola concessione non efficitur quaternatum, nisi expressè dixerit, & sic intelligit ipse *Andr. in Constit. Regni, si quis Baro: hinc Capyc. in sua inuestitura in verb. feudales assensus, in vers. effectus* declarando dictum *Andr. ubi supra,* quòd tunc sit feudum quaternatum, quando est dictum in assensu, vt ab eo, & sub eo teneatur *idem Afflicti. in cap. 1. de controuers. feud. int. par. termin. nu. 29.* vt assensus non quaternet feudum, nisi adestent prædicta verba, vt teneat ab eo, vel sub

eo, scilicet à Rege, & ibi *Andr. num. 12.* expressè tradit, ut non sufficiat Regem semel concessisse in terra Baronis, ut dicatur feudum quaternatum, sed pluries, vel semel cū cursu triginta annorum.

8 Bene advertatur, antequam ulterius transeamus, quòd in casibus, in quibus, ut supra constituitur quis in possessione concedendi, siue Baro, siue Rex, quod alienationes per Baronem factę absque Regis assensu, seu assensus per ipsum præstiti super alienationibus talium feudorum, ut planorum, & sic è contra alienationes, seu assensus præstiti per Regem, uti de feudis quaternatis, omnes inquam erunt validę perpetuò, licet in petitorio postea declararetur, vel contra Baronem, vel contra Regem, quia hi sunt effectus possessionis: casus est in *cap. consultationibus extra de iure patron. eleganter Angel. in l. ex divers. colum. fin. ff. de rei vendic.* maximè in istis incorporalibus, ut est eligere, assentire, præsentare, & similia: nam sunt fructus industriales, quos facit suos bonę fidei possessor, & etiam naturales consumptos, quando non est effectus locupletior, de quibus latè per *Innoc.* ubi communiter *Scrib. in cap. in luteris de restit. spol. quæ cumulaui in consil. mio 31. 1. vol. num. 87.* secundum quæ in illa causa fuit decisum.

9 Redundo nunc ad quæstionem contra *Afflic.* tenuit *Camer.* dicens, feuda plana esse ea, in quibus non dato aliquo initio Barones consueti fuerunt soli concedere, & assentire absq; alio Regis consensu: nam ubi ille interuenit semel, dicitur assensum quaternare feudum, quanquam à Barone teneatur secundum *Andr. in d. consil. si quis Baro,* & propterea in omni alienatione postea interuenire debet, nò solum Baronis assensus, sed & Regis, ita *Camer. in cap. imperialem fol. 69. col. 2. & cart. 73. 3. col. in princip.* pro quo fortiter instat, quòd dixit *Andr. in cap. similiter lo 2. in 2. addit. num. 20. & 31. in tit. de capit. qui cur. vend.* dixit enim Baronem esse, qui habet sub se feudum quaternatum, non autem plura feuda simplicia, sed si ex his dat vnum alij cum assensu Regis, ut sub eo, & ab eo teneatur, erit Baro: nam ex hoc fit feudum quaternatum, dicit *Frecc. in princip. in cap. incip. vidimus nu. 39. cart. 13.* & idem tradit *Andr. in d. Constitut. Regn. si quis Baro,* scilicet, quod Baro dicatur, qui habet sub se feudum quaternatum, quod alius tenet, secundum *Constit. Regn. post mortem,* etsi habet plura feuda, si illa sunt quaternata, vel dat vnum cum consensu Regis, ut sub eo, & ab eo teneatur, erit Baro; consensus Regis quaternat illud, quia Rex con-

firmans videtur donare.

Si ergo Baro est, qui habet sub se feudum quaternatum, & quaternatum efficitur eo ipso, quod concedit cum consensu Regis, quia assensus quaternat dixit *Andr.* sequitur ex hoc, quod non est vera opinio *Afflic.* ut feudum planum dicatur, quando habuit initium à concessione facta per Baronem cum Regis assensu, quia hoc facit feudum quaternatum, & propterea in qualibet dispositione, ut supra diximus, vtriusque requiritur assensus, & non sufficit solius Baronis, & 10 maximè procedunt hæc, quando feudatarius concedit ea, quæ sunt de demanio, quæ non potest absq; assensu, & dum Rex assentit, videtur à Rege habere, *Afflic. in constitut. constitutionem diuæ memoria in fin.*

Sed quæso advertatur, nam ex eadem doctr. *Andr.* super qua *Camer.* se fundat, sua opinio confunditur, & confirmatur opinio *Afflic.* non enim dicit *Andr.* quod per simplicem Regis assensum subfeudum Baronis fiat quaternatum, sed requiritur, quod ad sine illa verba, ut sub eo, & ab eo teneatur; quod exprimit *Afflic. in d. cap. 1. de controu. feud. apud par. termin.* ut teneat ab eo, & sub eo, scilicet à Rege; ergo prædictis verbis deficientibus assensus non quaternat feudum, sed tantum, ut dixit *Afflic.* assensus non impetratur propter aliud, nisi ad validandam concessionem, & tollendum obstaculum, non autem ad alterandam naturam illius, vel ad aliquid de nouo faciendum, & consequenter firmatur opinio *Afflic.* ut feudum planum constituitur, non solum quando est in possessione præscripta concedendi absq; assensu, sed si illud fuit constitutum à principio cum Regis assensu, quia assensus nò alterat, neq; quaternat, nisi cum prædictis verbis, ut sub eo, & ab eo teneatur, & quia non dicit 12 immediatè, propterea ab utroque tenetur in capite, scilicet à Rege, quia secundum *constitutionem post mortem,* ipse concedit tenendum à Barone, & demum in capite à Barone, quia ab eo tenetur, dicit notabiliter *Andr. in Constit. Reg. ut de success. in 13 princ.* secus si esset clauitula, ut immediatè teneretur ab eo, ut declarat idè *Camer. car. 69. ater. in princ.* & ideò si in assensu, seu cõcessione Baronis diceretur, quod immediatè teneretur ab eo, & idem diceretur in assensu Regis, neutrum teneret, latè *Frecc. in 3. lib. 4. 34.* secundum quod refert iudica in idem *Camer. car. 56. à ter.* etsi supra fundatum est etiam ex dec. *Andr.* nò sufficere semel Regem concessisse in terra Baronis, ad hoc ut dicatur feudum quaternatum, & idè *Andr. in d. e. similiter, et in d. consil. si quis Baro,* ponit casum, quando

Baro habet plura feuda simplicia, & concedit vnum cum consensu Regis: ita quod feuda erant plana à principio; ergo oportet, quod assensus sit præstitus cū prædictis verbis, vt ab eo, & sub eo teneatur; alijs assensus simplex non operabitur effectum quaternationis: vnde absque dubio præualet opinio *Afflic.* cum declaratione tamen, & sic concordatur vtraque opinio, vt si post primam concessionem factam à Barone cum consensu Regis, continuaret idemmet Baro, in assentiendo ipse solus, vel solus concedendo, vel è contra non solus, sed cum assensu Regis, tunc hæc possessio interpretatiua resolveret dubietatem impetrationis Regij assensus, & declararet intentionem tam Regis, quam Baronis, quæ est tantæ potentiz, 14 vt non requirat longi temporis præscriptionem, vt alias diximus, de quo latè in *consil. meo* 51. 1. volum. num. 28. & 29. *Molin. de hispan. primogen. lib. 6. num. 58.* & procedit hoc etiam attenda opinione *Camer.* quia titulo non repugnat, sed aptus est recipere declarationem à possessione subsequenti declaratiua intentionis.

Et ideò, & notetur, si concessum esset feudum à Barone cum clausula, quod immediatè, & in capite teneretur ab eo, & hoc cum Regis assensu, tunc non procederet *constitutio post mortem*, quia hæc clausula facit, vt ab eo tantum teneatur dixit *Camer. in loco supra allegato*, vt quando ponitur hæc clausula in assensu Regis, tunc à solo Rege, & non à Barone feudum tenetur, loquendo de feudo mixto, seu quaternato secundum quid, quòd alijs secundum eum, sine hac clausula tenetur mediatè à Rege, & immediatè à Barone, & hoc ea ratione, quia in terminis prædictæ constitutionis, sic Rex confert: vnde si apponitur per Baronem hæc clausula, vt immediatè, & in capite teneatur ab eo, tunc ab eo solo teneretur, & non à Rege, & ratio est, quia per hanc clausulã, intelligitur translatum in Baronem non solum vtile, sed directum dominium: ita notabiliter *D. Frecc. in 1. lib. in tit. quis dicatur Princeps, in cap. incip sed vt verius num. 6. versic. vno tamen casu*, & per talem clausulã, dixit *idem Frecc.* quod est recessum à dispositione prædictæ *Constit. Regn. post mortem, vt per eum in 29.* 16 *anth. Baron.* sed attenditur ius commune feudorum, per quod non datur hæc differentia feudorum planorum, & quaternatorũ, & multa ad propositum per *eundem in differ. feud. quater. & de tab.* Et illud quod assensus quaternat feudum, est de more Regni, dixit *idem Frecc. ubi supra in princ. & constitutio post mortem* est exorbitans, ob quod suos

limites non excedit. dixit *idem Camer. carb. 73 vers. 4. conclus. & Andr. in eod. cap. imperiale* dixit esse irrationabilem, & exorbitantem, *ibi post num. 11.* quia Rex concedit, quod ab alio tenetur, cuius est dominium, & cui per mortem feudum aperitur.

Præterea omnis hæc disputatio fundatur per *Constit. Reg. post mortem* ratione collationis, quam Rex habet, ita *Andr. in loco alleg. in Constit. Reg. vt de success. & in d. cap. imperialem nu. 10.* *ibi feudum quaternatum est alterius conditionis, in eo enim habet Rex collationem*: vnde posset attentari, quod cum per *capit. Papa Honorij* secundũ *Andr. ibidem* correctã sit *constitutio* prædicta, vt supra latè declarauimus, & non solum subfeudum Baroni deuoluitur, sed etiam habet ipse collationem: ergo cessat *constitutio*, & nil differt hoc feudum à feudis planis, & si collatio faciebat, vt teneretur à Rege, & hæc eadem caufabat interesse, ob quod nõ poterat feudum refutari Baroni secundum *Andr.* igitur hodiè non procedit *constitutio*, nec quod dicit *Andr. de vtrinq; assensu*, & alijs super quo cogitur: nam est magna declaratio fundata in puris iuris terminis: siquidem firmauimus supra in Baronem respectu rerum particularium, suz baroniz translatum esse non solum vtile, sed etiam directum dominium, sicut dicimus in Rege in hoc Regno respectu feudorum particulariũ, & quando transit omne dominium, tunc non remanet respectu saliter concedentis ius aliquod feudale, iuxta vulgatum, & solemne *consil. Oldrad. 159.* & ideò *Bald. in prat. feud. nu. 19.* voluit quòd dum transit directum dominium impropriatur natura feudorum, & sumus in terminis *text. in c. 1. de feud. non hab. propr. nat. feud.* qui *text.* dicit, quòd facta concessione feudi tibi, & cui dederis, intelligitur in allodium, & taliter est à natura recessum, secundum *Bald. vt intelligatur inicus alius contractus videlicet innominatus, quem allegat, & sequitur Ias. in prat. feud. ante nu. 24. vers. si hoc dictum*: Igitur si omne dominium est translatum, & nil remansit penes primum Dominũ respectu rerum particularium: & venit ex hoc sublata *constitutio post mortem*, quæ hoc alterabat, sequitur quòd solus Baro est ille, qui assentire potest, & per *Cap. Papa Honorij*, sed per clausulam prædictã immediatè, & in capite sumus extra terminos, qui considerari solent in feudis mixtis, quia deficit mixtura, si à Barone tantũ tenetur: deficit illud, secundũ quid, consideratũ ab *Andr. in Const. Regn. vt de success.* quia non secundum quòd recognoscitur à Rege, sed in nihilo, & in eorum

totum retineretur, & recognoscitur à Barone.

21 Insuper *Afflicti* in ead. *Constitut* post mortem nu. 2. dicit, quòd quando in concessione est data potestas alienandi, tunc non procedit illa *Constitutio*, sed iudicatur de istis feudis quaternatis sub Barone, prout de cæteris ad eius collationem spectantibus: unde si Rex Baroni concedenti sub hac forma assensisset, vel data esset per Regem Baroni potestas alienandi, tunc liberè poterit subinfeudare absque alio assensu, & in Regno intelligitur de subinfeudatione, quia per *constitutionem constitutionem diua memoria* est illa prohibita, quòd non esset iure communi, quia permessa, & intelligeretur in liberum allodium, vt declarat *Andr. in d. cap. 1. de feud. non hab. propr. nat. feud.*

22 Sed ponamus esse in terminis prædictæ *Constitutionis post mortem*, & in conclusionibus vt supra firmatis, quòd in feudo mixto assensus vtriusque requiratur, videamus, si est facta alienatio, & impetratus in ea assensus Baronis, & demum mortuo venditore, fuit impetratus Regius assensus, an ex hoc validaretur concessio ex assensu Regis superueniente, quòd tenuit *Afflicti. in d. cap. imperialem 24. notat. 36. quæst.* & per prius tradidit *Paris de reintegr. de quo ipse mentionem non facit cart. 147. in cap. incip. an sit quando feudum*, & reddunt rationem, quia habita causa immediata valida, non attenditur causa remota, & mediata inuvalida, *l. dedi §. subtilius ff. de condit. ob caus. eleganter Bald. in l. de quibus nu. 49. ff. de legib. & Parid. allegat, & sequitur Anna in consit. diua memoria nu. 302. vt potius valeat actus feudalis immediati solius, quam solius mediati, & trahitur illa inuvalida ad*

23 24 immediatam validam, & in feudis attenditur magis causa proxima, quam remota. *Camer. in cap. imperialem cart. 73. qui allegat Bald. in l. ex placito C. de rer. permitt. Curt. in tract. feu. 2. par. 10. quæst.*

Et licet *Constitut. Regn. constitut. diua memoria* habeat etiam locum in feudis quaternatis secundum quid, quæ disponit, vt absque licentia debita fenda alienari non possint, tamen *constitutio* non loquitur, quando adest licentia vnus ex Dominis: loquitur enim simpliciter, quando non adest licentia, hic dicimus adesse, dum replicatur non sufficere, dicimus hunc non esse casum *constitutionis*, quæ est exorbitans, sed est alius casus non expressus, & regulandus est à dispositione iuris communis, & cum actus habeat iustum, & licitum initium, licet quoad translationem dominij non habuit suam perfectionem, ex defectu Regij assensus, & dominium sit trãssa-

tum in hæredem venditoris, dicimus quòd cum contractus non sit nullus, vt infra fundabimus, non erit nouum, quòd dominium in hæredem transferatur suspensivè, dixit elegantè *Bal. in l. 3. C. de pact. int. emp. & vendit. & tot. tit. ff. de leg. commiss. & in tit. de adiect. in diem*, ita quòd sic in hæredem venditoris transferatur, dum præcedit assensus Baronis, & demum superueniente Regis, illud tranfit in empto est, vel saltem teneatur hæres tradere, & adimplere, quòd defunctus fecit: non enim sumus in quæstione posita per *Andr.* quòd per mortem est amissa spes reconualidationis, actus est nullus, & dominium tranfit in hæredem: loquitur enim *Andr.* in feudatario alienante, nullo præcedente assensu, & sic in actu poenitus nullo, quòd nec etiam hæres ratum habere tenetur, vt ex discursu lectionis *Andr.* apparet in *d. e. imperialem post nu. 15. in addit.* & sumus in actu contra legem, funditus nullo, & ab eo expressè reprobato, secundum terminos *text. in l. quemadmodum C. de agricol. & censit. in l. non dubium C. de legib.* quæ non procedunt, quando actus non est omnino nullus, nec à lege reprobatus *glos. in l. post mortem ff. de adopt. Odoffred. Alber. Ang. & cæteri in l. per fundum ff. de seruit. rust. prad.*

Diximus, quòd *constitutio* non habet locum, quia loquitur simpliciter, quòd nulla adest licentia, hic adest licentia Baronis. & sic non sumus in terminis *constitutionis*; & cum actus sit celebratus cum licentia vnus, non dicitur actus nullus ex defectu consensu alterius Domini, sed stat in suspenso, donec alius assentiat, sed dicitur bene non valere, quoad translationem iuris realis. Casus est in *l. fin. ff. commun. pradior.* Ibi rursus hic actus pendebat, donec nouus socius cedat, & actus qui fiebat ibi, erat constitutio seruitutis à pluribus Dominis, & si actus dicitur pendere, ergo non est nullus, & dum dicitur ex illo *text.* quòd si antequam alius socius contentiat seruituti imponendæ, decesserit, qui primo consensit, quòd de nouo est præstandus consensus, alias nihil est actum, aduertatur hoc intelligi ad finem constitutionis iuris realis seruitutis, sed hæres tenetur habere ratum, & de nouo consentire: ita *gloss. in d. l. fin. in verb. nihil agitur*: ita quòd stat ista simul, quòd nihil sit actum, quoad effectum translationis iuris realis, & constitutionis eruitutis, sed quia actus est validus, dicitur adhuc pendere, non potest hæres reuocare, nec contrahente, sed ratum habere, vbi *Bart. declarat, & melius in d. l. per fundum*, cuius infra scripta sunt verba.

Per fundum quamplurimum ius mihi esse

§ 2 quod,

eundi, agendi, posse separatim cedi, ergo subtili ratione non aliter meum fit ius, quam si omnes cedant, & nouissima demum cessione superiores omnes confirmabuntur, benignius tamen dicetur, & antequam nouissimus cesserit eos, qui ante cessere, vetare, uti iure cessata non posse, vbi Alberic. dicit semper exceptione repelli consentientem, licet concessio non teneat, quia actus est licitus, & non reprobatus a lege, quia bona fides non patitur, dixit ibi Angel. ut quis contraueniat, quando actus non est funditus nullus, & Bal. ibi dixit, quod etsi concessio vnius alius non officit, tamen concedens contra factum suum venire non potest, & actus est validus, quoad ius obligationis, non quoad ius seruitutis; & ibi Odoffr. quod obstat exceptio text. in l. vendicantem de euiction. quia actus in se est validus respectu consentientis, licet dicatur non valere respectu aliorum adhuc non consentientium.

Ex quo fit, quod dum *Camerar. cart. 90. in cap. imperialem* tenuit extingui consensum Baronis per mortem, dum non fuit impetratus Regis assensus in vita, & allegat text. in dista l. fin. commun. prad. fallitur inquam: nam text. dixit, quod actus fiat inpendenti, & dicitur non valere respectu iuris realis, quia vnus ex socijs non potuit transferre, sed nec ipse, nec hæres potest contrauenire, qui tenetur habere ratum, licet non sit constitutum ibi ius seruitutis, quod *apsermet Camerar.* non potuit negare auctoritate *glos. in eadem l. fin.* & consequenter cum non detur reuocatio per mortem, nec potest hæres contrauenire, assensus Domini superueniens validat actum, quia contractus non est nullus, sed præter legem, ex quo non sumus in terminis questio. *Andr.* in alienatione simplicis rei feudalis absq; vlllo assensu. Hæres vigore constitutionis non potest reuocare, quia ut dixi *Constitutio* non loquitur in hoc casu, ratione nullitatis contractus, quia contra legem minimè, quia alienauit cum assensu, defectus assensus Regis non causat nullitatem assensus præstiti per Baronem, qui non potest contrauenire, ut demonstrauimus, & hæres tenetur habere ratum; nec causat nullitatem venditionis factæ, dum illa habet assensum Domini immediati, cumque causa immediata attendatur, & causa proxima, & remota, & mediata, quamquam inutiles iuuant quocumque tempore ex supra fundatis, ergo remanet defensata opinio *Parid. & Assiend.* non obstante contradictione *Camer.*

Quæ multo magis procedunt in casu *Camer.* qui ponit quest. quando moritur Baro

assentiens ante impetrationem Regij assensus: siquidem Baro explicauit actum licitum, ex sui parte a lege permissum, & approbatum, qui etsi respectu translationis dominij rei venditæ dicatur non valere, quia solus non potuit assentire, non per hoc fecit, quoad se actum illicitum, & reprobatum, sed omni iure permissum, & quoad ius suæ obligationis, & adimplementi intantum actus est validus, quod lex dixit non posse contrauenire, & *glos. Bartol. & ceteri*, quod hæres tenetur habere ratum ex ortu actionis personalis contra defunctum acquisitæ, & in heredem transfusæ. Igitur fallitur *Camerar.* quoad effectum reuocationis, & contrauentionis, quia & defunctus, & hæres semper tenentur, nec facit ad casum, quod de nouo consentire habeant; nam hoc non causatur ex defectu nullitatis, nec ex defectu validitatis obligationis respectu ipsius assentientis, sed respectiue ad acquisitionem iuris realis, quod nunquam potuit transferri, nec dici consensum validum, donec omnes socij consentirent in illo casu, & idè *text. in d. l. fin.* dixit, quod dum vltimus consentit, tunc censetur actus factus, quo tempore cum reperiatur alter mortuus non potest dari fictio super impossibili, data etiam inhabilitate extremorum a quo, & ad quod, iuxta notata per *Doctores in ead. l. fin.*

32 Sed quid si feudum sit concessum a Barone cum assensu Regis in subfeudatarium cum clausula, cum potestate alienandi saluo assensu impetrando, an si subfeudatarius alienet impetrato assensu Baronis tantum, vel Regis tantum, vel nullo impetrato assensu, sed facta alienatione seruata forma inuestituræ cum reservatione assensus, an inquam tali casu venditor, vel hæres poterit contrauenire? In quo videatur *consilium meum. 81. 1. vol.* factum in causa Domini Marci Antonij Columnæ; vbi per veros iuris terminos fundatur validitas contractus, quia factus seruata forma concessionis, & potestatis attributæ, & vltra ibi tradita, addo quod dixit *Frecc. in 25. limit. ad constitutio-*
33 *nem, ut constitutio* non procedat, quando alienatur feudum, & Dominus tenetur assentire: nam tunc non datur reuocatio, & habetur assensus pro præstito, & idè *in lingu-*
34 *lat. 42.* Ergo si datur feudum cum facultate alienandi reseruato Domini assensu, quo casu communis est *Doctores.* opinio teneri Dominum ad assentiendum: immò quod habetur pro consentiente, dum non habet iustam causam contradicendi, de quo latissime in *meo consil. 2. 1. volum. & in consil. 6. Domini Regentis Lanarij,* & notabiliter per *Min ad.*

Minad. in decis. 43. dicentem, quod illa reseruatione assensuum tantummodo intelligitur facta ad cognoscendum personam, in quam fit alienatio, quia alias illa ampla facultas disponendi nihil operaretur, & propterea si alienatio est facta in fidelem assensus debet haberi pro praestito, sequitur propterea non posse tali casu tractari de nullitate, nec de reuocatione vigore *constitutionis*, quia contractus est celebratus iuxta formam concessionis, in qua concurrunt utilis, & directus Dominus, & ob id poterit assensus impetrari, siue uiuis, siue mortuis contrahentibus.

- 35 Quae indubitata erunt, si simpliciter in concessionem fuerit data potestas alienandi absque assensu reseruatione: nam tunc in alienatione nullus requiritur assensus, ex traditis per *Andr. in d. cap. 1. de feud. non habente propriam nat. feud.* dicitur enim infitam licentiam in lege inuestiturae per talem facultatem datam: nam dicit *Andr.* quod etsi sit de natura feudi, ut quis non possit alienare sine assensu Domini, ita quod dum hoc conceditur, natura impropriatur: tamen quia haec fuit voluntas Domini, dixit *ipse*, qui potuit apponere legem, quam uoluit, & dum alienat, videtur Dominus consentire ex sua propria voluntate, quia dedit sic, ut alij dare possit, quae sunt formalia uerba *Andr.* propterea iuste alius non requiritur assensus: nam secundum *Andr.* intelligitur praestitus a principio concessionis, & haec est communis opinio *Scribens.* & signanter *frudistarum*, ut testatur, & sequitur *Cambr. in d. cap. imperialem cart. 45.* idem testatur *D. Frece in 26. limit. in fin. ad constitut. constitutionem diuae memoriae*, & late idem testatur, & sequitur *Lodulph. Schrader in tract. feud. par. 8. cap. 2. nu. 57. vers. 14.* cumque inuestiturae concedi solent de ordinario stilo Cancellariae, cum facultate alienandi saluo assensu Domini, propterea dum aliquae fiunt cum eadem potestate, sed absque tali reseruatione, manifestè colligitur voluntas Domini, ut tali casu liberam concesserit facultatem, & licentiam feudatario alienandi, ut sic tanto magis clarior reddatur communis conclusio, ut supra firmata, & *Cambr. ibidem fol. 46.* bene respondet ad illud inconueniens, quod Dominus nesciat uasallum, in quem alienatur, quia dixit *ipse*, quod lex prouidit, ut in eo possit dari in aequali ad *text. in cap. 1. §. similiter de cap. Corrad.* & respondet etiam quomodo non promissa Domino fidelitate per secundum feudatarium, poterit ab illo habere seruitium, ob quod uideatur esse damnosum, dixit enim inuestituram praecedere fidelitatem *cap. 1. qui praeced. deb.*

Et quantum ad fidelitatem attine. hoc deinde fiet secundum cautelam *Ifern. in §. illud uendicando feudum*; & tu adde quod omnia fiunt vigore potestatis à Domino attributae, & secundum *Andr.* intelligitur Dominum dare secundo feudatario, qui erit aequalis in omnibus cum primo, sequitur quod cessant rationes contemptus Domini, interesse uoluntatis, quod non tenetur recipere in uasallum aliū, quam quem ipse uult, & quod possit alienatio fieri in potentiorē: nam si Dominus permittit, & dicitur facere, utiq; omnia cessant, uerum de hoc articulo, quando data potestate alienandi non requiratur alius assensus, uide latius infra in *tit. de re. fut. feud. §. 11. nu. 15.*

- Quibus sic existentibus constat de ueritate illius articuli, an concessio feudo franco, si illud inquam possit alienari absque alio assensu; rationes enim *illorum*, qui tenuerunt assensum requiri sunt supra paulò ante recitatae: quibus apparet responsum, si uerum erit concessio feudi franchi importare libertatem à quolibet genere seruitutis, ut docuit *Oldrad. in suo consil. 134.* dixit enim intelligi tale feudum omni libertate liberum, & ab omni seruitute absolutum, quem ad litteram refert, & sequitur *Bald. in cap. 1. col. fin. nu. 17. de cap. qui cur. uend. & cap. 1. col. fin. nu. 17.* quod francum & liberum est, non expectat licentiam alterius, secundum *glos. in cap. dudum de sepult.* cum alijs congeitis ad propositum per *D. Frece. in loco ubi supra in 26. limit.* qui tenuit opinionem, quod concessio feudo franco possit fieri alienatio absque alio assensu: nam ut dixit *idem Bald. ubi supra*, idem est dicere feudum francum, quod sui iuris, & in *l. 1. §. illud etiam C. de latin. liber. toll.* dixit, quod potest dici libertus francus, sicut nos dicimus feudum francum, qui est sui ipsius, paucis Domino reseruat, argum. in *l. final. ut supra de bon. libert.* Dominus enim qui dat naturam feudis secundum leges inuestiturarum, per quas omni feudorum naturae derogatur, ut saepe saepius diximus auctoritate eiusdem *Bald. in pralud. & in cap. 1. de duob. fratr.* idem igitur Dominus poterit concedendo feudum francum naturam alterare, ut erit quando ex hoc inducitur facultas alienandi sine alio assensu, ut diximus auctoritate *Andr. in d. cap. 1. de feud. non hab. propr. nat. feud.* & non per hoc in omnibus alijs non retinebit feudum suam propriam naturam, ut *ibidem per eundem Andr. & melius in e. 1. nu. 12. & 15. quib. ex caus. feud. amitt.* & hoc uoluit dicere *Bald. in d. §. illud etiam*, quod feudum francum dicitur sui iuris, paucis Domino reseruat, ut

sunt ea, quæ debentur ratione feudi contenta in fidelitate: nam alias non esset feudum, erit inquam feudum, quia ut tale conceditur, sed quia francum, impropriatum, in his quod importat verbum francum, quod est libera ipsius dispositio, per quæ responsum apparet dictis per *Aret. in suo consil. 14. & per Rolan. d. Vall. in suo consil. 2. 1. vol. nu. 134* qui contrariam opinionem tenuerunt, quos sequutus fuit *Casber. decis. Pedemont. 163.* & dum qui tenent hanc opinionem, allegant pro ipsis decisionem *Andr. in d. s. 1. ex quib. caus. feud. amitt. dicentis*, quod dato feudo, ut ex eo nullum fiat seruitium, licet sit contra naturam, tamen in reliquis erit iure veri feudi, & ex eisdem culpis amittetur, nihil enim hæc decisio ad casum, si concedere in feudum francum habetur in plus, quam concedere feudum absque seruitio secundum *praallegata*: ita quod vis consistit in videndo, quid importet concedere feudum francum; quam quæstionem non posuit *Andr.* sed tantum, quod fuit concessum feudum, ut ex eo non fieret seruitium, quod longè distat à concessione feudi franchi, in quo *Andr.* tenuit nostram opinionem, ex dictis per *eum in d. s. 1. de feud. non habent. propr. nat. feud.* ubi voluit, quod inuestitura illa facta tibi, & cui dederis, importat quod possit alienare absque assensu, secundum quos terminos dixit *Bal.* esse regulandam concessionem feudi franchi, ut sine assensu possit alienari tanquam feudum non habens propriam feudi naturam, ut per *eum in l. 1. C. si non à compet. iud. ante nu. 6. 1. col. vers. præsertim quando, & idem Bal. idem tenens in cap. inter dilectos num. 6. & 8. de fid. instrum.* dicit quod

44 feudum francum vult dicere securum à lege legis idest à pœna incidendi in commissum, quæ onerat naturalem libertatem cõsensu, non autè à lege conuentionis, quæ sunt verba notabilia, & *idem Bald. in autb. nisi rogati C. ad trebell. nu. 15.* voluit, quod in feudo franco potest quis testari in Ecclesiam, quia dicitur feudum liberum, & gratiosum, quem in hoc non sequor: nam ut diximus potestas data, intelligitur, ut vèdat in equalem, ita quod Dominus damno non afficiatur, & in Ecclesiam, quæ nunquam moritur, iura feudalia hoc prohibuerunt, ad *text. in capit. 1. ubi communiter Scribentes de alien. feud.* Nec de dictis per *eundem Bald. in prælud. nu. 53.* consideratio aliqua est habenda, dum simpliciter se fundat in dictis per *glos. in d. cap. inter dilectos, qua* nec verbum quidem euomit de feudo franco, immò ut *ipse, & alij dixerunt Host. & Io. Andr. glos. impugnaverunt, & hanc nostram tenuerunt opi-*

46 nionem, & plus voluit *Bald. in l. si plures 1. col. C. de condition. insert. videlicet*, quod feudum francum importat esse infeudatam proprietatem, quæ etiam ad Ecclesiam transit, quia ex pacto potest omne dominium concedi feudatario, & dicitur feudum francum secundum *eum*, idest sine fidelitate, quem nec etiam in hoc sequor, eum potest esse feudum francum, reseruato Domino suo directo dominio, & nullo modo ex *praallegatis* poterit in Ecclesiam transire: sed ex his benè demonstratum est *Bald.* veram opinionem fuisse feudum francum posse alienari absque assensu: quam opinionem sequutus fuit *Curt.*

47 in *tract. feud. 1. part. in c. 8. quot sint genera feudorum nu. 30. vers. 4. & ultimo est effectus, & pro absoluto præsupposuit Ass. in c. 1. in 2. notab. de feud. non hab. propr. nat. feu. cuius contrarium videtur tenuisse in c. 1. §. notandum, de bis qui feu. dar. poss. ante nu. 15. vers. octaua species, qui se fundat in *glos. in d. c. inter dilectos, qua* hoc non dicit: eandemque opinionem, quod non requiratur assensus tenuit *Par. de reintegr. in cap. incip. quasi Dominus concesserit fol. 63. Petr. Greg. de concess. feud. part. 5. quæst. 6. nu. 7. Menoch. cons. 501. 5. vol. num. 35. idem tenuit autoritate Host. & Io. Andr. in cap. fin. de reb. Eccl. non**

48 *alien. & Camer. qui contrariam tenet opinionem in d. cap. imperialem fol. 36. cum illam fundet in d. cons. Aret. 14. cuius rationibus validè supra est responsum, apparet inquam male ipsum sensisse, & Ias. in prælud. non determinat, immò videtur inclinare in partem affirmatiuam, ibi num. 213. & usque ad 219. & pariter Capyc. in sua inuestit. in verb. feudorum alienationes ampl. 7. adducit decisiones pro, & contra, & nil determinat, & ad dicta hic se remittit in verb. feudorum genera vers. francum; & quamquam *Dec. in consil. 184. 5. colum. in princip.* contrariam opinionem sequutus fuerit, autoritate *Paul. de Castr. & Alexan.* tamen ex supra latè discussis, & ponderatis apparet, quæ nam sit verior opinio, pro qua principaliter fuit ponderata *decis. Andr. in dict. cap. 1. de feud. non habent. propr. nat. feud.* quæ est communiter ab omnibus indifferenter sequuta, suntque pro hac parte *Host. Ioan. Andr. Bald. Paris Frece. Petr. Gregor. Curt. Menoch. & contrariam opinionem tenentes fundat illam in rationibus per veros iuris terminos nullo modo subsistentibus: ex quibus apparet, si communis opinio est contra hanc nostram opinionem, ut dixit *Intrigliol. in 2. centur. artic. 5. num. 1017.* more solito non ponderando decisiones, nec rationes, & sic pariter *Petr. Nich. Mozz.***

Moxz. de feud. in princ. nu. 16. & in tit. ex quib. caus. feud. amitt. num. 47. & Rol. & Vall. in d. cons. 2. qui dixit contrariam opinionem teneri communiter à Scribent. in pralud. feud. Ego non reperi alium post Bald. nisi Prapof. nu. 34. in 3. diuis.

Et pro hac nostra parte habemus ultra auctores præfatos duas communes opiniones, illam *Andr. in d. cap. 1. de feud. non hab. propr. nat. feud.* quæ est in proprio casu, *ipsumq.* communiter sequuntur, & aliam quod concessa inuestitura cum potestate alienandi simpliciter alius non requiritur assensus, ex quo cessant fundamenta *Camer. dicentis*, quod alienare cum assensu comprehenditur sub fidelitate, nam non omnia, quæ comprehenduntur sub fidelitate sunt de substantia; hinc potest concedi feudum francum à iuramento fidelitatis *in cap. 1. §. fin. per quos fiat inuestit.* Erunt enim de natura, ut in specie dixit *Andr. in d. cap. 1. de feud. non hab. propr. nat. feud.* quod est alienare cum assensu, & quod dum hoc conceditur, erit contra naturam, & in hoc feudum impropiatur, sed in reliquis remanet sub sua natura: unde nil deseruit ponderatio *Camer. contra Curt.* quod alienare cum assensu comprehendatur sub iuramento fidelitatis, si potest concedi feudum cum hoc, quod non teneatur ad tale iuramentum, & tãdem si secundum eundem *Andr.* intelligitur Dominum taliter concedentem ipsum dare, & alienare, cum omnia fiant ex sua potestate, & facultate concessa; ergo adest effectiuè primordialis assensus, & corruiu motiuum; quibus addantur alias dicta circa potestatem datam eligendi, & similia, ut facta electione videtur Dominum, seu concedentem fecisse ex regula *text. in l. item eorum §. 1. ff. quod cuiusque vniuers. nomin.* & quoad hoc erit disponens nudus minister, qui facultatem à Domino datam deducit in exercitium, de quo etiam latè tractabimus in sequenti quæstione, & in hoc sunt ad propositum tradita per *Dom. Lanarum in suo cons. 8. nu. 12. & in cons. 13.* quæ non sunt vera in casu suo, ut alias declarauimus: unde effectiuè cum fiant omnia ex Domini voluntate, potestate, & assensu, qui Dominus poterit concedere, & alterare ordinariam feudorum naturam, sequitur quod cessant omnes rationes contrariæ; sed punctus totus consistit, si concessio in feudum francum continet in se hanc libertatem, seu facultatem supra satis fundatam per veros iuris terminos, & *Camer. idem fol. 35.* solemniter explicat hos terminos, ut appellentur hæc feuda conditionata non recta, & sufficit, quod in eis remaneat aliqua pars ex illis sex par-

tibus fidelitatis; & in specie dixit, quod esse præstare assensum numeretur inter partes fidelitatis, tamen potest remitti, quia remanent aliæ partes in quibus remanet feudum sub sua propria natura.

Sed iidem *Doctores*, qui hanc opinionem contrariam tenuerunt, limitauerunt eam, si feudum concessum esset frãcum, & liberum, ita *Dec. in cap. ceterum 3. col. de iud.* qui sic declarat *consilium Aret.* & concordat *ceptorum* decisiones, ut quando ultra verbum francum adest verbum liberum possit fieri alienatio absque alio assensu, quem sequitur prædicta *decis. Pedem. ibi nu. 12.* Quæ erunt pariter limitationes ad quæstionem principalem supra discussam: & hæc dixisse sufficiant pro curiosis, & gustantibus veram cognitionem terminorum, casuum, & rerum submittens me sententiæ vniuersiusque rectius sentientis, meorumq. laborum bonam capiant voluntatem addiscendi, & publico bono consulendi.

S V M M A R I V M.

- 1 *Concessio facta cum potestate dandi in feudum, an infeudatus erit vasallus istius ultimi concedentis, an primi infeudatis, quod est secundum opinionem Frecc. cuius contrarium tenuit Menoch.*
- 2 *Feudatarius de iure communi feudorum potest subinfeudare, dummodo sincerè, & bona fide, & subinfeudatus efficitur vasallus subinfeudantis.*
- 3 *Subinfeudatio in fraudem intelligitur, quando subinfeudans filijs carebat, erat senex, & de filijs desperatus.*
- 4 *Subinfeudatio an resoluetur resolutio iure subinfeudantis, remissiuè.*
- 5 *Feudatarius est procurator Domini in rem propriam.*
- 6 *Regula quod actus dicitur fieri ab eo, qui potestatem faciendi dedit, intelligitur quando nullum ius residebat in personam facientis.*
- 7 *Baro potest habere feudum in alieno territorio.*
- 8 *Princeps donando videtur permittere id, quod de iure permittitur, & id quod inest habetur pro expresso.*
- 9 *Opinio Frecc. impugnatur, dum tenet vasallum filijs carentem posse subinfeudare.*
- 10 *Decisio Andr. in cap. 1. qui success. teneantur declaratur, & limitatur.*
- 11 *Prorex sicut non potest præstare assensum his, qui legitimo successore in feudo carentis sic non poterit præstare, quando successore*

- esset valde senex, & de filijs desperatus, & ita decisum.
- 12 Assensus est gratia, qua potest denegari ex iusta causa.
  - 13 Feudum concessum cum potestate alienandi saluo assensu Domini, tenetur Dominus assentire, & non assentiendo habetur assensus pro praestito, quod limitatur, quando Dominus iustam habet causam assensum denegandi.
  - 14 Prorex non potest alienare rem, vel ius Domini secundum Ifern. & per vocem rem intelligitur dominium directum, & per vocem ius, intelligitur ius devolutionis, ubi notatur decis. Camerar.
  - 15 Rex non de facili, immò raro concedit assensum his, qui filijs carent.
  - 16 Dominus simpliciter assentiendo nunquam intelligitur ius suum concessisse, & propterea assentiendo iuri suo non praiudicat.
  - 17 Decisio Camerar. declaratur, & demum impugnatur.
  - 18 Interesse voluntatis in feudis consideratur.
  - 19 Dominus non tenetur exprimere causam, quare non assentit.
  - 20 Assensus semper est gratia, secundum opinionem Camerar.
  - 21 Clausula Cancelaria in assensibus.
  - 22 Successorem non habere, vel inhabilem paria sunt.
  - 23 Verba debent intelligi cum effectu.
  - 24 Feudatarius dicitur alienare in fraudem, quando filijs caret, si tamen est desperatus, & rationabiliter habere non sperat.
  - 25 Alienatione permessa in proximum successorem, intelligitur de proximo habili ad succedendum.
  - 26 Regula nil refert, quid ex equipollentibus fiat, habet locum in feudis.
  - 27 In feudis proceditur de similibus ad similia, quando eadem militat ratio.
  - 28 Extensio in correctorijs fit per viam comprehensionis.
  - 29 Feudatarius, seu successor intelligitur de filijs desperatus, quando adest impedimentum aliquod, vel nimia senectus, secus si posset sperare rationabiliter habere, licet suspicaret contrarium.
  - 30 Decisio Camerar. impugnatur.
  - 31 Idem est habere filios existentes, vel aptitudine.
  - 32 Pragmatica qua requirit, ut feudatarius habeat successores, intelligitur de successore habili ad procreandum filios.

A R G V M E N T V M.

Infeudatus est vasallus infeudantis immediatè: Feudatarius de iure communi potest infeudare, dummodò sincerè, & bona fide. Subinfeudatio in fraudem intelligitur, quado quis est de filijs, & successione penitus desperatus, ita quòd nullo modo illos habere potest. Dominus donando intelligitur permisisse, quæ ius permittit. Prorex non potest præstare assensum his, qui successione carent, vel successorem habentibus de filijs desperatis. Assensus ex iusta causa denegari potest, licet quis habeat feudum cum potestate alienandi, saluo Domini assensu, qui raro conceditur successoribus carentibus.

S. III.

Orollarie ex prædictis videamus quomodo procedat quæstio ista posita per *D. Frece. in 1. lib. de orig. Baron. num. 16.* quam ad partes disputat, videlicet si fuerit facta concessio castri in feudum cum sylvis, nemoribus, &c. cū facultate alteri dandi in feudum: an si in feudum Titio cõcesserit, erit Titius vasallus istius ultimi concedentis, an primi infeudantis, & cõcludit non dici aliter vasallum istius ultimi infeudantis, sed primi: quia auctoritate à primo sibi concessa videtur facere, & sic vice illius, & illum representando, illi dicitur attribui concessio, & latius, ut ibi per eum fundans se in auctoritate *Ifern. in cap. 1. col. 2. qual. vass. iur. deb. fidel. & in cap. 1. de allos.* subdens, quod cum per *constitutionem constitutionem diua memoria* sic prohibita etiam subinfeudatio secundum communem opinionem *Andr.* non intelligitur Regem voluisse *constitutioni* derogare, & propterea concessio potest stare absque derogatione *constitutionis*, ut potestas intelligatur data, ut Ministro Regis, qui suo nomine infeudationem facit, & consequenter vasallus infeudatus erit Regis, & non ultimi infeudantis.

Contrariam opinionem tenuit *Dominus Menoch. de arbitr. in cent. 200.* sed præsupposuit *Frece.* ponere quæstionem, quando concessio est facta cum expressa derogatione prædictæ *constitutionis*, quod non solum non dixit *Frece.* sed præsupposuit contrarium.

Immò ex *constitutione* fundat principaliter opinionem: nam hæc sunt verba, in quibus concludit argumentum.

Sed ius constitutionis non permittit infeudationem, sed prohibet: idcõ videtur concedere, ut suo nomine hoc faciat, postquam de eius voluntate concedit, & non ut sibi acquirat

quia' *causum subfeudatarium.*

1. Ideò quod restringit se *Frecc.* ad *constitu-
tionem*, & successiue ad interpretationem
voluntatis concedentis: vnde impugnatio
D. *Menoch.* videtur ex ipsis dictis cessare.

Decisiones *Andr.* in quibus *Frecc.* se fundat, non sunt ad casum: nam in *cap. 1. de al-
lod.* nec verbum quidem de tali questione, & in *cap. 1. qual. vassal. iur. deb. fidel.* ponit
questionem, si concessum est feudum Eccle-
siaz, vel Titio sicum in territorio Baronis, &
Ecclesia demum, vel Titius subinfeudet, iux-
ta potestatem à iure communi permissam: an
vassallus subinfeudatus debeat prestare
iuramentum Baroni, in cuius iurisdictione
est feudum situm, postquam Ecclesia, seu Ti-
tius primo loco à Rege infeudatus prestare
non tenebatur, sed feudum à Rege recogno-
scebat, & concludit non debere hunc subin-
feudatum iuramentum prestare Baroni, si-
cut non tenebatur Ecclesia, vel Titius: nam
infeudando ex potestate ipsis à iure conce-
ssa, & sic à Rege videtur Regem feudum co-
celsisse, postquam eius voluntate, & facul-
tate fit: ita quod concludit *Isern.* quòd iste
infeudatus non erit vassallus illius Baronis,
sed si erit Ecclesiaz, seu Titij, an verò Regis,
nihil *Isern.* dicit, & in *d. cap. 1. de alod. in §. si
verò contingeret nu. 50.* ponit questionem,
quando aliquis de allodio vult facere feu-
dum, & in specie si burgensis, qui non est no-
bilis hoc faciat, & per infeudationem con-
trahitur nobilitas, quomodo poterit illam
dare, si non habet, & dicit, quòd hoc faciet
Domini voluntate, permissione, & confir-
matione Principis, qui potest novas dignita-
tes constituere, & videtur tunc Princeps da-
re, qui auctoritatem faciendi dat.

Et postquam supra in terminis *constitu-
tionis post mortem* vidimus, quòd Rex feuda
concedit, licet ad Baronem deuoluatur, &
ab ipso possideantur, dum aperiuntur per
mortem subfeudatarij secundum eundem
Andr. Ergo non sequitur consequentia ex
dictis *Andr.* hic, quod ex eo, quia videtur fa-
cta concessio à Domino, dum ex facultate
ab ipso concessa fit infeudatio, quòd propte-
rea vassallus sit primi Domini: immò ex de-
cisionibus *Andr.* supra relatis in terminis
prædictæ constitutionis totum oppositum
firmatur.

Arguo fortius, & irrefragabiliter de iure
2. communi feudorum, feudatarius potest sub-
infeudare, dummodò sincerè, bonaq. fide,
& per subinfeudationem efficitur subinfeu-
datus vassallus subinfeudantis, & hoc, vt idem
Frecc. affirmat, est indubitatum ex regula
text. in cap. 1. qual. olim pot. feud. alien. in cap.

1. *§. similiter, & cap. professio de leg. Corrad.*
latissimè per *Andr. in cap. 1. §. præterea de
capit. Corrad.* vbi latissimè, & cumulatis-
sime *Modern. Addent.* intantum quòd fit di-
stinctio ex culpa, ad quem feudum deuoluat-
ur: an ad Dominum immediatum, vel me-
diatum, de quo in *cap. illud, de prohib. feua.
alienat. per Freder.* ceteri non concessit synce-
rè, & bona fide, quod concessio non teneat.
& inter cætera notetur, quod dicatur in fra-
3. trem, quando subinfeudans filijs carebat, erat
senex, & de filijs desperatus, quod etiam tra-
didit *Caspe. in sua inuest. in verb. feuda dand
1. limit. & in verb. feuda agnati 18. limitat.*
4. & rursus magna est questio, si resolutio hoc
casu iure datoris resoluetur ius acceptoris:
ita quòd subinfeudatio duret, in quantum
duret ius subinfeudantis, & non sic perpetua,
de quo latè *Caspe. vbi supra*, quòd per-
optimè declarat, & distinguit *Camerar.* om-
niò ad hoc videndus in *cap. imperialem in
princ. cart. 7. vers. pulchrum tamen erit.*

Stante hoc fundamento, quomodo potest
sublineri opin. *Frecc.* quatenus vult illam
fundare ex prædictis decisionibus *Andr.* qui
ne sic sibi ipsi contrarius, & ne dicamus lo-
qui contra casus iurium, & receptissimam
suam, & omnium sententiam, oportet dice-
re, quòd in prædictis locis per *Frecc.* adductis
loquitur respectu illius, in cuius iurisdic-
tione feudum subinfeudatum situm erat, non
autem respectu subinfeudantis, postquam
de iure communi feudorum per subinfeuda-
tionem fit subinfeudatus vassallus subinfeu-
dantis, & stant ista simul, quòd fiat subinfeu-
datio auctoritate Superioris, & hoc respec-
tu dicatur ab ipso dependere, & certo mo-
do illum facere: sed quia concessit hoc in
feudum, & in utile dominium, non dicetur
facere feudatarium, vt nudum ministrum, vt
in exemplis, & ceteris adductis per *Frecc.* sed
iure domini translati, & notate, quòd fa-
ciet, vt dixit *Frecc.* vt Procurator Domini:
5. sed vos addite, vt Procurator in rem pro-
prium, vt supra diximus esse feudatarium
directi Domini, auctor. *Bald. & aliorum*, in
quo bene ipsum confutat *Domin. Menoch.*
6. & respondet, quomodo procedit regula,
quòd actus dicatur fieri ab eo, qui potesta-
tem faciendi concedit, videlicet, quòd nul-
lum ius residet in personam facientis, sed to-
tum in personam concedentis: ad quod con-
fert, quòd possumus, nec inconuenit habere
7. feudum, terram, aut oppidum in alieno ter-
ritorio, dixit *Andr. in cap. 1. in addit. qual.
vassal. iur. deb. fidel. Afflic. latè in sua decis.
267. D. Frecc. in 2. lib. in §. auct. Baron. post
nu. 7. circa medium.*

Residet

Residēt omnis difficultas in argumento, quod facit *Frecc. de Constitut.* quæ etiam prohibet subinfeudationem secundum *Andr. ibidem, & omnes*; & latius per ipsum tradita in *d. S. praterea*: nam cum Rex expressè non derogauerit; videtur tunc concessionem recipere intellectum, de quo per eum.

Sed huic argumento respondet *idem Andr. in eodem cap. 1. qual. vafal. iur. deb. fidel.* quem allegat *idem Frecc. ibi num. 4. videtur*

- Princeps donans permittere, sicut ius scriptum permittit, quod possit in feudum dare, quasi in sermone dationis in feudum tacite insit ff. de seruit. l. si cui, & sic pro cauto, & expresso habendum est &c. & in cap. 1. qui success. te. me. num. 8. ibi intellexisse videtur hic donator, confirmator, sicut ius intelligit, & alibi pluries. Si ergo infeudatio in hac propria materia subinfeudationis intelligitur, prout ius intelligit, & demonstratum est iuris esse explorati, subinfeudatarium esse vassallum subinfeudantis Domini immediati, sequitur propterea, quod cadit fundamentum *Frecc.* si secundum *Andr.* intelligitur hoc expressum, quod *idem Frecc.* in limitatione suæ opinionis tradit. Cumq. *Constitutio* loquatur respectu feudatarij, vt ipse non possit subinfeudare secundum communem intellectum, sicut nec aliter alienare nisi cum Domini assensu; ergo dato consensu, sublata est *Constitutio*, quæ non prohibet Regem, seu feudatarium: immò quod cum Regis assensu omnia possit, ob quod facta concessione per Dominum cum hac potestate infeudata, sicut omnia alia in lege investituræ comprehensa, & expressa, sequitur quod nulla est faciendavis in *constitutione*, & remanet articulus satis, superq. declaratus in fauorē vassalli subinfeudantis, quæ hodie ex forma concessionum sunt indisputabilia, & sic ex usu, & consuetudine, vt *idemmet Frecc.* in limitationibus aduertit, qui diu tenendo suam opinionem, & respondendo obiectioni; quod inutilis esset talis facultas, dixit, quod deseruiet, quando vassallus filijs carens alteri subinfeudatee, id minimè subsistere potest, nam esset tunc in fraudem subinfeudatio, & contra verisimilem mentem concedentis, & non valeret, nec in eum casum intelligeretur concessa ex supra deductis, *Glos. not. in proprijs terminis in capit. 1. S. sed & res, per quos fiat invest. in verb. in fraudem, vbi Bald. Aluar. & communiter Scribent. per Ifern.*

- Et decis. *Andr. in capit. 1. qui success. ten.* procedit in assensu præstito venditioni factæ ab eo, qui filijs carebat, qui assensus erat præstitus venditioni faciendæ Titio, ob quod eum & iam intelligatur præstitus assensus Titio

emptori, intelligetur pro se, & hæredibus ex natura acquisitionis feudorum, & in hoc se fundat *Andr.* & ex his concludit articulum, vt ex eius lectura, & infra latius declarabimus suo loco, pro quo legatur *Ludou. Schr. in tract. feud. par. 8. cap. 6. tom. 1. vers. vndecimo quaro*, qui bene declarat, & cumulat *Doctores*. & rursus si diu steterit videri: ita quod de filijs esset desperatus, tunc minimè deseruiet, quia Rex non concessisset, & per *Pragmaticam nouem capitum*, vt diximus, est prohibitum Proregibus assentire venditionibus feudorum illis, qui successore legitimo carent; ex eo, quia raro Rex præstat assensum his, qui filijs carent, vt notanter tradit ad propositum *Camer. in d. cap. imperialem cart. mibi 79. d. terg. vers. 5. conclus.* Hinc etiam diximus, quod prædicta doctrin. *Andr.* procedit tantum in Rege, non in Prorege, quia non potest Prorex secundum *Andr. & Camer.* concedere ius Domini, quod consistit in proxima spe deuolutionis.

Et substatinetur etiam illa opin. *Andr. in d. cap. 1.* quia cum venditor non erat iam de filijs desperatus, erat propterea incertum an potius decedat vendens, quod emptor sine filijs, & idè ob incertitudinem, & dubium euentum censetur remota omnis fraus, & Rex de facili concessisset, sed si esset de filijs desperatus, tunc secus, quæ notentur ad intellectum, & limitationem prædictæ doctrin. *Andr. in d. cap. 1. qui succ. ten. & in cap. 1. S. et clientulus, de alien. feud.* in quo loco clarius se declarat decidere q. ratione emptoris, qui censetur prospicere sibi, & hæredibus, & Regem sic consentire, & peroptimè *idem Andr.* omninò videndus in cap. 1. *S. sed nec est alia iustior num. 38. 2. col. ibi, nec est contra hos in tit. qua sit prima caus. benefic. amitt.*

- Ex quibus infertur ad id, quod alias valdè fuit altercatum, & sic decisum, vt assensus, qui præstandus est à Prorege his, qui habent successores in feudo, seruata forma, *Reg. Pragmat.* & non aliter, vt non procedat, & minimè præstare possint Proreges, si successor esset valdè senex, & de filijs desperatus, quod fuit decisum per Regiam Cameram facta relatione in Collaterali in causa Fabritij Stendardi olim Domini Casalis S. Antami eum Regio Fisco, & ratio viua, & irrefragabilis est, quia cum assensus sit gratia licet solita concedi, intantum quod dixerunt *Doctores*, quod Rex facit iniuriam, si denegat, tamen hoc limitatur, quando iustam causam haberet denegandi, secundum notorios terminos *feudistarum*, qui loquuti sunt in casu fortiori, quando Rex concessit feudum

Am cum potestate alienandi saluo assensu, quo casu secundum opinionem *Pampbili*. *Molli* communiter sequutam Rex tenetur assentire: intantum quod non assentiendo assensus habetur pro præstato, & hoc non obstante limitarunt *Doctores*. conclusionem, quando adest iusta causa denegandi assensum, de quo latè per *Camerar. in d. cap. imperialem cart. 29 & 30. latissimè in 2. cons. meo 1. volum. & per Lanar. in allegat. cons. 6. vbi* 24 *Doctores*. cumulantur, pro quo legatur elegans doctrin. *Camer. in loco allegat. cart. 79. col. 4. vbi declarando verba Andr. ibi dicentis, quòd Vicarius Regis, etsi possit assentire, non tamen potest alienare rē, vel ius Domini, subnectit hanc doctrinam auream.*

Sed aduerte, quia Ifern. hic dicit, quod in hac vocatione de non alienando comprehenditur, ne alienet rem, vel ius Domini, per vocem rem, intelligitur de dominio directo, per vocem ius, de iure forte aperiendo: unde tum ex hac ratione, tum quia rarò Dominus. & cum difficultate consentit ei, qui filijs caret, minimè Prorex poterit in hoc casu assentire, nam si filijs caret restitutioni faciendæ Domino subiacet feudum secundum Ifern. in cap. 1. de eo qui sibi, & hered. suis cum concord. Ergo alienari per Vicarium, tunc non potest, aut bene res qua, C. commun. de legat. qua omnia notate vos, qui Regij patrimonij curam habetis. &c. Hæc *Camer.* & eandem expositionem verborum *Andr.* faciunt *Moder. Addent.* sequendo *Camer. ibi nu. 13. 6. volum. in lit. O, & ibi Andr. in col. sequ. tradidit interesse, quod habet Dominus, ex quo Vicarius potuit facere conditionem Domini meliorem, ut si habens filios vendat non habenti, Iuuenis seni, qui iuris præsumptione præsumitur non tantum viuere, & sic citius posset feudum aperiri Domino, &c. & idem *Camerar. ibidem cart. 47. liter. B. dixit,* 25 quod cum non de facili, imò rarò concedatur assensus ijs, qui filijs carent, propterea non censetur demandatum hoc Proregi, qui ut Vicarius Regis consentit tantum ad tollendum obstaculum, & idem *cart. 79. 2. col. in* 26 *fin. vers. ex quo, ut ita loquar, imò intantum hæc sunt vera, quod etiam Dominus, si simpliciter assentit, nunquam intelligitur suum ius concessisse, ut per Andr. in d. §. sed nec est alia iustior num. 39. vers. si verò alienatio, & si sciret feudum esse deuolutum assentiendo dispositioni feudatarij iuri suo non præiudicat Andr. in d. cap. imperialem num. 15. vbi Ass. Et. Capyc. & *Camer.* & habetur in* 27 *conf. meo 1. volum. & quod dicit *Camer.* in materia Extensionis assensus cart. 48. 3. col. ut**

gandi assensum, aduertatur quòd loquitur quando fuit facta concessio patri cum potestate alienandi saluo assensu, ut hæc potestas transeat in filium tanquàm heredem, & ex iure radicato in patre transmissio in filium possit ille alienare, etiam quòd successorem non habeat, quia ad hoc se obligabit Rex ex promissione facta patri, ut explicitè idem *Camer.* declarat, quæ minimè procedunt secundum eundem *Camer.* quando assensus statim forma gratiæ, nulla præcedente promissione, sed parcat mihi *Camer.* nam non teneo in casu suo veram ipsius opinionem ex præallegatis, quia si in proprio concessionario esset iusta causa denegandi assensum, quanto magis in filio successore, & dico, quando esset de filijs desperatus, quia in eum casum non intelligitur facta concessio, & omnia priuilegia intelliguntur cõcessa, ut diximus, rebus in eodem statu permanentibus, quibus rationibus stantibus colluntur fundamenta *Camer.* sed in casu, de quo tractamus, quæstio 18 videtur expedita. In feudis enim consideratur interesse voluntatis, & in specie in materia assensus, si placet, vel displicet secundum *Andr. in d. cap. imperialem, ex quo ibi Capyc.* reassumendo notauit, quòd statim in mera voluntate Domini non consentire, ob quòd nõ est opus, ut dicat causam displicentiæ, ut per 20 *eum ibi cart. 22. in verb. additiones.* Hinc *Camer.* dixit auth. *Ifern.* quòd assensus semper est gratia *cart. 14. & 44. & idem *Camer. cart. 86.* tenuit, quòd in casibus in quibus tenetur Dominus assentire intelligitur de congruo, non autem quòd possit cogi, quia assensus nunquam præstatur secundum iusticiam, sed secundum gratiam, & idem *Camer. cart. 14. & idè non assentiendo non potest dici verè facere iniuriam, sed facere contra honestatem, quæ latius cumulantur per *Addit. ad Andr. in cap. 1. qualis olim pat. feud. alien. liter. M.* Verùm cum nulla præcedit obligatio potest denegari, & non habetur assensus pro præstato, sicut quando est promissus, quia tunc non statim forma gratiæ: unde cum secundum *Andr. & omnes* interesse Regis sit formatum, spes deuolutionis sit proxima, & certa, Rex non solet assentire, & ob id ad tollendas omnes disputationes fuit edita *Prægmata.* vetans assensum Proregibus ijs, qui ca- 21 rent successore, & rursus ponitur clausula particularis de stylo Cancellariæ in assensibus ultra clausulis nostris, & alienis iuribus semper saluis. Igitur si ex his rationibus non potest Prorex assentire successore carenti, idem erit in eo, qui successorem habet senem, & de filijs desperatum, quia militat e- 22 dem spes proxima deuolutionis, & paria sunt**

sunt non habere successorem, vel inhabilem, quoad effectum tollendi deuolutionem, ad text. in l. non putauit §. non quauis ff. de bon. poss. contr. tab. vbi Bart. in l. 4. §. condemna-
 23 tum ff. de re iudic. vbi Doct̃or. communiter, quia verba debent intelligi cum effectu text. elegans in l. 1. §. hac autem ff. quod quisque iur. ibi, hac autem verba, quod statuerit, qui iurisdictioni praest, cum effectu accipimus, non verbotenus, & ibi Bart. not. & videatur pulchra decis. Andr. in §. praterea Ducatus, de prohib. feud. alien. per Freder. nu. 36. col. 3.
 24 vers. & sic est intelligendum, vbi praesumitur alienare in fraudem, qui est desperatus de filiis, secus si rationabiliter habere sperat, quae decisio est utilis ad multa, & Ioan. Raynal. in repet. cap. imperialem §. habito,
 25 tradit in specie, quod permessa alienatione in proximum successorem, intelligitur de proximo habili ad succedendum, aliis secus, vt hic dum permittitur alienatio, quando habet successorem, vt intelligatur habilem ad effectum tollendi deuolutionis spem proximam in fiscum, ob quod redeundo ad questionem, cum iustissima sit causa denegationis assensus, dum adest proxima spes deuolutionis, & cum in feudis militet regula, vt diximus nihil referre, quid ex æquipollentibus fiat secundum Andr. in cap. 1. qui success. tenea. ante nu. 9. & procedatur de similibus ad similia, idem Andr. in cap. sed & res, per quos fiat inuestit. nu. 11. quando eadem
 26 militat ratio, & etiã in correctorijs ex idẽtitate rationis sic extensio per viam comprehensionis secundum not. per Doct̃or. communiter in l. commodissimè ff. de liber. & posthum. in l. si verò §. de viro solut. matr. multa ad propositum per Camer. in repet. cap. imperialem cart. 51. & 52. & paria sunt propter ius deuolutionis, quod attenditur, non habere successorem, vel habere de filiis desperatum, propterea iustè fuit assensus non solum in illa causa denegatus, sed quia reperiebatur praestitus, fuit declaratum non potuisse à Prorege praestari in fisci prauidiciũ, & ideo fuit mandatum, pretium venditionis subrogandum loco feudi in aliam emptionem, quae remaneret subiecta periculis deuolutionis, prout feudum ipsum venditum.

Et ne decipiãmini in hac materia aduer-
 29 to, quod omnia praedicta intelligo, quando successor est de filiis penitus desperatus propter senectutem, vel aliud impedimentum, secus si posset quomodocumque sperare rationabiliter habere successores, etiam quod tempore alienationis non habebat, & ex hoc suspicabat habere non debere in futurum; hoc enim non sufficit ad denegationem as-

senus, quod decidiãt Andreasmet supra allegat. in d. §. praterea Ducatus, & reddit rationem, quia etsi non habeat filios nunc, posset habere postea, cum non debeat considerari casus aduersae fortunae, & quod videtur hodie inutile, cras erit vtile, natura iuuant, & de vnoquoque bonum debet praesumi, quae sunt verba formalia Ifern. ibidem ante num. 37. communiter sequenti: hinc ibi Afflict. 3. notab. nu. 13. dixit, quod paria sunt habere filios, vel esse aptum ad faciendum, & non attenditur, quod postea non fecerit, & Aluar. ante nu. 9. vers. & hoc intellige dixit sequendo Andr. quod non solum requiritur ad praesumendum fraudem, quod non habeat filios, sed quod non sperat habere, ita quod deuolutio ad Dominum sit certa, & idem ibi Praeposit. Capyc. in sua inuestit. in verb. feudorũ diuisio vers. sub limbo quinto, Curt. in 4. part. q. 30. in 1. fallent. Tiraquel. de iur. primogen. q. 4. num. 47. Iacob. in verb. Marchio nu. 7. vers. ego limbo, vt dicatur in fraudem, quando non erat spes, vt haberet
 30 prolem, vel forte naturaliter erat castratus: ex quibus apparet se decipere Camerar. in eodem §. praterea Ducatus cart. 106. tradentem non attendi rationes Andr. sed sufficere ad denegationem assensus, & praesumi alienationem in fraudem, quem dubitare non esse generaturum, vt quia longo tempore vxoratus filios non genuerit, & nihil allegat. Quis enim dicet, quod iuuenes validi, & apti ad procreandum dicentur de filiis desperati, eo quod per longum temporis interuallum non genuerunt, cuius experientia contrarium multoties docuit, vt vidimus cum multis, qui cum vna vxore filios non procreauerunt, & demum cum alia habuerunt, & sic è contra vidimus in mulieribus multoties, & ob id iustè Doct̃or. praedicti
 31 considerauerunt, & dixerunt idem esse habere filios existentes, vel aptitudine, & maxima restrictio, & fiscalitas hæc esset, vt Pragmatica requirens simpliciter, vt alienans habeat successorem, extendamus eam, vt non solum sufficiat habere successorem habilem ad procreandum, sed quod hic habeat filios, & citra Pragmaticam Andr. & Doct̃or. contenti fuerunt, quod proprius feudatarius alienans sufficiat, quod aptitudine possit filios habere, vnde de decis. Camerar. nulla est habenda ratio, & Andr. eleganter in cap. 1. §. sed & res per quos fiat inuestit. 5. col. post glos. ibi dicit, quod; praesumitur in fraudem, quando quis erat senex, vel castrenatus, ita quod non sit spes, quod filios generet deinceps, vnde semper, quod potest adesse spes, non datur fraus, ob quod confunditur

dicur dictum *Cam.* quod eleganter explicat *Iac. de Ardiz. pater feudorū in sua sum. c. 16.* declarans non sufficere, quem esse senem, sed oportet esse de filijs desperatum, & tradit, quomodo hoc intelligatur.

S V M M A R I V M.

- 1 Creditor habens pro suo credito obligata bona feudalia, an possit cedere creditum suū etiam cum hypotheca cōtractum super bonis feudalibus, non habens successorem in feudo stante clausula in assensu poni solita, quatenus habet successorem, vigore Pragmatica.
- 2 Pragmatica fuit facta propter deuolutionē, qua in dominio, & non in hypotheca consideratur.
- 3 Opinio negatiua contra Lanar. tenet Author propter expressam clausulam, qua apponitur in omnibus assensibus, siue super contractu dominij translatione, siue super hypotheca tantum.
- 4 Registratio assensuum in quinternioribus Reg. Cam. non fit, nisi in assensibus importantibus dominij translationem.
- 5 Capitulum nouissimè concessum Ciuitati, per quod prouidetur, quòd in quemcumq; transit actio personalis, transeat etiam hypothecaria.
- 6 Pragmatica, qua vetat præstationē assensus feudatarijs exteris, qui non sunt Regi subditi restringitur, quando habent feudū formatum, illudq; alienare volunt, non autē, quoad ius hypotheca, & ita decisum.
- 7 Qualitas successoris per Pragmaticā requisita requiritur tempore alienationis contra Ann.
- 8 Clericus etiam beneficiatus, & Cardinales an succedant in feudo, remissiuè.
- 9 Milites Hierosolymitani in feudo non succedunt.
- 10 Clerici prima tonsura in Regno non succedunt in feudo.
- 11 Clerici, Episcopi, & Cardinales extra Regnum succedunt.
- 12 Pragm. vetans assensus præstationem ei, qui non habet successorē intelligitur in eo, qui tempore alienationis est Dominus feudi, non autem in eo, qui in acquisitione feudi illud obligat pro pretij solutione, & sic Pragm. habet locum in feudis acquisitis, & non acquirendis.
- 13 Clericus in feudo succedit, si re integra antea habitū feudi questionem habitū dimiserit.
- 14 Feudatarius se clericando statim feudum perdit, etiam quòd postea penituerit, & habitum postposuerit.
- 15 Cessante causa, non cessat effectus constimatus, & quatenus est influxus de præterito.
- 16 Dominus concedens feudum clerico, vel femina, intelligitur dispensare, quòd per substitutum seruiat.
- 17 Verbum eo ipso importat idē quod ipso iure.
- 18 Votū religionis feudi ammissionē operatur.
- 19 Dominium feudi, donec successor deliberat, circa dimissionē habitus pœnes quem permanebit si in suspensio stare non potest.
- 20 Aditio hereditatis animo perficitur.
- 21 Masculus natus in morte patris, qui statim post mortē decesserit habetur pro non nato, ut sic femina aliās non successura per existentiā masculi, tali casu succedat, remissiuè.
- 22 Clericus non videtur assumpsisse habitum, si statim post mortem patris illum dimiserit.
- 23 Natura declarationis est declarare facta dubia præcedentia.
- 24 Iura hereditaria qua heredi cōpetunt hereditate adita finguntur competisse à die mortis defuncti.
- 25 Dominium potest transferri, & acquiri suspensiuè, & postea retransferre ad sua principia attractiua.
- 26 Inter mortem, & immixtionem, seu aditionem sui, vel necessarij heredis non datur medium.
- 27 Text. in l. si post mortem de leg. 1. non procedit in feudo.
- 28 Clerici omnes in Regno etiam in sacris cōstituti debent habere vitam militiā à fratre primogenito in feudo succedente, qua succedit loco alimentorum, & ita passim praticatur, & iudicatur.
- 29 Vitam militiam deberi clericis loco portio- nis feudi, à quo sunt exclusi, impugnatur, sed bene ratione alimentorum.
- 30 Ad hoc non soluitur de vita militiā.
- 31 Primogenitus feudum renuncians secundo- genito habere debet vitam militiam, sicut secundogenitus ab eo habere deberet.
- 32 Secundogenitus habet actionem pro vita militiā contra tertium possessorem feudi, ex speciali prouisione Capituli Regni.

A R G V M E N T V M.

Pragmatica vetans præstationem assensuum suc- cessore carentibus, habet locū tam in dominio, quam in hypotheca ex clausulis eorundem assensuum. Pragmatica vetans præstare assensuum alienationibus exterorum, intelligitur de importantibus translationem Dominij. Qualitas successoris per Pragmaticam requisita debet concurrere tempore dispositio- nis. Clerici, Episcopi, & Cardinales, ac milites Hierosolymitani in Regno sunt incapaces feudorum, nisi clericus re integra in sacris non constitutus habi- tum dimiserit, quod procedit in clericis successore,

T non.

non autem in feudatario, qui se clericauit, quia statim amittit, & amplius non recuperat. Masculus natus tempore mortis patris, si statim decesserit post illius mortem habetur pro non nato. Clericis debetur vita militia super feudis possessis à primogenitis, pro qua etiam habent actionem contra tertium possessorem.

§. IV.

- Resistantur assensus per Proreges cum clausula quatenus habeat successorem in feudo alienans, fuit propterea dubitatum, quid si non est formatum feudum, sed habet ius hypothecæ super alieno feudo, an eum actione personali possit cedere etiam hypothecariam super alieno feudo acquisitam pro consequutione crediti, & si successorem non habeat, quam quæstionem posuit Lanar. in suo *conf.* 87. & tenuit partem affirmatiuam rationibus, quibus per eum, nam vere causa *Pragmatica* fuit proxima spes deuolutionis, quæ in dominio, & non in hypothecæ, consideratur, cum illa inutilis semper remaneat, postquam pro consequutione crediti est contracta, quod minimè in fiscum transfertur, sed in alios legitimos successores in allodialibus, verùm et si *Pragmatica* ita intelligatur, & hæc fuit verà legislatoris intentio, quid potest responderi ad clausulam assensuum, quæ est limitando illum, quatenus alienans habeat legitimum successorem in feudo, quæ clausula indifferenter ponitur, siue sit assensus dominij translatiuus, siue tantum iuris hypothecarij, & est indubitatum in utroque casu assensum requiri, quicquid dixerit *Schrad. de feud. par. 7. cap. 3.* qui mihi pareat, nam in hoc loquutus fuit contra omnes iuris terminos, cumque assensus requiratur, & tanquam requisitus præstetur, & hic cum clausula prædicta, quatenus habeat cedens successores: ergo ex forma Regiæ Cancellariæ, casus est indubitatus, quia assensus est cum tali conditione præstitus, qui cum sit gratia (vt alias dictum est,) & hoc à Domino conceditur cum tali conditione non videtur posse super hoc admitti disputationem. Deberet enim verè talis clausula tolli in assensibus cessionem tantum iuris hypothecæ continentibus, sicut registratio assensuum requisita in quinternionibus Regiæ Cameræ ad sciendum feudatarios propter seruitia, releuia, & deuolutiones, non requiritur, nec seruat in assensibus obligationem tantum feudorum continentibus, sed nouissimè per capitulum concessum Ciuitati in parlamen-

to generali statutum est, actionem hypothecariam transire cum personali in quemcumque successorem, dummodo bona hypothecata non reperiantur penes fiscum, &c.

- Benè tamen rationibus his attentis in casu *Domini Lanarij* inferitur corollarie, & sic practicatur, quod *Pragmatica* vetans Proregibus assensus præstatione feudatarijs exteris, vt sunt Ianuenses, & alij, qui non sunt subditi, seu vasalli Catholicæ Maiestatis non procedit in extero, qui non habet dominium, seu feudum formatum, sed tantum ius hypothecæ acquisitum pro consequutione alicuius crediti: ita quod disponens de actione personali, & sic de credito, & cedens illud, & petens assensum cessionis hypothecæ acquisitæ pro prædicti crediti consequutione. Datur enim super tali cessione assensus, & hoc iure vtimur, quia *Pragmatica* fundatur in acquisitione vasallagij, in acquisitione feudi, in seruitio, in fidelitate, in releuijs, & in deuolutionibus, quæ omnia sunt penitus aliena in eo, qui tantum ius hypothecæ acquisiuit, illudque demum cedit cum actione personali consequendum, in quo fiscus, vt dixi in præcedenti quæstione nullo iure succedere potest, & consequenter denegatio assensus esset, quoad Regem penitus inutilis, & quoad cedentem nimis damnosa, & quod mihi prodest, & tibi non nocet, non est denegandum ad text. in l. in creditore ff. de cuius. vbi *gl. iura* cumulat, maximaque fraus, & lucrû cum aliena iactura sequi potest, si creditore mortuo, non relicto in feudo legitimo successore debitor bona hypothecata alienaret, & effecto non soluendo alterius creditum esset deperditum ex deficientia actionis super feudo, quod tanquam ab hypotheca liberum plus venderet debitor: vnde iustissimus est in hoc stylus Reg. Cancellariæ.

Et alias dum hoc esset dubitatum annis elapsis in cessione facienda per quemdam Blasium Spinolam Ianuensem creditorem Io. Aloysij de Sangro in actione personali certæ quantitatæ pecuniæ cum hypotheca bonorum feudaliû, qui cedere prætendebat, & iam cessit suum creditum Paulo Puderico, fuit tandem iudicatum fieri posse, & præstitus assensus, me patrocicante, tanquam Advocato prædicti Io. Aloysij, & sic demum postea consimiles assensus expediuntur.

- Et licet Io. Vinc. de Ann. in *repetit. cap. 1. de vasall. decrep. atat. nu. 187.* tenuerit qualitatem hanc requisitam successoris adesse debere tempore mortis disponentis, seu contrahentis: tamen fallitur in casu suo, & contraria opinio est verior, vt sufficiat tempore, quo actus geritur, & perficitur, secundum Cameræ ad pro-

ad propositum in *d. cap. imperialem car. 30. d. terg. lit. P. in fin.* quod per prius decidit *Andr.* communiter sequens in *d. cap. imperialem §. praterea Ducatus*, dum in specie, ut diximus tractavit articulum hunc alienationis feudi, ut sufficiat habere successorem tēpore alienationis faciendæ, quicquid postea sequatur, ita quod etsi sine illis decedat, alienatio facta firma remaneat, & *ibidem Aff. in 3. notab. nu. 13.* quod in casu, de quo tractamus est expeditū ex verbis *Pragmatica*, & ex eadem clausula solita apponi in assensibus, ut latius fuit deductum in decisione facta in causa Marchionis Briatici, cum Regio Fisco, & sic decisum, ut in *decif. mea 7. & ibi* videri poterit, *vbi* latè quomodo intelligitur successor habilis, quando esset clericus etiam beneficiatus, & quid in Cardinali, vel in militibus Hierosolymitanis, & alijs, vide per *Intrigl. de feud. in princ. art. 1. sent. 2. nu. 176. & 204.* & in Regia Camera decisum est milites Hierosolymitanos non succedere secundum *decif. Andr. in cap. qui clericus, si de feud. defun. milit. Barbat. in tract. de praes. Card. quast. 5. nu. 7. Cassan. in consuet. Burg. in verb. des fiefs num. 18. Guilielm. de Bened. in c. Raynautius in verb. uxorem nomine Adelasiam decif. 3. nu. 2.* & non adest contradictor, quando vigore regulæ, & constitutionis ipsorum emittunt tria vota, faciunt professionem, & sic mutant statum, ut aduertit *Guilielm. de Bened. vbi supra*, & sic non est contrarium dictum *Bal. in cap. 1. de mil. vass. qui arm. bell. depof.* loquentis in militibus gaudentibus: immò tenet, quod quando causa iuris ex constitutione est immutata, tunc nullo modo succedunt, *idemq; Bald. ut per Curt. in 3. part. num. 29.* & per *Brun. in cons. 17. dixit in cons. 33.* primam opinionem de iure veriore, de quo latissimè per *Bammæ.* disputantem articulum ad partes, & omnia cumulatè satis eleganter in *d. cap. qui clericus quast. 2. & ibidem in 40. quast. 4. & 6.* quid in clericis primæ tonsuræ, & quid etiam in Cardinalibus, *vbi* validè fundat non succedere, & hoc in Regno est exploratum: licèt alia alibi vigeat consuetudo tam in Cardinalibus, quam Episcopis, de quo per *Iul. Clar. in §. feudū q. 78. in fin.* & sic intelligitur *Ann. in suo singul. 70.* vide licèt extra Regnum de iure cōmuni, vt loquuntur *Doctores.* per *eam* allegati, & sic etiā *Capyc. in sua inuest. in verb. feudatarij habit. les,* & *ibi* etiam in *d. decif. 7.* videatur quod *Pragmatica* prædicta intelligi debet de eo, qui habet dominium, & est Dominus feudi, non autè in eo, qui non est aliter Dominus, sed in acquisitione feudi apponitur hypo-

theca, vel aliud onus, secundū terminos *tex. in l. licèt C. qui pot. hab.* ita quod *Pragmatica* loquitur in feudis acquisitis, non autem acquirendis.

- 13 Verum circa hæc, quæ diximus de clerico, ut sit inhabilis ad feuda tenenda, seu acquirenda, intelligi debet cum declaratione, de qua per *Andr. in cap. 1. de vassall. mil. qui arm. bell. depof. in cap. 1. de feud. fem. & in d. cap. qui clericus*, quod pariter diximus in supra allegata decisione facta in causa Comitum Briatici, ut si quis ante delationem feudi reperiatur clericus, succedat in eo, si re integra ante habitam feudi quæstionem habitum dimiserit: & in hoc casu procedat opinio, & distinctio *Ardiz.* secundum *eundem*
- 14 *And.* si verò is erat feudatarius, & habitum religionis assumpserit se clericando, vel in aliquam religionem introeundo, tunc quia facit actum contrarium, & adest incompatibilitas status, dominium abdicatur, & statim alij deuoluitur, & actus acquisitionis momento est consummatus, ut non possit stare in suspenso, & Rex debet habere fidelitatē, & seruitium à suo vassallo, & non debet vagari, nec stare sub incerto, propterea in hoc casu dixit *gloss. notab. in d. c. 1. de vassall. mil. & in c. naturales, si de feud. defun. mil.* quòd statim vassallus perdit feudū, & etiam quòd peniteat, postposuerit habitum, & è religione exierit etiam infra annum professionis, quod deniq; non recuperabit feudum, quod latius prosequitur *And.* & eleganter fundat in *d. cap. 1. de vassall. mil. in d. cap. 1. de feud. fem. & in d. c. qui clericus*, eandemq; distinctionem, sequens *Andr. fecit Luc. de Pen. in l. nulli C. de muner. lib. 12.* & dixit esse communem opinionem *Afflic. in d. cap. qui clericus nu. 11.* & licèt ipse *ibi* in fine videatur dubitare, sed in *cap. 1. de mil. vass.* tenet eandem opinionem, & allegat *Luc. vbi supra*, & dum tractamus de acquisitione successionis, quæ vnico momento fit, tunc cessante causa non cessat effectus consummatus acquisitionis alteri factæ ad *text. in l. post mortem ff. de cont. tab. cum alijs per Andr. vbi supra* adductis, & rursus in his, quæ habent tractū successuum cessat effectus influētus ab eis, sed non quatenus est influxus de præterito secundum communem decisionem *Bald. in l. generaliter la secunda C. de Episc. & Cler. cum alijs latius cōgestis per Tiraq. in tract. suo cessante causa*; non enim habet feudatarius liberam feudi dispositionē, prout in allodialibus, quæ nullo subiectæ sunt seruitio, fidelitati, ac obligationi personali, ut sunt feuda, habet enim labia clausa, & manus ligatas absque Domini assensu: & sic non potest
- T 2 . suspen.

suspendere obligationes, quas tenet, ut feudatarius, interim dum clericatur, vel ingreditur religionem, si Dominus non assentit; & ob id dicere, quod intelligitur renunciare feudum reuocabiliter, si in religione permanferit, hoc non est in ipsius arbitrio, prout est in allodialibus, & seruire per substitutum, iam in Regno indubitatum est non licere absq; Domini assensu, ut alias diximus, & in Clerico est communis opinio, ut latius in *dicta decisione*, & ideo non succedit, quod non est, quando Dominus scienter feudum concesserit clerico, aut feminae, quia intelligitur dispensare, ut per *eundem Andr. in d. cap. qui clericus*. & in *d. cap. 1. de feud. fem. in fin.* quam opinionem irrefragabiliter probat *text. in d. cap. qui clericus*, ibi, *qui clericus efficitur, aut votum religionis assumit, eo ipso feudum amittit*, quae verba important idem quod ipso iure, ut declarat *ibi Bald.* & reddit rationem, quia quoties quis ratione incompatibilitatis status priuatur, intelligitur ipso iure priuatus, idem *ibi Afflic.* & idem ad intellectum praedicti *text.* tradit *Pistor. in 3. lib. quast. feud. in 33. quast. num. 4.* post *Cassan. in consuet. Burgund. in verb. des fiefs vers. exceptes les religieux, in verb. quid dicendum*, & *text. in d. cap. 1. de feud. fem.* dixit expressè clericum nullo modo in beneficium debere succedere, etiam si postquam habitum religionis assumpserit, postposuerit, & idem in omnibus dixit *text.* qui habitum religionis assumunt, ut conuersi, ibi enim nec postea in feudum succedunt, & sic quod habent, perdunt, quae sunt verba formalia *text.* ex quibus apparet, quod assumptio tantum habitus importat feudi amissionem, cum per illam ipso facto sit factus miles Dei, & desinat esse miles saeculi, cuius officium cum non gerat, non debet habere beneficium: quae omnia docet *text. in d. cap. 1. de vasall. mil.* ubi *Bald.* summat, quod qui deponit habitum, & signum, deponit signatum, & beneficium: ex quibus patet responsum omnibus subeilter consideratis per *Bammacar. ubi supra. quast. 3.* qui tenet opinionem contra *Andr.* voluntarie enim habens feudum, illud renunciat se clericando, vel religionem ingrediendo; cui Dominus feudum concessit, ut ipsu defenderet dixit *Andr.* vnde statim quod facit id, per quod non potest defendere ex voluntate concedentis Domini ius alteri transferretur, vel ipsi aperitur, & videtur ludibriosum dixit *Andr.* ut desinat habere feudum propter clericatum, & redeat demum clericatu dimisso, fuit contemptus Dominus, vassallus fecit contra legem contractus feudalis, vnde nimirum, si penitentia non iuuat, sicut

dicimus in eo, qui contra legem feudorum alienauit absq; Domini assensu, ut etsi penituerit, & feudum recuperauerit: tamen feudum amittat ad *text. in cap. 1. Quid iuris sit*, 18 etsi votum tantum religionis feudi amissionem operatur, quare idem operari non debet assumptio clericatus, vel ingressus religionis, ut sic concludamus non esse recedendum ab opinione *glos. & Andr.* quae non procedunt in secundo casu, quando quis erat clericus ante delationem successionis: tunc enim nullus consideratur contemptus Domini, nulla renunciatio, non actus aliquis contrarius fidelitati, aut seruitio nulla contraria voluntas: vnde re integra postponendo habitum, & declarando voluntatem ad successionem admittitur, & licet eleganter dubitando *Bammac. in qu. 5.* dixerit, quod dominium interim quod in suspenso stare non potest, stabit in massa hereditatis, donec successor deliberabit, & adducit *text. elegantem in l. si post mortem de leg. 1.* tamen dubito de hoc dicto: nam si non adesset alius successor, ita quod feudum deuoueretur ad Dominum, si is, qui succedere deberet, permanere velit in statu clericali, tunc non potest dici, quod dominium stabit in massa hereditatis, quia si non adesset successor ex resolutione contractus feudalis non daretur hereditas respectu feudi, & rursus non procederet hoc in feudo, ex pacto, non hereditario, in quo agnati veniunt ex propria persona: vnde dictum *Bammac.* non comprehendit omnes casus, & ideo videtur mihi dicendum, quod cum lex sit certa, & acquisitio dominij pariter certa a principio ex operatione legis, sed incerta respectu nostri, quibus abscondita est voluntas, & deliberatio certa successoris. An velit renunciare successionem, vel dimittere clericatum, sicut dicunt eleganter *Doctor. in l. hac venditio s. huiusmodi per illum text. ff. de contrab. empt.* ibi. *Magis enim ignoratur, quanti emptus sit, quam tamen rei veritate incertum est*, ubi *Alber.* eleganter declarat dicens, quod sufficit, quod in rerum natura, & rei veritate certum sit, licet incertum dicatur, respectu ignorantiae contrahentium, & *Bald. ibi in lectura antiqua*, notabiliter dixit, quod id dicitur certum, quod in se est certum, licet extra se id est nobis sit incertum, & hoc de rectitudine quantum ad reale existentiam cum alijs adnotatis per *D. de Franch. in dec. 23.* Dico propterea, quod statim, quod deliberat dimittere clericatum, declarat voluisse ab initio succedere, & consequenter dominium statim ab initio acquisiuit; & sic est contra, quando declarauerit velle in clericatu permanere, declarat id quod a principio erat, id est nolle succedere, & con-

consequenter dominium à principio translatum fuit in successorem, vel in Dominum directum: nam declaratio animi, non importat novum factum inesse producendum, sed quod fuit ab initio declarandum, & in publicum manifestandum, quod ut diximus semper fuit certum in se ab initio, sed incertum respectu nostræ ignorantiz, quod actum non suspendit, nec inliquidat, ut *ind. decis. D. de Franch. ut sic dicamus actum, & effectum productum ex tunc, sed declaratum ex nunc:*

20 sicut dicimus in aditione hæreditatis, quæ animo perficitur, qui demum declaratur ex actibus subsequenter, immò opinio prævalet veritati ad *text. in l. gerit, vbi Bart. Bal. & communiter Scrib. ff. de acquir. hered.* Ex his enim probatur animus ab initio, & etiã quando vellemus esse hoc per fictionem, cù extrema sint habilia, & res est integra, retrahitur declaratio ad tempus delatæ successione, ex traditis per *Bart. in l. is, qui pro emptore ff. de usucap.* à quo non est alienum, immò in proprio casu simile positum per *glos. in cap. 1. §. quin etiam, Episcopum, vel Abbatem, versic. non amittuntur, ut non videatur*

21 natus masculus, qui statim post mortem patris decesserit, ut sic femina alias non successura propter existentiam masculi tali casu succedere habeat, & hæc est communis opinio: immò volunt procedere etiam si vixerit per octo dies, de quo latius in prædicta decisione facta in causa Marchionis Briatici

22 ci, vbi videri poterit, & hoc argumento vtitur *Andr.* in proprio casu in *d. cap. 1. de vassall. milit.* ut non videatur clericatum assumpsisse, si illum dimiserit post mortem patris, ante motam quæstionem feudi, & allegat *text. in d. cap. 1. §. quin etiam, ergo si fingitur aliter clericum non fuisse, nec habitum religionis nunquam assumpsisse, sequitur propterea, quod nullam nunquam habuit resistantiam, in acquisitione dominij, & consequenter semper illud stetit penes ipsum successorem manifestatum, ex declaratione voluntatis attentæ etiam natura declarationis, quæ est*

23 declarare facta dubia præcedentia, alias non esset propriè declaratio, quia importaret novam dispositionem, iuxta famigeratam doctr. *Paul. de Cast. in l. heredes palam §. si quid ff. de testam. Felyn. in cap. cum olim nu. 5. de re iud. exornat Gomez. in regul. Cancell. in tit. de non tollen. iur. quas. quas. 13. & in*

24 omnibus iuribus hæreditarijs, quæ hæredi competunt, hæreditate adita illa finguntur competisse à die mortis, dixit *text. notab. in l. heres quodcumque ff. de acquir. hered. ibi. Heres quodcumque, hæreditatè adeundo iam tunc à morte defuncti successisse de-*

functio intelligitur, vbi glos. idest fingitur, cù alijs adductis per Bart. in l. is qui pro empt. nu. 45. ff. de usucap. tractando materiam fictionis translativè de tempore ad tempus.

Vel dicere possumus, quòd cum in Rege directo Domino sit omnis potestas, & in dispositione feudorum liberum habeat arbitrium; & nulli subiaceat potestati, propterea potest dominium interim stare penes agnatum alias successorem reuocabiliter, conditionaliter, & suspensivè, vel penes ipsum Regem, eodem modo, quando ad ipsum feudum esset recasurum, & denique facta animi declaratione dominium ad feudatarium verum successorem deferatur, nec est

25 novum, quòd dominium transferatur, suspensivè, & demum trahatur, & retransferatur ad sua principia attractiva, verba sunt *Bal. in l. 3. C. de pact. int. empt. & vend. & termini text. in d. l. si post mortem, & in l. huius scriptura ff. ad l. aquil.* non procedunt in suo, vel necessario hærede: nam non datur medium inter mortem, & aditionem, idem *text. in d. l. si post mortem* optimè declarat, & ibi communiter *Scribent.* ut latius ibi per *Ias.*

26 post *Angel.* hinc *Bald.* ibi notat, quòd inter mortem, & immixtionem necessarij hæredis nullum est medium, & consequenter nec effectus medij temporis: ita quòd dominium

27 statim est acquisitum, & ob hoc *text.* ille non procedit in feudis, in quibus non datur libera dispositio, sed ad hæredes sanguinis necessario sunt feuda recasura, ita quòd si sunt filij non datur mediū, ut supra, etsi sunt agnati vocantur ex lege investituræ cù qualitate, vel absq; qualitate hæreditaria, prout erit qualitas feudorum, ut eleganter consideravit, & tradidit *Paul. de Cast. in eadem l. si post mortem nu. 3.*

28 Benè verum est, quòd secundum approbatam opinionem in Regno cõmuniter decifam, & sic practicatam in dies clericis omnibus etiã in sacris constitutis debetur vita, & militia secundum *Constitut. Regn. incip. Comitibus,* sunt enim filij, lex Regni eos repellit à successione feudorum, primogenito existente, cui tantum secundum ius Francorum in Regno obseruatū successio in feudis defertur, & ob id lex constituit eis alimenta, & hæc appellantur vita, & militia, quæ alimenta cum præstentur ex fructibus feudorum tantum, quorum clerici non sunt incapaces, propterea quid mirum? si habentes clerici qualitatem filiationis comprehenduntur sub lege, quæ generaliter filijs secundogenitis alimenta constituit, & tam *glos. in d. constit. Comitibus,* quàm *Andr.* sæpè sæpius dicunt, quæ hæc sunt alimenta, quæ præstantur,

stantur, vel vitam militiam, seu alimenta, & dum postea dicunt, quod hæc præstantur loco portioois feudi, à qua filij sunt exclusi, quasi quòd hoc non comprehendat clericos feudorū incapaces, aduertatur quod fallax est argumentū; primo quia *constitutio* hoc non dicit, sed sunt verba *Doctōr*. secundo, si in Regno secundum ius Francorum primogenitus tantum succedit; ergo nunquam secundogenitis competijt successio, sicut nec clericis, & tamen istis indubitātū est, vitam, & militiam deberi, & sic pariter de iure cōmuni feudorum in feudis titulatis, vt sic cū priuatio præsupponit habitum ad *text. in l. decem de verbor. obligat.* & habitus non datur successione in Regno secundogenitis ex lege, quæ primogenitis tantū successione defert, & idem diximus de iure communi quoad feuda dignitatum, igitur non potest argui verè, quod datur vita militia ratione portioois alias competentis secundogenitis, cum nunquam competierit, sed est onus à lege primogenito impositum ratione successoris feudi respectiue ad fructus, quos ipse à feudo percipit: tertio si ratione portioois debita super feudo hæc vita militia deberetur, non regularetur à legitima, vt tertia pars fructuum daretur, nec esset in vita, sed perpetua, & integra pars cōstitueretur, cuius contrarium dicunt *omnes*, ergo dicere, quod est loco portioois à qua secundogeniti excluduntur, non operatur ministerium iuris, sed sunt verba à *Doctōribus* emissa, sic perfunctoriè, & non sequitur consequentia, datur loco portioois feudi, ergo est feudum, oporteret enim concedere in feudū expressè, alias nunquam quid in feudū concessum intelligitur secundum notorios terminos feudorum, quod non est in feudo soldatz, & similibus, quæ expressim in feudum conceduntur; ob quod apparet malè sensisse *Gamer. in repet. cap. imperialem §. pratevea Ducatus fol. 102. lit. O.* & idè de vita, & militia non soluitur ad hoc, & sic decisum, & debetur etiam primogenito, qui se clericus cauit, & feudum renunciauit voluntariè, in quo non consideratur exclusio successoris, de quo facit *decis. 20. D. de Francb.* & bene *omnibus* respōdet, nec facit ad calum, quod datur actio contra tertium per *capitul. speciale Regni*, alienationis actus, cum sit hæc prouisio specialis, & datur actio personalis contra possessorem in rem scripta, sicut pro paragio, de qua est capax clericus, & datur ad finem consequendi pecuniam debitam, non autem ad acquirendum dominium, vel ius formatum super feudo, sicut diximus in assensibus, qui quotidie præstantur in oblige-

feud. in beneficium Montium, atq; Ecclesiarum ad finem consequendi credita. & feuda alienandi, quod de iure fundauimus validè fieri posse, vt *infra eod. tit. in §. 8.* & quod dicitur, quòd secundogeniti seruire debent ad expensas primogeniti cum equis, & armis dixit *Afflic. in eadem Constitutione Comitibus*, hoc non procedere quando seorsum à primogenito habitant, & recessit hoc ab aula, cum non sit hoc expressum in *d. Constitutione Comitibus*, sed *glos. ibi* hoc dicit esse de consuetudine, vnde nimirum si contraria consuetudine est sublata, & postquam vt diximus consuetudo est vniuersalis, & sic iudicata, vt *Constitutio prædicta Comitibus* cōprehendat clericos; sequitur, quòd in perditis non est vis facienda, quia quanto magis clericus est inhabilis ad seruiendum, tanto magis est concessa vita militia absq; onere talis seruitij: sicut in foemina, & clerico supra diximus autoritate *Andr.* & postquā sic indifferenter iudicamus, & practicamus, est opinio ab *omnibus nostris Regnicolis* sic approbata, quos recenset *Bammacar. vbi supra in quest. 10.* idè non concuro cum sua opinione, dum tenuit vitam, & militiam clericis non deberi, cuius argumentis apparet ex supra discussis, latè responsum, etsi attendimus communes decisiones *Doct.* quod vita militia est loco legitimæ competentis in omnibus bonis hereditarijs, in valore quorū computantur feuda hereditaria, pariter opinio *Bammac.* non potest sustineri, de quo per *D. de Francb. in d. decis. 20. nu. 9. in meo conf. 39. 1. vol. Camer. fol. 102. col. 3. lit. L. & M.* cum alijs innumeris cumulatis per *Consiliarium Fab. de Ann. in conf. 120. 2. volum.*

S V M M A R I V M.

- 1 *Collaterale Consilium mortuo Prorege habet potestatem concedendi assensum, quia representat in omnibus Proregis personā.*
- 2 *Assensus super alienatione facienda, non expirat per mortem concedentis.*
- 3 *Assentiendi potestas concessa est, sãm Proregi, quã Collaterali Consilio.*
- 4 *Consuetudo obseruata Gubernatoris Regni, & regendi Tribunalia, dum succedit mors Proregis, & quomodo Consiliarij Collaterales inter eos precedãt, & in quibus negotijs interueniant, & vota emittant: verũ habens vnum ex septem officijs Regni precedit omnes titulos, quocumque titulo decoratos, omnesq; Collaterales, etiam antiquiores; sed inter ipsos, quando concurrunt plures habentes septem officia vnus.*

unusquisque precedit secundum precedentiam, & dignitatem officij, non attenda antiquiori possessione, & ita decisum, etsi adest inter hos aliquis de sanguine Regis iste omnes precedit, & nu. 5. & 6.

7. Regentes Collateralis in concernentibus iustitiam habent votum decisivum, in ceteris verò consultivum.
8. Prorex an teneatur sequi Regentium Consilium consultivum, quando sunt omnes pari voto, & ibi quomodo praticatur.
9. Princeps quomodo est debitor iustitia populis, & quomodo ipse est in Republica, & Respublica in eo.
10. Princeps debet Respublica statum priuatis commodis praponere.

§. V.

Orestas assentiendi, quæ residet pœnes Regni Proreges, quia non debent subditi pro impetratione assensuum in ipsorum bonorū contractationibus querere Regem extra Regnū

secundum latius tradita per *Andr. in d. cap. imperialem, de probib. feud. alien. per Feder.* Hæc inquam potestas mortuo Prorege residet ex eadem ratione pœnes Collaterale Consilium propter consuetudinem assentiendi, ita notanter *Camerar. in d. cap. imperialem cart. vihi 79. liter. N, vers. qua notate pro Collaterali Consilio*, quod vacante Proregis officio representat in omnibus illius personam.

Et ex hoc tenui pro indubitato illud, quòd alias fuit controuersum: an assensus expiret propter mortem concedentis præsticus alienationi faciendæ, quæ in vita assentientis facta non fuit: nam si Prorex cum Collaterali Consilio assentit, vel Rex cum suo Consilio, & sic nomine dignitatis, quæ nunquam moritur, & actus est in se perfectus, propterea tenui, & teneo, non posse dubitari de firmitate assensus, & si actus est in se perfectus non est faciendæ distinctio respectu successoris in Regno, si capit iure hæreditario, vel ex pacto, & prouidentia: dum fecit Prorex, vel Rex actum solutum, & debitum assentiendo alienationi faciendæ: non est de quo conquiratur successor, solet allegari *text. elegans in cap. si cui nulla de præbend. in sexto*, de quo per *Camerar. in cap. imperialem cart. 46. vers. sed dubitari solet, & cart. 47. vers. illud tamen te non latet, facit decis. Capyc. nu. 121. quicquid dixerit: Io. Vinc. de Anna in sua allegat. 45. contra quam fuit de-*

cisum, ut ipsemet refert in *fine illius*.

3. Sed aduertatur ad vnum, quod non aduertit *Camerar.* nam per *Pragmaticam nouam capitum* hæc potestas assentiendi est concessa tam Prorege, quam Collaterali Consilio, ergo nimirum, si in absentiam, vel Proregis mortem potest assentire, & moris est mortuo Prorege totum Collaterale Consilium congregari integrum singulis, & solitis diebus, statutis horis, quod consilium consistit ex Regentibus viris togatis, & alijs Consiliarijs non togatis, & ut plurimum Magnatibus, qui debent esse personæ meritissimæ talis dignitatis, & consilij: verum hi votum non habent, nec interueniunt in negotijs iustitiam tangentibus, aut generalem, & ordinariam Regni gubernationem, sed solum Regentes congregantur propter hæc negotia singulis diebus de mane, & postea de sero congregantur omnes pro negotijs status, & belli: verum expeditiones prouisionum omnium, & privilegiorum, quæ à Regia Cancellaria emanant firmantur à Regentibus, & loco Proregis à Decano ex Magnatibus prædictis, qui præsidet in Collaterali, dum ibi assistit de sero tantum, & ratio, quare non interueniunt isti Domini in omnibus negotijs est, quia sic reperitur statutum per particulares prouisiones in anno 1542. expeditas tempore *inuisitissimi, & immortal. memor. Caroli V. Imperatoris*, de quo non meminit *D. Frece. dum in 3. lib. de different. int. feud. titul. & alia ante num. 21. refert usum, quod Collaterales Consiliarij dicti Consilij belli ei assistunt in collaterali, dum res bellicæ tractatur, qua finita recedunt, nec vllam habent aliam authoritatem, aut iurisdictionem.*

Est benè verum, quòd Magnates, seu Titulati cum cæteris viris non togatis, qui sunt de hoc consilio præcedunt Regentes in sedendo, & in votando: nam sedent ad dexteram manum, & primi, qui votant sunt tituli dignitate decorati post eos, qui titulos non habent, & demùm Regentes, qui sedent ad sinistram Proregis, scilicet extra consilium Regentes præcedunt prædictos Consiliarios, qui non sunt Magnates, scilicet titulo decorati: nam titulati simpliciter in Regno ex particulari declaratione facta per *Serenissimum Regem Philippum Secundum* præcedunt Regentes, omnesq; collaterales in omnibus actibus, & locis publicis, præterquam in consilio, in quo moris est sedere vltimos, dum ad illud accedunt pro causis, & negotijs particularibus, & sedent in banco, & loquor de titulatis, qui non sunt de collaterali, & hoc iure vtimur absque controuersia:

verum

verum in collateralibus titulati, qui sunt de prædicto consilio, præcedunt inter eos secundum antiquitatem, non autem secundum maioritatem tituli, quæ inter eos secundum morem non attenditur ibi de quo latius *D. Frecc. ubi supra, & in 1. lib. cart. 23. & 33.* & de ratione vide in *decif. mea 8. facta* inter magnum Admiratum, & magnum Cancellarium, quare titulati nouiter assumpti præcedunt Regentes, & alios collaterales antiquiores titulo non decoratos.

Sed hæc limitantur in habentibus unum de septem Officijs Regni: nam hi præcedunt, & in consilio, & extra omnes titulos, omnesq. collaterales, etiam antiquiores, & maiori titulo decoratos, & hoc iure utimur, & ultra decisionem relatam per *D. Frecc. 1. lib. in causa Comitum Castri magni Cancellarij, cum Principe Salerni, prædicatum fuit ultimo loco cum Marchione Grutularum, Decano collateralis, & Principe Côchæ magno Admirato nouissimè inter collaterales aggregato, qui præcessit Marchionem Decanum, & antiquiorem Consiliarium: verum inter ipsos, qui tenent septem officia, & sunt de Consilio Status, seu collateralibus, vnusquisque præcedat secundum præcedentiam, & dignitatem officij, quod fuit decisum inter Principem Conchæ, & Dominum Cæsarem d'Auolos magnum Cancellarium; licet in antiquitate Principem præcederet: nam ratione maioris dignitatis officij iudicauimus debere Principem præcedere, de quo in *dicta decif. octaua*, prout pariter isti præcedunt Decuriones nostræ Ciuitatis in Regio Palatio, & in omnibus alijs publicis actibus, de quo in *decif. D. de Franch. 348. 4. vol. licet* Decuriones præcedunt omnes titulos.*

Sed si inter titulos adest aliquis de sanguine Regio iste præcedit omnes titulos, etiam titulo maiores, secundum *Cassaneum Boer. & alios* relatos per *Frecc. in 3. lib. in ultima questione num. 47.* ut seruatum fuit cum Duce Montis Alti de domo Aragonia, & licet maxima orta fuerit altercatio, antequam præcedat septem officia, quæ differentia fuit inter prædictum Ducem, & Marcum Antonium Columnam magnum Comestabilem: tamen consulto Rege fuit decisum, in fauorem Ducis in possessorio, nec processum ulterius, quamquam *D. Frecc. in loco allegato* præsupponat, quod in illo parlamento tunc factò habentes septem officia iurauerunt ante Ducem Montis Alti, qui secundum eum præcessit omnes titulos, sed ut dixi, fuit decisum in possessorio, ut præcedere deberet, quia de sanguine Regio, & decretum non fuit publicatum, quia partes non,

institerunt, & ego Aduocatus tunc ambo rû stante etiam tam maxima sanguinis conjunctione inter eos procuravi, & reperi medium, ut omnibus esset consultum in illa occasione parlamenti faciendi circa compositionem Regni, ne noua fieret numeratio, & medium fuit, ut Dux se absentaret à Ciuitate causa eundi venatum in partes conuicinas, & isto medio tempore parlamentum celebraretur, & fuit potius hoc factum cum Duce, quam cum prædicto Domino Marco Antonio, quia ipse tractauerat, & fuit totus in negotio prædictæ compositionis faciendæ, & omninò opus erat eius interuentu in illo parlamento, & sic fuit executum, sed decretum prædictæ præcedentiæ est in Archiuo supremi Italicæ Consilio, in quo illud ego legi, dum onus habui tanquam vnus ex Regentibus prædicti supremi Consilij recolligendi scripturas omnes archiuum prædicti, illasq. componendi.

Nec ommittam aliud, quod Regentes ex particularibus ordinibus eiusdem *Caroli V. Imperatoris* in materia iustitiæ habent votum decisuum: in cæteris verò consultiuum; sed an quando omnes sunt in pari voto, teneatur Prorex sequi illorum consilium, aut quomodo hoc debet intelligi (saltem de honestate, videatur *Bellug. in suo speculo rubr. 10. in tit. de offic. exam. num. 7. & 8. cum seq.* qui validè tenet, quod sequi debet consilium, sed veritas est, & ita prædicatur, quod multoties regulantur Proreges secundum vota consultiua Regentium, seu maioris partis ipsorum, & multoties secundum illorum arbitrium; & ò utinam pro cultu iustitiæ, & recta Regni gubernatione saltem in rebus iustitiæ tangentibus autoritas Collateralis, & iussa per Reges seruarentur, sunt peccata populi, & conuenit hæc silentio pertrahere, & legatur idem *Bellug. in cap. sequ. 11.* qui tractat, quomodo Principes sunt debitorum iustitiæ populis, & quomodo Principes affectione paterna debent vasallos diligere, quomodo ipse est in Republica, & Respublica in eo, quomodo publicum Reipublicæ statum debet priuatis commodis præponere, vide *Andr. in cap. imperialem in princ. de probib. feud. alien. per Lothar. & ibi in §. itaque*, quomodo quæ cum consilio geruntur sortiuntur effectum; nam sic iustitia administratur, & ab omnibus custoditur, & veh illis ad hoc deputatis, qui omnia paruificiando eam non administrant; nam Dei iudicium non effugient; & de autoritate Tribunalis Collateralis, quam iurisdictionem habeat, & an sint Regentes, Iudices ordinarij, an verò Assessores Proregis, ut quidam

quidam insipientes dicunt, latè infra in tit. de delegationibus nu. 11.

S V M M A R I V M.

- 1 Prorex in casum absentia, & infirmitatis potest substituere personam, qua loco sui administrat, & uterque casus successit tempore Praesidatus Comitum de Lemos.
- 2 Proreges aequiparantur Proconsulibus.
- 3 Prorex potest omnia, quae potest Rex, eiusque personam representat.
- 4 Potestas Proregis non expirat per mortem Regis.
- 5 Officium Legati à latere non expirat per mortem Pontificis.
- 6 Proconsules, & Praesides, quae non sunt delegabilia possunt delegare in casum absentiae, aut infirmitatis.
- 7 Causa necessaria est causa infirmitatis, & absentiae.
- 8 Doctor Lector electus potest ex causa infirmitatis loco sui alium subrogare.
- 9 Communis opinio, quod ex causa necessaria absentiae, & infirmitatis, etiam quod sit electa industria persona potest quis alium sui loco substituere.
- 10 Praeses potest in casum absentiae, & infirmitatis Vicarium constituere.
- 11 Delegatus Principis personam Principis representat, & est maior quolibet ordinario.
- 12 Pater ex causa potest deputare filium suum Viceregum.
- 13 Procurator generalis ad negotia, ut est Generalissimus Prorex Regni potest loco sui alium substituere, & secundum haec practicum, & iudicatum fuit.
- 14 Substituto à Prorege non debetur idem honor, quod ipsi Proregi, secus si substitutio fuisset facta à Rege, & ibi ponitur practica.
- 15 Proreges in Regno iurisdictionem non exercent, nisi post captam actualem possessionem, & usque tunc praedecessor administrat in omnibus, uti Prorex.
- 16 Salarium Proregi, an debeat post captam possessionem officij, an verd à die discessus, & sic etiam recessus, usque quoad patriam redeat ad partes quaestio disputatur, & concluditur debere.
- 17 Medicus conductus pro tanto salario quolibet die, debet illud habere etiam tempore itineris.
- 18 Iudex conductus debet habere sumptus etiam in accessu, & recessu.
- 19 Salarium currit Ambasciatoribus à die accessus.
- 20 Pro parte negativa multa ponderantur, & adducuntur, ut salarium non debeat, nisi post ingressam Prouinciam.
- 21 Dignitas, & iurisdictione praedecessoris in officio non cessat, nisi usque ad aduentum successoris in Prouincia, & ante successor nihil potest mandare.
- 22 Successor non dicitur venisse, nisi ceperit possessionem, & iuramentum praestiterit.
- 23 Officiales maiores in summa dignitate constituti ante captam administrationem dignitatem acquirunt, & salarium taliter debetur, quod transmittunt ad successores, & à die electionis dicitur in ipsos dignitas translata, & acquisita, & hac est communis limitatio, cum qua concordatur iura, & decisiones.
- 24 Proreges aequiparantur Proconsulibus, & Patribus.
- 25 Proconsul statim, quod urbem egreditur antequam Prouinciam ingrediatur habet Proconsularia insignia, ac voluntariam iurisdictionem, & eam non deponit, usque ad regressum in Urbem.
- 26 Contentiosa iurisdictione, quare non datur interim.
- 27 Proconsul quando iusta causa detinetur, & iustum adest impedimentum potest mittere Legatum in Prouinciam, qui suo nomine illam regat, quo casu cessabit iurisdictione alterius.
- 28 Proconsul in Prouincia sibi decreta est maior omnibus post Principem.
- 29 Consules sunt illustres.
- 30 Rex Sicilia est Dux Apuliae, & Comes Prouentia.
- 31 Cardinalis Legatus aequiparatur Proconsuli, & Legatus non Cardinalis aequiparatur Praesidi.
- 32 Proconsules, Senatores, Patritij, & Consules Cardinalibus aequiparantur.
- 33 Proreges sunt plusquam Proconsules.
- 34 Sumptus facti per Officialem in notabili summa in praeparamento pro accessu ad officium, qui demum in itinere decessit, debent refici heredibus, & seruari indemnes, licet salarium non debeat.
- 35 Salarium debetur ratione laboris in administratione, quod autem soluitur pro accessu, & recessu est ratione sumptuum, & sic diuersis respectibus utrumque debetur.
- 36 Iudices, quibus non debetur salarium, debentur tamen illis refici expensae integre factae in itinere.
- 37 Differentia inter Iudicem, & Assessorem.

A R G V M E N T V M.

Prorex in casum absentiae, aut infirmitatis potest alium loco sui deputare. Potestas Proregis non expirat per mortem Regis. Proreges æquiparantur Proconsulibus. Procurator generalis potest alium loco sui substituere. Differentia inter substitutum à Prorege, vel à Rege. Proreges in Regno iurisdictionem non exercent, nisi post captam corporalem possessionem, à quo tempore cessat iurisdictione prædecessoris. Proregi salario debetur, aut restitutio sumptuum, saltem in accessu, & recessu.

§. VI.

ED quid si Prorex est absens, an possit substituere, vel eligere personam loco sui, an verò Collaterale gubernabit, & quid in casu infirmitatis, & uterque casus successit tempore

Præsidatus Comitum de Lemos, qui dum Romanam profectus fuit pro obedientia præstanda summo Pontifici Clementi VIII. nomine suæ Maiestatis, tanquam Regis, qui in Regno noviter successerat, reliquit loco sui eum sua particulari commissione Dominum D. Frænciscum de Castro eius filium secundogenitum, virum suæ ætate nemini secundum, omni virtutum genere ornatum, admirabilis ingenij, sagacem, expertum, prudentissimum, ac omnium negotiorum capacissimum, qui ut talis cum admiratione cunctorum, durante Patris absentia, admirabiliter gubernavit; & sic pariter tempore infirmitatis idem Comes illum fecit suum Locumtenentem, & Governatorem, & ut talis admittus, & receptus, quo Comite demum mortuo fuit ille à Catholica Maiestate confirmatus, & gubernavit per anni spatium, & plus: prout eodem modo in Regno Siciliæ successit casus in personam filij Ducis Mattheæ Proregis, qui à patre in infirmitate constituto fuit loco sui subrogatus, & post mortem etiam gubernavit usque ad provisionem successoris.

Comes igitur, ac Comitissa eius vxor voluerunt, ut eis dicerem, quid de hoc sentiebam, si hæc fieri poterant, & quænam erat mea sententia dixi, quòd in hoc nullam reperiebam rationem dubitandi: siquidem

2 Proreges æquiparantur Proconsulibus, secundum *Capyc. in repet. cap. imperialem col. mibu 32.* quem ibi sequitur *Camera. cart. 78. lit. N.* multa ad propositum per *Purpur. in l. 1. ff. de offic. eius num. 209.* Et in Vicerege propriè constituto à Rege, ut posset omnia,

quæ Rex, & ipsius personam representet, tradit *Alex. in rubr. ff. de offic. eius, cui mand. 4. est iuris.* & ob id stante qualitate tanti Ministri non expirat eius potestas per mortem Regis, dicit *Capyc. in loco ubi supra col. 33. ibi undecimo, sicut dicimus in Legato à latere, cuius officium non expirat per mortem Pontificis per regul. text. in cap. 2. de offic. legat. in sexto, & Legatus à latere Proconsuli æquiparatur, & de maxima potestate Proregis videatur *Prece. in tit. quis dicatur Dux, & hoc ultimum vidimus practicum in personam Comitum Oliuariz maximi Regni Proregis, qui post mortem gloriosissimi Philippi Secundi adhuc officium exercuit, & continuavit per annos. Sunt enim personæ in suprema dignitate constitutz, Vicarij Regis ipsius personam representantes in omnibus cum amplissima potestate; & ob id dixi, quòd licita erat subdelegatio, seu substitutio, siuè deputatio personæ loco ipsius in casum necessariz absentiz, seu infirmitatis, ex traditis communiter per *Doct. in propria materia in d. l. 1. de offic. eius, incip. 6. à Bart.* ponendo casum in Præside, & Proconsule, dicentes, quòd ea, quæ non sunt delegabilia, possunt Proconsules, & Præsides in casum absentiz, aut infirmitatis delegare, & alium vice ipsorum constituere; & quantum in istis maioribus dignitatibus videtur electa industria personæ, ob hoc requiritur causa necessaria, est casus in *l. 1. ff. de offic. cons. quodq. sit tam necessaria causa infirmitatis, quàm absentiz probat text. in l. si longius ff. de iudic. in princ. idem text. in l. si filius familias §. fin. cum l. sequ. ff. de Procur. quæ iura ad hæc allegat *Dec. in d. l. 1. ff. de offic. eius nu. 70.* qui multa alia iura, & decisiones cumulat. Receditur enim ex causa infirmitatis à regulis iuris, & propterea dixerunt *Doct. in Doctore legente, quòd et si electa sit industria personæ: tamen ex causa infirmitatis poterit alium loco sui subrogare, & eligere, & sic legere per substitutum, Bald. in l. fin. ff. de excusat. tutor. Roman. in l. si verò §. de viro ff. solut. matr. latius *Dec. 9. ubi supra.* Quam opinionem uti communem late fundat *Purpurat. in d. l. 1. ut qui non potest substituere, vel delegare, possit in quæ ex causa necessariz absentiz, vel infirmitatis causas alias indelegabiles, & in quibus est electa industria personæ, ibi nu. 513. cum sequ. *Ias. ibi nu. 58 & 77. Alex. nam. 54. & 10. Angel. nu. 5.* loquitur in Vicario, quem dixit posse Præsidem constituere in casum absentiz, & infirmitatis; sed in Proconsule non requiri causam delegandi, sed in alijs Iudicibus ordinarijs, & delegatus Principis est maior*****

11 ior quolibet ordinatio, quia Principis personam in omnibus repræsentat ad *text. in cap. pastoralis, de offic. ordin. in cap. studuisti, de offic. legat. & pro conclusione omnium adduxi decisionem Bald. in l. aliquando ff. de offic. Proconsul. qui ponit quæst. in patre propriè, si potest ex causa deputare filium.*
 12 suum Viceregensem, & in Procuratore generali ad negotia, ut est generalissimus Prorex Regni, dixerunt *iura, & Doctor. posse alium sui loco substituere, & deputare ex regul. text. in l. si procuratorem §. 1. ff. mand. in l. quod quis C. de procurat. in cap. 1. §. tantum eodem titulo in sexto, & distinctio communis est inter Procuratorem ad negotia, vel ad iudicia, ut per Bart. in l. penult. §. 2. ff. de diuers. & tempor. præscript. idè Bart. & Bald. in d. l. si procuratorem §. 1. & est in Regno generalis consuetudo, & ita iudicatum posse substituere, & validissimos iudicatis contractus assensus, & actus omnes à substitutis factos, de quo latè in *meo consil. 55. num. 45. & ibi recensentur decisiones alias factæ, prout fuit inter ceteros in casu illius consilij, nam iudicatum fuit in fauorem Domini Petri Xarchez contra Fabricium Mormile.**

Sed an debeat idem honor, & idem titulus, sicut patri, seu Proregi substituenti, & communis est distinctio, quod aut Locumtenens constitutus est à Principe, aut ab ipso met Prorege, ut primo casu idem honor debeat in omnibus: secundo verò secus, ex decisione, & distinctione *Bart. in l. filius ff. de legation. Cardin. in element. 1. de offic. Vicar. in sexta opposit. Alexand. in d. rubris. nu. 14. Purpurat. ubi supra latè num. 632. & propterea eidem D. Francisco Locumtenenti, non fuit datus titulus Excellentie, ut Proregi, sed tantum Illustrissimi, sed demùm mortuo patre, & habita commissione Locumtenentis, & Capitanei Generalis à Rege, fuit datus ei titulus Excellentie, & in omnibus tractatus, ut Prorex, quia à Rege deputatus, & constitutus, quæ notentur, cum in dies occurrere possint, & expedit pro Cronistis, & legum ignaris, qui de omnibus loquuntur indifferenter, ut discant, & intelligant, quod à ludicibus rectis, & Deum timentibus non cantatur. Placebo Domino, sed consulunt, quæ veritati consona sunt, & quæ maximis vigilijs, & sudoribus addiscerunt, quæ non vadunt per omnia manus, nec omnes scire possunt omnia, & propterea non omnes pares sumus, voluiq. ponere hæc sic per extensum: siquidem quando hæc successerunt, voluerunt me lapidare, quasi blasphemasse, & loquutus essem in paradoxis.*

Et an Proreges in ingressu Regni habeant iurisdictionem, ita quod prædecessoris iurisdictione cesset: an verò illa duret, vsquequo fecerit ingressum, & ceperit possessionem de hoc facit elegantem *decisionè D. de Fran. eb. nu. 393. Ad cuius dicta me remitto, quæ sunt conformia consuetudini indubitata, quæ est, quod iurisdictione non habeat nouus Prorex, vsquequo non accepit actualem possessionem, & iuramentum præstiterit, iuxta morem, de bene administrando, quod ipsis defertur per Decuriones Ciuitatis in Ecclesia maiori, iurans seruare capitula, & priuilegia omnia Ciuitati concessa, quod si postea faciant, ipsi videant; & interim Prorex prædecessor administrat omnia, facitq. gratias, omniaquæ ad potestatem Proregis spectantia.*

Verùm fuit alias dubitatum, & mihi quæsitum, ut meam dicerem sententiam: An Viceregibus, qui à Curia transmittuntur ad gubernationem, & regimen Regnorum suæ Catholicæ Maiestatis debeatur salarium non solum post ingressam Prouinciam, vel Regnum, sed à die discessus, & recessus, vsquequo redeat ad patriam, & hoc seposita quolibet consuetudine.

Pro parte affirmatiua multa possunt considerari, nam Legato tempus prodest, ex quo legatus creatus est, non ex quo Romam venit, dicit *text. in l. legato ff. de legatio. & ob id ibi glos. dixit, ut videatur esse in seruitio, & Reipublicæ causa abesse ab eo die creationis, non autem quo iter incipit arripere, & sic pariter dicit computandum esse tempus reuertionis, scilicet non statim ex die recessus, sed cum quodam temporis laxamento, allegat *text. notab. in l. tempus ff. de vacat. mun. ubi text. dicit: neque enim minus abesse Reipublicæ causa intelligendus est, qui adit negotium, vel ab eo reuertitur. Hinc text. in princ. dicit tempus vacationis, quod datur eis qui Reipublicæ causa absuerunt, non ex eod. die numerandum, quo quis abesse desijt, sed cum laxamento quodam stineris.**

Sed *text. notab. hoc declarat in l. qui mittuntur §. sed si extra patriam ff. ex quib. caus. maior. ubi dicitur, quem Reipublicæ causa abesse, dum eat in Castra, ac redeat, & ideo; qui ceperit iter dicitur Reipublicæ causa abesse, ubi glos. in verb. agere notat, & dicit, & sic etiam antequam vadat, dicitur abesse, cum se præparet, allegat. *text. in dicta l. legato, sicut è contra cum est reuersus, allegat *text. in l. ab hostibus §. final. eodem titulo.***

Si dicitur stare in seruitio, & gaudet illius priuilegio, igitur salarium debetur, sicut ei,

ei, qui est in comitatu tam pro accessu, quam pro recessu *glos in l. 3. §. si ad diem ff. de re milit.* quam pro singulari notat, & sequitur *Bald in l. si ea conditione C. de condit. insert. Bartol in l. hac lege C. de proxim sacr. scrip. lib. 11.* vbi pariter notat *Andr de Barul.* & in Doctore recedente cum licentia, vt salario gaudeat pro recessu per illum *text. tradit Bald in authent habita C. ne fil. propatr nu. 22.* vbi *Barbat.* notat, & allegat *glos §. si ad diem,* cumulat decisiones *las. in l. diem functo nu. 41. ff. de offic. Assessor.*

17 Hinc *Bart. in l. suo victu ff. de oper. liber.* tradit, quod medicus, qui vadit ad aliquem locum pro tanto salario quolibet die, debet illud habere etiam tempore itineris, & *idem Bart. in l. super erandis C. de iur. filc. lib. 10.*

18 dicit, quod si quis conducit vnum iudicem, debet intelligi sumptibus conducentis in eundo, & redeundo, & in stando, quem allegat, & sequitur *Alex. in cons. 206. 2. volum.* allegat hæc *Franc. Auila super ll. pratorum, & Iud. Sindic. Reg. cap. 6. in verb. salario num. 2.* qui attestatur de consuetudine totius Hispaniæ esse, vt iudices debeant habere salarium, illisq. currat, etiam pro accessu, & recessu.

Et in Ambasciatore, vt currat salarium à die accessus, seu facti præcepti de eundo,

19 tradidit *Bald. in l. si quis decurio C. de decur. lib. 10.*

Pro parte verò negatiua videtur hoc decidere *text. in authent. de administr. §. illud,* vbi statuitur Officiale gaudere non debere salario, nisi post ingressam Prouinciã, non autem à die electionis, & *ibi glos in verb. codicillis,* & sic per illum *text. tradit Luc. d. Pen. in l. 1. C. de primipil. lib. 12. & in l. fin. C. de consulis lib. 12 in fin. & text in d. l. 1. C. de primipil* hoc videtur indubitanter probare, ibi *commoda primipilatus post administrationem incipiunt deberi,* vbi in specie *Andr. de Barul.* notat non deberi salarium à die accessus, sed à quo die Prouinciã est ingressus, per quem *text. sic decidit Bald. in cap. 1. §. fin. quis dicatur Dux,* vt decedente Officiali in itinere minimè salarium debeatur, videtur hæc pars fundata in illa communi conclusionem *Doct. auth. r. Bart. in l. diem functo ff. de offic. ass. ff. num. 2.* vt minimè in terminis illius *text.* debeatur salariũ totius temporis hæredibus officialis mortui, quando ille nondum ingressus erat officium, seu se parauerit ad veniendum, quia ante ingressam Prouinciã salarium nullo modo incipit currere, nec debetur, & reprehenderunt communiter doctri. *Bart in l. 1. §. diuus nu. 13. ff. de var. & extraord. crim.*

vbi videtur contrarium voluisse, & facit ratio fortis, quod soluerentur duo salaria eodem tempore, & duo pariter essent in eodem officio, & dignitate: siquidem indubitatum est non cessare dignitatem, nec iurisdictionem alterius, nisi vsque ad aduentum successoris in Prouinciã, & ante successor nihil potest mādare iurisdictione carens ad *text. in d. §. illud, auth. de admin. vbi est casus in l. obseruare §. posthac ff. de offic. procons. bona decif. Specul in rubr. in tit. de leg. §. superest nu. 58. vers. sed an iste de latere,* imò magis voluit *Bald. in l. meminisse ff. de offic. procons. in fine,* vt non dicatur successorem aduenisse, nisi ceperit possessionem, & iuramentum, & applicauerit se ad locum, vbi decernitur administratio.

Hanc communem conclusionem, quod salarium non transmittatur ante ceptam administrationem, seu ingressus in Prouinciã, *idem Doct. limitauerunt in Officialibus maioribus summam dignitatem assequentibus,* vt dicimus in dignitate patritiatus, & Consulatus; & propterea mihi nunquã visum fuit esse contrarium *Bart. sibi met à dicitis in l. diem functo.* cum dicitis in *d. §. diuus,* siquidem in *l. diem functo,* loquutus est in simplici potestate in *§. verò diuus,* loquutus est in maiori dignitate, & potestate in officijs, in quibus principaliter consideratur dignitas personæ, vt in Præfectis, & Præsidibus, vt latius *ibi per eum.* & hoc ex eo, quia à die electionis dicitur dignitas translata, & acquisita pro quo est *text. elegans in l. fin. C. de consul. lib. 11. ibi illico ab Imperialibus codicillis præstitis patrem familias effici,* qui *text.* loquitur in dignitate Patritij, & dixi, quod est communis opinio, & limitatio, vt in supremis dignitatibus ex electione acquiratur dignitas electo, *glos ad limitationem text. in d. §. illud, in verb. codicillis in fine,* quam *ibi sequitur Bart.* & ita pariter limitat, & se declarat *Luc. de Pen. in d. l. 1. C. de primipil. colum. fin. vers. in dignitatibus,* sic *Alex. qui tenuit contra Bart. in d. §. diuus* intelligit, & limitat in *d. l. diem functo num. 25.* & in maioribus dignitatibus dixit procedere decisionem *Bart. in §. diuus,* & limitari communem opinionem, de qua supra in *l. diem functo,* tradidit *Iacob. de Sancto Georg. nu. 27. & Claud. Seifel. ibi nu. 13.* & sic intelligo *Curt. ibidem,* qui secutus fuit *Bart. in §. diuus,* & licet *glos in l. fin. C. de decur. lib. 10. vbi Io. de Plat. dixerit,* quod hæc duæ dignitates sine conferuntur sola electione: tamen *Doct. præfati,* & signanter *Bartol.* quem *prædicti* sequuntur, loquutus fuit in alijs dignitatibus maioribus, in quibus non vide-

videtur ratio differentie, & *glos. in d. § illud* dicit, in dignitate Patritiacus, & alij: ergo ultra dignitatem Consulatus.

Quod in dubium non videtur reficiendum in dignitate Proregum, quæ est sublimis, cum ratione qualitatis personarum, quæ ad hanc dignitatem eliguntur, tum etiam ratione
 24 administrationis, & sic assimilamus has personas Proconsulibus, & Præsidibus, ut dixit *Capyc. in repet. cap. imperialem cart. mibi 32. vers. secundo notandum est, quod Vicarius Regni, ubi Camerar. cart. mibi 78. d. terg. l. ter. N. verb. prima conclusio, sumus iam in casu Bartol. qui loquutus est in Præfide, sed ad confusionem prædictæ glos. dico, quod loquitur contra text. in l. 1. & 2. ff. de offic. Pro-*
 25 *consul. ubi Proconsul statim, quod Urbem egreditur, ita quod est in itinere, habet proconsularia insignia, ac voluntariam iurisdictionem, quam exercere valet, licet aliter prouinciam non sit ingressus, & non deponit dignitatem vsque ad ingressum Urbis, dicit text. in l. fin. ff. eodem titulo, & sic ratione dignitatis dantur officij insignia statim, & datur iurisdictione voluntaria, quæ oritur ex consensu partium, dixit Bald. in l. omnes ff. de*
 26 *offic. Proconsul. & non datur contentiosa ratione implicationis iurisdictionis cum antecessore, cuius iurisdictione non cessat, ne Prouincia sine gubernatione maneat dixit text.*
 27 *in d. §. illud, & propterea si mittit legatum suo nomine, ille exercebit, & cessabit iurisdictione alterius, dicunt iura præfata, ac prædicti Doctor. communiter, & hoc quando iusta causa detinetur, & iustum adest impedimentum in itinere, ita Bart. in d. l. diem fun-*
 28 *cto num. 2. Alex. ibidem ante num. 24. las. ibi num. 44. Iacob. de Sancto Georg. & latius Curt. num. 39. quod probat text. elegans, quem Bart. allegat in authent. de collat. §. ad hoc prohibemus vers. antequam verò, qui text. et si simpliciter loquatur, intelligitur iusto tamen existente impedimento, sic concordando text. in d. l. obseruare §. post hæc de offic. Proconsul. ita Bald. eleganter in l. fin. ff. de excus. tut. Hinc dicimus postea Proconsulem de omnibus causis, de quibus Romæ Cōsules, Præfeci Prætorio, ceteriq. Magistratus cognoscere possunt, de omnibus ipsi cognoscunt in decretis sibi prouincijs, in l. ex omnibus ff. de offic. Præsidi. in l. si in aliqua*
 28 *§. fin. ff. de offic. Proconsul. & in Prouincia sibi decreta est maior omnibus post Principem, in l. & ideo ff. de offic. Proconsul. in l. 4. ff. de offic. Præsidi. ob quod Guid. Pancir. in tract. de notit. vtraque dignit. cap. 100. in tit. de Proconsul. dixit, quod Proconsul statim egressus urbem in itinere, & reuersus donec*

portam vrbis ingreditur insignijs proconsularibus utebatur, ac voluntariam iurisdictionem vbiq. exercebat, quod alijs Magistratibus non concedebatur, qui nihil habebant, nisi intra Prouinciam, & extra eam tanquam priuati habebantur.

Immo si Proconsules antiquis temporibus ex Consulibus efficiebantur, & habebat hoc
 29 plus, nam tanquam Consules erant illustres secundum *glos. communiter approbatam in rubric. ff. de offic. Consul. & tanquam Proconsules spectabiles ratione demandatæ dignitatis, & administrationis, cum non sit inconueniens, dicunt Doctor. quod possit representare plures dignitates, & ponunt exemplum in Rege Siciliæ, ut sit Dux Apuleæ, &*
 30 *Comes Prouentia, glos. in rubric. ff. de offic. Proconsul. glos. notab. in §. hac autem in verb. proconsulariam in authent. ut Iudic. fin. quo suffrag. Alber. in rubr. de offic. Consul. post*
 31 *Bald. & tanta est dignitas Proconsulis, quod æquiparetur Proconsuli Cardinalis Legatus, & qui est Legatus tantum, sed non Cardinalis æquiparatur Præsidi, glos. in cap. 2. de offic. legat. in sexto, Innocent. in cap. quoad translationem de offic. legat. Alberic. in d. rubr. de offic. Proconsul. idem tradit, quod Proconsul æquiparatur Cardinali, & ante ipsam*
 32 *Specul. in tit. de legat. §. superest nu. 37. & Senatores patritij, & Consules Cardinalibus æquiparatur, Alber. in l. 1. ff. de offic. Præsidi. Prator. cumq. Proregibus iam hodie detur titulus illustr. ut datur Consulibus, stante qualitate personarum, quæ passim, & indistinctè sunt titulo decoratæ, & inter Magnates habitæ, & titulata personæ appellantur collaterales Consilij, ob quod præferuntur ceteris alijs Regijs Officialibus, ut per Minod. in repet. Constit. Reg. in aliquibus in verb. Comitum, & Baronum num. 44. & probat hoc text. in l. quisquis C. ad l. iul. maiest. ibidem necesse etiam virorum illustrium, qui Consilio, & Consistorio nostro interfuit, Senatorum etiam, nam & ipsi pars corporis nostri sunt.*

33 Sunt ergo Proreges plusquam Proconsules si illustrem dignitatem meruerunt tanquam Collaterales Consilij pars corporis Regis, & alijs dignitatibus decorati: vnde attempta communi limitatione, cum sumus in dignitate suprema, ex creatione officium est cōcessum, & dignitas collata, & sicut in alijs non dabatur transmissio salarij, quia ante ingressum Prouinciæ non dicebatur dignitatem acquisiuisse: ita è contrario si acquisiuit per prius à die electionis, debet currere salarium, ut dicit Bart. in d. §. diuus, eo ipso, quod se preparauerit, & cepit iter: nã tunc

incipit seruire, deferre potest uti talis insignia, ac voluntariam iurisdictionem, uti talem exercere inter subditos suę decrete provincie, & si *Doctor*. declarauerint, quod si Officialis fecerit sumptus, & expensas notabiles in præparamento pro accessu, ita quod res non est integra, vel decessit in itinere, quod hæc omnia debent hæredibus refici, ut sit indemnis, licet salarium non debeat totius anni, ut per *Purpur num. 216. & Marc. de Mant nu. 124. & 125. in d. l. dis functo*, argum. *text. not. in l. si pecuniam ff. de cond. ob caus.* igitur quomodo in personis tã sublimibus hoc est denegandum, dum iter facere non teneretur, maximè in partibus tam longinquis nisi pro inseruendo ipsorum Regi, ut sic merito dicat *text. in d. l. si pecuniam*, quod indemnes debeant seruari, nec talis seruaretur cum salario officij solum pro tempore, quo Prouinciam administrat, siquidem illud est ratione laboris in administratione istud est ratione sumptuum, quæ in itinere occurrunt: vnde bene procedet alia opinio de salario, quoad transmissionem in hæredes ratione anni integri; sed bene etiam procedet alia, ut currat ratione sumptuum pro rata temporis accessus, & recessus, ut indemnis seruetur, pro quo pondero *text. not. in l. ex eo tempore ff. de milit. test.* qui videtur prima facie contrarium decidere, sed satis est ad propositum ad præfatam distinctionem. Dicit enim *ex eo tempore quis iure militari incipit posse testari, ex quo in numerum relatus est, ante non proinde qui nondum in numeris sunt, licet etiam electi Tyrones sint, & publicis expensis iter faciant nondum tamen milites sunt, debent enim in numero referri.*

Hic *text.* probat, quod antequam sit miles ascriptus, quod non gaudeat privilegio militis, sed probat etiam quod publicis expensis iter facere debet, ut sic in numeris describatur; & plus dicit *ibi glos. in verb. relatus*, quod idem erit, si fuerit iussus cingi, licet non sit adhuc cinctus per *text. ibi in l. seq.* Si igitur omni iure publicis expensis debet iter fieri, & rursus quando præcedit iussus habetur pro milite, ita quod eius privilegij gaudet, quare idem non erit dicendum in casu, de quo agimus, ut salarium debeat in recompensationem expensarum, pro rata illius temporis accessus, & recessus; & rursus si iussus est Prorex discedere, vel accedere: quare sicut in milite non debemus dicere, ut omnibus privilegij Proregis gaudere habeat respectu salarij, si pro ipsius munere expedito iter arripit, expensas sustinet, & pro Regis seruitio laborat, licet *Bart. ibi illum text.* limitet secundum præallegata in dignitatibus mino-

ribus, non autem in maioribus, & allegat eundem *text. in d. l. fin. C. de decur. lib. 10.* ubi est casus.

Sic ergo ratione expensarum non debetur integrum salarium, quoad transmissionem in hæredes, sed pro rata temporis in sumptuum recompensationem, sicut dicimus de delegatis à Principe, & alijs iudicibus, qui dum alibi degunt, ad iudicandum proficiscuntur, etsi non poterunt à partibus petere salarium: bene tamen debent ei refici expensæ integræ itineris, quia nemo cogitur suis sumptibus militare, eleganter *Specul. in tit. de salario, Alber. in l. obseruare ff. de offic. Proconsul. & in l. 1. S. cura carnis in fin. ff. de offic. Praefect. Urb.* vnde cum sumus in suprema dignitate collocata in personis eminentibus alias in dignitate pariter suprema constitutis, sumptus sunt excessiui, qui non propter aliud, nisi propter iter fiunt, ut denique indemnes illæ, vndique seruentur in compensationem illarum, dicere debemus currere salarium tam tempore accessus, quam recessus, cum qua distinctione dignitatum, & compensationis sumptuum conciliantur omnia, quæ hinc inde sunt considerata, & quæ latius in medium afferri possent, sublato ex prædictis inconvienti solutionis salarij duplicati, siquidem vnum soluitur ratione laboris, & administrationis, & aliud in recompensationem sumptuum, non tanquam salarium, sed in emendationem interesse, sicut in terminis *text. in d. l. diem functo*, soluitur hæredibus salarium totius anni; & tamen eodem tempore alius Minister est electus in locum mortui, qui officium exercet, & cui debitum salarium soluitur; sed quia illud hæredibus soluitur in præmium, & mercedem ratione dignitatis, & pro eo, eiusque familia, ut in *Recore, & Prælide*, non autem in Assessore, qui tantum habet salariū ratione laboris, ut declarat *Imol. in cap. propter nu. 13. extra locat.* propterea cum diuersis respectibus fiat solutio, non habuit hoc lex pro inconvienti, ut sic pariter dicamus in casu, de quo agimus, postquam diuersæ sunt causæ solutionis, & ita iuris esse censeo, saluo semper saniori iudicio. Hinc præctica ordinaria est, quod Reges soliti sunt mandare, ut Proregibus pro expensis, & maximis sumptibus, quibus in itinere grauantur, detur quantitas aliqua notabilis pecuniarum, quæ communi vocabulo appellatur, *aguto de costa.*

S V M M A R I V M.

1. An pro causa pecuniaria possit exequi contra Collaterales de persona, etiam via Ritus, qua.

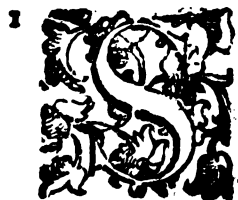
- quæstio proponitur, & pro parte affirmati-
ua concluditur.
- 2 Magna Curia habet iurisdictionem contra Curiales.
  - 3 Collaterales, Curiales dicuntur, quia in Curia Regis, & penes Regem assistere debent, à qua recedere non possunt, absque speciali licentia.
  - 4 Tribunal Magna Curia est idem, quod Tribunal Regis, & propterea iurisdictionem uniuersalem habet super omnes Principes, Duces, Comites, Barones, & alios cuiuscumque conditionis, & præminetia fuerint.
  - 5 Consuetudo antiqua, quod contra istas personas non procedatur inconsulto Principe, est sublata, quia contra Constitutiones, & contra Ritus Mag. Cur. ex quibus cessant disposita de iure communi.
  - 6 Casus enumerantur, in quibus fuit processum contra titulos, magnates, & etiam habentes unum ex septem officijs.
  - 7 Ritus Mag. Cur. qui excipit familiares Regis, domesticos, commensales, & actu seruientes, qui Curiales dicuntur non seruantur, & in contrarium est consuetudo.
  - 8 Priuilegia militum amplius non seruantur.
  - 9 Priuilegia Doctorum, ut non possint carcerari, amplius non seruantur.
  - 10 Iurisdiclio Siniscalci non est aliter in usu, & de his omnibus cognoscit Magna Curia.
  - 11 Milites in Regno, qui militarem artem actu exercent, & in matricula descripti, quoad iurisdictionem tantum habent in Regno Iudicem particularem deputatum, qui dicitur l' Auditeur del Campo.
  - 12 Ritus Mag. Cur. recipit interpretationem in seruientibus, & familiaribus: propria domus Regis, aut Proregis tantum.
  - 13 Priuilegium fori pro debitis contractis ante officium non mutatur, quia hæc officia augent honorem, sed non mutant statum; nec causam iuris, prout dicitur in militibus gaudentibus, & num. 14. cuius contrarium est in clerico, per totalem status mutationem.
  - 14 Distinctio Doctorum circa mutationem status, & inter causas naturales, & accidentales.
  - 15 Collaterales, qui durante officio se obligauerunt seruata forma ritus non possunt declinare forum, quod non est in clerico, & ibi de ratione, nisi dolo, & fraude clericatum assumpsisset.
  - 16 Curiales extra Curiam contrahentes de ipsorum priuatis negotijs fori exceptionis non gaudent.
  - 18 Milites negotiatores conuerti pro illa negotiatione priuilegium militare non gaudet, sed sub Iudice ordinario subsunt, etiam si sint Curiales, & familiares, qui ad latus Principis seruiant.
  - 19 Differentia inter milites, qui dicuntur militare in Regis seruitio, & milites armata militia.
  - 20 Priuilegia omnia intelliguntur in quantum non ladatur utilitas publica.
  - 21 Officialis Regi immediatè seruiens non gaudet pro contractu domus inuito, nec pro delictis extra Curiam commissis.
  - 22 Collaterales Consiliarij in quo differunt ab alijs.
  - 23 Consilij diffinitio notanter auctoritate Ifern;
  - 24 Consiliarij Collaterales, qui sint, & in quibus consistat eorum officium.
  - 25 Consiliarij Collaterales non iudicant, & in materia belli tantum, in qua interuenire possunt vota ipsorum sunt consultiua, & nullam habent iurisdictionem.
  - 26 Theorica Bartol. in l. fin. de Constit. Princip. commendatur ad decisionem articuli.
  - 27 Senatores pro causis pecuniarijs non gaudent.
  - 28 Deputatio Iudicum particularium à iure communi statuta certis personis in dignitate constitutis, & signanter magister officiorum recessit ab aula.
  - 29 Text. in l. 2. C. ubi Senat. vel clariss. ponderatur.
  - 30 Collaterales Consiliarij non sunt milites, sed viri militares.
  - 31 Dicitio, caterum, idem prorsus substantia, & qualitate implicat.
  - 32 Milites ex priuilegio, qui non se exercent in factis armorum fori priuilegio non gaudent.
  - 33 Militantes in sacro Palatio in quocumque officio, quibus priuilegijs gaudeant.
  - 34 Decisio particularis Bald. in militibus facientibus militarem professionem, sed eam non exercentibus, ut eorum militia non sit priuilegiata.
  - 35 Consiliarij belli, in quibus se exercent, & quod sit eorum officium.
  - 36 Aliud est Consilium, & aliud militia, sicut alij Consiliarij, & aliud milites.
  - 37 Milites proprijs negotiationibus vacantes priuilegium militare amittunt.
  - 38 Miles in matricula militum descriptus, si militiam non exercet, priuilegio militari non gaudet.
  - 39 Milites veterani non gaudent, quia non exercent.
  - 40 Litera familiaritatis non deseruiunt actu non seruientibus.

- 41 *Militēs nostri temporis nullo modo gaudent ex communi Doctor. conclusione, & ideo carcerari possunt.*
- 42 *Militēs secundum magis communem opinionem pro debitis tantum contractis in Castris, in Bello, & in expeditione gaudent, non autem pro his, quae fecerunt in eorum domibus, vel vagando per mandum.*
- 43 *Practica contra milites noua militia, ut possit contra eos de persona exequi.*
- 44 *Text. in l. fin. C. ubi Senator. vel Clariss. non seruat in Regno.*
- 45 *Citatus seruata forma Ritus dicitur criminaliter citari propter delictum periurij.*
- 46 *Clericus propter periurium perdit priuilegium Capituli. Odoardus, & potest pro civili debito carcerari.*
- 47 *Clericus ob obligationem incusatum, & incursum periurij pro debito civili potest carcerari.*
- 48 *Pena periurij antiquitus secundum Ritus Mag. Cur. erat amputationis manus.*
- 49 *Citatio seruata forma Ritus importat criminalitatem, ut causa criminalis tractetur.*
- 50 *Citatus in causa criminali debet de persona comparere, & si delictum est commune, cognitio est Mag. Cur. licet tractaretur cum proprijs militibus.*
- 51 *Text. particularis adducitur in l. pen. C. de dignit. lib. 12. ubi propter periurium viri illustres, cateriq. in dignitate constituti fori priuilegio priuantur.*

ARGUMENTVM.

Ritus Magnae Curiae circa liquidationem instrumentorum habet locum contra Collaterales. Iurisdicatio Magnae Curiae, quae. Milites in Regno militibus priuilegijs non gaudent. Curiales, & qui ad latus Principis assistunt, non gaudent pro debitis contractis propter proprias negotiationes extra Curiam. Aliud milites, & aliud viri militares. Collateralium officium, quod sit, in quibus consistat, & an habeant iurisdictionem aliquam. Milites nostri temporis nullo gaudent priuilegio. Citatio seruata forma Ritus dicitur criminalis propter periurium, ob quod quis foro priuatur.

S. VII.

Ed cum multa posuerim supra de Collateralibus, videamus quæso veritatem articuli alius in dubium propositi, an contra istos Dominos collaterales pro causa pecuniaria possit exequi de persona, & consequenter liquidari instrumentum debiti, iuxta Rit. Mag. Cur. Vis.

quæ periurij incurrit vigore citæ criminaliter ad personaliter comparandum, & non per Procuratorem, & non comparente citato personaliter, & in promptu non docente de satisfactione carceratur, & dicit causam in vinculis.

In hoc articulo primo est tractandum si isti Domini in hoc subint iurisdictioni Magnae Curiae. Secundo, an saltem pro debitis contractis ante officium assumptum. Tertio, quædo non subessent, quid de eis disponat ius cõ. Et quarto, & vltimo si uel subint Mag. Cur. si uel non, videndum erit an exequi possit de persona iuxta formam iuris, & etiam via Ritus.

Primus articulus videtur decisis per constit.

- 2 *Constitutio Regni statuimus, expressè dicit Mag. Cur. iurisdictionem cõtra curiales, ibi, & de quaestionibus nostrorum curialium, qui immediatè nobis assistunt de speciali conscientia nostra in curia commorantium, qui de curia nostra sine speciali mandato nostro nõ possunt recedere, & e. causas audias, & iustitia mediante decidat: idemq. disponit in constit. incip. Mag. Cur. nostra, & Andr. in d. constit. statuimus, dicit curiales esse, qui sine licentia de curia non possunt recedere, & officia gerit, ubi latius Afflic. & in d. constit. Mag. Cur. idemq. traditur per Carau. in rit. magnae cur. 46. incip. in primis in tit. de iurisd. & de for.*

- 3 *compet. Quales sunt Collaterales, qui officia gerunt immediatè penes Regem, & non possunt recedere absque licentia, ut est notoriũ cumq. secundum tradita in dictis constitutionibus Tribunal Mag. Cur. sit idem, quod Tribunal Regis, ibi in constit. Statuimus, Magnae Cur. nostrae Iustitarius nobiscum in curia commoretur, & in constit. Mag. Cur. ibi in recognitionem nostrarum iudicij collocati, quid mirum, quod super omnes iurisdictione habebit: appellatur ibidem iustitiae speculam, & in constit. si quis incip. honorem debitum, appellatur luminare malus, ob quod datur cognitio Baroniarum, Comitatum, Ciuitatũ, Castrorum, & Magnorum feudorum, etiam criminis læsæ maiestatis, & in prædicto Rit. datur in specie cognitio contra omnes Principes, Duces, Comites, Barones, & alios cuiuscumque conditionis, & præeminentiæ fuerint, ut sic dicamus iustè. (sublatam cõuetudinem, quam refert D. Frecc. in tit. quis dicatur Dux: dum dicit, quod istæ dicuntur personæ illustres, & contra eos non deberet procedi, Principe inconsulto, non citari, nec carcerari, quia dicit hos appellari Regios Consiliarios, & dicuntur pars corporis ex regis. in l. quisquis, & in tit. quis dicatur Comes, dicit q. Comites, Duces, & Principes in Regno appellantur Consiliarij de Latere, Domini Regis.*

Regis; sed, subsequitur, quòd hodie hoc in-
desuetudinem abiit, cum de facto detrudan-
tur in carceribus Magnæ Curiz, & contra
illos indifferenter proceditur. Erat enim
hæc consuetudo contra *Ragn. constit. & con-*
tra Ritus Magn. Cur. & propterea iuste nõ
fuit obseruata, quicquid aliàs esset de iure
communi ex regula *text. in l. si grauius. C. de*
dignit. lib. 10. in l. fin. C. ubi Senat. vel clariss.
in l. in sacris C. de præpos. sacr. serm. in l. in
cubicularias C. de præpos. sacr. cubit. lib. 12. in
l. nec ad diuersa de silent. eodem libro in l. ex
co. de Agent. in reb. eodem lib. in l. fin. C. de
comit. consistor. eodem lib. cum alijs concord.
¶ Hinc vidimus procedi per Magn. Cur. con-
tra habentes septem officia, tam ciuilitè,
quàm criminalitè, & contra hos, qui sunt
de collateralibus indifferenter, tam per
Magn. Cur. quàm per Sac. Conf. vt vidimus
in Duce Amalfiz magno Iusticiario citato,
carcerato, & condemnato in causa crimina-
li per Magnam Curiam, in D. Casare d Auo-
los magno Cancellario, in Principe Concha
magno Admirato, Tiberio Pignatello suc-
cessore in prædicto officio magni Cancellari-
rij, & quid mirum, quòd Sac. Confil. indiffe-
rèter procedat, si illud appellatur sacra Ma-
iestas, & vt tali supplicatur, eiusq. nomine
sententiam profert, & si titulo decorati præ-
cedunt collateralibus, omnesq. alios Consilia-
rios titulos non habentes, vt est moris in
Regno: ergo si Magn. Cur. cognoscit de titu-
latis, multo fortius cognoscere debet de col-
lateralibus, quia si vinco vincentem te, ergo
&c. & sic videmus omnes Regios Consilia-
rios conueniri in Magn. Cur. in Sac. Conf. &
ipso contra alios agere, & nunquam de hoc
fuit dubitatum.

Et licet *Ritus* prædictus *Magn. Cur.* vi-
deatur corrigere prædictas *constitut.* dum in
7 *fine* à cognitione tam ampla eidem concessa
contra omnes excipit familiares Regis do-
mesticos, commenales, & actum seruientes,
qui omnes dicuntur curiales, vt latius *ibi* per
Carau. Tamen in desuetudinem abiit *Ritus*,
vt in facto videmus, quia contra omnes Ma-
gn. Cur. & Sac. Conf. procedunt, sicut dicimus
8 in priuilegijs militum, & clericorum, vt non
teneantur nisi in quantum facere possunt, quæ
amplius non seruantur secundum *Paul. de*
9 *Castr. in l. miles ff. de re iudic.* sic in priuile-
gijs Doctorum, vt non possint carcerari, vt
latius per *Carau. in rit. 166. incip. Item quòd*
si quis debitores nu. 30. Hinc *Fulgos in l. 1. C.*
in quib. caus. mil. for. præser. ubi non possunt,
dixit ibi in fine. Quod non insurgit ex illa
lege multa utilitas, quia his militijs hodie
non vimur; sic videmus milites torqueri,

suspendi, condemnari ad eremes, carcera-
ri pro debitis ciuilibus, & contra eos, sicut
contra quoscumque alios procedi, prout pa-
10 riter videmus in iurisdictione Siniscalchi,
quæ erat contra omnes familiares domus Re-
gis, illiq. exempti erant à iurisdictione Ma-
gn. Cur. quòd secundum *D. Frecc. in tit. de*
11 *Sinisc.* recessit ab aula, & non est aliter in-
usu; solum enim respectu militum militarem
artem actu exercentium, & quod in matri-
cula, seu rollo, vti tales reperiuntur descri-
pti, quoad cognitionem iurisdictionis tatum
est deputatus in Regno Iudex particularis
dictus *l. Auditore del Campo*, sed quoad reli-
12 qua priuilegia nullum seruat; & verè *Ritus*
prædictus ex usu recepit interpretationem
in seruientibus, & familiaribus propriè do-
mus Regis, aut Proregis, non autem in Con-
siliarijs, alijsq. Officialibus; & sic videmus
de his cognosci per Auditorem exercitus,
nisi aliud Proregi visum fuerit, idè de præ-
dicto *Ritu*, tãquam non in usu nullam men-
tionem fecerunt *Andr. Afflic. Frecc. & alijs*
nostri Regnicola, qui de authoritate Magn.
Cur. scripserunt.

Et de cognitione in curiales, nec vi-
lam habent dubitationem, quoad debita
contracta ante officium, dum quis se obli-
gauit ad solutionem illorum, quodque con-
tra eum possit liquidari instrumētum serua-
ta forma *Ritus*: nam persona reperitur obli-
gata, & tali obligatione affecta officium su-
13 scipit, & hæc officia augent honorem, sed
non mutant statum, nec causam iuris, elegan-
ter ad propositum *Bald. quem sequitur Af-*
flic. & Aluar. in cap. 1. de mil. vass. qui arma
14 *bellica deposuit*; Exemplum est in istis mili-
tibus gaudentibus, vt eleganter per *Bart. in*
l. 1. in fin. ff. de pen. vbi voluit, quod isti etiam
habeant priuilegium exemptionis à curia
seculari, tamen non per hoc mutant statum,
& habent locum in eis *leges*, quæ dicunt, quòd
propter mutationem fori, seu propter priui-
legium superueniens ad sui procuracionem
quis non excusatur, quæ non procedunt in-
clerico, quia datur totaliter status mutatio
secundum eundem *Bart.* & sic procedunt da-
ta status mutatione tradita per *Canonistas*
15 *in cap. 1. de oblig. ad ratioctn. vt per Butr. post*
Io. Andr. & alios distinguentes circa muta-
tionem status inter causas naturales, & acci-
dentales, & hæc ratione attenda, quando non
mutatur status secundum *Bart.* semper attē-
ditur obligationis contractæ status, quem se-
quitur *Rayn. de Forli in l. omnes populi num.*
97. & latius Io. Bapt. de S. Sever. nu. 156. &
idem Bart. ibidem in 5. quæst. nu. 48. de iust. &
inr. Bald. in l. 1. C. an ser. ex suo fact. nu. 4.

Quæ procedunt etiam si se obligauerunt
 16 seruata forma *Rit. Mag. Cur.* post assumptū
 officium, nam in clerico solo reperitur, vt
 nec voluntariè possit à seculari Iudice co-
 gnosci, quia priuilegium non est personale,
 sed toti collegio clericorum indultum: secus
 verò si personæ esset concessum, vt in casu,
 de quo agimus, vt utrūque determinat *text.*
in cap. si diligenti de foro compet. quod etiam
 in clerico limitatur, quando dolo, & fraude
 clericatum assumpsit, maxime respectu bo-
 norum, de quo latè post *Io. Andr. & alios in*
d. cap. 1. de oblig. ad ration. per D. de Franck.
in decis. 209. Est enim hoc inductum in fauo-
 rem, vnde bene potuit renunciari, quod in
 terminis decidit *glos. in d. l. in sacris in verb.*
eos, de proxim. sac. scri. vbi Bart. ibi enim
 non poterat conueniri nisi coram Magistro
 Officiorum, sed bene spontè poterat coram
 alio, quia renunciabat favori, atque suo pri-
 17 uilegio, *ibiq. Luc. de Pen.* quod indubitatum
 redditur ex communi *Doctorem* doctrina,
 dum volunt, quòd dum isti curiales officia
 gerentes penes Principem extra curiam cō-
 trahunt, & de negotijs ipsorum priuatis, vt
 minimè tunc fori exceptione gaudere pos-
 sint, sed tenentur correspondere sub com-
 muni iurisdictione ex ipsorum priuatis ne-
 gotationibus, ita *Bald. in l. 1. per illum tex.*
tum C. in quib. caus. mil. for. præfer. vbi non
poss. vbi quòd militantes in Curia Principis
 non gaudent priuilegio fori, quando conue-
 niuntur ex priuatis negotiationibus, nisi tē-
 pore comæatus, quia milites negotiatores
 18 pro illa negotiatione conuenti non habent
 priuilegium militare, ex quo inferit ad que-
 stionem, de habente priuilegium, vt non
 possit conueniri coram Episcopo, vel alio,
 sed tantum coram supremo Pontifice, quòd
 si in studio emit bladum, vel vinum conue-
 nitur ibi coram Iudice illius loci, *ibiq. Saly-*
est. reassumit regulam, quòd in militia con-
 stituti si negotiantur tenentur pro illa ne-
 gotatione ibi respondere, & per prius *ibi-*
dem Bartol. vbi Angel. sequitur in omnibus
Bald. & Fulgos. ac melius omnibus *Paul.*
de Castr. exemplificans in specie *text.* illum
 in militantibus in curia Principis, & habentibus
 officium circa Principis personam, ac
 in cæteris familiaribus illius, dicens, quòd licet
 aliàs non possent conueniri nisi sub Ma-
 gistro militum secundum regulam *text. in*
l. magisteria C. de iurisdic. omn. iudic. tamen
 ratione negotiationis possunt etiam coram
 Iudice ordinario conueniri, & inferit ad que-
 stionem. *Bald.* subdens notabile verbum, quòd
 etiam si sint in curia familiares, & qui ad la-
 tus Principis seruiunt, poterunt tamen ex

priuatis negotiationibus coram ordinario
 conueniri, & pondera *text.* ibi, *cum non ar-*
 19 *mata militia præditi sint,* ita quòd dicun-
 tur milites, sed non armatz militæ, sed di-
 cuntur militare, dum in Regis seruitio de-
 gunt, vt bene ponderat post *Butrig. Paul. de*
Castr. quæ est decisio particularis, *glos. not.*
in l. qui cum vno S. reussff de re milit. eadem
glos. in l. si quis postea ff de iudic. Non enim
 conuenit in hisce casibus gaudere aliquo pri-
 uilegio, quia esset in fraudem, & damnum
 publicum, vt sub clypeo priuilegij contra-
 ctantes, & bona fide negotiantes defrauda-
 rentur, & delusi remanerent, vt ad proposi-
 tum considerat *text.* elegans in *l. 2. C. de pri-*
 20 *uileg. scol. lib. 12.* ibi, *ne flagitiorum crescat au-*
thoritas, vel publica vacillet utilitas, ex quo
text. Doctorem. ibi reasumunt conclusionem,
 quòd omnia priuilegia intelliguntur in cao-
 tum concessa, & valere, in quantum non læ-
 datur utilitas publica, vt per *Odoffred. Io. de*
Plat. & omnes, bonus *text.* ad idem in *S.*
quod autem, in auth. vt iudic. sine quoqu.
suffrag. vbi glos. in verb. priuilegia, & ideò
Rebuff. in eadem l. 2. idè tradens dixit, quòd
 nunquam intelligitur concessum aliquid li-
 citum, sub cuius prætextu possit committi
 illicitum.

Eandemq. conclusionem, quòd Officiales
 21 immediatè Regi inseruientes non gaudeant
 pro contractibus initis domi, quando priui-
 legium datum est personæ, & sic de delictis
 extra curiam commissis; firmat ad proposi-
 tum *Andr. in d. constitut statuimus, ibiq. Af-*
flis. & idem Afflic. in Constitut. Reg. incip.
intentionis, quæ sunt decisiones punctuales
 ad ealum.

Et aduertatur quæso, nam dum tractamus
 de istis Dominis Collateralibus (cōsiliarijs,
 22 isti non sunt magis Cōsiliarij, quàm cæteri
 alij de cōsilijs Regiz Maiestatis, differunt
 enim in eo, quòd sunt de eminentiori cōsilio,
 sed omnes sunt Cōsiliarij, & de cōsilio: nam
 23 vt docuit notabiliter *Andr. in cap. 1. in ad-*
dit. in tit. hic finitur lex, cōsiliium nihil aliud
est, quàm collatio inter plures habita, & dicitur
quasi confiduum, quia plures confident, &
simul sedent ad simul conferendum, & exa-
 24 *minandum negotium, quod imminet, & dicitur*
cōsiliium nō esse in Principe, sed penes Prin-
cipem, idest Cōsiliarij de bello suscipiendo,
 hæc *Andr.* quem non allegauit *D. Frecc. in*
1. lib. in tit. de offic. Magist. Iustit. vbi dixit
 istos appellari cōsiliarios guerræ, *ibi ante*
num. 35. & rursus *ante num. 34.* quærit, an
 isti dicantur Iudices militares, qui iudicant,
 quid in militia, & bello sit agendum, vel Iu-
 dices militares dicantur Auditores Campi,

& remittit se peritioribus, sed certè si recor-
datus esset prædictæ decisionis *Andr.* opus
non fuisset consulere peritiores, immò dico
plus, quòd isti Domini Consiliarij præstant
Principi consilium, ita quòd sunt vota con-
sultiua, & non decisiva, & aliter non iudicant,
& idè *idem D. Frecc.* dixit, quòd in Colla-
terali assistunt, dum res bellica tractatur,
qua finita à Collaterali Consilio recedunt,
nec ullam aliam habent auctoritatem, aut
iurisdictionem, nisi eam, quam illis forte
Prorex delegat, aut committit, & vulgo no-
minantur *gli Consiglieri della guerra*, quæ
sunt propria verba Domini *Freccia supra*
allegat. in different. int. feud. reg. tit. l. & alia
ante num. 21. 3. lib.

Vnde si omnis auctoritas, & iurisdictionis
incipit, & finitur in rebus bellicis tantum
tractandis in Collaterali Consilio, merito se-
cundum omnes nullum habebunt privilegium
pro rebus familiaribus, & pro proprijs ne-
gotiationibus, quæ extra tractantur secun-
dum decisionem *Andr. & ceterorum supra*
adductorum, & secundum hæc est propria
theorica singularis *Bart. in l. fin. ff. de consi-*
6 Princip. tradentis quòd quando exemptio
est data personæ ratione dignitatis, aut præ-
heminentiæ, tunc recurrendum est ad nota-
ta in *d. l. 2. C. ubi senat. vel clar.* ubi in cau-
sis civilibus coram ordinarijs conveniuntur,
& in criminalibus dicit *ibi glo.* coram eo, cui
Rex causam delegaverit secundum *text. in*
l. fin. cod. tit. Si verò privilegium est concessum
non solum personæ, sed etiam loco, tunc
procedit *text. in cap. 1. de privileg. in 6.* ut tunc
contrahens, vel delinquens in loco non ex-
cepto minimè gaudeat, si verò privilegium est
datum ratione publicæ utilitatis, ut in mili-
tia, tunc recurrendum est ad terminos *text.*
in l. magisteria.

Hæc enim theorica *Bart.* pariter decidit
casum, dum tractamus extra Curiam de ne-
gotijs particularibus, & proprijs, in quibus
nihil commune officium, & Senatores non
gaudent in causis pecuniarijs, per *text. in*
d. l. 2. & maxime si sunt contracta ante offi-
7 *cium assumptum, cum Magna Curia suam*
iurisdictionem contra omnes habeat, & se-
8 *cundum Frecc.* non practicatur amplius dis-
positio iuris communis, à quo certi Iudices
erant constituti, & præsertim Magister offi-
cium, & sic pariter recessit ab aula iurisdic-
tio Siniscalchi, qui cognoscebat de fami-
liaribus Curie Regis, & secundum *Frecc. in*
tit. de Siniscal. videbatur gerere prædictum
officium Magistri officiorum auctoritate
Luc. de Penn. in l. viros C. de divers. offic. libr.
1. 2. quæ omnia dicit ipse non sunt hodie in-

usu, & notate, quòd licet *Frecc.* dixerit *ibi*
dem, quòd et si Siniscalcus cognoscebat de
curialibus, quòd non propterea in generali
concessione eidem facta illius iurisdictionis
intelligebatur iurisdictionis concessa in Colla-
terales, qui sunt de secreto consilio propter
præheminentiam officiorum, & personarum,
29 & nil allegat, nam ad hoc est particularis
text. in d. l. 2. C. ubi Senat. vel Clarif. cuius
infra scripta sunt verba.

Senatores in pecuniarijs causis, siue in hac
alma Vrbe, siue in suburbanis degunt, in iu-
dicio tam pratoriana, quam urbicaria præ-
fectura, ne non Magistri officiorum, quoties
tamen ad eum nostræ pietatis emanavit iussio,
in Prouincijs verò ubi larem fouent, aut ubi
maiorum bonorum partem possident, & assidui
versantur, respondebunt.

Et sic *text.* expressè dixit, quòd cognosceat
Magister officiorum, si hoc specialiter à Re-
ge fuerit commissum, ita quòd est casus *ibi*
pro decisione quæst. *D. Frecc.* & etià pro no-
stra, ac etiam attenda dispositione iuris cõ-
munis, si in pecuniarijs causis iurisdictionis
contra Senatores est sub Iudice ordinario, &
est decisio propria in Collaterali, secundum
Frecc. cumq; omnes illæ iurisdictiones ho-
die cessauerint in Regno, non enim adsunt,
dicit *Frecc.* Magistri officiorum, non Præpo-
siti sacri cubiculi, sacrorum scriniorum,
Agentium in rebus, Silenciariorum, & simi-
lium, sed omnis iurisdictionis est collata in M.
Cur. nec seruatur dispositio *text. in d. l. fin.*
ubi Senat. vel Clarif. propterea dicendum
est Mag. Cur. in Collaterales, & omnes pro
negotijs extra officium iurisdictionem ha-
bere, vltra quòd illa *iura, & similia* loquun-
tur in ipsorum casibus specialibus, non au-
tem in istis Dominis Consiliarijs bellicis, in
quibus loquitur *text. in d. l. 2.* qui est speci-
ficus in Senatoribus, nec facit ad casum,
quòd Collaterales præcedunt, & constituti
sunt in maiori dignitate, nam hoc fit ex po-
testate legis, ut post alios notanter habetur
per *Io. de Plat. in d. l. penult. de silent. & rur-*
10 *sus si Tribunal Magnæ Curie est idem, quòd*
Tribunal Regis, & est specificum cõtra om-
nes Duces, & Principes, & habet vniuersa-
lem iurisdictionem in toto Regno, & isti Do-
mini Collaterales nullam habent extra con-
11 *silium, & in illo assistunt pro rebus bellicis*
tantum, & postea recedunt, videtur propte-
rea, quòd non sit absolum, ut Mag. Cur. co-
gnoscat, ratione vniuersalis, & maioris iu-
risdictionis ipsi à Rege attributz, qui po-
tuit, cum ab eo omnes fluant, & resuuant tan-
quam à fonte, ut pluries diximus.

Non enim differunt isti Domini Consilia-

rij ab alijs, immò alij habent iurisdictionem cum administratione, quam non habent ipsi, & hos appellat *lex* viros militares, non milites, vt in *Constit. Regn. incip. vt vniuersis*, ibi, *vt vniuersis, & singulis Regni nostri nobilibus honor debitus integrè conseruetur. Comitibus, Baronibus, ac ceteris viris militari-* bus, nam dictio illa, *ceteris*, idem prorsus substantia, & qualitate implicat, & refert, licèt diuersū specie, & numero *glos. & Bar. in l. non solum ff. de procur.* quæ ad propositum allegat *Tiraq. in tract. de nobilit. l. 1. lib. in princ. cart. 30. num. 11. & glos. in d. constit. in verb. militaribus*, dicit, intelligas de illis militibus, qui viuunt in honore militari, & magis explicitè, *ibi Andr.* quòd militares viri non sunt milites, sicut secundum eum differt Consul à viro consulari tanquam habitus ab actū, consulunt enim Regi, seu Proregi, quæ pro bello sunt necessaria, vel res bellicas concernunt, vt diximus auctoritate *Andr.* & Regi inseruiunt, prout alij in ipsorum ministerio, cuius respectū dicuntur milites, non autem, quòd sint creati milites, vel quoquomodo militiam exerceāt, immò fortius dixit *Paul. in eadem l. fin. vbi Senat. vel Clarif.* quòd milites facti ex priuilegio, qui non exercent eorum personam pro Republica in factis armorū, priuilegio fori non gaudebunt, & propriè isti Domini comprehenduntur sub *tit. C. de priuileg. eor. qui in sacr. pal. mil. lib. 12. vbi glos. in rubr.* dicit

33 Titulum illum intelligi de his, qui in sacro Palatio militant in quocumque officio, in quo titulo ponūtur ipsorū priuilegia, & minimè reperitur hoc de quo tractamus, & priuilegiū ipsorū nil aliud cōtinet, nisi creationem Cōsiliarij Collateralis, ob q̄ cum verè non militent, fori priuilegio propterea non gaudebunt, in quo est decisio particularis

34 *Bald. in l. pen. ff. ex quib. caus. maior.* loquens in casu fortiori, videlicèt in militibus facientibus militare professionem, sed verè actu non exercentibus, vt eorum militia nō sit priuilegiata, sed vti debeat iure communi in eorū actibus, quem allegat, & sequitur *Afflic. in d. Constit. Reg. Intentionis*, & pulchrè *Luc. de Pen. de similibus militibus in l. milites C. de re milit. lib. 12.* & dixi quòd sunt hæc in casu fortiori, & nullam patiuntur disputationem, quia non sunt isti creati milites, sed Cōsiliarij, & bene applicantur decisiones, quia nullo modo in militia se exercent, nec vt milites aliquid faciunt, aut militiæ parati sunt.

Sed de creatione militū, de bello mouendo, aut de Regno defendendo aduersus hostes consiliant, & vota emittunt, ita quod

35 consulunt circa ea, quæ milites, & circa militiam fieri debent, & aliud est consilium, & aliud militia, sicut aliud Cōsiliarij, & aliud milites; vacant enim isti proprijs negotiationibus, ipsorumq; commodis in proprijs domibus, terris, ac territorijs, quæ intantū sunt militibus prohibita, vt perdant ex hoc militum priuilegium, ad *text. in l. nemo miles C. de re milit. lib. 12. vbi glos. in verb. vacet*, concordat *text. in l. miles eod. tit.* quorū iurium rationem reddit *text. in l. miles C. locat. & in l. fin. eod. tit.* & pro conclusione legatur elegans *text. in l. per illyricos C. de vobor. lib. 12.* Hinc *Aufr. in addit. ad Cappel. Tholos. in decis. 111.* dixit quòd qui allegat se militem debet probare, qui allegat *text. in l. 1. C. de appar. mag. mil. lib. 12.* Sunt igitur isti Domini Cōsiliarij non milites, & consequenter iure communi vti debent, prout ceteri omnes; etsi vt diximus artem militarem nullo modo exercent, & in matricula vt tales non sunt aliter descripti, succedit conclusio illa communis, quòd etiam quod sit descriptus in matricula, & militiam non exercet, priuilegio militari non gaudebit, *Bart. in l. seriniarios C. de testam. milit. vbi Arct. Corn. & omnes*; hinc veterani milites non gaudent, quia non exercent ad *text. in l. 1. C. de veter. lib. 10. in l. ad veterani ff. ad l. falcid. Andr. in Constit. Regn. Magister Institiarius in verb. & alios*, idem in literis familiaritatis, vt non deseruiant actu non seruientibus *Afflic. in d. Constit. Regn. intentionis*, cumulat decisiones, *Io. Ant. de Nigr. in repet. clement. 1. de vit. & honest. cleric. nu. 26. Ann. in allegat. 44.* qui refert sic decisum

41 per Sac. Consil. & in militibus nostri temporis, quod non gaudeāt, est communis decis. *Cyn. in l. 1. C. de iur. & fact. ignor. vbi Scrib. latè Alexan. in l. centuria de vulg. & pupill.* quæ conclusio non patitur limitationem, non data creatione, titulo, aut priuilegio militiæ, ob quod iustè *Salyc. in l. 1. nu. 12. C. qui bon. ced. poss. tradidit*, quod milites nostri temporis possunt pro debito carcerari.

Et si magis communis est conclusio in proprijs militibus, vt priuilegio gaudeant, vt non conueniantur nisi in quantum facere possunt pro debitis contractis in Castris, in bello, & in expeditione; non autem pro his, quæ fecerunt vagando per mundū, vel dum steterunt in eorum domibus, secundum *glos. notab. in l. miles ff. de re iud.* quam sequitur *ibi Bart. Odoffred. Alber. & Salyc. in d. l. 1. qui bon. ced. poss. Matth. Brun. de cess. bonor. tract. 3. par. 2. in tit. an miles cedat bonis qu. 11.* qui dicit, quod cum *glos. transeunt Doff. Par.*

Par. de Pat. de remilit. traß. 16. lib. 7. in tit. incip. an armiger rusticus, qui allegat text. notab. in l. fin. C. de restit. milit. & idem tex. per propria verba in l. fin. C. quib. non obij. long. temp. prescript. Addentes ad Bald. in d. l. 1. C. qui bon. ced. poss. quæ conclusio confirmatur ex decil. Andr. & aliorum supra addactorum, quod curiales nō gaudent pro debitis factis extra curiam, & sic ceteri in dignitate, & officio constituti, igitur omni iure dicendū est hos Dominos Consiliarios nullo posse potiri privilegio pro debitis ipsorum particularibus, sed subditos omnino esse iurisdictioni Mag. Cur.

Sed si ut supra ostendimus privilegia hæc omnia in desuetudinem abierunt, & Magn. Cur. super omnes suam exercet iurisdictionem, vanum est propterea super his insistere. Hinc per Collaterale Consilium indifferenter expediuntur provisiones contra milites nouæ militiæ, ut contra eos exequatur etiam de persona, & hoc iure utimur, licet illi sint descripti in matricula, uti veri milites, & ut tales semper militiæ parati, & ut milites aliquibus gaudent privilegijs vigore nouarum ordinationum, inter quas cum non sit hæc, quod non possit exequi de persona, licet non possit super armis, & equis, Idem contra personas provisiones expediuntur, quia privilegia eis à iure communi indulta abolita sunt.

Ex his absolutus apparet primus punctus, an isti Domini subiiciantur in hoc iurisdictioni Magnæ Curie, & quomodo *Ritus* non seruetur, vel in quo est interpretatus, est etiam decisus secundus punctus circa debita contracta, pariterq; terminatus est tertius, quid de iure communi: nam si *Ritus* viget, ita quod sit correctæ dispositio *Constitutionum Regni*, & Magna Curia non habet iurisdictionem, ergo remaneremus in dispositione iuris communis, secundum quod in pecuniarijs causis Senatores nullo gaudent privilegio, sed subsunt sub iudicio ordinarij Iudicis, & in eriminalibus sub iurisdictione eius, cui Rex, seu Prorex ipsum representans causam delegauerit, ex reg. text. in d. l. fin. *vbi Senat. vel Clariff.* quæ tractat de personis illustribus, & super illustribus, cuius *tek.* dispositionem dixit *Frecc.* & in facto videmus esse correctā in Regno, postquam cōtra omnes Magn. Cur. procedit, ne *flagitiorum crescat autoritas, vel publica vacillet utilitas*, ut supra diximus, quia sic indispositio temporum requisit propter multitudinē negotiorum, delictorum, & Magnatum Regni, in quo malicia creuit, & bona fides negotiationum defecit, pro quo tantū debent

ionigilare Superiores, ut sic nimirum; si omnia privilegia deficiant, & nouis utamur legibus, statutis, & consuetudinibus, ut pluries diximus, cum omnia privilegia fugiant abusum, & intelligantur rebus in eodem statu permanentibus.

Ultimus punctus; dato, quod sit quicumque Iudex, utrum exequutio personalis sit verita contra Collaterales iuxta iuris dispositionem in bonorum defectum, & an etiam via *Ritus*, arbitror, ni fallor, ex supra relatis satis, superque declaratus, nam nulum in hoc legi iuris privilegium, constitutionem, aut statutum, & in tit. de privileg. cor. qui in sac. Palat. milit. ut supra diximus, non reperitur tale privilegiū, & si volumus regulari ex privilegio militibus concessio, dictum est hos non esse milites villo modo, nec secundum nostra tempora, nec secundū antiqua, non adesse concessionem per privilegium saltem in honorem, & præminetiam, esse creatos tantum Consiliarios Collaterales, appellari viros militares, non milites, & hæc longè distare inter se, & tandem in curialibus, in officialibus, & in proprijs militibus non adesse privilegia pro debitis contractis extra Curiam in proprijs domibus, aut patria, vel vagando per mundum, ac omnia privilegia cessare, quando Respublica læditur, & publica vacillat utilitas, illis abarantur, & reducuntur ad iniquitatem.

Et cum fundata sit iurisdictione Magn. Cur. & secundum communem usum, & consuetudinem, dico non posse in dubium refricari habere locum dispositionem *Ritus Magnæ Curie*, quæ adhuc attrito iure communi militabit, quia citatus seruata forma *Ritus*, dicitur eriminaliter citari propter delictum periurij incurfi, quod est grauissimum: in tantum quod clericus amittit privilegium. *Capit. Odoardus extra de solut.* & potest pro debito civili carcerari, licet aliàs teneatur in quantum facere potest, ita *glos. solemn.* *ibi in fine, quam* pro notabili ponderat *ibi Abb. & Imol. in specie num. 17. in fin.* notat cum *glos.* quod periurus non gaudet privilegio, de quo in illo *text.* hinc clericus ob obligationem incurfatam, qui alias ex debito civili non poterat carcerari, poterit inquam ob incursum periurij, *Affib. in Constitut. Regn. incip. si quis clericus 6. notab. nu. 6. Io. Ant. de Nigr. in repet. d. clem. 1. de vit. & honestat. cleric. nu. 338. vbi latissimè, & Affib.* arguit de milite ad clericum, & secundum *Ritus Regni* pœna periurij antiquitus erat pœna amputationis manus, & si propter delictum citatur, ob quod oportet de persona compa-

49 comparere, dicitur causa criminalis non civilis descendens à civili debito, & ita tradiderunt maiores nostri, nemine excepto, incipiendo ab *Afflicti in sua decis. 64. D. Frece. in suo opuscul. de present instrum par. 6.* vbi eleganter, *Io. Ant. de Nigr.* ponit pro absoluto in *d. clement. 1. nu. 345. & 350.* declarat peroptimè *Carauit. in rit. incip. Item seruat ipsa curia num. 109. D. de Franch. in decis. 50 161. & decis. 171.* Si ergo causa est criminalis, citatus debet comparere de persona, delictum est commune, etiam quòd dicemus hos Dominos esse milites armata militiz, nonne iuris est explorati, quod eo casu iudicium est Magna Curia Vicariæ ex regul. *text. in l. 1. C. vbi de crim. agi oportet. & limitatur regula text. in d. l. magistris. & sic de cetero, prout latius per D. de Franch. in dict. sua dec. 88. & pro sigillo legatur text. sollemnis in l. penult. C. de dignit. lib. 12. vbi viri illustres, ceteriq; in dignitate constituti, qui fori privilegio gaudent, priuantur omni dignitate, & privilegio propter incursum perjurij, cuius *text.* verba sunt infra scripta, quoties ex priuata cuiuslibet interpellatione civilis, vel criminali viri illustres conueniendi sunt, nulla danda fideiussionis concessione vexentur, sed per speciale privilegium sua committi fidei conseruantur, iuratoria ab his cautione tantummodo exponenda. quam si neglexerint & contra incertum cautionis sacramentum, ipsi, vel eorum Procuratores abfuerint; in pecuniarijs quidem causis super possessione rerum ad eos pertinentium, iudex cõpetens, quòd iuris auctoritas. & rei qualitas suggererit ordinabit. in criminalibus vero negotijs dignitate, quoq; qua se per suum videlicet periurium indignos esse probauerint, spolientur, vt in eos. vspote illustri dignitate per suum facinus priuatos inconsulta etiam nostra pietate ludicibus legum seueritatem licet execere. Quem *text.* notat ad hoc *Andr. de Barul. ibi, & gloss.* dicit ipso iure priuari propter incursum perjurij: vnde ex his omnibus mea est sententia, hos Dominos nullo gaudere privilegio remittendo me peritiõibus: & licet aliqui dicant non reperiri adhuc de persona exequutum, dicimus prius temporibus paucos fuisse de hoc numero Collateralium, & non in tanto numero, prout hodie, viros eminentissimos, diuites, & qui quod debeant, soluebant; modernis temporibus, auctus est numerus, necessitates, inopia, & calamitates vndiq; creuerunt &c.*

S V M M A R I V M.

1 Proreges cum Collaterali Consilio assensus præstant obligationibus feudorum in bene-

- ficiam Ecclesiarum, Vniuersitatum, Collegiorum, Montium, & his similitum.*
- 2 Iura feudorum vetantia acquisitionem feudorum Ecclesijs, clericis, alijsque personis representatis loquuntur in acquisitione domini feudorum.
  - 3 Clericus seu Monasterium, quando, & quomodo feudum possidere possit, & quid in iure hypotheca.
  - 4 Decisio Capycij notatur.
  - 5 Pragmatica requirens feudatarium alienantem habere debere successorem in feudo, non procedit in eo qui actionem habet in feudo hypothecariam.
  - 6 Consuetudine induci potest, & dispensari, vt Clerici, Monasteria, & similia habilitentur ad possessionem feudorum.
  - 7 Stylus Cancellaria in præstatione talium assensus iure comprobatur.
  - 8 Legatum, donatio, vel institutio facta Ecclesia rei emphyteotica, aut feudalis valet, quantum ad rei estimationem.
  - 9 Text. in cap. 1. de immunit. Eccles. in 6. declaratur.

S. VIII.

Restantur etiam assensus obligationibus feudorum in beneficiũ Ecclesiarum Vniuersitatum, Collegiorum, Montium, & his similitum cum clausula tamen, quòd adueniente casu exequutionis, & venditionis feudorum obligatorum, illa vendantur personis habilibus, cessantibus rationibus: ex quibus in feudis formatis, & in ipsorum dominio personarum prædictarum, seu Ecclesiarum, Ciuitatum, Collegiarum, aut Montium ad feudorum acquisitionem inhabilitantur, vt sunt seruitia, fidelitas, releuia, & deuolutiones. Non enim hæc concurrunt in hypotheca, sed penitus sunt aliena, & feudum hypothecatum pœnes possessorẽ remanet in sui natura, essentia, & qualitate, non obstante alterius hypotheca, ex quo debita præstatur fidelitas, solum exigitur seruitium, & consuetum soluitur reliquum, nec ex alterius obligatione aliquid horum diminuitur; & sic pariter ex linea finita, ex culpa vasalli, aut ex alia causa deuolutionis illa non impeditur, quia feudum est alteri obligatum: vnde cum essent causæ prohibitiuæ inhabilitationis personarum ad feudorum acquisitionem, quæ cõsiderantur in feudorum dominijs, & possessione, & iura in hoc loquuntur de successione, & possessione feudorum, non autem de iure hypothecæ.

thez, quæ est vt feudum opus habeat assensus in ipsius constitutione hoc est, quia sic est lex scripta per iura communia, & per Regni Constitutiones, per quam vassallus prohibetur quoquomodo alienare absque Domini consensu propter honorem, qui Domino debetur, & considerationem contemptus illius, dum sine ipsius consensu, feudi, aut feudalis iuris fit dispositio, sed respectu personarum acquirētium, & ad feudorum acquisitionem habilium, non habemus iura loquentia, nisi in feudorum corporibus, & dominijs, quæ vetant Ecclesias, Clericos, & similes, rationibus, quibus supra, quia non possunt militare, non possunt Dominum adiuuare; vadunt feuda ad manus perpetuas, & similia: vnde cum casus hypothecæ sit longè diuersus, & diuersa militet ratio, nec in eum casum habemus legem repugnantem; ergo quòd non mutatur, dixit sæpè sapius *Andr. noster*, stare non prohibetur, & quicquid nõ est prohibitum, censetur licitum, & permixtum: ex quibus stylus hic Cancellariæ, & solitus vsus præstationis assentium cum clausula prædicta est satis iuri conueniens, & probabilis: omnia enim iura loquuntur in feudorum dominio, vt in *capit. 1. de vassall. qui arm. bell. dep. in cap. qui Clericus, si de feud. defun. milit. in cap. 1. de benef. femin. in cap. 1. an vntus, vel aliter imperfe-*

3 *ctus*, licet disputata fuerit quæstio; an Clericus, seu Monasterium succedat in feudo seruiendo per substitutum, & qui tenuerunt opinionem negatiuam, limitauerunt, quando consuetudo esset in contrarium, & rursus vt procedat in feudo vero, & proprio, & in feudo, ex quo debetur personale seruitium: seculus verò reale, vel si esset feudum liberum, & francum, de quo latissimè per *Curt. in tract. feud. in 3. par. prime. in cap. incip. alterum membrum à num. 10. vsque ad num. 28.* qui decisiones, atque *Doctor.* cumulat post *Felyn. & Dec. in cap. in presentia de probat. recenset omnes Pistor. in suis quæstion. iur. lib. 3. quæst. 33.* post *Cacher.* latissimè in *decis. Pademont. 27. Cassan. in consuetud. Burgund. in tit. des siez §. 5. rubr. 3. versic. exceptes les religieux, & alij* transierunt vterius, dicendo, quòd dispositio iuris hypothecæ tantum super feudo acquisitæ, sit libera absque Domini assensu, quia non est feudum, sed est quædam obligatio accessoria ad principalem, & de ea nulla recognitio, nulla fidelitas, & nulla recipitur inuestitura, de quo latè per *Schrader. in suo tract. feu. 7. part. 6. 2. n. 26. & in eadè par. 7. c. 3. nu. 10.* dixit succedere vnumquemq; hæredè vassalli tãquam in re allodiali, siue sit capax feudi, siue non sit

capax, cuius opinionem non sequor, licet non sit feudum formatum, est tamen ius feudale, de quo nulla potest fieri dispositio absque Domini assensu, & idem indicamus de feudo quod de actione ad illud, & propterea regulabitur successio, & dispositio secundum legem feudi, sed articulus capacitatis, & successionis est alius, in quo benè deseruiunt rationes *Schrader.* Erit igitur Clericus capax, & in eo succedit secundum legem feudi, qui aliàs laico succederet in eadè actione feudali, & sic erit capax Monasterium, Ciuitas, & aliæ personæ repræsentatæ: sed non ad finem acquirendi dominiũ feudi obligati, quia tunc ius resisteret, sed vt ex exercitio hypothecariæ actionis appositæ super actione personali feudum alteri vendatur habili ad feudi formati acquisitionem, & possessionem, & demum creditor quicumque sit, ius suum consequatur, ad quæ videatur propria *decis. Capys. 10. num. 10.* dicens, quòd quando non ageretur de feudo ipso perpetuo, & dominio per Monasterium retinendo, & seruitium inde præstandum esset naturæ talis, quòd possit æquè præstari per Monasterium, sicut per vassallum, tunc Monasterium possidebit durante vita feudatarij, quoad commoditates allegat *Bal. & Aluar. in d. cap. 1. de vassal. milit. qui arm. bell. dep.* Sic dum nullum præstatur seruitium, & non tractatur de dominio, sed commoditate hypothecæ ad finem vendendi feudum personis habilibus, videtur iusta consuetudo, & stylus Regiæ Cancellariæ, & ad hoc, faciunt rationes adductæ per *Lamar. in praalleg. consil. 87.* in casu de quo consuluit, vt *Pragmatica* quæ requirit, vt feudatarius habeat successorem in feudo, dum de ipso disponere intendit, non procedat in eo, qui non habet feudum, nec de feudo disponit, sed tantum habet actionem ad feudum hypothecariam pro consequitione crediti; quia tunc cum non possit dici hoc feudum formatum, & cesset interesse deuolutionis seruitij, fidelitatis, & releuorum, cessante ratione, cessat dispositio *Pragmaticæ*, quæ in præsentia hesitatione nullam possunt habere controuersiam. Siquidem communis est omnium *Doctor.* opinio in locis *praallegatis* posse dispensari, & consuetudine induci Clericos, Monasteria, & similia, &c. quæ alias incapacia essent bonorum feudalium, posse inquam ad possessionem illorum habilitari per Superiores, & sic iustificatur ex his prædictis mos Regiæ Cancellariæ in assensuum præstatione, cum clausula prædicta præstando commoditatem contrahendi, & nullam naturæ feudorum

rum præludicium faciendo, pro qua consuetudine Collateralis Cõsilij, videatur punctualis decisio *Specul. in tit. de locat. §. nunc,*
 8 & aliqua nu. 143. ubi queritur An valeat legatum, donatio, vel institutio facta Ecclesie rei emphyteoticæ, & idem in discursu non facit differentiam in legato rei feudalis, & tandem concludit, quod valet, quantum ad hoc, ut Ecclesia rei acquisitionem recipiat, quodq. de consuetudine servatur, quod Ecclesia vendere habet infra annum, quem sequitur *l. in l. final. C. de iur. emphyt. nu. 91.* & refert, & sequitur in materia feudali *lo. Raynal in repet. cap. imperialem in §. habito igitur num. 36.* ibi pone quod & in feudo. refert illum etiam *Curt. in 4. par. tract. feud. nu. 126 vers. quinto videtur limitata,* & idem *Jacob. in eodem tract. de feud. in verb. & cum pacto, quod de ipso feudo vers. iuxta predicta*
 9 *quaro.* Et licet predicti Doctor. dicant, quod in eo, in quo *Specul. dixit,* quod Ecclesia tenetur vendere, contraria videtur dispositio *text. in cap. 1. de immunit. eccles. in sexto.* Aduertatur, quod non bene dicunt: nam ille *text.* non loquitur in bonis feudalibus, quorum natura est, ut non transeant ad Ecclesias, & *ijdem Doctor.* defendunt hoc non esse contra libertatem Ecclesiasticam: unde inducere consuetudinem, ut certo modo Ecclesia habiliteretur, est in fauorem Ecclesie, & nihil in hoc commune *text. in d. cap. 1.* & sic sicut in casu *Specul.* datur illa consuetudo, sic per Collaterale Consilium inducitur est consuetudo assentiendi eum clausula predicta, quod adueniente casu, minimè feudum possideat Ecclesia, sed vendatur personis habilibus.

S V M M A R I V M.

1. Assensus antiquitas per verbum fiat expediebantur.
2. Pragmatica statuerunt, quod omnia memorialia expedita per verbum fiat redigantur in formam privilegij infra certum tempus, alias nullius sunt momenti.
3. Clausula decreti annullatiua ipso iure annullat.
4. Assensus per verbum fiat dicitur praestitus suspensus propter privilegium, quod expediri debet in forma Cancellaria, ex cuius deficientia assensus expeditus resoluitur, ac si niquam ille praestitus esset, de quo infra dubitatur, & bene declaratur.
5. Creditor cum assensu per verbum fiat exigens suum creditum ex bonis debitoris feudaliibus sibi obligatis infra tempus biennij datum ad expeditionem assensus in forma

Regia Cancellaria, an teneatur pecuniarum exactam restituere creditoribus posterioribus cum valido assensu, si ipse suum assensum per verbum fiat non redigit in formam privilegij infra tempus statutum.

- 6 Decisio facta prosecundis creditoribus adnotatur, sed articulus exactio disputatur, & firmatur decisio facta per Sacrum Consilium.
- 7 Assensus non est actus de per se flans, sed requirit confirmabile.
- 8 Dilatio concessa ad expeditum privilegium super assensu praestito, quid importet, & quare fuit petita.
- 9 Condicio impossibilis, vel rejicitur, vel habetur pro impleta.
- 10 Legatum factum, si Stichum quis manumittat, debetur si Stichus mortuus est ante mortem.
- 11 Pragmatica recipit intellectum, rebus in eodem statu permanentibus.
- 12 Assensus per verbum fiat non stat in suspensio, sed est purus resoluendus tamen sub conditione & condicio est in suspensio, non autem actus.
- 13 Decretatio memorialium per verbum fiat, quomodo intelligitur.
- 14 Assensus in verbo peto, & in conclusioni consistit.
- 15 Assensus tacitus in Regno non sufficit.
- 16 Bona fides contractionis in materia feudali non deseruit ad validitatem contractus, sed bene respectus ad interesse.
- 17 Solutio facta creditori extinguit creditum, quando irruocabiliter, alias remanet in suspensio.
- 18 Fiscus auocat pecuniam consumptam creditoribus solutam.
- 19 Cessio qua fit possessori ex equitate legis, non operatur aduersus cedentem.

A R G V M E N T V M.

An creditor, qui habebat hypothecam bonorum feudalium cum assensu expedito per verbum fiat, & eius vigore creditum consequutus fuit, teneatur restituere pecuniam exactam creditoribus posterioribus cum assensu in forma Cancellaria, si primus aliter assensum non expedit infra tempus in formam Cancellaria super memoriali prouiso per verbum fiat.

S. IX.

- 1 **V**ideamus de memorialibus assensum, quæ expediuntur per verbum fiat, quid operentur, & quomodo illa annullentur, si non rediguntur in formam Regie

giæ Cancellariæ mediante priuilegio Regio sigillo vallato.

Antiquitus enim perfecti erant assensus expediti per memorialia, cum decretatione per verbum fiat, secundum decif. *Bald. in l. bumauum col. fin. C. de legib. vt in proprio casu refert decifum Affl. tempore Regis Ferdinandi Primi in decif. 253. latè D. de Franc. in decif. 62.* vbi distinguit inter dignitates eum administratione, vel sine, & quomodo, & quando dies datæ attenditur, vel adeptæ possessionis. Superuenerunt postea *Pragmatica edita in anno 1509. tempore Regis Catholici, & in anno 1529. tempore Imperatoris Caroli V.* & statutum fuit memorialia talia nullius esse roboris, & momenti, nec in iudicio, aut extra fidem facere, nisi fuerint redacta in formam priuilegij modo quo supra, propter interesse dirictu Regiæ Cancellariæ, & conseruatoris Regij sigilli; & tandem videns Regum præiudicium, quod ex hoc generabatur, cum priuilegia non sic de facili expediuntur, & possent medio tempore multæ fieri fraudes in magis sollicita expeditione aliorum priuilegiorum, propterea supplicauit, vt memorialia prædicta, quæ iuxta solitum per verbum fiat expediti solent, dilationem haberent in expeditione priuilegiorum, & sic primo loco fuit cõcessa dilatio mensium octo, secunda anni, & tertia biennij, vt per *Capitula huic fidelissimæ Ciuitati concessa in anno 1557. & in anno 170.* & idè dum priuilegia expediuntur ponitur in illis dies datæ memorialium; ita quod ex tunc intelliguntur con: ssi assensus, verum cum inritica conditione resolutiua, quatenus assensus postea reducatur in formam priuilegiorum, & loquuntur *Pragmatica* cum clausula decreti annullatiua, quo casu ipso iure annullant, de quo latius in *meo conf. 5. num. 37. & in conf. 67. 1. col.* Hinc dum talia memorialia decretantur, non dicitur simpliciter fiat, sed additur verbum in forma, scilicet fiat in forma, quod importat dicere fiat in forma Regiæ Cancellariæ, ob quod dicimus concessam gratiam, sed cum qualitate, vt exinde expediatur priuilegium, iuxta *ordinationes, & Pragmaticas*, ad quod faciendum, est data dilatio, vt supra, ita quod est gratia, seu assensus præstitus suspensiuè, & demû resoluitur, & reddit ad sua principia attractiua secundum *Bald. in l. 3. C. de pact. inter empt. & vend.* vel latius in prædictis *meis consilijs*, in quibus poterit videri, ne pluries, quod dictum est repetamus.

His sic stantibus videamus, si fuit contractum debitum tantæ quantitatæ pecuniæ,

5 cum obligatione bonorum feudalium, super qua fuit expeditus Regius assensus mediante memoriali per verbu fiat, & creditor infra tempus biennij egit, & obtinuit, vigore hypothecæ contractæ super feudo, & excludit alios creditores sibi posteriores, qui creditor dum suum creditum cõsequutus fuit, nõ curauit amplius expediti assensum in forma Regiæ Cancellariæ, quo viso per creditores posteriores cum valido assensu petierunt cõdemoari primum creditorem ad restitutionem pecuniæ habitæ præsupponendo ex lapsu biennij assensum primo loco expeditu ipso iure annullari, & expressè per *Pragmaticam* prouisû haberi pro non præstito, & nullam fidè facere. Videamus propterea statibus rationibus, vt supra positis, si ex dispositione *Pragmaticarum*, taliter assensus annullatur, & secundi creditores obtinere habeant contra primum tanquam assensu carentem.

Hanc quæstionem posuit *Franc. de Amic. in sua repet. cap. 1. de his qui feud. dare poss. cart. 16.* qui transiens sicco pede, refert iudicatum per S. C. iunctis tribus aulis in fauorem creditorum posteriorum. habito pro nullo assensu expedito per verbum fiat, & non redacto in formam priuilegij, infra tempus per *Pragmaticam* statutum.

Sed alius consideremus articulu. & dum vidimus rationes ex parte creditoru posterioru, videamus, quæ afferri possunt pro creditoribus anterioribus. cum assensu per memoriale tantum per verbum fiat, quas nec posuit, nec considerauit prædictus *auctor.*

Non dubitatur, quod per verbum fiat, vt supra diximus, assensus est concessus, verum debet infra tempus biennij redigi in formam priuilegij: ita quod est præstitus assensus, sed datur dilatio ad redigendum illum in formam priuilegij; iuxta formam *Pragmaticarum.*

Infra tempus dilationis creditor vigore assensus, vt supra expediti, egit iure assistendi super feudo stante obligatione contractæ, & obtinuit, fuitque facta debita solutio sui crediti, propter quam omnis fuit sublata obligatio, & hypotheca contractæ accessoria ad principalem obligationem, pro cõsequutione debiti, fuit pariter resoluta, & extincta, stante extinctione principalis contractus, & obligationis.

7 Assensus nõ est actus de perse stans, sed est confirmatio contractus rei feudalis, & non dato confirmabili, quod est contractus non habet, vbi figat pedes, vt eleganter docuit *Bald. in l. falsus 2. col. C. de furt. latius in d. conf. meo 5 nu. 49.*

Vnde dum intra biennium concessum ad

expeditionem priuilegij (infra quod tempus assensus expeditus per memoriale, per verbum fiat stat in suis viribus) infra inquam hoc tempus creditor obtinuit, quod sibi debebatur, propter quod contractus est extinctus, & non potest imputari culpa, quare assensum in forma Cancellariæ nõ expedit, quia habebat priuilegiũ dilationis, & interim non tenebatur expedire, sequitur propterea quod superueniente infra tempus dilationis extinctione crediti, & successiue contractus ob solutionẽ factam, non erit locus expeditioni priuilegij assensus, si nõ repetit in esse confirmabile; & effectus contumatus interim vigore assensus per memoriale per verbum fiat, non cessabit, vt est cõmunis limitatio ad regulã cessante causa, vt latius per *Tiraq in suo tract. limit. 4. & 12.* maxime in his, quæ non habent tractũ successiuum, sed momento expediuntur, solutione eius, quod debetur; & vt diximus dilatio concessa ad expeditionẽ priuilegij, fuit in gratiam Ciuitatis, quæ hoc petijt, quia prius vigore *Pragmaticarũ*, memorialia per verbum fiat nullam faciebant fidem. Obtinuit igitur Ciuitas, & Regnũ, vt per memorialia sit concessus assensus, & quo ad expeditionem priuilegij, habeat dilationẽ biennij, aliã si memorialia interim expedita, nõ importarent assensus præstationẽ, frustratoriã esset dilatio petita, & gratia concessa, & assensus non possent expediti, vt expediuntur à die data memorialium.

Cum ergo assensus interim est validus, & conditio expeditionis priuilegij, ex extinctione contractus redditur non solũ inanis, & inutilis, sed impossibilis, quia super non ente, igitur, vel rejicitur, vel habetur pro adimpleta, & ultra regulam *tex. in l. impossibilis de verb. oblig. idem text. in regula impossibilis*, vbi bona glos ff. de reg. iur. in l. 3. in l. iure ciuili de condit. & demonstr. in l. 3. vbi glos ff. de cond. instit. in reg. in iure ciuili de reg. iur. vbi latè Dec. sed propiũs ad casũ est *text. in l. qua sub conditione & quoties ff. de cond. instit.* vbi legatum factum, vel hæres quis institutus si Sciccum manumittat, si demum Sciccus ante moram mortuus fuerit, cum per eum non stetit manumittere, legatum debetur, & sic etiam hæreditas, ac si conditio non esset apposta, vel adimpleta, quem *text. allegat ad propositum glos. in l. 1. C. de instit. & substit.* sic hic interim dilatio pendente mortua est obligatio, & contractus extinctus absq; mora, & culpa, mediante solutione facta, ex quo nõ datur amplius locus expeditioni assensus, vnde per necessẽ recipit intellectum *Pragmatica* rebus in-

eodem statu permanentibus, ad *text. in l. cum quis ff. de solut.* data existentia rei, seu iuris super quo assensus est expediendus, cuius resolutio absq; mora, & culpa adimplere debentis, facit, vt nil possit ei imputari, & intelligatur tali casu sublata obligatio expeditionis priuilegij: ita q; dicemus per *capit. concessa Ciuitati reuocari Pragm. anni 1509. & anni 1529.* per quas statuebatur simpliciter assensus per memorialia nullius esse momenti, sed durante biennio validos esse assensus per verbũ fiat, vt erant de iure cõmuni, & sic decisum secundũ *Affl.* & durante biennio noluit Rex grauare partes ad solutionẽ dirictũ Reg. Cancell. ac Regij Sigilli: vnde si biennio pendente, contractus resoluuntur, obligationes extinguuntur, status rei est mutatus, ex cõiequatione crediti, propter quod assensus debebat expediti, pariter mutata intelligi debet *Pragmatica* dispositio, alias si assensus interim per memorialia expediti non deseruissent, non posset vigore illorum agi, vt tota die agitur, & super bonis feudilibus iudicatur, & assistentiã præstantur.

Nec est verum, assensum per memorialia vt supra expeditum stare in suspenso, vt dicit prædictus *Frans. de Amic.* est enim hoc erroneum, nam si hoc esset verum, non daretur actio, cum actus suspensus nihil ponat in esse, & daretur reuocatio vigore *Constitutionis Regni*, sed est pure assensus præstitus, sub conditione tamen resolutiua, quatenus superexistente contractu expediatur assensus in forma Cancellariæ infra bienniũ; sicut dicimus in pacto adiectionis in diem, & legis commissoriæ, vt sint actus puri, resoluendi tamen ex euentu conditionis, & interim ex eis dominium transfertur, ad *text. in l. 1. ff. de leg. commiss. & in l. 2. ff. de in diem adiect.* vbi bona glos. qua eleganter dicit, quod conditio est in suspenso non autem actus, & hic conditio annullatiua stat in suspenso ex duplici causa, prima, quia potest expediti assensus infra bienniũ; & secunda quia potest dari casus exercitij assensus expediti per verbum fiat infra bienniũ, ex quo consumetur effectus obligationis, & annulletur contractus, seu extinguatur per solutionem debiti, quo casu non datur locus expeditioni assensus in forma Regiæ Cancellariæ post bienniũ, & ex dilatioe præstita per *Pragmaticam*, declarata est intentio, quod noluit rei annullatione assensus, postquam operatus est effectus, ob quem partes illum petierunt, & intelliguntur remissæ conditiones, quæ nõ operantur contra voluntatem disponentiũ, ad *tex. in l. 2. ff. de lege commissoria*, & dum res super qua assensus interponi

poni debet euanuit, & mortua est, ut in casu de quo agimus, tunc nullo modo conditiones annullatiuæ *Pragmaticæ* locum habere possunt, casus est, qui videtur decidere punctum in *l. si res ff. de in diem addit.* & dum dicitur in memoriali fiat in forma, recipit decretatio declarationē ab intellectu iuris, scilicet infra biennium, cum subscriptione Regentium, & decretationis Scribæ à mandatis, qui dixit prouisum, &c. & prope lapsum biennij, fiat in forma priuilegij expediendi in forma Regiæ Cancellariæ, & hic est verus, & germanus intellectus.

Ex his apparet nil facere ad casum, quod pecunia sit liberata cum cautione de restituendo cui, quibus, & quando: ex quo videtur extare, nam si assensus operatus est suū effectum tempore habili, & non currit amplius tempus expeditionis priuilegij, ex præ allegatis, remanet liberatio pecuniæ facta ex assensu antecedenti omni iure valida.

Verum si ut assolet, quis emerit rem aliquam præcedente memoriali assensus per verbum fiat, & demum eandem vendiderit, vel quomodocumq; alteri cesserit super qua noua cessione fuerit impetratus assensus in forma Regiæ Cancellariæ, non autem super prima emptione: tunc teneo ex eisdem regulis supra firmatis nullo modo validari emptionem illam primo loco factam; etiam quod in ultimo assensu asseratur, immo inferatur memoriale primo loco expeditum per verbum fiat super ipsa emptione, quia non petitur super hoc assensus, sed super cessione, seu secunda contractatione, & in verbo peto, & in conclusione consistit assensus, ut latè in *meo cons. 1. 1. volum. nu. 199.* Nec scientia Domini sufficit, quia non potest ex ea argui nisi tacitus assensus, qui in Regno non operatur, ut pluries diximus vigore constitutionis constitutionē diuæ memoria; cumq; sit commutatio de persona ad personam, & cessionarius metitur ius ex persona cedentis, ita quod non tractatur de extinctione, & resolutione, sed de acquisitione, & retentione, & ut viua iura remaneant, & nō mortua, propterea nulli dubiū, quod in casu prædicto locum habebit dispositio Regiæ *Pragmaticæ*, per quam ex lapsu biennij assensus omnes annullantur, super quibus cogitur, quia quotidiana.

Sed an secundus emptor habere possit regressum contra primum, dum deficiente assensu contractus remansit nullus, & pro primo facit, quod ipse dum vendidit secundo certificauit emptorem assensus, quem habebat expediri per memoriale per verbū fiat, & cum tali assensu resolubili venditionem

secundam fecit, quasi transfulerit in emptorem onus expediendi assensum, in forma Regiæ Cancell. quem facillè expedire poterat, & ipse secundus emptor videtur esse in culpa, & nihil imputandum primo emptori.

Sed his nō obstantibus, stante contractus nullitate ex assensus defectu, & facultate etiam reuocandi propria auctoritate, secundus emptor ius fouet contra primum, & primus idem ius habebit contra suum auctorem, & quæ supra considerata sunt pro primo emptore, non tollunt nullitatem contractus, qui tãquàm de re feudali est vndiq; nullus, & bona fides contractationis non deseruit ad actus validitatem, secundum notorios terminos feudorum, deseruit benè ad materiam interesse, & ad alia extrinseca, ut supra diximus in pluribus quæstionibus, secundum terminos *Andr. in cap. 1. §. commercium, de prohibita feudi alienatione per Lotharium*, de quo latissimè in *allegat. meo cons. 5. in princ. & nu. 90.*

Sed vterius mihi cogitanti post multos dies, ac vigilias noctis visum mihi fuit vtiorem esse opinionem pro secundis creditoribus, in casu tamen deciso per Sac. Consil. relato per *Franciscum de Amic. in d. sua repetit.* dum vendita fuit res debitoris in concursu creditorum, & liberata pecunia cum cautione de restituendo, cui, quibus, & quando; non tamen ea ratione, quia cautio fingit pecuniam extare, sed quia illa soluta est reuocabiliter, quatenus creditores anteriores non adfuerunt, vel res vendita non fuerit emptori cuius, ex quo fit ut tali casu non extinguatur omnino creditum, nec collatur contractus, immo prima iura conseruantur, & contractus in casu prædicto remansit in sua essentia. Hypotheca enim dicitur *glos. in l. cum quis §. fin. ff. de solut.* habet suas condiciones, ut ita demum extinguatur, si fuerit pecunia effectiuè soluta, vel aliter plenè satisfactum, quæ allegat *text. in l. gregg. §. etiam ff. de pignor. vbi est casus, & dum pecunia est soluta reuocabiliter, in suspensio res est, text. elegans in l. rescripto §. fin. ff. de deditract. pignor.* Et eueniente casu restitutionis, nihil solutum esse videtur dicit *Iureconsultus in l. nec enim ff. de pignor. actio.* & ob id nunquam intelligitur creditorem voluisse extinguere suas primas actiones, & hypothecas *glos. notab. in l. qui à debitoribus ff. qui pot. in pignor. habeam.* ex quo sollemniter *glos. in l. eleganter ff. de pignor. act. in verba finita tradidit*, quod in casu auocationis pecuniæ actio primæua resuscitatur, & si esset precepta restituitur, & melius, & elegantius docuit *Bald. in l. 1. C.*

X a quand.

quand. non pot. part. nu. 37. quod solutio, quæ non habet perpetuam causam liberationis, nunquam extinguit obligationem contractam, & resurgit non à morte, sed à somno, à quo excitatur, dum succedit rumor auocationis rei, seu pecuniæ in satisfactionem debiti habitæ; ideoq; *Iurisconsultus* benedixit, quod interim liberatio stat in suspensio, & quando solutio est auocabilis non dicitur creditori satisfactum, de quo per *D. de Franch. in sua dec. 200.* loquentē in proprio casu, liberationis pecuniæ factæ creditori cum cautione de restituendo cui, quibus, & quando; & hæc est communis distinctio, ut nunquam prima obligatio extinguatur, quando, quod in solutionem datum fuerit, non est irrevocabile, ex *reg. text. in l. ex sextante §. latinus largus, vbi glos. & communiter Scrib. ff. de except. rei iud. glos. ibiq; Doct. in l. libera quidem theodora C. de sent. & interloquit. omn. iud. in l. si quis aliam ff. de solut. latè Negusan. de pign. 1. memb. 5. par. nu. 49. & seq. plures decisiones Affl. 8. 16. & 237. pulchra decis. Cypre. 43.*

Data igitur existentia contractus obligationis, & actionis, non solum remanent resoluta argumenta contraria, sed ex illis remanet firmata hæc ultima opinio, quia habet assensus suum confirmabile, habet ubi figere pedes, ex solutione reuocabili, remanet obligatio in suspensio, quasi dormiens, non est effectus consumatus, sed habet tractum successiuum, & resurgentē in casu auocationis pecuniæ, ortum habentem ab existentia primi contractus, purificata conditione, & sublata suspensione, & cōsequenter data præexistentia, & vita obligationis viget dispositio *Pragmaticarum* annullantiū omnes assensus, qui post biennium non reperiuntur redacti in formam privilegij cum omnibus solemnitatibus requisitis.

Bene procedent *allegata* in contrariū inter creditorem, & tertium possessorem, qui soluit creditori habenti rem obligatam cū assensu expedito, mediante memoriali per verbum fiat, vigore assententiæ, sibi præstitæ nō aliter data cautione de restituendo, quia actionem habebat vigore memorialis expediti per verbum fiat; & ex solutione tunc irrevocabiliter facta, omnis actio fuit extincta, & idem dicimus dum obtinuit creditor anterior cum assensu modo quo supra nulla tamen præstita cautione, quia pariter est effectus Dominus irrevocabiliter, & benè egit ex actione tunc præexistente, durante dilatione temporis pro expeditione assensus in forma Cancellariæ. Immo idem dico respectu creditorum anteriorum, etiam cum as-

senso, si post liberatam pecuniam, absq; alia cautione comparuissent pro eorum credito, & vellent pecuniam auocare à posteriori. Nam, aut quia anteriores, & hoc privilegium non habent nisi Fiscus, ad *text. in l. pecunia C. de priuil. fisci*, alias totus mundus litibus inuolueretur, & in hoc sunt communes cōclusiones, & determinationes, de quibus per *Affl. in dec. 190.* & per *Cypre. dec. 78.* aut quia malè liberata, tanquā nō habenti feudum obligatū cum valido assensu, & hoc falsum est ex *præallegatis*, quia verum est tempore litis motæ, sententiæ latæ, pecuniæ exactæ assensum habuisse validū vigore memorialis expediti per verbum fiat, & succedunt omnia *supra allegata*, de effectu consumato per solutionem, & de extinctione obligationis, & contractus, sed dum præstita est cautio per creditorem, & se obligavit ad restitutionem, in beneficium creditorum anteriorum, vel possessoris ex euidione forte sequenda rei emptæ, tunc quia prima iura non sunt extincta, & remansit cōtractus super quo potest assensus expediri, propterea habebit locum dispositio *Pragmaticarum* annullantium assensus omnes, qui in forma Cancellariæ non fuerint infra biennium expediti.

Aduerto aliud notandum, quod si, vel possessor soluendo petierit iurium cessionem translatiuam, & non extinctiuam, vel secundus creditor, offerendo creditum anteriori, quo casu illius iura non essent extincta, & assensus posset expediri in forma Cancellariæ; tunc etsi per lapsum biennij veniat assensus expeditus per verbum fiat, annullandus, tamen creditor, qui tempore habili pecuniam exigit, nō tenetur ad restitutionem cum cessio fiat ex æquitate legis, iuxta *tex. in l. in creditore ff. de euid. text. & glos. fin. in l. mulier ff. qui pot. in pignor. habean. Bald. & melius Salicet. in l. iubemus C. ad Velleian. Negusan. in 3. memb. 5. par. nu. 29.* & in hoc concordant *Soccin. & Dec. in cons. 104. 1. col. vers. 3. facit. & penult. col. nu. 8. vers. 3. non obstat. & Socc. in cōf. 206. 2. vol. ex regula illa, quod tibi nō nocet, & alteri prodest; & ob id cum non teneatur cedere iura, nisi talia, qualia, & solum facere debitum verū, non autem potius, & antè, nec cedere contra seipsum, secundum communes decisiones pluries factas. Idè, etsi assensus annulletur, creditor ad nihilum tenetur, & possessor, aut creditor debebant cautius agere, & super iuribus cedentis expedire assensum validum in forma Regiæ Cancellariæ, quod si non fecerunt sibi imputetur.*

DE REFUTATIONIBVS FEVDORVM, ET ASSEN-
sibus, qui super ipsis præstantur.

TITVLVS OCTAVVS.

SVMMARIVM.

- 1 *Affensus super refutationibus feudorum, que fiunt filijs contemplatione matrimonij, quomodo præstantur, & quid per Capitula concessa Ciuitati.*
- 2 *Donatio ex nunc, pro tunc sequuta morte, & è contra est donatio pura translatiua dominij, & possessionis ex nunc, sed executionis tantum dilatatur post mortem.*
- 3 *Relicuium non debetur ex contractu inter viuos.*
- 4 *Refutatio simplex ex nunc in proximè successurum valet absq; assensu.*
- 5 *Relicuium introductum est ex more, quando quis per mortem succedit feudatario, non autem, quando quis habet ex refutatione per contractum inter viuos, dummodo sincerè, & sine fraude fuerit refutatio facta.*
- 6 *Refutationes vigore Pragmatica nouiter edita debent registrari in quinternionibus Regia Camera infra quindecim dies post illas factas.*
- 7 *Refutatio in fraudem præsumitur facta, quando est omnium feudorum, nisi fuerit facta ex iusta causa, & signanter contemplatione matrimonij, & ita aliis decisum.*
- 8 *Pragmatica nouiter edita super presentatione refutationum in Regia Camera, non habet locum, quando super illis est præstitus Regius assensus, & ille in Regia Camera registratus.*
- 9 *Proemium declarat intentionem statuentis.*
- 10 *Regula nil referre, quid ex aequipollentibus fiat procedit in feudo.*
- 11 *In feudis proceditur de similibus ad similia, quando tamen militat eadem ratio.*
- 12 *Relatum est in referente cum omnibus suis qualitatibus.*
- 13 *Refutans succedit in feudo refutato decedente refutato absq; descendantibus.*
- 14 *Refutans succedit refutato, vt hæres, & propterea soluit relicuium, & tenetur creditoribus illius, & ita decisum.*
- 15 *Pater refutans, succedit filio refutato, illius fratribus, & sororibus exclusis, & declarantur verba illa dicta per Andr. & Doctor. quod pater habeat feuda iure reuersionis.*
- 16 *Ascendentes succedunt in feudo antiquo, non autem nouo.*
- 17 *Auth. defuncto C. ad tertull. non habet locum in feudis.*
- 18 *Iura omnia loquentia, quod ascendentes nõ succedunt in feudis, & sic Regni Constitutiones limitantur in feudis nouis, sed in antiquis bene succedunt.*
- 19 *Verbum reuerti, vel redire, quid importat.*
- 20 *Feudum filio refutato in eius personam non dicitur nouum, sed paternum.*
- 21 *Constitutio Reg. vt de successioneibus declaratur.*
- 22 *Fratres, & sorores secundum Reg. Constitutionem, vt de successioneibus succedunt in feudo nouo, nisi inuestitura sit pro hæredibus ex corpore.*
- 23 *Fratres, sorores, nepotes, & neptes succedunt in feudis nouis etiam quod inuestitura sit pro hæredibus ex corpore, secundum Capitula nouissime Ciuitati, & Regno concessa.*
- 24 *Ratio quare ascendentes succedunt in feudis antiquis.*
- 25 *Inuestitura communis, & consuetudinaria in Regno pro hæredibus ex corpore, an præsumatur, & quomodo nocet, vel inuet ascendentes, vel transuersalibus, remissum.*
- 26 *Feuda in Regno præsumuntur hæreditaria, secus verò de iure communi.*
- 27 *Distinctio feudi antiqui, vel noui non fit in feudis refutatis, quia respectu filiorum semper dicuntur feuda paterna.*
- 28 *Refutans refusando intelligitur cogitasse de successione, & in tantum refutasse extinguendo ius, quod habebat, in quantum refutato superuiebat, & non aliter, que est viua ratio, quare pater excludit fratres refutato, que latè exornatur, & numer. 34.*
- 29 *Text. in cap. 1. de eo qui fin. fec. agnat. declaratur.*
- 30 *Pater refutando feudum non intelligitur renunciaisse successione, & ipse est proximior agnatus.*
- 31 *In successione prima causa est descendantium, secunda ascendentium, & tertia Collateralium, & filius, & pater sunt in primo gradu.*
- 32 *Nepos de iure communi feudorum succedit*

- cedit ex persona patris insimul cum patruo; sed si in feudis uiuitur iure Francorum, nepos ex primogenito excludit patruum in successione fratris, & ita decisum; & quid in fratre uterino, & quando non est coniunctus ex latere, a quo secundum prouenit, remissiuè.*
- 33 *Pater refutans excluditur à successione quando refutauit omninò, & ibi quomodo intelligatur omninò refutare.*
- 35 *Refutatio, quando fit realis, & quando personalis remissiuè.*
- 36 *Doctrina Andr. in Constitut. Regn. ut de successione declaratur.*
- 37 *Refutatio omninò in Regno non datur ex particularibus Capitulis Ciuitati, & Regno concessis.*
- 38 *Auus refutans feudum nepoti succedit eidem, sicut succederet pater, si refutasset.*
- 39 *Ascendentes in bonis donatis soli succedunt in defectum descendendum, & non habet locum text in auth. defuncto.*
- 40 *Auus, vel Proauus succedunt insimul cum fratribus defuncti, qui ascendentes succedunt loco patris.*
- 41 *Pater succedens in feudo refutato filio an teneatur ad vitam militiam fratri defuncti, seruata forma Constitut. Regni Comitibus qua est communiter intellecta etiam in successione transuersalium.*
- 42 *Nepos dum excludit patruum à successione feudi debet soluere vitam militiam.*
- 43 *Successio non datur in linea transuersali in feudis, donec supersunt descendentes.*

ARGUMENTVM.

Refutatio feudi filio facta contemplatione matrimonij ex nunc pro tunc sequuta morte, vel cum reservatione usufructus quomodo valeat; nam de simpliciter in proximè successurum non dubitatur. Releuium non debetur ex contractu inter uiuos, nisi refutatio fuerit facta in fraudem. Pragmatica nouiter edita super registratione refutationis in Reg. Cam. quomodo intelligatur. Refutans succedit in feudo refutato exclusis omnibus alijs. Ascendentes in feudo nouo non succedunt: sed bene in antiquo. Pater, ceteriq; ascendentes refutantes succedunt refutatarijs, nisi omninò refutassent, quòd bene declaratur, & quando succedunt, non tenentur ad vitam militiam fratribus refutatarij defuncti.

RESTANT etiam assensus Proreges refutationibus feudorum, quæ fiunt per patres filijs contemplatione matrimonij inter uiuos, cum clausula ex nunc, pro tunc sequuta morte, & in prambula ipsius hora, & ali-

quando fiunt reservato usufructu, quòd ueritimum per Pragmaticam nouem capitulum ueritimum erat: sed postea concessum cum limitatione, & in assensu duz apponantur clausulæ, una quòd adueniente casu successione soluat releuium, licet habeat uerè refutans ex contractu inter uiuos; & altera, quòd succedente casu deuolutionis in personam refutantis, illa habeatur pro non facta.

Hæc Capitula fuerunt petita per Ciuitatem concedi, sed fuerunt contra Ciuitatem iuxta solitum: nam Proreges uetiti erant per Pragmaticam anni 1531. dictam nouem capitulum assentire refutationibus, quæ fiebant reservato dominio, vel usufructu: nam cum ex hoc inducebatur diuisio feudorum, propterea fuit prohibita, super quo postea per eandem Cælaream Maiestatem fuit dispensatum in anno 1535. ac prouisum, ut Proreges possint in casibus prædictis assentire, dum demum in anno 1557. petitur quòd possint assentire donationibus faciendis contemplatione matrimonij, ex nunc pro tunc sequuta morte; & è contra, quæ ex regulis iuris sunt donationes puræ translatiue dominij, ac possessionis ex nunc, & solum executio dilatatur in morte; ita quòd non adest diuisio feudorum, secundum vulg. *conf. Oldr. l. 14.* cumulat ad propositum decisiones *Precc. in suo 2. lib. sub feud. 3. author. nu. 17.* in huiusmodi enim donationibus, nec assentire prohibiti erant Proreges, nec illarum assensu indigebant, dum fiebant proximè successuro, nec pariter releuium erat soluendum, si habebat ex contractu inter uiuos, iuxta tradita per *Ifern. in cap. 1. §. sed & res, per quos fiat inuestit. & ex translatione dominij perfectè in vita non poterat ex delicto superueniente in personam refutantis dari pœna deuolutionis feudi iam acquisiti refutatario.*

Sed quid si fiat refutatio simpliciter ex nunc, ita quòd transfertur dominium, ac effectus possessionis in proximè successurum, tunc nullus requiritur assensus, ad *text. in cap. 1. §. et si libellum de alien. feud. pat. in cap. 1. §. sed & res, per quos fiat inuestit. & utrobique Andr. idemq; tradit in constitutione institutionem diuæ memoria: & cum habeat ex contractu inter uiuos, non successione; non aliter tenetur ad solutionem releuij, quòd ex more inductum tantum est, quando succeditur defuncto, secundum communem doct. *Andr. in d. §. sed, & res, latius Precc. ubi supra, quando syncerè, & sine fraude fiat refutatio, ut etiam declaratur per Pragmaticam anni 1579. editam tempore Prædictatus Marchionis de Môdesciar, dū statuitur,**

vt deinceps refutationes infra 15. dies post celebrationem ipsarum debeant presentari in Regia Camera, vt ibi annotentur, & Curia ex hoc certior facta possit per mortem refutarij petere releuium, ac etiam deuolutionem per mortem, vel per alios casus contingentes.

Et *Andr.* & communiter *Scribens. in d. S. 7 sed & res*, ex regul. *text. in l. omnes. S. Lubius. ff. qua in fraudem creditor. voluerunt in fraudem presumi refutationem*, quando est omnium feudorū, in quo cum dicat *Andr.* quod causa est potius inspicienda, quā titulus contractus, & modus nanciscendi, si refutatio fuerit facta contemplatione matrimonij iuxta solitam, & communem contractationem: maximè si ob insignes nuptias, tunc quia vna presumptio excludit alteram ad *text. in l. diuus ff. de restitut. in integr. cessabit presumptio fraudis, & valida erit refutatio ex iusta, & licita causa, & minimè releuium soluitur, & ita fuit decisum in Regia Camera in causa Principis Meliz, in causa Comitum Synopolis, & alijs quampluribus, ex regul. *text. in l. Titius, vbi glos. in verb. erogationes ff. ad trebellian. glos. notab. in l. Imperator S. fin. in verb. non videtur de legat. 2. in l. viuus libertus ff. si quid in fraud. pat. in l. debitorem ff. qua in fraud. credit. est decisio Capye. 85. & in proprio casu in donatione facta contemplatione matrimonij, allegauit alias in causa Fabricij de Sangro, cuius eram Aduocatus contra Ducem Turris Maioris, glos. *auth. prohibiti, quando non erat legi vetita in 1. part. glos. 3. S. 8.* quz in indiuiduo decidit articulum; & hæc, & alia poterunt videri in *cons. mea . . . . 2. vol. vbi latissimè, & meminit de prædicta decis. Ann. in sua allegat. 23.***

Sed occurrit casus, quod in refutatione simpliciter facta fuit assensus impetratus ad vberiore cautelam, illeq. presentatus in Regia Camera, sed non contractus refutationis seruata forma Regia Pragmatica, quæ vt dixi, statuit, quod infra 15. dies post celebratam refutationem presentari debeat: an quia presentatus est assensus super ea, hoc sufficiat, & casus mihi visus fuit de indubitabili, quia Pragmatica in sui proemio dat causam, & rationem, quare presentari debeant refutationes, quas dicit fieri posse sine assensu, ex qua declaratur mens, & finalis intentio statuentis ad *text. in l. final. ff. de hered. instit. & causa est noticia refutationum propter solutionem releuiorum, & deuolutiones per mortem, vel delictum; refutatoriorum: ergo cum per presentationem, & registrationem assensus, idem consequatur*

effectus, & per æquipollens veniat refutatio presentata, ac annotata; & in feudis procedit regula nihil referre, quid ex æquipollentibus fiat, vt per *Andr. in cap. 1. qui success. tenet. ante num. 9. vbi Modern. Addent. & latè exornat Camerar. in repetit. cap. imperialem cart. 59. vers. decimatertia conclusio, 11 & proceditur de similibus ad similia, Andr. in cap. 1. S. sed & qui delator ante nu. 47. qua sit prima caus. benefic. amitt.* quz decisio est notabilis in materia feudali, & deseruit ad multa, quam intellige secundum eundem *Andr.* quando militat eadem ratio in *capit. imperialem in addit. post num. 7. 4. colum. & tunc non attenditur lex scripta, sed his deficientibus dixit Andr. quod recurrimus ad legem scriptam, vt sic propterea dicamus Pragmaticam non habere locum in casu prædicto, qua loquitur verè in refutationibus de per se validis, in quibus non solet impetrari assensus; ita quod impetrato assensu non sumus in casu prædictæ Pragmaticæ, nam cum in assensu fiat relatio refutationis, & relatum 12 est in referente cum omnibus qualitativibus suis ad *text. in l. asse toto ff. de hered. instit. l. institutio ff. de condit. instit. sequitur ob id, quod annotato, & registrato assensu intelligitur etiam registrata, & annotata refutatio; & cum per assensus contractus omnes confirmantur, & validentur: propterea non immerito dicemus per assensuum presentationem, & annotationem refutationes ipsas esse presentatas, ad *text. in l. lege obuenire, de verbor. signif. hinc Pragmatica, & Ritus non mandauerunt presentationem contractuum quorumcumque, qui assensu validantur, sed tantum presentationem assensuum, qui super illis interponuntur, & pariter non omnium assensuum, sed tantum illorum, qui sūt interpositi super contractibus importantibus dominij translationem: nam quando hoc non important, deficit causa presentationis, quz est, vel deuolutio, vel releuium: & tandem si Pragmatica, quz est lex noua, loquitur in refutationibus, quz fiunt, & fieri possunt absque interpositione assensus non extendetur, nec locum habebit in his, quz fiunt cum assensu, quia exorbitat à iure communi, est casus diuersus, & cessat ratio legis, & posthæc scripta vidi inter *decis. D. de Franch. nouiter impressas decis. 663. vol. 4.* qui refert secundum prædicta decilium, non tamen tangit aliquid de prædictis.***

Ex his corollarie inferitur, quod ob mortem refutarij abique descendentibus, refutatio 13 tans succedit in feudo refutato, vt expressè dicitur in eadem Pragmatica, ibi: *Essenda più volte accaduto, e passa bene spesso accadere,*

dore, ubi quelli alli quali si fanno le refutatio-
 ni passino da questa vita presente prima di
 detti refutanti, nel qual caso il refutante sa-
 14 ria obligato al releuio, &c. Ita quod succedit,
 & iure hereditario, postquam releuium sol-
 uit, quod utrumque decidit *Andr. in d. S. sed, & res ante nu. 10. ibi, & maxime si mori-
 tur filius non relicto filio, quo casu reuertitur ad patrem, eundemque refutatore, seu donatorem: nam pater succedit filio infr. de natur. success. feud. in princip. & tunc pater, vel alius frater, vel agnatus succedens similiter soluet pro sua successione releuium, &c. & ita aliis decisum per Sac. Confil. in causa Comit. Policaltri, cum creditoribus filij, cui refutauerat Comitatum contemplatione matrimonij contracti cum Domina Suetia Gesualda, qui filius decessit abtque descendibus, supersticibus fratribus, sororibus, ac patre refutante; & non fuit dubitatum de successione patris: sed an habeat iure reuertionis ex contractu resolutio, an vero iure successione tanquam heres, ut decidit Sac. Conf. de quo per D. Præs. de Franch. in decis. 3. Io. Vinc. de Ann. in repet. cap. 1. de vass. decrep. atat. nu. 350.*

Nec pariter fuit dubitatum, si existentibus fratribus, vel sororibus pater succedat
 15 illis exclusis; sed pater successit, quod utrumque disputat, & concludit *Ann. ubi supra.* Ita quod illud, quod dicitur habere patrem, seu refutantem feuda iure reuertionis, non intelligitur simpliciter, sed est modus loquendi ex eo, quia ab eo exierunt, & ad ipsum reuertuntur; sed stant ista simul, quod dicantur feuda reuertit, sed quo iure? Hic est punctus, & ut diximus iure successione, ob quod releuium soluit secundum *Andr.* qui utrumque tradidit, videlicet succedere, & iure reuertionis; & ideo non dixit hoc simpliciter, sed addens dictionem, potius, dicens *pater succedit filio, & tunc non dicitur succedere, sed potius reuertit ad eum: ut per eundem in cap. 16 de natur. success. feud. num. 5. ubi declarat ascendentes succedere in feudo antiquo, non in feudo nouo: nam in nouo ascendens non succedit descendenti, & non procedit text. 17 in authent. defuncto C. ad tertull. secundum eum, & ibidem num. 7. vers. sed in feudo antiquo, ubi Afflic. & sic limitatur text. in eodem 18 cap. 1. & sic in cap. 1. de grad. success. in feud. quæ iura statuunt ascendentes non succedere descendentes, videlicet in feudo nouo, & sic intelligitur Constitutio Regni foriudicatorum bona, ut ibi per *Andr.* in verb. ascendentes, idem per omnia tradit idem *Andr.* in cap. 1. Imperator Lotharius, & sic procedit Constitutio Regni, ut de success. secundum*

*Andr. ibi, & in d. cap. 1. de natur. success. feud. idemq. declarauit Ardiz. in summ. in tit. de success. feud. videlicet iura prædicta procedere in feudo nouo, non in antiquo, & propterea, quia verè refutans habet in effectu feudum iure successione: licet dicatur reuertit habito respectu, quod ab eo exierat, dicit idem *Andr.* quod soluit releuium in d. S. sed & res, & statuitur pro indubitato in dicta Pragmatica, & ex iuribus, quæ allegantur, declaratur quid voluerunt dicere: nam iura 19 prædicta vtuntur verbo prædicto reuertit, vel redire, semper quod reducit res ad statum primarium, seu ad id, quod alias de iure communi erat prouisum, ut in l. filio ff. de liber. & posthum. ibi, quia non translatus, sed redditus videtur, text. in l. si vnus S. quod & in specie in fine ff. de pact. ibi, quoties enim ad hoc ius, quod lex natura ei tribuit, de dote actio reddit, non fit causa dotis deterior sed forma sua redditur, sic reuertitur successio ad patrem, prout dispositum est alias de iure communi, cum prima causa sit descendens, secunda ascendens, & ob id necessariò habet iure successione, & hereditario.*

Et aduertatur, quod intelligitur feudum nouum, quod filius acquisiuit aliunde, quàm
 20 à patre, aut suis prædecessoribus, sed si feudum quæsierat pater, illudq. filio refutauerit, dicitur feudum paternum in filij personam, *Andr. in cap. 1. in princ. de vass. decrep. atat. & in cap. 1. Imperator Lotharius post num. 5. vers. nam feudum paternum,* quo refutato filio, in eo succedet pater tanquam in feudo paterno decedente filio absque descendentes, quod utrumque declarat, & decidit *Andr. in d. cap. 1. de natur. success. feud. in addit. in vers. quid ergo, & ponit quæstio. Andr. in feudo filio refutato decedente supersticibus fratre, & patre, ut pater præferatur, quia proximior agnatus etiam in ter- 21 minis Constitut. Regn. ut de successione, quæ secundum eum intelligitur in feudo nouo acquirito, non autem à patre refutato, vel quando pater omninò refutasset in manus Domini, ut filius de nouo feudo inuestiretur, & licet *Andr. ibidem in fine* dicat, alij dicunt simpliciter fratrem admitti, & patrem excludi, ut supra proximè dictum est, sed ibi supra nu. 8. ad quod se refert, firmat opinionem pro patre contra fratrem eadem vtens distinctione etiam in terminis Constitut. Regn. & idem *Andr.* dixit in d. cap. 1. de vass. decrep. atat. & Ardiz. ubi supra, & in feudo antiquo, ut ascendentes succedant, intelligitur Constit. Regn. si quando aliquem, ubi *Andr.**

22. Ut sic ex his faciamus conclusionem in feudo nouo, ascendentes non succedere, sed fratres, & sorores in terminis *Constitut. Regn. vt de successione*, nisi inuestitura esset pro hæredibus ex corpore secundum *Ifern. ibi*, quod hodie est alteratum per *Capitula*.
23. nouissimè Ciuitati, & Regno concessa: nam succedunt fratres, & sorores in defectum descendendum, ac etiam nepotes, & neptes in feudis nouis, non obstante hac forma inuestituræ.
24. In feudis verò antiquis ascendentes succedunt, nam etsi respectu vltimi descendens dicantur ascendentes, respectu tamen primi acquirantis dicentur descendentes: ita *Andr. declarat in d. cap. 1. Imperator Lotharius nu. 5. latè idem Andr. in d. constitut vt de successione*, ubi declarat, quomodo procedat *text. in capit. Regn. incip. considerantes, bona decis. Afflicti. 293. Loffred. in cons. 1. D. Frecc.* latissimè in prima formula inuestitura *cart. 385. & in 21. different. inter feud. quaternat. & de tabul. latissimè etiam Modern. Addent.* multa cumulantur ad *Napod. in consuetudine Etsi testator. & Andr. & ca.*
25. *teri* tractant de communi forma inuestituræ pro hæredibus ex corpore, an præsumatur in Regno, & quomodo nocet, vel non nocet ascendentibus, vel transuersalibus; & quid de iure Regni, & quid de iure communi feudorum: An feuda præsumantur hæreditaria, vel ex pacto, & communis est in Regno non præsumi ex pacto, secus verò de iure communi secundum *Andr. Napod. Loffr. Frecc. & omnes*, latè *Petr. Gregor. Sicul. in tit. de concess. feud. par. 5. q. 4. nu. 5.*
27. In feudis verò refutatis succedent ascendentes, nulla adhibita distinctione secundum, *Andr. sine noua, vel antiqua, cum respectu filiorum, quibus refutantur, vel aliorum legitimorum, successorum semper dicuntur feuda paterna, vt supra diximus author. Andr. & idè quæst. posuerunt Scribent. tam in feudo antiquo refutato, quàm nouo, vt per Annã, ubi supra, & per Frecc. in 3. author. n. 19.*
28. Nam in his feudis refutatis, quia videtur cogitasse refutans de successione, & reacquisitione in casum deficientiæ descendendum, & sic noluisse abdicari à se ius, quod habebat, nisi intantum, in quantum refutatarius superuiuebat, & in eius beneficium, tunc quasi per viam reuersionis succedat refutans refutario, quòd non est in extraneo feudum concedente, qui de ascendentibus non videtur cogitasse, & in hoc fundantur decisiones allegatæ, pro quo videatur elegans doctrina *Ifern. in cap. 1. §. final. in fin. colum. de capit. Corrad. qui hanc solemnem facit distinctio-*

nem, ratione de qua *supra*, quam *ibi* ponderat *Loffred.* vt sic non sit mirum, quare refutans succedat exclusis fratribus, & quibuscunque alijs, si in defectum descendendum de successione intelligitur cogitasse; & sic intelligitur facta refutatio cum hac insita natura, qui sunt termini *text. in cap. 1. de eo, qui fin. sec. agnat.* in quo dantur illæ duæ limitationes, nisi feudum omninò refutasset, vel vt à Domino de nouo beneficio inuestiretur. Non enim dicitur refutatio facta simpliciter, sed in beneficium certarum personarum, & ob certam causam, & vt illis, & non alijs, acquiratur; & propterea, quia limitata causa limitatum producit effectum, ad *text. in l. in agris ff. de acquir. rer. domin. & actus agentium non debet extendi vltra intentionem, ad text. in l. non omnis ff. si cert. pet. in quo ponderetur elegans text. in l. voluntate ff. quibus mod. pign. vel hypothec. soluit.* Dicit enim *text. voluntate creatoris pignus debitor vèlidit, & postea placuit inter emptorem, & venditorem, vt à venditione discederent, ius pignoris saluum esse creditori, nam sicut creditori, ita & debitori pristinum ius restituitur, neque omninò creditor pignus remisit, sed ita demum si emptor rem retineat, nec reddat venditori: vnde nimirum si in terminis prædicti text. in cap. 1. de eo, qui fin. sec. agn. & si refutatio fuerit facta filio, suisque hæredibus, & cui dederit, quod decedente refutario superstitè refutante, ac fratre: refutans in successione feudi refutati præferatur, quia cogitatum intelligitur de successione tempore refutationis, & noluit omninò suum ius renunciare, quod in indiuiduo decidit *idem Ifern. in constitutione, vt de successione: ibi* dicens: *nam quantumcumque renunciaisset pater feudum, vt detur filio, non intelligitur renunciatum eius successioni si moritur: ergo cum sit proximior agnatus, omninò debet præferri in successione, nihil enim habet commune ius refutatum cum iure successione, quod deferretur in morte secundum lineam, & proximitatem; & multo magis si intelligitur de natura refutationis referuata successio, secundum intentionem refutantis, & refutarij, & ita eleganter declarauit *Andr. in cap. 1. qui success. ten. ante nu. 8. ibi, & videtur expressum infra, de eo, qui fin. sec. agn. cap. 1. ubi refutator succedit ei, cui refutauit, quia fuit pactum personale in personam eius, cui refutauit, & suorum hæredum: secus si fuisset reat. l. vt ibi in glos. &c.* De iure enim communi prima causa est descendendum, secunda ascendendum, tertia collateralium, vt in *auth. de hæred. ab intest. venien. & filius, & pater***

ter sunt in primo gradu, atque in feudis non habet locum *tex. in auth. defuncto*, ut dictum est supra auctor. *Andr.*

Et ulterius in Regno, in quo vivitur iure francorum, per quod vnus tantum succedit, & feuda non diuiduntur, hoc est planum, quia de iure communi cum ascendentibus sunt vocati collaterales in primo gradu, non autem ascendens cum ipsis; ita quod sunt illi habilitati, quatenus succedere possunt, & non sunt aliunde impediti, ut patet ex traditis per *Bart. in eodem auth. defuncto*, & præcipue *ibi Salycet.* vnde cum in feudis secundum ius francorum, vnus tantum succedat, & pater est vocatus in feudo paterno tanquam ascendens, & proximior; & ex natura rei in plures non defertur successio, & rursus in feudo refutato intelligitur illa referuata; igitur pater, & quilibet refutans succedit
 32 excluso fratre: sicut dicimus in nepote, & patruo: nam in feudis habet locum representatio, & propterea nepos succedit ex persona patris, in simul cum patruo in feudo, ad *text. in cap. 1. de grad. ubi Andr.* & communiter *Scribent.* sed si in feudis vivitur iure francorum; ita quod primogenitus solus succedat, tunc nepos ex filio primogenito excludit patrum, cum eo alias ad successionem admissus, quod in linea descendenti est indubitatum, & etiam in linea transuersali in nepote filio fratris in successione fratris contra *Andr.* quæ opinio est in Regno recepta secundum *Modernos Addentes ad Andr. in d. cap. 1. de quo latissime Doctor. omnes cumulantem per Consiliarium Fab. de Ann. in cons. 125.* in qua causa in quo ipse consuluit, idem fuit decisum, & *ibi* quid in fratre veterino, & quando non est coniunctus ex latere, à quo prouenit feudum, & quid de iure Regni, & secundum noua capitula Regno concessa.

Et sic apparet, quod dum natura rei repugnat, quia feudum indiuisibile, & vnus tantum ad successionem admittitur, quod tunc, qui omnino succedere debet, ille solus præfertur, igitur sic dicendum est in patre, nisi
 33 omnino refutasset, ut diximus; & *refutatio omnino* dixit *Bald. in cap. 1. de eo, qui fin. fec. agn. in verb. omnino.* intelligitur quando in manus Domini, quodq. in dubio non intelligitur *refutatio realis*, & *Loffred. in d. cap. 1. de natur. success. feud.* dixit omnino id est in omnem causam, aut casum, qui succedere, aut quenire possit. & *idem in cons. 11. num. 25.* ob quod *Aret. in cons. 3.* consuluit, ut refutans, seu renuncians succedat, licet promiserit eundem, & renunciauerit omni iuri, quod habet in feudo, vel habere sperat, & *Iacob.*

in tractat. feud. in verb. & vnus ex dictis vasallis dixit, quod intelligitur renunciari omnino, quando renunciat simpliciter in manus Domini, non autem si dixerit, quod renunciat omni iuri, quod haberet, vel habere speraret, vel posset; & dum *Andr.* dicit, patrem esse præferendum fratri, ponit rationem in *cap. 1. de natur. success. feud.* quia est proximior agnatus, & non habet locum in feudis, *auth. defuncto*, & in *cap. fin. de capit. Corrad.* dicit, quia videtur cogitasse de successione, & in *cap. 1. de eo, qui sibi, & heredibus suis*, quia intelligitur limitatè refutasse contemplatione personæ refutatarij, eiusq. descendentium, & non omnino, & non, ut de nouo feudo, quod in dubio non præsumitur, quando fit, ut filio acquirat, iuxta terminos *text.*
 34
 35 vbi est casus in *cap. 1. de vasall. decrep. atat.* de qua refutatione, quando fit omnino realis, aut personalis, multa per *Cayp. in sua inuestit. in verb. feudorum diuisio vers. limito quarto.*

Ex quibus, & in hoc quæso aduertatur, dicendum est, deficere negatiuam in doctrina
 36 *Andr. in constitut. ut de success.* vbi videtur contrarium tenere eius, quod firmavit in *d. cap. 1. de natur. success. feud.* nec hoc videri debet absonum: si scimus opera illius remansisse penitus incorrecta, ab eo non reuista, nec totaliter digesta, & addendo negatiuam non contrariabitur, quam deficere euidenter colligitur ex eisdemmet suis dictis, & ponam propria verba, ut bene doctrin. *Ifern.* remaneat declarata, *ibi ante vers. quod autem dicitur.*

Sed solet dici hic euenire vnum absurdum, pater emancipato filio dat feudum, mortuo filio habente fratrem ex altero, puta matre tantum excluderetur pater, si filius moriatur per fratrem defuncti: sed non est sic, quia non excluderet tunc iste frater veterinus tantum communem patrem, sed vitricum: si autem esset ab alia tantum parte coniunctus excluderet patrem communem, &c. Quod videtur concludere prælationem fratris in successione feudi à patre refutati; sed subdit immediatè dando dicti rationem dicens: *nam quantumcumque renunciat pater feudum, ut detur filio, non renunciat eius successione, si moriatur in tit. de vasall. decrep. atat. & in cap. tres erant agnati, in tit. de eo, qui fin. fec. agn. sed aliud si diceret expressè.*

Si ergo dat rationem, quare pater succedere debet excludendo fratrem, siue ex vna siue ex vtraque parte coniunctum, & allegat iura prædicta, quæ admittunt patrem, & præferunt illum in successione feudi refutati fratribus vtrinque coniunctis: igitur oportet, quod

quod conclusio fuerit prælationis patris in omnem casum, quodq. deficiat negatiua, & voluerit *Ifern.* decidere, quod pater præferatur, siuè frater sit vterinus, siuè consanguineus; & sensus sit talis, si autem esset ab alia tantum parte coniunctus non excluderet patrem communem: nam quantumcumque renunciet pater feudum, vt detur filio, non renunciat ei successionem dum moritur, quæ ratio est in effectu eadem, quam ponit *Ifern. in d. cap. final. de capit. Corrad.* quia semper refutans videtur cogitare de eius successione, & propterea cum hæc insita conditione, intelligitur refutatio facta, & pondero verba *Andr.* ibi: *nam quantumcumque renunciet pater feudum, vt detur filio, &c.* quasi velit dicere, nisi omninò refutauerit, nunquam per quamlibet renunciationem excludetur à successione per verbum illud, *quantumcumque*, quod in individuo declarauit in propria quæstione, *idem Andr. in d. cap. 1. de natur. success. feud.* & aduerte, quod in dicta constitutione, vt de *successionibus*, se remittit ad dicta hic, vt ibi, *in verb. fratres*, dixit enim *Andr. in d. cap. 1. propè nu. 8. idem si ipse pater filio emancipato donet feudum, succedet ei, nisi omninò refutasset, vel ideò quasi nouum filio concederetur, & iterum post nu. 8. in verb. sed si feudum*, dixit, *sed si feudum esset à latere patris die, vt supra, quod frater, vel soror in capillo succedent; quando pater excluditur, scilicet quando consenserat pater, idemq. filius in hunc filium suum auus donasset feudum, vel ipsum eundem patrem, & omninò ei refutasset, vel vt de nouo inuestiret, aliàs non excluderetur, & non possit tunc dici exclusum patrem per ea, qua supra dicta sunt.* hæc *Andr.*

Vnde manifestè decidit *Andr.* patrem excludi per fratrem, quando refutauit omninò, vel vt de nouo feudo filius inuestiretur, vt sic dicere debeamus, vel in hunc casum intelligendam esse doctrinam *Andr. in constitut. vt de success. vel quod deficiat negatiua ex ratione subsequenti, vt supra ponderat;* eo magis, quia se remittit ad latius dicta *in d. cap. 1.* pro qua parte fuit pluries iudicatum in beneficium refutantis exclusis collateralibus, tam per *Sacr. Consil.* quam per *Reg. Camer. Summaria*, de quo per *Io. Vincent. de Ann. vbi supra*, qui disputat articulum ad partes, sed non istis medijs, auctoritatibus, & rationibus, nec aduertit ad decisiones *Andr. vbi supra* adductas, ponderatas, & concordatas; ex quibus apparet validè responsum esse omnibus aduersus prædicta consideratis per *Dominum Lanarium in cons. suo 78.* qui posuit hunc tanquam

nouum casum aliàs non successum, nec vllam rationem ex supra consideratis adduxit, nec *Andr.* decisiones perpendit, nec vim, & naturam refutationum, quæ à patribus filijs fiunt, quæ non sunt omninò, sed sub reservatione successionis in defectum refutatarij, eiusq. descendendum, quodque pater tanquam proximior agnatus fratres, & omnes alios excludit, & certè non parum miratus sum de persona tantæ literarum eminentiæ, & feudorum lectore, vt talia scripserit, sed eius *consilia* impressa fuerunt post eius mortem, & ante non reuisa per eum, & secundum hæc *Sacr. Cons.* decidit præferendo matrem refutantem sorori refutatarij, vt per *D. de Franch. in decis. 591. vol. 4.* licet nihil tangat, vt de prædictis,

Quæ opinio videtur reddi indubitabilis in Regno, vigore *sapitulorum* Ciuitati, & 37 Regno concessorum, per quæ prouidetur, & sic supplicatum, quod feuda per refutationes minimè intelligantur fieri noua, sed semper sub natura antiqui feudi refutata intelligantur, & in illis succedant, qui alias succedere deberent, secundum naturam antiquorum feudorum: & sic expressè demum fiunt refutationes, cum clausulis prædictis: vnde in Regno non datur refutatio, omninò declaratur voluntas refutantium non inducendi nouitatem in successione; imò ex hoc ipsis referuare ex supra allegatis.

38 Nec refert, quod refutatio fiat à patre, vel ab auo, vt aliqui dubitauerunt, quasi quod cesset ratio *Andr.* quia pater est proximior fratre; nam cum plures sint rationes omnes æquè principales, cessante vna, non cessant alix, ex regula *text. in S. affinitatis institut. de nupt.* Nam si intelligitur cogitatum de successione, & cum hac insita conditione reuersionis in defectum descendentiū, refutatio facta in beneficium ex intellectu iuris refutatarij, & descendendum tantum difficultas non procedit. Hinc prædicta *Pragmatica* per quam mandatur presentatio refutationum infra 15. dies in Regia Camera, non solum præsupponit feuda deuolui ad refutantem; sed expressè hunc casum decidit, ibi, *hauesero facta refutatione de feudi à loro figli, ò altri successori, &c.* & sequutus est *Andr.* ac sequuti fuerunt *compilatores Pragmatica* opinionem illorum *Doctor. qui tenuerunt ex regul. text. in l. quod scitis C. de bon. 39 qua liber.* quod in bonis donatis ab ascendentibus, ipsi soli succedant in defectum descendendum, & quibuscumque alijs præferantur, nec habet locum *text. in d. auth. de functo* secundum opinionem *Bart. & sequacium in d. l. quod scitis, & in d. l. post dotem*

in fin. ff. solut. matrimon. quod latius exor-
nat *Doct.* cumulado *Consiliarius Fab. de*
Ann. vir eruditissimus in cons. 1. loquens in
successione aui, in exclusione matris, & *Bald.*
& *Fulgof. in dict. autb. defuncto*, ponunt rati-
onem, quare in feudo filio donato ab extra-
neo pater non succedit, & dicunt, quia da-
tum est pro se, & descendens: ergo sicut
illis deficientibus deuoluitur ad conceden-
tem, sic ad patrem, vel auum refutantem;
quia pro descendens tantum refutauit;
& ex regula *legis. quod scitis*, ipse debet suc-
cedere solus, prout tradidit in *d. autb. Aloyf.*
de Leo.

Sed addo fortius, nam *glos. in d. autb. de-*
40 functo, quatit: an frater excludat auum,
vel proauum, quasi sint in gradu remotiori,
& tenuit secundum opinionem *Ioan. non*
excludi, quæ opinio est communiter recep-
ta, vt *ibi per Bart. & Doct.* nam linea sunt
illa, quæ succedunt, & est habitata persona
transuersalis cum ascendens, qui primo
loco transuersales excludunt, & *authent.*
prædict. loquitur de patribus, quod ver-
bum comprehendit omnes ascendentes, &
privilegium est indutum in beneficium Col-
lateralium, vt cum ascendens admittantur,
qui ascendentes semper admittuntur
suo iure secundum *Salycet. ibidem. & Iacob.*
Butrigar. dicit, quod auus succedit loco pa-
tris, eiuudemque filij prædefuncti: *idemque*
Cyn. Alber. & Odoffred. cum alijs, quia proxi-
mus dicitur, quem nemo præcedit: vnde si-
cut pater, vel mater est proxima, ita his su-
blatis auus ad *text. in l. 1. §. proximum, ff.*
vnd. cognat. & Paul. de Castr. ibidem dicit,
quia in locum patris subrogatur, qui est de
linea ascendenti, & de eadem, de qua erat
pater: vnde conuenientius est, vt ille subro-
getur loco patris, quàm frater, qui est de li-
nea transuersali, & *idem ibi tradiderunt Cor-*
ne & Fulgos.

Si ergo auus, & ascendentes tenent locum
patris, & ad eandem admittuntur successio-
nem, sequitur, quod id, quod diximus in pa-
tre, habet etiam locum in auo.

Sed postquam vidimus, & firmavimus pa-
41 trem excludere fratrem, qui aliàs esset suc-
cessurus fratri suo: an huic fratri debeat
à patre vita, & militia iuxta disposita, & tra-
dita per *Doct.* in *Constitut. Regn. Comiti-*
bus, quæ etsi loquatur in successione descen-
dentium: tamen est communiter intellecta,
etiam in successione transuersalium, vt fra-
ter succedens fratri, vel nepos patruo in fe-
udis, in quibus vivitur more francorum, de-
beat primogenitus frater, aut nepos præsta-
re vitam, & militiam fratri suo, qui alias cū

eo successurus esset ratione portionis, à qua
per illum excluditur, vt latius habetur per
Loffred. in §. quid ergo de inuestit. de re alie-
na fact. post Afflic. in cap. 1. de natur. succes-
feud. nu. 40. & latè per *D. Minad. in cons. 1.*
sic hic pater excludit fratrem à portione ei
debita, quia feuda non diuiduntur in Re-
gno, & secundum morem francorum solus
primogenitus succedere debet, aliàs secun-
dum dispositionem *text. in authent. defuncto*,
omnes succederent: igitur debetur vita, &
militia, sicut in quaestione, quam proponit
Andr. in repetit. Constitut. Comitibus, in fra-
tre secundogenito succedente per mortem
primogeniti, quando teneretur opinio, quod
ille subintraret in locum primogeniti in ex-
clusionem filiorum primogeniti, de quo latè
per *Affl. in loco allegato*, vt illis debeat præ-
stare vitam, & militiam in locum successionis,
à qua per ipsum excluduntur, licet dicat *ibi*
Andr. quæ talis quaest. tanquam noua opus ha-
bet determinatione Principis: sed ponamus
42 àliam quaest. quam ponit *ibidem Andr.* esse
indubitaram: si nepos ex filio succederet vn-
cum patruo de iure communi feudorum, sed
si feudum non esset diuisibile, nepos solus se-
cundum *Andr. in d. cap. 1. de natur. succes-*
feud. nu. 14. & eo casu dixit non esse dubium,
quod teneretur ad vitam, & militiam, sicut
tenebatur pater, si successisset, sic hic pater
excludit fratrem, eundemq. filium alias suc-
cessurum cum eodem iure communi Roma-
norum, per *text. in authent. defuncto*, qui per
consuetudinem feudorum, non habet locum
in feudis, sicut non habet locum successio in
communi alias statuta per ius commune
feudorum in feudis indiuisibilibus, & in qui-
bus vivitur iure francorum: vnde sicut in il-
lis ratione portionis, seu successionis à qua
excluduntur, vita, & militia debetur, sic præ-
stari pariter deberet hic à patre, qui frater
excludit à successione alias debita, quia solus
debet in feudis succedere.

Sed his non obstantibus teneo indubitan-
43 ter patrem non teneri ad hanc præstationem
vitæ, & militiæ: nam sicut non datur succes-
sio transuersalium, donec supersunt descen-
dentes, & illi soli succedunt, iuxta *text. in*
d. cap. 1. de natur. success. feud. in princ. vbi
glos. & Andr. & in cap. 1. de grad. vbi idem
Isern. quo casu non teneretur descendens vi-
tam, & militiam soluere Collaterali, quia
non excluditur à portione sibi debita, cum
nulla debeat descendens existentibus,
sic cum in feudis non habeat locum *text. in*
authent. defuncto; & ascendentes de iure com-
muni sunt prælati Collateralibus in succes-
sione, & donec illi supersunt, collaterales sūt
exclusi,

exclusi, quia praeferuntur lineae, & hoc idem Andr. quod pater succedit in feudo refutato excluso fratre, quia proximior; ita quod non potest dicere frater, quod excluditur à portione sibi aliàs debita, quia nulla est ei debita, descendente, vel ascendente superstiti-
ce.

Igitur soluta apparet quaestio, vna cum omnibus contrarijs, et si refutatio intelligitur cum conditione insita successione in casum mortis refutatorij absque descendenti- bus; & rursus consideratur qualitas successione in bonis: vnde prouenerunt, ex regul. text. in l. quod scitis. Ex his omnibus videtur remanere decisa quaestio in fauorem patris contra fratrem, & hac ratione attempta remanent soluta omnia in contrarium allegata.

S V M M A R I V M.

- 1 Refutatio qua absque alio assensu fieri potest in immediatè successurum, an porrigatur hoc ad omnem alium contractum, qui cum immediato successore fiat, quomodocumque ille fiat, siue alienando, siue pignorando, siue obligando.
- 2 Opinio Doëtorum hinc inde refertur.
- 3 Opinio Camerar. confutatur, qui voluit valere refutationem, licet cetera pacta in refutatione apposta non subsistant, & reij- ciantur.
- 4 Pacta incontinenti facta, non solum, qua in eodem contractu apponuntur, dicuntur correspectiua.
- 5 Individuum voluntatis consideratur in pactis correspectiuis.
- 6 Assensus impetratus super venditione, & non super pacto de retrouendendo, non validat venditionem ex individuo voluntatis.
- 7 Regula, quod in feudis utile per inutile vi- tiatur, fundatur in individuo voluntatis; aliàs contraria regula procedit.
- 8 Opinio Bammacar. varijs medijs confuta- tur.
- 9 Doëtrina Andrea dicentis, quod refutatio valet, cetera pacta non, exactè declaratur, & nu 23.
- 10 Decisiones Camerar. omnes ponderantur, & quomodo inter se ipsas contraria, & sic aliorum.
- 11 Leges feudorum, qua ipsorum alienationem prohibent non comprehendunt alienationem, qua fit in proximè successurum, & ibi vide rationem.
- 12 Text. in §. si libellum de alienatione feud. patern. permittit absque assensu dare feu- dum ad libellum agnato proximo successu-

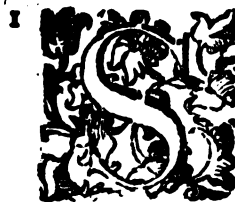
ro. quia est quaedam quasi refutatio.

- 13 Datio ad libellum, quid importat.
- 14 Venditio in proximè successurum est permis- sa, quia omnia resoluantur in vim refuta- tionis.
- 15 Feudatarius potest dare proximè successuro suum ius, sicut vult.
- 16 Feudatarius potest alienare proximè succes- suro per libellum, vel quocumque modo absque Domini consensu, quia omnes con- tractus resoluantur in vim refutationis.
- 17 Refutatio debet habere elegans nomen vendi- tionis, permutationis, donationis, vel alte- rius speciei.
- 18 Constit. Regn. constit. diua memoria non habet locum in refutatione, sed iura com- munita feudorum incorreëta remanent.
- 19 Pactum de non petendo feudum, non valet sine assensu, nisi factum esset cum proximè successuro.
- 20 Verba Andr. quomodo intelligantur, qua ad verbum recensentur.
- 21 Omnia argumenta Camer. confutantur.
- 22 Alienatio in proximè successurum potest fieri quocumque modo etiam alia lege, qua ipse alienans feudum tenet, & ibi ratio.
- 24 Verbum quasi denotat impropriatatem.

A R G V M E N T V M.

Omnis contractus factus cum immediato suc- cessuro valebit absque assensu, quia in proximè successurum omni alienatio permittitur, cum resoluat in vim refutationis. Individuum vo- luntatis, quod consideratur in pactis correspecti- uis annullat contractus. Constitutio Regn. constitu- tionem diua memoria non habet locum in refuta- tione. Verba Andrea valere refutationem, cetera pacta non, quomodo intelligantur.

§. I.

ED quæso attendatur id, quod diximus de refuta- tione faciendâ immédia- tè successuro, quomodo erit intelligendum; an tan- tum de pura, & simplici refutatione, quæ est cede-

re loco, prouenire successione, tollere per- sonam de medio, & loco sui ponere refuta- tarium, aliàs proximè successurum illi feu- dum integrum refutando; an verò sub hoc verbo refutationis veniat omnis contractus, qui fiat cum immediato successore, quasi eū illo, non dicatur alienare, & sic nec respectu Domini consideretur interesse, quia est de- comprehensio in lege inuestituræ, & de pro- ximioribus successoribus secundum natu-
ram

ram feudorum, nec consideretur interesse agnatorum, si sit agnato immediatè successuro.

Hæc quæstio est satis ventilata propter illa verba *Andr. in cap. 1. §. et si libellum de alienat. feud. patern.* videlicet in quantum refutatur agnato, valebit sine consensu Domini, alia pacta non, & idem per eadem verba dicit in *Constitutione Regn. constitutionem diua memoria*, ex quibus *Loffred. in d. §. et si libellum*, firmat opinionem prædictam, videlicet contractum puræ, & simplicis refutationis valere, non autem alios contractus, & idem firmat in *suo conf. 3.* quem sequutus est latius *Camer. in repet. cap. imperialem*, disputando articulum *cart. 30. post D. Marin. Prece. in 17. limit. ad prædictam constitutionem*, & *Lanar. in conf. 18 vers. 3. post D. Præsid. de Franch. in decis. 71. nu. 19.* dixit secundum hanc opinionem decisum contra *Parid. de Put. de reintegrat. feud. in cap. incip. habens feudum antiquum cart. mibi 140. d. terg.* tenentem valere quemlibet contractum factum cum immediato successore, & *Afflic. in §. et si libellum tertio notabil.* loquitur simpliciter in alienatione, ut fieri possit in Regno immediato successuro, quia non dicitur propriè alienatio, sed quædam refutatio; & sic limitatur *Constitutio constit. diua memoria*, & *text. in cap. 1. de prohib. feud. alien. per Federic.* & in *cap. 1. de prohib. feud. alien. per Lothar.* idemquè dicit *Capp. in inuultid. super verb. feud. alien. vers. limite secundo*, tenet hoc expressè *Ioan. Vincent. de Ann. in allegat. 97. 2. volum. & in singul. 569 & in repetit. constitut. constitutionem diua memoria nu. 13.* ubi loquitur in institutione hæredis proximè successuri, *Consiliar. Fab. de Ann. Filius in conf. 41.* ubi eleganter, & suo solito more confutat opinionem *Camerar.* qui non solum tenuit intellectum *Loffred.* sed intellexit *Andr.* in omnibus alijs pactis appositis in refutatione extraneis tamen ab ea, quæ cum sint in eodem contractu, videlicet, ut *refutatio valeat, cetera pacta non*, quæ quomodo non erunt correspondentiua, & quomodo dici poterunt extranea, & deper se, iuxta communes decisiones *Doct.* loquentium etiam in diuersis contractibus incontinenti tamen factis, quos congerit, & sequitur *Dec. in l. petens C. de pact.* & ad satisfactam per *D. de Franch. in decis. 369.* ob quod apparet malè loquutum fuisse *Franc. de Amic. in repet. cap. 1. de his, qui feud. dare poss. fol. 250 in cap. incip. sed post decisionem*, qui tenuit idem, quod *Camerar.* videlicet refutationem valere, ceteraq. pacta in ea apposita reijcienda: consideratur enim in pa-

ctis in eodem contractu appositis indiuiduè voluntatis, iuxta tradita per *Barb. in l. gra. et §. illud ff. de fideiuss.* & propterea contractus non potest subsistere, sicut dicimus in venditione facta cum pacto de retrovendendo, ut illa sit nulla, si assensus est super venditione, & non super pacto secundum *Prece. in 2. libr. prima autorit. 16. quæst.* quo in casu, quia vnicus iudicatur contractus ex partium intentione dicitur assensus surreptitius, quia non omnia expressa, idem *Prece. ad propositum in quæst. 41. latè*, & eleganter *Camerar. in repetit. cap. imperialem cart. 58. latè*, & cumulatè per *Lanar. in conf. 63. vq.* de considerando pacta correspondentiua apposita in contractu, sine quibus ille celebratus non fuisset, nulli dubium, quòd contractus deficit ex indiuiduo voluntatis, decisio est particularis *Andr. in cap. 1. colum. fin. de feud. dat. in vic. legis commiss.* & quando non adest indiuiduum voluntatis, procedit doctrina eiusdem *Ifern. in cap. 1. de pac. iur. firm. num. 48* ut ipsemet se declarat, & ad doctrinam *Ifern. in §. præterea Ducatus* respondet *Camerar.* intelligi debere in rebus separabilibus, quodque non interfit, quod vnum sine alio subsistat, & sic intelligitur in feudis vtile per inutile non vitiari, alias in indiuiduis regula, communisq. schola *Doct.* est in contrarium, actus enim operaretur non solum ultra, sed contra intentionem contractuentium, & dum tractatur de indiuiduo voluntatis, non datur, seu non producit actus in esse, nisi cum qualitate innata in eo, cum qua oritur actus informatus, & substantiatus, sine qua deficit actus, secundum terminos *text. ubi glos. magn. in l. pacta conuenta ff. de contrab. empt. bonus text. in l. iurigenitium §. quinimò ff. de pact.* & bene omnia discurret *Camer. cart. 31. & 33.* & cum hac distinctione omnia contraria concordantur, & in casu disputato per *Bammacar. in cap. beneficium si de feud. defunct. milit.* hæc omnia sunt propria, qui voluit tenere opinionem contra *Loffred. in conf. 3. & 9. Camer. ubi supra, Lanar. Ann. & alia congesta per me in conf. 12. & 69. volum. 1.* secundum quam opinionem passim, & indistinctè fuit iudicatum, & decisio *Bald. in l. si pater in 2. lectur. ff. de adopt.* quam *Bammacar.* allegat, decidit punctum, dū distinguit inter pacta, quæ fiunt ad augendum, vel ad diminuendum, ut primo casu reijciatur pactum, & remaneat contractus, quia cessat indiuiduum voluntatis, secus verò si pactum est appositum ad diminuendum incontinenti; nam tunc vitiat actus in totum, quod non est, quando ex intervallo, quia non censetur in esse.

ut primo casu secundum regul. *text. in l. de Ba, si cert. petat.* & dum iudicantur, ut separata, cessat indiuiduum voluntatis, & secundum hos terminos procedit *text. quem magnificat,* & dixit esse aureum *Bammacar. in l. sed si vir, §. si vir uxori il. secundo ff. de donation. inter vir. & uxor.* sunt enim ibi duo actus, quos partes fieri voluerunt, videlicet verè vendere, & verè donare, ita quod omnis actus inter se fuit perfectus, & absolutus in sua specie, & tunc habentur, ut distincti, & separati, licet fiant incontinenti, ut benè declarat *D. de Franch. in allegat. decis. ante nu. 8.* & etiam donatio erat actus ad augendum, non ad diminuendum: ob quod secundum decisionem *Bald. in d. l. si pater,* non consideratur indiuiduum voluntatis, & dum *Bammacar.* authorem fecit suæ opinionis *Isern.* ex doctrina *supra allegata,* dum dicit *refutationem valere; cetera pacta non,* de cuius intellectu infra latius tractabimus, dico inquam, quod nunquam *Isern.* intentionem habuit tractandi quæstionem, de qua *supra,* circa pacta respectiua, aut indiuiduum voluntatis, quod benè tractauit in *alijs locis supra allegatis,* & tenuit opinionem, quod omnia corruant, sed hic tractare voluit de contractibus, & alienationibus, quæ fieri possunt absque assensu, & sic dicit, ut infra demonstrabitur, quod refutationes, & alienationes quæcumque fiunt in extraneos non valebunt absque assensu, quæ verò fiunt in agnatum proximè successurum, quia omnes resoluuntur in vim refutationis, propterea valebunt, & sic est hic articulus distinctus ab articulo præcedenti: vna enim est quæstio, si refutatio non simplex, sed pactiata valebit absque assensu, si pacta non tenent, & alia est quæstio, si omnis contractus, qui fit cum immediato successore teneat, an verò tantum simplex refutatio, nec dicat *Bammacar.* quod si omnis contractus subsisteret, vana fuisset dubitatio *Camer. Loffred. & aliorum:* nam benè fuit in casibus illis dubitatum, & iudicatum, cum tractabatur de diuisione feudorum, ut est refutatio cum retentione vsufructus, qui est pars dominij, tractabatur de pactis alterantibus naturam feudorum, & imponentibus seruitutem feudo, tractabatur de translatione dominij conditionaliter, & resoluibiliter, & cum non possit feudatarius, qui non habet liberam dispositionem feudi alio modo de eo disponere, quod ipse habet, & tenet; propterea aliter disponendo verumque corrumpit, iuxta regul. *text. in §. profecto de leg. Corr.* iuxta secundum intellectum communiter sequutum, ut infra dicam, & rursus dico, quod per veros

iuris terminos dempto casu diuisionis feudi, & seruitutis feudo imponendo quælibet refutatio, quomodocumque pactiata, & quæcumque contractus cum proximo agnato erit validus, non tamen alteratius naturæ feudi, ut *ipsismet Bammacar.* tenet, licet aliud fuerit decisum, & ego consulerim secundum decisiones factas illis temporibus, & hodie contrarium decisum est, & practicum, ut infra dicemus, ita quod tota vis quæstionis propositæ consistit in intellectu verb. *Andr.* Postquam nemo *istorum,* qui tenent hanc secundam opinionem, respondent ad verba prædicta *Andr.* dicentis, quod *refutatio inter agnatos valet, cetera pacta non,* & cum tot graues authores tenuerunt hanc secundam opinionem nimis audacter, & inconsideratè loquutus fuit *Camer.* dum dicit absit nos dicere citra refutationem valere cum immediato successore omnem contractum sine assensu, ut quidam insipientes dicunt, & *ipsismet Camer.* sibi contrarius tenuit hanc secundam opinionem nostram in *cap. an agnat. in verb. quaro primo nu. 102. vers. contrarium est verum,* ibi quando tu non negas, quod inter immediatè successores illud fit, & tunc cuiuscumque contractus nomine fiat semper refutatio dicitur, & rursus ibi in fine, ubi licet tenenti feudum cum immediatè successuris contrahere in eo, scilicet, quod post mortem eius habituri essent, & in *cap. imperialem cart. 24. col. 1.* dicit hæc verba *sexto,* quia nos tenemus omnes contractus, & vltimas voluntates cum immediato successore valere *cap. 1. S. et si libellum de alien. feud. pat.*

Et licet *D. de Franch. in d. decis.* obiter referat alias decisum contra opinionem *Parid.* tamen nil allegat, nec aliter disputat articulum, nec illa decisio est ad hoc, sed simpliciter refert decisum contra opinionem *Parid.* & similiter *Lanar. in d. consil.* paucis verbis dicit idem, quod *D. de Franch.* & nil aliud; & *Doctoribus* non disputantibus, sed cursim dicentibus non est admodum adhibenda fides, inquit *Taf. in consil. 151. colum. 3. volum. 4. cum alijs emulatis per D. Reg. Lanar. in consil. 24.*

Et pariter *D. Fres.* nihil dicit, sed se remittit ad dicta per *Loffred.* immò *ibidem in 40. limit. nu. 99.* videtur tenere expressè opinionem *Parid.* dum limitat *constitutionem,* quando pater contrahit cum filio primogenito promittendo ei alimenta, pro quibus obligat feudalibus, ut tunc teneat obligatio auctoritate *Parid.* cumque viri, tam eminentes inter se pugnent, & author. *Andr.* est perquam maxima, super qua *Loffred. & Camer. eorum* fundant opinionem principaliter, &

isti ex aduerso nihil respondent, nec de ea mentionem faciunt, propterea operapretium duxi aliqua differere ad veritatem pun-cti indagādam, vt materia detur alijs latius cogitandi, nec sufficere debet; quod sic alias fuit decisum, cum veritate cognita, potest, & debet decidi contrarium, q̄ non esset nouum, vt iam nouissimè fuit decisum.

Præsuppono ad decisionem huius articuli, & ad intelligentiam *Andr.* quod de iure
 11 communi feudorum prohibitio alienationis, de qua *in cap. 1. de prohib. feud. alien. per Freder.* & *in cap. 1. de probib. feud. alien. per Lothar.* non comprehendit alienationem, quæ sit in agnatum proximè successurum ex regul. *text. in cap. 1. §. et si libellum, de alien. feud. pat.* & *in §. sed & res, per quos fiat inuestit* quæ iura sunt post prædictas *leges Lotharij, & Federici*, postquam de his sit mentio in *d. §. sed & res*, quod ponderat prædictus *Consiliar. de Ann.* & ratio cōmunis omnium est, quia ex vnitāte, & cōnexitate personarum, & sanguinis non dicitur alienatio, sed omnia in vim refutationis resoluantur, non potest cōsiderari interesse Domini, quoad deuolutionem, quia non plus iuris transfertur, quam habet idem alienans, quod durat durante iure refutantis, seu alienantis ex regul. *text. in §. rursus, quib. mod. feud. amitt. in §. si clientulus, de alien. feud. vbi Andr. & idem in §. sed & res*, sicut dicimus, in infeudatione, nec considerari potest interesse voluntatis, iuxta tradita per *Andr. in d. cap. imperialem, per text. in l. fin. ff. de vs. & habit.* quia est immediatus successor, & vocatus, neque pariter interesse agnatorum, cum ipsemet agnatus, qui est primo loco vocatus succedit: vnde iure meritò per ista iura hanc recipiunt limitationem cōem ab omnibus traditam, & sequutam, vt latius per *Isern. & Scribēt. in d. §. et si libellum, in d. §. sed & res, & in d. §. et si clientulus*, & infra latius dicam.

Quodq; hoc procedit in omni contractu terminat *text. in d. §. et si libellum*, qui loquitur quando feudum dederit agnatus ad libellum agnato proximiori, quod etsi iure antiquo licitum erat facere cum extraneo, quoad medietatem feudi tantum *in §. et si clientulus, & in §. rursus, quibus mod. feud. amitt.* postea prohibitum fuit per *Constitutionem imperialem* tanquam in fraudem, quia verè erat venditio ad *text. in §. donare, qual. ol. pot. feud. alien. sed tantum permissum dare etiam totum agnato, ea ratione, quia non est verè alienatio in agnatum; sed quædam quasi refutatio, quæ sunt verba expressa text. in d. §. et si libellum*, licet datio ad libellum importet perpetuam alienationem,

13 & vt plurimum datur ad renouādam sagu-
 lis 29. annis dicit *Andr. in eodem §. et si libellum, & melius in d. §. donare, & ibidem Bald. post Iacob. de Beluis. in d. §. et si libellum, & in effectu non differt à cōtractu emphyteotico secundum Laudens. in §. similiter, quib. mod. feud. amitt. n. 5. post Bart. in l. 1. C. de iur. emphyt. n. 7. melius Dec. in cons. 518. in §. Tiraq. latè de retract. lignag. §. 34. glos. 1. in primo.*

Et idem disponitur in *d. §. et si clientulus*: ita quod hic cōtractus, qui veditio reputatur cum alijs, vel saltim cōtractus emphyteoticus, refutatio reputatur cum proximè successuro, & veditio prohibita cum alijs ea ratione censetur permissa cum proximè successuro, & in venditione loquitur *text. in d. §. sed & res*, quia secundum *glos. & Andr. ibi, vbi communiter Scribent.* nō dicitur alienatio ex regul. *text. in l. pater §. quindecim de leg. 3.* & ob id *Andr. in d. §. sed & res*, loquens
 14 tam in venditione faciēda proximè successuro, quā in infeudatione permissa de iure cōmuni feudorum, loquendo in feudo ex pacto, *ibi num. 4.* dixit, quod feudatarius potest taliter alienare proximè successuro, vel extraneū infeudare, quod potest dare ius suum in vita sua sicut vult, dummodò sine fraude, quæ probari oportet, vt *ibi* latius per eum, & *ibidem nu. 6.* dixit idem, & *consuetudo hodie locum habet, vt proximiori agnato possit quis vendere, & alienare, quia non est alienatio, cum successurus sit ei eo inuito, &c. & infirmitas ibi, si vnus postea alteri alienet partem suam, qua non dicitur alienatio, sed refutatio; idè sine consensu Domini valet, de alien. feud. pat. cap. 1.*

15 Et melius idem *Andr. in d. §. si clientulus, vers. fratri, ibi frater fratri, vel nepoti filio fratris alienando per libellum, vel quocūque modo alienatio valet, etiam sine consensu Domini, quia non est alienare, dare illi, quia sine alienatione succederet, infra per quos fiat inuest. §. sed & res, & de alien. feud. pat. cap. 1.* & idem tenet *Andr. in cap. Titius cum Sæpromio, si de feud. defunct. milit.*

Et *glos. ibi in verb. facta*, dicit per libellum facta, subaudi etiam sine Domini voluntate, quasi non videatur alienatio, scilicet cum feudum erat paternum; item & in alia alienatione ei facta, licet enim prohibeatur alienatio feudi paterni, inter agnatos tamen conceditur, de alien. feud. pat. cap. 1. per quos fiat inuest. §. sed & res ff. de leg. 3. l. pater §. quindecim, hęc glos.

Et *text. in d. cap. 1. de alienat. feud. pat.* permittit generaliter alienationem in proximè successurum, & addit, etiam si libellum fecerit, vnus alteri, quia nō est libellus, sed quasi refuta-

refutatio, vbi *glos. in verb. consideretur*, redditur rationem, quia non dicitur alienatio, sed quasi refutatio; cuius *text.* verba in §. & licet sunt infra scripta.

Et licet prohibeatur beneficij alienatio inter agnatos, tamen si paternum sit, concederetur, etsi libellum vnus alteri fecerit de feudo paterno, non est libellus, sed quasi refutatio.

Et notetur, quod *iura* expresserunt de datione in libellum, quia est plusquam simplex alienatio, cum videatur dare alia lege, quam ipse habet, & sub alia natura; sed quia omnia resoluntur in vim refutationis, & durant durante vita concedentis; propterea *lex* permisit.

Et ultra dicta per *Andr. in eodem §. licet, & in §. si libellam in princ. qui* prædicta explicitè affirmat, loquens in alienatione generaliter, & demum in concessione ad libellum, dicit postea *num. 7. Qui ergo non potest alienare sine consensu alicuius, non poterit refutare, quia refutatio alienatio est, nisi quando alienaret, ut inter agnatos, &c. Ergo de omni contractu, si quis potest alienare, potest refutare, & è contra, &c.*

Rursus *idem Andr. nu. 6.* querit, in quod **37** nomen contractus cadat refutatio, an sit venditio, vel permutatio, vel quid? & dicit refutationem non habere speciale nomen, quia plura sunt negotia, quàm vocabula: ergo potest esse quilibet contractus, & demum *ibidem num. 8.* dixit, quod oportet, quod refutatio cadat in aliquod nomen contractus, ut *vendo, dono, &c.* & ibi: *quid ergo si refutans per congruum modum vendendo, aut donando velis postea succedere illi, &c.* Quicquid dixerit *Anna in sua allegat. 97.* cuius contrarium, & melius firmavit in *rubr. de vafal. decrepit. atat. num. 232. & Ann. Filius in d. conf. 41.*

Ergo si oportet cadere in nomen elegans contractus secundum *Andr.* vel venditionis, vel alterius; sequitur quod quilibet contractus est permissus, non solum simplex refutatio: immò secundum *Andr.* simpliciter dicendo, refuto, non valeret, cum titulus dandi non exprimitur, cumque ratio omnium sit, quia est proximè successurus, & quod non dicitur verè alienatio, sequitur, quod propterea quilibet contractus dicitur esse permissus, & notentur *text. glos. Andr. & omnes:* nam dum loquuntur de alienatione in proximè successurum, reddunt rationem, quare valeat, quia quasi refutatio, & *alij* dicunt, quia est quædam refutatio, & *alij* in vim refutationis, ergo non tractant de pura, mera, & simpliciter, & propria refutatione, sed quo-

libet alio contractu, qui cum fiat cum immediato successuro, considerando effectum, resoluntur omnes in vim refutationis, & propterea dicit, quod sit quædam refutatio, & habet vim refutationis.

Et quæ dixit *Andr. in §. præterea Ducatus* habent locum in feudo nouo, in quo frater fratri non succedit, & rursus loquitur in feudo indiuisibili de iure francorum, quod non potest absque assensu diuidi inter fratres, & sic non quia alienatio est prohibita, sed ex capite diuisionis, quæ est prohibita, & propterea arguit de Marchia Ducatu, & Comitatu, quæ diuidi prohibentur.

Dixi quod hæc est opinio *omnium in locis allegatis*, pro quo videatur *Lodulph. Schrad. in tractat. feud. part. 8. cap. 2. num. 67.* vbi cumulat omnes, & latissimè per *Intrigl. Sicul. de feud. artic. 5. centur. 2. num. 40.* qui omnes vno ore concludunt *iura Lotharij, & Federici* non habere locum in alienatione in proximè successurum, quia dicit notabiliter *Andr. in cap. 1. de alien. feud. in verb. fratri in fine.* quod non est alienatio dare illi, qui sine alienatione succederet, per quam decisionem eandem opinionem firmavit *Franc. de Amic. vbi supra fol. 249. num. 9.* qui refert sic iudicatum per Regiam Cameram, eundemque refert, & sequitur *Ottau. Bammacar. in capit. beneficium in verb. quero 2. nu. 107. si de feud. defuncti. milit.* vbi fundat idem esse in contractu dotis inito cum immediatè successuro, absque assensu, & adducit etiam *Blasium Lanzam Siculum* dicentem, quod quocumque modo feudum alienatur in proximè successurum, & ex quacumque specie alienationis dicitur refutatio.

Ex quibus patet, quod hæc opinio de iure communi est indubitabilis.

18 Videamus quid in terminis nostræ *Constitut. Regn. constitutionem diua memoria,* & equidem ista *constitutio* nihil ultra noui addidit prohibitioni, *Lotharij, & Federici*, nisi tria, quæ hoc, de quo tractamus non tangunt: videlicet requiri consensum expressum Domini, & non sufficere tacitum; prohibuisse etiam subinfudationem, transactionem, & omnes alienationes importantes commutationem de persona in personam, & ultimo permisit reuocationem eisdem contrahentibus; sed quia nihil dicit *constitutio* de alienatione in agnatum proximum, quæ erat de iure communi excepta à prohibitione generali alienationi feudorum, ea ratione, quia non erat verè alienatio, sed quasi refutatio, nec poterat dici commutatio propriæ de persona ad personam ex vnitæte personæ feudatarij cum agnato proximè successuro;

& cessant in ea rationes omnes prohibitiue, quæ sunt honor, & vires Imperij, reuerentia, & obsequium Domini, seruitij diminutio, & aliz, de quo in cap. imperialem, & per Andr. in cap. 1. §. primo, qualis olim pot. feud. aliena. propterea Andr. & omnes nostri Regnicola voluerunt per Constitutionem prædictam non esse correctæ iura in cap. 1. §. etsi libellum, in §. sed & res, & reliqua sicut non fuerunt correctæ per Constitut. Lothar. & Feder. ita Ifern. in eadem Constit. curus infra scripta sunt verba.

Item numquid hæc constitutio corrigat id, quod dicitur de alienatione feudi paterni in principio, & sic non ponit casum in simplici refutatione, sed in eo, quod dicitur in dicto cap. 1. quod est expressum in alienatione, & demum in concessione ad libellum, & sic etiam dicit Andr. numquid corrigat, quod dicitur in §. sed & res, qui loquitur in venditione faciendæ agnato proximiori, & dicit: quod minimè per prædictam constitutionem iura prædicta corriguntur, quia non dicitur alienatio, sed quasi magis refutatio; & notate rationes, quod specialiter non exprimitur, relinquatur veterum legum regulis, generale non derogat speciali, legum correctio est euitanda, quia non corriguntur, nisi quando expressè dicitur, & posteriores leges distinguuntur per priores, &c. eandem opinionem tenuit in d. §. etsi libellum, per easdem rationes, vbi Afflic. sequitur ad litteram in 7. notab. nu. 17. Capye in inuestit. in verb. feudorum alienatio vers. limita secundo, D. Frecc. in 17. limit. ad constitutionem, & idem Camer. vbi supra.

Si igitur iura prædicta non sunt correctæ per constitutionem, quæ locum habent in omni alienatione, quæ fit cum proximiori successuro, quia omnes habentur loco refutationis, & non dicuntur propriè alienationes, ergo omnis contractus factus cum proximè successuro tenet absque alio assensu secundum Andr. & omnes, & apparet Camer. opinionem non posse defendi, & contra eam esse communem quasi omnium Scribent. & si Andr. dixerit valere in terminis constitutionis, quia est quasi magis refutatio, igitur nõ de propria, & simplici refutatione agitur, sed omni alienatione, & sic ceteri Regnicola, pro quo afferro punctualem decisionem.

19 Andr. in cap. Titius cum Sempronio, si de feud. defuncti milit. vbi per illum text. tradit pactum de non petendo feudum non valere, nisi factum esset cum proximè successuro, quia in eo non dicitur alienatio, quæ decisio non potest tergiuersari, cum pacto de nõ petendo non sit refutatio, sed contractus

principalis de per se, & in d. §. etsi clientulus dixit quocumque modo alienet, & in §. sed & res. per quos fiat inuestit. in princ. dicit, quod potest vendi feudum agnato proximiori, qui successurus est sine permisso Domino, quia non intelligitur alienare, & idem dicit ibidem num. 6. ut proximiori agnato possit quis vendere, & alienare, quia non est alienatio, cum successurus sit ei eo inuito, quæ sunt propria verba Andrea.

20 Remanet interpretatio verborum Andr. quæ sunt infra scripta post firmatam conclusionem, quod iura prædicta non corriguntur per Constitutionem, quodq. licita sit alienatio in proximè successurum, quia non dicitur alienatio; sed magis quasi refutatio, subnectit hæc verba.

In quantum refutatur agnato valebit sine consensu Domini, alia pacta non per Constitutionem istam, & nil aliud dicit, & per eadem verba loquitur in d. §. etsi libellum.

Ex quibus Camer. præsupponit correctæ iura in §. etsi libellum, & §. sed & res per constitutionem, & non esse hodie permissam venditionem, nec in libellum dationem per constitutionem constitutionem diuina memoria contra decisa per Andr. indifferenter, ut supra est demonstratum.

21 Dicit per leges Lothar. & Feder. nudam refutationem permissam in proximè successurum. quod nullibi legitur, nec verbum quiddè in illis iuribus de refutatione: immò Andr. & Doctor. dixerunt communiter Constitutiones illas non comprehendere ealium alienationis in agnatum proximiorum, quia non est alienatio, sed quzdam quasi refutatio, & sic aliz leges; nam illa non loquuntur de refutatione expressè, sed de refutatione interpretatim, quæ oritur ex quolibet contractu inter agnatos, etiam ex datione ad libellum, qui contractus, ut idem Camer. ibi affirmat, est concessio ad annuam pensionem, & ad renouandum secundum Andr. & est contractus perpetuus, & magis, cum sit supra demonstratum prædictas leges esse anteriores legibus, §. sed & res, §. etsi clientulus, & §. etsi libellum: immò in specie in prædictis iuribus de illis fieri mentionem, & declarari non procedere in alienatione in immediatè successurum, rationibus de quibus supra.

Arguit de text. in §. præterea Ducatus, vbi diuisio alias permissa inter fratres, seu consortes non procedat in Ducatu, Marchionatu, aut Comitatu; ergo idem secundum eum, ut permissa refutatione non idè censentur permissi alij contractus, quod equidem vanissimum est. Primo negando maiorem, quia

quia nullibi reperitur permiffa, ex prædictis iuribus. refutatio; fed bene per alia omnis alienatio. Sed fecundo, quid hoc commune habet ad casum, nam si haberemus legem expresse refutationem tantum permittentem, & alios contractus prohibentem, procederet argumentum à simili, fed cum nullam habeamus, immò contrarias, propterea bene procedit dispositio noua *text. in §. præterea. Ducatus*, vt diuisione permiffa, de cætero non procedat in feudis dignitatum: ergo per prius, quia permiffa diuifio erat licita omnium, & quorumcumque feudorum; & sic oportuit condere legem nouam specialem. vnde retorquetur argumentum, si non habemus in casu nostro legem vetantem alienationem: immò sub verbo *refutationis*, & *glof. & Doct.* dixerunt comprehendere omnem alienationem, & in hoc est deceptio *Camerar.* & sub hoc falso fundamento omnia dicta per eum corrunt, dum præsupponit refutationem tantum per legem permiffam non aduertens omnes contractus permiffos, quia interpretata est lex importare refutationem.

Nec quod dixit de *textu in §. professio de leg. Conrad.* est applicabile ad casum: nam aliud est, si potest refutari, vendi, aut alio modo dari in feudum, vel obligari in immediatè successuro alia lege, quam habet ipse; & hic non est casus noster, & aliud est, si potest contrahi cum immediatè successuro per quamcumque speciem contractus iuxta propriam naturam feudi, & sic concordamus cum *reg. text. in §. professio.*

Sed dico fortius, & in hoc quæso aduertatur *text. in §. professio*, loquitur in infeudatione facta extraneo, nõ autem in alienatione facta proximè successuro, quæ sicut excepta est à lege prohibitiua alienationis, sic etiam est excepta à modo alienationis, etiam alia lege, quam ipse habeat.

Et ne videamus sine lege loqui, hoc decidit *text. in §. et si libellum, Andr. & omnes*, dum feudatario permittunt concessionem ad libellum, quæ est cum annua mercede ad renouandum singulis 29. annis, & importat concessionem in emphyteusim, secundum *Doctorem in l. 1. C. de iur. emphyt.* vt supra diximus, ergo potest alienari alia lege, quam ipse habet, quia nullum fit Domino præiudicium, & omnia cum immediatè successuro resoluantur in vim refutationis, secus verò cum extraneo, quod tradidit, & declarauit *Ioan. Rayn. in repet. cap. imperialem in §. habito post num. 19. versic. quando an vasallus possit*, malè à *Camer.* ponderatus, & intellectus, ubi dixit, quòd possidens feudum rectè,

& proprium non potest in alium transferre alia lege, quam ipse habet, nec alia conditione, aut qualitate, nec obstat *text. in §. et si libellum*, quia *ibi* non dicitur valere, vt libellum, sed vt refutationem, quod etiam dixit *ibidem supra*. Ergo potest refutari in proximè successurum alia lege, quia est refutatio, & non procedit *text. in §. professio* secundum intellectum magis communem, sed de his opus non habemus differere in quæstione de qua tractamus.

Triplex interesse per *Camerar.* consideratum vndique deficit in casu, de quo agimus, vt etiam supra est demonstratum: videlicet interesse domini vtique nullum potest considerari, si idem præstatur seruitium, & eodem modo feudum deuoluitur, idem adhibetur honor, et si trāsferatur eadem lege, quam ipse habet, & eodem modo, quo possidet, omne cessat interesse, et si feudum est indiuisibile non diuiditur, quia prohibitum in specie, & non est hic articulus, de quo tractamus: interesse voluntatis non adest, si secundum *Andr. in locis suis ordinarijs* concessio intelligitur, prout ius intelligit ad *text. in l. si eius ff. de seruis*. vnde si lex permittit refutationem, & alienationem in proximè successurum, fiunt omnia ex eadem voluntate, & permiffu concedentis. Tertium, quòd transferatur feudum alio modo, quam ipse elegit, iam apparet ex præcedenti responsione non subsistere, si dicitur Dominum permiffisse, & sic elegisse.

Loffred. non disputat aliter articulum; sed tantum interpretatur verba *Andr.* & ex illis quærit fundare solam, nudam, atq; simplicem refutationem permiffam, in quo sunt concordēs cum *Camer.* qui negat venditionem, aut alium contractum licitum non aduertentes *Andr.* contrarium expresse firmasse intantum, quòd voluerit refutationem absque speciali titulo contractam esse nullam, & dicitur fieri per congruum modum, quando titulus est venditionis, donationis, aut alterius contractus.

Casus *Loffred. in consil. 3.* de refutatione facta cum reseruatione vsusfructus, an valeat, non est ad nostram quæstionem *ibi* non erat simplex refutatio, sed cum reseruatione vsusfructus, quæ est pars domini, ex quo inducebatur diuifio feudi, ideò non valebat, vt considerat ad propositum *Fab. de Ann. in consil. 46. num. 7. & in consil. 30. num. 23.* erat prohibitum per *Pragmaticam nouem capitum*, postquam vetitum est Proregibus assentire, ergo necessarius erat assensus, & demum ex gratia conceditur in anno 1535 in donationibus faciendis contemp. at. one,

matrimonij, quæ non vidit *Bammasar.* & eleganter consideravit *Pub. de Ann. in cons. 41. in fin.* & dempto usufructu non poterat sustineri, quia alias non refutasset, & consideratur individuum voluntatis iuxta supra tradita, vnde non facit ad casum, qui articulus ex præfatis Capitulis Ciuitatis redditur indubitatus, & indisputabilis.

Ex his si *Andr.* intelligeretur iuxta intellectum *Camerar. vel Loffred.* indubitanter dicendum esset, quod sibi ipsi esset cōtrarius, quodq. communis opinio esset contra eum, sed quæso attendatur, nam rectè intuecī *Andr.* non discedit à supra firmatis per eum, & verba sunt admodum clara.

Dixerat *Andr.* quod alienatio est permissa, quia est magis, quasi refutatio, ergo non loquutus fuit de propria refutatione dicit, quod est permissa concessio ad libellum, dicit, quod per *iura Lotbar. & Federic.* & per nostram *constitutionem* non sunt correctæ *iura in §. sed & res, & in §. etsi libellum,* reddens rationem, quia non est propriè alienatio, sed quasi refutatio, quæ sunt verba propria *text. dicti cap. 1. de alien. feud. pat. 24* & verbum, quasi denotat improprietatem *l. 2. ff. de usufruct. ca. rer. qua. us. consum. l. si quis non quasi heres ff. de acquir. hered. Arsin. in l. 1. de acquir. possess. colum. 4. ubi las.* Dum igitur incontinenti hoc firmando, concludendo dicit *inquantum refutat agnato, valebit sine assensu, cætera pacta non,* per illam *constitutionem* optimè dixit: nam si nō alienaret agnato, sed extraneo, non valent pacta secundum *Camerar.* aut cōtractus alij secundum *Loffred.* obstante *constitutione,* quæ vetat omnes alienationes, nec refert, quod loquatur per verbum *refutat*: si supra firmavit omnes alienationes inter agnatos proximè successuros non esse alienationes, sed refutationes, quod indubitanter firmatur ex verbo illo, videlicet *agnato ad differentiam extranei;* nam alias sufficiebat dicere, *inquantum refutat sine assensu valebit, cætera pacta non,* cum iam quæstio erat de refutatione in agnatum, sed dicendo *inquantum refutat agnato,* in hoc est vis *Andr.* vt si refutaret alteri hoc esset prohibitum per *Constitutionem,* & sensus erit, *inquantum refutat agnato,* idest contrahit cum agnato valebit, cætera pacta non, idest ceteri cōtractus, qui non sunt inter agnatos, & secundum hunc intellectum *Andr.* non est sibi cōtrarius, & se conformem reddit dictis in præcedentibus; vbi expressè firmat alienationem permissam, non obstante *constitutione,* & *iura prædicta communia,* non correctæ per *Constitutionem,* quæ *iura,* vt diximus, lo-

quantur in qualibet alienatione in proximè successurum, ex eo, quia non dicitur alienatio, sed omnia resolui in vim refutationis: ergo si *Andr.* appellat hos cōtractus refutationes, quas cum agnatis proximioribus lex admisit; igitur dum dicit, *inquantum refutatur agnato, valebit sine assensu, cætera pacta non,* oportet intelligere de refutatione, vt supra per eum declarata, quæ comprehendit omnem alienationem, quatenus fit cum agnato proximiori, & idè expressit de agnato; cætera verò pacta non, idest omnes cōtractus, qui non fiunt cum agnato, & fortificatur intellectus: nam si post hæc verba *Andr.* statim transit ad quæstionem, in quod nomen cōtractus cadit refutatio, & firmat, quod oportet, quod habeat specialem titulum venditionis, donationis, aut aliū, quodq. dicendo simpliciter *refuto,* non valeret; ergo oportet, quod *Andr.* non sit loquutus de simpliciter, & nuda refutatione, sed de quolibet cōtractu facto cum proximo successuro, cū fiat per illos refutatio, alias non subsisteret, rursus, & fortius idem *Andr.* post prædicta verba *num. 7.* prorupit in hæc verba supra etiam ponderata.

Qui ergo non potest alienare sine assensu alienius, non poterit refutare, quia refutatio alienatio est, nisi quando potest alienare, vt inter agnatos: ergo loquutus est *Andr.* de refutatione in extraneum, dum dixit, *quis non potest alienare sine assensu, non potest refutare;* & dum postea dicit, *nisi quando potest alienare sine assensu, vt inter agnatos, quod tunc potest refutare:* ergo firmat, quod potest fieri quælibet alienatio inter agnatos, & firmando expressè, quod refutatio est alienatio: ergo dum dixit, *inquantum refutat agnato, valebit,* intellexit de alienatione in agnatū, quod non habet responsum, etsi *Andr.* firmauerat *Constitutionem* illam non comprehendere alienationem inter agnatos; & dum dixit *cætera pacta non,* allegat illam *constitutionem,* quæ non comprehendit agnatos proximios: igitur intelligendo *Andr.* secundum legem, quam allegat, oportet dicere, quod loquitur in refutatione, & cōtractibus, qui fierent cum extraneo, vt sic ex his dicamus voluisse *Andr.* declarare *constitutionem* illam esse generalem prohibitivam omnium cōtractuum indifferenter, præterquam illorum, qui fiunt cum agnato proximiori, qui etsi loquatur per verbum *refutare,* iam supra dixerat per verba expressa illius *text.* quod alienare agnato, etiam quod concedatur ad libellum, refutare est, & tandem idem *Andr.* post *nu. 8. in verb. quid ergo in eodem §. etsi libellum,* dixit quid ergo si *refutans*

fatans per congruum modum vendendo, aut donando velis post succedere illi, cui sic refutavit, quia moritur sine masculo, vel herede legitime nato; an potest. & remittit se ad dicta in c. 1. de eo, qui fin. fec. agnat. adeo quod idem Andr. ponit contractum venditionis factum cum proximo successuro, appellat hanc refutationem: immo dixit esse congruum modum refutandi, & tandem determinat hanc esse speciem refutationis per disposita, & dicta in capit. 1. de eo, qui fin. fec. agn. ubi non loquitur nisi de refutatione, ita quod non videtur posse dubitari amplius in verb. Andr. super quibus cogitetur: nam equidem hæc mihi videtur pura veritas, & germanus intellectus verborum Ifern.

Quicquid dixerit Franc. de Amic. in loco supra allegato, qui non percepit veram mentem Andr. & substantiam verborum illius, suusque intellectus non potest sublineri secundum supra ponderata, est verum, quod antiqui nostri simpliciter tradiderunt esse admittendas refutationes simpliciter factas continententes tantum refutationem integram feudorū immediatis successoribus, absque alia conditione, aut pacto feudum tangente, sed quod sit tantum præventio successionis pura, cedere loco, & tollere se de medio, quando sine assensu celebrantur, sed hoc in refutationibus: verum quoad ceteros contractus, videlicet obligationis, venditionis, donationis, permutationis, & aliorum quorumcumque factorum cum immediatis successoribus, ultra refutationem, an valeant in hoc procedunt allegata, considerando rationem fundamentalem, & radicem articuli, cum omnis vis consistat, quod non dicitur fieri alienatio in proximè successurū, & nullum præiudicium Domini, nec etiam voluntatis considerari potest, sed est persona contemplata immediatè vocata ad successionem, in qua non adest ratio diuersitatis, vt fieri possit alienatio totius; & non obligatio, aut similis contractus, pro conclusione quorum pondero, quod si secundum Andr. & omnes non dubitatur permissam esse alienationem à iure in proximè successurum, nunc sic sub verbo alienationis venit pignoratium, & hypothecatio, ex reg. text. in l. fin. C. de reb. alien. non alien. de quo latissimè infra in §. 6. igitur si potest contractum facere alienationis, poterit facere contractum pignorationis, & omnem alium, qui sub verbo alienatione comprehenditur, & rursus vt supra diximus num. 12. & 13. alienatio per libellum, quæ omni feudatario erat permissa cum extraneo est restricta hodiè tantum in immediatè successuram per dictum text.

in §. si libellum, sed sic est, quod non fiebat differentia inter dationem ad libellum, & pignorationem: nam vtrumque erat permissum iuxta text. in §. rursus, quibus mod. feud. amitt. ibi postquam ad libellum dederit, vel pignori obligauerit, & in §. si clientulus de alienatione feud. ibi si clientulus fecerit libellum, vel aliud de medietate feudi, & in eap. professio, quod iuris sit ibi, vel per libellum, vel aliter alienauerit, ergo cum hæc dispositio antiquitus permissa sit quoad extraneos correctæ, & quoad immediatè successores permissa, sequitur quod pignoratio includitur sub permissione refutationis, cum vtrumque importet alienationem, & quæcumque sit, vt supra fundauimus, auctoritate Andrea est in immediatè successorem permissa; & secundum prædicta iam est per Collaterale decisum, videlicet valere quemcumque; contractum cum immediato successore absque alio assensu, vt in negotio Ducis Boiani, & iterum in negotio Marchionis sancti Luciti, cum Placido de Sangro.

S V M M A R I V M.

- 1 Refutatio, quæ fit Domino, an valeat, si refutans habet descendentes.
- 2 Vasallus potest alienare feudum in Dominum absque alio assensu.
- 3 Refutatio, quæ fit Domino potest fieri etiam quod refutans habet filios, quia tunc dicitur alienare in Dominum, quod à iure est permissum, & hæc est communis.
- 4 Doctrina Camer. declaratur.
- 5 Alienatio feudi facta in primogenitum Regis, an valeat absque assensu, remissum.
- 6 Refutatio, quæ fit Domino ab habente filios, quomodo adhuc retinet nomen refutationis.
- 7 Ratio ponitur, quare in alienatione, quæ fit in Dominum, non requiritur assensus.
- 8 Dispositio rei feudalis cum assensu est eadem, quæ de re allodiali.
- 9 Text. in cap. 1. de successione feud. limitatur, quando feudatarius disponit cum assensu Domini.
- 10 Testamentum in feudo hereditario valet cum Domini assensu, quando disponitur in alium, quàm in immediatè successurum, & num. 29.
- 11 Feuda sunt de per se alienabilia, & in commercio.
- 12 Feudum etiam in Regno ammittitur alienatum sine assensu, quando fiscus præuenit feudatarium in auocatione illius.
- 13 Constit. Regn. constitutionem diuæ memoriae habet etiam locum contra fiscum.

- 14 Testamentum in quo directus Dominus est institutus heres validissimum.
- 15 Testamentum in feudo hereditario validum, dum est institutus immediatus successor.
- 16 Text. in l. fin. C. de edict. Diu. Adr. habet locum in feudis hereditarijs.
- 17 Institutio facta persona non vocata a lege inuestitura importat alienationem.
- 18 Prohibitio alienare venit prohibita heredis institutio extranei, sicut e contra data potestate alienandi venit institutio, & quavis alia dispositio per actum ultima voluntatis, & hac est communis.
- 19 Hæres in feudo hereditario tenetur habere ratum factum defuncti legitimum, sicut in feudo ex pacto.
- 20 Successor in feudo hereditario potest grauari usque ad concurrentem quantitatem valoris feudi, & si non consecrerit inuentarium tenetur ultra.
- 21 Inuentarium in feudo hereditario releuabit tantum, ut heres non teneatur ultra valorem ipsius feudi.
- 22 Dotarium, an possit constitui in ultima voluntate, sicut per contractum inter viuos.
- 23 Transuersales nullum habent ius contra testamentum defuncti, turpi persona non instituta.
- 24 Vtens iure suo neminem dicitur fraudare.
- 25 Text. in l. cum a matre C. de rei vendic. procedit in his, in quibus testator habet liberam dispositionem.
- 26 Distinctio solemnis circa actum, quando potest dici in fraudem, & quomodo datur illius reuocatio.
- 27 Reuocatio, qua datur successor ex causa fraudis, non excedit legitimam alias ipsi debitam.
- 28 Doctr. Andr. in §. sed & res, per quos fiat inuestitura bene declaratur.
- 30 Decisiones alijs facta, seu casus, qui occurrerunt adnotantur pro validitate dispositionis rerum feudalium in beneficium directi Domini.

A R G V M E N T V M.

Refutatio, quæ fit Domino, siue per actum inter viuos, siue per ultimam voluntatem, instituendo ipsum heredem semper est valida, etiam quod refutans habeat descendentes, quia vasallus potest feudum alienare Domino absque alio assensu. Text. in cap. 1. de success. feud. non procedit in alienatione facta cum assensu, nec quando est institutus immediatus successor in feudis, Text. in l. fin. C. de edict. Diu. Andr. habet locum in feudo hereditario, in quo inuentarium non releuat usque ad concurrentem quantitatem valoris feudi, sed bene, ut ultra non teneatur. Prohibitum alienare est prohibitum extraneum instituere hæ-

redem, & e contra permilla alienatione venit heredis institutio, aclus quando dicatur in fraudem, & quomodo reuocatur,

S. I L.

ED quid in refutatione, quæ fit Domino, an possit illa fieri, & valeat etiam in præiudicium filiorum, vel agnatorum, & quid in feudo ex pacto, & prouidentia, non hereditario, latè habetur in cons. meo . . . 2. volum.

facto in causa Principis Bisiniani, dum Regi directo Domino feuda refutauerat, & ibi latè quomodo potest considerari fraus respectu successoris.

Sed notate in hac materia refutationis Domino faciendæ, quando feudatarius habet descendentes, quia tunc videtur, ut valere nõ possit in vim veræ refutationis, cum non sit Dominus immediatè successor, quod aduertit Camer. in cap. imperialem cart. 73. d. terg. vers. quinta conclusio 2. colum. ibi, & sic intelligendo.

Sed loquitur in feudo quaternato secundum quid, in cuius alienatione requiritur assensus vtriusque, quod non procedit in feudo simpliciter quaternato, quia tali casu refutando Domino dicitur alienare, cum quod non requiritur assensus, quia in Dominum fit alienatio ad text. in cap. 1. extra de feud. ut infra latius dicemus.

Et sic intelligitur Andr. in cap. 1. de alien. feud. pat. num. 7. dum tradit posse Domino refutari etiam in præiudicium filiorum, loquendo in feudo nouo ex pacto, vel hereditario antiquo, nam sicut alienando cum assensu teneretur habere ratum, sic refutando Domino, quia alienatio est, quod latius declarauit Io. Vincent. de Anna in repet. cap. 1. de vasall. decrep. atat. in rubr. in verb. refutauit, & hæc est communis omnium sententia, & loquuti fuerunt Doctor. etiam in feudo nouo ex pacto, quod in primo acquirente est loco feudi hereditarij, ut illud refutari possit Dño in præiudicium descendendum, & conclusionè reassumit Io. Tho. de Mar. super feud. tit. 3. lib. 1. de feu. ex pact. et prouid. n. 30.

& quod dixit Camer. ubi supra procedit secundum eosdem terminos, sua enim quæstio, ut dixi est in tenente feudum quaternatum secundum quid, in cuius dispositione requiritur assensus vtriusque Domini, vnde dum habens descendentes, refutat Domino immediato, nõ potest valere in vim refutationis, quia dicitur alienare; cumque in alienatione requiratur vtriusque assensus, merito assen-

assensus Baronis tantum, dum sibi ipsi videatur assentire, non potest convalidare refutationem, seu alienationem, quæ per talem refutationem inducitur, quod non procedit in feudo, quod à solo Rege recognoscitur, nec procedit in feudo plano, in quo solus Baronis assensus sufficit, & hæc est vera ratio, & dum *Camer.* opposuit contra *Andr.* dicentem, quod non refutabit feudatarius Domino immediato, quia sic fraudaretur Dominus directus collatione eiusdem, quam habebat per *Constit. Regn. post mortem*, vult enim *Camerar.* quod nulla possit considerari fraus, dum est Baro immediatus successor, quia ad ipsum feudum deuoluitur, dico enim quod malè *Camerar.* reprehendit *Isern.* quia si non consideratur fraus in deuolutione, consideratur in collatione, dum enim feudum vacat, licet ad Baronem deuoluitur, tamen Rex habet collationem, & conferre tenendum à Barone, quo iure veniret priuandus, si haberet ex refutatione, quod est illud, super quo *Andr.* fundat dictum suum, idemque declarat in cap. 1. §. post refutationem de vasall. qui contra *Constitut. Lothar.* & propterea cessante ratione collationis in feudo plano, omnis cessat fraus, & consequenter posset refutari Baroni, & sic limitatur doct. *Andræa*, vt per eundem in d. §. post refutationem, quæ omnia hodie cessant, si vigore capitul. *Papa Honorij* Baro habet vtrumque, videlicet deuolutionem, & collationem, vt supra latius declarauimus, ob quod cessat omnis fraus, & non existentibus descendentibus Dominus immediatus est successor, & consequenter per *text. in cap. 1. de alien. feud. pat.* valida erit refutatio etiam in casu *Camer.* videlicet in feudo mixto, & sic defenditur, & limitatur doct. *Isern.* ratio enim, quare valet refutatio facta Domino directo, etiam quod vasallus filios habeat ea est, quia dicitur alienatio, quæ in Dominum est permixta, nec alius requiritur assensus, ex *reg. text. in cap. 1. extra de feud. ubi Imol. in 1. notab. & est communis omnium, Andr. in d. cap. 1. §. post refutationem 1. col. de vasall. qui contra *constit. Lothar. & idem Andr. in d. §. est libellum, ubi dixit*, quod qui potest alienare absque assensu, potest refutare, & qui non potest alienare sine consensu Domini, non potest refutare, quia refutatio alienatio est, & ob id cõcludit, quod potest refutari Domino, etiam quod refutans habeat filios, quia alienatio est, ergo valida est alienatio in Domino absque assensu, si ob hoc valet refutatio, *Cur. 4. part. verb. ab hoc principaliter quare ibi, quarto fallit, & per prius Ardig. dixit hoc esse indubita-**

tum in *summ. tit. vtrum pig. oblig. feud. prohib. cap. 116. Bald. Aluar. & Prapof. in cap. imperialem de prohib. feud. alien. per Fred. Afflic. in constit. constitut. diua memoria nu. 33. & idem Afflic. in cap. imperialem quæst. 20. nu. 5. Camer. in d. cap. imperialem fol. 12. à terg. lit. P, & f. 31. à ter. 4. col. lit. S, & Loffred. in *conf. 17. ante num. 53.* tradit pro indubitato ex *reg. text. in d. cap. 1. extra de feud. alienationem feudi valere in Dominum directum, hinc fit quæstio, an idem sit, quando fit in primogenitum Regis absque alio assensu, quod firmavit Afflic. in d. cap. imperialem 20. quæst. & ibidem Capyc. cart. 22. licet Loffred. ubi supra tenuerit cõtrarium, & malè, vt videri poterit in allegato consilio meo facto in negotio Principis Bisiniani, & ob id, quod dixit idem *Camerar. fol. 33. à terg. 4. col. in fin. vt Dominus sit immediatus successor feudatarij, & liceat ei refutare, quando non habet filios, nam alijs illi essent successores, istud inquam dictum, vel locum habebit in feudo ex pacto antiquo, quod in præiudicium filiorum, & agnatorum, sicut non potest alienari, non potest refutari, vel intelligitur secundum quæstionem *Andr. ibi* in feudo mixto, vel tandem loquendo de propria refutatione strictè, non autem respectu alienationis, quæ ex ea inducitur, nam dum non est præuentio successionis, tunc intrat articulus, quod importabit alienationem, quæ cum in Dominum sit permixta, propterea secundum *Andr. in d. cap. 1. de alien. feud. pat.* valebit etiam quod habeat filios, & retinebit nomen refutationis respectiue, quia exiuit à Domino, & ad ipsum reuertitur, vt idem *Andr. ibidem* per prius declarat, inducitur enim renunciatio feudi, & illud retrahit in Dominum, & vtilè dominium consolidatur cum directo, & hæc resignatio dicit *Andr.* quæ fit in Dominum, appellatur refutatio, per quam resoluitur primus contractus infeudationis, quæ notentur pro vera indagacione terminorum, & distinctione hinc inde in hac materia confusim traditorum.***

Et ratio huius communis conclusionis, quod dum contrahitur cum Domino donatur, vel alio modo in illum fit dominij translatio, assensus non requiratur illa est, quia cessant in ea rationes prohibitiuæ alienationis feudorum consistentes in interesse Domini fidelitatis deuolut. seruitij, ac etiam honoris voluntatis, atque reuerentiæ illius, ita quod habetur, ac si cum assensu esset facta dispositio, quo casu nil differt feudum ab allodio, & iudicatur feudum, vt res allodialis, vt bene explicat *Precc. in 33. differ. inter feud. ex pass.*

pat. & feud. hered. & in 2. differ. ibidem dicit, quod feudum hereditarium est res propria defuncti sub regula feudali, quoad Dominum, sed eo assentiente nil differt ab alodio, & ideo secundum eum poterit disponere, prout vult, hinc limitatur dispositio *text. in cap. 1. de success. feud. ibi nulla dispositione defuncti in feudo manente, vel valente*, limitatur inquam quādo cum voluntate Domini disponit loquendo in feudo hereditario, ut per *Andr. in cap. 1. de nat. succ. feud. in addit. 2. col. vers. quid ergo*, ob quod *Afflic. in 10. consil. constitutionem diua memoria* dixit valere testamentum in feudo, dum non disponitur in personam videlicet immediatē successurū, quando assensus præcedit, & hæc est communis, ut per *Bald. Aluar. Propos. & alios in S. donare, qualiter olim pot. feud. alien. congerit Anna pater in alleg. 69. num. 56.* cum feuda sint de per se alienabilia sunt
 31 in commercio, & propter quoddam extrinsecum, quod est Domini assensus alienatio est prohibita, ut pluries diximus auctoritate. *Io. Fab. in S. non solum insit. de leg. elegans doct. Andr. in S. illud post nu. 70. 3. col. in fin. de prohib. alien. feud. per Freder. late in cons. meo 86. & in cons. 27. 1. vol.*

Sed limito hanc conclusionem procedere in alienatione quacumque, quæ cum directo Domino immediatē fiat, sed si fuerit facta alienatio feudi Titio sine assensu, & demum per mortem illius, vel per delictum quomodocumque fiscus illi succedat, non poterit pretendere fiscus validitatem contractus interpositi cum alio, ex eo, quia illi ipse successit, cum verum sit dicere contractum cum ipso non fuisse factum, sed cum Titio, qui assensu indigebat, ex cuius defectu contractus fuit nullus, & dominium nunquam fuit translatum, unde fiscus in nihilo successit, quia nil repetit post mortem Titij, cui succedere intendit, & dum ipse non contraxit, non potest dici, quod assentit sibi ipsi, & dum vellet assentire post mortem, res non est integra, & assentiendo esset super contractu defuncti non suo, super quo necessarius esset explicitus assensus, quia tacitus nunquam intercessit, si non contraxit, nec alienationis notitiam habuit, & si alienans reuocauerit vigore *Consil. Regni constitut. diua memoria*, tanto magis firmatur nullitas contractus, etiam quod reuocatio fuerit interposita post mortem emptoris, siquidem *Consil. Reg.* hanc præbet facultatem alienanti, qui si à fisco præueniretur feudum amitteret, iuxta tradita per *Andr. ad propositum in d. cap. 1. S. post refutationem 3. column. de vassal. qui contra Consil. Lothar. &*

*in cap. 1. qui iur. sit, & cum hæc facultas reuocandi sit concessa alienanti ad euitandam eaducitatem feudi, quæ facultas est acquisita per alienationem factam, non potest illa tolli ex præsentia successione fisci, cum constitutio prædicta contrahentibus dat facultatem reuocandi, in quo nil commune fiscus, ex eo, quia successit emptori, cum præcedat ius acquisitū reuocandi, & cōtra fiscū etiam
 13 habet locū constitutio prædicta, dixit notabiliter Andr. in c. 1. S. donare, qualiter olim pot. feud. alien. & aut fiscus vult venire iure proprio, & nullum habet, quia siue succedat ex contractu resolutio, vel ex lege feudi propter delictum commissum, si non reperit dominium feudi, aut ius aliquod feudale in morte Titij emptoris, nullum ius prætere posse, aut verò vult repræsentare personam emptoris, & tunc sicut nullitas cum illo esset indubitata, & reuocatio vigore constitutionis procederet, ita etiam cum ipso fisco, ob quod apparet malè iudicatum per Iudices rebellium in causa illa relata per *D. Minad. in repet. constitutionis in aliquibus in 5. notab. num. 8.* quam decisionem idem *D. Minad.* non est sequutus, fundatur enim in eo, quod constitutio prædicta non debet operari contra Fiscum, & inducta in fauorem, & in augmentum nõ debent retorqueri in odium, quibus supra est responsum, siquidem reuocatio per constitutionem inducta est in fauorem partium alienantiū, & contra fiscum, qui aliàs ex alienatione feudum acquirebat, & in casu de quo agitur reuocatio exercetur contra contractum factum cum tertio, & non cum Fisco, & si ad finem, ut Fiscus non præueniat, alienans debet ante litem cōtestatam reuocare, & agere, & totū hoc est contra Fiscum, ergo quomodo potest dici, quod reuocatio per constitutionem inducta non habet locum contra Fiscum, quæ apud me nullam habent dubitationem.*

Redeundo nunc ad articulum propositum, & ad conclusionem supra firmatam; quod alienans in Fiscum, seu directum Dominū alio non indiget assensu, apparet quod stante hac ratione sic fundata, & declarata
 14 per veros iuris terminos, sequitur quod vana fuit dubitatio aliquorum in hæredis institutione, ut si feudatarius faciat testamentum, & in eo instituat directum Dominum hæredem in feudis, dubitarunt inquam, an sit valida dispositio.

Aut enim Dominus est immediatus successor, deficientibus descendantibus, aut agnatis, & articulus non est disputabilis, si vult capere ex testamento; nam aliàs venire

15 nre posset ad successione[m] ex contractu resoluta, & sicut in feudo hereditario testamentum est validum, dum instituitur immediatus successor, & non procedit dispositio *text. in d. cap. 1. de success. feud.* secundum latius tradita per *Frecc. ubi supra in 20. diff. Ioan. Vincent. de Ann. in repetit. constitution. constitut. diua memoria num. 134. glos. in Constit. Regni hac. edictali*, quod in feudo hereditario dixit *ibi Andr.* bene procedere, & dum dispositio fit in Dominum, articulus non est dubius *Camerar. fol. 32. lit. F.* qui in casu suo male loquitur, & decisum, & practicatum est contra suam decisionem, ut semper valeat testamentum, & institutio, quando est institutus successor à

16 lege investituræ immediatè vocatus, hinc habet locum in feudis hereditarijs remedium *text. in l. fin. C. de edict. Din. Adr. toll. latè per Afflic. in sua decis. 119. & in consilio meo 18. 1. volum. & successu[m] cum Dominus dicatur immediatus successor, ut diximus supra cum *Camerar.* in materia refutationis, sequitur quod testamentum, seu institutio erit valida.*

Aue Dominus non est immediatus successor, quia adsunt descendentes, vel alij vocati ex lege investituræ, & tunc institutio personæ non vocatæ à lege investituræ importabit alienationem, dicit *Andr. in cap. 1. §. filij tantum de succ. feud.* qui allegat *textum in l. peto §. fratre de leg. 2.* quod per prius tradidit *Arduz. in tit. verum vasall. pot. leg. feud. cap. 126. Afflic. in d. cap. imperialem num. 32.* qua ratione attentata *idem Afflic. in d. constitutione constitut. diua memoria* voluit *ibi num. 4.* quod vigore illius constitutionis prohibentis quaecumque alienationem, venit etiam prohibita sine assensu institutio hæredis extranei, siue legatum, quia alienare dicitur, quod per prius dixit *glos. ibi*, quod per prohibitionem alienationis factam per dictam *constitutionem* intelligitur etiam prohibita testamenti factio, quia alienare est.

17

18

Si ergo importat alienationem, & hæc est permissa in Dominum cessantibus in eo omnibus rationibus, ex quibus assensus eisdemmet requirebatur, sequitur indubitatè, quod valida erit institutio, si instituendo dicitur alienare.

Sed fortius data potestate, seu facultate alienandi venit hæredis institutio, & quolibet dispositio per actum ultimæ voluntatis, allegatur ad hoc cõmuniter *text. in l. si quis prioris §. caterum C. de secund. nupt. ita Bar. in d. l. peto §. fratre de leg. 2. Frecc. latè in quaest. 38. num. 10. libr. 2. in meo cons. 2. num.*

171. 1. volum. *Tab. de Ann. latè in cons. 3. & latissimè innumeros cumulando in cons. 86.* & hæc est communis *omnium* opinio igitur si lex præbet facultatem alienandi in Dominum absque alio assensu, idem dicendum erit de hæredis institutione, quia alienatio est, eademque rationes militent in vno casu, quæ in alio respectu potestatis, & validitatis dispositionis à lege approbatæ, nec

19

20

21

differt feudum ab allodio, dum in eius dispositione opus non est Domini assensu, nec ex parte successorum aliud ius prærenditur, quam hereditarium ex persona defuncti, cuius hæredes esse tenentur, illiusque factum legitimum ratum habere debent, quod non est in feudo ex pacto non hereditario, de quo latius *in consilio meis 13. 52. & 88. 1. volum.* hinc ut aliàs pluries diximus, successor in feudo hereditario potest grauari vsque ad concurrentem quantitatè[m] valoris feudi, & si non cõfecerit inventarium, tenetur etiam ultra, de quo per *Loffred. in suo cons. 46.* dixit per prius *Andr. in cap. 1. an agnat. cum alijs per me cumulatis infra*, & hoc modo intelligitur, quod *Andr.* sapius dixit, videlicet in feudo hereditario non releuare inventarium, quia feudum est de hereditate, sed bene releuabit secundum *eum* in hoc, ut ultra vires non teneatur.

Ponderetur decisio *Andr.* individualis in §. *donare qualiter olim pot. feud. alien. mouet* 22 *ibi* enim quætionem, an *Constitutio Regni licentiam*, qua loquitur in c. instituyente dotarium in feudo, ut possit illud constituere, absque assensu, habet locum in legante, in testamento præsupponendo regulam secundum *eum*, quod illud, quod potest fieri inter viuos possit etiam in ultima voluntate, ad quod allegat *text. in l. pactum ff. de pact. iur. Et a glos. & in §. unico, ubi glos. fin. insit. de leg. fus. can. toll.*

Loquitur enim primo loco in feudo ex pacto non hereditario, & limitat regulam, de qua supra, quia feudum per mortem devoluitur ad filium, non ut testatoris, sed legis beneficio, cumque succedat iure proprio, & dispositio confertur post mortem in tempus, quo feudum est alienum, & extinguitur est cum vita omne ius defuncti, propterea non valet constitutio dotarij, seu legatum illius in testamento, quod si hoc non repugnaret, dicit *Andr.* quod procederet regula, ut quod potest fieri inter viuos, possit etiam in ultima voluntate.

Idem Andr. ibidem num. 8. iterum mouet quætionem arguendo, quod *constitutio* loquitur de constituyente dotarium, & sic per actum inter viuos, & aliud est relinquere in

Z   vltima

ultima voluntate, & tandem loquens paritet in feudo ex pacto idem concludit per easdem rationes, limitat demum, secus si feudum esset hereditarium; nam tunc tenetur heres seruare voluntatem legitimam defuncti arguit contra, & dicit, quod *constitutio* loquitur de constituyente dotariū, non de legante, & sic non erit legatum inualidum ratione rei, sed quia non constituit, & *constitutio* requirit constitutionem, & quod potuit non fecit, & quod fecit non potuit, quia *constitutio* loquitur de constituyente, non de legante, subdit maximè si fieret sine consensu Regis, adeo quod cum consensu valeret, & quod dicit inferius, nec Rex posset consentire, postquam alij deferretur, ve ex præmissis intelligitur, secundum *Modernos Addentes ibi* in feudo ex pacto.

Hæc quæstio in dotario non est in casu nostro, quia est data potestas alienandi, sed omnis vis *Andr.* est in verbis *constitutions*, quæ loquitur de constituyente dotarium, & in alienante firmat *Andr.* regulam, quod possit etiam disponere in ultima voluntate.

Rursus dicit, quod quando fit cum assensu, valida est dispositio in feudo hereditario, si igitur *Andr.* fundat, quod constituere dotarium est diuersum à legare, quodque qui legat non constituit, sed fatetur, quod qui potest alienare, potest disponere in ultima voluntate, quando res est ad heredem transmissibilis, ergo si fundatum est, quod instituire heredem extraneum est alienare, & in facultatem habente alienandi, communis *omnium* est opinio comprehendendi heredis institutionem, sequitur, quod secundum *decisionem Andr.* sumus sub regula permissiva, & sicut *Dofor.* dixerunt in feudo, quod prohibitus alienare, est prohibitus instituire heredem, & ubi id habet locum *constitutio constitutionem diua memoria* in heredis institutione, licet loquatur in alienatione secundum *Afflic. ibidem*, ergo sic è contrario permittitur alienatione dicitur etiam esse permissam heredis institutionem, quæ cum semper valeat, quando fit cum assensu, secundum *eundem Andr.* loquendo in feudo hereditario, & hic ille non requiratur, sed sunt feuda ad instar allodialium, proinde omni iure dicere debemus, quod sicut inter viuos permittitur dispositio, ita pariter per testamentum.

Et ne dicamus deficere *decisionem* in primo articulo, legatur *Ardiz. in sua summa in titulo utrum vasall. possit vender. sus percipit cap. 112.* ubi quod potest vasallus vendere, proprietario donare, legare,

aut causa mortis ius suum cedere, id est quæ *Curtius in suo tractatu feud. 4. part. 14. quæstione in fin. verb. prædictam communem conclusionem*, ubi pro absoluto traditio possit vasallum donare Domino feudum, vel eum heredem instituire, format enim quæstionem, an vasallus possit in feudo constituere seruitutem sine Domini assensu, & post firmam conclusionem, quod valebit in vita vasalli, sed resolutio eius dominio euascescit seruitutis constitutio, dicit *ipse*, quod hæc conclusio limitatur, quando feudum reuertitur ad Dominum, vt Dominum, secus si reuerteretur ad eum, tanquam priuatum, veluti quia vasallus ipsi Domino donasset feudum, vel eum heredem instituisset, &c. idemq; tradunt *Moderni Addentes ad Isr. in cap. 1. in §. huius autem generis num. 12. tertia colum. in verb. vel dicas per successio- nem*.

Aliqui voluerunt institutionem hanc infringere sub specie considerationis fraudis, dum venit ex ea excludendus legitimus successor, sed vana est consideratio, loquendo in feudo hereditario, maximè descendentes non existentibus, quibus tantum testator relinquere tenetur legitimam eis iure naturæ debitam, si enim libera est dispositio in feudo hereditario cum Regis assensu, & qui disponit iure suo vitur vt à lege est permittitur, nec ius successoris tollit, si nihil ei debet, & ille nullum ius habet in feudo radicatum, ita quod si non habet, nihil illi tollitur, si testator illi relinquere non tenetur, quia omnis dispositio defuncti tenet in re sua, & nihil ab ea detrahitur per transuersales, turpi persona non instituta ad *text. in l. fratres, ubi Scribentes, C. de inoffic. testam.* Igitur si dispositio est voluntaria successoribus transuersalibus testator non tenetur relinquere, lex dicit, quod dum quis iure suo vitur, non fraudat, non est in dolo, & nullus læditur, iuxta *text. in regula nullus ff. de regul. iur. ibi nullus videtur dolo facere, qui iure suo vitur*, & per eadem verba loquitur *lureconsult. in l. 3. §. is tamen ff. de liber. homin. exhiben.* cuius regulæ rationem reddit *lureconsult. in l. iniuriarum §. 1. ff. de iniur. ibi iuris enim executio non habet iniuriam*, igitur quomodo potest infringi institutio sub consideratione fraudis, si non datur præsentia iuris, quod fraudari dicitur, dum in feudo hereditario nullum habent transuersales, & non entis nullæ sunt partes, & ob id in propria materia dixerunt *Dofor.* nullo modo posse tractari respectu transuersalium materia dispositionis fraudulenter,

vt per *Loffred. in d. consil. 46. ante num. 24. vers. secundo non obstat*, vbi probatum erat testatorem dixisse velle de omnibus dispo-
 nere in odium transferralis, quòd *consilium* allegauit in dicto *consil. meo 88. in ultimo dubio*, & in his quorum libera est dispositio procedit *text. in l. eum à matre*, dixit *Paul. de Cassr. cum alijs* relatis per *Aymon. in cons. 200.* dum legitime disponitur, & in feudo hereditario consuluit *Roland. à Valle in consil. 71. 2. volum. & latissime terminos distinguens, & omnia cumulans Capbalus in 26 cons. 393. volum. 3.* vnus enim casus est in eo, qui facit actum in fraudem Domini, alius eius, qui facit in fraudem iuris deferendi alteri post mortem, siue velit, siue nolit defunctus, & alius illius, qui ad nihilum successor tenetur, nec prætenus successor habet ius aliquod radicatum in bonis testatoris, in cuius libera potestate est suorum bonorum dispositio; primis enim duobus casibus habet locum materia fraudis, & quia regulatur à iure radicato, & debito, propterea non datur reuocatio ex causa fraudis, nisi vsque
 27 ad concurrentem quantitatem legitimæ, quia in hoc debito est præiudicium, ad *text. in l. 1. C. si in fraud. patr. & dicitur dispositio contra legem, vel contra ius successoris, & sic procedunt dicta per Bart. & Doctorem in l. defuncto eodem titulo*, quando verò sumus in tertio casu, si nullum ius est debitum, merito nulla est timenda materia fraudis, quæ latius exarata sunt in prædicta consultatione facta in casu refutationis olim factæ per quondam Principem Bisiniani in beneficium Catholice Maiestatis, in qua causa non fuit decisus articulus validitatis refutationis si poterat fieri in directum Dominum, sed consultus fuit Rex si decebat acceptare ex eo, quia erat Princeps prodigus declaratus, non habebat integram personam, non poterat disponere, nec de feudilibus, nec de allodialibus, & carebat omni iudicio, quare videbatur Rex ipsemet acceptando disponere in suum beneficium de rebus prodigi nescientis quid agebat, & quid donabat, vt sic à casu illo ad quæst. de qua supra non sit inferendum.

Pondero decisionem *Andr. in §. sed & res, per quos fiat inuestit.* dum tractat, an
 28 valeat infeudatio de iure communi feudorum permessa, si illa fuerit in fraudem agnati facta, loquens in feudo ex pacto, & concludit, quòd etsi per eam non præiudicetur agnato, quia durat durante vita infeudantis, ita quòd disponit ille de iure suo, tamen concludit, & benè, quòd cum lex permiserit feudatario infeudare, quatenus sincerè, &

sine fraude, sequitur, quòd dum fit cum fraude, quòd deficit legis permissio, & remanet dispositio feudi absque assensu legis, & consequenter nulla, verum si hoc fuerit factum cum assensu Domini, tunc sicut potuisset alienare cum eius assensu potuit infeudare, & quanquam præsupponatur in fraudem, nullam vult de ea habendam esse rationem, si non tangitur ius successorum, seu agnatorum, quia durat durante vita infeudantis, qui potest de iure suo in vita disponere ad suum libitum, deficiebat enim infeudatio ex defectu legis statuentis, quòd illa fiat sincerè, & sine fraude, hoc supplet nouus Domini assensus, & consequenter nulla habetur fraudis consideratio, quanquam fraudulenta infeudatio præsupponatur, quia si licebat cum Domini assensu durante vita alienare non est considerabilis fraus, si infeudat cum eodem Domini consensu, & infeudatio alienatio est, ad quòd est elegans *textus in l. prima §. quòd autem ff. si quis in fraud. patron.* quem ad propositum exclusionis fraudis allegat *Abdiz. in summa in tit. si feud. datur in fraud. cap. 16. cuius text. verba sunt infra scripta.*

Quòd autem mortis causa filio donatum est, non reuocatur, nam cui liberum fuit legare filio, quantum vellet is donando non videtur fraudare patronum.

Dum ergo præsupponimus feudorù liberam habere feudatariù dispositionem, dum eù Dñs cōtrahit, vel in Dñm quocumq; modo disponat, tam inter viuos, quàm in vltima voluntate, loquendo de feudo hereditario, & transmissione in heredem, non successione acquiritur, sequitur secundum *praallegata*, quòd vana est fraudis oppositio, quia cui liberum fuit disponere in vita, non intelligitur fraudasse disponendo in morte, & dum cum assensu omnis dispositio validatur, etià quæ habeat fraudis præsumptionem, quando solum tractatur de iure disponētis, quòd in feudo hereditario est absolutum feudatarij, & nihil debetur pœnitus transferralis, & in filio iudicauerūt detrahi debere ab estimatione legitimam tantum, vt in causa Marchionis Lauelli, cum fratre, quia in ea videbatur filius præiudicatus, tanquam debita iure naturæ, propterea extraneus est articulus fraudis, dum tractatur de transferralis, aliàs semper quælibet dispositio testamenti, cum assensu esset nulla, & verum
 29 est communem esse *omnium*, testamentum, in quo extraneus hæres instituitur valere in feudilibus si validatum est legitimo assensu, ad quòd *Doctorem* congerit *Anna patet in prædicta allegat. 69. num. 58.* qui con-

suluit in assensu impetrato post mortem, & malè respectu præiudicij successorum, de quo latè *Camer. fol. 90. 4. colum. litera F.* sed in assensu impetrato ante mortem, nullus dubitavit, de quo per *Afflic. in d. constitutione constitutionem diua memoria*, & declarauimus infra latius, quæ notentur, nam deseruiunt in dies, in casibus contingentibus; & sic vt diximus in *allegato consilio* pro Principe Bisiniani fuit practicum in legato factò per Reginam Poloniæ status Bari, & Rossani Regi Philippo secundo, non obstante quòd habebat filium Regem Poloniæ, eandemque dispositionem fecit quondam Marchio Oriq̄ eius status habens sororem vtrique coniunctam, & nunquam de hoc fuit hæsitatum.

Hæc redduntur indubitata ex conclusione supra firmata auctoritate *Ifern. & aliorum* communiter, vt possit refutari Domino etiam in præiudicium filiorum, ergo non datur, seu consideratur fraus; nam alias nulla, aut inualida esset refutatio; immò ex hoc tanto magis cõfirmatur ex dictis *Andr.* præcedens conclusio, quòd possit directus Dominus institui hæres, arguendo, prout ipse arguit in *d. S. et si libellum*, quòd qui potest alienare, potest refutare, ergo eadem militante ratione, qui potest refutare, potest instituire; & si refutatio dicitur præuentio successionis, ob quòd principaliter illa admittitur, quæ præuentio non solum consideratur respectu immediati successoris, sed etiam Domini, qui aliàs est legitimus successor, & sicut in filium, & in immediatum successorem potest refutatio fieri, ita pariter in Dominum ex prærogatiua dominij directi, quanquam utilis Dominus filios habeat, igitur remanet articulus; benè decisus in vtroque casu, tam potestatis, quam fraudis.

S V M M A R I V M.

- 1 Refutatio cum reservatione ususfructus absque assensu fieri non potest, & non sufficit Proregis assensus, sed Regis, nisi fiat contemplatione matrimonij.
- 2 Refutatio cum reservatione ususfructus valet, si refutans, in cuius beneficium reservatio est facta, illam tollit.
- 3 Lex semper loquitur.
- 4 Actus, qui fit ad conseruandum, & validandum, habetur ac si de nouo fieret.
- 5 Ratio, quare refutatio cum reservatione ususfructus non substat, vt pura reiecta reservatione est indiuiduum voluntatis.

- 6 Actus remanet purus, quando remittitur conditio, aut qualitas, cum qua fuit celebratus, & habetur, ac si à principio fuisset purus.
- 7 Ratio prohibitionis, refutationis cum reservatione ususfructus est diuisio feudi, quæ ex ea causatur.
- 8 Prorex an possit assentire venditioni facta cum pacto, quòd pendente solutione pretij dominium non transferatur, cum videatur hoc prohibitum per Pragmaticam nouem capitum, & concluditur pro parte affirmatiua contra decisionem Domini de Franch.
- 9 Assensus impetratus super venditione absque mentione pacti suspensui translationis dominij pendente solutione pretij, an validet contractum, quando fuit impetratus à venditore, in eius beneficium pactum erat appositum, & concluditur pro parte affirmatiua contra decisionem D. de Franch.
- 10 Pactum suspensionis translationis dominij, donec pretium soluat, est validum in allodialibus.
- 11 Contractus venditionis ex re, & pretio perficitur.
- 12 Pretium ex post facto potest in totum remitti, remanente venditione valida.
- 13 Venditio facta pro certo pretio non operatur translationem dominij nisi pretium fuerit solutum, vel habita eius fides.
- 14 Pactum, quòd pendente solutione pretij dominium non transferatur est de natura contractus.
- 15 Contractus cum pacto reservationis dominij pendente pretij solutione dicitur purus, & non conditionalis.
- 16 Dominij reservatio valida, quando non est perpetua, sed temporalis ad effectum solutionis pretij.
- 17 Expressio eius, quòd tacitè inest naturaliter, nihil de nouo operatur.
- 18 Emptor, qui in possessione reperitur rei empta facta solutione pretij, propter quam erat dominij translatio facta, opus non habet noua traditione.
- 19 Feudum locari potest ad tempus.
- 20 Verba intelliguntur, prout ius intelligit.
- 21 Ponitur ratio, quare assensus super venditione, & non super pacto expeditus non valet.
- 22 Pactum est pars contractus.
- 23 Vitale per inutile vitatur in feudis, quando ad est indiuiduum voluntatis.
- 24 Assensus Domini tollit obstaculum, & valet, qui transfert dominium.
- 25 Venditio facta cum pacto additionis in diem,

diem, vel legis commissoria remanet pura, si pactum remittitur, quod exerceri non potest inuito venditore.

ARGUMENTVM.

Assensus non potest praestari per Proregem in refutatione facta cum reservatione usufructus, nisi contemplatione matrimonij: verum si tollitur reservatio, refutatio remanet pura, & valebit absque alio assensu facta immediato successuro. Prorex assentire potest venditioni factae cum pacto, quod pendente solutione pretij dominium non transferatur, non obstante Pragmatica nouem capitum, quia hoc est pactum naturale contractus, & inest de sui natura, non est perpetuum, sed temporale, & ex eo non inducitur diuisio feudi, quod pactum remitti potest per venditorem, in cuius beneficium est factum, & valebit assensus tali casu impetratus à venditore super venditione, & non super pacto.

§. III.

VIDIMVS ultra tradita per *Loffred. in suo conf. 3.* quod vigore *Regiarum Pragmaticarum* secundum *Camer. in d. cap. imperialem fol. 32.* minimè valeat refutatio cum reservatione usufructus, & hoc est hodie de indubitabili, quae *Pragmatica* etiam vetant Proregibus assentire similibus refutationibus, nisi fierent contemplatione matrimonij, & insuper quod *Io. Vincent. de Ann. in allegat. 35. 1. volum. & in alleg. 97. 2. vol.* tenuit, quod si à refutatione fuerit sublata reservatio usufructus, vel alia qualitas, quae ipsam annullabat, quod remanebit refutatio simplex, & pura, & confirmatur, cum fiat hoc ab eo, qui potestatem habet actum de nouo facere, dum de suo tantum praediuicio tractat, & de eo, quod in sui fauorem appoluerat; & saltem valebit in vim nouae refutationis, & refert in *allegat. 97.* sic fuisse iudicatum, & in *allegat. 35.* dicit per arbitros fuisse causam concordatam, & teneo decisionem fundari in veris iuris terminis; nam lex semper loquitur, iuxta *text. in l. arriani C. de heret.* quae dum ex vna parte annullat refutationem cum reservatione usufructus, ex altera eam confirmat, & validat, quando sit pura absque alia reservatione: ergo si reservatio tollitur, remota est qualitas annullatiua, & consequenter lex prohibitiua, remanente simplici refutatione sub dispositione legis permissiua, quae lex, ut dixi, semper loquitur, & actus, qui fit ad conseruandum, & validandum operatur, ac si de nouo fieret,

& in esse tanquam nouus produciatur, cumulat decisiones *Alex. in l. 3. ff. de acquir. poss. num. 18.* & rursus secundum eleganter considerata per *Camerar. vbi supra*, ratio quare non rejicitur reservatio usufructus, & non remanet refutatio valida, est considerando indiuiduum voluntatis refutantis, qui sine reservatione; aliàs non refutasset, quod cum esset per annulationem reservationis per eundem refutantem factam; merito refutatio tanquam pura sustinebitur, & procedunt termini *text. in l. 1. §. fin. ff. de reb. cor.* & regula quod in feudis vtile per inutile non vitiatur; quae eum habeant effectum successiuum, & spem conualidationis, vel propter assensum superuenturum, vel propter sublationem reservationis, seu qualitatis, quae ipsam annullabant, ita quod stat interim in pendenti, & diximus pluries secundum regulas *Feudistarum*, à quibus communiter allegatur *Io. Fab. in §. non solum, institut. de legat.* propterea dato tractu successiuo, & non effectu nullitatis consumato, quia stat actus in pendenti propter spem conualidationis, sequitur quod cessante causa annulationis ex remotione qualitatis, quae eam causabat, cessabit etiam eius effectus, & quotiescumque remittitur conditio, aut qualitas, eum qua actus fuit gestus, habetur secundum *Ann.* ac si à principio purus factus esset, ex *reg. text. in l. si necessario §. quod si pendente ff. de peric. & commo. rei vend. in l. quaedam ff. de reb. dub. quae iura ad propositum allegat Andr. in cap. 1. de nat. success. feud. num. 27. vers. videtur dicendum, & in cap. imperialem n. 40. de probib. feud. alien. per Freder.*

Cumque ratio quare non valet refutatio reservato usufructu illa sit, quia inducitur diuisio feudi, cum usufructus sit pars dominij, ad *text. in l. 4. ff. de usufruct.* & videretur feudum diuidi in plures, & propterea *Pragmatica* dicta *delli noui capi*, æquiparat casum alienationis reservato usufructu casui reservationis dominij, vel diuisionis feudi inter plures, cuius *Pragmatica* infra scripta sunt verba.

Quinto vbi feudum, quod ab vno tenetur in duos, tres, vel plures in solidum, aut pro parte, vel reservato usufructu, vel dominio transferatur, &c.

Merito sublata reservatione cessat diuisio, & consequenter causa annullatiua, quae ex seq. magis confirmabuntur.

His sic stantibus, de duobus aliis fuit dubitatum: Primum, an Prorex possit assentire, si est facta venditio feudi cum pacto, quod pendente solutione pretij non transferatur

dominium, cum videatur casus particulariter exceptus in dicta Pragmatica, ibi, *vel reservato usufructu, vel dominio, transferatur*. Secundum fuit dubium, an si remittatur pactum, seu impetretur assensus per venditorem simpliciter absque mentione pacti prædicti, venditio validetur, quasi quod venditor, cuius intererat pactum servari, in cuius beneficium illud erat positum, videatur pacto renunciare, & de ambobus *decisionem* fecit *D. de Franch. num. 540. in 4. vol. &* primum dubium paucis verbis absoluit sine alia allegatione, contentus tantum verbis Pragmatica prædictæ tenens pro indubitabili assensum per Proregem præstari non posse, & non fuit de hoc tanquam indubitato aliter discussum; sed questio fuit in secundo dubio de assensu præstato absque mentione pacti prædicti an validet contractum, & post articulum discussum refert per Sac. Conf. fuisse decisionem, assensum minimè contractum validare, quæ *decisio* salua pace tanti viri mihi perquam dura visa fuit, & licet multum elaborassem, non potui meam sententiam cum ea accomodare, & propterea legantur sequentes considerationes, remittendo eas iudicio peritiorum.

Circa primum dubium, an subsistat pactum in feudalibus, nam in allodialibus communis est opinio illud valere, vt per eundem *D. de Franch. in sua decis. 506.* illud erit primo inquirendum, si hoc pactum est de natura contractus, etsi ex eo venditio impropriatur, & feudi divisio inducitur, & demum videbimus, quomodo verba Pragmatica intelliguntur.

11 In dubium est, contractum venditionis perfici ex re, & pretio conueno tantum ad *text. in l. 2. ff. de contr. empt.* licet ex post facto pos-
 12 sit pretium totum remitti, & donari: nam hoc non obstante venditio permanet in sua natura, & essentia, dicit *glo. in l. cum in venditione ff. eod. tit. qua* allegat *text. in l. si tibi habitationem ff. loc. vbi ead. glof.* & hoc quoad perfectionem contractus, cuius natura est,
 13 quod si pretium non soluitur, dominium rei venditæ remanet integrum, & indimmutum penes venditorem, & nullum super re vendita ius acquisiuit emptor, nisi habita fuisset fides de pretio, iuxta *reg. text. in §. vendita insit de rer. diuis in l. quod vendidi eod. tit. de contrab. empt.* ex quo famigerata est, &
 14 communis doct. *Bal. in rubr. C. de contrab. empt. in 13. quæst. qui* dixit valere pactum prædictum, quia ea conditio est de natura venditionis, & naturalis ipsius contractus, cum nihil de nouo inducat, sed exprimit, quod ab intellectu iuris in contractu conti-

15 nebatur, vt non facta solutione pretij dominium non transferretur, ideoque *Couar. var. resol. cap. 1. 1. 3. lib. num. 6.* per prædicta tenit contractum hunc esse purum, & non conditionalem, cum contineat id, quod inerat, & erat de natura contractus, idemque sequitur *D. de Franch. in d. decis. 506.* & ideo in illa causa fuit decisionem venditorem præferri omnibus creditoribus emptoris tanquam in re sua propria, quæ nunquam ab eo abscesse
 16 vigore pacti prædicti. Quod cum non sit perpetuum, sed temporale ad effectum tantum solutionis pretij iuxta naturam contractus; propterea valet, secus verò si esset perpetua diuisio, & reservatio dominij à possessione rei, quo casu procedit *text. in l. cum manusata §. final. ff. de contrab. empt.* vt per *Dec. in consil. 440. in princ. &* alios quos recenlet, & sequitur *D. de Franch. in alleg. decisionis,* & cum sit expressio eius, quod tacitè inerat naturaliter, nihil de nouo operatur,
 17 ad *text. in l. 3. ff. de leg. 1. cum alijs* ad propositum cumulatim *infra §. 5. verba aduersu videtur,* vnde cum lex approbet venditionem cum suspensione translationis dominij, donec pretium soluat, propterea de validitate pacti prædicti non potest dubitari:
 18 hinc *idem Bald. vbi supra,* dixit quod existente emptore in possessione, & facta solutione non requiritur alia traditio, quia titulus præcessit habilis, emptor reperitur in possessione vigore tituli antecedentis, ob quod *Bald. allegat text. in l. quadam mulier ff. de rei vendit.* translatio dominij stabat in suspenso propter solutionem pretij, merito subsequuta solutione illius, absque alia noua traditione dominium in emptorem erit translatum ex *reg. text. in §. interdum insit. de rer. diuis.* vbi est casus, vt nuda voluntas Domini sufficiat ad transferendum rei dominium ei, qui in eius possessione reperitur.

Si dominium integrum per pactum remanet penes venditorem, si contractus iudicatur purus, si hoc est naturale, & inest in contractu emptionis, & venditionis, & pactum nihil noui operatur, si taliter remanet venditor in suo integrali dominio rei, quod excludit omnes creditores emptoris; videamus, seposita Pragmatica, quid repugnat, quod in feudis non possit Prorex assentire, si feudum non diuiditur, non alteratur, non mutat naturam, nec ab illius Domino dominium discedit, & ponamus venditionem feudi factam cum assensu absque pacto prædicto potestatis Proregis quando ex non solutione pretij dominium adhuc penes venditorem remanet? certe non: ergo si pactum aliud

non operatur, quàm idem, quod ius operatur secundum naturam venditionis, quæ pura, & simplex iudicatur, sequitur quod nulla erit differentia inter allodialia, & feudalia, nec translatio possessionis est considerationis, cum hoc non tangat proprietatem feudum, & idè permittuntur locationes feudorum ad tempus, quia non tãgunt dominium feudi, de quo per *Andr. & Scribens. in dicta cap. imperialem* hinc succedente casu devolutionis, vel releuij, aut similis, quid dubij, quòd periculum omne esset venditoris tanquam Domini.

Remanet obiectum, *Pragmatica*, cui facilissima est responsio; siquidem verba *illius* intelligi debent, prout ius intelligit, dicit sæpè sapius *Andr. ex regul. text. in l. si cui ff. de seruit.* vnde cum habeamus distinctionem *iurium*, vt supra factam, & communiter à *Doctores* receptam, vt quando perpetuè est facta reservatio dominij simpliciter, tunc nulla sit venditio, quia contra naturam venditionis, dicit *text. in d. l. cum manufacta §. fin.* & inducitur diuisio dominij ab usufructu formaliter; quando verò ad finem solutionis pretij, & donec illud solvatur suspenditur translatio dominij, non perpetuè, sed temporaliter, tunc casus est in oppositum, quia non sic hoc ad finem diuidendi, sed perficiendi venditionem, & transferendi dominium, quod absque solutione pretij ex natura contractus venditionis non transferebatur, ita quod sicut in primo casu venditio non tenet, quia pactum perpetuum reservationis dominij est contra naturam, & substantiam contractus, sic è contra in secundo casu tenet, quia est de natura taliter contractus, quòd absque pretij solutione dominium non transfertur, & ob id cum hæc sint naturalia contractus, expressio ipsorum non alterant, & pura iudicatur venditio, ex qua cum non inducatur diuisio feudi, nõ afficitur dominium ex eo nõ diuiditur in plures, sed per pactum tantum remanet effectus translationis in suspensio, propterea *Capitulum Pragmaticæ* non habet locum, quod intelligi debet in primo casu, in quo est impropria venditio, est pactum contra naturam, & inducitur diuisio feudi, ad quod *Pragmatica* habuit oculos, & ob id casus omnes *ibi* expressi sunt quando feudum diuiditur in plures, dominium in plures transfertur, vel feudum ipsum scinditur, inter quos casus adest, quando fit venditio cum reservatione dominij; igitur si casus, de quo tractatur hoc non importat, sed est pactum iocitum de natura venditionis temporale vsquequo pretium solvatur ad essentiam effectivalem venditionis, sine quo domi-

nium quoquam transferretur, sequitur non posse dubitari de potestate Proregis in assentiendo, cum effectivè ex hoc aliud non oriatur, nisi cautela pralationis in consequitione pretij, & hæc fuit mens, & hæc est voluntas contrahentium, non autem inducere diuisionem feudi, & sic distinguit *Bald. in dicta rubr. de contrab. empt.* nam in 1. *quest.* querit, quid si apponatur pactum in venditione dicendo vendo rem retento dominio simpliciter, an illud valeat, & dicit non valere, quia remouetur ab eo naturalis eius effectus, & allegat *text. in d. l. cum manufacta §. fin. in 13. verò quest.* querit, quid si venditor tradit rem cum pacto, quod non transeat dominium, donec integraliter pretium persolvatur; an hoc casu contractus valeat? per *text. in d. l. cum manufacta §. fin.* & dicit valere, quia hoc pactum est naturale contractus, cuius cõtrarium est in primo casu. Hinc dicit, quod facta solutione non requiritur noua traditio, quæ decisio est punctualis ad questionem, cumq. *Pragmatica* talem semper recepit interpretationem, quia indistinctè fuerunt assensus concessi à Proregibus venditionibus, cum pacto predicto factis, ita quod habemus consuetudinem interpretatiuam, & obseruantiam Collateralis, propterea punctus videtur de indubitabili, de quo in *cons. meo 41. 1. volum.*

Quoad secundum punctum, præsupposito defectu potestatis Proregis, an si idem venditor, in cuius beneficium est pactum, si inquam ipse impetrauit assensum simpliciter, absque mentione pacti, venditio validetur, quod mihi visum fuit minus dubitabile, articulo supra discussio, præsupponendo tamen emptorem non reuocasse venditionem, vigore *Constitut. Regn.* ante assensus impetrationem.

21 Assensus enim simpliciter præstitus super venditione absque mentione pacti, non deficit ob ipsius defectum, cum in se sit vndeque validus, sed deficit, quia super parte tantum contractus, & non super pacto ad *text. in l. fundi partem ff. de contrab. empt.* sine quo pacto cum aliis partes non contraxissent, deficit assensus ex individuo voluntatis contrahentium, iuxta communem doctrinam *Bart. in l. gratè §. illud de fideiuss.*
22 & hoc modo dicitur vtile per inutile vitari in feudis, vt eleganter explicat, & declarat *Camerar. à princip. allegat. cart. 58.* in questione illa, de assensu præstito super venditione, & non super pacto de retrouendendo, quam etiam ponit *D. Frisc. in 2 lib. in quest. 16. & in quest. 41.* ponit questio. in assensu simpliciter impetrato super venditio-

ne, & non super pacto speciali obligationis rei pro solutione pretij, vnde si assensus habet suam perfectionem, sed non operatur vltra partium voluntatem, cum Dominus assentiendo nihil aliud facit, nisi tollere obstaculum, & vasallus est, qui transfert dominium, vt eleganter declarat *Camerar. in eodem loco cart. 4. 3. d. terg. liter. P.* auctoritate *Bald. in l. si vt proponis C. de ser. pign. dat. cum alijs per eum allegatis*, quod eleganter explicauit *Ifern. in eodem cap. imperialem nu. 11. 2. colum. ibi, sed si vendebatur, & melius num. 13. 5. colum. ibi, quamuis consensus Domini taliter*, quod non potest transferri vasalli voluntate deficiente, propterea vis non est in validatione assensus, sed in voluntate vasalli vendentis, & ob id si pactum remiserit, vel quoquomodo demonstrabitur non adesse indiuiduum voluntatis, tunc nulla habetur ratio pacti, & assensus perficit venditionem, & in hoc casu procedunt omnia tradita per *Loffred. in allegato suo cons. dum disputat articulum ad partes, & adducit decisiones, vt refutatio valeat reiecta reservatione vsufructus, & per Afflic. in decision. 338. qui loquitur in propria questione, cum alijs congestis per Tiraquell. de utroque tract. part. 1. glos. 2. num. 37. & quæ late disseruit Bammatar. in d. cap. si beneficium, si de feud. defunct. milit. cum alijs latissime congestis, & declaratis supra in eodem §. in artic. illo refut. feudi reseruato vsufructu*, quibus vera responsio est indiuiduum voluntatis secundum *Camerar.* quo cessante remanet actus vndè quaq; pfectus, & validus, quia remanet venditio pura, cum suo assensu, vt dicimus in

23 venditione facta cum pacto adiectionis in diem, aut legis commissoria, vbi potest remitti pactum, & remanet venditio, ac si pura facta esset à principio, quia quæ in voluntate partium consistunt, possunt eadem partes remittere, nec potest pactum legis commissoriae, aut adiectionis in diem exerceri inuito venditore, in cuius beneficium illud est celebratum ad *text. in l. 2. §. 3. ff. de leg. commiss. l. Sabinus ff. de in diem adiect.* & re iam tradita, ex iusto titulo habili ad translationem dominij, non requirit aliam traditionem, vt supra diximus, quia voluntas emptoris adfuit, dum emit, & possessionem cœpit, voluntas venditoris suspensa per pactum pariter adest ex ipsius remissione, ob quod dicit *Bald. facta solutione nõ requiri nouam traditionem, & sic hic facta remissione, & consequenter cessant omnia considerata in prædicta decis. D. de Franch. quæ latius explicauit Menoch. in tractat. de presumption. libr. 6. præsumpt. 67. auctorit. Cyn. in l. 2. C. de ac-*

quir. possiff. & eleganter Aret. in cons. 128. eod. tum final.

Nec cadit in hoc materia iuris superuenientis, cum semper Dominus fuit Dominus habuitq. idem dominium, sed voluit suspendere illius translationem, quod remittendo idem dominium cum assensu valido est illud, quod transfertur, nec iure cautum reperitur, quod in remissione talis pacti requiratur assensus, si præsupponitur pactum inualidum, quia non potest super eo assentire, & cõsequenter nullum ipso iure, vnde nulli dubium illud esse reiiciendum, sed quia venditor alias non vendidisset, propterea venditio non substat, & ob id remittendo venditor pactum, & præcedente assensu in venditione non potest de ipsius validitate dubitari, si pactum erat in fauorem venditoris, & contra emptorem, & remissio est in beneficium emptoris, & contra venditorem, in quo sunt propriae quæstiones *D. Præc. tam in pacto de retrovendendo, quàm in pacto specialis hypothecæ, vt si pacta fuerint in diuersis contractibus penitus separatis, pacta annullentur, & venditio substat, si verò in eadem venditione, & tunc si assensus impetratur à venditore, cuius intererat, confirmetur venditio per assensum impetratum absque mentione pacti, quia censetur venditorem pacto renunciaisse, & sic cessare indiuiduum voluntatis, quod contractum inualidabat, & quod consideratur in dicta decis. D. de Franch. diuersificando ealium inter remissionem hypothecæ, & pactum retentionis dominij, nullam habet iuris substantiam: nam *Doctores. quos allegat, loquuntur in remissione iuris hypothecæ acquisitæ super feudo, ita quod erat remissio, & translatio iuris formati in beneficium feudi, sed in casu, de quo agimus, nullum est ius formatum, nec acquisitum ex defectu assensus, immò ex nullitate pacti, quid mirum: quod idem venditor potest illud reuocare, reiicere, & annullare, dum ad sui cautelam tantum, & beneficium est appositum; & rursus, vt diximus dubium oritur ex indiuiduo voluntatis contrahentium, quo cessante decisio *Marin.* est in proprijs terminis, in hoc fundata scilicet in voluntate eius, in cuius beneficium pactum erat appositum: ex quibus concludimus, quod cum pactum potest remitti, nec exerceri contra voluntatem venditoris, ex qua remissione actus remanet purus, & reseruatio nunquam fuit valida, & semper à lege fuit reiecta, & actus nunquam in se fuit inualidus, sed deficiens ex defectu voluntatis venditoris, propterea concurrente voluntate illius, & præcedente traditione rei ex titulo**

tulo habili cum voluntate antecedenti emptoris acquirendi, & nouissime venditoris transferendi, sequitur quod non potest pacto aliquo dubitari de validitate venditionis, vñ sic in veraque dubitatione mihi videtur dicendum non posse subtraheri prædictam *decisionem D. de Franch.* saluo semper iudicio, rectius sentientis.

S V M M A R I V M.

1. *Reluuium debetur ex consuetudine restricta ad tempus mortis tantum, ita quod ubi non viget talis consuetudo, nec tempore mortis soluitur.*
2. *Pater donans, vel vendendo filio feudum, ille reluuium non soluit per mortem patris.*
3. *Reluuium soluit filius, quando refutatio est omnium feudorum, quia præsumitur in fraudem, sed soluet tempore mortis, non tempore contractus initi contra Andr. Afflic. & Capyc. sed de hoc latius nu. 7.*
4. *Refutatio, quid importat.*
5. *Fiscus, seu directus Dominus ante mortem feudatarij non dicitur creditor reluuij; immo est incertum si habebit cum potest feudatarius alienare ante mortem.*
6. *Causa in refutatione maxime inspicitur.*
7. *Text. in l. omnes §. Lutus ff. qua in fraud. credit. declaratur.*
8. *Fraus quando consideretur respectu futurorum creditorum.*
9. *Refutatio in fraudem præsumitur, quando pater valde senex nulla causa legitima præcedente feudum refutat filio.*
10. *Fraus præsumitur, quando incontinenti post donationem factam credita contrahuntur.*
11. *Senex quando dicatur quis, remissiuè.*
12. *Donatarius quomodo habetur loco hæredis.*
13. *Fraus considerata in terminis text. in l. omnes §. Lutus est respectiuè ad. vniuersa bona debitoris.*
14. *Doctr. Andr. in cap. 1. §. sed & res, per quos fiat inuestit. declaratur.*
15. *Qualitas personarum multum facit ad præsumptionem, vel exclusionem fraudis in materia reluuiorum.*
16. *Glof. in d. §. sed & res, limitatur habere locum respectu proprietatis totius feudi, non autem fractuum.*
17. *Determinatio Regia Camera annotatur.*

A R G V M E N T V M.

Reluuium non debetur, nisi tempore mortis feudatarij, & non ex contractu inter viuos, qui quando iudicatur in fraudem haberetur pro non facto, & sic pro solutione reluuij expectatur mors. Refutatio omnium feudorū præsumitur in frau-

dem, quando sit nulla præcedente causa, & maxime à patre senex, aliàs causa legitima subsistente, etiam quod sit omnium feudorum, valida iudicari debet.

§. IV.

Ed quod diximus de releuio, vt non præstetur ab eo, qui feuda habet ex refutatione paterna, quod demum non procedat, si est refutatio omnium feudorum, nisi facta esset con-

templatione matrimonij, videamus inquam per iuris tramites, quomodo procedat.

Reluuium debetur ex consuetudine, quæ est restricta ad tempus mortis feudatarij, ita quod non debetur ex acquisitione inter viuos secundum Andr. in cap. 1. §. sed & res per quos fiat inuestit. Hinc vbi non est moris, nec etiam solui in morte nullo modo debetur, idem Andr. in cap. similiter de capit. Corrad. ob quod dixit Andr. in d. §. sed & res, quod est quædam præstatio extrinseca à feudo per mortem inducta in successore, & hærede ibi nu. 11. & idem dicit ante nu. 7. ibi ad primam responde. quod reluuium soluitur ab hærede, ab emptore, & contrahente non soluitur; sic se habet consuetudo, & mos, & ibi verius videtur, vt etsi donetur illi, qui aliàs successurus est, vt si pater filio vendat, vel alienet non omnia bona feudalia, vt supra dicitur, quod non soluat tunc reluuium, quia in succedente hærede tantum solutionem reluuij mos introduxit, & cum sit minus rationale, vt soluat, quod non est impositum, nec permissum non trahitur ad similia, &c.

Ex his limitatio eiusdem Andr. ibidem nu. 7. vt soluat ex contractu, quando est refutatio omnium feudorum, quem sequitur ibi Afflic. & non videtur discrepare Loffred. & Capyc. in §. si quis infudatus sexta conclusio. D. Frecc. in 3. authorit. Baron. Ioan. Vincent. de Ann. in alleg. 23. hæc inquam limitatio est fundata in regul. text. in l. omnes §. Lutus, qua in fraud. credit. quæ non faciet, vt soluat ex contractu, & sic in vita refucantis, si reluuium in omnem casum debetur tempore mortis. Fraus enim præsumpta operabitur, vt non habeatur ratio donationis, seu refutationis, ergo illa remota soluetur reluuium tempore debito, quod est tempus mortis, quo tempore consideratur damnum, & sic fraus, & refutararius habebit feudum iure successoris hæreditarij post mortem refucantis, nam tunc, & non ante Fiscus fit creditor

ditor releuij, quod non est in casu *text. in §. Latus respectu creditorum presentium*, qui presenti die eorum credita consequi debent, quæ non considerant *Afflic.* nec *Cap. pyc.* & errauerunt cum *Isfern.* Frausenim consistit in debita releuij solutione, in vita non consideratur, quia non debetur: ergo falsum est deberi ex contractu, quando donauit omnia, sed bene, quod debetur tempore mortis nulla habita consideratione refutationis, quia in fraudem tanquam omnium feudorum, alias fiscus esset in lucro habendi releuium tempore anticipato non expectata morte feudatarij.

4 Vterius licet refutatio dicatur præuentio, seu anticipatio successione, & nihil aliud dicitur facere refutans, quam tollere se de medio, & cedere loco, & se facere à feudo alienum donando ei, qui alias est successurus secundum *Loffred. in conf. 3. nu. 30.* & *latius Consiliar. de Ann. in conf. 39. nam. 13.* per quod videbatur esse soluendum releuium, si habet in præuentionem, seu anticipationem successione, & semper pater hoc facere posset ad euitandam releuij solutionem, tamen secundum *Andr. & omnes*, tali casu releuium non soluitur, quia debetur ex consuetudine, quando tantum succeditur per mortem, & consuetudo secundum eum non extenditur vltra casum, in quo loquitur etiam, quod sit eadem ratio, & *Pragmatica edita in anno 1579.* circa præsentationem refutationum in Regia Camera infra 15. dies hoc pariter decidit, ex quo apparet allucinatum esse *Ioan. Vincent. de Ann. in repet. cap. 1. de vassal. decrepit. atat. n. 226.* dum dicit refutationem sapere vim vltimæ voluntatis, ipsiusque qualitates omnes retinere, & quod soluitur releuium, & quod dicit de vita, & militia, & paragio bene procedit, quando omnibus bonis computatis priuarentur filij legitima portione, tunc enim haberet locum *tit. de inoffic. donat.* quæ reuocaretur vsque ad quantitatem legitimæ.

Ratio rationis prædictæ communis conclusionis est, quia potest sic decedere refutarius, sicut refutans, vnde damnum fisci est, vndique incertum; immò potest esse utilitatis, & sic pariter circa deuolutiones ob delictum, & suspensionem administrationis, quæ facilius considerantur in filio iuvene, quam in patre sene, & poterat pater alienare extraneo, & sic non oriebatur actio ad releuium, vt *Andr.* considerat, qui etiam dicit, quod poterat dari casus, vt filius ex refutatione soluisset in vita, demum decessisset, cui pater successurus esset, & ipse ex morte filij tanquam illius successor, & hæres iterum releuium

soluisset, & ego addo, quod tandem pater postea decesserit, & successor aliud soluat releuium, & sic Fiscus, cum in morte patris vnũ tantum habere debebat releuium, habuisset tria releuia, vnum per refutationem, aliud per mortem refutarij, & aliud per mortem refutantis, & iam per prædictam *Pragmaticam* declaratur per mortem refutarij solui debere releuium à refutante successore, & ex delicto feuda ad fiscum deuolui.

5 Aduerto insuper, quod fiscus in vita feudatarij nullo modo est creditor ratione releuij, nec est orta obligatio aliqua, sed vt diximus, est quædam præstatio extrinseca inducta per mortem in successore, & hærede, ita quod mors producit obligationem, & ante illa non est nata, & rursus, vt diximus, est incerta ipsius natiuitas, quia potest in vita alienare, & qui habet ex contractu inter viuos releuium non soluit, & vt dicit *recte Andr.* non omnes vendunt, non omnes refutant, quia nolunt se priuare dominio, sed esse Dominos, & hoc est ordinarium; & propterea consuetudo fuit inducta ad ea, quæ frequentius accidere solent; ob quam præsumptionem collitur præsumptio fraudis patris refutantis proximè successuro, quia causa iustè debet eum mouere, & vt *idem Andr.* dicit causa, & nõ titulus inspicitur debet, & vna præsumptio tollit aliam ad *text. in l. diuus ff. de in integr. restit.*

6 Si ergo causa prædicta considerata secundum *Andr.* non soluitur releuium, non obstantibus contrarijs præsumptionibus ex fraude præsumpta in refutatione feudi, & ratione releuij Fiscus non est creditor præsens, nec futurus certus, sed incertus, ac potest esse fiscus in lucro ob mortem anticipatam refutarij, sequitur quod fallentia, quæ datur, vt soluatur releuium, quando est refutatio omnium feudorum, ex regul. *text. in l. omnes in §. Latus, qua in fraud. credit.* quod nõ procedit, & est falsa, cum *text.* ille habeat tantum locum in creditoribus presentibus, & non futuris, maximè incertis; & hæc est communis omnium conclusio ad regulam illius *text.* qui loquitur in creditoribus presentibus, nisi ex coniecturis aliud appareret, & sic limitatur dictum, *glos. in auth. sed tam necesse C. de donat. ante nupt. ut ibi per Bart. Bald. & latius Salycet. Addit. ad decis. Cappell. Tholof. 339. Bart. in l. post contractum in 1. præsumpt. ubi latius Paul. de Castr. ff. de donat. latissimè las. in §. item si quis in fraudem nu. 64. post Ioan. Fabr. & Angel. instit. de act.* Quando enim quis cogitat de futuris creditoribus, & scit certo habiturum esse creditores, tunc consideratur fraus etiam

respe-

respectu futurorum creditorum, & procedit theoric. *Bart. Angel. & Ioan. de Plat. in l. 1. C. de iure fise. lib. 10.* Sed quando aliud non cogitando, sed tantum amorem paternum erga filium, ob quem ad donandum inducitur, & hoc principaliter est in intentione non respiciendo, quod se omni priuat dominio, & potestate disponit, quod potest agere, quod potest filius taliter delinquere, ut omnibus bonis priuetur, non attenditur propterea, quod in consequentiam. Fiscus veniat releui priuandus, cum hoc non fuerit in intentione ad regul. *text. in l. si quis necesse est ff. si cert. petat.* & cum non sit creditor Fiscus futurus omnino, sed incertus; sequitur propterea, quod termini *text. in S. Lutus* non sunt applicabiles; & consequenter remanemus sub regula, quod cum ex contractu inter viuos releuium non soluitur; consuetudo tantum est introducta in successore herede per mortem, quod nullo iure releuium debetur, etiam quod refutatio sit omnium feudorum, & Fiscus potest esse sic in luoro, sicut in damno, ut diximus, & refutarius premoritur: unde nulla potest considerari fraus.

9 Si enim pater valde senex prope mortem refutaret, nulla legitima causa procedente, tunc bene procederet presumptio fraudis, quia certa esset prestatio releuij, & ex hoc etiam futuri creditores intelliguntur fraudari, quia certum est creditorem fore fiscum ex causa releuij, & esset valida hæc presumptio non solum si esset refutatio omnium feudorum, sed etiam si vnum tantum haberet feudum, & hæc est *glos. notab.* quæ loquitur in infestatione aliàs à lege communi feudorum permissa in *codem S. sed & res, in verb. in fraudem, ubi Iacob. de Beluis. Ifern. Bald. Aluar. Propos. & omnes.* & sic procedant dicta per *Doctorem.* in terminis *glos. in 10. d. auth. sed iam necesse*, videlicet quando incontinenti post donationem factam fiunt creditores, vel aliq̄ concurrunt coniecturæ; & 11 quando dicatur senex, seu de filijs desperatus, vide *Afflicti. in dicta Constitut. Reg. post mortem.*

12 Nec ratio, quod donatarius omnium bonorum habetur loco hæredis facit ad casum; non enim est proprie hæres, sed habetur loco hæredis ad finem, ut debita soluat, nam bona dicuntur deducto ære alieno certo debendo certis creditoribus; & sic respectu illorum donatio non procedit, secundum terminos *glos. in l. aris alieni, ubi Bald. Angel. & Salycet. C. de donat. rursus text. in S. Lutus* considerat fraudem illam respectiue ad vniuersa bona donata, non autem tantum

ad vnam illorum partem, licet voluerint *Scribentes* ad fraudis considerationem fuisse donationem omnium, vel maioris partis bonorum, de quo per *Bald. in l. v. num. 14. C. qui bonor. ceder. poss. Alex. in cons. 108. 4. volum. quem allegat Afflicti. in decis. 86 & latius per Iaf. in d. S. item. si quis in fraudem. num. 36.* sed si non esset omnium, nec maioris partis bonorum, tanto minus procederet opinio *Andr. fundata in S. Lutus*, ut puta si bona omnia essent valoris centum, & feuda donata valoris viginti, tunc enim non quia esset omnium feudorum possent applicari termini *text. in S. Lutus*, multæ enim iustæ causæ inducere possunt parentes ad donandum filijs portionem aliquam bonorum, & potest illis expedire, dare illam magis in feudaliibus, quàm in allodialibus, & non animo fraudandi, quæ fraus, cum contineat dolum, & delictum, non est præsumenda, & actus in dubio iudicari debet validus, & in dubio ab eo excludi omne delictum, secundum vulgares decisiones.

24 Et ex hoc saluando *Ifern.* dicemus, quod intelligendo *ipsum* secundum *legem, quam* allegat, quæ est *text. in S. Lutus*, quod iniqua voluit intelligere, quando donatio est omnium bonorum, nam aliàs cessat, ut diximus, presumptio *S. Lutus, & idem Andr.* hoc videtur tenere *ibidem num. 10. ibi, sed quando omnia donat possit dici, & præsumitur fraus, & soluitur releuium,* & notetur, quod nec etiam explicitè firmat, sed *dici possit*, quod apertius declarat in *Constit. Reg. post mortem*, cuius infra scripta sunt verba.

Vnde filius, vel alius succedens, quia est mortis, soluit releuium, contrahentes vero non sicut ementes, & donatarij, nisi tunc donaret omnia bona sua.

Et sic non dicit omnia feuda, sed omnia bona sua, & sic intelligit *Capyc. in d. S. si quis infudatus*, qui allegat *Andr. in d. constitut. post mortem*, & clarius *Frece. ubi supra*, qui etiam dicit in his præualere multum qualitatem personarum, ut puta si sint personæ timoratae conscientiæ, magnates diuites famam, & ipsorum existimationem custodientes, in quibus non est verisimile cadere cogitatum maculandi conscientiam, & famam denigrandi in damnum sui Domini ob paruam quantitatem releuij in morte ab hærede soluendam, non enim tractat de proprietate bonorum, non de vniuersis redditibus, non de præstatione perpetua, sed solum de mediocritate reddituum anni tantum mortis ipsius feudatarij, à quibus, deductis oneribus solent releuia redigi ad nihilum, ita quod perpenlis hinc inde coniecturis, facile con-

tra Fiscum esset pronuncian- dum, immò his consideratis, cum non tractetur, nisi de medietate fructuum, ut supra, limitarem etiam dicta per *glos. in d. S. sed & res*, quæ loquitur, quando sumus in casu fraudis proprietatis totius feudi, quæ fisco applicanda veniebat per mortem feudatarij. Hæc indubitata videntur in donationibus, quæ fiunt contemplatione matrimonij, quæ fieri solitæ sunt indifferenter, & aliter non contrahuntur. *Anna Pater in cap. 1. de vassall. decrepit. atat. in verb. decrepit. num. 57.* intantum quod sunt concessa particularia Capitula Civitati, ut supra diximus, pro validatione similium donationum, quæ si fraudulentæ iudicarentur, frustra essent capitula, & eum hæc causæ sint principales, & inductivæ donationum omnis fraus censetur remota circa releuia, in quo, ut diximus, Fiscus potest esse in lucro, & non in damno, & ita iudicatum fuit præcis temporibus, in causa Principis Melitæ, & in causa Comitæ Sinopolis, contra Fiscum prætendentem releuia ex bonis feudalibus omnibus donatis ipsis contemplatione matrimonij.

17 Regia Camera habuit opinionem pro factis dubitabili, & *D. Frece. in 3. auth. Baron. ante num. 18.* dicit, quòd DD. Præsides Reg. Cam. inclinabant ad compositionem, & tandem cum evenisset casus novissimè in releuio prætenso per Regium Fiscum per mortem Ducis Magdaloni, qui per prius omnia feudalitæ refutauerat filio, reseruatæ dispositione ducatorum ceterum mille, quos demum reliquit Hospitali Divæ Annunciatæ, iudicavit Reg. Camer. solvendam esse medietatem releuij, id est quartam partem introituum; non enim præsumi poterat animus fraudandi in Duce, qui reseruatæ sibi potestatem disponendi ducatos centum mille, illosquè omnes reliquit sacro Hospitali Divæ Annunciatæ pro redemptione suorum peccatorum.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores proponuntur, qui unam, vel aliam opinionem tenuerunt.
- 2 Termini text. in cap. 1. de feud. non hab. propr. natur. feud. declarantur, ubi concessio facta secundum terminos illius text. quomodo in Regno intelligitur.
- 3 Expressio eius, quòd tacitè inest nihil operatur, & expressa non mutant iuris conditionem, de quo latius nu. 7.
- 4 Assensus interpositus inutiliter est dicere, arma virumquè; cano.
- 5 Natura feudorum assumitur ex ipsorum investitura.

- 6 Text. in cap. 1. de feud. non hab. propr. natur. feud. limitatur ex præsumpta mente concedentis.
- 7 Declaratur exactè, quomodo intelligitur, quòd non operantur ea, quæ tacitè insunt.
- 8 Acquisitio pro se, & heredibus est de natura feudorum.
- 9 Feudum simpliciter concessum de iure feudorum est ex pacto, & providentia, & ex iuris dispositione ad heredem est transitorium, sed si est expressum pro se, & heredibus erit hereditarium.
- 10 Mens concedentis debet probari.
- 11 Opinio Auctoris, quòd de iure communi feudorum concessa potestate testandi, intelligitur etiam de extraneo heredem, de iure verò Regni vigore Pragmatica minimè, quia probatur animus Regis ex illis.
- 12 Exceptio dicitur esse de regula.
- 13 Animus probatur ex coniecturis.
- 14 Decis. Andr. in cap. 1. qui succ. ten. exactè declaratur.
- 15 Licentia concessa Sempronio vendendi Titio, intelligitur concessa, etiam Titio emptori.
- 16 Assensus præstitus testandi intelligitur de iure, quòd habet etiam quòd extinguitur per mortem testantis.
- 17 Concessa licentia alienandi, intelligitur de iure, quòd habet.
- 18 Assensus ad unum non operatur ad duo, & concessus ad validitatem actus, non extenditur ad ius Domini competens.
- 19 Assensus concessus venditioni tempore, quo habebat successores, vel de ipsis non erat desperatus, si demum dilatauit venditionem, quo tempore filijs carebat, vel erat de illis desperatus, minimè assensus inuabit.
- 20 Assensus habet tacitam clausulam siue in eadem habilitate, & statu concessionarius permanserit.
- 21 Pragmatica anni 1544. circa tempus contractus faciendi post impetratum assensum declaratur.
- 22 Assensus non extenditur ad excogitata.
- 23 Privilegium cessat, dum reducitur ad iniquum.
- 24 Assensus non iuvat mutato rei statu ante dispositionem faciendam vigore illius.
- 25 Dominus raro consentit his, qui filijs carent.
- 26 Infudatio de iure communi permessa non intelligitur, quando filijs carent.
- 27 Differentia maxima inter dispositionem feudatium, & allodialium.
- 28 Posito testamento non inferitur necessario, etiam fideicommissum, aut substitutio.
- 29 Servitium in concessione feudi, non venit, nisi fuerit expressum, licet sit solitum.

- 30 *Assensus praestitus venditioni intelligitur, quod quis vendat eo iure, quo habet.*
 31 *Assensus intelligitur, prout ius intelligit.*
 32 *Data potestate alienandi genericè inter vivos si non habet successorem, intelligitur, ut possit vita durante ius, quod habet transferre, & eo modo quo habet non alterando naturam feudi.*
 33 *Quaestio posita per Frecc. in quaest. 37. redditur valde dubia secundum Authorem.*
 34 *Opinio Camerar. contra Frecc. firmatur, ut data licentia testandi non expires per primum testamentum reuocatum, sed in ultimo testamento ultimo per mortem confirmato.*

A R G V M E N T V M.

An concessa potestate testandi possit quis instituere omnem heredem, substituere, aut fideicommittere, & quid concessa potestate testandi non habenti successorem, & idem in potestate alienandi.

§. V.

SED diximus supra, quod Prorex non potest assentire testamento in quo sit institutus haeres alius, quam vocatus ex lege investituræ; rursus quod non possit assentire dispositioni faciendæ ab eo, qui successore legitimo caret, vigore *Pragmatica dictæ de li. no. ni capitali*, per quam pariter expressè prohibetur Proregi, ut minimè possit assentire, ubi in testamento, vel contractu adest substitutio: videamus quæso, si est concessa à Rege potestas simpliciter testandi de feudo, an poterit concessionarius prædicta omnia facere, videlicet testari in alium, quam in legitimum successorem, testari etiam quod non habet successorem in feudo, & denique substituere, seu fideicommittere.

Hæc quaestio circa substitutionem, seu fideicommissum disputatur per *Loffred. in cõf. 7. per Camer. in cap. imperialem cart. 60. 3. eolum. in terminis text. in cap. volentes*, & etiam per *Frecc. in quaest. 35. & 37.*

Loffred. & Frecc. tenuerunt minimè posse substituere, seu fideicommittere, *Camer.* verò tenuit contrarium, & dixit *Cannet. in d. cap. volentes*, hanc esse veriorem opinionem *Cumi. in cap. si aliquem in verb. antiquis*, latius *Intrigl. in art. 5. cent. 2. nu. 27.* qui aliter non disputat articulum.

Sed distinctè loquendo in quolibet articulo non repetèdo dicta per prædictos *Doctores*, quæ in ipsis videri poterunt, & loquendo se-

cundum doct. *Andr.* & veros terminos feudorum, dico quoad primum articulum, si concessa licentia testandi possit quis testari in alium, quam in legitimum successorem videtur, quod possit, quasi quod aliàs esset inutilis concessio, pro quo videtur casus *text. in cap. 1. de feud. non hab. propr. feud. nat.* ubi latius declarat *Andr.* ut investitura facta pro Titio, & cui dederit, intelligitur, cui dederit etiam in allodium, quia de iure communi feudorum poterat infeudare, & si non operarentur illa verba, etiam in allodium, esset concessio inutilis; ideoq. quia in Regno per constitutionem *constit. dia. mem.* est etiã prohibita subinfeudatio, secundum *Andr. ibi, & in d. cap. imperialem de probib. feud. alien. per Freder.* propterea intelligitur, cui dederis in feudum: nam tunc operatur concessio, & non est inutilis.

Ex aduerso videtur, quod si sit expressum id, quod tacitè inerat, quod nihil operatur ad *text. in l. 3. de leg. 1.* & hæc expressa non mutant iuris conditionem ad *text. in l. non videt in fin. ff. de fideiuss.* ita *Ifern. in cap. 1. §. huius autem generis, ex quib. caus. feud. amitt.*
 4 & assensus in: erpoliticus super eo, quod alias absque assensu facere quis potest, est tanquã si diceret: *Arma virumq; sano, idem Ifern. in cap. 1. §. sed nec est alia iustior nu. 38. qua sit prim. caus. benef. amitt.* vnde cum semper dispositio intelligatur secundum legem investituræ, & ab ea fundatum est supra nunquam præsumi Regem recedere, nec alterare velle naturam, nisi expressè, & probat hoc *Pragmatica prædicta*, dum vetat Proregibus assentire, quãdo dispositio alteraret naturam successoris in feudo; igitur potestas testandi intelligitur, prout de iure, quæ etsi non operetur, quia inerat, non per hoc ex præallegatis dicere debemus voluisse Regem recedere à natura innata feudorum, quam assumpsit tam à iure communi, quam à lege investituræ secundum *Bald. in cap. 1. de duobus fratribus in cap. 1. de allodij*, ut sic dicamus ex tali facultate concessa testandi nihil esse innouatum, etiam stante *Pragmatica prædicta* ex præsumpta concedentis intentione, quo casu limitauit *Andr.* dispositionem *text. in d. cap. 1. de feud. non hab. propr. feud. nat. ut ibi per eum*, & idem tenet *Andr. in d. §. sed nec est alia iustior nu. 38. vers. nisi probaretur, & in d. §. huius autem generis nu. 9. vers. hac non putamus vera, & in cap. 1. qui succ. ten.*

Ex his apparet quaestionem satis esse dubiam: nam dispositio *text. in d. cap. 1. de feud. non hab. propr. nat. feud.* videtur obstarè, quia illa dicuntur non immutare conditio-

nem iuris, vel nihil operari, quæ taliter in-
sunt, & sunt de natura contractus, quod sine
illis contractus non potest subsistere, sed ea
sine quibus contractus subsistit, si expriman-
tur debent operari, licet ab intellectu iuris
veniant: hæc est theórica notabilis, & egre-
gia *Andr. in §. huius autem generis*: vnde
in casu *d. cap. 1. de feud. non hab. propr. nat. feud.* licet de iure communi poterat quis in-
feudare, tamen non inerat hoc de necessita-
te, taliter quod contractus feudalis non sub-
sisteret absque potestate infeudandi, & pro-
pterea dū illud exprimitur, debebat aliquid
operari, sicut dicimus in fidelitate, quæ est
de substantia, & de seruitio, quod etsi cōsue-
tum potest sine eo feudum consistere, vt la-
tius declarat *Camerar. cart. 65. col. 3.* sic hic
contractus feudalis consistit absque hac po-
testate testandi, quæ venit ab intellectu iu-
ris, & ex natura, sicut acquirere pro se, & li-
beris, seu hæredibus, *Andr. in d. §. sed nec est
alia iustior, & in d. §. huius autem generis*,
quo casu dicit ipse, transfertur feudum in
hæredem ex iuris interpretatione, non au-
tem transmissione in hæredem *ibi num. 11.*
quæ si expressa fuerint, aliquid debent ope-
rari, de quibus latè in *cons. meo 2. in princ. 1.
vol. & idè feudum simpliciter concessum
secundum Andr. & communiter Scribens.*
Erit de iure communi feudorum, feudum
ex pacto, & providentia, licet ab intellectu
iuris sit transitorium ad hæredes, si verò sit
concessum pro se, & hæredibus expressè erit
feudum hæreditarium secundum *Andr. in
locis praeallegatis*, & hæc est communis, vt su-
pra latius diximus. Ex quibus patet respon-
sum contrarijs, & remanemus sub regula di-
cti *text. in cap. 1. de feud. non hab. propr. feud.
nat.* Et limitatio quando constat de mente
benè procedit, sed debet probari, dixit *idem
Andr. in eadem limit. in d. §. huius autem ge-
neris*, licet non fuerit expressum, allegat
*text. in l. qui cum tutoribus §. final. in fin. ff.
de transact. ibi, periniquum est perimi, quod
cogitatum non doctur*, idemq. tradit *idem
Andr. in d. §. sed nec est alia iustior post nu.
31. ibi, nisi probaretur, quod uterque gessisset
in animo. multa per eundem l. fern. in d. cap.
1. qui succ. tem.*

21 Concludo articulum ex *praeallegatis*, &
dico de iure communi concessa potestate
testandi licitum esse testari, etiam in extra-
neum hæredem, vt facultas concessa aliquid
operetur, de iure verò Regni secus, quia
probatùr animus indubitatus ex *Pragmati-
ca prædicta nouem capitum*, vbi à potestate
generali data Proregi assentiendi, excipit,
quādo instituit successorem extra terminos

Constitutionis Regni, quæ exceptio declaræ
12 regulam, & dicitur esse de regula, aliàs non
esse bona exceptio, dicit *idè Andr.* ad pro-
positum *in d. cap. 1. qui succ. tem. & intelli-
git eam Rex seruata forma iuris, & naturæ
feudorum*: ergo cur diuersum, dum eandem
facultatem dat testandi. Declaratur enim
animus à prædicta *Pragmatica*, quod nullo
modo vult Rex alterare naturam feudorum
quæ alteratio, vt diximus, non præsumitur,
nisi expressè dicatur, & cum tractetur de
13 probatione animi, & de eo, quod non est ex-
pressum secundum *Andr.* Propterea ex con-
iecturis probatur, ad *text. in §. pavonum in
fine, vbi glos. insit. de rer. diuis. in l. sed Lu-
lianus §. proinde, vbi glos. in verb. intelligen-
dumq; ff. ad Maced. cum concord. & ex præ-
dicta Pragmatica non solum concludens, &
necessaria coniectura, immò explicita animi
probatio elicitur considerando Rex interes-
se successorum, in quorum præiudicium no-
luit gratiam facere, licet possit, vt etiam
supra diximus.*

Quoad secundum si ex potestate prædi-
cta testandi concessa intelligatur posse te-
stari, etiam quod non habeat successorem
in feudo, & hæc quæstio differt à prima,
nam illa procedit, quando habet legitimos
successores, & vult testari in alios, quàm à
lege, seu *Regni Constitutione* vocatos: nunc
autem tractamus, quando carens successo-
re, ita quod per mortem erat recalescens
feudum ad Regem, an per licentiam prædi-
ctam intelligatur posse disponere in præiu-
dicium iuris deuolutionis ad Regem, volue-
ritquè Rex sibi præiudicare, & concedere
14 ius suum. Quæ quæstio omnis videtur pen-
dere à prædicta doctrina *Andr. in d. cap. 1.
qui succ. tem.* vbi videtur determinare al-
tensum præstitum venditori successore ca-
renti, iuuare emptorem pro se, & filijs, ita
quod venditore decedente feudum aliàs de-
uolendum ad Regem minimè deuoluitur,
sed remanet p̄nes emptorem, eiusquè suc-
cessores.

Sed quæso aduertatur, & declaremus pri-
mo decisionem prædictam *Andr.* quod de-
seruiet ad multa, & demum veniamus ad
decisionem quæstio. propositæ.

Andreas format quæstionem per sequen-
tia verba.

*Quid est de quæstione agitata inter ma-
gnos iurisperitos, Rex Dominus feudi consentit
alienationi, quam feudatarius suus non
habens liberos facit in Titium de feudo. dein-
de moritur venditor sine hærede legitimo, an
reuocabit Dominus ab emptore Titio, sicut
reuocaret à venditore.*

Et

Et sic *Andr.* non proponit quæstio. in licentia generaliter concessa alienandi, seu disponendi; sed in assensu præctico, venditioni 15 faciendæ Titio, & consequenter emptioni faciendæ à Titio ex regula correlatiuorum, ad *text. in l. 1. C. de cupress. lib. 11. vbi Bart. & latius Io. d. Plat. post Angel. & Bald. in l. 1. C. de com. ser. man. Bart. in l. 1. ff. de accept. idem Bart. in l. legem C. de indict. vidu. toll. vbi Ias. notanter Abb. in cap. 1. extra de hoc. & propterea dum determinat quæstionem, fundat se in eo, quòd assentiendo, vt Titius emat, censetur dare Titio, & eius hæredibus, quia sic censetur ille acquirere, & inest de natura acquisitionis: vnde donando intelligitur civili modo, vt ius intelligit, ita cõcludit quæstio. *Andr. ibi nu. 8.* & eam sic declarat per hanc rationem in *cap. 1. §. et si uelintulus, de alien. feud.* dicens, quia ex quo consentit, videtur consentire pro receptore in perpetuum, & pro liberis suis, sicut si principaliter feudum concessisset, quod est notabile, quia soluit quæstionem, quam supra posui in 3. rubric. qui success. ten. & melius in *d. §. sed nec est alia iustior*, dum dicit, quod idem in quæstione per eum posita in *d. cap. 1. qui success. ten. mortuo venditore absque liberis non succedit fiscus*, quia ibi illud inest feudo, & ex natura acquisitionis feudi est, vt qui dat, det pro se, & hæredibus suis, & qui confirmat videtur dare, & *Camerar. in cap. imperialem cart. 79.* declarat, quod ibi erat annexum, & consequentium dare tibi, & heredi tuo, & sic propter duo videtur consensisse, quod sic per prius docuit *Andr. in d. cap. 1. qui success. ten. 4. colum. vers. consensus huius Titij*, vbi semper assensus comprehendit id, quod est annexum, *ibiq. Modern. Addens.* cumulantes decisiones.*

Quando verò concedit licentiam in genere alicui testandi, qui non potest suum ius 16 transferre in alium sine assensu, hæc licentia hoc operatur, vt testetur de iure, quod habet eo modo, quod habet etiam quod illud extinguatur morte disponentis ad *text. vbi glos. ibiq. Scribens. in l. uxor patru C. de legatis*, & hic non est casus quæstio. *Andr.* 17 sed longè diuersus. Vnde concessa licentia alienandi, non operatur hoc aliud nisi translationem iuris, quod habet, quod sine assensu transferre non poterat, & non consideratur eo casu acquisitio emptoris, qui non nominatur; nec Rex ei aliquid dat, sed contemplata est tantum persona alienantis, seu disponentis ad tollendum obstaculum, & validandum actum, & licentia, & assensus ad vnũ 18 non operantur duo, scilicet validare actum, & concedere ius deuolutionis proximum.

Decisio est formalis *Ifern. in d. §. sed nec est alia iustior nu. 38.* sic distinguens tuam quæstionem positam in dicto cap. 1. qui successores ten. Aliud est enim consentire, seu permittere, quod quis possit alienare, quod importat translationem vtilis dominij residētis pœnes feudatarium; & aliud est concedere ius Domini, quod est deuolutio proxima post mortem feudatarij sine successore, *idem Andr. eleganter in cap. imperialem num. 13. 3. col. vers. quid si dedit potestatem, de prohib. feud. alien. per Freder. vbi Camerar. cart. 79. 4. colum. in fin.* Hoc in indiuiduo tradit: operaretur enim tunc licentia duo separata, & non annexa, quæ propterea non intelliguntur concessa secundum *Andr. in d. cap. 1. qui success. ten. in d. vers. consensus huius Titij. & num. 7. vers. sed si propter duo*, & secundum hanc distinctionem intelliguntur latè discussa in dicto meo *conf. 2.* licet in illa causa fuerit etiam decisum in fauorem Filci, & feuda fuerunt declarata deuoluta ex defectu successorum, cuius defectus non fuit expressus in supplicatione, ob quod Fiscus allegauit illum subrepticium, & tandem obtinuit.

19 Et notetur aliud elegans, & nouum, etiam in terminis quæstio. *Andr.* quòd si impetrans assensum alienandi feudum Titio, diũ steterit in alienatione faciendæ: ita quòd tempore assensus non erat de filijs desperatus, ob quod potuit Rex assensum concedere, quia cogitauit de facili posse filios habere, tempore verò alienationis desperatus erat de filijs, vel si tempore assensus concessi successores habebat in feudo; postea verò tempore alienationis illis carebat. Dico constanter, quod tali casu limitatur quæstio posita, per *Andr.* & assensus non iuuabit, quia de iure intelligitur si res. in eodem statu permanet, ex regul. *text.* licet vulgati, sed elegantis in *l. cum quis ff. de solut. in cap. suggestum extra de decim.* solemnis decisio *Andr. in cap. 1. §. mutus Episcopum, vel Abbatem*: nam videtur inesse, si in eadem habilitate, & statu cõcelsionarius permanerit: dicit *idem Andr. in cap. 1. qua sit prima causa benefic. amitt. num. 13. post vers. audiui iudicatum*, & *idem Andr. in cap. 1. ex quib. caus. feud. amitt. post nu. 9. & in cap. 1. post nu. 9. vers. intelligebatur, quod duraret, de controu. inter vas. & al. de benef.* Hinc habuit ortum *Pragmatica edita tempore Præsidentis D. Petri de Toledo in anno 1544.* vt licentia impetrata alienandi feudum non operetur si contractus sequutus non fuerit post tres menses immediatè sequentes expeditionem assensus, reddens rationem *Pragmatica* per infra scripta verba, videlicet. *Sed differunt in tempus,*

in quo feuda in eorum non permanent statu, & qualitate, in quibus erant tempore praestationis Regiorum assensuum, quod quidem cederet in damnum, & fraudem Regia Curia, &c. Si enim, ut supra, & infra dicemus Rex assentire non solet ei, qui de filiis est desperatus, propterea reducitur res ad casum, à quo incipere non potest, quia Rex non concessisset, nec in tali casu concedendi intentionem habuit: merito re in eodem statu non permanente dicere debemus assensum minimè tali casu iuuare: iniquum enim fieret privilegium in eum casum, dum Rex veniret privandus sua successione, quod non cogitavit, dum assensum praestitit tempore, quo concessionarius filios habere poterat, & assensus dicit saepe saepius *Andr. ex regul. text. in l. qui cum tutoribus §. final. ff. de transact.* non extenditur ad incogitata, de quo per eum in d. capit. 1. qui succo. ten.

22 & dum privilegium reducitur ad iniquitatem non potest quis ex eo se iuuare, iuxta regul. text. notab. in l. ex facto de vulgar. & pupill. ubi Alex. & communiter Scribent. ad idem glos. notab. in cap. decet, de regul. iur. in verb. privationem, quando detegitur enorme praedictum, ubi Canon. eadem glos. in cap. suggestum de decim. glos. fin. ibi, si privilegium ex post facto redit ad iniquum compedium, ubi Canonista multa ad propositum & praesertim Anchar.

Et licet Io. Vincent. de Ann. in alleg. 55. dicat Pragmaticam praedictam non esse usum servatam, & decisum pro validitate assensus super alienatione facta post lapsum trium mensium: tamen hoc nil ad quaestio. nostram, & respectivè ad Pragmatica rationem declarativam mentis assentientis, ut intelligatur assentire re in eodem statu permanente. Fuit enim decisum in illa causa respectu limitationis temporis, ut valeat alienatio, et si facta fuerit post tres menses per Pragmaticam praestitutos; sed si non esset res in eodem statu, tunc vigeret ratio declarativa mentis, ut diximus, quod nec etiam per momentum temporis post impetrationem assensus illi iuuaret, mutato rei statu, quia Dominus non assentiisset, & cessante causa cessat assensus. & quilibet concessio, ut eleganter ad propositum per *Ifern. in d. §. mutus*, & differt hæc quaestio ab alia posita per *Parid. de Put. in suo libr. de reintegrat. in cap. si fiat venditio post annum impetrati assensus cart. mihi 55.* Aliud enim est si durat licentia per annum, vel perpetuo, & hæc est quaestio *Parid.* & aliud si post licentiam impetratam intelligitur illa revocata, si ante ipsius usum res non permanet in eodem statu; immò re-

ducta ad statum, secundum quem Rex non concessisset, nec tali casu concedendi intentionem habuit, quæ est quaestio nostra, ob quod ut dixi, non procedit, & limitatur decisio *Andr. in capit. primo, qui succo. ten.*

Hæc quaestione *Andr.* sic declarata, dico in puncto, de quo tractamus, quod cum facultas concessa sit generica, intellexit Rex de iure, quod habet feudatarius, quod et si sit extinguibile per mortem, hoc non concessit Rex, nec voluit ampliare, ut dicimus in terminis dictæ legis *uxor patris* de legante rem, ubi tantum usufructum habet extinguendum per illius mortem. Aliud enim est, quod quis de suo disponat, & aliud, quod de iure Domini, quod non est suum. Dominus enim dedit facultatem disponendi de suo feudo feudatario, non de feudo Domino devoluendo, vel de iure devolutionis ad Dominum spectante, quod nihil commune habet cum iure residente pænes feudatarium: unde cum non sit annexum, sed omnino divisum, & separatum, concludendum erit facultatem datam, intelligi, quatenus feudatarius habet successorem: nam sicut si consentiret emptioni, seu venditioni Titio faciendæ, intelligeretur ut supra diximus, ex natura acquisitionis pro Titio emptore, & eius heredibus, ita concedendo tantum venditori, intelligitur pro venditore, & eius heredibus legitimis in feudo, sed illis deficientibus, quod possit alienare in extraneum in praedictum iuris Domini, hoc minimè intelligitur concessum, quæ optimè declarat in terminis *Camer. cart. 75. 4. col. in fin.* dixit, quod raro Dominus consentit alienationi, quam vult facere is, qui successore caret, & alias

25 infudatio de iure communi feudorum permessa non intelligitur, quando filiis caret, glos. notab. in §. sed & res, per quos fiat inusu. sit. in verb. in fraudem.

Hæc non habent disputationem, stante Pragmatica, quæ declarat voluntatem Domini, qui ut supra diximus, ex exceptione, ut licentia assentiendi generalis data Proregi, non intelligatur, quando alienans non habet successorem, determinat nostram quaestio. in facultate testandi non includi casum, quando non habet successorem, quod dixit *idem Andr.* in eadem quaestione, quando constat de mente concedentis, sicut è contra secundum *Andr.* quando Rex assentit ex certa scientia ei, qui non habet successorem, intelligitur tunc dispensasse, & assensus operaretur duo, cuius contrarium est in quaestione preposita vigore Pragmaticarum, quæ non fuerunt pöderata in causa prædicti consilij mei secundum di,

di, & ibi etiam aliud erat factum, & ut dixi, non obstantibus tot, & tantis discussis, feuda declarata fuerunt deuoluta ad Regem.

Ex his facilis erit determinatio tertij articuli, licet tam variè, & latè fuerit disputatus, confundendo serminos feudales cum terminis iuris communis, qui non tractant
27 de bonis habentibus particularem, & innatam naturam; sed existentibus ad liberam dispositionem cuiuscumque, siuè alienando in vita, siuè disponendo in morte purè, aut per fideicommissum, quorum contrarium est in feudalibus, in quibus certi sunt successores, & limitati, dispositio est restricta; ut fieri non possit alia lege, quam possessor feudum acquisiuit, & hoc cum Domini consensu, cuius interesse principaliter consideratur, etiam si placet, vel displicet, dicit *Andr. in d. cap. imperialem* ex regul. *text. in l. fin. ff. de vs. & hab.* & sic sunt extranea ab hoc articulo, quæ disputantur de regul. *text. in l. bonus §. hoc sermons*, & tot aliz regulæ, quæ à *Civilissis* sumuntur.

Si posito testamento necessario poneretur fideicommissum, aut alia substitutio, articulus non haberet disputationem de iure communi feudorum; sed consequens est falsum, cum possit subsistere testamentum absque fideicommissio, absque legatis, aut alia substitutione, & sic non inest de necessitate, iuxta dispositionem *text. in l. 1. §. quod neque de hered. instit.* quod est vltimum argumentum, & omnium optimum adductorum per *Frecc. in dicta quas. 35. in fin.* Ergo si non est expressum, non venit etiam, quod sit solum fideicommissum, ad quod est punctualis decisio *Andr. supra allegata in d. §. huius autem generis*, qui omninò legatur *num. 9.* loquens de concessione feudi facta absque expressione seruitij, licet sit solum, ut minimè veniat, quia potest subsistere infeudatio absque seruitio; & non inest de necessitate sicut fidelitas, quæ est eius substantia, sic in testamento, quod potest subsistere absque substitutione, quia non est de substantia, sicut hæredis institutio: permissio enim disponendi est vna, fidei verò committendi est alia, & retorquetur dispositio *text. in §. igitur, institut. de pupill. substit.* dùm adducitur ad probandum, quod etsi fiat testamentum cum fideicommissio, quod vnicum est testamentum. Dico enim, quod est verum per illum *text.* sed idem *text.* dicit, quod est vnum testamentum, sed continet duas dispositiones: ergo assensus, siuè licentia concessa, quæ potest comprehendere vnum, & neminem lædit, & non alterat naturam feudi, non extendetur, nec comprehendet duo, ex quibus alteraba-

tur natura feudi in præiudicium Domini, & successorum, ut arguit *Andr. in d. cap. 1. qui success. ten. & in d. §. sed nec est alia iustior*, etsi tenetur opinio supra firmata, quod hæc licentia testandi intelligatur etiam in extraneas personas, tunc questio est de indubitabili, ut est punctualis decisio *Andr. in d. §. sed nec est alia iustior nu. 38. vers. si verò*, ibi, *si verò alienatio feudi nõ valeret aliter, quàm de consensu, videtur Dominus consentire tunc, ut alienatio teneat, & hoc operatur, &c.* Et ob id concludit non intelligi remissum seruitium, quia iniquum est, dicit *ipse perimi*, quod non est cogitatum, licet assensu simpliciter absque reservatione seruitij, sic hic facultas concessa deseruit ad validam dispositionem aliàs prohibitam: ergo non extendetur ad aliud maius, quod esset non solum disponere in extraneum, sed fideicommittere omni iure prohibitum, consentit enim testari Dominus, dùm postea volumus, ut possit fideicommittere; hoc est plus, ut sic fieret de stillicidio flumen, quod est vetitum, *Andr. in d. cap. imperialem in addit. num. 5. vbi Modern. Addent. in verb. partem, vers. hanc concessionem intelligas*, vbi voluit, quod
30 assensus præstitus venditioni intelligatur, quando quis vendit eo modo, quo ipse habet, & si vult alterare, non intelligitur assensus præstitus super alteratione, ex regul. *text. in cap. 1. §. profe. de leg. Corrad.* vbi est casus, qui debet esse specificus super alteratione *Camerar. ibidem cart. 32. 3. col. in princ.* Consentit enim Dominus, ut vasallus ius suum vendat eo modo, quo habet, non autem ius ipsius Domini, dixit *Ifern. in d. §. sed nec est alia iustior*, ius, quod habet est vtile dominium transitorium ad certas personas, & deuolubile ad Dominum ex defectu illarum; quomodo igitur volumus dicere, quod vasallus possit alterare naturam feudi, tollere Domino spem proximam deuolutionis, & extendere successionem in personas prohibitas, & non vocatas à lege feudorum, nec secundum tenorem inuestituræ, quæ omnia cessant in civilibus, nulla data natura distincta, aut particulari, sed libera, & absoluta, & nullo Domini considerato interesse, duo actus diuersi concurrunt, & non annexi, & necessarij in vna, eademq. persona, si fiat vnus, non fit alius, & duo iura concurrentia in eadem persona habentur, ac si esset in diuersis personis, & propterea cum consensus possit operari confirmationem institutionis faciendæ in testamento, non extendetur ad aliud, quod importare potest remissionem iuris Domini, & concessionem nouæ facultatis, & alterationis feudi, quam feudatarius

non habebat: ita per hæc arguit, & concludit *Andr. in d. cap. 1. qui succ. ten. nm. 5. 3. colum. vers. consensus huius Titij*, & ut supra diximus alius est casus quæst. postea per ipsum propositæ, quando consentit venditioni faciendæ Titio: nam tunc non ex persona venditoris Titius habet pro se, & hæredibus, sed ex concessione, qui dando intelligitur pro hæredibus secundum naturam acquisitionis, cui hoc inest, est quid annexum, & intrinsecum, & non diuersum; & si facultas, seu assensus debet intelligi secundum *Andr. ut ius*, intelligit ciuili modo, ex regul. *text. in l. si cui ff. de seruit.* & ius intelligit, ut quis disponat secundum naturam rei, secundum legem inuestituræ, & de iure pænes eum residente, non de alieno, & citra alterius iniuriam, igitur quomodo dicendum est posse substineri in præiudicium vocatorum ex lege inuestituræ, & in contemptum, & præiudicium Domini.

Diximus supra autoritate *Andr. & Camer.* quòd semper Rex præsumitur concedere secundum formam primæ inuestituræ, etiã quòd cõcederet expressè, ut possit testari in extraneos: nam illi tenebunt, & acquirunt, iuxta naturam feudi, eo modo, quo reperiebatur pænes disponentem, & nunquam primæua natura præsumitur alterata; sed concedere, ut fideicommittat, est concedere alterationem inuestituræ, quòd successores nõ habeant sub natura, qua prædecessor, à quo causam habent, istud lex non præsumit, immò intelligitur expressè non concessum: ergo, &c.

Hæc sunt de iure communi feudorum: sed in Regno secundum prædictam *Pragmaticam nouem capitum*, hoc est de indubitabili: nam *Pragmatica* dat licentiã generalem Proregibus assentiendi, & demum primo excipit, dum vult alienare, qui filijs caret. Secundo quòd non intelligatur, quando vult institui in feudo alius non vocatus per *Reg. Constit.* quia mutatur natura feudi. Tertio quando testamentum continet substitutionem: ergo sub licentiã generali assentiendi, & sic disponendi, non venit substitutio sic expressè declaratũ per *Pragmaticam* supra in alijs quæstionibus ponderatam, quòd etsi videbatur implicite prouisum per *cap. prædictum*, dum prohibet assentire dispositioni in personam extra *Regni Constitutionem*: tamen voluit distinctim, & clariùs providere, & declarare in specie in substitutione ex quo demonstratur enixa voluntas ad *text. in l. baliffa ff. ad trebell. cum sigis concord.* & sic teneo indubitanter per veros iuris terminos de iure communi feudorum nõ venire potestatem fidei-

committendi, & in Regno teneo opinionem pro indubitata ex mente declarata per *Pragmaticã*, quo casu, ut supra diximus, author. *Andr.* probato animo, qui ex cõcordis colligitur, omnia cessant: etiam vbi alijs ex interpretatione verborum concessionis aliud verba importarent, super quibus potest cogitari.

Hæc erunt indubitata in potestate data disponendi, seu alienandi inter viuos ex regula eiusdem *text. in d. cap. 1. de feud. non hab. propr. feud. nat. iunctis ibi dictis per Andr.* nam si ideò ibi verbum illud, & cui dederis, intelligitur in allodium, quia alia concessio non operaretur; & propterea in Regno, in quo prohibita est etiam subinfestatizatio, dicitur, quòd intelligitur in feudũ, quòd benè declarauit *Petr. Gregor. de concess. feud. par. 6. quæst. 8.* Ergo eum omnis dispositio inter viuos non possit fieri sine assensu, operabitur concessio, ut disponendo, sit dispositio valida absque nouo consensu, sed eo iure, quo erat pænes ipsum feudatarium, ex regula vulgata; quòd nemo plus iuris, nec Rex voluit concedendo concedere quid de nouo respectu iuris ipsi competentis, aut concedere, ut possit alterare feudi naturam, ac dare nouos successores extra statutos per ius commune feudorum, aut legem inuestituræ, siue *Regni Constitutiones*, ut esset, ut quando non haberet successorem alienaret in illos habentes, aut fideicommittere, aut substituere alios successores instituendo contra *Constit. Regn. & Pragmaticas*; operaretur enim tunc assensus ad vnum cõcessum duo, & plura, & operaretur nouam cõcessionem nouorum iurium, & facultatum, dum assensus fuit concessus ad tollendum obstaculum prohibitionis alienationis rei feudalis existentis pænes feudatarium, ut demum ipse possit feudum, quòd habebat, alienare, ut supra fundatum est ex decisionibus punctualibus *Andr.* igitur eo modo, quòd habet, ex regul. *text. in d. §. profeud. de leg. Corrad.* & iuris, quòd habet ad *text. in §. rursus, de controu. inuestit.* & in *§. rursus, quib. mod. feud. amit.* Quæ sunt ultra dicta, & considerata per *D. Frecc. in sua quæst. 35. & 37. qui nostram hanc tenuit opinionem in casu fortiori, & pariter Loffred. in suo cons. 7.* loquendo in terminis *text. cap. Regn. incip. volentes, & Loffred. opinionem tenuerunt Siculi præter Cannel. cuius opinionem in terminis prædicti Capituli. secutus est Camerar. in d. cap. imperialem cart. 60 à terg.* sed longè distant termini prædicti *capit. volentes*, à quæstione per nos proposita, licet in casu proposito per *Frecc. in 33 37. quæst.* valde dubitarem, quia ibi non so-

lum est data facultas diuidendi fenda inter filios, sed etiam ad utilitatem illorum disponere possit, prout melius visum fuerit, & placebit, ita quod utilitas fuit causa finalis contemplata per Regem, & hoc concessum, ut melius ei visum fuerit, & placebit: ex quibus verbis cessant omnes considerationes per eum factæ, & alteratio naturæ feudorum non potest considerari, si talis potestas fuit concessa in prima investitura, & in formatione feudi, quia ex prima investitura feudum suam innatam assumit naturam, & cum penes Regem non dentur feuda, quæ cogitentur. Nec cōcurro cum opinione *Freer.*

34. *in sua quæst.* 10. *in fin. in 2. libr.* dūm tenuit assensum concessum, seu licentiam testandi de feudo, ut et si testamentum factum possit ex sui natura reuocari contra id, quod tenuit *Afflic.* in constitutione constitutus. diu memor. tamen in fine simpliciter tradit ex reg. text. in l. boues §. hoc sermone, quod licentia prædicta per hoc primum testamentum reuocatum consumitur, ita quod factō secundo, licentia, seu assensus non operetur, & consequenter vltimum testamentum remaneat nullum, licet confirmatum per mortem testatoris, cuius contrarium, & bene tenuit *Camerar.* in loc. alleg. cart. 62. d. terg. 2. col. in princip. qui eleganter disputat articulum, ad cuius dicta me remitto.

S V M M A R I V M.

1. Alienatione prohibita, est prohibita pignoratō, & hypothecatio feudi, & sic è contra permissa alienatione.
2. Assensus extenditur ex mente comprahensiuæ.
3. Assensus datus per Capitulum Neapolis super dotibus mulierum, extenditur ex mente comprahensiuæ, & multos casus amplectitur, qui notantur.
4. Assensus super venditione non extenditur ad pignorationem, nam differt hic casus à casu alienationis permissa.
5. Argumentum à maiestate rationis non procedit in feudis.
6. In feudis consideratur nudum factum.
7. Assensus materia est rigorosa.
8. Regula quod sub venditionis verbo omnis contractus comprahenditur, intelligitur largè, & improprie, & non strictè secundum propriam naturam verborum.
9. Iura feudalia, & consuetudines proprie, & strictè sunt intelligenda.
10. Alienare dicitur, qui pignorat.
11. Dispositio text. in l. fin. C. de reb. alien. non alienandis declaratur.

12. Pignus est in bonis debitoris.
13. Alienatum non dicitur propriè, quod in dominio venditoris permanet.
14. Beneficium Principis, in expresso latè interpretatur.
15. Alienare verbum habet in se plus, quàm vendere, & pignorare.
16. Doctrina Andr. in cap. Imperialem notatur, & ponderatur.
17. Alienationis verbo proprie, & strictè non venit pignoratio, quando profertur ab homine, seu quando à lege secundum unam opinionem ad intellectum text. in d. l. fin. quod infra latius declaratur.
18. Assensus hominis differt ab assensu legis.
19. Regula quod vetita alienatione fit etiam vetita pignoratio, declaratur.
20. Opinio Auctoris, quod permissa alienatione fit permissa hypothecatio, seu pignoratio, & sic è contra in prohibitione.
21. Assensus hominis differt ab assensu legis, quia strictius prouidet lex, quàm homo, & ad plus se extendit assensus hominis, quàm legis.
22. Text. in l. fin. C. de reb. alien. non alienand. declaratur procedere in verbis prolatis tam à lege, quàm ab homine, tam in vltima voluntate, quàm inter viuos.
23. Rex inuestiendo dicitur contrahere, & idèdum assensum præstat.
24. Contractus feudalis dicitur consistere ex tribus personis, videlicet venditore, emptore, & Domino.
25. Licentia data alienandi simpliciter, comprahendit tam actum inter viuos, quàm vltima voluntatis.

A R G V M E N T V M.

An permissa alienatione intelligatur permissa pignoratio, & sic è contra, latè differitur, in quo exactè declarantur termini text. in l. fin. C. de reb. alien. non alienand. Quid differat assensus hominis ab assensu legis, & quomodo Rex tam inuestiendo, quàm assentiendo dicatur contrahere, cum feudatario.

§. VI.

1. ED videamus, an permissa alienatione dicamus permissam esse pignorationem, siquidem prohibita alienatione, est etiam prohibita pignoratio, seu hypothecatio, text. est in l. final. C. de reb. alien. non alienand. & hoc etiam in feudo secundum Andr. in cap. imperia,

periale *1. col. de probib. feud. alien. per Feder. & propterea dicendum erit, quod ex eadem regula permiffa alienatione fit permiffa pignoriatio, arguendo prout arguit Andr. à permiffione, ficut ipfe à prohibitione ex mente comprahenfiua affenfus ad *text. in l. ficut §. fed fi permiferit ff. quib. mod. pign. vel hypoth. folu. secundum Ifern. in d. capit. imperialem, vbi latè Camerar. cart. 52. verf. octaua conelufio, Andr. in cap. 1. de feud. non hab. propr. natur. feud. Prece. latè in quarta, & quinta limitat. ad conffit. conffitut. diua memoria lib. 2. Hinc iudicatum est, & fic practicatur, quòd affenfus datus per Capit. Neapol. reftitutionis dotis, habet locum in affecuratione, & non tantum in bonis viri, in quo Capitul. est expreffum; fed etiam in bonis foeceri, & licet loquatur in contractu mutui factò eodem die habere locum etiam in diuerfo die, & loquitur in contractu factò intus Ciuitatem; & fuit decifum etiam habere locum in contractu factò extra, fic Conffitut. Regn. fratribus, habet locum in patre, & fimilibus, quia femper viget eadem caufa dotationis, & conseruationis dotis, quæ oia latè congerit Camerar. vbi supra. Alia enim quæftio est, fi permiffa venditione, erit permiffa pignoriatio ex reg. *glof. in l. 2. C. de patr. qui fil. diftr. & est verum non venire pignorationem, licet fit minus, qua vtrumque est prohibitum vendere, & pignorare, & in feudis feruatur rigor, confideratur intereffe voluntatis, ad *text. in l. final. ff. de vfu, & habit. & non procedit argumentum à maioricite rationis, ita Ifern. in d. cap. imperialem prima addit vbi Capye. Camerar. & omnes, latè Prece. in 2. lib. quaest. 9. confideratur in feudis nudum factum, ita declarat, & refpondet Camerar. vbi supra cart. 59. ad *glof. d. l. 2. Est enim materia affenfus rigorofa, glof. in capit. 1. in verb. secundum quofdam de natur. fuffeff. feud. Roman. in conff. 1. cum alijs latè congeffis per Modern. Addent. ad Ifern. in loco, vt supra, & in proprio cafu videtur *text. notab. in l. si pupillorum §. si praetor ff. de rebus eorum, vbi permiffa venditione per Praetorem rei pupillaris non venit hypothecatio, quia aliud fecit, quàm quòd à Praetore decretum est, & propterea cum aliud fit vendere, & aliud pignorare, & vtrūque est expreffè per legem prohibitum, meritò concessa venditione non venit pignoriatio, & licet alias dicatur, quod sub verbo venditionis omnis contractus comprahenditur secundum *glof. in l. 1. §. eam rem ff. quaeres pign. oblig. non poff. quæ allegat *text. in l. flatus liber à ceteris §. quintus ff. de flatu liber. & *text. in d. §. eam dicit, quòd rem, cuius*********

commercium est prohibitum, ficut non potest quis emere, ita nec pignori accipere, & tradit hæc ad propositum *Arduz. in summ. in tit. vtrum etiam pign. in feud. oblig. probib. & Petr. de Bellapert. in d. l. final. Tamen aduertatur secundum *glof. in d. §. quintus, quia hoc intelligitur largè, fecus strictè, & de propria vocabuli fignificatione Alber. post Cyn. & omnes in d. l. final. vnde cum fimus in materia rigorofa, & stricta, & in vnoquoque contractu adest fpecifica prouifio, & lex infimul expreffit prohibitionem venditionis, & pignorationis, loquendo propriè, propterea allegata non militabunt aduerfus conelufionem Ifern. ad idem *glof. in sup. nulli in verb. alienat. de rebus ecclief. non alien. Sunt enim iura feudalia, & conuetudines, in quibus propriè, & strictè verba funt intelligenda, dicit Napodan. in conuetud. si quis emit nu. 7. fed hoc non potest dici, quando est concessa alienatio, quandoquidem qui pignorat, alienare dicitur, vt per Aleiat. in l. al. enatum ff. de verb. fignific. quod non est in venditione dicit Salycet. in d. l. final. auctor. Petr. quia fic per legem particulariter prouifum, & interpretatum est, vt in d. l. final. C. de reb. alien. non alien. vbi *glof. in fpecie hoc declarat in verb. vel hypothecam, ibi, fed ex interpretatione loquitur hæc lex: Ex quo dicto colluntur omnes difputaciones fi dicitur propriè, vel impropriè alienatio, postquàm lex fic interpretatur, quam *glof. ad hoc ponderat ibi Salycet. & refpondet, vt supra alias dubia erat quæftio: quia pignus in bonis debitoris permanet ad *text. in l. pignus C. de pignor. act. & alienatum non propriè dicitur, quod adhuc in dominio venditoris manet, dicit *text. in d. l. alienatum: fed quia lex interpretauit contineri pignus in prohibitione alienationis, idèd venit inelufum in prohibitione, cumque fimus in beneficio Principis, dicit idem Andr. in loco, vbi supra, ante primam additionem, & in expreffio larga est facienda interpretatio, ad *text. in l. final. ff. de Conffit. Princip. & fimus in fauorabilibus, & non in odiosis arguendo ex traditis per Bald. & Salycet. in d. l. final. & *text. in d. cap. imperialem hoc probat, dùm dicit, vt nulli liceat feudum totum, vel partem aliquam vendere, vel pignorare, vel quocumque modo diftrahere, feu alienare, & fic *text. declarat, quòd verbum alienare habet fe in plusquàm vendere, & pignere: quodq. omnia comprahenduntur sub verbo diftrahitionis, & alienationis, dùm finis fuit prohibere commercium, & vt comprahenderet omnia, dixit in fine quocumque modo diftrahere, feu aliena.**********

alienare, & propterea cum lex sit expressa, quòd sub verbo alienationis comprahendatur pignoriatio: sequitur quòd siuè prædictum verbum stet prohibitiuè, siuè permissiue, semper idem verbum erit, & propterea eadem comprahensio, & eadem interpretatio ab intellectu iuris, quòd irrefragabiliter probat idem *text. in d. l. fin. in verb. similiq; modo, ubi* limitat regulam factam, ut qui nò potest alienare, non possit obligare, limitat inquam, quando lex, testator, vel contrahentes alienationem fieri permiserint in aliquo casu, ut tunc omnia supra prohibita facere possit, ibi, *nisi in his tantummodo casibus; in quibus Constitutionum auctoritas, vel testatoris voluntas, vel pactioum tenor, qui alienationem interdixit, aliquid tale fieri permiserit.*

Sed *Andr. in d. cap. imperialem nu. 4.* motet quæst. post *glos. ibi*, an sicut vasallus non potest obligare feudum, sic etiam Dominus, qui ad paria iudicantur; & tandem concludit, quòd antiquitus poterat Dominus alienare, & obligare; & demum alienare tantum prohibitus fuit in casu vasallo, ex *ten. in cap. 1. §. ex eadem lege de l. Corrad.* & nihil est expressum de pignore, propterea dicit, quòd poterit pignoriare, cum proprie non sit alienare, quæ opinio est ab omnibus communiter sequuta, ut *ibi per Iacob. de Beluis. Bald. Aluar. Prapof. Affiel. Capye. & omnes*: ergo manifestè tenent, quòd sub verbo alienationis non continetur pignoriatio, & consequenter ex permissione alienationis non veniret permissa pignoriatio, seu hypothecatio, quia ut dixi, utrumque reperitur prohibitum de per se, nec potest saluari *Andr.* quin contrarietur in quæstione per prius posita respectu vasalli, in qua tenuit per *text. in d. l. fin.* quòd ex prohibitione alienationis veniet prohibita pignoriatio, propterea quid dicendum.

Proprie, & strictè alienationis verbo non venit pignoriatio, sed quando hoc verbum profertur à lege, tunc venit, & ita procedit *text. in d. l. fin.* ubi *Cyn.* declarat, respondendo ad *text. in d. §. quintus, & omnes Doctores.* in *d. l. fin.* dicunt *legem* illam interpretasse verbum *alienare*, & voluisse comprahendi sub eo pignorationem, quòd verbum alias de propria, & stricta significatione non comprahendit nisi contractum dominij translativum. Si ergo habemus *legem* expressam hoc dicentem, quotiescumque per eam fuerit alienatio prohibita, ergo si per *l. Corrad.* est prohibita Domino alienatio, & est prohibitio legis, quomodo poterit tergiverfari, quòd non sit etiam prohibita pignora-

tio, & ex hoc confunditur ratio communis, quòd ex eo, quia non reperitur prohibitum, censetur permissum: nam si verbum *alienationis* hoc comprahendit, dicimus ex prohibitione alienationis oriri prohibitionem, & cum non habeamus contrariam dispositionem in feudis, standum est dispositioni iuris communis secundum *reg. text. in cap. 1. de feud. cognit.*

Sed quid dicendum in quæstione nostra, an propterea permissa alienatione, dicamus permissa pignoriatio ex supra fundatis, & videtur minimè esse pignorationem permissam, quia sumus in permissione hominis, & non legis; cumque de propria significatione pignoriatio non comprahendatur sub verbo *alienationis*, & verba debent intelligi proprie, & non improprie, & prohibitio adest tam contractuum, ex quibus dominium transfertur, quam illorum, ex quibus dominium minimè transfertur, seu illorum, ex quibus constituitur ius in re, & proprie in pignore, & hypotheca; propterea cum alienationis verbum proprie importet contractuum dominij translativum: hypotheca verò, seu pignus minimè, & ob id non compraheditur proprie sub verbo *alienationis*; sequitur quòd assensus præsticus alienationi non comprahendet pignorationem, vel hypothecam, & illa interpretatio, quæ fit per *legem* in casum *text. in d. l. fin. dum lex* profert hoc verbum testator, vel à contrahentibus profertur, non est extendenda extra casum eiusdem *legis*, quæ sic voluit interpretari. Sumus hic in assensu hominis, qui differt ab assensu legis, secundum *Isern. in cap. 1. qui success. ten.* & extra casum illius *text. Doct.* omnes dixerunt sub verbo *alienationis* non comprahendi pignorationem; quòdque lex voluit, & interpretavit sic largè in casu, in quo loquuta fuit: ergo nullo modo potest hoc habere locum extra casum suum; non sumus hic in lege, non in contractu, non in testamento; sed quæstio est posita in assensu per hominem concessio: igitur nullo modo potest extendi ad pignorationem non comprahensam ex proprietate vocabuli secundum *omnes Scribent.* Ex quo cessat motivum comprahensionis, quòd procedit, quatenus ex proprietate verborum hoc potest colligi, in quo cum habeamus *Doctores.* contrarium dicentes, remanet propterea omnibus contrarijs responsum: stante solido fundamento in propria materia, quòd longè differt assensus legis ab assensu hominis, & non licet arguere de vno ad alium, ex *Andr. in d. cap. 1. qui success. tenen. nu. 7.* declarat *Gamer. ubi supra fol. 7. col. 4. in fin.*

- 19 *in fin.* Nec regula illa, quòd vetita alienatione, sit etiam vetita pignoriatio, seu obligatio est tuta; licet *Andr.* contrarium tenuerit, nam in multis fallit, immò regulariter nisi in casibus à iure expressis, ut *ibidem per Camer. auctorit. Ardiz. qui decisiones cumulat cart. mibi 12. quem tacito auctore referunt Mòder. Add. ad Andr. ibidem num. 2.*
- 20 His non obstantibus teneo indubitanter còtrariam sententiam ex *allegatis in princ. ex dispositione text. in d. l. fin. ac etiam ex ponderatione facta text. in d. cap. imperiali,* & illud, quòd dicitur de differentia assensus
- 21 legis, & hominis, retorquetur: Nam differentia consistit, quòd strictius prouidet lex, quàm homo, & plus còprehendit, & ad plus se extendit assensus hominis, quàm legis, ut expressè dixit *Andr. in d. cap. 1. qui success. tenea num. 11. & declarat Camerar. in cap. imperialem cart. 7. 4. colum. lit. T,* quia dixit *Andr.* quòd lex de alieno disponit, & homo de suo, ut *ibi* latius per *eum*: cumque *Andr.* expressè dixerit, quòd etiam si in *d. cap. imperialem*, non esset facta mentio pignorationis, quòd adhuc prohibita veniebat ex prohibitione alienationis ex vi, & potètia ipsius verbi sic interpretati, & declarati per *text. in d. l. fin.* tam in casum prohibitionis, quàm permissiois: igitur habemus casum legis, quicquid dixerit *ibi Camer.* dubitatuè de dicto *Andrea,* & notetur fallacia: non enim
- 22 tractatur in *text. d. l. fin.* de assensu legis, nec de interpretatione verbi à lege prolati tantù, sed expressè de declaratione verbi alienationis, siue proferatur à lege, siue ab homine, & hoc tam in vltima voluntate, quàm inter viuos: *ibi sancimus, siue lex alienationem inbibuerit, siue testator hoc fecerit,*
- 23 *siue pactio contrahentium hoc admiserit &c.* Et dum Rex inuestit aliquem de feudo, dicitur contrahere, & hic propriè est contractus feudalis secundum *Doctores.* communiter in *praludys,* & idem pariter dum assentit: nam dum per assensum fit translatio de vno in alium, & ille in quem transfertur subrogatur in locum alienantis recognoscens uti vasallus, & subditus vel feudum, vel ius super feudo à Domino, ut per *Frecc. in 2. lib. post 38. quæst. ibi: An licentia, quam dat Rex num. 5. & tunc dicitur cum Domino de nouo contrahere mediante assensu,* ut notanter declarat *Camerar. ubi supra cart. mibi 8. colum. 3. lit. M,* ob quòd dixit *Bald. in cap. si facta si de feud. defun. milit. quòd emptor feudi cum assensu, succedit in eo ex Domini persona, ibiq; Præpositus tradidit, quòd videtur vtile dominium in ma-*

nus Domini remitti, & ab eo peruenire in emptorem, & occultatur vnus actus iuxta termin. *text. in l. singularia si certum petatur, Andr. in cap. 1. colum. 4. vers. alij dicunt, qui success. tenea.* cumulat decisiones Domini

24 *nus Regens Lanarius in cons. 8. nu. 12.* Hinc dicimus, quòd dum super feudo contrahitur, non sufficit voluntas duorum, sed opus est tertio, & sic tres in contractu interueniunt, videlicet partes còtrahentes, & Rex: ita declarat, & bene *idem Camer. in loco cit. car. 19. col. fin. lit. S.*

Ex quibus apparet non tractari de assensu legis, sed hominis; immò de hominis còtractu, vnde cum *text. in d. l. fin.* sic expressus in contrahentibus, non oportet vagari in disceptationibus, nec in proprietate verborum, si habemus casum legis in propria quæstione.

Et dum reperitur alicui data facultas alienandi simpliciter non restricta ad vitam,

25 sed generaliter, poterit etiam disponere in vltima voluntate: nam disponendo in personam non successibilem ex lege inuestitura dicitur alienare, & siue per hæredis institutionem, siue per legatù, siue quolibet alio modo alienando in morte, valida erit dispositio, quia alienatio est, & illa permissa vigore assensus dixit *text. in l. peto §. fratre ubi Bart. & Scrib. de leg. 2. sic tradidit per illum text. Andr. in cap. 1. §. filij autem de success. feud. in princ. ponit propriam quæstionem Frecc. inferens ad offic. a cum hac facultate concessa in 2. libr. subfeud. 38. quæst. nu. 9. vers. sed si Rex, & ultra per ipsum adducta videatur Iacob Mandell. in consil. 61. lib. 1. nu. 7. Roland. a Valle cons. 42. num. 2. 1. vol. Bursat. cons. 49. nu. 23. lib. 1. Rimin. lun. cons. 9. num. 105. lib. 1. &c.* Sed hoc vltimum intelligo iuxta notata supra in quæstionibus præcedentibus.

S V M M A R I V M.

- 1 Offerens emere rem feudalem in iudicio, an possit reuocare oblationem, sicut non potest debitor, cuius bona venduntur reuocationem facere, & concluditur idem esse in offerente, quod in debitore.
- 2 Constitutio Reg. constit. diua memoria non habet locum pendente resolutione assensus penes Regem, seu Proregem.
- 3 Constitutio constitut. diua memoria declaratur.
- 4 Dominus praueniens vasallum in auocatione feudi alienati sine assensu tollit vasallo reuocationem per Constitut. Regni permissam.

S. VII.

IDIMVS supra, & firmavimus reuocationem inductam per *Reg. Constit.* procedere tam in venditore, quam in emptore; & pariter vidimus communem esse limitationem, & secundum prædicta practicum, non procedere hoc in venditione necessaria, quæ sit autoritate iudiciali in executionem sententiarum, & decretorum. Videamus inquam, id quod diximus respectu venditoris, qui representatur per iudicem nomine ipsius vendentem; An hoc locum habeat etiam in offerente in iudicio, & faciente oblationem, velle emere bona in iudicio deducta, & venditioni parata: ita quod sicut debitor, cuius bona venduntur, non potest reuocare, ita nec etiam offerens illa emere pro certo pretio, non possit ab oblatione recedere, quanquam bona sint feudalia, & non sit Regius assensus impetratus:

Hæc questio deciditur ex eisdem rationibus, ex quibus est decisa in venditore, de quo per *Freec. in 2. libr. in 6. & 4. 3. limit. ad constitutionem prædictam*, ubi dicit, quod esset ludibrio, verteretur in opprobrium, & non debet deludi autoritas hæc Fiscalis, & idem *Auth. in differentijs quas ponit inter feudum ex pacto & hereditarium*, dicit in 5. *quæst.* notabile verbum, scilicet, quod non datur reuocatio ob autoritatē Magni Proceris & ego addo, quia statim, quod partes sunt in iudicio, in quo quasi contrahitur cum iudice, qui partium vice fungitur, non habent amplius partes facultatem liberam disponendi, sed illa est transata in iudicem calore, & autoritate iudicij, & sic deficient potestate non potest dari reuocatio, quia Index partes representans, & in quem omnis illorum facultas est translata, aliter non reuocat. Sacrum enim Consilium propriam Regis personam representat: hinc dicitur *Sacr. Reg. Maiestati*, & ut tali supplicatur, & sicut cum Rege contrahentes opus non habent assensu iuxta dispositionem *text. in cap. 1. extra de feud. Curt. in tract. feud. 4. part. vers. 6. principaliter, cum vulg.* Ita cum S. C. dum iudicialiter venditiones, & emptiones tractantur, & licet assensus postea expediantur per Collaterale Consilium, non per hoc infertur non esse cum Domino contractum; sed quia idem Dominus hanc dedit formam, & hanc voluit solemnitatem seruari, ut specificus postea petatur, & præstetur assensus à Prorege, suoque, Collaterali Consilio, quod-

que hoc sit iuris indubitati, decisum fuit per
2 Collaterale Consilium in causa Marchionis Vallis Siculæ cum terra fluminis frigidi, & Casale Longobardorum non esse locum reuocationi vigore *Constit. Reg.* dum habitus fuit recursus ad Regem pro assensu, & Rex manus imposuit, petijtque informationem, vel præstationem illius Proregi commisit, per *text. in cap. bone lo 2. de postulat. pralat. ubi rationem ponit text.* per infra scripta verba.

Si enim postquam postulatio subscriptionibus postulantium roboretur, & presentatur Romano Pontifici approbanda, possent ab ea recedere postulantes, nobis frequenter illuderent, & iudicium nostrum ex eorum pendere arbitrio videretur &c. Et idem in renunciatione, ut postquam fuit obtenta licentia renunciandi, cogatur renunciationem facere ea ratione ne Papa illudatur, ut in *cap. quidam de renunc. ubi glos. & omnis*, & præteritis *Imol.* & idem si Papa commiserit alteri, qui loco sui renunciationem recipiat, si hoc expedierit, nam non poterit quid innovari, decisi est notab. *Innoc. in d. cap. quidam vers. compellendos.*

Et si eleganter idem *Freec.* ad intellectum prædictæ *Reg. Constitut. in 2. libr. in quæst. incip. à Regnicolis num. 16. & 17.* tradidit;
3 quod dum *Constitutio* dat contrahentibus reuocationem iure proprio, quod hæc verba important, ut exercent ius reuocandi, quod Rex habebat, & funguntur vice, & autoritate Regis data per illam *Cōstitutionem*, & concordat cum intellectu *Andr.* dicentis;
4 quod reuocat iure speciali: Hinc si Rex præuenit, & fuerit licem contestatus, feudatarius amplius non reuocat, secundum eundem *Andr. in cap. 1. §. post refutationem de vas. qui cons. Constitut. Lothar.* Ergo si hæc autoritas demandata in venditione iudiciali non remanet in posse partium, sed eiusdem Regis representati per *Sac. Cons.* quod vices partium sustinet, & iudicium conferretur in iudicium: sequitur propterea quod deficit potestas reuocandi, & tractandi sunt termini adimplementi venditionis iuxta oblationes in iudicio factas.

Ex his apparet vanam esse differentiam inter emptorem, & venditorem, ut is non possit reuocare, dum venditio est necessaria, & emptor possit: nam post factam oblationem tanta necessitas consideratur ratione iudicij in emptore, quanta in venditore, nam sua oblatio fecit, quod id, quod à principio erat voluntarium sit effectum ex post facto necessarium ex obligatione in iudicio contracta: hinc in oblationibus solet præ-

finiri

finiri, & statui tempus certum, ne perpetuo remaneant offerentes obligati, quod non esset, si daretur penitentia, & admitteretur reuocatio.

Rursus si *Constitutio* prædicta, per quam datur ius reuocandi, ex eo, quia loquitur de contrahentibus recepit interpretationem, procedere tam in venditore, quam in emptore; ergo cur diuersum in limitatione illius, dum dicitur non habere locum in venditione necessaria, ut non comprehendat tã venditorem, quam emptorem, si emptor est effectus necessarius ex sua oblatione in iudicio facta, & contractus venditionis non potest dici talis ex solo venditore, sed etiam ex emptore, aliàs non consisteret venditio, & claudicaret, & ad imparia iudicaretur venditor, & emptor, ut vnus non posset pœnitere, reuocare, & recedere, & alius esset aliter, & minimè ad aliquid obligatus. Est enim limitatio ad *constitutionem*, ergo de regula alias non esset bona limitatio, secundum latè tradita per *Andr. in cap. 1. qui success. ten.* regula enim est, ut *Constitutio* habeat locum in venditore, & in emptore; ergo limitatio ad regulam intelligitur de utroque.

Præterea ratio contemptus, ratio quod esset ludibrio, ratio magni Prætoris, ratio opprobrii supra considerata nonne militat etiam respectu emptoris, & offerentis in iudicio velle emere, cerè sic; igitur, quod diximus in venditore, ut postquam iudex apposuit manus, ut minimè possit exercere ius reuocandi, idem per omnia dicendum est in offerente velle emere, qui dum offert, respondit Iudici offerenti vendere, cuius auctoritas non est parui facienda, nec contemnenda. Sicut enim quando superior apponit manus in negotio, officium inferioris conuincit, ad *text. in cap. vt nostrum, de appellat.* Ita & multo magis manus remanent ligatæ partium, quæ in iudicio contraxerunt, si admitteretur penitentia in offerentibus, elusoriè redderentur omnes executiones sententiarum Sacr. Consil. & collusiones inter venditores, seu debitores, & offerentes possent esse maximæ, & Reipublicæ perniciosæ.

Nec facit ad casum, quod non est deuentum ad subhastationem: nam illa ratio, quod non debet eludi hasta fiscalis, est vna de rationibus inter multas, qua cessante non propterea aliæ cessant ex regul. *text. in §. affinitatis, instit. de nupt. nec offert*, aut est maior auctoritas hastæ fiscalis ab auctoritate Iudicis, & supremi tribunalis; immò propriæ Maiestatis, quæ esset ludibrio, in opprobriū, & contemneretur, &c.

Ex quibus recedo ab opinione, quam contra hæc tenui in *conf. 5. nu. 88. & seq. 1. vol.* in quo simpliciter firmaui contrarium, non consideratis rationibus, de quibus supra pro indagacione veritatis, & postquam propter hunc finem me ipsum corrigo, & repræhendendo, propter eandem causam, parcere mihi debent Lectores huius operis, quando contra alios, licet graues authores insurrexerim; finis enim est veritas, pro qua certamur, &c.

S V M M A R I V M.

- 1 *Separatio bonorum, an habeat locum in feudis, latè discutitur & concluditur pro parte affirmatiua in quibus sunt pro parte affirmatiua Io. Vinc. de Ann. & pro negatiua Io. Andr. de Georg.*
- 2 *Rigor in feudis seruetur.*
- 3 *Aditio hereditatis non tollitur per separationem bonorum, nec tollit hypothecam contractam sed tantum ex ea inducit prelationem, & habet locum etiam contra Fiscum.*
- 4 *Decisio Zafii ponderatur.*
- 5 *Feudatarius non habens liberam suorum bonorum dispositionem, non potest quicquam de feudo facere.*
- 6 *Dispositio feudatarij regulatur ab intellectu iuris.*
- 7 *Assensus regulatur à contractu.*
- 8 *Dominus assentiendo nihil transfert, sed tantum tollit obstaculum.*
- 9 *Dominus utilis, & sic feudatarius est ille, qui suum utile dominium transfert, & ab eo habet causam secum contrahens.*
- 10 *Regula text. in l. obuenire de verbor. significat. declaratur, & sic alia regula, quod aliud sit dare, & aliud danti consentire.*
- 11 *Distinctio & declaratio terminorum, ac defensionum Ifern. & differentia inter feuda hereditaria, & feuda ex pacto in eo, quod per assensum retransferatur dominium in Dominum, & ab eo demum ex causa alienationis facta intelligatur translatum in successorem, qui à Rege, & non ab alienante dicatur causam habere.*
- 12 *Inuentarium in feudo hereditario deseruit, ut ultra vires bares non teneatur, ut teneatur, si illud non confecerit.*
- 13 *Feudum hereditarium, censetur res defuncti.*
- 14 *Feuda ex pacto acquiruntur successione feuda hereditaria transmissione à defuncto in heredem.*
- 15 *Heres in feudo tripliciter consideratur.*
- 16 *Feudum hereditarium nil differt ab alodio,*

- dio, quando dispositio illius est assensu corroborata.
- 17 In feudo hereditario quomodo dicitur occultari unum actum, & censetur emptor a Domino inuestitus.
  - 18 Decisio Bal. in cap. si facta, si de feud. def. mil. impugnatur.
  - 19 Lex feudalis nil. disponens succedit dispositioni iuris communis Romanorum.
  - 20 Beneficium legis, & Inventarij. habet locum tam in feudo ex pacto, quam hereditario.
  - 21 Beneficium inventarij. inducit separationem bonorum.
  - 22 Creditores defuncti in actione personali vigore separationis preferuntur creditoribus hypothecarijs heredis.
  - 23 Debitor potest non acquirere, & in acquirendo facere deteriore conditionem sui creditoris.

S. VIII.

FIT alias dubitatum, an possit praticari in feudis separatio bonorum iuxta terminos text. in l. 1. per totum ff. de separationibus, & in l. 2. C. eod. tit. utilis enim, & necessaria est quæstio, cum contingat multoties, ut defuncto locupletari succedat hæres debitoris inuolutus, cuius bona proprijs creditoribus non sufficiunt, & illi satisfieri vellent super bonis defuncti, cui ipsorum debitor successit, & quia habet assensum super obligatione bonorum feudaliu, præferri volunt defuncti creditoribus assensu carentibus, quia illius bona per successionem, & aditionem sunt effecta hæredis, quam quæstionem expresso duo nostri Regnicola tractauerunt. Primus enim fuit Doctor Io. Vinc. de Anna, ut per eum in alleg. sua 30. qui tenuit partem affirmatiuam, alter verò fuit Consiliarius Io. Andr. de Georg. & hic in alleg. sua 18 partem negatiuam tenuit contra Annam, in quorū scriptis rationes videri poterunt, quæ pro utraq; opinione adducuntur, & quomodo hinc inde contraria dissoluntur.

Ego verò meam proferam sententiam, non vnam, vel alteram opinionem damnando, sed meam in medium ponendo, ut ansam præbeam peritioribus, & curiosis altius disputandi, & veritatem indagandi, & ex his, quæ in discursu dicam, demonstrabo veritatem terminorum feudaliu, quibus elucidatis, facile ni fallor erit iudicium. si remedium separationis bonorum habet locum in feudis.

Non concuro cum rationibus æquicatis, quas summoperè ponderat, & in his se fundat Anna, cum materia feudorum sit rigorosa, & rigor in ea seruetur, dixit Andr. in cap. imperiali ante num. 6. de probib. feud. alien. per Feder. ubi Camer. car. 49. 1. col. idè Andr. in §. donare, qualiter olim feud. pot. alien. nec concuro cum duobus præsuppositis Consiliarij de Georg. primum est, quòd per remedium separationis à lege proditum destruitur aditio facta per hæredem deducendo bona ad primam naturam, & resolueno hypothecam contractam per creditores hæredis; hoc enim est contra text. in d. l. 1. de separat. qui expressè præsupponit præexistentiam aditionis, sed vult, quòd per eam non fiat deterior conditio creditorum defuncti, ibi, & qui adiit hereditatem debitoris mei, non facit meam deteriore conditionem, & in §. sciendum minimè tollit hypothecam contractam, sed dat prælationem creditoribus defuncti etiam in actione personali, ibi sciendum est autem, etiam si res obligata esse proponatur ab hærede pignoris iure, vel hypotheca, attamen si hereditaria fuerit iure separationis hypothecario creditore, potiore esse eum qui separationem impetrauerit, & ita Seuerus, & Antoninus rescripserunt, sed etiam aduersus Fiscum, & municipales impetratur separatio.

Ex quibus apparet, nec aditionem reuocari, nec hypothecam annullari, sed firmis omnibus remanentibus in suo esse, prælationem tantum per separationem induci, & si datur prælatio, ergo existentia hypothecæ datur, super qua prælatio fundatur, quia aliàs non entis nullæ essent partes, pro quo legatur decis. punctualis Zasij in eodem §. sciendum, dicentis, quòd licet hæres poterit impignorare rem hereditariam, per separationem tamen non cessat ius pignoris contracti per hæredem, sed effectus istius iuris, quia creditor priuilegij realis non veterit illo contra chirographarium creditorem defuncti, & propterea satisfactis creditoribus defuncti ex illius bonis, si aliud supererit dicit Zas quòd tunc incipiet ius pignoris iterum cõalescere, quæ decisio videtur mihi sollempnis in puncto de quo tractamus, ita quòd transit feudum in hæredem, & per aditionem fit Dominus feudatarius, sed non inconuenit, ut illi à lege limitata sit potestas, siue dispositio, quo casu, quando aliunde feudatarius non habet liberam bonorum dispositionem non potest quicquam de feudo disponere, casus est in cap. 1. in princ. per quos fiat inuestit. ibi, qui enim qualibet ratione, aliquid de suis rebus impeditur alienare.

mare, is nec per feudum poterit inuestituram facere, ubi Bald. dicit, quod abusuè includitur contractus pignoris, quia constituitur ius in re, quod probat text. in l. fin. C. de reb. alien. non alien. & quæ latius Andr. tradidit per illum text. in d. cap. imperialem, lex igitur civilis impediuit, seu limitauit potestatem hæredis circa dispositionem bonorum defuncti, in quo lex feudorum non solum non est contraria, vel nil disponit, sed assistit, vt in d. cap. 1. & in §. sed & res, per quos fiat inuestitura.

- 6 Et si dispositio feudatarij regulatur ab intellectu iuris ex reg. text. in l. si cui ff. de seruis, qui est text. peculiaris Andr. ad propositum, de quo per eum in cap. 1. qui succ. ten. in d. cap. imperiale, & in alijs locis quampluribus, & assensus regulatur à contractu, vt autoritate Andr. in eod. cap. imperialem declarat Camer. cart. 44. 2. col. in princip. & ratio est, quia Dominus assentiendo nihil ipse transfert, sed tantum tollit obstaculum prohibitium alienationis, ex vulgata, & communi decil. Io. Fabr. in §. non solum instit. de leg. feudatarius est ille, qui suum vile dominium in alium transfert assensu impetrato, & emptor, & qui contrahit cum feudatario dicitur ab eo causam habere, ita Ifern. in d. cap. imperialem num. 13. col. 5. vbi Moderni Addentes in vers. quamuis eleganter declarat Camer. ibidem cart. 43. colum. 3. vbi exharat regul. text. in l. obuenire de verb. signif. quod qui confirmat dat, & regulam illam aliam, quod aliud sit dare, & aliud sit danti consentire, de qua in l. alius de regul. iur. dat enim vasallus suum vile dominium alienando, quod non potest dare Dominus cum illud non habeat, & dat etiam Dominus, quod habet, quod consistit in relaxatione iuris prohibitiui dispositionis feudorum, quod idem Camer. cart. 52. in princ. firmavit per decil. punctualem Andr. in eodem loco num. 11. vers. sed si venderetur, quem refert, & sequitur cart. 78. 1. col. & cart. 79. 4. col. vers. quinta conclusio, & idem Andr. melius omnibus declarat in cap. 1. §. sed nec est alius superior num. 38. qua sit prima caus. benef. ammittendi, vbi quod consensus Domini operatur, vt vasallus quod habet, possit alienare, scilicet suum vile dominium, & qui acquirit, illud habeat pro se, & hæredibus, quia hoc est de natura acquisitionis, & confirmationis, & hoc modo, qui confirmat dat, & simili modo loquitur in §. quid ergo nu. 5. in fin. de inuest. de re alien. facta, in cap. 1. de eo, qui sibi, & hæredibus suis, ex reg. text. in cap. 1. de duobus fratribus, in l. si pactum ff. de probat. quæ sunt propria in casu quæstionis

- famosæ positæ per Andr. in cap. 1. qui succ. ten. quæ non est materia nostra, sed de ea latius supra verba fecimus, & idem Andr. in c. 1. §. hac ecclesiæ de probib. feud. alien. per Lotherium dixit, quod vasallus potest vendere ius suum, Domino permittente, & idem tradidit in d. cap. imperialem nu. 4. secundum quæ distinguuntur Andr. decisiones, quid transferat feudatarius, & quid dat Dominus assentiendo. Ex quibus patet non procedere in feudo hæreditario id quod, dicitur quod assensu in alienatione censetur retrahatum dominium feudatarij in Regem, seu Dominum directum, & ab eo demum translatum in successorem, ita quod dicatur habere causam à Rege, & non à feudatario disponente, quod quæ occultetur vnus actus, & fingatur retrahatio facta secundum regul. text. in l. 3. in §. fin. ff. de donat. inter vir. & vxor. in l. singularia ff. si cert. pet. Procedunt enim hæc in feudo ex pacto nõ hæreditario, cuius dominium est temporale, vita feudatarij durante, & censentur tot donationes ad tempus factæ post vitam cuiuslibet, & dicitur feudum subiectum restitutioni, vt eleganter per Andr. in cap. 1. nu. 30. de succ. feud. & tunc quia est extinctum dominium per mortem feudatarij, & successor capit à primo cõcedente, merito dicitur ab eo causam habere, & non à defuncto, & censetur tunc retrahatum feudum in Dominum, & iterum concessum secundo, declarat punctualiter Andr. in d. cap. imperialem in §. præterea d. casus post nu. 38. vers. sed dicatur, quem ad propositum allegat Camer. in repet. cap. an agnatus num. 54. vers. quæro primo, cumulat decil. Frecc. in 1. differ. inter feudum ex pacto, & feudum hæreditarium, & hoc modo dicitur habere à Domino, ita Andr. in §. quid ergo nu. 7. vers. videtur mirabile de inuestit. de re alien. facta, cuius contrarium est in feudo hæreditario, cum illius dominium continetur à defuncto in hæredem, & ob id non releuat inuentarium, quia est in hæreditate, & habet successor, vt hæres in ipso feudo, deseruit enim tantum, vt ultra vires hæreditarias non teneatur, secus si non confecit, nam tenebitur tunc etiam ultra vires, ita Andr. in cap. 1. an agnatus col. 1. Camer. vbi supra cart. 20. & in cap. an agnatus prima opposit. nu. 84. peroptimè Loffred. in consil. 46. post num. 17. latius per me in consil. 34. nu. 2. consil. 52. nu. 4. consil. 88. nu. 37. & 45. Hinc dixit Frecc. in 7. differ. inter feudum hæreditarium, & ex pacto cart. 443 quod feudum hæreditarium censetur res defuncti, non hæredis, qui non venit ex persona sua, sed defuncti. Hinc dicimus feuda ex pacto non hære-

hereditaria acquiri successione, feuda verò hereditaria acquiri transmissione à defuncto in heredem, secundum *Andr. in cap. 1. §. huius autem generis nu. 11. vers. si ergo non probatur, quib. ex cau. feu. amitt.* latius, & eleganter auctor. *Andr. docuit Camer. in repet. cap. 1. an agnatus quass. 9. num. 94. &*

15 idèò tripliciter consideratur hæres in feudis, videlicet hæres sanguinis, & hæc qualitas semper concurrere debet, hæres hereditatis, & hoc in feudo ex pacto respectu filij, & hæres feudi, quod est in feudo hereditario, de quibus latius in *meo conf. 34. ubi videri poterit, & idem Frecc. autoritate Andr. in cap. 1. col. 5. de nat. succ. feud. & in alijs quampluribus locis dixit feudum hereditarium nil differre ab allodio, quando adest assensus in eius dispositione, ut per eum, ubi supra 3. col. propè num. 4. ac in secunda, secta, & 13. differentia inter feudum hereditarium, & feudum ex pacto, per assensum enim dicitur Dominus dare, quòd erat suum, non autem feudatarij, & dicitur occultari vnum*

17 actum etiam in feudo hereditario, & est, ut feudatarius secundus utili dominio acquisito, mediante emptione, vel alio titulo à prædecessore recognoscat taliter à Domino, sicut si ab ipso esset infeudatus, & eum ipso contraxisset respectu ad fidelitatem, & ad concernentia dominium directum, quòd decidit formaliter *Andr. in cap. 1. §. si alienatus de alienatione feud.* dum dicit, quòd Rex consentiendo alienationi erit stabilis alienatio etiam post mortem alienantis, ex dictis in *cap. 1. qui success. teneant.* & subdit quòd habetur, sicut si principaliter feudum concessisset, ergo non est verè concessum, sed operatur eius effectum respectu recognitionis dominij directi, & sic loquitur *Andr. in cap. 1. §. sed & res nu. 10. per quos fiat investit. & idem in d. §. nec est alia iustior* secundum terminos *text. in d. l. obuenire,* ex quibus patet se decepisse *Bald. in cap. si facta*

18 *si de feu. defunct. milit. ubi dixit, quòd facta venditione eum consensu Domini, emptor dicitur in feudo succedere ex persona illius, nam hoc modo creditores hypothecarij venditoris non haberent actionem super feudo, si dominij debitoris resolveretur, quòd procedit in feudo ex pacto; cumque à venditore transferatur utile dominium, super quo nullum ius habet Rex, nec assensus aliquid operabitur de per se, secundum *Andr. & dum eum eo disponitur, habetur, ac si esset res allodialis secundum præallegata, de quo etiam in meo conf. 3. num. 13. propterea vel falsa erit opinio Bald. contra notissimos terminos feudorum, vel limitanda**

erit eius opinio in feudo ex pacto, non hereditario, & sic insimul cum ipso se decepi ibidem *Præpos.*

Ex his apparet, satis, superq; demonstratum, quomodo non procedat secundum assumptum, quòd emens à feudatario dicitur habere causam à Rege, & distinctæ sunt omnes decif. per *Consiliarium de Georg. allegatum, quomodo procedunt, quòd; assensus nihil facit, nisi tollere obstaculum, & à feudatario disponente dicitur habere utile dominium, de quo tantum tractatur, & hoc utile, quòd habet successor recognoscit à Domino directo, quoad concernentia subiectionem dominij directi: ex quo sequitur ex dictis in princ. quòd cum per legem civilem sit impedita potestas hæredis circa alienationem bonorum defuncti, ut non possit illius creditoribus præiudicium inferre, & hoc non tangit feudum, sed persona inhabitatur, & lex feudorū, vel circa hoc nil disponit, & stamus sub reg. *text. in c. 1. de feud. cognit. ut stādum sit iuri civili.* Aut dicimus per *text. in d. c. 1. per quos fiat investitura,* quòd lex feudorum assentie dispositioni illorum, eatenus, quatenus feudatarius habet liberam dispositionem, & per assensum non intendit Dominus conferre potestatem, quam non habet feudatarius, nec dare dominium, si non habet, aut ius de novo conferre, sed tantum tollere obstaculum alienationi iuris præexistentis eo modo, quo habet, & quatenus habet, eo magis, quia ut supra pluries diximus assensus est gratia, & nunquam intelligitur facta in præiudicium iuris tertij propterea ex his dicimus veriore esse opinionem affirmatiuam per iuris terminos, ut separatio, sicut in allodialibus, habet etiam locum in feudalibus, quam etiam, ut diximus lex contra Fiscum dixit habere locum, quòd videtur firmare conclusionem.*

Uterius beneficiū legis, & inventarij habet locum in feudo; tam in feudo ex pacto, quam in feudo hereditario, ut ultra vires hæres non teneatur, & in feudo ex pacto illud præcipuum teneat, & hoc ex dispositione iuris civilis, de qua in *l. fin. in §. licentiam, & in §. in computationem. C. de iur. delib. per*

21 *qua iura* sic separatio bonorum defuncti à bonis hæredis, ita *Isern. in d. cap. 1. an agnatus nu. 2. & num. 7. in cap. 1. col. 1. de alien. feud. pat. in cap. quid ergo in fin. vers. item, & quando filius de investit. de re aliena. fact.* latissimè *Moderni Addentes ad Andr. in cap. 1. in fin. qui success. ten. in verbo inventarij;* ex quibus sic concludit *Frecc. in 3. libr. tertia formula nu. 8.* quòd per confectioem inventarij fit separatio patrimonij, si ergo

22 datur separatio bonorum in feudis in eo, qui facit inuentariū, quare diuersum dicendum erit in separatione ex eadem lege inducta ad instantiam creditorum defuncti, qui etiam in actione personali vigore separationis præferuntur creditoribus hæredis hypothecarijs, secundum regul. *text. in d. S. sciendum, quem ad propositum allegat D. de Franch. in decis. 53.*

Rursus *Andr. in d. cap. 1. an agnatus 4. col. ante vers. ubi verò,* loquens in debitis soluentibus à feudatario dicit, quòd in feudo ex pacto nõ soluet feudatarius debitum, seu legatum non contractum propter feudum, licet legatum dicatur debitum hæreditarium, nisi esset quæstio inter creditores, & legatarios, & allegat *text. in l. creditoribus ff. de separat. ubi text.* dicit fieri debere separationem inter creditores hæreditarios, & legatarios, *ubi Modern. Addeunt.*

Igitur non videtur *Andr.* dubitare habere locum separationem in feudis, dum allegat *legem* illam de separatione bonorum loquentem, & situatam *in tit. de separat. iuxta illud vulgatum Bart. in l. non solum ff. de liber. leg.* quòd Doctor intelligi debet secundum *legem*, quam allegat.

23 Qui contraxit eū hærede, habuit respectū ad bona hæredis, & sic non fraudatur ex separatione, immò potest debitor non acquirere, & in acquirendo sui creditoris facere conditionem deteriore, vt propriè in hac materia separationis tradit *text. in d. l. 1. de separat.* E cõtrario creditores defuncti dum contraxerunt patrimonium illius, opulentum contemplati sunt, quomodo ergo iniqua conditio illi inferri vult per creditores hæredis defuncti, seu per ipsum hæredem, vt fraudati remaneant bonis, quorum contemplatione tutè, & securè cõtraxerunt ad *text. in regula non debet de reg. iur.* si hæres non adiret, eius creditores nullum ius haberent ex additione, volunt lucrum querere, & hæres faciendo inuentarium spernit omnes defuncti creditores, quare igitur creditores defuncti actionem non habebunt super bonis hæredis cum beneficio legis, & è contra creditores hæredis actionem habebunt super bonis defuncti, qui habent remedium separationis à lege proditum, sicuti habent creditores defuncti per inuentariū, & tam separatio est ista, quàm alia, & in utroq; casu interesse, & iactura creditorum consideratur, & regula naturæ est, vt quis non locupletetur eam alterius iactura, ad *tex. l. nam hoc natura ff. de cond. indeb.* quæ dixisse sufficiant, remittendo me iudicio peritiorum.

S V M M A R I V M.

- 1 *Nepos filij delinquentis ex causa parricidij paterni, an auo succedat in feudo, vel ipse ex delicto patris sit ad successionem auiti feudi inhabilitatus, & pro parte affirmatiua concluditur, & opiniones Authorum hinc inde ponuntur.*
- 2 *Doctr. Andr. in cap. præterea si vas. qua sit prima caus. benef. amitt. declaratur, & sic etiam Afflic.*
- 3 *Delictum parricidij non ponitur inter delicta in Dominum commissa, & propterea feuda ad agnatos deuoluuntur.*
- 4 *Nepos auo succedit ex propria persona, patre sublato de medio per delictum.*
- 5 *Text. in l. quisquis C. ad leg. iul. maiest. proccedit in delictis commissis in Dominum.*
- 6 *Iura feudalia distinguunt delicta commissa in Dominum, vel in alium.*
- 7 *Differentia de iure communi Romanorum magna inter incapax, & indignum, quia incapax nunquam acquisiuit: indignus verò secus, sed Fiscus aufert ab eo.*
- 8 *Incapacitas quando concurrit cum indignitate, ipsa præfertur.*
- 9 *Ius succedendi, quòd in filium transmittitur, intelligitur in filio capace, & habili.*
- 10 *Filius parricida de iure feudorum facit se inhabilem, & incapax feudi, & omnis delinquens, quia in Curia non potest stare sine dedecore.*
- 11 *Vasallus parricida feudum possidens priuatur feudo ex lege feudi.*
- 12 *Vasallus parricida est feudi incapax.*
- 13 *Feudum vasalli parricida, si fuerit antiquum deuoluitur ad agnatos, si verò nouum ad Dominum.*
- 14 *Iura feudalia ex causa parricidij priuant feudatarium delinquentem proprio feudo, ratione incapacitatis, quod non facit pena indignitatis, secundum ius Romanorum per quod non tolluntur bona propria, sed hereditaria occisi tantum.*
- 15 *Successio nepotis in feudo auito stante delicto parricidij paterno non est ex causa transmissionis à patre in filium, sed ex propria forma, & natura feudi.*
- 16 *Quis non potest venire per alium, quando illo medio tempore est inhabilitatus.*
- 17 *Filius delinquens in vita patris, non priuatur feudo, quia illud non habet, sed inhabilitatur ad acquirendum, & habetur pro mortuo, ac si non esset in mundo.*
- 18 *Nepos ex hæredatus à patre suo succedit auo in feudo auito hæreditario, quando pater prædecessit, quia venit ex propria persona, & tractatur de successione aui.*

- 19 *Filius primogenitus delinquens in vita patris nil transmittit in Fiscum, quia inhabilem se fecit ad successionem, & secundogenito post mortem patris successio defertur.*
- 20 *Feuda radicata in personam feudatarij deuoluuntur propter delictum ad fiscum, & feudatarius, omnesq; eius descendentes priuantur, tam in feudo hereditario, quam ex pacto, & prouidentia, quaecumque sit delictum.*
- 21 *Consilium Fab. de Ann. impugnatur.*
- 22 *Macula patris filios non aspergit in hereditate aui, quando delictum patris non fuit laesa maiestatis:*

§. IX.

- 1 **S**ED quæso discurremus aliqua super quæstione alias ventilata in Regia Camera, si filius occidit patrem feudatarium priuetur, nõ solum ipse successione in feudo paterno, sed etiam ipsius filius, idemq; aui nepos, quæ quæstio fuit valde dubitata propter decisionem *Andr. in cap. præterea si vasallus nu. 10. 11. ubi Afflicti. qua sit prima caus. benef. am. qui videntur tenere opinionem contra nepotem, & è conuerso Camer. in repet. cap. an agnatus in 6. q. princip. nu. 61. contrariam firmavit opinionem, respondendo, & confutando omnia per Andr. ponderata, & adducta, quibus non respondet oculatissimus Fab. de Ann. imò nec de Camer. mentionem fecit in suo cons. 128. facto in proprio casu, qui tenet contra nepotem, præsupponendo, quod casus non sit decisus de iure communi feudorum, & propterea recurrendum esse ad ius commune Romanorum, iuxta reg. text. in cap. 1. de feu. cognis. secundum quod præsupponit ex tali delicto exploratum esse ex communi Doct. opin. filium, ac nepotem, tanquam indignos à patris, seu aui successione exclusos secundum relata per *Iul. Clar. in §. homicidium, & Boer. quem ille allegat in decis. 25.**
- 2 Possent quæstio hæc recipere determinationem paucis verbis, siquidem *Andr.* loquitur in feloniam commissa in Dominum, & *Affl. ibi* loquitur in crimine læsæ maiestatis, & delictum parricidij non est de delictis in Dominum commissis, & propterea iura statuerunt feuda paterna ex tali delicto ad agnatos deuoluere, & non ad Dominum, ad text. in c. 1. an ille, qui interf. frat. Dom. su. & in c. denique, qua sit prima caus. benef. amit. in quo casu communis est Doct. schola, quòd

nepos aui succedit, de medio propter delictum patre sublato, quia in vita filius non acquiuit, & ex delicto se fecit inhabilem ad succedendum, ob quod nihil in eius filium potuit transmittere; ideòq; nepos ex propria persona aui succedit in feudo auito; ita *Bald. post glos. in l. emancipatum ff. de senat. idemq; tradit in cap. 1. si vasall. seu. priuetur nu. 4. dans rationem, quia per delictum habetur, ac si non esset in mundo, & nunquam feudum fuit radicum in filij personam, quod per prius tradidit *Bart. in l. 3. ff. de interd. & releg. Ardiz. in summ. cap. 6. in rubr. si filius repellitur, an nep. ex eo admitti possit, Iacob. de Beluis. in cap. 3. §. hoc quoque 2. col. in fin. vers. tertia casu, de succ. feud. dicens, quod habetur, ac si pater nunquam fuisset in rerum natura, & Ardiz. dicit, quod patris persona tollitur de medio, Aluar. in cap. 1. si vasal. seu. priuet. & in d. §. denique 3. col. vers. quarta conclusio, Iacobin. in verb. distiq; vasalli promiserunt non committere nu. 60. qui sequitur *Bart.* dicens per delictum patrem sublato esse de medio, *Capye. in verb. feudatariorum delicta in sua inuestitura, Cumi. in cap. si aliquem in vers. mortis nu. 156. & 169. & eleganter, & late per Camer. in loco suo præallegato, in crimine verò læsæ maiestatis, & delicti commissi in Dominum habet locum dispositio text. in l. quisquis C. ad legem iul. maiestatis. qua expressè priuat filios patris delinquentis à successione auita, & in hoc casu loquitur *Andr. & iura, qua allegat, hanc faciunt distinctionem de delicto commisso in Dominum, vel in alium, ut est text. in cap. si vasallus culpam, si de feu. defunct. mil. in d. cap. denique, in d. cap. 1. an ille, qui interf. frat. Dom. su. & in d. cap. 1. si vas. seu. priu. & in delicto commisso in Dominum procedunt rationes *Andr.* quod lugubre esset Domino passo feloniam, videre filium, vel nepotem, eius, qui deliquit in eum, & cetera quæ *Andr.* considerat respectu culpæ in Dominum commissæ, quòd idem *Andr.* punctualiter tradit in *Constitut. Reg. incip. ob filiorum culpas. ubi dicit, quòd & si Fiscus succedat in bonis foriudicati post mortem patris, tamen si reliquerit filium patre viuentem, iste succedit in feudo auito, Fiscus excluso, non obstante illa Constitutione, qua in fin. se limitat in delictis commissis in Dominum, ut est delictum læsæ maiestatis, & quando vellemus extendere decisionem *Andr.* etiam ad delicta in Dominum non commissæ, idem *Fab. de Anna* dicit decisionem non esse veram, & communem esse contra *Andr. qui demum confunditur, & tenet in quæstione, de qua agimus******

contrariam opinionem nullo subsistente fundamento, ut infra dicemus, & postquam hæc est communis opinio, non est ab ea recedendum in iudicando.

Sed altius exordiendo ex distinctione terminorum veritas communis conclusionis apparebit indubitata per Sinodales decisiones. & regulas, tam iuris communis, quam feudorum.

De iure enim communi Romanorum magna constituta est differentia inter incapacem, seu inhabilem, & inter indignum, nam indignus succedit, & non est incapax, sed Fiscus in pœnam delicti auferat ab eo, tanquam ab indigno, secundum *Bald. Salycet. & ceteros in l. hereditas, C. de his, quibus ut indign. latus Peregr. de iure fisci lib. 2. cap. 3.*

Et propterea non est mirum, quod nepotes priuentur, nam non est hoc per viam extensionis ad nepotes, sed quia pater ipsorum, qui eos præcedit, tanquam capax successionis acquisiuit, à quo cum Fiscus auferat tanquam ab indigno, quid mirum quod nepotes non succedant, cum per prius successio ablata fuit à patre successore successionis capaci, & in hoc casu benè loquuti fuerunt *Boer. in d. decis. 25. & Clar. in d. homicidium versed pone, ut pater, & filius in delicto parricidij priuati intelligantur, & Fiscus auferat ratione indignitatis, in primo verò casu quando quis est incapax, & inhabilitatus ad successionem, tunc Fiscus minimè succedit, sed venientes ab intestato, & ratio est, quia incapax non acquirit, & sic non est in quo succedat Fiscus, nec habet quid auferre, quia non entis nullæ sunt partes, & hoc est quod tradidit *Bald. in l. si quis incesti in fin. C. de incest. nupt. Alexan. in addit. ad Bar. in l. cum ratio §. fin ff. de bon. damn. & in hoc casu eleganter consuluit Corn. conf. 222. 4. volum. quam differentiam inter incapacem, & indignum declarat eleganter *Ias. in d. l. hereditas num. 10. C. de his quib. ut indign. de quo facit regulam, & differentiam Peregrin. in d. tractatu de iur. fis. libr. 3. tit. 1. ut incapax non succedat, & consequenter Fiscus ex eius persona nihil acquirere potest, indignus verò secus, & idè primo casu quando fit incapax, nepos auo succedit, & non fiscus, quod idem firmavit in lib. 2. cap. 3. & ob id *Bart. Bald. & communiter Scribent. in l. 1. C. de hered. instit. tradiderunt, quod deportato hærede instituto, quia est incapax non succedit fiscus, sed venientes ab intestato, quia est incapax successionis, & sic non acquisiuit, quod secus est in indigno, à quo fiscus auferat, & dum ex delicto quis fit incapax, tunc omnis spes est****

perempta circa potentiam successionis secundum tradita per *Bart. in l. is potest in princ. ff. de acquir. her. ex reg. text. in l. si in metallum ff. de his, quæ pro non script. habentur in l. in metallum ff. de iur. fis. quod in tantum est verum, ut *Doctor. voluerint per hæc iura, quod quando eum indignitate occurrit incapacitas hæc præualeat, & admittitur sequens in gradu, excluso Fisco, quia si ex incapacitate non datur acquisitio, nullum ius fisci prætereundum potest, eleganter *Rip. in l. 1. ff. de vulg. & pupill. nu. 155. cum alijs cumulatis per *Peregr. in d. tract. libr. 2. tit. 2. nu. 26. & sic limitatur, quod idem *Bar. dicit in dict. l. is potest, quod ius succedendi transmittitur in filium, habet enim hoc locum secundum eundem *Bart. quando filius se incapacem, & inhabilem non reddidit; eo enim casu peremptum fuit ius succedendi transmissibile ex inhabilitate subsequuta, & penitus euanuit, nam etsi sit ius distinctum à filiatione, est tamen conditionatum, & extinguibile ex futuro euentu ratione delicti, ex quo redditur filius incapax, qui delinquendo eo ipso illud resouit, quando ex delicto fit incapax, & inhabilis ad acquirendum, & si denegatur actus ex natura actus, denegatur potentia ad actum ex eadem ratione resistentiæ iuris tam ad actum, quam ad potentiam, cuius spei liberorum in hereditate patris illo viuentis nulla est facienda consideratio, nec æstimatio, dixit *Bart. in l. post emancipationem §. 1. ff. lib. leg.*******

Hæc conclusione, & distinctione sic indubitata firma manente videamus, si de iure feudorum filius, seu feudatarius taliter delinquens efficitur indignus, vel inhabilis, & incapax, & nulli dubium quod ex omni delicto, ex quo quis non potest stare in Curia sine dedecore, dicitur incapax feudi, intantum quod feudo, quod tenet, & possidet priuatur, quia non potest stare in Curia sine dedecore, in quo est *text. form. in d. c. 1. an ill. qui interf. frat. Domini sui, & in d. cap. denique, quæ iura loquuntur in parricidij crimine, tacit hanc regulam *Affl. in decis. ult. nu. 24. & *Aluar. in consil. 59. inter consilia Brunii, hinc *Bal. in d. cap. dixit, quod vasallus parricida priuatur ex lege feudi, & dicitur delinqueret respectu feudi, in quo principaliter attenditur honor Domini, dixit idem *Bal. in d. cap. si vasallus culpam, & propterea, quia non potest stare in Curia sine dedecore, feudum possidere non potest, & in specie *Pro. 12. pos. in d. cap. 1. dixit, quod proditor non est capax feudi, & ante eum ibidem *Belais. dixit, quod propter feloniam, & prodicionem perdit vasallus feudum eadem ratione, de qua*******

qua supra, quia feudum dicitur à fide, & ex tali delicto præsumitur deinceps infidelis, unde cum vas ex substantia feudi sit fidelitas secundum notissimos terminos feudorum, propterea vasallus taliter delinquens.

13 feudi redditur incapax; hinc deuolutio feudorum ex causa parricidij, quia fit ex lege feudi inhabilitante illius possessorem ad illud tenendum, & inhabilem illum reddendo, propterea dum iura feudalia loquuta fuerunt de amissione feudi, excluderunt fiscum, & statuerunt feuda deuolui ex causa parricidij, vel ad Dominum directum feudi, vel ad agnatos, distinguendo inter feuda noua, & vetera, & etiam distinguendo delicta; an sint contra Dominum, vel contra alios, de quo per *Bald. Andr. & omnes in d. cap. 1. d. §. denique*, quodque non consideretur indignitas, sed inhabilitatio, & incapacitas ex lege feudi apparet, quia amissio feudi habet locum ex quocumque delicto, ex quo non potest stare in Curia sine dedecore, & etiam in delicto facto in extraneum, sed proditoriè, ergo non attenditur indignitas ratione successionis in materia feudali, sed ipsum delictum, seu factum, ex quo quis redditur feudalem, ut coram Domino stare non possit,

14 & notetur unum, quod claudit os, & est, quod omnia iura feudalia loquuntur in priuatione proprii feudi, quod feudatarius parricida tenet, quo illum priuat ex incapacitate causata per delictum, quod non facit pena indignitatis, secundum ius commune Romanorum, per quod non tolluntur bona propria, vel aliunde sibi obuientia, sed hæreditaria tantum occisi ad *text. in l. indignum ff. quib. ut indig. in l. Lutus ff. de iur. fisc. vbi glos. & Bart. latius Perogr. de iur. fisc. libr. 2. nu. 3.* ergo inhabilitas est illis, quæ consideratur in feudis causata ex ratione, quia non potest stare in Curia sine dedecore, & si hæc est talis, quod inhabilitat ad possessionem proprii feudi, igitur quanto magis reddet eum incapacem à noui feudi acquisitione, ut bene fundat *Ann. in allegat. conf. 128. in fin.* sed male applicat, confundens terminos inhabilitatis cum terminis indignitatis, prout similiter confundit *Clar. & Borr. in loca præallegato.*

Sublata igitur materia indignitatis, & persistente causa incapacitatis de iure communi Romanorum nepos succedit, & sic retorquetur argumentum *Consiliar. Fab. de Ann.* quia successio nepotis in feudo dicitur *Bald.* non oritur ex causa transmissionis à patre in filium, sed ex propria forma, & natura feudi, quæ nepotem principaliter vocat ad successionem, ut per *eum in l. anti-*

quioribus post nu. 18. vers. 7. C. de iur. deliber. subdens nu. 19. vers. 8. quod non potest quis

16 venire per alium, quando ille medio tempore est extinctus, aut inhabilitatus, in quo est punctualis decisio eiusdem *Bald.* communiter sequuta in *d. l. emancipatum §. 1. ff. de Senat.* dicens, quod quando filius delin-

17 quit in vita patris non priuatur feudo, quia illud non habet, sed inhabilitatur ad illud acquirendum, & idè eum habeatur pro mortuo nepos succedit in eius locum, quæ sunt propria verba ipsius, & in *d. cap. 1. si vasall. feud. priu. num. 4.* dixit, quod filius habetur per delictum, ac si non esset in mundo, & cum feudum non sit radicatum in eius personam, propterea nepos ex propria persona auo

18 succedit, sublato patre de medio, hinc nepos ex hæredatus à patre suo succedit auo in feudo auito hæreditario, quando pater præcesserit, quia nullum ius fuit patri radicatum in vita patris sui, & consequenter nullum transmissit, & filius succedit auo ex propria persona, *Ardiz. in tit. de success. feud. vers. sed adhuc quæro,* cumulat decisiones in *tractat. de feud. Ioan. Thom. de Mar. lib. 1. tit. 6. in cap. incipiente, quia paulo superius,* sicut etiam filio ex hæredato succedit eius filius auo feudum habenti, quia non venit ex persona patris, & agitur de successione aui, *Aluar. in cap. 1. §. & quia vidimus, de his, qui feud. dar. possunt,* sequitur & cumulat decisiones *Petr. Gregor. Sicul. in tractat. de feud. par. 4. quest. 7. num. 45. & idem Andr. in*

19 *eadem cap. præterea si vasallus num. 12.* in quaestione illa de patre habente feudum, in quo uiuitur iure fræcorum, & habente duos filios, primogenitum, & secundogenitum, qui primogenitus uiuo patre feloniam commisit contra Dominum tradit, quod per delictum sublatus est de medio primogenitus, & inhabilem se reddidit ad feudi successionem, & habetur, ac si non fuisset in mundo, & propterea excluditur fiscus ex persona primogeniti, quia inhabilis fuit effectus per delictum, & succedit secundogenitus ex propria persona; quando enim feuda sunt radicata in personam feudatarij, tunc secundum communem scholam *Doctor. feudistarum* priuatur, non solum feudatarius, sed omnes ab eo descendentes, siuè feudum sit hæreditarium, siuè ex pacto, & prouidentia, ratione particulari considerata per leges feudales, quia non possunt stare in Curia sine dedecore, de quo per *Andr. in d. §. denique in vers. si verò non in Dominum,* ubi facit regulam, quod semper filius, & descendentes feudatarij delinquentis priuantur feudo, ex quocumque delicto, ex quo pater priuatur,

tur, siue sit feudum hæreditarium, siue ex pacto ratione de qua supra, idemque tradit in cap. 1. si vassall. feud. priu. & in cap. si vassallus culpam, si de feud. defunct. milit. quæ latius exharauit Camerar. in d. repetit. cap. 1. an agnatus in princ. nu. 58. & idem Consiliarius de Ann. in d. consil. & idem Ann. ibidem nu. 8. firmat conclusionem pro nepote, & Camerar. vbi supra in d. quæst. 6. num. 65. 2. colum. firmat conclusionem pro nepote in delicto parricidij, in terminis text. cap. 1. an ille, qui interfec. frat. Domin. su. qui quidem Ann. postea se confundit non distinguens terminos indignitatis, aut inhabilitatis, & dum dicit, quod de iure communi Romanorum filij priuantur successione in hoc fallitur applicando ad materiam feudalem, quia ibi priuantur, quia pater acquisierat, & ab eo, vti indigno fiscus aufert, quod non est in incapaci, cum qua distinctione omnia eius argumenta corruunt, & exceptuato crimine læsæ maiestatis, dico quod in his, quæ nepos, idemq. filius non habet à patre, sed ab auo, vel suis maioribus, quod macula patris filios non aspergit text. est, vbi glos. solemn. in l. Diuo Marco C. de quæst. hinc notabiliter Andr. in d. cap. 1. si vassall. feud. priu. in proprio casu priuationis filij ex delicto paterno, tradidit notabiliter 2. colum. post nu. 4. quod tunc filius priuabitur, & delictum patris ei præiudicabit, quando debet habere feudum filius post mortem patris ab ipso patre, quæ decisio terminat articulum, quia nepos non habet à patre, sed ab auo, cui ex propria persona succedit, nec ad rem facit disputare, si propter delictum parricidij inducitur priuatio feudi ipso iure, vel requiratur sententia: nam hæc benè procedunt inter fiscum, & delinquentem, sed respectu successoris, vt est nepos, sufficit delictum esse commissum, per quod factus fuit filius inhabilis ad succedendum, & statim dicit Andr. in eodem §. præterea est factus locus successioni alteri, vt ibidem post num. 13. 2. colum. in fin. vers. dic. quod habent, & si per delictum efficitur inhabilis, etiam quod requiritur sententia esset illa declaratoria iuris nepoti acquisiti, non autem ablatiua iuris filij parricidæ, qui ex regula feudorum nullum vnquam acquisiuit: vnde cum communis opinio sit validissimis rationibus fundata non est ab eâ recedendum, & consequenter nepos omninò ad successionem aui est admittendus, non obstante delicto paterno, secundum quam opinionem audio fuisse iudicatum per Reg. Cam. Summ. contra Fiscum facta relatione in Collaterali Consilio in causa illorum de Censis.

S V M M A R I V M.

- 1 Assensus donationi facta secundogenito præstitus, nulla de primogenito facta mentione, an sit validus late discutitur, vel ex defectu potestatis feudatarij donantis, vel Proregis assentientis, vel tandem ex causa subreptionis, quia Prorex non concessisset, vel difficilius, & primo loco describuntur Authores, & sententia super hac questione interposita.
- 2 Pater non potest in præiudicium primogeniti dare feudum secundogenito, nisi primogenitus esset ingratus, nec etiam cum assensu Domini, nisi primogeniti assensus interueniret, quod vltimum latius infra declaratur.
- 3 Feudum concessum Titio, & primogenitis est feudum ex pacto, sicut concessum Titio, & liberis.
- 4 Differentia notatur inter feuda concessa tibi, & heredibus, tibi, & liberis descendentibus, & tibi, & primogenitis.
- 5 Assensus est gratia, qua nunquam intelligitur in præiudicium tertij.
- 6 Gratia est subreptitia, quando non est expressum Principi id propter, quod gratiam non concessisset, vel durius.
- 7 Subreptio quando consistit in his, quæ à iure non sunt expressa, remittitur arbitrio Iudicis.
- 8 Feuda in quibus viuunt iure francorum concessa pro se, & heredibus sunt feuda hereditaria.
- 9 Feudum semper dicitur hereditarium, quando in concessione adest verbum heredibus.
- 10 Concessio facta pro se, & primogenitis importat feudum ex pacto, secus si adest verbum heredibus, & clausula iuris francorum non importat, nisi delationem successionis, & prælationem, sed cum qualitate hereditaria.
- 11 Decisio Andr. in capit. 1. de natur. success. feud. ponderatur ad decisionem questionis.
- 12 Feudum non potest vni ex filijs assignari absque assensu, sed bene cum eo.
- 13 Feudum ex pacto in primo acquirente est hereditarium, & potest ab eo alienari, secus si concessum est filijs nominatim, vel illorum contemplatione.
- 14 Regula dua sunt in feudo, & sunt de natura feudorum, vna quod feuda absque assensu sunt inalienabilia, & altera, quod cum assensu sunt alienabilia.
- 15 Pragmatica nouem capitum habet locum in vltima voluntate.

- 16 Alienatio seu dispositio inter filios inaequaliter feudi diuidus, fieri potest cum assensu.
- 17 Alienatio feudi in extraneum fieri potest cum assensu.
- 18 Pater ut extraneus alienabit donando filio.
- 19 Subreptio non ex omni tacito inducitur, sed ex eo, quod iure est expressum.
- 20 Domini est onus scire qualitatem eius, in quem alienatur.
- 21 Dominus assentiendo dicitur inuestire.
- 22 Contractus feudalis dicitur contractus in nomen.
- 23 Qui cum alio contrahit, scire debet eius conditionem.
- 24 Capitula Ciuitatis ponderantur.
- 25 Alienatio feudi in secundogenitum valet absque assensu, cum consensu tamen primogeniti, quia resoluitur in refutationem.
- 26 Consensus filij primogeniti, seu agnati immediate successuri, an sufficiat tacitus, & quomodo inducatur.
- 27 Tria inducunt consensum alienationi factae, scientia, annale silentium, & agnatio.
- 28 Dominus excluditur a prelatione, quando sciuit alienationem, & elapsus fuerit annus a die scientiae.
- 29 Lapsus anni importat expressum consensum agnati filij, seu Domini in alienatione.
- 30 Annale silentium habet vim refutationis.
- 31 Annale silentium currit agnato a die scientiae contra Thom. de Marin.
- 32 Silentium anni in agnato, importat idem, quod lapsus annorum triginta alienationis, quae fit in extraneum, & ibi quomodo procedit.
- 33 Text. in cap. si quis per triginta, si de feud. defunct. milit. non procedit in Regno.
- 34 Camerarij doctrina impugnatur.
- 35 Decisio Ihesaur. & opinio Bammacar limitantur.
- 36 Scientia ad finem decursus anni quomodo probetur, remissiuè.

§. X.

1 **M**agna fuit controuersia, princeps temporibus, an possit feudatarius cum Regis, seu Proregis assensu donare feudum filio secundogenito, dum ad primogenitum alias deuenire deberet secundum morem, seu ius francorum, secundum quod in Regno successio filijs primogenitis defertur, de quo in Con-

stitut. Regn. incipient. ut de successione; & ex varietate opinionum, diuerse late fuerunt sententiae, de quibus per *D. Frecc. in 2 lib. subfeud. quest. 1. & per Camerar. in repetit. cap. imperialem cart. 57.* & ultimo loco in causa illorum de Sulanna, in qua alias fuerat iudicatum pro validitate donationis, fuit hoc valde altercatum in causa reclamationis, fueruntque Iudices in paritate votorum, & ex difficultate, & dubietate articuli, fuit prouisum causam esse compromittendam in Sacrum Consilium, per quod fuit determinatum, ut soluta certa quantitate parti reclamanti feudum relaxari deberet penes donatarium.

Aliqui dubitauerunt de potestate feudatarij, quasi quod non possit in praedictum filiorum vocatorum ad successionem ex lege inuestiturae facere dispositionem diuersam, per quam successio alteratur, & defertur alijs non immediate successoribus, primogenitus enim est vocatus secundum ius francorum sub hac lege feudum est constitutum & acquisitum, non potest pater in praedictum primogeniti praeferre secundogenitum, in quo videtur punctualis decisio *Andr. in cap. omnes filij verb. item si vassallus, si de feud. defunct. milit. ibi, ubi uiuitur iure francorum, non possit pater secundogenito feudum dare, nisi esset ingratus primogenitus, &c.* quod firmat in proprio casu *latus Guglielmus Pern. in cons. 7. & in cons. 12.* nec assensus Domini videtur deservire; qui interponitur ad tollendum obstaculum prohibitium dispositionis feudorum absque Domini directi assensu, non autem ad tollendum ius filiorum, seu agnatorum acquisitum per legem inuestiturae, & ex contractu maiorum, & ideo horum etiam assensus requiritur, alias nihil Domini assensus operatur iuxta dispositionem *text. in cap. 1. de alien. feud. patern. ubi Ifern. & Scribent. idem. Ifern. in cap. 1. §. hoc quoque ante num. 6. ibi circa secundum de success. feud.* Feudum enim concessum Titio, & primogenitis erit feudum ex pacto, & prouidentia, sicut feudum concessum Titio, & liberis, & propterea nimirum si feudatarius non potest successoribus praedictis ex rationibus, quae considerantur communiter in feudis ex pacto alias supra latius declaratis, hinc *Andr. in cap. 1. §. hoc quoque nu. 7. de success. feud.* distinguit inter feuda concessa tibi, & heredibus, tibi & liberis descendentibus, vel tibi & primogenitis, primo casu valida est dispositio loquendo quo ad facultatem feudatarij, cum assensu tamen Domini, ut inferius dicemus, nam ille in omni feudali dispositione requiritur,

ritur, præterquam in ea, quæ sit in immediata successurum, ut supra latè declarauimus loco suo. Secundo casu nullam habet potestatem feudatarius præiudicandi successoribus, quia per mortem ius ipsius est resolutum, & feudum defertur filijs, vel agnatis ex prouidentia legis per viam transmissionis de vno in alium, non autem per viam successione, ita quòd filius, seu agnatus non habet causam à defuncto, sed à primo acquirente, qui sunt termini noti *Feudistarum*. Tertio verò casu dixit *Andr.* quādo feudum est concessum iure francorum, quod est idem quod concedere tibi, & primogenitis, ut *ipsemet* declarat in loco præallegato, dùm nu. 8. ponit quæstionem si viuens iure francorum vendit feudum cum consensu primogeniti, & moriatur primogenitus, an alius veniens post eum, qui non consensit reuocet, & concludit, quod si primogenitus superuixit patri; licet deinde moriatur, firma erit venditio cum consensu illius, qui primogeniti locum tenuit in patris mortem, & dùm cæteri tanquàm descendentes post mortem primogeniti ius prætere volunt, dicit *Ifern.* quod nullum ius fouebunt, quia feudum per ius francorum non est datū Titio, & descendentes, sed Titio, & primogenitis; & ideò quantum ad hoc alij, quàm primogeniti sunt exclusi, nec continentur inter successores, ubi benè declarant *Modern. Addent. in verb. concluduntur*.

In hoc inquam tertio casu requiritur consensus primogeniti in dispositione, & ob id in *d. cap. omnes filij*, dixit quod non potest pater dare secundogenito in præiudicium primogeniti, & si vera est opinio *Afflic. in d. cap. 1. §. hoc quoque, & in d. constitut. ut de successione in fin.* quod feudum in quo uiuitur iure francorum est ex pacto, & prouidentia, & non aliter hereditarium, cum qua, ut dixi concordat *Gulielm. Pern.* tanto magis dubitatio augetur.

Alij dubitauerunt de potestate Proregis assentientis, quia cum ex hoc inducatur alteratio inuestituræ, quia peruertitur successio de primogenito in secundogenitum, quòd propterea minimè hoc facere possit, stante etiam *Pragmatica nouem capitum*, quæ vetat Proregibus assentire; dùm successio defertur alijs, quàm ex ordine legis inuestituræ vocatis, & mutatur etiam natura feudorum; in quibus secundum *Regni Constitutiones* videlicet, ut de successione, & constitut. in aliquibus maior natu præfertur minori, de cuius mutatione non videtur dubitasse *Loffred. in suo cons. 1. num. 152.* ut benè ponderat *Bammasar. in d. cap. omnes filij*;

Alij, qui tenet opinionem; quod Prorex non potest consentire dispositioni faciendæ per feudatarium in secundogenitum, ponderando decisionem *Loffred. & prædictam Pragmaticam*, ut ibi per eum nu. 60.

Dubitauerunt *aliij* non in prædictis, sed tenuerunt assensum esse subrepticium, dum in eo non sit facta mentio filij primogeniti, de cuius præiudicio tractatur, & venit ex tali dispositione priuandus, cumq. assensus, ut diximus in præcedentibus sit gratia, quæ nunquam intelligitur concessa in præiudicium tertij, cum hoc Rex facere non soleat, et si possit ad *text. in l. 2. §. meritò, & §. si quis à Principe ff. ne quid in loc. publ.* ex hoc dicitur Principi subrepticium, quia vel non concessisset, vel saltem durius, ex quibus subreptio causatur, & nullitas gratiæ impetratæ, de quo in *cap. super literis*, ubi communiter *Scribites extra de rescript.* quæ subreptio quando consistit in his, quæ non reperiuntur à iure expressa, remittitur tunc Iudicis arbitrio, si Princeps concessisset, vel saltem durius, secundum latè cumulata per *Menoch. de arbitr. libr. 2. cens. 3.* & hoc est, quod explicitè tenuit *Camerar. ubi supra*, & in quo suam fundat opinionem, & fuit decisum in illa causa per eum relata, quam decisionem, ut *ipsemet* refert, fuit reuocata per *D. Regentem Reuerterium*, in quem partes causam postea reclamationis compromiserunt, & iudicauit pro validitate donationis, & rationem de auditu ab illo refert *D. Marin. Precc. in dicta sua 1. quæst.* quia non reperitur de iure cautum, ut teneatur vasallus exprimere hanc qualitatem, si libera est feudi hereditarij dispositio cum assensu, & propterea dicendum, quod standum erat legi, *ibique Marinus* refert decisionem postea factam in causa Bartholomæi Carafæ pariter pro validitate donationis, & ponderatio in illa causa, quod fuerit donatio aliquorum feudorum, non omnium, & facta contemplatione matrimonij, hæc inquam ponderatio nihil facit ad articulum subreptionis, si tenetur, aut non tenetur mentionem facere primogeniti, de cuius præiudicio videtur in omni casu tractari, si eidem omnis feudorum successio debetur, & donando secundogenito, siue omnia fenda, siue partem, semper illi aufertur, & præiudicium inferitur ex quo, & in quo stat fundata subreptio, secundum opinionem tenentium hæc partem, & tandem *D. Marin. in artis.* principali, si assensus est, vel non est subrepticium simpliciter tenuit opinionem *D. Regentis Reuerterij, & aliorum duorum Dominorum Consiliariorum*, qui huius voti fueruntq. in deci-

decisione facta tunc per Sac. Confil. & dixit *Marin.* quod hæc opinio de iure erat tenenda.

Sacr. Confil. *Camerar. & Fresen.* nullam habuerunt rationem de primis dubitationibus, sed omnem vim constituerunt in subreptione, & reprehendit *Marin. Afflic.* cuius dicta dixit procedere posse in feudo ex pacto non hereditario, & sic pariter dicta, per *Pern.* ut ex eo est videre, aliis in Regno in quo vivitur iure francorum omnia feuda essent ex pacto, & providentia; cuius contrarium est indubitatum, in quo fecit *suum amplum primum consilium Loffred.* & in Regno opinio est indisputabilis; aliud enim est concessio facta Titio, & primogenitis, & aliud est concessio facta Titio, & hæredibus cum clausula iuris francorum. Primo enim casu erit feudum ex pacto. Secundo verò minime, sed erit feudum cum qualitate hereditaria restrictum ad certos, & non omnes hæredes, videlicet, ut solus primogenitus semper succedat, sed ut hæres, quia sic concessum, ut peroptime declarat *Loffred. num. 147.* dicens feudatarium non posse dare feudum vni ex filiis, quando est Lombardum, scilicet divisibile in præiudicium aliorum, nec primogeniti, quando est francum, id est si vivitur iure francorum, & è contra cum assensu in utroque casu potest, si in concessione verbum *hæredibus* est appositum, & eleganter declarant *Moderni Addentes ad Andr. in cap. omnes filij in verb. secundogenito, si de feud. defunct. milit.* vbi idem firmat, & bene explicat *Bammacar. num. 55.* & tradita per *Andr. in d. §. hoc quoque*, procedunt quando est facta concessio tibi, & primogenitis, & nullum verbum de hæredibus, & sic intelligitur *Andr. in d. §. cap. omnes filij*, & ob id dicit *Andr. in d. §. hoc quoque num. 7.* voluit declarare feudum ex pacto, dixit esse illud, quod est datum alicui, & descendantibus ex eo, & non dixit hæredibus, &c. Ita quòd semper, quod adest verbum *hæredibus*, non opus est in Regno differere de qualitate hereditaria, quod decidit *idem Andr. in cap. 1. §. quid ergo, de investit. de re alien. fact. in fine*, cum loquutus fuit de concessione huius Regni, quæ tanquam de Regno est cum clausula iuris francorum, verum quia est facta pro hæredibus, propterea dicit esse feudum hereditarium, vbi *Moderni Addentes.* latissime fundantes hoc, etiam ex expressis nostri *Regni Constitutionibus*, & ad propriam nostram quæstionem est punctualis decisio *Andr. in cap. 1. in addit. verb. quid ergo de natur. succ. feud.* vbi tradit posse patrem cum assensu dare feudum vni ex filiis, & reddit rationem

optimam, quia alienare potest, sicut extraneus cum consensu Domini, vbi *Moderni Addentes.* reprehendunt *Pernum*, malè allegantem pro sua opinione *Andr.* & concludunt valere donationem factam secundogenito cum assensu, & idem dixit *Andr. in cap. 1. §. nec in filiam de alien. feud. pat.* & quod dixit in *d. cap. omnes filij verb. item si vasallus*, ut possit assignare feudum vni ex filiis, intelligitur cum assensu, ut dixit in *d. cap. 1. verb. quid ergo*, nam si omnes essent successores, & instituendo, aut disponendo in alium non immediate successorem, dicitur alienatio verita absque assensu, ex regulis communibus, quod non est in divisione inter filios permessa ab eodem iure communi, & statim sub regula *text. in cap. 1. de success. feud.* nulla dispositione defuncti manente, vel valente, igitur oportet intelligi *Andr. hoc in loco*, ut loquatur quando cum assensu disponit, & sic concordat cum dictis in *d. verb. quid ergo*, in quo facit regulam *Andr.* ut non possit feudum vni ex filiis assignari in *suasumpta cap. 125. in tit. utrum feud. poss. vni ex filij assign.* & *Capys in repetit. cap. imperialem cart. 10.* reddit se conformem cum *Andr.* ut non possit feudatarius assignare feudum vni ex filiis absque assensu, vbi in *2. ampliat. vbi Camerar. cart. 23.* idem firmat, & disputat articulum ad partes, vbi *cart. 24. in fine, verb. non obstat tertium argumentum* reddit rationem ab alijs in hoc non considerata, quare pater non possit absque assensu, licet omnes filij sint de comprehensis in investitura, & simus in feudo hereditario; illa enim est ratio, quia est alienatio in contemptum Domini, qui alia lege feudum concessit; & sic consideratur interesse voluntatis, si placet, vel displicet, secundum *Andr. ibidem* ex regul. *text. in l. fin. ff. de usu, & habit.* sed cum assensu omnes fatentur valere dispositionem inter filios, etiam ex partibus disparibus, & sic limitatur *text. in d. cap. 1. de success. feud.* ut per *Frece. lib. 3. in 3. form. investit. ante nu. 12.* cum qua distinctione, & cognitione terminorum sedantur opin. *Doctores.* qui tam confuse hunc articulum tractaverunt, quæstiones congerit *Tiraquell. de retract. lignag. §. 11. glof. 6. num. 23.* & de iure primogen. *quæst. 77.* quam etiam sententiam bene explicat, & firmat *Bammacar. in d. cap. omnes filij*, & si *Andr.* sic non intelligeretur esset sibi contrarius, & malè loqueretur, quem dixit errasse *Camerar. vbi supra*, sed defendendo *illud*, quòd intelligatur, quando cum assensu disponit nulla adest contrarietas, & dum postea in eodem loco subnectit, *nisi lex, & pactio dati feudi aliud dicatur, intel.*

intelligitur in feudo ex pacto Titio, & filijs
 13 nominatim, vel illorum contemplatione
 principaliter concessio, & dico nominatim,
 vel illorum contemplatione, nam cum lo-
 quatur *Andr.* in feudo acquisito per patre
 licet esset ex pacto, tamen in primo acqui-
 rente habet naturam hereditarij, & poterit
 alienare, quia omnes recognoscunt a primo
 acquirente; secus vero si filij sunt principa-
 liter contemplati secundum communem di-
 stinctionem *Ifern. in d. cap. 1. de alien. feud.*
patern. in d. cap. 1. de success. feud. in cap. Ti-
tius si de feud. defunct. milit. cum mille con-
cord. quae videtur melior intelligentia ea,
 quam dat *Bammacar.* ut haec verba intelli-
 gantur de feudo ex pacto antiquo si quaestio
 est posita in feudo noviter acquisito, & haec
 est exceptio & limitatio, quae dicitur esse de
 regula secundum eundem *Andr.* ad propo-
 situm in cap. 1. qui success. ten. vel secundum
Loffred. intelligitur de alia quacumque pa-
 ctione, & lege apposita in investitura, quae
 etiam cum assensu vetet feudi dispositionem
 cum ex illa derogetur dispositioni iuris co-
 munitatis ad text. in cap. 1. de duob. fratr. in cap.
 1. de feud. non hab. propr. feud. nat. cum reli-
 quis per *Loffred.* adductis, & quod demum
ibidem Andr. subdit, videlicet, ubi vivitur
 iure francorum, non possit secundogenito
 feudum dare, intelligo cum *Bammacar.* quan-
 do feudum est datum Titio, & primogenitis,
 absque verbo *hereditibus*, nam tunc est ex pa-
 cto, non hereditarium, ut supra declaravi-
 mus, & hic est germanus, & verus *Andr.* in-
 tellectus, quem etiam tenuerunt *Moderni*
Addentes ibidem, quanquam *Loffred.* volue-
 rit hic loqui, quando disponit absque assen-
 su, ut sicut in primo casu absque assensu non
 valet dispositio in feudo, in quo omnes filij
 succedunt, sic pariter non valeat, & si pri-
 mogenitus tantum succedat absque assensu,
 qui intellectus mihi non placet, & non con-
 sonat verbis *Andr.*

Ex his iustissime apparet, quare praedicti
Doctor. ac *Sacr. Consil.* nullam habuerint rati-
 onem de defectu potestatis feudatarij,
 quando cum assensu disponit, si feuda sunt
 hereditaria, & ut saepe diximus in preceden-
 tibus reputantur, ut allodialia, & idem in
 feudis ex pacto noviter acquisitis, ut heredi-
 tatorum naturam fortiantur, quo casu ex
 regul. text. in l. cum a matre, tenentur suc-
 cessores habere eandem dispositionem cum
 assensu validitatem, & intantum filius ius in
 feudo habebit, in quantum reperiet illud in
 hereditate, sed si per prius est alienatum,
 cum nullum ius ante mortem sit delatum,
 propterea nullum poterit post mortem pre-

tendere, sicut etiam dicimus in feudo ex pa-
 cto novo, quod hereditarium reputatur, ut
 haec omnia eleganter docet *Andr. in d. cap.*
1. de alien. feud. pat. nu. 11. & in cap. 1. § hoc
quoque de success. feud. nu. 7. cum locis concor-
dantibus; omnia enim allegata in prima du-
 bitatione procedunt in feudo ex pacto an-
 tiquo, in cuius concessione nulla est facta
 mentio heredum, aliis omnia sunt heredi-
 taria, & de natura alienabilia cum Domini
 14 directi assensu, in quo notetur, quod duae
 sunt regulae faciendae in feudis, ut aliis dixi-
 mus in magna consultatione, & sunt de na-
 tura feudorum. Una quod sine assensu non
 sunt alienabilia. Altera est contraria, quod
 cum assensu sunt in libero commercio, illo-
 rumque alienatio erit semper permessa, lo-
 quendo in feudo hereditario, siue novo, siue
 antiquo, & etiam in feudo ex pacto novo, ut
 diximus, ita *Ifern. in cap. 1. de feud. non hab.*
propr. feud. nat. post glos. in cap. 1. in verb.
permissione, per illum text. de prohibet feud.
alienat. per Lothar. eadem glos. in cap. 1. de
alien. feud. pat. Andr. & latius Moderni Ad-
dentis in d. cap. imperialem in verb. cum con-
sensu, re-assumit conclus. *Curt. in 4. part. tra-*
ctat. feud. nu. 82. in tit. quibus ex causis feud.
amitt. Ex quo fit, quod hallucinati sunt,
 qui in hac quaestione dixerunt ex alienatio-
 ne, quae fit per patrem donando vni ex filijs,
 alterari naturam feudorum, si ut dixit mi-
 seriosè doctissimus *Ifern.* alienabit pater,
 sicut extraneus, in quo nulla consideratur
 alteratio naturae feudi, quod alienatur, quia
 ut diximus est de natura alienare cum assen-
 su, & feuda, ut pluries supra dictum est, sunt
 in commercio, & non sunt de prohibitis per-
 petuo alienari, sed perpetuo permittis cum
 Domini assensu, & quando in alium transfe-
 runtur, illa transeunt cum eorum innata na-
 tura a lege investiturae assumpta, ita quod
 erunt eiusdem naturae poenes donatarium,
 cuius erant poenes donantem, nec alio mo-
 do transferri possunt, pro quo est factus text.
 in cap. 1. §. profectio de leg. *Corrad.* ob quod
 nec respectu alienantis, nec respectu assen-
 tientis intelligitur in aliquo natura altera-
 ta, quod peroptime explicat *D. Frecc.* in
 proprio casu in dicta sua prima quaestio. &
 etiam *Pern. in allegat. conf. 7.* quod non est
 15 quando disponitur in ultima voluntate in-
 stituendo alium, quam vocatum ex lege in-
 vestiturae, tunc enim succedit, qui succedere
 non deberet secundum naturam feudi, & di-
 positio confertur post mortem, & in hoc ca-
 su loquitur *Pragmatica novem capitum in*
tit. de feud. per quam vetatur Proregibus as-
sentire, & procedit opinio *Bammacar.* ut
 non

non sufficiat Proregis consensus in dispositione, quæ fit in ultima voluntate in beneficium secundogeniti, ex quibus apparet satisfactum dubitationibus concernentibus defectum potestatis feudatarij, Proregis, ac præ iudicium filij primogeniti.

Reliquum remanet satisfacere præsentem subreptioni, in quo sunt opiniones, hinc inde *Frecc. & Camer.* & adsunt determinationes, ut supra factæ.

16. Postum primo loco valdè allegare pro hac parte communem opinionem, quæ se habet, ut valida sit donatio, & dispositio cum assensu inter filios etiam inæqualiter, vel vni tantum totum assignando, quando feuda sunt diuidua, & disputatio fuit, an etiam sine assensu secundum *Doctores* cumulatim per *Tiraquell.* sed cum assensu omnes fatentur, & hoc dixit *Andr. Loff. Frecc. Moderni addentes ad Andr.* qui loquuti sunt in donatione, quæ fit secundogenito, solus autem *Camer.* dissentit, & in alienatione, quæ fit extraneo nemo discrepauit, quando cum assensu, & in feudo hereditario, & *Camer.* fundat se in subreptione, *Guilhel. verò Pern.* in defectu potestatis, quia tenet opinionem, feuda, in quibus viuitur iure francorum esse ex pacto, & providentia, quod ab omnibus in Regno est reprobatur, si igitur *Doct.* simpliciter dicunt, quod potest fieri alienatio cum assensu Domini, qui assensus requiritur ad tollendum obstaculum prohibitivum alienationis feudi Domino irrequisito, ergo bene dixit *D. Reuert.* quod standum est huic regulæ, nulla dispositione iuris in contrarium existente.

Arguo secundo loco fortius, & inconuenienter ex decisione *Andr. in d. c. 1. verb.* 18 quid ergo de nat. success. feud. dicit enim quod pater, ut extraneus alienabit donando filio cum consensu Domini, si igitur non alienat iure patrio, sed uti extraneus, sequitur quod etiam extraneus erit ab hac questione articulus subreptionis, quod bene ponderauit *Loffr.* & voluit dicere subtilis *Andr.* si feudatarius potest in extraneum cum assensu alienare, quare deterioris conditionis dicitur esse filius, & si potest primogenito præiudicare alienando in extraneum, quare præiudicium, quod non consideratur cum extraneo, considerari potest cum filio, eiusdemque fratre, & ob id dixit *Andr.* quod pater, ut extraneus alienabit, cui decisioni non potest responderi, etsi nullum ius habet primogenitus, quia feudum est hereditarium, ergo non datur illius præiudicium, & consequenter Dominus assentiendo non dicitur lædere, ob quod non potest inferri ad subreptionem, si concessit,

set, vel si durius: immò iniuria tunc fieret vasallo denegando assensum in re libera sua.

Tertio si petitur assensus donationi faciendæ, vel factæ secundogenito, ergo nullo modo cadit subreptio, nam dicendo donare filio secundogenito, certificatur assentiens de primogenito, qui si non esset existens, esset hic secundus primus, & non secundogenitus sicut decil. *Andr. d. c. hoc quoque*; ex quo cessat difficultas considerata per *Camer.* quod non concessisset, vel difficiliter, ppea *Doct.* præfati tractauerunt solummodo articulum, si potest dari secundogenito cum assensu, & nihil de subreptione, quia dicendo dare secundogenito, præsupponitur præexistencia primogeniti.

Quarto ad idè vrget ratio *D. Frecc.* nam donare immediato successori, non requirit assensum, ut est iuris notorij, ergo statim, & petitur assensus, cogitauit assentiens supplicanti indigere eo, quia filius cui donabatur, non erat immediatus successor, & consequenter, & alius ipsum præcedebat, ex quo sequitur, & cessat subreptio, quia ex parte supplicantis non reperitur de iure, quod hanc qualitatem exprimere debebat, & non omne 19 quod taceretur inducit subreptionem, sed illud tantum, quod iure est expressum, quod exprimi debeat *glos. in clem. 1. in verb. alterum de prob. Fel.* autoritate *Rota, Bellem. & aliorum in cap. postulasti 3. col. verb. de clara etiam de rescrip. latè Menosch. in d. c. 3. de arbitr. hb. 2. nu. 26.* si verò consideramus partem concedentis, nulla cadit subreptio, si ex petitione assensus datur scientia necessitatis ipsius, nam aliàs frustra impetraretur, quod aliàs communi iure cõpeteret ad text. in l. 1. C. de thesaur. lib. 10. & si consideratur necessitas, consideratur in necessariam consequentiam, quod alius erat successor immediatus, ob quod assensu opus erat, quo nõ obstante assensit, igitur non cadit articulus subreptionis, & si ex parte supplicantis non consideratur subreptio, quia de iure hoc nõ est expressum, nõ poterit dari ex parte assentiens in præiudicium supplicantis, & oia iura, & *Doct.* quæ vel loquuti sũt de subreptione, vel obreptione, minimè illã tractauerunt respectu concedentis, sed supplicantis; nam cū subreptio consistat in taciturnitate veri, & obreptio in expressione falsi, secundum *canonistas in d. c. super literis* hæc in quam non considerantur in concedente, sed in supplicante, a quo demum dicitur regi subreptum, vel obreptum, aliàs deceptus remaneret supplicans ex concessione, quod incon-

eulsè confirmatur ex argumento subsequ.

Quinto onus est assentientis se informare de expositis, & de qualitate eius, in quem
 20 feudum vult transferri, nam ob hoc potestas assentiendi reseruat *Andr. in cap. imperialem num. 7. 3. col. vbi Camer. cart. 64. hinc Frece. in 23. quæst. tenuit non esse gratiam subrepticiam, si non fuit in assensu expressu, quod vendebatur extero, quanquã idemmet Andr. ibidem dicat, quod natio prouocat, & deterret, & interest Regis scire, si in quem feudum est transferendum sit fidelis, vel trahit originem à parum fidelibus, si est extere nationis, & similia, vt per eum nu. 7. 3. col. & nu. 9. ibi vel odiosus Regi, vel extero si;* sed quia onus est Regis se informare, propterea assensus respectu supplicantis non potest dici subrepticius, pro quo affero *tex. in proprio casu in Capit. Reg. Caroli II. incipientes item statuimus edito in planitie sancti Marisini, de quo supra in materia assensus dotiu, late loquutissimus, prouidetur enim in illo tex. quod matrimonia liberè contrahantur à feudatarijs absque alia necessitate assensus Regis, dummodo feuda non dentur in dotè, sed si illa volunt dari, assensus peti debeat ad hoc, vt Curia se informet, & inquirat qualitatè eius, in quem feudum vult transferri, ergo onus est Regis se informare de veritate, & qualitate precum, & quando Rex, seu Prorex demum præstat assensum censetur inuestire nouum acquirentem per donationem, quam intelligitur face-
 21 re, assentiendo ex reg. *tex. in l. obuenire de verbor. significat. ita notab. Frece. in 2. lib. quæst. 17. in cap. incip. hic quaro de noua quæstio nu. 12. & dixit Andr. q. habetur, ac si Rex principaliter concessisset in cap. 1. §. et si clientulus de alie. feud. & inuestitura feuda conceditur ad tex. in c. 1. vbi Andr. quib. mod. feud. const. potest, ex qua inducitur contractus vltro, citroque obligatorius, & dicitur contra-
 22 ctus de per se innominatus Andr. in pralud. q. 5. vbi late Moder. Add. vnde cum qui cum
 23 alio contrahit, scire debet conditionem illius ad reg. qui cum alio de reg. iur. vbi Dec. cum alijs latius per me cumulatè ad proprium casum in conf. 2. 1. vol. n. 44. vbi quod in casu hoc non excusat ignorancia facti alieni, quia si tenebatur scire non est probabilis, sequitur propterea ex his, quod non procedunt termini subreptionis, & ibi latius habetur, quando personæ sunt notæ in Curia, assentiens ex qualitate personarum habet illarum scientiam, quodq. si fuisset expressum, concessisset, hæc inquam omnia faciunt subreptionem omnem cessare.**

Nam Collaterale Consilium à quo assen-

sus expediuntur, & per quod Regnum regitur, & gubernatur notas habet personas omnes, maximè, quando sunt principalis familiaris, & qualitatè, & sic pariter Prorex, in quo quæso, addantur supra latius discussa in articulo illo de alienante feudum, quando successore legitimo carebat, an quia non fecit de hoc expressionè assensus super alienatione interposita, erit validus, cum communis sit *Doct. schola* interesse Regis esse considerabile propter deuolutionem, vt dicit *Camer.* non solent similes assensus concedi, & tandem quia onus est Regis de hoc se informare, *Andr.* dixit validu esse assensum, ex quo inoleuit postea practica Reg. Cancell. vt in præstatione assensuum dicatur, fiat, dummodo habeat successores.

Sed ad concludendum articulum, & tollendam omnem penitus dubietatem tam
 24 circa potestatem Proregis, quam circa motiuum subreptionis, dico omnia decisa esse per *Capitula* particularia concessa nostræ fidelissimæ Ciuitati, in quo quæso attendatur.

Per *Pragmaticam editam in anno 1531. dicta dellinoui capi* prouisum erat, quod Proreges minimè assentire possent alienationibus feudorum titularum, vel magni momenti, quæ erant feuda illa transcendentia introitus annuorum ducatorum mille, vt per *Capitulum quartum* concessum Ciuitati in an. 1557. in lib. capitulorum fol. 160. cumque supplicatum esset in an. 1535. vt non obstante prædicta *Pragmas. anni 1531.* possent Proreges assensus præstare omnibus, & quibuscumque alienationibus quorumcumque feudorum, maximè quia per *Pragmaticam* prædictam veniebant impediti contractus matrimoniales, ppea Rex demum concedit potestatem Viceregibus, quod non obstante prædicta *Pragmatica* possent assentire, quemadmodum ante dictam *Pragmaticam*, fieri solebat, quando pater, aut mater in casu matrimonij filijs fecerint donationè suorum statuum, & hæc sunt propria verba gratiar, & rursus dicit placet item Regijs maiestatis, quod Vicereges prædicti possent interponere assensus in casu contractionis matrimoniorum, vbi donatio fiet per parentes filijs, non obstante prædicta *Pragmatica*, quemadmodum ante eius publicationem fieri solebat.

Ex hoc inquam *capitulo* declaratu apparet solitu esse donare filijs, & sic secundogenitis, nam loquitur *capitulu* per verbu filijs, & rursus per necesse intelligendu est de filijs et secundogenitis, quia de primogenitis non erat dubitandum, quia non opus habebant assensu,

assensu, cum erant immediati successores, & resoluebatur in vim refutationis, nec dicatur, quod assensus necessarius erat, dum donatio fieret cum reservatione dominij, aut usufructus, nam propterea duæ sunt decretationes, una quando pater, aut mater donat suos status, altera generalis, quando parentes filijs donat, & semper loquitur in plurali numero, ergo omnino comprehendit etiam donationes, quæ fieri solitæ erant filijs secundogenitis, & dicit Rex quod posset assentire, Prorex, ut assentire solebat ante *Pragmaticam*, & sic Rex dando generalem licentiam assentiendi, non potest dici, quod non assentisset, vel difficilius, & sic pariter Prorex, si solitus erat assentire ante *Pragmaticam*, cumque hoc suppliciter in specie, & generaliter conceditur, intelligitur concessum in omnem casum, ut arguit *Andr. in c. 1. qui succ. tem.* ergo si adest specifica licentia assentiendi, si dicitur solitus esse donandi filijs, siue primogenitis, siue secundogenitis, si dicitur quod assentire solebant Proreges ante *Pragmaticam*, ergo de potestate non est dubitandum, nec de subreptione verba esse faciendæ, quæ non aduertit *Camerar.* nec *D. Freec.* & nisi fallor reddunt articulum iudicatum, nec dicatur restringi gratiam quo ad donationes, quæ fiunt contemplatione matrimonij, nam hoc est respectu feudorum titularum, & magni momenti, super quibus vetatum erat Proregibus assentire per prædictam *Pragmaticam* anni 1531. antequam Proreges indistinctè super omnibus assentiebant, ob quod opus fuit edere *Pragmaticam* restringendo potestatem respectu ad feuda titulata, & magni momenti tantum, ergo remanet solitum respectu aliorum feudorum, sic declaratum per hoc *capitulum*, & consequenter cessat motuum subreptionis consistentis in eo, quod non assentisset, vel difficilius, casus feudorum titularum, & magni momenti non facit ad articulum subreptionis, sed ad potestatem Proregis, & hic etiam est sublatus quo ad donationes contemplatione matrimonij, unde omni iure de subreptione non est tractandum, & successuè pro validitate donationis erit iudicandum.

Hæc omnia locum habebunt, quando absque consensu primogeniti sit alienatio in secundogenitum, sed si cum consensu, tunc neque assensu Domini opus erit, & valida iudicabitur quælibet dispositio, quia sublato de medio primogenito, remanet secundus primus, & resoluitur in vim veræ refutationis, pro quo est *text. in cap. præterea quib. mod. feud. amitt. ubi glos. & Iser.* disputant, an sufficiat tacitus consensus, nec assensus Domini

directi requiritur in hoc consensu primogeniti, cum quia non habet ius formatum in vita patris, sed spem tantum, tum etiam quia pariter consensus iste resolveretur in vim refutationis in beneficium secundogeniti, & ideò *Doctores* communiter tradiderunt sufficere consensum, & omnis difficultas residet, si consensus expressus requiritur, vel tantum tacitus sufficiat.

Sed notetur ad hoc casus, qui frequenter poterit in facto accidere, an si fuerit facta dispositio in secundogenitum, vel in ulterio rem agnatum, de qua primogenitus, seu agnatus immediatè successurus scientiam habuit, & tacuit per annum, an enim ex hac taciturnitate, sic per annum continuata stante conjunctione sanguinis, videatur successioni renunciatum in beneficium secundogeniti, seu agnati remotioris investiti, prout videtur casus in *cap. Titius in fin. si de feud. def. mil. ubi glos. notab. dicit, quod scientia alienationis factæ in agnatum remotiorem, silentium 27 anni, & agnatio, hæc enim tria operantur exclusionem agnati proximioris, & confirmationem investituræ in agnatum remotiorem, ubi idem sequendo *Andr.* dicit, quod idem operatur consensus expressus agnati, quod tacitus, qui inducitur à die scientiæ cum lapsu temporis anni, ubi etiam *Aluar.* eodemque modo excluditur Dominus à prælatione, quam habet, dum feudum fuerit alienatum per vasallum, si elapsus fuerit annus à die scientiæ ad *tex. in cap. 1. §. porro qual. feud. pot. ol. alien. & de hac annali præscriptione habetur etiam in cap. 1. §. fin. si de invest. int. Dom. & vass. his or. ubi glos. notab. quam 29 Andr. multum commendat, hinc *Doctores* dixerunt, quod quando labitur annus, habetur, ac si alienatio esset facta de expresso consensu agnati, seu filij, *Bald. in cap. 1. in §. hoc quoque nu. 17. de success. feud. & in d. cap. Titius* dicit, agnatos esse debere multum avertatos, ne labatur annus, alias silentio contra 30. aus confirmatur, & idem *Bald. in d. cap. porro* dixit notabile verbum videlicet, quod annale silentium habet vim refutationis, ad quod ipsum allegat *Ioan. Vinc. de Anna in rubr. de vass. decr. etat. nu. 331.* eandemque conclusionem firmat post *Affl. in d. cap. Titius Capyc. in invest. in verb. alienationes feudorum verb. limi 31 ta secundo, ubi voluit procedere hoc etiam in vita feudatarij alienantis, ut annus currat à die scientiæ, licet agnatus non possit reuocare, quia debet protestari, & reuocare verbo, ac ostendere verbalem contradictionem, in quo videtur contradicere. Ioan. Thom. de Mar. in tit. 2. lib. 1. de feudo ex part. pat. numer. 72. qui eandem firmat***

conclusionem supra in verb. scilicet limitatur, sed vult, quod hic annus currat à die mortis, quia tunc competit agnato ius reuocandi, nam alias non valenti agere non currit præscriptio, eandemque declarationem firmat *Sonsbecius quem refert Pistor. in secunda par. questio. feud. quest. 5. num. 29.* Sed communis est cum *Capyc. & iura*, atque *Doctor. omnes* simpliciter tradunt, quod à die scientiæ currat annus, quam conclusionem latè exornat *Bammac. in repet. dicti cap. Titius*, cumulans omnes, quam sequendo *Lanar. in suo cons. 69. nu. 9.* dixit, quod idem operatur

32 lapsus anni in agnato, quando in agnatum vltiorè sit alienatio, quod operatur lapsus annorum 30. quando alienatio in extraneum quo casu *Doctor. omnes, ubi supra* dixerunt, data scientia alienationis factæ in extraneum per annos 30. agnatum excludi à reuocando, quod ego non sequor per viam consensus præsumpti, cum in extraneo cesset præsumptio principaliter fundata in propinquitate, & agnatione secundum terminos *text. in l. procula de probat.* & rursus dum sit alienatio in extraneum, & intercedit mors alienantis, res non est integra, dominium est pœnes suecessionem, non potest dari consensus, qui importaret nouam dominij translationem, que sine Domini nouo assensu fieri non potest, igitur oportet intelligere dictum hoc per viam præscriptionis, secundum terminos *text.*

33 in cap. si quis per triginta si de feud. def. mit. qui term. nõ prædicatur in Regno, ex rationibus alijs discussis, & multo magis prædicta procedunt, si procedit opin. quod cursus anni intelligitur incipere post mortem alienantis tempore, quo dominium est iam in successione translatum, quæ minime militat, quando sumus in filio primogenito, vel agnato proximiori, qui sicut posset expressè refutare immediato successori absq; alio Domini assensu, sic potest facere per lapsum anni ex quo temporis cursu data scientia, agnatio inducit validam consensus præsumptionem, qua ratione attendita apparet male sentijse *Camer. in d. e. imperialem car. 33. col. 3. verb. quinimo*, dum voluit hanc annalè præscriptionem non procedere hodie, maxime in Regno, stante nullitate alienationis, cuius datur reuocatio à Domino, quâdo vassallus non vult reuocare, & consensus superueniens agnati non reperit rem integram, deceptit enim se *Camer.* nam articulus procedit, quando cum consensu Domini fit alienatio, quæ ex *reg. text. in cap. 1. de alien. feud. pat. ubi Iser.* valet quo ad Dominum, sed non in præiudicium agnati, loquendo in feudo ex pacto antiquo, & consequenter non po-

test tractari de reuocatione, nec de præuentione Domini, & rursus, & fortius, vt sapius diximus, alienatio donec Dominus assentiat non dicitur nulla, sed stat in suspenso propter spem reconualidationis ex superuenientia assensus quandocumque non data reuocatione, igitur existente Domini assensu, & superueniente agnati consensu, de cuius tantum interesse agitur, qui consensus alium nõ requirit assensum, quia in immediatè successurum, sequitur propterea, quod non potest procedere dictum *Camerarij.*

Hæc omnia in feudo ex pacto non hæreditario, sed in feudo hæreditario erunt clariora, in quo, & si *Bammac.* dixerit authorit. *Theaur. in sua decis. 99.* quod non procedat id quod de consensu agnati dicitur, quia successor habet, vt hæres, & tenetur habere ratum factum defuncti, de quo etiam per *Brun. in cons. 80.* tamen aduerto benè terminos silentij annalis applicati ad finem tollendi subreptionem, de qua supra disputauimus, nam si ex hoc dicitur facta alienatione cum consensu agnati, seu primogeniti, vt ponit casum *Afflic. in d. cap. Titius*, sequitur quod nulla cadit subreptio, & rursus si esset facta alienatio in vltiorem agnatum, vel in secundogenitam absque assensu, quo casu etiam in feudo hæreditario secundum communem scholam nostrorum *Scribentium* procedit *Cons. Reg. constitutionem diuam memoria*, vt possit reuocare hæres alienationem nullam defuncti, quia non tenetur approbare factum nullum, dico, quod si ante reuocationem, vel Domini præuentionem primogenitus, vel immediatus successor consentiret, alienatio reuiuisceret, & conualidaretur, & cum resoluatur in vim refutationis non opus est Domini assensu, vt sapius diximus, ergo si consensus inducitur, non solum quando expressè consentit, sed per scientiã alienationis cum propinquitate sanguinis, & temporis cursu, sequitur quod questio procedit etiam in feudo hæreditario quo ad prædicta, non autem quo ad reuocationem quâdo legitimus procederet assensus, & in hoc casu procedit dictum *Thef. & Bammac.* pro quo videatur sollempnis *decisio Grammat. 133. & propriè ibi nu. 38. cum seq. ubi* quomodo præsumatur scientia ad finem decursus anni, & *ibi* etiam de iure ad eundem, & alia notabilia propter casus contingentes, quæ dixisse sufficiant pro indagacione veritatis, & vt peritiores altiori stylo omnia possint determinare.

36

S V M M A R I V M.

- 1 Feudum cum assensu potest alienari, & absque eo minimè.
- 2 Feudum cum potestate alienandi concessum dicitur contra naturam feudi.
- 3 Sicut prohibetur feudi alienatio, sic etiam iurium feudaliū.
- 4 Ex contractu feudali absque assensu, nec confessio oritur.
- 5 Idem iudicatur de feudo, quòd de actione ad feudum.
- 6 In cessione iuris hypotheca feudalis requiritur assensus, sicut in cessione feudi.
- 7 Commutatio iuris feudalis de persona ad personam fieri non potest, absque assensu, & si-gnanter iuris hypotheca.
- 8 Lex feudorum, & Constit. Regn. annullaverunt omne commercium, omnemq. contractionem rerum feudaliū respiciendo sibi seriem, non autem iuris effectum.
- 9 Prohibita alienatione, venit etiam prohibita possessionis translatio.
- 10 Lex feudorum prohibet ius alienationis, & Constit. Regn. habent locum etiam in contractu possessionis translativo.
- 11 Constitut. Regn. constitut. diu. memor. iudicatum est habere locum etiam in emptore, in promissione de vendendo, & in pacto de non petendo, & nu. 12. & 13.
- 12 Clausula apposta in concessione, seu in instrumentis venditionum cum potestate capiendi, vendendi, & alienandi quid importent, & Sac. Conf. decisiones referuntur.
- 13 Feudi concessio facta cum facultate alienandi, vel cum clausula cui dederis, an importet liberam feudi dispositionem, vel in ipsius alienatione requiratur assensus, in quo opiniones Scrib. hinc inde referuntur, & firmatur opinio pro parte affirmatiua.
- 14 Opinio tenentium partem negatiuam, videlicet non requiri assensum limitatur communitè, quando facultas non est data in principali dispositione, sed in executiuis.
- 15 Assensus Domini nil aliud importat, nisi tollere obstaculum impeditiuum translationis iuris feudatarij, si quod habet, & eo modo, quo habet, nec Dominus assentiendo aliquid concedit, nec iuri suo quomodocumque praiudicat.
- 16 Assensus non iuuat absque contractu feudatarij.
- 17 Dominus assentiendo non intelligitur remittere ius directi domini.
- 18 Dominus sciens feudum sibi deuolutum assentiendo feudatario illud alienanti sibi non praiudicat.

- 21 Assensus non extenditur ad incogitata.
- 22 Interesse Domini in alienatione rei feudalis.
- 23 Assensus, qui petitur ad obstaculum tollendum non operatur ad alia, nec extenditur ad dispensationem.
- 24 Creditor nisi ex pacto speciali non potest vendere bona debitoris illo irrequisito.
- 25 Qui facit actum, intelligitur facere, prout ei à iure permittitur.
- 26 Prorex non potest concedere, aut dare rem, aut ius Domini, nec prestare assensum, quando natura feudi alteratur.
- 27 Iudicium assistentia, an requirat probationem domini.

A R G V M E N T V M.

Prohibitio alienationis rerum feudaliū habet locum, tam in ipsis feudis, quam in quibuscumque iuribus feudaliū, ob quod assensus requiritur semper quomodocumque de feudo, aut de actione, seu iure feudali tractatur, & quid in possessione rei feudalis, an Constitutio Regni constitutionem diu. memoriæ habeat locum; Dominus assentiendo quid facit, & an sibi praiudicet. Concessio feudi cum facultate alienandi, an importet liberam dispositionem absque alio requisito assensu, & quid, quando clausula prædicta non est posita in principali dispositione, sed in executiuis. Prorex an possit prestare assensum, quando feudi natura alteratur, vel quando ius Domini venit ex assensu concedendum. Iudicium assistentia an procedat super re feudali, absque assensu.

§. XI.

Communis est schola Doctorum fundata in notorijs iuris regulis, quod feuda non solū vendi non possunt absque assensu, sed nec obligari, aut commercium aliquod quomodocumque de ipsis fieri, & duæ sunt regulæ, vna negatiua, vt supra, & alia affirmatiua, vt eum assensu libera sit dispositio, de quo in cap. 1. de probib. feud. alien. per Lotbar. in cap. imperialism. de probib. feud. alien. per Feder. in Constit. Regn. constit. diu. mem. hinc Andr. & Doctor. voluerunt, quod data facultate disponendi, seu alienandi absque assensu, dicitur impropriari feudum, ipsiusque naturam alterari, de quo Andr. & Scribent. in cap. 1. de feud. non hab. propr. nat. feud. & sicut prohibetur alienatio rerum, sic etiam prohibetur alienatio iurium feudaliū, dicit Andr. in d. Constit. Regn. in verb. transactionis, que Constitutio annullat quoscumque contractus

Ge 1 super

super feudis, & rebus feudalibus, *obi Afflicti.*
in 4. notab. nu. 22. tradidit, quòd contractus
 factus inter partes de re feudali, nullam ha-
 4 bet firmitatem, nec quo ad partes, nec quo
 ad tertium, ita quod ex eo, nec inducitur
 confessio, ex qua resultat certitudo aliqua,
 vel firmamentum, & idem iudicatur de actio-
 5 ne ad feudum, quòd de ipso feudo, *Andr. in*
Constitut. Regn. honorem nostri diadematis 3.
col. siue actio sit ad vendicandum feudum,
 siue super hypotheca super ipso, nam sem-
 6 per tangitur feudum, & dirigitur, vel ad ven-
 ditionem ipsius, vel adiuuationem, & ob id
 in cessione iuris hypothecæ, sicut in cessione
 feudi requiritur assensus, quia cum sit ius
 super re feudali; nulli dubium est assensum
 requiri, quæ latius exharat *D. de Franch.*
in sua decis. 75. ubi refert sic decisum absque
 alia controuersia, quia est commutatio, &
 7 translatio iuris feudalis de persona ad per-
 sonam, quod secundum *Andr. in cap. impe-*
rialem est omnino prohibitum, eleganter ex-
 plicauit *D. Frecc. in quas. 32.* insurgens cõ-
 tra *Parid.* aliter sentientem in *tract. de re-*
integrat. in cap. incip. quia communiter fol.
139. Immo dico plus, quòd cum lex feudo-
 8 rum prohibuerit cõmercium quodecumque
 de re feudali iuxta *text. in cap. 1. in verb.*
commercium de probib. feud. alienat. per Lo-
thar. & in Constit. Regn. constit. diu. memor.
 quæ latè explicauimus in quæstionibus præ-
 cedentibus, & contractionem ipsam an-
 nullauit, respiciendo contractus seriem, non
 iuris effectum, infertur quòd quomodocum-
 que sit contractus, siue habilis ad translatio-
 nem dominij, aut iuris hypothecæ, siue de
 facto translatus tantum possessionis, vel sit
 contractus de re aliena, sed tamen sit con-
 tractatio, tanquam de re propria feudali,
 semper requiritur assensus, quia est contra-
 ctatio rei feudalis, & absque eo est omnino
 nullus, & ut dixi etiam quod importet trans-
 lationem possessionis, decisio est notab. *Bar-*
tol. in l. non solum. per illum *text. ff. de alien.*
iud. mut. causa fact. nam sufficit, quòd alie-
 nans faciat in quantum in se est, immò tra-
 ditio perficit annulationem actus, & feudi
 amissionem, secundum eleganter tradita per
Andr. in cap. 1. de leg. Corrad. nu. 6. 4. col. & in
 prohibitionem alienationis venit & iam pro-
 9 hibita possessionis translatio, notabiliter *In-*
noc. in cap. Episcopus, de reb. eccl. non alien.
 & hoc ex vi cõprehensionis, non extensio-
 nis secundum *Abb. ibidem,* quod latè profe-
 quitur *Felyn. in rubr. de rescript. num. 5.* &
 10 idè ex sola alienatione possessionis feudum
 perditur, quia committit in legem *Ardix.*
in summ. in cap. incip. utrum vasallus omnis

tendo tantum possessionem feudi fol 133. Blan.
in sua summ. 2. par. col. 2. vers. ite nunquid se
amittat. ex quibus infertur, *constit. constit. diu.*
memor. procedere, etiam quod quis non sit Do-
 minus, sed ut talis possideat, & etiam quòd
 aliud non faciat, nisi translationem possessio-
 nis, nam cum hoc faciat mediante cõtractu,
 & est contractus de possessione rei feudalis,
 cuius commercium omnino est prohibitum;
 propterea nimirum, si annullando *Constitu-*
 tio omnem contractum comprehenditur sub
 annulatione, siue contractus sit dominij
 11 translatus, aut hypothecæ, siue possessio-
 nis, & propterea iustissime est iudicatum
 habere locum *constitutionem,* & in empro-
 re; licet nihil alienauerit, & nihil transtule-
 rit, sed quia lex annullat contractionem,
 prout de facto præcessit, & contractus om-
 nes sunt annullati; merito quomodocumque
 sit contractus, comprehenditur in regula
 annullatiua, hinc etiam decisum est *constitu-*
 12 *tionem* habere locum in promissione de vè-
 dendo, quæ etsi feudum non tangat; verum
 est esse contractionem rei feudalis, *D. Frecc.*
in 11. limit. D. de Franch. in decis. 48. sic etiam
 13 in pacto de non petendo, ut per eundem *D.*
Frecc. in limit. 19. quæ omnia in propria
 materia cumulata sunt in *conf. meo 5. 1. vol.*
 ubi poterit videri.

His sic stantibus fundatis in iuris regulis
 indubitatis, videamus quomodo procedat
 quæstio posita per *D. Capyc. in sua decis. 51.*
 & in *inuestitura in verb. necessitas, vers. que-*
ro secundo, qui tradidit author. *D. Ant. de*
 14 *Alex.* quod contracto credito cum assensu,
 quo ad obligationem bonorum feudalium,
 & in instrumento adsunt clausulæ cum po-
 testate capiendi ad vendendum, alienandum,
 &c. ac cum constituto, & præcario, ut si fue-
 rit huius crediti facta alteri cessione, quòd de-
 nique in hac cessione non requiritur assen-
 sus, & poterit cessionarius agere contra pos-
 sessorem feudi, quia sufficit assensus genera-
 liter præctus super clausulis prædictis, &
 rursus secundo loco dicit, quòd etsi non ad-
 sine prædictæ clausulæ, benè iurabit cessio
 absque assensu, quo ad obtinendam assisten-
 tiam, non autem quo ad adiudicationem.

D. de Franch. in decis. 593. in 4. thom. re-
 fert per Sac. Conf. contrarium decisum, &
 nullam habitam fuisse rationem authorita-
 tis *Capycij,* quem tantum allegat in sua *in-*
uestitura, non autem in *d. decis. 51.* nec men-
 tionem facit authoritatis *Ant. de Alex.* non
 respondet ad vim prædictarum clausularum;
 sed tantum dicit, quòd idem iudicatur de feu-
 do, quod de actione ad feudum, & cõmuta-
 tio de persona ad personam fieri non potest
 absque

absque assensu, quæ bene procedunt quo ad secundam questionem *Capyc.* dum loquutus est de cessione absq; clausulis prædictis, sed quo ad primam, quando adsunt clausulæ ad vendendum, alienandum, &c. in decisione prædicta verbum nullum, sed simpliciter refertur, Sæc. Conf. decidisse contra *Capyc.* nos verò altius exordiendo videamus de veritate decisionis prædictæ, cum magna sit auctoritas *D. Ant. de Alex.* & magna pariter *D. Capyc.*

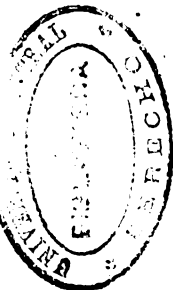
Primus articulus, quando cessione est facta cum clausulis prædictis fundari videtur in illa conclusione tam disputata, an concessio feudo cum facultate alienandi, vel cum clausula cui dederis, poterit ne quis alienare sine nouo assensu, & magis communis opinio videtur, quòd non requiratur nouus assensus, ea ratione, quia alias inutilis esset hæc facultas concessa secundum reg. *text. in d. cap. 1. de feud. non hab. propr. nat. feud. ibique Andr. Aluar. eaterique Scribent. Bald. Alber. Salyc. & latè Iaf. in l. fin. C. de iur. empbyt. Imol. in cap. potuit nu. 64. vbi latissimè Bero. extra de locat. Roman. sing. 475. Iacobin. in verb. ita etiam, quòd ipsi vassalli, Dec. in conf. 614. Afflic. in cap. feudum ea lege, si de feud. def. mil. 10. Thom. de Marin. in traët. feud. fol. 147. nu. 18. Frecc. in limit. 46. ad consil. consil. diu. memor. nu. 106. Camer. in cap. imperialem cart. 45. Curt. omnia cumulans in 4. par. princ. 2. reg. quæst. 5. nu. 151. Cagnet. in cap. volentes in verb. explicitis bis num. 8. Sebrad. par. 8. cap. 2. quæst. 10. nu. 57.*

Contrariam opinionem tenuerunt antiqui, & multi moderni *Doctores.* præsupponendo, quòd licentiæ data alienandi intelligi debet, prout ius intelligit ex reg. *text. notab. in l. si quando C. de inoff. test. vbi concessa potestate testandi, dicit text. nihil aliud Principem concessisse, nisi vt habeat consuetam, & legitimam testamenti factionem, secundum iuris sollempnitates, neque enim credendum, Romanum Principem, qui iuratur huiusmodi verbo totam obseruationem testamentorum multis vigilijs excogitatum, atq; inuentam velle euerti, vbi *glos. dicit intelligi debere in eo, qui non poterat testari, vt dum permittitur intelligatur cum iuris sollempnitate, concordat text. in l. si non speciali C. de testamentis,* ita hic non poterat feudatarius alienare; sicut ibi non poterat testari, permittitur alienatio, intelligitur cum suis sollempnitatibus, sicut ibi, permisso factionis testamenti, hæc fuit opinio *Jacob Butrig. quem refert, & sequitur Specul. in tit. de locat. §. nunc aliqua quæst. 94. ibique Ioan. Andr. in addit. qui refert ean-**

dem opinionem tenuisse *Rob. de Bob. Ioan. Fab. in d. l. fin. de iur. empbyt. Alex. in conf. 106. 4. vol. 10. Raynald. in cap. imperialem in verb. habito, qui distinguit, & respondet ad text. in c. 1. de feud. non hab. propr. feu. nat. sollempne consilium Calcan. 51. quem sequitur latè articulum disputando D. Minad. conf. 10. nu. 38. concludentes operari licentiam; quia Dominus tenetur assentire, & sic non est inutilis, cum quo respondetur ad omne fundamentum contrariæ opinionis, idem *Capyc. in repetit. cap. imperialem col. 2. 1. vers. limita, nisi inuestitura, & in sua inuestitura in verb. necessitas, vt hæc clausula operetur, vt Dominus assentire teneatur, & in verbo feudorum alienationes tenet opinionem Specul. in octaua ampliat. & cum hac eadem opinione residet in verb. feudorum clausula in vers. ad vendendum, & ad alienandum, & Imol. in d. cap. potuit dixit valde dubitandus esse tenere contra opinionem *Specul. & Io. Andr. & Iacobin. idem in loco allegato, omnesque concludunt, quod si daretur casus, quòd vtilis esset facultas concessa non recederent ab opinione *Specul. vnde eum iam demonstratum sit ad quid deleruiat, quia tenetur Dominus assentire, qui alias non teneretur, cum assensus sit gratia; propterea videtur, quod hæc secunda opinio debet præualere.****

Sed data pro vera opinione contra *Specul.* illa limitatur, quando clausula est posita in principali dispositione, non autem in exequutiuis; nam tunc nulla fit alteratio, & assensus requiritur in alienatione ex regul. *text. in clem. 1. de prob. ita in proprio casu Dec. in conf. 192. col. fin. vers. secundo respondetur, sicut dicimus in clausula apposita in donatione causa mortis, vt illa nõ possit reuocari, quod inquam si est in exequutiuis, non mutat illius naturam, secundum eundem *Dec. in consil. 304. hanc eandem limitationem tradidit, Vdalric. Taf. in tit. de feud. degenerant. nu. 26. & hos allegat, & sequitur Io. Thom. de Marin. in suo traët. feudorum in fin. fol. 147. nu. 14. latè Nicol. Mozius in tit. ex quib. causis feud. amitt. num. 66. Petr. Greg. in 6. part. princ. quæst. 8. num. 3. consil. meum 57. nu. 54. 1. vol. latè *Instrig. cent. 2. art. 6. nu. 56. cum sequ. qui allegat Menob. in conf. 61. nu. 28. & 32. lib. 1. & in conf. 545. nu. 3. lib. 6. Bursat. conf. 4. nu. 9. pulchri conf. Nat. 582. quod allegat, & sequitur Sebrad. in traët. feud. cap. 1. par. 8. nu. 68. & hic est articulus, de quo tractamus; nam in exequutiuis sunt positæ clausulæ, de quibus differimus, & sic procedit quæstio posita per *Capycium.****

Hæc

Hæc sunt in casu fortiori, cum loquantur *Doctor*. in inuestituris, & concessionibus, sed in assensibus interpositis super contractibus, in quibus hæc sunt clausulæ, quæstio non habet dubitationem; cum Dominus per assensum nihil intendit de nouo concedere, neq; sibi in aliquo præiudicare, sed tantum assentit alienationi, quæ fit per vassallum iuris feudalis, pœnes ipsum vassallum residentis eo modo, quo vassallus illud habet, & tenet, & propterea ad maiorem claritatem solita est apponi clausula illa, nostris, & alienis iuribus semper saluis, decisio est nota, & individualis *Andr. in d. cap. imperialem ante num. 12. vers. sed si venderetur, idem Andr. in cap. 1. §. sed nec est alia iustior num. 38. qua sit prima causa benef. amit. latè Camer. in eodem cap. imperialem fol. 74. à tergo vers. nunc Ifernina, & ad idem Camer. fol. 43. à ter. lit. G.* dixit, quod nunquam Dominum intelligitur velle assentiendo aliquid de nouo concedere, sed tantum tollere legis prohibitionem, quæ feudi alienationem prohibebat, qui Dominus assentiendo nihil alienat, sed vassallus, qui ius suum transfert, & Dominus consensum præstat, vt docet *idem Andr. in d. cap. imperialem nu. 13. §. eolum. vers. consensus Domini*, hinc *ibi* dicit, quod solus consensus Domini, si feudatarius non vendit, nihil operatur, & *supra num. 11.* declarat quid operetur Domini consensus, & concludit, quod videtur consentire in hoc, vt venditor qui sine suo consensu non potest vendere, nec alienare transferat in emptorem ius quod habeat, scilicet vtile dominiũ, & *ibi Add.* latius declarant, quod Dominus nihil transfert, & nihil concedit assentiendo post *Camer. quem ipsi allegant fol. 44. vers. secunda conclusio. & fol. 52. 2. col. in princip.* ita quod intendit Dominus assentire iuri, quod feudatarius habet, quatenus tamen habet eo modo, prout habet, & allegat *And. text. in l. qui tabernas ff. de contrab. empt.* quod bene præ exteris explicat *ibi Capyc. col. 28. vers. tertium membrum, & ibi col. seq. vers. secunda conclusio* tradit, quod Dominus simpliciter assentiendo, non videtur remittere ius directi domini, & fortius *idem Andr. ibidem num. 15.* tradidit, quod etiam si feudum esset deuolutũ, & Dominus sciens assentiret alienationi factæ per vassallum, nihilominus sibi non præiudicat, quia per assensum nunquam intelligit aliquid dare de suo, de quibus *latè, & ad satietatem in cons. meo 3. in princ. 1. vol.* ergo cum quæstio *Capycij* sit posita in assensu interposito super contractu inter partes facto, apparet ex prædictis, quod non habet iuris substantiam, &

idè *idem Capyc. in decis. 64.* & si opposuerit de prædictis clausulis, tamen de illis nulla habita ratio fuit per *Sacr. Confil.* ponuntur enim hæc in contractibus de stylo Notariorum, & nec partes, nec Dominus super eis cogitauerunt, & assensus ad incogitata non extenditur, dicit sæpè sapius *Andr. ex reg. text. in l. qui cum tutoribus, ff. de transact.* alienare enim absque Domini assensu tangit illius directum dominium, & ius suum dominicale superioritatis, & habet in hoc interesse formatum, prospiciendo personam alienantis, & eius inquæ vult fieri alienatio, si est odiosa, si de genere fideli, si est externa si habet successorem, & tandem habet interesse voluntatis in feudis considerabile, quæ omnia ponit *Andr. in d. cap. imperialem*, & si per prædictas clausulas natura feudi alteratur, sequitur quod assensus, qui petitur ad tollendum obstaculum alienationi iuris feudatarij operaretur duo, scilicet cõcessionem iuris Domini, mutationem naturæ feudi, & quid importaret gratiam, nunc importaret dispensationem, & iuris feudorum correctionem, ad quæ nullo modo assensus extenditur, secundum theor. *Andr. in c. 1. qui succ. ten.* non enim cogitauit Dominus assentiendo insolita concedere, nec à lege inuestiture recedere, à qua secundum notissimos terminos, nunquam nisi expressè recessum præsumitur, immò vt aliàs diximus, omnes inuestituræ erroneæ præsumuntur, quæ à prima deuiant, vnde non est dicendum, quod sub inuolucro clausularum super executiuis appositarũ inducta dicatur mutatio aliqua natura feudi, & alteratio inuestituræ per simplicem assensum, in quo est propriũ allegatum *consilium Nat. 482.* & si hæc clausulæ hoc modo appositæ præualerent, omnia feuda absque aliquo assensu alienarentur.

Præterea casus quæstionis *Capyc.* valde distat à quæstione posita per *Doctor.* non enim qui vendit, dicit vendere cum potestate alienandi, sed contrahit creditum, vel vendit bona allodialia simpliciter, pro cuius solutione, aut euictione obligat sua bona feudalia; & in clausulis executiuis demum dicitur cum potestate capiendi propria auctoritate alienandi, vendendi, &c. quæ verba respiciunt potestatem, & ius venditoris, aut debitoris contrahentis, nam non potest creditor vendere bona, nisi creditore requisito iuxta *text. in l. fin. C. de iur. dom. impet.* bene tamen conuenire potest, vt absque aliqua requisitione vendere liceat, secundum *regul. text. in l. si conuenerit, la prima ff. de pign. act.* hoc partes facere voluerunt, & in hoc potestatem habebant, & sic de iure præsumi-

35 sumitur, nam qui facit actum intelligitur facere; prout de iure permittitur ad *text. in l. quaro §. inter locatorem ff. locat. cum alijs* in proprio casu per me adductis in *d. cons. 3. nu. 67.* igitur, vel hæc clausulæ referuntur ad hanc facultatē, quam vasallus habebat, vel si volumus, quod referatur respectu alienationis feudi, intelligendum erit eo modo, ut vasallus eam habet, si ipse est, qui eam dat, & sic ex *reg. tex. in l. qui tabernas* cum vasallus non habeat facultatem hanc, nisi cum assensu Domini, ergo eo modo, quo habebat, illā concessit, & hæc est differentia inter investituram, quæ fit à Rege, qui omnia potest, & adhibetur distinctio, si verba sunt in executivis, vel in principali dispositione, & aliud est, quando sumus in contrahentibus, qui non habent feudorum liberam dispositionem, non possunt feudorum naturā alterare, non possunt, nisi cum assensu disporre, igitur dum ipsi concedunt facultatem capiendi bona, propria autoritate vendendi, & alienandi, intelligendum est, prout ipsi possunt iuxta iuris formam.

26 Utterius hæc in assensu, qui interponitur per Proregē, uti Domini Vicarium sive extra omnem dubitationē, cum satis nota sit *doctr. Andr. post nu. 12. in d. c. imperialem*, q. Vicarius non potest donare, nec insolita concedere, nec potest rem, aut ius Domini ab ipso Domino abdicare, & in aliū transferre, licet possit assentire, quia assentiendo nihil transfert, & nihil concedit, immò inter cetera prouisa per *Reg. Prag. dictā delli novi capi* specialiter prohibitū est Proregi assentire, quando natura feudi alteratur, si igitur ex potestate alienandi absq; assensu secundū omnes in natura feudi alteratur, si deniq; ex hoc veniret concessa potestas Domini, prærogatiua Domini, ius superioritatis Domini, sequitur vndiq; dicendum de *dec. Cypre.* nullam adhibendam esse rationem.

Quo verò ad secundum punctum, si absq; clausulis prædictis cessio valeat absq; assensu, ita q; vigore illius præstari possit assistentia, videtur ex dictis in principio punctus determinatus, si fundatū est ius hypothecæ super feudo, nec acquiri posse, nec cedi; absq; assensu, idemq; iudicari de iuribus super feudis, q; de ipso feudo, ac *const. const. diu. mem.* locum habere in ipsis, & cōsequenter in iuribus prædictis, si ut feudalia reputantur, non possunt succedere personæ aliæ, quam quæ per eandem *Reg. consil.* ad feuda ipsa succedere possunt, in quo est punctualis decisio prædicta *D. de Franch.* & licet ventitata sit factis conclusio illa, si in iudicio assistentiæ requiritur probatio dominij, q; non habet du-

bium, dum agitur iure hypothecario, secus verò per Saluanum interdictū, vel remedio *text. in l. fin. C. de acquir. poss.* & quid quādo agitur contra possessore non habentē causam à debitore, tamen tenendo opinionem iam iudicatam, & pro lege obseruatam, q; dum agit iure assistendi sufficit probare rem fuisse in bonis, & de bonis debitoris, quodq; nõ requiratur probatio dominij, nec admittatur ex aduerso illius defectus, secundū famosam *decisionē Affl. 383.* & quæ considerat subtiliter *eruditissimus Rouit. super Pragm. Reg.* circa assistentiā ad intellectū prædictæ *decis. Sac. Conf.* non procedunt, cum omnis disputatio *Affl.* fuerit, si agens iure assistendi tenetur probare dominium, & titulum validum, & concludit non teneri, sed sufficit probatio rem fuisse in bonis, fundando omnem decisionem in terminis Saluiani interdicti, & in *l. fin. C. de acquir. poss.* secundum quos terminos stante constituto, & præcario videtur posse defendi opinionē *Cappyeij*, ut dum iure assistendi agitur sufficiat ex cessione translata esse possessionem, & consequenter non curemus de assensu, quia non tractatur de iure hypothecæ, nec de tituli validitate, in quo videtur, quod sit fundata opinio *D. Ant. de Alex.* per illa verba apposita per *Cappye. in sua decis.* quod dicebat *D. Ant. de Alex.* ut sine assensu in cessione possit præstari assistentia, tamen pariter ex latè fundatis, & discussis in principio huius questionis omnia prædicta corruunt, si verū est contractionem ipsam de iure feudali etiā respectu possessionis esse nullā, omnisq; contractus quomodocumq; sit celebratus, sine respectu dominij, siue respectu iuris, siue respectu possessionis dicitur pœnitus nullus, quia semper committitur in legem, secundū opinionem *Ardiz. & aliorum*, & consequenter habet locū *constit. const. diu. mem.* ex quibus cessat fundamentū assistentiæ, dum tractamus de possessione iuris feudalis, quæ nõ considerant *D. de Franch. in dict. sua decis.* quare in utroq; puncto mihi videtur, quod nullo pacto possit sustineri opinio *Cappye.* & quod dicit de vtili, vel directæ actione, datiuæ, vel natiuæ; omnia enim sunt contra notissimos iuris terminos, cum quæcumq; sit actio, quodcumque sit ius, si est super feudo, requirit assensum, ut bene explicat *D. Frecc. in d. quass. 32.* & quomodocumq; sit contractus directiuus ad feudum, vel de feudo quomodocumque tractans, licet personas, & non feudum tangat; demonstratum est esse nullum, & inclusum sub legis prohibitione, quæ dixisse sufficiant pro indagatione veritatis.

DE SVCCESIONE MULIERVM IN REGNO,
& quomodo, & quando per dotationem, aut renuncia-
tionem sunt exclusæ.

TITVLVS NONVS.

SVMMARIVM.

- 1 *Mulieres existentibus masculis in Regno, & in hac nostra Ciuitate sunt à successione exclusæ, sed à masculis de paragio dotari debent.*
- 2 *Paragium regulariter non potest esse minus legitima, sed in muliere non maritata, vt nubat pari potest ascendere vsque ad virilem, sicut quando nubere potest pari cum dote à patre assignata, vel legata potest esse dos minus legitima, quod à maximè locum habet in magnis Dominis, vt sufficiat congruenter dotari.*
- 3 *Mulier etiam à patre dotata cuiuscumque conditionis pater sit, si dotauerit filiam de proprijs filia bonis, parum aut nihil de suo patrimonio dando, tunc potest petere paragium competens in bonis paternis.*
- 4 *Mulier dotata excluditur à successione, quando fuit dotata de bonis eius, de cuius successione agitur, vnde soror dotata à fratre de bonis paternis, aut maternis, non excluditur à successione eiusdem fratris, quod in Regno est declaratum per Pragmaticam particularem.*
- 5 *Frater, si in dotatione sororis aliquid de suo posuerit, non per hoc intelligitur ab eius successione exclusus, quia debet intelligi de congruè dotata ab eo, de cuius successione agitur, maximè quando voluntariè hoc fecit.*
- 6 *Consuetudo Neapolitana excludit mulieres à successione fratrum, si dotata fuerint de paragio de bonis paternis, vel maternis, ita quod differt à iure communi, & à Constitutionibus Regni, & ita decisum.*
- 7 *Consuetudines Neapolitana loquentes de bonis habent locum in bonis tantum sitis in districtu, & territorio Ciuitatis, in ceteris verò extra districtum procedunt Constitut. Regn. & ibi distinctio, quando consuetudines loquuntur de bonis, vel de personis.*
- 8 *Consuetudo loquens in dote, seu successione in ea decisum est habere locum, vbi que sint dotes etiam extra districtum.*
- 9 *Consuetudo extenditur ad iura, & actiones.*
- 10 *Mulieres solent facere renunciaciones, dum dotantur, & mariti obligantur ad obseruantiam, & non excusantur allegando fuisse eorum posse.*
- 11 *Renunciaciones fieri solent cum pacto, quod quicquid mulier ultra dotem promissam à patre, vel à coniunctis consequuta fuerit non obstante renunciacione facta, aut promissa, maritus teneatur restituere de proprio, quod pactum validum esse defenditur, & pro lege seruetur, & decisio D. de Francb. reselitur, & nu. 13.*
- 12 *Renunciaciones, quando intelligantur omninò, vel respectiue ad masculos, & quando filij venire possint ex propria persona, remissiuè.*
- 14 *Mulieres aliter exclusæ per Consuetudines Neapolitanas, & aliter per Constitut. Regn. primo enim casu, si non fuerint dotata de paragio per totum decimum sextum annum, quando pro dotatione institerunt, succedunt vt masculi in virilem portionem, sicut alij masculi successores, secundo verò casu semper sunt exclusæ cum onere dotationis de paragio.*
- 15 *Consuetudo disponens, quod de bonis antiquis non possit disponi ultra medietatem, & si fuerit femina filios habens de decima tantum parte, an inter bona antiqua reputentur fructus illorum in hereditate existentes, & concluditur comprabendi, & ita decisum.*
- 16 *Vsura dicitur fructus extra rem, & pariter pensiones.*
- 17 *Bona emptæ ex pecunia antiqua, vel ex fructibus bonorum antiquorum non dicuntur antiqua, & sic non erunt subiecta consuetudini de bonis antiquis loquenti, vbi impugnatur decis. Paul. de Castr. in l. fin. ff. quando act. de pecul.*
- 18 *Bona acquisita titulo oneroso etiam à coniunctis peruenta, non comprabentur in consuetudine prædicta.*
- 19 *Consuetudines Ciuitatum habent tantum locum in vltima voluntate, non autem in dispositione inter viuos.*
- 20 *Dicta per Gaspar. de Leo refutantur.*
- 21 *Bona clericorum ex fructibus Ecclesie acquisita sunt Ecclesie ex speciali prouisione*

sione Canonum.

- 22 Decisiones recensentur alias facta, quod bona empta ex pecunia antiqua, vel ex fructibus honorum antiquorum non erunt antiqua, & propterea non subiecta consuetudinibus de antiquis bonis loquentibus.
- 23 Consuetudo Capuani, & Nidi differt à consuetudine Ciuitatis.
- 24 Consuetudo moris magnatum importat idem quod ius cõmune, & qua sit inter has consuetudines differentia, remissiuè.
- 25 Decis. facta in causa Comitum Montiscalui, cum Comite Montella recensetur, in qua fuit decisum in tertiaria, quarta, seu antefato constituto secundum morem magnatum filios succedere, ut haeredes, & non uti filios ex propria persona contra decis. Afflicti, & contra text. in auth. haeres G. de secund. nupt. & contra consilia Auctoris, tunc Aduocati Comitum Montella.
- 26 Faemina intelliguntur exclusa, tam per Constit. Regn. quam per consuetudines Neapolitanas, non omninè per masculos omnes, sed per masculos existètes in eodem gradu, sicus verò per remotiores.
- 27 Agnationis ratio non intelligitur habita, quando masculi non sunt indefinitè vocati, nec faemina perpetuè exclusa, quo casu exclusio non egreditur personas nominatas.
- 28 Statutum excludens faeminas propter masculos eiusdem linea, & gradus est fauorabile, sicut est odiosum, quando ipsas excludit propter remotiores.
- 29 Constitut. Regn. est expressa, ut faemina excludant masculos, quando non sunt in pari, sed remotiori gradu.
- 30 Linea primo praefertur, secundo gradus, tertio sexus inter eos, qui sunt eiusdem linea, & gradus, & quarto aetas inter eos, qui sunt eiusdem linea, gradus, & sexus.
- 31 Statutum excludens faeminas propter masculos absolutè, tunc intelliguntur exclusa per remotiores, quia est habita ratio agnationis, quòd sicus est, quando per masculos eiusdem linea, & gradus, & eo casu neptis excludit patruum.
- 32 Linea masculina appellatione venit neptis ex filio.
- 33 Mulier dicitur de sanguine, & est caput, & finis sua familia.
- 34 Statutum vocans ad successiõnem descendentes per lineam masculinam, comprehendit faeminas à masculo descendentes, & ideo filia excludit patruum.
- 35 Text. in cap. 1. de eo, qui sibi, & haered. suis non procedit in Regno.
- 36 Filia succedit in feudo excluso patruo in Regno vigore Constitutionis, & haec est communis omnium, quando filius decedit post mortem patris, etiam hereditate non adhuc adita.
- 37 Filia ex filio premortuo in vita patris, an excludatur tanquàm faemina per patruos à successiõne aui, vel subintret taliter in locum patris, ut ex eius persona succedat in virilem patri competentem in aui successiõne, immò si pater alios excludebat, ita pariter ipsa, tanquàm subintrans in locum, gradum, & sexum, & pro filia concluditur varijs medijs, & secundum hanc opinionem refertur decisum.
- 38 Opiniones, & doctrina Doctõr. distinguuntur, vnus enim casus est, si filia subintrat excludit alios, & maxima pars Doctõr. voluit non excludere, sed esse casum omissum, sed habere locum ius commune, & secundum hanc opinionem, faemina, seu neptis haberet virilem patri competentem, & quia de iure communi faemina succedit, alia autem maxima pars, Auctore Baldo, voluit quod faemina non solum subintret locum patris, sed sicut pater excludebat alios, ita pariter ipsa, qua Bald. opinio est satis controuersa, sed ex his apparet communem esse opinionem, faeminam subingredi in portionem patri competentem, ita quòd succedit cum alijs.
- 39 Doctrina Corn. commendatur.
- 40 Statutum hoc quo ad exclusionem faeminarum odiosum.
- 41 Constit. Regn. non loquitur in nepte ex filio, ob quod non extenditur ultra casum, de quo loquitur.
- 42 Linea tot sunt, quot sunt filij.
- 43 Decis. Neapod. quòd filia ex persona, & sexu patris, eius locum subingreditur in successiõne aui.
- 44 Faemina secundum opinionem Neapod. subintrat sexum patris ex lege velleia, & fundatur Neapod. decisiones habere locum, tam in allodialibus, quam in feudilibus, & tam de iure consuetudinario, & Regni, quàm de iure communi.
- 45 Opino Neapod. communiter recepta à nostris Regnicolis, & secundum eam est iudicatum, & pro lege dicit Minad. esse seruandam, qui disputat articulum ad partes, respondendo omnibus contrarijs, & dicit in Regno decisum esse, faeminas subintrare locum, & sexum patris, tam in feudilibus, quàm in allodialibus.
- 46 Declarationes Regia referuntur, per quas in Regno est statutum, faeminas in totum representare personas, locum, & sexum patris, & sic decisum.

- 47 *Subingressio sexus excludit differentiam inter feudalia, & allodialia.*
 48 *Refertur decisio nouissimè facta secundum hanc opinionem.*

A R G V M E N T V M.

Mulieres in Regno exclusæ à successione propter masculos in eodem gradu paragium illarum quantum esse debeat. Quid in dote à patre assignata, vel legata, & quid in magnis Dominis, Mulier exclusa tantum à bonis eius, de cuius successione agitur, quod limitatur in *Consuetudine Neapolitana*, & dotata, intelligitur quando congruenter est dotata. *Consuetudines Neapolitanae* non extenduntur extra districtum, ubi limitatur. Mulieres per renūciationes quomodo excluduntur, & quid quando maritus promisit rescire de suo. Fructus bonorum antiquorum includuntur sub dispositione bonorum antiquorum, quod non est in bonis emptis ex eis, vel ex pecunia antiqua. *Consuetudo* non habet locum in bonis peruentis titulo oneroso, nec in contractu inter vivos. *Consuetudines Capuani, & Nidi*, & mos magnatum quid. Quando intelligitur habita agnationis ratio. Statutum excludens foeminas propter masculos, quando fauorabile, & quando odiosum. Lineæ masculinæ appellatione venit neptis ex matulo. Filia succedit in feudo excluso patruo. Filia succedit in locum patris etiam in sexu, quod in Regno est de indubitabili decisum neptem ex filio pramortuo subingredi in Regno, locum, & sexum patris, eiusque personam in totum representare.

DIXIMVS multa circa doctes constitutas, ipsarumque conseruationem, dicamus nunc aliqua, quomodo in Regno foeminae propter donationes à successione excluduntur, & quid in Neapolitanis, & breuiter non disputando articulos, sed conclusiones, veras & iudicatas reassumendo, dico per *Regni Constitutiones* incipientes *una in aliquibus*, qua loquitur in feudalibus, & burgenfaticis, *altera, vt de successioneibus*, qua habet locum in feudalibus tantum, per *has inquam constitutiones* foeminae, masculis existentibus à successione sunt exclusæ, dummodo de paragio dotentur, & hoc pariter constitutum est per *Consuetudines Neapolitanas*, vt in *consuetudine* incipiente *si moriatur cum sequens*. & in hac indubitata conclusione aliàs fuerunt multæ quæstiones controuersæ circa quantitatem paragij, quantum esse debeat, si minus legitima, vel ultra, quid in maritata, quæ paragium debitum petat, quid in maritata à patre, quid in dote ab eodem legata, & quid in magnis Dominis, & regula est, quod para-

gium non potest esse minus legitima, & in non maritata, vt nubat pari potest ascendere vsque ad virilem, in quo est famosa *decisio Afflicti*. 160. *Alex. consil* 83. 4. *vol. Socc. consil*. 207. 2. *volum.* & quod dos non possit esse minus legitima, *Andr. in consil. in aliquibus pluribus*, & *Neapod. in d. consuetud. si moriatur*, qui dicit ita esse secundum interpretationem *Sapientum Regni nu. 56. plura consilia Decij* 180. 181. *Grammat. latissimè in decis.* 57. & ad saturitatem in *meo consil.* 65. 1. *volum. ubi* quid in dotata à patre, & quid in dote legata, & in magnis Dominis, qui amplissimum habent patrimonium, quod sufficiat dotari congruè pari, non habendo respectum, quod dos sit minus legitima, *Soccin. in consil.* 288. *nu. 17. Grammat. in dec.* 101. *nu. 67.* qui decisiones cumulat, & est magna decisio illa in filia à patre dotata, vt contenta esse debeat eius, quod à patre datum fuit, quæ latè discussa fuerunt in *allegato meo consilio*, in causa Ducissæ Andriæ, quæ habuit dotes legatas à patre ducatorum quinquaginta mille, & prætendens legitimam, ascendere ad ducatos plusquam centum mille, quod propterea supplementum ex bonis Principis Ostiliani sui patris fieri debebat, & ex aduerso contrarium prætendente Principe eius fratre, dicente, dotem congruam, & vna de maioribus secundum morem Regionis, cum qua satis decenter nupsit pari, & secundum hanc opinionem fuit decisum, & sic pariter decisum fuit in causa Ducissæ Nuceriæ, cum eodem Principe Ostiliani; verum quia in causa prædicta Ducissæ Nuceriæ excessus erat perquam maximus, quia in facto demonstratum fuerat Ducissam verè dotatam ex bonis maternis, & ex paternis parum aut nihil habuisse; propterea post sententiam latam partes deueniunt ad concordiam, & fuerunt auctæ dotes in alijs ducatis circiter triginta mille; ita quod etiam in magnis Dominis, quando excessus est talis, quod filia remanet quasi exheredata; tunc datur supplementum; considerando qualitatem filialem, & debitum naturæ; quando verò à patre de proprijs bonis congruenter dotatur pari secundum morem Regionis, tunc non attenditur, quod dos sit minus legitima.

Verum quod dicitur in terminis *Constitutionis*, vt mulieres dotatæ excludantur à successione, intelligitur, quando sunt dotatæ de bonis eius, de cuius successione agitur, ita quod si frater dotasset de bonis patris, non esset soror exclusa à bonis fratris, de quo per *Afflicti. in d. consil. in aliquibus* 10. *notab.* quod hodie non est controuertendum,

dum, nam adest in hoc *Pragmatica facta*, & lex generalis in Regno, quæ appellatur *la Filingeria*, & fortius, & in hoc aduertatur, quòd si frater de suo proprio aliquid posuisset, non intelligetur exclusa, quia intelligi debet decenter dotata de bonis eius, de cuius successione agitur, ad finem, ut exclusa intelligatur, pulchrè *Curt. Sem. in consil. 27. nu. 37. vers. ergo ex his, cum alijs, quos ad hoc allegat Minad. in repetit. dicta Constitutionis in aliquibus in princ. in verb. textus constitutionis num. 68.* maximè quando mulier habebat congruum paragium in bonis paternis, & frater voluisset de suo voluntarie dotare, ad finem excludendi à sua successione, ut per *Minad. ibidem nu. 73.* quæ limitantur in terminis *consuetudinis Neapolitanae*, per quam sufficit filiam dotatam esse de bonis paternis, & maternis, ad finem, ut excludatur etiam à bonis fraternis, ut in *consuetudine, sed si morienti*; tradit *Capye. in apostilla in consuetudine si moriatur in fin. lit. B.* qui refert ita iudicatum, & idem refert iudicatum in causa Marchionis Siculæ, *D. de Franch. in apostill. ad d. consuetudine si moriatur inter apostillas Consiliarij Pæliensis de Rubeis*, post *consuetudines*, in qua causa est *allegatio Ioan. Vinc. de Ann. nu. 81.* qui refert sic decisum ex decisione *Neapod. in consuetudine quod autem dictum est in verb. parentum ibi, sed pone num. 303.* qui *Ann. licet in allegat. 117.* volerit diuersificare casum, si soror reperitur, vel non reperitur dotata tempore delatæ successione, pariter succubuit, & tam in illa causâ *D. Isabellæ de Aragonia*; quàm in quamplurimis alijs, decisum fuit contra sorores, ut refert *Consiliarius de Bott. in consuetud. sed si morienti fol. 151. à terg.* quæ fundantur ex verbis particularibus *earundem consuetudinum*; nam *consuetudo incipiens si moriatur*, dicit quod *decedente aliquo cum filijs, filiabus, nepotibus, &c. masculi succedunt tantum cum onere dotandi feminas de paragio*; subsequitur demùm *consuetudo sed si morienti* loquens in successione fraterna, & dicit, quod *decedente fratre, superstitibus fratre, & nepotibus, & neptibus ex altero fratre succedunt equaliter, verùm si neptes non sunt sola, sed adsunt fratres, illi succedunt, cum ipsi habeant dotare sorores, ut superius dictum est, &c.* & superius statutum erat, quod filij dotarent sorores ex bonis paternis, & maternis; verùm hæc quæ diximus de *consuetudine Neapolitana*, habent locum in bonis tantum sitis in districtu, & territorio Ciuitatis; in cæteris verò extra districtum, procedunt *Consuetudines Regni*, quod expressè declaratur in

probemio consuetudinum, ubi Neapod. in verb. per quod, & in consuetudine si moriatur nu. 83. in consuetudine si quis, vel si qua, in verb. in bonis omnibus, & latè in consuet. papillus, de in integr. restit. ubi distinguit, an *consuetudo* loquatur de bonis, vel de personis, ut primo casu non extendatur ultra bona sita in districtu, quia deficit iurisdicatio; secundo verò casu extendatur, quia in personis iurisdicatio non deficit, latè *D. de Franch. in sua dec. 546.* & ideò notetur, quod dum tractatur simpliciter de dote, seu de successione in ea, quia est ius vniuersale, & est nomen iuris, fuit decisum habere locum *consuetudinem*, vbi cumq; sit dos, & ita iudicatum, ut refert *D. de Franch. in loc. ubi supra, qui refert Consiliar. de Bottis in consuetud. si qua moriens in princ.* secundum quam *decisionem* refert iudicatum per suprema Italiz tribunalia *Consil. de Georg. in consil. 23. nu. 10* & si dos est nomen iuris, *consuetudo* extenditur ad iura, & actiones, ut per eundem *D. de Franch. in apostilla ad consuetudinem si quis, vel si qua, & in sua decis. 93.*

Est verùm, quod de communi consuetudine, mulieres facere solent amplissimas renunciationes, & mariti obligantur particulariter, ut vxores illas facere habeant in valida forma; ob quod decisum pluries fuit contra *Afflic.* ut mariti non excusentur, allegando fecisse eorum posse, de quo latius per *D. de Franch. in sua decis. 624.* & hodie per pacta, quæ ordinariè apponuntur, ut maritus reficiat de proprio omne, & quicquid mulier ultra dotes habitas consequi veller, non obstante renunciatione facta, dico inquam, quod ex hac cautela sublata sunt omnes difficultates, & quamquàm dicatur hoc nouiter introductum, vidi tamen capitula matrimonialia antiquitus facta, in quibus hoc pactum est appositum, multoties enim, & ut plurimum quantitas dotium est in causa, ut contrahatur magis cum vno, quàm cum alio, cùm quo non contraheretur, si tantam dotem dare voluisset, quia non iudicauim ea quantitate dotis dignum, & propterea nimirum si tenet obligatio mariti, & nihil nocet mulieri, quia si ipsa præterdit læsionem, nõ prohibetur agere, & semper ius suum est saluum, & ipsius patrimonium est indemne, quòd nihil commune habet cum patrimonio viri, qui non est, de quo conquaratur, si ultra habere non merebat, & certior factus sic visum fuit sibi contrahere, ac promittere, quicquid *alij* dixerunt circa hoc de læsione mulieris, nam ex prædictis apparet hoc vanum, & alias maritus dolosè, & fraudulenter in damnum patris, aut fratrum dotantium

D d lucra.

lucraretur, cum maxima illorum iactura
 etiam respectu habendo ad existimationem,
 & honorē; & vixit hęc sunt cautelę, quę a
 Proregibus hodie obseruantur, & quando fi-
 12 lia renunciauit, an possint filij venire ex
 propria persona, videatur *Grammat. in d.
 decis. 57.* & quid si tempore renunciationis
 extabant masculi, latius *Marant. in sua di-
 sput. 10.* & quando renunciauit omninō, vel
 respectiuē ad masculos, & quomodo procedat
*consilium vigesimum secundum Ludouici
 Rom. latē per Pisanell. in additione ad con-
 suetudinem si quis, vel si qua num. 130. vers.
 bis essent repetenda,* & de hac materia filię
 renunciantis, latissimē per *Addentes in con-
 suetudine si moriatur,* vbi poterit videri, nec
 13 quę refert decisa *D. de Franc. in sua decis.
 247.* circa inualiditatē promissionis viri, vt
 supra sunt in casu, cum hic maritus non in-
 teruenit in contractu, vt i fideiussor, vt ibi,
 sed vt principalis, & sicut ibi consideratur
 dolus ex parte recipientis promissionem;
 ob quod illa annullatur, sic hic erit totum
 oppositum, considerando dolum ex parte
 promittentis, cum qua promissione induxit
 ad matrimonium cōtrahendum, quod aliās
 non esset contractum, nec lētio mulieris ha-
 bet quid commune cum promissione viri,
 aget enim mulier, & stante enormissima lē-
 sione recuperabit omne, & totum, quod ei
 competere potest, & sic ipsa erit in tuto, pa-
 rentes verō eius agent contra virum ex pro-
 prio viri contractu, & promissione, cum quo
 aliās non cōtraxissent, nisi prædicta promissio-
 ne freti, & stabunt periculo, si maritus est,
 vel non est soluendo; quare enim absolum
 hoc videri debet, si maritus ignobilis duxe-
 rit vxorem nobilem, maritus humili genere
 natus duxerit in vxorem genere illustrem,
 & alię possunt considerari causę similes, ex
 quibus satis condecener pacta prædicta
 sincerē, & bona fide sunt apposita, quę dede-
 runt causam contractui, & aliās innumera
 matrimonia impedirēt in damnum Rei-
 publicę, & *consuetudinis* inueteratę, & ob-
 seruatę, maximē inter nobiles, multā enim
 recepit dotem, sibi que, ipsiusque posteritati
 maritus acquisiuit dignitatem, & honorem,
 dum cum muliere nobili, aut illustri contra-
 xit, quare non potest dici vnquā in dam-
 no, vt sic iure merito adimplere teneatur
 promissa; propter quę parentes se induxe-
 runt ad contrahendum, alias maritus esset
 in dolo, & versatus esset maxima fraude,
 quę sunt in oppositum consideratorum in
 d. decis. *D. de Franc.*

Et notetur aliud in terminis *consuetudi-
 nis* quoad mulieres Neapolitanas, dicitur

enim in *d. consuetudine si moriatur in vers.
 14. eas autem,* quod differentibus successoribus
 maritare filias vsque ad annos sexdecim
 completos secundum paragium, & facultates,
 quod tunc possunt petere portionem
 virilem, vt ceteri fratres, & alij successores,
 & sic vt notat *ibi Neapod. in verb. maternis,*
 aliter est exclusa filia per *Constit. Reg. in
 aliquibus,* & aliter secundum illud ius mu-
 nicipale, secundum quod differendo successores
 maritare, succedunt, vt masculi, secundum
 verō *Constit. Reg.* etiam quod differunt
 maritare, amplius habere nō possunt, quā
 paragium, quę procedunt tantum in allo-
 dialibus, secus verō in feudatibus, in quibus
consuetudines non habent locum, de quo la-
 tius in *meo conf. 74. 1. vob.*

Sed fuit alias dubitatum, an fructus bo-
 norum antiquorum remansi in hereditate
 15 computentur inter bona antiqua, ita quod
 sint subiecti *consuetudini* disponenti, quod
 de bonis antiquis non possit quis disponere
 vltra medietatem, & si fuerit femina filios
 habens, non possit disponere, nisi de decima
 parte, & quoad fructus decisum est per *con-
 dem consuetudines* loquentes per verbum
obuenerunt, vt in *consuetudine si quis, vel si
 qua;* vbi *Neapod. in verbo obuenerunt* de-
 clarat *ibi* tertio in vim accessionis, & lucri,
 vbi *Pisanell. Advocatus maximus* notat ve-
 nire fructus eiusdem rei, ad quod adducit
glossam notabilem in *l. quod procurator ff.
 de procurat. qua* tenet, quod fructus, & viu-
 re dicuntur venire ex bonis, & non propter
 16 bona, licet in vsura *glosa* sit reprobata, quia
 vsura dicitur venire propter pecuniam ex
 causa remota, vt *ibi per Bart. & Doctor. cō-
 muniter,* & *idem Bart. in l. stipulatio ista s. si
 stipuler ff. de verb. obligat. vbi Alex. n. 13. au-
 thor. Io. Andr. in cap. quanquam de usur. in
 6.* dixit idem esse in pensionibus, quia dicun-
 tur esse extra rem, & non ex re, sed propter
 rem; cuius opinionem dicunt esse veriorē
Addentes ad Bart. in d. l. quod procurator.

Ex his videtur determinata secunda quę-
 stio de bonis emptis ex pecunia antiqua, vel
 17 ex fructibus bonorum antiquorum, vt mi-
 nimē illa inter antiqua bona computentur,
 nec *consuetudini* subiacent, quicquid dixe-
 rit *Paul. de Casstr. in l. fin. ff. quando act. de
 pecul. ex ratione,* de qua supra, quia bona
 emptā non dicuntur peruenta ex re, sed ex-
 tra, vel propter rem, vt dictum est de vsura,
 & pensionibus, pro quo est casus in *l. vendi-
 tor ex hereditate ff. de heredit. vel act. ven-
 dit. ibi pretium enim hominis venditi, non
 ex re, sed propter negotium percipitur,* & rur-
 18 sus secundum *Neapod. in loc. de quo supra*
 acqui;

18 acquista titulo onerosa, minime compræ-
 henduntur in *consuetudine* loquente de bo-
 nis antiquis, etiam quod fuerint empta ab
 agnatis, seu cognatis, quia illa habentur ti-
 tulo singulari acquisita nouiter ex causa
 onerosa, quod non potest negari in bonis no-
 uiter emptis ab extraneis, siue à coniunctis,
 nam verum est dicere titulo oneroso acqui-
 sita, si propria pecunia illa fuerunt empta,
 licet pecunia illa sit peruenta ex fructibus,
 vel ex pretio bonorum antiquorum, & spe-
 ciale est, ut est notorij iuris in rebus pupil-
 laribus, dotalibus, & similibus res emptas ex
 illis pecunijs succedere loco rei, unde *con-*
 19 *suetudo* loquens de bonis antiquis, nullo mo-
 do potest compræhendere bona acquisita
 ex fructibus, vel ex pretio bonorū antiquo-
 rum; sunt enim *consuetudines* stricti iuris à
 iure communi exorbitantes, & propterea
 nullo modo extendendæ, sed & rursus *con-*
 20 *suetudines* se restringunt ad dispositiones in
 vltima voluntate, non autem inter viuos;
 ita quod secundum *Neapod. & omnes* possidens
 bona antiqua habet liberam illorū disposi-
 tionē in vita, ergo si emendo disposuit in vi-
 ta, quæstio est absoluta, & consequenter
 pecunia est consumpta mediante emptione
 facta, & bona empta, tanquam nouiter ac-
 21 quista nullo modo *consuetudini* sunt subie-
 ctæ, & quanquam *Gaspar de Leo in addit. ad*
Neapod. in d. verbo obuenerunt in vers. tenet
his Neapodanus moueat quæstionem, tamen
 nihil firmat, doct. *Innocentij*, quam allegat
 in *cap. in officijs de testam.* nihil facit ad ca-
 sum, siquidem regula iuris est, bona omnia
 22 clericorum quomodocumque ex fructibus,
 vel intuitu Ecclesiæ acquisita spectare ad
 eandem Ecclesiam, ut in *cap. 1. in cap. relatū*
lo secondo cod. tit. de testam. & eleganter per
Andr. in cap. 1. S. bis consequenter his finitur
lex, nec pariter facit ad casum *consilium*
Tafonis 231. vol. 2. per ipsum allegatum, cum
 loquatur expressè in permutatione facta
 23 bonorum fideicommissi subiectorum, & se-
 cundum hanc vltimam opinionem refert iu-
 dicatum esse *Stephanus de Gasta*, & pariter
 idem refert *Ant. de Alex. in apostillis in d.*
consuetudine, quas transcribit *Consiliarius*
Felix de Rubens in suis apostillis positis in
sine consuetudinum fol. 3. à terg. idemque re-
 fert *Capyc. in sua decis. 194.* qui refert cau-
 sam illam non fuisse decisam, quia partes se
 concordauerunt, verū quod S. C. inclinabat
 in eadem opinionē propter prædictam apo-
 24 *stillam Stephani de Gasta*, & decisio facta
 in causa *Ascanij Pignatelli*, cum Marchione
Montisfortis est in terminis *consuetudinis*
Capuan. & Nidi, qua nil commune habet

cum *consuetudine Ciuitatis*, nec tractatur
 ibi de bonis antiquis, sed de successione
 ascendentium in bonis descendentium de-
 cedentium in pupillari ætate, vel quando-
 eumque ab intestato, nec ibi tractatum ali-
 ter fuit de fructibus, aut de bonis ex fructi-
 bus emptis, cum non cadebat talis articulus,
 quia tractabatur de successione in omnibus
 bonis, quomodocumque, & qualitercumque
 peruentis, sine fuerint acquisita de nouo,
 siue de antiquo, ut videri potest ex *allega-*
tionibus factis per *Aduocatos* vtriusque par-
 tis, vnus enim fuit *Conf. de Anna*, cuius *conf.*
est in 2. lib. nu. 92. & *Conf. de Georg. in alleg.*
23. quare non erit discedendum à decisis
 per nostros antiquos patres, tam eminentes,
 & versatos in hac materia *consuetudi-*
num.

Consuetudinem verò *Capuan. & Nidi*,
 23 tam differentē à *consuetudine Ciuitatis* in-
 scriptis redacta ponit *Afflic. in decis. 237.*
 & *ibidem Addentes* ponunt *consuetudinem*
 24 *moris magnatum ibi in fin. nu. 7.* qui dicunt
 continere idem, quod ius cōmune, ad quod
 allegant *Dec. in conf. 402.* & referunt ita
 iudicatum, eademque *consuetudines*, & diffe-
 rentias inter eas ponunt *Moderni Adden-*
tes in d. consuetudine si quis, vel si qua cart.
 25 143, ubi adnotatur per *Consiliarium de Bot-*
tis decis. facta in causa Comitis Montiscal-
 ui, cum Comite Montellæ, ut in tertiaria,
 quarta, seu antefato constituta, seu consti-
 tuto in matrimonio cōtracto more magna-
 tum succedant filij, ut hæredes patris, secun-
 dum *consuetudinem Neapolitanam*, & non
 ut filij, ut de iure communi si mos magnatū
 importat iuris communis obseruantiam,
 contra *text. in auth. bares C. de sec. nupt.* cu-
 ius dispositionem seruandam esse ego defen-
 debam, tanquam *Aduocatus* Comitis Mon-
 tellæ, de quo latius in *meis consil.* . . . .
 2. vol fuit causa illa valde altercata, pluries
 scriptam, & *D. Regis Salernitanus, tunc*
Sas. Conf. Præsides, qui tenebat contrariā
 opinionem veriorem, & secundum eam vo-
 luit facere decisionem, elegit, & adiunxit Iu-
 dices in causa sibi malius visos, & tandem
 secundum facta causarum fuit illa decisio
 contra Comitem Montellæ cum maxima
 discussione, & disparitate votorum; & con-
 tra *decis. Afflic. 34. ubi* latius *Moderni Ad-*
dentis, in qua per *text. in d. auth. bares* appa-
 ret S. C. iudicare velle filios succedere in ter-
 tiaria, seu antefato ex propria per sona, uti
 filios, & non uti hæredes, quæ decisio fuit
 habita, & reputata tam dura, & exorbitans,
 quod ex eo tempore in omnibus contracta-
 tionibus factis, & quæ in dies fiunt, spe-

efficè conuenitur, ut filij succedant, uti filij, & non uti hæredes, non obstante decisione supra facta, quæ sufficiat attingisse, ut nihil antiquitatis ignoretur, quæ pro tyronibus non erunt inutilia.

Ex prædictis igitur, tam attentis nostris constitutionibus, quàm consuetudinibus nostræ Ciuitatis apparet fœminas non omninò exclusas, sed sub conditione dotationis de paragio, & rursus exclusas per masculos in eodem gradu existentes, non autè per remotiores, quod in specie declarat *constitutio in aliquibus*, cuius verba sunt infra scripta, quæ misteriosè describuntur.

In aliquibus Regni nostri partibus, consuetudinem prauam audiuius hæcenus obtinuisse, quod in bonis Comitibus, Baronibus, vel militibus, qui decesserint filiis masculis non relictis, filia non succedunt; sed consanguinei masculini sexus, &c. quod quidem natura dignoscitur esse contrarium, quæ parentum votis, atque discretioni sexus, tam masculos, quàm fœminas commendauit, & iuri tam communi, quàm nostro derogatur, hæc igitur lege &c. patre mortuo, tam filios, quàm filias puberes, aut maiores, minoresuè ad parentum successionem absque sexus discretionem vocari, si autem filij masculi, unà cum filiabus fœminis, aut etiam sororibus patri decessenti supersint cuiuscumque conditionis pater fuerit, francus videlicet, aut etiam longobardus miles, vel burgenfis in successione bonorum præferri volumus masculos fœminis; dummodo tamen sorores, aut amitas, fratres, aut nepotes, pro modo facultatum suarum, & filiorum superstitium numero secundum paragium debent maritari, ceterum si tantum fœmina superstitis fuerint, ipsas exclusis alijs consanguineis volumus ad successionem admitti, ob quod *Minat. post Afflic. in 3. notab. numer. 19.* dixit fœminam exclusam, quando concurrat cum masculino in eodem gradu; unde cum non sint masculi indiffinitè vocati, nec fœminæ perpetuò exclusæ, sed masculi tantum eodem gradu prælati; tunc non est habita ratio agnationis, & ideo personas nominatas non egreditur, ut author. *Imol. & aliorum*, latius prosequitur *Molin. de primogen. lib. 1. cap. 5. num. 17.* & censetur solum tali casu data prælatio masculis, ita ut in eorum defectu fœminæ eiusdem gradus succedant, quia quando fœminæ non sunt omninò exclusæ, imò vocatæ, sed in certis casibus exclusæ, non est considerata conseruatio agnationis, sed ratio prædilectionis, ac prælationis masculorum, ita author. *Bar. Alex. Socc. Dec. Curt. Aim. & aliorum*, eleganter tradit *Molin. ubi supra 3. lib.*

cap. 5. na. 50. vers. septima conclusio, & na. 9. & ibi num. 27. tradit, quod quando ex vocatione masculorum simpliciter non dicitur esse habitam agnationis rationem; tunc nunquam erunt fœminæ exclusæ per masculos remotiores, sed erit casus omissus, remanens in iuris cõmunis dispositione, & quando statutum excludit fœminas propter masculos eiusdem lineæ, & gradus, erit fauorabile, quod secus est propter remotiores, ut per eundem *Molin. in d. lib. 3. cap. 4. num. 18.* & ut ex verbis constitutionis apparet, illa sunt expressa, ut masculi in vltiori gradu positi minimè fœminas excludant, ideoque *Minat. in verb. text. constitutionis num. 77. fol. 54. à terg.* notat, quod *constitutio* tollit abusum, quod consanguinei etiam in gradu remotiori excluderent neptes, seu fœminas, & eleganter *Molin. in cap. 4. eiusdem libri nu. 5.* quod fœminæ excluduntur tantum per masculos eiusdem lineæ, & gradus, hinc regula est, quod primo præferatur linea, secundo gradus, tertio sexus, inter eos tamen, qui sunt eiusdem lineæ, & gradus, & quarto ætas, inter eos tamen, qui sunt eiusdem lineæ, gradus & sexus, de quo per *Lazar. in suo cons. 1. nu. 35. post Molin. in cod. lib. cap. 6. num. 38. & 47. cum sequ. ob quod idem Author in cod. lib. cap. 8. nu. 8. quæst. 10.* late fundat, quod quando exclusio fœminarum est absoluta propter masculos, tunc quia considerata est ratio agnationis, semper fœmina venit exclusæ per masculos remotiores, quando verò exclusio est propter masculos eiusdem gradus, & lineæ, tunc minima, sed neptis excludit patrum; quia ipsa est in linea patris, & non patruus, & linea sæper præfertur, idem *Molin. ibidem in e. 4. nu. 5.* & appellatione lineæ masculinæ non est dubium venire neptem ex filio, ex *reg. text. in l. pronuntiatio de verb. signif. ubi glos.* quod mulier est caput, & finis suæ familiæ, & ibidem in *S. penult.* quod de sanguine dicuntur omnes descendentes ab vltimo genitore, & ob hoc appellatione lineæ masculinæ venit neptis ex filio, ut latius per *Paris. in cons. 40. 2. vol.* hinc vbicumque ad successionem vocantur descendentes per lineam masculinam, cõprehenditur fœmina, à masculino descendens tanquàm de masculina linea. *glos. ordinaria in l. gallus, S. nunc de lege velleia. ubi communiter Scrib. ff. de liber. & posth. pro qua glos. est casus in S. ceterum instit. de legit. agnat. succ. in l. lege 12. tabularum S. huiusmodi C. de legit. hered.* de quo latius per *Molin. ubi supra cap. 6. nu. 37. & 38.* ob quod *Alex. in d. S. nunc de lege velleia.* dixit confuluisse, quod si testator instituit filios masculos

seulos adiiciens, quòd hæreditas vadat de vno ad alium descendentem per lineam masculinam, quòd si vnus ex filijs decessit, supersticibus alijs fratribus, & filia ex eo descendens, & filia excludat patruos, quem sequendo *ibi Ias.* defendit illum ab impugnacione *Modernorum Senensium, idem Andr. in cap. 1. de eo, qui sibi & hered suis, tradidit non procedere illum text. in terminis constitutionis in aliquibus, sed feminam filiam primogeniti succedere in feudo, & excludere patruum, quia habilizata per constitutionem, qua excludit feminam tantum per masculos existentes in eodem gradu, ubi latius Moderni Addentes, & hæc est communis opinio omnium, quando filius decedit post mortem patris, de quo per Scrib. in l. 1. C. de adult. videlicet Cyn. Saly. Angel. & ceteros, Ias. post Fulg. Alex. & alios in l. venia C. de in ius voc. Marant. in disput. 10. nu. 17. Afflic. in cap. 1. de nat. succ. feud. num. 9. late Truaq. in tract. de primog. q. 40. nu. 50. & decisum est per S. C. procedere conclusionem etiam si decesserit filius patris, hæreditate non adita, contra opinionem Salye. in d. l. 1. vt per D. de Franch. in sua decis. 32. adeò quod ex prædictis inferitur, foeminas exclusas in Regno propter masculos in eodem gradu existentes; si verò sunt in gradu dispari, & remotiori, tunc non tractatur cum illis de paraggio, sed de successione, quæ longè sunt clariora, & declarata per consuetudines Neapolitanas, vt ex his est videre.*

Punctus alias dubitatus fuit, si præmortuus est filius patri, cum filia femina ab eo descendens, superuiente patre, & alijs fratribus, an hæc filia subintret locum patris in gradum, & sexum, & articulus habet duomembra; vnum est, si filia subintret in locum patris, excludendo personas, quas alias pater excluderet, si superuixisset, vt essent amita, vel aliz filiz foeminae, vel essent in feudalibus in filia primogeniti, qui ceteros masculos exclusisset, & aliud membrum est, si ipsa subintret locum patris tantum in illius portionem, non autem ad exclusionem aliorum.

Hæc quæstio in statuto excludente feminas stantibus filijs masculis, an neptis filia masculi præmortui in vita patris, subintret in patris locum, sexum, & gradum, habuit de iure communi maximam *Doctorum* controuersiam, Cyn. enim in l. 1. C. de adult. ponit casum quando filia filij præmortui vult, excludere amitam vigore statuti excludentis feminas propter masculos, præsupponendo, quòd ipsa subingredietur gradum, & sexum patris, & sicut ille tanquam masculus pa-

tris filiam, seu eius sororem excluderat, ita pariter ipsa filia suum patrem representans, & concludit Cyn. statutum non habere locum, quia qualitas masculinitatis non transit in filiam; *Bart. in l. liberorum, de verbor. signific.* loquitur eodem modo, quòd Cyn. *Alber. & Ang. in eadem l. 1.* loquuntur in quæstione præposita per Cynum eodem modo *Arct. in cons. 140.* & pariter quæstio *Iacobi de Arctio*, relata per *Salye. in d. l. 1.* est in filia præmortui, vt non excludat amitam, sic *Io. Andr. in addit. ad Specul. in rubr. de success. ab intest. 2. fol. Fulgos. in l. venia de in ius voc. & Paul. de Casfr.* pariter idem tenet, dum se remittit ad dicta *Bart. in l. liberorum, & Lanar. in suo cons. 1.* adeo quod si nõ habet locum statutum, erit casus omissus, & decidendus secundum ius commune, quòd expressè tradidit *Afflic. in constit. in aliquibus nu. 64. & 65.* idem *Cayc. in decis. 21.* loquens in casu fortiori, videlicet in terminis consuetudinis huius Ciuitatis, tradens statutum non habere locum ad exclusionem aliorum, sed bene vt femina subintret in portionem patris *ibi nu. 10. & Gram. in decis. 63.* pariter idem tradit.

Bald. verò in eadem l. venia tenuit opinionem pro nepte, vt excludat patruum, & ratio ipsius est, quia statutum ex parte foeminae est odiosum, & ideo succedit neptis representando patrem, cum statutum loquens de filia nõ extenditur ad neptem, quia odiosum, sicut ex parte filij est fauorabile, & propterea extenditur ad nepotem, quem sequitur *ibi Roman. & Ansharan. in repetit. cap. canonum statuta vers. his igitur quinque modis, Soccin. Sen. in cons. 122. lib. 3. Ruin. consil. 19. num. 7. in fin. volum. 3. Curt. Sen. in cons. 44. num. 20. vers. sexto fortiter, cons. 63. num. 14. vers. septimo, Silu. Aldobrand. in cons. 6. per totum, Decian. consil. 2. num. 200. vol. 2. Bologn. inter consilia Alexan. cons. 13. num. 11. lib. 4.*

Contra *Bald.* verò in d. l. venia tenuerunt *Alexan. Ias. Curt. Dec. & alij*, vt non solum neptis nõ excludat, sed ipsa excludatur per patruum, & minimè in locum patris succedat, & omnes ea ratione mouentur, quia qualitas masculinitatis non potest ab ea representari.

Ex omnibus istis, vt supra cumulatis apparent tres esse opiniones, prima & magis communis, quòd statutum non comprehendit casum, quando remanet neptis ex filio, & hæc est quæstio *Cyni, Bart. & sequacium, & Regnicolis nostris* amplexa, videlicet *Afflic. Cayc. & Gramm.* etsi statutum non comprehendit hunc casum, habebit locum ius com-

munē, per quod neptis subingreditur locum patris, & vna cū patris succedit, nam etsi non acquirat sexum patris, quoad exclusionem, acquirit tamen locum, & gradum, quoad successionē in illius portionem, quod 39 eleganter consideravit *Cyn. in ead. l. venia*, & cessat obiectum ex aduerso, quod non debet habere plus neptis, quā filia, ex regul. *text. in l. si viua matre C. de bon. mater.* si nō habebit plusquam patris portionē, & si non est casus comprāhensus in statuto, non est vera opinio tenentium contra *Baldū*, & in hac parte statutū est odiosum, & propterea nō extenditur, dicit enim *Curt. in d. l. venia* 40 communem esse, quodq; in practica seruatur, sicut Euangelium, quod statutum hoc partim est fauorabile, & partim odiosum, iuxta distinctionem *Bald.* contra *Dec.* qui tenuit contra *Bald.* quia statutum est fauorabile contra communem, & *Aretin.* qui ibidem loquitur per verbum fortē demum cōcludit, quod quando effectus, qui resultant ex aliquo statuto sunt separabiles; tunc procedit, quod potest esse partim fauorabile, & partim odiosum, prout dicit ipse in casu *glossa in d. l. venia*, & quæstionis *Baldi*, ex quo apparet *Curt. & Aretin.* esse eum *Baldo*, & nullam habendam esse rationem opinionis *Decij* fundatæ in eo, quod statutum sit fauorabile; quare cum *constitutio* non loquatur de nepte ex filio, sed tantum de filiabus, ut excludantur per masculos existentes in eodem gradu, ergo non extenditur vltra casum, de quo loquitur, quod notauit *Minad. in 2. notab. nu. 41.* ut *constitutio* eatenus disponat, quatenus loquitur, aliās standum est iuri communi, quod supra demonstrauimus esse indubitatum, quando statutū non respicit agnationem, sed prælationem tantum inter existentes in pari gradu, ut est in casu de quo agimus.

Etsi quot sunt filij tot sunt lineæ, cum vnusquisq; suam constituat lineam, & descendentiā, ut latius declarauit *Molin. in d. lib. 3. c. 6.* & fundauimus supra lineam esse illam, quæ primo loco præfertur, secundo loco gradus, tertio sexus, & quarto ætas, igitur si neptis est de linea sui patris, in cuius locum succedit, sequitur quod in successionē aut cæteris alterius lineæ præferri debet, 43 si patris locum, & gradum subintrat, in quo est decis. punctualis *Neapod. in d. consuet. si moriatur nu. 111. in verb. ex masculis*, qui legatur vsque in fin. nam declarat *Const. Reg.* dicens quod filia ex persona, & sexu patris eius locum subingreditur, & succedit auo, & hoc ea ratione, quia *Const. Reg.* intelliguntur inter eos, qui sunt de eadem linea, & in

pari gradu, quare cum statutum non comprāhendat huic casum, remanet in dispositione iuris communis, per quod neptis succedit simul cum patruo in bonis auitis diuisibilibus, alias si essent indiuisibilia, succederet ex persona patris in omnibus, & nō dicatur *Neapod.* loquūtū fuisse in terminis *consuetudinis*, legatur idē *Neapod. in consuet. sed si morienti num. 273. in verb. alij descendentes*, ubi dicit, quod in descendentes ex linea descendente est regula, quod vsq; in infinitum descendens subingreditur personam, & locum sui parentis, qui allegat *text. in auth. de hered. ab intestat. in §. sic tamen*, ibi sic tamen, ut si quem horum descendentiū filios relinquentem mori contigerit, illius filios, aut filias, aut alios descendentes in propriam personam parentis repræsentat, quid mirum, quod secundum *Neapod.* subingrediatur locum, gradum, & sexum; idemque *Neapod. supra nu. 102. vsque ad nu. 107.* declarat *consuetudinem*, & fundat eam in iure communi, ut dum *consuetudo* vocat ad successionem masculos tantū, vel fœminas descendentes ex masculis, dicit quod dum fœmina subintrat sexum patris, hoc est ex lege *velleia*, & allegat *text. in d. l. gallus, §. nune de l. velleia*, iuncta *glos.* ubi si testator dicat, quod omnes virilis sexus, qui suus hæres mihi venturus est, hæres esto quod tunc etiā neptis ex filio videtur instituta, cum sit per lineam virilem, & ibi *nu. 206.* dicit ex prædictis patet, quod subingrediens in locum alterius, assumit eius naturam, quoad sexum virtute legis *velleia*, idem sapit eius naturā quoad gradum, & hoc de iure cōmuni, quæ decisiones sunt punctuales ad casum, ex quo fit quod non potest restringi decisio *Neapod. in verb. ex masculis nu. 218.* ut locum habeat in feudis tantum, nam apparet loqui generaliter *supra nu. 102. & 106.* & fundat se in lege *velleia*, & in *d. consuetud. sed si morienti num. 273.* loquitur indefinite, ut neptis subingrediatur personam, & locum sui patris, & fundat dictum suum in *d. §. sic tamen, de hered. ab intestat.* immō expressē se declarat *ibidem nu. 104.* constituens differentiam in bonis feudalibus de iure cōmuni, vel de iure *Const. Reg.* & demum concludit de iure Regni tam in feudalibus, quam in allodialibus subingressionem in sexum, & in gradum, & cum *Constitutio* in aliquibus locum habeat tam in burgenfaticis, quam in feudalibus, ut per *Afflic. in rubr. & Minad. in 3. notab. num. 147.* dicens quod per *Constitutionem* illam, est æquiparata successio in feudalibus, sicut in burgenfaticis

fatiis in linea descendenti, tam marium, quam foeminarum, sicut in *Constitutione sequent. ut de successione, & Afflic. in rubrica constitutionis, ut de successione* ponit differentiam inter praedictam *constitutionem, & constitutionem in aliquibus dicēs, dictum fuit in tit. praecedenti, qualiter filij masculi, & filiae feminae habeant succedere eorum parentibus in bonis burgenfaticis, & feudali- bus, erit videndum, qualiter descendentes vi- uentes iure frācorum in comitatibus, & feu- dis quaternatis habeant succedere in ipsis feudis, & qualiter sit successio inter Collate- rales in dictis feudis quaternatis, siue sint feuda antiqua, siue nouiter acquisita, & quid agendum, quando ob lineam finitam redie- runt ad fiscum, vnde ex his sequitur, quod sicut in feudalibus iuris explorati est neptē subingredi personam patris ad exclusionem patris secundum *Neapolitanum, ubi supra Lanar. in d. conf. 1. Molin lib. 3. cap. 6. num. 47.* & est hodie indubitatum, vt infra dicetur, ita erit in allodialibus, si *Constitutio in ali- quibus* habet locum tam in allodialibus, quā in feudalibus, quia adaequato est successio, ad *sex. in l. 1. de leg. 1. & cum vna sit determi- natio respiciens tam feudalia, quam burgen- faticas, siue allodialia, sequitur quod sicut in feudalibus neptis excludit patrum, ita etiā in allodialibus ad *sex. in l. nam hoc iure ff. de vulgar. & pupill.* & pariformiter omnes *con- stitutiones* dant praerogationem tantum masculis in eadem linea, & gradu existentibus; & cum in hoc casu ius commune habet locum, & *constitutio in aliquibus* non extenditur, me- ritō cessat ratio fundamentalis contrariae opinionis fundata, quia non concurrat in foemina qualitas masculina; cum illa non requi- ratur exclusio statuto, & subintrat in ea-
 45 optime considerat *Neapod.* & ideo subingre- ditur, non solum gradum, & locum, sed etiā sexum, cuius opinionem sequutus fuit *Carol. de Tösch. Andr. de Bar. & Anton. de Rath, quorum* autoritas in Regno est at- tendenda, & praualere omnibus alijs, & se- cundum eam est iudicatum, ea ratione, quia attenda *lege velleia* secundum *Neapod.* sub- intrat etiā sexum, quia omnia notabiliter late disputando articulum, concludit, ponit, & sequitur *Minad. in d. repetitione constitu- tionis in aliquibus tertio notab. num. 48. vers. nunc videndum,* & respondet omnibus con- trarijs, vbi quod secundum hanc decisionem *Neapolitanis* semper est decisum in Regno, vt neptis subintret sexum, & locum patris, & hoc procedat tam in feudalibus, quā
 46 in allodialibus; & *Pisanell. in addit. ad Nea-***

podan. num. 110. ubi supra refert omnes deci- siones factas in Regno pro nepte in succes- sione aui contra patrum, seruata opinione *Neapolitanis, ibique* etiam latissime *Camillus Salern.* & dicit *Pisanellus,* quod ex literis Regis, & Reginae in Cancellaria existentibus declaratum est, quod neptis induit ex toto locum patris, cuius locum subingreditur, & ex illius persona admittitur ad successionē aui ex sexu, & aetate, seu primogenitura sui patris, idemque per prius dixit *Afflic. in cap. 1. de nat. success. feud. num. 19. vers. sed co- trarium* referens decisionem tunc factam per Regem Ferdinandum primum in fau- orem neptis subintrantis locum, & sexum pa- tris in successione aui contra patrum, ob- quod dicit, quod cum haec sit lex hodie in Regno, cessare propterea debent omnes di- sputationes, & attendendum est, quod est de- cimum, & quod in practica seruatur, quae la- tius posuit *Afflic. idem in c. 1. de nat. succ. feud.* & si declarationes Regiae sunt specificae, vt neptis subingrediatur sexum, & gradum, sopita est omnis quaestio in Regno, & dum
 47 datur sexus subingressio, ob id nulla potest constitui differentia inter allodialia, & feuda- lia, vt bene aduertit *Minad. in loco supra ad*
 48 *legato,* & nouissime dum casus occurrit, quod praemortuus fuit filius patri superstitibus fratribus, & filia ex eo descendente, fuit de- cimum neptem personam patris. in omnibus representare, & propterea eidem compete- tere virilem portionem in bonis aui, & suc- cedere aequaliter cum patris, qui pre- tendebant illam tamquam foeminam exclu- sam, & alias ad successionem non esse admi- tendam, sed paragium tantum esse ei praes- tum, decisum inquam fuit in causa quorundam de Mangia Ruua in anno 1593. per Sac. Conf. referente Consiliario Don. Dida- co de Vera, & postea facta liquidatione per Consiliarium Carolum Tironem acta sunt penes Foelicem Aduarium, ex quibus appa- rent absolutae omnes quaestiones, videlicet quod in feudalibus datur representatio gra- dus, & sexus, & opinio est pro lege confirma- ta, & indisputabilis, maxime in Regno, & ex hoc apparet decisa quaestio etiam in allo- dialibus in vtroque membro proposita, nam si statutum, aut *Constitutio Regni* non exten- ditur, nec comprehendit hunc casum, succe- dit neptis de iure communi in virilem por- tionem, & demonstratum est hanc esse com- munem opinionem etiam *Regnicolarum;* si verò dicimus ex *lege velleia* autoritate *Neapolitanis* communiter sequuti in Regno neptem subingredi locum, personam siue se- xum patris; pariter, vt masculus excludet
 omnes

omnes fœminas vigore statuti seruata auctoritate Baldi, & sequacium, quæ in Regno per prædicta non potest controueri; & dum in feudalibus per *Constitutiones* indubitatum est, neptem subingredi gradum, & sexum, eademq; *Constitutio in aliquibus* loquens generaliter de successione habilitauit fœminam in ea, & exclusit masculos in gradu remotiores, ergo si repræsenta sexum in feudalibus, & succedit ut masculus, sequitur per necessesse, quod ut masculus erit iudicanda in successione allodialium, cum eadem res eodem tempore non debeat diuerso iure cœferri ad sex. in l. cum qui ades ff. de usucap.

S V M M A R I V M.

- 1 Frater fratri succedit in feudo nouo, nisi inuestitura sit pro hæredibus ex corpore, & ampliatur est etiam in fratre, & sorore uterina, & nu. 2. & 3.
- 2 Frater non succedit fratri in feudo aliunde paruento, quam à communi parente.
- 3 Natura feudi est respicere suum stipitem.
- 4 Opinio communis in Regno, quod frater uterinus succedat tam in feudo nouo, quam in feudo antiquo succedat etiam quod non sit coniunctus ex latere, unde feudum prouenit, & sic decisum.
- 5 Constitutio ut de successione loquitur in feudo antiquo, & etiam in feudo nouo.
- 6 Frater non succedit fratri in feudo nouo, quando inuestitura est pro hæredibus ex corpore.
- 7 Opinio Authorum in medium affertur, si in feudo antiquo concessio pro hæredibus ex corpore succedat uterinus non coniunctus ex latere feudi.
- 8 Opinio communis, quod uterinus non succedat in feudo concessio pro hæredibus ex corpore.
- 9 Opinio Authoris contra uterinum.
- 10 Constitutio Regni, ut de successione non loquitur in concessione facta pro hæredibus ex corpore.
- 11 Inuestitura pro hæredibus ex corpore non presumitur in Regno.
- 12 Capitulum Regni considerantes, loquitur in feudo antiquo.
- 13 Qualitas quod sit descendens ex corpore, requiritur in omni successore sed sufficit, quod sit ex corpore primi acquirentis, nisi in inuestitura esset dictum pro se, uel ex eorum corpore descendentibus.
- 14 Expressio eius, quod tacite non inest de necessitate debet aliquid operari.

A R G V M E N T V M.

Frater succedit in Regno feudo nouo, etiã in quod sit frater, uel soror uterina, & etiam succedunt in feudo antiquo, quãquam non sint coniuncti ex latere, unde feudum prouenit ex interpretatione Sapientum Regni, & hoc quando feudum non est concessum pro hæredibus ex corpore, nam tunc minimè succedunt, & disputatur opinio Pisanell. & Camerar. ex vna parte, & Loffred. ex altera, ac declaratur *Constitutio Regni, ut de successione*, & pariter *Capitulum Regni Considerantes*, & quid importet concessio pro hæredibus ex corpore.

§. I.

ED postquã vidimus, quomodo fœminæ succedant in Regno, videamus veritatem articuli aliàs tam ventilati in terminis *Constit. Reg.* si soror uterina succedat fratri in feudo nouo concessio pro hæredibus, & successoribus, & dixi in terminis *Constitut. Regn.* quia hodie per *Capitul. nouissimè* Ciuitati, & Regno concessum hoc est expeditum, etiam quod inuestitura sit pro hæredibus ex corpore, & dubium oritur ex illa communi propositione, quod vnusquisque acquirit feudum pro se, & hæredibus, quod à iure feudorum est interpretatum pro se, & filijs, seu descendentes ex reg. text. in cap. 1. §. est clientulus de alien. feud. unde cum frater, & soror non sint de descendentes, videtur quod nõ debeat succedere, tamen in Regno hoc est indubitatum ex interpretatione Sapientum Regni. ut frater fratri succedat interpretando *Constitutionem*, ut loquatur tam in feudo antiquo, quam in feudo nouo, ut per Andr. in d. *Constitutione*, ut de successione Loffred. latè in cons. 38, & sic est decisum, & pro lege seruatur, de quo per Afflic. in decisio. 293. quod demum Doctor. ampliauerunt etiam in fratre uterino per verba eiusdem *Constitutionis* ibi, ex collateralis linea venientes, ut fratres, siue ex utroque parente, siue ex altero tantum, & sorores in capillo exclusa etiã communi patre superstito omninò succedunt Bald. in terminis nostræ *Constitutionis* in suo cons. 110. serenissima nostra Regina inter consilia Angel. Loffr. in d. cons. 38. nu. 8. qui idem firmat in sorore uterina in fine, & latè D. Frecc. in 3. lib. de form. inuestit. in cap. sed postquã num. 17. cū seqq. *Constitutio* enim vocat generaliter, & indefinitè fratres, & sorores ad successionem Periti Regni interpretauerunt eam ut generaliter intelligatur aliter,

aliter, quàm de iure communi, quomodocūque sit feudum, siue antiquum, siue nouum, & quomodocūque sint fratres, & sorores, siue ex vno, siue ex vtroque latere cōiuncti, quia verum est, fratres, & sorores esse, & vt dixi hæc opinio non habet contradictorem in Regno, & hodie est indisputabilis per *Capitulum* prædictum de nouo concessum.

Ex hac interpretatione *Peritorum Regni* communiter recepta fuit dubitata *gl. ff. Marini Charamanici in eadem Constitutione*, quæ voluit in feudo antiquo, vt vterinus non coniunctus ex latere vnde feudum prouenit, nullo modo succedat, recipiendo interpretationem à iure communi ex reg. *lex in cap. 1 §. bis deficientibus, de gradibus success. feud. vbi* frater non succedit fratri in feudo aliunde perueno, quàm à communi parente, quia specialis feudi natura est, vt suum stipitem semper respiciat secundum *Bald. vbi supra. & Luc. de Pen. l. 1. C. de imponend. lucrat. descript.* & hanc opinionem *gl. confirmavit Papa Honorius in suis Capitulis*, vt dicit *Andr. in cap. 1. de nat. succ. feud. vbi* disputat articulum, & opinionem *gl. sequitur Afflic. in eadem Constitutione post Bal. in d. suo cons.*

Contraria opinio ex interpretatione *Peritorum Regni* est communiter recepta in feudis antiquis, quia non est diuersa ratio à cōmuni interpretatione facta in feudis nouis, vt siue in illis succedunt fratres, & sorores etiam vterini non descendentes ex stipite acquiritoris feudi, ita pariter in feudis antiquis, ita *Andr. in d. Constitutione* qui disputat articulum ad partes, & in *Constitut. Reg. si quando aliquem ex quibus locis recipit declarationem doctrina eiusdem Andr. in cap. 1. de nat. succ. feud.* quod eandem tenuerit opinionem, licet obscure loquatur, prout sic *ibi Moderni Addentes* illam intelligunt, & *utrobique dicit Andr.* sic fuisse decisum per binas sententias tempore Caroli Primi, latissimè *Loffred. tam in eod. cap. 1. quā in d. cons. 38.* & reddit *Loffred. rationem*, quare etiam vterini succedunt non coniuncti ex latere vnde feudum prouenit, quia *constitutio* restrinxit gradus successionis in linea collateralali, vsque ad tertium gradum tantū inclusiue, quòd de iure cōmuni erat vsque ad septimū vnde nimirū si intelligitur ampliase circa plonas in eodē gradu contentas. quæ opinionem tenuerunt *Cumia, & Canner. in cap. si aliquem, vbi Pisanell. & Camer. in eorum responsis ibi* positis, & non dubitatur *Constitutionē* prædictam, vt de *successionibus* loqui principaliter in feudo antiquo, vt declarat *ibi Andr. ex verbis eiusdem Constitutio-*

tionis ibi in his, quæ communis patris fuerit, & in verbo acquisitis declarat habere locū in feudo nouo per verba expressa *eiusdem Constitutionis, quæ* excludit nepotes à nouiter acquisitis, ergo frater erat inclusus, & sic benè interpretatur *Constitutionem Periti Regni.*

Dubium oritur, quòd si est facta inuestitura pro hæredibus ex corpore, an frater, vel soror vterina succedat, de quo nihil dixerūt *Regni Periti*, nec questio de qua supra est in hoc, nec decisiones factæ tempore Caroli Primi, & in feudo nouo *Andr. in eadem Constitutione*, dum dixit illam interpretatam, vt frater succedat fratri, limitauit, quando inuestitura feudi est pro hæredibus ex corpore, & idem tradidit *Afflic. in allegata decis. 293.* ita quòd videndum erit, an idem sit in feudo antiquo concesso pro hæredibus ex corpore, vt succedat vterinus, vel vterina soror, etiam, quòd sit coniunctus, vel coniuncta ex latere, quo feudum prouenit, quòd hodie in feudo nouo, vt dixi est indisputabile, etiam quòd inuestitura sit pro hæredibus ex corpore, ita quòd remanet questio in feudo antiquo concesso pro hæredibus ex corpore.

Opinionem affirmatiuam tenuerunt, *Pisanell. & Camer. in prædictis responsis* politis post *repetitionem Cannerij in d. cap. si aliquem*, & fundamentum principale est, quòd *constitutio vt de successioneibus* intelligitur in feudo concesso pro se, & hæredibus ex corpore, quia sic erat de iure communi, cum vnusquisque acquirat pro se, & filiis ergo si questio posita est in terminis *Constitutionis, & Periti Regni* interpretauerunt, vt succedat vterinus, etiam quòd non sit coniunctus ex parte feudi contra opinionem *gl. sequitur* propterea, quòd vterinus succedere debet, quomodocūque sit inuestitura.

Loffred. verò in *d. cap. 1. de nat. success. feud.* contrariā tenuit opinionem author. *Andr.* secundum eum subdens ridiculum esse dicere *Andr.* tenuisse opinionem, vterinos non coniunctos ex parte feuda, succedere in feudo antiquo concesso pro hæredibus ex corpore, & opinionem *Loffred.* sequutus est *Camer. netius* dicens hanc esse communem in *cap. si aliquem, in verb. præmittendum est etiam vers. opinio supradicta in principio cart. 249.* & hoc dicit indubitarum in terminis nostræ *Constitutionis*, secus verò in terminis *Capituli, si aliquem, & Regens Villanus ibidem in suo responsio nu. 14.* sentiens difficultatem & dubitans de opinione fundauit *responsum suum* totum in *d. cap. si aliquem*, & nihil in terminis nostræ *Constitutionis.*

Nos verò maturè negotio pensato, sequimur

- mur opinionem *Loffr. communem et supra*,
 11 quæ verè est opinio *Andr. infallibilis*, & indubitata, & antequam ulterius progrediamur, formemus conclusionem, longè aberrasse, qui tenuerunt *Constitutionem*, ut de *successionibus* habere locum, & intelligi, quando inuestitura est facta pro hæredibus ex corpore, ea ratione, quia sic est de iure communi, & quanquam fiat illa postea expressis verbis, quod nihil operetur, si tacite inerat,
- 12 Hoc assumptum est vndique falsum, & contra communem omnium nostrorum *Scribens*. quia si inuestitura pro hæredibus ex corpore in Regno non præsumitur, nisi probetur, ut dicit *idem Andr. in d. Constitutione*, & in *cap. huius autem generis, ex quibus causis feud. amitt. Capyc. in sua inuestit. in verb. & pro hæredibus ex corpore*, *Luc. de Pen. in l. 1. C. de impon. luerat. descript. lib. 10. num. 12. in meo cons. 30. num. 37. 1. volum. ergo nullo modo est verum, quod constitutio prædicta intelligatur cum prædicta clausula, & ita arguit, & firmat ex communi omnium opinione D. *Precc. in 3. lib. subfeud. in tit. de formul. inuest. in cap. sed postquam. nu. 17. & seq. vbi latissimè.**
- 14 Arguo fortius *Capitulum Regni considerantes* communiter intelligitur, & interpretatum est loqui in feudis antiquis, non autè in nouis, secundum *Afflic. in d. decis. 293. & in d. constitutio. ut de successione nu. 14. Capyc. in loco supra allegato, Villan. in d. suo responso nu. 19. 2. col. Moder. add. in consuetudine si testator, vers. dicit Neapodanus*, ibi *quinimo car. 277.* si igitur per *capitulum considerantes* ex gratia particulari conceditur, quòd eadem sit successio collateralium in feudis antiquis concessis pro hæredibus ex corpore, quod erat in concessis pro hæredibus, & successoribus, sequitur quod cum hæc sit noua gratia, & noua concessio, quòd contrarium erat per *Constitutionem*, qua non loquebatur pro hæredibus ex corpore, nam aliàs non erat hæc noua gratia facta per *Capitulum considerantes*, & inutilis erat prouisio, si per prius constitutum erat per *Constitutionem*, & iusta fuit prouisio prædicti *Capituli*, quia dum sumus in feudo antiquo, licet qui succedit in eo, non sit ex corpore ultimi morientis, dicitur tamen descendere ex corpore primi acquirentis, loquendo in agnatis, ut sunt fratres, & patru, & filij fratrum, & hanc quæstionem proposuit *Andr. in eadem Constitutione* videlicet, an hæc qualitas ex corpore requiratur in quolibet successore, & tenet quod requiratur in *verbo tres 4. col. ibi, sed si Sempronius*, tamen dixit non esse necessarium, ut sit ex corpore vlti-
- 15

mi morientis, sed sufficere hanc qualitatem ad esse respectiue ad primum acquirentem, qui fuerit parens agnationis cõmunis, quia dicitur descendere ex corpore, sicut omnes ceteri descendentes intra gradus tamen per eandem *constitutionem* statutos; secus verò secundum *eum* si inuestitura diceret pro se, vel ex eorum corpore descendentes, nam verbum illud *eorum* requireret, ut quilibet succedens esset descendens ex vltimo moriente, & ob id dixerunt *Doctores nostri* quòd hodiè per *Capitulum considerantes* sublata est hæc quæstio *Andr. si ascendentes, vel collaterales* succedunt in feudo antiquo concessio pro hæredibus ex corpore; postquam per prædictum *Capitulum* dicuntur omnes descendentes ex corpore primi acquirentis, ita *Capyc. in inuestitura in d. c. & pro hæredibus ex corpore, Afflic. in d. constit. nu. 14. Ad dentes ad Andr. in cap. 1. §. quin etiam Episcopum, vel Abbatem.*

Ex his inconcussè fundatur opinio *Loffr. ex auctor. Andr. indubitata*, nam si *Andr. vult*, quòd hæc qualitas ex corpore sit in quolibet succedere volente, sed sufficere, ut sit de descendentes ex corpore primi acquirentis, ergo si hæc qualitas requiritur, & hæc deficit in fratre vterino, sequitur quod ex doct. *Andr. remanet fundatum*, quod nullo modo poterit succedere.

Præterea si *Andr. dum loquutus est de successione fratris in feudo nouo in terminis constitutionis*, limitauit iudicium *Sapientum Regni*, quando concessio est pro hæredibus ex corpore, ut tunc minimè frater possit succedere, & assignat rationem, quia resistit pactum, eum quo feudum est concessum, ergo *constitutio* non loquebatur de concessione facta pro hæredibus ex corpore; siquidem si illa est interpretata in beneficium fratru in feudo nouo, & ex sui generalitate habet locum tam in feudo nouo, quam in feudo antiquo, & tamen limitatur per *Andr. in concessione facta pro hæredibus ex corpore*, ergo *constitutio* loquebatur tantum pro hæredibus, & successoribus; & respiciens verbu frater, & soror vnicam determinationem debet determinare in casu suo pariformiter omnia iuxta *reg. text. in l. nam hoc iure de vulg. & pup. & sic nimirum, quod tam in feudo antiquo quàm in feudo nouo admittit ad successionem fratrem & sororem; aliàs si diceremus, quod in feudo nouo non admitteret, non determinaret pariter omnia vniformiter contra iuris dispositionem.*

Sed si ratio quare in inuestitura facta ex corpore non succedit frater, nec vtrique cõiunctus, nec vterius est ratione pacti, & hoc inda-

indubitatum est dixisse *Andr.* in feudo nouo, & omnes sequantur, & secundum hoc est decisum, & eadem ratio pacti est in feudo antiquo cum ut supra contra decis. *Andr.* hæc qualitas, ut sit de descendētibz ex corpore primi acquirentis, requiritur in omni succedere volente, ergo si eadem est ratio, idem pactum resistit, eadem iuris esse debet dispositio, ex clausula enim prædicta pro hæredibus ex corpore, limitata est successio ad certos, & non omnes hæredes, ita quod qui non est descendens ex corpore, minimè succedere potest, & hoc tenuit *Andr.* qui loquutus est de hac inuestitura tam in feudo nouo, quam in feudo antiquo.

Vtcrius retorquendo argumentum tenentium contrariam opinionem, & insimul ipsis respondendo, dum dicunt, quod cum de iure communi feudorum feudum intelligatur datum pro se, & hæredibus ex corpore, & secundum hoc pariter intelligatur *Regni Constitutio*, igitur inuestitura postea facta, his conformis nihil debet operari, quia est expressio eius, quod tacite inest.

Respondendo, & retorquendo argumentum, nam quando id quod exprimitur non inest de necessitate, ita quod potest stare concessio absque eo, tunc si fuerit expressum debet operari, doctrina est famosa, & communis *Andr. in d. §. huius autem generis*, quæ est in proprio casu, ut facta concessione feudi simpliciter, sine expressione hæredum sit feudum ex pacto; licet ad hæredes transitorium ex iuris dispositione, sed si fuerit facta pro se, & hæredibus, feudum erit hæreditarium, propter hæredis expressionem, quæ etsi inerat, non erat de necessitate, & propterea debet aliquid operari, de quo latè disseruimus supra in tit. de refutatione feudor. §. 5. num. 7. ergo cum clausula pro hæredibus ex corpore non inest de necessitate, si apponitur debet operari, & sic restringere successione ad descendentes ex stipite primi acquirentis, alias inutilis redderetur, quæ cessant, quando concessio non habet clausulam præ-

dictam, & tunc cum non resistat pactum, ex quo enixa voluntas concedētis apparet, tunc succedent vterini non coniuncti ex latere feudi, quia sic interpretati fuerunt *Periti Regni constitutionem, ut de successioneibus, quæ* secundum *Andr. ibidem* non regulatur à iure communi feudorum, & vsus ille feudorum non attenditur, sed ius *constitutionum* sic interpretatarum, quod concludit questionem, & apparet responsum omnibus consideratis per *Pisanell. & Camerar.* qui ex capite suo novos formans terminos. vult *Andr.* dixisse, quod nunquam somniauit contra expressam, & veram ipsius doctrinam, quam minimè ponderauit, vbi ponderare debebat, propter veram ipsius intelligentiam, ut supra ponderauimus, & apertè demonstrauimus, & si *glos. Marin. Charamanici, Bald. Aff. Capituli Pape Honorij* excludebant fratrem vterinum non coniunctum ex latere feudi, quando feudum est concessum pro se, & hæredibus, ergo quanto magis, quando est concessum pro hæredibus ex corpore, quibus addito *Loffred. & Caunet.* qui dicit hanc esse communem, & tandem veram *Andria* doctrinam in feudo tamen concessio pro hæredibus ex corpore, sequitur quod nulla vis est facienda in opinione *Pisanelli, & Camerarij*, quorum autoritas, & si maxima sit in Regno, tamen præualere debet opinio *Andria*, & per prius *glossa* declaratio *Pape Honorij*, & communis *Sanctæ Doctorem*, qui huic opinioni se subscribunt, quæ cum fuerit fundata viuis, & digestis argumentis ab alijs non consideratis, debet propterea opinio hæc præualere, & secundum eam iudicari.

Quæ opinio indubitata redditur hodie per noua *Capitula* Ciuitati, & Regno concessa, quæ tantum de feudis nouis loquuntur concessis cum clausula pro hæredibus ex corpore ergo clarescunt, contrarium esse in feudis antiquis, quæ dixisse sufficiant saluo iudicio rectius sentientis.

DE DIVERSIS PROVISIONIBVS, LICENTIIS,
 & concessionibus fieri solitis per Proregem, ac Collaterale
 Consilium in Titulos particulares distinctus.

TITVLVS DECIMVS.

De feudis inhabitatis.

MULTI Barones possiden-
 tes feuda inhabitata, qui
 volunt illa habitatoribus
 replere, vel Castrum recdi-
 ficare non possunt absque
 speciali Principis licentia,
 de quo in *Constitut. Regn. incip. Castra, &
 Afflicti. in sua decis. 263. num. 70.* quod Prore-
 ges, dum Barones hoc petunt, committunt
 Regie Camere Summarie; quz se informet,
 & referat cum voto, & quando permittitur
 est cum clausula, quod possint feuda inhabi-
 tare ex personis exteris, vt esse solent Alba-
 nenses, nō autem Regnicolis, quia alijs pro-
 pter habitationem vnus, induceretur inha-
 bitatio alterius terrz, seu feudi,

De Portu.

SVMMARIVM.

- 1 Baro non potest edificare portum in sua
 Terra absque Principis licentia.
- 2 Portum edificare est de Regalibus.
- 3 Portus sunt Regis, & propterea custodiu-
 tur per regios ministros.
- 4 Officium magni Admiratus in quo consistat.
- 5 Literis Admirati, creditur, dum petit remis-
 sionem alicuius, tanquam de sua iurisdic-
 tione.
- 6 Literis magni Siniscalchi tredebatur eodē
 modo, prout literis Admirati, quod hodie
 nō practicatur, cum cessauerit illius iuris-
 dictio, sed tantum nomen officij remansit cū
 salario, & dignitate.
- 7 Bments commissiones officiorum subalter-
 natorum a prædictis, & alijs, sicut etiam
 ab arrendatoribus, vt fori exemptione gau-
 deant nullo fori priuilegio potiri poterūt,
 tamquam omnia facta in fraudem.
- 8 Officiales, seu Commissionati prædictorum
 officiorum, qui actu non seruiunt, gaudere
 non debent aliquo priuilegio.
- 9 Persona de Collegio alicuius artis non gau-
 dent si non exercent.
- 10 Matriculatus, qui non exercent, gaudere

non debet.

- 11 *Litera familiaritatis non deseruiunt actu
 non seruientibus.*
- 12 *Persona prolixa, & imbecillis atatis non
 gaudent, quia non seruiunt.*
- 13 *Persona, qua personaliter seruire nō potest,
 nec etiam seruire potest per substitutum.*
- 14 *Exceptio hostiea non iuuat eum, qui seruit
 per substitutum.*

- S**IMILITER non potest
 Baro facere, seu edificare,
 portum maris in sua Terra
 absque Principis licentia,
 secundum *D. Frecc. in 1. lib.
 in tit. de offic. Mag. Admir.
 nu. 28.* sunt enim de regali-
 bus, & inter regalia computantur in *cap. 1.
 qua sint regalia, & sunt Regis dicit Cappe.
 in sua inuestit. in verb. portibus:* hinc secun-
 dum eum portus, & litora custodiuntur per
 Regios ministros, & est text. in *cap. Regni
 incip. ita quorundam eum in cap. seq. Lof-
 fred. in cons. 24. Lanar. in cons. 67. nu. 30.*
 Et per *Frecc. ubi supra de offi. Mag. Ad-
 mirati,* declaratur officium Admiratus, in
 quo consistat, qualis sit eius iurisdic-
 tio in-
 viuentes de arte maris, & quomodo illius
 tantum literis credatur, dum ad remis-
 siones petendas scribit Mag. Cur. Vicar. quali-
 ter inquisiti sunt eius iurisdictioni suppositi
 & idem dicit *Afflicti. in Constit. Reg. intentio-
 nis practicum fuisse cum magno Siniscal-
 co, qui scribebat Regenti Mag. Cur. Vicar.
 quod ille talis est Curialis, vel de familia Re-
 gis actu seruiens, & prædictis literis dabatur
 fides, quæ iurisdic-
 tio Siniscalchi hodie
 non exeretur, & quomodo per prius erat,
 si autoritate officij, vel ex delegatione, vt
*Afflicti. tenuit in Constitut. statimus & in-
 quas personas, & quid hodie latius per D.
 Frecc. ubi supra in tit. de offi. mag. Siniscal.
 quod dum temporibus nostris attentasset
 Dux Bouini magnus Siniscalcus, fuit prou-
 sum per Collaterale Consilium, quod Regia
 Camera fisco audito se informaret, & rela-
 tionem faceret cum voto, eum *D. Frecc. ubi
 supra dicat, quod istius officij, & similium
 hodie nullus est vsus.***

Benè

Benè in hoc aduertendum erit tam in officio magni Admiratus, quàm pro cæteris, qui prætendunt exemptionem ex commissionibus, quas verè emunt ab Arrendatoribus, & alijs adhoc, vt fori exemptione gaudeant. Sunt enim hæc in fraudem, & propterea gaudere nõ debent in *l. 1. C. qui mil. poss. libr. 12.* Et cum actũ non seruiunt, nullo modo gaudere debent, vt notat *Aff. in d. Const. intentionis nu. 24.* Sicut dicimus in his, qui sunt de Collegio alicuius artis, vt non gaudeant si non exerceant, autoritate *Barb. in l. prator ff. de vacat. mun. & in matriculato, vt gaudere non debeat, si nõ exerceat: videatur text. in l. qui sub pretextu C. de sacros. eccl. vbi notat Barb. in specie, idẽ text. in l. 1. C. de colleg. num. libr. 11. vbi Barb. & est communis Theorica, de qua per *Cyn. Butrig Roman. Alex. Dec. las. caterosq; omnes in l. seriniarios C. de testam. milit.* Hinc licet terz familiaritatis non deseruiunt actũ nõ seruientibus, & sic decisum refert *Anna ableg. 44.* & rationem ponit *text. elegans in l. semper S quibusdam cum S seq. ff. de iur. immun.* quia artificij causa priuilegiũ concessum est: & sic in prædictis, quia seruitij causa priuilegiũ cõcessum est: Hinc quia non feruiunt, non gaudent, qui sunt prolixæ, vel imbecilli gratis, quem *tex. ponderat adhoc Barb. vbi supra.* Quæ in tantum sunt vera, quòd nec etiam per alium seruire possint ad finem gaudendi, ita *Aret. in d. l. seriniarios, allegatur adhoc text. notab. in l. fin ff. de excus. tut. vbi Nicol. de Neap. & las. idem tradens ibidem in l. seriniarios dixit specificè, etsi velit seruire per substitutum, seu factores, quicquid dixerit *And. de Barul. in l. fin. C. de comit. rei milit. quem simpliciter ibi refert Io. de Plat. nam etsi restringat dictum suũ, quoad legationem, & exercitum: tamen est in se falsissimum, dùm vult posse quem se iuuare hostici exceptione, quãdo seruit per substitutum: quæ exceptio cum competat ratione impedimenti personalis, omninõ cessat, dùm persona libera permanet à cessante causa, & ratione: quod in indiuiduo decidit *Barb. in d. l. fin. de excus. tut. & ob id Dec. in d. l. seriniarios dubitauit de dicto *Andr. de Barul. & dixit posse procedere, quãdo adest iuxta causa, quæ nocentur pro multis, qui faciunt se matriculare in arte serici, nullo modo eam exercentibus. Et etiam deseruit pro illis, qui in fraudem se adscribunt, vt locati Regiæ Dohanæ pcedũ cum paruo numero animalium propter exemptionẽ consequendam: & quod dixi circa commissiones, quæ pecunia extorquentur, non intellecti respectu præsentis magni Admirati, qui*****

est Princeps Conchæ Matthæus de Capua postquam officium exercet tamquam nobilissimus Eques de profapia illa nobilissima, antiquissima, & memoranda.

De mercatis, seu nundinis.

S V M M A R I V M.

- 1 Baro non potest in suis Terris absque speciali Regis assensu facere mercatum, seu nundinas francas: benè tamen poterit absque alia immunitate, & priuilegio.
- 2 Practica, qua hodie vtimur in mercatis faciendis.
- 3 Princeps non solet gratiam facere in prauudicium tertij.
- 4 Interesse tertij secundarium non attenditur, dum Princeps suo iure vtitur.
- 5 Interesse damni emergentis attenditur, & non lucri cessantis, & ibi nu. 6. 7. & 8.
- 9 Liberi homines non possunt cogi inuiti ire ad molendina particularia, ad nundinas, seu mercatum.
- 10 Mercatum fieri non potest die festo, quando consuetudo non est in contrarium.
- 11 Parlamenta, & Congregationes laicorum fieri non debent in Ecclesijs.
- 12 Legere in publicis Gymnasijs, publicas ponere scholas, constitui studium generale in Ciuitate non potest fieri absque Principis licentia.
- 13 Priuilegium Studij generalis, vel nundinarum, licet amittatur per non usum infra decennium, limitatur, quando priuilegium habet verba denotantia perpetuitatem.
- 14 Prescriptio an intelligatur sublata per verbum semper, & quancumque remissive.

DARTER non potest Baro in suis Terris facere mercatum, seu nundinas francas absq; speciali Regis assensu: benè tamen poterit mercatum facere absq; alia immunitate, aut priuilegio; decisio est sollemnis *Barb. in l. vnica* per illum *text. C. de nundin.* de quò latè per *Rossaur. Cass. in tract. de Imper. quas. 110. priuileg. 101. practica* enim est, quod datur memoriale Proregi, in quo petitur priuilegium faciendi mercatum, & hoc remittitur Regiæ Cameræ, quæ se informet, & referat cum voto, à qua
E q; pro;

providetur, quòd capiatur informatio, si per
 conuicinia adest aliud mercatum, & quibus
 potest præiudicare; dùm enim ex gratia
 hoc petitur non solent Principes quicquam
 concedere, ex quo tertio præiudicium ali-
 3 quod inferatur, ad *text. in l. 1. §. meritò, & §.*
si quis à Principe ff. ne quid in loc. publ. &
 hoc ex urbanitate, quia interesse formatum
 non adest, etsi qualequale interesse posset
 prætendi, non attenditur, & sic Regia Cama-
 ra suam transmittit consultationem, & per
 Proregem mandatur expediri priuilegium,
 quia Rex, seu Princeps concedendo ius suū
 concedit, & non alienum, seu ex iure penes
 eum residente licentiam præstat, & alteri ni-
 hil tollit, si nihil habet, ad *text. in l. nullus de*
reg. iur. in l. 3. §. is tamen ff. de lib. hom. exhib.
 4 Et si ex hac cōcessionē secundoario causatur
 tertio interesse non attenditur, nec erit in
 consideratione, dùm Princeps suo utitur iu-
 re, ad *text. in l. fluminis §. fin. & in l. proculus*
ff. de damn. inf. melior text. in l. in meo fundo
 5 *ff. de aqu. plu. arc. & interesse debet esse dam-*
 ni emergentis, non lucri cessantis; & pro-
 pterea *Dact.* faciunt quæstionem, incipiendo
 6 à *Bart.* quod si ædificium, seu molendinum
 vicini per meum non destruitur, nec incom-
 modatur, quamuis vicinus minus frumenti
 percipiat ex agro suo, & sic minus lucrabi-
 tur, quod hoc non erit in consideratione; &
 7 si ex molendino edificando tollatur mihi cō-
 cursus molentium in meo, non attenditur;
 nam sufficit non tolli commodum aquæ, sed
 quoad molentes hoc remanet in potestate
 8 eorum, qui molunt: & sic dicimus in hospi-
 tijs, seu tabernis, furnis, & similibus, quan-
 do talia non possidentur cum iure prohiben-
 di; immò adfunt in Regno *Regia Pragm-*
tica, qua hoc disponunt, propterea *Alber.*
 notabiliter in *l. si manifestè in fi. C. de seruit.*
& aqu. tradit in quæstione de facto, quòd
 duo fratres habebant molendinum in com-
 mune, & vnus concessit alteri fratri aquam
 communem, vt possit eam cōducere ad præ-
 dia sua, pacto expresso, quòd hoc fiet sine
 damno molendini communis: frater vult
 facere molendinum aliud in suo prædio, per
 quod tamen non auferebatur aqua à molen-
 dino communi, sed tantum concursus mo-
 lentium, cui resistebat alter frater vigore
 pacti, dicens, quòd afferebatur ex hoc dam-
 num communi molendino, refert tandem
Alber. quòd non obstante tali pacto fuit de-
 terminatum non, esse considerabile prædi-
 ctum damnum, & posse licitè nouum fieri mo-
 lendinum, de quibus latius per *Ias.* author,
Bart. Bald. & aliorum in l. quominus ff. de
 9 *flumin. nu. 33. cum seq.* Efficit enim per indi-

rectum cogere liberos homines ire ad mo-
 lendinum particulare, vel ad nundinas, seu
 mercato inuitos, & non quo quisque pro suo
 libero arbitrio voluerit, quòd est omni iure
 prohibitum, pro quo videatur omnino *Luc.*
de Pen. in l. 1. C. ne rus. ad. vil. obseq. reuoc.
 qui late, & eleganter totam materiam di-
 scussit, & inter cætera tradit, non posse fie-
 10 ri mercatum die festo, per *text. in cap. 1. ex-*
tra de ferijs, æquiparando forum venale fo-
 ro iudiciario, & ita fuit practicum in no-
 stra Ciuitate in mercato, seu nundinis, quæ
 à certis annis introductæ erant in die festo
 diuæ Annunciatæ ante eius Ecclesiam, ac in
 die Pentecostes ante Ecclesiam Spiritus san-
 cti, quæ fuerunt prohibitz per Archiepisco-
 pum Ciuitatis tunc Illustrissimum Cardi-
 nalem Iesualdum, & confirmatum per Pon-
 tificē, dum ad eum de hoc querimoniz fue-
 runt porrectæ, fuitq; maximè discussum; &
 demum visum fuit non reuocare suam pro-
 hibitionem, licet damnum non afferebat pu-
 blico, nec talia fiebant in contemptum Re-
 ligionis, nec directus aliqui exigebantur;
 immò agebatur concursus visitationis ta-
 lium templorum, & sic pariter elemosyna-
 rum. Sic igitur fuit determinatum, quia
 erant nundinæ de recenti, & nulla aderat le-
 gitima præscriptio, aut consuetudo, quæ in
 his attenditur. Sunt enim hæc ad honorem
 Dei, & ideò quanquam rigida seruanda,
 dum Pontifex omnium spiritualium Domi-
 11 nus sic mandat. Hinc parlamenta, aut Con-
 gregationes laicorum fieri non debent in
 Ecclesijs, iuxta *text. in cap. 2. de immu. Eccl.*
in 6. Domus enim mea domus orationis vo-
cabitur, &c. & Dominus Iesus eiecit emen-
 tes, & vendentes à templo,

Et sicut in erectione mercati, seu nundi-
 narum requiritur Principis licentia, sic pa-
 12 riter legendi in publicis Gymnasijs, ita
 quòd studium generale in Ciuitate absque
 licentiâ Principis constitui non potest, nec
 publicas licet ponere scholas, in *l. magistr.*
C. de prof. & med. libr. 10. Angel. in l. fin. ubi
Senat. vel clarif. num. 3. late Rest. Cast. in d.
tract. quæst. 110. priuileg. 180. qui prædicta
 non allegat,

Cæterum priuilegium studij Generalis,
 vel nundinarum, etiam si amittatur per non
 13 vsum decennij, iuxta *text. in l. 1. ff. de nund.*
 Tamen non amittitur, si in eo fuerint appo-
 sita verba denotantia perpetuitatem, puta
semper, vel perpetuo, vt authorit. *Rimin. in*
conf. 388. nu. 20. vob. 1. concludit lo. Garg.
de hispan. nobilit. glos. 1. num. 79. & an præ-
 14 *scriptio triginta, vel quadraginta anno-*
 riu intelligatur sublata per verbum *semper*,

Et quodcumque tractat Tiraq. de retract. conuent. glos. 2. §. 1. Couarr. libr. 1. var. resol. cap. 3. & cumulatè Surd. in decis. 2.

De exteris habitantibus in Terris Baronum.

SUMMARIUM.

- 1 Proreges cum Collaterali Consilio prouisionem expediunt ad instantiam Baronum, ut exteri in illorum Terris habitantes recedant, ubi quomodo procedat.
- 2 Mercatores ante ingressum prohiberi possunt, vel in ipso ingressu, sed postquàm recepti fuerint minimè.
- 3 Bona exterorum in casum legitima expulsiōnis non possunt occupari per Barones.

HACIVNT etiam Proreges ordines ad instantiam Baronū exteris habitantibus in ipsorum Terris, ut ab illis recedant, quando vtilis Domini illarum proponunt

illos esse infestos, ipsiq; odiosos, in quo aduertendum erit non esse tales ordines sic indistinctè, & absque causæ cognitione faciendos, cum de causa legitima cōstare debeat, aliàs minimè eiici possunt, doctrina est singularis Bald. in cap. 1. §. donare. de for. fidel. Inquit enim venturis autè ad patriam alienam bene potest interdici ingressus, argumento ff. de seruit. rustic. pradior. l. diuus de vsufr. l. hares. ff. si seru. vend. l. sicut §. aristo. postquam autem venerunt, & ingressi sunt, sicut reliquis populus sunt, & est tam contra naturalem aequitatem, quàm contra publicum bonum, si expellantur: hæc Bald. quem refert, & sequitur Franc. Marc. in decis. 336. loquens propriè in Dominis Terrarum, an possint expellere mercatores forenses à suis Terris, & communis est ante ingressum, vel in ipso ingressu; sed postquàm recepti fuerint, & habitare incæperint, minimè licere sine causa, de quo per Ann. decisiones cumulantem in singul. 54. ubi Ad. dit. Ann. filij, quod etsi cum causa expellantur, non propterea possint per Barones illorum bona occupari.

De donis, & expensis Vniuersitatum.

SUMMARIUM.

- 1 Prorex cum Collaterali consilio dispensare solet donis Vniuersitatum in ingressu noui Domini.
- 2 Donatio fieri solet Episcopo pro iucunda aduentu.
- 3 Condemnatus ad rei restitutionem, an veniat, quòd habuit pro iucundo aduentu.
- 4 Pecunia publica potest erogari in tripudijs.
- 5 Prorex potest donare ea, qua solitus est Rex donare in honorem sua Corona, & munitiōe sui Status.
- 6 Commissarij dicti de redemptione, alij pro extirpatione locustarum, alij ad capiendas informationes delictorum, & à quo salarium solui debeat, & quomodo destinantur, remissiuè.
- 7 Princeps solus concedit gentes armatas pro associatione itinerantium, & quid illis solui debeat ultra solita stipendia.
- 8 Licentia recipiendi equos, & alia animalia spectant ad Principem, vel ad personam ab eo ad hoc deputatam.
- 9 Licentia incendiandi cum armis, & cum hominibus armatis ex causa inimicitia, ad Principem spectat.
- 10 Visitatio in qualibet hebdomada per unum ex Regentibus Collateralis carceratorum Magna Curia vnde originem sumpsit.
- 11 Prorex dispensat in ortu, vel in ingressu Principis, ut per Ciuitates fiant vestes solennes ipsarum Decurionibus, sicut etiam vestes lugubres in morte Regum, qua de iure debent restitui, sed consuetudo est in contrarium.
- 12 Donare possunt Terra Baronibus pro ortu filij, vel nuptijs Domini de iure communi, non autem de iure Regni, sed Proreges dispensant, limitando quantitatem donandam.
- 13 Baro non potest liberare vasallos, & exemptos facere ab adiutorijs sibi debitis per Cōstit. Reg. quamplurimum.
- 14 Baro dicitur, qui habet iurisdictionem ciuilem.
- 15 Ius pralationis an competat vasallis aduersus Baronem eminentem iurisdictionem criminalem, & idem in secundis causis, Portulanjs, ponderibus & mensuris.
- 16 Demania multa mala pariunt.
- 17 Decisa aliàs facta recensetur, quòd pralatio nō admittatur, sed hodie consuetudo est

in contrarium, & sic passim iudicatur, & ibi vide rationem.

- 18 *Prædicta, quod tres sententia lata in Curia Baronali habeatur pro vna, vnde sumpta, & in quo fundatur, quando Baro in priuilegio habet primas, & secundas appellationes.*
- 19 *Ius superioritatis nunquam intelligitur a Principe abdicatum.*
- 20 *Princeps potest reuocare sententias in rem iudicatam transactas.*
- 21 *Princeps potest cassare sententias Iudicium ritè, & reitè latis.*
- 22 *Princeps res iudicatas rescindit, & restituit ad appellandum aduersus rem iudicatam.*
- 23 *Princeps potest tollere sententiam, & mandare reuisionem sententia in rem iudicatam transacta.*
- 24 *Princeps est supra ius civile, illudque tollere potest cum omnibus suis effectibus.*
- 25 *Princeps restituit quem etiam ad ius alteri quasitum, mediante sententia, non autem ex facto hominis.*

ARGUMENTVM.

Dispensare quando solet Prorex in donatiuis Vniuersitatum. Pecunia publica potest erogari in tripudijs. Licentia armorum, ac incedendi cum gentibus armatis ad Principem spectat; sic pariter si Vniuersitates donare volunt in ortu filiorum Baronis, vel ex causa nuptiarum. Ius prælationis, quando com petat vassallis in iurisdictionibus emptis à Barone. Tres sententia cõformes Curia Baronali iudicantur vti vna sententia in Curia Regia. Princeps potest tollere sententias, ac reuideri etiam transactas in rem iudicatam, illasq; reuideri facere.

- D**ISPENSANT Proreges donis, quæ solite sunt facere Vniuersitates nobis eorum Dominis, dum prima vice accedunt ad Terras, quas emunt, sicut est solitum pro iucundo aduentu Episcopi, intantum quod Doctor. faciunt quæstionem, si hoc est in fructu, taliter quod facta condemnatione ad rei restitutionem, vna cum fructibus; an veniat, quod datum est pro iucundo aduentu, de quo per *Oldr. in cõf. 129. Iacob. in l. si proprietati col. fin. nu. 6. ff. de iur. dot. & concludunt minime teneri. Sunt enim hæc permissa tanquam in publicam læticiam, iuxta rubr. & l. vnicam C. publica læticia lib. 12.* Sicut pro ludis publicis non prohibitis potest publica pecunia erogari in tripudijs, alijque, quæ in die festiuitatis Corporis Christi sunt in ho-

norem tantæ festiuitatis, quæ sunt in transitu Regis, seu illius aduentu pro ornatu Ciuium, qui illi læti obuiam occurrunt, de quibus latius per *Auend. de exeq. mand. Reg. p. 2. c. 10.* vbi multa bona circa publicas expensas Vniuersitatis, quotidiana, curiose, & notatu digna. Bonum enim, & nouum, & fœlix nunciu est, cum Princeps nunciat populis, quod tenebit publicam curiam, & in publico se omnibus exhibebit *Io. de Plat. d. l. unica publica læticia, vbi Rebuff. ante nu. 1. ibi, vel quod volebat visitare, & videre populum suum, &c.* Ex quibus, & similibus iustificatur dispensationes dandi pro iucundo Domini Aduentu, vel pro expensis faciendis pro causa prædicta. Sunt enim hæc omnia publicæ læticia, sed hoc moderatè, tamen consideratis viribus Vniuersitatis, & qualitate Domini, sed notate dictu elegans *Lup in rubr. de donat. inter vir. & vxor. num. 11.* vbi quod sicut tutor, vel curator Regis potest donare bona Regis, seu exercere liberalitatem, secundum quod consuevit Regia Maiestas cõmuniter non raro, ita dicit author. *Andr. Sicul. quod C. Regia Maiestas consuevit aliqua elargiri pro honore suæ Coronæ, quod hoc idem videtur transmissum in suos Vicereges.*

- Et vide eund. *Auend. in loco præalleg. nu. 30.* qui ponit Commissarios fieri solitos per Collaterale appellatos de redemptione, qui destinantur ad videndum computa Vniuersitatum; illarumq; Administratores significandum, & exequendum, non obstante appellatione ibi *nu. 37. & ibid. nu. 26.* de Commissarijs, qui destinantur pro extirpatione locustarum *nu. 26.* de Commissarijs qui destinantur pro capienda informatione delictorum, vt salarium non soluatur ab inquirendis, donec de delictis constiterit, sed à partibus illos petentibus, vel à Regio Fisco, saluo iure expensas repetendi, terminato negotio per eundem *Auend. vbi supra nu. 14.* qui allegat *Io. de Plat. in l. fin. C. de erog. milit. ann. lib. 12* qui legatur, nam multa bona tradit in materia custodiæ personarum pro itinere, & securitate locorum: Quodq; non possunt nisi auctoritate Principis cõcedere, quia est quid iuris regalis, & quod solui debet talibus personis quicquid iustum videbitur ultra solita stipendia, quæ prædicantur in dies, dum similes armigeri petuntur pro associatione personarum de vna Prouincia ad aliam, & concedere ex causa inimicitia, vt possint ire armati, & cum custodia armatorum: vide ad hoc *tex. notab. in l. fin. vbi Bart. de erog. milit. ann. Res. Cast. in d. tract. de imper. priuileg. 110. vers. 122.*

Et

Et idem *Io. de Plat. in l. cursum nu. 2. de
curf. pub.* tradit, quod nulli licet facere lice-
8 ras licentiæ de recipiẽdo equos, & alia pu-
blica animalia, nisi officiali, cui specialiter
à Principe hoc cõcessum fuerit, & sic etiam
nulli licere mittere, vel dare gentes publi-
cas alieni pro eius cautela sine licentia Prin-
cipis, & similiter quando ex causa inimici-
tiae permittitur alicui secum habere homi-
nes armatos, vt per *eundem Auend. ubi su-
pra ante nu. 15. vers. sicut & quando, & de
10 practica Mag. Cur. Vicariæ, vt in die Sab-
athi per singulas hebdomadas accedat vnus
ex Regentibus Regiam Cancellariam, pro
uisione carceratorum eiusdem: vnde
inquam sumpsit originem: habetur per *eun-
dem Auend. eod. lib. cap. 19. nu. 8.**

Dispensant Proreges, vt in ortu, vel in-
gressu Principis ad publicam læticiam in-
11 Principis honorem per Ciuitates fiant ves-
tes solemnes ipsarum Decurionibus, & sic
ex alijs causis publicis, & sic pariter in mor-
te Regum fiunt vestes lugubres: sed dubi-
tatum fuit; an hæ vestes debeant ad Rem-
publicam, seu Ciuitates restitui, postquam
in causam prædictam fuerunt paratæ, & vi-
dentur accomodatæ, vt ornatiores appareat
Rectores in publico: sicut dicimus de vesti-
bus festiuis à marito vxori datis, & *Auend.
in d. tit. de exequ. mand. Reg. cap. 10. libr. 2.
nu. 13. vers. & ex eadem ratione tenuit debe-
re restitui, qui allegat glos. elegantem, &
omnino videndam in l. i. vestimentum ff. de
pecul. quod notetur, nam est curiosum, li-
cet consuetudo contraria vigeat, vigore
cuius ego tanquam Protector Ciuitatis Ca-
ppæ, vt Decanus Collateralis nolui aures
præbere prætensionibus quorundam illius Ci-
uitatis aduersus Decuriones, qui sumptuo-
sas vestes fecerunt in natiuitate filij Sere-
nissimi nostri Regis, prout etiam per prius
fecit hæc nostra splendidissima, ac nobilissi-
ma Ciuitas.*

Sed quod pro ortu filij Baronis, vel nu-
12 ptijs Domini possit fieri donatum, videa-
tur *glos. solennis in l. placet in verb. extra-
ordinariam, in verb. ab hinc. & in verb. ca-
nonicam C. de sacros. eccles. ubi vide Iaf. nu.
19. quod in Regno non procedit, cum sub-
uentiones omnes intelligantur prohibitiæ
præter expressas in Constitut. Regni quam-
plurimè, de quo eleganter per *Frecc. in 2. libr.
subf. ad. 2. auctorit. Baron. & ideo in his, &
similibus casibus debet haberi recursus ad
Proregem, supplicando pro dispensatione, &
quæ secundum casus occurrentes solet con-
cedi, limitando tamen quantitatem donan-
dam secundum qualitatem casuum, Terra-**

rum, & Baronum; & notetur dictum nota-
13 bile *Frecc. in eodem loco eolum. fin.* quod ab
adiutorijs Baroni debitis vigore prædictæ
Constitutionis non potest Baro absolueret
vasallos, ipsosque facere exemptos absque
Regio assensu, quia esset diminuere ius feu-
do debitum, bene possunt vasalli hanc liber-
tatem præscribere per immemorabilem pos-
sessionem.

Qui etiam aduertit subuentiones has de-
beri Baroni possidenti ciuilem iurisdictionem,
14 quia ipse dicitur Dominus non habes
criminales tantum, cum nullum habeat
dominium, sed solum dicitur habere iurif-
dictionem illam à Rege delegatam: hinc
15 vult, non competere vasallis ius prælationis
aduersus eminentem iurisdictionem crimina-
lem, dum reperiuntur vasalli habentis ciui-
lem, & sic videtur, quod cessat ratio procla-
mandi ad libertatem, pro qua similes præla-
tiones admittuntur, quod facit contra præ-
lationes practicas aduersus emptores se-
cularum causarum, portulaniarum, pon-
16 derum, & mensurarum, & *ibidem Frecc.* ele-
ganter tractat, quàm perniciosa sint dema-
nia, quæ mala parturiant, & quomodo non
conuenit illis aures præbere: pro quo vide
17 etiam *D. Præsid. de Franc. decis. 17. qui la-
tissime discurre articulum, & refert iudica-
tum contra Vniuersitatem Seminarie in fa-
uorẽ Ducis: sed post hæc passim, & indistin-
ctè per Regiam Cameram fuerunt Vniuersi-
tates admittæ ad prælationem aduersus em-
ptores prædictarum iurisdictionum: & ne
tantum tribunal dicamus casu hoc fecisse,
arbitror motum esse ea ratione, quia solet
iudicari terras ipsas admittendas esse ad re-
gium demanium, dum venduntur, conside-
rando idem interesse in parte, quod in toto
idem ius libertatis respectu earundem iurif-
dictionum distinctarum, & regalium, quæ
non sunt de iure Baronis, nec de natura feu-
dorum, & quanto minor est iurisdicção baro-
nalis, tanto minor est subiectio vasalli, &
quanto maior est pœnes Regem, tanto ma-
ior erit eorum libertas, & inspecta etiam
qualitate Baronum, solita vexatione vasal-
lorum, & quomodo ab hac vnione totius iurif-
dictionis, pœnes Barones serui ascriptitij
fiunt vasalli, & tædio affecti, maximè pau-
peres amittunt recursum ad Superiores,
grauamina sufferunt, non habent modum
conquerendi, ex his & alijs iustissimis cau-
sis rectam Regni gubernationem tangenti-
bus Tribunal illud tam supremum, quod cur-
ram regalis patrimonij, eiusque vasallorum
tenet, sic passim, & indistinctè iudicauit.*

Et ex his considerationibus inoleuit præ-

Etica in Regno, quod tres sententiae latae in
 18 Curijs Baronum, qui vigore suorum priuilegiorum habent primas causas, ac primas, & secundas appellationes, ut inquam pro vna reputetur, & licet soleat ponderari pro hoc doct. Ioan. Fabr. in §. 1. num. 4. in fit. de vulg. substit. Tamen ut bene aduertit eruditissimus Consiliarius Fabius de Ann. in conf. 70. doctrina illa non solum non est in calu; sed ex ea contrarium concluditur, dum has iurisdictiones distinctim, & ut separatim secundum ipsarum propriam naturam sunt concessae, maxime quando ex causa onerosa, sed ut dixi practica est in contrarium ex praesumptis grauiamibus vasallorum, & ut Barones frenum habeant in iustitiae administratione, scientes quod recursus ad Superiores non est sublatus, & si hoc ius superioritatis non exerceretur, posset dici Regem in Regno paruum, aut nullam habere iurisdictionem: si verum est ex . . . . Civitatibus, & Terris, in quibus Regnum consistit, demaniales non ascendere ad numerum . . . . ceteraque omnes sunt Baronum: licet ex innata fidelitate populorum, Baronum, & omnium dici possunt ex ipsorum consensu omnia esse Regis, ut in dies experientia docuit, & docet. Tamen leges, statuta, & constitutiones, ac consuetudines suae, & introducuntur pro casibus, qui occurrere possunt, & ut conuenit recte Regni gubernationi praenueniendo mala, quae accidere possunt, & praecauendo, ac remedia talia praebendo: ex quibus cogitationes, humores, & alia, quae animum inficere solent ex absoluto dominio, & interesse dominandi penitus purgantur, & nullo modo ad similia cogitatus aspirer, nec residentiam faciat, hinc etsi pacatum sit Regnum, cum omnimoda pace, & quiete, non propterea castra non tenentur munita tam maximis Regis expensis, legiones Hispanorum, Equites grauis, & leuis armaturae, triremes, & alia, quae videmus pro Regni custodia, & defensione propter casus, qui accidere possunt, & cum quibus inimici arcentur ab inuasionibus, cogitatumque ipsorum alio dirigunt, dum vident Regnum munitum, & taliter custoditum, pro quo est illud vulgare dictum, *la commodità fa l'buomoladro*.

Et ne dicamus hoc penitus carere iuris fundamento, dicimus practicam hanc fundari in iure superioritatis, quod ut supra latius diximus nunquam per quaecumque concessionem dicitur à Principe abdicatum, quod ad saturitatem prosequitur Res. Castal. in d. tract. de imper. quast. 110. priuileg. 334. & inter cetera priuilegia, quae Princeps

20 habet, est reuocare sententias in rem iudicatam transactas, ex reg. text. in l. diuisi fratres ff. de poen. glos. Bald. & Doctor. in l. fin. C. sent. resc. non pos. Roman. in l. imperium ff. de iurisd. omni iud. & vnicò verbo potest cassare sententias Iudicum ritè, & rectè latas, dicit Angel. in d. l. 1. de sent. pass. quem sequitur Afflic. in cap. 1. quae sint regal. num. 46. & idem Resbau. Castal. in loco allegat. priuileg. 141. & ibidem in priuileg. 300. quod res iudicatas rescindit, & Affli. num. 48. d. cap. 1. quae sint regalia, quod Princeps restituit ad appellandum aduersus rem iudicatam, & Luc. de Penn. in l. fin. de pasc. publ. num. 47.
 23 quod potest Princeps tollere sententiam, idemque Aym. de antiqu. temp. in princip. num. 51. quod potest Princeps mandare reuisionem sententiae in rem iudicatam transactae, quando sibi videbitur. Sunt enim haec
 24 de iure civili, & Princeps, qui est supra ius civile potest illud tollere cum omnibus suis effectibus, de quo eleganter per Isern. in
 25 cap. 1. de vasall. decrep. etat. inferens ad acquista alteri per damnationem, & condemnationem delinquentis, cui demum Princeps indulgendo crimen, restituit ad omnia; voluit enim Andr. quod etiam restituitur ad alteri quae sita, mediante sententia, non autem ex facto, aut contractu hominis, de quo etiam per Alex. in l. gallus, §. & quid si tantum ff. de liber. & posthum. multa bona per Felyn. in cap. inter quatuor de maior. & obed.

S V M M A R I V M.

- 1 Demania consueti in Regno fieri quo iure fundantur.
- 2 Seruitia, & subuentiones eadem praestantur Regi, quae Baroni.
- 3 Demania secundum opinionem Camer. sunt introducta contra ius.
- 4 Vasallus demanialis, an possit vendi, ipso inuito, remissiuè.
- 5 Dominus directus habet prelationem, quando vasallus utilis Dominus vendit suum feudum.
- 6 Agnatus in prelatione praefertur Domino in feudo paterno.
- 7 Ius prelationis infra annum exerceri debet.
- 8 Demania introducta de consuetudine secundum opinionem regnicolarum, quam Author non approbat.
- 9 Utilis Dominus non habet prelationem contra directum, dum vendit suum directum dominium.
- 10 Ius congrui competit vicino, & non procedit in feudilibus.

- 11 *Ius pralationis, quando locum habeat ratione communionis.*
- 12 *Text. in l. unica C. si liber. imper. soc. non habet locum in feudis.*
- 13 *Pralatio ratione consanguinitatis datur etiam in feudis, & husus respectu dicitur in feudis habere locum ius prothomiseos, & hac est communis.*
- 14 *Vniuersitates petentes admitti ad demanium exercent ex Regis voluntate ius pralationis Regi directo Domino competentes.*
- 15 *Si Dominus directus non vult demanium, Vniuersitates excluduntur.*
- 16 *Vniuersitas, seu Terra semel ad demanium effecta, si iterum vendatur, an primus Baro habeat ius pralationis.*
- 17 *Emptor feudi acquirit dominium subiectum pralationi Domini, & successiuo reuocabiliter, ita quod succedente casu pralationis habetur, ac si nunquam emisset, quia omnia resoluuntur.*
- 18 *Refutatio facta feudi per vasallum Domino directo, resoluit omnes intermedias hypothecas contractas, & ibi ratio.*
- 19 *Ius pralationis fundatum est in iure consanguinitatis, respectu agnatorum, & ratio est, quia interest res maiorum in familia conseruari.*
- 20 *Ius pralationis habet locum tantum in feudo antiquo, non autem in feudo nouo.*
- 21 *Pralatio non habet locum in venditione necessaria.*
- 22 *Sufficit causam existere tempore actus gessi, & nihil interest, si postea deficiat.*
- 23 *Quando effectus est consummatus, non attenditur postea cessatio causa.*
- 24 *Sententia quando cesset, ex causa cessatione.*
- 25 *Demanium praescribitur spatio triginta annorum.*

ARGUMENTVM.

Demania Terrarum, quo iure fundantur, & si Terræ iterum reuendantur, an detur pralatio primo Domino.

§. I.

Etigimus supra aliqua de demanijs, consequens est videre, quo iure illa fundentur, & an si Terra semel ad demanium admisa, si iterum ob sui impotentiam vendatur, detur priori Domino pralatio, quod ire solet per

ora Aduocatorū, & Regia Camera ex professo vltimo loco in causa Vulturini iudicauit non esse locum huiusmodi pralationi.

Circa primum, in quo fundentur petitiones demaniorum, illa fundamētalis fuit ratio secundum *Autores*, qui super hos scripserunt, videlicet proclamationis ad libertatem, in quo videtur punctualis *text. in Constitut. Regn. personas*, & alia, quæ cumulatè adducit *Regens de Curtis in 1. part. sui Diuorsorij feudorum in cap. incipien. licet autem nu. 38.* & primus, qui hoc tradidit fuit *Ioan. Fab. in §. Dominus, insit. de roxal.* qui nec firmat, sed loquitur per verbum *videtur*, inferendo per viam illationis, & argumenti non disputando, nec firmando aliter opinionem; sed fallax est ratio, & termini seruorum, & proclamationis ad libertatem nil commune habent, cum hoc siquidem vasalli Baronum sunt etiam Regis vasalli, prout est Baro, qui tantum est utilis Dominus, & dicitur Procurator directi Domini, vt supra in alia materia diximus, & circa seruitia, & subuentiones eadem, seu easdem præstant Domino directo, quando permanent in eius immediato dominio, & habet locum in eo *Constitut. Regn. quamplurimum*, vt ibi per *Ifern.* etiam vigore *Capit. Papa Honorij* secundum eum latè *Afflic. in sua decis. 269.* hinc diximus supra, quod non est difformis assensus à concessione facta à Barone cum clausula, quod teneatur in capite ab eo, & eadem est in assensu, quia etsi teneat à Barone, tenet etiam in capite à Rege, & semper vasallus quoquo modo grauatus habet ad Regia tribunalia recursum, ita quod permanet verè sub Regis dominio, & protectione, & maximè hæc procedunt, dum Terræ semper steterunt sub Baronis dominio, & non fuerunt demaniales, vt possit dici nullam considerari læsionem, si ex vno Barone ad alium transferuntur nihil amittere, sed continuatè ipsorum solitum statum, & conditionem, & si vasalli verè libertis æquiparantur, vanum est tractare de seruitute, & de libertate, quæ latius exharauit prædictus *Regens de Curtis*, hanc eandem firmans opinionem post *Dominum Presidentem de Franch. in sua decis. 17.* vt sic non immerito *Cameras. in fin. sui operis in repet. cap. imperialem*, dixerit, hanc pralationem esse contra ius, de qua minimè loquutus fuit *Andr. nec Loffred. in d. cap. imperialem §. nec Dominus*, neque *Afflic. vt Regens de Curt.* præsupponit; prædicti enim loquuntur in questione illa, an Dominus possit vasallos suos de demanio inuitos vendere, si valent illi resistere, & si non se protestauerint, quomodo,

& per quantum tempus ius demanij amiserint, & vera, & communis est opinio, posse Dominum directum terras demaniales vendere per *Constitut. Regn. dignum*, ut *uniuersi*, & si dubitatio sit, de quo latè per *Lof. fred. in d. S. nec Dominus*, & hoc iure utimur; sed de praelatione verbum nullum, bene de ea loquuta fuit *glos. in cap. 1. S. porro. qual. olim pot. feud. alien.* ut vendente vtili Domino suum feudum Dominus directus habeat praelationem per illum *text.* qui dicit eandem habere agnatum, immò quod Domino praeferatur, dummodò feudum sit paternum, non nouum, & infra annum ius praelationis exerceatur, aliàs firma remanet venditio, sic etiam habetur *in cap. 1. S. sed & res*, per quos fiat inuestitura, & *in cap. Titius lo primo. si de feud. defunct. milit.*

Tandem tam *D. de Franch.* quam prædictus *Regens de Curtis*, & aliqua per *Ioan. Vincent. de Anna* relatum per prædictum *Regentem*, omnes inquam concludunt hanc praelationem fundari ex inueterata consuetudine, quam demum extenderunt, non solù, quando venditur Terra, sed quolibet illius iurisdictio, ut supra diximus.

Ego autem non consentio huic opinioni, sed mea sententia est etiam hodie nullum habere Vniuersitates Terrarum ius praelationis, quàm solus de iure habet directus Dominus; immò nec vtilis Dominus habet ius praelationis, dum directus vendit suum directum dominium, ut per *Andr. in d. S. nec Dominus nu. 46.* & ita pluries decisum, ut refert *Anna in suo singul. 150.* quod latius exharauit in nostris terminis *D. de Franch. in allegat. decis. 17.* Hæ enim praelationes, vel dantur iure congrui, secundum terminos *Constitut. sancimus de iur. probomif.* & hoc vicino non competit, nec procedit in feudalibus, secundum *Bald. Afflic. Jacob. Nou. illum, & omnes in d. Constitut.* aut ratione conuentionis, ut in re vendita cum pacto redimendi, aut ratione communionis, quæ apud Hispanos indifferenter admittitur, ex *legibus partita & tauri*, de quo expressè *Gregor. Mattiens. aliquæ relati à Io. Guttier. practic. quæst. lib. 2. q. 165. Io. Casil. lib. 1. quotid. controu. iur. cap. 74. nu. 27. cum seq.* quod de iure communi quandoque locum habet in venditione rei communis cum fisco, *Marsil. singul. 441.* & in locatione rei communis voluerunt *Bald. Soccin. Ruyn. aliquæ cumulati per Surd. in conf. 43. nu. 12. vol. 1.* quod pariter minimè locum habebit in feudo, quia nullum ius acquiri potest absque Domini consensu, nisi in casibus ab eadem lege feudorù specificè prouisis, hinc

text. in l. vnica C. si liberal. imperialis for. non habet locum in fœdatis, dixit *Andr. in cap. 1. de duob. fratr. de nou. benefic. inuestit. & in cap. 1. de duob. fratr. à cap. inuestit. de quo latius per Afflic. in cap. 1. S. & quia 4. eolum. de bis; qui feud. dar. poss.* aut verò ratione consanguinitatis concedi solet praelatio, de qua in *cap. constitutus, vbi Scribens. de restitut. in integr.* quæ praelatiò etiam in feudis obtinet, ut supra diximus, non ratione iuris congrui, sed quia consanguineus, in quo sunt expressa iura feudalia, & huius praelationis respectu dicitur in feudis habere locum ius præthomiseos, secundum *Bald. Afflic. & communiter Scribens.* de quo latè in *mea decis. 11.* vbi refertur sic per *Col. laterale Consilij decisum*, & fuit etiam addita doctrina *Consiliarij de Anna*, qui dixit de hoc nullum doctum *frudistam* dubitasse, & post eum latè *doctissimus D. Garzia Marillus in sua decis. 8.* qui etiam validè fundauit non dari ius hoc praelationis, nisi directo Domino.

Nullus istorum casuum est applicabilis ad terras volentes praelationem, dum illæ venduntur, quia nec vicini, nec conuentionem habent, nec ius communitatis, aut consanguinitatis; consuetudo autem præsupposita contra ius non esset attendenda, sed vera ratio, & practica est, quòd Vniuersitates exerceant ius praelationis Domino directo competens cum eius scientia, & consensu; hinc lites fiunt in Regia Camera, Fisco assistente, coadiuuante, & defendente, hinc dum demanium obtinetur, iurisdictio acquiritur Domino, & dominium vtile cum directo iurisdict. vasallorum vnitur, & consolidatur, hinc ut dicit *Regens de Curtis & bene*, & dicebat etiam *Regens Fornarius* si Dominus directus non vult demanium, Vniuersitates omnes repelluntur, quia exercent ius praelationis Domino competens, quod eo inuito exercere non valent, & sic non est consuetudo, non est quid de facto, sed fundatur petitio in iuris terminis, modo quo supra.

Verum secundum hanc opinionem consuetudo non procederet, quando Dominus directus ipse venderet, & Vniuersitates proclamant ad demanium: nam tunc si Dominus vendit, non potest tractari de praelatione Domini vendentis, qui contra proprium factum veniret, & hæc consuetudo est contra ius, si Dominus directus habet vendendi potestatem non submissam, nec alteri obligatam, maximè quando sit venditio in feudum, ita quod semper remanent vasalli sub directo Regis dominio, & responderetur sic

ad d. *Constit. Regn. personas*, & ad ea, quæ de libertate dicuntur.

Ex his quo ad secundum punctum, si Terra iterum vult redire ad Baronis dominium
 26 ex causa necessaria imminenti impotentis an primo Domino competat ius prælationis, videtur casus resolutus, nam si vendit Dominus directus, fundatum est supra, nec vtili Domino dari prælationem aduersus directum, ergo quanto magis, si qui hoc præcedit, nullum habet dominium, nam quod habebat resolutum fuit ex Domini prælatione per Vniuersitatem in iudicium deducta, vt supra; immò dico fortius, quod lex
 27 reputat nunquam primum emptorem dominium aliquod habuisse, quia dominium, quod acquisiuit, subiecit resolutioni prælationis Domini, qua deducta in exercitium operauit resolutionem vtilis domini reuocabiliter acquisiti, vt author. *glos. Parisiens. damn. memor. tradit Regens de Curt. vbi supra num. 71.* & præ cæteris eleganter *Ioan. Reynald. in suo comprahens. feud. in cap. imperialem §. præterea si quis infundatus num. 38. Guid. Pap. decis. 575. Boer. decis. 181. quæ alios cumulat*, ad quod est notab. doctrin. *Bald. in cap. rursus. quibus mod. feud. amittit.*
 28 in terminis illius *text. decidentis*, quod ex feudi refutatione, quam facit vasallus Domino directo extinguitur pignus medio tempore contractum, dicit enim *Bald. rationem esse*, quia hæc facultas refacendi Domino inherat à principio infundationis ex natura rei, quæ præuenit causam pignoris, & qui emit, scire debebat suum dominium subiectum resolutilitati ex refutatione Domino faciendæ, eandemque rationem sequuti sunt *Præpos. Aluar. & alij*, ergo cum dominium vtile, quod quis acquirit ex emptione terræ, subiectum remaneat prælationi Domini per Vniuersitatem, vel per Dominum exercendæ, sequitur quod deducta in exercitium, & effectu consummato ex admissione ad Regium demanium, atque ex solutione pretij primo emptori factæ nullum vestigium remanebit primæ emptionis, & habetur, ac si nunquam emisset, vnde in quo vult fundari prælatio, hinc intantum contractus primæ emptionis omnino euanescit, & resoluitur, vt ex tunc, non vt ex nunc pretium restituitur cum interesse, & terra vna cum fructibus, ergo contractus à principio resolutus.

Præterea ius hoc prælationis fundatur in iure consanguinitatis, dicit *Afflic. in §. per. 29*, cuius ratio est, quia res maiorum, & interest conseruari in familia ex regul. *text. in l. si in emptionem ff. de minor. glos. in d. §. sed & res, in verb. proximiori la seconda.*, & id.

hæc ratione fundatur ius retractus propinquorum, vt latius exornat more suo *Tiraquell. de retract. lignag. in præfat. nu. 33. cum 20 seq.* Hinc ius hoc prælationis propinquorum in feudo, nec etiam filij habent in feudo nouo, dum primus acquirens alienat, quia cessat ratio, quod sit res maiorum, vt author. *Ifern. & aliorum communiter in d. cap. Titius*, latè tradit *Ludou. Schrad. de feud. par. 8. cap. 7. nu. 31. & seq. & idè text. in d. §. per. 20. cum alijs* loquitur expressè in feudo antiquo, & rursus, vt tradit *Schrader. ibidem nu. 34. author. Dec. Corn. Afflic. & aliorum*, hæc prælatio non habet locum in venditione necessaria.

Si igitur primus emptor est, qui coactus non vendit, sed ab emptione iam facta recedit, & fingitur non emisset, & præsupponendo quod emisset esset primus acquirens, qui necessitate obstrictus vendit cum resolutione sui domini ex iure prælationis, quæ causam sui domini præuenit, nõ potest dici res maiorum, in quo prælatio agnatorum est fundata, est resolutum dominium in vita primi acquirentis, & in feudo nouo cessat omnis cognatorum prælatio, ergo vanitas vanitatum est tractare de iure prælationis propinquorum, quod si non poterat competere, nec ex persona propria, nec ex persona primi acquirentis tempore admissionis ad demanium, ergo quo iure vult competere quando iterum terra prouocat ad venditionem: nam ex persona primi emptoris minimè, quia ipsi non competebat, ex persona nunc propinquorum minimè, quia nõ vendit, propinquus, aut agnatus, sed Rex Dominus, & idem si volumus dicere, quod vendat Vniuersitas cum qua nil commune agnati primi Domini, si fingitur illum nunquam fuisse Dominum, si acquisiuit reuocabiliter, si omne illius dominium fuit extinctum, si illi aduersus Dominum directum nulla competat prælatio, & si denique hæc est noua venditio ex noua causa annuente Domino directo, cuius dominium nunquam subiectum fuit iuri prælationis alterius, cum non reperitur iure cautum, sed bene, vt directo Domino prælatio detur aduersus vtilem Dominum suum vtile dominium vendente, habuit enim suum effectum primum demanium,
 22 operauit suam resolutionem, & sufficit ad fuisse causam subsistentem tempore admissionis ad demanium, quæ operauit effectum suum, quæ si postea defecerit nihil facit ad casum, ad *text. in l. si quis heredem C. de instit. & substit. cumulat multa ad propositum Tiraquell. in tractat. cessante causa in 4. limitatione*, & sic pariter in 2. limitatione, dum effectus

effectus effect consumatus, vt minimè ex cessatione causæ dicatur cessare sententia d. 24. 2a, vel actus celebratus. Si enim effect in tempore reclamationis, & detegerentur vires vniuersitatis, nunquam adfuisse tales, vt deberet ad demanij admitti; tunc quia sententia esset fundata in causa falsa, & non subsistente, posset forsan intentari; non per viam prælationis, sed reclamationis, & ex causa cessante, prætendi reuocationem demanij, ex regul. *temp. in l. si ante ff. de excepti rei iudic.* Sed quando ex noua causa, & maxime si vniuersitas steterit in demanjo per longum temporis spatium, vt puta 30. annorum; per quod tempus secundum *Andr. in d. s. nec Dominus*, vasalli demanij sunt Baronis, & omne ius demanij amittunt, & ob id vana est omnis prælationis prætensio; quod esset in perquam maximum damnum Terrarum, siquidem nullum reperirent licitatore m.

De alienatione fieri solita bonorum vniuersitatis, & decretis, quæ interponi solent pro ipsius validitate.

S V M M A R I V M.

- 1 Prædicta solita capiendi pecuniam ad interesse pro necessitatibus vniuersitatum.
- 2 Doctrin. Bart. in l. 4. s. actor ff. de re iudic. limitatur.
- 3 Gabella per vniuersitates quomodo imponantur.
- 4 vniuersitates possunt vendere territoria, in quibus Ciues, vel Baro habent usum, necessitatibus tamen urgentibus.
- 5 Rex potest in modicis præiudicare.

Temporale Collaterale Consilium nomine Regio interponuntur decreta super pecunijs capiendis ad interesse per vniuersitates Terrarum Regni, quando capta, informatione constat de vili, & necessaria causa, cumque in instrumentis venditionum, quæ celebrantur ordinariè pro securitate emptorũ, promittitur, quod decem, aut viginti ex ditioribus Ciuibus vniuersitatis vendentis se obligent proprio nomine ad solutionem terrarum; & etiam totalis pretij in casum rescissionis, aut euictionis, & per Collaterale

Consilium expediuntur passim provisiones, quod tales Ciues cogantur, & aliquando in eorum cõtumaciam, vt habeantur pro obligatis, quod videtur esse contra doct. *Bart. in l. 4. s. actor ff. de re iud. nu. 9.* vbi ponendo propriam quæstionem, determinat hoc posse procedere, quando Syndicus, seu Procurator habet potestatem ab vniuersitate tali, que possit facere legem, alias leges, tamen cum prædicta omnia fiant cum scientia, & voluntate Collateralis Consilij, atque Proregis, videtur ex hoc suppleta potestas, vt in casu *Bart.* & iusta est provisio Collateralis, vt occurratur publicis vniuersitatum necessitatibus, quæ alias pecunias non reperirent in damnum Fiscus ad functiones fiscales soluendas, alioquinque onerũ pro necessaria sustentatione illarum; & rursus si debitum est legitime contractum, propter quod pecunia expitur ad interesse, & vniuersitas nõ haberet, vade solperet: iuris explorati est illud exoluendum ab omnibus Ciuibus, qui sunt soluendi; ergo nullum inferitur grauamen substantialiter ex promissione vniuersitatum, & ex obligationibus faciendis per partes, qua ratione artenta *Bart. opin.* redditur dubitabilis; & iusta est communis practica cõtractationum vniuersitatum Regni; & ex eadem ratione vrgentiæ, & necessitatum decreta interponuntur super impositione gabelarum, & etiam liberæ venditionis aliquorum corporum eardem vniuersitatum.

Verum multoties dubitatum fuit; An possint vniuersitates causis vrgentibus vendere territoria, in quibus Ciues habent usũ, & sic Baro, vt primus Ciuis illis contradicentibus; & ad tempus fuit concessum, atque permillum ob publicam, & necessariam causam, quia modicum consideratur esse præiudicium, & potest Rex in modicis ex ordinaria potestate præiudicare, dicit *Andr. in rubr. qua sint reg. prop. nu. 3.* argum. *text. in l. rebus s. possunt ff. commod.* Hinc dicimus, quod modicitas præiudicij aliud ius inducit, de quo Prator non curat; idem *Andr. in cap. 1. ex quib. caus. feud. amitt. num. 15.* quod eleganter in proprio casu discurren, & sic tradit *Auendan. de exequ. mand. cap. 12. nu. 25.* quem non allegat *D. de Franeb. in sua decis. 197.* vbi plenè disputat articulum, & referendo decisiones alias factas hanc tenet opinionem, & dicit maxime non habere dubitationem, quando solus Baro respectu vsus sui contradicit. In quibus mihi non videtur faciendam esse dubitationem, siue ad tempus, siue in perpetuum sit alienatio, cum omnia consistant in necessitate vrgenti, & publico beneficio eiusdẽ vniuersitatis, quæ existat.

existente, vt supra diximus, præfertur utilitas publica priuatæ: imò priuata inest in publica, & quòd expedit Vniuersitati est idem, quòd expedit priuatis Ciuibus, qui vt tales, vt dictum est ad omnia onera earumdem Vniuersitatum teneatur.

De potestate substituendi in officijs.

SUMMARIUM.

- 1 Proreges dispensant, vt quis possit seruire per substitutum.
- 2 Potestas substituendi non intelligitur concessa in priuilegijs, nisi verbis expressis.
- 3 Officium concessum persona inhabili ad seruandum, intelligitur, vt possit seruire per substitutum.
- 4 Officium concessum cum potestate nominandi pro se, & heredibus non venit, quòd possit nominare feminam, etiam quòd adsit verbum quibuscumque.
- 5 Officia cuius sunt natura, quid differant à feudis, an possint obligari sine assensu, an in ipsis habeat locum Regni Constitutio, constitutionem diua memoria, & de ipsorum resignatione, remissiuè.
- 6 Officium ampliatum, an sit idem officium.
- 7 Ampliatio officij à Rege concessa, an habeatur, ac si à principio concessiois officij illa esset data.
- 8 Officialis quomoda pendente Inquisitione ab officio deponatur.
- 9 Officialis aliàs Syndicatus, & liberatus, potest iterum sindicari ex ordine Proregis.

Solent etiam Proreges dispensare, quòd Officiales, vt sūt Magistri Actorum, & alij, qui non habent substituendi potestatem, quando sunt impediti ex causa infirmitatis, vel senectutis,

- vt possint in officio substituere ad tempus idoneum, & habile, suorum tamen rifico, & periculo, quòd fundatur ex text. eleganti in l. i. C. de præpos. ag. in reb. lib. 12. per quem text. sic tradit Ardz. in summ. in tit. quib. ex caus. vasall. se excus. §. sed vbi propter infirmitatem, quem sequitur Andr. in §. firmiter num. 39 de probib. feud. alien. per Freder. & quando potestas substituendi non est expressè concessa in priuilegio, statutum

est ex particularibus ordinibus expeditis tempore Serenissimi Regis Philippi II. quòd minimè possit fieri substitutio, dato quòd priuilegium habeat cum clausula, prout melius habuerunt, & tenuerunt sui Prædecessores, qui habebant officia cum potestate substituendi, quòd notetur, quia in dies occurrit, quòd limito, quando ex certa scientia conceditur feudum, vel officium seruitium personale continens alicui, qui non potest de persona seruire, quia inhabilis, mancus, cæcus, aut surdus, vel fœmina; nam intelligitur tunc dispensatum, quòd seruiat per substitutum, decisio est Andr. in cap. qui clericus, si de feud. defunct. milit. in cap. si quis decesserit eodem titulo, in cap. 1. in fin. de benefic. fœmin. cum alijs congestis per Cypre. in decis. 31. nu. 3. alleg. communiter text. in l. quisquis, & in l. ad similitudinem, C. de episc. & cler.

- Sed si sic concessum officium cum potestate nominandi, vel pro se, aut heredibus, etiam quòd dicatur quibuscumque, non poterit nominare fœminam, nec illam instituere, quia dicit Andr. quòd fœmina virilibus officijs non fungitur in cap. 1. in tit. Imperator Lotharius nu. 5. allegat text. in l. fœmina de regul. iur. & in l. in multis ff. de statu homin. latissimè per D. Frecc. in quæst. 50. §. 1. & §. 52. vbi poterit videri, & idè in priuilegijs hoc specificè exprimitur, & de officijs, cuius sint naturæ, si differant à feudis, quomodo possint alienari, si habet locum in ipsis Constitut. Regn. incip. constit. diu. mem. an detur ipsorum obligatio absque assensu, quòd si loeetur ad modicum, vel ad longum tempus, & de resignatione in manus Domini, vide latè in decis. mea 31. facta in causa officij Curforis maioris; & an officium ampliatum, sit idem officium, vide discretissima distinctionem Barb. in l. dies cautioni ff. de damn. infect. vbi Bald. cum Alex. & ceteri Bald. qui distinguit inter nouam electionem, & prorogationem in l. Titius, de excusat. tutor. in l. si à te C. de pact. inter empt. & vend. in l. si constante C. de donat. ante nupt. in cap. venerabilem nu. 27. de elect. Angel. in l. sed si manente ff. de præcar. & de castellania loquitur Corn. cons. 235. nu. 9. volum. 2. Dec. cons. 497. nu. 1. in fine, & in cap. de caus. nu. 46. de offic. deleg. vbi Felyn. 1. mol. in cap. ultim. nu. 6. de præcar. Anton. Gabr. commun. opin. lib. 2. tit. de dilat. conclus. 2. num. 21. & quando est concessa à Rege officij ampliatio, habetur ac si tempus ampliacionis fuisset appositum à principio, ita Paul. de Cast. notab. in d. l. dies cautioni num. 2. vers. & aduertendum.
- 8 Quomodo autem, & ex qua causa Officialis inquit,

inquisitus ab officio deponatur pendente inquisitione, & an ab officio tantum, vel ab officio, & beneficio, vide in *decis. meis* 10. 19. & 28. Et quando Officialis aliis Syndicatus, & liberatus, poterit iterum sindicari ex ordine Proregis, vide in *mea decis.* 29.

De saluoconducto.

S V M M A R I V M.

- 1 *Proreges saluoconductum, seu securitatem ad tempus delinquentibus concedere solent, & sic indultus, & generales abolitiones ex causis bene visis, etiam sine partis remissione.*
- 2 *Practica circa indultus promissos, quomodo dilatantur, vel quibus clausulis medentur.*
- 3 *Princeps indulgere potest propter res prospere gestas, & etiam penas commutare de corporali in pecuniariam, etiam sine partis remissione.*
- 4 *Pœna bullationis furium seruata forma Regia Pragmatica ultimo loco edita.*

Multoties concedunt Proreges saluoconductum, & securitatem delinquentibus ex causis ipsis bene visis, iuxta text. in *l. relegati, ff. de pœn. de quo per Bart. ibidem*, & latè per

Restaur. Castald. ubi supra priuileg. 339. & sic fiunt etiam indultus, seu generales abolitiones, vigore Regionum bannorum delinquentibus, qui per campaneam armauerunt, & in ea delicta commiserunt, quando ab ijs consimiles delinquentes, & facinorosi occisi, vel viui capti fuerunt, etiam quod non ad sit partium remissio, ob bonum publicum, cum illis nimium grassantibus Regnum malefactoribus abundat, & populi continuis iacturis in bonis, & personis affliguntur, quæ communiter tradiderunt *Doctor. in cap. que in Ecclesiarum de Constitut.* de quo latius diximus supra in materia Commissariorum

- 2 Campanæ. Sed tamen solent multoties ex causis, vel dilatari indultus, & concedi iudicialia, seu assicurationes temporaliter, vel quando seruitia fuerunt talia, quod indulgentia non videtur deneganda, mereri solet hoc multoties ex causis cum clausula, vt non accedant tales ad loca delictorum, nec vbi partes offensæ degunt, quæ practica seruatur in multis, & diuersis dominijs, de

quo per *Farinac. in tit. de inquisit. lib. 1. q. 6 nu. 5.* & per *Tbesaur. in decis. Pedemont. 21.* & de Principe indulgente propter res prospere gestas, vel propter alias causas sibi bene visas, etiam sine partis remissione, & de commutatione pœnarum corporalium in pecuniarias, latè per *Andr. in tit. qua sint regalia in verb. & bona committentium post nu. 75.* & de pœna delictorum, & signanter furum, & quomodo bullentur seruata forma Regiæ Pragmaticæ nouiter in Regno editæ per eundem *Andr. in cap. si quinque solidos de pace ten.*

Item solent mandare Proreges Præsidiibus Prouinciarum, ac Regijs Audiencijs, vt in causis aliquibus summarie procedant absque figura Iudicij, & per Collaterale Consilium prouisiones expediuntur, quod solus Princeps mandare potest, de quo per eundem *Restaur. Castald. in eodem tract. q. 110. priuileg. 18. & 19.*

De Capitaneis destinatis ad custodiam Ciuitatis.

S V M M A R I V M.

- 1 *Capitanei dicti de Guardia destinati ad custodiam Ciuitatis debent portare virgam in signum officij ipsorum, ad hoc, vt ab omnibus cognoscantur.*
- 2 *Offendens vnum ex istis Capitaneis virgam iustitia non gestantem, minimè tenetur de offensa facta illi, tanquam Officiali, si eum non cognoscebat.*
- 3 *Pœna trahentis virgam iustitia, dum non est de Officialibus ad hoc deputatis, remissiuè.*
- 4 *Capitanei predicti immediatè sunt subditi Regenti Magna Curia, qui Regens appellatur Præfectus vigilum.*

Raciunt etiam banna, & ordines, quod Capitanei dicti de Guardia Ciuitatis, qui sunt hodie quatuordecim propter amplitudinem Ciuitatis, & multiplicatè populi assignati omnes per quarteria cum domibus particularibus, quæ dantur expensis Curie, fiunt inquam per Regia banna ordines, quod trahant insignia eorum officiorum, vt ab alijs discernantur, quod fundatur ex text. in *l. stigmata, vbi Andr. de Barul. C. de fabric. lib.*

21. *Bart. in l. prohibitum G. de iur. fise. lib. 10. vbi latè Alex. in addit. quod hodiè tam malè seruatur, & idèd non trahentes signum iustitiæ, idest virgam, si aliquis eos percussit, minimè tenetur, si ante non cognoscebat, vt per Alex. vbi supra, ibique Io. de Plat. Paris de syndic. in verb. familia cap. 2. nu. 3. Azens. lib. 4. noua recopil. tit. 23. lib. 8. num. 12. vbi plura notabilia tradit de his Officialibus iustitiæ post Parid. & Rebuff. in Consist. Frane. tom. 2. in tit. de lit. requis. glos. 3.*
- 3 & de pœna gestantis virgam iustitiæ, *Auden. de exequ. mand. par. 2. cap. 21. num. 2. & idem lib. 3. nou. recopil. tit. 6. lib. 33. & diximus, quod sunt hi Capitanei assignati per quarteria Ciuitatis, vt præsto sint in captura delinquentium, qui immediatè subditi sunt Regenti Magn. Cur. qui verè appellari potest Præfectus Vigilum, pro quo legatur text. elegans in l. 3. ff. de offic. Præfcti. vigil. cuius infra scripta sunt verba.*

Nam salutem Reipublicæ tueri nulli magis credidit conuenire, nec alium sufficere ei rei, quam Casarem, itaque septem cohortes oportunis locis constituit, vt binas Regiones Urbis, vnaquaque cohortis tueretur, Præpositis eis tribunis, & super omnes spectabili viro Præposito, qui Præfectus Vigilum appellabatur.

Et in §. sciendum, dixit sciendum est autem Præfectum Vigilum per totam noctem vigilare debere, & coerrare, vbi glos. in verb. coerrare, exponit idest frequenter ire quasi errando, vt teneat viam rectam, & sic citius capiat aliquem malefactorem: ex quo text. punctualiter docetur electio horum Capitaneorum, cum ipsorum cohortibus, cui subsunt, & quodnam est ipsorum officium; qui ad benè illud administrandum per quarteria distribui debent: ita quod concludendum est omnia reperiri per iura distinctim prouisa, & populus latari debet, dum omnia, quæ fiunt, sunt à legibus ordinata, ac statuta.

De legitimatione, seu restitutione natalium.

S V M M A R I V M.

- 1 *Prorex legitimas naturales, & spurios ad successionem.*
- 2 *Citari debent successores ab intestato, quando quis petit se legitimari; secus si sit legitimatio ad instantiam patris, siue in vita, siue post mortem.*

- 3 *Stylus Regia Cancellaria, quod in legitimatione facta in vita patris apponitur clausula, citra praiudicium liberorum, qua de iure fundatur, & post mortem citra praiudicium venientium ab intestato, ex quo stantibus prædictis clausulis fiunt legitimationes absque alia partium citatione.*
- 4 *Nouissime ex ordine Regia maiestatis in legitimatione naturalium de familijs sedilium nostra Ciuitatis apponitur clausula, citra illorum praiudicium.*
- 5 *Prorex absque partis citatione ad instantiam patris potest legitimare non solum naturales, sed etiam spurios, & hæc est communis.*
- 6 *Consilia Ancbar. declarantur, & sic aliorum decisiones contra communem opinionem.*
- 7 *Causa legitima semper præsumitur in patre, quod limitatur, si habet filios legitimos, alias facienda est mentio filiorum, & causa exprimenda, & probanda, qua cessant in Regno ex clausulis, vt supra.*
- 8 *Assensus sunt soliti denegari illis, qui de filijs desperati volunt in praiudicium suæ esseorum illa extraneis alienare, etiam quod fruda sint hereditaria, quod procedit in frudis antiquis, non autem nouis, & casus successi recensentur.*
- 9 *Laus quondam Doctoris Pyrr. Anton. Lanarj Authoris Auunculi.*
- 10 *Interesse singulorum, vt singulorum non consideratur in materia admissionis ad sedilia, sed sufficit maior pars, & ita iudicatum.*

ITEM legitimare solent Proreges naturales, & spurios, etiam ad successionem, & expediuntur priuilegia firmata per Proregē, & per vnum ex Regentibus, & per Præsidentem Sac. Confil. quod nemo alius facere potest in auth. quib. mod. nat. offic. sui, & Roman. & Iacob. in d. l. imperium, & Afflic. vbi supra in princ.

- In qua legitimatione non citatur agnati, nec alij successores ab intestato, dum sic ad instantiam patris in vita, vel post eius mortem, quia sic in testamento disposuisset, sed si nulla procedit testatoris dispositio, tunc citandi sunt successores ab intestato, & hæc est communis doctr. *Bartol. in l. gallus §. & quid si tantum num. 14. ff. de liber. & postb. & propterea stylus Regiæ Cancellariæ est, fieri legitimationes in vita patris citra praiudicium liberorum, ex regula text. in auth. præterea G. de nat. lib. Bald. in l. nam ita Diuus*

F f ff. de

ff de adopt. Curt. Sen. cōf. 73. Dec. in conf. 698. Dec. conf. 91. nu. 21. volum. 2. & dūm fiunt post mortem patris, fiunt cum clausula, citra p̄iudicium ab intestato succedentium: si pater aliter in testamento non disposuisset, & ordinariē fiunt quoad honorem, & restitutionem natalium, & nouissimē respectu

4 *Sedilium nostræ Ciuitatis addita est clausula, citra illorum p̄iudicium, & propterea nemo citatur, & licet omnia hæc posset Princeps, tamen non solet, nec debet concedere beneficium in terciij p̄iudicium ad text. in l. nec auus C. de emancip. liber. cum vulg.*

Et licet multi teneant opinionem *Bart.* procedere in filiis naturalibus tantum, non autem spurij, qui cum causa sunt legitimādi; & propterea citatis interesse p̄tendentibus, quia tunc videtur dispensatio, de quo p̄r *Soccin. in l. falsa demonstratio §. sed etsi cui de condit. & demonstr. Dec. in conf. 165. vers. secundo respōdetur. in conf. 263. & 287. Soccin. lun. conf. 120. 2. vol. cum alijs sequacibus.* Tamen communis est opinio in contrarium, & omnes intelligunt *Bart.* etiam in spurio, cum ratio, ex qua mouetur, regulatur à libera potestate residente in patre dispositionis bonorum, quam etiam tradidit *Bald. in d. l. nam ita diuus, & in spurio idem Bald.* loquutus est in *d. l. gallus §. instituens 4. notab. & idem Soc. lun. in alleg. conf. 120. cumulat Doct̄or. num. 13. & nu. 38.* fatetur hanc esse communem opinionem, & hoc iure vtimur; & *conf. Anshar. 241. & 427. in quibus se fundat Soccin.* principaliter cum sequacibus, loquuntur vel quando pater non supplicauit, nec ordinauit legitimacionem, sed eo inscio filius impetrauit, vel quando tractatur de bonis fideicommissio subiectis, nō autem de bonis paternis, & liberis, & alij loquuntur, quando legitimatio non est facta per Principem supremum, vt tūc semper requiratur probatio causæ, secundum *Bald. in l. si testamentum C. de testam. & in patre semper causa legitima p̄sumitur, Alex. in conf. 188. 1. lib Menoch. conf. 19. nu. 22. 1. vol. quod sublimitatur respectu filiorum, secundum Decian. in conf. 91. vol. 2. quia pater tenetur illis relinquere saltem legitimam, & sic ratio liberæ dispositionis cessat considerata per *Bart.* quo casu non solum est facienda mentio filiorum legitimorum; sed causa est exprimenda, & probanda; aliās esset legitimatio subrepticia secundum *Paul. de Cassr. in d. §. & quid si tantum, sed vt dixi, stylus Cancellariæ est non concedere legitimaciones in p̄iudicium filiorum.**

6 *7* Immo intantum per iustissimos Reges, eorumq; prudentes ministros hæc custodiū.

8 tur, vt in feudis hereditarijs, quæ ad libitum alienari possunt à patre, vel à fratre, si de illis vult fieri dispositio, dum filijs earent assensus denegant, & si dare possunt, cum sic gratia, ne quoquomodo successoribus p̄iudicetur.

Et in sorore practicum est, dum alios non habebat successores, quàm nepotes ex sorore, vt sic denegandus assensus alienationi feudorum, quam facere volebat, dum filijs carebat, & hoc contigit inter ceteros cum Beatrice de Ebulo feuda hereditaria possidente, quæ habens in successorem sororem, eiusquē filios voluit illa alienare, fuitquē denegatus assensus, quia desperata de filiis faciebat in successorum p̄iudicium; & pariter ordinariē est denegatus assensus alijs, qui feuda hereditaria habentes pro successoribus vtriusque sexus volebant masculina facere, cum qualitate tamen hereditaria in exclusionem fœminarum, licet non tractabatur de alteratione naturæ successionis in reliquis, & erat in beneficium Fisci, quia restringebatur successio, quod tamen in feudis hereditarijs de nouo acquisitis fuit aliquando dispensatum, vt possit primus acquirens illa donare, quando filijs caret, cui melius visum fuerit in p̄iudicium fratrum legitimorum successorum, vt appareret ex assensu impetrato in Regia Curia p̄cedente consultatione Collateralis Consilij ad instantiam Marchionis Mottæ Bouaulinæ, qui filijs caret, fratres habetis successores, & nepotes, cum quibus non benè se habebat, & tamen de p̄dicto feudo disposuit in beneficium vxoris; possunt denique Principes omnia facere. Sed vt dixi non solent, nisi ex vrgentissimis causis; & multa cumlata in materia legitimacionis, & propriè illegitimatis, qui p̄tendunt se admitti, seu reintegrari ad honorem platearum Nobilium, seu Sedilium nostræ Ciuitatis, vide in

9 *conf. . . . 2. volum. Quod consilium est quondam Pyrrhi Antonij Lanarij recol. memor. mei Auunculi, celeberrimi Iuriconsulti, integerrimi viri, ac omni virtutum genere cumulati: cuius virtutes, ac partes eximie fuerunt tales, & tantæ, vt quondam Bernardinus Rota Eques nobilissimus, ac Poeta facundus infra scriptum posuerit Epitaphium in eius sepultura.*

PYRRVS ANTONIVS LANARIVS,
LEGVM VERITAS, AMICORVM
TVTELA, REIPUBLICAE ORNA-
MENTVM VIVIT HIC MORTVVS.

Benè aduerto, quod etsi in illa causa fuerit decisum secundum consultationem factam: tamen arbitror non decisam causam ex vltimis.

Ultimis motiuis, & argumentis, considerando in materia sedilium interesse singulorum, ut singulorum, & alia ibi circa interesse considerata, sed bene ex alijs rationibus, & fundamentis ex facto orientibus respectu filiationis, subreptionis, ac obreptionis præterea legitimacionis licet subtiliter, & altiori stylo omnia ibi considerata doctè, & elegantè cumulara fuerunt. Nam pluries decisum fuit legitimatos admitti ad honorem sedilium, & signanter in causa illorum de Muscettulis, quando in priuilegijs legitimacionum non apponebantur clausulæ, quæ hodie apponuntur: ex quibus tanto magis comprobatur iusticia rerum alias iudicatarum, & hæc omnia latè fuerunt discussa in causa Camilli Villani, qui fuit aggregatus ad honores Sedilis Montanæ per maiorem partem, multis contradicentibus: fuitquè decisum maiorem partem posse præiudicare minori, non considerari interesse singulorum, ut singulorum, fuitquè prædictus Camillus admissus ad honores Sedilis, ut in decis. 2. D. de Franch. & respectu legitimacionis in se consideranda est vis illius ex potentia residente in Rege legitimante: nam si Rex potest facere de illegitimo legitimum, cum omnibus suis qualitatibus, videntur cessare rationes tam subtiliter in prædicto Consilio ponderatæ.

De Decretis Collateralis Consilij super obligatione, seu alienatione rerum dotalium.

SVM MARIVM.

- 1 Decreta super obligatione mulierum pro viris, quomodo & qualiter interponantur.
- 2 Maritus tenetur ex bonis dotalibus satisfacere debitam uxoris contractum ante matrimonium.
- 3 Pragmatica circa Velleianam recensetur.
- 4 Decretationes fieri solita per Collaterale super memorialibus, quæ à mulieribus dantur pro validatione obligationis ipsarum ponuntur, & de ipsorum validitate valide tractatur.
- 5 Velleianum habet locum in omnibus mulieribus, tam in capillo, quàm in maritatis, & viduis.
- 6 Pragmatica Velleiani habet locum in omnibus mulieribus.
- 7 Decretatio Collateralis dum dicitur, liceat, quia vidua, vel liceat, quia in capillo est persona.

- 8 *Causa expressa in decreto continet manifestum suris errorem, illum annullat sicut in sententia.*
- 9 *Dispensatio requirit causam, quæ si fuerit falsa vitiat, & idem si ratio expressa est eadem cum dicto.*
- 10 *Dispensatio absque causa cognitione est nulla.*
- 11 *Collaterale Consilium non potest declarare, vel limitare leges inconsulto Principe.*
- 12 *Declaratio, quæ importat reuocationem dispositionis non præiudicat, & dicitur tunc Princeps circumuentus.*
- 13 *Decisio D. de Franch. refellitur multis modis.*
- 14 *Causa finalis vocatur causa sciendi, quæ si est falsa a sum annullat.*
- 15 *Contractus, qui propter partium interesse annullatur non sustinetur factus cum reservatione dispensationis impetranda, ita quod non iuuat si fuerit postea impetrata.*
- 16 *Nullum esse, vel non esse idem important.*
- 17 *Sponsalia à lege reprobata non valent facta cum reservatione dispensationis Põtificis.*
- 18 *Differentia inter interesse partium, propter quod lex annullat actum, vel interesse consentire debentis, ut in materia assensus super rebus feudalibus.*
- 19 *Confirmatio est nulla, si confirmabile est nullum.*
- 20 *Confirmatio actus nulli non releuat.*
- 21 *Confirmatio est conualescentia, quæ non potest habere locum in re penitus nulla, quæ habetur pro precepta, & mortua.*
- 22 *Differentia inter iussum mandatum, auctoritatem, licentiam, consilium, & inter consensum.*
- 23 *Licentia semper precedere debet.*
- 24 *Ratibabitio in quibus casibus non operetur suum effectum.*
- 25 *Velleianum locum habet, quomodocumque mulier se obliget pro quocumque, etiam pro viro, filio, aut patre.*
- 26 *In velleiano nõ attenditur pietas persona, sed pietas causa, & ibi causa latè recensentur.*
- 27 *Dotis restitutio in quibus casibus potest fieri constante matrimonio.*
- 28 *Filia, & si non cogatur potest dotem expendere, ut patrem liberet à carcere.*
- 29 *Mulier inter cetera potest pro exarceratione viri se obligare.*
- 30 *Mulier potest fideiubere in fauorè pia causa, sed non cogitur.*
- 31 *Decisio D. de Franch. 578 refellitur, in qua dicitur decisum fuisse obligationem matris pro filio carcerato esse annullatam.*
- 32 *Text. in cap. causas autem in auth. ut eum de appell. cogn. declaratur.*

23 *Mulier de iure communi certiorata potest renunciare Velleiano, sed non cogitur.*

ARGUMENTVM.

Mulieres quomodo intercedere possunt. Maritus quando teneatur satisfacere debita vxoris. Decretationes Collateralis Consilij circa dispositionem Velleiani impugnantur. Differentia inter dispensationes super Velleiano, & assensus super rebus feudalibus. Mulier in quibus casibus potest fideiubere.

1 **M**ultoties petunt mulieres assensum, vt liceat ipsis pro viris se obligare, non obstantibus Regijs Pragmaticis vetantibus alienationem, seu obligationem bonorum dotalium constante matrimonio; dum exponunt necessitates virorum, de quibus capta summaria informatione, & etiam de vera voluntate mulierum, quod illa non sit subducta, vel coacta, quodque causa sit precisa, iusta, & rationabilis, ne vir deturdat in carcerem, vel alia similis, tunc dispensatur, & decreta interponuntur, sed pulchra decisa fuit questio in Collaterali. An maritus bona dotalia teneatur alienare ex debito vxoris in actione personali contracto ante matrimonium, & consequenter si tenetur, tanto facilius esset dispensandum in eum casum; & decidimus teneri virum, quia bona in dotem data censentur deducto aere alieno, in quo est elegans decisio. *Guid. Pap. 447.* etiam quod non sint bona data in dotem sub nomine vniuersali, aut collectiuo, decisio notab. *Capp. 128.* vbi multa cumulantur, & vide *D. de Franch.* omnia cumulantem in *decis. 636. in 4. part.* vbi refert decisum per Sac. Consil. procedere hoc in subsidium, &c.

2 Sed extra casum, quando mulier exprimit velle se pro viro obligare, sed simpliciter illz petere solent dispensationem obligationibus per eas faciendis, vel iam factis non obstante Velleiano, & Regia Pragmatica edita in anno 1543. per quam non solum renouatur dispositio Velleiani, sed statuitur posse mulieres illo iuvari, etiam quod certiorata renunciauerint cum iuramento declarando iuramentum esse contra bonos mores ciuiles, & naturales; & propterea non esse obligatorium, iuxta regulam iuris Canonici, immo imponitur poena priuationis officij Notario stipulanti, & tollitur potestas Regentibus Regiam Cancellariam, cuiuscumque declarationis faciendz.

3 Decretationes fieri solitz per Collaterale sunt in maritatis, videlicet, liceat dum-

modo non remaneant indotataz, nec defraudataz ipsarum dotibus. In ceteris vero liceat, quia vidua, vel liceat, quia in capillo, & hæc sunt per Scribas à mādatis, & firmantur ab vno ex Regētibz absque alia causæ cognitione, quod mihi semper visum fuit erroneū; & contra manifestam iuris dispositionem, & ex Diametro contra Pragmaticam, & Regētes, qui aliter talia memorialia non legunt, sed tātum vt dixi, firmant decretum factum per Scribas à mādatis, sunt circumuenti, & ab illis decepti, credēdo mulieres principaliter in ipsorum proprium beneficium contrahere pro ipsorum proprijs negotijs, non aliter pro alijs intercedendo, nec alienam obligationem in se ipsas suscipiendo. In maritatis cadit decretatio quoad dotes, quia constante matrimonio nō possunt de eis disponere, & rursus semper præsumuntur à viris oppressæ, & ob id de dotibus fit tantum mētio, sed respectu aliorum bonorum extra dotes permittitur secundum hanc decretationem, & in viduis, vel in capillo dicitur, liceat, & dant rationem, quia vidua, vel quia in capillo, & iustè absque alia causæ cognitione, si non intercedunt, & habent liberam disponendi facultatem; dicitur liceat, id est non indiget dispensatione, quia vidua, vel quia in capillo; hoc enim cogitant Regētes, & hæc est ipsorum intentio, & sic passim, & indistinctè absque causæ cognitione decretationes firmant; sed quia memorialia continent intercessionem, & cum his decretationibus præsupponitur Pragmatica dispensatum, dixi quod decepti sunt Regētes, & erroneæ, & nullæ sunt tales decretationes, & contra manifestam iuris dispositionem, & contra propriam Pragmaticam.

4 Ante enim Senatusconsultum Velleianū annullataz erant tantum obligationes, quas mulieres pro viris faciebant, demum superuenit Senatusconsultum, & respiciendo sexus fragilitatem, & imbecillitatem mulierum, extēdit hoc beneficium ad omnes mulieres, vt habetur in *l. 2. ff. ad velleian. vbi Salic. declarat, & sic totius tit. ff. C. dispositio est generalis respectu omnium mulierum, & de viduis loquitur text in l. tutor ff. ad velleian. in l. si mater C. eod. in auth. vt matri, & anie C. quan. mul. tut. off. fung. pot. & licet in multis iuribus ponantur casus in maritatis, hoc est propter frequentiam dicit *glos.* notabil. in *d. l. 2.* & idē de maritatis tantum loquebantur antiquæ leges, cumque plures cōcurrant rationes, videlicet sexus fragilitas, & mulierum imbecillitas, & in maritatis additur, quia secundum *glos.* prædictam lex præsumit, quod amore captæ, semper etiam violentataz*

lencatæ pro uiris intercedant: non enim, quia hæc ratio deficit in uiduis, & in mulieribus in capillo non remanet alia equè principalis, immò maior fragilitatis, & imbecillitatis sexus, ut sic deficiente vna, dicamus non deficere aliam ex regul. *text. in §. affinitatis, inffit. de nupt.* & ideò *Modern. Audent. super Pragmatica* dixerunt illam habere locum in omnibus mulieribus quomodocumque intercedentibus, & signanter in uiduis, & inter ceteros ibi per *Seagl. nu. 52.* pro absoluto habitum hoc fuit alias in Sac. Consil. ut per *D. de Franch. in decis. 299.* & in proprio casu est facta *Consil. Reg. obscuritatum*, per quam sic tradidit ad intellectum prædictæ *Pragmatica*, idem *D. de Franch. in decis. 623 nu. 8.*

Pragmatica hoc in indiuiduo determinat: nam in sui principio loquitur respectu mulierum omnium, quibus omnibus Senatusconsultum succurrit propter ipsarum mulierum fragilitatem, & sexus imbecillitatem: narrat demum, quod eadem fragilitate inducebantur ad renunciationem Velleiani, & demum dicit, quod persuasionibus inducitur, & ut plurimum maritalibus, dotiū, & aliorum bonorum priuatæ reperiebatur, & ibi, *ut non contenti homines, & ut plurimum mariti, &c.* Itaque quod *Pragmatica* non se restringit ad mulieres tantum maritatas, sed generaliter de omnibus loquitur, bene tamen dicit, quod ut plurimum persuasæ à maritis propter metum, & violenciam ad renunciationes faciendas inducebantur, ut sic causa finalis, & principalis fuerit obseruantia Velleiani, & omnibus mulieribus succurrere, quæ ex prohemio semper talis præsumitur, de quo ad saturitatem per *Tiraquel. in tract. cessante causa in princ. nu. 64. in prima limitat.*

Si igitur indubitati iuris est, Senatusconsultum habere locum in omnibus mulieribus intercedentibus, & illud mandat *Pragmatica* inuiolabiliter fore seruandum: ergo dum dicitur, licet quia vidua, non potest hoc intelligi, quia viduæ licitum est intercedere, vel liceat, quia in capillo, quasi sic illi permessa intercessio, nec mulieri maritalitæ, dum extra dotes intercedendo obligat sua propria bona: nam esset contra casus iurium, & directè contra dispositionem Velleiani, & causa expressa contineret expressum iuris errorē, ob quod nulla redderetur decretatio, ad *text. in l. cum verò §. subuictum ff. de fideic. libert. in l. 1. ff. ne vis fiat ei, & idem voluerunt Doctores.* in sententia, quando in ea est expressus error iuris manifestus ad *text. in l. 2. quand. prou. non est necess. in l. qui testamento ff. de*

*excusatus. Bart. & omnes, & præcipuè Alex. & Iaf. in l. qui Roma §. duo fratres de verb. obligat. & esset eadem ratio cum dicto, quæ nullius est momenti, Bart. in l. fin. per illum text. ff. de offic. Proc. Casar. in l. qui interrogatus in princ. per illum text. ff. de petit. heredit. & si dicimus hoc importare dispensationem, illa requirit causam, quæ si est falsa annullatur, eleganter *Oldrad. in cons. 256.* intantum quod causa insufficientis expressa vitiat *Gozgad. in cons. 6. nu. 25.**

Et rursum cum hæc decretationes fiât absque causæ cognitione nulla præcedente informatione, sic passim, & indistinctè, & tractatur de abrogatione legis, iura, & Doctores voluerunt esse nullas ad *text. in l. cum bi §. si prator ff. de transact. Scribent. in cap. 1. de reb. eccl. non alien. ob quod quando non sumus in antiquo, voluerunt communiter Scribent. causæ cognitionem non præsumi, nisi saltem fuerit illa enunciata in decreto, ut post alios latissimè *Felyn. in cap. quoniam contra de probat. nu. 37. vers. septima conclusio, qui Doctor. cumulat, & in dispensatione quod irriteretur, quando non præcedit causæ cognitio, dicit Innoc. in cap. diuersis de cler. coniug. in cap. veniens de filijs presbyt.**

Et si diceretur Collaterale declarare, & 11 limitare *Pragmaticam* dicimus vnū ex Regentibus, imò totum Collaterale hoc facere minimè posse inconsulto Principe, & cum hoc importaret, non declarationem, sed reuocationem *Pragmatica*, quia omnes has mulieres Senatusconsultum, & *Pragmatica* 12 comprehendit, tunc declaratio nullo modo præiudicat, decisio communis est *Paul. de Castr. in l. hered. palam §. quid tamen nu. 4. ff. de testam. Felyn. in cap. cum olim num. 5. de re iudic. latè Aym. de antiq. temp. in princ. in cap. incip. non ommitto nu. 32. & ideò voluerunt communiter Scribent. dum declaratio importat reuocationem gratis, aut legis factæ, Papam, aut Principem intelligi circumuentum, ut per *Aym. ubi supra, latè in meo cons. 1. num. 50. 1. vol.* prout sic intelligi debet Regentes circumuentos in casu, de quo tractamus.*

Et si *Pragmatica* expressè mandat Regentibus, quod secundum eam iudicare debeat, & expressè tollit illis potestatem faciendi quamcumque declarationem, ergo decretatio est penitus erronea, quatenus in ea vult induci declaratio, dispensatio, aut derogatio *Pragmatica.*

Ex quibus videtur nullo modo posse subtraheri id quod *D. de Franch. dicit in eadem 13 decis. 623. num. 26. vers. sic dicebatur, ut verba prædicta, quia vidua exprimat causam,*

quare Vicerex mouetur ad dispensationem, scilicet, quia est vidua, & quasi quod sit libera, & non subiaceat viro, cuius metu se obligaret; quæ fuit causa impulsiva *Pragmatica* secundum eum, aliàs dicit, quod erronea esset decretatio, & non est præsumendū, quod Regentes, qui fuerunt viri doctissimi à principio prædictæ *Pragmaticæ* hac forma vti fuissent.

Si *Pragmatica* respicit fragilitatem sexus, & nõ libertatem personæ, ob quod comprehendit omne genus mulierum, ergo falsa est prædicta ratio consideratæ libertatis.

Secundo, si prohibitum est Regentibus nõ solum dispensare, sed declarare, & hoc non solum faciunt Regentes, sed vnus tantum ex Regentibus: ergo nulla est decretatio.

Tertio, si hoc importet dispensationem, & hæc fieri debet cum causæ cognitione, & hæc, vt supra diximus, omninò deficit, ergo nulla est dispensatio.

Quarto, si demonstratum est causam finalem fuisse obseruantiam Velleiani, & succurrere quibuscumque mulieribus, ergo non est verum id quod dixit de causa impulsiva.

Quinto, quis dixit, quod iidem Regentes, qui *Pragmaticam* consuluerunt in anno 1543, quod iidem demum hanc speciem decretationis fecerint.

Sexto, supra diximus Regentes circumventos, & hanc speciem decretationis benè procedere in viduis, & in mulieribus in capillo, quando non intercedunt, quia liberæ, & in hoc benè procedit ratio *D. de Franch.* ad differentiam maritatarum, in quibus præsumitur metus, & iustissimè vnus Regens firmat decretationem, quia non est tali casu dispensare, aut declarare Regentibus iam per *Pragmaticam* vetitum; sed est decernere non adesse intercessionem, & consequenter non procedere tali casu dispositionem *Pragmaticam* cessante Velleiano.

Septimo, si *Pragmatica* comprehendit viduas, dicendo, liceat quia vidua, nonne est eadem ratio cum dicto, ergo nulla est *ex præallegatis*.

Octauo, si in dispensatione requiritur causa, & causa sufficiens, & tractatur de dispensatione in vidua, pro qua etiam est facta lex, ergo si vidua est prohibita, quomodo ratio prohibitionis ratione sexus fragilitatis potest esse eadem ratio dispensationis destruciuæ legis ex eadem ratione conditæ, vt sic vndique dicere debeamus non procedere dicta per *D. de Franch. in dicta sua decisione*, quæ est posita in 4. volum. *suarum decisionum*, quæ fuerunt impressæ post ipsius mortem, &

sic non reuisc, nec digestz per eum, qui verè suo tempore fuit laboriosus, & eminens minister, suoq; officio maximopere vacauit negotijs semper intentus, maxima cum vigilantia, & charitate.

Nono, & vltimo dictio, quia importat causam finalem, & causa finalis vocatur causa 14 fiendi, quæ est tantæ potentie, vt vitiet actum, si ea est falsa, *Bald. eleganter in l. 1. C. de fals. caus. adiect. num. 17.* Vnde cum esse viduam non tollat *Pragmaticam*, quia etiam pro vidua est illa facta, & esse talem non inducit causam dispensationis, & hæc fuit causa per verbum illud, quia ergo omni iure decretatio talis non potest defendi.

Hæc clariora erunt, si præcedit contractus, & postea subsequitur hæc decretatio, quatenus vt dicimus, vult ex illa inferri ad dispensationem *Pragmaticam*, nam stante reprobatione, & expressa prohibitione similitum contractuum, taliter quod sunt pœnitus à lege, & Regia *Pragmatica* aboleti, irritati, & pœnitus annullati, & hoc non ex defectu consensus Superioris, vt in re feudali, sed propter interesse partium sunt contractus perpetuò prohibiti, propterea contractus factus cum reservatione dispensationis impetrandæ erit nullus, *decis. est communis Innoc. in cap. super eo, de cond. appof. & dispensatio superueniens, seu licentia nil iuuat, quia reperit contractum pœnitus annullatum, & extinctum, statim quod fuit ille celebratus, quæ eleganter discurret Imol. in l. cum vir col. 3. nu. 4. ff. de vsucap. distinguens quando quid est perpetuò prohibitum, vel simpliciter quando est omninò nullum, vel simpliciter nullam, quando tractatur solum de præiudicio assentientis, & propter hoc est actus prohibitus, vel propter interesse partium, & publicum bonum: nam quando est quid omninò nullum semper prohibitum propter interesse partium, tunc assensus subsequens non iuuat, nec potest confirmare, aut validare actum iam annullatum, & extinctum statim in ipsius ortu, qui ex iuris dispositione non est in mundo, nec datur ipsi 16 suis existencia: nam idem est non esse, vel nulliter esse ad text. in l. 3. §. non quavis ff. de cont. tab. in l. 4. §. condemnatum ff. de re 17 iudic. & ideò Innocent. ubi supra, tradit non valere sponsalia contracta, salua dispensatione Pontificis, dum illa sunt à lege reprobata, & sic eleganter distinguit *Camer. in 18 repetit. cap. imperialem carb. 27.* in quaestione illa *Ifern.* an assensus possit subsequi contractum feudalem, quem sine assensu lex annullat, sed quia tractatur ibi de Regis interesse, actus non est omninò nullus, & dicitur*

rur stare in pendentem propter spem reconu-
 litationis, quod decedit *ibi* per prius *Andr.*
nu. 14. ibi agitur enim hic de praiudicio assen-
sientis, & sic potest procedere & sublequi,
secus si ageretur de praiudicio alterius, quo
 casu secundum *Andr.* non potest actus cele-
 brari reſeruato assensu Domini, & cum
 actus sit omnino prohibitus Domini assen-
 sus, & confirmatio nil operatur, cum confir-
 matio, seu assensus non est actus de se
 stans, sed oportet, ut habeat, ubi figat pe-
 des, & propterea si confirmabile est nullum,
 19 pariter confirmatio erit nulla, quæ eleganter
 docet *Bald. in l. falsus C. de furt. & id. m.*
Bald. in l. nominationes C. de appell. di-
 20 *cit. ibi in princ.* quod confirmatio actus
 nulli non releuat, quia præſupponitur ali-
 quid esse, licet minus perfectum, idè quod
 nullum est, confirmari non potest, & *ut ipse*
in fin. dicit confirmatio est conualescentia,
 21 quæ non potest dari in re perempta, & mor-
 tua, ut est hic dispensatio subsequens actû
 pœnitentis nullum, & à lege reprobatur, quæ
 optimè declarat distinguendo *Luc. de Penn.*
in l. nulli C. de fund. patrim. col. 1. vers. con-
sensus quoque Domini, & Imol. in d. l. cum
uir, ibi, actus ab initio fuit omnino nullus,
& non confirmatur, aut non fuit omnino
nullus, & tunc secus, de cuius nullitate hic
 non est ambigendum, ut supra diximus,
 ergo non potest iuuare hic dispensatio sub-
 sequens, sed præcedere debet, in tantum,
 quod *Capp. in repet. cap. imperialem car. 37.*
 tenuit autoritate *Innoc.* etiam in quæſtio-
 ne *Andr.* quod sequuto assensu debet actus
 de nouo fieri, eandemq; opinionem tenuit
 per prius *ibidem Anton. de Alex.* quod etsi in
 materia feudali non procedat, quia non est
 actus omnino nullus, & tractatur de solo
 præiudicio assentientis; tamen in casu, de
 quo agimus, est decisio punctualis, cum non
 tractemus de actu permissio à lege cum con-
 sensu Domini, de cuius tantum interesse
 tractaretur, sed de actu simpliciter à lege
 pœnitentis improbato, annullato, & declara-
 to esse contra bonos mores ciuiles, & na-
 turales, & nullum verbum, nec de iure com-
 muni, nec per *Pragmaticam*, ut ille valeat
 eû consensu Domini: poterit enim ille fi-
 eri de licentia Domini, qui ut talis est supra
 leges, potest illas tollere, dispensare, &
 nouas condere, sed & hoc ponderetur,
 quando actus non potest fieri, nisi de licen-
 tia Domini, oportet quod licentia præce-
 dat, & ratio uiua est, quia alias ex expressa
 ipsius reprobatione, & nullitate, statim
 quod est actus factus, venit ille à lege prohi-
 bitiuam annullatus, & licentia sublequens actû

22 non reperit. Hæc est communis theoria,
Bart. distinguentis inter iussum, mandatum,
 auctoritatem, licentiam, & consilium, & in-
 ter consensum, ut licentia, & reliqua de-
 23 beant præcedere, consensus verò requisitus
 possit sublequi in *l. si autem ff. de aqu. plu-*
arc. in l. si quis mihi bona §. iussum ff. de
acquir. hered. per quæ sic distinguit, & tradit
 ad propositum latius *Afflic. in d. cap. imper-*
ialis in 24. not. in fin. 1. col. ibi non obstat. &
decis. Bart. est communis, ut per *Alex. in d. §. ius-*
sum nu. 9. vers. cui adde, & las. ibidem nu.
37. vers. 3. in quantum dicit *Bart.* quod licen-
 tia debet præcedere, allegatur communiter
 decisio *Ioan. Andr. in cap. cum in veteri de*
elect. nu. 19 quem allegat, & sequitur Bald.
in rubr. de exercit. nu. 13. vers. quid si verba;
 quæ decisiones sunt particulares ad casum.
 24 Quibus pro conclusione addatur decisio
Bald. in l. fin. C. ad Maced. in materia ra-
 tihabitionis, qui limitat text. illum, ut rati-
 habitio non deferuiat, nec operetur suum
 effectum in infrascriptis casibus.

Primo, quando non reperit principium
 conseruabile, ut hic per annulationem,
 & extinctionem præcedentem actus à lege
 reprobati.

Secundo, quando peccat in alio, quam in
 consensu, quod ut diximus est in proprio ca-
 su, dum propter fragilitatem, & imbecilli-
 tatem mulierum, & propter illarum interes-
 se, & non ex defectu consensus Domini actus
 annullatur, & reprobatur.

Tertio, quando actus expirauit tempore,
 ut hic reprobatione, annulatione, & extin-
 ctione ipsius, statim quod fuit celebratus, in-
 tantum quod Notarij priuantur officijs, &
 alijs pœnis plectuntur, ultra annulationem
 iuramentorum.

Quarto, quando actus est talis, quod non
 potest pendere, ut hic ex supradictis, quia
 declaratus est contra bonos mores ciuiles,
 & naturales.

Quinto, quando requiritur pro forma
 rei agendæ, de quo in causa, de qua agimus
 non potest dubitari.

Sexto, quando requiritur licentia, vel con-
 silium, nam dixit *Bald.* ratihabitio, quæ po-
 test sublequi, non æquiparatur licentiæ, vel
 consilio, quæ debent præcedere, & allegat
text. in d. cap. cum in veteri, & sicut assensus
 superueniens in alienatione feudi non iuuat;
 si medio tempore præceit reuocatio vigo-
 re *Consist. Reg.* quia tunc per reuocationem
 præcedentem contractus annullatur, &
 amissa est omnis spes reconualidationis de
 quo per *Afflic. Capp. & latius Camer. in*
d. cap. imperialem, ita pariter in casu, de

quo

quo tractamus, stante reuocatione, & annul-
latione ipso iure facta à *Pragmatica*, stantim
quod contractus fuit celebratus, cum lex
semper loquatur ad *text. in l. arriani C. de
heret.* Ita quod dispensatio subsequens non
potest operari, cum negotium non sit inte-
grum, extrema non sint habilia, & esset in-
preiudicium iuris parti acquisiti, quo casu
nulla potest fieri retrotractio ad *text. in l. bo-
nortio ff. rem ratam haberi, cum alijs late cu-
mularis per Bart. in l. si is, qui pro emptore ff.
de vsucap. vbi est sua materia, super quibus
cogiteretur; nam ea sufficit attigisse.*

- 25 Ex his firmatur indubitata conclusio, mu-
lieres iuvari velleiano, quomodo cumque
se obligent, siue pro viro, siue pro filio, siue
pro patre, & quomodo cumque alienam in-
se suscipiant obligationem, de quo in *l. 3. in
l. si paternam, in auth. si qua mulier, & tot.
tit. C. ad velleian* nam vt dixit *Salycet. post*
26 *Bald. in d. l. 3.* non attenditur pietas perso-
næ, sed pietas causæ, & sic procedit *text. in
l. si dotare, in l. pen. & fin. C. eod. secundum
Salyc. qui loquuntur in causa dotis, in ma-
numissione, & text. in l. quamuis cum l. sequo.
ff. sol. matrim. qui loquuntur in causa redem-
ptionis ab hostibus, à latronibus, vel quan-
do mulier aliquem de necessarijs suis à vin-
culis vendicaret, vel vt liberis, aut fratribus
egentibus, seu parentibus consuleret; & red-
dit rationem *text. in d. l. quamuis*, quia iusta,
& honesta causa est, & *Bald. ibi, & Alber.
dixerunt iura* illa loqui exemplificatiuè;
nam idem volunt esse, vbi cumque esset cau-
sa honesta, quod per prius tenuit *ibi Bart.*
vt quando negotium iudicatur nostrum na-
turali ratione, iudicatur vt proprium nego-
tium re ipsa, vt si mulier dotem suam expen-
derit, vel intercesserit, vt sanguinem suum
redimeret, vt latius *ibi per Alex. Hinc Imol.*
27 *ibidem* dixit, quòd ex tribus causis potest
fieri dotis restitutio constante matrimonio,
vel eam expendi, scilicet necessitatis, utili-
28 tatis, & pietatis, siue honestatis: Ex quo in-
fert, quòd etsi filia non cogatur expendere
dotem, vt patet liberet à carcere; si tamen
hoc facit, piè facit, & lex ipsam comendat,
quia opus pium facit, vt notat *ibidem Alex.
nu. 10. post Bal. qui omnes ponderant text.
in l. sed si idèd, quæ est lex sequens ad text. in
d. l. quamuis, ibi, vel vt mulier aliquem de
necessarijs suis à vinculis vendicaret: ob*
29 quod conluluit *Riminal. in suo consil. 67. 1.
vol.* posse mulierem intercedere pro excar-
ceratione viri, & latius *Surd. in consil. 367.
3. vol.* & sic fallit *text. in d. authent. si qua
mulier*, attendendo secundum *Salyc. & Bal.*
non pietatem personæ, sed causæ: ob quod*

communis est sententia, & fallentia ad re-
30 gulam, posse mulierem fideiubere in fauo-
rem piæ causæ *Roman. in auth. similiter nu.
20. C. ad leg. falcid. Aret. in §. item si nu. 31.
instit. de except. Soccin. in fallent. 310. Calca.
conf. 13. 2. colum. vers. prima quia, Tiraqu.
in tract. piæ causæ priuile. 113.* potest enim
non intercedere mulier ex causis prædictis,
quia secundum *Imol.* vt diximus non cogi-
tur, sed si facit, piè facit, & hæc causa piæ
excludit Velleianum. Ob quod durissima
mihi visa fuit *decisio* relata per *D. de Fran-
cob in 4. vol. suarum decisionum num. 578. vt*
31 obligatio facta per matrem pro liberatio-
ne filij carcerati ex causa debiti, sit annul-
lata, ratione Velleiani, nam non solum, vt
diximus, adest causa pietatis, quia mater,
cuius viscera sunt filij; sed adest causa pia,
quia pro liberatione à carcæribus, & vt di-
ximus, est causa naturalis, quæ iudicatur pro
pria redimendo proprium sanguinem, ita
quòd *decisio* est contra *iura*, & contra com-
munem *omnium Doctor.* & dum refert illam
32 *decisam per text. quem dicit expressum in §.
causas autem, auth. vt cum de appell. cognosc.
& quæ per illum text. tradidit Greg. Lop. in
quinta partit. titu. 12. l. 3.* videtur mihi equi-
dem *text.* illum pœnitens non facere ad ca-
sum, loquitur enim in causis exheredationū,
& inter cæteras ponit illam, quando filius
requisitus à patre carcerato, noluit pro ip-
so fideiubere, vt possit ex hoc exheredari, &
subsequitur *textus*, vt hæc causa in masculino
tantum procedat, quid ergo commune hæc
dispositio noua, & pœnalis in casu exheredationis cum casu de quo agitur, in quo ha-
bemus alia *iura* in casu proprio loquentia,
& communem conclusionem *Scribent.* vt in
causa pia cesset Velleianū, alias ex hoc casu
diuerso induceremus correctionem *iurium*,
& quòd erronea fuerit communis cōclusio,
vt supra relata, quòd in causa pia cesset Vel-
leianum. Ratio enim *text. in §. causas*, ve-
ra fuit, ne mulieres remaneant indotatæ,
dum nolunt exercere causam illa pietatis,
& idèd *Constitutio* illa pœnalis eas exclu-
dit, & non ratio Velleiani, quicquid *ibi gloss.
dixerit.*

Sed fortius, & hoc attendatur, Velleianum
habet locum in muliere voluntariè se obli-
gante respiciendo lex fragilitatem sexus, ita
quòd non data obligatione, non datur Vel-
leianum, cum sit exceptio ad regulam, qua
non existente non potest illa competere. Si
ergo *text. in §. causas* loquitur, quando pa-
ter requirit filium, & sic vult illum compelle-
re ad obligandum, & in pœnam dat exheredationē, à quo excludit filiā, ita quòd non
sumus

sumus in actu voluntario, nec in obligatione facta, sed in facienda: quid igitur in hoc commune Velleianum nulla precedente obligatione.

Rursus loquitur *textus* ut dixi in actu debico, ut filius intercedere habeat pro Patre, à quo lex illa excludit feminam, quia secundum *glos.* tuta est Velleiano, dum illa non vult intercedere; sed si propter causam piam vult hoc facere, hoc dicit *Imol.* quod et si non cogatur liberare patrem à carceribus, si tamen hoc facit, piè facit, & lex ipsam commendat, in quo demum succedit conclusio communis, ut intercessio in piam causam valeat, & cesset Velleianum: vnde aliud est tractare de casu necessario, & pœnali, & procedit *text. in §. causas*, & aliud est tractare de actu voluntario, & causa pia, & non procedit ille *text.* sed dispositio *iurium allegatorum*, & cōclusio communis, & quod hoc sic verum de iure communi mulier certiorata potest renūciare Velleiano, & etiam secundum *leges partitarum*, & *idem Gregor. Lop. in l. 4. tit. 7. part. 6.* dicit, quod licet hoc mulier possit, noluit lex adstringere ad talē renunciationem; ergo considerauit lex voluntatē mulieris in hoc casu; nam alias debebat renūciare, si in eius voluntate erat, filius tenebatur, & non erat tutus, ut mulier, dum non vult exercere actum pium dependentem à sua mera voluntate; & sic mulier dum non vult intercedere, tuta est velleiano, & hoc modo intelliguntur *leges partitarum*, quæ sunt in hoc expressè, in quibus principaliter fundatur *Gregor. Lop. qui* ponit rationes pro, & contra, & nihil determinat, nec contrarijs respondet; quando verò mulier vult se obligare, tunc est alius casus, & in hoc generaliter resistit Velleianū, & hæc est regula, quæ demum fallit, dum intercedit in causam piam, ut supra diximus, & hæc est vera, & iuridica conclusio fundata in puris iuris terminis: vnde cum illa dispositio *text. in §. causas* sit pœnalis, ac noua, & loquitur in casu tam diuerso, non potest ex illa argui ad casum de quo agimus, quæ non considerauit *Gregor. Lop.* nec de his aliquid tactum fuit in *d. deis. Sac. Conf.* super quibus cogitent peritiores.

S V M M A R I V M.

- 1 *Vxor que reperitur possidere, presumitur, quod sint sua in possessorio, & etiam in petitorio quoad extraneos, & idem respectu viri, si habet possessionem ante matrimonium.*
- 2 *Presumptio text. in l. quintus de donat. inter vir. & vxor. non habet locum, quando probatur, vnde pecunia ad uxorem peruenit.*
- 3 *Vir tenetur probare uxorem, bona acquisiuisse constante matrimonio.*
- 4 *Vxor emens constante matrimonio rem de pecunia à viro donata sibi rē acquirit contra Plat & Pyp. remanente actione viro ad pecuniam, vbi limitatur in subsidium, quatenus vxor esset effecta locupletior.*
- 5 *Vxor emens presente viro, & assente emere de propria pecunia, non per hoc ei creditur contra Menoch aliter sentientem.*
- 6 *Confessio facta inter personas contrahere prohibitas non iuuat.*
- 7 *Donata uxori contemplatione viri, erunt viri, & sic è contra, quod procedit etiam in dubio.*
- 8 *Factum contemplatione mea, directè in meam personam factum videtur, sic legatum filio sub commemoratione patris, & relictum monacho contemplatione Monasterij, & donatum Ambasciatoribus contemplatione Principis.*
- 9 *Mulier habere potest bona triplicis generis videlicet, dotalia paraphernalia & alia extra dotem, & ibi quomodo maritus habet illorum bonorum administrationem.*
- 10 *Donatio facta marito contemplatione vxoris, & tanquàm illius marito semper vxori acquiritur, nulla habita distinctione, si quod donatum est, vxori conuenit, & sic è contra.*
- 11 *Privilegia omnia intelligi debent secundum conditionem, & qualitatem concessionarij.*
- 12 *Limitatio Menoch. confutatur, dum tradidit, quod quando consanguineus est Princeps, non attenditur cuius contemplatione datur, sed quod acquiratur absolute donatario, & ibi declarantur termini text. in l. cum multa C. de bon. qua lib.*
- 13 *Feudum ex pacto, & prouidentia respectu primi acquirentis sepe intelligitur hereditarium, quia illius contemplatione successoribus est concessum.*
- 14 *Dignitas mulieri acquisita, ut puta si fuerit effecta Ducissa, vel Principissa, an eius maritus eandem acquireret dignitatem.*
- 15 *Mulier regulariter corrumpat nobilitate, & dignitate viri, non autem è contra, vbi limitatur regula in muliere in maximadignitate constituta.*

- 38 Dignitas uxoris, & si nobilitet virum, non tamen in persona vili erit eadem dignitas, qua est in uxore. Nobilitas viri propter mulierem nobilem est de facto non de iure.
- 39 Vir nobilitatur, quando uxor est domina Comitatus, aut Principatus, & sic procedit consuetudo.
- 40 Verba intelliguntur in potiori significatu.
- 41 Verbum corruscare ex radijs uxoris importat, quod vir non acquirat dignitatem propriam uxoris.
- 42 Aliud esse talem, & aliud haberi pro tali, quo casu iura exorbitantia non habent locum in eo, qui habetur pro tali.
- 43 Proprietas, & possessio maxime differunt.
- 44 Possessio ad heredes non transit.
- 45 Dominium inuestitura, & successione acquiritur non autem possessio.
- 46 Consuetudo non extenditur de casu ad casum.
- 47 Comes, vel alius Baro titulo decoratus refusing feudum filio, vel Officialis deponendo officium cum Domini voluntate licet ratione pristina dignitatis gaudere debeant honorarijs priuilegijs, non tamen gaudebunt propria dignitate, maxime quando datur successio in ea, & ibi quomodo praticatur.
- 48 Dignitatem habens eum administratione praefertur alijs eandem habentibus sine administratione.
- 49 Priuilegium non competens iure proprio, sed alteri concessum per medium cuius, alij eodem priuilegio gaudent; tunc illo principali mortuo priuilegium cessat, & ibi decisiones, & exempla.
- 50 Uxor corruscat iure mariti illius dignitate, & participat passiuè, & non actiuè radijs viri, & sic è contra.
- 51 Dignitas qua persona cohaeret, nec eum patre communicatur.
- 52 Uxor vidua, quomodo gaudebit viri priuilegijs.
- 53 Vidua non gaudebit dignitate viri, qua habebat annexam administrationem.
- 54 Causa inductiua, & productiua dignitatis habens tractum successiuum si deficit, omnis dignitas cessat, quia requiritur tam ad inducendum, quam ad conseruandum.
- 55 Officium cessat, quando qualitas certa cessat, qua fuit causa officij.
- 56 Causa duplex, fiendi, & essendi.
- 57 Causa infirmante superueniente, omne priuilegium cessat.
- 58 Priuilegium ratione persona concessum, cessat ea deficiente, quando persona fuit immediata causa priuilegiij.

40 Deciso Boss. commendatur.

41 Priuilegium iure irregulari quassitum est causa tunc existente etiam in his, qua momento acquiruntur, eo denique iure cessante, cessabit ipsius causa acquisitum.

42 Concessum alicui ratione dignitatis, cessabit dignitate cessante.

43 Dignitas eadem non potest esse penes duos in Regno, nec duo possidere in solidum, nec sedere eodem loco possant.

ARGUMENTVM.

Uxor quicquid emit constante matrimonio, vel acquirit, sibi, non viro acquirit, licet praesumatur ex pecunia viri, Donata uxori erunt viri, & sic è contra. Feudum ex pacto, & prouidentia respectu primi acquirentis est hereditarium. Mulier corruscat radijs viri, & non è contra, nisi in Magna Comitissa, quando tamen habet dignitatem in proprietate Viri, & si corruschet radijs uxoris Comitissa non dicitur habere propriam illius dignitatem in eius personam. Uxore mortua omnis corruscatio viri cessat. Refutans feudum titulum filio, non remanet amplius penes ipsum dignitas eadem. Dignitas cum administratione praecedat omnes alias sine administratione. Dignitas eadem non potest esse penes duos in Regno.

§. I.

VMQ. loquuti sumus de bonis proprijs mulierum, operapretium duxi ponere hic, quae scripsi in l. etsi instrumenta C. de fid. instr. & iur. hab. ff. lib. 10. ad declarationem quo

modo mulier bona acquirat constante matrimonio, & quomodo de pecunia viri, & cui, an sibi acquirat: nã est materia quotidiana, & non reperies alibi, sic bene explicatã.

Notat Bart. septimo, quod uxor emens constante matrimonio rem aliquam, illa erit ipsius uxoris, quamquam praesumatur empta de pecunia viri, secundum regulam text. in l. quintus ff. de donat. int. vir. & uxor. Erat enim debitor in pretio, sed res erit uxoris quae emit. & sibi acquisit ad text. in l. 1. & in l. multum interest C. si quis alt. vel sib. quem sequuntur Plat. Rebuff. & Pyrr. hinc & uxor acquirit, non acquirit viro, firmat Bald. in l. si uxorem tuam C. de cond. inser. & quae reperitur possidere, praesumitur in possessorio, quod sine sua, & idem in petitorio, dicit ibidem Bald. quoad extraneos, quo verò ad virum, eiusque successores si habet vetustio rem possessionem ante matrimonium, praesumentur (sua absolutè, si verò posteriorem dicit

dicit *Bald.* quod præsumentur acquisita de pecunia viri, itaque secundum eum nõ erunt hoc casu viri, sed benè acquisita de suo matrimonio, ob quod secundum *Bar. ceterosq;* supra relatos erit vxor debitor pretij ad euitandum turpem quæstum *glos. in d.l. quintus, Bart. in l. cum oportet C. de bon. qua lib.* nisi probarentur aliunde quæsitæ, secundum eadem iura in *l. quintus, & in l. etiam, Bald. in d.l. cum oportet, & omnes.*

Et notetur, quod aliud est si præsumentur emptum de pecunia viri, & aliud si quicquid possidet vxor constante matrimonio præsumentur esse viri. Primo casu facta emptione constante matrimonio, vt diximus dominiũ est vxoris, quia demonstratur acquisitio, sed præsumentur de pecunia viri, nisi aliunde demonstratur acquisiuisse ratione euitandi turpem quæstum. Secundo casu, quando reperitur constante matrimonio possidere rem aliquam, & non demonstrat, quomodo acquisiuit; an præsumentur viri, vel propria, quia mulier dicit legitimè possidere, & propterea præsumentur pro possessore dicitur præsumi fuisse acquisita ante matrimonium, non demonstrando vir, vel eius hæres, quomodo sunt ipsorum: & *Salyc. in l. etiam C. de donat. int. vir. & vxor. & in eadem l. quintus Bald. Alexan. Aim. Claud. Seiffel. & alij* relati per *Couar. in cap. 1. de testam. nu. 6. & per Menoch. de præsumpt. præsumpt. 31. lib. 3.* tauerunt probare debere maritum, seu eius hæredem bona acquisita constante matrimonio, cum sint fundamentum intentionis, sintque actores, & mulier possidens vincere debet, eo iure, quo possessores vincere solent ex cõmodo possessionis, & actore suam intentionem non probante, quicquid dixerit *Menoch. ex decil. Alber. & Arst. in loco alleg. nec cõsideratio Alciat. in præsumpt. 26. de præsumpt.* satisfacit, dum voluit primam opinionem procedere, quando mulier verosimiliter potuit acquirere ante matrimonium: aliàs procedit secunda opinio: nihil enim hoc ad commodum possessionis, & ad id, quod lex præsumentur pro possessore, & quis dicit, quod etsi fuerit filiafamilias, aut in potestate fratrum, non poterit prædicta bona asportare à domibus illorum, vel quod ab illis fuerunt donata, nec tenetur ostendere titulum suæ possessionis ad *text. in l. cogi ff. de pet. bar.* & hoc teneo pro indubitato: vnde articulus vnus est, si demonstrata acquisitione constante matrimonio bona sine vxoris, & communis est esse vxoris: aliud est si de pecunia viri præsumentur acquisiuisse, & pariter communis est, quod de pecunia viri, & tertius, & vltimus est, si non demon-

strata acquisitione, sed reperitur vxorem possidere res constante matrimonio, an præsumentur bona viri, vel mulieris acquisita ante matrimonium, & secundum *Bald.* obtineret in possessione mulier: ergo onus probandi contrarium transfertur in actorem, cum sit fundamentum intentionis, & actore non probante reus absoluitur.

Sed quod hic tradit *Plat.* ad limitationem prædictæ cõclusionis, vt non procedat, quando emerit vxor de pecunia sibi à viro donata, vt tunc, quia donatio est prohibita, res efficiatur viri, quam limitationem etiam ponit hic *Pyrr. qui allegat textum in l. vxor marito ff. de donat. int. vir. & vxor.* aduerto non esse intelligendum sic simpliciter, vt ipsi tradunt: nam esset contra eundem *text. quem* allegant, qui distinguit, quando donatur res, aut pecunia, ex qua res comparatur, vt primo casu datur vendicatio, quia donatio prohibita, & dominium rei non transiit. Secundo verò casu minimè, sed tantum marito, seu vxore existente non soluendo datur ad rem utilis actio in subsidium, quatenus maritus est effectus locupletior, seu mulier, attendendo tempus litis cõtestatæ; etsi res est magni valoris ultra pecuniam donatam non recuperabitur, nisi quantitas donata absque vsuris, ita *text. in d.l. vxor mariti, iuncto text. in l. quod autem si idem ait eo. tit. glos. in l. si filij, in vers. si filij,* quæ est particularis *C. cod. tit. Ad dem. ad Bart. in d.l. quintus, vbi* latissimè de materia: sed si est vxor, vel maritus soluendo, tunc licet de pecunia viri emerit, actio solum datur ad pecuniam, quod inuitabili augmento probatur, siquidem in casu *text. in l. quintus, & in l. etiam C. cod. tit.* concludunt communiter *Scrib.* rem emptam per vxorẽ præsumi ex bonis viri per iura prædicta, sed hoc non obstante rem effici vxoris, & tantum illam remanere debitoricem in pretio, quod præsumentur ex bonis viri peruentum: ergo quæ differentia erit inter istum casum, super quo lex præsumentur pecuniam peruentam ex bonis viri, à casu in quo hoc sit certum: ergo cum nulla possit constitui differentia taciti; & expressi, eadem esse debet virtus, idemque effectus, & dominiij acquisitio non oritur, quod pecunia sit propria; vel aliena: sed ex potentia, & vi acquisitionis per propriam emptionem, & traditionem, & stipulationem, ita *glos. hic in verb. transactum; vbi sunt iura* particularia supra allegata per *Bart. in dicit. l. 1. in l. 3. & est casus in dicit. l. multum interest, & in l. qui aliena C. si quis alteri, vel sib.*

Nec teneo pro vera aliam limitationem

tra-

traditam hic per *Plat.* authoritate *Salycet.* in *l. cum propria C. si quis alt. vel sib.* quam dicit esse communem *Menoch.* qui *Doctor.* cumulat in *d. præsumpt.* § 1. 3. *libr. nu. 27.* qui etiam refert *tenentes* contra communem, ut sunt *Bald. Salycet.* sibi contrarius, *Aret. Alex. Fulgos. & Paris.* ut si mulier virò præsente cõtraxerit dicendo emere de propria pecunia, viro ipso tacente, vel expressè hoc confitente, quòd eo casu cessat præsumptio *l. quintus,* & dicatur emptù de pecunia mulieris; dico quòd non est vera limitatio, cum non possit responderi illi communi conclusioni, quòd confessio facta inter personas alias contrahere prohibitas nihil valet, ex *reg. text. in l. qui testamento ff. de probat. in l. si forte ff. de cast. pecul.* ubi notat *Bart.* & *idem Bart. in l. si donatione C. de collat.* unde cum ex hoc indueretur per indirectum donatio inter virum, & uxorem; merito sicut expressè non possunt donare, sic nec tacitè confitendo contra legis præsumptionem, quòd pecunia sit propria vxoris, nec consideratio *Menoch. & aliorum* facit ad casum, dum dicit, quòd ex confessione mariti tollitur præsumptio turpis quæstus, & quatenus inducitur donatio, dixit quòd hoc nihil ad casum: nec ad *titulum donationis inter virum, & uxorem*; nam inseparabilis est inductio donationis à confessione, & consequenter si confitendo intelligitur donare, concluditur confessionem non præsumi veram, nec ei fidem adhibendam, quòd consideretur, nam hoc confundit contrariam opinionem, & ipsimet *Menoch.* fatetur non adhiberi fidè confessioni; ergo sublata confessione remanet articulus, quòd contrahendõ mulier constante matrimonio præsumitur de viri pecunia: hinc *idem Menoch.* cõcludit in fine per hæc verba.

Et propterea est dicendum, quòd nisi adsint aliqua præsumptiones, quibus colligatur confessioem mariti esse veram: dicendum est confessioem non valere. unde ipsimet se confundit, & tenet contrariam opinionem, quæ dixisse sufficiant in hac materia, de qua latè per *Alciat. de præsumpt. præsumpt. 26.* *Iac. Port. in tract. comm. opin. concl. 14.* *Menoch. ubi supra præsumpt. 51. lib. 3.*

9 Sed quid in bonis donatis vxori contemplatione viri, propter merita viri, & aliter quis non donasset, & sic è contra de bonis donatis viro contemplatione vxoris; conclusio communis est, ut donata contemplatione viri, sint viri, & donata contemplatione vxoris, sint vxoris; & quando hoc factum est certum, quæstio est indisputabilis, quando vtrò est dubium, & aliud non adest, nisi

præsumptio, quòd consanguinei viri dederunt vxori illius, vel è contra, & pariter hæc opinio fuit *Bart.* ut donatum à consanguineis vxoris, sit vxoris, & à consanguineis viri, sit viri; & verumque tradidit *Bart. in l. sed si plures §. in arrogato, de vulg. & pup. & communem dixerunt Ias. & Dec. in l. vobis liberis C. de collat. Lup.* eleganter omnes casus distinguit in *rubr. de donat. inter vir. & vxor. quæst. 44. & 45.* & quando est certum esse datum vxori contemplatione viri, vel è contra, quòd maximè probatur, quando donatio est facta viro, sub commemoratione vxoris, vel vxori cõmemoratione viri, tunc dixit casum esse indubitatum, ut semper datum vxori, sub viri commemoratione sit ipsius viri, & eodem modo datum viro, sit ipsius vxoris, & latè per *Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 26.* Hinc *Bald. in l. filiosam.* 10 per illum *text. de condit. & demonstr.* tradidit, quòd id, quod mea contemplatione fit videtur directè cõferri in meam personam; ex quo notat, quòd legatum factum filio sub commemoratione patris, videtur directè patri relictum, sic relictum Monacho sub cõmemoratione Monasterij, ut videatur directè Monasterio legatum, facit regula *text. in l. prator ait ff. de edendo,* ibi quòd *mei causa confectum est, meum quodammodo instrumentum mihi edi,* sic donatum Legatis, seu Ambasciatoribus contemplatione Principis, ut dicatur Principi donatum, *idem Menoch. præsumpt. 27. num. 7. cod. lib. &* quando est donatum patri, & filijs, qui sunt donanti incogniti, vel adhuc non nati, aut præcesserunt merita patris, ut intelligatur contemplatione patris datum, illeq; possit de omnibus disponere tanquam Dominus *Andr.* cõmuniter sequutus in *c. 1. de alien. seu. pat. idem Menoch. in præsumpt. 28.* ut sic ex his dicamus, quòd dum hæc donationes præcesserint, mulier habet etiam ista bona, tanquàm bona extra dotem, licet marito sint data, sed ipsius contemplatione, potest enim habere bona triplicis generis, videlicet dotalia, paraphernalia, & alia extra dotem, quæ post contractum matrimonium ei obuenerunt. In quibus si ex vxoris voluntate marito tradita fuerunt, habet illorum administrationem, & censetur Procurator constitutus, iuxta tradita in *l. maritus, ubi Bart. & Scrib. C. de procur. in l. fin. C. de pact. conuent. in l. si ego §. dotis autem ff. de iur. dot.* & quando est certum, quòd datum est viro, 12 tanquam marito vxoris, & eius contemplatione, tunc non attenditur, si quòd donatum est, conuenit vxori, & sic è contra, adest solenne adhoc *consilium Bart. 11. 2. volum. com.*

communiter sequuti, ut puta, si est datum officium, vel feudum, in quo de iure communi feudorum, non poterat femina succedere; nam constituto de voluntate donantis intelligitur concessum, ut possit seruire per substitutum, ut supra diximus in titulo 33 de substitutione in officijs: & priuilegia omnia intelligi debent secundum conditionem, & qualicatem concessionariorum ad text. in l. ex militari ff. de test. mil. ubi Bald. dicit esse notandum, quod priuilegia sunt interpretanda secundum conditionem priuilegiati, quod latius exornat Lup. de donat. int. vir. & vxor. §. 11. nu. 14.

Et quanquam Menoch. ubi supra in presumpt. 26. num. 11. voluerit, quod quando est facta donatio à cōsanguineo Principe vxori, quod semper intelligatur datum ipsius solius contemplatione, & sic è contra regul. text. in l. cum multa C. de bon. qua liber. eius dictum non est verum: nam lex cum multa venit ad limitationem text. in l. cum oportet eodem tit. ubi bonorum aduentitiorum, quæ sunt propria filiorum, lex statuit vsumfructum esse patris ratione patris potestatis iure ciuili inductæ, & lex cum multa voluit priuilegiare filiosfamilias dicit ibi Bald. & statuere, quod dum Princeps, qui est supra omnem potestatem, dicit ibi Petr. de Bellap. donat filiosfamil. non solum vult, quod proprietates sit illius, sed etiam vsumfructus, dicitque Bald. in l. vxor tua C. de cond. insert. in fin. quod voluit Rex facere suas donationes bona castrensis, sic priuilegiando filiosfamilias, & idem dixerunt Fulgos. & Corn. in dict. l. cum multa, & in eodem text. dicitur, quod habeat filiosfamilias ad similitudinem castrensis peculij, ex quo fit, quod nullo pacto tractatur ibi de donatione facta contemplatione alterius, nec dubitabatur de dominio filiorum, sed articulus tantum fuit circa potestatem paternam, cuius vigore in bonis aduentitijs proprijs filij pater habebat vsumfructum; & propterea idem Menoch. sibi contrarius in d. presumpt. 28. num. 14. ut supra diximus ponit casum in donatione feudi facta à Principe filijs contemplatione patris, ut patri datum intelligatur, vel donatum patri, & filijs, quando tamen patris contemplatione, hinc feuda ex pacto, & prouidentia non hereditaria, quæ præcipue sunt filiorum, & agnatorum, & in eis succedunt ex proprijs personis, nullaque datur in eis dispositio in præiudicium successorum: hæc inquam regula communis, & indubitata limitatur respectu primi acquirentis, cui omnes successores dicuntur hæredes, quia acquisitum il-

lius contemplatione, ob quod primus acquirens potest obligare, vendere, & disponere, ut de re propria, secundum communem theoreticam Andr. in cap. 1. de alim. seu. pater. in cap. 1. de success. feud. in cap. 1. an agnatus reassumit, & eleganter declarat Camer. in repet. cap. imperialem §. præterea Ducatus cart. 95. lit. C, & latius cart. 96. à terg. vers. tertia species per totum, & ob id non differt feudum ex pacto à feudo hereditario, & inuentarium non releuat, secundum D. Procc. lib. 3. in 3. form. inuest. nu. 16. & in 29. auth. Baron. ante nu. 11. lo. Thom. de Marin. super feud. latissime tit. 3. de feud. ex pacto, & prouid. nou. & quando constat induditate, quod est contemplata persona alterius sine qua non fuisset donatum, idem Menoch. dicit hoc esse indubitatum in suo consil. 161. 2. volum. ubi enumerat innumeros.

16 Sed videamus an bona hæc, quæ vxori acquiruntur, quæ vel habuit successionem, vel quia donata, ut supra ipsius contemplatione: an inquam si hæc fuerint bona titulata, maritus ex hoc efficietur pariter titulatus, videlicet Comes, Marchio, Dux, aut Princeps, secundum dignitatis qualicatem vxori ac-

17 quisitæ; Regula est, quod mulier corruscet nobilitate, & dignitate viri, ad text. in l. femina ff. de senat. non autem è contra Bart. & ceteri in l. fin. C. de verb. signif. multa Lup. in d. rubr. de don. int. vir. & vxor. q. 31. & ad satietatem per Tiraq. in tract. de nobilit. c. 18. verum idem Tiraq. limitat regulam in Regina, au talia in maxima dignitate, vel nobilitate constituta, author. Bal. in l. signif.

18 cauit col. 1. de rescript. Sed Bal. dixit, quod licet vir corruscabit nobilitate etatis mulieris, non propterea erit ille Rex, & ponit casum Bal. in Regina Apoliz nobente cum simplici milite, ut non faciat eum Regem, licet corruscet radijs vxoris, quia eius lateris Comitatus illustratur, & Host. in cap. Raynutius de 19 testam. col. 2. nu. 5. in verb. de clera, dixit hoc procedere de facto, & de cōsuetudine, & rursus misteriose addit aliud notabile verbum;

20 videlicet quando simplex miles duxit in vxorem aliquam Comitissam Dominam Comitatus: ita quod est hoc de consuetudine, sed requiritur, quod vxor sit Domina Comitatus; & non sufficit quod sit in possessione illius, & verba intelligi debent in potiori significato l. 1. §. 1. ff. si ager vestig. vel empht. cum alijs concessis per Surd. consil. 90. num. 24. volum. 1. & Tiraquell. ubi supra se conformem reddit cum Hostiens. ut sit magis facti, & consuetudinis

22 stante regula in contrarium, & cum dicatur corruscare ex radijs vxoris, bene dicit

Bald. ubi supra, quod nobilitabitur, sed non erit propterea Rex, & idem refert, & sequitur *Tiraq.* cum aliud sit esse talem, & aliud haberi pro tali, *l. mercis la. ff. de verb. signif. l. maritus §. legis, ubi Bar. ff. de adult. & cum hoc, ut diximus, sit contra iuris regulam, & exorbitet à iure communi, quia fœmina corruscat radijs viri, & non è contra, tunc iura exorbitantia non habent locum in eo, qui habetur pro tali, cumulat iura *Paris in con. 22. 1. col. num. 19.* ex quibus apparet se de cepisse *lo Garz. auctorem Moder. in tract. de hisp. nobil. glos. 1. §. 1.* dum simpliciter auctoritate prædictorum *Doct.* dicit, quod ducens in vxorẽ Comitissam efficitur Comes: nam *Doct.* prædicti minimè hoc dicunt, sed bene ex plebeio effici nobilem, aliud est enim corruscare radijs, & propterea effici nobilem, & aliud est habere propriam dignitatem.*

Sed admissò hoc de facto, & de consuetudine dixi auctòr. *Hosb.* quod oportet vxorem esse Dominam Comitatus, & magna est differentia inter proprietatem, & possessionem ad *text. in l. naturaliter §. nihil commune ff. de acqu. poss.* proprietas est quid iuris, & parit suos effectus iuris, quod non facit possessio, quæ est facti, quæ non egreditur personam possidentis, & idè *text. in l. cum heredes de acqu. poss.* dicit *cum heredes facti sumus omnia iura ad nos transeunt, possessio autem minimè per quem text. dicit Andr. in cap. sancimus quo tempore mil.* quod et si inueltura, & successione dominium sequitur, non tamen ex hoc quis habebit possessionem, licet sit filius idem tradit *Iacob. de fund. in versis. ita quod ipsi inuestiti nu. 13.* cumulat decisiones *Comar. lib. 9. var. resol. cap. 5. vers. huic Regia decisioni,* & cum hoc sit cõsuetudinis, quæ relata per *Doct.* requirit dominium ex parte vxoris: ergo non extendetur de casu ad casum *Innoc. in cap. dilecto col. 1. de offi. Archid. Alex. in cons. 110. nu. 4. 6. col. & casus omnes practicati, & qui in dies practlicantur, sunt in vxore Domina indubitatè, & in casu fortiori iura, & vsus hoc statuerunt, videlicet in eo, qui in proprietate fuit Dominus, & feudum filio refutauit titulo decoratum, vel aliter alienauit; vel in Officiali, qui officium cum voluntate Domini deposuit, ut et si ratione pristinx dignitatis gaudere debeat honorarijs priuilegijs, non tamen gaudebit propria dignitate; decisio est notab. *Andr. de Barul. in Liubemus C. de proxi. fac. serm. & Rebuff. in l. 1. C. de prapof. sac. cubic. libr. 12* addit notabile verbum, dicens quod hoc est ex eo, quia datur successor in dignitate,*

& administratione. Si ergo is, qui habuit dignitatem in proprietate, ea non gaudebit, sed tantum illius honorarijs priuilegijs, & ob id erit Officialis, qui officium deposuit, inferior omnibus alijs Officialibus etiam titulo inferioribus secundum *Io. de Plat. Rebuff. & communiter Scrib. in l. 1. C. de consul. lib. 12.* & in titulatis sic practicatur, ut vltimo loco sedeant post omnes alios, & uti inferiores omniũ tractentur in omnibus actibus publicis: ergo quanto magis hæc locum habebunt in marito, qui nunquam habuit dignitatem in proprietate, & multo fortius, si nec etiam vxor in proprietate illam habuerit, & regula est, quod habens dignitatem cum administratione præfertur habenti dignitatem sine administratione ex regula *text. in l. 2. C. ut dig. ord. seru. lib. 12.* vbi communiter *Scrib.* cumulat decisiones *Lamar. in cons. 71. nu. 3.*

Arguo fortius, & cõstanter affirmo, quod post mortẽ vxoris maritus nullo debet gaudere priuilegio, & nõ debet haberi pro tali, nam quotiescumque priuilegium non competit iure proprio, nec est radicatum in propria persona, sed concessum alteri, & exinde deriuatur ad alios, ut est in casu de quo tractamus, quod ratione dignitatis vxoris vir corruschet ex ea, tunc in hoc principali mortuo finitur priuilegium respectu aliorum, decisio est elegans, & punctualis *Bald.* communiter sequuta in *l. 2. C. de epis. & clericis* ideoq; dicit, quod vxores, & filij Clericorum coniugatorum, qui vel quæ gaudent priuilegio Clericorum, ut illis demum mortuis aliter non gaudebunt, quia concessum est Clericis, quibus mortuis destructum est fundamentum priuilegij: sic in priuilegijs famulorum, scholarium, atque Clericorum, videntur, quamdiu sint in seruitio, quia non habent priuilegium propter se, sed fauore Dominorum, sic in filijs, qui gaudent priuilegijs patri concessis, ut reuocato priuilegio patris, censeatur etiam filijs reuocatum *Ioseph. in l. cum aliquis C. de iur. delib.* multa ad hoc per *Tiraquell. in tract. vssante causa. nu. 108.* & cum *Doct.* dicant, quod in vxore dignitas corruscat iure mariti, de quo per *Butr. in c. quoniã Abb. de off. deleg. ubi Doct.* communiter tradunt, quod participat vxor passiuè, & non actiuè radijs viri, sic idem dicere debemus in viro, dum corruscat radijs vxoris ex natura correlatiuorũ, ad *text. in l. 1. C. de suppress. cum concord. Cohæret enim dignitas personæ, & idè nec etiam cum patre communicatur, text. est elegans in l. 3. §. si quid minori versis. sed et si ff. de minar. & hæc est ratio dicit *Frecc. auctòr. Bald. in 3. lib.**

3. lib. de form. inuest. cap. 2. nu. 12. quod in feuda pater non habet vsumfructum, quia feuda coherent persona: & quod dicitur, quod durante viduitate vxor gaudebit viri priuilegijs, procedit in priuilegijs honorarijs, vt dicatur de foro viri, & similibus, sed non propterea gaudebit eadem dignitate. 34 ex supra discussis, & in specie in honore, seu dignitate resultante ex dignitate cum administratione, seu alienius officij, de quo latius per *Barbos.* in l. quia tale num. 23. 24. & 27. ff. solut. matrim. & dignitas Principatus, Ducatus, Marchionatus; aut Comitatus, est dignitas cum administratione feodorum, super quibus illa radicatur: & rursus in vidua habemus legem hoc dicentem, in viro habemus legem hoc negantem: in quo datur limitatio de consuetudine, quam non habemus, nec vidimus praticatam, nisi constante matrimonio, non autem eo dissoluto, maxime sine filijs, & deuolutis bonis cum dignitate in alias personas: ergo nullo poterit gaudere maritus priuilegio in casu praedicto.

Rursus si maritus gaudet contemplatione vxoris, & ab ipsa recipit subs radios dignitatis, & nobilitatis, & sic ratione adiuncti, 35 igitur cessante vxore, & sic causa inductiua, & productiua dignitatis, quae debet esse permanens, & subsistens, cum nil sit radicatum in personam mariti iure proprio: vnde dicitur habere tractum successiuum, ob quod donec vixerit mulier, effectus est consummatus in praeteritum, illa demum mortua, causa permanens requisita deficit, & consequenter effectus successiuus; nam haec est causa talis, quae requiritur tam ad incedendum, quam ad conseruandum; vt sic merito cessante, omne cessabit priuilegium, declarat notanter *Rip.* in l. ex facto nu. 17. ff. de vulg. & pup. sicut dicimus in officijs, & in concessione iurisdictionum, quae habent effectum successiuum, dicit eleganter *Bald.* in l. titulas ff. de capit. dimin. propterea idem *Bald.* communiter sequutus in l. generaliter la 2. C. de episc. & cler. concludit nu. 11. quod 36 quando qualitas certa est causa officij, tunc cum illud habeat tractum successiuum, cessante qualitate, ob quam officium fuit concessum, cessabit etiam officium, quod latius prosequitur *Tiraq.* vbi supra num. 193. bona decil. *Abb.* in cap. suggestum nu. 5. vers. & per hoc de decim. & idem *Abb.* in cap. 2. de custod. rusbar. latissime idem *Tiraq.* vbi supra 37 limit. 12. num. 14. vbi ad satietatem, & alibi *Bald.* in cap. est Christus 3. col. extra de iur. iur. dicit author. lo. Mon. quod causa dicitur duplex fiendi, & essendi, & cessante cau-

sa fiendi, non tollitur iam factum, & perfectum, sed cessabit fiendum in futurum, sed cessante causa essendi, non solum impeditur fiendum, sed tollitur iam factum; si hic vxor est causa essendi, vt negari non potest, sumus in decil. *Bald.* & si dicimus quod sumus in causa fiendi, pariter dissoluto matrimonio omnia erunt aboleta, & addo quod per mortem vxoris dicitur superuenisse causam in- 38 firmantem, quo casu dicit idem *Bald.* in cap. quemadmodum col. 2. nu. 4. eod. tit. de iur. iur. quod omnia priuilegia erunt extincta, & causas fiendi, & essendi bene declarat, & exemplificat *Soccin.* in l. 1. col. 1. de leg. 1. pro quo videtur punctualis reg. text. in l. in omnibus la 2. de reg. iur. ibi, In omnibus causis 39 id obseruatur, vt vbi persona conditio locum facit beneficio ibi desiciente causa, beneficium quoque desicet, vbi *Dec.* bene declarat, & latius per *Barbos.* in d. l. quia tale num. 11. pro quo quaelo legatur in casu fortiori dicit *Boff.* 40 in tit. de Princ. communiter sequuta num. 343. cuius infra scripta sunt verba.

Et quia clara est conclusio, quod quando priuilegium conceditur contemplatione personae, ita vt persona sit causa immediata priuilegijs, quod tunc extinguitur extincta persona; ideo amplius non ignoret, quod Indultum Apostolicum Leonis Pontificis concessum Christianissimo Francorum Regi Duci Mediolani, ex eo solum, quod esset Rex Franciarum pro subditis Mediolani non trabendis ad Curiam Romanam, vt plenius in eo, non militauit illo expulso sub Duce Francisco Sforzua, nec militat sub Casare Domino nostro, quia concessio fuit, vt in probenio indulti dicitur, quia ipse Franciscus esset Rex Galliarum: haec *Boff.* quam decisionem refert, & sequitur *Surd.* in consil. 197. nu. 6. & in consil. 495. nu. 11. vol. 3. & *Barbos.* illum sequitur in loco supra allegato & num. 18. vers. vnde dicitur illud *Boff.* Marito enim concessa fuit priuilegia, quia maritus, ergo vxore mortua cessare omnino debent, & in super concessa sunt iure quodam irregulari, & extraordinario, quia vt maritus simpliciter gaudere non debebat, vt pluries diximus, & 41 gaudet iure speciali alterius priuilegio; & tunc etiam in his, quae momento acquiruntur ex causa existente, si illud quaelitum fuit iure irregulari extraordinario, & speciali, eo denique cessante, cessat quaelitum ipsius causa, *Bald.* in l. si pro ea 8. quaest. C. mandati, quod dictum pro notabili refert *Philip. Franc.* in cap. cum cessante colum. 1. vers. secunda conclusio extra de appellat. *Tiraquell.* vbi supra in 11. limit. & faciunt valde ad propositum tradita per *Abb.* in cap. quoniam

42 *Abbas de offic. deleg. num. 9. vers. scias autem* in alijs habentibus dignitatem, ut quotiescumque datur successio in honore, aut onere alicuius sub cuius commemoratione aliquid fuit concessum; tunc cessante illo honore, & dignitate, cessat concessio, quia videtur illa contemplata, & eatenus concessum, quatenus illud sit perpetuo subsistens; & ideo facta commissione causæ alicui tanquam Primicerio, Archidiacono, vel in alia dignitate singulari, & distincta constituto expirat, & omnis dubitatio fuit, si transit in successorem in dignitate, cuius *Abb. opinio* est communiter sequuta, ut *ibi per Fely. nu. 5. vers. ubi requiritur qualitas.*

Ex quibus concludimus, quod cum hoc sit consuetudinis contra ius, quæ non potest extendi, imò restringi debet quo minus ius commune corrigat, & *DD.* loquuntur tantum in marito vxoris Dominæ dignitatis, ergo non extendetur ad eam, quæ non fuit Dominæ, sed detentrix tantum, seu nudam habebat tenutam.

Rursus intelligetur regula, etiam quod sit Dominæ illa vivente, non autem mortua ex rationibus supra deductis, eum cesset causa propter quam dignitate gauderet; siquidem dignitas non fundatur in persona propria, nec de vxore transferatur in virum, sed gaudet vir, tanquam illustratus radijs vxoris in cuius personam dignitas refidet; quæ defuncta, deficiunt radii, & causa efficiens, & non potest dari communicatio, cum mora omnia soluat, eo maxime non remanent filijs, in tantum quod dissoluto matrimonio abiq; filijs, nec parentela, nec vestigia matrimonij remanserunt, & cum allegare consuetudinem sit quid facti, oporteret de ea docere, alias recedendum non est à regulis iuris communis, & ratio est manifesta quando filij non fuerint superstites, quia dignitas, seu titulus transiit in successorem vxoris, ad quem 43 de iure spectabat, & contra naturam est dicitur *text.* ut duo in solidum possideant, & quod ego naturaliter teneo, tu quoque id tenere videaris, & in quo ego sedeo, tu sedere videaris, verba sunt *text.* ad litteram in *l. 3. §. d. contrario ff. de acquir. poss.* vnus enim est titulus, & vnus debet præoccupare locum quomodo igitur eodem tempore erunt duo, pro quo in proprio casu est *decis. D. Frece. author. Bald. in 2. libr. in tit. quis dicatur Comes. nu. 26.* vbi loquendo in Comitibus tradit, quod eadem dignitas non potest esse penes duos, & ceteri tituli dignitate decorati habent interesse formatum, quod vnus tantum, & non plures illos præcedant, nec in loco vbi illi sedent alij æqualiter sedent,

qui sedere non debent; absolum igitur esset, & monstruosum, & satis nouum in hoc Regno, ut existente legitimo successore in titulo velit eodem tempore gaudere illo, quondam maritus, qui nunquam dignitate tamquam propria gauisus fuit, sed ratione dignitatis existentis penes vxorem per cuius mortem translata fuit in alium, & hæc dixisse sufficiat, propter casus contingentes, cetera circa donationes, quæ sunt sponsæ, vide notanter per *D. Præs. de Franch. in sua decis. 503.* vbi multa elegancia &c.

De Balijs dandis feudatarijs minoribus, secundum Constitutiones, & Capitula Regni.

S V M M A R I V M.

- 1 *Prorex cum Collaterali Consilio, & non alius prouidet de Balio feudatarijs minoribus, quando per patrem illis non fuerit prouisum.*
- 2 *Pater in testamento, & sic pariter auus potest prouidere de Balio filio, vel nepoti.*
- 3 *Prorex dum de Balio habet prouidere, tenetur præferre matræ, & auam in balio patris, vel aui superstitibus filio feudatario decedente cum filijs, ipsi erunt balij, & non est locus dationi balij per Proregem.*
- 5 *Prouisio Balij non regulatur a successione, sed a potestate.*
- 6 *Cautio præstanda à Balio de bonè administrando non erit iuxta valorem honorum, sed temperanda est per Iudicem, maxime quando balatus est alicuius magni Principis, & sic practicum.*
- 7 *Intellectus text. Capit. Reg. incipientis feudatarius de confidentia Regis persona non tenet, tàm circa baliatum, quàm circa educationem, & an relictis in testamento executoribus fideicommissarijs, & administratoribus, intelligantur propter hoc Balij constituti, remissum.*

1 **P**ROVIDET Rex, & Collaterale Consilium feudatarijs minoribus de balio, quia per Regni Constitutum prouisum est, quod ad Regis prouisionem illi creari debent, ut in *Constitut. Reg. in aliquibus in fin. vbi Scribens.* debetq; balius habere expensas, seu suam

con-

constitutum salarium vt in *Const. minor. de iur. bal. ubi glos. & Isern. qui declarat non procedere dispositionem Const. in aliquibus*, quando pater relinquit in testamento per *Cap. Reg. incip. feudatarius*, & quod dictum est in patre, idem in auo: verum non facta dispositione per patrem, vel mortuo ab intestato inter personas per Regem eligendas praeferitur mater secundum praedictum capitulum, ac etiam auia: sic interpretatum, & declaratum secundum *Andr. in d. Const. Minor.* Sed haec omnia intelliguntur, decedente patre, vel filio sui iuris, alias superstitibus patre, vel auo, in quorum potestate erant recasuri filij, seu nepotes minores, tunc non tractatur de balio dando per Regem, seu Proregem ad instar tutelae, quae datur in cap. libero dicit *Isern. in d. Const. in aliquibus in ver. si vero minores*, & non regulatur hoc secundum eum, & bene à successione; sed à potestate, & propterea et si ascendentes in feudis non succedant; non idè minus non habebunt filios, ac nepotes in potestate, & multa per *Carys.* notanda in *repet. cap. imperialem in S. pratoris, si quis inf feudatus*, & ibi vide vnum notabile, quod practicauius, vt si baliatus sit alicuius magni Principis, non tenebitur balius satisfacere iuxta valorem bonorum administrandorum, sed Iudex temperare debet eo modo, quo potest reperiri, & sic practicum in curatore Principis Bisiniani, & in balio Ducis Acheruntij, & alijs, & forma securior fuit, vt quo liber semestri computa praesententur, & ita fecit Dux Veteris, qui fuit curator Principis Bisiniani Eques oculatissimus, sagax, maximè experientia, & ab ineunte aetate in arduis negotijs versatus, qui in omnibus maxima cum laude saliter se gessit, vt à Reg. Maiest. fuerit assumptus ad officium Scribae portionis, quod est vnum de officijs principalioribus Regni, quod alias solitum vendi erat in ducatis quadraginta mille, & tunc reperiebantur plusquam sexaginta mille, concessitque illud gratis, sponte sua ad nullius supplicationem prouidendo officium, prout semper fieri deberet; & pariter dum alias idem Dux habebat officium Dahane-rij Menepecudum Apulæ: propter seruitia perquam maxima in eodem facta, in augmentum Regij patrimonij concessit eidem Regia Maiestas pensionem annuam ducat. 800. & demum, vt de illo disponere potuisset in personam quondam Alphonfi Caraccioli, cui illud vendidit pro ducatis quadraginta mille.

7 Et de intellectu praedicti Capituli Feudatarius, atque multa de confidentia legis in

personam matris, tam circa delationem tutelae, & baliatus filiorum, quam in educatione ipsorum, & quae facere potest, & debet in his circumspexit Iudex; & an si in testamento non sit aliter facta specifica prouisio tutorum, ac baliorum: an si relictis fuerint aliqui exequutores Fideicommissarij, atque Administratores intelligantur ex hoc balijs instituti, vide latissimè in *decisione mea vigesima* in causa Ducissae Acheruntij.

De Militibus, ipsorumque Capitaneis.

S V M M A R I V M.

- 1 Prorages creant Milites, & deputant Capitaneos ad militum cohortes faciendas.
- 2 Milites non possunt mutari de vna cohorte in aliam sine Principis iussu.
- 3 Milites stipendiati quid differant ab alijs, qui appellantur Auuenturieri.
- 4 Milites dicti Auuenturieri, an priuilegijs militum gaudeant.
- 5 Milites desertores, qua poena puniantur.
- 6 Iudices particulares deputantur pro militum excessibus.
- 7 Milites absentes absq. licentia cassari debent à matricula.
- 8 Militibus stipendiatis licentia concedi non debet propter negotia propria in partibus longinquis, quodque interim stipendium surrat: debetque hoc damno cedere licentiam concedentis.
- 9 Licentia data militibus stipendiatis non tenet de iure.
- 10 Stipendium non debetur post lapsum tempus licentia.
- 11 Licentia habita ex causa necessaria non iuuat, si miles absens otiosus fiat.
- 12 Subrogatus necessario in locum Capitanei absentis, cui data fuit licentia cum stipendio, debet habere suum stipendium, quia non debet proprijs sumptibus militare, quo casu primo absentis etiam cum licentia stipendium non debetur.
- 13 Rex non debet soluere duplicatum stipendium.

SOLENT Prorages ordine Sacrae Maiestatis propter diuersas bellorum necessitates, & aliquando ipsi ex potestate, quam tenent occasionibus vrgentibus creare milites, & deputare Capitaneos ad militum cohortes

- faciendas, easque diminutas reficiendas; & multoties alios loco ipsorum subrogandos, non permittendo, quod de vna cohorte mutantur in aliam sine Principis iussu, cum hæc omnia spectent ad Proreges, de quibus in *l. contra, & in l. neminem C. de re mil. lib. 12.*
- 3 Differentia verò inter eos, qui sunt stipendiati, vel absq; stipendio seruiunt, vulgo dicti *Auenturieri*, colligitur in *l. fin. C. de his, qui non imp. stip. lib. 10.* & ex his, quæ traduntur *Rip. in l. centurio nu. 11. de vulg. & pupill. Odd. de comp. part. 5. pramiss. 3. nu. 8. qui tractant.* An Aduenturerijs militum priuilegia competant.
- 5 Hinc sunt banna sub pœna capitis contra milites desertores militiz, de quo in *l. fin. C. de desert. lib. 12.* pro excessibus quorum militum solent Proreges deputare particulares Iudices, & ordinariũ est creare propter hoc vnum ex Cõsiliarijs Sacri Regij Consilij, qui manu Regia, leuato velo procedat, facta tamen prius relatione Proregi tantũ in ipsius aula, & de militibus absentibus quomodo debent cassari à numeratione, vel matricula, vulgo dicta *il rollo*, est *text. in l. 2. & 3. C. de comitat. lib. 12.* Et quam malè, & improbatum sit concedere licentiam stipendiatis, vt ad sua vadant negotia in partibus longinquis, & militiam deserant, maxime cum solutione stipendij, quod hodie frequenter fit; ob quod dixit *Frecc.* quod qui dat licentiam cum salario, debet solvere de suo in *libr. 2. in tit. quis dicatur Dux nu. 29. allegat text. in d. l. fin. C. de Apparit. Mag. milit. videatur text. in l. 1. C. cod. tit. de comitat. vbi licentia etiam data non tenet, quia dari nullo modo debet, ita *Lus. de Pen. in l. hac lege C. de proxim. sacr. scrip.* Et si habuit licentiam ad tempus, & illud est elapsum, nullo modo debetur stipendium in *l. desertorem §. ad diem ff. de re milit.* Et rursus si habuerit licentiam ex causa necessaria, & demum otiosè stat, tunc etsi licentia non habebat tempus præfixum, stipendium nõ debetur, quia non intelligitur concessa in eum casum, vt per *Lus. vbi supra* Et rursus notetur, quod si licentia data est alicui Capitaneo, in cuius locum fuerit necessarium postea deputare alium, ne Regis seruitium damnum patiat, iuxta *text. in cap. peruenit lo 2. de appell. in l. illud ff. de offic. Præs. & huic debet dari stipendium, quia non debet proprijs sumpeibus militare cap. ex eo, vbi glos. de electione in 6. tunc non debetur primo stipendium, quod ratione seruitij præstat, quod seruitium alius explicauit, glos. notab. in *Can. clericus victum 91. distinet. Genin. & Turver. in canon. nequitum. 50.***

distin. Ann. in repet. cap. 1. de vasall. discrep. 13. stat. nu. 222. aliter cogeretur Rex soluere duplicatum stipendium contra tradita per *glo. in l. matriculam C. de agen. in reb. lib. 12.*

De Armis.

S V M M A R I V M.

- 1 Banna solita circa prohibitionem armorum, & quomodo fundantur tam de iure communi, quam secundum Regni. Constitutionem.
- 2 Extractio armorum, equorum, & aliorum ad usum belli deseruientis, quomodo fundatur.
- 3 Extractio equorum in Regno immixtorem fieri potest non obstante prohibitione extractionis.
- 4 Exteros exensat iuxta ignorantia Statutorum, & Consuetudinum Regni.
- 5 Rex potest prohibere, ne multitudo gentium, aut exercitus ingrediatur per suam iurisdictionem.
- 6 Rex potest prohibere exteros, ne intreat Regnum, vel in eo commorentur.
- 7 Rex potest prohibere, ne quis odiosus veniat, vbi bona illatio, qua seruetur in præsentia, & nu. 2.
- 9 Banna prohibentia asportationem certæ speciei armorum nõ comprehendunt seruientes Curia Admiratus, sicut non comprehendit seruientes Magn. Cur. Vic. & ita decisum.
- 10 Tribunal Mag. Cur. cum Tribunali Mag. Cur. Admiratus impicim.

BIVNT etiam banna de armis, vt nemo asportet certam qualitatem armorum, nemo vendat, nemo extrahat, & nõ conficiat, quæ sumpta sunt ex *text. in l. 1. & rub. C. de arm. vs. in print. libr. 11.* Estque specialis Regni Constitutio incipit intentionis, & *text. in auth. de arm. vbi glos. in verb. minores & glos. in rubr. C. de fabric. lib. 17.* ex quo etiam iustificatur banna contra confectores pulueris, & salnieri, ac illorum extractionem cum omnia deseruiant ad instructionem, & usum belli: vnde prohibito vno, cesatur, & debet prohiberi omne id, per quod necessario ad hoc peruenitur ex *reg. text. in l. ad legatum, & in Lad. rom. mobilium ff. de Procur.*

Et

Et de hac prohibitione extractionis armorum, ac etiam equorum, quæ iam est in Regno, loquutus est *Andr. in rubr. qua sint regal. solum final. & Luc. in l. saluberrima de lit. & itin. euss. lib. 12.* inueniens contra magistrum passuum hæc ad iniquitatis compendium pertrahentes, qui etiam minuta pecora immanissimè rapiunt, nedum in Regni finibus, sed citra, vt *ibi per eum*: verum si hæc aliundè immissa fuerunt in Regnum, & signanter Equi, illi benè poterunt extrahi, non obstante prohibitione, nisi aliter sit prouisum, vt *ibidem per eundem Andr. eolum. penult. & ibi*, quomodo exterum excuset iusta ignorantia Statutorum, & Consuetudinum Regni, & notetur prædicta decisio *Andr. in d. solum. final.* ad aliud in materia status ad rectam Regni gubernationem: nã dicitur, quod potest Rex prohibere, ne multitudo gentiũ, aut exercitus ingrediatur per suam iurisdictionem, & impedire comæatum, etiam per viam publicam, quæ non est Principis: nam potest timere inuasiones, rapinas, seditiones, & scandala. Item potest prohibere vnum, & plures ex causa, ne sciant secreta Regni; & sic propterea nolle alienigenas in Regno, ne animos subditorum inficiant, quæ recenset *D. Fracc. & alios cumulat Authores*, & etiam quod potest prohibere ne quis odiosus rem emat in *lib. 1. in tit. de offic. Magn. Admirat. nu. 25. & per Auedan. de exequend. mandat. lib. 1. cap. 6. vers. septimus casus*: ex quo iustificantur ordines alias facti, & quæ in dies fieri possunt, ne quis res in confinio positas alteri vendat, maxime extero, vel quod non concedantur assensus venditioni feudorum aliquorum, maxime exteris; sunt enim hæc tangencia gubernium, & statum, & respicientia publicam utilitatem.

Et aliàs fuit dubitatum in Collaterali Consilio, an haec prohibentia a portationem certæ speciei armorum, comprehendere etiam seruientes Curie Magn. Admirat. sicut non comprehendunt seruientes Magn. Cur. Vicar. & fuit decisum per *dictam Constitutionem intencionis*, ac expeditæ prouisiones, non comprehendere tales, sed esse tractandos, vt tractantur seruientes Mag. Cur. Vicar. quia etiam illi inserviunt Regio Fisco; siquidem talis iurisdictione nomine Regio in certum genus hominum exercetur, & dicitur Magna Curia Admiratiz, & in ea est Fiscus Aduocatus idem, qui est in Magn. Cur. Vicar. & à sententijs prædicti Tribunalis appellatur ad Sacr. Consil. sicut de sententijs Magnæ Curie Vicariz, & ob id Magna Curia Vicariz non habet in eo iurisdictionem,

sed verumque Tribunal procedit per viam litterarum hortatoriarum, de quo *in mea decis. 12.*

De insignijs, & armis.

S V M M A R I V M.

- 1 Insignia, & arma distingui debent, etiam iudicij officia prouideri debent, & ibi ratio.
- 2 Insignia distinguuntur tripliciter.
- 3 Insignia deferens dignitatis alterius, tenetur pœna falsi.
- 4 Insignia deferens regalia, Regem se faciendo, tenetur pœna capitis, & ibi exempla, & casus decisi.
- 5 Insignia, & arma, ac inscriptiones in operibus publicis poni non possunt, quando de publica pecunia opus factum fuit, secus si de pecunia priuata, ubi limitatio, quod possit fieri, quando præcedit nomen Principis, vel Ciuitatis, cuius expensis opus factum fuit, & nu. 6.
- 7 Inscriptio, & appositio armorum in publicis operibus, quando præcedit nomen Principis, vel dignitatis est de consuetudine vniuersali, quod fallit in Ciuitate nostra Neapoli, secundum tradita per *D. Præsid. de Franch. de cuius decisione dubitatur.*
- 8 Baro an possit ponere insignia, & arma in Castro subinfudato, & sic pariter feudatarius in Castro concesso, remissiuè.
- 9 Insignia, & arma, an plura possint apponi in Ecclesia de iure patronatus, prout plures sunt patroni.
- 10 Iurispatronatus acquiritur fundatione, dotatione & constructione.
- 11 Aedificia destruuntur ad noua faciendã, vel ad vias ampliandas, & eius præscriptio.
- 12 Moratoria, seu guidatica fieri solita pro debitis ciuilibus in beneficium colonorum, ubi fundantur.
- 13 Saluaguardia expediri solita in beneficium vasallorum Baronum, ne contra illos de facto procedatur, nec pro delictis antiquis inconsulto Principe.

Am verò postquam loquutus sumus de armis, attingamus aliquid de insignijs, & armis, quibus nobiles vtuntur secundum nobilem ipsorum prosapiam, & multoties reperitur iisdem vti plebeij, qui eodem

dem cognomento nobilium appellantur: ex quo in Ciuitatibus, & locis, in quibus non reperitur distinctus ordo, & numerus familiarum nobilium, & popularium: solent oriri multa praeiudicia, & multa scandala, ad quae vitanda, vt nobilitas non denigretur, & veritas non obumbretur, *Doctores* dixerunt per Iudicis officium, & per Superiorem, ad quem spectat quies Reipublicae prouideri debere, quod arma, & insignia distinguantur, & non sint eadem nobilium, & plebeiorum, seu popularium, ne nobiles iniurientur, & honor illorum aliquo modo laedatur, & tandem quocumque modo interest, & debet Superior prouidere: ita *Bart. in tract. de insign. & arm. num. 6. & 7.* distinguens satis eleganter *nu. 1. cum sequ.* inter insignia dignitatis, vel officij, ac insignia singularis dignitatis, vt in Rege, Principe, & similibus; & insignia priuatorum hominum tam nobilium, quam popularium: idemque sequutus est *Abb. ubi Butr. & ceteri Canonista in cap. dilecta de excess. Pralat. Tiraquell. de nobilit. cap. 6. nu. 12. & 13.* & qui defert arma, & insignia dignitatis alterius secundum *Butr.* tenetur poena falsi, non loquor de insignijs Regalibus: erit enim poena capitis, qui se Regem facit, vel dicit, vel facere curauit, licet falso, & transeuratè, *Bart. in lege lex 12. tabul. ff. ad leg. iul. maiest. Gig. in tractat. crimin. las. maiest. quest. 22.* & ita alias practicum, vt per *Tercagnot. lib. 1. part. 2. circa princip. de Rege Archilao;* & casus contigit nostris temporibus, existente me tanquam Regente Iudice delegato tempore Praesidatus Comitum de Lemos, dum fuit captus quidam Calaber, qui se Regem faciebat Portugalliz, dicendo esse Regem Sebastianum in praesidio contra Sarracenos tot annis retrò mortuum, tandem compilato processu, detecta falsitate, & conuictio ex depositione, & recognitione propriae uxoris, ceterorumque coniunctorum, quos in partibus Calabriae habebat, omnia ipse spontè confessus fuit, qui etsi ultimo supplicio damnandus erat, tamen vt falsitas omnibus patens esset, & haec vanitas ab hominum mentibus deleretur, mandauit Catholicæ Maiestatis, ne morte damnaretur, sed ad remigandum in Regijs stragem Hispaniae condemnaretur, vt ibi ab omnibus videretur.

Sed quid dicemus de inscriptionibus in operibus publicis, insignijs, & armis eorum, qui publicis operibus conficiendis deputantur, quando de pecunia publica Ciuitatum Regni, aut Fiscus opus construitur: videntur omnia decidi in *l. 2. 3. & 4. ff. de oper. publ.*

Quando enim propria pecunia opus sit, cuiuslibet licet inscriptionem propriam ponere; eiusque arma, & insignia, si verò opus sit publica pecunia secus; sed nomen tantum Principis, eiusque arma, & insignia; & simul Ciuitatis, si eius pecunia opus factum fuerit. Sed aduertatur, quòd *Doctores* hoc intellexerunt, quando quis ad opus publicum conficiendum deputatus; solum eius nomen, eiusque insignia, & arma describere curauit, nulla alia facta descriptione, vel inscriptione Regis, vel Ciuitatis, sed si post inscriptionem Principis, vel Ciuitatis, cuius expensis sit opus, eius nomen accommodauerit, bene licebit, ponderando ad hoc *text. in l. si qui Iudices G. de oper. publ.* Ibi si qui Iudices perfectio, publicis pecunijs, opere suum nomen sine nostri numinis mentione inscripserit, maiestatis teneantur obnoxij, ergo si Principis nomen praecedat, secus erit; & ita de consuetudine seruatur, *Cassan. in casbal. glor. mund. part. 1. confid. 16. Bouad. in sua politica lib. 3. cap. 5. num. 56.* & hoc quod sic consuetudinis omnes affirmant, vt per *Alber. in d. l. 2. ff. de oper. publ.* cumulat decisiones *Decian. in tractat. crimin. lib. 7. cap. fin. post Bart. Veronensem de seruit. urban. praedior. cap. 71. nu. 8.* multa per *Restaur. Casbal. in tractat. de Imper. quest. 110. priuileg. 110.* Sed in Ciuitate nostra in ipsius operibus, in quibus adsunt Deputati particulares, dicit *D. Praesid. de Francb. in decis. 443.* contrarium seruari, & antiquam consuetudinem esse interruptam, quae adnotare volui, nam in dies occurrunt, & ego de tali consuetudine relata per *D. Praesid. de Francb.* valde dubitavi, cum in multis publicis operibus hodie apparent arma eius, qui curam habuit confectionis illorum, & signanter nouissimè in Inua Regiae Dohanæ nostrae Ciuitatis, apparent arma quondam Regentis Fornarij Locutenentis Regiae Camerae, tanquam ille, qui praesuit constructioni praedictae Dohanæ, & videmus in fontibus Ciuitatis, & alijs publicis operibus, in quibus videntur arma Regiae, appolita reperiuntur arma, & insignia Proregum, qui constructionem mandarunt, tanquam Regij Ministri; & an possit Baro sua insignia, & arma apponere in Castro subinfudato, & an feudatarius, vel subfeudatarius in Castro concesso, & in quo loco, vide *D. Frecciam in lib. 2. 47. auctoritate*, quid in armis in sepultura appolitis, vel in Ecclesia de iure patronatus per fundatorem, an alij possint poni per haeredes, laicè per *Lambert. in tractat. de iure patron. lib. 3. art. 4. 5. quest. princip. & ibi de Religiosis, qui Cappellas vnus attribuant alteri*

10 alteri post *Veronens. in loco allegato*, & cum ius patronatus acquiratur fundacione, dotatione, & constructione, & omnes ius habent æquale, vt per *Lambert. vbi supra quarta questione princip. 3. lib. & in art. 2. q. 2. lib. 1. & eodem libro q. 5. art. 22.* sequitur quod arma, & insignia depingere possunt omnes, si in vna Ecclesia reperiuntur fundatores, constructores, & dotantes, vel duo insimul, quæ sufficit attigisse.

Et vt Ciuitas nobilitetur ædificijs, vel vie amplientur, aut aliæ de nouo fiant, solent 11 Proreges mandare Magistro Portulano nostræ Ciuitatis, vt se informet, partibus in eereffe prætendentibus auditis, & in scriptis relationem faciat Collaterali Consilio, qua visa, & multoties etiam viso loco per totum Collaterale Consilium, & etiam per Proregem, vt pluries contigit tempore Præsidentis Comitis de Lemos, & eius filij D. Francisci de Castro, domus priuatorum destruuntur, vel territoria occupantur, soluto tamen iusto pretio, quod exoluunt Complatareij, & qui commodum ex via, & ædificio sentiunt, de quo in *l. ædificia C. de oper. publ. & latæ per Auendan. de exequ. mand. par. 1. cap. 12. nu. 39.* quia concernit hoc publicam utilitatem: sic pariter pro nouo porticu faciendoin nostra Ciuitate, vbi mercatores cõstant pro suis negotijs peragendis, vt refert decilum *D. Lanar. in suo cons. 4.*

Fiunt etiam per Proregem guidatica, & mortoriaz pro debitis ciuilibus in beneficium Massariorum, seu Colonorum, vt vacare habeant culturæ, & messi, concernente hoc publicam utilitatem taliter, quod prædicto tempore perdurante à nemine inquietentur, de quo in *l. 1. vbi Andr. de Barul. & in l. Colonis la seconda C. de agricol. & censit. lib. 10.*

Solent pariter Proreges, ac Collaterale Consilium expedire in beneficium vasallorû Baronum prouisiones, quæ dicuntur saluaguardiæ, vt contra illos de facto non procedatur, nec pro delictis antiquis, inconsulto Principe ad hoc, ne indebitè à Baronibus vexentur, vt per *Auend. vbi supra par. 1. cap. 11. auth. Paul. de Cabr. & aliorum.*

De limitatione expensarum, modo, ac moderato viuendi more.

S V M M A R I V M.

1 Patrimonium excrescit illorum, qui ordinatè, & regulatè viuunt, sicut decreuit, quæ

do viuunt non seruate ordina, modo, & mensura.

2 Pragmatica fieri solita circa vestes, suppellectilia domorum ornamenta, & alia, ne Ciuitas cum suis ciuibus annichiletur, & depauperetur.

3 Militia cruciferi, qui aliorum seruitijs adscribuntur, militia cingulo priuari debent.

4 Dignitas titulorum in Regno ex abusu vendi introducta.

5 Dignitas titulorum negotiatoribus, & ignobilibus concedi non debet.

6 Pragmatica vestium, & aliorum, vt supra fundantur de iure communi.

7 Vestimenta prodigalia modernus abusus introduxit, dixit Baldus, qui de hoc statuto loquutus fuit.

8 Episcopus an possit ratione peccati facere hoc statutum.

9 Princeps potest facere statutum super omnibus, in quibus consideratur excessus, & nu. 12.

10 Clericorum numerus, qui in excessum deuenit in ciuitate debet per Superiorem Ecclesiasticum moderari ratione fraudis ciuitanda.

11 Salarium Laboratorum tempore Messis est taxandum, vt excessiua solutio vitetur.

12 Princeps, & qui locum eius representat, manus apponere potest contra omnes, qui quomodocumque sua substantia abutuntur, & nu. 13.

14 Princeps potest auaro dare curatorem, sicut datur prodigo.

15 Auaritia est inhonestæ, & insatiabilis rerum cupiditas, & nullum vitium ipsa detari.

16 Descriptio prodigi, & auari.

17 Pater deportatus, ac restitutus recuperat administrationem honorum filij, remota tutore data, nisi esset prodigus, vel auarus.

18 Mulieri luxuriosæ viuenti bonis interdicti potest, & idem in homine luxurioso.

19 Homo maximo amore captus aquiperatur ebrio, & furioso, & propterea in ipsius contractibus decretum requiritur.

20 Pragmatica prohibens asportationem certarum vestium, an habeat locum, quando asportantur in propria duma, & ibi nu. 21, quid de gemmis, auro, & similibus.

21 Currus, seu Carrotia non competunt, nisi in dignitate, & honore constitutis, & nulla modo plebis, & artem mechanicam exercentibus.

22 Carrotia, letticha, & sedia non sunt quid nouum, sed ab antiquissimis temporibus.

23 Pragmaticarum harum ratio ponitur.

A R.

A R G V M E N T V M.

Pragmatica fieri solite circa moderatum vini-
di modum, quæ in iure fundantur. Dignitas titulo-
rum ex abusu in Regno introducta, quæ negotia-
toribus, & ignobilibus concedi non debet. Princeps
potest facere statutum super omnibus, in quibus
consideratur excessus, & propterea potest avaro,
& luxurioso bonis interdicare, & curatorem da-
re. Currus, & carroritæ ab antiquo, quibus plebei,
& artem mechanicam exercentes vti non debent.

Volent Proreges pro recta
Regni gubernatione limi-
tare certo modo expensas
superfluas populorum; nam
vt dicit *Andr. de Barul. in l.*
1. C. de frum. urb. Cōstantin.
reducitur cito ad inopiam, qui inordinate
viuit, non seruato ordine, modo, & mensura;
sic è contra excrefcit patrimonium ordina-
tè, & regulatè viuientium, quem ibi ad lite-
ram sequitur *Io. de Plat.* & propterea sunt
factæ ordinariæ *Pragmaticæ* causa vestitum,
quomodo, & cuius qualitatis esse debeat; sic
etiam circa supellestia, domorum orna-
menta, & alia, similiter circa numerum fa-
mulorum, & aliorum seruientium; sic circa
currus, & alia, quæ deuenerunt ad excessum.
Videmus enim experientia omnes in egesta-
te constitutos, multiplicitate debitorum onè-
ratos, fallitos, & decoctos, non adest in ex-
pendendo mensura, non ordo, non pruden-
tia: omnes & nobiles, & ignobiles, Magna-
tes, & priuati, & plebei, & artes mechanicas
exercentes: volunt inquam omnes æqualiter
se tractare, eisdem sumptus facere cū cur-
ribus, eum equis, cum vestibus deauratis,
domorum ornamentis, famulis, gemmis, &
alijs, in quibus potest dici Ciuitatem hanc
splendidissimam, & præcipuam inter ceteras
vniuersi orbis redactam ad infimum statum ex
inordinato suorum Ciuium progressu. Sane
enim hæc *Pragmaticæ* huiusmodi ordines à iure cog-
niti, & statuti. Hinc videmus multos ex no-
bilibus seruitijs priuatorum adscriptos, imò
militæ cruciferos, quos *lex* ex hac causa
mādauit priuari cingulo militiæ; pro quo est
text. notab. in *l. nemo miles C. de re milit. lib.*
12. Hinc et videmus multos, qui gemunt titu-
los non habentes quomodo splendorè dig-
nitatis sustinere, quia maiorem partem for-
tunarum in emptionem erogarunt, decoctos
ex hac malâ introductione, & abusu venden-
di titulos, cum solitum fuerit concedi gratis
propter seruitia personis dignis, in quibus
tituli dignitas splenderet, & non denigraretur.
Non autem negotiatoribus, atque simi-
libus, contra quos loquitur *text.* expressus

in *l. vnica C. de negotiatores ne militent lib. 12.*
& in *l. me quis C. de dignit. eodem lib. & circa*
6 vestes, & paramenta vide *text. in l. cum ste-*
qu. C. de vest. olob. & aur. lib. 11. Dicit enim
7 *Bald. in cap. iuravit in fin. de probat.* Quod
prodigalia vestimenta modernus abusus in-
troduxit, & de tali statuto loquutus est *Bald.*
in probem. decret. in verb. Rex pacificus na,
14. & de his statutis latè per *Barbat. in*
8 *conf. 29. volum. 2.* Et disputatio fuit, si etiam
ratione peccati euitadi possit fieri per Epi-
scopum, de quo latè per *Alber. in l. factum ff.*
de reg. iur. Sed quod à supremo Gubernato-
re fieri possit, non dubitatur, quæ latius cum-
ulat, & exornat *Petr. Nunnez de Aurd.*
9 *de exequ. mand. reg. cap. 14.* Et ibi notanter
per eum de moderatione, quæ potest fieri
per Superiorem super omnibus, in quibus
consideratur excessus, & inter cetera dum,
10 in Ciuitate adest numerus abundans Cleri-
corum, qui verè sunt ad fraudandas publi-
cas functiones, ob quod pauperes Ciuitates
Regni maximum sentiunt damnum, *ibi nu.*
11. quod tamen prouidendum est per Supe-
riorem Ecclesiasticum, ideoquæ hoc aduer-
tens Christianissimus, ac prudētissimus Car-
dinalis Arigonius Archiepiscopus Beneuen-
tanus vir omni virtutum genere cumulatis-
simus mandauit in hoc supersederi, quodque
minimè aliquis possit ordinari absque sua
expressa licentia; *ibique* etiam prædictus
Autor versic. 16. Dicit taxandum esse sala-
12 rium laboratorum, vt excessiua solutio eui-
tetur, vt succedit in Prouincia Apulez, & in
toto Regno, ad quod aduertere debent, qui
curam abundantiz habent: ex quo quid mi-
rum si postea earò vendunt, dum excessiuum
salarium messoribus exoluunt, velint, no-
lunt, cum alias recollectionem frugum face-
re non possent, & contra tales non reperitur
iustitia, nec sit aliqua promissio, & generali-
13 ter Rex potest, & debet manus ponere, at-
que prouidere super omnibus excessibus:
nam dicitur quem malè vti substantia, pote-
state, vel iurisdictione sibi concessa, ad *text.*
in l. 2. ff. de his, qui sunt sui, vel alien. iur.
14 Hinc habet ortum dispositio *text. in l. is cui*
bonis, de verbor. obligat. & in omnibus simi-
lem causam habentibus, qui substantia, seu
rebus malè vtantur, *text.* est notab. in *l. &*
mulier, & ibi in verb. prodigus ff. de exrat.
furijs ubi dicit *text. prodigus, & omnes om-*
nino, etiamsi in edicta non fiat illorum men-
tio in bonis curatoris decreta privilegij con-
14 *sequuntur;* & ex hoc infero posse Regem
prouidere avaro; imò ei dare curatorem,
quia sic ille, sicut prodigus, vel alius male
vtitur substantia sua, & ita est oculis omnium
inse-

infestus, quod euitari debet, pro quo pondero *text. in d. l. 2. supra allegatum*, qui inter ceteros casus, ponit casum famis: nam secundum *August. de liber. arbit. lib. 3.* Auaritia est quarumlibet rerum insatiabilis, & inhonesta cupiditas, & idē *D. Thom. in 2. sentent. 22. distinet.* nullumquē vitium ipsa deterius secundum *Tullium lib. 2. offic.* & sic bene dicitur, quod est Idolorum seruitus, & *glos. notabil. in cap. ex parte de consuetud. dicit quod prodigus est, qui dat danda, & non danda.* Auarus, qui tenet tenenda, & non tenenda, eadem *glos. in §. item prodigus in sit. quib. non est permiss. sacer. testamentum in verb. prodigus*; ita quod tam excedit vnus, quā alius, & sic parificantur in excessu, igitur sic vni, sicut alteri prouideri debet, vt eorum substantia bene vtantur; pro quo affero decisionem notabilem. *Bald. in l. fin. C. de sentent. pass. colum. final. num. 16. vers.*

37 *quid si pater*, dicebatur enim in *text.* quod patre deportato restituto recuperat ius patris potestatis circa administrationem omnium bonorum filij remoto tutore dato, nisi esset prodigus: quzrit *ibi Bald.* An si non sit prodigus, sed ita tenax, quod non expendit, vbi oportet, an per hoc interdicitur administratio, & tenet, quod interdicitur, quia non potest negari: quin committat vitium in administratione. Hinc dicimus, quod mulieri luxuriosē viuenci bonis interdici potest tanquā sui ipsius prodigz *l. de mulieri*, iuncta *glos. ff. de curator. furios.* & in homine luxurioso dixit idem *Bald. in l. ea legē in fine. C. de condit. ob causam.* Et

39 ex hoc etiam inferitur requiri decretum in contractu illius, qui maximo amore captus est, quia amans equiparatur ebrio, *glos. in §. final. verb. bacchata. in sit. de success. bonor. sublat.* & equiparatur etiam furioso, vt ex *Tiraqu. & alijs refert Simone. de decret. in presat. nu. 75.*

Et notetur vnum, quod tradidit *Gomes. in l. tauri. 45. num. 50.* videlicet, quod *Pragmatica* prohibens vestes aureas, & similes, non procedat, quando in domo propria quis portet, quod non reputo verum simpliciter; siquidem ratio est refranandi expensas inordinatas, & dandi regulam, & mensuram iustam viuendi, sed limbo dictum tantum in vestibus, quz factz reperirentur tempore editionis *Pragmatica*, & non aliter, & sic solet practicari; nam datur tempus, seu iusta dilatio asportandi, seu consumendi; & circa gemmas, aurum, & similia, &c. videndus est *text. in l. vnica C. null. lic. in fren. & eques. eodem libro*, de quo statuto loquutus est *Bartol. in l. 1. §. hoc interdicto*

29 *ff. de font. & circa curtus, & proprijs carreris* videndus est *text. in l. vnica C. de honor. vbi lib. 1. 2.* vbi mandatur licere tantum illis, qui in dignitate, & honore constituti erunt, & non plebeis, seu artem mechanicam exercencibus, vt hodie indifferenter videmus; & notetur pop. curiosis, quod carrerz, & carreriz non sunt, quid nouum, & sic pariter lediciz cum mulis, & lediciz, quz ad manus portantur, habetur in *l. item legata. de legat. 3. vbi glos. in verb. iumenta, & bonus etiam text. in l. vxori ff. de aur. & argent. legat. vbi glos. in verb. cum mulis, & carreriz cum quatuor equis, siue quadrigz aenei quicquid etiam erant in vsu, vt probat *text. in l. peculium §. 2. de legat. 2. & in lib. 1. Reg. cap. 8.* Dum prędixit Samuel populo, quid facturus erat Rex, quem eligi petierunt, dixit enim Dei ordinatione, *hoc erit ius Regis, qui imperaturus est vobis, filios vestros tollet, & ponet in curribus suis, facietque sibi equites, & praecursores quadrigarum suarum, &c.* Quam verō sint Reipublice damnosaz, & quz mala pariant, legatur *l. Garz. de hispan. nobilit. glos. 48. §. 1.* vbi eleganter, & reddit rationē *Pragmatica* in Hispania edita per illum memorandum *Rygem Philippum Secundum* in hac materia; ex hoc etiam inordinato viuendi modo, ex tam ingenti luxu, & effrenata expendendi libertate supra vires, vltra quam qualitati, & decentie personę conueniat, ex otiositate ex hoc causata, & destitucione vacationis omnium virtutum generi, quid boni euenire possit pro Dei, & Regis seruitio, quid mali pro resolutione Regnorum, cogitet vnusquisque prudens; & proprie in nostra Ciuitate loquitur *Cassan. in cathal. glor. mund. part. 2. censid. 48.**

De reformatione inuestiturarum.

SUMMARY.

- 1 Inuestitura confirmatoria, seu assensus, qui conceduntur super alienationibus feudorum debent expediri secundum tenorem prima inuestitura, aliter reformatur, & reducuntur ad prima inuestitura tenorem.
- 2 Feudum suam innatam assumit naturam a lege prima inuestitura.
- 3 Rex per inuestituram feudi dicitur assignare spiritum, & vitam viuendi.

4 Inuo-

- Inuestitura prima dicitur lapis angularis totius fundamenti.*
- 3 *Inuestitura prima taliter est attendenda, ut nulla ratio sit habenda aliarum inuestiturarum difformium.*
  - 6 *Inuestitura prima alteratio nunquam intelligitur facta, nisi expressè.*
  - 7 *Dominus non potest immutare formam primæ inuestituræ in præiudicium successorum.*
  - 8 *Solitus Regia Cancellaria circa reformationem assensuum & inuestiturarum, iuxta formam primæ concessionis.*

Acpe sæpius cõtingit, quod fiunt inuestituræ cõfirmatoriæ per mortem, vel præstatur assensus super alienationibus feudorum, & illi, aut illæ expediti solent iuxta cõmunem formam

- privilegorum in Regno, videlicet pro se, & hæredibus ex corpore, quando prima inuestitura talium feudorum erat alterius naturæ, videlicet pro hæredibus, & successoribus, vel alio modo; ob quod partes recurrunt ad Collaterale Consilium, & petunt inuestituras, seu assensus reformari, & accommodari; iuxta naturam innatam, & assumptam à lege primæ inuestituræ, quæ attendi debet secundum cõmunem theoricam *Bald. in præiud. feudor. in 4. decis. & in cap. 1. de duobus fratribus.* Hinc notanter dicit *Guilielm. de Perr. in suis notulis feud.* quod Rex per inuestituram feudi dicitur illi assignare spiritum, & vitam viuendi; & sicut corpus hominis regitur à spiritu, sic feudum regitur ab ipsa forma inuestituræ, quæ latius exornat *D. Frecc. in prin. 3. lib. subfeud. ubi appellat primam inuestituram lapidem angularem totius fundamenti; ex ea enim feuda dicuntur nasci cum eius natura assumpta, dicuntur viuere, & cum ea inquam dicuntur mori per deuolutionem ad Dominum per resolutionem eiusdem inuestituræ ob lineam finitam, delictum, vel aliam ipsius legem.*
- 3 Hinc *Afflic. in decis. 195.* tradidit primam inuestituram esse attendendam, & nullam rationem habendam esse inuestiturarum, postea alio modo expeditarum, quia præsumuntur erroneæ, & alteratio primæ inuestituræ nunquam intelligitur facta, nisi expressè, ut ex *Curt. & alijs tradit Camerar. in cap. imperialem cart. mibi 66. in liter. C.* post *Bald. in cap. 1. vers. sed statim oppono, de eo, qui sibi, & hæredibus suis, & in cap. 1. §. his verbis circa finem, vers. & nota de successione*

- fratr. & graduum successione in feudis, idem Bald. in cap. 1. §. final. num. 2. de feud. guard. Dec. in conf. 184. incip. in causa istorum num. 3. propè finem vers. non obstat.* Hinc conclusio est indubitata non posse Dominum immutare formam primæ inuestituræ in præiudicium successorum, dum petitur illius confirmatio, ut latè per *Tiraquell. de retract. con. sangu. §. 32. glos. unica num. 39.* & alijs præsumitur per errorem facta, *Alexand. conf. 9. num. 12. volum. 5. Dec. conf. 93. post num. 6. Crauet. conf. 292. lib. 4. nu. 23. Menoch. præsumpt. 91. lib. 3. Thesaur. decis. 227. num. 7. cum sequ. Cephal. conf. 27. num. 2. volum. 1. Surd. conf. 410. num. 49. volum. 3. Petr. Gregor. de feud. part. 3. quest. 10. Bald. conf. 215. volum. 2. Aldobrand. conf. 151. 1. dub. & ob id*
- 8 *idem D. Frecc. in lib. 2. subfeud. q. 12. nam. 15.* dicit obtinuisse pluries, quod per Dominos Regentes Regiam Cancellariam mandaretur, quod inuestituræ, seu assensus reformarentur, & accommodarentur, iuxta formam primæ inuestituræ, & hoc iure utimur passim, & indistinctè.

De Thesauris.

S V M M A R I V M.

- 1 *Practica circa eos, qui thesauros manifestare proponunt, petendo illorum partem.*
- 2 *Thesaurus, qui in rebus fisci vult perquiri, totus erit Domini.*
- 3 *Thesauri, siue in locis publicis, siue in privatis de vniuersali consuetudine hodie spectant ad Principes, & in Regno nostro ad sunt de hoc leges particulares.*
- 4 *Thesaurus inuentus in loco religioso, vel ad Ecclesiam spectante, erit inuentoris pro medietate, si casu inuenerit, si verò data opera totus erit Ecclesia, seu Fiscus Ecclesiasticus, & nihil spectat ad Fiscum temporalem.*
- 5 *Consuetudo circa thesauros, quod sint omnes Principis non extenditur ad thesauros inuentos in bonis Ecclesiasticis.*
- 6 *Leges Principum de Ecclesijs loquentes, statuta, & consuetudines sunt nullæ.*
- 7 *Lex, vel consuetudo generalis, vel non comprehendit Ecclesiam, vel ipsius respectum iudicatur nullæ.*
- 8 *Verba generalia non includunt casum contra libertatem Ecclesie.*
- 9 *Constitutiones Regni, & Capitula Caroli Primi circa thesauros sunt omnia correcta per Capitula Caroli Secundi, & Pa-*

pa Honorij per qua mandatur seruari ius commune.

10 Casus recensetur de thesauro, qui presupponebatur, quod esset in loco Ecclesiastico, & se conuenerunt fiscales, tam temporales, quam Ecclesiastici, quod thesaurus inueniendus diuideretur inter Cameram Apostolicam, Regiam, & inuentores.

DARTER multi porrigunt memorialia incerta dicentes velle reuelare thesauros absconditos, & petunt dimidiam partem, super quibus sunt prouisiones, vel remittendo ne-

gotium Reg. Cam. quod prouideat, vel quod referat in Collaterali, & aliquando sunt factae prouisiones per Collaterale, dando inuentoribus certam partem: nam cum data opera, & non casu, & fortuna in rebus fisci vult thesaurus perquiri, quo casu secundum iura communia totus thesaurus est Domini, iuxta tradita in *S. thesaurus, instit. de rer. diuision. in l. 3. §. penult. ff. de iur. fisci. in l. 1. C. de thes. lib. 10. in cap. 1. §. & dimidium thesauri, qua sint regalia*: merito oportet conueniri cum Fisco pro quota parte inuentor participare habet, si alias totum ad Fiscum pertinet.

3 Sed quid in locis priuatis non spectantibus ad Fiscum, neque ad Regium patrimonium, & non est dubium de iure communi Fiscum nullam habere partem; sed Doctores dicunt hodie de generali consuetudine, quasi vniuersalis orbis thesauros omnes spectare ad Principes, de quo per Couarr. in *regul. peccatum relect. 3. §. 2. quem sequitur Molin. de iustit. & iur. 1. tom. tract. 2. disput. 56. author. Paludani, & D. Ant. Salo. super eodem tract. in 2. 2. quaest. 66 art. 5. & in eodem tract. Arag. eadem quaest. & artic. Summa Syluestri. in verb. inuenta, & Sob. de iustit. lib. 5. quaest. 3. artic. 3. & idem Armill. in eodem verb. inuenta. sed pro opinion. Couarr. & aliorum, videntur leges particulares in Regno, vt in *Constit. Reg. Dohan. Ser. & in Constit. Pecuniam*, & etiam adest *Capitul. Caroli Primi incip. praedicti magistri Procuratores*.*

4 Sed quid dicendum, si reperitur thesaurus in Ecclesia, in loco religioso, vel ad Ecclesiam spectante, quod etiam si antiquitus per leges civiles loca religiosa esse dicebantur in nullius bonis, & sic fiebant thesauri occupantis; & quando data opera, diuidebantur inter Fiscum, & inuentorem, & in hoc etiam fuerunt opiniones. Tamen post-

quam fuerunt sublatae omnes iurisdictiones Imperatorum super rebus Ecclesiasticis, & illae in proprietatem iam sunt factae Romanae Ecclesiae, eiusque Vicarij, Doctores communiter tradiderunt esse faciendam distinctionem, vt in rebus priuatum: vt si casu quis inuenerit in rebus Ecclesiae diuidatur; si vero data opera, totus sit Ecclesiae, seu Fisci Ecclesiastici, & nihil commune habeat Fiscus temporalis: ita Ioan. Fab. Angel. & Plat. in *d. §. thesaurus. idem Plat. in d. l. 1. C. de thesaur. lib. 10. Nauarr. in suo manual. cap. 17. num. 115. Gomez. in l. tauri 45. nu. 51. vrs. quarta conclusio, Summ. Syluest. vbi supra num. 11. Summ. Angel. in verb. inuenta, Couarr. in loco allegatq, idemque Molin. Farinas. late de var. & diuers. quest. in q. 104. num. 12.*

5 Verum Doctores praedicti nihil dicunt de consuetudine, quatenus thesaurus inueniatur in rebus Ecclesiasticis, & cum reguletur illa a potestate residente in Principe leges condendi pro vtilitate Reipublicae, & sic tollendo thesauros priuatis Dominis locorum & inuentoribus, super quibus habet suam iurisdictionem, non videtur hoc procedere respectu Ecclesiarum, si ex defectu iurisdictionis omnes leges expressae de Ecclesijs loquentes essent nullae, & sic statuta, iuxta dispositionem *text. in cap. Ecclesia S. Mariae, de Constit. vbi communiter Scribent. & si non valent leges, & statuta, nec etiam consuetudo per Felyn. in cap. cognoscetes de constit. est text. in cap. clerici, vbi glos. & Doctor. de iudic. in cap. nouerunt, de sentent. excommunic. in cap. fin. de reb. eccles. non alien. in authent. cassa, & irrita C. de sacrosanct. eccl. Dec. post alios in d. cap. Ecclesia S. Mariae. Eset enim talis consuetudo, non solum praedicialis, sed ablatiua iurium, & bonorum ad Ecclesiam de iure communi spectantium: quo casu etiam quod lex, vel consuetudo sit generalis, de Ecclesia non faciens mentionem; tamen illius respectu erit penitus nulla, in quo sunt concordēs Bartol. in l. cunctos populos C. de summ. Trinit. & fid. cathol. cum Abb. in d. cap. Ecclesia sancta Maria; & nullus discrepat, quod lex generalis, vel consuetudo, aut erit nulla, aut non comprehendit Ecclesiam; hinc notabiliter Bartol. in l. iubemus nullam, quae est decima C. de sacrosanct. eccl. dixit, quod verba generalia non includant casum, qui esset contra libertatem Ecclesiae, cum illa equiparetur publicae vtilitati, & pariter Iason in *leg. final. de sacrosanct. eccl. dicit statutum generale valere, sed non comprehendere Ecclesiam, quia esset nullum, & contra illius liber-**

H h tatem,

ratem, & immunitatem, quod per prius dicit ibi Bald. num. 19 & in l. final. C. fin. cens. & reliqu. Ioan. Andr. Ancharan. Geminian. Francb & omnes in cap. final. de immunit. ecclesiast. in sexto: vnde cum Doctor. in questione de qua tractamus, loquantur in rebus laicalibus ad priuatos spectantibus, dum demum simpliciter dicunt Thesaurus hodie esse Principum nullam facientes mentionem de thesauris spectantibus ad Ecclesiam, sequitur quod non comprehendit Constitutio generalis simplex thesauros Ecclesie, quatenus illa sit valida: nam secundum omnes esset nulla, & rursus aduerto, quod dum allegatur consuetudo vniuersalis, oporteret, vt respectu Ecclesie demonstraretur: Alias simpliciter hoc allegare, non datis casibus consuetudinem respectu Ecclesie inducentibus, esset durus sermo, nec video legem, aut rationem aliquam concomitantem, & censuræ, quæ incurruntur ex usurpatione, & occupatione rerum Ecclesie, satis superque sunt notoriæ, quod fiscales zgrè ferre non debent, quia de anima tractatur, & de eternitate contra sanctissimam, & piissimam nostri catholicorum catholicissimi Regis mentem, & contra ipsius expressos ordines, per quos mandatur custodia, obseruantia, & defensio rerum Ecclesiarum, quæ in nostro Regno sunt indisputabilia: nam et si per Constitutiones, vt supra allegatas,

& per Capitulum Caroli Primi videbatur thesauros ad Fiscum spectare: tamen substituit omnia christianissimus Carolus Secundus voluitque seruari iura communia per Capitulum incip. quia non decet: idem mandatum est per Capitula Papa Honorij, quod tradidit Andr. in d. 9. & dimidium thesauri in fin. ubi Modern. Add. Capyc. in sua inuestit. in verb. cum inuentionibus, licet etiam prædictæ Regni Constitutiones, & Capitula erant generalia, & nullam faciebant mentionem de Ecclesijs, quo casu ex præallegatis iuribus Ecclesie nullo modo videbatur per eas derogatum; & in Regno est decisum iuxta dispositionem prædicti Capituli Caroli Secundi: ita quod de consuetudine non est tractandum.

Sed occurrit casus tempore Pontificatus sanctissimi Pauli V. de thesauro, qui præsupponebatur esse in quadam Ecclesia nostri Regni, & propriè propè Monasterium D. Mariæ 10 Montis Virginium; & se cõcordarunt Fiscales tam Ecclesiastici, quàm temporales, mediante etiam decreto Collateralis Consilij, quod thesaurus fortè inueniendus diuideretur inter Camer. Apost. Regiam, & Inuentores, sic petentibus reuelantibus: immò quod ante omnia deduceretur decima pars in beneficium alterius, pro quo reperiendo fuerunt destinati Fiscales Reg. Cur. & Nunciij Apost. & tandè iuxta solitum nihil inueniunt.

DE TRIREMIBVS, COETERISQVE NAVIBVS, aut Nauigijs, quæ in cursu destinantur.

TITVLVS VNDECIMVS.

SVMMARIVM.

- 1 Proreges, sicut purgatam tenere debent Provinciam ab incurso latronum, & delinquentium, sic etiam maria, vt sicura sit unicuique navigatio, & Provincia à piratis damno non afficiantur.
- 2 Proreges concedunt licentiam armandi vascelia, quæ maria discurrant, & sine illius licentia est prohibitum, in quo etiam sunt edita Pragmatica particulares.
- 3 Bona, & persona infidelium sunt capientium cõtra quos est indictum bellum perpetuum.
- 4 Bella sunt de iure gentium.
- 5 Hostes ubicumque capi possunt, licet non in acie belli.
- 6 Dissidatio est initium belli.
- 7 Bellum cum infidelibus indictum operatur, quod omnes sint dissidati, & hostes publici, & propterea ipsi, ipsorumque bona efficiuntur capientium.
- 8 Bona capta propter bellum dicuntur in ipso bello capta.
- 9 Licitum est ab hostibus pradari, aut furari.
- 10 Conclusio communis, & indicata, quod sine in acie belli, siue extra bona inimicorum capiantur, vel infidelium persona, semper efficiuntur capientium.
- 11 Subditi hostium, illorumque adiutores eadem pœna afficiuntur, qua hostes, & ibi declaratur doctrin. Innocent. de restit. spoliati. num. 12.
- 12 Recensentur prædicata, & indicata secundum præfata.
- 13 Triremes nostræ, aliaque nauigia an possint in Gulsu seu in mari Adriatico, quod Veneti prætendunt esse proprium, an inquam ibi

- ibi possint inimicos, hostesque publicos, & infideles capere, illorumque bona, & persona efficiantur capientium.
- 15 Bona capta, & sic etiam persona in aliena iurisdictione, & territorio non videntur effici capientium, & sic limitatur regula, quod bona in bello capta efficiuntur capitium, quia territorium dat securitatem, quod demum improbat.
- 16 Territorium confederatorum cum inimicis iudicatur, ut territoria inimicorum, nisi esset aequaliter confederatus.
- 17 Opinio cõtra Soccin. defenditur tanquam verior, ut nulla habita distinctione territorij, aut iurisdictionis bona, & persona hostium fiant capientium, quia hoc est de iure gentium, & non consideratur ratio iurisdictionis, sed libera facultatis.
- 18 Dominus territorij potest prohibere ingressum, & resistere, sed hoc nihil ad capturam bonorum, & hostium; quia illa non sunt Domini territorij, sed iure gentium sunt capientium.
- 19 Veneti tenent usurpatam proprietatem maris Adriatici, secundum vnã opinionem, & secundum aliam, quod habeant ex consuetudine cum certa Domini scientia, ex qua videtur Dominum concessisse.
- 20 Consuetudo à lege improbata comprahendit etiam immemorabilem, nisi adfit Domini scientia, ad quem spectat concessio, quia ex hoc illa præsumitur.
- 21 Lex quando resistit prescriptioni, aut consuetudini, tunc quod est concessibile, non est præscriptibile.
- 22 Priuilegium allegari debet, & probari postea potest per possessionem immemorabilem, ubi decisio Angel. ipsiusque Consilium valde commendatur, loquentis in proprio Gulsu Venetorum, & dicitur esse communiter sequuta.
- 23 Veneti possunt prohibere navigationem in eorum Gulsu, donec fuerint in possessione.
- 24 Veneti possessionem marium prætendunt, ex prætensa concessione Imperatorum.
- 25 Reges Hispania non recognoscunt Imperatorem, sed sunt absoluti Domini neminem recognoscentes.
- 26 Imperator quomodo sit Dominus omnium.
- 27 Mare est omnibus commune naturali iure.
- 28 Maris respectu tria considerantur proprietates. vsus, iurisdictione, seu protectio: primum est in nullius bonis, secundum omnium commune, & tertium est Populi Romani, se ù Imperatoris.
- 29 Aedificare in mari licet, dummodo vsus publicus non impediatur.
- 30 Ciuitas Venetiã in mari edificata dicitur libera quoad dominium, non autem quoad iurisdictionem Imperij.
- 31 Insula in mari edificata erunt de iurisdictione Prouincia propinquois per centum miliaria, vel si in mari alto erunt de iurisdictione Imperatoris.
- 32 Iurisdictione in istis Insulis non potest exerceri, nisi ab Imperatore, vel eius concessionario, aliàs incideretur in crimine læsæ maiestatis, secundum iura ciuilia.
- 33 Occupantes Insulas de iure gentium faciunt sibi Regem, quod procedit in illis, qui nec iure Romano, nec iure communi utuntur.
- 34 Veneti sunt de Populo Romano, sed exemptionem habent ex priuilegio Imperatorum; aliàs nullo modo iurisdictionem exercere possent.
- 35 Decisio Alberic. affirmantis vidisse ipsam priuilegium aurea bulla bullatum, intantum quod Bart & Bald. dixerunt posse Imperatorem ex causa reuocare priuilegium, & reducere in seruitutem nu. 36.
- 37 Duces Venetiarum secundum Bald & alios non sunt proprie Duces, sed habent potius quãdam præminentiam dignitatis, quãdam dominium.
- 38 Concessiones Imperatorum intelliguntur omnes respectu iuris, quod habent.
- 39 Proprietas riparum, & si sint Domini fundorum, quibus illa adherent, non per hoc tollitur illarum vsus nauigantibus, cum sit ille de iure gentium.
- 40 Concessiones ab Imperatore, vel à Papa factæ in derogatione iuris alterius, intelliguntur quando ex eis non infertur magnum præiudicium.
- 41 Decis. Luc. de Penn. in l. vsus aqua C. de aqua duct. commendatur, tanquam decedens proprium casum.
- 42 Littora, & maria adiacentia terris particularibus sunt de iurisdictione illarum, seu illorum, qui ibi præsunt.
- 43 Rex ubicumque irruit in hostes, ibi est territorium suum.
- 44 Conductores nauium, equorum, & aliorum amissorum in bello, an teneantur ad restitutionem damnorum, & communis est non teneri, quando voluntariè Domini locauerunt, aliàs si contra voluntatem debet damnum refici à mandante.
- 45 Rex non tenetur ad solutionem talearum militum in bello captorum, quando voluntariè accesserunt; secus si necessariò, & vocati, dummodo culpa illis imputari non possit.
- 46 Decisio Pellegrin. subditi Venetorum adnotatur.

A R G V M E N T V M.

Triremes, & nauigia non possunt sine expressa Principis licentia in cursu destinari. Bona, & personæ infidelium sunt capientium. Bellum cum Infidelibus semper indictum, & propterea sunt omnia capientium, siue in bello, siue extra bellum. Hostes ipsorumque bona capi possunt vbicumque, & quomodocumque, etiam in territorio alieno, quia captura est de iure gentium. Veneti quomodo Domini maris Adriatici, suntque liberi, & exempti ex priuilegijs Imperatorum. Ciuitatis in mari edificatæ, cuius erit iurisdictio. Concessionem omnes intelliguntur iuris, quod concedens habet, & numquam in praiudicium iuris alterius. Tales militum in bello captorum, quando à Rege soluuntur.

Diximus, quod Proreges deputant Commissarios dictos de *campagna* ad purgandam Prouinciã malis hominibus; sic etiam tenetur purgare maria Prouincijs adiacentia ab incursu piratarum, & prædonum, vt libera sit voicuique, & secuta nauigatio, & ab illis Prouincijs non damnificentur, dicit *Luc. de Penn. in l. unica* per illum *textum C. de clas. libr. 11.* Ob quod concedere solent licentijs armandi vascella, quæ maria discurrant, & pariter mandant, vt Regiæ triremes aptentur, & in cursum vadant contra Turcas, & christianiæ fidei inimicos, illosque capiant captiuos, & seruos faciant, vna cum omnibus ipsorum bonis, de quo in *dicta lege unica, vbi communiter Scribent. C. de class. libr. 11.* Et sine licentia Proregis hoc esset prohibitum, cum hoc solum ad Principem spectat, de quo etiam in *lege unica C. vt arm. vs. ins. princ. interd. sit. lib. vndecimo,* & super hoc sunt editæ particulares *Pragmatica.*

Dixi, quod capiuntur personæ infidelium, suntque capientium vna cum ipsorum bonis, quia hostes sunt, & contra eos est indictum perpetuum bellum, iuxta dispositionem *text. in l. hostes ff. de capt. & postlimin. reuers. ibi, hostes sunt quibus bellum publicè Populus Romanus decreuit, vel ipsi Populo Romano,* & ibi *in fine, ab hostibus autem captis, puta à Germanis, seu Parthis, & seruus est hostium, & postliminio statum recuperat pristinum, & in l. hostes ff. de verbor. significat. ibi, hostes ij sunt, qui nobis, aut quibus nos publicè bellum decreuimus;* & quia contra Turcas, tanquam hostes est indictum publicum bellum, secundum *Bartol. in d. l. hostes ff. de capt. & postlimin. reuers. in l. christianos C. de pag. Innocent. & Scribent. in*

*cap. quod super de vot. propterea efficiuntur capientium, & sic pariter res eorum ad text. in l. naturalem §. final. ff. de acquirend. rerum dominio, ibi, item ea, quæ ex hostibus capiunt, iure gentium statim capientis fiunt in l. transfuga eodẽ titulo. ibi, & quæ res hostiles apud nos sunt, non publicæ, sed occupantium fiunt in §. item ea institut. de rerum diuis. ibi: item ea, quæ ex hostibus capimus, iure gentium statim nostra sunt; & bene dicit, iure gentium, quia bella sunt de iure gentium, ad text. in l. ex hoc iure ff. de iustit. & iur. Ex quo Doctor. communiter tradiderunt, & firmauerunt, bona, & res hostium effici capientium, de quo per *Bartol. in d. l. hostes, Salycet. in l. ab hostibus C. eodem titulo, & hæc est communis secundum Felyn. in cap. excommunicamus num. 3. de heretic. & punctus est, quod sit indictum bellum secundum *Bartol. vbi supra num. 14.* Nam ex hoc efficiuntur hostes, & vbicumque capi postea possunt, licet non in acie belli *text.* est elegans, qui hoc decidit in *l. in bello §. item in pace ff. de capt. & postlimin. reuers. ibi, item in pace, qui perueniunt ad alteros, si bellum subito exarsisset, eorum serui efficiuntur, apud quos iam suo facto deprabendantur. glos. ibi in verb. exarsisset, id est inceptum esset, & in verb. suo facto, quia ierunt: vnde ex indictione belli hostes efficiuntur, & consequenter possunt vbicumque capi, & serui erunt capientium. Nam diffidatio est initium belli dicit *Bald. in authent. item nulla communitas C. de Episc. & cler. & cum bellum sit publicè iudicium cum infidelibus, intelligitur ipso iure omnes diffidati, & tanquam hostes ipsi, eorumque bona effici capientium, Bald. not. per illum text. in auth. nauigia C. de furt. vbi est de hoc casus, nam *text.* prohibens nauigia, quæ naufragium patiuntur, nullo modo inquietari, tam respectu personarum, quam bonorum dicit *in fin. nisi talia fuerint nauigia, quæ pyratiam exercent prauitatẽ, aut sint nobis, aut christiano nomini inimica; & sic sufficit esse hostes, quales vt diximus, verè sunt illi, contra quos publicè bellum est indictum, ibiq. post Salycet. Aret. notat, quod infideles videtur esse hostes publici, & diffidati: itaque possunt impunè capi ipsi, & res eorum, idemque; ibi *Paul. de Castr. & licet non capiatur in bello, seu in acie belli: tamen quia bellum est indictum, & publicè sunt tanquam hostes diffidati, dicuntur capi in bello, quia bellum vndiq. cum ipsis est. Hinc iura, quæ disponunt capta in bello fieri occupantium: exponantur, siue in bello, siue propter bellum: nam semper in bello capta esse dicentur, glos. in l. si quid in bello ff. de capt. & postlimin. reuers. in verb.******

in bello, dicit enim *ibi text.* si quid in bello captum est, in prada est, dicit *ibi glos.* scilicet propter bellum, *text.* ad hoc elegans in l. 1. *vers. in bello ff. de incend. ruin. naufrag. quem glos.* prædicta nō allegat, dicit enim *ibi text.* Quemadmodum solemus dicere in bello amissum, quod propter causam belli amittitur, secundum quæ intelliguntur iura, & tradita per Doctores, ut in bello capta efficiantur capientium, de quo in l. 1. *ff. de acquir. vend. possession. per Civilis.* & in cap. sicut de iureiurand. per Canonistas. Hinc in l. 2. *G. de commerc. & mercat.* dicit *ibi text.* non solum barbaris aurum minimè prabeatur, sed etiam si apud hostes inuentum fuerit, subtili auferatur ingenio, *ubi glos.* dicit, quod bonus est dolus, & reddit rationem; quia erant: hi hostes Populi Romani, ita quod hostilitas est in consideratione causata ex iusto bello, ob quod *Bald.* *ibi* tradidit, quod licitum est ab hostibus prædari, & furari, & sic firmant per illum *textum:* unde allucinantur aliqui, qui voluerunt oportere bona, & personas capi in ipsa belli acie, & secundum prædicta nullius est decisum, & sic prædicatum; de quo etiam per *Grammat.* in *decis.* 71. Immo intantum hæc sunt vera, & notoria, ut non solum hostes, ipsorumquæ bona capi liceat: verum etiam adiuanter, atque subditos, secundum doctrinam *Innos.* in cap. olim causam de restitut. *Spoiliat. num.* 22. *9. colum. final.* & licet dicat *ibi,* alij dicunt hoc in bello, &c. Tamen primum dictum est, quod ipse tenet, & sic intelligit illum *Ioan. Fab.* qui sui autoritate hoc idem tradit in d. 5. *item de rerum diuis.* quod latius suadat *Loffred.* qui *Ioan. Fabr.* non allegat in *conf.* 45. eandemquæ opinionem contra subditos, & auxiliantes firmat *Bald.* in l. 2. *num.* 76. *G. de seruitut. & aqu. quem* sequitur *Iacob.* in *verb. de adbarent. & confeder.* *Alexand.* cumulat in *addit. ad Bartol.* in d. l. quod in bello in *liter. C.* late in *meo conf.* 93. 1. *volum.*

secundum quæ fuit iudicatum in facto ludæorum vasallorum Solimani, qui naufragium fecerunt in maritimis Ciuitatis Hostuni, & vltimo loco in causa personarum, & bonorum Turcarum, qui vi ventorum applicuerunt in portu Brundusij, & in alijs quampluribus casibus, semper est hoc indubitate prædicatum.

Qua conclusione indubitata existente, & communi, & decisa per casus *iurium,* & sic indifferenter prædicata; videamus quomodo procedat id, quod alias prætentum fuit per Venetos, ut naues Turcarum, seu ipsorum personarum, & bona capta à nostris triremibus in Gulsu, quem dicunt esse ipsorum, seu in

mari Adriatico, ubi eandem habent prætensionem, quod inquam illa non efficiantur capientium, tanquam capta in alieno territorio, & in aliena iurisdictione, & tenuit *Bart. Soc.* in d. l. 1. *ff. de acquir. possess.* dicens sic limitari regulam, quod in bello capta fiant capientium, quia territorium dat securitatem, auctor. *Angel.* in sua *quæst. incip. renouata guerra,* quem simpliciter *ibi* sequitur *Rip. & Crot.* ubi *Alsiat.* limitat, nisi is, cuius est territorium esset confederatus cum hostibus, quod sublimitat, quando æqualiter esset confederatus cum hostibus: ita quod sic prohibet inimicos ex vna parte, sicut ex alia, ut in illius territorio nullo modo pugnet, & utriusque parti se medium præstat.

Contrariam sententiam tenuit *Io. de Riari* *Florët.* quem refert, & sequitur *Hormanet.* *Det.* in *repet. eiusdem legis nu.* 21. *vers. quinta declaratio,* auctoritate *iurium* prædictorum, quæ indifferenter ex indictione belli, ex diffidatione, & ex vi perpetuæ hostilitatis, generaliter permittit capturam iure gentium, quæ dat liberam facultatem vbiusque, & non restringitur territorio, & contra *Soc.* tenuit *ibid.* *Soc.* *lan.* & *Bolog.* qui etsi tenuerint illam opinionem, quod id, quod dicitur personarum, & bona fieri capientium, intelligatur in bello: tamen in hoc vel malè dicitur ex præallegatis, vel intelligatur, ut supra id est propter bellum, seu quando non erat publice bellum indictum; sed tandem ipsi reprobant *Socin.* in casu, de quo loquitur circa distinctionem territorij, & *Bolog.* benè confutat omnia ipsius argumenta, qui legi poterit, quorum opinionem & nos sequimur, quæ est decisa per casus *iurium;* dicit enim *text.* in l. 1. *§. 1. ff. de acquir. rer. domin.* quod de iure gentium capientium sunt animalia, quæ terra, mari, cæloque capiuntur: subsequitur *text.* in l. 3. *ibi, nec interest, quod ad feras, bestias, & volucres vtrum in suo fundo quisque capiatur, an in alieno,* *ubi glos.* in *verb. alieno,* dicit: nō utroque casu efficiuntur capientium, quod videtur decidere articulum, & hoc est ex ratione, quia est de iure gentium, & consistit in libera facultate, & nō ratione iurisdictionis, & lex præstat capienti dominium eius, & non erat, nec est Domini territorij: itaque respectu capturæ, & acquisitionis dominij, nihil ad Dominum territorij, qui potest prohibere intrare in eius territorium, ut dicit *text.* in eadem l. 3. in *§. pland.* & potest resistere ne intret secundum *glos.* *ibi;* sed hoc nihil ad acquisitionem bonorum, & capturam inimicorum, & hostium, si intraverit, quia illa nō sunt Domini territorij; sed de iure gentium sunt capientium: & propterea *glos.* *ibi* in *verb.*

prohibere in fin. querit: an si intraverit cōtra prohibitionem, & capiat; efficiātur ne capta capientium, & se remittit ad dicta in lege diuisi ff. de seruitut. rustic. pradior. ubi text. dicit: non est rationabile notentibus Domini vos in alienis agris aucupari, dicit ibi glos. idem in venatione; sed si hoc non obstante aucupauerit, venatusue fuerit, erit capientium per text. in §. fera institut. de rerum diuisi, qui text. cum §. sequ. dicit idem quod text. in d. l. 3. & §. 5. & licet glos. in §. plane institut. ubi supra dixerit non fieri capientium, quando adest prohibitio, qua allegat text. in l. si fundum, & in l. certam C. de rei vendic. Tamen iura illa nihil faciunt loquuntur enim respectu fructuū fundi alieni, qui sunt de dominio Domini fundi, quod nullam habet difficultatem, & non potest applicari ad personas, & bona hostium, quæ nō sunt fructus, nec de dominio Domini territorij, & propterea Flor. in d. l. diuisi, dicit saluando glos. in d. §. plane, vt habeat locum, quando fructus fundi consistebant in venatione, quem allegat, & sequitur Angel. Arctim. in d. §. fera, glos. verò in l. diuisi, quando non erant, fructus territorij, sed Bald. in d. §. fera, institut. de rerum diuisione, dicit tenendam esse glos. in d. l. diuisi, quodque leges allegatæ per glos. in d. §. fera non faciunt ad questionem, qui videatur, nam legatè loquitur, & declarat serminos. Quam opinionem tenuit Bartol. in l. i. §. omnia ff. de acquir. rerum dominio, qui dicit opinionem glos. in l. diuisi esse veram, quam sequitur Dyn. & secundum eam refert, dicitum Angel. in d. l. diuisi, & opinio prædicta glos. est communiter approbata, vt refert, & sequitur Iacob. in tractat. de feud. in verb. & cum venationibus nu. 4. qui dicit hanc esse communem.

Sed hoc expressè decidunt iura allegata, & bene allegat glos. in l. diuisi, text. institut. de rer. diuisi, in §. fera, qui legendus est cum §. sequ. & per eadem etiam verba loquitur text. in d. l. 3. cum legibus sequentibus. de acquir. rer. domini.

Dicunt enim, quod licet aucupari, atque venari in territorio alieno, & quod capitur sit occupantis: verum à Domino potest prohiberi, ne ingrediatur; & sic potest prohiberi ingressus, non aucupatio, aut venatio, quæ est de iure gentium, ubi Gloss. in verbo prohiberi, dicit: licet principaliter prohiberi non possit aucupari, quod nullius sit; tamen per consequentiam, cum prohibet scilicet intrare, prohibetur, & capere: quia si non intrat, capere non potest. Hinc text. postquã dixit, quod potest prohiberi tantum ingres-

sus, subsequitur immediatè: quicquid autem eorum caperimus, eo usque nostrum esse intelligitur, donec nostra custodia euersetur; ergo cum verumque calum proposuerat, aucupationis, & venationis, tam in fundo proprio, quàm alieno, & dixerit esse capientium, & etiã proposuerit posse prohiberi ingressum in alieno fundo, & demum in fine respondendo captaræ, dicit: quod quicquid capitur, erit capientium, donec custodierint: ergo in omnem casum, siue fuerit facta prohibitio, siue non fuerit facta, & hoc cum ratione: nam si esse fundum alienum, non deseruit ad ius capturæ, quia id, quod capitur, non est de dominio territorij, & propterea iura dicunt, quod etiam in fundo alieno possum capere, ergo iustè nihil facit respectu huius prohibitio ingressus: nam aliud est posse prohibere ingressum mei territorij, & aliud est prohibere capturã eius, quod non est de territorio, nec in dominio Domini illius, sed commune de iure gentium infacultate capiendi, quod in indiuiduo dicit text. in l. iniuriarum §. si quem tamen ff. de iniur. vt aliud sit prohibere ingressum agru alieni, & aliud sit prohibere piscationem, aut aucupationem: vnde quod sint Veneti Domini Galsi, quod possint prohibere ingressum, quod possint resistere, quod detur illis interdictum, vt possideris, si prohibeantur ius suum exercere secundum dispositionem text. in l. sane ff. de iniur. Tamen omnia hæc deseruient respectu licet prohibitionis, licet resistentiæ, & si ingrediendo caperetur, quod est ipsorum, sed quid hoc ad hostes, ipsorumque bona, quæ non sunt de ipsorum territorio, nec in ipsorum bonis, fructu, aut dominio, sed in capientium libera facultate de iure gentium; & idèò quando quis intrauit contra prohibitionem, lex non dicit, quod capta restituantur; sed quod potest agere Dominus territorij actione iniuriarum glos. in d. l. diuisi, text. in d. l. iniuriarum §. si quis.

Sed si est verum, quod dicit Luc. de Penit. vt est verissimum in d. l. unica C. de classis. 19 lib. 11. Quod Veneti hanc præsentiam proprietatem maris Adriatici vsurparunt, vt vsurpatum dicit text. expressè præsumi debere in allegata l. iniuriarum §. si quem tamen, vers. & quidem, cuius infra scripta sunt verba.

Et quidem sapissimè rescriptum est non posse quem piscari prohiberi, sed nec aucupari, nisi quod ingredi quis agrum alienum prohiberi potest, vsurpatum tamen, & hoc est, tamen si nullo iure quis prohiberi possit antea ad eas, vel pratorum meum piscari: quæ

176 si quis prohibeatur, adhuc iniuriarum agi
 potest, ubi *glos. in verb. usurpatum*, dicit id est
 consuetudine obtentum, sed tenetur iniu-
 riarum, quia nulla est consuetudo, & pro-
 pterea et si sit usurpatum, dicit *glos. ibi in*
verb. agi potest, quod poterit agi actione in-
 iuriarum: si igitur erit usurpatum, deficit
 factu territorij alieni, & consequenter qua-
 estio non habet disputationem; sed si admit-
 timus ipsos habere hoc ex consuetudine, ex
 certa Domini scientia, ut dixit eadem *glos.*
ibi, nisi consuetudo ex certa scientia indu-
ta sit; nam tunc videtur Dominum scien-
 tem, & patientem, ad quem spectabat con-
 cessisse, ut in specie post *Ioan. de Plat. respo-*
ndu Venetorum dixit *Aretinus in S. flumina*
 20 *instit. de rer. diuis.* Nam quotiescumque lex
 improbat etiam consuetudinem, tunc quan-
 tumcumque allegetur immemorabilis, non
 deseruit, nisi data scientia, & patientia Do-
 mini, ad quem spectat concessio, quia ex hoc
 oritur præsumpta concessio, *Abb. post Busr.*
 & latius *Felyn. in cap. accedentes de prescrip.*
 21 quia dum lex resistit præscriptioni, & con-
 suetudini, ut in casu de quo agitur, tunc quod
 est concessibile, non est præscriptibile, nec
 consuetudo etiam immemorabilis, quicquid
 proficit, si lex dicit esse usurpationem, ut
 per *Felyn. ubi supra*, licet *Angel. in d. l. sane*
 22 *ff. de iniur. & melius in cons. 289. alias 290.*
 tenuerit nullo modo, nec præscriptione im-
 memorabili, nec consuetudine aliqua posse
 acquiri, nisi privilegio vero, vel præsumpto,
 quod allegari debet, & illud probari per pos-
 sessionem immemorabilem, qui loquitur in
 specie in Gulfo Venetorum, & est commu-
 niter sequutus, ut per *Cæpoll. in tractat. de*
seruitut. in tit. de mari num. 7. Anan. in cap.
2. de Cleric. Venat. Benuent. Strach. de Mer-
cat. in tit. de nauig. num. 8. & sic multi, qui di-
 cunt Venetos præscripsisse Gulfum per tem-
 pus immemorabile, vel per immemorabi-
 lem consuetudinem, & principaliter se fun-
 dant in decisione *Angel. ubi supra*, oportet
 intelligi, secundum decisionem quam alle-
 gant, videlicet quando allegant titulum, vel
 secundo saltem intelligendi erunt in consue-
 tudine ex certa scientia, & patientia Domi-
 ni, qui potuit concedere, ex qua arguitur ti-
 tulus, & sic videtur re incidere in idem, quod
Angelus tenuit, qui omnino legatur, maxi-
 me in allegato consilio; nam eleganter lo-
 quitur, & licet *glos. in d. l. sane* videatur te-
 nere, quod possit acquiri proprietatem maris,
 vel concessione, vel consuetudine, tamen
 improbat eam *Angel. & eadem glos. in l. dili-*
genter C. de aquaduct. lib. 11. tenuit contra-
 rium, quæ tamen possunt concordari, ut su-

pra, quando cum scientia, vel sine scientia
 Domini, & videatur omnino *Luc. de Pen. in*
l. usum aque C. de aquaduct. lib. 11. col. 3. ubi
 intelligit illam *glos. cõiunctiuè*, videlicet re-
 quirere privilegium consuetudine comproba-
 tum, ut *ibi per eum*.

Cum igitur hæc scientia, & patientia re-
 quista non adsit respectu nostri Regis, ut
 necesse erat, si mare est omnibus commune
 de iure gentium: immò est notoria contra-
 ria possessio, seu quasi usus istius maris, &
 omnium marium Regiarum triremium, quæ
 per omnes partes nauigant, præliantur, &
 23 prædas faciunt, ut in dies videmus; & *Ang-*
elus in specie in allegato consilio dicit, quod
 Veneti prohibere possunt nauigationem,
 in eorum Gulfo, donec in possessione sunt.
 At *Cæpoll. ubi supra*, dum tractat de impo-
 sitione gabellarum in prædicto Gulfo, dixit,
 quatenus adsit consuetudo probata; igitur
 possessione deficiente respectu nostrarum
 triremium, deficit factum, & questio eua-
 nescit.

Vterius *Angelus* in loco allegato, *Cæpoll.*
 & alij dicunt proprietatem maris acquiri
 posse concessione Cæsarea, seu Imperato-
 24 ris; & licet non appareat, & sufficiat pro-
 bare, & allegare possessionem immemora-
 bilem; & hoc modo Venetos posse posside-
 re, & illorum possessionem defendere, sed si
 25 hoc respectu nostri Regis non deseruit, qui
 est Rex absolutus, & non recognoscit impe-
 rium, cum Reges Hispaniæ Regna ab hostiũ
 faucibus eruerint vi armorum, & propria
 virtute, secundum *glos. notabil. in Canon.*
Adrianus lo secundo in vers. per singulas in
sine 63. distinct. ubi Turrecremat. quem al-
legat, & sequitur Iason. in l. cunctos populos
num. 11. C. de summ. Trinit. & fid. catholic.
 post *Alberic ibidem*, & hanc rationem red-
 dit *Oldrad. in suo cons. 69. num. 9. Abb. in*
cap. per venerabilem num. 8. qui filij sint le-
gitimi, idem dicit *Bald. in l. ex hoc iure num.*
9. ff. de iustit. & iur. & licet tacis sit dispu-
 26 tata questio illa. An Imperatori omnia
 subsint, ut latissime per *Felyn. in cap. cum*
non liceat de prescrip. Reittaur. Castald. in
tract. de Imperat. quest. 52. & 53. Tamen est
 de consuetudine contrarium, ut dicit *Bald.*
in cap. 1. de pac. iur. firm. & de facto videmus
 contrarium secundum *glos. Cyn. Petr. de Bel-*
lap. & alios in d. l. cunctos populos, Bart. in l.
omnibus ff. ad trebel. & dicit vnum verbũ sa-
 tis notabile *Bald. in cap. 1. de pac. iura. firm.*
 quod potest esse vera conclusio, quod sit Domi-
 nus in vniuerso, sed non omnium, & propterea
 dicit, quod aliud est dicere vniuersale, & aliud
 integrum: verum prædicta nullam habent
 H h 4 dispu-

disputationem in possessis per Ecclesiam, & donatis illi per Constantinum, *Bart.* eleganter in *d. l. omnibus*, quæ cum contulerit Regnum in Imperatores Germanos, non illis se subiecit, & alia, quæ discurrunt latius prædictus *Restaur. Castald. ubi supra q. 52. num. 8.* qui sic concludit ad limitationem opinionis, quod Imperator sit Dominus totius orbis, & propter hoc infert in *q. 53. num. 18.* quod cum Rex noster Regnum Sicilia sequestravit feudum ab Ecclesia, quod nullo modo subest imperio.

Ex quibus inferitur, quod cum Veneti privilegium habere prætendant ab Imperatore, cui Rex noster nullo modo subest, nec illum recognoscit, sequitur quod concessio prætensa nullam potuit præbere titulum, nec ex ea ius aliquod acquirere Veneti adversus nostrum Regem, dum ex concessione Cæsarea vult illi prohiberi usus maris, quod de iure gentium est omnibus commune naturalium iure ad *text. in l. 2. ff. de rer. diuis. in §. & quidem instit. cod. tit. &* sicut prohibere non potuisset Imperator, pariter nec ipsi, qui in illius privilegio se fundant, cum non plus iuris, &c. Immo ex hoc derogatur titulus infectus, & consequenter per tempus quantumcumque memorabile, ut supra in alia materia latius diximus, nulla potest præcedi præscriptio.

Sed ulterius, & fortius quæso advertatur *iura, glos. & Doctor.* dicunt, quod tria 28 considerantur respectu maris, proprietas, usus, iurisdictio, seu protectio; proprietas est in nullius bonis, usus est omnium communis, iurisdictio Populi Romani, seu Imperatoris, *glos. notab. in l. littora ff. ne quid in loc. publ. &* id voluit dicere *glos. in eadem l. 2. de rer. diuis.* quod ibi eleganter declarauit 29 *Alberti.* post *Bald.* Hinc etiam liceat in mari edificare, ad *text. in l. riparum in fin. & l. sequi ff. de rer. diuis. in l. 1. §. quod si quis in mari ff. de oper. nou. nunc.* Hoc tamen procedit, dummodo usus publicus non impediatur, *l. in littore ff. ne quid in loc. publ. glos. notab. in d. §. quod si quis in mari in vers. nullo iure,* & sic procedit *text. in l. 1. §. in mari ff. de flumin. ibi, si in mari aliquid fiat, Labeo ait competere tale interdictum, ne quid in mari littoreus fiat, quo portus, statio, iterus, & navigatio deterior fiat;* ex quo *Bald. in eodem §.* 30 *quod si quis in mari,* infert ad calum, dicendo, quod etiam Ciuitas Venetiarum, quia edificata in mari, dicatur libera, hoc intelligitur quoad dominium, non autem quo ad iurisdictionem Imperij; quæ decisio est pun- 31 ctualis, & indubitata, quia Insulæ in mari edificatae, vel erunt de iurisdictione Provin-

ciae propinquois per centum miliaria, vel si in mari alio, erunt de iurisdictione Imperij, *Bart.* communiter sequutus in *tractat. de Insul. circa princip. Angel. & Paul. de Casstr. in l. insula Italia ff. de iudic. qui loquuntur de Insulis Corsicæ, & Sardinie, intantum* 32 *quod dixit Bart.* quod si exerceretur iurisdictio in istis Insulis, absque iussu Imperatoris, incurreretur in crimen legis Iulie maiestatis secundum iura ciuilia; secundum verò ius gentium, quæ Insulas occuparent, facerent sibi Regem ex *regul. text. in l. in hoc iure ff. de instit. &* iur. quod dicit ipse obseruandum esse inter illas gentes, quæ nec iure Romano, nec alio iure communi veniunt; & ideò idem *Bart. in d. l. hostes de capt.* 33 *& postlim. reuers.* dixit, Venetos esse de Populo Romano, sed exemptionem prætere vigore privilegiorum Imperatorum; alias nullo modo iurisdictionem exercere possent; & hæc est veritas infallibilis, rationibus, de quibus supra, quod firmavit etiam 34 *Bald. in cap. sicut de iuriurand. Alber. in d. l. cunctos populos, de summ. Trinit. &* *fid. cathol. qui affirmat ipsum vidisse privilegium antea bullatum, Restaur. Castald. latius in d. tract. de imperat. q. 54. qui alios enumerat, &* ratio illa, quod est Ciuitas fundata in mari, ut demonstratum est, nihil facit quoad iurisdictionem, & propterea opus fuit privilegio, & sic intelligenda est decisio *Bald. in rubr. ff. de rer. diuis. &* *Scribent. qui in ea se fundant, alias esset sibi ipsi conerarius, &* si rectè ponderentur verba *Bald.* non firmat aliquid, sed dixit, quod hac ratione, quia fundati in mari prætendant Veneti exemptionem, sed *alibi* firmavit, ut diximus, quod habent vigore privilegij, & *Aluar. in cap. 1. quis dicatur Dux,* pariter non firmat, sed 36 loquitur modo quo supra. Intantum, quod idem *Bart. & Bald. ubi supra* dixerunt posse Imperatorem reuocare privilegium, & reducere in seruitutem. Hinc videns quæstionem dubiam, & rationes stringere *Iasim. d. l. 1. §. videamus de oper. nou. nunc.* residet in hac opinione, quod sunt exempti vigore privilegij Cæsarei.

Nec dicuntur propriè Domini isti *Duce,* dixit notanter *Bald. in l. decernimus C. de sacrosanct. eccles.* Sed habent Consilium populi, & maiorum, & habent quandam præminentiam dignitatis potius, quam dominium, quem allegat, & sequitur *Aluar. ubi supra, &* *Iacob. de S. Georg. in tract. de feud. in princ. vers. quoniam in primis.*

Infero ex prædictis plura: Primum, quod edificatio in mari eatenus est permessa, quatenus usus publicus non impeditur. Secundum,

dam, quod vsus maris est publicus de iure gentium, omnibus est permissus, prohiberi non potest, & quælibet consuetudo contra-ria videtur vsurpatio. Tertium, quod Imperator in mari proprium quod habet, est iurisdictionio; & sic iura dicentia, quod Imperator potest concedere proprietatem maris
38 intelligitur respectu iuris, quod habet ad
*text. in l. qui tabernas ff. de contrab. empt. ubi est casus, ubi, qui tabernas, argentarias, vel cæteras, quæ in solo publico sunt vendidit, nã solum, sed ius vendidit, cum ista taberna publica sint, quarum vsus ad priuatos pertinet, ex quo notanter ad casum dicit Bald. in si monumenta C. de legat. Quod si Rex Vogherris, vel Rex Francorum legaret quandam Civitatem, in qua haberet iurisdictionem limitatam, puta bassam, illam solum donare videtur, quia præsertim in Principe semper intelligitur clausula salvo iure alieno, & Bald. in cap. 1. de Capis, qui cur. vend. Dicit semper intelligi concedentem concedere ius, quod habet. Congerit multa Afflict. in d. dicit, 34. Io. de Platideclarat latius in l. si mal. C. de locat. prador. cum l. 2. col. post. Bart. ubi bona Additio Alex. Doctor. cum iurisdictione, & hæc sunt regulæ sumptæ ex text. in l. prima. S. iurisdictione. C. si quis a Principe ff. in quid. in ius. public. ut omnes concessionis factæ intelligantur sine iniuria alterius, & sine tertij præiudicio. Ex quibus quarto inferitur, quod etiam Imperator proprietatem maris haberet, & non tantum iurisdictionem, quod eum hæc sit à iure declarata citra vsus communem gentium, quod inquam dum hanc proprietatem concederet, non intelligeretur in derogationem vsus publici, sicut dicitur
39 mus, quod datur proprietas Riparum Dominis fundorum; quibus illæ adherent, sed non per hoc tollitur illarum vsus, qui est communis de iure gentium nauigantibus ad
40 *textum in l. riparum ff. de rer. diuis. S. riparum in l. in l. ius. cod. tit.* Hinc Angel. in d. S. si quis a Principe, tradidit, quod concessio facta ab Imperatore, vel Papa in derogationem iurium alterius, intelligitur alio non dicto, quando per derogationem non inferitur magnum præiudicium, sed propius ad casum, quod concessionis similes intelligantur dempto vsu, qui de iure communi, & gentium
41 competit; est decisio individualis Luc. de Penn. in l. vsus aqua C. de aquaduct. libr. 11. num. 4. vers. secundo quæro, ubi latissime, quem allegat, & secundum hanc decisionem refert decisum D. Preec. in 46. auctoritate Baron. circa vsus vasallorum in territorio demaniali Baronum, quibus à Regibus Castra, & Terræ, cum omnibus territorijs, flu-*

minibus, aquis, aquarumque decursibus sunt concessa, seu concessa. Ex his omnibus inferitur, quod cum omnia hæc intelligantur citra præiudicium iurium tertij, & quod Imperator intelligitur concedere ius, quod habet, & eo modo, quo habet: maximè quando alias tertio ius tolleretur, quod inquam data pro vera præsumpta concessione; erit tamen iuris residentis pœnes Cæsarem, & non alterius, quod lex abhorret, & nullo modo præsumit.

Ex quo fit, quod data prætenfa proprietate Gulfi, seu maris Adriatici, illa intelligatur, prout ius intelligit civili modo, iuxta tract. in l. si cui ff. de seruitur. citra alterius iniuriam, & sic dempto vsu competenti de iure gentium Regi nostro ab imperio pœnitus liberus, & exempto, & nunquam illi subiecto; & sicut Imperator non potest concedere ius Regis, nec illi derogare, quia iurisdictione omnibus carebat, sic dicendum est minimè concessisse, quod alienum erat, quod si etiam in subdico fundatum est procedere, quanto magis in persona pœnitus exempta.

Quamuis clariora erunt, quando triremes inimicorum naues, & prædas faciunt in mari propè Terras, vel Insulas inimicorum, licet prætendantur consistere in eodem mari Adriatico. Nam etiam generaliter mare
42 esset Venetorum, tamen littora, & maria adiacentia Terris particularibus sunt illarum, seu de iurisdictione illarum, qui ibi præsentunt. Bald. in l. si plures C. de condit. insert. Angel. in d. l. sane ff. de iniur. Ioan. de Anagni. in d. cap. 2. de Cleric. Venet. Bortacch. in tractat. de gabell. 1. part. 12. part. volum. tra. Bat.

Non omittam ponderare, quod dixit Alciat. supra relatus in d. l. i. de acquir. poss. Quod si quis prætendit, quod in suo territorio non possit prædari, nec capi inimicos, non se demonstret omnibus partibus medium, & æquale, quod tunc nullo modo est attendendum, quod fiat hoc in alieno territorio, & solemniter verificatum est plenissime, & ego fui Commissarius ex speciali delegatione, quod in istis prætenfis maribus Venetorum indifferenter Turcæ, & Infideles inimici Christiani nominis nostras naues, & quæcumque vascella capiunt, Christianos captiuos faciunt, nec contra illos Veneti, nec minimum quidem verbum proferre præsumunt; sicut è contrario est verificata in memorabilis consuetudo capiendi ex parte nostra, quia sunt hostes diffidati, & cum illis habemus perpetuum bellum; & dum ratione belli indicti capimus, non consideratur terri-

territorium aliquod, quia vt notanter dicit
43 *Bald. supra* in alio proposito citatus: vbi-
cumque est Rex irruens in hostes, ibi est ter-
ritorium, vt per eum in *cap. 1. quibus mod.
feud. amittit.*

Non loquor de quadam noua, & verè ri-
diculosa præensione, quod vbiicumque na-
ues Venetorum Turcis, atque ipsorum bo-
nis onerata reperiantur in quocumque ter-
ritorio, quod ex eo, quia sunt naues Veneto-
rum Turcis locatae pro certa mercede, quod
ex hoc inimici erunt tuti, & securi; & sic na-
ues istae erunt tot Castra, & Terrae in mari;
& poterunt, si velint gentes asportare ini-
micas in numero, & quantitate, qua melius
ipsis videbitur vsq; ad propria litora, ma-
ria, & Ciuitates nostri Regis dicendo: Non
licet vobis nos tangere; demum postea fa-
cere, & patrare insidias omnes, & Ciuitates,
Regnaq; perturbare. Quid enim commu-
ne locatio nauis, simplex nolizatio, & con-
ductio, quae sit indifferenter cum qualibet
specie personarum eum priuilegio quorum-
cumque Principum, & quam potestatem ha-
bent particulares Domini nauium assicura-
di, & dandi saluum conductum omnibus ho-
44 sibus, ex eo quia sunt nationis Venetae. Be-
nè *Doctores* tractauerunt de ammissione il-
larum, & sic equorum in bello; an tenean-
tur conductores ad refectionem damnorum;
ita quod praesupposuerunt certam illorum,
seu illarum ammissionem, de quo per *In-
noc. & Scribens, in cap. sicut de iniur.* &
communis est, quod non teneantur Domini
mercium ad refectionem aliquam, quia vol-
untariè Domini nauium, seu equorum lo-
cauerunt, & nulla est culpa conductoribus
attribuenda, & locatores sciebant pericula,
& incursum inimicorum, & idè qui cautè
negotiantur, soliti sunt facere vel nauium,
vel mercium assicuraciones. Hinc fit que-
stio de Ambasciatoribus captis ab inimicis,
45 & de militibus captis in bello; an Rex te-
neatur soluere tales, de quo per *Innoc. vbi
supra*, & communis distinctio est. An volun-
tariè quis accedit, an verò necessario, &
vocat *Bart. in l. si seruus communis, §. quod
verò ff. de furt. Bald. in cap. 1. an agnat. in
fin. Alber. in l. inter causas, §. non omnia ff.
mandat. ibi in addit. Qui etiam dicit omnia
debere intelligi, quando non potest imputa-
ri culpa aliqua, idemque dixit *Ioan. de Plat,
in l. 1. in fin. C. de re milit. lib. 12. Luc. de Pen.
in l. fin. in fin. C. de nau. non excus. vbi de na-
uibus captis contra voluntatem Dominorum
à Republica, vt teneantur ad damna; quod
nota pro nauibus, quae in dies capiuntur à
Regia Curia, & etiam aliquando à nostra**

Ciuitate, & eum hac distinctione necessita-
tis, & voluntatis decidit Saer. Consil. vt per
D. de Franch. in decis. 146.

Concludo igitur ex prædictis, quod hae
præensione, quod sint naues Venetae iuxta mer-
cede conductae, quod ex hoc hostes habeant
securitatem, est præensio vndequaue va-
nissima, & ex prædicta informatione capta
est hoc amplissimè verificatum per innume-
ros testes fide dignissimos: videlicet quod
perpetuò fuerunt capti hostes, & bona ex
parte nostra: sicut è contra ex parte inimi-
corum indifferenter tam in nauibus Vene-
torum, quam Rauscorum ipsis confederato-
rum, & aliorum quorumcumque, quae noten-
tur: nam in dies poterunt deseruire, & per-
pendant qui Regiam iurisdictionem defen-
dunt, quae fieri conueniunt, & multum inui-
gilare, ne abusus similes introducantur, tam
præiudiciales, tam exemplares; & ex qui-
bus multa scandala, & mala irreparabilia
oriri possent, omniaq; repraesentare Regi
Maestati, illamque consulere de qualitate,
& arduitate casus, & quas consequentias se-
cam trahere potest; & replicare pluries, ac
expectare primam, secundam, & tertiam
iustitiam, iuxta iuris dispositionem, in quod
dixit *glos. nos. in §. si quis autem de manda-
tis Princip.* quod ministri maxime Regi ia-
seruiunt non exequendo, sed replicando, &
consulendo.

Post quae conclusa legi obiter ad alium
propositum *Peregr. maximum Iureconsultum
subditum Venetorum, & Fiscii Aduo-
46 catum Camera Patavina in tract. de iur.
fisc. lib. 1. cap. 1. num. 17. & 18. Quem librum:
dedicauit Serenissimo Duci Venetorum,*
qui tandem dixit maria esse Principum re-
spectiue ad iurisdictionem, & protectionem
vsum verò eorum est publicus, proprietatem
verò eorum in nullius bonis, & demum sub-
dit hae verba.

*Idcirco verum est dicere proprietatem ma-
ris in nullius bonis consistere, sed respectu
iurisdictionis, & protectionis ad Principem
spectare; idè illustrissimi Domini Veneti,
quia Domini sunt, vt supra respectu maris
Adriatici imponere possunt nauigantibus ve-
tigalia &c. Ergo concludit ille Author
marium proprietatem non esse Dominorum
Venetorum, sed tantum iurisdictionem, &
proprietatem, ac vsum publicum ad omnes
de iure gentium competere.*

Sed rursus *nu. 22.* tractans de prohibitio-
ne nauigationis per flumina publica subne-
dit infra scripta.

*Porrò quod Princeps prohibere absolutè
possit nauigationes per flumina publica, pi-
scationes*

scationes in ipsis fluminibus, ac itinerationes per vias publicas, dura videtur hæc propositio, iuri, & usui gentium repugnans, ac legibus, & Constitutionibus ipsarum Caesarum, & Principum contraria, quibus expressè cauetur usum via publicæ, & fluminis publici publicum esse de iure gentium, ac idè interdicti non posse, liberumque esse unicuique per publica flumina navigare, & omnibus ius piscandi commune esse in fluminibus publicis, & portibus, sic tenet. in l. nemo. & in l. ripa-

rum ff. de rer. diuis. in § flumina, & in §. riparum. instit. eodem, quo circa Principum prohibitiones adversus licentiam hanc communem iure, & usu gentium uniuersali probatam, & deinde per leges Principum confirmatam, non videntur iuris auctoritate subnixæ, sed de facto, & contra iura, idè temperanda ex causa, veluti ut prohiberi possint non soluendo vsus legal indictum, vel aliqua alia honesta causa.

DE DELEGATIONIBVS CAVSARVM.

TITVLVS DVODECIMVS.

S V M M A R I V M.

- 1 Delegationes particulares quibus casibus, & in quibus causis fieri debeant.
- 2 Delegatio facta in causis Sedilium iustificatur.
- 3 Sediles liti cedere non possunt, & Rex citra eorum voluntatem potest mandare, ut causa per iuris tramites decidatur.
- 4 Delegationes maxima causa non urgente fieri non debent.
- 5 Appellatio tollitur, dum nomine Regio proceditur.
- 6 Appellatio non datur in causis criminatibus, qua deciduntur in Collaterali Consilio.
- 7 Electio aut iudicium à pluribus faciendum non potest fieri sine interuentu ad minus duarum partium eligere, vel iudicare debentium.
- 8 Bona bannitorum non possunt à quolibet deuari.
- 9 Princeps non debet occupare ministrum in alienis officijs, & illam pluribus curis gravare.
- 10 Capitula Ciuitatis prohibent delegationes.
- 11 Capit. Ciuitatis, in quibus apparet Collaterale Consilium in concernentibus iustitiâ habere omnimodam iurisdictionem, ultra alia ibi adnotata.
- 12 Collaterale Consilium est Tribunal supremum erectum cum certo Regentium numero, cuius Tribunalis Prorex est caput.
- 13 Negotia omnia in Tribunali Collateralis terminantur per maiorem partem votorum.
- 14 Regentes interueniunt in omnibus negotijs, tam tangentibus iustitiâ, gubernatione, & patrimonio, quam statum, & bellum, ceteri verò Collaterales non possunt, nec debent interuenire, nisi in concernentibus bellum, & statum.
- 15 Prorex quando in concernentibus statum non tenetur exequi votum maioris partis, quod non est in concernentibus iustitiâ.
- 16 Regentes in concernentibus iustitiâ habent votum decisuum, qui verò ad gubernium vota consultiua.
- 17 Regentes non sunt Assessores Proregis, sed sunt Ministri de suprema Consilio, ut ceteri omnes aliarum Tribunalium, & Prorex tantum est caput, omnisq; eius iurisdictionis est cum eis communitata.
- 18 Cancellaria plenitudo quanta sit.
- 19 Princeps non debet esse suspectus, nec facilis ad credendum.
- 20 Consiliarij Collaterales sunt pars corporis Principis.
- 21 Excessus præcipuus Principis est, quando maiora negotia suo sensu, vel cum paucis prouidet.
- 22 Leges absque maturo consilio factæ contumibiles.
- 23 Iustitia fieri debet secundum rectam prudentiam administrationem, aliis mortale peccatum committitur.
- 24 Iudices iniuria afficiantur, quando de spectantibus ad eorum officium alij consultantur.
- 25 Prorex nulliter procedit, quando ommissa consilio Iudicium, à quibus Rex statuit illud capere debere alios consulat, & negotia terminat, nec consuetudo in contrarium tenet, & nu. 27. & 28.
- 26 Differentia maxima inter eos, qui habent officium in administrationem, & alios, qui habent in dominium.

A R G V M E N T V M.

Delegationes prohibitz, nisi in certis, & vrgentibus casibus. Delegatio facta in causa sedilium iustificata. In causis criminalibus, quæ in Collaterali Consilio votantur nõ datur appellatio. Collaterale Consilium Tribunal omnium supremũ, & supremam iurisdictionem super omnes tenet. Regentes non sunt Proregis Assessores, sed vnicum est Tribunal, cuius Prorex est caput. Vota Regentium in concernentibus iustitiam sunt decisiva; in cæteris verò consultiua. Prorex nulliter procedit, quando ommissio consilii iudicium, sibi assignatorum cum alijs se consulit.

DELEGANT Proreges causas auferendo eas ab ordinarijs Iudicibus inspecta qualitate causarũ, & personarum: quæ delegationes cum magno temperamento circumspicte fieri debent in causis exemplaribus, in quibus exemplaris debet fieri pronisio ob publicum bonum, & procedi quasi per horas, vt per *Gramm. vot. 28. in fin.* & per *Auend. in d. cap. 19. de exequ. mand. Reg. lib. 1.* & etiã in causis civilibus, quando qualitas causæ hoc exposcit, vel certos deputare Iudices, qui loco ordinariorum procedant: sicut factum, & ordinatum fuit in causis Sedilium, in quibus ordine Regiz, & Catholice Maiestatis Philippi Secundi quinque Iudices fuerunt deputati, qui cum interuentu Fisci patroni causas omnes Sedilium tractare deberent abdicatiuè, & priuariuè, quod iustissime fuit factum: ne nobilitas Ciuitatis denigraretur ex facilitate, cum quæ iudicabatur, & nobiles Sedilium declarabantur personæ infimæ, & quasi plebeiz, & cum hoc nõ solum Sedilium interesse consideratur, sed Regis propter multa; ideò iustus fuit interuentus Regij Fisci patroni. Hinc non possunt Sediles cedere liti, quia posset esse collusionem, & fraudem: immò solus Rex citra voluntatem Sedilium potest mandare, vt causa per iuris tramites decidatur; pro quo legatur *Auend. qui proprium casum ponit, ubi supra lib. 2. cap. 10. nu. 19. vers. 20.*

4 Sed causa non vrgente, nec maxima, minimè licebit, vt iustitia, quæ à pluribus cognosci, & iudicari debet, ab vno, vel paucis tantum iudicetur; ait enim *text. in cap. prudentiam de offic. deleg. ad propositum quod integrum sit iudicium, quod plurimorum sententia confirmatur, & propterea dicit ibi text. quod consuevit Sedes Apostolica committere duobus, & non vni, & magis tribus, quàm duobus ratione de qua supra; & proceden-*

do nomine Regio tollitur appellatio, ac omnis defensio angustatur, sicut moris est; vt non detur reclamatio, nec appellatio causarum criminalium, quæ deciduntur in Collaterali Consilio. Quare prudenter, & quasi coactus ob necessariam, rectamque Regni gubernationem ad delegationes similes Princeps procedere debet; & si lex statuit, vt quando plures debent intervenire in eligendo, vel iudicando duæ eorum partes ad minus adesse debent, ad finem faciendi iustam electionem, & iustum iudicium ex reg. *text. in l. nulli ff. quod cuiusque vniuers. nomin. in l. 3. ff. de decr. ab ordin. fas. in l. nominatione C. de decur. lib. 10.* quanto magis debet circumspicte procedi, & raro ad faciendas similes delegationes; ex quibus iudicium plurium cõuertitur in vnum: nam alias esset subuertere totam machinam, decipere subditos, Regnum, hanc Ciuitatem, & proprium Regem, qui ad iustitiæ administrationem tot deputauit Tribunalia, totque Iudices, vt ab omnibus omnium iustitia administraretur, diligenter examinaretur, & ab illis nõ ab vno, seu aliquibus deputatis personis iudicium redderetur: tristitia maxima ex hoc afficiuntur populi, Tribunalia exauthorantur, & in derisum veniunt; cum ab illis quasi inconfidentibus, & nullius estimationis iurisdicctio abdicatur, omniaque tandem confunduntur, & subuertuntur, non adest ordo, non regula, non defensio, tollitur omninò recursus, & in querimonias, dolores, & mœrorem omnia cõuertuntur, infissimi Reges Tribunalia statuerunt, causas distinxerunt, quæ tractandæ erunt in quolibet Tribunali, & per quos Iudices, & non per alios. Si Iudices sunt inconfidentes, si iuris ignari, si mali puniantur, eijciantur, & de alijs provideatur; sed donec hæc non sunt, vel non adest in Iudicibus causa, quare talia fieri debent? St Tribunalia non peccauerunt, quæ ex tali modo procedendi penitus annihilantur, & in ludibrium reducuntur: sicut alias diximus in quæstione illa.

8 An bona bannitorum possint à quolibet deustari, quod *Bald. denegauit in cap. 1. hic finitur lex 3. colum. ex ratione, quia bona non deliquerunt, sic Tribunalia non peccauerunt; & quis reuelauit, quod faciendõ delegatum, seu delegatos ab vno, seu à paucis iustitia, si iustitia desideratur, relictus à talibus faciendæ sit, quàm à tot, & tantis simul iunctis, & dum vnus videtur à Principe in culmine positus, & illi commissa omnia negotia, quis eum in conscientia tutum reddat, quod ex communi adoratione, & metu iusto, quem subditi concipiunt, quod*

quòd inquam ex hoc ille siue iure, siue iniuria non procedat, & prout voluerit liberis habentis, & subditi, & populi omnes non audent, nec verbum quidem proferre, quia talis gratus intimus est superioris, & dum vnus debet esse Prorex, cui expressis Regnū ordinibus mandatum est; cum quibus se debet consulere, & à quibus causæ iudicari debent, reperiuntur populi cum pluribus Proregibus, & reducuntur ob eorum calamitates ad idolatrandum, cum perpetua ipsorum destructione, quia cum iustitia sit constans, & perpetua voluntas ius suum vnicuique tribuens: ex hoc non adest constantia, nihil non solum non perpetuum; sed momentaneum, & volabile, ac vnicuique non ius, sed iniustitia subministratur, & ex hoc *intra* statuerunt vnumquemque; Consiliarium, seu Iudicem suo tactum munere contentum esse debere, nec per Principem illum in alienis officijs, & muneribus occupandum, quia tali casu dixit *text publica vacillat utilitas in humilioribus C. de suscept. lib. 10. & in d. l. hac parte C. de proxim. sac. scrip. Luc. de Pen. in rubr. in fin. C. de diuers. offic. & ante* Dei iudicium quomodo poterit se excusare, qui habens in commissis, per quos iustitia est administranda, per quos iudicanda, cum quibus se cōsidere debet, alios adhibuit; extraneos vocauit, ordines non seruauit; vt sic de omnibus per tales malè gestis ipse rationem reddere teneatur, cum omnia prædicta vltra iuris communis dispositionem sint contra *Capitula* huius fidelissimæ Ciuitatis, & Regni, & signanter legatur *cap. 17. concessum per Casarem Maiestatem in anno 1554. cuius tenor talis est.*

Si supplica ancora vostra Maestà per l'osseruanza d'un altro Capitolo, che si degni comandar per la buona administratione della iustitia, che tutte le cause tanto ciuili, come criminali si trattino, e decidano nelli loro Tribunali antisibi, & ordinarij; non si possono creare noui Tribunali in casi particolari come alcune volte s'è fatto non senza gran sospetto di coloro, le cause de quali si trattano. Placet Casarez, & Catholicæ Maiestati causas ciuiles, & criminales tractari deinceps in suis Tribunalibus ordinarijs, & huic *Capitulo* conformia ad sunt multa alia verantia causarum delegationes, & licet tempore Præsidatus D. Francisci de Castro sub die 29. Decēbris anni 1602. certo modo fuerunt expeditæ prouisiones per Regiam Maiestatem responsiue literis eiusdem Don. Francisci, in quibus prohibendo protectiones, redemptiones, ac delegationes ab his exceptuat causas criminales, quæ necessa-

rio requirunt procedi per viam delegationis, tamen aduertatur, quòd nulla in eis est facta mentio *Capitulorum* concessorum Ciuitati, & Regno, quibus oportebat specialiter derogari, vt est iuris notissimi, & audiui, quòd nouissimè per Sacram Maiestatem expeditæ fuerunt prouisiones obseruatoriæ *Capitulorum* prædictorū, vt decebat, & conueniebat propter abusum tot delegationū, sic indifferenter, & pro quolibet delicto etiā contra Neapolitanos, quòd nunquam fieri solitum fuit, nisi in criminibus læsæ maiestatis, & in delictis campanæ, & in alijs, in quibus leuato velo nullo iuris ordine seruatō procedi conuenit, & debet, propter publicam Regni pacem, & quietem, Deus faxit, vt illis exequutio detur secundum sanctam Regis intentionem.

Et quid dicemus, quando multoties decisa per Collaterale suspenduntur, & exequutioni non demandantur causa consulendi cū aliquo Iudice Collateralis inferiore, & sic vnus erit Collateralis appellationis Iudex, contra etiam expressa *Capitula* concessa per inuictissimum Imperatorem Carolum Quintum huic fidelissimæ Ciuitati in par-

11 lamento generali celebrato in anno 1554. signanter in *cap. 7. & quæst. & 10.* in quibus in negotijs iustitiam concernentibus datur Collaterali, eiusque Regentibus omnimoda, & absoluta potestas, etiam abdicatua ad Illustrissimos Proreges; in tantum quòd nec etiam possint Proreges impedire publicationem prouisionum, quæ à Regia Curia transmittuntur, sed illa debent legi in Collaterali, & publicari statim, immò mandatur pro recta iustitiæ administratione, quòd electiones Iudicum Magnæ Curie Vicariæ, Auditorum Prouinciarum Regni, & Assessorum terrarum eiusdem Regni minimè fieri possint per solos Proreges, sed cum interuentu, & communicatione Regentium Regiam Cancellariam. Est enim Collaterale Consilium supremum, & Tribunal formaliter erectum cum certo Regentium numero, cuius Consilij, & Tribunalis caput est Prorex, sic specialiter declaratum per particulares prouisiones *Maiestatis Regis Philippi Secundi* expeditas in Ciuitate Bruscelli, 10. mensis Ianuarij anni 1559. & in illis statuitur, quomodo negotia ad statum pertinentia, reliquaq; ad gubernium, iustitiam, & ad patrimonium expediri debeant, secundum maiorem partem votorū. & antea per prouisiones expeditas per *Maiestatem Imperatoris* Barchinonæ, sub die 30. Octobris anni 1542. prouisum erat, quòd Regentes in Collaterali Consilio singulis diebus congregari

gari deberent in simul cum Prorege pro negotijs iustitiam, gubernium, & patrimonium tangentibus, pro his verò, quæ statum, & bellum concernebant; tunc ad vocationem Proregis, & non aliter in prædictum Consilium interuenire possent alij Consiliarij ad hoc electi, & deputati, vltra Regentes, expressèq; mandatur, quòd extra negotia tangentia statum, & bellum nullo modo prædictos alios Consiliarios Prorex, ad Collaterale Consilium vocare possit, & rursus aduertatur ad vnum notabile contentum in prædictis prouisionibus *anni 1558* mandatur enim quòd votato negotio exequatur conclusum per maiorem partem; verum si Proregi videbitur ex potissima causa aliud esse exequendum, quòd tunc si periculum non est in mora, Rex certioretur, aliàs in concernentibus statum ipse prouideat, quòd verò ad concernentia gubernium, iustitiam, & patrimonium Regis debeat secundum scientiam, experientiam, & practicam illorum, qui de his rationem reddere debent, & sic in tangentibus iustitiam, gubernium, & patrimonium Regentes sunt, qui habent vota decisiva; verum hodie vsque ad tempora, in quibus ego in Collaterali Consilio interfui in materia iustitiam concernente, vota Regentium semper fuerunt decisiva, quo verò ad concernentia gubernium fuerunt consultiva, ex quibus apparet longè aberrasse, & malè informatos esse dicentes Regentes esse Proregis Assessores, & nullam habere iurisdictionem, si Collaterale Consilium est Tribunal formatum, vt cetera Tribunalia omnia, & sicut in illis adest particulari Præsidentis, qui est caput, sic in Tribunali Collaterali Rex deputauit Proregem Præsidentem illius, & caput, quòd manifestant *Pragmatica* edita super suspicionibus Iudicum, vt debeant proponi, & probari; & ante omnia discuti, si sunt releuantes, & demum fieri depositum pecuniarum pœnarum inferendarum, si suspitio non fuerit probata, inter quos præcipui sunt Regentes; & quæ maior iurisditio, & autoritas absoluta illa, quæ Regentes vtuntur, & exercent in visitatione carceratorum Magnæ Curie, qui demum, & iunctim, & soli excarcerant, carcerant, componunt, & ad triremes transmittunt, & sic quotidie videmus secundum negotiorum qualitatem prouisiones per eos expediri: in quibus apparet omnimodam exercere iurisdictionem, & si Collaterale mandat cetera omnia Tribunalia, & cum ipsorum tantum decretationibus omnia decernuntur, & ad ipsorum nutum Tribunalia vno, vel alio modo procedunt, ergo quomodo de Regem-

tium iurisdictione dubitari potest, & eodem modo, quo in Sacro Consilio proceditur, & in Regia Camera, vt causæ committantur ab ipsorum capitibus Regijs Consiliarijs, & Præsidentibus, sic pariter sic à Prorege, tantum capite sui Tribunalis, cum quo suam supremam iurisdictionem cum illis communicat, & hoc ordine iurisdictionem ordinariam postea tenent, illamq; exercent, vt ordinarij, & supremi Iudices seruatis ordinibus suæ Maiestatis, & *supra in titulo de assensibus Regijs super alienationibus feudor. §. 5.* demonstratum fuit, Collaterale Consilium mortuo Prorege eandem habere auctoritatem, eandemque personam repræsentare, ex quibus apparet fatuum vndiq; esse dicere Regentes esse Assessores, & nullam habere iurisdictionem, & ad Regni supplicationem *Casaria Maiestas in anno 1536.* concessit, vt in Regia Curia assisteret vnus ex Regentibus Neapolitanis pœnes ipsum Regem, vt in *Capitulo 24.* parlamenti generalis, quòd fuit demum confirmatum per aliud *Capitulum 25.* in parlamento generali *anni 1554.* tanta erat Regentis Collateralis extimatio, præstantia, & autoritas, quæ omnia denigrantur, annihilantur, & in collapsum cadunt ex assiduitate delegationum, à quibus vt plurimum vota Regentium excluduntur, quid dicent populi, quomodo parifaciunt hoc Tribunal, quæ obedientia erit illi præstanda, aut quam reuerentiam alij Iudices inferiores tali Tribunali exhibebunt, & quis dicet, quòd iudicatum per hoc Tribunal supremum, & tantæ qualitatis erit erroneum, & iniustum, quia vnus extraneus postea in contrariam veniat sententiam, ad quid ergo Tribunalia? ad quid Senatus, & Consilia? vbi autoritas Collateralis? vbi grauitas? vbi reuerentia, atque præstantia? Quæ est tanta, vt affirmant *Doctor.* plenitudinem potestatis Cancellariæ adeò latam esse, quòd æqualis cum ipso Rege videatur, & alia maiora dixit *Cassan.* cum alijs relatis in hoc proprio particulari per *Auend. in suo Diction. vers. hic nota,* cuius infra scripta sunt verba.

Hic nota, quòd plenitudo potestatis Cancellariæ est adeò lata, quòd æqualis cum ipso Rege videatur, adeò, quòd Rex non potest de plenitudine potestatis tollere, quæ iussit Cancellaria, & hinc videmus per omnes Regis Prouisiones Proregibus directas semper in ipsis mandari omnia fieri, consuli, & explicari cum voto Regentium Regiam Cancellariam; quomodo populus satisfactus remanet videns se iudicari, & prouideri ab uno.

uno & quod in unum omnia reducuntur habens labia clausa, & manus ligatas sine spe recursus. Ministri si peccauerint, puniantur, sed Tribunalia qua ex hoc ad nihilum reducuntur, nec aliquid mali faciunt, conseruentur in eorum iurisdictione, & auctoritate, & si iudices illa representantes mali sint, certioratur Rex omnium Dominus; qui ad hoc solet Visitatores transmittere, se informare, & unusquisque reddit rationem suae villicationis, quod si iustitia subditis est facienda, illorumque decus, honor, atque existimatio conseruanda; quare haec benemeritis Ministris erunt deneganda, qui portant pondus diei, & astus, maximisque vigilijs, sudoribus, & laboribus pro Regis seruitio diu noctuque inuigilant; & quando haec a populis videntur, & considerantur, qua nam erunt eorum cogitationes? In hoc equidem dicendum est deceptos esse Proreges, qui sanctam praesupponendum est habere intentionem, & omnia ad rectum iustitia finem dirigere; sed qui volunt in negotijs subintrare, manus imponere, dominari, omniaque vendicari, alloquuntur Proreges sub specie recti, sub colore iustitia, & sub velamine sancti zeli procurant, ut per alias intermedias personas ad eorum aures perueniant murmurationes, & ut plurimum utuntur personis spiritualibus, qui facillime omnia credunt, & sancto moti spiritu Proreges certiorantur; ex quibus illi suspecti redduntur, & inconsiderantes, & sic omnia confunduntur.

- 19 Princeps enim non debet esse suspectus, nec facilis ad credendum; semper enim fuerunt boni, & mali, insidiatores, inuidi, detractores. Hinc Quintilianus dixit non solum reum esse, qui falsum de aliquo profert, sed etiam, qui aurem cito criminibus praebet, quae late, & eleganter discurret Luc. de Pen. in l. tribuni C. de re milit. libr. 10. Sunt enim Consiliarij Collaterales pars corporis Regis, dicit Imperator in l. quisquis C. ad l. lul. maies. & alibi in l. humanum in tit. C. de legib. dicit: Bene enim cognoscimus, quod cum vestro consilio fuerit ordinatum ad beatitudinem nostri Imperij, & ad nostram gloriā redundare; & inter ceteros
- 21 excessus Imperatorum, Regum, atque Principum, quos ponit Paris de Put. in tractat. syndic. cap. 1. nu. 18. Ille est principalis, quando maiora negotia expediunt suo sensu, vel cum paucis, quae cum pluribus communi-
- 22 cari statutum erant, & nihil reddit Principum leges tam contemptibiles, mandataque minus reuerenda, & timenda; quam si populus aduertat nullo consilio, nullaque tantorum virorum regula esse stabilita, de

quo per Palsos. in suo opere, de Sacr. Cons. 1. par. qu. 2. Reus. de Neer. lib. 2. de iur. Christ.

23 Princ. cap. 24. & iustitia principaliter consistit, ut ea fiat secundum rectam administrationem prudentiae, cuius defectus inducit mortale peccatum secundum Petr. de Arag. de iustit. quast. 60. in explis. art. secundi vers. dico secundo, qui defectus secundum rectam estimationem prudentiae si adsit, vel absit a Principe consilium non capiente ab ijs, quibus hoc est iniunctum, & qui ad hoc sunt deputati, & maxime hoc in Ministro supremo, cui Rex certos dedit, ac deputauit Consiliarios, ac certa deputauit Tribunalia pro iustitia administranda, & Regno gubernando: si inquam in hoc peccent, iudicent prudentes. Iniuria enim iudices afficiuntur, quando de spectantibus ad eorum officium alij consuluntur, ex dictis per Palsos. ubi supra quast. 3. art. 5. & 6. Nam laedicitur ipsum fama, honor, & dignitas, & verè quod ipsorum est, aufertur de facto, & alteri datur, quod ad iusticiam commutatiā pertinere dixit Suarez in opus. de auxil. dispos. 23. de iust. Dei sect. 3. nu. 10. & 21. Quae in tantum sunt vera, ut iura, & Doctor. dixerint, quod Praeses, qui omissio consilio personarum a Rege sibi statutarum, & capiens alienum consilium nulliter procedit, omnesque prouisiones irritae, & nullae declarari debent; pro quo legatur text. notab. in cap. nouit de his, qua fiunt a praes. fin. cons. Capit. Cuius verba notabilia sunt infra scripta.

Nouit tua discretionis prudentia, qualiter tu, & fratres tui unum corpus sitis: ita quod tu caput, & illi membra esse probatur: unde non decet te omissis membris aliorum consilio in Ecclesia tua negotijs uti, cum id non sit dubium & honestati tuae, & sanctorum Patrum Constitutionibus contraire.

Per quem text. Luc. de Pen. in l. omnes Iudices C. de Decur. lib. 10 dixit in proprio casu omnia esse nulla, ibi post num. 40. & haec est differentia inter eos, qui habent officium in administrationem, & eos, qui habent in dominium. Hinc Roboan filius Salomonis priuatus fuit administratione, quia consiliū suorum Consiliarium non curabat, de quo meminit And. in cap. 1. 5. col. bis finitur lex, ubi multa notanda de consilio, & quomodo Principes omnia cum consilio facere debent, & non sequentes bona consilia dignitate priuantur: quae late pertractat Petra de 27 potest. Princ. f. 169. nu. 239. Hinc nec etiam consuetudo aliqua valebit, quia contra honestatem Abb. post Hostiens. ibiq; Io. Andr. & Anebar. in d. cap. nouit, & aliud est, quod solus possit Praeses, vel Episcopus prouidere, quo

quo causa procedit dispositio *text. in cap. ea*
notatur eod. tit. & aliud, quod spreto con-
silio Officialium assignatorum alij extranei
consultantur, & tunc quia infamatur confi-
lium, consideratur inhonestas, propterea
consuetudo non valet, & procedunt tradita
per Doctorem in d. cap. nouiss. & quod dicitur,
 38 quod cum causa aliquando hoc fieri possit
 secundum *Hof. & Io. Andr. ibidem* intelli-
 gitur secundum illos de causa subsistenti,
 iusta & legitima, & non de qualibet ima-
 ginaria suspitione, & causa satis superq; ar-
 dua, & manifesta esse debet ad remouendū
 vnum Tribunal ordinarium, & tantę autho-
 ritatis, ac præminentię, &c.

Sed de his hæcenus satis, superq; dictum
 Deus Opt. Max. secundum suam pietatem,
 atque misericordiam, & non secundum pec-

cata nostra faciat nobis. Amen.

Reliquum remanet tractare de his, quæ
 practicantur cum Ecclesiasticis, & de casu-
 bus, qui frequenter occurrunt, & quomodo
 absque incurſu in censuras Regi iurisdic-
 tio defendi potest, ac debet: verum quia mat-
 eria est satis ampla, & lata, & oportet omnia
 fundari sub solidis, & Ecclesiasticis conclu-
 sionibus concordando practicam cum Apo-
 stolicis Bullis, ac particularibus Pontificum
 prouisionibus: propterea visum fuit tra-
 ctatum facere separatim cum maxima cla-
 ritate, & distinctione omnium terminorum,
 & proinde in præſenti tractatu nihil poni-
 tur, sed in suo tractatu particulari omnia
 plenissimè, & distinctim collocabuntur, vbi
 curiosus Lector videre poterit.

F I N I S.

NEAPOLI, Apud Hæredes Tarquinij Longi. M. DC. XXI.

SVPERIORVM PERMISSV.

ADDITIONES SEV ANNOTATIONES VTILISSIMAE

Ad insignem, celeberrimumq.

TRACTATVM DE POTESTATE PROREGIS
EIVSQ. COLLATERALIS CONSILII,
ILLVSTRISSIMI MARCHIONIS MVRCONI

IO. FRANCISCI DE PONTE

PATRITII NEAPOLITANI,

Summi Feudistæ, olim Regentis supremi Italiae Consi-
lij, ac Decani Collateralis Regni Neapolitani.

A

IO. BAPTISTA DE THORO

V. I. D. NEAPOLITANO,

Summo studio congestæ, atque elaboratæ.

*IN QVIBVS PERBELLE OMNES MATERIAE
ab eodem Auctore pertractatae, praesertim Feudales, necnon Regiminis, ac aliarum
ad usum frequentem pertinentium nouissimis Decisionibus, ac recentiorum
Regnicolarum, & Exterum Auctorum doctrinis locupletatae videntur.*

NEAPOLI, Ex Typographia Haeredum Tarquinij Longi MDCXXI.

S V P E R I O R V M P E R M I S S V.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

PHYSICS DEPARTMENT
5720 S. UNIVERSITY AVE.
CHICAGO, ILL. 60637

PHYSICS 351
LECTURE NOTES
BY
J. J. THORNTON

PROSPERI ANTONII ZIZZAE
SACERDOTIS, ET ACADEMICI
OCIOSI NEAPOLITANI.

PALLAS.

ECROPIIS quondam sedes mihi dulcis Athenis,
Dulcior hac eadem Hispano mihi tradita Cælo.
Iam non Imperium modo rerum Hispania victrix
Obtinet, & mundi faciles moderatur habenas,
Sed Pindo Musas, & Pallada pellicit ad se.
Tessis, quæ clara ingenijs Salmantica feruet,
Tessis Musarum iam nobilis hospita Concha,
Natus ubi, qui me celebrat terraq. mariq.

Doctus Ioannes sacrarum oracula legum
Pandere, & ex imis referare arcana latebris
Et Populo, & varie dare iura Politica genti,
Viue mihi, iam viue tuis, iam viue PHILIPPO
Viue diu Patriæ. nam te viuentem vigeunt
Artes Palladiæ, diuini & munera Phæbi.

ADDITIONES
IO. BAPTISTAE DE THORO
I. C. NEAPOLITANI

Ad Tractatum de Potestate Proregis

IO. FRANCISCI DE PONTE
I. C. PATRII NEAPOLITANI,
MARCHIONIS OLIM MVRCONI,

Ac Regentis Regiam Cancellariam, &c.

De Prouisionib. fieri solit. &c.

Tit. I.

Num. 1. verum est, quod Prorex
in hoc Regno potest omnia,
quae potest Rex, stante illius
potestate, Praef. de Franch. de
eis. r 65. nu. 2. eo quia tenet lo-
cum Praefecti Praetorio, Cara-

nit. in pragm. 1. §. 2. nu. 8. de Senatusc. Ma-
cedon. & subdit Auctor: *Tam quia Vicarius
de potestate Vicarij Regis praesente, vel ab-
sente Rege, loquuntur Paris in tract. de re-
cogn. feud. cap. an Vicarius Generalis nu. 2.
& in l. imperialem col. 6. vers. an Vicarius,
vbi Afflic. in 6. notab. nu. 3. de alien. feudori
proh. per Federic. & melius ibi Camerar. fol.
98. a terg. lit. V. & seq. vbi casus enarrantur
per eos spectantes ad Vicarium Regis, &
nouissime Capiblane. in pragm. 1. sub nu. 23.
de Baron. vbi allegat Sargent. de Neapol. illu-*

*ustr. & Locumtenens ait Auctor: Ideo dicitur
Locumtenens Regis Hispania Prorex ob-
res bellicas ab eo gerendas, vltra Frecc. de
subfeud. lib. 1. de offic. magn. Comest. nu. 23.
Scacc. de Iudic. caus. civil. & crimin. cap. i 3.
nu. 10. tum demum ait Auctor: vigore am-
plissimarum titularum, seu commissionum,
quas tenet eorumque tenores referuntur ab
eodem Sargent. in d. tract. de Neapol. illu-
strat.*

Num. 2. ad Prorex habeat absolutam potesta-
tem, vide Capiblane. vbi supra num. 23. hinc
dixit Afflic. in constit. si damna sub nu. 174.
quod Vicereus iudicium liberum exercere
non potest, nam etsi Rex plenitudinem ha-
beat, potestatem illam exercere nequit sine
iusta causa, Anna allegat. 67. nu. 35. allegat.
69. nu. 46. & idem importat plena potestas,
quam libera, idem allegat. 52. nu. 71. & in
allegat. 48 nu. 5. refert, quod plene, & libe-
re idem est, nec pro hoc videtur hoc ius sibi
competens plenum, & supremum alteri con-

A cedere

cedere, idem in constit. constitutionem nu. 13. nec præsumitur absoluta potestate velle, Andr. Gail lib. 2. obseruat. 56. num. 13. & 16.

Num. 3. si enim hoc præsumptum ad Regem spectat studere pacem inter subditos sui Regni procurare, sic pariter pacem publicam curari, Andr. Gail in tract. de pace publ. lib. 1. cap. 3. nu. 11. quanto fortius eius Vicarij hoc procurare debent, vt hic Auctor dicit: *Similiter Principes, Duces, & Marchiones sunt ad pacem obseruandam inferioribus obligati*, Affli. in constit. pacis cultum nu. 72.

Num. 4. de dictis istis ratiocinatur in titulis sequentibus, & § 5.

Num. 5. hoc etiam spectare videtur ad Syndicos Ciuitatum, & Rectores Prouinciarum, de quibus per Montan. in pragmat. 2. nu. 48. de admin. vniuers. similiter ad; Capitaneos videas Intrigl. in singul. 45.

Num. 6. idem Montan. in d. pragmat. 2. nu. 49. *Regis Ferdinandi Primi*, situatum inter Capit. Neapol.

Num. 7. hic nota, quod per appositionem manus Superioris est abdicata iurisdictio ab inferiore, Alber. Oliua in ritu 36. Cur. Archiepiscop. Neapol. sub nu. 2. & 26. sic appositio manus Papæ facit, quod inferior se incromittere non possit, Verall. decis. 283. nu. 5. par. 3. Mohedan. decis. 12. de sentent. & re iudic. sicuti Iudex superior cum manus apponat inferior non potest procedere, Anna allegat. 99. nu. 4.

Statu illius, Montan. vbi supra nu. 48.

Num. 8. adde Hercul. in tractat. de caution. de non offendend. cap. 9. præsertim num. 13. versus suam, vbi docet, posse Iudicem cogere etiam inquitum, vt caueatur de non offendendo, ac pro Reipublicæ interesse, & ne decept. occasio delinquendi prouidere possit, ne tollatur hæc cautio, licet vtraque pars contentetur, quod tollatur; etenim ista cautio concernit vtilitatem publicam, quatenus pax, & quies publica priuatorum concordia conseruatur, idem in d. tract. cap. 1. num. 6.

Num. 9. vide Angel. de malefic. verbo, & Andr. Mar. bansi. num. 22. & sequi. Tiraquell. in tract. de penis cap. 27. & iuxta opinionem Auctoris, in specie loquitur Iul. Clar. lib. 5. §. fin. quæst. 60. num. 26. Menoch. optimè de arbitr. iudic. casu 598. num. 40. vide etiam Andr. Gail lib. 2. de pace publ. cap. 9. num. 33. & sequent. vbi satis materiam istam examinat; nam id ex iuris dispositione comprobatur est ultra allegatos Doctores, videlicet Martin. Laud. in tractat. de milite. §. 55. cap. 1. & 2.

Num. 10. hoc singulariter refert Affli. in decis. 149. sub num. 7. ibi item facit, nisi esset Papa, vel Rex, vbi dat plures limitationes ad regulam illam, si Iudex cogere possit ad compromittendum, vbi Vrsill. nu. 8. 9. & 10. nonnulla ad corroborationem tradit, adeo quod de iure communi nemo compromittere cogi potest, Anna allegat. 72. nu. 9. & ibi præsertim notat si esset lis inter magnates, & licet nu. 6. in d. decis. Affli. mouetur questio, si hoc liceat Sac. Consil. cogere partes ad compromittendum, demum per multas rationes concludit affirmatiuè, & sic pluries obseruatum, & practicum fuit, vt in casu tradito per Capyc. decis. 176. dixi in meo Compend. verbo stylus, vbi plures citavi, & Carrab. in singul. 98. Muscatell. in praxi Sac. Consil. libr. 1. part. 7. glos. condemnando num. 49.

Num. 11. nota, quod isti factiosi, & partiales possunt expelli de Ciuitate, ne perturbetur communis quies, de quo per Io. Grand. de bello exul. in spec. 95. & melius in prædict. pati q. 2. nu. 5. vbi pariter connumerat omnes personas, quæ possunt expelli de ciuitate, & maxime isti rixosi, & scandalosi, vt dixi in meo Compend. decis. Regni verbo rixosus, vbi noua decisio traditur, & in eodem Compend. verbo Priaceps, hæc decisio Auctoris habetur, quam sequitur Molfes. in prohem. consuet. q. 5. nu. 14.

Num. 12. huic conueniunt tradita in præcedenti num. 11. vt factiosi expelli debeant de ciuitate, quod satis receptum est in omnibus consimilibus, nempe contra tumultuantes in publicis concionibus, vel consilijs, Ioan. Arnon. singul. 57. ante eum Roman. singul. 680. vbi loquitur de scholare tumultuante in scholis, ad quod ultra eos vide dicta per Luc. de Pen. in l. vnica C. de stud. lib. Vrb. Rom. lib. 11. col. 6. vers. ita vt nota, quanto magis rebelles, pacisque perturbatores eijciendi sunt, Præf. de Franch. decis. 691. nu. 5. & hoc non solum verificatur in cætu aliquorum perturbantium, aut scandalosorum, & insolentium personarum, malum proximis irrogantium: nam et si nulla pœna contra istos scandalosos statuta reperitur, adhuc Iudicis arbitrio relicta est, ita Menoch. de arbitr. iudic. casu 516. num. 9. sed pariter in singularibus personis procedit iuxta opinionem nostri Auctoris, sic etiam Episcopus potest monachos peruersos, & improbos expellere, aliosque in eorum loco substituire eiusdem generis, quod si defuerint potest assumere alterius Religionis, Dyn. cons. 21. nu. 1. vbi querit, & quid si etiam ij desinant.

Num.

Num. 13. ad hoc vide Vrsill. decis. 149. num. 11. Ricc. in praxi variar. resolution. in resolut. 395. in fine, Hercul. in tract. de caur. de non offendend. cap. 5. nu. 14. & cap. 22. in fin. præterea Index ad populi quietem alicui certum locum interdiciere potest, Afflic. in consuet. cultus iustitiae num. 5. & ad materiam istam satis conferunt relata per Par. de syndic. in verbo si sunt.

Num. 14. hæc omnia procedere videntur quoties plenitudine potestatis Princeps uti vellet: nam licet in dubio non præsumatur, quod Princeps uti vellet plenitudine potestatis, Andr. Gail practic. obseruat. lib. 2. obseruat. 56. nu. 73. attamen existente actu requirente vsu plenitudinis potestatis, locus esset, ut ibi sub num. 16. subnectit, vel causa maxima subesset, quo circa plenitudo potestatis non debet exerceri sine iusta causa; Anna allegat. 67. nu. 35. aliàs peccaret, Boss. in tit. de Princip. nu. 192.

Num. 15. Princeps enim in consiliarijs habendis parcus esse non debet, inquit Afflic. in constitut. vt vniuersis sub num. 47. nam omnia cum consilio peragere debet; & proinde eorum consiliarij multas qualitates habere debent, relatas per Afflic. vbi supra à num. 48. & sequ. & multifariam excedunt Paris de syndicat. in princ. vers. excedunt consiliarij per totum. An autem exemplis, vel rationibus indicandum sit, vide Anton. Marriam Corrat. in tract. de commun. opinion. libr. 2. casu 15. num. 83. vbi negativam partem assequitur, non exemplis iudicandum esse: nam iudicans per tramites iuris, non potest dici non bene iudicasse, Franch. decis. 321. nu. 21.

Num. 16. meretrices quamuis de vicinio honestarum mulierum expelli possunt, Afflic. in constitut. quæ passim num. 1. Ioan. de Arnon. in singul. 67. num. 2. Anna in singul. 338. etiam si haberent domos proprias, Consil. Rouit. in pragmat. 4. num. 21. de meretric. vbi num. 1. ampliat id non solum procedere in hac Ciuitate Neapolis ex privilegio ei concessio, sed etiam in toto Regno, iure constitutionis, & vbiq; locorum ex iure communi. De ciuitate autem nequaquam expelli possunt, nam ipsæ tolerantur, vt euitentur maiora crimina, subdit Afflic. loco citato num. 3. quod limitari cernitur in casu hic citato ab Auctore in meretrice deperdente iuuenem forcè diuitem, quemadmodum meretrix rapiendo adolescentem puniri debeat, & si non pœna iuris ordinarij, iuxta communem sententiam relata per Iulium Clar. in §. raptus num. 6. vbi refert Florentia fuisse quandam meretricem combustam

ob raptum adolescentuli, quod vltra eum retulit Boer. decis. 317. num. 11. à pœna autem extraordinaria illata non erit, Ricc. decis. Archiepiscop. 214. num. 6. Ex hac enim causa oriuntur iuuenum infortunia, nempe bonorum iactura, & multoties matrimoniis indecentia inter eos, vel ob amoris excecationem, de quibus loquitur Ricc. in praxi variar. resolution. in resolut. 135. vbi concludere videtur talia matrimonia esse valida, nam mensibus retrò elapsis. Accidit contractum fuisse matrimonium inter iuuenem bonæ conditionis cum sua amasia citra patris assensum, & cum compertum fuisset tale matrimonium, non aliter solemnizatum fuisse per proprium Parochum, sed per alium alterius Parochiz, & sic clandestinè audiui fuisse dissolutum per Cur. Archiepisc. Neap. & hoc iure optimo cum ipsa à proprio Parocho solemnizari debeant ipsa matrimonia, & non ab alieno, iuxta declarationem Illustriss. Cardin. de qua per Ricc. in d. praxi resolut. 452. nu. 3. & hoc contingit non solum eum præbeant amandi occasionem, & materiam, Campag. in cap. vt sine mortalis num. 76. ob quod iuuenes ad amandum adstringuntur, cum difficile sit iuueniles calores temperare, idè coarctare melius est l. fin. §. filij C. de bon. quæ liber. Sed quod peius aliquando sortilegijs incantos iuuenes ad se amandum inducunt, non sine maxima bonorum iactura, vt legitur de filio prodigo; sed etiam ad matrimonia ipsa contrahenda ex iuuenilibus desiderijs cõiuncta, exemplo demonstrat Felyn. cons. 26.

Num. 17. ad hoc vide Hercul. in tractat. de caur. de non offendend. cap. 31. per totum, Iul. Clar. §. final. quæst. 47. num. 3. at si fuerit præstita cautio ab vno petente sibi consimilem cautionem de non offendendo præstari, & reueret alter præstare cassabitur illa prima cautio, Franch. decis. 259. & melius in decis. 418. vbi refert decissum fuisse per Sacrum Consilium esse reciprocè cautionem præstandam, & maxime instante altero cautionem præstante ad eam præstando condemnato, & pro quibus personis sic talis cautio præstanda, iuxta mentem Auctoris, idem Hercul. in d. tractat. cap. 7. per totum, ad materiam istam Carrab. in singul. 188.

Num. 18. vide Campag. in cap. subditorum nu. 127. & seq. vltra Foller. in praxi crimin. rubr. capiat de person. Boss. in titul. de captura.

Num. 19. latè Menoch. de arbit. iudic. libr. 1. q. 88. & Molfes. in Consuetud. Neapol. par. 2. q. 4. nu. 7.

Additiones Io. Baptista de Thoro

Num. 20. hoc est enim verissimum cum omnes pœnæ sint Principi arbitrariæ, Grammat. voto 10. nu. 41. Boer. decis. 254. nu. 22. Si enim pœnas corporales infligere possit, quæ sunt maiores pecuniarijs: nam quælibet pœna corporalis, etiam minima grauior est pecuniaria, Blanc. in praxi crim. §. verum, quia nu. 105. multo magis, & minores auct. multo magis C. de sacros. eccles. potissimum in mandatis Principum ordinariè sunt, sub pœna certa pecuniaria, & alia reseruatæ arbitrio Principis, quid autem si non fuerit expressa pœna in mandatis Principis, qua nam pœna plei debet contemptor mandati, seu contrauentor illius, vide Grammat. decis. 40. & melius exornat Capiblanc. in pragmat. 9. num. 39. & 40. de Baronib. & si fuisset adiectum nomen pœnæ, non expressa eius qualitate in dubio de corporali intelligi debet, Cauens. in ritu 79. numer. 4. pœnæ appellatio corporalem continet, Carait. in ritu prædicto num. 8. non mirum si mandata ipsa fieri possint per Principes, sub pœna magna pecuniaria, ad eod quod pro contemptu iurisdictionis pariter imposita est pœna publicationis bonorum, vt in constitut. cum iustitiæ, & ibi Afflic. nu. 5.

Num. 21. similiter & tales magistratus summi pœnam confiscationis bonorum imponere possunt, Iul. Clar. in §. final. quæst. 78. num. 5. vltra Sebast. Guazzinum in tractat. de confiscat. bonor. conclusio. 12. per totam. In quibus casibus pœna pecuniaria imposita sit, idem Iul. Clar. in d. §. fin. q. 80. in princip. quid autem in ciuilibus an Iudex præcipiens aliquid sub pœna, possit illam pœnam infligere illi contumaci, vide Afflic. in constitut. pœnam nouem nu. 3. & nu. 9. refert, quæ dixit hic Auctor, sed melius in constitut. post mundi machinam nu. 44.

Num. 22. Similiter pro contemptu iurisdictionis eadem pœna publicationis omnium bonorum imposita est, vt in constitut. cum iustitiæ, vbi Afflic. sed pro contumacia tam ciuili, quam criminali, quæ nam pœna sit imposita vltra Cauens. in ritu 220. num. 2. vide Carait. in ritu 135. nu. 1. vbi de pœna contumaciæ criminalis loquitur, & in ritu 133. nu. 1. de pœna contumaciæ ciuili, vbi addita per me conferunt; & in omnibus alijs casibus à iure expressis, de quibus per eundem Sebast. Guazzin. in eod. tractat. de confisc. bonor. concl. 13. per totam.

Num. 23. vide addita per me infra eodem num. 28.

Num. 25. adde Petr. Girard. singul. 79. Thomas. in flor. legum regul. 308.

Num. 26. Princeps ex plenitudine potestatis

potest rem alienius auferre sine causa, etiam pretio non soluto, Boss. in tit. de Principe num. 190. & hoc via legis generalis subdit ibi num. 201. iuxta mentem Auctoris, ceterum autem cessante generali lege, nequit de plenitudine potestatis rem alicui auferre, quia non præsumitur alteri præiudicare, & alias contrarium faciendo peccaret, latissime Anna in allegat. 67. & in allegat. 69. vbi censet teneri ad extimationem nu. 49. & nu. 51. limitat iuxta Auctoris opinionem, & si pro bono publico auferret rem tertij debet ei soluere pretium, Maur. Sen. allegat. 16. num. 33.

Num. 27. ad hoc videas Maur. Sen. in allegat. 16. per totam, & quid in priuilegio concessio pretio accepto, idem in allegation. 78. quid in concessionibus per eum factis, Anpa in capit. 1. num. 207. de vassall. decrepit. at.

Num. 28. De eodemmet dubio loquuntur Marcus Anton. Surgens in tract. de Neapol. illustr. cap. 15. nu. 10. & seq. Io. Paul. Balzar. in cap. 1. §. bona committentium, sub num. 15. quæ sint regal. dixi in meo Compend. decis. Regni verbo pœna (preti).

Num. 29. Nam Princeps solutus est omnibus iuris solemnitatibus, Boss. in tit. de Principe num. 71. nec sua lege ligatur Afflic. in constitut. monarchiam num. 8. nam Princeps tantum legibus adstringitur quantum ipse vult, Loffred. conf. 40. n. 35. attamen secundum eas viuere debet, idem in constitut. non sine num. 3. quinimo ob terribiles casus, licet ei leges transgredire, idem in d. constitut. post mundi nu. 44. & sic mandare Officialibus, vt procedant, vt in cap. iuris censura, vbi Campag. Io. Grand. de bello exul. in prædic. quantitat. q. 1. nu. 8.

Num. 31. quæ ad iusticiam pertinent, eiusque exercitium, & in Rege potissimum, refert Afflic. in proh. constitut. §. nos itaque, sub nu. 8. & 9. ex multorum auctoritate, & iuxta mentem Auctoris, idem in constitut. iusti cultores, sub nu. 1. vbi allegat S. Greg. hic citatum.

Num. 32. vide Par. de Put. in tract. de syndic. in verbo crudelitas Officialis per totum, & in verbo tortura sub nu. 3. non enim esse debet nimis iustus, nam iustus perit in iusticia sua, vide Fusc. singul. 117.

Num. 33. vide Afflic. in constitut. disputare nu. 3. Iul. Clar. lib. 5. q. 97. nu. 3. Grammat. vot. 23. num. 14.

Num. 34. ad hoc dixit Boss. in ritual. de Principe num. 33. proprium esse Principis facere iusticiam, & iudicium cum dulcedine temperatam, hinc Ambrosius relatus à Glossa in

in cap. si enim verbo peccatum, dixit vñ iusto si remota misericordia à Deo iudicetur, de pen. dist. 1.

Num. 35. dixi in meo Compend. decis. Regni verbo domus, vbi allegavi Marc. Anton. Surgent. in tract. de Neapol. illustr. cap. 11. sub nu. 37. vers. & nostra etiam, vbi refert contingisse in domo cuiusdam pharmoeopolæ tempore tumultus habiti in morte Tribuni plebis in anno 1584. cuius domus diruta fuit cum Auctor tumultus existerat, & ad materiam istam vide Ioan. Grand. de bello exul. in spec. 34. & 35. Campag. in cap. nuper ad vindictam nu. 81. & in cap. item marinarij num. 9. Paris de syndicat. verbo an Index propter contumaciam nu. i. Carrab. in sing. 186. nouissimè Regens Valenz. in opuscul. discurs. stat. & belli consider. 3. nu. 38. & sequ. per plura exempla demonstrat id seruatum contra Ciuitates.

Num. 36. vide Parid. de syndicat. in verbo an Index propter contumaciam nu. 2. quid in domo communi, an ex delicto socii destrui possit, idem Camp. d. cap. nuper ad vindictam nu. 83. alias verò de hac materia quæstiones vltra memoratam examinat Iul. Clar. lib. 5. sentent. 5. final. q. 82. in statuto 8. vers. plerumque.

§. I.

Nvm. 1. adde Afflic. in constitut. diltationes num. 40. imò Baro dicitur perpetuus Iudex vasallorum, vt ex mente Frecc. testatur Capiblanc. in pragm. 5. nu. 81. de Baron. licet non sit legitimus Iudex in causis, quas habet cum vasallis, idem in pragm. 16. num. 56. nec in cognoscendo, nec in delegando, Maurus Iun. in allegat. 87. num. 3. & sic decisum fuit per Magn. Cur. & confirmatum per Sac. Consil. vt refert Iacob. Anell. de Bottis ad Bart. in repet. l. qui iurisdictioni incip. contra Comites ff. de iurisd. oma. iudic. dixi in meo Compend. verbo Baro an possit, an autem Index suorum vasallorum sit eo ipso, quod sunt de Castro, seu Terra sua, & si non ostendat priuilegium de sua iurisdictione sibi concessa, Consil. Rouit. in rubr. vbi de delict. quis conu. deb. nu. 15.

Num. 2. vide Foller. in praxi crimin. rubr. annot. bon. contum. nu. 2.

Num. 3. ex nouella pragmatica prima de contumac. cautum est, vt contumaces non accedant ad Curiam Regiæ Maiestatis, & non mirum si contumacibus, tam in ciuilibus, quàm in criminalibus, etiam præueniendo audientia denegatur, Franch. in decis. 271. Carant. in ritu 220. nu. 2. & ritu 269. num. 5.

nam contumacia est delictum, idem in ritu 65. nu. 4. & propterea non est iustus, vt delinquentes, & inobedientes, imò inimici compareant ante conspectum Principis. Similiter nec proditor debet stare coram Principe, Campag. in cap. nuper apud Thranum num. 34. imò nec aliqua persona ignominiosa, Chassan. in cathal. glor. mund. part. 5. consid. 24. in priuileg. 101.

Num. 4. quamplures citavi vna cum Auctore in meo Compend. in verbo iurisdictione Baronis, quid in Barone foriudicato non habente successorem in feudo, an Dominus succedat in eo, vide Franch. decis. 213. nu. 31.

Num. 5. quid in Officiali contumace comparente, vide Afflic. in constitut. clementiz num. 14. & quid circa hoc decisum fuit in Continuo suæ Maiestatis contumacie comparente infra annum, & Actuarius Magn. Cur. refert Jordan. in addit. ad constit. dubitationem in fine incip. quid in Officiali, dixi in meo Compend. decis. Regni verb. contumax. Sic banitus cancellatus à banno, intelligitur restitutus etiam ad bona, vide Franch. decis. 213. num. 51. sed plenius de hoc, & alijs habetur per Andr. Gail. in lib. 2. de pace publ. cap. 19. per totum.

Num. 6. Barone contumacie suspenditur iurisdictione, vide Io. Grand. de bello exulum in spec. 96. num. 2.

Num. 7. vide Molfes. in comment. ad Consuet. Neapol. par. 4. q. 47. nu. 29.

Num. 8. memini de ista decis. in meo Compend. decis. Regni verbo nominandi potestas.

Num. 9. sicuti aliud est nominare, aliud est eligere, latè Capiblanc. in pragmat. 10. de Baron. num. 30.

Num. 10. deportatus eligere potest, Alex. conf. 21. in princ. lib. 1. & Eman. Xuar. inter commun. opin. lib. 1. tit. de elect. nu. 30.

Num. 11. nota, quod dignitati, vel alieni officio dari potest ius, & potestas conferendi certum beneficium, Rebuff. in praxi benef. par. 2. rubr. de Vicar. Episc. nu. 27.

Num. 12. deportati amittunt, quæ sunt iuris ciuilibus, Capiblanc. in pragm. 7. num. 7. de Baron. Menoch. de arbitr. casu 530. nu. 7. non autem ea, quæ sunt iuris gentium, Rubeus in tract. de potest. Procur. & defens. in caus. crimin. num. 226. æquiparantur mortuis, vide Iodoch. in enchirid. par. aut simil. iur. vers. deportatus, Andreas Gail, vbi supra num. 18.

§. II.

Nvm. 1. regulariter nobilis suspendi non debet, Gigans in tract. de crimio. l. 2. ma
A 3 ict.

- ieft. lib. 2. tit. de pœnis q. 1. nu. 12. subnectit tamen num. 16. non procedere si esset proditor; tunc enim altioribus furcis suspendi deberet, & hoc fuit practicum annis elapsis, ut dixi in Compend. decif. Regni verb. nobilitas: immò seruari vidi ijs temporibus sub regimine Ducis Ossunę de anno 1618. quandam comitiuam militum aufugietium captam ob rebellionem, & eorum auctores furcis suspensos inter ceteros primarium à quo originem habuit per pedes furcis suspensum vti proditorem: nec enim furi nobilitas prodest, Afflic. in constit. prosequentes num. 31. Campag. in cap. ad hoc num. 70. qui in cap. placuit. nu. 2. & 8. etiam hoc in rapina procedere censuit, similiter ob periurium, falsum testimonium, vel aliud delictum ammittitur, ut per Afflic. in constit. multæ leges nu. 16. similiter in crimine falsi, Ricc. decif. 232. par. 2. nu. 8. vbi nu. 9. subdit in causis scilicet fidei non militare nobilitatem, & ita decifum, videndus est etiam Paschal. in tractat. de vir. patr. potest. par. 3. cap. 2. nu. 64. vbi citat hic Auctorem.
- Num. 2. vide Ricc. in d. decif. 232. nu. 7. par. 2. & plenius in decif. 19. ead. part. vbi sic iudicatum censet in Curia Archiepiscop.
- Num. 3. vide eundem Auctorem nostrum in decif. 24 & de hoc satis dictum est in Compend. decif. Regni verb. nobilis an pro delicto.
- Num. 4. est text. de hoc cum glos. in cap. infamibus de regul. iur. in sexto, & ibi Dyn. & Id. Andr. in nouella, vbi plura recenset, præsertim significationem portarum, videas etiam Ricc. decif. 133. par. 1.
- Num. 5. vltra Afflic. in constit. prosequentes nu. 26. vide Gigant. in tract. de crim. læs. majest. lib. 2. cap. 3. quod testes infames admittuntur in isto casu, & melius Campagn. in cap. crescit nu. 26.
- Num. 6. & quæ sint istæ personæ privilegiatæ, vide Boss. in tit. de indic. & consid. ante tort. nu. 104. cum seq. Iul. Clar. in § fin. q. 64. nu. 16. & seq. Similiter Princeps potest mandare torqueri liberum hominem absque inditijs, Campag. in cap. subditorum sub nu. 19. & in cap. tormenta nu. 144. licet contrarium teneat Grammat. in cons. crim. 45. num. 3. & voto 32. num. 6. sed hoc intelligitur de potestate ordinaria, idem in voto 30. nu. 13.
- Num. 7. idem Author in cons. 7. nu. 1. vol. 2. similiter & iurisdictiones Capiblicæ. in pragmat. 5. nu. 34. de Baron. Maur. lun. allegat. 43. nu. 2. habet enim Rex thesauros dignitatum, Anna allegat. 57. nu. 2.
- Nu. 8. idem Auctor in d. cons. 7. vol. 2. hoc prosequitur, & quod dignior ratione subiecti debet habere vocem primò in electione, licet sit posterior tempore, tradit Maur. lun. in allegat. 50. nu. 6. non mirum si dignioribus dignior locus debetur, Reg. Valez. consil. 1. nu. 18. & cons. 34. nu. 206. & de istis decisionibus hic adnotatis per Auctorem, memini in meo Compend. decif. Regni verbo prælatio.
- Num. 9. de translatione Metropolitana facta ab Imperatore in aliam, & si retineat privilegia alterius, habetur in l. 1. C. de metrop. Berit. lib. 11. vbi Doct. & Rebuff. in praxi benefic. par. 1. Rub. de erect. eccles. in cathred. nu. 5. & ibi loquitur de erectione Ecclesie in metropolitanam per Summ. Pont. faciendam, vbi num. 7. censet ad Papam, & Principem spectare creationem vniuersitatum, & privilegia conferre, & quando fieri possit translatio metropolitana de vno loco in alium, ex quibus casibus idem in sequ. Rub. de translat. Episcop. & c. vbi num. 11. loquitur si perdant privilegia aliàs concessa ex causa translationis; cetera verò pertinentia ad feuda titulara, tradit Reg. de Curt. in diuers. feud. §. sed vnde, vbi num. 17. & 18. loquitur de castro titulo decorato vendito, si in emptorem pariter titulus transferatur.
- Num. 10. adde Consil. de Georg. in allegat. 4. nu. 8. Molfes. in consuetud. Neapol. par. 2. tit. de bonis q. 5. nu. 15.
- Num. 11. adde Annam in repet. cap. 1. de vafal. decrepit. etat. nu. 193. & seq. vbi articulum istum plenè examinat, quod secus esset si feudum Regi deuolutum concederetur alteri; tunc enim nouum diceretur, idem Consil. de Georg. in allegat. 8. nu. 23. quamquam Rex concedi possit feudum nouum iure antiqui, Anna singul. 205. & allegat. 62. nu. 24.
- Num. 12. ingratus facit se indignum beneficio recepto, Afflic. in cap. vnico §. item, qui Dominum nu. 1. quæ sit prima caus. benefic. amittit. & ob id pactum adiectum in feudo, ut propter aliquam causam reuocari non possit non impedit, quin reuocetur propter ingratitudinem, idem in cap. quia supra dictum nu. 7. quibus mod. feud. amittit. ad quæsitum Auctoris, vide Mastrill. de Magist. lib. 4. cap. 2. num. 20. eitantem Auctorem nostrum hic.
- Num. 13. vide Iul. Clar. in §. fin. q. 83. nu. 11.
- Num. 14. omnis pœna in Principe est arbitraria, Cassa. in cathal. glor. mundi par. 5. consider. 24. in 34. priuileg. Grammat. voto 10. nu. 41. Boss. in tit. de Principe nu. 82.
- Num. 16. vide in meo Compend. decif. Regni verb. tortura de iure communi col. 2.
- Num. 17. ad materiam istam pereutiendi a papa aliquem, qua pœna sit puniendus, vide in meo Compend. decif. Regni verbo alapam,

& in addit. ad Compend. decis. Cur. Archiep. Neapol. in verbo alapa percussio, vbi plura ex hac percussione facta in palatio, videtur offensa persona Principis, & propterea Proreges videntur offendi ex delictis commissis in Ciuitate Neapol. inde Mag. Cur. Vic. non consuevit remittere vassallos Baroni delinquentes Neapol. vel in Casalib. vt per Præs. de Franch. decis. 129. nu. 2.

Num. 18. dixi in eodem meo Compend. decis. Regni verbo alapam.

Num. 19. vide in meo Compend. decis. Regni verbo poena mortis, vltra Menoch. de arbit. q. 86. nu. 4.

Num. 20. vide congesta per me de hoc in eodem Compend. decis. Regni verbo incidens.

§. III.

Nvm. i. ad ornatum illius quæstus satis conferunt hic collecta per Io. Grand. de bello exul. in prædic. sicus in 2. quæst. vbi id etiã ad Præsides Prouinciarum spectare censet, & eis salaria constituere, in Prouincijs enim sunt constituti Barricelli Campanæ, & omnes Vniuersitates contribuunt pro eorum salario, vt in pragm. 1. de dån. clandest. quod est salarium prædictum quatuor caballium æneorum pro quolibet mense soluendorum pro quolibet foculari Regio. Perceptorum pro salario Barricelli, seu Capitaneo campanæ, & comitijs pro malefactorum persecutione, vt per Campag. in cap. præsertim in addit. sub num. 14. idemque confirmat ibidem sub nu. 32. in addit. & in cap. pridem tibi sub nu. 20. ad quod Carauit. in pragm. 2. de exul. nu. 31. dixit Regem tenere etiam homines stipendiatos pro ordinaria persecutione malefactorum, hoc est in Prouincijs.

Num. 2. adde Iodoch. in praxi crimin. cap. 134. nu. 3. Menoch. de arbit. iudic. casu 348. nu. 1.

Num. 3. ad hoc videas August. ad Angel. de malef. verb. dicto maleficio semper sub nu. 23. Iul. Clar. §. fin. q. 90. nu. 9. Boss. in tit. de rapinis nu. 15. & tit. bann. quid ammitt. nu. 21. Menoch. de arbit. iudic. casu 348. nouissime Muscat. in praxi crimin. rubr. de recept. malefact. per totum, & an, & quando receptor eadem poena puniatur sicuti delinquentes, Consil. Rouit. in pragm. 1. de recept. malefactor.

Num. 4. adde Angel. de malefic. vers. dicto malef. semper num. 23. Bonifac. in tit. de recept. fut. & c. nu. 3. & 8. vbi limitat num. 10. non procedere in ignorantibus, Andr. Gail de pace publ. lib. 2. cap. 10. nu. 6. & 7. etiam si effect receptor hæreticus, Ludou. Carrer. in tract. de hæret. nu. 170. & 171. ad quæ-

tum Auctoris, vide Boss. tit. de rapin. nu. 21. & 16. Campag. in cap. licet nu. 10. quid insciente receptante, vide Auctorem decis. 22. per totam.

Num. 5. vltra Bonifac. loco citato nu. 4. 5. & 6. Iodoch. in loco allegato n. 4. & cap. 116. Gail vbi supra nu. 19. & seq. & 25. Nell. de bannic. 3. par. 2. temp. nu. 21. Campag. in cap. licet num. 8. Menoch. vbi supra, copiosè Ricc. col. lectan. 544.

Num. 6. adde eundem Andr. Gail d. lib. 2. de pace publ. cap. 2. nu. 35. Menoch. vbi supra nu. 17. Marcell. Calà vbi supra num. 870. Intrigl. in singul. 240.

Num. 7. vide Campag. in cap. licet nu. 6. & in addit. si per vnicam vicem dicatur receptor, in simili de blasfematore loquitur Alexand. Roman. in pragm. 1. de blasfem. nu. 84. & 85. & de furibus, & similibus loquitur Carroc. in tractat. de re furt. repert. pæn. tert. quæst. 10.

Num. 8. idem Iodoch. in d. praxi cap. 116. nu. 2. Bonifac. vbi supra nu. 2. vltra Assl. & in consil. patarenorum nu. 10.

Num. 9. ad hoc vide Præs. de Franch. decis. 570. sub nu. 1. & circa fractores carcerum, vltra Pegueram decis. 1. Cathal. dixi alios citando in meo Compend. decis. Regni verbo poena capitis, & in Compend. decis. Cur. Archiep. verb. Erangere, Ricc. collect. 543.

Num. 10. idem Auctor in decis. 22. nu. 1. 2. & 15. Consil. Rouit. in rubr. de recept. malef. nu. 3. Gigant. in tract. de crim. lzf. maiest. lib. 3. q. 10. Ricc. collect. 1528.

Num. 11. adde Carrer. in tract. de hæret. nu. 166. Ricc. vbi supra.

Num. 12. vide in meo Compend. decis. Regni verbo receptor.

Num. 14. vide Muscatell. in praxi crimin. rubr. de recept. malefact. nu. 38. & seq. vbi omnia pertinentia ad pœnas statutas contra receptatores de iure Regni potissimum pragmaticarum, recenset vltra Foller. in praxi crimin. rubr. banniantur nu. 10.

Num. 15. quomodo probetur scientia in receptante furem, vel latronem, latè Boss. in tit. de rapinis nu. 17. & ad hoc, vt receptans bannitos, & foriudicatos, non puniatur poena statuta contra ipsos, quid probandum, Marcell. Calà de modo articul. §. 2. glos. vnicæ nu. 867. ad 872.

Num. 16. adde Campag. in prælud. capitul. num. 33. ad illud, quod dicit, quod seruat Magna Cur. ab omnibus alijs Curijs seruandum est adde Carau. in ritu 1. nu. 3. vbi id ampliat, & limitat multifariam, ad illud, quod in præscriptione acquirenda præsentia in Regno exquiratur, vide Annam in repet. rubr. de vassal.

- vasall. decrepit. ztat. num. 448. & seq.
- Num. 17. ad hoc videas Balb. in tract. de prescript. par. 1. partis 4. quæst. 2. num. 2. & per totam.
- Num. 18. adde Foller. in praxi crim. rubr. ban- niantur nu. 3.
- Num. 19. idem in publicatione banni conclu- dit Franch. decif. 360. sub nu. 6. & pragmati- ca sufficit publicari in Terris famosis, Cam- pag. in cap. cum ad obuiandum nu. 8. & de hoc satis loquitur Alex. Roman. in pragmat. i. de blasphem. nu. 59.
- Num. 20. ad hoc adde Marcell. Calà de modo articul. §. 2. glos. vnica nu. 868. Ricc. d. colle- ctan. 544.
- Num. 22. vide Anto. Gabriel. in lib. 6. comitum, opin. tit. de regul. iur. concl. 5. nu. 9. 10. 12. & 14. exemplificat in terminis nostris Præf. de Franch. d. decif. 360. & ad hoc, vt lex liget Prouinciales debet publicari in Prouincia, Io. Andr. in cap. datum Romæ in nouell. sub nu. 3. vers. in vltima glos. & sic in locis solitis alias non valeret, Grammat. decif. 47. nu. 9.
- Num. 23. cum ista opinione concordat decif. D. de Franch. 360. nam fuit decifum inquisi- tum debere gaudere indultu, non obstante, quod pragmatice fuerat publicata in Ciui- tate Neapol. & in Ciuitate Salerni, non ta- men in Terra delicti, de qua in meo Com- pend. decif. Regni verbo indulgentia, & iux- ta relata per Auctorem, vide Grammat. de- cif. 36. nu. 20.
- Num. 24. Menoch. vbi supra nu. 16. Ricc. colle- ctan. 544. in hac, Marcell. Calà vbi supra nu. 873. Garfia in dicto 501.
- Num. 25. iustus metus quando dicatur, vide Ricc. collect. 943. an autem dando cibum, & potum forasceitis dicatur receptare, vide Muscatell. in praxi crimin. rubr. de recept. malef. nu. 30. vbi nu. 31. quærit, si receptare dicatur, qui animalia, lignamina, vel alia quæcunque necessaria subministrauerit, iux- ta Auctoris opinionem hic relata, & quid in illis, qui incolarum faciunt in Casalibus, & locis apertis, vide quæ dixi in meo Com- pend. decif. Regni verb. receptatores.
- Num. 26. vide Muscatell. in d. praxi eadem ru- br. de recept. malef. nu. 39. cum sequ. & quod ita practicum refert hic Auctor, dixi in d. Compend. eodem verbo receptatores.
- Num. 27. ad hoc vide in meo Compend. decif. Regni verbo vasalli, vbi citavi Consil. Rouit. in pragmat. 1. in fine de recept. malef. & pragmat. 5. num. 3. vbi de delict. agi oport. Capiblan. in pragmat. 8. num. 115. de Baron, & alios additos in noua impressione ultra allegatos per Viscont. & Amend. ad Franch. d. decif. 479.
- Num. 29. vide Consil. Rouit. in pragmat. 9. de empt. & vendit. Capiblan. in pragmat. 8. num. 114. de Baron. dixi in meo Compend. decif. Regni verbo vasallus.
- Num. 30. adde Mastrill. in tract. de magist. lib. 4. cap. 18. nu. 4.
- Num. 31. vide Capiblan. in pragmat. 14. de Ba- ron. nu. 36.
- Num. 32. inferiores à Principe nequeunt statu- ta condere contra ius commune, Petr. Ra- uen. in suo Alphab. verb. magistratus, quem citat Bonac. inter commun. opin. lib. 1. tit. de legibus nu. 161.
- Num. 33. hinc est, quod omnes possunt conde- re statuta, nempe Vniuersitates, Collegia, Episcopi, Legati, & ceteri relati per Anchar. in repet. cap. canonum statuta de con- stit. in 9. quæst. principali: imò quilibet po- pulus, & quælibet Ciuitas, Grass. & Bonac. inter commun. opin. lib. 1. tit. de legib. num. 162. & 163. sed hoc circa negotia ad eos per- tinentia in suis locis, vt per Vinium in syl- ua commun. opinion. in opin. 743. statuta, ceterum si vniuersalem respiceret utilita- tem, aut incommodum solum ad Principem spectaret, Cassan. in cathal. glor. mundi par. 5. confid. 24. in prinil. 27.
- Num. 34. an sit de mero, vel mixti imperij, vel iurisdictionis condere statuta, tangit Anch. in d. cap. canonum statuta in d. quæst. 9. in- princ. & ad ornatum istius text. satis con- ferunt collecta per Ricc. collect. 140.
- Num. 35. non solum Barones de hoc nouo deli- cto cognoscere possunt, reprobata Foller. opinione, refert Consil. Rouit. in pragmat. 5. de administ. vniuersit. nu. 2. sed etiam illos componere pro nouo delicto sic declarato, Capiblan. in pragmat. 6. nu. 102. de Baron.
- Num. 36. an non delictum declaratum delictum liget forenses, vide Bart. in l. cunctos popu- los in 2. quæst. citatum per Anchar. in d. cap. canonum statuta de const. vlt. quæst. vers. sed de ignorantia.
- Num. 37. hoc tamen regulariter intelligendum esse, testatur Io. Andr. in cap. in generali de reg. iur. in nouella sub nu. 2. vers. decimulter- tius, & c. Quod generalitas ardetur ad præ- sentia tantum, nisi sint talia, quæ respiciant futura, vt lex, constitutio, priuilegium, & c. vel veniant ex rei natura, vt sunt accessio- nes, fructus, & vsurz l. 2. ff. de in diem adiect. l. Imperator ff. ad trebell. l. si feruus ff. de fur- tis §. ijs, hinc etiam iurisdictione concessa, censentur concessa ea, sine quibus explicari non potest, Carauit. in ritu 295. nu. 28. secus si essent aliqua penitus separata, inde con- cesso Castro cum toto territorio, non venit locus sterilis, nec vsus fluminum, Roman. singul.

singul. 64. & concessio castro per Episcopum, & omnibus, quæ ibi habet non veniant spiritualia, idem singul. 56. an & quæ veniant in generali concessione, vide collecta per Ricc. collect. 594.

Num. 38. vide Alph. in collect. 1298.

Num. 39. de hoc extant decisiones traditæ per Annam in cap. 1. de vassal. decrepit. stat. nu. 265. & sequ. & in allegat. 36. de quibus in meo Compend. decis. Regni verbo functiones, latè Consiliar. de Geor. in allegat. 43. & Consiliar. Rouit. in comment. ad prag. 1. de iur. & exact. fiscal. num. 8. & 40. Regens de Curte in diuers. iuris feud. §. declarata igitur. num. 121. an autem ius futurum superueniens. veniat in generali concessione feudi, dixi in d. Compend. verbo ius superueniens.

Num. 40. pariformiter Barones conqueri non possunt de pragmatice facta contra disrobatores stratarum, per rationem traditam à Præsid. de Franch. decis. 722. num. 15. & Princeps potest per modum legis condendæ alijs præiudicium inferre, vt exemplificando censeat Io. Grand. de bello exul. tit. de qualit. q. 2. nu. 3.

Num. 41. dixi aliqua supra eod. nu. 33.

Num. 42. nam eius est proprium leges vniuersales condere, vt dixit Chassan in d. cathal. par. 3. confid. 24. in 27. priuileg. similiter & Constitutiones, Capitula, & Pragmaticas, quæ omnia nomine Regio publicantur, inquit Auctor: *Et quod Reges, Principes, & Prælati nomina sua legibus, & constitutionibus inserere possunt*, Afflic. in constit. ad laudem nu. 1. Alex. Roman. in prag. 1. de blasphem. nu. 49. Adeo verum est, vt allegans legem non habentem auctorem pœna falsi puniretur, Glos. in cap. Regni apud Foggiam, & cum publicantur, tunc inscribuntur, Andr. in constit. pœnam eorum col. 6. vers. lex erit, & modum publicationis examinat, Troyl. in prohem. pragmat. nu. 21. & sequ. Etenim si non fuerit publicata non valeret, Alexan. Roman. vbi supra nu. 57. quapropter dum Auctor prosequitur: *Quod si verum esset, quod ex contrauentione ipse asseretur iniuria, & consequenter haberet ultionem, inde Barones nunquam cognoscerent de delicto, sed cum ipsi exerceant iurisdictionem vti Regis ministri, &c.* Considerandû censui, quod lex nil aliud est, quàm Rex, vnde nouus Rex noua lex dicitur, Glos. in prohem. constit. col. 1. propterea Princeps dicitur lex animata & fia. auth. de consul. vbi glos. verbo legem, Gail lib. 1. obseruat. 42. nu. 3. non tamen principaliter per contrauentionem iniuria inferatur, sed per consequentiam sicuti Princeps

offendi dicitur, quando suis subditis, vel particularibus iniuria, vel offensa fit, Alex. in addit. ad Bart. in l. hostes ff. de capt. & postlim. reuers. verb. quæro quid, vers. item secundum Bald. col. 2. & potissimum si esset inscriptis redacta, tunc et si ei competeret vindicta, quia à Rege constituti sunt Iudices, qui legis ministri appellantur. Exequuntur enim quæ à lege imposita sunt contra transgressores, vel contemptores mādatorum Regiorum, siue pœna esset expressa, siue non, iuxta tradita per Gramm. decis. 40. nu. 20. quem sequitur Campag. in cap. item, quod prædicti Iustitiarum num. 18. Similiter & Barones, qui sunt regij officiales, Franch. in decis. 211. nu. 7. & sic mandatur in omnibus pragmaticis ordinariè ex stylo Cancellariæ obseruari ab omnibus, & præcipitur obseruãtia omnibus officialibus, &c. & præsertim Baronibus, Consil. Rouit. in prag. 5. nu. 40. de admitt. vniuers. hinc omnia nostra facimus, quibus nostra impartimur auctoritas l. 2. C. de vet. iur. enuel.

Nu. 43. ostenditur hoc in multis casibus legum à Regibus, siue Proregibus factarum, ne in aliquo Barones se intromittere possint, quos refert Capibl. in prag. 8. par. 1. de Baron. à nu. 109. cum seqq. & nu. 220. cum seq.

Num. 44. vide Capibl. in prag. 1. nu. 219. de Baronib. & quando hoc procedat faciunt collecta per Ricc. collect. 392. & in collect. 1227. loquitur de concessione iurisdictionis cumulatiuè, & non abdicatiuè, qui in collectan. 2020. tradit omnes Baronum iurisdictiones.

Num. 45. hic adde eundem Capibl. in prag. 2. par. 1. nu. 223. de Baronib.

Num. 46. Barones quamuis ex iuris dispositione possint facere prohibitiones temporales, & alia remedia adhibere, vt per Consil. Rouit. in prag. 1. de Annon. nu. 6. similiter & vniuersitates, vt latè per Muscatell. in praxi crimin. tit. de extra. extra Regnum, &c. nu. 98. vbi prosequitur materiam istam, contra bannorum tamen ex communi obseruantia destinantur Commissarij contrabannorum, nec in talibus Barones se intromittere possint, vt sunt in materia frumentaria, salis, seriei, & similibus, an autem Officiales Regij Terrarum demanialium, præter Regias Audientias super contrauentionibus pragmaticarum procedere possint, vide Foller. in pragmat. final. de administrat. vniuersit. in princ. nu. 8. vbi etiam loquitur de Baronibus.

Num. 48. delicta atrocis, seu atrocissima, vel enormissima, quæ dicantur, vide Muscatell. in dicta praxi crimin. rubric. de recept. malefact.

lesæ. nu. 10. & seq. & videtur esse istud delictum receptationis cum eadem pœna sicut principale plectatur, Bonifac. in tit. de rapt. nu. 1. Andr. Gail de pace publ. lib. 2. cap. 10. num. 1. quamquam Auctor ex mente Foller. referat casus consimiles remissos Bâronibus, de quibus etiam memini in meo Compend. decis. Regni verbo remissio, non tamen refert si in prædicto receptationis delicto remissio locum vendicat, & ob id refert Consil. Rouit. in pragm. 2. nu. 15. vbi de delict. quis conuen. deb. quod denegatur Baroni cognitio sui vasalli de receptatione contumacis Regij Tribunalis, de conuersatione cum similibus, aut de ope præstita eisdem, vel si esset inquisitus ratione alienius fractæ saluaguardiæ Regiæ.

Num. 49. vide Consil. Rouit. in d. pragm. 2. nu. 15. vbi de delict. quis conuen. licet contrarium postea decisum per Mag. Cur. vt infra num. 52.

Num. 51. adde Rocch. de Curte in cap. final. de consuet. fol. 31. d. terg. in paruis, vers. tertium requisitum.

Num. 52. hic adde, quod iuxta conclusa per Auctorem, vt sit locus remissioni in casu prædicto, iuxta decisa per Follerium bis iudicatum fuit per Mag. Cur. Vic. remittendo vasallos inquisitos de receptatione contumacium Mag. Cur. & Regiarum Audienciarum, vt tradit Viscont. ad Franch. d. decis. 470. vers. est verum, quod per Mag. Cur.

Num. 53. vide Iul. Clar. §. fin. q. 90. vbi copiosè, & Menoch. de arbitr. casu 349. plenius.

Num. 54. vltra Doctores, relatos in præcedenti nu. 52. adde Boss. in tit. de homicid. nu. 33. 34. & 35. Iodoch. in praxi crimin. cap. 133. Blanc. in praxi crimin. §. postquam fol. 117. Iacob, Nouell. in praxi crimin. in §. 1. nu. 67. & seq. Battand. in regul. 107. & copiosè Io. Grand. de bello exulum tit. de relat. quæst. 1. per totam, & in spet. 2. vbi materiam istam satis declarat, quomodo versetur in materia exulum, vt locum habere possit potestas extraordinaria, vltra alios Doctores eandem materiam plenius pertrahentes inter commun. opin. lib. 9. tit. de malefic. nu. 13. & seq.

Nu. 55. non est dubium quin statutum loquens de committentibus delicta extendatur ad auxiliantes, sicuti statutum loquens de turbatoribus pacis extenditur ad eorum auxiliares, Io. Grand. in loco citato nu. 6. autem supposita distinctione dicta in præcedenti numero existente statuto, vide Boss. in d. tit. de homicid. sub nu. 33. & 34. qui loquitur in terminis statuti Mediolani, vbi allegat Soec. & Cæpol. hic ab Auctore citatos.

Num. 56. quot modis auxilium præstari censetur

vt supra Battand. vbi supra nu. 10. Io. Grand. ibidem num. 3. vide Muscatell. in d. tit. de recept. malef. nu. 27. cum seq. qui loquitur in materia ista receptationis malefactorum.

§. IV.

Num. 1. Si enim Præsidibus Prouinciarum, quorum permissum sit destinare Commissarios ad capturam informationum contra exules, Ioan. Grand. de bello exul. in spet. 73. nu. 1. multo magis, & Proregi, nõ tamen cum potestate ipsa extraordinaria, cum nõ sit delegabilis, idem in spet. 42. sicuti ipse Princeps, & Collaterale Consilium concedit, Cæpag. in cap. si cum sceleratis sub nu. 24. in fine. Similiter & Regijs Audiencijs, vnde hodie ista præminencia dilata est ad ipsas Regias Audiencias, idem Io. Grand. tit. de quæritate q. 1. sub nu. 13. quamquam potestas militaris sit concessa Præsidibus Prouinciarum à Prorege, vt ipse fatetur in prædicamento agere q. 1. nu. 1. & successiuè à Præsidibus eadem potestas delegari potest eisdemmet Auditoribus, idem eod. tit. q. 3. per totam, & sic in dies videmus obseruari in casibus exemplaribus per Proreges mandari vt procedatur ad modum belli cum potestate extraordinaria, vt vidi rescriptum Regiæ Audienciæ Calabriæ citra à Prorege tunc Lemenium Comite, vt contra matricidam sic procederetur.

Num. 2. Reges enim in suis Regnis locum tenent Imperatoris, Afflic. in prælud. constit. q. 13. nu. 9. & num. 7. censet, quod Reges liberi in suis Regnis exercere possunt iura Imperij, & sicut in Imperio Imperatoris potestas se habet Regis in Regno suo æqua potestas, & multa ad ornatum istius text. collexit Rice. collect. 135.

Num. 3. adde Minsinger. singul. obseruat. cent. 1. obseru. 3. nu. 4. & 5. vbi quando inferiori hoc permissum esse, refert Vital. in tract. clausul. in clausul. appell. rem. Hugo Cels. in eodem tract. in claus. rescript. vers. claus. appel. rem. vbi etiam loquitur si id concessum sit inferioribus à Principe, Boss. in tit. de Princ. nu. 377.

Num. 4. vide Io. Grand. de bello exulum in spet. 21. & videas Parid. de syndicat. in verbo latro, quem sequitur Campag. in cap. iuris censura nu. 5. qui loquitur de quodam Commissario, qui de facto suspendit latrones, & igne cremavit villam: ego autem vidi obseruatum tempore Comitum Beneuenti, vt eius ordine præcedente caperetur viuus, aut mortuus quidam Moruillus bannitus, & sic executum, nam fuit captus, & interfectus se defendendo, & positus super columna Mag. Cur.

&

- & in alio bannito occiso prauio ordinae Ducis Ossunz.
- Num. 5. leges pariter transgredi possunt ex causa, Campag. in cap. in Kalendis nu. 15. & in cap. si cum sceleratis nu. 13.
- Num. 6. vide Io. Grand. de bello exulum in spec. 38. & pariter vidimus hoc practicum in militibus delinquentibus, qui fuerunt indulgenti, vt seruirent Regi in bello citra remissiones partium, habetur in pragmat. 9. de abolit. eo quod publica utilitas praefertur priuatae l. 3. C. de primipil. lib. 12. lactione s. la-beo ff. pro soc. cap. bonae de elect. vide Consil. Rouit. in pragmat. 2. de composit. nu. 3. qui citat hic Auctorem, ad quod etiam videndus est Tartagl. in pragmat. final. cap. 1. nu. 13. de composit. idem Rouit. in pragmat. 12. de abolit. nu. 16.
- Num. 7. adde Mastrill. in tract. de magistr. lib. 5. cap. 6. nu. 148. Rouit. vbi supra, regulariter gratiam facere ad Dominos solum pertinet, non ad ministros, Nicol. Moron. in tract. de fide, treng. & pace par. 1. q. 13. nu. 19. nisi facultatem haberet a Domino, vt sunt Proreges nostri.
- Num. 8. vide in meo Compend. decis. verb. compositio facta.
- Num. 9. de hoc videas Par. de Puteo in tract. de syndic. verbo compositio sub num. 6. vers. tamen istae compositiones, Fab. Montel. in praxi arbitr. in 3. quae. vltimae part. num. 28. Campagn. in capit. ne peruerforum num. 7. Afflic. in constit. mulier, quae dotarium num. 28. nouissime Sesse decis. Aragon. 178.
- Num. 10. idem dixit Fab. Montel. vbi supra, ad quod subdit Grammat. in d. ritu incip. quod curia ipsa, namque post nu. 4. quod fuit per Sac. Conf. reuocata quaedam compositio sic facta, saluo iure partis, de qua in meo Compend. decis. Regni verbo compositio, vbi alios Doctores citauit, inter ceteros Tartagl. in pragmat. final. de composit. cap. 1. numer. 13.
- Num. 11. non solum vetitum est Proregi componere absque partis remissione, nisi ex causa publica, vt dixit Consil. Rouit. d. pragmat. 2. nu. 3. de composit. sed etiam Regi, qui non consuevit remittere, & indulgentiam facere nisi parte concordata, vel facta pace, ita Paris d. verbo compositio sub nu. 6. vers. nam etiam est, tamen verum, quod in generalibus indultis expressum reperitur, quod si infra sex menses inquisiti obtinuerint remissiones a partibus offensis, gaudere debeant generali indulto, vt demonstratur in pragmat. 11. & 12. de abolit. ita & tamen, quod indultus iste eatenus sortitur effectum, quatenus a parte offensa fuerit facta remissio in tempore, sed hoc factum apparet a Rege legitima subsistente causa; & ante omnia, vt de delicto constet Camill. Larata consil. 109. num. 49.
- Num. 12. quae nam requirantur in compositione facienda, vt valeat, vide Fab. Montel. in praxi arbitr. quae. 2. quae. 2. part. per totam.
- Num. 13. idem Fab. Montel. in d. praxi 3. q. vlt. part. nu. 4. multo fortius si sapius concederetur, vt prolixius hanc eandem materiam, prosequitur idem in 3. quae. vlt. part. in regula an compositio admittatur, Grammat. voto 35.
- Num. 14. vide ultra Carauit. hic corrupte citatum in d. ritu 272. num. 9. Campag. in cap. exercere nu. 17. & 41. nouissime Capiblan. in pragmat. 6. de Baron. nu. 24. quid in Curia Archiepiscopi Neapol. an fieri possit reseruatio in sententia per Vicarium, salua moderatione, vel commutatione Illustrissimi Archiepiscopi, Ricc. in praxi eccles. decis. 354. sub nu. 4. tenet affirmatiue.
- Num. 15. ita pariter in terminis concludit Muscatell. in praxi crimin. tit. de priuileg. vuln. l. z. thal. & c. nu. 23. & seq. & sic vidi seruari in quampluribus Terris Baronalibus, immo & Regijs, vt audiui, quamuis id expresse vetitum sit Mag. Cur. Vicar. in decretis per eam faciendis, ne dicat exulet, vel soluat, vt in pragmat. 45. de offic. mago. iustit. & ita pariter audiui in Regijs Audientijs indistincte seruari.
- Num. 16. de hoc extat pragmat. 4. de composit. per quam mandatur, quod delinquentes non admittantur ad compositiones, nisi habita remissione omnium, quorum interest, ultra Doctorem ibi, vide Viu. in sylua comm. opin. in opin. 607. Luc. Foller. in pragmat. fin. de composit. nu. 30. Tartagl. ibidem cap. 1. num. 14. Molles. consil. 10. num. 18. & seq. Similiter per aliam pragmat. 8. eod. tit. cautum est illis competere actionem querendi, & remittendi, quibus successio debetur, de qua per Franch. decis. 611. faciunt collecta per Ricc. collect. 776. idem Foller. vbi supra nu. 39. & sic pragmatica ista duo requirit copulatiue, sanguinem, & successionis delationem, vt notat Consil. Rouit. in d. pragmat. nu. 55. Mastrill. in tract. de indulto cap. 24. nu. 56. citat hic Auctorem.
- Num. 17. vide Philipp. Paschal. in tractat. de vir. patr. potest. par. 2. cap. 1. sub nu. 9. cum sequi. vbi etiam citat Auctorem nostrum hic.
- Num. 18. vt memini in meo Compend. decis. Regni verbo remissio, ad quod addo Molles.

- in conf. 10. num. 7. & seq. hic allegantem Auctorem nostrum, & nouissimè Anell. de Amato in consil. 18. qui ita censet iudicatum fuisse per Collater. Consil. contra filiam, quæ renunciauerat, vel sit exclusa per statutum, vt non habeat ius remittendi.
- Num. 19. & sic in terminis concludit Affli&. in constit. Iustitiarum non per Kalendas sub nu. 15. vers. & per istam glöf. quem sequuntur Foller. in praxi crimin. rubr. aud. excus. nu. 22. Præf. de Franch. decis. 101. num. 10. & Mastrill. in tract. de indulto cap. 24. nu. 84. vers. quæro duodecimo.
- Num. 20. Molfes. d. conf. 10. num. 13. & quando hoc ius remittendi censetur hæreditarium, vel competere iure sanguinis, vide Phanuc. de inuent. par. 6. nu. 56. & 57.
- Num. 21. de filio renunciente hæreditatem patri, si possit vendicare eius mortem, loquitur Foller. in d. pragm. fin. num. 46. de composit. Molfes. vbi supra nu. 7. & 14. De filio emancipato loquitur Tartagl. in d. pragmat. fin. cap. 1. num. 22. & 25. & Paschal. vbi supra num. 3.
- Num. 22. vide Consil. Rouit. in d. pragm. 8. de composit. in fine, alios citat Paschal. vbi supra nu. 4.
- Num. 23. idem Paschal. loco allegato nu. 7. vbi plures allegat.
- Num. 24. Paschal. in memorato loco sub nu. 9. vers. sed hæc opinio.
- Num. 25. Molfes. vbi supra nu. 11.
- Num. 26. Molfes. vbi supra nu. 17. & seq.
- Num. 27. vers. apparet, idem ponderat Molfes. vbi supra num. 19. & 23. vbi citat hic Auctorem, & melius nu. 17.
- Num. 28. idem confirmat Molfes. vbi supra nu. 17. 18. 19. & 20.
- Num. 29. faciunt addita super eodem num. 19. hic.
- Num. 30. hic nota; quod geminata verba censentur prolata cum maiori deliberatione, & faciunt compræhendi in concessione, quæ alias non compræhenderentur, Anna alleg. 127. nu. 8. & 9.
- Num. 31. vide in meo Compend. decis. Regni, verbo ius querulandi, vbi nonnullos Doctores citauit.
- Num. 32. videas eundem Paschal. vbi supra, nu. 76. vbi pariter citat hic Auctorem, vltra addita per me ad Carauit. in ritu 272. num. 29. & 30. & Consil. Rouit. in d. pragm. 8. nu. 7. Mastrill. in tract. de indulto cap. 24. num. 18.
- Num. 33. idem Paschal. in loco allegato nu. 77. vbi pariter mentionem facit de nostro Auctore, ad quod addo ad corroborationem dictorum, quemadmodum etiam in accusa-
- tione sic determinatum, vt accusatoribus præfigatur terminus à Iudicibus, ad accusationem prosequendam priusquam non audiantur, Luc. in l. si apparitor vers. vnde videmus C. de cohort. lib. 11. sicuti hodie communiter practicatur præuio termino præfixo in decreto, vt citetur pars ad comparandum si intendit facere partem in iudicio, vt per Foller. in praxi crimin. rubr. audiant. excus. num. 2. quia per solam querelam, instigationem, & sollicitationem nõ intelligitur querulas facere partem in iudicio, sed oportet declarari, Marant. in specul. par. 6. vult par. 1. nu. 12. Carauit. in ritu 202. nu. 7. concludere videtur; ad instantiam inquisiti posse mandari offenso si intendit facere partem in iudicio, & licet dicat, quod non nisi præcedat diffamatio facta per offensum, adeo quod si taceat in accusando, & querulando, ratione tamen diffamationis potest sibi præfigi terminus talis, & eo non veniente decerni, quod alias non audiatur, quæ conferunt, iuxta opinionem Auctoris nostri in compositione facienda, quod antea dixit Foller. d. pragm. final. num. 101. de composit. vide etiam Mastrill. in d. tract. de indulto cap. 24. nu. 23. in fine, citantem Auctorem nostrum hic.
- Num. 34. faciunt collecta per Ricc. collect. 69. Alph. collect. 228.
- Num. 35. ad ornatum text. in l. 1. C. vt nemo inuit. faciunt collecta per Ricc. collect. 936.
- Num. 36. videas de hoc Luc. Foller. in d. pragm. fin. nu. 77. Tartagl. ibidem cap. 1. num. 7. Carauit. in ritu 274. nu. 2. Carraba sing. 207.
- Num. 37. dixi in meo Compend. decis. Regni, verbo remissio, vbi allegavi Ioseph. Sesse decis. Aragon. 101. id singulariter referentem, & quando tacita remissio iniuriæ resultare videatur, vide ipsum Foller. vbi supra, numer. 79.
- Num. 38. de hoc patet exemplum in constituc. penam eorum, vbi Affli&. & in nouellis pragmaticis seuatis in tit. de exulibus, & Carauit. in pragm. 1. de exul. prolixius materiam istam examinat, & hoc remedium ortum habuit ab Inquisitoribus hæreticorum, quando hæreticus hæreticum capit, vt dixit Andr. in d. constit. penam eorum, super verbo hostis publicus vers. sic consueverunt, & sic communiter obseruatur in Regno, quod peculiariter obseruatiæ restitutum fuit ab Excellentissimo quondam Comite Oliuariz, tunc Prorege, quando in Regno maxima grassabatur multitudo forasitorum, & tali remedio extincta, & consimiles indultus expediuntur in Mag. Cur. Vicar. ac Regijs Audientijs, non in alijs Tribunalibus, vt per Carauit. in d. pragm. num. 50. 51. & 52. videas etiam

etiam Boss. in tit. de remed. iustit. cōtra sent. ex concess. Princip. nu. 32.

Num. 39. Similiter securitas per officiales non potest dari Exploratoribus sine licentia Regis in cap. multorum, ubi Campag. sed hic principaliter notandum est, quod primum cōstitutum detegenti malefactorem, seu reuelanti non debetur socio reuelanti, August. ad Angel. de malef. rubr. necnon ad denunciationem nu. 31. Bertach. in rept. verb. premio il 14. Inl. Clar. in §. fin. q. 27. nu. 5. Affli. & in constit. si damna sub nu. 50. Campag. in cap. frequens nu. 105. quod limitatur nisi expressè dictum esset de socio, secundum Angel. in l. si quis in graui §. si ex stipulatu ff. ad syllan. quem sequitur idem Bertach. in eodem rept. verb. reuelans socium, & successiue inferitur, quod sicuti denunciatores constitui possunt à quolibet Iudice, vel Vniuersitate habente merum imperium, & mixtum, l. si quies ff. de offic. Præf. Vrb. l. diuus ff. de custod. reor. non tamen à minimis Iudicibus, nec à delegatis, secundum Bart. d. l. diuus, Salye. l. ea quidem C. de accusat. quos citat Bertach. in d. rept. verb. denunciatores, sed an primum constituere illis, & videtur quoque affirmandum, per ea, quæ Bertach. in seq. vers. denunciatori subsequitur, ut eis debeat primum. Primò, ex bonis malefactoris denunciati; secundò, ex bonis eius ad cuius vindictam fit denuntiatio, tertio, ex bonis fisci, Bart. in l. lege cornelia in princ. ff. ad syllan. nam et si primum statui permittatur capiencibus malefactores, & transfugas, ut alios adducat premiari, Vrsill. decif. 265. nu. 6. multo fortius ad detegendum, non autem quoad indulgentiam concedendam socijs delinquentibus pro detectione delinquentium, cum sit proprium Principis indulgere, & restituere aduersus crimina, Affli. in cap. 1. quæ sint regal. nu. 15. & propterea solus Princeps remittit penam merenti, Chaffan. in cathal. glor. mundi par. 5. confid. 24. in 46. priuil. & successiue ipse solus concedit gratiam bannitis, deportatis, & aliter damnatis, Boss. in tit. de Principe nu. 227. imò detegenti complices, sed socios criminis parcat, & quando, ad hoc multa iura concordantia, citat idem Boss. in tit. de remed. ex sola clem. Princip. & c. nu. 32. hinc inoleuit communis praxis circa hoc, ut in delictis occultis aliquis socius ex postulat impunitatem à Principe, ut reuelat delictum, & aliquando conceditur, aliquando denegatur, iuxta tradita per Boss. loco proximè citato; aliquando enim Princeps ad detegendum crimen occultum, impunitatem, seu indulgentiam promittit complici pro reuelatione delinquentium,

cum clausula aliquando dummodo non sint principales, & ita cōmuniter practicatur, an autem Episcopus, vel Archiepiscopus indulgentiam concedere possit socio criminis, ut detegat crimen, vide Ricc. decif. Archiep. 271. par. 1. tenentem affirmatiue decisum, quod autem in Baronibus, vide Capiblan. in pragmat. 6. de Baron. nu. 74.

Num. 40. ad hoc, ut puniri ea possint inde fieri interest Reipublicæ delicta puniri, l. ita vulneratus ff. ad l. aquil. Nouell. in prax. crimin. §. interest nu. 1. ita delicta ne impunita remaneant Reipublicæ interest, Gramm. decif. 94. nu. 5. eo quod delicta cum non puniantur publica lēgitia turbatur, & ira Dei in nos prouocatur, à quo per delictorum punitionem venia speratur, ac populi incolumitas procuratur, idem in decif. 36. nu. 1.

Num. 41. est conf. 188. nu. 14. Decij, sed adde Inl. Clar. qui Decium, & alios citat in §. falsum nu. 14.

Num. 42. sed melius videas Aufrer. in tract. de reprob. test. lit. C. vers. corrupti pretio.

Num. 43. de hoc plenius per Kircou. inter commun. opin. lib. 4. tit. de testib. sub num. 207. vers. socius criminis in criminalibus, Batand. in regul. 30.

Num. 44. videas Præf. de Franch. in decif. 570. in quo calu cōfessio trium latronum sociorum de iure Regni sufficiat ad faciendam plenam probationem, Consil. Rouit. in pragmat. 5. de recept. malef. nu. 8. ad quod adde, quod non sufficit confessio eorum in tortura facta nisi fuerint repetiti, citato eo, contra quem fuit facta confessio, idem in pragmat. 1. de perseq. malefact. nu. 9. & 11.

Num. 45. an vasalli Baronum comprehendantur in indulgentia generali, vide Consil. Rouit. in pragmat. 5. de abolit. nu. 47. & in quibus causis non includuntur, extat pragmat. 8. de abolit. ad quod vide Catal. in tract. de indultu cap. 46. nu. 3. 32. 37. 54. & 79. Carauit. in pragmat. 1. de exul. nu. 6.

Num. 46. vide Præf. de Franch. in decif. 213. nu. 36. & sic verificatur in omnibus quasi pragmat. 48. de armis, & in multis alijs casibus relatis per Consil. Rouit. in rubr. pragmat. nu. 6. de sentent. foriudic. Foller. in pragmat. 1. de exulib. nu. 5.

Num. 47. intantum hoc verum est, quod si fuerit facta foriudicatio pro aliquo delicto non merente penam mortis, poterit retractari dicta foriudicatio, & sic in occurrenti casu dixit Affli. in constit. penam eorum sub nu. 48. quoddam iuuenes Iudices Mag. Cur. foriudicasse quendam iuuenem, qui fecerat percussionem cum enie a lteri, pro qua percus-

B sione

- hinc veniebat imponenda pena manus, & declarauerunt, quod non possit occidi, sed percussus: imò nec sententia fornicationis ita tim exequi, si non mereatur poenam mortis delictum, & propterea merita causae prius ventilari si pro dicto delicto poenam mortis mereatur, & ita fuit reformata sententia. Mag. Cur. fornicationis ad poenam temporalem exilij, ob causas minuentes poenam delicti, & ita exequutum, Viu. in decif. 439. nu. 36 quem allegaui in meo Compend. verb. fornicatus, quare concluditur pro minoribus delictis nequaquam fornicari deberi, vt per Campag. in cap. siue quis nu. 15. & iuxta quaesitum Auctoris, in quibus delictis locum habeat, vide Carau. in rith 270 nu. 1.
- Num. 48. adde Molfes. in Consuet. Neapol. par. 4. q. 47. & seq. dixi in meo Compend. verbo fornicatio.
- Num. 49. vide Consil. Rouit. in d. rubr. de sent. fornic. nu. 6. sicut & Princeps, cuius vices gerit, solus enim Princeps concedit saluum conductum, Nicol. Moron. in tract. de fide, treug. & pac. par. 2. q. 4. nu. 3. vbi nu. 2. dixit id quoque spectare ad Ducem belli.
- Num. 50. vide Io. Grand. de bello exul. in praediam. quantitatis q. 2. nu. 4. Boss. in tit. de remed. ex sola clement. nu. 58. & seq. Iul. Clar. §. fin. q. 3. nu. 13. & Chassan. in cathal. glor. mund. par. 5. confid. 24. in 195. priuil. Menoch. de arbit. iudic. cas. 38. nu. 3. Consil. Rouit. in pragmat. 1. de guidat. nu. 5.
- Num. 51. vide Iul. Clar. vbi supra, Blanc. in praxi crimin. §. datis defensionibus nu. 15. & 24. Campag. in cap. multorum num. 4. & quando Vrsill. decif. 4. num. 3. & quid in fisci patrono, Campag. vbi supra num. 4. dixi in meo Compendio decision. Regni verbo Aduocatus.
- Num. 52. vide Io. Grand. in d. tract. in spec. 11. num. 2.
- Num. 53. adde Mastrill. de magistr. lib. 4. cap. 16 num. 223.
- Num. 54. idem Consil. Rouit. in pragmat. 1. de guidat. num. 4.
- Num. 57. videtur ad hoc facere decif. Peguerz 36. per totam.
- Num. 58. vide Capiblanc. in pragmat. 8. num. 77. de Baronib.
- Num. 60. dicam infra eodem nu. 63.
- Num. 61. vide Carauit. in ritu 17. num. 13. & ibi addita per me, Mastril. de magistr. lib. 2. cap. 10. num. 3.
- Num. 62. Carauit. vbi supra.
- Num. 63. Carau. ibidem, & Capiblanc. in pragmat. 8. nu. 124. de Baron.
- Num. 64. Carau. & Capibl. locis allegatis.
- Num. 66. vide Afflic. in praelud. feud. §. pro no-
- stris nu. 109. facit, quod dixit Maur. Jun. allegat. 50. sub nu. 11.
- Num. 68. Barones dicuntur Regij Officiales, Franch. decif. 211. nu. 7
- Num. 69. Carauit. vbi supra.

§. V.

- N** Vm. 1. vt habetur in pragmat. 1. cum alijs seqq. de exul. & late Carau. in d. pragmat. 2. nu. 81. Io. Grand. de bello exul. in praed. pati q. 1. per totam, Molfes. in prohem. consuet. q. 6. num. 3.
- Num. 2. idem Carauit. vbi supra nu. 79. quem etiam citat ibi Io. Grand. sub nu. 2. in fine, Molfes. in Consuetud. Neapol. q. 6. nu. 2. & 3. ex mente nostri Auctoris, similiter extractus potest dari personae potenti, & suis familiaribus, ac consanguineis pro capienda informatione, Capiblanc. in pragmat. 5. nu. 43. de Baronibus.
- Num. 4. potissimum in criminibus atrocibus hoc procedere videtur, late Boer. in tract. de sedit. quest. 7. nu. 20. vtputa in crimine lesae maiestatis, Afflic. in constituc. patres pro filijs num. 3. quò ad interesse soluendum per consanguineos loquitur Consil. Rouit. in pragmat. 12. nu. 2. de exul. citando hic Auctorem.
- Num. 5. idem tradit Ioan. Grand. vbi supra sub num. 2.
- Num. 6. adde Campag. in cap. clandestinis numer. 19.
- Num. 8. Et hoc casu debet soluere pretium, Maur. Junior in allegat. 16. num. 33. licet contrarium teneat Boss. in tit. de Principe. num. 190.
- Num. 9. Boss. vbi supra nu. 201.
- Num. 10. nam ex multitudine consanguineorum potentia suboritur, Afflic. in constituc. iuris gentium, & Paris in tract. de syndicat. ver. an Iudex, vel Officialis sub nu. 4. sed melius habetur in clement. causam §. verum de elec.
- Num. 12. Boss. in tit. de homicidio nu. 22. Angel. de malefic. in verbo, & dictus Andreas num. 4.
- Num. 14. ad hoc vide Carau. in d. pragmat. 1. de exul. nu. 80. & seq. Io. Grand. in d. tract. de bello exul. in praed. pati q. 2. nu. 4. & seq.
- Num. 15. circa consuetudinem rationabilem, & irrationabilem, multa congerit Curt. in cap. final. de consuetud. in glos. in verbo rationabilis.
- Num. 16. vt dixi supra eodem nu. 2.
- Num. 17. vide Minsinger. singular. obseruation. centur. 1. obseruat. 1. vbi loquitur de represalijs concessis contra personas, & de represalijs

presalijis rebus concessis abundè loquitur
ultra Bart. in tract. repres. Iacob. à Canibus
in eodem tractatu.

Num. 18. de hoc abundè loquitur Iodoch. in
praxi crimin. cap. 16. Bald. in tract. de car-
cer.

Num. 19. idem Iodoch. vbi supra nu. 3.

Num. 20. Iodoch. vbi supra nu. 1. Follet. in pra-
xi crim. rubr. vel carcerentur nu. 10.

Num. 21. vide Caraut. in d. pragmat. 1. de exul.
num. 83. vbi casum in terminis recenset de
hoc, & Ioan. Grand. in d. tract. loco citato
num. 7.

S. VI

Num. i. sic etiam inhibitum est Præsidibus
Provinciarum, vt per Io. Grand. in tract.
de bello exul. in spet. 73. & melius in prædic.
habitus quæst. 2. num. 1. & per totam, vbi re-
gulam ipsam ampliat, & limitat multifa-
riam.

Num. 2. de hoc habetur in decis. 103. Gramm.
num. 109. & sic in facto contingente serua-
tum fuisse iubente Prorege, vt refert Mur.
Surgeus de Neapol. illustr. in addit. cap. 22.
in 42. priuileg. fol. 389. vers. exterum, quæ de
Neapol. dixi in meo Compend. decis. Regni
verb. contribuere, & successinè tales terræ si-
gnatæ pro hospitij ordinarijs, non subeunt
onus extraordinariorum, & per transitum,
vt in pragmat. 8. de milit. §. 10.

Num. 3. & hoc tangit Bald. in d. l. neminem in-
prine. & sic communiter hodie seruatur per
Regnum, vt multoties vidi seruatum.

Num. 4. adde Bart. in l. qui immunitatem nu. 2.
C. de muner. patrim. lib. 10. hospites enim
recipere in domo est onus domus, idem in l.
rescripto §. sciendum ff. de muner. & honor.
nu. 3. ad munerum materiam, eorumquè di-
uisionem, vide Andr. Gail lib. 2. prædic. ob-
seruat. in obseru. 52.

Num. 5. dixi in d. Compend. decis. Regni verbo
immunitatis.

Num. 6. & ob id expressè inhibitum est, vt nul-
lus appropriet sibi hospitium, in quo hospi-
tatus fuit, nec ingrediatur illud inuito pa-
trono in cap. ad Audientiam, quod confir-
mari dixit ibi Campag. cum cap. item, quod
stipendiarij.

Num. 7. habetur in cap. quod stipendiarij, & alij,
vbi Campag. Io. Grand. vbi supra nu. 3. cate-
ra verò pertinentia ad Auctoris mentem,
tradit Capyc. in inuestit. feud. verb. hospi-
tiorum.

Num. 9. ad hoc facit text. in cap. Regni item
stipendiarij, cum iusticiarijs, vbi Campag. &
ceteri.

Num. 10. est pragmat. 6. de Commissarijs.

Num. 11. hoc inquam officium Prouiditoris, &
Conseruatoris generalis præsidiorum fisco-
rum Regni institutum fuit tempore Comi-
tis Beneuenti, & sic executum per Regiam
maiestatem in personam Io. Hieronymi Sa-
linas maioris Prouiditoris, cui singulis annis
constitutum fuit salarium duc. 400. pro eius
soldo, & alij duc. 18500. pro victu, & manu-
tentione præsidiorum, vt constat ex nouella
situacione facta per Comitem Lemensium
Iuniorem anni 1612. in rubr. præsidij fissi in-
prine. & ob id constituta fuerunt nonnulla
hospitia per Regni partes pro milicibus ip-
sis, vt patet euidenter.

Num. 14. est cap. item statuimus, quod domus
Prelatorum, vbi Campag. & in cap. ad au-
dientiam sub nu. 6. in noua addit. an autem
ad eorum parentes extendatur ista immuni-
tas, & quid si cum eis consanguinei habita-
rent, quid nam decisum fuit, vide in d. Com-
pend. v. b. immunitas.

Num. 19. vide Consil. Rouit. in pragmat. 3. de mi-
lit. nu. 12. & seqq. de quo etiam memini in
meo Compend. decis. Regni in verb. donatio
in noua compilatione, vbi concordantiam
ambarum opinionum retuli.

Num. 21. Consil. Rouit. vbi supra nu. 13. & in
pragmat. 5. §. 19. de admin. vniuers. latè in cod.
Compend. meo verb. Cameræ.

Num. 22. extat de hoc pronisio Collat. Consil.
anni 1540. inter Capitul. Neapol. fol. 132.

Num. 23. ostenditur ex cap. 31. magni Capita-
nei, ex cap. 15. Regis Catholici, ex cap. 3.
Principis Orancie, & demùm ex cap. 5. Cz-
sar. maiest. Ista immunitas ampliatur, vt etiã
locum habeat in villis Neapol. domibus, &
castris sitis extra districtum, ex cap. 31. dicti
magni Capitanei, & cap. 16. eiusdem Regis
Catholici, & cap. 16. Cesar. maiest.

Num. 24. demonstratur hoc in d. cap. 5. Cesar.
maiest. & in cap. 70. anni 1550. fol. 149.

Num. 25. dixi in meo Compend. decis. Regni
verb. Cameræ.

Num. 28. de hac eadem militia institutione
plenius legitur in pragmat. 6. & 8. de milit. vbi
pariter in §. 1. & 3. traditur modus hospitia
recipiendi in estate per Terras maritimas,
&c. & in pragmat. 12.

Num. 30. ad hoc videas d. pragmat. 8. §. 4. 5. & 7.
& in §. 18. aliàs 4. loquitur de stantia, & su-
pelletilibus ab vniuersitatibus milicibus
erogandis, & quid pro eorum equis, ibidem
in §. 20. aliàs 6. cum sequen. & hoc sine onere
gabelle subnectit Auctor, quod concor-
dat cum d. pragmat. §. 6. & 5. nam sunt immu-
nes in pragmat. 9. §. 18. cod. tit. & pragmat. 10. §.
55. aliàs 16.

Num. 31. vide eundem Auctorem in seq. rubr. de annon. num. 10. est verum, quod Dominus cogi potest ad vendendum res comestibiles, & vsui necessaria, Afflic. in pralud. constit. q. 3 nu. 10. & in specie de frumento loquitur Marant. in specul. par. 7. nu. 181. maxime ipe necessitatis, etiam si clerici fuissent domini, Franch. decis. 9. prauio ordine suorum superiorum, Muscatell. in prax. erim. tit. de extra. extra Regnum nu. 100. imò viliori pretio, Montan. in pragmat. 2. nu. 59. de admin. ciuit. & hoc, vt omnibus succurratur, potissimum militibus, quibus etiam subueniri mandatur in necessitatibus, si pecuniam non haberent, vt in d. pragmat. 8.

Num. 33. de hac eadem taxa mentio habetur in pragmat. 12. de milit. vbi solui mandatur singulis officialibus, & militibus certa summa taxata singulis, peracto hospitio.

Num. 34. dixi supra nu. 11.

Num. 38. alias supplicatum extitit, vt repartitio militum fieret per Prouincias, citra tamen territorium Neapol. exceptisque Cameris reseruatis Baronibus, vt in cap. 8. Comitum Ripę Curfig fol. 66. & licet deinde supplicatum fuisset, vt in decem, vel duodecim Terris tantum fieri deberet, non tamen expressè fuit ordinatum, vt in cap. Cesar. maxst. anni 1535. in vlt. cap. fol. 95. à terg. attamen talis repartitio conceditur per Dominum Petrum de Toledo anno 1540. in cap. 2. fol. 132.

De Abundantia Ciuitatis, &c.

Titul. II.

AD huius rubricę intelligentiam scias, quid sit annona, vide Luc. in rubric. de erogat. milit. ann. lib. 12. & in l. iubemus eodem titulo, vbi eiusque appellatione vinum, & caueum contineri dixit, sed melius Fulgos. conf. 115. istud nomen, vbi explicando nomen grassia, tradit nonnulla contineri, an etiam lana, vide Minad. in decis. 23. vltra, relata per Consiliar. Rouit. in rubric. de annon. & in pragmat. 1. nu. 1. & ob id censeo principaliter annonam contineri, sub significatu frumenti, & non mirum si ista annone Neapol. vocantur prouisiones, vt idem Consiliar. Rouit. aduertit, quę vulgo *il partito* nuncupatur, & talis partitio frumenti, maxime necessaria est in ciuitatibus numerosis l. i. C. de frument. vrb. constant. l. b. 11. Montan. in pragmat. 2. nu. 71. de administ. vniuers.

Num. 1. principanter enim cura annonę spe-

ctat ad Principem, idem Montanar. in pragmat. 2. nu. 75. de administ. vniuers. subsequenter ad Syndicos Ciuitatum, quibus incumbit onus omnia faciendi, pro quibus abundantia causatur in ciuitate, idem ibi numer. 50. & super eos preest Neapol. Grassierius sic nuncupatus nomine Proregis, ex tali enim abundantia pax in Ciuitate maduteneatur, sicuti per contrarium ex penuria, cum eo tempore *plura comedunt homines*, quam alio, Gloss. in l. i. deo ff. de compensat. vers. edulicariis, propterea multa ex hoc mala oriuntur, vt Auctor aduertit, de quibus per Luc. in l. 1. in fine C. de quib. muner. vel prestat. libr. 10. propterea magis expedit Reipublicę annonam conseruari, quam pacem, seu amissas Prouincias recuperare, Muscatell. in praxi crimin. tit. de extra. & c. nu. 95.

Num. 2. copiosè Franciscus Viuius in sylua commun. opinion. in opinion. 1026. Muscatell. in praxi crimin. rubric. de extractione. num. 99. Carraba singul. 138. Officialis hinc etiam notandum est, quod Iudex ipse, tanquam predecessor debet successori gubernium committere, vt populum atat, Amend. ad Franch. decis. 9. nu. 32. & procedere etiam contra vendentes carius, quam est taxatum, vbi etiam plura notabilia ad ornatum huius materiz caritiaz cumulat, quę breuitatis causa omittit.

Num. 4. verumtamen quando sunt in hospitij assignatis milites ipsi, Vniuersitates vbi hospitantur tenentur omnia vidualia, & alia necessaria pro alimonijs à conuicijs Terris emere, vt inter ciues, sicut dispositum est in pragmatice 8. §. 5. & 6. de militibus.

Num. 5. vide Muscatell. in d. tit. de extractione. num. 100.

Num. 6. adde Montan. in pragmat. 2. de administ. vniuers. nu. 53.

Num. 7. vide Capiblane. in pragmat. 1. de Baron. sub nu. 213.

Num. 9. idem Montanar. loco citato, hinc data potestate Officialibus Ciuitatis prouidendi, super abundantia ipsius, possunt illi recipere pecuniam mutuo, & obligare ciuitatem, vt emant frumentum pro abundantia, Felyn. conf. 16. nu. 8.

Num. 12. Muscatell. vbi supra numer. 102. & 103. similiter si esset frumentum Ciuitatis superfluum Ciues compelluntur emere, Anton. Burgos in cap. 1. de empt. & vendit. num. 19.

Num. 13. Montan. vbi supra n. 85. & Muscat. ibid.

Num. 14. vide Anton. Corset. in singul. verbo silcus.

Num.

- Num. 15. idem Montan. loco citato sub nu. 70. de quo memini in d. meo Compendio, verbo *Ciues*.
- Num. 16. Auctor infra eod. tit. 4. §. 2. num. 50. & quod Syndici pro conducendo frumeto possint inuitis Dominis nauem, vel plaustrum sumere tetigit Montan. loco proximè citato, licet de hoc sit text. expressus in l. 1. C. de nau. Tyber. lib. 11. vbi Luc. & sic pro seruitio Principis, ad quem specialiter hoc pertinet aliorum nauis, & animalia, currus, & plaustra capere, Capyc. in inuest. feudor. rubr. feud. claus. verb. iumentorum.
- Num. 17. vide Afflict. in cap. si duo fratres nu. 192. de frat. de nouo benefic. inuesti. Anton. Burgos in cap. 1. nu. 32. de empt. & vendit.
- Num. 18. vide Menoch. de arbitr. casu 382. vbi loquitur de vendentibus annonam corruptam, & Marant. in specul. par. 4. distinct. 11. num. 34. & sequent. & quot modis dieatur corrumpi annona, Muscatell. vbi supra num. 47.
- Num. 19. Muscatell. vbi supra nu. 92.
- Num. 20. dixi in dicto meo Compendio verbo *electio*.
- Num. 21. dixi supra eodem nu. 1.
- Num. 22. istę pragmaticę sunt situatę in tit. de annona, de quibus etiam meminit Muscatell. vbi supra nu. 49. vbi nu. 48. loquitur de imposturam faciente, idest pretia cariora imponente.
- Num. 27. idem statutum est conducentibus sal Neapol. vt in pragmat. 2. §. 15. de sale vend. similiter & massarij Apuleę ex causa cultura solent impetrare moratorias, vt refert etiam Muscatell. in praxi fideiuss. par. 2. q. 9. nu. 15. & ibi querit si ad fideiussores extendatur.
- Num. 30. hoc idem practicatum fuit ijs diebus præteritis, & propriè in quattagesima huius anni 1620. Nam fuerunt ordine Ducis Oslunę omnia bona particularia potissimū certę quãtitates casei ex Insula Sicilię Neapol. transductę cum regijs galeis sequestratę, & in vsum militum erogatę, vt audiui.
- §. I.
- N** Vm. i. Montan. in pragmat. 2. nu. 75. de administr. ciuit.
- Num. 2. Anna in allegat. 130. nu. 10. Capiblane. in pragmat. 10. nu. 70. de Baron.
- Num. 3. nota, quod excusatio si non fuerit iusta non admitteretur officialis electus, id est electi excusatio, quia reperitur alius melior non erit admittenda, Montan. in pragmat. 4. nu. 5. de administr. vniuers. & ob id cessante legitima causa erit cogendus electus iuris remedijs oportunis, Capiblane. in d. pragmat. 10. sub num. 79. in fin. ac si vellet electus renunciare, in cuius manus hoc facere debet, Montan. in d. pragmat. 2. nu. 380.
- Num. 4. dixi in meo Compend. decis. Regni verbo *nobilis*.
- Num. 5. vide Montan. in pragmat. 2. nu. 357. de administr. vniuers. & in meo Compend. decis. verb. *electio* 1. & 2.
- Num. 6. idem Consil. Ronit. in pragmat. 2. de administr. vniuers. nu. 25. in noua impressione se defendit ab ista impugnatione.
- Num. 7. aliud enim est nominare, & aliud eligere, Montanar. in d. pragmat. 2. nu. 358. de administrat. vniuersitat. Franch. decis. 210. num. 5.
- Num. 8. idem Consil. Ronit. vbi supra, & vide infra num. 10.
- Num. 9. Consil. Ronit. vbi supra à nu. 25. cum seq. ab Auctoris impugnatione se strenue defendit iuris, & decisionis auctoritate, cum sua opinione residet.
- Num. 10. vltra Consil. Ronit. loco allegato, vide Maur. Iun. in allegat. 93. per totam in materia ista.
- Num. 11. vide Annam in allegat. 15. & ibi addita per me.
- Num. 12. vide Montan. in pragmat. 5. §. 16. nu. 8. vbi in specie loquitur de Electo populi Neapol. quare continuat eius officium sæpè sapius, & si Princeps id facere possit, vt illud continuat.
- Num. 13. de hoc extat pragmat. 5. §. 17. & 18. de administr. vniuers. & ibi Montan. & Zappull. in §. 16.
- Num. 14. hinc est, quod deferens comestibilia Neapol. pro grassia ciuitatis sunt immunes à gabellis si habeant literas electorum, in pragmat. 1. de annon. & simile statutum fieri posse, affirmat Montan. d. pragmat. 2. nu. 54.
- Num. 15. hic nota, quod Electi huius Ciuitatis iurisdictionem habent à Rege Ladislao in annonam, non mirum si prohibere poterant hominibus S. Antami ne asportarent panem Neapol. nisi frumento partiti accepto, idem Montan. in d. pragmat. 2. nu. 75. & 76. & successiue iurisdictionem quam ciuitas aliqua habet, dicitur esse Principis, & non Ciuitatis illam exercentis, X Suarez alleg. 7. nu. 9.
- Num. 16. nam potestas Regi reseruata nunquam intelligitur concessa, cum non possit daretantam iurisdictionem, quin sibi plus remaneat, Afflict. in cap. 1. §. item si quis num. 7 quib. mod. feud. amittit. de quo in meo Compend. verb. *remissio causę*, & cum hoc sit ius supremum nunquam translatum esse videtur, Anna in allegat. 130. nu. 24. & successiue

- hoc ius superioritatis nunquam prescribitur, idem allegat. 52. num. 50. ad quod subdit Regens de Curte in diuers. feud. §. licet autem nu. 24. & seq. quod Rex nullo modo potest alienare supremam potestatem, seu dignitatem, eo quod iurisdictio suprema est de iuribus coronæ, & inseparabilis ab eo, inde Princeps non potest facere; sibi parem, vel maiorem, non miram si prescriptio cessat, & ad Auctoris quæsitum adde Mastrill. de magistr. lib. 3. cap. 4. nu. 252.
- Num. 17. sic iurisdictio officialibus mercantijs, licet specialiter tribuatur, per hoc non derogatur Iudici ordinario, Dec. conf. 3. nu. 3. sic pariter licet Prælati inferiores iurisditionem in istos de collegio habeant; non tamen excluditur Episcopus, sed accumulatiuè ad ipsum habet, Minsinger. singul. obseruat. cent. 6. obseru. 99. num. 6. vbi in terminis loquitur de Principe concedente iurisditionem alicui eam cumulatiuè, non priuatiuè concedere videtur, & in specie in materia ista annonaria censo, quod si fuerit specialis iurisdictio alicui concessa in concernentibus annonam, quæ datur Præfecto annonæ, nihilominus circa eandem non intelligitur contempta iurisdictio Præfecti Urbis, quæ generalior est, ita Roman. conf. 393. nu. 2. vbi à nu. 3. ad 11. alios consimiles casus retulit, & nouissimè Marca in voto 171.
- Num. 18. Anna in d. allegat. 130. nu. 4. Franch. decif. 275. nu. 8.
- Num. 19. vide Ioseph. Ludou. in suis commun. coneluf. titol. de iurisdic. coneluf. vna in princip. vbi vltra Bart. hic ab Auctore citatum, alios allegat vltra Mastrill. loc. cit.
- Num. 20. Anna in singul. 631. & allegat. 52. nu. 83. Carauit. in ritu 295. nu. 17. idem Ioseph Ludouic. vbi supra, & Marca in d. voto 171. Ricc. decif. 213. nu. 13. par. 1.
- Num. 21. idem Regens de Curte loco citato num. 26.
- Num. 22. adde Afflic. in constit. ea, quæ ad decus nu. 9. Iurisdictio ordinaria alicui à Principe concessa per eundem reuocari potest, Afflic. in d. constit. ea, quæ ad decus nu. 3. inde Princeps per quamlibet concessionem iurisditionis non videtur à se abdicare potestatem supprimendi, vel moderandi ad libitum, Maur. Iun. alleg. 72. nu. 1.
- Num. 23. adde Verall. decif. 409. par. 2. nu. 3. sic etiam Papa licet magnam potestatem de acceptantibus, non tamen manus suas ligat, vt possit prouidere, idem decif. 61. nu. 4. ead. par. 2. hinc est, quod si aliquid concedat, vel mandet, maior tamen potestas ad ipsum semper remanet, Mohedan. decif. 21. de presumpt. num. 2.
- Num. 24. ex hoc notandum est, quod delegata causa per superiores censetur auocata ab Ordinario, Marant. in specul. par. 4. distinct. 16. nu. 58. vbi in specie loquitur de Principe delegante causam spectantem ad Ordinarium.
- Num. 25. hic nota pro declaratione finalium verborum, quando iurisdictio dicitur concessa in officium, vel in feudum, seu in administrationem, ad quod vltra Franch. decif. 370. nu. 5. vide Camill. de Curt. in diuers. feud. §. potest quoque nu. 8.
- Num. 26. similiter & omnes Regni vniuersitates nequeunt accipere summos super cambijs, etiam ex causa vrgentissima, vt habetur in pragm. 11. de administr. vniuers. de accipere pecunias secundum vocem frumenti, olei, serici, & similia, sicut in seq. pragmat. 12. eiusdem tituli demonstratur, vbi etiam in fine vetantur fieri venditiones annuorum introituum per administrationes vniuersitatum, cum obligatione particularium sine assensu Regio; an autem possint accipere pecuniam mutuo pro emendo frumento, & pro expeditione publicæ annonæ, vide Montan. in d. pragmat. 2. nu. 53. eod. tit.
- Num. 27. hic nota, quod vasa exempta à iurisditione Baronum, ratione alicuius privilegij non sunt exempta à reuerentia, Capiblane. in pragmat. 8. nu. 24. de Baron. sicuti feudatarius licet sit exemptus, ratione iurisditionis, tamè est subditus ratione feudi, Curte in diuers. feud. §. absoluta nu. 24.
- Num. 28. idem tradit Roch. de Curt. in cap. fin. de consuet. vers. quarto amplia in princ. fol. 13. à terg. Curtil. de nobil. par. 2. nu. 41. adde, quod licet choreæ, siuè tripudia non sint expressè prohibita, quamquam permittuntur ex communi obseruantia, concurrentibus tamen requisitis traditis per Angel. Clau. in summa verbo chorea; quia verò, vt plurimum de nocte celebrantur potissimum in domibus Principum, vt experientia docet, propterea cum in talibus conuiujs, & choreis nocturnis plures petant inhonestas, & sic improbos se demonstrat, inquit Sihu. Nap. lib. 4. nu. 63. Ideò non parendum, sicuti vassallicis non debent obedire iniustis ordinationibus Baronum, Capiblane. in pragmat. 14. de Baron. nu. 47.

§. II.

N Vm. 3. vide Afflic. in cap. quæ sunt reg. nu. 37. Auend. de exequ. mandat. par. 62. cap. 6.

Num. 4. ante eum idem retulit Luc. in rubr. C. de delict. & crim. lib. 12. vers. an autem Rex

Rex possit, Afflic. in cap. 1. §. vii. publice, que sint regal. nu. 3. & hoc iure cōmuniter videntur Principes, vt in dies videmus, & tanto fortius denegari debet transitus exercitui, non obstante pacto si precium pro victualibus non offerat, Angel. in l. venditor §. si cōstat ff. cōmua. pradior. & quatenus transferre debeat per territorium, trāsire debet per locum minus damnosum, latè Cepoll. de seruic. vrbān. pradior. cap. 23. nu. 2. & sic de facto Bononię accidit, dum iaculiter exercitus se haberet impune offendi poterat, Flor. in l. si cui de seruic. & in l. si mihi ff. de seruic. rustic. pradior. ad illud autem, quod Androt. tradit ibi: *Et exteris in Regno suo conuersis*, &c. Hæc ratione olim inhibita fuerunt matrimonia contrahi per Regnicolas cum exteris, ne mores ipsorum corrumpentur, vt in constit. cum hereditarium, vbi Afflic.

Num. 5. solent etiam Principes concedere saluum conductum, seu moratorias euntibus ad habitandum in aliqua ciuitate, prout est privilegium Brundusij sic cōcessum à Regibus, de quo per Grammat. in cons. ciuik. 16. quem citat Vrsill. decis. 5. nu. 1. an autem Ciuitas, quæ concessit immunitatem venientibus de nouo in ciuitate ad habitandum possit per contrarium statutum illam reuocare, vide Isf. in cons. 1. vol. 1. col. 7. in fin. & immunitas concessa aliquibus venientibus de nouo ad habitandum in aliquam Ciuitatem, non potest amplius reuocari, quia tranſiit in speciem contractus, Abb. in cap. peruenit de immunit. eccles. num. 24. nouissimè hoc practicum fuit de hoc presenti anno 1610. de mense Augusti in casu Ciuitatis Manfredoniz, nam vt restauraretur fuit à Prorege, vltra hæc certum quid habitare volentibus elargitum.

Num. 7. plenius de hoc habetur per Præf. de Franch. decis. 56. præfertim nu. 26. vbi censet collectas in Ciuitate Neapol. olim solui loco, quorum fuisse datam Curie gabellam boni denarij, per Regnum verò soluuntur functiones fiscales, seu focularia, de quibus latè per Regent. de Cur. in diuers. iur. feud. §. redeundo igitur nu. 22. & seq. vbi facis materiam istam examinat.

Num. 8. & maximè stante prohibitione, vt est Ferrariæ, de quo per Anchar. q. 48. par. 2. & pariter in Regno in constit. quisquis, imò ciuitas potest vindicare eiuem suum, vel comitatum existentem in alia ciuitate, gloss. in §. oportet auth. de mandat. Princip. verb. agricolas, & idè Bartol. in l. 1. §. per hanc il primo in fin. ff. de rei vendic. annuit, quod vlla potest massarius suos obligatos ad onera vindicare adiecta causa, de quo per Bertach.

ch. in repet. vob. ciuitas potest vindicare alleg. Bald. in cap. 1. de maior. & obed. idem dicentem, quando sunt rustici obligati ad perpetua seruitia, vel si sunt ciues adstricti, recedere non possunt, vbi Bertach. subdit, & facit pro hominibus talliabilibus, & ligijs obligatis ad certa seruitia, qui vadunt moraturi extra, quid in vasallis angarijs, & perangarijs instante Barone decisum fuerit, vide Capyc. decis. 168. & in meo Compend. verb. vasalli, quid in Episcopo an possit inhiberi Parocho, vt habiet in Parochia, vide Ricc. decis. 145. par. 2. vltra Afflic. in constit. quisquis sub nu. 10. de vasallis à Terra recedentibus loquens, vt possint à Domino reuocari.

Num. 9. ciuis expulsus à ciuitate, non dicitur amplius ciuis, Fely. in cap. ex literis de constit. col. 4. similiter si ciuitatem periclitantem deseruerit perderet priuilegium ciuitatis, & desineret esse ciuis, Petr. Girard. singul. 2. nu. 10. Boer. decis. 260. nu. 34.

Num. 10. Bannitus vbique stare potest nisi in ciuitate, ex qua bannitus est, Iacob. de Aren. in tract. de bannit. nu. 2. an desinat esse ciuis suæ ciuitatis, Nellus in eodem tract. par. 1. 2. temp. nu. 49. & bannitus dicitur esse extra protectionem ciuitatis, separatusque à beneficijs alijs ciuibus competentibus, Caranic. in ritu 220. nu. 4.

Num. 11. quando duo concurrunt domicilia naturale, & accidentale, tunc potius naturale, quàm accidentale attendi debet, Socc. cons. 288. circa primam vol. 2. vers. primo quia, hinc alias me degente in ciuitate Cusentina audiui altercationem excitatam inter vniuersitatem Malleorum, & Antonium Cauarectam petentem ipsum cogi ad solutionem onerum personalium, & patrimonialium, non obstante asserta eius habitatione peracta in territorio Donnici, iuxta Cosentinam Urbem, ac prouisionibus Regiz, Cameræ mandantibus non molestari ex causa dictæ habitationis, nam Turrim locasse constabat, vt territoria ibi coleret, licet ipsius animus erat redeundi ad patriam, qui verificabatur ex emptione stabilium in dicta Terra ex parentela ibi residente, & quotidiano accessu, & emendi, & vendendi causa dies festus ibi celebrando, ad quod fuit allegatus text. in l. eius §. si quis negotia ff. ad municip. quare ex ijs facta relatione in Audientia per tunc Auditorem Salinas die 23. Martij 1613. fuit iudicatum in beneficium Vniuersitatis, vide Martam in voto 37.

Num. 13. facit solemne cons. Soccin. Sen. 79. volum. 4. num. 21. an & quando attendi debeat domicilium originis data pluralitate domiciliorum

- ellorum, nouissime Maur. Sen. in allegat. 4. nu. 3. & istud est potentius, Alcia determinat. 189. nu. 8. late per Anchar. in q. 48. par. 2. vbi querit si euocatus fuerit cinis a Domino domicilio ob munera, & alibi habitauerit, cui parendum erit, Marta d. voto 37.
- Num. 14. vide Andr. Gail lib. 2. practie. obseru. in 36. obseruat. nu. 2. nouissime Joseph Ludou. decif. Perusin. 76. nu. 11. & seq.
- Num. 15. de hac eadem materia extat constit. Regni quisquis de burgensibus, vbi Afflict. & hic nota statutum, quod quis cuius habitet ciuitatem suam est Reipublice summè fauorabile, Rub. Alex. conf. 9. nu. 7.
- Num. 16. hæc est optima cautela, & potissimum obseruari consuetum est in omnibus Terris, & Ciuitatibus, vbi suspitio aliqua immineret belli, vel cum effectu bellum esset in actu, tunc isti exploratores præsumunt in portibus ciuitatù pro custodia illius, colligitur ex l. 3. §. is, qui in exploratione emanet, & c. ff. de remilit. & in l. omne delictum §. exploratores eiusdem tituli, & sic vidi obseruari in castris huius ciuitatis, adeò quod custodes illorum explorant semper transeuntes in ea, an autem forensis teneatur ad custodiam ciuitatis, tangit Luc. in l. 4. C. de incol. lib. 10. multa autem pertinentia ad custodiam ciuitatis, congerit Montan. in pragmat. 2. nu. 89. & seq. de administr. vniuers. & ad custodiam clauium illius portarum, nouissime Marta voto 62. & de officio custodis ciuitatis multa recollexit idem Luc. in rubr. de lit. & itin. cust. lib. 12. vbi in fine allegando S. Bernard. concordat cum dicto Auctoris.
- Num. 17. hoc contingere potest in ciuitate nostra Neapol. quæ inter ciuitates populosas non tenet vltimum locum, inquit Amat. de decif. Ancon. 60. nu. 4. & ob id hæc ciuitas representatur per quinque sedilia, & placeam populi, Franch. decif. 207. nu. 8. Montan. in pragmat. 2. de administr. vniuers. nu. 317.
- Num. 18. de hoc extant pragmat. 1. & 2. de edific. prohib. & de eadem causa Ducis Seminarie loquitur idem Auctor supra cod. §. 4. nu. 6.
- Num. 19. in specie tradit Boer. decif. 44. num. 4. Felyn. in cap. consuluit de iudic. & in cap. cum accessissent in 15. col. de constit. ad quod allego text. in l. fin. §. illud C. de iudic. & l. non contra hic ff. ad l. iul. maiest. de hoc vide Lancell. de attent. par. 2. cap. 4. limitat. 1. num. 4.
- Num. 20. facit ad hoc optima decif. Afflict. 392. hinc est, quod ad hoc, vt acquiratur ius patronatus Ecclesie diruta, exquiritur non tantum necessaria resectio, sed quod Ecclesia sit totaliter diruta, nam videtur de nouo facere, vel edificare, & sic decifum refert
- Ricc. collect. decif. 1559. & ad quæstum Auctoris vide Lancell. de attent. par. 2. cap. 4. limit. 1. nu. 4.
- Num. 21. hic nota, quod quando edificia sunt de genere prohibitorum, vt puta edificare castra, vt in constit. castra, quæ sine licentia Regis nequeunt edificari, similiter & Turres, vt in casu Afflict. d. decif. 392. tunc censetur etiam prohibita resectio, quæ videtur prohibita sicut constructio castelli, Bald. in l. si vt proponis la. secunda in fin. C. de nupt. plenius per Alex. in l. 1. §. si is edificium ff. de oper. nou. nunc. licet contrarium teneat Anchar. in cap. consuluit de iudeis.
- Num. 23. reficere quid sit, late Menoch. de re. tin. possess. remed. 7. num. 7. sed melius in remed. 3. nu. 104. cum seq. istam materiam resectionis explicat, & quomodo distet a facere ibi per eum.

§. III.

Num. 1. patent prohibitiones istæ in pragmat. 1. & 2. de edific. prohib.

Num. 2. nota, quod edificans postquam est sibi nouum opus nunciatum, dicitur attentare, & illius reuocatio, & demolitio fit per viam attentati, vltra Grammat. conf. ciuil. 83. nu. 4. vide Lancell. de attent. par. 3. cap. 2. §. 8. num. 78. an autem prohibitio legis inducat nullitatem actus contra eam facti, idem in 2. par. cap. 20. in præfat. num. 16. quod actus factus contra legem, vel statutum sit nullum, vide Gail de pac. publ. lib. 2. cap. 12. nu. 7.

Num. 3. volenti enim non fit iniuria l. 1. §. vlt. que adeò ff. de iniur. successiuè nec præiudicium, vt in l. meuiana C. de edific. priuat. ad quod vide Io. de Amic. conf. 76. nu. 2.

Num. 4. verum est, quod contraueniens incurrit pœnas in prohibitione contentas, vide Lancell. de attent. d. par. 2. cap. 20. in præfat. num. 18. vbi id declarat, & ad quæsitum Auctoris allegantis Bart. in l. prætor §. 1. ff. de non. oper. nunc. vide Aym. Crauet. conf. 93. nu. 7. tom. 1. & quod annullatio actus ratione prohibitionis sit pœna, tradit Alex. conf. 36. nu. 4. & conf. 90. nu. 3. vol. 7. & Caruit. in pragmat. 1. §. 17. nu. 1. de Senatus. Macedon. an autem per talem contrauentionem factam ab edificantibus inferatur præiudicium Dominis censuum territoriorum pro annullatione contractuum fuit varijs modis decifum, de quo per Camill. de Laratha col. 6. vt in meo Compend. verb. fabricæ.

Num. 6. Crauet. d. conf. 93. nu. 7. vol. 1.

Num. 8. extant de hoc in Regno pragmatice situatæ in rubr. de vest. & calig. moder. prohibentes mulieribus vri talibus vestibus, & concor.

- concordare videntur cum dispositione iuris communis in l. 1. & 2. C. de vest. & olob. lib. 11. vbi Luc. latè Tiraqu. de leg. connub. l. 3. nu. 16. & seq. de hac eadem materia loquitur Chassan. abundè in cathal. glor. mundi par. 2. consider. 37. an autem mulieres huic statuto obedire teneantur, vide Io. Andr. in regul. ea, quæ à Iudice de regul. iur. in nouella nu. 11. & seq.
- Num. 10.** nam est dictio vniversalis, Carauit, in pragmat. 2. de fals. nu. 172. latè Bertach. in verbo quicumque.
- Num. 11.** vide Ant. Gabriel. lib. 6. commun. opinion. tit. de regul. iur. conclus. 3. nu. 61. & seq. Rebuff. in praxi benefic. par. 1. rubr. de non toll. ius quæsit. glos. 5. in fin.
- Num. 12.** vide Rebuff. loco citato vers. imò quando, nam quando tertio præiudicaret non admitteretur talis declaratio, Anton. Gabriel. vbi supra nu. 65.
- Num. 13.** hic nota, quod quando Iudex verè dubitat iudicare, siuè interloquendo, siuè diffiniendo, Rex erit consulendus sicut inter ceteros casus in quibus Rex consulendus est, tradit Afflic. in constit. hac lege nu. 11. exemplū colligitur ex casu isto, eo quod regula est, vbi repugnantia inter se in eodem testamento inueniuntur neutrum ratum est l. vbi repugnantia ff. de regul. iur. & ob id Principem ad eundem esse in quætionibus perplexis, censet Menoch. de recin. possess. remed. 3. nu. 775. & in resp. 3. causæ Fingar. in art. 7. & 8. nu. 5.
- Num. 14.** rescriptum contra ius commune non valet, nec ei obediendum quousque secunda iussio fiat à Principe, Gulielm. de Ludo singular. 52. & de hoc extat solemnis decis. Auctoris 23. & maximè si tertio præiudicaret, nam rescripta ita intelligenda sunt, vt saluo iure tertij, iustitia fiat Andr. Gail lib. 2. obseruat. 76. nu. 10. & lib. 1. in obseruat. 33. nu. 6. Minsinger. cent. 4. obseruat. 8. nu. 6. Afflic. in constit. probationum sub nu. 14. & sic interpretari debent, vt non lædant ius partis, Alex. conf. 108. nu. 4. lib. 6. non mirum si rescriptum in aliquo esset ambiguum, non debet aliquid procedi, donec declaratum sit per Scribentem, idem conf. 136. nu. 21. lib. 2. & sic expectanda erit secunda iussio, cui omninò parendum erit, Andr. Gail lib. 1. obseruat. 35. nu. 6. & 7.
- Num. 16.** adde Annam in allegat. 52. nu. 58. vbi nu. 62. subnectit, quod Princeps declarando verba in præiudicium tertij, dicitur de nouo concedere, & requiritur citatio.
- Num. 17.** adde Afflic. in prælud. constitut. q. 4. nu. 1. 2. 3. & 6. vbi plura de hoc.
- Num. 18.** vide Mulcatell. in praxi Sac. Conf. lib. 2. par. 3. glos. prouocare num. 57.
- Num. 19.** adde hic iuxta mentem Auctoris, quæ tradit singulariter Roder. Xuares in allegat. 15. num. 7. quod pragmatica quadam, & lege ab Alphonso Rege Madrid facta expressè cauetur plantatum in alieno termino destruendum esse, & ad partem reducendum, & subdit nu. 8. quod ædificium quando non nocet vsui publico, ne ciuitas deformetur fuisse iudicatum, vt tales ædificantes temperentur ad certum censum, seu salarium, quod videtur concordare cum dispositione iuris communis, quo cautum est, vt qui in solo publico ædificauerit ad præstationem pensionis cogendus sit, Luc. in l. i. C. de diuers. præd. lib. 11. & ita cum Excellentissimus Comes Lemenium Junior tunc Prorex, voluisset istos ædificantes compellere ad exsolutionem censuum, seu concordiam cum Curia, ob causam ædificiorum iussit demoliri quædam ædificia, & sic ceptum fuit, domum cuiusdam demoliri, licet aliqui se concordauerint cum Curia huius timore, nec ulterius processum, & quod non debeat destrui ædificium factum in loco publico, sed annua pensione grauari retulit, Bart. in l. 2. §. si quis nemine ff. ne quid in loco publico, licet possit destrui ædificium super alieno solo factum propria auctoritate Domini soli, vt ex mente multorum Doctorum, concludit Bertach. in repert. verb. ædificium, sed in casu de quo agebatur non erat ædificatum in solo publico, sed proprio ipsorum Dominorum, vel censui suppositorum, & tanto magis destructio non procedere poterat, sed per viam exactionis pœnæ ex contrauentione, quæ adhuc exigere non poterat ex communi errore ædificandi, quæ facit ius, l. barbarius ff. de offic. Præs. nec est nouum in Regno, vt omnes leges Regni sint in communi obseruantia, nam multæ ipsarum non seruantur; imò oportet aliquando illas iterum seruari facere, præuijs alijs editis per successores Proreges, vt multis exemplis patet in tit. de annon. in tit. de vest. moder. de armis, &c. & in nostri facti serie ostenditur multiplicatio pragmaticarum prohibètiuum ædificia in tit. de ædific. prohib. & in summa concludit Cypoll. in tract. de seruit. urban. præd. cap. 30. nu. 13. quod quando ædificatur in loco publico, & vsui publico noceret, tunc facile destrui debet ædificium, ita Afflic. in constit. Iustitarius num. 8. de domo propemènia loquens, ne sit defensio inimicorum; secus si non noceret, nam eo casu annua præstatio imponi debet, Lofeus in tractat. de iure vnivers. par. 3. cap. 1. nu. 2.
- Num. 22.** vide Minsinger. cent. 6. obseruat. 4. nu. 5. Bertach.

Bertach. latè in suo repertor. verb. inconti-
nenti.

Num. 23. adde Franc. Cremenf. fingul. 83. & Ti-
rasquell. de legib. connub. l. 3. nu. 20.

Num. 25. aduersatur ista ratio fiscalium dispo-
sitioni iuris cõmunis, ad eò quod dixit text.
in l. 1. ff. solut. matrim. Nam & Reipublicæ
interest dotes mulierum conseruari, cum
dotatas esse foeminas ad sobolem procrean-
dam, replendamque liberis ciuitatem, maxi-
mè necessarium, cum autem hæc nostra ciui-
tas Deo duce multiplicata sit, & in dies mul-
tiplicatur, condecens est, vt ædificia pariter
multiplicentur, sine enim habitatione quis
uiuere non potest, Glos. in l. legatum in fine
ff. de capit. dimin. Id eò oportet prius domũ
compaginari, & sic habitatorem induci cap.
Moyfes 32. q. 2. qua de re sicuti impiũ est ciui
relictæ ciuitate habitare in rure, Glos. in l. 1.
C. si curial. relict. ciuit. lib. 10. Patriæ enim,
& parentibus obedire cõpellingimur l. veluti ff.
de iustit. & iur. quibus liberum est, non tan-
tum in ruribus, sed per loca vniuersa Regni,
absque metu habitare, vt in constitut. quis-
quis, vbi Afflic. sed impijssimum esset per-
mittere eos habitare extra propriam pa-
triam occasione habitationis, quæ non esset
omnibus sufficiens ex multiplicatione ciuũ,
quod nil aliud esset nisi ciues expellere de
ciuitate, quæ siquidem expulsio est pœna, vt
dixi in Compend. verb. rixosus, & sic citra
delictum pœnam substinerent, aduersatur
etiam dispositioni iuris municipalis, hoc est
pragm. 1. de immunit. Neapol. qua cautum
est, vt vxores Neapol. ducentes domicilium
ementes, aut ædificantes, vt Ciues Neapol.
oriundi reputentur, ad quod ponderentur
verba illius text. ibi, eamque magis inde re-
pleri liberis hominibus, ac fieri populosam
turbis diuersorum hominum suas Provin-
cias, & Ciuitates relinquendum ad habitan-
dam hanc nostram inde concurrentium, & c.
Hinc Ciuitas Neapolitana inter ciuitates
populosas non tenet vltimum locum, Amat.
decif. Aneon. 60. nu. 4. & gloria Regis est in-
lata gente, Sylu. Nupt. lib. 4. nu. 153. vnde
ex ista populositate magnum Regi commo-
dum resultat ex gabellarum, & arrendamen-
torum multiplicatione, ex gentium multi-
plicatione, quæ si non haberent ædificia fa-
cilis alibi se conferrent, & successiuè iura
regalia minuerentur, & propterea non ob-
stat, quod id actum est ne Baronum vasalli
derelictis eorum Terris ad habitandum Nea-
pol. facilius se conferrent, nam si vni hoc ex-
pediret, non tamen omnibus expedit, vltra
quod repugnat naturali rationi, cum sit dul-
cis amor patriæ, alterum est, quod Baroni-

bus licitum est reuocare suos vasallos ad fra-
bitandum in eorum Terris, vt in d. constitut.
quisquis, de quo in meo Compend. verb. va-
salli. Similiter nec Vniuersitates, nec Rex
fraudari videntur eorum iuribus, etenim
pro focularibus etiam si Neapolim habita-
rent compellerentur, vt fuit decisum in Re-
gia Camera, in d. Cõpend. verb. focularia sa-
tis habetur, sed multitudo populi, non tan-
tum ex hominibus Regni, sed extra Regnum
in dies augetur, vt experientia docet, quibus
nullum datur impedimentum habitandi, &
commorandi, sicut in alijs partibus Orbis,
nec opitulari videtur ratio illa asserta, vt
propter multitudinem populi difficile pro-
uisiones fieri possunt, ita vt improuidibilis
efficeretur, eo quia cum ciuitas ista propè
litus maris ædificata sit ex navigatione fa-
cilis prouideri potest ob facilitatem itine-
ris maritimi, sicut experientia docet, hinc
adagium illud in ore vulgi sæpè sæpius enun-
ciatur *Terra de marina, quello che non ei è
la sera vi è la mattina.* Nec secundo obstat
illud de regimine, eo quod, vt dixit Auctor
supra eodem §. 2. nu. 17. quod ciuitas nimis
magnitudinis custodiri facile non potest,
hoc tamen procedit propter humanam
fragilitatem, nisi Dominus custodierit ci-
uitatem frustra vigilat, qui custodit eam
Psalm. 126. Hæc dixi ad corroborationem
opinionis Auctoris nostri, non aliter motus
aliqua passione, cum domos in dictis locis
non possideam, sed vt veritati locus sit respe-
ctu ædificiorum iam factorum, nam multa
iam facta tenent, quæ impediunt faciend.
l. patre furioso ff. de ijs, qui sunt sui, vel alieni
iuris, saluo saniori iudicio.

Num. 26. notandum est ad propositum, quod
peccatum in tantum est, quod à lege prohi-
bitum est, sic dicente Apostolo ad Roman.
7. peccatum non cognoui nisi per legem,
nam concupiscentiæ nesciebam, nisi lex di-
ceret non concupisces eap. nam concupis-
centiam, vbi Glos. de constitut. potissimum in
vers. nota, quod licet aliquid non noceat, si
tamen nocere possit prohiberi debet, & licet
delictum differat à peccato, vt dixit Glos. in
cap. si peccatum vers. si peccatum de pœnit.
distin. 1. tamen ibi Glos. dixit secundum
Gregorium idem esse, vnde resultare vide-
tur, quod aliqua sunt prohibita, cum sint de
per se mala, & nociua, vt sunt peccata per
legem Euangelicam, & veteris Testamenti
prohibita, eo quod non fuerunt à Deo crea-
ta, Glos. in cap. ad hinc vers. soluatur de pœ-
nit. distin. 3. peccator inde peccando per
pœnitentiam obtinet remissionem, à Deo,
iuxta illud Luc. 7. dimittite, & dimittetur
cap.

cap. dixit ead. distinct. vbi Glos. notat, quod peccati dimissio eiusdem dimissio sit simul, & non tantum semel bis ter, &c. Sed septuagies septies, Glos. in cap. septies de poenit. distinct. 3. non per hoc censetur esse permissum, nam saperet hzresim, eo quod ne homo impediatur ab accipiendo vitam zternam peccatum dimittitur, Glos. in cap. quem poenitet de poenit. distinct. 1. vers. Sacerdotis, & regula ista, quod res facile reddit ad suam naturam, non procedit in remissione peccati, vt censetur permissum, eo quia non sunt ex instinctu naturz, & sic naturalia, sed voluntaria, & sic prater naturam, quinimo nos ducunt ad non esse, eadem Glos. in cap. conuertimini vers. velut ead. distinct. & per poenitentiam ad pristinam naturam homo reddit, cum ipsa nouum paruerit hominem, ead. glos. in cap. tres ead. dist. vers. parturit, sed ea, quz de per se non sunt mala, nec nocua, quamuis prohibita ob aliquem finem obrenta reuocatione prohibitionis facillime redeunt ad pristinam naturam ex regula illa vulgata, res facile reddit ad primz uam naturam, de qua per Annam allegat. 70. num. 54.

Num. 27. exemplum aliud de hoc habetur in d. decis. 392. Afflic. vbi nu. 14. notat, quod Turres in demanio fabricatz, & collapsz non possunt reparari sine noua licentia, zdicare in littore maris, an cuique liceat, vide Cypoll. de seruit. rustic. przd. cap. 26. sub nu. 3. & Afflic. in cap. 1. vers. armadiq. quz sunt regal. nu. 3. an zdicium iuxta plateam auctoritate publica, si destruat an platea ampliat, & verum via iuxta illud zdicium destructum desinat esse, & incipiat esse platea, an via remaneat sicut erat primo, Cypoll. de seruit. rustic. przd. cap. 3. nu. 11. quid si ciuitas domum priuati caperet pro ampliatione murorum, an iterum facta ampliatione illorum, domus redire debeat Domino, vide Annam singul. 84. ciuitas.

§. IV.

Num. 3. adde Boer. decis. 320. num. 17. vbi zdicare in loco publico permittit consuetudo.

Num. 4. adde eundem Boer. loco citato, Afflic. in cap. 1. §. via publicz, quz sunt regal. nu. 17. similiter & ciuitas, eo quod zdicari no potest in riuo sine licentia vniuersitatis, Aym. conf. 204. num. 1. & an licentiam concedere possit faciendi molendinum in flumine, Gomef. in l. 46. tauri nu. 11.

Num. 5. Boer. vbi supra.

Num. 6. idem Au&or supra eodem §. 2. nu. 18.

Num. 8. adde Staphil. in tract. de liter. grat. expet. in princ. nu. 11. vbi censet in specie in materia zdicandi, quod si quis a Principe impetrauerit gratiam zdicandi in loco publico, non videtur co&essum cum incommodo alterius, seu praz iudicio, per text. in cap. super eo de offic. delegat. & in l. 1. §. si quis a Principe hic allegat. ab Au&ore, ad quod videas Pinell. in rubr. de rescind. vend. cap. 2. nu. 8. Gramm. decis. 103. nu. 135. Afflic. decis. 334. Soccin. in regul. 19. beneficium, vbi additio Bened. de Vad. Princeps enim non potest tollere iura alterius, nec valet lex contrarium disponens, Afflic. in constit. violentias nu. 10. & constit. instrumentorum nu. 15. in constit. poenam parum nu. 10. in constit. probationum nu. 7. & faciunt ad ornatum d. §. si quis a Principe, collecta per Rice. collecta. 1010.

Num. 9. adde Afflic. in constit. dignum nu. 4. & seq. & in constit. mulier dotarium num. 25. & 26.

Num. 10. verum est, quod statuta quantumuis generalia non ligant, neque comprehendunt ecclesias, & ecclesiasticas personas, nisi ab eis approbata fuerint, Socc. conf. 241. nu. 2. vol. 2. nec eos ligare dixit idem conf. 46. nu. 3. & 8. vol. 4. quia propter inferitur ad statutum, siue prohibitionem, vel ordinationem in praz iudicium Ecclesiz, aut laicorum, etiam subditorum molendina habentium, seu de nouo constructium facta, vel factum, etiam per indirectum no valet, Kircou. inter communi. opin. lib. 3. tit. de seruit. & aqu. nu. 54.

Num. 11. verum est, quod statutum contra libertatem ecclesiasticam, vel ecclesiasticarum personarum indutum est ipso iure nullum, Seruff. conf. 12. nu. 23. & seq.

Num. 12. quando statutum respiceret publicam vtilitatem, secus esset, exemplo demonstratur poenas, Franch. decis. 9. vel quando non tanquam priuilegiati, sed vt cuilibet de populo, vel quod ad patrimonialia, tunc etiam comprehenderentur exempti, Tiraqu. de retract. §. 1. glos. 13. nu. 4.

Num. 13. hic adde Roman. in singul. 827. tu seis, vbi Pignol. Tiraquell. de retract. §. 32. glos. vnica nu. 54. Corset. in singul. verbo emptio num. 1.

Num. 14. de hoc late per Viuium in sylua commun. opin. opin. 252. Bellac. & Vezin. inter commun. opin. lib. 4. tit. si quis alteri, vel sibi sub alter. nom. vel alien. pec. emer.

Num. 15. Min. sing. singul. obseru. cent. 5. obser. 47. adde Felyno. in cap. quz in ecclesiarum nu. 44. de constit. & Reg. de Curt. in diuers. feud. §. videndum est modo num. 53. censet quod Pre&atus possit res Ecclesiz consanguineis

meis infundare, non sine scrupulo procedere, idè tutius abstinere, vide Iul. Clar. in §. feudum q. 13. n. 4. vide Villalob. & Phicard. inter commun. opinion. tit. de natur. feud. nu. 17. & 18.

Num. 17. articulum istum examinat Ias. in cap. 1. col. 5. vers. quinto, ultra eos, qui feud. dar. poss. Bald. in cap. 1. in princ. col. ult. si de inuest. inter Domin. & agnat. lis oriat. Felyn. in cap. ad audientiam de præscript. & præ ceteris Iul. Clar. in §. feudum q. 13. nu. 4. Reg. de Curt. vbi supra.

Num. 18. vicinus an teneatur vendere domum, vel agrum pro ampliacione Ecclesiz, Grammat. decis. 75. & pro ampliacione cappellæ, Ricc. decis. Archiep. 147. par. 1. Reg. Valenz. conf. 18. nonnullos citavi in meo Compend. verb. vicinus, an pro ampliacione hospitij, idem Ricc. decis. 138. par. 1. de quo in Compend. decis. Cur. Archiepisc. verb. vicinus, & pro ampliacione via, vide infra tit. 4. in principio. num. 66.

Num. 19. dixi in dicto Compend. decis. Regni, & Cur. Archiepisc. eod. verb. vicinus.

Num. 20. quemadmodum si operarius meus, si cum præstet mihi operas, infert damnum tibi, ego tibi teneor, sed post recuperare possum ab ipso Specul. in tit. de iniur. & damn. dat. §. 2. vers. in summa, & licet operarij conducti ad opus illicitum agant contra conductorem actione iniuriarum pro damno, quod passi sunt ex eo, Bald. in l. qui sepulchra C. de sepul. viol. Alex. in l. de pupillo §. nunciacionem ff. de nou. oper. nunc. & in l. in rem §. signum ff. de rei vend. atramen existente novella pragmat. 3. de edific. proh. contra eos mandans illis sub pœna treremium ne fabricare audeant in locis per aliqua banna prohibita, conductores exclusi sunt, sed eorum periculo cedere debet, & propterea vidi eos aliquando carcerari, sed non aliter pœnam istam exequi.

§. V.

Num. 1. certum est, quod tempore caritatis plus comedunt homines, quam alio tempore, vt dixit Glos. l. idè ff. de compen. vers. edulitatis, & eo tempore nō solum cogi possunt habentes frumentum illud vendere, Paris de syndic. verb. Iudicis supremi nu. 8. Luc. in l. 1. C. de quib. mun. vel præst. lib. 10. in principio. Cappell. Tholos. decis. 447. Marant. in specul. par. 6. nu. 181. Couarr. var. resol. lib. 3. cap. 14. num. 3. Surd. decis. 275. nu. 4. etiam si essent clerici, Franch. decis. 9. prauio ordine superiorum suorum, & successiuè tenere magazena aperta, vt in pragmat. 21. cum seq. de

annon. & hoc iusto pretio mediante, idem Paris in verbo Officiales non possunt col. 1. imò minus iusto pretio, Boss. in tit. de extraord. crim. nu. 7. Afflic. in prælud. constit. q. 3. nu. 9. & multo fortius pretio villiori, idem Franch. d. decis. 9. Montan. in pragmat. 2. nu. 59 de administr. vniu. quod procedere videtur, quando essent requisiti vendere, tunc pœna locum habebit quò ad contrauentionem, Alesia determ. 113. sed quia tales frumenta habentes eo tempore ea occulant, vt cariori pretio vendant, sicut experientia docet, eo tamen casu si contingerit frumenta in dictis locis emi, vel alibi, succedente tempore prædicto, tunc frumentum partiti ciuitas debet distribuere inter ciues, idem Montan. vbi supra nu. 89. pro eo tamen pretio quo illud emit, quia non debet esse in lucro, nec in damno, vt iustissimè prouisum esse refert hic Auctor: nam tempus venditionis erit attendendum, in tantum, quod si venditor frumenti acceperit pecuniam, & frumentum non statim tradidit, sed per mensem, & ita si mēsurā aucta fuerit, vel diminuta, quod nam tempus attendi debeat, & determinatum fuit tempus venditionis esse attendendū, lo. Becc. inter singularia Caput sing. 40. & propterea dixit notabiliter Montan. vbi supra sub nu. 71. quod si ciuitas tempore penuriz emerit frumentum carius, si inde ex ubertate superueniente pretium diminutum esset, & exteri pro abundantia ciuitatis frumentum, vel panem asportarent utique prohiberi posset ne illud adducant, dum granum, panem, & farinam partiti habent, quod nunquam comederetur, & esset damnū notabile.

Num. 2. hoc etiam tangit Bonifac. in tract. malefic. rubr. ad l. Iul. de annon. nu. 4. Loscus in tract. de iure vniuers. par. 1. cap. 3. nu. 64.

Num. 3. exemplis hoc demonstrat Nicol. Boer. in tract. de sedit. in 1. quæst. per totam, & ibi nu. 13. suadet nonnullos fugere seditiones ex malarum occasionum delinquendi causa.

Num. 4. ad ista vide Reg. Valenzu. in suo disc. stat. & belli par. 1. confid. 4. nu. 4. vbi plura notatu digna hic conferentia dixit.

Num. 6. dixi in meo Compend. decis. Regni verbo seditiosi, & verbo saccomani, licet extet pragmat. 10. de abolit.

Num. 7. vide Molfes. in prohem. consuetud. q. 4. num. 25.

Num. 8. vita hominis est res inestimabilis, Afflic. in constit. si damna nu. 11.

Num. 9. nota, quod massariæ, quæ fiunt per massarios Curiz, fieri debent in Terris Curiz, Campag. in cap. item, quod prædicti massarij.

Num.

Num. 10. verum est, quod frumentum quanti valet inspiciatur, quanti vendi potest in loco fori publici, non alibi, Ant. Corset. in sing. verbo venditio il. 2. & ob id præter notata supra eodem nu. 1. ad conualidationem huius dicti censo, tempore caritatis potissimum cogi posse ciues ad collectam pro modo substantiæ, vt frumentum, & ceteræ species emanantur, Luc. in l. 1. C. vt nem. liceat in empt. lib. 10. in 1. glos. sequitur Montan. in d. pragmat. 2. nu. 53. inde quocumque pretio, aut vile, aut magno emptum fuerit frumentum erit populo erogandum, multo fortius si citra collectam eadem ciuitas suo sumptu emerit, & illud erogauerit populo, eodemque pretio, quo emerit alias esset satis iniquum, & videretur quodammodo locupletari cum aliena iactura, quod non est ferendum l. cum de ind. debito ff. de condit. indeb. & in specie id tangit Muscatell. in praxi crimin. rubr. de extract. extra Regnum, &c. nu. 106.

Num. 11. facit text. in capit. Regni nouis, & ibi Campag.

Num. 15. & si regulariter populus elementer tractandus sit, & sic seruit, duris autem exasperatur, & rebellat, Luc. in l. 2. C. de exact. tribut. lib. 10. colum. 4. in medio, attamen, vt hic Auctor ex mente eiusdem Lucae seueritati locus esset, quoties ad reparandam Rempublicam ageretur, quemadmodum bellorum metu populi reprimantur, de quo per Domin. Regent. Valenz. in d. tract. par. 2. cap. 17. num. 27. & per totum, hinc Sicilia, Sardinia, & Corsica semper habuerunt Tyrannos, propter eorum prauos mores, Capyc. decis. 130. nu. 39. quapropter seueritas ordinariè contra rebelles exercetur, & eis securitatem solus Princeps largitur, Afflic. decis. 4. nu. 4.

Num. 17. ad materiam istam extractionis prohibitz frumenti, vltra Montanar. in dicta pragmat. 2. nu. 66. de administrat. vniuersit. copiosè Muscatell. prosequitur in praxi crimin. rubr. de extract. extra Regnum contra bann. &c. Ad quod ibi Montanar. num. 63. censet Syndicos posse facere statuta, seu banna, quod nemo extrahat viciua lia de ciuitate, an propter necessitatem licitum sit, Girard. singul. 100.

Num. 18. ad hoc vide Muscatell. vbi supra nu. 99. & seq.

Num. 19. Chassan. in cathal. glor. mundi part. 5. confid. 24. in priuil. 166.

§. VII.

Num. 1. Muscatell. in praxi crimin. rubr. de extract. extra Regnum nu. 92.

Num. 3. de pertinentibus ad officium illud Pa glieminutz extant pragmat. 1. & 2. de salub. aeris.

Num. 5. hic facit, quod dixit Boss. in tit. de aqu. & fluminibus nu. 2. quod aqua non potest extrahi è flumine regali sine licentia Regis, vel Principis, quamuis è publico tantum, & non regali possit, nisi Princeps vetet, vel extractio sit contra vsum publicum, &c.

Num. 6. aquæ publicæ, vt sunt flumina ad Principem spectant, cum sint de regalibus cap. 1. §. flumina, quæ sint regal. Capyc. in sua inuestitur. rubr. feud. clausul. vers. aquis, & aquarum decursibus in principio, latè Marta voto 174. nu. 3. & successiuè ad ipsum spectat earum concessio, sicut ibidem notat Capyc. in specie loquens de hac nostra aqua Neapol. ibi, quod nota contra illos, qui impetrant à curia fontes ab aqua Neapol. eo quod cum talis aqua sit publico vsui deputata, non potest à Principe impetrari, nec valeret impetratio secundum Andream ibi §. flumina, & si concederetur, vtique sine præiudicio alterius intelligeretur, sicuti aqua solo Principis priuilegio per viam publicam ducitur, abique tamen alicuius præiudicio, Xvarez in allegat. 15. nu. 5. & ipsemet Princeps illas Baronibus in priuilegiis concedit, vt tradit ibi Capyc. hinc aquæ, & flumina non videntur concessa in generali concessione, Capibl. in pragmat. 8. par. 1. nu. 202. de Baron.

Num. 7. hic nota, quod dixit Andr. in constitut. eum per partes in princip. quod si Dominus pascuorum vellet ea pro suo vsu, & vicinorum, poterit alijs denegare si non sufficerent, quia omnis charitas incipit à seipso, ad quod facit cap. licet de suppl. negl. prel. in glos. in verb. spiritualibus, & in cap. petitio de iureiuran. vbi etiam allegat illud Matth. 22. ne fortè non sufficiant nobis, & vobis, &c.

Num. 8. concessio à Principe facta interpretari debet sine alterius præiudicio, Xvarez allegat. 7. nu. 3.

Num. 9. hic etiam vltra notata supra eodem nu. 7. pro conualidatione quæstionis, adnotandum est, quod licet Dominus cogi possit ad vendendum res comestibiles, & vsui necessaria ad alimenta, tamen deducto vsu pro se, & suis, Afflic. in prelud. constit. q. 3. num. 10. similiter & in venditione frumenti procedere dixit Marant. in specul. part. 6. numer. 181.

Num. 10. hic dici poterat, quod cum sint Officiales ipsi delegati in negotijs ciuitatis bene salariū consequi poterint, ex traditis per Azon. in summa C. de sportul. & per Guid.

C Pap.

Pap. decif. 68. in fine, & ita aliis in personam Io. Andr. de Curte, & Regentis Marthos indicatum fuisse, retuli in meo Compend. verbo salarium, ut duplicatum salarium consequatur Officialis duplex officium gerens, licet autem dici posset, hoc bene procedere in delegato, qui salarium non habet, & pariter in eo, qui officium duplicatum exerceat compatibile, sed in hac delegatione causarum, & deputationum civitatum aliter dicendum erit, eo quod si Syndici, & Electi ipsarum civitatum nil pro salario consequuntur, ut ex mente Guid. Pap. vbi supra concluditur quem sequuntur Franch. decif. 122. Ricc. decif. 85. par. 1. Montanar. in pragmat. 1. nu. 48. & pragmat. 3. de administrat. vniuers. Ergo ne tales delegati salaria consequi debent, præterea ex lectura capitulorum Regis Ferdinandi Secundi hic citatorum ab Auctore ostenditur dictos Officiales fuisse ordine dicti Regis constitutos in dictis negotijs, non tamen ad postulationem civitatis, quia tunc fortius esset asserendum ea illis deberi salaria, ego autem vidi aliquando observari in civitatibus Regni aliqua munuscula pro laboribus Syndicis, & Electis erogari, potissimum in civitate Ariani, & Theani, quapropter non erit indecens ijs Officialibus aliquid pro laboribus donari; nam omnis labor optat premium, cum ita permissum sit ob defectum salarii §. scriptum authent. ut iudic. sine quoqu. suffrag. sed quia lex resistit, nam expressè hoc est vetitum in pragmat. 7. de offic. & quæ eis.

Num. 11. adde Mastrill. de magistr. libr. 1. cap. 21. nu. 74.

Num. 12. ad hoc allego Roman. conf. 25. viso facto, vbi Mandos. ultra alios per me citatos in d. Compend. eod. verb. salarium.

Num. 14. quod Decanus Sac. Conf. ob absentiam, seu mortem Præsidis supplicationes audit, & decretat colligi cernitur ex pragmat. 8. de offic. Sac. Conf. §. 1. vbi mandatur non licere alijs Consiliarijs nisi Præsidi, vel in eius absentia capiti de rota proponere, vel respondere, sed melius demonstratur expressè de hoc stylo in pragmat. 73. eiusdem tituli, & sic dixit observatum in eius personam, Præs. de Franch. decif. 472. nu. 2. sed quando suspitio adesset in personam Præsidis, licet possit supplicationes decretare, & distribuere inter Consiliarios in causis suspectorum, non tamen quando suspitio immineret ex causa inimicitia, vel ex eo, quia ageretur de suo interesse proprio, & sic decisum refert Camill. de Laracha conf. 32. sub n. 11. ut in meo Compend. verb. Præsidentis, & hoc casu, quando per Decanum aula, vel alia capita Rotæ

legendæ, & decretandæ sint supplicationes ostenditur in d. pragmat. 73. quo verò ad ordinem servandum in Reg. Camer. absente Locumtenente, habetur in pragmat. 9. §. 1. de offic. Procur. Cesar.

Num. 16. salaria inconsulto Principe non constituntur, Montan. in pragmat. 1. nu. 2. de administr. vniuers. & successivè Decuriones nequeunt constituere salaria, ut ibi subnectit, Montan. num. 11. & seq. ponendo regulam cum limitation.

Num. 17. est conforme decretum dispositioni Reg. pragmat. aliis super hoc editæ in pragmat. 7. de official. & quæ eis prohib.

Num. 18. qualiter Decuriones representent civitatem, Montan. in pragmat. 2. nu. 153. eiusd. tit. Similiter & Barones possunt arctare commissionem suis officialibus minuendo eis iurisdictionem, Capibl. in pragmat. 6. nu. 94. de Baron. & de potestate Decurionum satis loquitur Losens in tract. de iure vniuers. par. 1. cap. 3. nu. 46.

Num. 19. Capibl. in d. pragmat. 6. num. 95. de Baron. alia consimilia tradit.

Num. 20. videtur ad hoc facere text. in l. 2. §. 1. ff. ne quid in loc. publ. fiat, ibi, loca enim publica utique priuatorum vsibus deseruiunt, iure s. civitatis non quasi propria cuiusque, & tantum iuris habemus ad obtinendum, & ibi Glos. super d. verb. obtinendum, residet in fine cum sua ultima opinione ad nostrum propositum, ibi, vel die quarto, tamen ius habet vnus ad utendum loco publico, vel obtinendum scilicet edificando; non enim dubitatur, quin bona vniuersitatis possideantur per Syndicos, Regentes, & Electos, ut ex mente Soccin. conf. 95. nu. 18. & conf. 134. nu. 53. vol. 3. tradit Montan. in pragmat. 2. nu. 101. de administr. vniuers. quò fit, ut dum civitas ipsa sic per Syndicos, & Electos representata, Franch. decif. 253. nu. 8. possit bona publica, quæ publico vsui sunt destinata liberè alienare, ita Cæpoll. in tract. de seruit. rust. præd. cap. 3. sub num. 22. multo fortius, & illa concedere, per quæ aliis mihi contingit decidere in querela facta contra Angelillum de Sciacca in curia Rochæ Monfinæ de occupatione viae publicæ instituta à quadam muliere de vicinio, cui ius prohibendi competebat ex d. l. 2. §. 3. cum sic populare tale interdictum d. l. 2. §. hoc interdictum il 4. ostensa inde concessione facta per Syndicos illius casalis de dicta via per dictum inquisitum iussi civiliter procedi, tanto fortius cum per talem viam non dabatur exitus ad aliud publicum opus, sed ad priuatas eius domos, propterea claudi omni iure poterat, ut singulariter ibi. Cæpoll. nu. 27. concludit, nec dubitatur eas concedi posse à civitate, pul.

paschre Cap. in iust. feud. rubr. feud. claus. vers. vijs publicis, vbi loquitur etiam de muris, & fossatis ciuitatis ad nostrum propositum Auctoris, Rendell. de iure prothom. in glos. via publica nu. 10. & vltra eum Luc. in l. 1. vers. quarto quaritur C. de diuers. przd. lib. 11. vbi plura Consil. Rouit. in pragm. ne quid in loc. publ. in rubr. nu. 16.

Num. 21. & Cepoll. in d. tract. de seruit. rustic. przd. cap. 3. num. 3. censet stratum appellari viam matonatum lapidibus viuus, vel copis, Afflic. in cap. 1. §. via publica, quz sint regal. nu. 14.

Num. 22. regulariter enim via constitui, & destrui potest per ciuitatem, sicuti etiam per Principem l. prator §. viam, vbi Bart. ff. ne quid in loc. public. Luc. in d. l. 1. C. de diuers. przd. lib. 11. vers. quarto quaritur, & similiter per Dñs domorum ex dispositione legis §. construat ff. de via publ. imò eas rescere debent Domini domorum, non solum ex iuris communis dispositione, Roman. singul. 817. Bertach. in reperi. verb. via, Cepoll. de seru. rust. przd. cap. 3. sub nu. 45. vers. quarto 25. Affli. in d. cap. 1. §. via publica nu. 10. quz sint regal. sed etiam de iure Regni, vt in pragm. 1. de salub. aer. §. item, *che ciascheduna persona*, tamen istz viz, quz conficiuntur à ciuibus, dicuntur etiam publice, cum illas ex eorum agris cõserant, vel agrum emant, vt eas construant, glos. in l. 3. ff. de loc. & itin. publ. non tamen dicuntur de regalibus, in tantum, quod si talis via fuerit à Curia matonata efficeretur de regalibus, hinc ciues cautelati non solent eas mattonibus confici facere, sed signa quzdam in eis apponi, vt propria iudicentur.

Num. 23. est verum quò ad refectionem, vt tepeantur ciues Domini domorum ex dispositione iuris, non tamen illas insilicare, vel mattonare: nam alia est via, alia est strata, secundum Cepoll. vbi supra num. 2. & 3. licet huic obstat d. pragm. 1. de salub. aer. §. item, *che ciascheduna persona*, vbi loquitur in specie, vt Domini teneantur insilicari facere viam ante eorum domos, quamquam hodie id spectat ad ciuitatem Neapol. eo quod fuit eidem concessa gabella boni denarij quò ad proprietatem, & de ea percipit annuos ducatos mille pro reparatione murorũ, & stratarum, vt in cap. 7. & 8. Regis Ferdinandi, & cap. 11. Regis Federici, hinc dixit Afflic. in d. §. via publica nu. 14. quod statutũ loquens de strata, non verificatur in via publica: nam strata dicitur mattonis facta, &c. & per contrarium argumentum facit pro ciuibus.

Num. 24. facit text. in l. 2. §. hoc interdictum il 3. ff. ne quid in loc. publ. vbi glos. in vers. exem-

ptus, notat astricta via in parte, propterea alicuius ædificium, ita quod ire non potest, vbi præcipitur magistratus adiri, quanquam id aliquando permissum sit sine iniuria conuiciorum aecedente Principis licentia d. l. 2. §. merito hoc est Portulani in Regno, de cuius officio diffusè loquitur Consil. Rouit. in pragm. 3. ne quid in loc. publ. fiat.

Num. 25. adde Consil. Rouit. in d. pragm. 3. nu. 18. ne quid in loc. publ. fiat.

Num. 26. de hoc extant nonnullz pragmatice in Regno situate in tit. ne quid in loc. publ. fiat per totum, & ibi Consil. Rouit. super 1. & 3. pragmat. copiosius.

Num. 28. vide Consil. Rouit. in d. pragm. 3. ne quid in loc. publ. fiat, vbi plura de hoc, & in pragm. 11. nu. 7. de suspic. Offic. meminit de eodem Magistro Portulano.

§. VII.

Num. i. veram est ad Decuriones spectare legatos mittere, Montan. in pragm. 4. nu. 13. de admin. vniuers. & locus in tract. de iure vniuers. par. 1. cap. 3. nu. 57. & successiue ad ciuitatem per eos representatam, imò sine auctoritate consilij ambasciatores mitti non possunt à prioribus, Bart. in l. quoties C. de legat. lib. 10. idem quod tradit Montan. loco citato nu. 17. quando legatio est mittenda ad Principem cõsiliũ magnum, & generale requiritur, & consensus superioris, vbi in specie tradit, quod nullus potest ire ad Regem nisi obtenta licentia à Prorege, pari modo Decuriones ciuitatis subditi Principi non possunt mittere legatum ad alium Principem, sine licentia sui Principis, Martin. Laud. in tractat. de legat. max. Princip. §. 25. ad illud, quod Auctor tradit multos captos fuisse, & carceratos legatos missos à ciuitate absque licentia hoc meminisse contingisse tempore Comitum Oliuariz, licet illico excarceratos ordine suz maiestatis, & bene cum aduersus Proregem illum mittebantur, & ne sua detegerentur secreta noluit licentiam impartiri, qua de re prudentissimus Rex noster, qui tenetur clamores populi audire, & facta, ac gesta perpendere ex debito iustitię, omnibus rectè ruminatis decernere solet, si locus penę sit eis, de quo per Auctorem infra eodem nu. 9.

Num. 2. veluti contemptor mandati Regis, Gramm. decif. 40. nu. 20. & seq. & quod nemo Regem adire potest sine licentia Proregis, Capibl. in pragm. 3. nu. 128. de Baron.

Num. 3. & ob id dixit Luc. in l. vnica C. de pistor. libr. 11. vers. item nota, quod is, qui ex Prouincijs venit ad Principem iustitiam pe-

titurus debet in sua petitione adijcere, se-
pius Præsidentem adijisse, & ab eo iusticiam non
impetraisse, alias nisi hoc exprimat non mo-
retur responsum à Principe obtinere.

Num. 5. indignationis Principis effectus quis,
Menoch. de arbit. iudic. cas. 365. nu. 4. & quid
sit indignationem Principis incurrere, idem
casu 320. nu. 5. Mastrill. in tract. de magistr.
lib. 3. cap. 1. nu. 443. citat Auctorem, hic vi-
tra eos adde Iotrigl. in sing. 114.

Num. 6. vide Rebuff. in praxi benefic. par. 1. ru-
br. form. prouis. vers. nulli hominum, Sea-
phil. in tract. de liter. grat. rubr. de vi, & ef-
fect. clausul. nu. 28. Hugo. Cels. in tract. clau-
sul. rubr. claus. rescript. in vers. indignatio-
nem apostolorum, Chastan. in cathal. glor.
mundi par. 5. confid. 24. in 41. priuileg.

Num. 7. licentia petita, & non obtenta ap-
poni solet in prouisionibus Vniuersitatum
se congregantium ex causis relatis per Frā.
ch. decis. 446. num. 2. similiter ad transfe-
rendum monachum licentia petita, & non
obtentata sufficiat, Rebuff. in d. praxi benefic.
part. 1. rubr. de translac. monach. nu. 6.

Num. 8. cogi enim potest quis ambasciatam
suscipere, Ant. Corset. in singul. verbo Am-
basciator il primo, & successiue legationis
munus quis cogitur acceptare, cum sit mu-
nus necessarium, Lofeus in d. tract. d. part. 1.
cap. 3. nu. 59.

Num. 9. dixi in meo Compend. decis. Regni vsq.
bo salarium.

Num. 10. quæmadmodum etiam nec licentia
exquiritur in congregatione vniuersitatis
facienda, quoties ageretur de causis tractan-
dis contra Baronem, vel eius Officiales, vsq.
per Franch. decis. 446. vbi Addent. & Capi-
blanc. in pragmat. 10. nu. 57. de Baron. vt dixi
in eodem Compend. verb. vniuersitas.

Num. 11. an gabella solui. debeat pro cadaue-
re, vel homine ossibus dissoluto, Ferret. in
tract. de mun. & hon. nu. 96. tenet, quod non.

Num. 13. Ciuitas Neap. representatur per quin-
que sedilia nobilium, & plateam populi, Fran-
ch. decis. 207. nu. 8. Montan. in pragmat. 3. de
admin. vniuers. nu. 317. vbi nu. 288. loquitur
de maioris partis consensu Electorum in
negotijs pertractandis exigendo, sicut vltra
capitula hic ab Auctore citata adest prouisio
Collater. Consil. de anno 1534. inter capi-
tula, & priuileg. Neapol. fol. 97. à terg. & 98.
vbi expressè loquitur in materia grassæ, vt
exequatur id, quod à maiori parte Electo-
rum statutum sit.

Num. 14. appellari potest à decretis Decurio-
num ciuitatis ad Officialem ipsiusmet ciui-
tatis habentem merum, & mixtum imperium,
Lofeus de iure vniuers. par. 1. cap. 3. nu. 97.

Num. 16. Capib. in d. pragmat. 10. n. 59. de Baron.
Nu. 17. ex iuris debito patriæ tenemur L. veluti
ff. de iustic. & iur. vbi glos. citat illud Cato-
nis, pugna pro patria, & ille dicitur populus
liber, qui habet liberam linguam, & potest
liberè absque metu loqui. Vrill. decis. 282.
num. 13.

Num. 19. adde Mastrill. in tract. de magistr. lib.
2. cap. 2. num. 39. August. Caput. in nouissimo
tract. de regim. Reipubl. cap. 4. nu. 28.

Num. 20. Caput vbi supra nu. 30.

Num. 21. nobiliores regere debent ciuitates,
Anna in alleg. 21. nu. 8. & assumendi ad hono-
res, & magistratus, Ricc. in praxi variar. re-
sol. in resol. 446. nu. 9. vbi nu. 10. loquitur de
isto more Venetorum.

Num. 22. nota, quod Christus noster paucos
nobiles, S. Paulum, & Bartholomeum elexit,
sed plures ignobiles scientiæ, & vitæ sufficien-
tes in regimine Ecclesiæ, Abb. in cap. vene-
rabilis nu. 7. de præbend.

Num. 23. vltra eum Bon. de Curtil. in tract. de
nobil. par. 5. num. 33. in 10. priuileg. & hic ani-
maduertendum est ad id quod Auctor con-
cludit, cum Doctor. ab eo citati, nobiles so-
los gubernare satis Reipubl. interesse, quod
verum esse existimo, duobus tamen concur-
rentibus requisitis, hoc est scientiæ gubernan-
di, seu aptitudinæ: tunc enim nobiles litera-
ta, & sublimis personæ magis honorantur ab
Ecclesiis, & Prelatis, quam alia. Abb. in cap.
de multa nu. 5. & 7. de præb. si tamen eitra
scientiam nobiles eligerentur tantum, non
Respublica periclitaretur, & ob id, & si non
sanguinis nobilitate præditus esset homo, sed
scientia adhuc nobilis diceretur ex sententiâ
Senecæ, relata per Napod. in prohem. Caro-
li nu. 275. nemo enim altero nobilior est nisi
cui rectius ingenij est, & artibus banis abun-
dat, vbi exemplo Ciceronis demonstrat, quæ
cum esset filius fabri ex Arpino oppido natus
ob meritum prudentiæ, & scientiæ suæ consi-
larum obtinuit, & sic intelligit omnia iura,
loquentia de nobilibus admittendis ad regi-
mina vrbium, alterum est, vt euitetur distina-
ctio inter homines, ac causa malignandi, &
ocasio discordiæ inter ciues, postquam no-
biles regulariter sunt superbi, & popularium
inimici, ita Carau. ex mente Luc. de Pen. in
rit. 160. nu. 3. Si enim nobiles tantum guber-
naret facilius oriretur inter ciues discordia,
& bella ciuilia orirentur inter eos; præterea
hoc iustum non est cum nobilitas pariat ac-
ceptionem personarum, Bart. in l. 1. C. de
dign. num. 88. lib. 12. si nobiles tantum
regimen haberent acceptatio oriretur, eo
quia ciuitas representatur per ciues, Lo-
fous in d. tract. de iure vniuers. par. 5. cap. 1.
nu.

nu. 16. hinc populi appellatione vniuersi ciues significantur, connumeratis etiam patricijs, & senatoribus. Plebiscitum, instit. de iure nat. gen. & ciuil. hinc nobiles sunt de corpore ciuitatis sicut alij, Franch. decis. 253. nu. 9. & ciuitas, quæ vacat pauperibus non dicitur perfecta ciuitas, Montan. in pragmat. 5. §. 13. nu. 22. de admin. vniuers. Iustitiæ decet, & onera, & honores communia esse, & tanto fortius hoc militare debet in ciuitatibus famosis, magnis, & præclaris, vt est Neapol. vbi degunt populares diuites, iterati in omni scientia præclari, & honesti, virtutibusque omnibus præditi ex præterito in præsentia, & Deo dante in futurum, quoniam ex his nobilibus comparantur, id enim, quod pro nobilibus præsumitur locum vendicat in honestis viris, Glor. in cap. illud 40. dist. quo fit, vt ciuis supremæ ciuitatis præferatur ceteri primario medioeris ciuitatis ex mente aliorum Doctorum, tradit Fusc. in singul. 68. ciuis, vbi infert ad Neapolitanos, qui de hoc dicto se gloriant, quod dixit procedere in ista Ciuitate Neapol. nec possunt de hoc nobiles conqueri, eum etiam Populares Neapol. titulis Comitatus, Baronalis, & alij decorati, similiter in omnibus Regijs Tribunalibus vti officiales benemeriti præfuerunt, & præfunt, sed ad decisionis ornamentum censeo id, quod dictum est, quod omnis Christi actio est nostra instructio, & à boue maiore discit arare minor, non ne Christus noster Redemptor in electione regiminis Ecclesiæ, alios nobiles, & alios ignobiles elexit, quamuis scientiæ, & honestæ vitæ sufficientes, vt dixit Abb. in cap. venerabilis nu. 7. de præb. ad cuius similitudinem vniuersalis, & particularis Republica gubernari debet, & sic communiter vsu receptum est, non tantum Neapol. sed per totum Regnum regimina vniuersitatum, & nobilibus, & ignobilibus committi, quod bonum esse, & laudabile arbitror, nec obstat nostri Auctoris conclusio de popularibus loquentis, cum Doctores ab eo citati, loquantur de plebeis non de honestioribus personis, scilicet mediocribus, qui pro tēpore etiam Tribunalis officium populi in ciuitate gesserunt, & inde ad maiora officia ascendi præmeruerunt, de dicto Anacarsij hic ab Auctore memorato, & Platonis sententia, loquitur Montan. in pragmat. 4. nu. 14. & 15. de administrat. vniuersit.

Num. 14. nota, quod actus an fiant ab vniuersitate, seu ab hominibus, vt vniuersis, an verò à pluribus, vt à singulis maxima est differentia, Lofeus in tractat. de iure vniuers. par. 1. cap. 1. nu. 11. & propterea maior pars vniuersitatis præfertur in iis, quæ sunt communia pluribus, vt vniuersis, & quæ Io. statuit, quod est vtile, & necessarium, Capyc. decis. 148. num. 6.

fitatis præfertur in iis, quæ sunt communia pluribus, vt vniuersis, & quæ Io. statuit, quod est vtile, & necessarium, Capyc. decis. 148. num. 6.

De election. Official. Tit. III.

Vm. i. Officiales debent esse annales, refert Franch. decis. 409. nu. 2. Anna allegat. 15. Molf. Lin. Consuet. Neapol. par. 1. cap. 5. nu. 15. Carauit. in rit. 295. nu. 6. & ibi addita per me, Capiblan. in pragmat. 5. nu. 2. de Baron. Anna singul. 360. Capyc. decis. 121. nu. 5. & quod olim ingrediebantur officia Kalend. Ianuar. & stabat in officio per annum, refert idem Franch. decis. 211. num. 12. hodie verò quocūque tempore ingrediuntur, & sic obseruatur, ad quod vide Capibl. in pragmat. 5. nu. 10. de Baron. vbi etiam loquitur de Officialibus Vniuersitatum, quando ingrediuntur de mense Septembris, similiter & Regij Officiales olim creabantur, Afflic. in consuet. clericum num. 3.

Num. 2. adde Capiblan. in pragmat. 5. nu. 7. de Baron. Mastrill. de magistr. lib. 1. cap. 23. nu. 50.

Num. 3. vide in meo Compēd. decis. Regni verbo magistri Actorum, verb. delicta, & verbo remissio, de quo etiam per eundem Capibl. in d. pragmat. 5. nu. 39.

Num. 4. adde Carau. in rit. 2. nu. 25. & ob id officium perpetuum iudicatur ex forma investituræ, item si datum esset ad arbitrium, vel beneplacitum dicitur perpetuum, quousque non reuocatur, Maur. Sen. in allegat. 19. nu. i. conferunt hic collecta per Ricc. collect. decis. 2011. & vide Afflic. in cap. item illud de feudo guardiæ nu. 17. Capyc. decis. 116. nu. 6. Amanell. singul. 119.

Num. 5. similiter nec ab officio erit remouendus Officialis durante officio, ob querelas Principi porrectas, Afflic. in consuet. statuimus nu. 45. Item nec deponi debet Officialis perpetuus, nisi depositionem culpa inducat, vt quia deliquit in officio, Capyc. decis. 121. nu. 20. quod etiam ad Barones extenditur, vt nequeant eorum Officiales expellere sine causa, Capibl. in pragmat. 5. sub num. 40. de Baron. & nō solum Princeps, & Barones Officiales sine causa expellere non possunt, sed etiam mercatores, vt per Annam in singul. 54. Barones, & ibi addita per me.

Num. 6. vide Parid. de syndic. verb. & primo videndum est, sub nu. 5. vers. hodie autem.

Num. 7. Campag. in cap. grauamina nu. 76.

Num. 8. vide Consil. Rout. in pragmat. 2. nu. 1. de

- Official. & quz ijs prohib. & nostrum Auctorem in decis. 16. nu. 26. & decis. 37. nu. 13. & 14. Boss. vbi supra nu. 3.**
- Num. 9. idem Paris loco citato nu. 2. & 3. Molfes. in consuet. Neapol. par. 1. cap. 6. nu. 6.**
- Num. 10. Paris vbi supra sub num. 6. in fio. Principi non decet officia vendere, Afflic. in consuet. volumus sub nu. 5.**
- Num. 11. Mastrill. de magistr. lib. 1. cap. 10. num. 23. citat Auctorem hic, & Campag. in cap. item recipiant nu. 15. & cap. item, quod predicti nu. 2. Molfes. in consuet. Neapol. par. 1. cap. 6. nu. 8. extat de hoc pragmat. 1. de Official. & quz ijs prohib. vbi Consl. Rouit. similiter in Baronibus officia vendentibus locum habet ex particulari pragmat. 5. eod. tit. & pragmat. 4. de Baron. vbi Capiblan. nu. 10. & melius nu. 40. Campag. in cap. grauamina nu. 76. & prater eos Afflic. in consuet. Iudicis, vbiq. sub nu. 3. vide Boss. in tit. de ambit. in princ. dicentem officia, & dignitates conferri debere ob virtutes, & merita, non autem causa pecuniarum, & memini id fecisse Comitem Lemenium Iuniorum huius Regni Proregem officia benemerentibus contulisse, sicut Dux ille Franciscus Sfortia faciebat, vt memor est, Boss. vbi supra numer. 1.**
- Num. 12. Capibl. loco citato, quid de Officiali emente officia contra formam pragmat. an perdat pretium, vide Rouit. in pragmat. 11. nu. 4. de empt. & vend. vltra Boss. vbi supra nu. 8. asserentem triplici poena affici, & Menoch. de arbit. iudic. cas. 401. nu. 12.**
- Num. 13. idem Boss. loco citato nu. 1. & Menoch. de arbit. iudic. cas. 401. nu. 15. allegat preceptum Theodosij de eligendo magistratu, asserentis ob oculos habere deberent, qui viros non ambitione, vel pretio, sed probata vite, & disciplinarum testimonio ad honoris insignia debere promoueri, reliqua refert Campag. in cap. item, quod predicti nu. 8. & 11.**
- Num. 14. ad hoc facit illud Alexandri preceptum de non vendendis magistratibus, relatum per Menoch. loco citato nu. 16. quod nimium redundat in oppressione subditorum, Campag. in cap. grauamina num. 76. Molfes. vbi supra nu. 9. citat hic Auctorem.**

§. I.

Nvm. 1. vide Mastrill. in tract. de magistr. lib. 2. cap. 2. nu. 94. verum quod ad officia lem vendere compulsus, loquitur idem Regens decis. 16. & conf. 36. nu. 50. vol. 1. de Baronibus male tractantibus vasallos, extat decis. Grammat. 104. Andr. Gail lib. 1. obser-

uat. 17. nu. 4. Capibl. in pragmat. 3. num. 5. de Baron. dixi in meo Compend. verb. Baro, & quid hoc Iudex ex officio agere possit, idem Auctor meminit in d. decis. 16. nu. 35. Campag. in cap. grauamina nu. 33. Curt. in diuers. feud. §. licet autem num. 45. & in alio §. licet autem 2. nu. 8. Molfes. in Consuetud. part. 1. cap. 6. nu. 13.

Num. 2. vide Par. de syndicat. verb. erudellitas Officialis num. 1. & iurisdicatio potest auferri propter nimiam erudelitatem, Auctor d. decis. 16. nu. 34. & nu. 33. loquitur de Officiali crudell. idem in Barone concludit Campag. d. cap. grauamina nu. 33. Carrab. sing. 140.

Num. 4. idem Auctor in d. decis. 16. & conf. 36. nu. 50. volum. 1. de quo in eodem meo Compend. decis. verb. Officialis, Carrab. d. singular. 140.

Num. 5. vide Campag. d. cap. grauamina nu. 26.

Num. 7. nota, quod officium licet pecunia emptum sit, adhuc tamen dicitur ex gratia, Maur. Iun. in allegat. 72. nu. 5. & successiuo officium, quod Princeps confert accepta pecunia dicitur perpetuum, nec potest renouari nisi ex culpa, Maur. Sen. in allegat. 19. num. 2. quo verò ad feudum emptum si dicitur verè feudum, latè Curt. in d. diuers. feud. §. tenor ergo nu. 42. & 43. & §. reliquum est nu. 4. an verò allodium, idem in §. licet autem multi nu. 3.

Num. 8. adde Vrsill. decis. 265. nu. 15. & 16. vltra alios citatos supra eodem nu. 1. vide Regem Valenz. in conf. 41. vbi num. 28. dicit iudicatum fuisse per Sac. Conf. contra Dominum, ob iniurias vasallo illatas, vt priuaretur proprietate, imò aliquos in Insulam relegatos, vt dixi in eodem Compend. verb. Baro, at si cõtingerit adulterium committi in vasallam priuabitur iurisdictione respectu illius, & sic iudicatum dixi ex mente Io. Thom. de Marin. in d. Compend. verb. Baro.

Num. 9. adde Annam singul. 458. Rex, vbi additio eius filij, quod secus est in Baronibus, Foller. in pragmat. final. de composit. num. 97. Fuscus singul. 14. Baro, & Pres. de Franch. decis. 370. de quo in meo Compend. in verbo Barones, vbi plures alios citavi, nisi in specie id concessum esset à Rege in inuestitura, Capye. in inuestit. feud. rubr. feud. claus. vers. facultate commutandi, &c. etiam post sententiam, &c.

Num. 10. quod abolitio generalis dumtaxat ad Principem spectet, multos allegat Consl. Rouit. in rubr. de abolit. nu. 10. & successiuo ad Proreges, qui solent cum assistentia Colateralis Consilij, aliquando in diebus Pascalibus, aut Natiuitatis Domini nostri generaliter visitando carceratos abolitioes facere

esse, Molfes. in probem. consuetud. q. 7. nu. 8. quamvis respectu visitæ carceratorum faciendæ per Officiales statuta sit pragmatica vnica de visit. faciend. quæ concordat cum prag. 39. §. 3. de offic. magn. Iustit. quæ siquidem delumpet sunt ex iuris communis dispositione, vt ponderat idem Consil. Ronit. in §. 8. §. 3. de offic. magn. Iustit. per quas mandatur singulis diebus Saturnis fieri per Iudices Mag. Cur. Vic. cum interuentu vnus ex Regentibus Regiam Cancellariam, hoc est mensuram ab vno ipsorum celebrari, & de hac visitatione memor est Muscatell. in praxi Sac. Conf. lib. 2. par. 3. glos. decinebitur n. 77. similiter ex iuris dispositione mādatur cuilibet Iudici in diebus festiuis videre carceratos, & exquirere, an eis aliquid desit, & providere, vt eis alimēta non desint, & Iudices negligentes puniuntur, Paris de syndic. verb. Iudex, qui ibi condemnatio sub num. 3. qui in verb. an carcererius, loquitur de pane carceratis dando ex iuris dispositione, sicuti etiam patet confirmatum ex prag. n. 3. de carcerat. & prag. 3. de offic. Iustit. vt vniuique carcerato tētur per Regiam Curiam duas libras panis quotidie, siue panis crescat, siue decrescat, sicuti per aliam prag. 6. de carcer. statutum est, & hoc quo ad carceratos criminales, vt subdit ibi Paris, ceterum pro debitis ciuilibus non habentibus in ære tenentur creditores eos alere, Scagl. in pragmat. 3. de cess. honor. nu. 24. & sic decifum, Afflic. decif. 71. ibi Vrsill. quem sequitur idē Scagl. in rit. 163. nu. 34. vbi refert alimenta ipsi debitoribus ciuilibus esse ad rationem denariorum 20. pro quolibet die, sed si effect nobilis stabitur arbitrio Mag. Cur. Vic. sicut in Doctore paupere, aliis liquidauit alimēta ad rationem carolenorum duorum singulis diebus, & in hoc versatur arbitrium Iudicantis, ætenta qualitate carcerati nobilis, similiter Barones tenentur alere carceratos pauperes. Capibl. in prag. 19. nu. 26. de Baron. Num. 11. vide Fab. Ann. in addit. ad d. sing. 458. eius patris, vt in d. meo Compend. verb. Barones, vbi nonnullos allegauit.

Num. 12. Molfes. vbi supra nu. 18.

Num. 13. Barones dicuntur habere feudum in dominio, Officiales verò in administratio-nem, Capibl. in prag. 6. nu. 71. de Baron. & quod iurisdic-tio, aut in feudum, vel in officium cōcedatur, vide Annam alleg. 44. nu. 6. Capibl. in prag. 8. par. 1. de Baron. num. 93. posuit differentiam de hoc, & num. 19. quod iurisdic-tio tripliciter conferri potest, Curte in diuers. feud. §. potest quoque nu. 8.

Num. 14. & sic remissio rancoris, & odij differt à remissione vindictæ sanguinis, quæ tendit

ad satisfactionem iniuriæ, Ronit. in prag. 8. de composit. nu. 12. & 14.

Num. 15. an valeat gratia à Principe facta sine partis remissione, vide Nunt. Tartagl. in pragmat. fin. cap. 1. de composit. nu. 7. Carauit. in ritu 173. nu. 2. & ibi addita per me.

Num. 16. Tartagl. vbi supra.

Num. 17. Tartagl. & Carauit. in locis citatis, & quid fuerit decifum circa compositiones factas à Proregibus sine partium remissionibus, retuli in meo Compend. verb. remissio.

Num. 19. vide Capibl. in prag. 8. par. 1. de Baron. nu. 232. dixi in meo Compend. decif. Regni verb. remissio causæ, Reg. de Curte vbi supra nu. 12.

Num. 20. idem Capibl. d. prag. 8. par. 1. nu. 92.

Num. 21. Anna Iunior in addit. ad singul. 631. eius patris, & proinde prohibere possunt vassallis eorum ne adeant Regia Tribunalia, vt per Annam singul. 62. Capibl. in prag. 3. de Baron. nu. 127. vt dixi in d. Compend. verb. Baro, Reg. de Curte vbi supra nu. 8.

Num. 22. vide Annam in singul. 120. contumax, & ibi addita per me, Capibl. in prag. 8. par. 1. de Baron. nu. 227.

Num. 23. conferunt addita supra eodem nu. 13.

Num. 24. licet iurisdic-tio concessa Baroni non possit de iure ab ipso auocari, ex causa tamē secus est, vt pluries seruari vidisse refert Curte, vbi supra nu. 11. & in multis casibus enarratis per d. Capibl. in d. prag. 8. par. 1. nu. 232. cum seq. auocatio fit non obstante petita remissione, potissimum, quando publica immineret utilitas, vt ibi exemplificando demonstrat.

Num. 25. de custodia ciuitatis tempore belli extat decif. Capyc. 27. per totā, & quod possit Dominus feudi, etiam inuito vasallo ponere custodes in castro feudali, refert Afflic. in cap. 1. §. quid ergo nu. 24. de inuest. de re. alien. fact. Boer. decif. 212. num. 11. Capyc. vbi supra nu. 6. Andr. Gail in tract. de Arrestis Imper. cap. 10. sub nu. 6. Guid. Rap. singul. 266. Imò pro defensione sui status Princeps tempore belli ponere potest custodes super campanile Ecclesiæ, si illud habeat fortilitiū, Mart. Laud. in tract. de castell. & cast. q. 30. & in tract. de bello q. 36. Afflic. vbi supra num. 25. & hoc eius impensis, Girard. in singul. 37. nu. 3. & quod Dominus directus tempore guer-re potest custodire castrum sui vasalli, Anna alleg. 94. nu. 9. & alleg. 130. nu. 14.

Num. 26. adde Martin. Laud. in d. tract. de castell. & cast. q. 6. Princeps multo fortius in solo priuati poterit fortilitium construere, & ponere gentes tempore guerræ, & in pace locus ille erit Dominus sine solutione pretij illius fabricæ, vt voluit Afflic. vbi supra, sub

- nu. 25. sicut etiam Dominus castri non tenetur reddere Principi expensas factas pro fortificatione castri, quod cepit ad manus suas tempore guerra, Bald. in l. si aliquam ff. de offic. Proconsul. & leg. Quid si Princeps finita guerra vellet expensas factas ab eo ex fortificatione facta in re particulari, Cypoll. de seruit. vrb. præd. tit. de solum, vel area cap. 39. in fine.
- Num. 27. adde Io. Grand. de bello extr. in spec. 35. nu. 1. vbi allegat ad hoc Casp. accit. 27. nu. 7. se pariter domus, quæ stat. propè murum civitatis, vel castri debet dirui, quia ex ea posset dari redditus inimicis licet ficta, quæ vulgo ff. de oper. publ. Bart. in l. fin. ff. eodem, quem citat Bertach. in verb. domus, vbi dicit non esse in usu; pariformiter suburbia civitatis tempore belli dirui possunt, Andr. Gail. præd. quæst. lib. 2. obseru. 56. nu. 18. partim modo, & vinctæ, seu segetes comburi solent, Io. Andr. & ceteri in cap. commissam de decimis, vbi querunt, si in conscientia destruentes illas teneantur ad decimas, Bertach. in verb. bellum si iustum, Martin. Land. in d. tract. de bello q. 46. ad quod singulariter Petr. Iacob. in sua praxi tit. de refect. mur. sub nu. 6. vers. item eadem ratione imminente necessitate propter guerram poterit de proximis nemoribus scindere arbores, & de domibus capere ligna, & locum palis munitio, & palinas facere, vide etiam Carrab. singul. 175.
- Num. 28. vide copiosius Campag. in cap. Castellanos num. 48. & seq. vbi plures quæstiones istam materiam complectentes adduxit.
- Num. 29. etiam si esset campanile Ecclesiæ, vt dixi supra eodem nu. 25. Casp. d. decif. 27. sub num. 6.
- Num. 30. adde Campag. loco citato nu. 50. cum addit.
- Num. 31. quemadmodum castrum ædificatum in fundo feudali per vasallum est vasalli durante feudo, Bald. in cap. 1. §. si quis de manso col. 1. vers. secundo oppono de controu. inuest. eo quod castellum factum in solo alieno cedit Domino soli, Specul. in tit. de relig. domib. vers. quid si petatur, Innoc. in cap. pisanis in glof. 1. vers. non poterat, de rest. spol. Paul. Castr. in l. 2. C. de seruit. Cypoll. de seruit. vrb. præd. cap. 139. inferitur ex hoc ad quæstionem illam, an castrum diruto ob guerram, si aliud in alio loco per Dominum ædificetur habeatur in omnibus pro primo, vide Iacob. de S. Georg. in tract. feud. tit. de rojdis num. 50.
- Num. 32. adde Montan. in pragmat. 2. de admin. vniuers. nu. 97. Campag. in cap. grauamina nu. 73. & Capib. in pragmat. 19. nu. 28. de Baron. vbi censet id spectare ad Barones, vers. & pro insigni, &c. quod reservata Regi non censetur concessa, vide optimam decif. de Franc. 175. nu. 5. vbi addentes, Capiblan. in pragmat. 8. par. 1. de Baron. nu. 104.
- Num. 34. vide in meo Compend. decif. Regni verb. vniuersitates, Masini de magistr. par. 2. lib. 4. cap. 16. nu. 38.
- Num. 35. de hoc plenius per Petr. Iacob. in sua praxi tit. de refect. mur. alius citat Montan. in d. pragmat. 2. nu. 95. Fab. de Anna latè conf. 72. Capiblan. vbi supra nu. 38. dixi in meo Compend. verb. menia.
- Num. 36. Petr. Iacob. vbi supra nu. 3. Chassan. in cathal. glor. mundi par. 5. confid. 24. in 190. priuil.
- Num. 37. memini in eodem Compend. eodem verb. menia.
- Num. 38. alias in confessione murorum huius civitatis Neapol. ex speciali gratia sue maiestatis mandatum fuit, vt datum per eorum Regnum imponeretur, vt patet in duabus literis Regis Catholici inter Capit. Neapol. fol. 55. à terg. & hoc iure optimo cum sit caput Regni, vt in pragmat. 1. de immunic. Neapol.
- Num. 39. adde Petr. Iacob. vbi supra nu. 7. aliter per suam Maiestatem Cæsareæ fuerunt dato duc. 20000. pro fortificatione murorum Civitatis Neapol. vt legitur in cap. 6. expedico. in anno 1533. fol. 124. à terg.
- Num. 40. adde Motan. vbi supra nu. 96. Vexin. inter commun. opin. tit. de sacros. eccl. num. 10. vbi loquitur de Ecclesia, si teneatur ad contributionem, & Viu. in opin. 101. Bman. Xuar. inter commun. opin. tit. de episc. & cler. nu. 54. loquuntur de clericis, si teneantur ad reparationem murorum, de quo infra tit. 4. in princ. nu. 62.
- Num. 41. ad hoc vide Montan. vbi supra nu. 97.
- Num. 42. an Baro possit augere penam, vide Confil. Ronit. in pragmat. 1. nu. 11. de Baronib. cum alijs ab eo relatis, quod limitatur ratione publicæ utilitatis, vt Auctor censet, ad quod vide Capib. in pragmat. 14. de Baronib. sub nu. 40.
- Num. 43. hic nota, quod Iudices non habentes imperium merum nequeut multare principaliter, sed ad defensionem suæ iurisdictionis, & sic minores Iudices minorem imponunt multam maiores vero maiorem, vt exemplis demonstrat Aff. in cap. 1. §. multarum nu. 7. quæ sint regalia, & successivè ad Barones quoque spectare bannorem emanationes, cum habeant merum, & mixtum imperium, latè Capib. in pragmat. 14. sub nu. 35. de Baron. vbi istam materiam penarum bannorum satis exornat in sequentibus numeris, & quomodo prædicetur, an autem Baro possit in banno

- hanno maiorem penam imponere, quam augustalis, vide eundem Auctorem in cons. 53. nu. 1. 3. & 7. vol. 2. licet pro contumacia vasalli non possit ipsum punire nisi vsque ad Augustalem tantum, Afflic. in cap. 1. 9. si quis aliquem nu. 13. de pac. ten.
- Num. 44. idem Capibl. vbi supra nu. 37. cum sequent.
- Num. 45. Capibl. in prag. 16. nu. 54. de Baron. vide in meo Compend. verb. pena spreti.
- Num. 46. vsurpantes iurisdictionem qualiter teneantur, vide Campag. in cap. contra effrenatas, num. 3. 17. 71. & 72. & in cap. electionem num. 18. & qualiter puniantur, idem in cap. quia de Vicarijs nu. 6.
- Num. 47. idem si esset vnum grauamen ex pluribus propositis verificatum, & sic decisum retuli in meo Compend. verb. appellatio, Iudex enim appellationis officium Iudex totius cause, Carauit. in rit. 297. num. 17. Iudex enim, qui grauat non erit amplius Iudex, & proinde superior causam tollit a Iudice grauante, Franch. decis. 88. sub num. 7. vbi consuetud non procedere in Sac. Consil. in decretis grauaminum Mag. Cur. nam solet eidem Mag. Cur. remittere prouidendo circa grauamina per rationem ab eo traditam, & per aliam relata a Consil. Romit. in prag. 18. nu. 4. de offic. Sac. Consil.
- Num. 48. hic adde Capibl. in d. prag. 8. par. 1. nu. 89. & 90. de Baron. vbi alios Doctor. allegat, secus si secundas haberet causas, vt ibidem num. 89. refert, sed hodie etiam si illas non haberet ad eos appellatur, Consil. Romit. in prag. 1. de offic. Baiuli nu. 26.
- Num. 48. adde eundem Capibl. loco citato nu. 88. vltra Afflic. in constit. officiorum nu. 11. in terris vero demanialibus licet ordinariè ad Officiale Regium appelletur a sententijs Baiulorum olim ad Iustitiarium, vel Camerarium, Afflic. in d. constit. officiorum nu. 11. in aliquibus partibus appellatur ad Regias Audientias, vt est Ariani, vt fundatur per Afflic. in constit. Iustitiarij num. 11. aliquando ad Mag. Cur. Vic. vt & Auerse, Neapoli verò a sententijs eorum appellatur ad magistratos Rationales Regiæ Siciliæ, & ab eis ad R. C. S. Capag. in cap. ad quietem sub nu. 13. in fin. quid in sententijs Catapanorum, & Syndicatorum, idem Capibl. in prag. 5. nu. 97. eod. tit. & in d. prag. 8. nu. 98.
- Num. 49. adde Capibl. & Consil. Romit. in citatis locis numeri precedentis.
- Num. 50. sic etiam appellatio emittitur a suffraganeis Episcopis ad Archiepiscopum, Alber. Oliua in ritu Cur. Archiep. 16. nu. 2.
- Num. 51. adde Carauit. in ritu 258. nu. 3. & ibi addita per me, de quo etiam habetur in meo Compend. verbo fisco, idem Franch. decis. 723. nu. 19.
- Num. 52. est prag. 8. de appellat. dixi in eodem Compend. decis. verb. appellatio.
- Num. 53. adde Consil. Romit. in prag. n. 8. de appell. nu. 1. vbi citat Auctorem nostrum.
- Num. 54. Barones antiquitus visitabantur per Regem, qui inquirebat, quomodo vasalli tractabantur, Capibl. in prag. 3. de Baron. nu. 41. & vide Mastrell. in tract. de magistr. lib. 4. cap. 16. num. 47. citantem Auctorem hic, ad quod censet Pisanell. in prag. de salar. vasall. num. 1. quod in die S. Catharinæ in anno 1525. fueris deputati Iudices per Cesaream Maiestatem circa grauamina vasallorum.
- Num. 55. an Rex possit constituere Regias Audientias in Terris Baronum, vide eundem Capibl. in d. prag. 3. nu. 145. de Baron. quod secus est in praesentibus procedentibus ad modum belli, quoniam ipsi possunt perambulare, stare, & commorare per Terras Comitum, Baronum, & aliorum Magnatum ad iustitiã ministrandam, Io. Grand. de bello exulum in praedic. vbi q. 1. sub nu. 3. Imò et si eis concessum sit commorari in Terris Baronum ad administrandam iustitiã, & ibi officia eorum exercere, non tamen se intromittere in causis spectantibus ad Barones, Campag. in cap. item quis num. 2.
- Num. 56. hic nota, quod dixit Afflic. in constit. capitaneorum sub nu. 7. quod antiquitus Iohanne curia bis in anno per singulas Provincias Regni indicebatur per diuersas partes Regni pro iustitiã administratione, nempe in Sicilia apud Placiam, in Calabria Terræ Giordanis, & Vallis Cratis apud Cosentiam, in Apulea Capitinata, Basilicata, apud Grauinam, in Principatu Terræ Laboris a Comitatu Molisij vsque ad Sorã apud Salernum, in iustitiatu Aprutij apud Sulmonam, ad praesens verò distincte sunt huiusmodi, nempe in Principatu citra, & Basilicata, Regia Audientia residet in Salerno, in Calabria citra in ciuitate Cosentis, in Calabria vltra in ciuitate Catanzarij, in Principatu vltra in Terra Montis Fusculi, in Capitinata, & Comitatu Molisij in ciuitate Lucerina, in Terra Bari in ciuitate Thrapia, in Terra Hydruntina in ciuitate Licij, in Aprutij in ciuitate Theatina, adeò quod antiquitus eorum arbitrio concessum erat, vt in pinguioribus, & melioribus capitibus, seu locis Provinciarum nidum eorum stationum, firmare poterant, vt in cap. hac edictali, quid autem in Terris Baronum non sibi subiectis, vide Campag. in cap. vt exercitium nu. 12. & quid in Provincia Terræ Laboris statutum sit, quia Neapol. est caput Regni, & Provincia

cia Terræ Laboris, vt dixit Franch. decis. 360. nu. 4. idèò Regens Mag. Cur. Neap. moram trahit ordinariè, sed an teneatur discurrere Prouinciam, vel commorari Neapol. vide Campag. in cap. insuper nu. 6.

Num. 57. ex dispositione d. capitul. non poterant moram trahere magis duorum, aut triu dieru, quod est conforme dispositioni d. cap. Regni hac zdictali in fin. ibi vltra tres dies, aut quatuor ad plus, quod hodie cessat ex stabilita eorum habitatione, sed benè discurrere per Prouincias, si necessitas haberetur.

Num. 58. hic nota, quod Barones tenentur constituere Auditores pro secundis causis, & sic iudicatum, Campag. in cap. grauamina nu. 102. & successiuè parum extra locum iurisdictionis, & ita decisum, Anna in singul. 560. eum alijs à me allegatis in Compend. verb. Auditores, qui debent esse biennales, prout ita decisum refert Capibl. in pragm. 5. num. 82. de Baron. vt in d. Compend. verb. Auditores, & iterum in verb. Baro.

Num. 59. antiquitus Barones visitabantur, vt dixi supra nu. 54. hodie verò contera eos destinantur Commissarij per Proregem, eo quod vasalli grauati ad Principem accedere debent, Campag. in cap. grauamina nu. 7. & officium Iudicis pariter implorare, vt releuetur Paris de syndic. verb. excedunt autem Barones nu. 2. & ibi Campag. nu. 267. Mastrill. vbi supra nu. 263. Carraba singul. 140.

Num. 60. adde Campag. d. cap. grauamina, sub num. 33.

Num. 61. meminit etiam Campag. vbi supra, Paris de syndic. rubr. de excess. imper. verb. post Imperatorum nu. 59.

Num. 62. adde Mastrill. de magistr. lib. 6. cap. 4. nu. 12. & lib. 4. cap. 16. nu. 265. & videbatur esse totum oppositum, cum etiam Barones dicantur Regij Officiales, Franch. in decis. 211. num. 7. & Barones in eorum Terris sunt Iusticiarij, idemq. possunt, quod Imperator in suo Regno, Carauit. in ritu 49 num. 9. verum quia ipsi nequeunt exercere iustitiam, sed tenentur eam demandare, Capiblanc. in pragm. 3. de Baron. num. 106. & Visitatores potissimum constituti sunt, & constituuntur contra Officiales iustitiam ministrantes, vt legitur in Regia decretatione capitulorum, alias expeditorum de anno 1532. Cæsar. majest. inter capit. Neapol. fol. 92. à terg. in cap. 36. ibi placet Reg. majest. vt huiusmodi officia non nisi ad Regiam beneplacitum, deinceps concedantur, quodq. tam Regentes regiam cancellariam, quàm Consiliarij, Officiales, & Ministri aliorum omnium Tribunalium, singulo quoque triennio visitentur, &c. & sic benè processit hæc Regia declaratio,

vt Barones non comprehendantur, qui non sunt Officiales Tribunalium, nec iustitiam ministrant. Barones enim non sunt eorum Locumtenentes, sed opera Comitum, & Baronum exercentes, Affli&. in cap. 1. §. similiter nu. 115. de capit. qui eur. vend.

§. II.

Num. 1. ad hoc videas Præf. de Franch. decis. 197. nu. 1. 3. & 30. vbi censet, quomodo id intelligatur, Capibl. in pragm. 11. de Baron. nu. 75. & pragm. 11. nu. 25. vbi nu. 30. explicat illud, quomodo intelligatur, quod Baro sit primus ciuis.

Num. 2. vide Capibl. in pragm. 12. de Baron. Lannar. conf. 98. nu. 9. dixi in meo Compend. verbo vasalli.

Num. 3. Capibl. vbi supra nu. 23.

Num. 4. vide Franch. d. decis. 197. nu. 1. ad quod nota, quod licet Baro habeat, vt primus ciuis vsum in bonis demanialibus, vniuersitatis, non tamen, vt absorbeat commoditatem aliorum ciuim, & licet secundum vnam opinionem tantum quantitates percipiat, quantum duo ex ditioribus, contraria est tamen sententia, vt sit arbitrio Iudicis considerantis quantitates pascui, & qualitatem, & sic inter ciues repartiri, prout ita iudicauit Sac. Conf. Aud. singul. 80. Capibl. vbi supra nu. 21.

Num. 5. adde quod decisum fuit per Sac. Conf. in causa Marchionis del Ziro post fecatas segetes posse Baronè depalci facere animalia, & successiuè fidare exteros, si potestatem id faciendi haberet, Capibl. in pragm. 11. nu. 19. de Baron. dixi in Cóp. verb. Baro, an habeat, aliàs secus esset, & sic decisum lite pendente respectu fidæ faciendæ, Amend. ad Franch. decis. 86. nu. 13. & decis. 301. nu. 11. & in eodem Compend. in alio verb. Baro an possit, ad quod etiam vide Confil. Rouit. in pragmat. 1. de offic. Baiuli nu. 13.

Num. 7. hic singulariter nota, quod non semper ciuis habebit vsum in bonis vniuersitatis, adèò quod si vniuersitas simpliciter emeret pascua, & nemora, nõ adiecto, neque expresso, vt particulares personæ de illa vniuersitate ius pascendi, & nemora incidendi habeant, tunc enim illa pascua, & nemora essent propria vniuersitatis, nec singulares personæ eiusdem ius pascendi, & ligna incidendi haberent, vt ex mente Bart. refert Leseus in tract. de iure vniuersitatis par. 3. cap. 1. nu. 6. vbi n. 7. subnectit: cæterum si pascua, & nemora essent communia singularibus personis, ad eorumq. vsum destinata, tunc vnusquisque vti eis possit moderatè, vbi concludit,

- cludit, quod singulares ipsæ personæ, nec vsum, nec vsum fructum habere dicuntur in eis, sed tantum quandam facultatem.
- Num. 8. adde Capiblan. in pragmat. 11. num. 18. de Baronibus.
- Num. 9. est iuris determinata conclusio, ut vsuarius non possit vsum alteri locare §. in eodem quoque, instit. de vsum, & habit. Alex. in l. more maiorum ff. de iurisd. omn. iudic. l. locare, & ibi Paul. Castr. ff. locati, latè Carocc. in tract. de locat. par. 2. gradu 3. de vsum, & habit. nu. 1.
- Num. 10. conductor enim ad longum tempus, dicitur Dominus, Anna in alleg. 104. nu. 13.
- Num. 11. ita in terminis tradit Capibl. in pragmat. 12. nu. 25. de Baronibus. & sicuti ciues nequeunt præiudicare vsui capiendo animalia ad locidam, ita & Barones, Capibl. vbi supra nu. 23. quamuis enim ex generali consuetudine vasalli pascua, terras incultas, & heremos feudales in emphyteosim dare possint, Iul. Clar. in §. feudum q. 33. num. 4. quoties enim præiudicium alicui afferret, qui ius haberet in eis facere non possent, & sic vniuersitas non potest pascua vendere, vel locare in præiudicium ciuium, idem Capibl. in pragmat. 11. eod. tit. nu. 4. sic è contra.
- Num. 12. vide Praet. Papiens. in forma libel. pro leg. rei sing. glos. 1. nu. 57.
- Num. 13. & sic absens non perdit dominium, Bald. in l. 1. num. 1. C. de rei vendic. sed verius hic aduertendum est, quod vniuersitatum pascua, nemora, & alia bona, quando sunt communia singularibus personis, tunc nec vsum, nec vsum fructum dicuntur proprie habere ciues, sed quandam dumtaxat facultatem, Lofeus in tract. de iure vniuers. par. 3. cap. 1. nu. 8. quæ quidem facultas dum in libera sit potestate, & in facto consistet nullo vnquam tempore præscribitur, Balb. in tract. de præscript. in 4. part. q. 1. nu. 3. & 4. nisi longissimo tempore, Bald. in l. eum qui in fin. C. si quis omiss. caus. test. tanto fortius, quia vsum importat tantum vsum, Anna allegat. 48. num. 46. quo fit, ut vsum pascendi, aut aquam accipere, vel ligna ex nemore vniuersitatis, nullo iure denegari potest, idè Anna vbi supra num. 17. & idem si fuerit præsens, vel absens.
- Num. 14. vide supra nu. 11.
- Num. 15. multos Doctores allegat Alphan. col. lect. 1462.
- Num. 17. adde Villalob. inter commun. opin. lib. 3. tit. de vsum fructu nu. 40. & ibi Vezzin. nu. 27. ex conf. Bell. 49. nu. 11.
- Num. 19. quando esset sylua de longinquo, vide Bellon. in d. conf. 49. nu. 11.
- Num. 21. Imò vsuarius licet fructus vendere non possit, tamen si locus esset remotus, vt vti non possit nisi vendat, vtique vendere illos posset, Florian. in l. arboribus in fin. princip. ff. de vsum fructu. præterea si vsum fructuarius non possit ire ad prædia, debet hæres redimere, & facere, quod possit vti, & frui suo vsum fructu, Cauale. in tract. de vsum fructu. mul. ret. num. 46.
- Num. 22. quemadmodum Baro in bonis demanialibus vniuersitatis habet vsum, Capiblan. d. pragmat. 11. num. 18. sic vasalli vsum habent in demanialibus feudi, subdit ibidem nu. 75. inde alienatione rerum demanialium per eos facta subsequuta non potest inferri præiudicium alteri, hinc cõcessa Terra Baroni cum montibus, non per hoc ciues excluduntur ab vsum montium, Anna alleg. 48. nu. 28 eo quod habens aliquid iure seruitutis potest illud locare, secus si iure vsum, & necessitatis, idem ibi nu. 8. hinc Baro non debet fidare, ita vt impediatur vsum, Franch. decif. 301. num. 9. sic & vniuersitas non potest pascua vendere, & locare in præiudicium ciuium, Capibl. in d. pragmat. 11. nu. 4. an autem vsum quem habent Barones in bonis vniuersitatis possint alteri cedere, vel vendere, idem in pragmat. 8. nu. 25.

§. III.

N Vm. istam questionem examinat Capibl. in pragmat. 11. nu. 66. de Baronibus. ex mente Luc. in l. fin. C. de locat. prædior. ciuil. lib. 10. Mormil. in constit. consuetudinem.

Num. 2. innumeros Doctores ad hoc citat Viu. in sylua commun. opin. in opin. 244. emphyteosi, vltra Afflic. in l. imperialem in 12. notab. nu. 55. de prohib. feud. alien. per Feder.

Num. 3. eum sequitur Badius ad Afflic. in constit. constitutione lit. B. la 2. certum est enim, esse Baronibus concessum ex cadentias locare, Anna in repet. rubr. de vasal. decrep. etat. n. 62. Franc. Amie. in c. 1. de his, qui feud. dar. poss. §. ex istis n. 56. similiter & terras etiam demaniales parum vtilis, vt subdit ibi n. 64. easq. cõcedere alijs, Reg. de Curt. in diuers. feud. §. sed vnde digressi n. 28. q. est in libera eius facultate, adeo quod si finita concessione vellet renouare concessionem ex cadentialium nullo iure prohibetur, sed ad hoc cogi nõ debet: sicuti enim fisci procurator ex cadentia locare potest ad postulationem petentium, vel citra postulationem, vt in constit. si quando, vbi Afflic. nu. 3. quod est in libera eius voluntate, si vtile esset Domino, quemadmodum Prælati, quando bona solita concedi per Ecclesiam semel deuenerint ad Ecclesiam, nequit illa sine legitima causa

- causa, & solennitatibus à iure requisitis concedere, Maur. Sen. in alleg. 31. nu. 9. sic & Baro, qui dicitur Regis Procurator sicut Auctor testificatur supra eod. tit. 1. §. 4. num. 67. hinc est, quod si semel ea incorporasset Baro non possent amplius concedi, quia essent effecta de demanio feudi, Anna vbi supra nu. 63. accedente ipsius expressa declaratione velle tenere in demanium, vel per cursum 30. annorum non concessis, ita Afflic. in cap. 1. in 3. not. nu. 71. de prohib. alien. feud. per Feder. sicut in rebus Ecclesie solitis concedi, concludit idem Reg. de Curt. in d. diuers. feud. §. videndum est modo nu. 55. & 56. vbi nu. 58. dixit vnum verbum ad nostrum propositum, quod etsi Baronibus concessa sit facultas concedendi sterilia feudi ad partem fructuum, si is, qui hæc accipit moriatur sine hærede, & bona per ipsum tentantur sine hærede, & sic deuoluta feudo, non possit illa feudatarius alteri concedere, quãquam ipse met de hoc dubitet, quia res illa effecta fuit semel alienabilis, & propterea semper durat alienabilis, colligo esse in potestate Baronis, velle iterum ea concedere, notat etiam id Capyc. in inuest. feud. rubr. infeudant etiam vers. limita sexto.
- Num. 4. & Bart. sequitur Paris. conf. 22. vol. i. nu. 36. & infra num. 34. Velasc. in tract. de iure emphyt. cap. 38. nu. 17.
- Num. 6. vide Iacob. de Franch. in tit. si de inuest. feud. controu. fuer. §. rursus nu. 3. Capyc. in inuest. feud. rubr. feud. dant. vers. infeudant etiam in 3. limit.
- Num. 7. in alienatione feudi subinfeudati, requiritur etiam consensus prioris, & directi Domini, nec sufficit consensus Domini posterioris, qui subinfeudauit, Matth. Cherian. inter commun. opinion. in tract. feud. tit. de feud. alien. prohib. nu. 131. ex mente Iacob. in tract. de feud. §. & cum pacto, vers. quæro de quæstione quotidiana.
- Num. 8. idem Auctor in repet. feud. lect. 16. nu. 14. & 15.
- Num. 9. quomodo, & quo ordine, & actione agnatus renouationem petere debeat à Domino inuestiente, prosequitur Iacob. in tract. feud. vers. qui quidem per totum, & Capyc. in inuest. feud. rubr. feud. inuest. ad quod aduertendum est, quod agnatus debet honorificè adire Dominum, & petere renouationem, Iacob. vbi supra nu. 75. quod si recusaerit ad interesse teneretur, vt ibidem firmat nu. 54. Afflic. in cap. inuestitura de noua forma fidel. num. 1. vbi loquitur, quando Dominus promiserit inuestire, & noluerit inuestire, eo enim casu pariter ad interesse teneretur.
- Num. 10. Iacobus de Franch. in tit. de ijs, qui feud. dar. poss. nu. 28. Reg. de Curte §. sed vnde digressi nu. 28. cum alijs citatis supra nu. 3. & vltra eos vide eundem Auctorem in repet. feud. lect. 6. nu. 31. & 33. 39. & 43.
- Num. 11. an autem possit Baro excadentia sub consueto seruitio vendere, vel permutare, aut aliter alienare, vide Afflic. in constit. constitutionem nu. 63. vbi in seq. num. plura dixit concernentia materiam excadentia, ex quibus resultat ea potius assimilari burgenfaticis, quàm feudalibus ob liberam disponendi facultatem, quàm Baro de illis habet.
- Num. 12. Reg. de Curt. in d. diuersor. §. semper autem nu. 2. & ante cum Capyc. decis. 1. nu. 8. inde Baro representat feudum, quod nescitur loqui Afflic. decis. 324. nu. 16.
- Num. 13. & Auctor noster in repet. feud. de success. feud. lect. 7. alias 16. nu. 19. 20. & 22.
- Num. 16. est certum, quod de iure communi feudatarius subinfeudare possit, vt quoque tradit Reg. de Curt. in d. diuersor. §. datur etiam nu. 1. vbi prosequitur istam materiam quomodo, & quando procedat, & nu. 1. 2. tangit hoc resolutio iure infeudantis resoluti ius infeudati, qua nam alia ratione procedat in Ecclesia, & ad propositum Auctoris, vide Gozzad. conf. 11. nu. 9.
- Num. 17. idem Reg. de Curt. vbi supra nu. 15.
- Num. 18. idem Regens Auctor noster in repet. feud. lect. 9. nu. 32.
- Num. 19. noster Auctor in lect. 3. nu. 7. num. 39 lect. 4. nu. 14. & Regens de Curte loco citato num. 1. quod secus est de iure Regni, nisi incertis bonis feudalibus solitis subinfeudari, idem Auctor noster lect. 1. nu. 55. & 81. Afflic. in cap. natura feudi, de nat. feud. nu. 47. Anna alleg. 124. nu. 4.
- Num. 20. intantum est verum, quod facta subinfeudatione non nocebit Domino directo, & propterea si moriatur primo inuestitus, & feudatarius sine hærede masculino, vel quomodolibet aperiatur feudum Domino, etiã adhuc superstite secundo feudatario feudum prædictum, cum omni incremento ad directum primum concedentem Dominum reuertitur, ita Reg. de Curt. in d. diuers. §. datur etiam nu. 2.
- Num. 22. adde Tiraq. de retra. conuent. §. 1. glos. 7. nu. 3. & 4.
- Num. 23. hinc est, quod Dominus nequit auferre feudum subinfeudato, si sibi fidelitatis iuramentum, & seruitia præstentur, Reg. de Curt. d. §. datur etiam nu. 3.
- Num. 24. Dominus enim non tenetur in vassallum alium recipere quem ipse nolit, idem Auctor noster lect. 9. nu. 50.

Num.

- Num. 26.** sic concessio feudi simpliciter facta intelligitur, prout ius intelligit, Maur. Iun. in alleg. 6. Iun. 5.
- Num. 27.** multas limitationes ad doctrinam Bart. posuit Gozzad. in conf. 39. col. pen. & final.
- Num. 29.** ultra adducta supra nu. 1. vide Paris. d. conf. 22. nu. 27. lib. 1. vbi allegat Bald. hic citatum, & quid in Ecclesia an possit pro se retinere feudum deuolutum, nec alteri infeudare, vide Villalob. inter commun. opinion. in tractat. de feud. rubr. de natur. feud. nu. 17. & 19. Dec. conf. 131. in princ.
- Num. 30.** nota, quod feudum finita linea reddit ad filium ex lege concessionis, vna cum dominio, & possessione, Maur. Iun. in allegat. 1. num. 20. & successiue ad Dominum ex lege contractus, Auctor in conf. 42. nu. 18. vol. 2. critque arbitrio sub reseruatum feudum ad se reuersum alteri concedere, Paris. dicto conf. 22. nu. 29.
- Num. 31.** vide Roman. conf. 70. vifis themate num. 3. cum addition. Paris. dicto conf. 22. num. 36.
- Num. 32.** confirmatur hęc nostri Auctoris opinio ex traditis per Paris. conf. 23. num. 244. & seq. volum. 1. nam etsi verum sit, vt Dominus feudi deuoluti, & ad se reuersi teneatur illud concedere agnato, alias iniuriam faceret illi, ex doctrina Bartol. allegata, hoc ipse putat procedere, quando de descendencia agnationis constaret, & pariter de additione hereditatis, vt sit hęc illius prædefuncti, aliter cessaret talis doctrina, & non mirum cum feudum mortuo feudatario videatur apertum Domino, & ab eo retrodonatum successori, Georg. allegat. 19. nu. 19. vbi num. 17. censet feudum deberi successori ex quadam necessaria restitutione, & propterea subnequit ex mente Andr. idem Georg. allegat. 4. num. 10. quod feudum deuolutum ob rebellionem, si de nouo concederetur eidem, & si noua concessio sit, ita vt maius seruitium debeat, quod non debeat vt antiquum, adhuc concessum videtur, vt antiquum seruiet, vt prius licet minus seruiet, secus tamen esset si alteri agnato fortè concederetur de nouo, qui non fuisset hęc, nec constaret de agnatione, tunc noua indigeret inuestitura, cum feudum deuolutum Curie, si alteri reconcedatur nouam assumeret naturam, idem in allegat. 8. nu. 23.
- Num. 33.** hinc benè dixit Paris. d. conf. 22. num. 79. quod infeudatio confirmatiua non est noua, sed potius exequutio primæ, & in specie, quod renouatio non facit feudum nouum, sed conseruat antiquum, refert Alexand. conf. 30. num. 6. lib. 1.
- Num. 34.** quod opinio Bart. sit valde dubia, affirmat Paris. d. conf. 23. nu. 247. vbi alios citat.
- Num. 35.** quod Princeps facit iniuriam non concedendo quæ solita sunt concedi, vide Pet. Bellug. in specul. fol. 88. §. restat nu. 12.
- Num. 36.** videas Euerard. in Topica iuris loco à feudo ad emphyt. nu. 9. Anc. Corset. in addit. ad Abb. in d. cap. bonæ etæ. lit. B, incip. renouationem.
- Num. 37.** idem Corset. vbi supra.
- Num. 38.** vide Gozzad. d. conf. 39. nu. 21. & Viu. in d. sylua commun. opin. in opin. 244. vbi omnia congerit.
- Num. 39.** consuetudo infeudandi spatio triginta annorum, de iure ciuili præscribitur, de iure canonico verò spatio quadraginta annorum, Reg. de Curte in diuers. iur. feud. §. videndum est modo nu. 44. vbi nu. 56. loquitur, quando res solita infeudari præscribatur spatio triginta annorum, vt sit de mensura.
- Num. 40.** vide Iacob. de Franch. in rubr. de ijs, qui feud. dar. poss. nu. 28. & seq.
- Num. 42.** sicuti dispositio loquens in patre habet locum in eo, qui loco patris est, Anna. in allegat. 33. num. 19. & sicuti Rex pater patriæ appellatur, Afflic. in constitut. pessimam sub num. 12. ita & Baro, eo quia Baro tenetur commoda vassallorum inuestigare, vt pater, & protector eorum, Capiblan. in pragmat. 12. n. 13. de Baron. Imò Baro tenetur tractare vassallos vt filios, aliàs nomen Domini non meretur, idem in pragmat. 3. num. 50. eodem titulo. Idcirco pater dicitur Baro, quia erga suos subditos gerere se debet, sicut pater erga filium, Franch. decis. 197. num. 17.
- Num. 43.** vide Campag. in cap. Ill. Viceregi, & c. grauiter, & c. sub num. 9. vbi loquitur de lege particulari facta in beneficium alicuius, si ex ea, atenta ratione vniuersali ad alios porrigatur, & licet aliquando lex promulgatur in beneficium, vel in odium alicuius loci particularis, adhuc diceretur generalis, ex eo, quia locus est causa impulsiva, ita Afflic. in constitut. cum per partes nu. 1. sic pariter lex generalis dicitur, & si alicui particulari dirigatur, Franch. decis. 43. num. 3.
- Num. 44.** extensio in correctorijs fit ex legis scriptæ ratione, Franch. decis. 11. nu. 8. laicè Euerard. in sua topica iuris, loco à ratione legis lar.
- Num. 46.** faciunt addita supra eod. nu. 3.
- Num. 47.** noster Auctor in repet. feud. lectur. 7. nu. 11. & 12.

§. IV.

- N** Vm. 1. adde Iul. Clar. in §. feudum q. 33. nu. 4. vbi præter Doctorem. hic ab Auctore allegatos, citat Curt. in tract. feud. & ultra eos Capyc. in inuestit. feud. rubr. feud. alienat. vers. limita quinto.
- Num. 2. vide Reg. de Curte in diuers. feud. §. videndum est modo nu. 58. vltra Perr. Iacob. in sua praxi tit. de condit. ex l. imperialem, &c. nu. 5.
- Num. 3. dixi in meo Compéd. decis. Regni verbo concessionem.
- Num. 4. videas Capibl. in pragm. 11. de Baron. nu. 53. vbi alios allegat.
- Num. 5. Capibl. vbi supra alios congerit nouissimè Molfes. in consuet. Neapol. par. 2. tit. de bonis q. 10. nu. 2. vbi etiam allegat hic Auctorem.
- Num. 7. vide Foller. in prax. censual. rubr. huiusmodi census nu. 3. Vela. in tract. de iure emphyt. q. 32.
- Num. 8. de decisione Capyc. memini in eodem Compend. verb. censualis, vbi alios Doctores allegauit.
- Num. 12. videas de hoc decisiones relatas per me in eodem Compend. verb. res consistens, & in verb. res redditicia, vbi alios Doctores citauit.
- Num. 13. vide Capibl. in pragm. 11. de Baron. nu. 48. Molfes. in consuet. Neapol. par. 2. tit. de bonis q. 9. nu. 3. & q. 10. nu. 2.
- Num. 14. Capiblanc. in d. pragm. 11. nu. 39. vbi eam declarat, & vide vltra alios Doctores per me citatos in dicto Compend. verb. territorium, Hieronym. de Monte in tractat. de fin. regen. cap. 96. quid in fundis priuatis, quod est intra fines præsumitur illius, cuius sunt fines, & quomodo intelligatur, Maur. Sen. allegat. 16. num. 7. allegat. 35. num. 5. allegat. 62. num. 4. An autem res feudalis præsumatur, eo quia est redditicia feudo, idem allegat. 14. num. 11. & allegat. 19. num. 4. & seq. Capiblanc. vbi supra nu. 42. Sic an feudum, quod est in tenimento feudi quaternati, præsumatur quaternatum, Maur. Sen. alleg. 35. num. 4.
- Num. 16. Capiblanc. vbi supra num. 46. Boccac. in tractat. de censibus part. 2. num. 21. & 153.
- Num. 17. idem Capiblanc. vbi supra.
- Num. 19. dixi in dicto Compend. verb. censualis res, vbi plures citauit cum Auctore hic, alioquè citat Masull. ad Capyc. in d. decis. 103.
- Num. 20. quod feudum sit vniuersitas facti, Consiliar. Georg. allegat. 6. num. 17 & allegat. 50. num. 2. & vniuersitas rerum, idem allegat. 4. num. 6. de quo latè relatis opinionibus hinc inde examinatis, concludit Reg. de Curte in dicto diuers. §. reliquum est nu. 36 & successiue feudum continere potest sub se bona burgenfatica, & aliarum specierum, idem d. allegat. 50. nu. 5. & 6. Capibl. ibi nu. 71. & seq.
- Num. 21. faciunt addita supra eodem nu. 2. circa principium huius dicti Auctoris, & quò ad reliqua si feudalia concedi possint sub annuo redditu, quæ si ita concessæ fuerint quis contractus erit, Capiblanc. vbi supra nu. 62. & seq.
- Num. 23. An & quando concessio feudi facta cum alteratione eius naturæ valeat, vel non vide Annam in allegat. 41. à num. 23. cum seq.
- Num. 24. vide Capyc. in inuestit. feud. rubrica feud. dant. in vers. in feudant etiam in sexta limit. vbi tradit quæ nam bona possint concedi cum assensu, & quæ nam citra assensum Domini, & Auctorem nostrum in lect. 6. nu. 31. ad 39. in repet. feud.
- Num. 25. dixi supra eodem nu. 2.
- Num. 26. quod sit prohibita alienatio rerum emphyteoticarum Domino irrequisito, tradit Iulius Clarus in §. emphyteosis quest. 13. & sequent. In rebus verò feudalibus potissimum in Regno absque assensu non tenent, etiam per viam subinfeudationis, Maur. Iun. in allegation. 4. num. 1. Similiter de iure communi feudorum, de vtriusque loquitur Consil. Georg. allegat. 10. num. 1. censualia verò alienantur irrequisito Domino, Foller. in praxi censual. rubric. huiusmodi cens. numer. 49.
- Num. 27. nota, quod ex iuris dispositione caducitas, deuolutio, aut laudemia non cadunt in contractu censuali, Manent. in tractat. de contract. iuell. quest. 1. num. 39. & de laudemij etiam non debitis, loquitur Boccac. in tractat. de cens. part. 1. num. 59. & si in commissum incidatur ob non solutionem factam per triennium, vide Foller. dicta rubric. huiusmodi cens. &c. num. 88. & 89.
- Num. 28. idem Foller. vbi supra nu. 93. & Capibl. ibi nu. 46. Marcell. Calà de modo artic. §. 2. glos. vnic. nu. 847.
- Num. 29. Foller. ibidem nu. 89.
- Num. 30. idem Capiblanc. vbi supra num. 46. & seq.
- Num. 31. consuetudo, quod res solita sit infeudari quando dicatur, Regens de Curte in diuers. feud. §. videndum est modo num. 37. & sequent. & quæ nam dicatur res solita concedi, Maur. Sen. in allegation. 31. num. 5. & sequent. res vt dicatur solita infeudari quia.

quinque considerantur, nempe tempus, actus, consensus, consuetudo, & bona fides, idem Reg. de Curte nu. 36. loco citato, an autem credendum sit Baroni asserenti bona esse ex cadentialia, & solita concedi, Maur. Iun. in alleg. 4. nu. 19.

Num. 32. ultra alios citatos supra nu. 14. vide Vrill. decis. 129.

S. V.

Num. 1. Officialis delinquens in officio psumquam ad illud redibit, Paris de syndicat. verb. delinquens in officio, Carrab. in singul. de syndic. 143. Officialis, ubi allegat hic Auctorem. Similiter nec ad aliud Afflic. in constitut. eos tantum num. 7, Carrab. ubi supra.

Num. 2. vide Afflic. d. constit. eos tantum nu. 7, qui tenet contrarium.

Num. 3. de hoc satis habetur in cap. omnipotens, ubi Doctor de accusat. Viuius in sylva opin. opin. 25. sed an pendente inquisitione suspēdatur ab officio, vide Annam singul. 370. & dixi in Compend. verb. Officialis, & in quibus casibus veniet suspendendus, Auctor noster in decis. 7.

Num. 4. malum nomen semper facit originem suspicionem, Fuscus singul. 14. lit. N. non mirum si nominari non debeat, quum male meritis debeat publica egestate laborare, idem in singul. 6. lit. M.

Num. 5. adde, quæ dixit Paris de syndicat. verbo excedunt Consiliarij num. 12. quod Consiliarij debent esse viri optimi, ad quod subdit Afflic. in constit. peruenit nu. 4. eos debere esse fideles, honos, & sapientes, & in constitut. vt vniuersis num. 48. dixit, quod Consiliarius Regius debet esse vir timens Deum, & veritatis amator, & num. 51. subiunxit, quod debet esse iuris peritus, & non ignarus, similiter gravis, sapiens, prudens, & fidelis, ubi alia dixit, quæ omnia sunt in consideratione habenda in electione ipsorum, idem in constitut. magistri Camerarij sub num. 7. sic enim fecit Franciscus Sforzia Secundus Dux Mediolani, qui viros in Senatu suo Mediolanensi elegit, tam sapientes, quam doctos, & celebres, Boss. in titulo de Princip. num. 207. ubi in precedenti num. 206. admonet Principes ad eligendum Consiliarios sapientes, peritissimos, & Deo deditos, & de hoc extat particularis pragmat. 2. de offic. Sac. Conf. in Regno, ubi ita fieri mandatur, quod etiam ad omnes alios Officiales extenditur, vt sint habiles, & idonei, conuenientes, & apti, vt in cap. 34. Item quod prædicti Officiales, & ibi Campag. &

præsertim, quod non fiat infames, attentæ eorum præterita vita, iuxta mentem Auctoris, refert Afflic. in constitut. vt vniuersis num. 50.

Num. 6. hoc exemplo Regis Ferdinandi Primi demonstratur, qui habebat libellum eum nominibus, & cognominibus virorum bonæ opinionis aptorum ad diuersa officia, Afflic. in constitut. cordi num. 3. quem citat Campag. in d. cap. 34. num. 10. annuens num. 8. quod officia virtuosos committi debeant, & qualiter Officialis esse debeat, ibi etiam habetur.

Num. 7. adde Angel. Clauas, in summa verbo electio sub num. 21. & Luc. de Pen. notabiliter in l. Exauctores. C. de suscept. Præpos. & Archia. libr. 10. censet Episcopum mortaliter peccare eligendo indignum, & subnectit hæc verba ad propositum nostrum, hæc attendite plurimi Officialium Electores, qui nec iustitiæ zelo promoti, nec eligendorum virtutes, vitam, vel merita comparantes, quod caro, & sanguis vobis reuelat exagitis, & reliqua, & hoc iure optimo, quia electio mala est in culpa, Specul. in tit. de exequunt. vers. est autem tit. de salar. §. 4. vers. quid si reus, Bart. in l. si soluturus de solut. Glof. ordinaria in l. videamus in prin. ff. loeat.

Num. 8. adde Mastrill. in tract. de magistrat. lib. 5. cap. 6. num. 190. Ex quo adnotari cernitur, non solum in electionibus Officialium faciendis per Proregem adhiberi debeat concursus, & discussio Collateralis Consilij, vtputa in electionibus Iudicum Magnæ Curie, Auditorum Prouincialium, Assessorum Terrarum Regni, vt antiquitus consuetum erat, & sic nouissime concessum ad supplicationem huius Regni, sicuti demonstratur in capit. 9. Cæsar. Maiest. anni 1554. fol. 153. à terg. inter capitula huius Ciuitatis, sed multo fortius in electionibus, seu nominationibus Officialium perpetuorum, aded quod ex dispositione iuris nominationes, quæ sine tractatu sunt non valent, Specul. in tit. de elect. §. 2. sub nu. 6. in fine.

Num. 9. vide Paschal. in tract. de vir. patr. potest. par. 4. cap. 2. num. 83. qui ultra Auctorem hic alios citat Doctores, sic pariter inter Doctores data paritate ipsorum præfertur nobilior, Carauit. in ritu 101. sub num. 6. ubi alia consimilia recenset, nobilibus personis debetur præstatio honoris, Afflic. in constitut. vt vniuersis num. 6. vide etiam Mastrill. de magistr. lib. 2. cap. 8. num. 24. hic citantem Auctorem, Apicell. in suo Tutam. pauper. tit. 3. nu. 661.

D 3 Num

Num. 10. certum est enim scientiam mundum illuminare, obedientiamque Deo, & Superioribus inducere, authent. habita, C. ne fil. pro patr. Quapropter Iustinianus Imperator cernens Rempublicam nullatenus tempore pacis absque legibus, & tempore belli absque armis gubernari posse in prohem. Instit. incitium proponendo dixit Imperatoriam maiestatem, non solum armis decoratam, sed legibus oportet esse armatam, ut vtrumque tempus bellorum, & pacis recte gubernari possit tuitio Reipublice consistit in armis, & armorum ministris, Signorol. conf. 82. nu. 6. vnde bene ad corroboracionem pramissorum, dixit ex mente aliorum, Reg. Valenzuel. in tractat. de stat. ac belli rat. seru. par. 2. introduc. num. 14. quod Reipublice salua sit, cum vigent consilia senum, & arma iuuenum, infert etiam in dicta part. 2. cap. 20. num. 17. Reipublice tunc feliciter gubernari si Principis periculis vitur Consiliarijs, nec absque ratione Principes, sicut Papa dicuntur habere omnia iura in serinio pectoris, & hoc propter assistentes Consiliarios, Afflic. in constitut. vt vniuersa sub num. 46. vbi plura ad hoc, & in constitut. statuimus num. 12. Eo quia ipsi Consiliarij multas bonas condiciones habere debent, quas refert Afflic. in d. constitut. vt vniuersis a num. 48. & sequent. & praeferim, vt sit sapiens, & iuris peritus, idem ibidem num. 48. & 51. vbi sub num. 58. in fine dicit, quod Rex Consiliarios eligere praesumitur, prout facere debet, quapropter Rex omnia faciens cum Consilio, sapientia regitur, idem in constitut. disputare nu. 6. sic e contra Rex illiteratus dicitur alius coronatus, idem in constitut. non sine grandi sub num. 8. & potissimum si malos eligeret Consiliarios potissimum ignaros, vt suae voluntatis arbitrio pareret facillime ex ipsa ignorantia Reipublice iactura oriretur adeo quod ex ignorantia iniustitia detriatur, inde Regna nil aliud sunt quam atrocina, remota iustitia, idem in constit. super incisionibus sub nu. 2. & ob id cum iniustitia faciat vacillare corda hominum, Afflic. in constit. magister Iustitarius sub nu. 5. non mirum si Regnu aliquando de gente in gentem transfertur ob Regis iniquitatem, idem in praesud. constit. q. 26. sub nu. 22.

Num. 11. vide Afflic. in d. constit. vt vniuersis num. 51.

Num. 12. & quas penas incurrit de vtriusque iuris dispositione, vide Parid. de syndic. verb. contra magistratum per totum.

Num. 13. adde Luc. de Pen. in rubr. C. de dignit. lib. 11. in medio.

Num. 14. vide Luc. de Penna in l. omnes C. de decurion. lib. 10. in princip. vbi quendam Iudicum instructionem notabilem commendat, & in modo iudicandi quomodo versari debeat Iudex, late Paris de syndicat. verbo iudicare, & verbo an si Iudex, & in arbitrarijs potissimum iudicijs, quomodo se habere debeat, latius Menoch. de arbitr. iudic. libr. 1. quast. 11. quibus autem modis Iudex superiorem agnoscens peccare cernitur, copiose Nauarr. in manual. cap. 25. nu. 12. & seq.

Num. 17. ad hoc videtur facere text. in l. 2. C. de pericul. nomin. libr. 11. vt nominator teneatur pro nominato Officiali, in quantum ipse conuenitur ex persona sua, quem text. commendat Glos. vltima in l. 4. C. quo quisque ordin. conuen. eod. lib. 11.

Num. 18. an nominans Ministros, & Officiales, seu subofficiales teneatur ex facto ipsorum, & an illos exhibendo liberetur, vide Maur. Ion. alleg. 93. nu. 14.

Num. 19. late Afflic. in praesud. constit. quast. 26. sub num. 22. & iustitiae violatio est ciuitatum destructio, Luc. in l. unica C. vt null. ex vie. pro alien. &c. lib. 11. in medio.

Num. 20. vide Afflic. in prohem. constit. post mundi num. 35. Item, quod Rex debet Regnum in statu pacifico retinere, refert Campag. in cap. post corruptionis num. 4. & in vigilare pro commoditatibus populorum, idem in cap. regimina num. 6. & cogitare circa opportunitatem, & commoditatem subditorum, idem in cap. inter belli num. 1. & subdit in cap. scire nu. 1. & 2. quod Rex debet cogitare pro bono statu fidelium, & pro conseruanda iustitia.

Num. 21. Hic pariter notandum est, quod Rex debet querulantibus audientiam praebere, Campag. in dicto cap. post corruptionis num. 11. & inde diligens esse debet ad remouendum grauamina, idem in cap. regimina num. 5. cum ex debito Rex tam viuus, quam mortuis oppressis pro posse debeat subuenire, Afflic. in constit. si quis aliquem num. 3.

Num. 24. vide Afflic. in d. constit. vt vniuersis sub num. 53.

Num. 25. & si verum esse conspiciatur, quod potentioribus pares esse non possumus, Glos. in leg. 1. §. potentiori, ff. si ex noxal. caus. agat. & in l. quia, ff. de alien. iudic. mut. caus. fact. & successiue potentes non esse, secundum Iustitiae rigorem puniendos, Luc. in leg. missi in fine, C. de exaction. tribut. libr. 10. Nam in plerisque ciuitatibus potentiores regnant, qui iustitiam euertunt, & opprimunt, ea propter magis potentibus, quam

quam iustitiam postulantibus Iudices deserunt, Paris de syndic. verb. iustitia nu. 1. quia enim iustum non est, vt potentiores in iuris afficiant humiliores l. illicitas §. 2. ff. de offic. Præsid. Ideò constituti sunt Iudices ne potentiores imbecilles opprimant curare debeant l. nec quicquam §. obseruare ff. de offic. Procons. & in specie Afflict. in d. constit. vt vniuersis sub nu. 60. loquitur de Consiliarijs agitatis à poteratibus, quomodo se gerere debeant.

Num. 26. idem Paris loco citato.

Num. 27. vide Caraut. in rit. 49. nu. 22. & seq. Consil. Rouit. in rubr. de official. & quæ eis prohib. nu. 4.

Num. 28. de historia huius Pontificis, vide Afflict. in cap. 1. de nat. feud. sub nu. 12.

Num. 29. quod iustitia veilior est subiectis, quâ fertilitas temporis, Afflict. in constit. pacis cultum nu. 5. quapropter cum Rex dictus sit à regendo, idem in prælud. constitut. q. 1. sub nu. 6. nam alios regit, & à nemine regitur, Paris de syndic. verb. Rex autem nu. 16. & 21. peculiare tamen eius officium est facere iustitiam, vt dixit ibidem Paris nu. 13. & 14. & specialiter Reges ex iustitia commendantur, & laudantur per varia exempla à Chassan. in cathal. glor. mund. par. 5. consider. 5. à quo remota iustitia non aliter Rex diceretur, qui iustitiam non facit, Afflict. in constit. magister iustitarius sub nu. 5. & successiue Regna semota iustitia non nisi latrocinia sunt, vt dixi supra nu. 10.

§. VI.

Num. i. vide Mastrill. de magistr. lib. 6. cap. 10. nu. 110. & Foller. in praxi crimin. in princ. rubr. stud. se orn. bene viuen. mor. sub nu. 50. vbi hæc omnia tradit.

Num. 2. & ratio illa esse conspicitur eo, quod ex reuerentia, & honore, quæ eis tribuitur eidem Regi videtur redundare, nam qui honorat subiectum meum me honorare videtur, vt dicit Iacob. Belnif. in prax. crim. rubr. de iniurijs col. 9. vers. sed nunquid poterit, sicuti qui honorat Sanctos Deum honorat, Alex. Roman. in pragmat. 1. de blasphem. nu. 76. & iure merito Officiales honorari debent à priuatis in assurgendo, & salutando alijs punirenter, Carau. in rit. 5. nu. 12.

Num. 3. adde Gigant. in tract. de crim. lzf. maiest. lib. 1. q. 14. nu. 2. & ideò dicuntur Consiliarij militare ad latus Principis, Paris de syndic. verb. excedunt Consiliarij nu. 9.

Num. 4. nota, quod Officialium copia in Regno esse debet pro administranda iustitia, Afflict. in constit. cum iusticia nu. 1.

Num. 5. vide Io. Montaign. in tract. de auctoritate magni Consil. sub nu. 146. post decis. Boerij, vbi auctoritate Domini nostri id comprobare videtur in vers. nam apostoli, & singulariter Afflict. in constit. capitaneorum nu. 24. dixit, quod Rex bonis, & iustis Officialibus, non solum debet tradere salarium, sed debet eos præmijs decorare.

Num. 6. suadentur esse patientes Officiales in ijs Afflict. in constit. vt vniuersis nu. 64.

Num. 7. adde Campag. in cap. castellanos numer. 11.

Num. 8. est pragmat. 7. §. 7. de offic. magn. Iustit. ultra quod antea sic dispositum erat per Rit. Magn. Cur. 7. vbi Caraut. de hoc prolixius verba facit.

Num. 9. confert pragmat. 4. §. 3. 4. & 5. de offic. magn. Iustit. vbi per certas horas mandatum fuit Iudicibus de mane, & sero semper adesse in palatio Mag. Cur. licet de mane tam quò ad Iudices ciuiles, quàm criminales obseruetur, & quò ad Iudices criminales tantum de sero in palatio adesse mandatum fuit, attamè ordinariè vnus ex Iudicibus criminalibus ipseus Magn. Cur. in palatio eiusdem Magn. Cur. continuò inhabitat pro faciliore expeditione eorum, quæ noctis tempore occurrunt.

Num. 10. quæuis Luc. de Pen. in l. 1. C. de palat. & domib. Domin. lib. 1. dicat Iudices deberet habitare in palatijs consuetis, & publicis, nec domus priuatorum veluti publicas vendicare, hoc est verum quando domus publicæ adessent in ciuitate, & essent capaces pro omnibus Officialibus, adeò quod licet fiat constituta tribunalia in hac Ciuitate Neapol. in Castro Capuano, vbi residet S. C. R. C. S. M. C. V. & Curia Sicilæ, & Baiuli pro iustitiæ administratione, vbi omnes Officiales diebus non feriatis conueniunt, non tamen omnes ibi habitare possunt, sed solus Regens Mag. Cur. cum vno ex Iudicibus ipseus Mag. Cur. cæteri autem Officiales conducunt sibi domos ipsis melius visas, sed quid in Terris demanialibus Regni, in omnibus quasi constitutæ sunt domus Prætoriz, & passim in alijs Terris Baronialibus, quas dare Barones tenentur, Capibl. in pragmat. 19. de Baron. nu. 24. Similiter Officiales, qui eliguntur ad regimen ciuitatis debent habitare in palatijs publicis, Paris de syndic. verb. Officialis num. 1.

Num. 11. prohibitio ista accipiendi muera ab Officialibus multis iuribus comprobatur, nouissimè à Camill. de Laratha cõs. 114. circa rogatam nu. 89. ad 95. ultra Consil. Rouit. in pragmat. de mun. offic. & Boss. in tit. de offic. corrupt. pecun. Muscat. in prax. crim. rubr. de

D 3 iudic.

- in sic. corrup. Campag. in cap. hac edictali in in princ. Io. Grand. de bello exulum in prædic. habitus q. 3. Officialis tenetur gratis iustitiam facere, nec aliquid petere, vel donatum accipere, Maur. Sen. alleg. 33. nu. 4. allegat. 32. nu. 2.
- Num. 12. ergo secus in Officiali non habente salarium à publico, ita Paris de syndie. verbo an si tempore nu. 3. etenim si salarium haberet prohibitio militaret utique Consil. Rouit. in pragm. 1. nu. 3. de muner. offic. & nu. 8. quid si haberet tenue salarium, Capiblane. in pragm. 4. nu. 14. de Baron.
- Num. 13. ultra Carrab. in singul. 162. Officialis, videas Camill. de Laratha d. conf. 114. nu. 97. & seq. ad quæ omnia restituenda in foro conscientie compelluntur, ut tradit idem Consil. Rouit. in d. pragm. 1. nu. 12. ubi nu. 16, subnectit, quando Officiales contraueniendo ijs pragmaticis incurrat peccatum mortale, vel veniale; & restituere teneantur, excusarentur aliquando ex tolerantia Principis, vel Viceregis, Maur. Jan. alleg. 22. nu. 9. alias limitationes ponit Ricc. collect. 1150.
- Num. 14. extat pragm. 2. de muner. official. ubi per interpositas personas munera accipere prohibentur, de qua meminuit idem Laratha ubi supra, antea Afflic. in constit. apud Iustitios num. 4. in medio, Campag. in cap. item nullus iustitiosarius num. 7. nisi in comestibilibus subnectit Auctor hic, pro quo extat pragmat. 4. §. veluti volatilia eod. tit. ad quod vide Boss. in tit. de corrup. offic. sub n. 3, quæquam Iudicis arbitrio relicta sit, quæ nam dicantur esculenta modico duratura, Menoch. de arbit. iudic. lib. 2. cas. 347. nu. 38. Afflic. in constit. capitaneum nu. 30. & constit. apud Iustitios num. 1. & 14. Tirag. in tract. de iudic. in reb. exig. vers. octuagesimo secundo licet fol. 46. & vide Viu. in opin. 667. nu. 2. plenè Muscat. in prax. crim. rubr. de iudic. corrup. nu. 7.
- Num. 15. Campag. in cap. subditorum sub nu. 13. & facit cap. Regni ad audientiam, ubi Campag. sub nu. 6. in additione notat, quod Officiales nequeunt hospitari in domibus priuatorum, ubi extant sacra palatia, vel pratoria, & an inuitis Dominis, vide in cap. quod stipendiarij, & istam materiam plenius examinat Io. Grand. de bello exul. in prædic. habitus q. 2. per totam, ubi ponit ampliaciones, & limitationes, inter alias non procedere in Principe, iuxta Auctoris dictum.
- Num. 16. de hoc extat pragm. 6. sub tit. de Commissar. ubi ad tollendam vexationem hospitiorum vniuersitatum statutum fuit salariū omnibus ministris Regijs, iuxta eorum qualitatem, & ubi hospitari debent Auditores,
- Io. Grand. in d. prædic. habitus q. 2. sub nu. 4. in fin. censet in domo Regis, vel in monasterijs, non autem in domibus priuatis; an autem Auditores ducentes equos, birruarios, & caualcatas, ac Notarios vicefiscales, & alios Officiales in commissionibus præsumantur de mandato Gubernatorum egisse, vide Ioseph. Ludou. decif. Perusin. 104. nu. 11. & 12. sic affirmantes, an autem per transitum accipere possint esculenta, & poculenta, habetur in pragm. 1. de offic. Iustit.
- Num. 17. circa cautionem præstandam ab Officialibus de bene administrando, sic passim in Regno seruari, refert Paris in tractat. de syndie. in verb. fideiussor Officialium sub nu. 5. vers. tamen in Regno, ubi similiter subnectit, & stando ad syndicatum, quem sequitur Campag. in cap. item statuimus sub nu. 53. in additione, quæ siquidem cautiones in Regia Curia olim præstabantur, ut dixit ibi Paris nu. 6. hodie tamen in Reg. Cam. Summ. ut in pragm. 42. de offic. Procur. Cesar. & hoc quò ad Officiales, & ministros Regios, ceterum respectu Officialium Baronialium præstantur in loco administrationis, & in subsidium in Tribunali Regio, Capibl. in pragm. 5. de Baron. sub nu. 93. in fin. Similiter iuramentum præstabant antiquitus in manibus Principis, latè Paris verb. iuramentum Officialis, sed hodie præstant iuramentum, non aliter officium prece, vel pretio consequutū fuisse, ut in pragm. 2. de offic. & quæ eis prohib. quod similiter procedit in Officialibus Regijs, quoniam iurant in manibus alicuius ex Regentibus, ut aduertit Rouit. in pragm. 4. de Official. & quæ eis prohib. secus respectu Officialium Baronialium, nam hoc iuramentum non præstant, nec exigitur ab vniuersitatibus, sed tantum iuramentum obseruandi leges, capitula, & consuetudines vniuersitatum, ut idem Capibl. refert in pragm. 4. de Baron. nu. 2. & 3. & tale iuramentum etiam præstant omnes Officiales Regij in Terris destinatis, & ultra prædicta videas Viu. in sylua commun. opinion. in opin. 298. num. 2. ubi plenè.
- Num. 18. nota, quod sicut Regij Consiliarij satisficere non coguntur, quia animi virtus pro satisfactione habetur, Afflic. in constit. ut vniuersis sub num. 58. sic pariter, & alij Officiales perpetui, & publici, Paris de syndie. in verb. subiecio subiectem nu. 10.

S. VII.

N Vm. 1. vide Mastrill. de magistr. lib. 6. cap. 2. nu. 19. & cap. 13. nu. 13. non est dubium Vicereges in Regno posse omnia, quæ potest Rex stante eorū potestate, Franch. decif. 169. nu. 2.

2. & successiue visitare Officiales, eo quod cui competit administratio, competit visita-
tio, ita Mórán. in pragm. §. 9. nu. 10. de ad-
ministr. vniuers. ex mente Bald. cōf. 157. lib. 3.
& latius Aym. cōf. 238. & nos experientia
vidimus nonnullos Proreges aliquos officia-
les visitasse, & contra eos informationes capi
fecisse, attamen quia hoc particulare onus
videtur iniunctum Visitatori, pro quo sup-
plicatum fuit suæ Maiestati pro parte huius
Regni, vt. quolibet triennio fieret visitatio
contra Officiales, vt in cap. 36. Czf. Maiest.
videtur quodāmodo sic diuisum Imperium.
- Num. 2. adde Phicar. inter commun. opin. lib. 4.
tit. de probat. & præsumpt. nu. 329. Bonac.
inter commun. opinion. in tit. de crim. pecul.
Viū. in sylvā commun. opinion. in opin. 1058.
nu. 6. Capye. in inuest. feud. rubr. feud. offic.
verb. Officialis Regius, Paris de syndic. verb.
præsumptio Officialis sub nu. 2. Mangrel.
ad Bartol. in l. si defunctus C. arb. tutel. in
princ.
- Num. 3. hic adde, quod cum fuisset sequestrata
certa quantitas olei, eo quod erat mercatu-
ra cuiusdam Officialis perpetui fuit tandem
dissequestrata per Collateral. Confil. Lanar.
cōf. 43. nu. 32. quem refert Molfes. cōf. 16.
nu. 18. dixi in meo Compend. verb. mercatu-
ram, quod de iure communi sit permittum,
vide Confil. Rouit. in pragmat. 1. de mercat.
nu. 6. & Afflic. in constit. communiter sub
nu. 1. in fin. exceptuat Consiliarios, & Præsi-
des cum sint perpetui, vt possint mercatu-
ram exercere, ergo secus officiales tempo-
rales, vt voluit Stracca in tract. de mercat.
in 3. part. rubr. de ijs, qui mercat. exerc. non
possunt nu. 17. Ofasc. decis. 144. nu. 13.
- Num. 4. idem Ofasc. vbi supra nu. 14. an & quan-
do liceat Officialibus mercaturam exerce-
re, idem Stracca vbi supra nu. 16. & 17. Af-
flic. in d. constit. communiter, Paris in verb.
Officialis non possunt, ad dictum Auctoris,
vide Afflic. in cap. 1. §. si verò de feud. castal.
nu. 22. & 11.
- Num. 5. negotiatio Officialibus est prohibita
non solum de iure communi l. 1. C. de con-
tract. iudic. vbi Doctor. sed de iure Regni, Pa-
ris vbi supra, & in verb. contrahete, de quo
habemus specialem pragm. 1. de mercat. vbi
Rouit. & Molfes. d. cōf. 16. nu. 17.
- Num. 6. videas Doctor. citatos supra nu. 2.
- Num. 7. vide Molfes. cōf. 16. nu. 1.
- Num. 8. vide Cottam in memor. verb. concubi-
na vers. nunquid autem, & qualiter etiam
articulando probetur Officialem non qua-
siuisse ex bonis fisci, vide Marcell. Calā de
modo articul. §. 2. glos. vnica num. 1388. vbi
etiam allegat Mascard. secus tamen si in of-
ficio emerit fortè prædium officialis, quod
non habebat ante officium, vide Boss. in tit.
de fisco nu. 50.
- Num. 9. licet autem regula sit in iure verissi-
ma, vt pauper hodie retro fuisse pauper præ-
sumatur, Aleiat. in tract. præsumpt. in præs-
umpt. 26. regul. 2. num. 5. & similiter pauper
olim hodie præsumitur, idem in regul. 2. sub
præsumpt. 27. nu. 3. attamen vt ipsemet con-
cludit, refert contrarium esse verum, nam
præsumitur ditari in futurum, sic intelli-
gitur illud Petri Apostoli, quod omnia dimisit
propter Christum, ecce nos relinquimus om-
nia, & c. & non nisi nauiculam habebat, nam
non ob quæ habebat, sed propter querenda
dixit, ita Glos. in l. pen. vers. & si nihil C. qui
bon. ceder. poss. inde pauper in dubio nemo
præsumitur, nam quilibet præsumitur indu-
strius, ita Afflic. in constit. intentionis nu.
39. accedat ijs occasio officiorum, & vera
redditur præsumptio, sicuti bona quæ sita
per Prælatus præsumuntur quæ sita ex bo-
nis Ecclesie, Marcell. Calā de modo articul. §.
3. glos. vnica num. 805. & 806. ita & bona Offi-
cialium, præmissa distinctione relata.
- Num. 10. emens officium tenetur in syndicato,
quia commisit defectum, quia contra legem
Iuliam de ambitu, Afflic. in constit. volumus
nu. 5. Paris de syndic. in verb. & primo viden-
dum est, & propterea officium, vt quis ha-
beat si pecuniam dat habet animum male-
faciendi, & indebitè lucrandi, Confil. Rouit.
in pragm. 2. nu. 3. de offic. & quæ ijs prohib.
ementes officia præsumuntur omnia male-
agere, Paris de syndic. verb. præsumptio Of-
ficialis nu. 4. Similiter Officialis si officium
habere procurat præsumitur habere animam
malè se gerendi, Alex. ad Bart. in l. vniuersi
C. de legat. lib. 10. verb. adde etiam in fine
col. 2. Accedat etiam, quod expendens pe-
cuniam, cum ante esset pauper homo, nec
reperitur, vnde habeat, indicium habet con-
tra se, Blanc. in tract. de indit. nu. 421.
- Num. 11. Si enim Officialis antea esset homo
industrius, diligens, & diues, ex illis præsu-
meretur acquisuisse, aliàs si esset negligens,
& pauper secus esset, vide Marcell. Calā de
modo articul. §. 2. glos. vnica. n. 1388. vbi alios
citat, & cum ista diligentia Visitator pro-
cedere possit audiui aliquos Officiales cau-
tos ante officij susceptionem inuentarium
fecisse omnium eorum bonorum, nam offi-
cialiunculi quidam per phas, & nephas qua-
runt superlucrari, Ludou. decis. Perus. 80. nu.
23. hinc est, quod Officialis præsumitur ex
bonis Reipublicæ quasiuisse quando tēpore
promotionis nō appareret aliquod habuisse
patrimonium, Roman. cōf. 415. nu. 3.

Num.

Num. 12. testibus credere, vel non, quando sit in arbitrio Iudicis, Menoch. de arbitr. lib. 2. cas. 90. num. 8. & ad ornatum huius dicti Auctoris, multa scripsit Carrab. in sing. 174. de syndicatu incip. Officiales Regij.

Num. 13. antiquitus enim in Regno constitutus erat magnus Cancellarius Archiepiscopus Capuanus, qui Scholares doctoratos extra Regnum iterum examinabat, quos si idoneos non reperiebat eos reprobabat, secundum Nicol. de Neapol. & Parid. quos refert Marin. Frecc. de subfend. lib. 1. tit. de offic. magni Cancell. nu. 9. Afflic. in constit. in locis demanij sub nu. 21. Similiter & Prothonotarius Regni examinabat Iudices, & assessores, quando promouebantur ad officia, si studuerant constitutionibus, & capitulis Regni, licet hodie non seruetur, idem Frecc. in d. tract. cod. lib. 1. tit. de offic. Logot. & Prothon. num. 8. utinam hæc omnia obseruarentur, non enim esset hoc Regnum tot litibus expositum; de officio verò Visitatoris gerendo contra Officiales, loquitur Carrab. d. singul. 174. Officiales in principio, allegans hic Auctorem.

Num. 14. emere officia iurisdictionalia est gravissimum delictum, ut dixi supra cod. nu. 10. & condigna pena plebendum, de quo per Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2. cas. 401. & patitur triplicem penam, vide Boss. in tit. de ambitiosis nu. 8.

Num. 15. de isto Scipione Aretio deinde clerico regulari effecto, inde Cardinale, & Archiepisc. Neapol. meminit etiam Anna sing. 82. ciues, & quod absque licentia Regis non possit clericari officialis Regis, eo quia nequit exercere officia iurisdictionalia, ut iam in Regno extat sancitum, de quo per Frach. decis. 479. dixi in Compêd. in verb. clericus, fuit etiam obseruatum in personam Francisci Alvarez de Ribera tunc Regentis Regiam Cancellariam, de quo meminit etiam Regens Carolus Tapia.

§. VIII.

Num. 1. videas Reg. Valenz. conf. 44. nu. 50. hinc Doctor factus Notarius, aut Comes non perdit priuilegia Notarij, seu Comitum, sic de Comite effecto Abbate, & Colono effecto ciue, refert Anchar. in q. 48. nu. 8. par. 2. Capiblan. in rubr. de Baron. sub nu. 19. & seq.

Num. 2. & hoc ideo, quia sunt officia incompatibilia, nam non potest Consiliarius officium aliud Præsidis, vel è contra gerere, & licet habeat vtriusque dignitatem, non tamen administrationem vtriusque, sed vnius tan-

tum, ut iuris esse demonstrat Bald. in l. unica §. ideo C. de nou. cod. facien. sed melius Caran. in rit. 2. nu. 30. cum seq. vbi ponit regulam eum ampliationibus, & limitationibus, retinebit dignitatem quò ad honorem, non quò ad onera, Mart. Land. in tract. de dignit. §. 19.

Num. 3. hoc dictum Auctoris licet in se verissimum sit, limitatur tamen quoties Consiliarius Regius, vel Præsides Regiæ Camere crearetur Regius Præsides, vel Locumtenens, tunc non perderet iurisdictionem causarum fabricarum, gabellarum, redemptionum, & similibus, per Illustr. Proregem per prius ei concessam, ita Præs. de Franch. decis. 445. num. 1.

Num. 4. dixi in meo Compend. decis. Regni verbo Officialis, sic pariter practicum in personam olim D. Bernardini de Barrionou Secretario Regni, deinde ad Regentis Cancellariam officium euecti, eo quod tale officium Secretarij est vendibile.

Num. 5. vide in meo Compend. decis. Regni in 2. impres. verb. salarium, vbi retuli contrarium decisum in terminis, ad quod ultra ibi adducta, vide Bald. in l. binos C. de aduoc. diuersi iudic. nu. 4. & 5.

Num. 6. idem refert Frecc. de subfend. lib. 2. rubr. quis dicatur Dux nu. 56.

Num. 7. colligitur ex hoc regula illa, quod gerens magistratum, ceteris præfertur Chastan. in cathal. glor. mund. par. 7. confid. 24. & successiue omnia priuilegia consequitur honoribus, ac prærogatiuis potitur, & tanto fortius si ad maiorem dignitatem ascenderit, & priuilegia, prærogatiuas, omniaq; alia sibi concessentia consequetur, etiam contenta in minori dignitate, Viu. in opin. 754. nu. 4. eum maius dignum trahat ad se minus dignum, Glos. in cap. quod in dubijs de consec. eccles. vel altar. & successiue dignitas adhibita dignitati auget dignitatem, Soc. conf. 128. præstantissimi vers. primo quia par. 1. & conf. 288. circa primum, vers. sed ad præmissa par. 2. & successiue auget commodum l. si longius in fin. ff. de iudic. non enim dignitas maior facit cessare minorem, Glos. in cap. honoratus 74. distict. totum enim oppositum operatur ex contrario, vtpote si magistratus officio finem imposuerit, vel ad minus officium deuentus dignitas pariter diminueretur, & successiue commodum, priuilegia, & prærogatiuas, dumtaxat quedam honorificentia ratione pristina dignitatis remaneret, nam Officialis non dicitur, qui non habet iurisdictionem, Maur. Jun. alleg. 77. nu. 13. etenim in proprio significato Officialis dicitur, & intelligitur de habente me-

TAM,

rum, & mixtum imperium, Ascia determin. 107. num. 8. & ob id si officium absque administratione haberet Officialis esset Titularis tantum, & sic honorarius, & hoc casu habens administrationem praeferatur honorario, idem Chassan. in d. cathal. par. 6. considerat. 5. Idcirco maior honor administrantibus eis debetur, quam honorariis tantum, idem in confid. 3. tales enim honorarij habent nomen officij, & dignitatis, non tamen administrationem, nec salaria assueta, vt idem Chassan. in d. part. 6. consider. 5. vers. honorarij verò, vbi subnectit eos praecedere alios inferiores magistratus, sed respectu eorum, qui fuerunt Officiales, licet vacantes ab eodemmet Chassan. nuncupentur in 4. confid. quos dicit praeferi inter vacantes, qui priori tempore vacauerunt, quo fit, vt dum de electione Officialium creandorum ageretur coram Rege, vt ipsi praeponi possint, attenda eorum experientia, & illis potius, quam alijs Rex assentire debet, vidimus hoc multoties practicum in electionibus officialium huius Regni Neapolitani, inferitur secundo, quod facta electione officialium, data aequalitate inter eos, praefertur ille, qui prius aliud officium exercuerit, vt in terminis decidit Praef. de Franch. in decif. 144. vt dixi in Compend. verb. praecedere, vbi alias decisiones citavi, praeterea respectu offensionis, adeo quod intuitu pristinae dignitatis, non solum actiue ei pena mitigatur, sed passiuè à contrario erit magna inquisito, seu offensori: ex ijs clarificatur, quod Officialis maior ad minus officium deuentus, hae tantum praerata consequetur, sed si minus officium esset temporale, & maius perpetuum sicuti exemplo demonstratur, vt duo Consiliarij debeant praesse in Mag. Cur. Vicar. sic distante Regia pragmat. 2. §. 5. de offic. Sac. Conf. & isto casu dixit Consil. Rouit. in pragmat. 6. de commiss. non destin. num. 8. quod Consiliarij existentes in causis criminalibus in Mag. Cur. in accessibus habent salarium, vti Consiliarij non vti Iudices Mag. Cur. licet tempore relationum faciendarum in Sac. Conf. sedeant vti Iudices, non vti Consiliarij, & ibi rationem assignat, quid autem in Regente effecto Praefide Sac. Conf. vt quotidie videmus, vt in facto proprio refert Franch. decif. 475. nu. 2. & 3. & successiuè de alijs subsequenter Praefidibus Sac. Conf. prius ad Regentis officium electis, vt fuit Camillus de Curte, & nunc Marcus Antonius de Ponte Marchio S. Angeli, videbatur dicendum nullam esse differentiam, quia Praefes Sac. Conf. representat personam Regis, & ei in supplicationibus inscribitur Sac.

Reg. Maieft. vt dixi in praefat. Compend. ex mète Reg. Tappiz, sed est totum oppositum Regètes Collateralis Consilij tanquam coruscantes Principis radijs vti pars corporis illius sunt maiores dignitatis ceteris omnibus, Consil. Rouit. in pragmat. 11. nu. 2. de official. & quae eis prohib. & sic militabit eadem ratio, nouissimè autem quid decisum fuit de Consiliario Regio effecto Gubernatore alicuius Terrae, sic ex Regali priuilegio sancitum, retuli in eodem Compend. verbo appellatio.

Num. 8. ex relatis superius numeri antecedentis rei veritas elucelcit, adeo sic nouissimè practicum est in personam D. Bernardini Montalui Locumtenentis Regiae Cam. Sum. qui similiter officium Regentis consecutus fuit ex speciali priuilegio suae Maieftatis, & titulum Marchionis S. Iuliani, cum omnibus praerogatiuis, & emolumentis.

Num. 9. Isti dicuntur officiales vacantes, qui renūciaverunt officium, de quibus per Chassan. in d. par. 6. confid. 4. sed videndus est ad materiam istam Consil. Rouit. in pragmat. 1. de titul. abusu, &c. nu. 42. cum seq. vbi alia iura concordantia ad hoc ponderat.

Num. 10. idem Chassan. in d. cathal. eadem par. 6. confid. 5.

Num. 11. vide Consil. Rouit. in d. pragmat. 1. nu. 33. cum seq. de titul. abusu, &c. sed copiosius de hac eadem materia habetur per Tiracu. in tract. cess. causa cess. eff. par. 2. in 15. limit. per totam, vbi consimiles quaestiones examinat praeter memoratam, & sic decisum refert Guid. Pap. decif. 377. in fortioribus terminis, nempè in officiali officio priuato, vbi Additio subnectit, dummodo non sit priuatus pro aliqua enormi causa, quae omnia dixit procedere ibi Tiracu. num. 11. in officio habente annexam dignitatem, secus in mero officio, potissimum credo procedere in officio perpetuo, non autem in temporali, quo fit, vt dignitas ex eo non remanet, eo finito si officium esset temporale ita Bart. in l. vnica nu. 14. C. de mul. & in quo loc. lib. 10. quod etiam in militibus potissimum in dignitate positus, vulgo veteranis, procedere arbitror l. 1. C. de veteran. lib. 12. ibi quiete post labores suos perenniter perfruantur, sicuti etiam Notarij Cancellarij post depositionem officij propter senectutem, vel aliam causam honestam immunitatem ab exactione census, & non debet eis iniungi discusiones, aut persequationes, nec aliud onerosum, quae ipsorum non deceant dignitati, Paris de syndic. verb. iuramentum num. 3.

Num. 12. adde, quod etiam officiales cum licentia

tia discedentes debent percipere stipendia sua, vt post Luc. in hac citata l. hac lege C. de prapof. sac. serin. col. vlt. vers. qui ergo si stipendiarij, tradit Paris de synd. c. in verbo Rex concessit sub nu. 3. vers. & si cum licentia, & in verbo si Officialis decedat sub nu. 10. vers. vbi autem, quod quomodo cum actu pratico procedat, respectu omnium Officialium, copiosius refert Carau. in rit. 7. vltra Boer. decis. 7. maximè nu. 8. vltra Cypc. decis. 125. nu. 9. ad propositum nostrum. Num. 13. satis confert decis. Boer. 7. & decis. Mayn. Tholof. 8.

Num. 14. de hoc patet etiam exemplum in personam Marcelli de Mauro olim Præsidis Regiz Cam. Summ. pro quo sua Maiestas literas directas Præregi transmisit, quò ad immunitates sibi debitas post officij depositionem, ob malam vberitudinem, vt in volumine eius allegat. in princ.

Num. 15. hic etiam notandum duxi principaliter, quod non solum Regentes absentes, & penes consilium suæ Maiestatis existentes gaudere debent honoribus, emolumentis, & lucris, sicut gaudent omnes de collegio præsentis, sicut fuit mandatum seruari in personam Regentis Annibalis Moles, vt patet in litera Regis inserta in volumine Iuris Regni Regis Tappiz tit. de offic. magn. Canc. cell. fol. 419. incipit Philippus, &c. Ill. & magnifici viri, el Rey, Ill. Dnque, ex rationibus illis non videntur præsentis absentes ex causa Reipublicæ, vt multis auctoritatibus comprobant in meo Compend. decis. Regni verbo alimenta, sed pariter post depositum officium, vt hic Auctor dixit decisum in almo Collegio, & non mirum, nam emolumenta collegij ei competebant vti Doctori Neapolitano de collegio, non vti Regenti.

Num. 16. Officiales in hoc Regno Neapol. de mane ordinariè causas agunt in Tribunalibus vnanimiter, & collegialiter. & sic ipsam de sero pariter hoc est in Iudiciis eriminalibus tantum, vt in pragmat. 4. §. 3. de offic. magn. Iustit. & per Carau. in rit. 12. in fin. in alijs verò de sero audientiam præstare debent partibus incidentibus causarum, vt consuetum est seruari Neapol. quapropter tales Officiales electi sint ob bonum publicum ad iustitiæ administrationem, non possunt alijs vacare ne subtrahatur debitum Regis soluentis eis salaria, quæ non aliter deberentur, si non adimpleuerint, vt per Parid. de syndic. verb. si Officialis decedat sub nu. 9. vers. an officialis, & quia in doctorando aliquem requiritur præsentia Doctoris de collegio, & hæc omnia essent incompatibilia ne tandem vltimo afficiantur officiales Rex

mandauit eis deberi emolumenta, etiam si personaliter non adessent in doctorando eo, quia præsentis censentur, dum causa Reipublicæ sint impediti, utilitas enim publica præferri debet priuatæ.

Num. 17. est enim certissimum in Orbe collegia Doctorum doctores creare, quod potissimum Neapol. ab antiquo tempore institutum esse fertur à Ioanna Regni huius Regina alium collegium Neapolitanum, de quo latè per Frecc. de subseud. lib. 1. tit. de offic. magn. cancell. num. 17. & 18. Rouit. in rubr. de scholar. doctor. nu. 8. regitur; per quattuordecim Doctores, Affict. in constit. Aduocatorum in fin. vltra Vicecancellarium, & melius in rubr. constit. vt iust. hab. cert. aduoc. & in cap. 1. §. conuenticulas de pac. iur. firm. nu. 17. vbi etiam eorum nomina describit, vbi subdit etiam aliquos esse ordinarios, & alios supernumerarios, quod sequitur Franch. decis. 234. qui licet adhibiti esse videantur etiam loco testium, & testimonium perhibeant de peritiis iuuenis ad doctoratum promouendi, & tanquam periti ad hoc adhibiti iurare debeant, licet non seruetur, vt per Frecc. loc. cit. nu. 8. quod etiam confirmat Menoch. de arbit. iudic. lib. 2. cas. 192. nu. 5. vbi num. 6. obseruatias Patavij, & Pisis refert, promouentes nõ iurare, sed bene idonei testes promouentes scholarem existimantur, Abb. in cap. nemo de simonia nu. 3. sed verius omnes Doctores iudicant, & votum præbent si mereatur doctoralibus insignis decorari, vel nõ, exceptis tamen compromotoribus, qui non aliter iudicant, sed exequantur ordinem Vicecancellarij conferendo insignia doctoralia, vt aduertit ibi Frecc. & Muscat. de doctor. anct. & dec. par. 2. nu. 47. & quia tales Promotores sunt ordinariè quatuor, & eliguntur per doctorandum, non obstante statuto aliàs facto per dictum alium collegium restrictum, vt non valeret eligere Promotorem nisi numerarium, & seniosem, nam fuit reprobatum tale statutum, vt aduertit Affict. in d. §. conuenticulas nu. 16. & hoc iure vtimur, prout expertus fui in meo doctoratu, nõ tres Promotores sunt voluntarij, & vnus necessarius, qui erit ille, qui licentiam doctorandi dedit auditis punctis ab eo scholari traditis; verumtamen quoties aliquis Regens Regiam cancellariam cõtingerit esse de collegio ob eius præminentiam, & ex speciali gratia erit semper compromotor, prout vidi etiam temporibus meis obseruatum in personam Annibalis Moles Regentis Regiam Cancellariam.

Num. 18. nam etsi regula sit, quod qui noluit concedere id, quod est minus credendum non est

est, quod voluit concedere, quod est maius, Franch. decif. 192. num. 12. Sic è contra cui conceditur quod est maius censetur concessum etiam, quod est minus. Ideò cui licet maius utique, quod est minus, Io. Andr. in regul. qui licet de regul. iur. nu. 2. in nouella.

Num. 19. est verum, quod Comes titularis dicitur, quando Rex aliquem creat Comitem, Marchionem, Ducem, aut Principem uti concessionarium honoret, nullam concedens ei administrationem, aut quando fuit à Rege creatus cum Terra, sed ex aliqua causa Terram amisit remanet Comes titularis, quia hæc dignitas semel à Rege collata remanet semper affixa ossibus, ita quod euelli nõ potest, vt ex mente Afflicti. dixit Curte, in diuers. iur. feud. §. sed vnde digressi nu. 6. & poni etiam potest exemplum in refutatorio, vt hic per Auctorem, qui quidẽ titulares amissa Terra sedent cum alijs proceribus in aula titulatorum, subnectit ibidem Curte, sed an præcedant alios habentes Terram, iuxta Auctoris opinionem, cenfeo, quod cum sint honorarij tantum titulati, & abusuui, non aliter præcedere, quemadmodum semper habens administrationem præfertur honorario, vt per Chassan. in cathal. glor. mund. par. 6. confid. 5. prout etiam hic decidit alijs Sac. Conf. in Comite Palatino, teste Fräch. decif. 115. & de hac eadem Auctoris decisione memini in Compéd. verb. titulatus, ad quod addo Consil. Rouit. immemorem de nostro Auctore in prag. 1. nu. 28. de titul. abus. & c. vbi de hoc rationes assignat, & num. 32. loquitur de Comite priuato dignitate, vt vita eius durante retinere valeat nomen dignitatis, & habere prærogatiuas in seq. num. & non mirum si omnibus, iuxta eorum merita locus ab Vscerio in aula assignatur, Carrab. in singul. 125. vbi allegat hic Auctorem.

Num. 20. quia virtutes, & merita regulariter nobilitant homines, vt per Rebuff. in praxi benef. par. 3. rubr. de rescript. legitim. mixto nu. 3. Chassan. in cathal. glor. mund. par. 8. confid. 9. & 17. quò fit, vt digniores, & idonei censentur ad consequenda beneficia, officia, & dignitates, & hoc ex iuris debito, nam boni præmiorum exhortatione efficiuntur l. i. ff. de iustit. & iur. cuius effectus est, vt ius vnicuique tribuatur l. iustitia ff. eodem, facit ad hoc auth. habita C. ne fil. pro patre ibi, vt cum omnes bona facientes nostram laudem & protectionem omninò mereantur, & c. Quemadmodum enim præmia virtutum merentibus sint tribuenda, Afflicti. in constit. nihil veterum nu. 3. & hoc per officiorum elargitiones, atque dignitarum, etenim officia, & dignitates conferri debent, propter vir-

tutes; & merita, non autem causa pecuniarum, Boss. in tit. de ambit. in princ. ante eum Luc. in l. vnic. in fin. C. de comit. & tribun. libr. 12. hinc hodie, & communiter videmus Doctores ad Regentis, vel Præsidentis Sac. Consil. aut Locumtenentis Reg. Cam. officia promoti, titulati etiam dignitate fulciri ex virtutum meritis, sicut etiam ex causa bellicorum, ob seruitia nonnulli nobiles ad nobilitatis gradum ascenderunt, & nobiles ad titulorum dignitatis promoueri ex regali benignitate, hinc Reges subditorum debent seruitia ponderare, & eos digne remunerare, quia obligatio naturalis, & vt benefacientibus benè faciamus, Afflicti. in constit. sicut accepimus nu. 1. vbi subnectit, non tantum esse istam obligationem quandam astrictionem, eo quia præmio incitantur homines ad seruitia regia, Carau. in prag. 2. nu. 16. de exul. hinc feudorum concessionem originem habuerunt, quæ à publico processerunt, & à munificencia Regum, & Imperatorum, Afflicti. in prælud. feud. §. pro nostris nu. 50. non solum, vt feudatarij Dominum defendant, idem in cap. siquis miles nu. 28. Imperat. Lothar. & hac ratione inuenta censet Curt. in diuers. feud. §. cum igitur nu. 30. sed etiam in remunerationem seruitiorum præstitorum pro publica vtilitate à strenuis militibus, Anna alleg. 69. nu. 32. ex quibus nobilitas resultat Chassan. d. par. 8. confid. 15. quibus ex regali munificencia adijci solent reliquæ dignitates, scilicet Ducatus, Comitatus, Marchionatus, & Principatus, Bald. in rubr. quis dicatur Dux, & talia feuda nuncupantur titulata, quorum privilegia multa recensentur à D. Curte in d. §. sed vnde per totum, quo circa et si feuda ipsa esse possint venalia, Afflicti. in cap. quia de feud. §. notandum nu. 1. de ijs, qui feud. dar. poss. de quo latius habetur per D. Reg. de Curt. in §. tenor ergo nu. 48. & seq. vbi multa notabilia collexit ad materiam feudi empti, non tamen per hoc titulus in feudo permanens trãsit in emptorem, Consil. Rouit. in prag. 14. nu. 111. & 121. de feud. quia dignitas eadem non potest esse pænes duos, Afflicti. in cap. de Marchia nu. 11. de feud. March. nisi Dominus expressè sic voluerit, etenim ex communi abusu hodie tituli isti venduntur à Rege, & feudatarij facillimè emunt, quia non recipiunt aliam iurisdictionem, seu administrationem officij, sed tantum quandam dignitatem quodammodo permiffum esse videtur, quemadmodum etiam diuitijs consequatur nobilitas, Chassan. d. p. 8. confid. 22. ita & dignitas suprema, nouissimè August. Caput. in tract. de regim. Reipubl. cap. 1. §. 1. nu. 4.

Num.

Num. 21. videas ibidem Fab. Ann. in addit. ad singul. eius patris 166. vbi alia similia tradit. ultra meas adnotationes eodem loco.

Num. 22. conferunt hic notata superius nu. 20.

Num. 23. ad hoc Tuntul. allegat in iudicio 14. nu. 3. glos. not. in l. si quid in bello ff. de capt. & potlim. reuert. omnes virtutes penè nobilitati famulantur, Chassan. in d. cathal. d. p. 8. confid. 32. idèd præfertur nobilis scientia nobilitati generis, Roman. sing. 650.

Num. 24. Chassan. in cathal. par. 8. confider. 28. & 29.

Num. 25. est verum, quod qualitas personæ auget probationem in qualitate, Affli&. in cõstit. quæstiones nu. 1. sed inter æquales semper qui vitæ, merito, nobilitate, aut scientia antecellit cæteris præferendus erit, Chassan. in d. cathal. par. 7. in confid. 47. Carau. in ritu 101. nu. 6. & 7.

Num. 26. hic nota, quod Baro titulus si intraret aliquam Audientiam, siuè Rotã Officium Regni debet sedere cum illis licet inferior, Carauit. in rit. 101. sub nu. 5. vers. seruatur tamen, & Frauch. decis. 138. num. 6. quod est satis notandum, quia vidi id pluries seruatum in Regijs Tribunalibus, nobiles enim perhonorantur, Girard. singul. 33. nobilibus viris debetur præstatio honoris, Affli&. in constit. vt vniuersis num. 6. & maximè viris istis titulo decoratis, quorum effectus honoris, ibidem Affli&. nu. 1. recenset; & in specie Chassan. in cathal. par. 8. confid. 38. loquitur quando nobilitati deferendum sit quò ad honores, salutationem, & sedis inter Iudices assignationem.

Num. 27. verum est, quod plebei non debent honore nobilitatis decurionum fungi, Affli&. in constit. constitutione præsentis nu. 6. vbi nu. 7. infert ad officium iudicaturæ, quod vilibus personis non sit committendum, & viles personæ sunt pauperes, glos. §. si tibi authent. de mand. Princip. sed aliter in popularibus dicendum, est honestioribus, & benemerentibus, & diuitibus, præsertim ciuibus popularibus Neapolitanis, eo quia ciuis suprema ciuitatis, præfertur ciui primario mediocri ciuitatis, vt ex mente Decij refert Fusc. singul. 68. lit C, vbi infert in specie ad Neapolitanos, qui de hoc satis gloriantur, ultra Chassan. in cathal. par. 10. confid. 14. vbi in seqq. considerationibus ipsorum ciuium, cæteris paribus prælationes intuetur, & propterea non mirandum, si nonnullis popularibus Neapolitanis, & Regni, titulorum dignitates conferuntur à Rege, attentis eorum meritis, nam si secus esset ligarentur manus Regis, cui ex suprema eius potestate dici nõ potest, cur ita facis, Chassan. in cathal. glor.

mund. par. 5. confid. 24. in 62. priuileg.

Num. 28. ista petitio in se bona cernitur, sed nõ fuit interposita decretatio, vt video, nam videretur quodammodo auferri potestas à Rege, qui inter cætera potest de inhabili facere habitum; & de indigno facere dignum, Chassan. in cathal. glor. mund. par. 5. confid. 24. in 33. priuileg. & in 51. priuileg. subnectit, quod solus Princeps eum dignitatis donatione omnem maculam abstergit, & in priuileg. 91. censet solo verbo creare doctorem; similiter & nobilem creare, Anna Iun. conf. . . . . & in priuileg. 168. Chassan. loc. cit. ad nostrum propositum concludit ad solum Principem spectare honorem conferre, & licet honor sit præmium virtutis, tamen in arbitrio Principis est cui, & quando conferre placuerit ex mente Luc. in l. nemini C. de consul. libr. 12. sicut enim apud Deum nulla est differentia inter homines, Glos. in §. illud auth. de monach. vers. non est, ita apud Imperatores, & Reges esse debet, & ita ibi Imperator facere proficitur, asserendo omnes enim in Christo vnã mercedem percipere, idcirco Princeps à quo omnes descendunt dignitates, inquit Bald. in cap. 1. nu. 1. quis dicatur Dux, &c. semota generis differentia, & per pensis meritis subiectorum debet dignitates elargiri gratis, & gratis conferre, aliàs omnia mala sequerentur, cum à radice procedant auaritia, vt inquit text. in §. 1. auth. vt Iudic. sine quoq. suffrag. alias si non omnibus dignitates indifferenter à Rege elargirentur, subsequeretur magnum abiurdum, eo quia nobiles nunquam efficerentur, & nobiles extantes, paulatim deficientes extingueretur nobilitas, at si origo humanæ conditionis intuetur, quæ citra generis differentiam processit æqualitatem omnibus hominibus dedit, sed differentia ipsorum, merita, & virtutes initium dederunt, quemadmodum vitij per contrarium homines minorantur, ita per virtutes, & merita exaltantur, iuxta illud vulgatum Poeticum, relatum ab Affli&. in constit. post mundi sub nu. 15.

*Si pater est Adam, si mater cunclis, & Eua,
Cur non omnes sumus nobilitate pares,
Degenerant homines vitij, fiuntq. minores,
Exaltat virtus, nobilitatq. genus.*

& aliud Iodoch. de nobilit. cap. 5. relatum à Chassan. d. par. 8. confid. 6.

*Omne hominum genus in terris simili surgit
ab ortu,*

*Vnus enim rerum pater, est vnus cunclis
ministrans,*

*Ille dedit Phæbo radios, dedit & cornua
Luna,*

*Ille homines et terris dedit, & sidera Cælo,
Hic*

Hic clausit membris animos celsa sede peritos,

Mortales igitur cunctos edit nobile germem.

Num. 30. de hac eadem Aula titulacorum loquitur etiam Reg. de Cure. in d. 9. sed vnde digressi nu. 7. & quomodo sedeant titulati in Regno, vide Præs. de Franch. decis. 365. numer. 2.

Num. 31. vide ultra Boss. in tit. de ambit. Menoch. de arbit. iudic. cas. 401. sed melius Martin. Laud. in tract. de dignit. §. 8.

Num. 32. Menoch. vbi supra num. 12. plures penas eis irrogatas refert, sed melius Iodoch. in praxi crimin. cap. 131. nu. 11. vbi conuenit cum opinione Auctoris nostri; non enim licet pecuniam dare pro dignitate cum administratione, idem Martin. Laud. in d. tract. §. 68.

Num. 33. ista dignitas Principatus de iure communi non erat cognita, sed bene de iure Regni, Afflic. in constitut. scire volumus num. 1. quem sequitur Curt. in diuers. feud. §. sed vnde nu. 10. & de hac eadem dignitate loquitur Chassan. in cathal. glor. mund. par. 5. confid. 54. vbi censet esse dignitatem post Regiam dignitatem, non mirum si ex prosapijs magnatum eligendi sunt, honor enim maior, & dignitas non dantur nisi prius habuerit minorem, Martin. Laudens. in tract. de dignit. §. 61.

Num. 34. Princeps honorare debet Episcopum, Chassan. in cathal. glor. mund. par. 5. confid. 28. & alias dū fuisset Episcopus creatus Regius Consiliarius, fuit ei concessus locus immediatè post Præs. de Sac. Conf. refert Franch. decis. 138. num. 4. de quo in meo Compend. verb. Episcopus, vbi alios citavi Doctores.

Num. 35. de hoc memini in meo Compend. decis. Regni verb. Præs. de Sac. Conf. ac Locum tenētis Mag. Cam. loquitur specificè Muscattell. in tract. de doctor. dec. & author. nu. 54. & 57. & ego in præfatione Compend. decis. Regni, quo verò ad vnionem tribunalium Sac. Conf. Reg. Cam. & Magn. Cur. quando contingerint vniri, quodnam eorum præcedere debeat, videas in eodem meo Compend. verb. tribunal, vbi citavi Marc. Anton. Sargent. in tract. de Neapol. illustrat. cap. 27. sub num. 24.

Nu. 36. memini de ista decisione in meo Compend. verb. Aduocatus, vbi etiam retuli ex mente Caraut. in rit. 2. num. 15. antiquitus vnum fisci patronum fuisse in ijs Tribunalibus, deinde duo electi, vnum in Mag. Cur. & alter in Reg. Cam. & non est dubium, quin magna sit eius auctoritas, vocatur enim

clarissimus Aduocatus ficalis, Caraut. in rit. 142. nu. 8. & sedebat in salutatione Principis inter Comites, filij illustrabantur in solijs clarissimorum, Scagl. in rit. 18. nu. 9. & præfertur cæteris Aduocatis, idem ibi nu. 9. sed melius Chassan. in cathal. glor. mund. par. 7. confid. 33. & debet præcedere omnes Iudices eiusdem dignitatis, quando agit causas Regis, non quando suas, vel priuatorum, Franch. decis. 138. nu. 5.

De Regal. imposit. Tit. IV.

Vm. 1. adde Chassan. in cathal. g. o. mundi par. 5. confid. 24. in 14. & 48. priuil. Boss. in tit. ve. & sig. qui poss. impon. num. 1. vbi ad alios Dominos Terrarum, an procedere examinat, potissimum ex antiquata consuetudine, Signorol. conf. 108. nu. 8. & de alijs habentibus potestatem imponendi noua vectigalia, Ferret. de publ. & vectig. nu. 203. & seq.

Num. 2. Boss. vbi supra nu. 12. & super quibus rebus imponenda sit, idem Ferret. loco citato nu. 204. An autem citra legitimam causam imponi possint istæ talliæ, impositiones, & reliquæ, & conclusiue tenendum est minimè fieri posse l. 1. C. noua vectig. vbi Doctor. alias mortaliter Princeps peccaret, & ad restitutionem teneretur, Nauarr. in manus. cap. 29. in princip. num. 6. Ex hoc enim populi grauarentur, & ipse excederet, Paris de syndicat. verbo post Imperatorum num. 27. vide etiam Mastrill. hic citantem Auctorem in tractat. de mag. str. libr. 5. cap. 6. numer. 94.

Num. 3. hoc idem in specie tangit Luc. de Pen. in l. 1. C. de superindictio lib. 10. colum. pen. vers. contingit inde aliquando, & Iacob. de Gello in tract. de iure ad hoc nu. 40. 45. & 46. posuit de hoc alia exempla notanda, nouissimè Mastrill. vbi supra.

Num. 4. quò ad primum caput respectu, quod redditus Regni non sufficiant, vide Iacob. Ayell. in dicto tractatu de iure ad hoc num. 40. & num. 46. sicuti etiam Rex capit bona aliena quando ficalia non sufficiant, Anna. in allegat. 69. nu. 23. & respectu secundi capituli tempore guerræ, vltra ipsum Iacobum Ayellum nu. 16. & Afflic. in constitut. si vassallus nu. 15. vide Annam allegat. 86. num. 3. Campagn. in cap. item statuimus, quod Comites, & Barones num. 5. vbi etiam tradunt, si in hoc casu requiratur submonitio, & hoc intelligit Curte in diuers. feud. §. cum igitur num. 45. quando guerra esset in Regno, secus

E sic,

- si esset extra Regnum nisi necessitas aliud suaderet, idem Gell. vbi supra nu. 21. & Curt. ibi subnequit nu. 43. quod Baroni pro seruitio debetur adiutoriam à subfeudatario, ad quod siquidem seruitium, seu taxam ob causam belli etiam Ecclesiasticæ personæ tenentur pro eorum ratis, vltra Iacob. Ayell. loco citato nu. 46. vide Martin. Laudens. in tract. de Princip. §. 433. vbi censet Prælaturum debere subuenire Principi suo laico, puta Regi, vel Duci, tempore necessitatis ad vtilitatem publicam.
- Num. 5.** Semel enim seruitium taxatum non debet alterari, Consiliar. Georg. allegat. 4. num. 1. singulariter Reg. de Curt. d. §. cum igitur nu. 59.
- Num. 6.** adde quod taxa duplex facta fuit in omnibus feudis Regni, altera in anno 1594. & altera in anno 1564. & qua ratione videas Regent. de Curte vbi supra num. 55. vbi num. 62. subnequit, quod taxa in feudis, licet ad sit noua, & vetus, semper fuit vnica, quamquam seruitium debeatur ex reconcessione feudi deuoluti, prout per prius censet ibi Consiliar. de Georg. dicta allegat. 4. num. 14. hoc procederet quando eidemmet feudatario reconcederetur, ve ipse prosequitur, seus quando alteri concederetur, tunc auctis fructibus fiat noua taxa maior, sed ad eandem rationem, vt hic Auctor tradit, hinc idem Reg. de Curt. loco citato nu. 57. dixit, quod feuda debent taxari vt valeat tempore concessionis, & proinde istud seruitium personale in Regno fuit redactum in pecunia, & vocatum adhoa, idem Curte vbi supra num. 46. vbi num. 47. & sequent. taxationem adhoarum cuiuslibet feudi posuit vltra Iacob. de Gello in dicto tractat. num. 53. Anna in repetit. cap. 1. de vasall. decrep. 2tat. num. 150. & Regens de Ponte in repet. feud. lectur. 2. num. 46. & seq. & decis. 3. num. 17. idem dixit, quod loco seruitij personalis sit subrogata, & originem ipsius intuetur, & ex quibus feudis debetur.
- Num. 7.** videas Reg. de Curte in d. §. cum igitur num. 61. vbi hoc singulariter declarat, vbi nu. 39. quid de iure communi statutum refert.
- Num. 8.** idem Reg. de Curte loco citato num. 57. & 58. Anna in repet. cap. 1. de vasall. decrep. 2tat. nu. 151.
- Num. 9.** Tenor enim inuestituræ semper attendendus, quia demonstrat qualitatem, & essentiam feudi, Reg. de Curte in diuers. feud. §. vt igitur num. 35. ex mente Bald. in cap. 1. de duob. fratr. Nam ipsa alterat naturam feudorum, sicut ibidem subnequit nu. 36. & inuestituræ tenor cuiuslibet feudorum naturæ derogat. Affl. & decis. 245. num. 103.
- Num. 10.** nam seruitium est onus reale, & committatur feudi possessorem, Reg. de Curte d. §. cum igitur num. 68. vbi num. seq. subdit seruitium integrum posse Dominum petere à possessore partis feudi, & sic decisum refert, & in conductore aliam decisionem refert Ayell. in d. tract. nu. 59.
- Num. 11.** ad corroborationem præmissorum inquit Iacob. de Gello in d. tract. nu. 63. quod feudatarius, qui habuit feudum à Rege post impositionem adhoæ non teneretur solvere adhoam, vel ei Rex remiserit adhoam, idem nu. 60.
- Num. 12.** taxationem adhoarum etiam tradit Regens de Curte, vbi supra num. 59. & 62. ad quod facit illud, quod tradit Affl. in cap. 1. §. similiter num. 86. de cap. qui curvendid. Si adhoa solui debeat à feudatario Baroni, & non Regi, pro feudo quaternato existente in Baronia, & adhoa, quæ soluitur Baroni fuit in minori quantitate, quam sit adhoa, demum illud feudum Regi iuste deuolutum est, & alteri sub consueto seruitio concessit dictum feudum, quod est augmentatum, an sit pariter adhoa augmentata, & solueretur, prone in præteritum, & concludere videtur affirmatiue, ex quibus adnotari debet, quod adhoa taxatur de nouo per Regiam Curiam, iuxta redditus in feudis nouis, Consiliar. Rouit. in pragmat. 19. de offic. Proc. Cæsar. num. 5. & in pragmat. 1. num. 51. de fide memor. dixit adhoarum onus in omnibus introitibus, & bonis feudalibus inesse, & cum hoc onere æstimari ad rationem quatuor pro centenario, & vltra eum vide Annam in d. cap. 1. nu. 150. de vasall. decrep. 2tat.
- Num. 13.** quantum spectat ad materiam releuorum, quæ nam sit, quando, & quomodo soluatur, & quantum solui debeat sunt loca topica pænes Iacob. Ayell. de iure adhoæ num. 70. & seq. Franch. decis. 121. Consiliar. Rouit. in pragmat. 2. de offic. Proc. Cæsar. verùm circa hypothecam tacitam fisco cõpetentem, dico ei competere in bonis sui debitoris, tam ex contractu, quam ex maleficio, Affl. in cap. si duo de fratr. de nou. benef. inuestit. nu. 45. Boss. in tit. de fisco, & eius priuileg. num. 29. Fiscus enim habet bona eius cum quo contrahit tacite obligata, Nicol. Moron. in tract. de fid. treug. & pac. par. 1. q. 21. num. 6.
- Num. 14.** adde Capyc. in sua inuest. feud. rubr. feud. iuram. col. 5. vers. item non currit, Consil. Rouit. in pragmat. 26. num. 33. de feud. vbi multos allegat.
- Nu. 15.** est pragmat. 19. de feud. Mastrill. vbi supra eadem

ead. par. §. nu. 265. citat Auctorem hic.
 Num. 16. idem Confil. Rouit. in d. pragmat. 26.
 num. 27. de feud. & per totam, memini de
 ista decisione in meo Compend. decis. Regni
 vers. assensus.
 Num. 17. ista donatiua, quæ sunt Regi inter
 extraordinaria munera computantur, Capi-
 blanc. in pragmat. 10. de Baronib. num. 15.
 vbi num. sequent. dixit, Regnum non esse
 obligatum donare in necessitatibus Regi,
 sed sit ex liberalitate, & qui sint conuocan-
 di in talibus parlamentis ibidem recensentur,
 vbi plures allegat Doctor. sed præter
 eos vide Iacob. de Gello de iure adhoz num.
 38. sit autem donatiuum ad taxam adhoz
 singulis duobus annis, & eius exactione du-
 rante adhoz non debetur, Curte vbi supra
 num. 54.
 Num. 18. articulum istum plenè discutit in ter-
 minis nostris Iacob. de Gello in d. tract. de
 iure adhoz, & sic concludit, iuxta hic, de-
 cisa, vltra Auctorem infra eodem titulo §. 8.
 num. 37.
 Num. 19. idem Iacob. Ayell. vbi, supra allegat
 ad hoc eundem Innocent. & alios.
 Num. 20. ad id allegat Iacob. de Ayell. ibidem,
 quia factum maioris partis maiorum Regni
 censetur factum ab omnibus de Regno.
 Num. 21. ad hoc videas Couarr. in tract. veter.
 costat. numism. cap. 7. versus finem vers. mu-
 ratio verò pecuniæ, vbi allegat Innoc. & Do-
 ctor. citatos ad hoc per Auctorem.
 Num. 22. An Rex possit monetam mutare,
 cum consensu totius populi, vide Afflic. in
 prælud. constitution. quæst. 16. sub num. 4. vlt-
 tra Boer. decis. 327. num. 6. & 7. copiosè Vi-
 tius in sylua commun. opinion. in opinion.
 318. vbi in contrarium dixit se habere com-
 munem opinionem, vt citra consensum po-
 puli id facere posse, & sic practicatur, Con-
 siliar. Rouit. in pragmat. 1. de monetis num.
 9. & 23. vbi allegat Luc. in rubr. C. de veter.
 numism. potest. libr. 11. in fine, satis ad pro-
 positum Auctoris notandum, quod Rex non
 potest mutare monetam sine consensu popu-
 li, licet ad hoc sufficiat consensus maioris
 partis maiorum Regni, quod non seruetur,
 vt dixi in praxi, vt est videre in pragmat. 2. 4.
 & seq. de monet. eo quod augetur, & minui-
 tur valor monetæ ad libitum Proregis adhi-
 bito voto collateralis consilij.
 Num. 23. vide Marcag. Azeg. lib. 3. de commun.
 opinion. cap. 6. num. 3. & adde, quod maior
 pars aliquando dicitur vnus, qui contradic-
 cit, vt exemplis demonstrat Bonac. inter com-
 mun. opinion. tit. si contra ius, vel vtil. publ.
 num. 41. & 42. vt in confirmatione Officia-
 lium, de quo etiam per Franch. decis. 2. num.

21. Montan. in pragmat. 2. de administ. vniuers.
 nu. 288. vbi de hoc rationem assignat, & fa-
 cit, quod dixit Abb. in cap. 2. nu. 2. de ijs, quæ
 sunt à maior. par. quod vox vnus ex colle-
 gatis potest esse potentior, vel ponderosior
 ratione maioris scientiæ, vel dignitatis, vel
 tempore receptionis.
 Num. 24. adde Mastrill. de magist. lib. 5. cap. 15.
 nu. 50. est verum, quod parlamentum regale
 vniuersaliter, vt consuetum est fieri per
 Regni Barones, & personas magnates, Ca-
 piblane. in pragmat. 10. de Baronib. num. 16.
 vt vulgo nuncupatur *il baronaggio*, vt fuit
 seruatum tempore Regis Alphonfi Primi, &
 sic de singulis quoties tractatur de negotijs
 pertinentibus ad Regni regimen, ipsi enim
 sunt capita singularium terrarum Regni, si-
 cuti quoties capitula generalia celebrantur
 per monachos, & clericos regulares sunt
 conuocatis capitibus Ecclesiarum Orbis,
 hoc est Abbatibus, vel Prioribus, aut Præpo-
 sitis; similiter, & concilia generalia, vt in-
 dies videmus inter Prælatos, & hoc princi-
 paliter ad euitandam confusionem gentium,
 nam frustra sit per plura, quod potest fieri
 per pauca i. generaliter, C. de instit. sub
 condit. §. 1. institut. quod cum eo, & c. Simi-
 liter aliquando per deputatos platearum, vt
 demonstratur in cap. Regni, vt sine mortalis
 in fine. Similiter, quia non tantum Barones
 dicuntur Regij Officiales, Franch. decisio.
 211. num. 7. & decis. 274. num. 3. sed fungun-
 tur Vicedefensoris, & Scabdis in eorum
 Terris, Campag. in cap. 2. d. quietem num. 8.
 & 11. Anna allegat. 53. num. 74. & propte-
 rea non tantum, Baro poterit comparere
 pro suo interesse, quando vasalli molesta-
 rentur, idem in singul. 61. sed etiam quan-
 do interesse ipsorum versaretur, vt multis
 exemplis comprobatur Capiblane. in prag-
 mat. 3. num. 80. de Baronib. & sicuti Ba-
 ro representat feudum, quod nescitur lo-
 qui Afflic. decis. 324. nu. 16. ita pariter om-
 nes eius vasallos cum dicitur primus ciuis,
 Franch. decis. 197. num. 18. quemadmodum,
 & Syndicus, qui totam vniuersitatem repre-
 sentat, Montanar. in pragmat. 2. num. 7. de
 administ. vniuersit. dicitur pariter ciui-
 tatis defensor, Anna allegat. 130. num. 9. &
 primus omnium, cum sit caput ciuitatis om-
 nia nomine vniuersitatis gerit, administrat,
 & comparet pro ipsius defensione, latè Lo-
 seus in tractat. de iure vniuersit. par. 2. cap.
 3. per totum, non mirum si possint compa-
 rare, sed an donare bona ipsorum, quia cum
 non sit prohibitum donare Principi vasallis,
 nec vniuersitatibus, idem Capiblane. d. 2.
 pragmat. 10. num. 26. & maxime in casu isto

sic solito in Regno versari, sicuti tutor consueta munera mittendo excusatur, Franch. de eis. 178. num. 8. Sic & Barones, qui ad hoc censentur habere tacitum mandatum ex consensu tacito vasallorum ad similia agendum & hoc iure utimur, nam consensus tacitus idem operatur sicut expressus, Maur. Iun. al. legat. 30. nu. 9.

Num. 25. Hinc singulariter dixit Lofeus in dicto tractat. de iure vniuersit. part. 1. cap. 9. num. 68. quod concilium vniuersitatis quando non extat Magistratus, cuius presentia requiritur, vel alius superior potest conuocari, & congregari de auctoritate antiquioris Decurionis, vbi num. 75. & sequent. materiam ipsam prosequitur, quando censeatur gestum à maiori parte conuocatorum, vt censeatur maior pars Consiliariorum, seu Decurionum Vniuersitatis, quod limitat num. 83. quoties consensus populi vnanimiter inesset sufficeret, licet primates reluctentur, & dissentiant.

Num. 26. Hic nota, quod magna est differentia inter Barones, & Syndicos, seu Officiales Vniuersitatum, adeò quod Barones habent iurisdictionem sine administratione, Syndici è contra administrationem sine iurisdictione, Montanar. in pragmatic. 2. sub num. 64. de administrat. vniuersit. Idè inspecta iurisdictione ipsorum Baronum, cum sint Patres, & Protectores vasallorum tenentur inuestigare commoda ipsorum, Capiblane. in pragmat. duodecima num. 13. de Baronib. eo quia, vt hie subnectit vti boni pastores eorum, etiam curam habere, potissimum, vt introitus vniuersitatis iustè erogentur, idem ibi nu. 14 & computa redantur, ac reuideantur, idem Montanar. in dicta pragmatica §. 9. sub num. 5. ceterum in bonis pradiis aliud ius habere non presumunt nisi iurisdictionis, & protectionis, Capiblane. in pragmat. 11. de Baronib. quo verò ad personas eorum vasallorum, nequeunt ipsi Barones se interponere in pertinentibus ad regimina Ciuitatis, & Terrar, Capiblane. dicta pragmatic. 12. num. 12. vbi num. 15. subdit, nec se intromittere in officijs spectantibus ad Vniuersitates, nec alia facere, tam bonis, quam personis, ex quibus resultarent grauamina, vt in cap. grauamina, ibi Campag. prolixius, quo verò ad Syndicos, & eorum officia, satis, superque pertractatur per ipsum Montanar. in dicta pragmat. 2. & Lofeum in tract. de iure vniuersit. par. 2. cap. 1. per totum, ex quibus omnibus colligitur differentia inter eos.

Num. 27. quæ nam dicatur consuetudo irrationabilis, vide Rocch. de Curt. in cap. fin. de

consuet. super glof. rationabilis vers. septimo aduertendū est, sed verius ea esse dicitur irrationabilis, quæ à lege reprobata est, Affist. in constit. presentes sub nu. 12. Nicol. de Milis in suo repert. verb. consuetudo, in vers. tamen veritas est, licet hoc sit relictum arbitrio Iudicis, quando sit rationabilis, vel irrationabilis, Vezin. inter commun. opin. tit. de leg. & constit. nu. 324. non mirum si non valet consuetudo ipsa, quamuis iurata, ad quod in terminis nostri Auctoris allego Oldrad. conf. 259. vbi loquitur tam de statuto iurato, quam de consuetudine iurata vocandi canonicos absentes in electionibus faciendis, quod iuri contrarium est, vt ibi per eum.

Num. 28. de hoc videas Kircou. Michael. Grass. & alios Doctor. inter comm. opin. tit. si contra ius, vel util. publ. nu. 37. & seq. an & quando maior pars minori præiudicet, latè Montanar. in d. pragmat. 2. nu. 285. cum seq. Lofeus in d. tract. de iure vniuersit. d. par. 1. cap. 3. nu. 76. & seq. vbi etiam loquuntur quando sint vocandi.

Num. 29. idè ad hoc notandum est, quod tunc maior pars præiudicat absentibus, quando circa actus vniuersitatis, secus si circa negotia singulorum, Marcag. Azoguid. in tract. de commun. opin. lib. 3. cap. 9. nu. 9. nam tunc consensus omnium sigillatim exquirendus erit singulariter, Lofeus vbi supra nu. 84. non mirum si compositio non valuit, nec patiter transactio, etenim nec Officiales vniuersitatum hoc agere possunt, scilicet transactiones, Montanar. in pragmat. 5. §. 13. nu. 8. eod. tit.

Num. 30. verum est, quod istud de duobus partibus habet locum, quando omnes essent vocati, de quo standum est nuncio, Capyc. de eis. 4. nu. 3. quem etiam sequuntur Kircou. & Grass. in loc. cit. nu. 38. in fin. & Cherian. ibidem sub nu. 39. vers. debent tamen, imò nec sufficit omnes fuisse vocatos, nisi dictæ duæ partes interueniant, subdit Montanar. in dicta pragmat. 2. nu. 285. An autem particulariter, vel generaliter sint conuocandi, nam vt Auctor tradit quoties negotium vniuersitatis ageretur sufficerent maiores Ciuitatum, & Rectores, si verò negotium singulorum omnes citandi essent, in hoc erit attendenda consuetudo Regionum, nam vel sono tubæ, vel præconis, vel campanæ, vel per cartellam affixam in loco publico, & consueto conuocari solent omnes, vt testificatur ibidem Montanar. num. 248. bene verum est, quod in actibus tangentibus pluries, vt vniuersos non sufficit dare voces separatim, sed in communi est dandus consensus, secus tamen in actibus expediendis pluribus, vt singulis, quia tunc voces separatim alijs

- alijs non ex iuuocatis dari solent, vt post Aymon. co. af. 63. sequitur ibi Montan. nu. 299. & nouissimè Lofeus vbi supra nu. 84.
- Num. 31. hoc etiam notat Lofeus in d. tract. de iur. vniuers. loc. cit. nu. 78. quod concilium ciuitatis, quando possit publica negotia expedire, licet non interueniant duæ partes ex tribus totius ordinis decurionum, si modo omnes consiliarij vocati sunt, vbi nu. 79. refert, an & quando decuriones absentes specialiter vocandi sunt, & Festaf. in tract. de collect. & estim. par. 3. rubr. qui collect. imp. nu. 36. & 37.
- Num. 32. hoc tangit Turzan. inter commun. opinion. in d. tit. si contra ius, vel util. publ. num. 46.
- Num. 33. est immunis ciuitas Neapol. etiam à donatiuis ex capit. 27. magni Capitanei, & cap. 32. Regis Catholici, interuenit in parliamentis vti caput totius Regni, ita demonstratur in prag. 1. de immunit. Neapol. ibi in hanc nostram ciuitatem Neapol. quæ caput nostri Regni est, Franch. decif. 360. nu. 4.
- Num. 34. Decuriones representant ciuitatem, Montan. in d. prag. 2. num. 153. hoc est per Syndicum, Electos, & Consilium, Franch. decif. 253. nu. 8. hoc est respectu illarum regiminum, vt possint pro illis comparere, nam ciuitas ordinariè per ciues representatur, ita Lofeus in d. tract. par. 5 cap. 1. nu. 16. hoc est, quò ad reliqua sic Barones representant totum Regnum, & idè in istis donatiuis conuocandis, Capiblane. in d. prag. 10. de Baronib. num. 16. Barones solent pro se, & suis Terris assentire donatiuo Regi soluendo, Reg. Valenz. conf. 99. nu. 61.
- Num. 35. vide Capibl. in prag. 12. de Baronib. per totam, vbi explicat in quo consistit ista ciuitas Baronum, & ibi Consil. Rouit. nu. 24. & circa primam limitationem hic traditam, sublimitatur non procedere quò ad donatiua faciendâ Proregibus ab eis procurata à vassallis, nam expressè vetitum est in prag. 6. de mun. offic.
- Num. 36. vide addita supra eodem num. 22. & quod teneatur damna resarcire, Afflic. in prælud. constit. q. 15. sub nu. 4.
- Num. 37. vide Couar. in tract. vet. collat. numif. cap. 7. vers. mutatio verò pecuniz.
- Num. 38. vide Annam in alleg. 69. nu. 51.
- Num. 39. est text. in l. pretia rerum ff. ad l. falcid. quem ornat Anna sing. 528.
- Num. 40. imò tempore D. Petri de Toledo fuit valor argenti auctus, vt in prag. 2. de monetis, & nouissimè tempore Ducis Ossung. vt in prag. 17. eod. tit.
- Num. 41. istam regulam cum ampliationibus, & limitationibus posuit Ant. Gabriel. libr. 3.
- commun. opin. tit. de solut. concl. 1. & melius X Suarez inter commun. opin. tit. si cert. pec. num. 143. vbi in specie loquitur in pecunia mutuata, iuxta Auctoris dictum, ad quod allegat plures Doctores.
- Num. 42. interest non tantum Reipublicæ diuites habere subiectos, inquit Campag. in cap. Comites nu. 9. sed etiam Principi, seu Regi, Andr. Gail de arrest. cap. 8. num. 4. ad hoc, vt de facultatibus eorum subuenire possint eorum Dominis in opportunis causis, vt colligitur ex d. cap. Comites, & sic attenda oportunitate pro tempore exigèda, solet aliquando Rex noster serenissimus subuentionem aliquam à Regno expetere, non aliter certam summam statuendo, quapropter tale augmentum non procedit ex parte Regis, sed ipsorum Baronum, ad quod verè debent esse circumspècti, dum pastores constituti sunt, & patres, & protectores vassallorum, tenentur commoda eorum inuestigare, Capiblane. in prag. 12. num. 13. & perpendere eorum necessitates. An ipsi Barones contribuant in donatiuo, idem Valenz. vbi supra num. 56.
- Num. 43. quamuis feuda adiuuenta sint causa militiz ob speratam fidem, Curte in diuers. §. multoties concedens nu. 93. & successiue, vt Domini defendantur, idem in §. cum igitur nu. 30. & propterea vltra seruitium militare, siue ad hanc debitam per feudatarios adhuc ipsi tenentur ad extraordinariam collationem, quando Principi mota est guerra in Regno, vel ipse alteri iustè mouet, Afflic. in cap. vnic. nu. 3. in §. extraordinariam, quæ sint regal. secus tamè extra Regnum, bellum esset exortum, vt dixi supra eod. nu. 4. Attamen urgentibus necessitatibus Regis solent isti fidelissimi Barones eidem Regi subuenire aliquo donatiuo, & benè, sed gratuitè, in quo aduertendum est ne feuda cum feudatarijs in deteriorationem perueniât ob immoderationes, & onerum impositiones allegantes onera grauiora, & infopportabilia, cum feuda gaudia afferre videantur, ita specificè loquitur Luc. in l. 1. col. 7. vers. ad vtriusque, nam quod C. ne rust. ad vll. obseq. lib. 11.
- Num. 44. vide Luc. de Pen. in l. 3. col. 5. C. de quib. muner. vel præs. lib. 10. vbi causam soluendi tributum tradit, sed per quos soluitur in Regno, & ad quem finem, idem in l. 1. C. ne rustic. ad null. obseq. & c. lib. 11. col. 6. vers. tertio queritur.
- Num. 46. quamuis Afflic. in constit. Monarchiâ nu. 6. & seq. concludere videatur Regem faciendâ pragmaticam, per illam non posse se ligare, attamen nu. 8. ex mente Andr. in constit. pacis cultû in fin. dixit, quod Rex, quod

alij statuit debet ipse seruare, nam irrationabile videtur vnum statuere pro se, & aliud pro subditis, & an & quando Princeps, qui suis legibus solutus sit illis obedire teneatur, vide Thomasett. in regul. 233. Princeps, vbi id declarat singulariter.

Num. 47. videas Iacob. de Gello in tract. de iure adhoz num. 21. & seq. vbi posuit istam, & alias consimiles quæstiones, Reg. de Curt. in diuers. feud. §. cum igitur num. 45. & ante eum Afflic. in decis. 265. nu. 50.

Num. 48. videas Capibl. in pragm. 19. à nu. 34. cum seq. de Baron. vbi articulum istum plenè examinat, si ad Principem, vel Barones, aut ad vniuersitates hoc onus iniunctum sit, non solum in Regno, sed extra Regnum.

Num. 49. ex hoc principaliter notandum est, quod sicuti quis cogi potest ad exercendam artem aliquam, vt postea, exerceat, & vniuersitas illos eligere ad tale ministerium, sic pariter eos compelli ad illam exercendam, ita Luc. in l. mechanicos col. 1. vers. an sicut C. de excus. artif. lib. 10. hinc Medicus cogi potest ad medendum, sic Doctor ad consulendum, Viu. in sylua comm. opin. opin. 27. & ad aduocandum Doctor. in l. si quis C. de aduoc. diuers. iudic. & sic de singulis, iuxta eorum artificium, Ambros. de Vignat. in tract. de vsuris nu. 158. non tamen ad vile artificium personæ honestæ cogendæ, sed viles ad ministerium vile, vt in manigoldo exemplificat Paris de syndic. verb. manigoldus, quem sequitur Campag. in cap. grauamina nu. 100. nam aliter esset grauare illos, hinc decisum patet per S. C. & fallos Baronū solitos, & habiles præstare operas cogi posse, Franch. decis. 526. vt dixi in iurmeo Comp. in verb. vasalli, imò et extra territorium, & ita decisum ait Amend. ad Franch. decis. 211. nu. 9. vt in eodem Compend. sub dicto verb. vasalli, memini, quanto magis, & Regi hoc licere cernitur, qui dicitur Dominus personarum, vt in constit. fidelium, accedente etiam necessitate, sic Rex potest Tirones, & milites ad hoc idoneos ex ciuitatibus eligere, vt accepto stipendio de suo Aerario, militent pro seruitio Regis, aut bellum gerant, Iacob. de Gello de iure adhoz nu. 43. vbi à nu. 39. cum seq. alia vtilia exempla ad hoc conferentia cumulat; & proinde quantum spectat ad milites nouæ militiæ, vulgo nuncupati *del battaglione*, de quorum institutione habetur in pragm. 2. de milit. tales enim milites non continuo vacant militiæ, sed constituti sunt ad requestam urgente occasione, ob defectum militum ordinariorum, & ad omnem ordinem Principis, & sic pluries vidi seruatum temporibus Comitum Lemensium, Ducis Ossunæ,

& ad præsens audito clamore aduentus Turcarum, eos in maritimis Regni collocari, & aliquando per mare cum vasellis trascurri; hinc pariter ob defectum militum ordinariorum hispanorum, qui per mare custodiam peragebāt, & in persecutionem inimicorum destinati, dicti milites fuerunt ad custodiam nocturnam, & diurnam Regalis palatii adscripti, & aliorum locorum custodiæ deputatorum per ciuitatem, sicuti ad præsens tempore Illustrissimi Cardinalis Borgiæ iam nostri Proregis in actu practico obseruatum fuit; quò verò ad istas personas vulgo nuncupatas *bonauoglia*, censo regulariter non nisi condemnati pro facinoribus inferuire teneantur in Regijs triremibus, vt ostenditur in pragmat. 1. de condemn. pro delict. & pragm. 1. de remigibus. Similiter in galeadarnari possunt rixatores frequentes, delatores armorum, lusores, publici frequentatores tabernarum, & non ducentes vitam ex artificio, vt ex mente Parid. & Afflic. testificatur Campag. in cap. item prædicti admirati nu. 7. & isti sunt proprie vagabundi, vt clarificatur in pragm. 1. de vagabundis, vulgo nuncupantur *disfutei*, quibus imposita est pœna triremium per quinque annos regulariter, sicut habetur in pragmat. eiusdem tituli, isti tales cum non habeant artes, nec bona, sunt venenum ciuitatis, prouid ad libidines, seditiones, turbas, & inuidiam, Consil. Rouit. in rubr. de vagab. nu. 3. solent aliquando Proreges quando opus habet istis remigibus destinare Commissarios per Regnum contra eos, & captos, & confito de eorum vita mala ad triemes condemnare, iuxta dispositionem dictæ Regiæ pragmatice, ad quod aduertendum duxi, vt contra eos iuridicè procedatur per Commissarios destinatos ad capiendas informationes ipsorum, ne sub isto colore inimici ad tollendum eos aliquos testes, vel pretio corruptos, aut precibus deponentes innocentes vexant, & quod peius in defensionibus faciendis aures non præstant audiendo eorum defensiones, etenim cū hoc contingisset peragi in Prouincia Calabriz, & per Reg. Aud. fuerit capti plusquam centum homines similes, & contra eos sic processum, transmissiq; ad istam ciuitatem audito tali re clamore fuerunt iustissime per Comitem Beneuētī tunc Prorege omnes dimissi, & sic iusti, & iniusti pertrāsierunt inultū, solet pariter Prorex rescribere (quando ijs hominibus opus habet) omnibus Regijs Audientijs, & Curijs Regni, vt condemnati ad triemes quamcūque transmittant, nam nequeunt officiales Regni ad alias triemes condemnare iniquos, nisi ad regias

ex dispositione pragmatic. 2. de condemnat. pro delict. Solentq; multoties aliqui homines inutiles, viciosi voluntariè se dictis seruitijs triremiũ adscribere, dũ se pro certo tempore ad pretium participandum sese venderint, quod fieri potest s. serui autem in fine, instit. de iure person. & isti vulgo dicuntur *bonauoglia*, & possunt cogi, & compelli in necessitatibus ad inseruendum, iuxta eorum solitum, similiter & respectu aliorum vulgo fodiatorum, seu quastatorum, etenim in bello sunt admodum necessarij, quod quidem demonstratur in bellatorum instructione, relata per Luc. de Pen. in l. tribuni col. 1. vers. & hæc est C. de re milit. libr. 12. ibi, fossaq; munire, &c. quod proprium est ipsorum, & memini annis elapsis sub regimine Comitis Beneuenti fuisse nonnullos fabros, fabricatores, aliosuè artifices transmissos cum nauis onustis calce, & alijs instrumentis ad eos spectantibus, ad construendum fortilicium in loco nuncupato *Porto Longone*, sicut cum effectu actum fuit, & pariter in alijs vrgentibus necessitatibus belli eos coactos ad inseruendum pretio, siuè salario mediante.

Num. 51. nam & omnibus indifferenter carceratis hæc praxis deponendi eos in trireribus versatur, sed in illis tantum, qui sunt certitudinaliter ex eorum facinoribus penam grauissimam merentibus condemnandi, & sub coloratis dilationibus causarum expeditiones protrahere nituntur, & ob hoc adiuentum fuit remedium hoc, vt deponantur interim in trireribus, nec per hoc causarum ipsorum expeditiones impediri debeant, etenim mandatum est in prag. 5. de condemn. pro delict. vt causæ carceratorum transmissorum ad regias trireres loco depositi expediantur suo Marte, prout aliorum, qui remanent in carceribus Mag. Cur. Vic. quem admodum enim statutum est contra delinquentes guidatos, vt procedatur ad vltiora, non obstantibus guidaticis, vt in prag. 3. de guidat. at si ex causarum expeditione apparet eos esse trirerium pœna dignos, si erit temporaliter statuta tempus, illud deducetur ex condemnatione, ita disponente d. prag. 5. in princ. sicut carcer excomputatur in tempus exilij, Capibl. in prag. 19. nu. 8. de Baron. ex mente Franch. decil. 3. 17. nu. 4. & sic decisum retuli in meo Cõpend. verb. tempus; si verò sententia absolutoria subsequeretur condignè, de salario erint satisfacti solito dari remigijs, vt ex eadem pragmatica colligitur, aut denique sententia mortis contra eos promulgaretur, tunc quia mors omnia soluit, vltcrius non erit de hoc

perferendum, & quo ordine carcerati ad regias trireres transmitti debeant, cum diuulum Imperium cum Ioue Cæsar habeat, ad hoc, vt finito tẽpore Capitanei eos liberare possit, vide Afflic. in constit. ij, qui per inquisitionem nu. 9. quem sequitur Campag. in cap. itẽ prædicti Admirati, & Viceadmirati nu. 13. & 14. solent etiam carcerati tempore visitationis faciendę in die Sabbati se concordare cum Regia Curia pro certo tempore inter eos conuento ad inseruendum in regijs trireribus, & ita transacto tempore liberari pro eorum delictis, vt in praxi quotidiana receptum est.

Num. 52. & sic decisum refert Franch. decif. 526. de quo in meo Compend. verb. vassalli.

Num. 53. Capibl. in prag. 10. de Baron. sub num. 26. allegat Andr. in prohem. feud. ad hoc.

Num. 55. de ista obseruantia contra capitulum ostenditur in d. pragmat. 5. de condemn. pro delict. in princ. ibi: *Ordinando, che li condannati in galera, le cause delli quali pendeno per via d'appellatione si consignassero alle regie galere, come già ne sono stati consignati, & se ne consignano, &c.* an carcerati pendente appellatione debeant stare in carcere, vide Campag. in cap. grauamina sub nu. 94.

Num. 56. extant de hoc pragmaticez situatz in tit. de vagab. quæ iustissimè cernuntur promulgatę, adeò quod Iudex ex officio inquirat contra frequentantes tabernas, lufores ludis prohibitis, & contra frequentes rixantes, & portantes arma, & contra homines deambulantes per plateas, & vicos, qui sunt iuvenes sine arte, & non laborant, nec habent redditus, & vadunt benè vestiti, nam præsumitur contra eos omne malum, & cõuicti per decem testes condemnari possunt ad galeas, vt dixit Marant. in specul. part. 6. nu. 200. per text. in constit. ij, qui vbi Afflic. & Paris in verb. inquisitio colum. 7. qui dixit numerum testium redactum esse ad quatuor, quos citat, & sequitur Campag. in cap. item prædicti Admirati n. 7. & sũt venenũ ciuitatis isti tales proni ad libidines, seuitiones, & alia, vt dixit Consil. Rouit. in d. rubr. de vagab. nu. 3. de quibus omnibus meminit Carrab. in singular. 132. Officialis, vbi citat hic etiam Auctorem nostrum alia addendo, & vltra eum vide Tartagl. in prax. crim. cap. 8. sub nu. 1. col. 4.

Num. 57. videas Capibl. in prag. 19. de Baronib. nu. 38.

Num. 58. idem Capibl. vbi supra nu. 35.

Num. 59. hic nota, quæ dixit Campag. in cap. præsertim in addit. quod hodie Regia Curia imposuit in toto Regno quatuor caballos

zencos

meos quolibet mense pro quolibet foculari, & talis impositio soluitur Regio Perceptorum pro salario Barricelli, seu Capitanei campanæ, & comitiæ, & persequuntur malefactores per totum Regnum, & proinde vniuersitates sunt releuatæ à custodia territoriorum, ita, quod si in aliquo territorio fuerit commissum furtum, vel aliud delictum vniuersitates ad nihilum tenentur, nec ad penam, nec ad damnum, quia custodia fit per deputatos per Regiam Curiam, & non per vniuersitates, idemque confirmat sub nu. 32. in addit. & in cap. pridem tibi nu. 20. in fin. adeò quod Rex etiam homines stipendiatos tenet pro ordinaria persecutione ipsorum, ita Carau. in prag. 2. de exul. nu. 31. vbi subdit edictum illud vniuersitates compelli contra exules persequendos intelligendum esse, quando opus fuerit, & sic in practica seruatur, & ob id succedente casu, tenentur vniuersitates tenere homines certos ob dictam persecutionem, sicuti ibidem nu. 17. concludit, qui in rit. 311. num. 6. allegando prag. 1. de damn. clandest. & potissimum nu. 14. materiam istam plenè examinat, & in rit. 340. nu. 66. quem citat Fuscus singul. 38. lit. V, pro cuius dicti corroboracione censet Capibl. in prag. 19. de Baron. nu. 43. quod vbi adest suspitio bannitorum vniuersitates debent facere pulsare campanam, & territorium perquirere pro eorum captura, conuocando ciues ad eorum persecutionem, vbi subdit nu. 44. quod licet ad sonum campanæ debeant omnes ciues accersiri, tamè si Officiales haberent sufficientem partem, debent esse contenti, & non molestare ceteros omnes, nisi intelligeretur maxima turba latronum, tunc omnes tenerentur, & ita iudicatum refert.

Num. 60. colligitur hoc ex prag. 1. de damn. clandest. vbi ita dispositum est, Carau. in d. rit. 311. nu. 6. vbi nu. 5. refert ciuitatem Neapolitanam, eiusque homines ex privilegio non teneri pro damnis, & homicidijs clandestinis.

Num. 61. latè Cypoll. in tract. de seruit. rustic. præd. cap. 111. de seruitute viæ à nu. 46. cum seq. vbi loquitur de refectione viarum intra, & extra ciuitates faciendæ, vbi sub num. 50. censet pro hoc esse imponendam collectam, & de omnibus loquitur Bart. in l. omnes col. 2. C. sine cens. vel reliq. vers. specialis, nempe de refectione viarum, pontium, & murorum quem citat Festaf. in tract. de æstim. & collect. par. 2. rubr. qui sol. an poss. vel descript. num. 51. & de refectione murorum loquitur Montan. in prag. 2. num. 95. de admin. vniuers. alios Doctor. citat Alph. collect. 112. &

sic decisum, & practicari censui in meo Cõpendio in verb. focularia, & de talibus solutionibus loquitur Capibl. in prag. 10. num. 14. de Baron. & ante eum Campag. in cap. porrecta sub nu. 115. vbi quarit si ista onera imponi debeant per capita.

Num. 62. Cypoll. loc. citat. nu. 47. & 48. latè Festaf. in d. tract. par. 4. nu. 30. & seq. Montan. vbi supra nu. 96. vbi alios allegat, Vezzin. inter commun. opin. tit. de sacros. eccl. nu. 10. quod similiter ad clericos extenditur, Viu. in sylua comm. opin. in opin. 102. Xuarez inter commun. opin. tit. de Episc. & cler. nu. 54. ad quod aduertendum est, iuxta dicta per Auctorem compellendos esse per suos Iudices, & non per Iudices sæculares, vide Festaf. vbi supra num. 37. & optime Bened. Capra inter commun. opin. tit. de for. compet. nu. 6. vbi plures allegat, vide supra eodem de elect. offic. in princ. nu. 40.

Num. 63. quamuis vniuersitates ad reparacionem veterum castrorum teneantur, non autem ad noua ædificia construenda, ex cap. Regni item statuimus, quod ab vniuersitatibus, vbi Campag. & plenius in cap. grauamina num. 73. cum additione, & quid in turris loquitur ibidem Campag. d. cap. itè statuimus nu. 5. sed loquitur de turribus priuatis, non autem de istis destinatis per loca maritima pro custodia faciendæ in beneficium vniuersitatum ab incurfibus hostium, quæ licet sint constructa, expedit aliquando reparari, de quibus etiam loquitur Capibl. in prag. 10. de Baron. nu. 14.

Num. 64. vide Capibl. in prag. 19. de Baronib. nu. 36. vbi censet officium Principis esse, rebelles, & publicos latrones suis sumptibus persequi.

Num. 65. facit text. in cap. Regni functionum, & ibi Campag. num. 17. Afflic. dccif. 265. sub nu. 81. dixit, quod Regnorum redditus sunt stipendia pro administranda iustitia, idcirco tributa sunt Regi constituta, vt Regnum seruet sine subditorum grauamine, Luc. in l. 1. col. 7. vers. nam ideò C. ne rustic. ad null. obseq. & c. libr. 11. vbi in præcedenti col. 6. disputat si Rex, vel Iudex possit data necessitate urgente subditos cogere, vt cum proprijs adiuuent sumptibus.

Num. 66. sic limitatur regula illa, quod nemo tenetur inuitus rem suam vendere, secus ratione publicæ utilitatis, Loscus de iure vniuers. par. 3. cap. 6. nu. 17. hoc idem nouissimè practicatum fuit in præsentis anno 1620. in ampliatione plateæ S. Lucie maris, vbi fuerunt nonnullæ domus priuatorum dirutæ, pro illius ampliatione ad ornatum ciuitatis ex concursu totius populi, quasi ad recreatio-

nem

dem animarum ex aeris, & loci amenitate, soluto tamen pretio Dominis sub gubernio Illustrissimi Cardinal. Gasparis Borgia generalis Regni Locumtenentis, & de eius mandato, & hoc iure licito processit, nam etsi ad faciendam viam publicam domus privati destrui potest soluta aestimatione, Afflict. in constitut. Iustitarius nomen, & normam nu. 9. quanto fortius pro illius ampliatione, ad quod singulariter Cepoll. in tract. prealleg. eod. cap. 111. de seruit. via nu. 11. si edificium iuxta plateam auctoritate publica destruat, an platea amplietur, & utrum via iuxta illud edificium destructum desinat esse, & incipiat esse platea, an via remaneat sicut erat prius, quod fit ob statuta punientia duplicitate pena delicta facta in platea, & concludit ex mente Bart. quod statim, quod illa via intrat plateam desinit esse, & platea incipit, & sic bis iudicasse, quid autem facta dicta ampliatione, si alia deinde fieret magna ampliatio, an domus illa, in qua erat via redeat Dominis, vide Annam in singul. 84. ciuitas, vbi loquitur in ampliatione murorum ciuitatis, & concludit affirmatiue, & sic decisum, vbi alia notanda dixi, ad quod adde Francisc. de Celsia inter singular. Bartol. de Capua 96. nota ad questionem.

S. I.

NUm. 1. Imò Iudex ex officio potest exonerare grauatos, & inquirere bona ex officio ad petitionis ciuitatis, & exactorum, Petr. Piccol. in pragm. 1. de appret. nu. 81. & 82. quinimò ex hoc colligitur, quod allegari incumbit onus probandi, Carauit. in ritu 179. nu. 9. eo quod cum diminutio, vel augmentum in facto consistant, nunquam factum presumitur nisi probetur l. in bello §. facte ff. de captiu. & postlim. reuerf. & sic limitatur vulgare illud dictum, relatum ab Afflict. in constit. circa violentiarum sub nu. 7. in fine, quod iuxta supplicationem videtur firmata responsio Principis, sic etiam gratia Principis erit intelligenda iuxta formam petitionis oblatæ, Grammat. decis. 103. nu. 202. etenim id procedere videtur in ijs, quæ consistunt in iure, secus in ijs, quæ in facto consistunt, nam constituto de facti serie, facillime ad concessionem petitionis Princeps condescenderet, & sic causa cognita, alias presumeretur per importunitatem concessisse l. 1. C. de pet. bon. subl. Inde ad propositum nostrum dixit Mansuer. in sua praxi rubr. de tallijs, &c. in fin. ver. s. item tallia, quod si consuetum est in aliqua ciuitate tallias dividere

per mediam partem, & contingerit in vna parte augeri, vel diminui, debet fieri mutatio, vt equaliter seruetur inter eos, & in terminis nostris extat pragm. 7. §. & porro, de commissar.

Num. 2. in sequentibus numeris veritas huius questionis elucescit, & in simili dixit Idem Luc. in l. 2. C. de iure reipubl. lib. 11. quem citat Campag. in cap. grauamina sub nu. 73. in addit. quod ciuitates conuicinæ tenentur ad reparationem castrorum Regis eis vicinorum inimicorum violentia destructorum, pariformiter aliquando loca, & ciuitates conuicinæ contribunt in hospitij militum in aliqua Terra, vbi hospitantur, ad eius releuamen, & hoc de mandato Proregis, vt quotidie videmus in praxi seruari, & propterea immunes ab onere hospitandi non sunt immunes ab onere contribuendi in pecunia, nisi id specificè Rex concesserit, vt est in ciuitate Neapol. & gratiosè aliquando ciuitati Cosentia elargitum, vt dixi in meo Cōpend. decis. Regni, verb. immunitas hospitandi, & nonissimè in noua constructione praesidiorum fissorum sic auncupatorum, hoc est pro commoditate militum per Regnum vacantium, & deambulantium, constructa suis domus in qualibet Regni Prouincia, omnibus suppellectilibus ornata, ne singulæ ciuitates pro ijs grauentur, fuerunt alia Terræ conuicinæ ad contributionem dictorum praesidiorum adscriptæ, vt apparet, vt patet in noua reformatione Comitum Lemensium tunc Proregis anni 1612. in titulo Praesidij fissi.

Num. 4. ad hoc facere videtur text. in cap. Regni porrecta, de isto aestimo faciendo loquens ibi in omnibus, & singulis Terris Regni nostri Sicilia, &c. Qui enim omne dicit nil excludit cap. solitz de maior. & obed.

Num. 5. vide Campag. in cap. porrecta sub nu. 113. & 30. vbi loquitur de viduis, de pauperibus loquitur Girard. in singul. 73. quem sequitur ibidem Campag. sub nu. 73. Petr. Piccol. in pragm. 1. de appret. nu. 41. & ibidem Card. Paris. num. 28. & 47. qui loquuntur de appretio faciendo, licet autem Auctor noster prosequendo dicat ex mente Afflict. in verb. & plaustrorum nu. 45. quod villa teneatur pro focularibus mortuis sicut pro viuentibus.

Num. 6. hoc est iuri consonum, vt singulariter tradit Bart. in l. 2. nu. 2. C. de apoc. publ. lib. 11. quem etiam sequitur Iacobin. in tract. de homagij nu. 38. vers. addatis ad istam materiam, qui sub distinctione procedendo, an debitor collectatus non valens soluere teneatur ciuitas, vel ciues, & censet, quod si esset onus

onus personale, & tunc, aut consistit in labore personarum tantum, & quod per vnum non potest expediri expeditur per alium l. honor §. si. ff. de mun. & hon. & hoc casu, vel consistit in praeestatione pecuniarum, vel alterius rei, & eo casu imponitur onus ciuitati simpliciter, aut cuilibet de ciuitate, primo casu non est dubium, quod illud, quod non potest solvere vnus soluat tota ciuitas, quia adhuc hęc eadem ciuitas remanet obligata, l. proponebatur ff. de iudic. & l. sicut ff. quod cuiusque vniu. Secundo casu vnus pro alio non tenetur ipso iure l. legatorum in prin. ff. de leg. 2. l. 1. C. vt null. ex vic. pro alio, & c. quod etiam sequitur Campag. in d. cap. porrecta nu. 76. vt si vnus de vniuersitate non possit soluere alij pro eo non teneantur, ex hoc etiam inferitur, quod si Rex immunitatem, siue exemptionem alicui ciui concesserit de collectis, poterit hoc agere in sui praeiudicium, non quod ceteri ciues soluant illius partem, ita Mansuer. in sua praxi tit. de tall. & collect. vers. item Dominus potest, & prolixius questionem istam examinat Iacobin. loc. cit. nu. 38. quos citat, & sequitur Boer. decis. 213. nu. 3. & 4. ad illud, quod dicit Auctor, quod facta est impositio cuilibet foculari ad certam rationem, & vt soluant carolenos decem pro quolibet foculari, Reg. de Curte in diuers. feud. §. redeundo igitur nu. 23. exceptis epirotis, & illiricis, qui solunt carolenos vndeim, Capi. in pragmat. 10. de Baronib. num. 17.

Num. 7. idem Reg. de Curt. loc. cit. nu. 26. Capi. in d. pragmat. 10. nu. 17. licet ex speciali concessione cautum sit, vt singulis triennijs fieret numeratio ex cap. 7. Regis Alphonsi Primi inter capit. & priuileg. Neapol. fol. 6. sed quomodo fiat ista numeratio focagiorum per domos, vide Boer. decis. 112. nu. 4. vbi plenè materiam istam prosequitur.

Num. 8. ad hoc etiam vide Bart. in d. l. 2. C. de apoc. public. lib. 11. nu. 2. & ibi Alex. in addit. & sic intelligitur Bart. in l. actores C. de excus. trib. lib. 10. nu. 1. dum vult, quod propter non soluentes tributa, ceteri grauantur quando in vniuerso solutio erit facienda, secus si in particulari.

Num. 9. ostenditur hoc ex pragmat. 7. in prin. de commiss. vbi datur ordo commissarijs, quomodo exequi debeant contra vniuersitates pro fiscalibus, nam licet bona ciuium sint hypothecata, & seruituti subiecta pro collectis debitis, vt dixit Piceo. in d. pragmat. 1. de appret. num. 78. Boss. in tit. de Principe nu. 107. non tamen pro debitis aliorum, idè non exequenda, quod expressè vetitum est in d. pragmat. 7. §. de istis commissarijs, attamen

contra ciues fiet executio in subsidium, vt in d. pragmatic. §. & per facilitar, & sic obseruatur.

Num. 10. de hac eadem materia pertraçante Doctor. in l. ab omnibus ff. de leg. 1. Bart. in l. 4. §. si actor. ff. de re iudic. Campag. in d. cap. porrecta nu. 76. & in cap. fiscalium nu. 22.

Num. 11. idem Bart. in d. l. 2. quem sequitur Iacobin. in cit. loc. supra nu. 6. in alio distinctionis cap. subnectit, si verò est onus reale, quia pro rebus soluitur tributum, tunc propter vnum non soluentem alij coguntur soluere, sed ei assignabitur possessio, pro qua solueret l. 1. C. de omni agro deserto lib. 11. quamuis hęc onera sequantur possessorem rei, qui si soluerit pro alio recuperabit ab eo solum, Cāpag. in d. cap. grauamina nu. 90. sed quod vna Terra vellet pro alia soluere esset absurdum, & satis iniquum.

Num. 12. hęc fuit opinio Bart. in d. l. 2. C. de apoc. publ. lib. 11. vt propter defectum non soluentium fiat superindictum nouum, & sic per consequens grauatur alij, quod tantum ad Principem spectare dixit text. in l. 1. C. de superindicto lib. 10. & maxime existente aliqua necessitate, Franch. decis. 56. nu. 3. quia tunc etiam exemptæ personæ contingerentur, Chassan. in cathal. glor. mund. par. 5. confid. 24. in 163. priuileg. & in specie Carol. de Grass. in tract. de effect. cleric. in 3. effect. nu. 283. vbi loquitur, si teneantur contribuere in donatione, quod sit Regi, licet procedere dixit in illo Regno.

Num. 13. ad hoc vide Bart. in l. actores C. de exact. trib. lib. 10. nu. 1. vbi censet propter non soluentes tributa ceteri grauari, & in materia donatorum decisum fuit per Regiam Camera, quod omnes Terræ etiam immunes ponantur in calculo, verum stantibus priuilegijs non teneantur ad solutionem, Reg. de Curt. in diuers. feud. §. redeundo igitur nu. 31. vbi nu. 32. refert decisionem immunitatem ipsarum non aliter afficere Regiæ Curie, sed suppleatur ex alijs Regni Vniuersitatibus.

Nu. 15. adde Reg. de Curt. in d. diuers. iur. feud. §. redeundo igitur nu. 24. & 25. & vide Campag. in d. cap. porrecta nu. 108. quando collecta est imposita per focularia, & plura focularia in vnum habitauerint, an onus illud per quodlibet, vel per vnum tantum solui debeat, & concludit, quod si habent bona diuisa diuisim soluere debeant, alias secus si sunt in communi.

Num. 16. idem Reg. de Curt. loc. cit. num. 25. & 26. rationem de hoc posuit.

Num. 17. vide notata supra eod. nu. 2. & 6.

Num. 18. sed quomodo in ijs succurrantur vniuersita-

ueritates stante claufura numerationis pro focularibus ipsis mortuis, vel absentibus nō est dubium, quin pro ipsis teneantur, donec alia fuerit numeratio facta, nam pro mortuis nullum datur remedium, quia mors omnia soluit §. deinceps auth. de nupt. pro impotentibus verò facit regula vulgata inanis est actio, quam excludet inopia debitorum l. non bis ff. de dolo, sed pro absentibus licet sic constituta prag. 8. §. & tenendo noi, de commissar. ad euitandum impensas inuitiles mandatum fuit, vt deinceps non expediantur Commissarij contra foculares absentes ad instantiam Vniuersitatum, & propterea foculares ipsi soluere debēt, vbi habitant foculare tantum ad hoc, vt Vniuersitates ipsę affecrentur de dictis solutionibus, & vnaqueque gaudebit sua portione, quod iuri consonum mihi videtur ex traditis per Māfuer. in d. sua praxi cod. tit. de tall. & collect. vers. item si quis recedat, vbi sic de consuetudine seruari dixit, quod vbi tenetur soluere partem suam talliarum, si ibi moram traxerit, idem in collectis procedere dixit Frā. ch. decis. 22. nu. 2. quz siquidem pragmatica fuit per Reg. Cam. declarata ad euitandum lites sub certis capitibus, vt in meo Cōpend. verbo focularia.

Num. 19. donatium exigitur in Regno ad taxam foculariorum ad rationem carolenorū quinque pro quolibet foculari, & in Baronibus ad rationem taxę ad hoc, & talis exactio fit per Curiam, Regens de Curte in d. diuers. feud. §. cum igitur nu. 51. & seq. ad 54. & ita cautum reperitur inter priuilegia Neapol. Cæs. maieft. cap. 2.

Num. 21. idem Reg. de Curt. loc. cit. nu. 54.

Num. 22. verum est, quod seruitium personale in Regno redactum est in pecunia, & vocatur ad hoc, idem Regens vbi supra nu. 46. vbi subnectit, iuxta taxam exsoluendam esse, at tamen respectu ipsius feudi est onus reale nō, quod feudum sit obligatum pro seruitio, sed quod seruitium sit loco conditionis in feudo, vnde Dominus edicet a possessore nisi seruitium solvatur, & sic tradit nu. 68. & in seq. num. concludit, quod istud seruitium integrum petere poterit directus Dominus, etiam ab eo, qui partem feudi non totum, feudum possidet, vbi subnectit, licet seruitium non respiciat, nec incumbat singularibus rebus feudi, sed ipsi vniuersitati, ex mēte Glos. in constit. consuetudinem, vers. de quibus.

§. II.

Num. 1. ex dispositione text. in l. nemo carcerem C. de exact. trib. lib. 10. apparet de-

bitores tributorum non soluētes, non esse in carcere ponendos, aut cōpedibus affligēdos, sed si ipsi in cōtumacia perseverabunt, secus erit, quare exactoribus mandatum est in obdurata nequitia ad eorū substantias accedere, bonaq; capere, & illa distrahere, inde notat Luc. in princ. d. l. quod Imperator præsunt debitorum fore promptiores ad soluendū tributa; nā recusans, & denegans soluere collectas, & alia munera ordinaria dicitur inde uotus, & infidelis, Pet. Piccol. in prag. 1. de appret. nu. 100. & proinde succedit regula illa frangenti fidē fides frangatur eidem l. cum proponas C. de pactis cap. peruenit de iureiur. hinc inoleuit praxis, quod prius debent peti tributa, & inde exigi, vt notat Campag. in d. cap. porrecta nu. 98. ex mente Luc. de Pen. in l. fin. C. de superind. lib. 10. in fin. & dixit hoc seruari, sic expressē mandatur in prag. 7. §. *ibi tutti l'assignatarij* in fin. de commissar. & si fuerint renitentes capiantur, & carcerentur, non tamen cum cōpedibus, vt dixit ibi Campag. nu. 100. qui allegat Luc. in dicta l. nemo carcerem, & sic hodie contra tales summarie, simpliciter, & de plano sine strepitu contra renitentes soluere, proceditur ad instantiam vniuersitatum pro fiscalibus debitis, sicut cautū est ex pragmat. 5. §. 11. de admin. vniuers. & ibi Montan. sub nu. 3. & 4. ad propositum dixit Menoch. de arbit. iudic. q. 7. nu. 28. quod censeatur datum arbitrium exactoribus censuum Principis ijs verbis, compellant debitores, vt eis visum erit, licet per hanc potestatem censeatur mandare, vt teneantur legem municipalem, & cōsuetudinem in exigendo seruare, idem in q. 71. num. 12. etenim executiue agitur contra eos, Festa l. de collect. & estim. par. 3. in princ. nu. 7. vbi non tantum nu. 14. & 15. disputat an sint carcerandi, imò num. 12. cōtrarium seruari, cum sit in potestate exactoris hoc facere num. 17. sed alia multa ad ornatum pertractat, & prę ceteris Carau. in rit. 127. nu. 8.

Num. 2. hinc Afflic. in decis. 377. quem sequuntur Franch. decis. 565. Troyf. in rit. 287. num. 18. refert decisum non esse concedendam moratoriam ob aliquam causam, non probata qualitate paupertatis, & Ant. Fab. in eius codic. de fin. Sabaud. tit. de prec. Imper. offer. de fin. 20. & 18. vbi specificē tradit etiam vniuersitatis nomine posse impetrari literas dilatorias, vt in praxi quotidianum est, sicut dixi in eodem Compend. verb. moratoria, quz ex dispositione Regię prag. 38. §. 8. de offic. Proc. Cæs. prohibentur fieri per Reg. Cam. absque Regio nutu.

Num. 3. ad ornatum istius legis conferunt collecta

- lecta per Ricc. collectan. 25. Alphan. collect. 945. & in terminis nostris videas Festaf. in tract. de æstim. & collect. par. 3. in quæst. 8. num. 54.
- Num. 4. idem Festaf. vbi supra eodem nu. 54. & 56. melius.
- Num. 5. dixi in meo Compend. decis. Regni verbo solutio.
- Num. 6. de hoc extat cap. Regni item, quod recipiatur, quem citat Campag. incip. vt quæ ab excellentia nu. 18.
- Num. 7. dixi supra. Solus enim Princeps superior cõcedit immunitatem à collectis, idem Festaf. in d. tract. 4. par. q. 13. nu. 30. & 37.
- Num. 8. de hac eadem materia plenius pertractatur per Carol de Grass. in tract. de effect. cleric. in 3. effect. per totum.
- Num. 9. vide infra nu. 42.
- Num. 10. adde Reg. de Curt. in diuers. feud. §. redeundo igitur nu. 23.
- Num. 11. vide Præs. de Franch. decis. 56. nu. 25. vbi in seq. nu. 26. subnectit, quod collectæ in ciuitate Neap. olim soluebantur, loco, quorum fuit data gabella boni denarij.
- Num. 17. Dixi supra eodem §. i. nu. 7. & 16.
- Num. 18. adde Petr. Piccol. in pragm. 1. de appret. num. 57. vbi alia consimilia tradit, & ad rem nostram, Capibl. in pragm. 1. nu. 84. de Baronib.
- Num. 19. & per text. hic allegatum dixit Petr. Piccol. in d. pragm. 1. nu. 97. quod licet non possit appellari ab appretio facto, poterit tamen conueniri, intra annum à non debita inquisitione post confectum appretium à tempore scientiæ, vbi subnectit nu. 97. quod tempus prædictum currit à die insinuationis appretij.
- Num. 20. Similiter, & contra appretiatores dolose versantes in appretio, qui tenentur parti ad interesse, idem Petr. Piccol. in d. pragm. 1. num. 57. & quid autem fuerit decisum per Reg. Cam. contra Officialem destinatum ad numerandum animalia pascua sumentia in herbajijs Regiæ Curiz, si fraudem fecerit in numeratione illorum, videas in meo Compend. verb. Officialis destinatus.
- Num. 22. faciunt addita per me supra eodem num. 19.
- Num. 25. an & quando silentium perpetuum imponi debeat, videas Muscatel. in praxi Sac. Conf. lib. 1. par. 7. glos. condemnando num. 119 dixi in d. Compend. verb. silentium.
- Num. 26. videas in meo Compend. verb. vniuersitas.
- Num. 27. an ista exceptio rei iudicatæ opponi possit contra fiscum, existente decreto Reg. Cam. Anna in allegat. 26. & de hac exceptione satis, superq; loquitur Muscat. in prax. ciu. par. 4. glos. iudicatæ.
- Num. 28. vide Diaz regul. 672. vltra Specul. in tit. de sententia §. 3. nu. 9. Sic pariter Index condemnans in accessorijs, censetur ab eis absoluere, quod peti non possunt nouo iudicio, ita Crauet. conf. 320. nu. 1. par. 2. vbi loquitur etiam quando esset impositum perpetuum silentium, tanto magis absoluta censetur, sicut in terminis Auctoris nostri.
- Num. 29. vide Mansuer. in eius praxi tit. de re iudic. col. 6. vers. item petebam, & vers. seq.
- Num. 31. Carauit. in rit. 46. & quod non debet claudicare, idem in rit. 93. nu. 6.
- Num. 32. sic etiam, & beneficia in iudicio sunt communia, latius Muscat. in prax. Sac. Conf. lib. 1. par. 6. glos. communis per totam, sic & terminus quilibet est cõmunis vtrique parti, etiam si altera renúciauerit, ac fuerit priuilegiata, idem par. 5. glos. defendendum nu. 2. ita & rescriptum, adeò quod sicuti per rescriptum cõmissionis præsentatum per actorem Iudici delegato ad eius instantiam procedi potest, ita vigore illius per reum instari potest auctore inuito, Bauer. in singul. verbo delegatio nu. 24.
- Num. 34. vltra Io. Andr. in cap. in iudicijs de regul. iur. in sexto. in nouell. videas ibi Dyn. ad rem nostram loquentem, vers. dicunt quidam ad ornatum, Cagnol. in l. non debet ff. eod. tit. num. 1.
- Num. 35. hic nota, quod exceptio rei iudicatæ, sicut transit in beneficium hæredis, ita & in damnũ, Franch. decis. 179. nu. 1. ita exceptio, quæ obstat venditori obstat emptori, Alber. Galeot. in margarita cap. 19. sub nu. 19. an, & quando exceptio rei iudicatæ obstat agenti super eo, quod deductum erat in alio iudicio per viam exceptionis, vide Soccin. Sen. conf. 264. nu. 15. vol. 2. Demum an exceptio rei iudicatæ obstat fisco, vide Anna. allegat. 26. num. 1. similiter si veniret ex persona vasalli victi, idem alleg. 47. nu. 1.
- Num. 36. Maurit. Apicell. in alleg. 2. nu. 125. lites enim sæpè scandalis materiam præstant, Campag. in cap. frequens nu. 1. & ex illis odia nascuntur, vt in pragm. odia de arbit. sunt enim criminum occasiones, Carau. in rit. 10. nu. 4. hinc lites festinantes effundunt sanguinem, multaq; mala ipsarum litium enumerantur per Carau. in rit. 288. nu. 3. hinc lites expediri publicè interest, idem d. rit. 10. nu. 3. Sic enim S. P. mandat in cap. finem litibus de dolo, & contum. obseruari, nam finis litium, concernit publicam vtilitatem, Amat. decis. 38. nu. 13.
- Num. 37. plenius de hoc habetur penes Ant. Gabr. in lib. 2. commun. opin. tit. de restit. in integr. concl. 2. per totam.

Num.

Num. 38. hoc idem procedere dixit in ultimo, Petr. Piccol. in d. prag. 1. de appret. num. 36. in fine.

Nu. 39. an sententia lata per sordes, idest prece, timorem, vel odium, siue per gratiam, aut dolium Iudicis, seu ambitionem mero iure teneat, quamuis Iudex sic puniendus, latissime plures Doctores cumulando refert Vant. in tract. de nullit. rubr. de nullit. ex defect. process. & solem. sent. nu. 135. & an detur restitutio aduersus eam, vide Par. de synd. verb. corruptum pens. Iudicem in princ.

Nu. 40. si verum est, prout verissimum affirmat Affl. & decil. 231. nu. 1. reuisionis causam esse ad instar causae appellationis, ad quod subdit Ricc. decil. Archiepisc. 223. par. 2. nu. 3. quod reuissio concessa dicitur quaedam species appellationis: imò & secundum appellationis naturam regulatur, latius Muscat. in praxi Sac. Conf. lib. 2. par. 3. glos. pronocare nu. 59. licet in multis differant secundum Marant. in specul. par. 6. in 2. a. & u. quem sequitur ibi Ricc. nu. 5. attamen quemadmodum appellatio est communis l. ampliore C. de appell. vbi Doctor. quod sequitur Frach. decil. 658. sub nu. 5. ita & reuissio communis quoque esse debet.

Nu. 41. Similiter & fiscus ob bona non posita in appretio, ultra quinquennium non potest mouere controversiam secundum Bart. & Bald. allegatos per Capag. in cap. porrecta n. 129. & fiscus debet mandare, quod fideant. lites iniustas, Consil. de Georg. alleg. 46. nu. 7.

Num. 42. concordat cum nu. 9. ex dispositione cap. Regni item, vt tollatur cautum est, collectas, & functiones fiscales persoluendas esse per totum mensem Decemb. vbi Campag. sub num. 3. notat hodie secundum ordinem Reg. Cam. Sum. ordinatum esse medietatem tertiam solui debere per mensem Decembr. & aliam medietatem per medietatem per mensem Ianuar. & ibi tradit, quo tempore tributum de iure communi exigebatur, quinimò ex ijs colligitur esse annum praefixum. exactoribus ad exigendum, Festal. de ultimo. par. 3. q. 2. nu. 26. & 27. Montan. in prag. 5. §. 10. nu. 5. de admin. vniq. adeò quod fieri debet in tribus tertijs, vt colligitur ex prag. 7. §. pero. & rispetto. de Commiss. vbi etiam subdit Proreg. con. darli dieci giorni dopo finita ciassina della sande. accio dette. Vniuersità habbiano commedità di mandar nullo caso. regie destinata a pagar la Corte, & li consignatarij. & non mandando dentro detto tempo. se gli possano mandar li Commissarij ad esquirere. & sic communiter obseruari vidi, & obseruatur sine aliqua interpellatione Perceptorum, nam dies interpellat pro homine. Affl.

xand. conf. 132. nom. 2. lib. 7.

Num. 43. vide Affl. in cap. 1. §. & bona committentium nu. 169. quae sint regal. Boss. in tit. de fisco, & priuileg. eius nu. 39. Imò ratione partis habet ius offerendi estimationem alterius partis, idem Affl. in cap. si duo fratres num. 15. de fratre de nou. benef. inuest. & inde priuatus tenetur fisco vendere suam partem, Loscus de iure vniuers. par. 3. cap. 6. nu. 16. imò potest totam rem communem obligare, Negusant. in tract. de pignor. par. 2. memb. 3. nu. 36. Similiter vendere potest totam hereditatem communem cum alio, Donat. à Fina inter comun. opin. tit. de contrah. empt. nu. 18. & successiue totum alienare ratione partis, Boss. vbi supra n. 39. & de omnibus Peregrin. de iure fisci lib. 6. tit. 4. num. 23.

Nu. 44. licet autem fiscus non possit agere ante tempus contra suos debitores, Loscus vbi supra nu. 7. bene tamen potest petere debitum fiscale ante tempus, Gail praet. obseru. lib. 1. cap. 20. sub n. 7. & hoc procedere dixit idem Loscus vbi supra nu. 2. & seq. si concerneret utilitatem, & necessitatem publicam, ante eum Ioseph Ludou. in comun. conclus. tit. de solut. concl. vnic. vers. limita secundo.

Num. 45. extat de hoc prag. 41. de offic. Proc. Cael. vbi Confil. Rouit. dixit in praxi esse ex l. apparitores hic citata; & Mormil. in constit. Officiales nu. 1.

Num. 46. de hoc extat prag. 32. de offic. Proc. Cael. quod etiam de iure communi statutum erat l. 1. C. de canon. largit. lib. 10. Chassan. in cathal. glor. mundi par. 6. cõsid. 20. vers. item Thesaurarius, ad quod vide text. in cap. Regni scire volumus §. presenti edito, vbi aliter olim apparet fuisse institutum Iusticiaris, Portulanis, Procuratoribus, & Perceptoribus fiscalibus.

Num. 47. adde Martin. Laud. in tract. de fisco q. 153. plus enim petere, dicitur etiã si quis pro decem aureis, qui ei debebantur viginti petierit, aut fris, cuius ex parte res est totam eam, vel maiorem partem suam esse incederis §. plus autem, instit. de action. adeò quod diuersum est in principali, quam in Exactore, vel Procuratore, siue Exactore, nam ciuilit. procedendo plus petendo causam amittebat §. si quis agens in princ. cod. tit. §. temporales de except. quod etiam in fisco procedit Iustas. C. de iur. fisci lib. 10. Sin autem per violentiam et editor id extorqueret, pato non tantum ius crediti amittere, vt notat Affl. in constit. violentias n. 3. quemadmodum si plus peteret, quã sibi debeat, scilicet, & perseveranter vsque ad litem contestationem, Specul. in tit. de plus petit. nu. 1. sed etiam

F etiam

etiam criminaliter respectu violentiæ adhibita, hoc est in quadruplo comparato simplo, sicut ibidem Afflic. dixit in fine, & quid impetente debito iam exacto, vide in meo Compend. verb. petens, vbi ex mente eiusdem Afflic. dixit extraordinariè puniendum esse, & sic iudicatum, sed in exigente debitum duplicatum, alia est pœna corporalis ex pragmat. 7. de fals. In Procuratore, aut Exactore, si ignoranter hoc fecerit excusaretur, secus si scienter, & tanto fortius, si violenter locum sibi vendicaret pœna dupli, vel quadrupli, juxta hic tradita, ad quod vide Montanar. in pragmat. 5. nu. 32. de administ. vniuersit. & Parid. de syndic. verb. Officialis si statutum sub nu. 1. vbi loquitur de Officiali constituto ad persequendum, vel estimandum, & per gratiam, aut negligentiam aliquid omiserit in officio eadem pœna puniri debet.

Num. 48. Exactores tributorum habent anni circulum ad exigendum, vt dixi supra num. 43. & si fuerint negligentes iustam causam non allegantes de proprio teneantur, Fessal. in dicto tract. de estim. & collect. par. 3. q. 2. nu. 26. & 27. Hinc subiectis Montanar. in d. pragmat. 5. nu. 43. & sequent. de administ. vniuersitat. quod vniuersitas, & filius prius experiantur contra Exactores constitutos ad exigendum; deinde contra alios debitores non valentes soluere, quid si iactata pro exactis, insoluta pro solutis ponatur ab istis Perceptoribus, quam pœna puniri debeant, vide in pragmat. 37. de offic. Procurat. Cesar. vbi imposita est pœna priuationis officij.

Num. 49. de hoc videas pragmat. 67. de offic. Procurat. Cesar.

Num. 50. vide supra in rubr. de abund. ciuit. nu. 16. & vltra addita ibi vide Parid. de syndic. verb. an Officialis possit capere nu. 3.

Num. 52. de hac materia pertractatur in rubr. C. de tractat. & stat. lib. 12. vbi Luc. Etenim antiquitus tractatorias concedebant Nummij, hoc est licentias in scriptis eundi cum equis tractatorijs, aut euectiones, quas Iudices cum videbant equos concedebant, has postas hodie vocamus, Menoch. de arbitr. iudic. libr. 2. casu 279. num. 4. & 5. & de origine huius officij inuenitur Consiliar. Rouit. in rubric. de officio Magistr. Postar. inde hodie constitutum est officium in Regno maioris Curatoris; sicuti in pragmat. 1. de offic. Magistr. Postar. habetur, qui per totum Regnum equos aptos per itinera habere debet, & sequitur Menoch. vbi supra nu. 3. & ante eum Luc. in l. vnica C. de tractat. & stat. lib. 12. nouissime Reg. de Cur. in diuers. feud. §. vt legitur nu. 23.

Num. 53. de hoc plenius in cap. Regis, vt illorum, vbi Campag. ante eum Luc. in l. 3. C. de curs. publ. lib. 12. in princ. dixit, quod Iudices constituti sunt in Regno, qui magistri passuū dicuntur ad hoc deputati, neque milites, qui vulgariter dicuntur ad arma extrahuntur à Regno, & ad alia prohibita extrahi, idem in l. 2. C. de curios. & stat. lib. 12. & in l. 4. eodem titulo, examinat ipsorum potestatem, latè Freec. de subfeud. lib. 1. tit. de offic. mag. gn. Admirat. num. 12. sicuti etiam testatur Capyc. in inuestitur. feudor. rubric. feud. offic. verbo magister passuum, & in Francia etiam obseruatur, Boerius decil. 178. numer. 18.

Num. 54. idem procedit in Officiali, qui pro executione iustitiæ animalia alterius capi facit, de quo per Parid. de syndic. verbo an Officialis possit, vbi alia confirmata tradit, quid autem pro seruitio Reipublice an possit animal priuati capi, vide Luc. de Pen. in l. 2. colum. 2. vers. quid autem si Reipublica indigeat C. vt rustic. ad null. obsequ. libr. 11. Campag. in cap. grauamina nu. 65. quid in Baronibus an eis licitum sit capere animalia vasallorum pro eorum seruitio soluta mercede, vide in cap. grauamina, vbi Campag. num. 64. loquitur in Officiali capiente animalia vasallorum, & nu. 66. si pro seruitio iustitiæ fieret, multa autem tradidi in meo Compend. verb. animalia.

Num. 55. de hoc videas pragmat. 57. de offic. Procurat. Cesar. & de norma data carrugijs. habetur in pragmat. 3. §. 6. de offic. Quast.

Num. 56. vide aliqua de hoc per Regent. de Curte in diuers. iur. feud. §. cum igitur num. 52. 53. & 54.

Num. 57. sufficit hodie, vt omnis pecunia Regis perveniat in posse Thesaurarij ex dispositione pragmat. 2. §. 2. 3. & 4. de offic. Quastor. ita vt, quod penes numularios nequaquam deponatur, sed rectè vsq; in posse Thesaurarij pragmat. 3. §. 5. cod. tit. cuius onus erit illam custodire, & qualibet vniuersitas debet habere arcam, in qua reponantur pecunie communes; Montanar. in pragmat. 7. nu. 72. de administrat. vniuersit. quemquam id specificè mandatum sic vniuersitatibus pecuniam ipsam destinatum pro functionibus fiscalibus reponi in arca eum duxibus clauibus, vt in pragmat. 3. in princ. de administ. vniuersit. quod hodie male feruatur, vt vidi in pluribus locis Regni, sed bene qualiter moneta, scilicet æquis ponderibus, & mensuris, Campag. in cap. item, quod recipiatur nu. 2. & quantitatem annuare præcipitur Syndicis vniuersitatu, prout in citato pragmat.

pragmat. 7. Similiter & Thesaurario Regni cum alagijs, &c. vt in pragmat. 1. & 2. de offic. Quæst. quod similiter malè seruetur, sed tantum annotatur quantitas recepta à debitoribus per Perceptores, vel Syndicos, & vnico contextu fit apoca recepti, & annotare partitam in libro, Montanar. vbi supra sub num. 12. & 13. cum seq. ad quod extat pragmat. 31. de offic. Procur. Cesar. & pragmat. 2. §. 3. in fin. eiusdem tituli, & inde computa reddere Reg. Cam. Summ. vt in seq. num. ex dispositione d. pragmat. 1. de offic. Quæst. præcipiunt iura rationes eis reddere, ita Festaf. de estim. & collect. par. 3. in princ. nu. 49. cum sequent.

Num. 58. licet ex dispositione pragmat. 2. §. 3. in princ. de offic. Proc. Cesar. sit statutum, vt de tertio in tertium Thesaurarius, Dolranerij, ceteriq; Officiales, & ministri pecuniarij teneantur distincta computa Reg. Cam. præstare, sed infimi ministri pecuniarij quolibet mense bilacium introitus, & exitus ad Reg. Cam. cum cautelis mittere compelluntur, vt in pragmat. 41. eiusdem tituli, & de hac eadem materia plenius habetur in cap. Regni nouis morbis, & Thesaurarius Regis anno quolibet debet reddere rationem, ita Valenzu. conf. 9. num. 14.

Num. 59. Sic etiam in personali seruitio concluditur, cum licet sit redactum hodie in pecunia, & vocatum ad hoc, inquit Reg. de Curte in diuers. feud. §. cum igitur num. 46. quærit nu. 61. Si Dominus possit petere seruitium in pecunia, si vasallus velit personaliter seruire, & è contra, & concludit id esse in facultate Domini, non feudatarij.

Num. 60. An autem ludorù publicorum expensæ possint per Præsidentem in vsum publicum conuerti, vide Petr. Iacob. in sua praxi rubr. de refect. muror. nu. 3. Sic legatum factum Ecclesie ad aliquid faciendum, non tamen necessarium poterit ab Episcopo commutari in opus necessarium, & sic decisum esse testatur Ricc. in collect. decis. 1266. sicuti etiam exemplo demonstrat Maur. Sen. alleg. 15. nu. 5. legatum factum pro canendis missis, si illegitimi non possunt ob interdictum non acquiritur legatum Ecclesie, sed debet conuerti in alium pium vsum, & sic obseruatum vidi in legato certæ summæ facto per Scipionem Longum construendi monumentum, cum marmorea eius statua in Ecclesia S. Mariz Nouz huius ciuitatis, nam ex necessitate illius Ecclesie, quæ indigebat scalarum ornamento ante maiorem ianuam illius, & ob paupertatem monachorum ipsius de obseruatiã S. F. fuit legatum ipsum commutatum in vsum gradiatæ prædictæ, & fuit facta sca-

la marmorea ante ianuam, cum insignis, & titulo ipsius testatoris de ordine S. P. & Lo- seus in tract. de iure vniuers. par. 5. cap. 1. nu. 11. disputat si legatum factum alicui Reipublicæ ad certum vsum, possit de illius pecunia legata expendi, & conuerti in alium vsu; & hoc præcipuè spectat ad Papam mutare voluntatem testatoris, & disposita vno modo mutare in alium, Felyn. conf. 41. nu. 9. 2. autem sine Papæ licentiã possit legatum factum ad vnum in alium conuerti, vide Iacob. Nouell. in regul. 70. nu. 1. legatum.

S. III.

Num. 1. vide Festaf. in tract. de estim. & collect. par. 3. q. 3. nu. 30. latissime Montan. in pragmat. 5. nu. 30. de admin. vniuers. ultra Auctorem in decis. 7. nu. 18. & 19. vbi loquitur de pecunia privati in vsum propriu exactoris redacta, & Mormil. in consic. Officiales num. 4. citat Auctorem, & qualiter de iure communi puniatur, Menoch. cas. 586. nu. 12. de arbitr. iudic.

Num. 2. idem Montan. vbi supra nu. 22. & nu. 24. vbi ponit cui lucrum debeatur ex senore facto per cascerium cum nu. seq. Marta vot. 2. nu. 3. Bellac. inter comm. opin. tit. de veftig. & commiss. nu. 50. vbi id declarat, quomodo procedat.

Num. 3. sic mandatum est Thesaurario ne soluat pecuniam regiam nisi de mandato Proregis, vt in pragmat. 33. de offic. Procur. Cesar. & in pragmat. 4. §. 4. de offic. Quæst. similiter & Cascerius vniuersitatis nequit quicquã soluere absque ordine Syndici, & Electorù, Montan. in pragmat. 5. §. 3. & 4. nu. 1. de admin. vniuers. sic pariter solutiones faciendæ in Prouincijs fieri debent de mādato regio, vt in pragmat. 6. de offic. Quæst.

Num. 4. Exactor pecuniarum Principis illam non potest commutare, vel impedire, quia parata apud eum continuò esse debet pro necessitate Principis, ita dixit Festaf. in d. tract. de estim. & collect. d. p. 3. sub q. 4. nu. 41. & 42.

Num. 5. idem Festaf. vbi supra nu. 32. in 4. quæst. quem etiam citando sequitur Montanar. in d. pragmat. 5. nu. 22.

Num. 6. ex pragmat. 2. §. 7. de offic. Proc. Caf. apparet ordinatum, quod exacta summa duc. 500. à Perceptoribus destinatur ad Regiam Thesaurariã, vel pro maiori quantitate expectetur alius mensis, & non aliter: imò pecuniam fiscalẽ retinentes penam solvunt, iuxta pragmat. 47. de offic. Proc. Caf. nec de ea mercaturas facere, sicut Auctor dixit, de quo in pragmat. 18. §. 2. cod. tit. quod in specie commemorat Boss. in tit. de fisco nu. 50.

F 2 Num.

- Num. 7. similiter Dec. hic citatus impugnatur à Montan. in d. pragm. 5. sub nu. 17. & 21. & de decisione hic citata per Auctorem habetur in decif. 7. eiusdem, vt in meo Compend. verb. suspensio, vbi alias decisiones actuli de Officialibus conuertentibus Regiam pecuniam in proprios vsus, quid inde fuerit decifum.
- Num. 8. vide Auctorem in d. decif. 7. nu. 1. & fe alias iudicatum fuit per Sac. Conf. in conf. militibus significatorijs introituum superantium exitum, nam videtur pars confiteri, data & accepta, & in confessum nullæ sunt partes iudicis, nisi in exequendo, Capib. in prag. 16. nu. 64. de Baron. optimè Muscat. in praxi S. C. lib. 2. par. 1. glos. sententia nu. 175. & seq. dixi in Compend. verb. significatorij.
- Num. 9. sic pariter fiscus non condemnatur in expensis, nec eas obrinet, Boer. decif. 324. nu. 7. & de hac eadem Auctoris materia habetur latius in §. seq.
- Num. 11. quò ad reliquas significatorias statutum est, vt auditis partibus in plena banca expediantur ne retardetur executio, ex prag. 38. §. 14. de offic. Proc. Cesar. vbi Consil. Ronit. in princ. censet hoc esse sumptum ex dispositione iuris communis, allegat text. in l. 2. §. frumentarij ff. de admin. rer. ad ciuit. pertin. ac alios Doctores.
- Num. 12. vltra Affli. in cap. si duo fratres de nou. benef. inuest. nu. 25. vide Alphan. in collect. 1258. faciunt collecta per Rice. collect. 63. & 263. nouissimè Consil. de Georg. in alleg. 39. nu. 10. & 11. vbi istam materiam plenius examinat, Peregrin. in d. tract. lib. 6. tit. 6. num. 6.
- Num. 13. idem Consil. Georg. vbi supra.
- Num. 14. copiosè Peregr. in tract. de iure fisci lib. 6. eod. tit. 6. nu. 44. cum seq. quid in Procuratore specialiter constituto, & altero generaliter ad exigendum, nam prius contra specialiter constitutum agendum, deinde contra alium generalem, licet exactio in solidum eis commissa fuisset, Montan. in prag. 5. nu. 44. de admin. vniuers.
- Num. 15. videas Peregr. in tract. de iure fisci lib. 4. tit. 5. nu. 46. & melius in tit. 7. eiusdem libri num. 26. & seq. vbi id declarat, quomodo & quando procedat, & vltra eum Balb. decif. 418. Roder. Xuar. in leg. fori l. i. tit. de las arras num. 14.
- Num. 17. confirmilia refert Tiraq. de retract. cōsang. §. 32. glos. 1. nu. 10. cum seq. Viu. in opinion. 252. Bellac. & Vezin. inter comm. opin. tit. si quis alteri, vel sibi, &c.
- Num. 18. fiscus non agit contra nomen debitoris, nisi facta excussione de alijs bonis, Carrocc. de excuss. bon. par. 2. q. 7. nu. 5.
- Num. 19. ad ornatum Lfi me, & Titium, aliqua collectit Alphan. collect. 1335.
- Num. 22. vide Montan. in d. prag. 5. sub nu. 41. fiscus, & respublica idem sunt, Casp. decif. 130. num. 14.
- Num. 23. idem Montanar. loco citato.

§. IV.

NVm. 1. idem Auctor supra eod. §. 3. nu. 9. ad quod vide Consil. de Ann. conf. 48. nu. 16.

Num. 1. adde Boss. in tract. et im. rubr. de fisco nu. 33. Boecat. in tract. de cēfib. par. 2. nu. 163. an autē fiscus teneatur de euictione ex facto superueniente post venditionem, & successinè ad interesse, vide Maur. Jun. alleg. 5. per tot. Num. 3. est conf. Alex. 168. nu. 4. vol. 2.

Num. 4. interesse reputatur idem cum ipso factio, Dec. conf. 2. nu. 8.

Num. 5. interesse differt à pretio, Maur. Jun. alleg. 47. nu. 2. vltra Specul. in tit. de interesse in princip.

Num. 6. & quod pretium attendatur euicta, vide Franch. decif. 297. nu. 1. & an sequuta euictione sufficiat emptori, si à suo Auctore offeratur eadem res non deteriorata cum interesse, idem decif. 145. nu. 1. & an & quādo locum sit euictioni, latè Costa in praxi cōuent. par. 2. claus. 73. nu. 7. & quid importet ista promissio euictionis, idem ibi in claus. 38. & hoc interesse importat rei æstimationem, Anna allegat. 125. nu. 21.

Num. 7. duplex actio oritur ex contractu stipulato, nempe vna ex ipso contractu, altera ex stipulatu, Costa in praxi conuent. par. 1. nu. 47. de actione ex stipulatu, plura tradit Gomez. in §. in personam, instit. de actio. sed hic notādum est, an ista pēna dupli promissa, ad quos casus referatur tātē clausula, quæ omnia, &c. vide Costam in praxi conuent. par. 2. claus. 121. nu. 5. quo verò ad actionem ex empto, vt attendatur æstimatio tpe euictionis, vide Franch. decif. 297. vbi Addentes.

Num. 8. de hacmet regula, quod in obligatione facti succedit obligatio ad interesse, videas Kirc. Villal. Xuar. & Donat. à Fina inter cōmun. opin. tit. de fideiuss. nu. 82. cum seq. Viu. in opin. 559. vbi ponunt limitationes, & icē in contrauentione facti procedere dixerunt, Andr. Gail lib. 2. pra. obseru. ceteru. 16. n. 6. Costa in d. praxi conu. par. 2. claus. 12. nu. 5. quid si contrauenerit vni capitulo, an teneatur in totum, stante clausula, quæ omnia, &c. idem Costa ibi eod. claus. 121. nu. 1. tenet affirmatiuè, faciūt collecta per Rice. collect. 952. quando interesse succedat in obligationibus faciendi, Corraf. miscel. iur. lib. 2. cap. 3. Ant. Burgos in rubr. de empt. & vend. nu. 4. vers. sed considerata.

Num.

Num. 10. vide Bald. in l. 1. C. de hered. vel act. vend. nu. 5. in fin. quem sequitur Mart. Laud. in tract. de fisco q. 111.

Num. 11. videas Io. Crisp. de Montibus in sua nomencl. a & sub tit. de action. rubr. actio ex empto, alia ad ornatum d. l. emptor de eui&. tradit Alphan. coll. 1312. & in quo hæc actio ex empto consistat, videas Specul. in tit. de empt. & vendit. §. 4. num. 1. de ista pœna dupli promissa in stipulatione, an exigi possit, Io. Pet. de Ferrar. in eius praxi in forma libell. in causa vendit. glos. pro pretio nu. 7.

Num. 12. vide Matthesil. in singul. 46. nu. 3. & de hac eadem materia habetur in §. omnes autem iustit. de action. vbi Iason ad ornatum verò l. non dubitatur C. de eui&. faciunt cōgesta per Ricc. collect. 28. & quod venditor tenetur de eui&ione etiam, quod nō sit promissa, vltra Iacob. Nouell. regul. 30. Franch. decis. 239. num. 2. & quæ veniant ex ista actione ex empto secuta eui&ione, Min singul. obseru. cent. 1. obseru. 54. an interesse, vide Annam in constit. constitutionem diu. mem. nu. 34.

Num. 13. ad hoc videas notabilem decis. Præs. de Franch. 297. num. 1. vbi examinat quando ex stipulatu ageretur, attenditur valor tempore contractus, sed si actione ex empto attenditur tempus eui&ionis, siue res sit melior, vel deterior facta, vbi refert decisionem de hoc.

Num. 15. adde Amendol. ad Franch. decis. 148. nu. 4. vbi allegat hic Auctorem.

Num. 16. & propterea interesse non liquidatū æstimatur per Iudicem, Alex. conf. 172. nu. 20. lib. 6. & quomodo æstimatur interesse, seu damnum, vt resarciatur, Maur. Iun. alleg. 47. nu. 3. & 4.

Num. 17. adde Boer. decis. 324. nu. 7.

Num. 18. vide Boccat. in tract. de censib. par. 3. nu. 163. vbi loquitur de dispositione text. d. l. si procurator de iure filii, quomodo procedat, & vsura à sēnore in quo differat, Peguera decis. 30. nu. 4. & à fructibus qualiter differant, Franch. decis. 558. nu. 12.

Num. 20. verum est, quod emptor resoluta emptione habet omnia, quæ erogauit cum interesse, Anna in alleg. 45. nu. 8. quid autem in emptore feudi absque absensu, an recuperet pretium, idem in constit. constitutionem diu. mem. nu. 103. & 190. & ibi addita per me.

Num. 21. quod vsura sit non tantum prohibita de iure Diuino, & Pontificio, sed etiam ciuili, copiosius prosequitur Andr. Gail lib. 2. obseru. 3. nu. 5. Peguer. decis. catal. 30. nu. 9. & seq. vltra Scagl. in tit. 20. Interesse autem est permissum potissimum ex pretio non soluto,

etiam de iure ciuili, quàm canonico debetur, Affli&. decis. 20. num. 4. & ex mora an debeatur interesse potissimum lucri cessantis, quod licet non possit promitti, Marta voto 165. num. 2. an in solito negotiari procedat, late Ant. Gabr. in tit. de solut. concl. 10. inde recipi non ambigitur interesse lucri cessantis, & damni emergentis, vt voluit ibi Mart. nu. 5. sed an in mutuo procedat, idem Peguera decis. 32. nu. 22. Etenim regulariter ex mora procedit, Amat. decis. 24. nu. 5.

Num. 22. vide Soccin. conf. 176. num. 4. vol. 2. & Aretin. conf. 149. nu. 10. Duen. regul. 2 nu. 44. est verum, quod vsura, vt dāsum, & interesse peti potest ex dispositione vtriusque iuris, vbi cumque sua mora, vel dolo debitor inducit, vt quis alteri soluendo grauetur, Viuius opin. 1048. nu. 1. quoinimò vsuræ cursus, mox post lapsum diei solutionis destinata incipit, Min sing. cent. 3. obseru. 95. nu. 5. & successiue peti possunt ratione retardata solutionis, quod etiam in dote procedere dixit Ofae. decis. 132. nu. 1. vbi plures allegat Doctores. verumtamen in actionibus bonæ fidei vsuræ prædictæ debentur officio Iudicis ex mora contracta, Matthesil. singul. 90. vbi Saray. id declarat plurifariam, at bene dixit Maur. Iun. alleg. 104. nu. 16. quod vsuræ recompensatiua, etiam de iure diuino sunt permissæ, de quibus loquitur text. in l. curabit C. de act. empt. Soccin. conf. 133. nu. 3. vol. 1. & possunt excedere fructus rei venditæ, Ioseph. Ludou. decis. 53. nu. 3. tamen secus in fructibus subne&it ibi Matthesil. quia quando fructus veniunt possunt peti iure actionis bonæ fidei, sicut res ipsa principalis, ad quod singulariter Benint. decis. Bonon. 29. num. 6. dixit, quod interesse, quod consequitur contra emptorem ad fructus pro parte, debet æstimari secundum verum valorem fructuum, & dicitur interesse comp&atorium cum fructibus, & in effectu exclusiuum ab ipsis fructibus, & sic vsura permittitur in recompensationem vsusfructus, quando naturaliter ipsa res erat comoditatem allatura, Capyc. decis. 65. nu. 6. & hoc insuper interesse recompensatiuum ad fructus, debetur tantum ratione moræ, Soccin. conf. 130. nu. 6. vol. 4.

Num. 23. vide Affli&. decis. 20. nu. 4. potissimum interesse lucri cessantis, & damni emergentis, Soccin. Sen. conf. 25. nu. 18. par. 4. an ista peti possint, si fuerit appositæ pœna, Anan. conf. 31. nu. 3.

Num. 24. circa hoc interesse quanti plurimi faciunt collecta per Ricc. collect. 788. & 1892. hoc interesse succedit loco rei, & debetur ex mora, Amat. decis. Ancon. 25. nu. 17.

Num. 25. nota, quod fructus, & interesse magis

- debetur, quam vsurz, idem Franch. d. decif. 358. num. 9.
- Num. 26. dixi in Compend. verb. interesse.
- Num. 27. dixi in eodem Compend. eodem verbo interesse an debeat.
- Num. 28. de ista materia an si possessor cõdemnatus, sicut tenetur ad restitutionem, an ita tenetur ad restitutionem omnium fructuũ, loquitur diffusè Præf. Papiens. in form. libell. action. real. gløf. simul cum fructibus nu. 4. & ibi Addètes plures Doctores citant, vbi nu. 7. intuetur, appellatione fructum, quid veniat, cum etiam interesse fructus civiles dicantur, & veniant appellatione fructuum, Franch. decif. 354. nu. 14 Bombin. conf. 17. nu. 8. idem Papiens. in cit. loc. in gløf. & in florensis decem, diffusè prosequitur istam materiam interesse, vna cum addent. ibi, & vsurz non solutz fructuum loco habentur, Franch. decif. 49. nu. 8.
- Num. 29. interesse peti potest ratione moræ, Dec. conf. 166. num. 8. & ad hoc, quod aliquis constituatur in mora interpellatio requiritur, idem conf. 316. nu. 21. Ancharan. q. 54. par. 1. num. 13. quod limitatur multipliciter per Ricc. collect. 1190. latissimè Viuius in sylua commun. opin. opin. 523 non tamen quando dies esset appõsita, quoniam tunc ex diei adiectione interpellatio oriretur, Minfing. d. cent. 3. obseru. 95. per totam, Anchar. q. 67. par. 2. num. 13.
- Num. 30. adde Plotum in tract. de in litem iurando §. 10. nu. 20. ad 22. vbi diffusè loquitur de interesse intrinseco, & extrinseco debito ex pecunia, & in depositario idem procedere dixit Carroc. in tract. de deposit. par. 1. rubr. de in lit. iuran. nu. 57. an autem in rebus id procedat, iuxta mentem Auctoris negatiuam, vide Viu. in sylua commun. opin. in opin. 389. & 390.
- Num. 31. ad ornatum istius text. vide Alphan. collect. 1311. & de ista decif. Præf. de Franch. dixi in Compend. verb. interesse, vbi aliam decisionem consimilem citavi.
- Num. 32. omni iure sunt prohibitz vsurz, vt dixi supra num. 21. sunt enim vsurz eõtra ius diuinum, naturale, & positium, Tutius alleg. 49. nu. 2.
- Num. 34. in finalibus verbis, quod interesse in mutuo à tempore moræ debeat, vide Andr. Gail lib. 2. obseru. 5. nu. 5.
- Num. 35. vide Tiraquel. de retract. confang. §. 1. gløf. 11. nu. 54. ad propositum Auctoris, Paris. conf. 114. nu. 12. vol. 4 & conf. 47. num. 85. vol. 3. Soccin. conf. 51. num. 7. vol. 4. Bombin. conf. 35. nu. 15.
- Num. 38. dixi supra num. 21. & 22. vbi allegaui nonnullos Doctores
- Num. 40. similiter verba intelligi debent de naturali non civili actu, Alex. conf. 2. cu. 1. lib. 1. conf. 4. nu. 3. lib. 4. & verba naturaliter secũdum debitum ordinem, & non iuris fictiones erint intell. genda, vide Anchar. conf. 82. nu. 7. sicuti etiam verba, quæ ex sua generalitate ad plura tempora se habere possunt capiuntur secũdum tempus, quod prius euenierit, Bero. q. 53. nu. 8. & quando plures habent sensus, quæ significatio sit accipienda, Amat. decif. 41. nu. 22.
- Num. 41. verba enim accipi debent proprietate, Alex. conf. 4. nu. 5. lib. 4. & conf. 38. nu. 6. lib. 6. conf. 207. nu. 6. lib. 6.
- Num. 42. adde Capyc. decif. 159. nu. 9. Alexand. conf. 115. nu. 6. lib. 2. Soccin. conf. 123. num. 6. volum. 4. Bombin. conf. 18. nu. 9. & conf. 32. num. 19.
- Num. 43. & interpretatio, quæ alias fieri non deberet, quandoq; fit ne quis damnus indebitè patiat, Bero. q. 117. nu. 7. Dec. conf. 374. nu. 7. & ob id potius verba impropriari debent, quam quod tertio præiudicium inferatur, idem in conf. 580. nu. 3. & conf. 689. nu. 9. Sicuti etiam verba impropriantur, vt libellus subsineatur, Iacob. Machel. patroc. 29. nu. 18. sic etiam interpretatio verborum fit secundum naturam contra quos, etiam illi impropriando ne quis indebitè patiat, Bero. q. 53. num. 4. item ratione eueniendæ impossibilitatis, Afflict. decif. 275. nu. 4. & decif. 307. nu. 26.
- Num. 44. quod mora irregularis contrahatur re ipsa, ad quod fructus obligat morosum, Soccin. conf. 133. num. 11. vol. 1. & conf. 174. nu. 9. vol. 2.
- Num. 45. diuersitatem in iure, & in facto significat, Dec. conf. 386. nu. 7. & repetit qualitates præcedentis dispositionis, idem confil. 335. nu. 3.
- Num. 47. Soccin. conf. 57. nu. 43. vol. 4. Gezzad. conf. 69. nu. 10. adde Annam alleg. 70. nu. 24. Roman. singul. 117. Euerard. in topica loco à minore ad Ecclesiam nu. 3. faciunt ad hoc collecta per Ricc. collect. 1190. vltra Caran. in ritu 23. nu. 6.
- Num. 48. idem Euerard. vbi supra.
- Num. 49. Euerard. in topica loco à fisco ad minores.
- Num. 50. vide Franch. decif. 21. & in decif. 27. nu. 6. subiunxit eas debeti quasi per sententias legis.

S. V.

N Vm. 2. vide Ant. Gabr. in lib. 3. commun. opinion. tit. de empt. & vendit. conclus. 1. nu. 21. & 22.

Num.

Num. 3. concordat cum seq. nu. 34.

Num. 4. dixi in meo Compend. verb. latio, quae nam.

Num. 5. respectu primi capituli si remedium l. 2. C. de resc. vend. habeat locum in venditione facta cum iudicis decreto, vide Eman. Xuar. inter commun. opin. tit. de rescind. vendit. nu. 41. Ant. Gabr. in tit. alleg. concl. 1. nu. 57. & quod ad aliud caput si locum habeat in venditione facta subhasta, videas Viuium in sylua commun. opinion. in opin. 1017. venditio, & Ricc. collect. decis. 81. ad hoc allegat Gammã decis. 95. vbi plura congerit, & collect. 340. & Alphan. collect. an. 30. Anton. Gabr. vbi supra num. 61.

Num. 6. adde eundem Præf. de Franch. decis. 224. nu. 2.

Num. 7. hoc procedit in foro civili, & canonico, vt dixit Cepoll. in tract. de simul. contra. nu. 23. vbi rationem de ijs assignat, non autem de iure diuino, sicuti in precedenti nu. 22. concludit, conferunt addita infra eodem num. 14.

Num. 8. ad ornatum istius doctrinae Bart. nonnulla collexit Ricc. collect. 772. & de memorata decisione hic per Auctorem memini in eodem Compend. verbo latio, vbi aliam decisionem nouissimam citauit.

Num. 9. vide Franch. decis. 531. nu. 3.

Num. 10. vide Peregrin. in tract. de iure fisci lib. 6. tit. 4. nu. 5. & seq. vbi ponit omnia requisita necessaria in venditione rerum fiscalium, & inter cætera num. 8. vt iusto pretio vendantur.

Num. 11. faciunt addita supra eodem nu. 5.

Num. 12. adde Villalob. inter commun. opin. tit. de rescind. vendit. num. 55. Ant. Gabr. vbi supra nu. 68. Ricc. d. collect. 81. allegat Gammã decis. Lusitan. 10. & ibi plura congerit.

Num. 13. vide Minsinger. singular. obseru. cent. 1. obseruat. 33. per totam.

Num. 14. de ista regula plenius per Duenam in regul. 148. Osase. decis. 41. num. 8. & decis. 95. nu. 1. vide Diaz in regul. 151. contrahentibus, Eman. Xuar. inter commun. opin. tit. de rescind. vendit. nu. 16. & quomodo procedat, vide Ant. Burgens. in cap. cum dilecti de empt. & vendit. num. 22. Gulielm. Bont. de vsur. num. 61.

Num. 15. latè Ant. Gabr. in commun. opin. lib. 2. tit. de restit. in integr. concl. 1. & in terminis l. 2. C. de rescind. vendit. si locum habeat pro modica latione, idem Ant. Gabr. in d. tit. de rescind. vendit. conclus. 1. nu. 69. & num. 59. & Xuar. inter commun. opin. tit. eodem de restit. in integr. nu. 8. copiosè loquitur si pro minima re restitutio concedatur.

Num. 17. aduerte, quod istud remedium cõcur-

rit cum remedio restitutionis in integrum, vt ex mente Abb. in cap. dilecti de empt. & vend. concludit Ant. Gabr. d. tit. de empt. & vend. nu. 12. sed quomodo hæc remedia competant, idem ibidem nu. 11. ex mente Aym. conf. 7. dixit tunc competere minori remedio l. 2. quoties esset latus in pretio, ceterum si in contractu laderetur, restitutio in integrum sibi locum vendicaret, & successiue an minori competat remedium huius l. 2. dum restitutionis in integrum remedio iuari potest, & quid inde decisum fuit, tradit Præf. de Franch. decis. 248. vbi Addentes, & Borrell. conf. 100. colum. penul. vers. sed mortuum.

Num. 18. de hac eadem decisione memini in meo Compend. decis. verbo restitutio, & ad materiam istam vide Thesaur. decis. 165. nu. 4. vbi eius filius in lit. B. alios citat, vltra alios Doctores relatos per Viscont. & Amend. ad Franch. d. decis. 248.

Num. 19. vide in meo Compend. verb. fiscus, vbi alios Doctores citauit, sed præter eos Muscattell. in praxi Sac. Conf. lib. 2. par. 3. glos. venduntur nu. 55. & seq.

Num. 24. vide Muscat. in praxi Sac. Conf. lib. 2. par. 3. glos. venduntur nu. 46. vt dicam infra eodem nu. 30. & 31.

Num. 26. vide Caruit. in ritu 17. nu. 5. & 6. cum seq. Chassan. in cath. glor. mundi par. 7. cõsid. 15. vers. & iste Procurator, & Fiscus, & Aeriarius, in quo differant Andr. Gail pract. obseru. lib. 1. obseru. 20. nu. 3. Auctor noster in repet. feud. lect. 8. nu. 13.

Num. 27. quæ autem pertinent ad officium Procuratoris Cæsaris, vide Consil. Rouit. in rubr. pragm. de offic. Procur. Cæsar. nu. 2. & quæ ad officium Procuratoris fisci habetur in constit. Regni, inter multas vbi latè Afflic.

Num. 29. maior est potestas data à lege, quam hominis, Andr. Gail lib. 2. obseru. 78. nu. 4. & de potestate Procuratoris cum libera, multa collexit Ricc. collect. 410. & 1730.

Num. 30. supra eodem nu. 24. & Molfes. in consuet. cap. 6. nu. 5. in addit.

Num. 31. vide in meo Compend. Decis. Regni, verbo subhastationes, vbi plures Doctores citauit de hoc.

Num. 32. vide supra eodem nu. 10.

Num. 34. idem si dolus inesset Ant. Burgos in cap. cum dilecti de empt. & vend. nu. 21.

Num. 35. nota hic, quod resolutio contractus retrotrahitur ad tempus ipsius contractus, Tiraquell. de retract. consang. in fin. nu. 14. autem rescisso contractu ex remedio l. 2. C. de rescind. vend. in restitutione rei fieri debeat, vna cum fructibus, vel cum interesse in Regione cõsueto, vide Franch. decis. 496. nu.

3. & conferunt hic collecta per Ricc. collect. 881. sic & venditor vendita re sub adiectione in diem oblata meliori conditione tenetur restituere pretium cum vsuris, & emptorem cum fructibus, Anna allegat. 41. num. 4. vbi nu. 5. dixit, quod venditor rescissa venditione actione redhibitoria habet restituere pretium cum vsuris.
- Num. 37. vide Bonacoss. inter commun. opinion. tit. de rescind. vendit. nu. 36.
- Num. 38. nota, quod dolus re ipsa, & dolus ex propositio æquiparantur, Capyc. decis. 159. nu. 21. Andr. Gail pract. obseru. lib. 2. obseruat. 147. nu. 11. & obseru. 77. num. 13. hinc est, quod dolus præsumitur in enormissima læsione, non solum re ipsa, sed ex proposito Ioseph Ludou. decis. Perusin. 18. nu. 55. & seq. & sic æquiparantur dolus re ipsa, & dolus ex proposito, Anna alleg. 9. nu. 2. & alleg. 17. nu. 6. & hoc data enormi læsione, Cherian. inter commun. opinion. eod. tit. de rescind. vendit. num. 47.
- Num. 39. dixi in meo Compend. verbo læsio.
- Num. 40. vide Viuium in sylua commun. opin. in opin. 1015. vendens, & inter commun. opinion. tit. de rescind. vendit. nu. 29.
- Num. 41. hic nota, quod venditiones fiscales nõ subiacent moderationi l. 3. C. de rescind. vendit. Peregrin. in tract. de iure fisci lib. 6. tit. 4. num. 8.
- Num. 42. solemnitates à iure requisitæ in venditionibus rerum fiscalium, an requirantur in venditionibus rerum debitorum fiscalium, Peregrin. d. lib. 6. tit. 4. nu. 4. & per totum, & an requiratur Principis commissio, ibidem nu. 3. refertur.
- Num. 43. nota, quod privilegia fisci sunt communia ad Augustum, & Augustam, idem Peregrin. in d. tract. lib. 6. tit. 2. nu. 4. Boss. in tit. de fisco nu. 4. & privilegium datum Regi non extenditur ad Reginam, nec ad filios, nisi exprimentur, Dec. cons. 516. nu. 28.
- Num. 45. vide Reg. de Curte in diuers. feud. §. licet autem verissima num. 3. vbi refert Regem habere duo genera bonorum, nempe patrimonialia, & demanialia, & de quibus disponere potest, sicut dux sunt hæreditates allodialis, & feudi, Camer. in cap. 1. de success. feud. nu. 39.
- Num. 46. vide Pugnac. in pragmat. 4. de fals. test. nu. 157. dixi in meo Compend. verb. restitutio, & quid si venderet subhasta, an haberet restitutionem, vide Franc. Amic. in cap. 1. §. dubitavi fol. 209. nu. 1. de ijs, qui feud. dare possunt.
- Num. 47. declarat hoc Reg. de Curte, vbi supra, & Auctor noster in repet. feud. lectur. 8. num. 10. & 11.
- Num. 48. vide notata supra eodem nu. 8. & vltra ea vide Clapper. in suis decis. caus. 4. q. vnica nu. 3. & caus. 5. q. 2. in prin. & caus. 101. q. vnica, singulariter Boer. decis. 248. Montanar. in pragmat. 5. §. 8. de administ. vniuers. num. 10.
- Num. 49. & in ijs terminis loquitur Boer. dicta decis. 248.
- Num. 50. Boss. in tit. de fisco, & eius privileg. num. 22.
- Num. 51. Arnald. Ferron. in consuet. Burdegal. tit. de subhasta. §. 1. circa finem, quid autem si vnus offerret plus altero, an erit liberatus primus si non inueniretur, vide Boer. decis. 248. Boss. in tit. de vendig. conduct. nu. 3. Montanar. in d. §. 8. nu. 11. Muscatell. vbi supra nu. 70. & candela extincta, & lapso tempore melior oblatio hastæ fiscalis non nocet, Maur. Jun. in alleg. 51 nu. 3. vbi nu. seq. refert, an sit locus gratificationi duobus æqualiter offerentibus.
- Num. 52. Muscatell. vbi supra nu. 59.
- Num. 53. Muscatell. loco citato à nu. 64. ad 67. articulum istum plenè examinat Ricc. collect. decis. 67. allegat Clapper. decis. 2. causa 5.
- Num. 54. an primus conductor præferatur secundo conductori in re locata pro eodem pretio, vide Franch. in decis. 406. cum alijs per me citatis in Compend. verb. conductor, & in conductoribus fisci, loquitur Peregrin. de iure fisci lib. 6. tit. 5. nu. 5.
- Num. 55. idem Muscatell. in præallegato loco num. 62. & 63.
- Num. 57. Muscatell. ibidem nu. 60. & infra eodem num. 60.
- Num. 58. Peregrin. in dicto tract. eodem lib. 6. tit. 5. num. 5.
- Num. 59. ad ornatum istius legis conferunt collecta per Ricc. d. collect. 67.
- Num. 60. vide supra eodem nu. 57.
- Num. 62. memini de ista decisione in meo Compend. verb. oblatio, an autem oblatio melior sit admittenda candela extincta, & oblatione inde sequuta super licitatione, & oblatione inde sequuta, quãdo tractatur de interesse creditorum, decisum fuit affirmatiuè, ita Masull. ad Capyc. decis. 36. nu. 6. quem sequitur Ricc. collect. 1726. vbi plura de hoc.
- Num. 63. contractus isti vitalitij ex Regiæ pragmatice dispositione redacti sunt ad rationem ducatorum quatuordecim pro centenariò, vt habetur in pragmat. 2. de censib. Hodie verò per aliam nouellam pragmat. 5. eiusdem tituli redacti sunt ad rationem ducatorum decem pro centenariò isti census extinguendi in vira, seu ad certum tempus, & ob id dum liquidari instrumentum contingerit,

an non existere corpore pro capitale, & ter-
tius liquidari possit, vide quid obseruatum
fuit in Curia Archiepisc. Neapol. penes Ge-
nuens. in eius paxi cap. 16. num. 6. & in foro
szculari quid fuerit decisum retuli in meo
Compend. verb. contractus vitalitij, & verb.
instrumentum. Respectu verò illorum credi-
torum, qui cum Reg. Cur. contraxerunt su-
per donatio, cum certum corpus non habe-
retur, licet emptio reddituum super incertis
fundis, ad eò quod obligatione sola persona-
li subsistet, Andr. Gail lib. 2. obseru. 7. nu.
13. attamen nouissimè translata sunt eorum
credita super alijs regalibus introitibus, &
ita certificati sunt de corpore, & tales ven-
ditiones recesserunt ab aula, an autem isti
contractus vitalitij in iure subsistant, arti-
culum istum prolixius pertractauit Guliel.
Bont. in suo tract. de vsuris per totum, & sic
demum concludit valere reiectis rationibus
in contrarium facientibus num. 58. vers. istis
sic cù seq. latissimè Tiraq. de vtroq. retract.
glos. 6. §. 1. nu. 15. Ambr. de Vignat. in tract. de
vsuris nu. 242. cum seq. Andr. Gail lib. 2. ob-
seru. 8. per totam.

Num. 64. istam quæstionem ex professo exami-
nat Anchar. in quæst. 33. venditor par. 2. vbi
loquitur etiam respectu interesse conuenti,
& non cõuenti, seu expressi, nouissimè Mar-
ta voto 165. an autem pro rata pretij non so-
luti vide Benint. decis. Bonon. 29. nu. 2.

Num. 65. adde Maur. Iun. in alleg. 101. nu. 16. &
17. an autem interesse ex mora irregulari
debeat, latè Thesaur. decis. 258. circa de-
clarationem leuabit, vide Ioseph Ludou.
decis. Perusin. 53. faciunt collecta per Alph.
colleç. 28. Ricc. colleç. 199.

Num. 66. interesse sine mora non debetur, Mo-
rot. conf. 9. num. 28. & sic mora operatur in-
teresse, Amat. decis. 24. nu. 5. ad quod aduer-
tendum est, quod si fuerit mora irregularis,
non aliter interesse oriretur, cum ea citra
interpellationem hominis, vel diei non con-
trahatur, Maur. Iun. alleg. 101. num. 17. secus
tamen in mora regulari, tunc per eam inter-
pellationem in mora debitor constituitur,
idem in alleg. 95. nu. 1. quid autem in debito-
re, qui tenetur pecuniam ad certum locum
asportare, nec fuerit interpellatus à credi-
tore forte absente, an mora contrahatur, ve
interesse locum habeat, vide Maur. Sen. al-
leg. 72. respectu autem illorum, qui sunt so-
liti lucrari, an debeatur interesse licet ces-
santis, copiosè Anton. Gabr. in tit. de solut.
concl. 10. per totam, Marta vbi supra nu. 9.
Andr. Gail dicto lib. 2. obseru. 6. vide in meo
Compend. verb. interesse.

Num. 67. vsuræ quando petuntur non tanquam

vsuræ, sed tanquam interesse omni iure de-
bentur, Kircos. inter commun. opin. tit. de
vsuris num. 35. & vsuræ petuntur à moroso
tanquam interesse, Roman. conf. 517. nu. 13.
Viui. in opin. 1048.

Num. 68. adde eundem Anchar. loc. cit. nu. 10.

Num. 70. vsuræ præstantur secundum morem
Regionis, vide Donat. à Fina inter comm.
opin. eod. tit. de vsuris nu. 10. vt est in Italia
ad rationem quinque pro centenariò, Ma-
nent. in tract. de iure contraç. liuell. q. 5. nu.
51. & has licitas esse censuit Bellac. inter
comm. opin. eod. tit. de vsuris nu. 36. quam-
quam in Regno ex bullæ Apostolicæ disposi-
tione cautum sit, vt vsque ad summam du-
catorum decem, possit fieri emptio citra
vsuræ suspicionem, latè Viui. in opin. 1052. &
sic in pluribus causis liquidatum, refert An-
na singul. 261. interesse, aduerte quod quan-
do non fuisset pretium promissum solum
in tempore ex causa sortè imminentis, cui-
tionis, si non fuisset taxatum ab initio liqui-
datum fuit per Sac. Conf. ad rationem duca-
torum quinque pro centenariò, Anna Iun.
conf. 15. nu. 15. dixi in Cõpend. verb. interes-
se, sed si esset taxatum tunc secus, & taxari
potest vsque ad decem pro centenariò, vt in
pragm. 1. de censib. & ibi Doctores, circa re-
liqua vide Osasc. decis. 143. in fine.

Num. 72. interesse quod præstat ab emptore
ratione pretij non soluti, vt iuris est, Duen-
regul. 244. excedere non potest fructus rei,
latè Manent. in d. tract. de iure contraç. li-
uell. q. 5. nu. 79. ad quod Aym. conf. 105. num.
21. dixit, quod vsura toleratur tanquam in-
teresse, & illud interesse commenlatur ad
valorem fructuum, non ad pretij quantita-
tè, pro cuius corroboracione Bellac. vbi
supra nu. 37. allegat Burfat. conf. 11. lib. 1. nu.
2. qui tenet pactum, quod debeantur vsuræ
pretij, iuxta taxationem si probetur illam
non excedere valorem fructuum, eo quia di-
citur interesse compensatiuum, Benint. de-
cis. Bonon. 29. nu. 6. an autem vsura, quæ de-
betur ab emptore ratione pretij non soluti
possit excedere fructus rei venditæ, vide Io-
seph Ludou. d. decis. Perusin. 53. nu. 3. cum lex
ista curabit det interesse pro modo fructu-
um, Georg. allegat. 49. nu. 9. vbi num. 10. quærit, si
fructus essent maiores, & quid citra mo-
ram.

Num. 73. sic vsura permittitur ex consuetudi-
ne, quando esset dubium in iure, an actus, vel
contractus esset vsurarius, Rocch. de Curt.
in cap. fin. de consuet. 3. notab. in 3. limit. fol.
15. & proinde contractus intelligitur cele-
bratus secundum vsum frequentiorè, Ma-
nent. in d. tract. q. 3. num. 71. similiter secun-
dum

- dum contrahentium consuetudinem censetur celebratus, idem ibidem q.1. nu.44.
- Num.74. dixi supra nu.70.
- Num.75. adde Benintend. decis. Bonon. 29. numer. 3.
- Num.76. interesse dotis non solute, licitè potest à marito peti, Bellac. vbi supra num. 38. Viu. in opin. 524. mora, & quando debeat genero, latè Maur. Iun. d. alleg. 74. quomodo autem taxetur hoc interesse dotis, & antefati Neapol. latè Molfes. in consuet. Neapol. par. 7. q. 12. num. 1. 2. & 4. tom. 2. & quid soluto matrimonio an debeat interesse vxori viduz ab hæredibus viri, vide Thesaur. decis. 43. & quid inde decisum fuit per Sac. Consil. Nunt. Pellic. in consuet. Auersæ cap. 9. num. 293. dixi in meo Compend. verb. interesse dotis.
- Num.77. vide Martam vbi supra num. 3. & seq. vbi omnes Theologos allegat.
- §. VI.
- N**um.1. ad hoc allegat infinitos Doctores Alphan. collect. 118. & Ricc. collect. 288. Duen. in regul. 238. emens, vbi limitant, & ampliant istam communem conclusionem plurifariam, & inter commun. opin. cit. de contrah. empt. Donat. à Fina nu. 67. Peregr. de iure fisci lib. 6. tit. 4. num. 16. & seq. an autem ex noua causâ superueniente fiscus teneatur de euictione, sicut hic Auctor dixit, vide Maur. Iun. in alleg. 5. per totam, nõnnulla ad ornatum istius legis, nouissimè tradit Reg. de Curte. in diuers. feud. §. declarata. igitur nu. 33. & seq. Chassan. in cathal. glori. mund. par. 5. consil. 23. in 114. priuil.
- Num. 2. quâquam hæc eadem exceptio l. bene à Zenone fuerit, vel ante litis contestationem, vel post reseruanda sit ad merita causæ, & sic iudicatum censet Franch. decis. 377. vt in meo Compend. verb. exceptio legis, & circa exceptionem, quem de euictione tenet actio, & c. impediatur litis ingressus, & alia, vide Maur. Sen. alleg. 7. nu. 1. Secus tamè est in exceptione pragmaticæ editæ Thori, quæ non potest reseruari ad merita causæ, idè Reg. de Curte vbi supra num. 54. Masrill. de magistr. lib. 3. cap. 4. nu. 399. citat Auctorem.
- Num. 3. de ista clausula loquitur Anna singul. 123. Maur. Iun. alleg. 28. num. 3. & Auctor in 1. lect. feud. nu. 40. & in consil. 60. nu. 20. vol. 2. Consil. Rouit. in pragmat. 1. num. 16. vbi de delict. quis conuen. deb.
- Num. 4. Ant. Gabr. lib. 5. commun. opin. tit. de acquir. possess. concl. 2. num. 26. vbi quamplures citat Doctores ad hoc, & vltra eos Roder. Xuar. in alleg. 11. nu. 2. Reg. de Curte in diuers. feud. §. declarata igitur sub num. 35. Auctor noster in consil. 20. nu. 48. vol. 2.
- Num. 5. Duen. Alph. & Donat. à Fina citati supra nu. 1. vltra Ant. Gabr. vbi supra varijs modis limitant dispositionem d. l. bene à Zenone.
- Num. 6. vide infra eodem nu. 8.
- Num. 7. vide Tiraquell. de retract. consang. §. 1. glof. 2. nu. 41. Andr. Gail pract. obseru. lib. 2. obseru. 15. nu. 4. quod tamen limitat Auctor nisi fuerit habita saltem fides de pretio, ita Roman. singul. 310. nu. 1. incip. l. quod vendidi, & ibi Pignol. alios citat, & hoc sufficeret, quando fides de pretio fuerit habita, Alex. consil. 173. nu. 16. vol. 6. tunc enim fides de pretio non solù expressè, sed tacitè aliquando præsumitur, quoties fuerit concessus terminus ad soluendum, idem consil. 92. nu. 2. lib. 1. Xuaréz inter commun. opin. tit. de contrah. empt. nu. 68. sicuti per contrarium non præsumitur fides habita de pretio per patientiam detinendi, idem consil. 86. nu. 6. lib. 6. Iura enim volunt, aut expressè fidem de pretio, aut veram solutionem, Xuaréz inter commun. opin. tit. de contrah. empt. num. 152. eo quod emptori habita fide de pretio censetur ex mera, ac sola rei venditæ traditione, & Gail vbi supra multa ad hoc.
- Num. 8. ita etiam refert Montan. in pragmat. §. 13. nu. 18. de admin. vniuers. Villal. & Cherrian. inter commun. opin. tit. de priuil. fisci nu. 8. Peregrin. de iure fisci loc. cit. nu. 9. Boss. in tit. de fisco nu. 37.
- Num. 9. idem Montan. loc. cit. Consil. de Georg. alleg. 49. num. 7. Similiter vendere coactus à lege, vel statuto non tenetur habere fidem de pretio, Tiraquell. de retract. consang. glof. 3. num. 1. An Baro cogere possit vasallum ad habendum fidem de pretio, vide Capibl. in pragmat. 1. nu. 137. de Baronib.
- Num. 11. vide supra nu. 9. & hæc ratione attemptata pariter confessio facta per tutorem nõn liberat debitorem pupilli in eius detrimentum, si non appareat aliud de numeratione, aliud enim est habere mandatum à lege, aliud ab homine, de quo per Canale. in tractat. de tutore nu. 274.
- Num. 12. ad hos vide Bertacch. in suo repert. verb. Procurator ad negotia in 4. versic. vbi alios citat, & conclusionem istam declarat, & quomodo intelligatur.
- Num. 13. quod dies solutionis sit pars contractus, vide Tiraquell. de retract. consang. §. 1. glof. 18. nu. 38.
- Num. 15. vltra Bertacch. in repert. in verb. executorum testamèti potestas vers. executor vendens, vbi hoc satis declarat quando procedat, videas Iacob. à Canibus in suo tractat. de execut. vltimar. voluntat. in 2. particul. §. con-

- §. consultis autem collegis num. 35.**
Num. 16. adde notabilem allegationem Mauri Iunioris quintam per totam.
- Num. 17.** multa ad ornatum istius legis collectit Alph. collect. 95. Ioseph Ludou. in sua commun. conclus. tit. de hæred. in 1. conclus. col. 24. vers. & id, quod scribit eum seq. Ant. Gabr. in tit. de regul. iur. conclus. 11. per totam, vbi limitat multifariam istam conclusionem.
- Num. 19.** vltra Bellon. conf. 24. nu. 12. 13. & 14. vide Maur. Sen. in alleg. 7. per totam, Tiraquell. de retract. confang. §. 1. glöf. 9. nu. 47. vbi etiam loquitur in retractu faciendo per filium, vel hæredem, sed in materia euictionis, de qua per Auctorem facit distinctio Roland. à Vall. in tract. de inuent. confect. par. 4. §. quid si pater nu. 4. & seq.
- Num. 20.** vide Io. Bapt. Costam in praxi conuent. par. 2. claus. 79. vbi plenius examinat si successores contineantur in stipulatione facta pro se, sine dictione exhereditata, & plures allegat, similiter in concessione feudi simpliciter facta alicui, an cõteatur facta etiam filijs, & hæredibus, Reg. de Curte in diuers. feud. §. nunc de altera nu. 131. & seq.
- Num. 21.** idem Tiraquell. vbi supra loquitur in hærede volente retrahere rem venditam à testatore etiam ex propria persona, Roland. vbi supra, vel in transactione rei filiorum facta per patrem, de quo per Franch. decis. 365. nu. 2. cum seq.
- Num. 22.** vide Cremenf. singul. 32. Osa. decis. Pedemont. 47. singulariter Marta in voto 129. per totum, vbi materiam istam explanat, quomodo intelligatur, ante eum Roland. vbi supra nu. 12. Tiraquell. vbi supra num. 5. quid autem si euictio causaretur ab alio, quam à promittente an teneatur restituere pretium, vide Afciam in determ. 132. copiosè.
- Num. 24.** notabiliter Ioseph Ludou. in loc. cit. col. 26. vers. sexto limitatur.
- Num. 25.** vide Andr. Tiraq. de retract. conuent. §. 1. glöf. 6. à nu. 2. cum seq. vbi articulum plenè examinat, si per dictionem taxatiuam adiectam in venditione rei excludantur hæredes, ita vt eis retrahere liceat, sed in terminis nostris copiosè Phanucc. de inuentat. par. 7. nu. 220. & 221.
- Num. 26.** idem Marta dicto voto 129. nu. 2. faciunt notata supra eodem nu. 19.
- Num. 27.** Phanucc. vbi supra nu. 205. & seq. Ioseph Ludou. vbi supra col. 25. vers. quando tamen.
- Num. 28.** idem Phanucc. in d. tract. par. 5. nu. 19. ad quod singulariter Marta vbi supra nu. 3. in materia euictionis censet quod inuentarium præseruat hæredem, ac si hæreditatem non adijset, & sequitur num. sequ. quod inuentarium non prodest in ijs, quæ habentur à defuncto, & titulo lucratiuo, vbi nu. 6. pariter in materia confusionis hæreditaria, quod inuentario finguntur actiones non confusa, quatenus confusio afferret damnum hæredi, & quæ nam actiones confundantur in confectioe inuentarij, & quæ non, vide Mõicuil. de inuent. §. nono principaliter nu. 147. alia in materia separationis congerit Anna alleg. 30. sed melius Frecc. ad rem nostram loquens de subfeud. lib. 3. in 3. formula nu. 8. & separatio bonorum idem operatur, quod inuentarium, Georg. alleg. 18. nu. 7.
- Num. 29.** in feudo hæreditario expressè loquitur Roland. à Valle in d. tract. par. 4. §. num. quid hæres per totum, & de eodem, ac de feudo ex pacto iuxta mentem Auctoris prolixius Reg. de Curt. in diuers. feud. §. multoties concedens nu. 113 & seq.
- Num. 30.** vide supra eodem nu. 20.
- Num. 31.** idem Tiraquell. vbi supra nu. 4.
- Num. 33.** quid si actum sit, quod venditor non teneatur de euictione nisi ex facto suo tantum, & si ex facto alieno nõ teneatur aliquo modo, an teneatur ad restitutionem pretij, vide Afflic. in l. imperialem nu. 19. de prohi. feud. alien.
- Num. 34.** vltra Carau. in rit. 127. nu. 4. Peregr. de iur. fisc. lib. 5. tit. 1. nu. 186. ad hoc videas Carroc. in tract. de sequestro par. 2. q. 12. per totam, pari modo ista bonorum annotatio prohibita censetur, cum arrestis assimilatur, Andr. Gail in tract. de arrestis cap. nu. 4. an autem spoliare de facto ei licitum sit, non tantum in officijs, vt per Annam alleg. 103. sed etiam in feudis, vide in cap. Regni expressè sumptuosè, vbi Campag.
- Num. 35.** annotatio bonorum cum arrestis assimilatur, Gail in tract. de arrest. cap. 1. nu. 4.
- Num. 36.** regulariter feuda alienari prohibita sunt, hanc regulam cum limitationibus posuit Duen. in regul. 517. feudum, fatissime Capyc. in sua inuest. feud. rubr. feud. alienae per totam, & quod feudum hæc alienari nõ possit sine assensu, tamen poterit possideri sine assensu, & successiue spoliatus debet restitui, Anna alleg. 1. nu. 29. verum quò ad spiritualia aduertendum est, quia beneficia non possidentur sine canonica institutione, Anna alleg. 38. nu. 2.
- Num. 37.** regulariter enim feuda quæ sunt priuilegio, successione, & inuestitura præsumpta, vt quia quis tenuit feudum per 30. annos facièdo seruitium, Capyc. decis. 77. nu. 13. Similiter quò ad regalia, quæ solis Regibus cõpetunt, non alijs inferioribus, de quo per Chaf.

Chaffan. in cathal. glot. mundi d. par. 5. consider. 24. in 164. priuileg. quinimo illarum possessor tenetur ostendere titulum suæ possessionis, alias priuabitur, Peregr. de iure fisci lib. 7. tit. 3. nu. 20. cum seq.

Num. 38. ex vulgata L. cogi C. de petit. heredit. nemo tenetur titulum suæ possessionis ostendere, quam regulam exornat Alphan. collectan. 1184. Ricc. collect. 61. Iacob. Nouell. in regul. 217. vbi nu. 1. dixit non procedere in feudalibus, Socc. regul. 430. & in feudis idem affirmat Capibl. in pragm. 11. nu. 27. de Bagonib. licet contrarium teneat Campag. in cap. prædicti magister nu. 14. in praxi tamen aliter receptum est, quid autem in alijs iuribus non tamen feudalibus, an fisco instante cogi possit ostendere titulum possessor, dixi in eodem Compend. verbo titulus, vbi multa vltra Peregrin. in loc. cit. nu. 13. & seq. vbi plura de hoc.

Nu. 39. vide Annam in alleg. 1. vbi satis materiã istius capit. ex præsumptuose pertractat, & alia pertinentia ad eandem decisionem reuerti in meo Compend. verb. sequestrum, conferunt collecta per Ricc. in collect. 367. vltra Auctorem in conf. 1. vol. 2. per totum.

Num. 40. Anna vbi supra num. 25. videtur contrarium tenere, dixi in meo Compend. verb. sequestrum, vbi extat decisio.

Num. 41. idem Anna loc. cit. nu. 33. & seq. an autem facto sequestro infra annum de bonis feudalibus detur aliquod interdictum possessorium, an locum super petitorio, & iure rei procedatur, vide Campag. in cap. dudum nu. 3. 14. & 17. vbi plura in materia sequestrum agit.

Num. 42. quod dispositio cap. ex præsumptuose sit exorbitans à iure communi, refert Anna d. alleg. 1. nu. 15. & an exorbitantibus non datur extensio, vide Everard. in copiosa loco à ratione legis ad extens. & c. nu. 41. cum sequent.

Num. 43. vide in meo Compend. decis. Regni verbo sequestrum, vbi alios cum Auctore citauit.

Num. 44. adde Campag. in cap. frequens nu. 48. & sic decisum retulit Vrsin. decis. 351. nu. 5. de quo satis in d. meo Compend. verb. sequestrum.

Nu. 45. vide Carroc. in tract. de sequestro par. 2. q. 2. in princ. nouissime id decisum retulit Camill. Laratha conf. 81. vt in eodem Compend. verb. sequestrum.

Num. 46. idem Carroc. loc. cit. nu. 14. & 18.

Num. 47. vide Peregr. in tract. de iure fisci lib. 5. tit. 1. nu. 196. late & hic nota, quod ponens signa Principis in domo sua, vel bonus videtur illa incorporare dominio Principis, vt

ex mente Barr. d. l. facultas, meminit Chaffan. vbi supra in 201. priuileg. quanto fortius si id à Principe fuerit actum, vel ab eius fisco, vt communiter videtur in domibus Neapol. à fisco sequestratis, vel ei incorporatis, depingi arma fisci, hoc est in medio scuti sic dici, Regia Corte, ex quibus colligitur ad eas ipsas dominio fisci esse adscriptas.

Num. 48. multa in materia sigilli notauit Carauit. in rit. 277. circa scripturas, Campag. in cap. item statuimus, & multa alia pertinentia generaliter ad materiam sigilli, & sigillationis, refert Bertacch. in repert. verbo sigillatio, & quò ad hostiorum, atque caprarum sigillationem, vt hic Auctor censet Neapol. dumtaxat in capis ex ciuitate asportandis sigilla apponi per Regiam Dohanam seruatur, sed quò ad hostia non alter, sed in quibusdam Regni partibus vidi seruari, vt Foggiæ, & Castro maris, quoties debitores soluerent renuerint.

Num. 49. late Foller. in praxi crimin. rubr. annotat. bona contum. & Franch. in decis. 515. multa circa istam annotationem faciendam deduxerunt.

Num. 50. vide Peregr. in tract. de iure fisci lib. 4. tit. 7. nu. 18. vltra Amanell. de Clar. aquis singul. 163. & Auctorem in decis. 7. nu. 5. vbi id nu. 32. declarat.

Num. 51. nota, quod bona secuta confiscatione statim quarantur fisco, quò ad ius dominij, non quò ad possessionem, Peregr. in d. tract. lib. 5. tit. 1. nu. 52. vbi nu. 140. subiecit, quod fiscus non capit bona vti confiscata nisi præcesserit sententia, hinc Foller. in d. praxi crimin. rubr. & si confiscantur nu. 77. quòd bona non vendantur fisco nisi lata sententia, quo circa sententia declaratoria opus erit, Boss. in tit. de crim. las. maiest. nu. 63. & 133.

Num. 52. an autem, vt quaratur ista possessio requiratur scientia eius, ad quem spectabat, vide Capye. decis. 37. nu. 1. Maur. Sen. alleg. 80. nu. 6. & sententia declarat quem Dominum, Anna in cap. 1. nu. 230. de vassall. decrepit. etat.

Num. 53. de hac re plenius habetur penes Peregrin. in d. tract. de iure fisci lib. 6. tit. 8. per totum, præsertim num. 40. & quomodo in Regno versetur circa istam præscriptionem bonorum non incorporatorum, vide Reg. de Curte in diuers. feud. 5. declarata igitur num. 97.

§. VII.

N Vm. 1. an ius superueniens locum habeat in feudis, vide Consil. de Georg. allegat. 6. nu. 33.

Num.

Num. 2. Molles. consil. 7. num. 22. & consil. 42. num. 35. verum est, quod actus contra legem factus est nullus, Anna in repet. constit. constitutionem num. 228. cum antecedentibus, & subsequentibus numeris, ubi loquitur de hac eadem Auctoris materia circa alienationem feudorum, & talis nullitas iuris inducitur ipso iure, quia contra legem directam, vel indirectam agitur, ut ipse refert per hon dubium C. de leg. ad quod singulariter Afflic. in constit. si quis post litem nu. 26. dixit, quidquid fieri contra formam traditam a lege, maxime quando lex annullat expressam, ut ibi dicit esse nullum ipso iure, sed quando actus esset nullus propter defectum alicuius solemnitatis requisitam in favorem certae personae, & determinatae, & quae illius favore respicit, vel propter aliquod impedimentum, quod perpetuum non durat, poterit de eiusdem consensu superuenienti ratificari, & confirmari, Vezzia. inter commaron. opin. tit. si maior fact. rat. hab. & nu. 3. tunc eadem actus ille validaretur, prout ex nunc, non prout ex tunc, ita Maur. Jun. alleg. 3. nu. 3.

Num. 4. vide Alph. collect. 764. ubi plures allegati Auctores, ad hoc Paris. conf. 104. n. 12. vol. 1.

Num. 5. de hoc videas congesta per Bertacchi in verb. ius superueniens, & quid in iudicijs, late Ant. Gabr. in tit. de iudicijs concl. 3. an autem ius superueniens consualidet contractum rei alienae nullum, quando ex tali actu quis non obligatur, vide Crauer. super question. statuti Ferrariens. nu. 4. 11. 13. 14. & 24. & iuxta mentem Auctoris hoc notat Boer. decis. 23. nu. 14.

Num. 6. vide Cagnol. ultra Dec. in l. quod ab initio ff. de reg. iur. potissimum nu. 6. rationem Auctoris nostri confirmat.

Num. 7. idem Regens noster decis. 38. num. 5. Molles. d. consil. 7. nu. 23. & consil. 42. nu. 35.

Num. 8. vide Molles. d. consil. 7. nu. 24. & in contractud. Neapol. par. 4. q. 35. num. 7. & 8. inter ceteras limitationes relatas per Cypre. in investit. feud. rubr. feud. alien. vers. limita. sexto, refertur feudum vendi posse necessitate cogente, puta per sententias latas contra vasallum conventum, & ita iuxta mentem Auctoris alias decisum per S. C. iudicatum fuit, quod bona fideicommissa subiecta, quae minantur ruinam non obstant fideicommissa facta per fideicommissarium vendantur eum pacto, quod subrogentur census eidem fideicommissa, Reg. de Ponte conf. 46. vol. 1. dixi in meo Compend. verb. censer. & verb. res prohibita, ubi patent aliz decisiones, & iuxta materiam Auctoris vide Reg. de Curte in diuers. feud. §. in hoc igitur nu. 8. si pecunia ex feudo vendita ad instantiam credito-

rum dicatur feudalis, & an creditoribus habeantibus assensum tantum liberari debeat.

Num. 9. vide notabilem allegationem Maur. Jun. 107. praeferim nu. 4. & sic in dubio praesumi, testificatur Alex. conf. 63. nu. 5. lib. 6. & Auctor noster d. decis. 38. num. 6. Molles. in consuetud. Neapol. par. 3. q. 23. in fin. & donando quis bona censetur donare solum ius, quod habet in illis bonis, Bellae. inter com. opin. tit. de donat. nu. 53. Alex. conf. 47. vol. 3.

Num. 10. an ex hoc legato debeat estimatio, Anna in constit. constitutionem nu. 143. an legato usufructu confici debeat inuectarium, idem sing. 309. & inuectura rei alienae instar legati valida censetur, Auctor in lectur. 13. num. 18.

Num. 11. ultra Reg. de Curt. in diuers. iur. feud. §. in hoc igitur nu. 40. & seq. adde quod Rex tantum concedit feudum deponendum, Anna in alleg. 45. nu. 23. intantum quod quare Afflic. in cap. 1. §. sed & res nu. 59. per quos fiat inuest. & in constit. post mortem nu. 20. an releuium debeat si Rex inuecturam fecisset de caducitate successionis feudi, an autem inuectura feudi vacaturi post mortem iure feudorum permittatur, & praesens obliget inuectentem, ut solendo interesse non liberetur, Auctor in conf. 131. nu. 2. vol. 2.

Num. 12. videas Parid. de Put. in tract. de recogn. feud. cap. an Vicarius generalis, & melius Auctorem nostrum in repet. feud. lect. 11. nu. 23. & Consil. de Georg. in repet. feud. cap. 13. nu. 13. refert practicum fuisse in Baronia fluminis Muri, quae viuentis vtili Dominat. senio concessa absque alio legitimo successore fuit concessa Principi Scille, quando vacauit per mortem illius.

Num. 13. similiter cedi potest iuri de futuro, Reg. de Curt. in diuers. feud. §. in hoc igitur n. 36.

Num. 14. haec iura allegat Marta in vot. 225. nu. 6. ad convalidandum si Praelatus successor teneatur inuestire realiter inuectum verbaliter a praedecessore, ubi nu. 4. quare, si inuectus verbaliter in casum mortis, quando debeat petere se inuestiri realiter, ad materiam Auctoris vide Reg. de Curt. in diuers. feud. §. in hoc igitur nu. 30. vers. hic text. vide Annam in sing. 264. inuectura, ubi allegat Andr. hic ab Auctore citatum circa inuecturam feudi vacaturi, quando postea vacat si censetur facta quando fuit a principio, & non quando vacauit, eo quod retrahitur ad diem factae inuecturae, idem Auctor in conf. 131. nu. 4. vol. 2. ante eum Afflic. in d. constit. post mortem sub num. 20.

Num. 15. vide Afflic. in d. constit. post mortem nu. 20. ubi declarat, quando inuectura de caducitate successionis intelligatur, & qualiter fiat,

- fiat. & in cap. 1. §. sed & res nu. 39. per quos
fiat inuest. & ad huius Auctoris materia
singulariter Reg. de Curt. in diuers. feud. §. in
hoc. igitur nu. 30.
- Num. 17. tunc enim Dominus pro re data in feu-
dum, poterit dari aliud in cambium quoties
consensus, seu voluntas vassalli interuenierit.
Iacob. de Franch. in cap. 1. §. cum autem nu.
8. si de inuest. feud. & c.
- Num. 18. an autem inuestitura feudi facta per
clericum, sub cōditiōe mortis Titij valeat.
Anna in repet. cap. 1. de vassal. decrep. etae.
num. 128. distinguit si tempore existentis
conditiōis erat mortuus non valeret, secus
si erat viuis, etenim concessio feudi deuol-
uendi à morte Titij habet effectum, idem
Anna in alleg. 45. nu. 9.
- Num. 19. multos casus in quibus venditor de
euictiōe non tenetur, refert Tiraqu. de res-
tract. consang. §. 1. gl. 9. num. 34. & euictio
quæ venit ex natura rei non censetur exela-
sa, Anna alleg. 48. nu. 30.
- Num. 20. placet mihi in hoc opinio Reg. de Curt.
in d. §. in hoc igitur nu. 38. quod istud pactū
de futura successione non militet, sed potius
est de caducitate successione, tūc enim offer-
pactum de futura successione, quādo tracta-
retur de succedendo illi, qui tenet feudum
ex iure, quod habet ipse in feudo, de quo ple-
nius per Afflic. in cap. si quis inuestierit de
feud. dat. in vicem legis commiss.
- Num. 21. vide Reg. de Curt. in diuers. feud. §. ve-
igitur nu. 32.
- Num. 22. adde eundem Reg. de Curt. in d. diuers.
§. declarata igitur nu. 11. & in quo alio casu
Dominus pro re data in feudū poterit aliud
dari in cambium, Iacob. de Franch. in cap. 1. §.
cum autem n. 8. si de inuest. feud. contr. fuer.
aut interesse, Minling. cent. 4. obseru. 61.
- Num. 23. vide Boer. d. decil. 23. n. 13. & seq. & in
specie de emptore venditori succedente non
agit ad euictiōem, loquitur Afflic. in cap.
quia supra dictum §. rursus, quib. mod. feud.
amitt. nu. 44.
- Num. 24. adde Vissak & Vex. in inter comm. opin.
tit. de euict. nu. 3. & ibi Phicard. Viu. in opin.
1024. venditor, imò cogi potest vigore con-
stituti ad tradendum, nec liberatur præstādo
interesse, Anch. q. 2. par. 2. nu. 11. secus si non
posset rem tradere, nam eo casu nō tenetur,
Alex. conf. 69. nu. 1. vol. 4. ita pariter & Do-
minus si non haberet facultatem rei traden-
dæ præstādo interesse liberabitur, Iacob. de
Franch. in rubr. si de inuest. feud. contr. fuer.
nu. 15. an autem liberetur præstādo interesse
Dominus facultatem habens tradēdi posses-
sionem feudi, vide Afflic. in prælud. feud. §.
pro nostris nu. 148. sed si potens erit tradere
- feudum, præcisè cogitur illud tradere, idem
in cap. si in rem nu. 11. de contr. inuest. quid
autem si promiserit tantum inuestire, si non
vult inuestire, an teneatur ad interesse tan-
tum, vide eundem in cap. inuestitura facta nu.
1. de form. fidel. & quid si steterit per vasa-
llū, quominus feudum Dominus traderet, ibi-
dem nu. 15. & quid si esset facta verbalis tan-
tum inuestitura, an teneatur ad tradendam
possessionem feudi, ita quod non liberetur
præstādo interesse, idem in cap. si facta si
de feud. sup. contr. int. Dom. & vassal. nu. 1.
- Num. 27. hic nota, quod traditio contractum ip-
sum perficit, Gl. l. 1. verb. post perfectum C.
de peric. & cōmod. rei v. d. quam citat Maur.
Sen. in alleg. 5. nu. 2. vbi nu. 4. subiecit, quod
traditio, quæ permutationem perficit non
ex tunc, sed ex nunc actum perficit, & in
quo casu noua traditio exquiratur, vide de
Franch. in deuil. 665. in fin. nu. 6.
- Num. 26. respectu Domini concedentis feudum
deuoluentū, aliqua notaui supra eod. nu. 11,
quo verò ad vassallum concedentem dixi su-
pra sub nu. 14.
- Vas. hic not.* verumtamen assensus non ex-
tenditur de re ad rem, de persona ad perso-
nam, de casu ad casum, nec de tempore ad
tempus, Auctor in decil. 8. num. 11. Anna
allegat. 36. num. 10. Franch. decil. 153. num.
23. & decil. 105. nu. 2. & quod assensus nō ex-
tenditur de re ad rem, de persona ad perso-
nam, nec de contractu ad contractum, cum
sit stricti iuris, ex vi tamen comprehensiuæ
extenditur ad consecutiuam, & quæ de natura
verborū venire possunt, refert Maur. l. in
alleg. 47. nu. 7. & seq. Maur. Sen. alleg. 48. nu. 1.
Apicell. in alleg. 24. nu. 288. citat Auctorem.
- Num. 27. quemadmodum enim emptor cogitur
pretium tradere, ita & venditor rem, Afflic.
in cap. si facta nu. 5. si de feud. fuer. contr. int.
Dom. & agnat. & hoc quoties præuio assensu
regio fuisset venditum feudum, alias si citra
assensum desaret ista coactio Auctoris, eo
quod emens feudum scienter sine consensu
Domini, perdit pretium, & venditor perdit
feudū, Afflic. in cap. 1. de proh. feud. alien. per
Lothar. n. 33. & 71. Anna in constit. constitu-
tionē a. 103. & in rubr. de vassal. decrep. etae.
nu. 113. vbi id limitat, nisi ignoranter hoc fe-
cerit emptor, tunc enim pretium non amitte-
ret, sed veditor careret re, pretio restituto
emptori, Afflic. in l. imperialem in 13. notab.
nu. 95. de proh. feud. alien. per Feder. an autē
emptor bonæ fidei dicatur, qui emit feudum
sine assensu Domini, sed tenetur consentire,
idem ibidem nu. 106. & an emptor bonæ fidei
feudo euicto possit agere contra veditorem
ad pretium, & ad interesse, ibidem nu. 110.

- Num. 28.** assensus regulatur ex actu, nec alterat eius naturam, intelligitur enim, prout ius intelligit, Maur. Sen. alleg. 75. nu. 3. Anna alleg. 67. nu. 5. regulatur enim à dispositione iuris, idem in alleg. 95. nu. 11. sic etiam concessio feudi simpliciter facta, intelligitur, prout ius intelligit, Maur. Iun. alleg. 6. nu. 5.
- Num. 29.** vide Auctorem in consil. 14 nu. 53. vol. 2. quod contractus feudalibus absque assensu sit nullus, Afflic. in consil. constitutionem diu. memor. nu. 20. & quando contractus est nullus, vel omnino nullus, & in quo differat, vide Camerar. in l. imperialem de prohib. feud. alien. per Feder. fol. 705. in paruis vers. quamobrè dicimus, aded quod ex actu nullo benè possessio transfertur, Maur. Sen. alleg. 5. nu. 2. non tamen effectum, & licet feudum venditum transferatur emptori, non tamen eius dominium, eo quod dominium sine assensu non transfertur, ita Anna in repet. rubr. de vasall. decrep. atat. nu. 111. vigore tamen illius traditionis emptor agere poterit, nam sine ea non ageret, subnequit ibidem Anna nu. 336. hoc est actione personali contra venditorem, sicut Auctor ex mente Andr. subaudit, quemadmodum emptor, qui non potest agere de euictione contra venditorem potest actione ex empto contra venditorem, vel eius heredes agere, Afflic. in cap. vnic. num. 7. si de feud. vasall. ab aliq. fuer. interp. & sic competet actio ei ad pretium recuperandum, Auctor in repet. lect. 16 nu. 13.
- Nu. 30.** Anna in repet. consil. constitutionem nu. 158.
- Num. 31.** locus Afflic. in d. consil. constitutionem nu. 22.
- Num. 32.** idem Auctor in repet. feud. lect. 22. num. 20.
- Num. 33.** idem Reg. de Curt. in d. §. in hoc igitur nu. 40. cum seq.
- Num. 34.** adde Maur. Sen. in alleg. 77. num. 6. sic pariter concessio feudi, seu beneficii vacantis de iure non valet, si non vacabat de facto, Consil. de Georg. alleg. 37. nu. 9. vbi nu. 15. & Auctor in consil. 131. nu. 119. vol. 2. tenet, quod concessio facta sub expressione, quod vacet ex vna causa, si re vera vacet ex alia concessio non tenet, sic etiam concessio in emphyteosim, quæ fundatur ex aliquibus causis, si illæ veræ non sint corruit, idem Maur. Sen. alleg. 76. nu. 2. sed concessio feudo qualitercumque vacet includit omnem vacationem, Anna alleg. 41. nu. 19.
- Num. 37.** vide supra nu. 5. & adde, quod venditor non tenetur de euictione, quando euictio veniret ex iure orto post venditionem, Anna alleg. 87. nu. 13.
- Num. 38.** hic nota, quod iura communia indu-

cuntur, quando non est decisum per feudalia, Ann. in repet. rubr. de vasall. decrep. atat. num. 399.

Num. 39. adde Frecc. de subfeud. lib. 2. q. 4. nu. 5. circa alias extensiones assensus dixi supra num. 26.

§. VIII.

- N** Vm. 1. vide Molfes. in proh. consuet. q. 4. nu. 25. officium Thesaurarij generalis, inuenitur Chass. in cath. glor. mund. par. 6. confid. 18. per tot. vltra Vestr. in praxi, Roman. lib. 2. cap. 3. nu. 1. alij enim ex Quæstoris nomine originem duxisse referunt auctoritate Luc. de Pen. in rubr. C. de Quæstor. lib. 12. quæ sequitur Afflic. in consil. Iusticiarius sub nu. 6. & Boer. in tract. de auctor. magn. Consil. nu. 9. Montan. in prag. 5. num. 2. & 3. de admin. vniu. & hæc opinio mihi non placet, eo quia, vt dixit Boer. loc. cit. isti tales Quæstores ex plebeis, sive ignobilibus eligebantur, quem sequitur Chassan. d. par. 6. confid. 17. & tamen videmus Thesaurarios huius Regni electos viros nobilissimos in dignitate constitutos, imò titulari dignitate præditos, vt fuit Marchio Griptaliarius, & Marchio Cersg Maioris, & alij, quinimò nec Primipilus dici poterit ex eius definitione, relata per Corraf. lib. 5. miscel. cap. 4. nu. 1. nec pariter me subscriberem opinioni Grauatij ad Vestr. in praxi Cur. Rom. lib. 2. cap. 3. nu. 5. Thesaurarium æquiparari Urbano quæstori ex ratione supra addita per Boer. & Chassan. mihi tandem placet opinio eiusdem Chassan. dicta confid. 17. col. 4. vers. officium verò, vbi omnia, quæ & personæ, & ministerio, seu officio Comitum sacrarum largitionum conueniunt Thesaurario applicari possunt.
- Nu. 2.** Corraf. vbi supra, Hugo Donell. in tract. de pignor. rubr. quib. in caus. pign. tac. contrah. versus finem, vers. est enim primipilus.
- Num. 4.** Corraf. loc. cit. plenius nu. 5. Hugo Donell. vbi supra, Franc. Balduin. in tract. de pignor. & hypoth. cap. 7. col. 4.
- Num. 5.** vltra Corraf. vt supra, vide Berracchi. in suo repert. verb. primipilaris, vbi ad hoc allegat Abb. in cap. ex parte col. 2. de consuet. & in cap. ex literis in princ. de pignor. Franc. Balduin. vbi supra col. 3.
- Num. 12.** de fisci debitor volente bonis cedere loquitur Consil. Reuit. in prag. 3. nu. 4. de cess. bon. & in specie de volente cedere bonis pro collatis loquitur Matth. Brun. de cess. bon. in 9. quæst. 4. par. 1.
- Num. 13.** videas addita per me supra eod. §. 2. nu. 44. & vltra eos Boss. in tit. de fisco nu. 33. sic etiam debitor vniuersitatis, Carroc.

- de locat. par. 3. in quæst. 19. per totam, Lo-
fens de iure vniu. par. 3. cap. 6. nu. 2.
- Num. 14. vide Carroc. in tract. de locat. & cond.
par. 3. tit. de locat. v. c. 13. num. 9. Pe-
regr. de iur. fisc. lib. 6. tit. 5. nu. 6. similiter co-
gere veteres conductores reconducere præ-
dia fiscalia, Minfinger. cent. 4. obseru. 23. &
multa alia privilegia fisci enumerat Ricc.
collect. 447.
- Num. 16. vide Maur. Iun. alleg. 51. nu. 4. & grati-
ficationi cæteris paribus locus est, Tiraquel.
de retract. consang. § 11. glof. 10. nu. 2. & gra-
tificandi ius non habet locum nisi in casibus
à iure concessis, Reg. Valenzuel. consil. 34.
nu. 45. vbi plura de hoc in numeris antee-
dentibus, & Bertacch. in suo repert. verbo
gratificatio.
- Num. 17. vide Apicell. in tutam. pauper. in addit.
tit. 4. nu. 686. licet cõtrarium teneat Guliel.
delado sing. 44. n. 1. attamen iuxta opinionem
Auctoris concordare videtur Brun. in tract.
de cess. bonor. q. 9. 4. quæst. princip. in princ.
Similiter nec cõtra vniuersitates pro affectu
gabellarum, vt fuit decifum per S. C. Amæ.
conf. 50. nec contra Neapolitanos, vt in Cõ-
pend. meo verb. dilatio, de quæstio Auctoris
vide Consil. Rouit. in pragm. 3. de cess. bon.
nu. 4. vbi multos allegat, & Ferrett. in tract.
de publ. & gabell. nu. 185.
- Num. 18. de hac quæstione an fiscus, vel mulier
præferenda sit in hypotheca tacita, vel ex-
pressa, copiosè Negul. in tract. de pignor. 4.
memb. par. 2. num. 108. cum seq. vbi quid in
privatis, & administratoribus statutum sit
refert.
- Num. 20. extat de hoc notabilis allegatio in ter-
minis Officialium destinatorum à Thesau-
rario Regni Maur. Iun. 93. & ibi Abb. Maur.
in addit. tradit de ijs decisionem, de qua in
meo Compend. verb. Officialis.
- Num. 21. demonstratur ex pragmat. 1. de offic.
Scribz Portion. vbi Rouit.
- Num. 22. adde Carroc. in tract. de excuss. bon.
par. 2. q. 9. idem q; in fideiussoribus debitorum
vniuersitatum procedere, dixit Ioseph de
iure vniuers. par. 3. cap. vlt. nu. 26.
- Num. 23. an & quando libris credendum sit, &
eis fides adhibenda, vide Ioseph Ludou. in suis
commun. conclus. tit. de lib. mercat. vbi co-
piosè ponit ampliaciones, & limitationes,
præsertim in 7. ampliat. loquitur de libris eo-
rum, qui auctoritate publica ad recipiendum
gabellas proponuntur, & cum Auctore con-
cordat Ferret. in tract. de publ. & gab. n. 581.
- Num. 24. nota hic, quod isti caratarij, vt vulgo
Neapol. nuncupantur, sunt participantes in
Arrendamenti Reg. Cur. tam pro lucro, quàm
pro damno, eo quia vnus est Arrendator ar-
rendamenti, & duo, aut tres constituntur
Gubernatores pro illius regimine, & in eo-
rum posse exactiones, solutiones, & omnia
alia perueniunt, de quibus rationem redde-
re tenentur fisco, & caratarijs participanti-
bus pro eorum interesse, qui quidem pro eo-
rum caratis fideiussiones præstant, non mi-
rum si contra eos fiscus directas, & bene-
actiones exerceat, quia socij dici possunt, qui
insolidum tenentur regulariter, nisi de con-
sensu fisci onera inter se diuiserint, vt exem-
plificando singulariter demonstrat Ferret. in
tract. de publ. & gabell. num. 140. in socijs ga-
bellarum à fisco conductorum loquens, vt te-
neantur insolidum nisi de consensu fisci fa-
cta fuerit diuisio ex mente Imolz, & aliorum
hinc Caratarij se subscribere solent in alba-
ranis conductionis arrendamentorum, vnus
pro vna, vel duabus, vel tribus caratis, & sic
de singulis, pro quibus fideiussiones pones
acta præstant de soluendo, & fisco, & assigna-
tarijs hoc iure vtimur indifferenter.
- Num. 25. de istis libris rationum continentibus
data, & recepta loquitur Bennen. Strac.
in tract. de mercat. par. 2. nu. 56. & pro scri-
bente faciunt semiplenam probationem, la-
tè Grammatic. consil. ciuil. 83. & ad hoc, vt
probent, quæ nam requirantur, latè Mar-
cell. Calà de modo articul. § 2. glof. vnica
num. 1045. ad 1049. sed contra eos plene
probant Vezin. latè inter commun. opinio-
tit. de probation. nu. 171. cum sequent. Viu.
inter comm. opin. in opin. 309. at si essent ali-
quæ notæ priuatæ à personis publicis factæ
difficillimè eis crederetur, hinc notule quin-
terni Magistrj aëtorum non creditur, Anna
singular. 428. vbi conferunt addita per me,
ibi cæterum si essent à personis priuatis cõ-
fectæ, vtputa à mercatore, tunc sola com-
paritione comprobarentur, attenda multi-
tudine partitarum exiguam summam con-
tinentium, vt decifum refert idem Anna
singular. 374. partitæ, & in terminis libro-
rum Aromatariorum continentium data, &
recepta absque exhibitione receptorum Me-
dicorum decifum refert Ricc. decif. Archie-
piscop. 106. par. 1. vbi plura de hoc sicut de-
scripta in libro priuato ab homine probatæ
fidei sunt tenenda pro vera, Maur. Iun. alle-
gat. 37. nu. 5.
- Num. 26. ad hoc videtur facere pragmat. 12. de
milit.
- Num. 27. vide in cap. Regni 79. incip. item præ-
dicti Admirati, & Protontini, &c. vbi man-
datur solui statutas comminancias marina-
rijs conductis in armata, & contribui pan-
tica, statuta, &c. vbi Campag. nu. 15. explicã-
de nomen illud cõminantis dixit, quod olim
Curia

- Curia ultra panaticam solitam, & statucam eis dabat pro emendis rebus comestibilibus pro victu certum quid quando erant in galeis, & dicitur comminatio, quasi communitio, siue societas, eo quia communiter in societate emebant, & communiter comedebant, prout faciunt hodie in galeis, & navibus, quia partim insimul comedunt in protra, partim in puppi, partim in medio propè arborè, vbi subnectit, quod hodie Reg. Cur. nō dat comminatio in pecunia, sed vnicuique dat portionem de panatica, & vino, & alijs comestibilibus, & sic hodie seruatur, etiam quò ad milites in triremibus vagantes, vt hic Auctor dicit.
- Num. 28. & per hęc iura hic citata tradit Roman. in singul. 601. quo tempore peti possint vestes estiuę, aut hyemales legatę, & pariter Ant. Corset. in singul. verb. vestis, quo tempore famulis vestes ipse debeantur, & in specie in militibus idem procedere dixit Martin. Laudens. in tract. de milite §. 45.
- Num. 29. adde Grammat. in cons. ciuil. 1. num. 6. & 7.
- Num. 30. adde Martin. Laudens. in d. tract. de milite §. 41.
- Num. 31. vltra Martin. Laudens. in d. tract. §. 44. vide Roman. in singul. 380.
- Num. 32. vide ad hoc Luc. in l. 3. in fine, C. de pac. publ. lib. 12. & de hoc habemus pragmat. 3. §. 7. de milit. vbi Consil. Rouit. nu. 7. & 8. an autem liceat stipendiarijs paleam, fenum, & ligna auferre, vide Campag. in cap. item stipendiarij, & in cap. de palea, vbi plura circa istam materiam.
- Num. 33. videas ad hoc Consil. Rouit. in pragmat. 1. nu. 1. de iur. & exact. fiscal. & Reg. de Curt. in diuers. iur. feud. §. redeundo igitur nu. 23. & 24. loquitur de solutione focalaris, quomodo in praxi versetur in Regno.
- Num. 35. quorum tempora collectę in Regno incęperunt vltra Iacob. de Gello de iure ad hoc nu. 37. vide Franch. decis. 56. nu. 25.
- Num. 36. idem Consil. Rouit. vbi supra nu. 65. Reg. de Curt. in diuers. iur. feud. §. redeundo igitur nu. 22. & seq.
- Num. 37. idem Franch. vbi supra nu. 17. loquitur de collectis, quę olim dona dicebantur, & erant voluntaria, in quorum loco hodie impositiones successerunt, & in necessarium debitum, vt dixit Iacob. de Gello vbi supra, & de hoc donatiuo voluntario satis apparet supra eod. tit. in rubr. nu. 18. sed melius per Auctorem in decis. 3. nu. 14.
- Num. 38. vide supra eodem in rubr. Auctorem nostrum nu. 17. 24. & 18. vbi addita per me, Mastrill. de magistr. lib. 5. cap. 15. nu. 50.
- Num. 40. Rex enim dicitur est à regendo, qui alios regit, & à nemine regitur Par. de synd. verbo Rex autem nu. 16. & 21. eiusq; officium est iustitiam facere, idem ibidem num. 13. & 14. vbi plura de Rege, eiusq; officio inuener, dicitur enim Rex pater quò ad gubernationem, & dilectionem, idem in eodem tractat. verb. post Imperatorum nu. 77. hinc etiam pater patrię nuncupatur, & personas miserabiles tueri debet, Afflic. in constit. pessimam post nu. 12. Campag. in cap. pro publici num. 5. similiter tutor, maritus &c. inde Regum facta in manu Dei sunt, Afflic. decis. 391. ante nu. 2. & Deo rationem redditurus, Campag. in cap. post corruptionis nu. 3.
- Num. 41. & audiui dum tempore Comitis Mirandę huius Regni Proregis sepulchra ipsius Alphonfi Regis, & aliorum Regum Neapol. in sacrario S. Dominici Neapol. inuoluerentur, eiusq; ossa in condecenti loco conderentur repercus fuit liber in eius monumento, cum quo voluit sepeliri ad corroborationē dicti Auctoris, Reges enim ex sapientia collaudatur, quę maximè in eis exigitur, Chasfan. in cathal. glor. mund. par. 5. consil. 10. Rex sapiens stabilimentum populi est, Par. de syndie. verb. Rex autem nu. 15. hinc communiter Rex Robertus collaudatur, qui fuit alter Salamon, & ob eius sapientiam meruit habere Regnum, pro quo iudicauit S. P. hæ præcipua ratione, vt dixit Grammat. decis. 1. nu. 19. Campag. in prælud. capitul. nu. 20.
- Num. 42. de hac re, an, & quando liceat vniuersitatibus collectas imponere, latissimè Lofeus in suo tract. de iure vniuers. par. 3. cap. 9. per totum, Montan. in pragmat. 5. §. vlt. nu. 6. de admin. vniuers. extat cap. Regni item, quod Iustitiarij, & Iudices, vbi Campaga. proluxius.
- Num. 43. possunt enim conqueri infra annum à tempore scientię, Piccol. in pragmat. 1. de appret. nu. 97. & in hoc Iudicis officium expetere, Campag. in cap. porrecta sub nu. 111.
- Num. 44. & Campag. in d. cap. porrecta nu. 12. ponit exemplum in Domino habente magnam turrim, vel pulehrum ædificium magni valoris modici fructus, vel redditus, & quomodo in hoc versari debeant æstimatores si respectu fructuum, aut æstimationis turris, seu ædificij arbitrari debeant, & Cardin. Paris. in pragmat. 1. de appret. sub nu. 14. & quomodo praxis Sac. Consil. in se habeat circa diuersitatem appretiorum bonorum feudaliū, ac aliorum stabiliū, vide Frecc. de subfeud. lib. 2. in 3. author. nu. 33.
- Num. 45. videas Montan. in pragmat. 2. nu. 296. de admin. vniu. vbi allegat Capyc. decis. 152. de quo in meo Compend. decis. Regni verbo territorium, vbi alios citauit.

Num. 46. verum est in iure, quod Principis sunt herbe publicæ, campestris, & alia regalia, Io. de Anic. cons. 8. nu. 55. & licet pascua sint de Regalibus, ita & taliter, quod possideri nequeant in locis demanij per alium sine Principis licentia, Jace Cypre. in inueltit. feud. rubr. feud. claus. in verb. planis, & pascuis, ac cum in Regno nostro multitudo pascuorum esset in partibus Apuleæ, ut haberetur in constit. cum per partes, Rex autem pro fida animalium pascua sumentium in loco predicto tribunal Regis Dohanæ menepecudum instituisse fertur, in quo preest Regius Dohanerius, vna cum eius Auditore, ac duobus credenzerijs, actuario, & scribis, qui inter cetera locant herbagia, sive loca ibi existentia pro pascuis animalium hominum particularium singulis annis, & de hoc extant capit. 5. & 6. Maiest. catholice. fol. 109. & de Officialibus predictis habetur in pragmat. 1. de offic. ad Reg. maiest. collat. spect. §. 22. de institutione vero ipsius Dohanæ menepecudum, & quomodo processit, vide Frecc. de subfeud. in lib. 2. author. 46. nu. 15. & 16. vbi plene.

Num. 47. hic adde, quod pensio soluenda pro animalibus predictis Regis Dohanæ solita augmentata fuit, non tantum pro numero animalium, quantum pro loci qualitate, ut dixit Frecc. vbi supra sub num. 16. hinc communiter per Dominos animalium conducentes loca predicta afferere solent pro numero tot animalium, quæ in veritate sunt minoris numeri, & cetera dicuntur aerea animalia, & hoc fit pro qualitate loci aptioris, & commodioris pro vsu ipsorum, & licet de hoc esset supplicatum non dispensari herbagijs particularium maiorem numerum pecudum, quam solitum erat tempore Regis Ferdinandi Primi, non fuit aliter super hoc prouisum, ut in cap. 17. Cesar. Maiest. fol. 130. quamquam in contrarium se habeat obseruantia, ut dixi supra, vterius aduertendum est, quod Regia Dohanæ pro assignatura predicta non tantum loca sua locare possit, sed imò aliorum particularium ipsa conducere, & Dominis animalium sublocare si eis opus habeat, & sic mandatur declarari per Dohanerium per totum diem S. Lucie, ut habetur in d. cap. 6. Cesar. maiest. eodem fol. 109. quapropter extraordinaria herbagia cessante necessitate Dohanæ vendi possunt per Dominos ipsorum, ut cautum est in cap. 28. Comitibus Ripæ Curtiæ fol. 68. de hoc extat prouisio Cesar. Maiest. in cap. 23. anni 1554 fol. 155. sicut antea concessum erat ad libitum herbagia vendi pro vsu pecudum, non tamen minori pretio, quæ

solita fuerant vendi tempore Ladisli, ut in cap. 3. Regis Alphonsi fol. 5. à tergo. demum locatoribus herbagiorum predictorum mandatum fuit Dohanerio ipsius dohanæ solutiones facere, ut ex cap. 61. fol. 47. Regis catholici, & de primis pecunijs antequam dohanæ recedat ab Apulea in cap. 18. eiusdem Regis anni 1507. fol. 59. eiusdem cap. 27. anni 1540. Cesar. Maiest. fol. 131. & cap. 22. anni 1544. fol. 155. sicut conductores ipsius regis dohanæ in mense Aprilis solunt pensiones, sicut in cap. 7. Reg. cathol. fol. 109. statutum est, quod hodie in mense Maij ordinariè sit tempore nundinarum.

Num. 48. hic adde, quod antiquitus pertinebat ad officium procuratoris fisci frumenta fiscalia, piscaria, & herbagia in locis demanij, & pecudes, & boues, equi, & iumenta, & alia animalia Regis Curie per curatulos, idest per illos, qui habent curam animalium cum summa diligentia curari facere, ita Afflict. in constit. inter multas sub nu. 11.

Num. 49. si verum est, quod dixit Auctor infra eod. nu. 52. quod cauallarij dicuntur milites ex iuris dispositione determinatè esse milites subesse magistro militum, & in eos habere iurisdictiones l. magisteriz C. de iuris. omni. in dic. Franch. decil. 88. nu. 6. Ricc. collect. 95. sic èt & Dohanerius iurisdictionem habet super iam dictos cauallarios, & alios dohanatos ex amplissimis priuilegijs ei concessis à Rege, non solum in causis civilibus, sed èt criminalibus, tam actiue, quam passivè, ut audiui, & vidi obseruatum dum annis elapsis Foggiæ assiderem fuisse quendam Ariadensem, per Audigorem Regis dohanæ laqueo intus sum, eo quod certos Dohanatos in campanea cum alijs distrobauerat, & tò, erat aliter subditus Regis dohanæ, quoniam ètiam contra Neapol. vtuntur eorum priuilegijs, ut patet hic decisum, de quo in meo Compend. verb. Neapolitani, quemadmodum conductores fiscales priuilegio fori potiuntur, ita Reregr. de iur. fise. lib. 6. tit. 5. nu. 15.

Num. 51. & quid in alienis territorijs particularium habetur in constit. cum per partes, vbi prolixius Afflict. & Consil. Rouit. in pragmat. 1. de offic. Banuli, & de vastantibus pascua publica, vide Mart. Laud. in tract. de milite §. 20.

Num. 53. & hoc vidi, sed malè obseruari indifferenter in dicto tribunali menepecudum, ut etiam extraordinarij cauallarij, imò & quod peius alguzerij extraordinarij gaudeant priuilegio fori, & de consimilibus supernumerarijs si debeant gaudere, vide in meo Compend. verb. doctores, & vltra predicta, nota, quod alij Dohanati in dictis Regia

gia dohana menepecudum Apuleꝝ non gaudent nisi maiorem partem animalium posuerint in dicta dohana, & pascua sumerent in Apulea, & sic decisum refert Amend. ad Franch. decis. 175. vt dixi in eodem Cōpend. verb. dohanati, Mastrill. de magistr. lib. 1. cap. 21. nu. 95. allegat hic Authorem.

Num. 54. vide in dicto Compend. in verb. Doctores, vbi alios Doctores citavi ad hoc, ad quod animaduertas, quod decisio hic allegata D. de Franch. est 234.

Num. 55. quò ad primum dubium si Domini animalium cogi possint ad sumendū pascua, stante descriptione ipsorum in libris Regia Dohane, hoc videtur esse speciale priuilegiū filci, sicut multis exemplis comprobatur Luc. in l. congruit C. de locat. præd. ciuil. lib. 11. quemadmodum enim coloni ad colendos agros idonei retrahi possunt l. colonos C. de agricol. & censit. eod. lib. sic pariter, & conductores reconducere, de quo per Peregrin. de iur. filc. lib. 6. tit. 5. nu. 6. adhibitis requisitis per eum relatis, quæ non cōueniunt huic quæstioni, alias esset liberum arbitrium impedire, & successiue gramamen, per quam rationem, ita concludit Campag. in cap. gramamen num. 83. vafallos non posse cogi ad vendendum, & emendum in fundacis Baronum, siue dohanis, nisi essent soliti hoc agere, quoniam tunc ratione soliti cogi possunt ostenditur in consimilibus in pragm. 14. de Baronib vbi Capibl. & in pragm. 1. nu. 127. in simili facit quod dixit Frece. de subfeud. lib. 2. in 41. author. in fin. respectu verò territoriorum particularium à Regia Curia pro eius seruitio recipiendorum, aliqua notavi supra eodem nu. 47.

Num. 56 dixi supra nu. 46.

Num. 57. satis per me apparet circa tribunal istud Reg. Cur. enunciatum in præfas. Compend. decis. Regni eolum. 6. vers. quo verò ad tertium tribunal.

Num. 58 de ista materia inundationis, tam respectu publicæ vtilitatis, quam priuatæ, vide de Cēpol. in tract. de seruit. rustic. præd. cap. 37. & habemus particularem sanctionem in Regno pro conseruatione aeris, vt aqua seruaria debeat incorrupta, ne per commixtionem rei scidæ corrumpatur in constit. salubritatem, & ibi Assiæ. nu. 1. vbi nu. 3. loquitur de Officialibus negligentibus in puniendo eos, qui aerem corrumpunt, vt puniri possint, de quo plenius in pragm. 1. de salubr. aer. vbi ad hoc statutum est officium, vulgo dictum *pagliaminuta* in ciuitate ad purgandas vias, sicut ex iuris dispositione cautum erat, Ant. Corset. in verb. munitio, & Cēpoll. de seruit. rustic. præd. cap. 3. nu. 61. & circa

commoda, & incommoda aeris, latè Tiraqu. de nobilit. cap. 31. nu. 58. verumtamen circa reparationem, ac reedificationem turrium extat capit. Regni item statuimus, quod ab vniuersitatibus, & ibi Campag. nu. 1. de quo supra ead. rubr. in princ. nu. 63.

De tractis, &c. Tit. V.

M. 1. comprobatur dispositio ista iuris communis ex capit. & pragmat. situatis in tit. de extract. animal. & c. De quæ quicquid materia plenius nouissimè pertractatur omissis alijs

Doctor, à Muscatell. in prax. crimin. rubr. de extract. extra Regnum per totam, hoc et statutum extare dixit Boer. decis. 178. in Regno Franciæ, an isti extractores contra formam pragmaticarum includantur in generali indultu, vide in meo Compend. decis. Regni verb. extrahentes.

Num. 2. hic principaliter notatur extractio, non solum prohibitam esse auri, argenti, conflat, aut in massa, vt in pragm. 1. 2. 3. 8. 13. & vltim. de extract. animal. sed etiam animalia, vt in pragm. 4. 7. & 9. quod etiam erat de iure sancitum absque literis euctionis ea extrahere iubemus C. de curs. publ. lib. 12. vbi Luc. dixit notandum esse pro capitaneis passuum Regni, quid debent continere literas, quæ conceduntur ijs, qui Regnum cum equis prohibitis exire volunt, & in l. 2. C. de curs. & stat. lib. 12. vbi alia notat pro custodibus ipsis, an autem tacita, vel expressa licentia exquiratur, vide Ant. Corset. in singular. verb. licentia. Item frumenta extrahi prohibetur, oleum, & alia legumina extra Regnum, Montan. in pragm. 2. nu. 83. & seq. de administr. vniuers. pariformiter sal nitrum, & puluis in pragmat. 12. eodem tit. similiter & puluis extrahere nequeunt in pragm. 14. eiusd. tit. demum n. oncas aureas, vel argenteas in pragmat. 8. 11. 13. 15. & 16. de quibus omnibus plenè per Muscatell. vbi supra, sed an ad omnem speciem monetarum extendatur ista prohibitio, vide in pragm. 9. §. 29. de monetis, quid si pro commoditate vltus proprii argenteum extrahatur, vide quid fuerit decisum in meo Compend. verb. extractio, an autem ista prohibitio liget clericos ibidem, & an forentes ibi patet decisio.

Num. 3. ad hoc vide Campag. in cap. perpena num. 7.

Num. 5. sic in terminis dixit Assiæ. in cap. post natale de pac. in ram. firm. & c. nu. 9. quod tracta frumenti non debent à Rege cōcedi pro

extra

- extra Regnum, quando est modicum frumētum in Regno, quia prima charitas incipit à se ipso, nonissimè Reg. de Curte in diuers. feud. §. redeundo igitur num. 54. vbi quando Regnum indiget, tracta concedi non debet, vbi plura de tractis, & Maur. Iun. in allegat. 38. vbi Abb. Io. Hieronym. in addit. allegat. hic Auctorem.
- Num. 6. & propterea sicuti ciuis moderatè pascit nemora demanialia ne tollatur fida Baroni, ita è conuerso Baro ne tollat vsus ciuium, & sic pluries in contingenti casu decisum fuisse in materia pasculi per Sac. Conf. refere Anna singul. 80. Capibl. in pragm. 12. de Baronib. nu. 21. & pragm. 11. nu. 75. eod. tit. d. xi in Compend. verb. Baro.
- Num. 7. vltra allegata superius vide eundem. Capibl. in d. pragm. 11. nu. 76. vbi dixit, quod vsus non debetur alteri, si vix Domino suppetat, nam isto casu præiudicium generatur tertio, quod alios secus esset, & ita intelligo, quod tradit Cypoll. de seruit. rustic. præd. capit. 9. nu. 32. quod si vni debetur seruitus iuris pascendi pro certo numero pecudum, & ipse vsus est ampliori numero, non per hoc ammittit ius pascendi.
- Num. 8. vide Molfes. in consuet. Neapol. par. 5. cap. 5. nu. 27. & 28. Imò solent denegari tracta iam concessa, ne remaneat Regnum exhaustum frumento, ita Maur. Iun. d. alleg. 38. nu. 9. postquam dictæ tracta solent concedi tempore magnæ fertilitatis, idem Reg. de Curt. vbi supra nu. 57. Imò si suspetatur sterilitas anni sequentis, adhuc tracta concessæ denegantur, idem Maur. Iun. allegat. 106. num. 3.
- Num. 9. vltra Reg. de Curt. loc. cit. num. 51. qui sic iudicatum censet, de quo in meo Compend. verb. extra ratio, vide eundem Maur. Iun. in d. alleg. 106. nu. 1. & alleg. 107. nu. 6. & subnectit ibi Reg. de Curt. nu. 61. quod feudo super tractis vnus anni concessio, si non fiat exactio ex defectu fructuum, vel ex prohibitione Principis nil debetur, & num. 62. quod tracta vno anno prohibita non debetur pensio in anno sequenti, nisi addit clausula refectionis.
- Num. 10. vide August. Caput. in tract. de regim. Reipubl. cap. 7. §. 14. nu. 18.
- Num. 11. vide Auctorem in rubr. de regal. imposit. nu. 65. vbi addita per me, Mastrill. de magistr. lib. 3. cap. 1. nu. 39.
- Num. 12. hic nota, quando salarium debeatur Officiali, an à die expeditionis privilegij, seu commissionis, vel à die susceptæ administrationis officij, vide Frecc. de subfeud. lib. 2. rubr. quis dicatur Dux nu. 56. & quemadmodum Rex sit obligatus ad iustitiã faciendam, Afflic. in decis. 265. nu. 80. & successivè Officiales constituere, quibus mandat iustitiã ministrari sicuti Barones, qui nequeunt iustitiã ministrare, sed tenentur eam demandare, Capibl. in pragm. 3. nu. 106. de Baronib. & successivè provisionem eis dare, idem in pragm. 19. nu. 27. eod. tit. etiam de Camera, Carau. in rit. 9. num. 3. & sic iudicatum retuli in d. Compend. verb. salarium, ita multo magis, & Rex constituere debet Officiales distinctos, nam optimè iustitia expeditur per eos, Afflic. in constit. non sine gradibus num. 10. eo, quia iustitia benè administrata auget regale fastigium, idem in constit. cum circa sub nu. 7. vbi subnectit nu. 16. & eis salarium constitui de iustis Regni introitibus, & sic de camera, prout ita mandatur solui Gubernatoribus, Auditoribus, & fisci patronis Auditorum in cap. 4. anni 1532. Cæsar. Mafest. fol. 88. eo quod ceteri Officiales Neapol. residentes salaria eis debita consequuntur à Thesaurario generali, exceptis Iudicibus Mag. Cur. Vic. qui à Perceptore proventuum ea percipiunt.
- Num. 14. hoc est enim præcipuum Regis officium iustitiã facere, latè Par. de synd. verb. Rex antem nu. 13. & 14. vbi dictum officium declarat, in quo consistat, sed vtinam Principes iustitiã opere compleverint, quam orate asserunt diligere, inquit Afflic. in probem. constit. §. nos itaque nu. 9. hinc etiam ad corroborationem præmissorum dixit idem Par. loc. cit. nu. 12. ad quid enim subditi tributa, & ficalia onera persoluant, nisi vt eorum fruantur præsentia, & cum res se ingerit exaudiantur, qui si præsentia Regis priuantur videntur omni spe iustitiæ, & gratia destituti.
- Num. 16. licet autem traditione res efficiatur eius, cui traditur Specul. in tit. de success. ab intest. vers. penult. tamen quando res illa esset aliena non diceretur vera traditio secundum Bald. in l. alienum vers. reuoco in dubiũ C. de furt. maximè si res nullo modo ad eum spectabat l. quædam de rei vendic. sed si aliud ius in ea haberet illud censetur concedere, prout in venditione exemplificauit Auctor supra tit. præced. §. 7. nu. 9. pari modo si cum onere, nam omnis res transit cum onere suo, Campagn. in cap. item statuimus nu. 2. ad quod singulariter dixit Anna in alleg. 128. num. 1. quod res eo iure, quo est apud concedentem est apud concessionarium, & concessio ad omnia bona, an comprehendat quod prius alteri fuit concessum, Afflic. de decis. 361. nu. 19.
- Num. 17. adde Tiraquel. de retract. consang. §. 1. glol. 9. nu. 110. & glol. 10. nu. 13.

Num.

Num. 18. origo, & causa inspicitur, Tiraqu. de retract. §. 19. glos. 2. nu. 4.

Num. 19. vide Annam alleg. 128.

Num. 20. idem Auctor in tit. precedenti §. 7. nu. 7. vbi addita, priuilegium generale non includit casum publicę necessitatis, Minusg. cent. 4. obseru. 70. nu. 7.

Num. 21. vide Auctorem nostrum in decis. 1. nu. 20. & decis. 3. num. 4. vbi id ampliat habere locum etiam in priuilegijs, & fusè in decis. 39. nu. 27. multa autem ad ornatum l. tale pactum §. fin. ff. de pact. cum glos. refert Alphan. collectan. 169. & Rex concedendo aliquid generaliter videtur concedere illud, quod si interrogatus fuisset in specie concessisset, Anna alleg. 65. nu. 1.

Num. 22. adde Makrill. de magistr. lib. 3. cap. 4. nu. 27. est conf. Alex. 216. incip. nec arguendi vol. 2. Sicuti enim Princeps imponit manus Regias rebus alienis, quando bona fisci non sufficiunt, Anna in allegat. 69. nu. 23. vbi latius materiã istam multis rationibus corroborat, & ob publicam vtilitatem iuri tertio derogare potest, Auctor in conf. 121. nu. 8. vol. 2. vbi id declarat, quomodo procedat, & donator reuocare potest grauamen in praiudicium tertij, Donat. à Fina inter comun. opin. tit. de donat. nu. 56. Imò donationes factę à Rege enormiter Regno lzdenze successor eas reuocare potest, Duen. reg. 293. in vic. limit.

Num. 23. quomodo intelligatur hoc in quãtum facere potest, an deducto zre alieno, vel deducto ne egeat, vide Napodan. in consuetud. vbi dos nu. 43. de iure dotium, & quod donator habet priuilegium, vt non ab eo exigatur, vltra quam facere potest, dixit Donat. à Fina inter comun. opin. eod. tit. de donat. nu. 62. latè Viu. in sylua comun. opin. in opin. 215. donator, & inter comun. opin. eod. tit. nu. 223. Tiraquell. in l. si vnquam verb. donatione largitus nu. 50. C. de reuoc. donat. vbi loquitur in donatore remunerationis causa, quod ei non competat istud beneficium.

Num. 24. donatio facta à Rege in maximum praiudicium Regni ob remunerationem seruitiorum non potest reuocari, Maur. Sen. in alleg. 30. nu. 4. an gratiz ob merita concessę possint per Principem reuocari, vide Carauit. in tit. 301. nu. 3. & seruitia impediunt reuocationem priuilegiolorum, Anna in repet. cap. 1. de vassall. decrep. 2tat. nu. 198. inducunt perpetuitatem beneficij seruitia Regibus prestita, Anna alleg. 50. nu. 12.

Num. 25. collaudantur Reges inter cetera ex liberalitate, vt multis auctoritatibus, & exemplis demonstrat Chassan. in cathal. glor. mudi par. 5. confid. 8. Princeps liberalis solet es-

se, & debet, Afflic. in confic. vt de successoribus nu. 51. Reges enim subditorum debent seruitia ponderare, Afflic. in constitut. sicut accepimus nu. 1. vbi subnectit, & eos digne remunerare, quia obligatio naturalis est, vt beneficientibus beneficia mus, eo quod premio incitantur homines ad seruitia Regia, Carau. in pragm. 2. num. 16. de exul. Imò illi, qui sunt ad seruitia Regis, licet habeant salarium ab eo, pro seruitijs tamen Rex debet eos priuilegiare vltra alics priuatos, qui nõ habent salarium à Rege, idem Afflic. in constit. vt participatio nu. 1. vbi exemplo Magistrorum Rationalium constit. mat, & vti debitum à Rege potest quisque de eo protestari ob tarditatem remunerationis seruitiorum Regi factorum, Afflic. decis. 307. & ob istam causam seruitiorum prestitorum pena minorari debet, Grammar. decis. 23. quem sequitur Campag. in cap. ad peruersorum nu. 29. Imò eis penas legales remitti Carauit. d. rit. 301. nu. 1. & lex præsumat seruitia remunerari, Maur. Jun. allegat. 63. nu. 4. item Princeps ex causa remunerationis seruitiorum potest dominium alterius quzlitum de iure gentium tollere, Grammar. conf. 66. nu. 2. Similiter, & rem alterius auferre, idem consil. ciuil. 8. nu. 8. & præsertim feudum, Gozzad. conf. 1. nu. 37. & conf. 26. nu. 10.

Num. 26. Tiraquell. hic falso allegatur nu. 106. sed est nu. 92. ad cuius comprobationem facit elegans decis. Præf. de Franch. 428. de legato factõ vxori ob seruitia recepta, si reputetur lueratiuum, vel onerosum, attentis iam dictis seruitijs prestitis, vbi notat nu. 3. quod donatio remuneratoria non venit appellatione remunerationis, quia est species permutationis, quod secus esset in ijs, qui non aliter seruire coguntur, vt considerat Dec. conf. 366. sub nu. 10. & 11. & faciunt collecta per Alphan. collect. 883. ad ornatum huius legis si donatione hic citata C. de collat. & quod sit ista donatio remuneratoria, quædam compensatio, siue permutatio, refert Duen. nonnullos citando in regul. 224. in 4. limit. Ascia determ. 90. nu. 29.

Num. 27. an donans remunerationis causa teneatur de euictione, vide Alex. conf. 47. nu. 8. lib. 3. Iaf. in l. ex hoc iure col. 13. de iust. & iur. & in l. Iulianus §. 1. ff. de verbor. obligat. & in conf. 34. lib. 1. in fine, melius Tiraquell. in l. si vnquam verb. donatione largitus nu. 51. C. de reuoc. donat. Grammar. consil. ciuil. 157. nu. 8. vbi in specie loquitur de Principe donante propter benemerita, si teneatur ad euictionem.

Num. 28. Auctor noster copiose in conf. 59. vol. 1. nu. 26. & 23. Fab. Anna conf. 93. nu. 29. dixi

in meo Compend. verb. euitio, an autem euitio debeat pro feudo, si seruicia pro eo debita essent æquivalentia feudo, & non erit simplex donatio, sed ob causam, vbi causa correspondet donationi, secus si feudum esset magni valoris, & redditus seruiciorum consistenter in modico, decisum fuit in fauorem donationis, vide Frecc. de subfeud. lib. 2. in 5. author. nu. 17. & Mastrill. de magistrat. lib. 4. cap. 33. nu. 4. 9. & 30. citat hic Auctorem.

Num. 29. adde Iacobin. in tract. de feud. verbo & cum pacto nu. 7. Surd. in tract. de aliment. tit. 1. q. 55. per tot. Fufcus in singul. 37. lit. F. sic etiam in patrono ab Ecclesia alimentando, Ricc. collect. 554.

Num. 30. an & quæ bona, & in quibus casibus Rex alienare possit, copiosè Reg. de Curte in diuers. feud. §. licet autem verissima, Anna alleg. 69. nu. 1. & per totam.

Num. 31. priuilegium intelligitur secundum ea, quæ sunt tempore priuilegij, Anna alleg. 64. nu. 3. & quod priuilegium semper in se contineat clausulam rebus in eodem statu permanentibus, refert Auctor conf. 15. num. 10. vol. 2. alias datur ipsius reuocatio, & respectu personarum intelligitur, quatenus in eadem habilitate, & statu manserint, idem in conf. 131. nu. 36. eod. vol.

Num. 32. Immunitatum priuilegia reuocanda sunt, si postea incipiunt esse iniqua, Boss. in tit. de Principe nu. 165. & priuilegium quando incipit esse iniquum, & noua causa superueniens illud reuocat amittitur, ita Lotfred. conf. 4. nu. 22.

Num. 33. facit cap. Regni priuilegia in princ. & ibi exemplo demonstratur vrgens causa posse reuocari priuilegia, prout etiam firmat Dec. conf. 285. nu. 4. quod priuilegia possint reuocari.

Num. 34. de ista regula videas Thomasett. in suo flore legum regul. 189. vbi ipsam declarat.

Num. 35. vide Ioseph Luden. in suis commun. conclus. tit. de consuet. conclus. vnic. vers. infertur 90. Iul. Ferret. in tract. de publ. & gabell. num. 530. an superueniente necessitate seruanda, vide Minsinger. centur. 4. obseruat. 70.

Num. 36. latè Anna alleg. 69. nu. 49. vbi dixit pretium esse soluendum, & ibi latius, & etiam pretio non soluto de plenitudine potestatis, Boss. in tit. de Principe num. 190. & pro bono publico aufert ius tertio, & ei soluere debet pretium, Maur. Sen. alleg. 16. nu. 33. similiter auferre bona priuatorum ob dictam causam And. Gail lib. 2. obseru. 56. nu. 1. Grammar. consil. ciuil. 100. nu. 20. etiam feudalibus respe-

ctibus burgenfaticorum soluere pretium, Afflic. in cap. i. §. similiter de Cap. qui cur. ved. vbi nu. 21. dixit, quod tempore guerræ potest recipere eruces, calices argenteos, sed facta pace pretium restituere, similiter necessitate vrgente alia bona priuatorum capere. subnequit nu. 59.

Num. 37. vltra addita supra eodem nu. 30. vide Peregr. in tract. de iure fisci lib. 1. tit. 3. num. 74. vbi dixit, quod Princeps nequit alienare regalia, & demanialia Regni, si ea alienatio cederet in magnam Imperij diminutionem, nisi essent modica fiscalia, quæ donare potest, Afflic. in l. imperialem in princ. in 12. notab. de prohib. feud. alien. per Feder. & in cap. vnic. §. sed quia nu. 37. quæ sit prim. caus. benef. amitt.

Num. 38. Rex grauitè excedit, qui Regnum suum destruit, Par. de syndic. verb. Rex autem num. 18. vbi in seq. vum. ponit exemplum.

Num. 40. sic in simili dixit Reg. de Curt. in diuers. feud. §. cum igitur nu. 8. propterea feuda depurata sunt pro vita milicum ad defensionem Regni, & propulsationem hostium, & custodiã subiectorum, illaq; destinatione Principis concedentis procedunt, non nisi si possideri non possunt nisi beneficio Principis, & consequenter alienari l. imperialem de proh. alien. feud. per Feder. vbi Doctor.

Num. 41. an feudum cameræ debeat si pibul. est in eis, vel deduci debeat es alienum, Iacob. de Franch. in prælud. feud. rubric. spec. feud. & c. nu. 47. & 48.

Rubr. de Assens. Reg. super dotibus, & c. Tit. VI.

Vm r. vltra Marcell. Bonum in addit. ad Barthol. de Capua in cap. Regni tte statuis, quod licitum sit, quamplures alios Doctores de hoc allegat Duena regul. 40. in 8. ampliat. Fusc. singul. 46. lit. F. latissimè Anna in repet. constit. constitutionem nu. 29. & seq. multa autem ad ornatum dotis circa feudalibus congerit Vrsill. decis. 11. an autem feudum insolutum dari possit per Tutorem vltra legitimam taxatam non aliter impetrato assensu, nec decreto interueniente in tali distractione, & quid fuerit super hoc decisum, videas in meo Compend. in 2. compilat. verb. feudum insolutum, vide Moises. in consuet. Neapol. par. 4. q. 13. nu. 10.

Num. 3. adde eundem Annam in d. constit. constitutionem nu. 39. & 20. an autem possit dotarium

- tarium sibi constitutum in re feudali dare in dotem secundo viro, Campag. in cap. nu. 47. allegat. Afflic. in constit. mulier, quæ dotarium col. 4. in 6. dubio. dicentem decisum fuisse negativè, & de hoc est text. expressus in cap. Regat. dotarium.
- Num. 4. vide Negulant. in tract. de pignor. in 1. memb. 3. par. nu. 17. vbi ex mente Bart. in 1. 1. ff. de pignor. in consimili distinguit, an sit locus retentioni, si obligatio hypothecaria non valet, & licet videatur negandum per text. in l. cum vitiose ff. de pignor. accamen. si hypotheca non valet, quia res non erat debitoris, si postea ipsius efficeretur vitium, quod obstat inuenitur purgatum, seu datur retentio autem ex alia causa vitiosa, tunc secus, sic verificari potest in casu nostro cum res feudalis non propriè dicatur ipsius feudatarij, nam est utilis Dominus, vt in sequ. nu. 6. inquit Auctor, eo quod de illo dispendere non potest l. imperiales de prohib. feud. alien. per Feder. sed si bona fide processerit ista contractatio, seu distractio, puto ei competere retentionem, quemadmodum emptor rei prohibita alienari, potest illam retinere, donec sibi pretium restituatur si possideat, si autem non possideat, nequit agere ad illius retentionem, Maur. Iun. in alleg. 34. nu. 7. quanto magis favore dotis, Anna allegat. 136. nu. 13. quæ in burgenfaticis competere agnoscitur, donec sibi restituatur, Ioseph Ludou. decis. Perusin. 109. nec contra eam admittitur aliqua retentio, Franch. decis. 643. imò condemnatus ad restitutionem feudi potest illud retinere pro debito vitæ, & militiæ, Capyc. decis. 11. quem sequitur Ricc. collect. 191. & 1917. vbi plura cumulat circa materiam retentionis, sic pariter venditor feudi, qui recepit pretium, si reuocat debet restituere illud, & interim potest retinere, illudmet Anna alleg. 136. nu. 17. & venditor pro pretio potest retinere feudum, Frecc. de subfeud. lib. 1. in 41. quest. nu. 9.
- Num. 5. videas de hoc Afflic. in constit. in alibus nu. 40. Campag. prolixius in cap. item statuimus.
- Num. 6. in sacramento matrimonij acceptio personarum non est, sed libera esse debens, Ofalc. decis. 154. nu. 11. & Ricc. in collect. decis. 1568. nonnulla posuit ad huius rei, siue quæstioni ostensione respectu prohibitionis matrimonij prohibiti contrahi cum certis personis, vel in certo loco, & Philip. Pasch. meus obseruandissimus amicus nunc Iudex in criminalibus Mag. Cur. Vicar. in tract. de virib. patr. potest. par. 3. cap. 3. sub nu. 30. in fin. allegat. Auctorem hic.
- Num. 7. vide ad hoc Annam in consilij. consi-
- uationem num. 23. & 24.
- Num. 11. hic nota, quod nec Barones possunt arctare commissionem suis Officialibus minuendo eis iurisdictionem, Capibl. in pragmat. 6. de Baronib. num. 94. sicut habens potestatem donandi debet purè & liberè donare, & non causa mortis, nec apponere conditiones, Maur. Iun. alleg. 8. nu. 7. vbi num. 8. dicit, quod habens potestatem donandi de feudo non potest apponere fideicommissum tanto magis facta alienatione.
- Num. 12. ista capitula situata sunt inter capit. & priuileg. Neapol. hoc est capir. 10. & 21. Regis Catholici fol. 42. à tergo, & cap. 14. Cesar. Mafest. anni 1536. fol. 105. & in pragmat. 2. & 3. de feud.
- Num. 13. vide Molfes. cons. 3. nu. 4. Philip. Paschal. de virib. patr. potest. par. 2. cap. 7. num. 16.
- Num. 14. de ista decisione memini in meo Compend. verb. assensus.
- Num. 15. de hoc vide Annam in repet. constit. constitutionem nu. 240. Consil. Rouit. in pragmat. 9. de feud. dixi in meo Compend. verbo assensus.
- Num. 16. vide in d. Compend. verb. bona feudalia, verb. cessio, & verb. siticus.
- Num. 17. vide addita supra nu. 15.
- Num. 18. est verissimum, quod executio in feudis fit in subsidium, Anna singul. 208. & alleg. 141. num. 9. sic & ereditur cum assensu nequit exequi super feudo, nisi in subsidium feudo ad Regem deuoluto ob lineam finitam, Maur. Iun. in alleg. 1. nu. 26.
- Num. 19. adde, quod creditor sine assensu potest sibi satisfacere super fructibus feudi in subsidium viuente feudatario, Maur. Iun. alleg. 1. nu. 25.
- Num. 20. sic etiam intelligitur assensus Regis Catholici pro restitutione dotium, iuxta formam instrumenti dotalis, Frecc. de subfeud. lib. 2. in 13. quest.
- Num. 21. Anna alleg. 67. num. 4. Frecc. de subfeud. lib. 2. in 2. quest. nu. 14. & Auctor cons. 16. vol. 2. nu. 1.
- Num. 24. Feudum dicitur esse in commercio, quia alienatur, & venditur, Reg. de Curte in diuer. feud. §. multoties concedens num. 88. & Auctor melius in cons. 14. num. 14. volum. 1.
- Num. 26. vide Annam in alleg. 66. nu. 17. 18. & 19. faciunt collecta per Ricc. collect. 1803. Consil. Georg. alleg. 46. nu. 28.
- Num. 27. vide Maur. Iun. alleg. 6. num. 6. vbi loquitur de assensu generico, quid operetur, imò simpliciter concessus intelligitur, prout ius intelligit, Auctor cons. 14. num. 22. cons. 150. nu. 25. eod. vol.

Num.

- Num. 28. & que sunt eius privilegia late Tiracuell. de privil. piz. et al. in privil. 158.
- Num. 29. Auctor noster in conf. 28. nu. 1. vol. 2. & conf. 124. num. 4. eod. vol. Consil. Rouit. in prag. 8. nu. 7. de feud.
- Num. 30. vide etiam Auctorem in conf. 17. nu. 63. vol. 2. & quomodo procedat eius dispositio, vide Reg. de Curr. in divers. feud. §. sed vnde digressi num. 18. & Molfes. vbi supra num. 13.
- Num. 31. hic adnotatur consilium Auctoris factum in causis hic ab eo citatis, quod est 28. actio proposita in 2. vol. vbi factis de hoc loquutus est.
- Num. 32. est situm in prag. 23. de feudis, & inter capit. Regni fol. 179. à tergo.
- Num. 34. memini de ista decisione in meo Compend. verb. assensus, Ricc. collect. 743. quid autem si essemus extra materiam assensus Capitul. Neapol. an per hoc iudicaretur subreptitius, & si forte contractus inde sequeretur validus; si non fuisset expressum, contrahentem, vendentem, vel donantem carere legitimo successore, vide eandem Reg. in conf. 2. vol. i. vbi nu. 60. & 61. præsertim decisionem ponit, de qua in d. Compend. verbo assensus, an valeat, vbi retuli aliam novissimam decisionem, & de eadem materia loquitur Auctor in repet. feud. lect. 11. num. 18. cum seq.
- Num. 35. Auctor in repet. feud. lect. 11. num. 18 & 19. lectur. 11. nu. 13. Habet etiam Prorex in illis limitatam potestatem, Consil. de Georg. in alleg. 13. nu. 6. sed si præstare assensum in utilitatem Domini, assensus valet, idem Reg. in conf. 23. nu. 40. vol. 2.
- Num. 36. nota, quod feuda titolata sub simplici feudorum denominatione non continentur, Reg. noster in conf. 72. nu. 18. vol. 2. & talia feuda dignitatum habent multa alia specialia in alienatione, obligatione, & successione ipsorum, Reg. de Curr. in divers. feud. §. sed vnde digressi nu. 12. & subdit nu. 19. quod gratia Regis, quod Prorex possit dispensare super venditione feudorum titulorum, non includit Terram titulo decoratam, vbi nu. 20. & seq. alia de hoc dixit, an autem ad subfeuda extendantur ista capitula, dixi in d. Compend. verb. assensus.
- Num. 37. vide in d. meo Compend. verb. feuda titolata, vbi alios citavi Doctores.
- Num. 38. Dixi in eodem Compend. verbo electio competens.
- Num. 39. idem Auctor in conf. 75. nu. 34. & consil. 101. nu. 3. vol. 2.
- Num. 40. vide Afflic. in d. l. imperialem in 12. notab. nu. 22. & assensus impetratus ab emptore super venditione feudi non expresso, quod pro solatione pretij feudum remaneret obligatum, non tenet etiam respectu venditionis, Frecc. de subfeud. lib. 2. in 41. quest. num. 14. ita assensus impetratus à Rege per venditorem, & emptorem super venditione feudi, non facta expressione obligationis pro pretio, tenet solum quò ad venditionem, idem ibidem nu. 16. sicuti assensus impetratus super venditione feudi, non facta mentione de pacto de retrovendendo est nullus, & utrumque corruit, & quomodo intelligatur, Maur. Ion. alleg. 8. nu. 5. & 33.
- Num. 41. vide supra de elect. offic. §. 3. nu. 18.
- Num. 42. vide supra de regal. imposit. §. 7. fab nu. 26. Apicell. alleg. 14. nu. 288.
- Num. 44. faciunt notata in additionibus ad capit. 20. & 21. Regis Catholici, Consil. Rouit. in d. prag. 8. & multos casus extensivos, aut limitativos dictorum capitulorum decisos, retuli in meo Compend. verb. assensus, vbi videre poteris copiose.
- Num. 45. ad de Frecc. de subfeud. lib. 2. in 12. quest. num. 2. disputantem questionem istam Auctoris, quem sequitur Rouit. d. prag. 8. num. 3.
- Num. 46. vide supra eodem nu. 22.
- Num. 47. vide Consil. Rouit. in dicta prag. 8. num. 2.
- Num. 48. solent fieri ista mandata, quoties inter feudatarios matrimonium contraheretur, non aliter ad impediendum illud, sed quia feudum, quod spectat ad Dominum indotem datur, & propterea fieri poterat lex illa, cum quilibet in re sua sit moderator, & arbiter, de quo late per Afflic. in cap. l. §. præterea nu. 20. & 21. quib. mod. feud. amitt. sed vbi feudorum interesse cessat, cessat prohibitio, eo quod libera esse debeant matrimonia, in tantum quod etiam Baronibus expressè prohibitum est per Regem, ne aliquo modo inter vassallos circa matrimonia contrahenda se ingerere debeant, vt in prag. 9. de Baronib. & propterea magnum gravamò vassallis inferretur, si Barones maritare velent filias ad eorum libitum, Campagnin. capit. gravamina num. 77. multa circa hoc profequitur Capiblanco. in d. pragmat. 9. per totam, subsequenter dicit Frecc. de subfeud. lib. 3. in differentia inter feud. quaternata, & plana num. 22. quod matrimonium non contrahit feudatarius habens feudum quaternatum sine licentia Regis, secus si feudum esset planum, imò matrimonium non contrahitur inter habentes feuda volubia nisi de licentia Regis speciali, idem Frecc. vbi supra in 28. differ. hodie tamen liberè contrahuntur, sed non datur feudum sine consensu Regis, Anna in constit. constitutione n. 24.

Num. 49. Ego autem semper solitus sum allegare constit. Regni maiestati nostræ ad consimilis decisionis corroboracionem, quæ in dies per Regni Tribunalia ventilantur, eo quod certum est Baiulum esse Iudicem competentem damnorum datorum, ex pragmat. 1. de offic. Baiul. Ita quod nullus alius Officialis de eo cognoscere possit, intantum quod si damno dato violentia aliqua intercesserit, de illa tantum violentia ordinarius Iudex cognoscere potest, remittendo reliqua Baiulo, sic pariter deciditur in dicta constit. respectu cognitionis adulteriorum, postquam cum talis cognitio ad Ecclesiasticum Iudicem pertineat, ad eum cognosci mandatur, hoc est quoad separationem Thorri, verumtamen si aliqua in ijs violentia intergenerit pro illa tantum violentia cognoscat Iudex (secularis, vbi notat Afflic. nu. 6. quod eatenus Iudex laicus cognoscat de matrimonio, quoties esset questio facti, secus iuris, vbi ponit exempla, quando potissimum timetur scandalum metus, violentia, & alia, quia matrimonia libera esse debent, caput gemma de sponsal. nec hostili more contrahi, inquit Frece de subfend. libr. 2. in 2. author. in quest. 2. num. 5. & sic Iudex secularis, si in causa incidat matrimonij facti materia, potest de illa cognoscere, vt autoritate Couarr. Iaf. & Ambr. de Vign. comprobatur Villalob. inter commun. opinion. tit. de Iudic. num. 114.

Num. 50. causa matrimonialis est Ecclesiastica, & spiritualis, & ius Canonicum observatur vbiq; circa matrimonium, Bellæ inter commun. opinion. tit. de sponsal. num. 90. & propterea eius cognitio spectat ad Iudicem Ecclesiasticum notabilia est decisio Franch. 36. vbi refert, quo casu laicus Iudex in eo se intromittere potest, & ibi Addentes copiosè.

Num. 51. ad hoc vide Capibl. in d. pragmat. 9. nu. 4. latè Carroc. in tra. de sequestr. par. 1. q. 1. nu. 1. & 2. ex nostratibus sic decisum refert Consiliar. Rouit. in pragmat. 9. nu. 2. de Baronib. de quo etiam in meo Compend. verb. sequestratio, vbi alios citavi, sic etiam in foro Ecclesiastico decisum tradit Rice. collectan. decis. 1826. & de hoc Anna Iun. in addition. ad eius Patris singul. 395. sed in quo loco reponi debeat, consimiles decisiones in materia educationis tradit Anna d. sing. 395. vbi conferunt ibi addita per me, quid vsu receptum sit hodie, nam in domibus non suspectis consanguineorum, aut officialium fieri solent repositiones, prout ita in Germania praticari dixit Andr. Gail lib. 2. practic. obseruat. in obseru. 45. nu. 7.

Num. 53. Gail vbi supra optimè, & lib. 1. obseruat. 112.

Num. 56. exceptiones contra personas Aduocatorum refert Iodoch. in praxi civil. cap. 129. eorumq; conditiones, & portamenta in omnibus refert Io. de Deo in suo specul. aduoc. lib. 1. cap. 3. & seq.

§. I.

Nvm. 1. adde Annam in alleg. 115. nu. 2. & allegat. 66. num. 5. Præf. de Franch. in decis. 86. num. 1. & in decis. 620. num. 9. an autem in antefato procedat, vt impetrari possit post mortem, idem ibidem nu. 13.

Num. 2. videss Kopin. in decis. 99. lib. 2. de hoc quem sequitur Rice. collectan. decis. 1818. vbi allegat etiam Io. Aloyf. Mormill. in singular. ad dicta constit. constitutionem num. 4. referentem sic decisum, iuxta postremam opinionem, de qua in meo Compend. verbo reuocatio.

Num. 3. in terminis ita concludit Anna in repet. constitut. constitutionem num. 235. vbi num. 241. tradit beneficium l. si ego §. 1. de iure dotium, competere etiam hæredi mulieris, & de hoc Auctoris questio sic decisum retuli in meo Compend. verbo reuocatio, ex mente Afflic. vbi alios Doctores citavi.

Num. 4. Auctor noster in decis. 4. num. 35. Rex quandoque tenetur assentire, Anna in dicta constitut. constitutionem num. 46. ac personis benemerentibus non debet assensus denegari, Maur. Iun. allegat. 17. num. 5. & allegat. 18. num. 2. aliis diceretur fieri iniuria, idem dicta alleg. 17. nu. 6. & 18. num. 3. & sic habetur pro præfatis renuente Domino, qui debet consentire, Franch. decis. 310. nu. 2.

Num. 5. Licet regulariter assensus, qui in dies conceduntur non intelliguntur in subsidium, vt per Auctorem in hac nostra rubric. num. 29. quid autem in assensu Capituli Neapoli idem Auctor ibidem num. 15. & sequa. limitatur in casu isto Auctoris nostri, ante eum Anna dicta allegat. 66. num. 11. & successiuè assistentia petita super bonis feudibus pro dotibus præfari debet in subsidium super feudo, & sic decisum retulit Ann. dicta alleg. 66. de qua in meo Compend. verbo assistentia.

Num. 6. vide vltra Addentes ad dictam decis. 126. in meo Compend. verbo assensus super feudibus, vltra Annam in dicta repet. constit. constitutionem nu. 242.

Num. 7. vide supra num. 1.

Num. 9. alienatio rei feudalis de iure feudali Regni, & communi, omnis prohibetur, idem Auctor cons. 59. nu. 6. vol. 2. vbi id limitat nu. 8. & potissimum causa dotis, nam non potest in dotem dari, Anna in d. constit. constitutio-

H ncm

- nem nu. 19. & Duen. in regul. 40. ponit regulam cum ampliacionibus, & limitationibus.
- Num. 10.** clarum est, quod contractus feudalis sine assensu sit nullus, Anna in constit. constitutionem nu. 158. nam feudum nequit consideri sine assensu, idem ibidem nu. 29. & successiue venditio feudi absque assensu nulla, idem in allegat. 1 num. 26. ob quod Regi, aut Domino reuertebatur de iure communi, sic pariter hodie feudum amittitur, si tradatur sine assensu, idem Anna d. alleg. 66. nu. 7. vide Mofes. in consuet. Neapol. par. 2. tit. de bonis q. 7. & 8. nu. 10. vbi citat hic Auctorem.
- Num. 11.** Dominus directus elapso tempore dato utili Domino reuocat, Anna in d. constit. constitutionem num. 262. vbi in antecedenti nu. 257. & 263. querit quis preferendus sit in reuocando, an utilis Dominus, vel directus, ultra Auctorem decis. 6. nu. 9.
- Num. 12.** vide Auctorem in cons. 157. nu. 19. vol. 2. an autem assensus iuuet contractum reuocatum, etiam si reuocatio fuerit post assensus impetrationem, at impetratus post reuocationis reuocationem, & primæ conventionis confirmationem utique contractum firmitatis presidio iuuetur, Auctor decis. 6. nu. 22. an autem in reuocatione reuocationis alienationis rei feudalis assensus requiratur, Vrsill. decis. 335. num. 10. & 11. vbi casum in facto ponit.
- Num. 13.** idem Auctor d. cons. 157. nu. 30 & vide infra nu. 20. an debeat esse consensus hæredis nouus approbatiuus, vel translatiuus domini, vide Annam singul. 105. consensus, dixi in Compend. verb. consensus.
- Num. 14.** vide Annam in dicta constit. constitutionem nu. 269. & aduerte ad hoc, quod Afflic. in dicta constit. constitutionem sub nu. 44. vers. sed aduerte dixit, quod in Regno non est sic prohibita alienatio feudorum, sicut est prohibita de iure communi feudorum, vt gloss. ibi, & Andr. dicunt, quasi diceret Andr. quod ex quo venditor iure proprio, id est speciali, potest reuocare alienationem feudi, &c. an autem reuocatio facta per alienantem rem redditiciam feudo vigore d. constit. militet, quemadmodum in alienante rem feudalem iure proprio, concluditur negatiue eo quia isti alienantes sine assensu, & habentes res particulares redditicias feudo, & qui soluant collectas, nequeunt iure proprio reuocare, & si reuocarent non valerent, sed Dominus reuocat, & sic iudicatum, Affli. cap. 1. in 12. not. nu. 18. de proh. alien. per Feder.
- Num. 15.** & sic decisum tradit Anna in d. constit. constitutionem n. 240. de quo in meo Compend. verb. reuocatio, an autem fieri possit talis reuocatio de contractu cessionis feudi deinde venditi subasta, ad instantiam creditoris cedentis, quasi per reuocationem antecedentis cessionis reuocetur venditio consequens stante assensu desuper expedito, non tamen registrato concurrente lapsu temporis, iudicatum fuit in fauorem cessionarij, Lanar. cons. 83. Auctor cons. 5. vol. 1. & quomodo talis decisio intelligatur, Rouit in pragm. 1. de fide instrum. nu. 2. dixi in eodem Compend. eod. verb. reuocatio.
- Num. 16.** an autem reuocatio alienationis feudi spectet ad utilem Dominum, vel ad directum, iuxta constit. Regni decisum fuit spectare ad utilem, Ann. in d. repet. constit. constitutionem n. 240. de quo in d. Compend. verb. reuocatio.
- Num. 17.** Auctor noster in repet. feud. lect. 11. nu. 34. & lect. 17. nu. 8. late Alphan. collect. 62. faciunt collecta per Ricc. collect. 469.
- Num. 18.** vide etiam ad hoc Ann. alleg. 66. nu. 17. 18. & 19. & alleg. 69. num. 66. & alia ad hoc tradit Franch. decis. 126. num. 6. & 8. faciunt collecta per Ricc. collect. 1802.
- Num. 19.** quod assensus sit mera gratia refert Anna in alleg. 39. nu. 7. Franch. decis. 693. nu. 3. quo circa non extenditur, idem in constit. constitutionem nu. 28. licet bene ad æquipollentiam idem alleg. 41. nu. 20. & propterea si Dominus requisitus recusauerit, nisi iuxta causam id fecerit adhuc præsticus reputatur, Auctor in cons. 25. nu. 72. vol. 2. & quam ratione gratia nuncupetur, Auctor in decis. 5. num. 4. & iuxta mentem Auctoris nostri, vide Consil. Rouit. in pragmat. 9. de feud. num. 4. Apicell. etiam in alleg. 14. nu. 15.
- Num. 20.** & idem Anna in rubr. de vasall. decrep. stat. nu. 105. Auctor decis. 34. nu. 14. & in lect. 9. nu. 53. sed expressus exquiritur, idem in d. constit. constitutionem n. 43. Auctor vbi supra vbi cõset seus esse de iure communi feudorum, Afflic. in cap. 1. de proh. feud. alien. per Loth. nu. 45. nec iuuat relatio ad aliud præcipue, quando non motu proprio Regis, sed ad partis postulationem conceditur, Auctor cons. 136. nu. 116. vol. 2.
- Num. 21.** dixi in meo Compend. verb. assensus.
- Num. 22.** de hac ead. decis. memini in meo Compend. verb. hæres, quomodo autem executio facienda sit aliquo condemnato ad præstandum assensum, vide Præs. de Franch. decis. 310. vbi n. 2. inter cetera remedia dixit, quod assensus habetur pro præstato renuente Domino, qui debet consentire, dixi in Comp. verb. assensum renuens, & ob id assensus post mortem contraheutium expeditos hæredum ratificationem requirit, & super illam alius assensus impetrari debet, Auct. in cons. 72. n. 8. vol. 2. & sic nouus assensus exquiritur super nouo consensu hæredis, idem cons. 75. n. 41. eo. vol. Eo quod

- quod assensus nequit expediri post mortem alienantis in præiudicium hæredis, in quem est translatum dominium feudi, etiam hæreditarium sine nouo consensu hæredis dispositiuo, idem cons. 150. nu. 58. & de hac eadem materia facis loquitur *Grammat. decis. 103. nu. 110. 184. & 242.*
- Num. 23.** assensus an retrotrahatur ad contractum, vide Auctorem cons. 17. nu. 25. 34. 37. vol. 2. an autem in tertij præiudicium, idem cons. 25. nu. 9. eod. vol. & Maur. Ian. alleg. 8. nu. 2. alleg. 29. nu. 1. an autem, & quando assensus retrahi debeat ad diem contractus in concursu creditorum prætendentium anterioritatem, vide in *Compend. verb. assensus* quamuis.
- Num. 24.** Assensus impetratus post mortem disponentis non valet absque consensu hæredis, etiam in feudo hæreditario, Auctor cons. 75. nu. 37. vbi limitat num. 38. non procedere fauore dotis, & sic quatenus valeret assensus expeditus super testamento post mortem testatoris in eius præiudicium valeret; secus verò respectu successorum non consentientium, idem cons. 157. nu. 34. vol. 2. dixi in *Compend. verb. assensus*, eo quod assensus in dispositione facta in beneficium hæredis successori in feudo hæreditario non requiritur respectu ipsius hæredis: secus autem respectu tertij, qui emit subhasta, & super emptione habet assensum, *Franch. decis. 48. nu. 28.* an autem consensus nouus hæredis censetur interpositus si fuerit supplicatum pro assensu super testamento nullo pro parte hæredum, vide *Frecc. de subfend. lib. 2. in 24. quæst. in fin. quem sequuntur nonnulli Doctor. per me citati in d. Compend. verb. consensus*, vbi tradidi nouissimam decisionem, si consensus dispositiuus hæredis requiritur ad hoc, vt assensus post mortem expeditus teneat, quid autem si præiudicium Regis tantum versaretur; an denegandus sit assensus quando feudum esset legatum in testamento, vide in *Compendio verbo assensus* an sit.
- Num. 27.** etiam in feudo ex pacto procedit dispositio istius text. vt per Auctorem cons. 24. nu. 7. vol. 2.
- Num. 26.** dixi supra eodem nu. 24.
- Num. 29.** licet de feudo testari possit, non tamen in extraneum, vide Annam in dicta constit. constitutionem nu. 88. bene tamen in fauorem proximi successori subnectit ibidem num. 134. non mirum si denegari debeat assensus respectu dispositionis faciendæ in extraneum à lege non aliter vocatum, adde etiam *Mastrill. de magistr. lib. 5. cap. 6. nu. 65.* citant. hic Auctorem.
- Num. 30.** An autem assensus denegandus sit, quando feudum esset legatum in testamento, vide *Loffred. in parat. feud. in cap. 1. §. donare*, vers. vidi aliquando colum. 5. qualie. olim poter. feud. alien. quem registraui in meo *Compend. verb. assensus* an sit, vbi alios citavi, *Mastrill. vbi supra.*
- Num. 31.** vide in meo *Compend. Decis. Regni*, verb. alienatio feudi, vbi plures alios citavi Auctores ad corroborationem istius decisionis.
- Num. 32.** verbi commercij lata est significatio, Anna allegat. 127. num. 2. vbi num. 1. dixit super feudis nullum commercium fieri posse, & ibi in mea additione nonnulla dixi, & idem Anna in d. constit. constitutionem nu. 162.
- Num. 34.** memini de ista decis. in meo *Compend. verb. constit. constitutionem*, vbi alios citavi.
- Num. 35.** est decis. 156. *Capyc. num. 19.* & idem Auctor noster infra eod. tit. de refutat. feud. §. 1. num. 19. vbi id limitat nisi initium esset cum proximo successore.
- Num. 37.** adde *Calean. In cons. 25. num. 21.* pactum de non petendo debitum liquidum non valet nisi illud sit insinuatum, *Capra. inter commun. opinion. tit. de pactis numer. 6.*

§. II.

NUm. 1. de eodemmet quæsto loquitur Auctor noster in consil. 73. num. 1. volum. 2. Eo quod de pretio non est dubium, vt late idem prosequitur in dicto consil. 73. num. 4. & consil. 72. num. 6. an autem agnati reuocare possint feudi alienationem soluto pretio, vel eo oblato tam in vita alienantis, quam in morte, vide *Iacob. Mandell. consil. 76.* per totum, vbi plura circa istam materiam discurrit.

Num. 2. vltra Annam in d. constit. constitutionem nu. 103. sed melius nu. 190. & 191. Auctor d. consil. 73. nu. 4. & 72. nu. 6. & *Afflic. in cap. 1. §. rursus nu. 15.* quib. mod. feud. amitt. *Molfes. in consuet. Neapol. par. 4. q. 25. nu. 7.* citat Auctorem hic.

Num. 3. vide Auctorem supra de regal. imposit. §. 6. nu. 29. & ibi addita per me, & vltra ea nota, quod interesse venit ex natura in actione ex empto, Anna in d. constit. constitutionem nu. 154.

Num. 4. adde, quod emptor sciens, & emens rem, quæ alienari non potest, non agit ad restitutionem pretij si contractus rescindatur, nisi expresse promissum sit de euiditione, vel de pretio restituendo, *Afflic. in cap. inuestitu.*

ra §. sed & res num. 25. per quos fiat inuestitio. eo quod emens rem subiectam periculo reuocationis de euictione non agit, Maur. Iun. in allegat. 106. num. 6. & propterea emptor malæ fidei non recuperat pretium, quid si ipse emptor malæ fidei expressè stipulatus est pretium sibi reddi, & contingat cum feudo priuari, an recuperet pretium, idem Afflic. in l. imperialem in 13. notabil. num. 98. de prohib. feud. alien. per Feder. vbi num. 10. & 96. querit, si emptor malæ fidei ipsius feudi expressè sibi cauit de euictione, si perdit rem, & pretium, an possit de euictione contra venditorem agere, quid autem hodie cum semper reseruetur assensus Domini, vide Annam vbi supra nu. 191. sic contractu principali nullo, etiam accessorium nullum est, Afflic. in l. imperialem in 13. notab. num. 101. de prohib. feud. alien. per Federic. & sic fit restitutio rei cum fructibus, & pretij cum interesse, vt fuit decisum, teste Anna loc. cit. nu. 230.

Num. 5. est verum, quod prohibito vno censetur prohibitum, & eius simile, Afflic. in exp. Dominus Obertus num. 32. de feud. cogn. & prohibito vno censetur prohibitum omne id, per quod peruenitur ad illud, si est eadem ratio, Alex. conf. 194. nu. 14. lib. 2. & conf. 95. nu. 5. cod. vol. & sic etiam prohibito maiori censetur prohibitum id, quod est minus, Afflic. in constit. officia nu. 3. & consequenter veniunt sequentia prohibita, sicuti è contra, prout in hac eadem materia dicitur, quod assensus super sorte extenditur ad interesse contra opinionem Frecc. & ita iudicatum, refert, Auctor decis. 8. nu. 32. & 38. & in specie prohibito actu prohibetur omne illud, quod ex eo sequitur, idem Anna in d. constit. nu. 147. & 213.

Num. 6. Assensus præstitus super venditione feudi an comprehendat obligationem ipsius quam emptor fecit venditori pro residuo pretij, vide Frecc. de subfeud. libr. 2. in 41. quest. num. 1 vbi latè, qui num. 14. ad propositum dixit, quod assensus impetratus ab emptore super venditione feudi sibi facta non expresso, quod pro solutione pretij feudum remanserit obligatum, non tenet etiam respectu venditionis, & è contra, quamuis contractus feudalitatis sine assensu non sit omnino nullus, quia pendet spes à conualescentia, vt secundum Camer. tradit Anna in d. constit. constitutionem nu. 158. negari tamen non potest, quin si assensus non interponatur sit nullius momenti, ita quod stante nullitate principali eius accessorium nullum est, vt dixi supra cod. nu. 4. & an assensus pro matrimonio præstitus censetur pro obligatione feu-

dorum, Afflic. d. l. imperialem quest. 24. num. 37.

Num. 7. quod si contractus principalis non teneat, neque accessorium, & ita appositio pene, vide Annam in d. constit. constitutionem num. 229. an autem assensus impetratus super obligatione bonorum feudalium, pro principali debito extendatur ad penam, & interesse, Afflic. in l. imperialem in 12. notab. num. 23. de prohib. feud. alien. per Federic.

Vrs. & rursus, assensus intelligitur præstitus in illis euentis, in quibus Dominus assentire tenetur, & requisitus negligit, Auctor decis. 4. num. 35. Franch. decis. 310. num. 2. Camerar. in dicta l. imperialem fol. 225. in paruis, vers. verum quia, & per hæc ad Auctoris propositum facit, quod dixit Afflic. in dicta l. imperialem in 16. notab. sub num. 36. Item alio respectu illa promissio de impetrando regium assensum, per ipsum emptorem regium primogenitum, & Vicarium Regni valuit, & tenuit, nec licuit venditione reuocare, ex quo facta est à primogenito Regis, qui erat solitus ei complacere in maioribus, vnde præsumitur sibi complacere in minoribus.

Num. 8. videas Auctorem in conf. 73. audiui nu. 2. volum. 2.

Num. 9. De hac eadem materia, & decisionibus desuper factis, videas in meo Compendio Decision. Regni, verbo æstimatio feudi, vbi omnes decisiones hinc inde factas recensui, & alia consimilia notatu digna, & in verbo æstimatio, an debeat legato feudo, & verbo æstimatio feudi legati, an autem debeat æstimatio feudi, instituto hærede extraneo in illis, decisum fuit negatiue in causa illorum de Iuriano, cum sororibus de Venato, vt dicit hic Auctor, & ultra Bammar. Reg. de Curte in diuers. feud. §. multoties concedens num. 103. fol. 53. vt in dicto Compendio eodem verbo æstimatio, an autem æstimatio feudi, siue excambium debeat donatario, cui promissa fuit donatio contemplatione matrimonij iam inde contracti, vigore dictæ donationis, & quid inde decisum fuit, dixi in dicto Compend. verbo æstimatio feudi, an autem hæres in burgenfaticis teneatur ad æstimationem feudi, vide Annam allegat. 126. numer. 16.

Num. 10. de istamet decisione memini in meo Compend. verb. feudum possidens.

Num. 11. adde Annam singul. 197. vbi alia addidi Consiliar. de Georg. in allegat. 20. nu. 21. debitum tamen legitimo iure, sed non eo iure, quo debetur legitima subnectit num. 30.

&

& idè ad primogenitum deuenire non est fauor defuncti, sed ipsius Domini, vt habeat personam magis sibi gratam, & ne feudum in plures diuidatur, Frecc. de subfeud. lib. 1. in princ. tit. de origin. feud. nu. 92. & vltra relata subneçit idem Frecc. lib. 2. in §. superest nu. 13. fol. 173. & fauore primogeniti, vt ipse cæteris præferatur, & an, & quando feudum computetur in legitimam, idem in lib. 3. in 14. different. inter feud. ex pacto, & feud. hæredit. num. 1. hinc est, quod feudum cum consensu Domini potest reduci ad ius primogenituræ, quod alias erat inter filios indiuisibile fauore feudi, quod reducitur ad meliorem statum, & primogenitum cum melius regatur per vnum, quàm per plures, Fusc. in sing. 47. lit. F, ex mente Paul. de Cast. Felyn. & 1af.

Num. 13. primogenitus in Regno succedit solus Camerar. in cap. 1. de success. feud. num. 104. in opere Pelliciar super consuet. Auerf. eo quod feudum dignitatis dicitur indiuiduum, & solus primogenitus succedit, Paris. cons. 10. nu. 10. volum. 1. & cons. 15. quem sequitur Fusc. singul. 55. lit. F, sic etiam in alijs feudis pater non tollit successionem feudi à primogenito, Anna in rubr. de vassall. decrepit. atar. nu. 284. & ad materiam successionum in feudis dignitatum, quomodo succedatur, & multa alia ad ornatum tradit Auctor in lect. 12. in princ. in repet. feud.

Num. 14. de ista decisione memini in meo Compend. verb. pater, & est nu. 7. Minadoi hic citati, an autem pater in præiudicium primogeniti possit alienare feudum in secundogenitum, decisum fuit negatiuè in causa illorum de Bozzatis, Ioan. Aloys. Mormill. in singul. ad constitut. vt de success. num. 2. vbi declarat nisi fuisset impetratus assensus Regius ex certa scientia, factaque expressa mentione de primogenito, vt dixi in d. Compend. verb. pater, nam in casu ab eo relato fuerat denegatus assensus per Collater. Consil. & pater an possit feudum vni ex filijs assignare, quando esset hæreditarium, benè posset, secus si esset nouum, Iacob. de Franch. in cap. 1. §. & quia num. 9. de ijs, qui feud. dar. poss. Intantum quod in feudo nouo possit pater illud dare primogenito, dando pretium fratribus ex mente Andr. censet Fusc. singul. 43. lit. F, & sic iudicatum censet, sed feudum hæreditarium licèt possit vendere in præiudicium primogeniti extraneo, non tamen potest illud donare secundogenito, & rationem diuersitatis assignat Frecc. de subfeud. lib. 2. in d. §. superest num. 12. fol. 173. & ob id alias decisum fuit per Sac. Cõf. quod pater possit feudum nouum, & etiam

antiquum, dummodò sit hæreditarium assignare vni ex filijs, & in totum legare cum consensu Domini, alias secus si esset ex pacto, ita Pisanell. ad Afflic. decis. 119. col. 3. vers. fit mihi.

Num. 15. Infeudatio dicitur contractus, Auctor in cons. 44. nu. 15. vol. 2. vltra, citroque obligatorius, Afflic. in cap. si facta nu. 11. si de feud. fuer. controu. inter Domin. & agnat. eo quod infeudans dominium directum retinet, idem in cap. vnico §. prædictis num. 13. quæ sit prima caus. benefic. amitt. & vtile transferretur in infeudatum, sed hoc procederet si bona fide, & sincerè fieret, vt hic dicit Auctor, cæterum si esset facta in fraudem ipso iure esset nulla, idem in cap. inuestitura nu. 44. per quos fiat inuestit. & quando dicatur facta in fraudem, idem in cap. beneficium nu. 6. si de feud. fuer. controu. inter Domin. & agnat. sed melius in cap. vnico §. similiter num. 3. de lege Corradi, sic etiam in refutatione, vt dicemus in titul. infra de refutat. feud.

Num. 17. adde Auctorem in cons. 73. audiui nu. 2. vol. 2. vbi rationem assignat, quare legato feudo debeat æstimatio, non autem in venditione, & sic in contractu inter viuos.

Num. 19. adde hic, quod contractus feudalis est de iure gentium, Leonard. inter consil. Bruni 113. nu. 206. & successiue bonæ fidei, Afflic. in cap. vnico §. ad hoc nu. 8. hic finit. lex vltro citroque obligatorius, Carol. Ruyn. consil. 7. num. 20. vol. 1. idem Afflic. in cap. 1. in princ. de pac. iuram. firman. num. 31. Auctor cons. 131. nu. 10. vol. 2. nimirum si stricti iuris sit, idem in cap. si autem num. 2. de controu. inuestit. & rectè concipitur inter tres personas, eo quod cum de re aliena, & sic Principis tractetur assensus eius exquiritur, quæ est tertia persona, alias diceretur contractus nullus ipso iure vti improbandus à lege, & consequenter licèt rescindi possit, Frecc. de subfeud. lib. 2. §. à Regnicolis nu. 6. fol. 148. Excepto si in augmentum feudi esset contractus super feudo interpositus, nam eo casu etiam sine assensu Domini celebrari potest, Afflic. in l. imperialem in 24. quæst. num. 103. de prohib. feud. alien. per Feder. & ob id feuda emuntur, & venduntur, idè non dicitur contractus nullus, sed donèc adest spes assensus Domini dicitur stare in suspensio propter spem reconualidationis ex superuenientia assensus, Auctor in cons. 14. nu. 14. vol. 2.

Num. 20. hanc quæstionem posui in meo Compend. verb. æstimatio feudi in 2. compilat. vbi in consimili casu allegationes factas prolixius adnotauit, quas breuitatis causa

H 3 omitto

- omitto ibi me remittendo, Molfes. in consuet. Neapol. par. 2. tit. de bonis q. 7. & 8. nu. 19. vbi citat hic Auctorem.
- Num. 21. istam decisionem Guid. Papæ sequuntur Consil. Rouit. in pragmat. 1. de tit. abusu nu. 167. & Maur. Iun. alleg. 35. nu. 13. nonnulla collexit Rice, ad ornatum donationis contemplatione matrimonij in collect. 467. & alia circa eam tradidi in d. Compend. verb. annui redditus in fine, vbi punctualiter has easdem rationes Auctoris ponderavi alios superaddendo Doctores, & de decisionibus Franch. hic citatis, vide in meo Compendio verb. donatio, & verb. donationes, an autem reuocari possint, iuxta tradita hic per Auctorem, an per vitium ingratitudinis, vide Molfes. in consuet. Neapol. par. 4. q. 25. nu. 7, an autem per superuenientiam filiorum ibidem, & in addition. alia cumulat, & in addit. ad cons. 1. nu. 3. & ad cons. 9. num. 8. & in cons. 11. nu. 2. citat hic Auctorem, & ad hoc vide Marram voto 220. vbi examinat stante clausula nihil releuans, an conferenda sit confratribus.
- Num. 22. sicuti dos, quæ datur pro oneribus matrimonij, quod concernit etiam sustentationem filiorum, Franch. decis. 472. nu. 14. & quod donatio contemplatione matrimonij dicatur ob causam, tradit Morot. in respons. 43. num. 7. & seq. quo fit, vt donatio ob causam censetur onerosa, non lucratiua, Auct. cons. 117. nu. 19. vol. 2.
- Num. 23. adde Corset. in singul. 18. quem sequitur Ioseph Ludou. in suis commun. opinion. titul. de gabellis conclus. vnica vers. inferitur 15.
- Num. 24. sic enim nouissimè decisum retuli in meo Compend. verb. estimatio feudi, siue ex-cambium in causa Ludouici Galeoti cum D. Fabio Iesualdo in specie circa donationem feudi factâ contemplatione matrimonij, vbi aliæ adducuntur auctoritates, & doctrinæ, & quid in dotario si maritus constituat vxori quartam super feudo, si non tenet constitutio an debeat estimatio, vide Reg. de Curte in diuers. feud. §. multoties num. 84.
- Num. 25. memini de ista decisione in d. meo Compend. verb. estimatio an debeat, & ibidem adduxi aliam decisionem Consiliar. Rouit. in pragmat. 1. de tit. abusu. num. 147. referentis contrarium decisum in causa Camilli della Magna, cum creditoribus Marchionissæ Padulæ, vbi erat facta donatio feudi dicto Camillo à dicta Marchionissa absque assensu, & non obtento fuit exclusus tam à feudo, quam ab eius estimatione, & idem decisum in causa Troiani, & Fabritij de Accia, paccia, cum Principe Bisiniani.
- Num. 26. Dixi in dicto Compendio verb. estimatio, vbi omnes decisiones cumulantur.
- Num. 27. adde Annam in repet. rubr. de vassall. decrep. etat. num. 181. & seq. & vltra eum Io. Iacob. de Leonard. inter cons. Bruni 113. nu. 528. Bald. cons. 351. in princip. vol. 1. Fulgos. cons. 32. col. 1. Abb. cons. 31. colum. 2. Soccin. Sen. cons. 252. col. 2. vol. 2. Marian. Soccin. cons. 76. nu. 50. vol. 1. & cons. 115. nu. 2. vol. 2. cons. 160. nu. 41. eod. vol. & maxime si fuerit facta in extraneum, Ioan. Camp. inter consil. Bruni 10. nu. 10. Paris. cons. 3. num. 19. & seq. vol. 1. nisi esset feudum nouum, tunc etiam inuitis agnatis tenet Alber. Brun. cons. 105. nu. 1. Paris. in cons. 2. nu. 9. vol. 1. item nisi esset feudum francum, Soccin. Iun. dicto cons. 115. nu. 32. vol. 2. & in quibus alijs casibus sit valida, vide Frecc. de subfend. lib. 3. in 3. formula num. 13. fol. 408. & quid in feudo ex pacto accedente assensu, Auct. cons. 75. num. 21. & 22. vol. 2.
- Num. 28. est decisio Auctoris nostri 6. de qua in meo Compend. verb. assensus, & verb. diuisio, an autem reuocatio fieri possit pendente impetratione assensus, decisum fuit negative, Aloys. Mormil. in singul. ad dictam constit. constitutionem num. 4. sicut in dicto Compend. verb. reuocatio, an autem talis reuocatio debeat esse verbalis, vel realis prauia oblatione recepti, fuit decisum verbalem tantum sufficere, Maricond. in dicta constit. incipit, an autem si petatur, an autem fieri possit talis reuocatio propria auctoritate, an porrecto memoriali pro assensu, licet assensus adhuc non fuerit præstitus decisum fuit negative in causa Marchionis Vallis Siculæ, cum Vniuersitate Longobardorum, Auct. cons. 14. vol. 2. nu. 20. reliqua circa istam materiam reuocationis retuli in d. Compend. verb. reuocatio.
- Num. 29. adde singulariter Reg. de Curte in diuers. iur. feud. §. licet autem verissima nu. 48. vbi num. 49. & 50. loquitur de emphyteota, Domino directo, ac de Rege Domino directo feudi, eo quod prælatio Domino directo competit nedum in contractu emphyteosis, sed etiam in contractu submissionis, Maur. Iun. in allegat. 9. num. 5. & sic in feudis, vt dixit ibi Reg. de Curte, quæ est personalis, nec potest alteri cedi, ad quod faciunt collecta per Rice. collect. 1395. & melius in prælatione venditionis feudi in collectan. 2059.
- Num. 30. de hac eadem materia, quando concedatur prælatio agnato, & in quibus feudis abundè loquitur Auct. noster in decis. 11. per totam.

§. III.

Num. i. adde, quod filius sicut tenetur hæres esse in feudo hæreditario, sic pater ipsum instituere, Anna alleg. 127. num. 30. & feudum hæreditarium non potest quis habere, nisi sit hæres in ipso feudo, Reg. de Curte in diuers. feud. §. multoties concedens nu. 61. nouissimè Consil. de Georg. in repet. feud. cap. 47. nu. 15.

Num. 2. istam quæstionem ex professo examinat vtriusque opinionis concordantiam adducendo, Reg. de Curt. in diuers. iur. feud. d. §. multoties sub nu. 60. cum seq.

Num. 3. idem Regens vbi supra vers. alij sequenti, & sic decisum tradit Anna allegat. 96. num. 2.

Num. 4. filius etiam, quod non sit patris hæres in allodialibus habebit feudum ex pacto, & prouidentia, idem Reg. de Curte in d. diuers. §. nunc de altera nu. 23. vbi limitat num. 18. secus esse in feudo ex pacto nouo, nam feudum ex pacto nouum in omnibus, & per omnia habet vim hæreditarij, sicuti in antecedenti nu. 17. demonstrat. Secundo limitat in feudo ex pacto, & prouidentia paterno, siuè antiquo, quod habere non potest, nisi sit hæres patris in allodio, ad quod agnatus non obligatur ibidem nu. 20. & ita filius in feudo, quod est ex pacto, & prouidentia hæres patris esse tenetur, per inuentarij tamen confessionem hoc casu à paternis debitis redditur immunis, Franch. decis. 525. nu. 9.

Num. 5. vide Rolandin. in suo flore testament. par. 1. rubr. 11. nu. 16. & ibi Molert. in addit. nu. 17. Turzan. inter commun. opin. tit. de instit. & substit. nu. 36. faciunt collecta per Alphan. in collect. 1593.

Num. 6. & sic bona feudalia castrensibus, & allodialia paganis æquiparantur, Reg. de Curte in diuers. feud. in §. cum igitur nu. 9.

Num. 7. infra eodem nu. 18. duæ sunt hæreditates, scilicet feudi, & allodij, Camerar. in cap. i. de success. feudi nu. 96.

Num. 8. latissimè Anna in allegat. 96. de quo in meo Compend. decis. Regni verb. primogenitus, vbi multos Doctores allegauit, an etià id procedat in legatis, decisum fuit affirmatiuè, de quo per Auctorem in conf. 13. vol. 1. num. 26. in eodem Compend. verb. onera, & quatenus onera prædicta essent soluenda pro rata bonorum existentibus hæredibus in feudalibus, & in burgenfaticis diuersis, an facta venditione per testatorem in feudalibus, & in defectum super alijs bonis pacto de retrouendendo cum promissione soluendi, etiam de pecunia propria teneatur dumtaxat hæres in feudalibus excluso alio

hærede in burgenfaticis pro eius rata, decisum fuit ad omnes spectare, Franch. decis. 159. & ita pluries decisum testatur Anc. de Alex. in consuet. si quis, vel si qua incip. ad intellectum, de quo in dicto Compend. verbo onera hæreditaria, vbi alios Doctores citauit.

Num. 9. idem Reg. de Curte in d. diuers. iur. feud. §. multoties concedens nu. 29. quæstionem istam examinat, conciliando opiniones ante eum Camerar. in cap. i. de success. feudi num. 67.

Num. 10. idem Regens in d. §. nunc de altera num. 20.

Num. 11. adde Præs. de Franch. in decis. 525. num. 9.

Num. 12. hæres feudi propriè dicitur, quando feudum esset cum qualitate hæreditaria, idem Reg. vbi supra d. §. multoties nu. 23. & nu. 24. subnectit, quod dictio hæres, quandoque est qualitas accidens, quandoque est qualitas cohærens substantiæ, vt ibi per eum.

Num. 13. idem Regens d. §. multoties nu. 24.

Num. 14. idem Regens de Curte vbi supra num. 23.

Num. 16. Regens de Curte latissimè in dicto §. multoties nu. 48 & seq. Phannuc. in tract. de inuent. par. 6. à nu. 15. cum seq.

Num. 17. Reg. de Curte vbi supra nu. 73. & 21.

Num. 18. hæres in feudo differt ab eo, qui est hæres in burgenfaticis, Camerar. in d. cap. 1. nu. 107. de success. feudi.

Num. 19. an autem inuentarium proficit successori in feudo hæreditario, ex eo quod transfertur à moriente in hæredem, vide Reg. de Curt. in diuers. feud. §. multoties concedens nu. 25. & num. 27. subnectit, quod inuentarium in successione feudi hæreditarij operatur, sicut in qualibet successione, an autem operetur inuentarium in feudo hæreditario, Franch. decis. 1. nu. 34. Inuentarium in feudis operatur, vt hæres aduersus defuncti factum venire possit, Alex. conf. 34. in 4. vol. col. 4. conf. 13. col. pen. vol. 5. conf. 26. col. 3. eod. volum. Grat. conf. 4. num. 39. vol. 1. & an inuentarium proficit in feudo hæreditario, cui vera qualitas hæreditaria in ipsa substantia feudi inest, Camerar. in l. imperialem §. præterea Ducatus fol. 789. in paruis, & quid operetur in feudo hæreditario inuentarium, idem in d. l. imperialem fol. 141. vers. vnum tamen, qui in d. §. præterea fol. 816. dixit, quod confessio inuentarij, neque nocet, neque prodest, de veritate articuli præsentis vide Phannuc. de inuent. par. 6. à nu. 8. cum seq. hæres enim cum beneficio legis, & inuentarij, non dicitur verè hæres,

Anna

Anna allegat. 233. sed propriè hæres est, qui est scriptus in testamento, idem in alleg. 10. num. 21.

Num. 20. & sic intelligitur regula illa tradita in feudo hæreditario, quod debeat esse hæres, qui succedit quando potest esse hæres, cæterum si non possit veniret ad successionem feudi iure successorio feudorum à lege feudali vocatus, ex mente Cypre. refert Regens de Curte in d. §. multoties num. 75. successor in feudo illud capit, non ex testamento, nec ab intestato, sed successorio iuris feudorum, Camerar. in cap. 1. nu. 62. de success. feud.

Num. 21. satis de hoc loquitur idem Reg. de Curte loco citato supra num. 2. & 3. qui quidem Reg. nu. 68. declarat quando hæres in feudo hæreditario ad onera teneatur, & ad quæ onera, & hæres feudorum quando teneatur solvere debita hæreditaria burgensatica pro rata, Anna latè in alleg. 98. nu. 1. & alleg. 126. nu. 11.

Num. 22. ad istam materiam onerum hæreditariorum inter hæredes, & fideicommissarios, & legatarios diuidendorum, & quomodo satis copiosè scripsit Peregrin. in tract. de fideicommissis art. 4. per totum.

De Assensibus Regijs, &c. Tit. VII.

Um. 1. vide in meo Compend. decis. Regni, verb. assensus an præstari possit, ubi omnes decisiones cumulavi, ac moderatos Doctores allegavi.

Num. 2. affirmatiua sententia vera esse perspicitur, & quod Baronia sit, quid vniuersale videas Franch. decis. 1. num. 42. quemadmodum etiam Baronis nomen genericum est, & sub eo includuntur omnes species Baronum, vt tradit Capibl. in rubr. pragm. de Baron. nu. 18. Includuntur pariter omnes titulati, siuè titulo aliquo decorati, vt sunt Comites, Duces, Marchiones, & Principes, vt ibidem in antecedenti nu. 17. concludit, & insuper feuda titulata, non penitus regulantur eo modo, quo alia castra, & feuda, refert Afflic. in constit. rut. si aliquis Baro num. 5.

Num. 3. quod Baronia sit feudum testatur Afflic. in cap. vnico in princ. de capit. qui cur. vend. nu. 86. & in quo differat à feudo, idem in cap. 1. num. 12. in princ. de lege Corrad. & quid sit baronia, idem Auctor noster in repet. feud. lect. 1. nu. 82.

Num. 4. Baro est, cui Rex dat feudum in baro-

niam, Consil. Georg. alleg. 5. nu. 5. & quomodo Baro quis efficiatur, Auctor noster in d. repet. ead. lect. 1. nu. 79. cum seq. & Baro de allodio potest erigere feudum secundum Andr. an autem rusticus eandem prærogatiuam consequatur, idem Auctor in lect. 3. nu. 21. & lect. 4. nu. 21. & ita etiam Baro dicitur ille, cui Rex concedit feudum non habens subfeudatarios ex clausula in inuestitura apposita, facimus vos propterea Baronem Regni, Afflic. in cap. 1. §. similiter nu. 108. de capit. qui cur. vend.

Num. 5. non tamen dicitur dignitas, licet dicatur habere maiestatem Baro, ita vt eorum subditi in eum conspirantes dicantur crimine læsæ maiestatis teneri, vide Chaffan. alia cumulantem in cathal. glor. mundi part. 5. confid. 56. in princ. & licet dicatur dignitas baronia, non tamen regalis, eo quia filius Baronis patre viuente, non dicitur Baro sicut filius Comitis per rationem allegatam, ita Frecc. de subfeud. lib. 1. tit. de orig. Baron. nu. 17. & in præcedenti nu. 15. dixit, quod Baronalis dignitas non est Regalis, quia baronia diuiditur inter successores.

Num. 6. vltra Mastrill. in tract. de magistr. lib. 4. cap. 13. nu. 89. adde sic procedere in alijs dignitatibus, prout ampliando notat Auctor noster in lect. 6. nu. 48. & in præcedenti num. 46. quomodo constituantur, hoc est de natura inuestituræ, cum à Rege feuda concedantur insimul cum titulis ipsorum, & ita Cypre. in sua inuest. feud. prosequendo tenorem inuestituræ, subnectit in illa rubr. & cum titulo Principatus, ad quod singulariter Capibl. in d. rubr. de Baron. nu. 9. annectit duobus modis Baronem creari posse. Primò, si Terra cum vasallis concessa esset à Rege in baronia, & hac qualitate baroniæ expressa adiecta, quia cum Regis sit dignitates conferre, cum ab eo fluant, & refluant, nil aliud querendum est, sed ille constitutus Baro diceretur, sed si citra illam baroniæ qualitatem terra esset concessa, & si Ciuitas esset magna ad huc non aliter Baro, sed simplex feudatarius diceretur, hinc est, quod Baro non dicitur ille, qui tenet baroniam de facto, Anna in repet. constit. constitutionem nu. 283. vltra Afflic. in d. §. similiter num. 118. Altero modo Baro creari potest à Rege, si Rex permitteret, quod quis aliquam ex Terris sibi infeudatis ipse alteri subinfeudaret, tunc eb subfeuda, quæ ab eo tenentur quaternata, ille tandem diceretur effectus Baro, vt ibidem Capiblan. in seq. num. tradit, & ita diceretur baronia, Gramm. conf. ciuil. 68. nu. 2. alias insuper obseruantias in Regno Fræciæ approbatas retulit, & melius ante eum Frecc. di-

Ad tract. de subfeud. lib. 1. rubr. de origin. Baron. nu. 26. & seq. & nu. 39. & 45. quem etiam sequitur Reg. de Curte in diuers. feud. §. sed vnde num. 15. 16. & 17. An autem aliud sit concedere feudum in Comitatum, vel Comitatum in feudum, vltra eundem Reg. de Curt. vbi supra n. 23. vide Consil. de Georg. alleg. 8. num. 13. & 26. ita quoque Princeps, Marchio, Dux, & Comes, dicuntur, qui à Rege, vel alio supremo Principe de tali dignitate inuestiuntur, idem Reg. in eodem diuers. feud. §. sed vnde digressi nu. 9. vbi nu. 23. subsequitur possessor ducatus, &c. non aliter dici nisi rei dignitas collata sit.

Num. 8. & in quibus differant inter se tradit Fræ. de Curt. in tract. feud. par. 2. in 2. quæst. princip. num. 4. & melius Afflic. in constit. si aliquis Baro nu. 4.

Num. 9. non est dubium, quin feudum sit quid vniuersam continens sub se plura membra, de quo latè per Consil. de Georg. in allegat. 30. nu. 2. & ibidem nu. 4. dixit feudum ad instar corporis humani muti reputari, quapropter non tantum res diuersæ speciei continere cernitur, sed etiam bona burgenfatiæ, vt ibi per eum, & in ijs cadit caput baroniæ, quod eum sit principalius nunquam in generali sermone continetur, nisi specificè de eo mentio fiat non ab re, qui habet caput baroniæ magis honorandus est, cum vi deatur, quod ille solus nō alij habentes partem in baronia reputari Baro, vt dixit Chassan. loc. cit. multo magis in alienatione, seu obligatione feudi, nisi de capite specificè mentio fieret non militaret alienatio, neque assensus eo, quod esset peruersio ordinis, vt membra caput cōtinere videretur, quod sane ferendum non est: quinimò attenda capitis feudi dignitate concludit Bald. in cap. ad hoc de pac. iur. firm. quod venditio capitis castri comprehendit totum castrum, quod etiam notatur in cap. in ecclesiastico 23. q. 2. & multa autem ad ornatum istius materie notat Afflic. in d. constit. si aliquis Baro in 5. notab. Insuper an subfeudatarius tenens feudum in territorio alterius Baronis, debeat ei soluere releuium, vel Comiti, qui est caput feudi, vide Iacob. de Gello in tract. de iure ad hoc nu. 90.

Num. 10. vide notata supra eod. nu. 6.

Num. 11. Quamquam Comitatus dignitas sic vniuersitas castrorum, & villarum, quemadmodum feudum, quod est vniuersitas agrorum, sic & baronia, vt refert Consil. Georg. alleg. 5. nu. 3. & sic æquiparantur, sed vt Auctor aduertit differunt Comitatus, & baronia, aut Comes à Barone vti diuersi, sicuti Curt. vbi supra notat, eo quod diuiditur ba-

ronia inter plures successores, quia non est posita inter regales dignitates, quod secus est in alijs dignitatibus, scilicet Comitatus, Ducatus, Marchionatus, vel Principatus, vt quoque multos congerendo profequitur Iul. Clar. in §. feudum q. 44. & ibi optima additio; quamuis etiam, & Comitatus consistens in pluribus castris possit in ipsi diuidi secundum opinionem Soccin. & aliorum, quos cōprobat idem Consil. Georg. d. alleg. 8. nu. 17. at pro concordia videndus est idem Iul. Clar. vbi supra, in Regno tamen nostro talis diuisio non procedit, & successiue talis differentia, eo quod non diuiditur feudum, sed primogenitus tantum succedit in eo, qui tenetur ad vitam, & militiam ceteris fratribus, ex vulgat. constit. Comitibus, vbi Afflic. & Frecc. singulariter in lib. 3. de subfeud. in different. inter feud. regal. titul. & alia nobilia nu. 3. vbi dixit procedere in viucentibus in Regno iure Francorum.

Num. 12. vltra Iul. Clar. vbi supra notandum est quod dixit Camerar. in l. imperialem §. præterea fol. 811. in paruis de prohib. feud. alien. per Feder. quod feuda in quantum feuda diuidenda sunt, sed dignitas ipsa, quæ indiuidua est, efficit vt ipsa indiuidua efficiantur, quo fit dum baronia in Regno censeatur dignitas ex relatis supra per Auctorem nu. 5. subnectitur pariter esse indiuiduam, sicuti ceteras dignitates, nimirum si feuda Regalia, Ducatus, Marchionatus, & Comitatus inter hæredes non diuiduntur, sed vni hæredum in subsidium applicantur, vt per Frecc. de subfeud. lib. 3. in different. inter feud. regal. & alia, &c. in 1. different. nu. 1. vbi nu. 2. censet feuda, quæ non sunt regalia, nec titulatæ diuidi inter hæredes iure feudorum, ergo secus de iure Regni, respectu autem dignitatis Principatus ab Auctore hic notato, videas Chassan. in eodem cathal. par. 5. confid. 54. vltra Capyc. in d. inuestit. feud. rubr. feud. claus. ibi cum titulo Principatus, quæ siquidem dignitas Principatus de iure communi feudorum erat incognita, Regens de Curte in diuers. feud. §. sed vnde digressi numer. 10.

Num. 13. adde Mastrill. in d. tract. de magistr. lib. 4. cap. 2. nu. 15. Princeps enim est, qui dignitates facit, ita Loffred. conf. 29. num. 1. eo quia habet thesauros dignitatum, Anna alleg. 57. nu. 2. Maur. Iun. alleg. 7. nu. 2. non mirum ad ipsum solum spectat conferre honores, quamuis honor sit premium virtutis, est tamen in arbitrio Principis, cui, & quando conferre plaerit Chassan. in d. cathal. par. 5. consider. 24. in 168. priuileg. similiter & conferre nobilitatem, idem Maur. Iun. vbi supra nu.

num. & tanto magis nouas dignitates creare, sicut ipsi Regi solo in Regno competitus de nouo infeudandi, idem Reg. de Curte d. 5. sed vnde nu. 27. similiter & nonam formam succedendi in feudis, Nicol. de Agar. inter conf. Bruni conf. 5. nu. 9. pariterq; & si dignitas non debeat diminui, sed augeri, & dignitatis diminutio est diminutio famæ, Neuz. inter d. conf. Bruni conf. 12. num. 109. non tamen procedit in Principe, seu Rege, qui eas dignitates non tantum augere potest, quemadmodum ipse potest duas dignitates, vel duo officia vnire, Maur. Sen. alleg. 18. nu. 7. sic etiam & duo feuda, vel vnum diuidere, idem in allegat. 20. num. 7. similiter & illas diminuere, sicut potest etiam inferiorum iurisdictiones suppressere, ita Affli&. in constit. ea, quæ ad decus num. 9. & hic cõferunt alia huic quæsto principaliter relata ab Auctore supra de prouil. ser. solit. 5. 2. per totum, sed melius ad rem nostram ipsemet Auctor in repet. feud. l. 8. nu. 1. dixit Regem posse infeudare, item non concedenda concedere, ac nouas erigere dignitates, & quomodo intelligatur declarat num. 39. vbi pariter id limitat, nisi infeudationes tales essent, ex quibus diminueretur honor Regis, vel coronæ, ante eum Luc. in l. vnica. C. de metrop. berit. lib. 11. ver. item collige.

Num. 14. Aduerte tamen, quod filij omnes maximè de iure feudorum ad successionem vocantur, & innitati sunt ad successionem, Affli&. in cap. quidam vasallus nu. 37. de vasall. decrep. 2tat. & successinè feudum diuidi potest inter fratres, & agnatos, sicut potest diuidi hæreditas inter hæredes etiam, quod sit feudum nouum, idem in cap. 1. si tẽ si fuerit nu. 6. quib. mod. feud. amitt. non tamen procedit in feudo Regali, scilicet Ducatus, Marchionatus, & Comitatus, in quibus feudis de iure isto non succedunt omnes filij æqualiter, & sic non sibi locum vendicat diuisio, sed tantum maior natu succedit, vt ibi nu. 9. subdit, quod etiam nouissimo iure comprobatum est, de quo per Frecc. de subfeud. in d. 3. different. inter feud. titul. & alia nu. 1. nisi tamen esset in hoc consuetudo vetustissima, sicut est in Lombardia, vt ipsemet Affli&. in cap. omnes filij num. 2. si de feud. fuer. contr. inter Domin. & agnat. & subdit nu. 9. quod filij Comitatus in Lombardia omnes in Comitatu succedunt, & Comites dicuntur, vt quoque notat Auctor in l. 2. nu. 5. quod pariter dixit Frecc. immemor de Affli&. in libr. 1. de subfeud. in tit. de antiqu. stat. Regn. num. 68. vbi censet antiquis temporibus ex historijs vno, eodemq; tempore in eodem Comitatu, duos, vel plures

præfuisse Comites in Comitatu Theani, in Comitatu Venafri, & Aquini, & aliorum, sic pariter & baronia inter successores diuiditur, cum non sit Regalis, ita Frecc. d. lib. 1. tit. de origin. Baron. num. 15. vt tandem Auctoris opinioni satisfaciã hęc recollexi, sed mihi aliter visum est circa hoc perscrutari, hanc siquidem æquiparationem non rectè procedere in omnibus, nam feuda titulata non pgnitus regulantur, eo modo, quo alia castra, & feuda, Affli&. in constit. si aliquis Baro nu. 5. adeo quod licet ex lege feudorum omnes filij succedant, non tamẽ procedit ex dispositione Iuris Francorum, sed tantum primogenito defertur feudum, & potissimum feudum Regale titulo decoratum; intantum quod feudum Principatus, vel Ducatus, aut Comitatus totum censetur legitima primogeniti, Frecc. d. lib. 3. in d. different. inter feud. titul. & alia in 39. different. & quamuis aliter seruetur in Lombardia, non tamen ad exemplum trahenda sunt aliorum feudorum, nam feuda dignitatum multa habent specialia, in alienatione, nempe obligatione, & successione ipsorum, Reg. de Curt. in eodem diuers. d. 5. sed vnde digressi nu. 12. imò idẽmet Frecc. d. lib. 3. d. tra&. de different. inter feud. titul. & alia, multas recollexit differentias inter ea, & ob id iuriloquentia de ipsis feudis Regalibus non porriguntur ad alia, nisi dicamus, quod attenda dignitate baroniæ videantur sibi inuicem, parificari & ita iura feudalia militare, quoniam sicuti in Lombardia succedunt in Comitatu, ita quod omnes Comites dicantur, sic etiam in baronia omnes dicuntur Barones, quemadmodum in Regno è contrarioprimogenitus est maior natu, sicuti solus succedit in feudis Regalibus dignitatem habentibus, vt supra dixi, ita pariter in baronia cum de iure Francorum solus primogenitus succedat, Affli&. in cap. 1. 5. & quia de ijs, qui feud. dar. poss. nu. 8. non solum in maioribus feudis, vt ipse testatur in cap. natura nu. 55. de nat. feud. sed indifferẽter in omnibus alijs feudis solus ipse succedit, Anna in rubr. de vasall. decrep. 2tat. nu. 98. & sicuti potissima est successio feudorum dignitatum primogenitis, ita vt legitima ipsorum rectè appelletur: ita pariter quodlibet feudum dicitur legitima primogeniti, idem Anna sing. 197. & non mirum si totum peruenire debeat, apud vnum, idem in alleg. 41. nu. 2. Intantum, quod si Dux haberet castra in Frãcia, & alia in Lombardia, primogenitus succedit intotum in Francia, in castris verò Lombardiæ vna cum alijs, Neuz. inter conf. Bruni feud. conf. 12. nu. 89. & feudum reduci potest

ad

ad ius primogenituræ, quod alias esset inter filios diuisibile favore feudi, quia reducitur ad meliorem statum, & primogenitum, eo quia melius per vnum, quam per plures regatur, Fusc. sing. 47. lit. F.

Num. 15. quò ad æquiparationem istam Baroniz eum Comitatu aliqua notauit Assi, in d. constit. si aliquis Baro in 5. notab. vbi particulariter notat, quòd Baro sicuti denominatur, & nomen assumpsit ex capitis Baroniz possessione, ita & Comes ex capite Comitatus, in quibus dotarium constitui non potest, & sic subnectit castro, vel terra, quæ nominatur titulus Baroniz, vel Comitatus, vt est Caserta gaudet ista prerogatiua, vbi supra num. 5. alijs comprobatur exemplis, ex quibus vna cum dictis hic per Auctorem colligitur pragmaticam istam nouem capitum fuisse intellectam, & interpretatam, quando cum conditione terræ transferebatur titulus in emptorem, tunc enim assensus à Rege impetrandus erat, ita Reg. de Curte d. 9. vnde digressi nu. 18. & vltra hæc vide Mastrill. in d. tract. de magistr. lib. 5. cap. 6. nu. 70. citantem hic Auctorem.

Num. 16. adde circa dubitationem casus Marchionis Casalberis hic tacti ab Auctorem, Regens de Curte eundem casum discutientem in dicto tract. 9. sed vnde digressi numer. 20.

Verse. ij. non obstantibus, quòd Baroniam concedi debeat in titulum, sicuti etiam alia regalia feuda, dixi supra eodem nu. 6.

Verse. qua redduntur, vide Consil. Rouit. in pragm. 4. nu. 3. de feud.

S. I.

N Vm. i. de hac eadem materia locutus est Auctor supra in rubr. de assens. Reg. super dotium, præsertim nu. 5. vbi alia reculi.

Num. 2. idem Auctor in loco supra citato nu. 7. explicat cap. hic citatum, an autem in dotario procedat hic Auctor tenet sententiam affirmatiuam, & ante eum sic concludit Capag. in cap. mulier, quæ dotarium nu. 12. & 13. & de hac eadem re loquitur Nunt. Pellic. in consuetud. Auerf. cap. 5. nu. 171. cum seq.

Num. 3. vltra Auctorem in cons. 157. n. 19. vol. 2. Est enim certissimum in iure assensum requiri in alienatione feudi quaternati simpliciter, vel secundum quid, vt dixit Auctor in cons. 72. nu. 4. vol. 2. Non enim sufficit Baronis assensus, dixit Anna in rubr. de vasall. decrep. etat. nu. 145. similiter nec Regis assensus in feudis quaternatis secundum quid sufficeret, Anna in alleg. 45. nu. 67. sed verius

assensus Regis, & Baronis exquiruntur in ista alienatione feudi quaternati, quòd à Barone tenetur, Præf. de Franch. decil. 154. nu. 3. in tantum verum est, quòd assensus Regis, & Baronis d. formes in feudo quaternato secundum quid concessione vitiant, idem Auctor d. cons. 72. nu. 5. & 19. & sic neutram valere concessione, refert idem Anna in repet. d. constit. constitutionem nu. 40. Maur. Jun. alleg. 4. nu. 18. & sic decisum Auctor refert in lectur. 6. nu. 41. quamuis Rex possit conferre feuda quaternata secundum quid, & ipsemet eligere personam, quæ in feudum à Barone teneat, ceterum secundum capitula Papæ Honorij electio, & presentatio debet esse Baronis, & confirmatio dumtaxat Principis, Auctor in lect. 6. nu. 39. & 42. an autem reuocari possit alienatio feudi quaternati existentis in baronia, si solus Regis assensus interuenierit, non tamen assensus Baronis, vide Assi. & in Imperialem in 12. notab. nu. 47. de prohib. feud. alien. per Feder. tenentem fieri posse.

Num. 4. adde Auctorem in repet. feud. lectur. 1. nu. 61. & melius num. 71. & 72. vbi hic se remittit concludendo, assensus vtriusque requiri in feudo mixto secundum quid.

Num. 5. assensus præstitus cum ista clausula iuribus nostris semper saluis, quid operetur, vide Fusc. sing. 103. lit. A, vbi plura, & Auctor noster in d. repet. lect. 1. nu. 30. loquitur de ista clausula iuribus nostris, & c. & nu. 39. de alia clausula, feudi natura in aliquo non mutata, & melius in cons. 10. nu. 54. & cons. 65. nu. 5. cons. 60. nu. 20. cons. 135. nu. 32. vol. 2. in super de eadem clausula iuribus nostris, & c. loquitur Anna alleg. 67. num. 21. & alleg. 41. nu. 32. singul. 123. Maur. Jun. alleg. 28. num. 2. similiter de clausula, feudi natura, & vltra Auctorem in cons. 27. nu. 17. & cons. 42. num. 26. eod. vol. Anna d. alleg. 41. nu. 36.

Num. 6. de hac clausula vide Fusc. singul. 87. lit. C, vbi plures citat, & melius Auctorem nostrum cons. 5. nu. 10. cons. 131. nu. 25. vol. 2.

Num. 7. vltra Annam in repet. cap. 1. de vasall. decrep. etat. nu. 203. cum seq. vide etiam Auctorem in repet. feud. lect. 1. nu. 70. & seq. vbi hic se refert, sed melius in lect. 21. nu. 25. & lect. 22. sub nu. 29. articulum istum plenè examinat, ad quòd adde Frecc. de subfeud. in different. inter feud. quat. & alia nu. 26. vbi aliter sentire videtur de iure Regni, quid autem in feudo ex pacto, an aperiatur Domino in præiudicium successorum, vide eundem Auctorem nostrum in lect. 17. nu. 15. & Jul. Clar. in 9. feudum q. 66. & quid in Prælato habente feudum à Rege, & contra eum culpam commiserit, an Ecclesiæ præiudicabit, vt feudum Domino

Dominus deuoluatur, vide Carauit. in rit. 52. sub nu. 6. vers. licet autem, & ibi addita per me, Iul. Clar. in d. §. feudum q. 67. latissima, respectu uero deuolutionis ob alienationem factam sine assensu Regis, vel Baronis, & cui applicabitur feudum prosequitur Anna in repet. constit. constitutionem num. 195. & 196.

Num. 8. adde Frecc. de subfeud. d. lib. 3. in different. feud. quatern. & alior. nu. 26. & lib. 2. in 29. author. nu. 1. & ratio est illa secundum eundem Auctorem nostrum, cur deuolutio ad Baronem spectet de feudo quaternato, nam si feudum quaternatum cum Regis assensu in subfeudum concedatur adiecta clausula, ut immediatè, & in capite à Barone recognoscatur, iudicabitur ut feudum planum & sic nequaquam permanebit sub dispositione constit. post mortem, sed iuris communis feudorum, ut testificatur Auctor in d. repet. lect. 1. num. 93. vide quoque Consil. de Georg. in repet. feud. par. 1. cap. 7. sub nu. 9. ubi citat Auctorem.

Num. 10. & quod feudum ob lineam finitam reddat ad fiscum, una cum dominio, & possessione, refert Maur. Jun. alleg. l. nu. 20. similiter & feudum nouum reuertitur ad Dominum; per mortem feudatarij illud tenentis, siue descendenti, Afflic. in cap. 1. an apud Iud. vel cur. dom. & c. nu. 2. quomodo autem feudum ad Dominum reuertatur, vide Reg. de Curte in d. diuers. feud. §. cum igitur numer. 32.

Num. 11. memini de ista decisione glos. hic citate in meo Compend. Decis. Regni verbo feudum.

Num. 13. idem Auctor in d. repet. lect. 1. nu. 56. & quod Papa directum dominium habeat in uniuerso, tamen in singularibus, & particularibus rebus in Regno habet Rex, refert Auctor d. lect. 1. num. 57. & 58. & in decis. 31. nu. 13. Reg. de Curte in eodem tract. §. licet autem nu. 17. & potissimum Rex Sicilia, qui est Dominus directus feudorum in Regno, idem Reg. in §. multoties concedens nu. 98. quid autem in Barone respectu feudorum suorum uasallorum, vide Afflic. in prohem. constit. q. 23. per totam, & ob id an Baro possit prestare assensum validum super alienatione rerum particularium suorum subfeudorum; quando disgregantur à corpore feudi, & quid si interueniat consensus Regis, vide Afflic. in cap. unico §. ex eadem lege nu. 28. de lege Corrad. nam feudum ex pluribus membris, & iuribus consistit, ut dixit Paris de reintegrat. feudor. quem citat Addens ad Troyl. in rit. 50. nu. 5. & dominium directum in rebus singularibus quale sit, & qua-

le in uniuersali, refert Marta voc. 204. numer. 3.

Num. 14. feudum, ut dicatur eius collatio pertinere ad Regem sufficit semel collatum esse, ita Afflic. in cap. si inter num. 51. de contron. apud par. term. & feuda quaternata sunt, quæ pertinent ad collationem Regis, idem in constit. post mortem nu. 6. & decis. 282. in 1. dubio.

Num. 15. idemq; tradit Auctor in d. repet. feudor. in lect. 6. nu. 43.

Num. 16. idem Auctor in d. repet. lect. 22. num. 26. & decis. 23. n. 7. & de ista decisione Frecc. habetur in meo Compend. verb. feuda deuoluta, ubi alios citauit, & pariter in verb. feudum, multa autem ad ornatum istius textus collectit Alphan. collectan. 806. & an habeat locum in feudis, nouissime idem Reg. de Curte in d. tract. §. nunc de altera nu. 51. & quid in fideicommissis an habeat locum d. §. Cornelio felici, vide Vrsill. decis. 282. num. 21. faciunt etiam collecta per Consil. Ananiam Jun. in sua collect. 185.

Num. 17. adde Auctorem in d. repet. lect. 17. nu. 15. & lect. 22. nu. 11. & 15. cum seq. vltra Iul. Clar. in §. feudum q. 66. latè Reg. de Curte d. §. nunc de altera num. 37. & seq. de hac autem decisione memini in eodem Compend. verb. feudum, ubi plura notari.

Num. 18. ob contumaciam iurisdicchio etiam suspenditur, Mormill. in constit. grandis nu. 1. nota, quod feudum amittitur ob contumaciam, sicut & alia res, ita Afflic. in cap. sancimus nu. 102. quo temp. mil. nam contumax infidelis reputatur idem in cap. unico vers. condemnatorum, quæ sint regal. nu. 32. & quomodo ex ijs contrahatur consumaciæ diffusè idem Afflic. in cap. unico de mil. uasall. qui cont. est, & Capyc. in inuest. feud. rubr. feud. amitt. vers. septuagesimo octauo si uasallus, & vide Frecc. de subfeud. lib. 2. in 29. author. sub nu. 2. vers. dubitauit Andr. ubi examinat quando ob contumaciæ feudatarij fiscus vendicat feudum, uita tamen durante, Marta in voc. 204. & an in preiudicium agnatorum amittatur, idem in voc. 168.

Num. 19. an autem Rex, cui feudum ob culpam uasalli reuersum est, teneatur ad debita ipsius, & sic absque onere, vide Præf. de Franch. decis. 192. nu. 4. ubi plura, uerum respectu onerum feudi, aliqua notauit Camerar. in l. imperialem in princ. fol. 82. in paruis, vers. ad quod elucidandum, potissimum quænam sint, & contra quos transeant, ubi pariter loquitur, quando feudum deuolueretur, & aperiretur, ad quem spectabunt onera, & fol. 85. vers. alia uero sūt onera, & quod onera

za feudi transeunt contra quoscumque possessores feudi, ut sunt decimæ in beneficijs, idem ibidem fol. 152. versic. primo modo, & fol. 392. versic. pro contraria, similiter transeunt onera, si feudum à vasallo ipsi Domino donetur, idem ibidem fol. 238. versic. confirmetur hoc, an autem onera seruitij transeant aperto feudo Domino, Auctor noster cons. 155. nu. 64. vol. 2. an autem feudo deuotato ob lineam finitam possit creditor, licet cum assensu exequi super illo potissimum in subsidium, vide Maur. Jun. alleg. 1. num. 26. quid si ob mortem feudatarij aperiretur feudum Domino, an teneatur Dominus ad onera interim contracta, vide eundem Præs. de Franch. decis. 64. nu. 14. tenentem partem negatiuam, nisi vasallus resutaret post debita, & quid si aliquo titulo particulari transiret feudum Domino, an teneatur ad debita, vide Auctorem decis. 3. nu. 25. & seq.

Num. 20. de hoc latè habetur per Iul. Clar. in d. §. feudum q. 66. & Carau. in rit. 52. sub nu. 6. versic. licet autem, & ibi addita per me, Cōs. Rouit. in prag. 4. nu. 2. de feud.

§. II.

NUm. 1. adde Auctorem nostrum latè disputantem istam questionem in repet. feud. lect. 1. nu. 94. & seq. & quæ nam dicantur feuda plana, & de tabula, latè Capyc. in inuestit. feud. rit. feud. gen. in verb. planum, Iacobi de Franch. in præiud. feud. tit. spec. feud. nu. 278. de excentralibus verò, quæ, & an possint concedi, satis loquitur Capiblane. in prag. 1. num. 64. de Baron. vltra alios Doctores antiquos, & idem Iacobus de Franch. in cap. 1. de ijs, qui feud. dar. poss. nu. 25. & seq. & Auctor noster in lect. 6. nu. 31. 32. & 43. loquitur de feudis planis, & de tabula, ut infra num. 16.

Num. 2. idem Auctor in d. lect. 1. nu. 98. de eadè re satis loquitur, & plenius in lect. 6. & Reg. de Curt. in diuers. feud. §. videndum est modo num. 41. & 43. vbi materiam istam profertur, quod nam tempus exquiratur ad inducendâ præscriptionem infeudandi, & quid in re burgensatice possessa per 30. annos, ut feudalis, refert Maur. Sen. alleg. 21.

Num. 3. adde Auctorem in eadem lect. 6. nu. 1. cum seq. vbi copiosè, ad quod etiam videas Reg. de Curt. in diuers. feud. §. videndum est modo nu. 44. vbi istam materiam pertrahat, & quot actus requirantur ad hoc, ut inducatur consuetudo infeudandi, & ibidem multa concernentia materiam consuetudinis, & de concessione perferuntur à nu. 36. ad seq.

Num. 4. idem Auctor in d. lect. 1. num. 86. alle-

gando Afflic. in cap. 1. de contron. feud. volentem ex solo Regis assensu feudum non quaternari, nisi vicerius apponatur clausula illa, ut teneatur ab eo, & sub eo, id declarat num. 89.

Num. 5. vide in meo Compend. Decis. Regni, verb. feudum quaternatum, vbi vltra Auctorem hic, allegavi Franc. de Amic. in cap. 1. de ijs, qui feud. dar. poss. §. secunda autem nu. 2. fol. 29. & §. tertia differentia fol. 56. & propterea hic notandum censui, quod feuda quaternata dicuntur illa, quorum collationes ad Regem pertinent, & sunt descripta in quinternionibus Curiz, de quibus per Capyc. in d. inuestit. ead. rubr. feud. gen. verbo quaternatum, Iacob. de Franch. in d. rubric. spec. feud. nu. 176. Frecc. de subfeud. lib. 2. in 29. auctorit. Baron. nu. 3. Carau. in rit. 50. nu. 3. ibidem Cauens. nu. 1. & 2. & in rit. 2. Maur. Sen. alleg. 21. num. 1. & sic concludit Auctor noster in lect. 1. nu. 59. & lect. 7. nu. 9 cum seq. & nu. 12. rationem assignat, cur quaternata dicantur, nam ut dixit Capyc. loc. cit. talis species feudi in Regno non reperitur merito in iure feudorum, & ita indifferenter quæretur, feudum præuio assensu, ut meminit Auctor d. lect. 1. num. 62. & 73. ad 93. at quando feudum esset quaternatum mixtum, scilicet secundum quid, cuius occasione amborum assensus requiritur, siue Regis, siue Baronis, & tunc si Rex daret consensum Baroni infeudanti, siue quaternatum sit id quod infeudatur, siue non, eo ipso Rex dicitur quaternare feudum, quod per Bargnem conceditur, nam Rex confirmans videtur donare, ut putat Capyc. loc. cit. versic. ponit Andr. & assensus Principis operatur vim cōcessionis, idem Maur. d. alleg. 21. nu. 9. quod non est totaliter firmum, cum in contrarium multi Feudistæ intorgerat, licet enim in alienatione Regis assensus impetretur, non propterea talis assensus quaternabit feudum, quia assensus, qui impetratur ad tollendum obstaculum prohibitium alienationis non alterat naturam feudorum, nec aliquid de nouo inducit, ita refert idem Auctor in d. lect. 1. num. 75. & quod remouet tantum obstaculum, tenuit Anta in alleg. 67. nu. 8. & sequitur Præs. de Franch. decis. 540. nu. 10. idcirco feuda plana, quorû concessio à solo Baronis assensu pendet, si alienentur etiam cum Principis beneplacito, non per hoc transibunt in quaternata, & pulchra adducitur ratio per Auctorem in d. lect. 1. nu. 74. sed ratio illa mihi potissima esse videtur ab Auctoribus feudorum, firmata cum feuda quaternata, scilicet castra dicuntur nobilia, quia paradigma, siue nobilitatem tribuunt, suntq; à publico sicut milia,

& de publico, idest de Regis patrimonio, & sunt veluti peculia castrensia secundum Andr. relatam ab Auctore in d. lect. 7. nu. 6. & 8. & insuper quod talia feuda quaternata nobilitant, refert Capens. in d. rit. 50. nu. 2. inde nobilis dicitur, qui habet feudum quaternatum, Affi. in constit. post mortem sub nu. 1. & propterea omnia feuda, siue castra sint, siue non, quæ tenentur in capite à Rege sunt feuda quaternata, & nobilitant, vt secundum Andr. refert Capyc. in d. inuest. feud. ead. rubr. verbo minus nobile feudum, vers. in Regno dicimus, quod secus est in Barone, nisi essent castra, vt subdit ibidem Capyc. vbi in princ. allegat Andr. in cap. 1. §. fin. col. 1. de capit. qui cur. vend. quod non solum feudum nobile est si tenetur à Rege, sed etiam si teneretur à Barone, licet loqui videatur in feudo habente vasallos, quod de per se nobilitatem dat, seu paradoxium, adeo quod Rex tantum nobilitatem conferat, non priuati homines, Maur. Iun. alleg. 7. nu. 1. & propterea si assensus Regis simpliciter concessus in feudo mixto quaternaret, induceret quandam nobilitatem, præter mentem Regis, dum conuenit cum assensu Baronis concedentis subfeudum suo subfeudatario, & successiuè Rex priuaretur, etiam iure suo, etenim feuda quaternata, idè dicebantur, eo quia in quinternionibus registrabatur, vt inde redditus ipsorum certi efficerentur, sicuti testatur allegati Doctor. quod potissimum sit pro solutione releuium, vel adhoatum, non mirum igitur si ad hoc, vt feudum mixtum quaternetur ex causa Regis assensus exquiratur, vt alia clausula adijciatur, nempe vt expressè dicatur in inuestitura, vt describatur in quinternionibus, iuxta decil. Affi. alleg. & ibi Vrsill. in princ. vel vt dicat Rex, vt feudum teneat immediatè ab ipso Rege in capite, & non à Barone, sicut Auctor dixit in d. lect. 7. nu. 86.

Num. 7. vltra Consil. Rouit. in rubr. de feud. nu. 79. & 81. vide Auctorem nostrum homet explicantem in d. lect. 7. nu. 8. ad autem assensus Regis quilibet impetratus in subinfeudatione facta à Barone producat ealem effectum, vt feudum quaternatum secundum quid efficiatur, vide eundem Consil. Rouit. in pragmat. de priuileg. intra ann. præst. nu. 53. ad 81. & F. à. de Amic. in cap. 1. de ijs, qui feud. dar. poss. §. secunda autem questio fol. 29.

Num. 8. verum est enim, quod possessio, vel quasi quiritur ex vnico actu correspondenti officio, ita Maur. Iun. alleg. 45. nu. 1. sicq; consuetudo infeudandi vnico actu inducitur, Reg. de Curt. in diuers. feud. dicto §. videndum est modo nu. 46. nam licet regulariter assensus Regis, & Baronis in concessione, vel aliena-

tionem feudi mixti exquiratur, vt supra dictum est, attamen aliquando contingi potest posse Regem solum assentire citra assensum Baronis, sed hoc iusta causa suadente ob denegationem fortè assensus à Barone facta, & ex alijs causis relatis ab Anna in constit. constitutionem num. 100. & seq. vel inest consuetudo infeudandi talia per Regem, vel per Baronem legitimè præscriptam spatio 30. annorum de iure civili, aut 40. de iure canonico, vt censet ibi Curt. nu. 44. quemadmodum è contra possidens feudum per triginta annos, cum præstatione seruitij diceretur securus, vt voluit Anna vbi supra num. 98. nam diceretur legitimè inuestitus, Maur. Sen. in allegat. 35. nu. 2. & ij sunt effectus possessionis, hoc est assentire, sicuti errare. Officiales sunt actus iurisdictionis, idem Maur. Sen. allegat. 3. nu. 11. sic etiam possessio triginta annorum cum præstatione releuij, & ad hoc sufficit in petitorio, idem Anna alleg. 144. nu. 1.

Num. 9. adde eundem Auctorem in d. lect. 1. nu. 73. cum seq. vbi eadem materiam persequitur, & quæ nam dicantur feuda plana, vide Capyc. in d. verb. planum.

Versus ite ego, adde Frecc. de subfeud. lib. 4. in tit. quis dicatur Baro. Capib. in rubr. de Baro. nu. 8.

Num. 10. licet autè Barones in Regno habeant quædam demanialia, in quibus de iure habent fundatam intentionem, quæ possidendi non possunt absque assensu, Capib. in pragmat. 11. nu. 13. de Baronib. & hæc sunt fide, vel diffide, aut iura pascendi, vt ipse persequitur, vel similiter ipsi Barones in Regno demanialia quædam habeat ex consuetudine, & privilegio, inter quæ demanialia adsunt collectæ Baro. Franch. decil. 56. nu. 12. tanto fortius illa alienare vetantur, citra Regis assensum, in tantum est verum, quod Baro potest concedere rem demanialem feudi Regis assensu reservato, facta tamen mentione, quod res sit demanialis, & talis concessio facit feudum esse quaternatum, idem Præf. de Franch. decil. 154. nu. 1. similiter nec bona feudalia sui baronis alienare potest, sine assensu Baro ipse, Maur. Iun. in alleg. 4. nu. 1. de quibus etiam loquitur Morimil. in constit. constitutionem nu. 36. & seq. & allegat etiam Auctorem hic.

Num. 11. videas Consil. Rouit. in pragmat. 4. nu. 34. de feud. eandemq; opinionem sequendo Andr. tenere, videtur Frecc. de subfeud. lib. 2. tit. quis dicatur Baro num. 1. ibi, vel habeat subfeudatarios, qui ab eo, vel sub eo teneat feuda quaternata, de quo etiam meminit in titulo de origin. Baro.

& insuper, quod assensus Regis impetratus non aliter quaternet feudum, sed ut tollet obstaculum prohibitivum alienationis, nec alterat naturam feudi, refert noster Auctor conf. 73. num. 15. volum. 2. & in lect. 1. nu. 75. de quo supra eodem nu. 5. ad quod singulariter dixit Maur. Iun. in alleg. 8. num. 4. quod Rex assentiendo roborat ea, quae faciunt contrahentes, non autem quid praeter, vel contra eorum voluntatem inducit.

Num. 12. quae nam sit differentia quando in capite dictum sit in investitura, & quando immediate teneri à Rege feudum, videas Auctorem in repetit. feud. lect. 6. num. 40. & quod Rex possit concedere Baroni feudum quaternatum, ut sub eo teneantur immediate, & in capite, latè prosequitur Maur. Iun. in allegat. 85. num. 1. sed an ipse Rex possit vassallum tenentem ab eo feudum quaternatum, & in capite submittere alicui Baroni, ut Baronem, & non ipsum Regem recognoscant, idem in alleg. 44. nu. 1. tenet, quod non, sed in feudis quaternatis secundum quid, in quibus utriusque consensus exquiritur, nempe Regis, & Baronis, ut hic Auctor censet, & in lect. 1. nu. 71. & 92. non Regis tantum, ut dixit Anna alleg. 45. nu. 6. nec solius Baronis, idem in rubr. de vassall. decrep. stat. num. 145. incantum quod si Rex assentiat tali alienationi, ut ab ipso feudum teneatur in capite, & immediate, & Baro pariter eodem modo assentiret, ut ab eo immediate, & in capite teneatur, neutrum valeret, ut ex mente Camer. & Frecc. tradit Anna in d. constitut. constitutionem nu. 40. & Auctor in conf. 72. num. 5. & 19. vol. 2. & sic decisum tradit Auctor in d. lect. 6. num. 41. & non mirum si simpliciter assentiendo Rex citra clausulam, ut ab eo, & sub eo, &c. immediate, & in capite feudum non efficiatur quaternatum, ut dixi supra eod. num. 5. nam licet feudum unum, & idem teneri possit in capite à Rege, & Barone, ut concludit Auctor d. lect. 1. nu. 90. non tamen immediate, quia essent duo Domini in solidum eiusdem rei, quod satis est absurdum, de iure sic in contrarium se habent, veritate iuris in l. si unum §. si duobus vehementer commod. erentem Rex in feudis quaternatis habet directum dominium, & Barones habent utiliter civilem possessionem, Io. Crisp. inter opera Gramm. in proh. const. nu. 5. citat Andr. in l. imperialem col. 4. de proh. feud. alien. per Feder. & propterea dominium feudi apud duos esse non potest, Anna in alleg. 41. nu. 3.

Num. 13. de hoc supra eod. nu. 12. aliqua notant, sed si feudum quaternatum cum Regis assensu in subfeudum concedatur cum clausula, ut

immediate, & in capite à Barone recognoscatur iudicabitur tunc instar feudi plani, & sic non regulabitur à dispositione constit. constitutionem, sed iuris communis feudorum; ita Auctor in d. lect. 1. nu. 93. & seq. vbi plura, & hic nota, quod assensus Regis, & Baronis requiruntur in alienationibus feudorum quaternatorum, etiam quod à Baronibus tenerentur, refert Franch. decis. 154. numer. 3.

Num. 14. adde Auctorem nostrum in conf. 146. num. 55. vol. 2. & Consil. Rouit. in rubr. de feud. num. 58.

Num. 15. idem Auctor in d. lect. 1. nu. 93. vbi hic se refert Apicell. in Tutam. pauper. tit. 2. numer. 507. in addit.

Num. 16. nam de iure communi feudorum hae species feudi quaternati non reperitur, sed tantum ex iure Regni, ut dixit Capye. in d. invest. feud. ead. rubr. feud. gen. verb. quaternatum, & feuda plana, & de tabula, quae nam sint, & qualiter inter se differant, refert Assl. in decis. 282. num. 1. & 2. ultra notata supra eodem nu. 1.

Num. 17. assensus an dicatur quaternare feudum, vide Auctorem nostrum quaestionem istam discutientem in d. lect. 1. nu. 62. & 73. vbi quae ad 93. & Franc. de Amic. in cit. loc. ut supra num. 7.

Num. 20. licet autem dominium transferatur ex infeudatione, Guid. Pap. decis. 34. sed utile tantum per concessionem transfertur, Alex. conf. 159. vol. 2. Curt. lun. conf. 174. num. 25. vol. 2. Socc. Sen. conf. 66. vol. 3. & Socc. lun. conf. 102. nu. 16. vol. 2. directum verò dominium habet Dominus feudi in eo, Dec. conf. 310. nu. 13. Gozad. conf. 8. nu. 19. sed quomodo dominium consideretur penes duos, nempe penes Regem, & Baronem, vel penes Baronem & subfeudatarium, vide Frecc. de subfeud. lib. 2. rubr. quis dicatur Dux, §. sed ut verius num. 4. non enim ambigitur dominium directum esse penes Dominum, sed utile tantum penes feudatarium, Camer. in l. imperialem in princ. fol. 6. in parvis, vers. rursus de prohib. feud. alien. per Feder. & hoc nisi per concessionem feudi factam fuisse conspiceretur in burgenfaticum, vel in allodium: tunc enim plenum dominium censeretur translatum, ita Przf. de Franch. decis. 131. nu. 10. & an dominium directum transferri possit in accipiètem absque eo, quod remaneat penes Dominum, vide Reg. de Curt. in d. diuers. §. tenor ergo nu. 24. vbi in seq. num. censet, quod dominij directi retentio in feudis, & translatione utilis est de substantialibus feudi, vbi alia plura ad ornatum refert.

Num. 21. adde Auctorem in d. lect. 1. n. 94. regu-

- lariter enim data facultate, seu potestate
 vafallo alienandi feudum, adhuc non intelli-
 geretur sine consensu Domini, nisi verba am-
 pla inessent, ita Vrsill. decis. 335. nu. 13. & vi-
 de reliqua hic concernentia infra eodem
 num. 35.
- Num. 22. & si alienatio feudi (superueniente
 assensu) validetur, vt refert Anna in constit.
 constitutionem nu. 135. non tamen procede-
 ret post mortem venditoris, eo enim casu as-
 sensus non validaret, Franch. decis. 620. nu. 3.
 nisi favore dotis, vt ibi subnectit num. 10. ad
 quod faciunt collecta per Ricc. collect. 1802.
 & Consil. de Georg. alleg. 46. nu. 29. Anna in
 alleg. 115. nu. 2.
- Num. 23. adde in terminis Annam in alleg. 45.
 nu. 7. & 8.
- Num. 24. adde Afflict. in decis. 127. nu. 2. & melius
 in cap. si quis miles nu. 6. Imper. Loth. vbi di-
 xit, quod causa remota sine causa proxima
 non tribuit successione patrio in feudo ne-
 pote premortuo, & causa proxima attendi-
 tur non remota, Reg. Valenz. conf. 10. nu. 31.
- Num. 25. & cum hac opinione pertransire videtur
 Anna in d. repet. constit. constitutionem nu.
 295. cum seq. quamuis in feudis quaternatis
 quaternatis a Rege non sit dubium, quin
 constitutio ipsa locum habeat, ita Frecc. de
 subfeud. lib. 2. in §. pluribus autem modis nu.
 39. & sic indicatum refert Afflict. decis. 243.
 quem sequuntur Gramm. decis. 77. nu. 3. Vrsill.
 decis. 255. & decis. 265. nu. 73. de quo in
 meo Compend. verb. constit. Regni consti-
 tutionem.
- Num. 26. quemadmodum dominium, & possessio
 sub conditione transferri potest, Affli. decis.
 238. nu. 2. sic etiam & dominium suspensiuè
 transfertur, ita Auctor in conf. 147. num. 29.
 vol. 2. inde dominium suspensiuè translatum,
 quando contractus resoluitur virtute pacto-
 rum resolutorum dicitur reddere ad sua prin-
 cipia attractiva, Præf. de Franch. dec. 64. n. 11.
- Num. 27. vide Auctorem in cõf. 40. nu. 22. vol. 2.
 & per aliam rationem dixit Anna in alleg.
 67. num. 3. & 4. quod talis assensus non tenet
 post mortem impetratus, quia non illius alie-
 nantis feudum tempore assensus, & propte-
 rea dum assensus regulatur super actu, super
 quo interponitur, esset enim talis assensus
 diffinis a contractu, & successiuè nullus,
 Maur. Iun. alleg. 8. nu. 3. & 8. & alleg. 28. nu. 8.
 Apicell. alleg. 24. nu. 284. allegat Auctor. hic.
- Num. 28. imò si actus esset nullus validatur ex
 consensu, Anna in d. constit. constitutionem
 nu. 204. & nu. 114. dixit, quod actus non tenet
 deficiente consensu, ipso tamen interueniente
 confirmatur, & convalidatur, vt per Aucto-
 rem in lect. 8. nu. 8. & seq. & isto casu valida-
- rar actus ipse, prout ex nunc, non prout ex
 tunc, Maur. Iun. alleg. 5. nu. 5. licet actus sit
 in suspensio, donec Rex assentiat, & ob id non
 dicitur omninò nullus, ita Auctor infra de
 diuers. prouil. rubr. de decret. Collat. Consil.
 num. 18.
- Num. 29. ad ornatum istius text. vide Alpha.
 collect. 1050.
- Num. 30. certum est in iure, quod alienatio feudi
 sine consensu Domini est nulla, ita Afflict. in
 cap. si quis miles nu. 6. de feud. sine culpa
 amitt. quod etiam sequitur Auctor in conf.
 14. nu. 23. vol. 2. imò & illud perderet, Iacob.
 de Franch. in cap. 1. §. notum autem est nu. 6.
 de ijs, qui feud. dar. poss. & ante eos Iul. Clar.
 vbi alios citat in §. feudum q. 31. nu. 1. & alias
 pponas. Inrent empior, & venditor, ex cõfita
 Regni constitutionem, vbi Afflict. & Anna
 præsertim nu. 103. & 190. & in rubr. de vafal.
 decrep. stat. nu. 112. & seq. Frecc. de subfeud.
 lib. 2. in 1. author. nu. 19. & in §. à Regnicolis
 nu. 13. & seq. sed si esset in alienatione adie-
 cta clausula, saluo assensu Domini dicat Do-
 ctor. nec etiam valere si fuerit traditio sub-
 secuta, vt ex mente Bald. Iason. & Dec. com-
 probat Iul. Clar. vbi supra nu. 5. sequitur Ro-
 land. conf. 63. nu. 4. & in istis terminis loqui-
 tur Frecc. in d. 1. author. nu. 9. & 23. & in con-
 similibus etiam concludit Auctor postea in
 fra eod. tit. de diuers. prouil. rubr. de decret.
 Collat. Consil. nu. 15. & seq. & propterea non
 operatur assensus reservatio tradita posses-
 sione, etiam si esset dictum nõ aliter, nec alio
 modo, Franch. decis. 267. nu. 1. vbi nu. 1. id li-
 mitat non procedere quando emptor litiga-
 ret vsque ad sententiam, & ibi Addentes alia
 recollerunt satis ad ornatum, præterea si
 feudum venderetur, reservato assensu impe-
 trando, cum iam assensus esset impetratus,
 valeret si assensus esset validus ne actus pe-
 reat, aut ille assensus impetratus esset nul-
 lus, & tunc si alias non impetraret cõtractus
 non valeret, vltra Fusconi §. 9. §. 26. lit. F. vide
 Consil. de Georg. alleg. 5. num. 58. & assensus
 reservatio cum potestate concessa alienan-
 di, ad quid fiat, quidne importet, refert no-
 ster Auctor conf. 42. nu. 9. vol. 2.
- Num. 31. infeudatio fieri debet equali persone,
 Afflict. in cap. vnico §. similiter nu. 6. de lege
 Corrad.
- Num. 34. vltra Auctorem in §. seq. nu. 13. adde
 Maur. Iun. in alleg. 18. nu. 4. item quod assen-
 sus habeatur pro præstito reuente Domi-
 no, qui consentire debuerat, refert Præf. de
 Franch. decis. 310. nu. 2. nam assensus non
 data iusta causa erit per Regem præstan-
 dus, idem decis. 695. num. 4. Imò quando as-
 sensus denegaretur sine iusta causa poterit
 Index

Judex superior permittere, quod contrahatur sine illius consensu, ita Afflic. in l. imperialem in 12. notab. n. 34. de proh. feud. alien. per Feder. & quod assensus intelligatur præstitus in illis euentis, in quibus Dominus assensu tenetur, & requisitus negligit, tenet Auctor decis. 4. nu. 35. & in decis. 6. num. 11. hoc idem Auctor commendat data potestate alienandi in concessione feudi, renuente Domino assensu pro præstito censeri debet assensus petitus.

Num. 37. concordat cum nu. 21. supra eodem, ubi alia referuntur, sicuti etiam licentia data vendendi per rescriptum, non est opus alio decreto, ita Auctor in conf. 75. nu. 74. vol. 2. ad quod notandum est, quod licentia vendendi feudum à Rege concessa ad omnem modum alienationis extenditur, Afflic. in cap. vnico nu. 18. de controu. inter Dom. & empt. & an censetur concessa eius hæredi, late Frecc. de subfeud. lib. 2. in q. 5. cum seq. ubi multa discurrent circa istam licentiam à Rege concessam, & lib. 3. in different. inter feud. ex pacto, & c. in 18. different. an autem ex ista concessione facta à Rege cum potestate vendendi, donandi, & c. possit feudum receptum pro hæredibus arctare ad masculos, & excludere feminas, late Anna in allegat. 41. & feudum concessum cum potestate alienandi, intelligitur si licentia à Domino præstetur, quæ siquidem licentia data intelligitur secundum formam legis, quæ requirit Domini consensum, Gozzadin. conf. 4. num. 29. sicuti enim licentia; & decretum alienandi diuersa sunt, Paris. conf. 100. nu. 24. vol. 1. ita & licentia, & consensus alienandi, & successiue nequit feudatarius alienare sine licentia, qui habuit ab initio facultatem alienandi in quemlibet, Marta in vot. 32. nu. 11. vot. 231. nu. 28. vot. 105. nu. 6. & Mormil. in constit. constitutionem nu. 12. in infeudatione secus est, vt supra eodem nu. 21.

Num. 36. & hac ratione perpensa dixit notabiliter Anna in d. repet. constit. constitutionem sub nu. 196. vers. ego autem, & in vers. tertio si de iure, quod in alienatione, seu concessione feudi quaternati, mixti, secundum quid exquiratur, non tantum assensus Baronis, sed etiam Regis ne fieret concessio potentiori, aut Ecclesie, vel viro inobsequioso, seu odiofo, Marta in vot. 32. num. 9. qui loquitur de feudo franco, sed bene debet esse æqualis concessionarius, seu feudatarius, Afflic. in cap. vnico §. similiter nu. 3. de lege Corrad. si vasa in iurati possunt alienari pari, vel equè idoneo, Vrsilk. decis. 267. nu. 36. & nota vnum singulare dictum Franc. de Amicis in cap. 1. de ijs, qui feud. dar. poss. §. explanatis istis

fol. 219. versus finem, quod concessa facultate aggregandi plateis nobilium, non possunt aggregare nisi nobiles aliunde, non cines, neque ignobiles, per rationem ab eo relatum.

Num. 37. hanc questionem examinat Marta in vot. 32. feuda, & an de eo vasallus disponere possit in vltima voluntate sine consensu Domini, vide Reg. de Cur. in diuers. feud. §. cum igitur nu. 36. an autem alienare, vel pignorrare, Alex. conf. 2. vol. 2. Aret. conf. 14. Socc. Iun. conf. 77. nu. 73. vol. 1. & Ruyn. conf. 143. nu. 19. vol. 3.

Num. 38. est enim conf. Oldrad. hic citatum 234. factum tale, quod etiam citat Ant. Capyc. in inuest. feud. rubr. feud. gen. verb. francum, de feudo isto franco multa verba faciens, & etiam Iacobut. de Franch. in præfud. feud. nu. 193. & Iul. Clar. in §. feudum q. 12. Reg. de Curte in d. diuers. §. cum igitur nu. 34. ad quod subnequit Io. Calder. in conf. 7. tit. de feud. inter conf. Bruni, quod feudum honorificum, liberum, nobile, & francum, vel gratiale, quæ in idem sonant, reddunt vasallum ab omni seruitio liberum, & fræcum, & de solo feudo franco loquitur Camerar. in cap. 1. de success. feud. nu. 168.

Num. 39. hoc potissimum est quando alienaretur per vltimam voluntatem: tunc enim citra Domini licentiam alienatur, cum in eo censetur translatum verum dominium, Carol. Ruyn. conf. 18. nu. 4. vol. 1. & quid in alienatione inter viuos, an exquiratur assensus notari supra eodem num. 37. Insuper in feudo franco adhuc assensus requiritur sicuti ibidem notauit, sed si esset per omnia francum, & sic liberum, secus esset, Marta vot. 220. nu. 26. non enim francum importat liberum ab auctoritate præstandi consensum, idem vot. 232. num. 8.

Num. 40. feudum francum quod nam dicatur vltra notata supra eodem nu. 38. vide Abb. conf. 82. volum. 1. Aret. conf. 14. & quomodo differat à non franco, vltra Doctor. supra notatos, vide Paul. Castr. conf. 79. nu. 5. vol. 1. Marta vot. 32. num. 2. & quomodo feudum francum constituatur, & quid importat Auctor decis. 3. nu. 5. an idem sit, quod liberum resuhi supra eodem nu. 38. & ad hoc, vt feudum francum dicatur requiritur expressè, vt de hoc in inuestitura fiat mentio, Alexan. conf. 30. col. fin. vol. 1. Soccin. Iun. conf. 77. nu. 74. vol. 1. Capyc. decis. 64. nu. 4.

Num. 41. quamuis concessio feudi simpliciter facta intelligatur, prout ius intelligit, Maur. Iun. in alleg. 6. nu. 5. & in generali concessione semper veniant ea quæ verisimiliter esset concessurus Dominus, Afflic. in cap. similiter

I 3 §. si

- §. si quis demanso nu. 24. de controu. inuest. ad huc tamen, quia quilibet in re sua est moderator, & arbiter l. in re mandata C. mand. quod in Rege potissimum dixit procedere, Anna in repet. conslit. constitutionem num. 279. etenim infeudandi potestatem habens apponere potest conditionem, & pactum inuestituræ, prout ipse vult Jacob. de Leon. inter consil. Bruni feud. consil. 114. nu. 488. Natura enim feudi ex pacto, ita alterari potest, ut dixit Affl. & in cap. 1. nu. 4. de capit. Corrad. & propterea concedenti in feudum multum prodest, quando aliquid sibi tacite reseruauit, vel expressè, Affl. & in cap. quia supra dictum §. item si quis feudum num. 2. quib. mod. feud. amitt.
- Num. 42. Sicut feudum concessum, ut nullum præstetur seruitium, quò ad alia censetur iure feudi, Anna in alleg. 41. nu. 37. & expressè nu. 33. loquitur de concessione feudi facta alicui, & quibus dederit respectu alienationis feudi, in quo expressè est facta mentio, alteratio non recipitur interpretatio à natura feudi, quod aliàs sine assensu alienari nequit, & subdit nu. 34. quod concessio facta contra naturam feudi in expressis valet, nam in alijs non expressis natura feudi attenditur, idcirco feudum potest esse francum à seruitio, & retineri subditum in alijs, Marta vot. 160. nu. 7. inde feudum datum, ut nullum præstetur seruitium quò ad alia censetur iure feudi, idem Marta in vot. 185. nu. 25. & ante eum Loffred. consil. 11. nu. 30.
- Num. 44. feudum francum à quo intelligitur francum, idem Marta in vot. 204. nu. 6. & voto 221. nu. 27. Non enim est liberum à fidelitate, idem vot. 232. nu. 11. feudum francum effici quò ad eommodum pecuniarium, non quò ad seruitia, & obedientiam erga Dominum, Menoch. de retin. possess. remed. 3. num. 408.
- Num. 45. vide Alex. consil. 2. col. 2. vol. 5. Aret. d. consil. 14. nu. 4. nouissime Reg. de Curt. in eod. diuers. feud. d. §. cum igitur nu. 34. an autem possit illud Ecclesie relinquere, vide Capyc. in d. decis. 64. nu. 5. latè Carol. de Grass. in tract. de effect. cleric. in 4. effect. nu. 246. cum seq.
- Num. 46. nota, quod dominium directum retinetur in concessione feudi franchi, Marta vot. 32. nu. 7. nisi castrum in feudum concessum cum facultate alienandi, cui dederit feudatarius, illud donauerit irreuocabiliter inter viuos inde factum esset allodium, ob quod non reuertetur ad donantem finita linea, Marta vot. 210.
- Num. 47. nouissime Marta omnes Doctor. allegans in d. vot. 32. feuda.
- Num. 48. idem Marta vbi supra vers. 4. tamen
- Camer. qui cum Camerario tenet opinionem contrariam, & opinionem Auctoris etiam, sequitur Moroz. consil. 29. num. 1. vbi censet, quod feudum concessum cum facultate alienandi in quamcumque personam dicitur improprium, & potest alienari sine consensu Domini, nisi esset reseruatum in inuestitura, & allegat plures Doctores.
- Num. 49. feudum francum per presentationem non est liberum à fidelitate, ultra Auctorem decis. 2. nu. 6. vide Martam vot. 232. nu. 11. & successiue nec à fidelitate, nec à seruitio liberum erit, idem vot. 204. nu. 6. quamquam in Regno feuda fræca plura sint absque onere seruitij, ut Auctor dixit in consil. 128. nu. 9. vol. 2. etenim substantia feudi est fidelitas, non autem seruitium, seu pecunia, idem in consil. 39. nu. 8. & consil. 42. nu. 12. consil. 50. num. 20. vol. 2. & prolixius in lect. 2. num. 36. vbi qua immunitate fruatur censet.
- Num. 50. an concessa potestate nominandi, vel eligendi prima vice consumetur, vide Maur. Sen. in alleg. 75. nu. 5. & an semel facta liceat variare, Maur. Iun. in alleg. 41. nu. 2. & alleg. 38. nu. 6. & alleg. 90. nu. 11.
- Num. 51. vide Iacob. de Franch. in præind. feud. rubr. species feud. nu. 147. & seq. vbi declarat hoc feudum conditionatum, & quomodo à franco differat, vel conueniat.
- Num. 52. adde Iacob. Mandell. in consil. 61. nu. 5. & verbum liberè quid importet, refert Anna in alleg. 48. nu. 27. & 36. & alleg. 35. nu. 9. ad quod nota, quod pro feudo franco, & libero, non tenetur feudatarius ad subsidium pecuniarum, nec ad seruitium militare, nec ad donatum, Auctor decis. 3. nu. 8. & 15.

§. III.

Nvm. 1. istam quætionem si ex subinfundatione vasallus vasalli mei efficiatur mens vasallus perdoctè examinat Reg. de Curt. in diuers. feud. §. datur etiam nu. 15. vbi subtili distinctione ambarum opinionum Auctores concordat, an autem vasallas demanialis Regis esse possit ratione feudi vasallus alterius, vide Affl. & in consil. quia frequenter, & è contra an Baro possit habere feudum in Ciuitate, vel Terra, de demanialibus Regis, idem Affl. & in consil. si dubitatio nu. 1. an autem appellatione feudatarij veniat subfeudatarius, notat Auctor in lect. 4. nu. 27. in repet. feud.

Vers. sed ius, adde quod subfeudatio de iure Regni est prohibita, Anna in alleg. 124. nu. 4. & quando permitteretur, non ultra tertiam vicè concedenda, ut eniteretur infinitas, idem Reg. de Curt. in eod. diuers. loc. cit. nu. 10. li-
cet

pet enim de iure Regni feudatarius ſubinfendare nequeat, limitatur tamen non procedere in rebus particularibus feudi concedi conſuetis, idem Auctor in lect. 1. nu. 55. & 81. & quid in feudo conſeſſo Eccleſiæ, idem in lect. 3. nu. 7. & lect. 4. nu. 14.

Num. 2. idem Reg. de Curt. vbi ſupra nu. 11. & Auctor noſter, in d. lect. 1. num. 88. Franc. de Amic. in cap. 1. de ijs, qui feud. dar. poſſ. §. ſed vos pro vera fol. 57.

Num. 3. verum eſt, quod aſſenſus præſtari debet vbi alienans habet ſucceſſorem, licet poſtea moriatur, Maur. Iun. alleg. 17. nu. 1. & 2. quod dixit procedere tam in alienatione feudi antiqui, quam noui, in alleg. 18. nu. 1. etenim ſi filijs careret alienans non poterat aſſenſus interponi, nec pariter id Proreges facere poſſent, vt noſter Auctor notat in d. repet. lect. 11. nu. 14. & ibidem nu. 12. dictum Andr. in cap. 1. qui ſucceſſ. ten. citat aſſerentis aſſenſum Domini præſtitum ſuper feudi alienatione facta à feudatario filijs carète, prolem habenti nulla mentione facta de illorum carentia iuuare emptori, eiusq; hæredibus, quando non erat venditor de filijs desperatus, & quid ſi fuiſſet aſſenſus impetratus nulla facta mentione de carentia filiorum, an cenſeatur ſubreptitiuſ, vide quid fuerit deciſum in meo Compend. Deciſ. Regni, verbo aſſenſus, an valeat, quid autem in refutatione an fieri poſſit à ſene decrepitæ ætatis, vide Annam in repet. rubr. de vaſall. decrep. ætat. num. 53. & ſeq. & in terminis noſtris, quod tunc cenſeatur facta in fraudem feudi alienatio, quoties alienans eſſet ſenex, & filios non haberet, refert Iacob. Mandell. cõſ. 78. nu. 20. & de eo meminit Auctor in lect. 6. nu. 14. cum ſeq. qui in lect. 4. nu. 35. loquitur de tali prohibitione alienationis feudi factæ per feudatariũ carète ſucceſſore ex diſpoſitione Regiæ pragmaticæ non militare in clerico ſucceſſorem habente, & habilem ad ſucceſſendam, potencialiter, & ſic deciſum refert, qui in cõſ. 75. nu. 58. vol. 2. etiam refert alienationem factam à feudatario, vt priuaret legitimum ſucceſſorem dici in fraudem factam, & reliqua pertinentia ad denegationem aſſenſus ob talem cauſam, referuntur ab eodem noſtro Auctore infra eod. tit. de diuerſ. prouiſ. rubr. de legitim. ſeu reſtit. nat. nu. 8.

Num. 4. videas eundem Iacob. Mandell. d. cõſ. 78. nu. 19. & feudatarij abſque Domini aſſenſu ſubinfendantis, vel reſutantis iure reſoluto, & acceptoris ius tolli neceſſum eſt, niſi ſubinfendatus ſeruire paratus ſit Domino immediato, & ita à noſtris feudaliſtis receptũ eſſe frequentius dixit Auctor in lect. 14. nu.

14. & 15. & nu. 19. 20. & 21. intellectum autem cap. 1. qui ſucceſſ. ten. examinat conciliando opinionones huius regulæ contrarias, & quod nam dominium feudatarius ſubinfendendo transferat, vltra Auctorem in 1. lect. nu. 52. & 54. vide Reg. de Curt. in d. §. datur num. 4. vbi alia multa cumulat ad huius rei materiam.

Num. 5. vide Auctorem ſupra de prouiſ. ſic. ſolit. §. 4. nu. 67. & ibi notata per me.

Num. 6. Actus enim factus videtur vigore poſteſtatis tributz, Auctor noſter cõſ. 75. nu. 2. vol. 2. quod limitatur quando actus factus eſſet vigore poſteſtatis inualidæ, Anna alleg. 27. nu. 1. Similiter ſi actus factus eſſet vigore vnus poſteſtatis, quæ non ſufficeret vtique non valeret, idem in alleg. 135. nu. 11. & alleg. 141. nu. 14. Quamuis enim in dubio actus ab aliquo factus, qui eum facere poſteſt nomine ſuo, & alieno, præſumitur ſemper, quod ſit nomine proprio, Fuſc. ſingul. 23. liter. A, hoc procederet quando actus ille eſſet in facultate concedentis, aut conſeſſionarij, vt puta emere, aliquid facere, dicere, allegare, & ſimilia: tunc enim, quia vtilitas in ijs verſatur, potiusquam damnum actus factus ab aliquo cenſetur factus ad ſui vtilitatem, Anna in alleg. 91. num. 5. tunc enim actus in potentia idem operatur, quod actus in eſſe, ita Auctor deciſ. 4. num. 16. ſed quando actus ab alio dependeret, & ſua intereſſet aliud dicendum erit: tunc actus præſumeretur factus eius nomine, ad quem negotium pertinet; Tiraquell. de retraçt. conſang. §. 36. gloſ. 2. nu. 6. maximè ſi eſſet actus, quod requireret impenſam, tunc etiam præſumeretur factus de mandato eius, cuius intereſt, Anna alleg. 89. nu. 17. Auctor cõſ. 17. nu. 51. vol. 2. & tanto magis intercedente aliquo intereſſe, vel ius, quod reſidere poſteſt in perſona faciendi poſteſtatem concedentis.

Num. 7. adde quod Baro poſteſt tenere feudum ſuę baroniæ ſubditę etiam in alieno territorio, Maur. Iun. in alleg. 2. num. 14. & ſic Baro habere poſteſt feudum in Ciuitate, vel Terra demaniali Regis, Aſſiç. in conſtit. ſi dubitatio ſub nu. 1. prout vidi in Ciuitate Theani, dum ibi iudicatus monus exercebam, quę eſt in dominio Excellentiſſimi Principis Hoſtiliani, in qua, & illi de familia de Baraptucio habent feudum nuncupatum *dell'Infanti*, abſque tamen territorio, ſed conſiſtit in certis familijs hominum, deſcriptis in eorum priuilegijs habitantibus in eodem territorio Theaneniſi, & ipſi Domini de Baraptucio Capitaneos, & Actuarios creant pro iuſtitia adminiſtratione, & iuriſdictionem exercent de conſenſu tamen Proregis, in quo ſi idem

Prin-

Princeps Excellēssimus Hostiliani nullam habet iurisdictionem, & si per eius Officiales dicti vasalli capti fuissent, qui descripti reperiantur in eorum inuestitura, remittuntur ad eisdem de Barapucio, prout tempore meo visis prouisionibus Reg. Cam. Summ. confirmantibus eorum priuilegia, ac possessione iuridica multos remissi delinquentes, in superioribus autem puta Imperatoribus, vel Regibus, an ipsi possint habere feuda in alienis territorijs alijs subditis, ita vt Rex accipiens feudum ab aliquo Domino ei non subdito efficiatur Baro, de quo per Reg. de Curt. in diuers. feud. §. absoluta igitur num. 17. & 18. vbi plura retulit, de quo per Annā in sing. 437. vbi tradit, quod Rex potest habere subfeudum, vt Baro, & ibi aliqua notatu digna retuli, ita vt iurare teneatur Domino illius Terræ fidelitatem, & alia vti vasallus peragere, non tamen si essent bona burgenatica, quæ ibi possideret, Anna in alleg. 128. num. 3. vbi num. 4. extendit ad eiuscessionarium, & Princeps si esset vasallus Domini Comitis in dicta Terra planum est, quod ipse habet vtile dominium, Signorol. in conf. 108. nu. 11.

Num. 8. concessio simpliciter facta de feudo, intelligitur facta prout ius intelligit, Maur. Jun. allegat. 6. num. 5. & concedit Rex cum prioribus priuilegijs, Anna alleg. 62. nu. 22. & concedendo regalia cum clausula generali, videtur concedere omnia æqualia, & maiora, idem alleg. 41. nu. 16. & concedendo aliquid generaliter, videtur concedere illud, quod si interrogatus fuisset in specie concessisset, idem in alleg. 65. nu. 1. item feudum reconcessum à Rege videtur concedi sub eadem natura, prout primus possidebat, Consil. de Georg. in alleg. 8. nu. 10. Imò Rex assentiendo videtur inuestire, idem ibidem nu. 32. & fortius assentiendo videtur donare, Anna in alleg. 67. nu. 7. & sicuti assensus à dispositione iuris regulatur, idem in alleg. 95. num. 11. sic pariter, & donatio.

Num. 9. similiter nec alienare feudum, ita disponente pragmatica, vt per Auctorem in lect. 4. nu. 35.

Num. 10. adde Auctorem idem interpretantem in d. lect. 11. nu. 12. & seq.

Num. 11. idem Reg. in d. lect. 11. num. 14. & de hac decisione meminij in meo Compendio verb. assensus, vltra Mastrill. in tract. de magistr. lib. 5. cap. 6. nu. 63. hic citantem Auctorem.

Num. 12. adde Frecc. de subfeud. lib. 2. in quæst. 4. num. 10. & assensus est mera gratia, inquit Anna alleg. 39. nu. 7. & Præs. de Franch. decis. 693. nu. 3. & ob id quemadmodum non data

iusta causa assensus erit per Regem præstaudus, idem in decis. 695. num. 4. ita è conuerso legitima subsistente causa denegari potest, vt hic Auctor comprobat: intantum quod assensus, vel gratia, vt denegetur debet considerari causa, ita quod si sine causa denegetur diceretur fieri iniuria, Maur. Jun. alleg. 17. nu. 6. & alleg. 18. nu. 3. & licet Rex non faceret secundum honestatem, non tamen posset compelli, vt censet nouissimè Consil. Rouit. in prag. 9. nu. 4. de feud. & nisi iusta causa subesset censeretur præstitus, Auctor conf. 14. nu. 72. vol. 2.

Num. 13. adde Auctorem supra eodem §. 2. nu. 34. vbi alia notauit.

Num. 14. adde eundem nostrum Auctorem in d. lect. 11. nu. 13. vbi idem confirmat, & Consil. Rouit. in prag. 4. nu. 39. de feud. vltra Mastrill. in tract. de magistrat. lib. 5. cap. 6. num. 41.

Num. 15. vide Auctorem loc. cit. nu. 14. hoc sane intelligitur de dispositione importante, dominij translationem vti factam à Domino. secus in ea, quæ induceret actionem hypothecariam tantum ad feudum, quod hodie cessat per clausulam in assensibus apponi solitam, quatenus contrahens habeat legitimum successorem in feudo, ita Consil. Rouit. in prag. 4. nu. 17. de feud. an autem præstari possit assensus ei, qui alienat feudum, & caret successore, qui sit in tertio gradu, iuxta constit. Regni, vt de successione, sed haberet successorem in quarto gradu, qui potest succedere, iuxta gratias de nouo concessas, videas eundem loc. cit. nu. 40.

Num. 16. adde Auctorem in d. lect. 12. nu. 16. & infra de refut. feud. §. vlt. nu. 19.

Num. 17. adeò verum est hoc, quod assensus per Breuges præstari potest in donationibus feudorum faciendis à parentibus filijs primogenitis successuris in feudis, & non alijs, Consil. Rouit. in prag. 7. de feud. nu. 2. at si fuerit concessus assensus super donatione feudi secundogenito, non facta mentione primogeniti an dicatur subreptitius, deducuntur decisiones ab eodem Consil. Rouit. in pragmat. 1. de titul. abus. & c. nu. 124. & 128.

Num. 18. Auctor noster in lect. 9. nu. 30. & in specie in casu nostro interesse est respectu Domini vtique considerabile, quod feudatarius habet, vel non habeat successorem in feudo, idem in decis. 4. nu. 27. corrumpit enim assensus ex individuo voluntatis, subnectit in conf. 52. nu. 2. vol. 2. quod ampliat etiam in refutatione nu. 6. 14. & 18.

Num. 19. in Principe enim voluntas attenditur, quæ est causa, quæ semper est iusta, & in eo sic præsumitur, Auctor conf. 31. nu. 5. vol. 2.

Anna

- Anna alleg. 65. nu. 25. & alleg. 69. nu. 24.
- Num. 20. ultra addita supra eodem nu. 12. nota quod assensus respectu Regis semper est mera gratia, etiam quod soleat passim omnibus concedi, Consil. Rouit. in pragm. 9. nu. 3. de feud. & assensus super alienationibus feudorum est consuetudinibus feudalibus conformis, hinc dicitur gratia, & manet sub dispositione beneficium & de constit. priac. Auctor decis. 5. nu. 4.
- Num. 21. sed melius addita fuit clausula illa, quatenus contrahens habeat legitimum successorem in feudo, Consil. Rouit. in pragm. 4. de feud. nu. 17. & Auctor infra eod. §. 4. in princip. quare successor feudi scilicet sit si in potentia sit tempore, quo actus celebratur, ut sit satisfactum clausula supra citata, idem in decis. 4. nu. 20. 24. & 26. & infra eod. tit. de dinerf. prouif. tit. de donis, & expensis, & 6. nu. 22. dixit sufficere, & tunc existeret tempore actus gestus, & nihil interesse si postea deficiat.
- Num. 22. addit Mofes. in consuet. Neapol. par. 3. q. 1. nu. 19. sic paria sunt, quem esse, vel esse impeditam, aut inhabilem, sicut quid non esse, vel nulliter esse, Auctor in consil. 44. nu. 28. vol. 2. & infra de dinerf. prouif. tit. de decret. Collat. Consil. nu. 26. & paria sunt non extare, vel extare, & non succedere, Dec. eos. 295. nu. 3. & etiam paria sunt non esse, & inhabilem esse, Afflic. in cap. 1. an mutus, vel alias imperf. nu. 8.
- Num. 23. vide Carau. in rit. 297. nu. 14.
- Num. 24. faciunt hic addita supra eodem nu. 3. ultra ea nota, quod feudatarius desperatus de prole renuncians feudum Domino dicitur facere in fraudem proximi successuri, Anna in alleg. 55. nu. 8. qui in antecedenti nu. 7. idem in donatione militare dixit.
- Num. 25. confirmatur alia iuris veritate, nempe quod primogenitus, qui succedere debet in feudis esset inhabilis, & secundogenitus habilis, tunc nec etiam Princeps poterit facere gratiam primogenito inhabili in prauium secundogeniti habilis, ut per Afflic. in cap. 1. nu. 2. an mutus, vel alias imperf. & in feudis ordinari primogenitus inhabilis ad successionem feudi repellitur ipse, & successiuè eius filius, idem in cap. sequitur nu. 30. de successi. feud. in Regni autem successionem ex inhabilitate primogeniti si demens, vel fatuus esset, morbus esset perpetuus, tunc secundogenitus succederet, secus si esset temporalis, tunc enim curator adhibendus erit, ita ex mente Bald. refert Afflic. d. cap. sequitur nu. 149.
- Num. 26. hinc est, quod assensus extenditur ad equipollens, Anna alleg. 41. nu. 20. & in feudis potissimum extendit Afflic. in d. cap. 1. an mutus, vel alias imperf. nu. 28. & de hoc argumento satis loquitur Euerard. in sua topica loco ab equipollentibus, & Consil. Rouit. in pragm. 4. nu. 35. de feud. ultra Auctorem infra de refut. feud. in princ. nu. 10.
- Num. 27. argumentum à simili valere dixit Afflic. in cap. unico §. sed quia nu. 26. quæ sit prim. caus. benef. amitt. qui loquitur in feudis, quod procedit etiam in culpis, ob quas feuda deuoluuntur, eadem tamen militante ratione, Auctor in decis. 1. num. 21. & de eodem argumentandi modo plenius habetur in eadem topica Euerardi loco à simili, & per eundem Consil. Rouit. vbi supra, ultra Auctorem in tit. alleg. de refut. feud. in princ. nu. 11.
- Num. 28. extensio ex mente comprehensua an fiat, refert Anna in rubric. de vasall. decrep. stat. nu. 186. & au & quando admittatur extensio in correctorijs, latè Euerard. in d. topic. iur. loco à ratione legis larg. nu. 6. ad 40. placet tamè mihi in hoc, quæ dixit Io. Bapt. de S. Blasio inter consil. Bruni conf. 66. num. 19. quod extensio, vbi est eadem ratio, ibi non est extensio, sed eadem prouisio, qua de re aduertendum est ad id, quod tradit hic Auctor, quod assensus non solum fuit denegatus in causa hic ab eo relata, sed quia reperiebatur præstitus, & proinde fuit declaratum, non potuisse à Prorege præstari in fiscali præiudicium, & idè fuit mandatum pretium venditionis subrogari loco feudi in aliam emptionem, quæ remaneret subiecta periculis deuolutionis, prout feudum ipsum venditum, sic pariter existente Regia pragmatice prohibente præstari assensum alienationi feudi in manus mortuas deuoluti, siue alienati, ut puta in Ecclesiam, vel vniuersitates, decisum tamen fuit, ut vniuersitas compellatur ad vendendum bona feudalicia particularibus, vel transferendum in caput particularium, excepto si fuisset confirmata admisiõ ad demanum per Regem, ita Consil. Rouit. in pragm. 64. §. in primis nu. 20. & 30. de offic. Procur. Cesar. similiter quò ad bona emphyteotica fuit condemnata vniuersitas ad ponendum domos emptas in emphyteosim extra manus mortuas ob laudemia, Pref. de Franch. decis. 659. ut in meo Compend. verb. ciuitas primo, & secundo, & verb. vniuersitas.
- Num. 29. qui nam senes dicantur, & valetudinarij declarantur ab Andr. citato per Ann. in singul. 464. & in qua ætate dicantur, vide Cauens. in rit. 146. nu. 2. de quo latè per Berzach. in repert. verb. senex, at in procreandis filijs potissimum senex ille dicitur, qui est annorum

annorum 55. nam tunc non est spes procreandi filios, ita Afflic. in constit. post mortem nu. 22. ubi limitat in facto suo non processisse, dum in ætate sexagenaria filios tres procreauerat, & visum fuit id multoties in alijs euenisse, & supposito illo veridico fundamento, quod procreare filios sit donum Dei, vt dixit idem Afflic. in constit. Monarchiam nu. 11. regulariter tamen, quia senes non habent spem prolis, Sylua Nupt. lib. 2. sub num. 12. & quod consuetum est attenditur, non autem quod casu, vel inopinatè, aut rarò euenit. nam ad ea ff. de legib. In senè autem decrepita ætatis aliter dicendum, quia certum est filios procreare non posse, & sic constitui videtur differentia inter senem à senio, & senem decrepita ætatis, licet contrahere matrimonium ei non sit denegatum, postquam etiam in dicta ætate decrepita nonnullos generasse filios, testatur eadem Sylua. Nupt. eod. lib. 2. num. 16. & semper in ijs spes versari videtur.

Num. 31. nam actus in potentia idem operatur, quod actus in esse, hinc idem iudicatur de potentia de facili reducibili ad actum, quod de ipso actu Auctor in decis. 4. nu. 16.

Num. 32. hic nota, quod liberis carere non videtur, qui vnicum filium reliquit, vel uxorem prægnantem, Cagnol. in l. si quis prægnantem nu. 2. ff. de reg. iur. qua de re, & si feudatarius senex alienans feudum, vel refutans Domino, præsumatur in fraudem agnatorum id fecisse, sicut nouissimè testatur Molfes. in consuet. Neapol. part. 3. q. 1. in addit. nu. 17. non tamen locum habebit si talis feudatarius haberet successorem tempore alienationis, vel refutationis, etiam si successor esset senex, vt posset præmori feudatario, & ita seruatum fuisse in facti contingentia, testatur Molfes. ubi supra num. 19. & seq. eo quod magis procedere dixit quando alienatio fieret ex iusta causa, ubi nu. 23. eam declarat, an autem assensus præstitus à Prorege per verbum fiat, super venditione facienda ab eo, qui habebat successorem in feudo, sed desperatum de alio successore dicatur legitime præstitus, vide Consil. Rouit. in d. pragmat. 4. num. 34. de feud. & assensus præstitus super obligatione feudali, cum clausula apponi solita, si feudatarius habeat successorem erit profectò validus iudicandus, etiam si successor sit clericus beneficiatus, & sic decisum, Auctor noster tradit in lect. 10. nu. 35. vt in meo Compend. verb. clericus beneficiatus.

§. I V.

Num. 1. adde Consil. Rouit. in pragmat. 4. de feud. nu. 2.

Num. 2. nota quod assensus Domini tollit obseculum, & Dominus assentiendo non intelligitur concedere ius suum, & potissimum spem deuolutionis, Auctor noster in lect. 16. num. 18.

Num. 3. adde eundem Consil. Rouit. in d. pragmat. 4. nu. 17.

Num. 4. addas Consil. Georg. in repet. feud. par. 1. cap. 7. nu. 4. non enim sufficit pro assensu validitate super alienatione feudi, quod expediat privilegium, cum appositione sigilli, & registratione in registris Regiæ Cancellariæ, sed etiam quod registrantur in quaternionibus Regiæ Cameræ, ac etiam quod expediantur licentia pro præstando iuramento fidelitatis, quæ omnia sunt adimplenda infra tempus in assensibus apponi solitum, Consil. Rouit. in pragmat. 1. de fide memor. nu. 5. ad quem finem ista registratio facienda sit in quaternionibus Regiæ Cameræ, vide Capyc. in sua inuest. feud. rubr. feud. verb. quaternatum, idè non procedit registratio in obligationibus feudorum tantum, sed Dominus præstando assensum super obligatione feudali, intelligitur, vt creditor illam obligationem in feudum habet, Auctor cons. 64. num. 11. vol. 2. ceterum si fuerit præstitus super alienatione feudali bonorum debet expediri in forma Cancellariæ, & registrari in Camera, Franch. decis. 663. num. 3.

Num. 5. nota, quod actio hypothecaria est sequela actionis personalis, & ad diem, quod personalis datur, ita Auctor cons. 41. nu. 32. vol. 2. quæ quidem durat quouique debitum soluatur, Franch. decis. 531. num. 2. nec aliter nascitur sine personali, orta tamen subsistit sine personali, idem decis. 80. nu. 17. quæ si quidem super feudis non datur sine assensu, Anna in alleg. 127. num. 26. & non mirum si actio realis hypothecaria transeat de subiecto in subiectum, non tamen actio personalis, vt dixit Negusant. in tract. de pignor. in 2. memb. 2. par. nu. 32. eum sit ex eorum natura institutum, & ob id transire potest sine personali.

Num. 6. vide Consil. Rouit. in d. pragmat. 4. nu. 1. & de hac decisione memor fui in meo Compend. Decis. verb. assensus.

Num. 7. addas Molfes. citatum in præcedenti §. 3. sub num. 32. qui nu. 20. casum in contingenti facto refert, hoc est in causa cuiusdam Domini non aliter filios habentis, nec habere valentis, & in monasterium ingredientis, & quia duas amitas senes, & pretium voluerat conuertere in operibus pijs, fuit per Collat. Consil. assensus impartitus, & de eadem ista Auctoris decisione mentio habetur

- beum in dicto meo Compend. verb. clericus an succedat, vbi alie consimiles referuntur. decisiones de clerico potissimum succedere volente in feudo, & insuper noster Auctor in lect. 1. nu. 20. quarit si amita dicatur legitima succedatrix.
- Num. 8. vide in meo Compend. verb. clericus beneficiatus, vbi apparet in eo casu fuisse datum terminum ad deliberandum clerico beneficiato succedere volente in feudo, de quo latius per Auctorem nostrum in lect. 4. nu. 34, & lect. 10. num. 33. cum seq. vbi id copiose declarat, quando procedat, maxime si esset in sacris.
- Num. 9. vide in eodem Compend. Decis. verb. milites Hierosolymitani, vbi plura, latè Carol. de Grass. in tract. de effect. cleric. in 4. effect. nu. 68. & seq. Molfes. in consuet. Neapol. par. 2. q. 7. num. 5. ad quod etiam videas Auctorem nostrum in lect. 1. nu. 122. & in decis. 4.
- Num. 10. latissime idem Carol. de Grass. in eodem tract. & effect. vbi omnes Doctor. de hac eadem materia alloquentes adduxit.
- Num. 11. idem Carol. de Grass. in d. tract. eod. 4. effect. nu. 117. cum seq.
- Num. 12. hoc est vnum ex requisitis probandi dominium, vt debitor possideat rem aliquo modo, tempore obligationis contractæ, Negusant. in tractat. de pignor. in 3 membr. & part. nu. 25.
- Num. 13. idem Carol. de Grass. in dicto 4. effect. eiusdem tractat. de effect. cleric. post relatas opiniones contrarias nu. 82. demùm sic concludit nu. 85. nonnullos citando Auctores.
- Num. 14. latissime idemmet Carol. de Grass. in dicto 4. effect. nu. 4. & seq. & Reg. de Curt. in diuers. feud. §. vt igitur nu. 10. & de hoc actuali decisionem in eodem Compend. verbo clericus an succedat, & c. si clericus reperitur tempore mortis, & post licet motam dimiserit habitum, & clericatum.
- Num. 15. adde Franch. decis. 719. nu. 1.
- Num. 16. vltra Molfes. in consuet. Neapol. dicta par. 2. q. 7. nu. 20. adde Maur. Sen. in allegat. 46. nu. 6. vbi hoc, & alia consimilia tradit, & ita Princeps faciendo aliquid contra ius videtur dispensare, idem in alleg. 70. nu. 4. nam solus Princeps de inhabili facit habilem, Chaffan. in cathal. glor. mund. par. 5. confid. 24. in 33. priuil. & in particulari si Princeps possit dispensare, vt clericus succedat, de quo latè per Carol. de Grass. vbi supra num. 164. & seq. sed quid simpliciter eum inuestiendo an agnatis præiudicet, idem ibidem nu. 175. & 178. subdit, & videas infra de priuil. diuers. tit. de alien. fier. sol. bon. vniuers. nu. 3. vbi alia consimilia referam.
- Num. 17. ad hoc etiam vide eundem Carol. de Grass. in d. tract. & effect. nu. 4. vbi ceter, quod si quis habens feudum efficiatur clericus, vel aliter religiosus, illud statim amitteret per text. in cap. 1. §. qui clericus, si de feud. defunct. contr. & per alia iura ab eo citata, & ipso iure verbum exponitur sine tẽpore exceptionis, refert Præs. de Franch. decis. 527. num. 5.
- Num. 18. idem Carol. de Grass. vbi supra num. 18. ad 20.
- Num. 19. non ab re inquit Reg. de Curte in diuers. feud. §. multoties concedens num. 34. ex mente Bald. Nouell. quod feudum stat in hæreditate tanquam piscis in aqua, & eandem opinionem Bammac. hic citati, sequitur idem Carol. de Grass. in dicto 4. effect. nu. 99. & 100 per alia media, nam alias per Collat. Confil. fuit datus terminus sex mensium clerico beneficiato ad deliberandum, vt per Annam alleg. 98. de quo in meo Compend. verb. clericus beneficiatus, & insuper aditione hæreditatis pendente, dominium non transit ad hæredem ab intestato, sed remanet in hæreditate iacente, qua vicem personæ representat, Auctor in consil. 147. nu. 38. vol. 2.
- Num. 20. adde Annam in allegat. 65. nu. 39. 22. autem adire videatur eo ipso, quod quis constituat Procuratorem ad adendum hæreditatem. Franch. decis. 60. nu. 5. & 13. vbi plura, & ibi Addentes.
- Num. 21. adde Peregrin. in tract. de fideicommiss. in art. 43. num. 27. vbi idem refert alios referendo Doctor. ac rationes alias adducendo, & Molfes. in consuet. Neapol. tit. de bonis q. 59. nu. 9.
- Num. 22. idem Carol. de Grass. vbi supra num. 85. idem tradit, & alios Doctor. allegat cum declaratione huius rei.
- Num. 23. sequentia enim declarant præcedentia, & è contra, Maur. Iuõ. in alleg. 24. nu. 6. Ann. in cap. 1. de vasa. de rep. etat. nu. 36. vltra Dyn. conf. 48. nu. 1. & Boer. conf. 40. nu. 37.
- Num. 24. & propterea tempus acquisitionis non delationis hæreditatis inspicitur, nam aliud est, quod hæreditas sic delata, & aliud, quod sic agnita, Præs. de Franch. decis. 151. nu. 6. & 7.
- Num. 25. adde Præs. de Franch. decis. 64. nu. 11. & vide supra eodem §. 1. nu. 26. & sic in assensu demonstrat Auctor infra eodem §. ultimo nu. 4.
- Num. 26. vide Bart. in l. quæsitum §. possunt ff. de leg. 1. & in l. fin. ff. de cond. instit. adde etiã quod tempus aditionis subauditur in tempore mortis testatoris, Bald. in l. 1. q. 12. C. de ijs, quæ pœn. nom. & subsequenter ad propositum notandum est, an tempore mortis, vel testamenti

- testamenti facti attendatur pro capacitate, vel incapacitate hæredis, vide Corn. conf. 1. lit. D. & conf. 94. lit. E, par. 2. & quod nam dicatur medium tempus, vide Præs. de Franch. decis. 12. nu. 3.
- Num. 28. vltra Molfes. conf. 9. nu. 4. adde Carol. de Grass. in cit. loc. nu. 257. vbi nu. 258. etiam in monacho procedere dixit, etiam si fuisset de aliquo beneficio à patre prouisus, vt nouissimè reuli in meo Compend. verb. vita, & militia, sic decisum, vel quod fuisset legatum vnum feudum secundogenito, Maur. Jun. alleg. 28. num. 11. & alia cumulatim Auctorem hic allegando Præs. Mormil. in const. Comitibus nu. 4. & seq.
- Num. 29. vita, & militia, licet vocetur portio secundogeniti, Anna in alleg. 23. nu. 3. & successiuè loco alimentorum præstetur, Maur. Inn. alleg. 76. nu. 2. an autem loco legitimæ, vel alimentorum succedat, vide Consil. Ronit. in pragm. 24. nu. 19. de feud. & cuiusmodi sit natura vita, & militia, idem Maur. in alleg. 28. nu. 9. & quod vita militia non detur loco legitimæ, nec portionis feudi, refert Frecc. de subfeud. lib. 3. in 19. different. inter feud. ex pacto, & hæred. nu. 2.
- Num. 30. vide in meo Compend. verb. ad horum onus, & quod secundogenitus non teneatur contribuere in solutione ad horum, vel alterius seruitij à primogenito præstandi, tradit Consil. Ronit. in d. pragm. 24. num. 10. de feud.
- Num. 31. dixi in meo Compend. verb. vita, & militia, an autem vita, & militia debeatur, quando facta esset resolutio per viam donationis inter viuos, videas Martam vot. 220. num. 34.
- Num. 32. adde Consil. Ronit. in d. pragm. 4. nu. 15. vbi ad hoc plures citat Auctores, & quid pro paragio, an competat actio hypothecaria super feudo contra tertios possessores, videas decisiones antiquas de hoc, & modernas recollectas in eodem meo Compendio, verb. actio contra tertios, & verb. actio pro paragio, insuper respectu seruitij præstati, dicitur per secundogenitum expensis primogeniti, refert Frecc. de subfeud. lib. 2. in 2. authorit. nu. 13. & in quibus casibus clericus tenetur seruire per substitutum, vide Carol. de Grass. in d. tra& loc. alleg. nu. 230. & seq.
- dominij, idq; omnes admittunt absque controuersia, vt Auctor noster aduertit in d. repet. lect. 5. nu. 46. hinc est, quod assensus Viceregis in venditione feudi interpositus venditori, non opitulatur ex defectu potestatis, Franch. decis. 54. nu. 2. & licet assensus perficiatur per verbum fiat, idem in decis. 663. nu. 2. adhuc tamen non probaret, nisi reditus fuerit in forma Regis Cancellarie, vt dixit Maur. Jun. alleg. 71. nu. 1. hoc est firmatus manu Proregis item Regentium, sigillatus & registratus, quid autem si non fuerit sigillatus, sed firmatus manibus Regentium dumtaxat, verum valeat, videas Annam in d. repet. constit. constitutionem num. 69. quid autem si assensus Regis super alienatione feudi præstitus fuerit, vtputa si Rex solus designauerit memoriale per verbum fiat, vel requiratur, quod sit expeditum in scriptis, & sigillatum, vide Afflic. in cap. 1. num. 57. Imper. Lothar. & nu. 63. notat, an sola signatura Principis censeatur perfectum, & quid si contractus coram Principe celebraretur, an pariter censeatur assensus præstitus, idem Anna in d. repet. rubr. de vasal. decrep. stat. nu. 107. & Consil. Ronit. in pragm. 4. sub nu. 36. de feud. fund. etiam de iure communi Viceregum vt Regis Vicarium hanc potestatem habere assentiendi, de quo late infra præfat. Compendio mei Decis. Regn. apparet, vltra Annam in d. constit. constitutionem nu. 70. cum seq.
- Num. 2. notandum est hic, quod assensus gratis muncupatur, & gratia est, vt notatum est supra eodem §. 13. nu. 12. & postquam gratia est, an re integra morte concedentis gratia expiret, vide Ant. Gabriel in lib. 6. commun. opin. tit. de præbend. concl. 1. per totam, vbi de hoc limitationes cum ampliationibus colligit, sic & beneplacitum Regis morte ipsius non extinguitur, Carauit. in rit. 2. nu. 24. & in specie questionem istam si assensus expiret, quando ante expeditionem privilegij in forma Cancellarie concedens moriatur, & nouissimè Maur. Apicell. alleg. 24. num. 94. vbi allegat Auctorem hic, & numer. 110.
- Num. 3. nota, quod absente Rege à Regno assensus interponi potest à Vicerege in alienationibus, & obligationibus feudorum, nisi haberet limitatam potestatem, vt dixit Capyc. in inuestit. feud. rubr. feud. assens. vers. Vicerege absente, vel eius Vicarij, seu Locumtenentis, & in decis. 156. nu. 10. In Regno autem hoc expeditum est per pragmaticam, hic citatam, vt talis potestas Proregi, & Colateralis Consilio concessa sit, nam in assensu concedendo multe possunt oriri difficultates

§. V.

NUm. 1. immò & præ sente Prorege possunt assensus præstare absque eius interuentu, vt dicam infra nu. 3. hic tamen aduertendum duxi assentire esse ius Regium, & de reseruatis Principi in recognitionem supremi

tes in iure, quas Prorex sine præiudicio Regis, vel partium decidere non posset absque voto Collateralis Consilij, ad hoc, ut euitentur fraudes, item præiudicia, & læsiones, non mirum igitur si simplex memoriale per verbum fiat non sufficiat, nisi in forma cancellariæ redactum sit ex pragmat. 1. & seq. de fide memor. quam siquidem formam explicat Maur. d. alleg. 71. potissimum, ut sit firmatum manu Regentium, &c. de quo supra eodem nu. 1. at inquam nouissime ex priuilegio Cesar. Maieft. inter capit. Neapol. anni 1554. in cap. 7. fol. 153. à terg. prouisum est, ut Regentes Regiam Cancellariam circa assensus, & res pertinentes ad iustitiam prouidere possint absque interuentu Proregis, & sic seruantur indifferenter.

Num. 4. Ego autem obseruatum vidi tempore absentie Excellentissimi Comitis Lemensiu Senioris, quãdo Romam se contulit in anno 1600. ordine suæ Maieftatis, ut investituram Regni huius obtineret, ac fidelitatis iuramentum S. P. præstaret, reliquit tandem eius Locumtenentem Ill. D. D. Franciscum de Castro eius filium, de quo etiam memor est Consil. Rouit. in rubr. de admin. & quomodo person. seru. nu. 23. vltra Auctorem in §. seq. nu. 1. vbi etiam tradit in casu mortis eiusdem Comitis remansisse eundem Locumtenentem, nunc meritisimum Siciliæ Proregem, & nouissime existente generali Regis Locumtenente Illustriissimo Cardin. D. D. Antonio Zapate, ex causa nouæ electionis, Deo dante, faciendæ noui Pontificis Romani ob mortem S. P. Pauli V. de hoc mense Ianuarij 1621. suum Locumtenentem constituit Ill. D. Petrum de Leyua in Regni administratione durãte absentia prædicta; quinimò in modica absentia parum duratura duorum, aut trium dierum semper remansit Collaterale Consilium in administratione Regni circa iustitiæ administrationem, ac alia onera inuestigare.

Vers. est. bene virum, vide Præf. de Franch. in decif. 138. nu. 6. loquentem de Principibus, Ducibus, Marchionibus, ut præcedant Consiliarios in Collaterali Consilio in sedendo, sed quando sunt in concilio pro causis proprijs, sedent in inferiori loco, & quando non sedent, & quomodo sedeant Barones titulati in hoc Regno, idem Præf. de Franch. decif. 365. nu. 2. & 3. tradit.

Num. 5. istas decisiones connumeravi in meo Compend. Decif. Regni, verb. magnus 1. & 2. vbi alios Doctores citavi ad earum ornatum.

Num. 6. vide pariter in eodem Compend. verb. titulatus ex sanguine Regio.

Num. 7. idem tradit infra de delegat. caus. nu. 16. Regentes Regiam Cancellariam libello-

rum Præfetti appellantur, Frese. de absent. lib. 1. §. alias fuit questio nu. 2. fol. 22. & ipsi fuerunt à Rege catholico instituti, & quod nam sit eorum officium, idem in eodem lib. 1. de offic. magn. Cancell. nu. 29.

Num. 8. videas Molfes. in comment. ad consuet. Neapol. par. 10. q. 22. per totam, vbi plenius examinat paritatem votorum omnium tribunalium huius Regni concordandam, vltra Carau. in rit. 98. licet loquatur in votis præstandis in Sac. Conf. & Mag. Cur. quid autem si bis contingerit in eadem causa paritas votorum, quomodo decidenda sit causa, remitti in eodem Compend. verb. votorum, paritas.

Num. 9. adde Auctorem supra eodem in tit. de tractis nu. 14. & quomodo sit, debitor iustitiæ ibi addidi.

Num. 10. ex quo utilitas publica debet preferri priuatæ, quæ sub publica includantur per nostrum Auctorem supra in titul. 1. nu. 25. habetur.

§. VI.

Num. 1. questionem istam exactè disputat pro, & contra Consil. Rouit. in rubric. pragmat. de administ. & quod person. seru. à nu. 8. ad finem, vbi distinguendo casus absentie, infirmitatis, & mortis antiquæ, & moderna exempla in consimilibus casibus alias in presenti Regno occurrus commemorando retulit, & in pragmat. 14. nu. 2. & 17. de offic. Sac. Conf. ad quod vide Mastrill. in tract. de magistr. lib. 3. cap. 6. nu. 165. hic citantem Auctorem.

Num. 2. antiquitus Proreges Præfetti Prætorio nuncupabantur, de quo plenius Bernardus Græcus in pragmat. de lit. form. &c. nu. 73. & seq. tam istius nominis concernentia, quàm etiam æquiparationem, ipsius ostendit, quibus potissimum assimiletur, idemq; etiam tradit Carauit. in pragmat. 1. §. 2. nu. 8. de Senatusc. Maced. eiusq; officium in iure officio Proconsulis, vel Legati à Latere æquiparatur, Capiblane. in pragmat. i. num. 21. de Baronibus.

Num. 3. Vicereges in Regno omnia possunt, quæ potest Rex stante, eorum potestate, Præf. de Franch. decif. 165. num. 2. latè Molfes. in probem. consuetud. quest. 7. per totam officium Proregis huius Regni copiosè inuenitur.

Num. 4. est igitur absolutissimum etiam in alijs negotijs particularibus, ut potestas concessa per Regem trahatur etiam ad casum euentum post mortem Regis, Anna in allegat. 41. nu. 39. quanto magis in presenti ca-

- si, adde etiam Mosse, in dicta q. 7. nu. 6. citantem hic Auctorem.
- Num. 5. Legatus a latere non perdit iurisdictionem sede vacante cap. 1. & 2. de offic. legat. in sexto, Cardin. in element. 2. §. irritum de elec. in 1. opposit. & in element. 1. quest. 2. de suppl. neglig. Prælat. Glo. 10. cap. 1. de scism. in sexto.
- Num. 6. vide Caraut. in ritu 278. num. 1. & 2. vbi loquitur de Rege Mag. Cur. vt in casu impedimenti possit suum Locum tenentem constituere, & subdit in casu impedimenti hanc esse delegationem, & coniungit hoc prædictum annis proximè elapsis in Rege Mag. Cur. D. O. Aulo de Aragona, qui suum Locum tenentem pluries constituit Regium tunc Consiliarium Caputem Palatium in eius absentia.
- Num. 7. Idem Procurator attentæ causæ prædictæ necessaria, nempe infirmitatis, & absentia; Immo etiam captiuitatis aduersus citationes in foro propositas contra reum, allegare non prohibetur, latè Carau. in rit. 269. num. 13.
- Num. 8. vide Caraut. in rit. 2. nu. 19. vbi etiam istam regulam limitat plurimarum, quando censetur electa industria personæ, vt non possit substitui a nu. 6. cum seq. vbi aliqua notant, vltra Andr. Gail lib. 1. præct. obseru. in 97. obseru. nu. 4.
- Num. 9. adde Caraut. vbi supra num. 20. vers. tertio limita.
- Num. 10. an, & quando Præses possit delegare, vide Specul. in tit. de legat. §. excipi potest, vers. item, quod est delegatus in causa criminali.
- Num. 11. adde Andr. Gail lib. 2. præct. obseru. in obseru. 97. nu. 9. sic pariter, & delegatus Sedi Apostolicæ est maior quocumque ordinario. Anna in alleg. 71. nu. 10.
- Num. 12. ad hoc nota, quod si pater haberet potestatem nominandi successorem in officio, si expressè non apparet nominatio, per quæ verba, vel per quos actus censetur nominasse filium, videas Maur. Sen. in alleg. 75. nu. 1. an autem filius admitti debeat ad idem officium, quod pater exercuit infra triennium, vide Paschal. in tract. de virib. patr. potest. par. 4. cap. 10. sub nu. 1.
- Num. 13. Procurator ad negotia licet possit substituere ex se, si tamen substituit virtute potestatis sibi à Domino concessæ, talis substitutio censetur facta à Domino, & non à substituente, Anna in allegat. 141. num. 18. & quod Procurator ad negotia generaliter ad omnia constitutus, quando cumque etiam in præiudicium Domini substituere possit, refert Turzan. inter commun. opin. lib. 2. tit. de
- Procur. nu. 79. & de ista decisione hic citata per Auctorem, memini in meo Compend. verb. venditio alicuius.
- Num. 14. videas in meo Compend. verb. subrogatus, vbi plura dixi.
- Num. 15. in eodem Compend. verb. officia collata, vbi nonnulla allegant, & Doctor. citant, vltra Capyc. decis. 151. nu. 7. Apicella in suo Totam. pauper. tit. 2. nu. 307. in addit.
- Num. 16. regulariter enim salarium exsoluendum est pro itinere in eundo, & redeundo, Officialibus, vt per Montan. in pragmat. de admin. vniuers. num. 43. etenim pro labore præstatur Reg. Valenz. in cons. 54. nu. 11. & quomodo sit salarium soluendum Officiali in principio, medio, & fine, vide Fule. singul. 3. lit. S.
- Num. 17. adde Roman. in sing. 390. medico, multas autem quæstiones pertinentes ad medicorum salaria, congerit Carroc. in tract. de locat. par. 2. in grad. 4. tit. de medico q. 1. cum seq.
- Num. 18. cõduces Indicem, intelligitur etiam suis sumptibus conduxisse in stando, eundo, redeundo, & comedendo inquit ex mente Paul. Castr. Carroc. in d. tract. de locat. in 1. par. tit. de cond. merc. nu. 14. quod facere videtur pro Officialibus, qui vadunt ad accessus locorum, sumptibus partium, aut fisci, quorum salaria in Regno Sacra inspicuntur in pragmat. 6. de commiss. & exequant. secus si mittentur per Curiam pro eius seruitijs, vide Parid. de syndicat. verb. an si Officialis consuevit in fine, & Carroc. in dicto tract. de locat. tit. de remiss. mercod. nu. 211. vbi tenet salarium deberi, si in itinere moriatur Officialis.
- Num. 19. adde quod salarium Ambasciatori diuersimodè constituitur, nam aliquando transmittitur expensis Communicatis, quæ dat in discessu certam quantitatem pecuniarum pro expensis, & isto casu non tenetur restituere quod superest, aliquando transmittitur eius proprijs impensis, dando in recompensam certum salarium, tunc tenetur restituere residuum, vt ex mente Imolz. refert idem Carroc. in d. tract. par. 2. grad. 4. in tit. de Ambasciat. q. 1. nu. 6. vbi alias quæstiones examinat; attamen negari non potest, quin pro accessu, & recessu debeat consequi salariū, sed si ambularet per vias non rectas, nõ deberet habere salarium pro illo tempore, Mart. Laud. in tract. de Leg. Princ. notab. 26. Montan. vbi supra n. 44. quid autem si infirmatur per itinera, aut fuerit disrobatus, idem Carroc. ibidem q. 3. 4. & seq. similiter, & vasallo cui soluitur salarium à Domino pro quolibet militia, intelligitur militare pro accessu, & recessu,

recessu, quando vadit oneratus cum animilibus, nisi in recessu redderet oneratus, ita Franch. decis. 132. nu. 4. & seq. & sic iudicatum, ita Campag. in cap. grauamina nu. 38. in addit.

Num. 20. vide Frece. de subfeud. lib. 2. tit. quis dicatur Dux nu. 60. à quo enim die salarium currere incipiat, vel à die electionis, aut ingressu officij, vide Parid. de syndicat. in cap. incip. si Officialis decedat sub num. 5. & hoc est iuri consonum, cum nec Vicere, Præses, aut Legatus antequam intret Prouinciam, sibi decretam iurisdictionem habeant in ea, unde nec Locumtenentem constituere possunt, Capyc. decis. 151. num. 7. nisi ingrediantur, & iurent, vt consuetum est seruari in capturis possessionum, sicut de Prorege expressè loquitur Franch. dicta decis. 395. sic etiam in omnibus Officialibus seruatur ex dispositione capit. Regni item, quod omnes Officiales, Paris in eodem tractatu verbo iuramentum Officialis; nec enim ex sola commissione transfertur administratio, nisi intercesserit iuramenti præstatio, Consiliar. Rouic. in pragmat. 5. num. 7. de Baronib. & sic communiter autem in Regno practicatur, à quo siquidem die capta possessionis, & iuramenti præstiti salarium Officialibus currere incipiat indifferenter, & circa istam materiam salarij si debeatur ante captam possessionem, sin autem post, & ex aliquo impedimento non fuerit tempus cõpletum integrum, vel pro rata debeatur, aut ad heredes transmittatur, multa posuit Carroc. in dicto tract. in 4. part. tit. de remiss. merced. nu. 194. cum seq. regulariter enim salarium debetur pro tempore quo seruiuit, Capyc. in decis. 125. nu. 4. 5. 6. & 7.

Num. 21. non solum ex dispositione iuris Regni cautum est, vt Officiales expectent aduentum successoris, vt in pragmat. 4. & 10. de Baronib. sed etiam iuris communis, cum qua concordare dixit Consil. Rouic. ibi num. 3. de quo satis per Carauit. in ritu 7. num. 8. & ibi Scaglioni idem Carauit. in ritu 295. nu. 7. Montanar. in pragmat. 2. de administ. vniuersit. num. 370. & 199. Campag. in cap. seire volumus nu. 4. vltra Parid. de syndicat. in pragmat. 5. nu. 68. de Baronib. Interim enim non prohibetur suum officium exercere, pendente Successoris aduentu Officialis, & successuè habere salarium pro tempore, quo stabit de superfluo, idem Paris in dicto tract. verb. si Officialis decedat nu. 7. & melius Villalob. inter commun. opin. tit. de offic. leg. nu. 120.

Num. 22. vide supra eodem nu. 20.

Num. 23. satis enim consentaneum fuit salarii Officialibus constituere, quod præeis, & nonis exemplis demonstrat Menoch. de arbitr. iudic. cas. 514 quorum augmentum, legitima suadente causa Principi referuatum, sed à quo die incipere debeat, potissimum in superioribus magistratibus reperi Frece. de subfeud. lib. 2. tit. quis dicatur Dux nu. 6. dicentem à die administrationis susceptæ incipere, sicquè passim decisum esse in Regia Camera, de quo etiam supra eodem nu. 2. verba feci.

Num. 24. concordat cum num. 2. vbi aliqua notauimus.

Num. 25. nota quod Proconsul non habet iurisdictionem, nisi postquam est ingressus in Prouinciam sibi decretam, Speculat. in tit. de compet. iudic. adit. §. 3. in fine, sic & Vicere in Regno non habet administrationem, donec ingrediatur, & iuret, Præses Franch. decis. 395. num. 1. licet habeat iurisdictionem in habitu, vide etiam Molfes. cons. 15. num. 8. allegantem Auctorem hic.

Num. 26. Non enim iurisdictione diuidi debet inter plures, licet eius administratio, secus scilicet per loca, & tempora, Bart. in primo consil. extat glos. 2. in cap. prudentiam de offic. delegat. Cardin. in clem. fin. in q. 1. de præbend. Paul. de Cast. in cons. 161. Bald. in cap. imperialem §. præterea ducatus 2. col. de prohib. feud. alien. per Feder. at si iurisdictione esset inter plures erit tamen in solidum; Alexand. cons. 87. num. 16. lib. 6. & ob id non diuiditur nisi alternis annis, vt ibi subnectit num. 17. & satis de hoc per Iacob. in tractat. feud. rubr. Marchio in Italia in vers. dubitatur etiam, idè iurisdictione antecessoris nunquam cessat, nisi successor possessionem officij adeptus esset, ne tamen careat Ciuitas regimine, vt hic notat Auctor, ad quod etiam subnota etiam si concedens moriretur, hinc iurisdictione ordinaria per Principem ad beneplacitum concessa, morte Principis non expirat vsque ad successoris aduentum, Capyc. decis. 116. nu. 27.

Num. 27. regulariter enim Vicere, Præses, aut Legatus antequam intret Prouinciam non habent iurisdictionem in ea, & idè Locumtenentem constituere non possunt, Capyc. decis. 151. num. 7. quod limitat hic Auctor, si ob aliquod impedimentum esset detemptus, quinimò Potestates licet non possint sibi Vicarios eligere de iure, nisi fortè aliqua consuetudine, vel ratione impedimenti Vicarios constituissent, adhuc procederet regula, vt tradit ibidem Capyc. nu. 2.

Num. 28. adè verum est hoc, quod Vicere, &

Vicarius Principis parificentur Principi quoad offensionem ipsorum, ut multis exemplis demonstrat Capyc. decif. 130. nu. 49. & ad instar Prouinciarum Præsides existunt Præfatus, & Præsides, idem esse videntur, habentq; Præsides maius imperium, & Prouinciam post Principem l. Præsides ff. de offic. eius, notat Berard. Græcus vbi supra nu. 78.

Num. 29. vide Speculat. in tit. de iurisd. omn. iudic. in princ. sub num. 2. vbi plura, imò super illustres dicuntur, Alciat. in l. speciosas in princ. ff. de verbor. signif.

Num. 30. antiquitus enim Rex Apuleæ dicebatur, & tales Reges soliti erant coronari in ciuitate Bari, vbi ad præfens vestes, & alia insignia Regalia inspicuntur, ut dixit Frez. de feud. lib. 1. tit. de antiquo statu Regni nu. 4. vbi in antecedenti numero notat quendam de domo Pepiniana fuisse Regem Apuleæ, & dictos Reges Apuleæ consueuisse conferre dignitates Comitatus in personam prout fatetur Reg. de Curte in dicto diuersor. iur. feud. §. sed vnde nu. 16. quinimò permutationem nominis, quod hodie habet Rex noster Siciliæ citra pharum ad differentiam Insulæ Siciliæ, quæ est ultra pharum, ut refert Campag. in extrauag. de vita & honest. cler. in princ. vers. Siciliæ appellat; cernitur Dux Apuleæ eius primogenitus.

Num. 31. adde Chassan. in cathal. glor. mundi par. 4. considerat. 18. vbi loquitur de Cardinalibus Legatis, & quibus equiparantur, & satis in considerat. 10. loquitur de Cardinalibus, qui equiparantur Consulibus, ut tradit Grauat. ad Vest. in praxi Rom. lib. 1. cap. 1. num. 8. & loco Senatorum successisse censet Speculat. in tit. de leg. §. sequitur post princip. in vers. laterales, & ob id Ecclesiæ Romana dicitur habere Senatam, quamuis glos. in cap. 2. de offic. legat. in sexto, versic. Proconsulum, & Bald. in l. à Iudice in l. opposit. C. de iudic. Petr. de Suzar. in l. cum Prætor §. 1. ff. eodem, & alij citati per Bertach. in suo repert. verbo Cardinalis dicant eos successisse in locum Proconsulis, vel Præfati, eo quod ipsi assistunt Papæ, sicut Consules Principi, notat Mart. Laudens. in tra&. de Cardinal. in notab. 12. ex mente Specul. gerunt enim officium generalis Ecclesiæ, (subdit in 18. notab. vbi alia de eis verba facit.

Num. 32. vide supra in precedenti nu. 31.

Num. 33. vide supra eodem nu. 2. & 24.

Num. 34. adde Corsec. in singular. verbo salarium il tertio, quem sequitur Carroc. in dicto tra&. part. 4. tit. de remiss. merced. nu. 213. multa autem ad ornatum l. diem functio ff. de offic. Assessor. collexit Ricc. colle&. 179.

Num. 2. principaliter notandum est, quod Mag. Cur. Vic. iurisdictionem habet in toto Regno, Gramm. in constit. appellatum nu. 19. omnesq; curias offuscet, & habet nonnullas præheminetias, inquit Carau. in pragm. 1. §. 1. num. 13. de Senatus c. Maced. ob quod caput, Domina, & fons aliarum Regni curiarum dicitur, Carau. in rit. 1. num. 7. non mirū si contra omnes ordinatiōis iurisdictionem habeat, ut dicam infra eodem nu. 4. Num. 3. vide Chassan. in cathal. glor. mund. part. 6. considerat. 29. vbi expressè loquitur de istis Curialibus assistētib; Principi, & multa de his loquitur, in Regno autem nostro sunt Regentes Regiam Cancellariam, qui pariter collaterales Consiliarij dicuntur, licet largo modo oēs officiales appellari possunt Consiliarij Regis, quia Regis curiam assequuntur, & assistunt capiti tribunalium, similiter Auditores Prouinciarum, Ioan. Grand. de bello exul. in prædic. agere q. 3. in princ. vers. sed Auditores, ut quoque vidi obseruatū in Audientia Calabriz citra, vbi Auditores illius à Præfide Consiliarij Regij nuncupantur, quoties eis causæ committuntur, & sic in memorialibus describuntur, similiter dicuntur isti Regentes Cancellariam pars corporis Proregis, Auctor in cons. 146. nu. 60. vol. 2.

Num. 4. vide Mastrill. de magistr. lib. 5. cap. 8. nu. 15. licet autem Mag. Cur. Vic. olim fuerat in duobus tribunalibus distincta, hoc est in tribunale Mag. Cur. & tribunale Vicarij Regis, quorum vnum gubernabatur à Rege ipso Mag. Cur. loco magni Regni Iustitiarij, alterum verò à Vicario Regis, Gramm. decif. 34. nu. 9. Alex. Roman. in pragm. 1. nu. 54. de blasph. Capibl. in pragm. 8. par. 1. num. 54. de; Baron. quæ quidem hodie sunt vnita, & per talem vnionem dicitur tribunal M. C. V. de quo satis in præfat. mei Compend. Decif. Regni in fin. eum itaq; tribunal Vicarij ex Vicarij Regis generalis Regni persona gubernaretur, Carau. in rit. 55. nu. 2. & ab eo nomen desumpisset rectius hodie Regis pariter tribunal appellatur, sicut hic Auctor putat, quapropter in Regno Mag. Cur. Iudex est competens omnium personarum cuiuscumque status, gradus, &c. ut per Muscat. in praxi S. C. lib. 1. par. 2. glos. competentes nu. 11. iurisdictionemq; habet in toto Regno in civilibus, & criminalibus, etiam cōtra omnes Barones in genere, Carau. in rit. 46. nu. 16. bene verum est, quod tribunal S. C. similiter cognoscit nomine Regis Maiestatibus, & est supra Magn. Cur. Imò ab eo tanquam à Rege iurisdictione in Magn. Cur. est distributa.

Auctor

- Auctor** in consil. 36. num. 14. vol. 2. antiquitus enim Mag. Cur. super omnia castra Regni, & loca iurisdictionem exercebat, Francisc. de Amic. in cap. 1. §. sumus modo num. 7. fol. 47. de ijs, qui feud. dar. poss. quz deinde fuit pefundata tempore Regis Alphonsi, qui cepit communicare merum imperium Baronibus, Capibl. in pragmat. 8. nu. 43. de Baron. par. 1. sed hodie in appellacionibus remanet superma.
- Nu. 5. & de communi obseruantia citandi per Magn. Cur. omnes personas cuiuscumque gradus, conditionis, & prezenentia, testatur Muscatell. vbi supra nu. 12. an autem Barones carcerari possint sine licentia Proregis, & etiam Officiales maiores, vide Capibl. in rubr. pragmat. de Baronib. nu. 15. vbi tenet, quod non, & hoc in criminalibus; in civilibus autem ex quadam vrbantate, ac more quodam introductum est in Mag. Cur. vt literz exequutoriales prius illis ostendantur, & per Iudices mandantur prius, vt soluant alias consignentur literz exequutoriales.**
- Nu. 7. cum dispositione huius ritus concordare videntur, tradita per Chassan. in d. cathal. par. 6. consider. 30. vbi etiam dixit tales Curiales non conueniri in curia ordinarij; sed coram Iudice a Principe deputato, vt est in Francia, limitatur tamen hoc priuilegium familiaritatis a Rege concessum, non procedere ratione rei sitz, vt per Fuscum in singul. 101. lit. P, & vltra ea vide Consil. Patin. in suo tract. de Iudice. milit. inter comment. Rouiti sub tit. de milit. num. 11. citantem hic Auctorem nostrum, vltra Puteum decis. 56. nu. 9. par. 1.**
- Nu. 8. adde Nicol. Euerard. in sua topica iur. loco a milite arm. mil. ad mil. celest. nu. 1. & 2. vbi loquitur de talibus priuilegijs: an autem gaudeant, vel non gaudeant priuilegijs militaribus concessis hodie ipsi milites, vide eundem Consil. Patin. in eod. tract. nu. 36. qui tenere videtur adhuc gaudere, przfertim isto priuilegio, vt non teneantur nisi in quantum facere possunt, de quo etiam loquitur Paschal. in d. tra. 3. de virib. patr. potest. par. 2. cap. 9. nu. 37. & seq.**
- Nu. 9. Doctores nequeunt carcerari de iure pro debito, idem Euerard. loc. cit. nu. 3. Carauit. in rit. 166. nu. 30. vbi testatur de communi obseruantia, vt carcerari possint, & sic in dies praticantur.**
- Nu. 10. Afflic. in consil. statuimus dixit suo tempore nonnullos remissos fuisse ad magnum Senescallum, & sic in contingenti casu decisum refert ibi Reg. Carol. Tapia nu. 13. de quo in meo Compend. verb. remissio ali-**
- gus, quod etiam refert Consil. Rouit. in pragmat. 16. nu. 53. de milit.**
- Nu. 11. prisca enim temporibus militum Iudex erat legionis Præfectus, vt dixit Veget. citatus per Frecc. de subfeud. lib. 1. tit. de origm. feud. nu. 30. quamuis in Regno antiquitus hæc iurisdicção penem magnum Comestabilem residerat, nouissimis autem temporibus penes Regni Proreges, subnectit ibidem Frecc. in eodem lib. 1. in tit. de sept. offic. Regni num. 23. per quos fuerunt deputati Auditores exercitus, qui iurisdictionem generalem habent super omnes milites Hispanz, ac Italianz nationis, tam circa cognitionem causarum criminalium, quam etiam euilium adhibita in ijs declaratione sancita in pragmat. 15. de milit. quam singulariter commento decorauit idem Consil. Patin. in eodem suo tract. de Iudic. milit. inter opera Consil. Rouit. eod. tit. de milit. & eadem pragmat. 15. & vltra præarrata vide Mastril. in suo tract. de magistr. lib. 5. cap. 16. nu. 3. vbi meminit de nostro Auctore hic, nouissime autem Nouarius in sua prax. elect. & variat. fori q. 37. nu. 2. an autem milites gaudeant priuilegio fori, si non existunt sub vexillo, vide Capibl. in pragmat. 8. de Baron. num. 243. par. 1.**
- Nu. 12. videas Consil. Rouit. in pragmat. 16. nu. 53. de milit. & ad hoc facere videtur, quod dixit Chassan. in cathal. glor. mundi part. 6. consider. 30. de eubrialibus Principis loquens, vt non possint conueniri coram Iudice ordinario, sed coram Magistro officiorum, aut magno Præposito domus Principis, prout est in Gallia, hic tamen Neapol. coram Regio Auditore exercitus, sic Principe specificè mandante ex delegatione, vt sæpè visum fuit, & de eo vide Consil. Rouit. in pragmat. 16. nu. 50. de milit.**
- Nu. 13. sic etiam Officialis durante officio conueniri potest pro debitis ante contractis, vt per Par. de syndic. verb. durante officio num. 12. & seq. quem sequitur etiam Carau. in rit. 295. nu. 3. cum seq.**
- Nu. 14. vide Consil. Rouit. in d. pragmat. 16. nu. 40. & seq. vbi refert, an & in quibus casibus euilibus potissimum pro debitis Iudex militum contra eos cognoscere posset, & quando non, respectu verò priuilegij fori concessi, vel ad postulationem, vel motu proprio, vt sibi locum vendicet remissio satius erit videre Præf. de Franch. decis. 544. cum allegatis per me in Compend. Decis. Regni, verbo priuilegium; secus tamen erit si esset priuilegium lite pendente superuentum reo, citra eius factum voluntarium, tunc enim illum eximeret a Iudice coram quo lis erat**

ipchoata, Benedic. Capra inter commun. opinion. lib. 2. tit. de diuers. rescript. nu. 76. allegat Balb. decis. 70. Angel. in l. si quis postea ff. de iudic. Bartol. & alij in l. 1. ff. de penis, & nouissimè Nouar. in sua praxi elect. & variat. fori quæst. 13. per totam, id exemplificat in eo, qui est effectus miserabilis licet pendente si gaudere debeat priuilegio fori.

Num. 16. videas Episcopum Ifern. in sua praxi Curie Archiepisc. Neapol. cap. 16. nu. 6. de hoc loquentem, & praxim allegantem, quod limitat non procedere quando dolo, & fraude fuisset laicus clericus effectus ex decis. Franch. 209. qui licet articuli decisionem non referat, adhuc in fauorem clerici pronunciatum fuisse refert Reg. Carol. Tapia in constit. de personis nu. 33. de quo in meo Compend. verb. clericus, vel professus, & bene, quia loquitur in criminalibus, vbi alios Doctores citauit, sed quid in ciuilibus si in fraudem laicus clericus efficeretur, accidit hoc discutit in Mag. Cur. de hoc præsentis anno 1630. in mense Iulij in causa illorum de Focito citatorum per Vespasianum Macedonium super tenore instrumenti, qui in ultimo preceptorio, comparuerunt curia pro tribunali sedente, asserendo se clericos primæ consue, & in habitu clericali, cum bullis post tamen obligationem obtentis, & successiuè remittendos ad Curiam Archiepiscopalem, licet enim per creditorem ipsum instatum fuisset nullam de eis rationem habendam, cum de reliquis nulla constabat probatio, hoc est de seruitio, iuxta tenorem bullæ Clementis Summ. Pontif. de qua meminit Vrsill. decis. 24. & quatenus aliquid de seruitio constaret non poterat impediri liquidatio, iuxta ritus rigorem tanto fortius attenda notoria fraude, quinimò per ipsam Mag. Cur. ad relationem Iudicis Aloysij Carraccioli, fuit decretum, quod remaneant cõdemnati, penes Seraphinum A&or. Magist. licet de hoc adhuc pendeat relatio facienda in Sac. Conf. & hoc videtur decidi ex traditis punctualiter per Galter. in praxi instrumenti. in 2. par. vlt. part. rubr. 1. sub nu. 17. vers. limita tamen, vbi allegat Addentes ad Robert. in tract. de reassumpt. instr. confid. 4. post num. 71. sub patrocinio mei consobrini Io. Francisci Vitaliani I. C. eruditi, sed hoc procederet respectu realis executionis, non autem personalis, quæ enim remitti solent ad eorum Iudices concernentia executiones bonorum, & personarum, an autem laicus effectus, clericus in fraudem creditorum gaudeat beneficio cap. Odoardus, vide eundem Episcopum Ifern. in d. sua praxi cap. 3. num. 11.

Num. 17. adde Consil. Patin. in d. tract. sub num. 19. vers. iulo mi ressera, vbi allegat hic Auctorem, & in militibus idem procedere dixit Consil. Rouit. in d. pragm. 16. nu. 41. qui autem dicantur isti curiales, videas Affl. & in constit. intentionis sub nu. 23. Carau. in rit. 160. nu. 4. & rit. 232. nu. 2. an autem gaudeant priuilegio fori, latè Nouar. in sua prax. elect. & variat. fori q. 40. per totam.

Num. 18. idem Consil. Rouit. vbi supra nu. 41. & quid in clerico negotiatore ratione artis, vel exercitij, vide Vrsill. decis. 24. nu. 3. Eatenus enim milites, gaudent priuilegijs militaribus, quatenus vacent armis pro Republica, & non negotiationibus, Martm. Laud. in tract. de milite §. 5. & multa ad ornatum fori ratione artis, collectit Rice. collect. 94. & latissimè Carol. de Grass. in tractat. de effect. cleric. in 6. effect. vbi loquitur etiam de clericis artistis, & negotiatoribus, Ferron. in consuetud. Burdegal. tit. de statu person. §. 1.

Num. 19. Quemadmodum etiam Regentes Regiam Cancellariam dicantur viri militares, licet non sint milites, vt subdit Auctor infra eodem nu. 30. sic etiam, & Aduocati militares viri dicuntur l. Aduocati C. de aduoc. diuersi. iudic. ibi militant, namq; causarum patroni, &c. vbi glot. in verb. militant, subnequit sic, & quilibet in suo officio; quo verò ad fraudis interuentum ob quam cessare videtur priuilegium militibus concessum, ac alijs consimilibus priuilegiatis, vt exemplificando etiam demonstrat Auctor infra tit. 10. rubr. de portu nu. 7. ego alias dum in ciuitate Arianensi degissem aliquando consultus à Mario Calcanco creditore vnus militis nouæ militiæ de domo, seu familia Cardinalis, quid agendum contra eum, eo quod tacito suo priuilegio militari pro principali debitore fideiusserat penes acta. & inculcata pena ipse excipiebat esse militem, nec ob id molestari iuxta notorias pragmaticas, situatas in tit. de milit. respondi ipsum in fraude mersatum esse tacendo priuilegiu, & propterea ei nil prodesse per text. in l. 2. ff. ad Senatus. Velleian. ibi, sed ita demum ei subuenit si non callidè sint versate, nam deceptis non decipientibus opitulatur, &c. & in fine subnequit I. C. Infirmas enim foeminarum non calliditas auxilium sumit, quod etiam notat Alex. de Tremol. in addit. ad praxim Bonacursi. in tit. de precept. except. super verbo velleiani col. 3. vers. tertius casus erit, & sic porrecto memoriali Illust. Proregi, & discusso negotio in Collater. Consil. fuit prouisum in fauorem creditoris contra dictum militem, vt contra eum exqueretur, & sic exequutum

quantum inde fuit per illius Ciuitatis tunc Gu-
bernatores Francisc. Anton. Salinas meum
obseruandissimum consobrinum, qui ob suas
virtutes praeclaras Auditoratus munera plu-
ries decoratus exercuit in Prouincijs Cala-
briae citra, & inde Hydruntinae, & nouissimè
ab Illustr. Cardin. Borgia Locumtenente
Generali in Prouincia Capitanatae, ac Co-
mitatus Molisij destinatus; demùm ex com-
muni praxi recepta in tribunali Auditoris
exercitus huius Regni contra dictos milites
debitores ordinariè brachium eius imparti-
tur, literis exequutorialibus expeditis per
alias curias Regni, & sic absque difficultate
proceditur, & de hoc praxim Auctor noster
tradit in seq. nu. 43. quomodo Collat. Consil.
contra eos exequi mandat.

Num. 20. & sic nota, quod priuilegium non tol-
lit legem communem, Glos. final. in l. benefi-
cium ff. de constitut. Princip. & quemadmo-
dum priuatorum pacto publicum ius non
colligitur l. neratius §. si uerò ff. de religiof. &
sumpt. fun. l. ius publicum ff. de pact. ita pa-
riter, & priuilegium, quod priuata lex dici-
tur cap. priuilegia distinet. 3. & cum conti-
neat ius priuatum, meritò ei de facili præ-
fertur ius commune, Specul. in tit. de instru-
ment. edit. §. nunc autem videndum in prin-
cipio non mirum si utilitas publica priuatae præ-
fertur, glos. 3. in l. riparum ff. de rer. diuis. l.
actione §. labeo ff. pro soc. & successiuè pri-
uilegium ipsum ei præiudicare nequit.

Num. 21. ultra Boss. in tit. de for. compet. nu. 4.
loquentem de Castellano, extat decis. Praef.
de Franch. 458. loquens de Castellano, qui ha-
bet ex priuilegio cognitionem causarum ci-
uiliu, & criminaliu, ac mixtaru om-
niu seruientiu, sociorum accordatoru
in castro, imò suorum familiaru, & agen-
tiu, quinimò si contingerit eos delinquere
extra castrum remissioni locus esset, & sic
decisum refert, prout in d. meo Compend.
verb. castellanus, ubi alios citati Doctor. &
cum opinione nostri Auctoris concordant
dicta per Chassan. in d. cathal. eadem par. 6.
confid. 30. quid autem in uasallis delinquen-
tibus extra territorium, ubi cognosci de-
beant extat pragmat. 1. ubi de crim. quis con-
uen. deb. ubi Consil. Rouit. latè examinat per
plures quæstiones materiam istam, & Do-
ctor. omnes inter commun. opin. tit. ubi de
crim. agi oport.

Num. 22. Consiliarij Collaterales dicuntur illi,
qui assistunt Principi, & dicuntur pars cor-
poris Principis, ut declarat Gigans in tract.
de crim. l. 2. maiest. q. 14. nu. 2. & 3. qui in
Regno nuncupantur Regentes Cancellarij,
& tanquam corruscantes radijs Principis, ut

pars corporis illius sunt maiores dignitatē
ceteris omnibus, Consil. Rouit. in pragmat.
11. nu. 2. de offic. & quæ eis prohib.

Num. 23. quomodo autem concilium à consi-
lio differat, vide Bald. in l. 1. circa medium,
vers. quæritur utrum C. de manumif. vind. &
concilium quod nam dicatur, Afflic. in con-
stit. ut vniuersis num. 47. Reg. Valenz. in di-
scurs. status, & belli par. 2. cap. 20. nu. 1. & 2.
videndus est etiam Molfes. in prohem. con-
suet. Neapol. q. 11. nu. 17. qui citat Auctorem
nostrum.

Num. 24. hic nota vulgatum dictum nostri Im-
peratoris Iustiniiani in prohem. instit. quod
Imperatoris maiestati decet, non solum ar-
mibus decorari, sed legibus armari, ut utroque
tempore bellorum, & pacis rectè gubernare
possit, & sic explicat glos. in l. vnum §. final.
ff. de legat. 2. in vers. prouidentissimum uerba
illius text. & idem Princeps prouidentissi-
mus, & uir religiosissimus, hoc est sapien-
tiam legibus adscribendo; prouidentiam
uero armis, & hoc sequitur Afflic. in constit.
non sine grandi nu. 7. quapropter cum Rex
omnia facere debeat cum consilio sapien-
tis, tunc benè regere diceretur populum,
idem in constit. disputare num. 6. & in consi-
lijs habendis, parcus esse non debet, ut tra-
dit in constit. ut vniuersis sub nu. 47. ubi in-
seq. num. ponit qualitates requisitas Consi-
liarijs potissimum in concernentibus iusti-
tiae administrationem, similiter consilio, &
prudentia bella, & res præclare geruntur,
Reg. Valenz. in d. tract. seu discurs. belli par.
2. cap. 11. num. 57. non mirum si in utroque
status regimine consiliarij constituti sunt,
præsertim Neapol. quò ad iustitiae exercita-
tionem destinati sunt Regentes Cancellaria-
riam, qui ut dixi Consiliarij collaterales di-
cuntur, qui quò ad belli incumbentia, alij
Cõsiliarij, qui consiliarij status dicuntur, de
quibus specificè loquitur Muscatell. in tract.
de Doctor. decorat. & auctor. par. 3. num. 46.
& seq. ubi eorum nomina tunc uiuentium,
Consiliariorum Iustitiae, & belli commemo-
rat.

Num. 25. Regentes Regiam Cancellariam in
materia iustitiae uota decisua proferunt, &
iuxta eorum uota exequitur, non autem in
materia belli nam tunc uota dumtaxat con-
sultiua proferunt tantum, quæ benè exequi-
tur adhibitis uotis Cõsiliariorum status, ad
quod principaliter spectat de rebus bellicis
differere, & uti peritis in arte erit standum,
sicut in alijs peritis in eorum artibus, cap.
proposuisti de probat. de quo per Ricc. col-
lect. 136. licet autem talia uota consultiua
soleat nimium conferre, quemadmodum
consilia

consilia decisiva valde differunt ab ijs, quæ in fauorem partium fuerunt, & allegationes sunt periculosa, quæ non vacant, Præf. de Franch. decis. 441. nu. 4. sic differunt ista vota inter se.

Num. 26. istam materiam respectu ciuilitatis satis exornat Menoch. de arbitr. iudic. casu 86. nu. 11. cum seq. vbi intellectum l. 2. C. vbi Senat. vel clar. diffusè examinatur, respectu vero criminalitatis vide Bossium in tit. de for. compet. nu. 3. vbi in specie loquitur de militibus, de cuius veritate ultra congesta per Franch. decis. 88. & collecta per Ricc. collectan. 95. vide eundem Consil. Patin. in d. tractat. num. 12. cum seq. vbi pariter de intellectu glos. & text. l. magisterie satis pertractat.

Num. 27. quid autem in criminalibus, vide Menoch. de arbitr. iudic. cas. 518. per totum.

Num. 28. de quo loquitur specificè Chassan. in d. cathal. eadem par. 5. consid. 30.

Num. 29. adde Menoch. de arbitr. d. cas. 86. nu. 10. 12. & 19. vbi de intellectu istius legis nonnulla dixit, & insuper vide Specul. in tit. de iurisd. omn. iudic. d. nu. 2. ad 8. vbi omnes antiquos magistratus recenset, præsertim nu. 5. de magistris militum verba facit, & in tit. de reo, Consil. Rouit. in d. pragmat. 16. nu. 3. vltra Chassan. in eodem cathal. par. 9. consid. 27. vbi etiam loquitur de magistro officiorum, & de varijs magistratuum generibus verba effundit Alciat. in l. pupillus §. de curatione ff. de verbor. signif. quamuis Affl. & in d. constit. vt vniuersis nu. 8. dicat istos viros militares secundum Andr. tam in causa ciuili, quam criminali subesse paribus Curiz, sed censeo ipsū loqui de feudatarijs, qui pariter dicuntur militares viri, nam militis appellatione intelligitur quilibet vasallus, idem Affl. in cap. lancimus nu. 27. de feud. sine culpa non amitt. & sic non de alijs militibus.

Num. 30. supra eodem nu. 19. aliqua de hoc notauit, & hic nota communem obseruantiam in Sac. Conf. quando interponuntur decreta interlocutoria per Regios Consiliarios solitum esse, & sic per Scribas eiusdem Sac. Consil. verba illa describi, per magnificum militem V. L. D. talem de tali Regium Consiliarium.

Num. 31. adde eundem Bart. in l. si tibi in princ. ff. de option. leg. Angel. in §. omnem col. pen. vers. & aduerte, authen. de litig. Bertach. in verb. cætera, vers. cæterorum.

Num. 32. videas Consil. Rouit. in d. pragmat. 16. nu. 34. vbi loquitur de militibus actu non seruientibus, licet faciant militarem professionem, & in matricula sine descripti, non

tamen gaudent fori priuilegio, sed in omnibus actibus vtuntur iure communi, vt singulariter Affl. in constit. prosequentes num. 28. censet ad propositum tandem, quod illi tantum milites gaudent priuilegio militari qui obseruant honorem dignitatis militaris cum equis, & armis, & alijs militaribus insignijs, vt ibi per eum, hoc tamè limitatur secundum eundem Consil. Rouit. vbi supra nu. 13. non procedere in existentibus in curia Principis, vel in alio quocumque loco in seruitio Regis, atque habentur, ac si actu militarent, quid autem in alijs priuilegiatis artem aliquam non exercentibus, vel si pro maiori parte exerceant, an gaudeant priuilegio fori cumulat nonnulla Ricc. collectan. 94.

Num. 33. inter cætera gaudent, ac si actu militassent, vt per Consil. Rouit. in d. pragmat. 16. nu. 17. de milit.

Num. 34. adde eundem Affl. in constit. prosequentes nu. 28.

Num. 35. licet isti Consiliarij status non militent æqualiter, regulariter tamen militauerunt, & inde ob eorum experientiam, æ animi nobilitatem eliguntur in ceterum Consiliarij status, & sunt maior pars ipsorum viri, siquidem in dignitate positi nobilissimi, & experti in materia belli, quare Muscattell. in d. tract. de Doctor. decorat. & auctor. par. 3. nu. 51. & seq. post præcalendationem nominum Consiliarij status, tunc suo tempore existentium subnectit num. 52. eos facere Senatam, & equiparari Dictatoribus, qui ob bella finitima creati erant, & pari modo Consiliarij à latere dicuntur, quia Principis lateris Comitatu eos illustrat.

Num. 36. nota hic, quod secularis militia duplex est, scilicet equestris, & pedestris, de quibus per Chassan. in cathal. glor. mund. par. 9. consid. 12. & iterum est consilium collaterale, quod consistit in duobus ceteribus consiliarij status, nempe iustitiæ, vt sunt Regentes, & belli, vt sunt Consiliarij status, qui in vnum reducuntur, potissimum quædo tractatur materia belli, quoniam tunc & si ipsi Regentes interueniat non habent vota decisiva, sed consultiua tantum, vt dictum est supra eodem nu. 25. & ad dignoscendum, quod alij sunt Consiliarij status, & alij sunt milites, demonstratur ex illo iuridico signo, nam milites arma militiae nequeunt portare in palatio Mag. Cur. Affl. in constit. intentionis nu. 14. quod etiam extensum est ad habentes licentiam illas sportandi, non tamen in Regio palatio, vt in pragmat. 30. de armis, sicuti miles ad palatium Comitatus arma deferre non posset, nisi esset Comes, Marchio,

shio, & Dux, Frecc. de subfeud. lib. 2. in different. inter feud. Reg. titul. in 40. different. & de hac materia plenius Menoch. de arbitr. lib. 2. cap. 394. nu. 44. & melius Campag. in cap. inter subiectos nu. 35. vbi ex mente nonnullorum Doctorum tradit, neque coram Iudice, neque in congregatione, & cetera hominum, vel cetera consilij deferre possunt, & sic communiter seruatur in omnibus tribunalibus huius Regni, quod non est vetitum istis Consiliarijs status se vnanimiter congregantibus in consilio.

Num. 37. vide Consil. Rouit. in d. pragmat. 16. nu. 20. de milit. Martin. Laud. in tract. de milit. q. 1. & 5.

Num. 38. nota quod matricula sine exercitio, & e contra non sufficit, sed vtrumque requiri refert Praef. de Franch. decis. 481. & sic decisum subnectit, vt in meo Compend. verbo matricula, vbi alios allegauit, an autem Magn. Cur. cognoscere possit de veritate matriculae militis, si est vera, & si offeratur id probaturum, idem Consil. Patin. loc. cit. nu. 49. & 50. sicuti etiam in falsitate bullarum presentatarum per clericos, vide in eodem Compend. verb. Iudex secularis, an sit competens.

Num. 39. sic etiam priuilegia concessa scholaribus non competunt ociosis, Gail in tract. de arrest. cap. 10. nu. 10. de veteranis, & quando gaudent priuilegio ipso, sicut text. in l. 4. C. de veteran. lib. 12. vbi Luc. & quando cessat eorum priuilegium, habetur in l. 3. eiusdem tituli, & quid sit veteranus miles habetur per Corraf. miscellan. iur. lib. 6. cap. 11. nu. 2. camdiu enim priuilegia Artificibus concessa durant, quamdiu quis in ea se exercet, Tiracuell. in tract. cessant. caus. par. 1. nu. 208. aliter si non exerceret, & si descriptus non gauderet, Andr. Gail lib. 2. obseru. 118. nu. 10.

Num. 40. adde Consil. Rouit. in d. pragmat. 5. nu. 53. de milit. de quo in meo Compend. verbo remissio.

Num. 41. adde Martin. Laudens. in eodem tract. de milit. q. 5. Villalob. inter communi. opin. tit. de testam. milit. nu. 8. & Consil. Patin. in d. tract. nu. 36. tenentem contrarium, & Paschal. in tract. de virib. patr. potest. par. 3. cap. 3. nu. 35. de quo satis per Thomasett. in suo flore legum reg. 242.

Num. 42. adde eundem Consil. Patin. in eodem tract. nu. 40. vbi vltra Auctorem nostrum alios citat Auctores, Paschal. in tract. de virib. patr. potest. par. 1. cap. 3. nu. 26.

Num. 43. vide supra eodem nu. 19. Paschal. vbi supra nu. 22.

Num. 44. & quando locum habeat dispositio istius textus, videas nostrum Auctorem in

consil. 63. num. 2. volum. 2.

Num. 45. lis super presentatione instrumenti via ritus Magn. Cur. an & quando sit criminalis, vel ciuilis, vide Praef. de Franch. decis. 162. nu. 6. & 15 & Consil. Rouit. in pragmat. 1. nu. 34. de offic. Baiul. & in pragmat. 16. nu. 45. de milit.

Num. 46. adde ad hoc Episcopum Isern. in eius praxi Cur. Archiepisc. cap. 3. sub nu. 16. & ibi multa pertinentia ad ornatum cap. Odoardus examinat, vltra Rice. collect. 22. Fab. Anna in collect. siue remiss. nu. 239. nouissim. Apicell. in Tutam. pauper. tit. 2. nu. 496. cum seq. in addit.

Num. 47. idem Episcopus Isern. vbi supra numer. 16.

Num. 48. vide Carau. in rit. 171. nu. 1.

Num. 49. adde eundem Carau. in rit. 166. numer. 24.

Num. 50. vide Foller. in praxi crimin. rubr. vel eos cit. fac. nu. 8. & 9.

Num. 51. periturus ex inobseruantia iuramenti liciti, beneficio, & dignitate priuetur, tradit Roman. singular. 516. vbi Pignol. alios citat, Ricc. alia collexit in decis. 18. 3. & 4. Cur. Archiepisc. par. 2. & collect. 267. Muscatell. in praxi Sac. Conf. lib. 1. par. 4. glos. periurij.

§. VIII.

Num. i. adde Mastrill. in tract. de magistr. lib. 5. cap. 6. nu. 62. citantem hic Auctorem, Ecclesia enim est feudorum capax deper se possidendi illa dicunt, Afflic. in decis. 324. in 1. dub. & decis. 361. vers. secunda ratio, Paris. conf. 24 nu. 4. vol. 1. & conf. 27. nu. 9. conf. 101. num. 2. volum. 2. & proinde in emptione feudorum per eam facienda, requiritur expressus Regis assensus, nec Proregis tantum sufficeret, Afflic. in Imperiale in 12. notab. vers. decimosexto quarto num. 46. de prohib. feud. alien. per Federic. obstante Regia pragmat. 4. de feud. eo quia ad manus mortuas transiret, Anna in repet. capit. 1. nu. 52. de vasall. decrep. 2. tit. ante eum Luc. in l. si quis C. de diuers. prae. libr. 10. Boer. decis. 263. num. 10. & Afflic. in constit. hac edictali sub nu. 4. vers. & Rex, & hoc ob interesse fisci, idem Anna in alleg. 121. nu. 2. late Frecc. de subfeud. lib. 2. de orig. Baron. §. pluribus autem modis num. 78. in obligationibus vero feudorum bene Prorex assentit, vt hic Auctor notat, verum quia in adiudicationibus feudorum alius assensus exquiritur ex dispositione pragmat. 26. de feud. & ita assensus prius a Prorege praestitus non porrigitur ad adiudicationem, quia assensus praestitus in vno non prauidicat in alijs, Fulc.

Pusc. singular. 95. liter. A, meritiò in tali adiu-
dicatione faciendâ requiritur Regis assen-
sus, ideò consultum est feudum illud vendi
alteri vasallo ad hoc, vt curiz satis fieri pos-
sit pro releuijs, & alijs iuribus, & ob id
alias decisum fuit, vt vniuersitates domos
emptas in emphyteosim extra manus mor-
tuas reponerent ob laudemia, Franch. decis.
659. similiter si esset admissa ad demanium
decisum fuit vniuersitatem ipsam cogendam
esse ad vendendum bona feudalia particula-
ribus, vel transferendum in caput particula-
rium, excepto si fuisset confirmata admissio
ad demanium per Regem, Consil. Rouit. in-
pragm. 64. §. in primis nu. 29. & 30. de offic.
Procur. Cesar.

Num. 2. nota hic, quod Ecclesia semper præsu-
mitur possidere feudum, seu castra in allo-
dium, Consil. Georg. alleg. 10. nu. 5. & sic præ-
sumitur concessum, latè Carol. de Grass. vbi
supra nu. 329. prout in iurisdictione exem-
plificat ex mente Capye. ibidem Consil. de
Georg. num. 6. similiter ex præscriptione
antiqua, & casum refert Afflic. in constitur.
cum satis nu. 4. in Monasterio Montis Cassi-
ni possidete Terram Cetrarij ex titulo præ-
scriptionis, an autem permessa feudi, aliena-
tione, censetur permessa venditio in Eccle-
siam, vide Camer. in d.l. imperialem fol. 280.
in paruis, Grass. vbi supra nu. 44.

Num. 3. hanc quæstionem diffusè pertractatur
à Iul. Clar. in §. feudum q. 78. tam respectu
clerici volentis succedere in feudo, quam
respectu monaci, & nouissimè idem Carol.
de Grass. in tra&. de effect. cleric. in 4. effect.
per totum materiam istam cum omnibus
quæstionibus citando priscos, & nouissimos
Doctores eleganter pertractat.

Num. 4. vltra Capye. decis. 31. nu. 1. & 3. adde
Iul. Clar. vbi supra nu. 2. Reg. de Curte in di-
uers. feud. §. absoluta igitur nu. 7. & latissi-
mè idem Carol. de Grass. vbi supra nu. 155. &
319. cum sequ. & quid inde decisum in hoc
fuisse testificauit in meo Compend. verb. mo-
nasterium, vbi nonnullos allegauit Doctores.

Num. 5. adde Consil. Rouit. in pragmat. 4. de
feud. num. 17. titantem hic Auctorem no-
trum.

Num. 6. idem Carol. de Grass. vbi supra nu. 128.
cum seq.

Num. 7. & stylus Regiæ Cancellariæ in mate-
ria assensus, quid sit tangit, Maur. Iun. in al-
leg. 71. sub nu. 1.

Num. 8. Molfes. in consuet. Neapol. tit. de bonis
q. 7. & 8. nu. 11. allegat hic Auctorem, & vltra
eum an feudum pro anima legari possit,
Grass. de effect. cleric. in 4. effect. nu. 45. vltra
Duen. regul. 40. nu. 6. latè Tirsquell. in tra&.

de priuileg. piz causa in 104. priuileg. Diaz re-
gul. 283. feudum, an autem æstimatio illius
debeat, Anna in alleg. 129. 126. & 127. &
140. tanto fortius favore Ecclesiæ debetur
æstimatio feudi legati, ita Afflic. in d.l. im-
perialem in princ. nu. 78. & in §. præterea
ducatu num. 90. de prohib. feud. alien. per
Federic.

§. IX.

Num. 1. hic aduerte, quod quando in signa-
turis dicitur fiat, valet gratia, non mi-
nus, quam si Pontificis gratia multis, & cla-
rioribus verbis expressa fuisset, quia per hoc
verbum constat de mente Pontificis, ita Fe-
lyn. in cap. super literis num. 9. de rescript.
Ant. de Butr. in cons. 2. & 49. quos compro-
bat Iodoch. in suo enehir. parium, vel simil.
in verb. pro expresso habetur pro Papa, sic
pariter in Rege concedendo gratiam, nam
statim, quod Rex dicit fiat, perficitur, Fran-
ch. decis. 62. nu. 2. Verumtamen assensus me-
ra gratia dicitur, Anna in alleg. 39. num. 7.
Consil. Rouit. in pragmat. 9. de feud. nu. 3. id-
circo per verbum fiat, perficitur, Maur. Iun.
alleg. 71. & Franch. decis. 663. nu. 2. quoniam
incidenter dico, quod assensus præstitus à
Prorege per verbum fiat super venditione
facienda ab eo, qui habebat successorem in
feudo, sed desperatus de alio successore, ad-
dicatur legitimè præstitus, Consil. Rouit. in
pragmat. 4. de feud. nu. 14.

Num. 2. ista pragmatica est prima in tit. de fi-
de memor. vbi Consil. Rouit. eam ampliat,
& limitat multifariam pertractando mate-
riam istam assensus, & gratia assensus per
verbum fiat dicitur in pendentem, donec fue-
rit super gratia obtenta scriptura Cancellariæ,
Franc. de Amic. in cap. 1. §. pecunia fol.
17. nu. 1. de ijs, qui feud. dar. poss.

Num. 3. & idem Auctor in cons. 6. vol. 2. ean-
dem materiam annullationis assensus ipso
inre ex causa prædicta diffusè examinat, sed
quò ad formam decretationis obseruari so-
liram in Regia Cancellaria, de qua hic te-
rificatur Auctor, vltra verbum illud fiat,
subnectitur in forma, hoc est seruata forma
diæ Regiæ pragmatice, ad quod dixit no-
tabiliter Freec. de subfend. lib. 2. in 28. quæst.
nu. 4. quod assensus in Regno habet certam
formam privilegij, cum appositione sigilli,
& aliarum solemnitatum, qui non admittit
probationem per testes, de qua squidem
forma etiam testificatur, Maur. Iun. in d. al-
leg. 71. nu. 1. & Anna in repet. constit. consti-
tutionem nu. 69. vbi etiam quærit si assensus
tantummodo sit firmatus manu Proregis, &
Regen.

- Regentium non aliter sigillatus, si annullatur scriptura, vel contentum in eo, & refertur decifum tantum annullari, & sic fuit habita ratio assensus in dicta causa, reliqua verò cōcernentia formam assensus copiose congestit idem Consil. Rouit. in d. pragm. 1. de fide memor. præterea vltra quod assensus expediri debeat in forma Regiæ Cancellariæ debet registrari in Camera, ita Præs. de Franch. d. decif. 663, nu. 3. Consil. Rouit. in dicta pragm. 1. nu. 5. & an assensus reddatur nullus, si non fuerit exequutorius infra annum, vide Maur. Iun. in alleg. 29.
- Num. 4. vt infra eodem nu. 12. idcirco assensus super quo non fuit expeditum priuilegium in forma Regiæ Cancellariæ incontinenti, vel infra quatuor menses serua forma Regiarum pragmaticarum mentionatarum, corruit ex defectu formæ priuilegij, Consil. Rouit. in d. pragm. 1. num. 13. de fide memor. nam actus conditionalis perficitur à die conditionis, Anna in rubr. de vassal. decrep. etat. num. 230.
- Num. 6. videas in meo Compend. verb. creditor posterior, an autem creditores anteriores non habentes assensum, præferri debeant creditoribus posterioribus assensum, habentibus super feudo vendito, & successiuè super pecunia obuenta ex pretio feudali, vide in eodem Compend. verb. creditores anteriores.
- Nu. 7. hinc est, quod assensus regulatur ab actu super quo interponitur, Anna in allegat. 67. nu. 4. Frecc. de subfeud. lib. 2. in 2. quest. num. 14. quo fit, vt si actus difformis esset ab actu, seu contractu utique esset nullus, Maur. Iun. alleg. 8. nu. 3. & 8. & alleg. 28. num. 8. eo quod roborat ea, que faciunt contrahentes, non autem inducit quid contra, vel præter eorum voluntatem, idem in d. alleg. 8. num. 4. & regulatur ex actu, nec alterat eius naturam, & intelligitur prout ius intelligit, Maur. Sen. in alleg. 75. num. 3. imò operatur, vt valeat actus quantum valere potest, idem allegat. 43. nu. 3. & quando valere potest, Franch. decif. 540. nu. 12. quinimò assensus ipse non validat contractum alias inuolidum, præterquam ex defectu Regij assensus, idem Franch. decif. 302. nu. 21. & sic assensus expeditus reuocato contractu, nullus reputatur eo, quia non inueniet, quid confirmet, Auctor in conf. 32. nu. 2. vol. 2. & conf. 150. num. 18. eod. vol.
- Num. 8. nota hic, quod ista dilatio antiquitas erat annalis, que hodie protrahitur vsque ad biennium, que siquidem dilatio factura, non autem præterita respicit negotia, Consil. Rouit. in d. pragm. 1. nu. 14. de fid. memor.
- quapropter assensus intra tempora Regiæ pragmaticæ registrari debet alias non valet, Auctor d. conf. 157. nu. 14. vol. 2. an autem Rex, seu eius Vicarius elapso biennio registrandi possit gratiam emptori, facere, seu creditori, vt temporis lapsu non obstantè registrationis admittatur, vide Franc. de Amic. in cap. 1. §. hæc decifio fol. 19. de ijs, qui feud. dar. poss.
- Num. 9. vide Donat. à Finæ inter commen. opinion. tit. de iunctil. stipul. num. 11. & 12. vbi plura ad hoc recenset, limitationes addendo.
- Num. 10. an & quando precepta specie debitor liberetur ob legatum factum, vel ad estimationem teneatur, vide Ant. Gomez. tom. 1. cap. 23. nu. 31. & Io. Dilect. de arte testandi tit. 6. caut. 25. vbi dat cautelam de hoc, & legatum relictum sub conditione, si interim moriatur grauatus, an reddatur caducum, vide Peregrin. in tract. de fideicommiss. art. 12. nu. 12. & quid si legatarius moriatur, an proinde transmittatur legatum conditionale, idem Io. Dilect. eod. tit. 6. caut. 38.
- Num. 11. vide Auctorem nostrum in conf. 135. vol. 2. præsertim num. 3. & 4. vbi de istis pragmaticis multa verba effundit pro executione memorialium assensuum nondum redactorum in formam Cancellariæ, & quod tempus attendatur, & an pendente expeditione priuilegij ius aliquod queri possit.
- Num. 12. concordat eum num. 2. supra eodem, vbi alia tradidi, sic pariter in dominij translatione reulit Auctor supra eodem §. 4. nu. 63. vbi alia dixi, & quando assensus dicatur modalis, vel conditionalis, vide Maur. Iun. in d. alleg. 71. nu. 3.
- Num. 13. assensus intelligitur prout ius intelligit, Maur. Sen. in alleg. 75. nu. 3.
- Num. 14. sic pariter in quolibet libello necessarium erit, vt concludat Auctor, latè Muscatell. in praxi Sac. Conf. lib. 1. par. 1. glof. libellæ sub nu. 8. nec iudicium fundari potest, vbi nihil petitur, idem ibidem glof. petitur num. 46. quod similiter in istis assensibus obseruandum est, cum præuio memoriali concedantur, inde rescripta resultant, que siquidem loco libelli habentur, sicuti idem Muscatell. in d. glof. petitur sub nu. 3. meminit.
- Num. 15. Auctor noster in decif. 34. num. 14. & lect. 9. nu. 57. Anna in rubr. de vassal. decrep. etat. nu. 105. & si in presentia Regis contraheretur assensu opus non esset, idem Anna in confit. constitutionem nu. 72. quod procedere dixit Capye decif. 156. num. 23. de iure communi, non autem Regni.
- Num. 16. qui enim ignorauit factum bonæ fidei dicitur secundum Andr. loquentem in materia.

teria feudali in contrahente super re feudali ignorante eam esse feudalem, quem sequitur Anna in d. constit. constitutionem num. 192. aut quando reseruaretur assensus Domini, ut in seq. num. 193. subnectit ex mente nonnullorum Doctorum, non mirum si recuperat pretium rei emptæ sicuti ibidem tradit Anna nu. 103. cum seq. & 190.

Num. 17. verum est, quod solutione eius, quod debetur tollitur omnis obligatio & 1. in fit. quib. mod. toll. oblig. & insuper creditori, donec non fuerit integraliter satisfactum, nunquam ius pignoris poterit dici extingui, nec distractum, Muscatell. in praxi Sac. Conf. lib. 2. par. 3. glos. seruata num. 27. hoc enim procederet quoties pecunia soluta esset irrevocabiliter, alias si revocabiliter facta esset ius crediti, hypothecarium semper esset in suspensio, donec solutio esset irrevocabiliter, & sic extingueretur debitum totaliter, ut hic Auctor prosequitur, ad quod allego Capyc. decis. 43. qui loquitur in istis terminis, ubi num. 3. allegat etiam glos. hic ab Auctore citatam in l. qui a debitore ff. qui pot. in pignor. hab. de quo in meo Compend. verb. creditor anterior, ubi multa citavi, nec omittam Negusant. in tractat. de pignor. in 1. membr. 6. par. nu. 43. ubi etiam loquitur in pulchro casu, si creditor ex venditione pignoris esset obligatus de evictione emptoris, etiam quod pretium habuerit, & rem tradiderit, ita ut donec pretium poterit esse locus evictioni, non diceretur liberatus debitor, sed interim liberatio manet in suspensio, inde si contingerit res cuius, & creditor cogi ad restituendum pretium emptori, poterit creditor agere contra debitorem pro suo credito consequendo veteri actione pignoratitia contraria, a qua debitor non erat liberatus, ut ibi per eum, & quomodo procedat ista regula solutione eius, quod debetur, &c. vide Franc. de Amic. in cap. 1. §. stante igitur nu. 2. fol. 18. de ijs, qui feud dar. poss.

Num. 18. adde Peregrin. in tractat. de iure fisci lib. 6. tit. 6. nu. 6. & Consil. de Georg. in alleg. 39. nu. 10. & creditor auocat pecuniam a posteriori creditore sine vsuris, Auctor noster cons. 19. nu. 3. vol. 2.

Num. 19. similiter & cessio faciendæ per creditorem fundatur ex æquitate, Franch. decis. 417. nu. 4. & ibi aliqua examinat ad ornatum huius quæsti Auctoris, ad quod nota si assensus conualidetur, quando tempore obtentæ dispensationis adimplendæ necessaria in assensibus, & priuilegijs res non sit integra, vide Consil. Rouit. in d. pragmat. 1. nu. 6.

De Refutatione feudorum, &c.

Tit. VIII.

Vm. 1. regulariter enim assensus Domini non requiritur in refutatione vera, ut dicunt Anna in repet. cap. 1. de vassall. decrep. stat. nu. 8. Maur. Iun. allegat. 42. nu. 2. 9. & 10. ubi etiam ad cessionem extendit, quod contrarium tenent Franch. decis. 126. nu. 1. & Frec. de subfeud. lib. 3. in different. inter feud. quaterm. & c. nu. 7. ad hoc putant, quod assensus Regis exquiritur in refutatione, vel retrovenditione feudi quaternati in personam prioris Domini, secus in feudis non quaternatis, an autem, & quando parer refutaret feudum secundogenito cum consensu primo geniti, vide Annam in d. rubr. num. 262. 267. & 269.

Num. 2. adde Auctorem nostrum in repet. feud. lect. 2. nu. 53. tenentem sic decisum, de quo etiam per Consil. Annam cons. 131. ut in meo Compend. in verb. refutatio, etiam si non adesset clausula, & è contra, & donatione facta ex nunc pro tunc sequuta morte, & è contra eum clausula constituti transferatur dominium in donatarium a die inite donationis, Franch. decis. 213. nu. 1. ubi Ad dentes.

Num. 3. adde Iacob. de Gello in tractat. de iure, adhuc nu. 73. in medio, & quod releuium non soluitur quando quis succedit in feudo, non tamen titulo hereditario, sed per refutationem, vel alium contractum factum in vita, refert Consil. Rouit. in pragmat. 2. nu. 9. de offic. Procur. Casar. Iacob. de Franch. in prælud. feudor. rubr. species feud. nu. 185. cum seq. sic pariter ex delicto superueniente in personam refutantis, &c. ut dicit Auctor expressè prouisum esse in cap. 6. cathol. maiest. anni 1558. fol. 161. inter Capit. Neapol.

Num. 4. adde Annam in repet. d. cap. 1. nu. 8. Maur. Iun. in alleg. 42. nu. 2. & singulariter in terminis præter eos Præl. de Franch. decis. 663. nu. 4. & decis. 591. nu. 2.

Num. 5. adde Auctorem nostrum in d. repetit. feud. ead. lect. 2. nu. 50. & 52. & an & quando refutatarius proxime successurus teneatur ad releuium, vide Maur. Iun. allegat. 35. nu. mer. 11.

Num. 6. adde Præl. de Franch. d. decis. 663. nu. 5. & Consil. Georg. in alleg. 17. nu. 47.

Num. 7. vide Auctorem nostrum in d. lect. 2. nu. 52. & seq. & de hac decisione memini in meo Compend. verb. refutatio.

Num.

- Num. 8. adde Præf. de Franch. in d. decis. 663. plenè examinantem articulum istum, sicq; decisum referentem, ut in meo Compend. Decis. Regni, verb. registratio.
- Num. 9. sic mens statuentis cognoscitur ex rubrica, ita Anna in alleg. 2. num. 3. vbi plura dixi.
- Num. 10. idem habetur supra de assens. Reg. §. 3. nu. 26.
- Num. 11. idem habetur in d. §. 3. de assens. Reg. num. 27.
- Num. 12. adde Consil. Rouit. in pragmat. 1. nu. 39. de Senatsse. Macedon.
- Num. 13. adde Annam in repet. rubr. de vassall. decrep. & stat. nu. 281. vbi aliqua notavi, & nu. 301. Consil. de Georg. in alleg. 17. nu. 3.
- Num. 14. de hac decisione memini in meo Compend. verb. pater, quemadmodum refutatus tenetur ad omnia ea, ad quæ teneretur, si per mortem feudo successisset, Maur. Jun. in allegat. 28. num. 6. & Mormill. in constitut. ut de successione num. 31. refert idem postea indicatum, & confirmatam decisionem Franch. 3.
- Num. 15. hoc idem tradit Auctor in cons. 150. num. 10. volum. 2. quod pater succedit filio in bonis refutatis iure reuersionis, titulo tamen hereditario, de quo etiam per Consil. de Georg. allegat. 17. num. 4. & 5. Franch. decis. 3. num. 4. & 5. & ante eos Iacobin. in tractat. feud. in verbo & vnus ex dictis num. 10. videas Molfes. in consuetud. Neapol. par. 4. q. 36 nu. 5. vbi allegat Auctorem hic, & q. 57. num. 4.
- Num. 16. vide Duen. in regul. 61. ascendentes, vbi ponit regulam cum ampliationibus, & limitationibus, & quod ascendentes descendentes succedant, licet desiderium, & commune verum ascendentium sit, ut descendentes eis succedant, Afflic. in cap. si quis miles nu. 12. Imperat. Lothar. quod limitatur in feudo antiquo, ita Frecc. de subfeud. lib. 3. in 12. quest. nu. 7. seorsus verò in feudo nouo, latè Frane. Curt. in tractat. feud. 2. par. 3. part. q. 17. nu. 45. vltra Iacob. in eod. tractat. verb. & vnus ex dictis sub nu. 10. an autem succedant in bonis feudo reddititijs, emphyteoticis, vel censualibus, idem Frecc. lib. 3. de subfeud. in different. feud. quatern. &c. nu. 5. & alias declarationes, seu limitationes huius materis tradit Oliuer. Textor. in tractat. de success. ab intest. §. ijs igitur nu. 81. cum seq.
- Num. 17. ad ornatum istius authent. aliqua notavit Alphan. collect. 78. Ricc. collect. 15. & 1197.
- Num. 18. idem Curt. vbi supra, Afflic. in constitut. ut de successione num. 29. & 67. & in constit. foriudicatorum nu. 9.
- Num. 19. de hoc verbo, eiusq; natura, vide Andr. Tiraquell. in l. si vnquam, verb. reuertatur num. 5. & 6. C. de reuoc. donat. & num. 131. vbi num. seq. loquitur de alio verb. redire.
- Num. 20. vide Annam in repet. cap. 1. de vassall. decrep. & stat. nu. 22. ad 31. Molfes. in consuet. Neapol. in q. 21. nu. 3.
- Num. 21. aliqui dicunt constit. ipsam procedere in feudo antiquo, de quo per Consil. Rouit. in pragmat. 6. nu. 2. de feud. & in pragmat. 11. nu. 59. eod. tit. an autem procedat in feudo quaternato, vltra Annam alleg. 70. num. 37. Maur. Sen. in alleg. 20. nu. 1. an autem loquatur de refutatione, Ann. in d. rubr. de vassall. decrep. & stat. nu. 384. an sint correctoria iuris communis, vel limitatoria, idem ibidem nu. 385. 391. & seq. & d. constit. enumerat gradus non personam, idem allegat. 34. nu. 4. 17. & 19. alleg. 55. nu. 3. & in d. rubr. nu. 89 Franch. in decis. 73. nu. 16. nam facit duas lineas succedendi in feudis descendentijs, & collateralibus, & sic nouum modum succedendi introduxit, Consil. de Georg. d. allegat. 17. nu. 8. & 9. vbi multa ad eius ornatum tradit, & Mormill. in d. constit.
- Num. 22. adde Auctorem nostrum in repet. feud. lect. 9. nu. 55. vbi copiosè, ad quod nota, quod licet constit. ipsa vocet sorores ad successionem fratris, non tamen intelligitur vocare cognatos, cum sorores ibi vocatæ non sint cognatæ fratri, sed agnatæ tanquam ex eodem patre procreate, Consil. Rouit. in pragmat. 11. nu. 6. de feud. an autem frater fratri succedat in feudo, latè Afflic. decis. 293. & quid in feudo nouo, Frecc. de subfeud. lib. 3. q. 12. nu. 20. cum alijs à me citatis in Compend. verb. frater an succedat fratri, & in verbo frater an succedat in feudo nouo, & quid si esset vterinus, habetur in d. Compend. verb. frater an admittatur, vbi decisiones allegaui, & quod feudum nouum vadit ad fratrem concessione facta pro se, & successoribus in perpetuum, Maur. Jun. in alleg. 21. num. 8. & benè Camer. in cap. 1. de success. feud. nu. 30. & seq. vbi plura vide infra de success. mulie. §. 1. nu. 1.
- Num. 23. adde Consil. de Georg. in alleg. 21. nu. 68. & Consil. Rouit. in pragmat. 6. nu. 2. de feud. Præf. Mormill. in constit. in aliquibus nu. 2.
- Num. 24. hanc eandem rationem tradidit Afflic. in constit. foriudicatorum nu. 9.
- Num. 25. etenim inuestituræ omnes concepiuntur in Regno pro hæredibus, Reg. de Curt. in diuers. feud. §. nunc de altera num. 141. & seq. vbi dixit, ita communem esse formam in Regno, & sic præsumitur in Regno, Frecc. de subfeud. lib. 3. in forma inuest. §. sed postquã

- n. 17. licet contrarium teneat Consil. Georg. alleg. 21. nu. 61. & seq.
- Num. 26.** Omnia enim feuda in Regno sunt hereditaria, Anna in repet. in cap. 1. de vasall. decrep. 27. nu. 171. an autem in dubio hereditaria, vel ex pacto presumantur, Iacob. de Franch. in v. lib. feud. rubr. species feud. nu. 135. latè Regens de Curte in eodem diuers. feud. d. 9. nunc de altera num. 138. latius Auctor noster in lect. 1. nu. 111. & lect. 20. nu. 20. & 21. & demum videas Molfes. in consuetud. Neapol. par. 3. q. 2. nu. 8. allegantem nostrum Auctorem hic.
- Num. 27.** Molfes. in consuetud. Neapol. par. 4. q. 46. nu. 24.
- Num. 28.** refutationis ratio præcipua est sanguinis, quæ etiam si feudum esset castrense, & deueniret in alium facit cessare illam qualitatem, Franch. in decif. 4. num. 12. ante eum Anna in d. cap. 1. nu. 171. & propterea refutatio permittitur: quia ille proximior, cui feudum refutatur omninò in feudo est successurus post mortem refutantis, ita Anna in alleg. 124. sub nu. 8. quo fit, vt dum ipsa refutatio regulariter fiat ob aucupanda matrimonia, idem in dicta rubr. de vasall. decrep. 27. nu. 57. ceteri facillimè, arguitur ob causam filiorum factam, quemadmodum enim fundatur in verisimili mente donantis, qui si cogitasset de futuris filijs verisimiliter, aut non donasset, aut sub ea conditione donasset, si liberos non suscepit, inquit Tiraquell. in l. si vnquam in princ. legis num. 37. C. de reuocan. donat. sic pariter in patre refutante è conuerso refutare cernitur ob causam filiorum inde descendentium ex refutatorio, aliter ipsis cessantibus non presumetur ius suum iactare, vt omninò careret feudo refutato, nisi in causa deficienti filiorum, non mirum si ad eum iure reuersionis feudum debeatur, non alio iure, vt dixi supra eodem nu. 15. similiter refutatio facta dicitur spe futuræ promissionis, vbi post refutationem subsequitur promissio, Maur. Iun. allegat. 74. nu. 4.
- Num. 29.** vide Annam in repet. rubr. de vasall. decrep. 27. nu. 269. Notandum duxi, quod dispositio istius textus locum habet in feudo ex pacto, & non hereditario, Anna in d. repet. nu. 353. Consil. de Georg. in d. allegat. 17. nu. 19. & 20. circa verò declarationem eiusdem text. videas Auctorem decif. 28. nu. 21. quo fit, vt dum loquatur text. in feudo ex pacto, subsequitur in casu successionis non aliter dici posse successionem, sed reuersionem, Anna in d. rubr. nu. 354. & ibidem num. 362. cum seq. per multa media comprobatur opinionem istam.
- Num. 30.** adnotandum est hic, dum dixit Anna vbi supra nu. 356. quod feudum refutatum reuertitur iure successionis, & sic refert decifum Franch. decif. 3. vt in feudo refutato pater succedat cum qualitate hereditaria, vt hæres filij non iure proprio reuersionis, quem sequitur Consil. de Georg. vbi supra nu. 17. & ob id pater succedens filio in feudo refutato tenetur ad debita, & omnia onera per filium contracta, cum in eo succedat vt hæres filij, Consil. Rouit. in pragmat. 1. num. 63. de titul. abus. & c. ante eum Anna in dicta rubr. num. 350. sicuti è contra refutarius, Maur. Iun. in allegat. 28. numer. 6.
- Num. 31.** adde Rolandin. in suo flore testamen. par. 1. rubric. 13. & vide Anton. Rosell. in tractat. de success. ab intestat. num. 41. Molfes. in consuetud. Neapol. par. 4. q. 1. nu. 1. & 2. & q. 45. nu. 7. 57. & 60. & in successionem feudi computantur gradus, vt de iure civili, Anna in dicta allegat. 34. nu. 1. & quod pater, & filius fiat in primo gradu demonstratur in l. Iurisconsultus ff. de grad. affini. vbi Loffred. in princ. & in terminis istis refutationis, ita censuit idem Anna in d. rubr. nu. 379. non solum, quia proximior est in gradu, sed agnatus filio, & è contra, subædit ibidem num. 398.
- Num. 32.** nepos concurrit cum patruo in successionem feudi hereditarij, secus ex pacto, Freec. de subfeud. libr. 3. in different. inter feud. ex pacto, & c. in 34. different. num. 5. Similiter æqualiter succedunt nepos, & patruus in feudo diuisibili, Franch. in prælud. feudor. rubric. spec. feud. & c. num. 58. Similiter nepos vna cum patruo succedit in feudo patruo, & antiquo, latè Paris. consil. 10. num. 4. volum. 1. Similiter filius, seu nepos ad successionem patris semper subingreditur gradum, & personam patris de iure communi feudorum, etiam Romanorum, ac municipali, Consil. Rouit. in pragmat. 11. nu. 51. cum seq. de feud. & quando iure Francorum viueretur, an nepos representet patrem, ibidem Consil. Rouit. nu. 63. & de hac decisione citata per Auctorem memini in meo Compend. verb. filius fratris, vltra Camer. in cap. 1. de success. feudi nu. 124. quid in filia ex primogenito, an excludat secundogenitam in feudis, vide Franc. de Amic. in cap. 1. §. & veniendo q. 15. fol. 187.
- Num. 33.** refutatio feudi si non fiat omninò non alterat ipsius naturam, Auctor in decif. 4. nu. 14. & 21. nam refutatio omninò intelligitur in omnem casum, & in omnem causam, Anna in alleg. 127. nu. 6. & in d. repet. cap. 1. nu. 23. & 7. cum seq. declarat quid importet refutationem

rationem omnino factam, & in seq. nu. 146. declarat refutationem in omnem causam quam esse, reliqua ad declarationem istius dictionis, omnino, posuit Anchar. in quest. 54. par. 1. nu. 6. & q. 62. nu. 2. & 12. eiusdem partis.

Num. 34. faciunt hic addita supra eodem num. 24. & 31. pater enim non est magis proximus de iure Romano, quia per authent. defuncto equiparatur filio superstiti in successione filij prædefuncti, Consil. de Georg. in d. alleg. 17. nu. 40.

Num. 35. quando autem dicatur personalis refutatio, vide Fuscum singul. 11. liter. R, nam semper præsumitur realis, nisi esset cum limitatione ad certam personam tantum, ita Consil. Georg. d. alleg. 17. nu. 33. quid autem in renunciatione in dubio an præsumatur realis, vel personalis, Molfes. in consuet. Neapol. tit. de renunc. q. 3. vbi num. 11. infert ad vasallum renunciantem feudum in manus Domini, & renūciatio, vel est realis, vel personalis ex verbis instrumenti cognoscitur, idem in cons. 1. nu. 12. & in d. tit. de renunc. q. 2. n. 1. & subinfertur, quod licet refutatio adhuc dicatur renunciatio, ut dixit Anna in d. rubr. nu. 44. attamen refutatio latius se habet, quam renunciatio, idem Molfes. in 4. par. q. 1. num. 4. sub tit. de renunciat. vbi plura in materia refutationis cumulat, sed melius quando renunciatio censetur personalis, vel realis, similiter & refutatio, latè disse- rit Præf. de Franch. decis. 591. per totam.

Num. 36. locus Annæ hic citatus est à nu. 367. cum seq. vbi num. 404. & seq. posuit decisio- nes Reg. Cam. & Sac. Consil. de quibus in meo Compend. in verb. pater, quæ loquuntur in filia concurrente cum patre in feudo refutato, & ob mortem refutatarij reuerso, quod secus est in bonis burgenfaticis donatis per patrem concurrentibus alijs filijs in successione filij prædefuncti, & sic decisum refert Franch. decis. 59. quem sequuntur nonnulli Doctores. citati per me in Compend. Decisio. verb. pater an succedat, & ratio diuersitatis est, quia pater in dubio censetur voluisse, & cogitasse secundum naturam rei, & contrarius, ita Frecc. de subfeud. lib. 5. in 3. formul. inuestit. nu. 25. qui loquitur in materia feudali, & sic cogitasse de successione facta refutatione filio in casu mortis ipsius sine liberis, ut supra dictum est num. 28. non mirum igitur, si pater succedat filio in feudo refutato cum qualitate hæreditaria, ut eius hæres non tamen iure proprio reuersionis, ita Consil. Georg. d. alleg. 17. nu. 3. & seq. & num. 17. & circa refutationem factam filio emancipato, hic testam ab Auctore, latè

differuit Anna in rubr. allegata nu. 407. cum sequent.

Verfons manifeste, vide in meo Compend. verbo refutans, & Molfes. in d. consuet. Neapol. eadem par. 4. q. 36. nu. 6.

Num. 37. hoc est in cap. 6. Cathol. Maiest. anni 1558. fol. 161. inter Capit. Neapol.

Num. 38. nota, quod auus venit appellatione patris, Afflict. in constit. Comitibus nu. 23. & in cap. vnic. in princ. nu. 3. hic fin. lex, & propterea eidem feudum deuolutum ob mortem nepotis debetur, cum mortuo refutatio feudum refutanti reuertatur, ex traditis per Annam in d. rubr. nu. 281.

Num. 39. præterea hic aduerte, quod ascendentes quando concurrunt cum fratribus in successione descendendum, ut in casu authent. defuncto non habet locum l. quod scitis, quæ procedit in casu suo, Consil. de Georg. in d. alleg. 17. nu. 12. an autem dispositio d. l. quod scitis procedat in feudalibus, & de iure hodierno, latè Anna in eadem rubr. de vasall. decrep. 2. tit. nu. 165. cum seq. vel quando inuestitura esset de nouo, idem ibidem nu. 400. & quid in burgenfaticis, quomodo procedat d. l. quod scitis, vide Præf. de Franch. decis. allegata 59. vbi Addentes, & multa collexit Alphan. collect. 434.

Nu. 40. inter ascendentes connumerantur auus, proauus, abauus, tritauus, &c. ut per Roland. Passag. in d. flore testament. par. 1. rubr. 13. num. 1. similiter, & auia, & ceteri, Paris. cons. 69. num. 33. vol. 1. & regulariter ascendentes, ita succedunt, ut paterna paternis, & materna maternis deferantur, latius Tirraquel. de retract. consang. §. 14. glos. 2. num. 12. cum seq. de quo latè per Anton. Gabr. libr. 4. commun. opin. tit. de success. ab intest. concl. 3. per totam, & quid si auus concurrat cum patruo materno in successione nepotis an fiat distinctio bonorum, vel æqualiter succedant, Ant. Gomes. in l. 6. tauri nu. 7. & 18. Franch. decis. 619. nu. 4. sed quando concurrunt cum collateralibus defuncti, quomodo succedant de iure communi, vide Cyn. in tract. de success. ab intest. in 2. par. per totam, & melius Oliuer. Textor. in eod. tract. nu. 76. vbi in vers. ampliatur secundo, materiam nostri Auctoris attingit, & licet ascendentes succedant descendentibus, ut per Duen. in regul. 61. succedunt tamen in capita, non in stirpes, idem Gomes. vbi supra nu. 6. sed quando ascendentes cū collateralibus succedant, licet in capita eorum tamen filij in stirpes, idem Textor. vbi supra, & demum vide Molfes. in consuet. Neapol. par. 4. q. 45. nu. 68. & in feudalibus quomodo succedant, refert Camer. in cap. 1. de success. feudi nu. 109. cū seq.

L 2 Num.

Num. 41. ultra Molfes. in consuet. Neapol. par. 4. q. 36. nu. 13. extat de hoc solemnis allegat. 10 Maur. Iun. 28. diffusè pertractantis, antequam refutatarius teneatur ad solutionem vite, & militiae fratribus suis, videas decisam per Annam in alleg. 23. & in repet. in d. cap. 2. nu. 24. cum alijs à me recollectis in Compend. verb. vita, & militia.

Num. 42. sic vita, & militia debetur secundogenito in feudo proueniente ex auunculo, cui frater primogenitus successit, Franch. decis. 73. nu. 18. an autem nepos ex fratre praefertur patruo illius, de cuius successione agitatur latè Paschal. in tract. de virib. pat. potest. par. 2. cap. 1. nu. 120. & par. 4. cap. 9. nu. 18. & nepoti debetur vita, & militia in bonis aui, quam habiturus esset pater eius si superuiveret, & sic decisum refert Consil. de Georg. alleg. 9. nu. 24. ubi quid in nepote disputat, instituto nepote filio primogenito, & nepte ex secundogenito, cui parum, vel nihil relictum fuerit.

Num. 43. successio in feudis non est per saltum, sed per gradum, Franch. in vrb. feud. rubr. de ijs, qui feud. dar. poss. cap. 1. §. hoc autem nu. 27. & successiue per lineas principaliter, nam prima est ascendentiū, secunda descendentiū, & tertia collateralium, ut dictum est supra eodem nu. 31. quando autem ascendentes succedant, dictum est supra eodem nu. 16. descendentes verò certum est, ut succedant, cum successio feudi descendat nõ ascendit, Anna in dicta repet. rubr. num. 301. & quamuis olim vsque ad filium porrigebatur, ut ibi num. 78. tradit num. 79. subnequit postea ad omnes filios successione extensam, nouissimè vsque ad septimum gradum de iure communi feudorum, Auctor in cons. 14. num. 68. vol. 2. Maur. Iun. alleg. 98. ultra Soccin. Iun. in cons. 75. nu. 52. & 72. vol. 2. ubi subnequit in infinitum, hodie dari saltem per descendentes inuestiti, idem Maur. ubi supra nu. 5. in Regnis verò, & in alijs magnis feudis defertur ad agnatum, etiam si esset in millesimo gradu, in alijs verò vsque ad septimum, & in Regno vsque ad tertium, in uiuentibus iure Francorum, & hodie vsque ad quartum ex Caesaris munificentia, inquit Frecc. de subfeud. lib. 3. in differ. inter feud. regal. in 10. different. & hoc est in linea collateralis, de quo memor est Auctor cons. 75. num. 62. & cons. 154. num. 83. volum. 2. ultra Annam in d. rubr. nu. 390. nam collaterales illustrium personarum Comitum, & Baronum succedunt in feudum vsque ad centesimum gradum, secus si non sint illustrium personarum, quia vsque ad septimum gradum dumtaxat admittuntur Hieron. Grat.

cons. 9. nu. 46. vol. 2. Mart. Landens. cons. 119. nu. 8. inter consil. feud. diuers. quinimò cessantibus ascendentiū, vel descendentiū successio defertur collateralibus, ut hic Auctor dixit, etenim collaterales non admittuntur, ubi est linea descendens, Afflic. in cap. 1. §. & quia nu. 36. de ijs, qui feud. dar. poss. sicut etiam ascendentes à successione excluduntur descendentiū superstitibus, Præs. de Franch. decis. 47. nu. 2. & collaterales, seu transuersales, an & quando dicantur vocati, stante clausula in inuestitura iure feudi antiqui, gentilis, &c. vide Io. Bapt. Costam in sua praxi conuent. par. 2. claus. 104. nu. 3.

§. I.

Num. 1. vide Auctorem supra in rubr. praesenti nu. 4. ubi aliqua notauit, si valeat refutatio absque assensu Domini, latè Frecc. de subfeud. lib. 3. in different. inter feud. ex pacto, &c. in 21. differentia, ubi disputat, an & quando refutatio feudi ex pacto, vel hereditarij in proximum successurum sine assensu valeat, quæ siquidem conclusio limitatur, ut non procedat quando refutatio esset passionata, nam tunc assensum Domini requireret, Consiliar. de Georg. in allegat. 17. num. 32. qui pariter registrari debet, ut subnequit ibidem nu. 47. & quod assensus exquiratur in refutatione feudi, quando hinc inde promittitur, refert Præs. de Franch. decis. 667. num. 7. & an admittatur reuocatio contractus facti cum proximo successuro, idem Frecc. de subfeud. lib. 2. §. pluribus autem nu. 45.

Num. 2. & melius Præs. de Franch. decis. 591. nu. 2. 3. & 4. articulum istum plenè examinat, ex cuius dictis videtur inhaerere huic opinioni Consil. Rouit. in pragmat. 4. de feud. nu. 9. Auctor noster in repet. feud. lect. 18. nu. 24.

Num. 3. videas eundem Franch. ubi supra nu. 4. & quando pacta alterant naturam refutationis, plenè Maur. Iun. in alleg. 28. nu. 7. ad 8. & exemplificando tres casus posuit, & quid si esset pactum contra naturam feudi, vide Afflic. in cap. vnico §. contra omnes nu. 5. hic fin. lex, & praeter ceteris vide Consil. de Georg. in repet. feud. cap. 12. sub nu. 24. in fin.

Num. 4. idem Franch. ubi supra nu. 4. & pactum correlative efficit, & lex praesumit sine eo contrahentes non fuisse contracturos, Auctor consil. nu. 19. vol. 2.

Num. 5. nam contractus dependet à voluntate individua, Consil. Georg. alleg. 5. nu. 19. interesse autem voluntatis in feudis, & officijs est considerabile, Auctor in cons. 137. nu. 4. & cons. 358. nu. 22. vol. 2. hoc est si placet Domino,

vel

- vel displicet, idem in lect. 18. nu. 35. & lect. 9. nu. 31. vel quod feudatarius habeat, vel non habeat successorem in feudo, idem decif. 4. nu. 27. sic pariter inter contrahentes, & in refutatione. etiam exemplificat Auctor noster in conf. 72. nu. 5. vol. 2.
- Num. 6. vide nostrum Auctorem in conf. 40. nu. 4. vol. 2. & in repet. feud. lect. 6. nu. 26. Pref. de Franch. decif. 48. & melius in decif. 126. nu. 1. & seq. Maur. lun. alleg. 8. nu. 22. vltierius assensus super pacto. de retrouendendo. non trahitur ad retrouentionem postea faciendam, sed requiritur nouus assensus super eo, idem ibidem nu. 31. & alleg. 15. nu. 3. similiter in remissione pacti exigitur, idem in allegat. 21. nu. 7. & per contrariam assensus super pacto predicto non operatur in ipsa venditione, sed nouus requiritur, Frecc. de subfeud. lib. 2. d. 5. pluribus nu. 29.
- Num. 7. adde Maur. lun. alleg. 8. nu. 34. Frecc. de subfeud. lib. 2. in 16. quæst. nu. 3. Mormill. in constit. constitutionem nu. 25. vltra Auctorem nostrum infra eodem §. 3. nu. 23.
- Num. 8. de decisionibus hic ab Auctore ekatis memini in meo Compend. verbo refutatio feudi, & verb. disponere, & aduerte ad ponderata hic per eum, quando pacta tendunt in augmentum, &c. Quemadmodum enim non requiritur assensus in alienatione facta in augmentum feudi, vt dixit Maur. Sen. allegat. 48. nu. 2. & hanc quætionem prolixius examinat Camerar. in Imperialem de prohib. feud. alien. per Feder. in princ. fol. 12. in paruis vers. in text. ibi debita seruitia cum seq. vbi etiam loquitur quando ageretur de diminutione feudi, & quid in cessione iurium in augmentum feudi, idem fol. 104. vers. quo verò ad tertium, sic pariter in pactis adiectis in feudo intelligendum erit, de quibus per Iacobin. in tractat. feud. in verb. qui quidem nu. 68. cum seq. vbi exemplificat quando sint valida, vel inuvalida pacta adiecta in contractu feudali, latissime Curt. lun. in tractat. feud. par. i. q. 6. nu. 27. & 31. nu. 18. & 20. & in q. 7. nu. 4. & seq. vbi exempla pariter de ijs demonstrat, similiter contractus super feudo in augmentum fit, etiam sine consensu Domini, Afflit. in d. l. imperialem in princip. in 24. quæst. nu. 103. videas etiam Consil. de Georg. in d. repet. feud. cap. 12. sub nu. 24. in fin. allegantem Auctorem hic.
- Num. 9. refutatio pacti onerata, & conditionata, de iure non subsistit, Consil. Rouit. in pragmat. 4. de feud. nu. 17. & tunc dicitur pura, & simplex quando nil penitus commoditatis penes refutantem remanet, subnectit ibidem nu. 14. & consistit in eo, vt ab ipso instanti transferatur possessio, sicuti in antecedenti num. 11. demonstrat.
- Num. 10. nota hic, quod quilibet contractus regulariter est prohibitus, de iure constit. Regni nisi refutatio, vt notat Anna in repet. d. rubr. de va. fall. de erep. stat. nu. 308. nec reperitur alius casus alienationis, nisi in contractu facto cum immediatè successuro per viâ refutationis, Auctor in d. lect. 18. sub nu. 21. vers. vos autem, quæ siquidem refutatio non est proprie alienatio, vt ibi Anna num. 131. tradit, & successuè non cadit in nomen contractus, idem Anna in d. cap. 1. nu. 47. de va. fall. de erep. stat. & in eadem rubr. num. 388. quamuis habere debeat elegans nomen, sicuti ibidem Anna refert nu. 290. 322. 324. & 330. & tanto fortius Auctoris corroboratur opinio contra Camer. vt omnes contractus cum proximè successuro sine assensu fieri non possint.
- Num. 11. nam alienatio feudi in proximiores agnatum, qui successurus erat non diceretur alienatio, Afflit. in cap. quia supra dictum, §. item si fuerit nu. 8. quib. mod. feud. ammitt. Anna in d. rubr. nu. 153. & prohibita alienatione non censetur interdicta refutatio, rationem assignat Auctor in d. lect. 18. nu. 27. & alienatione interdicta inter extraneos operatur, vt fieri possit inter agnatos, Alber. Brun. conf. 38. nu. 2.
- Num. 12. vide Annam in d. rubr. num. 282. & in cap. 1. nu. 62. vbi dixit text. nostrum loqui in refutatione; an autem valeat alienatio, vel datio ad liuclum in proximiores agnatum vide Iacob. de Franch. in rubr. de ijs, qui feud. dar. poss. nu. 36. vltra Iul. Clar. in §. feudum q. 33. nu. 2. videas eundem Annam vbi supra nu. 295. dicentem esse quasi refutationem, concessionem ad liuclum.
- Num. 13. adde Vrsill. decif. 80. nu. 9. Bellac. inter commun. opin. tit. de alien. feud. nu. 12. vers. & quando melius, Reg. de Curt. in diuers. feud. §. reliquum est nu. 63. & 64.
- Num. 14. nota, quod sicuti venditionis appellatione venit contractus quilibet per quem dominium transfertur, Alber. Brun. in conf. 43. nu. 19. sic pariter, & alienatio cum sit nomen generale comprehendens omnem actum per quem dominium, & sic continet conditionem, donationem, venditionem, permutationem, & emphyteosim perpetuam cap. nulli de reb. eccles. alien. vel non, vbi Glos. in verb. alienationis, & Doctor. omnes, sic etiâ feudum quando poterit alienari, talis alienatio intelligeretur generaliter, videlicet, & per contractus, & per vltimas voluntates, Iacob. Mandell. in conf. 61. nu. 7. sed quando in proximiores fieret non verè alienatio feudi esset ex dictis per Annam in d. rubr.

- nu. 197. & alia plura ad explicationem nominis venditionis posuit Berous in q. 97.
- Num. 15. vide Auctorem nostrum in d. lect. 18. nu. 21. & seq. praesertim nu. 28. vbi tradit intellectum huiusmodi §. & res, & in quo feudo loquuntur §. & si libellus, & §. sed & res; Anna in eadem repet. rubr. nu. 156. & 349.
- Num. 16. An & quando, & quibus modis permissa sit alienatio feudi, & improbat, ultra Duenam in regul. 40. latissime Doctor. inter commun. opinion. in titul. de alien. feud. vbi nu. 11. loquuntur de feudo concedendo ad libellum, sed potissimum quando si rec alienatio in proximiorum successurum, etiam sine consensu Domini de iure permissum esse videtur, ad quod multos Doctor. citat Tirraquell. in praefat. sui tract. de retract. consang. nu. 52. nam omnia resolvuntur in refutationem, ut dictum est supra eodem nu. 11. eo quod refutatio facta immediato successori statim valet, quia lex assentit Author in decis. 4. nu. 22. cum sit anticipata successio, Consil. Georg. alleg. 17. nu. 3. Imò successiois praeventio, Molfes. in consuetud. Neapol. tit. de renunc. q. 1. nu. 3. & 6.
- Num. 17. refutatio, ut hic Auctor tradit debet habere elegans nomen, sicut etiam ante eum tradidit Anna in d. rubr. nu. 290. 312. ad 340. ita ut cadat in nomen contractus, ut ibi nu. 288. ad quod ante eum dixit Freec. de subfeud. lib. 3. in different. inter feud. ex pacto, &c. in different. 26. nu. 1. quod refutatio feudi, quae fit à patre filio, vel à fratre fratri, vel ab alijs agnatis debet fieri cum speciali titulo donationis, vel venditionis cum traditione possessionis.
- Vers. dixi, quod haec opinio,* meminit hic Auctor de decisione Franc. de Amic. de qua in meo Compend. verb. refutatio.
- Num. 18. adde Consil. de Georg. in alleg. 17. nu. 45. ultra Afflic. in d. constit. constitutionem nu. 17. vbi Batus in adnot.
- Num. 19. vide nostrum Auctorem supra eodem de assens. Reg. super dote §. 1. nu. 35. vbi addita.
- Num. 22. adde notata supra eodem nu. 11.
- Num. 24. de ista dictione, quasi, vide Carau. in rit. 167. nu. 25. & 26.
- Vers. secundum praedicta,* vide in meo Compend. verb. contractus, in princ. est cons. Auctoris 75. Princeps vol. 2.

§. II.

Num. 1. vide Iul. Clar. in §. feudum q. 34. nu. 3. & an noceat agnatis talis refutatio facta Domino, vide Afflic. in cap. sequitur §. hoc quoque nu. 38. de success. feud. li.

et Bellae. inter commun. opinion. in tit. de alien. feud. num. 85. ex mente Bald. dicit eis non prauidicare, donec refutans vixerit, est enim concedens refutatio per vasallum facta Domino, sicut Auctor testatur in d. cons. 75. nu. 7. cum sit de natura feudi refutatio facta Domino, idem in cons. 152. num. 45. quae valida iudicatur, etiam in prauidicium filiorum, hoc est in feudo hereditario, ut ibidem nu. 4. tradit.

Num. 2. Assensu enim non indiget, qui cum Domino contrahit, Camer. in l. imperialem fol. 8. vers. quod nota, quando in parvis, Auctor in d. cons. 75. nu. 7. Marta vot. 21. num. 28. in autem testamentum, in quo institutus est Dominus directus sic validum absque assensu, idem Auctor in cons. 147. num. 33. eod. vol. & quid si fuerit factum in praesentia Domini aut valeat, Anna in repet. constit. constitutionem n. 132. similiter qui cum filio contrahit, Auctor in cons. 94. nu. 2. eod. vol. & quomodo intelligatur habetur infra eodem nu. 7.

Num. 3. adde Auctorem nostrum d. cons. 75. nu. 4. & decis. 6. nu. 15. copiose Peregrin. in tractat. de fideicom. art. 52. nu. 84. cum seq.

Num. 4. In feudo enim quaternato nulli dubium est, quin utriusque assensus exquiratur, ut per Annam in constit. constitutionem num. 24. & ob id assensus licet non requiratur in renunciatione facta per subfeudatarium, immediatè Domino, attamen secus erit in feudo quaternato, Franch. decis. 48. num. 2. & 4.

Num. 5. vide Freec. de subfeud. lib. 2. §. pluribus autem modis nu. 91. vbi tradit primogenitum Regis eo viuente appellari, & sic alienatio valeret, inde subnectit nu. 72. renouationem cessare in contractu facto cum primogenito Regis.

Num. 6. adde eundem Auctorem nostrum in cons. 146. nu. 4. & seq. vol. 2.

Num. 7. de natura enim assensus est remouere obstacula, inquit Anna in alleg. 67. nu. 8. hoc est prohibitionem à Rege factam circa feudorum alienationes, quae tolluntur per ipsius praesentiam, hoc est tacitè, & sic alienatio feudi facta praesente Domino diceretur habere assensum de iure communi, secus de iure Regni, refert Capyc. decis. 156. nu. 23. in quo requiritur expressus, ut dixit Auctor supra §. 1. de assens. Reg. super dote num. 20. propterea consuetum est, postea per Collaterale expediri in forma Cancellariae, ut singulariter noster Auctor notat in decis. 6. numer. 15.

Num. 8. adde Auctorem nostrum in cons. 147. nu. 34. vol. 2. & quando differat, vide infra eodem §. 5. nu. 27. & feudum iudicatur, ut allo-

- aliodium interveniente assensu, Franch. de-
cif. 540. nu. 19.
- Num. 9. & Auctor noster in repet. feud. lect. 11.
nu. 25. & 33. ubi quicquid in feudo ex pacto
dispositum sit censet, ultra Iul. Clar. in d. §.
feudum q. 40. absque enim assensu in feudis
testari non potest, vel in prejudicium hære-
dum norant Camer. in hoc cap. 1. de success.
feud. nu. 57. & seq.
- Num. 10. ultra Annam in constit. constitutione-
nem nu. 134. nota, quod in feudo heredita-
rio valet testamentum instituta persona in-
stituta comprehensa, Auctor noster in
conf. 14. nu. 6. 8. & 9. vol. 2. secus in feudo ex
pacto, ut subdit num. 13. & secus si fieret in
non proximè successurum absque assensu, ut
nu. 14. eiusdem conf. dixit, nam testamentum
in feudis non attenditur, Consil. de Georg.
alleg. 19. nu. 13. & alleg. 20. nu. 17. cum de iure
feudorum testamentum sit nullum, idem in
alleg. 12. num. 44. tanto magis quoties insti-
tueretur extraneus in feudo, ut ibidem sub-
nectit nu. 45. idem Anna in d. constit. nu. 88.
Morot. conf. 83. nu. 9. & testandi facultas ali-
cui à Principe concessa, servata forma statu-
ti intelligitur, Neuzan. conf. 12. nu. 42. inter
confil. Bruni, nisi Princeps expressè assensum
prestasset testandi in beneficium extranei,
sed si esset concessa facultas testandi in cer-
tam personam, an valeat si aliud testamen-
tum factum fuerit, & instituta alia persona,
videas Frecc. de subfeud. lib. 2. in 12. quaest.
nu. 1. sic pariter feudatarius, & si alium hære-
dem instituerit, ipse tamen succederet tan-
quam vocatus ex lege inuictura, Auctor
conf. 26. nu. 4. nam hæres extraneus non suc-
cedit, Iacob. de Franch. in cap. 1. §. hic quo-
que num. 12. de ijs, qui feud. dar. poss. & an, &
quando hæres extraneus institui possit, vide
Auctorem nostrum in repet. feud. lectur. 14.
nu. 15. vsque ad 30.
- Num. 11. & successivè licitè vendi possint, Reg.
de Curt. in divers. feud. in §. multoties con-
cedens num. 88. censet feudum esse in com-
mercio, quia alienatur, & venditur, & in §.
reliquum est nu. 9. ultra Auctorem in conf.
14. nu. 14. vol. 2. & Franc. de Amie. in cap. 1. §.
hoc ergo num. 2. de ijs, qui feud. dar. poss. fol.
129. qui videtur contrarium tenere.
- Num. 12. nota hic, quod renovatio alienatio-
nis feudi competit feudatario alienanti in-
fra annum, maximè si esset titulum, post
verò annum si quis admittitur, Frecc. de sub-
feud. lib. 3. in different. feud. titol. & c. in 5 r.
different. num. 1. & sicut occupat feudalìa ex
inoblerantia pacti secundum Andr. relatam
per Annam in d. repet. constit. constitutione-
nem sub nu. 237. sic & per contraventionem
- alienationis facta de feudo contra legem,
non uti hæres succedit in iuribus actibus, &
passivis, Menoch. de adipisc. possess. remed.
4. nu. 300. Bemint. decis. 91. num. 2. idemq; in
Rege pzueniente, refert Auctor infra eod-
dem §. 7. nu. 4.
- Num. 14. vide Auctorem in conf. 147. num. 53.
vol. 2.
- Num. 15. faciunt addita supra eodem nu. 10. ad
questum Auctoris, vide Mormill. in constit.
constitutionem nu. 35.
- Num. 16. ultra Auctorem in lect. 11. num. 23. &
27. dixi in meo Compend. verb. hæredes fi-
lij, & ibi allegavi quamplures Doctores, &
ultra eos vide Menoch. in d. tract. de adipisc.
possess. remed. 4. num. 375. sic hæres defuncti
vassalli poterit petere se mitti in possessio-
nem bonorum omnium, etiam feudalium,
quæ vassallus tenebat, Alber. Brun. in conf. 1.
num. 4. & 12. Io. Campeg. conf. 2. nu. 10. Dec.
conf. 390. col. 6. Paris. conf. 22. num. 64. & 65.
volum. 1.
- Num. 17. ultra Afflic. in l. imperialem in princ.
nu. 73. de prohib. feud. alien. per Feder. adde
Auctorem nostrum idem memorantem in
repet. feud. lect. 14. num. 3. 3. & 4. & lect. 11.
nu. 22. & quamvis alienatione interdicta
censetur etiam vetita, quæ per testamen-
tum inducitur, sicut idem in d. lect. 11. nu. 21.
testatur, hoc enim procederet, quoties ex-
traneus institueretur hæres, quo casu testa-
mentum nullum iudicaretur, Consil. Georg.
in alleg. 12. nu. 45. aliter alienare non diceret-
tur, qui hæredem instituerit, Anna in d. con-
stit. constitutionem nu. 84. sicut enim alie-
natio non diceretur, quæ sic proximè succes-
sario, idem in rubr. de vassall. decrep. arat. nu.
153 & 197. si etiam alienare prohibitus non
censetur inter suos testari prohibitus, & in-
ter illos de familia quamvis remotiores, &
maximè quando alienatio feudi fieret inter
suos liberaliter, Alber. Brun. in conf. 38. nu. 1.
cum seq. & prohibitio de non alienando in-
extraneos, operatur, ut inter agnatos fieri
possit, idem in conf. 28. nu. 2.
- Num. 18. istam questionem prolixius annectit,
Romul. in tract. de testam. præcep. bon. extra
famil. alien. nu. 90. & seq. ultra nostrum Au-
ctorem in lect. 14. nu. 2. & seq. quamquam
Alex. in conf. 55. nu. 5. vol. 2. & Anna in d. co-
stit. constitutionem num. 84. & in alleg. 106.
nu. 1. dicant, quod prohibitus alienare non
dicatur alienare, instituendo hæredem, hoc
procedere videtur, quoties proximus suc-
cessurus institueretur, ut subdit idem Anna
ibidem, secus tamen si esset extraneus insti-
tutus, & ob id prohibitus alienare à lege,
vel à testatore, comprehendit etiam prohi-
bitionem,

bitionem, ut hæres extraneus iustici non possit, Affi. & in d. cap. quia supra dictum. §. idem si fuerint num. 41. quib. mod. feud. amittat. Franc. de Amic. in cap. l. §. sed idem no. 3. de ijs. qui feud. dar. poss. secus si vellet instituere sibi venientes ab intestato, licet non sint de familia, Eman. Muscul. inter comm. opin. lib. 6. tit. de testament. nu. 70. multos ad hoc Doctor allegat, & hæres prohibitis alienare non prohibetur habere successorem ab intestato, ita Maur. Ino. in allegat. 33. nu. 3. & sic è contra permessa alienatione, censetur etiam permessa institutio heredis, Alber. Brun. conf. 39. nu. 8. Hieronym. Gratr. conf. 68. nu. 1. vol. 2. & in terminis nobis feudalibus vide Franc. de Amic. in dicto cap. 1. de ijs. qui feud. dar. poss. §. hoc ergo nu. 3. fol. 129.

Num. 19. vide Reg. de Curt. in divers. feud. §. multoties concedens nu. 110. & seq. & præferim in feudo hæreditario hæres tenetur habere ratum factum defuncti, refert Anna. in d. constit. constitutionem nu. 169. & ante eum ibi Affi. nu. 7. Camerar. in cap. imperialem §. præterea Dazatus, de prohib. feud. alien. per Feder. fol. 778. in parvis ver. hinc planè fit, secus autem in ijs, quæ à lege deferuntur, ut subsequitur ibidem Anna nu. 134. & sic in feudo ex pacto, etenim hæres dicitur succedere in feudo hæreditario per successionem, in feudo verò ex pacto, & providentia ex pacto primi, Frecc. de subfeud. lib. 3. in different. inter feud. ex pacto, & c. in 31. different. alias verò limitationes d. l. cum à matre, posuit Auctor in lect. 11. nu. 34. & 37. & lect. 17. nu. 8. lect. 19. nu. 7. & decis. 11. nu. 16. 56. 75. 84. & decis. 39. nu. 23. & inter ceteras limitationes, ut hæres ex pacto teneatur factum defuncti approbare, est, ut pactum primi acquirentis observet, Reg. de Curte in divers. iur. feud. §. nunc de altera num. 13. ultra Mormill. in sua parad. disput. nu. 77. vbi plura.

Num. 20. idem Auctor in repet. feud. lectur. 11. nu. 59. Reg. de Curt. in d. divers. §. multoties concedens nu. 109. 114. & 116.

Num. 21. vide Auctorem supra de assens. Reg. super dote §. 1. nu. 19. & ibi addita per me. & eundem infra eod. tit. §. 8. nu. 12. & circa hoc plures quæstiones cum distinctionibus tradit Reg. de Curte in d. §. multoties num. 117.

Num. 22. regulariter enim dotarium constitui potest in vita, quod secus est in quarta, inquit Anna in alleg. 117. num. 21. & successivè super feudo absque assensu de iure municipali istius Regni, quod secus est de iure communi, Nunt. Pellic. in consuet. Aversæ cap.

5. nu. 171. & 172. ante eum Affi. in cap. 7. autem §. donare num. 29. qual. poter. olim feud. alien. in ultima voluntate secus esse hinc est, quod dotarium, quod constitutum non fuit tempore sponsalitorum dubitatur Affi. in d. §. donare nu. 38. si in testamento constitui possit, & distinguit duos casus, & primo si constitutum appareret per verba importantia actus inter vivos, valere tamen tale constitutum, quod secus erit si in ultima voluntate illud constituere velit legando per verba importantia ultimam voluntatem, & sic licet possit constitui in vita, tamen legatum eius non valeret, idem Anna vbi supra num. 19. 20. autem constituens dotarium in vita illud constituit per verba importantis actus ultimæ voluntatis teneat idem Affi. loco citato nu. 44. retulit, quod non.

Num. 23. vide Alphan. collect. 1049. qui plures allegat ad hoc, Rice. collectan. decis. 169. secus tamen instituta turpi persona, de qua satis per Affi. in decis. 204. sequitur Anna singul. 125. & 506. & in meo Compend. in verb. soror, at tamen si legitima relinqueretur, utique testamentum sustineretur iustitiam turpi persona, Thesaur. decis. 128. num. 11. & 12. quæ nam dicatur turpis persona, ad hoc, ut frater possit querulare testamentum fratris, vide Annam in singul. 351. & Anan. in observ. 19. incip. testamentum.

Num. 24. vide Cagnol. in d. l. nullus ff. de regul. iur. & Dec. ibi, plura exempla de hoc ostendunt, & in fraudem facere non dicitur, qui facit quod sine fraude liceret l. qui antea, in prin. ff. qui in fraud. credit. Rendell. in tract. de iure prothom. in verb. simulatè donaverit nu. 31. vbi allegat nonnullos ad hoc, & ultra eos vide Reg. de Curt. in d. §. multoties sub num. 127. vbi allegat etiam Loffred. hic citatum ab Auctore.

Num. 25. & singulariter Reg. de Curt. in d. §. multoties concedens nu. 115. notavit, quod hæres non tenetur factum defuncti approbare quædo ex eo fraudaretur iure suo, & alias limitationes huic regulæ, nosse Auctor ostendit in repet. feud. lect. 14. nu. 34. & 37. lect. 17. nu. 8. & decis. 4. num. 16. 56. & 84. & decis. 39. num. 23. faciunt collecta ab Alphan. collect. 62. & Rice. collect. 469.

Num. 26. idem Reg. de Curt. in d. §. multoties nu. 117. materiam istam fraudis per testatorem factam in damnum hæredis examinat, & quando ei reuocare liceat, vel improbare factum defuncti, & nota, quod alienata per prius per debitorem nequeunt futuri creditores reuocare, nisi aliter probarent alienationis fraudem, Maur. Sen. in alleg. 12. nu. 8. &

& tunc reuocatio alienatorum procedit, quando apparet, quod fuerint alienata in fraudem futurorum creditorum, Consil. Georg. alleg. 32. nu. 14. tunc enim in fraudem fieri diceretur, quoties alienatio fieret omnium bonorum, vel si vnâ rem haberet pater feudum, illudq; alienauerit, Afflic. in consil. in aliquibus num. 39. vel alienatio esset maioris partis bonorum, Marcagn. Azogu. in lib. 3. de commun. opin. cap. 7. nu. 9. & alijs modis traditis per Doctor. inter commun. opin. lib. 7. tit. de reuoc. ijs, quæ in fraud. credit. alien. sunt.

Num. 27. adde Loffred. conf. 46. nu. 25. vbi citat istum textum, & an, & quando alienata per patrem in fraudem possint reuocari per filios, vide Papiens. in praxi in forma libell. quo agitur pro donato gl. irreuocabiliter nu. 7. Roman. singul. 616. qui loquitur de legitima filijs competentibus, & alienata per patrem in fraudem, si liceat eis reuocari facere alienata vsque ad eorum legitimam, vt copiose prosequitur, nonnullos allegando Doctores Peregrin. in tra&. de fideicommiss. art. 36. nu. 37. & singulariter Afflic. in consil. in aliquibus num. 38. qui loquitur de fraude alienante feudum, super quo debetur filijs dos de paragio, vt possit agere contra emptorem ad onus dotandi de paragio pro sua legitima, per actionem in factum Paulianam.

Num. 28. vide ad hoc Iul. Clar. in §. feudum in l. 9. §. 2. pr. fertim nu. 5. Mart. Carat. Landens. inter consil. feud. diuers. conf. 119. num. 35. & subinfeudatio vasallo permessa est, si fieret syncerè, purè, sine fraude, bona fide, gratis, & simili, Reg. de Curte in diuers. iur. feud. §. datur etiam nu. 11. & quod refutatio in feudo ex pacto antiquo valeat, durante vita feudatarij, vt Auctor notat in d. conf. 75. nu. 2. & seq. vol. 2. vbi id declarat quomodo procedat, quid si fieret in fraudem ista subinfeudatio, iuxta exempla tradita per Consil. Rouit. in pragmat. 4. nu. 22. de feud.

Num. 29. faciunt addita supra eodem nu. 10.

Num. 30. idem Auctor d. conf. 73. vol. 2.

§. III.

Num. 1. refutatio in feudo cum reservatione vsusfructus non valet, ita noster Auctor in consil. 116. nu. 10. vol. 2. & talis refutatio cum retentione vsusfructus requirit talem assensum, vt non possit prestari à Prorege, sed tantum à Rege immediatè, Consil. Rouit. in pragmat. 4. num. 13. de feud. excepto tamen in casu matrimonij, tunc eo casu refutatio cum reservatione vsusfructus admit-

teretur, sicut idem Consil. Rouit. in d. pragmat. 7. num. 3. eod. tit. de feud. tradit allegando Loffred. & Camer. in locis hic ab Auctore citatis.

Num. 2. de hac decisione memini in meo Compend. Decis. Regni, verb. refutatio feudi, & refutatio simplex, & pura, tunc dicitur quando nihil penitus commoditatis penes refutantem remaneret, Consil. Rouit. in pragmat. 4. nu. 14. de feud. & in antecedenti num. 11. ad hoc, vt dicatur pura, & simplex, an consistat in eo, vt ab ipso instante transferatur possessio.

Num. 4. actus nouus, vel confirmatorius iudicatur à natura eorum, quæ contrahuntur, Anna in alleg. 47. nu. 18. & insuper actus, si non valet vt confirmatorius, valet vt de nouo quando fieret ab eo, qui habet potestatem faciendi de nouo, idem in allegat. 97. nu. 19.

Num. 5. indiuiduum voluntatis potissimum consideratur in pactis correspondens, vt dicit Auctor supra eodem §. 1. nu. 5. vbi aliqua notauit, & successiuè locum vendicat regula vtile per inutile vitiatur in feudis, vt infra eodem num. 23. & subnectit Auctor hic, quæ cum habeant effectum successiuum, & spem conualidationis, vel propter assensum superuenturum, &c. ita quod stat interim in pendenti, &c. adde quod venditio feudi stat in suspensio, donec Dominus consentiat, idem Consil. Georg. in alleg. 6. nu. 46. & proinde assensus licet præcedere, & subsequi possit, Anna in alleg. 69. nu. 62. Præf. de Franch. decis. 620. nu. 6. operatur tamen ex nunc, non vt ex tunc, Consil. Rouit. in pragmat. 1. de fidei memor. nu. 18. & consequenter à die interpositi assensus validat actum, idem Anna in repet. rubr. de vasall. decrep. etat. num. 220. sicut venditio facta intorueniente Principis assensu, si adhuc non appareat de dissensu, videtur esse in pendenti, Fusc. singul. 7. lit. V. insuper quod assensus corrumpit ex indiuiduo voluntatis, vt Auctor dixit conf. 52. nu. 6. 14. & 18. vol. 2.

Num. 6. adde Cardin. Paris. conf. 5. nu. 31. & 32. vol. 4.

Num. 7. hanc eandem rationem affert Consil. Rouit. in d. pragmat. 4. nu. 6. de feud. licet Auctor in d. conf. 116. nu. 6. vol. 2. aliam ad hoc assignare videatur rationem, scilicet quia per hoc ius in re, scilicet feudo constitueretur, an opus sit assensu Regis, quando contractus fieret super retentione fructuum feudi ad certum tempus, vide Maur. Jun. in alleg. 46. num. 3. an autem valeat reservatio vsusfructus, dum filius emancipatur, concluditur pariter negatiuè, quia reservatio ius non.

- non tribuit, sed reservat id, quod reservans habebat, Franch. decis. 32. nu. 14. quapropter specificè assensus Regis exquiritur, quoties disponeretur de corpore feudi, vel constitueretur ius in re super feudo, secus si disponeretur in pecunia, Consil. Rouit. in d. pragmat. 4. nu. 105. & sicuti assensus solus Proregis non sufficit in feudi titulati diuisione, vel separatione, ac dismembratione, idem in pragm. l. de titul. abus. & nu. 74. sic in omnibus feudis, hinc est, quod de stylo Cancellaria consuetū est in assensibus apponi clausulam illā, quod ad expressa tantum, & dūmodo non inducatur diuisio feudi, facit enim conuere assensum in diuisione aliquorum corporum facta in diuisione feudi, Consil. de Georg. in alleg. 3. num. 44. vbi in antecedenti nu. 42. concludit assensum Proregis non sufficere ad diuisionem feudi.
- Num. 8. & 9.** dixi in meo Compend. Decis. Regni, verb. venditio feudi, vbi etiam citavi Ricc. collect. decis. 1636.
- Num. 10.** de ista decisione memini in eodem Compend. verb. creditores, vbi alios modernos Doctores allegavi.
- Num. 11.** adde Io. Peetr. de Ferrar. in sua praxi rubr. in forma libelli in caus. vend. glos. 1. nu. 1. & ibi Addent. vltra Fabian. de Monte in tract. de empt. & vendit. ad quod nota vnum singulare dictum Anton. de Burg. in rubr. de empt. & vendit. in princ. sub nu. 19. quod vbi-cumque sit mentio pretij, semper de contractu emptionis, & venditionis intelligitur, & sic pretium solum presumi facit contractum emptionis, copiosè nonnullos congerendo tradit Bertacch. in suo repert. verb. pretium col. 2. in princ. & venditio arguitur ex mentione pretij, Io. Bapt. Costam in sua praxi conuent. par. 1. num. 239.
- Num. 12.** immò si in eodemmet contractu emptionis, & venditionis donatum fuerit illud, quod plus valeret res vendita, adhuc contractus in suo robore permanere debet, ita quod nec pretextu lēsonis, vel retractus rescindi possit, vt videatur talis donatio de pretio, latè Boer. decis. 142. cum alijs congestis per Ioan. Bapt. Costam in sua praxi conuent. par. 2. claus. 147.
- Num. 13.** adde Tiraquell. de retract. consang. §. 1. glos. 2. nu. 41. & de retract. conuent. in fine tituli nu. 71. vbi etiam dixit, nec teneri venditorem ad rei traditionem, nisi integrum pretium soluatur, quapropter venditor poterit totam rem retinere, donec desit vnus numerus ex integro pretio, idem in eodem tract. de retract. conuent. §. 4. glos. 6. num. 24. quod tamen limitat hic Auctor, nisi fuerit habita fides de pretio, sicuti etiam assequi-
- tur Roman. in singul. 310. nu. 1. idemq; Tiraquell. in d. glos. fin. nu. 77.
- Num. 14.** & quomodo hoc intelligatur, refert idem Tiraquell. de retract. eodem §. 1. glos. 2. nu. 34. & ob id venditionem factam cum reservatione dominij valere multis rationibus nouissimè comprobat Marta in voto 43.
- Num. 15.** ad hoc vide Io. Bapt. Costam in sua praxi conuent. par. 2. claus. 9. nu. 2. vbi plures allegat.
- Num. 16.** videas Amend. ad Franch. decis. 506. nu. 7. vbi alios allegat.
- Num. 17.** adde Tiraquell. de retract. consang. §. 26. glos. 1. nu. 7. latè Euerard. in topica iuris loco à contrario sensu nu. 37. & ad materiam expressi, idem Euerard. in loco ab expressis copiosius.
- Num. 18.** dominium transfertur principaliter ex traditione, non solum ex causa de presenti, sed ex ea, quæ speratur, idest ex causa legitima, non solum re, sed ex spe, Tiraquell. de retract. conuent. ad finem tituli nu. 67. quapropter traditioe acquiritur dominium, quamuis contractus venditionis, nondum sit perfectus, subdit ibi Tiraquell. nu. 75: hinc est, quod regulariter traditio necessariam habet consequentiam ad contractum, idem Tiraquell. de retract. consang. §. 1. glos. 10. num. 112. & in tract. de iure constit. possess. par. 3. in 15. limit. num. 3. quo circa traditio dicitur vltima perfectio contractus, idem in d. §. 1. glos. 10. nu. 110. quæ siquidem cum sit quid facti probari debet actualiter facta esse, vel per rei instrumentum celebratum in conspectu rei, vel per licentiam possessionem apprehendendi, Marcell. Calā de modo articul. §. 2. glos. vnica num. 1201. nec aliter per verba illa vendidit, dedit, tradidit, & transtulit, probatur nisi res sit in conspectu tempore, quo huiusmodi verba proferuntur, Costa in dicta praxi conuent. par. 2. claus. 2. nu. 2. sed si emptor in rei possessione existeret, nulla alia noua traditione opus esset, vt noster Auctor norat, quemadmodum adueniente conditione in pactis legis commissoria, & adiectionis in diem resoluitur ipso iure, ita vt sine traditione aliqua dominium transfertur, Tiraquell. in d. tract. retract. conuent. §. 11. glos. 7. nu. 3.
- Num. 19.** adde Iul. Clar. in d. §. feudum q. 33. nu. 1. Maur. Sen. allegat. 48. num. 9. & quod feudatarius possit afficere feudum pro toto tempore vitæ suæ, refert Anna in alleg. 84. nu. 3.
- Num. 20.** sic pariter assensus regulatur ex actu, nec alterat eius naturam, intelligitur enim prout ius intelligit, Maur. Sen. alleg. 75. nu. 1. &

& regulatur à dispositione iuris. Anna alleg. 93. num. 11. multa autem ad ornatum istius clausulæ cum reservatione dominij, donec pretium sit solutum, refert Costa in d. praxi conuent. par. 2. claus. 9. & multa collexit Alphan. in collectan. 365. circa verò text. in l. cum manufacta §. nemo ff. de contrah. empt. aliqua collexit Ricc. collect. 508. Anna in collectan. nu. 23. & quid operetur pactum istud, quod non transferatur dominium, idem Anna singul. 372.

Num. 21. Pactum quodlibet dicitur contractus, Maur. Iun. alleg. 21. nu. 6. hoc est in genere, in specie verò dicitur pars contractus, Costa in d. prax. conuēt. par. 1. nu. 109. & seq. subnectit, & quod pretium dicatur pars intrinseca rei contractus, & pretij, cum igitur contractus dependeat à voluntate indiuidua, Consiliar. Georg. dicta alleg. 5. num. 9. & sicuti contractus nequit claudicare, vt valeat respectu vnus ex contrahentibus, respectu verò alterius non valeat, vt ibidem nu. 62. sequitur ipsemet Consil. de Georg. ita etiam respectu Regis quò ad interpositionem assensus claudicare non debet contractus ex indiuiduo suæ voluntatis, nam Rex respectu alienantis collit obstaculum voluntatis, & respectu recipientis concedit, idem Consil. de Georg. in alleg. 18. nu. 31.

Num. 22. idem Ioan. Bapt. Costa in dicta praxi conuent. par. 1. nu. 109. & seq. Immo dicitur pars pretij, Auctor in conf. 34. nu. 14. vol. 2. Franch. decif. 17. nu. 5. præsertim pactum de retrouendendo, idem decif. 105. num. 9. & decif. 95. nu. 3.

Num. 23. dixi supra eod. tit. §. i. nu. 7.

Num. 24. adde Annam in alleg. 67. nu. 8. & feudatarius quodnam dominium trāsferat subinfudando, refert Auctor in reper. feud. lect. 1. nu. 52. 54 & seq. & credo vtile dominium, eo quia feudatarius vtile habeat dominium, Iacob. de Franch. in prælud. feud. tit. quid sit feud. nu. 20.

Num. 25. & venditio feudi facta cum adiectione in diem oblata meliori conditione restituitur pretium cum vfuris, & res cum fructibus, Anna in allegat. 42. nu. 4. & 5. & pacta ista legis commissoria, vel adiectionis in diem adueniente conditione ipso iure resoluuntur, Tiraquel. de retract. conuent. §. 1. glo. 7. num. 3.

§. IV.

N Vm. 1. hoc idem tradit Auctor in repetit. feud. lect. 2. nu. 50. & de hoc tatis dictum est supra eod. tit. in princ. nu. 5. & releuium soluitur in Regno de consuetudine Regni,

non autem de iure feudorum, ita Frecc. de subfeud. lib. 2. in 3. author. nu. 16. & remissiuè Consil. Rouit. in pragmat. 2. de offic. Procur. Cesar. nu. 13. tangit Franch. decif. 121. nu. 6. Fusc. sing. 46. lit. R.

Num. 2. Auctor noster in d. princip. huius tituli nu. 5. regulariter enim releuium soluitur ab hærede, & successore, Anna in alleg. 93. nu. 1. & quod debeat ab hærede succedente in feudo, sequitur Iacob. de Gello in tract. de iure adhos nu. 73. Fusc. vbi supra, an autem ab hærede succedente in feudo vniuersaliter, vel particulariter, respectu ipsius feudi tantum, idem Frecc. loc. cit. nu. 20. vel à successore, vt dixi, eo, quod releuium successor Domino soluere teneatur, & si ascendens descendenti succedat, Franch. decif. 3. num. 3. nam soluitur ex recognitione noui vasalli successoris, Consil. de Georg. in alleg. 18. nu. 23. & sic loco inuestituræ, solutio enim releuij successit, Consil. Rouit. in pragmat. 4. nu. 90. de feud. hoc est per renouationem ipsius, Præf. de Franch. decif. 121. num. 7. nam releuium præstatur in signum deuotionis census, ac reuerentiæ, & pro inuestitura habenda, & à releuando dictum sit, Frecc. vbi supra nu. 2. & an illud successor soluere teneatur, si non esset in possessione feudi, in quo successit, nisi recuperata possessione, quamuis directus Dominus per hoc non impediat, quin exigat releuium à possessore quocumque, seu detemptore, idem Consil. Rouit. dicta pragmat. 2. nu. 11. quid autem si hæres, vel successor in feudo successerit, non aliter per mortem veram, sed fictam, an teneatur ad releuium, vt puta quia feudatarius ingressus esset religionem, in qua fecit professionem, vel quia esset effectus foriudicatus, videas eundem Frecc. loc. cit. nu. 22. sed circa contractus celebratos inter viuos, vt Auctor noster tangit cessare videtur releuium regulariter, an autem ab emptore, & milite, vel proxima inuestitura debeat, vide eundem Iacob. de Franch. in prælud. feud. rubr. species feud. num. 186. Fusc. sing. 16. lit. R, & quid si refutetur feudum filio, vel agnato, iuxta terminos nostros, idem Franch. vbi supra nu. 185. & Frecc. ibidem nu. 34. Rouit. ibi nu. 10. & releuium sicuti non soluitur de donatione facta in anticipatione successionis, ita & quando taliter donatur filio à patre, Franch. decif. 20. nu. 5. an autem mulier, quæ dedit castrum in dotem marito, soluat releuium mortuo marito, Anna dicta alleg. 93. nu. 10. quid autem in feudo donato cum causa mortis, postquam in feudum deuenitur ex contractu non ex successione, licet donatio causa mortis æquipolleat vltimæ voluntati, idem

idem Frecc. vbi supra num. 18. de quo patet decisio in meo Compend. verb. releuium, & insuper ad ornatum istius releuij, multa collegit Ricc. collectan. 585. 1337. & 1627. & circa eius exactionem, idem in collecta. 2041. & Mormill. in cõstit. post mortem, vbi etiam loquitur, pro quibus causis releuium debeatur, & pro quibus non.

Num. 3. vltra Auctorem in repet. feud. lectur. 2. nu. 5. & seq. adde Consil. Rouit. in d. pragm. 2. nu. 10. de offic. Procur. Cesar. nouissime Molfes. in consuet. Neapol. par. 3. q. 8 nu. 7. & 20. & quid mortuo donante, vel refutatario, idem par. 4. tit. de renunc. q. 1.

Num. 4. quid enim importet refutatio refert Maur. lun. allegat. 28. num. 5. nil aliud facit, nisi refusans sua iura restringit, eo quod de medio personam suam tollit, & facit quandam prauentionem futuræ successiois, quando autem refutatio tollat de medio, vide Annam in rubr. de vassal. decrep. atat. numer. 199. & 280. & quod sit quædam prauentio in vita eius, quod habiturus erat in morte, refert Frecc. de subfeud. lib. 2. in addit. ad quæst. 17. q. 1. nu. 16. latius Molfes. in consuet. Neapol. par. 4. tit. de renunc. q. 1. num. 5. & 6. vbi plura.

Res. ratio rationis, an vnicum, vel duo releuia debeantur ex feudo in dotem dato per mulierem, viro succedente morte viri, & deinde morte vxoris videas in meo Compend. in verb. releuium an sit soluendum, quid si eodem anno releuium debeatur, & adhaec imposita esset, an vtrumque debeatur decisio patet in eodem Compend. verb. releuium, an autem duplicatum releuium debeatur à feudatario, non curante denunciare mortem prædecessoris, vide in eodem Compend. verb. releuium duplicatum in noua compilatione.

Num. 5. releuium est quædam extrinseca præstatio à consuetudine introducta, quæ non inest feudo, Præf. de Franch. decis. 121. num. 6. & debetur in morte, non autem in vita, per ea, quæ superius tradidi nu. 2. & ob incertitudinem non verè creditor fiscus dicitur.

Num. 6. refutatio vt plurimum fit ob aucupanda matrimonia, Anna in d. rubr. de vassal. decrep. atat. nu. 57. & quænam sit potissima ratio refutationis, vide Præf. de Franch. decis. 4. num. 12.

Num. 7. faciunt collecta per Alphan. collectan. 41. ad ornatum istius text. & Beuen. Stracc. in tract. de decoctõr. in princ. nu. 29.

Num. 8. reuocatio reuocatorum procedit quando appareret, quod fuerunt alienata in fraudem futurorum creditorum, Consil. de Georg. alleg. 32. nu. 14. fraus enim non præsumitur

nisi probetur, hoc est ex coniecturis, vt sigillatim profecquitur Molfes. in consuet. Neapol. par. 3. q. 1. num. 23. cum seq. & circa fraudem futurorum creditorum à debitoribus obseruatam, multifariam demonstrantur exempla à Doctor. inter commun. opinion. lib. 7. tit. de reuoc. ijs, quæ in fraud. creditor. alien. sunt, & præter eos idem Stracc. in dicto tract. de decoctõr. in princ. nu. 29. & in materia refutationis, quando fraus præsumatur, Auctor noster tradit in d. repet. feud. lect. 2. nu. 32. cum seq.

Num. 9. refutationes feudorum, vt plurimum sunt ab hominibus decrepitæ ætatis, per ea, quæ dixit Anna in dicta rubric. de vassal. decrep. atat. nu. 53. attamen & si in se talis refutatio valeret in beneficium filiorum, sed refuratorum, non tamen præiudicare debet fisco pro releuiõ, quod sperat ex morte proxima refutantis, vt quoque hic Auctor dicit, quod tamen limitatur in eo, qui fuit inuestitus à Rege, tempore quo feudum ei aperitur per mortem possessoris, vt tenet Afflic. in cap. 1. §. sed & res nu. 59. per quos fiat inuestit. quem sequitur Consil. Rouit. in d. pragm. 2. nu. 14. quamquam nos loquamur in actu faciendo in vltimo vitæ spiritu, si valeat, vel teneat, iuxta terminos l. filiz meæ ægræ emancipatæ ff. solut. matrim. vbi Doctor. quem text. alijs auctoritatibus ornant, Anna singul. 533. Ricc. collect. 2036. Auctor con. 115. vol. 2. Anna Iun. in collectan. num. 409. at text. ipsum limitauerunt Doctor. ad propositum nostrum, nisi emancipatio esset facta ad vnicum actum, vel in fraudem filiorum, nam tunc non obstante emancipatione testamentum esset nullum, ita Anan. consil. 23. Anchar. conf. 430. Dec. conf. 279. & 245. nu. 5. Paris. conf. 97. col. fin. lib. 3. contra quos tenet Anton. Gabriel. conf. 16. nu. 35. cum seq. lib. 1. & tandem iuxta priorem sententiam decisum refert Thesaur. filius ia addit. ad decis. 150. eius patris in lit. A. in fin. vers. item limitabis, & de hoc pendet decisio facienda per Sac. Conf. in Banca de Amico in causa Antonij Monitij V. I. D. prætentis annullari facere testamentum factum ab eius vxore, in beneficium eius patris emancipantis dictam filiam in præambula hora mortis dictæ filiz, vt testamentum facere possit, sicut fecerat post certas horas emancipationis, conferunt ad hoc etiam congesta per Ricc. in praxi variar. resolution. in resolut. 493. quæ retem an professio facta per puellam thysicam, & iam morituram pro sic monasterio quò ad acquisitionem bonorum, vbi plura deduxit, & de donatione facta à moriente sine filijs de bonis antiquis in districtu

stricta Cinitatis est nulla, quia contra consuetudinem Neapolitanam, & in fraudem versatur, Consil. Georg. in alleg. 13. num. 1. & 6. quid autem in donatione facta à desperato de filijs an valeat, vide Annam in alleg. 33. nu. 7. & de legitimatione facta in vltima hora mortis, & sic in extremis præsumitur fraudulenta, idem Consil. de Georg. ibid. nu. 14. sic de iauentura facta per Episcopum laborantem in extremis an teneat, vide Zabarell. cons. 34. in princ.

Num. 10. nonnulla de hoc notant Bennen. Strac. in tract. allegato de decoct. in princ. nu. 29. & copiose Carroc. in tract. de exens. bon. par. 1. in 13. quæst. 10. quæst. principalis per totam, per varia exempla demonstrat alienata in fraudem quando dicantur.

Num. 11. adde Cauens. in rit. 146. nu. 2. vltra Afflic. in consil. consuetudinem sub nu. 6. & in filijs procreandis potissimum senex dicitur, qui annum quinquagesimum attingit, idem in consil. post mortem nu. 22. reliqua circa istam materiam examinat Bertacch. in repert. verb. senectus.

Num. 12. qualiter donatarius habetur loco hæredis, vide Molfes. in consuetud. Neapol. q. 8. nu. 11. & 22. quid in fideicommissario, an sic loco hæredis, licet non sit hæres, & appellatione hæredis non contineatur, latè Peregr. in tract. de fideicommiss. art. 38. nu. 81. an autem legatarius dicatur hæres defuncti, latè Caran. in rit. 178. nu. 11.

Num. 13. conferunt hic addita supra eodem nu. 7. & 10. & quod fraus præsumitur etiam ex alienatione omnium bonorum, refert Roman. in singul. 616. latè Afflic. in cap. si quis obligauit nu. 60. de feud. dato in vicem leg. commiss.

Num. 14. secus tamen si pars tantum alienaretur, Andr. in cap. 1. verb. condemnatorum, quæ sint regal.

Num. 15. qualitate enim personarum omnia impetrantur, Afflic. in cap. Obertus nu. 48. ex quib. caus. feud. amitt. & ibi plura in sequentibus per varia exempla demonstrat quando personarum qualitas attendi debeat.

Num. 16. adnotandum est hic ad propositum nostrum, si releuium solui debeat per eum, cui fuerit facta donatio feudi, reseruato usufructu, vel per fructuarium, qui fructus percepit, tanquam quod sit onus reale, & feudo annexum, concludit Præf. de Franch. decis. 121. nu. 3. & 13. fore per usufructuarium solvendum, quod non est in Regno, & ibidem nu. 29. quærit, si releuium præstari debeat usufructuario, vel proprietario, vbi idem concludere cernitur, & Molfes. in d. q. 8. num. 20. allegat hic Auctorem.

Num. 17. de istis mentionatis decisionibus memor sui in d. meo Compend. verb. releuium an debeat, vbi allegati Molfes. in consuetud. Neapol. par. 3. q. 8. nu. 7. Rice. collectan. decis. 1337.

S. V.

N Vm. 1. vide supra eodem §. 2. nu. 10. & ibi addita per me, an autem in feudo feudatarius constituere possit fideicommissum, vel substituere inter vocatos in iauentura, vide Peregr. in tract. de fideicommiss. art. 6. nu. 28. vbi putat in feudo nouo id procedere, an autem illud alienare possit in præiudiciu, idem ibidem nu. 23. hoc prosequitur, an pariter feudatarius potestatem habens testandi de feudo possit fideicommittere, vel potestatem donandi donare causa mortis, vel cum conditione, vide latissimè Maur. Iun. in alleg. 6. nu. 7. & 8.

Num. 2. & quid importet ista concessio facta alicui, & quibus dederis, Alex. in consil. 228. nu. 6. vol. 6. consil. 2 inducitur esse potestatem alienandi Domino irrequisito, & alias declarationes huius rei ponit, Afflic. in cap. 1. nu. 1. de feud. non hab. nat. feud. vltra Ann. in alleg. 41. n. 33. & 34. vbi allegat Andr. hic citatū, & Capyc. decis. 131. num. 8. intantum est, quod feudum concessum pro te, & hæredibus, & quibus dederis transmittitur ad hæredem extraneum, Reg. de Curt. in diuers. feud. §. multoties concedens nu. 19. idè si fuisset concessum pro aliquo, & hæredibus quibuscumque, nam tunc etiam ad extraneos transiret, & legatarios, Maur. Iun. in alleg. 64. nu. 6. & alia consimilia tradit Fusc. in sing. 59. lic. F. ex ista enim clausula tribuitur potestas alienandi feudalia, emphyteotica, & fideicommissa, Peregr. de fideicommiss. art. 32. nu. 38.

Num. 3. adde Auctorem supra eod. tit. §. 3. nu. 17. & ibidem aliqua adnotauit.

Num. 4. adde ipsum Auctorem in repert. feud. lectur. 1. nu. 76.

Num. 5. idem Auctor in d. repert. feud. ead. lect. 1. nu. 37. & lect. 9. nu. 33. & tenor inuestituræ semper attendendus erit, cum ex illa demonstratur qualitas, & essentia feudi, Reg. de Curt. in diuers. feud. §. vt igitur nu. 35. allegat Bald. hic citatum, vbi etiam nu. seq. alia ad hoc similia retulit.

Num. 7. hic principaliter nota, quod contractus omnes, prout est pariter feudalis habent sua substantialia, naturalia, & accidentalia, quæ inter se non parum differunt, & quænam sint ista potissimum in feudo declarantur ab eodem nostro Auctore in d. repert. feud. lect. 1. nu. 27. 30. 31. & 49. & lect. 2. nu. 39. 42. 43. &

45. idemq; sequitur Reg. de Curt. in eodem diuersi. §. tenor ergo nu. 128. vbi magis (pecificè loquitur, quod contractus feudales habeant substantialia, naturalia, & accidentalia, quapropter & pacta etiam extranea, & diuersa, & quæ regulariter non insunt naturæ feudi admittuntur in feudis, Alber. Brun. in conf. 41. nu. 2. Ias. conf. 9. nu. 5. Soccin. conf. 16. nu. 1. 10. Campeg. conf. 11. num. 1. Iacob. Almarot. conf. 62. num. 3. Curt. Sen. conf. 48. col. 7. vers. 20. & col. 18. Ludouic. Bologna. in. conf. 1. idem Soccin. Sen. conf. 66. col. 5. vol. 3. Cardin. Paris. conf. 13. num. 14. vol. 1. Marian. Soccin. conf. 109. nu. 12. vol. 2. quo fit, vt dum sint de natura contractus aliqua, & insunt eorum naturæ procedit regula expressio eorum, &c. vt dixi in dicto §. 3. num. 17. eod. tit. nostro, sed ea, quæ sunt accidentalia, & extranea, si non fuerint expressa non procederet regula, nisi talis expressio procederet ex iuris interpretatione, quo casu adhuc expressum dicitur, Anna in alleg. 41. num. 25. vel quod ex mente colligitur, vel coniecturis, Auctor in conf. 151. nu. 29. vol. 2. & quamuis infeudare, vel subinfeudare ex iuris communis dispositione permittitur, vt hic Auctor subdit, & ante eum Iul. Clar. in §. feudū q. 31. in princip. maximè si fieret sincerè bona fide, sine fraude, gratis, & similiter, Reg. de Curt. in eodem tract. §. datur etiam num. 11. & in princ. in Regno verò est prohibita, vltra Afflic. in cap. 1. num. 47. de natur. feud. Anna in alleg. 124. num. 4. & Auctor in lect. 1. nu. 5. non tamen ierit hoc de necessitate, taliter, quod contractus feudalis non subsisteret abique potestate infeudandi, idè dum illud exprimitur, debebat aliquid operari, vt profequitur hic Auctor noster.

Num. 8. vide Reg. de Curt. in diuersi. feud. §. nunc de altera nu. 131. vbi istam questionem plenè examinat, feudum simpliciter concessum intelligitur, prout ius intelligit, Maur. Iun. alleg. 6. nu. 5.

Num. 9. idem Reg. de Curt. loco supra citato num. 139. & circa primum dictum Auctoris, vt dicatur feudum ex pacto, quoties simpliciter feudum alicui concederetur citra clausulam pro liberis, & hæredibus, verumtamen semper feudum hæreditarium diceretur, vbi eumque in erectione apponeretur clausula illa, pro te, & hæredibus, 10. in d. tract. §. multoties concedens n. 48. & Fusc. sing. 58. lit. F.

Num. 10. mens enim principaliter inspicienda erit, Anna in alleg. 104. nu. 14. & quando non constaret de mente probari, dixit Auctor hic, sed quid si non expressè, an tacitè probari debeat, & ob id mens statuentis ex rursica cognoscatur, idem Anna alleg. 2. nu. 2.

Item mens cõtrahentium ex prohemio scripturæ declaratur, ita Maur. Iun. in alleg. 66. n. 9. & alleg. 77. nu. 6. & alijs modis mens tacita alicuius probari dixit Marcell. Cal. de mod. artic. §. 2. gl. vnic. nu. 1355. cum seq.

Num. 11. quid enim operatur potestas à Rege feudatario concessa per actus inter viros alienandi, vendendi, & donandi, longè profequitur Anna in allegat. 41. per totam, quid autem in vltimis voluntatibus principaliter potestas, siue licentia testandi comprehendit testamentum factum, tam ante, quam post licentiam, idem in allegat. 139. num. 2. & quid si extraneus institueretur, vide supra eodem §. 2. num. 10. in Regno autem alicui dispositum est per Reg. pragmat. hic citatam ab Auctore, inde assensus, vt teneat non tantum est necessaria facultas disponendi, & nominatio personarum, sed etiam modus, Franch. decis. 153. num. 28. quem sequitur Consiliar. Rouit. in pragmat. 1. de fide memor. numer. 46. at in eadem decisione de Franch. habetur casus expressus bene ab ipso examinatus, & quid in nominatione in officio, vel feudo concessa facultate nominandi, an possit concessionarius nominare extraneum, vide Maur. Iun. in alleg. 43.

Num. 12. adde Carau. in rit. 288. nu. 33.

Num. 13. animus regulariter probatur presumptione verbi, vel facti, Foller. in fragm. n. 49. Boer. conf. 4. nu. 3. Paris. conf. 149. nu. 22. vol. 4. talis enim presumitur animus qualia verba, aut facta sunt, Roman. conf. 96. nu. 4. dixi ex verbis, eo quod animus, & voluntas verbiq; declarantur, idem Paris. conf. 131. nu. 20. vol. 2. item animus ex verbis, & forma obligationis dignoscitur, Maur. Iun. alleg. 36. nu. 10. & alleg. 107. nu. 3. similiter ex scriptura privata, Crauett. conf. 125. nu. 5. item secundario ex facto, nam animus hominis consistit in facto idem Crauett. col. 202. nu. 47. vol. 2. & declaratur ex facto, quod etiam in brutis procedere dixit idem conf. 150. nu. 4. vol. 1. quæ siquidem omnia ex coniecturis pariter demonstrantur, hinc etiam animus qualis fuerit in precedentibus declaratur ex postea gestis, idem Crauett. conf. 77. num. 10. eod. vol. sic è contra animus sequens declaratur ex ijs, quæ præcedunt, idem conf. 120. nu. 11. vol. 2. alia verò ad ornatum copiosè tradit Bertacch. in rept. verb. animus, & q; probetur animus ex presumptionibus, & coniecturis, item per iuramentum iuxta mentem Auctoris, refert Nicol. de Milis in suo rept. verb. animus.

Num. 14. adde eundem nostrum Auctorem in rept. feud. in lect. 11. num. 12. vbi plenè questionem istam, & dilucidè declarat.

Num. 15. adde Consil. Rouit. in pragmat. 1. de fide memor.

memor. nu. 34. vbi allegat Camerar. in l. imperiali cart. 46. col. 3. in 5. conclus. de prohib. feud. alien. per Feder. tenentem quod assensus concessus Titio, tam activè, quàm passivè, transeat etiam ad eius heredem, & sic heres Titij possit emere, & vendere feudum cum assensu concessio Titio, & idem Rouit. in pragmat. 4. de feud. nu. 32. quid autem in renouatione alienationis feudi, iuxta constit. constitutionem, quæ licet locum habeat in venditore, an pariter in emptore procedat, vide Annam in d. constit. num. 255. cum seq. sed melius Præf. de Franch. in decis. 540. nu. 1. & per istam rationem concludit Consil. Rouit. in pragmat. 26. nu. 23. de feud. quod assensus Regius super contractu feudi poterit obtineri tam ab emptore, quàm a venditore, sicuti cuilibet competit ius renocandi.

Num. 16. Sic etiam concedens intelligitur concedere, quod suum est, eiusq; tantum vsui deputatum, & non, quod est in vltus publicos, & publicas necessitates destinatum, vt notat Auctor supra de tractis num. 19. & ibi aliqua notauit ad ornatum, an autem concessa facultate testandi de iure speciali extendatur ad facultatem codicillandi, vide Maur. Sen. in alleg. 26. nu. 11.

Num. 17. Hinc est, quod feudatarius, qui vtilem habet dominium, vt cenfet Iacob. de Franch. in prælud. feudor. rubric. quid sit feudum num. 20. subinfendando censetur illud idem transferre, de quo satis per nostrum Auctorem in repet. feud. lectur. 1. num. 52. 54. & 55. an autem legatum rei, in qua quis habet vsumfructum, ob id censetur res legatarum, vel ius, quod habet notabiliter Gomez. variar. resolut. tom. i. cap. 12. num. 15. ad quod singulariter Alciat. de præsumption. in 34. præsumption. regul. 3. num. 5. refert, quod testator præsumitur legare ius, quod habet in re, etiam si legatum redderetur elusorium.

Num. 18. certum est, quod assensus sit stricti iuris, Anna in allegat. 36. num. 3. & allegat. 41. num. 26. quamquam potestas assentiendi sit fauorabilis, executio tamen est odiosa, Frecc. de subfeud. lib. 2. in 7. quæst. num. 3. & ob id sit stricta eius interpretatio, idem ibidem in 20. quæst. num. 8. & successivè ipsius extensio prohibetur de casu ad casum, de tempore ad tempus, de re ad rem, & de persona ad personam, Auctor in decis. 8. nu. 11. Præf. de Franch. decis. 153. num. 23. & decis. 103. num. 2. & propterea Rex assentiendo alienationi rei feudalis, non dicitur de suo dare, sed tantum permittit alium de re sua disponere, idem Frecc. dicto lib. 2. in 29. quæst. num. 3. tollit enim tantum obstaculum per assensum suum, Præf. de Franch. de-

eis. 540. num. 10. nec per hoc videtur sibi in aliquo præiudicare, etenim Dominus assentiendo numquam intelligitur iuri suo præiudicare, sed id præstat, vt feudatarius possit absque obstaculo suum vtile dominium transferre, Auctor noster in dicta lectur. 11. num. 16. & lectur. 16. num. 18. ad nostrum propositum specificè tradit, quod assensus Domini tollit obstaculum, & Dominus assentiendo non intelligitur concedere ius suum, & præsertim spem devolutionis, quinimò si specificè Rex assentiendo licentiæ testandi de feudo concedendo pariter ius suum benè procederet, nam assensus Regis non est semper eiusdem naturæ, nec semper producit vnum, eundemquè effectum, sed quando tollit obstaculum tantum nullum ius tribuendo, quandoquè verò habet vim nouæ inuestituræ, vt per Consiliar. Rouit. in rubr. de feud. num. 66. & an, & quando assensus talis producat vnum, vel alterum effectum multis exemplis demonstratur per eundem Consil. Rouit. loc. cit. nu. 67. & seq.

Num. 19. sicuti etiam assensus præstitus à Rege feudo empto ab aliquo, quem Rex putabat esse viuum non operatur si reperitur mortuus, & ratio assignatur per Consiliar. Rouit. in pragmat. 1. de fide memorial. num. 27. & 28. & ad propositum nostrum assensus si esse præstitus per Regem Titio successore habenti, vt venderet feudum Sempronio, & ante factam venditionem Titius decedat, an hæres in feudo poterit vti eodem assensu, & feudum vendere Sempronio, licet hæres ipse tempore, quo vendit successore careat, idem Consiliar. Rouit. in pragmat. 4. num. 52. de feud. allegat ad hoc Camerar. in dicta l. imperiali tenentem affirmatiuam opinionem, quæ benè procedit in casu suo, at in casu nostro non aliter concludit Auctor ex differentia exorta tempore assensus, & tempore alienationis, nam tempore assensus habebat filios, vel si non habebat non erat desperatus de filiis, licet tempore alienationis, secus erat, dum filios non habebat, & de illis desperatus, & sic à tempore habili ad tempus inhabile actus referebatur, qui omnino inualidus reputatur ex iuris dispositione, sicuti licentia concessa tempore habili exequuta tempore inhabili nullius est momenti, Anna in allegat. 45. num. 3. & 5. etenim intelligendus erit rebus in eodem statu permanentibus, & non aliter, sicuti priuilegium, vt notat Auctor in consil. 15. num. 10. volum. 2. hinc est, quod assensus Regius concessus tempore fidelitatis per rebellionem ammittitur, nam assensus tacitam habet conditionem, donec est

M 2 fidelis,

fidelis, Afflic. in l. imperialem q. 24. nu. 52. de prohib. feud. alier. per Federic.

Num. 20. quemadmodum & priuilegium concessum intelligitur rebus in eodem statu permanentibus, aliàs datur ipsorum reuocatio, & respectu personarum intelliguntur, quatenus in eadem habilitate, & statu permanserint, Auctor conf. 131. nu. 36. vol. 2.

Num. 21. adde ad hoc Annam in repet. constit. constitutionem num. 121. vbi etiam querit si hæc pragmatica sit vsu recepta, & concludit affirmatiuè.

Nu. 22. adde Frecc. de subfeud. lib. 2. in 4. quæst. nu. 5. & nostrum Auctor. conf. 47. nu. 12. vol. 2.

Nu. 23. adde Bertacch. in repet. verb. priuilegium finitur col. 3. in fin. & 4. in princ. multa ad ornatum collexit Ricc. collect. 274.

Verf. & licet, idemmet Anna contrarium tenet in d. constit. constitutionem num. 121. & quid in registratione refutationum, donationum Regio assensu roboratarum in Reg. Cur. iuxta pragmaticam mandantem infra mensem faciendâ, an elapso mense si non fuerit facta irritetur refutatio, vide Franch. decil. 663. cum alijs per me relatis in Compend. verb. registratio.

Num. 24. vide supra eodem nu. 20.

Verf. hæc quæstione, hic notandum est, quod si cur concessio Regis intelligitur, prout ius vult Frecc. de subfeud. lib. 2. in 35. quæst. nu. 28. sic pariter assensus regulatur ex actu, nec alterat eius naturam, intelligitur enim prout ius intelligit, Maur. Sen. allegat. 75. num. 3. sic data facultate testandi, intelligi debet secundum ius commune, Dec. consil. 156. num. 4. nec aliter ius alterare possit, præsertim in natura feudorum, vt multis exemplis comprobatur Frecc. vbi supra.

Num. 25. adde Consiliar. Rouit. in pragmat. 4. de feud. num. 33. & si denegatur assensus feudatario earenti legitimo successori, an amita dicatur legitima succeditrix, Auctor in lectur. 12. num. 36. an assensus præstitus à Prorege per verbum fiat, super venditione faciendâ ab eo, qui habebat successorem in feudo, sed desperatum de alio, dicatur legitime præstitus, idem Consiliar. Rouit. vbi supra nu. 34.

Num. 26. Auctor noster in repet. feud. lectur. 4. num. 35. alias infeudando feudatarius filijs carens diceretur in fraudem hoc agere, ita noster Auctor in lectur. 6. nu. 15. sicuti etiam feudatarius de filijs desperatus in præiudicium agnatorum feudum donauerit, vel Domino renunciauerit, de quo per Annam in alleg. 55. nu. 6. & 7.

Num. 27. aduertendum est allodium dici quali aliudè non recognitum, sed liberum,

& idem esse, quod proprium, Gortzadia. conf. 4. num. 7. Soccin. lun. conf. 75. nu. 23. volum. 1. vbi num. 24. subnectit esse proprietatem, quæ à nullo recognoscitur, Paul. Castrenf. in consil. 161. in princ. latè Afflic. in cap. inter filiam si de feud. fuer. controu. inter Dominum, & agnatum num. 2. & in cap. vnico §. ad hoc num. 61. de pace iuram. firm. in cap. cum antem de controu. inuest. num. 9. & cum sit res libera, dispositio pariter libera est de illa, & de allodio potest fieri feudum, vt per ipsum Afflic. in cap. si vassallus num. 52. de controu. inter Dominum, & agnatum, & in dicto cap. vnico §. si verò num. 6. de pace iuram. firm. non sic in feudis in quibus nulla cadit dispositio sine assensu Domini, de quo per Iul. Clar. in §. feudum quæst. 40. potissimum in feudis ex pacto, & prouidentia, de quibus non potest feudatarius disponere, Iacobut. de Franch. in præiud. feud. rubric. spec. feud. num. 112. nec pariter de feudo hæreditario, nisi vsque ad valorem ipsius, vt supra eodem §. 2. num. 20. dummodò sincera, & bona fides intercedat, sicut tradit Consil. de Georg. in alleg. 20. nu. 38. alias si fraudulenta conspiceretur reuocabitur, quemadmodum in sequent. num. 39. subnectit, & hoc fit ob interesse indiuiduæ voluntatis Domini si ei placet, vel displicet, quod maximè in feudis attenditur, ita Auctor noster in lect. 9. nu. 32. & ob talem causam indiuiduæ voluntatis assensus corripit, idem in consil. 52. num. 5. volum. 2. idcirco dispositio feudorum cum assensu non differt à dispositione bonorum allodialium, idem in consil. 147. num. 34. vol. 2. & venditio allodio cum districtu, quò ad allodium tenet, sed quò ad districtum non, Frecc. de subfeud. lib. 2. in 30. quæst. nu. 6.

Num. 28. Testamentum in se dicitur hæredis institutio, non codicillus, l. non codicillum, vbi Bald. in primo notabil. C. de testament. inde testamentum in quo continetur institutio hæredis, etiam si testator illud appellauerit contractum, codicillum, vel donationem, ad huc testamentum nuncupabitur, l. testamentum, vbi Bald. C. de testament. & sic differt à substitutione, quæ dicitur secunda institutio, Bald. in rubr. C. de impuber. & alijs substitut. & hæc à fideicommissio distat, eo quia cum sit in locum deficientis substitutio non sic in fideicommissio, nam rogatus hæredem, vt ab hæreditate adica deficiat, & deinde restituat, sicut necesse sit illum adire, qui rogatur restituere, l. cogit ff. ad Trebellian. Antonius Fumeus in tractatu de substitut. in princ. num. 7. & dum hic quæritur ab Auctore si concessa facultate

testan.

testandi, censetur pariter concessa facultas substituendi, vel fideicommittendi, quemadmodum in simili dixit Reg. de Curt. in eodem iuris dinerf. §. datur etiam nu. 10. quod subinfestatō ultra tertiam vicem est prohibita, vt euitetur infinitas, sed totum oppositum esse cernitur, cum sint nomina diuersa, & ex diuersis non fit illatio. Illam C. de collat. allegata enim in contrarium bene procedunt, sed adaptari non possunt concessa inter viuos, vt locum vendicent in vltima voluntate, & ita assensus ad donandum non operatur ad donandum causa mortis, Anna in alleg. 142. nu. 4. & in constit. constitutionem nu. 30, Immo si feudatarius haberet potestatem testandi, requireret fideicommittere, sic & potestatem donandi habens debet purè, & liberè donare causa mortis, vel cum conditione eleganter Maur. Iun. alleg. 6. nu. 7. & 8. nec etiam substituere, vt per nostrum Auctorem in conf. 56. nu. 9. vol. 1. vbi examinat in illo casu omnem dispositionem comprehendere assensum præstitum dispositioni faciendæ, ex quibus colligitur, quod licet concessio feudi non sit priuilegium, sed beneficium, vt dicit Frecc. de subfeud. lib. 2. q. 27. nu. 6. & successiue latè interpretandum, attamen non procedit in assensu, qui siquidem aliquando strictè interpretatur, puta, quando traheretur in priuilegium dispensatum, quandoq; largè quando traheretur in beneficium, idem Maur. Iun. allegat. 6. nu. 10. verificatur enim hæc licentia, siue assensus in primo actu, vt dicam infra eodem, num. 34.

Num. 29. seruitium, quod debetur pro feudo est onus reale, Afflic. in cap. vnico §. sed nec alia nu. 26. quæ sit prima caus. benef. ammitt. & subdit nu. 27. esse onus feudi, attamen non est substantiale feudi, sed fidelitas, Iacob. de Franch. in prælud. feud. rubr. species feud. nu. 197. quamuis sit de natura contractus feudalis, vt refert Reg. de Curt. in d. §. tenor ergo nu. 37. non tamen est substantia, nec de natura feudi, idem in §. reliquum est num. 3. etiam si esset specificatum, & expressum, idem in d. §. tenor sub num. 10. sed quando inesset fidelitati esset de substantia feudi, idem ibidem nu. 18. quo fit, vt quando esset de natura feudi veniret in concessionem nulla facta mentione seruitij, idem Reg. in §. cum igitur nu. 33. & nu. 11. secus in seruitio feudi nature non adharente, tunc enim in erectione feudi constitui debet, vel cortè, aut incertè, de quo per eundem Afflic. in prælud. feud. §. pro nostris num. 137. nam seruitium aliud est certum, & determinatum, aliud incertum, & indeterminatum, idem

Reg. de Curt. in §. fin. sui tract. nu. 31. quando enim esset specificatum, & expressum, tunc quia certam legem contineret præstationis, & ad illud teneretur feudatarius, idem in d. §. cum igitur nu. 32. sed si esset indeterminatum, intelligeretur secundum, quod in alijs feudis consuetum esset seruari secundum morem, & consuetudinem Regni, Afflic. in cap. vnico ex quibus caus. feud. ammitt. num. 216. & 233. Reg. de Curt. in d. §. cum igitur nu. 13. & 14. vbi etiam tangit questionem ab eo motam in l. imperialem §. firmiter nu. 6. de prohib. feud. alien. per Feder. an autem seruitium præsumatur impositum in inuestitura pro ipso feudo, & concludit potissimum in cap. obertus ex quibus caus. feud. ammittat. num. 241. & 251. feudum in cuius concessione nihil de seruitio certo, vel incerto dictum sit censi francum, licet non à fidelitate, & subsequitur nu. 248. posse feudum dari ad nullum seruitium, quia vt supra dixi non est de substantia feudi, sed bene seruitia insita fidelitati, & in ea contenta, & in iure expressa debent à vasallo præstari, etiam quod feudum concedatur nulla facta mentione seruitij, inquit idem Reg. de Curt. in d. §. cum igitur num. 11. ad dignoscendum autem seruitiorum differentiam, quando accidentaliter, naturaliter, vel substantialiter dicantur, sub distinctione optime Auctor noster declarat in lectur. 2. numer. 27.

Num. 30. hoc idem exemplificari potest inspecta restrictione ad tempus, adeo quod vt sepe sepius dictum est superius assensum non posse extèdi de casu ad casum, de re ad rem, de persona ad personam, de tempore ad tempus, de contractu ad contractum, nec de vno ad aliud, & similia, de quibus per Auctorem decis. 8. num. 11. Franch. decis. 153. num. 29. Maur. Iun. alleg. 47. nu. 7. cum seq. de tempore ad tempus patet supra eodem nu. 19. inde assensus super venditione facta non extenditur ad faciendam, Anna in allegat. 36. nu. 5. & in singul. 40. Auctor conf. 150. nu. 21. vol. 2. Franch. decis. 649. num. 2. eo quia de tempore ad tempus non extenditur assensus, idem Anna d. alleg. 36. nu. 10. latius Auctor in conf. 15. nu. 11. conf. 45. nu. 22. vol. 2. de casu ad casum, eo quia non extenditur de donatione inter viuos ad donationem causa mortis, vt dixi supra eodem nu. 28. & dicam infra eodem §. 6. nu. 4. similiter de re ad rem, vt dixit Maur. Iun. alleg. 8. nu. 17. hoc est super venditione impetratus non porrigitur ad pactum de retrouendendo, Auctor lect. 6. nu. 26. Maur. Iun. dicta alleg. 8. num. 5. & 33. idem Auctor in conf. 40. num. 40. vol. 2. sic è

contra assensus impetratus super pacto de vendendo non operatur in ipsa venditione, Frecc. lib. 2. de subfeud. §. pluribus autem modis nu. 29 vltius nec de persona ad personam, Consil. Rouit. in pragm. 1. nu. 35. de si de memor. vtruta si fuerit concessus assensus Petro, vt venderet Sempronio, cuius gratiam, & fauorem respiciat, tradunt idem, Frecc. d. lib. 2. q. 40. & Consil. Rouit. in pragmat. 26. nu. 11. de feud. Item commutata persona successibili assensus non tenet, Anna in rubr. de vassall. decrep. stat. nu. 287. etenim particularis Regis assensus requiritur, si feudum de persona ad personam mutaretur, Afflic. in constit. hac edictali nu. 10. Item de contractu ad contractum, vt per Consil. Rouit. in pragm. 1. nu. 120. de titul. abusu, &c. & demum assensus petitus super duo, si Rex respōdeat ad vnum non extenditur ad aliud, Auctor d. cons. 150. nu. 17. & 23. cod. vol. 2. late Fulse. singul. 95. lit. A.

Num. 31. Anna in alleg. 67. nu. 5. Maur. Sen. alleg. 75. nu. 3. nam regulatur à dispositione iuris, idem in alleg. 95. nu. 11.

Num. 32. concordat cum nu. 2. supra eodem, de quo multa dixi supra eodem nu. 11. alienatio enim feudi durat, donec durat ius alienantis, Soccin. cons. 25. vol. 1. Gozzad. cons. 4. nu. 27. & cons. 26. num. 5. 1. quemadmodum alienatio rei fidei commissio subiecta est vtrique valida, durante vita grauati, resoluenda tamen post eius mortem, Auctor in lectur. 18. nu. 11.

Num. 33. potestas concessa diuidendi feudum maior est, quàm excludere scēminas, Anna allegat. 41. num. 22. an autem testator possit in suo testamento æqualiter diuidere feuda inter suos hæredes, & etiam vni totum feudum assignare, & alteri totum allodium, copiose noster Auctor in lect. 11. nu. 17. cum seq.

Num. 34. testamentum secundum facere videtur, qui facit secundam hæredis institutionem, Anna in alleg. 90. num. 3. & propterea verificatur in primo actu testandi, sed quid si primum testamentum esset nullum ex aliquo capite, an secundum fieri possit attenda tali potestate testandi concessa, Maur. Sen. in allegat. 75. nu. 5. consimilem quæstionem tangit in eo, qui habet facultatem nominandi successorem in officio, quæ si fuerit facta talis nominatio nulliter, nùm possit procedi ad aliam nominationem; an autem assensus conualidet testamentum factum per feudatarium post mortem impetratus, vide Annam in alleg. 69. nu. 57.

Num. 1. Alienatione prohibita censetur etiam prohibita pignoriatio, Afflic. in cap. inuestitura nu. 61. per quos fiat inuestit. & in cap. 1. §. præterea nu. 1. de capit. Conrad. nam alienatio talem pignorationem etiam comprehendit, idem in cap. quia supra dictum §. aut si libellario num. 15. quib. mod. feud. ammitt. Franc. de Amic. in cap. 1. de ijs, qui feud. dar. poss. §. hoc ergo fol. 129. nu. 4. ad cuius resolutionem videas Auctorem in repet. feud. lect. 4. num. 5. & 6. censetur etiam interdicta infuedatio, idem in lect. 8. nu. 4. similiter vsusfructus, idem lect. 7. nu. 30. & 33. item hæredis institutio, idem lect. 14. num. 2. & 3. vbi id declarat, pariterq; & obligatio, Maur. Iun. alleg. 8. nu. 10. & seq. in hypotheca, ita noster Auctor decis. 28. nu. 50. & seq. præterea locatio ad longum tēpus, vt ibidem nu. 25. refert, quod ante eum retulit Franch. decis. 123. num. 8. sicuti è contra, vt per Auctorem supra eodem §. 2. nu. 18. vbi aliqua notauit, quæ siquidem omnia limitantur, quando intercesserit assensus Domini, tunc enim pignoriatio, vel hypothecatio bene procederet alias secus, Dacia. in regul. 40. in 3. ampliat. & regul. 3. 10.

Num. 2. nam assensus comprehenditur sub ijs, quæ de iuro communi subintelliguntur, Anna in alleg. 41. nu. 27. & trahitur ad annexa super re, in qua est consensus, ita Fulse. singul. 94. lit. A. imò trahitur ad accessorium, idem in sing. 97. lit. A.

Num. 3. istæ decisiones hic ab Auctore notatæ demonstrantur in calce pragmat. 2. & 3. de feud. & inter capitul. Regis Cathol. cap. 21. & 22. fol. 42. à terg. & 43. in priuile. Neapol. & in cap. 14. Cesar. Maisst. fol. 105. de quibus omnibus memini in meo Compend. Decis. Regni, verb. assensus, per totum.

Num. 4. adde Auctorem nostrum in d. repetit. feud. lect. 9. nu. 31. idem afferentem, & an cui permittitur vendere, permittum sit obligare, vide Frecciam de subfeud. lib. 2. in quæst. 9. num. 3.

Num. 5. contrarium tenet Afflic. in cap. vnico §. sed quia nu. 31. quæ sit prima caus. benef. ammitt. nec etiam in exceptione rei iudicata, ita Anna in alleg. 48. nu. 41. argumentum ab æquitate valet in feudis, idem in allegat. 95. num. 8. similiter argumentum à ratione cessante, idem in cap. vnico de controu. inter vassall. & alium de benef. nu. 24. sed bene ipsemet Afflic. in constit. constitutionem nu. 29. dum quærit, si assensus Regis super venditione feudi facienda validet pignorationem, pro qua parte conuenerunt, tenet, quod

- non, vigore istius argumenti,
- Num. 6.** etenim contractus facti sunt, Andr. Tiraquell. de retract. conuent. ad finem tituli nu. 41. & infesudatio contractus est, vt dicam infra nu. 23. idem factum in illis attendi debet.
- Num. 7.** in feudis enim rigor attenditur, vt notat Auctor in lect. 22. nu. 20. nimirum si assensus sit stricti iuris, Anna alleg. 41. num. 26. alleg. 36. nu. 3. & alleg. 67. nu. 11.
- Num. 8.** latissimè Tiraquell. de retract. consangu. §. 1. glos. 2. nu. 2. & seq.
- Num. 9.** lex rigorosa non est trahenda ad id, quod expressit Frecc. de subfeud. in addit. ad secundam auctoritatem incip. sæpè sui numer. 43.
- Num. 10.** alienationis verbi interpretatio lata est, nam intelligitur de omni contractu, per quem dominium transfertur, Præf. de Franch. in decif. 3. num. 8. de quo in cap. nulli, vbi Glos. & Doctor. de reb. eccles. alien. ad quod singulariter Hugo Donell. in tractat. de pignor. rubr. quib. mod. pign. vel hypoth. soluat. col. 7. fol. mihi 647. in paruis vers. genus inquit, genus enim alienationis est pignori dare, ita prohibita alienatione rei hoc quoque interdixit intelligitur, ne res pignori detur, hinc alienare prohibitus sub pœna si rem alienari prohibitam pignori dederit, an & quando in pœnam incidat, vide Ant. Cor. sec. in sing. verb. pœna nu. 1.
- Num. 11.** sic exemplificat Glos. in cap. nulli verbum alienare, strictè, & largè, & multa ad ornatum istius text. collexit Alphan. collect. 50. & de huiusmodi explicatione, vt continetur hypotheca sub verbo alienationis, notabiliter commemorat Phanuc. in responso super statuto Lucens. nu. 22. post tractat. eiusdem de inuent.
- Nu. 12.** adde Negusant. in tract. de pignor. par. 2. membr. 3. nu. 72.
- Nu. 13.** eo quod adhuc dominium non est translatum, vt ponderat Alciat. in hæc l. alienatum hic citata in princ. ff. de verbor. signific. quapropter non propriè alienatum dicitur, vbi adhuc in dominio venditoris manet, Tiraquell. de retract. consangu. §. 1. glos. 2. num. 42. nisi quod plenè, & irreuocabiliter alienatum est, idem de retract. conuent. §. 2. glos. 2. nu. 9. aliter si recuperari poterit non diceretur alienatum, Alex. cons. 119. nu. 1. & 6. lib. 4.
- Num. 14.** beneficia Principis, & fauores sunt extendenda, Iacob. de Franch. in cap. 1. §. hoc quoque nu. 4. de ijs, qui feud. dar. poss. sicuti beneficium Principis largissimè intelligendum est, Afflic. in cap. 1. §. item si quis feudum nu. 7. quib. mod. feud. amittit. & in cap. vnico in princ. in 6. notab. nu. 17. hic fin. lex, & potissimum in eorum præiudicium, idem in cap. si feudum nu. 36. si de feud. fuer. controu. inter Domin. & agnat. de qua siquidem regula, vna cum limitationibus plenè habetur ex traditis per Benedic. Capram inter commun. opin. tit. de diuers. rescript. nu. 54. & Diaz in regul. 63.
- Num. 15.** facit ad hoc text. in d. cap. nulli cum glos. de reb. eccles. non alien. latè Io. Dilect. de arte testand. tit. 8. cautel. 5. nu. 3. & Barthol. Romul. in tract. de testament. præcept. bon. extr. famil. alic. nu. 69. vltra Alex. cons. 63. nu. 1. lib. 7.
- Num. 16.** an si vasallus possit rem feudalem sine consensu Domini pignorare, vel hypothecare, vide Iul. Clar. in §. feudum quæst. 35. Duen. in regul. 220. & præ cæteris quæstionem istam satis, ac eruditè examinat Negusant. in tract. de pignor. in 2. membr. 2. part. nu. 43. cum seq. & insuper alienatio, & non pignus est, quando in pignore deueniatur ad traditionem, vel coniecturatur verissimiliter, quod pignorans animum redimendi non haberet, Negusant. inter consil. Brun. cons. 12. nu. 149.
- Num. 17.** vide Bertacch. in suo repert. verb. alienationis appellatione, vers. item datio in pignus, vbi hoc declarat, quomodo procedat, & Abb. in d. cap. nulli nu. 12. & 13. iuxta mentem Auctoris nostri distinguit, & differentia inter alienationem hominis ab illa legis est, sicut alienatio prohibita tacitè, vel expressè, Alex. cons. 23. num. 2. lib. 1. quando autem permessa esset alienatio, prout voluerit tunc omnis species alienationis contineretur, Card. Paris. in cons. 71. nu. 23. vol. 3. & nu. 26.
- Num. 18.** differentiam Auctor infra eodem nu. 21. adducit.
- Num. 20.** & quod alienationis nomine continetur seruitutis impositio, hypothecatio, & pignoratio in feudis loquendo, refert Petr. Iacob. in sua praxi in titul. de caus. ex quibus feud. amittit. nu. 3. an autem vasallo liceat seruitutem imponere in feudo, latè Berrous in quæst. 96. per totam, nec quouis alio modo de eis disponere, sicut per varia exempla demonstrat Pellic. in consuetud. Auersæ in fine tit. de materia feudali, &c. nu. 11. cum sequ.
- Num. 21.** alias differentias inter assensum legis, & assensum hominis, tradit Frecc. de subfeud. lib. 2. de subfeud. in 35. quæst. nu. 42. & seq. & quando conueniant.
- Num. 22.** videas addita supra eodem nu. 11. & 15. ad quod singulariter adde Capram in cons. 126. num. 7. dicentem, quod prohibitio testato;

testatoris prohibentis alienationem impedit translationem dominij, sicut & prohibitio legis.

Num. 23. nam infeudatio contractus est, Ioan. Campeg. in cons. 2. nu. 18. Io. Iacob. de Leon. cons. 114. nu. 203. inter consil. Bruni, Anna in consil. constitutionem nu. 64. et q; contractus ultra, citroq; obligatorius, Afflic. in cap. si facta nu. 11. si de feud. controu. fuer. inter Domin. & agnat. & sic correspondens, Consil. Georg. in alleg. 2. nu. 18. nam Rex tenetur ad feudum tradendum, nec dando interesse liberatur, idem Afflic. in cap. si autem controuersia nu. 1. de controu. inuestit. & in cap. inuestitura nu. 6. de noua form. fidel. sic è contra vasallus vices Domino reddere debet, quia ad inuicem obligantur, vt idem refert in decis. 265. nu. 1. pariterq; in infeudatione contrahitur nobilitas, idem in cap. filij nati, si de feud. controu. fuer. inter Domin. & agnat. num. 6. nam paradoxium ex feudo inducitur, idest nobilitas, Luc. in l. mulieres col. 1. C. de dign. lib. 12. potissimum quando à Principe infeudatus esset, idem Afflic. in cap. vnico nu. 303. ex quib. caus. feud. amitt. præterea infeudans directum dominium retinet, idem in cap. vnico §. prædictis nu. 13. quæ sit prima caus. benef. amitt. vile tantum in feudatarium transfertur, idem in probem. consil. q. 22. nu. 3. & sic feudatarius vile tantum dominium habet, Iacobus de Franch. in prælud. feud. in princ. nu. 20. nam possidet naturaliter, ita Auctor decis. 40. nu. 6. quo fit, vt dum feudatarius de feudo per contractum disponit cum priuatis tunc assensus Regis, & contractus priuatorum super feudo facit pertransire dominium vile rei feudalis, idem Afflic. in l. imperialem q. 26. nu. 73. de prohib. feud. alien. per Feder. nam feudatarius dominium vile, quod habet poterit subinfeudare, Reg. de Curte in suo diuers. feud. §. in hoc igitur, nec opitulatur, quod dominium feudi apud duos esse non possit, Anna in allegat. 41. nu. 3. nam intelligi poterit, vt dominium, & possessio pones duos in solidum esse non possint, Auctor consil. 136. num. 138. vol. 2. & successiue pones vnum possessio, vel pones alium dominium, aut dicamus in ista materia subinfeudationis, quod feudatario subinfeudanti remanet vile dominium superius & in subinfeudatarium transit dominium vile inferius, sicut tradit idem Reg. de Curr. vbi supra in §. datur etiam nu. 5. cæterum in alijs contractibus gestis per feudatarium, mediante assensu transfertur vile dominium, vt dixi supra eo, quod sine assensu in feudis non transfertur dominium, Anna in rubr. de vasall. de-

crep. stat. num. 11. & sic pariter Rex assentiendo contrahit, licet de per se assensus non sit contractus, vt idem Anna in d. consil. constitutionem nu. 65. dixit attamen negari non potest, quia Rex assentiendo donare videatur, idem in alleg. 67. nu. 7. eo quod donare videtur feudum emptori consentiendo, Auctor consil. 42. nu. 27. vol. 2. immò Rex assentiendo habetur loco approbatoris, ac fideiussores, qui non tenetur nisi in casu in quo intercessit, Maur. Inn. in alleg. 8. nu. 21. & in summa assentiendo Rex videtur inuestire, Consil. de Georg. alleg. 18. nu. 32.

Num. 24. hoc idem tradit noster Auctor supra de assens. Reg. super dote §. 2. nu. 19. & in lectur. 12. nu. 54. quemadmodum enim in iudicijs conspicitur, quæ constant ex tribus personis, Cauens. in ritu 289. nu. 8. & Scagl. in eius praxi post eius comment. ad ritus Magn. Cur. in verb. iudicium, vbi alios citauit in mea addit. & sicuti argumenta à contractibus ad iudicia iure optimo admittuntur, vt per Euerard. in sua topica loco à contr. ad iudic. ita pariter hoc nostro fundamento eoadiunari cernitur respectu huiusmodi particularitatis tantum, eo quod frequentius contractus ex duabus personis contrahentibus celebrantur, seu mauius partibus, cum sint ipsi contractus vltro citroq; obligatorii l. labeo, vbi Alciat. ff. de verbor. signif. vbi pariter notat verbum contrahere esse vicissim ex mutuo trahere, sic & contractus feudalis, Auctor in consil. 131. num. 10. vol. 2. sed verius non tantum duæ personæ, seu partes contrahentes exiguntur, sed etiam, & tertijs, & sic ex tribus personis diuersis per necessesse interuenientibus, non sicut in cæteris contractibus, & hoc contingit ratione rei feudalis distrahendæ, nam in reliquis contractibus ad hoc, vt validi sint potissimum, exigitur, quod contrahens sit Dominus rei, ac dominium illius habeat, quia res mea dicitur, quæ pleno iure mea intelligitur, Auctor in consil. 32. nu. 10. vol. 2. inde contrahens præsumitur de suo contrahere, & non de alieno, Bald. in l. in testamento in princ. C. ad l. faleid. quia aliena res non potest distrahi, & licet distrahatur poterit tamen ab emptore auferri l. rem alienam ff. de contrah. empt. quod pariter in feudis procedere videtur ex d. l. imperialem, & consil. constitutionem diuæ memoriæ, in quibus licet possessio forte per contractum transferatur, dominium tamen non potest transferri sine voluntate Domini, vt notat Afflic. in d. consil. nu. 47. & licet vile dominium resideat pones vasallum, & directum pones Dominum, vt dixi supra numero præcedenti, ita tamen intelligi possit

posset, illud utile transferri possit in alium contrahentem cum feudatario, non tamen directum residens penes Dominum, nam responderetur, quod cum de substantialibus feudi dominij directi retentio, & utilis translatio sit, vt dixit Reg. de Curt. in d. diuers. §. tenor ergo nu. 23. & in translatione ipsius dominij utilis penes feudatarium existentis potissimum assensus Domini requiritur ob eius interesse indiuiduz voluntatis, vt dixi supra eodem §. præcedenti num. 27. & non mirum si contractus ipse feudalis nullus reddatur, quando inter partes simpliciter celebratus fuerit citra assensum Domini, vt post Afflic. in d. constit. nu. 22. etiam fatetur noster Auctor in conf. 139. num. 10. vol. 2. Immo feudatarius alienando absque assensu diceretur culpæ Dominum, Auctor in lectur. 17. nu. 22. & 24. & contra fidelitatem agere iuramento contrahere, & per consequens delinquere, vt idem in d. lect. 17. num. 11. dixit non mirum si feudum amittat, sicuti in lect. 11. nu. 47. concludit, ex quibus colligitur tres personas esse necessarias in contractibus feudalis, non tamen quando cum Rege tantum contraheretur, quia tunc non alius assensus esset necessarius, Auctor in decis. 6. nu. 15. & in conf. 157. nu. 33. eod. vol. vel cum fisco, vt dixi supra eodem §. 2. num. 2. eo casu duz personæ, & non tres sunt necessariae, scilicet persona feudatarij refutantis, & Regis acceptantis, similiter in iudicijs tres personæ sunt necessariae, nempe actoris, rei, & Iudicis, cum igitur iure cautum sit, vt nemo in sua causa iudicet l. i. C. ne quis in sua causa iudic. nam ius sibi ipsi dicere rationi naturali repugnare videtur, inquit Menoch. de adipisc. possess. remed. 2. num. 3. idè Iudices, Magistratus, & Officiales constituti sunt, vt ius reddant absque differentia sine personarum acceptatione, Afflic. in constit. speciale nu. 2. per rationem allegatam, & licet id permittitur soli Principi in sua causa iudicare, vt inquit Chassan. in cathal. glor. mundi par. 3. confid. 24. in priuileg. 136. verum quia ius dicere sibi non debet de honestate, qui superiore non recognoscit, vt ibidem Menoch. in tra& de retin. possess. remed. 3. num. 436. dixit, & propterea Princeps Officiales constituit, non tantum inter priuatos, sed etiam inter ipsos, & priuatos, vt ius reddant & præsertim Rex noster constituit Iudices in causa propria, Anna in d. constit. constitutionem num. 11. nec per hoc videtur sibi in aliquo præiudicare, etenim Rex in causa propria poterit iudicare per suos Officiales, sic & in causis feudalis, Maur. Jun. alleg. 2. num. 18. & 20. nam omnia nostra faci-

mus, quibus impartimur auctoritas l. 2. §. si autem C. de vet. iur. enucl. & Officiales personam ipsius Regis representant, cum sint pars corporis ipsius l. i. C. ad l. iul. maieft.

Num. 25. videas de hoc supra eodem §. 2. num. 16. & 18. ad quod vide etiam Cardin. Paris. conf. 23. vol. 1. vbi specificè loquitur de ista facultate alienandi, & disponendi de feudo concessio feudatario, quomodo intelligatur, & licentia vendendi feudum à Principe concessa ad omnem modum alienationis extenditur, Afflic. in cap. vnico nu. 18. de controu. inter Domin. & emptor. & sicuti alienatione inter viuos interdicta, censetur etiam vetita, quæ per testamentum inducitur, secundum nostrum Auctorem in lect. 11. num. 21. ita è contra, vt hic per eum, & si in inuestitura feudi dictum sit sibi, & hæredibus ex tuo corpore legitime descendentibus, cum potestate disponendi quibuscumque, an feudatarius, vel eius hæres possit testari, & relinquere feudum ei, cui successio feudi non competit, vide eundem Afflic. in l. imperialem nu. 79. de proh. feud. alien. per Feder. & feudum concessum pro se, & cui ipse velit comprehendit spurium, Vrill. decis. 195. numer. 8.

§. VII.

Num. 1. principaliter hic nota feudum vendi posse vrgentibus creditoribus feudatarij non valètis illis satisfacere de alijs bonis, Franc. de Amic. in cap. i. de ijs, qui feud. dar. poss. §. & hæc fuit fol. 10. & sic in causam iudicari dare ex traditis per Duen. in regul. 4. nu. 7. & ista venditio iudicialis non potest impediri à vasallo, nisi soluat debitum, Consil. Georg. in alleg. 6. nu. 44. & in talium venditione fiunt subhastationes, vt consuetum est seruari in venditione bonorum, quæ publicè venduntur, ita noster Auctor conf. 26. nu. 22. vol. 2. quæ siquidem alienatio, & si dicatur necessaria, postquam per Iudicem vrgentibus creditoribus, sic tamen quodammodo dicitur voluntaria respectu iurij, quando fuit debitum contractum, cuius occasione fit alienatio, idem Consil. de Georg. vbi supra nu. 26. & ita venditio facta subhastatione Sac. Conf. censetur facta iure creditoris, Anna in alleg. 56. nu. 3. hoc est per Iudicem, qui representat factum partis, Franch. decis. 620. nu. 5. & talis iudicialis venditio feudi nouum exquirat assensum respectu emptoris noui vasalli, vt ibidem subdit Consil. de Georg. nu. 45. de quo facis per eundem Franch. vbi supra, vt consuetum est peracta venditione, & liberatione illius licitatori plus

plus offerenti per Collater. Consil. interponi præterea cum fieri soleant oblationes, in iudicio super alienatione feudi iudicis auctoritate vendendi, ob quod offerens non tantum promittere videtur, inquit Carroc. in tract. de oblat. par. 2. q. 1. nu. 1. sed etiam confiteri fieri in sequent. quæst. 2. subsequitur, & successivè cogi posset, nec per hoc conceditur penitentia aliqua licitatori offerenti, ut per Doctor. in l. licitatio ff. de public. & vestigal. de quo satis per Muscatell. in praxi Sac. Consil. lib. 2. par. 2. glos. venduntur nu. 101. cum seq. ubi plura de hoc, & id, quod Auctor noster hic tangit ab eodem refertur in decis. 6. nu. 6. & 14.

Num. 2. ultra nostrum Auctorem in d. decis. 6. num. 3. 5. & 13. memini de ista decis. in meo Compend. verb. constitutio Regni, quid autem si pendente expeditione assensus super venditione feudi subhasta debitor mortuus fuerit, & hæres, dum revocare voluerat, reperitur assensus expeditus per Protegem. instante emptore, licet post mortem venditoris, vide Franch. in d. decis. 620. & quod alienatio feudi subhasta non revocatur, tradit Anna in d. constit. constitutionem num. 232. & an pendente expeditione assensus revocatio militabit iuxta istam constitutionem, videas Mormill. in d. constit. nu. 4. de qua in meo Compend. verb. revocatio.

Num. 3. idem notat Anna in d. constit. constitutionem nu. 231. & noster Auctor in d. decis. 6. num. 7. & melius in cons. 17. num. 17. volum. 2.

Num. 4. & idem in fisco præveniente dixit procedere Auctor noster supra eodem §. 2. num. 12 ubi aliqua.

Verf. exijs apparet, vide Annam in d. constit. constitutionem num. 255. ubi ultra rationes affert decisiones Sac. Consil. de hoc ultra Auctorem nostrum idem disputantem in d. decis. 6. nu. 6. & 14. novissimè Consil. de Georg. in alleg. 6. nu. 37.

Verf. rursus, ad hoc vide Annam in d. constit. constitutionem nu. 255. cum seq. de quo in meo Compend. verb. revocatio, & licet locum habeat in vendente, an procedat in cōsentiente, refert noster Auctor in cons. 157. nu. 41. eodem vol. 2. & alienare, vel alienanti consentire idem esse, non tamen simpliciter verum esse censet Ant. Burg. in cap. peruenit nu. 19. de empt. & vend.

Verf. præterea, feudatarius alienando spreto Domini beneplacito dicitur contra fidelitatem agere, iuramento contravenire, & per consequens deierare, Auctor noster in lect. 17. nu. 11. & alia relata sunt supra eodem §. præcedenti nu. 23.

Verf. sicut, adde Chassan. in cathal. glor. mundi par. 5. in consil. 24. priuil. 92.

§. VIII.

N Vm. i. de hoc memini in meo Compend. verb. titulus.

Num. 2. Auctor noster in repet. feud. lectur. 22. num. 20.

Num. 3. eatenus verum est, quod hæres petere posset separationem bonorum pro sibi satisfaciendo in bonis, quotiescumque aditio hæreditatis per eum facta haberetur aliqua ratione, ac si non esset facta, seu est invalida, ut ex mente Bald. comprobatur Phannucc. in tract. de invent. par. 5. nu. 19. nam aditio hæreditatis cum inventarij confessione non obest heredi, immò quò ad iura, quæ ipse in bonis hæreditatis habet, facit illum censeri extraneum, Berous in quæst. 63. nu. 3. & subdit Auctor noster, quod nec tollit hypothecam, hanc questionem attingit Monticul. in eodem tract. de inventar. hered. verf. nono principaliter nu. 125. fol. 90. in parvis, si aditione confundantur rei vendicatio, & hypothecaria, si non fiat inventarium, & tenet quod non, & ultra ipsum notabiliter Ro. ad. in eodem tract. de inventar. par. 5. §. an actio hypothecaria fol. 145. & ob id (separatio patrimonij per confessionem inventarij) tunc prodest quando hæres in hæreditate aliquid iure proprio haberet, Frecc. de subfeud. lib. 3. in 3. formul. nu. 8.

Num. 6. & quomodo se habeat dispositio feudatarij super feudo ex pacto, & providentia, vel hæreditario, vide Frecc. de subfeud. lib. 3. in different. feud. ex pacto in 6. quæst. & in quibus casibus dispositio sine assensu valet, idem Frecc. ibidem in 3. formul. num. 13. testatoris enim mentem in dubio præsumitur fuisse conformem iuri communi, Iul. Clar. in §. testamentum q. 76. in 6. regul. eo quia non potest ordinare contra legis dispositionem, Romul. in tract. de testament. præcept. bon. extra fam. alien. num. 184. quod etiam extenditur si per privilegium esse alicui potestas concessa testandi à Pontifice, nam intelligi debet secundum ius commune, ita Dec. in cons. 156. num. 4. quamvis enim Iul. Clar. in d. §. testamentum quæst. 34. in fin. dicat sub distinctione hoc esse intelligendum de illo, qui non habet facultatem testandi de iure, cui si fuerit concessa à Principe facultas testandi, nequit testari citra solemnitates iuris communis, quod non procedit in illis, qui habereant facultatem testandi de iure, nam possunt testari citra solemnitates iuris, an autem concessa facult.

facultate testandi, censetur derogari iuri municipali, vide Petr. Bekch. in tract. de testam. coniug. lib. 2. cap. 1. nu. 2.

Num. 7. vide D. Camill. Larach. conf. 94. nu. 10. citatē Auctorem hic, assensus non est contractus, Anna in consil. constitutionem nu. 6. sed bene regulatur à contractu, super quo interponitur Frecc. de subscd. lib. 2. in q. 2. nu. 14. similiter ab actu super quo interponitur Anna alleg. 67. num. 4. Auctor in consil. 56. nu. 1. vol. 2. nam eiusdem contractus ratihibitionem inducit, idem in consil. 157. num. 3. eod. vol. & successivè in eius executione videtur præstitus, Afflic. in decis. 335. num. 20. roboratq; ea, quæ faciunt contrahentes, non autem inducit, quid contra, vel præter eorum voluntatem, Maur. Jun. alleg. 8. nu. 4. quinimò operatur assensus ipse, ut contractus de re feudali valeat, quando valere potest, Franch. decis. 540. nu. 12. Maur. Sen. allegat. 43. num. 3. at si fuerit impetratus super contractu reuocato nullus est momenti, etiam quod postea fiat reuocatio, Auctor d. consil. 157. nu. 18. non enim inueniet, quid confirmet, Auctor consil. 54. nu. 2. sic pariter si esset à contractu difformis, tunc etiam nullus efficeretur, idem Maur. Jun. in d. alleg. 8. nu. 3. & 8. & alleg. 28. nu. 8. nec aliquid inuaret, idem Anna in alleg. 45. num. 11. & 16. aut de minimis esset contractus nullus, seu invalidus, eo quia Regius assensus non validat contractum alias invalidum, præterquam ex defectu assensus, idem Franch. in decis. 302. num. 21. etenim assensus sine contractu nil operatur, Auctor dicto consil. 150. nu. 19. eodem volumine.

Num. 8. Anna in allegat. 67. nu. 8. Auctor noster in lectur. 16. num. 18. & consil. 72. nu. 10. consil. 73. num. 3. eodem volumine. 2. & hoc respectu alienantis, nam respectu recipientis concedere videtur, Consil. de Georg. in allegat. 18. num. 31.

Num. 9. vide addita supra eodem §. 6. num. 23. ubi hic conferunt.

Num. 10. ad ornatum istius text. l. lege obuenire ff. de verbor. signif. vide Alphan. collectan. 994. & circa regulam hic allegatam aliud est dare, & aliud consentire donationi, idem Alphan. collect. 142. plura retulit.

Num. 11. sic pariter in refutatione occultatur vnus actus, ut fiat Domino, & à Domino bene manu fiat collatio refutatario, Anna in repet. rubr. de vassal. decrep. stat. num. 130. & alias exemplificando demonstrat Consiliar. Rouit. in pragm. 1. de titul. abus. nu. 7. in concessione facta contemplatione matrimonij à patre filio, quæ censetur ab ipso patre prouenisse, & pater ipse videtur donasse vno

actu occultato, & quantum pertinet ad id, quod noster Auctor subnectit, quod per assensum censetur dominium transfatum in Regem, seu Dominum directum, & ab eo transfatum in successorem, prout in donatione exemplificat etiam Maur. Jun. in 1. alleg. nu. 8. hoc est in donatione facta à filio matri, & deinde ab eadem matre eidem filio facta censetur retrodonatio, quod etiam in feudo admitti videtur mortuo feudatario, nam feudum Domino apertum cernitur, & retrodonatum successori, teste Consil. Georg. in alleg. 19. nu. 19. quod siquidem iudicio meo bene procederet respectu subsequentiæ, non tamen semper respectu antecedentiæ, etenim refutatione feudi facta in Dominum nihil à vasallo transfertur, sed occupat Dominus ratione sui directi dominij, cum quo non potest stare utile, sed illud extinguitur, ita Auctor in consil. 147. nu. 4. eodem vol. 2. sic etiam feudatario defuncto utile dominium feudi ex pacto, & prouidentia consolidatur cum directo, & naturalis possessio ad civilem penes Dominum existentem, & idè nil remanet in vasalli hereditate, idem Auctor decis. 20. nu. 9. Intantum quod feudum apertum Domino efficitur patrimonium ipsius, & non est amplius feudum, nisi Rex detineat separatim, idem Consil. Georg. in allegat. 5. nu. 9. & illud idem reconcedendo censetur, iuxta primariam ipsius naturam, & seruiet ut prius, prout idem Georg. in alleg. 4. num. 14. & alleg. 8. nu. 10. & licet nu. 23. dicat feudum deuolutum per rebellionem, & incorporatum Regio patrimonio, si reconcedatur assumit naturam nouam in seq. nu. 24. id declarat procedere, si deuolueretur ea deuolutione, in qua non requiritur sententia, alias secus, sed utcumque sit semper utile dominium reconceditur; nos verò loquimur in casu, quo nondum per apertionem, aut realem acquisitionem feudi; Domino directo deuotum sit, sed in casu quo feudatarius se de medio tollendo alium de feudo inuestiri petit, vel per refutationem, aut alium contractum, super quibus assensus Regis exquiritur, & eo pendente dominium utile stat penes feudatarium, donec Dominus assentiat, nam illud sine assensu non transfertur, Anna in d. rubr. num. 11. nec etiam sine consensu alienantis, Auctor in consil. 1. nu. 42. eod. vol. tunc enim Rex assentiendo roborat ea, quæ faciunt contrahentes, non quid præter, vel contra eorum voluntatem inducit, Maur. Jun. in d. alleg. 8. nu. 4. & sic assensus vim confirmationis habet, Afflic. decis. 391. sub nu. 2. ut quoque dictum est supra eodem nu. 7. nec obstat si dicatur, qui confirmat dat ex vulga

ta regula, tradita per Maur. d. alleg. 7. nu. 7. ob quod Rex assentiendo dare videatur, ut supra eodem §. 6. nu. 23. etenim actus novus, vel confirmatorius indicatur à natura eorum, quæ contrahuntur, vel ex verbis, quæ dicuntur, ita Anna alleg. 47. num. 18. actus in super novus in Rege esse conspicitur, quando de novo concedit aperto sibi feudo devotuto, aut per lineam finitam, vel per rebellionem, aut refutationem; eo enim casu dominium consolidatur cum directo, sicut superius dixi, & tunc verè donare diceretur, quoties feudum concederet, vel alium de eo inuestiret, quando ipse vellet transfere dominium, & possessionem per suam investituram, Afflic. decis. 299. num. 25. vel alienando feudum, hoc enim casu dum transfertur dominium verè, & propriè alienare dijudicaretur, eiusque natura est alienatio, ut intelligatur de omni actu, per quem dominium transfertur, Franch. decis. 3. nu. 8. sed quando Rex assentit alienationi factæ per feudatarium, non propriè alienare, & verè dicitur, nec verè donare, nam aliud est donare, vel alienare, & aliud alienationi consentire, ut dixi supra §. 7. vers. rursus donatio vera est dominij translatio, Anna in cap. 1. nu. 124. de vasall. decrep. 22at. & pariter alienatio, qui enim consentit, vel ratificat alienare non dicitur, Afflic. decis. 285. nu. 19. & tanto magis diceretur feudi dominium non convalidari cum directo in isto casu, eo quod semper stat penes feudatarium, qui naturaliter possidet, & utile habet dominium, sicut tetigi supra eodem §. 6. nu. 23. inde alienatum propriè non dicitur, quod adhuc in dominio veditoris manet, Tiraquel. de retract. convent. §. 1. glof. 2. nu. 42. sed quando plenè, & irrevocabiliter alienatum est, idem de retract. convent. §. 2. glof. vnic. nu. 9. quo fit, ut si petatur assensus ante venditionem, vel refutationem, & non est dubium, quin dominium apud venditorem, & refutantem resideat, donec non fuerit prævio assensu Domini translatum per contractum inde celebrandum, aut verò post contractum, sine refutationem fuerit petitus, & tunc censetur dominium in refutarium, siue emptorem translatum, sed suspensivè, quod transferri potest, prout Auctor notat in consil. 147. nu. 29. vol. 2. & sic donec Dominus assentiat contractus stat in suspensio, Camer. in Imperialem fol. 202. in parvis, vers. etenim si aliquo, & fol. 204. vers. non obstat de prohib. feud. alien. per Feder. ex supervenientia enim assensus suam assumit naturam, Auctor consil. 14. num. 69. & ita corroboratur contractus per eum, ut dixi supra nu. 7. nec aliter vide-

tur iudicio meo, salvo meliori, &c. dominij utile retranslatum, & reconcessum de novo in emptorem, vel refutarium, sed ita se habere conspicitur veritas huius questionis ad similitudinem delegationis debiti, quæ fit per debitorem de suo debitore eius creditori unico contextu, ut in l. delegare ff. de novat. latè Soccin. Sen. consil. 37. nu. 6. vol. 4. quæ quidem delegatio non est sine novatione, glof. in l. 3. vers. interposita C. eod. tit. & successivè novatio ex mente l. C. in l. 1. ff. eodem dicitur prioris debiti in aliam obligationem, vel civilem, vel naturalem transfusio, atque translatio, & bene termini adaptari videntur, si rectè perpendantur, eo quia in distractione feudi requiritur assensus Regis ob novationem contractus, quod ex mutatione personæ accidit, ad eò quod si aliquis ex contrahentibus diem functus esset inter eos super novo consensu heredis novus exigeretur assensus, Auctor demonstrat in consil. 75. num. 41. eod. vol. & in specie super venditione defuncti per heredem confirmata, est necessaria novus assensus, idem Auctor in consil. 257. nu. 3. dum enim persona non commutatur, prout est in successione filiorum, non opus esset alio novo assensu, Franch. decis. 254. nu. 28. qui loquitur de dispositione facta in beneficium heredis successuri, sed quoties commutaretur persona successibilis assensus erit necessarius, Anna in d. rubr. nu. 286. & seq. sic pariter in venditione feudi facta subhasta exquiritur novus assensus ex mutatione novæ personæ, idem Franch. decis. 620. nu. 20. & in d. decis. 154. nu. 28. sic demum in qualibet alienatione feudi, & ob id venditio feudi obligati cum assensu requirit novum assensum, respectu novi vasalli emptoris, idem Consil. de Georg. in d. alleg. 6. num. 41. non mirum igitur si alienationes feudorum absque assensu fieri nequeant, idem Franch. decis. 663. nu. 1. & Anna in alleg. 125. num. 9. ex mutatione personarum, idcirco assensus Regius exquiritur, si feudum de persona in personam mutetur, Afflic. in constituc. hac edictali num. 10. & hoc ob interesse Domini Regis, si placet, vel displicet, ut ipse subactit, ratione tamen individua eius voluntatis, ut per Auctorem in lect. 9. nu. 32. quæ si quidem omnia corroborantur ex hoc, quod dixit Freec. de subfeud. in lib. 2. q. 29. num. 3. quod Rex verè non dicitur donare feudum, eo quod assentit, sed magis exequitur voluntatem contrahentium, & transfert quod est alterius, & non quod suum est, & permittit alium de re sua disponere in hoc Rex accommodat suum assensum tollendo obstaculum iuris prohibitiivi, quæ sunt diversa à vera dona.

donatione, & collatione, hæc ille; nam puto Regem habere dominium plenum directum, scilicet, & utile feudi fortè ei reconualidatam ex aliqua causa, quod non est in casu, de quo agitur, & propterea dominium utile non videtur reuersum, & inde reconcessum, sic etiam dicimus in dominio ad hoc, vt auocetur à Domino necessaria est in alium translatione, idem Franch. decis. 540. nu. 8. & nu. 22. optimè subiunxit potissimum in donatione feudi transferendo, quod sibi venditor reseruat, requiritur consensus emptoris in acquirendo, & Regis in tollendo obstaculum, & denique contractus feudalibus est contractus vitro citroq; obligatorius, sicut dixi supra eodem §. 6. num. 23. Rex enim est sui vasalli, creditor ob seruitia sui debita, &c. & habet feudi dominium directum, & directas successiue actiones ipsius, ita & taliter, quod per lineam finitam, vel per rebellionem, refutationem ipsi factam, aut alienationem feudi eo infcio ex reconualidatione utilis dominij ad directum efficitur totalis Dominus feudi, & è contra in aliquibus feudatarius, qui est debitor alienando feudum delegare videtur personam emptoris Domino vnico contextu se eximendo ab obligatione prædicta, in qua siquidem delegatione faciendâ sicut expressus consensus creditoris requiritur d. delegare, cum glos. & Soetia. vbi supra; sic etiam in nostris terminis consensus Regis erit necessarius d. l. imperialem, & in constit. constitutionem, aut enim velintus ponderare Regem debitorem feudatarij, quia Rex tenetur etiam vices suas reddere, sicut vasallus eidem ex reciproca obligatione ipsorum habitâ ex dictis per Afflic. in decis. 265. num. 1. eo quia Rex tenetur aliquando assentire, Anna in d. constit. nu. 46. & maxime benemeritis vasallis, quibus assensus denegari non debet, Maur. Jun. in d. allegat. 17. nu. 5. & alleg. 18. nu. 2. & hoc etiam casu sicuti in delegatione ipsa consensus præcipuus debitoris delegati requiritur l. nec creditoris C. de bouat. ita pariter Regis debitoris aliquando assensus exigitur in feudi alienatione per iura supra citata, & sic bene adaptantur termini nostri delegationis, citra tamen dominij utilis retrocessionem, vel reconcessionem illius, nisi dicamus hoc esse speciale priuilegium Principis, qui sicuti ex solo contractu ipsius dominium absque translatione transfertur, Franch. decis. 23. num. 11. ita quoque in ista retrocessione per reacquisitionem illius, sed verius occultatur ille actus, vt noster Auctor aduertit in sequ. nu. 17. ponderando, & declarando, quomodo hoc procedat, ad quod facit, quod dixit

Osasc. decis. 13. nu. 24. quod inuestituram nouam faciens tacite feudum in manum inuestientis resutare dicitur, & deinde per ipsum inuestientem de nouo inuestiri, & feudum recognoscens per confessionem, videtur feudum à se abdicare, si Dominus erat, & dominium transferre in eum, à quo recognoscit Dyn. conf. 48. nu. 16.

Num. 12. vide Auctorem supra de assens. Reg. super dote §. 3. nu. 19. vbi aliqua dixi.

Num. 13. adde Reg. de Curt. in suo diuers. feud. §. multoties concedens nu. 26.

Num. 14. ad hoc vide Frecc. de subfeud. lib. 3. in different. inter feud. titul. & hæredic. in 1. different.

Num. 15. adde eundem Reg. de Curt. in d. diuers. feud. in d. §. multoties nu. 20. ante eum Cardin. Paris. conf. 23. num. 135. & 138. volum. 1. vltra Auctorem nostrum in decis. 40. nu. 17. & lect. 1. nu. 116. lect. 14. nu. 22. & lect. 19. nu. 18.

Num. 16. videas eundem Auctorem nostrum in conf. 147. nu. 34. vol. 2. & quando differant tradit ipse Auctor supra eodem §. 5. nu. 27. vbi nonnulla notauit.

Num. 17. ad hoc notabiliter asserit Maur. Sen. in allegat. 21. num. 9. quod assensus Regis operatur vim concessionis, non mirum, si vt Auctor opinatur ex mente Andr. hic citati, quod emptor censetur à Rege inuestitus; Rex enim consentiendo videtur donare feudum emptori, sicut idem Auctor noster testatur in conf. 42. num. 27. volum. 2. ad quod subnectit Frecc. de subfeud. lib. 2. in quest. 40. quod assensus à Rege concessus Petro, vt vendat Sempronio censetur gratiam ipsam, vel fauorem in beneficium emptoris fecisse, & successiue iste assensus impetratus super venditione facta à Titio Seio, obtinet vim priuilegij, & inuestitura in personam Seij, Consiliar. Rouit. in pragmat. 26. num. 11. de feud. & multa alia ad ornatum istius conclusionis, recollexit Francisc. de Amic. in cap. 1. de ijs, qui feud. dar. poss. §. & quia diximus fol 91.

Num. 19. vltra Auctorem nostrum in repetit. feud. lectur. 22. sub num. 4. & in decis. 1. nu. 16. vide Frecc. de subfeud. lib. 2. in 3. quest. num. 10. etiam adde Annam in repet. rubric. de vasall. decrepit. 27. num. 389. & iura feudalia si deficiant, ciuilia verò, & canonica repugnant vtrum sit in questione feudali sequendum, refert Reg. de Curt. in diuers. feudor. §. nunc de altera num. 102. & quatenus essent seruanda iura feudalia, de iure canonico tradit Auctor noster in conf. 74. num. 2. volum. 2.

Num. 20. vide Annam in allegat. 30. num. 12.

N Aucto.

Auctorem nostrum in cons. 75. oppm. 13. vol. 1. l. 1. Frecc. de subfeud. lib. 3. in different. inter feud. ex pacto, & hereditario in 7. different.

Num. 21. videat Aneam in d. alleg. nu. 13. & ultra cum Phannuc. in tra&. de inuent. hered. par. 5. nu. 19.

Num. 22. regulariter tamen creditores hypothecarij preferuntur creditoribus in actione personali anterioribus, sicut noster Auctor tradit in cons. 143. nu. 4. vol. 2. Amend. ad Franch. decif. 53. num. 8. alios citat, & auctores heredis preferantur legatarijs, & fideicommissarijs in fructibus rei legatæ, & fideicommissio subiectæ, vide Molfes. in cons. 7. nu. 15. & m. & quando teneatur hæres in feodalibus. prestare legatum factum à defuncto de fructibus feudi, vide Consil. Rouit. in pragmat. 4. nu. 59. & 125. de feud.

Verf. rursus debita contra&ta ratione feudi solui debent per successores in feudo, & alia per successores in allodialibus, Alber. Brun. in cons. 18. nu. 16. & cons. 104. num. 1. Crauert. cons. 197. nu. 2. vol. 1. an autem hæres in feudo hereditario, qui à lege vocatur teneatur ad debita sine assensu contra&ta, vide Reg. de Curt. in eodem diuers. feud. §. multoties concedens nu. 60. & hæres in feudo hereditario, quamuis grauari possit vsque ad quantitatem valoris feudi, ceterum si esset feudum ex pacto consociendo inuentarium ad nihilum teneretur nisi esset nouum, Auctor in lect. 11. nu. 59. eo quia feudum hereditarium & feudum ex pacto nouum, idem esse videntur, nam ei æquiparatur, Anna in d. constit. constitutionem nu. 130. & insuper hæres in feudo hereditario tenetur legatarijs, & creditoribus pro concurrenti valore feudi, etiã quod nihil ei remaneat, Franch. decif. 704. nu. 1. & 2. immò num. 4. subinfert, quod cogi possit ad illud vendendum, vt illis satisfaciat, & de ijs omnibus debitis super feudo, loquitur abundè Capyc. in sua inuest. feud. rubr. feud. exequut. verf. successor vasalli, vbi in prima limitatione loquitur de debitis super feudo ex pacto iuxta mentem nostri Auctoris.

Num. 23. hic adde, quod debitor in acquirendo non fraudat creditores in omittendo, seus in quæsitis, Consil. de Georg. in alleg. 31. nu. 39. & in terminis de debitore nolente acquirere hereditatem illam renunciando, si in fraudem fecisse videatur satis, superq; loquitur Præf. de Franch. decif. 101. vbi Amend. & Vilcont. in addition. alia superaddunt, at debitor in quærendis poterit præiudicium facere creditoribus, latè Marta in voto 48. nu. mer. 21.

NUm. 1. vltra Afflic. in cap. 1. §. si quis hominem in 11. notab. num. 4. de pace & nen. istam quæstionem nouissimè attriigit Consiliar. Rouit. in pragmat. 1. de bon. prod. num. 64. cum seq. vbi allegationes huiusmodi casus alias occursi in Vrbe Romana illorum de Cencio, de quo hic Auctor in fine meminit posuit, quàm etiam allegationes desuper factas per Regium Fiscum in hac postrema eius editione, rem ipsam examinando plenius, in fine verò illius decisionem citat, de qua in meo Compend. in verb. bona feudalia in 2. impress. & Molfes. in consuet. Neapol. par. 4. q. 58. nu. 5.

Num. 2. vide eundem Consil. Rouit. vbi supra nu. 138. & Molfes. in loc. cit.

Num. 3. notabiliter idem Consil. Rouit. vbi supra nu. 111. cum seq. delictum enim vasalli non debet nocere agnatis, ita quod propter delictum feudum non reuertatur ad Dominum, nisi delictum vasalli directum sit commissum contra Dominum, nam tunc eis noceret, etiam in feudo paterno, etenim in feudo nouo nullus dubitat, quin non noceat, ita Card. Paris. cons. 21. nu. 5. ad 54. vol. 5. an autem delictum patris noceat filijs in feudo, latè Alex. cons. 2. col. 5. vol. 5. Hieron. Grac. cons. 79. nu. 27. vol. 1. Dec. cons. 445. vol. 3. & nu. 68. sed melius præ cæteris loquitur etiam respectu agnatorum, tum ob delicta commissa in Dominum, vel in alios, tum etiam in feudo hereditario, vel ex pacto Reg. de Curt. in diuers. feud. §. nunc de altera nu. 39. cum seq. vltra Consil. Rouit. vbi supra nu. 97. cum seq. & ibidem idem Consil. Rouit. nu. 127. & seq. loquitur expressè de feudatario committente parricidium, vt censetur sublatus de medio, vel mortuus, & ad quem feudum commissum pertineat, diffusè prosequitur Ioan. Blanc. in sua summa par. 3. tit. ad quem feud. commiss. pertin.

Num. 4. quæstionem istam si nepos ob factum patris perdet feudum, quod fuit aui, attriigit Afflic. in cap. sequitur §. hoc quoque nu. 65. de success. feud. sed melius in cap. vnic. §. præterea si vasallus in glos. 3. quæ sic prima caus. benef. amittit. & de hoc satis loquitur Pius Phicard. inter commun. opinion. tit. de ijs, quibus vt indignis. num. 6. & idem Afflic. in Imperialem §. insuper num. 4. de prohib. feud. alien. per Feder. licet teneat contra Auctorem, fortè, quia avus mortuus erat, quid autem si viuo avo filius delictum commiserit, an noceat nepoti, vide Bald. in cap. 1. §. hoc quoque num. 5. de success. feud.

Num.

Num. 5. videas ad hoc Hieronym. Gigant. in tractat. de crimin. lzf. maiest. lib. 1. quzst. 13. Iodoch. in praxi crimin. cap. 62. num. 7. latissimè Cypre. decis. 130. etiam si Dominus esset inferior, vt dixit Menoch de arbitr. iudic. casu 316. num. 29. & per exempla demonstratur à Foller. in praxi crimin. rubric. item quod commif. crimin. lzf. maiest. per totam, multa ad ornatum istius text. congerit Alphan. collectan. 233. vltra Ricc. collectan. 88.

Num. 6. feudum ob culpam directè in Dominum commissam ad ipsum Dominum perpetuò reuertitur, Reg. de Curte vbi supra num. 59. nam delictum respiciens personam Domini, facit, vt feudum delinquentis ad Dominum reuertatur, Afflic. in cap. sequitur §. sed & res, per quos fiat inueltit. num. 31. vbi num. 32. sequendo dixit non procedere in delicto non respiciente personam Domini, nam tunc non noceret filio, & ante eum istam distinctionem fecit Bald. in cap. 1. num. 2. & 3. si vassall. feud. priuet. quem sequitur Iacobin. in tractat. feud. verbo dictique vassalli num. 61. & 62. & peroptime Curt. Iun. in eodem tractat. feud. par. 5. numer. 1. vbi sub tali distinctione loquitur in feudo nouo, vel antiquo, & Iacobin. vbi supra etiam loquitur in feudo, in quo filius venit iure proprio, & ita in feudo ex pacto, & tunc quzritur si durante ipsius vita spectent ad fiscum bona tenentis feudum ex pacto, Reg. de Curte vbi supra num. 97. & ibidem num. 78. & sequent. loquitur de bonis foriudicati, si ad agnatos, vel ad fiscum pertineant, & quid in foriudicatis Neapolitanis, qui habent priuilegium speciale, vt non possint bona ipsorum publicari; seu confiscari, idem ibi num. 76. cum sequent. & an, & quando publicatione feudi facta agnati, vel fiscus admittantur, latè Iul. Clar. in §. feudum quzst. 84. & optimè idem Reg. de Curt. loc. cit. nu. 45.

Num. 7. vide Bertacch. in repert. verb. incapax in §. 2. & Consiliar. Rouit. in dicta pragmat. 1. de bon. prodit. num. 130. nam loquitur de indigno, qui licet succedat testatori, in quem commisit offensam, & postea ab eo auferat fiscus vti ab indigno, & pariter de incapace, qui non potest ex suo delicto rem aliquam habere, nec illius estimationem ex legato capit, Peregrin. in tractat. de fidei. commiss. artic. 11. num. 100. sed tantum alimenta, vt in antecedenti num. 67. tradidit multo fortius in feudis hoc procedere debet, at indignitas in feudalibus ad ammissionem feudi non est in consideratione, sed immanitas tantum delicti, vt voluit idem

Consiliar. Rouit. in pragmat. 8. num. 116. de Baronib.

Num. 8. Adeò verum est hoc, quod filius parricida sic taliter incapax successione feudali, vt ipso iure priuatur omni spe succedendi in feudis, ita tamen, quod nec sententia declaratoria exquiratur, idem Consiliar. Rouit. in dicta pragmat. 1. num. 86. & 129. non solum bonis omnibus priuari debet, sed etiam feudis, latè Menoch. de arbitr. iudic. casu 356. num. 94. & sequent. nam incapax ad succedendum habetur pro mortuo, & sic aperitur locus sequentibus, ita noster Auctor in dicta repetit. lectur. 22. sub num. 3. in fine.

Num. 9. vltra Afflic. in cap. vnico num. 7. an mut. vel alias imperfect. videas eundem Consiliar. Rouit. in pragmat. 4. num. 30. & 31. de feud. paria enim sunt aliquem non extare, vel esse, & esse incapacem, censet idem Consiliar. Rouit. in dicta pragmat. 1. num. 87. ad quod etiam animaduertendum est, quodabilitas in succedendo in feudis erit considerata tempore successione, non autem si inde superveniat, vt exemplificando demonstrant Doctor. in dicto cap. 1. an mutus, &c. sicut etiam in alijs successionebus procedere dixit Reg. Valenz. consil. 83. nu. 3. prout in officiorum etiam materia requiriturabilitas tempore collationis, nec sufficit si postea superveniat, idem Consiliar. Rouit. in pragmat. 5. num. 25. de feud. & sic tempore administrationis, non autem tempore electionis, ita Anna in singul. 232. sic etiam in Procuratore non sufficit, quodabilitas ex post facto superveniat, nam exigitur tempore actus, Ioseph Ludovic. in suis commun. opinion. tit. de Procurator. concl. 3. vers. ampliatur secundo, sic etiam in teste eiusabilitas tempore iuramenti requiritur, Alexand. in consil. 193. num. 6. lib. 1. non mirum si primogenitus inhabilis ad successionem feudi repellatur, vna cum eius filijs, Afflic. in dicto cap. sequitur num. 50 de successione. feud. an stante inhabilitate primogeniti feudum transeat ad secundogenitum, vide Francisc. de Amic. in cap. 1. de ijs, qui feud. dar. poss. §. & veniendo in 1. quzst. fol. 135.

Num. 10. adde Auctorem in d. repet. feud. lectur. 21. num. 11. hinc vassallus, qui sine dedecore in curia Domini stare non potest feudum retinere non valet, Afflic. in cap. qui clericus nu. 34. si de feud. fuer. controu. inter Domin. & agnat. & in cap. si vassallus culpam num. 5. eod. cit. similiter & Baro ob contumaciam nequit sine dedecore stare in Curia Regis, Auctor supra eodem tit. 1. §. 1. num. 3. vbi ali-

N 2 qua

qua dixi, & vltra eâ hic addas multo fortius procedere in rebellibus, nam proditor nequit stare coram Principe, Campag. in cap. nuper apud Franum nu. 34. Gigans in tract. de crimin. l. s. maieftat. lib. 3. q. 4. num. 4. Rouit. vbi supra num. 113. nec aliqua persona ignominiosa, Chaffan. in cathal. glor. mundi par. 5. confid. 24. in 101. priuil. hinc contumaces prohibiti sunt accedere ad Curiam Regiæ Maieftatis ex dispositione pragm. 1. de contumac. & vt non accedant ad Curiam, nam infamis non debet videre faciem Principis, Bald. in cap. 1. nu. 2. an ille, qui interf. frat. Domini, &c.

Num. 11. adde Afflic. in cap. 1. §. denique nu. 20. quæ sit prim. caus. benef. amitt. & vltra eum singulariter, & copiosè Menoch. de arbitr. iudic. cal. 356 nu. 94. & seq. vbi non tantum bonis omnibus priuari dixit parricidam, sed etiam feudo proprio, idem Rouit. vbi supra num. 109. etenim vasallus committens delictum, ob quod non potest stare in Curia debet feudo priuari, Afflic. in d. cap. quia supra dictum §. item si quis feudum nu. 71. quib. mod. feud. amitt. & idem Consil. Rouit. vbi supra nu. 117. id extendit ad omne delictum, an autem ipso iure perdat feudum, vel requiratur sententia, vide eundem Afflic. in d. cap. quia de feudis §. & quia nu. 35. de ijs, qui feud. dar. poss. ad quod subnectit ibidem Rouit. nu. 67. quod iura, quæ multant vasallum parricidam ammissione feudi, loquuntur in eo, qui tempore commissi parricidij feudum possidebat habitu, & actu.

Num. 12. adde Consil. Rouit. in d. pragm. 1. de bon. prod. nu. 114. & 126.

Num. 13. copiosè Menoch. de arbitr. iudic. casu 356. nu. 96. & 97. feudum antiquum, seu simpliciter, & absolute ex pacto receptum propter delictum, quod directe non concernit personam Domini aperitur filiis, & agnatis, non autem ipsi Domino, Intrig. singul. 237. nu. 2. vbi nu. 3. limitat secus mortuo Barone delinquente.

Num. 14. videas notata supra eodem nu. 7.

Num. 15. aduerte, quod Bald. hic citatus loquitur in simplici successione feudi à iure concessa nepoti, citra tamen delicti paterni normam, & non mirum, quia nepos venit ad successionem aui ex propria persona, licet debeat in locum matris ingredi, Grammat. decif. 57. nu. 1. Franch. decif. 67. nu. 2. sed Afflic. in cap. 1. §. hoc quoque de success. feud. nu. 65. posuit questionem istam si nepos propter factum patris perdat feudum, quod fuerat aui, vbi allegat plures Doctores. sed magis punctualiter in d. cap. vnic. §. si quis hominem in 11. notab. nu. 14. in specie loquitur

de nepote succedere volente in successione feudi aui ob delictum patris occisoris aui, & concludit negatiue, non ratione condemnationis, sed ratione indignitatis, licet de hac re satis, superq; habetur vltra Afflic. ipsum in dicto cap. quia supra dictum §. item si fratrem nu. 29. quib. mod. feud. amitt. per Consil. Rouit. vbi supra nu. 64. 100. & seq.

Num. 17. adde Bald. in cap. 1. §. hoc quoque nu. 5. de success. feud. Consil. Rouit. ibidem nu. 85. quid autem in nepote, an succedat aui Domino, & possessori feudi patre delincente in vita aui, vel post mortem hereditate nondum adita, vide Auctorem nostrum in lect. 22. nu. 3.

Num. 18. adde Auctorem nostrum in d. repet. feud. lect. 13. num. 46. quid autem in filio exheredato à patre, an succedat in feudo, vide Iul. Clar. in §. feudum q. 74. Camer. in cap. 1. de success. feudi nu. 140. non dubitatur quin pater possit filium exheredare in feudo, Afflic. in l. imperialem §. præterea nu. 74. de prob. feud. alien. per Feder. latè Reg. de Curt. in eod. diuers. feud. §. nunc de altera nu. 119. cū sequ. & hoc non solum si contra ipsum filius ingratus fuisset, sed etiam si filius causam ingratitude commiserit contra Dominum in feudo exheredari possit à patre, sicut dixit Camer. loc. cit. nu. 137. cum seq. vbi plura ad hoc refert documenta ingratitude filiorum.

Num. 19. idem Consil. Rouit. vbi supra nu. 139. cum seq.

Num. 20. idem Consil. Rouit. vbi supra nu. 97. & 98. de omnibus ijs loquitur, & bene, & latissimè Reg. de Curt. in eod. diuers. feud. §. nunc de altera nu. 39. & seq. & an & quando delictum patris noceat filio, vide nostrum Auctorem in d. lect. 13. nu. 36. & 39. vltra Afflic. in cap. quia de feudis §. & quia nu. 56. de ijs, qui feud. dar. poss.

Num. 22. & macula patris delinquentis tunc trahitur ad filios, si ipse tempore commissæ felonie erat vasallus, idem Consil. Rouit. vbi supra nu. 72. & macula vasalli delinquentis, & odium Domini transit, & præsumitur extendi ad alios agnatos, Reg. de Curt. in d. §. nunc de altera nu. 56. & quod macula influat in filios, latè Iudex Paschal. in suo eleganti tract. de vir. pat. potest. par. 4. cap. 5. nu. 1. vbi plura ad hoc cogerit, & an feloniam patris obster filio, vide Franc. de Amic. in cap. 1. de ijs, qui feud. dar. poss. §. secundum fol. 124. nu. 6.

§. X.

Num. 1. istam questionem tractam ab Auctore nostro luculenter pertractatur, & diffusè à peritissimo viro Consiliar. Rouit. in nouissima editione suorum Commentariorum super

super pragmatic. in pragm. i. de titul. abus. nu. 124. & seq. vbi omnes decisiones cumulatit pro, & contra, desuper, promulgatas, vna cū omnibus rationibus, & iuribus vtriusque partis, quas siquidem decisiones registrari in meo Compend. Decis. Regni, verb. donatio feudi, vltra Franc. de Amic. in cap. 1. de ijs, qui feud. dar. poss. §. & veniendo ad primam q. 25. fol. 195.

Num. 2. verum est in iure, quod pater non tollit successionem feudi à primogenito sine assensu, Anna in repetit. rubric. de vafall. decrep. & stat. num. 284. eo quod primogenitus tantum in feudis succedit, vt ibidem subdit Anna nu. 98. Camer. in cap. 1. de success. feudi nu. 104. Reg. Valenz. in cons. 69. num. 23. vbi dixit procedere, etiam in feudis titularibus, idem Camer. in l. imperialem §. præterea fol. 765. in paruis de prohib. feud. alie. per Federic. cum onere tamen præstandi vitæ, & militiam alijs fratribus, idem Anna in alleg. 23. nu. 4. vltra Afflic. in d. §. præterea nu. 5. & pariter contribuere cum hæredibus in burgenfaticis pro solutione debitorum hæreditatis, idem Anna in alleg. 96. nu. 1. quod limitatur primo hic ab Auctore nisi primogenitus esset ingratus, ad quod vide Afflic. in cap. omnes filij nu. 4. si de feud. fuer. controu. inter Domin. & agnat. eo quia ingratus facit se indignum beneficio recepto, idem Afflic. in cap. vnico §. item, qui Dominum nu. 1. quæ sit prim. caus. benef. amitt. hinc est, quod pater poterit disponere in feudis, filium ingratum ex iusta causa exheredando, maximè quando feudum à patre processisset, secus in feudo antiquo, & ita decisum in facti contingentia refert Vrsill. decis. 119. nu. 7. & 8. de quo latè per Reg. de Curt. in d. §. nunc de altera nu. 99. & seq. excepto si pater remiserit ingratitude filio, tunc enim succederet excluso secundogenito, Camer. d. cap. 1. de success. feudi nu. 149. vbi plura ad ornatum dixit, secundo limitatur iuxta Auctoris dictum nisi primogenitus in hoc consentiret, idem Consil. Ronit. in d. pragm. i. nu. 117. intantum est verum, quod licet pater non possit cum assensu disponere in beneficium secundogenitorum, attamen existente causa sæpè sæpius in eorum beneficium decisum fuit, dummodò sincerè, cessante dolo, & fraude factum esset, vt ex mente Minadoi, noster Auctor comprobatur supra eodem tit. 6. §. 2. nu. 13. de quo in meo Compend. verb. pater, cum assensu alias regulariter feudum antiquum alienari non possit in secundogenitum in præiudicium primogeniti, vt alias decisum fuit in causa illorum de Bozzutis, sicut retulit Mor

mill. in constit. vt de successioneibus, de quo in eodem Compend. verb. pater, vbi subdit nisi assensus fuisset impetratus ex certa scientia, factaq; mentione de primogenito, quamuis etiam expressa dicta qualitate retulit assensum fuisse denegatum per Collaterale Consilium, an autem pater possit assignare secundogenito feudum antiquum sine consensu primogeniti de iure Francorum, vide Afflic. in d. cap. sequitur §. hoc quoque nu. 15. de success. feud. concludentem negatiuè, secus tamen si feudum esset nouum, tunc enim pater, & si non possit feudum hæreditarium vni ex filijs assignare, nouum autem feudum secus, Franch. decis. 47. nu. 9. hinc est, quod pater poterit feudum hæreditarium extraneo vendere in præiudicium primogeniti, non tamen secundogenito donare, & ratione demonstrat Frece. de subfeud. lib. 2. rubric. quis dicatur Princeps §. superest nu. 12. & 8. nisi tamen esset feudum, in quo viueretur in re Francorum, quo casu nequiret pater illud alienare secundogenito in præiudicium primogeniti, idem Afflic. in d. cap. omnes filij nu. 4. si de feud. fuer. controu. inter Domin. & agnat. secus tamen in feudo nouo, vt per eundem Afflic. in cap. 1. nu. 14. & 20. de alien. feud. patern. & num. 53. loquitur in refutatione per patrem facta sine consensu filij, tertio limitatur in primogenito inhabili, Afflic. in d. cap. omnes filij nu. 4. eo enim casu succedere non possit, ob quod ipsi, & sui filij excluduntur, vt dictum est in §. præcedenti nu. 9. tunc enim secundogenitus deficiente primogenito fit primogenitus, Anna in alleg. 139. nu. 10. quarto limitatur in primogenito foriudicato, nam tunc fiscus succedert, idem Anna in d. repet. rubric. de vafall. decrep. & stat. nu. 254. sed quid si primogenitus fuisset rebellis, à quo feuda fuerint occupata per secundogenitum, an eo restituto feuda restituenda sint, vide Præf. de Franch. decis. 213. nu. 3. negatiuam opinionem referentem, & nouissimè D. Larath. cons. 109. nu. 43. vltimo limitatur, nisi esset feudum nouum, quando non possit pater secundogenito feudum antiquum sine consensu primogeniti assignare de iure Francorum, Afflic. in d. cap. sequitur §. hoc quoque nu. 15. de success. feud. & Franc. de Amic. in cap. 1. de ijs, qui feud. dar. poss. §. semper ergo nu. 7. fol. 119. vbi alia ad præmissorum corroborationem refert.

Num. 3. hoc idem quando feudum ex pacto, & prouidentia dicatur, refert Camer. in l. imperialem §. præterea ducatus fol. 762. in paruis, vers. quæro igitur de prohib. feud. alien. per Feder. & per varia exempla demō-

strat idem Iacob. de Franch. in præind. feud. rubr. spec. feud. quæ sint nu. 111. cum seq. & Reg. de Curt. d. §. nunc de altera nu. 139. vtrū si fuerit concessum feudum sine clausula, pro liberis, vel hæredibus, item si fuerit concessum liberis ex legitimo corpore descendentes, Anna in singul. 206. & Consil. Rouit. in pragm. 4. de feud. nu. 99. qui in sequentibus, 102. declarat, quando feudum ex pacto dicatur, vel hæreditarium.

Num. 4. nota, quod concessio feudi à Rege facta per verba illa concedimus tibi, & hæredibus plus est dicere, quàm tibi, & filijs, Afflic. in cap. quia de feudis §. & quia nu. 12. de ijs, qui feud. dar. poss. ad eò quod concessio ista facta tibi, & hæredibus, licet dicatur feudum hæreditarium, Soccin. Sen. conf. 10. nu. 14. Alex. conf. 19. col. 2. vol. 1. & conf. 71. col. 4. vol. 4. Marian. Soccin. conf. 76. nu. 75. vol. 1. quæ si quidem facta censetur pro descendentes masculis in hac materia præsertim feudali, Soccin. d. conf. 79. nu. 2 & 3. vol. 1. attem si ex coniecturis poterit per verbum hæredibus sit acceptum pro liberis feudum, non aliter hæreditarium dici poterit, idem Soccin. Jun. conf. 80. nu. 9. vol. 2. sic pariformiter concessio facta pro se, & liberis, intelligitur facta pro omnibus descendentes, Carol. Ruy. conf. 203. num. 23. vol. 2. & de hoc latè per Iacob. de Franch. vbi supra nu. 3. quid in concessione facta de liberis, vel hæredibus, an transeat ad alios, vel extinguatur in persona concessionarij, idem Reg. de Curt. in d. §. nunc de altera nu. 131. & seq. & de quibus hæredibus intelligatur Cypic. in d. l. imperialem cart. 28. & latè Mormil. in sua disput. paradox. cap. 1. qui success. teneant. num. 37. & 41.

Verf. tertio verb. quamvis enim concessio feudi simpliciter facta intelligatur, prout ius intelligit, vltra nostrum Auctorem in lect. 9. nu. 43. Maur. Jun. in alleg. 7. nu. 14. & Frecc. de subfeud. lib. 1. tit. de orig. Baron. nu. 46. & lib. 2. q. 35. nu. 28. & ob id Doctor. quærun, si concessio feudi simpliciter facta intelligatur pro se, & hæredibus suis facta, Alex. conf. 18. col. 2. & conf. 26. col. 2. vol. 5. Io. Calder. conf. 11. Ludou. Bologn. conf. 1. & Soccin. Sen. conf. 19. circa principium vol. 1. & quomodo hoc intelligatur refert idem Reg. de Curt. in d. §. nunc de altera nu. 15. vbi infert, quod ex coniecturis arbitrari posset, si ad successores extendatur, & potissimum si esset primogenitus, nam primogenitus videtur prius stipulatus feudum suis primogenitis, Alciac. in conf. 8. nu. 9. inter consil. Cragi volum. 1. eo quod ipse solus succedit in feudo de iure Francorum, Afflic. in d. cap. quia de feudis

§. & quia nu. 8. & in consil. vt de successioneibus nu. 18. non mirum si eius consensus requiritur in alienatione feudi, vt dictum est supra nu. 2. sicuti concessio de feudo vivens, cum illius consensu simpliciter fieri potest, Reg. de Curt. in eodem diuers. feud. §. in hoc igitur nu. 41. ita pariter in feudo in quo vivitur iure Francorum, nam cum eodem consensu primogeniti alienari potest, Auctor noster in lect. 20. nu. 14.

Verf. alij dubitauerunt, nota quod assensus per Proreges præstari possunt in donationibus feudorum faciendis per patres filio primogenito successori in feudo, non alijs, Consil. Rouit. in pragm. 7. de feud. nu. 2. quid autem si assensus fuisset præstitus super donatione feudi facta secundogenito, non facta mentione primogeniti, an sit valida, & quid inde decisum fuit retulit idem Consil. Rouit. in pragm. 1. de feud. nu. 124. & 128. de quo in meo Compend. verb. donatio feudi.

Num. 5. & quod assensus sit gratia dictum est supra de assens. Reg. §. 3. nu. 12. Idcirco tertio præiudicare non potest, nec debet, quem admodum & gratia, quæ non præiudicat possessioni tertij, Anna in alleg. 53. nu. 19. sic & gratia Principis tertio non debet esse nociva, ita Afflic. in consil. penam eorum 260. hinc concessio de feudo vivens non potest fieri in præiudicium legitimi successoris in feudo, Reg. de Curt. in eodem diuers. §. in hoc igitur nu. 43.

Num. 6. quando autem gratia dicatur subrepticia, retulit Anna in allegat. 50. num. 9. 10. & 13.

Nu. 7. circa materiam istam subreptionis multa collegit Ricc. collectan. 325. vbi plura ad ornatum tradit, de huiusmodi autem decisione hic ab Auctore tacta memini in meo Compend. verb. donatio feudi, vbi patent decisiones contrariæ, relatæ per Consil. Rouit. citatum supra eodem nu. 4. verf. alij dubitauerunt.

Num. 8. de hac eadem materia copiosè loquitur Reg. de Curt. in diuers. feud. §. multoties concedens præsertim nu. 48. vbi ex clausula pro te, & hæredibus feudum hæreditarium constituitur, vt dictum est supra eodem nu. 4. vltra Auctorem nostrum in repet. lect. 20. nu. 3. cum seq. & quando feudum dicitur iuris Francorum, videas Annam in alleg. 34. nu. 18. & qualiter olim dicebatur feudum, & in quibus eo iure vivebatur, vide Auctorem in conf. 154. nu. 98. vol. 1.

Num. 9. idem Reg. de Curt. vbi supra nu. 48. vltra Auctorem in d. repet. feud. lect. 1. nu. 113. & lect. 19. nu. 12. lect. 29. nu. 1. idè appellatur hæreditarium, ab illa enim qualitate hæreditaria

hereditaria alterante feudi naturam, Consil. de Georg. in allegat. 18. num. 28. quo fit, ut si simpliciter, ut si feudum simpliciter concessum sit absque mentione heredum, & ita indubio de iure communi feudorum est ex pacto, & providentia, quamvis ad heredes, id est filios masculos sit transitorium, idemque si esset concessum pro te, & filijs, vel pro te, & liberis, secundum Andr. de quo per Auctorem nostrum in d. lect. 20. nu. 42. & seq. ad 54. propterea nisi appareat ex investitura feudum non diceretur hereditarium, nec præsumeretur concessum pro heredibus ex corpore, Consil. de Georg. in alleg. 21. nu. 61. & 62. vbi querit si ex communi forma investituræ, ita habendum sit, alias si non fuerit ista clausula apposta esset ex pacto, Reg. de Curt. vbi supra in d. §. nunc de altera nu. 9.

Num. 10. dictum est supra eodem nu. 3. 8. & 9. ad quod vide Consil. Rouit. in pragmat. 4. nu. 94. de feud.

Num. 11. vide Afflic. in constit. constitutionem nu. 6. vbi querit, si pater possit in feudo unum filiorum instituire, in quo omnes succedere debent, & Iacobus de Franch. in cap. 1. §. & quia nu. 9. de ijs, qui feud. dar. poss. vbi posuit questionem istam Auctoris nostri, allegando etiam Andr. hic citatum, & bene num. 7. retulit, quod pater non potest relinquere maiorem partem feudi vni filio, quam alteri, quid autem si esset feudum novum, an pater possit vni filiorum prælegare, vide Socin. lun. in cons. 72. nu. 35. vol. 1.

Num. 12. vide supra eodem nu. 2.

Num. 13. concessio feudi an, & quando dicatur facta contemplatione primi stipulantis, vel aliorum, & quot modis cognoscatur, vide Reg. de Curt. in eodem diuers. feud. §. nunc de altera nu. 15. non mirum si feudum ipsum ex pacto à primo acquirente alienari possit, nam etsi iura feudalitatis, dum inhibent feuda ex pacto, & providentia alienari posse sine consensu agnatorum loquuntur in feudo paterno, & antiquo, non autem in feudo novo, ut idem Reg. in antecedenti nu. 14. loci memorari tradidit, & sic successoribus non aliter concessum esse videtur, nisi cum consensu Domini, vicia tamen durante feudatarij feudum ex pacto possidentis alienare prohibetur, idem Reg. de Curt. vbi supra nu. 7. eo quia non potest præiudicare agnatis successoribus, Iacob. in prælud. feud. rubric. feud. species num. 132. excepto si consensus agnati interuenerit, nam alienatio prohibita in beneficium alicuius cessat accedente, consensu illius in alienatione, Maur. lun. in alleg. 96. num. 5.

Num. 14. regulam istam, quod feuda nequeunt

alienari sine consensu Domini, posuit Duen. regul. 40. cum ampliationibus, & limitationibus, vltra Afflic. & Annam in constit. constitutionem diuz memoriz, & idem Anna in alleg. 125. nu. 9. accedente autem consensu secus esset, de quo memor est Auctor infra eodem §. seq. nu. 1. & ampliatur iuxta votum Martæ 222. ad castrum ab antiquissimo tempore recognitum ut feudale, in quo habetur iurisdic. civilis tantum in subditos, quod nec alienari, nec fideicomitti potest sine Principis licentia.

Num. 15. hoc idem per exempla demonstratur per Consil. Rouit. in d. pragmat. 4. de feud. & qualiter procedat ista pragmatica, videas Auctorem in cons. 17. nu. 63. volum. 2. & Menoch. in 2. respons. causæ Finaricof. nu. 79.

Num. 16. aduertendum est, quod testator præsumitur velle æqualitatem seruare inter heredes, Maur. lun. allegat. 25. numer. 10. non enim debet facere de filijs unum, & alium priuignum, Franch. decis. 146. nu. 13. hinc testator poterit in suo testamento æqualiter diuidere feudalia inter suos heredes, & etiam vni totum feudum assignare, & alteri totum allodium, ut per Auctorem in repet. feud. lectur. 11. nu. 17. 18. 19. & seq. ita quod filius habebit feudum altero instituto in allodio, Camer. in cap. 1. de success. feud. nu. 97. idem pater nequit dare plus vni quam alteri filio, quando viueretur iuri communi feudorum, nec si viueretur iure Francorum alteri, quam primogenito, ut per Annam in d. rubric. de va. all. accrep. stat. nu. 184. tamen accedente Regio assensu multo fortius, hinc est, quod pater in feudo, in quibus solus primogenitus succedit, poterit præiudicare sibi in dando, vel disponendo in alios filios, dummodo primogenitus habeat, sicut vnus filius legitimam, & postea habeat tantum quantum alius filius, ut refert Afflic. in l. imperialem §. præterea ducatus nu. 26. de prohib. feud. alien. per Feder. quem sequitur Auctor in cons. 154. nu. 88. vol. 2. similiter & inæqualiter diuidere, ut dictum supra præiudic. assensu, alias si inæqualiter inter filios disponeret de feudalibus, vel in extraneum ista hæc superma voluntas ad eum eff. & carebit, ut nec quod ad feudi estimationem sit attendenda, subnectit noster Auctor ibidem à num. 37. ad 58. vbi id declarat, & an pater assignare possit feudum vni ex filijs disputat Franc. de Amic. in cap. 1. de ijs, qui feud. dar. poss. §. & veniendo in 6. quart. fol. 149.

Num. 17. alienatio feudi fieri non potest sine Domini consensu, ut dixi supra eodem nu. 14. quod sequitur Mantua in cons. 123. nu. 3. vol. 1. accedente tamen consensu ipsius bene valebit

- valebit, Gozzadin. conf. 26. n. 9. quod tamen intelligitur sine agnatorum præiudicio, Ruyn. in conf. 203. nu. 26. vol. 2. Io. de S. Julia inter confil. Brun. conf. 3. num. 1. & potissimum si fieret in extraneum sine consensu agnatorum de feudo paterno, Martin. Laudens. confil. 119. nu. 1. & quatenus fieret valeret vita eius durante, vt dixi supra eodem nu. 13. secus tamen post mortem, idem Carol. Ruyn. in conf. 165. num. 9. vol. 1. in alijs verò feudis secus esset, ex confil. constitutionem diuæ memoriæ, an autem prohibitus alienari censetur prohibitus instituire hæredem, quamuis hæredis extranei institutio species sit alienationis, vide Auctorem in lectur. 14. nu. 2. & 3. cum seq. sed si esset concessa licentia alienandi contineret tunc dispositionem, quæ fit in vltima voluntate per hæredis institutionem, Frecc. de subfeud. lib. 2. in 38. quæst. num. 10. & successiuè extraneum instituire cum assensu, & in quibus casibus extraneus hæres admittatur citra assensum, vide Auctorem in lect. 14. nu. 15. & seq.
- Num. 18. pater donans non præsumitur ex meritis filij, Iacob. de Franck. in cap. 1. §. si verò nu. 5. de feud. guard. similiter pater donando vni filio plusquam alteri induceret liuorem, & inuidiam cum grauius videatur filio quòd pater vni plusquam alteri confert, quod non est in extraneo, Affli. in constitut. fratribus nu. 12.
- Num. 19. vide supra eodem nu. 7. & vltra ea Staphil. in tract. de lit. grat. tit. de modo, & forma impetr. nu. 18. fol. 45. multa autem de obreptione, & subreptione tradit Confil. de Georg. in alleg. 6. nu. 15. & 20.
- Num. 20. & hac ratione perpensa exquiritur assensus expressus, quotiescumque feudum mutetur de persona ad personam, vt satis dictum est supra §. 8. nu. 11. hoc est, si placet, vel displicet Regi, eo quod fidelitas potissimum in feudis versatur, quæ est substantia feudi, & basis, Reg. de Curt. in eodem diuers. §. tenor nu. 14. vbi nu. 17. subsequitur, quod fidelitas maior debetur per vasallum Domino, quam patri, vel proximo, & propterea exteri aliquando excluduntur ab emptionibus feudorum; natio enim aliquando prouocat, & deterret, & mali mores externi corrumpunt bonos mores patrios, Confil. Rouit. in rubric. de Zingar. nu. 4. non mirum si natio potissimum erit in memoriali exprimenda, de quo latissimè per Frecc. de subfeud. lib. 2. in 23. quæst. per totam; non enim Dominus vasallum sibi exosum recipere tenetur, Auct. in conf. 158. num. 23. vol. 2. vel alium, quem ipse nolit, idem in lect. 11. num. 35. sed fidelem, Dominorum interest subditos habere fideles, vt fideliter ei seruiant, & ipsi Domini curare habeant, & debent fideles vasallos habere, dixit Affli. in cap. Corradus num. 2. de prohib. feud. alien. per Lothar. interest Domini scire vasallum, vt sciat à quo fidelitatem sperare possit, Camer. in l. imperialem fol. 517. in paruis vers. nam interest de prohib. feud. alien. per Feder.
- Num. 21. vide supra eodem §. 6. nu. 23. & vltra ea Confil. de Georg. in alleg. 18. nu. 32. nam dicitur contrahere ratione fidelitatis, & seruitij, Auct. in conf. 42. nu. 17. vol. 2.
- Num. 22. de hac re si contractus feudalis dicitur nominatus, vel innominatus, vide Reg. de Curt. in eodem diuers. feud. §. reliquum est nu. 17. vltra Curt. lun. conf. 1. nu. 36. par. 1.
- Num. 23. nota, quod triplex est conditio hominum secundum Affli. in d. cap. filij nati nu. 10. si de feud. fuer. controu. inter Domin. & agnat. & in multis casibus consideranda erit qualitas personarum, vt per eundem in cap. obertus, ex quib. caus. feud. amitt. præsertim in stipulationibus, nam nunquam præsumitur, nec intelligitur persona in ea non expressa, idem in cap. vnico nu. 268. ex quib. caus. feud. amitt. & peculiariter eius qualitas, quæ debet adesse tempore quo qualitas inesse deducitur, Anna in alleg. 137. nu. 5. sufficit enim causam existere tempore actus gesti, & nihil interest si postea deficiat, inquit Auct. infra tit. de diuers. prouis. rubr. de donis, & expens. §. 1. nu. 22.
- Vers. nam Collaterale*, vide Confiliar. Rouit. in prag. 4. nu. 37. de feud.
- Num. 25. consensus eius, cui interesse debet interuenire, vt dictum est supra eodem nu. 2. & propterea non aliter diceretur alienatio illa, quæ fit in proximè successurum, sed refutatio, latè Anna in repet. rubr. de vasall. de erep. atat. nu. 150. & seq. an autem valida reputetur ista refutatio facta à patre filio secundogenito cum consensu primogeniti, vide eundem ibidem num. 258. cum seq. vbi posuit plures vtilis quæstiones.
- Num. 26. consensus tacitus idem operatur sicut expressus, Maur. lun. alleg. 30. nu. 9. & sicuti consensus hæredis fit sine scriptis, Anna in alleg. 41. nu. 34. operari videtur, ac si esset expressus, & in scriptis redactus, & licet dicatur in hac nostra quæstione necessarium esse expressum consensum sicuti contentus, de quo in cap. i. de vasall. de erep. atat. non tamen est simplex, vt dixit ibi Anna nu. 86. nam vbi consensus requiritur ad solemnitatem actus, non sufficit tacitus inductus expressus, vel patientia, sed requiritur expressus, Auct. conf. 160. nu. 10. vol. 2. ratione verò præiudicij secus esset, subnequit nu. 11.

eo quod presentia in feudis inducit consensum, ut voluit Anna alleg. 65. nu. 14. & tanto fortius addito actu aliquo extrinseco, presentia agnatorum consensus perficitur, sicut idem Anna in terminis dixit in d. constit. constitutionem num. 133. similiter licentia expressè, & tacitè præstatur, Afflic. in l. imperialem notab. 12. q. 26. num. 23. de prohib. feud. alien. per Feder. & ultra hæc vide Molfes. in consuet. Neapol. par. 4. tit. de renunc. quæst. 1. nu. 57. vbi etiam allegat Auctorem hic.

Num. 27. vide infra nu. 29.

Num. 28. faciunt hic notanda infra eod. tit. de diuers. prouisit. de donis §. 1. num. 5. 6. & 7. vbi loquitur de isto tēpore concessio, & quod à die scientiæ currat.

Num. 29. vide Afflic. in cap. 1. de controu. inuestit. nu. 109. & tanto fortius in silentio longi temporis induceretur nedum consensus, sed possessionis amissio, ac proprietatis, & possessionis negligentia, Auctor in cons. 52. nu. 7. & seq. vol. 2.

Num. 30. adde Balb. in tract. de præscript. in 4. par. 4. part. q. 12. nu. 19. Andr. Gail lib. 1. prædic. obseruat. in 155. obseru. nu. 5. Immo pro repudiatione habetur annale silentium, Tirac. de retract. consang. §. 1. glos. 10. nu. 5. D. Larath. conf. 86. nu. 80.

Num. 31. agnatus habet annum ad renouandam alienationem factam de feudo, Anna in d. constit. constitutionem nu. 260. qui currit à die scientiæ, idem Balb. vbi supra num. 18. & in simili de iure prothom. tradit Rendell. in tract. de iure prothom. vern. ex aliquo contractu nu. 7.

Num. 32. istam materiam temporis præscriben di feuda concessa, vel alienata extraneis, optime ultra Balb. vbi supra pertractat Reg. de Curt. in eodem diuers. feud. §. declarata igitur per totum, vbi copiose, præterea agnatis conceditur, quod extraneis denegatur, & è contra, in quibus casibus tradit Afflic. in cap. inuestitura §. sed & res num. 23. per quos fiat inuestit.

Num. 33. text. iste inquit Reg. de Curt. vbi supra nu. 137. inducit præsumptam inuestituram, & num. 149. limitat, & ampliat dispositionem ipsius multifariam, notauit ultra eum aliqua ad ornatum istius text. Anna in rubr. de vassall. decrep. & rat. nu. 446.

Num. 36. de hæc scientiæ materia latissimè in consimili prosequitur Rendell. in eod. tract. loc. cit. nu. 5. & seq.

§. XI.

N Vm. i. videas notata supra eodem in §. præcedenti nu. 14.

Num. 2. alienatio feudorum expressè vetita est, tam ex dispositione iuris communis ex l. imperialem, vbi Afflic. Camerar. & Cappe. quæ ex iure Regni nostri ex constit. constitutionem, vbi Doctor. Duen. in regul. 40. Consil. de Georg. in alleg. 14. num. 29. inde prohibitionem tali existente censetur prohibita omnis alienatio, per quem dominium transfertur, Afflic. in cap. 1. num. 17. de controu. inter Domin. & agnat. sic è contra subnectit ipse num. 18. data facultate alienandi censetur concessa potestate alienandi quouis modo; feuda enim de per se sunt alienabilia, & de commercio, ut censuit Auctor supra eodem §. 2. nu. 11. & in cons. 14. nu. 14. vol. 2. & decis. 16. nu. 30. cum seq. & decis. 17. num. 17. vbi plura de hoc, sed attenda iuris dispositione effecta sūt inalienabilia; & propterea feuda licitè vendi possint, ut prosequitur Reg. de Curt. in d. diuers. feud. §. reliquum est nu. 9. & Auctor dd. decis. allegaris, sed tamen accedente consensu Domini, Duen. vbi supra, Mantua conf. 223. nu. 3. vol. 2. Gozzad. conf. 26. num. 9. sicq; feudum est in commercio, nam venditur, & alienatur, licet quid difficilè reputeretur cum necessario ad hoc, ut sit in commercio requiritur assensus tertij, scilicet Domini directi, idè Reg. de Curt. in eod. tract. in §. multoties concedens nu. 88. ultra Auctorem in locis memoratis.

Num. 3. idem enim iudicatur de feudo, sicut de actione ad feudum, Præf. de Franch. decis. 593. nu. 1. & decis. 153. nu. 25. & sic decisum retuli in meo Compend. verb. actio, inde subsequitur, ut sicuti in alienatione feudi assensus Regis requiratur, ut dixi supra eodem nu. 1. sic pariter in distractione iurium feudorum: hinc est, quod assensus Regis expressè requiritur, si tractetur de transferendo actionem hypothecariam, quam quis habet super feudo pro quantitate, in qua reperitur creditor, etiam si non adesset successor, Consil. Rouit. in pragmat. 4. nu. 2. de feud. pariformiter assensus necessarius erit, non solum quoties disponderetur de corpore feudi, sed quando ius in re constitueretur, idem ibidem nu. 105. ita quoque, & constit. constitutionem locum habet, non tantum in feudis, sed etiam in iuribus feudalibus, Auctor noster in cons. 59. nu. 22. vol. 2.

Num. 4. videas nostrum Auctorem supra de Reg. imposit. §. 7. nu. 31.

Num. 5. dixi supra eodem nu. 3. in princ.

Num. 6. dixi in meo Compend. verb. creditor anterior, & conferunt addita supra eodem num. 3. an autem in refutatione, & cessione requiratur assensus, vide Maur. Iun. in alleg. 42. nu. 9. & 10.

Num.

Num. 7. adde Afflic. in constit. hac editali nu. 10. & optimè Anna in rubr. de vassall. decrepit. etat. nu. 287. si valeat assensus commutata persona successibili, vide supra §. 8. numer. 11.

Num. 8. vide supra eodem tit. de assens. Reg. super dote §. 1. nu. 33. & ibi addita.

Num. 9. quamuis enim possessio feudi voluntate transferatur, vt putat Anna in d. rubrica nu. 440. quia possessio feudi ex investitura translata minimè censetur, nisi realis subsequatur traditio, Consil. Rouit. in pragm. 7. num. 11. de Baronib. propterea cum effectu exigitur consensus Regis pro translatione possessionis feudi, etenim censetur pariter inhibita ex alienatione feudi prohibita ex vi comprehensua.

Num. 10. alienatio feudi prohibita est de iure feudorum, & iure Regni, dixit Consiliar. de Georg. in allegat. 10. nu. 1. vide supra eodem num. 2.

Num. 11. vide Auctorem supra de assens. Reg. super dote §. 1. nu. 31. & 32. & ibi addita per me, de quo vltra prædicta vide Præs. de Franch. decis. 540. nu. 1. an autem in consentiente locū habeat, vide Auctorem in cons. 157. nu. 41. vol. 2. & immunitas concessa locatis Apuleg vendentibus fœtus lanas, & alia ex grege eorum, an ad emptores extendatur, decisum fuit affirmatiuè, vt dixi in meo Compend. verb. immunitas.

Num. 12. videas eundem Auctorem nostrum in loc. cit. nu. 44.

Num. 14. licet autem virtute istius clausulæ constituti, & præcarij, & pacti de ingrediendo possessionem debitoris, vt possit ingredi non facta liquidatione, satis loquatur Menoch. de adipisc. possess. remed. 5. nu. 69. adhuc tamen vrbanius agendo possit Iudicem adire actor, & licentiam impetrare ingrediendi, vt ipse prosequitur, vltra Annam in alleg. 147. nu. 2. In contractu autem feudali, non tamen requiritur assensus primæuus super venditione facta, & si adesset clausula ista constituti, & præcarij, & quod propria auctoritate liceat capere, & ingredi, & similia, quæ generaliter fieri consuevit, & habentur pro expressis, nec est opus inserere in memoriali, Frecc. de subfeud. lib. 2. in 15. quæst. nu. 3. sed etiam si feudum ipsum obligatū alienaretur, vel iudicialiter distraheretur nouo tamen assensu opus esset, ex traditis per Consil. de Georg. in alleg. 6. nu. 45. respectu noui emptoris vassalli, Præs. de Franch. decis. 620. num. 8. sed etiam respectu ipsius creditoris petentis illud sibi adiudicari, vt dicit hic Auctor ex pragm. 26. de feud. vel si fuerit facta de eo cõfessio per creditorem, prout alias per

Sac. Conf. decisum fuit, vt nouus assensus requiratur in adiudicatione facienda cessionario petenti assistentiam, cum potestate capiendi, teste Maricon. in constit. constitutionem diu. memor. in opere Gramm. super d. constit. nu. 29. & Dominus præstando assensum super obligatione feudali intelligitur, vt creditor illam obligationem in feudum habeat, ita Auctor cons. 64. nu. 11. eod. vol. sed respectu illius possessionis adipiscendæ, alius requiritur assensus, vt dixi supra num. 9.

Verf. D. de Franch. vide in meo Compend. verbo hæres non existens.

Num. 15. adde Molfes. in consuet. Neapol. cap. 8. in fine citantem Auctorem, quemadmodum licentia data vendendi per rescriptum, non est opus alio decreto, vt noster Auctor refert in cons. 75. nu. 74. vol. 2. & cons. 43. nu. 6. censet, quod concessio feudo, vt quis habeat sub verbis illis tu, & hæres tui, & cui dederis non aliter feudum, sed allodium de iure communi feudorum diceretur, secus de iure Regni, an autem Barones in Regno possint concedere feudum cum clausula simplici, & cui dederis etiam si interuenisset Regius assensus, Afflic. in cap. vnico num. 1. de feud. non hab. propr. natur. feud. tenet, quod non, quod limitat non procedere si concessissent cum dicta clausula rem burgenaticam, an transeat ad extraneum tale feudum concessum cum tali clausula, vide Ias. consil. 155. vol. 2. & quid operetur ista clausula, cui dederis, refert Mormill. in sua disput. paradoxica nu. 44.

Verf. contrarium tamen, vide Annam in alleg. 41. nu. 33. & 34.

Num. 17. adde Auctorem supra eodem §. 3. nu. 24. & in §. 8. nu. 8. vbi addita per me hic conferunt, & Molfes. in consuet. Neapol. part. 4. tit. de renunc. q. 13. nu. 30.

Num. 18. nihil enim operatur assensus sine contractu, Auctor in cons. 150. num. 19. vol. 2. & multa ad hoc retuli supra in addit. ad §. 8. num. 7.

Num. 19. vide supra eodem de assens. Reg. §. 3. nu. 16. & ibi addita.

Num. 20. hic nota, quod Rex tantum potestatem habet concedendi feudum deuoluendū, Anna in alleg. 45. num. 23. vbi subdit nu. 34. cessare in Baronibus, vbi multa notabilia tradit tanto magis in feudo deuoluto, & an, & quando sibi, vel possessori præiudicet, idem Anna in alleg. 62. an autem per nouam concessionem recipiat nouam naturā, vide Consil. de Georg. in alleg. 8. num. 10. 23. & 24. nec per hoc videretur ius suum nouū concedere, & sibi præiudicare, Auctor loc. cit. 11. nu. 16.

Num.

Num. 21. Antea nos conf. 47. nu. 13. vol. 2. & conf. 75. nu. 39.

Num. 22. vide supra eodem tit. de elect. offic. §. 2. nu. 18.

Num. 23. non enim datur extensio in assensibus, & multifariam exemplificauit in additione supra eodem §. 5. nu. 30.

Num. 24. sicuti etiam creditor ex pacto expresso potest ingredi rei possessionem debitoris adipisci, eamq; retinere, sicut latius ait Menoch. de adipisc. possess. remed. §. nu. 4. & seq. sic pariter, & vendere pignus, & quando hoc licitum erit, refert Hugo Donell. in tract. de pignor. tit. de distract. pign. fol. 615. in paruis vers. creditorem pignus, &c. de quo satis per Negulanz. in eodem tract. de pignor. in 1. m. & b. 6. par. hinc est, quod venditio facta sub hac censetur fieri iure creditoris, Anna in alleg. 56. nu. 3. quæ siquidem alienatio, & si dicatur necessaria, adhuc dicitur voluntaria, respectu initij, quo fuit debitum contractum Consil. Georg. alleg. 6. nu. 26.

Num. 26. adde Auctorem supra eodem tit. de regal. imposit. §. 7. num. 12. & ibi addita per me, & Mastrill. de magistr. lib. 7. cap. 6. nu. 41. & 65.

Num. 27. de hac decis. habetur in meo Compend. verb. hypothecaria, latissime Muscatell. in praxi Sac. Conf. lib. 2. par. 1. glos. 1. nu. 136. ad 165. istam materiam assistentiæ intuetur, & multa ad eius ornatum copiosè deduxit, etiam respectu eius probationis, & nouissimè docet Marell. Cas. de modo articul. §. 2. glos. vnic. nu. 249. quomodo articulando probetur assistentiæ.

De Success. mulier. in Regno, &c.

Tit. IX.

Vm. i. respectu constit. Regni, in aliquibus censuit Consiliar. de Georg. in alleg. 11. nu. 18. quod ipsa reintegravit scēmas ad successionem, à qua erant exclusæ per prauam consuetudinem, sed modificatiuè ad paragium extantibus masculis, & sic ipsa constit. primo vocat omnes, etiam scēmas ad successionem, deinde masculos præfert, & iubet scēmas dotari de paragio, Molfes. in consuet. Neapol. par. 4. q. 17. nu. 20. loquitur enim constitutio ista in linea descendenti, vt notat Auctor in conf. 50. nu. 26. vol. 2. & pariter in ascendenti, Consil. Georg. allegat. 30. num. 3. procedit etiam in hereditate materna, latè Franch. decis. 667. nu. 5. vbi alia plura pertinentia ad ornatum eius recenset, non tantum in ma-

ternis bonis, quàm etiam paternis, idem in decis. 171. nu. 2. & non tantum in burgenfaticis, Anna alleg. 70. num. 39. sed etiam in feudali- bus, quâdo tractatur de successione in feudo plano, & de tabula, idem Franch. decis. 7. nu. 1. & an sit generalis, vt in toto Regno locum habeat, vel in aliquibus partibus, vide Camer. in cap. 1. de success. feud. nu. 101. aliâq; ad eius ornatum collexit Rice. in collect. 54 sed respectu alterius constituit. vt de successione ex laterali cum onere dotandi scēmas de paragio, vt per Auctorem d. conf. 50. num. 29. militat tantum in successione lineæ descendenti, idem Camer. loc. cit. num. 35. nouum modum induxit in Regno succedendi in feudo, vt testatur Consil. de Georg. in alleg. 17. nu. 8. vbi plura ad eius materiam examinat, estq; odiosa, & non habet locum in feudis planis, & de tabula, sed in quaternatis, Afflic. in rubric. de consuet. recti feudi nu. 13. Franch. decis. 126. nu. 4. nec etiam in feudis rusticis, aut modicis, Maur. Sen. in alleg. 20. nu. 1. & multa alia ad eius ornatum dixerunt Anna in alleg. 34. Consil. de Georg. alleg. 8. nu. 11. & Rice. collect. 54. & quod scēminæ sint exclusæ per masculos ex constitut. Regni, vide Franc. de Amic. in cap. 1. §. vidi etiam de ijs, qui feud. dar. poss. fol. 111. nu. 3. & post eos censentur vocatæ, idem ibi §. ex hoc fol. 119. nu. 2.

Num. 2. paragium est subrogatum loco legitime, Anna in alleg. 70. num. 13. Franch. decis. 618. nu. 2. & idem est cum legitima, idem decis. 559. nu. 15. & loco debiti iure naturæ est, idem decis. 61. nu. 5. estq; onus feudi, & proinde debetur ad instar legitime, Maur. Iun. alleg. 35. nu. 3. & augetur ex fructibus siue legitima, Anna loc. cit. nu. 15. & quando excedere possit legitimam, idem Franch. decis. 44. nu. 3. D. Larath. conf. 26. nu. 39. nam quandoq; liquidanda est vsque ad legitimam, quandoq; vsque ad virilem, Consil. Rouit. in pragm. 24. de feud. num. 57. & de hoc copiosè Molfes. in consuet. Neapol. par. 3. q. 7. & par. 4. q. 16. D. Larath. vbi supra, qui limitat in nupta non posse esse minus legitima, Turus alleg. 3. nu. 5. & 8. & sic decisum refert Fuscus sing. 105. lit. F, & quid in paragio Montalium, idem Consil. Rouit. vbi supra num. 71. Molfes. ibidem, competitq; filiabus tam super burgenfaticis, quàm super feudis remansis in hereditate patris, idem Consil. Rouit. vbi supra nu. 56. & qualiter erit in hoc paragium, vide Fuscum singul. allegat. 105. lit. F, decisiones verò multas in materia ista paragium adduxi in meo Compend. verb. paragium, & verb. paragium, vbi etiam memini

de

de hac eadem decisione nostri Auctoris hic citata, ultra collecta pro ornatu materis predictae paragiorum per Ricc. collectan. 13. 746. & 1803. ultra Molfes. in consuetud. Neapol. par. 3. q. 7. nu. 12. de nostro Auctore hic loquentem.

Num. 3. dixi in meo Compend. verb. paragium an possit, vbi allegavi Molfes. in consuetud. Neapol. par. 3. q. 7. nu. 12. & ad nostrum propositum de filia indiscretè dotata à patre, & nupta pari, si post mortem patris petere possit supplementum legitimum, etiam si amplius petere prohibita sit in testamento facit cõf. D. Camill. de Larath. 26. per totum.

Num. 4. nota, quod excluditur filia femina, quando efficitur dotata de bonis eius, de cuius successione agitur, de quo per Auctorem in d. conf. 50. num. 26. & successivè debetur paragium, quando à successione excluderetur, Anna in alleg. 70. nu. 1. & copiosè in allegat. 81. vbi n. 6. refert, quod in Civitate Neapolis sufficit unica dotatio, vt excludatur ab omnium dotatione, secus in Regno stante constitutione, Maur. Iun. alleg. 23. nu. 2. Auctor in d. conf. 50. nu. 26. & in hoc videtur militare pragmatica hic ab Auctore allegata i. de feud. de cuius intellectu loquitur Franch. decis. 328. nu. 3. & decis. 329. quando procedat, & eam citant Afflic. in constit. in aliquibus nu. 24. Campag. in cap. considerantes sub nu. 24. vers. tertio hoc, Fusc. singul. 99. lit. F. similiter à feudo excluditur, Anna in d. alleg. 34. nu. 16. & demum Molfes. in consuet. Neapol. par. 4. q. 29. nu. 1. allegat hic Auctorem.

Num. 5. adde quod frater tenetur sorori ad paragium, prout ad legitimam sibi competentem, Anna in alleg. citata 70. num. 22. & 40. non tantum quando de paternis bonis illam dotaverit, vbi nullus minister iudicabitur, Franch. decis. 629. num. 9. sed etiam de bonis maternis absque tamen onere, D. Camill. de Larath. conf. 69. nu. 11. & seq. in quibus paragium versatur, non tantum si post mortem patris, vel matris dotaverit, sed etiam si in vita patris, nam post mortem eius teneretur ad paragium, sicut ex mente Andr. refert Consil. de Georg. in alleg. 9. nu. 39. & indifferenter frater tenetur maritare sororem, vel si fuerit vtrinque coniuncta de bonis communibus, vel ex parte patris de bonis paternis, aut matris de bonis maternis, Afflic. in constit. fratribus. sub num. 1. & de consanguinea sorore loquitur D. Camill. de Larath. conf. 8. num. 1. & ibidem de veterina nu. 16. sed etiam in bonis feudalibus, Auctor noster in l. c. 10. nu. 21. quoniam frater in feudo succedens tenetur sororem suam ex parte commune natam dotare, idem Afflic. in constit.

Comitibus in princ. sub nu. 1. esse onere tamen paragii, sicut ibidem Auctor subnectit, similiter in feudis maternis frater tenetur sorori ad dotem de paragio pro feudis maternis in Regno, Auctor conf. 18. vol. 2. nu. 4. sed cessantibus bonis maternis, & paternis frater tenetur dotare sororem inopè de suo, Anna singul. 224. & eam alere, quod sequitur idè D. de Larath. conf. 26. nu. 61. inde infert Afflic. in d. constit. fratribus. nu. 24. quod frater si sua industria diues effectus tenetur dotare sororem, si non haberet ex bonis parentum, & ob id si frater aliquid de suo promississet, vt excluderet sororem à successione ipsius, sicut noster Auctor dixit, quod soror est dotata fuisset de bonis paternis succederet fratri, licet non habeat nisi paternam, Anna in alleg. 117. nu. 3. Fuscus singul. 101. lit. F. & successivè competeret ei paragium de bonis fraternis, Molfes. in consuet. Neapol. par. 4. q. 21. nu. 5. & q. 29. nu. 16. etiam si de suo dotasset frater, & subdit ibi Molfes. d. q. 21. nu. 8. hic citando Auctorem.

Num. 6. soror dotata hodie excluditur à successione, Anna in repet. rubr. de vasall. decrep. etat. nu. 393. & potissimum in Civitate Neapol. soror dotata non succedit fratri, idem in d. alleg. 70. num. 45. sufficit enim, vt semel dotata sit, vt excludatur, vt dictum est supra n. 3. & hanc questionem examinat Molfes. in d. consuet. Neapol. par. 4. q. 29. per totum, ultra cum Maur. Iun. alleg. 23. nu. 2. dummodo sit dotata de paragio, quemadmodum notatum est supra eodem nu. 4.

Num. 7. ad hoc vide Molfes. in consuet. Neapol. par. 2. tit. de bonis q. 1. & par. 4. q. 29. nu. 25. vbi allegat Auctorem hic latius, Franch. decis. 546.

Num. 8. vide in meo Compend. Decis. Regni, verb. filiafamil. & verb. filijfamil. vbi alios Doctores citavi, ultra Molfes. in d. consuet. Neapol. par. 2. tit. de bonis q. 3. & 4. & in addit. q. 4. nu. 6.

Num. 9. latè idem Molfes. in d. consuet. Neapol. par. 2. tit. de bonis q. 17. vbi etiam meminit de Auctore nostro.

Num. 10. idem Molfes. in d. consuet. par. 4. tit. de renunc. q. 10. nu. 24. & 25. & memor fui in meo Compend. in verb. vir promittens, & verb. promissor de hac decisione, vbi alios allegavi Doctores, ad quod addo Muscat. in praxi fideiuss. par. 1. mod. 19. per totum, Apicel. in tutam. pauper. tit. 4. nu. 693. in addit.

Num. 11. idem Molfes. vbi supra, & proinde verum est, quod quando vir promiserit de proprio satisfacere, casu quo mulier non renunciaverit teneretur ad penam, & interesse, teste Muscatell. loc. cit. nu. 14. quod sagis notan.

notandum est, si simpliciter promiserit renunciari facere uxorem tunc faciendo omne possum ad aliud non teneretur, nisi specificè promississet, etiam de proprio satisfacere in casu, quo uxor non ratificauerit, & hoc mihi contingit elapsis mensibus in facti occurrence consulere, quid de iure sentirem facta promissione per virum renunciari facere eius uxorem, & similiter dotationem ipsius à fratre uxoris factam ratificari per filios inde nascituros ad omnem requisitionem ipsius fratris, cumq; compertum esset post certos annos dictam mulierem laesam, notorie ab eius fratre minus dotando illam, non habito respectu ad paternum legatum importans duc. 1000. & dos constituta erat Lucarorum mille, & inde conquerentibus filiis ipsi contra eorum patrum ad solutionem legati auerni post mortem eorum maritis, & licet per cōuentum fuisset oppositum contra virum promittentem ratificationem filiorum ipsorum replicabatur nullatenus fuisse per eum requisitum, tempore quo uxor in humanis erat, & respectu ratificationis filiorum suorum, quæ simpliciter facta fuerat, non aliter se de proprio obligando, sed simpliciter per rationem allegatam ad aliquid non teneri, sicq; causa compromissa, prout audiui ab ipsis partibus pronubiatur, fuit in beneficium filiorum legatum petentium, nulla habita ratione de allegata promissione ratificationis à patre facta simpliciter, & sic se concordauerunt.

Num. 12. videas in eodem meo Compend. verb. legitima an debeatur, vbi quamplures allegau.

Num. 13. videas in eodem meo Compend. verbo renunciatio 1. & 2.

Num. 14. optime Molfes. in d. consuet. Neapol. par. 4. q. 4. & q. 7. nu. 1. allegans hic Auctorem, & pariter refert masculiationem ipsam non procedere de iure consuet. Regni, & in q. 7. subnectit secundum iura Regni fratrem posse soluere paragium, etiam facta masculiatione, de iure verò consuetudinario. secus effect, nam masculi, vt foemine excludant tenentur illas dotare de paragio, alias illæ masculiantur, idem in dicta par. 4. q. 1. nu. 5. ad quod duo siquidem sunt necessaria, scilicet vt infra decimum sextum annum matrimonio collocentur, secundo & dos de paragio illis soluat, idem ibidem q. 11. nu. 2. & sic per lapsum temporis statutum vti masculiatæ admittuntur ad virilem, vna cum masculis, vt per Consiliar. de Georg. alleg. 29. num. 2.

Num. 15. videas ad hoc Molfes. in d. consuetud. Neapol. eadem par. 3. tit. de bonis q. 20. vb.

diffusè istam materiam examinat citando Auctorem hic.

Num. 16. idem Molfes. in dicta consuet. par. 3. tit. de bonis q. 5. adde Bertach. in suo repert. verb. usura, sub nu. 130. vers. usura prouenit, usura enim deriuatur ex re aliena, sicut ex re propria fructus percipiuntur, Gulielm. Bont. in tractat. de usuris num. 41. hinc usuræ dicuntur naturales accessiones, sicut pensiones, Glos. & ibi Alexand. in l. qui se de condit. ob causam, & quemadmodum usuræ fructus dicantur, notat Afflic. in constituc. usurariorum sub num. 13. vers. item usura est facere si fructus suos rei pignorate, & c. sic & pensiones domus, quæ sunt fructus ciuiles, Franch. decis. 160. num. 7. loquendo de usuris promissis à iure, in quarum loco hodie subrogatum est interesse damni, vel lucri perditæ, quod officio Iudicis ordinarij peti potest, Matthes. singul. 90. num. 3. nam usura de per se considerata, non solum iure naturali, sed diuino, pontificio, & ciuili vetita est, latius Peguera. decis. Cathal. 30. per totam, & Petr. Royz Maureus decis. Lituan. 5. per totam, & sic extra rem, nam pecunia non parit pecuniam, nec ex ea debentur fructus, Molfes. cons. 9. num. 32. non mirum si usura extra rem dicatur, sicut interesse extra rem Pileus quest. 70. num. 1. & feudum dicitur res extra patrimonium, Franc. de Amic. in cap. 1. de ijs, qui feud. dar. poss. §. pro cuius nu. 3. fol. 3. & dicitur extra hereditatem, idem in d. cap. 1. §. effectus ergo fol. 13. nu. 7.

Num. 17. istam questionem attingit Molfes. in Commentar. ad consuetud. Neapol. dicta par. 3. tit. de bonis q. 1. per totam, vbi ipsam luculenter pertractando, etiam citat hic Auctorem nostrum, & decisio de hoc refertur in meo Compend. verb. bona empta, & quid si essent empta extra districtum, alia de super decisio ex Iacobo Anello de Bortis in eodem Compend. citatur in verb. bona extra districtum, vbi alios Doctores allegau.

Num. 18. vide eundem Molfes. in dicto tit. de bonis quest. 14. diffusè citando Auctorem hic questionem istam examinat.

Num. 19. non enim locum habent quando fieret dispositio inter viuos, vt per Molfes. in d. par. 2. tit. de bonis q. 5. nu. 5. & 29. & copiosè in p. 3. q. 1.

Num. 20. idem Molfes. vbi supra eadem par. 2. quest. 5.

Num. 21. multo fortius in Prælati, qui præsumuntur bona ab eis possessa, quæ sita de bonis Ecclesie, Maur. Sen. alleg. 6. nu. 1. & allegat. 17. nu. 2. vltra Lapum alleg. 113. nu. 1.

Num. 22. idem Molfes. dicta par. 2. tit. de bonis, & conferunt hic notata superius nu. 17. quid

O autem

autem in bonis reemptis virtute pacti de retrovendendo, an sint subiecta consuetudini, & quid in alijs ex causa necessaria alienatis, vide eundem Molfes. loc. cit. q. 2. per totam, & in tit. de renunciat. q. 15. nu. 1. allegantem Auctorem hic.

Num. 23. ex lectura ipsarum consuetudinum patet differentia, quæ siquidem sint consuetudines Capuanæ, & Nidi, vulgò dictæ *alla nona maniera*, patent in volum. consuet. Neapol. fol. mihi 131. de quibus per Franch. de eis. 57. nu. 7. allegantem Afflic. hic citatum latè D. Camill. de Larath. conf. 115. vbi differentias, & concordantias aliquas tradidit, de quo satis per Molfes. in consuet. Neapol. par. 1. cap. 4. per totam.

Num. 24. consuetudines istæ more magnatum patent in eodem volum. consuetud. Neapol. fol. 134. de quibus per Molfes. in comment. consuet. Neapol. par. 1. cap. 3. per totum, vbi multa de hoc tradit ultra Nunt. Pellic. in consuet. Auerf. cap. final. tit. consuet. magnatum fol. 240. vbi in eius comment. post illas multa pertinentia ad magnatum materiam recitit.

Num. 25. adde Molfes. in consuet. Neapol. par. 1. cap. 3. nu. 21. & par. 7. q. 2. nu. 12. aduertit quod consil. Auctoris nostri est in 2. volum. conf. 110. & sequuntur alia conf. 111. 112. 113. & 114. eiusdem materiæ, de qua siquidem decisione hic mentionata mentio habetur in eodem meo Compend. verb. filij mortua matre, vbi nonnullos Doctores citavi.

Num. 26. non enim feminae sunt exclusæ in perpetuum, Gulielm. Monserat. in tract. de success. Regum nu. 33. sunt enim exclusæ feminae ipsæ modificatiuè, sicut testatur Consil. de Georg. in allegat. 11. nu. 18. inde pendente dotatione, femina non aliter diceretur exclusæ, Anna in allegat. 117. nu. 11. idè femina non simpliciter à successione ob masculos excluditur, sed conditionaliter, si à fratre, vel filio fratris doretur, Afflic. in consil. in aliquibus num. 25. Vrsill. decif. 355. nu. 11. similiter in feudalibus de iure communi non semper femina erat exclusæ, quia quando Dominus volebat admittebat, Anna in rubr. de vasall. decrep. stat. nu. 387. vbi subdit, similiter hodie admitti debere, sed nonstantibus masculis, nam etiam de iure communi filia succedit patri in bonis burgensaticis, & feudalibus, si non extent filij, aut nepotes, Afflic. vbi supra num. 5. & Viuius in opinion. 777. & intantum hodie sunt exclusæ, in quantum adsunt masculi, latè Molfes. in consuetud. Neapol. par. 3. quest. 23. nu. 5. & par. 4. tit. de renunciat. q. 1. num. 32. & ita sub ista conditione si masculi extent, velint,

& possint succedere, & eas doretur, idem Molfes. dicta par. 3. & q. 23. num. 5. & par. 4. q. 6. num. 8. & seq. & an iuxta quantum Auctoris nostri femina existens in gradu proximiori, excludatur per masculos existentes in gradu remotiores, videas eundem Molfes. par. 4. q. 27. nu. 6. 9. & 12. & q. 56. nu. 7. & infra eodem nu. 31. vnde ex ijs feminæ non totaliter exclusæ cernuntur, sed impeditæ, Franco. de Amic. in cap. i. de ijs, qui feud. dar. poss. §. hanc difficultatem nu. 4. fol. 122. & femina proximior preferatur masculo remotiori, Coar. lib. 3. var. resol. cap. 3. sub vers. rursus 7.

Num. 27. verum est, quod agnationis ratio videtur habita quò ad personas nominatas, Peregr. in tract. de fideicom. art. 25. nu. 26. vbi ultra Molin. hic ab Auctore citatū alios allegat, annuens, quando agnationis ratio cessare videatur, & mihi summopere placet ratio ab eo citata in precedenti nu. 25. dicto artic. 25. id facere testatorem fideicommissentem, vt bona in masculinitate, & agnatione conferuntur, quòd satis conseruet dispositioni nostri statuti excludentis feminas propter masculos, vt in constit. statuiamus, ad hoc, vt hereditas perueniat ad masculos, quemadmodum notatum reliquit Afflic. in d. constit. nu. 71. subnectens, quòd idè facta fuit ista constit. vt agnationes, & familiæ nobilitatem conseruentur, & hoc concernit publicam vtilitatem, eo quia publicè interest, vt bona veniant ad agnatos masculos, vt ibi per eum, quibus cessantibus feminæ deinde admittantur, vt dixi in precedenti nu. 26. quæ siquidem femina masculis defunctis, quæ iure postliminiæ paterna bona recuperant, Molfes. dicta par. 3. q. 23. num. 6. adè quòd feminæ pro masculis etiam in feudalibus intelliguntur vocatæ ordine successiuo post masculos, Peregrin. in eodem tractat. art. 17. nu. 40. Imò feudum pro heredibus masculis, & feminis quæsitum deficientibus masculis ad feminas pertinet, latè Minsinger. cent. 5. obseru. 74. nu. 2. & quid in feudo empto, vide eundem d. cent. 5. obseru. 73. vnde feminarum exclusio masculorum fauore facta fuit, cui renunciari masculi possunt, & ad successionem sorores admittentur, idem Fræc. de Amic. in d. cap. 1. §. eodem nu. 4. fol. 122.

Num. 28. an autem statutum exclusiuum feminarum propter masculos dicatur fauorabile, vel odiosum, disputauit Alber. Bruo. in tract. de statut. exclud. fem. propter mascul. in 4. art. principali.

Num. 29. vide Molfes. in d. par. 4. tit. de success. ab intestat. quest. 27. num. 6. & num. 8. & 9. vbi recordatur de nostro Auctore hic, & quomodo succedant agnati in feudalibus, potiss.

potissimum attenda proximitate, vel remotione ipsorum, vide Gulielm. Monfer. in d. tract. de success. Reg. nu. 36. & seq.

Num. 30. sic in terminis tradidit Reg. Valenz. in cons. 97. num. 13. & notoriè demonstratur ex diffinitione lineæ, quæ est collatio personarum ab eodem stipite descendentiæ gradus continens, & numeros distinguens, ut per Ant. Rosell. in tract. de success. ab intestat. num. 41. & singulariter Napodan. in consuetud. siquis, vel siqua num. 237. refert, quod gradus sint in lineæ, & ex gradibus lineæ causantur, quare lineæ est quædam scala in qua sunt gradus, ex quibus scala supra causatur, & non mirum si prius lineæ sit præferenda, quæ cum tripliciter consideretur, scilicet ascendentiæ, descendentiæ, & collateralium, sicut idem Rosell. vbi supra testatur, infertur lineam descendentiæ excludere descendentiæ, & ascendentiæ collateralium, subnectit idem Napod. in consuet. filiusfamil. num. 18. & 19. in fin. concluditur demum descendentiæ existentibus excludi ascendentes à successione, Præf. de Franch. decis. 47. nu. 2. & sic ascendentes succedunt ascendentiæ iure representationis vsque in infinitum, Molfes. in d. consuet. Neapol. par. 4 q. 1. num. 2. eo quia descendentes plus iuris habent in hæreditate ascendentiæ, quàm è contra, idem Peregrin. in eod. tract. art. 49. num. 43. quod etiam in feudis procedit Minus. cent. 3. in obseru. 93. nu. 1. sicq; prius lineæ descendentiæ antefertur, ut sunt filij succedere volentes patribus l. maximum visum C. de liber. præter. etiam in feudalibus de iure communi feudorum cap. omnes filij, si de feud. defunct. milit. vbi Doctor. licet de iure Francorum solus primogenitus succedat, & anteferatur Camer. in cap. 1. n. 104. de success. feud. Marza in vot. 220. nu. 27. & seq. attamen cessante lineæ primogeniti, subsequitur lineæ secundogeniti l. de emancipati C. de liber. hæred. quam allegat Alex. cons. 5. col. 2. vers. hæc confirmo vol. 6. sicut descendentes ex vno Colonello, donec extant præferuntur alijs de alio Colonello, Peregr. in d. tract. art. 13. num. 74. & hoc respectu successio- num communium parentum, cæterum si tractaretur de successione filiorum diuersi matrimonij, respectu bonorum maternorum filij primi matrimonij succederent in bonis primæ uxoris, & alij filij secundi matrimonij secundæ uxoris, idem Napod. in consuet. siquis, vel siqua nu. 127. & sic pariter existentibus ascendentiæ collaterales excluduntur, quia illis præferuntur, idem Napod. vbi supra nu. 153. & ibi Ant. de Alex. in addit. secundo se offert gradus, qui est distantia per-

sonarum, ut declarat etiam exemplificando idem Ant. Rosell. vbi supra num. 43. & talis gradus prærogatiua quando locum habet, tradit Napod. in d. consuet. sed si morienti nu. 394. & in d. consuet. siquis, vel siqua num. 29. tertio se offert prærogatiua sexus, & quomodo versetur attingit idem Napod. in d. consuet. siquis, vel siqua num. 118. cum seq. exemplificando demonstrat satis ad Auctoris propositum, nam de iure communi non dabatur sexus prærogatiua, ut aduertunt Molfes. in d. par. 4. q. 18. num. 2. & Consil. Georg. in alleg. 21. nu. 59. sed respectu prærogatiuæ ætatis casum posuit Consil. Rouit. in pragm. 11. num. 2. 20. & 21. de feud. vltra Afflic. in l. imperialem §. præterea nu. 33. & seq. de prohib. feud. alien. per Feder. alia verò ad ornatum istius materiæ successio- nis in feudo, referuntur à Camerar. in cap. 1. de success. feudi.

Num. 31. adde Molfes. in consuet. Neapol. par. 4 q. 27. num. 6. an autem foeminae exclusæ per masculos, quemadmodum exclusæ sunt per eos, qui sunt in pari gradu, pariter ob proximiores in remotiori gradu existentes exclusæ censentur, doctissimè disputatur per Alber. Brun. in d. tract. de statut. exclud. fem. & consangu. lin. 2 succ. artic. 12. in 14. quæst. & quid si foemina existente masculo exclusæ à successione, dicatur esse in secundo gradu, vide Peregrin. in eodem tractat. art. 25. nu. 49. in fine, nam quando masculus descendit ex foemina, & concurrat in eodem gradu, & lineæ excluditur, Anna allegat. 34. numer. 14.

Num. 32. videas de hoc Peregrin. in eod. tract. art. 26. nu. 23. & Molfes. in d. consuet. d. par. 3. q. 28. nu. 1.

Num. 33. mulier, ut hic Auctor dicit est familiae suæ caput, & finis, & ante eum dixit Afflic. in cap. vnico num 47. de natur. success. feud. circa verò reliqua videas Auctorem met nostrum in decis. 5. num. 6. & sequent. vbi disputando articulum notabilem, si descendentes ex foeminis dicantur de sanguine, & plura ad ornatum recollectit, quam etiam ante ipsum eleganter disputauit Consiliar. de Anna in obseruat. 11. Princeps, si præcedat alijs, & insuper filia est de descendentiæ, & de familia, & finis, quando extra familiam nubit, secus si in familia, & per consequens admittitur cum onere fideicommissi, Auctor cons. 154. nu. 30. vol. 2.

Num. 34. de hoc satis habetur per Peregrin. in eodem tractat. artic. 46. Molfes. vbi supra num. 2.

Num. 36. addas eundem Afflic. in cap. sequitur nu. 76. de success. feud. & melius in cap. quod

sibi num. 13. de eo, qui sibi, & hæred. &c. alios citat Fusc. in singul. 95. lic. 15. quid autem in burgenfacieis existente fideicommissio, ultra statutum, prout est in Regoo, quod statibus masculis, &c. an filia defuncti excludat patrum, vide Minad. in d. constitut. in aliquibus in 3. notab. num. 21. vbi refert, quid fuerit decisum, de quo in meo Compend. verbo filia defuncti, & insuper ad rem nostram si neptis ex filio representet personam patris, & excludat patrum à successione, refert Consiliar. de Georg. in alleg. 9. num. 28. etiam in successione cui ipsum excludit, Maur. Iun. in alleg. 12. nu. 3. vbi est notabilis discussio de hoc, an neptis ex primogenito excludat secundogenitum, videas in meo Compend. in verbo neptis ex primogenito.

Num. 38. istam questionem prolixius examinat Molfes. in Commentar. ad consuetud. Neapol. par. 4. q. 32. per totam, & refert decisiones hinc inde factas, de quibus memini in meo Compend. verbo neptis, & si neptis ex filio præmortuo retineat gradum, stipitem, dignitatem, & sexum patris, copiose Ioan. Andr. de Georg. in citata allegat. num. 25. & sequent. & sic excludit patruum, vt dixi supra num. 36. an autem neptis excludat amitam in feudo, vide Annam in rubric. de vasall. decrep. etat. num. 100. an autem patrum excludat, latè Napodan. in consuetud. siquis vel siqua num. 118. & magis specificè, iuxta calum nostrum, si filia femina relicta ex filio primogenito viuente auo. excludat patrum, tradit Afflic. in cap. sequitur num. 76. de success. feud. affirmatiuam partem sequens, & de decis. Capye. hic citata memini in meo Compend. verbo neptis, & sic filia, vbi alios allegaui Doctores cum alijs decisionibus sub eodem verbo congestis, & in filio etiam firmat Auctor in lectur. 12. numer. 35.

Num. 39. vide Molfes. in consuet. eadem par. 4. q. 27. nu. 8.

Num. 40. de hoc videas Albert. Brun. in d. tract. in 4. art. principali.

Num. 41. quamuis Auctor noster in d. conf. 50. num. 26. eod. volum. differere videatur constitutionem istam procedere in linea descendenti succedente lineæ ascendenti, quod etiam sequitur Consiliar. de Georg. allegat. 30. nu. 3. & sic de descendenti in eodem gradu existentibus, & non ultra, vt dictum est supra nu. 26. imò eadem constit. procedit in hereditate patris, & matris, Præf. de Fræch. decis. 171. nu. 1. & subdit nu. 2. non procedere in hereditate fratris, & ita extra illum casum, etenim constitutiones Regni sunt stricti iuris, ita quod nec ad similia extenduntur

Afflic. in cap. siquis per 30. in 6. notab. num. si de feud. fuer. contr. inter Domin. & agnat. Molfes. in d. consuet. par. 4. q. 32. nu. 16.

Num. 42. vide supra addita nu. 30. ultra Molfes. d. par. 4. q. 27. nu. 13.

Num. 43. vide eundem Molfes. in d. comment. ad consuet. par. 4. q. 32. nu. 9. & seq. vbi allegat hic Auctorem.

Num. 44. idem Molfes. vbi supra nu. 10. Paschal. in tract. de virib. patr. potest. par. 4. cap. 9. nu. 8. & nu. 23.

Num. 46. vide in meo Compend. in eodem verbo neptis, vbi istas decisiones allegaui.

Num. 47. vide Molfes. in d. comment. ad consuet. Neapol. par. 4. q. 35. 36. & 37. vbi de hæ materia subingressiois satis loquitur, an & quando procedat, & in quibus casibus, & an in feudalibus subingressio detur per iocentiturationem patris, Camerar. in cap. 1. de success. feud. nu. 121.

Num. 48. vide in meo Compend. verbo nepos.

S. I.

Num. 1. Frater fratri in feudo non non succedit, ita Afflic. in cap. quia de feudis §. quia num. 43. de ijs, qui feud. dar. poss. & in cap. si quis adquisierit nu. 1. & 2. de benefic. fratris, &c. & ab hoc regulariter excluditur, inquit Loffred. conf. 38. num. 4. Alber. Brun. conf. 63. num. 2. Anna in repet. capit. 1. num. 5. de vasall. decrep. etat. de quo in meo Compend. verbo frater an succedat, vltra nostrum Auctorem in conf. 45. num. 19. volum. 2. & copiose in lect. 1. nu. 102. & 103. lectur. 12. nu. 22. & 26. & maxime si in iusticia adesset ista clausula, tibi, & hæredibus ex tuo corpore legitime descendentibus, Afflic. in d. cap. mulier §. naturales in 2. notab. num. 39. si de feud. fuer. contr. inter Domin. & agna. & Frecc. de subfeud. lib. 3. in tract. different. inter feud. quatern. &c. num. 27. & 28. quod secus est hodie ex speciali gratia concessa, non obstante dicta clausula, illos succedere, dixit Consil. de Georg. in allegat. 21. num. 68. ante eum idem Camerar. in dicto cap. 1. de success. feud. num. 30. Similiter succederet, si in concessione feudi dictum esset pro se, & successoribus in perpetuum, ita Maur. Iun. allegat. 21. num. 8. limitatur tamen hæc generalis regula quatuor modis per Afflic. in d. cap. si quis adquisierit nu. 8. præsertim si fuisset acquisitum ex communi pecunia, dixit ibidem n. 3. quod hæc sequitur Auctor d. conf. 45. nu. 19. & in lect. 9. num. 47. & seq. & sic decisum in hoc Regno Auctor hic concludit ex decis. Afflic. 293. de qualiu meo Compend. verbo frater an succedat, quæ

que siquidē regula plenius tractatur à Duenā in regul. 385. & Donat. à Finā inter commun. opinion. in tract. de feud. tit. de success. feud. nu. 1, 1. vltra Camer. in cap. 1. de success. feud. nu. 36 & seq. vide supra de refut. feud. in princ. nu. 22.

Num. 3. vide Afflic. in constit. vt de successio- nibus nu. 21. & Auctorem in d. lect. 1. nu. 103. & lect. 12. nu. 36. Andr. in d. constit. quem sequitur Consil. de Georg. in alleg. 21. nu. 20. & 32. prout in eodem Compend. verb. frater an admittatur, & ibi sic iudicatum refertur tē- pore Caroli Primi; an autem frater vteri- nus praeferatur patruo, idem Consil. Georg. alleg. 23. & ibi nu. 2. querit, si succedat quan- do mater renunciauerit, & quid in alijs suc- cessionibus bonorum burgenlaticorum, an frater vterinus excludat consanguineum à successione fratris vtrinque coniuncti, late Molfes. in d. consuet. par. 4. q. 40. & an simul cum patre vocetur ad bona praedicta, idem in seq. q. 41. examinat, & alias decisiones de ijs cumulauit in meo Compend. verb. frater vterinus.

Num. 3. quemadmodum enim constituit. Regni hic citata vocat simpliciter fratrem, intelli- gendum erit de quocumque fratre, vt opi- nator Consil. de Georg. in alleg. 21. nu. 32. sic pariter, & de sorore erit interpretandum, nam appellatione fratris soror semper con- tineatur, ita Afflic. in constitut. fratribus sub nu. 2. in 2. quæst. & ibi Batus in addit. lit. A, & melius liter. C, vbi loquitur de statuto lo- quente in fratre, vt locum vendicet etiam in sorore per multas rationes ibi adductas, non tamen in materia feudali Frecc. lib. 2. de subfeud. q. 12. num. 22. & non mirum, si ex gratia à Rege nostro concessa, respectu fe- udorum nouorum fratres, & sorores succede- re debeant, sicut Auctor notat, de quo etiam testatur Consil. Georg. d. alleg. 21. num. 68. & quod soror vterina pro fratre habeatur, & vt frater succedat, refert Molfes. in consuetud. Neapol. d. q. 41. num. 2. prout in multis casibus decisum patet in eodem meo Compend. verb. soror vterina, & quod succedat fratri in feudo nouo, tradit Frecc. lib. 2. in d. q. 12. num. 21.

Num. 4. frater succedit fratri descendenti sine descendente in feudo paterno, & antiquo, Afflic. in cap. sequitur §. in alio nu. 1. de suc- cess. feud. & in cap. satis bene nu. 6. de prch. feud. alien. per Lothar. Io. Iacob. de Leonar. inter consil. Bruni conf. 114. num. 142. Paris. conf. 13. nu. 57. vol. 2. & conf. 14. nu. 2. eod. vol. Anna in cap. 1. nu. 85. de vassall. decrep. stat. sed si esset frater vterinus sicuti Auctor ex- primit in feudo antiquo non succederet, Af-

flie. in d. constit. vt de successioibus sub nu. 21. ibi secus in feudo paterno, Consil. Rouit. in pragmat. 11. nu. 10. de feud. & quid in bonis antiquis extra districum Neapol. facit so- lemne allegationem Consil. de Georg. 23. & nota hic, quod si frater succedat fratri, il- lud capit ex prouidentia legis, quando feu- dum esset paternum, Afflic. in cap. quia de feudis §. & quia num. 19. de ijs, qui feud. dar. poss. ex quibus colligitur, quod diuersimodè succedit in feudo nouo, vel paterno, idem in cap. duo fratres nu. 8. de duob. frat. à ca- pit. inuest.

Num. 5. & idcirco ad nostrum propositum, vt frater succedat fratri, non dicitur de natura feudi, Afflic. in d. cap. si quis adquisierit nu. 12. de benef. frat.

Num. 6. vide Molfes. in consuet. Neapol. par. 4. q. 4. nu. 8 & Consil. de Georg. in alleg. 21. nu. 20. & 32. qui etiam allegat Andr. hic cita- tum ab Auctore, de qua siquidem decisione memini in meo Compend. verb. frater an admittatur, & subsequitur ibidem Consil. Georg. nu. 31. quod frater succedit in feudo, etiam peruento ex alio latere secundum Andr. & Franc. de Amic. in cap. 1. de ijs, qui feud. dar. poss. §. & veniendo in 17. quæst. sol. 188.

Num. 7. de intellectu huius constit. quomodo, & quando procedat, multa dixi supra eodem tit. in princ. sub nu. 1.

Num. 8. vide supra eodem nu. i.

Num. 9. hic adde, quod aliquando frater vteri- nus excludit vtrinque coniunctum, in casu relato per Consil. Rouit. in pragmat. 11. nu. 2. 20. & 21. de feud.

Num. 10. hæc opinio corroboratur ex alia ra- tione, etenim inuestitura ipsa concessa, cum clausula tibi, & hæredibus ex tuo corpore legitimè descendentibus, licet dicatur feudū hereditarium, non tamen definit esse feudum ex pacto, & prouidentia, Afflic. in cap. impe- riale §. præterea nu. 33. de proh. feud. alien. per Feder. & in cap. vnic. sub nu. 11. an agnat. & propterea mixtum, Reg. de Curt. in di- uers. feud. §. nunc de altera num. 35. & 36. eo quod respectu hæreditariz qualitatiz succes- sor debet esse hæres, Anna in repet. rubr. de vassall. decrep. stat. nu. 155. Auctor in lectur. 19. nu. 13. & 17. etiam si esset feudum ex pacto quando succederet patri, idem Reg. vbi su- pra nu. 22. sed quia in feudo ex pacto cum non sit propriè successio, vt ibi Anna n. 354. ponderat, propterea successor debet esse de iusto sanguine descendente, sicuti noster Au- ctor retulit in lect. 14. nu. 9. & ante eum dixit Camer. in d. cap. 1. de success. feud. præsertim nu. 25. vbi exemplificat successoris qualita-

tem istam, quod sit de sanguine, hoc est illius primi, qui acquisiuit feudum, & hæc omnia verificare latius Andr. Gail lib. 2. in obseru. 149. per totam, nam in eis debetur successio ex legis prouidentia, non autem à patre, sed à primo acquirente, idem Auctor in l. 1. §. nu. 37. quo fit, ut nepotes, & descendentes in infinitum succedant in locum patris in ius, & priuilegium illius in linea descendenti, in linea uero collateralis per uiam subingressio- nis, Auctor in d. l. 1. §. nu. 33. quod cessat in fratre, qui cum sit de linea collateralis exclu- ditur, nisi spec. sic fuerit in inuestitura vo- catus, hinc hæres sanguinis appellatur idem Reg. de Curt. in §. multoties nu. 25. Secundo quia inuestitura facta alieni, & suis successo- ribus, uel hæredibus ex corpore descenden- tibus eadem dicitur, Frecc. de subfeud. lib. 3. in formula inuest. §. sed postquam nu. 25. & in hoc casu, quia successoris uerbum in feu- dis intelligitur de personis habilibus ad suc- cedendum in feudo ex natura feudi, uel ex prouidentia constitutionis, ut idem Frecc. lib. 2. in 12. quæst. num. 6. dixit, & propterea dum frater excluditur à successione feudi, cum non dicatur de natura feudi, ut frater fratri succedat, quemadmodum notauit su- pra eodem nu. 5. merito excluditur, nisi dica- mus ex prouidentia constit. hoc esse per- missum, iuxta Auctoris nostri sententiam.

Num. 12. nam ipsa constitutio induxit nouum modum succedendi in feudis, uocando femi- nas, Consil. de Georg. alleg. 21. nu. 18. item uo- cando fratres in feudo nouo, subdit ibidem nu. 19. & num. 20. subsequitur item uocando fratrem non cõiunctum ex latere feudi, imò uocat primo fratrem uerunque cõiunctum propter proximitatem, sequitur num. 24. & demum num. 32. concludit, quod licet ista constit. uocet primo fratrem simpliciter, sic debet intelligi de quocumque fratre.

Num. 13. adde Auctorem in d. l. 1. §. nu. 31. quamuis forma ipsa inuestituræ in Regno uigeat pro hæredibus ex corpore legitimè de- scendentibus, Reg. de Curt. in d. §. de altera nu. 142. Lanar. consil. 15. nu. 25.

Num. 14. uide Afflic. in Imperialem §. præte- rea ducatus nu. 34. de prohib. feud. alien. per Feder.

Num. 15. succedere uolens in feudo originem debet trahere ab illo uasallo, cui uult succe- dere, Afflic. in cap. per successionem nu. 16. de grad. success. quare dupliciter in feudo succeditur, nam si loquamur in feudo hære- ditario, tam ex testamento, quam ab intesta- to succeditur, Frecc. de subfeud. lib. 3. in dif- ferent. inter feud. hæredit. & ex pacto in 20. different. & in isto casu exigitur qualitas il-

la, ut sit hæres, ut post Curt. Iun. consil. 138. nu. 13. Annam citatum supra num. 10. refert Ia- cobut. de Franch. in prælud. feud. rubr. (spee. feud. nu. 110. quod succedere quis non potest in feudis hæreditarijs, nisi sit hæres primi ac- quirentis, idem Curt. Iun. consil. 155. nu. 4. vo- lum 2. in feudis uero ex pacto subnectit ibi- dem Frecc. neque ex testamento, neque ab intestato succeditur, sed iure proprio tantum, hic inquam successio dicitur anomola, sicuti ex mente Bald. confirmat Camer. in d. cap. 1. de success. feudi nu. 55. & nu. 60. asserit, quod in feudo antiquo ex pacto, & prouidentia, non datur successio ab intestato, sed speciali prouidentia inde successor in feudo illud ca- pit, non ex testamento, nec ab intestato, sed successorio iure feudali subsequitur nu. 62. & nu. 65. id corroborat, quod in feudo non succeditur ex testamento, nec ab intestato, sed cum uaineritate hæreditatis, hinc suc- cessores ex primi acquirentis stipulatione, & pacto feuda capiunt, Camer. in Imperia- lem §. præterea fol. mihi 771. in paruis de prohib. feud. alien. per Feder. nec propterea filius in feudo ex pacto succedens hæres esse patris adstringitur, Reg. de Curt. in eodem diuers. feud. d. §. nunc de altera nu. 16. & 22. nisi esset feudum ex pacto nouum, idem Reg. loc. cit. num. 18. & in §. multoties num. 81. uel quando esset feudum Titio, & filio suo con- cessum, tunc necesse erit, ut sit hæres, ita Ia- cobut. de Franch. ubi supra nu. 115. quod se- cus est in agnato, sed quoties concessio facta esset cum ista clausula, tibi, & tuis hæredibus ex tuo corpore descendentibus, uel tibi, & li- beris ex tuo corpore descendētibus, ob quod uidetur esse feudum hæreditarium, sed ue- rius ex pacto, ut dixi supra nu. 10. & ultra ibi allegata idem confirmat Iacobut. de Franch. loc. cit. nu. 117. & 118. & in isto casu, quia non debetur iure hæditario, sed iure proprio, ita Calean. consil. 74. nu. 5. & ut dixit hic Auctor non tantum erit necesse, ut descē- dat ex corpore ultimi morientis, sed pariter quoties de hæreditario feudo ageretur ad hoc, ut illud consequatur debet esse de san- guine, & hæres primi, ac ultimi decedentis, idem Reg. de Curt. in d. §. multoties nu. 21. & 73. ac in filio non erit necesse probari hæc qualitas cum sufficiat copulatiuè, ut dica- tur filius, & hæres per ea, quæ tradit Præf. de Franch. decis. 153. nu. 14. & seq. nam est una, & eadem persona cum patre, Afflic. in cap. vni- co n. 22. an agnat. hinc filius patri succedens non dicitur mutare personam, sed una cum patre esse censetur, idem in cap. item si Epi- scopus §. quin etiam num. 9. Episcopum, uel Abbatem, in alijs uero descendentibus ex corpore

corpore acquirentis probanda erit qualitas ipsa, nam licet successio feudi detur ijs, qui sunt de sanguine, ut putat Camer. in d. cap. 1. de success. feud. nu. 19. & 20 multipliciter ista sanguinis qualitatem considerat, & in sequentibus exemplificando demonstrat multa conferentia successioni prædictæ inspecta sanguinis qualitate, & num. 25. refert casus, in quibus sufficiat, quod vassallus successor non sit de sanguine illius, qui tenet feudum, sed illius primi acquirentis, reliqua verò pertinentia ad materiam successionis feudorum refert Io. Blanc. in sua summa par. 3. tit. de success. feud. & respectu successionum feudorum regaliū Guilielm. Monserat. in tract. de success. Reg. nu. 39.

Num. 16. contrarium asserere videtur noster Auctor supra eodem §. 5. nu. 3. & 7. vbi aliquā dixi.

De Prouisionib. fier. solit. &c.

Tit. X.

De feudis inhabitatis, &c.

Nem etiam tradidit Auctor supra de regal. imposit. §. 2. nu. 7. & Præf. Mormill. in constit. castra nu. 8. hanc praxim Auctoris sequitur ad materiam istius tituli, etiam Auctorem nostrum allegando, & aliqua scripsit Mastrill. in tract. de magistr. lib. 3. cap. 10. num. 76. sed ultra eum ne sicco pede pertransire videar præmitto respectu terrarum demanialium, non esse dubium, quin si reperirentur inhabitata ad hoc, ut hominibus repleantur, & iterum habitare valeant homines solitum esse per Proreges, seu Reges sub spe aliquæ immunitatis concessæ hominibus habitare, volentibus eos allecare, ut dictum est supra, quod non sic facilliter procedit in Terris Baronialibus inhabitatis, nam ultra, quod ipsorum Domini, scilicet Barones, consimilia privilegia concedere sublequeretur maximum damnum aliarum Terrarum demanialium, & Baronialium ob frequentiam hominum ibi confluentium, & propterea si in hoc releuarentur Terræ inhabitatae, in alio reliquis Terræ grauarentur ex earentia ciuium suorum, ideò non est iustum vnum altare desecperire, & alterum cooperire, notatur in cap. cum causam de præbend. & gl. in l. assiduis C. qui pot. in pignor. habeant. & ratio illa potissima esse perspicitur, nam si loquamur de personis demanialibus, qui etiam essent nobiles, vel artifice, quibus concessum est pro libito voluntatis accedere ad habi-

tandum in Terris Comitum, & Baronum, ut refert Afflic. in constit. quisquis de burgenibus nu. 1. non propterea alijs permittitur demonstratur in d. constit. eo quod burgenibus passim inhibicum est, ut si derelicta eorum patria in Terras Baronum conuolauerint animo ibi permanendi, notabile interesse Regis orietur ob seruitia ab eis debita, ceterum si animum reuertendi haberent secus esset, sicut ibi Afflic. nu. 5. testificatur, & tanto fortius si essent vassalli Baronum, qui si in alienis Terris Baronialibus confluere ad habitandum, non tantum ipsi Domini Terrarum, quo se conferrent dicti vassalli requirendi essent, ut remitteret vassallos ipsos fugitios, sed pariter ipsimet vassalli cogendi erunt ad redeundum, ex traditis per Afflic. loc. cit. num. 11. & sequitur Frecc. de subfeud. lib. 2. in 15. author. Baron. & idem Mormill. in constit. quisquis, vbi alia notabilia posuit ad hoc pertinentia, non mirum si bene procedit hæc Regalis prouisio, cum speciali clausula, ut de exteris habitatio ipsarum fieri debeat, potissimum de istis Albanensibus, & Selauonis, & in hoc particulari alias contingit hæstari in Reg. Cam. si ad hoc debeatur pro istis feudis aliquando habitatis ab istis Selauonis, & similibus, & quandoque non, & decisum fertur, quod si tempore impositionis ad hoc reperirentur habitare, quod soluant Barones ad rationem de feudis habitatis, & cum vassallis, si verò tempore impositionis reperirentur non habitare, quod soluant pro feudis non habitatis, & sine vassallis, Iacob. de Ayello in suo tract. de iure ad hoc nu. 57. de quo in meo Compend. verbo ad hoc, & Frecc. singulariter de subfeud. lib. 2. in quæst. 10. nu. 1. ad hoc plura censuit.

De Portu.

AD huiusmodi materiæ ornatum agnosendum erit, quid sit portus, nam refert Luc. in l. 1. C. de lit. cust. lib. 12. ultra Afflic. in cap. vnico vers. armandiz nu. 7. quæ sint regalia, quod sit locus conclusus, vbi naues, & reliqua vassella absque lesione fluctuationis maris securè stare possunt, & differt à litore, ut ibi per eum, & similiter à statione, idem Afflic. in d. cap. vnico vers. portus nu. 3. & n. 4. quærit, si portus veniat appellatione Ciuitatis, & tenet, quod sic, & non mirum si alias in facto occurso hæstari visum fuit tam in Mag. Cur. quam in Sac. Conf. de quodam inquisito de homicidio, qui habebat guidaticum nè accederet Neapol. & per 30. miliaria circumeire, qui cum fuisset captus in mole magna huius Ciuitatis, ad quam tunc appli-

applicauerat eum triremibus ex Ciuitate Ianuz venientibus; vbi dictus inquisitus ascenderat, & fuit demum per Sac. Conf. confirmatum decretum Mag. Cur. alias contra inquisitum latum, vt procederetur ad vltiora in causa, de qua per Consil. Ronit. in pragmat. 1. de guidat. in noua compil. num. 20. vers. in exitu Illustr. Comit. & licet Benuen. Stracca in suo tract. de mercat. tit. de spons. vers. vidi etiam nu. 2. aliter portum ipsum desinare videatur, hoc est, vt sic locus conclusus, in quo in portantur merces, & inde exportantur adhuc se concordare videntur, Neapolis tamen illa machina, fabrica vulgò appellatur, *il Molo*, vt dixit Afflic. in d. cap. 1. vers. portus nu. 5. & Ant. Capyc. in sua inuest. feud. rubric. feudor. claus. vers. portubus, & ante eos Cypoll. in tract. de seruit. rustie. prædior. cap. 28. in fin. specificè loquens de Molo Neapol. qui sic nuncupatur; quem Alphonsus Rex mirificè restaurauit, intra quem est notabilis portus Neapol. Ciuitatis, &c.

Num. 1. adde eundem Capyc. loc. cit. similiter nec castra noua construere sine licentia Regis, vt in consil. castra, vbi Afflic. & memini fuisse annis elapsis inhibitum Ill. Principi Hostiliani ne castrum ædificium caprum ædificari in monte Terræ Montis Dragonis continueret, quod adhuc stat in suspensio, Rex enim non solum ædificat, & destruit castra Baronum, vt per Mormill. in consil. castra, vbi plura recollexit ad hoc, sed etiam impedit ædificari.

Num. 2. adde Bald. in cap. 1. in princ. quæ sint regal. Capyc. loc. cit. & licet cuiuslibet concessum sit in littore maris ædificare, vt dixit Afflic. in d. §. Armandia nu. 3. non tamen ipsum portum construere, neque molum, vt subnequit in vers. portus nu. 5. nam etsi ædificaretur expensis populi, adhuc ædificium ipsum esset ipsius Principis. Intantum ff. de rer. diuis. quæ propter non tantum portus ipsi, sed redditus, & vestigial, quæ proueniunt ex ijs, quæ in portu, vel ex portu vehuntur sunt ipsius, quia sunt publica vestigialia, ita Chassan. in cathal. glor. mundi par. 5. confid. 24. in 4. priuil. & hoc ius appellatur ancoragium, quod soluitur, quia naues stant in portu securè, & quantum est ancoragium, tradit Afflic. in d. §. Armandia nu. 8. & sequitur in d. §. portus hoc spectare ad Regem, insuper portus in littore maris, vel Regis expensis, aut communibus populorum de licentia Regis in Terris demanialibus ædificantur aut Baronalibus, prout est in ciuitate castrum maris de stabia, vbi adest portus benè compositus, & instructus, quæ est in dominio Du-

cis Parmæ, sed ipse portus est Regis, eiusq; introitus, & credo à Roberto Rege instrui iussu eius impensis, nam in eadem ciuitate, & castrum, & domum quandam Regalem ædificari iussit, vt patet in cap. Regi cum ex nostri cura, subsequenter constructo portu in mare pro securitate nauigantium constructi solet ibidem lanterna, vt nauigantes securius iter accipiant, & inde certum quid Custodi ipsius soluitur, quod etiam spectat ad Regem, vel cui Rex concesserit, prout est Neapol. de quo singulariter Afflic. in decis. 392. & Loffred. conf. 21. & ibidem non licet alia ædificia construere sine expressa licentia Proregis, adeò quod existente Turri prædicta in molo magno huius Ciuitatis, & nonnullis domunculis circumcirca ædificatis, detecta certa fraude, quia ibi bona prohibita extrahi occultari solebāt per nauigantes, nulla data noticia Portulanis in fraudem iurium fiscalium, fuerunt iussu Illustr. Ducis Ossunæ tunc Proregis illæ domunculæ dirutæ, & deuastatæ.

Num. 3. hoc est per Magistrum Portulanum, Luc. in l. 1. C. de litt. cust. lib. 12. ad cuius officium pertinet custodire portus Regni, quæ alio vocabulo Limarchæ nuncupantur, vt dixit Frecc. de subfeud. d. lib. 1. tit. de offic. magni Admirati nu. 21. & vltra eum hodie sunt alij substituti ab ipso pro custodia littorum circa extractions bonorum extrahi prohibitorum, de quibus loquuntur text. in cap. Regni eum nihil, & cap. vt illorum, vbi est materia sua.

Num. 4. Rex enim creat Admiratum, qui in Regno habet administrationem in homines maritimos, & in mari, Afflic. in d. §. Armandia nu. 10. qui hodie magnus Admiratus nuncupatur, de quo latè per eundem Frecc. vbi supra, & successiue eius Curia Admiratiz cognoscit in homines viuentes ex arte maris, Franch. decis. 142. num. 1. & ibi deciditur si cognoscere possit de delictis commissis in mare, & quando, & in decis. 722. de quo in meo Compend. verb. Iudices, & verb. Curia.

Num. 5. praxis petendi remissiones inquisitorum Curia Admiratiz à Mag. Cur. traditur per Franch. in d. decis. 722. num. 1. & literis istorum licet credendum sit ex vulgata regula illa credendum, cui dicere incumbit, Afflic. in decis. 369. sub num. 10. & maxime bono viro, Alex. conf. 55. nu. 22. lib. 4. & taliter, quod credens bono viro excusatur, idem in conf. 75. nu. 11. vol. 3. & maxime personis istis in dignitate constitutis, verum quia tales personæ, vt plurimum actualiter non exercent dicta officia, sed per subrogatos, scilicet

scilicet Vicegerentes, Locumtenentes, & contingi posset eorum subditos, non semper actu seruire inde derivaretur interesse Regis, quia sub isto colore multi euaderent delictorum pœnas, idè non semper credendum, & licet credentis multorum stari debeat, donec contrarium probetur, vt notat Afflic. in constit. terminum vitæ sub nu. 32. hodie tamen secus est, & subsequenter praxis illa cessauit, sicut Auctor in seq. num. aduertit, sed petitur remissio, & in termino verificatur exercitium, & matricula produci- tur, vt inde remissioni locus sit.

Num. 6. vide Casauit. in rit. 46. sub num. 22. vbi etiam loquitur de istis litteris familiaritatis, si credendum sit, & inuent ipsi familiaribus, & faciunt ibi addita per me, nec omit- tam, quæ dixit Afflic. in constit. statuimus, vt Magn. Cur. nonnullos fuisse remissos ad magnum Senescallum petentem ipsos subdi- tos, siue familiares, & ibidem Reg. Tapia- nu. 13. refert nouissime ita decisum fuisse in eius fauorem, vt in meo Compend. verb. remissio alicuius, an autem litteris testimo- nialibus Episcopi fidem facientis aliquem esse clericum credendum sit, vide Cauens. in rit. 235. nu. 10.

Num. 7. sic exemptus à iurisdictione alicuius artificij, ratione non erit remittendus ad fo- rum sui Baronis, nisi in fraudem fuisset de- scriptus in matricula, Capibl. in pragmat. 8. nu. 39. par. 1. de Baron. & faciunt dicta supra de assens. Reg. 5. 7. nu. 19.

Num. 8. & dato, quod essent Officiales actu ser- uientes, pro quibus causis erunt remittendi, & pro quibus non, videas nouellas decisio- nes desuper factas in meo Compend. tradi- tas in verb. remissio Officialium, insuper an habentes literas familiaritatis gaudeant sa- rum privilegio actu, officium pro quo literæ datæ fuerint non exercentes, vide Carau. in rit. 46. nu. 23. nam illæ non profunt, nisi actu seruientibus, Anna in singul. 321. & allegat. 44. num. 1. qui sic decisum tradit, de quo in meo Compend. verb. remissio, etenim qui actu non seruiant dicuntur familiares abusi- uè, & privilegia familiaribus concessa ad eos non extenduntur, de quo satis per Bom- bin. conf. 27. præmissis per totum, & successi- uè familiares antiqui, & veri gaudeat pri- uilegio, quod familiaribus conceditur, & non huiusmodi familiaribus, qui ex privile- gio veniunt, Puteus decis. 83. nu. 3. par. 2.

Num. 9. vide Præs. de Franch. decis. 481. & ibi Amend. & Viscont. in addit. vbi plura.

Num. 10. idem Præs. de Franch. vbi supra, non enim sufficit sola matricula sine exercitio, neque exercitium sine matricula, & sic deci-

sum refert, vt in Compend. meo verb. matri- cula, vbi alios Doctores allegauit, & quid si matriculatus alicuius artis pro maiore par- te anni exercitiu fecerit, an remitti debeat, vide eundem Franch. decis. 175. & in eodem Compend. verb. remissio.

Num. 11. vide addita supra eodem nu. 9.

Num. 13. vide Roman. in singul. 47. & de hoc vi- deas in meo Compend. in verb. remissio cau- sæ in noua compilatione, vbi patet decisio de hoc.

Num. 14. vide Afflic. in constit. hostici excep- tionem nu. 7.

De Mercatis.

N Vm. i. ad hoc adde Capyc. in inuest. feud. rubr. feud. claus. vers. mercatis in princ. vbi eodem modo id declarat, & nouissime vltra Thesaur. decis. 264. Capibl. in pragmat. 8. par. 1. de Baronib. nu. 95. vbi etiam querit si concessio priuilegio nundinarum per Baro- nem alicui suæ Terræ, super quo præstatur Regius assensus, & contingerit appellari ab Officialibus nundinarum ad Officiales Ba- ronum, vel Regis appellatio deuoluatur, & concludit ad Officiales Regis, quod etiam roboratur ex alio fundamento, si causæ ap- pellationis veniant concessa Terræ, de quo per Annam in alleg. 52.

Num. 2. adde Mastrill. de magistr. lib. 3. cap. 10. num. 16. & nota hic, quod eadem obseruatur diligentia in constructionibus Ecclesiarum de nouo erigendarum in Ciuitatibus, & lo- cis, vbi construi debeat, etenim ex Bullæ Clement. VIII. vocari debent, & audiri om- nes aliarum Ecclesiarum Rectores, Priores, & Procuratores, ac interesse prætendentes circa nouam ædificationem Ecclesiarum, de quo per Rice. decis. 141. fuit resolutum.

Num. 3. non enim debet esse nociua tertio gra- tia Principis, Afflic. in constit. pœnam eorum nu. 60. de quo satis supra eod. . . . & sic patet semper concessionem Principis, intel- ligendam esse absque præiudicio tertij, Dec. conf. 373. num. 10. & sic etiam priuilegia, Maur. Sen. alleg. 52. nu. 11. alleg. 54. nu. 10. & alleg. 70. num. 2. sic mercatum alterius loci nõ potest vna ciuitas, vel oppidum per con- cursum impedire, idem Thesaur. vbi supra nu. 5.

Num. 5. Interesse est proprium damnum emer- gens, & lucrum cessans propter factum, vel commissum, quod fieri, vel omitti non de- bet, Alex. conf. 168 nu. 4. vol. 2. & idè in ijs casibus considerandum, Dec. conf. 321. nu. 4. & 5. & vtrumque recipi potest, Marta voto 165. num. 5. vbi nu. 9. exemplum ostendit de interes.

interesse lucri cessantis solum considerari respectu mercatorum, & respectu mercasi faciendi est damni emergentis.

Num. 6. sic etiam interesse, quod deriuatio aquae noceat vicino, non est probabile, Anna alleg. 91. num. 4. vbi loquitur de molendino construendo in fundo proprio, & aquam à flumine deriuare, licet noceat vicino, & an, & quando constitui possit molendinum in flumine publico, Maur. Iun. alleg. 61. num. 3. & alleg. 83. per totam, nam regulariter in suo non negatur, quin possit construere molendinum, & furnos, Capi. in prag. 14. nu. 4. de Baronib.

Num. 7. vide Capp. in inuest. feud. rubr. feud. claus. verb. molendini vers. amplio secundo, an autem feudatarius, qui habet molendinum, aut furnos prohibere possit ne subditi sui alium furnum, vel molendinum aedificet, latè Boss. in tit. de regal. num. 41. & quid si quispiam inferius haberet molendinum, an ille, qui est superius vellet aedificare impedire posset, Loff. ed. conf. 12. nu. 14. & multa alia ad ornatum istius questionis posuit Fusc. singul. 34. lit. M, vltra Alex. in conf. 194. nu. 10 & 11. vol. 3. qui loquitur de construente molendinum in flumine nauigabili, modo non impediatur vsus nauigij, nec poterit alius conqueri ex eo, quod suum minus frequentabitur, & facit aliud conf. Bald. 71. nu. 1. par. 1.

Num. 8. extat prag. i. §. 11. de salar. eorum; & c. licet de hoc singulariter loquatur Capp. in d. sua inuest. feud. rubr. feud. claus. vers. sic furnis.

Num. 9. an Dominus habens furnum, vel molendinum prohibere possit suos vasallos alio ire, vide Boer. decis. 213. & sic decisum tradit Anna allegat. 116. & in repet. rubr. de vasall. decrep. 2. tit. nu. 70. quem sequitur Capi. in pragmat. 14. de Baron. vt in meo Compend. verb. molere.

Num. 10. hoc idem tradit Steph. Quarant. in summa bullarij in verb. dies festus vers. & sic an & quando non obstante, Episcopus Ifern. in sua praxi Archiepisc. Neapol. cap. 52. de quo in meo Compend. Decis. Curiaz Archiepisc. Neapol. verb. nundina, nouissimè Molfes. in 2. par. suae summæ theolog. seu in tract. de contract. & vltim. volunt. tract. 12. cap. 4. nu. 144. cum seq. vbi plura ad hoc.

Num. 11. vide Montanar. in prag. 2. de administr. vniuersit. num. 353. vbi in antecedenti nu. 352. tradit ista parlamenta fieri posse in claustris Ecclesiaz, & sic ordinariè in aliquibus Terris Regni vidi obseruari, nempe in Ciuitate Theani, Terræ Summæ, & alibi, vel in locis deputatis pro parliamentis per Vni-

ueritates, vt in Terra Foggiaz, Cosentiaz, Ariani, Atripaldz, Caleni, & c.

Num. 12. nota hic, quod ex dispositione inris communis prohibitum est legere publicè, vel priuatim in l. i. C. de stud. liber. vrb. Rom. lib. 11. vbi Luc. notat, quod si extra Capitolium inuenti fuerint legere, & docere, priuilegijs concessis docentibus in Capitolio non fruerentur, & in Regno de hoc habemus prag. 8. de schol. doctor. vbi expressè prohibetur, quod nullus legat priuatim lectiones, excepta lectione Institutionum sub pena in ea contenta, ad quod subnotandum duxi, quod prohibitio facta Lectori lectionem legere, includit, vt nec etiam scholares audire debeant, sicut è contra scholari prohibito audire lectionem, prohibetur etiam Lectori lectura, ita Carau. in prag. 1. §. 15. nu. 13. de Senatusc. Macedon. & ob id multoties euenit Neapol. Lectores, & scholares molestos esse ex lectura sic absque licentia Proregis enunciata.

Num. 13. verum est, quod priuilegium per non usum non amittitur, quando non fuerit praestita occasio vtendi, Anna in singul. 400. sed in ijs casibus occasio erat in facultate priuilegiati, & idè priuilegium ipsum per non usum spatio decem annorum secundum communem opinionem admittitur, ita Maur. Iun. allegat. 44. num. 4. & ita patientibus ipsis priuilegiatis amittitur per non usum, Maur. Sen. alleg. 16. nu. 25. alleg. 18. nu. 4. allegat. 51. nu. 7. & alleg. 85. nu. 4. & hic subnotandum est, quod dictio in perpetuum extenditur semper continuè, & sine praescriptione temporis, Anch. q. 82. par. 1. nu. 10.

Num. 14. nota hic, quod verbum quandocumque est generale aptum importare infinitatem, Pet. Girard. in singul. 18. nu. 12. ad quod singulariter ex mente Bald. dixit Carau. in rit. 167. nu. 37. quod verbum quandocumque & verbum perpetuè impediunt currere praescriptionem statutariam, vel legalem, & quod dictio quandocumque denotat perpetuitatem, ita quod excludit legalem praescriptionem, refert Maur. Iun. alleg. 105. nu. 3 & quid per dictionem semper, vel perpetuè, vide Tiraquell. de retract. consang. §. 1. glof. 10. nu. 34. an autem praesumptio, quae oritur ex possessione 40. annorum sit sublata per verbum semper, & quandocumque, vide Mormill. in constit. quadragenalem nu. 1.

De exteris habitantibus in Terris Baronum.

N Vm. 1. videas in meo Compend. in noua compilat. verb. rixosus, & verb. vendere, vbi

ubi omnia concessa istius materis et
questionis, videlicet exterorum de Terris Ba-
ronum deduxi, ac etiam novellam decisio-
nem factam per Collater. Consil. aduersus
fratrem Domini Terrę eius inimicum, si po-
terat inhabitare in Terra ipsius, ubi multa
ponderavi pro decisionis corroboracione,
una autem exteri demanuales homines con-
suetos ad habitandum in terram contes-
sam per Regem alicui Baroni, cum vasallis
exceptis demanialibus, qui sunt certi, & de-
clarati spectent ad Barones, vel Regis-Cu-
ria, cum sit totum territorium Baronis, &
Rex nil sibi reseruat, decisum fuit, quod
omnes habitantes in dicta Terra, & qui in-
futurum consueant ad habitandum spectent
Baroni, Anna in cap. 1. de vasall. decre. stat.
nu. 268. & vltra hęc vide Masrill. de magistr.
lib. 3. cap. 10. nu. 25.

Num. 2. de ista decisione memini in meo Com-
pend. verb. expelli, & vltra Auctorem trię al-
legari Consil. Ronit. in pragmat. de Baronib.
nu. 4. Capib. ibidem sub num. 139. Masrill. ad
Cayc. decis. 118. Masrill. de magistr. par. 1.
lib. 4. cap. 18. nu. 90. Ricc. collectan. decis. 286.
& ante eos pertractauit Assid. in cap. vniuo
num. 19. de form. fidel. & notandum est, quod
artifices sunt necessarij ad bene viuendum,
Marta in voc. 217. nu. 8.

Num. 3. expulsio quauis pona dicitur, non
tamen pro deportatione habetur, Bart. in
princ. constit. ff. hęc autem num. 4. non per
hoc habebit annexam penam honorum am-
missionis, cum ipsa publicatio honorum vi-
deatur in certis casibus a lege expressis, de
quibus per Bossium in tit. de bon. publicat.
Iul. Clar. in §. fin. q. 78. late Sebast. Guazzin.
in tractat. de consil. bon. conclus. 13. & nec-
essarię Barones nequeunt illa bona expulso-
rum capere ob simplicem expulsionem, nam
efficit contra omne ius, vt etiam notat Mor-
mill. in d. constit. qui quis in princ. & an va-
salli Ducis Ferrarię possint impedire eorum
subditos ire ad habitandum in Ciuitatem
Regis, vide Auch. q. 48. par. 2. nu. 9.

De donis, & expensis Vniuersitatum.

Num. 1. Vniuersitates Regni prohibentur
congregari ad faciendas donationes cu-
iusuis summe alicui sine licentia Proregis, ex
disposicione Regis pragmat. 5. §. 18. de admi-
nistr. vniuersit. & in pragmat. 9. cod. tit. etiam
si ipsi Principi donare vellent, adeo quod ex
iuris disposicione tantum est superindicta
imponi non posse sine congregacione popu-
li, & Principis auctoritate, Luc. in l. vniuersi-
tatis de superindict. lib. 10. Boer. decis. 60. qui

sub nu. 3. & 7. vers. sed ubi pro donando Prin-
cipi, loquitur specificę, vt requiratur licen-
tia ipsius, etiam si vellet ipsi donare, Cayc.
in inuest. feud. rubr. feud. claus. vers. collectis
col. 2. ad quod etiam Consil. Ronit. in pra-
gm. 5. nu. 2. eod. tit. & ibi Montanar. §. 19. &
20. & Zappull. in §. 12. nu. 3. eod. tit. multa
dixerunt, & alia ad ornatum collectis Ricc.
collect. 775. & ob id si licitum esse videatur
expensas erogari, ac alia donatiua facere
pro iucundo aduentu Domini in eius ingres-
su, vt profequitur alios citando Capib. in
pragm. 8. par. 2. nu. 13. actamen existentibus
in contrarium pragmaticis mentionatis om-
nino licentia Proregis erit necessaria, & sic
communiter predicatur, quid autem in do-
natiuo strenę, an illicitum erit dare Baroni,
vide eundem Capib. in pragmat. 1. nu. 216 de
Baron. ad autem in remunerationem donari
posse ei, idem in d. pragmat. 8. par. 2. nu. 13. &
seq. copiose Lofeus in suo tract. de iure vni-
uersit. par. 3. cap. 11.

Num. 2. quoties enim Episcopus ingreditur eius
Diocesim in prima vice ei clerus, & populus
obuiam exire debet, vt ex mente Bertacch.
& Masrill. decis. 57. num. 7. ad Cayc. com-
probat Praef. de Franch. decis. 253. num. 1.
sic etiam obseruatur quando Princeps in-
greditur Ciuitatem; nam ei obuiam iri de-
bet, & expectandus erit in Ciuitate cum iu-
tunda receptione, & debet honorari in sua
receptione, vt per Chassan. in cathal. glor.
mod. par. 5. consil. 24. in 118. pri. il. ad quod
dixit Frecc. de subst. ud. l. b. 3. in fin. in quast.
preuentia in cap. iudicus in cap. 2. & c. nu.
14. quod Rex dum recipitur in Ciuitate de-
putantur Electi a Ciuitate purpureis vesti-
bus, & pretiosis ornamentis decorati, qui
exultantes, & iubilantes, & cum ramis pal-
marum ipsam recipiunt, & pariter in recep-
tionibus Proregum, ac Archiepiscoporum
Neapol. vt pluries vidi seruari, cum maxima
populi iubilacione, & letitia, & sic in alijs
locis Regni in receptione suorum Domino-
rum, & Prelatorum, nam est condecens, & in-
ris debitum reuerentia, ex quibus si aliqua
expensa fierent per vniuersitates licito iure
admittuntur istę, compotis ipsarum, sed do-
nariua nonaliter sunt, nisi preuisa licentia
Viceregis.

Num. 4. Princeps enim, quia prinatorum nego-
cijs quotidie occupatur consultum est inten-
dere aliquando, vt viuat, & sanus viuat, & sic
dare interualtum negotijs predictis, quia
danda est recreatio corpori, vt possit magis
proficere curis incumbentibus, ita Assid.
in constit. generalia iura nu. 3. & propterea
vltra ferias ordinarias in diebus, qui vel le-
uis

- nis auspiciis, vel ortus imperij protulerunt inquit text. in l. omnes C. de ferijs, solent etiam incidere ingressus Regum, vel possessionum Regi adeptiones, aut matrimoniorum contractationes, sobolisq; natiuitates, vt patet. in pragmaticis situatis in tit. de abolitionibus, fiunt enim tunc publice laticitiz in populo, & successiue pecuniaz ficales, vel Vniuersitatum in causas, ipsas erogari videntur.
- Num. 5. sic etiam, & tutor, vel tutorix mittendo munera consueta per patrem pupilli excusantur, Præf. de Fräch, decis. 178. nu. 8. & tales donationes remuneratoriz, sicuti per tutores fieri possunt, ita quoque per Ciuitatum Administratores, Locus vbi supra per totum.
- Num. 6. de Commissarijs istis redemptionum extat. pragmat. 6. de syndic. officia. vbi de illis loquitur, vt sint syndicati post finitam administrationem, & de Commissarijs pro extirpatione locustarum habetur in pragmat. 1. de bruceis, vbi latè Consultat. Rouit. & de Commissarijs ad capiendas informationes per Regnum, extat pragmat. 7. §. 9. de offic. magni Iustit. qui tenetur dare satisfactionem de bene administrando, & reddendo rationem, salaria vero istorum soluntur expensis Vniuersitatum, sed ipsorum Commissariorum ad capiendas informationes expensis partium, vel Regij Fiscij, nam mittuntur eorum instantia, & propterea nouissime ex nouella pragmatice Comitum Lemensium, die 31. Maij 1616, §. 67. cautum est nullatenus ab inquisitis, vel a contraueniens salaria solui, nisi sint condemnati, semora omni clausula in contrarium apposita, & puniri possunt de extorsionibus, in casu contrarij.
- Num. 7. adde Magistr. de magistr. lib. 3. cap. 4. nu. 144. est enim certum in iure, quod timens offendit, licet impetraverit cautionem de non offendendo, si tamen ex legitimis causis ostenderit Iudici se non esse securum, poterit implorare, vt liceat sibi deferre arma, & conuocare secum homines armatos, & vt Iudex det sibi familiam, quo magis defendatur ab insultu eius, a quo timet offendit, de quo satis per Hercul. in tract. de caut. de non offend. cap. 11. nu. 1. vbi plura alia ad ornatum refert remedia, & non mirum si licentia Iudicis in hoc exquiratur, vt suam familiam, inopem ipsius det, etenim armatos famulos secum duens debet puniri l. seruos C. ad l. Iul. de vi publ. Alex. in l. 1. ff. eodem, Boss. in tit. de vnion. nu. 3. tanto magis si per Regnum homines suspecti incederent, nam tunc ad Principem ipsum spectaret assignare cultoriam militum sumptibus tamen potentibus, eo quod iste armata, seu caualcata in Principe sunt prohibita, etiam Romæ, obstatore Bulla Pontificis, Guazzi in tract. de consuet. bon. concl. 86. nu. 2.
- Num. 8. sic etiam equi postarum concedi nequeant absque licentia, Luc. in l. cursum C. de curs. publ. lib. 12. & quod nullus Iudex cedere possit, præterquam Præfectus Prætorio literas tractatorias quorumcumque animarum, quæ cursui publico ducenda, & transferenda versant, refert Menoch. de arbi. iudic. lib. 2. ca. 299. nu. 5. & ca. 2. nu. 3.
- Num. 9. hoc iure vtiur indifferenter in Regno vt impetrata licentia Proregis suspectus de inimicitia possit tenere consocios armatos secum, vt hic dicit Auctor, vel familiam armatam portare a Principe, aut ab eius Officiali ne offendatur, vt per Afflic. in constit. intentionis nostre num. 5. vbi plures allegat vetera Hæresy hoc. cit. etenim si arma portare veritum sit, etiam ad sui defensionem, sicut in d. constit. patet, vbi Afflic. id notat, & Consult. Rouit. in pragmat. 8. nu. 14. de armis ciuili licentiam Principis, multo fortius tenetur comitiarum hominum armatorum ad sui defensionem.
- Num. 10. de hoc extat pragmat. 1. de visit. carcer. & pragmat. 39. §. 3. de offic. magni Iustit. vbi Consult. Rouit. ponderando istas pragmatice arbitratur desumptas esse ex dispositione iuris communis per iura ab eo citata, & idem tradit in pragmat. 8. de offic. magni Iustit. num. 3. vltra Foster. in praxi crim. in princ. nu. 13. latè Muscatell. in praxi Sac. Consil. lib. 2. par. 3. glof. detinebitur nu. 77. Romæ autem singulis mensibus visitatio fit, testatur Octau. Vest. in praxi Roman. lib. 2. cap. 13. reliqua dixi supra eod. cit. de elect. offic. §. 1. nu. 10.
- Num. 11. ad hoc vide notata supra eodem nu. 2. & respectu vestium viduis factarum per hæredes viri, si teneantur illas restituere, vltra Barbosio l. que dotis nu. 81. in 3. limit. ff. solut. matrim. vide Vrsil. decis. 315. nu. 3. cum alijs a me citatis in meo Compend. Decis. Regoi. verb. lectus vidualis in fin. in noua compilatione, ad quod vide Cauale. in tract. de vif. mul. relic. nu. 200. extat de hoc cons. Bald. 478. nu. 3. vol. 5.
- Num. 12. istam questionem bene examinavit Afflic. in contris. quamplurimum sub nu. 21. verbi quarta dubitatio, vbi concludit non esse vasallos obligatos ad adiutoria pro nuptijs Domini per rationem ab eo adductam, sic etiam in tutore, qui si miserit donatiua, quæ iustitia pupille sponsetur tenetur de suo, nisi esset consuetudo in illo loco familia agere,

re, aut ei commissum à Iudice, ita Caualean. in tractat. de tutor. & curator. num. 276. sed quicquid sit, hodie ex quadam vrbantate vniuersitates Regni in prædictis casibus, solent etiam munera Dominis largire, accedente Proregis assensu, sicut noster Auctor notat, sic vidî, & obseruatum audiui, nam (vt quoque Auctor ponderat) omnes subuentiones sunt prohibitz, exceptis casibus contentis in constit. quamplurimum, ea propter Barones nequeunt vasallis alias imponere subuentiones, nisi in casibus expressis, absque licentia Regis, vbi Afflic. nu. 10. fatetur, vltra Capibl. in pragmat. 1. nu. 42. de Baronibus.

Num. 13. melius idem Frecc. attingit in eodem lib. 2. de subfeud. in q. 15. quod secus est in Rege, vide Maur. Iun. alleg. 51. nu. 5.

Num. 14. vltra Martam vot. 221. num. 11. adde Capibl. in pragmat. 8. par. 1. nu. 271. de Baronibus, quid autem in Capitaneis ciuilibus, & criminalibus eiusdem Terræ, & de eorum præcedentijs habetur ad saturitatem per Capyc. decis. 27. vbi Masul, & quid in Iudicibus eiusdem Terræ, an eriminalis, vel ciuilibus præcedere debeat, vide Franch. decis. 388. nu. 3.

Num. 15. de prælatione concedenda Vniuersitatibus aduersus Baronem eminentem secundas causas, & Porulaniam à Regia Curia, quidnam decisum fuerit, refert Anna in repet. cap. 1. nu. 153. de vasall. decrep. etat. de quo in meo Compend. verb. Vniuersitas, & per Præf. de Franch. decis. 17. & in eodem Compend. eod. verb. Vniuersitas quamuis vbi plures Doctores citauit, quid autem in afflictu iurisdictionis ponderum, & mensuratum, vide in eodem Compend. verb. præferri in noua compilatione.

Num. 16. adde Mastrill. de magistr. lib. 3. cap. 6. nu. 7. ad quod subiunxit Reg. de Curt. in diuers. feud. §. licet autem num. 73. quod demania siue iure, siue consuetudine introducta, vt experientia docet contrarium operantur effectum.

Nu. 17. vide in d. meo Compend. verb. vniuersitas quamuis, vbi nonnullos citauit.

Num. 18. ad conualidationem huiusmodi praxis, si duo, vel tres sententiæ Curiarum Baronialium pro vna reputanda sit deuoluta appellatione ad Regias Audientias, vel ad Magn. Cur. aut ad Sac. Conf. ad eod. quod prima facie videbatur dicendum non posse vterius appellari, & sic executioni demandari posse ex regula text. in l. vnic. C. ne lic. in vna, eademq; causa, & c. vbi Doctores, & latè Muscatell. in praxi Sac. Conf. lib. 2. par. 3. glof. appellari, quapropter dum ordinariè vltra iurisdictionem communicatam Baronibus, aliquibus tamen Baronibus cognitio

secundarum causarum concessa conspiciatur expressa in inuestituris, de quo per Capyc. in sua inuest. feud. rubr. feud. claus. vers. cognitione primarum, aut secundarum, immò aliquibus Baronibus pariter cognitio tertiarum causarum, subsequitur quod licet appellatio sit de Regalibus, & alto dominio, sicuti testatur Capiblanc. in pragmat. 8. nu. 75. par. . de Baronibus. adhuc de ipsa specialis mentio facienda erit in priuilegijs, nec aliter sub generali concessione iurisdictionis subintelligi videatur, nisi vt dixi expressè fuerit concessa, idem Capyc. in rubric. feud. access. vers. appellationum causæ, latè Anna alleg. 52. nu. 44. Inde per tales concessiones videntur Barones hæc iura Regalia possidere, quo fit, vt dum causæ à primo, & secundo, atque tertio Iudice ipsorum terminatæ fuerint, non tamen vnica instantia, sed diuersæ coram diuersis Iudicibus ventilatæ pro tribus, & non pro vna instantia repugnandæ sint; & successiuè circumscripta eorum potestate tales sententiæ executioni mandari debent, quam vigore priuilegiorum suorum obtinent, vt notat Capyc. in d. vers. appellationum causæ, sed hoc licet in se verum sit, attamen decet, vt coram Principe pro vna causa reputentur sententiæ illæ, duz vel tres Curiarum Baronialium inspecto suo directo dominio, ac suprema iurisdictione, ac respectu primi dicti, scilicet directi domini; est enim clarum Regem ipsum habere directum dominium totius Regni, Afflic. in constit. ab Officialibus nu. 4. & feudatarios ipsos Barones vtile tantum, vt dictum est supra de rebus feud. §. 8. num. 11. directo tamen dominio subalternatum, Auctor in lect. 1. n. 53. & lect. 4. nu. 11. Ideo vasalli Baronum remanent vasalli Regis, Reg. de Curt. in eod. diuers. §. potest quoque nu. 31. Imò omnes vasalli Baronum sunt in dominio Regis, & nequeunt etiam volentes seruitijs aliorum alligari perpetuis, sine Regis assensu, Capyc. decis. 118. nu. 6. similiter in Regno isto particularem habemus pragmat. 14. de milit. vbi expressè prohibentur vasalli Sæ Maiestatis huius Regni militare extra Regnum, & aliorum seruitijs se adscribere, sine licentia expressa ipsius, sub pœna in ea contenta, sunt enim magis adstricti vasalli ipsorum Baronum Regi, quam Baronibus, hinc est, quod vasalli Baronum etiã contra Barones tenentur Regem adiuuare, Afflic. in decis. 265. nu. 107. & propterea quoties fuerint vasalli ipsi à Baronibus oppressi, vel grauati ad Regem non vetantur adire, quia vasalli, & alij fideles Regis sunt sub ipsius protectione, idem Afflic. in constit. fidelium n. 1. licet autem Barones possint edictis pœnalibus coercere vasallos

ne accedat ad Regia tribunalia omiffis medijs, Capibl. in pragm. 3. de Baronib. nu. 129. de quo multoties Barones ipsi obtinent provisiones à Collat. Consil. in eorum beneficium contra vasallos, sub pena grauiori, licet in exactionibus aliquando cum effectu exiguntur, aliquando verò vasalli grauati admittuntur absque periculo contrauentionis, & sic diuersimodè iudicatum patet, prout dixi in meo Còpend. verb. Baro, & credo id procedere, attentis causarum diuersitatibus, & respectibus personarum conquerentium forè intercedentibus causis suspicionum, vt infra dicam, hoc idè iustissimè decernitur per Collat. Consil. expediendo provisiones in beneficium Baronum, qui habent iurisdictiones à Rege concessas super vasallos, & propterea ipsis perpensis decet, vt nò fraudentur iure suo, argum. cap. certificari de sepult. nam in primis causis concessis, & alijs Princeps non potest præiudicare Baronibus, Anna in singul. 631. nec cum illis concurrat Gramm. decis. 30. nu. 11. nisi causa legitima subesset, auocandi causam ab illis, prout alias practicum retulit Auctor noster supra de elect. offic. §. 1. nu. 19. quãquam regulariter post expeditiones causarum vasallorũ prædictorum factas in Curijs Baronialibus, nequeunt ipsi Barones vasallos impedire ad querendam iusticiam, idem Afflic. in d. decis. 226. nu. 97. non enim semper vasallis ipsis permissum esse videtur, defensam imponere Dominis, dum timet ab eis offendi, sed quoties capitaliter puniri possint, vel accusari, aut crimen esset tale, quod esset permissa publica accusatio, Afflic. in constit. iurisdic. tuum nu. 3. at vrgentibus litibus inter vasallos litigantes cum Baronibus obtinere possunt à Prorege saluamguardiam ne opprimantur; Capibl. in d. pragm. 3. nu. 75. & successiue quando grauentur ab eorum Officialibus, & grauamina proposita essent coram Principe, vel eorũ Tribunalibus, eo quia oppressus recurrere debet ad Principem, Chass. in cathal. glor. mund. p. 5. confid. 24. in 118. priuil. cum ipse ex debito teneatur, & viuis, & mortuis oppressis pro posse subuenire, idem Afflic. in constit. si aliquem nu. 3. præterea attentio dominio ipsius, cum dicatur Rex Dominus directus Regni, & omnium vasallorum, vt dixi, Barones autem æquiparantur Pastoribus, qui oves tondere, & non deuorare debet ad instar lupi, Capibl. in pragm. 6. nu. 22. de Baron. & si contrarium effectum agerent, non aliter Pastores, sed potius mercenarij dicerentur, ad quod facit text. notab. in cap. tres sunt 23. q. 4. quem text. alias in contingenti casu allegabam, dum Baro vellet suum feudũ alteri amittare, quod poterat

facere, & contradicebant vasalli in hoc, nam aliud erat gubernari sub Domino, & aliter sub Affictatore, qui sic se habebant Barones vt Pastores, quibus ipsi assimilantur, & mercenarij affictatores, & ratio differentie ostenditur in d. cap. tres sunt, non mirum si diuersimodè gubernantur, quemadmodum dixit Afflic. in prælud. constit. §. cum igitur post n. 3. populus non æquè gubernatur per Principem, aut per Locumtenentem, quo verò ad supremam iurisdictionem existimo ipsam nunquam à Principe recedere, quia ius supremum nunquam videtur translatum, Anna in alleg. 130. nu. 24. nec etiam tale ius superioritatis præscribitur, idem Anna alleg. 52. nu. 30. ita quod Princeps concedendo iurisdictionem, nunquam censetur à se omnimodam potestatem abdicasse, quin non remaneat suprema, vt dixi supra d. §. 1. de elect. offic. aliter si esset Princeps sibi parem facere videretur, quod facere nò potest, Reg. de Curt. in §. licet autè verissima n. 27. Capibl. in pragm. 1. n. 66. de Baron. & ob id si appellationis Index possit totam causam ad se deuolutam retinere, si fuerit grauatus appellans, Capibl. in d. pragm. 3. num. 133. nam *Baronis iurisdictione* adeò limitata est, vt si *grauamen inferatur* vasallis in eius Curia litigantibus in incidenti, vel interlocutoria causæ principalis tota causa auocetur, vt dixit Auctor sup. eod. tit. de elect. offic. §. 1. nu. 47. sic & Baro vbi cūque esset suspectus eius officialis, & tota eius curia, siuè iurisdictione poterit recusari, Maur. Jun. alleg. 87. nu. 5. & 6. quãto fortius in causa appellationis reputare tres sententias pro vna, quæ cum sit species defensionis appellationis nemini denegari debet, Franch. decis. 120. n. 5. & propterea instituta sunt Regia Tribunalia, nẽpè Regiæ Audientiæ, M. C. V. & S. C. Iudices ordinarij competentes appellationum, Muscat. in praxi S. C. lib. 2. par. 1. glos. in forma nu. 3. quibus appellari non vetatur à quocumque Iudice in Regno omisso medio, sicut idem Muscat. d. lib. 2. par. 1. glos. tenentur n. 3. dixit, & in ijs Tribunalibus attenditur potissimum ordo sententiarũ circa conformitates, & executiones ipsarum, sicut enim causæ ciuiles, siuè criminales per appellationes deuolutæ ad Mag. Cur. siuè confirmantur, siuè reformantur, siuè etiã fuerint deserte, possunt per eam executioni demandari vigore Ritus, Franch. decis. 510. & successiue per S. R. C. vt ibidem refertur, & ita procedit text. in d. li. C. ne lic. in vna, &c. nã loquitur de sententijs prolati ab Officialibus Imperatoris, sicut in verbis demonstratur, ibi, vel sententiam Excellentissimorum Præfectorum Prætorio retractari, & ibi glos. in verb. retractari id ponderat.

Num.

Num. 19. vide Annam in alleg. 130. nu. 24. nam superioritas est res inestimabilis, Maur. Iun. allegat. 50. num. 12. sicuti etiam concedendo potestatem legitimandi Comiti, illi plenitudinem potestatis non concedit, Berous quest. 60. num. 7.

Num. 20. videas ad hoc Chaffan. in cathal. glor. mundi par. 5. consider. 24. in priuileg. 137. & Molfes. in consuetud. Neapol. par. 2. tit. de personis quest. 4. num. 6. citat Auctorem hic.

Num. 21. adde Muscatell. in praxi Sac. Confil. lib. 1. par. 7. glos. condemnando nu. 51. Immo reuocat bene statuta a predecessore, Chaffan. in cathal. glor. mundi par. 5. consider. 24. in 63. priuileg. & mandare potest Officiali suo, ut sic iudicet subdit. ibidem Chaffan in 122. priuileg.

Num. 22. Immo Rex, & eius Præfatus Prætorio desertam appellationem admittere possunt, Carauit. in rit. 260. num. 5. & licet Princeps habeat potestatem retractandi sententiam, tamen hoc non est verum quod ad tollendam vel mutandam penam, non quod ad damnandum iam absolutum, Boss. in tit. de supplie. aduers. rem iudic. nu. 7. & sicut Princeps potest penam mortis commutare, & absolutionem criminis post sententiam concedere, ita & Prorex, Molfes. in prohem. consuet. Neapol. q. 7. num. 7. & 8. quod secus est in Barone, Fusc. sing. 14. lit. B.

Num. 23. Princeps solus post sententiam potest illam reuocare, Franch. decis. 398. num. 4. Similiter ipsam reuideri facere ad ipsum, dumtaxat spectat, ut exemplo demonstrat idem Franch. decis. 637. in princ. cum id sit ex gratia, sicuti etiam supplicatio auth. quæ supplicatio C. de pree. Imperat. offer. quem admodum, & reclamatio, non tamen appellatio, quæ est de iustitia, idem Franch. decis. 684. sub nu. 1. Ideo non licet pluries fieri nisi semel, Andr. Gail lib. 1. practic. obseruat. in obseruat. vltim. nu. 3. & successiue talis præeminencia competit Sac. Conf. representanti personam Principis, non solum suas sententias reuideri facere, sicut exemplis demonstrat Capyc. decis. 169. quem sequitur Ursill. decis. 231. nu. 4. sed etiam mandat Magn. Cur. quod reassumptis actis iustitiam faciat aliquando in causis, in quibus non potest procedi prout appellatio ex defectu summa, & similiter in causis appellationum desertarum solet Sac. Conf. eas reuideri ex eisdem actis, quod non est permixtum Mag. Cur. & inde fuit reuocatum decretum eiusdem Mag. Cur. ita mandando, prout in meo Compend. verb. appellatio ab interlocutoria, & Princeps potest suam sententiam ab eo ma-

le latam in melius reformare, Pileus q. 43. in fine.

Num. 24. Ideo Princeps tollit ea, quæ sunt de iure ciuili sine causa, Auctor conf. 152. nu. 8. vol. 2. vbi plura de hoc notauit, secus tamen ea, quæ sunt iuris naturalis, Tutius allegat. 48. num. 1.

Num. 25. adde Burfat. conf. 54. nu. 31. lib. 1.

S. I.

Nvm. 1. quando vniuersitas vellet demaniam debet præferri cuiuslibet emptori, aut Baroni, Maur. Iun. alleg. 51. nu. i. & infra quantum tempus peti possit, vide Franch. decis. 17. nu. 17. multa autem pertinentia ad istam demaniam materiam conuolat Confil. Rouit. in pragmat. 64. nu. 6. cum seq. de offic. Procur. Cesar. nouissime Confil. Georg. allegat. 7. Ideo concessa sunt, quia demania possunt Ciues acclamare, & redimi ab oneribus Dominorum, Capibl. in pragmat. 18. par. 1. num. 30. de Baronib.

Num. 2. hic nota, quod respectu subditorum demanialium ob seruitia ab eis præstanda, quæ subuentiones in Regno sunt donatiua; quæ sunt loco seruitij, Auctor decis. 3. nu. 9. vbi nu. 16. subnectit adiutoria, & seruitia, quæ præstantur a vasallis Domino appellantur adhoamenta, quæ fieri solent in parlamento generali.

Num. 3. & praxis petendi demania vnde originem traxit, Auctor in lect. 17. sub nu. 1.

Num. 4. est verum, quod vasallus Regis non potest inuitus per Regem subdi alterius dominio, eius enim interest non mutare Dominium, Maur. Sen. alleg. 44. num. 1. vbi plura, ad autem vasalli inuiti possunt habere aliquem in Dominium, Capiblanc. in pragmat. 8. par. 2. num. 28. de Baronib. & an, & quando Rex demania vendere possit, videas Reg. de Curt. in loco hic citato ab Auctore num. 10. & 11.

Num. 5. adde Auctorem in repet. feud. lect. 16. nu. 3. & lect. 17. nu. 1. vbi tempus ad hoc præfixum declarat, & ante eum Assist. in cap. est autem §. donare, qual. ol. pot. feud. alien. nu. 71. Dominus enim directus præferitur vicino in iure congrui, Franch. decis. 620. nu. 1. an autem hoc ius alteri cedere possit, idem decis. 38. num. 28. & an illud exercere ad alterius vtilitatem, & beneficium, idem decis. 28. nu. 12. quod etiam procedit in venditione rei emphyteoticæ, tunc. n. directus Dominus præferitur soluendo pretium, quod ab alio reperitur, Anna alleg. 43. nu. 14. & 15. & sic decisum retuli in meo Compend. verb. Dominus directus. quid autem est contra, an emphyteota præferatur, si Dominus directus vellet

suum directum dominium vendere, idem Anna in ling. 150. ad quod multa alia consilia recollectit D. Larath. consil. nu. 61. cum seq. quid autem in venditione fructuum eius massariæ spectantium ad colonum partiarium, an Dominus præferatur extraneo, vide Frec. de subfeud. lib. 2. in 38. author. nu. 1. vbi etiam loquitur de Barone emere volente fructus vasallorum, de quibus satis per Capibl. in pragm. 1. nu. 115. cum seq. de Baronib.

Num. 6. videas ultra Ferron. in consuet. Burdegali. tit. de retract. §. 2. & Tiraqu. de retract. consang. §. 2. i. glos. vnic. nu. 1. Auctorem nostrum in d. lect. 17. nu. 3. & 4. & quod præferatur Domino, tradit Afflic. in cap. sequitur §. hoc quoque nu. 45. de success. feud. D. Larath. consil. 86. nu. 77. similiter agnato remotiori, cui feudum venditum est, idem Afflic. in cap. si Titius num. 8. si de feud. controu. fuer. inter Domin. & agnat. quanto fortius extraneo etiam ultra pretij oblationem, Cyr. Sen. consil. 51. col. 1. in princ. Mart. Laud. inter consil. Bruni consil. 119. nu. 19.

Num. 7. ultra nostrum Auctorem in lect. 7. nu. 1. ante eum reculit Anna in constit. constitutionem num. 260. sequitur Fusc. singul. 43. lit. A, quod etiam procedit in reuocatione emphyteosis, Tiraquell. de retract. §. 1. glos. 10. nu. 4. vbi num. 5. etiam loquitur in feudis respectu temporis Domino feudi concessi, & nu. 8. & 9. respectu agnatorum, idem D. Larath. consil. 86. nu. 29.

Num. 8. & quod demaniam ex iuris ratione introductam sit, multis rationibus comprobatur Consil. Rouit. vbi supra num. 23. & seq. & sic non consuetudine tantum, sed ex vera iuris obseruantia, vt quoque nouissime meminit D. Larath. consil. 84. nu. 1.

Num. 9. vide in meo Compend. verb. alienatio, & verb. emphyteota, ultra Rendell. in tract. de iure prothom. verb. per emphyteosim nu. 26. & verb. donationis nu. 12.

Num. 10. vide eundem Rendell. in cit. tract. verb. sub eodem seruitio nu. 7. latissime Consil. Fab. Anna in suis obseruationibus obseru. 10. incip. si feudum, Præf. Mormili. in contit. statutus num. 13.

Num. 11. singulariter Gomez. in l. 70. Tauri nu. 27. loquitur de socio habente rem communem cum alio si habeat ius retrahendi, & diffuse Rendell. in d. tract. verb. socij per totum fol. 109. & seq. vbi plura.

Num. 12. adde Alphan. collect. 539. vbi idem refert alios citando ad hoc, & alia ad eius ornatum.

Num. 13. latè de hoc per Tiraq. in d. tract. de retract. cõ ang. §. 2. i. glos. vnic. ultra alios citatos supra eod. nu. 6. de quo in eod. meo Cõp.

verb. ius prothomiscos, & verb. prælatio.

Num. 14. demanij petendi ius competit vniuersitatibus, non solum vbi ipsi vasalli existentes sub immediato dominio Regis venduntur alicui, vel etiam quando existentes sub dominio Baronis venduntur alteri, Consil. Rouit. vbi supra nu. 25. 26. & 27. Agitur enim causa libertatis, quæ potissima est, ac summa libertas est viuere sub Rege, inquit D. Larath. d. consil. 84. nu. 6. non mirum igitur si Vniuersitas præferri debeat in ista venditione facta à Domino, potissimum quando venderetur à Domino vtili, scilicet feudatario, vt supra dixi, de quo testatur etiam Maur. Iun. in alleg. 51. Capibl. in pragm. 8. par. 2. n. 139. de Baron. & prolixius prosequitur istam materiam idem D. Larath. consil. 86. loquens de Domino alienare volente loca, castra, terras & Ciuitates eorum, cū vasallis ipsis inuitis, & successiue ipsi vasalli iure prælationis possint se redimere, sed quando à Rege venderentur, non aliter se tuentur iure prælationis nomine directi Domini, vt dixit Auctor, sed iure redemptionis, & petere offerendo precium, latè Capibl. in pragm. 8. par. 2. n. 139. de Baron. eo quia Rex potest facere homines feudales de eius demanio, & alios liberare ab oneribus, ad quæ tenentur eorum Dominis, Maur. vbi supra nu. 3. non tamen Regis subditus poterit inuitis subditi alterius dominio, eius enim interest non mutare Dominum, idem Maur. alleg. 44. nu. 1. & successiue stare sub dominio Regis, & non Baronis, idem Capibl. in d. pragm. 8. par. 2. nu. 138. de Baronib. nec semper demania conceduntur, etiam vigore dictæ prælationis existente causa legitima, maxime si in dominio permanere non poterit ex eius paupertate, latè Camill. Saller. in prohem. Caroli in addit. incip. magna est Principis, vers. in hoc tamen animaduertendum, similiter vt concedatur dominium requiritur, vt expediat Regis Curia, sequitur ibi Consil. Rouit. nu. 22. & quid probandum erit, vt admitti possit, refert Capibl. in pragm. 8. par. 2. nu. 142. de Baronib.

Num. 15. denegari potest aliquando demaniam per Regem ex causa relata in nu. precedenti in fin. an autè concessio demaniam Rex possit vendere Terram, quam in demanio promisit habere, videas eundem Consil. Rouit. vbi supra nu. 2. & latissime D. Larath. d. consil. 85. vbi quæstionem istam exactè examinat in beneficium vniuersitatum, & demum de eisum refert in eorum fauorem, vt audirentur in eorum iuribus, attentata ambiguitate opinionum ciuium.

Vers. verumtamen, & per istam rationem dixit D. Larath. vbi supra nu. 79. agnatum præferri Domino

Domino feudi facta alienatione per feudatarium.

Num. 16. quamuis enim Baro praelationem habere videatur, vt dixi in omnibus iuribus Vniuersitatum, ac rebus, ita & taliter, vt dominium vtile Baronis praeferatur dire&to, quod est Regis, Frecc. de subfeud. lib. 2. in 4. quest. nu. 12. quod sane procedit in inuestitis, vt ex mente Bald. in l. 1. ff. de rer. diuis. refert Capiblane. in pragm. 8. par. 1. num. 82. de Baronib. secus tamen in non inuestitis, quo fit, vt sicut dum Dominus semel eff. & non possit amplius ex alia causa dominium nascisci, nisi esset dubius de prima causa, cui renunciarer, quo euentu ex secunda, & non ex prima Dominus efficeretur, Auctor decif. 39. nu. 36. & 37. ita e contra dum ex dominio rei priuatus nequiret eodem iure praelationis eundem reacquirere peracta venditione, nam ius extinctum non renouiscit amplius, sed noua requiritur constitutio, Auctor in conf. 145. num. 47. vol. 2. sicuti enim ius praelationis competens vassalli est temporale, Anna allegat. 27. num. 2. ita & ius praelationis Domini, eo quia ad paria iudicantur, Afflic. decif. 265. nu. 2. & 13. nisi forte euictio imineret in re euicta, tunc enim venditio extingueretur euicta re vendita iure praelationis, maxime nulla mora interveniente, secundum quae alias iudicatum censet Auctor conf. 153. vol. 2. num. 15. & pariformiter concludi videtur in eo, qui ius, vel privilegium reuocandi domum competit alicui, & ceperit alium conuenire durante causa concessiva dicti iuris, seu privilegij tunc poterit conueniri, & cogeretur se defendere, ita tradit Diaz in regul. 402. vbi id limitat plurifariam, quod facit pro Terra ipsa vendita, vt cesset privilegium praelationis Domini sibi competens, nam cessante causa illius, legatione finita cessat ius reuocandi domum, Tiraquell. in tract. cessante causa par. 1. num. 228. & pro resolutione huiusmodi dico, quod si filius renunciauerit feudum Domino consentientibus agnatis eicit, vel expressè, si Dominus reconcesserit dictum feudum eidem filio, qui postea moritur sine filijs, non aliter admittuntur ad eius successionem, ita Afflic. in cap. vaico nu. 61. an agnatus.

Num. 17. sic etiam si emptor citra assensum emisset, vel saluo iure assensus Domini, licet autem dominium non transferatur in feudis sine assensu, vt dixit Anna in rubr. de vassall. decrep. at. num. 11. Auctor etiam meminisse conf. 1. nu. 42. vol. 2. quamquam dominium transferatur in hoc casu, non tamen totaliter, sed suspensiuè, quod sane transferri pos-

se non ambigitur, donec assentiat Prorex, ita noster Auctor conf. 147. nu. 19. vol. 2. sicuti & venditio in suspensio permanet, donec assentiat L'ns, Consil. de Georg. in alleg. 6. nu. 46. sed bene pnes emptorem suspensiuè, etenim in transferendo feudi dominium, qd sibi venditor reseruauerit requiritur consensus emptoris in acquirendo, & Regis in collido obstaculum, Franch. decif. 540. nu. 22. accedente inde emptoris consensu remanet adhuc contractus in suspensio, donec vt dixi Dominus assentiat, non mirum si omnia resoluantur Domino assentire reuente, nam emptor resoluta emptione habebit omnia, quae cum interesse erogauit, Anna alleg. 42. nu. 8. ita quoque, & dominium suspensiuè translatum quando contractus resolveretur virtute patrum resolutiuorum dicitur redire ad sua principia attractus, Franch. decif. 64. nu. 11. & Marta in vot. 200. num. 11. id bene declarat, & in vot. 9. num. 19. subdit, quod dominium reuocabile dicitur ius domini non dominium verum, an autem emptor feudi cum pacto de retrouendendo dicatur verè Dominus, & in eum transferantur omnes prerogatiue, quae Domino irrevocabili competunt, & quomodo procedat, vide Franch. decif. 159. nu. 3. & 10.

Num. 18. Refutato feudo in manus superioris eo ipso pignus contractum resoluatur, Auctor noster decif. 28. nu. 4. vbi nu. 11. id declarat, quomodo procedat, & in conf. 147. nu. 2. eod. vol. nam domini acquisitione pignus confunditur, Maur. Iun. alleg. 17. nu. 7.

Num. 19. idem Auctor in lect. 17. nu. 3. & hac ratione perpenfa, non habent praelationem in feudo nouo, Auctor decif. 11. nu. 89. confimiles rationes adduxit Afflic. in cap. 1. nu. 1. si de feud fuer. contr. inter Domin. & agnat. ex quibus magis fauetur agnatis, quam Dominis, D. Larath. d. conf. 86. nu. 77.

Num. 20. idem Auctor d. decif. 11. nu. 89.

Num. 21. an autem in alienationibus factis subhasta directus dominus praeferrí debeat, idè D. Larath. conf. 1. num. 63. allegat Bald. conf. 306. lib. 1. affirmatiuè concludentem, & sic in dies praeficari testificatur Franch. decif. 377. nu. 2. sed in casu nostri Auctoris secus videtur, cum agnatus alienatione necessaria in prauidicium aliorum poterit alienare feudum, Afflic. in cap. si vassallus nu. 23. si de feud. fuer. controu. inter Domin. & agnat. & quid in feudo paterno, an possit in prauidicium agnatorum, etiam cum consensu Domini alienari, vide Curt. Iun. conf. 138. numer. 23.

Num. 22. exemplo hoc ostendit Rendell. in tract. alleg. de iure prothom. verb. ex transla-

nione nu. 7. qualitas enim in ipso actu requiritur, ad hoc ut dominium transeat, potissimum ut sit Dominus tempore contractus, sicut dixi supra eodem de assens. Reg. §. 4. num. 7.

Num. 23. vide Auctorem supra eod. tit. de assens. Reg. §. 4. nu. 15.

Num. 24. cessante causa sententia cessat illius effectus, ita Tiraquell. in d. tractat. cess. caus. par. 1. nu. 232.

Num. 25. aliter sentit Iacobus. de Franch. in cap. 1. nu. 58. de ijs, qui feud. dar. poss. ex mente eiusdem Andr. in cap. 1. §. Summa col. fin. vers. de ijs, & §. ve. galia col. 3. in princ. quae sint regal. & in constit. quadragenalem, quod demanum praescribitur tempore, quo non extat memoria in contrarium.

De alienat. fieri solit. honor. Vniuersitatis. &c.

Num. 1. videas Mastrill. de magistr. lib. 3. cap. 4. nu. 446. extat enim pragmat. 12. §. & perhibe intendemo, de administr. vniuers. quae cautum est, ut venditiones annuorum introituum per Administratores vniuersitatum, cum obligatione particularium sine assensu Regio fieri prohibentur, nec vllum fortiantur effectum, nec indirecte, aut directe contra obligatos, & propterea urgente necessitate vniuersitatibus accipere pecunias pro ipsarum subleuatione ad interesse, & sic Syndicis ex iuris dispositione permixtum est (existente de hoc speciale mandato) illas accipere, & obligare personas, & bona priuatorum, & non solum omnes ciues obligare, sed quosdam, ut refert Montan. in pragmat. 2. nu. 146. cum seq. de administr. vniuers. & sequitur idem Andr. Gail in tract. de arrest. cap. 9. per totum, adhuc tamen existente allegata pragmatica id prohibente, nequeunt se obligare sine assensu vniuersitates ipsae, Capituli. in pragmat. 1. nu. 189. & seq. & num. 178. de Baronibus. Attamen porrecto memoriale Excellentissimo Proregi, praevia informatione capta de allegata ipsarum necessitate dispensari solet eis licere, & pro cautela venditorum, dummodo decem, vel sex, &c. ex ditioribus se obligent, ut sit eis consultum pro recuperatione capitalium, & tertiarum, iuxta praxim hic ab Auctore traditam, verum tamen si se obligare noluerunt adstringentur per Capitaneum, ut subdit ibi Montan. sub nu. 158. cum seq. & sequitur Zappull. in pragmat. 5. §. 20. num. 15. eod. tit. ita quod si elapso tempore praefixo per Collat. Consil. non se obligauerint, nil opitulari videtur in praevium creditorum, prout in facti con-

tingentia iudicatum fuit; ita in meo Compend. verb. assensus interpositus memini, ad quod aduertendum erit, quod aliquando aliqui Ciues vniuersitatum solent accipere pecuniam nomine ipsarum proprio, & in effectu in utilitatem vniuersitatum vertunt, citra tamen assensum Regium, & hoc casu an teneantur, & quid fuerit decisum, similiter notavi in d. Compend. verb. instrumentum certorum, ubi etiam refertur decisio facta, si realiter in beneficium vniuersitatis pecunia conuersa esset, & si non appareret ex scripturis forte ex coniecturis demonstrari poterat, & cui incumbit onus probandi hoc. f. fuisse versam pecuniam in utilitatem vniuersitatis, vide Loseum in tract. de iure vniuers. par. 3. cap. 4. nu. 17.

Num. 2. videas Montan. ubi supra nu. 146. & illi mutuo etiam loquitur Loseus in d. tract. par. 3. cap. 4. num. 11. ut exigatur speciale mandatum ad hoc.

Num. 3. nota, quod gabellae per vniuersitates; quandoque per capita, & quandoque pro viribus patrimonij, aut per fumantes imponuntur, Montan. in d. pragmat. 5. §. 14. nu. 2. de adm. min. vniuers.

Num. 4. an & quando vniuersitas possit vendere bona propria, latissime Loseus in d. tract. par. 3. cap. 5. regulariter autem bona vniuersitatis, in quibus Ciues, vel Barones habent usum vendere non possunt, ut per Capitaneum in pragmat. 11. de Baronibus. nisi omnibus consentientibus ciuibus subdit nu. 4. & vide in meo Compend. verb. Baro, tanquam prius, ubi loquitur de Barone contradicente, in alienationibus faciendis per vniuersitates ob res alienum, & multos Doctores allegauit.

De potest. substit. in officio.

Num. 1. nullus enim sibi Locumtenentem constituere potest absque Principis licentia, Consil. Rouit. in rubr. de administr. & quod person. seru. nu. 11. non mirum si substitutus teneatur de culpis, & defectibus substituti, ita Maur. Inn. alleg. 93. num. 13. eo quia tenetur sufficientes, & idoneos substituere, idem Consil. Rouit. ibidem nu. 10. ante eum Afflic. in constit. magistri Camerae nu. 10 & in cap. beneficium num. 2. si de feud. fuer. contr. inter Domin. & agnat. quam enim regulariter omnes personaliter seruire compellantur, quod potissimum ex iuribus Regni comprobatum est in cap. ite, quod praedicti Officiales, & in pragmat. 1. & 2. de administr. & quod person. &c. de quo etiam per Carau. in pragmat. 1. nu. 10. §. 19. de administr.

nisi transierit. hoc tamen limitari cernitur, nisi de voluntate Regis substitueretur substitutus, ita Afflic. in rubr. constit. ut iustit. alium suo loco non poss. ord. & Caran. in ritu 2. nu. 16.

Num. 2. addas Caran. in d. rit. 2. nu. 16. ad quod nota, quod si substitutus commiserit peculatum forte, ut alias in facto in Ciuitate Aquila occurso apparuit Aerariū vigore suz potestatis substituendi alium substituit, & crimen allegatum patrauit, quæ situm fuerat, an ipse substituens teneretur, quia se excusabat, quod in rescripto Regio non mandabatur, quod teneretur de facto substituci, licet de proprio, & fuit pro ipso iudicatum, refert Luc. de Pen. in l. agentes C. de agent. in reb. lib. 12. col. 3. vers. dicitur autem, qui constarum tenere videtur, & in quibus casibus substitutus admittatur, vide Campag. in cap. quia de Vicarijs nu. 13. & an teneatur ultra culpas, dixit Maur. d. alleg. 93. num. 13. & de insufficientia eius habetur in cap. item prædicti secreti.

Num. 3. Inhabilis ad seruiendum, an succedat cum fratre habili, si æqualiter instituantur hæredes in feudo, vide Pileum q. 53. vel debeat seruire per eque idoneum, Corfet. in verb. substitutus, Capyc. decis. 31. nu. 3. est verum, quod quando inhabiles vocantur ad feudum, cum ipsis dicitur esse dispensatum, Card. Paris. conf. 4. nu. 24. & seq. vol. 1. & cõf. 23. nu. 37. sic etiam in concessione feudi facta inhabili, nam censetur cum eo dispensatum, Auctor decis. 27. nu. 14. & decis. 37. nu. 20. & successiue, ut ipse ait, ut possit per substitutum seruire, quemadmodum Papa conferens beneficium incapaci, videtur cum illo dispensare, Bon. de Curr. in tract. de nobil. par. 3. nu. 205. Fusc. singul. 77. lit. P, ultra addita ad hoc per me supra eod. tit. de assens. Reg. §. 4. nu. 16.

Num. 4. adde Paschal. in tract. de virib. pat. potest. par. 4. cap. 9. nu. 54. citantem Auctorem hic, & hic nota, quod idè fit, ut nominans debeat sibi æqualem nominare, & non minus idoneum, prout in feudalibus terminis loquitur Afflic. in cap. beneficium nu. 2. si de feud. fuer. controu. inter Domin. & agnat. quemadmodum enim in feudatio equali personæ fieri debet, sicut idem Afflic. testatur in cap. vnic. §. similiter nu. 6. de lege Corrad. sic etiam substitutio officij, nam substitutus æque idoneus esse debet, vel idonior, ut principalis, ut dictum est in principio, aliter nominans aliquem ad officium, si nominatus fuerit minus idoneus, nominans conueniretur ratione fidei sequentæ, Auctor conf. 81. nu. 4. vol. 2. nisi per Curiam fuisset approbatus, ut idem subsequitur, & ob id nominans

debet nominare idoneum, & aptum ad seruiendum, quo fit, ut habens potestatem nominandi in officio, vel feudo poterit nominare etiam extraneum hæredem, Maur. Sen. alleg. 43. & talis nominandi potestas à Rege concessa non expirat nisi sequuto effectu, Anna alleg. 139. nu. 27. qua siquidem non facta, admittentur successores ab intestato, latè Maur. Jun. alleg. 66 nu. 6. & idem Maur. Sen. alleg. 43. nu. 4. vbi in fine concludit in fauorem mulieris esse admittendam in hoc casu ad feudum, & sic limitabitur dictum Auctoris nostri in hoc.

Num. 5. est decis. hic citata 28. nostri Auctoris eam allegantis 31. & respectu naturæ ipsorum officiorum concordari videntur in hoc eum feudis, eo quia sicuti officia de sui natura hodie effecta sunt vendibilia, idem Auctor decis. 7. num. 38. ita pariter, & feuda, sed hoc præuio assensu, ut supra dictum est, & in cõf. 137. nu. 5. vol. 2. de officijs alloquendo dixit ea esse de regalibus Principis offibus infixæ, & feudorum instar nullo sanè pacto alienari, aut ad longum tempus absque assensu locari possunt, & in conf. 130. nu. 9. & decis. 34. nu. 16. nec enim sunt ad hæredes transitoria, sicut feuda, subsequitur in d. conf. 137. nu. 6. & in hoc differunt, & in alijs relatis per eundem in decis. 28. nec insuper locū habet constit. constitutionem diuz memoriæ, ut iam decisum assertit ibi Auctor, & ultra eum Fræc. de Amic. in cap. 1. de ijs, qui feud. dar. poss. §. ex hoc etiā fonte fol. 75. de quo in meo Compend. verb. reuocatio vigore cõstit. vbi alios citauit Doctores.

Num. 6. officium prorogatum nõ dicitur nouū officium, inquit Maur. Jun. alleg. 10. nu. 5. & 9. & an sit licitum idem officium repetere per viam confirmationis, vide Consil. Ro. in pragmat. de offic. & quæ ijs prohib. nu. 10. an autem idem officium continuare, vel reiterare alijs idoneis existentibus quis cogi possit, idem in pragmat. 2. nu. 14. de admin. vniuers. an autem vno reluctante ciue reformatio in officio militet, vide Annam alleg. 15. per totam.

Num. 7. de materia ista ampliacionis officij loquitur Anna in allegat. 32. vbi casum refert decisum, quod concessa potestate ampliandi pro vno hærede valeat, etiam quod non sit filius, vel genere hæres institutus, & si fuerit ampliatum ad hæredes, an possit diuidi inter filios, vel ad primogenitum tantum pertineat, vide Maur. Sen. alleg. 19. per totam.

Num. 8. est decis. 7. & 25. de quibus vide in meo Compend. verb. inquisitus, verb. suspensio, & idem Auctor in conf. 133. vol. 2.

Num. 9. est decis. 26. de qua in meo Compend. verb.

verb. inquisitio, & sic decisum nouissimè è referre Mura decis. Sicil. 5. de quo habemus specialem pragm. in Regno 7. de syndic. effe. & ultra eam videas Paris, in tractat. de syndic. verb. Iudices ad syndicandum.

De saluo conducto.

N Vm. i. vide Mastrill. de magistr. lib. 3. cap. 4. nu. 214. & de hoc satis dictum est supra eod. tit. l. § 4. nu. 6. & seq. vbi aliqua notant, & quod Principi tantum spectet concedere abolitiones, non autem ad Barones, nec ad alium spectet retulit Consil. Rouit. in rubr. de abolit. nu. 10.

Num. 2. & quid operetur ista clausula, dummodo non accedat, vbi partes offensæ habitant, latissimè idem Consil. Rouit. in pragm. 1. de guidat. num. 8. cum seq. an autem concessio guidatico ne quis accedat in Ciuitatem comprehendantur Burgi ciuitatis, & quid si in vno ex Burgis inhabitauerit pars offensa, quidnam fuerit decisum retuli in meo Compend. verb. suburbia.

Nu. 3. singulariter id tradit Iodoch. in sua praxi crim. cap. 146. nu. 3. Andr. Gail lib. 1. de pace publ. cap. 9. nu. 20.

Num. 4. Mastrill. vbi supra nu. 177. & lib. 5. cap. 6. num. 88. ex dispositione cap. ad hoc statutum erat, vt pro furto infra angustalem sit pena sustigationis, & signationis in fronte, seu mercationis, & bannitionis de Provincia, vt ibi Campag. num. 27. notat, hodie autem ex communi obseruancia mereatur in spatulis minores, qui si iteratò furtum commiserint, iuxta furei qualitatem puniuntur ex dispositione nouellæ pragmaticæ hic citatæ, quæ in scriptis non est redacta, & de omnibus generis furum abundè loquutus sum in d. Compend. verb. pœna furti, & vidi aliquando seruari tempore Ducis Ossunæ Iunioris, tunc Neapol. Proregis dictos minores fures cum sonaleis in canna per Ciuitatem Neapol. asportari, & castigari.

De Capitaneis destinatis ad custodiam.

N Vm. i. hoc specificè mandatū est in pragm. 35. §. 8. in fin. de offic. mag. iustit. vt vnusquisque ipsorum Capitaneorum asportare debeat virgam in manu tam intra, quàm extra Ciuitatem Neapol. & similiter ceteri seruietes Curiz olim baculum, asportare tenebantur, prout seruari dixit in Francia, Chassan. in cathal. glor. mundi par. 7. consid. 51. prout etiam olim Neapol. seruatum fuisse testificatur Assiæ. in constit. edictorum sub nu. 6. quem sequitur Campag. in cap. siue

quis sub nu. 19. in addit. vers. & talis citatio, vbi retulit, quod Nuntij portant quendam bastonem de ligno in manu, & Nuntij Sac. Conf. portant mazzam de pilstro cum armis Regijs, quamuis hodie respectu algerzerorum non seruetur talis alportatio baculi, neque etiam id obseruant Porterij Sac. Conf. nisi eo die, quo feriz Tribunalium indicuntur, sed tantum ipsi Capitanei de guardia cõmuniter virga vtuntur, & quæ nam pertinent ad eorum officium exprimuntur in pragm. 35. de offic. magn. iustit.

Num. 2. vide Mastrill. de magistr. lib. 5. cap. 2. nu. 109. intantum verum est, quod executoribus istis incognitis, & signum non habentibus resisti potest, Claud. Tur. in allegat. 41. nu. 13. hoc idè antiquitus sancitum fuerat Nuncios ipsos asportare signa, vt cogoscatur cap. cū parati, & cap. significauit de appellat. vbi Doctor. & Campag. loc. cit. & inde citatio valeret tanquam à persona legitima peracta, cui resisti non potest, alias seculus, vt dixi, hinc hodie respectu istorum militum Curiz, licet habeant potestatem capiendi contumaces, & bannitos, & alios delinquentes, vt in d. pragm. 35. §. 2. statutum est, similiter eos, qui reperiuntur in locis suspectis, nam possunt etiam contra eos seruari si portent aliquod illicitum, vel arma, & si captus resisterit nolens seruari punietur, & ob hoc tantum detineri, & capi poterit per Deputatos ex sola resistentia, vide Parid. in eodem tractat. de syndic. verb. an ex eo, quod sub nu. 9. quo verò ad alios debeat habere speciale mandatum, teste Boss. in tit. de capt. num. 93. & habetur in d. pragm. §. 3. quinimò nemo à Nuntio capi potest nisi ostendat licentiam, idem Boss. in tit. de citat. num. 12.

Num. 3. vide Menoch. de arbitr. indic. cas. 18. nu. 22. quando quis nomen, vel signum alterius sibi falso arrogat, vt puniri possit arbitrio Iudicis.

Num. 4. hoc idem demonstratur ex d. pragm. 35. §. 5. vbi dictis Capitaneis iniunctum est adire Regentem his in die, & in §. 6. vt capta renelent Regenti.

De legitimatione, seu restitutione natalium.

N Vm. i. Legitimatio cum sit de regalibus, vt tradit Peregr. in tract. de fideicom. art. 3. nu. 90. & de reseruatis Principi in signum supremæ potestatis, Alciat. in Li. ff. de verbor. obligat. nu. 48. Soccin. conf. 95. nu. 4. vol. 4. Paris. conf. 3. nu. 8. vol. 3. & actus reseruatus in signum superioritatis, idem Paris. conf.

conf. 2. num. 7. vol. 2. non mirum si ad Principem duntaxat spectare videatur restituere aut pensare super natalibus, Chassan. in cathal. glor. mund. par. 5. confid. 24. in 49. priu. Bosl. in tit. de Princip. num. 180. Anchar. quest. 62. par. 1. nu. 14. Mich. Cherian. inter commun. opinion. tit. de iur. aur. anul. num. 4. & seq. Cæsar enim de iure, & de facto legitimat, & alteri hanc potestatem, & auctoritatem dat, inquit Bald. in conf. 129. num. 2. par. 2. Paris. conf. 2. nu. 2. consil. 3. nu. 3. conf. 5. nu. 2. conf. 6. num. 2. vol. 2. nec per hoc ipse minuatur sua suprema potestate hinc est, quod si Princeps legitimandi potestatem Comiti concederet, illi plenitudinē potestatis non concedit, Berous q. 60. nu. 7. & ex ijs cernitur multo fortius spectare ad Proregē huius Regni, qui vigore suæ potestatis amplissime quotidie legitimat filios illegitimos cuiusvis speciei cum sit gratia, quam non tantum Principi, sed etiam suo Locumtenenti concedit, sic, & legitimatio facta à Principe gratia, & privilegium Principis nuncupatur, Affl. & in cap. 1. vers. nunc venio nu. 11. hic fin. lex sequitur Paris. conf. 1. nu. 54. vol. 2. & conf. 2. nu. 7. conf. 3. nu. 9. eod. vol.

Num. 2. In legitimatione enim sunt vocandi illi, de quorum præiudicio agitur Bald. in cōl. 119 nu. 5. vol. 5. & conf. 361. num. 1. eod. vol. Soecin. conf. 3. num. 7. vol. 3. & Vrsill. decis. 195. nu. 6. latè hoc est per citationem ipsorum, quibus præiudicatur in iure successio- nis in legitimatione filij, refert Ant. Gabr. lib. 2. commun. opinion. tit. de citat. concl. 1. nu. 130. cum seq. vbi id declarat, quomodo procedat, quod limitat Auctor nolter non procedere, quando fieret in vita patris, Cherian. vbi supra nu. 80. & 82. vbi plures allegat, & ante eos Mart. Laud. in tract. de legit. col. 17. vers. an autem in legitimatione, vbi etiam subnectit iuxta Auctoris sententiam, etiam si fieret post mortem matris legitimatio, dummodò fuerit in testamento ordinatum ab eo, etenim legitimatio poterit à patre mandari, etiam in præiudicium agnatorum, Maur. Jun. alleg. 88. nu. 2. quæ si quidem facta ordine patris retrahitur, vt sequitur num. 3. secus autem si fuerit facta post mortem eius nulla facta mentione in testamento, vt retulit ibi Ant. Gabr. sub nu. 136. vers. & quando mortuo patre, potissimum quando ius esset quæritum agnatis, vel hæredibus ex aditione hæreditatis, bonorumq; possessionis apprehensione, Berous vbi supra nu. 3 & Affl. in cap. vnic. vers. nunc venio nu. 3. hic fin. lex, Kircon. inter comm. opin. eod. tit. de iur. aur. anul. sub nu. 11. vers. legitimatus filius.

Num. 3. quando enim fieret legitimatio in vita patris stantibus filiis legitimis, & naturalibus ad hoc, vt valeat fieri debet mentio de ipsis agnatis, Peregr. in tract. de fideicom. art. 23. nu. 53. & seq. Paschal. in tract. de vir. patr. potest. par. 2. cap. 4. num. 108. cum seq. quinimò ipsis inuitis legitimatio fieri non potest tantum in defectum legitimorum, ita Cherian. & Xarez in eod. tit. de iure aur. anul. num. 50. vers. fallit, vbi legitimatio, & proinde clausula ista ab Auctore allegata in legitimatione apponitur, nam exquiritur etiam citatio filiorum legitimorum, & naturalium, Ant. Gabr. vbi supra nu. 143. & in tit. de legit. concl. i. Cherian. ibidem nu. 2. quando autem fieret post mortem, quia ipsis inuitis fieri non potest, vltra Cherian. loco citato, sequitur ibidem Ant. Gabr. num. 131. qui licet ex aliorum opinione, dicat contrarium esse verum in nu. 33 ex mente Bald. & Nicol. concordando opiniones censet postremam istam opinionem procedere quò ad effectum legitimationis, non quò ad successionem, etenim tunc erint citandi, & propterea apponitur alia clausula citra præiudicium agnatorum, idem Ant. Gabr. eod. tit. de legit. concl. 2. & isto casu stante ista clausula limitatiua non succederet legitimatus, nec præiudicaret, sed tantum ex testamento, idē Cherian. inter commun. opinion. tit. de suis, & legit. hæred. nu. 27. Paschal. vbi supra num. 114 & seq. & de hac clausula in legitimatione apposita, latissimè loquitur idem Peregr. in d. tract. art. 23. nu. 76. an autem valeat legitimatio superuenientibus filiis, vide Affl. in cap. mulier §. naturales in 2. notab. num. 73. si de feud. fuer. controu. inter Domin. & agnat.

Num. 4. ista clausula ordinariè apponitur in legitimatione filiorum naturalium nobiliū ex particulari ordine Suce Maiestatis, & propterea filius alicuius nobilis legitimatus ex Principis gratia, seu privilegio, an dicatur etiam nobilis, licet videatur Martin. Laud. in d. tract. de legit. col. 19. vers. vide. quod tenetur, negatiuam partem sequi, cōtra eum tenent Bon. de Curt. in tract. de nobil. par. 4. sub nu. 21. vers. aut verò, & secundo, & Card. Paris. in conf. 58. nu. 45. vol. 4. quod legitimatus quò ad omnia etiā nobilis dicitur, quod secus est in filio spurio nobile legitimato, Curt. Sen. in conf. 16. nu. 20. & de hoc loquitur Affl. in cap. quia num. 31. quis dicatur Dux, vbi querit si spurius dicatur nobilis, & de Casata, an autem ad honores sediliū Neap. admittantur spurij legitimati à Principe, & potissimum quando non simpliciter filius ipse nobilis fuerit à Principe legitima- tus,

tus, sed restitutus ad omnes honores, & dignitates, Paschal. in eodem suo tract. par. 2. cap. 4. nu. 127. ex mente Ruyn. Roland. à Valle, & Decian. comprobatur negatiuam opinionem, & in specie querit si legitimatus admitti debeat ad sedilia nobilium, & ex mente Minad. in consuet. in aliquibus in verb. filiorum nu. 3. idem confirmat, & ante eum retulit Molfes. in consuet. Neapol. par. 2. tit. de personis q. 10. nu. 28. vbi etiam citat hic Auctorem, nisi expressè id fuerit per Principem concessum, etiam si fuerit spurium, vt in contingenti casu obseruatum esse dixerant Maur. Iun. alleg. 7. nu. 1. Anna alleg. 130. num. 16. & propterea hodie non sic faciliter admittuntur filij nobilium legitimati per Principem inauditis sedilibus, obstante ista clausula extra præiudicium sedilium, nisi fuerint sedilia audita, ac cessante allegata clausula auditui nonnullos fuisse admissos, & gauisos honoribus sedilium, vt subdit Auctor infra eodem nu. 10. & præ cæteris nouissimè August. Caput. in suo tract. de regim. Reipubl. cap. 5. nu. 8. vbi citat Auctorem hic.

Num. 5. & si legitimatio, quæ fit per rescriptum non fit de ordinaria potestate, nisi de filio naturali tantum, non autem de spurio, & similibus, refert ibidem Mart. Laudens. d. col. 22. vers. nota, quod legitimatio, & propterea expressè requiritur in legitimatione, quod fiat mentio de spurietate, Bald. in cons. 306. nu. 3. par. 5. idem Cherian. d. tit. de iure aur. aul. num. 62. & seq. vbi plura, & Paschal. vbi supra nu. 117. non tamen negatur, quin Princeps id facere non possit, quoniã potest Imperator legitimare spurios, & incestuosos, Bald. in cons. 17. par. 4. nu. 1. an autem valeat legitimatio facta de spurio ad feuda, & dignitates per Principem ad instantiam patris sine clausula, non obstante, &c. vide Affl. & in d. §. naturales in 2. notab. nu. 44. & in ista legitimatione spurij faciendâ viuente patre an requiratur citatio filiorum, & aliorum ab intestato venientium, refert Curt. Sen. in d. cons. 16. nu. 24. eo quod habet potestatem legitimandi spurios viuus, vel mortuis partibus, nequit legitimare in præiudicium illorum, quibus ius est quæsitum, idem Bald. in cons. 17. nu. 2. par. 4. secus si adhuc ius quæsitum non esset, vt supra dixi, vel ius quæsitum agnati ignorarent, aut recusauerint, tunc etiam mortuo patre inuitis agnatis spurij legitimari possunt, Paleot. de noth. & spur. cap. 45. nu. 3.

Num. 6. an & quando spurij admitti possint ad fideicommissum, præuia legitimatione, prolixius examinat Peregr. in tract. de fideicommiss. art. 23. per totam, & in specie loquitur,

quando esset facta legitimatio spuriorum ab inferiore non habente potestatem specficam, etenim legitimari nequeunt naturales, vel spurij nobilium à Comitibus Palatinis, sine expressa speciali licentia Principis, subdit ibidem nu. 4. Peregr. quam siquidem auctoritatem legitimandi spurios, & incestuosos Princeps Palatinis conferre potest, sicuti ibidem Peregr. num. 47. testificatur, eo quia legitimari possunt spurij, & illegitimè nati de potestate supremâ, maximè quando vellent succedere in fideicommissio, ad quod vocantur filij legitimi, & naturales, vt ibidem prosequitur Peregrin. num. 68. hinc est, quod nec etiam Ciuitas possit legitimare spurios, nec eos habitare, idem Bald. in cons. 457. nu. 11. vol. 4.

Num. 7. nota, quod legitimatio non potest fieri sine causa ab inferiore à Principe, Curt. Sen. cons. 19. col. 4. & seq. nu. 6. cons. 35. col. 10. cons. 64. col. 7. cons. 73. col. 28. in Principe enim secus erit Vrsill. decil. 193. nu. 2. 3. & 4. necnon facta viuente patre nulla alia causa exigitur, nec ipsius exigitur expressio, Paris. cons. 1. nu. 21. & 22. vol. 2. secus tamen si à Principe id esset concessum, idem in dicto cons. 1. nu. 109. Imò etiam in Principe exigitur causa, idem in cons. 9. num. 34. & seq. eod. vol. & Consil. Rouit. in pragmat. 4. de feud. nu. 33. quod secus est in dispensatione, idem Paris. cons. 10. nu. 127. & seq. eod. vol.

Num. 8. dictum est supra eodem de assensu Reg. §. 3. nu. 2. & vide Molfes. in consuet. Neapol. par. 3. q. 1. nu. 30. vbi hic allegat Auctorem, & in terminis istis legitimationis an valida iudicetur, ex hoc, quod impetrans non expresserit liberorum legitimorum carentiam tempore legitimationis adesse, refert Roman. cons. 194. num. 5. nec facta de illis mentione, nec citatis agnatis, loquitur Socc. Sen. cons. 47. nu. 22. vol. 4.

Vers. & in sorore, & quid si fuisset assensus concessus ei, qui caret filijs, vt venderet feudum & is vendiderit habenti liberos, an talis assensus operabitur in beneficium illius, qui liberos habet, non obstante, quod alienans illis careat, vide in meo Compend. verb. assensus à Rege.

Vers. quod tamen, vide Molfes. in consuet. Neapol. par. 3. q. 1. nu. 30.

Num. 9. est cons. 3. volum. 2. inter consilia nostri Auctoris.

Num. 10. videas in eodem meo Compend. verb. nobilis à Rege.

De decretis Collat. Consil.

N Vm. 1. vide Molfes. in consuet. Neapol. par. 7. tit. de iure quar. q. 3. num. 19. & tanto fortius

- frotius decreto opus esset, si mulier ipsa minor fuerit, nam vitra dispensationem Proregis necesse erit decretum, ita Consil. Rouit. in pragm. i. de Senatusc. Maced. nu. 9. in cæteris verò mulieribus intercedere, seu obligare se volentibus obstante pragmatica non posset, nisi tamen Rex, seu Prorex consentiret, Fusc. in sing. 46. lit. A, hoc est per dispensationem Regiam ad evitandum lites, Præf. de Franch. decis. 182. nu. 18.
- Num. 2.** de decisione Capyc. hic citata satis videre erit in meo Compend. verb. executio sententiz, & pariter de decis. Franch. in eodem Compend. verb. creditor, ubi alios citavi in addit.
- Num. 3.** vide supra eodem nu. 1.
- Num. 4.** eademmet formas decretationum memorialium, mulierum matrimonijs collocatarum, vel viduarum, aut in capillo existentium, Auctor noster in conf. 40. sub nu. 5. vol. 2. posuit, & vitra ipsum vide Franch. decis. 487. nu. 7. loquentem de dispensationibus vxoratis cõcedendis, & in decis. 623. sub nu. 26. pariter loquitur de dispensationibus viduis concedendis.
- Num. 5.** concordat cum nu. seq.
- Num. 6.** licet autem mulier iudicatur illa, quæ corrupta est regulariter, sicut notat glos. in l. mulieris ff. de verbor. signif. & in cap. mulier 33. q. 2. Bart. in l. seruis legatis ff. de leg. 3. Bertacch. in reperc. verb. mulier, adhuc tamen mulieris appellatione viri potens cõtinetur, Alciat. in d. l. mulieris ff. eodem in princ. ubi id declarat, quomodo procedat.
- Num. 7.** noster Auctor in d. conf. 40. nu. 7. vol. 2. id etiam declarat.
- Num. 8.** an & quando sententia nulla reddatur ex causa erronea, copiosè Sebast. Vant. in tract. de nullit. tit. de nullit. ex defect. process. & c. nu. 129. & seq.
- Num. 9.** dispensatio causam, & citationem continere debet, Paris. conf. 8. num. 23. vol. 2. at cessante causa dispensationis cessaret dispensatio, idem in conf. 68. nu. 216. vol. 4. eo quod sine causa fieri non possit dispensatio, idem conf. 8. nu. 209. eod. vol. quare si causa fortè falsa adijceretur in dispensatione, vtique nulla redderetur, idem conf. 216. num. 214. & conf. 96. nu. 24. eod. vol. conf. 144. nu. 27. conf. 51. nu. 31. eod. vol. 4.
- Num. 10.** adde quod decretum interpositum sine causæ cognitione non tenet, Benintend. decis. 2. nu. 1. ubi nu. 7. etiam dixit causæ cognitionem esse de iure diuino, nec committi debere, & causæ cognitio est de ordine, & forma sententiz, idem decis. 36. nu. 3.
- Num. 11.** Princeps enim non tantum consulendus erit in dubio, quod per legem scriptam
- decidi non potest, Affi & in consil. vt vniuersis num. 66. sed etiam quando ex eius rescripto dubium oriretur, semper enim consulendus erit, ita etiam testatur ibidem Affi & nu. 34. eo quia ad eum dumtaxat pertinet legem dubiam, vel inter æquitatem, & iuris rigorem interpretari, latè alios cumulando Doctores prosequitur Chassan. in cathal. glor. mund. par. 5. in confid. 24. in priuileg. 28. licet autem Prorex dum via ordinaria procedit, & leges promulgat tenentur adhibere cõsiliu Regentium Cancellar. quod exemplificat Molfes. in prohem. consuetud. q. 11. nu. 24. & 25.
- Num. 12.** Mulieres enim perpèsè solent à Principibus illicita impetrare, qua de re talis concessio antequam exequatur consideranda erit, Sylua Nupt. in lib. 6. tit. quomod. iudic. si pro eomm. opin. nu. 56. nam solius est Principis de plenitudine potestatis reuocare à se factum, idem Chassan. ubi supra in 56. priuileg.
- Num. 13.** hic etiam nota, quod causa duplex est fiendi, scilicet & essendi, causa enim fiendi cessante, cessat fiendum, sed non factum, causa verò essendi cessante, & fiendum impeditur, & factum tollitur, Auctor noster in cõf. 16. nu. 58. vol. 2. & nu. 60. id exemplificat, & de priuilegio facto per modum essendi, & per modum fiendi, refert Anna alleg. 46. nu. 2. ad propositum Auctoris nostri nota, quod causa finalis est causa causarum, quæ insuit ad alias causas, Consil. Georg. alleg. 31. nu. 48. nam causa finalis vniuscuiusque est principale hominis intentum actum illum facientis, Marant. in specul. in 2. par. nu. 35.
- Num. 15.** idem Auctor noster in d. conf. 40. nu. 18. & seq. vol. 2. sic donatio facta sub assensu conditionali, eo non seruato est nulla, Anna alleg. 55. nu. 22.
- Num. 16.** sic paria sunt, nullum natum esse, vel esse, vel sed mortuos esse omnes, glos. in §. quoniam infirmitas vers. moriatur auth. de nupt.
- Num. 17.** adde quod etiam si esset contractum matrimonium inter consanguineos cum solo mandato dispensandi, adhuc dicitur nullum, quare pro executione decreti dictum fuit in Curia Archiepiscopali egere noua dispensatione, Ricc. decis. 22. par. 2. & quando dicatur validum, vide Martam vot. 50. nu. 20. & quid si matrimonium contrahatur inter prohibitos, si Papa dispensabit, & adueniente dispensatione an nouus ipsorum consensus requiratur, idem Ricc. in praxi var. resol. in resol. 129. nu. 1.
- Num. 18.** vide Auctorem supra de assens. Reg. 6. nu. 28.

Num.

Num. 19. nam confirmari non potest id, quod non est, Franch. decis. 104. nu. 24. sicuti non validat privilegium, quod erat inualidum, Maur. Jun. alleg. 3. nu. 7. nec operatur super actum inualido, Anna singulariter in constit. constitutionem num. 9. nam si non haberet confirmabile nil operatur, Auctor in d. conf. 150. nu. 3. vol. 2. & conf. 20. nu. 21.

Num. 20. Auctor noster conf. 23. nu. 18. vol. 2.

Num. 21. & ratio illa esse demonstratur, quia confirmatio nil noui tribuit, sed prius habita roborat, Maur. Sen. alleg. 18. nu. 3. & alleg. 52. nu. 9. at si actus esset nullus, vel inualidus nil iuuaret, vt dixi supra nu. 19. excepto tamen si ex certa scientia actus nullus conuallidaretur, seu actus inualidus, vtputa si in confirmatione adesset clausula, & quatenus de nouo concedimus, & ex certa scientia, ac plenitudine potestatis, vt per Maur. Jun. alleg. 40. nu. 5. & seq. tunc enim confirmatio a sciente importaret actum nouum, Anna alleg. 35. nu. 14. tunc noua concessio diceretur, Auctor conf. 37. nu. 4. vol. 2. & eo casu confirmando quis actum nullum, dare videretur, Franch. decis. 185. nu. 5. & successiuè confirmatio actus ab initio inualidi firmat actum, prout ex nunc, non prout ex tunc, idem Maur. Sen. alleg. 50. nu. 7.

Num. 23. an semper precedere debeat licentia, vel sufficiat, quod subsequatur Corn. confil. 89. viso lit. N, & conf. 201. visis lit. I, par. 3. sicut etiam licentia Regis, quæ necessaria est in confirmatione maioratus debet precedere ipsam constitutionem, Gomef. l. 42. Tauri in princ.

Num. 24. vide Doctor. inter commun. opin. tit. si maior fact. ratam habuer. &c. per totum, vbi hæc, & alia notantur, & in illis terminis an solemnitates seruandæ per mulieres in contractibus eas obligantibus sat sit, quod adhibeantur in mandatis, vel in ratihabitione, Iacob. Mandell. conf. 45. nu. 7.

Num. 25. adde D. Camill. de Larath. cõf. 104. nu. 20. Item pro alieno fact. mulier contrahens seu fideiubens semper regulariter velleiano iuuatur, Gomef. l. 61. Tauri nu. 1. & Bertacch. in repert. verb. mulier contrahens, vers. mulier fideiubens, vbi hæc omnia tradit, si pro patre, marito, filio, &c. intercesserit, & sic locum habebit velleianum, vbi mulier pro alio rem suam obligat, Franch. decis. 279. nu. 11. secus autem si pro negotio proprio intercesserit, quo casu non iuuaretur, Consiliar. Georg. alleg. 32. nu. 2. ante eum singulariter Alex. de Tremol. in addit. ad Bonacursi. tit. de perempt. except. lib. nu. 3. super verb. exceptio velleiani, vers. plerisque autem modis, Gail lib. 2. obseru. 90. nu. 8. sicut exempli-

ficando ostendit Maur. Jun. alleg. 1. nu. 23. vltra Consil. Rouit. in d. pragm. 1. nu. 4. & seq. de Senatusc. Velleian.

Num. 26. ostenduntur causæ ipsæ pię infra, vbi alia notabo, sed hic nota, in quibus casibus mulier non gaudeat beneficio velleiani, videas eundem Alex. de Tremol. loc. cit. vers. primus ergo casus, & seq. vbi enumerat duodecim casus, in quibus cessat Velleianum, & in quibus non, videas Franch. decis. 279. Theaur. decis. 224. nu. 15. & seq.

Num. 27. adde Napodan. in consuet. vbi dos nu. 27. vbi dixit, constante matrimonio poss. vxorem exigere in octo casibus, & nu. 26. refert alios casus soluto matrimonio, & Grammat. conf. 92. nu. 14. in ciuilibus.

Num. 29. vide Amatum decis. Ancon. 62. nu. 1. 7. & 8. & Ioseph Ludou. in suis commun. opin. tit. de auctor. & contem. vers. fallit vndecimo vbi alios allegat, & præ cæteris Paschal. in tract. de vir. patr. potest. par. 3. cap. 5. nu. 17. & sequ. vbi etiam querit, si possit vendere fundum dotalem pro iusta causa mulier, & pro exonerando eius anima, & in quibus casibus alijs pro marito se obligare possit, idè Gomef. in l. 61. Tauri per totam.

Num. 30. vide Duenam in regul. 31. in 9. limit. Gomef. in l. 36. Tauri nu. 2. & sic decisum refert Franch. decis. 237.

Num. 31. de hoc in meo Compend. verb. fideiubere, vbi etiam dixi aliter in alio casu decisum fuisse, iuxta Auctoris nostri opinionem, & Paschal. in d. tract. loc. cit. nu. 14. & 15. videas etiam Molfes. in consuet. Neapol. par. 8. q. 5. nu. 2. citantem nostrum Auctorem, & Consil. Rouit. in pragm. 1. nu. 7. ad Senatusc. Velleian. & eundem Paschal. in d. tract. d. par. 3. & cap. 4. nu. 13.

Num. 33. mulieris renunciatio in Regno non procedit, Consil. de Georg. alleg. 32. nu. 5. & quid iure communi, an mulier certiorata renuciare possit, vide Consil. Rouit. in dicta pragm. 1. nu. 1. & alia multa collegerunt Doctor. inter commun. opinion. tit. de Senatusc. Velleian. attingentia istam materiam renunciationis huius beneficij, sed quid si fuerit laesa in renuciatione, an possit petere absolutionem, vide Fusc. singul. 5. tit. M, & quod mulier renuncians velleiano certiorari debeat, retulit Affl. & in cap. vnic. §. item sacramenta in 3. notab. de pac. iur. firm. nu. 22. & ibidem num. 26. subnectit, quando cum iuramento renuciauerit, non succurritur etiã si non fuerit certiorata.

§. I.

N Vm. i. latissime Bellac. inter comm. opin. lib. 5. tit. de donat. inter vir. & vxor. nu. 2.

& 4.

- & 4. vbi plures Doctor. allegat, latissime Alciat. in tract. de presumption. in presumpt. 26. regul. 3. nu. 14. & seq. latius Ofafe. decis. 140. nu. 4. 8. & 9. Regula enim est, quod vxor quicquid acquirit presumitur acquisiuisse de bonis viri, & quando procedat, vide Minfing. cent. 2. obseru. 92. & Sylu. Nupt. in lib. 4. nu. 20. vbi nu. 21. infert ad bona quæ sita per viduam, si presumantur quæ sita de bonis viri defuncti, & Bellon. conf. 17. nu. 13.
- Num. 2.** in contrarium regulam posuit Afcia. determ. 100. nu. 1. vt sine mariti, & e. nam in dubio presumitur acquisiuisse de bonis viri, Angel. conf. 143. nu. 2. & Ioseph Ludou. decis. Petusio. 12. nu. 19. & seq.
- Num. 3.** adde Afciam loc. alleg. nu. 8. & Minfing. loc. cit. nu. 5.
- Num. 4.** Alciat. loc. alleg. nu. 12. & seq. exemplificando demonstrat, & melius Crauert. conf. 61. num. 7. vol. 1. multa ad ornatum huius l. quintus retulerunt Alphan. collect. 560. Rice. collect. 190. Auctor conf. 43. vol. 2. & Consil. Fab. Anna collect. nu. 168. Sylu. Nupt. lib. 4. num. 22.
- Num. 5.** Bellac. vbi supra num. 2. & ibi Alciat. num. 6.
- Num. 6.** Molfes. in consuet. Neapol. tit. de renūciat. q. 19. num. 5. & 6. & quod dominium sit mulieris ementis cum pecunia viri, & non mariti, refert Afcia ibidem nu. 2.
- Num. 7.** vltra Molfes. loc. cit. nota, quod si vxor emerit in presentia viri non contradicentis presumeretur acquisiuisse de bonis ipsius vxoris, & non viri, idem Ioseph Ludou. in d. decis. 12. nu. 23.
- Num. 8.** est enim talis confessio suspecta de fraude, Bellac. inter commun. opin. tit. de confes. num. 280.
- Num. 9.** latius Alciat. in d. tract. presumption. in presumpt. 18. regul. 1. nu. 1. & seq. Roman. conf. 172. nu. 2. & donata sponsæ per consanguineos viri, efficiuntur, & quæruntur marito, quia eius contemplatione fuerunt donata, Kireou. inter commun. opin. tit. de donat. num. 87. & ibi Xuarez num. 87. & donatum vxori contemplatione viri non comprehenditur in dispositione l. femina C. de secund. nupt. Franch. decis. 18. num. 7. Item donatio facta vxori censetur facta contemplatione viri potius quam vxoris, Dec. conf. 278. numer. 4.
- Num. 10.** Regulariter enim donatum filio non presumitur donatum cōtemplatione patris, Auctor conf. 148. nu. 66. vol. 2. & quando eius vel patris contemplatione facta censetur donatio, D. Camill. de Larath. conf. 9. nu. 55. & seq. & per totum, & quod relictum ab auo non censetur relictum cōtemplatione patris,
- Alex. conf. 43. nu. 45. lib. 7. Item legatum factum Reçtori talis Ecclesiæ, an & quando censetur factum Ecclesiæ, & quando Reçtori, vide Gulielm. de Ludo in sing. 137. & quid si esset legatum conditionale factum monacho, & pendente conditione fuerit factus Episcopus, cui Ecclesiæ acquiratur, an Episcopali, vel Religiosæ, Rubens conf. 160. nu. 3. & quid in Legatis, sed Ambasciatoribus, vt hic Auctor commemorat, an cōteatur eis donatum Principis contemplatione, vel sub illorum commemoratione Principi donatum, vide nostrum Auctorem conf. 16. nu. 74. vol. 2. ante eum Parid. de syndic. verb. substitutus sub nu. 2.
- Num. 11.** vide Minfing. singul. obseru. cent. 3. obseru. 53. in princ. Nunt. Pellic. in consuet. Auerfæ cap. 3. nu. 541.
- Num. 12.** hinc est, quod donatum contemplatione vxoris dissoluto matrimonio, vel extinguitur, quia non est transmissibile ad hæredes, vel vxoris hæredes in eo succedunt, Auctor in conf. 16. nu. 69. vol. 2.
- Num. 13.** hinc est, quod si priuilegium esset concessum alicui, & is esset infamia notatus, nõ operaretur eius effectum, Fusc. in singul. 90. lit. P. quemadmodum verba generalia ad habiles restringuntur, Alex. in conf. 104. nu. 6. lib. 1. & successiue verba sunt intelligenda secundum conditionem personæ, ad quam diriguntur, vel in quam dispositio confertur, Euerard. in sua topica loco à subiecta materia num. 11.
- Num. 14.** multa ad ornatum text. istius l. cum multa, notat Alph. collect. 106.
- Num. 15.** vide Reg. de Curt. in diuers. feud. §. nunc de altera num. 12. vbi notat, quod feudum ex pacto, & prouidentia aliter consideratur respectu personæ primi acquirentis, aliter respectu successorum, nam respectu ipsius primi acquirentis, licet concessio fiat sub quacumque verborum conceptione dicitur feudum nouum ex pacto, sed habens vim hæreditarij, & per omnia hæreditarium inde occasione ipsius, ceteri successores habent feudum, & ibi alia tradit.
- Num. 16.** licet enim de iure communi femina titulata nupta priuato non faciat ipsum titulatum, de consuetudine tamen cōtrarium seruari dixit in Regno Reg. de Curt. in d. diuers. feud. §. sed vnde digressi num. 24. & seq. fol. 12. fuit q; seruatum in personam D. Tiberij Carraxæ viri Marchionissæ Fulcaldæ, quæ in constantia dicti matrimonij fuit effecta Principissa Bisiniani, & successiue eius vir sic declaratus, & habitus etiam post mortem dictæ Marchionissæ per Collacer al. Consil. de quo in meo Compend. verb. ritu.

- latus, qui cum fuisset ad secundas nuptias conuolatus cum Principissa Scillæ de hoc anno 1621. audiui ipsum obtinuisse à Rege dispensationem retinendi titulum Principis Bisiniani.
- Num. 17.** est verum, quod vxor per maritum nobilitatur, sed non è contra, Vezzin. inter comm. opin. allegat plures in tit. de nuptijs nu. 55. Chassan. in cathal. glor. mund. par. 8. confid. 21. imò gaudet priuilegio viri, Aret. conf. 130. nu. 2. & 6.
- Num. 18.** iuxta mëtem Auctoris videas Capyc. in l. imperialem fol. 18. vers. tertia conclusio, de proh. feud. alien. per Feder. vbi etiam loquitur de Regina nupta Comiti, si inde Rex maritus efficiatur, & etiam Sylu. Nupt. lib. 2. nu. 26. loquitur de muliere nobili nupta cum rustico, & ex eo filios procreante, si ex eo matris nobilitas ad eos transibit, eo quod mulier nobilis plebeo nubens nobilitatem amittit, Curt. in tract. nobil. par. 3. num. 192. & Fufe. in sig. 48. lit. M.
- Num. 19.** idem Reg. de Curt. vbi supra.
- Nu. 20.** quamuis nobilitas ex matrimonio consequatur, vt dixit Chassan. loc. allegat. ita vt vxorati præferri debeant non vxoratis, subneçit idem Chassan. in d. cathal. par. 11 confid. 10. Sylu. Nupt. lib. 3. num. 9. sed hoc respectu dignitatis matrimonij tantum, regulariter tamen iuxta regulam l. fœminæ ff. de senat. & l. mulieres C. de dign. lib. 12. quam Corral. lib. 2. miscell. cap. vlt. num. 9. sequitur potius vxor nobilitatur per virum, quam è contra quò ad tẽporalem nobilitatem, Bon. de Curt. in d. tract. nobil. par. 3. num. 184. sed tamen, vt hic Auctor aduertit respectu feudorum vxori deuolutorũ fœminæ quandoq; nobilitant viros, ad quod vide Capibl. in rubr. de Baron. nu. 32. & propterea si pater nobilitatur per filium, magister per discipulum Præses per subiectos, vt notat Glos. in §. 1. auth. constit. quæ de dignit. & c. vers. & nobiliores ex regula illa, quanto magis quisque subiectos habet digniores maior est, Capyc. de eis. 25. nu. 27. adhuc tamen non est vera nobilitas, sed potius corruscatio radiorum, vt quoque ponderat Aret. conf. 136. num. 4. reliqua dicuntur infra nu. 22.
- Num. 21.** hoc secundum subiectam materiam, de quo satis per eundem Euerard. in topica loco à subiecta materia.
- Nu. 22.** nota, quod et si pater per filium nobilitatur, & magister per discipulos, Præses per subiectos, vt supra dixi, similiter mater ob filiorum nobilitatem, non tamen verè nobiles dicuntur, Aret. d. conf. 136. nu. 4. sed qualiter intelligatur, & in quibus casibus procedat, vide glos. vbi Bart. & ceteri in l. 1. ff. de
- senat. quos commendat Bon. de Curt. vbi supra nu. 198. Sylu. Nupt. lib. 5. nu. 42. quiniò si mulier nobilitatur per virum, vt dixi supra per rationem à Doctor. ponderatam, non tamen procedit per contrarium, non enim plebeius nobilem vxorem ducens ex illo nobilitatur, subdit ibi Bon. de Curt. nu. 195. cum seq. per rationem ab eo citatam, & tãto fortius, nec aliquam dignitatem consequatur, hinc est, quod si mulier feudum viro dederit in dotem, & vir non præstat Domino seruitium non amitteret illud, Iacobin. in tract. feud. verb. & promiserunt nu. 31.
- Num. 23.** Auctor noster in conf. 8. nu. 13. & conf. 15. nu. 24. vol. 2.
- Nu. 24.** proprietatem à possessione separatam esse tradit Menoch. in tract. de retin. possess. remed. 3. nu. 76.
- Num. 25.** de hac re plenius loquitur Tiraq. in præfat. sui tract. le mort fais le vis in 3. decl. n. 5. & 6. in dominio verò secus est, quia transfertur sine possessione, Anna in alleg. 65. nu. 19. & quid in feudis, Iacobin. in tract. feud. verb. ita, quod ipsi inuestiti nu. 13.
- Nu. 26.** adde Auctorem in conf. 16. nu. 11. & 29. vol. 2. vnde dominium præsumitur ex possessione eum de eo incidẽter agatur, Maur. Sen. alleg. 16. nu. 5. & alleg. 54. num. 3. nisi ius resisteret, idem alleg. 60. nu. 3. limitatur principalis quæstio, vt non procedat, quando esset verbalis inuestitura, nam tunc non acquiretur dominium sine possessionis traditione, Afflic. in constit. Comite nu. 14. & sicuti multifariam feudum acquiratur, vt per Annam in rubr. de va. all. decrep. ataq. ita & per ipsius dominium.
- Num. 28.** de eadem materia obseruãcias, & de cisiones. reculit Auctor supra de elect. offic. §. 8. nu. 19. & 20. quid autem in Comite titulari, qui ammissa Terra cum alijs Proceribus sedere vellet in aula Titulorum, vide Reg. de Curt. in diuers. §. sed vnde digressi num. 6. & 7.
- Num. 29.** de hoc per Chassan. in d. cathal. par. 6. confid. 5.
- Nu. 30.** adde Tiraq. in tract. de cessant. caus. par. 1. num. 104. vbi hæc omnia ab Auctore nostro tradita dixit, regulariter enim priuilegium datũ personæ ad alios non extenditur, vt per Cagnol. in l. in omnibus ff. de reg. iur. nu. 8. & nu. 11. dixit limitari in accessorijs, sed quid in correlatiuis ibid. nu. 12. subsequitur, quod limitatur, si fauore alieuius priuilegiũ alterã cõcedatur, non per hoc mortuo ipso priuilegiato euanescit priuilegium, & casus ponitur in patre immunitatem habẽce ob numerum liberorũ, sicuti enim mortuis filijs ipsius, quæ causam fuerunt acquisitionis priuilegij, non cessat

- cessat priuilegium fienti ibi Cagnol. refert, & sic decifum dicit Ann. fing. 241. de quo in meo Compend. verb. immunitas, ita pariter mortuis parentibus, vt ibi per Tiraq. nu. 109. & sic etiam decifum in Reg. Cur. nouiffimè ceffet Paschal. in tract. de vir. patr. potest. par. 4. cap. 4. nu. 21.
- Num. 31. dictum est supra nu. 20. & vltra ibi allegata vide Calcan. conf. 11. nu. 7.
- Num. 32. dignitates personales non tranfeunt, tamen faciliter impetrari solent à consanguineis, Anna alleg. 57. nu. 29. & seq.
- Num. 33. idem Tiraq. vbi supra nu. 107. & Grām. in constit. generalia iura nu. 5. eo quia videtur esse in primo matrimonio, non mirum si gaudere debet priuilegijs viri, Vezzin. inter commun. opin. tit. solut. matr. nu. 100. secus è contra, Consil. Patin. in tract. de iudic. mil. num. 20. inter opera Consil. Rouit. de milit. vbi hic citat Auctorem, licet Paul. de Castr. in conf. 329. nu. 3. dicat ampliando istam conclusionem, viduam gaudere priuilegio viri in concernentibus dignitatem, & personam eius, non autem in patrimonialibus.
- Num. 34. non est dubium, quin vidua retineat dignitatem viri, quam habebat viro ipso viuente, inquit Glos. in cap. ex parte de foro competenti in glos. magna vers. non obstantibus in fine, vbi Felya. & Benedi. de Vadis conf. 30. Paul. de Castr. d. conf. 329. num. 3. & ad huc diceretur titulata, sicuti prius constante matrimonio, quod secus erit factò transitu ad secunda vota, vt decifum retuli in meo Compend. verb. vidua, etenim ista dignitas titularis, quæ de per se nobilitatem præbet est separata ab administratione, & ponit exemplum Franch. decif. 62. nu. 4. in dignitate Marchionatus, Comitatus, & Ducatus, quod secus est in officijs, nam in illis exigitur dignitas cum administratione, vt ibi num. 5. dixit hinc Barones dicuntur habere feudum in dominium, & Officiales in administrationem, Capiblane. in pragmat. 6. num. 75. de Baronib. quo circa si loquamur de primo casu quò ad nobilitatem tantum, vxor ipsa assequitur illam, & retinet mortuo viro, donec ad secunda vota transferit, non tamen dominium illius Terræ, nec administrationem iurisdictionalium, sicuti maritus habebat, nisi fuerit ballia filiorum instituta, sed respectu dignitatis officiorum cum administratione, quia in ea potissimum contemplatur personæ industria, & per mortem extinguitur, & femine ab officijs repelluntur l. femine ff. de regul. iur. Thomasett. regul. 122. nisi iure proprio, aut ex consuetudine, vel alijs modis id concessum sit, vt per Carauit. in ritu
1. in fine, non aliter consequeretur commodum administrationis, quo fit, vs quemadmodum dignitas officio annexa fuit officio adhuc remanet, idem Franch. decif. 403. num. 7. ita etiam extincto officio viri remanent reliquæ dignitatis vxori eius contemplatione, eo quia priuilegium non semper sequitur priuilegiatum, sed mutata persona potest extinguì, Rub. Alexand. conf. 149. num. 13.
- Num. 35. quod priuilegium nobilitatis assequatur, quis ratione adiuncti, quod alias per se solum non consequeretur, refert Bon. de Curtil. in dicto tract. de nobil. par. 3. num. 187. & licet hic Auctor tangat cessante causa priuilegij cesset priuilegium, attamen retulit id antea idem Tiraquell. in d. tract. cessante causa par. 1. num. 203. potissimum quando haberet effectum successiuum, sicut idem exemplificando demonstrat in eodem tract. in 23. limit. quod cessante causa cesset effectus in successiuis.
- Num. 26. locus Tiraquell. hic citati est par. 1. num. 188. nam officium dari debet secundum qualitatem personæ, Alexand. conf. 91. num. 1. libr. 7. & in illis industria personæ electa videtur latè Carau. in ritu 2. num. 17. & 20. qua siquidem qualitate, vel industria cessante, vt Auctor noster notat cessat officium, similiter & beneficium cessante officio cessat, idem Alex. conf. 10. nu. 2. lib. 5.
- Num. 37. supra eod. tit. in princ. nu. 14.
- Num. 38. an enim causa superueniente mutet dispositionem legitimè factam, vide Andr. Gail lib. 2. obseruat. 23. num. 9. Crauet. conf. 194. nu. 7. vol. 1. & in priuilegijs præsertim ponit regulam eum declarationibus Thomasett. in suo flore leg. reg. 236.
- Num. 39. beneficij à iure concessi cessante causa cessat beneficium, Tiraquell. in d. tract. par. 1. nu. 45. qui nu. 105. in specie dixit, quod in beneficio, vbi locum facit personæ conditio ea deficiente beneficium desinit, & circa concernentia priuilegia personalia iuxta hic ab Auctore tradita, vide Cagnol. in hac l. hic citata in omnibus ff. de reg. iur. vbi copiosè.
- Num. 41. certum est, quod priuilegij causa cessante cessat priuilegium, idem Tiraquell. in eodem tract. par. 1. nu. 203. an autem si causa reuiuiscat reuiuiscere debeat priuilegium, idem ibidem nu. 43.
- Num. 42. quid autem in priuilegijs concessis ratione dignitatis, an ea cessante cessent, & priuilegia, idem Tiraquell. vbi supra par. 2. limit. 15. per totam.
- Num. 43. non solum hoc respectu ipsorum dominantium monstruosum esse conspicitur

sed pariter damnosum quò ad subiectos, etc. nim sicuti monstruosus homo diceretur, si duo haberet capita, sic etiam si Respublica duos haberet Dominos, quod satis perniciosum fuisse demonstratur ex Romæ dominio antiquitus sub Romuli, & Remi, dominio, supposita inde Romulum Remum interfecisse, legitur in l. fin. ff. de rer. diuis. cap. in apibus cum glos. 7. q. 1. melius est Rempublicam regi per vnum Principem, quam per plures, sicut vnus est Deus, & vnum est caput inter cætera membra, & quia homines sunt faciles ad dissentendum, Martin. Laudens. in tract. de Princip. §. 131. melius, qui comprobatur hoc ex mente Alber. in l. constit. digestorum, nam vera Monarchia, & regimen vnus solis est maior perfecta, Consil. Patin. in tract. de iudic. milit. inter opera. Consil. Rouit. sub tit. de milit. num. 4 & 5. aliorum auctoritate confirmat, nam etsi verum sit filios Regum Reges esse debere, vt dixit glos. in cap. denique, vers. Rege suo eadem causa, & quæstione, non tamen omnes filij vnus Regis omnes Reges esse decet, sed vnus dumtaxat præesse debet in Regno, in apibus inquit text. in cap. in apibus 7. q. 1. Princeps vnus est, & grues vnã sequuntur ordine literato, Imperator vnus, Iudex vnus Prouinciarum, &c. si inter animalia talis ordo institutus inspicitur, multo fortius inter homines rationales obseruari debet, hinc Gelasius Pontifex in cap. duo dist. 96. inquit duo sũt quippe, Imperator Auguste, quibus principaliter hic mundus regitur auctoritas sacra Pontificum, & Regalis potestas, &c. nam diuisum Imperium cum Ioue Cæsar habet, Afflic. in decis. 24. sub num. 5. sic diuisum Imperium, nam homo non potest esse Papa, & Imperator, Glos. in cap. quoniam, idem 30. distinct. idem Mart. Laudens. vbi supra §. 303. item, sed bene sub tali dominij distinctione vnus est Papa, & vnus Imperator, nec duo Apostolici, vel duo Cæsares, idest Imperatores eodem tempore esse possunt, idem Mart. Laud. vbi sup. §. 68. duo, sic diuisum Imperium habet Sũm. Pont. ab Imperatore, ille in spiritualibus, iste in temporalibus cap. solite de maior. & obed. non tamen plures conspiciuntur Pontifices eodem tempore; nec Imperatores plures dominari, vt supra dixi, sed vnus Pontifex, & vnus Imperator, & licet aliquando duo fuerunt Imperatores eodem tempore in Orbe, vt dixit Glos. in d. cap. in apibus, vnus tamen de iure, alter de facto præfuit, prout erat Imperator Græcorum, qui non propriè fuit Imperator, sed Alemanus, idem Laudens. in d. tract. §. 86. sed postmodum inualente legitimi Imperatoris

potentia cessauit Imperator de facto, quod siquidem demonstratur ex Imperatoris insignijs, qui antiquitus utebatur aquila cum vno capite, de quo per Chassan. in cathal. glor. mund. par. 1. in concl. 16. vers. sic erit, deinde ex vnione Imperij successores in Imperio aquila cum duobus capitibus utebantur, vt ibi subnectit, sed de eo rationem assignat Anton. Capyc. in l. Imperialem colum. 1. vers. circa hanc rubricam de prohib. feud. alien. per Feder. successinè autem in Regibus, ac alijs Dominis gubernantibus procedere debet vnitas, quod demonstrat Glos. in prohem. constit. col. 6. in princ. de Episcopo regente plebem suam, de paupere regente domum suam, de diuite regente familiam suam, de marito regente vxorem suam, de Iudice regente prolem suam, de Abbate regente Monachos suos, de patre regente prolem suam, & de Rege regente gentem suam, &c. Ex quibus colligitur vnitas, quæ in regimine esse debet, quæ ad eò vera demonstratur, tam respectu dominantis, quàm dominati, & amborum vtilitati perspicua ex experientia, quæ rerum magistra nuncupatur, ad text. in cap. quam sit de elect. in sexto, non tamen absque ratione processit iuridica, ac communis obseruantia dominij, cum etiam Rex, aut quilibet Princeps plures haberet filios, non tamen omnes dominari decet, sed vniuersi dominij potestas ad primogenitum iure optimo defertur, non tantum in Regnis, sed in omnibus alijs dignitatibus Regalibus, cum ex historijs, tam quoque iuribus, ac communibus obseruantijs comprobatum est, ita seriosius concludente Tiraquell. in suo tractat. de iure primogenitur. q. 5. per totam, vltra Capyc. in inuest. feud. sub. feud. balij. & latè vers. feud. Baron. In tantum est verum, quod Doctor. quæstionem illam examinant, cum ignoretur vter ex geminis quis dicatur primogenitus verè, de quo satis per eundem Tiraquell. in eodem tractat. quæst. 17. & insuper de filio nato ante dignitatem, & de alio post dignitatem, quæstionem quis dicatur primogenitus, satis commendat Fusc. in singular. 75. liter. P. hoc idè fit, cum primogenitura denotet ordinem, & non possit esse nisi in vno, vt singulariter dixit Gulielm. de Monferrat. in suo tractat. de success. Regum num. 14. quod satis confert ad præmissam vnitatem, & tanto fortius hæc eadem corroboratur conclusio, quod & si filius Regis primogenitus adhuc viuente patre dicatur Rex, vt per Fuscum alios citantem in singular. 114. liter. F. non tamen propriè diceretur, quia non administrat, sed tantum vnum Re-

gis nomen haberet abusuum, ad quod singulariter dixit Bald. in prælud. feud. num. 36. quod licet Rex possit filiam suam Regem constituere, hoc procederet quò ad nomen, non quò ad administrationem, ac succedente inhabilitate primogeniti ex aliquo legitimo impedimento succederet secundo-genitus, ut voluit idem Bald. in cap. 1. nu. 10. de success. feud. & sic continuare, nisi tamen Rex ipse Regnum filio refutauerit sicut fertur peregrisse Carolum V. recol. mem. in eius vita Regna omnia refutasse Philippo II. Rege eius filio, ut demonstratur in prag. 5. de aboliz. non enim esset concedens duos simul dominari ob unitatem dominantis, & dominium, quod simul, eodemq; tempore apud duos esse non potest, hinc etiam apud Turcas receptum est, nam eou Dominus prior excepto filio, reliquos filios interemi facit, ut illam in pacifico Regno relinquat, notat Sylu. Nupt. lib. 3. sub nu. 8. in fin. & non mirum, quia Regnum ipsorum est, & fuit violentum christianæ religioni, humanæq; pietati contrarium, sed ad rem ipsam descendendo censeo limitari posse in duobus casibus, nempe si Rex esset in utero, aut minor, & cum curator, vel balius erit dandus à Proceribus Regni, sicut tradit Capyc. in d. inest. rubr. feud. balij, vers. Regi pupillo, ubi etiam in principio limitat, quoties esset fortiosus Rex, vel mentecaptus, tunc similiter curator dari debet à superiore suo, scilicet Imperatore, vel Papa, hoc est in Regnis, nam in alijs dignitatibus sæcularibus Regalibus, ob defectum primogenitorum succederent secundogeniti, nam ipsi secundogeniti efficiuntur primogeniti deficientibus primogenitis, Anna in alleg. 139. nu. 10. & ipsis secundogenitis existētibus inutilibus ad Regnum operantur, ut nepotes ex primogenito succedant, Affli. in cap. sequitur nu. 97. de success. feud. Dato in super dominio in omnibus alijs dignitatibus, quod esset pænes duos, vel plures Dominos adhuc inter eoldem unitas versari debet, hoc est, ut alternis temporibus vnus illorum exerceat iurisdictionem, ita tradit Iacob. in tract. feud. verb. Marchio Italia, vers. dubitatur etiam nu. 5. etenim in feudis indiuiduis, & iurisdictionum exercitium est indiuiduum, Camer. in cap. 1. num. 105. de success. feud. & successiue discrepantibus Dominis vnus iurisdictionis alternis vicibus administratio erit decernenda, & vltra Iacob. supra citatum, idem refert Andr. Gail lib. 3. de pac. publ. cap. 18. num. 11. ubi alios allegat Doctores, ante eum Mart. Laudens. de Princip. §. 526. ubi denique respectu subiectorum, scilicet Regni, Ciuitatum,

Terrarum, & ipsorum hominum utilitas, maxima resultat sub vno Rege gubernari, Martia. Laudens. in tractat. de Princip. §. 471. interest, melius est enim Regi per vnum, quam per plures, ita Affli. in constitut. non sine grandi nu. 6. ubi id experientia comprobatur, & rationibus corroboratur, & vltra ipsum singulariter notat Luc. de Pen. in l. 2. C. de exacti. & execut. lib. 12. col. pen. vers. ita etiam habens, quod unitas res conseruat, quas duplicas annihilat per multa media ibi tradita, & hoc in summa confirmatur alio fundamentum, etenim si verum est, ut vnus præesse debeat in regimine Regni, Imperij, & aliorum, nec subiecta ipsa, hoc est Regna, & Imperia, aliaq; Regales dignitates plures Dominos habere non patiuntur, hinc est, quod Regina Apuleæ nubens militi non efficitur miles ipse Rex, quia non possunt esse duo Reges eodem tempore, idem Mart. Laud. ubi supra §. 176. Regina, etenim consortem habere nullus à natura desiderat, Affli. in constit. occupatis sub nu. 6. qui specificè loquitur de Imperatore, rationem reddens ex eo, quia Princeps solus melius exercet Imperium, quam plures, non tamen è contra, quia Dominus, siue Rex, aut Comes, vel Marchio poterit plura Regna possidere, vel alia loca sibi subiecta administrare, ut dixit idem Monserat. in d. tract. nu. 44. prout est Rex Hispaniæ, qui plura Regna possidet, & ob id alijs præferendus, inquit Chaffan. in cathal. glor. mund. par. 3. confid. 37. vltimo attenda indiuiduate Regni, quod est indiuisibile, idem Lanar. d. conf. 1. num. 26. non datur diuisio illius inter plures filios, vel alios Reges, cum de sui natura, & essentia, etiam de iure communi nullam patiatur diuisionem, etiam quò ad eius partes, idem Monserat. ubi supra in 2. dubio nu. 3. non mirum si sub vno Rege gubernari debeat Regnum, quo sit, ut dum Regnum nostrum Neapol. ex prætensionibus Regis Gallorum succedente Federici Regis culpa diuisum fuerit inter dictum Regem, & Regem Catholicum Ferdinandum, ordinem tamen Summi Pontificis, ut refert vltra Historicos Grammat. decif. 65. sub nu. 35. quia enim talis diuisio in præiudicium maximum Regis Catholici tendebat, eo quod Regnum integrum ex iuris debito sibi competeat, & in dicta Regni diuisione protestatus fuerat, suumq; exercitus Duceum Consalvū de Corduba pro Regni recuperatione destinauit, sicut etiam testificatur Io. Angel. Pisanel. in prag. 1. de possess. non turb. sub nu. 3. & cum effectu strenuissimus ipse Dux superatis Galis Regnum ipsum recuperauit, & integraliter eiusdem Regis Catholici dominio sup-

posuit, propter quod, vt ipse Pisanel. loc. cit. sub n 8. reculit, quod noluit ipse Rex Ferdinandus III. appellari, eo quia ex propria persona Regnum ipsum subiecit eius ditioni, hoc ideo actum fuit tum ab Inuictissimi Regis prouidentia, quam subsequuta fidelissimi Ducis obedientia pro Regni huius integralis dominij consecutione ob illius indiuiduatem, non enim concedens erat Regnum istud, alias sub vno Rege gubernatum, sub duobus Regibus diuisim regi, vltra alia iuridica fundamenta ipsi competentia, inde Rex tenetur seruare successoribus indiuiduatem Regni, ex dictis per Reg. de Curt. in diuers. feud. §. licet autem num. 32. & Lanar. conf. 1. nu. 15. quod etiam porrigitur ad cetera feuda Regalia, quæ diuidi iure prohibentur, de quibus per Iul. Clar. in §. feudum quest. 44. & sic de similibus, vt quoque tradit Monferat. in d. tract. in §. dubio nu. 7. quia Regnum, & feudum æquiparantur per Doctor. Lanar. d. conf. 1. nu. 46.

De Balijs dandis, &c.

Num. 1. ad Principem peculiariter spectat prouidere de Balio feudatarijs minoribus, Capyc. in inuest. feud. rubr. feud. balij in princip. & Frece. de subfeud. lib. 2. in 39. auctor. nu. 3. qui in antecedenti numero, dixit etiam procedere in filijs subfeudatariorum, & Mastrill. in suo tract. de magistr. lib. 5. cap. 6. num. 203. & hoc procederet quando non fuerit relictus in testamento balius à feudatario, vt Auctor noster dixit in decis. 20. nu. 4. & sic practicum retuli in meo Compend. verb. balius, similiter de balio Rex prouidet filio forindicati, Franch. decis. 212. num. 12. ampliatur hæc eadem conclusio militare, etiam in Audientia Hydruntina, quæ similiter dat balium feudatarijs, Frece. in lib. 1. de subfeud. tit. de Prouinc. & Ciuit. Regni num. 46. vers. Lycius Idomeneus, sed Regi non valenti gubernari datur curator, vel si esset factus inutilis, aut iusticiam non seruaret, maxime locis pijs, & pauperibus secundum Innocent. relatum à Bertacch. in verb. Regi nescienti sub §. 30. similiter quando esset minor, sicut ex multorum auctoritate comprobatur Capyc. loc. cit. vers. & cum Rex, quando excederet pupillarem ætatem, sed quando in vtero esset, vel infans, aut pupillus tutor ei daretur, idem ibi in vers. Regi pupillo, & tales tutores, vel curatores Regibus per S. P. dantur, Mart. Laudens. in tract. de Princip. conclus. 401.

Num. 2. aduerte, quod Comites, & Barones in testamento filijs eorum balios dare possunt,

quando haberent feuda quaternata, Campag. in cap. feudatarius nu. 9. etiam si fuisset simplex feudatarius absque licentia Curie, idem Campag. ibi nu. 1. & Capyc. loco allegato col. 2. vers. balium licet, an autem auus maternus possit dare balium nepoti, si ei feudum in testamento reliquerit, vide Campag. vbi supra num. 16. ex quibus colligitur balium alium esse testamentarium, & alium datium, vltra Campag. ibi nu. 7. refert Auctor in d. decis. 20. nu. 4.

Num. 3. de matre, vt præferatur in baliatu, vltra Afflic. in constit. minoribus nu. 8. & ibi Præf. Mormill. num. 4. dico eidem ceteris exclusis deferri debere baliatum, etiam existente auo paterno, & sic decisum reliquit Franch. decis. 20. alios citando, memini in meo Compend. verb. baliatus, inde ipsa matre conuolando ad secundas nuptias decerneretur ille balius, quem ipsa petierit, & nominauerit, sicq; decisum testificatur Anna cõf. 50. de quo in eodem Compend. verb. baliatus, Rice. colleç. 1382. in fin. at nulla facta nominatione per patrem, vel auum in testamento de balio admittitur mater, & etiam auia, vltra Capyc. loco allegato, vers. immò volens, sequitur idem Mormill. ibidem num. 2.

Num. 4. adde Præf. Mormill. in constit. in aliquibus num. 2. vbi allegat hic Auctorem, sic etiam in feudo obuento filio minori pater erit legitimus administrator, Capyc. loco mentionato col. 1. vers. adeo quod, vbi retulit Sac. Conf. non posse dare balium feudatario minori litiganti, vel curatorem ad litem habenti patrem.

Num. 5. nota hic, quod balij debent statui à Curia de proximioribus, idem Campago. in d. cap. feudatarius nu. 2.

Num. 6. an balius satisfidare teneatur, vide Capyc. vbi supra vers. administrant, & quid si fuisset datus balius aliquis magnus Princeps prout hic Auctor dixit fuisse practicum, vide eundem Mormill. vbi supra nu. 3. & Capyc. in d. loco, refert casum vnius Rugging decisum in eius fauorem, de quo ante cum testatur Laudens. in tract. de offic. dom. §. 4. an teneatur conficere inuentarium balius sicut tutor, vide Afflic. in d. constit. minoribus nu. 7. an autem de gestis teneatur rationem reddere, vltra Afflic. ibi nu. 21. sequitur ibidem Campag. num. 11. & sic de omnibus istis tribus, nempe satisfidatione, confecione inuentarij, & redditione computorum decisum tradit Confil. de Boëtis in d. constit. minoribus incip. sed quid de satisfidatione, prout in meo Compend. verb. balius, & an proijs salarium debeatur, idem Capyc. d. loco, vers.

verf. & debet habere, Mormill. ibidem nu. 1. de quo fatis in meo Compend. verb. (alariu, & vicum, ex decifis per Franch. decif. 122. nu. 5. etiam refpectu liquidationis ipfius aliquas decifiones notavi, an autem balius feruire teneatur de perfona, quando bellum inciderit, & Rex eligerit feruitium in perfonam, refert Mormill. ibi nu. 5. & quid in donatiis an federe debeat in loco vbi pupillus fedet, & ita dare vocem, & præcedentiam habere, meminit Auctor decif. 15. nu. 2. cum fequen. de quo in d. Compend. verb. federe.

Num. 7. dixi in meo Compend. in verb. balius, ad quod etiam nota vnicum balius effe cõstituentum, & fi testator in fuo testamento reliquerit fideicommissarios exequutores fuæ dispositionis, vt nofter Auctor dixit folam matrem fuiffe declaratam baliam in decif. 20. quem fequitur Ricc. d. colle&. 132. an enim habebit facultatem balius administrandi feudalìa, & burgenfatica, Capye. vbi fupra in verb. administrant, verf. administrabit Campag. vbi fupra num. 14. & quia baliatus finitur adueniente pubertate, vt notat Affli. in d. confit. minoribus nu. 3. & ibi Campag. num. 10. & fic in 14. anno, Auctor d. decif. 20. nu. 17. vel cum primum pupillus intrauerit annum decimum quintum fecondum Capye. in d. rubr. verf. definunt, & in fœmina in 14. quid fi fœmina poft 12. annum fe matrimonio collocauerit, an finiat baliatus, tangit hoc ibidem Capye. in fin. Marcell. Conuerf. qui de eo mentionem non facit in tract. de tutel. tit. de excuf. tut. nu. 15. qui omnes concludunt affirmatiuè, & propterea in dictis cafibus de curatore prouidendum erit, & fic fpecificè dixit ibi Campag.

De Militibus, &c.

NUm. 1. in Regno autem nemo poteft creari miles nifi à Rege, vel de licentia Regis, vt in confit. constitutione præfenti, vbi Affli. nu. 2. & Frecc. de fubfeud. lib. 1. rubr. quis dicatur Comes nu. 38. nullus enim miles effici poteft fine fpeciali Principis auctoritate, idem Affli. in confit. diuina iufticia nu. 6. à Rege enim folo verbo miles creatur, idem Frecc. lib. 2. de fubfeud. in 6. auctor. nu. 2. ipfe enim folus approbat militem, & ad ipfum fpectat, & pertinet affumere aliquem numerum, vel limitem cuftodiendum, Chaffan. in cathal. glor. mund. par. 5. confid. 24. in 36. priuil. & fucceffiuè ad Præreges, qui perfonam Regis repræfentant, Mofel. in prohem. confuet. q. 5. nu. 10. & q. 7. nu. 6. & multo fortius creare Capitaneos militum ad eum

fpectare, dixit idem Chaffan. in d. cath. par. 9. confid. 15. verf. 20. à Principe, & ibi etiam colligitur in progressu verf. 22. & verf. 42. fed magis fpecificè in confid. 18. & de hoc habemus prag. 2. de milit. §. 1. Capitani, *che hanno d'auer carico di foldati di quefta militia ferranno eletti da noi*, vbi loquitur de milicibus nouæ militiæ, & de milicibus equeftris militiæ, haberet in prag. 6. cod. tit. §. 1. ibi, *primieramente queremos, que los doze Capitanes eligendos por diebo R. Carden.* & in prag. 10. §. 1. prag. 7. §. 7. cod. tit. ibi, *los Capitanes que han de tener cargo los foldatos de la dieba militia han de fer eligidos por nos*, & fic de fimilibus, fper eodẽm Capitaneos eliguntur Alferij, Surgẽtes, Capitana Squadra, & qualiter olim creabantur duces belli, latè Frecc. dicto tit. quis dicatur Dux nu. 19. & feq. vbi plura de hoc, vide Marfill. de magiftr. lib. 5. cap. 6. nu. 206.

Num. 2. nullus miles de vno vexillo ad aliud tranfire poteft fine licentia Præregis, vt in prag. 10. §. 15. de milit. folus Princeps tranfert militem de vno numero ad alium, idem Chaffan. d. par. 5. confid. 24. in 52. priuil.

Num. 3. differentiam inter illos, qui militant expenfis Principis, & illos, qui militant expenfis fuïs, pofuit Anna in alleg. 75. nu. 3. & de milicibus iftis fipendiaris, qui vulgo *foldati* appellantur, fatis loquitur Frecc. d. lib. 1. tit. de orig. Baro. num. 15. vbi nu. 14. intuetur eorum originem tempore Romanorum, & fipendia ipforum, & nu. 38. mentionem facit de folemnitatibus quando creabantur, ac de forma fipendiaris.

Num. 4. & videtur eos gaudere fi actu feruiret, ceterum fi non feruirent actu, etiam milites proficentes militare artem non gauderent fori priuilegio, Confil. Rouit. in prag. 26. de milit. num. 34. ficuti etiam milites ftationarij, Andr. Gail lib. 2. obseru. 218. nu. 13. vbi etiam milites, qui fipendia merent, & exercent militiam gaudent priuilegijs militarijs, Boff. in tit. de iudit. & confid. ante tort. nu. 108.

Num. 5. idem tradit Galielm. Bont. in fuo tract. in quib. caf. pœna mort. nat. fpecific. à lege eft impof. fub nu. 5. Gail de pac. publ. cap. 4. nu. 39. & Confil. Rouit. in prag. 2. de milit. qui id difpofitione vtriusque iuris comprobatur, quod etiam confirmatum eft ex legibus Regni, nempe ex prag. 2. §. *che il foldato*, prag. 7. §. 22. & prag. 10. nu. 19. de milit. vbi exprefse imponitur pœna mortis naturalis milicibus, exiftentibus in præfidij, aut deambulãtib. per Regnum pro feruitio fuo Maieftatis fine licentia difcedentibus, vt vidi pluries feruatum fuiffe Neapol. nifi effent **minores**

minores, quibus aliquando ex gratia dispensari solet per Proreges, sicut accidit mensibus elapsis tempore Illustr. Card. Borgie in principio sui regiminis indulgendo penam mortis minori militi aufugienti, quare in dictis pragmaticis subnectitur, quod si non poterat de persona capi illud foriudicari debent, & hoc pariter confirmatur ex dispositione iuris, ut a quocunque Iudice capi possint, idem Consil. Rouic. in d. pragmat. 26. nu. 18. sicut aliquando mihi cōcingit obseruari, quando in Theani Ciuitate iudicatus minus exercebam contra duos milites vagantes absque licentia Capitanei, nam de licentia nullum apparebat documentum, quz in scriptis concedi debet, Bald. in l. fin. C. de erog. mil. ann. lib. 12. Imò tales milites desertores interfici possunt, Blanc. in prax. crim. §. iuris permissione nu. 51. fol. 116. & Gail vbi supra, hæc tamen conclusio limitatur, quando ad tempus miles deseruisset militiam ob affectionem parentum, & affinium, ita Tiraquel. de penis caus. 20. nu. 3. quod iudicio meo nil prædesse video ne sub hoc colore quæsitio penam euaderent omnes. Secundo limitatur nisi ex aliqua causa graui, puta homicidij, vel aliorum timore penz se absentauerit miles, sicut in d. pragmat. cautum est. Tertio limitatur non procedere, quando in præsidij, vel itineribus pro seruitio Regio ambulans, sed post albaionem discesserint ab armis sine licentia Capitanei, tunc erit pena relegationis triennalis, & alia arbitrio Proregis, reseruata d. pragmat. 10. §. 30.

Num. 6. Index militaris olim erat legionis Præfectus secundum Veget. quem citat Frecc. d. lib. 1. de orig. feud. num. 30. hodie autem Auditor Campi, sic vulgò nuncupatus præst militibus, ut dixit Auctor supra de assens. Reg. §. 7. nu. 24. quamuis in aliquibus casibus solet Prorex aliquem ex Consiliarijs, vel aliquem Iudicem Mag. Cnr. deputare Iudicem in excessibus militum, ut multoties visum est seruari, in ciuilibus verò causis Index militaris cognoscat, ut per Consil. Rouic. in d. pragmat. 26. nu. 40. & in quibus casibus ibi demonstrat.

Num. 7. hoc idem fit cum post descriptionem miles allectus in matricula describitur, ad hoc, ut gaudeat priuilegio militum alias haberetur pro priuato, Consil. Patin. in tractat. de Iud. mil. nu. 31. inter opera Consil. Rouic. sub tit. de milit. vbi refert per talem matriculam probari quem esse militem, quz sufficiens erit, idem Consil. Rouic. in d. pragmat. 26. nu. 36. vbi etiam dixit communiter Rolum appellari, dum enim aufugiunt milites debent de Rollo ipso cassari, ne amplius po-

tiantur militaribus priuilegijs, nec pro militibus reputandi, sicuti milites, qui non sãt firmi in militia, sed semper vadunt ad domos non debent esse milites, Mart. Laud. in tract. de milit. §. 12.

Num. 8. licentia discedendi debet concedi legitima subsistente causa, sicut dispositum est in supracitatis pragmat. & tunc etiam salarium consequeretur, Bertaoh. in verb. stipendiarij il 5. quod non procederet si extra licentiam discessisset, sicut in simili de Officiali sine licentia discedente concludit Carau. in ric. 7. nu. 7. ut salario priuetur, pariter etiam durante tempore captiuitatis salarium obrinebit, Mart. Laud. in d. tract. §. 4. & Bertaoh. vbi supra, vbi alia consimilia collegit.

Num. 9. hoc dictum Auctoris corroboratur duobus medijs, ut contra ius censeatur facultas concedendi licentiam militibus, ut sua peragant negotia relicta militia, eo quia ex dispositione iuris negotiatores prohibentur militare, ne eorum prætextu militiam deserant ad text. in l. 1. C. negot. ne milit. lib. 12. & ibi Luc. & tanto fortius si essent milites effecti, & negociationibus incumberent, & quod peius obtenta licentia militiam deserunt sub tali colore, secundo ut Auct. vt ponderasimiles licentias impartiri militibus pro longinquis partibus, quod satis videtur damnosum, & absurdum, eo quia licentia ipsa durat per septem dies, Bart. in l. 1. C. de execut. lib. 12. Pet. de Suzar. in l. 1. C. de sentent. quod pro eo, quod interest, Roman. in rubr. de arbit. col. 22. Bertaoh. in tract. de gabell. par. 9. & in suo repert. verb. licentia, vbi allegat Cardin. in clem. fin. de elect. q. 5. tenentem contrarium, & pro concordia opinionum dicentem verum esse re non integra alias secus, ego autem putarem id relictum esse arbitrio concedentis licentiam, ut dixit Menoch. de arbitr. iudic. lib. 1. q. 8. nu. 46. ut perpenso statu militari, & causis legitimis licentia impartiri possit, at si non in statu belli, vel præsidij miles persisteret, sed in loco, vbi milites eliguntur, & paulatim describuntur, quia tunc ex dispositione d. pragmat. 10. §. 3. de milit. cautum est post albaionem non licere cuiq; propria voluntate discedere ab armis, sed cum licentia, & in isto casu solent Capitanei, vel Prorex licentiam concedere per certos dies militibus subsistente aliqua legitima causa, & idem si in hospitij per Regnum vacauerint, sed in statu belli, vel præsidij pro seruitio Regis aliter dicendum erit, tunc etiam si miles vulneratus esset discedere non debet ab insignis sine licentia, ita Bald. in l. 1. nu. 2. C. qui non ob long. tempor.

præ:

prescript. & solet dispensari in ijs casibus ob grauem morbum, vel vulnera recepta, vt curentur, vel si eorum intuitu miles inhabilis redderetur ad militandum, & multa alia ad propositum in simili recollexit Carau. in ritu 7. loquens de Officialibus.

Num. 10. salarium deberi discedenti cum licentia, affirmat Corsett. in verb. salarium il 4. exemplificando id in Doctore, & in Officiali deponente officium cum licentia Regis, exemplificat Auctor supra eod. tit. de elect. Offic. §. 8. nu. 12. & in Officiali discedenti à Ciuitate de licentia, loquitur Carau. in rit. 7. nu. 5. per text. hic ab Auctore allegatum, subdens, quod si discesserit cum licentia, & non reuenteretur intra terminum sibi praefixum, eo elapso non sibi sufficeret, si cum licentia discessisset, & in seq. nu. 7. addit penam, quam puniendus veniret. Officialis sine licentia discedens ab officio, & licet in hoc concludere videatur, non aliter esse penam expressa de iure, attamen succederet pena amissionis salarii, per text. in l. 3. §. qui militat ff. de re milit. & hoc pro tempore quo steterit absens, & pro dietis eundi, & redeundi, si redierit, ceterum si non redierit etiam toto salario priuabitur, ad quod etiam vide Paris. de syndic. verb. licentia, sed ego vidi in quamplurimis commissionibus literis Regiorum Officialium adiectam esse penam priuationis officij, si discesserint sine licentia Proregis ab officij administrationis loco.

Num. 11. quemadmodum enim scholaris otiosus, & si descriptus esset in matricula non gauderet priuilegio scholarium, Andr. Gail lib. 2. obseru. 118. nu. 8. & 9. & in tit. de arrest. cap. 10. nu. 10. vbi alia consimilia dixit, sic & miles otiosus, qui proficetur militarem militiae, nec deseruit, & si descriptus in matricula, Consil. Rouit. in d. pragmat. 16. nu. 34. hoc ideo fit, nam si fuerit concessum priuilegium vni non extenderetur ad alium, Felyn. conf. 3. nu. 2. hinc licentia abutens in fraudem vtilitatis amitteret beneficium alius, Boss. in tit. de fraud. vendig. nu. 3.

Num. 12. militare nullus tenetur proprijs stipendijs, Afsi. in rubr. quæ sint regal. nu. 89. & in constit. Iustitiosos nu. 3. etiam si esset vasallus, Petr. Jacob. in sua praxi rubr. de caus. ex quib. vass. quantum est de iure scripto deb. amittit. feud. nu. 12. & per hanc rationem vobis Auctor in decis. 24. nu. 8. cum querit si suspensus ab officio, & restitutus ad aliud recuperet emolumenta, siue fructus medij temporis, de iure num. 13. & seq. concludit negatiuè, eo quod subrogatus, vel substituitur loco sui, non debet absque mer-

cede seruire, & allegat multa iura, sic etiam in Officiali constituto cum salario ducatorum centum, si duo eligerentur Officiales in eodem loco, illud salarium divideretur inter eos, Paris de re integrat. feud. cap. pone, quod sunt duo fol. 58. nu. 21. & seq. vbi alia similia ponderat.

Num. 13. bona fides non patitur, vt idem bis exigatur l. bona fides ff. de reg. iur. vbi Dec. & Cagnol.

De armis.

Num. 1. ista banna hic mentionata habentur in volum. pragmat. in tit. de armis, & quotidie sunt per Proreges in principio eorum administrationum, quod est etiam iuri communi consentaneum, vltra allegatum hic per Auctorem, est text. in auth. de armis in princ. notat Campagn. in cap. vt inter subiectos nu. 2. & 30. & de hoc posuit regulam Duen. in regul. 55. cum suis limitationibus, quem sequitur Ioseph Ludouic. decis. Perusin. 31. nu. 3. & præ ceteris ad materiam istam videndus erit Menoch. de arbitr. casu 394. vbi ipsam materiam armorum per varias quaestiones examinat, quando autem licite, vel illicite asportantur tractauit Campagn. in cap. illustri.

Num. 2. extractio ista armorum non solum de iure communi, sed etiam de iure Regni prohibita est ex suspitione illa, ne ad hostes perueniant, quibus prohibitum est illa asportari l. 2. C. quæ res export. non deb. & l. mercatores C. de commer. & mercat. vbi Doctor. Consil. Rouit. in pragmat. 2. nu. 1. de armis, latet Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2. cas. 95. nu. 26. & de hoc habemus particularem pragmat. 2. de arm. & vltra eos Muscath. in prax. crim. rubr. de extra. extra Regn. nu. 88. quæ quidem pragmat. concordat cum legibus Hispaniz, de quibus per Suarez alleg. 17. nu. 9. de reliquis extractionibus potissimum equorum extant pragmat. 2. & 19. de extract. animal. ad quod facit casus in l. iubemus C. de curs. publ. libr. 12. vbi Luc. id notat pro Capitaneis passuum Regni, & Capye. in sua inuest. feud. rubr. feud. offic. vers. magistri passuum, vbi allegat Luc. hic citatum ab Auctore, & de hoc editum fuit cap. à Rege Carolo in eip. item quia custodes, sicuti etiam in Hispania prohibita est extractio Iannetorum sine licentia Principis, vt per Boer. decis. 178. nu. 11. in fin. pariformiter alia res ad vsum belli pertinentes, vt est sal nitrum, sulphur, pragmat. 12. eod. rit. & puluis, vt in pragmat. 14. eiusdem tituli, vt dixi supra eod. tit. de tractis in princip. sed si ea deserantur hostibus, vltra penam

3 die.

- adiectam in dictis pragmaticis sunt excommunicati in bulla eęęę Domini, latę Malull. ad Capyc. decis. 150. nu. 1. & 3.
- Num. 3. adde adhęc Boer. d. decis. 178. num. 12. vbi allegat Andr. hic citatum, quem etiam sequitur Capyc. loc. alleg. ad quod vltra cos vide Boss. in tit. de fraudant. ve & sig. num. 4. quod statutum prohibens ne quid extra territorium extrahatur, vel condacatur in territorium, non habet locum in eo, qui aliunde ducit in territorium, vt inde extrahatur, & aliõ ducatur.
- Num. 4. vide Præs. de Franch. decis. 72. num. 4. & ante eum copiosę Afflic. in constit. homines per totam.
- Num. 5. dictum est supra de provis. fier. fol. 5. 7. num. 4. & vltra ibi adducta vide Luc. in rubr. C. de lib. itin. custod. lib. 12. in princ. vers. an autem, Martin. Laudens. in tractat. de bello 5. 28.
- Num. 6. vide Boss. in tit. de via publica nu. 6.
- Num. 7. vide in meo Compend. in noua compil. verb. vendere, an compellatur col. 2. vers. nec ijs fortę, vbi de ijs omnibus auctoritates adduxi, sed præter eas nota, quod data licentia vendendi feudum inimico, non intelligeretur de inimico Domini, sed vendentis, scilicet feudatarij, ita Bald. in cap. 1. col. 4. nu. 14. de prohib. feud. alien. per Feder. quem sequitur Bertach. in suo repert. verb. licentia vendendi, & verb. vasallus alien. vers. vigesimo octavo.
- Num. 8. quõ ad primum Auctoris dictum ne Territoria postea in confinibus Regni vendantur exteris extat pragmat. 12. de empr. & vendita. respectu verõ secundi capituli, tam actiue exteri absque assensu de feudis disponere possunt, vt per Consil. Rouit. in pragmat. 6. de feud. nu. 119. etiam si vellent relinquere annuum legatum super feudo, idem in pragmat. 17. de feud. nu. 1. quam etiam passiuę, vt puta si fieret alienatio feudi in exterrum, tunc Regis assensus requireretur, sic distante pragmat. 17. eod. tit. eam qua quidem pragmat. concordat dispositio decreti Mediolani, vt non possint donationes Principum, vel feuda in extraneos alienari quouis titulo, inquit Boss. in tit. de Princip. nu. 204. vbi num. 322. subdit id esse contrarium iuri communi.
- Num. 9. dixi in meo Compend. verb. banna; adeõ quod debent actu seruire, Consil. Rouit. in rubr. de arm. nu. 10.
- Num. 10. hinc fisci patronus Magn. Cur. Vicar. interuenit etiam in causis criminalibus Curia Admiratiz, Franch. decis. 722. nu. 3. & ibi multa conuenientia dicto Auctoris commēdat, & pro corroboratione præmissorum allego pragmat. 15. de offic. mago. Instit. vbi in-

statię prorogatio habetur semper pro præstata in Tribunali Magn. Cur. quæ inde fuit extensa ad Curiam Admiratiz.

De insignis, & armis.

N Vm. 1. vltra Mastrill. in tract. de magistr. lib. 1. cap. 10. nu. 117. vide August. Caput. in tractat. de Regimin. Reipubl. cap. 1. §. 2. ad quod etiam notandũ duxi, nam & si cui libet permissum esse videatur ad sui beneplacitũ insignia eligere sicut nomina, Bertach. in repert. in verb. insignia, & ante eum Bon. de Curt. de nobil. par. 3. nu. 172. in fin. attamen aduertendum erit primo, ne talia insignia electa in alienis rebus depingantur, ex text. in l. 2. C. vt nem. lic. sig. in auth. Imp. vbi Glos. & facit text. in cap. cum dilecti de excess. prælat. nam eo casu liceret Domino rerum illarum propria auctoritate remouere l. 1. C. eod. tit. Secundo ad rem nostram, iuxta mentem Auctoris limitatur principale dictum, quando talia insignia electa essent alterius, nam armis, & insignis, & diuisia alterius quis suo arbitrio non debet vti, ita Paris. cons. 29. nu. 8. vol. 1. vbi id plurifariam limitat, & in casu Thesaur. decis. 270. & tanto fortius si ignobilis vellet vti insignis nobilium, de quo per Chassan. in cathal. glor. mund. par. 1. conclus. 20. in fin. nam & si populares etiam auctoritate propria arma sibi assumere possint, idẽ Chassan. d. par. 1. consil. 28. non tamen arma, & insignia nobilium vt sub distinctione concludit idem Bon. de Curt. loc. alleg. ad quod subdit Chassan. in d. par. 1. consil. 21. & 23. eos teneri pęna falsi, de quo satis per Menoch. de arbitr. iudic. cas. 320. num. 12. etenim ex hoc multa oriri possent inconuenientia, & particulariter popularis vtendo insignijs nobilium facillimę prætere posse nobilitate gaudere, prout in facto euenit, vt demonstrat Anna alleg. 57. vbi præsertim nu. 20. sua iura tuendo dixit, etiam ex identitate familie circumscriptis alijs probationibus, nam & si contra ipsum fuerit pronunciatum, postmodum declarata fuit eius familia nobilis descendere ex Illust. Cardinale de Anna, non tamen, vt gauderet in sedili; prout etiam in alia familia de Notarijs existentibus probationibus alijs vltra familie identitatem decisiũ refert Ann. Iun. in col. 88. de quo in meo Compend. verb. nobilis, quapropter in ijs erit satis aduertendum, eo quia identitas armorum inducit presumptionem agnationis, & cognationis, idem Chassan. d. par. 1. concl. 41. Ideõ arma, & insignia nobilitatis alterius assumere nemini licet, & id faciendo prohiberi potest, & sic iux-

- ta mentem Auctoris notat expressè idem Bon. de Curt. in d. tract. ead. par. 3. nu. 168. nouissimè Morot. in resp. 46. nu. 25.
- Num. 2.** adde Chassan. in d. cathal. eadem par. i. concl. 14. & Bon. de Curt. d. par. 3. nu. 170.
- Num. 3.** idem Chassan. vbi supra coneluf. 23. & Menoch. ibidem latius, sic etiam arma singularis dignitatis deferre nemini licet assumere, nec in suo depingi facere, nisi in signū subiectionis, idem Chassan. in coneluf. 15. Bomb. conf. 6. nu. 5.
- Num. 4.** subditus vsurpans arma sui Principis incurrit crimē læsæ maiestatis, vt post Chassan. d. par. 1. in conel. 17. demonstrat Bombin. d. conf. 6. nu. 8. & de casu hic ab Auctore relato, memini in meo Compend. verb. Regem, ad cuius corroboracionem videndus erit Menoch. de arbitr. iudic. cas. 318. vbi plenius loquitur de mutatione nominis, & quādo pœna falsi eo casu militabit, nonnulla insuper exempla de hoc referens alijs occurrunt, & vltra eum de hoc duos speciales casus posuit Sigans in tract. de crim. læs. maiest. lib. 1. q. 22. nu. 11. & 12.
- Num. 5.** vltra Amend. ad Franch. decif. 443. & ibi Viscont. qui allegant Amend. & alios, vide Chassan. in d. par. 1. conel. 16. in princ. sed melius Bombin. d. conf. 6. nu. 23. vbi etiam retulit, quod in operibus publicis, vel priuatis, non est licitum alteri scribere nomen suum, vel sua arma imponere, nisi Principis, vel eius, qui ex pecunia sua opus condidit, etiam si essent Præsides Prouinciarum, quod etiam ante eum tradidit Cypoll. de seruit. urban. præd. cap. 71. num. 9. & melius Paris in tract. de syndic. verb. potestas cum annua sub nu. 3. vers. tamen quando.
- Num. 6.** Officiales enim quamuis de iure prohibiti sint eorum nomina ponere in publicis operibus, ac eorum arma depingi facere, vt post Parid. loc. cit. sequitur Chassan. in d. par. 1. conel. 16. vnanimiter tamen concludunt seculi esse de consuetudine, ita vltra prædictos retulerunt Cypoll. vbi supra nu. 8. & pariter Bombin. d. conf. 6. nu. 5. attamen vt Auctor hic notat, quando aliquis Officialis fuisse deputatus ad faciendum opus publicum bene procedere, qui eiusq; nomen, insignia, & arma describere curauit, nulla facta inscriptione, Regis nomine, vel Ciuitatis, & hoc vidimus praticari in nonnullis descriptionibus Oeconomorum, Gubernatorum, & Magistrorum Ecclesiarum Neapol. qui eorum nomina tantum describi fecerunt in operibus dictorum locorum ad futuram memoriam ipsorum, & si expensis ipsarum Ecclesiarum fierent, sed non eorum insignia apponere, sed tantum insignia dictarum Ecclesiarum,

nisi fortè Ecclesia, vel Cappella, aut Xenodochia fuerint proprijs expensis particularium constructa, tunc proculdubio non tantum inscriptiones, sed arma, & insignia eorum iure licito apponi possent, vt singulariter refert Chassan. d. par. 1. coneluf. 13. & id etiam tradit Cypoll. ibidem num. 10. Intantum, quod si fuerint apposta talia constructium insignia in locis prædictis nequirēt fratres inuitis Dominis mutare, vel amouere, & aliena apponere, singulariter Mantua in apophtegma. 6. & ante eum Anchar. cōf. 113. quem citat Capyc. decif. 26. nu. 41. ad quod addo Imol. in conf. 60. visis, prout in meo Compend. decif. Cur. Archiep. Neapol. verb. arma, videntur turbare eorum possessionem, Affli. in constit. privilegia sub nu. 2. & subdit Auctor noster, quod si impensis Regis, aut publicis opus publicum constructum esset, eo casu post inscriptionem Regis, vel Ciuitatis, aut post affixionem insignorum Regis, vel Ciuitatis, liceret eidem deputato officiali eius nomen, & insignia ponere, quādo eius mandato fieret, de quo per Chassan. d. par. 1. conel. 25. & hoc iure optimo postquā nomen Regis præponendum erit prius, siue eius insignia anteponenda, vt colligitur ex auth. vt præpon. nom. Imper. in docum. & c. in princ. vbi multis exemplis demonstratur, & sequitur Chassan. in d. cathal. par. 5. cōfid. 24. in priuil. 183. vltra Conarr. præd. quest. cap. 20. decet enim super rebus ipsius Principis arma Principis depingi, idem Bombin. vbi supra num. 32. sicuti etiam in legibus ab eis conditis ostenditur in omnibus legibus codicis, & authenticorum, nam Reges, Principes, & Prelati nomina suā legibus, & constitutionibus inserere possunt, Affli. in eod. sit. ad laudem num. 1. vbi in seq. num. censet etiam nomina compositorum librorum imponi debere, sicuti in legibus digestorum patet, & in omnibus ferè operibus cuiusvis scientiæ, cæterum si leges ipsæ contingerint promulgari per Vicereges, seu Locumtenentes Regis, tunc præposito nomine Regis subsequuntur nomina ipsorum, & Regentium, & Secretariorum, prout demonstratur in Regalibus pragmaticis, nec hic prætermittere mihi visum fuit, si in priuatis operibus licitum sit arma Regis depingere, & certè de iure verum est, nam eo casu res illæ confiscarentur l. 2. C. vt nem. lic. sine Iud. auct. & c. Chassan. d. par. 5. confid. 24. in priuil. 201. etenim proprium erit gaudere Maiestatis nomine appositio armorum in proprijs domibus, idem Bombin. vbi supra num. 8. qui in antecedenti nu. 5. id limitat, si hoc fecisset ad signum subiectionis, vt dixi supra num. 5. sicut de consuetudi-

saetudine receptu esse testatur, potissimum in vassallis, & in Officialibus tradit Paris. vbi supra.

Num. 7. satis de hoc dictum est in precedenti nu. 6. & de decis. Franch. hic allegata memini in meo Compend. verb. arma ad illud, de quo quaerit hic Auctor, quod in operibus publicis regalibus, vltra arma regalia sunt pariter arma Proregum imposita, vt videre est in Tribunalibus Regijs, in Palatijs Regalibus, in alijs vijs publicis per Regnum eorum iussu stratis ex epitaphijs ibi existentibus in ampliationibus stratarum huius Ciuitatis in studio generali, ac omnibus epitaphijs Neapol. existentibus, notandum duxi vnum singulare questum, pone quod aliquod opus publicum inceptum esset ab vno Prorege, cuius insignia post regalia arma affixa cernuntur, si per successorem Proregem completum fuisset pretendente eius etiam insignia apponere, an deleri debeant arma predecessoris, & sua inde apponere, & certe concluditur negatiue, vt non possint deleri priora insignia ibi affixa, quod singulariter ostendit Paris lœ. cit. ibi non tamen propterea debet aliorum priores titulos delere, quia ea opera fecissent d. s. si quis opus, & sic fuit obseruatum in Regio Palatio Neapol. existente, inceptum tempore Comitis Lemenis Senioris, cuius insignia post regalia affixa fuerunt, & deinde tempore Comitis Beneuenti completum, cuius insignia ibidem pariter collocata fuerunt, similiter & in publico Gymnasio, nam & si tempore Ducis Ossunæ Senioris fuisset inceptum ibi ædificium publicum pro Caualeritia Regia, siue stabulo Regio, & eius insignia in quadam ianua affixa, postmodu ex tractu temporis in melius opus publicum commutatum, nempe in publicum Gymnasium industria Excellentissimi Comitis Lemenis Iunioris miro ordine, ac singulari artificio compactum pro vtilitate publica omnium scholarium cuiuslibet scientiæ, nulla facta deletionem armorum Ducis, sua quidem insignia post Regalia iure merito collocauit, prout sic in alio casu obseruatum fuisse retuli in d. Compend. decis. Archiep. Neapol. verb. arma, etenim per talia insignia conseruantur memoriz conditorum, Anan. conf. 86. nu. 2. vbi Bologn. in addit. in fin. concludit non esse amouenda insignia testatoris per heredem extraneum, & ita ex amotione armorum, seu insigniorum alicuius, vt sua, vel aliena imponantur afficerentur iniuria priores Domini, sicuti testatur Mantua in d. apopt. 6. & successiue aetione iniuriarum amouentes tenentur, notabiliter Chaffan. in d. par. 1. con.

el. 13. & 29. Guid. Pap. sing. 53. pro quia ista delatio armorum est pena, & fit quandoq; in odium Dominorum in casibus grauissimis, vtputa ob rebellionem, tunc arma eorum expulorum ob causam predictam vbiuque sint depicta destrui debent, Mart. Land. in tract. de crim. lœ. maiest. q. 41. Nic. Boet. de sedit. nu. 64. Gigans in eod. tract. de crim. lœ. maiest. lib. 3. q. 2. nu. 3. & q. 8. nu. 1. & q. 23. sub nu. 1. Campag. in cap. nuper ad vindictam num. 43. Idem in casu contingenti Baro Formiculæ delens arma predecessoris affixa in Ecclesia eiusdem Terræ fuit in exilium missus, Anna sing. 382.

Num. 8. vide Masull. ad Capyc. decis. 27. num. 8. vbi allegat etiam Frecc. hic citatum, & alia multa ad ornatum congerit, an arma Baronis in criminalibus depingi possint in Terra, ac manijs ipsius, existente alio Barone in ciuilibus, refert Capyc. in d. decis. 27. quem sequitur Frecc. hic citatus, de quo in meo Compend. verb. arma Baronis, & hic nota, quod licet Baro in sua Terra depingi facere possit arma, non tamen lapidibus insculpiri, sicuti de usufructuario concludit Cepol. vbi supra nu. 7. Chaffan. etiam sequitur in d. par. 1. concl. 30. eo quia usufructuario equiparatur feudatarius, Paris de reintegr. feud. cap. & quia, vt pluries num. 17. fol. 59. Franc. de Amic. in cap. 1. de ijs, qui feud. dar. poss. s. faciunt notata num. 1. fol. 85. & similis usufructuario, Dyn. conf. 48. vers. præterea, & quæ admodum usufructuarius habet ius in re, ita Cauale. de vsufr. mul. relicto nu. 5. vltra Corfet. in verb. usufructus, ita & feudatarius, idem Paris in d. tract. cap. Or modo sequitur num. 2. fol. 68. & demum usufructuarius est Procurator Domini proprietarij, Anna alleg. 14. num. 5. ita pariter & feudatarius per ea, quæ notauit Auctor supra de prouif. fier. fol. 5. 4. num. 67. quo fit, vt dum isti vtile tantum dominium habeant in Terra nequeunt eorum arma perpetua duratura marmorea affigere in illis, sed tantum depingere ob mutationem dominij proximam, sed contrarium puto verum esse, primo non obstat equiparatio predicta, nam non in omnibus procedit, bene tamen quod ad quædam, nam etiam equiparatur feudatarius emphyteote, inquit Paris vbi supra, qui est maior usufructuario, secundo non obstat, quid sicut usufructuarius habet ius in re, ita & feudatarius, nam feudatarius plus iuris habet, quam usufructuarius, idem Franc. de Amic. in d. cap. 1. s. sequitur n. 1. fol. 89. nam ad heredem transmittit vtile dominium, & usufructuarius morte finitur, & habet feudatarius usufructum anormolum, idem in d. cap. 1. s. ex hoc etiam fol. 90.

fol. 90. ultimo non obstat, quod sit Procurator Domini proprietatis, nam feudatarius est bene Procurator Domini in rem propriam, inquit Auctor loco citato, & sic cum plus sit feudatarius, & plus iuris habeat in feudo, non solum arma depingere poterit, sed etiã illa marmoreis lapidibus insculpire, & in Terra eorum affigere, prout multoties vidi per Regni huius loca inscriptiones, & insignia, atque arma antiquorum Baronum, non solum depicta, sed etiam lapidibus marmoreis insculpta, præsertim in Ciuitate Ariani insignia Dominorum de Gheuara, in Ciuitate Nolana insignia Dominorum tunc de Vrsino, in Ciuitate Theani inscriptiones cuiusdam Principis illius de domo del Basso, ante ianuam Annunciatz, & alia quamplura, Accedat ijs, quæ Chassan. in dicta conclus. 30. dixit in usufructuario, & sic contra opinionem Cepoll. ponderando text. in l. æquissimum §. sed si quidum ff. de usufruct. ibi Nerua filius, & lumina immittere eum posse ait, sed & colores, & picturas, & marmora poterit, & sigilla, ex quibus colligit, quod per hoc non efficitur deterior conditio rei, neque mutatur eius substantia, quoniam alias secus esset, &c. multo fortius, & feudatario hoc concessum esse videtur.

Num. 9. Insignia familiæ in Ecclesia depicta habere potest Ecclesiæ patronus, Menoch. de recuperand. possession. remed. 15. num. 47. & an possit arma, & insignia fundatoris deleri, & poni arma hæredum extraneorum, dixi supra eodem nu. 7. ex mente Anan. vbi Bologn. Imol. & Mantua, ex ijs enim signis, & armis ius patronatus probatur, de quo latè multos colligendo refert Ricc. decis. Cur. Archiepiscop. 31. par. 3. etiam si essent depicta parieti, Tutius in quæst. iuris patron. quæst. 5. num. 1. similiter per literas scriptas in marmore, Maur. Sen. in alleg. 11. num. 5. & quam fidem faciant, vide Guid. Pap. singul. 549. in fine, & quibus alijs modis probetur, refert idem Maur. alleg. 82. nu. 1. & alleg. 56. num. 1.

Num. 10. adde Marcell. Calà de mod. artic. §. 2. glou. vnic. nu. 1335. & Tutium in d. quæst. iuris patron. q. i. nu. 12.

Num. 11. vide Auctorem supra de regal. impos. in prin. nu. 66. vbi aliqua notauit.

Num. 12. vide supra de abund. Ciuit. in prin. nu. 27.

Num. 13. similiter vasalli litigantes cum Barone possunt à Prorege obtinere saluamguardiam, ne opprimantur, Capiblan. in pragmat. §. num. 75. de Baronib.

De limit. expens. &c.

Nvm. 1. Regula est in iure, quod quilibet in re sua est moderator, & arbiter l. in re mandata C. mandat. sed quia talis moderatio aliquando diminutionem significat, Glou. in l. final. ff. de verbor. signif. Abb. & cæteri in clem. 1. de iure patron. aliquando autem augmentum significat secundum Laurent. & Zensel. in d. clem. 1. Cardin. in clem. 2. de magist. quod per prius relicum est arbitrio cuiuslibet moderatè procedendo in suo patrimonio, ne ob extremam auaritiam prætextu augmenti sibi, & suis deficiat, ne ob exiguam prodigalitatem sibi & suis noceat, ad quod facit illud vulgatum, si plusquam expendis, quam tua possessio reddit, non admireris si egestate priueris vestigal non modicum consequitur, qui vitur parsimonia, Marc. Fort. in tract. de ver. & err. par. 2. in 2. memb. num. 59. Idcirco iura nostra in defectum hominis immoderatè viuentis, vel ob prodigalitatem, aut auaritiam remedium curatoris dandi instituerunt, idè Princeps potest auaro dare curatorem, sicut datur prodigo, vt subdit Auctor infra nu. 14. adde etiam Molfes. in consuet. Neapol. par. 6. q. 5. nu. 24. hic allegantem Auctorem.

Num. 2. ista pragmatice situate sunt in volumin. pragmatic. sub tit. de vest. & calig. moder. & prohib. Vestes enim sunt inuenta in honorem asportantium, ita Chassan. in cathal. glor. mund. par. 12. confid. 96. & ante eum Luc. in l. fortissimis C. de mil. vest. can. lib. 12. & in l. 1. C. nulli lic. in fren. &c. lib. 12. & in rubr. eod. tit. de mil. veste, notat vestem inuentam esse ad ornatum corporis, quo circa idem Luc. in d. l. 1. dixit cultui vestium debeat actionis ornamenta quoque conuenire, & non tantum respectu vestium moderatio ista procedit, sed etiam respectu seruorum, adeo quod titulati, vel nobiles, vel alij non possunt habere, nisi duos seruos, scilicet stalferos, & quatuor seruuculos, qui vulgo *paggi* nuncupantur, & sic nouissimè mandatum fuit per Ill. Cardin. Zapat. in pragmat. edit. die 31. Decembris 1620.

Num. 4. vide Auctorem supra de elect. offic. §. 8. num. 20. & seq. vbi de hoc loquitur, & si isti Titulati ementes titulos præferri debeant alijs, vel reputari inferiores, & dignitas non debet attribui ex diuitijs, quia cadunt etiam in vilissimis personis, Lapus in allegat. 101. num. 18.

Num. 5. idem Auctor loco supra cit. nu. 26. & 27.

Num. 6. vide Tirag. de leg. connub. l. 3. nu. 16.

Num. 7. nota hic, quod Neap. semper vestes variantur, & de hoc rationem assignat Affli. in

constit. per vniuersas in princ. cum enim Reges alterius nationis dominantur ad effectū, vt sicut se reddunt conformes in vestibus se reddant conformes in fide, & amore Regio, & sic in dies videmus seruari, quando veniūt Proreges in Regnum istud semper variantur vestes, iuxta eorum nouum modum, siue vsū, quod licet in se verū existimatur, non tamen videtur esse bona æquiparatio, etenim ipsi sunt superiores, & in dignitate constituti, atque diuites, quibus decet vestimēta pretiosa asportare, nō tamen licitum erit subditis ad eorum similitudinem vestibus indui pretiosioribus, nam facillē in ruinam deueniunt, & propterea si modum, vel vsū vestimentorū imitentur, non tamen eis cōdecentia vestimenta pretiosa imitari, nō enim omne quod licet, honestum est, non omne ff. de reg. iur. & propterea sunt conditæ pragmat. allegatæ.

Num. 8. vide Io. Andr. in regul. ea, quæ à Iudice in nouell. nu. 7. de reg. iur. Tiraq. vbi sup. n. 14.

Num. 9. videas eundem Io. Andr. vbi supra, vbi nu. 11. examinat, si mulieres non nuptæ super ornatu à Principe factō obedire teneantur, & nu. 12. loquitur de nuptis.

Num. 10. ex dispositione iuris cōmunis determinatus est numerus clericorū in qualibet Ecclesia, vt in auth. vt determ. sit num. cler. & c. per totum, quod tamen relicūm est arbitrio cuiuslibet Episcopi, vt iuxta oportunitatem Ecclesię providere debeat de clericis, ita Maur. Sen. alleg. 59. num. 1. nec indifferenter omnes prætendentes ad clericatum ordinem assumendi, sed tantum iuris probati, & experientia noti, Carol. de Grass. in præl. de effect. cler. nu. 344. & seq. vbi nu. 353. ait, vtilius esse Ecclesię Dei ministros paucos, bonos, quam multos malos existere, & subdit n. 354. quod multitudo clericorū affert ipsorum vilipendium, & rationem assignat n. 358. sicut multitudo Doctorū produxit eorum statum ad vilipendium, Carau. in rit. 166. sub nu. 30.

Num. 11. aduerte, quod taxa pretij fieri potest per Principem, non solum pro rebus comestibilibus, sed etiam pro quibuslibet alijs, Confil. Rouit. in pragmat. 1. nu. 7. de annon. & ad hoc nota aliud remedium à Principe ordinatum contra Antimerios sic vulgo nūcupatos, qui pecuniam accipiebāt à massarijs in Apulea, vt tempore messis tot messorēs asportarent, & tempore adueniēte, nec ipsi, nec messorēs comparebant, in maximam iacturam bonorū Dominorum, & propterea fuit eis iniuncta pœna triremium, ac de cetero id agere procurarent in pragmat. 17. de annon. & quod Baiuli tempore messium, vel vindemiarum, & etiā alijs temporibus ponentes metam quantum debeat dari operarijs dietim pro sua merce;

de, & hoc factō non licere operarijs sub pœna amissionis mercedis, & quadrupli fisco Regio applicanda contrahere, vt in cōstit. magistrōs, & ibi Assi. & nu. 3. subsequitur hodie malè seruari, & similiter ipsi Baiuli cognoscunt de locatoribus operarum, & quando artifices, & operarij promittunt sub pœna aliquod artificium, vel operationem, & postea non obseruant, licitè exigere pœnam possunt, idem in cōstit. ad officium Bainolorum nu. 7. vbi id declarat.

Num. 12. quemadmodum Officialis debet vti discretè arbitrio sibi cōcesso in literis arbitrarijs, inquit Campag. in cap. prouisa iuris sanctio nu. 12. vbi declarat nu. 13. illud discretè, sic etiam in omnibus concessionibus procedere videtur, ita quod extendēdo metas sue commissionis abuti videtur sua potestate, & iurisdictione, ob quod Iudicibus sicuti freni tēperies adhibenda erit l. 2. C. de eul. reor. imò priuari sua iurisdictione, Camp. in cap. si cum sceleratis nu. 22. similiter & Barones abutentes sua potestate priuantur eorum iurisdictione, Auctor supra de elect. Offic. §. 1. nu. 2. & abusus priuilegij facit eo priuari, Bertacch. in repert. verb. priuilegium. vers. decimosexto.

Num. 13. vt cum Reipubl. interfit ne re sua quis malè vtatur §. sed & maior instic. de ijs, qui sūt sui, vel alien. iur. §. cogitatio, auth. vt iudic. fin. quoq. ff. frag. Maureus decis. Lituan. 4. nu. 62. idē Princeps præuia sententia prodigos inhabilitat ad contrahendū dando eis curatorē, eo quia prodigus furioso, & pupillo comparatur, Franch. decis. 672. nec habet personā standi in iudicio, quia mente, & animo caret, & ob tale vitiū intellectus nequit contrahere, testari, vel codicillari, vt ibi per eum, Alphan. collect. 1076. sed nisi fuerit declaratus, non aliter diceretur prodigus, Andr. Gail lib. 2. obseru. 51. nu. 2. & lib. 2. de pœ. publ. cap. 3. nu. 12. nam ei interdicitur administratio §. item prodigus, instic. quib. nō est permiss. fac. test. vbi Aret. notat talem declarationem fieri debere per Iudicem, & successiue curator ei dandus erit, etiam nemine petente, vt notauit Alex. ad Bart. in l. hæc autem ff. quib. ex caus. in poss. eat. per illā glos.

Num. 14. certissimum est, quod auaritia reddit homines odiosos, Sylu. Nupt. lib. 4. nu. 130. & opposita est prodigalitati, adhuc tñ auarus prodigus famę suę dicitur, vt censet Fulse. sing. 106. lit. A, in fin. per text. in cap. renunciatur 32. q. 1. & successiue eidem curator dandus, licet in praxi receptum nō sit, & quibus alijs curator dandus erit, refert Marcell. Conuer. in traç. de tutel. in tit. de curator. & in quibus casibus beneficia inuitis danda sūt, collexit

- lexit Cagnol. in l. inuito ff. de reg. iur. licet tamen ad restringendā avaritiā certa remedia dari solent, de quibus per Affl. in consti. quā plurimū n. 17. vbi exemplum posuit de hoc.
- Num. 15.** idem Fusc. loc. cit.
- Num. 17.** vide Andr. Gail lib. 2. obseru. 85. n. 1. vbi querit, si maritus recuperet administrationē superuenientibus diuitijs, & n. 6. subinfert ad prodigum, si cessante prodigalitate recuperet administrationem rerum suarum.
- Num. 18.** adde Specul. in tit. de auctore sub num. 11. vers. idem in muliere luxuriosa, quem allegat Alex. de Tremol. ad praxim Bonacursi. tit. quib. mod. suo nom. agent. & sub num. 7. vers. interdictum, & subnequit Specul. ibi nu. 22. de masculo luxurioso, si dandus erit eidē curator, & licet concludat affirmatiuē hoc est per Iudicem, nam ipso iure non datur sicuti prodigis, furiosis, & pupillis, & plura de hoc refert Marfil. sing. 688. vltra Boer. conf. 4. nu. 58. loquens de muliere luxuriosa.
- Num. 19.** adde Paschal. in tract. de vir. patr. potest. par. 4. cap. 5. nu. 61. de hoc etiam multa collegit Fusc. sing. 62. lit. A, eo quia amantes, vt plurimum sunt in suis studijs obstinati, & excecati, Syll. Nupt. lib. 4. nus 45. & furiosij æquiparantur, & quare tradit Tiraq. de penis caus. 4. n. 1. inde cæci appellantur, idem caus. 5. nu. 65. & n. 85. subdit, quod amor ignorat iudiciū, ratione ferē caret, modum nescit, nec aliud cogitat, quamquam diligit.
- Num. 20.** nota principaliter hic, quod statutum prohibens asportari pretiosiora, non cēsetur prohibita mulieribus, nisi expressē de eis dictum sit, Chassan. in cathal. glor. mundi part. 2. confid. 37. vers. dixi hic, sicut expressē cauetur in nostris pragmaticis, quæ siquidem concordant cum statutis Venetorum, & Ianuensium distantibus ne foris mulieres ornamentis aureis, & holosericeis ornate incedant, nisi in certis temporibus statutis, Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2. cas. 8. num. 114. & si inuentæ fuerint per plateas iustissimē procederent pragmaticæ, secus si in domibus, sicut tenentes arma prohibita in domo non puniantur pena statuti, Iul. Clar. in §. final. q. 82. in statuto 6. num. 7. nisi id expressē prohibitum sit, sicuti certum armorum genus in domo tenere expressē vetitum est in pragmat. 7. de armis, an autem vestes ipsæ prohibitz, in legato vestium veniant, vide Corlet. in suis singul. verb. legatum, Roman. sing. 628. & Cremenf. sing. 65. tenentes negatiuam opinionem.
- Num. 21.** nota, quod permissum est mulieribus armillas, zonas, manilia, & similes res aureas etiam cum margaritis asportare, Chassan. d. par. 2. confid. 37. vers. dixi hic, vbi conuocor

- rat hoc etiam apud Romanos fuisse permissum, vt honorarentur, quod etiam permissum patet in pragmat. 1. §. 3. de vest. moderat. sed si fortē prohibitz essent asportari, an fittas res comprehenderet statutum, idem Chassan. loco citato allegat Bart. in l. 1. ff. de fonte, vbi loquitur de statuto prohibente asportationem perlarum, vt non comprehendantur perle fittæ, sed verē, ad quod vide Cremenf. in sing. 83. & Tiraq. d. l. 3. nu. 20. vbi censet tale statutum esse irrationabile prohibendo mulieribus deferre margaritas.
- Num. 22.** idē in Regno expressē prohibitum est, ne in bigis, seu quadrigis incedant, vt in pragmat. 5. de meret. quod antiquitus apud Romanos idem statutum erat, sicut ibidem Confil. Rouit. notauit, nouissimē autem ex abusu pragmat. fuit per Ill. Card. Zapat. edita pragmat. incip. *si bene*, die 31. Decembris 1620. vbi permisit, quod ipsæ incederent cum bigis tantum conductis, non proprijs, vt cognoscantur, firmis remanentibus pragmat. in alijs.
- Num. 24.** ad hoc singulariter videas Marcum Mantuam in sua suasoria ad comesc. mul. luxus, &c. post eius singularia col. 9. vers. modo redeunt, vbi aliqua ponderat latis vtilia ad hunc quæsitum Auctoris.

De reformatione inuestitura.

N Vm. 1. quamuis inuestitura sit de substantia feudi, vt dixit Iacob. de Franch. in prelud. feud. rubr. quid sit feudum nu. 4. attamen subnequit ipse ibidem nu. 6. non semper esse necessariam, tam de iure communi feudorum, quā de iure Regni, vt ibi nu. 8. demonstrat, idcirco necessaria inuestitura non est, quia præsumitur ex præcedenti præscriptione, inquit Reg. de Curt. in diuers. feud. §. declarata igitur num. 148. & propterea sufficet privilegium donationis feudi, vt feudatarius habeat, & pariter literas executoriales, vt in possessionem ponatur, & vasalli fideliter iurent, idem Reg. in eod. tract. §. vt igitur nu. 10. 11. & 12. & ob id quamquam de iure feudorum, non semper erit necessaria potissimum in Regibus in feudantibus, quod secus est in Comitibus, & alijs subinfeudantibus, vt dixit ibidem Iacob. etenim in Rege alia posset esse inuestitura verbalis, & alia realis, Franc. de Amic. in cap. 1. §. Rex autem nu. 6. de ijs, qui feud. dar. poss. bene verum est, quod oportet de hoc actu inuestituræ apparere aliquod privilegium, & ob id ad formandum feudum de iure communi erit necessaria inuestitura, idem Franc. de Amic. in d. §. Rex autem nu. 4. fol. 77. vbi subiunxit, quod

R a in

In Regno Siciliæ sufficit privilegium, vel breue testatum, quod nos instrumentum concessionis appellamus, & ibidem nu. 8. sub illa investituræ diuisione, scilicet verbalis, vel realis dixit investituram aliam esse nouam de feudo formando, & aliam antiquam, quæ confirmatio dicitur de feudo antiquo, nam in Regno non sunt necessaria illa verba, inuestio te, pro formando feudo, sed solum privilegium, aut instrumentum sufficit, quod breue, vt dixi testatum nuncupatur, & ita inuestituræ æquipollet licentia, vbi per breue testatum de licentia appareret, Brun. in. conf. 38. nu. 8. hinc inuestitura facta à Rege per privilegium probari censet Afflic. in. cap. si duo de pac. ten. nu. 4. & successiue per breue testatum, quod quidē nullatenus probaret, nisi à paribus esset subscriptum, potissimum quando concedens Dominus reperiebatur in possessione, ceterum si possessio feudi reperiretur penes concessionarium, tunc probaret etiam quod à paribus nõ esset subscriptum, idem Reg. de Curt. in d. §. vt igitur nu. 8. verum quia feuda non tantum inuestitura, sed pariter successione quaruntur, dixit ibidem Iacobus, immò etiam ex præsumpta inuestitura, Capyc. decis. 77. nu. 13. ac alijs modis relatis per Annam in rubr. de vafal. decrep. atq. per tot, Inde attento origine acquisitionis ipsorum ceruatur, quod est inuestitura ipsa, seu feudi acquisitio contractus sit, sicut idem Amic. in d. cap. 1. §. ex præmissis nu. 6. fol. 127. & consequenter talis inuestitura sic prima radix, & principium acquirendi feudum, idem in §. & postquam nu. 1. fol. 17. successor, qui in possessione feudi se immitti proclamat, quia oportet à possessore feudi inuestituræ renouationem petere, Frecc. de subfeud. lib. 2. in 3. auctor. num. 10. propterea quãdõ petitur renouari per nouum successorem, necesse erit ostendere primam concessionem, vt subdit ibidem Frecc. nu. 13. non mirum si secunda inuestitura, & ceteræ, quæ sequuntur post primam, dicantur potius renouationes, quàm inuestituræ, Afflic. in decis. 404 nu. 3. Fusc. sing. 49. lit. A. & Confil. de Georg. alleg. 19. num. 10. tanto fortius cum tales inuestituræ confirmatoriz subsequentes, si expediri petantur à successoribus in feudis expediri debent, iuxta tenorem primarum inuestiturarum, eo quia inuestitura non tribuit ius de nouo, sed vetus confirmat, idem Frecc. loc. cit. nu. 12. & tenor primæ inuestituræ seruandus, nec ab eo recedendum propter ius commune, Reg. de Curte d. §. cũ igitur num. 39. ex quibus colligitur, quod aliud est inuestire, aliud concedere, aliud confirmare, aliud assentire, idem Amic. dicto

cap. 1. §. differunt num. 1. fol. 69.

Num. 2. tenor inuestituræ semper attendendus, eo quia demonstrat qualitatem, & essentiam feudi, Reg. de Curt. in d. §. cum igitur nu. 35. & in qualibet inuestitura tenor erit inspicendus, Loffred. conf. 15. nu. 6. Olfac. decis. 23. nu. 2. Vrsill. decis. 195. nu. 6. vbi etiam refert, quando procedat, similiter tenor concessionis est seruandus, Mandos. in tract. de priuil. ad instar glos. 7. nu. 38. & tenor privilegij seruandus, idem ibidem in glos. 14. num. 15. Guid. Pap. conf. 65. nu. 5. qui in conf. 207. nu. 2. dixit, quod tenor contractus seruari debet.

Num. 3. feudum ante inuestituram, neque erectum, neque formatum dicitur, Amic. in d. cap. 1. §. eodem n. 7. fol. 103. & per inuestituram feudatarius, ita eo vestitur, sicut homo veste, idem in d. §. Rex ergo n. 7. verumtamen cum feudum homo mutus dicatur, vt tradit idem Reg. de Curt. d. tract. §. semper autem nu. 7. Amic. d. cap. 1. §. & proinde nu. 2. fol. 2. dum illud Rex concedit feudatario operatur insufflationem spiritus vitæ, vt noster Auctor opinatur, inde feudum, seu castrum est homo mutus, & sardus vtens ministerio sui feudatarij, vt vice sua tanquam organum, & pica se gerit, Capyc. decis. 1. nu. 8. Auctor lect. 21. num. 5.

Num. 4. quod feudum nascitur, viuit, & moritur; refert etiam noster Auctor d. lect. 21. nu. 5. & quomodo hoc contingat, tangit Franc. de Amic. d. cap. 1. §. & proinde, eo quia feudum non est sine inuestitura, Affli. decis. 129. nu. 3. idcirco inuestitura semper attendenda erit, idem decis. 293. nu. 2. & potissimum tenor primæ inuestituræ semper attendendus, idem decis. 195. post n. 5. de quo supra eodem n. 2. nam inuestitura arguit feudum, Gozzad. conf. 8. nu. 16. & conf. 9. nu. 3. & præsertim prima inuestitura feudorum attendenda erit, Lanar. conf. 13. nu. 13.

Num. 5. vide supra eodem nu. 1. & 4.

Num. 6. adde Vrsill. decis. 265. nu. 106. quinimo inuestitura in concessionem feudi secundum naturam ordinariam feudorum fieri solet, Grat. conf. 9. nu. 113. vol. 1. idem si alia noua inuestitura subsequatur non derogaret antiquæ, nec immutaret eam, Io. Campeg. conf. 11. nu. 1 Bald. conf. 205. vol. 2. Castr. conf. 176. circa finem vol. 1. non enim forma antiquæ inuestituræ in alterius præiudicium mutari potest, Iacob. Aluar. in conf. 57. nu. 1. & Dec. conf. 445. n. 23. quod siquidem limitatur nisi mutaretur voluntate eius, qui ius habet in ea, Brun. conf. 1. nu. 83. conf. 25. nu. 2. conf. 78. n. 6. Iacob. Aluar. conf. 57. nu. 1. Mandel. conf. 34 nu. 10. vol. 1. & sic expressè iuxta mentem Auctoris, ad quod dixit Olfac. decis. 23. nu. 7.

in inuestitura nisi expressè dicatur de feudo nono censetur inuestiti tãquam de paterno, cessante expressione mutationis feudi semper inuestitura prior prazualer, Iacob. de Leonard. conf. 114. nu. 119. inter consil. Bruni inde inuestitura posterior intelligitur secundum primam, Alex. conf. 18. num. 13. lib. 5. & tanto fortius si esset inuestitura abusiva, quæ semper alterat, & tollit omnem naturam feudorum, Curte in d. §. vt igitur nu. 36. At inuestituræ subsequentes declarantur per præcedentes, & primæ debent attendi, & non posteriores, maximè quando in posterioribus fieret relatio ad primas, & ne inducatur contrarietas, quæ fugienda est, Paris. conf. 23. nu. 64. & seq. volum. 1. Inuestiturarum confirmationes factæ non ad derogationem secundum naturam, & conditionem præcedentium inuestiturarum censentur, Curt. Sen. conf. 48. col. 11. & inuestitura noua non habet mutare qualitatem antiquæ inuestituræ, Affli. in cap. si fuerit n. 34. de controu. inter Dom. & vasa. & quomodo fieri debeat noua inuestitura, refert idem Affli. in cap. inuestitura §. nulla autem n. 10. per quos fiat inuest.

Num. 7. quemadmodum in sui præiudicium renouatio inuestituræ si fuerit concessa cui feudum non competeat ignorante Domino non noceret ipsi, & poterit reuocari, Frecc. de subfeud. lib. 2. in d. 3. author. nu. 11. sic pariter nullum agnatis præiudicium asserere posset, si aliter inuestitura secunda fuerit concessa contra formam primæ inuestituræ, vt dixi supra, quapropter ad propositum, si prima inuestitura dixerit tibi, & hæredibus, & secunda inuestitura confirmationis tibi, & hæredibus ex corpore legitime descendentibus, & tertia sibi, & hæredibus, an illa media attendatur, deciditur negatiuè per Affli. decis. 395. sic inuestitura facta pro vno modo non præiudicat alijs silijs venientibus ex primis inuestituris, idem Paris. conf. 106. nu. 2. vol. 1. & inuestituræ secundæ, in quibus non fit mentio de agnatis, & quod non fuerint citati nullæ reddi videntur, idem Paris. dicto conf. 23. num. 149. vol. 1. similiter non possunt alterari inuestituræ antiquæ in præiudicium nominatorum in eis, etiam consentiente Ecclesia, Gozzad. conf. 53. num. 18. prout in terminis sic concludit Maur. Iun. allegat. 6. vt non possit alterari forma successionis ex secunda inuestitura, & excludere fœminas, quæ primæ inuestituræ fuerant vocatæ, & quid si de originali nõ constaret, neque de principio acquisitionis, & quid in feudo ecclesiastico an præsumatur inuestitus secundum naturam feudi recti tãtum pro masculis, vel pro fœminis etiam

vide Franc. de Amic. d. cap. 1. §. vidi etiã fol. 110. num. 1. eo quod dum dubitatur de ea, quomodo concepta sit, tunc secundum ius commune feudorum concessa intelligeretur Loffred. conf. 1. nu. 45. ex quo ipsa inuestitura iuri communi conformis esse debet, idem conf. 28. num. 13. hinc est, quod inuestituræ, seu priuilegia in dubio censentur se conformare cum dispositione iuris cõmunis, idem Olaseus decis. 23. nu. 3. & inuestituræ primæ innouatio secundum primam intelligitur Vrsill. decis. 195. nu. 6. quæ non potest fieri sine particulari hominis assensu, quia esset restringere successionem feudorum, & excludere certos hæredes, Lanar. conf. 8. item eorum, de quorum interesse tractatur.

De Thesauris.

Nvm. 1. nonnunquam ad aures Curiz opera-reuelantium thesauros peruenire solet notitia ipsorum, propter quod inuentores multoties incarcerantur, imò torquentur pro rei veritate habenda, vt inde multa infortunia patiuntur inuentores ipsi ad hoc, vt exeant à carceribus, de quo per Napod. in cap. Regni, quia non decet, vbi etiam monet inuentores thesaurorum, vt sint sagaces, & alijs non propalent, quamuis contra tales sit statutum non posse procedi ad capturam, & successiuè nec ad ipsam absque speciali Regio mandato, de quo in cap. Regni incip. prædicti Magistri Procuratores, vbi Campagn. num. 16. & 17. nisi extarent indicia verisimilia, vel appareret de inuentione thesauri, & num. 18. subsequitur contra accusatores alicuius de thesauro inuento non debere audiri nisi præstito sacramento, quod malitosè non procedunt, adhuc tamen hodie fiscales habita aliqua suspitione verisimili carcerant, & tormentis subiiciunt tales inuentores thesaurorum ad sciendam, vt dixi veritatem, & vt thesaurum habeant, vide Vrsill. decis. 321. nu. 7. hoc ideo fit cum fiscus prætendat sibi deberi thesaurum, siuè in loco publico, siuè priuato reperiat, vt in constitur. Duane secreti, Campagn. in d. cap. prædicti Magistri num. 19. quod licet innouatum sit per d. cap. quia non decet, vt medietas fisco, & alia inuentori assignetur, adhuc tamen diligentiz ipsæ fiunt ne fiscus iure suo fraudetur, argum. cap. de terris de decimis, nam contingere posset, quod inuentor aliquam partem occultauerit de illo in fisci damnum, & tunc pena sibi vendicaret locum, Peregrin. de iure fisci lib. 4. tit. 2. nu. 9. vel fuisset ille inuentus in loco publico tunc erit fisci, vt Auctor num. sequen. censet, vel arte magica repertus, & tunc erit Cæ-

faris, idem Peregrin. loco citato num. 2. de quibus omnibus loquitur Capyc. in sua inuestit. feud. rubr. feud. claus. verb. cum inuentoribus in fine, & Campagn. in cap. quia non decet num. 10. & sic ordinariè ijs rationibus perpenfis proceditur contra eos, siquidem ad euitandum euitanda solent isti inuentores sub incerto nomine memorialia porrigere Reg. Cur. vel Excellentissimo Proregi, iuxta praxim hic ab Auctore relata.

Num. 2. de hoc singulariter loquitur Ioan. Petr. de Ferrar. in sua praxi rubric. in forma libel. act. real. glos. iure dominij num. 12. & sub quadam distinctione omnia recollexit, cui nam thesaurus pertinere debeat, & dicit, quod aut reperiatur in loco priuato, aut in loco sacro, aut in loco fisci, vel publico, seu Ciuitatis, ut ibi per eum, ubi in vers. ubi autem subnectit, quod thesaurus inueniatur in loco publico, vel fiscali, aut Ciuitatis, & tunc si data opera repertus fuerit efficeretur in totum Domini, si verò casu fortuito utique diuideretur dimidia illius dabitur inuentori, & alia fisco, quod etiam tradit Villalob. inter commun. opinion. in tit. de acquir. possess. num. 230. & confirmat Peregrin. ubi supra num. 8. qui dixit hoc procedere in locis publicis ad fiscum, seu Regem pertinentibus, non autem in locis, qui nullius sunt dominij, licet autem Chassan. in cathal. glor. mundi par. 5. consider. 24. in 20. priuileg. dicat, siue in loco ipsius, siue religioso, quando non data opera diuideretur, secus tamen data opera.

Num. 3. huic quæsto idem Ioan. Petr. de Ferrar. loco allegato, subsequendo de thesauro inuento in fundo priuati inquit, quod aut reperiatur in fundo suo, aut alieno, si in fundo proprio, & tunc aut arte magica inuentus fuerit eo casu efficeretur fisci illius dominium, Villalob. inter commun. opinion. loco citato num. 231. Angel. Claus. in summa verbo inuenta num. 1. & melius Peregr. ubi supra num. 2. eo quia thesauri absconditi nequeunt arte Dæmonum inueniri, Grill. de Sortil. in 3. quæst. num. 12. sed si casu fortuito, vel data opera inuentus sit efficeretur in totum inuentoris, subnectit ibidem Peregrin. num. 3. quando autem in alieno territorio reperiretur thesaurus, & isto casu distinguit si casu contingerit hæc inuentio dimidia eius erit inuentoris, & alia Domini loci, idem Villalob. inter commun. opinion. tit. de acquir. possess. num. 229. Peregrin. ibidem num. 4. sed si data opera totus erit Domini loci, ut concludunt præallegati Doctores. in citatis locis, quid autem si locus es-

set duorum Dominorum, nempe alicuius respectu vtilis dominij, & alterius respectu directi, cuius erit, exemplum patet in thesauro reperto in re feudali per feudatarium, vel in re emphyteotica per emphyteotam, vide Grammat. in d. cap. quia verò num. 10. item si res vendita fuisset sub pacto de re-rouendendo durante tale pacto, ad quem spectabit thesaurus, vide Tiraquell. allegat. per Fuscum singul. 8. liter. T, & melius Vrsill. decis. 321. num. 9. ubi alios allegat, & ibi Afflic. aliam desuper quæstionem formauit, quod secus esset si res libera empta sit, nam tunc thesaurus inuentus erit illius, nec daret causam rescissionis contractus, Paris. consil. 16. num. 84. volum. 2. sed hodie, ut concludit Auctor ad Principem spectaret, & successiue ad fiscum, quod sequitur Campagn. in dicto cap. quia non decet, sub num. 10. ex mente Afflic. in dicta constitutio. Duane num. 1.

Num. 4. & subdit ad hoc ibidem Ioan. Petr. de Ferrar. sub eadem distinctione, nempe si fuerit inuentus thesaurus in loco religioso, & tunc si data opera erit Domini illius loci, si verò casu dimidia inuentoris, & alia erit fisci, & ultra Chassan. & Villalob. locis citatis, singulariter sequitur ibidem Peregrin. num. 6. & 7. Angel. Claus. ubi supra, & Grammat. d. cap. quia vero nu. 7. ad quod idem Ioan. Petr. de Ferrar. cur fisco, & non Presbyteris, vel Pontifici, & respondet fortè hodie per iura Canonica Pontifici applicaretur.

Num. 5. sic censet ibidem Ioan. Petr. de Ferrar. spectare Summo Pontifici.

Num. 6. adde Capram in regul. 4. & 18. ubi posuit regulam cum nonnullis limitationibus, & Diaz in regul. 434. Mosel. conf. 27. nu. 8. & seq. & de statutis laicorum satis loquitur Carol. de Grass. in tract. de effect. cler. in 2. effect. nu. 26. & seq.

Num. 7. vide Rocch. de Curte in cap. final. de consuetud. vers. quinta sic conclusio fol. mih. 47. in paruis, ubi ponit regulam huius quæstionis cum limitationibus, & de statutis contra libertatem Ecclesie non faciendis, satis profequitur Carol. de Grass. ubi supra nu. 61. & seq. essent utique nulla, Bellon. conf. 43. num. 1.

Num. 8. verba generalia nunquam comprehendunt priuilegiatos, idem Grass. ubi supra nu. 12. & successiue non comprehendunt casum libertatis Ecclesie, nec pariter casum publicæ utilitatis, sicut Auctor dixit supra cod. tit. de tractis nu. 20. sicuti priuilegium generale non includit casum publicæ utilitatis, Minling. cent. 4. obseru. 70. nu. 7.

Num.

Num. 10. ad materiam prefatorum Doctorum hic relatorum, & prater eos id notat Grammat. in dicto cap. quia verò, vltra Chassan. loco citato.

De Triremibus. Tit. XI.

M Vm. I. respectu primi dicti Auctoris asserentis, Proreges deputare Capitaneos ad purgandam Prouinciam malis hominibus, satis dictum est per ipsum Auctorem supra de profici fieri solit. §. 3. num. 1. & quemadmodum Rex itinera secuta tenere debet, Affl. & in constit. pacis num. 62. vltra Chassan. in dicto cathalog. par. 5. consider. 24. in 2. privileg. sic etiam, & mare ab incuribus Piratarum, Reg. Valenz. conf. 100. sub num. 55. vbi allegat Luc. hic allegatum per Auctorem, ad quod aduertendum est, quod quamuis Pirata de per se dicitur quilibet, qui in mari, aut in fluminibus depredatur, authent. nauigia. C. de furt. Summa Angel. in verb. pirata, adhuc tamen similes personæ dicuntur latrones maritimi, Benuen. Stracca in tract. de merca. part. 3. tit. de nauig. & c. num. 31. & successiue publici latrones appellantur tales in mari furantes, Franch. decis. 142. num. 2. quamquam Santer. in tract. de spons. merca. num. 54. & 55. videatur constituere differentiam inter piratas, & latrones, hoc est, quia pirata in maritimis occultis horis, vt non videantur, sed postquam te viderunt, sed per vim insurgunt, dando velas, & rapiunt naues, sed latro dici potest fur si occulte, & sine vi furetur aliquid, non autem fur latro, quod satis mihi videtur absonum, nam latro quoque clam aggreditur in itineribus cum ferro, & spoliare nititur homines, etiam cum violentia, Paris de syndicat. verb. quia superest dictum num. 4. vbi plura de hoc, & propterea satis conueniunt inter se in effectu, licet differant ratione loci quò ad nomen, eo quia illi, qui in mari furantur dicuntur pirata, & qui in Terris latrones, inde appellatione latronum continentur etiam latrones, qui in mari furantur, idem Franch. vbi supra num. 4. sicut etiam dicuntur illi, qui furantur in mari, sicut idem Santer. in dicto tract. par. 3. num. 63. confirmat, intantum est verum, quod potestas militaris procedendi ad modum belli contra latrones sibi locum vendicat, etiam contra piratas, Io. Grand. de bello exulum, in prædic. de relat. quæst. 3. num. 4. & istorum latronum differentia operatur diuersitate contra eos pro-

cedendi, vt tuta itinera fiant ab eorum incuribus, verumtamen illi pirata in mari furantes, vt plurimum sunt infideles, licet aliquando mali christiani hoc peragant, diuersimodè tamen contra eos proceditur, contra tamen ipsos hostes, qui sunt duplicis speciei, scilicet ratione fidei, & alij ob bellum eis indictum, Ioan. de Deo in suo specul. par. 6. cap. 1. num. 1. quò ad infideles cum quibus indictum est bellum perpetuum, vt dicit Auctor decis. 21. num. 2. ob defensionem nostræ Religionis, quod iure licito processit ex traditis per Moron. in tractat. de treug. & pace par. 1. quæst. 5. & nouissimè Reg. Valenz. in discursu status, & belli par. 2. cap. 3. num. 19. & 36. hinc bellum per Hispanos motum contra Barbaros, quos Indos vocamus licitum fuit, vt per Marquar. in tractat. de Iudis par. 1. cap. 14. num. 1. & seq. vbi alia consimilia enumerat, & contra Turcas, & Saracenos vltra fidem accedentibus alijs causis traditis per dict. Marquard. dicta par. 1. cap. 6. num. 10. legitime processit, & prater ceteris Couar. in regul. peccatum par. 2. §. 10. num. 3. nam aduersus tales Princeps facile arma sumere debet, Affl. & in constit. post mundi num. 30. quinimò existente tali inimicitia, ac etiam belli indictione perpetua ex quo non solum prius temporibus in Regno nostro incursum hostium continuo irruerunt, ob quò nonnullos occidebant, percutiebant, & exterminabant, Luc. in l. 3. col. 3. C. de quibus muner. vel prælit. lib. 11. sed etiam modernis temporibus, sicut in dies infestis Turca per mare Regnum istud diuersis partibus infestant, & pertransientes capiunt cum bonis, sicut & ceteri pirata mare frequentantes, de quibus per Boer. decis. 56. in princ. quos vulgo appellamus, *Corsari*, propter quòd Rex noster, tam pro suorum Regnorum custodia, quam per mare nauigantium, vt sint loca tuta nonnulla vaxella apta in mari detinet continuo vagantia, contra eos insurgentes, quos in acie belli licitum est occidere, Boss. in tit. de defens. reorum num. 40. non tamen ex interuallo, idem in tit. de captura num. 78. licet benè capti seruandi sint, non tamen occidendi, idem dicto tit. de defens. num. 53. sed bona ipsorum capta efficiuntur capientium, vt iuris est, de quo per Auctorem decis. 21. & non sine causa particulari lege cautum est in Regno, vt non assecurentur pirata sub specie redimendi captiuos pragmat. 1. de pirat. non assecur. nam cum istis dolus seruandus erit, Affl. & in constit. Comes, & Baro sub num. 67. & vti insidijs, dummodò non rumpatur fides, Laudens. in tractat. de bello §. 44. licet Veneti tales

tales piratas in Gulsu eorum depredantes ultimo supplicio illico afficiant, vt perepi, ceteri vero pirata christiani, ex quo æquiparatur hostibus fidei christianæ possunt impunè derobari secundum Bald. in dicta authent. nauigia, etenim à quocumque bona ipsorum capi possunt, & quocumque locum habent, Soccin. Sen. conf. 262. in causa vers. præterea, & 2. par. 2. Couarru. in dicta regul. peccatum par. 2. §. 11. in fine; sunt enim ipso facto diffidati, vt ibi Bald. notat, & Stracca vbi supra num. 30. quemadmodum forasceiti pro diffidatis, & hostibus publicis habentur, Ioan. Grand. vbi supra, & ter singulis annis ore proprio à Summ. Pontif. excommunicantur, vt ipse Stracca subnectit, & ante eum Angel. Clauf. vbi supra, non mirum si etiam impunè occidi possunt, quia ipsi pirata æquiparantur hostibus fidei, & Principis, Alexand. ad Bart. l. hostes colum. 4. ff. de capt. & postlimin. reuers. vers. hostes: immò grauissimè puniri in loco vicino mari, in quo delinquent, Bart. & alij in l. Insulæ ff. de iudic. videlicet, infra centum miliaria, Bart. in tractat. Tiberiad. 2. par. de Insul. in princ. Bertacch in verb. pirata, prout multoties vidi eos in antennis galearum suspensos, prout contingit in aduentu Comitum Beneuenti, in cuius posse in itinere quidam pirata deueniunt, quos illico iussit laqueo suspendi, & contra tales per Regi partes maritimas proceditur ad modum belli per Præsides Prouinciarum, vt fundat Io. Grand. vbi supra.

Num. 2. de iure non prohibetur, vt privati nauigia habeant l. i. C. de nauicul. libr. 11. sed prohibetur ibi signa alicuius potentis imponere, vt quando onus indiceretur nequeat se excusare, vt ibi Luc. exemplum citat de hoc alias in Regno occursum, quapropter ex dispositione Regiæ Pragmaticæ hic citata, quæ est pragmat. 1. quod Regni poss. armat. nauig. &c. concessum apparet Regnicolis naues, & alias sutes armare in persecutionem inimicorum, & quid in Officiali in aliqua Prouincia præsidente, an possit in ea nauem construere, Paris de syndicat. verbo syndicanter etiam Officialis num. 10. tenet, quod non licet per istam pragmaticam videatur contrarium affirmari, nam si minoribus concessum est, tanto fortius, & maioribus, eo quia causa attenditur persecutionis hostium, quæ respicit publicam utilitatem, intantum cum sit vtile facere armatam contra hostes, & hoc maximè expedit facere armatam maritimam contra piratas, Campagn. in cap. agendorum num. 5. multo fortius construere naues pro ipsa ar-

mata facienda, & an istæ naues, qui vadunt in persecutionem inimicorum infidelium gaudeat aliqua immunitate, præsertim Hostici exceptione, vide Afflic. in constit. hostici in 5. quæst. tenentem, quod sic, & maximè si de Regi licentia ista persecutio fieret, vt in publicam tenderet utilitatem, ampliatur etiam non tantum in mare licitum, & naues habere, sed etiam in flumine publico, Amanuel. singul. 28. Aduerte tamen quod triremes Regiæ implentur hominibus infidelibus captis, scilicet Turcis in seruitutem redactis, similiter & christianis delinquentibus ad Regiæ triremes condemnatis pro delictis, vt in pragmat. de condemnat. pro delict. similiter damnari possunt rixatores, frequentes delatores armorum, lutores publici, & frequentatores tabernarum, & non ducentes vitam ex artificijs, Campagn. in cap. item prædicti num. 7. Immo pro armata possunt in eis ponere burgenes, & alios artis ignaros, idem ibidem num. 3. & in talibus triremibus existunt Capitanei, cum eorum cohortibus militum, hoc est in vnaquaque galea vnus Capitaneus præest pro ipsius administratione, & gentium regimine, qui vulgò *forzati* nuncupantur, & quæ pertinere videntur ad eorum officium, referuntur à dicto Campagn. in cap. prædicti Admirati per totum, & ibi quærit num. 11. si teneantur de leuissima culpa, ad quod facit solemne consilium D. Camill. de Larith. 103. quod Capitaneus, vbi quærit si Capitaneus triremis teneatur pro fuga condemnati ad triremes, & quando non, quod non est in priuatorum galeis, quamuis non appareant constructæ, nec construuntur similes galeæ à priuatis, sed benè naues, ac alia vassella maritima.

Num. 3. Hostis captus in bello detineri potest vt seruus, & pariter bona, Grammat. voto 10. num. 37. quò ad personas in bello captas, vt efficiantur capientium, longè prosequitur Cypoll. de seruit. urban. prædior. cap. 1. num. 4. vltra Alexand. conf. 97. volum. 1. colum. penult. in fine, Couarru. in dicta regul. peccatum par. 2. §. 11. num. 2. sed respectu bonorum in bello captorum, vt capientium efficiantur, satis loquuntur Martin. Laudens. in tractat. de bello §. 4. Ioan. de Deo vbi supra num. 2. Couarru. ibidem num. 1. Donat. à Fina inter couarru. opinionem eod. tit. de acquir. possess. num. 192. vbi regulam posuit alios citando, & vltra eos Franch. decif. 278. de quo in meo Compend. verb. capta ab hostibus, vbi alij moderni Doctores referuntur, & hoc respectu bonorum mobilium, quid autem in bonis immobilibus, an autem Ciura.

- Ciuitates captæ ab hostibus efficiantur ser-
uaz hostium, certè, quod non, sed subditè quò
ad iurisdictionem, & ciues illius Ciuitatis
retinent bona, & possunt restari, idem Lau-
dens. in d. tract. §. 21. Boss. in tit. de captura
nu. 69. excepto si fuissent Ciuitates rebelles,
nam capiuntur, & homines serui efficien-
tur, & in alium locum transferri possunt,
Reg. Valenz. in dicto tractat. part. 1. cap. 1.
num. 40.
- Num. 4. hoc certum est, quod ex iure gentium
bella initium sumpserunt, item violentiæ,
& seruitutes, Reg. Valenz. in discurs. status,
& belli par. 1. cap. 1. num. 14. eo quod ex di-
uersitate opinionum ipsa orta dicuntur, Mar-
cagn. Azoguid. lib. 1. commun. opinion. cap.
8. nu. 11. quia quot capita, tot sententiæ, Fe-
lyn. conf. 25. nu. 14.
- Num. 5. Hostes enim dicuntur propriè Regis,
& Regni, quibus est à Rege indictum bellum
Boer. decis. 178. num. 1. & quia contingi pos-
set hostes, alios esse christianos, & alios in-
fideles, vt dixi supra nu. 1. respectu christia-
norum, si benè hostes non rebelles de iura-
siunt serui, & ius postliminij habent, non ta-
men seruator, sed quò ad res tantum sunt
serui, vt post Laudens. in d. tract. §. 19. com-
probat Boss. in tit. de crimin. l. s. maieft. nu.
123. & in tit. de captura nu. 69. Marquard. in
d. tract. par. 1. cap. 6. in fin. sub num. 10. vers.
& quò ad bella, Couar. in d. §. 11. sub num. 5.
vers. illud hoc, sed respectu infidelium secus
esset, vt ibi per Couar. num. 2. etenim tam in
bello captiui efficiuntur, quàm extra bel-
lum, vt hic Auctor notat, similiter & chri-
stiani capti ab infidelibus efficiuntur eorum
serui, sicuti ibi Couar. nu. 6. testificatur.
- Num. 6. Bellum enim sine diffida moueri non
potest, Bertacch. in repert. verbo bellum, al-
legat Bald. hic citatum, & in alijs locis Ioan.
Andr. in cap. pro humani de homicid. in sex-
to, etenim agentes bellum sine diffidatione
dicuntur proditoriè agere, secundum eun-
dem Bald. in cap. 1. quib. mod. feud. amittit.
quem refert Laudens. in d. tract. §. 39. & in
§. 37. allegando eundem Bald. in l. pen. C. de
obseq. à patron. lib. prest. quod non debet
Princeps peruenire ad bellum, nisi præcedat
monitio, immò bellum gesturus præcedere
debet, & antecire occasiones, & non subsequi,
Reg. Valenz. in dicto suo tract. par. 1. cap. 3.
num. 17. quod sanè etiam in duellis procede-
re dixit Alciat. in tract. de duello cap. 5.
- Num. 7. vide supra eodem nu. 5.
- Num. 8. videas Franch. decis. 268. nu. 3. ad quod
nota hic aliqua esse bona mobilia, & sic præ-
da, quæ capta est in bello, & tunc debet assi-
gnari Duci belli, vt ipsam distribuat inter
pugnatores, & armigeros, Laudens. in dicto
tract. de bello §. 4. & sequitur Gramm. decis.
71. vltra Couar. vbi supra n. 5. vers. res autè
Diaz regul. 60. & erunt illa bona, quæ fue-
runt capta in bello campestri inter partes
conflictu ordinato post victoriam, quod di-
citur *lo bottino*, secus in bonis captis in di-
scursu territorij, quod vulgariter dicitur *la
correria*, ita Grammat. in d. decis. 71. nu. 17.
& 18. quem sequitur Auctor in decis. 21. nu.
1. ad 6. vbi num. 2. notat, quæ hic dixit, quod
bona capta propter bellum indictum in eo
præhensa dicuntur.
- Num. 9. maximè quando esset indictum bellum
contra eos, vide Angel. Clauf. in verb. fur-
tum nu. 39.
- Num. 10. vide in meo Compend. verb. capta in
bello.
- Num. 11. nota, quod hoc non procedit in re-
presalijs concessis, etenim, si fuerint conces-
sa contra Ciuitatem, non extenduntur ad
Comitatenses, Andr. Gail de arrest. cap. 8. nu.
11. & bona subditorum non possunt capi,
quando indicitur bellum alicui Principi, se-
cus si indictum esset ciuitati vti rebelli, Boss.
in tit. de crim. l. s. maieft. nu. 126.
- Num. 12. adiuuantes, & auxiliantes, etiam in
bello moto contra forasceitos in Regno com-
prehenduntur sub militari potestate, & ad
penas eis debitas, & in omnibus alijs æqui-
parantur, Io. Grand. de bello exulum in præ-
dic. de relat. q. 1. per totam, & qui sunt adhæ-
rentes, sequaces, & participes, refert Lau-
dens. in tract. de confederat. pace, & conuent.
& c. §. 27. aded tamen hoc verum est, quod si
Princeps fecerit pacem, debet etiam pro
adhærentibus pacisci, idem ibi §. 52.
- Num. 13. dixi in meo Compend. verb. subditi.
- Num. 15. adde Auctorem in d. decis. 21. nu. 1. &
nu. 7. allegat Soccin. hic per eum allegatum,
insuper quod hostis possit offendi in terri-
torio Principis, cuius erat hostis, non autem
extra territorium, tradit Boss. in tit. de de-
fens. reor. & c. nu. 56.
- Num. 16. inimicus præsumitur, qui fecerit con-
federationem cum inimico alicuius, eo quia
confederati sunt eiusdem intentionis, & vo-
luntatis secundum Bald. relatum à Martin.
Laud. in d. tract. de confed. pace, & conuent.
Princ. §. 26.
- Num. 17. vide supra eodem nu. 10.
- Num. 18. quod Dominus possit prohibere in-
gressum militibus, vide supra tit. præceden-
ti rubr. de armis nu. 5. & supra de prouis. sic-
ri solit. §. 7. num. 4. quo verò ad venationes,
de quibus hic Auctor multa verba facit, ab
Domino fundi prohibente, venator acqui-
rat sibi faras, quas acceperat, refert Couar.
in

Additiones Ioan. Baptista de Thoro

In regul. peccatum par. 2. §. 8. num. 5. & 14. quem sequitur Consil. Rouit. in rubr. de au-
cupibus pragm. 1. num. 6. an autem Dominus
prohibere possit subditis ne venentur, neque
piscentur, vide Bellon. conf. 49. nu. 9. & latius
Io. Petr. Molign. in suo tract. de venat. Ferrar.
par. 1. q. 17. 18. 19. & 20.

Num. 19. hoc idem sequuntur Rodor. Xarez
in allegat. 17. sub num. 13. Ioan. Grand. de
bello exul. in prædic. relat. quæst. 3. num. 5.
nouissimè Reg. Valenz. conf. 100. num. 55.
vbi id pluribus rationibus comprobatur, quã-
uis contrariam sententiam tenuerint Mar-
tin. Laudens. in tractat. de Princip. §. 123. &
melius Balb. in tractat. de præscript. 4. part.
5. partis principalis quæst. 6. nu. 6. Dec. conf.
638. num. 3. Calcan. conf. 56. num. 2. ad huius-
modi difficultatis resolutionem satis mihi
erit neutralem Doctorem allegare, nempe
Bertacch. in suo reper. verb. Veneti, vbi di-
xit, quod Veneti sunt Domini maris Adria-
tici, & lictorum eius in genere, non in spe-
cie, quia lictora sunt Ciuitatum adiacentium
lictori, secundum Bald. & alios per eum cita-
tos, & idem habetur in apostilla ad Cæpoll.
in dicto tract. de seruit. rustic. prædior. cap.
26. sub num. 2. & idem Bertacch. in verb. ma-
re, dixit, quod mare Adriaticum nostrum
Italiae conterminum à parte Orientali est de
iurisdictione Venetorum ex præscriptione
secundum Bart. & alios per eum citatos, er-
go secus ex parte Occidentali, ex quibus col-
ligitur quatenus vera esset eorum præten-
sio super dicto mare, non erit absoluta, nec vni-
uersalis in toto, sed in certa parte, & loco de-
scripta versus Orientem tantum, non tamen
versus Occidentem.

Num. 20. vide Rocch. de Curt. in cap. fin. de
consuet. in 4. requis. fol. 36. in paruis à terg.
vers. quarto limita.

Num. 21. quando lex dicatur assistere, vel resi-
stere, vide Balb. in l. Celsus ff. de vsucap. nu.
20. & id quod non est præscriptibile, non po-
test per tantum tempus, cuius initij memo-
ria non extat fieri præscriptibile, idem in
tractat. de præscript. 4. part. 5. partis princi-
pal. quæst. 6. num. 9. an præscriptio procedat
in ijs, quæ non sunt concessibilia, vide Cra-
uett. de antiquit. tempor. par. 4. sect. materia
ista num. 97. concedi non potest, quod non
potest præscribi, Gulielm. de Ludo sing. 132.
sicuti, quod non est transmissibile, non est de-
legabile, aut cessibile, Bald. in conf. 327. nu. 6.
par. 1. cessibile multo magis est transmissibi-
le, Franch. decis. 593. nu. 3.

Num. 22. sic etiam priuilegiati citari possunt,
& comparere tenentur, Benedi. de Plum-
bin. in l. neque infantes in princ. num. 2. ff. de

fideicom. libertat. & successione eorum pri-
uilegia allegaturi, Muscatell. in praxi Sacr.
Consil. lib. 1. par. 2. glos. competentes nu. 12.
& par. 7. glos. sententia nu. 22. & 20. & quan-
do priuilegium suum quis allegare tenetur,
vt iudicium impediatur, Paul. Castr. consil.
431. nu. 2. nec enim sufficit allegare nisi alle-
gatum probeatur, idem Benedi. de Plum-
bin. in l. illud §. si quis num. 1. ff. de manumiss.
vind. Diaz in regul. 27. nam alleganti incum-
bit onus probandi, Carauit. in rit. 179. nu. 9.
Bellon. conf. 75. num. 5. immò Iudex poterit
præcipere, quod exhibeantur priuilegia, si-
cut in priuilegijs artificum exemplificat Au-
na in sing. 366.

Num. 23. adde Festaf. de æstim. & collect. par. 4.
quæst. 18. vers. ex supra firmatis num. 28. vlt.
tra Straccam de mercat. par. 6. tit. de nauig.
num. 8. & Anton. Franc. ad Abb. in cap. sicut
de iureiurand. lit. E, incipient. quod sic, & si
Veneti possint imponere collectas in mare
Adriatico, vide Ferrett. in tractat. de publ. &
uestigal. nu. 177.

Num. 24. non solum ex Imperiali concessione,
sed etiam Papali dixit Ferrett. loc. cit.

Num. 25. vide Bertacch. in suo reper. verbo
Rex Hispaniæ, & verbo Reges Hispaniæ, Co-
uar. in dicta regula peccatum par. 2. §. 9. nu.
9. & Molfes. in prohem. consuet. quæst. 3. nu.
24. & quod præcedit omnes alios Reges, cū
plura habeat Regna sub se, & plures coro-
nas, retulit Chassan. in d. cathal. glor. mundi
par. 5. confid. 37. vlt. Grammat. conf. ciuil.
169. nu. 5.

Num. 26. hanc quæstionem disputauit Chassan.
in dicto cathal. eadem par. 5. confid. 28. Co-
uarru. dicta regula peccatum par. 2. §. 9. nu.
5 Mantua apophthegm. 312. vult, & Fusc. late
in sing. 6. lit. 1. & quomodo intelligatur, vide
Bellon. conf. 2. nu. 2.

Num. 27. videas Cæpoll. in tractat. de seruitut.
rustic. prædior. cap. 26. sub tit. de mare in
principio, & Rodor. Xarez allegat. 17. nu-
mer. 4.

Num. 28. respectu proprietatis maris, quod sic
nullius, retulit ibi Cæpoll. nu. 8. & quod pro-
prietas maris aliqua præscriptione, vel con-
suetudine non possit præscribi, & an eadem
præscriptio in vsu maris, vel iurisdictione,
idem ibi nu. 5.

Num. 29. idem Cæpoll. loco citato num. 3. vers.
sed queritur numquid in mari, & Xarez di-
cta allega. 17. sub num. 14. vers. sed nihilomi-
nus, & quid in flumine, an Princeps possit
vsu fluminis publici priuato concedere,
ita vt ibi ædificet, vide Maur. Sen. allegat. 61.
num. 2.

Num. 30. Ciuitas Venetiarum idè libera, quia
sita

- ita est in mare, Ias. in l. cunctos nu. 11. & 12. C. de summ. trinit. Cypoll. vbi supra in fine, quos sequitur Bertacch. in d. repert. verb. Civitas Venetiarum, idem Ant. Franc. ad Abb. vbi supra. Imò superiorem non recognoscit, & locum Principis tenet, & libertatem ab Imperatore Romano ex privilegio obtinuit, idem Festaf. vbi supra nu. 28. Idcirco Venetorum Respublica Dominum superiorem non recognoscit, nec de iure, nec de facto, Menoch. in 2. respon. caus. Finar. num. 63. & nu. 64. subnectit eam esse hodiè communem patriam.
- Num. 31. hoc idem profequitur Cypoll. vbi supra nu. 13. & seq. vbi plura, & in cap. 32. de Insula, vltra Doctor. in l. Insulæ ff. de iudic. Excellentias autem aliquarum Insularum intuetur Chassan. in cathal. glor. mundi par. 12. confid. 56 in materia Insulæ aliqua posuit Fusc. sing. 44. lit. I. vbi etiam loquitur de Insula Siciliæ.
- Num. 32. vide Cypoll. vbi supra, sub nu. 16.
- Num. 33. Cypoll. ibidem eodem nu. 16. vers. unde dicit Bart.
- Num. 34. vide Bertacch. hoc idem affirmantem ex mente Bartol. Bald. & aliorum in repert. verb. Veneti, non tamen viuunt legibus Imperialibus, sed suis, quia non recognoscunt superiorem, Ferret. in d. tract. num. 221. hinc dixit Bologn. ad Anan. in d. conf. 53. num. 5. quod Venetorum superbia tanta est, vt non dignentur viuere secundum leges Imperiales.
- Num. 35. idem tradunt Doctor. citati supra nu. 30. præsertim Ant. Franc. ad Abb. loco citato.
- Num. 36. Princeps ea, quæ sunt suæ iurisdictionis ad sui libitum reuocat, & tollit, Grammat. decis. 46. nu. 2. & particulariter privilegium ex noua causa reuocatur, Benint. decis. 65. num. 7. etiam si concessum fuisset in vim contractus, Ofsac. decis. 90. nu. 15. & potissimè ex causa ingratitude, vt post Marfil. sing. 333. pactum in medio, vbi alia confamilia collexit, sequitur idem Ofsac. decis. 339. nu. 9. vbi alias causas reuocandi privilegia enumerat, non secundum hoc procedere videtur contra subditum, sed pariter contra non subditum, ex traditis per Socci. Sen. conf. 266. nu. 48. par. 4. & Diaz in regul. 713. subdito.
- Num. 37. adde Martin. Laudens. in tract. de Principe concl. 406. incip. Dux Ianuensium, vel Venetorum.
- Num. 38. concedens semper videtur iura sua concedere, Anna alleg. 52. nu. 19. hæc inferitur, quod si Princeps alicui militi villam eam pertinentiã donaret, videtur cum pertinentiarum nomine cõprehendi id quod dicitur villæ ratione iurisdictionis subiectum est, X Suarez in alleg. 7. nu. 14. & ob id aliena nequaquam concessa censentur. At si Princeps concederet alicui castrum specialiter, & postea alteri totam Prouinciã, non veniret castrum alteri concessum, Vrsill. decis. 334. nu. 4. nec similiter aliquid donando videtur dare in feudum, neque videretur donare alteri concessum, neque ea in quibus quis habet ius singulare, ita Vrsill. decis. 261. nu. 56. & sic concessione facta, de toto iure concedentis intelligitur, Dec. conf. 291. nu. 4. sic etiam concessio castro, venit omne ius, quod concedens in eo habebat de iure, & de facto, Less. ed. conf. 24. nu. 14.
- Num. 39. Riparum vsus est publicus, sicut & mare licet omnibus in illis naues alligare, & reponere, X Suarez d. alleg. 17. sub nu. 12. & de hoc satis per Cypoll. in d. tract. cap. 36. similiter riparum fluminum quò ad proprietatem sunt illarum personarum, quarum prædijs adhærent, Bellac. inter commun. opin. tit. de alluion. & palud. nu. 4.
- Num. 40. Princeps regulariter si aliquid dat, confirmat semper intelligitur saluo iure alterius, Grammat. decis. 103. nu. 236. Bellon. conf. 28. num. 12. Curt. lun. conf. 174. num. 21. Bellac. inter commun. opinion. tit. de diuers. rescript. nu. 53. nam in dybio non præsumitur velle iuri tertij præiudicare, idem Grammat. loco citato nu. 239. X Suarez in allegat. 11. nu. 3. & alleg. 7. num. 4. idem Bellon. conf. 20. nu. 6. Guid. Pap. conf. 189. nu. 3. Dec. conf. 268. num. 9. Socci. Sen. conf. 15. num. 4. vol. 3. idem Curt. lun. conf. 88. num. 8. & conf. 142. num. 3. Cuman. conf. 157. num. 2. Paris. conf. 62. num. 24. volum. 4. nisi tamen in privilegio adiecta esset clausula non obstante, vt voluit idem X Suarez alleg. 28. num. 19. licet contrarium tenent Vrsill. decis. 282. nu. 4. etenim Princeps sine causa, quempiam lædere modica læsione poterit idem Bellon. conf. 51. num. 12. & conf. 28. nu. 8. Tiraquell. in tit. de iudic. in r. b. exig. & c. vers. sexagesimo potest Princeps sol. 68 quod secus erit in magno præiudicio, vt hic Auctor concludit in casu, de quo agitur, eo quia Princeps nequit alicui auferre rem, vel dominium, quod habet de iure gentium, Petr. Iacob. in sua præxi tit. de nat. vniuers. num. 7. Socci. Sen. conf. 59. num. 13. vol. 3. Paris. conf. 101. num. 65. volum. 2.
- Num. 41. litora maris quò ad vsus, & dominium sunt communia, quo ad protectionem sunt Imperatoris, idem X Suarez dicta allegat. 17. num. 9. & de hoc satis per Cypoll. in d. tract. de seruit. rustic. prædior. cap.

27. hoc adeo verum est, quod dum Princeps habet dominium, & iurisdictionem in Terram, illudmet etiam habet in mare terre adiacenti, *Ofasc. decif. 34. nu. 2.* & proinde poterit imponere gabellas in mari, & eas exigere a vendicibus merces per mare suae terrae adiacenti saltim intra centesimum lapidem, *idem decif. 155. nu. 4.*

Num. 43. sic etiam dicere solemus, quod ubi est Christus est paradysus, & sic explicantur verba illa dicta latroni, hodie mecum eris in paradiso, *Luc. 22.* non tamen in paradysum ascendit tunc, sed in limbum descendit, ut singulariter tradit Mantua in apophthegm. 9. incip. inserere, ubi etiam vulgatum illud allegat, ubi est Papa, vel Imperator, ibi est Roma.

Vers. non loquor, ad hoc facit faceta illa *Gonnellæ buffonis*, relata per *Cœpoll. de seruit. rustic. prædior. cap. 43. nu. 8.* & facit contra illos per mare nauigantes asportantes diuersa vexilla, hoc est, dum nauigant in mare alicuius Domini ponunt vexilla illius, & dum nauigant in alieno, similiter aliena vexilla, & hoc sic cum sine inimici, non possunt offendi, vel capi ab eorum inimicis, de excus. lib. 11. vbi Doctor. & cum de hoc contingisset hæsitari in *Collater. Consil. a ritè,* ac rectè processerat captura nauis Inglenfis duo vexilla asportantis, scilicet vnum Regis eorum, & aliud Regis nostri, & quid fuerit decifum, dixi in *Compend. verb. bona, & merces.*

Num. 44. dicit *Martin. Laudens. in tract. de bello in conclus. 42.* quod vadens ad bellum, motus non conductus, vel vocatus a Principe animo obligandi illum, cuius negotia gessit, agit actione negotiorum gestorum ad equos, & arma deperdita in bello, immò vocans amicos ad bellum, non tenetur de equis ammissis, & alijs rebus, nec sumptibus si bellum fuerit iniustum, *Guid Pap. singul. 226.* sed si sciret locator ea pro vsu belli deservire, secus esset, ut subdit Auctor, quauis enim non teneatur regulariter conductor propter bellum, *Viuius in sylua commun. opin. opin. 129.* conductor, sic & conductor rei tempore belli non haberet remissionem, *Andr. Gail lib. 2. obseruat. 23. num. 10. Bel. lac. inter commun. opinion. tit. de locato, & conduct. nu. 62.* vbi alia consimilia huic conferentia posuit, quid autem si bona fidelium ammissa, in bello fuerint recuperata a posse inimicorum, an proprijs Dominis erint restituenda, *ultra Martin. Laudens. in dicto tractat. de bello conclus. 7. & Mant. in apophthegm. 105. hostici, vide Couarru. d. regul.*

peccatum par. 2. §. 11. num. 7.

Num. 45. an Rex teneatur redimere Ambasciatorem captum ab hostibus, vide *Nattam cons. 137. 158. & 169. decif. Auenion. 126.* & nouissimè *Maur. Sen. allegat. 1. num. 7.* circa reliqua hic ab Auctore congesta, nota quod si Princeps mandauerit Capitaneo armorum, ut vadat ad bellum, & Capitaneus, vel miles amiserit equos, & arma teneretur utique Princeps ipse, vel Ciuitas emendare, quia mandatarius habet regressum ad damna, & expensas, secus si miles, vel Capitaneus esset conductus pretio, ut hodie faciunt Principes, ita *Laudens. in eodem tract. conclus. 6.* ex mente *Innocent. in cap. sicut de iureiurand. & de vasallis, qui perdiderunt equos, & arma, vel capiantur, an Domino mandante repetantur, vide Salyc. in l. quoniam multa C. ad l. Iul. de vi publ. Regulariter enim mouentes guerram tenentur de omnibus malis, quæ exinde sequuntur, nisi guerra fuerit licita, quia qui causam damni dat, &c. idem *Laudens. vbi supra conclus. 14. & Boss. in tit. de crim. l. si maiest. num. 29. & in tit. de captura nu. 60.* vbi etiam tradit quando bellum iustum, vel iniustum dicatur, *ultra Bertacch. in suo repert. verb. bellum si iustum.**

De delegationibus causarum.

Tit. XII.

M vni. cum itaque omnis iurisdictionis radicata sit in Principe originaliter, & ab eo descendant Iudices sicut riuoli a flumine, seu fonte suo, ut post *Chassan. in cathal. glor. mundi par. 5. consider. 24. in priuileg. 15. sequitur Marant. in specul. par. 4. dist. 4. num. 3.* non mirum si solus Princeps committat causas suas cui vult, idem *Chassan. vbi supra in 43. priuileg. similiter delegat merum, ac mixtum imperium, ut ibi subnectit in 28. priuileg. multo fortius, & alienas, non tantum ordinarijs Iudicibus, sed etiam alijs delegatis, attamen respectu Iudicium ordinariorum commissio eis facta a Principe censetur facta regulariter uti ordinario, sicut post *Afflic. in constit. auctoritatem num. 4. tradit Præf. de Franch. decif. 646. nu. 5.* loquentes de delegatione facta a Rege, Viceregi, & Regentibus, ut censetur facta uti ordinario, eo enim casu Princeps committendo causam ordinario Officiali, videtur tantum iurisdictionis excitari, *Angel. cons. 214. in princ. & hoc potissimum quoties simpliciter com-*
mitte;*

mitteretur causa, mandando Princeps iustitiam ministrari simpliciter, quo casu non faceret eum delegatum, Andr. Gail lib. 2. obseruat. 1. num. 7. sed si aliquid superaddere- tur in commissione, secus esset, quoniam tunc dijudicaretur delegatus, sicuti exem- plificando demonstrat Marant. loco citato num. 4. versic. quomodo autem cognoscatur, Bertacch. in repert. verbo delegatus §. 70. sed intuendo personam delegati Principis, dico ei liberum esse, cui vult causam delegare, tam Officialibus suis, quam etiam priuato, ex dispositione iuris, ita Ias. in rubr. ff. de offic. eius col. 2. versic. & ponenda, licet in pra- xi nunquam visum est consimiles delegationes causarum fieri priuatis personis, sed tantum Officialibus Regijs, ad quod singulariter re- fert Affli. in constit. vt vniuersis n. 35. quod si Rex sic se habere debet committendo cau- sam tangentem Comitem, vel Baronem ali- cui Comiti, vel Baroni, & non simplici Do- ctori, quemadmodum enim S. P. in delegan- do causas regulariter personis in dignitate constitutis, vt ibidem notat Affli. & quoties delegatio per Proregem facienda erit Offi- cialibus suis, quia in hac Ciuitate extant nonnulla Tribunalia diuersimodè cognoscencia, de causis liberum erit eidem cui velit cau- sas delegare, hinc causæ militum, quæ regu- lariter spectant ad Auditorem Exercitus com- mittere solet Regijs Consiliarijs, vt refert noster Auctor supra de diuers. prouis. rubr. de milit. num. 6. & eisdem aliquando causas banorum delegat, aut redemptionum lo- corum piorum, & similibus, de quibus per Præs. de Franch. decis. 291. nu. 1. in tantum, quod si talis delegatus esset Præs. Regie Camera, vel Regius Consiliarius, & fuerit effectus Regens procedere possit in dictis causis delegatis, idem decis. 445. nu. 1. præ- terea aduertendum est, quod non tantum cau- sæ ab ipso Principe delegantur ab initio, an- tequam ab ordinario cognoscatur, sed etiam post eorum cognitionem, adeò quod quoties Princeps causam ad se auocaret nullus infe- rior Iudex debet esse ita audax se intromit- tere de illa causa, idem Chassan. loco citato in 92. priuil. & non possit dici Iudex incom- petens, sicut Senatus, Boss. in tit. de for. com- pet. num. 76. sed tantum superior ipse Prin- cept procederet, Bertacch. in repert. verbo Princeps, Roman. in cons. 335. nu. 10. quo fit, vt cum Princeps causam alicui delegauerit de certa scientia auferret iurisdictionem ordinario, vt cognoscere non possit, etiam post latam sententiam per delegatum, que sit nulla, quia iurisdictione reddit ad Principem Bald. in cap. ad hoc col. 5. de pac. iur. firm. nec

amplius poterit ordinarius illam reassume- re, & de ea cognoscere, Arn. sing. 89. nã facta semel delegata causa debet delegabilis ma- nere semper, Menoch. de arbit. iudic. lib. 1. q. 54. n. 23. de quibus autem causis fieri debeat delegatio, vt satisfaciam quæsito Auctoris, vide Specul. in tit. de deleg. §. 4. & in tit. de iurisdic. omn. iudic. versic. quæ autem meri, & seq. & versic. causa meri, & missi imperij per totum, & in hoc potissimum versari debet arbitrium Principis, attentis qualitatibus personarum, rerum, causarum, temporis, ac aliorum requisitorum, licet de hoc habemus nouellam pragmaticam editam per Ill. Car- din. Zapat. ad præsens huius Regni genera- lem Locumtenentem suæ Maiestatis publi- catam die 13. Ianuarij anni currentis 1621. & demum intuendo finem delegationis cau- sarum considero non tantum ordinem pro- cedendi, sicut hic Auctor notat procedi posse per horas, & hoc potissimum in certis cau- sis capitalibus magni momenti, in quibus aliquando citra delegationem procedi so- let, non tantum in prima instantia, quantum etiam in causa appellationis, teste Franch. decis. 520. sic iudicatum affirmate, sed etiam respectu executionis sententiæ, quæ prius debet exequi, nec retardari prætextu sup- plicationis, vel alterius remedij, inde hoc confirmari conspicitur ex obseruantia sen- tentiarum Sac. Conf. quæ prius exequi de- bent antequam committatur causa reclama- tionis ex prag. 5. de offic. Sac. Conf. notat Franch. decis. 290. & decis. 603. & hoc non ab re, cum ipsi Regij Consiliarij sint Iudices delegati, vt dixi ex mente Carauit. in præfat. Comp. Decis. Regni, multa autem recollectit ad istam materiam nouissimè Ludou. Rodol. in suo tract. de suprema Princ. potest. par. 2. in tract. quib. modis ordin. offic. deleg.

Num. 2. Princeps enim nobilitare potest, Bon- de Curtil. in tract. de nobil. 3. par. num. 126. & ipse solus nobilitat, & non alius, Anna al- legat. 130. num. 4. & propterea non tantum Vniuersitatibus, sed etiam Sedilibus huius Ciuitatis inhibitum esse testantur Anna, vbi supra, & Maur. Iun. allegat. 7. sed etiam priuatis hominibus, sicut ibidem Maur. nu. 1. confirmat, cum nobilitate aliquem sit de- Regalibus, hinc nobilis dicitur, quem Rex facit, Franch. decis. 62. num. 6. bene tamen declarare aliquem nobilem esse ad Regios Officiales spectare videtur, sicuti experien- tia comprobatum est, & non alijs Officiali- bus Baronalibus, ex decis. per Consil. Ro- nit. in prag. 3. nu. 6. de offic. Sac. Consil. vbi apparet in cõtingenti casu fuisse denegatam remissionem causæ nobilitatis Domino Ca-

Sri Maris de Scabia petenti remissionem ipsam, & sic bene, cum vt dixi sit de Regalibus, cum igitur persape in causis ipsis nobilitatum sedilium Neapol. ex aggregatione petita magnum praiudicium, & interesse exoriebatur, eo quia nonnulli ignobiles aliquando admittebantur ad honores sediliu, vt Auctor hic ponderat, quod ferendum non est cum Princeps dntaxat de inhabili facit habilem, idem Curtil. in d. tra&. par. 7. nu. 27. & Chaffan. in d. cachal. par. 5. confid. 24. priuil. 33. ad euitandum nonnulla inconuenientia placuit serenissimo Regi nostro decernere, vt causae nobilitatum, praesertim sedilium huius Ciuitatis per quinque Iudices Hispanos delegatos terminentur, cum interuentu fisci patroni ad hoc specialiter constituti, & sic seruatum fuit ab illo, & in dies seruatur potissimum in causis illorum de Anna, Arcamone, de Franchis, & alioru, de quibus mentio habetur in meo Compend. verb. indemnitas, & verb. nobilitas, & talis modus procedendi per quinque Iudices Hispanos delegatos, etiam in causis nobilium Cosentis obseruari cernitur ex speciali Regio mandato, vt ab ipsis percepti, & patet ex actis nobilium penes Figliolam A&. Sac. Conf. & pariter de hoc particulari habetur in dicto Compend. verb. nullitates in 2. edit.

Num. 3. istis nobilibus sedilium huius Ciuitatis de iure competit facultas, ne quis admitatur absque eorum consensu, Auctor noster in conf. 70. num. 21. volum. 2. & pariter Regi, in quo praecipuum habet interesse ex dictis in praecedenti num. 2. hinc est, quod si nobiles ipsi cedere vellent liti petentium admitti ad honores sedilium, intelligeretur de iure, quod habent, non autem in praiudicium Regis, vt Auctor dicit, sicuti enim pars offensam sibi facta quodcumque in sui praiudiciu, non autem fisci concordare poterit, Carau. in rit. 272. nu. 2. ita etiam & Ciuitas, quae poterit concedere immunitatem in sui praiudicium, non autem in praiudicium Principis, Bellon. conf. 37. num. 4. & Baro licee possit suo privilegio renunciare, non tamen in praiudicium vasalli, quemadmodum vasallus contra eum, Franch. decis. 541. num. 7. vbi est casus notabilis decisus, de quo in meo Compend. verb. Barones.

Num. 4. ad quem finem delegatio fit, vide Andr. Gail lib. i. obseru. 55. nu. 1. & deueniendo ad notabile Auctoris nostri aduertendum erit, quod & si bene iustitia administratur per Officiales distinctos, vt dicit Affli&. in constit. non sine grandi sub nu. 10. & successiue copia Officialium pro administranda iustitia esse debet, idem in constit. cum iusti-

tia nu. i. multitudine tamen ipsorum in eodem Tribunali reprobatur, idem in constit. cum circa num. 10. sed dato competenti numero Officialium in vnoquoque Tribunali bene iustitia ipsa ministrabitur, & talis numerus Officialium in arbitrio Regis residet, sicuti exemplificando ostendit Affli&. in constit. statuimus nu. 9. de Iudicu Mag. Cur. numero, loquens dicendo aliquando vidisse vsque ad sex, & interdum tres Indices praesuisse, sicut hodie sunt octo Iudices causarum ciuiliu, hoc est quatuor in qualibet Audiencia ciuili, & alij sex in Audiencia criminali, octo Praesides in Reg. Cam. & viginti Consiliarij in Sac. Confil. hoc est quinque pro qualibet Aula, & tres Regentes in Collaterali Consilio ordinari, nam aliquando quatuor, & aliquando quinque praesuerunt, de quibus memini in prohem. Compend. decis. Regni, qui in spectata eorum cognitione procedunt in causis habita matura deliberatione inter eos in discussione causarum, & iuxta causarum merita, adeo quod magna causa ad maiores Iudices pertinent, idem Andr. Gail dicto lib. i. in obseru. 1. num. 32. Verumtamen quis, vt etiam hic Auctor aduertit iudicium plurium sententia confirmatur, & ob id sententia plurium debet praeualere, Affli&. in 1. decis. post num. 4. nam melius sententiae vires discutuntur per plures, quam per vnum, Vrsill. in decis. 1. nu. 1. & consilium plurium firmitus est, qua vnius, Reg. Valenz. in discurs. status, & belli par. 2. cap. 20. nu. 32. & integrum sit iudicium, quod plurimorum sententiae confirmatur, atque corroboratur, Boer. conf. 17. in princ. Fortun. in tract. de verit. & error. par. i. nu. 48. & non mirum si multoties attentata causarum qualitate ex dispositione iuris alij Iudices adiuncti ordinarij superadduntur, de quibus testificatur Iodoch. in praxi ciuili. cap. 196. & in Regni huius Tribunalibus vsitata se habet praxis aulas vniri, aliquando duas, aliquando tres, aliquando omnes, imò vna cum Tribunali Sr. r. Conf. vnitur Tribunal Reg. Cam. & è contra, aliquando eum Tribunali Mag. Cur. & aliquando omnia vniuntur Tribunalis, vt in dies videmus, quod non seruatur in causis delegatis, in quibus stri& proceditur, cum delegatio sit odiosa, sed ordinaria fauorabilis, Marant. in specul. par. 4. dist. 5. nu. 30. vbi subdit nu. 38. Idcirco delegata iurisdicatio derogat ordinariae, non mirum si restringenda erit, & ibidem prolixius differentiam iudiciorum delegatorum, & ordinariorum ostendit, & quod delegationes communiter per rescripta committuntur, refert Vbert. de Bonac. in sua praxi rubr. de imped. suae excep. quae contra rescript. nu. 1.

Num.

- Num. 5.** etenim d. sententijs Principum appellari non potest, iatius Chaffan. in d. cathal. dicta par. 5. confid. 24 in 180. priuil. cum eorum sententijs inappellabiles sint, Boss. in tit. de Princip. nu. 378. nisi in vno casu tantum subsequitur, idem Boss. vbi supra n. 103. hoc est ad benè informandum de veritate.
- Num. 6.** vide Præs. de Franch. decif. 637. vbi disputat si detur reclamatio ab incidentibus criminalibus in Collater. Consil. & ibi plura dixit, de quo in meo Compend. verb. reclamatio.
- Num. 7.** faciunt hic consimilia tradita ab Auctore supra de regal. imposic. num. 17. & seq. & ad materiam iudiciariam, de qua agitur, si sententia ferri possit, ex voto duorum Doctorum de consilio, vbi maior pars est in contrarium, vide Afflic. in d. decif. 1. num. 4. & si Officialis plures Iudices haberet, cui nam voto maioris partis, vel sanioris adhaerere debeat, idem ibi num. 2. vbi etiam loquitur de Præs. de Sac. Consil. si nomine Regis maiestatis procedere possit, cum voto vnus relicta maiori parte, quando Consiliarij de necessitate non eliguntur.
- Num. 8.** an bona exulum, seu domus, vel vineæ, & ceteræ res immobiles deuastari debeant, vide Io. Grand. de bello exul. in special. 33. 34. & 35. & Carraba singul. 186. & ad propositum dicti Auctoris inquit Carauit. in ritu 272. num. 6. quod in delictis non bursa, sed persona deliquit, & penas suos teneat Auctores.
- Num. 9.** in hoc particulari quæsto Auctoris circa commissiones, seu delegationes causarum faciendas per Principem consultum est ei, non tantum constantiam, quantum circumspersionem, & considerabilitatem iustitiæ inuestigare: Enimvero Princeps principaliter constans esse debet, sicuti ex fortitudine collaudatur per Chaffan. in d. cathal. par. 5. confid. 12. nam non debet committere, seu delegare causam ei, quem vna ex partibus petierit in Iudicem, eo quod Iudex, & Commissarius causæ certus, quando petitur nequaquam dari debet, ita Anna in singul. 280. similiter in delegatione circumspertus esse debet, vt iuxta qualitatem causarum committeret Iudicibus circumscripserunt eorum habilitate, ex quo Grossis Iudicibus non sunt causæ subtiles committendæ, vt post Paridem de syndic. verb. suspitio sub num. 7. confirmant Marant. in specul. par. 6. verbo appellatio num. 67. & Cotta in suis memorialibus verb. ignorant. vbi in fin. ex mente Bart. & Barbat. subnectit, quod propterea causæ magnæ sunt committendæ subtilibus, & doctis Aduocatis, demum considerabili;

tatem iustitiæ præ oculis habere, etenim effectus iustitiæ est, vt vnicuique ius tribuatur s. iuris præcepta iustit. de iustit. & iur. Ideo iustum non videtur, vt vnus Officialis ob insufficientiam alterius eiusdem onera sustineat, ad quod Auctor concludendo conset, quod Princeps non debet eum onerare causis, ac multitudine negotiorum, vt alter insufficientis ocio vacet, nam Iudex indignus remouendus, & dignus assumendus, ita Iodoch. in d. praxi ciuil. cap. 125. nu. 3. nam ex hoc confuso generatur negotiorum in maximam populi iacturam, cum difficiliter expeditioni illorum incumbere possit Officialis oneratus non valens onus graue, & importabile sustinere.

- Num. 10.** adde hic, quod in anno 1617. fuit per aliud capit. Regis Maiestatis confirmatum quod hic ab Auctore dicitur, cuius tenor exprimitur in nouella pragmatica Ill. Cardin. Zapat. edita die 13. Ianuarij 1621. incip. *essendo gionti* in fine, ibi placet sue Regis, & Catholicæ Maiestati, quod circa delegationes faciendas obseruentur ordines alias dati per suam Catholicam Maiestatem, & quoties per Ill. Proregem suum fuerint delegatæ causæ Neapol. nequaquam possit ad prolationem sententiæ diffinitiuæ deueniri, nisi cum voto ad minus quatuor Iudicum, qui actualiter seruiant, & in administratione officij existant comprehenso causæ Commissario, & quod idem teneatur obseruari in actis irretroactabilibus. In causis verò Campanæ nihil innouandum ordinat, & iubet, quod siquidem capitulum fuit ampliatum, etiam ad omnes personas de Regno, per dispositionem eiusdem pragmatice, per quam specialiter fuit mandatum, quod in omnibus causis ciuilibus nullatenus procedatur ex delegatione, exceptis causis exactionum, summarijs, Ecclesiarum, hospitalium, & aliorum locorum piorum, item bancorum, & hominum negotiorum ob facilem exactionem, & solutionum effectuum, & ob id omnes causæ, quæ delegatæ reperiuntur, & non sunt eiusdem qualitatis redeant ad Tribunalia ordinaria competentia, & in illis ordinariè procedatur, sed in causis criminalibus mandatur, vt Mag. Cur. Vic. procedat ex delegatione in delictis læsæ maiestatis, falsæ monetæ, vitij nefandi, furtorum, aut rectorum commissorum intus Ciuitatem Neapol. ac aliorum delictorum rigorem extraordinarium exquirentium, licet respectu causarum ex præterito eidem Mag. Cur. delegatarum, non aliter reuocationem delegationum locum habere mandatur, prout ex eadem pragmatica percipitur: in ijs enim delictis gra-

- hioribus, in quibus proceditur ex abrupto, utputa ad modum belli sic extensio, etiam ad praterita, ut causae prateritae, & pendentes comprehendantur, Ioan. Grand. de bello exulum in praedict. relat. quaest. 3. & in special. 4.
- Num. 11.** de praeheminentia, ac iurisdictione, huius Tribunalis Collater. Consil. ultra recollecta a me in praefat. Compend. Decis. Regni, vide Muscat. in tract. de doctor. decor. & auctor. par. 3. nu. 46. & seq.
- Versimmo mandatur,** adde Consil. Rouit. in rubr. pragmat. de offic. ad Reg. Maiest. & Vi. cereg. collat. spect. nu. 4.
- Num. 12.** de hoc etiam dixi in dicto meo Compend. in sui praefat. isti enim Regentes Regiam Cancellariam libellorum Praefati antiquitus appellabantur, scilicet de iure communi, ut per Frecc. de subfeud lib. 1. §. alia etiam sicut nu. 2. & in Regno isto Neapol. a Rege Catholico deputati fuerunt, & in quorum versatur officium, refert idem Frecc. eodem lib. 1. rubr. de offic. magni Cancellar. num. 29. & eo tempore non nisi vnus erat Regens Cancellariam, ut demonstratur in pragmat. 1. de abolit. pragmat. 1. de administr. & quod person. seruiant, deinde ex tractu temporis duo postmodum, tres, aut quatuor, ut satis erit videre in volumine pragmaticarum, etenim antiquitus tempore etiam Regum Aragonum eligebatur vnus Auditor a Rege, prout fuit Marcellus Gazzella de Gaeta Regius Auditor suae Maiestatis, ut regulat Afflic. in constit. ut vniuersis sub nu. 7. sive potius in eius Consiliarium, ut fuit Paris de Puteo Consiliarius Regis Alphonsi, prout Franch. decis. 393. num. 2. refert, & ob id ipsi Regentes Regiam Cancellariam, etiam Regij Consiliarij a latere nuncupantur, & sic etiam hodie intulantur.
- Num. 13.** sic quoque in alijs Tribunalibus seruari cernimus, potissimum in Saer. Consil. ut per Afflic. decis. 1. & in alijs Orbis partibus, de quibus testificatur Thesaur. decis. Pedemont. 1. vbi optima additio sui filij materiam ipsam, ac etiam votorum satis diffusè profequitur, & quando maior pars rectè dicatur, quae dignior, vel sanior, prout ibidem refert Thesaur. pater nu. 8.
- Num. 14.** dictum est supra eod. tit. de assens. Reg. §. 7. nu. 25. nam & si benè Regentes ipsi in causis statuum interueniant, attamen eorum vota sunt consultiua, & non decisiva, sicuti vota Consiliariorum status, ut infra subsequitur Auctor, quo fit, ut dum Princeps de re militari ageret audire debet milites, si de iure Doctores, ita Reg. Valenz. in d. suo discursu status, & belli par. 2. cap. 20. nu. 11,
- nam omninè peritis in arte standum erit, quam centum imperitis, Marcagn. Azoguid. lib. 3. de commun. opinion. cap. 8. nu. 9. & de hoc exemplum affertur a Valerio Maximo dicente, quod Quintus Mutius Scruola legum clarissimus, & certissimus vates quotiescumque de iure Praetorio consulabatur ad Furium, & Casellum, qui huic operam dederat, consultores reiciebat, quo quidem lucro moderatorum suam magis commendabat, quam auctoritatem minuebat ab ijs in negotium aprius explicari posse consistendo, qui quotidiano vsu callebat, ut refert Afflic. in constit. non sine grandi num. 10. vbi alias de hoc commendat rationes, & idem Afflic. in praesud. constit. quaest. 5. nu. 4. dixit consilium Regis viris refertum literatis, lex enim, vbi condenda est super aliqua negotiatione, vel artificio semper vocari debent negotiatores, & periti dictae negotiationis, vel artificij, Consil. Rouit. in pragmat. 1. nu. 10. de lit. camb. sed melius, & magis diffusè de hoc loquitur Molfes. in prohem. consuetud. Neapol. q. 11. per totam.
- Num. 15.** in quibus casibus Rex erit consulendus, vide Afflic. in constit. hac lege num. 1. & 11. & quando Prorex teneatur sequi Regentium consilium decisivum, quando sunt omnes pari voto, & quomodo praestetur, tradidit Auctor supra dicto tit. de assens. Reg. §. 5. nu. 8. & quod Princeps non ab vno, vel paucis, sed a pluribus consilium sumere debet, inquit idem Reg. Valenz. in d. suo discursu eadem par. 2. cap. 20. nu. 29.
- Num. 16.** vide Auctorem nostrum in d. cit. alleg. de assens. Reg. §. 7. nu. 25. & §. 5. nu. 7.
- Num. 17.** Auctor noster supra de assens. Reg. §. 5. sub num. 10. & quae nam spectent ad eorum officium, aliqua recollexit Frecc. in dicto lib. 1. de subfeud. tit. de offic. magni Cancell. num. 29. & ad corroborationem eorum, quae hic ab Auctore adducuntur, & primo respectu suspitionum ipsorum Regentium extat pragmat. 5. de suspit. official. & pragmat. 11. §. 3. eod. tit. secundo quò ad visitam faciendam per vnum ex ipsis Regentibus quolibet die Sabbathi adest pragmat. 1. de visit. carcer. Insuper eorum caput est Prorex, inquit Auctor, quia representat personam Regis, ut inquit Molfes. in prohem. consuetud. q. 5. nu. 10. & q. 7. nu. 6. eo quia Principes sunt capita Regnorum suorum, idem Reg. Valenz. in citato suo discursu par. 2. cap. 13. nu. 26. reliqua verò hic conferentia, etiam allegando Auctorem nostrum examinat idem Molfes. in d. prohem. q. 11. nu. 25.
- Num. 18.** & ideo dicuntur Regentes Regiam Cancellariam, idem Frecc. relat. in praecedenti

cedenti numero, loco ibi adducto
Num. 19. sic etiam, & Prælati non debet esse nimis credulus, inquit Specul. in tit. de inquis. §. 1. vers. item, quod tantum, & Afflic. in constit. quæstiones sub nu. 5. qui in eodem titulo §. 2. vers. ut autem inquit, quod credens de facili facilis est, multo magis, & Princeps non debet esse credulus, eo quia Princeps quandoque plus voluntate, quam ratione mouetur, Sylva Nupt. lib. 6. nu. 52. etenim Principes collaudantur ex virtutibus eis adhaerentibus relat. à Chassan. in cathal. glor. mundi par. 5. confid. 4. ad 13. hoc est ex veritate, iustitia, pietate, clementia, affabilitate, liberalitate, magnanimitate, magnificencia, sapientia, castitate, continentia, fortitudine, & fide, sed vitia ab eis longè abesse debent, nam cum ipsi principaliter constituti esse videntur ad finem illum, nempe ut vitia eradicent, & plantent virtutes per penarum inflictionem, ac præmiorum exhortationem, teste Afflic. in constit. nihil veterum absurdum quodammodo videretur, ut vnde ira nascatur iniuriæ oriatur I. meminerint C. vnde vi.

Num. 20. ad hoc la. Hieronym. Gigans in tractat. de crimin. l. f. maiestat. lib. 1 q. 14. nu. 2. & per totam, idem discurret multa superaddendo.

Num. 21. Regulariter omnia sunt consilio facienda, Specul. in tit. de Aduocato §. nunc tractemus §. altero, & potissimum hoc Princeps sæculi peragere monentur, inde Princeps in Consiliarijs habendis parcus esse non debet, inquit Afflic. in constit. ut vniuersis sub nu. 47. eo quod dicit ipse, nec Reges debent facere parsimoniam in habendis pluribus Consiliarijs, quia vbi multa consilia ibi salus, Prouerb. cap. 24. & c. constitutus de elect. quia quod à pluribus queritur facilius inuenitur cap. prudentia de offic. deleg. vbi Abb. Sic. in 3. notab. §. de quibus 20. distinct. ad hoc notauit Fusc. singul. 200. lit. C. & nouissime Reg. Valenz. in suo optimo discursu status, & belli par. 3. confid. 20. exactè prosequitur, qualiter Princeps, quamuis prudens debet negotia graua cum consilio deliberare, & vni tantum minimè confidere, sed plurium Consiliariorum sententias pendere, & meliores sequi, quod multis roborat rationibus, ac vtilitates, quæ exinde nascuntur, vel detrimenta parui consilij intuetur, ex hoc enim præsumptio iuridica oritur semper præsumi Principem omnia cum consilio peragere, ita quod Princeps in spectantibus ad officium suum potest præcipere subditis, licet non exprimet causam præcepti, nam vani capitis esse existimatur in-

periores non posse præcipere sine omni cognitione, & sine causæ expressione, ut notat Ianocent. in cap. ad aures de tempor. ordin. Abb. in cap. si quando in fin. de rescript. & non mirum si excedit, ut Auctor notat faciendo ex suo capite, vel cum paucis consulendo, dum cum multis erat negotium ventilandum, hoc enim casu egrederetur terminos iustitiæ, inde Princeps egrediens terminos iustitiæ non est Rex censendus, Afflic. in prælud. constit. quæst. 11. nu. 2. sicut potestas, quæ debet consilio sapientis deliberare non ex suo capite, Paris in verb. potestas nu. 12. reliqua verò ad huius materiæ ornamentum tradit Molfes. in d. prohem. consuet. q. 11. per totam.

Num. 22. non mirum si contemptibiles fiant cum tota legis intentio sit, ut Magistratibus, & Iudicibus obediatur, Afflic. in constit. penam eorum nu. 41.

Num. 23. Rex in suo Regno dicitur pater iustitiæ, Afflic. in constit. non sine grandi sub nu. 8. & ex iustitia peculiariter Reges collaudantur, teste Chassan. in d. cathal. par. 5. confid. 5. nam iustitia debitè administrata Regale auget fastigium, idem Afflic. in constit. cum circa sub nu. 7. eo quod cum amore, & charitate administrari debet, idem in dicta constit. non sine sub nu. 9. in fin.

Num. 24. nam ex hoc actu videtur eum habere suspectum, siue potius incondentem, non mirum si iniuria afficiatur Officialis, quem admodum allegans Iudicem suspectum, & non probans tenetur Iudici allegato suspecto actione iniuriarum, Carauit. in rit. 265. num. 24.

Num. 25. certissimum est in iure, quod sicuti potestas, seu quilibet Officialis pronunciare tenetur, tam in ciuilibus, quam in eriminalibus cum consilio suorum Iudicum, Paris de syndic. verb. consilium in princ. quam etiam Prætes Prouinciæ, etiam si ad modum belli procederet leuato velo, & si cum voto vnius quia tunc cum voto vnius ex Auditoribus procedere debet, nisi specificè id concessum esset, ut cum voto vnius Auditoris, vel alterius, quia id remissum videtur eius arbitrio merito poterit variare, ita Ioan. Grand. de bello exul. spec. 53. sub nu. 2. & 3. vel si fuerit potestati concessum arbitrium procedendi absque consilio periti, sed ipse solus, ut in cap. si cum celeratis habetur, aut si fuerit concessa facultas sibi eligendi consultorem, vel Assessorem, nam aliter eligere non posset, Paris de syndicat. in verb. assessor nu. 32. ut vidi in aliquibus commissionibus Officialium Regionum, & Baronialium, prout est talis obseruantia in Ciuitate Puteolorum,

Terra

Tertio Casoria, & aliarum, sed si fuisset potestati datus Assessor, Iudex, vel Consultor ab eodemmet Domino, qui ipsam in potestatem elegerit nequiret citra consilium sui ordinarij alienum vorum exquirere in actibus iurisdictionalibus, quia essent nulla, inde solet Collaterale Consilium provisiones expedire ad instantiam ipsorum Iudicum, & Assessorum contra Potestates, ut nil agere valeant absque voto ordinarij Consultoris. seu Iudicis eis destinati, sicuti pluries obseruatum cernui, alias Potestas ipsa teneretur de culpa Assessoris per eum electi, quia mala electio est in culpa, secus si a curia fuerit Assessor destinatus, ut fundat Paris de syndicat. verb. assessor num. 11. & propterea nequit Potestas variando alterius Assessoris consilium petere, quando Assessor ab eo non fuisset electus, sed datus ab vniversitate, ut est in Ciuitate Lirij, quae eligit Iudicem in Ciuitate, vel fuisset electus a Principe, quoniam tunc perneceesse consilio illius uti deberet, cum ipse assessor habeat iurisdictionem sibi a Domino communicatam, sicuti etiam potestas deputans assessorem potest eo infirmato causam alteri delegare, non si statutum dat assessori iurisdictionem; Bald. in l. 1. ff. de offic. Proconsul. & sicut potestas ipsa non potest sine voto, & consilio ordinarij Consultoris, Iudicis, vel Assessoris a Principe dati aliquid statuere, etiam eo aliquando absente, ita Assessor praesente Praeside iudicare debet, Paris vbi supra sub nu. 27. vers. an assessor, quemadmodum Iudices bauiulorum sententias proferre debent in praesentia ipsorum, inquit Afflic. in consil. cum noua num. 3. & num. 4. id extendit ad Assessores Viceregis, qui non possunt sententias ferre eo absente, quod notat pro Iudicibus Mag. Cur. Vicar. absente Regente non posse sub eo nomine sententias ferre, nam essent falsa, & successiue nulla; nouissime autem in casu mortis alicuius Capitanei, seu Potestatis Index, qui superuixerit exercebit vtrumque officium, donec aliter prouisum fuerit per Proregem, & e contra, in casu mortis Iudicis, vel Assessoris licitum erit Capitaneo, seu Potestati sibi eligere aliquem Consultorem ordinarium ex locis conuenientis, ut in pragmatice Comitum Lemensium Iunioris edita die 31. Maij 1616. §. 15.

Num. 26. sicuti Barones dicuntur habere feudum in dominium, Officiales eius in administratione, Capitaneus in pragmatice num. 75. de Baronibus ita pariter nobilitas alia est cum administratione, & quaedam sine administratione, Franch. decis. 62. num. 7. inde subnectit

iple num. 7. quod nobilitas, quae alio vocabulo dicitur dignitas, quae est separata ab administratione cadit in infantem, & suriosum, & isti dicuntur habere in dominium, eorumque Tutores, Balij, & ceteri in administrationem, & de ijs alia exempla referuntur ab Auctore supra de diuersis prouis. rubr. de decret. Collater. Consil. §. 1. a num. 26. ad finem.

Num. 27. vide Rocch. de Curt. in cap. final. de consuet. in 3. notab. vers. quarto amplia, ut etiam fol. mihi 13. a tergo in paruis, vbi loquitur si valeat consuetudo contra ea, quae sunt de honestate, & ibi in vers. contra camen, loquitur si Papa possit ardua tractare sine Cardinalibus, & si valeat consuetudo in contrarium, & per text. hic citatum ab Auctore in cap. nouit de ijs, quae sunt a maior. par. capit. refert decisum, Puteus decis. 18. par. 1. quod consuetudo, quod Episcopus solus procedat in priuando clericum sine consensu sui Capituli valet, similiter valeret, eo quod Episcopus vellet corrigere excessus Canonicorum sine Canonicis, Reg. Valenz. consil. 79. nu. 103.

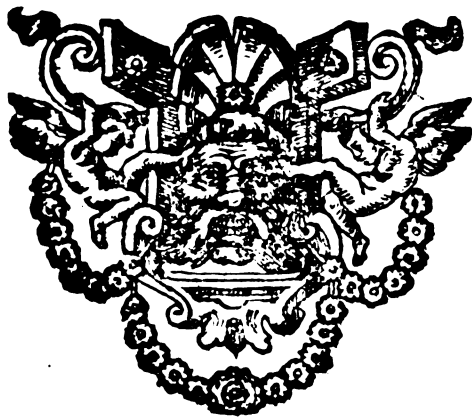
Num. 28. sicuti enim potestas cogere potest Iurisperitos eius iurisdictionis, & successiue esse Iudices, ut per Parid. de syndicat. verbo potestas cum esset, vbi num. 5. sequitur, nisi rationabilem causam allegaret, ita e conuerso existente legitima causa potestas a consilio Assessoris, vel Iudicis recedere, vel ob causam suspicionis, aut inconfidentiae, multo fortius, & in Principe hoc militare debet respectu eius Consiliariorum, qui debent habere qualitates relatas ab Afflic. in consil. ut vniversis a num. 48. & seq. hoc est, ut sint reuerentes Deum, & veritatis amatores, sapientes, graues, prudentes, fideles, nec ob aliquod delictum infames, Iurisperiti non ignares, insti non lucri cupidi, ebriosi, aut luxuriosi, veritatem in ore habere, & mendacium fugere, valde secreti, solertes non negligentes, nec extranei, non iracundi, aut subitanei, nec de crimine condemnati, aut turpitudine aliqua notati, patientes in audiendo, & honesti, & nec partibus, aut Regi suspecti, ut ibi per eum, & propterea existente aliqua rationabili causa, quemadmodum Iudices varijs causis recusantur, de quibus per Aufrerium in tract. de recusat. per totum, & Marant. in specul. 6. par. verb. appellatio num. 34. & seq. ita etiam per allegatas causas requisitas in eorum personis, & si tamen in causa suspensiones aliqui dixerint causam proponendam tantum sufficere, vel allegare, nec aliter probari, ut ibi per Aufrer. in princ. contrarium tamen potissimum in

in Officialibus testatur seruari Carau. in ritu 265. nu. 6. vbi subnequit nu. 23. allegantem suspectum Indicem, & non probantem arbitrio Iudicis puniendum esse, licet de hoc extent pragmaticæ situatæ in tit. de suspit. official. & seq. ibidem Carau. num. 24. teneri pariter Iudici allegato suspecto actione iniuriarum, in Principe enim secus est, nam non arctatur ad causæ probationem, nemo enim dicere potest Principi, cur ita facis. Chaffan. in cathal. part. 3. confid. 24. in 61. priuileg. & subdit in priuileg. 97. quod solus Princeps remouet Officialem, quem ipse probauit, eo quia semper causa iusta præsumitur in eo, Anna in allegat. 65. nu. 25. & alleg. 69. nu. 24. & successiue subditi rationes, quibus mouetur Princeps ad aliquid faciendum non debent discutere, inquit Affliet. in constit. disputare num. 5. Attamen quia ob debitum ad quod erga Principem tenentur non præsumitur eos aliquid in Principis præiudicium asserre, nam semper Officialis Regis præ oculis debet habere votum, & mandatum Regis, idem in constit. humanitate sub num. 53. & præsumitur quod Rex, qui facit electionem Consiliariorum, quod faciat, prout debeat, idè non aliter examinantur, nec satisficere coguntur, quia animi virtus

habetur pro satisficatione, inquit Affliet. in dicta constit. vt vniuersis sub num. 58. propterea Princeps causam ipsam recusandi eius Officialis nimium perpendere debet antequam aliorum consilia expectat fortè malè informatus ab aliquo Officialis emulo, & contrarium poterit libenter constare, & ista casu Regi non crederetur, vbi de contrario constare potest, subdit Affliet. in constit. magistris Procuratoribus sub num. 3. & sic credo eos procedere, causa tamen benè perpen- sa cum circumspectione, vnde ex ijs diuino suffultus præsidio ijs Additionibus hodie die primo Aprilis 1621. finem imponere proposui, ad laudem, & gloriam totius indiuiduæ Trinitatis, Beatæq; Virginis, ac totius Cælestis Curie triumphantis, necnon ad publicam omnium in foro versantium utilitatem, quos rogo, vt mecum insimul Altissimo gratias persoluere debeant ex receptis beneficiis, collatis si fortè aliquid boni superadditum reperiatur, sin autem insufficiens compertum ostendatur confiderent ob tps angustiam currenti calamo, hæc omnia cum labore congesta in lucem prodere curauit.

Io. Bapt. de Thoro I. C. Neapol.

F I N I S.

Imprimatur, Alex. Bosch. Episc. Carin. & Vic. Gener. Neapol.

L. Abbate Tasio deputatus vidit.

Aloysius Riccius Canonicus deputatus vidit.

NEAPOLI, Ex Typographia Hæredum Tarquinij Longi. MDCXXI

UNIVERSIDAD COMPLUTENSE

5310906948

